

"Жалпы білім беру ұйымдарына арналған жалпы білім беретін пәндердің, таңдау курстарының және факультативтердің үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 бұйрығына өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 20 қыркүйектегі № 469 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 26 қыркүйекте № 17433 болып тіркелді.

БҰЙЫРАМЫН:

1. "Жалпы білім беру ұйымдарына арналған жалпы білім беретін пәндердің, таңдау курстарының және факультативтердің үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 бұйрығына (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8424 болып тіркелген, "Егемен Қазақстан" газетінің 2013 жылғы 12 маусымдағы № 146 (28085) санында жарияланған) мынадай өзгеріс пен толықтырулар енгізілсін:

1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"1. Мыналар:

- 1) осы бұйрыққа 1-25-қосымшаларға сәйкес бастауыш білім берудің жалпы білім беретін пәндерінің үлгілік оқу бағдарламалары;
- 2) осы бұйрыққа 26-58-қосымшаларға сәйкес негізгі орта білім берудің жалпы білім беретін пәндерінің үлгілік оқу бағдарламалары;
- 3) осы бұйрыққа 59-108-қосымшаларға сәйкес жалпы орта білім берудің жалпы білім беретін пәндерінің үлгілік оқу бағдарламалары;
- 4) осы бұйрыққа 109-113-қосымшаларға сәйкес негізгі орта білім берудің және жалпы орта білім берудің таңдау курстары мен факультативтерінің үлгілік оқу бағдарламалары;
- 5) осы бұйрыққа 114-174-қосымшаларға сәйкес мүмкіндігі шектеулі оқушыларға арналған бастауыш білім берудің жалпы білім беретін пәндері бойынша үлгілік оқу бағдарламалары;
- 6) осы бұйрыққа 175-191-қосымшаларға сәйкес бастауыш білім берудің жалпы білім беретін пәндерінің үлгілік оқу бағдарламалары;
- 7) осы бұйрыққа 192-218-қосымшаларға сәйкес жаңартылған мазмұн бойынша негізгі орта білім берудің жалпы білім беретін пәндерінің үлгілік оқу бағдарламалары;

8) осы бұйрыққа 219-323-қосымшаларға сәйкес ерекше білім беруге қажеттілігі бар білім алушыларға арналған жаңартылған мазмұн бойынша бастауыш білім берудің жалпы білім беретін пәндерінің үлгілік оқу бағдарламалары;

9) осы бұйрыққа 324-384-қосымшаларға сәйкес ерекше білім беруге қажеттілігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім берудің жалпы білім беретін пәндерінің үлгілік оқу бағдарламалары;

10) осы бұйрыққа 385-390-қосымшаларға сәйкес ерекше білім беруге қажеттілігі бар білім алушыларға арналған жалпы орта білім берудің жалпы білім беретін пәндерінің үлгілік оқу бағдарламалары;

11) осы бұйрыққа 391-440-қосымшаларға сәйкес жаңартылған мазмұндағы жалпы орта білім берудің жалпы білім беретін пәндер бойынша үлгілік оқу бағдарламалары;

12) осы бұйрыққа 441-545-қосымшаларға сәйкес ерекше білім беруге қажеттілігі бар білім алушыларға арналған жаңартылған мазмұн бойынша негізгі орта білім берудің жалпы білім беретін пәндерінің үлгілік оқу бағдарламалары бекітілсін.";

осы бұйрыққа 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105-қосымшаларға сәйкес 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545-қосымшалармен толықтырылсын.

2. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Мектепке дейінгі және орта білім департаменті (Ш.Т. Каринова) заңнамада белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін;

2) осы бұйрық мемлекеттік тіркелген күнінен бастап күнтізбелік он күн ішінде осы бұйрықтың көшірмелерін ресми жариялау үшін мерзімді баспа басылымдарына, сондай-ақ Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық

актілерінің эталондық бақылау банкіне енгізу үшін Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің "Республикалық құқықтық ақпарат орталығы" шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнына жолдауды;

3) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің интернет-ресурсында орналастыруды;

4) осы бұйрық Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуден өткеннен кейін он жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Заң қызметі және халықаралық ынтымақтастық департаментіне осы тармақтың 1), 2) және 3) тармақшаларында көзделген іс-шаралардың орындалуы туралы мәліметтерді ұсынуды қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Білім және ғылым вице-министрі А.Қ. Аймағамбетовке жүктелсін.

4. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

*Қазақстан Республикасының
Білім және ғылым министрі*

Е. Сағадиев

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 1-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 441-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде) 1 - тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқыту мақсаты – тіл туралы білімдерді меңгеру, түрлі деңгейдегі құралдарды қолдану нормалары және оларды өнімді тілдік әрекет барысында белсендету, сонымен бірге сөздік қорын байыту, байланыстыра айту жолдарын, қатынас мәдениетін, тілді жетілдірудің саналы және шығармашылықтық механизмдерін меңгеру негізінде тілдік әрекеттің барлық түрлері (тыңдалым, айтылым, оқылым және жазылым) бойынша коммуникативтік дағдыларды қалыптастыру арқылы зиялы және белсенді тұлғаны дамыту.

3. Оқытудың міндеттері:

1) тіл туралы білімдерді, оның түрлі салада және қатынас жағдайларында, стилистикалық ресурстарда, әдеби тілдің негізгі нормаларында (орфоэпиялық, орфографиялық және грамматикалық) және тілдік этикет ережелерінде қызмет істеуін қалыптастыру;

2) оқу және жазу дағдыларын жетілдіру;

3) нормативтік және қатынас жағдайындағы сәйкестік көзқарастары жағынан тілдік құралдарды бағалау және таңдау қабілетін қалыптастыру;

4) түрлі тілілік жанрларда ауызша және жазбаша монологиялық сөйлемдерді құру қабілетін дамыту және жетілдіру;

5) табысты әңгімелік қатынас жасау, түрлі сала мен коммуникативтік жағдайда пікірталас жүргізу қабілетін жетілдіру;

6) орфоэпиялық, орфографиялық, пунктуациялық және стилистикалық сауаттылығын жетілдіру;

7) қатынас құралы, білім көзі, рухани-адамгершіліктік құндылық ретінде және де қоғамда табысты әлеуметтенуге ықпал жасайтын тілдік капитал ретінде, тілге саналы қарауға тәрбиелеу.

4. Бағдарламаның мазмұны, заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру; сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс; тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту, оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде және жіктемелік, әрекеттік, коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзету-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Білім алушылардың әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы

психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), білім алушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты білім алушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Білім алушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, білім алушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Білім алушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында білім алушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әртүрлі жұмыстарды, соның ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларды қарастырады (оқитын машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын, түрлі үлгідегі және жанрдағы мәтіндер қолданылады, бұл білім алушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрдағы, стильдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндер мазмұны білім алушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен қазақстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпыұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және

мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

15. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу процесі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік құзіретін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

16. Оқытудың әдістері мен тәсілдерін таңдау ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылардың танымдық әс-әрекеттеріне сәйкес жүзеге асырылады, соған орай, іс-әрекеттер алгоритмдері мен заттық-практикалық әрекеттерді қолдану түрінде берілетін, "кішкентай қадамдар" әдісі маңызды орын алады.

17. Оқудағы қиындықтарды жеңу мақсатында арнайы тәсілдер (көру бұзылымдары ескерілгендегі оқу ісінің алгоритмизациясы, сабақ құрылымының ерекшелігі, сақталған функцияларды дамыту бойынша арнайы гимнастика), оқу ақпаратын өңдеудің логикалық тәсілдері (нақтыландыру, үлгілер бойынша аналогиясын орнату, қорыту) қолданылады.

18. Білім алушылардың психикалық және дене ерекшеліктерін түзеу мақсатында тіл сабағында қолданылатын әдістер мен тәсілдер:

1) шолу әдісі;

2) дидактикалық ойындар;

3) "Фонетика", "Лексика және фразеология" тақырыптарын оқу барысында кроссвордтарды табу, ребустарды, шараларды шешу;

4) тірек сызбалар;

5) мәтінді редакциялау;

6) анықтамалық материалдар үшін дәптер дайындау және қолдану;

7) "дыбыссыз" сұрақ;

8) дайын мәтіннің тақырыптық торын құрастыру тәсілі және тақырыпты құру барысындағы есептеулер тәсілі;

9) болашақ тақырыптың микротақырыптарын ашу сызбасын құрастыру тәсілі және оны дайын мәтіннен есептеп шығару тәсілі;

10) тәсілдерді қолдана отырғандағы тіл шығармашылығы: "Еркін ассоциациялар тәсілі"(суреттердің деректері бойынша), "Не болар еді, егер ..." (білім алушы өзіне осындай сұрақ қойып жауап беруге тырысады), "Өңгімені жалғастыр";

11) "мағыналық бірліктер" тәсілі мағыналық жады мен логикалық ойлау қабілетін дамытуға арналады. Тәсілдер: мәтіннің сараптамасы немесе шағын-баяндау, мұнда білім алушы дәйекті түрде екі сұраққа жауап береді: "Бұл мәтінде кім (немесе не) туралы айтылады?" және "Бұл жөнінде не айтылады (хабарланады)?" Қолданылатын қысқаша-баяндаулар көлемі үлкен мәтінге қарасты қорқынышын жеңіп, эмоциялық-ерік аясының қалыптасуына көмектеседі. Жеке тәжірибесін қолдану: жанұядағы туыстық байланыстардың аналогиясы бойынша мәтін немесе сөйлем ішіндегі туыстық байланыстарды анықтау (мысалы, "Қарапайым сөйлем") тақырыбын зерделеу барысында.

19. Ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушыларға барлық психикалық процестердің тез сарқылуы тән, сондықтан сабақ кезінде іс-әрекеттерді ауыстырудың, әдістер мен тәсілдерді алмастырудың, жіктемелік тәсілдің, маңызды материалды ойда сақтап қалу үшін көп рет қайталаудың, көру қабілеті, айналаны бақылау, оқу, жұмысты тынығумен алмастыру үшін жайлы жағдайлар жасаудың мағынасы зор.

20. Бағдарламалық материалды толыққанды жүзеге асыру үшін тіл және әдебиет кабинеттерін жабдықтаудың нормалары белгіленген:

1) интерактивтік және проекциялық жабдықтар жинақталымы: проектор, интерактивтік тақта немесе экран;

2) электрондық басылымдар, DVD –гі видеофильмдер, электрондық плакаттар;

3) компьютер жинақталымы: жүйелік блок, монитор, микрофондық-телефондық гарнитура, акустикалық жүйе, веб -камера, желілік фильтр, көпфункционалды құрылғы;

4) аудиторлық қабырға тақтасы.

21. Тілдік оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасушы) белсенді түрде қолданылады, оның ішінде:

1) фронталды оқу ісін қамтамасыз етуге арналған стационарлық дыбыс ұлғайтқыш жабдық (әр сыныпқа);

2) мультимедиялық компьютерлік сынып;

3) жекелік есту аппараттары; сөйлеу экраны;

4) интерактивтік панелі және үшөлшемді аксессуарлары бар "Мультимедиялық интерактивтік оқытатын бағдарламалық-әдістемелік кешен" электрондық ресурсы - теориялық материал мен практикалық білімдердің меңгерілу тиімділігін жоғарылату үшін;

5) дыбыстық сигнады визуалдайтын "Логопедиялық тренажер" - арнайы тыныс алу және дауыс жаттығуларын өткізу барысында, әсіресе тұтықпасы мен дизартриясы бар балалармен жұмыс істегенде;

6) тілдік коммуникацияны меңгеру және дамытуға арналған тілдік тренажер ассистивтік құрылғысы - қажетті мөлшерде жалпақ сөйлемдік тілді меңгермеген білім алушылар үшін, сонымен бірге білім алушылардың тілдік шектелуі кезеңінде.

3-тарау. "Қазақ тілі" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

22. "Қазақ тілі" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;
- 2) 6-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;
- 3) 7-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;
- 4) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;
- 5) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;
- 6) 10-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылына – 34 сағатты құрайды.

23. Оқу пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) 1-бөлім "Тыңдалым және айтылым";
- 2) 2-бөлім "Оқылым";
- 3) 3-бөлім "Жазылым";
- 4) 4-бөлім "Әдеби тіл нормаларын сақтау".

24. "Тыңдалым және айтылым" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) болжау;
- 2) әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау;
- 3) мәтіннен ақпаратты анықтау;
- 4) негізгі ойды анықтау;
- 5) тыңдалым материалы бойынша жауап беру және бағалау;
- 6) сөйлеу мәдениетін дамыту.

25. "Оқылым" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) ақпаратты түсіну;
- 2) мәтіннің стильдік ерекшелігін тану;
- 3) мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату;
- 4) мәтін бойынша сұрақтар құрастыра білу;
- 5) мәтіндерге салыстырмалы анализ жасау;

- 6) оқылым стратегияларын қолдану;
- 7) әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу.

26. "Жазылым" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) жоспар құру;
- 2) әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру;
- 3) жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну;
- 4) эссе жазу;
- 5) оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу;
- 6) мәтіндерді түзету және редакциялау.

27. "Әдеби тіл нормаларын сақтау бөлімі" келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) орфографиялық норма;
- 2) орфоэпиялық норма;
- 3) лексикалық норма;
- 4) грамматикалық норма;
- 5) пунктуациялық норма.

28. 5-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы тірек сөздер арқылы тақырыпты болжау; негізгі ойды анықтау; негізгі және қосымша ақпаратты анықтау; қыстырма, қаратпа, одағай сөздер арқылы өз ойын білдіру;

2) оқылым: мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну; лексиканың ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырмашылықтарын мәтін арқылы тану; хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы, жанрлық ерекшеліктері; ауызекі сөйлеу стиліндегі мәтіндер; оқылым стратегияларын қолдану; қажетті ақпаратты таба білу;

3) жазылым: мәтін бөлімдеріне (кіріспе, негізгі бөлім, қорытынды) жоспар құру; хат, хабарлама, жарнаманы жанрлық ерекшеліктеріне сәйкес жазу; сюжетті суреттер негізінде әңгіме жазу; эссенің бөлімдерін меңгеру (кіріспе, негізгі бөлім, қорытынды); мекен мен оқиғаны сипаттайтын не суреттейтін эссе жазу;

4) әдеби тіл нормалары: орфографиялық норма: қазақ тілінің дыбыстар жүйесі; үндестік заңы; емле заңдылықтары; орфоэпиялық норма: ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал; лексикалық норма: сөздердің тура және ауыспалы мағынасы; көп мағыналы сөздер; синоним, омоним, антоним; грамматикалық норма: туынды сөздер; күрделі сөздер: зат есімнің мағыналық түрлері; сын есім, шырай категориясы; сан есім, мағыналық түрлері; төл сөз бен

төлеу сөз, автор сөзі; пунктуациялық норма: төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің тыныс белгілерін дұрыс қолдану.

29. 6-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы көтерілген мәселені болжау; әлеуметтік-мәдени, ресми-іскери тақырыптарға байланысты диалог пен монологтарда көтерілген мәселені талдау; мәтін мазмұнын түсіну, ақпаратты түсіну; жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау; жалпы және нақты сұрақтар, мәтін мазмұнын шынайы өмірмен байланыстыру; ресми сөздер мен тіркестер және терминдерді орынды қолдану, сұқбатқа қатысу;

2) оқылым: мәтіннен негізгі және детальді ақпаратты анықтау; ауызекі сөйлеу мен көркем сөйлеуді тілдік құралдар арқылы тану; ауызекі сөйлеу мен көркем сөйлеудің құрылымдық және жанрлық ерекшеліктерін ажырату; мәтін негізінде нақтылау сұрақтарын құрастыру; оқылым стратегияларын қолдану, комментарий жасау, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу; сілтеме жасау;

3) жазылым: әртүрлі жанрдағы мәтіндер жазу үшін жоспар құру; мінездеме, өмірбаян, құттықтауды жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай жазу; графиктік мәтін құрастыру; эссе жазу барысында абзацты жүйелі құрастыру, "келісу, келіспеу" эссесін жазу; жинақы мәтін жазу; мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктерге, емле ережелеріне сүйеніп, түзету, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: орфографиялық норма: жеке, бірге, бөлек, дефис арқылы жазылатын сөздер; орфоэпиялық норма: сөз екпіні, тіркес екпіні, логикалық екпін; лексикалық норма: көнерген сөз; эвфемизм; дисфемизм; неологизм; термин; диалект сөз; кәсіби сөз; табу сөздер; грамматикалық норма: есімдік; етістік; етіс түрлері; салт және сабақты етістік; үстеу, үстеудің мағыналық түрлері; пунктуациялық норма: қазақ тіліндегі тыныс белгінің түрлері, даралаушы тыныс белгілері.

30. 7-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы мәтін негізінде оқиғаның дамуы мен аяқталуын болжау; әлеуметтік-қоғамдық, оқу-еңбек тақырыптарына байланысты диалог, монолог, полилогтарда (интервью, пікірталас, жаңалық, ән, көркем әдеби шығармалардан үзінді) автор көзқарасы мен көтерілген мәселені талдау; факті мен көзқарасты ажырату; дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау; дәлелді жауап беру, салыстыру, талқылау; коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздер және

мақал-мәтелдер мен тұрақты тіркестерді еркін қолданып, диалогқа қатысу, пікірталаста тез және дұрыс шешім қабылдай білу;

2) оқылым: мәтіндік және графикалық ақпаратты интерпретациялау; тілдік құралдар арқылы публицистикалық және ресми стиль ерекшеліктерін тану; хроника, хабар, очерктердің және кеңсе құжаттарының қызметтік жазбалардың құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; мәтіннің тақырыбы, құрылымы, мақсатты аудиториясы мен тілдік ерекшеліктерін талдау; мәтін негізінде проблемалық сұрақтар құрастыра білу; комментарий жасау, іріктеп оқу, зерттеп оқу; сілтеме жасау;

3) жазылым: күрделі жоспар құру; шағын мақала, нұсқаулық, әңгіме құрастырып жазу; графикалық мәтін түрінде берілген мысалды сипаттап жазу; дискуссивті эссе жазу; жинақы мәтін жазу; мәтін негізінде лексикалық түзетулер енгізу, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: орфографиялық норма: жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу; орфоэпиялық норма: сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп қолдану; лексикалық норма: фразеологизм, мақал-мәтелдердің эмоционалды мәні мен көркемдік ерекшеліктерін түсініп қолдану; грамматикалық норма: есімше; көсемше; тұйық етістік; шақ, рай түрлері; еліктеу сөздер; шылау түрлері; одағай; оқшау сөздер; пунктуациялық норма: сөйлем соңында және сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерін (даралаушы және ерекшелеуші) дұрыс қолдану.

31. 8-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы дәйексөз, үзінді негізінде мәселені болжау; әлеуметтік-қоғамдық, мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты диалог, монолог, полилогтерда (интервью, пікірталас үзінді) автор көзқарасы мен экспресивті-эмоционалды сөздердің рөлін талдау; астарлы ойды анықтау; тұрмыстық, әлеуметтік мәтіндерді талдау арқылы негізгі ойды анықтау; перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы мәтіннен қажетті ақпаратты таба білу, көтерілген мәселе бойынша ой тұжырымдау; коммуникативтік жағдаятқа сай ғылыми және халықаралық терминдерді, ғылыми деректерді орынды қолданып, диалог, монолог, полилогта өз ойын дәлелді, жүйелі жеткізу;

2) оқылым: тұтас және аралас мәтіндердегі ақпаратты салыстыру; тілдік құралдар арқылы публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін тану; мақала, аннотация, презентация құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық

ерекшеліктерін ажырату; ғылыми және публицистикалық стильде жазылған мәтіндерді талдау; сілтеме жасау;

3) жазылым: тезистік жоспар құру; мақала, аннотация, тезис құрастырып жазу, графиктік мәтіндердегі деректердің маңызды тұстарын анықтап жазу; аргументативті эссе жазу; бұқаралық ақпарат құралдары материалдары негізінде стильдік ауытқуларды, орынсыз қолданылған сөз оралымдарын талдап, стильдік түзетулер жасау, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: орфографиялық норма: бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай жазу; орфоэпиялық норма: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану; лексикалық норма: сөздік қор мен сөздік құрам; грамматикалық норма: сөз тіркестерінің байланысу тәсілдері мен түрлері; есімді және етістікті сөз тіркестері; тұрлаулы және тұрлаусыз сөйлем мүшелері; сөйлемнің бірыңғай мүшелері мен айқындауыш мүшелері; жай сөйлем, жай сөйлемнің айтылу мақсатына қарай бөлінуі; пунктуациялық норма: қабаттаса қолданылатын тыныс белгілері.

32. 9-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы әртүрлі жанрдағы орта көлемді мәтіндердегі мақсатты аудитория мен тілдік құралдардың ролін талдау; тыңдалған мәтіндегі ақпаратты өмірлік мәселелермен байланыстыра білу; мәтіннің мақсаты арқылы негізгі ойды анықтау; мәтінде айтылған ойға өз көзқарасын білдіру, сыни тұрғыдан баға беру;

2) оқылым: тұтас емес мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу; қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; мақала, аннотация, презентация, тезистердің құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; әртүрлі стильдегі мәтіндердің қызметін, құрылымын, ерекшелігін салыстыру; белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу; ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау;

3) жазылым: күрделі жоспар құру; әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру; жағдаятты талқылау, өз ойын дәлелдеп жазу (аргументативті эссе); перифраз тәсілдері арқылы жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу; тұтас емес (кесте, диаграмма, сызба, сурет) мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу;

4) әдеби тіл нормаларының түрлері: орфографиялық норма: жинақталған материалдар негізінде көзделген мақсатқа сәйкес ауызша және жазбаша

мәтіндер үшін күрделі жоспар құру; мәтін құрылымын сақтай отырып, деректерді салыстыру, маңызды тұстары мен үрдістерді (тенденция) анықтап жазу; эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша екіжақты пікірді немесе жағдаятты талқылау, біреуіне таңдау жасап, өз ойын дәлелдеп жазу (эссе); жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық түзетулер енгізу; орфоэпиялық норма: мәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу; лексикалық норма: лексикалық стилистика заңдылықтарын дұрыс қолдану; грамматикалық норма: құрмалас сөйлем жасалу жолдары мен түрлерін білу; пунктуациялық норма: құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін (даралаушы, ерекшелеші, ойдың аражігін ажырататын) ережеге сай қолдану.

33. 10-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы әртүрлі жанрдағы орта көлемді мәтіндердегі мақсатты аудитория мен тілдік құралдардың рөлін талдау; тыңдалған мәтіндегі ақпаратты өмірлік мәселелермен байланыстыра білу; мәтіннің мақсаты арқылы негізгі ойды анықтау; мәтінде айтылған ойға өз көзқарасын білдіру, сыни тұрғыдан баға беру;

2) оқылым: тұтас емес мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу; қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; мақала, аннотация, презентация, тезистердің құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; әртүрлі стильдегі мәтіндердің қызметін, құрылымын, ерекшелігін салыстыру; белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу; ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау;

3) жазылым: күрделі жоспар құру; әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру; жағдаятты талқылау, өз ойын дәлелдеп жазу (аргументативті эссе); перифраз тәсілдері арқылы жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу; тұтас емес (кесте, диаграмма, сызба, сурет) мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу;

4) әдеби тіл нормалары: орфографиялық норма: жинақталған материалдар негізінде көзделген мақсатқа сәйкес ауызша және жазбаша мәтіндер үшін күрделі жоспар құру; мақсатты аудиторияның қызығушылығын ынталандыру үшін әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру; мәтін құрылымын сақтай отырып, бірнеше графикалық мәтіндегі деректерді салыстыру, маңызды тұстары мен үрдістерді (тенденция) анықтап жазу; эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша екіжақты пікірді немесе жағдаятты талқылау,

біреуіне таңдау жасап, өз ойын дәлелдеп жазу (аргументативті эссе); оқылым және тыңдалым материалдары бойынша автордың негізгі ойын сақтай отырып, перифраз тәсілдері арқылы жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу; жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, қисынды түзетулер енгізу, редакциялау; орфоэпиялық норма: мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу; лексикалық норма: лексикалық стилистика заңдылықтарын дұрыс қолдану; грамматикалық норма: құрмалас сөйлем жасалу жолдарын, түрлерін білу; салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану; сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану; аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, қолдану. Пунктуациялық норма: құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін (даралаушы, ерекшелеуші, ойдың аражігін ажырататын) ережеге сай қолдану.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

34. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, әріппен берілген белгі сөйлеу әрекетінің дағдысын (тыңдалым және айтылым, оқылым, жазылым, әдеби тіл нормалары), әріппен қоса берілетін сандар бөлімшедегі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. 7.2.1.2 кодында: "7" – сынып, "2.1" – бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік нөмірі.

35. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Тыңдалым және айтылым":

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Болжау	5.1.1.1 сөздер мен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау	6.1.1.1 мәтіннің атауын талқылау және алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілетін мәселені болжау	7.1.1.1 мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын болжау	8.1.1.1 мәтіннен алынған дәйек сөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені болжау	9.1.1.1 мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру	10.1.1.1 мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру
1.2 Әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау	5.1.2.1 әлеуметтік тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, тақырып тарға байланысты	6.1.2.1 әлеуметтік-мәдени, ресми-іскери тақырыптарға байланысты диалог, монологтардағы	7.1.2.1 әлеуметтік- қоғамдық, оқу-еңбек тақырыптарына байланысты диалог, монолог,	8.1.2.1 әлеуметтік қоғамдық, мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты диалог, монолог,	9.1.2.1 әртүрлі жанрдағы кең көлемді мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас,	10.1.2.1 қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми тақырыптарға байланысты әртүрлі

	диалог, монологтардағы (ән мәтіні, хабарлама жарнама, хабарландыру) көтерілген мәселені түсіндіру	(нұсқаулық, құттықтау, хабарландыру, өмірбаян, жаңалық, интервью) көтерілген мәселені талдау	полилогтар дағы (интервью, пікірталас, жаңалық, ән, көркем әдеби шығармалардан үзінді) автор көзқарасы мен көтерілген мәселені талдау	полилогтардағы (интервью, пікірталас үзінді) автор көзқарасы мен экспресивті-эмоционалды сөздердің рөлін талдау	монография, мақала, Жолдау) мақсатты аудитория мен көркемдегіш құралдардың рөлін талдау	жанрдағы кең көлемді мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, монография, мақала, Жолдау) мақсатты аудитория мен көркемдегіш құралдардың рөлін талдау
1.3 Мәтіннен ақпаратты анықтау	5.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпаратты анықтау	6.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, детальді ақпаратты анықтау	7.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата білу	8.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау	9.1.3.1 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты өмірлік мәселелермен байланыстыра білу	10.1.3.1 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты өмірлік мәселелермен байланыстыра білу
1.4 Негізгі ойды анықтау	5.1.4.1 тірек сөздер мен жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау	6.1.4.1 мәтіннің құрылымдық ерекшелігіне назар аударатын жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау	7.1.4.1 мәтін тақырыбы, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау	8.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселені (тұрмыстық, әлеуметтік) талдай отырып, негізгі ойды анықтау	9.1.4.1 мәтіннің мақсаты арқылы негізгі ойды анықтау	10.1.4.1 мәтіннің мақсаты арқылы негізгі ойды анықтау
1.5 Тыңдалым материалы бойынша жауап беру және бағалау	5.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұнын негізінде сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру	6.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұнын бойынша жалпы және нақты сұрақтарға жауап беру, мәтіндегі ақпаратты шынайы өмірмен байланыстыру	7.1.5.1 проблемалық сұрақтарға тыңдалған мәтіннен деректер келтіре отырып, дәлелді жауап беру, өз жауабын өзгенің жауабымен салыстыру, талқылау	8.1.5.1 перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы мәтіннен қажетті ақпаратты таба білу, көтерілген мәселе бойынша ой тұжырымдау	9.1.5.1 мәтіндегі айтылған ойға өз көзқарасын білдіреді, сыни тұрғыдан баға беріп айту	10.1.5.1 мәтіндегі айтылған ойға өз көзқарасын білдіреді, сыни тұрғыдан баға беріп айту мәселе бойынша ой тұжырымдау
1.6 Сөйлеу мәдениетін	5.1. коммуника	6.1 коммуника	7.1.6.1 коммуникатив	8.1.6.1 коммуникатив	9. 1.6.1 қоғамдық-	10. 1.6.1 қоғамдық-саяси,

дамыту	тивтік жағдаятқа сай эмоци оналды сөздерді, дауыс ырғақтары арқылы қыстырма, қаратпа, одағай сөздерді еркін қолданып, диалогке даярлықсыз қатысу, өз пікірін білдіру	тивтік жағдаятқа сай ресми сөздер мен тіркестер, дайын тіркестер мен термин дерді орынды қолданып, диалогқа қатысу, ойын анық жеткізу	тік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді және мақал-мәтелдер мен тұрақты тіркестерді еркін қолданып, диалогқа қатысу, пікірталаста тез және дұрыс шешім қабылдай білу	тік жағдаятқа сай ғылыми және халықаралық терминдерді, ғылыми деректерді орынды қолданып, диалог, монолог, полилогта өз ойын дәлелді, жүйелі жеткізу	саяси, жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды таңдау, орта көлемді монолог дайындау	ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды таңдау, орта көлемді монолог дайындау
--------	--	---	---	--	---	--

2) 2-бөлім "Оқылым":

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Ақпаратты түсіну	5.2.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну, анықтау	6.2.1.1 мәтіннен негізгі және қосымша, детальді ақпаратты анықтау, түсіндіру	7.2.1.1 мәтіндік және графтік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты интерпретациялау	8.2.1.1 тұтас және аралас мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, сурет) ақпараттарды салыстыру	9.2.1.1 тұтас емес (кесте, диаграмма, сызба, сурет) мәтіндер-дегі мәлімет-терді салыстыру, өңдеу	10.2.1.1 тұтас емес (кесте, диаграмма, сызба, сурет) мәтіндер-дегі мәлімет-терді салыстыру, өңдеу
2.2 Мәтіннің стильдік ерекшелігін тану	5.2.2.1 лексиканың ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырма шылық тарын арқылы тану	6.2.2.1 ауызекі сөйлеу және көркем сөйлеудің стильдік ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану	7.2.2.1 публицистикалық және ресми стиль ерекшеліктері н қолданылған тілдік құралдар арқылы тану	8.2.2.1 публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктері н қолданылған тілдік құралдар арқылы тану	9.2.2.1 қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану	10.2.2.1 қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану
2.3 Мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату	5.2.3.1 хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулыққа хабарландырудың құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық	6.2.3.1 ауызекі сөйлеу этикеттері мен көркем сөйлеудің құрылымды	7.2.3.1 хроника, хабар, очерктердің және кеңсе құжаттарының, қызметтік	8.2.3.1 мақала, аннотация, презентация, құрылымы мен ресімделуі	9.2.3.1 мақала, аннотация, презентация, тұжырымдамалар, тезистердің	10.2.3.1 мақала, аннотация, презентация, тұжырымдамалар, тезистердің

	ерекшеліктерін ажырату	қ және жанрлық ерекшеліктерін ажырату	жазбалардың құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату	арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату	құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату	құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату
2.4 Мәтіндерге салыстырмалы анализ жасау	5.2.4.1 ауызекі стильдегі мәтіндердің мазмұнын тақырыбын және тілдік құралдарын салыстыру	6.2.4.1 ауызекі және ресми стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мазмұнын, тілдік ерекшелігін салыстыру	7.2.4.1 идеясы ұқсас публицистикалық және көркем әдебиет стиліндегі мәтіндердің тақырыбы, құрылымы, мақсатты аудиториясы, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау	8.2.4.1 тақырыбы ұқсас ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің тақырыбын, түрлерін (әңгімелеу, сипаттау, талқылау), құрылымын салыстыра талдау	9.2.4.1 әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау	10.2.4.1 әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
2.5 Мәтін бойынша сұрақтар құрастыра білу	5.2.5.1 мәтін мазмұнын түсінуге, нақты ақпараттарды анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру	6.2.5.1 мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты, көтерілген мәселені анықтауға бағытталған нақтылау сұрақтарын құрастыру	7.2.5.1 мәтін бойынша проблемалық сұрақтар құрастыру	8.2.5.1 перифразаның түрлі тәсілдерін қолдана отырып, мәтін бойынша сұрақтар құрастыру	9.2.5.1 мәтінде көтерілген мәселеге оқырманның қарым-қатынасын анықтауға арналған талқылау сұрақтарын құрастыру	10.2.5.1 мәтінде көтерілген мәселеге оқырманның қарым-қатынасын анықтауға арналған талқылау сұрақтарын құрастыру
2.6 Оқылым стратегияларын қолдану	5.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: жалпы мазмұнын түсіну үшін оқу, ақпаратты табу үшін оқу	6.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу	7.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, зерттеп оқу	8.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, талдап оқу	9.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу	10.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу
2.7 Әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу	5.2.7.1 энциклопедиялар, балаларға арналған газет журналдардан қажетті ақпаратты ала	6.2.7.1 энциклопедия, сөздік, балаларға арналған	7.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет журналдар,	8.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет журналдар,	9.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет журналдар,	10.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет журналдар,

	білу	газет журналдардан ақпараттарды алу, авторына сілтеме жасау	оқулықтардан алынған деректерді қолдану, авторына сілтеме жасау	оқулықтардан алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау	оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау	оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау
--	------	---	---	---	--	--

3) 3-бөлім "Жазылым":

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Жоспар құру	5.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес кіріспе, негізгі және қорытынды бөлімдерді қамтитын қарапайым жоспар құру	6.3.1.1 әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, қарапайым жоспар құру	7.3.1.1 әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, күрделі жоспар құру	8.3.1.1 тақырып бойынша материал жинақтап, тезистік жоспар құру	9.3.1.1 жинақталған материалдар негізінде көзделген мақсатқа сәйкес ауызша және жазбаша мәтіндер үшін күрделі жоспар құру	10.3.1.1 жинақталған материалдар негізінде көзделген мақсатқа сәйкес ауызша және жазбаша мәтіндер үшін күрделі жоспар құру
3.2 Әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру	5.3.2.1 жанрлық ерекшеліктерін е сай ресімделуі мен құрылымын сақтап, хат, жарнама, хабарландыру құрастырып жазу	6.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктерін е сай құрылымын сақтай отырып, мінездеме, құттықтау, өмірбаян құрастырып жазу	7.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктерін е сай көркемдегіш құралдарды орынды қолдана отырып, шағын мақала, нұсқаулық, әңгіме құрастырып жазу	8.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктерін е сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, аннотация, тезис құрастырып жазу	9.3.2.1 мақсатты аудитория-ның қызығушылығы н ынталандыру үшін әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру	10.3.2.1 мақсатты аудиторияның қызығушылығы н ынталандыру үшін әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру
3.3 Жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну	5.3.3.1 сюжетті суреттердің (фотосуреттер) желісі бойынша әңгіме құрастыру	6.3.3.1 ұсынылған тақырып бойынша деректер жинақтай отырып, графиктік мәтін (диаграмма, кесте, сызба)	7.3.3.1 мәтін құрылымын (кіріспе бөлім, жалпы мәлімет беру, детальді мәлімет беру) сақтай отырып, графиктік мәтін (шартты белгі, сурет,	8.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректердің маңызды тұстарын	9.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, бірнеше графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректерді салыстыру,	10.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, бірнеше графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректерді салыстыру,

		түрінде құрастыру	сызба) түрінде берілген процесті сипаттап жазу	анықтап жазу	маңызды тұстары мен үрдістерді анықтап жазу	маңызды тұстары мен үрдістерді (тенден-ция) анықтап жазу
3.4 Эссе жазу	5. 3.4.1 эссенің кіріспе, негізгі, қорытынды бөлімдерін сақтай отырып, өзіне таныс адамды, белгілі бір мекен мен оқиғаны сипаттап не суреттеп жазу	6.3.4.1 эссе тақырыбынан ауытқымай, абзац түрлерін жүйелі құрастырып, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу ("келісу, келіспеу" эссесі)	7.3.4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдары немесе себептеріне өз көзқарасын жазу (дискуссивті эссе)	8.3. 4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыру, өз ойын дәлелдеп жазу (аргументативті эссе)	9.3. 4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша екіжақты пікірді немесе жағдаятты талқылау, біреуіне таңдау жасап, өз ойын дәлелдеп жазу (аргументативті эссе)	10.3. 4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша екіжақты пікірді немесе жағдаятты талқылау, біреуіне таңдау жасап, өз ойын дәлелдеп жазу (аргументативті эссе)
3.5 Оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін (компрессия) жазу	5.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпараттарды сақтай отырып, жинақы мәтін жазу	6.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ойды білдіретін сөйлемдерді іріктей отырып, жинақы мәтін жазу	7.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер мен сөз тіркестерін синонимдік қатармен ауыстыра отырып, жинақы мәтін жазу	8.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша мәтіннің баяндау желісін сақтап, әр бөлігінен алынған ақпараттардан жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу	9. 3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша автордың негізгі ойын сақтай отырып, перифраз тәсілдері арқылы жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу	10. 3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша автордың негізгі ойын сақтай отырып, перифраз тәсілдері арқылы жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу
3.6 Мәтіндерді түзету және редакциялау	5.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық қателерді сөздіктерге сүйене отырып, түзету және редакциялау	6.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктерге, емле ережелеріне сүйеніп, түзету, редакциялау	7.3.6.1 мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексеру, синонимдік қатармен ауыстыра отырып, лексикалық түзетулер енгізу, редакциялау	8.3.6.1 БАҚ материалдары негізінде стильдік ауытқуларды, орынсыз қолданылған сөз оралымдарын талдап, стильдік түзетулер жасау, редакциялау	9.3.6.1 жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық түзетулер енгізу, редакциялау	10.3.6.1 жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық түзетулер енгізу, редакциялау

4) 4-бөлім "Әдеби тіл нормаларын сақтау":

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Орфографиялық норма	5.4.1.1 қазақ тілінің дыбыстар жүйесін, үндестік заңын, емлелік ерекшеліктерін ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу	6.4.1.1 тақырып бойынша жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу	7.4.1.1 жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу	8.4.1.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай жазу	9.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу	10.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
4.2 Орфоэпиялық норма	5.4.2.1 сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарын а сәйкес айта білу	6.4.2.1 екпіннің түрлерін (сөз екпіні, тіркес екпіні, логикалық екпін) сөз және сөйлем ішінде орынды қолдану	7.4.2.1 сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп қолдану	8.4.2.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану	9.4.2.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу	10.4.2.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
4.3 Лексикалық норма	5.4.3.1 тура және ауыспалы мағыналы сөздерді, көп мағыналы сөздер, омоним, антоним, синонимдерді көркемдік ерекшеліктеріне сай қолдану	6.4.3.1 көнерген сөз, эвфемизм, дисфемизм, неологизм, термин, диалект сөз, кәсіби сөз, табу сөздердің қолданыс аясын түсіну және ажырата білу	7.4.3.1 фразеологизм, мақал-мәтелдердің эмоционалды мәнін, көркемдік ерекшеліктерін түсініп қолдану	8.4.3.1 сөздік қор және сөздік құрам ерекшеліктерін түсініп қолдану	9.4.3.1 лексикалық стилистика заңдылықтарын дұрыс қолдану	10.4.3.1 лексикалық стилистика заңдылықтарын дұрыс қолдану
4.4 Грамматикалық норма	5.4.4.1 жұрнақ арқылы жасалған туынды сөздерді және күрделі сөздерді ауызша және жазбаша	6.4.4.1 сөйлемдегі есімдіктің қызметін түсіну, есімдікті зат есім, сын есімнің орнына қолдану	7.4.4.1 етістіктің есімше, көсемше, тұйық етістік, шак, рай түрлерін тілдесім барысында	8.4.4.1 сөз тіркесінің байланысу тәсілдері мен түрлері, есімді, етістікті сөз тіркестерін ажырату,	9.4.4.1 құрмалас сөйлем жасалу жолдарын, түрлерін білу 9.4.4.2 салалас құрмалас сөйлемдердің	10.4.4.1 құрмалас сөйлем жасалу жолдарын, түрлерін білу 10.4.4.2 салалас құрмалас сөйлемдердің

	<p>тілдесім барысында қолдану 5.4.4.2 зат есімдердің мағыналық түрлерін мәнмәтін аясында жалғаулар арқылы түрлендіріп қолдану 5.4.4.3 сын есімдерді, шырай түрлерінің көркемдік ерекшелігін тану, сын есімді зат есім орнына қолдана білу 5.4.4.4 сан есімнің мағыналық түрлерін ажырата білу, сан есімді зат есім орнына қолдана білу 5.4.4.5 төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің жасалу жолдары, қызметін білу, төл сөзді төлеу сөзге айналдыру</p>	<p>6.4.4.2 етістіктің етіс түрлері мен салт-сабақты етістіктердің тіркесімдік мүмкіндігін ауызша және жазбаша тілдесім барысында қолдану 6.4.4.3 үстеудің мағыналық түрлерін ажырату, синонимдік қатарларын түрлендіріп қолдану</p>	<p>қолдану 7.4.4.2 еліктеуіш сөздердің мәнмәтіндегі қолданысын түсіну 7.4.4.3 шылау түрлерін ажырата білу, орынды қолдану 7.4.4.4 одағай түрлерін ажырата білу, қолдану 7.4.4.5 оқшау сөздердің қызметін түсіну, ажырата білу</p>	<p>қолдану 8.4.4.2 тұрлаулы және тұрлаусыз сөйлем мүшелерінің сөйлем жасаудағы өзіндік орнын, қызметін түсініп қолдану 8.4.4.3 сөйлем ішінде бірыңғай мүшелер мен айқындауыш мүшелерді қолдана білу 8.4.4.4 жай сөйлемдерді айтылу мақсаты мен құрылымдық ерекшелігіне сай қолдану</p>	<p>мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану 9.4.4.3 сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрленді-ріп қолдану 9.4.4.4 аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, қолдану</p>	<p>мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану 10.4.4.3 сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрленді-ріп қолдану 10.4.4.4 аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, қолдану</p>
<p>4.5 Пунктуациялық норма</p>	<p>5.4.5.1 төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің тыныс белгілерін дұрыс қолдану</p>	<p>6.4.5.1 қазақ тіліндегі тыныс белгілерінің түрлері мен қызметін (даралау шы) түсіну, дұрыс қолдану</p>	<p>7.4.5.1 сөйлем соңында және сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерін (даралаушы және ерекшелеуші) дұрыс қолдану</p>	<p>8.4.5.1 сөйлем соңында қабаттасып қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану</p>	<p>9.4.5.1 құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін (даралаушы, ерекшелеуші, ойдың аражігін ажырата-тын) ережеге сай қолдану</p>	<p>10.4.5.1 құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін (ерекшелеуші, ойдың аражігін ажырататын) ережеге сай қолдану</p>

36. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

37. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің 5-10 сыныптары үшін
"Қазақ тілі" пәнінен
жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасына
қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Мәдениет: тіл және қарым-қатынас	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 тірек сөздер мен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау; 5.1.2.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, тақырыптарға байланысты диалог, монологтардағы (ән мәтіні, хабарлама, жарнама, хабарландыру) көтерілген мәселені түсіндіру;
	Оқылым	5.2.1.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты анықтау; 5.2.3.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату;
	Жазылым	5.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес кіріспе, негізгі және қорытынды бөлімдерді қамтитын қарапайым жоспар құру;
	Әдеби тіл нормалары	5.4.1.1 қазақ тілінің дыбыстар жүйесін, үндестік заңын, емлесілік ерекшеліктерін ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу;
Киіну. Талғам.	Тыңдалым және айтылым	5.1.4.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы тірек сөздер мен жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау;
	Оқылым	5.2.2.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін

		құрылғының көмегі арқылы лексиканың ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырмашылықтарын мәтіндер арқылы тану;
	Жазылым	5.3.2.1 жанрлық ерекшеліктеріне сай ресімделуі мен құрылымын сақтап, хат, жарнама, хабарландыру құрастырып жазу;
	Әдеби тіл нормалары	5.4.2.1 сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарына сәйкес айта білу;
Отбасылық дәстүрлер мерекелер мен	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы тірек сөздер мен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау;
	Оқылым	5.2.1.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну, анықтау;
	Жазылым	5.3.3.1 сюжетті суреттердің (фотосуреттер) желісі бойынша әңгіме құрастыру 5.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпараттарды сақтай отырып, жинақы мәтін жазу;
	Әдеби тіл нормалары	5.4.1.1 қазақ тілінің дыбыстар жүйесін, үндестік заңын, емлесілік ерекшеліктерін ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу;
2-тоқсан		
Жануарлар әлемі мен өсімдіктер дүниесі	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы тірек сөздер мен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау; 5.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай эмоционалды сөздерді, дауыс ырғақтары арқылы қыстырма, қаратпа, одағай сөздерді еркін қолданып, диалогке даярлықсыз қатысу, өз пікірін білдіру;
	Оқылым	5.2.4.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы ауызекі стильдегі мәтіндердің мазмұнын, тақырыбын және тілдік құралдарын салыстыру; 5.2.5.1 мәтін мазмұнын түсінуге, нақты ақпараттарды анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру;
	Жазылым	5.3.2.1 жанрлық ерекшеліктеріне сай ресімделуі мен құрылымын сақтап, хат, жарнама, хабарландыру құрастырып жазу; 5.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық қателерді сөздіктерге сүйене отырып, түзету және редакциялау;
	Әдеби тіл нормалары	5.4.3.1 тура және ауыспалы мағыналы сөздерді, көп мағыналы сөздер, омоним, антоним, синонимдерді көркемдік ерекшеліктеріне сай қолдану;
Бос уақыт және хобби	Тыңдалым және айтылым	5.1.2.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, тақырыптарға байланысты диалог, монологтардағы (ән мәтіні, хабарлама, жарнама, хабарландыру) көтерілген мәселені түсіндіру; 5.1.5.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы тыңдалған мәтін мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру;
	Оқылым	5.2.4.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы ауызекі стильдегі мәтіндердің мазмұнын, тақырыбын және тілдік құралдарын салыстыру; 5.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: жалпы мазмұнын түсіну үшін оқу, нақты ақпаратты табу үшін оқу;
	Жазылым	5.3.4.1 эссенің кіріспе, негізгі, қорытынды бөлімдерін сақтай отырып, өзіне

		таныс адамды, белгілі бір мекен мен оқиғаны сипаттап не суреттеп жазу;	
	Әдеби тіл нормалары	5.4.4.1 жұрнақ арқылы жасалған туынды сөздерді және күрделі сөздерді ауызша және жазбаша тілдесім барысында қолдану;	
3-тоқсан			
Қиял әлемі	Тыңдалым және айтылым	5.1.2.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, тақырыптарға байланысты диалог, монологтардағы (ән мәтіні, хабарлама, жарнама, хабарландыру) көтерілген мәселені түсіндіру; 5.1.3.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпаратты анықтау;	
	Оқылым	5.2.2.1 лексиканың ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырмашылықтарын мәтіндер арқылы тану; 5.2.3.1 хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату;	
	Жазылым	5.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес кіріспе, негізгі және қорытынды бөлімдерді қамтитын қарапайым жоспар құру; 5.3.3.1 сюжетті суреттердің (фотосуреттер) желісі бойынша әңгіме құрастыру;	
	Әдеби тіл нормалары	5.4.2.2 зат есімдердің мағыналық түрлерін мәнмәтін аясында жалғаулар арқылы түрлендіріп қолдану;	
7 бөлім: Көлік және жол белгілері	Тыңдалым және айтылым	5.1.4.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы тірек сөздер мен жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау; 5.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру;	
	Оқылым	5.2.5.1 мәтін мазмұнын түсінуге, нақты ақпараттарды анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру; 5.2.7.1 энциклопедиялар, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпаратты ала білу;	
	Жазылым	5.3.4.1 эссенің кіріспе, негізгі, қорытынды бөлімдерін сақтай отырып, өзіне таныс адамды, белгілі бір мекен мен оқиғаны сипаттап не суреттеп жазу;	
	Әдеби тіл нормалары	5.4.3.1 сын есімдердің, шырай түрлерінің көркемдік ерекшелігін тану, сын есімді зат есім орнына қолдана білу;	
8 бөлім: Адамның сырт келбеті мен мінезі	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы тірек сөздер мен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау; 5.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай эмоционалды сөздерді, дауыс ырғақтары арқылы қыстырма, қаратпа, одағай сөздерді еркін қолданып, диалогқа даярлықсыз қатысу, өз пікірін білдіру;	
	Оқылым	5.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: жалпы мазмұнын түсіну үшін оқу, нақты ақпаратты табу үшін оқу;	
	Жазылым	5.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпараттарды сақтай отырып, жинақы мәтін жазу;	
	Әдеби тіл нормалары	5.4.4.4 сан есімнің мағыналық түрлерін ажырата білу, сан есімді зат есім орнына қолдана білу;	
4-тоқсан			
9-бөлім:	Аспан	Тыңдалым	5.1.2.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін

әлемінің құпиялары	және айтылым	құрылғының көмегі арқылы әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, тақырыптарға байланысты диалог, монологтердегі (ән мәтіні, хабарлама, жарнама, хабарландыру) көтерілген мәселені түсіндіру; 5.1.4.1 тірек сөздер мен жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау;
	Оқылым	5.2.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну, анықтау; 5.2.1.2 лексиканың ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырмашылықтарын мәтіндер арқылы тану;
	Жазылым	5.3.3.1 сюжетті суреттердің (фотосуреттер) желісі бойынша әңгіме құрастыру; 5.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық қателерді сөздіктерге сүйене отырып, түзету және редакциялау;
	Әдеби тіл нормалары	5.4.5.5 төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің жасалу жолдарын, қызметін білу, төл сөзді төлеу сөзге айналдыру;
10 бөлім: Саяхат және демалыс.	Тыңдалым және айтылым	5.1.5.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы тыңдалған мәтін мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру; 5.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай эмоционалды сөздерді, дауыс ырғақтары арқылы қыстырма, қаратпа, одағай сөздерді еркін қолданып, диалогқа даярлықсыз қатысу, өз пікірін білдіру;
	Оқылым	5.2.3.1 хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; 5.2.7.1 энциклопедиялар, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпаратты ала білу;
	Жазылым	5.3.2.1 жанрлық ерекшеліктеріне сай ресімделуі мен құрылымын сақтап, хат, жарнама, хабарландыру құрастырып жазу; 5.2.4.1 эссенің кіріспе, негізгі, қорытынды бөлімдерін сақтай отырып, өзіне таныс адамды, белгілі бір мекен мен оқиғаны сипаттап не суреттеп жазу;
	Әдеби тіл нормалары	5.4.5.5 төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің тыныс белгілерін дұрыс қолдану

2) 6-сынып:

2-кесте

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Қазақстандағы көрікті жерлер	Тыңдалым және айтылым	6.1.1.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы мәтіннің атауын талқылау және алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілетін мәселені болжау; 6.1.3.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, детальді ақпаратты анықтау;
	Оқылым	6.2.7.1 энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттарды алу, авторына сілтеме жасау;
	Жазылым	6.3.1.1 әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, қарапайым жоспар құру; 6.3.3.1 ұсынылған тақырып бойынша деректер жинақтай отырып, графиктік мәтін (диаграмма, кесте, сызба) түрінде құрастыру;

	Әдеби нормалары	тіл	6.4.1.1 тақырып бойынша жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу;
Ұлттық және отбасылық құндылықтар	Тыңдалым және айтылым		6.1.6.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы коммуникативтік жағдаятқа сай ресми сөздер мен тіркестер, дайын тіркестер мен терминдерді орынды қолданып, диалогқа қатысу, ойын анық жеткізу;
	Оқылым		6.2.2.1 ауызекі сөйлеу және көркем сөйлеудің стильдік ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; 6.2.4.1 ауызекі және ресми стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мазмұнын, тілдік ерекшелігін салыстыру;
	Жазылым		6.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктерге, емле ережелеріне сүйеніп, түзету, редакциялау;
	Әдеби нормалары	тіл	6.4.2.1 екпіннің түрлерін (сөз екпіні, тіркес екпіні, логикалық екпін) сөз және сөйлем ішінде орынды қолдану;
Әлемнің кереметі.	Тыңдалым және айтылым		6.1.5.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпы және нақты сұрақтарға жауап беру, мәтіндегі ақпаратты шынайы өмірмен байланыстыру;
	Оқылым		6.2.1.1 мәтіннен негізгі және қосымша, детальді ақпаратты анықтау, түсіндіру;
	Жазылым		6.3.4.1 эссе тақырыбынан ауытқымай, абзац түрлерін жүйелі құрастырып, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу ("келісу, келіспеу" эссесі);
	Әдеби нормалары	тіл	6.4.3.1 көнерген сөз, эвфемизм, дисфемизм, неологизм, термин, диалект сөз, кәсіби сөз, табу сөздердің қолданыс аясын түсіну және ажырата білу;
2-тоқсан			
Астана – мәдениет пен өнер ордасы	Тыңдалым және айтылым		6.1.2.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы әлеуметтік-мәдени, ресми-іскери тақырыптарға байланысты диалог, монологтардағы (нұсқаулық, құттықтау, хабарландыру, өмірбаян, жаңалық, интервью) көтерілген мәселені талдау; 6.1.5.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпы және нақты сұрақтарға жауап беру, мәтіндегі ақпаратты шынайы өмірмен байланыстыру;
	Оқылым		6.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу; 6.2.7.2 энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттарды алу, авторына сілтеме жасау;
	Жазылым		6.3.4.1 эссе тақырыбынан ауытқымай, абзац түрлерін жүйелі құрастырып, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу ("келісу, келіспеу" эссесі); 6.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктерге, емле ережелеріне сүйеніп, түзету, редакциялау;
	Әдеби нормалары	тіл	6.4.4.1 сөйлемдегі есімдіктің қызметін түсіну, есімдікті зат есім, сын есімнің орнына қолдану;
Тарихи тұлғалар	Тыңдалым және айтылым		6.1.4.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы мәтіннің құрылымдық ерекшелігіне назар аудара отырып, жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау;

	Оқылым	6.2.3.1 ауызекі сөйлеу этикеттері мен көркем сөйлеудің құрылымдық және жанрлық ерекшеліктерін ажырату; 6.2.5.1 мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты, көтерілген мәселені анықтауға бағытталған нақтылау сұрақтарын құрастыру;
	Жазылым	6.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай құрылымын сақтай отырып, мінездеме, құттықтау, өмірбаян құрастырып жазу; 6.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ойды білдіретін сөйлемдерді іріктей отырып, жинақы мәтін жазу;
	Әдеби нормалары	6.4.4.2 етістіктің етіс түрлері мен салт- сабақты етістіктердің тіркесімдік мүмкіндігін ауызша және жазбаша тілдесім барысында қолдану;
3-тоқсан		
Су – тіршілік көзі. Қазақстандағы өзен-көлдер	Тыңдалым және айтылым	6.1.2.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы әлеуметтік-мәдени, ресми-іскери тақырыптарға байланысты диалог, монологтердегі (нұсқаулық, құттықтау, хабарландыру, өмірбаян, жаңалық, интервью) көтерілген мәселені талдау; 6.1.5.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпы және нақты сұрақтарға жауап беру, мәтіндегі ақпаратты шынайы өмірмен байланыстыру;
	Оқылым	6.2.1.1 мәтіннен негізгі және қосымша, детальді ақпаратты анықтау, түсіндіру; 6.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу;
	Жазылым	6.3.3.1 ұсынылған тақырып бойынша деректер жинақтай отырып, графиктік мәтін (диаграмма, кесте, сызба) түрінде құрастыру;
	Әдеби нормалары	6.4.4.3 үстеудің мағыналық түрлерін ажырату, синонимдік қатарларын түрлендіріп қолдану;
Спорт. Белгілі спорт жұлдыздары.	Тыңдалым және айтылым	6.1.3.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, детальді ақпаратты анықтау; 6.1.4.1 мәтіннің құрылымдық ерекшелігіне назар аудара отырып, жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау;
	Оқылым	6.3.3.1 ауызекі сөйлеу этикеттері мен көркем сөйлеудің құрылымдық және жанрлық ерекшеліктерін ажырату;
	Жазылым	6.2.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай құрылымын сақтай отырып, мінездеме, құттықтау, өмірбаян құрастырып жазу; 6.3.4.1 эссе тақырыбынан ауытқымай, абзац түрлерін жүйелі құрастырып, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу ("келісу, келіспеу" эссесі) ;
	Әдеби нормалары	6.4.4.2 етістіктің етіс түрлері мен салт- сабақты етістіктердің тіркесімдік мүмкіндігін ауызша және жазбаша тілдесім барысында қолдану; 6.4.4.3 үстеудің мағыналық түрлерін ажырату, синонимдік қатарларын түрлендіріп қолдану;
Қазақ халқының әдет-ғұрыптары мен салт-дәстүрлері. Наурыз	Тыңдалым және айтылым	6.1.6.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы коммуникативтік жағдаятқа сай ресми сөздер мен тіркестер, дайын тіркестер мен терминдерді орынды қолданып, диалогке қатысу, ойын анық жеткізу;
	Оқылым	6.2.2.1 ауызекі сөйлеу және көркем сөйлеудің стильдік ерекшеліктерін

		қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; 6.2.5.1 мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты, көтерілген мәселені анықтауға бағытталған нақтылау сұрақтарын құрастыру;
	Жазылым	6.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ойды білдіретін сөйлемдерді іріктей отырып, жинақы мәтін жазу;
	Әдеби тіл нормалары	6.4.4.2 етістіктің етіс түрлері мен салт- сабақты етістіктердің тіркесімдік мүмкіндігін ауызша және жазбаша тілдесім барысында қолдану; 6.4.4.3 үстеудің мағыналық түрлерін ажырату, синонимдік қатарларын түрлендіріп қолдану;
4-тоқсан		
Әлемдегі кітапханалар	Тыңдалым және айтылым	6.1.3.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, детальді ақпаратты анықтау; 6.1.4.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы мәтіннің құрылымдық ерекшелігіне назар аудара отырып, жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау;
	Оқылым	6.2.4.1 ауызекі және ресми стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мазмұнын, тілдік ерекшелігін салыстыру; 6.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу;
	Жазылым	6.3.1.1 әртүрлі жанрадағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, қарапайым жоспар құру; 6.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктерге, емле ережелеріне сүйеніп, түзету, редакциялау;
	Әдеби тіл нормалары	6.4.5.1 қазақ тіліндегі тыныс белгілерінің түрлері мен қызметін (даралаушы) түсіну, дұрыс қолдану;
Ғылым технология жетістіктері	Тыңдалым және айтылым	6.1.2.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы әлеуметтік-мәдени, ресми-іскери тақырыптарға байланысты диалог, монологтердегі (нұсқаулық, құттықтау, хабарландыру, өмірбаян, жаңалық, интервью) көтерілген мәселені талдау;
	Оқылым	6.2.5.1 мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты, көтерілген мәселені анықтауға бағытталған нақтылау сұрақтарын құрастыру;
	Жазылым	6.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай құрылымын сақтай отырып, мінездеме, құттықтау, өмірбаян құрастырып жазу;
	Әдеби тіл нормалары	6.4.5.1 қазақ тіліндегі тыныс белгілерінің түрлері мен қызметін (даралаушы) түсіну, дұрыс қолдану;

3) 7-сынып:

3-кесте

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Ауа райы және климаттық	Тыңдалым және айтылым	7.1.1.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын болжау;

өзгерістер		7.1.5.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы проблемалық сұрақтарға тыңдалған мәтіннен деректер келтіре отырып, дәлелді жауап беру, өз жауабын өзгенің жауабымен салыстыру, талқылау;
	Оқылым	7.2.1.1 мәтіндік және графиктік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты интерпретациялау; 7.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, зерттеп оқу;
	Жазылым	7.3.3.1 мәтін құрылымын (кіріспе бөлім, жалпы мәлімет беру, детальді мәлімет беру) сақтай отырып, графиктік мәтін (шартты белгі, сурет, сызба) түрінде берілген процесті сипаттап жазу;
	Әдеби нормалары тіл	7.4.1.1 жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу;
Көшпенділер мәдениеті	Тыңдалым және айтылым	7.1.3.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата білу;
	Оқылым	7.2.2.1 публицистикалық және ресми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану;
	Жазылым	7.3.1.1 әртүрлі жанрадағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, күрделі жоспар құру;
	Әдеби нормалары тіл	7.4.2.1 сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп қолдану;
Денсаулық зор байлық	Тыңдалым және айтылым	7.1.6.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді және мақал-мәтелдер мен тұрақты тіркестерді еркін қолданып, диалогке қатысу, пікірталаста тез және дұрыс шешім қабылдай білу;
	Оқылым	7.2.4.1 идеясы ұқсас публицистикалық және көркем әдебиет стиліндегі мәтіндердің тақырыбы, құрылымы, мақсатты аудиториясы, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау;
	Жазылым	7.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай көркемдегіш құралдарды орынды қолдана отырып, шағын мақала, нұсқаулық, әңгіме құрастырып жазу; 7.2.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер мен сөз тіркестерін синонимдік қатармен ауыстыра отырып, жинақы мәтін жазу;
	Әдеби нормалары тіл	7.4.2.1 сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп қолдану;
2-тоқсан		
Сүйіспеншілік пен достық	Тыңдалым және айтылым	7.1.3.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата білу;
	Оқылым	7.2.5.1 мәтін бойынша проблемалық сұрақтар құрастыру; 7.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану, авторына сілтеме жасау;
	Жазылым	7.3.4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдары немесе себептеріне өз көзқарасын жаз (дискуссивті эссе) ;
	Әдеби нормалары тіл	7.4.3.1 фразеологизм, мақал-мәтелдердің эмоционалды мәнін, көркемдік ерекшеліктерін түсініп қолдану;

		7.4.4.2 еліктеуіш сөздердің мәнмәтіндегі қолданысын түсіну;
Музыка өнері және қазақтың киелі домбырасы	Тыңдалым және айтылым	7.1.2.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы әлеуметтік-қоғамдық, оқу-еңбек тақырыптарына байланысты диалог, монолог, полилогтардағы (интервью, пікірталас, жаңалық, ән, көркем әдеби шығармалардан үзінді) автор көзқарасы мен көтерілген мәселені талдау; 7.1.4.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы мәтін тақырыбы, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау;
	Оқылым	7.2.4.1 идеясы ұқсас публицистикалық және көркем әдебиет стиліндегі мәтіндердің тақырыбы, құрылымы, мақсатты аудиториясы, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау;
	Жазылым	7.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай көркемдегіш құралдарды орынды қолдана отырып, шағын мақала, нұсқаулық, әңгіме құрастырып жазу; 7.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер мен сөз тіркестерін синонимдік қатармен ауыстыра отырып, жинақы мәтін жазу; 7.3.6.1 мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексеру, синонимдік қатармен ауыстыра отырып, лексикалық түзетулер енгізу, редакциялау;
	Әдеби нормалары тіл	7.4.3.1 фразеологизм, мақал-мәтелдердің эмоционалды мәнін, көркемдік ерекшеліктерін түсініп қолдану;
3-тоқсан		
Ғаламтор және әлеуметтік желілер	Тыңдалым және айтылым	7.1.1.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын болжау;
	Оқылым	7.2.1.1 мәтіндік және графиктік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты интерпретациялау;
	Жазылым	7.3.3.1 мәтін құрылымын (кіріспе бөлім, жалпы мәлімет беру, детальді мәлімет беру) сақтай отырып, графиктік мәтін (шартты белгі, сурет, сызба) түрінде берілген процесті сипаттап жазу; 7.3.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, зерттеп оқу;
	Әдеби нормалары тіл	7.4.4.1 етістіктің есімше, көсемше, тұйық етістік, шақ, рай түрлерін тілдесім барысында қолдану;
Қазақстандағы ұлттар достастығы	Тыңдалым және айтылым	7.1.5.1 проблемалық сұрақтарға тыңдалған мәтіннен деректер келтіре отырып, дәлелді жауап беру, өз жауабын өзгенің жауабымен салыстыру, талқылау;
	Оқылым	7.2.2.1 әлеуметтік-қоғамдық, оқу-еңбек тақырыптарына байланысты диалог, монолог, полилогтардағы (интервью, пікірталас, жаңалық, ән, көркем әдеби шығармалардан үзінді) автор көзқарасы мен көтерілген мәселені талдау;
	Жазылым	7.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай көркемдегіш құралдарды орынды қолдана отырып, шағын мақала, нұсқаулық, әңгіме құрастырып жазу; 7.3.4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдары немесе себептеріне өз көзқарасын жазу (дискуссивті эссе) ;
	Әдеби нормалары тіл	7.4.4.2 еліктеуіш сөздердің мәнмәтіндегі қолданысын түсіну;
Дұрыс тамақтану.	Тыңдалым және айтылым	7.1.3.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған

Гендік өзгеріске ұшыраған тағамдар		ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата білу; 7.1.6.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді және мақал-мәтелдер мен тұрақты тіркестерді еркін қолданып, диалогке қатысу, пікірталаста тез және дұрыс шешім қабылдай білу;
	Оқылым	7.2.5.1 мәтін бойынша проблемалық сұрақтар құрастыру;
	Жазылым	7.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер мен сөз тіркестерін синонимдік қатармен ауыстыра отырып, жинақы мәтін жазу;
	Әдеби тіл нормалары	7.4.4.3 шылау түрлерін ажырата білу, орынды қолдану; 7.4.4.4 одағай түрлерін ажырата білу, қолдану;
4-тоқсан		
Жеңіс күні. Ұлы ерлікке тағзым	Тыңдалым және айтылым	7.1.4.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы мәтін тақырыбы, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау;
	Оқылым	7.2.3.1 хроника, хабар, очерктердің және кеңсе құжаттарының, қызметтік жазбалардың құрылымы мен рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; 7.2.4.1 идеясы ұқсас публицистикалық және көркем әдебиет стиліндегі мәтіндердің тақырыбы, құрылымы, мақсатты аудиториясы, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау;
	Жазылым	7.3.3.1 мәтін құрылымын (кіріспе бөлім, жалпы мәлімет беру, детальді мәлімет беру) сақтай отырып, графиктік мәтін (шартты белгі, сурет, сызба) түрінде берілген процесті сипаттап жазу; 7.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер мен сөз тіркестерін синонимдік қатармен ауыстыра отырып, жинақы мәтін жазу;
	Әдеби тіл нормалары	7.4.4.5 оқшау сөздердің қызметін түсіну, ажырата білу;
Ғылыми фантастика	Тыңдалым және айтылым	7.1.2.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы әлеуметтік-қоғамдық, оқу-еңбек тақырыптарына байланысты диалог, монолог, полилогтардағы (интервью, пікірталас, жаңалық, ән, көркем әдеби шығармалардан үзінді) автор көзқарасы мен көтерілген мәселені талдау; 7.1.3.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата білу; 7.1.5.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы проблемалық сұрақтарға тыңдалған мәтіннен деректер келтіре отырып, дәлелді жауап беру, өз жауабын өзгенің жауабымен салыстыру, талқылау;
	Оқылым	7.2.2.1 публицистикалық және ресми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; 7.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану, авторына сілтеме жасау;
	Жазылым	7.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай көркемдегіш құралдарды орынды қолдана отырып, шағын мақала, нұсқаулық, әңгіме құрастырып жазу; 7.3.6.1 мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексеру, синонимдік қатармен ауыстыра отырып, лексикалық түзетулер енгізу, редакциялау;

Әдеби нормасы	тіл	7.4.5.1 сөйлем соңында және сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерін (даралаушы және ерекшелеуші) дұрыс қолдану
---------------	-----	---

4) 8-сынып:

4-кесте

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Көне түркі жазбалары және қазақ жазуы	Тыңдалым және айтылым	8.1.1.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылымәтіннен алынған дәйексөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені болжау; 8.1.6.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы коммуникативтік жағдаятқа сай ғылыми және халықаралық терминдерді, ғылыми деректерді орынды қолданып, диалог, монолог, полилогта өз ойын дәлелді, жүйелі жеткізу;
	Оқылым	8.2.1.1 тұтас және аралас мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, сурет) ақпараттарды салыстыру; 8.2.2.1 публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану;
	Жазылым	8.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректердің маңызды тұстарын анықтап жазу;
	Әдеби тіл нормасы	8.4.1.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай жазу;
Адамзаттық құндылықтар және әлем мәдениеті	Тыңдалым және айтылым	8.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау; 8.1.5.1 перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы мәтіннен қажетті ақпаратты таба білу, көтерілген мәселе бойынша ой тұжырымдау;
	Оқылым	8.2.5.1 перифразаның түрлі тәсілдерін қолдана отырып, мәтін бойынша сұрақтар құрастыру; 8.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану; комментарий жасау, іріктеп оқу, талдап оқу;
	Жазылым	8.3.1.1 тақырып бойынша материал жинақтап, тезистік жоспар құру; 8.3.4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыру, өз ойын дәлелдеп жазу (аргументативті эссе) ;
	Әдеби тіл нормасы	8.4.2.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану;
2-тоқсан		
Кәсіп пен еңбек. Болашақ мамандықтары	Тыңдалым және айтылым	8.1.4.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы мәтінде көтерілген мәселені (тұрмыстық, әлеуметтік) талдай отырып, негізгі ойды анықтау;
	Оқылым	8.2.4.1 тақырыбы ұқсас ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің тақырыбын, түрлерін (әңгімелеу, сипаттау, талқылау), құрылымын салыстыра талдау; 8.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау;

	Жазылым	8.3.6.1 БАҚ материалдары негізінде стильдік ауытқуларды, орынсыз қолданылған сөз оралымдарын талдап, стильдік түзетулер жасау, редакциялау;
	Әдеби нормасы	тіл 8.4.3.1 сөздік қор және сөздік құрам ерекшеліктерін түсініп қолдану;
Ғарышты игеру жетістіктері	Тыңдалым және айтылым	8.1.3.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылымәтіннен алынған дәйексөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені болжау; 8.1.3.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылытыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау; 8.1.5.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы мәтіннен қажетті ақпаратты таба білу, көтерілген мәселе бойынша ой тұжырымдау;
	Оқылым	8.2.3.1 мақала, аннотация, презентация, құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату;
	Жазылым	8.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша мәтіннің баяндау желісін сақтап, әр бөлігінен алынған ақпараттардан жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу;
	Әдеби нормасы	тіл 8.4.4.1 сөз тіркесінің байланысу тәсілдері мен түрлері, есімді, етістікті сөз тіркестерін ажырату, қолдану;
3-тоқсан		
Биоалуантүрлілік. Қызыл кітапқа енген жануарлар мен өсімдіктер	Тыңдалым және айтылым	8.1.5.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылыперифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы мәтіннен қажетті ақпаратты таба білу, көтерілген мәселе бойынша ой тұжырымдау;
	Оқылым	8.2.2.1 публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; 8.2.5.1 перифразаның түрлі тәсілдерін қолдана отырып, мәтін бойынша сұрақтар құрастыру;
	Жазылым	8.3.6.1 бұқаралық ақпарат құралдары материалдары негізінде стильдік ауытқуларды, орынсыз қолданылған сөз оралымдарын талдап, стильдік түзетулер жасау, редакциялау;
	Әдеби нормасы	тіл 8.4.4.2 тұрлаулы және тұрлаусыз сөйлем мүшелерінің сөйлем жасаудағы өзіндік орнын, қызметін түсініп қолдану;
Қоршаған орта және энергия ресурстары	Тыңдалым және айтылым	8.1.4.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылымәтінде көтерілген мәселені (тұрмыстық, әлеуметтік) талдай отырып, негізгі ойды анықтау;
	Оқылым	8.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау;
	Жазылым	8.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, аннотация, тезис құрастырып жазу; 8.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректердің маңызды тұстарын анықтап жазу;
	Әдеби нормасы	тіл 8.4.4.3 сөйлем ішінде бірыңғай мүшелер мен айқындауыш мүшелерді қолдана білу;
Жасөспірім және	Тыңдалым және	8.1.2.1 әлеуметтік-қоғамдық, мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (интервью, пікірталас үзінді) автор

заң	айтылым	көзқарасы мен экспресивті-эмоционалды сөздердің рөлін талдау; 8.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай ғылыми және халықаралық терминдерді, ғылыми деректерді орынды қолданып, диалог, монолог, полилогта өз ойын дәлелді, жүйелі жеткізу;
	Оқылым	8.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, талдап оқу;
	Жазылым	8.3.4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыру, өз ойын дәлелдеп жазу (аргументативті эссе) ;
	Әдеби нормасы	8.4.4.4 жай сөйлемдерді айтылу мақсаты мен құрылымдық ерекшелігіне сай қолдану;
4-тоқсан		
Театр өнері мен мәдениеті	Тыңдалым және айтылым	8.1.1.1 мәтіннен алынған дәйексөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені болжау;
	Оқылым	8.2.4.1 тақырыбы ұқсас ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің тақырыбын, түрлерін (әңгімелеу, сипаттау, талқылау), құрылымын салыстыра талдау;
	Жазылым	8.3.1.1 тақырып бойынша материал жинақтап, тезистік жоспар құру; 8.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша мәтіннің баяндау желісін сақтап, әр бөлігінен алынған ақпараттардан жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу;
	Әдеби нормасы	8.4.1.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай жазу 8.4.5.1 сөйлем соңында қабаттасып қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану;
Қазақстандағы туризм және экотуризм	Тыңдалым және айтылым	8.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау;
	Оқылым	8.2.1.1 тұтас және аралас мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, сурет) ақпараттарды салыстыру; 8.2.3.1 мақала, аннотация, презентация, құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату;
	Жазылым	8.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, аннотация, тезис құрастырып жазу; 8.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректердің маңызды тұстарын анықтап жазу;
	Әдеби нормасы	8.4.5.1 сөйлем соңында қабаттасып қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану

5) 9-сынып:

5-кесте

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Мәңгілік Ел- мұратым	Тыңдалым және айтылым	9.1.1.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылымәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру; 9.1.3.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін

		құрылғының көмегі арқылы тыңдалған мәтіндегі ақпаратты өмірлік мәселелермен байланыстыра білу;
	Оқылым	9.2.2.1 қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; 9.2.5.1 мәтінде көтерілген мәселеге оқырманның қарым-қатынасын анықтауға арналған талқылау сұрақтарын құрастыру;
	Жазылым	9.3.2.1 мақсатты аудиторияның қызығушылығын ынталандыру үшін әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру; 9.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, бірнеше графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректерді салыстыру, маңызды тұстары мен үрдістерді (тенденция) анықтап жазу;
	Әдеби нормасы	тіл 9.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу;
Жаһандану мәселелері	Тыңдалым және айтылым	9.1.2.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми тақырыптарға байланысты әртүрлі жанрдағы кең көлемді мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, монография, мақала, Жолдау) мақсатты аудитория мен көркемдегіш құралдардың рөлін талдау;
	Оқылым	9.2.1.1 тұтас емес (кесте, диаграмма, сызба, сурет) мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу; 9.2.3.1 мақала, аннотация, презентация, тұжырымдамалар, тезистердің құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату;
	Жазылым	9.3.1.1 жинақталған материалдар негізінде көзделген мақсатқа сәйкес ауызша және жазбаша мәтіндер үшін күрделі жоспар құру;
	Әдеби нормасы	тіл 9.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу;
2-тоқсан		
Тәуелсіздік жылдарындағы Қазақстан. ЭКСПО - 2017	Тыңдалым және айтылым	9.1.4.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы мәтіннің мақсаты арқылы негізгі ойды анықтау;
	Оқылым	9.2.1.1 тұтас емес (кесте, диаграмма, сызба, сурет) мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу; 9.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау;
	Жазылым	9.3.6.1 жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық түзетулер енгізу, редакциялау;
	Әдеби нормасы	тіл 9.4.4.3 лексикалық стилистика заңдылықтарын дұрыс қолдану;
Адам құқығы мен бостандығы	Тыңдалым және айтылым	9.1.6.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы қоғамдық-саяси, ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды таңдау, орта көлемді монолог дайындау;
	Оқылым	9.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу;
	Жазылым	9.3.1.1 жинақталған материалдар негізінде көзделген мақсатқа сәйкес ауызша және жазбаша мәтіндер үшін күрделі жоспар құру

		9.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша автордың негізгі ойын сақтай отырып, перифраз тәсілдері арқылы жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу;
	Әдеби нормасы	тіл 9.4.4.1 құрмалас сөйлем жасалу жолдарын, түрлерін білу; 9.4.4.2 салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіру;
3-тоқсан		
Отбасы және демографиялық өзгеріс	Тыңдалым және айтылым	9.1.2.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми тақырыптарға байланысты әртүрлі жанрадағы кең көлемді мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, монография, мақала, жолдау) мақсатты аудитория мен көркемдегіш құралдардың рөлін талдау; 9.1.4.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы мәтіннің мақсаты арқылы негізгі ойды анықтау;
	Оқылым	9.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу;
	Жазылым	9.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, бірнеше графикалық мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректерді салыстыру, маңызды тұстары мен үрдістерді (тенденция) анықтап жазу;
	Әдеби нормасы	тіл 9.4.4.3 сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану;
Биотехнология және гендік инженерия келешегі	Тыңдалым және айтылым	9.1.1.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру; 9.1.3.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы тыңдалған мәтіндегі ақпаратты өмірлік мәселелермен байланыстыра білу;
	Оқылым	9.2.4.1 әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау;
	Жазылым	9.3.4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша екіжақты пікірді немесе жағдаятты талқылау, біреуіне таңдау жасап, өз ойын дәлелдеп жазу (аргументативті эссе) ;
	Әдеби нормасы	тіл 9.4.4.3 сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану; 9.4.4.1 аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, қолдану;
Бұқаралық ақпарат құралдары	Тыңдалым және айтылым	9.1.6.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы қоғамдық-саяси, ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды таңдау, орта көлемді монолог дайындау;
	Оқылым	9.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу; 9.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау;
	Жазылым	9.3.2.1 мақсатты аудиторияның қызығушылығын ынталандыру үшін әртүрлі жанрада мәтіндер құрастыру;

	Әдеби тіл нормасы	9.4.4.4 аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, қолдану;
4-тоқсан		
Әлемдегі қақтығыстар және бейбітшілік	Тыңдалым және айтылым	9.1.6.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы қоғамдық-саяси, ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды таңдау, орта көлемді монолог дайындау;
	Оқылым	9.2.1.1 тұтас емес (кесте, диаграмма, сызба, сурет) мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу; 9.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау;
	Жазылым	9.3.2.1 мақсатты аудиторияның қызығушылығын ынталандыру үшін әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру; 9.3.6.1 жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық түзетулер енгізу, редакциялау;
	Әдеби тіл нормасы	9.4.5.1 құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін (даралаушы, ерекшелешуші, ойдың аражігін ажырататын) ережеге сай қолдану;
Табиғи ресурстарды тиімді пайдалану	Тыңдалым және айтылым	9.1.3.1 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты өмірлік мәселелермен байланыстыра білу;
	Оқылым	9.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу;
	Жазылым	9.3.4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша екіжақты пікірді немесе жағдаятты талқылау, біреуіне таңдау жасап, өз ойын дәлелдеп жазу (аргументативті эссе);
	Әдеби тіл нормасы	9.4.5.1 құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін (даралаушы, ерекшелешуші, ойдың аражігін ажырататын) ережеге сай қолдану

б) 10-сынып:

6-кесте

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Мәңгілік мұратым	Ел-Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру; 10.1.3.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы тыңдалған мәтіндегі ақпаратты өмірлік мәселелермен байланыстыра білу;
		10.2.2.1 қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; 10.2.5.1 мәтінде көтерілген мәселеге оқырманның қарым-қатынасын анықтауға арналған талқылау сұрақтарын құрастыру;
	Жазылым	10.3.2.1 мақсатты аудиторияның қызығушылығын ынталандыру үшін әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру;

		10.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, бірнеше графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректерді салыстыру, маңызды тұстары мен үрдістерді (тенденция) анықтап жазу;
	Әдеби тіл нормасы	10.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу;
Жаһандану мәселелері	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми тақырыптарға байланысты әртүрлі жанрдағы кең көлемді мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, монография, мақала, Жолдау) мақсатты аудитория мен көркемдегіш құралдардың рөлін талдау;
	Оқылым	10.2.1.1 тұтас емес (кесте, диаграмма, сызба, сурет) мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу; 10.2.3.1 мақала, аннотация, презентация, тұжырымдамалар, тезистердің құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату;
	Жазылым	10.3.1.1 жинақталған материалдар негізінде көзделген мақсатқа сәйкес ауызша және жазбаша мәтіндер үшін күрделі жоспар құру;
	Әдеби тіл нормасы	10.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу;
2-тоқсан		
Тәуелсіздік жылдарындағы Қазақстан. ЭКСПО - 2017	Тыңдалым және айтылым	10.1.4.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы мәтіннің мақсаты арқылы негізгі ойды анықтау;
	Оқылым	10.2.1.1 тұтас емес (кесте, диаграмма, сызба, сурет) мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу; 10.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау;
	Жазылым	10.3.6.1 жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық түзетулер енгізу, редакциялау;
	Әдеби тіл нормасы	10.4.4.3 лексикалық стилистика заңдылықтарын дұрыс қолдану;
Адам құқығы мен бостандығы	Тыңдалым және айтылым	10.1.6.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы қоғамдық-саяси, ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды таңдау, орта көлемді монолог дайындау;
	Оқылым	10.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу;
	Жазылым	10.3.1.1 жинақталған материалдар негізінде көзделген мақсатқа сәйкес ауызша және жазбаша мәтіндер үшін күрделі жоспар құру; 10.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша автордың негізгі ойын сақтай отырып, перифраз тәсілдері арқылы жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу;
	Әдеби тіл нормасы	10.4.4.1 құрмалас сөйлем жасалу жолдарын, түрлерін білу; 10.4.4.2 салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіру;

3-тоқсан		
Отбасы және демографиялық өзгеріс	Тыңдалым айтылым және	10.1.2.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми тақырыптарға байланысты әртүрлі жанрдағы кең көлемді мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, монография, мақала, Жолдау) мақсатты аудитория мен көркемдегіш құралдардың рөлін талдау; 10.1.4.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы мәтіннің мақсаты арқылы негізгі ойды анықтау;
	Оқылым	10.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу;
	Жазылым	10.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, бірнеше графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректерді салыстыру, маңызды тұстары мен үрдістерді (тенденция) анықтап жазу;
	Әдеби тіл нормасы	10.4.4.3 сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану;
Биотехнология және гендік инженерия келешегі	Тыңдалым айтылым және	10.1.1.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру; 10.1.3.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы тыңдалған мәтіндегі ақпаратты өмірлік мәселелермен байланыстыра білу;
	Оқылым	10.2.4.1 әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау;
	Жазылым	10.3.4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша екіжақты пікірді немесе жағдаятты талқылау, біреуіне таңдау жасап, өз ойын дәлелдеп жазу (аргументативті эссе);
	Әдеби тіл нормасы	10.4.4.3 сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану; 10.4.4.1 аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, қолдану;
Бұқаралық ақпарат құралдары	Тыңдалым айтылым және	10.1.6.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы қоғамдық-саяси, ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды таңдау, орта көлемді монолог дайындау;
	Оқылым	10.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу; 10.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жаса;
	Жазылым	10.3.2.1 мақсатты аудиторияның қызығушылығын ынталандыру үшін әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру;
	Әдеби тіл нормасы	10.4.4.4 аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, қолдану;
4-тоқсан		
Әлемдегі	Тыңдалым және	10.1.6.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты

қақтығыстар және бейбітшілік	айтылым	күшейтетін құрылғының көмегі арқылы қоғамдық-саяси, ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды таңдау, орта көлемді монолог дайындау;
	Оқылым	10.2.1.1 тұтас емес (кесте, диаграмма, сызба, сурет) мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу; 10.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау;
	Жазылым	10.3.2.1 мақсатты аудиторияның қызығушылығын ынталандыру үшін әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру; 10.3.6.1 жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық түзетулер енгізу, редакциялау;
	Әдеби тіл нормасы	10.4.5.1 құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін (даралаушы, ерекшелеуші, ойдың аражігін ажырататын) ережеге сай қолдану;
Табиғи ресурстарды тиімді пайдалану	Тыңдалым және айтылым	10.1.3.1 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты өмірлік мәселелермен байланыстыра білу;
	Оқылым	10.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу;
	Жазылым	10.3.4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша екіжақты пікірді немесе жағдаятты талқылау, біреуіне таңдау жасап, өз ойын дәлелдеп жазу (аргументативті эссе);
	Әдеби тіл нормасы	10.4.5.1 құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін (даралаушы, ерекшелеуші, ойдың аражігін ажырататын) ережеге сай қолдану

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 2-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 442-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде) 1 - тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген..

2. Оқыту мақсаты – тіл туралы білімдерді меңгеру, түрлі деңгейдегі құралдарды қолдану нормалары және оларды өнімді тілдік әрекет барысында белсендету, сонымен бірге сөздік қорын байыту, байланыстыра айту жолдарын, қатынас мәдениетін, тілді жетілдірудің саналы және шығармашылықтық

механизмдерін меңгеру негізінде тілдік әрекеттің барлық түрлері (тыңдалым, айтылым, оқылым және жазылым) бойынша коммуникативтік дағдыларды қалыптастыру арқылы зиялы және белсенді тұлғаны дамыту.

3. Оқытудың міндеттері:

1) тіл туралы білімдерді, оның түрлі салада және қатынас жағдайларында, стилистикалық ресурстарда, әдеби тілдің негізгі нормаларында (орфоэпиялық, орфографиялық және грамматикалық) және тілдік этикет ережелерінде қызмет істеуін қалыптастыру;

2) оқу және жазу дағдыларын жетілдіру;

3) нормативтік және қатынас жағдайындағы сәйкестік көзқарастары жағынан тілдік құралдарды бағалау және таңдау қабілетін қалыптастыру;

4) түрлі тілілік жанрларда ауызша және жазбаша монологиялық сөйлемдерді құру қабілетін дамыту және жетілдіру;

5) табысты әңгімелік қатынас жасау, түрлі сала мен коммуникативтік жағдайда пікірталас жүргізу қабілетін жетілдіру;

6) орфоэпиялық, орфографиялық, пунктуациялық және стилистикалық сауаттылығын жетілдіру;

7) қатынас құралы, білім көзі, рухани-адамгершіліктік құндылық ретінде және де қоғамда табысты әлеуметтенуге ықпал жасайтын тілдік капитал ретінде, тілге саналы қарауға тәрбиелеу.

4. Бағдарламаның мазмұны, заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру; сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс; тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту, оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде және жіктемелік, әрекеттік, коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзеу-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Білім алушылардың

әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), білім алушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты білім алушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Білім алушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, білім алушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Білім алушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында білім алушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әртүрлі жұмыстарды, соның ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларды қарастырады (оқитын машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын, түрлі үлгідегі және жанрдағы мәтіндерді қолданылады, бұл білім алушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау

дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрдағы, стильдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндер мазмұны білім алушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен қазақстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпыұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

15. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу процесі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік құзіретін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

16. Оқытудың әдістері мен тәсілдерін таңдау ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылардың танымдық іс-әрекеттеріне сәйкес жүзеге асырылады, соған орай, іс-әрекеттер алгоритмдері мен заттық-практикалық әрекеттерді қолдану түрінде берілетін, "кішкентай қадамдар" әдісі маңызды орын алады.

17. Оқудағы қиындықтарды жеңу мақсатында арнайы тәсілдер (көру бұзылымдары ескерілгендегі оқу ісінің алгоритмизациясы, сабақ құрылымының ерекшелігі, сақталған функцияларды дамыту бойынша арнайы гимнастика), оқу ақпаратын өңдеудің логикалық тәсілдері (нақтыландыру, үлгілер бойынша аналогиясын орнату, қорыту) қолданылады.

18. Білім алушылардың психикалық және дене ерекшеліктерін түзеу мақсатында тіл сабағында қолданылатын әдістер мен тәсілдер:

1) шолу әдісі;

2) дидактикалық ойындар;

3) "Фонетика", "Лексика және фразеология" тақырыптарын оқу барысында кроссвордтарды табу, ребустарды, шарадаларды шешу;

4) тірек сызбалар;

5) мәтінді редакциялау;

6) анықтамалық материалдар үшін дәптер дайындау және қолдану;

7) "дыбыссыз" сұрақ;

8) дайын мәтіннің тақырыптық торын құрастыру тәсілі және тақырыпты құру барысындағы есептеулер тәсілі;

9) болашақ тақырыптың микротақырыптарын ашу сызбасын құрастыру тәсілі және оны дайын мәтіннен есептеп шығару тәсілі;

10) тәсілдерді қолдана отырғандағы тіл шығармашылығы: "Еркін ассоциациялар тәсілі"(суреттердің деректері бойынша), "Не болар еді, егер ..." (білім алушы өзіне осындай сұрақ қойып жауап беруге тырысады), "Әңгімені жалғастыр";

11) "мағыналық бірліктер" тәсілі мағыналық жады мен логикалық ойлау қабілетін дамытуға арналады. Тәсілдер: мәтіннің сараптамасы немесе шағын-баяндау, мұнда білім алушы дәйекті түрде екі сұраққа жауап береді: "Бұл мәтінде кім (немесе не) туралы айтылады?" және "Бұл жөнінде не айтылады (хабарланады)?" Қолданылатын қысқаша-баяндаулар көлемі үлкен мәтінге қарасты қорқынышын жеңіп, эмоциялық-ерік аясының қалыптасуына көмектеседі. Жеке тәжірибесін қолдану: жанұядағы туыстық байланыстардың аналогиясы бойынша мәтін немесе сөйлем ішіндегі туыстық байланыстарды анықтау (мысалы, "Қарапайым сөйлем") тақырыбын зерделеу барысында.

19. Ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушыларға барлық психикалық процестердің тез сарқылуы тән, сондықтан сабақ кезінде іс-әрекеттерді ауыстырудың, әдістер мен тәсілдерді алмастырудың, жіктемелік тәсілдің, маңызды материалды ойда сақтап қалу үшін көп рет қайталаудың, көру қабілеті, айналаны бақылау, оқу, жұмысты тынығумен алмастыру үшін жайлы жағдайлар жасаудың мағынасы зор.

20. Бағдарламалық материалды толыққанды жүзеге асыру үшін тіл және әдебиет кабинеттерін жабдықтаудың нормалары белгіленген:

1) интерактивтік және проекциялық жабдықтар жинақталымы: проектор, интерактивтік тақта немесе экран;

2) электрондық басылымдар, DVD –гі видеофильмдер, электрондық плакаттар;

3) компьютер жинақталымы: жүйелік блок, монитор, микрофондық-телефондық гарнитура, акустикалық жүйе, веб -камера, желілік фильтр, көпфункционалды құрылғы;

4) аудиторлық қабырға тақтасы.

21. Тілдік оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (аппарат тасушы) белсенді түрде қолданылады, оның ішінде:

1) фронталды оқу ісін қамтамасыз етуге арналған стационарлық дыбыс ұлғайтқыш жабдық (әр сыныпқа);

2) мультимедиялық компьютерлік сынып;

3) жекелік есту аппараттары; сөйлеу экраны;

4) интерактивтік панелі және үшөлшемді аксессуарлары бар "Мультимедиялық интерактивтік оқытатын бағдарламалық-әдістемелік кешен" электрондық ресурсы - теориялық материал мен практикалық білімдердің меңгерілу тиімділігін жоғарылату үшін;

5) дыбыстық сигнады визуалдайтын "Логопедиялық тренажер" - арнайы тыныс алу және дауыс жаттығуларын өткізу барысында, әсіресе тұтықпасы мен дизартриясы бар балалармен жұмыс істегенде;

б) тілдік коммуникацияны меңгеру және дамытуға арналған тілілік тренажер ассистивтік құрылғысы - қажетті мөлшерде жалпақ сөйлемдік тілді меңгермеген білім алушылар үшін, сонымен бірге білім алушылардың тілдік шектелуі кезеңінде.

3-тарау. "Орыс тілі" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

22. Объем учебной нагрузки по учебному предмету "Русский язык" составляет:

1) в 5 классе – 3 часа в неделю, 102 часа часов в учебном году;

2) в 6 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

3) в 7 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

4) в 8 классе – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;

5) в 9 классе – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;

6) в 10 классе – 1 часа в неделю, 34 часа в учебном году.

23. Содержание учебного предмета включает следующие разделы:

1) раздел "Слушание и говорение";

2) раздел "Чтение";

3) раздел "Письмо";

4) раздел "Соблюдение речевых норм";

5) раздел "Коррекционная работа".

24. Раздел "Слушание и говорение" (с использованием звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования) включает следующие подразделы:

1) понимание устной речи;

2) определение основной мысли;

3) пересказывание прослушанного материала;

4) участие в диалоге;

5) оценивание прослушанного материала.

25. Раздел "Чтение" включает следующие подразделы:

1) понимание содержания текста;

2) выявление структурных частей текста и определение основной мысли;

3) определение типов и стилей текстов;

4) формулирование вопросов;

5) использование разных видов чтения.

26. Раздел "Письмо" включает следующие подразделы:

1) составление плана;

2) изложение содержания прочитанного материала;

3) написание текстов с опорой на план, схему, иллюстрации;

4) редактирование текстов.

27. Раздел "Соблюдение речевых норм" включает следующие подразделы:

1) соблюдение орфографических норм;

2) соблюдение лексических норм;

3) соблюдение грамматических норм;

4) соблюдение пунктуационных норм.

28. Коррекционная работа:

1) развитие слухового и слухо-зрительного восприятия;

2) коррекция и развитие устной и письменной речи.

29. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для 5 класса:

1) говорение и слушание: слухо-зрительное и слуховое восприятие и понимания устной речи неслышащих и слышащих взрослых и детей, визуального материала, уточняющие вопросы для выяснения смысла отдельных высказываний; использование вопросов для определения темы; пересказ небольших текстов; диалог-расспрос с опорой на план, вопросы, опорные слова (при помощи учителя);

2) чтение: основное содержание небольшого текста; структура текста (части); типы текстов (рассказ, стихотворение, письмо); вопросы к предложению по образцу, вопросной схеме, иллюстрации (при помощи учителя); комментированный вид чтения;

3) письмо: простой план; изложение основного содержания текста с опорой на план, вопросы, иллюстрации; связные тексты (30-50 слов) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (при помощи учителя); коррективная

деформированных предложений/текстов с исправлением порядка слов в предложении/предложений в тексте;

4) соблюдение речевых норм: заглавные буквы в именах существительных собственных, окончания имен существительных в именительном и косвенных падежах; части слова; однокоренные слова в роли различных членов предложения; связь слов в словосочетаниях; знаки препинания в восклицательных и вопросительных предложениях, при однородных членах, обращениях, между простыми предложениями в составе сложного предложения; главное и зависимое слова в словосочетании; главные и второстепенные члены предложения;

5) коррекционная работа: слухо-зрительное и слуховое восприятие речевого материала, относящегося к организации учебной деятельности учащихся; составление словосочетаний, предложений, установление в них связи слов; обогащение словаря на материале слов из разных частей речи (имен существительных, прилагательных, глаголов); контроль с помощью учителя частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности.

30. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для 6 класса:

1) говорение и слушание: слухо-зрительное и слуховое восприятие и понимание устной речи, визуального материала (при помощи учителя и самостоятельно), выделение основной информации; определение темы и основной мысли, с опорой на вопросы при помощи учителя; краткий пересказ основного содержания текста с опорой на план, вопросы, иллюстрации; участие в диалоге-расспросе с опорой на вопросы и слова для справок;

2) чтение: основное содержание сплошных и несплошных текстов, определение темы, структуры текста (деление на части, озаглавливание частей, определение основной идеи при помощи учителя и самостоятельно); виды делового письма (записка, расписка, заявление, объявление) с опорой на план; вопросы к небольшому тексту по образцу, вопросной схеме, иллюстрации при помощи учителя; комментированный вид чтения;

3) письмо: простой план; краткое изложение основного содержания текста с опорой на план, вопросы, иллюстрации; тексты-описания (письмо, рассказ), связные тексты-повествования (письмо, рассказ) с опорой на план (40-60 слов), вопросы, иллюстрации, слова для справок (при помощи учителя); корректировка текстов, исправление орфографических ошибок с помощью словаря;

4) соблюдение речевых норм: гласные и согласные в корне слова, гласные после шипящих и "Ц, НЕ" с именами существительными, прилагательными, а

также окончания в разных частях речи; основные особенности русского ударения; однокоренные слова, нахождение в них сходство по смыслу и выделение корня, окончания, приставки, суффикса; согласование именных частей речи в роде, числе и падеже; знаки препинания в простых и сложных предложениях разных видов;

5) коррекционная работа: слухо-зрительное и слуховое восприятие речевого материала, относящегося к организации учебной деятельности учащихся с помощью звукоусиливающей аппаратуры; определение звукового, звукобуквенного, слогового состава слова; обогащение словаря на лексико-грамматическом материале, на материале слов из разных частей речи (имен существительных, прилагательных, глаголов); оценка результатов контактов со слышащими и неслышащими; контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности.

31. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для 7 класса:

1) слушание и говорение: понимание устной речи и визуального материала с извлечением главной информации; уточняющие вопросы для выяснения смысла отдельных высказываний; определение основной мысли с опорой на вопросы; подробный и краткий пересказ текстов-повествований, текстов-описаний от 3-го лица; участие в диалоге-расспросе;

2) чтение: сплошные и несплошные тексты; основная мысль, структурные части и смысл построения текста; типы текстов: описание, повествование, рассуждение; формулировка вопросов к небольшому тексту по образцу (при помощи учителя); ознакомительный и комментированный виды чтения;

3) письмо: простой и сложный план; подробное и краткое изложение текстов от 3-го лица; тексты-описания, повествования (сказка, рассказ, заметка) с опорой на план (50-70 слов), вопросы, иллюстрации, слова для справок; корректировка текста, исправление орфографических и пунктуационных ошибок с помощью словаря;

4) соблюдение речевых норм: сложные имена числительные; слитное и раздельное написание не и ни в отрицательных местоимениях; слитное, раздельное и дефисное написание наречий; суффиксы глаголов; падежные формы числительных, местоимений; степени сравнения наречий; спряжение и наклонения глаголов; знаки препинания в предложениях в соответствии с изученными пунктуационными правилами;

5) коррекционная работа: восприятие на слух и слухо-зрительно материала урока; определение основных морфологических и синтаксических признаков

частей речи (имени числительного, местоимения, глагола, наречия); обогащение словаря путём систематизации значений имен числительных, местоимений, глаголов, наречий; оценка результатов контактов со слышащими и неслышащими, выделение проблем и определение способов их решения; контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности.

32. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для 8 класса:

1) слушание и говорение: понимание устной речи с извлечением главной и второстепенной информации; определение основной мысли с опорой на ключевые слова, словосочетания; подробный, краткий, выборочный пересказ текстов-повествований, текстов-описаний с изменением лица; участие в диалоге по предложенной теме с опорой на вопросы;

2) чтение: сплошные и несплошные тексты, главная информация; структурные части и их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль; стили речи: разговорный, публицистический, официально-деловой, научный художественный стили; вопросы к тексту при помощи учителя и самостоятельно; разные виды чтения, в том числе поискового;

3) письмо: простой и сложный план; подробное, краткое, выборочное изложение содержания текстов-повествований, описаний с изменением лица; тексты-описания с элементами повествования, тексты официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, письмо) с опорой на план и вопросы (60-80 слов); корректировка текста, исправление смысловых недочетов; редактирование текста, изменение структуры отдельных предложений;

4) соблюдение речевых норм: "НЕ" с разными частями речи, суффиксы в особых формах глагола, самостоятельные и служебные части речи; глагол и его формы, служебные части речи; знаки препинания в предложениях, осложненных причастными и деепричастными оборотами;

5) коррекционная работа: воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный и терминологический материал урока; основные морфологические и синтаксические признаки особых форм глагола (причастия, деепричастия); основные признаки служебных частей речи; самооценка результатов контактов со слышащими и неслышащими, выделение проблем и определение способов их решения; оценка качества высказывания (выразительность, эмоциональность, членораздельность); контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности.

33. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для 9 класса:

1) слушание и говорение: понимание устной речи с выделением знакомой и незнакомой информации; оценивание материала с точки зрения темпа речи (слуховое, слухо-зрительное восприятие); выделение основной мысли с учетом структуры текста; подробный, краткий, выборочный пересказ текстов смешанного типа с изменением лица; диалог по предложенной теме, используя слова для справок;

2) чтение: содержание сплошных и несплошных текстов, извлечение главной и второстепенной информации; выявление особенностей структуры текста, раскрывающих основную мысль; особенности публицистического, разговорного, научного, официально-делового стилей (статья, интервью, характеристика, биография, автобиография, реферат, доклад, комментарии в чате, форуме); формулировка вопросов и собственных идей на основе прочитанного текста; разные виды чтения, в том числе изучающее;

3) письмо: простой цитатный план, сбор материала к творческой работе в соответствии с планом; подробное, краткое, выборочное изложение текстов смешанного типа с изменением лица; написание текстов-повествований с элементами описания, текстов публицистического, официально-делового, разговорного стилей (характеристика, биография, автобиография, реферат, доклад, комментарии в чате, форуме) (70-90 слов) с опорой на план, вопросы; корректировка и редактирование текста, исправление смысловых недочетов;

4) соблюдение речевых норм: омонимичные самостоятельные и служебные части речи; способы выражения главных и второстепенных членов предложения; однородные и обособленные члены предложения, обращения, вводные слова и вставные конструкции; прямая и косвенная речь; знаки препинания в простых осложненных предложениях;

5) коррекционная работа: восприятие на слух и слухо-зрительно и воспроизведение организационного и терминологического материала урока; определение пауз, начала и конца предложений; установление связи между главными и второстепенными членами предложения; модели простых предложений различных синтаксических конструкций (односоставные, двусоставные, осложненные); обогащение словаря на материале слов из разных частей речи; самооценка результатов контактов со слышащими и неслышащими, выделение проблем и определение способов их решения; оценка качества собственного и чужого высказывания (выразительность, эмоциональность, членораздельность); контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и

целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности.

34. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для 10 класса:

1) слушание и говорение: понимание устной речи с выделением основной и детальной информации; основная мысль на основе структурных элементов текста; пересказ содержания текстов, синтезируя информацию прослушанного материала; участие в диалоге по предложенной теме; оценивание прослушанного материала с точки зрения нормативности речи;

2) чтение: открытая и скрытая (подтекст) информация сплошных и несплошных текстов; особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли; типы текстов, характерные черты, языковые особенности текстов разных жанров и стилей; формулировка вопросов и идей, передача содержания текстов; разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение, чтение с составлением плана, конспектов;

3) письмо: разные виды плана, в том числе цитатный; изложение содержания текстов; написание текстов-описаний, текстов-повествований соответствующих стилей (80-100 слов) с опорой на план, вопросы; корректировка и редакция имеющихся недочетов в тексте;

4) соблюдение речевых норм: орфографические нормы, стилистически окрашенные слова, аббревиатура, морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях, знаки препинания в сложных предложениях разных видов;

5) коррекционная работа: восприятие на слух и слухо-зрительно учебного материала урока; выделение паузы, начало и конец предложений; словесное ударение, нормы орфоэпии; сложные предложения, модели предложений различных синтаксических конструкций; систематизация частей речи, самостоятельная работа со словарями, интернет-ресурсами; оценка качества собственного и чужого высказывания (выразительность, эмоциональность, членораздельность); контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

35. Цели обучения в Программе содержат кодировку. Первое число кода обозначает класс, второе и третье числа – раздел и подраздел Программы, четвертое число показывает нумерацию учебной цели в данном подразделе. Например, в кодировке 7.2.1.1 "7" – класс, "2.1" – раздел и подраздел, "1" – нумерация учебной цели.

36. Ожидаемые результаты по целям обучения:

1) раздел 1 "Слушание и говорение":
таблица 1

Подразделы	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
1.1 Понимание устной речи	5.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал (при помощи учителя)	6.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал (при помощи учителя) определяя главную информацию	7.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал (при помощи учителя), задавать уточняющие вопросы для выяснения смысла отдельных высказываний, извлекая главную информацию	8.1.1.1 понимать устную речь, извлекая главную и второстепенную информацию	9.1.1.1 понимать устную речь, определяя известную и неизвестную информацию	10.1.1.1 понимать устную речь, определяя основную и детальную информацию
1.2 Определение основной мысли	5.1.2.1 определять тему, опираясь на вопросы при помощи учителя	6.1.2.1 определять тему и основную мысль, опираясь на вопросы при помощи учителя	7.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на вопросы	8.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на ключевые слова, словосочетания	9.1.2.1 определять основную мысль на основе структуры текста	10.1.2.1 определять основную мысль на основе структурных элементов текста
1.3 Пересказывание прослушанного материала	5.1.3.1 пересказывать содержание небольших текстов при помощи учителя, используя план, наводящие вопросы, опорные слова	6.1.3.1 пересказывать кратко основное содержание текста с опорой на план, вопросы, иллюстрации	7.1.3.1 пересказывать подробно, кратко, содержание текстов-повествований, текстов-описаний от 3-го лица	8.1.3.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание текстов-повествований, текстов-описаний с изменением лица	9.1.3.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание текстов смешанного типа с изменением лица	10.1.3.1 пересказывать содержание текстов, синтезируя информацию прослушанного материала
1.4 Участие в диалоге	5.1.4.1 участвовать в диалогическом процессе с опорой на вопросы и слова для	6.1.4.1 участвовать в диалогическом процессе с опорой на вопросы и слова для	7.1.4.1 участвовать в диалогическом процессе с опорой на вопросы и слова для	8.1.4.1 участвовать в диалогическом процессе по предложенной теме с опорой на вопросы	9.1.4.1 участвовать в диалогическом процессе по предложенной теме, используя слова для	10.1.4.1 участвовать в диалогическом процессе по предложенной теме

	справок при помощи учителя	справок	справок, меняя позицию "говорящий" на "слушающий" и учитывая возрастные особенности исполняемой роли		справок	
1.5 Оценивание прослушанного материала	5.1.5.1 оценивать звучащую речь с позиции "понял(а)/не понял(а)"	6.1.5.1 оценивать звучащую речь с позиции "понял(а)/не понял(а)", "нравится /не нравится"	7.1.5.1 оценивать звучащую речь с позиции "понял(а)/не понял(а)", "нравится /не нравится", "правильно/неправильно"	8.1.5.1 оценивать звучащую речь с позиции "понял(а)/не понял(а)", "нравится /не нравится", "правильно/неправильно", аргументируя свою позицию	9.1.5.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения темпа речи	10.1.5.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения нормативности речи

2) раздел 2 "Чтение":
таблица 2

Подразделы	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
2.2 Понимание содержания текста	5.2.1.1 понимать основное содержание небольшого прочитанного текста при помощи учителя	6.2.1.1 понимать основное содержание сплошных и несплошных текстов, определяя тему при помощи учителя	7.2.1.1 понимать основное содержание сплошных и несплошных текстов	8.2.1.1 понимать основное содержание сплошных и несплошных текстов, извлекая главную информацию	9.2.1.1 понимать основное содержание сплошных и несплошных текстов, извлекая главную и второстепенную информацию	10.2.1.1 понимать основное содержание сплошных и несплошных текстов, извлекая открытую и скрытую (подтекст) информацию
2.2 Выявление структурных частей текста и определение основной мысли	5.2.2.1 определять структуру текста (делить на части при помощи учителя)	6.2.2.1 определять структуру текста (делить на части, озаглавливать их, определяя основную мысль при помощи учителя)	7.2.2.1 определять основную мысль, выявляя структурные части и объясняя смысл построения текста	8.2.2.1 выявлять структурные части и их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль	9.2.2.1 выявлять особенности структуры текста, раскрывающие основную мысль	10.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли
2.3	5.2.3.1	6.2.3.1	7.2.3.1	8.2.3.1	9.2.3.1	10.2.3.1

Определение типов стилей текстов	определять типы текстов по структуре и основным признакам (рассказ, стихотворение, письмо)	определять виды делового письма: записка, расписка, заявление, объявление с опорой на план	определять и различать типы текстов: описание, повествование, рассуждение	определять стили речи: разговорный, публицистический, официально-деловой, научный художественный стили	определять характерные черты и жанровые особенности публицистического, разговорного, научного, официально-делового стилей (статья, интервью, характеристика, биография, автобиография, реферат, доклад, комментарии в чате, форуме)	определять типы текстов, характерные черты, языковые особенности текстов разных жанров и стилей
2.4 Формулирование вопросов	5.2.4.1 формулировать вопросы к предложению по образцу, вопросной схеме, иллюстрации при помощи учителя	6.2.4.1 формулировать вопросы к небольшому тексту по образцу, вопросной схеме, иллюстрации при помощи учителя	7.2.4.1 формулировать вопросы к небольшому тексту по образцу при помощи учителя	8.2.4.1 формулировать вопросы к тексту при помощи учителя	9.2.4.1 формулировать вопросы и собственные идеи на основе прочитанного текста	10.2.4.1 формулировать вопросы и идеи, передавая содержание текстов
2.5 Использование разных видов чтения	5.2.5.1 использовать комментированный вид чтения	6.2.5.1 использовать комментированный вид чтения	7.2.5.1 использовать ознакомительный и комментированный виды чтения	8.2.5.1 использовать разные виды чтения, в том числе поисковое	9.2.5.1 использовать разные виды чтения, в том числе изучающее	10.2.5.1 использовать разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение, составление плана, конспектов

3) раздел 3 "Письмо":

таблица 3

Подразделы	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
3.1 Составление плана	5.3.1.1 составлять простой план при помощи учителя	6.3.1.1 составлять простой план	7.3.1.1 составлять простой и сложный план	8.3.1.1 составлять простой и сложный	9.3.1.1 составлять простой и цитатный	10.3.1.1 составлять разные виды плана, в том

				план, собирать материал к творческой работе в соответствии с планом	план, собирать материал к творческой работе в соответствии с планом	числе цитатный
3.2 Изложение содержания прочитанного материала	5.3.2.1 излагать основное содержание текста с опорой на план, вопросы, иллюстрации при помощи учителя	6.3.2.1 излагать кратко основное содержание текста с опорой на план, вопросы, иллюстрации	7.3.2.1 излагать подробно, кратко, содержание текстов от 3-го лица	8.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов с изменением лица	9.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов смешанного типа с изменением лица	10.3.2.1 излагать содержание текстов
3.3 Написание связных текстов	5.3.3.1 писать небольшие связные тексты с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок с помощью учителя (30-50 слов)	6.3.3.1 писать тексты-повествование (письмо, рассказ) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (40-60 слов)	7.3.3.1 писать тексты-повествование (сказка, рассказ, заметка) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (50-70 слов)	8.3.3.1 писать тексты-описание с элементами повествования, тексты официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, письмо) с опорой на план, вопросы (60-80 слов)	9.3.3.1 писать тексты-повествование с элементами описания, тексты официально-делового, разговорного стилей (характеристика, биография, автобиография, реферат, комментарии в чате) с опорой на план, вопросы (70-90 слов)	10.3.3.1 писать тексты-описание, повествование соответствующих стилей с опорой на план, вопросы (80-100 слов)
3.4 Корректирование и редактирование текстов	5.3.4.1 корректировать деформированные предложения/тексты, исправляя порядок слов в предложении/предложениях в тексте	6.3.4.1 корректировать текст, исправляя орфографические ошибки с помощью словаря	7.3.4.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью словаря	8.3.4.1 корректировать текст, исправляя смысловые недочеты; редактировать текст, изменяя структуру	9.3.4.1 корректировать и редактировать текст, исправляя смысловые недочеты	10.3.4.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте

				отдельных предложений		
--	--	--	--	-----------------------	--	--

4) раздел 4 "Соблюдение речевых норм":

таблица 4

Подразделы	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
4.1 Соблюдение орфографических норм	5.4.1.1 правильно писать заглавные буквы в именах существительных собственных, окончания имен существительных в именительном и косвенных падежах, части слова; 5.4.1.2 употреблять однокоренные слова в роли различных членов предложения; выделять корень в родственных словах, группировать однокоренные слова;	6.4.1.1 правильно писать гласные и согласные в корне слова, гласные после шипящих и "Ц, НЕ" с именами существительными, прилагательными, а также окончания в разных частях речи 6.4.1.2 уметь членить слова на слоги, знать основные особенности русского ударения 6.4.1.3 подбирать однокоренные слова, находить в них сходство по смыслу и выделять корень, окончание, приставку, суффикс	7.4.1.1 правильно писать сложные имена числительные; слитно и раздельно "НЕ" и "НИ" в отрицательных местоимениях; слитно, раздельно и через дефис наречия, суффиксы глаголов; "НЕ" с разными частями речи;	8.4.1.1 правильно писать "НЕ" с разными частями речи, суффиксы в особых формах глагола, самостоятельные служебные части речи.	9.4.1.1 правильно писать омонимичные самостоятельные и служебные части речи	10.4.1.1 соблюдать орфографические нормы
4.2 Соблюдение грамматических норм	5.4.2.1 использовать правильно связь слов в словосочетаниях; согласовывая имена существительные и прилагательные	6.4.2.1 использовать правильно именные части речи, согласовывая слова в роде, числе и падеже	7.4.2.1 использовать правильно падежные формы числительных, местоимений; образовывать степени сравнения наречий	8.4.2.1 использовать правильно глагол и его формы, служебные части речи; соблюдать нормы глагольного управления	9.4.2.1 использовать правильно способы выражения главных и второстепенных членов предложения, однородные члены,	10.4.2.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях

	<p>е в роде, числе и падеже;</p> <p>5.4.2.2 образовывать полную и краткую форму прилагательных; различать морфологические признаки и категории прилагательного;</p> <p>5.4.2.3 различать глаголы совершенного и несовершенного вида, образовывать видовые пары; определять время глагола, образовывать глаголы настоящего, прошедшего и будущего времени;</p>		<p>соответствии с нормой;</p> <p>определять спряжение и наклонения глаголов;</p>		<p>обособленные члены предложения, обращения, вводные слова и вставные конструкции</p>	
<p>4.3 Соблюдение пунктуационных норм</p>	<p>5.4.3.1 использовать знаки препинания в предложениях различных по цели высказывания, при однородных членах, обращениях, между простыми предложениями и в составе сложного предложения;</p> <p>5.4.4.2 выделять в предложении</p>	<p>6.4.3.1 использовать знаки препинания в простых сложных предложениях разных видов</p>	<p>7.4.3.1 использовать знаки препинания в предложениях в соответствии с изученными пунктуационными правилами</p>	<p>8.4.3.1 использовать знаки препинания в предложениях , осложненных причастными и деепричастными оборотами</p>	<p>9.4.3.1 использовать знаки препинания в простых осложненных предложениях при обособленных членах предложения, обращениях, вводных словах и вставных конструкциях, цитировании, прямой и косвенной речи;</p>	<p>10.4.3.1 использовать знаки препинания в сложных предложениях разных видов</p>

словосочетания, определять главное и зависимое слова; главные и второстепенные члены предложения;						
---	--	--	--	--	--	--

5) раздел 5 "Коррекционная работа":

таблица 5

Подраздел ы	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
5.1 Коррекция и развитие слухового и слухозрительно го восприятия	5.5.1.1 воспринимать слухозрительно речевой материал, относящийся к организации учебной деятельности	6.5.1.1 воспринимать слухозрительно речевой материал, относящийся к организации учебной деятельности и к изучению программного материала учащихся;	7.5.1.1 воспринимать на слух и слухозрительно воспроизводит ь организационн ый материал урока 7.5.1.2 оценка результатов контактов со слышащими и неслышащими, выделение проблем и определение способов их решения	8.5.1.1 воспринимать на слух и слухозрительно и воспроизводить организационны й терминологический материал урока; 8.5.1.2 оценка качества высказывания (выразительность, эмоциональность, членораздельность)	9.5.1.1 воспринимать на слух и слухозрительно и воспроизводить организационны й терминологический материал урока; определять паузы, начало и конец предложений; 9.5.1.2 самооценка результатов контактов со слышащими и неслышащими, выделение проблем и определение способов их решения; оценка качества собственного и чужого высказывания (выразительность, эмоциональность, членораздельность)	10.5.1.1 воспринимать на слух и слухозрительно и воспроизводить организационны й терминологический материал урока; определять паузы, начало и конец предложений; словесное ударение; 10.5.1.2 оценка качества собственного и чужого высказывания (выразительность, эмоциональность, членораздельность)
5.2 Коррекция	5.5.2.1 составлять	6.5.2.1 различать	7.5.2.1 определять	8.5.2.1 определять	9.5.2.1 устанавливать	10.5.2.1 строить

я и развитие устной и письменной речи	словосочетания, строить предложения, дифференцировать предложения по интонационному оформлению; 5.5.2.2 согласовывать существительные прилагательными и глаголами; 5.5.2.3 обогащать словарь на материале слов из разных частей речи (имен существительных, прилагательных, глаголов); 5.5.2.4 контроль с помощью учителя частоты и целесообразности применения жестовой речи в различных видах речевой деятельности	звуковой, звукобуквенный, слоговой состав слова; 6.5.2.2 обогащать словарь на лексико-грамматическом материале; 6.5.2.3 обогащать свой словарь на материале слов из разных частей речи (имен существительных, прилагательных, глаголов); 6.5.2.3 контроль с помощью учителя самостоятельности частоты и целесообразности применения жестовой речи в различных видах речевой деятельности	основные морфологические и синтаксические признаки частей речи (имени числительного, местоимения, глагола, наречия); 7.5.2.2 обогащать словарь путём систематизации и значений имен числительных, местоимений, глаголов, наречий; 7.5.2.3 контроль с помощью учителя самостоятельности частоты и целесообразности применения жестовой речи в различных видах речевой деятельности	основные морфологические и синтаксические признаки особых форм глагола (причастия, деепричастия); 8.5.2.2 определять основные признаки служебных частей речи; 8.5.2.3 обогащать свой словарь на материале слов из разных частей речи; 8.5.2.4 контроль с помощью учителя частоты и целесообразности применения жестовой речи в различных видах речевой деятельности	связь между главными и второстепенными членами предложения; 9.5.2.2 строить простые предложения, выделять модели простых предложений различных синтаксических конструкций (односоставных, двусоставных, осложненных); 9.5.2.3 использовать словарь на материале слов из разных частей речи; 9.5.2.4 контроль с помощью учителя частоты и целесообразности применения жестовой речи в различных видах речевой деятельности	сложные предложения, выделять модели предложений различных синтаксических конструкций; 10.5.2.2 обогащать словарь путем систематизации частей речи, самостоятельно выполнять работу со словарями; 10.5.2.3 контроль с помощью учителя самостоятельно частоты и целесообразности применения жестовой речи в различных видах речевой деятельности
---------------------------------------	--	--	---	---	---	---

37. Настоящая Программа реализуется на основе Долгосрочного плана к Типовой учебной программе по учебному предмету "Русский язык" для обучающихся с нарушением слуха (неслышащие) 5-10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию согласно приложению к настоящей Программе. В долгосрочном плане обозначен объем учебных целей реализуемых в каждом разделе.

38. Распределение часов на изучение раздела и тем предоставляется на усмотрение учителя.

Приложение
к Типовой учебной программе
по учебному предмету
"Русский язык" для 5-10 классов

уровня основного среднего
образования по обновленному
содержанию

**Долгосрочный план по реализации Типовой учебной программы по учебному предмету
"Русский язык" для обучающихся с нарушением слуха (неслышащие) 5-10 классов уровня
основного среднего образования по обновленному содержанию**

1) 5 класс:

таблица 1

Тема	Лексико-грамматический материал	Виды речевой деятельности	Цели обучения
I четверть			
Моя Родина – Казахстан	Повторение изученного в 4 классе. Синтаксис и пунктуация. Словосочетание. Главное и зависимое слово в словосочетании. Предложение. Грамматическая основа предложения. Предложения повествовательные, вопросительные, побудительные. Восклицательные предложения. Знаки препинания в конце предложения. Главные члены предложения. Второстепенные члены предложения. Нераспространенное и распространенное, односоставное и двусоставное предложения.	Слушание и говорение	5.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал при помощи учителя;
		Чтение	5.2.1.1 понимать основное содержание небольшого прочитанного текста при помощи учителя;
		Письмо	5.3.1.1 составлять простой план (при помощи учителя); 5.3.2.1 излагать основное содержание текста с опорой на план, вопросы, иллюстрации (при помощи учителя);
		Соблюдение речевых норм	5.4.4.1 использовать знаки препинания в предложениях различных по цели высказывания, при однородных членах, обращениях, между простыми предложениями в составе сложного предложения; 5.4.4.2 выделять в предложении словосочетания, определять главное и зависимое слова; главные и второстепенные члены предложения;
Человеческие ценности	Предложения с однородными членами. Обобщающее слово при однородных членах. Обращение. Знаки препинания при обращении. Сложные предложения. Прямая речь.	Коррекционная работа	5.5.1.1 воспринимать слухо-зрительно речевой материал, относящийся к организации учебной деятельности учащихся с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 5.5.2.1 составлять словосочетания, строить предложения, дифференцировать предложения по интонационному оформлению;
		Слушание и говорение	5.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал при помощи учителя; 5.1.2.1 определять тему, опираясь на вопросы при помощи учителя;
		Чтение	5.2.2.1 определять структуру текста (делить на части) при помощи учителя; 5.2.5.1 использовать комментированный вид чтения;

	Понятие о диалоге.	Письмо	5.3.2.1 излагать основное содержание текста с опорой на план, вопросы, иллюстрации (при помощи учителя);
		Соблюдение речевых норм	5.4.4.1 использовать знаки препинания в предложениях различных по цели высказывания, при однородных членах, обращениях, между простыми предложениями в составе сложного предложения, при прямой речи;
		Коррекционная работа	5.5.1.1 воспринимать слухо-зрительно речевой материал, относящийся к организации учебной деятельности учащихся с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 5.5.2.1 составлять словосочетания, строить предложения, дифференцировать предложения по интонационному оформлению;
2 четверть			
Культурное наследие	Связь слов в предложении. Согласование.	Слушание и говорение	5.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал при помощи учителя; 5.1.3.1 пересказывать содержание небольших текстов при помощи учителя, используя план, наводящие вопросы, опорные слова;
		Чтение	5.2.1.1 понимать основное содержание небольшого прочитанного текста при помощи учителя;
		Письмо	5.3.2.1 излагать основное содержание текста с опорой на план, вопросы, иллюстрации (при помощи учителя); 5.3.3.1 писать небольшие связные тексты с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок с помощью учителя (30-50 слов)
		Соблюдение речевых норм	5.4.3.1 использовать правильно связь слов в словосочетаниях, согласовывая имена существительные и прилагательные в роде, числе и падеже;
		Коррекционная работа	5.5.3.1 уметь сосредотачивать внимание на учебном материале, данном на классной доске; 5.5.2.2 согласовывать существительные с прилагательными и глаголами; 5.5.2.4 контроль с помощью учителя частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности;
Мир	Управление.	Слушание и	5.1.1.1 понимать устную речь, визуальный

профессий	Примыкание. Связь слов в предложении – обобщение.	говорение	материал при помощи учителя; 5.1.4.1 участвовать в диалоге-расспросе с опорой на вопросы и слова для справок (при помощи учителя);
		Чтение	5.2.1.1 понимать основное содержание небольшого прочитанного текста при помощи учителя;
		Письмо	5.3.2.1 излагать основное содержание текста с опорой на план, вопросы, иллюстрации (при помощи учителя);
		Соблюдение речевых норм	5.4.3.1 использовать правильно связь слов в словосочетаниях, согласовывая имена существительные и прилагательные в роде, числе и падеже;
		Коррекционная работа	5.5.3.1 уметь сосредотачивать внимание на учебном материале, данном на классной доске; 5.5.2.2 согласовывать существительные с прилагательными и глаголами;
3 четверть			
Природные явления	Состав слова. Знаменательные части слова. Однокоренные слова. Морфология. Самостоятельные и служебные части речи. Имя существительное. Имя существительное как часть речи (общее значение). Существительные одушевленные и неодушевленные, собственные и нарицательные. Большая буква в именах собственных. Грамматические значения (морфологические признаки) существительного: род, число, падеж. Имена существительные, имеющие форму только единственного или только множественного числа	Слушание и говорение	5.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал при помощи учителя; 5.1.5.1 оценивать звучащую речь с позиции "понял(а)/ не понял(а)";
		Чтение	5.2.2.1 определять структуру текста (делить на части) при помощи учителя; 5.2.3.1 определять типы текстов по структуре и основным признакам (рассказ, стихотворение, письмо);
		Письмо	5.3.3.1 писать небольшие связные тексты с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок с помощью учителя (30-50 слов);
		Соблюдение речевых норм	5.4.1.1 правильно писать заглавные буквы в именах существительных собственных, окончания имен существительных в именительном и косвенных падежах, части слова; 5.4.1.2 употреблять однокоренные слова в роли различных членов предложения; выделять корень в родственных словах, группировать однокоренные слова;
		Коррекционная работа	5.5.1.1 воспринимать слухо-зрительно речевой материал, относящийся к организации учебной деятельности обучающихся с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 5.5.2.3 обогащать словарь на материале слов из разных частей речи (имѸн

			существительных, прилагательных, глаголов); 5.5.2.4 контроль с помощью учителя частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности;
		Слушание и говорение	5.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал при помощи учителя; 5.1.3.1 пересказывать содержание небольших текстов при помощи учителя, используя план, наводящие вопросы, опорные слова;
Охрана окружающей среды	Имя существительное в роли подлежащего в именительном падеже. Имя существительное в родительном, дательном, винительном, творительном, предложном падежах в роли дополнения и обстоятельства.	Чтение	5.2.4.1 формулировать вопросы к предложению по образцу, вопросной схеме, иллюстрации (при помощи учителя);
		Письмо	5.3.4.1 корректировать деформированные предложения/тексты, исправляя порядок слов в предложении/предложениях в тексте;
		Соблюдение речевых норм	5.4.1.1 правильно писать заглавные буквы в именах существительных собственных, окончания имен существительных в именительном и косвенных падежах, части слова;
		Коррекционная работа	5.5.2.3 обогащать словарь на материале слов из разных частей речи (имен существительных, прилагательных, глаголов);
		Слушание и говорение	5.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал при помощи учителя; 5.1.2.1 определять тему, опираясь на вопросы при помощи учителя;
Путешествие в космос	Склонение существительных. Правописание гласных в падежных окончаниях существительных (в том числе на "-ия, -ий, -ие"). Правописание "о, е" после шипящих в окончаниях существительных. Морфологический разбор имени существительного	Чтение	5.2.5.1 использовать комментированный вид чтения;
		Письмо	5.3.2.1 излагать основное содержание текста с опорой на план, вопросы, иллюстрации (при помощи учителя);
		Соблюдение речевых норм	5.4.1.1 правильно писать заглавные буквы в именах существительных собственных, окончания имен существительных в именительном и косвенных падежах, части слова;
		Коррекционная работа	5.5.2.3 обогащать словарь на материале слов из разных частей речи (имен существительных, прилагательных,

			глаголов);
		Коррекционная работа	5.5.2.3 обогащать словарь на материале слов из разных частей речи (имен существительных, прилагательных, глаголов);
4 четверть			
Чудеса света	Имя прилагательное. Имя прилагательное как часть речи (общее значение, морфологические признаки). Полные и краткие прилагательные. Изменение прилагательных по родам, числам, падежам. Правописание гласных в падежных окончаниях полных и кратких прилагательных с основой на шипящую. Морфологический разбор имени прилагательного.	Слушание и говорение	5.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал при помощи учителя;
		Чтение	5.2.4.1 формулировать вопросы к предложению по образцу, вопросной схеме, иллюстрации (при помощи учителя);
		Письмо	5.3.2.1 излагать основное содержание текста с опорой на план, вопросы, иллюстрации (при помощи учителя); 5.3.3.1 писать небольшие связные тексты с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок с помощью учителя(30-50 слов);
		Соблюдение речевых норм	5.4.3.2 образовывать полную и краткую форму прилагательных; различать морфологические признаки и категории прилагательного;
		Коррекционная работа	5.5.1.1 воспринимать слухо-зрительно речевой материал, относящийся к организации учебной деятельности учащихся с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 5.5.2.4 контроль с помощью учителя частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности; 5.5.3.3 владеть элементами мыслительных операций сравнения, анализа (распознавать части слова; морфологические и синтаксические признаки имен прилагательных);
		Слушание и говорение	5.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал при помощи учителя; 5.1.4.1 участвовать в диалоге-расспросе с опорой на вопросы и слова для справок

			(при помощи учителя);
Каникулы и отдых	Глагол. Глагол как часть речи. Начальная форма глагола. Глаголы совершенного и несовершенного вида. Видовые пары глаголов. Чередование гласных е-ив корне глагола. Время глагола. Настоящее время глагола. Прошедшее время глагола. Будущее время глагола. Морфологический разбор глагола. Повторение и обобщение изученного материала за учебный год	Чтение	5.2.5.1 использовать комментированный вид чтения;
		Письмо	5.3.3.1 писать небольшие связные тексты с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок с помощью учителя(30-50 слов);
		Соблюдение речевых норм	5.4.3.2 различать глаголы совершенного и несовершенного вида, образовывать видовые пары; определять время глагола, образовывать глаголы настоящего, прошедшего и будущего времени;
		Коррекционная работа	5.5.1.1 воспринимать слухо-зрительно речевой материал, относящийся к организации учебной деятельности учащихся с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 5.5.2.2 согласовывать существительные с прилагательными и глаголами;

2) 6 класс:

таблица 2

Тема	Лексико-грамматический материал	Виды речевой деятельности	Цели обучения
1 четверть			
Культура: язык и общение	Повторение изученного в 5-м классе. Фонетика, графика, орфография, орфоэпия. Звуки и буквы. Алфавит. Гласные и согласные звуки. Звонкие и глухие согласные, их правописание. ТвЎрдые и мягкие согласные, их правописание. Двойная роль букв е, Ё, ю, я. Правописание непроизносимых согласных. Правописание безударных гласных. Правописание о и е после шипящих и ц в суффиксах, окончаниях существительных и прилагательных. Буквы ы, и после ц.	Слушание и говорение	6.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал (при помощи учителя), определяя главную информацию; 6.1.5.1 оценивать звучащую речь с позиции "понял(а)/не понял(а)", "нравится /не нравится";
		Чтение	6.2.5.1 использовать комментированный вид чтения;
		Письмо	6.3.1.1 составлять простой план; 6.3.4.1 корректировать текст, исправляя орфографические ошибки с помощью словаря;
		Соблюдение речевых норм	6.4.1.1 правильно писать гласные и согласные в корне слова, гласные после шипящих и "Ц, НЕ" с именами существительными, прилагательными, а также окончания в разных частях речи – знать звуки речи, гласные и согласные, согласные твЎрдые и мягкие, звонкие и глухие; алфавит; обозначение звонких и глухих согласных на письме; фонетический разбор слова;
		Коррекционная	6.5.1.1 воспринимать слухо - зрительно

		работа	речевой материал, относящийся к организации учебной деятельности и к изучению программного материала учащихся с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 6.5.2.1 различать звуковой, звукобуквенный, слоговой состав слова; 6.5.1.2 оценка результатов контактов со слышащими и неслышащими;
Мир вокруг нас: транспорт и инфраструктура	Ударение в русском языке. Орфоэпия. Слог. Типы слогов в русском языке.	Слушание и говорение	6.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал (при помощи учителя), определяя главную информацию; 6.1.2.1 определять тему и основную мысль, опираясь на вопросы при помощи учителя;
		Чтение	6.2.2.1 определять структуру текста (делить на части, озаглавливать их, определяя основную мысль при помощи учителя);
		Письмо	6.3.2.1 излагать кратко основное содержание текста с опорой на план, вопросы, иллюстрации;
		Соблюдение речевых норм	6.4.1.2 уметь членить слова на слоги, знать основные особенности русского ударения;
		Коррекционная работа	6.5.2.1 различать звуковой, звукобуквенный, слоговой состав слова; 6.5.2.2 обогащать словарь на лексико-грамматическом материале; 6.5.2.3 контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности;
2 четверть			
Жизненные ценности	Лексика и фразеология. Слово и его лексическое значение. Однозначные и многозначные слова. Прямое и переносное значение слов.	Слушание и говорение	6.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал (при помощи учителя), определяя главную информацию; 6.1.3.1 пересказывать кратко основное содержание текста с опорой на план, вопросы, иллюстрации;
		Чтение	6.2.4.1 формулировать вопросы к небольшому тексту по образцу, вопросной схеме, иллюстрации при помощи учителя;
		Письмо	6.3.3.1 писать тексты-повествование (письмо, рассказ) с опорой на план,

			вопросы, иллюстрации, слова для справок (40-60 слов)
		Соблюдение речевых норм	6.4.2.1 использовать правильно именные части речи, согласовывая слова в роде, числе и падеже;
		Коррекционная работа	6.5.1.1 воспринимать слухо-зрительно речевой материал, относящийся к организации учебной деятельности и к изучению программного материала учащихся с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 6.5.2.2 обогащать словарь на лексико-грамматическом материале; 6.5.2.3 контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности;
Мир профессий	Омонимы. Синонимы. Антонимы. Паронимы. Общеупотребительные слова. Диалектные слова. Профессиональные слова. Заимствованные слова. Устаревшие слова. Неологизмы. Фразеологизмы.	Слушание и говорение	6.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал (при помощи учителя), определяя главную информацию; 6.1.5.1 оценивать звучащую речь с позиции "понял(а)/не понял(а)", "нравится/не нравится"
		Чтение	6.2.5.1 использовать комментированный вид чтения; 6.2.2.1 определять структуру текста (делить на части, озаглавливать их, определяя основную мысль при помощи учителя);
		Письмо	6.3.1.1 составлять простой план; 6.3.3.1 писать тексты-повествование(письмо, рассказ) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (40-60 слов);
		Соблюдение речевых норм	6.4.2.1 использовать правильно именные части речи, согласовывая слова в роде, числе и падеже; 6.4.3.1 использовать знаки препинания в простых и сложных предложениях разных видов;
		Коррекционная работа	6.5.1.1 воспринимать слухо-зрительно речевой материал, относящийся к организации учебной деятельности и к изучению программного материала учащихся с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов;

			6.5.2.2 обогащать словарь на лексико-грамматическом материале; 6.5.1.2 оценка результатов контактов со слышащими и неслышащими;
3 четверть			
Мир фантазий	Словообразование. Орфография. Однокоренные слова и формы одного и того же слова. Окончание. Корень. Суффикс. Приставка.	Слушание и говорение	6.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал (при помощи учителя), определяя главную информацию; 6.1.4.1 участвовать в диалоге-расспросе с опорой на вопросы и слова для справок;
		Чтение	6.2.1.1 понимать основное содержание сплошных и несплошных текстов, определяя тему при помощи учителя;
		Письмо	6.3.3.1 писать тексты-повествование (письмо, рассказ) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок(40-60 слов);
		Соблюдение речевых норм	6.4.1.3 подбирать однокоренные слова, находить в них сходство по смыслу и выделять корень, окончание, приставку, суффикс;
		Коррекционная работа	6.5.2.2 обогащать словарь на лексико-грамматическом материале; 6.5.2.3 контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности;
Живые организмы: растения	Чередование звуков в корне слова. Правописание гласных и согласных в приставках. Беглые гласные. Буквы "з и с" на конце приставок. Буква ы после приставок. Правописание приставок "пре-, при-". Чередование "а-о" в корне слова. Чередование "е-и" в корне слова. Способы образования слов в русском языке.	Слушание и говорение	6.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал (при помощи учителя), определяя главную информацию; 6.1.2.1 определять тему и основную мысль, опираясь на вопросы при помощи учителя;
		Чтение	6.2.1.1 понимать основное содержание сплошных и несплошных текстов, определяя тему при помощи учителя; 6.2.3.1 определять виды делового письма: записка, расписка, заявление, объявление с опорой на план;
		Письмо	6.3.4.1 корректировать текст, исправляя орфографические ошибки с помощью словаря;
		Соблюдение речевых норм	6.4.1.1 правильно писать гласные и согласные в корне слова, гласные после шипящих и Ц, НЕ с именами существительными, прилагательными, а

			также окончания в разных частях речи - правильно писать гласные и согласные в корне слова и в приставках;
		Коррекционная работа	6.5.2.2 обогащать словарь на лексико-грамматическом материале; 6.5.2.3 контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности;
Астрономия: звезды и созвездия	Морфология. Самостоятельные части речи. Имя существительное. Общее понятие о существительном. Повторение изученного в 5 классе. Существительные общего рода. Разносклоняемые и несклоняемые существительные. Словообразование имҀн существительных. Правописание суффиксов имҀн существительных. Правописание не с именами существительными. Правописание сложных имҀн существительных. Морфологический разбор имҀн существительных.	Слушание и говорение	6.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал (при помощи учителя), определяя главную информацию;
		Чтение	6.2.1.1 понимать основное содержание сплошных и несплошных текстов, определяя тему при помощи учителя; 6.2.2.1 определять структуру текста (делить на части, озаглавливать их, определяя основную мысль при помощи учителя);
		Письмо	6.3.2.1 излагать кратко основное содержание текста с опорой на план, вопросы, иллюстрации; 6.3.4.1 корректировать текст, исправляя орфографические ошибки с помощью словаря;
		Соблюдение речевых норм	6.4.2.1 использовать правильно именные части речи, согласовывая слова в роде, числе и падеже; 6.4.2.2 иметь понятие о разносклоняемых и несклоняемых существительных, о существительных общего рода, о сложных именах существительных;
		Коррекционная работа	6.5.1.1 воспринимать слухо-зрительно речевой материал, относящийся к организации учебной деятельности и к изучению программного материала учащихся с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 6.5.2.3 обогащать словарь на материале слов из разных частей речи (имҀн существительных); 6.5.2.3 контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности;

4 четверть			
Чудеса света	Имя прилагательное. Общее понятие о прилагательном. Повторение изученного в 5 классе. Разряды имѸн прилагательных. Качественные имена прилагательные. Относительные имена прилагательные. Притяжательные имена прилагательные. Степени сравнения имѸн прилагательных. Сравнительная степень прилагательных, еѸ образование. Превосходная степень прилагательных, еѸ образование.	Слушание и говорение	6.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал (при помощи учителя), определяя главную информацию; 6.1.4.1 участвовать в диалоге-расспросе с опорой на вопросы и слова для справок;
		Чтение	6.2.4.1 формулировать вопросы к небольшому тексту по образцу, вопросной схеме, иллюстрации при помощи учителя; 6.2.3.1 определять виды делового письма: записка, расписка, заявление, объявление с опорой на план;
		Письмо	6.3.1.1 составлять простой план; 6.3.3.1 писать тексты-повествование(письмо, рассказ) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (40-60 слов);
		Соблюдение речевых норм	6.4.2.1 использовать правильно именные части речи, согласовывая слова в роде, числе и падеже;
		Коррекционная работа	6.5.1.1 воспринимать слухо-зрительно речевой материал, относящийся к организации учебной деятельности и к изучению программного материала учащихся с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 6.5.2.3 обогащать словарь на материале слов из разных частей речи (имѸн прилагательных); 6.5.1.2 оценка результатов контактов со слышащими и неслышащими;
Каникулы и отдых	Правописание не с прилагательными. Правописание "н и нн" в прилагательных. Дефисное и слитное написание сложных прилагательных. Морфологический разбор имени прилагательного. Повторение и обобщение изученного за учебный год.	Слушание и говорение	6.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал (при помощи учителя), определяя главную информацию;
		Чтение	6.2.4.1 формулировать вопросы к небольшому тексту по образцу, вопросной схеме, иллюстрации при помощи учителя
		Письмо	6.3.3.1 писать тексты-повествование (письмо, рассказ) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (40-60 слов); 6.3.4.1 корректировать текст, исправляя орфографические ошибки с помощью словаря;

	Соблюдение речевых норм	6.4.2.1 использовать правильно именные части речи, согласовывая слова в роде, числе и падеже;
	Коррекционная работа	6.5.2.3 обогащать словарь на материале слов из разных частей речи (имен существительных, прилагательных, глаголов);

3) 7 класс:
таблица 8

Тема	Лексико-грамматический материал	Виды речевой деятельности	Цели обучения
1 четверть			
Путешествия и достопримечательности	Повторение изученного в 6 классе. Имя числительное. Общее значение, морфологические и словообразовательные признаки, синтаксическая роль. Лексико-грамматические разряды числительных (количественные, порядковые). Числительные простые, составные и сложные. Склонение количественных числительных и порядковых числительных. Склонение собирательных числительных.	Слушание и говорение	7.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал (при помощи учителя), задавать уточняющие вопросы для выяснения смысла отдельных высказываний, извлекая главную информацию;
		Чтение	7.2.1.1 понимать основное содержание сплошных и не сплошных текстов;
		Письмо	7.3.1.1 составлять простой и сложный план; 7.3.4.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью словаря;
		Соблюдение речевых норм	7.4.1.1 правильно писать сложные имена числительные; слитно и раздельно не и ни в отрицательных местоимениях; слитно, раздельно и через дефис наречия, суффиксы глаголов; не с разными частями речи; 7.4.2.1 использовать правильно падежные формы числительных, местоимений; образовывать степени сравнения наречий в соответствии с нормой, определять спряжение и наклонения глаголов;
		Коррекционная работа	7.5.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный материал урока с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 7.5.2.2 обогащать словарь путём систематизации значений имен числительных; 7.5.1.2 оценка результатов контактов со слышащими и неслышащими,

			выделение проблем и определение способов их решения;
Образ жизни и культура: древние цивилизации	Правописание падежных окончаний числительных. Слитное и раздельное написание числительных. Употребление числительных "двое, трое, оба, обе, полтора, полторы" в сочетании с существительными. Морфологический разбор имѐн числительных. Чтение и написание римских цифр.	Слушание и говорение	7.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал (при помощи учителя), задавать уточняющие вопросы для выяснения смысла отдельных высказываний, извлекая главную информацию; 7.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на вопросы;
		Чтение	7.2.2.1 определять основную мысль, выявляя структурные части и объясняя смысл построения текста; 7.2.5.1 использовать ознакомительный и комментированный виды чтения;
		Письмо	7.3.3.1 писать тексты-описание, повествование (сказка, рассказ, заметка) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (50-70 слов);
		Соблюдение речевых норм	7.4.1.1 правильно писать сложные имена числительные; слитно и раздельно "не и ни" в отрицательных местоимениях; слитно, раздельно и через дефис наречия, суффиксы глаголов; "не" с разными частями речи; 7.4.2.1 использовать правильно падежные формы числительных, местоимений; образовывать степени сравнения наречий в соответствии с нормой, определять спряжение и наклонения глаголов;
		Коррекционная работа	7.5.2.1 определять основные морфологические и синтаксические признаки частей речи (имени числительного); 7.5.2.3 контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности;
2 четверть			
Структура семьи и семейные ценности	Местоимение. Местоимение как часть речи. Общее значение, морфологические признаки и синтаксическая роль. Разряды местоимений. Личные	Слушание и говорение	7.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал (при помощи учителя), задавать уточняющие вопросы для выяснения смысла отдельных высказываний, извлекая главную информацию;

	<p>местоимения. Возвратное местоимение себя. Вопросительные местоимения. Относительные местоимения. Неопределенные местоимения. Отрицательные местоимения. Притяжательные местоимения. Указательные местоимения. Определительные местоимения.</p>	<p>Чтение</p> <p>Письмо</p> <p>Соблюдение речевых норм</p> <p>Коррекционная работа</p>	<p>7.1.3.1 пересказывать подробно, кратко, содержание текстов-повествований, текстов-описаний от 3-го лица;</p> <p>7.2.2.1 определять основную мысль, выявляя структурные части и объясняя смысл построения текста;</p> <p>7.3.4.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью словаря;</p> <p>7.3.2.1 излагать подробно, кратко, содержание текстов от 3-го лица;</p> <p>7.4.1.1 правильно писать сложные имена числительные; слитно и раздельно не и ни в отрицательных местоимениях; слитно, раздельно и через дефис наречия, суффиксы глаголов; не с разными частями речи;</p> <p>7.4.2.1 использовать правильно падежные формы числительных, местоимений; образовывать степени сравнения наречий в соответствии с нормой, определять спряжение и наклонения глаголов;</p> <p>7.5.2.2 обогащать словарь путём систематизации значений местоимений;</p> <p>7.5.1.2 оценка результатов контактов со слышащими и неслышащими, выделение проблем и определение способов их решения;</p>
<p>Традиции празднования Нового года в Казахстане и за рубежом</p>	<p>Слитное и раздельное написание не и ни в отрицательных местоимениях. Склонение местоимений. Морфологический разбор местоимения.</p>	<p>Слушание и говорение</p> <p>Чтение</p> <p>Письмо</p>	<p>7.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал (при помощи учителя), задавать уточняющие вопросы для выяснения смысла отдельных высказываний, извлекая главную информацию;</p> <p>7.1.4.1 участвовать в диалог-расспросе с опорой на вопросы и слова для справок, меняя позицию "говорящий" на "слушающий" и учитывая возрастные особенности исполняемой роли;</p> <p>7.2.3.1 определять и различать типы текстов: описание, повествование, рассуждение;</p> <p>7.2.5.1 использовать ознакомительный и комментированный виды чтения;</p> <p>7.3.1.1 составлять простой и сложный</p>

			<p>план;</p> <p>7.3.3.1 писать тексты-описание, повествование (сказка, рассказ, заметка) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (50-70 слов);</p>
		Соблюдение речевых норм	<p>7.4.1.1 правильно писать сложные имена числительные; слитно и раздельно "не и ни" в отрицательных местоимениях; слитно, раздельно и через дефис наречия, суффиксы глаголов; "не" с разными частями речи;</p> <p>7.4.3.1 использовать знаки препинания в предложениях в соответствии с изученными пунктуационными правилами;</p>
		Коррекционная работа	<p>7.5.2.1 определять основные морфологические и синтаксические признаки частей речи (местоимения);</p> <p>7.5.2.3 контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности;</p>
3 четверть			
Выдающиеся личности народа Казахстана	<p>Повторение изученного о глаголах 6 классе.</p> <p>Глагол.</p> <p>Спряжение глаголов.</p> <p>Правописание "ь" в глаголах второго лица единственного числа.</p> <p>Разноспрягаемые глаголы.</p> <p>Возвратные и невозвратные глаголы.</p> <p>Переходные и непереходные глаголы.</p> <p>Правописание и произношение "-тся, -ться" в глаголах.</p> <p>Безличные глаголы.</p>	Слушание и говорение	<p>7.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал (при помощи учителя), задавать уточняющие вопросы для выяснения смысла отдельных высказываний, извлекая главную информацию;</p> <p>7.1.5.1 оценивать звучащую речь с позиции "понял(а)/не понял(а)", "нравится /не нравится", "правильно/неправильно"- участвовать в диалоге по предложенной теме;</p>
		Чтение	<p>7.2.2.1 определять основную мысль, выявляя структурные части и объясняя смысл построения текста;</p> <p>7.2.4.1 формулировать вопросы к небольшому тексту по образцу при помощи учителя;</p>
		Письмо	<p>7.3.3.1 писать тексты - описание, повествование (сказка, рассказ, заметка) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (50-70 слов);</p> <p>7.3.2.1 излагать подробно, кратко, содержание текстов от 3-го лица;</p>

		Соблюдение речевых норм	<p>7.4.1.1 правильно писать сложные имена числительные; слитно и раздельно "не и ни" в отрицательных местоимениях; слитно, раздельно и через дефис наречия, суффиксы глаголов; "не" с разными частями речи;</p> <p>7.4.2.1 использовать правильно падежные формы числительных, местоимений; образовывать степени сравнения наречий в соответствии с нормой; определять спряжение и наклонения глаголов;</p>
		Коррекционная работа	<p>7.5.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный материал урока с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов;</p> <p>7.5.1.2 оценка результатов контактов со слышащими и неслышащими, выделение проблем и определение способов их решения;</p> <p>7.5.2.1 определять основные морфологические и синтаксические признаки частей речи (глагола);</p>
Спорт и диета	<p>Наклонение глаголов.</p> <p>Изъявительное наклонение глагола.</p> <p>Сослагательное наклонение глагола.</p> <p>Повелительное наклонение глагола.</p>	Слушание и говорение	<p>7.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал (при помощи учителя), задавать уточняющие вопросы для выяснения смысла отдельных высказываний, извлекая главную информацию;</p>
		Чтение	<p>7.2.5.1 использовать ознакомительный и комментированный виды чтения;</p>
		Письмо	<p>7.3.4.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью словаря;</p> <p>7.3.3.1 писать тексты - описание, повествование (сказка, рассказ, заметка) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (50-70 слов);</p>
		Соблюдение речевых норм	<p>7.4.2.1 использовать правильно падежные формы числительных, местоимений; образовывать степени сравнения наречий в соответствии с нормой; определять спряжение и наклонения глаголов;</p>
		Коррекционная работа	<p>7.5.2.2 обогащать словарь путём систематизации значений имен</p>

			числительных, местоимений, глаголов; 7.5.2.3 контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности;
Живые организмы: животные	Правописание гласных в суффиксах "-ова (ть)", "-ева (ть)", "-ыва (ть)", "-ива (ть)". Правописание не с глаголами. Морфологический разбор глагола.	Слушание и говорение	7.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал (при помощи учителя), задавать уточняющие вопросы для выяснения смысла отдельных высказываний, извлекая главную информацию; 7.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на вопросы;
		Чтение	7.2.4.1 формулировать вопросы к небольшому тексту по образцу при помощи учителя;
		Письмо	7.3.2.1 излагать подробно, кратко, содержание текстов от 3-го лица; 7.3.3.1 писать тексты - описание, повествование (сказка, рассказ, заметка) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (50-70 слов);
		Соблюдение речевых норм	7.4.1.1 правильно писать сложные имена числительные; слитно и раздельно не и ни в отрицательных местоимениях; слитно, раздельно и через дефис наречия, суффиксы глаголов; не с разными частями речи;
		Коррекционная работа	7.5.2.2 обогащать словарь путём систематизации значений глаголов; 7.5.1.2 оценка результатов контактов со слышащими и неслышащими, выделение проблем и определение способов их решения;
4 четверть			
Жара и холод: экстремальная погода	Наречие. Наречие как неизменяемая часть речи. Разряды наречий по значению. Степени сравнений наречий. Образование наречий. Наречия с частицами "не и ни". Правописание наречий "со, а, ь" на конце. Правописание "н и нн" в	Слушание и говорение	7.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал (при помощи учителя), задавать уточняющие вопросы для выяснения смысла отдельных высказываний, извлекая главную информацию; 7.1.4.1 участвовать в диалогическом расспросе с опорой на вопросы и слова для справок, меняя позицию "говорящий" на "слушающий" и учитывая возрастные особенности

	наречиях.		исполняемой роли;
		Чтение	7.2.5.1 использовать ознакомительный и комментированный виды чтения; 7.2.4.1 формулировать вопросы к небольшому тексту по образцу при помощи учителя;
		Письмо	7.3.4.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью словаря; 7.3.3.1 писать тексты - описание, повествование (сказка, рассказ, заметка) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (50-70 слов);
		Соблюдение речевых норм	7.4.1.1 правильно писать сложные имена числительные; слитно и раздельно "не и ни" в отрицательных местоимениях; слитно, раздельно и через дефис наречия, суффиксы глаголов; "не" с разными частями речи; 7.4.2.1 использовать правильно падежные формы числительных, местоимений; образовывать степени сравнения наречий в соответствии с нормой, наклонения глаголов;
		Коррекционная работа	7.5.2.2 обогащать словарь путём систематизации значений имен числительных, местоимений, глаголов, наречий; 7.5.2.3 контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности;
Казахстан в будущем: изобретения и энергия	Слитное, раздельное и дефисное написание наречий. Слова категории состояния. Морфологический разбор наречий. Повторение изученного материала за учебный год.	Слушание и говорение	7.1.1.1 понимать устную речь, визуальный материал (при помощи учителя), задавать уточняющие вопросы для выяснения смысла отдельных высказываний, извлекая главную информацию;
		Чтение	7.2.1.1 понимать основное содержание сплошных и несплошных текстов; 7.2.2.1 определять основную мысль, выявляя структурные части и объясняя смысл построения текста;
		Письмо	7.3.2.1 излагать подробно, кратко, содержание текстов от 3-го лица;

			7.3.1.1 составлять простой и сложный план; 7.3.3.1 писать тексты-описание, повествование (сказка, рассказ, заметка) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (50-70 слов);
		Соблюдение речевых норм	7.4.1.1 правильно писать сложные имена числительные; слитно и раздельно "не и ни" в отрицательных местоимениях; слитно, раздельно и через дефис наречия, суффиксы глаголов; "не" с разными частями речи; 7.4.2.1 использовать правильно падежные формы числительных, местоимений; образовывать степени сравнения наречий в соответствии с нормой, наклонения глаголов;
		Коррекционная работа	7.5.2.2 обогащать словарь путём систематизации значений имен числительных, местоимений, глаголов, наречий; 7.5.1.2 оценка результатов контактов со слышащими и неслышащими, выделение проблем и определение способов их решения;

4) 8 класс:

таблица 4

Тема	Лексико-грамматический материал	Виды речевой деятельности	Цели обучения
I четверть			
Культура, язык и общение	Повторение изученного в 7-м классе. Причастие. Причастие как особая форма глагола. Признаки глагола у причастия. Признаки прилагательного у причастия. Склонение причастий. Причастный оборот.	Слушание и говорение	8.1.1.1 Понимать устную речь, извлекая главную и второстепенную информацию; 8.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на ключевые слова, словосочетания;
		Чтение	8.2.1.1 понимать основное содержание сплошных и несплошных текстов, извлекая главную информацию; 8.2.5.1 использовать разные виды чтения, в том числе поисковое;
		Письмо	8.3.3.1 писать тексты - описание с элементами повествования, тексты официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, письмо) с опорой на план, вопросы (60-80 слов); 8.3.4.1 корректировать текст, исправляя смысловые недочеты; редактировать текст, изменяя структуру отдельных предложений;

		Соблюдение речевых норм	8.4.3.1 использовать знаки препинания в предложениях, осложненных причастными и деепричастными оборотами;
		Коррекционная работа	8.5.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный и терминологический материал урока с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 8.5.1.2 оценка качества высказывания (выразительность, эмоциональность, членораздельность); 8.5.2.1 определять основные морфологические и синтаксические признаки особых форм глагола (причастия);
Мир вокруг нас: транспорт и инфраструктура	<p>Действительные и страдательные причастия.</p> <p>Образование действительных причастий настоящего времени.</p> <p>Образование действительных причастий прошедшего времени.</p> <p>Образование страдательных причастий настоящего времени.</p> <p>Образование страдательных причастий прошедшего времени.</p>	Слушание и говорение	8.1.1.1 понимать устную речь, извлекая главную и второстепенную информацию;
		Чтение	8.2.4.1 формулировать вопросы к тексту при помощи учителя; 8.2.5.1 использовать разные виды чтения, в том числе поисковое;
		Письмо	8.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов с изменением лица; 8.3.3.1 писать тексты - описание с элементами повествования, тексты официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, письмо) с опорой на план, вопросы (60-80 слов);
		Соблюдение речевых норм	8.4.2.1 использовать правильно глагол и его формы, служебные части речи; соблюдать нормы глагольного управления;
		Коррекционная работа	8.5.2.1 определять основные морфологические и синтаксические признаки особых форм глагола (причастия); 8.5.2.3 обогащать словарь на материале слов из разных частей речи; 8.5.2.4 контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности;
	2 четверть		
Жизненные ценности	<p>Гласные в причастиях перед "-НН-"</p> <p>Краткие страдательные причастия.</p> <p>Правописание "не" с причастиями.</p> <p>Правописание "-нн- и -н-" в причастиях и отглагольных прилагательных.</p>	Слушание и говорение	8.1.1.1 понимать устную речь, извлекая главную и второстепенную информацию; 8.1.4.1 участвовать в диалоге по предложенной теме с опорой на вопросы;
		Чтение	8.2.4.1 формулировать вопросы к тексту при помощи учителя; 8.2.2.1 выявлять структурные части и их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль;
		Письмо	8.3.3.1 писать тексты - описание с элементами

	<p>Морфологический разбор причастия. Переход причастий и прилагательных в разряд имѸн существительных. Употребление причастий в речи.</p>		<p>повествования, тексты официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, письмо) с опорой на план, вопросы (60-80 слов); 8.3.1.1 составлять простой и сложный план, собирать материал к творческой работе в соответствии с планом;</p>
		Соблюдение речевых норм	8.4.1.1 правильно писать "НЕ" с разными частями речи, суффиксы в особых формах глагола, самостоятельные и служебные части речи;
		Коррекционная работа	8.5.2.1 определять основные морфологические и синтаксические признаки особых форм глагола (причастия); 8.5.2.3 обогащать словарь на материале слов из разных частей речи; 8.5.1.2 оценка качества высказывания (выразительность, эмоциональность, членораздельность);
Мир профессий	<p>Деепричастие. Деепричастие как особая форма глагола. Признаки глагола и наречия у деепричастия. Образование деепричастий несовершенного вида. Образование деепричастий совершенного вида. Деепричастный оборот. Морфологический разбор деепричастия. Употребление деепричастий в речи.</p>	Слушание и говорение	8.1.1.1 понимать устную речь, извлекая главную и второстепенную информацию; 8.1.3.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание текстов-повествований, текстов-описаний с изменением лица;
		Чтение	8.2.1.1 понимать основное содержание сплошных и несплошных текстов, извлекая главную информацию;
		Письмо	8.3.3.1 писать тексты - описание с элементами повествования, тексты официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, письмо) с опорой на план, вопросы (60-80 слов);
		Соблюдение речевых норм	8.4.2.1 использовать правильно глагол и его формы, служебные части речи; соблюдать нормы глагольного управления; 8.4.3.1 использовать знаки препинания в предложениях, осложненных причастными и деепричастными оборотами;
		Коррекционная работа	8.5.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный и терминологический материал урока с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 8.5.2.1 определять основные морфологические и синтаксические признаки особых форм глагола (причастия, деепричастия); 8.5.2.3 обогащать словарь на материале слов из разных частей речи; 8.5.2.4 контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности;
3 четверть			

Мир фантазий	<p>Служебные части речи. Понятие о служебных частях речи. Предлог. Предлог как служебная часть речи. Непроизводные и производные предлоги. Сочетание предлогов с падежами. Правописание предлогов. Морфологический разбор предлога. Употребление предлогов в речи.</p>	Слушание и говорение	<p>8.1.1.1 понимать устную речь, извлекая главную и второстепенную информацию;</p> <p>8.1.5.1 оценивать звучащую речь с позиции "понял(а)/не понял(а)", "нравится /не нравится", "правильно/ неправильно", аргументируя свою позицию;</p>
		Чтение	8.2.2.1 выявлять структурные части и их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль;
		Письмо	<p>8.3.1.1 составлять простой и сложный план, собирать материал к творческой работе в соответствии с планом;</p> <p>8.3.3.1 писать тексты - описание с элементами повествования, тексты официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, письмо) с опорой на план, вопросы (60-80 слов);</p>
		Соблюдение речевых норм	8.4.2.1 использовать правильно глагол и его формы, служебные части речи; соблюдать нормы глагольного управления;
		Коррекционная работа	<p>8.5.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный и терминологический материал урока с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов;</p> <p>8.5.1.2 оценка качества высказывания (выразительность, эмоциональность, членораздельность);</p> <p>8.5.2.2 определять основные признаки служебных частей речи;</p>
Живые организмы: растения	<p>Союз. Союз как служебная часть речи. Сочинительные и подчинительные союзы. Правописание союзов "также, тоже, чтобы, зато". Морфологический разбор союза. Употребление союзов в речи.</p>	Слушание и говорение	<p>8.1.1.1 понимать устную речь, извлекая главную и второстепенную информацию;</p> <p>8.1.4.1 участвовать в диалоге по предложенной теме с опорой на вопросы;</p>
		Чтение	<p>8.2.6.1 формулировать вопросы к тексту при помощи учителя;</p> <p>8.2.5.1 использовать разные виды чтения, в том числе поисковое;</p>
		Письмо	<p>8.3.1.1 составлять простой и сложный план, собирать материал к творческой работе в соответствии с планом;</p> <p>8.3.3.1 писать тексты - описание с элементами повествования, тексты официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, письмо) с опорой на план, вопросы (60-80 слов);</p>
		Соблюдение речевых норм	8.4.1.1 правильно писать "НЕ" с разными частями речи, суффиксы в особых формах глагола, самостоятельные и служебные части речи;
		Коррекционная работа	8.5.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный и терминологический материал урока с помощью

			<p>стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов;</p> <p>8.5.2.2 определять основные признаки служебных частей речи;</p> <p>8.5.2.4 контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности;</p>
Астрономия: звезды и созвездия	<p>Частица. Частица как служебная часть речи. Формообразующие частицы. Отрицательные частицы "не и ни". Правописание не с разными частями речи. Модальные частицы. Омонимия частиц. Морфологический разбор частицы. Употребление частиц в речи. Междометие. Междометие как особая часть речи. Употребление междометий в речи.</p>	Слушание и говорение	<p>8.1.1.1 понимать устную речь, извлекая главную и второстепенную информацию;</p> <p>8.1.3.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание текстов-повествований, текстов-описаний с изменением лица;</p>
		Чтение	8.2.4.1 формулировать вопросы к тексту при помощи учителя;
		Письмо	8.3.3.1 писать тексты - описание с элементами повествования, тексты официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, письмо) с опорой на план, вопросы (60-80 слов);
		Соблюдение речевых норм	8.4.1.1 правильно писать "НЕ" с разными частями речи, суффиксы в особых формах глагола, самостоятельные и служебные части речи;
		Коррекционная работа	<p>8.5.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный и терминологический материал урока с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов;</p> <p>8.5.1.2 оценка качества высказывания (выразительность, эмоциональность, членораздельность);</p> <p>8.5.2.2 определять основные признаки служебных частей речи;</p>
4 четверть			
Чудеса света	<p>Стили речи. Понятие о стилях речи. Разговорный (обиходно-бытовой) стиль речи. Публицистический стиль речи. Официально-деловой стиль речи. Научный стиль речи. Художественный стиль речи. Типы речи. Понятие о типах речи.</p>	Слушание и говорение	<p>8.1.1.1 понимать устную речь, извлекая главную и второстепенную информацию;</p> <p>8.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на ключевые слова, словосочетания;</p>
		Чтение	8.2.3.1 определять стили речи: разговорный, публицистический, официально-деловой, научный художественный стилей;
		Письмо	<p>8.3.1.1 составлять простой и сложный план, собирать материал к творческой работе в соответствии с планом;</p> <p>8.3.3.1 писать тексты - описание с элементами повествования, тексты официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, письмо) с опорой на план, вопросы (60-80 слов);</p>
		Соблюдение речевых норм	8.4.2.1 использовать правильно глагол и его формы, служебные части речи; соблюдать нормы глагольного управления;

		Коррекционная работа	8.5.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный и терминологический материал урока с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 8.5.2.4 контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности;
Каникулы и отдых	Систематизация и обобщение изученного. Разделы науки о языке. Фонетика. Орфоэпия. Лексика и фразеология. Графика и орфография. Словообразование. Морфология. Синтаксис. Пунктуация.	Слушание и говорение	8.1.1.1 понимать устную речь, извлекая главную и второстепенную информацию; 8.1.5.1 оценивать звучащую речь с позиции "понял(а)/не понял(а)", "нравится /не нравится", "правильно/ неправильно", аргументируя свою позицию;
		Чтение	8.2.1.1 понимать основное содержание сплошных и несплошных текстов, извлекая главную информацию; 8.2.5.1 использовать разные виды чтения, в том числе поисковое;
		Письмо	8.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов с изменением лица; 8.3.4.1 корректировать текст, исправляя смысловые недочеты; редактировать текст, изменяя структуру отдельных предложений;
		Соблюдение речевых норм	8.4.2.1 использовать правильно глагол и его формы, служебные части речи; соблюдать нормы глагольного управления;
		Коррекционная работа	8.5.2.3 обогащать словарь на материале слов из разных частей речи; 8.5.1.2 оценка качества высказывания (выразительность, эмоциональность, членораздельность)

5) 9 класс:

таблица 5

Тема	Лексико-грамматический материал	Виды речевой деятельности	Цели обучения
1 четверть			
Семья: права и обязанности	Повторение изученного в 8 классе. Синтаксис и пунктуация. Словосочетание и предложение. Словосочетание. Главное и зависимое слово в словосочетании. Строение и грамматическое значение словосочетания.	Слушание и говорение	9.1.1.1 понимать устную речь, определяя известную и неизвестную информацию; 9.1.5.1 участвовать в диалоге по предложенной теме, используя слова для справок;
		Чтение	9.2.1.1 понимать основное содержание сплошных и несплошных текстов, извлекая главную и второстепенную информацию; 9.2.4.1 формулировать вопросы и собственные идеи на основе прочитанного текста;
		Письмо	9.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов смешанного типа с изменением

	<p>Способы связи слов в словосочетании: согласование, управление, примыкание.</p> <p>Виды словосочетаний.</p> <p>Синтаксический разбор словосочетания.</p> <p>Предложение.</p> <p>Предложение как основная единица языка.</p> <p>Строение и грамматическое значение предложения.</p> <p>Типы предложений по особенностям их структуры</p>		<p>лица;</p> <p>9.3.4.1 корректировать и редактировать текст, исправляя смысловые недочеты;</p>
		Соблюдение речевых норм	<p>9.4.2.1 использовать правильно способы выражения главных и второстепенных членов предложения, однородные члены, обособленные члены предложения, обращения, вводные слова и вставные конструкции;</p>
		Коррекционная работа	<p>9.5.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный и терминологический материал урока; определять паузы, начало и конец предложений с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов;</p> <p>9.5.2.1 устанавливать связь между главными и второстепенными членами предложения;</p> <p>9.5.1.2 самооценка результатов контактов со слышащими и неслышащими, выделение проблем и определение способов их решения; оценка качества собственного и чужого высказывания (выразительность, эмоциональность, членораздельность);</p>
Развлечения и спорт	<p>Простое предложение.</p> <p>Двусоставные предложения.</p> <p>Главные члены предложения.</p> <p>Подлежащее и сказуемое как главные члены предложения.</p> <p>Способы выражения подлежащего.</p> <p>Типы сказуемого.</p> <p>Простое глагольное сказуемое.</p> <p>Составное глагольное сказуемое.</p> <p>Составное именное сказуемое.</p> <p>Постановка тире между подлежащим и сказуемым.</p>	Слушание и говорение	<p>9.1.1.1 понимать устную речь, определяя известную и неизвестную информацию;</p> <p>9.1.2.1 определять основную мысль на основе структуры текста;</p>
		Чтение	<p>9.2.2.1 выявлять особенности структуры текста, раскрывающие основную мысль;</p> <p>9.2.5.1 использовать разные виды чтения, в том числе изучающее;</p>
		Письмо	<p>9.3.1.1 составлять простой цитатный план, собирать материал к творческой работе в соответствии с планом;</p> <p>9.3.3.1 писать тексты-повествование с элементами описания, тексты официально-делового, разговорного стилей (характеристика, биография, автобиография, реферат, комментарии в чате) с опорой на план, вопросы (70-90 слов);</p>
		Соблюдение речевых норм	<p>9.4.2.1 использовать правильно способы выражения главных и второстепенных членов предложения, однородные члены, обособленные члены предложения, обращения, вводные слова и вставные конструкции;</p>
		Коррекционная работа	<p>9.5.2.1 устанавливать связь между главными и второстепенными членами предложения;</p> <p>9.5.2.2 строить простые предложения, выделять модели простых предложений различных синтаксических конструкций (двусоставных);</p> <p>9.5.2.4 контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и целесообразности</p>

			применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности;
2 четверть			
Мир профессий	Второстепенные члены предложения. Дополнение, определение и обстоятельство. Определение. Определение согласованное и несогласованное. Приложение. Дополнение. Дополнения прямые и косвенные.	Слушание и говорение	9.1.1.1 понимать устную речь, определяя известную и неизвестную информацию; 9.1.3.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание текстов смешанного типа с изменением лица - строить монолог с элементами описания, повествования, с изменением лица;
		Чтение	9.2.4.1 формулировать вопросы и собственные идеи на основе прочитанного текста; 9.2.5.1 использовать разные виды чтения, в том числе изучающее;
		Письмо	9.3.3.1 писать тексты-повествование с элементами описания, тексты официально-делового, разговорного стилей (характеристика, биография, автобиография, реферат, комментарии в чате) с опорой на план, вопросы (70-90 слов); 9.3.4.1 корректировать и редактировать текст, исправляя смысловые недочеты;
		Соблюдение речевых норм	9.4.1.1 правильно писать омонимичные самостоятельные и служебные части речи; 9.4.2.1 использовать правильно способы выражения главных и второстепенных членов предложения, однородные члены, обособленные члены предложения, обращения, вводные слова и вставные конструкции;
		Коррекционная работа	9.5.2.1 устанавливать связь между главными и второстепенными членами предложения; 9.5.2.3 обогащать словарь на материале слов из разных частей речи; 9.5.1.2 самооценка результатов контактов со слышащими и неслышащими, выделение проблем и определение способов их решения; оценка качества собственного и чужого высказывания (выразительность, эмоциональность, членораздельность);
Космос	Обстоятельство. Основные виды обстоятельств. Сравнительный оборот. Выделение запятыми сравнительного оборота.	Слушание и говорение	9.1.1.1 понимать устную речь, определяя известную и неизвестную информацию; 9.1.5.1 участвовать в диалоге по предложенной теме, используя слова для справок;
		Чтение	9.2.3.1 определять характерные черты и жанровые особенности публицистического, разговорного, научного, официально-делового стилей (статья, интервью, характеристика, биография, автобиография, реферат, доклад, комментарии в чате, форуме); 9.2.5.1 использовать разные виды чтения, в том числе изучающее;
		Письмо	9.3.3.1 писать тексты-повествование с элементами

			описания, тексты официально-делового, разговорного стилей (характеристика, биография, автобиография, реферат, комментарии в чате) с опорой на план, вопросы (70-90 слов);
		Соблюдение речевых норм	9.4.1.1 правильно писать омонимичные самостоятельные и служебные части речи 9.4.2.1 использовать правильно способы выражения главных и второстепенных членов предложения, однородные члены, обособленные члены предложения, обращения, вводные слова и вставные конструкции;
		Коррекционная работа	9.5.2.1 устанавливать связь между главными и второстепенными членами предложения; 9.5.2.3 обогащать словарь на материале слов из разных частей речи; 9.5.2.4 контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности;
3 четверть			
Разнообразие форм жизни	<p>Односоставные предложения.</p> <p>Понятие односоставных предложениях.</p> <p>Синонимия односоставных двусоставных предложений.</p> <p>Типы односоставных предложений.</p> <p>Односоставные предложения с главным членом – сказуемым.</p> <p>Определенно-личные предложения.</p> <p>Неопределенно-личные предложения.</p> <p>Безличные предложения.</p> <p>Односоставные предложения с главным членом – подлежащим (назывные).</p> <p>Полные и неполные предложения.</p> <p>Особенности строения неполных предложений</p>	Слушание и говорение	9.1.1.1 понимать устную речь, определяя известную и неизвестную информацию; 9.1.5.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения темпа речи;
		Чтение	9.2.4.1 формулировать вопросы и собственные идеи на основе прочитанного текста; 9.2.2.1 выявлять особенности структуры текста, раскрывающие основную мысль;
		Письмо	9.3.3.1 писать тексты-повествование с элементами описания, тексты официально-делового, разговорного стилей (характеристика, биография, автобиография, реферат, комментарии в чате) с опорой на план, вопросы (70-90 слов);
		Соблюдение речевых норм	9.4.2.1 использовать правильно способы выражения главных и второстепенных членов предложения, однородные члены, обособленные члены предложения, обращения, вводные слова и вставные конструкции;
		Коррекционная работа	9.5.2.2 строить простые предложения, выделять модели простых предложений различных синтаксических конструкций (двусоставных, односоставных); 9.5.2.1 устанавливать связь между главными и второстепенными членами предложения; 9.5.1.2 самооценка результатов контактов со слышащими и неслышащими, выделение проблем и определение способов их решения; оценка качества собственного и чужого высказывания (выразительность, эмоциональность, членораздельность);

Вода в жизни человека	Осложненное предложение. Предложения однородными членами. Однородные предложения, признаки. Знаки препинания при однородных членах предложения. Однородные и неоднородные определения. Предложения несколькими рядами однородных членов. Обобщающие слова при однородных членах предложения. Двоеточие и тире при обобщающих словах в предложениях однородными членами.	Слушание и говорение	9.1.1.1 понимать устную речь, определяя известную и неизвестную информацию;
		Чтение	9.2.5.1 использовать разные виды чтения, в том числе изучающее; 9.2.1.1 понимать основное содержание сплошных и несплошных текстов, извлекая главную и второстепенную информацию;
		Письмо	9.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов смешанного типа с изменением лица; 9.3.4.1 корректировать и редактировать текст, исправляя смысловые недочеты;
		Соблюдение речевых норм	9.4.2.1 использовать правильно способы выражения главных и второстепенных членов предложения, однородные члены, обособленные члены предложения, обращения, вводные слова и вставные конструкции;
Еда: необходимость или роскошь?	Предложения обособленными членами. Понятие обособления. Обособление согласованных и несогласованных определений. Обособление приложений. Обособление обстоятельств, выраженных деепричастными оборотами и одиночными деепричастиями. Обособление обстоятельств, выраженных существительными в косвенных падежах. Обособление дополнений. Пунктуация при обособленных членах предложения.	Слушание и говорение	9.1.1.1 понимать устную речь, определяя известную и неизвестную информацию; 9.1.2.1 определять основную мысль на основе структуры текста;
		Чтение	9.2.4.1 формулировать вопросы и собственные идеи на основе прочитанного текста;
		Письмо	9.3.3.1 писать тексты - повествования с элементами описания, тексты официально-делового, разговорного стилей (характеристика, биография, автобиография, реферат, комментарии в чате) с опорой на план, вопросы (70-90 слов);
		Соблюдение речевых норм	9.4.2.1 использовать правильно способы выражения главных и второстепенных членов предложения, однородные члены, обособленные члены предложения, обращения, вводные слова и вставные конструкции; 9.4.3.1 использовать знаки препинания в простых осложненных предложениях при обособленных членах предложения, обращениях, вводных словах и вставных конструкциях, цитировании, прямой и косвенной речи;
		Коррекционная работа	9.5.2.2 строить простые предложения, выделять модели простых предложений различных синтаксических конструкций (односоставных, двусоставных, осложненных); 9.5.2.3 обогащать словарь на материале слов из разных частей речи; 9.5.2.4 контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности;
		Коррекционная работа	9.5.2.1 устанавливать связь между главными и второстепенными членами предложения;

	Уточняющие обособленные предложения.	члены		9.5.2.2 строить простые предложения, выделять модели простых предложений различных синтаксических конструкций (односоставных, двусоставных, осложненных);
4 четверть				
Музыка в современном обществе	Предложения с обращениями, вводными и вставными конструкциями. Обращения нераспространенные и распространенные. Знаки препинания при обращении. Вводные слова, словосочетания и предложения, их сходство и различие. Знаки препинания при вводных словах, словосочетаниях и предложениях. Междометие. Знаки препинания в предложениях с междометиями. Вставные конструкции. Знаки препинания при вставных конструкциях.	Слушание и говорение	Чтение	9.1.1.1 понимать устную речь, определяя известную и неизвестную информацию;
				9.1.3.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание текстов смешанного типа с изменением лица - строить монолог с элементами описания, повествования, с изменением лица;
		Письмо	9.2.5.1 использовать разные виды чтения, в том числе изучающее;	
			9.3.3.1 писать тексты-повествования с элементами описания, тексты официально-делового, разговорного стилей (характеристика, биография, автобиография, реферат, комментарии в чате) с опорой на план, вопросы (70-90 слов); 9.3.4.1 корректировать и редактировать текст, исправляя смысловые недочеты;	
Соблюдение речевых норм	9.4.2.1 использовать правильно способы выражения главных и второстепенных членов предложения, однородные члены, обособленные члены предложения, обращения, вводные слова и вставные конструкции;			
	9.4.3.1 использовать знаки препинания в простых осложненных предложениях при обособленных членах предложения, обращениях, вводных словах и вставных конструкциях, цитировании, прямой и косвенной речи;			
Коррекционная работа	Знаки препинания в предложениях с междометиями. Вставные конструкции. Знаки препинания при вставных конструкциях.			9.5.2.1 устанавливать связь между главными и второстепенными членами предложения;
				9.5.2.2 строить простые предложения, выделять модели простых предложений различных синтаксических конструкций (односоставных, двусоставных, осложненных); 9.5.2.3 обогащать словарь на материале слов из разных частей речи;
Научные открытия и технологии	Способы передачи чужой речи. Прямая и косвенная речь. Способы передачи чужой речи: прямая и косвенная речь. Строение	Слушание и говорение	Чтение	9.1.1.1 понимать устную речь, определяя известную и неизвестную информацию;
				9.1.4.1 участвовать в диалоге по предложенной теме, используя слова для справок;
				9.2.1.1 понимать основное содержание сплошных и несплошных текстов, извлекая главную и

<p>предложений с прямой речью. Знаки препинания при прямой речи. Предложения с косвенной речью и знаки препинания при ней. Цитата как способ передачи прямой речи. Выделение цитаты знаками препинания. Диалог. Синонимия предложений с прямой и косвенной речью. Повторение изученного за учебный год</p>		второстепенную информацию; 9.2.4.1 формулировать вопросы и собственные идеи на основе прочитанного текста;
	Письмо	9.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов смешанного типа с изменением лица;
	Соблюдение речевых норм	9.4.3.1 использовать знаки препинания в простых осложненных предложениях при обособленных членах предложения, обращениях, вводных словах и вставных конструкциях, цитировании, прямой и косвенной речи;
	Коррекционная работа	9.5.2.2 строить простые предложения, выделять модели простых предложений различных синтаксических конструкций (односоставных, двусоставных, осложненных); 9.5.2.3 обогащать словарь на материале слов из разных частей речи; 9.5.2.4 контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности;

6) 10 класс:

таблица 6

Тема	Лексико-грамматический материал	Виды речевой деятельности	Цели обучения
1 четверть			
Конфликты и миротворчество	<p>Повторение изученного в 9-м классе. Синтаксис сложного предложения. Виды сложных предложений. Сложносочиненные предложения. Понятие о сложносочиненном предложении. Сочинительные союзы как средство связи между частями сложносочиненного предложения.</p>	Слушание и говорение	10.1.1.1 понимать устную речь, определяя основную и детальную информацию; 10.1.4.1 участвовать в диалоге по предложенной теме;
		Чтение	10.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли; 10.2.5.1 использовать разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение, чтение с составлением плана, конспектов;
		Письмо	10.3.2.1 излагать содержание текстов; 10.3.3.1 писать тексты - описание, повествование соответствующих стилей с опорой на план, вопросы (80-100 слов);
		Соблюдение речевых норм	10.4.1.1 соблюдать орфографические нормы; 10.4.2.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях;
		Коррекционная работа	10.5.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный и терминологический материал урока; определять паузы, начало и конец предложений; словесное ударение с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов;

			10.5.2.1 строить сложные предложения, выделять модели предложений различных синтаксических конструкций; 10.5.1.2 оценка качества собственного и чужого высказывания (выразительность, эмоциональность, членораздельность);
Сухопутные страны	Виды сложносочинённых предложений. Сложносочинённые предложения соединительными союзами. Сложносочинённые предложения противительными союзами. Сложносочинённые предложения разделительными союзами. Синтаксический разбор сложносочинённого предложения.	Слушание и говорение	10.1.1.1 понимать устную речь, определяя основную и детальную информацию; 10.1.2.1 определять основную мысль на основе структурных элементов текста;
		Чтение	10.2.4.1 формулировать вопросы и идеи, передавая содержание текстов; 10.2.5.1 использовать разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение, чтение с составлением плана, конспектов;
		Письмо	10.3.1.1 составлять разные виды плана, в том числе цитатный; 10.3.4.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочёты в тексте;
		Соблюдение речевых норм	10.4.2.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях; 10.4.3.1 использовать знаки препинания в сложных предложениях разных видов;
		Коррекционная работа	10.5.2.1 строить сложные предложения, выделять модели предложений различных синтаксических конструкций; 10.5.2.2 обогащать словарь путем систематизации частей речи; 10.5.2.3 контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности;
2 четверть			
Традиции и культура	Сложноподчинённые предложения. Понятие сложноподчинённом предложении. Средства связи простых предложений в сложноподчинённом предложении. Знаки препинания в сложноподчинённом предложении.	Слушание и говорение	10.1.1.1 понимать устную речь, определяя основную и детальную информацию; 10.1.3.1 пересказывать содержание текстов, синтезируя информацию прослушанного материала;
		Чтение	10.2.1.1 понимать основное содержание сплошных и несплошных текстов, извлекая открытую и скрытую (подтекст) информацию;
		Письмо	10.3.3.1 писать тексты - описание, - повествование соответствующих стилей с опорой на план, вопросы (80-100 слов);
		Соблюдение речевых норм	10.4.2.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях; 10.4.3.1 использовать знаки препинания в сложных предложениях разных видов;

		Коррекционная работа	10.5.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный и терминологический материал урока; определять паузы, начало и конец предложений; словесное ударение с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 10.5.2.1 строить сложные предложения, выделять модели предложений различных синтаксических конструкций; 10.5.1.2 оценка качества собственного и чужого высказывания (выразительность, эмоциональность, членораздельность);
Ресурсы планеты "Земля"	Виды сложноподчинённых предложений. Сложноподчинённые предложения с придаточными изъяснительными. Сложноподчинённые предложения с придаточными определительными. Сложноподчинённые предложения с придаточными обстоятельственными.	Слушание и говорение	10.1.1.1 понимать устную речь, определяя основную и детальную информацию; 10.1.5.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения нормативности речи;
		Чтение	10.2.3.1 определять типы текстов, характерные черты, языковые особенности текстов разных жанров и стилей; 10.2.4.1 формулировать вопросы и идеи, передавая содержание текстов;
		Письмо	10.3.3.1 писать тексты - описание, - повествование соответствующих стилей с опорой на план, вопросы (80-100 слов); 10.3.4.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте;
		Соблюдение речевых норм	10.4.2.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях; 10.4.3.1 использовать знаки препинания в сложных предложениях разных видов;
		Коррекционная работа	10.5.2.1 строить сложные предложения, выделять модели предложений различных синтаксических конструкций; 10.5.2.2 обогащать словарь путем систематизации частей речи; 10.5.2.3 контроль с помощью учителя и самостоятельно частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности;
3 четверть			
Подросток в современном мире	Сложноподчинённые предложения с придаточными в месте. Сложноподчинённые предложения с	Слушание и говорение	10.1.1.1 понимать устную речь, определяя основную и детальную информацию; 10.1.2.1 определять основную мысль на основе структурных элементов текста;
		Чтение	10.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли; 10.2.3.1 определять типы текстов, характерные черты, языковые особенности текстов разных жанров и стилей;

	придаточными причины. Сложноподчиненные предложения придаточными условия. Сложноподчиненные предложения придаточными цели. Сложноподчиненные предложения придаточными образа действия и степени. Сложноподчиненные предложения придаточными сравнения. Сложноподчиненные предложения придаточными уступки. Сложноподчиненные предложения придаточными следствия. Сложноподчиненные предложения несколькими придаточными. Синтаксический разбор сложноподчиненного предложения.	Письмо	10.3.1.1 составлять разные виды плана, в том числе цитатный; 10.3.3.1 писать тексты - описание, повествование соответствующих стилей с опорой на план, вопросы (80-100 слов);
		Соблюдение речевых норм	10.4.2.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях; 10.4.3.1 использовать знаки препинания в сложных предложениях разных видов;
		Коррекционная работа	10.5.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный и терминологический материал урока; определять паузы, начало и конец предложений; словесное ударение с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 10.5.2.1 строить сложные предложения, выделять модели предложений различных синтаксических конструкций; 10.5.2.2 обогащать словарь путем систематизации частей речи; 10.5.1.2 оценка качества собственного и чужого высказывания (выразительность, эмоциональность, членораздельность);
Всемирная связь в 21 веке	Бессоюзные сложные предложения. Понятие бессоюзном сложном предложении. Виды бессоюзных сложных предложений. Бессоюзные сложные предложения со значением перечисления.	Слушание и говорение	10.1.1.1 понимать устную речь, определяя основную и детальную информацию; 10.1.4.1 участвовать в диалоге по предложенной теме;
		Чтение	10.2.3.1 определять типы текстов, характерные черты, языковые особенности текстов разных жанров и стилей;
		Письмо	10.3.2.1 излагать содержание текстов; 10.3.3.1 писать тексты - описание, повествование соответствующих стилей с опорой на план, вопросы (80-100 слов);
	Бессоюзные сложные предложения со значением противопоставления. Бессоюзные сложные предложения со значением причины,	Соблюдение речевых норм	10.4.2.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях; 10.4.3.1 использовать знаки препинания в сложных предложениях разных видов;
	Коррекционная работа	10.5.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный и терминологический материал урока; определять	

	пояснения, изъяснения.		паузы, начало и конец предложений; словесное ударение с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 10.5.2.1 строить сложные предложения, выделять модели предложений различных синтаксических конструкций; 10.5.2.2 обогащать словарь путем систематизации частей речи, самостоятельной работы со словарями;
4 четверть			
Дилеммы и выбор	Бессоюзные сложные предложения со значением времени, условия, следствия. Синтаксический разбор бессоюзного сложного предложения. Сложные предложения с разными видами связи.	Слушание и говорение	10.1.1.1 понимать устную речь, определяя основную и детальную информацию; 10.1.3.1 пересказывать содержание текстов, синтезируя информацию прослушанного материала;
		Чтение	10.2.1.1 понимать основное содержание сплошных и несплошных текстов, извлекая открытую и скрытую информацию (подтекст); 10.2.4.1 формулировать вопросы и идеи, передавая содержание текстов;
		Письмо	10.3.3.1 писать тексты - описание, -повествование соответствующих стилей с опорой на план, вопросы (80-100 слов);
		Соблюдение речевых норм	10.4.2.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях; 10.4.3.1 использовать знаки препинания в сложных предложениях разных видов;
		Коррекционная работа	10.5.2.1 строить сложные предложения, выделять модели предложений различных синтаксических конструкций; 10.5.1.2 оценка качества собственного и чужого высказывания (выразительность, эмоциональность, членораздельность);
Средства массовой информации	Синтаксический разбор сложного предложения с разными видами связи. Систематизация и обобщение изученного материала.	Слушание и говорение	10.1.1.1 понимать устную речь, определяя основную и детальную информацию;
		Чтение	10.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение, чтение с составлением плана, конспектов;
		Письмо	10.3.2.1 излагать содержание текстов;
		Соблюдение речевых норм	10.4.2.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях; 10.4.3.1 использовать знаки препинания в сложных предложениях разных видов;
		Коррекционная работа	10.5.2.1 строить сложные предложения, выделять модели предложений различных синтаксических конструкций; 10.5.2.2 обогащать словарь путем систематизации частей речи, самостоятельной работы со словарями; 10.5.2.3 контроль с помощью учителя и

			самостоятельно частоты и целесообразности применения дактильной и жестовой речи в различных видах речевой деятельности
--	--	--	--

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым
министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 3-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым
министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 443-
қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде) 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты – әдеби шығармаларды қабылдау және саралау арқылы адамның рухани құндылықтарының қалыптасуына ықпал жасау, білімдерін, қабілеттерін, дағдыларын жекелік таңдау негізінде әлем мен өзін-өзі тануға қолдана алатын білікті оқырман тәрбиелеу.

3. Оқытудың міндеттері:

1) қазақ, орыс және әлем әдебиеті мен мәдениеті негізінде әлеуметтік тұрғыда табысты бейімделуіне ықпал жасайтын білімдерді, қабілеттерді, дағдыларды қалыптастыру;

2) білім алушылар көркем әдебиет шығармаларының авторлық түпкі ойын терең түсінулері үшін, әдебиеттанушылық түсініктердің меңгерілуіне ықпал жасау;

3) шығармаларды саралау негізінде сындық саралау, теңеу, қорыту, ұқсастық пен себептік-нәтижелік байланысты анықтау, құбылыстарды жіктеу, логикалық және сыни пайымдамалар мен пікірлерді құру дағдыларын қалыптастыру;

4) түрлі жанрдағы әдеби шығармаларды терең түсіну мен саралау негізінде коммуникативтік дағдыларды дамыту.

4. Бағдарламаның мазмұны заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру;

сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс; тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту, оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде және жіктемелік, әрекеттік, коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзеу-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Білім алушылардың әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), білім алушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты білім алушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Білім алушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың Бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, білім

алушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Білім алушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық-коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында білім алушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әр-түрлі жұмыстарға қамтылады, соның ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларға (оқытын машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын, түрлі үлгідегі және жанрдағы мәтіндерді қолданылады, бұл білім алушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрдағы, стилдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндік материалды таңдау барысында этномәдени компонентін ескере отырып, білім мазмұнының тәрбиелік компонентін күшейту қарастырылады (қазақ әдебиетінің, орыс әдебиетінің ұлттық-мәдени ерекшеліктері жөнінде, біздің еліміздің аумағында тұратын басқа халықтар мәдениеті жөнінде мәліметтер).

15. Мәтіндер мазмұны білім алушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен қазақстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпыұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

16. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу процесі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік құзіретін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

17. Білім алушылардың психофизикалық бұзылымдарын түзеу мақсатында қолданылатын әдістер мен тәсілдер:

1) лингвистикалық шолу әдісі: алғашқылық, синхрондық, кейінгілік, толық және таңдамалы;

2) кроссвордтарды табу, ребустарды, шарадаларды шешу;

3) тірек сызбалар, кестелер;

4) мәтінді редакциялау;

5) анықтама-дәптерін дайындау және қолдану (әдебиеттік теминдер мен ұғымдар);

6) шешендік іскерлік;

7) мен білемін;

8) автор;

9) ақпаратты шығару

10) ең қызықты фактілер;

11) жазушыға, ақынға сұрақтар;

12) "... сұхбат алу";

13) дайын мәтіннің тақырыптық торын құрастыру тәсілі және тақырыпты құру барысындағы есептеулер тәсілі;

14) болашақ тақырыптың микротақырыптарын ашу сызбасын құрастыру тәсілі және оны дайын мәтіннен есептеп шығару тәсілі;

15) тәсілдерді қолдана отырғандағы тіл шығармашылығы: "Еркін ассоциациялар тәсілі" (суреттердің деректері бойынша), "Не болар еді, егер ..." (білім алушы өзіне осындай сұрақ қойып жауап беруге тырысады), "Әңгімені жалғастыр";

16) "мағыналық бірліктер" тәсілі мағыналық жады мен логикалық ойлау қабілетін дамытуға арналады. Тәсілдер: мәтіннің сараптамасы немесе

шағын-баяндау, мұнда білім алушы дәйекті түрде екі сұраққа жауап береді: "Бұл мәтінде кім (немесе не) туралы айтылады?" және "Бұл жөнінде не айтылады (хабарланады)?" Қолданылатын мини-баяндаулар көлемі үлкен мәтінге қарасты қорқынышын жеңіп, эмоциялық-еріктік саласының қалыптасуына көмектеседі. Жеке тәжірибесін қолдану: жанұядағы туыстық байланыстардың аналогиясы бойынша мәтін немесе сөйлем ішіндегі туыстық байланыстарды анықтау.

18. Оқи білу дағдысын дамыту бойынша тапсырмалар мысалдары:

1) сөздермен ойындар (анаграммалар, палиндромалар, сөздің ішіндегі сөзді табу);

2) мәтіннің басы немесе атауы бойынша оқиғаның дамуын болжау;

3) әңгіменің жоспар-картасын құру.

19. Қазақ әдебиетін оқыту барысында ақпарат көзі ретінде мәтінмен жұмыс күшейтіледі, оны тез оқуын дамытуға, басты немесе екінші кезектегі, ашық немесе жасырынды, мәтіндік немесе мәтіннен тыс ақпаратты бөліп шығару қабілетін дамытуға бағыттау, ақпаратты ықшамды көрсетіп, көпшілік алдында сөйлеуге, өз ой-пікірін айтуға, оларды ауызша (пікірталас, жарыссөз, баяндама) және жазбаша (эссе) түрде жеткізе білуге үйрету қарастырылады.

20. Әдебиет бойынша оқу процесін сыншылдық ойды дамытуға бағыттап ұйымдастыру, оқу субъекттерінің тең құқылы қарым-қатынастарын, араларында әңгімелесу қатынасты, пікірталас барысында өз пікірлерін айта білуін, басқалар пікірін тыңдауын, түсінуін және қабылдауын, өз позициясын қорғауда дәлелдер жүйесін келтіре білуін, түрлі позицияларды салыстыра білуін тудырады.

21. Әдеби көздерін зертелеу барысында сыншылдық ойды дамыту, бірінші кезекте, мәтінмен жұмыс істеумен байланысты; мұнда мәтіннің сипатына қарай оқу процесі тәсілдерін үйрету түрлері(ақпараттық немесе әдеби мәтін) және жұмыс тәсілдері (дайын мәтінді оқу емесе жазбаша мәтін құру) бойынша біріктіреді.

22. Оқырмандық қабілетін дамытуға үлкен мән беріледі: ашық түрде берілген ақпаратты табу; қорытындыларды тұжырымдау; ақпаратты түсіндіру және қорыту; мәтіннің мазмұнын, тілдік ерекшеліктерін және құрылымын саралау.

23. Әдебиетті оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасушы) белсенді түрде қолданылады, оның ішінде:

1) фронталды оқу ісін қамтамасыз етуге арналған стационарлық дыбыс ұлғайтқыш жабдық (әр сыныпқа);

2) мультимедиялық компьютерлік сынып;

3) жекелік есту аппараттары; сөйлеу экраны;

4) интерактивтік панелі және үшөлшемді аксессуарлары бар "Мультимедиялық интерактивтік оқытатын бағдарламалық-әдістемелік кешен" электрондық ресурсы - теориялық материал мен практикалық білімдердің меңгерілу тиімділігін жоғарылату үшін;

5) дыбыстық сигналады визуалдайтын "Логопедиялық тренажер" - арнайы тыныс алу және дауыс жаттығуларын өткізу барысында, әсіресе тұтықпасы мен дизартриясы бар балалармен жұмыс істегенде;

6) тілдік коммуникацияны меңгеру және дамытуға арналған тіліктік тренажер ассистивтік құрылғысы - қажетті мөлшерде жалпақ сөйлемдік тілді меңгермеген

білім алушылар үшін, сонымен бірге білім алушылардың тілдік шектелуі кезеңінде.

3-тарау. "Қазақ әдебиеті" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

24. "Қазақ әдебиеті" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;
- 2) 6-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;
- 3) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;
- 4) 8-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;
- 5) 9-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;
- 6) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты құрайды.

25. "Қазақ әдебиеті" пәндік білімнің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) 1-бөлім "Түсіну және жауап беру";
- 2) 2-бөлім "Анализ және интерпретация";
- 3) 3- бөлім "Бағалау және салыстырмалы анализ".

26. "Түсіну және жауап беру" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) көркем шығарма мазмұны мен пішіні;
- 2) әдеби шығарманың тұжырымдамасы;
- 3) көркем шығармадағы образ;
- 4) шығарма үзінділерімен жұмыс.

27. "Анализ және интерпретация" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) әдеби шығарманың композициясы;
- 2) автор бейнесі;
- 3) көркем шығарманың тілі;
- 4) шығармашылық жұмыс.

28. "Бағалау және салыстыру" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шығармалардың тарихи және көркемдік құндылығы;
- 2) туындылардың заманауилығы мен жаңашылдығы;
- 3) әдеби эссе;
- 4) әдеби сын.

29. 5-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы әдеби шығарманың фабуласы мен сюжеттік дамуы; кейіпкерлер портреті мен образы; шағын көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту; әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясы;

2) анализ және интерпретация: салыстыра суреттеулер мен қарама-қарсы суреттеулерді табу; шығармадағы тілдік бейнелеу (теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздер, қайталау, өлең құрылысы); эпикалық шығармадағы автор бейнесі; көркем шығармадан алған әсерін сипаттап авторға хат, өлең жазу;

3) бағалау және салыстыру: шығарманың тарихи құндылығын бағалау; кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау; әдеби эссе; сыни хабарлама жазу.

30. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

- 1) "Керқұла атты Кендебай" ертегісі;
- 2) "Қобыланды батыр" жыры;
- 3) Асан қайғы "Асан қайғының жерге айтқан сыны" аңызы;
- 4) Дулат Бабатайұлы "О, Ақтан жас, Ақтан жас" өлеңі;
- 5) Ыбырай Алтынсарин "Қыпшақ Сейітқұл";
- 6) "Атымтай Жомарт";
- 7) "Дүние қалай етсең табылады?" әңгімелері;
- 8) Ахмет Байтұрсынұлы "Егіннің бастары" мысалы;
- 9) "Адамдық диқаншысы" өлеңі;
- 10) Бердібек Соқпақбаев "Менің атым – Қожа" хикаяты;
- 11) Марат Қабанбай "Бауыр" әңгімесі;
- 12) Тынымбай Нұрмағамбетов "Анасын сағынған бала" әңгімесі.

31. 6-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы әдеби шығарманың жанры, фабуласы мен сюжетін анықтау; шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселе мен идеясы; кейіпкерлердің типтерін тек тұрғысынан сипаттау; көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту;

2) анализ және интерпретация: шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызына негіздеме жасау; әдеби көркемдегіш құралдарды пайдаланып, шығармадағы табиғат көрінісі, оқиға орны мен кейіпкер бейнесін сипаттап жазу; шығармадағы көркем ауыстырулар: метафора, кейіптеу, метонимия, гипербола, литота, аллегория, антитеза, градация, арнау;

3) бағалау және салыстыру: кейіпкерлерді өзара салыстыру, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру; кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру; әдеби эссе жазу; сыни хабарлама жасау.

32. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

- 1) Нұрдәулет Ақыш "Нағыз әже қайда?" әңгімесі;
- 2) "Аяз би" ертегісі;
- 3) "Алып Ер Тұңға" жыры;
- 4) Әл Фараби "Қашықтасың туған жер";
- 5) "Тіршілікте құрыштай бол төзімді" өлеңдері;

- 6) Доспамбет жырау "Қоғалы көлдер, қом сулар";
- 7) "Айналайын, Ақ Жайық" толғаулары;
- 8) Абай Құнанбайұлы "Мен жазбаймын өлеңді ермек үшін";
- 9) "Ғылым таппай мақтанба" өлеңдері;
- 10) қара сөздері: "Бірінші сөз";
- 11) "Жетінші сөз";
- 12) "Отыз бірінші сөз".

33. 7-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: жеке есту аппараты және стационарлы дыбыс күшейткіш көмегі арқылы әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін талдау; әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты талдау; кейіпкерлердің типтерін анықтау; көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін, үзінділерді жатқа айту;

2) анализ және интерпретация: шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салыстыру; поэзиялық және драмалық шығармадағы автор берген бейнені сипаттау; шығармадағы көркемдегіш құралдар: символ, эпифора, риторикалық сұрақ қолданысы; шығармадағы оқиға желісін өзіндік көзқарастарын мұғалімнің көмегімен дамытып жазу;

3) бағалау және салыстыру: кейіпкерлердің іс-әрекеті мен автор берген портреттік мінездемесі, тарихи және көркемдік құндылығын; әдеби жанр түрлерінің даму барысы мен жанашылдығы; шығарманың ұлттық құндылығын жазу және сипаттау.

34. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

- 1) Джек Лондон "Мексика ұлы" әңгімесі;
- 2) Нұрдәулет Ақыш "Нағыз әже қайда?" әңгімесі;
- 3) С.Торайғыров "Шығамын тірі болсам адам болып";
- 4) "Шәкірт ойы" өлеңдері;
- 5) С.Мұратбеков "Жусан иісі" әңгімесі;
- 6) О. Бөкей "Тортай мінер ақбоз ат" әңгімесі;
- 7) С.Торайғыров "Шығамын тірі болсам адам болып";
- 8) "Шәкірт ойы" өлеңдері;
- 9) С.Мұратбеков "Жусан иісі" әңгімесі;
- 10) О.Бөкей "Тортай мінер ақбоз ат" әңгімесі;
- 11) Қазтуған жырау "Қазтуғанның қонысымен қоштасуы";
- 12) Орхон-Енисей ескерткіштері "Күлтегін" жыры.

35. 8-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғы арқылы шығарманың жанрына байланысты сюжеттік

желілер, эпилог, әдеби шығарманың мазмұнын ашу; көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездерді тану; көркем шығармалардан алған үзінділерді орынды қолдану;

2) анализ және интерпретация: композицияны тұтастан бөлшекке қарай талдау; автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін беру;

3) бағалау және салыстыру: шығарманың тақырыбы мен идеясы, тарихи және көркемдік құндылығы; шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды заманауи тұрғыда салыстыру; шығарманың көркемдік-идеялық құндылығын гуманистік тұрғысы бағалау; шығармада жазылған әдеби сын-пікірлерге сүйене отырып, мұғалімнің көмегімен сыни пікір жазу.

36. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

- 1) "Қыз Жібек" жыры;
- 2) Жиенбет жырау "Еңсегей бойлы Ер Есім";
- 3) Ш. Қанайұлы "Зар заман";
- 4) С. Аронұлы "Сүйінбайдың Қатағанмен айтысы";
- 5) Ж. Жабаев "Июнь жарлығы";
- 6) М. Жұмабаев "Батыр Баян";
- 7) М. Әуезов "Көксерек";
- 8) Қ. Қайсенов "Жау тылында";
- 9) С. Сарғасқаев "Тәмшіш қара";
- 10) М. Шаханов "Нарынқұм зауалы";
- 11) Қ. Әбдіқадыров "Қажымұқан" хикаяты;
- 12) А. Алтай "Прописка" әңгімесі.
- 13) Қорқыт "Байбөрі баласы Бамсы-Байрақ туралы жыр"
- 14) Қорқыттың нақыл сөздері;
- 15) Ахмет Йассауи "Даналық кітабы";
- 17) Ақтамберді Сарыұлы "Күлдір-күлдір кісінетіп";
- 18) "Балаларыма өсиет" толғаулары.

37. 9-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау; әдеби шығармадағы психологизм; көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесі; көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану;

2) анализ және интерпретация: эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдар; автор бейнесінің идеялық әрі

стилистикалық тұтастырушы ретіндегі рөлі; шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлері, автор стилі; автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмысты мұғалімнің көмегімен жазу;

3) бағалау және салыстыру: шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстыру, тарихи және көркемдік құндылығын мұғалімнің көмегімен бағалау; шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру; әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра отырып мұғалімнің көмегімен талдау жасау.

38. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

- 1) Шалкиіз жырау "Би Темірге бірінші толғауы";
- 2) М. Мөңкеұлы "Үш қиян";
- 3) "Сарыарқа" өлеңдері;
- 4) Ш. Құдайбердіұлы "Еңлік- Кебек" дастаны;
- 5) М. Дулатов "Бақытсыз Жамал" романы;
- 6) Нысанбай жырау "Кенесары – Наурызбай";
- 7) Махамбет Өтемісұлы "Махамбеттің Баймағамбетке айтқаны";
- 8) "Мен, мен, мен едім";
- 9) "Бағаналы терек";
- 10) Ш. Уәлиханов "Ыстықкөл күнделігі";
- 11) І. Жансүгіров "Құлагер" поэмасы;
- 12) Б. Момышұлы "Ұшқан ұя" әңгімесі;
- 13) Д. Исабеков "Әпке" драмасы;
- 14) М. Темірхан "Тәуелсізбін" өлеңі;
- 15) Т. Әбдіков "Қонақтар";
- 16) А.С. Пушкин "Ескерткіш";
- 17) "Дабыл" фантастикалық әңгімелері.

39. 10-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау; әдеби шығармадағы психологизм; көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесі; көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану;

2) анализ және интерпретация: эпикалық, поэтикалық және драмалық мәтіндердегі композициялық амалдар; автор бейнесінің идеялық әрі стилистикалық тұтастырушы ретіндегі рөлі; шығармадағы әдеби тілді құбылту

мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлері, автор стилі; автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу;

3) бағалау және салыстыру: шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстыру, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру; әдеби эссе жазу; әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдау, шағын сын мақала жазу.

40. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

- 1) Ф. Оңғарсынова "Өлең мен сені аялап өтем";
- 2) "Жастарға" өлеңі;
- 3) М. Мақатаев "Аққулар ұйықтағанда" поэмасы;
- 4) Т. Ахтанов "Күй аңызы" әңгімесі;
- 5) Ж. Сахиев "Айдағы жасырынбақ";
- 6) Р. Мұқанова "Мәңгілік бала бейне" әңгімесі;
- 7) Б. Майлин "Шұғаның белгісі" хикаят;
- 8) Ғ. Мүсірепов "Ұлпан" романы;
- 9) Т. Айбергенов "Сағыныш";
- 10) Н. Айтұлы "Бәйтерек" поэмасы;
- 11) К. Гамсун "Аштық" романы.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

41. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, әріппен берілген белгі дағдыны (түсіну және жауап беру, анализ және интерпретация, бағалау және салыстыру), әріппен қоса берілетін сандар бөлімшедегі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. 7.2.1.2 кодында: "7" – сынып, "2.1" – бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

42. Оқу мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

- 1) 1- бөлім "Түсіну және жауап беру":

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Көркем шығарманың мазмұны мен пішіні	5.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына қарай фабуласы мен сюжеттік дамуын	6. 1.1.1 әдеби шығарманың жанрын, фабуласын, сюжетін анықтау	7.1.1.1 әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін талдау	8.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желілерін, эпиллог,	9.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялы қ талдау жасау	10.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялы қ талдау жасау

	сипаттау			прологтарды анықтау		
1.2 Әдеби шығарманың тұжырымдамасы	5.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау	6.1.2.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені идеясы арқылы түсіндіру	7.1 әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан талдау	2.1 8.1.2.1 әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан ашу	9.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау	10.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау
1.3 Көркем шығармадағы образ	5.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлер портреті мен іс-әрекеті арқылы образын ашу	6.1.3.1 әдеби туындыдағы кейіпкердің типтерін тек тұрғысынан сипаттау	7.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау	8.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу	9.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау	10.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау
1.4 Шығарма үзінділерімен жұмыс	5.1.4.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы көркем шығармаларда н шағын көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту	6.1.4.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы көркем шығармаларда н орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту	7.1.4.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін ашып, үзінділерді жатқа айту	8.1.4.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы көркем шығармаларда н алған үзінділерді өз көзқарасын дәлелдеу үшін орынды қолдану	9.1.4.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы көркем шығармаларда н алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану	10.1.4.1 жеке есту аппараты және стационарлы дыбысты күшейтетін құрылғының көмегі арқылы көркем шығармаларда н алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану

2) 2-бөлім "Анализ және интерпретация":

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Әдеби шығарманың композициясы	5.2.1.1 әдеби шығармадағы екі нәрсені салыстыра суреттеулер мен қарама-қарсы суреттеулерді табу	6.2.1.1 шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызына негіздеме жасау	7.2.1.1 шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салғастыру	8.2.11 композицияны тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарай талдау	9.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау	10.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау

2.2	Автор бейнесі	5.2.2.1 эпикалық шығармадағы автор бейнесін анықтау	6.2.2.1 эпикалық, поэзиялық шығармалардағы автор бейнесін анықтау	7.2.2.1 эпикалық, поэзиялық, драмалық шығармадағы автор бейнесін анықтау.	8.2.2.1 автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау	9.2.2.1 автор бейнесінің идеялық стилистикалық тұтастырушы ретіндегі рөліне талдау жасау	10.2.2.1 автор бейнесінің идеялық стилистикалық тұтастырушы ретіндегі рөліне талдау жасау
2.3	Көркем шығарманың тілі	5.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарын (теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздер, қайталау, өлең құрылысы) мағынасын анықтау	6.2.3.1 шығармадағы көркем ауыстыруларды (троптар): метафора, кейіптеу, метонимия, гиперболо, литота, аллегория, антитеза, градация, арнау) анықтау	7.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, синекдоха, қайталау түрлері: эпифора, анафора, аллитерация, ассонанс, риторикалық сұрақ) қолданысын талдау	8.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (психологиялық параллелизм, перифраз, сатира, ирония, гротеск, эллипсис) қолданысын талдай отырып, автор стилін анықтау	9.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін талдай отырып, автор стиліне баға беру	10.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін талдай отырып, автор стиліне баға беру
2.4	Шығармашылық жұмыс	5.2.4.1 көркем шығармадан алған әсерін сипаттап авторға хат, өлең жазу	6.2.4.1 әдеби көркемдегіш құралдарды пайдаланып шығармадағы табиғат көрінісі, оқиға орны, кейіпкер бейнесін сипаттап жазу	7.2.4.1 шығармадағы оқиға желісін өзіндік көзқарас тұрғысынан дамытып жазу	8.2.4.1 шығармадан алған үзінділерді қайта өңдеп креативті жазу	9.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу	10.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу

3) 3-бөлім "Бағалау және салыстыру":

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Тарихи және көркемдік құндылығы	5.3.1.1 шығармадағы эпизодтар арқылы тарихи құндылығын бағалау.	6.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлерді өзара салыстыра отырып, тарихи және көркемдік құндылығына	7.3.1.1 кейіпкерлердің іс-әрекеті мен автор берген портреттік мінездемені салыстырып, тарихи және көркемдік	8.3.1.1 шығарманың тақырыбы мен идеясын осы тектес басқа шығармалармен салыстырып, тарихи және көркемдік	9.3.1.1 шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік	10.3.1.1 шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып,

		баға беру	құндылығына баға беру	құндылығын бағалау	құндылығын бағалау	тарихи және көркемдік құндылығын бағалау
3.2 Заманауилығы мен жаңашылдығы	5.3.2.1 кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау	6.3.2.1 кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру	7.3.2.1 әдеби жанр түрлерінің даму барысына, жаңашылдығын заманауи тұрғыдан баға беру	8.3.2.1 шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығын баға беру	9.3.2.1 шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығын баға беру	10.3.2.1 шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру
3.3 Әдеби эссе	5.3.3.1 шығармадағы кейіпкердің өзіндік құндылығын тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу	6.3.3.1 шығармадағы кейіпкерлер қарым-қатынасын отбасылық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу	7.3.3.1 шығарманы ұлттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу	8.3.3.1 шығарманың көркемдік-идеялық құндылығын гуманистік тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу	9.3.3.1 шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу	10.3.3.1 шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу
3.4 Әдеби сын	5.3.4.1 оқырманның рухани дүниесіне шығарма әсерін талдай отырып, сыни хабарлама жазу	6.3.4.1 шығармада көтерілген мәселенің әлеуметтік рөлі туралы сыни хабарлама жасау	7.3.4.1 әдеби шығарманың эстетикалық құндылығы туралы шағын сыни шолу жазу	8.3.4.1 шығарма бойынша жазылған әдеби сын пікірлерге сүйене отырып, өзіндік сыни пікір жазу	9.3.4.1 әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілері мен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу	10.3.4.1 әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілері мен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу

43. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

44. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің 5-10 сыныптары үшін
"Қазақ әдебиеті" пәнінен
жаңартылған мазмұндағы

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-СЫНЫП:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Бөлімдер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Таза, мінсіз асыл сөз	"Керкұла атты Кендебай" ертегісі, "Қобыланды батыр" жыры, Асан қайғы "Асан қайғының жерге айтқан сыны" аңызы	Түсіну және жауап беру	5.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына қарай фабуласы мен сюжеттік дамуын сипаттау; 5.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау; 5.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлер портреті мен іс-әрекеті арқылы образын ашу; 5.1.4.1 көркем шығармалардан шағын көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту;
		Анализ және интерпретация	5.2.1.1 әдеби шығармадағы екі нәрсенісалыстыра суреттеулер мен қарама-қарсы суреттеулерді табу; 5.2.2.1 эпикалық шығармадағы автор бейнесін анықтау; 5.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының (теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздер, қайталау, өлең құрылысы) мағынасын анықтау; 5.2.4.1 көркем шығармадан алған әсерін сипаттап авторға хат, өлең жазу;
		Бағалау және салыстыру	5.3.1.1 шығармадағы эпизодтар арқылы тарихи құндылығын бағалау; 5.3.2.1 кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау;
2-тоқсан			
"Тәрбиенің қайнар бұлағы"	Дулат Бабатайұлы "О, Ақтан жас, Ақтан жас" , Ыбырай Алтынсарин "Қыпшақ Сейітқұл", "Атымтай Жомарт", "Дүние қалай етсең табылады?"	Түсіну және жауап беру	5.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына қарай фабуласы мен сюжеттік дамуын сипаттау; 5.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау; 5.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлер портреті мен іс-әрекеті арқылы образын ашу; 5.1.4.1 көркем шығармалардан шағын

			көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту;
		Анализ және интерпретация	5.2.1.1 әдеби шығармадағы екі нәрсені салыстыра суреттеулер мен қарама-қарсы суреттеулерді табу; 5.2.2.1 эпикалық шығармадағы автор бейнесін анықтау; 5.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының (теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздер, қайталау, өлең құрылысы) мағынасын анықтау; 5.2.4.1 көркем шығармадан алған әсерін сипаттап авторға хат, өлең жазу;
		Бағалау және салыстыру	5.3.3.1 шығармадағы кейіпкерді өзіндік құндылығы тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу;
3-тоқсан			
Адамгершілік - асыл қасиет	А. Байтұрсынұлы "Егіннің бастары" мысалы, "Адамдық диқаншысы" өлеңі, Б. Соқпақбаев "Менің атым –Қожа" хикаяты, М. Қабанбай "Бауыр" әңгімесі	Түсіну және жауап беру	5.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына қарай фабуласы мен сюжеттік дамуын сипаттау; 5.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау; 5.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлер портреті мен іс-әрекеті арқылы образын ашу; 5.1.4.1 көркем шығармалардан шағын көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту;
		Анализ және интерпретация	5.2.1.1 әдеби шығармадағы екі нәрсені салыстыра суреттеулер мен қарама-қарсы суреттеулерді табу; 5.2.2.1 эпикалық шығармадағы автор бейнесін анықтау; 5.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының (теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздер, қайталау, өлең құрылысы) мағынасын анықтау; 5.2.4.1 көркем шығармадан алған әсерін сипаттап авторға хат, өлең жазу;
		Бағалау және салыстыру	5.3.2.1 кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау; 5.3.3.1 шығармадағы кейіпкерді өзіндік құндылығы тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 5.3.4.1 оқырманның рухани дүниесіне шығарма әсерін талдай отырып, сыни хабарлама жазу;

4-тоқсан			
Отбасы құндылықтары	Т.Нұрмағамбетов "Анасын сағынған бала" әңгімесі, Нұрдәулет Ақыш "Нағыз әже қайда?" әңгімесі Д.Лондон "Мексика ұлы" әңгімесі	Түсіну және жауап беру	5.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына қарай фабуласы мен сюжеттік дамуын сипаттау; 5.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау 5.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлер портреті мен іс-әрекеті арқылы образын ашу; 5.1.4.1 көркем шығармалардан шағын көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту;
		Анализ және интерпретация	5.2.1.1 әдеби шығармадағы екі нәрсені салыстыра суреттеулер мен қарама-қарсы суреттеулерді табу; 5.2.2.1 эпикалық шығармадағы автор бейнесін анықтау; 5.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының (теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздер, қайталау, өлең құрылысы) мағынасын анықтау; 5.2.4.1 көркем шығармадан алған әсерін сипаттап авторға хат, өлең жазу;
		Бағалау және салыстыру	5.3.1.1 шығармадағы кейіпкерді өзіндік құндылығы тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу;

2) 6-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Бөлімдер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Туған жерім-аялы алтын бесігім	"Аяз би" ертегісі "Алып Ер Тұңға" жыры, Әл Фараби "Қашықтасың туған жер", "Тіршілікте құрыштай бол төзімді", Доспамбет жырау "Қоғалы көлдер, қом сулар", "Айналайын, Ақ Жайық"	Түсіну және жауап беру	6.1.1.1 әдеби шығарманың жанры, фабуласы, сюжетін анықтау; 6.2.2.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені идеясы арқылы түсіндіру; 6.3.3.1 әдеби туындыдағы кейіпкердің типтерін тек тұрғысынан сипаттау; 6.3.4.1 көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту;
		Анализ және интерпретация	6.2.1.1 шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызына негіздеме жасау; 6.2.2.1 эпикалық, поэзиялық шығармалардағы автор бейнесін анықтау;

			<p>6.2.3.1 шығармадағы көркем ауыстыруларды (троптарды: метафора, кейіптеу, метонимия, гипербола, литота, аллегория, антитеза, градация, арнау) анықтау;</p> <p>6.2.4.1 әдеби көркемдегіш құралдарды пайдаланып шығармадағы табиғат көрінісін, оқиға орнын, кейіпкер бейнесін сипаттап жазу;</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>6.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлерді өзара салыстыра отырып, тарихи және көркемдік құндылығы на баға беру;</p> <p>6.3.2.1 кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру;</p> <p>6.3.3.1 шығармадағы кейіпкерлер қарым-қатынасын отбасылық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу;</p> <p>6.3.4.1 шығармада көтерілген мәселенің әлеуметтік рөлі туралы сыни хабарлама жасау;</p>
2-тоқсан			
Абайды оқы, таңырқа!	Абай Құнанбайұлы "Мен жазбаймын өлеңді ермек үшін", "Ғылым таппай мақтанба", "Бірінші сөз", "Жетінші сөз", "Отыз бірінші сөз"	Түсіну және жауап беру	<p>6.1.1.1 әдеби шығарманың жанры, фабуласы, сюжетін анықтау;</p> <p>6.1.2.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені идеясы арқылы түсіндіру;</p> <p>6.1.3.1 әдеби туындыдағы кейіпкердің типтерін тек тұрғысынан сипаттау;</p> <p>6.1.4.1 көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту;</p>
		Анализ және интерпретация	<p>6.2.1.1 шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызына негіздеме жасау;</p> <p>6.2.2.1 эпикалық, поэзиялық шығармалардағы автор бейнесін анықтау;</p> <p>6.2.3.1 шығармадағы көркем ауыстыруларды (троптарды: метафора, кейіптеу, метонимия, гипербола, литота, аллегория, антитеза, градация, арнау) анықтау;</p> <p>6.2.4.1 әдеби көркемдегіш құралдарды пайдаланып шығармадағы табиғат көрінісін, оқиға орнын, кейіпкер бейнесін сипаттап жазу;</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>6.3.2.1 кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру;</p> <p>6.3.3.2 шығармадағы кейіпкерлер қарым-қатынасын отбасылық құндылық</p>

			тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу;
3-тоқсан			
Мен балаң жарық күнде сәуле құған	С. Торайғыров "Шығамын тірі болсам адам болып", "Шәкірт ойы", С. Мұратбеков "Жусан иісі", О. Бөкей "Тортай мінер ақбозат", Қ. Әбдіқадыров "Қажымұқан"	Түсіну және жауап беру	6.1.1.1 әдеби шығарманың жанры, фабуласы, сюжетін анықтау; 6.1.2.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені идеясы арқылы түсіндіру; 6.1.3.1 әдеби туындыдағы кейіпкердің типтерін тек тұрғысынан сипаттау; 6.1.4.1 көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту;
		Анализ және интерпретация	6.2.1.1 шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызына негіздеме жасау; 6.2.2.1 пикалық, поэзиялық шығармалардағы автор бейнесін анықтау; 6.2.3.1 шығармадағы көркем ауыстыруларды (троптарды: метафора, кейіптеу, метонимия, гипербола, литота, аллегория, антитеза, градация, арнау) анықтау; 6.2.4.1 әдеби көркемдегіш құралдарды пайдаланып шығармадағы табиғат көрінісін, оқиға орнын, кейіпкер бейнесін сипаттап жазу;
		Бағалау және салыстыру	6.3.2.1 кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру; 6.3.3.1 шығармадағы кейіпкерлер қарым-қатынасын отбасылық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 6.3.4.1 шығармада көтерілген мәселенің әлеуметтік рөлі туралы сыни хабарлама жасау;
4-тоқсан			
Тәуелсіздік-қасиет тұлғаны ұлы ұғым	Қ. Сарин "Тәуелсіздік", А. Алтай "Прописка", Р. Ғамзатов "Ана тілі", "Менің Дағыстаным"	Түсіну және жауап беру	6.1.1.1 әдеби шығарманың жанры, фабуласы, сюжетін анықтау; 6.1.2.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені идеясы арқылы түсіндіру; 6.1.3.1 әдеби туындыдағы кейіпкердің типтерін тек тұрғысынан сипаттау; 6.1.4.1 көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту;
		Анализ және интерпретация	6.2.1.1 шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызына негіздеме жасау; 6.2.2.1 эпикалық, поэзиялық

			шығармалардағы автор бейнесін анықтау; 6.2.3.1 шығармадағы көркем ауыстыруларды (троптарды: метафора, кейіптеу, метонимия, гипербола, литота, аллегория, антитеза, градация, арнау) анықтау; 6.2.4.1 әдеби көркемдегіш құралдарды пайдаланып шығармадағы табиғат көрінісін, оқиға орнын, кейіпкер бейнесін сипаттап жазу;
		Бағалау және салыстыру	6.3.2.1 кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру; 6.3.3.1 шығармадағы кейіпкерлер қарым-қатынасын отбасылық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу;

3) 7-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Бөлімдері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Көне күндерден жеткен жәдігерлер	"Қыз Жібек" жыры, Орхон-Енисей ескерткіштері, "Күлтегін" жыры, Жиембет жырау "Еңсегей бойлы Ер Есім", Қазтуған жырау "Қазтуғанның қонысымен қоштасуы"	Түсіну және жауап беру	7.1.1.1 әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін талдау; 7.1.2.1 әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан талдау; 7.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау; 7.1.4.1 көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін ашып, үзінділерді жатқа айту;
		Анализ және интерпретация	7.2.1.1 шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салғастыру; 7.2.2.1 эпикалық, поэзиялық, драмалық шығармадағы автор бейнесін анықтау; 7.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, синекдоха, қайталау түрлері: эпитета, анафора, аллитерация, ассонанс, риторикалық сұрақ) қолданысын талдау; 7.2.4.1 шығармадағы оқиға желісін өзіндік көзқарас тұрғысынан дамытып жазу;
		Бағалау және салыстыру	7.3.1.1 кейіпкерлердің іс-әрекеті мен автор берген портреттік мінездемені салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру; 7.3.4.1 әдеби шығарманың эстетикалық құндылығы туралы шағын сыни шолу жазу;
2-тоқсан			
Толғауы тоқсан	Ш. Қанайұлы "Зар заман", С. Аронұлы	Түсіну және жауап беру	7.1.1.1 әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін талдау; 7.1.2.1 әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік

қызыл тіл	"Сүйінбайдың Қағағанмен айтысы", Ж. Жабаев "Июнь жарлығы"		тұрғыдан талдау; 7.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау; 7.1.4.1 көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін ашып, үзінділерді жатқа айту;
		Анализ және интерпретация	7.2.1.1 шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салғастыру; 7.2.2.1 эпикалық, поэзиялық, драмалық шығармадағы автор бейнесін анықтау; 7.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, синекдоха, кайталау түрлері: эпифора, анафора, аллитерация, ассонанс, риторикалық сұрақ) қолданысын талдау; 7.2.4.1 шығармадағы оқиға желісін өзіндік көзқарас тұрғысынан дамытып жазу;
		Бағалау және салыстыру	7.3.2.1 кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру; 7.3.3.1 шығармадағы кейіпкерлер қарым-қатынасын отбасылық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу;
3-тоқсан			
Балалар мен үлкендер	М. Жұмабаев "Батыр Баян", М. Әуезов "Көксерек", Қ. Қайсенов "Жау тылындағы бала", С. Сарғасқаев "Тәмпиш қара"	Түсіну және жауап беру	7.1.1.1 әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін талдау; 7.1.2.1 әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан талдау; 7.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау; 7.1.4.1 көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін ашып, үзінділерді жатқа айту;
		Анализ және интерпретация	7.2.1.1 шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салғастыру; 7.2.2.1 эпикалық, поэзиялық, драмалық шығармадағы автор бейнесін анықтау; 7.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, синекдоха, кайталау түрлері: эпифора, анафора, аллитерация, ассонанс, риторикалық сұрақ) қолданысын талдау; 7.2.4.1 шығармадағы оқиға желісін өзіндік көзқарас тұрғысынан дамытып жазу;
		Бағалау және салыстыру	7.3.2.1 кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру; 7.3.3.1 шығармадағы кейіпкерлер қарым-қатынасын отбасылық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 7.3.4.1 шығармада көтерілген мәселенің әлеуметтік рөлі туралы сыни хабарлама жасау;
4-тоқсан			
Ұрпақ тәрбиесі	М. Шаханов "Нарынқұм зауалы", М. Темірхан "Тәуелсізбін" өлеңі, Т. Әбдіков "Қонақтар", А.С. Пушкин	Түсіну және жауап беру	7.1.1.1 әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін талдау; 7.1.2.1 әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан талдау; 7.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау; 7.1.4.1 көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін ашып,

	"Ескерткіш"		үзінділерді жатқа айту;
		Анализ және интерпретация	7.2.1.1 шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салғастыру; 7.2.2.1 эпикалық, поэзиялық, драмалық шығармадағы автор бейнесін анықтау; 7.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, синекдоха, қайталау түрлері: эпифора, анафора, аллитерация, ассонанс, риторикалық сұрақ) қолданысын талдау; 7.2.4.1 шығармадағы оқиға желісін өзіндік көзқарас тұрғысынан дамытып жазу;
	Бағалау және салыстыру	7.3.3.1 шығармадағы кейіпкерлер қарым-қатынасын отбасылық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 7.3.4.1 шығармада көтерілген мәселенің әлеуметтік рөлі туралы сыни хабарлама жасау;	

4) 8-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Бөлімдер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Дананың сөзі-ақылдың көзі	Қорқыт "Байбөрі баласы Бамсы-Байрақ туралы жыр", Қорқыттың нақыл сөздері, Ахмет Йассауи "Даналық кітабы", Ақтамберді Сарыұлы "Күлдір-күлдір кісінетіп", "Балаларыма өсиет", Шалкиіз жырау "Би Темірге бірінші толғауы"	Түсіну және жауап беру	8.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желілерін, эпилог, прологтарды анықтау; 8.1.2.1 әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 8.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдау да тура және жанама мінездеулерді жіктеу; 8.1.4.1 көркем шығарма лардан алған үзінділерді өз көзқарасын дәлелдеу үшін орынды қолдану;
		Анализ және интерпретация	8.2.1.1 композицияны тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарай талдау; 8.2.2.1 автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау; 8.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының (теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздер, қайталау, өлең құрылысы) мағынасын анықтау; 8.2.4.1 көркем шығармадан алған әсерін сипаттап авторға хат, өлең жазу;
		Бағалау және салыстыру	8.3.1.1 шығарманың тақырыбы мен идеясын осы тектес басқа шығармалармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 8.3.2.1 шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру;
2-тоқсан			
Көркем әдебиет және эпикалық	М. Мөңкеұлы "Үш қиян", "Сарыарқа", Ш. Құдайбердіұлы "Еңлік-Кебек" дастаны,	Түсіну және жауап беру	8.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желілерін, эпилог, прологтарды анықтау; 8.1.2.1 әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан ашу;

сарын	"Жастарға" өлеңі		8.1.3.1 көркем шығарма дағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу; 8.1.4.1 көркем шығарма лардан алған үзінділерді өз көзқарасын дәлелдеу үшін орынды қолдану
		Анализ және интерпретация	8.2.1.1 композицияны тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарай талдау; 8.2.2.1 автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау; 8.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының (теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздер, қайталау, өлең құрылысы) мағынасын анықтау. Көркем шығармадан алған әсерін сипаттап авторға хат, өлең жазу;
		Бағалау және салыстыру	8.3.2.1 шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру; 8.3.3.1 шығарманың көркемдік-идеялық құндылығын гуманистік тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу; 8.3.4.1 шығарма бойынша жазылған әдеби сын-пікірлерге сүйене отырып, өзіндік сыни пікір жазу;
3-тоқсан			
Махаббат және абырой	М. Дулатов "Бақытсыз Жамал" романы, Б. Момышұлы "Ұшқан ұя" әңгімесі, Д. Исабеков "Өпке" драмасы, М. Мақатаев "Аққулар ұйықтағанда" поэмасы	Түсіну және жауап беру	8.1.1.1 әдеби шығарма ның жанрына байланысты сюжеттік желілерін, эпилог, прологтарды анықтау; 8.1.2.1 әдеби шығарма ның идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 8.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу; 8.1.4.1 көркем шығарма лардан алған үзінділерді өз көзқарасын дәлелдеу үшін орынды қолдану;
		Анализ және интерпретация	8.2.1.1 композицияны тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарай талдау; 8.2.2.1 автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау; 8.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының (теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздер, қайталау, өлең құрылысы) мағынасын анықтау; 8.2.4.1 көркем шығармадан алған әсерін сипаттап авторға хат, өлең жазу;
		Бағалау және салыстыру	8.3.1.1 шығарманың тақырыбы мен идеясын осы тектес басқа шығармалар мен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 8.3.2.1 шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру; 8.3.3.1 шығарманың көркемдік-идеялық құндылығын гуманистік тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу; 8.3.4.1 шығарма бойынша жазылған әдеби сын – пікірлерге сүйене отырып, өзіндік сыни пікір жазу;
4-тоқсан			
Қиял мен	Т. Ахтанов "Күй аңызы"	Түсіну және	8.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байланысты

шындық	<p>әңгімесі, Ж. Сахиев "Айдағы жасырынбақ", "Дабыл" фантастикалық әңгімелері, Р. Мұқанова "Мәңгілік бала бейне"</p>	жауап беру	<p>сюжеттік желілерін, эпилог, прологтарды анықтау; 8.1.2.1 әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 8.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу; 8.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді өз көзқарасын дәлелдеу үшін орынды қолдану</p>
		Анализ және интерпретация	<p>8.2.1.1 композицияны тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарай талдау; 8.2.2.1 автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау; 8.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының (теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздер, қайталау, өлең құрылысы) мағынасын анықтау; 8.2.4.1 көркем шығармадан алған әсерін сипаттап авторға хат, өлең жазу;</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>8.3.2.1 әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 8.3.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу; 8.3.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді өз көзқарасын дәлелдеу үшін орынды қолдану;</p>

5) 9-сынып:

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Бөлімдер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Атадан қалған асыл сөз	<p>Ж. Баласағұн "Құтты білік", Шешендік өнер: Майқы би мен Мөңке бидің шешендік сөздері, Өнет баба "Не арсыз, не ғайып, не даусыз...", Төле би "Ердің бақыты –әйел", Әйтеке би "Қасқакөл дауы", Қазыбек би "Кім жақын, не қымбат, не қиын", Сырым Датұлы "Балаби мен Сырым", Бұқар жырау "Тілек", "Әй, Абылай, Абылай", "Асқар таудың өлгені", "Біржан-Сара" айтысы</p>	Түсіну және жауап беру	<p>9.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау; 9.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау; 9.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау; 9.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану;</p>
		Анализ және интерпретация	<p>9.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау; 9.2.2.1 автор бейнесінің идеялық-стистикалық тұтастырушы ретіндегі рөліне талдау жасау; 9.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін талдай отырып, автор стиліне баға беру; 9.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу;</p>

		Бағалау және салыстыру	9.3.1.1 шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 9.3.2.1 шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру; 9.3.4.1 әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілері мен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу;
2-тоқсан			
Тарихи шындық пен көркемдік шешім	Нысанбай жырау "Кенесары Наурызбай", Махамбет Өтемісұлы "Махамбеттің Баймағамбетке айтқаны", " Мен, мен, мен едім" , "Бағаналы терек" , Ш. Уәлиханов "Ыстықкөл күнделігі"	Түсіну және жауап беру	9.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау; 9.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау; 9.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау; 9.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану;
		Анализ және интерпретация	9.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау; 9.2.2.1 автор бейнесінің идеялық-стилистикалық тұтастырушы ретіндегі рөліне талдау жасау; 9.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін талдай отырып, автор стиліне баға беру; 9.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу;
		Бағалау және салыстыру	9.3.2.1 шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру; 9.3.3.1 шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу; 9.3.4.1 әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілері мен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу;
3-тоқсан			
Адам жанының құпиясы	I. Жансүгіров "Құлагер" поэмасы, Б. Майлин "Шұғаның белгісі" хикаят, Ғ. Мүсірепов "Ұлпан" романы, Т. Айбергенов "Сағыныш", Ф. Оңғарсынова "Өлең мен сені аялап өтем"	Түсіну және жауап беру	9.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау; 9.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау; 9.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау;

			9.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану;
		Анализ және интерпретация	9.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау; 9.2.2.1 автор бейнесінің идеялық-стистикалық тұтастырушы ретіндегі рөліне талдау жасау; 9.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін талдай отырып, автор стиліне баға беру; 9.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу;
		Бағалау және салыстыру	9.3.1.1 шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 9.3.2.1 шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру; 9.3.3.1 шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу; 9.3.4.1 әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу;
4-тоқсан			
Мәңгілік ел-мәңгілік мұрат	Н. Айтұлы "Бәйтерек" поэмасы, Кнут Гамсун "Аштық" романы	Түсіну және жауап беру	9.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау; 9.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау; 9.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау; 9.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану;
		Анализ және интерпретация	9.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау; 9.2.2.1 автор бейнесінің идеялық-стистикалық тұтастырушы ретіндегі рөліне талдау жасау; 9.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін талдай отырып, автор стиліне баға беру; 9.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу;

		Бағалау және салыстыру	9.3.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау; 9.3.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау; 9.3.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану;
--	--	------------------------	--

б) 10 - сынып:

б-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Бөлімдер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
9 сыныпта алған білімдерді қайталау	Ж. Баласағұн "Құтты білік", Шешендік өнер: Майкы би мен Мөңке бидің шешендік сөздері, Әнет баба "Не арсыз, не ғайып, не даусыз...", Төле би "Ердің бақыты –әйел", Әйтеке би "Қасқакөл дауы", Қазыбек би "Кім жақын, не қымбат, не қиын", Сырым Датұлы "Балаби мен Сырым", Бұқар жырау "Тілек", "Әй, Абылай, Абылай", "Асқар таудың өлгені", "Біржан-Сара" айтысы	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау; 10.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау; 10.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау; 10.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану;
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау; 10.2.2.1 автор бейнесінің идеялық-стилистикалық тұтастырушы ретіндегі рөліне талдау жасау; 10.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін талдай отырып, автор стиліне баға беру; 10.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу;
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 10.3.2.1 шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру; 10.3.4.1 әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу;
2-тоқсан			
Тарихи шындық пен көркемдік	Нысанбай жырау "Кенесары – Наурызбай", Махамбет Өтемісұлы "Махамбеттің Баймағамбетке айтқаны", " Мен, мен,	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау; 10.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау;

шешім	мен едім" , "Бағаналы терек" , Ш.Уәлиханов "Ыстықкөл күнделігі"		10.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау; 10.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану;
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау; 10.2.2.1 автор бейнесінің идеялық-стилистикалық тұтастырушы ретіндегі рөліне талдау жасау; 10.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін талдай отырып, автор стиліне баға беру; 10.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу;
		Бағалау және салыстыру	10.3.2.1 шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру; 10.3.3.1 шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1 әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу;
3-тоқсан			
Адам жанының құпиясы	І. Жансүгіров "Құлагер" поэмасы, Б. Майлин "Шұғаның белгісі" хикаят, Ғ. Мүсірепов "Ұлпан" романы, Т. Айбергенов "Сағыныш", Ф. Оңғарсынова "Өлең мен сені аялап өтем"	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау; 10.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау; 10.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау; 10.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану;
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау; 10.2.2.1 автор бейнесінің идеялық-стилистикалық тұтастырушы ретіндегі рөліне талдау жасау; 10.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін талдай отырып, автор стиліне баға беру; 10.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу;
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау;

			10.3.2.1 шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру; 10.3.3.1 шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1 әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу;
4-тоқсан			
Мәңгілік ел- мәңгілік мұрат	Н. Айтұлы "Бәйтерек" поэмасы, Кнут Гамсун "Аштық" романы	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау; 10.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау; 10.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау; 10.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану;
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау; 10.2.2.1 автор бейнесінің идеялық-стилистикалық тұтастырушы ретіндегі рөліне талдау жасау; 10.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін талдай отырып, автор стиліне баға беру; 10.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу;
		Бағалау және салыстыру	10.3.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау; 10.3.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау; 10.3.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 4-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 444-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде) 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс әдебиеті" пәнінен

жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты – әдеби шығармаларды қабылдау және саралау арқылы адамның рухани құндылықтарының қалыптасуына ықпал жасау, білімдерін, қабілеттерін, дағдыларын жекелік таңдау негізінде әлем мен өзін-өзі тануға қолдана алатын білікті оқырман тәрбиелеу.

3. Оқытудың міндеттері:

1) қазақ, орыс және әлем әдебиеті мен мәдениеті негізінде әлеуметтік тұрғыда табысты бейімделуіне ықпал жасайтын білімдерді, қабілеттерді, дағдыларды қалыптастыру;

2) білім алушылар көркем әдебиет шығармаларының авторлық түпкі ойын терең түсінулері үшін, әдебиеттанушылық түсініктердің меңгерілуіне ықпал жасау;

3) шығармаларды саралау негізінде сындық саралау, теңеу, қорыту, ұқсастық пен себептік-нәтижелік байланысты анықтау, құбылыстарды жіктеу, логикалық және сыни пайымдамалар мен пікірлерді құру дағдыларын қалыптастыру;

4) түрлі жанрдағы әдеби шығармаларды терең түсіну мен саралау негізінде коммуникативтік дағдыларды дамыту.

4. Бағдарламаның мазмұны заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру; сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс; тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту, оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде және жіктемелік, әрекеттік, коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзеу-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Білім алушылардың

әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), білім алушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты білім алушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Білім алушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың Бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, білім алушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Білім алушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында білім алушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әртүрлі жұмыстарды, соның ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларды қарастырады (оқитын машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын, түрлі үлгідегі және жанрдағы мәтіндер қолданылады, бұл білім алушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау

дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрдағы, стильдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндік материалды таңдау барысында этномәдени компонентін ескере отырып, білім мазмұнының тәрбиелік компонентін күшейту қарастырылады (орыс әдебиетінің, орыс әдебиетінің ұлттық-мәдени ерекшеліктері жөнінде, біздің еліміздің аумағында тұратын басқа халықтар мәдениеті жөнінде мәліметтер).

15. Мәтіндер мазмұны білім алушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен қазақстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпыұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

16. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу процесі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік күзіретін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

17. Білім алушылардың психофизикалық бұзылымдарын түзеу мақсатында қолданылатын әдістер мен тәсілдер:

1) лингвистикалық шолу әдісі: алғашқылық, синхрондық, кейінгілік, толық және таңдамалы;

2) кроссвордтарды табу, ребустарды, шарадаларды шешу;

3) тірек сызбалар, кестелер;

4) мәтінді редакциялау;

5) анықтама-дәптерін дайындау және қолдану (әдебиеттік теминдер мен ұғымдар);

6) шешендік іскерлік;

7) мен білемін;

8) автор;

9) ақпаратты шығару

10) ең қызықты фактілер;

11) жазушыға, ақынға сұрақтар;

12) "..... дан сұхбат алу";

13) дайын мәтіннің тақырыптық торын құрастыру тәсілі және тақырыпты құру барысындағы есептеулер тәсілі;

14) болашақ тақырыптың микротақырыптарын ашу сызбасын құрастыру тәсілі және оны дайын мәтіннен есептеп шығару тәсілі;

15) тәсілдерді қолдана отырғандағы тіл шығармашылығы: "Еркін ассоциациялар тәсілі"(суреттердің деректері бойынша), "Не болар еді, егер ..." (білім алушы өзіне осындай сұрақ қойып жауап беруге тырысады), "Әңгімені жалғастыр";

16) "мағыналық бірліктер" тәсілі мағыналық жады мен логикалық ойлау қабілетін дамытуға арналады. Тәсілдер: мәтіннің сараптамасы немесе шағын-баяндау, мұнда білім алушы дәйекті түрде екі сұраққа жауап береді: "Бұл мәтінде кім (немесе не) туралы айтылады?" және "Бұл жөнінде не айтылады (хабарланады)?" Қолданылатын мини-баяндаулар көлемі үлкен мәтінге қарасты қорқынышын жеңіп, эмоциялық-еріктік саласының қалыптасуына көмектеседі. Жеке тәжірибесін қолдану: жанұядағы туыстық байланыстардың аналогиясы бойынша мәтін немесе сөйлем ішіндегі туыстық байланыстарды анықтау.

18. Оқи білу дағдысын дамыту бойынша тапсырмалар мысалдары:

1) сөздермен ойындар (анаграммалар, палиндромалар, сөздің ішіндегі сөзді табу);

2) мәтіннің басы немесе атауы бойынша оқиғаның дамуын болжау;

3) әңгіменің жоспар-картасын құру.

19. Орыс әдебиетін оқыту барысында ақпарат көзі ретінде мәтінмен жұмыс күшейтіледі, оны тез оқуын дамытуға, басты немесе екінші кезектегі, ашық немесе жасырын, мәтіндік немесе мәтіннен тыс ақпаратты бөліп шығару қабілетін дамытуға бағыттау, ақпаратты ықшамды көрсетіп, көпшілік алдында сөйлеуге, өз ой-пікірін айтуға, оларды ауызша (пікірталас, жарыссөз, баяндама) және жазбаша (эссе) түрде жеткізе білуге үйрету қарастырылады.

20. Әдебиет бойынша оқу процесін сыншылдық ойды дамытуға бағыттап ұйымдастыру, оқу субъекттерінің тең құқылы қарым-қатынастарын, араларында әңгімелесу қатынасты, пікірталас барысында өз пікірлерін айта білуін, өзге адамдардың пікірін тыңдауын, түсінуін және қабылдауын, өз позициясын қорғауда дәлелдер жүйесін келтіре білуін, түрлі позицияларды салыстыра білуін тудырады.

21. Әдеби көздерін зерделеу барысында сыншылдық ойды дамыту, бірінші кезекте, мәтінмен жұмыс істеумен байланысты; мұнда мәтіннің сипатына қарай оқу процесі тәсілдерін үйрету түрлері (ақпараттық немесе әдеби мәтін) және жұмыс тәсілдері (дайын мәтінді оқу емесе жазбаша мәтін құру) бойынша біріктіреді.

22. Оқырмандық қабілетін дамытуға үлкен мән беріледі: ашық түрде берілген ақпаратты табу; қорытындыларды тұжырымдау; ақпаратты түсіндіру және қорыту; мәтіннің мазмұнын, тілдік ерекшеліктерін және құрылымын саралау.

23. Әдебиетті оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасушы) белсенді түрде қолданылады, оның ішінде:

1) фронталды оқу ісін қамтамасыз етуге арналған стационарлық дыбыс ұлғайтқыш жабдық (әр сыныпқа);

2) мультимедиялық компьютерлік сынып;

3) жекелік есту аппараттары; сөйлеу экраны;

4) интерактивтік панелі және үшөлшемді аксессуарлары бар "Мультимедиялық интерактивтік оқытатын бағдарламалық-әдістемелік кешен" электрондық ресурсы - теориялық материал мен практикалық білімдердің меңгерілу тиімділігін жоғарылату үшін;

5) дыбыстық сигнады визуалдайтын "Логопедиялық тренажер" - арнайы тыныс алу және дауыс жаттығуларын өткізу барысында, әсіресе тұтықпасы мен дизартриясы бар балалармен жұмыс істегенде;

6) тілдік коммуникацияны меңгеру және дамытуға арналған тілідік тренажер ассистивтік құрылғысы - қажетті мөлшерде жалпақ сөйлемдік тілді меңгермеген білім алушылар үшін, сонымен бірге білім алушылардың тілдік шектелуі кезеңінде.

3-тарау. "Орыс әдебиеті" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

24. Объем учебной нагрузки учебного предмета "Русская литература" составляет:

1) в 5 классе – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;

2) в 6 классе – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;

3) в 7 классе – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;

4) в 8 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

5) в 9 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

6) в 10 классе – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году.

25. Включенные в Программу произведения делятся на три типа:

1) произведения для чтения и изучения в классе под руководством учителя;

2) произведения для заучивания наизусть (рекомендуемый список);

3) произведения по выбору учителя (из имеющейся учебной литературы в книжном фонде школы).

26. Содержание учебного предмета включает следующие разделы:

- 1) раздел "Понимание текста и ответы на вопросы";
- 2) раздел "Анализ текста";
- 3) раздел "Коррекционная работа".

27. Раздел "Понимание текста и ответы на вопросы" включает следующие подразделы:

- 1) понимание текста;
- 2) чтение наизусть;
- 3) составление плана;
- 4) пересказ;
- 5) ответы на вопросы;
- 6) использование различных видов чтения.

28. Раздел "Анализ текста" включает следующие подразделы:

- 1) жанр;
- 2) тема и идея;
- 3) композиция;
- 4) характеристика героев;
- 5) отношение автора.

29. Раздел "Коррекционная работа" включает следующие подразделы:

- 1) коррекция и развитие слухового и слухо-зрительного восприятия;
- 2) коррекция и развитие разговорной и связной речи;
- 3) коррекция и развитие познавательной деятельности.

30. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 5 класса.

1) понимание текста и ответы на вопросы: понимание фактического значения слова, фразы с опорой на вопросы (при помощи учителя); выразительное чтение наизусть фрагментов текстов небольшого объема (поэтических); составление простого плана; пересказ основного содержания отрывка произведения с опорой на план, вопросы, иллюстрации; ответы на вопросы по образцу, вопросной схеме, иллюстрации (при помощи учителя);

2) анализ текста: определение жанра и его признаков (былина, поэма, сказка, литературная/поэтическая, прозаическая/сказка), основной мысли отрывка/части произведения (при помощи учителя); выделение в тексте произведения элементов композиции; характеристика героя с опорой на план, вопросы;

определение отношения автора к главным героям с опорой на вопросы (при помощи учителя);

3) коррекционная работа: слухо-зрительное и слуховое восприятие речевого материала, относящегося к организации учебной деятельности обучающихся; составление устно и письменно небольших связных текстов с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок с помощью учителя (30-50 слов); обогащение словаря на материале слов из прочитанных произведений; запоминание фрагментов текстов небольшого объема (поэтических); владение элементами мыслительных операций сравнения, анализа (определение жанра, основной мысли, элементов композиции произведения).

31. В 5 классе для изучения включены произведения, объединенные единой тематикой:

1) героический эпос. Цикл былин об Илье Муромце (на выбор учителя); А.С. Пушкин. "Песнь о вещем Олеге"; М.Ю. Лермонтов. "Бородино";

М. Шаханов. "Отрарская поэма о побежденном победителе, или Просчет Чингисхана";

2) литературная поэтическая сказка. А.С. Пушкин. "Сказка о мертвой царевне и семи богатырях"; К.Д. Бальмонт. "Фейные сказки" (на выбор учителя);

3) литературная прозаическая сказка. Г.Х.Андерсен. "Дикие лебеди"; О.Уайльд. "Соловей и роза"; К.Г. Паустовский. "Теплый хлеб";

Г.В. Черноголова. "Сказка об одном зурнышке";

4) фольклорные элементы в литературных произведениях. А.С. Пушкин. Пролог к поэме "Руслан и Людмила"; А.П. Платонов. "Волшебное кольцо"; П.П. Бажов. "Каменный цветок".

32. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 6 класса:

1) понимание текста и ответы на вопросы: фактическое значение отрывка произведения, с опорой на вопросы (при помощи учителя); выразительное чтение наизусть; фрагментов текстов небольшого объема (поэтических, прозаических); простой план; краткий пересказ основного содержания отрывка произведения с опорой на план, вопросы, иллюстрации; ответ на вопрос по образцу, иллюстрации при помощи учителя;

2) анализ текста: определение жанра (рассказ, повесть, пьеса-сказка) и его признаков при поддержке учителя; определение основной мысли произведения при помощи учителя; выделение в тексте произведения элементов композиции, понимание их роли в сюжете произведения при помощи учителя;

характеристика героев с использованием плана, вопросов при помощи учителя, пометки в тексте; отношение автора к главным героям с опорой на вопросы;

3) коррекционная работа: слухо-зрительное восприятие речевого материала, относящегося к организации учебной деятельности и к изучению программного материала обучающихся с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; устное и письменное составление текстов-повествований, описаний (план, вопросы, характеристика) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (40-60 слов); обогащение словаря на материале слов, фраз из прочитанных произведений; умение сосредотачивать внимание на учебном материале, данном на классной доске, в учебнике; запоминание фрагментов текстов небольшого объема (поэтических, прозаических); овладение элементами мыслительных операций сравнения, анализа (определение жанра и его признаков, основную мысль; элементы композиции, их роль в сюжете произведения).

33. В 6 классе для изучения включены произведения, объединенные единой тематикой:

1) мифы народов мира. Понятие мифологии. Мифы Древней Греции. Славянская мифология. Тюркская мифология. Библейская мифология;

2) тема Рождества в литературе. Б.Л. Пастернак. "Рождественская звезда"; Н.В. Гоголь. "Ночь перед Рождеством";

3) нравственный выбор человека. И.С. Тургенев. "Муму"; В.С. Высоцкий. "Песня о друге"; Л.Н. Толстой. "Кавказский пленник";

4) сказочные и мифологические элементы в литературных произведениях А.Н. Островский. "Снегурочка"; М.Ю. Лермонтов. "Русалка".

34. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 7 класса:

1) понимание текста и ответы на вопросы: понимание фактического значения описываемого события/ поступка, нахождение главной мысли с опорой на вопросы (при помощи учителя); выразительное чтение наизусть фрагментов текстов небольшого объема (поэтических, прозаических); составление простого и сложного плана; подробный, краткий пересказ содержания отрывка произведения с опорой на план, вопросы, иллюстрации; ответы на вопросы по образцу (при помощи учителя);

2) анализ текста: определение жанра и его признаков (притча, баллада, басня, повесть, лирическое стихотворение, сатирический рассказ/ сказка), темы и идеи произведения с опорой на его структурные элементы; выделение в тексте произведения элементов композиции, понимание роли эпиграфа и его смысла;

характеристика героев произведения с опорой на план, вопросы с использованием материала из текста (пометок); определение отношения автора к главным и второстепенным героям с опорой на вопросы (при помощи учителя);

3) коррекционная работа: слуховое и слухо-зрительное восприятие и воспроизведение организационного материала урока; составление устно и письменно текстов-описаний, повествований (план, вопросы, характеристика, заметка) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (50-70 слов); обогащение словаря на материале слов, фраз из прочитанных произведений; умение сосредотачивать внимание на учебном материале, данном на классной доске, в учебнике, на индивидуальных карточках; запоминание фрагментов текстов небольшого объема (поэтических, прозаических); владение элементами мыслительных операций сравнения, анализа (определять жанр и его признаки, тему и идею произведения, опираясь на его структурные элементы, характеризовать героев произведения).

35. В 7 классе для изучения включены произведения, объединенные единой тематикой:

1) притчи и легенды в литературе. Притча о блудном сыне, Легенда об Арионе; А.С. Пушкин "Арион", "Анчар"; А.С. Пушкин. "Станционный смотритель";

2) человек и природа. К.Г. Паустовский. "Телеграмма"; стихотворения А.С. Пушкина, С.А. Есенина, А.А. Фета (на выбор учителя); Ы. Алтынсарин. "Чистый родник";

3) сатира и юмор в литературе. И.А. Крылов. Басни (на выбор учителя); сказки М.Е. Салтыкова-Щедрина (на выбор учителя); сатирические рассказы М.М. Зощенко (по выбору учителя); сатирические рассказы А.П. Чехова (по выбору учителя);

4) мораль, этика, ценности. В.А. Жуковский. Баллады (на выбор учителя); М.М. Пришвин. "Кладовая солнца".

36. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 8 класса:

1) понимание текста и ответы по тексту: понимание фактического значения события/ поступка, нахождение главной и второстепенной мысли с опорой на вопросы (при помощи учителя); выразительное чтение наизусть фрагментов текстов (поэтических, прозаических); простой и сложный план, отбор материала из текста в соответствии с планом; подробный, краткий, выборочный пересказ содержания отрывка/ части произведения с опорой на план, вопросы, иллюстрации; ответ на вопрос по образцу;

2) анализ текста: определение жанра и его признаков (трагедия, комедия, поэма) при поддержке учителя; определение темы и идеи произведения, оценивание поступков героев при помощи учителя; выделение в тексте произведения элементов композиции, понимание значения вставных эпизодов при помощи учителя; характеристика героев произведения с опорой на план, вопросы при помощи учителя, на основе деталей и цитат из текста; определение отношения автора к главным и второстепенным героям с опорой на вопросы;

3) коррекционная работа: воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный и тематический материал урока; устное и письменное составление текстов- описания с элементами повествования, текстов описания (план, вопросы, характеристика, заметка) с опорой на план, вопросы (60-80 слов); обогащение словаря на материале слов, фраз из прочитанных произведений; уметь сосредотачивать внимание на учебном материале, переключаться на различные виды деятельности; запоминание фрагментов текстов (поэтических, прозаических); владеть элементами мыслительных операций сравнения, анализа (определение жанров и его признаков; темы и идеи произведения, оценивая поступки героев; выделяя элементы композиции, понимание значения вставных эпизодов).

37. В 8 классе для изучения включены произведения, объединенные единой тематикой:

1) дети и взрослые. Н.А. Некрасов "Крестьянские дети"; В.Г. Распутин "Уроки французского"; Л.Н. Толстой "Детство";

2) сатира и юмор. Н.В. Гоголь "Ревизор"; Л.Н. Андреев "Баргамот и Гараська"; В.М. Шукшин Рассказы (по выбору учителя);

3) любовь и честь. А.С. Пушкин. "Капитанская дочка"; О.О. Сулейменов. "Последнее слово акына Смета"; Н.М. Карамзин. "Бедная Лиза";

4) мечты и реальность. М.Ю. Лермонтов. "Мцыри"; А.С. Грин. "Алые паруса".

38. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 9 класса:

1) понимание текста и ответы на вопросы: понимание основной мысли произведения (при помощи учителя), определяя известную и неизвестную информацию, с опорой на вопросы; выразительное чтение наизусть фрагментов текстов (поэтических, прозаических, драматических); составление простого цитатного плана, отбор материала из текста в соответствии с планом; подробный, краткий, выборочный пересказ содержания части произведения с

опорой на план, вопросы; ответы на вопросы, формулируя собственные идеи на основе прочитанного текста;

2) анализ текста: определение жанра и его признаков (поэма, историческая повесть, рассказ-эпопея), темы и идеи произведения, выражая свое отношение к событиям; выделение в тексте произведения элементов композиции, различение видов композиции; характеристика героев произведения, их поступков, мотивов поведения с опорой на план, вопросы, на основе деталей и цитат из текста (при помощи учителя); определение отношения автора к главным и второстепенным героям с опорой на вопросы, установление причинно-следственных связей;

3) коррекционная работа: слуховое и слухо-зрительное восприятие и воспроизведение организационного и тематического материала урока; определение пауз, начала и конца предложений; составление устно и письменно текстов-повествований с элементами описания, текстов официально-делового, разговорного стилей (характеристика, биография, реферат, план, вопросы) с опорой на план, вопросы (70-90 слов); обогащение словаря на материале слов, фраз из прочитанных произведений; умение сосредотачивать внимание на учебном материале, переключаться на различные виды деятельности; запоминание фрагментов текстов (поэтических, прозаических, драматических); владение элементами мыслительных операций сравнения, анализа, синтеза (определять жанр и его признаки; тему и идею произведения, оценивая поступки героев; выделять элементы композиции, различать виды композиции; характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения, устанавливая причинно-следственные связи).

39. В 9 классе для изучения включены произведения, объединенные единой тематикой:

1) странности любви. А.С. Пушкин "Цыганы"; И.С. Тургенев "Ася";

2) тема маленького человека. Л.Н. Толстой "После бала"; А.И. Куприн "Гранатовый браслет";

3) реализм исторических событий в литературе. Н.В. Гоголь "Тарас Бульба"; М.А. Шолохов "Судьба человека"; Махамбет Утемисов "Я - это Я!";

4) тайны человеческой души. А.С. Пушкин "Пиковая дама"; Н.С. Лесков "Жемчужное ожерелье".

40. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 10 класса:

1) понимание текста и ответы по тексту: понимание основной мысли произведения (при помощи учителя), определение основной и детальной информации текста, с опорой на вопросы; выразительное чтение наизусть

фрагментов текстов (поэтических, прозаических, драматических); разные виды плана, в том числе цитатный, отбор материала из текста в соответствии с планом; подробный, краткий, выборочный пересказ содержания произведения с опорой на план; ответ на вопрос, формулируя собственные идеи, передавая содержание текстов;

2) анализ текста: определение жанра и его признаков (поэма, повесть, роман в стихах); определение темы и идеи произведения, выражая мнение об основной проблеме при помощи учителя; выделение в тексте произведения элементов композиции, различие видов композиции, понимание значения лирических отступлений при помощи учителя; характеристика героев произведения их поступков, мотивов поведения с опорой на план, вопросы, на основе деталей и цитат из текста; определение отношения автора к главным и второстепенным героям и изображаемым событиям;

3) коррекционная работа: воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный и тематический материал урока; определять паузы, начало и конец предложений; словесное ударение с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; составление устных и письменных текстов-описаний, повествований соответствующих стилей с опорой на план, вопросы (80-100 слов); обогащение словаря на материале слов, фраз из прочитанных произведений; умение сосредотачивать внимание на учебном материале, переключаясь на различные виды деятельности; запоминание фрагментов текстов (поэтических, прозаических, драматических); владеть элементами мыслительных операций сравнения, анализа, синтеза (определение жанра и его признаков; темы и идеи произведения, выражая мнение об основной проблеме; отношение автора к главным и второстепенным героям и изображаемым событиям; устанавливать причинно-следственные связи).

41. В 10 классе для изучения включены произведения, объединенные единой тематикой:

1) странности любви. Лирика А.С. Пушкина; А.С. Пушкин "Евгений Онегин"; Абай Кунанбаев (стихи);

2) сатира на общество. М.Ю. Лермонтов "Герой нашего времени";

Н.В. Гоголь "Мертвые души"; А.С. Грибоедов "Горе от ума"; Ш. Бронте "Джен Эйр";

3) любовь и честь. У.Шекспир "Ромео и Джульетта";

М.Ю. Лермонтов "Песня про купца Калашникова"; Б. Момышулы "Наша семья"; Ж. Верн "80 дней вокруг света".

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

42. Цели обучения в Программе содержат кодировку. Первое число кода обозначает класс, второе и третье числа – раздел и подраздел, четвертое число показывает нумерацию учебной цели в данном подразделе. Например, в кодировке 7.2.1.4: "7" – класс, "2.1" – подраздел, "4" – нумерация учебной цели.

43. Ожидаемые результаты по целям обучения:

1) раздел 1 "Понимание текста и ответы на вопросы":

таблица 1

Подразделы	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
1.1 Понимание текста	5.1.1.1 понимать фактическое значение слова, фразы, опираясь на вопросы (при помощи учителя)	6.1.1.1 понимать фактическое значение отрывка произведения, опираясь на вопросы (при помощи учителя)	7.1.1.1 понимать фактическое значение описываемого события/ поступка, находить главную мысль, опираясь на вопросы (при помощи учителя)	8.1.1.1 понимать фактическое значение события/ поступка, находить главную и второстепенную мысль, опираясь на вопросы (при помощи учителя)	9.1.1.1 понимать основную мысль произведения (при помощи учителя), определяя известную и неизвестную информацию, с опорой на вопросы	10.1.1.1 понимать основную мысль произведения (при помощи учителя), определяя основную и детальную информацию текста, с опорой на вопросы
1.2 Чтение наизусть	5.1.2.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов небольшого объема (поэтические)	6.1.2.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов небольшого объема (поэтических, прозаических)	7.1.2.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов небольшого объема (поэтических, прозаических)	8.1.2.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических)	9.1.2.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических, драматических)	10.1.2.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических, драматических)
1.3 Составление плана	5.1.3.1 составлять простой план при помощи учителя	6.1.3.1 составлять простой план	7.1.3.1 составлять простой и сложный план при помощи учителя	8.1.3.1 составлять простой и сложный план, отбирать материал из текста в соответствии с планом	9.1.3.1 составлять простой и сложный план, отбирать материал из текста в соответствии с планом	10.1.3.1 составлять разные виды плана, в том числе цитатный, отбирать материал из текста в соответствии с планом
1.4 Пересказ	5.1.4.1 пересказывать основное	6.1.4.1 пересказывать кратко основное	7.1.4.1 пересказывать подробно,	8.1.4.1 пересказывать подробно,	9.1.4.1 пересказывать подробно,	10.1.4.1 пересказывать подробно,

	содержание отрывка произведения с опорой на план, вопросы, иллюстрации при помощи учителя	содержание отрывка произведения с опорой на план, вопросы, иллюстрации	кратко, содержание отрывка произведения с опорой на план, вопросы, иллюстрации	кратко, выборочно содержание отрывка/ части произведения с опорой на план, вопросы, иллюстрации	кратко, выборочно содержание части произведения с опорой на план, вопросы	кратко, выборочно содержание произведения с опорой на план
1.5 Ответы на вопросы	5.1.5.1 давать ответ на вопрос по образцу, вопросной схеме, иллюстрации при помощи учителя	6.1.5.1 давать ответ на вопрос по образцу, иллюстрации при помощи учителя	7.2.5.1 давать ответ на вопрос по образцу при помощи учителя	8.1.5.1 давать ответ на вопрос по образцу	9.1.5.1 давать ответ на вопрос, формулируя собственные идеи на основе прочитанного текста	10.1.5.1 давать ответ на вопрос, формулируя собственные идеи, передавая содержание текстов
1.6 Использование разных видов чтения	5.2.6.1 использовать комментированный (объяснительный) вид чтения	6.2.6.1 использовать комментированный (объяснительный) вид чтения	7.2.6.1 использовать ознакомительный комментированный виды чтения	8.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе поисковое	9.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе изучающее	10.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение, с составлением плана, конспектов

2) раздел 2 "Анализ текста":

таблица 2

Подразделы	Цели обучений					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
2.1 Жанр	5.2.1.1 определять жанр и его признаки (былина, поэма, сказка, литературная /поэтическая, прозаическая/ сказка) при помощи учителя	6.2.1.1 определять жанр и его признаки (рассказ, повесть, пьеса-сказка) при помощи учителя	7.2.1.1 определять жанр и его признаки (притча, баллада, басня, повесть, лирическое стихотворение, сатирический рассказ/ сказка) при помощи учителя	8.2.1.1 определять жанр и его признаки (трагедия, комедия, поэма) при помощи учителя	9.2.1.1 определять жанр и его признаки (поэма, историческая повесть, рассказ-эпопея) при помощи учителя	10.2.1.1 определять жанр и его признаки (поэма, повесть, роман в стихах)
2.2 Тема и идея	5.2.2.1 определять	6.2.2.1 определять	7.2.2.1 определять	8.2.2.1 определять	9.2.2.1 определять	10.2.2.1 определять

	основную мысль отрывка/ части произведения при помощи учителя	основную мысль произведения при помощи учителя	тему и идею произведения, опираясь на его структурные элементы при помощи учителя	тему и идею произведения, оценивая поступки героев при помощи учителя	тему и идею произведения, выражая свое отношение к событиям при помощи учителя	тему и идею произведения, выражая обмнение об основной проблеме при помощи учителя
2.3 Композиция	5.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции при помощи учителя	6.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, понимать их роль в сюжете произведения при помощи учителя	7.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, понимать роль эпиграфа и его смысл при помощи учителя	8.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, понимать значение вставных эпизодов при помощи учителя	9.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, различать виды композиции, при помощи учителя	10.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, различать виды композиции, понимать значение лирических отступлений при помощи учителя
2.4 Характеристика героев	5.2.4.1 характеризовать героя с опорой на план, вопросы при помощи учителя	6.2.4.1 характеризовать героя с опорой на план, вопросы при помощи учителя, делая пометки в тексте	7.2.4.1 характеризовать героев произведения с опорой на план, вопросы при помощи учителя, используя материал из текста (пометки)	8.2.4.1 характеризовать героев произведения с опорой на план, вопросы при помощи учителя, на основе деталей и цитат из текста	9.2.4.1 характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения с опорой на план, вопросы при помощи учителя, на основе деталей и цитат из текста	10.2.4.1 характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения с опорой на план, вопросы, на основе деталей и цитат из текста
2.5 Отношение автора	5.2.5.1 определять отношение автора к главным героям опорой на вопросы при помощи учителя	6.2.5.1 определять отношение автора к главным героям опорой на вопросы	7.2.5.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям с опорой на вопросы при помощи учителя	8.2.5.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям с опорой на вопросы	9.2.5.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям с опорой на вопросы, устанавливая причинно-следственные связи	10.2.5.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям и изображаемым событиям

3) раздел 3 "Коррекционная работа":

таблица 3

Подразделы	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
3.1 Коррекция и развитие слухового слухо-зрительного восприятия с помощью звукоусиливающей аппаратуры	5.3.1.1 воспринимать слухо-зрительно речевой материал, относящийся к организации учебной деятельности обучающихся	6.3.1.1 воспринимать слухо-зрительно речевой материал, относящийся к организации учебной деятельности и к изучению программного материала обучающихся	7.3.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный материал урока	8.3.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный и тематический материал урока	9.3.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный и тематический материал урока; определять паузы, начало и конец предложений	10.3.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный и тематический материал урока; определять паузы, начало и конец предложений; словесное ударение
3.2 Коррекция и развитие разговорной связной речи	5.3.2.1 составлять устно и письменно небольшие связные тексты с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок с помощью учителя (30-50 слов); 5.3.2.2 обогащать словарь на материале слов из прочитанных произведений	6.3.2.1 составлять устно и письменно текст повествования, описание с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (40-60 слов); 6.3.2.2 обогащать словарь на материале слов, фраз из прочитанных произведений	7.3.2.1 составлять устно и письменно текст описание, повествование (план, вопросы, характеристика) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (50-70 слов); 7.3.2.2 обогащать словарь на материале слов, фраз из прочитанных произведений	8.3.2.1 составлять устно и письменно текст-описание с элементами повествования, текст-описание (план, вопросы, характеристика, заметка) с опорой на план, вопросы (60-80 слов); 8.3.2.2 обогащать словарь на материале слов, фраз из прочитанных произведений	9.3.2.1 составлять устно и письменно текст-повествование с элементами описания, тексты официально-делового, разговорного стилей (характеристика, биография, реферат, план, вопросы) с опорой на план, вопросы (70-90 слов); 9.3.2.2 обогащать словарь на материале слов, фраз из прочитанных произведений	10.3.2.1 составлять устно и письменно текст-описание, повествование соответствующих стилей с опорой на план, вопросы (80-100 слов); 10.3.2.2 обогащать словарь на материале слов, фраз из прочитанных произведений
3.3 Коррекция и развитие познавательной деятельности	5.3.3.1 уметь сосредотачивать внимание	6.3.3.1 уметь сосредотачивать внимание	7.3.3.1 уметь сосредотачивать внимание на	8.3.3.1 уметь сосредотачивать внимание на	9.3.3.1 уметь сосредотачивать внимание на	10.3.3.1 уметь сосредотачивать внимание на

на учебном материале, данном на классной доске; 5.3.3.2 запоминать фрагменты текстов небольшого объема (поэтические); 5.3.3.3 владеть элементами мыслительных операций сравнения, анализа (определять жанр, основную мысль, элементы композиции произведения)	на учебном материале, данном на классной доске, в учебнике; 6.3.3.2 запоминать фрагменты текстов небольшого объема (поэтических, прозаических); 6.3.3.3 владеть элементами мыслительных операций сравнения, анализа (определять жанр и его признаки, основную мысль; элементы композиции, их роль в сюжете произведения)	на учебном материале, данном на классной доске, в учебнике, индивидуальных карточках; 7.3.3.2 запоминать фрагменты текстов небольшого объема (поэтических, прозаических); 7.3.3.3 владеть элементами мыслительных операций сравнения, анализа (определять жанр и его признаки, тему и идею произведения, опираясь на его структурные элементы, характеризовать героев произведения)	на учебном материале, переключаться на различные виды деятельности; 8.3.3.2 запоминать фрагменты текстов (поэтических, прозаических); 8.3.3.3 владеть элементами мыслительных операций анализа жанр и его признаки; тему произведения, оценивая поступки героев; выделять элементы композиции, понимать значение вставных эпизодов)	на учебном материале, переключаться на различные виды деятельности; 9.3.3.2 запоминать фрагменты текстов (поэтических, прозаических, драматических); 9.3.3.3 владеть элементами мыслительных операций сравнения, анализа, синтеза (определять жанр и его признаки; тему и идею произведения, оценивая поступки героев; выделять элементы композиции, различать виды композиции; характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения, устанавливать причинно-следственные связи)	на учебном материале, переключаться на различные виды деятельности; 10.3.3.2 запоминать фрагменты текстов (поэтических, прозаических, драматических); 10.3.3.3 владеть элементами мыслительных операций сравнения, анализа, синтеза (определять жанр и его признаки; тему и идею произведения, выражая мнение об основной проблеме; отношение автора к главным и второстепенным героям и изображаемым событиям; устанавливать причинно-следственные связи)
---	--	---	---	--	--

44. Настоящая Программа реализуется на основе Долгосрочного плана к Типовой учебной программе по учебному предмету "Русская литература" для обучающихся с нарушением слуха (неслышащие) 5-10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию согласно приложению к

настоящей Программе. В долгосрочном плане обозначен объем учебных целей реализуемых в каждом разделе.

45. Распределение часов на изучение раздела и тем предоставляется на усмотрение учителя.

Приложение
к Типовой учебной программе
по учебному предмету "Русская
литература" для 5-10 классов
уровня основного среднего
образования по обновленному
содержанию

Долгосрочный план по реализации типовой учебной программы по учебному предмету "Русская литература" для обучающихся с нарушением слуха (неслышащие) 5-10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию

1) 5 класс:

таблица 1

Тема	Изучаемые произведения	Навыки	Цели обучения
1 четверть			
Героический эпос	1.Былины. Цикл об Илье Муромце (на выбор учителя) 2.А.С.Пушкин "Песнь о вещем Олеге" 3.М.Ю. Лермонтов. "Бородино" 4.М.Шаханов. "Отрарская поэма о побежденном победителе, или Просчет Чингисхана"	Понимание текста и ответы на вопросы	5.1.1.1 понимать фактическое значение слова, фразы, опираясь на вопросы (при помощи учителя); 5.1.2.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов небольшого объема (поэтические); 5.1.3.1 составлять простой план при помощи учителя; 5.2.6.1 использовать комментированный (объяснительный) вид чтения;
		Анализ текста	5.2.1.1 определять жанр и его признаки (былина, поэма) при помощи учителя; 5.2.2.1 определять основную мысль отрывка/ части произведения при помощи учителя; 5.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции при помощи учителя; 5.2.4.1 характеризовать героя с опорой на план, вопросы при помощи учителя; 5.2.5.1 определять отношение автора к главным героям с опорой на вопросы при помощи учителя;
		Коррекционная работа	5.3.1.1 воспринимать слухо-зрительно речевой материал, относящийся к организации учебной деятельности учащихся с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 5.3.2.2 обогащать словарь на материале слов из прочитанных произведений; 5.3.3.1 уметь сосредотачивать внимание на учебном материале, данном на классной доске;
2 четверть			
Литературная	1.А.С. Пушкин. "Сказка о	Понимание	5.1.2.1 читать наизусть выразительно фрагменты

поэтическая сказка	мертвой царевне и семи богатырях" 2.К. Д. Бальмонт. "Фейные сказки" (на выбор учителя)	текста и ответы на вопросы	и текстов небольшого объема (поэтические); 5.1.5.1 давать ответ на вопрос по образцу, вопросной схеме, иллюстрации при помощи учителя; 5.2.6.1 использовать комментированный (объяснительный) вид чтения;
		Анализ текста	5.2.1.1 определять жанр и его признаки (сказка, литературная поэтическая сказка) при помощи учителя; 5.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции при помощи учителя; 5.2.5.1 определять отношение автора к главным героям с опорой на вопросы при помощи учителя;
		Коррекционная работа	5.3.1.1 воспринимать слухо-зрительно речевой материал, относящийся к организации учебной деятельности учащихся с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 5.3.2.2 обогащать словарь на материале слов из прочитанных произведений; 5.3.3.2 запоминать фрагменты текстов небольшого объема (поэтические); 5.3.3.3 владеть элементами мыслительных операций сравнения, анализа (определять жанр, основную мысль, элементы композиции произведения);
3 четверть			
Литературная прозаическая сказка	1.Г.Х.Андерсен. "Дикие лебеди" 2.О.Уайльд. "Соловей и роза" 3.К.Г.Паустовский. "Теплый хлеб" 4.Г.В.Черноголовина. "Сказка об одном зУрнышке"	Понимание текста и ответы на вопросы	5.1.1.1 понимать фактическое значение слова, фразы, опираясь на вопросы (при помощи учителя); 5.1.4.1 пересказывать основное содержание отрывка произведения с опорой на план, вопросы, иллюстрации при помощи учителя; 5.1.5.1 давать ответ на вопрос по образцу, вопросной схеме, иллюстрации при помощи учителя; 5.1.3.1 составлять простой план при помощи учителя; 5.2.6.1 использовать комментированный (объяснительный) вид чтения;
		Анализ текста	5.2.1.1 определять жанр и его признаки (сказка, литературная прозаическая сказка) при помощи учителя; 5.2.2.1 определять основную мысль отрывка/ части произведения при помощи учителя; 5.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции при помощи учителя;
		Коррекционная работа	5.3.1.1 воспринимать слухо-зрительно речевой материал, относящийся к организации учебной деятельности учащихся с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых

			<p>аппаратов;</p> <p>5.3.2.1 составлять устно и письменно небольшие связные тексты с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок с помощью учителя (30-50 слов);</p> <p>5.3.3.3 владеть элементами мыслительных операций сравнения, анализа (определять жанр, основную мысль, элементы композиции произведения);</p> <p>5.3.2.2 обогащать словарь на материале слов из прочитанных произведений;</p>
4 четверть			
Фольклорные элементы в литературных произведениях	<p>1. А.С.Пушкин. Пролог к поэме "Руслан и Людмила"</p> <p>2. А.П.Платонов "Волшебное кольцо"</p> <p>3. П.П.Бажов "Каменный цветок"</p>	Понимание текста и ответы на вопросы	<p>5.1.1.1 понимать фактическое значение слова, фразы, опираясь на вопросы (при помощи учителя);</p> <p>5.1.2.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов небольшого объема (поэтические);</p> <p>5.1.4.1 пересказывать основное содержание отрывка произведения с опорой на план, вопросы, иллюстрации при помощи учителя;</p> <p>5.1.5.1 давать ответ на вопрос по образцу, вопросной схеме, иллюстрации при помощи учителя;</p> <p>5.2.6.1 использовать комментированный (объяснительный) вид чтения;</p>
		Коррекционная работа	<p>5.3.1.1 воспринимать слухо-зрительно речевой материал, относящийся к организации учебной деятельности учащихся с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов;</p> <p>5.3.3.2 запоминать фрагменты текстов небольшого объема (поэтические);</p> <p>5.3.2.2 обогащать словарь на материале слов из прочитанных произведений;</p>

2) 6 класс:

таблица 2

Тема	Изучаемые произведения	Навыки	Цели обучения
1 четверть			
Мифы народов мира	<p>1.Понятие Мифологии.</p> <p>2. Мифы Древней Греции.</p> <p>3.Славянская мифология.</p> <p>4.Тюркская мифология.</p> <p>5.Библейская мифология.</p>	Понимание текста и ответы на вопросы	<p>6.1.1.1 понимать фактическое значение отрывка произведения, опираясь на вопросы (при помощи учителя);</p> <p>6.1.5.1 давать ответ на вопрос по образцу, иллюстрации при помощи учителя;</p> <p>6.2.6.1 использовать комментированный (объяснительный) вид чтения;</p>
		Анализ текста	6.2.2.1 определять основную мысль произведения при помощи учителя;
		Коррекционная	6.3.1.1 воспринимать слухо-зрительно речевой материал,

		работ	относящийся к организации учебной деятельности и к изучению программного материала обучающихся с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 6.3.3.1 уметь сосредотачивать внимание на учебном материале, данном на классной доске, в учебнике;
2 четверть			
Тема Рождества в литературе	1.Б.Л.Пастернак. "Рождественская звезда" 2.Н.В.Гоголь "Ночь перед Рождеством"	Понимание текста и ответы на вопросы	6.1.2.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов небольшого объема (поэтических, прозаических); 6.1.3.1 составлять простой план; 6.1.4.1 пересказывать кратко основное содержание отрывка произведения с опорой на план, вопросы, иллюстрации; 6.2.6.1 использовать комментированный (объяснительный) вид чтения;
		Анализ текста	6.2.1.1 определять жанр и его признаки (рассказ, повесть, пьеса-сказка) при помощи учителя; 6.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, понимать их роль в сюжете произведения при помощи учителя; 6.2.4.1 характеризовать героя с опорой на план, вопросы при помощи учителя, делая пометки в тексте;
		Коррекционная работа	6.3.2.1 составлять устно и письменно тексты-повествование, описание(план, вопросы, характеристика)с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (40-60 слов); 6.3.3.2 запоминать фрагменты текстов небольшого объема (поэтических, прозаических);
3 четверть			
Нравственный выбор человека	1.И.С.Тургенев "Муму" 2.В.С.Высоцкий "Песня о друге" 3.Л.Н.Толстой "Кавказский пленник"	Понимание текста и ответы на вопросы	6.1.2.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов небольшого объема (поэтических, прозаических); 6.1.3.1 составлять простой план; 6.1.4.1 пересказывать кратко основное содержание отрывка произведения с опорой на план, вопросы, иллюстрации; 6.2.6.1 использовать комментированный (объяснительный) вид чтения;
		Анализ текста	6.2.5.1 определять отношение автора к главным героям с опорой на вопросы; 6.2.4.1 характеризовать героя с опорой на план, вопросы при помощи учителя, делая пометки в тексте;
		Коррекционная работа	6.3.2.2 обогащать словарь на материале слов, фраз из прочитанных произведений; 6.3.3.2 запоминать фрагменты текстов небольшого объема (поэтических, прозаических); 6.3.3.3 владеть элементами мыслительных операций сравнения, анализа (определять жанр и его признаки, основную мысль; элементы композиции, их роль в сюжете произведения);
4 четверть			

Сказочные и мифологические элементы литературных произведениях	1. А.Н. Островский. "Снегурочка" 2. М.Ю.Лермонтов. "Русалка"	Понимание текста и ответы на вопросы	6.1.2.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов небольшого объема (поэтических, прозаических); 6.1.5.1 давать ответ на вопрос по образцу, иллюстрации при помощи учителя; 6.2.6.1 использовать комментированный (объяснительный) вид чтения;
		Анализ текста	6.2.1.1 определять жанр и его признаки (рассказ, повесть, пьеса-сказка) при помощи учителя; 6.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, понимать их роль в сюжете произведения при помощи учителя;
		Коррекционная работа	6.3.1.1 воспринимать слухо-зрительно речевой материал, относящийся к организации учебной деятельности и к изучению программного материала обучающихся с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 6.3.2.2 обогащать словарь на материале слов, фраз из прочитанных произведений; 6.3.3.2 запоминать фрагменты текстов небольшого объема (поэтических, прозаических);

3) 7 класс:
таблица 3

Тема	Изучаемые произведения	Навыки	Цели обучения
1 четверть			
Притчи и легенды в литературе	1.Притча о блудном сыне, легенда об Арионе 2.А.С.Пушкин "Арион", "Анчар" 3.А.С.Пушкин"Станционный смотритель"	Понимание текста и ответы на вопросы	7.1.1.1 понимать фактическое значение описываемого события/ поступка, находить главную мысль, опираясь на вопросы (при помощи учителя); 7.1.3.1 составлять простой и сложный план при помощи учителя; 7.1.4.1 пересказывать подробно, кратко, содержание отрывка произведения с опорой на план, вопросы, иллюстрации; 7.2.5.1 давать ответ на вопрос по образцу при помощи учителя; 7.2.6.1 использовать ознакомительный и комментированный виды чтения;
		Анализ текста	7.2.1.1 определять жанр и его признаки (притча, лирическое стихотворение, повесть) при помощи учителя; 7.2.2.1 определять тему и идею произведения, опираясь на его структурные элементы при помощи учителя; 7.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, понимать роль эпиграфа и его смысл при помощи учителя; 7.2.4.1 характеризовать героев произведения с опорой на план, вопросы при помощи учителя, используя материал из текста (пометки); 7.2.5.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям с опорой на вопросы при

			помощи учителя;
		Коррекционная работа	7.3.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный материал урока с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 7.3.2.2 обогащать словарь на материале слов, фраз из прочитанных произведений; 7.3.3.2 запоминать фрагменты текстов небольшого объема (поэтических, прозаических);
2 четверть			
Человек и природа	1.К.Г.Паустовский "Телеграмма" 2.Стихотворения А.С.Пушкина, С.А.Есенина, А.А.Фета (на выбор учителя) 3.Ы.Алтынсарин "Чистый родник"	Понимание текста и ответы на вопросы	7.1.2.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов небольшого объема (поэтических, прозаических); 7.2.5.1 давать ответ на вопрос по образцу при помощи учителя; 7.2.6.1 использовать ознакомительный и комментированный виды чтения;
		Анализ текста	7.2.1.1 определять жанр и его признаки (рассказ, лирическое стихотворение, повесть) при помощи учителя; 7.2.2.1 определять тему и идею произведения, опираясь на его структурные элементы при помощи учителя; 7.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, понимать роль эпиграфа и его смысл при помощи учителя;
		Коррекционная работа	7.3.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный материал урока с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 7.3.2.2 обогащать словарь на материале слов, фраз из прочитанных произведений; 7.3.3.2 запоминать фрагменты текстов небольшого объема (поэтических, прозаических);
3 четверть			
Сатира и юмор в литературе	1.И.А.Крылов. Басни (на выбор учителя) 2.Мир сатирической сказки М.Е.Салтыкова-Щедрина (на выбор учителя) 3.М.М.Зощенко. Сатирические рассказы (по выбору учителя) 4.А.П.Чехов. Сатирические рассказы (на выбор учителя)	Понимание текста и ответы на вопросы	7.1.1.1 понимать фактическое значение описываемого события/ поступка, находить главную мысль, опираясь на вопросы (при помощи учителя); 7.1.4.1 пересказывать подробно, кратко, содержание отрывка произведения с опорой на план, вопросы, иллюстрации; 7.2.5.1 давать ответ на вопрос по образцу при помощи учителя; 7.2.6.1 использовать ознакомительный и комментированный виды чтения;
		Анализ текста	7.2.1.1 определять жанр и его признаки (басня, комедия, сатирическая сказка, сатирический рассказ) при помощи учителя; 7.2.2.1 определять тему и идею произведения, опираясь на его структурные элементы при помощи

			<p>учителя;</p> <p>7.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, понимать роль эпитафия и его смысл при помощи учителя;</p> <p>7.2.4.1 характеризовать героев произведения с опорой на план, вопросы при помощи учителя, используя материал из текста (пометки);</p> <p>7.2.5.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям с опорой на вопросы при помощи учителя;</p>
		Коррекционная работа	<p>7.3.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный материал урока с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов;</p> <p>7.3.2.2 обогащать словарь на материале слов, фраз из прочитанных произведений;</p> <p>7.3.3.1 уметь сосредотачивать внимание на учебном материале, данном на классной доске, в учебнике, на индивидуальных карточках;</p> <p>7.3.3.2 запоминать фрагменты текстов небольшого объема (поэтических, прозаических);</p>
4 четверть			
Мораль, этика, ценности	1.В.А.Жуковский. Баллады (на выбор учителя) 2.М.М. Пришвин "Кладовая солнца"	Понимание текста и ответы на вопросы	<p>7.1.2.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов небольшого объема (поэтических, прозаических);</p> <p>7.1.3.1 составлять простой и сложный план при помощи учителя;</p> <p>7.2.5.1 давать ответ на вопрос по образцу при помощи учителя;</p> <p>7.2.6.1 использовать ознакомительный и комментированный виды чтения;</p>
		Анализ текста	<p>7.2.1.1 определять жанр и его признаки (баллада, сказка-быль) при помощи учителя;</p> <p>7.2.2.1 определять тему и идею произведения, опираясь на его структурные элементы при помощи учителя;</p> <p>7.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, понимать роль эпитафия и его смысл при помощи учителя;</p> <p>7.2.4.1 характеризовать героев произведения с опорой на план, вопросы при помощи учителя, используя материал из текста (пометки);</p> <p>7.2.5.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям с опорой на вопросы при помощи учителя;</p>
		Коррекционная работа	<p>7.3.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный материал урока с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов;</p> <p>7.3.2.1 составлять устно и письменно тексты-описание, повествование (план, вопросы,</p>

		характеристика, заметка) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (50-70 слов); 7.3.2.2 обогащать словарь на материале слов, фраз из прочитанных произведений; 7.3.3.3 владеть элементами мыслительных операций сравнения, анализа (определять жанр и его признаки, тему и идею произведения, опираясь на его структурные элементы, характеризовать героев произведения);
--	--	--

4) 8 класс:

таблица 4

Тема	Изучаемые произведения	Навыки	Цели обучения
1 четверть			
Дети и взрослые	1.Н.А. Некрасов. "Крестьянские дети" 2.В.Г. Распутин. "Уроки французского" 3.Л.Н.Толстой "Детство"	Понимание текста и ответы на вопросы	8.1.1.1 понимать фактическое значение события/поступка, находить главную и второстепенную мысль, опираясь на вопросы (при помощи учителя); 8.1.4.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание отрывка/ части произведения с опорой на план, вопросы, иллюстрации; 8.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе поисковое;
		Анализ текста	8.2.2.1 определять тему и идею произведения, оценивая поступки героев при помощи учителя; 8.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, понимать значение вставных эпизодов при помощи учителя;
		Коррекционная работа	8.3.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный и тематический материал урока с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 8.3.3.1 уметь сосредотачивать внимание на учебном материале, переключаться на различные виды деятельности;
2 четверть			
Сатира и юмор	1.Н.В.Гоголь. "Ревизор" 2.Л.Н.Андреев "Баргамот и Гараська" 3.В.М.Шукшин. Рассказы (по выбору учителя)	Понимание текста и ответы на вопросы	8.1.1.1 понимать фактическое значение события/ поступка, находить главную и второстепенную мысль, опираясь на вопросы (при помощи учителя); 8.1.5.1 давать ответ на вопрос по образцу; 8.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе поисковое;
		Анализ текста	8.2.1.1 определять жанр и его признаки (трагедия, комедия, поэма) при помощи учителя; 8.2.4.1 характеризовать героев произведения с опорой на план, вопросы при помощи учителя, на основе деталей и цитат из текста; 8.2.5.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям с опорой на вопросы;
		Коррекционная работа	8.3.2.1 составлять устно и письменно тексты- описание с элементами повествования, тексты описание (план, вопросы, характеристика, заметка) с опорой на план, вопросы(60-80

			слов); 8.3.3.3 владеть элементами мыслительных операций сравнения, анализа (определять жанр и его признаки; тему и идею произведения, оценивая поступки героев; выделять элементы композиции, понимать значение вставных эпизодов);
3 четверть			
Любовь и честь	1. А.С.Пушкин. "Капитанская дочка" 2. О.О. Сулейменов. "Последнее слово акына Смета" 3.Н.М.Карамзин "Бедная Лиза"	Понимание текста и ответы на вопросы	8.1.3.1 составлять простой и сложный план, отбирать материал из текста в соответствии с планом; 8.1.4.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание отрывка/части произведения с опорой на план, вопросы, иллюстрации; 8.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе поисковое;
		Анализ текста	8.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, понимать значение вставных эпизодов при помощи учителя; 8.2.4.1 характеризовать героев произведения с опорой на план, вопросы при помощи учителя, на основе деталей и цитат из текста;
		Коррекционная работа	8.3.2.2 обогащать словарь на материале слов, фраз из прочитанных произведений; 8.3.3.3 владеть элементами мыслительных операций сравнения, анализа (определять жанр и его признаки; тему и идею произведения, оценивая поступки героев; выделять элементы композиции, понимать значение вставных эпизодов);
4 четверть			
Мечты и реальность	1. М.Ю. Лермонтов "Мцыри" 2. А.С.Грин "Алые паруса"	Понимание текста и ответы на вопросы	8.1.2.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических); 8.1.3.1 составлять простой и сложный план, отбирать материал из текста в соответствии с планом; 8.1.5.1 давать ответ на вопрос по образцу; 8.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе поисковое;
		Анализ текста	8.2.2.1 определять тему и идею произведения, оценивая поступки героев при помощи учителя; 8.2.5.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям с опорой на вопросы;
		Коррекционная работа	8.3.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный и тематический материал урока с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 8.3.2.1 составлять устно и письменно тексты- описание с элементами повествования, тексты описание (план, вопросы, характеристика, заметка) с опорой на план, вопросы(60-80 слов); 8.5.3.2 запоминать фрагменты текстов (поэтических, прозаических);

5) 9 класс:
таблица 5

Тема	Изучаемые произведения	Навыки	Цели обучения
1 четверть			
Странности любви	1.А.С.Пушкин. Лирика. "Цыганы" 2.И.С.Тургенев. "Ася"	Понимание текста и ответы на вопросы	9.1.1.1 понимать основную мысль произведения (при помощи учителя), определяя известную и неизвестную информацию, с опорой на вопросы; 9.1.2.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических, драматических); 9.1.5.1 давать ответ на вопрос, формулируя собственные идеи на основе прочитанного текста; 9.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе изучающее;
		Анализ текста	9.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая свое отношение к событиям при помощи учителя; 9.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, различать виды композиции, при помощи учителя;
		Коррекционная работа	9.3.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный и тематический материал урока; определять паузы, начало и конец предложений с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 9.3.2.2 обогащать словарь на материале слов, фраз из прочитанных произведений;
2 четверть			
Тема маленького человека	1.Л.Н.Толстой. "После бала". 2.А.И.Куприн. "Гранатовый браслет"	Понимание текста и ответы на вопросы	9.1.1.1 понимать основную мысль произведения (при помощи учителя), определяя известную и неизвестную информацию, с опорой на вопросы; 9.1.3.1 составлять простой цитатный план, отбирать материал из текста в соответствии с планом; 9.1.4.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание части произведения с опорой на план, вопросы; 9.1.5.1 давать ответ на вопрос, формулируя собственные идеи на основе прочитанного текста; 9.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе изучающее;
		Анализ текста	9.2.4.1 характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения с опорой на план, вопросы при помощи учителя, на основе деталей и цитат из текста; 9.2.5.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям с опорой на вопросы, устанавливая причинно-следственные связи;
		Коррекционная работа	9.3.2.1 составлять устно и письменно тексты-повествование с элементами описания, тексты официально-делового, разговорного стилей (характеристика, биография, реферат, план, вопросы) с опорой на план, вопросы (70-90 слов); 9.3.3.1 уметь сосредотачивать внимание на учебном

			материале, переключаться на различные виды деятельности;
3 четверть			
Реализм исторических событий в литературе	1.Н.В.Гоголь "Тарас Бульба" 2.М.А.Шолохов "Судьба человека" 3.Махамбет Утемисов "Я - это Я!"	Понимание текста и ответы на вопросы	9.1.1.1 понимать основную мысль произведения (при помощи учителя), определяя известную и неизвестную информацию, с опорой на вопросы; 9.1.3.1 составлять простой цитатный план, отбирать материал из текста в соответствии с планом; 9.1.4.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание части произведения с опорой на план, вопросы; 9.1.5.1 давать ответ на вопрос, формулируя собственные идеи на основе прочитанного текста; 9.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе изучающее;
		Анализ текста	9.2.1.1 определять жанр и его признаки (историческая повесть, рассказ-эпопея) при помощи учителя; 9.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая свое отношение к событиям при помощи учителя; 9.2.4.1 характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения с опорой на план, вопросы при помощи учителя, на основе деталей и цитат из текста;
		Коррекционная работа	9.3.2.2 обогащать словарь на материале слов, фраз из прочитанных произведений; 9.3.3.2 запоминать фрагменты текстов (поэтических, прозаических, драматических); 9.3.3.3 владеть элементами мыслительных операций сравнения, анализа, синтеза (определять жанр и его признаки; тему и идею произведения, оценивая поступки героев; выделять элементы композиции, различать виды композиции; характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы;
4 четверть			
Тайны человеческой души	1.А.С.Пушкин. "Пиковая дама" 2.Н.С.Лесков "Жемчужное ожерелье" С.Муканов "Промелькнувший метеор";	Понимание текста и ответы на вопросы	9.1.1.1 понимать основную мысль произведения (при помощи учителя), определяя известную и неизвестную информацию, с опорой на вопросы; 9.1.3.1 составлять простой цитатный план, отбирать материал из текста в соответствии с планом; 9.1.4.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание части произведения с опорой на план, вопросы; 9.1.5.1 давать ответ на вопрос, формулируя собственные идеи на основе прочитанного текста; 9.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе изучающее;
		Анализ текста	9.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая свое отношение к событиям при помощи учителя; 9.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, различать виды композиции, при помощи

			учителя;
		Коррекционная работа	9.3.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный и тематический материал урока; определять паузы, начало и конец предложений с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 9.3.3.3 владеть элементами мыслительных операций сравнения, анализа, синтеза (определять жанр и его признаки; тему и идею произведения, оценивая поступки героев; выделять элементы композиции, различать виды композиции; характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы;

б) 10 класс:

таблица 6

Тема	Изучаемые произведения	Навыки	Цели обучения
1 четверть			
Странности любви	1. Лирика А.С. Пушкина 2. А.С. Пушкин "Евгений Онегин" 3. Абай Кунанбаев (стихи)	Понимание текста и ответы на вопросы	10.1.2.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических, драматических); 10.1.3.1 составлять разные виды плана, в том числе цитатный, отбирать материал из текста в соответствии с планом; 10.1.5.1 давать ответ на вопрос, формулируя собственные идеи, передавая содержание текстов; 10.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение, чтение с составлением плана, конспектов;
		Анализ текста	10.2.1.1 определять жанр и его признаки (поэма, повесть, роман в стихах); 10.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, различать виды композиции, понимать значение лирических отступлений при помощи учителя; 10.2.4.1 характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения с опорой на план, вопросы, на основе деталей и цитат из текста;
		Коррекционная работа	10.3.1.1 воспринимать на слух и слухо-зрительно и воспроизводить организационный и тематический материал урока; определять паузы, начало и конец предложений; словесное ударение с помощью стационарной аппаратуры или индивидуальных слуховых аппаратов; 10.3.3.2 запоминать фрагменты текстов (поэтических, прозаических, драматических);
2 четверть			
Сатира на общество	1. М.Ю. Лермонтов "Герой нашего времени"	Понимание текста и ответы на вопросы	10.1.1.1 понимать основную мысль произведения (при помощи учителя), определяя основную и детальную информацию текста, с опорой на вопросы;

			<p>10.1.2.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических, драматических);</p> <p>10.1.4.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание произведения с опорой на план;</p> <p>10.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение, чтение с составлением плана, конспектов;</p>	
		Анализ текста	<p>10.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, различать виды композиции, понимать значение лирических отступлений при помощи учителя;</p> <p>10.2.5.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям и изображаемым событиям;</p>	
		Коррекционная работа	<p>10.3.2.1 составлять устно и письменно тексты-описание, тексты-повествование соответствующих стилей с опорой на план, вопросы (80-100 слов);</p> <p>10.3.3.2 запоминать фрагменты текстов (поэтических, прозаических, драматических);</p>	
3 четверть				
Сатира на общество	Н.В. Гоголь. "Мертвые души" Грибоедов "Горе от ума" Ш.Бронте "Джен Эйр"	Понимание текста и ответы на вопросы	<p>10.1.3.1 составлять разные виды плана, в том числе цитатный, отбирать материал из текста в соответствии с планом;</p> <p>10.1.4.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание произведения с опорой на план;</p> <p>10.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение, чтение с составлением плана, конспектов;</p>	
		Анализ текста	<p>10.2.1.1 определять жанр и его признаки (поэма, повесть, роман в стихах);</p> <p>10.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая мнение об основной проблеме при помощи учителя;</p> <p>10.2.4.1 характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения с опорой на план, вопросы, на основе деталей и цитат из текста;</p>	
		Коррекционная работа	<p>10.3.2.2 обогащать словарь на материале слов, фраз из прочитанных произведений;</p> <p>10.3.3.3 владеть элементами мыслительных операций сравнения, анализа, синтеза (определять жанр и его признаки; тему и идею произведения, выражая мнение об основной проблеме; отношение автора к главным и второстепенным героям и изображаемым событиям; устанавливать причинно-следственные связи);</p>	
4 четверть				
Любовь и	У.Шекспир.	"Ромео и	Понимание	10.1.1.1 понимать основную мысль произведения

честь	Джюльетта" М.Ю.Лермонтов "Песня про купца Калашникова" Б.Момышулы "Наша семья", Ж.Верн "80 дней вокруг света".	текста и	(при помощи учителя), определяя основную и на детальную информацию текста, с опорой на вопросы;
		вопросы	10.1.2.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических, драматических); 10.1.5.1 давать ответ на вопрос, формулируя собственные идеи, передавая содержание текстов; 10.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение, чтение с составлением плана, конспектов;
		Анализ текста	10.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая мнение об основной проблеме при помощи учителя; 10.2.4.1 характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения с опорой на план, вопросы, на основе деталей и цитат из текста;
Коррекционная работа	10.3.2.2 обогащать словарь на материале слов, фраз из прочитанных произведений; 10.3.3.1 уметь сосредотачивать внимание на учебном материале, переключаться на различные виды деятельности;		

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 5-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 445-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде емес) 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Екінші тілге оқытудың мақсаты оқыту деңгейіне сәйкес коммуникация құралы ретінде орыс тілін меңгеру мен жетілдіру дағдыларының қалыптасуын, сонымен бірге орыс әдеби тілінің нормалары мен ережелерін, тіл этикеті ережелерінің сақталуын қамтамсыз етеді, бұлар білім алушылардың функционалдық сауаттылығының дамуына, өз бетінше орыс тілінде сөйлеп қатынас жасауына ықпал жасайды.

3. Міндеттер:

1) өмірдің әлеуметтік-тұрмыстық, ғылыми-техникалық, оқу-кәсіптік салаларында қатынас жасауға қажет тыңдау, сөйлеу, оқу, жазу дағдыларын дамыту;

2) тілдік жүйе бірліктері, олардың үйлесім ережелері, қызметі, дағдылары және де, орыс тілінің ережелері мен нормаларына сәйкес синтаксикалық құрылымын құру қабілеттері жөнінде білімдерін қалыптастыру;

3) тілдік өзін-өзі бақылау мен тілдік белсенділік дағдыларын дамыту;

4) қабылдаған ақпараттың сараптамасына, синтезіне, бағалануына, түсінілуіне бағытталған ойлау қабілетінің дағдыларын дамыту және қалыптастыру;

5) білім алушылардың танымдық қабілеттерін, жадын, зейінін, қиялын, тілдік реакциясын, тілдік құбылыстарға қарасты байқампаздығын дамыту;

6) ізденушілік, танысушылық, зерттеушілік оқу дағдыларын, оқыған ақпаратты өңдеу дағдыларын қалыптастыру;

7) түрлі жанрдағы шығармаларды саралау, оқығанын дәлелді тұжырымдау: тақырыпты, идеяны және композициялық ерекшеліктерді, шығарма сюжетін, негізгі оқиғаларды, кейіпкерлердің әрекеттері мен істерін, жазушының стильдік ерекшеліктерін;

8) білім алушының сөздік қорын байыту, педагогтың, айналасындағылардың айтқанын түсініп тыңдауын дамыту;

9) орыс тіліндегі фонетика, лексика, грамматика, дұрыс жазу негіздерін зерделеу және байланысты сөйлеу тілін қалыптастыру;

10) басқа халықтардың тілі мен мәдениетіне төзімділік көзқарас қалыптастыру.

4. Бағдарламаның мазмұны заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру; сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс; тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде және де жіктемелік, әрекеттік, коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзеу-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Білім алушылардың әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), білім алушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты білім алушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Білім алушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың Бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, білім алушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Білім алушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында білім алушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әртүрлі жұмыстарды, соның ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларды қарастырады (оқытын машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын түрлі үлгідегі және жанрдағы мәтіндер қолданылады, бұл білім алушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрындағы, стилдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндер мазмұны білім алушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен орысстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпыұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

15. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу процесі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік құзіретін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

16. Оқытудың әдістері мен тәсілдерін таңдау ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылардың танымдық іс-әрекеттеріне сәйкес жүзеге асырылады, соған орай, іс-әрекеттер алгоритмдері мен заттық-практикалық әрекеттерді қолдану түрінде берілетін, "кішкентай қадамдар" әдісі маңызды орын алады.

17. Әрбір жаңа кезеңде білім алушылар материалды зерделеуге алдыңғы дағдыларының қалыптасуына қарай көшіп отырады; мұғалім дағдылары мен қабілеттерінің қалыптасуына қажетті әр кезеңге белгіленген уақытты өз бетінше белгілейді.

18. Бағдарламаны жүзеге асыру барысында білім алушылардың тілдік практикалық қабілеттерінің қалыптасуына акцент жасалады, бұл ретте білім алушылардың тілдік әрекетінің шектеулілігіне байланысты күнделікті істерінде жүзеге асырылады.

19. Екінші тілге оқытудың бастапқы кезеңдерінде ауызша орыс тілін түсіну қабілетін қалыптастыру, сөздік қорын анықтау және кеңейту негізгі болып табылады, олар тілдік естуін дамыту және түзеу бойынша жүйелі жұмыс жүргізілуімен, орфоэпиялық дағдыларын қалыптастырумен сабақтасады; бұл үшін әңгімелесуді, өлеңдер, жұмбақтар, жаңылтпаштар, сөйлемдер, тілдік ойындар жаттауды қолдануға болады; мұнда мұғалім сөздердің орфоэпиялық дұрыс айтылуын қадағалайды, өз тілі мысалында орыс тілінде сұрақтарға жауап беруге, сұрақ қоюға, сөздерді, сөйлемдерді, мәтінді оқуға үйретеді.

20. 5-сыныпта білім алушылар сөздердің дыбыстық, содан кейін дыбыстық-әріптік сарптамасымен жұмыс жүргізуді жалғастырады; жұмыстың бұл түрінің тілдік естуді дамытуда үлкен мағынасы бар, орысша сөздегі әрбір дыбыс пен әріптің орнын көруге көмектеседі, ал бұл өз кезегінде, дұрыс сөйлеуге, жазуға, сөздерді есте сақтауға ықпалын тигізеді.

21. Тілді практикалық тұрғыда меңгерудің бастапқы кезі тыңдау қабілеті мен дағдысы болады, бұлардың базасында байланысты сөйлеу, сөйлеу қабілеті мен дағдылары қалыптасып, олармен жұмыс жетекші орын алады, өйткені ауызша тілдің қабілеті мен дағдыларының базасында оқу және жазу қабілеті мен дағдылары қалыптасады.

22. Бұл үшін қабілеттіліктің бүтіндей кешені орнатылады, атап айтқанда:

1) дыбыстамалық тілді тыңдау;

2) айтылғанды есту, бөтен және өз тіліндегі нормадан ауытқуларды табу;

3) үлгі негізінде естігенді дұрыс қайталап айту;

4) дыбыстарды, буындарды, сөздерді анық артикуляциялау;

5) естігенді айтқан сөзбен және көргенімен сәйкестеу: дыбыстық және әріптік құрылымның сәйкестігін белгілеу, әдеби сөйлеу мен сөзді жазу арасындағы қайшылықтарды табу;

6) ауызша өз сөзінде және оқығанда өз бетінше орфоэпиялық үлгілерді қолдану;

7) байланысты сөздер құру;

8) сауатты жазу.

23. Тілдік дағдыларды дамыту үшін түрлі талдауыштар қатысатын жағдайларды жасаған дұрыс: көру (суреттерді, заттарды көрсету), есту (мұғалім, басқа балалар, не айтып жатқанын мұқият тыңдау, өзгелер мен өз сөзінде қателерді байқау); тактильді (дыбыс артикуляциясын сезіну).

24. Сөздерді дұрыс жазу дағдыларын қалыптастыру үшін арнайы жаттығулар қолданылады: сөздерді, сөйлемдерді тақтадан және оқулықтан көшіріп жазу; қалдырып кеткен әріптерді, буындарды, сөздерді қойып көшіру; таңдамалы

көшіру; естігенін жазу, ойша, сраптама ізі бойынша сөйлемдердегі сөздердің бұзылған ретін қалпына келтіру.

25. Оқыту барысындағы орфографиялық сөздермен сүйемелденетін тыңдау, сөйлеу, саналы көшіру, орыс тілін меңгеру жұмыстарының негізгі түрі болып табылады.

26. Оқыған кезде фактілер дұрыс қабылданып жатқанын (не, қайда, қашан), себептік-нәтижелік байланыстар белгіленгенін (неге, не үшін), оқығанның мағынасын қалай түсінгенін анықтап алады.

27. Оқыту барысында сөздік жұмыстың үлкен мағынасы бар: ол түсініп оқудың қалыптасуына, сөздігінің баюына, бөлектенген сөздердің айтылуы мен жазылуы практикалық тұрғыда меңгерілуіне ықпал жасайды; сөздік жұмыстың мазмұнымен жаңа сөздердің мағынасы түсіндіріліп, олар білім алушылардың белсенді тіліне (ауызша және жазбаша) енгізуді қарастырады. Жаңа сөздер мағынасын талқылау орыс тілінде жүргізілгені дұрыс; бөлектенген жағдайда ана тілін қолдануға, сөздерді бір тілден екіншіге аудармалауға болады.

28. Орыс тілін оқытудың маңызды шарттарының бірі - мұғалімнің сөйлеу тілі мен оқуы; педагогтың тілі үлгі болады; үлкеннің орыс тілі анық, ашық, фонетикалық, лексикалық және грамматикалық қателерсіз болады.

29. Қабілеттер мен дағдылардың дамуы сабақ берудің стратегиялары, әдістері мен тәсілдері қолданылады:

1) білім алушыларды коммуникативтік іс-әрекетке белсенді түрде тарту;

2) оқудың таныстырушылық түрі негізінде өз бетінше білім іздеу уәждемесін қалыптастыру;

3) әрі қарай дамуы үшін бағалаудың түрлі тәсілдерін қолдану, білім алушылардың шығармашылықтық қабілеттерін арттыру үшін түрлі жағдайлар жасау;

4) білім алушыларды ынталандыру және уәждеу мақсатында оқытуды дифференциалау.

30. Орыс тілінде оқитындар үшін бірегей (шоғырландырылған) орыс тілі мен әдебиеті сабағы жүргізіледі.

31. Тілдік оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасушы) белсенді түрде қолданылады, оның ішінде:

1) фронталды оқу ісін қамтамасыз етуге арналған стационарлық дыбыс ұлғайтқыш жабдық (әр сыныпқа);

2) мультимедиялық компьютерлік сынып;

3) жекелік есту аппараттары; сөйлеу экраны;

4) интерактивтік панелі және үшөлшемді аксессуарлары бар "Мультимедиялық интерактивтік оқытатын бағдарламалық-әдістемелік кешен" электрондық ресурсы - теориялық материал мен практикалық білімдердің меңгерілу тиімділігін жоғарылату үшін;

5) дыбыстық сигнады визуалдайтын "Логопедиялық тренажер" - арнайы тыныс алу және дауыс жаттығуларын өткізу барысында, әсіресе тұтықпасы мен дизартриясы бар балалармен жұмыс істегенде;

6) тілдік коммуникацияны меңгеру және дамытуға арналған тілдік тренажер ассистивтік құрылғысы - қажетті мөлшерде жалпақ сөйлемдік тілді меңгермеген білім алушылар үшін, сонымен бірге білім алушылардың тілдік шектелуі кезеңінде.

3-тарау. "Орыс тілі мен әдебиеті" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

32. Объем учебной нагрузки по учебному предмету "Русский язык и литература" составляет:

- 1) в 5 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;
- 2) в 6 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;
- 3) в 7 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;
- 4) в 8 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;
- 5) в 9 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;
- 6) в 10 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году.

33. Содержание Программы организовано по разделам обучения, включающим виды речевой деятельности и использование языковых единиц:

1) содержание Программы по русскому языку охватывает следующие темы: предложение, члены предложения, виды связи слов в предложении словосочетании, порядок слов в предложении; элементарные сведения о частях речи, которые рассматриваются преимущественно на синтаксической основе; состав слова, который изучается с целью более точного понимания лексического значения слова и его частей, а также для понимания роли частей слова (корня, суффикса, окончания) в структуре предложения;

2) Программа по литературному чтению включает следующие разделы: тематика чтения и произведения для заучивания наизусть; умения и навыки чтения, работа над текстом и связной устной речью; внеклассное чтение. Классная работа по литературному чтению углубляется и расширяется внеклассным чтением обучающихся, которым руководит воспитатель. Учитель интересуется тем, что и как прочитано обучающимися; в первую очередь дает списки литературы для внеклассного чтения, предусмотренными данной Программой.

34. Содержание учебного предмета включает следующие разделы:

- 1) раздел "Слушание";
- 2) раздел "Говорение";
- 3) раздел "Чтение";
- 4) раздел "Письмо";
- 5) раздел "Соблюдение речевых норм".

35. Раздел "Слушание" включает следующие подразделы:

- 1) использование приемов слушания, восприятие речи слухозрительно и на слух;
- 2) понимание лексических значений слов и словосочетаний;
- 3) понимание содержания прочитанного, прослушанного текста, с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования;
- 4) понимание визуального материала.

36. Раздел "Говорение" (развитие речи) включает следующие подразделы:

- 1) пополнение словарного запаса;
- 2) построение высказывания на заданную тему;
- 3) закрепление и развитие произносительных навыков, формирование выразительной и членораздельной речи;
- 4) пересказ прочитанного материала;
- 5) составление предложения на основе визуального материала;
- 6) участие в диалоге.

37. Раздел "Чтение" включает следующие подразделы:

- 1) понимание содержания текста;
- 2) выявление структурных частей текста и определение основной мысли;
- 3) определение типов и стилей текстов;
- 4) формулирование вопросов;
- 5) использование разных видов чтения.

38. Раздел "Письмо" включает следующие подразделы:

- 1) составление плана;
- 2) изложение содержания прочитанного материала;
- 3) написание текстов с опорой на план, схему, иллюстрации;
- 4) редактирование текстов.

39. Раздел "Соблюдение речевых норм" включает следующие подразделы:

- 1) соблюдение орфографических норм;
- 2) соблюдение лексических норм;
- 3) соблюдение грамматических норм;
- 4) соблюдение пунктуационных норм.

40. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык и литература" для 5 класса:

1) слушание: слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры и понимать устную речь, визуальный материал, повторяя фразы разной степени сложности; понимать смысл обращенной речи, имеющей отношение к повседневной жизни, решению учебных задач; отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прослушанному сообщению с помощью учителя и самостоятельно; демонстрировать понимание увиденного через комментирование, вопросы или действия; способствовать умению отвечать на вопросы учителя, товарищей и самому задавать вопросы в определенной последовательности;

2) говорение: использовать в речи слова, словосочетания для знакомства, сообщения о себе и описания предметов; создавать высказывание из 3-5 предложений по картинке; понимать собеседника, реагировать на услышанное и отвечать собеседнику, соблюдая речевые нормы; пересказывать короткие тексты, используя знакомые слова; описывать увиденный сюжет своими словами; высказывать простое оценочное мнение о прослушанном/ прочитанном материале ("я согласен/не согласен...", "мне понравилось/не понравилось...");

3) чтение: основное содержание небольшого прочитанного текста; структура текста (части); типы текстов по структуре (рассказ, стихотворение, письмо); вопросы к предложению по образцу, вопросной схеме, иллюстрации (при помощи учителя); комментированный вид чтения;

4) письмо: простой план; изложение основного содержания текста с опорой на план, вопросы, иллюстрации; связные тексты (15-25 слов) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (при помощи учителя); корректировка деформированных предложений/текстов с исправлением порядка слов в предложении/предложений в тексте;

5) соблюдение речевых норм: заглавные буквы в именах существительных собственных, окончания имен существительных в именительном и косвенных падежах; части слова; однокоренные слова в роли различных членов предложения; связь слов в словосочетаниях; знаки препинания в восклицательных и вопросительных предложениях.

41. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык и литература" для 6 класса:

1) слушание: слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь; визуальный материал, повторяя и закрепляя простейшие фразы; понимать

лексическое значение слов в простых фразах; отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прочитанному сообщению; понимать и описывать происходящие события в визуальном материале;

2) говорение: использовать в речи слова и словосочетания для составления вопросительных предложений по имеющейся информации, комментирования действий; создавать высказывание на основе сюжетных картинок; участвовать в речевой ситуации на определенную тему, понимать, о чем говорит собеседник; соблюдать речевые нормы; высказывать простое оценочное мнение об информации/герое/событии на основе сравнения ("я думаю...", "я считаю...");

3) чтение: основное содержание сплошных и несплошных текстов, определение темы, структуры текста (деление на части, озаглавливание их, определяя основную мысль при помощи учителя); виды делового письма: записка, расписка, заявление, объявление с опорой на план; вопросы к небольшому тексту по образцу, вопросной схеме, иллюстрации при помощи учителя; комментированный вид чтения;

4) письмо: простой план; краткое изложение основного содержания текста с опорой на план, вопросы, иллюстрации; тексты-описание (письмо, рассказ), связные тексты-повествование (25-35 слов) (письмо, рассказ) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (при помощи учителя); корректировка текстов, исправление орфографических ошибок с помощью словаря;

5) соблюдение речевых норм: основные особенности русского ударения; однокоренные слова, нахождение в них сходство по смыслу и выделение корня, окончания, приставки, суффикса; использовать правильно именные части речи, согласовывая слова в роде, числе.

42. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык и литература" для 7 класса:

1) слушание: слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, определяя тему текста; понимать лексическое значение слов, бытовой тематики; отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прочитанному сообщению, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы;

2) говорение: использовать в речи слова, словосочетания, включающие синонимы, антонимы; создавать высказывание на основе опорных вопросов; принимать участие в речевой ситуации на заданную тему, понимать и соблюдать орфоэпические нормы; пересказывать истории/рассказы, используя знакомые слова, соблюдая последовательность событий; описывать сюжет, используя

ключевые слова; высказывать оценочное мнение об информации /герое/событии на основе составленного с опорой на ключевые слова план;

3) чтение: сплошные и несплошные тексты; основная мысль, структурные части и смысл построения текста; типы текстов: описание, повествование, рассуждение; формулировка вопросов к небольшому тексту по образцу (при помощи учителя); ознакомительный и комментированный виды чтения;

4) письмо: простой план; подробное и краткое изложение текстов от 3-го лица; создание текстов-описаний, повествований (сказка, рассказ, заметка) (35-45 слов) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок; корректировка текста, исправление орфографических и пунктуационных ошибок с помощью словаря;

5) соблюдение речевых норм: имена числительные; слитное и раздельное написание не и ни в отрицательных местоимениях; слитное написание наречий; спряжение и наклонения глаголов; знаки препинания в предложениях в соответствии с изученными пунктуационными правилами.

43. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык и литература" для 8 класса:

1) слушание: слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, определяя ключевые слова; понимать лексическое значение слов бытовой и духовно-нравственной тематики; отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прочитанному сообщению, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определять тему; понимать и описывать происходящие события в визуальном материале, определяя основную мысль текста на основе вопросов;

2) говорение: использовать в речи слова, словосочетания, включающими эмоционально-окрашенную лексику; создавать высказывание с опорой на план; понимать и соблюдать лексические нормы, связанные с выбором соответствующих слов; пересказывать истории/рассказы, используя знакомые слова; описывать сюжет, используя ключевые слова с опорой на план; высказывать оценочное мнение об информации /герое/событии на основе составленного плана;

3) чтение: сплошные и несплошные тексты, извлечение главной информации; структурные части и их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль; стили речи: разговорный, публицистический, официально-деловой, научный художественный стили; формулировать

вопросы к тексту при помощи учителя; использование разных видов чтения, в том числе поисковое;

4) письмо: простой и сложный план; подробное, краткое, выборочное изложение содержания текстов-повествований, текстов-описаний с изменением лица; написание текстов-описаний с элементами повествования (45-55 слов) с опорой на план, вопросы; корректировка текста, изменение структуры отдельных предложений;

5) соблюдение речевых норм: "НЕ" с разными частями речи, самостоятельные и служебные части речи; глагол и его формы, служебные части речи; знаки препинания в предложениях, осложненных причастными и деепричастными оборотами.

44. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык и литература" для 9 класса:

1) слушание: слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, содержащую основную информацию; понимать лексическое значение слов социальной-культурной тематики; отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прочитанному сообщению, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль; понимать и описывать происходящие события в визуальном материале, определяя основную мысль текста на основе ключевых слов и словосочетаний;

2) говорение: использовать в речи слова, словосочетания, включающими лексические эмоционально-окрашенные термины; создавать высказывание близкого к содержанию текста; понимать и соблюдать морфологические нормы с использованием элементов форм разных частей речи; пересказывать истории/рассказы, используя знакомые слова на основе иллюстраций; описывать сюжет, используя слова с элементами повествования; высказывать оценочное мнение об информации /герое/событии на основе составленного диалога;

3) чтение: содержание сплошных и несплошных текстов, извлечение главной и второстепенной информации; выявление особенностей структуры текста, раскрывающих основную мысль; особенности публицистического, разговорного, научного, официально-делового стилей (статья, интервью, характеристика, биография, автобиография, реферат, доклад, комментарии в чате, форуме); формулировка вопросов и собственных идей на основе прочитанного текста; разные виды чтения, в том числе изучающее;

4) письмо: простой цитатный план, сбор материала к творческой работе в соответствии с планом; подробное, краткое, выборочное изложение текстов смешанного типа с изменением лица; написание текстов-повествований с элементами описания, текстов публицистического, официально-делового, разговорного стилей (характеристика, биография, автобиография, реферат, доклад, комментарии в чате, форуме) (50-65 слов) с опорой на план, вопросы; корректировка и редактирование текста, исправление смысловых недочетов;

5) соблюдение речевых норм: омонимичные самостоятельные и служебные части речи; способы выражения главных и второстепенных членов предложения; однородные и обособленные члены предложения, обращения, вводные слова и вставные конструкции; прямая и косвенная речь; знаки препинания в простых осложненных предложениях.

45. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык и литература" для 10 класса:

1) слушание: слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, определяя последовательность событий; понимать лексическое значение слов учебно-образовательной тематики; отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прочитанному сообщению, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль или ключевые моменты; понимать и описывать происходящие события в визуальном материале, определяя основную мысль текста, опираясь на содержание текста;

2) говорение: использовать в речи слова, словосочетания для составления опорных синтаксических конструкций; создавать выборочное, сжатое, полное высказывание близкого к содержанию текста; понимать и соблюдать опорные синтаксические нормы; пересказывать истории/рассказы с опорой на ключевые слова или план; описывать сюжет с использованием таблиц, схем; высказывать оценочное мнение об информации /герое/событии на основе таблиц, схем, диаграмм;

3) чтение: открытая и скрытая (подтекст) информация сплошных и несплошных текстов; выявление особенностей и роли структуры текста в передаче основной мысли; типы текстов, характерные черты, языковые особенности текстов разных жанров и стилей; формулировка вопросов и идей, передача содержания текстов; разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение, чтение с составлением плана, конспектов;

4) письмо: разные виды плана, в том числе цитатный; изложение содержания текстов; написание текстов-описаний, текстов-повествований соответствующих стилей (60-75 слов) с опорой на план, вопросы; корректировка и редакция имеющихся недочетов в тексте;

5) соблюдение речевых норм: орфографические нормы, стилистически окрашенные слова, морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях, знаки препинания в сложных предложениях разных видов.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

46. Цели обучения в Программе представлены кодировкой. В коде первое число обозначает класс, второе и третье числа – подраздел, четвертое число показывает нумерацию учебной цели. Например, в кодировке 6.2.1.4 "6" – класс, "2.1" – подраздел, "4" – нумерация учебной цели.

47. Ожидаемые результаты по целям обучения:

1) раздел 1. "Слушание":

таблица 1

Подраздел	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
1.1 Использование приемов слушания	5.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуально-коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, повторяя простейшие фразы	6.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуально-коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, повторяя и закрепляя простейшие фразы	7.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуально-коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, определяя тему текста	8.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуально-коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, определяя ключевые слова	9.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуально-коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, содержащую основную информацию	10.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуально-коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, определяя последовательность событий
1.2 Понимание лексических значений слов и словосочетаний	5.1.2.1 понимать значение знакомых слов, имеющих отношение к повседневной жизни	6.1.2.1 понимать лексическое значение слов в простых фразах	7.1.2.1 понимать лексическое значение слов, бытовой тематики	8.1.2.1 понимать лексическое значение слов бытовой и духовно-нравственной тематики	9.1.2.1 понимать лексическое значение слов социально-культурной тематики	10.1.2.1 понимать лексическое значение слов учебно-образовательной тематики
1.3	5.1.3.1	6.1.3.1	7.1.3.1	8.1.3.1	9.1.3.1	10.1.3.1

Понимание содержания прочитанного, прослушанного текста, применение звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования	отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прослушанному сообщению с помощью учителя	отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прочитанному сообщению	отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прочитанному сообщению, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы	отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прочитанному сообщению, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определять тему	отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прочитанному сообщению, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль.	отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прочитанному сообщению, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определяя тему или ключевые моменты
1.4 Понимание визуального материала	5.1.4.1 демонстрировать понимание увиденного через комментирование, вопросы или действия	6.1.4.1 понимать и описывать происходящие события в визуальном материале	7.1.4.1 понимать и описывать происходящие события в визуальном материале, определяя основную мысль текста	8.1.4.1 понимать и описывать происходящие события в визуальном материале, определяя основную мысль текста на основе вопросов	9.1.4.1 понимать и описывать происходящие события в визуальном материале, определяя основную мысль текста на основе ключевых слов и словосочетаний	10.1.4.1 понимать и описывать происходящие события в визуальном материале, определяя основную мысль текста, опираясь на содержание текста
1.5. Коррекционные цели	5.1.5.1 способствовать умению отвечать на вопросы учителя, товарищей и самому задавать вопросы в определенной последовательности	6.1.5.1 развивать фонематически и слух через индивидуально проговаривание	4.1.5.1 развивать речь через вопросно-ответную форму	8.1.5.1 закрепить навыки речевого общения	9.1.5.1 закрепить навыки речевого общения с окружающими	10.1.5.1 развивать самостоятельно развертывание беседы, варьирование вопросов и ответов

2) раздел 2 "Говорение" (развитие речи):

таблица 2

Подраздел	Цели обучения
-----------	---------------

	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
2.1 Пополнение словарного запаса	5.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания для знакомства, сообщения себе о предметах	6.2.1.1 использовать в речи слова и словосочетания для составления вопросительных предложений по имеющейся информации, комментирования действий	7.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания, включающие синонимы, антонимы	8.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания, включающие эмоционально-окрашенную лексику	9.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания, включающие лексические эмоционально-окрашенные термины	10.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания для составления опорных синтаксических конструкций
2.2 Построение высказывания на заданную тему	5.2.2.1 создавать высказывание из 2-3 предложений по картине	6.2.2.1 создавать высказывание на основе сюжетных картинок	7.2.2.1 создавать высказывание на основе опорных вопросов	8.2.2.1 создавать высказывание с опорой на план	9.2.2.1 создавать высказывание близкого к содержанию текста	10.2.2.1 создавать выборочное, сжатое, полное высказывание близкого к содержанию текста
2.3 Закрепление и развитие у обучающихся произносительных навыков, а также усвоение некоторых правил артикуляции	5.2.3.1 понимать собеседника, реагировать на услышанное, отвечать собеседнику, соблюдая речевые нормы	6.2.3.1 участвовать в речевой ситуации на определенную тему, понимать, о чем говорит собеседник; соблюдать речевые нормы	7.2.3.1 принимать участие в речевой ситуации на заданную тему, понимать и соблюдать орфоэпические нормы	8.2.3.1 понимать и соблюдать лексические нормы, связанные с выбором соответствующих слов	9.2.3.1 понимать и соблюдать морфологические нормы с использованием элементов разных частей речи	10.2.3.1 понимать и соблюдать опорные синтаксические нормы
2.4 Пересказ прочитанного материала	5.2.4.1 пересказывать короткие тексты, используя знакомые слова	6.2.4.1 пересказывать короткие тексты	7.2.4.1 пересказывать истории/рассказы, используя знакомые слова, соблюдая последовательность событий	8.2.4.1 пересказывать истории/рассказы, используя знакомые слова	9.2.4.1 пересказывать истории/рассказы, используя знакомые слова на основе иллюстраций	10.2.4.1 пересказывать истории/рассказы с опорой на ключевые слова или план
2.5 Составление предложения на основе визуального материала	5.2.5.1 описывать увиденный сюжет своими словами	6.2.5.1 описывать сюжет, используя фразы из видео материалов	7.2.5.1 описывать сюжет, используя ключевые слова	8.2.5.1 описывать сюжет, используя ключевые слова с опорой на план	9.2.5.1 описывать сюжет, используя слова с элементами повествования	10.2.5.1 описывать сюжет с использованием таблиц, схем
2.6	5.2.6.1	6.2.6.1-	7.2.6.1	8.2.6.	9.2.6.1	10.2.6.1

Коррекционные цели	совершенствовать быстроту и полноту и точность восприятия.	умение пользоваться планом ответа, воспроизводить словесный материал близко к тексту.	совершенствовать правильность формулировок, умения давать краткий ответ.	работать над укреплением памяти и преодолением «дефектов» через охранительный режим.	развивать словесно-логическую память.	тренировать образную память, развивать зрительную память.
--------------------	--	---	--	--	---------------------------------------	---

3) раздел 3 "Чтение":

таблица 3

Подраздел	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
3.1 Понимание содержания текста	5.3.1.1. понимать основное содержание небольшого прочитанного текста при помощи учителя	6.3.1.1 понимать основное содержание сплошных и несплошных текстов, определяя тему при помощи учителя	7.3.1.1 понимать основное содержание сплошных и несплошных текстов	8.3.1.1 понимать основное содержание сплошных и несплошных текстов, извлекая главную информацию	9.3.1.1 понимать основное содержание сплошных и несплошных текстов, извлекая главную и второстепенную информацию	10.3.1.1 понимать основное содержание сплошных и несплошных текстов, извлекая открытую и скрытую (подтекст) информацию
3.2 Выявление структурных частей текста и определение основной мысли	5.3.2.1 определять структуру текста (делить на части при помощи учителя)	6.3.2.1 определять структуру текста (делить на части, озаглавливать их, определяя основную мысль при помощи учителя)	7.3.2.1 определять основную мысль, выявляя структурные части и объясняя смысл построения текста	8.3.2.1 выявлять структурные части и их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль	9.3.2.1 выявлять особенности структуры текста, раскрывающие основную мысль	10.3.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли
3.3 Определение типов и стилей текстов	5.3.3.1 определять типы текстов по структуре и основным признакам (рассказ, стихотворение, письмо)	6.3.3.1 определять виды делового письма: записка, расписка, заявление, объявление с опорой на план	7.3.3.1 определять и различать типы текстов: описание, повествование, рассуждение	8.3.3.1 определять стили речи: разговорный, публицистический, официально-деловой, научный художественный стили	9.3.3.1 определять характерные черты и жанровые особенности публицистического, разговорного, научного, официально-делового стилей (статья, интервью,	10.3.3.1 определять типы текстов, характерные черты, языковые особенности текстов разных жанров и стилей

					характеристика, биография, автобиография, реферат, доклад, комментарии в чате, форуме)	
3.4 Формулирование вопросов	5.3.4.1 формулировать вопросы к предложению по образцу, вопросной схеме, иллюстрации при помощи учителя	6.3.4.1 формулировать вопросы к небольшому тексту по образцу, вопросной схеме, иллюстрации при помощи учителя	7.3.4.1 формулировать вопросы к небольшому тексту по образцу при помощи учителя	8.3.4.1 формулировать вопросы к тексту при помощи учителя	9.3.4.1 формулировать вопросы и собственные идеи на основе прочитанного текста	10.3.4.1 формулировать вопросы и идеи, передавая содержание текстов
3.5 Использование разных видов чтения	5.3.5.1 использовать комментированный вид чтения	6.3.5.1 использовать комментированный вид чтения	7.3.5.1 использовать ознакомительный и комментированный виды чтения	8.3.5.1 использовать разные виды чтения, в том числе поисковое	9.3.5.1 использовать разные виды чтения, в том числе изучающие	10.3.5.1 использовать разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение, составление плана, конспектов

4) раздел 4 "Письмо":
таблица 4

Подраздел	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
4.1 Составление плана	5.4.1.1 составлять простой план при помощи учителя	6.4.1.1 составлять простой план	7.4.1.1 составлять простой и сложный план	8.4.1.1 составлять простой и сложный план, собирать материал к творческой работе в соответствии с планом	9.4.1.1 составлять простой цитатный план, собирать материал к творческой работе в соответствии с планом	10.4.1.1 составлять разные виды плана, в том числе цитатный
4.2 Изложение содержания прочитанного материала	5.4.2.1 излагать содержание текста с опорой на план, вопросы, иллюстрации при	6.4.2.1 излагать кратко основное содержание текста	7.4.2.1 излагать подробно, кратко, содержание текстов от 3-	8.4.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание	9.4.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание	10.4.2.1 излагать содержание текстов

	помощи учителя	опорой на план, вопросы, иллюстрации	го лица	текстов с изменением лица	текстов смешанного типа с изменением лица	
4.3 Написание связных текстов	5.4.3.1 писать небольшие связные тексты с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок с помощью учителя (15- 25 слов)	6.4.3.1 писать тексты- повествование (письмо, рассказ) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (25- 35 слов)	7.4.3.1 писать тексты - описание, повествование (сказка, рассказ, заметка) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (35- 45 слов)	8.4.3.1 писать тексты- описание с элементами повествован ия, тексты официально- делового стиля (объясни- тельная записка, расписка, письмо) с опорой на план, вопросы (45- 55 слов)	9.4.3.1 писать тексты- повествовани е с элементами описания, тексты официально- делового, разговорного стилей (характерист ика, биография, автобиографи я, реферат, комментарии в чате) с опорой на план, вопросы (50- 65 слов)	10.4.3.1 Писать тексты- описание, повествование соответствую щих стилей с опорой на план, вопросы (60-75 слов)
4.4 Корректирова ние и редактирован ие текстов	5.4.4.1 корректировать деформированные предложения/тексты, исправляя порядок слов в предложении/предлож ений в тексте	6.4.4.1 корректировать текст, исправляя орфографичес кие ошибки с помощью словаря	7.4.4.1 корректировать текст, исправляя орфографичес кие и пунктуационн ые ошибки с помощью словаря	8.4.4.1 корректиров ать текст, исправляя смысловые недочеты; редактирова ть текст, изменяя структуру отдельных предложени й	9.4.4.1 корректирова ть и редактирова ть текст, исправляя смысловые недочеты	10.4.4.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте
4.5 Коррекционн ые цели	5.4.5.1 формировать навык ускоренного связного письма слов. Тренировать и развивать мелкую моторику рук	6.4.5.1 формировать умение правильно записывать предложение (большая буква в начале предложения, точка в конце предложения)	7.4.5.1 формировать навык ускоренного связного письма слов и предложений	8.4.5.1 отрабатыват ь навык ускоренного письма	9.4.5.1 способствова ть развитию навыка ускоренного письма	10.4.5.1 способствоват ь дальнейшему развитию ускоренного письма

5) раздел 5 "Соблюдение речевых норм":

таблица 5

Подраздел	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
5.1 Соблюдение орфографических норм	5.5.1.1 правильно писать заглавные буквы в именах существительных собственных, окончания имен существительных именительном падеже, части слова; 5.5.1.2 употреблять однокоренные слова; выделять корень родственных словах, группировать однокоренные слова	6.5.1.1 правильно писать гласные и согласные в корне слова, "НЕ" с именами существительными, прилагательными, а также окончания в разных частях речи 6.5.1.2 уметь членить слова на слоги, знать основные особенности русского ударения. 6.5.1.3 подбирать однокоренные слова, находить в них сходство по смыслу и выделять корень, окончание, приставку, суффикс	7.5.1.1 правильно писать имена числительные; слитно и раздельно "не и ни" в отрицательных местоимениях; слитно наречия; "не" с глаголами	8.5.1.1 правильно писать "НЕ" с разными частями речи, самостоятельные и служебные части речи	9.5.1.1 правильно писать омонимичные самостоятельные и служебные части речи	10.5.1.1 соблюдать орфографические нормы
5.2 Соблюдение грамматических норм	5.5.2.1 использовать правильно связь слов в словосочетаниях; согласовывая имена существительные и прилагательные в роде, числе; 5.5.2.2 образовывать полную и	6.5.2.1 использовать правильно именные части речи, согласовывая слова в роде, числе и падеже	7.5.2.1 использовать правильно падежные формы числительных, местоимений; определять спряжение глаголов	8.5.2.1 использовать правильно глагол и его формы, служебные части речи; соблюдать нормы глагольного управления	9.5.2.1 использовать правильно способы выражения главных и второстепенных членов предложения, однородные члены, вставные конструкции	10.5.2.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях

	краткую форму прилагательных; различать морфологические признаки прилагательного; 5.5.2.3 различать глаголы совершенного и несовершенного вида, определять время глагола					
5.3 Соблюдение пунктуационных норм	5.5.3.1 использовать знаки препинания в предложениях различных по цели высказывания; 5.4.4.2 выделять в предложении словосочетания, определять главное и зависимое слова; главные и второстепенные члены предложения;	6.5.3.1 использовать знаки препинания в простых предложениях	7.5.3.1 использовать знаки препинания в предложениях в соответствии с изученными пунктуационными правилами	8.5.3.1 использовать знаки препинания в предложениях, причастными и деепричастным оборотами	9.5.3.1 использовать знаки препинания в простых осложненных предложениях, при обособленных членах предложения, вводных словах, прямой речи	10.5.3.1 использовать знаки препинания в сложных предложениях разных видов
5.4 Коррекционные цели	5.5.4.1 развивать фонематический слух. Способствовать умению группировать слова по общему признаку	6.5.4.1 учить дифференцировать звуки речи, сходные по месту или способу образования, умению работать толковым словарём	7.5.4.1 развивать функции фонематического анализа, научить составлять словосочетания	8.5.4.1 расширять активный словарь. Совершенствовать грамматический строй речи. Научить составлять простое предложение	9.5.4.1 вырабатывать привычку слухового контроля. Вырабатывать качество чтения, учить различным видам рассказа (краткий, полный, выборочный)	10.5.4.1 способствовать умению расчленять сложные предложения на простые, дополнять предложения

48. Настоящая Программа реализуется на основе Долгосрочного плана к Типовой учебной программе по учебному предмету "Русский язык и литература" для обучающихся с нарушением слуха (неслышащие) 5-10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию согласно приложению к настоящей Программе. В долгосрочном плане обозначен объем учебных целей реализуемых в каждом разделе.

49. Распределение часов на изучение раздела и тем предоставляется на усмотрение учителя.

Приложение
к Типовой учебной программе
по учебному предмету "Русский
язык и литература" для 5-10
классов уровня основного
среднего образования по
обновленному содержанию

Долгосрочный план по реализации Типовой учебной программы по предмету "Русский язык и литература" для обучающихся с нарушением слуха (неслышащие) 5-10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию

1) 5 класс:

таблица 1

Тема	Изучаемые произведения (по выбору)	художественные	Виды речевой деятельности	Цели обучения
1 четверть				
Климат и природа	Н.А.Некрасов. "Дедушка Мазай и зайцы", М.Ю. Лермонтов. "Гроза", С.Есенин. "Буря", Ф.Тютчев. "Весенняя гроза", "Зима недаром злится", "Сказка о ветре" (из цикла "Новые сказки")		Слушание	5.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, повторяя простейшие фразы; 5.1.3.1 отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прослушанному сообщению с помощью учителя;
			Говорение	5.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания для знакомства, сообщения и описания предметов;
			Чтение	5.3.1.1 понимать содержание текста, определяя ключевые слова; 5.3.3.1 владеть чтением по ролям;
			Письмо	5.4.1.1 писать небольшие тексты с использованием слов и изображений (составление постера с помощью учителя);
			Соблюдение речевых норм	5.4.4.2 выделять в предложении словосочетания, определять главное и зависимое слова; главные и второстепенные члены предложения;
2 четверть				

Семья	Русская сказка "Мудрый отец", Болгарская сказка "Сказка о бочке", М. Скребцова. "Сердце матери"	Слушание	5.5.1.1 различать и использовать в письменной и устной речи слова-обозначающие предметы; слова, отвечающие на вопросы кто? или что?; 5.5.1.2 распространять предложение с помощью вопросов; 5.1.3.1 отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прослушанному сообщению с помощью учителя;
		Говорение	5.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания для знакомства, сообщения о себе и описания предметов; 5.2.3.1 понимать собеседника, реагировать на услышанное и отвечать собеседнику, соблюдая речевые нормы; 5.2.4.1 пересказывать короткие тексты, используя знакомые слова; 5.2.5.1 описывать увиденный сюжет своими словами;
		Чтение	5.3.1.1 понимать содержание текста, определяя ключевые слова; 5.3.2.1 формулировать вопросы по содержанию текста с помощью учителя; 5.3.3.1 владеть чтением по ролям;
		Письмо	5.3.5.1 извлекать необходимую информацию по предложенной теме при помощи учителя; 5.4.3.1 использовать знаки препинания в конце простых предложений (с большой поддержкой учителя); 5.4.4.1 правильно переписать слова, словосочетания, 2-3 простых предложения;
		Соблюдение речевых норм	5.5.1.3 использовать слова, обозначающие действия предметов; 5.5.2.1 использовать слова в виде синтаксической связи внутри простого предложения и словосочетания;
3 четверть			
Ценности: дружба и любовь	Стихи о дружбе для детей. С. Михалков. "Мы с приятелем друзья", Г. Боргуль. "Подружка Маша", Я. Дубенская. "Мы разные", Н. Бичурина. "Чей гриб?", В. Бережная. "Много у меня друзей", О. Чекашова. "Мой друг", Ю. Белоусова. "Дружба – это дар"	Слушание	5.5.1.2 распространять предложение с помощью вопросов; 5.5.1.3 использовать слова, обозначающие действия;
		Говорение	5.2.2.1 создавать высказывание из 2-3 предложений по картинке; 5.2.4.1 пересказывать короткие тексты, используя знакомые слова;
		Чтение	5.3.3.1 владеть чтением по ролям 5.3.4.1 составлять план по опорным словам с помощью учителя;
		Письмо	5.4.3.1 использовать знаки препинания в конце простых предложений (с большой поддержкой

			учителя); 5.4.4.1 правильно переписать слова, словосочетания, 2-3 простых предложения
		Соблюдение речевых норм	5.4.3.1 использовать правильно связь слов в словосочетаниях, согласовывая имена существительные и прилагательные в роде, числе;
Кем я хочу стать, когда вырасту	В.Маяковский. "Кем быть?", Дж.Родари. "Чем пахнут ремесла?"	Слушание	5.1.4.1 демонстрировать понимание увиденного через комментирование, вопросы или действия;
		Говорение	5.2.4.1 пересказывать короткие тексты, используя знакомые слова; 5.2.6.1 высказывать простое оценочное мнение о прослушанном/ прочитанном материале ("я согласен/не согласен...", "мне понравилось/не понравилось...");
		Чтение	5.3.1.1 понимать содержание текста, определяя ключевые слова; 5.3.3.1 владеть чтением по ролям; 5.3.5.1 извлекать необходимую информацию по предложенной теме при помощи учителя;
		Письмо	5.4.2.1 передавать содержание видеoinформации, текста с помощью ключевых слов, делать заметки, по основным частям текста (с помощью учителя); 5.4.4.1 правильно переписать слова, словосочетания, 2-3 простых предложения;
		Соблюдение речевых норм	5.4.1.1 правильно писать заглавные буквы в именах существительных собственных, окончания имен существительных в именительном и косвенных падежах, части слова;
4 четверть			
Жизнь и творчество	Г.Ветрова. Цикл рассказов о художниках, Казахская народная сказка "Мастер Али"	Слушание	5.1.3.1 отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прослушанному сообщению с помощью учителя;
		Говорение	5.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания для знакомства, сообщения о себе и описания предметов; 5.2.5.1 описывать увиденный сюжет своими словами;
		Чтение	5.3.1.1 понимать содержание текста, определяя ключевые слова; 5.3.2.1 формулировать вопросы по содержанию текста с помощью учителя;
		Письмо	5.4.4.1 корректировать деформированные предложения/тексты, исправляя порядок слов в предложении/предложениях в тексте; 5.4.4.2 правильно переписать слова,

			словосочетания, 2-3 простых предложения;
		Соблюдение речевых норм	5.5.2.1 использовать слова в виде синтаксической связи внутри простого предложения и словосочетания;
Культура одежды	И.С.Тургенев. "Бежин луг" (отрывок)	Слушание	5.1.3.1 отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прослушанному сообщению с помощью учителя;
		Говорение	5.2.2.1 создавать высказывание из 2-3 предложений по картинке; 5.2.6.1 высказывать простое оценочное мнение о прослушанном/ прочитанном материале ("я согласен/не согласен...", "мне понравилось/не понравилось...");
		Чтение	5.3.1.1 понимать содержание текста, определяя ключевые слова;
		Письмо	5.3.5.1 извлекать необходимую информацию по предложенной теме при помощи учителя; 5.4.4.1 правильно переписать слова, словосочетания, 2-3 простых предложения;
		Соблюдение речевых норм	5.4.3.2 определять время глагола, образовывать глаголы настоящего, прошедшего и будущего времени;

Внеклассное чтение

Мир фантазии	Б.Заходер. "Моя вообразилia", Л.Кэрролл "Алиса в стране чудес" (фрагменты произведения)	Слушание	5.5.1.3 использовать слова, обозначающие действия; 5.1.3.1 отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прослушанному сообщению с помощью учителя;
		Говорение	5.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания для знакомства, сообщения о себе и описания предметов; 5.2.6.1 высказывать простое оценочное мнение о прослушанном/ прочитанном материале ("я согласен/не согласен...", "мне понравилось/не понравилось...");
		Чтение	5.3.3.1 владеть чтением по ролям; 5.3.5.1 извлекать необходимую информацию по предложенной теме при помощи учителя;
		Письмо	5.4.4.1 правильно переписать слова, словосочетания, 2-3 простых предложения;
		Соблюдение речевых норм	5.5.1.1 различать и использовать в письменной и устной речи слова-обозначающие предметы; слова, отвечающие на вопросы кто? или что?;

2)
таблица 2

6

класс:

Тема	Изучаемые художественные	Виды	Цели обучения
------	--------------------------	------	---------------

	произведения (по выбору)	речевой деятельности	
1 четверть			
Мы выбираем спорт	В.Львовский. "Песенка о зарядке", В.Гольшकिन. "Вратарь", В. Донникова. "На катке", В. Голявкин. "В любом деле нужно работать"	Слушание	6.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, повторяя и закрепляя простейшие фразы; 6.1.3.1 отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прочитанному сообщению;
		Говорение	6.2.1.1 использовать в речи слова и словосочетания для составления вопросительных предложений по имеющейся информации, комментирования действий;
		Чтение	6.3.3.1 владеть выборочным чтением; 6.3.4.1 составлять план по опорным словам;
		Письмо	6.4.1.1 писать небольшие тексты с использованием знакомых слов и изображений (составление постера с помощью учителя); 6.4.4.1 писать заглавную букву в написании имен, фамилий, кличек животных;
		Соблюдение речевых норм	6.5.1.3 использовать глаголы в нужном времени (настоящим, будущем, прошедшем) с помощью учителя; 6.5.2.1 использовать необходимые синтаксические конструкции для выражения состояния человека;
2 четверть			
Характер и внешность человека	Валентина Осеева. "Кто наказал его?", Бахыт Каирбеков Стихи из цикла "Лица друзей", И.А. Крылов "Ворона и Лисица", А.П.Чехов "Хамелеон", Ч.Айтматов "Солдатенок"	Слушание	6.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, повторяя и закрепляя простейшие фразы; 6.1.3.1 отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прочитанному сообщению;
		Говорение	6.2.5.1 описывать сюжет, используя фразы из видео материалов; 6.2.6.1 высказывать простое оценочное мнение об информации/герое/событии на основе сравнения;
		Чтение	6.3.1.1 понимать содержание текста, определяя ключевые слова, словосочетания;
		Письмо	6.3.2.1 излагать кратко основное содержание текста с опорой на план, вопросы, иллюстрации;
		Соблюдение речевых норм	6.4.1.2 уметь членить слова на слоги, знать основные особенности русского ударения; 6.5.2.1 различать звуковой, звукобуквенный,

			слоговой состав слова;
3 четверть			
Мир вокруг нас: животные и растения	К.Д. Ушинский. "История одной яблоньки",- М.Д. Зверев "Ласточки на паровозе", М.М. Пришвин "Этажи леса".	Слушание	6.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, повторяя и закрепляя простейшие фразы; 6.1.3.1 отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прочитанному сообщению;
		Говорение	6.2.1.1 использовать в речи слова и словосочетания для составления вопросительных предложений по имеющейся информации, комментирования действий; 6.2.6.1 высказывать простое оценочное мнение об информации/герое/событии на основе сравнения;
		Чтение	6.3.3.1 владеть выборочным чтением; 6.3.4.1 составлять план по опорным словам; 6.3.5.1 извлекать необходимую информацию по предложенной теме с помощью вопросов;
		Письмо	6.4.1.1 составлять простой план;
		Соблюдение речевых норм	6.5.1.3 использовать глаголы в нужном времени (настоящим, будущем, прошедшем) с помощью учителя; 6.5.2.1 использовать необходимые синтаксические конструкции для выражения состояния человека;
4 четверть			
Климат: погода и времена года	К. Д. Ушинский "Лето", "Пчелки на разведках", С.Маршак Сказка "Двенадцать месяцев"	Слушание	6.1.3.1 отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прочитанному сообщению; 6.1.4.1 понимать и описывать происходящие события в визуальном материале;
		Говорение	6.2.1.1 использовать в речи слова и словосочетания для составления вопросительных предложений по имеющейся информации, комментирования действий;
		Чтение	6.3.1.1 понимать содержание текста, определяя ключевые слова, словосочетания; 6.3.3.1 владеть выборочным чтением ;
		Письмо	6.4.1.1 писать небольшие тексты с использованием знакомых слов и изображений (составление постера с помощью учителя); 6.4.3.1 использовать знаки препинания в конце простых предложений (с помощью учителя); 6.4.4.1 писать заглавную букву в написании имен, фамилий, кличек животных;
		Соблюдение	6.5.2.1 использовать необходимые

		речевых норм	синтаксические конструкции для выражения состояния человека;
Внеклассное чтение			
Чудеса света	Роберт Стайн. Детский детектив "Проклятие гробницы фараона" (отрывки), Марат Джумагазиев. Стихотворение "Семь чудес света"	Слушание	6.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, повторяя и закрепляя простейшие фразы; 6.2.6.1 высказывать простое оценочное мнение об информации/герое/событии на основе сравнения ("я считаю");
		Говорение	6.2.1.1 использовать в речи слова и словосочетания для составления вопросительных предложений по имеющейся информации, комментирования действий;
		Чтение	6.3.3.1 владеть выборочным чтением; 6.3.4.1 составлять план по опорным словам; 6.3.5.1 извлекать необходимую информацию по предложенной теме с помощью вопросов;
		Письмо	6.4.1.1 писать небольшие тексты с использованием знакомых слов и изображений (составление постера с помощью учителя); 6.4.4.1 писать заглавную букву в написании имен, фамилий, кличек животных

3) 7 класс:
таблица 3

Тема	Изучаемые художественные произведения (по выбору)	Виды речевой деятельности	Цели обучения
Внеклассное чтение			
Древние и современные цивилизации	К.Булычев. "Сто лет тому вперед" (фрагменты произведения), Мифы об Атлантиде. А.Р. Беляев. "Последний человек из Атлантиды"	Слушание	7.1.2.1 понимать лексическое значение слов, бытовой тематики; 7.1.4.1 понимать и описывать происходящие события в визуальном материале, определяя основную мысль текста;
		Говорение	7.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания, включающие синонимы, антонимы; 7.2.5.1 описывать сюжет, используя ключевые слова;
		Чтение	7.3.1.1 понимать содержание текста, определяя ключевые слова, словосочетания, предложения; 7.3.5.1 извлекать необходимую информацию по предложенной теме с опорой на план;
		Письмо	7.4.2.1 передавать содержание

			<p>видеоинформации, текста или его частей (с помощью учителя и самостоятельно);</p> <p>7.4.4.1 писать отдельно предлоги со словами с помощью учителя;</p>
		Соблюдение речевых норм	<p>7.5.1.2 согласовывать слова, обозначающие предмет со словами, обозначающими действие предмета в числе;</p> <p>7.5.2.1 использовать активные и пассивные синтаксические конструкции с помощью учителя;</p>
I четверть			
Язык и общение	<p>Г. Тукай. "Родной язык", К. Бальмонт. "Язык, великолепный наш язык", И. Бунин. "Слово", И. С. Тургенев. "Русский язык"</p>	Слушание	<p>7.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, определяя тему текста;</p> <p>7.1.4.1 понимать и описывать происходящие события в визуальном материале, определяя основную мысль текста;</p>
		Говорение	<p>7.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания, включающие синонимы, антонимы;</p> <p>7.2.4.1 пересказывать истории/рассказы, используя знакомые слова, соблюдая последовательность событий;</p> <p>7.2.5.1 описывать сюжет, используя ключевые слова;</p>
		Чтение	<p>7.3.1.1 понимать содержание текста, определяя ключевые слова, словосочетания, предложения;</p> <p>7.3.4.1 составлять план по ключевым словам на основе вопросов;</p>
		Письмо	<p>7.3.1.1 составлять простой и сложный план;</p> <p>7.3.4.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью словаря;</p>
		Соблюдение речевых норм	<p>7.5.1.2 согласовывать слова, обозначающие предмет со словами, обозначающими действие предмета в числе;</p> <p>7.5.1.3 использовать глаголы в</p>

			нужном времени (настоящим, будущем, прошедшем);
2 четверть			
Герои и злодеи: реальность и выдуманные истории	Г. Андерсен. "Снежная королева", О.Генри. "Вождь краснокожих"	Слушание	7.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, определяя тему текста; 7.1.4.1 понимать и описывать происходящие события в визуальном материале, определяя основную мысль текста;
		Говорение	7.2.2.1 создавать высказывание на основе опорных вопросов; 7.2.3.1 принимать участие в речевой ситуации на заданную тему, понимать и соблюдать орфоэпические нормы;
		Чтение	7.3.3.1 владеть ознакомительным чтением; 7.3.4.1 составлять план по ключевым словам на основе вопросов; 7.3.5.1 извлекать необходимую информацию по предложенной теме с опорой на план;
		Письмо	7.4.4.1 писать отдельно предлоги со словами с помощью учителя;
		Соблюдение речевых норм	7.5.2.1 использовать активные и пассивные синтаксические конструкции с помощью учителя;
3 четверть			
Астрономия: планеты и спутники	Мифы о Луне и Солнце.- С.Цыганков. "О космическом корабле "Планета Земля" (в стихах и прозе)	Слушание	7.1.3.1 отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прочитанному сообщению, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы; 7.1.4.1 понимать и описывать происходящие события в визуальном материале, определяя основную мысль текста;
		Говорение	7.2.4.1 пересказывать истории/рассказы, используя знакомые слова, соблюдая последовательность событий; 7.2.5.1 описывать сюжет, используя ключевые слова;

		Чтение	7.3.3.1 владеть ознакомительным чтением 7.3.4.1 составлять план по ключевым словам на основе вопросов;
		Письмо	7.3.3.1 писать тексты-описание, повествование (сказка, рассказ, заметка) с опорой на план, вопросы, иллюстрации, слова для справок (35-45 слов);
		Соблюдение речевых норм	7.4.2.1 использовать правильно падежные формы числительных, местоимений; образовывать степени сравнения наречий в соответствии с нормой, определять спряжение и наклонения глаголов;
Человек и современные технические устройства	Н. Носов. "Телефон"	Слушание	7.1.2.1 понимать лексическое значение слов, бытовой тематики; 7.1.3.1 отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прочитанному сообщению, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы;
		Говорение	7.2.2.1 создавать высказывание на основе опорных вопросов; 7.2.3.1 принимать участие в речевой ситуации на заданную тему, понимать и соблюдать орфоэпические нормы; 7.2.4.1 пересказывать истории/рассказы, используя знакомые слова, соблюдая последовательность событий;
		Чтение	7.3.1.1 понимать содержание текста, определяя ключевые слова, словосочетания, предложения; 7.3.4.1 составлять план по ключевым словам на основе вопросов;
		Письмо	7.4.3.1 использовать знаки препинания в простых предложениях с однородными членами предложения (с помощью учителя); 7.4.4.1 писать отдельно предлоги со словами с помощью учителя;

			7.5.1.3 использовать глаголы в нужном времени (настоящим, будущем, прошедшем); 7.5.2.1 использовать активные и пассивные синтаксические конструкции с помощью учителя;
4 четверть			
Путешествия и достопримечательности	Д.Свифт. "Путешествия Гулливера"	Слушание	7.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, определяя тему текста;
		Говорение	7.2.3.1 принимать участие в речевой ситуации на заданную тему, понимать и соблюдать орфоэпические нормы; 7.2.5.1 описывать сюжет, используя ключевые слова; 7.2.6.1 высказывать оценочное мнение об информации /герое/событии на основе составленного с опорой на ключевые слова, план;
		Чтение	7.3.1.1 понимать содержание текста, определяя ключевые слова, словосочетания, предложения; 7.3.3.1 владеть ознакомительным чтением 7.3.4.1 составлять план по ключевым словам на основе вопросов;
		Письмо	7.4.2.1 передавать содержание видеoinформации, текста или его частей (с помощью учителя и самостоятельно); 7.4.4.1 писать отдельно предлоги со словами с помощью учителя;
		Соблюдение речевых норм	7.5.1.1 использовать слова, обозначающие признаки предметов; подбирать признаки к предметам по цвету, форме, величине, материалу с помощью учителя; 7.5.1.2 согласовывать слова, обозначающие предмет со словами, обозначающими действие предмета в числе;

4) 8 класс:

таблица 4

Тема	Изучаемые художественные произведения (по выбору)	Виды речевой деятельности	Цели обучения
1 четверть			
Жара и Г.Скребицкий. "Четыре холода: страна художника", Стихи А.Кунанбаева. и образ "Времена года", И.А.Бунин. жизни "Листопад", К.		Слушание	8.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, определяя ключевые слова;

	Паустовский. "Осень"		8.1.2.1 понимать лексическое значение слов бытовой и духовно-нравственной тематики;
		Говорение	8.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания, включающими эмоционально-окрашенную лексику; 8.2.6.1 высказывать оценочное мнение об информации /герое/событии на основе составленного плана;
		Чтение	8.3.3.1 владеть комментированным чтением; 8.3.4.1 составлять простой план с помощью учителя;
		Письмо	8.4.3.1 использовать знаки препинания в предложениях с обращениями (с помощью учителя); 8.4.4.1 писать падежные окончания с помощью учителя;
		Соблюдение речевых норм	8.5.1.1 различать слова, обозначающие признаки предметов; подбирать признаки к предметам по цвету, форме, величине, материалу; 8.5.1.2 использовать слова, обозначающие признаки предметов; подбирать признаки к предметам по цвету, форме, величине, материалу в соответствии с задачей высказывания;
2 четверть			
Культура: характер и личность	Притча "Внешняя и внутренняя красота", Л.Толстой. "Кавказский пленник", Н.Заболоцкий. "Некрасивая девочка", "О красоте человеческих лиц"	Слушание	8.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, определяя ключевые слова; 8.1.2.1 понимать лексическое значение слов бытовой и духовно-нравственной тематики;
		Говорение	8.2.4.1 пересказывать истории/рассказы, используя знакомые слова; 8.2.5.1 описывать сюжет, используя ключевые слова с опорой на план;
		Чтение	8.3.3.1 владеть комментированным чтением; 8.3.4.1 составлять простой план с помощью учителя;
		Письмо	8.4.1.1 писать тексты, используя элементы разговорного стиля (с помощью учителя); 8.4.2.1 передавать основное содержание видеосообщения, текста или его частей (с помощью учителя и самостоятельно);
		Соблюдение речевых норм	8.4.3.1 использовать знаки препинания в предложениях, осложненных причастными и деепричастными оборотами;
3 четверть			

Здоровый образ жизни: спорт и еда	Д.Федюкин. "Баллада о здоровом образе жизни" С.А.Абрамов. "Выше радуги"	Слушание	8.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, определяя ключевые слова; 8.1.2.1 понимать лексическое значение слов бытовой и духовно-нравственной тематики;
		Говорение	8.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания, включающими эмоционально-окрашенную лексику; 8.2.5.1 описывать сюжет, используя ключевые слова с опорой на план;
		Чтение	8.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему; 8.3.5.1 извлекать необходимую информацию по предложенной теме с помощью вопросов из различных источников с опорой на план;
		Письмо	8.4.4.1 писать падежные окончания с помощью учителя; 8.4.5.1 писать тексты - описание с элементами повествования, тексты официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, письмо) с опорой на план, вопросы (45-55 слов);
		Соблюдение речевых норм	8.4.2.1 использовать правильно глагол и его формы, служебные части речи; соблюдать нормы глагольного управления;
Традиции празднования Нового года, Наурыза и Рождества	Н.В.Гоголь. "Ночь перед Рождеством" (отрывок)	Слушание	8.1.2.1 понимать лексическое значение слов бытовой и духовно-нравственной тематики;
		Говорение	8.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания, включающими эмоционально-окрашенную лексику; 8.2.2.1 создавать высказывание с опорой на план;
		Чтение	8.3.3.1 владеть комментированным чтением; 8.3.4.1 составлять простой план с помощью учителя;
		Письмо	8.4.4.1 писать падежные окончания с помощью учителя;
		Соблюдение речевых норм	8.5.1.3 использовать глаголы прошедшего времени; 8.5.2.1 использовать активные и пассивные синтаксические конструкции;
Внеклассное чтение			
Хобби и свободное время	Е.Шварц. "Сказка о потерянном времени"	Слушание	8.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, определяя ключевые слова;

		<p>Говорение</p> <p>Чтение</p> <p>Письмо</p> <p>Соблюдение речевых норм</p>	<p>8.2.3.1 понимать и соблюдать лексические нормы, связанные с выбором соответствующих слов;</p> <p>8.2.4.1 пересказывать истории/рассказы, используя знакомые слова;</p> <p>8.2.5.1 описывать сюжет, используя ключевые слова с опорой на план;</p> <p>8.3.3.1 владеть комментированным чтением;</p> <p>8.3.4.1 составлять простой план с помощью учителя;</p> <p>8.4.1.1 писать тексты, используя элементы разговорного стиля (с помощью учителя) ;</p> <p>8.4.3.1 использовать знаки препинания в предложениях с обращениями (с помощью учителя);</p> <p>8.5.1.1 различать слова, обозначающие признаки предметов; подбирать признаки к предметам по цвету, форме, величине, материалу;</p>
Музыка в нашей жизни	М.Кабанбаев. "Арстан, я и виолончель", В.Г.Короленко. "Слепой музыкант"	<p>Слушание</p> <p>Говорение</p> <p>Чтение</p> <p>Письмо</p> <p>Соблюдение речевых норм</p>	<p>8.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, определяя ключевые слова;</p> <p>8.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания, включающими эмоционально-окрашенную лексику;</p> <p>8.2.2.1 создавать высказывание с опорой на план;</p> <p>8.2.6.1 высказывать оценочное мнение об информации /герое/событии на основе составленного плана;</p> <p>8.3.2.1 формулировать вопросы, направленные на оценку содержания текста и отвечать на них;</p> <p>8.3.3.1 владеть комментированным чтением;</p> <p>8.4.3.1 использовать знаки препинания в предложениях с обращениями (с помощью учителя);</p> <p>8.4.4.1 писать падежные окончания с помощью учителя;</p> <p>8.5.1.3 использовать глаголы прошедшего времени;</p> <p>8.5.2.1 использовать активные и пассивные синтаксические конструкции;</p>
4 четверть			
День Победы: почему мы должны	А.А.Бек. "Волоколамское шоссе", Б.Момышулы. "За нами - Москва", К. Кайсенов. "В тылу врага", Р.Гамзатов.	Слушание	<p>8.1.2.1 понимать лексическое значение слов бытовой и духовно-нравственной тематики;</p> <p>8.1.2.1 понимать лексическое значение слов бытовой и духовно-нравственной тематики;</p>

помнить	"Журавли", Муса Джалиль "Варварство"	Говорение	8.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания, включающими эмоционально-окрашенную лексику; 8.2.5.1 описывать сюжет, используя ключевые слова с опорой на план; 8.2.6.1 высказывать оценочное мнение об информации /герое/событии на основе составленного плана;
		Чтение	8.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему
		Письмо	8.3.1.1 составлять простой и сложный план, собирать материал к творческой работе в соответствии с планом; 8.3.3.1 писать тексты - описание с элементами повествования, тексты официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, письмо) с опорой на план, вопросы (45-55 слов);
		Соблюдение речевых норм	8.4.1.1 правильно писать "НЕ" с разными частями речи, суффиксы в особых формах глагола, самостоятельные и служебные части речи;

5) 9 класс:

таблица 5

Тема	Изучаемые художественные произведения (по выбору)	Виды речевой деятельности	Цели обучения
Внеклассное чтение			
Молодёжная культура: Интернет и социальные сети	Г.Ф.Шпаликов. "Я знаю, как и стары стихи про телефоны..."	Слушание	9.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, содержащую основную информацию; 9.1.4.1 понимать и описывать происходящие события в визуальном материале, определяя основную мысль текста на основе ключевых слов и словосочетаний;
		Говорение	9.2.2.1 создавать высказывание близкого к содержанию текста; 9.2.3.1 понимать и соблюдать морфологические нормы с использованием элементов форм разных частей речи; 9.2.4.1 пересказывать истории/рассказы, используя знакомые слова на основе иллюстраций;
		Чтение	9.3.3.1 владеть видами чтения (ознакомительным, комментированным); 9.3.4.1 составлять простой план по ключевым

			словам;
		Письмо	9.4.3.1 использовать знаки препинания в предложениях с прямой речью (с помощью учителя); 9.4.4.1 писать глагольные окончания с помощью учителя;
		Соблюдение речевых норм	9.5.1.1 использовать формы существительных, прилагательных, числительных, местоимений; 9.5.1.2 использовать существительные, прилагательные, числительные, местоимения согласовывая по роду, числу, и падежу с применением опорной таблицы;
Семья и подросток	Притча "Волшебная копейка", Туве Янсон. "Дитя-невидимка", А. Кунанбаев. "Слова назидания": Двадцать пятое слово	Слушание	9.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, содержащую основную информацию; 9.1.4.1 понимать и описывать происходящие события в визуальном материале, определяя основную мысль текста на основе ключевых слов и словосочетаний;
		Говорение	9.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания, включающими лексические эмоционально-окрашенные термины; 9.2.2.1 создавать высказывание близкого к содержанию текста; 9.2.3.1 понимать и соблюдать морфологические нормы с использованием элементов форм разных частей речи;
		Чтение	9.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему и назначение текста; 9.3.5.1 извлекать необходимую информацию по предложенной теме с помощью вопросов из различных источников;
		Письмо	9.4.3.1 использовать знаки препинания в предложениях с прямой речью (с помощью учителя); 9.4.4.1 писать глагольные окончания с помощью учителя;
		Соблюдение речевых норм	9.5.1.3 использовать глаголы с зависимыми словами в нужных формах с применением опорной таблицы с помощью учителя; 9.5.2.1 использовать синтаксические конструкции с однородными членами предложения;
		I четверть	
Спорт и отдых	Л.Кассиль. "Ход белой королевы" В.Тублин. "Гонки в	Слушание	9.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного

	сентябре"		<p>пользования и понимать устную речь, визуальный материал, содержащую основную информацию;</p> <p>9.1.3.1 отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прочитанному сообщению, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль;</p>
		Говорение	<p>9.2.5.1 описывать сюжет, используя слова с элементами повествования;</p> <p>9.2.6.1 высказывать оценочное мнение об информации /герое/событии на основе составленного диалога;</p>
		Чтение	<p>9.3.3.1 владеть видами чтения (ознакомительным, комментированным);</p> <p>9.3.4.1 составлять простой план по ключевым словам;</p> <p>9.3.5.1 извлекать необходимую информацию по предложенной теме с помощью вопросов из различных источников;</p>
		Письмо	<p>9.4.4.1 писать глагольные окончания с помощью учителя;</p>
		Соблюдение речевых норм	<p>9.4.2.1 использовать правильно способы выражения главных и второстепенных членов предложения, однородные члены, обособленные члены предложения, обращения, вводные слова и вставные конструкции;</p>
2 четверть			
Мир труда	Н.А. Заболоцкий. "Не позволяй душе лениться"	Слушание	<p>9.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, содержащую основную информацию;</p> <p>9.1.4.1 понимать и описывать происходящие события в визуальном материале, определяя основную мысль текста на основе ключевых слов и словосочетаний;</p>
		Говорение	<p>9.2.3.1 понимать и соблюдать морфологические нормы с использованием элементов форм разных частей речи;</p> <p>9.2.4.1 пересказывать истории/рассказы, используя знакомые слова на основе иллюстраций;</p> <p>9.2.5.1 описывать сюжет, используя слова с элементами повествования;</p> <p>9.2.6.1 высказывать оценочное мнение об информации /герое/событии на основе</p>

			составленного диалога;
		Чтение	9.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему и назначение текста; 9.3.2.1 формулировать проблемные вопросы по тексту; 9.3.3.1 владеть видами чтения (ознакомительным, комментированным);
		Письмо	9.4.1.1 писать тексты, используя элементы разговорного и художественного стиля (с помощью учителя); 9.4.4.1 писать глагольные окончания с помощью учителя;
		Соблюдение речевых норм	9.4.2.1 использовать правильно способы выражения главных и второстепенных членов предложения, однородные члены, обособленные члены предложения, обращения, вводные слова и вставные конструкции;
Космос	О.Сулейменов. "Земля, поклонись человеку", Р. Брэдбери. "Зелёное утро", И.Ефремов. "Звёздные корабли"	Слушание	9.1.2.1 понимать лексическое значение слов социально-культурной тематики; 9.1.3.1 отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прочитанному сообщению, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль;
		Говорение	9.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания, включающие лексические эмоционально-окрашенные термины; 9.2.2.1 создавать высказывание близкого к содержанию текста;
		Чтение	9.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему и назначение текста; 9.3.2.1 формулировать проблемные вопросы по тексту; 9.3.3.1 владеть видами чтения (ознакомительным, комментированным);
		Письмо	9.4.4.1 писать глагольные окончания с помощью учителя;
		Соблюдение речевых норм	9.4.2.1 использовать правильно способы выражения главных и второстепенных членов предложения, однородные члены, обособленные члены предложения, обращения, вводные слова и вставные конструкции;
3 четверть			
Биоразнообразие и исчезновение	О.Сулейменов. Стихотворение "Волчата"	Слушание	9.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь;

			<p>визуальный материал, содержащую основную информацию;</p>
		Говорение	<p>9.2.3.1 понимать и соблюдать морфологические нормы с использованием элементов форм разных частей речи;</p> <p>9.2.4.1 пересказывать истории/рассказы, используя знакомые слова на основе иллюстраций;</p> <p>9.2.5.1 описывать сюжет, используя слова с элементами повествования;</p>
		Чтение	<p>9.3.3.1 владеть видами чтения (ознакомительным, комментированным);</p> <p>9.3.4.1 составлять простой план по ключевым словам;</p> <p>9.3.5.1 извлекать необходимую информацию по предложенной теме с помощью вопросов из различных источников;</p>
		Письмо	<p>9.4.1.1 писать тексты, используя элементы разговорного и художественного стиля (с помощью учителя);</p>
		Соблюдение речевых норм	<p>9.4.2.1 использовать правильно способы выражения главных и второстепенных членов предложения, однородные члены, обособленные члены предложения, обращения, вводные слова и вставные конструкции;</p>
Вода – источник жизни	Янка Мавр. "Сын воды", П.Н.Васильев. "Иртыш"	Слушание	<p>9.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, содержащую основную информацию;</p> <p>9.1.4.1 понимать и описывать происходящие события в визуальном материале, определяя основную мысль текста на основе ключевых слов и словосочетаний;</p>
		Говорение	<p>9.2.3.1 понимать и соблюдать морфологические нормы с использованием элементов форм разных частей речи;</p> <p>9.2.4.1 пересказывать истории/рассказы, используя знакомые слова на основе иллюстраций;</p> <p>9.2.6.1 высказывать оценочное мнение об информации /герое/событии на основе составленного диалога;</p>
		Чтение	<p>9.3.3.1 владеть видами чтения (ознакомительным, комментированным);</p> <p>9.3.4.1 составлять простой план по ключевым словам;</p>
		Письмо	<p>9.4.2.1 передавать подробное содержание</p>

			<p>видеоинформации, текста или его частей (с помощью учителя и самостоятельно);</p> <p>9.4.3.1 использовать знаки препинания в предложениях с прямой речью (с помощью учителя);</p> <p>9.4.4.1 писать глагольные окончания с помощью учителя;</p>
		Соблюдение речевых норм	9.4.2.1 использовать правильно способы выражения главных и второстепенных членов предложения, однородные члены, обособленные члены предложения, обращения, вводные слова и вставные конструкции;
4 четверть			
Еда	Н.В.Гоголь. "Старосветские помещики", А.П.Чехов "Сирена"	Слушание	9.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, содержащую основную информацию;
		Говорение	9.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания, включающими лексические эмоционально-окрашенные термины; 9.2.6.1 высказывать оценочное мнение об информации /герое/событии на основе составленного диалога;
		Чтение	9.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему и назначение текста;
		Письмо	9.4.3.1 использовать знаки препинания в предложениях с прямой речью (с помощью учителя); 9.4.4.1 писать глагольные окончания с помощью учителя;
		Соблюдение речевых норм	9.5.1.2 использовать существительные, прилагательные, числительные, местоимения согласовывая по роду, числу, и падежу с применением опорной таблицы

б) 10 класс:

таблица 6

Тема	Изучаемые художественные произведения (по выбору)	Виды речевой деятельности	Цели обучения
Внеклассное чтение			
Научные открытия и технологии	Е.С.Вельтистов. "Приключения Электроника"	Слушание	10.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, определяя последовательность событий; 10.1.4.1 понимать и описывать происходящие события в визуальном материале, определяя

			основную мысль текста, опираясь на содержание текста;
		Говорение	10.2.3.1 понимать и соблюдать опорные синтаксические нормы; 10.2.4.1 пересказывать истории/рассказы с опорой на ключевые слова или план; 10.2.5.1 описывать сюжет с использованием таблиц, схем; 10.2.6.1 высказывать оценочное мнение об информации /герое/событии на основе таблиц, схем, диаграмм;
		Чтение	10.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему, цель и назначение текста; 10.3.2.1 формулировать проблемные вопросы по тексту и отвечать на них; 10.3.3.1 владеть видами чтения (ознакомительным, комментированным) , чтением по ролям; 10.3.4.1 составлять сложный план по ключевым словам;
		Письмо	10.4.1.1 писать тексты, используя элементы официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, поздравление, объявление) (с помощью учителя); 10.4.2.1 передавать сжато содержание видеoinформации, текста или его частей (с помощью учителя и самостоятельно); 10.4.4.1 писать гласные и согласные в разных частях слова с помощью учителя;
		Соблюдение речевых норм	10.5.1.1 соблюдать орфографические нормы; 10.5.1.2 использовать возвратные глаголы с помощью учителя; 10.5.1.3 использовать глаголы в разных формах с применением опорной таблицы; 10.5.2.1 использовать простые предложения, соответствующие ситуации устного общения с применением составленного вопросного плана
Реальность и фантазия	Ч.Айтматов. "Легенда о рогатой матери-оленихе" ("Белый пароход") Р. Брэдбери. "Во все лето в один день"	Слушание	10.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, определяя последовательность событий; 10.1.4.1 понимать и описывать происходящие события в визуальном материале, определяя основную мысль текста, опираясь на содержание текста;
		Говорение	10.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания для составления опорных синтаксических конструкций; 10.2.2.1 создавать выборочное, сжатое, полное высказывание близкого к содержанию текста;
		Чтение	10.3.1.1 понимать основную информацию,

			определяя тему, цель и назначение текста; 10.3.2.1 формулировать проблемные вопросы по тексту и отвечать на них; 10.3.3.1 владеть видами чтения (ознакомительным, комментированным), чтением по ролям;
		Письмо	10.4.1.1 писать тексты, используя элементы официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, поздравление, объявление) (с помощью учителя);
		Соблюдение речевых норм	10.5.1.1 соблюдать орфографические нормы; 10.4.2.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях;
1 четверть			
Культура народов мира	Ч.Айтматов. "И дольше века длится день" (фрагмент "Легенда о манкурте"), А.Кунанбаев. "Слова назидания", Ю. Герг. "Грустная история со счастливым концом", М. Шаханов. "Четыре матери"	Слушание	10.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, определяя последовательность событий; 10.1.4.1 понимать и описывать происходящие события в визуальном материале, определяя основную мысль текста, опираясь на содержание текста;
		Говорение	10.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания для составления опорных синтаксических конструкций; 10.2.2.1 создавать выборочное, сжатое, полное высказывание близкого к содержанию текста; 10.2.3.1 понимать и соблюдать опорные синтаксические нормы;
		Чтение	10.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему, цель и назначение текста; 10.3.5.1 извлекать необходимую информацию по предложенной теме с помощью вопросов из различных источников, сопоставляя полученные сведения;
		Письмо	10.4.1.1 писать тексты, используя элементы официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, поздравление, объявление) (с помощью учителя); 10.4.3.1 использовать знаки препинания в сложных предложениях (с помощью учителя); 10.4.4.1 писать гласные и согласные в разных частях слова с помощью учителя;
		Соблюдение речевых норм	10.5.1.1 соблюдать орфографические нормы; 10.4.2.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях;
2 четверть			
История и	В.Г.Короленко. "Парадокс", А.С. Пушкин. "Капитанская"	Слушание	10.1.2.1 понимать лексическое значение слов учебно-образовательной тематики;

личность	дочка" (отрывок)		10.1.3.1 отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прочитанному сообщению, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль или ключевые моменты;
		Говорение	10.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания для составления опорных синтаксических конструкций; 10.2.3.1 понимать и соблюдать опорные синтаксические нормы; 10.2.4.1 пересказывать истории/рассказы с опорой на ключевые слова или план
		Чтение	10.3.3.1 владеть видами чтения (ознакомительным, комментированным), чтением по ролям; 10.3.4.1 составлять сложный план по ключевым словам;
		Письмо	10.4.1.1 писать тексты, используя элементы официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, поздравление, объявление) (с помощью учителя);
		Соблюдение речевых норм	10.5.1.1 соблюдать орфографические нормы; 10.4.2.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях;
3 четверть			
Отцы и дети: диалог и конфликт поколений	У.Шекспир. "Ромео и Джульетта", К.Г.Паустовский. "Телеграмма" Э.Асадов "Отцы и дети"	Слушание	10.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, определяя последовательность событий; 10.1.2.1 понимать лексическое значение слов учебно-образовательной тематики; 10.1.3.1 отвечать на вопросы и подбирать соответствующую иллюстрацию/картину/схему к прочитанному сообщению, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль или ключевые моменты
		Говорение	10.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания для составления опорных синтаксических конструкций; 10.2.4.1 пересказывать истории/рассказы с опорой на ключевые слова или план; 10.2.5.1 описывать сюжет с использованием таблиц, схем; 10.2.6.1 высказывать оценочное мнение об информации /герое/событии на основе таблиц, схем, диаграмм;
		Чтение	10.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему, цель и назначение текста; 10.3.2.1 формулировать проблемные вопросы по тексту и отвечать на них;

			10.3.3.1 владеть видами чтения (ознакомительным, комментированным), чтением по ролям;
		Письмо	10.4.1.1 писать тексты, используя элементы официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, поздравление, объявление) (с помощью учителя);
		Соблюдение речевых норм	10.4.2.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях; 10.4.3.1 использовать знаки препинания в сложных предложениях разных видов;
4 четверть			
Знаменитые люди. Чем они интересны?	М.Ю.Лермонтов. "Смерть поэта"; Е.А.Евтушенко. "Людей неинтересных в мире нет"	Слушание	10.1.1.1 слушать с применением звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и коллективного пользования и понимать устную речь, визуальный материал, определяя последовательность событий; 10.1.4.1 понимать и описывать происходящие события в визуальном материале, определяя основную мысль текста, опираясь на содержание текста;
		Говорение	10.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания для составления опорных синтаксических конструкций; 10.2.6.1 высказывать оценочное мнение об информации /герое/событии на основе таблиц, схем, диаграмм;
		Чтение	10.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему, цель и назначение текста; 10.3.2.1 формулировать проблемные вопросы по тексту и отвечать на них; 10.3.3.1 владеть видами чтения (ознакомительным, комментированным), чтением по ролям; 10.3.4.1 составлять сложный план по ключевым словам; 10.3.5.1 извлекать необходимую информацию по предложенной теме с помощью вопросов из различных источников, сопоставляя полученные сведения;
		Письмо	10.4.1.1 писать тексты, используя элементы официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, поздравление, объявление) (с помощью учителя);
		Соблюдение речевых норм	10.5.2.1 использовать простые предложения, соответствующие ситуации устного общения с применением составленного вопросного плана;
		Закон и преступление	Уильям Голдинг. "Повелитель мух" (отрывки)
Говорение	10.2.1.1 использовать в речи слова, словосочетания		

		<p>для составления опорных синтаксических конструкций;</p> <p>10.2.2.1 создавать выборочное, сжатое, полное высказывание близкого к содержанию текста;</p> <p>10.2.3.1 понимать и соблюдать опорные синтаксические нормы;</p> <p>10.2.4.1 пересказывать истории/рассказы с опорой на ключевые слова или план;</p> <p>10.2.5.1 описывать сюжет с использованием таблиц, схем;</p> <p>10.2.6.1 высказывать оценочное мнение об информации /герое/событии на основе таблиц, схем, диаграмм;</p>
	Чтение	<p>10.3.4.1 составлять сложный план по ключевым словам;</p> <p>10.3.5.1 извлекать необходимую информацию по предложенной теме с помощью вопросов из различных источников, сопоставляя полученные сведения;</p>
	Письмо	<p>10.4.1.1 писать тексты, используя элементы официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, поздравление, объявление) (с помощью учителя);</p>
	Соблюдение речевых норм	<p>10.5.1.1 соблюдать орфографические нормы;</p> <p>10.5.1.3 использовать глаголы в разных формах с применением опорной таблицы;</p> <p>10.5.1.4 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях</p>

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 6-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 446-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде емес) 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Екінші тілге оқытудың мақсаты оқыту деңгейіне сәйкес коммуникация құралы ретінде қазақ тілін меңгеру мен жетілдіру дағдыларының қалыптасуын, сонымен бірге қазақ әдеби тілінің нормалары мен ережелерін, тіл этикеті

ережелерінің сақталуын қамтамсыз етеді, бұлар білім алушылардың функционалдық сауаттылығының дамуына, өз бетінше қазақ тілінде сөйлеп қатынас жасауына ықпал жасайды.

3. Міндеттер:

1) өмірдің әлеуметтік-тұрмыстық, ғылыми-техникалық, оқу-кәсіптік салаларында қатынас жасауға қажет тыңдау, сөйлеу, оқу, жазу дағдыларын дамыту;

2) тілдік жүйе бірліктері, олардың үйлесім ережелері, қызметі, дағдылары және де, қазақ тілінің ережелері мен нормаларына сәйкес синтаксикалық құрылымын құру қабілеттері жөнінде білімдерін қалыптастыру;

3) тілдік өзін-өзі бақылау мен тілдік белсенділік дағдыларын дамыту;

4) қабылдаған ақпараттың сараптамасына, синтезіне, бағалануына, түсінілуіне бағытталған ойлау қабілетінің дағдыларын дамыту және қалыптастыру;

5) білім алушылардың танымдық қабілеттерін, жадын, зейінін, қиялын, тілдік реакциясын, тілдік құбылыстарға қарасты байқампаздығын дамыту;

6) ізденушілік, танысушылық, зерттеушілік оқу дағдыларын, оқыған ақпаратты өңдеу дағдыларын қалыптастыру;

7) түрлі жанрдағы шығармаларды саралау, оқығанын дәлелді тұжырымдау: тақырыпты, идеяны және композициялық ерекшеліктерді, шығарма сюжетін, негізгі оқиғаларды, кейіпкерлердің әрекеттері мен істерін, жазушының стильдік ерекшеліктерін;

8) білім алушының сөздік қорын байыту, педагогтың, айналасындағылардың айтқанын түсініп тыңдауын дамыту;

9) қазақ тіліндегі фонетика, лексика, грамматика, дұрыс жазу негіздерін зерделеу және байланысты сөйлеу тілін қалыптастыру;

10) басқа халықтардың тілі мен мәдениетіне төзімділік көзқарас қалыптастыру.

4. Бағдарламаның мазмұны заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру; сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс; тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде және де жіктемелік, әрекеттік, коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер

мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзету-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Білім алушылардың әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), білім алушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты білім алушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Білім алушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың Бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, білім алушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Білім алушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында білім алушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әр-түрлі жұмыстарға қамтылады, соның ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларға

(оқитын машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын түрлі үлгідегі және жанрдағы мәтіндерді қолданылады, бұл білім алушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрындағы, стильдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндер мазмұны білім алушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен қазақстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпыұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

15. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу процесі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік құзіретін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

16. Оқытудың әдістері мен тәсілдерін таңдау ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылардың танымдық әс-әрекеттеріне сәйкес жүзеге асырылады, соған орай, іс-әрекеттер алгоритмдері мен заттық-практикалық ірекеттерді қолдану түрінде берілетін, "кішкентай қадамдар" әдісі маңызды орын алады.

17. Әрбір жаңа кезеңде білім алушылар материалды зерделеуге алдыңғы дағдыларының қалыптасуына қарай көшіп отырады; мұғалім дағдылары мен қабілеттерінің қалыптасуына қажетті әр кезеңге белгіленген уақытты өз бетінше белгілейді.

18. Бағдарламаны жүзеге асыру барысында білім алушылардың тілдік практикалық қабілеттерінің қалыптасуына акцент жасалады, бұл ретте білім

алушылардың тілдік әрекетінің шектеулілігіне байланысты күнделікті істерінде жүзеге асырылады.

19. Екінші тілге оқытудың бастапқы кезеңдерінде ауызша сөйлеу тілін түсіну қабілетін қалыптастыру, сөздік қорын анықтау және кеңейту негізгі болып табылады, олар тілдік естуін дамыту және түзеу бойынша жүйелі жұмыс жүргізілуімен, орфоэпикалық дағдыларын қалыптастырумен сабақтасады; бұл үшін әңгімелесуді, өлеңдер, жұмбақтар, жаңылтпаштар, сөйлемдер, тілдік ойындар жаттауды қолдануға болады; мұнда мұғалім сөздердің орфоэпикалық дұрыс айтылуын қадағалайды, өз тілі мысалында қазақ тілінде сұрақтарға жауап беруге, сұрақ қоюға, сөздерді, сөйлемдерді, мәтінді оқуға үйретеді.

20. 5-сыныпта білім алушылар сөздердің дыбыстық, содан кейін дыбыстық-әріптік сарптамасымен жұмыс жүргізуді жалғастырады; жұмыстың бұл түрінің тілдік естуді дамытуда үлкен мағынасы бар, қазақша сөздегі әрбір дыбыс пен әріптің орнын көруге көмектеседі, ал бұл өз кезегінде, дұрыс сөйлеуге, жазуға, сөздерді есте сақтауға ықпалын тигізеді.

21. Тілді практикалық тұрғыда меңгерудің бастапқы кезі тыңдау қабілеті мен дағдысы болады, бұлардың базасында байланысты сөйлеу, сөйлеу қабілеті мен дағдылары қалыптасып, олармен жұмыс жетекші орын алуы қажет, өйткені ауызша тілдің қабілеті мен дағдыларының базасында оқу және жазу қабілеті мен дағдылары қалыптасады.

22. Бұл үшін қабілеттіліктің бүтіндей кешені орнатылуы керек, атап айтқанда:

1) дыбыстамалық тілді тыңдау;

2) айтылғанды есту, бөтен және өз тіліндегі нормадан ауытқуларды табу;

3) үлгі негізінде естігенді дұрыс қайталап айту;

4) дыбыстарды, буындарды, сөздерді анық артикуляциялау;

5) естігенді айтқан сөзбен және көргенімен сәйкестеу: дыбыстық және әріптік құрылымның сәйкестігін белгілеу, әдеби сөйлеу мен сөзді жазу арасындағы қайшылықтарды табу;

6) ауызша өз сөзінде және оқығанда өз бетінше орфоэпикалық үлгілерді қолдану;

7) байланысты сөздер құру;

8) сауатты жазу.

23. Тілдік дағдыларды дамыту үшін түрлі талдауыштар қатысатын жағдайларды жасаған дұрыс: көру (суреттерді, заттарды көрсету), есту (мұғалім, құрдастары не айтып жатқанын мұқият тыңдау, өзгелер мен өз сөзінде қателерді байқау); тактильді (дыбыс артикуляциясын сезіну).

24. Сөздерді дұрыс жазу дағдыларын қалыптастыру үшін арнайы жаттығулар қолданылады: сөздерді, сөйлемдерді тақтадан және оқулықтан көшіріп жазу; қалдырып кеткен әріптерді, буындарды, сөздерді қойып көшіру; таңдамалы көшіру; естігенін жазу, ойша, сраптама ізі бойынша сөйлемдердегі сөздердің бұзылған ретін қалпына келтіру.

25. Оқыту барысындағы орфографиялық сөздермен сүйемелденетін тыңдау, сөйлеу, саналы көшіру, қазақ тілін меңгеру жұмыстарының негізгі түрі болып табылады.

26. Оқыған кезде фактілер дұрыс қабылданып жатқанын (не?, қайда?, қашан?), себептік-нәтижелік байланыстар белгіленгенін (неге?, не үшін?), оқығанның мағынасын қалай түсінгенін анықтап алады.

27. Оқыту барысында сөздіктік жұмыстың үлкен мағынасы бар: ол түсініп оқудың қалыптасуына, сөздігінің баюына, бөлектенген сөздердің айтылуы мен жазылуы практикалық тұрғыда меңгерілуіне ықпал жасайды; сөздік жұмыстың мазмұнымен жаңа сөздердің мағынасы түсіндіріліп, олар білім алушылардың белсенді тіліне (ауызша және жазбаша) енгізілуі қажет. Жаңа сөздер мағынасын талқылау қазақ тілінде жүргізілгені дұрыс; бөлектенген жағдайда ана тілін қолдануға, сөздерді бір тілден екіншіге аудармалауға болады.

28. Қазақ тілін оқытудың маңызды шарттарының бірі - мұғалімнің сөйлеу тілі мен оқуы; педагогтың тілі үлгі болуы керек; үлкеннің қазақ тілі анық, ашық, фонетикалық, лексикалық және грамматикалық қателерсіз болады.

29. Қабілеттер мен дағдылардың дамуы сабақ берудің стратегиялары, әдістері мен тәсілдері қолданылады:

1) білім алушыларды коммуникативтік іс-әрекетке белсенді түрде тарту;

2) оқудың таныстырушылық түрі негізінде өз бетінше білім іздеу уәждемесін қалыптастыру;

3) әрі қарай дамуы үшін бағалаудың түрлі тәсілдерін қолдану, білім алушылардың шығармашылықтық қабілеттерін арттыру үшін түрлі жағдайлар жасау;

4) білім алушыларды ынталандыру және уәждеу мақсатында оқытуды дифференциалау.

30. Екінші тілге оқыту үшін бірегей (шоғырландырылған) қазақ тілі мен әдебиеті сабағы жүргізіледі.

31. Тілдік оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасушы) белсенді түрде қолданылады, оның ішінде:

1) фронталды оқу ісін қамтамасыз етуге арналған стационарлық дыбысұлғайтқыш жабдық (әр сыныпқа);

2) мультимедиялық компьютерлік сынып;

3) жекелік есту аппараттары; сөйлеу экраны;

4) интерактивтік панелі және үшөлшемді аксессуарлары бар "Мультимедиялық интерактивтік оқытатын бағдарламалық-әдістемелік кешен" электрондық ресурсы - теориялық материал мен практикалық білімдердің меңгерілу тиімділігін жоғарылату үшін;

5) дыбыстық сигнады визуалдайтын "Логопедиялық тренажер" - арнайы тыныс алу және дауыс жаттығуларын өткізу барысында, әсіресе тұтықпасы мен дизартриясы бар балалармен жұмыс істегенде;

6) "Тілдік коммуникацияны меңгеру және дамытуға арналған тілдік тренажер" ассистивтік құрылғысы, - қажетті мөлшерде жалпақ сөйлемдік тілді меңгермеген білім алушылар үшін, сонымен бірге білім алушылардың тілдік шектелуі кезеңінде.

3-тарау. "Қазақ тілі мен әдебиеті" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

32. "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 160 сағатты;

2) 6-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 160 сағатты;

3) 7-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 160 сағатты;

4) 8-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 160 сағатты;

5) 9-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 160 сағатты;

6) 10-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында – 136 сағатты құрайды.

33. Оқыту пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

1) 1-бөлім "Тыңдалым";

2) 2-бөлім "Айтылым";

3) 3-бөлім "Оқылым";

4) 4-бөлім "Жазылым";

5) 5-бөлім "Тілдік бағдар".

34. "Тыңдалым" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) тыңдалым тәсілдерін қолдану;

2) зейін қойып тыңдау;

3) сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну;

4) көркем шығармалардан үзінді тыңдап-көру.

35. "Айтылым" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) сөздік қордың алуан түрлілігі;

2) сөз мәнері мен сөйлеу этикеті;

3) орфоэпиялық нормаларды сақтау;

4) мұғалімнің көмегімен мәтіннің негізгі аспектілерін анықтау және талқылау;

5) анық, дұрыс сөйлеп және түсініп жауап беру;

6) визуалды материалдар арқылы тілді дамыту.

36. "Оқылым" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) оқудың түрлі тәсілдерін қолдану;

2) стильдік ерекшеліктерді анықтау;

3) көркем шығармалардан үзінділер оқу;

4) мәтіндерге сұрақ-жауап арқылы сипаттама беру;

5) қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді түсініп оқу.

37. "Жазылым" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) сөздік және таныс сөздер арқылы сөйлемдер құрастыру;

2) сөздерде, сөйлемдерде қазақ тіліне төл дыбыстарын дұрыс жазу;

3) тақырып бойынша сөздерді дұрыс қолданып жазу;

4) орфографиялық және орфоэпиялық нормаларды ұстану.

38. "Тілдік бағдар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) грамматикалық нормаларды ұстану;

2) синтаксистік құрылымдарды түсіну.

39. 5-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдап-көру: дыбыс күшейткіш аппараттарды қолдана отырып естіп-көру арқылы қарапайым сөз, сөйлемдерді түсініп, қайталау; таныс тақырып бойынша сөздер мен сөйлемдерді түсіну; естіп-көру арқылы мәтіннің мазмұны бойынша қарапайым сұрақтарға жауап беру;

2) айтылым: естіп-көру арқылы мәтін тақырыбына сай сөздерді қолдану; сөйлеу барысында өзі туралы айтқанда, танысу, сипаттау үшін сөздер мен сөз тіркестерін дұрыс қолдана білу; мұғалімнің көмегімен тақырып бойынша өз ойын айту;

3) оқылым: естіп-көру арқылы мәтінді мәнерлеп, қателеспей дауыстап оқу; мәтіннің жанрын (өлең, ертегі, әңгіме) анықтау; мұғалімнің көмегімен мәтін немесе суреттер бойынша қарапайым сұрақтар (кім?, не?) қою; мағынасын түсінетін таныс сөздерді дауыстап оқу;

4) жазылым: естіп-көру арқылы суретте берілген заттардың сынын білдіретін сөздерді жазу; таныс атауларын жазу; қазақ тілінің төл дыбыстарын бір-бірінен дұрыс ажыратып жаза білу; бас әріптер мен кіші әріптерді ажыратып жазу;

5) тілдік бағдар: естіп-көру арқылы мұғалімнің көмегімен заттың сынын, санын, іс-қимылын білдіретін сөздерді ауызша және жазбаша тілде қолдану;

айтылу мақсатына қарай мұғалімнің көмегімен сөйлем түрлерін (хабарлы, сұраулы, лепті) ажырата білу.

40. 6-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдап-көру: тірек сөздер арқылы негізгі мазмұнын көру, түсіну, нақты ақпаратты анықтау, күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты сөздердің мағынасын түсіну, көркем-әдеби мәтіндердің мазмұнын көмекші сөздер арқылы түсіну, мұғалімнің көмегімен сұрақтарға жауап беру;

2) айтылым: мұғалімнің көмегімен жаңа сөздерді олардың синонимдері, антонимдері және омонимдерімен қатар қолдану, ойын сұрақ-жауап арқылы жеткізе білу, амандасу мәнері мен ұлттық этикет формалары, қазақ тіліндегі төл дыбыстары дұрыс айта білу, берілген сұраққа мұғалімнің көмегімен лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу, иллюстрацияларды сипаттау;

3) оқылым: мұғалімнің көмегімен негізгі ақпаратты анықтау (хат, хабарлама) мазмұнын түсіну, стильдік ерекшелігін анықтау, көркем әдеби шығамалардың тақырыбын белгілеу, мұғалімнің көмегімен мәтіндердің тақырыбы және мазмұндық құрылымын салыстыру, тақырыпқа байланысты мәліметтерді ала білу, тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, сұрақ-жауап арқылы өз көзқарасын білдіру;

4) жазылым: мұғалімнің көмегімен ресми стильдің тілдік ерекшеліктері мен талаптарына сай жазба жұмыстарында (хабарлама, хабарландыру, хат жазу, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны баяндау) сипаттау, бейнелеу құралдарын қолданып жазу, мәліметтерді жинақтай отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу, сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;

5) тілдік бағдар: сөз таптары: жалпы және жалқы есімдерді ажырата білу, жалғау түрлерін дұрыс жалғау, заттың түрі, түсі мен сапасын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, сан есім (бірліктер, ондықтар, жүздіктер) атауларын білу, жіктеу, сілтеу, сұрау есімдіктерін орынды қолдану, болымды және болымсыз етістіктерді білу; сөйлем: мұғалімнің көмегімен хабарлы, сұраулы сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру.

41. 7-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдап-көру: мұғалімнің көмегімен мәтіннің бастапқы бөлігін тыңдау арқылы, мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, негізгі ақпаратты анықтау, әлеуметтік-тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну, әңгіме, хикаялардың және шағын әңгіме мазмұнын талдай отырып кейіпкерлерге сипаттама жасау, мәтін тақырыбы арқылы ойды

анықтау, тыңдап-көру материалдары бойынша шынайы өмірмен байланыстырып жауап бере білу;

2) айтылым: мұғалімнің көмегімен тура мағынадағы сөздерді қолдану, ойын жеткізу, тақырып бойынша диалогты бастау, сұраулы, хабарлы, лепті және бұйрықты сөйлемдердің интонациялық ерекшелігін ескеріп айту, шағын көлемді мәтіндегі жеке эпизодтарды сипаттап салыстыру, сюжетті суреттердің желісі бойынша әңгіме құрастыру;

3) оқылым: мұғалімнің көмегімен мәтіндегі негізгі және жанама ақпаратты анықтау, ресми стильдегі мәтіндердің стильдік ерекшелігін анықтау (мінездеме, өмірбаян, түйіндеме), орта көлемді шығармаларды түсіну, тақырыбын анықтау, мәтіндердің тақырыбы және мазмұндық құрылымына сүйене отырып түрлерін салыстыру, тақырыпқа байланысты мәліметтерді мәтін мазмұнымен салыстыру, мәтінде көтерілген мәселені шынайы өмірмен байланыстыру;

4) жазылым: мұғалімнің көмегімен мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян бойынша желісін құрастыру, жазба жұмыстарында мәліметтерді жинақтай отырып сызба-кестелер жасау, үндестік заңын ескеріп, орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;

5) тілдік бағдар: сөз таптары: мұғалімнің көмегімен заттың сипаты, көлемі, салмағы мен аумағын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, реттік сан есімдер мен жинақтық сан есімдерді қолдана білу, өздік, болымсыздық, белгісіздік, жалпылау есімдіктерін орынды қолдану, етістіктің шақтарының (нақ осы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу, сын-қимыл (бейне) және мөлшер үстеулерді орынды қолдану; сөйлем: мұғалімнің көмегімен жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтай отырып жай сөйлем құрастыра білу.

42. 8-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: мұғалімнің көмегімен мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуы мен мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, әлеуметтік-мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау, өз пікірін өзгелердің пікірімен салыстыра отырып жауап беру;

2) айтылым: мұғалімнің көмегімен терминдерді орынды қолдану, мәтін мазмұнын сұрақ-жауап арқылы дамыту, екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту, шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездеменің тілдік құралдарын мұғалімнің көмегімен талдау, коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші→тыңдаушы" позицияларын ауыстыру, кесте,

диаграмма, шартты белгілер, суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты сипаттау;

3) оқылым: мұғалімнің көмегімен кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну, ресми-іскери салаға қатысты мәтіндердің (өтініш, ресми құттықтаулар) тілдік ерекшелігін түсіну, шығармалардағы кейіпкердің іс-әрекетіне немесе кейіпкердің образын мұғалімнің көмегімен талдау, мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер арқылы түсіну, мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын жеткізе білу;

4) жазылым: мұғалімнің көмегімен мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, өтініш, түйіндеме, ресми құттықтаулар жазу, жазба жұмыстарында теңеу қолданып жазу, тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну, тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу, тыныс белгілерді орынды қолдану;

5) тілдік бағдар: сөз таптары: мұғалімнің көмегімен мәтіндерден көмекші есімдерді ажырата білу, салыстырмалы, күшейтпелі, асырмалы шырайлардың қызметін білу, топтау сан есімдерін, одағай түрлерін орынды қолдану, етістіктің шақтары (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) мен қалау райдың қызметін білу, мақсат және себеп-салдар үстеулерді орынды қолдану, септеулік шылаулардың қызметін білу; сөйлем: мұғалімнің көмегімен жазба жұмыстарында ыңғайлас, қарсылықты, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру.

43. 9-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: мәтін тақырыбы, тірек сөздер, иллюстрациялар арқылы мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, детальді ақпараттарды анықтау, оқу-еңбек тақырыптарына байланысты күрделі сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну, шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбын түсіну, тірек сөздер арқылы автор көзқарасы мен көңіл-күйі мен негізгі ойын анықтау, деректер келтіре отырып, жауап беру;

2) айтылым: мұғалімнің көмегімен ауызша мәтіндер құрау, көңіл-күйді білдіруде ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу, сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарын ескеріп айтуға және қойылған сұрақтарға жауап беру, кесте, диаграмма, нұсқаулық шартты белгілер мен сызбалар арқылы ақпаратты талдау, баға беру;

3) оқылым: мұғалімнің көмегімен берілген сұрақ арқылы қажетті ақпаратты анықтау, публицистикалық стильдің (мақала, интервью, қысқа очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау,

кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образына баға беру, мәтіндердің түрлерін, тілдік ерекшеліктерін салыстырып талдау, қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолданып, тақырып бойынша мәтінде көтерілген мәселелерді салыстырып, баға бере білу;

4) жазылым: мұғалімнің көмегімен мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын пікір жазу, жазба жұмыстарында символ мен кейіптеу түрлерін қолданып жазу, тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер), сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;

5) тілдік бағдар: сөз таптары: мұғалімнің көмегімен болжалдық және бөлшектік сан есімдерді орынды қолдану, етістіктің шартты рай және бұйрық рай қызметін білу, демеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарында орынды қолдану; сөйлем: мұғалімнің көмегімен жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру.

44. 10-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: мұғалімнің көмегімен тыңдалаған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы мен нақтылығын анықтау, әлеуметтік-қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну, орта көлемді шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) мәселені анықтап, өз пікірін сұрақ-жауап арқылы білдіру, көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру;

2) айтылым: сұрақ-жауап арқылы ауызша мәтіндер құрау, коммуникативтік жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс таңдай білу, сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін мұғалімнің көмегімен түсініп, өз ойын жеткізу, шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" бағалау, тақырып бойынша қажетті аргументтерді қолдану, диалогте еркін сөйлеу, кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбалар арқылы берілген ақпараттарды өзара салыстырып бағалау;

3) оқылым: мұғалімнің көмегімен мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау, қорытынды жасау, ғылыми стильде жазылған мәтіндердің (аннотация, пікір, тезис, мақала, баяндама, презентация) тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтау, прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтап, оқырманға әсерін бағалау, мәтіндердің стилі мен жанрлық ерекшеліктерін талдау, өз көзқарасын білдіру, мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра отырып сыни тұрғыда баға беру;

4) жазылым: мұғалімнің көмегімен мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, аннотация, шолу, нұсқаулық жазу, өз ойын жазу, жазба жұмыстарында сөздікті тиімді қолданып жазу, түрлі тақырыпта жеңіл мәтіндер құрау, дереккөздеріне сілтеме көрсетіп жазу, тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу, сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;

5) тілдік бағдар: сөз таптары: мұғалімнің көмегімен өздік, өзгелік, ортақ және ырықсыз етістің қызметін білу, мекен және мезгіл үстеулерді орынды қолдану, ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану; сөйлем: мұғалімнің көмегімен жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

45. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.2 кодында: "7" – сынып, "2.1" – бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

46. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Тыңдалым":

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Тыңдалым тәсілдерін қолдану	5.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсіну	6.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту	7.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту және тақырыбын анықтау	8.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту және басты сөздерді анықтау	9.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту және негізгі ақпаратты материалды анықтау	10.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту және барысын анықтау
1.2 Сөздер, сөзтіркестер	5.1.2.1 күнделікті өмірге	6.1.2.1 жаңа сөздер	7.1.2.1 тұрмыстық	8.1.2.1 тұрмыстық	9.1.2.1 тұрмыстық-	10.1.2.1 оқу-білімдік

дің лексикалық мағынасын түсіну	қатысы бар таныс сөздердің мағынасын түсіну	мен сөзтіркестердің лексикалық мағынасын түсіну	тақырыптарға байланысты жаңа сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	және рухани-адамгершілік тақырыптарға байланысты сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	мәдени тақырыптарға байланысты сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	тақырыптарға байланысты сөздердің лексикалық мағынасын түсіну
1.3 Ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы оқыған және тыңдаған мәтіннің мағынасын түсіну	5.1.3.1 естіп-көру тыңдаған мазмұны мұғалімнің сұрақтарға сәйкес таңдау арқылы мәтін бойынша көмегімен жауап беру, суреттерді	6.1.3.1 күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну	7.1.3.1 тұрмыстық-әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну	8.1.3.1 әлеуметтік - мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен тіркестерінің мағынасын түсіну	9.1.3.1 оқу-еңбек тақырыптарына байланысты күрделі сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну	10.1.3.1 әлеуметтік - қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну
1.4 Визуалды материалды түсіну	5.1.4.1 көргендерін сұрақ қою, қысқа жауап арқылы мазмұнын түсінгенін білдіру	6.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу	7. 1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, негізгі ойды анықтау	8. 1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, сұрақтар негізінде негізгі ойды анықтау	9.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, сөз және сөзтіркестері арқылы негізгі ойды анықтау	10.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, негізгі сөзтіркестері арқылы сүйене отырып, негізгі ойды анықтау
1.5 Түзету мақсаттары	5.1.5.1 мұғалімнің, сыныптастарының сұрақтарына жауап беруге, өздігінен сұрақ қоя білуге бағыттау	6.1.5.1 есту қабілеттерін жеке сөйлету арқылы дамыту	7.1.5.1 сұрақ-жауап арқылы тілдерін дамыту	8.1.5.1 тілдік қарым-қатынасты бекіту	9.1.5.1 айналасындағылармен тілдік қарым-қатынасты бекіту	10.1.5.1 өздігінен әңгіме ашуды, сұрақ қойып, жауап берулерін дамыту

2) 2-бөлім "Айтылым":

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.2. Берілген	5.2.2.1	6.2.2.1	7.2.2.1	8.2.2.1	9.2.2.1	10.2.2.1

тақырып бойынша ойын жеткізу	сурет бойынша 1-2 сөйлем құрып, ойларын білдіру	сюжеттік суреттер бойынша ойларын білдіру	тірек сұрақтар негізі арқылы ойларын білдіру	жоспарға сүйене отырып ойларын білдіру	мазмұны мағыналас мәтін бойынша ойларын жеткізе білуді	мазмұны мағыналас мәтін бойынша қысқаша, толық ойларын білдіру
2.3. Кейбір артикуляциялық ережелерді сақтай отырып оқытылушылардың айтылым әдеттерін дамыту	5.2.3.1 тілдік нормаларды сақтай отырып әнгімелесушіні түсініп, жауап беру	6.2.3.1 тілдік нормаларды сақтай отырып белгілі бір тақырып бойынша тілдік жағдаяттарға қатысу, әнгімелесушінің не айтып тұрғанын түсіну	7.2.3.1 тілдік нормаларды сақтай отырып, белгілі бір тақырып бойынша орфоэпиялық нормаларды сақтай отырып тілдік жағдаяттарға қатысу, түсіну	8.2.3.1 сөздердің лексикалық нормаларын сақтап, түсіну	9.2.3.1 түрлі сөз таптарының элементтерін қолданып, морфологиялық нормаларды сақтап, түсіну	10.2.3.1 тірек синтаксистік нормаларын сақтай отырып орындау
2.4. Оқыған материалды айтып беру	5.2.4.1 таныс сөздерді қолданып, қысқа мәтінді айтып беру	6.2.4.1 қысқа мәтінді айтып беру	7.2.4.1 оқиға барысын сақтай отырып, әнгімелер мен таныс сөздерді пайдаланып айтып беру	8.2.4.1 әнгімелер мен таныс сөздерді пайдаланып айтып беру	9.2.4.1 иллюстрация негізінде әнгімелерді таныс сөздерді пайдаланып айтып беру	10.2.4.1 негізгі сөздерге және жоспарға сүйене отырып оқиға, әнгімелерді айтып беру
2.5. Визуалды материал негізінде сөйлемдер құру	5.2.5.1 көрген сюжеттерін өз сөздерімен айтып беру	6.2.5.1 видеоматериалдағы сөздерді пайдалана отырып суреттеу	7.2.5.1 негізгі сөздерді қолдана отырып сюжетті суреттеу	8.2.5.1 жоспарға сүйеніп, негізгі сөздерді қолдана отырып сюжетті суреттеу	9.2.5.1 сюжетті әнгімелеу элементтері бар сөздермен суреттеу	10.2.5.1 сюжетті кесте, сызбалар қолдану арқылы суреттеу
2.6. Оқыған материал жайлы бағалау пікіріндегі мәлімдеме	5.2.6.1 оқыған, тыңдаған материал өзінң карапайым бағалау білдіру	6.2.6.1 ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында салыстырмалы негізде	7.2.6.1 негізгі сөздерге сүйене отырып құрылған	8.2.6.1 құрылған жоспар бойынша ақпарат, кейіпкер,	9.2.6.1 құрылған диалог бойынша ақпарат, кейіпкер,	10.2.6.1 диаграммалар, сызбалар, кестелер бойынша ақпарат,

	келісемін/келіспеймін ...", "маған ұнады/ұнамады...")	қарапайым бағалау пікірін білдіру ("мен ... деп ойлаймын", "мен .. деп есептеймін")	жоспар негізінде ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында бағалау пікірін білдіру	оқиға жайында бағалау пікірін білдіру	оқиға бойынша бағалау пікірін білдіру	кейіпкер, оқиғалар бойынша бағалау пікірін білдіру
2.7. Түзету мақсаттары	5.2.7.1 қабылдаудың толықтығын, нақтылығын, тездігін жетілдіру	6.2.7.1 сөздік құрылымды мәтінге жақындату, жоспарды қолдана білу	7.2.7.1 қысқаша жауап беруді білу және оны дұрыс құруды жетілдіру	8.2.7.1 есте сақтау қабілеттерін ің мықты жұмыс жасауын қорғаныс режимы арқылы толықтыру	9.2.7.1 сөздік-логикалық есте сақтау қабілетін дамыту	10.2.7.1 көріп, есте сақтау және елестетіп есте сақтау қабілеттерін шынықтыру

3) 3-бөлім "Оқылым":

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1. Мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну	5.3.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіннің мазмұнын түсіну	6.3.1.1 мәтіннің мазмұнын негізгі сөздер, сөздер және тіркестер арқылы түсіну	7.3.1.1 мәтін мазмұнын негізгі сөздер, сөзтіркестер, сөйлемдер арқылы түсіну	8.3.1.1 негізгі ақпаратты тақырыпты анықтау арқылы түсіну	9.3.1.1 тақырыпты және мәтіннің бағытын анықтау арқылы түсіну	10.3.1.1 мәтіннің тақырыбы мен мақсатын анықтай отырып негізгі ақпаратын түсіну
3.2. Сұрақтарға жауаптарды дұрыс құрастыру	5.3.2.1 мұғалімнің көмегімен мәтін мазмұны бойынша сұрақ құрастыра білу	6.3.2.1 мұғалімнің көмегімен мәтін мазмұны бойынша сұрақ құрастыра білу және жауап бере білу	7.3.2.1 мәтіннің мазмұнын бағалауға бағытталған сұрақтарды құрастыру	8.3.2.1 мәтіннің мазмұнын бағалауға бағытталған сұрақтарды құрастыру және соларға жауап беру	9.3.2.1 мәтін бойынша мәселелі сұрақтар құрастыру	10.3.2.1 мәтін бойынша мәселелі сұрақтар құрастыру және оларға жауап беру
3.3. Оқудың әртүрлі тәсілдерін игере білу	5.3.3.1 кейіпкерге бөлініп оқуды меңгеру	6.3.3.1 таңдамалы оқу әдісін меңгеру	7.3.3.1 кіріспе оқу әдісін меңгеру	8.3.3.1 ой-пікір оқу әдісін меңгеру	9.3.3.1 оқу әдістерін меңгеру (кіріспе, ой-пікір)	10.3.3.1 кейіпкерге бөлініп оқу әдісін меңгеру (кіріспе, ой-пікір)
3.4. Жоспар құрастыру	5.3.4.1 мұғалімнің көмегімен тірек сөздер	6.3.4.1 тірек сөздер көмегімен жоспар құрау	7.3.4.1 сұрақтар негізінде негізгі сөздер	8.3.4.1 мұғалімнің көмегімен қарапайым	9.3.4.1 негізгі сөздердің көмегімен	10.3.4.1 негізгі сөздердің көмегімен күрделі жоспар

	арқылы жоспар құрастыра білу		көмегімен жоспар құру	жоспар құру	қарапайым жоспар құру	құру
3.5. Қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді оқу	5.3.5.1 мұғалімнің көмегімен ұсынылған тақырыптан керекті мәлімет алу	6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді сұрақтар арқылы білу	7.3.5.1 жоспарға сүйене отырып берілген тақырып бойынша қажетті мәліметтерді ала білу	8.3.5.1 жоспарға сүйене отырып, түрлі сұрақтар арқылы берілген тақырып бойынша керекті мәліметтерді алу	9.3.5.1 түрлі саладан алынған сұрақтар бойынша берілген тақырыптан қажетті мәлімет алу	10.3.5.1 алынған ақпаратпен салыстыра отырып, түрлі саладан сұрақтар қою арқылы қажетті мәлімет алу
3.6. Түзету мақсаттары	5.3.6.1 мәнерлеп оқу қабілетін дамыту	6.3.6.1 таңдамалы оқу қабілетін дамыту	7.3.6.1 кіріспе оқу қабілетін дамыту	8.3.6.1 ой-пікір оқу қабілетін дамыту	9.3.6.1 саналы оқу қабілетін дамыту	10.3.6.1 баяу және жылдам оқу қабілеттерін дамыту

4) 4-бөлім "Жазылым":

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1. Түрлі формада елестетуді қолдану арқылы мәтін құру	5.4.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтін құру	6.4.1.1 мұғалімнің көмегімен таныс сөздерді қолданып, шағын әңгіме жазу	7.4.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіндер жазу (хат, есеп беру), өз ойларын білдіру	8.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ауызекі сөйлеу стилі элементтерін қолдану арқылы мәтін жазу	9.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ауызекі және стилі элементтерін қолдану арқылы мәтін жазу	10.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ресми-іскери стиль элементтерін қолданып мәтін құру
4.2. Оқыған материал бойынша мазмұнын баяндау	5.4.2.1 мұғалімнің көмегімен бейне ақпараттың, мәтіннің мазмұнын жеткізу	6.4.2.1 мұғалімнің көмегімен немесе өздігінен бейне ақпараттың, мәтіннің мазмұнын жоспар негізінде жеткізу	7.4.2.1 мұғалімнің көмегімен немесе өздігінен бейне ақпараттың, мәтіннің мазмұнын жоспар негізінде жеткізу	8.4.2.1 мұғалімнің көмегімен бейне ақпараттың, мәтіннің негізгі мазмұнын жеткізу	9.4.2.1 мұғалімнің көмегімен немесе өздігінен бейне ақпараттың, мәтіннің бөлігінің мазмұнын жеткізу	10.4.2.1 мұғалімнің көмегімен немесе өздігінен бейне ақпараттың, мәтіннің бөлігін мазмұнын қысқаша жеткізу
4.3. Пункту	5.4.3.1 мұғалімнің	6.4.3.1 мұғалімнің	7.4.3.1 мұғалімнің	8.4.3.1 мұғалімнің	9.4.3.1 мұғалімнің	10.4.3.1 мұғалімнің

ациялық нормаларды сақтау	көмегімен қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану	көмегімен қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану	ң көмегімен бірыңғай мүшелері бар қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану	көмегімен қаратпа сөйлемдерде тыныс белгілерін қолдану	көмегімен төл сөзі бар сөйлемдерде тыныс белгілерін қолдану	көмегімен күрделі тыныс сөйлемдерде белгілерін қолдану
4.4. Орфографиялық нормаларды сақтау	5.4.4.1 2-3 қарапайым сөйлем мен сөзтіркестерін дұрыс көшіріп жаза білу	6.4.4.1 аты-жөндері, жануарларға қойған аттарды бас әріппен жаза білу	7.4.4.1 мұғалімнің көмегімен сөздерді бөліп жазу	8.4.4.1 мұғалімнің көмегімен септік жалғауларды жаза білу	9.4.4.1 мұғалімнің көмегімен етістіктің жалғауларын жаза білу	10.4.4.1 мұғалімнің көмегімен дауысты, дауыссыз дыбыстарды сөздің әр бөлігінде дұрыс жаза білу
4.5. Түзету мақсаттары	5.4.5.1 ұсақ моториканы дамыту, сөздерді байланыстырып жазу әдеттерін қалыптастыру	6.4.5.1 сөйлемдерді дұрыс жаза білу, біліктерін қалыптастыру (бас әріппен бастап, сөйлем соңында үтір қою)	7.4.5.1 сөз және сөйлемдерді байланыстырып жазу әдеттерін қалыптастыру	8.4.5.1 жедел хат жазу әдеттерін дағдыландыру	9.4.5.1 жедел хат жазу әдеттерін дамытуға атсалысу	10.4.5.1 жедел хат жазу әдеттерін дамытуға келешекте атсалысу

5) 5-бөлім "Тілдік бағдар":

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
5.1. Грамматикалық нормаларды сақтау	5.5.1.1 жазбаша және ауызша түрде "кім?, не?" сұрақтарына жауап беретін затты білдіретін сөздерді ажырата білу	6.5.1.1 мұғалімнің көмегімен зат есім, сын есім, етістіктерді жазба және ауызша сөйлемде қолдана білу, оларды ажырату	7.5.1.1 мұғалімнің көмегімен заттың көлемі, пішіні, түсін сәйкестендіру, заттың сынын білдіретін сөздерді қолдану	8.5.1.1 материал бойынша заттың сынын білдіретін сөздерді ажырата білу, зат пен сынын сәйкестендіре білу	9.5.1.1 зат есім, сын есімдердің түрлерін қолдана білу	10.5.1.1 мұғалімнің көмегімен зат есімді және сын есімді сөйлемдерде қолдана білу
	5.5.1.2 сұрақтар арқылы сөйлемдерді тарату	6.5.1.2. пікір білдіру міндетімен сөйлемдерді тарату	7.5.1.2 затты және заттың қимылын білдіретін	8.5.1.2 пікір білдіру міндетімен материалды	9.5.1.2 тірек-сызба арқылы зат есім, сын есім, сан есімдерді қолдану	10.5.2.1 мұғалімнің көмегімен етістікті қолдану

		сөздерді келістіру	ң көлемі, пішіні және түсіне қарай сын есім сөздерін қолдану		
5.5.1.3 сан есімдерді (бірліктер, ондықтар) атай білу және қолдана білу	6.5.1.3 сан есім (бірліктер, ондықтар, жүз, мың) атауларын білу, орынды қолдану	7.5.1.3 реттік сан есімдер мен жинақтық сан есімдерді жазбаша және ауызша жұмыстарда орынды қолдану	8.5.1.3 топтау сан есімдерін жазбаша және ауызша жұмыстарда орынды қолдану	9.5.1.1 мұғалімнің көмегімен болжалдық және бөлшектік сан есімдерді жазбаша жұмыстарда орынды қолдану	10.5.1.3 болжалдық және бөлшектік сан есімдерді ауызша және жазбаша жұмыстарда қолдана білу
5.5.1.4 мұғалімнің көмегімен сұрау есімдігін жазбаша және ауызша жұмыстарда қолдана білу	6.5.1.4 мұғалімнің көмегіменжіктеу, сілтеу, сұрау есімдіктерін жазбаша және ауызша жұмыстарда орынды қолдану	7.5.1.4 мұғалімнің көмегімен өздік, болымсыздық, белгісіздік, жалпылау есімдіктерін жазбаша және ауызша жұмыстарда орынды қолдану	8.5.1.4 мұғалімнің көмегімен одағай түрлерін мәтіннен ажырата алу, ауызша жұмыстарда орынды қолдану	9.5.1.2 мұғалімнің көмегімен еліктеу сөздерді ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану	10.5.1.4 мұғалімнің көмегімен одағай түрлерін, електеу сөздерді жазбаша және ауызша жұмыстарда орынды қолдану
5.5.1.5 мұғалімнің көмегімен болымды және болымсыз етістіктерді ауызша және жазбаша жұмыстарда қолдана білу	6.5.1.5 болымды, болымсыз етістіктерді ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану	7.5.1.5 етістіктің шақтарының (нақ осы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану	8.5.1.5 етістіктің шақтары (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) мен қалау райдың қызметін білу, ауызша және жазбаша жұмыстарда қолдану	9.5.1.3 етістіктің шартты рай және бұйрық рай қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	10.5.1.1 өздік, өзгелік, ортақ және ырықсыз етістің қызметін білу, ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану
5.5.1.6 мұғалімнің	6.5.1.6 мекен және	7.5.1.6 сын-қимыл	8.5.1.6 мақсат және	9.5.1.4 күшейткіш	10.5.1.2 мекен және

	көмегімен мекен, мезгіл үстеулерін ауызша және жазбаша жұмыстарда қолдана білу	мезгіл үстеулерді ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану	(бейне) және мөлшер үстеулерді ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану	себеп-салдар үстеулерді ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану	үстеулерді ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану	мезгіл үстеулерді ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану
	5.5.1.7 мұғалімнің көмегімен жалғаулықтардың (қарсылық қатынасты) қызметін білу	6.5.1.7 ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану	7.5.1.7 талғаулықты немесе кезектестік мәнді білдіретін және себеп-салдарлық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану	8.5.1.7 септеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану	9.5.1.5 демеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану	10.5.1.3 ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану
5.2. Сөйлем	5.5.2.1 мұғалімнің көмегімен сұраулы сөйлемнің жасалу жолдарын түсіну, қолдану	6.5.2.1 жазба жұмыстарында хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, оларды құрастыру	7.5.2.1 жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтай отырып жай сөйлем құрастыру	8.5.2.1 жазба жұмыстарында ыңғайлас, қарсылықты, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру	9.5.2.1 жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру	10.5.2.1 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру
5.3. Түзету мақсаттары	5.5.3.1 фонематикалық есту қабілеттерін дамыту	6.5.3.1 дыбыстарды ажырата білуге үйрету	7.5.3.1 фонематикалық талдау қызметін дамыту	8.5.3.1 грамматикалық және тілдік құрылымын жетілдіру, сөздік қорын молайту	9.5.3.1 сапалы оқуларын жетілдіру, әңгімелерді түрлінше (қысқаша, толық, тандап) оқуға үйрету	10.5.3.1 күрделі және жай сөйлемдерді бөле білу

Ескерту:

1) тыңдалым барысында барлық еститін тілдік материал ұжымдық және жеке дыбыс күшейткіш аппараттарды қолдануды көздейді;

2) сөйлеу әрекетінің түрлері бойынша оқыту мақсаттары кешенді және түрлі нұсқада қолданылады.

47. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

48. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің 5-10 сыныптары үшін
"Қазақ тілі мен әдебиеті"
пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар (оқыту қазақ тілінде емес)

1) 5-сынып:

1-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Отбасындағы дәстүр мен мерекелер	М. Мақатаев "Тоқта, ботам!" өлеңі	Тыңдалым	5.1.4.1 көргендерін сұрақ қою, қысқа жауап арқылы мазмұнын түсінгенін білдіру; 5.1.5.1 мұғалімнің, сыныптастарының сұрақтарына жауап беруге, өздігінен сұрақ қоя білуге бағыттау;
		Айтылым	5.2.3.1 тілдік нормаларды сақтай отырып әңгімелесушіні түсініп, жауап беру; 5.2.4.1 таныс сөздерді қолданып, қысқа мәтінді айтып беру; 5.2.5.1 көрген сюжеттерін өз сөздерімен айтып беру;
		Оқылым	5.3.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіннің мазмұнын түсіну; 5.3.2.1 мұғалімнің көмегімен мәтін мазмұны бойынша сұрақ құрастыра білу; 5.3.3.1 кейіпке бөліп оқуды меңгеру; 5.3.4.1 мұғалімнің көмегімен тірек сөздер арқылы жоспар құрастыра білу; 5.3.5.1 мұғалімнің көмегімен ұсынылған тақырыптан керекті мәлімет алу;

		<p>Жазылым</p>	<p>5.4.1.1 мұғалімнің көмегімен шағын мәтін құру; 5.4.2.1 мұғалімнің көмегімен бейне ақпараттың, мәтіннің мазмұнын жеткізу; 5.4.3.1 мұғалімнің көмегімен қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану; 5.4.4.1 2-3 қарапайым сөйлем, сөзтіркестерін дұрыс көшіріп жаза білу;</p>
		<p>Тілдік бағдар</p>	<p>5.5.1.1 жазбаша және ауызша тілде "кім? не?" сұрақтарына жауап беретін затты білдіретін сөздерді ажырата білу; 5.5.1.2 сұрақтар арқылы сөйлемдерді тарату; 5.5.1.3 сан есімдерді (бірліктер, ондықтар) атай білу және қолдана білу; 5.5.1.4 мұғалімнің көмегімен сұрау есімдігін жазбаша, ауызша жұмыстарда қолдана білу; 5.5.1.5 мұғалімнің көмегімен болымды және болымсыз етістіктерді ауызша, жазбаша жұмыстарда қолдана білу; 5.5.1.6 мұғалімнің көмегімен мекен, мезгіл үстеулерін ауызша және жазбаша жұмыстарда қолдана білу; 5.5.1.7 мұғалімнің көмегімен жалғаулықтардың (қарсылықты қатынасты) қызметін білу; 5.5.2.1 мұғалімнің көмегімен сұраулы сөйлемнің жасалу жолдарын түсіну, қолдану;</p>
<p>Мектеп өмірі. Б. Сокпақбаев Әдепті бала - "Менің атым – арлы бала Қожа" повесі (үзінді)</p>		<p>Тыңдалым</p>	<p>5.1.4.1 көргендерін сұрақ қою, қысқа жауап арқылы мазмұнын түсінгенін білдіру; 5.1.5.1 мұғалімнің, сыныптастарының сұрақтарына жауап беруге, өздігінен сұрақ қоя білуге бағыттау;</p>
		<p>Айтылым</p>	<p>5.2.5.1 көрген сюжеттерін өз сөздерімен айтып беру; 5.2.6.1 оқыған, тыңдаған материал жайында өзінің қарапайым бағалау пікірін білдіру ("мен келісемін/келіспеймін...", "маған ұнады/ұнамады...");</p>
		<p>Оқылым</p>	<p>5.3.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіннің мазмұнын түсіну; 5.3.2.1 мұғалімнің көмегімен мәтін мазмұны бойынша сұрақ құрастыра білу;</p>
		<p>Жазылым</p>	<p>5.4.1.1 мұғалімнің көмегімен шағын мәтін құру; 5.4.3.1 мұғалімнің көмегімен қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану; 5.4.4.1 2-3 қарапайым сөйлемді, сөзтіркестерін дұрыс көшіріп жаза білу;</p>
		<p>Тілдік бағдар</p>	<p>5.5.1.6 мұғалімнің көмегімен мекен, мезгіл үстеулерін ауызша және жазбаша жұмыстарда қолдана білу;</p>

			5.5.1.7 мұғалімнің көмегімен жалғаулықтардың (қарсылықты қатынасты) қызметін білу; 5.5.2.1 мұғалімнің көмегімен сұраулы сөйлемнің жасалу жолдарын түсіну, қолдану;	
2-тоқсан				
Қазақстандағы жан жануарлар мен өсімдіктер әлемі	Жан-жануарлар туралы ертегілер, жұмбақтар	Тыңдалым	5.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсіну 5.1.2.1 күнделікті өмірге қатысы бар таныс сөздердің мағынасын түсіну; 5.1.3.1 естіп-көру арқылы тыңдаған мәтін мазмұны бойынша мұғалімнің көмегімен сұрақтарға жауап беру, сәйкес суреттерді таңдау; 5.1.4.1 көргендерін сұрақ қою, қысқа жауап арқылы мазмұнын түсінгенін білдіру; 5.1.5.1 мұғалімнің, сыныптастарының сұрақтарына жауап беруге, өздігінен сұрақ қоя білуге бағыттау;	
		Айтылым	5.2.1.1 сөйлесу барысында танысу, өзі туралы айту, затты сипаттау үшін сөздер мен сөзтіркестерді қолдана білу; 5.2.5.1 көрген сюжеттерін өз сөздерімен айтып беру; 5.2.6.1 оқыған, тыңдаған материал жайында өзінің қарапайым бағалау пікірін білдіру ("мен келісемін/келіспеймін...", "маған ұнады/ұнамады...");	
		Оқылым	5.3.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіннің мазмұнын түсіну; 5.3.5.1 мұғалімнің көмегімен ұсынылған тақырыптан керекті мәлімет алу;	
		Жазылым	5.4.1.1 мұғалімнің көмегімен шағын мәтін құру. 5.4.2.1 мұғалімнің көмегімен бейне ақпараттың, мәтіннің мазмұнын жеткізу; 5.4.3.1 мұғалімнің көмегімен қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану;	
		Тілдік бағдар	5.5.1.1 жазбаша және ауызша тілде "кім?, не?" сұрақтарына жауап беретін затты білдіретін сөздерді ажырата білу; 5.5.1.7 мұғалімнің көмегімен жалғаулықтардың (қарсылықты қатынасты) қызметін білу; 5.5.2.1 мұғалімнің көмегімен сұраулы сөйлемнің жасалу жолдарын түсіну, қолдану;	
Менің	Тәуелсіз Қ. Сарин	"Тәуелсіздік"	Тыңдалым	5.1.4.1 көргендерін сұрақ қою, қысқа жауап арқылы мазмұнын түсінгенін білдіру;

Қазақстаным	өлеңі.		5.1.5.1 мұғалімнің, сыныптастарының сұрақтарына жауап беруге, өздігінен сұрақ қоя білуге бағыттау;
		Айтылым	5.2.1.1 сөйлесу барысында танысу, өзі туралы айту, затты сипаттау үшін сөздер мен сөзтіркестерді қолдана білу; 5.2.2.1 сурет бойынша 1-2 сөйлем құрып, ойларын білдіру; 5.2.6.1 оқыған, тыңдаған материал жайында өзінің қарапайым бағалау пікірін білдіру ("мен келісемін/келіспеймін...", "маған ұнады/ұнамады...");
		Оқылым	5.3.2.1 мұғалімнің көмегімен мәтін мазмұны бойынша сұрақ құрастыра білу; 5.3.3.1 кейіпке бөліп оқуды меңгеру; 5.3.4.1 мұғалімнің көмегімен тірек сөздер арқылы жоспар құрастыра білу;
		Жазылым	5.4.1.1 мұғалімнің көмегімен шағын мәтін құру; 5.4.2.1 мұғалімнің көмегімен бейне ақпараттың, мәтіннің мазмұнын жеткізу; 5.4.3.1 мұғалімнің көмегімен қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану;
		Тілдік бағдар	5.5.1.1 жазбаша және ауызша тілде "кім?, не?" сұрақтарына жауап беретін затты білдіретін сөздерді ажырата білу; 5.5.1.2 сұрақтар арқылы сөйлемдерді тарату; 5.5.1.3 сан есімдерді (бірліктер, ондықтар) атай білу және қолдана білу; 5.5.1.4 мұғалімнің көмегімен сұрау есімдігін жазбаша, ауызша жұмыстарда қолдана білу; 5.5.1.5 мұғалімнің көмегімен болымды және болымсыз етістіктерді ауызша, жазбаша жұмыстарда қолдана білу; 5.5.1.6 мұғалімнің көмегімен мекен, мезгіл үстеулерін ауызша және жазбаша жұмыстарда қолдана білу; 5.5.1.7 мұғалімнің көмегімен жалғаулықтардың (қарсылықты қатынасты) қызметін білу. 5.5.2.1 мұғалімнің көмегімен сұраулы сөйлемнің жасалу жолдарын түсіну, қолдану;
3-тоқсан			
Денсаулық – зор байлық	"Ең үлкен байлық" ертегісі	Тыңдалым	5.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсіну. 5.1.2.1 күнделікті өмірге қатысы бар таныс сөздердің мағынасын түсіну; 5.1.5.1 мұғалімнің, сыныптастарының сұрақтарына жауап беруге, өздігінен сұрақ қоя

			білуге бағыттау;
		Айтылым	5.2.3.1 тілдік нормаларды сақтай отырып әнгімелесушіні түсініп, жауап беру; 5.2.4.1 таныс сөздерді қолданып, қысқа мәтінді айтып беру; 5.2.5.1 көрген сюжеттерін өз сөздерімен айтып беру; 5.2.6.1 оқыған, тыңдаған материал жайында өзінің қарапайым бағалау пікірін білдіру ("мен келісемін/келіспеймін...", "маған ұнады/ұнамады...");
		Оқылым	5.3.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіннің мазмұнын түсіну; 5.3.4.1 мұғалімнің көмегімен тірек сөздер арқылы жоспар құрастыра білу; 5.3.5.1 мұғалімнің көмегімен ұсынылған тақырыптан керекті мәлімет алу;
		Жазылым	5.4.1.1 мұғалімнің көмегімен шағын мәтін құру; 5.4.2.1 мұғалімнің көмегімен бейне ақпараттың, мәтіннің мазмұнын жеткізу;
		Тілдік бағдар	5.5.1.2 сұрақтар арқылы сөйлемдерді тарату; 5.5.1.3 сан есімдерді (бірліктер, ондықтар) атай білу және қолдана білу; 5.5.1.4 мұғалімнің көмегімен сұрау есімдігін жазбаша, ауызша жұмыстарда қолдана білу; 5.5.1.7 мұғалімнің көмегімен жалғаулықтардың (қарсылықты қатынасты) қызметін білу; 5.5.2.1 мұғалімнің көмегімен сұраулы сөйлемнің жасалу жолдарын түсіну, қолдану;
Су – тіршілік көзі	Ә.Тәжібаев өлеңі "Сырдария"	Тыңдалым	5.1.3.1 естіп-көру арқылы тыңдаған мәтін мазмұны бойынша мұғалімнің көмегімен сұрақтарға жауап беру, сәйкес суреттерді таңдау. 5.1.4.1 көргендерін сұрақ қою, қысқа жауап арқылы мазмұнын түсінгенін білдіру.
		Айтылым	5.2.1.1 сөйлесу барысында танысу, өзі туралы айту, затты сипаттау үшін сөздер мен сөзтіркестерді қолдана білу; 5.2.5.1 көрген сюжеттерін өз сөздерімен айтып беру; 5.2.6.1 оқыған, тыңдаған материал жайында өзінің қарапайым бағалау пікірін білдіру ("мен келісемін/келіспеймін...", "маған ұнады/ұнамады...");
		Оқылым	5.3.5.1 мұғалімнің көмегімен ұсынылған тақырыптан керекті мәлімет алу;
		Жазылым	5.4.1.1 мұғалімнің көмегімен шағын мәтін құру;

			<p>5.4.2.1 мұғалімнің көмегімен бейне ақпараттың, мәтіннің мазмұнын жеткізу;</p> <p>5.4.3.1 мұғалімнің көмегімен қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану;</p> <p>5.4.4.1 2-3 қарапайым сөйлемдер мен сөзтіркестерін дұрыс көшіріп жаза білу;</p>
		Тілдік бағдар	<p>5.5.1.6 мұғалімнің көмегімен мекен, мезгіл үстеулерін ауызша және жазбаша жұмыстарда қолдана білу;</p> <p>5.5.1.7 мұғалімнің көмегімен жалғаулықтардың (қарсылықты қатынасты) қызметін білу;</p> <p>5.5.2.1 мұғалімнің көмегімен сұраулы сөйлемнің жасалу жолдарын түсіну, қолдану;</p>
Аспан әлемінің құпиялары (сыныптан тыс оқу)	Жұлдыздар туралы аңыздар, ертегілер	Тыңдалым	<p>5.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсіну;</p> <p>5.1.2.1 күнделікті өмірге қатысы бар таныс сөздердің мағынасын түсіну;</p> <p>5.1.3.1 естіп-көру арқылы тыңдаған мәтін мазмұны бойынша, мұғалімнің көмегімен сұрақтарға жауап беру, сәйкес суреттерді таңдау;</p>
		Айтылым	<p>5.2.1.1 сөйлесу барысында танысу, өзі туралы айту, затты сипаттау үшін сөздер мен сөзтіркестерді қолдана білу;</p> <p>5.2.4.1 таныс сөздерді қолданып, қысқа мәтінді айтып беру;</p> <p>5.2.5.1 көрген сюжеттерін өз сөздерімен айтып беру;</p> <p>5.2.6.1 оқыған, тыңдаған материал жайында өзінің қарапайым бағалау пікірін білдіру ("мен келісемін/келіспеймін...", "маған ұнады/ұнамады...");</p>
		Оқылым	<p>5.3.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіннің мазмұнын түсіну;</p> <p>5.3.3.1 кейіпке бөліп оқуды меңгеру;</p> <p>5.3.4.1 мұғалімнің көмегімен тірек сөздер арқылы жоспар құрастыра білу;</p>
		Жазылым	<p>5.4.1.1 мұғалімнің көмегімен шағын мәтін құру;</p> <p>5.4.2.1 мұғалімнің көмегімен бейне ақпараттың, мәтіннің мазмұнын жеткізу;</p> <p>5.4.3.1 мұғалімнің көмегімен қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану;</p>
		Тілдік бағдар	<p>5.5.1.2 сұрақтар арқылы сөйлемдерді тарату;</p> <p>5.5.1.3 сан есімдерді (бірліктер, ондықтар) атай білу және қолдана білу;</p> <p>5.5.1.4 мұғалімнің көмегімен сұрау есімдігін жазбаша, ауызша жұмыстарда қолдана білу;</p>

			5.5.1.5 мұғалімнің көмегімен болымды және болымсыз етістіктерді ауызша, жазбаша жұмыстарда қолдана білу; 5.5.2.1 мұғалімнің көмегімен сұраулы сөйлемнің жасалу жолдарын түсіну, қолдану;
Компьютердің тілін табу – өнер	Б. Алтынсарин "Өнер-білім бар жұрттар" өлеңі	Тыңдалым	5.1.3.1 естіп-көру арқылы тыңдаған мәтін мазмұны бойынша мұғалімнің көмегімен сұрақтарға жауап беру, сәйкес суреттерді таңдау; 5.1.4.1 көргендерін сұрақ қою, қысқа жауап арқылы мазмұнын түсінгенін білдіру;
		Айтылым	5.2.1.1 сөйлесу барысында танысу, өзі туралы айту, затты сипаттау үшін сөздер мен сөзтіркестерді қолдана білу; 5.2.6.1 оқыған, тыңдаған материал жайында өзінің қарапайым бағалау пікірін білдіру ("мен келісемін/келіспеймін...", "маған ұнады/ұнамады...");
		Оқылым	5.3.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіннің мазмұнын түсіну; 5.3.2.1 мұғалімнің көмегімен мәтін мазмұны бойынша сұрақ құрастыра білу; 5.3.3.1 кейіпке бөліп оқуды меңгеру; 5.3.4.1 мұғалімнің көмегімен тірек сөздер арқылы жоспар құрастыра білу; 5.3.5.1 мұғалімнің көмегімен ұсынылған тақырыптан керекті мәлімет алу;
		Жазылым	5.4.1.1 мұғалімнің көмегімен шағын мәтін құру; 5.4.2.1 мұғалімнің көмегімен бейне ақпараттың, мәтіннің мазмұнын жеткізу; 5.4.3.1 мұғалімнің көмегімен қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану; 5.4.4.1 2-3 қарапайым сөйлем мен сөзтіркестерін дұрыс көшіріп жаза білу;
		Тілдік бағдар	5.5.1.1 жазбаша және ауызша тілде "кім?, не?" сұрақтарына жауап беретін затты білдіретін сөздерді ажырата білу; 5.5.1.6 мұғалімнің көмегімен мекен, мезгіл үстеулерін ауызша және жазбаша жұмыстарда қолдана білу; 5.5.1.7 мұғалімнің көмегімен жалғаулықтардың (қарсылықты қатынасты) қызметін білу; 5.5.2.1 мұғалімнің көмегімен сұраулы сөйлемнің жасалу жолдарын түсіну, қолдану;
4-тоқсан			
Қазақстандағы ұлттар	М. Мағауин "Бір атаның балалары" (үзінді)	Тыңдалым	5.1.4.1 көргендерін сұрақ қою, қысқа жауап арқылы мазмұнын түсінгенін білдіру; 5.1.5.1 мұғалімнің, сыныптастарының

достастығы			сұрақтарына жауап беруге, өздігінен сұрақ қоя білуге бағыттау;
		Айтылым	5.2.1.1 сөйлесу барысында танысу, өзі туралы айту, затты сипаттау үшін сөздер мен сөзтіркестерді қолдана білу; 5.2.2.1 сурет бойынша 1-2 сөйлем құрап, ойларын білдіру; 5.2.6.1 оқыған, тыңдаған материал жайында өзінің қарапайым бағалау пікірін білдіру ("мен келісемін/келіспеймін...", "маған ұнады/ұнамады...");
		Оқылым	5.3.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіннің мазмұнын түсіну; 5.3.5.1 мұғалімнің көмегімен ұсынылған тақырыптан керекті мәлімет алу;
		Жазылым	5.4.1.1 мұғалімнің көмегімен шағын мәтін құру. 5.4.4.1 2-3 қарапайым сөйлемдерді, сөзтіркестерін дұрыс көшіріп жаза білу;
		Тілдік бағдар	5.5.1.2 сұрақтар арқылы сөйлемдерді тарату. 5.5.1.3 сан есімдерді (бірліктер, ондықтар) атау және қолдана білу; 5.5.1.4 мұғалімнің көмегімен сұрау есімдігін жазбаша, ауызша жұмыстарда қолдана білу; 5.5.1.5 мұғалімнің көмегімен болымды және болымсыз етістіктерді ауызша, жазбаша жұмыстарда қолдана білу; 5.5.2.1 мұғалімнің көмегімен сұраулы сөйлемнің жасалу жолдарын түсіну, қолдану;
Ұлы табиғаты	Дала Қ. Мырзалиев "Табиғат – жаратылыс пернесі" өлеңі	Тыңдалым	5.1.2.1 күнделікті өмірге қатысы бар таныс сөздердің мағынасын түсіну; 5.1.3.1 естіп-көру арқылы тыңдаған мәтін мазмұны бойынша мұғалімнің көмегімен сұрақтарға жауап беру, сәйкес суреттерді таңдау; 5.1.4.1 көргендерін сұрақ қою, қысқа жауап арқылы мазмұнын түсінгенін білдіру; 5.1.5.1 мұғалімнің, сыныптастарының сұрақтарына жауап беруге, өздігінен сұрақ қоя білуге бағыттау;
		Айтылым	5.2.1.1 сөйлесу барысында танысу, өзі туралы айту, затты сипаттау үшін сөздер мен сөзтіркестерді қолдана білу; 5.2.6.1 оқыған, тыңдаған материал жайында өзінің қарапайым бағалау пікірін білдіру ("мен келісемін/келіспеймін...", "маған ұнады/ұнамады...");
		Оқылым	5.3.2.1 мұғалімнің көмегімен мәтін мазмұны бойынша сұрақ құрастыра білу;

			5.3.3.1 кейіпке бөліп оқуды меңгеру; 5.3.5.1 ұсынылған тақырыптан керекті мәлімет алу;
		Жазылым	5.4.1.1 мұғалімнің көмегімен шағын мәтін құру; 5.4.4.1 2-3 қарапайым сөйлем мен сөзтіркестерін дұрыс көшіріп жаза білу;
		Тілдік бағдар	5.5.1.1 жазбаша және ауызша тілде "кім?, не?" сұрақтарына жауап беретін затты білдіретін сөздерді ажырата білу; 5.5.1.6 мұғалімнің көмегімен мекен, мезгіл үстеулерін ауызша және жазбаша жұмыстарда қолдана білу; 5.5.1.7 мұғалімнің көмегімен жалғаулықтардың (қарсылықты қатынасты) қызметін білу; 5.5.2.1 мұғалімнің көмегімен сұраулы сөйлемнің жасалу жолдарын түсіну, қолдану

2)
2-кесте

б-сынып:

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Ер есімі – ел есінде!	Ф. Мүсірепов "Қазақ солдаты" романы (үзінді)	Тыңдалым	6.1.2.1 жаңа сөздер мен сөзтіркестердің лексикалық мағынасын түсіну; 6.1.3.1 күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну; 6.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу;
		Айтылым	6.2.5.1 видеоматериалдағы сөздерді пайдалана отырып суреттеу; 6.2.6.1 ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында салыстырмалы негізде қарапайым бағалау пікірін білдіру ("мен ойлаймын...", "мен есептеймін...");
		Оқылым	6.3.1.1 мәтіннің мазмұнын негізгі сөздер, сөздер және сөзтіркестер арқылы түсіну; 6.3.2.1 мұғалімнің көмегімен мәтін мазмұны бойынша сұрақ құрастыра білу және жауап бере білу;
		Жазылым	6.4.2.1 мұғалімнің көмегімен немесе өздігінен бейне ақпараттың, мәтіннің мазмұнын жоспар негізінде жеткізу; 6.4.3.1 мұғалімнің көмегімен қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану;
		Тілдік бағдар	6.5.1.1 мұғалімнің көмегімен зат есім, сын есім, етістіктерді жазбаша және ауызша сөйлемдерде қолдана білу, ажырата білу;

			<p>6.5.1.2 пікір білдіру мақсатымен сөйлемдерді тарату;</p> <p>6.5.1.5 болымды, болымсыз етістіктерді ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану;</p> <p>6.5.2.1 жазба жұмыстарында хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру;</p>
Отан отбасынан басталады	М. Әуезов "Абай жолы" романы, "Қайтқанда" тарауы (үзінді)	Тыңдалым	<p>6.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту;</p> <p>6.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу;</p>
		Айтылым	<p>6.2.4.1 қысқа мәтінді айтып беру;</p> <p>6.2.5.1 бейнематериалдағы сөздерді пайдалана отырып суреттеу;</p> <p>6.2.6.1 ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында салыстырмалы негізде қарапайым бағалау пікірін білдіру ("мен ойлаймын...", "мен есептеймін...");</p>
		Оқылым	<p>6.3.1.1 мәтіннің мазмұнын негізгі сөздер, сөздер және сөзтіркестер арқылы түсіну;</p> <p>6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді сұрақтар арқылы ала білу;</p>
		Жазылым	<p>6.4.1.1 мұғалімнің көмегімен таныс сөздерді қолданып, шағын әңгіме жазу;</p> <p>6.4.2.1 мұғалімнің көмегімен немесе өздігінен бейне ақпараттың, мәтіннің мазмұнын жоспар негізінде жеткізу;</p> <p>6.4.3.1 мұғалімнің көмегімен қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану;</p> <p>6.4.4.1 аты-жөндерін, жануарларға қойған аттарды бас әріппен жаза білу;</p>
		Тілдік бағдар	<p>6.5.1.1 мұғалімнің көмегімен зат есім, сын есім, етістіктерді жазбаша және ауызша сөйлемдерде қолдана білу, ажырата білу;</p> <p>6.5.2.1 жазба жұмыстарында хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру;</p>
2-тоқсан			
Қазіргі қазақ ауылы мен қаланың тыныс-тіршілігі	Ә. Дүйсенбиев "Бәтінке, шұжық, балқаймақ" өлеңі	Тыңдалым	<p>6.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту;</p> <p>6.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу;</p>
		Айтылым	<p>6.2.1.1 сөйлесу барысында сұраулы сөйлемдерге сөздерді, сөзтіркестерін қолдана</p>

			білу; 6.2.2.1 сюжеттік суреттер негізі бойынша ойларын білдіру; 6.2.6.1 ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында салыстырмалы негізде қарапайым бағалау пікірін білдіру ("мен ойлаймын...", "мен есептеймін...");
		Оқылым	6.3.3.1 таңдамалы оқу әдісін меңгеру; 6.3.4.1 тірек сөздер көмегімен жоспар құрау; 6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді сұрақтар арқылы ала білу;
		Жазылым	6.4.1.1 мұғалімнің көмегімен таныс сөздерді қолданып, шағын әңгіме жазу; 6.4.3.1 мұғалімнің көмегімен қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану; 6.4.4.1 аты-жөндерін, жануарларға қойған аттарды бас әріппен жаза білу;
		Тілдік бағдар	6.5.1.1 мұғалімнің көмегімен зат есім, сын есім, етістіктерді жазбаша және ауызша сөйлемдерде қолдана білу, ажырата білу; 6.5.2.1 жазба жұмыстарында хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру;
Таулар сыры	М. Мақатаев "Мен таулықпын" өлеңі	Тыңдалым	6.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту; 6.1.2.1 жаңа сөздер мен сөзтіркестердің лексикалық мағынасын түсіну; 6.1.3.1 күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну; 6.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу;
		Айтылым	6.2.3.1 тілдік нормаларды сақтай отырып белгілі бір тақырып бойынша тілдік жағдаяттарға қатысу, әнгімелесушінің не айтып тұрғанын түсіну; 6.2.4.1 қысқа мәтінді айтып беру; 6.2.5.1 бейнематериалдағы сөздерді пайдалана отырып суреттеу;
		Оқылым	6.3.2.1 мұғалімнің көмегімен мәтін мазмұны бойынша сұрақ құрастыра білу және жауап бере білу; 6.3.3.1 таңдамалы оқу әдісін меңгеру; 6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді сұрақтар арқылы ала білу;
		Жазылым	6.4.1.1 мұғалімнің көмегімен таныс сөздерді

			<p>колданып, шағын әңгіме жазу; 6.4.2.1 мұғалімнің көмегімен немесе өздігінен бейне ақпараттың, мәтіннің мазмұнын жоспар негізінде жеткізу;</p>
		Тілдік бағдар	<p>6.5.1.1 мұғалімнің көмегімен зат есім, сын есім, етістіктерді жазбаша және ауызша сөйлемдерде қолдану, оларды ажырата білу; 6.5.1.2 пікір білдіру міндетімен сөйлемдерді тарату; 6.5.2.1 жазба жұмыстарында хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру;</p>
3-тоқсан			
Қуат көзін үнемдей білеміз бе?	Б. Сүлейменов "Күннен келген адам" кітабы (үзінді)	Тыңдалым	<p>6.1.3.1 күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну; 6.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу;</p>
		Айтылым	<p>6.2.1.1 сөйлесу барысында сұраулы сөйлемдерге сөздерді, сөзтіркестерін қолдана білу; 6.2.2.1 сюжеттік суреттер негізі бойынша ойларын білдіру; 6.2.3.1 тілдік нормаларды сақтай отырып белгілі бір тақырып бойынша тілдік жағдаяттарға қатысу, әңгімелесушінің не айтып тұрғанын түсіну; 6.2.4.1 қысқа мәтінді айтып беру; 6.2.5.1 видеоматериалдағы сөздерді пайдалана отырып суреттеу; 6.2.6.1 ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында салыстырмалы негізде қарапайым бағалау пікірін білдіру ("мен ойлаймын...", "мен есептеймін...");</p>
		Оқылым	<p>6.3.1.1 мәтіннің мазмұнын негізгі сөздер, сөздер және сөзтіркестер арқылы түсіну; 6.3.2.1 мұғалімнің көмегімен мәтін мазмұны бойынша сұрақ құрастыра білу және жауап бере білу; 6.3.3.1 таңдамалы оқу әдісін меңгеру; 6.3.4.1 тірек сөздер көмегімен жоспар құрау; 6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді сұрақтар арқылы ала білу;</p>
		Жазылым	<p>6.4.1.1 мұғалімнің көмегімен таныс сөздерді қолданып, шағын әңгіме жазу; 6.4.2.1 мұғалімнің көмегімен немесе өздігінен бейнеақпарат пен мәтіннің мазмұнын жоспар негізінде жеткізу;</p>
		Тілдік бағдар	6.5.1.1 мұғалімнің көмегімен зат есім, сын

			есім, етістіктерді жазбаша және ауызша сөйлемдерде қолдана білу, ажырата білу; 6.5.1.7 ыңғайластық және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану; 6.5.2.1 жазба жұмыстарында хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру;
Астана мәдениет өнер ордасы	пен Ө. Ысқақ "Күн ұлымын"	Тыңдалым	6.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту; 6.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу;
		Айтылым	6.2.4.1 қысқа мәтінді айтып беру; 6.2.5.1 бейнематериалдағы сөздерді пайдалана отырып суреттеу; 6.2.6.1 ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында салыстырмалы негізде қарапайым бағалау пікірін білдіру ("мен ойлаймын...", "мен есептеймін...");
		Оқылым	6.3.3.1 таңдамалы оқу әдісін меңгеру; 6.3.4.1 тірек сөздер көмегімен жоспар құрау; 6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді сұрақтар арқылы ала білу;
		Жазылым	6.4.1.1 мұғалімнің көмегімен таныс сөздерді қолданып, шағын әңгіме жазу; 6.4.2.1 мұғалімнің көмегімен немесе өздігінен бейне ақпараттың, мәтіннің мазмұнын жоспар негізінде жеткізу; 6.4.3.1 мұғалімнің көмегімен қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану; 6.4.4.1 аты-жөндерін, жануарларға қойған аттарды бас әріппен жаза білу;
		Тілдік бағдар	6.5.1.3 сан есім (бірліктер, ондықтар, жүз, мың) атауларын білу, орынды қолдану; 6.5.1.4 мұғалімнің көмегімен жіктеу, сілтеу, сұрау есімдіктерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану; 6.5.1.6 мекен және мезгіл үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 6.5.2.1 жазба жұмыстарында хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру;
Қазақстан қорықтары (сыныптан оқу)	тыс Ө. Тұрманжанов "Қарлығаш, дәуіт, жылан"	Тыңдалым	6.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту; 6.1.2.1 жаңа сөздер мен сөзтіркестердің

			<p>лексикалық мағынасын түсіну; 6.1.3.1 күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну; 6.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу;</p>
		Айтылым	<p>6.2.1.1 сөйлесу барысында сұраулы сөйлемдерде сөздер мен сөзтіркестерін қолдана білу; 6.2.2.1 сюжеттік суреттер негізі бойынша ойларын білдіру; 6.2.3.1 тілдік нормаларды сақтай отырып белгілі бір тақырып бойынша тілдік жағдаяттарға қатысу, әнгімелесушінің не айтып тұрғанын түсіну; 6.2.4.1 қысқа мәтінді айтып беру; 6.2.5.1 бейнематериалдағы сөздерді пайдалана отырып суреттеу; 6.2.6.1 ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында салыстырмалы негізде қарапайым бағалау пікірін білдіру ("мен ойлаймын...", "мен есептеймін...");</p>
		Оқылым	<p>6.3.1.1 мәтіннің мазмұнын негізгі сөздер, сөздер және сөзтіркестер арқылы түсіну; 6.3.2.1 мұғалімнің көмегімен мәтін мазмұны бойынша сұрақ құрастыра білу және жауап бере білу; 6.3.3.1 таңдамалы оқу әдісін меңгеру;</p>
		Жазылым	<p>6.4.1.1 мұғалімнің көмегімен таныс сөздерді қолданып, шағын әңгіме жазу; 6.4.3.1 мұғалімнің көмегімен қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану; 6.4.4.1 аты-жөндері, жануарларға қойған аттарды бас әріппен жаза білу;</p>
		Тілдік бағдар	<p>6.5.1.1 мұғалімнің көмегімен зат есім, сын есім, етістіктерді жазбаша және ауызша түрде қолдану, оларды ажырата білу; 6.5.1.2 пікір білдіру міндетімен сөйлемдерді тарату; 6.5.1.6 мекен және мезгіл үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 6.5.2.1 жазба жұмыстарында хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру;</p>
Болашақ мамандықтары	А. Машанов "Жер астына саяхат"	Тыңдалым	<p>6.1.2.1 жаңа сөздер мен сөзтіркестердің лексикалық мағынасын түсіну; 6.1.3.1 күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну; 6.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу;</p>

		Айтылым	6.2.1.1 сөйлесу барысында сұраулы сөйлемдерде сөздерді, сөзтіркестерін қолдана білу; 6.2.4.1 қысқа мәтінді айтып беру; 6.2.5.1 видеоматериалдағы сөздерді пайдалана отырып суреттеу; 6.2.6.1 ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында салыстырмалы негізде қарапайым бағалау пікірін білдіру ("мен ойлаймын...", "мен есептеймін...");
		Оқылым	6.3.1.1 мәтіннің мазмұнын негізгі сөздер, сөздер және сөзтіркестер арқылы түсіну; 6.3.2.1 мұғалімнің көмегімен мәтін мазмұны бойынша сұрақ құрастыра білу және жауап бере білу; 6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді сұрақтар арқылы ала білу;
		Жазылым	6.4.1.1 мұғалімнің көмегімен таныс сөздерді қолданып, шағын әңгіме жазу; 6.4.2.1 мұғалімнің көмегімен немесе өздігінен бейнеақпарат пен мәтіннің мазмұнын жоспар негізінде жеткізу; 6.4.3.1 мұғалімнің көмегімен қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану; 6.4.4.1 аты-жөндері, жануарларға қойған аттарды бас әріппен жаза білу;
		Тілдік бағдар	6.5.1.1 мұғалімнің көмегімен зат есім, сын есім, етістіктерді жазбаша және ауызша түрде қолдану, оларды ажырата білу; 6.5.1.7 ыңғайластық және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 6.5.2.1 жазба жұмыстарында хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру;
4-тоқсан			
Қазақстан және Ұлы Жібек жолы	Д. Досжан "Жібек жолы" романы (үзінді)	Тыңдалым	6.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту; 6.1.2.1 жаңа сөздер мен сөзтіркестердің лексикалық мағынасын түсіну; 6.1.3.1 күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну; 6.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу;
		Айтылым	6.2.5.1 бейнематериалдағы сөздерді пайдалана отырып суреттеу;

			6.2.6.1 ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында салыстырмалы негізде қарапайым бағалау пікірін білдіру ("мен ойлаймын...", "мен есептеймін...");
		Оқылым	6.3.1.1 мәтіннің мазмұнын негізгі сөздер, сөздер және сөзтіркестер арқылы түсіну; 6.3.4.1 тірек сөздер көмегімен жоспар құрау; 6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді сұрақтар арқылы ала білу;
		Жазылым	6.4.1.1 мұғалімнің көмегімен таныс сөздерді қолданып, шағын әңгіме жазу; 6.4.3.1 мұғалімнің көмегімен қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану; 6.4.4.1 аты-жөндерін, жануарларға қойған аттарды бас әріппен жаза білу;
		Тілдік бағдар	6.5.1.6 мекен және мезгіл үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 6.5.1.7 ыңғайластық және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 6.5.2.1 жазба жұмыстарында хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру;
Жер байлығына аяулы көзқарас	Ш. Айтматов "Ана – Жер Ана"	Тыңдалым	6.1.2.1 жаңа сөздер мен сөзтіркестердің лексикалық мағынасын түсіну. 6.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу.
		Айтылым	6.2.4.1 қысқа мәтінді айтып беру; 6.2.5.1 видеоматериалдағы сөздерді пайдалана отырып суреттеу; 6.2.6.1 ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында салыстырмалы негізде қарапайым бағалау пікірін білдіру ("мен ойлаймын...", "мен есептеймін...");
		Оқылым	6.3.1.1 мәтіннің мазмұнын негізгі сөздер, сөздер және сөзтіркестер арқылы түсіну; 6.3.3.1 таңдамалы оқу әдісін меңгеру; 6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді сұрақтар арқылы ала білу;
		Жазылым	6.4.1.1 мұғалімнің көмегімен таныс сөздерді қолданып, шағын әңгіме жазу; 6.4.4.1 аты-жөндерін, жануарларға қойған аттарды бас әріппен жаза білу;
		Тілдік бағдар	6.5.1.1 мұғалімнің көмегімен зат есім, сын есім, етістіктерді жазбаша және ауызша сөйлемдерде қолдана білу, ажырата білу; 6.5.1.4 мұғалімнің көмегімен жіктеу, сілтеу,

			сұрау есімдіктерін жазбаша және ауызша жұмыстарда орынды қолдану; 6.5.2.1 жазба жұмыстарында хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру;
Олимпиада жеңімпаздары – Қазақстан мақтанышы (сыныптан тыс оқу)	М. Әлімбаев "Шынықсаң, шымыр боларсың" өлеңі. Ә. Дүйсенбиев "Күшті болсам мен егер".	Тыңдалым	6.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту;
		Айтылым	6.2.1.1 сөйлесу барысында сұраулы сөйлемдерде сөздер мен сөзтіркестерін қолдана білу; 6.2.2.1 сюжеттік суреттер негізі бойынша ойларын білдіру; 6.2.6.1 ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында салыстырмалы негізде қарапайым бағалау пікірін білдіру ("мен ойлаймын...", "мен есептеймін...");
		Оқылым	6.3.1.1 мәтіннің мазмұнын негізгі сөздер, сөздер және сөзтіркестер арқылы түсіну; 6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді сұрақтар арқылы ала білу;
		Жазылым	6.4.2.1 мұғалімнің көмегімен немесе өздігінен бейне ақпараттың, мәтіннің мазмұнын жоспар негізінде жеткізу; 6.4.4.1 аты-жөндерін, жануарларға қойған аттарды бас әріппен жаза білу;
		Тілдік бағдар	6.5.1.1 мұғалімнің көмегімен зат есім, сын есім, етістіктерді жазбаша және ауызша сөйлемдерде қолдана білу, ажырата білу; 6.5.1.7 ыңғайластық және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 6.5.2.1 жазба жұмыстарында хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру;
Абайды оқы, таңырқа! (сыныптан тыс оқу)	Абай Құнанбайұлы. Табиғат лирикасы. "Жазғытұры", "Жаз", "Күз", "Қыс" өлеңдері.	Тыңдалым	6.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту; 6.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу;
		Айтылым	6.2.1.1 сөйлесу барысында сұраулы сөйлемдерде сөздер мен сөзтіркестерін қолдана білу; 6.2.2.1 сюжеттік суреттер негізі бойынша ойларын білдіру; 6.2.3.1 тілдік нормаларды сақтай отырып

			<p>белгілі бір тақырып бойынша тілдік жағдаяттарға қатысу, әнгімелесушінің не айтып тұрғанын түсіну;</p> <p>6.3.1.1 мәтіннің мазмұнын негізгі сөздер, сөздер және сөзтіркестер арқылы түсіну; 6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді сұрақтар арқылы ала білу;</p> <p>6.4.3.1 мұғалімнің көмегімен қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану; 6.4.4.1 аты-жөндерін, жануарларға қойған аттарды бас әріппен жаза білу;</p> <p>6.5.1.1 мұғалімнің көмегімен зат есім, сын есім, етістіктерді жазбаша және ауызша сөйлемдерде қолдану, ажырата білу; 6.5.1.2 пікір білдіру міндетімен сөйлемдерді тарату; 6.5.1.3 сан есім (бірліктер, ондықтар, жүз, мың) атауларын білу, орынды қолдану;</p>
3) 3-кесте			7-сынып:
Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Қазақ ұлттық қолөнері (сыныптан тыс оқу)	Б. Әбілдаұлы "Талас – Тараз" тарихи-деректі романы (үзінді)	Тыңдалым	<p>7.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту және тақырыбын анықтау;</p> <p>7.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, негізгі ойды анықтау.</p> <p>7.1.5.1 сұрақ-жауап арқылы тілдерін дамыту;</p>
		Айтылым	<p>7.2.2.1 тірек сұрақтар негізі арқылы ойларын білдіру;</p> <p>7.2.5.1 негізгі сөздерді қолдана отырып сюжетті суреттеу;</p> <p>7.2.6.1 негізгі сөздерге сүйене отырып құрылған жоспар негізінде ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында бағалау пікірін білдіру;</p>
		Оқылым	<p>7.3.1.1 мәтін мазмұнын негізгі сөздер, сөзтіркестер, сөйлемдер арқылы түсіну;</p> <p>7.3.5.1 жоспарға сүйене отырып берілген тақырып бойынша қажетті мәліметтерді ала білу;</p>
		Жазылым	7.4.4.1 мұғалімнің көмегімен сөздерді бөліп жазу;

			Тілдік бағдар	7.5.1.4 мұғалімнің көмегімен өздік, болымсыздық, белгісіздік, жалпылау есімдіктерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану; 7.5.1.5 етістіктің шақтарының (нақ осы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану; 7.5.1.6 сын-қимыл (бейне) және мөлшер үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды;
Саяхат және туризм	Шоқан және "Жоңғария (үзінді)	Уалиханов очерктері"	Тыңдалым	7.1.3.1 тұрмыстық-әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну; 7.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, негізгі ойды анықтау; 7.1.5.1 сұрақ-жауап арқылы тілдерін дамыту;
			Айтылым	7.2.1.1 сөйлегенде синоним, амоним қосылған сөздер және сөзтіркестерін қолдану; 7.2.5.1 негізгі сөздерді қолдана отырып сюжетті суреттеу;
			Оқылым	7.3.1.1 мәтін мазмұнын негізгі сөздер, сөзтіркестер, сөйлемдер арқылы түсіну; 7.3.5.1 жоспарға сүйене отырып берілген тақырып бойынша қажетті мәліметтерді ала білу;
			Жазылым	7.4.3.1 мұғалімнің көмегімен бірыңғай мүшелері бар қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану; 7.4.4.1 мұғалімнің көмегімен сөздерді бөліп жазу;
			Тілдік бағдар	7.5.1.1 мұғалімнің көмегімен заттың көлемі, пішіні, түсін сәйкестендіру, заттың сынын білдіретін сөздерді қолдану; 7.5.1.4 мұғалімнің көмегімен өздік, болымсыздық, белгісіздік, жалпылау есімдіктерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану; 7.5.1.5 етістіктің шақтарының (нақ осы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану;
Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі - қазақ тілін оқып-үйренеміз. Үштілді білу – үлкен өнер.	М. Жұмабаев "Қазақ тілі" өлеңі	Тыңдалым	7.1.2.1 тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздердің лексикалық мағынасын түсіну; 7.1.3.1 тұрмыстық-әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну; 7.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, негізгі ойды анықтау;	

			7.1.5.1 сұрақ-жауап арқылы тілдерін дамыту;
		Айтылым	7.2.1.1 сөйлегенде синоним, омоним қосылған сөздер және сөзтіркестерін қолдану;
		Оқылым	7.3.1.1 мәтін мазмұнын негізгі сөздер, сөзтіркестер, сөйлемдер арқылы түсіну; 7.3.5.1 жоспарға сүйене отырып берілген тақырып бойынша қажетті мәтіндерді ала білу;
		Жазылым	7.4.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіндер (хат, есеп беру) жазу, өз ойларын білдіру; 7.4.4.1 мұғалімнің көмегімен сөздерді бөліп жазу;
		Тілдік бағдар	7.5.1.1 мұғалімнің көмегімен заттың көлемі, пішіні, мен түсін сәйкестендіру, заттың сынын білдіретін сөздерді қолдану; 7.5.1.6 сын-қимыл (бейне) және мөлшер үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 7.5.2.1 жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтай отырып жай сөйлем құрастыру;
2-тоқсан			
Уақыт – ұлы күш	Абай Құнанбаев "Сағаттың емес ермек" шықылдағы	Тыңдалым	7.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту және тақырыбын анықтау; 7.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, негізгі ойды анықтау. 7.1.5.1 сұрақ-жауап арқылы тілдерін дамыту;
		Айтылым	7.2.1.1 сөйлегенде синоним, омоним қосылған сөз және сөзтіркестерін қолдану; 7.2.4.1 оқиға барысын сақтай отырып, әнгімелерді таныс сөздерді пайдаланып айтып беру; 7.2.5.1 негізгі сөздерді қолдана отырып сюжетті суреттеу;
		Оқылым	7.3.2.1 мәтіннің мазмұнын бағалауға бағытталған сұрақтарды құрастыру; 7.3.3.1 кіріспе оқу әдісін меңгеру; 7.3.5.1 жоспарға сүйене отырып берілген тақырып бойынша қажетті мәтіндерді ала білу;
		Жазылым	7.4.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіндер (хат, есеп беру) жазу, өз ойларын білдіру; 7.4.2.1 мұғалімнің көмегімен немесе өздігінен бейне ақпараттың, мәтіннің мазмұнын жоспар негізінде жеткізу;
		Тілдік бағдар	7.5.1.1 мұғалімнің көмегімен заттың көлемі,

			пішіні мен түсін сәйкестендіру, заттың сынын білдіретін сөздерді қолдану; 7.5.1.2 затты және заттың қимылын білдіретін сөздерді келістіру; 7.5.2.1 жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтай отырып жай сөйлем құрастыру;
Қазақстанның ежелгі қалалары және Ұлы Жібек жолы	Б. Ұзақов "Жантаза"	Тыңдалым	7.1.2.1 тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздердің лексикалық мағынасын түсіну; 7.1.3.1 тұрмыстық-әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну; 7.1.5.1 сұрақ-жауап арқылы тілдерін дамыту;
		Айтылым	7.2.1.1 сөйлегенде синоним, омоним қосылған сөздер және сөзтіркестерін қолдану; 7.2.4.1 оқиға барысын сақтай отырып, әңгімелерді таныс сөздерді пайдаланып айтып беру; 7.2.5.1 негізгі сөздерді қолдана отырып сюжетті суреттеу;
		Оқылым	7.3.1.1 мәтін мазмұнын негізгі сөздер, сөзтіркестер, сөйлемдер арқылы түсіну; 7.3.5.1 жоспарға сүйене отырып берілген тақырып бойынша қажетті мәтіндерді ала білу;
		Жазылым	7.4.3.1 мұғалімнің көмегімен бірыңғай мүшелері бар қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану; 7.4.4.1 мұғалімнің көмегімен сөздерді бөліп жазу;
		Тілдік бағдар	7.5.1.2 затты және заттың қимылын білдіретін сөздерді келістіру; 7.5.1.3 реттік сан есімдер мен жинақтық сан есімдерді жазбаша және ауызша жұмыстарда орынды қолдану; 7.5.1.7 талғаулықты немесе кезектестік мәнді және себеп-салдарлық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 7.5.2.1 жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтай отырып жай сөйлем құрастыру;
Спорт және денсаулық күтімі (сыныптан тыс оқу)	Т. Нұрмағанбетов "Он төрт жасар жігіт"	Тыңдалым	7.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, негізгі ойды анықтау. 7.1.5.1 сұрақ-жауап арқылы тілдерін дамыту;
		Айтылым	7.2.1.1 сөйлегенде синоним, амоним қосылған сөз және сөзтіркестерін қолдану; 7.2.5.1 негізгі сөздерді қолдана отырып сюжетті суреттеу;

			7.2.6.1 негізгі сөздерге сүйене отырып құрылған жоспар негізінде ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында бағалау пікірін білдіру;
		Оқылым	7.3.1.1 мәтін мазмұнын негізгі сөздер, сөзтіркестер, сөйлемдер арқылы түсіну; 7.3.2.1 мәтіннің мазмұнын бағалауға бағытталған сұрақтарды құрастыру; 7.3.3.1 кіріспе оқу әдісін меңгеру; 7.3.4.1 сұрақтар негізінде негізгі сөздер көмегімен жоспар құру; 7.3.5.1 жоспарға сүйене отырып берілген тақырып бойынша қажетті мәліметтерді ала білу;
		Жазылым	7.4.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіндер (хат, есеп беру) жазу, өз ойларын білдіру; 7.4.3.1 мұғалімнің көмегімен бірыңғай мүшелері бар қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану; 7.4.4.1 мұғалімнің көмегімен сөздерді бөліп жазу;
		Тілдік бағдар	7.5.1.7 талғаулықты немесе кезектестік және себеп-салдарлық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану; 7.5.2.1 жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтай отырып жай сөйлем құрастыру;
Ұқсатым. Сән. Талғам. (сыныптан оқу)	Сән. Ақан сері "Жігіт сипаты", "Қыз сипаты"	Тыңдалым	7.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту және тақырыбын анықтау; 7.1.5.1 сұрақ-жауап арқылы тілдерін дамыту;
		Айтылым	7.2.1.1 сөйлегенде синоним, омоним қосылған сөз және сөзтіркестерін қолдану; 7.2.5.1 негізгі сөздерді қолдана отырып сюжетті суреттеу; 7.2.6.1 негізгі сөздерге сүйене отырып құрылған жоспар негізінде ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында бағалау пікірін білдіру;
		Оқылым	7.3.1.1 мәтін мазмұнын негізгі сөздер, сөзтіркестер, сөйлемдер арқылы түсіну; 7.3.3.1 кіріспе оқу әдісін меңгеру; 7.3.4.1 сұрақтар негізінде негізгі сөздер көмегімен жоспар құру; 7.3.5.1 жоспарға сүйене отырып берілген тақырып бойынша қажетті мәліметтерді ала білу;
		Жазылым	7.4.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіндер (хат,

			<p>есеп беру) жазу, өз ойларын білдіру; 7.4.2.1 мұғалімнің көмегімен немесе өздігінен бейне ақпараттың, мәтіннің мазмұнын жоспар негізінде жеткізу; 7.4.3.1 мұғалімнің көмегімен бірыңғай мүшелері бар қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану; 7.4.4.1 мұғалімнің көмегімен сөздерді бөліп жазу;</p>
		Тілдік бағдар	<p>7.5.1.1 мұғалімнің көмегімен заттың көлемі, пішіні мен түсін сәйкестендіру, заттың сынын білдіретін сөздерді қолдану; 7.5.1.7 талғаулықты немесе кезектестік және себеп-салдарлық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 7.5.2.1 жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтай отырып жай сөйлем құрастыру;</p>
3-тоқсан			
Музыка. Қазақтың киелі домбырасы.	I. Жансүгіров "Күйші" поэмасы (үзінді)	Тыңдалым	<p>7.1.2.1 тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздердің лексикалық мағынасын түсіну; 7.1.5.1 сұрақ-жауап арқылы тілдерін дамыту;</p>
		Айтылым	<p>7.2.1.1 сөйлегенде синоним, амоним қосылған сөз және сөзтіркестерін қолдану; 7.2.4.1 оқиға барысын сақтай отырып, әңгімелерді таныс сөздерді пайдаланып айтып беру; 7.2.5.1 негізгі сөздерді қолдана отырып сюжетті суреттеу;</p>
		Оқылым	<p>7.3.4.1 сұрақтар негізінде жоспар құру; 7.3.5.1 жоспарға сүйене отырып берілген тақырып бойынша қажетті мәтіметтерді ала білу;</p>
		Жазылым	<p>7.4.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіндер (хат, есеп беру) жазу, өз ойларын білдіру; 7.4.4.1 мұғалімнің көмегімен сөздерді бөліп жазу;</p>
		Тілдік бағдар	<p>7.5.1.2 затты және заттың қимылын білдіретін сөздерді келістіру; 7.5.1.3 реттік сан есімдер мен жинақтық сан есімдерді жазбаша және ауызша жұмыстарда орынды қолдану; 7.5.1.7 талғаулықты немесе кезектестік мәнді білдіретін және себеп-салдарлық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;</p>
Төрт түлік мал мен егіншілік – ел	F. Мұстафин "Шығанақ"	Тыңдалым	7.1.3.1 тұрмыстық-әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің

берекесі	романы (үзінді)		мағынасын түсіну; 7.1.5.1 сұрақ-жауап арқылы тілдерін дамыту;
		Айтылым	7.2.1.1 сөйлегенде синоним, амоним қосылған сөз және сөзтіркестерін қолдану; 7.2.5.1 негізгі сөздерді қолдана отырып сюжетті суреттеу; 7.2.6.1 негізгі сөздерге сүйене отырып құрылған жоспар негізінде ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында бағалау пікірін білдіру;
		Оқылым	7.3.1.1 мәтін мазмұнын негізгі сөздер, сөзтіркестер, сөйлемдер арқылы түсіну; 7.3.2.1 мәтіннің мазмұнын бағалауға бағытталған сұрақтарды құрастыру;
		Жазылым	7.4.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіндер (хат, есеп беру) жазу, өз ойларын білдіру; 7.4.4.1 мұғалімнің көмегімен сөздерді бөліп жазу;
		Тілдік бағдар	7.5.1.1 мұғалімнің көмегімен заттың көлемі, пішіні мен түсін сәйкестендіру, заттың сынын білдіретін сөздерді қолдану; 7.5.1.7 талғаулықты немесе кезектестік мәнді білдіретін және себеп-салдарлық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану;
Наурыз мейрамы. Ақ мол болсын! Ұлыс оң болсын!	М. Мақатев "Наурыз"	Тыңдалым	7.1.2.1 тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздердің лексикалық мағынасын түсіну; 7.1.3.1 тұрмыстық-әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну; 7.1.5.1 сұрақ-жауап арқылы тілдерін дамыту;
		Айтылым	7.2.1.1 сөйлегенде синоним, омоним қосылған сөз және сөзтіркестерін қолдану; 7.2.2.1 тірек сұрақтар негізі арқылы ойларын білдіру;
		Оқылым	7.3.5.1 жоспарға сүйене отырып берілген тақырып бойынша қажетті мәтіметтерді ала білу;
		Жазылым	7.4.3.1 мұғалімнің көмегімен бірыңғай мүшелері бар қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану; 7.4.4.1 мұғалімнің көмегімен сөздерді бөліп жазу;
		Тілдік бағдар	7.5.1.1 мұғалімнің көмегімен заттың көлемі, пішіні мен түсін сәйкестендіру, заттың сынын білдіретін сөздерді қолдану; 7.5.1.7 талғаулықты немесе кезектестік мәнді және себеп-салдарлық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;

			7.5.2.1 жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтай отырып жай сөйлем құрастыру;
4-тоқсан			
Батыр туса – ел ырысы	А. Нұршайықов "Аңыз бен ақиқат" (үзінді)	Тыңдалым	7.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту және тақырыбын анықтау; 7.1.5.1 сұрақ-жауап арқылы тілдерін дамыту;
		Айтылым	7.2.1.1 сөйлегенде синоним, омоним қосылған сөз және сөзтіркестерін қолдану; 7.2.6.1 негізгі сөздерге сүйене отырып құрылған жоспар негізінде ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында бағалау пікірін білдіру;
		Оқылым	7.3.1.1 мәтін мазмұнын негізгі сөздер, сөзтіркестер, сөйлемдер арқылы түсіну; 7.3.3.1 кіріспе оқу әдісін меңгеру. 7.3.4.1 сұрақтар негізінде негізгі сөздер көмегімен жоспар құру;
		Жазылым	7.4.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіндер (хат,есеп беру) жазу, өз ойларын білдіру; 7.4.4.1 мұғалімнің көмегімен сөздерді бөліп жазу;
		Тілдік бағдар	7.5.1.1 мұғалімнің көмегімен заттың көлемі, пішіні мен түсін сәйкестендіру, заттың сынын білдіретін сөздерді қолдану; 7.5.1.6 сын-қимыл (бейне) және мөлшер үстеулерді ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану;
Ғылым мен техниканың соңғы жаңалықтары (сыныптан тыс оқу)	Майкл Х. Харт "100 ұлы адам" атты кітабынан - "Альберт Эйнштейн".	Тыңдалым	7.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, негізгі ойды анықтау. 7.1.5.1 сұрақ-жауап арқылы тілдерін дамыту;
		Айтылым	7.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, негізгі ойды анықтау. 7.1.5.1 сұрақ-жауап арқылы тілдерін дамыту;
		Оқылым	7.2.1.1 сөйлегенде синоним, омоним қосылған сөз және сөзтіркестерін қолдану; 7.2.6.1 негізгі сөздерге сүйене отырып құрылған жоспар негізінде ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында бағалау пікірін білдіру;
		Жазылым	7.3.1.1 мәтін мазмұнын негізгі сөздер, сөзтіркестер, сөйлемдер арқылы түсіну; 7.3.5.1 жоспарға сүйене отырып берілген тақырып бойынша қажетті мәтіндерді ала білу;
		Тілдік бағдар	7.4.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіндер (хат,

			есеп беру) жазу, өз ойларын білдіру;
Жастықтың оты қайдасың?	М. Жұмабаев "Мен жастарға сенемін" өлеңі	Тыңдалым	7.5.1.1 мұғалімнің көмегімен заттың көлемі, пішіні мен түсін сәйкестендіру, заттың сынын білдіретін сөздерді қолдану; 7.5.1.7 талғаулықты немесе кезектестік мәнді және себеп-салдарлық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 7.5.2.1 жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтай отырып жай сөйлем құрастыру;
		Айтылым	7.1.1.1 ұжымдық немесе жекедыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту және тақырыбын анықтау;
		Оқылым	7.2.1.1 сөйлегенде синоним, амоним қосылған сөз және сөзтіркестерін қолдану; 7.2.2.1 тірек сұрақтар негізі арқылы ойларын білдіру; 7.2.5.1 негізгі сөздерді қолдана отырып сюжетті суреттеу; 7.2.6.1 негізгі сөздерге сүйене отырып құрылған жоспар негізінде ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында бағалау пікірін білдіру;
		Жазылым	7.3.4.1 сұрақтар негізінде негізгі сөздер көмегімен жоспар құру; 7.3.5.1 жоспарға сүйене отырып берілген тақырып бойынша қажетті мәтіметтерді ала білу;
		Тілдік бағдар	7.4.3.1 мұғалімнің көмегімен бірыңғай мүшелері бар қарапайым сөйлем соңында тыныс белгілерін қолдану; 7.4.4.1 мұғалімнің көмегімен сөздерді бөліп жазу; 7.5.1.1 мұғалімнің көмегімен заттың көлемі, пішіні мен түсін сәйкестендіру, заттың сынын білдіретін сөздерді қолдану; 7.5.1.2 затты және заттың қимылын білдіретін сөздерді келістіру; 7.5.1.3 реттік сан есімдер мен жинақтық сан есімдерді жазбаша және ауызша жұмыстарда орынды қолдану

4) 8-сынып:

4-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар (таңдау бойынша)	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Білім.	Ғылым.	О. Сүлейменов	Тыңдалым
			8.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш

Инновация.	"Қыш кітап"		аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту және басты сөздерді анықтау;
		Айтылым	8.2.2.1 жоспарға сүйене отырып ойларын білдіру; 8.2.6.1 құрылған жоспар бойынша ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында бағалау пікірін білдіру;
		Оқылым Н	8.3.1.1 негізгі ақпаратты тақырыпты анықтау арқылы түсіну; 8.3.2.1 мәтіннің мазмұнын бағалауға бағытталған сұрақтарды құрастыру және соларға жауап беру 8.3.3.1 ой-пікір оқу; әдісін меңгеру;
		Жазылым	8.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ауызекі сөйлеу стилі элементтерін қолдану арқылы мәтін жазу; 8.4.2.1 мұғалімнің көмегімен бейне ақпараттың, мәтіннің негізгі мазмұнын жеткізу. 8.4.3.1 мұғалімнің көмегімен қаратпа сөйлемдерде тыныс белгілерін қолдану; 8.4.4.1 мұғалімнің көмегімен септік жалғауларды жаза білу;
		Тілдік бағдар	8.5.1.1 материал бойынша заттың сынын білдіретін сөздерді ажырата білу, зат пен сынын сәйкестендіре білу; 8.5.1.7 септеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 8.5.2.1 жазба жұмыстарында ыңғайлас, қарсылықты, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;
Сауда жасай білесің бе?	Абай Құнанбаев "Базарға қарап тұрсам әркім барар".	Тыңдалым	8.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, сұрақтар негізінде негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	8.2.1.1 сөйлегенде эмоционалды боялған лексикалық сөз және сөзтіркестерін қолдана білу; 8.2.2.1 жоспарға сүйене отырып ойларын білдіру;
		Оқылым	8.3.1.1 негізгі ақпаратты тақырыпты анықтау арқылы түсіну; 8.3.5.1 жоспарға сүйене отырып, түрлі сұрақтар арқылы берілген тақырып бойынша керекті мәліметтерді алу;
		Жазылым	8.4.4.1 мұғалімнің көмегімен септік жалғауларды жаза білу;
		Тілдік бағдар	8.5.1.1 материал бойынша заттың сынын білдіретін сөздерді ажырата білу, зат пен сынын сәйкестендіре білу; 8.5.1.2 пікір білдіру міндетімен материалдың көлемі, пішіні жәнәтүсіне қарай сын есім

			сөздерін қолдану; 8.5.2.1 жазба жұмыстарында ыңғайлас, қарсылықты, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;
Жаһандық энергетикалық дағдарыс	Ш.Айтматов "Кассандра таңбасы".	Тыңдалым	8.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, сұрақтар негізінде негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	8.2.1.1 сөйлегенде эмоционалды боялған лексикалық сөз және сөзтіркестерін қолдана білу; 8.2.2.1 жоспарға сүйене отырып ойларын білдіру;
		Оқылым	8.3.1.1 негізгі ақпаратты тақырыпты анықтау арқылы түсіну; 8.3.2.1 мәтіннің мазмұнын бағалауға бағытталған сұрақтарды құрастыру және соларға жауап беру; 8.3.3.1 ой-пікір оқу әдісін меңгеру;
		Жазылым	8.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ауызекі сөйлеу стилі элементтерін қолдану арқылы мәтін жазу; 8.4.2.1 мұғалімнің көмегімен бейне ақпараттың, мәтіннің негізгі мазмұнын жеткізу; 8.4.3.1 мұғалімнің көмегімен қаратпа сөйлемдерде тыныс белгілерін қолдану; 8.4.4.1 мұғалімнің көмегімен септік жалғауларды жаза білу;
		Тілдік бағдар	8.5.1.1 материал бойынша заттың сынын білдіретін сөздерді ажырата білу, зат пен сынын сәйкестендіре білу; 8.5.2.1 жазба жұмыстарында ыңғайлас, қарсылықты, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;
2-тоқсан			
Достық пен татулық - таптырмас бақыт	Т. Айбергенов "Бір тойым бар".	Тыңдалым	8.1.2.1 тұрмыстық және рухани-адамгершілік тақырыптарға байланысты сөздердің лексикалық мағынасын түсіну; 8.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, сұрақтар негізінде негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	8.2.4.1 әңгімелерді таныс сөздерді пайдаланып айтып беру; 8.2.5.1 жоспарға сүйеніп, негізгі сөздерді қолдана отырып сюжетті суреттеу;
		Оқылым	8.3.1.1 негізгі ақпаратты тақырыпты анықтау арқылы түсіну; 8.3.3.1 ой-пікір оқу әдісін меңгеру; 8.3.4.1 мұғалімнің көмегімен қарапайым жоспар құру;
		Жазылым	8.4.4.1 мұғалімнің көмегімен септік жалғауларды жаза білу;

		Тілдік бағдар	8.5.1.1 материал бойынша заттың сынын білдіретін сөздерді ажырата білу, зат пен сынын сәйкестендіре білу; 8.5.1.4 мұғалімнің көмегімен одағай түрлерін мәтіннен ажырата алу, ауызша жұмыстарда орынды қолдану; 8.5.2.1 жазба жұмыстарында ыңғайлас, қарсылықты, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;
Кәсіп – бақыттың шырағы, Еңбек – ырыстың бұлағы (сыныптан тыс оқу)	Д. Исабеков "Ескерткіш".	Тыңдалым	8.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту және басты сөздерді анықтау;
		Айтылым	8.2.3.1 сөздердің лексикалық нормаларын сақтап, түсіну; 8.2.4.1 әңгімелерді таныс сөздерді пайдаланып айтып беру;
		Оқылым	8.3.1.1 негізгі ақпаратты тақырыпты анықтау арқылы түсіну; 8.3.3.1 ой-пікір оқу әдісін меңгеру; 8.3.4.1 мұғалімнің көмегімен қарапайым жоспар құру;
		Жазылым	8.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ауызекі сөйлеу стилі элементтерін қолдану арқылы мәтін жазу; 8.4.2.1 мұғалімнің көмегімен бейнеақпарат пен мәтіннің негізгі мазмұнын жеткізу; 8.4.3.1 мұғалімнің көмегімен қаратпа сөйлемдерде тыныс белгілерін қолдану; 8.4.4.1 мұғалімнің көмегімен септік жалғауларды жаза білу;
		Тілдік бағдар	8.5.1.4 мұғалімнің көмегімен одағай түрлерін мәтіннен ажырата алу, ауызша жұмыстарда орынды қолдану; 8.5.2.1 жазба жұмыстарында ыңғайлас, қарсылықты, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;
Қазақстанның ресурстары	су Ә. Нұрпейісов "Қан мен тер" романы (үзінді).	Тыңдалым	8.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту және басты сөздерді анықтау; 8.1.2.1 тұрмыстық және рухани-адамгершилик тақырыптарға байланысты сөздердің лексикалық мағынасын түсіну;
		Айтылым	8.2.1.1 сөйлегенде эмоционалды-баянған лексикалық сөз және сөзтіркестерін қолдана білу; 8.2.6.1 құрылған жоспар бойынша ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында бағалау пікірін білдіру;

		Оқылым	8.3.1.1 негізгі ақпаратты тақырыпты анықтау арқылы түсіну; 8.3.2.1 мәтіннің мазмұнын бағалауға бағытталған сұрақтарды құрастыру және соларға жауап беру;
		Жазылым	8.4.3.1 мұғалімнің көмегімен қаратпа сөйлемдерде тыныс белгілерін қолдану. 8.4.4.1 мұғалімнің көмегімен септік жалғауларды жаза білу;
		Тілдік бағдар	8.5.1.1 материал бойынша заттың сынын білдіретін сөздерді ажырата білу, зат пен сынын сәйкестендіре білу; 8.5.1.6 мақсат және себеп-салдар үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 8.5.1.7 септеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;
3-тоқсан			
Тарихи тұлғалар тағылымы	Т. Әлімқұлов "Қараой" әңгіме	Тыңдалым	8.1.3.1 әлеуметтік-мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну; 8.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, сұрақтар негізінде негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	8.2.4.1 әңгімелерді таныс сөздерді пайдаланып айтып беру; 8.2.5.1 жоспарға сүйеніп, негізгі сөздерді қолдана отырып сюжетті суреттеу; 8.2.6.1 құрылған жоспар бойынша ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында бағалау пікірін білдіру;
		Оқылым	8.3.1.1 негізгі ақпаратты тақырыпты анықтау арқылы түсіну; 8.3.2.1 мәтіннің мазмұнын бағалауға бағытталған сұрақтарды құрастыру және соларға жауап беру;
		Жазылым	8.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ауызекі сөйлеу стилі элементтерін қолдану арқылы мәтін жазу;
		Тілдік бағдар	8.5.1.1 материал бойынша заттың сынын білдіретін сөздерді ажырата білу, зат пен сынын сәйкестендіре білу; 8.5.1.2 пікір білдіру міндетімен материалдың көлемі, пішіні мен түсіне қарай сын есім сөздерін қолдану; 8.5.1.3 топтау сан есімдерін жазбаша және ауызша жұмыстарда орынды қолдану;
Қызым – жағадағы құндызым, Ұлым аспандағы жұлдызым	"Қозы Көрпеш – Баян сұлу" жыры (үзінді).	Тыңдалым	8.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту және басты сөздерді анықтау; 8.1.2.1 тұрмыстық және рухани-адамгершілік

			тақырыптарға байланысты сөздердің лексикалық мағынасын түсіну; 8.1.3.1 әлеуметтік-мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну; 8.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, сұрақтар негізінде негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	8.2.5.1 жоспарға сүйеніп, негізгі сөздерді қолдана отырып сюжетті суреттеу. 8.2.6.1 құрылған жоспар бойынша ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында бағалау пікірін білдіру;
		Оқылым	8.3.3.1 ой-пікір оқу әдісін меңгеру; 8.3.4.1 мұғалімнің көмегімен қарапайым жоспар құру;
		Жазылым	8.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ауызекі сөйлеу стилі элементтерін қолдану арқылы мәтін жазу;
		Тілдік бағдар	8.5.1.5 етістіктің шақтары (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) мен қалау райдың қызметін білу, ауызша және жазбаша жұмыстарда қолдану; 8.5.2.1 жазба жұмыстарында ыңғайлас, қарсылықты, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;
Биоалуантүрлілік. Жойылып бара жатқан жануарлар мен өсімдіктер	М. Өуезов "Көксерек" (үзінді)	Тыңдалым	8.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту және басты сөздерді анықтау;
		Айтылым	8.2.1.1 сөйлегенде эмоционалды боялған лексикалық сөз және сөзтіркестерін қолдана білу; 8.2.2.1 жоспарға сүйене отырып ойларын білдіру;
		Оқылым	8.3.3.1 ой-пікір оқу әдісін меңгеру; 8.3.4.1 мұғалімнің көмегімен қарапайым жоспар құру; 8.3.5.1 жоспарға сүйене отырып, түрлі сұрақтар арқылы берілген тақырып бойынша керекті мәліметтерді алу;
		Жазылым	8.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ауызекі сөйлеу стилі элементтерін қолдану арқылы мәтін жазу; 8.4.2.1 мұғалімнің көмегімен бейнеақпарат пен мәтіннің негізгі мазмұнын жеткізу;
		Тілдік бағдар	8.5.1.7 септеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану; 8.5.2.1 жазба жұмыстарында ыңғайлас, қарсылықты, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;

Наурыз және әлем халықтарының қарсы ерекшеліктері (сыныптан тыс оқу)	Б. Ж. Бопайұлы "Қазақы наурызнама" (үзінді).	Тыңдалым	8.1.2.1 тұрмыстық және рухани-адамгершилик тақырыптарға байланысты сөздердің лексикалық мағынасын түсіну;
		Айтылым	8.2.1.1 сөйлегенде эмоционалды боялған лексикалық сөз және сөзтіркестерін қолдана білу; 8.2.6.1 құрылған жоспар бойынша ақпарат, кейіпкер, оқиға жайында бағалау пікірін білдіру;
		Оқылым	8.3.3.1 ой-пікір оқу әдісін меңгеру; 8.3.4.1 мұғалімнің көмегімен қарапайым жоспар құру; 8.3.5.1 жоспарға сүйене отырып, түрлі сұрақтар арқылы берілген тақырып бойынша керекті мәліметтерді алу;
		Жазылым	8.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ауызекі сөйлеу стилі элементтерін қолдану арқылы мәтін жазу; 8.4.2.1 мұғалімнің көмегімен бейнеақпарат пен мәтіннің негізгі мазмұнын жеткізу;
		Тілдік бағдар	8.5.1.1 материал бойынша заттың сынын білдіретін сөздерді ажырата білу, зат пен сынын сәйкестендіре білу; 8.5.1.4 мұғалімнің көмегімен одағай түрлерін мәтіннен ажырата алу, ауызша жұмыстарда орынды қолдану;
4-тоқсан			
"Мәңгілік нұрлы жолы!" елдің	Н.Ә. Назарбаев "Қазақстан жолы" (үзінді).	Тыңдалым	8.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту және басты сөздерді анықтау;
		Айтылым	8.2.1.1 сөйлегенде эмоционалды боялған лексикалық сөз және сөзтіркестерін қолдана білу;
		Оқылым	8.3.1.1 негізгі ақпаратты тақырыпты анықтау арқылы түсіну; 8.3.2.1 мәтіннің мазмұнын бағалауға бағытталған сұрақтарды құрастыру және соларға жауап беру;
		Жазылым	8.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ауызекі сөйлеу стилі элементтерін қолдану арқылы мәтін жазу; 8.4.2.1 мұғалімнің көмегімен бейне ақпарат пен мәтіннің негізгі мазмұнын жеткізу; 8.4.3.1 мұғалімнің көмегімен қаратпа сөйлемдерде тыныс белгілерін қолдану; 8.4.4.1 мұғалімнің көмегімен септік жалғауларды жаза білу;
		Тілдік бағдар	8.5.1.1 материал бойынша заттың сынын білдіретін сөздерді ажырата білу, зат пен сынын сәйкестендіре білу; 8.5.1.2 пікір білдіру міндетімен материалдың көлемі, пішіні мен түсіне қарай сын есім

			сөздерін қолдану; 8.5.1.7 септеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану;
Қазақстанның айтыс өнері мен сөз мәдениеті	Сүйінбай Аронұлы мен "Сүйінбай Қатағанның айтысы".	Тыңдалым	8.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, сұрақтар негізінде негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	8.2.1.1 сөйлегенде эмоционалды боялған лексикалық сөз және сөзтіркестерін қолдана білу;
		Оқылым	8.3.1.1 негізгі ақпаратты тақырыпты анықтау арқылы түсіну; 8.3.5.1 жоспарға сүйене отырып, түрлі сұрақтар арқылы берілген тақырып бойынша керекті мәліметтерді алу;
		Жазылым	8.4.3.1 мұғалімнің көмегімен қаратпа сөйлемдерде тыныс белгілерін қолдану; 8.4.4.1 мұғалімнің көмегімен септік жалғауларды жаза білу;
		Тілдік бағдар	8.5.1.4 мұғалімнің көмегімен одағай түрлерін мәтіннен ажырата алу, ауызша жұмыстарда орынды қолдану; 8.5.2.1 жазба жұмыстарында ыңғайлас, қарсылықты, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;
Қазақстан Байқоңыр-Ғарыш (сыныптан тыс оқу)	- Нұртөре Жүсіп "Қыран қазақ" (деректі әңгіме).	Тыңдалым	8.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, сұрақтар негізінде негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	8.2.1.1 сөйлегенде эмоционалды боялған лексикалық сөз және сөзтіркестерін қолдана білу; 8.2.3.1 сөздердің лексикалық нормаларын сақтап, түсіну;
		Оқылым	8.3.1.1 негізгі ақпаратты тақырыпты анықтау арқылы түсіну; 8.3.5.1 жоспарға сүйене отырып, түрлі сұрақтар арқылы берілген тақырып бойынша керекті мәліметтерді алу;
		Жазылым	8.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ауызекі сөйлеу стилі элементтерін қолдану арқылы мәтін жазу; 8.4.4.1 мұғалімнің көмегімен септік жалғауларды жаза білу;
		Тілдік бағдар	8.5.1.1 материал бойынша заттың сынын білдіретін сөздерді ажырата білу, зат пен сынын сәйкестендіре білу; 8.5.1.2 пікір білдіру міндетімен материалдың көлемі, пішіні мен түсіне қарай сын есім сөздерін қолдану; 8.5.2.1 жазба жұмыстарында ыңғайлас, қарсылықты, түсіндірмелі салалас құрмалас

сөйлемдерді құрастыру

5) 9-сынып:

5-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Қазақ жазуының даму жолы	М. Жұмабаев "Түркістан"	Тыңдалым	9.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, негізгі сөз және сөзтіркестері арқылы негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	9.2.1.1 сөйлегенде эмоционалды боялған лексикалық терминдері бар сөз және сөзтіркестерін қолдана білу; 9.2.2.1 мазмұны мағыналас мәтін бойынша ойларын жеткізе білу;
		Оқылым	9.3.1.1 тақырыпты және мәтіннің бағытын анықтау арқылы түсіну;
		Жазылым	9.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ауызекі сөйлеу және көркемдік стилі элементтерін қолдану арқылы мәтін жазу;
		Тілдік бағдар. Жазба	9.5.1.5 демеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 9.5.2.1 жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;
Жолың болсын, жолаушы (сыныптан тыс оқу)	М. Мақатаев "Ертең біз жол жүреміз".	Тыңдалым	9.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, негізгі сөз және сөзтіркестері арқылы негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	9.2.4.1 иллюстрация негізінде әңгімелерді таныс сөздерді пайдаланып айтып беру; 9.2.5.1 сюжетті әңгімелеу элементтері бар сөздермен суреттеу; 9.2.6.1 құрылған диалог негізінде ақпарат, кейіпкер, оқиға бойынша бағалау пікірін білдіру;
		Оқылым	9.3.1.1 тақырыпты және мәтіннің бағытын анықтау арқылы түсіну; 9.3.5.1 түрлі саладан алынған сұрақтар бойынша берілген тақырыптан қажетті мәлімет алу;
		Жазылым	9.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ауызекі сөйлеу және көркемдік стилі элементтерін қолдану арқылы мәтін жазу; 9.4.4.1 мұғалімнің көмегімен етістіктің жалғауларын жаза білу;
		Тілдік бағдар	9.5.1.5 демеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану;

			9.5.2.1 жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;
Көшпенділер мәдениеті. Қазақтың халық күнтізбесі	I. Есенберлин "Көшпенділер" (үзінді).	Тыңдалым	9.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, негізгі сөз және сөзтіркестері арқылы негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	9.2.1.1 сөйлегенде эмоционалды боялған лексикалық терминдері бар сөз және сөзтіркестерін қолдана білу; 9.2.2.1 мазмұны мағыналас мәтін бойынша ойларын жеткізе білу;
		Оқылым	9.3.1.1 тақырыпты және мәтіннің бағытын анықтау арқылы түсіну; 9.3.2.1 мәтін бойынша мәселелі сұрақтар құрастыру;
		Жазылым	9.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ауызекі сөйлеу және көркемдік стилі элементтерін қолдану арқылы мәтін жазу;
		Тілдік бағдар	9.5.1.1 зат есім, сын есімдердің түрлерін қолдана білу; 9.5.1.4 күшейткіш үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 9.5.2.1 жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;
2-тоқсан			
Заң қоғамның тірегі	Айбатыр Сейтак "Азат елдің ар-намысы – Ата Заң".	Тыңдалым	9.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, негізгі сөз және сөзтіркестері арқылы негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	9.2.1.1 сөйлегенде эмоционалды боялған лексикалық терминдері бар сөз және сөзтіркестерін қолдана білу; 9.2.2.1 мазмұны мағыналас мәтін бойынша ойларын жеткізе білу; 9.2.6.1 құрылған диалог бойынша ақпарат, кейіпкер, оқиға бойынша бағалау пікірін білдіру;
		Оқылым	9.3.1.1 тақырыпты және мәтіннің бағытын анықтау арқылы түсіну; 9.3.5.1 түрлі саладан алынған сұрақтар бойынша берілген тақырыптан қажетті мәлімет алу;
		Жазылым	9.4.4.1 мұғалімнің көмегімен етістіктің жалғауларын жаза білу;
		Тілдік бағдар	9.5.1.1 зат есім, сын есімдердің түрлерін қолдана білу; 9.5.1.2 тірек-сызба арқылы зат есім, сын есім, сан есімдерді қолдану; 9.5.1.1 мұғалімнің көмегімен болжалдық және

			бөлшектік сан есімдерді жазба жұмыстарда орынды қолдану; 9.5.2.1 жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;
Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті күні – Тәуелсіз Қазақстанның айбынды мейрамы.	Маралтай Ыбыраев "Елбасыма"	Тыңдалым	9.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту, негізгі ақпаратты материалды анықтау;
		Айтылым	9.2.4.1 иллюстрация негізінде әңгімелерді таныс сөздерді пайдаланып айтып беру; 9.2.5.1 сюжетті әңгімелеу элементтері бар сөздермен суреттеу; 9.2.6.1 құрылған диалог бойынша ақпарат, кейіпкер, оқиға бойынша бағалау пікірін білдіру;
		Оқылым	9.3.2.1 мәтін бойынша мәселелі сұрақтар құрастыру; 9.3.3.1 оқу әдістерін меңгеру (кіріспе, ой-пікір); 9.3.5.1 түрлі саладан алынған сұрақтар бойынша берілген тақырыптан қажетті мәлімет алу;
		Жазылым	9.4.2.1 мұғалімнің көмегімен немесе өздігінен бейнеақпарат пен мәтіннің бөлігінің мазмұнын жеткізу; 9.4.3.1 мұғалімнің көмегімен төл сөзі бар сөйлемдерде тыныс белгілерін қолдану;
		Тілдік бағдар	9.5.1.1 зат есім, сын есімдердің түрлерін қолдана білу; 9.5.1.2 тірек-сызба арқылы зат есім, сын есім, сан есімдерді қолдану; 9.5.1.1 мұғалімнің көмегімен болжалдық және бөлшектік сан есімдерді жазба жұмыстарда орынды қолдану; 9.5.2.1 жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;
3-тоқсан			
Жердегі климаттық өзгерістер	Д. Дефо "Робинзон Крузо" романы (үзінді)	Тыңдалым	9.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту, негізгі ақпаратты материалды анықтау; 9.1.2.1 тұрмыстық-мәдени тақырыптарға байланысты сөздердің лексикалық мағынасын түсіну; 9.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, негізгі сөз және

			сөзтіркестері арқылы негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	9.2.1.1 сөйлегенде эмоционалды боялған лексикалық терминдері бар сөз және сөзтіркестерін қолдана білу; 9.2.2.1 мазмұны мағыналас мәтін бойынша ойларын жеткізе білу; 9.2.3.1 түрлі сөз таптарының элементтерін қолданып морфологиялық нормаларды сақтап, түсіну; 9.2.4.1 иллюстрация негізінде әңгімелерді таныс сөздерді пайдаланып айтып беру; 9.2.5.1 сюжетті әңгімелеу элементтері бар сөздермен суреттеу; 9.2.6.1 құрылған диалог бойынша ақпарат, кейіпкер, оқиға бойынша бағалау пікірін білдіру;
		Оқылым	9.3.1.1 тақырыпты және мәтіннің бағытын анықтау арқылы түсіну; 9.3.2.1 мәтін бойынша мәселелі сұрақтар құрастыру; 9.3.3.1 оқу әдістерін меңгеру (кіріспе, ой-пікір); 9.3.4.1 негізгі сөздер көмегімен қарапайым жоспар құру; 9.3.5.1 түрлі саладан алынған сұрақтар бойынша берілген тақырыптан қажетті мәлімет алу;
		Жазылым	9.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ауызекі сөйлеу және көркемдік стилі элементтерін қолдану арқылы мәтін жазу; 9.4.2.1 мұғалімнің көмегімен немесе өздігінен бейнеақпарат пен мәтіннің бөлігінің мазмұнын жеткізу; 9.4.3.1 мұғалімнің көмегімен төл сөзі бар сөйлемдерде тыныс белгілерін қолдану; 9.4.4.1 мұғалімнің көмегімен етістіктің жалғауларын жаза білу;
		Тілдік бағдар	9.5.1.1 зат есім, сын есімдердің түрлерін қолдана білу; 9.5.2.1 жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;
Жастар және бұқаралық ақпарат құралдары (сыныптан тыс оқу)	Қ. Аманжолов "Жас дәурен".	Тыңдалым	9.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту. негізгі ақпаратты материалды анықтау; 9.1.2.1 тұрмыстық-мәдени тақырыптарға байланысты сөздердің лексикалық мағынасын түсіну; 9.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан

			оқиғаны түсініп, суреттеу, негізгі сөз және сөзтіркестері арқылы негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	9.2.1.1 сөйлегенде эмоционалды боялған лексикалық терминдері бар сөз және сөзтіркестерін қолдана білу; 9.2.2.1 мазмұны мағыналас мәтін бойынша ойларын жеткізе білу; 9.2.3.1 түрлі сөз таптарының элементтерін қолданып морфологиялық нормаларды сақтап, түсіну; 9.2.4.1 иллюстрация негізінде әңгімелерді таныс сөздерді пайдаланып айтып беру; 9.2.5.1 сюжетті әңгімелеу элементтері бар сөздермен суреттеу; 9.2.6.1 құрылған диалог бойынша ақпарат, кейіпкер, оқиға бойынша бағалау пікірін білдіру;
		Оқылым	9.3.1.1 тақырыпты және мәтіннің бағытын анықтау арқылы түсіну; 9.3.2.1 мәтін бойынша мәселелі сұрақтар құрастыру; 9.3.3.1 оқу әдістерін меңгеру (кіріспе, ой-пікір); 9.3.4.1 негізгі сөздер көмегімен қарапайым жоспар құру; 9.3.5.1 түрлі саладан алынған сұрақтар бойынша берілген тақырыптан қажетті мәлімет алу;
		Жазылым	9.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ауызекі сөйлеу және көркемдік стилі элементтерін қолдану арқылы мәтін жазу; 9.4.2.1 мұғалімнің көмегімен немесе өздігінен бейнеақпарат пен мәтіннің бөлігінің мазмұнын жеткізу; 9.4.3.1 мұғалімнің көмегімен төл сөз бар сөйлемдерде тыныс белгілерін қолдану; 9.4.4.1 мұғалімнің көмегімен етістіктің жалғауларын жаза білу;
		Тілдік бағдар	9.5.1.1 зат есім, сын есімдердің түрлерін қолдана білу; 9.5.2.1 жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;
ЭКСПО-2017 Қазақстан белесі	Н. Ә. Назарбаев "Тәуелсіздік толғауы".	Тыңдалым	9.1.2.1 тұрмыстық-мәдени тақырыптарға байланысты сөздердің лексикалық мағынасын түсіну; 9.1.3.1 оқу-еңбек тақырыптарына байланысты күрделі сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну;
		Айтылым	9.2.1.1 сөйлегенде эмоционалды боялған лексикалық терминдері бар сөз және

				сөзтіркестерін қолдана білу; 9.2.6.1 құрылған диалог бойынша ақпарат, кейіпкер, оқиға бойынша бағалау пікірін білдіру;	
		Оқылым		9.3.1.1 тақырыпты және мәтіннің бағытын анықтау арқылы түсіну; 9.3.4.1 негізгі сөздердің көмегімен қарапайым жоспар құру;	
		Жазылым		9.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ауызекі сөйлеу және көркемдік стилі элементтерін қолдану арқылы мәтін жазу; 9.4.2.1 мұғалімнің көмегімен немесе өздігінен бейнеақпарат пен мәтіннің бөлігінің мазмұнын жеткізу;	
		Тілдік бағдар		9.5.1.1 зат есім, сын есімдердің түрлерін қолдана білу; 9.5.1.2 тірек-сызба арқылы зат есім, сын есім, сан есімдерді қолдану; 9.5.2.1 жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;	
4-тоқсан					
Биотехнология жаңалықтары	Сахиев Жүніс "Уақыт қайтарымы"	Тыңдалым		9.1.2.1 тұрмыстық-мәдени тақырыптарға байланысты сөздердің лексикалық мағынасын түсіну;	
		Айтылым		9.2.2.1 мазмұны мағыналас мәтін бойынша ойларын жеткізе білу; 9.2.3.1 түрлі сөз таптарының элементтерін қолданып морфологиялық нормаларды сақтап, түсіну; 9.2.4.1 иллюстрация негізінде әңгімелерді таныс сөздерді пайдаланып айтып беру;	
		Оқылым		9.3.1.1 тақырыпты және мәтіннің бағытын анықтау арқылы түсіну; 9.3.2.1 мәтін бойынша мәселелі сұрақтар құрастыру;	
		Жазылым		9.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ауызекі сөйлеу және көркемдік стилі элементтерін қолдану арқылы мәтін жазу; 9.4.4.1 мұғалімнің көмегімен етістіктің жалғауларын жаза білу;	
		Тілдік бағдар		9.5.1.3 етістіктің шартты рай және бұйрық рай қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 9.5.1.4 күшейткіш үстеулерді ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану; 9.5.2.1 жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;	
Болашақ	энергия	Медеу	Сәрсек	Тыңдалым	9.1.3.1 оқу-еңбек тақырыптарына байланысты

көздері.	"Жетінші толқын"		күрделі сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну; 9.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, негізгі сөз және сөзтіркестері арқылы негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	9.2.4.1 иллюстрация негізінде әңгімелерді таныс сөздерді пайдаланып айтып беру. 9.2.5.1 сюжетті әңгімелеу элементтері бар сөздермен суреттеу;
		Оқылым	9.3.1.1 тақырыпты және мәтіннің бағытын анықтау арқылы түсіну; 9.3.5.1 түрлі саладан алынған сұрақтар бойынша берілген тақырыптан қажетті мәлімет алу;
		Жазылым	9.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ауызекі сөйлеу және көркемдік стилі элементтерін қолдану арқылы мәтін жазу; 9.4.2.1 мұғалімнің көмегімен немесе өздігінен бейнеақпарат пен мәтіннің бөлігінің мазмұнын жеткізу;
		Тілдік бағдар	9.5.1.1 зат есім, сын есімдердің түрлерін қолдана білу; 9.5.1.2 мұғалімнің көмегімен еліктеу сөздерді ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану; 9.5.2.1 жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру
б) 6-кесте		10-	сынып:
Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Алаш идеясы мен қайраткерлері	Ж. Аймауытов "Қартқожа".	Тыңдалым	10.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту барысын анықтау; 10.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, мәтіннің мазмұнына сүйене отырып, негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	10.2.1.1 сөйлегенде сөз және сөзтіркестерін тіректік синтаксистік құрылымына пайдалану; 10.2.2.1 мазмұны мағыналас мәтін бойынша қысқаша, толық ойларын білдіру; 10.2.3.1 тірек синтаксистік нормаларын сақтай отырып орындау;
		Оқылым	10.3.1.1 мәтіннің тақырыбы мен мақсатын анықтай отырып негізгі ақпаратын түсіну;

			10.3.5.1 алынған ақпаратпен салыстыра отырып, түрлі саладан сұрақтар қою арқылы қажетті мәлімет алу;
		Жазылым	10.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ресми-іскери стилінің элементтерін қолданып мәтін құру; 10.4.4.1 мұғалімнің көмегімен дауысты және дауыссыз дыбыстарды сөздің әр бөлігінде дұрыс жаза білу;
		Тілдік бағдар	10.5.1.1 мұғалімнің көмегімен зат есім және сын есімді сөйлемдерде қолдана білу; 10.5.2.1 мұғалімнің көмегімен етістікті қолдану; 10.5.1.4 мұғалімнің көмегімен еліктеу сөздерді ауызша және жазбаша жұмыстарда қолдана білу; 10.5.1.1 өздік, өзгелік, ортақ және ырықсыз етістің қызметін білу, ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану; 10.5.2.1 жазба жұмыстарында сабақтас құрмалас сөйлемдерді (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) құрастыру;

2-тоқсан

Жаһандық демография	мәселе: Абай Құнанбайұлы "Адамның кейбір кездері".	Тыңдалым	10.1.3.1 әлеуметтік-қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну; 10.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, мәтіннің мазмұнына сүйене отырып, негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	10.2.1.1 сөйлегенде сөз және сөзтіркестерін тіректік синтаксистік құрылымына пайдалану 10.2.6.1 диаграммалар, сызбалар, кестелер бойынша ақпарат, кейіпкер мен оқиғалар бойынша бағалау пікірін білдіру;
		Оқылым	10.3.1.1 мәтіннің тақырыбы мен мақсатын анықтай отырып негізгі ақпаратын түсіну; 10.3.3.1 кейіпке бөлініп оқу әдісін меңгеру (кіріспе, ой-пікір); 10.3.4.1 негізгі сөздер көмегімен күрделі жоспар құру; 10.3.5.1 алынған ақпаратпен салыстыра отырып, түрлі саладан сұрақтар қою арқылы қажетті мәлімет алу;
		Жазылым	10.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ресми-іскери стильдің элементтерін қолданып, мәтін құру; 10.4.4.1 мұғалімнің көмегімен дауысты/дауыссыз дыбыстарды сөздің әр бөлігінде дұрыс жаза білу;
		Тілдік бағдар	10.5.1.3 ыңғайластық және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың

			қызметін білу, ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану; 10.5.2.1 жазба жұмыстарында сабақтас құрмалас сөйлемдерді (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) құрастыру;
Ғаламтормен дұрыс жұмыс жасау мәдениет	Жюль Верн "Өлемді сексен күн ішінде шарлау" романы (үзінді).	Тыңдалым	10.1.3.1 әлеуметтік-қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну; 10.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, мәтіннің мазмұнына сүйене отырып, негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	10.2.1.1 сөйлегенде сөз және сөзтіркестерін тіректік синтаксистік құрылымына пайдалану. 10.2.6.1 диаграммалар, сызбалар, кестелер бойынша ақпарат, кейіпкер, оқиғалар бойынша бағалау пікірін білдіру;
		Оқылым	10.3.1.1 мәтіннің тақырыбы мен мақсатын анықтай отырып негізгі ақпаратын түсіну; 10.3.3.1 кейіпке бөлініп оқу әдісін (кіріспе, ой-пікір) меңгеру; 10.3.4.1 негізгі сөздер көмегімен күрделі жоспар құру; 10.3.5.1 алынған ақпаратпен салыстыра отырып, түрлі саладан сұрақтар қою арқылы қажетті мәлімет алу;
		Жазылым	10.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ресми-іскери стильдің элементтерін қолданып мәтін құру; 10.4.4.1 мұғалімнің көмегімен дауысты/дауыссыз дыбыстарды сөздің әр бөлігінде дұрыс жаза білу;
		Тілдік бағдар	10.5.1.3 ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану; 10.5.2.1 жазба жұмыстарында сабақтас құрмалас сөйлемдерді (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) құрастыру;
3-тоқсан			
Роботтар мен киборгтар әлемі	Айзек Азимов "Мен –роботпын" жинағынан үзінді.	Тыңдалым	10.1.1.1 ұжымдық немесе жеке дыбыс күшейткіш аппарат арқылы естіп, естіп-көру арқылы қарапайым, нақты, қысқа хабарламаларды түсініп, қайталап, бекіту және барысын анықтау; 10.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, мәтіннің мазмұнына сүйене отырып, негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	10.2.1.1 сөйлегенде сөз және сөзтіркестерін тіректік синтаксистік құрылымына пайдалану.

			10.2.5.1 сюжетті кесте, сызбалар қолдану арқылы суреттеу; 10.2.6.1 диаграммалар, сызбалар, кестелер бойынша ақпарат, кейіпкер, оқиғалар бойынша бағалау пікірін білдіру;
		Оқылым	10.3.1.1 мәтіннің тақырыбы мен мақсатын анықтай отырып негізгі ақпаратын түсіну; 10.3.5.1 алынған ақпаратпен салыстыра отырып, түрлі саладан сұрақтар қою арқылы қажетті мәлімет алу;
		Жазылым	10.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ресми-іскери стильдің элементтерін қолданып мәтін құру; 10.4.4.1 мұғалімнің көмегімен дауысты/дауыссыз дыбыстарды сөздің әр бөлігінде дұрыс жаза білу;
		Тілдік бағдар	10.5.1.1 мұғалімнің көмегімен зат есімді және сын есімді сөйлемдерде қолдана білу; 10.5.1.3 болжалдық және бөлшектік сан есімдерді ауызша және жазбаша жұмыстарда қолдана білу; 10.5.1.3 ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану; 10.5.2.1 жазба жұмыстарында сабақтас құрмалас сөйлемдерді (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) құрастыру;
Ежелгі көшпелілер мәдениеті	Тұмар ханшайым туралы аңыз.	Тыңдалым	10.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, мәтіннің мазмұнына сүйене отырып, негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	10.2.4.1 негізгі сөздерге және жоспарға сүйене отырып оқиға, әңгімелерді айтып беру; 10.2.5.1 сюжетті кесте, сызбалар қолдану арқылы суреттеу; 10.2.6.1 диаграммалар, сызбалар, кестелер бойынша ақпарат, кейіпкер, оқиғалар бойынша бағалау пікірін білдіру;
		Оқылым	10.3.1.1 мәтіннің тақырыбы мен мақсатын анықтай отырып негізгі ақпаратын түсіну; 10.3.4.1 негізгі сөздердің көмегімен күрделі жоспар құру; 10.3.5.1 алынған ақпаратпен салыстыра отырып, түрлі саладан сұрақтар қою арқылы қажетті мәлімет алу;
		Жазылым	10.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ресми-іскери стильдің элементтерін қолданып мәтін құру; 10.4.4.1 мұғалімнің көмегімен дауысты/дауыссыз дыбыстарды сөздің әр бөлігінде дұрыс жаза білу;

		Тілдік бағдар	10.5.1.1 мұғалімнің көмегімен зат есімді және сын есімді сөйлемдерде қолдана білу; 10.5.2.1 мұғалімнің көмегімен етістікті қолдану; 10.5.1.1 өздік, өзгелік, ортақ және ырықсыз етістің қызметін білу, ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану; 10.5.1.2 мекен және мезгіл үстеулерді ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану; 10.5.2.1 жазба жұмыстарында сабақтас құрмалас сөйлемдерді (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) құрастыру;
4-тоқсан			
Қазақстандағы туризм және экотуризм	I. Жансүгіров "Жетісу суреттері".	Тыңдалым	10.1.4.1 визуалды материалда болып жатқан оқиғаны түсініп, суреттеу, мәтіннің мазмұнына сүйене отырып, негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	10.2.4.1 негізгі сөздерге және жоспарға сүйене отырып оқиға, әңгімелерді айтып беру; 10.2.5.1 сюжетті кесте, сызбалар қолдану арқылы суреттеу; 10.2.6.1 диаграммалар, сызбалар, кестелер бойынша ақпарат, кейіпкер, оқиғалар бойынша бағалау пікірін білдіру;
		Оқылым	10.3.1.1 мәтіннің тақырыбы мен мақсатын анықтай отырып негізгі ақпаратын түсіну; 10.3.4.1 негізгі сөздер көмегімен күрделі жоспар құру; 10.3.5.1 алынған ақпаратпен салыстыра отырып, түрлі саладан сұрақтар қою арқылы қажетті мәлімет алу;
		Жазылым	10.4.1.1 мұғалімнің көмегімен ресми-іскери стильдің элементтерін қолданып мәтін құру; 10.4.4.1 мұғалімнің көмегімен дауысты/дауыссыз дыбыстарды сөздің әр бөлігінде дұрыс жаза білу;
		Тілдік бағдар	10.5.1.1 мұғалімнің көмегімен зат есімді және сын есімді сөйлемдерде қолдана білу; 10.5.2.1 мұғалімнің көмегімен етістікті қолдану; 10.5.1.1 өздік, өзгелік, ортақ және ырықсыз етістің қызметін білу, ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану; 10.5.1.2 мекен және мезгіл үстеулерді ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану; 10.5.2.1 жазба жұмыстарында сабақтас құрмалас сөйлемдерді (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) құрастыру

2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 7-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 447-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін "Математика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін "Математика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты мазмұнын сапалы игеруді қамтамасыз ету, білім алушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру, сонымен қатар оқу пәндерімен кіріктіре отырып, жалпы адами құндылықтар негізінде және ұлттық мәдениеттің озық салт-дәстүрлері арқылы білім алушылардың зияткерлік деңгейін дамыту.

3. Оқыту міндеттері:

1) Бағдарламаның "Сандар", "Алгебра", "Геометрия", "Статистика және ықтималдылық теориясы", "Математикалық үлгілеу және анализ" бөлімдері бойынша математикалық білім, дағдылар мен икемдерді игеру;

2) әртүрлі контекстегі есептерді шешуде математикалық тілді және негізгі математикалық заңдарды қолдануға, санды қатынастар мен кеңістіктік формаларды оқып білуді игеру;

3) есептерді шешу мақсатында білім алушылардың білімдерін математикалық модельдерді құруға және керісінше, шынайы процестерді сипаттайтын математикалық модельдерді түсіндіруге бағыттау;

4) физика, химия, биология бойынша және теориялық сала мен практикалық әрекетте есептерді зерттеу және шығару үшін математикалық әдістерді қоланудың қарапайым дағдылары;

5) практикалық мәселелерді шешуде, алынған нәтижелерді бағалау және олардың дұрыстығын анықтауда математикалық әдістерді таңдай алу;

6) өздігінен топта жұмыс істеу үшін жеке тұлғалық қасиеттерді дамыту;

7) математиканың даму, математикалық терминдердің пайда болу тарихымен таныстыру;

8) математика оқыту процесінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану дағдыларын дамыту;

9) коммуникативті дағдыларды дамыту: ақпаратты нақты және сауатты жеткізу, әр түрлі дереккөздерден, соның ішінде басылымдар мен электронды құралдардан алынған ақпаратты пайдалану, түрлі синтаксистік құрылымдарды, байланыстырып сөйлеуді меңгеру; сөйлеу тілдік дағдыларды дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. Естімейтін білім алушыларды оқытуда психофизикалық, есту-сөйлеу ерекшеліктері мен танымдық мүмкіндіктерін, жеке ерекшеліктері ескеріледі.

5. Естімейтін білім алушыларды математикаға оқытудың негізгі принциптері: жеке ыңғай жасау, көрнекілік, оқытудың коммуникативтілігі.

6. Оқу процесіне бейнелік ойлау негізделген формалар, әдістер, құралдарды енгізу математикалық дайындық деңгейінің одан әрі артуына, логикалық ойлау мен белсенді сөйлеудің, ұйымдастырушылық біліктер мен өздігінен жұмыс жасау дағдыларының дамуына ықпал етеді:

1) оқытудың түзетушілік бағыты (дыбыс күшейткіш аппаратура қолдана отырып есту арқылы қабылдауды дамыту, жеке жағдайларда ым-ишарат және дактиль тілін қолдану, тереңдетілген сөздік жұмыс);

2) әдістемелік тәсілдерді ерекшелікке байланысты таңдау;

3) коммуникация, математикалық сөйлеу дағдыларын дамыту;

4) ақпараттық қолдаудың арнайы бағдарламаларын және дыбыс күшейткіш аппаратурасын қолдану.

7. Математика сабақтарын жоспарлауда қалыптастырылып жатқан түсінік немесе білік сипаты ескеріледі, естімейтін білім алушылардағы нақты білім деңгейі әр кезеңде назарға алынады, бағдарламаны меңгеруін бақылау қарастырылады.

8. Әр сабақтың міндетті элементтері тақырыбы, мақсаттардың қойылуы, сабақ жоспарын жазу және хабарлау, негізгі түсініктер мен оларды меңгеру әдістерін белгілеу, әрекет түрлерін және материалды меңгеруін тексеру әдістері, сөздік жұмыс болып табылады.

9. Математика сабақтары өткен тақырып бойынша білім қайталаудан басталады: білім алушылар өткен тақырып бойынша негізгі анықтамаларды, түсініктерді еске түсіреді немесе тапсырмалар мен жаттығулар жасайды; жаңа тақырыппен таныстыру терминдерді енгізуден басталады; сабақ соңында сұрақтар, теориялық немесе практикалық жаттығулар.

10. Математиканы оқытудың тиімділігін арттыру жолдары:

1) оқу әрекеті дағдыларын, өз өзін бақылау қажеттілігі мен оны жүзеге асыру біліктерін қалыптастыру;

2) оқу әрекетін жекелендіру, математикалық білім, білік деңгейін, әрбір білім алушының математикалық ойлау мен сөйлеуін дамытуды тұрақты түрде есепке алу;

3) мәселелік оқыту элементтерін қолдану;

4) ақпараттық технологияларды пайдалану арқылы көрнекіліктің жеткілікті деңгейін қамтамасыз ету;

5) оқу материалдарының коммуникативтілігін, білім алушылардың белсенді сөйлеуін дамытуды қамтамасыз ету;

6) математикаға оқыту процесінде ауызша сөйлеуін дамыту (математикалық сөйлеу тілі);

7) бір ойды тану және әр түрлі формада жеткізе алу қабілетін дамыту;

8) сөздік белгілік және графикалық тіл арқылы математикалық сөйлеуде ойды әр түрі жеткізу білігін дамыту;

9) жаңа материалды меңгеруде бағдарлық негіз ретінде алгоритмдерді қолдану, алгоритмдерді орындауда мазмұндық негізді қамтамасыз ету;

10) ым-ишарат тілі мен дактилологияны қолдану;

11) әр түрлі жағдайларда математикалық білімді қолдану кезінде коммуникативті кедергілерді еңсеру;

12) математикалық білімді өмірде өздігінен қолдану қабілетін дамыту.

11. Бағдарламаны іске асыру процесінде инварианттық компоненттің оқу пәндері мен түзету компонентінің және факультатив сабақтарымен пәнаралық байланыс жүзеге асырылады: "Тіл және әдебиет", "Математика және информатика", "Жаратылыстану", "Адам және қоғам", "Технология және өнер", "Дыбыс айтуын қалыптастыру мен есту арқылы қабылдауын дамыту", "Ауызекі сөйлеу тілі", "Ым-ишарат тілі".

12. Бағдарламаны іске асыруда сыныптар келесі жабдықтармен:

1) топтық оқу әрекетін қамтамасыз ету үшін қондырмалы дыбыс күшейткіш жабдықпен (әр сыныпқа), дыбыстарды айту экранымен;

2) мультимедиялық компьютерлік сыныппен;

3) жеке есту аппараттарымен;

4) барлық білім алушыларға оқу жылына арналған оқу құралдарымен жарақтандырылады.

13. Мектепте жабдықталған оқу залы және кітап қоймасы, медитекасы, жұмыс аймақтары бар ақпараттық-кітапханалық қор қарастырылғаны жөн.

14. Білім алушылар мен педагогтер үшін Интернет желісіндегі ақпараттық-білім беру ресурстарына шектусіз қолжетімділікті қамтамасыз ету.

3-тарау. "Математика" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

15. "Математика" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5- сыныпта – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағатты;
- 2) 6- сыныпта – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағатты;
- 3) 7- сыныпта – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағатты құрайды.

16. Оқу пәнінің білім мазмұны бөлімдерге бөлінген. Бұл бөлімдер күтілетін нәтижелер (біліктер немесе дағдылар, білім немесе түсініктер) түрінде берілген сыныптар бойынша оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерді қарастырады.

17. "Математика" оқу пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) 1-бөлім "Сандар";
- 2) 2-бөлім "Алгебра";
- 3) 3-бөлім "Геометрия";
- 4) 4-бөлім "Статистика және ықтималдықтар теориясы";
- 5) 5-бөлім "Математикалық модельдеу және анализ".

18. "Сандар" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сандар және шамалар туралы түсініктер;
- 2) сандарға амалдар қолдану.

19. "Алгебра" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) алгебралық өрнектер және оларды түрлендіру;
- 2) теңдеулер және теңсіздіктер, олардың жүйелері және жиынтықтары;
- 3) тізбектер және олардың қосындысы.

20. "Геометрия" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) геометриялық фигуралар туралы түсінік;
- 2) геометриялық фигуралардың өзара орналасуы;
- 3) метрикалық қатыстар; векторлар және түрлендірулер.

21. "Статистика және ықтималдықтар теориясы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) жиындар теориясы және логика элементтері;
- 2) комбинаторика негіздері;
- 3) статистика және деректерді талдау.

22. "Математикалық модельдеу және анализ" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) математикалық модельдеудің көмегімен есептер шығару;
- 2) математикалық тіл және математикалық модель.

23. 5-сыныпқа арналған "Математика" пәнінің базалық мазмұны:

1) натурал сандар және нөл. Натурал сандар және нөл саны. Координаталық сәуле. Натурал сандарды салыстыру. Қос теңсіздік. Натурал сандарды қосу. Натурал сандарды азайту. Натурал сандарды көбейту. Натурал сандарды бөлу. Арифметикалық амалдардың қасиеттері. Натурал сандарға арифметикалық

амалдар қолдану. Санды өрнектер. Әріпті өрнектер. Санды және әріпті өрнектердің мәндері. Өрнектерді ықшамдау. Теңдеу. Теңдеудің түбірі. Теңдеудің көмегімен мәтінді есептерді шығару. Формула. Формула арқылы есептеу. Натурал сандардан тұратын сандар тізбектері;

2) натурал сандардың бөлінгіштігі. Натурал сандардың бөлгіші мен еселігі. Қарапайымжәне құрама сандар. Бөлінгіштіктің негізгі қасиеттері. 2; 3; 5; 9; 10 сандарына бөлінгіштік белгілері. Жұп және тақ сандар. Дәреже. Дәреженің негізі. Дәреженің көрсеткіші. Натурал сандарды қарапайымкөбейткіштерге жіктеу. Ең үлкен ортақ бөлгіш. Өзара қарапайымсандар. Ең кіші ортақ еселік;

3) қарапайымбөлшектер және оларға амалдар қолдану. Қарапайымбөлшектерді оқу және жазу. Қарапайымбөлшектің негізгі қасиеті. Дұрыс және бұрыс қарапайымбөлшектер. Аралас сан. Аралас санның бүтін және бөлшек бөліктері. Бұрыс бөлшекті аралас санға айналдыру. Аралас санды бұрыс бөлшек түрінде жазу. Қарапайым бөлшектер мен аралас сандарды координаталық сәуледе кескіндеу. Қарапайым бөлшектерді ортақ бөлімге келтіру. Қарапайым бөлшектерді және аралас сандарды салыстыру. Қарапайым бөлшектерді қосу және азайту. Аралас сандарды қосу. Аралас сандарды азайту. Қарапайым бөлшектерді және аралас сандарды көбейту. Өзара кері сандар. Қарапайым бөлшектерді және аралас сандарды бөлу. Қарапайым бөлшектер мен аралас сандарға арифметикалық амалдар қолдану. Санның бөлігін және бөлігі бойынша санды табу. Бірлесіп орындалатын жұмыстарға қатысты есептер;

4) ондық бөлшектер және оларға амалдар қолдану. Ондық бөлшек. Ондық бөлшектерді оқу және жазу. Ондық бөлшекті қарапайымбөлшекке айналдыру. Ондық бөлшектерді координаталық сәуледе кескіндеу. Ондық бөлшектерді салыстыру. Ондық бөлшектерді қосу және азайту. Ондық бөлшекті натурал санға көбейту. Ондық бөлшектерді көбейту. Ондық бөлшекті натурал санға бөлу. Ондық бөлшекті ондық бөлшекке бөлу. Ондық бөлшекті 10; 100; 1000 және 0,1; 0,01; 0,001 сандарына көбейту және бөлу. Ондық және қарапайымбөлшектерге арифметикалық амалдар қолдану. Ондық бөлшектерді дөңгелектеу. Бөлшектерден тұратын сандар тізбектері;

5) 5-сыныптағы математика курсы қайталау.

24. 6-сыныпқа арналған "Математика" пәнінің базалық мазмұны:

1) 5-сыныптағы математика курсы қайталау;

2) жиын. Жиын элементтері. Жиынды кескіндеу. Жиындар арасындағы қатынас. Жиындарды бірігуі мен қиылысуы;

3) пайыз. Санның пайызын және пайызы бойынша санды табуды пропорция арқылы шығару. Мәтінді есептерді шығару;

4) бұрыштар. Көпбұрыштар. Бұрыш. Бұрыштың көлемі. Бұрышты салу және өлшеу. Транспортир. Бұрыштарды салыстыру. Көпбұрыш. Көпбұрыштың бұрыштары мен қабырғаларын өлшеу, оның периметрін табу;

5) диаграммалар. Шеңбер. Дөңгелек. Дөңгелек сектор. Диаграмма. Диаграмма түрлері: сызықтық және дөңгелектік. Статистикалық деректерді көрсету тәсілдері;

6) кеңістіктегі фигуралардың жазбасы. Тік бұрышты параллелепипед (текше). Тік бұрышты параллелепипедті (текше) жазу. Фигураларды қиюға берілген есептер. Фигураларды құрастыруға берілген есептер;

7) қатынас және пропорция. Екі санның қатынасы. Екі санның пайыздық қатынасы. Пропорция. Пропорцияның негізгі қасиеті. Тура пропорционалдық тәуелділік. Кері пропорционалдық тәуелділік. Мәтінді есептерді пропорция көмегімен шығару. "Пайыз". Санның пайызын және пайызы бойынша санды табуды пропорция арқылы шығару. Ауқым. Шеңбердің ұзындығы. Дөңгелектің ауданы. Шар. Сфера;

8) рационал сандар және оларға амалдар қолдану. Оң сандар. Теріс сандар. Координаталық түзу. Қарама-қарсы сандар. Бүтін сандар. "Рационал сандар". Санның модулі. Рационал сандарды салыстыру. Рационал сандарды координаталық түзудің көмегімен қосу. Теріс рационал сандарды қосу. Таңбалары әртүрлі рационал сандарды қосу. Рационал сандарды азайту. Координаталық түзде нүктелердің арақашықтығы. Рационал сандарды көбейту. Рационал сандарды қосу мен көбейтудің ауыстырымдылық және терімділік қасиеттері. Рационал сандарды бөлу. Рационал санды шексіз периодты ондық бөлшек түрінде беру. Шексіз периодты ондық бөлшекті қарапайымбөлшекке айналдыру. Рационал сандарға арифметикалық амалдар қолдану. Мәтінді есептерді шығару;

9) 6-сыныптағы математика курсы қайталау.

25. 7-сыныпқа арналған "Математика" пәнінің базалық мазмұны:

1) 6-сыныптағы математика курсы қайталау;

2) алгебралық өрнектер. Айнымалы. Айнымалысы бар өрнектер. жақшаларды ашу. Коэффициент. Ұсас қосылғыштар. Тепе-тең өрнектерді түрлендіру. Тепе-теңдік. Алгебралық өрнектерді түрлендіру.

3) бір айнымалысы бар сызықтық теңдеулер. Санды теңдіктер және олардың қасиеттері. Бір айнымалысы бар сызықтық теңдеу. Мәндес теңдеулер. Бір айнымалысы бар сызықтық теңдеулерді шешу. Айнымалы модуль таңбасының ішінде берілген бір айнымалысы бар сызықтық теңдеу. Мәтінді есептерді шығару;

4) бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер және олардың жүйелері. Санды теңсіздіктер және олардың қасиеттері. Сан аралықтары. Санаралықтарының бірігуі мен қиылысуы. Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздік. Мәндес теңсіздіктер. Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктерді шешу. Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер жүйесі. Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер жүйесін шешу. Айнымалысы модуль таңбасының ішінде берілген бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздік. Айнымалысы модуль таңбасының ішінде берілген бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктерді шешу;

5) координаталық жазықтық. Жазықтық. Перпендикуляр түзулер және кесінділер. Параллель түзулер мен кесінділер. Координаталық жазықтық. Тікбұрышты координаталар жүйесі. Центрлік симметрия. Осьтік симметрия;

6) кеңістіктегі фигуралар. Фигуралардың кеңістікте орналасуы. Кеңістік фигураларын кескіндеу, "көрінбейтін" сызықтар. Вектор ұғымы;

7) статистика. Комбинаторика. Статистикалық деректер және олардың сипаттамалары: арифметикалық орта, мода, медиана, құлаш. Қозғалыстың орташа жылдамдығын табуға есептер шығару. Іріктеу тәсілі арқылы комбинаторикалық есептер шығару;

8) шамалар арасындағы тәуелділіктер. Шамалар арасындағы тәуелділіктерді беру тәсілдері: аналитикалық (формула арқылы), кестелік, графиктік тәсіл. Нақты процестердің графиктерін қолданып шамалар арасындағы тәуелділіктерді зерттеу. Тура пропорционалдық және оның графигі;

9) екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер мен олардың жүйелері. Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеу және оның графигі. Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйелері. Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін қосу тәсілімен және алмастыру тәсілімен шешу. Мәтінді есептерді екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйелері арқылы шығару;

10) 7-сыныптағы математика курсын қайталау.

26. Бағдарламаны іске асыру процесінде келесідей түзету жұмысы жүргізіледі:

1) дыбыс күшейткіш аппаратура көмегімен пәндік ақпаратты есту-көру және есту арқылы қабылдауды дамыту;

2) бір ойды тану және әр түрлі формада жеткізе алу қабілетін дамыту;

3) математикалық білім мен білікті күнделікті өмірде өздігінен қолдану бойынша жаттығулар.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

27. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан - сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен

бөлімшені, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4. кодында: "6" - сынып, "2.1" - бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік нөмірі.

28. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1 бөлім "Сандар":

1- есте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары		
	5 - сынып	6 - сынып	7 - сынып
1.1 Сандар және шамалар туралы түсініктер	<p>5.1.1.1 натурал сандар жиыны ұғымын меңгеру;</p> <p>5.1.1.2 тақ және жұп сандар ұғымдарын меңгеру;</p> <p>5.1.1.3 натурал сан дәрежесінің анықтамасын білу;</p> <p>5.1.1.4 натурал санды ондық жазылу түрінде көрсету;</p> <p>5.1.1.5 натурал санның бөлгіштігі мен еселігі анықтамаларын білу;</p> <p>5.1.1.6 қарапайым және құрама сандардың анықтамаларын білу;</p> <p>5.1.1.7 ең үлкен ортақ бөлгіш, ең кіші ортақ еселік ұғымдарының анықтамаларын білу;</p> <p>5.1.1.8 өзара қарапайым сандардың анықтамасын білу;</p> <p>5.1.1.9 қарапайым бөлшек ұғымын меңгеру;</p> <p>5.1.1.10 дұрыс және бұрыс бөлшектерді ажырату;</p> <p>5.1.1.11 аралас сан анықтамасын білу;</p> <p>5.1.1.12 өзара кері сандар анықтамасын білу;</p> <p>5.1.1.13 ондық бөлшек ұғымын меңгеру;</p> <p>5.1.1.14 ондық бөлшек түрінде жазылған сандардың теңдігін түсіну, мысалы, 1,3 және 1,30;</p> <p>5.1.1.15 санның жуық мәні ұғымын меңгеру.</p>	<p>6.1.1.1 пайыз түсінігін игеру;</p> <p>6.1.1.2 екі санның қатынасы нені көрсететінін түсіну;</p> <p>6.1.1.3 қандай шамалар тура пропорционалды болатынын түсіну және оларға мысалдар келтіру, есептер шығару;</p> <p>6.1.1.4 қандай шамалар кері пропорционалды болатынын түсіну және оларға мысалдар келтіру, есептер шығару;</p> <p>6.1.1.5 координаталық түзудің анықтамасын білу және координаталық түзуді салу;</p> <p>6.1.1.6 ауқым ұғымын меңгеру;</p> <p>6.1.1.7 бүтін сан ұғымын меңгеру;</p> <p>6.1.1.8 қарама-қарсы сандар ұғымын меңгеру, оларды координаталық түзуде белгілеу;</p> <p>6.1.1.9 рационал сан ұғымын меңгеру;</p> <p>6.1.1.10 санның модулі анықтамасын білу және оның мәнін табу;</p>	
1.2 Сандарға амалдар қолдану	<p>5.1.2.1 натурал сандарды салыстыру, сонымен қатар координаталық сәуленің көмегімен салыстыру;</p> <p>5.1.2.2 амалдар саны төрттен артық болатын жақшамен және жақшасыз берілген санды өрнектердегі амалдардың орындалу ретін анықтау және мәндерін</p>	<p>6.1.2.1 бөлшектерді пайызға және пайыздарды бөлшектерге айналдыру;</p>	<p>7.1.2.1 тік пропорционалды тәуелділікті тану және мысалдар</p>

табу;	6.1.2.2	келтіру;
5.1.2.3 санды өрнектердің мәндерін табу үшін көбейту мен қосу амалдарының қасиеттерін қолдану;	аталмыш санның пайызын табу;	
5.1.2.4 бірдей сандардың көбейтіндісін дәреже түрінде жазу;	6.1.2.3 бір санның өзге бір санға пайыздық қатынасын табу;	
5.1.2.5 натурал сандардың 2-ге, 5-ке, 10-ға бөлінгіштік белгілерін қолдану;	6.1.2.4 аталмыш пайыз бойынша санды табу;	
5.1.2.6 натурал сандардың 3-ке және 9-ға бөлінгіштік белгілерін қолдану;	6.1.2.5 сандық қатынас түсінігін игеру;	
5.1.2.7 құрама сандарды қарапайымкөбейткіштерге жіктеу;	6.1.2.6 бөлінгіштігін талдау; қатынасты табу;	
5.1.2.8 натурал сандардың бөлгіштерін табу;	5.1.2.11 қосындының және айырымның берілген натурал санға бөлінгіштігін талдау; кері қатынас;	
5.1.2.9 натурал сандардың еселіктерін табу;	5.1.2.12 екі және одан артық сандардың ең үлкен ортақ бөлгіш, ең кіші ортақ еселігін табу;	
5.1.2.10 көбейтіндінің берілген натурал санға бөлінгіштігін талдау;	5.1.2.13 бұрыс бөлшекті аралас санға және аралас санды бұрыс бөлшекке айналдыру;	
5.1.2.11 қосындының және айырымның берілген натурал санға бөлінгіштігін талдау;	5.1.2.14 қарапайымбөлшектерді қысқартуда бөлшектің негізгі қасиетін қолдану; құру;	
5.1.2.12 екі және одан артық сандардың ең үлкен ортақ бөлгіш, ең кіші ортақ еселігін табу;	5.1.2.15 қарапайымбөлшекті жаңа бөлімге келтіру;	
5.1.2.13 бұрыс бөлшекті аралас санға және аралас санды бұрыс бөлшекке айналдыру;	5.1.2.16 қарапайымбөлшектерді ортақ бөлімге келтіру; қарапайым бөлшектерді, аралас сандарды салыстыру;	
5.1.2.14 қарапайымбөлшектерді қысқартуда бөлшектің негізгі қасиетін қолдану; құру;	5.1.2.17 бөлімдері бірдей бөлшектерді қосу және азайтуды орындау;	
5.1.2.15 қарапайымбөлшекті жаңа бөлімге келтіру;	5.1.2.18 бөлімдері әртүрлі бөлшектерді қосу және азайтуды орындау;	
5.1.2.16 қарапайымбөлшектерді ортақ бөлімге келтіру; қарапайым бөлшектерді, аралас сандарды салыстыру;	5.1.2.19 натурал саннан қарапайымбөлшекті азайтуды орындау;	
5.1.2.17 бөлімдері бірдей бөлшектерді қосу және азайтуды орындау;	5.1.2.20 аралас сандарды қосу және азайтуды орындау;	
5.1.2.18 бөлімдері әртүрлі бөлшектерді қосу және азайтуды орындау;	5.1.2.21 қарапайым бөлшектерді, аралас сандарды көбейтуді орындау;	
5.1.2.19 натурал саннан қарапайымбөлшекті азайтуды орындау;	5.1.2.22 берілген санға кері санды табу;	
5.1.2.20 аралас сандарды қосу және азайтуды орындау;	5.1.2.23 қарапайым бөлшектерді және аралас сандарды бөлуді орындау;	
5.1.2.21 қарапайым бөлшектерді, аралас сандарды көбейтуді орындау;	5.1.2.24 санның бөлігін табу және бөлігі бойынша санды табу;	
5.1.2.22 берілген санға кері санды табу;	5.1.2.25 бөлшектерді бір жазылу түрінен басқа жазылу түріне ауыстыру;	
5.1.2.23 қарапайым бөлшектерді және аралас сандарды бөлуді орындау;	5.1.2.26 ондық бөлшектерді салыстыру; бейнелеу;	
5.1.2.24 санның бөлігін табу және бөлігі бойынша санды табу;	5.1.2.27 ондық бөлшектерді қосу және азайтуды орындау;	
5.1.2.25 бөлшектерді бір жазылу түрінен басқа жазылу түріне ауыстыру;	5.1.2.28 ондық бөлшекті натурал санға және ондық бөлшекке көбейтуді орындау;	
5.1.2.26 ондық бөлшектерді салыстыру; бейнелеу;	5.1.2.29 ондық бөлшектерді 10, 100, 1000 және 0,1; 0,01; 0,001 көбейту ережелерін қолдану;	
5.1.2.27 ондық бөлшектерді қосу және азайтуды орындау;	5.1.2.30 ондық бөлшекті натурал санға және ондық бөлшекке бөлуді орындау;	
5.1.2.28 ондық бөлшекті натурал санға және ондық бөлшекке көбейтуді орындау;	5.1.2.31 ондық бөлшектерді 10, 100, 1000 және 0,1; 0,01;	
5.1.2.29 ондық бөлшектерді 10, 100, 1000 және 0,1; 0,01; 0,001 көбейту ережелерін қолдану;	6.1.2.10 берілген қатынаста шамаларды бөлу;	
5.1.2.30 ондық бөлшекті натурал санға және ондық бөлшекке бөлуді орындау;	6.1.2.11 Шамаларды бөліктерге бөлу, аталмыш пропорционалдық сандар бойынша кері жинау;	
5.1.2.31 ондық бөлшектерді 10, 100, 1000 және 0,1; 0,01;	6.1.2.12 бүтін сандарды салыстыру;	
	6.1.2.13 координаттық түзде рационалды сандарды бейнелеу;	
	6.1.2.14 бүтін сандарды координаталық түзу көмегімен қосу және азайтуды орындау	
	6.1.2.15 рационал сандардың ішкі жиындарын Эйлер-Венн дөңгелектері	

<p>0,001 – бөлу ережелерін қолдану; 5.1.2.32 ондық бөлшектерді берілген разрядқа дейін дөңгелектеу.</p>		<p>арқылы кескіндеу; 6.1.2.16 рационал сандарды салыстыру; 6.1.2.17 таңбалары бірдей, таңбалары әртүрлі рационал сандарды қосуды орындау; 6.1.2.18 рационал сандарды азайтуды орындау; 6.1.2.19 рационал сандарды көбейтуді орындау; 6.1.2.20 рационал сандарды бөлуді орындау; 6.1.2.21 рационал сандарды қосу мен көбейтудің қасиеттерін қолдану; 6.1.2.22 шектеулі ондық бөлшектер түрінде жазуға болатын қарапайым бөлшектерді танып білу; 6.1.2.23 рационал санды шектеусіз периодты ондық бөлшек түрінде көрсету; 6.1.2.24 шектеусіз периодты ондық бөлшектің периодын табу; 6.1.2.25 шектеусіз периодты ондық бөлшекті қарапайым бөлшекке айналдыру; 6.1.2.26 рационалды сандарды қамтитын сандық өрнектердің мәнін табу; 6.1.2.27 координатты сызықтағы нүктелер арасындағы қашықтықты табу</p>
---	--	---

2) 2 бөлім "Алгебра":

2 кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары		
	5 - сынып	6 - сынып	7 - сынып
2.1 Алгебралық өрнектер және түрлендірулер	<p>5.2.1.1 қосу және көбейту амалдарының қасиеттерін қолданып, әріпті өрнектерді түрлендіру;</p> <p>5.2.1.2 әріптердің берілген мәндері бойынша әріпті өрнектердің мәндерін табу;</p>	<p>$a - b$</p> <p>6.2.1.1 алгебралық өрнек ұғымын меңгеру;</p>	<p>7.2.1.1 алгебралық өрнек ұғымын меңгеру;</p> <p>7.2.1.2 айнымалылардың берілген рационал мәндері үшін алгебралық өрнектердің мәндерін есептеу;</p> <p>7.2.1.3 алгебралық өрнектегі айнымалының мүмкін мәндерін табу;</p> <p>7.2.1.4 айнымалылардың қандай мәндерінде алгебралық өрнектің практикалық есептер мәнмәтіндіде мағынасы бар болатынын түсіну;</p> <p>7.2.1.5 жақшаны ашу ережелерін білу;</p> <p>7.2.1.6 b коэффициент, ұқсас мүшелер ұғымдарының анықтамаларын білу;</p> <p>7.2.1.7 алгебралық өрнектерде ұқсас мүшелерді біріктіруді орындау;</p> <p>7.2.1.8 тепе-теңдік және тепе-тең түрлендіру анықтамаларын білу;</p> <p>7.2.1.9 алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендіруді орындау;</p> <p>7.2.1.10 теңдіктерден бір айнымалыны екінші айнымалы арқылы өрнектеу;</p> <p>7.2.1.11 пропорционалдықтың формуласын білу және графигін салу;</p> <p>7.2.1.12 сандармен байланысты есептер шығаруда жазуларын қолдану.</p>
2.2 Теңдеулер және теңсіздіктер, олардың жүйелері және жиынтықтары	<p>5.2.2.1 арифметикалық амалдардың белгісіз компоненттерін табу ережесі негізінде теңдеулерді шешу;</p> <p>5.2.2.2 теңдеудің шығарылуының дұрыстығын тексеру тәсілдерін қолдану;</p>		<p>7.2.2.1 тура санды теңдіктердің қасиеттерін білу және қолдану;</p> <p>7.2.2.2 бір айнымалысы бар сызықтық теңдеудің, мәндес теңдеулердің анықтамаларын білу;</p> <p>7.2.2.3 бір айнымалысы бар сызықтық теңдеулерді шешу;</p> <p>7.2.2.4 түріндегі теңдеулерді шешу, мұндағы a және b – рационал сандар;</p> <p>7.2.2.5 тура санды теңсіздіктердің қасиеттерін білу және қолдану;</p> <p>7.2.2.6 теңсіздіктерді қосу, азайту, көбейту және бөлуді түсіну және қолдану;</p> <p>7.2.2.7 сан аралықтарын жазу үшін</p>

		<p>белгілеулерді пайдалану; 7.2.2.8 сан аралықтарды кескіндеу; 7.2.2.9 сан аралықтардың бірігуін және қиылысуын табу; 7.2.2.10 түріндегі сызықтық теңсіздіктерді шешу; 7.2.2.11 алгебралық түрлендірулердің көмегімен теңсіздіктерді , түріндегі теңсіздіктерге келтіру; 7.2.2.12 теңсіздіктердің шешімдерін координаталық түзуде кескіндеу; 7.2.2.13 теңсіздіктердің шешімдерін сан аралығы арқылы және берілген сан аралығын теңсіздік түрінде жазу; 7.2.2.14 бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер жүйесін шешу; 7.2.2.15 теңсіздіктер түрінде берілген нүктелер жиынын координаталық түзуде кескіндеу; 7.2.2.16 екі айнымалысы бар теңдеудің анықтамасын және қасиеттерін білу; 7.2.2.17 екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесі туралы түсінігінің болуы; 7.2.2.18 екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесінің шешімі реттелген сандар жұбы болатынын түсіну; 7.2.2.19 теңдеулер жүйелесін алмастыру тәсілі және қосу тәсілі арқылы шешу;</p>
2.3 Тізбектер және қосындылау	<p>5.2.3.1 натурал сандар тізбегінің заңдылықтарын анықтау; 5.2.3.2 натурал сандар тізбегінің жеткіліксіз элементтерін табу; 5.2.3.3 натурал сандар тізбегінің заңдылықтарын құрастыру және тізбектерді жазу; 5.2.3.4 бөлшектерден тұратын тізбектердің заңдылықтарын анықтау; 5.2.3.5 бөлшектерден тұратын тізбектердің заңдылықтарын құрастыру және тізбектерді жазу</p>	

3) 3 бөлім "Геометрия":

3 кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
------------	------------------

	5 - сынып	6 - сынып	7 - сынып
3.1 Геометриялық фигуралар туралы түсінік	5.3.1.1 өлшеудің түрлі ұзындық бірліктерін білу және координаталық сәуледегі бірлік кесінді дегенді түсіну; параллелепидте (кубта) және оның жайылып келу көрінісінде;	6.3.1.1 шеңбер, дөңгелек және олардың элементтері (центр, радиус, диаметр) ұғымдарын меңгеру; 6.3.1.2 циркульдің көмегімен шеңберді салу; 6.3.1.3 бұрыш және оның градустық өлшемі ұғымдарын меңгеру, бұрыштарды белгілеу және салыстыру; 6.3.1.4 бұрыштардың түрлерін ажырату (сүйір, тік, доғал, жазыңқы, толық); 6.3.1.5 дөңгелек сектор ұғымын меңгеру; 6.3.1.6 көпбұрыш ұғымын меңгеру; 6.3.1.7 тік бұрышты параллелепид (текше) және оның жазбасы туралы түсінігі болу.	7.3.1.1 координаталық жазықтық ұғымын меңгеру; 7.3.1.2 тік бұрышты координаталар жүйесін салу; 7.3.1.3 реттелген сандар жұбы тікбұрышты координаталар жүйесінде нүктені беретінін және әрбір нүктеге нүктенің координаталары деп аталатын бір ғана реттелген сандар жұбының сәйкес болатынын түсіну; 7.3.1.4 координаталар жүйесінде нүктені оның координаталары бойынша салу және координаталық жазықтықта берілген нүктенің координаталарын табу; 7.3.1.5 осьтік және центрлік симметрия ұғымдарын меңгеру; 7.3.1.6 осьтік немесе центрлік симметриясы болатын фигуралар туралы түсінігі болуы; симметриялық және центрлік-симметриялы фигураларды ажырату; 7.3.1.7 шар мен сфера туралы түсінігінің болуы
3.2. Геометриялық фигура-лардың өзара орналасуы	5.3.2.1 фигураларды қию және құрастыру арқылы есептер шығару;	6.3.2.1 фигураларды қию және құрастыру арқылы есептер шығару; 6.3.2.2 перпендикулярлы, қатар тік сызықтар мен кесінділерді тану; 6.3.2.3 графикалық тәсілмен кесінді, сәуле немесе тік сызықтардың координаттық осьпен қиылысу нүктесін табу; 6.3.2.4 фигураны бейнесі және оның жазықтықтағы және кеңістіктегі бейнесін тану; 6.3.2.5 нүктелер мен фигураларды координаттың тікбұрышты жүйесі мен басында құру;	
3.3. Өлшемдік қатынастар		6.3.3.1 бұрышты транспортір көмегімен өлшеу; 6.3.3.2 градустық өлшемі берілген	

		<p>бұрышты транспортир көмегімен салу;</p> <p>6.3.3.3 бұрыштың градустық өлшемін табуға, бұрыштарды салыстыруға берілген есептерді шығару;</p> <p>6.3.3.4 координаталық түзуде нүктелердің арақашықтығын табу;</p> <p>6.3.3.5 шеңбер ұзындығының оның диаметріне қатынасы тұрақты сан екенін білу;</p> <p>6.3.3.6 шеңбер ұзындығының формуласын білу және қолдану;</p> <p>6.3.3.7 дөңгелек ауданының формуласын білу және қолдану</p>	
3.4. Векторлар және түрлендірулер			7.3.4.1 вектор анықтамасын білу және оны кескіндеу;

4) 4 бөлім "Статистика және ықтималдықтар теориясы":

4 кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары		
	5 - сынып	6 - сынып	7 - сынып
4.1. Жиындар теориясы және логика элементтері		<p>6.4.1.1 жиын, оның элементтері, бос жиын ұғымдарын меңгеру;</p> <p>6.4.1.2 жиындардың қиылысуы және бірігуі анықтамаларын білу;</p> <p>6.4.1.3 берілген жиындардың қиылысуы мен бірігуін табу, нәтижесін символдарын қолданып жазу;</p> <p>6.4.1.4 ішкі жиын ұғымын меңгеру;</p> <p>6.4.1.5 жиындар арасындағы қатынастардың сипаттамасын анықтау (қиылысатын және қиылыспайтын жиындар);</p>	
4.2. Комбинаторика негіздері			7.4.2.1 іріктеу тәсілмен комбинаторикалық есептерді шығару
4.3 Статистика және мәліметтерді талдау		<p>6.4.3.1 дөңгелек, сызықтық және бағанды диаграммалар туралы түсініктері болу;</p> <p>6.4.3.2 дөңгелек, сызықтық және бағанды диаграммалар салу;</p> <p>6.4.3.3 кесте немесе диаграмма түрінде берілген статистикалық ақпаратты алу</p>	<p>7.4.3.1 бірнеше сандардың арифметикалық ортасы, санды деректердің құлашы, медианасы, модасының анықтамаларын білу;</p> <p>7.4.3.2 статистикалық санды сипаттамаларды есептеу;</p>

5) 5 бөлім "Математикалық үлгілеу мен талдау":

5 кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары		
	5 - сынып	6 - сынып	7 - сынып
5.1. Математикалық модельдеудің көмегімен есептер шығар	<p>5.5.1.1 натурал сандарға арифметикалық амалдар қолданып, мәтінді есептерді шығару;</p> <p>5.5.1.2 мәтінді есептерді шығаруда ең үлкен ортақ бөлгіш, ең кіші ортақ еселікті қолдану;</p> <p>5.5.1.3 қарапайым бөлшектерге арифметикалық амалдар қолданып мәтінді есептер шығару;</p> <p>5.5.1.4 санның немесе шаманың бөлігін табу және бөлігі бойынша санды немесе шаманы табуға арналған есептерді құрастыру және шығару;</p> <p>5.5.1.5 бөлшектердің үстінде арифметикалық амалдардың көмегімен мәтіндік тапсырмаларды шешу;</p> <p>5.5.1.6 әріптік өрнектер құру және оларды тапсырмаларды шешуде пайдалану;</p> <p>5.5.1.7 мәтіндік тапсырмаларды шешу үшін формулаларды пайдалану;</p>	<p>6.5.1.1 пайызға байланысты мәтінді есептерді шығару;</p> <p>6.5.1.2 Эйлер-Венн диаграммасын қолданып, есептер шығару;</p> <p>6.5.1.3 шамалары тура және кері пропорционалдықпен байланысты есептерді ажырату және шығару;</p> <p>6.5.1.4 пайызға берілген есептерді пропорция арқылы шешу;</p> <p>6.5.1.5 картамен, сызбамен, жоспармен жұмыс барысында масштабты қолдану;</p> <p>6.5.1.16 рационал сандарды қолданып мәтінді есептерді шығару.</p>	<p>7.5.1.1 қозғалыстың орташа жылдамдығын табуға есептер шығару;</p> <p>7.5.1.2 мәтінді есептерді сызықтық теңдеулерді құру арқылы шығару;</p> <p>7.5.1.3 мәтінді есептерді сызықтық теңдеулер жүйелерін құру арқылы шешу;</p>
5.2. Математикалық тіл және математикалық үлгілеу	<p>5.5.2.1 қарапайым бөлшектерді оқу және жазу;</p> <p>5.5.2.2 натурал сандарды координаталық сәуледе кескіндеу;</p> <p>5.5.2.3 қарапайым бөлшектерді координаталық сәуледе кескіндеу;</p> <p>5.5.2.4 ондық бөлшектерді координаталық сәуледе кескіндеу;</p> <p>5.5.2.5 ондық бөлшектерді оқу және жазу;</p> <p>5.5.2.6 сандарды салыстырудың нәтижесін белгілері арқылы жазу;</p> <p>5.5.2.7 натурал сандарды салыстыру мен реттеуді талап ететін жағдайды зерттеу;</p>	<p>6.5.2.1 жиынтықтармен жұмыс жасау кезінде символдарды , , , , , , пайдалану</p> <p>6.5.2.2 жазық фигуралар мен кеңістіктік геометриялық фигуралардың жайылмалы түрін құрастыру (куб және тік бұрышты параллелепипед);</p> <p>6.5.2.3 екі санның қатынасын оқу және жазу;</p> <p>6.5.2.4 пропорцияларды оқу және жазу;</p> <p>6.5.2.5 шамаларды сипаттау үшін бүтін сандарды қолдану;</p>	<p>7.5.2.1 мәтінді есептер шығаруда айнымалысы бар өрнектер мен формулалар құрастыру;</p> <p>7.5.2.2 шамалар арасындағы тәуелділікке есептер шығару;</p> <p>7.5.2.3 шамалар арасындағы тәуелділіктердің берілу тәсілдерін білу;</p> <p>7.5.2.4 сипаттамасы бойынша тәуелділіктің формуласын жазу;</p> <p>7.5.2.5 формуламен немесе графикпен берілген тәуелділіктердің кестесін құру;</p> <p>7.5.2.6 формуламен және кестемен берілген тәуелділіктердің графиктерін салу;</p> <p>7.5.2.7 шынайы процестердің</p>

			графиктерін қолданып, шамалар арасындағы тәуелділіктерді табу және зерттеу; 7.5.2.8 тура пропорционал шамалардың арасындағы шынайы тәуелділіктердің графиктеріне талдау беру; 7.5.2.8 сипаттамасы бойынша тура пропорционалдықтың формуласын жазу; 7.5.2.10 тура пропорционалдықтың графигін салу;
--	--	--	---

30. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін "Математика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

31. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің 5-7 сыныптары үшін
"Математика" оқу пәнінен
жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасына
қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін "Математика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5 сынып:

1 - кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
Натурал сандар және нөл саны	Натурал сандар және нөл	5.1.1.1 натурал сандар жиыны ұғымын меңгеру; 5.1.1.2 тақ және жұп сандар ұғымдарын меңгеру;
	Координаталық сәуле. Натурал сандарды салыстыру. Қос теңсіздік	5.3.1.1 өлшеудің түрлі ұзындық бірліктерін білу және координаталық сәуледегі бірлік кесінді дегенді түсіну; 5.5.2.2 натурал сандарды координаталық сәуледе кескіндеу; 5.1.2.1 натурал сандарды салыстыру, сонымен қатар

	координаталық сәуленің көмегімен салыстыру; 5.5.2.6 сандарды салыстырудың нәтижесін белгілері арқылы жазу; 5.5.2.7 натурал сандарды салыстыру мен реттеуді талап ететін жағдайды зерттеу;	
Арифметикалық амалдардың қасиеттері. Натурал сандарға арифметикалық амалдар қолдану	5.1.2.2 амалдар саны төрттен артық болатын жақшамен және жақшасыз берілген санды өрнектердегі амалдардың орындалу ретін анықтау және мәндерін табу; 5.1.2.3 санды өрнектердің мәндерін табу үшін көбейту мен қосу амалдарының қасиеттерін қолдану;	
Санды және әріпті өрнектер, олардың мәндері. Өрнектерді ықшамдау	5.2.1.1 қосу және көбейту амалдарының қасиеттерін қолданып, әріпті өрнектерді түрлендіру; 5.2.1.2 әріптердің берілген мәндері бойынша әріпті өрнектердің мәндерін табу;	
Теңдеу. Теңдеудің түбірі. Теңдеуді шешу	5.2.2.1 арифметикалық амалдардың белгісіз компоненттерін табу ережесі негізінде теңдеулерді шешу; 5.2.2.2 теңдеудің шығарылуының дұрыстығын тексеру тәсілдерін қолдану;	
Формула. Формула арқылы есептеу. Мәтінді есептерді шығару. Натурал сандардан тұратын сандар тізбегі	5.5.1.1 натурал сандарға арифметикалық амалдар қолдана отырып, мәтінді есептерді шығару; 5.5.1.6 әріпті өрнектерді құру және оларды есептер шығаруда қолдану; 5.5.1.7 мәтінді есептерді шығару үшін формулаларды қолдану; 5.2.3.1 натурал сандар тізбегінің заңдылықтарын анықтау; 5.2.3.2 натурал сандар тізбегінің жеткіліксіз элементтерін табу; 5.2.3.3 натурал сандар тізбегінің заңдылықтарын құрастыру және тізбектерді жазу;	
Натурал сандардың бөлінгіштігі	Бөлінгіштер мен еселік натурал сандар	5.1.1.5 бөлгіш сан мен еселік натурал санның анықтамасын білу; 5.1.2.8 натурал сандардың бөлінгіштерін табу; 5.1.2.9 еселік натурал сандарды табу;
	Қарапайым және күрделі сандар	5.1.1.6 қарапайым және құрама сандардың анықтамаларын білу;
	Основные свойства делимости	5.1.2.10 көбейтіндінің берілген натурал санға бөлінгіштігін талдау; 5.1.2.11 қосындының және айырымның берілген натурал санға бөлінгіштігін талдау;
	2; 3; 5; 9; 10 бөліну белгілері	5.1.2.5 натурал сандардың 2-ге, 5-ке, 10-ға бөлінгіштік белгілерін қолдану; 5.1.2.6 натурал сандардың 3-ке және 9-ға бөлінгіштік белгілерін қолдану;
	Деңгей	5.1.1.3 натурал сан дәрежесінің анықтамасын білу; 5.1.1.4 натурал санды ондық жазылу түрінде көрсету;

	Натурал сандарды қарапайым көбейтінділерге бөлу	5.1.2.7 құрама сандарды қарапайым көбейткіштерге жіктеу;
	Жалпы бөлінгіштік. Өзара қарапайым сандар. Ең кіші ортақ еселік	5.1.1.7 ең үлкен ортақ бөлгіш, ең кіші ортақ еселік ұғымдарының анықтамаларын білу; 5.1.2.12 екі және одан артық сандардың ең үлкен ортақ бөлгіш, ең кіші ортақ еселігін табу; 5.1.1.8 өзара қарапайым сандардың анықтамасын білу; 5.5.1.2 мәтінді есептерді шығаруда ең үлкен ортақ бөлгіш, ең кіші ортақ еселікті қолдану.
2 тоқсан		
Қарапайым бөлшектер	Қарапайым бөлшектер. Қарапайым бөлшектерді оқу және жазу	5.1.1.6 қарапайым бөлшек түсінігін игеру; 5.5.2.1 қарапайым бөлшектерді оқу және жазу;
	Қарапайым бөлшектердің негізгі қасиеттері	5.1.2.14 қарапайым бөлшектерді қысқартуда бөлшектің негізгі қасиетін қолдану; 5.1.2.15 қарапайым бөлшекті жаңа бөлімге келтіру;
	Дұрыс және бұрыс қарапайым бөлшектер	5.1.1.10 дұрыс және бұрыс бөлшектерді ажырату;
	Аралас сандар	5.1.1.11 аралас сан анықтамасын білу; 5.1.2.13 бұрыс бөлшекті аралас санға және аралас санды бұрыс бөлшекке айналдыру;
	Координаттық сәуледе қарапайым бөлшектер мен аралас сандарды бейнелеу	5.5.2.3 қарапайым бөлшектерді координаталық сәуледе кескіндеу;
3 тоқсан		
Қарапайым бөлшектердің әрекеті	Қарапайым бөлшектерді жалпы бөліндіге әкелу. Қарапайым бөлшектер мен аралас сандарды салыстыру	5.1.2.16 қарапайым бөлшектерді ортақ бөлімге келтіру; қарапайым бөлшектерді, аралас сандарды салыстыру;
	Күрделі және қарапайым бөлшектерді көбейту және азайту	5.1.2.17 бөлімдері бірдей бөлшектерді қосу және азайтуды орындау; 5.1.2.18 бөлімдері әртүрлі бөлшектерді қосу және азайтуды орындау;
	Аралас сандарды қосу. Аралас сандарды азайту	5.1.2.19 натурал саннан қарапайым бөлшекті азайтуды орындау; 5.1.2.20 аралас сандарды қосу және азайтуды орындау;
	Қарапайым бөлшектер мен аралас сандарды көбейту. Өзара кері сандар	5.1.2.21 қарапайым бөлшектерді, аралас сандарды көбейтуді орындау; 5.1.1.12 өзара кері сандардың анықтамасын білу; 5.1.2.22 берілген санға кері санды табу;
	Қарапайым бөлшектер мен аралас сандарды бөлу	5.1.2.23 қарапайым бөлшектерді және аралас сандарды бөлуді орындау;
4 тоқсан		
Мәтіндік тапсырмалар	Санның бөлігін және бөлігі бойынша санды табуға берілген есептер	5.1.2.24 санның бөлігін табу және бөлігі бойынша санды табу; 5.5.1.4 санның немесе шаманың бөлігін табу және бөлігі бойынша санды немесе шаманы табуға арналған есептерді құрастыру және шығару;
	Бірлесіп орындалатын жұмыстарға қатысты есептер	5.5.1.3 қарапайым бөлшектерге арифметикалық амалдар қолданып мәтінді есептер шығару

Ондық бөлшектер және оларға амалдар қолдану	Ондық бөлшек. Ondық бөлшектерді оқу және жазу. Ondық бөлшекті қарапайым бөлшекке айналдыру	5.1.1.13 ондық бөлшек ұғымын меңгеру; 5.1.1.14 ондық бөлшек түрінде жазылған сандардың теңдігін түсіну, мысалы, 1,3 және 1,30; 5.5.2.5 ондық бөлшектерді оқу және жазу; 5.1.2.25 бөлшектерді бір жазылу түрінен басқа жазылу түріне ауыстыру;
	Ондық бөлшектерді координаталық сәуледе кескіндеу. Ondық бөлшектерді салыстыру	5.5.2.4 ондық бөлшектерді координаталық сәуледе кескіндеу; 5.1.2.26 ондық бөлшектерді салыстыру;
	Ондық бөлшектерді қосу және азайту	5.1.2.27 ондық бөлшектерді қосу және азайтуды орындау;
	Ондық бөлшекті натурал санға көбейту. Ondық бөлшектерді көбейту	5.1.2.28 ондық бөлшекті натурал санға және ондық бөлшекке көбейтуді орындау;
	Ондық бөлшекті натурал санға бөлу. Ondық бөлшекті ондық бөлшекке бөлу	5.1.2.30 ондық бөлшекті натурал санға және ондық бөлшекке бөлуді орындау;
	Ондық бөлшектерді 10; 100; 1000;... және 0,1; 0,01; 0,001; сандарына көбейту және бөлу	5.1.2.29 ондық бөлшектерді 10, 100, 1000 және 0,1; 0,01; 0,001 көбейту ережелерін қолдану; 5.1.2.31 ондық бөлшектерді 10, 100, 1000 және 0,1; 0,01; 0,001 – бөлу ережелерін қолдану;
	Ондық бөлшектерді дөңгелектеу	5.1.1.15 санның жуық мәні ұғымын меңгеру; 5.1.2.32 ондық бөлшектерді берілген разрядқа дейін дөңгелектеу;
Мәтінді есептерді шығару. Бөлшектерден тұратын сандар тізбектері	5.5.1.5 бөлшектерге арифметикалық амалдар қолданып мәтінді есептер шығару; 5.2.3.4 бөлшектерден тұратын тізбектердің заңдылықтарын анықтау; 5.2.3.5 бөлшектерден тұратын тізбектердің заңдылықтарын құрастыру және тізбектерді жазу;	
5-сыныптағы математика курсы қайталау		

2) 6-СЫНЫП:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
5-сыныптағы математика курсы қайталау		
Жиын	Жиын. Жиынның элементтері. Жиындарды кескіндеу	6.4.1.1 жиын, оның элементтері, бос жиын ұғымдарын меңгеру; 6.5.2.1 жиындармен жұмыс істеуде символдарын қолдану;
	Жиындар арасындағы қатынастар. Ішкі жиын	6.4.1.4 ішкі жиын ұғымын меңгеру; 6.4.1.5 жиындар арасындағы қатынастардың сипаттамасын анықтау (қиылысатын және қиылыспайтын жиындар);
	Жиындардың бірігуі мен қиылысуы	6.4.1.2 жиындардың қиылысуы және бірігуі анықтамаларын білу; 6.4.1.3 берілген жиындардың қиылысуы мен бірігуін табу, нәтижесін символдарын қолданып жазу;
	Мәтінді есептерді шығару	6.5.1.2 Эйлер-Венн диаграммасын қолданып, есептер

		шығару;
Пайыз	Пайыз	6.1.1.1 пайыз ұғымын меңгеру; 6.1.2.1 бөлшекті пайызға және пайызды бөлшекке айналдыру ;
	Санның пайызын және пайызы бойынша санды табу	6.1.2.2 берілген санның пайызын табу; 6.1.2.3 бір санның екінші санға пайыздық қатынасын және керісінше табу; 6.1.2.4 берілген пайызы бойынша санды табу;
	Мәтінді есептерді шығару	6.5.1.1 пайызға байланысты мәтінді есептерді шығару;
2 тоқсан		
Бұрыш. Көпбұрыш	Бұрыш.	6.3.1.3 бұрыш және оның градустық өлшемі ұғымдарын меңгеру, бұрыштарды белгілеу және салыстыру, 6.3.1.4 бұрыштардың түрлерін ажырату (сүйір, тік, доғал, жазыққы, толық); 6.3.3.1 бұрышты транспортир көмегімен өлшеу; 6.3.3.2 градустық өлшемі берілген бұрышты транспортир көмегімен салу; 6.3.3.3 бұрыштың градустық өлшемін табуға, бұрыштарды салыстыруға берілген есептерді шығару;
	Көпбұрыш	6.3.1.6 көпбұрыш ұғымын меңгеру;
Диаграмма	Шеңбер. Дөңгелек. Дөңгелек сектор	6.3.1.1 шеңбер, дөңгелек және олардың элементтері (центр, радиус, диаметр) ұғымдарын меңгеру; 6.3.1.2 циркульдің көмегімен шеңберді салу; 6.3.1.5 дөңгелек сектор ұғымын меңгеру;
	Диаграмма	6.4.3.1 дөңгелек, сызықтық және бағанды диаграммалар туралы түсініктері болу; 6.4.3.2 дөңгелек, сызықтық және бағанды диаграммалар салу;
	Статистикалық деректерді көрсету тәсілдері	6.4.3.3 кесте немесе диаграмма түрінде берілген статистикалық ақпаратты алу;
Кеңістік фигураларының жазбалары	Тік бұрышты параллелепипед (текше) және оның жазбасы	6.3.1.7 тік бұрышты параллелепипед (текше) және оның жазбасы туралы түсінігі болу; 6.5.2.2 жазық фигуралардың және кеңістіктегі геометриялық фигуралардың жазбаларын салу (текше және тік бұрышты параллелепипед);
	Фигураларды киюға берілген есептер. Фигураларды құрастыруға берілген есептер	6.3.2.1 фигураларды кию және құрастыру арқылы есептер шығару;
3 тоқсан		
Қатынастар және пропорциялар	Екі санның қатынасы. Екі санның пайыздық қатынасы	6.1.2.5 сандарға қатысты түсініктерді игеру; 6.1.2.6 аталмыш қатынасқа кері қатынасты табу; 6.1.1.2 екі санның қатынасы нені көрсететіндігін түсіну; 6.5.2.3 екі санның қатынасын оқу және жазу;
	Пропорция. Пропорцияның негізгі қасиеті	6.1.2.7 пропорция анықтамасын білу; 6.1.2.8 пропорцияларды ажырату және құрастыру; 6.5.2.2 пропорцияны оқу және жазу; 6.1.2.9 пропорцияның негізгі қасиетін білу және қолдану;
	Тура пропорционалдық тәуелділік. Керіпропорционалдық	6.1.1.3 қандай шамалар тура пропорционалды болатынын түсіну және оларға мысалдар келтіру, есептер шығару;

	тәуелділік	6.1.1.4 қандай шамалар кері пропорционалды болатынын түсіну және оларға мысалдар келтіру, есептер шығару; 6.5.1.3 шамалары тура және кері пропорционалдықпен байланысты есептерді ажырату және шығару;
	Мәтінді, есептерді пропорцияның көмегімен шығару	6.5.1.4 пайызға берілген есептерді пропорция арқылы шешу; 6.1.2.10 шамаларды берілген қатынаста бөлу; 6.1.2.11 шамаларды берілген сандарға кері болатын пропорционал бөліктерге бөлу;
	Аукым	6.1.1.6 аукым ұғымын меңгеру; 6.5.1.5 картамен, сызбамен, жоспармен жұмыс барысында масштабты қолдану;
	Шеңбердің ұзындығы. Дөңгелектің ауданы. Шар. Сфера	6.3.3.5 шеңбер ұзындығының оның диаметріне қатынасы тұрақты сан екенін білу; 6.3.3.6 шеңбер ұзындығының формуласын білу және қолдану; 6.3.3.7 дөңгелек ауданының формуласын білу және қолдану; 6.3.1.7 шар мен сфера туралы түсінігінің болуы
Рационал сандар және оларға амалдар қолдану	Оң сандар. Теріс сандар. Координаталық түзу. Қарама-қарсы сандар	6.1.1.5 координаталық түзудің анықтамасын білу және координаталық түзуді салу; 6.1.1.8 қарама-қарсы сандар ұғымын меңгеру, оларды координаталық түзде белгілеу;
	Бүтін сандар. Рационал сандар	6.1.1.7 бүтін сан ұғымын меңгеру; 6.5.2.5 шамаларды сипаттау үшін бүтін сандарды қолдану; 6.1.1.9 рационал сан ұғымын меңгеру; 6.1.2.13 координаталық түзде рационал сандарды кескіндеу; 6.1.2.15 рационал сандардың ішкі жиындарын Эйлер-Венн дөңгелектері арқылы кескіндеу;
	Санның модулі	6.1.1.10 санның модулі анықтамасын білу және оның мәнін табу; 6.2.1.14 - өрнегінің геометриялық мағынасын түсіну; 6.3.3.4 координаталық түзде нүктелердің арақашықтығын табу;
	Рационал сандарды салыстыру	6.1.2.12 бүтін сандарды салыстыру; 6.1.2.16 рационал сандарды салыстыру;
	Рационал сандарды координаталық түзудің көмегімен қосу	6.1.2.14 бүтін сандарды координаталық түзу көмегімен қосу және азайтуды орындау;
	Теріс рационал сандарды қосу. Таңбалары әртүрлі рационал сандарды қосу.	6.1.2.17 таңбалары бірдей, таңбалары әртүрлі рационал сандарды қосуды орындау;
	Рационал сандарды азайту. Координаталық түзде нүктелердің арақашықтығы.	6.1.2.18 рационал сандарды азайтуды орындау; 6.1.2.27 координаталық түзде нүктелердің арақашықтығын табу;
	4 тоқсан	
Рационал сандарға	Рационал сандарды көбейту	6.1.2.29 рационал сандарды көбейтуді орындау;
	Рационал сандарды қосу мен	6.1.2.21 рационал сандарды қосу мен көбейтудің

амалдар қолдану	көбейтудің ауыстырымдылық және терімділік қасиеттері	қасиеттерін қолдану;
	Рационал сандарды бөлу	6.1.2.20 рационал сандарды бөлуді орындау;
	Рационал санды шексіз периодты ондық бөлшек түрінде беру. Шексіз периодты ондық бөлшекті қарапайымбөлшекке айналдыру.	6.1.2.22 шектеулі ондық бөлшектер түрінде жазуға болатын қарапайымбөлшектерді танып білу; 6.1.2.23 рационал санды шектеусіз периодты ондық бөлшек түрінде көрсету; 6.1.2.24 шектеусіз периодты ондық бөлшектің периодын табу; 6.1.2.25 шектеусіз периодты ондық бөлшекті қарапайымбөлшекке айналдыру;
	Рационал сандарға арифметикалық амалдар қолдану	6.1.2.26 рационал сандармен арифметикалық амалдарды орындау
	Мәтіндік есептерді шығару	6.5.1.16 рационал сандарды қолданып мәтінді есептерді шығару
6-сыныптардағы математика курсы қайталау		

3) 7-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
I тоқсан		
6-сыныптағы математика курсы қайталау		
Алгебралық өрнектер	Айнымалы. Айнымалысы бар өрнек	7.2.1.1 алгебралық өрнек ұғымын меңгеру; 7.2.1.2 айнымалылардың берілген рационал мәндері үшін алгебралық өрнектердің мәндерін есептеу; 7.2.1.3 алгебралық өрнектегі айнымалының мүмкін мәндерін табу; 7.2.1.4 айнымалылардың қандай мәндерінде алгебралық өрнектің практикалық есептер мәнмәтіндіде мағынасы бар болатынын түсіну;
	Жақшаларды ашу. Коэффициент. Ұқсас қосылғыштар. Ұқсас қосылғыштарды біріктіру	7.2.1.5 жақшаны ашу ережелерін білу; 7.2.1.6 коэффициент, ұқсас мүшелер ұғымдарының анықтамаларын білу; 7.2.1.7 алгебралық өрнектерде ұқсас мүшелерді біріктіруді орындау;
	Өрнектерді тепе-тең түрлендіру. Тепе-теңдік	7.2.1.8 тепе-теңдік және тепе-тең түрлендіру анықтамаларын білу;
	Алгебралық өрнектерді түрлендіру	7.2.1.9 алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендіруді орындау;
	Мәтінді есептерді шығару	7.5.2.1 мәтінді есептер шығаруда айнымалысы бар өрнектер мен формулалар құрастыру; 7.2.1.10 теңдіктерден бір айнымалыны екінші айнымалы арқылы өрнектеу;
Бір айнымалысы бар сызықтық теңдеу	Санды теңдіктер және олардың қасиеттері	7.2.2.1 тура санды теңдіктердің қасиеттерін білу және қолдану;
	Бір айнымалысы бар сызықтық теңдеу. Мәндес теңдеулер. Бір айнымалысы бар	7.2.2.2 бір айнымалысы бар сызықтық теңдеудің, мәндес теңдеулердің анықтамаларын білу; 7.2.2.3 бір айнымалысы бар сызықтық теңдеулерді шешу;

	сызықтық теңдеулерді шешу	
	Айнымалысы модуль таңбасының ішінде берілген бір айнымалысы бар сызықтық теңдеу	7.2.2.4 түріндегі теңдеулерді шешу, мұндағы a және b – рационал сандар;
	Теңдеулер көмегімен мәтінді есептерді шығару	7.5.1.2 мәтінді есептерді сызықтық теңдеулерді құру арқылы шығару;
2 тоқсан		
	Санды теңсіздіктер және олардың қасиеттері	7.2.2.5 тура санды теңсіздіктердің қасиеттерін білу және қолдану; 7.2.2.6 теңсіздіктерді қосу, азайту, көбейту және бөлуді түсіну және қолдану;
	Сан аралықтар. Сан аралықтардың бірігуі мен қиылысуы	7.2.2.7 сан аралықтарын жазу үшін белгілеулерді пайдалану; 7.2.2.8 сан аралықтарды кескіндеу; 7.2.2.9 сан аралықтардың бірігуін және қиылысуын табу;
	Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздік. Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктерді шешу	7.2.2.10 түріндегі сызықтық теңсіздіктерді шешу; 7.2.2.11 алгебралық түрлендірулердің көмегімен теңсіздіктерді келтіру; 7.2.2.12 теңсіздіктердің шешімдерін координаталық түзде кескіндеу; 7.2.2.13 теңсіздіктердің шешімдерін сан аралығы арқылы және берілген сан аралығын теңсіздік түрінде жазу;
Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер	Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер жүйесі. Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер жүйесін шешу	7.2.2.14 бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер жүйесін шешу;
	Айнымалысы модуль таңбасының ішінде берілген бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздік. Айнымалысы модуль таңбасының ішінде берілген бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктерді шешу	7.2.2.15 теңсіздіктер түрінде берілген нүктелер жиынын координаталық түзде кескіндеу;
3 тоқсан		
Координаталық жазықтық	Перпендикуляр түзулер және кесінділер. Параллель түзулер және кесінділер	7.3.2.1 параллель, қиылысатын, перпендикуляр түзулердің анықтамаларын білу; 7.3.2.2 параллель, перпендикуляр түзулер мен кесінділерді ажырату;
	Координаталық жазықтық. Тікбұрышты координаталар жүйесі	7.3.1.1 координаталық жазықтық ұғымын меңгеру; 7.3.1.2 тік бұрышты координаталар жүйесін салу; 7.3.1.3 реттелген сандар жұбы тікбұрышты координаталар жүйесінде

		нүктені беретінін және әрбір нүктеге нүктенің координаталары деп аталатын бір ғана реттелген сандар жұбының сәйкес болатынын түсіну; 7.3.1.4 координаталар жүйесінде нүктені оның координаталары бойынша салу және координаталық жазықтықта берілген нүктенің координаталарын табу; 7.3.2.3 кесінділердің, сәулелер немесе түзулердің бір-бірімен, координаталық осьтермен қиылысу нүктелерінің координаталарын графиктік тәсілмен табу;
	Центрлік симметрия. Осьтік симметрия	7.3.1.5 осьтік және центрлік симметрия ұғымдарын меңгеру; 7.3.1.6 осьтік немесе центрлік симметриясы болатын фигуралар туралы түсінігі болуы; симметриялық және центрлік-симметриялы фигураларды ажырату; 7.3.2.5 тік бұрышты координаталар жүйесінде координаталар басы және координаталық осьтерге қатысты симметриялы нүктелер мен фигураларды салу;
Кеңістіктегі фигуралар	Фигуралардың кеңістікте орналасуы. Кеңістік фигураларын кескіндеу, "көрінбейтін" сызықтар. Вектор ұғымы.	7.3.2.4 кескіні бойынша фигураны ажырату, жазық және кеңістік фигураларын кескіндеу; 7.3.4.1 вектор анықтамасын білу және оны кескіндеу;
Статистика. Комбинаторика	Статистикалық деректер және олардың сипаттамалары: арифметикалық орта, мода, медиана, құлаш	7.4.3.1 бірнеше сандардың арифметикалық ортасы, санды деректердің құлашы, медианасы, модасының анықтамаларын білу; 7.4.3.2 статистикалық санды сипаттамаларды есептеу;
	Қозғалыстың орташа жылдамдығын табуға есептер шығару. Іріктеу тәсілі арқылы комбинаторикалық есептер шығару	7.5.1.5 қозғалыстың орташа жылдамдығын табуға есептер шығару; 7.4.2.1 іріктеу тәсілмен комбинаторикалық есептерді шығару;
4 тоқсан		
Шамалар арасындағы тәуелділіктер	Шамалар арасындағы тәуелділіктерді берілу тәсілдері:аналитикалық (формула арқылы), кестелік, графиктік тәсіл	7.5.2.2 шамалар арасындағы тәуелділікке есептер шығару; 7.5.2.3 шамалар арасындағы тәуелділіктер-дің берілу тәсілдерін білу; 7.5.2.4 сипаттамасы бойынша тәуелділіктің формуласын жазу; 7.5.2.5 формуламен немесе графикпен берілген тәуелділіктердің кестесін құру; 7.5.2.6 формуламен және кестемен берілген тәуелділіктердің графиктерін салу;
	Нақты процестердің графиктерін қолданып шамалар арасындағы тәуелділіктерді зерттеу	7.5.2.7 шынайы процестердің графиктерін қолданып, шамалар арасындағы тәуелділіктерді табу және зерттеу;
	Тура пропорционалдық және оның графигі	7.1.2.21 тура пропорционал тәуелділіктерді танып білу және мысалдар келтіру; 7.2.1.11 тура пропорционалдықтың формуласын білу және графигін салу; 7.5.2.8 тура пропорционал шамалардың арасындағы шынайы тәуелділік-тердің графиктеріне талдау беру;

		7.5.2.12 сипаттамасы бойынша тура пропорционалдықтың формуласын жазу; 7.5.2.13 тура пропорционалдықтың графигін салу;
Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер және олардың жүйелері	Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеу	7.2.2.16 екі айнымалысы бар теңдеудің анықтамасын және қасиеттерін білу;
	Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйелері	7.2.2.17 екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесі туралы түсінігінің болуы; 7.2.2.18 екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесінің шешімі реттелген сандар жұбы болатынын түсіну;
	Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін қосу тәсілімен және алмастыру тәсілімен шешу	7.2.2.19 теңдеулер жүйелесін алмастыру тәсілі және қосу тәсілі арқылы шешу;
	Мәтінді есептерді екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйелері арқылы шығару	$\overline{ab} = 10a + b, \overline{abc} = 100a + 10b + c$ <p>7.2.1.12 сандармен байланысты тапсырмаларды шешу үшін</p> $\overline{ab} = 10\overline{a} + b,$ $\overline{abc} = 100\overline{a} + 10\overline{b} + c$ <p>жазбасын колдану</p> <p>7.5.1.3 мәтінді есептерді сызықтық теңдеулер жүйелерін құру арқылы шешу.</p>
5-7 сыныптардағы математика курсы қайталау		

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым
министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 8-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым
министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 448-
қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 8-10 сыныптары үшін "Алгебра" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 8-10 сыныптары үшін "Алгебра" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы"

2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. "Алгебра" оқу пәнінің мақсаты - мазмұнын сапалы игеруді қамтамасыз ету, білім алушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру, сонымен қатар басқа пәндермен кіріктіре отырып, жалпы адами құндылықтар негізінде және ұлттық мәдениеттің озық салт-дәстүрлері арқылы білім алушылардың зияткерлік деңгейін дамыту.

3. Міндеттері:

1) математикалық білім, білік және дағдыларын игеру;

2) әртүрлі мәнмәтіндідегі есептерді шешуде алгебралық тілді және негізгі математикалық заңдарды қолдануға, санды қатынастар мен кеңістіктік формаларды оқып білуге мүмкіндік беру;

3) есептерді шешу мақсатында білім алушылардың білімдерін алгебралық модельдерді құруға және керісінше, шынайы процестерді сипаттайтын алгебралық модельдерді түсіндіруге бағыттау;

4) қазіргі қоғамда кәсіптік әрекет үшін қажетті алгоритмдік ойлауды дамыту; алгоритмдік құрылымдар, логикалық мәні мен операциялар туралы білім қалыптастыру;

5) практикалық мәселелерді шешуде, алынған нәтижелерді бағалау және олардың дұрыстығын анықтауда математикалық әдістерді таңдай алу;

6) коммуникативті дағдыларды дамыту: ақпаратты нақты және сауатты жеткізу, әр түрлі дереккөздерден, соның ішінде басылымдар мен электронды құралдардан алынған ақпаратты пайдалану, түрлі синтаксистік құрылымдарды, байланыстырып сөйлеуді меңгеру; сөйлеу тілдік дағдыларды дамыту

7) өздігінен, топта жұмыс істеу үшін жеке тұлғалық қасиеттерді дамыту;

8) базалық түсінік қалыптастырушы аппаратты, ауызша, жазбаша және құралдармен есептеуді игеру, зерделенген алгебралық формулаларды қолдану;

9) математикаға оқыту процесінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды меңгеру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. Естімейтін білім алушыларды оқытуда психофизикалық, есту-сөйлеу ерекшеліктері мен танымдық мүмкіндіктерін, жеке ерекшеліктерін есепке алынады.

5. Естімейтін білім алушыларды математикаға оқытудың негізгі принциптері: жеке ыңай жасау, көрнекілік, оқытудың коммуникативтілігі.

6. Оқу процесіне бейнелік ойлау негізделген формалар, әдістер, құралдарды енгізу математикалық дайындық деңгейінің одан әрі артуына, логикалық ойлау

мен белсенді сөйлеудің, ұйымдастырушылық біліктер мен өздігінен жұмыс жасау дағдыларының дамуына ықпал етеді:

1) оқытудың түзетушілік бағыты (дыбыс күшейткіш аппаратура қолдана отырып есту арқылы қабылдауды дамыту, жеке жадайларда ым-ишарат және дактиль тілін қолдану, тереңдетілген сөздік жұмыс);

2) әдістемелік тәсілдерді ерекшелікке байланысты таңдау;

3) коммуникация, математикалық сөйлеу дағдыларын дамыту;

4) ақпараттық қолдаудың арнайы бағдарламаларын және дыбыс күшейткіш аппаратурасын қолдану.

7. Сабақтарды жоспарлауда қалыптастырылып жатқан түсінік немесе біліктің сипатын ескеріп, әр кезеңде естімейтін білім алушылардағы нақты білім деңгейі есепке алады және бағдарламаны меңгеруді бақылау қарастырылады.

8. Әр сабақтың міндетті элементтері тақырыбы, мақсаттардың қойылуы, сабақ жоспарын жазу және хабарлау, негізгі түсініктер мен оларды меңгеру әдістерін белгілеу, әрекет түрлерін және материалды меңгеруін тексеру әдістері, сөздік жұмыс болып табылады.

9. Математикалық циклдің сабақтары өткен тақырып бойынша білім қайталаудан басталады: білім алушылар өткен тақырып бойынша негізгі анықтамаларды, түсініктерді еске түсіреді немесе тапсырмалар мен жаттығулар жасайды; жаңа тақырыппен таныстыру терминдерді енгізуден басталады; сабақ соңында сұрақтар, теориялық немесе практикалық жаттығулар.

10. Естімейтін білім алушыларды математикалық цикл пәндеріне оқытудың тиімділігін арттыру жолдары:

1) оқу әрекеті дағдыларын, өз өзін бақылау қажеттілігі мен оны жүзеге асыру біліктерін қалыптастыру;

2) оқу әрекетін жекелендіру, математикалық білім, білік деңгейін, әрбір білім алушының математикалық ойлау мен сөйлеуін дамытуды тұрақты түрде есепке алу;

3) проблемалық оқыту элементтерін қолдану;

4) ақпараттық технологияларды пайдалану арқылы көрнекіліктің жеткілікті деңгейін қамтамасыз ету;

5) оқу материалдарының коммуникативтілігін, білім алушылардың белсенді сөйлеуін дамытуды қамтамасыз ету;

6) математикаға оқыту процесінде ауызша сөйлеуін дамыту (математикалық сөйлеу тілі);

7) бір ойды тану және әр түрлі формада жеткізе алу қабілетін дамыту;

8) сөздік белгілік және графикалық тіл арқылы математикалық сөйлеуде ойды әр түрі жеткізу білігін дамыту;

9) жаңа материалды меңгеруде бағдарлық негіз ретінде алгоритмдерді қолдану, алгоритмдерді орындауда мазмұндық негізді қамтамасыз ету;

10) пәндік құзыреттер саласында қажеттілігін ескере отырып ым-ишарат тілі мен дактилологияны қолдану;

11) әр түрлі жағдайларда математикалық білімді қолдану кезінде коммуникативті кедергілерді еңсеру;

12) математикалық білімді өмірде өздігінен қолдану қабілетін дамыту.

11. Бағдарламаны іске асыру процесінде инварианттық компоненттің оқу пәндері мен түзету компонентінің және факультатив сабақтарымен пәнаралық байланыс жүзеге асады: "Тіл және әдебиет", "Математика және информатика", "Жаратылыстану", "Адам және қоғам", "Технология және өнер", "Дыбыс айтуын қалыптастыру мен есту арқылы қабылдауын дамыту", "Ауызекі сөйлеу тілі", "Ым-ишарат тілі".

12. Бағдарламаны іске асыруда сыныптар келесі жабдықтармен жарақтандырылады:

1) топтық оқу әрекетін қамтамасыз ету үшін қондырмалы дыбыс күшейткіш жабдық (әр сыныпқа), дыбыстарды айту экраны;

2) мультимедиялық компьютерлік сынып;

3) жеке есту аппараттары;

4) барлық білім алушыларға оқу бағдарламасына сәйкес оқу жылына арналған оқу құралдары.

13. Мектепте жабдықталған оқу залы және кітап қоймасы, медитекасы, жұмыс аймақтары бар ақпараттық-кітапханалық қор қарастырылғаны жөн.

14. Білім алушылар мен педагогтер үшін Интернет желісіндегі ақпараттық-білім беру ресурстарына шектусіз қолжетімділікті қамтамасыз ету.

3-тарау. "Алгебра" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

15. "Алгебра" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 8-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;

2) 9-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;

3) 10-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты құрайды.

16. Оқу пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

1) 1-бөлім "Сандар";

2) 2-бөлім "Алгебра";

3) 3-бөлім "Статистика және ықтималдықтар теориясы";

4) 4-бөлім "Математикалық модельдеу және анализ".

17. "Сандар" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) сандар және шамалар туралы түсініктер;

2) сандарға амалдар қолдану.

18. "Алгебра" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) алгебралық өрнектер және оларды түрлендіру;

2) теңдеулер және теңсіздіктер, олардың жүйелері және жиынтықтары;

3) тізбектер және олардың қосындысы;

4) тригонометрия.

19. "Статистика және ықтималдықтар теориясы" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) жиындар теориясы және логика элементтері;

2) комбинаторика негіздері;

3) ықтималдықтар теориясының негіздері;

4) статистика және деректерді талдау.

20. "Математикалық модельдеу және анализ" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) математикалық анализ бастамалары;

2) математикалық модельдеудің көмегімен есептер шығару;

3) математикалық тіл және математикалық модель.

21. 8-сыныпқа арналған "Алгебра" пәнінің базалық мазмұны:

1) 5-7 сыныптардағы математика курсы қайталау;

2) бүтін көрсеткішті дәреже. Натурал көрсеткішті дәреже және оның қасиеттері. Бүтін көрсеткішті дәреже және оның қасиеттері. Құрамында дәрежесі бар өрнектерді түрлендіру. Санның стандарт түрі. Өте кіші және өте үлкен сандармен байланысты практикалық есептер шығару. Абсолюттік және салыстырмалы қателік. Құрамында дәрежесі бар сандар тізбектері;

3) көпмүшелер. Бірмүшелер және оларға амалдар қолдану. Көпмүшелер және оларға амалдар қолдану. Бірмүше мен көпмүшені стандарт түрі. Көпмүшені көбейткіштерге жіктеу. Өрнектерді тепе-тең түрлендіру;

4) функция. Функцияның графигі. Функция ұғымы. Функцияның графигі. Сызықтық функция және оның графигі. Сызықтық функциялардың графиктерінің өзара орналасуы. Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін графиктік тәсілмен шешу. $y=ax^2$, $y=ax^3$ және ($k \neq 0$) түріндегі функциялар, олардың графиктері және қасиеттері;

5) статистика элементтері. Бас жиынтық, кездейсоқ таңдама, вариациялық қатар, нұсқалық ұғымдары. Абсолютті жиілік және салыстырмалы жиілік. Жиілік кестесі. Жиілік алқабы;

6) қысқаша көбейту формулалары. Екі өрнектің квадраттарының айырымының формуласы. Екі өрнектің қосындысының квадраты және айырымының квадратының формулалары. Екі өрнектің қосындысының кубы және айырымының кубының формулалары. Екі өрнектің кубтарының қосындысы және кубтарының айырымының формулалары. Өрнектерді тепетең түрлендіру. Теңдеу және теңсіздік құру арқылы берілген мәтінді есептерді шығару;

7) алгебралық бөлшектер. Алгебралық бөлшектер және оның негізгі қасиеті. Алгебралық бөлшектерді қосу, азайту, көбейту, бөлу және дәрежеге шығару. Алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендіру;

8) 8-сыныптағы алгебра курсы қайталау.

22. 9-сыныпқа арналған "Алгебра" пәнінің базалық мазмұны:

1) 8-сыныптағы алгебра курсы қайталау;

2) квадрат түбір және иррационал өрнектер. Иррационал сандар. Нақты сандар. Квадрат түбір. Квадрат түбірдің жуық мәні. Арифметикалық квадрат түбір. Арифметикалық квадрат түбірдің қасиеттері. Көбейткішті түбір таңбасының алдына шығару. Көбейткішті түбір таңбасының ішіне енгізу. Бөлшектің бөлімін иррационалдықтан босату. Құрамында квадрат түбірлері бар өрнектерді түрлендіру. Нақты сандарды салыстыру. функциясы, оның қасиеттері және графигі;

3) квадрат теңдеулер. Квадрат теңдеу. Толымсыз квадрат теңдеулер. Келтірілген квадрат теңдеу. Екімүшенің толық квадратын айыру. Квадрат теңдеу түбірлерінің формулалары. Дискриминант. Виет теоремасы. Виет теоремасына кері теорема. Квадрат үшмүше. Квадрат үшмүшенің түбірі. Квадрат үшмүшені көбейткіштерге жіктеу. Квадрат теңдеуге келтірілетін теңдеулер. Биквадрат теңдеу. Жаңа айнымалы енгізу әдісі. Бүтін рационал теңдеу. Бөлшек-рационал теңдеу. Рационал теңдеу. түріндегі теңдеулер. Квадрат теңдеулердің көмегімен мәтінді есептерді шығару. Бөлшек-рационал теңдеулердің көмегімен мәтінді есептерді шығару;

4) квадрат теңдеулер. Квадрат теңдеулердің көмегімен мәтінді есептерді шығару. Бөлшек-рационал теңдеулердің көмегімен мәтінді есептерді шығару;

5) квадраттық функция. Квадраттық функция. $y=a(x-m)^2$, $y=ax^2+n$ және $y=a(x-m)^2+n$ ($a \neq 0$) түріндегі функциялар, олардың қасиеттері және графиктері. $y=ax^2+bx+c$ ($a \neq 0$) түріндегі квадраттық функция, оның қасиеттері және графигі;

6) статистика элементтері. Жиілік. Жиіліктер кестесі. Интервалдық кесте. Гистограмма. Жинақталған жиілік. Орта мән. Дисперсия. Стандартты ауытқу. Алқап;

7) теңсіздіктер. Квадрат теңсіздік. Квадрат теңсіздіктерді квадраттық функцияның графигі арқылы шығару. Рационал теңсіздік. Интервалдар әдісі. Бір айнымалысы бар сызықтық емес теңсіздіктер жүйесі. Квадрат теңсіздіктер жүйесі;

8) 9-сыныптағы алгебра курсың қайталау.

23. 10-сыныпқа арналған "Алгебра" пәнінің базалық мазмұны:

1) 9-сыныптағы алгебра курсың қайталау;

2) екі айнымалысы бар теңдеулер, теңсіздіктер және олардың жүйелері. Екі айнымалысы бар сызықты емес теңдеулер. Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер жүйесі. Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер жүйесін шешу. Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер жүйесі көмегімен мәтінді есептер шығару. Екі айнымалысы бар теңсіздіктер. Екі айнымалысы бар теңсіздіктер жүйесі;

3) комбинаторика элементтері. Комбинаториканың негізгі ұғымдары мен ережелері (қосу және көбейту ережелері). Санның факториалы. Қайталанбайтын "орналастыру", "алмастыру" және "теру" ұғымдары. Комбинаториканың негізгі формулалары. Комбинаторика формулаларын қолдану арқылы есептер шығару. Ньютон биномы және қасиеттері;

4) тізбектер. Сандар тізбегі, оның берілу тәсілдері және қасиеттері. Арифметикалық прогрессия. Арифметикалық прогрессияның n -ші мүшесінің формуласы. Арифметикалық прогрессияның алғашқы n мүшесінің қосындысының мәнін есептеу формуласы. Геометриялық прогрессия. Геометриялық прогрессияның n -ші мүшесінің формуласы. Геометриялық прогрессияның алғашқы n мүшесінің қосындысының мәнін есептеу формуласы. Шексіз кемімелі геометриялық прогрессия. Шексіз кемімелі геометриялық прогрессия мүшелерінің қосындысы. Математикалық индукция әдісі;

5) тригонометрия. Бұрыш пен доғаның градустық және радиандық өлшемдері. Кез келген бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі. Бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсінің мәндері. Тригонометриялық функциялар және олардың қасиеттері. Негізгі тригонометриялық тепе-теңдіктер. Келтіру формулалары. Екі бұрыштың қосындысы мен айырымының синусы, косинусы, тангенсі және котангенсінің формулалары. Тригонометриялық функциялардың қосбұрышы және жартыбұрышының формулалары. Тригонометриялық функциялардың қосындысы мен айырымын көбейтіндіге түрлендіру формулалары. Тригонометриялық функциялардың көбейтіндісін қосынды немесе айырымға түрлендіру формулалары. Тригонометриялық өрнектерді тепе-тең түрлендіру;

б) Ықтималдықтар теориясының элементтері. Оқиға, кездейсоқ оқиға, ақиқат оқиға, мүмкін емес оқиға. Элементар оқиғалар. Қолайлы нәтижелер. Тең мүмкіндікті және қарама-қарсы оқиғалар. Ықтималдықтың классикалық анықтамасы. Статистикалық ықтималдық. Геометриялық ықтималдық;

7) 8-10 сыныптардағы алгебра курсың қайталау.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

24. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.4 кодында "7" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

25. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1 бөлім "Сандар":

1 кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары		
	8 сынып	9 сынып	10 сынып
1.1. Сандар және шамалар туралы түсініктер	8.1.1.1 сандарды стандарт түрде жазу;	9.1.1.1 иррационал және нақты сандар ұғымдарын меңгеру; 9.1.1.2 санның квадрат түбірі және арифметикалық квадрат түбірі анықтамаларын білу және ұғымдарын ажырату;	10.1.1.1 бұрыштың радиандық өлшемі ұғымын меңгеру; 10.1.1.2 бірлік шеңбердің бойында сандарын белгілеу;
1.2. Сандарға амалдар қолдану	8.1.2.1 натурал көрсеткішті дәреже анықтамасын және оның қасиеттерін білу; 8.1.2.2 санның дәрежесі қандай цифрға аяқталатынын анықтау; 8.1.2.3 нөл және бүтін теріс көрсеткішті дәреженің анықтамасын және оның қасиеттерін білу; 8.1.2.4 бүтін көрсеткішті дәреженің санды мәнін анықтау және берілген сандарды дәреже түрінде көрсету; 8.1.2.5 алгебралық өрнектерді ықшамдауда дәрежелердің қасиеттерін қолдану;	9.1.2.1 арифметикалық квадрат түбірдің қасиеттерін қолдану; 9.1.2.2 квадрат түбірдің мәнін бағалау; 9.1.2.3 көбейткішті квадрат түбір белгісінің алдына шығару және көбейткішті квадрат түбір белгісінің астына алу; 9.1.2.4 бөлшек бөлімін иррационалдықтан арылту; 9.1.2.5 құрамында түбір таңбасы бар өрнектерді түрлендіруді орындау; 9.1.2.6 нақты сандарды салыстыру;	10.1.2.1 градусы радианға және радианды градусқа айналдыру;

	<p>8.1.2.6 көрсеткіші нөлге тең дәреженің негізіндегі айнымалының мүмкін мәндерін табу;</p> <p>8.1.2.7 стандарт түрде жазылған сандарға арифметикалық амалдар қолдану;</p> <p>8.1.2.8 стандарт түрде жазылған санның мәнді бөлігін және ретін табу;</p> <p>8.1.2.9 стандарт түрде жазылған сандарды салыстыру;</p> <p>8.1.2.10 шамаларды бір өлшем бірліктен екінші өлшем бірлікке айналдыру және оны стандарт түрде жазу</p> <p>8.1.2.11 шамалардың жуық мәндерін табу және оларды стандарт түрде жазу;</p> <p>8.1.2.12 жуық шамалардың абсолюттік және салыстырмалы қателіктерін есептеу;</p> <p>8.1.2.13 калькулятордың көмегімен жуықтап есептеулерді орындау;</p> <p>8.1.2.14 тиімді есептеу үшін қысқаша көбейту формулаларын қолдану;</p> <p>8.1.2.15 натурал көрсеткішті дәреженің қасиеттерін қолдану;</p>		
--	---	--	--

2) 2 бөлім "Алгебра":

2 кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары		
	8 сынып	9 сынып	10 сынып
<p>2.1. Алгебралық өрнектер және түрлен-дірулер</p>	<p>8.2.1.1 санды өрнектердің мәндерін табуда бүтін көрсеткішті дәреже қасиеттерін қолдану;</p>	<p>9.2.1.1 квадрат үшмүшенің түбірі ұғымын меңгеру;</p> <p>9.2.1.2 үшмүшеден</p>	

	<p>8.2.1.2 бірмүше анықтамасын білу, оның коэффициенті мен дәрежесін табу;</p> <p>8.2.1.3 бірмүшені стандарт түрде жазу;</p> <p>8.2.1.4 бірмүшелерді көбейтуді орындау және бірмүшені көбейткіштердің көбейтіндісі түрінде көрсету;</p> <p>8.2.1.5 көпмүше анықтамасын білу және оның дәрежесін табу;</p> <p>8.2.1.6 көпмүшені стандарт түрге келтіру;</p> <p>8.2.1.7 көпмүшелерді қосу және азайтуды орындау;</p> <p>8.2.1.8 көпмүшені бірмүшеге көбейтуді орындау;</p> <p>8.2.1.9 көпмүшені көпмүшеге көбейтуді орындау;</p> <p>8.2.1.10 қысқаша көбейту формулаларын білу және қолдану;</p> <p>8.2.1.11 қысқаша көбейту формулаларын білу және қолдану;</p> <p>8.2.1.12 алгебралық өрнектерді ортақ көбейткішті жақша сыртына шығару және топтау тәсілдері арқылы көбейткіштерге жіктеу;</p> <p>8.2.1.13 көпмүшелерге амалдар қолдану, көпмүшелерді көбейткіштерге жіктеу арқылы алгебралық өрнектерді тепе-тең</p>	<p>екімүшенің толық квадратын бөлу;</p> <p>9.2.1.3 квадрат үшмүшені көбейткіштерге жіктеу;</p>	
--	--	---	--

	<p>түрлендірулерді орындау;</p> <p>8.2.1.14 алгебралық өрнектерді қысқаша көбейту формулалары арқылы көбейткіштерге жіктеу;</p> <p>8.2.1.15 қысқаша көбейту формулалары арқылы алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендірулерді орындау ;</p> <p>8.2.1.16 алгебралық бөлшектерді танып білу;</p> <p>8.2.1.17 алгебралық бөлшектегі айнымалылардың мүмкін мәндер жиынын табу;</p> <p>8.2.1.18 алгебралық бөлшектің негізгі қасиетін қолдану: ;</p> <p>8.2.1.19 алгебралық бөлшектерді қосу және азайтуды орындау;</p> <p>8.2.1.20 алгебралық бөлшектерді көбейту және бөлуді, дәрежеге шығаруды орындау;</p> <p>8.2.1.21 құрамында алгебралық бөлшектері бар өрнектерді түрлендіруді орындау;</p>		
<p>2.2. Теңдеулер және теңсіздіктер, олардың жүйелері және жиын-тықтары</p>		<p>9.2.2.1 квадрат теңдеудің анықтамасын білу;</p> <p>9.2.2.2 квадрат теңдеулердің түрлерін ажырату;</p> <p>9.2.2.3 квадрат теңдеулерді шешу;</p> <p>9.2.2.4 Виет теоремасын қолдану;</p>	<p>10.2.2.1 екі айнымалысы бар сызықтық және сызықтық емес теңдеулерді ажырату;</p> <p>10.2.2.2 екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер жүйесін шешу;</p> <p>10.2.2.3 екі айнымалысы бар теңсіздіктерді шешу;</p> <p>10.2.2.4 екі айнымалысы бар сызықтық</p>

		<p>9.2.2.5 түріндегі теңдеулерді шешу;</p> <p>9.2.2.6 бөлшек-рационал теңдеулерді шешу;</p> <p>9.2.2.7 квадрат теңдеулерге келтірілетін теңдеулерді шешу;</p> <p>9.2.2.8 квадрат теңсіздіктерді шешу;</p> <p>9.2.2.9 рационал теңсіздіктерді шешу;</p> <p>9.2.2.10 біреуі сызықтық, екіншісі - квадрат теңсіздік болатын екі теңсіздіктен құралған жүйелерді шешу;</p> <p>9.2.2.11 құрамында екі квадрат теңсіздігі бар жүйелер мен жиынтықтарды шешу;</p>	<p>емес теңсіздіктер жүйесін шешу;</p>
<p>2.3. Тізбектер және қосынды-лау</p>	<p>8.2.3.1 құрамында дәрежесі бар сандар тізбегінің заңдылығын және жетіспейтін мүшелерін анықтау;</p>		<p>10.2.3.1 сандар тізбегі туралы түсінік болу;</p> <p>10.2.3.2 тізбектің n-ші мүшесін табу, мысалы::</p> <p>10.2.3.3 математикалық индукция әдісін білу және қолдану;</p> <p>10.2.3.4 сандар тізбектерінің арасынан арифметикалық және геометриялық прогрессияны ажырату;</p> <p>10.2.3.5 арифметикалық прогрессиялардың n-ші мүшесін, алғашқы n мүшелерінің қосындысын есептеу формулаларын, сипаттамалық қасиетін білу және қолдану;</p> <p>10.2.3.6 геометриялық прогрессиялардың n-ші мүшесін, алғашқы n мүшелерінің қосындысын</p>

		<p>есептеу формулаларын, сипаттамалық қасиетін білу және қолдану; 10.2.3.7 арифметикалық немесе/және геометриялық прогрессияларға байланысты есептер шығару; 10.2.3.8 шексіз кемімелі геометриялық прогрессия қосындысының формуласын периодты ондық бөлшекті жай бөлшекке айналдыру үшін қолдану; 10.2.3.9 шексіз кемімелі геометриялық прогрессия қосындысының формуласын есептер шығаруда қолдану;</p>
2.4.Тригонометрия		<p>10.2.4.1 тригонометриялық функциялардың анықтамаларын білу; 10.2.4.2 бірлік шеңбердегі нүктелердің координаталары $(\cos \alpha, \sin \alpha)$ мен тригонометриялық функциялардың өзара байланысын білу; 10.2.4.3 бұрыштардың қосындысы мен айырымының, жарты және қос бұрыштың тригонометриялық формулаларын қорытып шығару және қолдану; 10.2.4.4 келтіру формулаларын қорытып шығару және қолдану; 10.2.4.5 бірлік шеңбердің көмегімен тригонометриялық функциялардың анықталу облысы мен мәндер жиынын табу; 10.2.4.6 бірлік шеңбердің көмегімен тригонометриялық функциялардың жұптылығын (тақтылығын), периодтылығын 2π, бірсарындылығын және таңбатұрақтылық аралықтарын түсіндіру; 10.2.4.7</p>

			<p>тригонометриялық функциялардың қосындысы мен айырымын көбейтіндіге және көбейтіндісін қосындыға немесе айырымға түрлендіру формулаларын қорытып шығару және қолдану; 10.2.4.8 тригонометриялық өрнектерді тепе-тең түрлендіруді орындау;</p>
--	--	--	---

3) 3 бөлім "Статистика және ықтималдықтар теориясы":

3 кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары		
	8 сынып	9 сынып	10 сынып
3.1. Комбинаторика негіздері			<p>10.3.1.1 комбинаториканың ережелерін білу (қосу және көбейту ережелері); 10.3.1.2 санның факториалы анықтамасын білу; 10.3.1.3 қайталанбайтын орналастыру, алмастыру және теру анықтамаларын білу; 10.3.1.4 қайталанбайтын орналастыру, алмастыру және теру сандарын есептеу үшін комбинаторика формулаларын білу; 10.3.1.5 қайталанбайтын орналастыру, алмастыру және теру сандарын есептеу үшін комбинаторика формулаларын қолдана отырып есептер шығару; 9.3.1.6 Ньютон биномы формуласын және оның қасиеттерін білу және қолдану;</p>
3.2. Ықти-малдықтар теория-сының негіздері			<p>10.3.2.1 оқиға, кездейсоқ оқиға, ақиқат оқиға, мүмкін емес оқиға, қолайлы нәтижелер, тең мүмкіндікті және қарама-қарсы оқиғалар ұғымдарын меңгеру; 10.3.2.2 элементар және элементар емес оқиғаларды ажырату; 10.3.2.3 Ықтималдықтың классикалық</p>

			анықтамасын білу және есептер шығару үшін оны қолдану; 10.3.2.4 ықтималдықтың статистикалық анықтамасын білу; 10.3.2.5 геометриялық ықтималдықты есептер шығаруда қолдану;
3.3. Статистика және деректерді талдау	8.3.3.1 басты жиынтық, кездейсоқ таңдама, вариациялық қатар, нұсқалық ұғымдарын меңгеру; 8.3.3.2 нұсқалықтың абсолютті және салыстырмалы жиіліктерін есептеу; 8.3.3.3 статистикалық деректерді жинау және оны кесте түрінде көрсету; 8.3.3.4 таңдаманы жиілік кестесі түрінде көрсету 8.3.3.5 кестедегі деректердің дұрыстығын тексеру; 8.3.3.6 таңдама нәтижесін жиілік алқабы түрінде көрсету; 8.3.3.7 кесте немесе жиіліктер алқабы түрінде берілген статистикалық ақпаратты талдау;	9.3.3.1 таңдама нәтижелерін жиіліктердің интервалдық кестесі арқылы беру; 9.3.3.2 жиіліктердің интервалдық кестесінің деректерін жиіліктер гистограммасы арқылы беру; 9.3.3.3 - жинақталған жиілік анықтамасын білу; 9.3.3.4 статистикалық кестемен, алқаппен, гистограммамен берілген ақпаратты талдау; 9.3.3.5 дисперсия, стандартты ауытқу анықтамаларын және оларды есептеу формулаларын білу;	

4) 4 бөлім "Математикалық модельдеу мен талдау":

4 кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары		
	8 сынып	9 сынып	10 сынып
4.1.Математикалық анализ бастама-лары	8.4.1.1 функция және функцияның графигі ұғымдарын 8.4.1.2	9.4.1.1 функциясының қасиеттерін білу және оның графигін салу;	

	<p>функцияның берілу тәсілдерін білу;</p> <p>8.4.1.3 функцияның анықталу облысы мен мәндер жиынын табу;</p> <p>8.4.1.4 функциясының анықтамасын білу, графигін салу, k коэффициентіне қатысты орналасуын анықтау;</p> <p>8.4.1.5 түріндегі сызықтық функцияның анықтамасын білу, оның графигін салу және графиктің k және b коэффициенттеріне қатысты орналасуын анықтау;</p> <p>8.4.1.6 сызықтық функция графигінің координата осьтерімен қиылысу нүктелерін графикті салмай табу;</p> <p>8.4.1.7 $y = kx + b$ сызықтық функциясының графигінен k және b таңбаларын анықтау;</p> <p>8.4.1.8 сызықтық функция графиктерінің өзара орналасуы олардың коэффициенттеріне тәуелді болатынын негіздеу</p> <p>8.4.1.9 графигі берілген функцияның графигіне параллель немесе қиятын сызықтық функцияның формуласын табу;</p> <p>8.4.1.10 y функциясының графигін салу және оның қасиеттерін білу;</p> <p>8.4.1.11 функциясының графигін салу және оның қасиеттерін білу;</p> <p>8.4.1.12 функциясының графигін салу және оның қасиеттерін білу;</p>	<p>8.4.1.2 түрдегі квадраттық функциялардың қасиеттерін білу және графиктерін салу;</p> <p>8.4.1.3 түріндегі квадраттық функцияның қасиеттерін білу және графигін салу;</p> <p>8.4.1.4 аргументтің берілген мәндері бойынша функцияның мәндерін табу және функцияның мәні бойынша аргументтің мәнін табу;</p>	
<p>4.2. Математикалық модель-деудің көмегімен есептер шығару</p>	<p>8.4.2.1 өте кіші немесе өте үлкен сандармен берілген шамаларға байланысты есептер шығару;</p> <p>8.4.2.2 мәтінді есептерді теңдеулер және теңсіздіктер құру арқылы шығару;</p> <p>8.4.2.3 шаршы мен текшенің сызықтық өлшемдерінің өзгеруіне байланысты олардың ауданы мен көлемі қалай</p>	<p>9.4.2.1 мәтінді есептерді квадрат теңдеулердің көмегімен шешу;</p> <p>9.4.2.2 мәтінді есептерді бөлшек-рационал теңдеулердің көмегімен шешу;</p> <p>9.4.2.3 қолданбалы есептерді</p>	<p>10.4.2.1 мәтінді есептерді теңдеулер жүйелері арқылы шығару;</p> <p>10.4.2.2 геометриялық және арифметикалық прогрессияларға байланысты мәтінді есептерді шығару;</p>

	өзгеретінін бағалау; 8.4.2.4 екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін графикалық тәсілмен шешу;	шығару үшін квадраттық функцияны қолдану;	
4.3. Математикалық тіл және математикалық үлгі	8.4.3.1 есеп шарты бойынша математикалық модель құру;	9.4.3.1 есеп шарты бойынша математикалық модель құру;	10.4.3.1 есеп шарты бойынша математикалық модель құру;

26. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 8-10 сыныптары үшін "Алгебра" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

27. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің 8-10 сыныптары үшін
"Алгебра" пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 8-10 сыныптары үшін "Алгебра" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 8 сынып

1 – кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
5-7-сыныптардағы математика курсына қайталау		
Бүтін көрсеткішті дәреже	Натурал көрсеткішті дәреже және оның қасиеттері	8.1.2.1 натурал көрсеткішті дәреже анықтамасын және оның қасиеттерін білу; 8.1.2.2 санның дәрежесі қандай цифрға аяқталатынын анықтау; 8.1.2.15 натурал көрсеткішті дәреженің қасиеттерін қолдану; 8.4.2.3 шаршы мен текшенің сызықтық өлшемдерінің өзгеруіне байланысты олардың ауданы мен көлемі қалай өзгеретінін бағалау;
	Бүтін көрсеткішті дәреже және оның қасиеттері	8.1.2.3 нөл және бүтін теріс көрсеткішті дәреженің анықтамасын және оның қасиеттерін білу; 8.1.2.4 бүтін көрсеткішті дәреженің санды мәнін анықтау және берілген сандарды дәреже түрінде көрсету; 8.1.2.6 көрсеткіші нөлге тең дәреженің негізіндегі айнымалының мүмкін мәндерін табу; 8.2.1.1 санды өрнектердің мәндерін табуда бүтін көрсеткішті

		дәреже қасиеттерін қолдану;
Құрамында дәрежесі бар өрнектерді түрлендіру		8.2.3.1 құрамында дәрежесі бар сандар тізбегінің заңдылығын және жетіспейтін мүшелерін анықтау;
Санның стандарт түрі		8.1.1.1 сандарды стандарт түрде жазу; 8.1.2.7 стандарт түрде жазылған сандарға арифметикалық амалдар қолдану; 8.1.2.8 стандарт түрде жазылған санның мәнді бөлігін және ретін табу; 8.1.2.9 стандарт түрде жазылған сандарды салыстыру; 8.1.2.10 шамаларды бір өлшем бірліктен екінші өлшем бірлікке айналдыру және оны стандарт түрде жазу; 8.1.2.11 шамалардың жуық мәндерін табу және оларды стандарт түрде жазу; 8.1.2.12 жуық шамалардың абсолюттік және салыстырмалы қателіктерін есептеу; 8.1.2.13 калькулятордың көмегімен жуықтап есептеулерді орындау;
Мәтінді есептерді шығару		8.4.2.1 өте кіші немесе өте үлкен сандармен берілген шамаларға байланысты есептер шығару;
Көпмүшелер	Бірмүшелер және оларға амалдар қолдану. Бірмүшенің дәрежесі және стандарт түрі	8.2.1.2 бірмүше анықтамасын білу, оның коэффициенті мен дәрежесін табу; 8.2.1.3 бірмүшені стандарт түрде жазу; 8.2.1.4 бірмүшелерді көбейтуді орындау және бірмүшені көбейткіштердің көбейтіндісі түрінде көрсету;
	Көпмүшелер. Көпмүшенің дәрежесі және стандарт түрі	8.2.1.5 көпмүше анықтамасын білу және оның дәрежесін табу; 8.2.1.6 көпмүшені стандарт түрге келтіру;
	Көпмүшелерге амалдар қолдану	8.2.1.7 көпмүшелерді қосу және азайтуды орындау; 8.2.1.8 көпмүшені бірмүшеге көбейтуді орындау; 8.2.1.9 көпмүшені көпмүшеге көбейтуді орындау;
	Көпмүшені көбейткіштерге жіктеу	8.2.1.12 алгебралық өрнектерді ортақ көбейткішті жақша сыртына шығару және топтау тәсілдері арқылы көбейткіштерге жіктеу;
	Өрнектерді тепе-тең түрлендіру	8.2.1.13 көпмүшелерге амалдар қолдану, көпмүшелерді көбейткіштерге жіктеу арқылы алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендірулерді орындау;
	2 тоқсан	
Функция. Функцияның графигі	Функция және функцияның графигі	8.4.1.1 функция және функцияның графигі ұғымдарын меңгеру; 8.4.1.2 функцияның берілу тәсілдерін білу; 8.4.1.3 функцияның анықталу облысы мен мәндер жиынын табу;
	Сызықтық функция және оның графигі	8.4.1.4 функциясының анықтамасын білу, графигін салу, k коэффициентіне қатысты орналасуын анықтау; 8.4.1.5 түріндегі сызықтық функцияның анықтамасын білу, оның графигін салу және графиктің k және b коэффициенттеріне қатысты орналасуын анықтау; 8.4.1.6 сызықтық функция графигінің координата осьтерімен қиылысу нүктелерін графикті салмай табу; 8.4.1.7 $y = kx + b$ сызықтық функциясының графигінен k және b таңбаларын анықтау;
	Сызықтық функциялардың графигтерінің өзара	8.4.1.8 сызықтық функция графиктерінің өзара орналасуы олардың коэффициенттеріне тәуелді болатынын негіздеу

орналасуы	8.4.1.9 графигі берілген функцияның графигіне параллель немесе қиятын сызықтық функцияның формуласын табу;
Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін графикалық тәсілмен шешу	8.4.2.4 екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін графикалық тәсілмен шешу;
$y=ax^2$, $y=ax^3$ және ($k \neq 0$) түріндегі функциялар, олардың графиктері және қасиеттері	8.4.1.10 y функциясының графигін салу және оның қасиеттерін білу; 8.4.1.11 функциясының графигін салу және оның қасиеттерін білу; 8.4.1.12 функциясының графигін салу және оның қасиеттерін білу;

3 тоқсан

Статистика элементтері	Вариациялық қатар	8.3.3.1 басты жиынтық, кездейсоқ таңдама, вариациялық қатар, нұсқалық ұғымдарын меңгеру;
	Абсолютті жиілік және салыстырмалы жиілік. Жиілік кестесі	8.3.3.2 нұсқалықтың абсолютті және салыстырмалы жиіліктерін есептеу; 8.3.3.3 статистикалық деректерді жинау және оны кесте түрінде көрсету; 8.3.3.4 таңдаманы жиілік кестесі түрінде көрсету 8.3.3.5 кестедегі деректердің дұрыстығын тексеру;
	Жиілік алқабы	8.3.3.6 таңдама нәтижесін жиілік алқабы түрінде көрсету; 8.3.3.7 кесте немесе жиіліктер алқабы түрінде берілген статистикалық ақпаратты талдау;
Қысқаша көбейту формулалары	Қысқаша көбейту формулалары	8.2.1.10 қысқаша көбейту формулаларын білу және қолдану; 8.2.1.11 қысқаша көбейту формулаларын білу және қолдану;
	Қысқаша көбейту формулаларының көмегімен өрнектерді түрлендіру	8.1.2.14 тиімді есептеу үшін қысқаша көбейту формулаларын қолдану; 8.2.1.14 алгебралық өрнектерді қысқаша көбейту формулалары арқылы көбейткіштерге жіктеу; 8.2.1.15 қысқаша көбейту формулалары арқылы алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендірулерді орындау ;
	Мәтінді есептерді шығару	8.4.3.1 есеп шарты бойынша математикалық модель құру; 8.4.2.2 мәтінді есептерді теңдеулер және теңсіздіктер құру арқылы шығару;

4 тоқсан

Алгебралық бөлшектер	Алгебралық бөлшек және оның негізгі қасиеті	8.2.1.16 алгебралық бөлшектерді танып білу; 8.2.1.17 алгебралық бөлшектегі айнымалылардың мүмкін мәндер жиынын табу; 8.2.1.18 алгебралық бөлшектің негізгі қасиетін қолдану: ;
	Алгебралық бөлшектерге амалдар қолдану	8.2.1.19 алгебралық бөлшектерді қосу және азайтуды орындау; 8.2.1.20 алгебралық бөлшектерді көбейту және бөлуді, дәрежеге шығаруды орындау;
	Алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендіру	8.2.1.21 құрамында алгебралық бөлшектері бар өрнектерді түрлендіруді орындау;

8-сыныптағы алгебра курсы қайталау

2) 9 сынып

2 - кесте

Ұзақ мерзімді	Ұзақ мерзімді	Оқыту мақсаттары
---------------	---------------	------------------

жоспар бөлімі	жоспар бөлімінің мазмұны	
1 тоқсан		
8-сыныптағы алгебра курсы қайталау		
Квадрат түбір және иррационал өрнек	Нақты сандар	9.1.1.1 иррационал және нақты сандар ұғымдарын меңгеру;
	Квадрат түбір	9.1.1.2 санның квадрат түбірі және арифметикалық квадрат түбірі анықтамаларын білу және ұғымдарын ажырату; 9.1.2.1 арифметикалық квадрат түбірдің қасиеттерін қолдану; 9.1.2.2 квадрат түбірдің мәнін бағалау;
	Құрамында квадрат түбірлері өрнектерді түрлендіру	9.1.2.3 көбейткішті квадрат түбір белгісінің алдына шығару және көбейткішті квадрат түбір белгісінің астына алу ; 9.1.2.4 бөлшек бөлімін иррационалдықтан арылту; 9.1.2.5 құрамында түбір таңбасы бар өрнектерді түрлендіруді орындау; 9.1.2.6 нақты сандарды салыстыру;
	функциясы, оның графигі және қасиеттері	9.4.1.1 функциясының қасиеттерін білу және оның графигін салу; 9.4.1.4 аргументтің берілген мәндері бойынша функцияның мәндерін табу және функцияның мәні бойынша аргументтің мәнін табу;
2 тоқсан		
Квадрат теңдеулер	Квадрат теңдеу	9.2.2.1 квадрат теңдеудің анықтамасын білу; 9.2.2.2 квадрат теңдеулердің түрлерін ажырату;
	Квадрат теңдеулерді шешу	9.2.2.3 квадрат теңдеулерді шешу; 9.2.2.4 Виет теоремасын қолдану;
	2.1 Квадрат үшмүше	9.2.1.1 квадрат үшмүшенің түбірі ұғымын меңгеру; 9.2.1.2 үшмүшеден екімүшенің толық квадратын бөлу; 9.2.1.3 квадрат үшмүшені көбейткіштерге жіктеу;
	Теңдеулерді шешу	9.2.2.5 түріндегі теңдеулерді шешу; 9.2.2.6 бөлшек-рационал теңдеулерді шешу; 9.2.2.7 квадрат теңдеулерге келтірілетін теңдеулерді шешу;
3 тоқсан		
Квадрат теңдеулер	Мәтінді есептерді шығару	9.4.2.1 мәтінді есептерді квадрат теңдеулердің көмегімен шешу; 9.4.2.2 мәтінді есептерді бөлшек-рационал теңдеулердің көмегімен шешу;
Квадраттық функция	Квадраттық функция және оның графигі	9.4.1.2 түріндегі квадраттық функциялардың қасиеттерін білу және графиктерін салу; 9.4.1.3 түріндегі квадраттық функцияның қасиеттерін білу және графикін салу; 9.4.1.4 аргументтің берілген мәндері бойынша функцияның мәндерін табу және функцияның мәні бойынша аргументтің мәнін табу;
	Мәтінді есептерді шығару	9.4.2.3 қолданбалы есептерді шығару үшін квадраттық функцияны қолдану; 9.4.3.1 есеп шарты бойынша математикалық модель құру;
Статистика элементтері	Жиілік жиілік гистограммасы алқабы,	9.3.3.1 таңдама нәтижелерін жиіліктердің интервалдық кестесі арқылы беру; 9.3.3.2 жиіліктердің интервалдық кестесінің деректерін жиіліктер гистограммасы арқылы беру;
	Орта мән. Дисперсия.	9.3.3.3 жинақталған жиілік анықтамасын білу; 9.3.3.4 статистикалық кестемен, алқаппен, гистограммамен берілген

	Стандартты ауытқу	акпаратты талдау; 9.3.3.5 дисперсия, стандартты ауытқу анықтамаларын және оларды есептеу формулаларын білу;
4 тоқсан		
Теңсіздіктер	Квадрат теңсіздік	9.2.2.8 квадрат теңсіздіктерді шешу;
	Рационал теңсіздік	9.2.2.9 рационал теңсіздіктерді шешу;
	Теңсіздіктер жүйелерін шешу	9.2.2.10 біреуі сызықтық, екіншісі - квадрат теңсіздік болатын екі теңсіздіктен құралған жүйелерді шешу; 9.2.2.11 құрамында екі квадрат теңсіздігі бар жүйелер мен жиынтықтарды шешу;
9-сыныптағы алгебра курсының қайталауы		

3) 10 сынып:

3 - кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
9-сыныптағы алгебра курсының қайталауы		
Екі айнымалысы бар теңдеулер, теңсіздіктер, және олардың жүйелері	Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер және олардың жүйелері	10.2.2.1 екі айнымалысы бар сызықтық және сызықтық емес теңдеулерді ажырату; 10.2.2.2 екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер жүйесін шешу; 10.4.2.1 мәтінді есептерді теңдеулер жүйелері арқылы шығару; 10.4.3.1 есеп шарты бойынша математикалық модель құру;
	Екі айнымалысы бар теңсіздіктер	10.2.2.3 екі айнымалысы бар теңсіздіктерді шешу;
	Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңсіздіктер жүйелері	10.2.2.4 екі айнымалысы бар сызықтық емес теңсіздіктер жүйесін шешу;
Комбинаторика элементтері	Комбинаториканың негізгі ұғымдары мен ережелері (қосу және көбейту ережелері)	10.3.1.1 комбинаториканың ережелерін білу (қосу және көбейту ережелері); 10.3.1.2 санның факториалы анықтамасын білу; 10.3.1.3 қайталанбайтын орналастыру, алмастыру және теру анықтамаларын білу; 10.3.1.4 қайталанбайтын орналастыру, алмастыру және теру сандарын есептеу үшін комбинаторика формулаларын білу;
	Комбинаторика формулаларын қолданып есептер шешу	10.3.1.5 қайталанбайтын орналастыру, алмастыру және теру сандарын есептеу үшін комбинаторика формулаларын қолдана отырып есептер шығару;
	Ньютон биномы және оның қасиеттері	10.3.1.6 Ньютон биномы формуласын және оның қасиеттерін білу және қолдану;
2 тоқсан		
Тізбектер	Сандар тізбегі, оның берілу тәсілдері және қасиеттері	10.2.3.1 сандар тізбегі туралы түсінік болу; 10.2.3.2 тізбектің n-ші мүшесін табу, мысалы;; 10.2.3.3 математикалық индукция әдісін білу және қолдану;

	Арифметикалық және геометриялық прогрессиялар	10.2.3.4 сандар тізбектерінің арасынан арифметикалық және геометриялық прогрессияны ажырату; 10.2.3.5 арифметикалық прогрессиялардың n -ші мүшесін, алғашқы n мүшелерінің қосындысын есептеу формулаларын, сипаттамалық қасиетін білу және қолдану; 10.2.3.6 геометриялық прогрессиялардың n -ші мүшесін, алғашқы n мүшелерінің қосындысын есептеу формулаларын, сипаттамалық қасиетін білу және қолдану; 10.2.3.7 арифметикалық немесе/және геометриялық прогрессияларға байланысты есептер шығару
	Шексіз кемімелі геометриялық прогрессия	10.2.3.8 шексіз кемімелі геометриялық прогрессия қосындысының формуласын периодты ондық бөлшекті жай бөлшекке айналдыру үшін қолдану;
	Мәтінді есептерді шығару	10.2.3.9 шексіз кемімелі геометриялық прогрессия қосындысының формуласын есептер шығаруда қолдану; 10.4.2.2 геометриялық және арифметикалық прогрессияларға байланысты мәтінді есептерді шығару;
3 тоқсан		
4. Тригонометрия	Бұрыш пен доғаның градустық және радиандық өлшемдері	10.1.1.1 бұрыштың радиандық өлшемі ұғымын меңгеру; 10.1.2.1 градусты радианға және радианды градусқа айналдыру; 10.1.1.2 - бірлік шеңбердің бойында сандарын белгілеу;
	Кез келген бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі. Бұрыш синусының, косинусының, тангенсінің және котангенсінің мәндері	10.2.4.1 тригонометриялық функциялардың анықтамаларын білу; 10.2.4.2 бірлік шеңбердегі нүктелердің координаталары (α) мен тригонометриялық функциялардың өзара байланысын білу;
	Тригонометриялық функциялар және олардың қасиеттері	10.2.4.5 бірлік шеңбердің көмегімен тригонометриялық функциялардың анықталу облысы мен мәндер жиынын табу; 10.2.4.6 бірлік шеңбердің көмегімен тригонометриялық функциялардың жұптылығын (тақтылығын), периодтылығын, бірсарындылығын және таңбатұрақтылық аралықтарын түсіндіру;
	Тригонометрия формулалары	10.2.4.4 келтіру формулаларын қорытып шығару және қолдану; 10.2.4.3 бұрыштардың қосындысы мен айырымының, жарты және қос бұрыштың тригонометриялық формулаларын қорытып шығару және қолдану;
4 тоқсан		
Тригонометрия	Тригонометрия формулалары	10.2.4.7 тригонометриялық функциялардың қосындысы мен айырымын көбейтіндіге және көбейтіндісін қосындыға немесе айырымға түрлендіру формулаларын қорытып шығару және қолдану;
	Тригонометриялық өрнектерді тепе-тең түрлендіру	10.2.4.8 тригонометриялық өрнектерді тепе-тең түрлендіруді орындау;
Ықтималдықтар	Ықтималдықтар теориясының	10.3.2.1 оқиға, кездейсоқ оқиға, ақиқат оқиға, мүмкін

теориясының элементтері	негіздері	емес оқиға, қолайлы нәтижелер, тең мүмкіндікті және қарама-қарсы оқиғалар ұғымдарын меңгеру; 10.3.2.2 элементар және элементар емес оқиғаларды ажырату; 10.3.2.3 ықтималдықтың классикалық анықтамасын білу және есептер шығару үшін оны қолдану; 10.3.2.4 ықтималдықтың статистикалық анықтамасын білу;
	Мәтінді есептерді шығару	10.3.2.5 геометриялық ықтималдықты есептер шығаруда қолдану;
8-10-сыныптардағы алгебра курсын қайталау		

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 9-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 449-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 8-10 сыныптары үшін "Геометрия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 8-10 сыныптары үшін "Геометрия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. "Геометрия" оқу пәнінің мақсаты – естімейтін білім алушыларды практикалық әрекетте, басқа пәндерді меңгеруде қажетті геометриялық білім мен білік жүйесімен қамтамасыз ету, білім беруді жалғастыру, жалпы адами құндылықтар негізінде танымдық саланы дамыту, қазіргі қоғамда толыққанды өмір сүру үшін математикалық әрекетке тән және қажетті қасиеттерді қалыптастыру және дамыту.

3. Міндеттері:

1) математикалық білім, білік және дағдыларын игеру;

2) әртүрлі мәнмәтіндідегі есептерді шешуде математикалық тілді және негізгі математикалық заңдарды қолдануға, санды қатынастар мен кеңістіктік формаларды оқып білуге мүмкіндік беру;

3) геометриялық мәтінмен жұмыс істей алу (құрылымдау, қажетті ақпаратты алу), математикалық терминология мен белгілеуді қолдана отырып ауызша және жазбаша тілде өз ойын нақты және сауатты жеткізу, әр түрлі математикалық тілдерді пайдалану (сөздік, белгілік, графикалық), пайымдауды негіздеу, жіктеу жасау;

4) базалық түсініктемелік аппаратты, ауызша, жазбаша, инструменттік есептеулерді меңгеру, геометриялық формулаларды қолдану;

5) есептерді шешу мақсатында білім алушылардың білімдерін математикалық модельдерді жасай білу және оны түсіндіре алу;

6) практикалық мәселелерді шешуде, алынған нәтижелерді бағалау және олардың дұрыстығын анықтауда математикалық әдістерді таңдай алу

7) кеңістіктік ойлау және қиялды дамыту;

8) коммуникативті дағдыларды дамыту: ақпаратты нақты және сауатты жеткізу, әр түрлі дереккөздерден, соның ішінде басылымдар мен электронды құралдардан алынған ақпаратты пайдалану, түрлі синтаксистік құрылымдарды, байланыстырып сөйлеуді меңгеру; сөйлеу тілдік дағдыларды дамыту;

9) өздігінен топта жұмыс істеу үшін жеке тұлғалық қасиеттерді дамыту;

10) математика оқыту процесінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану дағдыларын дамыту;

11) қоғамда табысты әлеуметтенуге ықпал ететін білім, рухани-адамгершілік құндылықтар көзі ретінде пәнге саналы қарым-қатынасты тәрбиелеу;

12) дыбыс айту дағдыларын жетілдіру, мәнерлі және эмоционалды ауызша сөйлеу тілін алыптасыру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. Естімейтін білім алушыларды оқытуда психофизикалық, есту-сөйлеу ерекшеліктері мен танымдық мүмкіндіктерін, жеке ерекшеліктерін ескеру қажет.

5. Естімейтін білім алушыларды математикаға оқытудың негізгі принциптері: жеке ыңғай жасау, көрнекілік, оқытудың коммуникативтілігі.

6. Оқу процесіне бейнелік ойлау негізделген формалар, әдістер, құралдарды енгізу математикалық дайындық деңгейінің одан әрі артуына, логикалық ойлау мен белсенді сөйлеудің, ұйымдастырушылық біліктер мен өздігінен жұмыс жасау дағдыларының дамуына ықпал етеді:

1) оқытудың түзетушілік бағыты (дыбыс күшейткіш аппаратура қолдана отырып есту арқылы қабылдауды дамыту, жеке жадайларда ым-ишарат және дактиль тілін қолдану, тереңдетілген сөздік жұмыс);

2) әдістемелік тәсілдерді ерекшелікке байланысты таңдау;

3) коммуникация, математикалық сөйлеу дағдыларын дамыту;

4) ақпараттық қолдаудың арнайы бағдарламаларын және дыбыс күшейткіш аппаратурасын қолдану.

7. Математикалық пәндер сабақтарын жоспарлауда қалыптастырылып жатқан түсінік немесе біліктің сипатын ескеріп, әр кезеңде естімейтін білім алушылардағы нақты білім деңгейі есепке алады және бағдарламаны меңгеруді бақылау қарастырылады.

8. Әр сабақтың міндетті элементтері тақырыбы, мақсаттардың қойылуы, сабақ жоспарын жазу және хабарлау, негізгі түсініктер мен оларды меңгеру әдістерін белгілеу, әрекет түрлерін және материалды меңгеруін тексеру әдістері, сөздік жұмыс болып табылады.

9. Геометрия сабақтары өткен тақырып бойынша білім қайталаудан басталады: білім алушылар өткен тақырып бойынша негізгі анықтамаларды, түсініктерді еске түсіреді немесе тапсырмалар мен жаттығулар жасайды; жаңа тақырыппен таныстыру терминдерді енгізуден басталады; сабақ соңында сұрақтар, теориялық немесе практикалық жаттығулар.

10. Естімейтін білім алушыларды оқытудың тиімділігін арттыру жолдары:

1) оқу әрекеті дағдыларын, өз өзін бақылау қажеттілігі мен оны жүзеге асыру біліктерін қалыптастыру;

2) оқу әрекетін жекелендіру, математикалық білім, білік деңгейін, әрбір білім алушының математикалық ойлау мен сөйлеуін дамытуды тұрақты түрде есепке алу;

3) проблемалық оқыту элементтерін қолдану;

4) ақпараттық технологияларды пайдалану арқылы көрнекіліктің жеткілікті деңгейін қамтамасыз ету;

5) оқу материалдарының коммуникативтілігін, білім алушылардың белсенді сөйлеуін дамытуды қамтамасыз ету;

6) математикаға оқыту процесінде ауызша сөйлеуін дамыту (математикалық сөйлеу тілі);

7) бір ойды тану және әр түрлі формада жеткізе алу қабілетін дамыту;

8) сөздік белгілік және графикалық тіл арқылы математикалық сөйлеуде ойды әр түрі жеткізу білігін дамыту;

9) жаңа материалды меңгеруде бағдарлық негіз ретінде алгоритмдерді қолдану, алгоритмдерді орындауда мазмұндық негізді қамтамасыз ету;

10) пәндік құзыреттер саласында қажеттілігін ескере отырып ым-ишарат тілі мен дактилологияны қолдану;

11) әр түрлі жағдайларда математикалық білімді қолдану кезінде коммуникативті кедергілерді еңсеру;

12) математикалық білімді өмірде өздігінен қолдану қабілетін дамыту.

11. Бағдарламаны іске асыру процесінде инвариантты компоненттің оқу пәндері мен түзету компонентінің және факультатив сабақтарымен пәнаралық байланыс жүзеге асады: "Тіл және әдебиет", "Математика және информатика", "Жаратылыстану", "Адам және қоғам", "Технология және өнер", "Дыбыс айтуын

қалыптастыру мен есту арқылы қабылдауын дамыту", "Ауызекі сөйлеу тілі", "Ым-ишарат тілі".

12. Бағдарламаны іске асыруда сыныптар келесі жабдықтармен жарақтандырылады:

1) топтық оқу әрекетін қамтамасыз ету үшін қондырмалы дыбыс күшейткіш жабдық (әр сыныпқа), дыбыстарды айту экраны;

2) мультимедиялық компьютерлік сынып;

3) жеке есту аппараттары;

4) барлық білім алушыларға Бағдарламаға сәйкес оқу жылына арналған оқу құралдары.

13. Мектепте жабдықталған оқу залы және кітап қоймасы, медитекасы, жұмыс аймақтары бар ақпараттық-кітапханалық қор қарастырылғаны жөн.

14. Білім алушылар мен педагогтер үшін Интернет желісіндегі ақпараттық-білім беру ресурстарына шектусіз қолжетімділікті қамтамасыз ету.

3-тарау. "Геометрия" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

15. "Геометрия" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;

2) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;

3) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты құрайды.

16. Оқу пәнінің мазмұны бір бөлімді қамтиды:

1) 1-бөлім "Геометрия".

17. "Геометрия" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) геометриялық фигуралар туралы түсінік;

2) геометриялық фигуралардың өзара орналасуы;

3) метрикалық қатыстар; векторлар және түрлендірулер.

18. 8-сыныпқа арналған "Геометрия" пәнінің базалық мазмұны:

1) геометрияның алғашқы мәліметтері. Геометрияның негізгі ұғымдары. Геометрияның қарапайым фигуралары. Аксиома және теорема. Фигуралардың теңдігі. Теореманы дәлелдеу. Дәлелдеудің кері жору әдісі. Сыбайлас және вертикаль бұрыштар және олардың қасиеттері. Бұрыштың биссектрисасы. Перпендикуляр;

2) үшбұрыштар. Үшбұрыш және оның түрлері. Үшбұрыштардың теңдігі. Үшбұрыштардың теңдігінің белгілері. Теңбүйірлі үшбұрыш. Үшбұрыштың биссектрисасы, медианасы және биіктігі, орта сызығы;

3) түзулердің өзара орналасуы. Екі түзуді қиюшымен қиғанда пайда болған бұрыштар. Түзулердің параллельдік белгілері. Параллель түзулердің қасиеттері. Үшбұрыштардың бұрыштарының қосындысы. Үшбұрыштың сыртқы бұрышы. Үшбұрыштардың теңсіздігі. Тікбұрышты үшбұрыштың теңдік белгілері. Тік

бұрышты үшбұрыштың қасиеттері. Перпендикуляр түзулер. Көлбеу және оның проекциясы. Түзуге жүргізілген перпендикулярдың біреу ғана болуы;

4) шеңбер. Геометриялық салулар. Шеңбер, дөңгелек және оның элементтері мен бөліктері. Центрлік бұрыш. Түзу мен шеңбердің өзара орналасуы. Екі шеңбердің өзара орналасуы. Шеңберге жүргізілген жанама. Шеңберге жүргізілген жанамалардың қасиеттері. Үшбұрышқа іштей және сырттай сызылған шеңберлер. Салу есептері;

5) 8-сыныптағы геометрия курсы қайталау.

19. 9-сыныпқа арналған "Геометрия" пәнінің базалық мазмұны:

1) 8-сыныптағы геометрия курсы қайталау;

2) көпбұрыштар. Төртбұрыштарды зерттеу. Көпбұрыш. Дөңес көпбұрыш. Көпбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындысы. Көпбұрыштың сыртқы бұрышы. Көпбұрыштың сыртқы бұрыштарының қосындысы. Параллелограмм және оның қасиеттері. Параллелограмның белгілері. Тіктөртбұрыш, ромб және шаршы, олардың қасиеттері және белгілері. Фалес теоремасы. Пропорционал кесінділер. Трапеция. Тікбұрышты және теңбүйірлі трапециялар, олардың қасиеттері. Үшбұрыштың орта сызығы. Трапецияның орта сызығы. Үшбұрыштың тамаша нүктелері. Үшбұрыштың медианаларының қасиеті;

3) тікбұрышты үшбұрыштың қабырғалары мен бұрыштары арасындағы қатыстар. Тікбұрышты үшбұрыштағы сүйір бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі. Пифагор теоремасы. Негізгі тригонометриялық тепе-теңдіктер және оның салдары;

4) тікбұрышты үшбұрыштың қабырғалары мен бұрыштары арасындағы қатыстар. Негізгі тригонометриялық тепе-теңдіктер және оның салдары. Синус, косинус, тангенс және котангенстің бұрыштарындағы мәндері. Тікбұрышты үшбұрыштарды шешу. Бұрыштардың тригонометриялық функциялары;

5) аудандар. Аудан ұғымы. Тең шамалас және тең құрамдас фигуралар. Шаршының, тіктөртбұрыштың, параллелограммның, ромбтың, үшбұрыштың және трапецияның аудандары;

6) жазықтықтағы тікбұрышты координаталар жүйесі. Жазықтықтағы нүктенің координаталары. Кесінді ортасының координаталары. Екі нүктенің арақашықтығы. Шеңбердің теңдеуі. Түзудің теңдеуі. Теңдеулерімен берілген түзулер мен шеңберлердің өзара орналасуы. Координаталарды есептер шығаруда қолдану;

7) 8-сыныптағы геометрия курсы қайталау.

20. 10-сыныпқа арналған "Геометрия" пәнінің базалық мазмұны:

1) 9-сыныптағы геометрия курсы қайталау;

2) жазықтықтағы векторлар. Вектор ұғымы. Нөлдік вектор. Бірлік вектор. Коллинеар векторлар. Вектордың ұзындығы (модулі). Векторлардың теңдігі. Векторларды қосу және оның қасиеттері, векторларды азайту, векторды санға көбейту. Жазықтықтағы векторды екі коллинеар емес векторлар бойынша жіктеу. Вектордың координаталары. Координаталық түрде берілген векторларға амалдар қолдану. Векторлардың коллинеарлық белгісі. Нүктенің радиус-векторы. Жазықтықтағы нүктелердің координаталары мен векторлардың координаталары арасындағы байланыс. Векторлардың арасындағы бұрыш. Векторлардың скалярлық көбейтіндісі. Векторларды есептерді шығаруда қолдану;

3) жазықтықта түрлендіру. Жазықтықты түрлендіру, қозғалыс және оның қасиеттері. Түрлендірулердің композициясы (көбейтіндісі). Фигуралардың теңдігі және оның қасиеттері. Жазықтықтағы қозғалыстар – осьтік және центрлік симметриялар, параллель көшіру, бұру. Гомотетия, ұқсастық түрлендіру және оның қасиеттері. Ұқсас фигуралар. Үшбұрыштар ұқсастығының белгілері. Тікбұрышты үшбұрыштардың ұқсастығы;

4) үшбұрыштарды шешу. Синустар және косинустар теоремалары. Үшбұрыштарды шешу. Практикалық мазмұнды есептерді шешу. Шеңберге іштей немесе сырттай сызылған үшбұрыштың ауданын пайдаланып шеңбердің радиусын табу формулалары;

5) шеңбер. Дұрыс көпбұрыштар. Іштей сызылған бұрыш және оның қасиеттері. Шеңбердің хордалары мен қиюшы кесінділерінің пропорционалдығы туралы теорема. Шеңберге іштей және сырттай сызылған төртбұрыштар. Дұрыс көпбұрыштар және олардың қасиеттері. Шеңбер доғасының ұзындығы. Сектор мен сегмент ауданы. Іштей және сырттай сызылған шеңберлердің радиустарын көпбұрыштың қабырғаларымен, периметрімен және ауданымен байланыстыратын формулалар. Дұрыс көпбұрыштарды салу;

б) 8-10 сыныптардағы геометрия курсын қайталау.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

21. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.4 кодында "7" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

22. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Геометрия" бөлімі:

1 кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары		
	8 сынып	9 сынып	10 сынып
1.1 Геометриялық фигуралар туралы түсінік	<p>8.1.1.1 планиметрияның негізгі фигураларын білу: нүкте, түзу;</p> <p>7.1.1.2 нүктелер мен түзулердің тиістілік аксиомаларын білу және қолдану;</p> <p>8.1.1.3 аксиоманың теоремадан айырмашылығын түсіну: теореманың шарты мен қорытындысын ажырату;</p> <p>8.1.1.4 теоремаларды дәлелдеу әдістерін білу: тура дәлелдеу және "кері жору" әдістері;</p> <p>8.1.1.5 кесінді, сәуле, бұрыш, үшбұрыш, жарты жазықтық анықтамаларын білу;</p> <p>8.1.1.6 кесінділер мен бұрыштарды өлшеу аксиомаларын білу және қолдану;</p> <p>8.1.1.7 тең фигуралардың анықтамасы мен қасиеттерін білу және қолдану;</p> <p>8.1.1.8 кесінділер мен бұрыштарды салу аксиомаларын білу және қолдану;</p> <p>8.1.1.9 сыбайлас және вертикаль бұрыштардың анықтамаларын білу;</p> <p>8.1.1.10 сыбайлас және вертикаль бұрыштардың қасиеттерін дәлелдеу және қолдану;</p> <p>8.1.1.11 берілген үшбұрышқа тең үшбұрыштың бар болуы аксиомасын білу;</p> <p>8.1.1.12 үшбұрыштың медианасы,</p>	<p>9.1.1.1 көпбұрыш, дөңес көпбұрыш, көпбұрыш элементтері анықтамаларын білу;</p> <p>9.1.1.2 көпбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындыларының және сыртқы бұрыштарының қосындыларының формулаларын қорытып шығару;</p> <p>9.1.1.3 параллелограмм анықтамасын білу;</p> <p>9.1.1.4 параллелограмм қасиеттерін қорытып шығару және қолдану;</p> <p>9.1.1.5 параллелограмм белгілерін қорытып шығару және қолдану;</p> <p>9.1.1.6 тіктөртбұрыш, ромб, шаршы анықтамаларын білу және олардың қасиеттері мен белгілерін қорытып шығару;</p> <p>9.1.1.7 Фалес теоремасын білу және қолдану;</p> <p>9.1.1.8 пропорционал кесінділер туралы теоремаларды білу және қолдану;</p> <p>9.1.1.9 циркуль мен сызғыштың көмегімен кесіндіні бірдей n бөлікке бөлу;</p> <p>9.1.1.10 пропорционал кесінділерді салу;</p> <p>9.1.1.11 трапецияның анықтамасын, түрлерін және қасиеттерін білу;</p> <p>9.1.1.12 үшбұрыштың орта сызығының қасиетін дәлелдеу және қолдану;</p> <p>8.1.1.13 трапецияның орта сызығының қасиетін дәлелдеу және қолдану.</p>	<p>10.1.1.1 доға ұзындығының формуласын қорытып шығару және қолдану;</p> <p>10.1.1.2 сектор мен сегмент ауданының формулаларын қорытып шығару және қолдану;</p> <p>10.1.1.3 іштей сызылған бұрыш анықтамасын және оның қасиеттерін білу;</p> <p>10.1.1.4 дөңгелектегі кесінділердің пропорционалдылығы туралы теоремаларды білу және қолдану;</p>

<p>биссектрисасы, биіктігі, орта перпендикуляры, орта сызығы анықтамаларын білу және оларды салу;</p> <p>8.1.1.13 үшбұрыштардың түрлерін ажырату;</p> <p>8.1.1.14 теңқабырғалы, теңбүйірлі, тікбұрышты үшбұрыштардың элементтерін білу;</p> <p>8.1.1.15 сүйір бұрышты, доғал бұрышты және тікбұрышты үшбұрыштардың биіктіктерінің орналасуын салыстыру;</p> <p>8.1.1.16 үшбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындысы туралы теорема мен оның салдарларын дәлелдеу;</p> <p>8.1.1.17 үшбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындысы туралы теорема мен оның салдарларын есептер шығаруда қолдану;</p> <p>8.1.1.18 үшбұрыштың сыртқы бұрышының анықтамасын білу және үшбұрыштың сыртқы бұрышы туралы теореманы дәлелдеу;</p> <p>8.1.1.19 үшбұрыштың сыртқы бұрышы туралы теореманы қолдану;</p> <p>8.1.1.20 үшбұрыштың бұрыштары мен қабырғалары арасындағы қатысты білу және есептер шығаруда қолдану;</p> <p>8.1.1.21 үшбұрыштар теңдігінің белгілерін білу және дәлелдеу;</p> <p>8.1.1.22 үшбұрыштар теңдігінің белгілерін есептер шығару мен дәлелдеулерде қолдану;</p> <p>8.1.1.23</p>		
--	--	--

	<p>теңбүйірлі үшбұрыштың белгілері мен қасиеттерін қолдану; 8.1.1.24 теңқабырғалы үшбұрыштың қасиеттерін есептер шығаруда қолдану; 8.1.1.25 тікбұрышты үшбұрыштар теңдігінің белгілерін дәлелдеу; 8.1.1.26 тікбұрышты үшбұрыштар теңдігінің белгілерін есептер шығаруда қолдану; 8.1.1.27 тікбұрышты үшбұрыштың қасиеттерін қолдану; 8.1.1.28 шеңбер мен дөңгелектің және олардың элементтерінің (центр, радиус, диаметр, хорда) анықтамаларын білу; 8.1.1.29 центрлік бұрыштың анықтамасы мен қасиеттерін білу және қолдану; 8.1.1.30 шеңбер диаметрі мен хордасының перпендикулярлығы туралы теоремаларды дәлелдеу және қолдану; 8.1.1.31 нүктелердің геометриялық орнының анықтамасын білу; 8.1.1.32 перпендикуляр ұғымын біледі;</p>		
<p>1.2 Геометриялық фигуралардың өзара орналасуы</p>	<p>8.1.2.1 нүктелердің түзу мен жазықтықта орналасу аксиомаларын білу және қолдану (реттік аксиомасы); 8.1.2.2 түзулердің параллельдік аксиомасын білу; 8.1.2.3 екі түзуді қиюшымен қиғанда пайда болған бұрыштарды танып білу;</p>		<p>10.1.2.1 шеңберге іштей және сырттай сызылған төртбұрыштардың қасиеттері мен белгілерін білу және қолдану; 10.1.2.2 дұрыс көпбұрыштардың анықтамасын және қасиеттерін білу; 10.1.2.3 дұрыс көпбұрыштарды салу; 10.1.2.4 дұрыс көпбұрышқа іштей және сырттай сызылған шеңберлердің радиустары арасындағы байланысты білу және</p>

<p>8.1.2.4 түзулердің параллельдік белгілерін дәлелдеу;</p> <p>8.1.2.5 түзулердің параллельдік белгілерін есептер шығаруда қолдану;</p> <p>8.1.2.6 параллель түзулердің қасиеттерін дәлелдеу;</p> <p>8.1.2.7 параллель түзулердің қасиеттерін есептер шығаруда қолдану;</p> <p>8.1.2.8 перпендикуляр, көлбеу және көлбеудің проекциясы ұғымдарын меңгеру;</p> <p>8.1.2.9 нүктеден түзуге түсірілген перпендикулярдың біреу ғана болуы туралы теореманы дәлелдеу және қолдану;</p> <p>8.1.2.10 перпендикуляр түзулердің қасиеттерін білу және қолдану;</p> <p>8.1.2.11 шеңберге жүргізілген жанама мен қиюшының анықтамаларын білу;</p> <p>8.1.2.12 түзу мен шеңбердің, екі шеңбердің өзара орналасу жағдайларын талдау;</p> <p>8.1.2.13 есептер шығаруда шеңбер жанамасының қасиеттерін білу және қолдану;</p> <p>8.1.2.14 үшбұрышқа іштей және сырттай сызылған шеңберлердің анықтамаларын білу;</p> <p>8.1.2.15 үшбұрышқа сырттай және іштей сызылған шеңберлердің центрлерінің орналасуын түсіндіру;</p> <p>8.1.2.16 берілген бұрышқа тең бұрыш</p>		<p>қолдану;</p> <p>10.1.2.5 дұрыс көпбұрыштың қабырғаларын, периметрін, ауданын және оған іштей және сырттай сызылған шеңберлердің радиустарын байланыстыратын формулаларды білу және қолдану;</p> <p>10.1.2.6 үшбұрыш медианаларының қасиеттерін білу және қолдану;</p>
--	--	--

	<p>салу, бұрыштың биссектрисасын салу, кесіндіні қақ бөлу;</p> <p>8.1.2.17 кесіндінің орта перпендикулярын және берілген түзуге перпендикуляр түзу салу;</p> <p>8.1.2.18 берілген элементтері бойынша үшбұрыш салу;</p>		
1.3.Метрикалық қатыстар	8.1.3.1 үшбұрыш теңсіздігін білу және қолдану;	<p>9.1.3.1 үшбұрыштың қабырғаларына жүргізілген медианалар, биссектрисалар, биіктіктер және орта перпендикулярлар қасиеттерін білу және қолдану;</p> <p>9.1.3.2 бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсінің тікбұрышты үшбұрыштың қабырғалары мен бұрыштарының қатыстары арқылы берілген анықтамаларын білу;</p> <p>9.1.3.3 Пифагор теоремасын дәлелдеу және қолдану;</p> <p>9.1.3.4 тікбұрышты үшбұрыштың тік бұрышының төбесінен гипотенузасына түсірілген биіктігінің қасиеттерін дәлелдеу және қолдану;</p> <p>9.1.3.5 бұрышты оның синусы, косинусы, тангенсі және котангенсінің белгілі мәні бойынша салу;</p> <p>9.1.3.6 тікбұрышты үшбұрышты 300, 450, 600 -қа тең бұрыштардың синус, косинус, тангенс және котангенсінің мәндерін табу үшін қолдану;</p> <p>9.1.3.7 тікбұрышты үшбұрыштың элементтерін табу үшін 300, 450, 600 - қа тең бұрыштардың синус, косинус, тангенс және котангенсінің мәндерін қолдану;</p> <p>9.1.3.8 берілген екі элементі бойынша тікбұрышты үшбұрыштың бұрыштары мен қабырғаларын табу;</p> <p>9.1.3.9 көпбұрыш ауданының анықтамасы мен қасиеттерін білу;</p>	<p>10.1.3.1 вектордың координаталарын табу;</p> <p>10.1.3.2 вектордың ұзындығын табу;</p> <p>10.1.3.3 координаталарымен берілген векторларға амалдар қолдану;</p> <p>10.1.3.4 векторлардың скаляр көбейтіндісін және оның қасиеттерін білу және қолдану;</p> <p>10.1.3.5 векторлар арасындағы бұрышты есептеу;</p> <p>10.1.3.6 косинустар теоремасын білу және қолдану;</p> <p>10.1.3.7 синустар теоремасын білу және қолдану;</p> <p>10.1.3.8 іштей сызылған үшбұрыштың ауданын (– сырттай сызылған шеңбер радиусы) және сырттай сызылған көпбұрыштың ауданының (мұндағы – іштей сызылған шеңбер радиусы, көпбұрыштың жарты периметрі) формуларын білу және қолдану;</p> <p>10.1.3.9 шеңберге іштей немесе сырттай сызылған үшбұрыштардың аудандарын пайдаланып шеңбердің радиусын табу формулаларын білу және қолдану;</p> <p>10.1.3.10 синустар және косинустар теоремаларын үшбұрыштарды шешуде және қолданбалы есептерді шығаруда қолдану;</p>

		<p>9.1.3.10 тең шамалас және тең құрамдас фигуралардың анықтамаларын білу;</p> <p>9.1.3.11 параллелограммның, ромбтың ауданы формулаларын қорытып шығару және қолдану;</p> <p>9.1.3.12 үшбұрыштың ауданы формулаларын қорытып шығару және қолдану;</p> <p>9.1.3.13 трапецияның ауданы формулаларын қорытып шығару және қолдану;</p> <p>9.1.3.14 жазықтықта координаталарымен берілген екі нүктенің арақашықтықтығын есептеу;</p> <p>9.1.3.15 кесінді ортасының координаталарын табу;</p> <p>9.1.3.16 кесіндіні берілген қатынаста бөлетін нүктенің координаталарын табу;</p> <p>9.1.3.17 центрі (a, b), радиусы r болатын шеңбердің теңдеуін білу;</p> <p>9.1.3.18 берілген теңдеуі бойынша шеңбер салу;</p> <p>9.1.3.19 түзудің жалпы теңдеуін және берілген екі нүкте арқылы өтетін түзудің теңдеуін жазу: ;</p> <p>9.1.3.20 координаталармен берілген қарапайым есептерді шығару ;</p> <p>9.1.3.21 Пифагор теоремасын пайдаланып, формулаларын қорытып шығару және есептер шешуде қолдану;</p> <p>9.1.3.22 негізгі тригонометриялық тепе-теңдіктерді қорытып шығару және қолдану;</p> <p>9.1.3.23 бұрыштарының синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі арасындағы байланыстарды білу және қолдану;</p> <p>9.1.3.24 мәндерін олардың біреуінің берілген мәні бойынша табу;</p>	
1.4. Векторлар және түрлендірулер			10.1.4.1 вектордың, коллинеар векторлардың, тең векторлардың, нөлдік вектордың, бірлік вектордың және вектор ұзындығының

			<p>анықтамаларын білу;</p> <p>10.1.4.2 векторларды қосу, векторды санға көбейту ережелерін білу және қолдану;</p> <p>10.1.4.3 векторлардың коллинеарлық шартын қолдану;</p> <p>10.1.4.4 векторды екі коллинеар емес векторлар бойынша жіктеу;</p> <p>10.1.4.5 екі вектордың арасындағы бұрыштың анықтамасын білу;</p> <p>10.1.4.6 векторлардың скаляр көбейтіндісін табу;</p> <p>10.1.4.7 есептерді векторлық әдіспен шешу;</p> <p>10.1.4.8 қозғалыстың түрлерін, композициясын және олардың қасиеттерін білу;</p> <p>10.1.4.9 симметрия, параллель көшіру және бұру кезінде фигуралардың бейнелерін салу;</p> <p>10.1.4.10 жазықтықта түрлендіруді қолдана отырып есептер шығару;</p> <p>10.1.4.11 гомотетияның анықтамасын және қасиеттерін білу;</p> <p>10.1.4.12 гомотетия кезінде әртүрлі фигуралардың бейнелерін салу;</p> <p>10.1.4.13 ұқсас фигуралардың анықтамасын және қасиеттерін білу;</p> <p>10.1.4.14 үшбұрыштар ұқсастығы белгілерін білу және қолдану;</p> <p>10.1.4.15 тікбұрышты үшбұрыштардың ұқсастығын білу және қолдану;</p> <p>10.1.4.16 үшбұрыш биссектрисасының қасиетін білу және қолдану;</p> <p>10.1.4.17 ұқсас фигуралардың аудандары және ұқсастық коэффициенті арасындағы тәуелділік формуласын білу</p> <p>10.1.4.18 дұрыс көпбұрыштардың симметрияларын білу;</p> <p>10.1.4.19 есептер шығаруда векторларды қолдану</p>
--	--	--	---

23. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 8-10 сыныптары үшін "Геометрия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

24. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 8 -10 сыныптары үшін "Геометрия" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 8-10 сыныптары үшін "Геометрия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 8 - сынып:

1 - кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан		
Геометрияның алғашқы мәліметтері	Геометрияның негізгі ұғымдары. Аксиома. Теорема	8.1.1.1 планиметрияның негізгі фигураларын білу: нүкте, түзу; 8.1.1.5 кесінді, сәуле, бұрыш, үшбұрыш, жарты жазықтық анықтамаларын білу; 8.1.1.2 нүктелер мен түзулердің тиістілік аксиомаларын білу және қолдану; 7.1.1.3 аксиоманың теоремадан айырмашылығын түсіну: теореманың шарты мен қорытындысын ажырату; 7.1.2.1 нүктелердің түзу мен жазықтықта орналасу аксиомаларын білу және қолдану (реттік аксиомасы); 7.1.1.6 кесінділер мен бұрыштарды өлшеу аксиомаларын білу және қолдану; 7.1.1.8 кесінділер мен бұрыштарды салу аксиомаларын білу және қолдану; 7.1.1.11 берілген үшбұрышқа тең үшбұрыштың бар болуы аксиомасын білу; 7.1.2.2 түзулердің параллельдік аксиомасын білу;
	Фигуралар теңдігі	8.1.1.7 тең фигуралардың анықтамасы мен қасиеттерін білу және қолдану;
	Теореманы дәлелдеу әдістері: тура дәлелдеу және "кері жору" әдісі	8.1.1.4 теоремаларды дәлелдеу әдістерін білу: тура дәлелдеу және "кері жору" әдістері
	Сыбайлас және вертикаль бұрыштар, олардың қасиеттері	8.1.1.9 сыбайлас және вертикаль бұрыштардың анықтамаларын білу; 8.1.1.10 сыбайлас және вертикаль бұрыштардың қасиеттерін дәлелдеу және қолдану; 8.1.1.32 перпендикуляр ұғымын біледі;
2 - тоқсан		
Үшбұрыштар	Үшбұрыш және оның түрлері	8.1.1.13 үшбұрыштардың түрлерін ажырату;
	Үшбұрыштың биссектрисы,	8.1.1.14 теңқабырғалы, теңбүйірлі, тікбұрышты үшбұрыштардың

	медианасы, биіктігі және орта сызығы	элементтерін білу; 8.1.1.12 үшбұрыштың медианасы, биссектрисасы, биіктігі, орта перпендикулярлары, орта сызығы анықтамаларын білу және оларды салу; 8.1.1.15 сүйір бұрышты, доғал бұрышты және тікбұрышты үшбұрыштардың биіктіктерінің орналасуын салыстыру;
	Үшбұрыштар теңдігінің белгілері	8.1.1.21 үшбұрыштар теңдігінің белгілерін білу және дәлелдеу; 8.1.1.22 үшбұрыштар теңдігінің белгілерін есептер шығару мен дәлелдеулерде қолдану;
	Теңбүйірлі үшбұрыш, оның қасиеттері және белгілері	8.1.1.23 теңбүйірлі үшбұрыштың белгілері мен қасиеттерін қолдану; 8.1.1.24 теңқабырғалы үшбұрыштың қасиеттерін есептер шығаруда қолдану;
3 - тоқсан		
Түзулердің өзара орналасуы	Параллель түзулер, олардың белгілері және қасиеттері	8.1.2.3 екі түзуді қиюшымен қиғанда пайда болған бұрыштарды танып білу; 8.1.2.4 түзулердің параллельдік белгілерін дәлелдеу; 8.1.2.5 түзулердің параллельдік белгілерін есептер шығаруда қолдану; 8.1.2.6 параллель түзулердің қасиеттерін дәлелдеу; 8.1.2.7 параллель түзулердің қасиеттерін есептер шығаруда қолдану;
	Үшбұрыш бұрыштарының қосындысы. Үшбұрыштың сыртқы бұрышы	8.1.1.16 үшбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындысы туралы теорема мен оның салдарларын дәлелдеу; 8.1.1.17 үшбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындысы туралы теорема мен оның салдарларын есептер шығаруда қолдану; 8.1.1.18 үшбұрыштың сыртқы бұрышының анықтамасын білу және үшбұрыштың сыртқы бұрышы туралы теореманы дәлелдеу; 8.1.1.19 үшбұрыштың сыртқы бұрышы туралы теореманы қолдану;
	Үшбұрыш теңсіздігі	8.1.1.20 үшбұрыштың бұрыштары мен қабырғалары арасындағы қатысты білу және есептер шығаруда қолдану; 8.1.3.1 үшбұрыш теңсіздігін білу және қолдану;
	Тікбұрышты үшбұрыштардың теңдігінің белгілері. Тікбұрышты үшбұрыштың қасиеттері	8.1.1.25 тікбұрышты үшбұрыштар теңдігінің белгілерін дәлелдеу; 8.1.1.26 тікбұрышты үшбұрыштар теңдігінің белгілерін есептер шығаруда қолдану; 8.1.1.27 тікбұрышты үшбұрыштың қасиеттерін қолдану;
	Перпендикуляр түзулер. Перпендикуляр, көлбеу және оның проекциясы	8.1.2.8 перпендикуляр, көлбеу және көлбеудің проекциясы ұғымдарын меңгеру; 8.1.2.9 нүктеден түзуге түсірілген перпендикулярдың біреу ғана болуы туралы теореманы дәлелдеу және қолдану; 8.1.2.10 перпендикуляр түзулердің қасиеттерін білу және қолдану;
4 - тоқсан		
Шеңбер. Геометриялық салулар	Шеңбер, дөңгелек, олардың элементтері мен бөліктері. Центрілік бұрыш	8.1.1.28 шеңбер мен дөңгелектің және олардың элементтерінің (центр, радиус, диаметр, хорда) анықтамаларын білу; 7.1.1.29 центрілік бұрыштың анықтамасы мен қасиеттерін білу және қолдану; 8.1.1.30 шеңбер диаметрі мен хордасының перпендикулярлығы туралы теоремаларды дәлелдеу және қолдану;

		8.1.1.31 үшбұрыштың теңсіздіктерін білу және қолдану
Түзу мен шеңбердің өзара орналасуы. Екі шеңбердің өзара орналасуы		8.1.2.12 түзу мен шеңбердің, екі шеңбердің өзара орналасу жағдайларын талдау;
Шеңберге жүргізілген жанама. Шеңберге жүргізілген жанамалардың қасиеттері		8.1.2.11 шеңберге жүргізілген жанама мен қиюшының анықтамаларын білу; 8.1.2.13 есептер шығаруда шеңбер жанамасының қасиеттерін білу және қолдану;
Үшбұрышқа іштей және сырттай сызылған шеңберлер		8.1.2.14 үшбұрышқа іштей және сырттай сызылған шеңберлердің анықтамаларын білу; 8.1.2.15 үшбұрышқа сырттай және іштей сызылған шеңберлердің центрлерінің орналасуын түсіндіру;
Салу есептері		8.1.2.16 берілген бұрышқа тең бұрыш салу, бұрыштың биссектрисасын салу, кесіндіні қақ бөлу; 8.1.2.17 кесіндінің орта перпендикулярын және берілген түзуге перпендикуляр түзу салу; 8.1.2.18 берілген элементтері бойынша үшбұрыш салу;

8-сыныптағы геометрия курсы қайталау

2) 9 - сынып:

2 - кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқу мақсаттары
1 - тоқсан		
8-сыныптағы геометрия курсы қайталау		
Көпбұрыштар. Төртбұрыштарды зерттеу	Көпбұрыш. Дөңес көпбұрыш	9.1.1.1 көпбұрыш, дөңес көпбұрыш, көпбұрыш элементтері анықтамаларын білу; 9.1.1.2 көпбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындыларының және сыртқы бұрыштарының қосындыларының формулаларын қорытып шығару;
	Параллелограмм, ромб, тіктөртбұрыш, шаршы және олардың қасиеттері мен белгілері	9.1.1.3 параллелограмм анықтамасын білу; 9.1.1.4 параллелограмм қасиеттерін қорытып шығару және қолдану; 9.1.1.5 параллелограмм белгілерін қорытып шығару және қолдану; 9.1.1.6 тіктөртбұрыш, ромб, шаршы анықтамаларын білу және олардың қасиеттері мен белгілерін қорытып шығару;
	Фалес теоремасы. Пропорционал кесінділер	9.1.1.7 Фалес теоремасын білу және қолдану; 9.1.1.8 пропорционал кесінділер туралы теоремаларды білу және қолдану; 9.1.1.9 циркуль мен сызғыштың көмегімен кесіндіні бірдей n бөлікке бөлу; 9.1.1.10 пропорционал кесінділерді салу;
	Трапеция, оның түрлері мен қасиеттері. Трапеция мен үшбұрыштың орта сызықтары	9.1.1.11 трапецияның анықтамасын, түрлерін және қасиеттерін білу; 9.1.1.12 үшбұрыштың орта сызығының қасиетін дәлелдеу және қолдану; 9.1.1.13 трапецияның орта сызығының қасиетін дәлелдеу және қолдану.
	Үшбұрыштың тамаша нүктелері	9.1.3.1 үшбұрыштың қабырғаларына жүргізілген медианалар, биссектрисалар, биіктіктер және орта перпендикулярлар қасиеттерін

		білу және қолдану;
2 - тоқсан		
Тікбұрышты үшбұрыштың қабырғалары мен бұрыштары арасындағы қатыстар	Тікбұрышты үшбұрыштың сүйір бұрыштарының тригонометриялық функциялары. Пифагор теоремасы	9.1.3.2 бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсінің тікбұрышты үшбұрыштың қабырғалары мен бұрыштарының қатыстары арқылы берілген анықтамаларын білу; 9.1.3.3 Пифагор теоремасын дәлелдеу және қолдану; 9.1.3.4 тікбұрышты үшбұрыштың тік бұрышының төбесінен гипотенузасына түсірілген биіктігінің қасиеттерін дәлелдеу және қолдану;
	Негізгі тригонометриялық тепе-теңдіктер	9.1.3.21 Пифагор теоремасын пайдаланып, формуласын қорытып шығару және есептер шешуде қолдану; 9.1.3.22 негізгі тригонометриялық тепе-теңдіктерді қорытып шығару және қолдану; 9.1.3.23 бұрыштарының синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі арасындағы байланыстарды білу және қолдану 9.1.3.24 мәндерін олардың біреуінің 9.1.3.5 бұрышты оның синусы, косинусы, тангенсі және котангенсінің белгілі мәні бойынша салу;
	Тікбұрышты үшбұрыштарды шешу	9.1.3.6 тікбұрышты үшбұрышты 300, 450, 600 -қа тең бұрыштардың синус, косинус, тангенс және котангенсінің мәндерін табу үшін қолдану; 9.1.3.7 тікбұрышты үшбұрыштың элементтерін табу үшін 300, 450, 600 - қа тең бұрыштардың синус, косинус, тангенс және котангенсінің мәндерін қолдану; 9.1.3.8 берілген екі элементі бойынша тікбұрышты үшбұрыштың бұрыштары мен қабырғаларын табу;
3 - тоқсан		
Аудан	Фигураның ауданы және оның қасиеттері	9.1.3.9 көпбұрыш ауданының анықтамасы мен қасиеттерін білу; 9.1.3.10 тең шамалас және тең құрамдас фигуралардың анықтамаларын білу;
	Төртбұрыштар мен үшбұрыштардың аудандары	9.1.3.11 параллелограммның, ромбтың ауданы формулаларын қорытып шығару және қолдану; 9.1.3.12 үшбұрыштың ауданы формулаларын қорытып шығару және қолдану; 9.1.3.13 трапецияның ауданы формулаларын қорытып шығару және қолдану;
4 - тоқсан		
Жазықтықтағы тікбұрышты координаталар жүйесі	Жазықтықтағы координаталар әдісі	9.1.3.14 жазықтықта координаталарымен берілген екі нүктенің арақашықтықтығын есептеу; 9.1.3.15 кесінді ортасының координаталарын табу; 9.1.3.16 кесіндіні берілген қатынаста бөлетін нүктенің координаталарын табу; 9.1.3.17 центрі (а, b), радиусы r болатын шеңбердің теңдеуін білу; 9.1.3.18 берілген теңдеуі бойынша шеңбер салу; 9.1.3.19 түзудің жалпы теңдеуін және берілген екі нүкте арқылы өтетін түзудің теңдеуін жазу: ;
	Мәтін есептерді шығару	9.1.3.20 координаталармен берілген қарапайым есептерді шығару ;
9-сыныптағы геометрия курсын қайталау		

3) 10 - сынып:

3 - кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан		
9-сыныптағы геометрия курсы қайталау		
Жазықтықтағы векторлар	Вектор. Векторларға амалдар қолдану. Коллинеар және коллинеар емес векторлар	10.1.4.1 вектордың, коллинеар векторлардың, тең векторлардың, нөлдік вектордың, бірлік вектордың және вектор ұзындығының анықтамаларын білу; 10.1.4.2 векторларды қосу, векторды санға көбейту ережелерін білу және қолдану; 10.1.4.4 векторды екі коллинеар емес векторлар бойынша жіктеу; 10.1.4.5 екі вектордың арасындағы бұрыштың анықтамасын білу; 10.1.4.6 векторлардың скаляр көбейтіндісін табу; 10.1.4.7 есептерді векторлық әдіспен шешу;
	Вектордың координаталары. Координаталық түрде берілген векторларға амалдар қолдану	10.1.3.1 вектордың координаталарын табу; 10.1.3.2 вектордың ұзындығын табу; 10.1.4.3 векторлардың коллинеарлық шартын қолдану; 10.1.3.3 координаталарымен берілген векторларға амалдар қолдану; 10.1.3.4 векторлардың скаляр көбейтіндісін және оның қасиеттерін білу және қолдану; 10.1.3.5 векторлар арасындағы бұрышты есептеу;
	Есептерді шешуде векторларды қолдану	10.1.4.19 векторды есептер шығаруда қолдану;
2 - тоқсан		
Жазықтықтағы түрлендірулер	Қозғалыс және оның қасиеттері	10.1.4.8 қозғалыстың түрлерін, композициясын және олардың қасиеттерін білу; 10.1.4.9 симметрия, параллель көшіру және бұру кезінде фигуралардың бейнелерін салу; 10.1.4.10 жазықтықта түрлендіруді қолдана отырып есептер шығару;
	Гомотетия және оның қасиеттері	10.1.4.11 гомотетияның анықтамасын және қасиеттерін білу; 10.1.4.12 гомотетия кезінде әртүрлі фигуралардың бейнелерін салу;
	Ұқсас фигуралар және олардың қасиеттері. Үшбұрыштар ұқсастығының белгілері	10.1.4.13 ұқсас фигуралардың анықтамасын және қасиеттерін білу; 10.1.4.14 үшбұрыштар ұқсастығы белгілерін білу және қолдану; 10.1.4.15 тікбұрышты үшбұрыштардың ұқсастығын білу және қолдану; 10.1.4.16 үшбұрыш биссектрисасының қасиетін білу және қолдану; 10.1.4.17 ұқсас фигуралардың аудандары және ұқсастық коэффициенті арасындағы тәуелділік формуласын білу;
3 - тоқсан		
Үшбұрыштарды шешу	Үшбұрыштарды шешу	10.1.3.6 косинустар теоремасын білу және қолдану; 10.1.3.7 синустар теоремасын білу және қолдану; 10.1.2.3 дұрыс көпбұрыштарды салу; r 10.1.3.8 іштей сызылған үшбұрыштың ауданын (r – үшбұрыштың

		қабырғалары, – сырттай сызылған шеңбер радиусы) және сырттай сызылған көпбұрыштың ауданының (мұндағы – іштей сызылған шеңбер радиусы, көпбұрыштың жарты периметрі) формуларын білу және қолдану; 10.1.3.9 шеңберге іштей немесе сырттай сызылған үшбұрыштардың аудандарын пайдаланып шеңбердің радиусын табу формулаларын білу және қолдану; 10.1.3.10 синустар және косинустар теоремаларын үшбұрыштарды шешуде және колданбалы есептерді шығаруда қолдану;
4 - тоқсан		
Шеңбер. Көпбұрыштар	Шеңбер және дөңгелек. Доғаның ұзындығы. Дөңгелек, сектор және сегменттің аудандары	10.1.1.1 доға ұзындығының формуласын қорытып шығару және қолдану; 10.1.1.2 сектор мен сегмент ауданының формулаларын қорытып шығару және қолдану; 10.1.1.3 іштей сызылған бұрыш анықтамасын және оның қасиеттерін білу; 10.1.1.4 дөңгелектегі кесінділердің пропорционалдылығы туралы теоремаларды білу және қолдану;
	Дұрыс көпбұрыштар, олардың қасиеттері және симметриялары	10.1.2.1 шеңберге іштей және сырттай сызылған төртбұрыштардың қасиеттері мен белгілерін білу және қолдану; 10.1.2.2 дұрыс көпбұрыштардың анықтамасын және қасиеттерін білу; 10.1.2.4 дұрыс көпбұрышқа іштей және сырттай сызылған шеңберлердің радиустары арасындағы байланысты білу және қолдану; 10.1.2.5 дұрыс көпбұрыштың қабырғаларын, периметрін, ауданын және оған іштей және сырттай сызылған шеңберлердің радиустарын байланыстыратын формулаларды білу және қолдану; 10.1.2.6 үшбұрыш медианаларының қасиеттерін білу және қолдану; 10.1.4.18 дұрыс көпбұрыштардың симметрияларын білу
8-10-сыныптардағы геометрия курсын қайталау		

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 10-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 450-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Информатика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Информатика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. "Информатика" оқу пәнін меңгерудің мақсаты білім алушыларды қазіргі кездегі ақпараттық коммуникативті технологияларды (бұдан әрі - АКТ)

қолданудың негізгі білімі, біліктілігі және дағдыларымен қамтамасыз ету болып табылады.

3. Негізгі міндеттері:

1) білім алушыларда қоғамдағы ақпараттық үдерістердің рөлі туралы түсініктерін, адам іс-әрекетінің түрлі салаларында ақпараттық технологияларды қолданудың техникалық мүмкіндіктері мен перспективтері туралы білімін қалыптастыру;

2) оқу және оқудан тыс мәселелерді шешу кезінде интернет-сервисті пайдалануға үйрету;

3) түрлі мәселелерді талдау, абстракциялау, модельдеу (жобалау), бағдарламалау арқылы шешу біліктілігін дамыту;

4) білім алушылардың жалпылауға және ұқсатуға, есептерді құрылымдық бөліктерге таратуға және ортақ заңдылықтарын анықтауға, мәселелерді шешудің тиімді әрі рационалді тәсілдерін табуға қабілетін қамтитін логикалық, алгоритмикалық, есептеу ойлауын дамыту;

5) таңдалған бағдарламалау ортасында күрделі емес алгоритмикалық есептерді шешу үшін бағдарламаларды құруға және орындауға үйрету;

6) көрсетілген типтегі түрлі бағдарламалық жүйелермен және сервистермен бастапқы деңгейде жұмыс істеуге дағдыландыру, сәйкес терминологияны қоладана отырып, осы жүйелер мен сервистердің жұмысын сипаттауға үйрету;

7) естімейтін білім алушылар оқу және практикалық іс-әрекет барысында қоғам және коммуникация құралдарының ақпараттық ресурстарын пайдалану тәжірибесін жинақтау үшін жағдай жасау;

8) білім алушыларда жеке ақпараттық орта құру және оны жүргізіп отыру, жеке ақпараттық қауіпсіздігі мен маңызды ақпараттарды қорғай білу біліктілігін қалыптастыру;

9) сенімді және пайдалы ақпаратты алуға іріктеу және мақсатталған қатынасын тәрбиелеу;

10) ақпараттандыру құралдарымен жұмыс істеу ерекшеліктері туралы түсініктерін қалыптастыру; АКТ-мен жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік және гигиена талаптарын сақтауға үйрету;

11) сөйлеу мәдениетін дамыту, білімін, сыни ойлауын, қарым-қатынастың және мәселелерді шешу мен шешім қабылдаудың түрлі тәсілдерін функционалді және шығармашылық тұрғыдан қолдануға үйрету;

12) дамыту және түзету міндеттерін жүзеге асыруға қажетті өнімді іс-әрекет түрлерін моделдеу (топтастыру, құрастыру, эксперимент жасау, болжау);

13) өзіндік жазбаша сөйлеу тілін қалыптастыру үшін АКТ қолдану;

14) естімейтінбілім алушыларды арнайы оқытуын сапалы жекелендіру мүмкіндіктерін кеңейту;

15) өнімді жеке іс-әрекетінің қызықты формасы мен қажетті еркіндік дәрежесін қамтамасыз ету;

16) білім алушылардың тұлғалық дамуы (өзіндік жұмыс істеу және ұжымда жұмыс істеу үшін қажетті қасиеттер: тәуелсіздік, жауапкершілік, белсенділік, табандылық, шыдамдылық және толеранттық);

17) ақпараттық технологиялардың құқықтық, этикалық аспектілерін түсінуін және қабылдауын қалыптастыру;

18) сөйлеу тілдік дағдылар мен дұрыс дыбыс айтуды дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. АКТ арқылы естімейтін білім алушыларға білім беруде дамыту және түзету міндеттерін тиімді шешу үшін қажетті оңтайлы, яғни дәстүрлі оқыту құралдары арқылы мүмкін емес жағдайлар жасалады.

5. Естімейтін білім алушыларды оқыту құралы ретінде компьютердің артықшылығы мынада:

1) олар үшін қиын оқу іс-әрекетіне ынталандыру;

2) тікелей бақылауға қиын және жабық таным нысаналарының заттық мазмұнын кез-келген қажетті белгілік формада, біреуінен екіншісіне еркін ауыса отырып модельдеуге;

3) бір заттық мазмұнды көрнекі формада және сөйлеу тілі арқылы моделдеуді ретімен әрі қатар жүзеге асыруға, бір тәсілден екіншісіне ауысуға;

4) дамыту және түзету міндеттерін меңгеру үшін қажетті, балалардың бірлескен және жеке іс-әрекетінің өнімді түрлерін моделдеуге (құрастыру, эксперимент жүргізу, болжам жасау);

5) бала шынайы және кейінгі уақыттағы өзіндік іс-әрекетін талдау үшін қосымша көрнекі динамикалық негіз жасауға;

6) топтық оқыту жағдайында балалардың жеке өнімді іс-әрекетін қамтамасыз етуге;

7) арнайы оқытудың сапалы жекелендіру аясын кеңейтуге мүмкіндік береді.

6. Бағдарламаны жүзеге асыру дыбыс айтудың негізгі дағдыларын қалыптастыру үшін сенсорлық базаны кеңейтуге, шынайы және кейінгі уақыттағы өзіндік сөйлеу іс-әрекетін талдау үшін қосымша көрнекі негіз жасауға, жаттығуларды интербелсенді ойындарға трансформациялауға, естімейтін білім алушыларды оқытудың сапалы жекелендіру аясын кеңейтуге мүмкіндік береді.

7. Бағдарламаны жүзеге асыру жағдайында ауызша және жазбаша сөйлеу тілін, есту арқылы қабылдауын, танымдық іс-әрекетін дамытуға және естімейтін

білім алушылардың ой-өріс деңгейін арттыруға, жеке тәжірибесін байытуға бағытталған түзету жұмысын жүргізуге мүмкіндік бар.

8. Бағдарламаның оқу материалын меңгерудегі негізгі тәсіл есту-көру арқылы қабылдау болып табылады. Оқу материалын қабылдау және түсіну қиындықтары туындаған кезде қосымша құралдар ретінде дактиль және ым-ишарат тілдері қолданылады.

9. "Информатиканы" оқыту процесінде инвариантты компоненттің оқу пәндері мен түзету компонентінің пәндері және факультатив сабақтарымен пәнаралық байланыс жүзеге асады: "қазақ тілі мен әдебиет", "Математика", білім беру саласының оқу пәндері "Жаратылыстану", "Адам және қоғам", "Дыбыс айтуын қалыптастыру мен есту арқылы қабылдауын дамыту", "Ауызекі сөйлеу тілі".

10. Естімейтін білім алушыларды бағдарламалауға үйрету кезеңімен және түрлі жағдайда жүзеге асырылады: 5-7 сыныптарда бағдарламалаудың ойын ортасы қолданылады, 8-10 сыныптарда – бағдарламалаудың кәсіби деңгейдегі ортасы:

1) 1-кезең бағдарламалауға үйрету (5-сынып) – аспаптық ортаның нысаналарын бағдарламалау. Келесі нысаналар – мәтін терезесі, батырма, жүгіргіш, тасбақа. Бұл кезеңдегі командалар, әдеттегідей, нысаналардың диалог терезесіне жазылады, кейде рәсімдеу парағына (тек қана сызықтық алгоритмдер). Кезеңді өту уақытында бір ортақ жобамен ғана жұмыс жүргізіледі, ол қарапайым суреттен басталады да, сосын ақырындап толықтырылады және күрделенеді;

2) 2-кезең – графиктерді бағдарламалау (6-сынып), яғни әртүрлі геометриялық фигураларды салу. Мұнда алгоритмдердің жаңа түрлері енгізіледі – циклдік және тармақталған.;

3) 3-кезең (7-сынып) – математикалық болжамды есептер: ойын жасау;

4) 4-кезең - кәсіби деңгейде бағдарламалау ортасы (8-10 сынып). Оқыту құрылымдық бағдарламалаудан басталады. Осы жерде алгоритмдерде таралым, цикл, ішкі бағдарламалар, деректер түрлері, деректер жиынын зерттеу қолданылады.

11. Әрбір кезеңде өзіндік компьютерлік жоба құру орындалады. Бағдарламалау тұрғысынан ол аса күрделі болмауы қарастырылады, бірақ, аяқталған, графикалық түрде безендірілген болады.

12. "Информатика" оқу бағдарламасын жүзеге асыру кезінде мектептің жабдықталуын қарастыратын арнайы құралдар мен көмекші оқу құралдары қолданылады:

1) интерактивті және проекциалық құрал-жабдықтар: проектор, интерактивті тақта, компьютерлік желілерді қолданатын топтық жұмысты ұйымдастыру үшін бағдарлама;

2) оқытудың арнайы техникалық және орын толтыру құралдары: фронтальд оқу іс-әрекетін ұйымдастыру үшін стационарлы дыбыскүшейткіш құралдары, жеке есту аппараттары, мультимедиялық компьютер сыныптары;

3) әдістемелік құралдары мен дидактикалық материалдар: информатика, оқыту курстары, электронды плакаттар, анықтама әдістемелік әдебиеттер бойынша баспа комплектісі, ауыспалы материалдарды қамтитын стенд;

4) естімейтін білім алушылардың әрқайсына Бағдарламаға сәйкес жұмыс дәптерлері және оқу құралдары;

5) Бағдарламаны жүзеге асыру үшін бағдарламалық құралдар: операциялық жүйе, антивирус бағдарламалары, бағдарламалар - архиватор, мәтінді процессор, кестелі процессор, программа для создания мультимедиялық презентацияларды жасауға арналған бағдарламалар, векторлы графикамен және растровті графикамен жұмыс істеу үшін бағдарламалар, 3D- редакторлары, бағдарламалаудың ойын ортасы (Лого, Scratch (Скратч), бағдарламаларды өндеп жасаудың кіріктірілген ортасы (C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (Паскаль).

3-тарау. "Информатика" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

13. "Информатика" оқу пәнінің оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 2) 6-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 3) 7-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 4) 8-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 5) 9-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 6) 10-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

14. Оқу пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) 1-бөлім "Компьютерлік жүйелер";
- 2) 2-бөлім "Ақпараттық үдерістер";
- 3) 3-бөлім "Компьютерлік ойлау";
- 4) 4-бөлім "Денсаулық және қауіпсіздік".

15. "Компьютерлік жүйелер" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) компьютер құрылғылары;
- 2) бағдарламалық қамтамасыздандыру;
- 3) компьютерлік желілер.

16. "Ақпараттық үдерістер" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) ақпаратты ұсыну және өлшеу;

2) ақпараттық нысаналарды құру және қайта өңдеу.

17. "Компьютерлік ойлау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) моделдеу;

2) алгоритмдер;

3) бағдарламалау.

18. "Денсаулық және қауіпсіздік" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) эргономика;

2) ақпараттық және онлайн қауіпсіздігі.

19. 5-сыныпқа арналған "Информатика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) кіріспе. Компьютер және қауіпсіздік: техникалық қауіпсіздігі мен жұмыс орнын ұйымдастыру; компьютер, қызметі және компьютердің негізгі құрылғыларының мүмкіндіктері; клавиатура; компьютердің қосалқы құрылғылары;

2) интернеттегі қауіпсіздік: бөтен жұмысты көшіру заңсыз; құжаттарға пароль қою; жалпыға қолжетімді файлдармен жұмыс жасау (орналастыру, редакциялау, жүктеу);

3) ақпарат және оны өңдеу: информатика, ақпарат; ақпарат түрлері және оны өңдеу тәсілдері; ақпаратты түрлі формада ұсыну; топтастыру және бағдарламалық қамтамасыздандырудың жалпы сипаттамасы; операциялық жүйенің түсінігі, операциялық жүйені операциялық жүйені басқарудың негізгі нысаналары мен тәсілдері, файлдар, папкалар, ярлыктар, нысаналарымен жұмыс;

4) компьютерлік графика: қарапайым графикалық редакторда растровті бейнелерді құру және жөндеу: құру, сақтау және суретті ашу, графикалық редактордың сурет салу аспаптары, сурет фрагменттерімен жұмыс жасау, графикалық ақпараттарды өңдеу (масштабқа салу, бейнені трансформациялау), басуға дайындау, басып шығару;

5) мәтінді процессор: мәтіндік процессор туралы жалпы деректер, интерфейс бағдарламалары, мәтіндерді өңдеу. Мәтінді құжаттар және олардың құрылымдық бірліктері (бөлімдер, азат жол, жолақ, сөз, символ). Мәтінді құжаттарды құру технологиясы. Компьютерде мәтінді құжаттарды құру және жөндеу (қосу, жою және символдарды ауыстыру, мәтін фрагменттерімен жұмыс жасау, жазуды тексеру, тасымал белгілерін қою). Символдарды форматтау (шрифт, өлшемі, сызбасы, түсі). Азат жолды форматтау (түзу қылу, алғашқы жолақтағы қашықтық, жолақ арасындағы интервал). Стилді форматтау. Мәтінді құжаттарға тізімдерді, графикалық нысаналарды енгізу;

6) алгоритмдер: алгоритм; орындаушы, орындаушының командалар жүйесі; ауызша формада алгоритмді ұсыну;

7) бағдарламалау: бағдарламалаудың ойын ортасы (Лого, Scratch (Скратч)); өзгермелігін хабарлау; енгізу, шығару командалары;

8) мини-жобаны жасау: бағдарламалаудың ойын ортасында нысаналарды бағдарламалау (Лого, Scratch (Скратч)). Келесі нысаналар – мәтінді терезе, батырма, жүгіргіш, тасбақа. Бұл кезеңдегі командалар, әдеттегідей, нысаналардың диалог терезесіне жазылады, кейде рәсімдеу парағына (тек қана сызықтық алгоритмдер).

20. 6- сыныпқа арналған "Информатика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) компьютер мен қауіпсіздік: қауіпсіздік техникасы және жұмыс орнын ұйымдастыру; есептеу техникасының даму тарихы, электронды-есептеу машиналардың кезі; жүйелі блок құрылғысы (процессор және қатты диск);

2) компьютерлік жүйелер мен желілер: телекоммуникациялар, компьютерлік байланыстың негізгі түрлері; жаһандық ақпараттық желілер; Интернеттен ақпарат іздеу;

3) ақпарат және оны өңдеу: ақпаратты өңдеу тәсілдері (сақтау, жөнелту, өңдеу); компьютерлік презентациялар, бағдарламаның интерфейспен танысу; мультимедиялық презентациялардың инструкторы; презентацияларды құру, безендіру шаблондары, мәтінді құру, кестені, суреттерді, видеоны және дыбыстарды енгізу; гиперсілтеме келтіру, анимация тиімділігі; триггерлер; презентацияны көрсету;

4) алгоритмдер: алгоритмдер және оларды орындаушылар, алгоритмдерді жазу формалары, блок-сызба, алгоритмдер типтері (сызықтық, тармақталған и циклді);

5) бағдарламалау: бағдарламалаудың ойын ортасы (Лого, Scratch (Скратч), тармақтар, цикл;

6) жобаны жасау: бағдарламалаудың ойын ортасында нысаналар мен оқиғалардың анимациясын құру (Лого, Scratch (Скратч)); құжатты басып шығаруға дайындау (парақ параметрлерін орнату, алдын-ала қарау, құжатты басып шығару, түрлі мәтінді форматта құжатты сақтау); жобаны ұсыну.

21. 7- сыныпқа арналған "Информатика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) компьютерлік жүйелер мен желілер: эргономика, қауіпсіздік техникасы; компьютердің негізгі құрылғыларының өзара әрекеттесуі; операциялық жүйенің негізгі қызметі; сымсыз желілер;

2) мәтінді құжаттардағы сілтемелерді ұйымдастыру: сілтеме, гиперсілтеме; мазмұны; реферат жасау;

3) мәтінді ақпаратты ұсыну: мәтінді ақпаратқа шифр қою; ақпаратты екілік (екі дана) ұсыну;

4) компьютерлік графика: компьютерлік графика түрлері; векторлық и растрлық графиканы құру және өңдеу бойынша бағдарламалар, графикалық файлдардың форматтары; векторлық графика, векторлық графиканы өңдеудің интерфейс бағдарламалары по обработке векторной графии, фигураларды салу, векторлы нысаналармен қарапайым операциялар, қисықтарды редакциялау, мәтін, мәтінді блоктарды құру; растрлы және векторлы кескіндемелерді салыстыру;

5) компьютер ойындарын жасап дайындау: компьютердегі есептерді шешу кезеңдері; алгоритмді блок-сызба түрінде ұсыну; компьютерлі ойындардың тұжырымдамасы;

6) компьютерлік ойынды құру: бағдарламалаудың ойын ортасында сценарийді жасап дайындау және жүзеге асыру; ойынды жасап дайындау сатысында қолданылатын компоненттер; бағдарламадағы қателерді анықтау және түзету; ойынға арналған құжаттар; сілтемелерді ұйымдастыру (гиперсілтемелер, мазмұны, атауы, нұсқама); пайдаланған ресурстарға сілтеме.

22. 8- сыныпқа арналған "Информатика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) ақпаратты өлшеу және компьютерлік ес: ақпаратты өлшеу бірліктері, ақпаратты өлшеу бірліктерінің біреуінен келесіге ауыстыру; компьютердің ес түрлері (жедел ес құрылғылары, тұрақты ес құрылғылары, сыртқы ес, кеш-есте сақтауы); бірдей ақпаратты сақтайтын түрлі форматтағы файлдардың мөлшерін салыстыру; ақпаратты қысу, мұрағаттау-бағдарламалары; мұрағатты құру және ашу;

2) желілер және қауіпсіздік: қолданылу мәні, классификация компьютерлік желілерді топтастыру (масштаб бойынша, түрлеріне қарай, тиесілігіне қарай); ақпаратты зиянды бағдарламалардан қорғау;

3) электронды кестелердің көмегімен есептерді шешу: құру, редакциялау және мәтінді процессорда кестелерді форматтау (пішімдеу); электронды кестелер, электронды кестелердің негізгі ұғымдары; енгізу, редакциялау және мәліметтерді форматтау (тазалау), толтыру маркері; мәлімет типтері; формулаларды енгізу; шартты түрде форматтау (тазалау); диаграммалар құру;

4) шешімдерді бағдарламалау (осының біреуі: C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (Паскаль): бағдарламалау жүйесі бағдарламалар тілі; мәліметтер типі; жоба интерфейсі; сызықтық алгоритмдерді бағдарламалау; тармақталған алгоритмдерді, ішіне салынған и құрамды шарттарды бағдарламалау;

5) нысандар мен оқиғаларды моделдеу: 3D-редакторы; нысандардың үшөлшемді модельдері; оқиғалардың үшөлшемді модельдері; үшөлшемді нысандар мен оқиғаларды құру және редакциялау.

23. 9- сыныпқа арналған "Информатика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) компьютер мен желілердің техникалық сипаттамасы: ақпарат санын бағалау үшін алфавиттік тұғыр қолдану; процессордың негізгі сипаттамасы; компьютерлік желілердің өткізу қабілеті;

2) денсаулық және қауіпсіздік: электронды құрылғылардың адам ағзасына ықпалы, электронды құрылғыларды жағымсыз ықпалдардан қорғау амалдары; желідегі қолданушының қауіпсіздігі: алаяқтық, интернеттегі агрессия;

3) электронды кестедегі ақпаратты өңдеу: электронды кестедегі деректердің форматы; абсолютті және салыстырмалы сілтемелер; атқарым графигін құру; кіріктірме атқарымдарды қолдану: математикалық (қосынды, көбейтінді, дәреже), статистикалық (мин, макс, орта көрсеткіш, есеп, егер есебі), логикалық (егер);

4) бағдарлама жасаудың біріктірілген ортасы (оның бірі: C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (Паскаль): қызметіне қарай бағдарламалық қамтамасыздандыруды топтастыру; қосымша жасаудың біріктірілген ортасының құрамды бөліктері; таңдау операторы; цикл операторы (көрсеткіші бар цикл, шарты бар цикл, кейінгі шарты бар цикл); алгоритмді трассирлеу;

5) өңдеп жасаудың біріктірілген ортасында есептерді шешу: өңдеп жасаудың біріктірілген ортасында қолданбалы есептердің шешімдерін моделдеу.

24. 10- сыныпқа арналған "Информатика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) ақпаратпен жұмыс жасау: эргономика (компьютерде жұмыс істеу уақытын бағалау); ақпарат қасиеттері; бұлт технологиясын қолдана отырып, құжаттармен бірлескен жұмыс жасау; желіде жұмыс жасаудың этикалық және құқықтық нормалары;

2) компьютердің конфигурациясы: компьютердің конфигурациясын таңдау (аппаратты және бағдарламалық қамтамасыздандыруды) оның қызметіне қарай;

3) деректер базасы: деректер базасы, алаңы, жазу; электронды кестедегі деректер базасын құру; іздеу, деректерді сұрыптау және тазалау;

4) деректер ауқымы (один из: C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (Паскаль): бірөлшемді ауқым; ауқымды өлшеудің негізгі алгоритмдері: іздеу, сұрыптау, орын ауыстыру, ауқым элементерін жою немесе қосу;

5) электронды кестеде үдерістерді моделдеу: моделді жасау және оны зерттеу (электронды кестедегі деректер базасы); едәуір тиімді амалын анықтай отырып, есептерді түрлі амалдармен; электронды кестедегі үдерістер моделдерін зерттеу (физикалық, биологиялық, экономикалық).

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

25. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодпен берілген. Кодтағы бірінші сан сыныпты білдіреді, екінші және үшінші сандар – бөлімі мен бөлімшесін, төртінші сан оқыту мақсатының нумерациясын көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4 кодында "6" – сынып, "2.1" – бөлім және бөлімше, "4" – оқыту мақсатының нумерациясы.

26. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Компьютерлік жүйелер":

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Компьютер құрылғылары	5.1.1.1 компьютер негізгі құрылғыларын ың атауларын, қызметін, мүмкіндіктері н білу 5.1.1.2 компьютер қосалқы құрылғыларын ың атауларын, қызметін, мүмкіндіктері н білу 5.1.1.3 типтік сөздікті білу және қолдану: компьютердің негізгі және қосалқы құрылғылаары ның атауларын	6.1.1.1 есептеу техникасының шығу тарихы мен перспективас ы туралы айтып беру 6.1.1.2 қарапайым деңгейде процессордың қатты дисктің қызметін түсіндіру 6.1.1.3 типтік сөздікті білу және қолдану: жүйелі блок, "аналық құрсақ", процессор, қатты диск, видеокарта, дыбыстық карта, желі картасы 6.1.1.4 типтік сөздікті білу және қолдану:	7.1.1.1 компьютерді ң негізгі құрылғылар ының өзара әре- кеттесуін түсіндіру 7.1.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: компьютерді ң сәулеті, жүйелі шина, компьютерді ң порттары	8.1.1.1 компьютердің есте сақтау түрлерінің мәнін сипаттап беру (жедел сақтау құрылғылары, тұрақты сақтау құрылғылары, сыртқы сақтау құрылғылары, кеш- есте сақтауы) 8.1.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: жедел есте сақтау құрылғысы, тұрақты есте сақтау құрылғысы, сыртқы есте сақтау құрылғысы, кеш- есте сақтау	9.1.1.1 қарапайым деңгейде процессордың қызметі мен оның сипатамасын түсіндіру 9.1.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: жиілігі, разрядтілігі, кэш, техникалық процессор, Socket (Сакит)	10.1.1.1 компьютер конфигурацияс ын оның қызметіне қарай іріктеу 10.1.1.2 логикалық ойлау, ЖК конфигурацияс ын іріктеу нәтижесін ұғыну қабілетін қалыптастыру

		электронді компьютер, есептеу машинасы, есеп, абак, аналитикалық машина, табулятор, компьютердің кезі				
1.2 Бағдарламалық қамтамасыздаңдыру	5.1.2.1 "бағдарламалық қамтамасыздаңдыру" ұғымын түсіндіру 5.1.2.2 операциялық жүйенің қызметін білу. 5.1.2.3 типтік сөздікті білу және қолдану: бағдарламалық қамтамасыздаңдыру, операциялық жүйе, графикалық интерфейс, жұмыс үстелі, мәселелер тақтасы, басты мәзір, мәнмәтіндік мәзір, файлдар, папкалар, ярлықтар		7.1.2.1 операциялық жүйенің негізгі атқарымдарын атау 7.1.2.2 типтік сөздікті білу және қолдану: бір қолданушының ікі, көп қолданушының ікі, бір мәнді, көп мәнді	8.1.2.1 "бағдарламалау жүйесі" және "бағдарламалау тілі" ұғымдарын ажырата білу 8.1.2.2 түрлі форматтағы мұрағаттарды құру және ашу; 8.1.2.3 бірдей ақпаратты сақтаған түрлі форматтағы файлдардың өлшемдерін салыстыру 8.1.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: мұрағаттау мұрағатты файл, мұрағаттан шығу, ашу	9.1.2.1 жүйелі, қолданбалы бағдарламалық қамтамасыздаңдыру мен бағдарламалау жүйелерінажырату 9.1.2.2 типтік сөздікті білу және қолдану: қолданбалы бағдарламалық қамтамасыздаңдыру, жүйелі бағдарламалық қамтамасыздаңдыр	10.1.2.1 қолданушының сұранысына қарай бағдарламалық қамтамасыздаңдыруды іріктеу 10.1.2.2 логикалық ойлау, бағдарламалық қамтамасыздаңдыруды іріктеу нәтижесін ұғыну қабілетін қалыптастыру
1.3 Компьютерны е сети	5.1.3.1 барлығына қолжетімді файлдарды орналастыру, өзгерту, 5.1.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану:	6.1.3.1 "компьютерлік желі", "жаһандық компьютерлік желі" ұғымдарын түсіндіру 6.1.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану:	7.1.3.1 сымсыз байланыстың артықшылығын түсіндіру 7.1.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану:	8.1.3.1 компьютерлік желілерді топтастыру 8.1.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: жаһандақ, жергілікті, өңірлік желілер, сервер, жұмыс станциясы,	9.1.3.1 желілердің өткізу мүмкіндіктері анықтау 9.1.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: топология, шинді,	10.1.3.1 бұлт технологиясын қолдана отырып, құжаттармен бірлескенжұмысты атқару 10.1.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану:

интернет, сервер, барлығына қолжетімді файлдар	қолдану: телекоммуникация, компьютерлік желі, глобальная жаһандық компьютерлік желі, интернет	сымсыз желі, бағытын бағдарлау, Wi-Fi (Вай-фай)	клиент, модем, бір рангті желі	айналмалы, жұл-дызды, иерархиялық және ырықты құрылымдағы желілер	қолдану: электронды пошта, электронды мекен-жай, элек-тронды жәшік, пошта ха-ттамасы, әлеуметтік сервис
--	---	---	--------------------------------	---	---

2) 2-кесте 2-бөлім "Ақпараттық үдерістер":

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Ақпаратты ұсыну және өлшеу	5.2.1.1 информатика пәні не оқытатынын білу, ақпарат түрін анықтау 5.2.1.2 ақпаратты әртүрлі форматта тізіп шығу және ұсыну 5.2.1.3 типтік сөздікті білу және қолдану: ақпарат, көру, иіс сезу, есту, сипап-сезу, дәм сезу. 5.2.1.4 типтік сөздікті білу және қолдану: санды, мәтінді, графикалық, дыбыс-тық, видео-ақпарат	6.2.1.1 байланыс арнасына мысал келтіру, байланыс көзі мен қабылдаушыны анықтау 6.2.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: ақпаратты тасымалдаушы, байланыс арнасы, ақпарат көзі, қабылдаушы	7.2.1.1 кодировать и декодировать мәтінді ақпаратқа код қою және кодты шешу 7.2.1.2 компьютерге арналған барлық ақпарат екі дана ұсынылатынын түсіндіру 7.2.1.3 типтік сөздікті білу және қолдану: код, кодты шешу, екі жақты код, бит	8.2.1.1 ақпаратты өлшеу бірліктерін атау 8.2.1.2 ақпаратты бірөлшем бірлігінен екіншісіне ауыстыру 8.2.1.3 типтік сөздікті білу және қолдану: ақпаратты өлшеу бірліктері, бит, байт	9.2.1.1 ақпарат санын анықтауда алфавитті тұғыр қолдану 9.2.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: алфавит, алфавит қуаты	10.2.1.1 ақпарат қасиеттерін анықтау (өзектілігін, нақтылығын, шынайлығын, құндылығын) 10.2.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: өзектілігі, дәлдігі, шынайлығы, құн-дылығы, объективтілігі, то-лықтығы, қолжетімдігі
2.2 Ақпараттық нысаналарды құру және түрлендіру	5.2.2.1 мәтінді құжатты құру, редакциялау және алып тастау 5.2.2.2 графикалық	6.2.2.1 құжаттың басып шығаруды тиімді ұйымдастыру (парақ параметрлері	7.2.2.1 сілтемелерді ұйымдастыру (гиперсілтеме, мазмұны,	8.2.2.1 кесте элементтерін мәтінпроцесорында алып тастау; 8.2.2.2 форматироват	9.2.2.1 электронды кестелерде есепті шығару үшін деректердің түрлі форматтарын	10.2.2.1 деректер базасы, жазу, алаң ұғымдарын түсіндіру; 10.2.2.2 электронды

редакторда растрлік бейнелерді құру және редакциялау; 5.2.2.3 типтік сөздікті білу және қолдану: құру, редакциялау, форматтау, мәтінді процессор, мәтін үзіндісі, шрифт, мөлшер, кескіні, жазу жолы арасындағы арақашықтық, тізім және т.б. 5.2.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: растрлік графикалық редактор, пиксель, сурет үзіндісі, масштабқа салу, трансформациялау	н орнату, алдын-ала қарап шығу); 6.2.2.2 мультимедиялық презентацияларды құру, слайдка мәтінді, кестені, графикалық нысаналарды, видео мен дыбыстарды кіргізу, әсерлерін теңшеп келтіру; 6.2.2.3 типтік сөздікті білу және қолдану: басып шығару, парақ бетін бағдарлау, парақ бетінің көрсеткіштері, жиегі, алдын-ала қарау 6.2.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: презентация, слайд, шаблондар безендіру, фон, анимация, гиперсілтеме, триггерлер, презентацияны көрсету	атауы, түсіндірме) 7.2.2.2 векторлық бейнелерді құру және редакциялау; 7.2.2.3 растрлік және векторлық графикалардың артықшылығы мен жетіспеушілігін бағалау 7.2.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: сілтеме, гиперсілтеме, мазмұны, атауы, түсініктеме 7.2.2.5 типтік сөздікті білу және қолдану: сөздікті білу және қолдану: қоюландыру, бастырып шығу, интербелсенді құралдар (ағып өту, сұлба, бұрмалау, көлеңке, қабығы қысып шығару, мөлдір), сегмент, түйін, Безье қисығы,	ь элементтер электронды кестелердің элементтерін тазарту; 8.2.2.3 электронды кестеде диаграмма құру; 8.2.2.4 электронды кестеде шартты форматтауды қолдану 8.2.2.5 типтік сөздікті білу және қолдану: кесте, жазу жолы, баған, ұяшық, кесте шекарасы 8.2.2.6 типтік сөздікті білу және қолдану: электронды кесте, жазу жолы, баған, ұяшық мекенжайы, деректер типі мен форматы, толтыру маркері; 8.2.2.7 типтік сөздікті білу және қолдану: шартты форматтау, формат, атқарым; 8.2.2.8 типтік сөздікті білу	қолдану; 9.2.2.2 абсолютты және салстырмалы сілтемелерді қолдану ; 9.2.2.3 электронды кестелерді қолдана отырып, есептерді шығару үшін орнатылған атқарымдарды пайдалану 9.2.2.4 атқарымдар графикасын, берілген кестелерді құру 9.2.2.5 типтік сөздікті білу және қолдану: деректер форматы мен типтері 9.2.2.6 типтік сөздікті білу және қолдану: салыстырмалы сілтеме, аралас сілтеме; 9.2.2.7 жиі пайдаланатын атқарымдарды білу және сөйлеу тілінде қолдану; 9.2.2.8 бастапқы ұғымдармды еркін қолдана	кестеде деректер базасын құру; 10.2.2.3 деректерді іздеу, сұрыптау және тазалауды жүзеге асыру 10.2.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: деректер базасы, дерек базаларын басқару жүйесі, жиегі, жазу, кілт 10.2.2.5 типтік сөздікті білу және қолдану: іздеу, сұрыптау, фильтрация, фильтр
--	---	--	---	---	---

			көркем қылқаламдары;	және қолдану: диаграмма, диаграмма түрлері, диаграмма элементтері, тақырыбы, берілген түсініктеме, көрсеткіштері, диапазон	алуы: атқарым, атқарым графигі, диаграмма, кесте, жазу жолы, баған, сілтеме;	
--	--	--	----------------------	--	--	--

3) 3-бөлім "Компьютерлік ойлау":

3-кесте

Бөлімшеле р	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Моделдеу	5.3.1.1 бағдарламалаудың ойын ортасында нысаналар анимациясын құру (Лого, Scratch (Скратч)) 5.3.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: жобалар, жоба парағы, тасбақа, жұмыс жиегі, ауыспалы мағыналар, нысаналардың жалпы қасиеттері: түсі, мөлшері	6.3.1.1 бағдарламалаудың ойын ортасында нысаналар мен оқиғалардың анимациясын құру (Лого, Scratch (Скратч)) 6.3.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: ауыспалы мағыналар, цикл, шарты, нысаналар әрекеті: құру, жою, қасиеттерін ауыстыру	7.3.1.1 бағдарламалаудың ойын ортасында сценарийді жасап жүзеге асыру 7.3.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: сценарий, бағдарламалық код	8.3.1.1 3D редакторында нысаналар мен оқиғалардың моделдерін құру 8.3.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: модель, моделдеу, 3D-редактор, үшөлшемді графика, нысаналардың үшөлшемді моделдері, оқиғалардың үшөлшемді моделдері	9.3.1.1 бағдарламалаудың кіріктірілген ортасында есептер моделін құру 9.3.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: компьютерлік модель, кірігу ортасы;	10.3.1.1 электронды кестеде үдерістер моделдерін жасау және зерттеу (физикалық, биологиялық, экономикалық) 10.3.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: бастапқы деректер, аралық болжам есептеулер, нәтижелері
3.2 Алгоритмдер	5.3.2.1 алгоритмнің анықтамасын құра-стырып айту 5.3.2.2 алгоритмді ауызша формада ұсыну; 5.3.2.3	6.3.2.1 берілген сюжетке анимация әсері бар компьютерлік презентация құру 6.3.2.2 алгоритмді ауызша формада ұсыну; 6.3.2.3 типтік сөздікті білу және қолдану:	7.3.2.1 есептің шешімін кезеңімен талқылау 7.3.2.2 алгоритмді блок-сызба түрінде ұсыну. 7.3.2.3	8.3.2.1 бағдарламалау тілінде алгоритмді жазу 8.3.2.2 типтік сөздікті білу және қолдану: бағдарламалау тілі,	9.3.2.1 алгоритм трассирлеуін жүзеге асыру 9.3.2.2 берілген есептің шешімін бағалау 9.3.2.3 типтік сөздікті білу және	10.3.2.1 есептерді түрлі амалдармен шығару, олардың әрқайсысын сипаттау және ең тиімдісін таңдау 10.3.2.2 логикалық

	орындаушыларға және олардың команда жүйелеріне мысал келтіру; 5.3.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: алгоритм, алгоритм орындаушысы, бағдарлама	алгоритм, алгоритмді орындаушы, бағдарлама	типтік сөздікті білу және қолдану: блок-сызба, алгоритмнің басталу және аяқталу блоктары, деректерді енгізу-шығару блоктары, шешімдер болгі, шартты блок	әліпбиі, компиляция, оператор, деректер	қолдану: трассирлеу алгоритмді	ойлау, түрлі амалдармен есепті шешу барысында алынған нәтижелерді ұғыну, ең тиімдісін анықтау қабілеттілігін қалыптастыру
3.3 Бағдарлама лау	5.3.3.1 бағдарламалау ойын ортасында қарапайым бағдарламалар құру (Лого, Scratch (Скратч)) 5.3.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: бағдарламалау , бағдарламалаудың ойын ортасы, жобалар, жоба парақтары, тасбақа, жұмыс жиегі, ауыспалы мағыналар, насандардыңжалпы қасиеті: түс, мөлшер	6.3.3.1 использовать команды ветвления и цикла бағдарламалау ойын ортасында тармақталу және цикл командаларын қолдану (Лого, Scratch (Скратч)) 6.3.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: ауыспалы мағыналар, тармақталу, цикл, командалары, цикл командалары, шарттар, нысандар әрекеттері: құру, жою, қасиеттердіөзгерту	7.3.3.1 бағдарламадағы қателерді табу және жөндеу 7.3.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: сценарий, бағдарламалық код;	8.3.3.1 деректер типтерін топтастыру 8.3.3.2. бағдарламаларды жасаудың кіріктіру ортасында сызықтық және тармақ алған алгоритмдерді жазу (C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (Паскаль)) 8.3.3.3 типтік сөздікті білу және қолдану: ауыспалы мағына, тағайындау операторы, енгізу операторы, шығару операторы, өту операторы, шартты оператор, салынғаншарттар;	9.3.3.1 бағдарламалар жасаудың кірігу ортасында таңдау және цикл операторларын қолдану (C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (паскаль)) 9.3.3.2 бағдарламаларды жасаудың кіріктіру ортасының құрамды бөлігін білу және қолдану (C/C++, Python (Пайзн), Delphi (дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (Паскаль)) 9.3.3.3 типтік сөздікті білу және қолдану: таңдау операторы, цикл операторы, көрсеткіші бар цикл, алғы шарты бар цикл, кейінгі шарты бар цикл;	10.3.3.1 үшөлшемді ауқымдарды қолдана отырып, кірігу ортасында бағдарламалар құру (C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (лазарас), Pascal (Паскаль)) 10.3.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: ауқым, ауқымның өлшемдігі, бірөлшемді ауқым, индекс

4) 4-кесте		4-бөлім		"Денсаулық және қауіпсіздік":		
Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Эргономика	5.4.1.1 қауіпсіздік техникасының ережелерін бұзу салдары туралы әңгімелеу; 5.4.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: қауіпсіздік техникасы, шаршау, көзге күш түсіру, гимнастика;	6.4.1.1. өздерін компьютердің зиянды салдарынан қалай сақтауға болатыны туралы әңгімелеу; 6.4.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: қауіпсіздік техникасының ережелері, өрт сөндіру құралы, өрт қауіпсіздігі, электр қауіпсіздігі, келбет, тынықтыру жаттығулары, білек жаттығулары;	7.4.1.1 эргономика мәселелерін құрастырып айту және оны шешу (максималді комфорт пен тиімділік үшін); 7.4.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: эргономика, комфорт, тиімділік, жарықтың түсуі ;	8.4.1.1 жасалып жатқан жобаның интерфейсін құру талаптарын орындау; 8.4.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: интерфейс, визуальді интерфейсы, түстер гаммасы, атқарым қасиеттері;	9.4.1.1 түрлі электронды құрылғылардың адам ағзасына әсер ететініне және тиімді қорғану әдістеріне мысал келтіру; 9.4.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: жағымсыз ықпал, электромагнитті излучение, электростатикалық алаң, ауаның ионизациялануы, стресс, ұйқысыздық, омыртқа, бұлшықет, тамырлар аурулары;	10.4.1.1 компьютерді ұзақ қолданудың қауіпін сыни тұрғыдан бағалау; 10.4.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: көру анализаторына шамадан тыс күш түсіру, еңбекті қорғау нұсқаулығы, еңбек іс-әрекетінің ұзақ тығы;
4.2 Ақпараттық қауіпсіздік	5.4.2.1 бөтен біреудің жұмысын көшіріп алу заңсыз екені туралы айту 5.4.2.2 құжатқа пароль қою 5.4.2.3 типтік сөздікті білу және қолдану: ақпарат, ақпараттық қауіпсіздік, этика, компьютерлік желі,	6.4.2.1 ақпаратқа және оны таратуға құқықтық және этикалық тұрғыдан ескере отырып, жауапкершілікпен қарау керектігін түсіндіру 6.4.2.2 типтік сөздікті қолдану: ақпарат, ақпараттық қауіпсіздік, этика, компьютерлік желі, Интернет жаһандық ақпараттық желі, сілтеме,	7.4.2.1 ұғымдарын түсіндіру "автор құқығы", "плагиат" 7.4.2.2 ақпарат беруде авторға 7.4.2.3 сілтеме жасау типтік сөздікті білу және қолдану: автор, авторлық құқық, плагиат,	8.4.2.1 компьютерді зиянкесті бағдарламалардан қорғау 8.4.2.2 типтік сөздікті білу және қолдану: компьютер вирусі, антивирустік бағдарламалар, детектор-бағдарламасы, емдеу бағдарламалары, ревизор-бағдарламалар	9.4.2.1 желі қолданушының қауіпсіздігін қамтамасыз ету ережесін сақтау (интернеттегі алаяқтық және агрессия) 9.4.2.2 типтік сөздікті білу және қолдану: контент қауіпі, электронды қауіптер, коммуникациялық қауіптер, қолданушылар	10.4.2.1 желідегі этикалық және құқықтық нормаларды бұзудың салдары туралы айту 10.4.2.2 типтік сөздікті білу және қолдану: жекеменшік нысаны, қылмыс, авторлық құқық туралы заң, алаяқтық

Интернет жаһандық ақпараттық желі, сілтеме, бағдарлама, браузер, электронды пошта, вирус, антивирус, түзету жұмысы	бағдарлама, браузер, электронды пошта, вирус, антивирус, түзету жұмысы	сілтеме.	ы, фильтр бағдарламалары	қауіпі, спам, кибералаяқтық, киберқудалау (кибербуллинг)
--	--	----------	--------------------------	--

27. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Информатика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

28. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің 5-10 сыныптары үшін
"Информатика" пәнінен
жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасына
қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Информатика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Компьютер және қауіпсіздік	Компьютермен жұмыс істеу кезінде өзіңе қалай зиян келтірмеу?	5.4.1.1 қауіпсіздік техникасының ережелерін бұзу салдары туралы әңгімелеу; 5.4.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: қауіпсіздік техникасы, шаршау, көзге күш түсіру, гимнастика.
	Компьютер қандай негізгі құрылғылардан тұрады? Компьютер қандай құрылғыларын қосымша деп атайды?	5.1.1.1 компьютер негізгі құрылғыларының атауларын, қызметін, мүмкіндіктерін білу. 5.1.1.2 компьютер қосалқы құрылғыларының атауларын, қызметін, мүмкіндіктерін білу. 5.1.1.3 типтік сөздікті білу және қолдану: компьютердің негізгі және қосалқы құрылғыларының атауларын.

Ақпарат жіне оны өңдеу	Біздің айналадағы ақпарат	5.2.1.1 информатика пәні нені оқытатынын білу, ақпарат түрін анықтау. 5.2.1.3 типтік сөздікті білу және қолдану: ақпарат, көру, иіс сезу, есту, сипап-сезу, дәм сезу. 5.2.1.2 ақпаратты әртүрлі форматта тізіп шығу және ұсыну. 5.2.1.4 типтік сөздікті білу және қолдану: санды, мәтінді, графикалық, дыбыстық, видеоақпарат.
2-тоқсан		
Ақпарат және оны өңдеу	Ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету	5.1.2.1 "бағдарламалық қамтамасыздандыру" ұғымын түсіндіру. 5.1.2.2 операциялық жүйенің қызметін білу. 5.1.2.3 типтік сөздікті білу және қолдану: бағдарламалық қамтамасыздандыру, операциялық жүйе, графикалық интерфейс, жұмыс үстелі, мәселелер тақтасы, басты мәзір, мәнмәтіндік мәзір, файлдар, папкалар, ярлықтар.
Интернеттегі қауіпсіздік	Интернетте жұмыс істеудің қандай қауіптері бар?	5.4.2.1 бөтен біреудің жұмысын көшіріп алу заңсыз екені туралы айту; 5.4.2.3 типтік сөздікті білу және қолдану: ақпарат, ақпараттық қауіпсіздік, этика, компьютерлік желі, Интернет жаһандық ақпараттық желі, сілтеме, бағдарлама, браузер, электронды пошта, вирус, антивирус, түзету жұмысы
	Компьютердегі өз деректеріңді қалай қорғауға болады?	5.4.2.2 құжатқа пароль қою; 5.1.3.1 барлығына қолжетімді файлдарды орналастыру, өзгерту, жүктеу; 5.1.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: интернет, сервер, барлығына қолжетімді файлдар.
	Мини-жоба "Әлемді өзгерткен жаңалықтар"	5.4.2.2 құжатқа пароль қою; 5.1.3.1 барлығына қолжетімді файлдарды орналастыру, өзгерту, жүктеу; 5.1.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: интернет, сервер, барлығына қолжетімді файлдар.
3-тоқсан		
Компьютерлік графика	Растрлік бейнелерді құру	5.2.2.2 графикалық редакторда растрлік бейнелерді құру және редакциялау; 5.2.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: растрлік графикалық редактор, пиксель, сурет үзіндісі, масштабқа салу, трансформациялау.
Мәтінді процессорде жұмыс істеу	Мәтінді құжаттар құру	5.2.2.1 мәтінді құжатты құру, редакциялау және алып тастау; 5.2.2.3 типтік сөздікті білу және қолдану: құру, редакциялау, форматтау, мәтінді процессор, мәтін үзіндісі, шрифт, мөлшер, кескіні, жазу жолы арасындағы арақашықтық, тізім
4-тоқсан		
Біздің өміріміздегі алгоритмдер	Командаларды орындай отырып...	5.3.2.1 алгоритмнің анықтамасын құрастырып айту; 5.3.2.3 орындаушыларға және олардың команда жүйелеріне мысал келтіру; 5.3.2.2 алгоритмді ауызша формада ұсыну; 5.3.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: алгоритм, исполнитель алгоритма, программа.
Талқылаймыз және бағдарламалаймыз	Менің бірінші бағдарламам	5.3.2.2 алгоритмді ауызша формада ұсыну. 5.3.3.1 бағдарламалау ойын ортасында қарапайым бағдарламалар құру (Лого, Scratch (Скратч)). 5.3.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: бағдарламалау, бағдарламалаудың ойын ортасы, жобалар, жоба парақтары, тасбақа, жұмыс жиегі, ауыспалы мағыналар, насандардың жалпы қасиеті: түс, мөлшер

	Тірі графика	5.3.2.2 алгоритмді ауызша формада ұсыну. 5.3.3.1 бағдарламалау ойын ортасында қарапайым бағдарламалар құру (Лого, Scratch (Скратч)). 5.3.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: бағдарламалау, бағдарламалаудың ойын ортасы, жобалар, жоба парақтары, тасбақа, жұмыс жиегі, ауыспалы мағыналар, насандардың жалпы қасиеті: түс, мөлшер
	Ақиқатты іздеу кезінде	5.3.2.2 алгоритмді ауызша формада ұсыну 5.3.3.1 бағдарламалау ойын ортасында қарапайым бағдарламалар құру (Лого, Scratch (Скратч)). 5.3.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: бағдарламалау, бағдарламалаудың ойын ортасы, жобалар, жоба парақтары, тасбақа, жұмыс жиегі, ауыспалы мағыналар, насандардың жалпы қасиеті: түс, мөлшер

2) 6-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Компьютер және қауіпсіздік	Компьютер адамға қандай ықпал етеді?	6.4.1.1 өздерін компьютердің зиянды салдарынан қалай сақтауға болатыны туралы әңгімелеу; 6.4.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: қауіпсіздік техникасының ережелері, өтсөндіру құралы, өртқауіпсіздігі, электрқауіпсіздігі, келбет, тынықтыру жаттығулары, білек жаттығулары.
	Компьютерде қандай маңызды құрылғылар бар?	6.1.1.2 қарапайым деңгейде процессордың қатты дисктің қызметін түсіндіру. 6.1.1.3 типтік сөздікті білу және қолдану: жүйелі блок, "аналық құрсақ", процессор, қатты диск, видеокарта, дыбыстық карта, желі картасы.
Компьютерлік жүйелер мен желілер	Есептеу техникасының даму тарихы	6.1.1.1 есептеу техникасының шығу тарихы мен перспективасы туралы айтып беру; 6.1.1.4 типтік сөздікті білу және қолдану: электронді компьютер, есептеу машинасы, есеп, абак, аналитикалық машина, табулятор, компьютердің кезі.
	Телекоммуникациялар	6.1.3.1 "компьютерлік желі", "жаһандық компьютерлік желі" ұғымдарын түсіндіру. 6.1.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: телекоммуникация, компьютерлік желі, глобальная жаһандық компьютерлік желі, интернет;
Ақпаратты ұсыну	Ақпаратты жеткізу	6.2.1.3 байланыс арналарына, ақпарат көздері мен қабылдаушыға мысал келтіру; 6.2.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: ақпаратты тасымалдаушы, байланыс арнасы, ақпарат көзі, қабылдаушы.
2-тоқсан		
Мультимедиа-технологиялар әлемі	Компьютерлік презентациялар	6.2.2.1 құжаттың басып шығаруды тиімді ұйымдастыру (парақ параметрлерін орнату, алдын-ала қарап шығу); 6.2.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: презентация, слайд, шаблондар безендіру, фон, анимация, гиперсілтеме, триггерлер,

		презентацияны көрсету.
	Мини-жоба	6.2.2.1 құжаттың басып шығаруды тиімді ұйымдастыру (парақ параметрлерін орнату, алдын-ала карап шығу); 6.2.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: презентация, слайд, шаблондар безендіру, фон, анимация, гиперсілтеме, триггерлер, презентацияны көрсету.
3-тоқсан		
Алгоритмдер біздің өмірімізде	Командаларды орындай отырып...	6.3.2.2 алгоритмді ауызша формада ұсыну; 6.3.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: алгоритм, алгоритмді орындаушы, бағдарлама.
	Лабиринттен шығу жолын табу	6.3.2.3 типтік сөздікті білу және қолдану: алгоритм, алгоритмді орындаушы, бағдарлама; 6.3.2.2 алгоритмді ауызша формада ұсыну; 6.3.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: алгоритм, алгоритмді орындаушы, бағдарлама.
	Виртуальді лабиринттен шығу	6.3.2.3 типтік сөздікті білу және қолдану: алгоритм, алгоритмді орындаушы, бағдарлама; 6.3.2.2 алгоритмді ауызша формада ұсыну; 6.3.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: алгоритм, алгоритмді орындаушы, бағдарлама.
Талқылаймыз және бағдарламалаймыз	Менің алғашқы бағдарламам	6.3.2.2 алгоритмді ауызша формада ұсыну; 6.3.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: алгоритм, алгоритмді орындаушы, бағдарлама; 6.3.3.1 использовать команды ветвления и цикла бағдарламалау ойын ортасында тармақталу және цикл командаларын қолдану (Лого, Scratch (Скратч)). 6.3.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: ауыспалы мағыналар, тармақталу, цикл, тармақтау командалары, цикл командалары, шарттар, нысандар әрекеттері: құру, жою, қасиеттерді өзгерту
	Тірі графика	6.3.2.2 алгоритмді ауызша формада ұсыну; 6.3.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: алгоритм, алгоритмді орындаушы, бағдарлама; 6.3.3.1 бағдарламалау ойын ортасында тармақталу және цикл командаларын қолдану (Лого, Scratch (Скратч)) 6.3.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: ауыспалы мағыналар, тармақталу, цикл, тармақтау командалары, цикл командалары, шарттар, нысандар әрекеттері: құру, жою, қасиеттерді өзгерту.
	Ақиқатты іздеу кезінде	6.3.2.2 алгоритмді ауызша формада ұсыну; 6.3.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: алгоритм, алгоритмді орындаушы, бағдарлама; 6.3.3.1 бағдарламалау ойын ортасында тармақталу және цикл командаларын қолдану (Лого, Scratch (Скратч)). 6.3.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: ауыспалы мағыналар, тармақталу, цикл, тармақтау командалары, цикл командалары, шарттар, нысандар әрекеттері: құру, жою, қасиеттерді өзгерту
4-тоқсан		
Жобаны жасау және ұсыну	Анимация жасау	6.3.2.2 алгоритмді ауызша формада ұсыну; 6.3.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: алгоритм, алгоритмді орындаушы, бағдарлама; 6.3.1.1 бағдарламалаудың ойын ортасында нысаналар мен

		оқиғалардың анимациясын құру (Лого, Scratch (Скратч)); 6.3.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: ауыспалы мағыналар, цикл, шарты, нысаналар әрекеті: құру, жою, қасиеттерін ауыстыру 6.3.3.1 использовать команды ветвления и цикла бағдарламалау ойын ортасында тармақталу және цикл командаларын қолдану (Лого, Scratch (Скратч)). 6.3.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: ауыспалы мағыналар, тармақталу, цикл, тармақтау командалары, цикл командалары, шарттар, нысандар әрекеттері: құру, жою, қасиеттерді өзгерту
	Құжатты басып шығаруға дайындау	6.2.2.1 құжаттың басып шығаруды тиімді ұйымдастыру (парақ параметрлерін орнату, алдын-ала қарап шығу); 6.2.2.3 типтік сөздікті білу және қолдану: басып шығару, парақ бетін бағдарлау, парақ бетінің көрсеткіштері, жиегі, алдын-ала қарау; 6.4.2.1 ақпаратқа және оны таратуға құқықтық және этикалық тұрғыдан ескере отырып, жауапкершілікпен қарау керектігін түсіндіру; 6.4.2.2 типтік сөздікті қолдану: ақпарат, ақпараттық қауіпсіздік, этика, компьютерлік желі, Интернет жаһандық ақпараттық желі, сілтеме, бағдарлама, браузер, электронды пошта, вирус, антивирус, түзету жұмысы.
	Жоба презентациясы	6.3.2.1 берілген сюжетке анимация әсері бар компьютерлік презентация құру.

3) 7-сынып

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырып, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Компьютерлік жүйелер мен желілер	Эргономика дегеніміз не?	7.4.1.1 эргономика мәселелерін құрастырып айту және оны шешу (максималді комфорт пен тиімділік үшін); 7.4.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: эргономика, комфорт, тиімділік, жарықтың түсуі.
	Компьютер қалай жұмыс істейді?	7.1.1.2 компьютердің негізгі құрылғыларының өзара әрекеттесуін түсіндіру; 7.1.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: компьютер сәулеті, жүйелі шина, компьютер порттары; 7.1.2.1 операциондық жүйенің негізгі атқарымдарын атау; 7.1.2.2 типтік сөздікті білу және қолдану: бір қолданушынікі, көп қолданушынікі, бір мәнді, көп мәнді.
	Сымсыз желілер	7.1.3.1 сымсыз байланыстың артықшылығын түсіндіру; 7.1.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: сымсыз желі, бағытын бағдарлау, Wi-Fi (Вай-фай)
2-тоқсан		
Ақпаратты ұсыну	Ақпаратқа шифр қою	7.2.1.1 мәтінді ақпаратқа код қою және кодты шешу; 7.2.1.3 типтік сөздікті білу және қолдану: код, код қою, кодты шешу, екі жақты код, бит.
	Ақпаратты екі данада ұсыну	7.2.1.2 компьютерге арналған барлық ақпарат екі дана ұсынылатынын түсіндіру. 7.2.1.3 типтік сөздікті білу және қолдану: код, код қою, кодты шешу, екі жақты код, бит.
Компьютерлік	Векторлы	7.2.2.2 векторлық бейнелерді құру және редакциялау;

графика	бейнелерді құру	7.2.2.5 типтік сөздікті білу және қолдану: қоюландыру, бастырып шығу, интербелсенді құралдар (ағып өту, сұлба, бұрмалау, көлеңке, қабығы, қысып шығару, мөлдір), сегмент, түйін, Безье қисығы, көркем қылқаламдары
	Растрлік және векторлы бейнелерді салыстыру	7.2.2.3 растрлік және векторлық графикалардың артықшылығы мен жетіспеушілігін бағалау.
3-тоқсан		
Компьютер ойындары қалай жасалады	Идеяны анықтаймыз	7.3.2.1 есептің шешімін кезеңімен талқылау; 7.3.2.2 алгоритмді блок-сызба түрінде ұсыну; 7.3.2.3 типтік сөздікті білу және қолдану: блок-сызба, алгоритмнің басталу және аяқталу блоктары, деректерді енгізу-шығару блоктары, шешімдер болгі, шартты блок
	Сценарий құрамыз	7.3.2.2 алгоритмді блок-сызба түрінде ұсыну; 7.3.2.3 типтік сөздікті білу және қолдану: блок-сызба, алгоритмнің басталу және аяқталу блоктары, деректерді енгізу-шығару блоктары, шешімдер болгі, шартты блок.
	Сахналау мен кейіпкерлердің суретін саламыз	7.3.2.1 есептің шешімін кезеңімен талқылау.
Компьютерлік ойындар	Сценарийді жүзеге асырамыз	7.3.1.1 бағдарламалаудың ойын ортасында сценарийді жасап жүзеге асыру; 7.3.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: сценарий, бағдарламалық код; 7.3.3.1 бағдарламадағы қателерді табу және жөндеу; 7.3.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: сценарий, бағдарламалық код
	Дыбыстық сүйемелдеу жасаймыз	7.3.1.1 бағдарламалаудың ойын ортасында сценарийді жасап жүзеге асыру.; 7.3.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: сценарий, бағдарламалық код
	Заставка құрамыз	7.3.1.1 бағдарламалаудың ойын ортасында сценарийді жасап жүзеге асыру
	Өз жобамызды жақсартамыз	7.3.1.1 бағдарламалаудың ойын ортасында сценарийді жасап жүзеге асыру; 7.3.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: сценарий, бағдарламалық код; 7.3.3.1 бағдарламадағы қателерді табу және жөндеу; 7.3.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: сценарий, бағдарламалық код.
4-тоқсан		
Құжаттармен жұмыс істеу	Түсініктемелер	7.2.2.1 сілтемелерді ұйымдастыру (гиперсілтеме, мазмұны, атауы, түсіндірме); 7.2.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: сілтеме, гиперсілтеме, мазмұны, атауы, түсініктеме
	Гиперсілтеме	7.2.2.1 сілтемелерді ұйымдастыру (гиперсілтеме, мазмұны, атауы, түсіндірме); 7.2.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: сілтемелер, гиперсілтеме, мазмұны, атауы, түсініктеме; 7.4.2.1 ұғымдарын түсіндіру "автор құқығы", "плагиат"; 7.4.2.2 ақпарат беруде авторға сілтеме жасау; 7.4.2.3 типтік сөздікті білу және қолдану: автор, авторлық құқық, плагиат, сілтеме
	Мазмұны	7.2.2.1 сілтемелерді ұйымдастыру (гиперсілтеме, мазмұны, атауы, түсіндірме); 7.2.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: сілтемелер, гиперсілтеме, мазмұны, атауы, түсініктеме
	Ойын	7.4.2.1 ұғымдарын түсіндіру "автор құқығы", "плагиат";

құжаттарын ресімдеу	7.2.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: сілтемелер, гиперсілтеме, мазмұны, атауы, түсініктеме; 7.4.2.1 ұғымдарын түсіндіру "автор құқығы", "плагиат"; 7.4.2.2 ақпарат беруде авторға сілтеме жасау; 7.4.2.3 типтік сөздікті білу және қолдану: автор, авторлық құқық, плагиат, сілтеме.
---------------------	---

4) 8-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Ақпаратты өзгерту және компьютерлік ес	Ақпаратты өлшеу бірліктері	8.2.1.1 ақпаратты өлшеу бірліктерін атау; 8.2.1.2 ақпаратты бірөлшем бірлігінен екіншісіне ауыстыру; 8.2.1.3 типтік сөздікті білу және қолдану: ақпаратты өлшеу бірліктері, бит, байт
	Компьютерлік ес	8.1.1.1 компьютердің есте сақтау түрлерінің мәнін сипаттап беру(жедел сақтау құрылғылары, тұрақты сақтау құрылғылары, сыртқы сақтау құрылғылары, кеш-есте сақтауы); 8.1.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: жедел есте сақтау құрылғысы, тұрақты есте сақтау құрылғысы, сыртқы есте сақтау құрылғысы, кеш-есте сақтауы
	Файл мөлшерлері	8.1.2.3 бірдей ақпаратты сақтаған түрлі форматтағы файлдардың өлшемдерін салыстыру. 8.1.2.2 түрлі форматтағы мұрағаттарды құру және ашу. 8.1.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: мұрағаттау мұрағатты файл, мұрағаттан шығу, ашу.
Желілер және қауіпсіздік	Компьютерлік желілер және олардың топтастырылуы	8.1.3.1 компьютерлік желілерді топтастыру; 8.1.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: жаһандақ, жергілікті, өңірлік желілер, сервер, жұмыс станциясы, клиент, модем, біррангті желі;
	Антивирустік қауіпсіздік	8.4.2.1 компьютерді зиянкесті бағдарламалардан қорғау; 8.4.2.2 типтік сөздікті білу және қолдану: компьютер вирусі, антивирустік бағдарламалар, детектор-бағдарламасы, емдеу бағдарламалары, ревизор-бағдарламалары, фильтр
2-тоқсан		
Электронды кесте көмегімен есептерді шешу	Мәтіндік процессордағы кестелер	8.2.2.1 кесте элементтерін мәтін процесорында алып тастау; 8.2.2.5 типтік сөздікті білу және қолдану: кесте, жазу жолы, баған, ұяшық, кесте шекарасы;
	Электронды кестелердің элементтерін тазарту	8.2.2.2 форматировать элементы электронды кестелердің элементтерін форматтау; 8.2.2.6 типтік сөздікті білу және қолдану: электронды кесте, жазу жолы, баған, ұяшық, ұяшық мекен-жайы, деректер типі мен форматы, толтыру маркері;
	Деректер форматы	8.3.3.1 деректер типтерін топтастыру;
	Шартты түрде тазарту	8.2.2.4 электронды кестеде шартты форматтауды қолдану; 8.2.2.7 типтік сөздікті білу және қолдану: шартты форматтау, формат, атқарым;
	Кесте	8.2.2.3 электронды кестеде диаграмма құру;

	деректерін графика түрінде ұсыну	8.2.2.8 типтік сөздікті білу және қолдану: диаграмма, диаграмма түрлері, диаграмма элементтері, тақырыбы, берілген түсініктеме, көрсеткіштері, диапазон;
	Үдерістерді электронды кестеде моделдеу	8.2.2.2 форматировать элементы электрон-ды кестелердің элементтерін форматтау; 8.2.2.7 типтік сөздікті білу және қолдану: шартты форматтау, формат, атқарым; 8.3.3.1 деректер типтерін топтастыру; 8.2.2.4 электронды кестеде шартты форматтауды қолдану; 8.2.2.7 типтік сөздікті білу және қолдану: шартты форматтау, формат, атқарым; 8.2.2.3 электронды кестеде диаграмма құру; 8.2.2.8 типтік сөздікті білу және қолдану: диаграмма, диаграмма түрлері, диаграммалар элементтері, тақырыбы, легенда, көрсеткіштері, диапазон
3-тоқсан		
Шешімдерді бағдарламалау	Бағдарламалау тілі	8.1.2.1 "бағдарламалау жүйесі" және "бағдарламалау тілі" ұғымдарын ажырата білу;
	Бағдарламалау жүйесі	8.1.2.1 "бағдарламалау жүйесі" және "бағдарламалау тілі" ұғымдарын ажырата білу;
	Деректер типтері	8.3.3.1 деректер типтерін топтастыру.
Шешімдерді бағдарламалау	Жоба интерфейсі	8.4.1.1 жасалып жатқан жобаның интерфейсін құру талаптарын орындау; 8.4.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: интерфейс, визуальді интерфейс, түстер гаммасы, атқарым қасиеттері.
	Сызықтық алгоритмдерді бағдарламалау	8.3.2.1 бағдарламалау тілінде алгоритмді жазу; 8.3.2.2 типтік сөздікті білу және қолдану: бағдарламалау тілі, тіл әліпбиі, компиляция, оператор, деректер; 8.3.3.2 бағдарламаларды жасаудың кіріктіру ортасында сызықтық және тармақталған алгоритмдерді жазу (C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (Паскаль). 8.3.3.3 типтік сөздікті білу және қолдану: ауыспалы мағына, тағайындау операторы, енгізу операторы, шығару операторы, өту операторы, шартты оператор, салынған шарттар
	Тармақталу алгоритмдерін бағдарламалау	8.3.2.1 бағдарламалау тілінде алгоритмді жазу; 8.3.2.2 типтік сөздікті білу және қолдану: бағдарламалау тілі, тіл әліпбиі, компиляция, оператор, деректер; 8.3.3.2 бағдарламаларды жасаудың кіріктіру ортасында сызықтық және тармақталған алгоритмдерді жазу (C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (Паскаль). 8.3.3.3 типтік сөздікті білу және қолдану: ауыспалы мағына, тағайындау операторы, енгізу операторы, шығару операторы, өту операторы, шартты оператор, салынған шарттар
	Салынған шарттарды бағдарламалау	8.3.2.1 бағдарламалау тілінде алгоритмді жазу; 8.3.2.2 типтік сөздікті білу және қолдану: бағдарламалау тілі, тіл әліпбиі, компиляция, оператор, деректер; 8.3.3.2 бағдарламаларды жасаудың кіріктіру ортасында сызықтық және тармақталған алгоритмдерді жазу (C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (Паскаль). 8.3.3.3 типтік сөздікті білу және қолдану: ауыспалы мағына, тағайындау операторы, енгізу операторы, шығару операторы, өту операторы, шартты оператор, салынған шарттар
	Күрделі	8.3.2.1 бағдарламалау тілінде алгоритмді жазу;

	шарттарды бағдарламалау	8.3.2.2 типтік сөздікті білу және қолдану: бағдарламалау тілі, тіл әліпбиі, компиляция, оператор, деректер; 8.3.3.2 бағдарламаларды жасаудың кіріктіру ортасында сызықтық және тармақталған алгоритмдерді жазу (C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (Паскаль); 8.3.3.3 типтік сөздікті білу және қолдану: ауыспалы мағына, тағайындау операторы, енгізу операторы, шығару операторы, өту операторы, шартты оператор, салынған шарттар
4-тоқсан		
Нысандар мен оқиғаларды моделдеу	Үшөлшемді моделдер	8.3.1.1 3D редакторында нысаналар мен оқиғалардың моделдерін құру; 8.3.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: модель, моделдеу, 3D- редактор, үшөлшемді графика, нысаналардың үшөлшемді моделдері, оқиғалардың үшөлшемді моделдері;
	Редакторға орнатылған нысандар	8.3.1.1 3D редакторында нысаналар мен оқиғалардың моделдерін құру; 8.3.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: модель, моделдеу, 3D- редактор, үшөлшемді графика, нысаналардың үшөлшемді моделдері, оқиғалардың үшөлшемді моделдері;
	Нысандардың үшөлшемді моделдері	8.3.1.1 3D редакторында нысаналар мен оқиғалардың моделдерін құру; 8.3.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: модель, моделдеу, 3D- редактор, үшөлшемді графика, нысаналардың үшөлшемді моделдері, оқиғалардың үшөлшемді моделдері;
	Оқиғалардың үшөлшемді моделдері	8.3.1.1 3D редакторында нысаналар мен оқиғалардың моделдерін құру. 8.3.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: модель, моделдеу, 3D- редактор, үшөлшемді графика, нысаналардың үшөлшемді моделдері, оқиғалардың үшөлшемді моделдері

5) 9-сынып:

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Компьютердің және желілердің техникалық сипаттамасы	Ақпаратты өлшеу	9.2.1.1 ақпарат санын анықтауда алфавитті тұғыр қолдану; 9.2.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: алфавит, алфавит қуаты;
	Процессор және оның сипаттамасы	9.1.1.1 қарапайым деңгейде процессордың қызметі мен оның сипаттамасын түсіндіру; 9.1.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: жиілігі, разрядтілігі, кэш, техникалық процессор, Socket (Сакит)
	Компьютерлік желілер	9.1.3.1 желілердің өткізу мүмкіндіктерін анықтау; 9.1.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: топология, шінді, айналмалы, жұлдызды, иерархиялық және ырықты құрылымдағы желілер.
Денсаулық және қауіпсіздік	Компьютерді қолданудың жағымсыз аспектілері	9.4.1.1 түрлі электронды құрылғылардың адам ағзасына әсер ететініне және тиімді қорғану әдістеріне мысал келтіру; 9.4.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: жағымсыз ықпал, электромагнитті излучение, электростатикалық алаң, ауаның ионизациялануы
	Желідегі қауіпсіздік	9.4.2.1 соблюдать правила обеспечения безопасности пользователя в сети (мошенничество и агрессия в интернете);

		9.4.2.2 типтік сөздікті білу және қолдану: контент қауіпі, электронды қауіптер, коммуникациялық қауіптер, қолданушылар қауіпі, спам, кибералаяқтық, киберқудалау (кибер-буллинг).
2-тоқсан		
Ақпаратты электронды кестеде өңдеу	Статистикалық деректер	9.2.2.2 абсолютты және салыстырмалы сілтемелерді қолдану; 9.2.2.6 типтік сөздікті білу және қолдану: абсолютті сілтеме, салыстырмалы сілтеме, аралас сілтеме; 9.2.2.1 электронды кестелерде есепті шығару үшін деректердің түрлі форматтарын қолдану; 9.2.2.5 типтік сөздікті білу және қолдану: деректер форматы мен типтері;
	Орнатылған атқарымдар	9.2.2.3 электронды кестелерді қолдана отырып, есептерді шығару үшін орнатылған атқарымдарды пайдалану; 9.2.2.7 жиі пайдаланатын атқарымдарды білу және сөйлеу тілінде қолдану
	Қолдағы ақпарат негізінде деректерді талдау	9.2.2.3 электронды кестелерді қолдана отырып, есептерді шығару үшін орнатылған атқарымдарды пайдалану; 9.2.2.7 жиі пайдаланатын атқарымдарды білу және сөйлеу тілінде қолдану;
	Қолданбалы есептерді шешу	9.2.2.3 электронды кестелерді қолдана отырып, есептерді шығару үшін орнатылған атқарымдарды пайдалану; 9.2.2.7 жиі пайдаланатын атқарымдарды білу және сөйлеу тілінде қолдану; 9.2.2.1 электронды кестелерде есепті шығару үшін деректердің түрлі форматтарын қолдану; 9.2.2.5 типтік сөздікті білу және қолдану: деректер форматы мен типтері; 9.2.2.4 атқарымдар графикасын, берілген кестелерді құру; 9.2.2.8 бастапқы ұғымдарды еркін қолдана алуы: атқарым, атқарым графигі, диаграмма, кесте, жазу жолы, баған, сілтеме
3-тоқсан		
Бағдарламаларды жасаудың кірігу ортасы	Бағдарламалық қамтамасыздандыруды топтастыру	9.1.2.1 жүйелі, қолданбалы бағдарламалық қамтамасыздандыру мен бағдарламалау жүйелерінажырату; 9.1.2.2 типтік сөздікті білу және қолдану: қолданбалы бағдарламалық қамтамасыздандыру, жүйелі бағдарламалық қамтамасыздандыру;
	Бағдарлама жасаудың кірігу ортасының құрамды бөлігі	9.3.3.2 бағдарламаларды жасаудың кіріктіру ортасының құрамды бөлігін білу және қолдану (C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (Паскаль).
	Таңдау операторы	9.3.3.1 бағдарламалар жасаудың кірігу ортасында таңдау және цикл операторларын қолдану (C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (Паскаль); 9.3.3.3 типтік сөздікті білу және қолдану: таңдау операторы , цикл операторы, көрсеткіші бар цикл, алғы шарты бар цикл, кейінгі шарты бар цикл;
	Көрсеткіштері бар цикл	9.3.3.1 бағдарламалар жасаудың кірігу ортасында таңдау және цикл операторларын қолдану (C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (Паскаль); 9.3.3.3 типтік сөздікті білу және қолдану: таңдау операторы , цикл операторы, көрсеткіші бар цикл, алғы шарты бар цикл, кейінгі шарты бар цикл;

	Кейінгі шарты бар цикл с постусловием	9.3.3.1 бағдарламалар жасаудың кірігу ортасында таңдау және цикл операторларын қолдану (C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (Паскаль); 9.3.3.3 типтік сөздікті білу және қолдану: таңдау операторы , цикл операторы,көрсеткіші бар цикл, алғы шарты бар цикл, кейінгі шарты бар цикл;
	Алғы шарты бар цикл	9.3.3.1 бағдарламалар жасаудың кірігу ортасында таңдау және цикл операторларын қолдану (C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (Паскаль); 9.3.3.3 типтік сөздікті білу және қолдану: таңдау операторы , цикл операторы,көрсеткіші бар цикл, алғы шарты бар цикл, кейінгі шарты бар цикл;
	Алгоритмді трасслеу	9.3.2.1 алгоритм трассирлеуін жүзеге асыру; 9.3.2.3 типтік сөздікті білу және қолдану: трассирлеу алгоритмді;
4-тоқсан		
Бағдарламалар жасаудың кірігу ортасында есептерді шешу	Мәселені қою	9.3.1.1 бағдарламалаудың кіріктірілген ортасында есептер моделін құру. 9.3.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: компьютерлік модель, кірігу ортасы;
	Алгоритмді құру	9.3.1.1 бағдарламалаудың кіріктірілген ортасында есептер моделін құру; 9.3.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: компьютерлік модель, кірігу ортасы; 9.3.2.1 алгоритм трассирлеуін жүзеге асыру; 9.3.2.3 типтік сөздікті білу және қолдану: трассирлеу алгоритмді;
	Алгоритмді бағдарламалау	9.3.1.1 бағдарламалаудың кіріктірілген ортасында есептер моделін құру; 9.3.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: компьютерлік модель, кірігу ортасы; 9.3.3.2 бағдарламаларды жасаудың кіріктіру ортасының құрамды бөлігін білу және қолдану (C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (Паскаль). 9.3.3.1 бағдарламалар жасаудың кірігу ортасында таңдау және цикл операторларын қолдану (C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (Паскаль); 9.3.3.3 типтік сөздікті білу және қолдану: таңдау операторы, цикл операторы,көрсеткіші бар цикл, алғы шарты бар цикл, кейінгі шарты бар цикл;
	Бағдарламаларды тестілеу	9.3.3.1 бағдарламалар жасаудың кірігу ортасында таңдау және цикл операторларын қолдану (C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (Паскаль); 9.3.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: компьютерлік модель, кірігу ортасы; 9.3.2.1 алгоритм трассирлеуін жүзеге асыру; 9.3.2.3 типтік сөздікті білу және қолдану: трассирлеу алгоритмді

б) 10-сынып:

6-кесте

Ұзақ мерзімді	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары
---------------	---------------------	------------------

жоспардың бөлімдері		
1-тоқсан		
Ақпаратпен жұмыс істеу	Ақпарат қасиеттері	10.2.1.1 ақпарат қасиеттерін анықтау (өзектілігін, нақтылығын, шынайлығын, құндылығын). 10.2.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: өзектілігі, дәлдігі, шынайлығы, құндылығы, объективтілігі, толықтығы, қолжетімдігі. 10.4.1.1 компьютерді ұзақ қолданудың қауыпын сыни тұрғыдан бағалау; 10.4.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: көру анализаторына шамадан тыс күш түсіру, еңбекті қорғау нұсқаулығы, еңбек іс-әрекетінің ұзақтығы;
	Құжатпен бірлескен жұмыс	10.1.3.1 бұлт технологиясын қолдана отырып, құжаттармен бірлескен жұмысты атқару. 10.1.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: электронды пошта, электронды мекен-жай, электронды жәшік, пошта хаттамасы, әлеуметтік сервис;
	Желі этикеті	10.4.2.1 желідегі этикалық және құқықтық нормаларды бұзудың салдары туралы айту; 10.4.2.2 типтік сөздікті білу және қолдану: жекеменшік нысаны, қылмыс, авторлық құқық туралы заң, алаяқтық
Компьютер таңдаймыз	Компьютердің конфигурациясы	10.1.1.1 компьютер конфигурациясын оның қызметіне қарай іріктеу; 10.1.1.2 логикалық ойлау, ЖК конфигурациясын іріктеу нәтижесін ұғыну қабілетін қалыптастыру.
	Бағдарламалық қамтамасыздандыруды таңдау	10.1.2.1 қолданушының сұранысына қарай бағдарламалық қамтамасыздандыруды іріктеу; 10.1.2.2 логикалық ойлау, бағдарламалық қамтамасыздандыруды іріктеу нәтижесін ұғыну қабілетін қалыптастыру.
	"Компьютердің құнын есептеу"	10.1.1.1 компьютер конфигурациясын оның қызметіне қарай іріктеу; 10.1.1.2 логикалық ойлау, ЖК конфигурациясын іріктеу нәтижесін ұғыну қабілетін қалыптастыру. 10.3.1.1 электронды кестеде үдерістер моделдерін жасау және зерттеу (физикалық, биологиялық, экономикалық) 10.3.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: бастапқы деректер, аралық болжам есептеулер, нәтижелері;
2-тоқсан		
Деректер базасы	Деректер базасы	10.2.2.1 деректер базасы, жазу, алаң ұғымдарын түсіндіру; 10.2.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: деректер базасы, дерек базаларын басқару жүйесі, жиегі, жазу, кілт;
	Деректер базасын электронды кестеде құру	10.2.2.2 электронды кестеде деректер базасын құру;
	Ақпаратты іздеу әдістері	10.2.2.3 деректерді іздеу, сұрыптау және тазалауды жүзеге асыру; 10.2.2.5 типтік сөздікті білу және қолдану: іздеу, сұрыптау, фильтрация, фильтр, кеңейтілген фильтр;
	Деректерді сұрыптау және тазалау	10.2.2.3 деректерді іздеу, сұрыптау және тазалауды жүзеге асыру. 10.2.2.5 типтік сөздікті білу және қолдану: іздеу, сұрыптау, фильтрация, фильтр, кеңейтілген фильтр;
	Деректер базасымен жұмыс істеу	10.2.2.2 электронды кестеде деректер базасын құру; 10.2.2.3 деректерді іздеу, сұрыптау және тазалауды жүзеге асыру. 10.2.2.5 типтік сөздікті білу және қолдану: іздеу, сұрыптау, фильтрация, фильтр, кеңейтілген фильтр;

3-тоқсан		
Деректер ауқымы	Бірөлшемді ауқым	10.3.3.1 үшөлшемді ауқымдарды қолдана отырып, кірігу ортасында бағдарламалар құру (C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (Паскаль)). 10.3.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: ауқым, ауқымның өлшемдігі, бірөлшемді ауқым, индекс;
	Белгілі қасиеттері бар элементтерді іздеу	10.3.3.1 үшөлшемді ауқымдарды қолдана отырып, кірігу ортасында бағдарламалар құру (C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (Паскаль)). 10.3.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: ауқым, ауқымның өлшемдігі, бірөлшемді ауқым, индекс;
	Элементтердің орнын ауыстыру	10.3.3.1 үшөлшемді ауқымдарды қолдана отырып, кірігу ортасында бағдарламалар құру (C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (Паскаль)). 10.3.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: ауқым, ауқымның өлшемдігі, бірөлшемді ауқым, индекс.
	Сұрыптау	10.3.3.1 үшөлшемді ауқымдарды қолдана отырып, кірігу ортасында бағдарламалар құру (C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (Паскаль)). 10.3.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: ауқым, ауқымның өлшемдігі, бірөлшемді ауқым, индекс;
	Элементті жою және кіргізіп қою	10.3.3.1 үшөлшемді ауқымдарды қолдана отырып, кірігу ортасында бағдарламалар құру (C/C++, Python (Пайзн), Delphi (Дельфи), Lazarus (Лазарас), Pascal (Паскаль)). 10.3.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: ауқым, ауқымның өлшемдігі, бірөлшемді ауқым, индекс.
4-тоқсан		
Үдерістерді электронды кестелерде моделдеу	Мәселелерді анықтау және талдау	10.3.1.1 электронды кестеде үдерістер моделдерін жасау және зерттеу (физикалық, биологиялық, экономикалық). 10.3.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: бастапқы деректер, аралық болжам есептеулер, нәтижелері;
	Шешімдерді өңдеп жасау	10.3.1.1 электронды кестеде үдерістер моделдерін жасау және зерттеу (физикалық, биологиялық, экономикалық). 10.3.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: бастапқы деректер, аралық болжам есептеулер, нәтижелері; 10.2.2.2 электронды кестеде деректер базасын құру; 10.2.2.4 типтік сөздікті білу және қолдану: деректер базасы, дерек базаларын басқару жүйесі, жиегі, жазу, кілт; 10.2.2.3 деректерді іздеу, сұрыптау және тазалауды жүзеге асыру; 10.2.2.5 типтік сөздікті білу және қолдану: іздеу, сұрыптау, фильтрация, фильтр, кеңейтілген фильтр; 10.3.2.1 есептерді түрлі амалдармен шығару, олардың әрқайсысын сипаттау және ең тиімдісін таңдау; 10.3.2.2 логикалық ойлау, түрлі амалдармен есепті шешу барысында алынған нәтижелерді ұғыну, ең тиімдісін анықтау қабілеттілігін қалыптастыру; 10.3.2.2 қойылған мәселенің шешімін бағалау; 10.1.3.1 бұлт технологиясын қолдана отырып, құжаттармен бірлескен жұмысты атқару; 10.1.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: электронды пошта, электронды

	мекен-жай, электронды жәшік, пошта хаттамасы, әлеуметтік сервис
Жобаны қорғау	10.1.3.1 бұлт технологиясын қолдана отырып, құжаттармен бірлескен жұмысты атқару; 10.1.3.2 типтік сөздікті білу және қолдану: электронды пошта, электронды мекен-жай, электронды жәшік, пошта хаттамасы, әлеуметтік сервис; 10.4.1.1 компьютере-рді ұзақ қолданудың қауыпын сыни тұрғыдан бағалау; 10.4.1.2 типтік сөздікті білу және қолдану: көру анализаторына шамадан тыс күш түсіру, еңбекті қорғау нұсқаулығы, еңбек іс-әрекетінің ұзақтығы

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 11-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№115 бұйрығына 451-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты қозғалыс дағдылары мен икемдерін қалыптастыру, дене дамуы мен моторлық аясының кемшіліктерін түзету, негізгі дене қабілеттері мен мүмкіндіктерін дамыту, денсаулығын нығайту, ағзаның функционалдық мүмкіндіктерін ұлғайту болып табылады.

3. Негізгі міндеттер:

1) жігерлілікке, тәртіптілікке, ұқыптылыққа және дербестікке баулу, борыш және жауапкершілік сезімін, өзін-өзі ұстау мәдениетін тәрбиелеу, білім алушылардың өз денсаулығына, дене дамуына, шынығуына қамқорлық жасауының аса маңызды екендігі туралы түсінігін қалыптастыру;

2) білім алушыларды дене шынығуы, жеңіл атлетикалық және гимнастикалық жаттығулар, шаңғымен жүру және ойындар бойынша қойылатын талаптарды орындауға дайындау;

3) негізгі қозғалыс қимыл әрекеттеріне және оларды қиындығы әртүрлі жағдайда орындауға үйрету, ол үшін қажетті қозғалыс қасиеттерін дамыту: ептілік, жатықтық, төзімділік;

4) білім алушылардың дене жаттығуларымен өз бетімен шұғылдану дағдылары мен әдетін дамыту, дене шынықтыруға деген тұрақты қызығушылығын тәрбиелеу және оның күн тәртібіне енуіне жағдай жасау;

5) білім алушылардың жинақы, дұрыс дене сымбатын, ұқыптылығын және кинестетикалық бақылауын қалыптастыруға жәрдемдесу;

6) дене дамуы мен моторикасындағы, қимылдардың кеңістіктегі ұйымдастырылуындағы бұзылыстарды жеңу, қимылдардың, қозғалыс операциялары мен нұсқаулардың орындалу ретін есте сақтай алуын дамыту; өз қимылдарына және басқалардың қимыл әрекеттеріне назар аударуын дамыту;

7) қимылдарды ауызша нұсқау бойынша орындай алу қабілетін, қозғалудағы дербестігін, қимылдардың орындалу сапасын талдай алу қабілеттерін дамыту;

8) нашар еститін білім алушылар ағзасындағы мүшелер мен жүйелердің физиологиялық белсенділігін, сондай-ақ дене және ақыл-ой еңбегіне қабілеттілігін арттыру;

9) жүрек-қантамыр және тыныс жүйелерін, тірек-қимыл аппаратын дамыту және нығайту;

10) жүру кезіндегі қимыл-қозғалыстардың үйлесімділік дәлдігін қалыптастыру;

11) қол саусақтарының майда моторикасын, дененің жеке бөліктері қозғалысының уақыт пен кеңістіктегі үйлестілігін, қозғалыстардың ауыспалылығын, дифференциялануын және ырғақтылығын дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. Бағдарламаны меңгеру ағзаның шынығуы мен күшеюіне көмектеседі, негізгі қимылдарға жоспарлы түрде үйретуді көздейді және моторлық, дене дамуының кемістіктерін түзетіп, ауытқулардың алдын алуға бағытталған.

5. Жасы мен есту бұзылысының сипатын, медициналық құжаттарындағы мәліметтерді, педагогикалық бақылау мен тестілеу сынақтарының нәтижелерін ескере отырып, білім алушыларды топтарға бөлеміз:

1) бірінші – арнайы топ, оған аралас бұзылыстары бар, соматикалық тұрғыда әлжуаз, медициналық көрсетілім бойынша бірқатар шектеу қойылған білім алушылар кіреді;

2) екінші – негізгі топ, нашар еститін және кейін естімей қалған.

6. Дене шынықтыру сабақтары білім алушылардың эстетикалық тәрбиесінде маңызды рөл атқарады: мәнерлі және көркем қимылдарға назар аудару, олардың орындалу дәлдігін бақылау, дене сымбатын қалыптастыруға арналған жаттығулар енгізіледі.

7. Бағдарламада дене жаттығуларымен айналысу ерекшеліктері, олардың өмірлік маңызы бар қозғалыс дағдыларының қалыптасуындағы және еңбек қызметіне дайындалудағы мәні жайлы, гигиеналық талаптарды орындау қажеттігі жайлы түсінік беретін теориялық мәліметтер маңызды орын алады.

8. Бағдарламаның әр бөлімін өту кезінде қалыптасқан дағдылар мен икемдердің бұрынғыдан да күрделендірілген, үйреншікті емес жағдайларда (кедергілер алабы, жарысатын жағдай, кешенді жаттығулар) қолданылуын қажет ететін тапсырмаларды қамтиды.

9. Есту арқылы қабылдау мен кеңістікті бағдарлау бұзылыстарына байланысты, естімейтіндер үшін қозғалыс құрамының қарапайымдығына қарамастан сап құру және қайта құру қиынға соғады, нашар еститін білім алушылар зал бөліктерін, қатардағы орнын, қозғалыс бағытын тез ұмытады, жаңа сап құруда, қайта құруда абыржып, сасқалақтап қалады, сондықтан Бағдарламаға қимыл-қозғалыстардың дәлдігі мен үйлесімділігін дамытуға бағытталған жаттығулар енгізілген.

10. Естімейтін білім алушыларға беруге болатын дене жүктемесі шеңберінде қозғалыстың күші, жылдамдығы, ептілігі, төзімділігі, иілгіштігі және вестибулярлы тұрақтылығы сияқты қасиеттерді дамытуға жүйелі түрде ықпал ету.

11. Төзімділікті дамыту үшін жүру, арасында жүгірумен алмастырып отыру, баяу қарқынмен жүгіру, шаңғымен жүру жаттығуларын, үздіксіз қозғалыс әрекеті айқын байқалатын ойындар қолданылады.

12. Бағдарламаның әр бөліміне оқу материалын меңгеруге көмектесіп, қимыл-қозғалыс және рухани қасиеттерінің дамуына септігін тигізіп, әртүрлі моторлық бұзылыстарды түзету құралы болатын ойындар енгізілген.

13. Естімейтін білім алушылармен өткізілетін бейімделген дене шынықтыру сабақтары сөйлеу нұсқауларын бере отырып жүргізіледі, сонда сөздерді есте сақтау бойынша сөздік жұмыс жүргізілмейді, өйткені күнделікті айтылатын, жиі кездесетін және басқа сабақтарда машықталған сөздік қоры қолданылады.

14. Сөйлеу арқылы берілетін нұсқаулар қысқаша, үйренетін жаттығуларға қарай қажетті ақпараттан (терминдік белгілер, техника, сақтық шаралар, жәрдем бойынша мәліметтер) беріледі; қажетіне байланысты жесттік сөйлеумен қатар жүреді; нұсқаулар ілеспелі қызмет атқарады және сабақтың моторлық тығыздығына, бейімделген дене шынықтырудың негізгі міндеттеріне нұқсан келтірмейтіндей етіп пайдаланылады.

15. Білім алушылардың дамуына педагогикалық бақылау жасау мақсатымен жылына екі рет (қыркүйек-қазанда және сәуір-мамырда) дене дайындығы бойынша тексерулер өткізіледі; сонда экспресс-тесттер қолданылады:

1) биік сөреден 30 метр қашықтыққа жүгіру, орнынан ұзындыққа секіру, аяқты екі жаққа жіберіп отырған бастапқы қалыптан нығыздалған допты (1 кг) екі қолмен бастан асыра лақтыру, білек күші;

2) келесі жаттығу түрлері: кіші допты алысқа лақтыру, кіші допты нысанаға лақтыру, жерге қону дәлдігіне секіру, ал 7-8 сыныптарда, сонымен қатар, екпінмен ұзындыққа, биіктікке секіру және қозғалыстың кеңістік пен уақытта орындалу дәлдігін талап ететін тепе-теңдік пен координацияны анықтауға арналған жаттығулар.

16. Әсіресе дене дамуы мен дене дайындығы жеткіліксіз деңгейдегі білім алушыларға ерекше назар аудару: жеке тапсырмалар және сабақтан тыс уақытта орындау үшін сабақта өткен дене жаттығуларынан тұратын өзіндік жұмыс тапсырмалары қарастырылады.

17. Дене жаттығуларын орындаудан босатылған білім алушылар дене шынықтыру сабақтарына қатысып, дене тәрбиесінің кемістіктерін түзету бойынша жеке және топтық тапсырмаларды орындайды.

18. Бейімделген дене шынықтырудың әр сабағында білім алушылардың сырт келбетінің ұқыптылығына, тазалық пен жинақылығына, дене жаттығуларын орындау кезінде өзін-өзі ұстау ережесін сақтауына, сәйкес киім мен аяқ-киім киюіне, құрал-жабдықтарды қамқорлықпен пайдалануына, өзін-өзі ұстау мәдениетін сақтауына қатаң гигиеналық талаптар қойылады.

19. Қысқа мерзімде ашық ауада өткізілетін сабақтарды ауа температурасы -100C -ден төмен болмайтындай (орта климаттық зона үшін), желсіз ауа райында жүргізіледі. Өртүрлі климаттық зоналарда сабақтарды ашық ауада өткізу мүмкіндігіне қатысты сұрақты білім беру органдары денсаулық сақтау органдарымен келісе отырып шешеді. Сабақ өткізілетін бөлмедегі ауа температурасы $+160\text{C}$ -ден төмен болмайды.

20. Күзгі және көктемгі мерзімде сабақтар арнайы жабдықталған спорт алаңдарында өткізіледі.

21. Сабақтарды дыбыс күшейткіш аппаратура мен спорт құрал-жабдықтарын пайдалануға мүмкіндік болатын, арнайы жабдықталған залда өткізген дұрыс.

22. Оқу пәнін оқыту процесінде инвариантті компоненттің оқу пәндері мен түзету компонентінің және факультатив сабақтарымен пәнаралық байланыс жүзеге асады: "Тіл және әдебиет", "Математика және информатика", "Жаратылыстану", "Адам және қоғам", "Технология және өнер", "Дыбыс айтуын қалыптастыру мен есту арқылы қабылдауын дамыту", "Ауызекі сөйлеу тілі", "Ым-ишарат тілі".

23. Жалпы дене дайындығы бойынша сабақтарға арналған жиынтықтар қолданылады:

1) аралығы 0,8 м. гимнастикалық қабырға, гимнастикалық төсеніштер, гимнастикалық орындықтар, өрмелеуге арналған сырық 1-5,5 м., өрмелеуге арналған арқан 1-6 м., керме, құм салынған қапшықтар (200-250г), гимнастикалық таяқша;

2) дене іс-әрекетін бақылау мен бағалауға арналған жабдықтар. Ұзындық өлшеуіш (25 және 10 м.), төреші ысқырықтары, секунд өлшеуіштер, жалауды көтеретін құрылғы;

3) гимнастикаға арналған жиынтық. Мектепке арналған гимнастикалық қоссырық сырғауылдары: түрлі биіктіктегі, параллельді, мектепке арналған гимнастикалық ат, гимнастикалық ешкі, гимнастикалық бөрене (универсалды) корпустары, гимнастикалық көпірше, диаметрі 90-95 см. гимнастикалық шығыршықтар, гимнастикалық секіртпелер, салмағы 16 кг. гiр тастары, 0,2, 0,5, 1 килограмм жай гантельдер;

4) жеңіл атлетикамен айналысуға арналған жиынтық. 30, 60, 100, 200 (м.) жүгіру жолдары, эстафеталық таяқшалар, ұзындыққа, биіктікке секіруге арналған мектеп жиынтығы, әртүрлі жалаушалар, допты қашықтыққа және нысанаға лақтыруға арналған секторлар, 150 г. лақтыратын доптар;

5) шаңғы дайындығы бойынша сабақтарға арналған жиынтық. Бекіткіштері бар шаңғы, шаңғы бәтеңкелері, шаңғы таяқтары (5-10 сыныптар);

6) спорт элементтері бар қозғалмалы ойындарға арналған жиынтық. Футбол доптары, волейбол доптары, баскетбол доптары, қол добы ойынына арналған доптар, кіші теннистік доптар, нығыздалған доптар (салмағы 1 кг.-нан 4 кг.-ға дейін), инесі бар доп үрлегіштер, волейбол торы, волейбол бағаналары, баскетбол қалқандары, тартуға арналған арқан, қол добын (мини-футбол) ойнауға арналған қақпа.

24. Бейімделген дене шынықтыру сабақтарын дыбыс күшейткіш құрылғылары бар, арнайы жабдықталған залда өткізу қарастырылады.

3-тарау. "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

25. "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;

2) 6-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;

3) 7-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;

4) 8-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;

5) 9-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;

6) 10-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты құрайды.

26. "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) 1-бөлім "Дене шынықтыру туралы білім";
- 2) 2-бөлім "Гимнастика";
- 3) 3-бөлім "Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар";
- 4) 4-бөлім "Жеңіл атлетика";
- 5) 5-бөлім "Ұлттық және зияткерлік ойындар";
- 6) 6-бөлім "Шаңғы дайындығы";
- 7) 7-бөлім "Спорт ойындары".

27. "Салауатты өмір салты жайлы білім жүйесін қалыптастыру" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы;
- 2) жеке бас тазалығы және күн тәртібі.

28. "Гимнастика" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) дене сымбатын қалыптастыруға және жалпақ табандылықтың алдын алуға бағытталған жаттығулар;
- 2) кеңістікті бағдарлауды және қимылдардың дәлдігін дамытуға арналған жаттығулар;
- 3) тыныс жаттығулары;
- 4) өрмелеу және асып түсу;
- 5) құралдармен орындалатын жаттығулар.

29. "Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамытуға бағытталған ойындар;
- 2) кедергілерден өтуге арналған ойындар;
- 3) кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындар.

30. "Жеңіл атлетика" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) жүру;
- 2) жүгіру;
- 3) секіру;
- 4) лақтыру.

31. "Ұлттық және зияткерлік ойындар" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) "Тоғыз құмалақ";
- 2) "Асық";
- 3) дойбы;
- 4) шахмат.

32. "Шаңғы дайындығы" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шаңғымен жүру адымдарын бекітуге арналған жаттығулар;

2) жылдамдық пен шыдамдылықты дамытуға арналған жаттығулар.

33. "Спорт ойындары" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) волейбол;

2) баскетбол;

3) теннис;

4) футбол.

34. 5-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) дене шынықтыру туралы білім. Ежелгі Олимпиадалық ойындар туралы тарихи білім. Шынығу ережелері;

2) гимнастика. Сапқа тұру, сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру. Сап пәрмендерін орындау. Бастың, қолдың, тұлғаның, аяқтың қалыптары және қимылдары (құралмен және құралсыз). Әртүрлі бастапқы қалыпта орындалатын тынысты түзетуге арналған жаттығулар. Жүру және жүгіру кезіндегі тыныс гимнастикасы. Кіші және үлкен доптармен, гимнастикалық таяқшалармен және басқа құралдармен орындалатын жалпы және ұсақ моториканы дамытатын жаттығулар. Қимыл координациясын түзетуге және дамытуға бағытталған жаттығулар. Қимыл дәлдігін түзетуге және дамытуға бағытталған жаттығулар, күш пен ептіліктің дамуына ықпал ететін өрмелеу мен асып түсу жаттығулары. Акробатикалық жаттығуларды орындау. Гимнастикалық жабдықтарда орындалатын жаттығулардың техникасын үйрету. Дене сымбатын қалыптастыруға және жалпақ табандылықтың алдын алуға бағытталған жаттығулар;

3) кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар. "Таспамен қуаласпақ", "Допты шеңбермен қуалау", "Таяқшаны бастан жоғары көтеру";

4) жеңіл атлетика. Жүгіру, секіру және лақтыру дағдыларын үйрету. Қауіпсіздік техникасы. Қысқа қашықтыққа жүгіру техникасын үйрену. Орташа және ұзын қашықтыққа жүгіру техникасын үйрену. Орнынан және екпінмен ұзындыққа секіру техникасын үйрену. Әртүрлі заттар мен құралдарды нысанаға және алысқа тастау мен лақтырудың техникасы. Эстафетадағы командалық жұмыс. Кеңістікті бағдарлауды және қимыл дәлдігін дамытуға арналған жаттығулар;

5) ұлттық және зияткерлік ойындар. Ұлттық ойындар аясында бірқатар стратегиялар мен тактикаларды үйрену;

6) шаңғы дайындығы. Үсудің алдын алу (әңгімелесу); бір-бірлеп лек құру және шаңғы аяқтың жанында болғанда бір сапқа тұру; шаңғымен сырғаната кең

қадам жасап жүру; 60 м дейінгі аралықты жылдамдыққа жүріп өту; ұзындығы 10-15 м ылдидан түсу; қозғалыста ішкі шаңғыға баса отырып адымдап бұрылу; "саты" жасап жайпақ беткейге көтерілу; шаңғымен баяу қарқынмен 500-600 м жүру; 40-50 м қашықтықты жылдамдыққа жүріп өту; шаңғы ойындары: "Жай қуаласпақ", "Кім алысырақ";

7) спорт ойындары. Қауіпсіздік техникасы. Ойын жағдайларында допты игеру. Ойын кеңістігінде бағдарлану дағдыларына үйрету. Ойындағы жеке, командалық әрекеттер.

35. 6-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) дене шынықтыру туралы білім. Қазақстандағы олимпиадалық қозғалыс. Дене шынықтыру сабақтарындағы жарақаттанудың алдын алу;

2) гимнастика. Сапқа тұру, сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру. Сап пәрмендерін орындау. Бастың, қолдың, тұлғаның, аяқтың қалыптары және қимылдары (құралмен және құралсыз). Өртүрлі бастапқы қалыпта орындалатын тынысты түзетуге арналған жаттығулар. Жүру және жүгіру кезіндегі тыныс гимнастикасы. Кіші және үлкен доптармен, гимнастикалық таяқшалармен және басқа құралдармен орындалатын жалпы және ұсақ моториканы дамытатын жаттығулар. Қимыл координациясын түзетуге және дамытуға бағытталған жаттығулар. Қимыл дәлдігін түзетуге және дамытуға бағытталған жаттығулар, күш пен ептіліктің дамуына ықпал ететін өрмелеу мен асып түсу жаттығулары. Акробатикалық жаттығуларды орындау. Гимнастикалық жабдықтарда орындалатын жаттығулардың техникасын үйрету. Дене сымбатын қалыптастыруға және жалпақ табандылықтың алдын алуға бағытталған жаттығулар;

3) кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар. "Допты беру", "Жүгіретін сызықтық эстафета", "Нөмірмен жүгіріп жарысу", "Допқа тигіз", "Аңшылар мен үйректер";

4) жеңіл атлетика. Ұзын қадаммен жүру; қадам ұзындығын жүру ырғағына қарай өзгерте отырып жүру (ырғағы неғұрлым сирек болса, қадамы соғұрлым ұзын); жай жүріс кезінде келесі командаларды орындау: "Адым бас!", "Жиі бас!"; қадам жиілігін өзгертіп жүру; белгілеу бойынша лекте бір-бірден жүру; 60 м. дейін жарысып жүгіру; баяу қарқынмен 2 минутқа дейін жүгіру; жылдамдықты өзгертіп жүгіру, 40 м. дейін үдете жүгіру. Жүгіріп келіп "аттап өту" тәсілімен биіктікке секіру; "аяқты бұғу" тәсілімен ұзындыққа секіру. Кіші допты арқадан иық арқылы лақтыру; допты 3 м. биіктікке тік орнатылған нысанаға лақтыру: 10 м. дейінгі (ұлдар) және 8 м. дейінгі (қыздар) ара

қашықтықтан; допты көлденең орнатылған нысанаға лақтыру; допты алысқа лақтыру;

5) ұлттық және зияткерлік ойындар. Ұлттық ойындар аясында бірқатар стратегиялар мен тактикаларды үйрену: "Тоғыз құмалақ", "Асық";

6) шаңғы дайындығы. Шаңғымен алма-кезек екі адымды жүріспен жүру; 80 м дейінгі аралықты жылдамдыққа жүріп өту; жайпақ ылдидан түсе отырып қарапайым кедергілерден өту (мысалы, шаңғы таяқшаларынан жасалған "қақпаша"); қозғалыста сыртқы шаңғыға баса отырып адымдап бұрылу; "саты" жасап қысқа тік беткейге бір аяқтан бір аяққа шапшаң секіріп көтерілу; шаңғымен баяу қарқынмен 600-700 м. жүру; шаңғымен әртүрлі жүрістің, жайпақ беткейге шығып түсудің қарапайым тіркесі, 50-60 м. қашықтықты жылдамдыққа жүріп өту; шаңғы ойындары ("Ең мерген", "Шаңғы эстафетасы");

7) спорт ойындары. Қауіпсіздік техникасы. Ойын техникасы дағдыларын дамыту. Спорт ойындарында тактикалық әрекеттерді қолдану. Командада жұмыс істеудегі көшбасшылық дағдыларды дамыту.

36. 7-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) дене шынықтыру туралы білім. Қазіргі замандағы Қазақстандағы спорттық ойындардың дамуы, жаттығулар жасаудағы өзін-өзі бақылаудың, өзін-өзі сақтандырудың негізгі әдістері, тамақтану және оның өсу мен даму үшін маңызы, қауіпсіздік ережелері. 7-сынып білім алушыларының күн тәртібі;

2) гимнастика. Саптағы жаттығулар, қозғалыста бір лектен екі, үш, төрт лек құру, лектің диагональ бойынша, қарсы жүріспен, ирелендеп, қарсы лекпен қозғалуы; дұрыс дене сымбатын қалыптастыруға, тыныс гимнастикасына, дене салмағын реттеуге және дене дамуының жеке дара ерекшеліктерін ескере отырып дене бітімінің пішінін түзетуге арналған жаттығулар кешендері, жалпы дене дайындығы жаттығулары. Акробатикалық жаттығулар;

3) кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар. "Екі шеңбер", "Экипаждар";

4) жеңіл атлетика. Жылдам жүру. Ұмтылыспен жүру, қолдың шеңберлі қимылдарымен жүру. Қозғалыстағы жаттығулармен қатар жүру. Нық қадаммен, алақан соғып, берілген санақпен аяғын топылдатып жүру. Биік сөре. Үдемелі жүгіріс. Орнынан ұзындыққа секіру. "Аяқты бүгіп секіру" әдісімен қысқартылған екпінмен ұзындыққа секіру. Кіші допты бастан асыра иық арқылы қашықтыққа лақтыру. Көлденең (ені 90 см. белдеу) және тігінен қойылған кедергілерден қадамдап өте отырып жүгіру. Жылдамдықты, күш қасиеттерін, шамалы жүктемеге төзімділікті, секіргіштікті және қимыл шапшандығын

дамытуға арналған жаттығулар, "Секіре салып секіру", "Мерген" ойындары, кіші доптарды алысқа лақтыру және жүгіруді жүрумен кезектестіру (15 секунд жүгіру және 1 минут жүру);

5) қазақтың ұлттық ойындары: мәдени-этникалық бағытты ойындар мен жаттығулар, ұлттық спорт түрлерінің техника элементтері (техника элементтерін, ойындар мен жаттығуларды таңдауды мұғалім реттейді);

6) шаңғы дайындығы. Ауыспалы екі адымды жүріс (басты назар қимылдардың үйлесімділігіне). Түсу кезінде алдын ала қойылған түрлі-түсті жалаушалар бойынша тоқтайтын өрлерден өту. "Саты" жасап көтерілу. Жылдамдық пен төзімділікті дамытуға арналған жаттығулар: шаңғымен шамалы ойлы-қырлы жермен 700-800 м. қашықтыққа жүру, 60-70 м. қашықтықты арасында 2-3 минут демалып (тыныш сырғанау) қайталап (2-3 рет) жылдамдыққа жүріп өту; қашықтық арасы 100-200 м. эстафеталар, "Шаңғышылар, орындарыңа барыңдар!", "Жалаушаны ауыстыр" ойындары; төбешікке шығып-түсу эстафеталары;

7) спорт ойындары. Қауіпсіздік техникасы. Ойын жағдайларында допты игерудің орындалу техникасы. Кеңістікті бағдарлау және допты беру дағдыларын дамыту.

37. 8-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) дене шынықтыру туралы білім. Қазақстандағы қысқы спорттық ойындардың дамуы, жылдамдық-күш жаттығуларын өз бетімен орындау ережелері, жаттығуларды орындау кезінде серіктесін сақтандыру; қауіпсіздік ережелері, жарақат кезіндегі алғашқы көмек;

2) гимнастика. Сапта бір орында және қозғалыста өткізілетін тәсілдер. Акробатикалық жаттығуларды біріктіру: секіру және теңгеру. Гимнастикалық жабдықтардағы комбинациялар. Ырғақты гимнастика еркін жаттығуларының кешені. Сап құру және қайта құру. Кеңістікті бағдарлау мен қимыл дәлдігін дамытуға бағытталған жаттығулар. Ырғыту мен лақтырудағы күш пен бұлшық ет шыдамдылығын дамыту. Әртүрлі жылдамдықта тегіс жермен жүгіру. Жылдамдық-күш қасиеттерін, шамалы жүктемеге төзімділікті дамытуға арналған жаттығулар;

3) кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар. Мәселелерді ойын арқылы шешу дағдылары. Ойын жағдайында тәсілдерді іске асыру. Ойын қызметі. Жарысу ойын әрекетін ұйымдастыру. "Оймен-қырмен", "Кім ең епті";

4) жеңіл атлетика. Өртүрлі жылдамдықта тегіс жермен жүгіру. Биік сөреден топпен (5-6 адамнан) жүгіру. "Аттап секіру" әдісімен еркін екпінмен биіктікке секіру. "Аяқты бүгіп секіру" әдісімен еркін екпінмен ұзындыққа секіру. Орнынан ұзындыққа секіру. Кіші допты алдыға бір адым жасап бастан асыра иық арқылы қашықтыққа лақтыру. Кедергілер жолағы: 30 м. жүгіру, бөренемен жүру, биіктігі 40 см. "жасыл желектен" секіріп өту, 10 м. жүгіру. Жылдамдық-күш қасиеттерін, шамалы жүктемеге төзімділікті, секіргіштікті және қимыл шапшаңдығын дамытуға арналған жаттығулар ("олжамен қашу", "қарсы жүгіру эстафетасы" ойындары пайдаланылады). Төменгі сөре және сөре екпіні. Орта қашықтыққа жүгіру дағдыларын дамыту. Секіргіштікті дамытуға бағытталған іс-әрекет;

5) қазақтың халық дәстүрлеріне сәйкес ойындар. Қозғалмалы ойындар. Қазақтың халық ойындары және мәдени-этникалық бағытты жаттығулар, "Тоғыз құмалақ", "Асық" ойындары;

6) шаңғы дайындығы. Бір мезгілдегі екі адымды жүріс. Ауыспалы екі адымды жүріс (бір аяқты тіреп сырғумен). Тегіс ылдимен түсу және түсудің соңында адымдап бұрылу. "Шырша" жасап көтерілу. Жылдамдық пен төзімділікті дамытуға арналған жаттығулар: шаңғымен шамалы ойлы-қырлы жермен 800-900 м. қашықтыққа жүру, 60-70 м. қашықтықты қайталап (3-4 рет) жылдамдыққа жүріп өту; қашықтық арасы 150-250 м. эстафеталар, "Күн мен түн", "Бас салып қуаласу" ойындары; төбешікке шығып-түсу эстафеталары;

7) спорт ойындары. Командалық ойындардағы негізгі дағдылар. Ойын техникасы. Ойын тактикасы. Ойындағы шығармашылық белсенділік.

38. 9-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) дене шынықтыру туралы білім. Дене шынықтыру және спорт – тұлғаны жан-жақты дамыту құралы. Дене жаттығуларымен айналысудың дене бітіміне тигізетін әсері. Білім алушылардың өз бетімен жаттығуы және жаттығуларды сабақтан тыс кезде орындау гигиенасы;

2) гимнастика. Топпен орындалатын саптағы жаттығулар. Акробатикалық элементтердің комбинацияларын құрастыру. Гимнастикалық жабдықтардағы жаттығулардың ретін құрастыру. Басты бұлшық ет топтарының күшін, күш және статикалық төзімділігін, буындардың қозғалмалығын дамытуға және тепе-теңдік мүшелерін жаттықтыруға арналған жаттығулар (құралсыз жалпы дамытушы жаттығулар қолданылады);

3) кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар. ("Күштілер мен ептілер", тепе-теңдік элементтері бар эстафета);

4) жеңіл атлетика. Мәреге жету. Көлденең (ені 100 см. дейінгі ор, арық немесе шұңқыр) және тігінен (биіктігі 50-60 см. "жасыл желек", тосқауыл немесе жұқа тақтайша) қойылған кедергілерден секіріп өту. Кіші допты 3 қадамнан екпінмен бастан асыра иық арқылы лақтыру. Кіші допты тік және көлденең орнатылған нысанаға лақтыру. 30 м. жүгіру, бөренемен жүру, биіктігі 50 см. "жасыл желектен" секіріп өту, кіші допты 8-10 м. қашықтықтан тізе қалпынан орға лақтыру, 15 м. жүгіру. Қимыл шапшаңдығын, төзімділікті, секіргіштікті және жылдамдық-күш қасиеттерін дамытуға арналған жаттығулар;

5) қазақтың халық ойындары және мәдени-этникалық бағытты жаттығулар, "Тоғыз құмалақ" ойыны;

6) шаңғы дайындығы. Бір мезгілдегі екі адымды жүріс. Ауыспалы екі адымды жүріс. "Шырша" жасап көтерілу. Екі шаңғыны тіреп тоқтау ("Соқа" тәсілімен тежелу). Орташа тұрыста түсу. Жылдамдық пен шамалы қарқындағы циклдық жұмысқа төзімділікті дамытуға арналған жаттығулар: 70-80 м. қашықтықты қайталап (2-3 рет) жылдамдыққа жүріп өту, шаңғымен шамалы ойлы-қырлы жермен бірқалыпты және ауыспалы қарқынмен 900-1000 м. қашықтыққа жүру, қашықтық арасы 300-400 м. эстафеталар, ойындар;

7) мәселелерді спорт ойындарында шешу дағдыларын жетілдіру. Ойын. Спорт ойындары комбинацияларын құрастыру. Альтернативті ойын құрастыру.

39. 10-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) дене шынықтыру туралы білім. Күн тәртібі және су ішу тәртібі. Білім алушылардың қозғалыс тәртібі. Өзін-өзі бақылау ережелері;

2) гимнастика. Сапқа тұру, сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру. Сап пәрмендерін орындау. Бастың, қолдың, тұлғаның, аяқтың қалыптары және қимылдары (құралмен және құралсыз). Әртүрлі бастапқы қалыпта орындалатын тынысты түзетуге арналған жаттығулар. Жүру және жүгіру кезіндегі тыныс гимнастикасы. Кіші және үлкен доптармен, гимнастикалық таяқшалармен және басқа құралдармен орындалатын жалпы және ұсақ моториканы дамытатын жаттығулар. Қимыл координациясын дамытуға бағытталған жаттығулар. Қимыл дәлдігін түзетуге және дамытуға бағытталған жаттығулар, күш пен ептіліктің дамуына ықпал ететін өрмелеу мен асып түсу жаттығулары. Бейімделген дене шынықтыру шараларымен психикалық қызметті түзетуге бағытталған жаттығулар (үрей, биіктіктен қорқу, қиын қозғалыс жағдаяттарында өзін-өзі сәйкес емес ұстау);

3) кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар. "Қарсыласыңды басып оз", "Ұтымды жағдай үшін күрес";

4) жеңіл атлетика. Жүгіру, секіру және лақтыру техникасын шыңдау. Қауіпсіздік техникасы. Спринтерлік жүгіруді жетілдіру. Жүгіру төзімділігі дағдыларын жақсарту. Секіру мен лақтырудағы жеке дара екпіннің өлшемдері және оны дұрыс таңдау;

5) қазақтың халық ойындары. "Тоғыз құмалақ" ойыны;

6) шаңғы дайындығы. Бір мезгілдегі адымсыз және бір адымды жүріс және оның ойлы-қырлы жерде қолданылуы. Орнында сермей бұрылу. Төмен тұру калпында еңіске түсу. Сырғи итерілу тәсілімен көтерілу. Бір мезгілдегі жүрістен алма-кезек адымдап жүруге көшу. Жылдамдық пен төзімділікті дамытуға арналған жаттығулар: 80-90 м. қашықтықты қайталап (3-4 рет) жылдамдыққа жүріп өту, шаңғымен орташа ойлы-қырлы жермен бірқалыпты және ауыспалы қарқынмен 1400-1500 м. қашықтыққа жүру; эстафеталар; ойындар;

7) спорт ойындары. Ойын жағдаяттарында допты игеру техникасы. Ойын кеңістігінде бағдарлау дағдыларын жетілдіру. Жеке, топтық, командалық тактикалық әрекеттер.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

40. Бағдарламада берілген оқыту мақсаттары кодтық белгімен ұсынылған. Кодтағы бірінші сан сыныпты, екінші мен үшінші сандар – бөлім мен бөлімше, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4 кодындағы "6" – сынып, "2.1" – бөлім мен бөлімше, "4" – оқу мақсатының реттік нөмірі.

41. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Дене шынықтыру туралы білім. Салауатты өмір салты туралы білім жүйесі":

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	5.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелерін және қауіпсіздік техникасын білу және сақтау	6.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында тәртіп ережелерін және қауіпсіздік техникасын жүйелі түрде сақтау	7.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт құрал-жабдықтарында жұмыс істегенде қауіпсіздік техникасын қолдану	8.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт құрал-жабдықтарында жұмыс істегенде қауіпсіздік техникасын үйреншікті сақтау	9.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында дәрігерге дейінгі алғашқы көмек көрсету нұсқауын білу	10.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында соғылу мен жарақат кезінде алғашқы көмек көрсете алу
1.2 Жеке бас	5.1.2.1 жеке бас	6.1.2.1 жеке бас шынығу және	7.1.2.1 өз	8.1.2.1 ой және дене	9.1.2.1 денсаулығын	10.1.2.1 салауатты

тазалығы және күн тәртібі	тазалығының ережелерін білу және күн тәртібінде ұстану	оның ағзаға тигізетін әсері туралы біліп, тәжірибеде қолдану	денсаулығына қатерлі жайттарды анықтай алу	еңбегін алмастыру тәртібін сақтау	өз бетімен қадағалауды және бақылауды жүзеге асыра алу	өмір салтының денсаулыққа тигізетін әсерін өз үлгісімен көрсете алу
---------------------------	--	--	--	-----------------------------------	--	---

2) 2-бөлім "Гимнастика":

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Дене сымбатын қалыптастыруға және жалпақ табандылықтың алдын алуға бағытталған жаттығулар	5.2.1.1 дененің дұрыс қалпын білу және еңкеюден кейін дұрыс дене қалпын ұстай алу	6.2.1.1 дененің дұрыс қалпын ұғыну мен сақтай алу және қолмен бірқатар қимылдарды орындау	7.2.1.1 гимнастикалық қабырғамен қанына, жоғары және төмен қимылдағанда дененің дұрыс қалпын сақтай алу	8.2.1.1 бір орында тұрып секіру кезінде дұрыс дене қалпын көрсете алу	9.2.1.1 өкшемен, табанның сыртқа және ішкі қырымен жүруді жетілдіру	10.2.1.1 екі табан арасына кіші допты қысып 2-3 рет секірудің үйренген дағдыларын пайдалану
2.2 Кеңістікті бағдарлауды және қимылдардың дәлдігін дамытуға арналған жаттығулар	5.2.2.1 гимнастикалық орындақта, бөренеден құралдармен жасалатын жаттығуларды орындауда тепе-теңдік сақтауды білу және сақтай алу	6.2.2.1 спорт құрал-жабдықтарында тепе-теңдік сақтауды түсіну және сақтай алу	7.2.2.1 көзбен бақылай отырып және бақыламай кез-келген бастапқы қалыптан дененің дұрыс қалпын ұстай алу	8.2.2.1 құралдармен жасалатын жаттығуларды бір орында және қозғалыста орындау кезінде дененің дұрыс қалпын ұстай білу	9.2.2.1 құралдармен жасалатын жаттығуларды бір орында және қозғалыста орындау кезінде дененің дұрыс қалпын көрсете алу	10.2.2.1 сапқа тұру, сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру кезінде берілген ара-қашықтықты анықтай білу және дұрыс орындай алу
2.3 Тыныс жаттығулары	5.2.3.1 тұрған және жатқан қалыпта аралас (көкіректі-құрсақты немесе толық тыныс алу түрін орындай алу	6.2.3.1 қолдың әртүрлі қимылдары кезінде тыныс алуды орындау: жанына, жоғары қарай; жүрелеп толық және жартылай отырып-тұру кезінде	7.2.3.1 қолын белге қойып, қолдарын артқа, жанына, жоғары қарай әртүрлі қимылдатып жүрген кезде тыныс алуды сақтау	8.2.3.1 қимыл сипатына сәйкес тыныстың тереңдігі мен қарқынын ерікті түрде өзгертуді орындай алу	9.2.3.1 ырғақты қимылдарды орындау кезінде ұзақтығы бойынша әртүрлі тыныс алу мен тыныс шығаруды орындай алу	10.2.3.1 тыныс жаттығулары арқылы өкпе вентиляциясын жақсарту
2.4 Өрмелеу және асып түсу	5.2.4.1 бір жабдықтан басқасына асып түсуді білу және асып түсе алу	6.2.4.1 кедергілерден асып түсе алу және кедергінің биіктігіне қарай әртүрлі	7.2.4.1 көлденең сатымен өрмелеудің кезекпен қол мен аяқты	8.2.4.1 көлбеу 40° бұрышпен қойылған гимнастикалық орындыққа	9.2.4.1 кедергілер алаңында әртүрлі жабдықтардан әртүрлі	10.2.4.1 арқанмен өрмелеудің әртүрлі әдістерін тәжірибе

		тәсілдермен олардың астынан өту	алмастыру әдісін қолдану	таянып отырып өрмелеу әдісін қолдану	тәсілдермен өрмелеу және асып түсу	жүзінде қолдану
2.5 Құралдармен орындалатын жаттығулар	5.2.5.1 жұптасып үлкен допты бір-біріне кеудеден лақтыра алу 5.2.5.2 кіші допты жерге соғып, ол ыршығанда оң (сол) қолмен ұстай алу. 5.2.5.3 гимнастикалық таяқшаны бір қолмен, екі қолмен жоғары лақтырып, алақанды соққаннан соң оны ұстай алу	6.2.5.1 үлкен допты бір-біріне екі қолмен оң иықтан, сол иықтан лақтыра алу 6.2.5.2 кіші допты жүгіріп жатып жоғары лақтырып және тоса алу 6.2.5.3 гимнастикалық таяқшаны вертикальды қалыпта екі қолмен жоғары лақтырып және ұстай алу	7.2.5.1 үлкен теннис добын бір қолмен жоғары, жерге және қабырғаға лақтыра алу, оны бір қолмен қағып алу 7.2.5.2 жұптасып кіші допты 6-8 м. қашықтықтан бір-біріне лақтыра алу 7.2.5.3 гимнастикалық таяқшаны көтеріп тұрған аяқ тізесінің астымен бір қолынан екіншісіне бере алу	8.2.5.1 жүріп келе жатып нығыздалған допты жоғары лақтырып, оны тосып алу 8.2.5.2 қолына допты ұстап тұрып, қолдың әртүрлі қалпын және қимылдарын орындай отырып, тұлғаны еңкейте және бұра алу 8.2.5.3 гимнастикалық таяқшаны арқа жағында қолдың шынтақ буынының астында ұстап тұрып, тұлғаны еңкейте алу 8.2.5.4 еденде жатқан секіртпені аяқ саусақтарымен табанның астына жинай алу	9.2.5.1 нығыздалған допты жоғары үстімен бір қолдан екінші қолға лақтыра алу 9.2.5.2 нығыздалған допты тізенің арасына қысып екі аяқпен секіре алу 9.2.5.3 гимнастикалық таяқшаны арқа жағында қолдың шынтақ буынының астында ұстап тұрып, тұлғаны бұра алу 9.2.5.4. секіртпені екі бүктеп, бір және екі қолмен ұстап тұрып, оны фронтальды, бүйір және көлденең жазықтықтарда шеңбермен айналдыра алу	10.2.5.1 нығыздалған допты тізерлеп тұрып бастан асыра лақтыра алу 10.2.5.2 нығыздалған допты екі табанының арасына қысып бере алу 10.2.5.3 таяқша әртүрлі қалыпта болғанда, тұлғаны айналдыра алу 10.2.5.4 секіртпені алдыға және артқа айналдыра отырып, екі аяғымен, бір аяқтан екінші аяққа секіріп бір орында орындай алу

3) 3-бөлім "Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар": 3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамытуға	5.3.1.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамытуға	6.3.1.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін сақтай алу	7.3.1.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамытуға	8.3.1.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігі дағдыларын	9.3.1.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігі дағдыларын	10.3.1.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігі дағдыларын

бағытталған ойындар	бағытталған ойындардың маңызын түсіну		бағытталған ойындар кезінде өз әрекеттерін үйлестіре алу	дамыту	колдану	пайдалану
3.2 Кедергілерден өтуге арналған ойындар	5.3.2.1 кедергілерден өтуге арналған ойындардың маңызын түсіну	6.3.2.1 ойындар кезінде өз әрекеттерін үйлестіре және кедергілерден өте алу	7.3.2.1 кедергілерден өтуге арналған ойындар кезінде өз әрекеттерін үйлестіре алу	8.3.2.1 кедергілерден өту дағдыларын дамыту	9.3.2.1 кедергілерден өту дағдыларын қолдану	10.3.2.1 кедергілерден өту дағдыларын пайдалану
3.3 Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындар	5.3.3.1 кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындардың маңызын түсіну	6.3.3.1 кеңістікті бағдарлай алу	7.3.3.1 кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындар кезінде өз әрекеттерін үйлестіре алу	8.3.3.1 кеңістікті бағдарлау дағдыларын дамыту	9.3.3.1 кеңістікті бағдарлау дағдыларын қолдану	10.3.3.1 кеңістікті бағдарлау дағдыларын пайдалану

4) 4-бөлім "Жеңіл атлетика":

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Жүру	5.4.1.1 жүрудің түрлерін орындай алу	6.4.1.1 жүрудің түрлерін үйлестіре алу	7.4.1.1 жүру техникасын дамыту	8.4.1.1 жүрудің әртүрлі техникаларын қолдану	9.4.1.1 жүру техникасын машықтау	10.4.1.1 үйренген жүру дағдыларын бекіту
4.2 Жүгіру	5.4.2.1 жүгіру жаттығуларының түрлерін орындай алу	6.4.2.1 жүгіру жаттығуларының түрлерін үйлестіре алу	7.4.2.1 жүгіру техникасын дамыту	8.4.2.1 жүгірудің әртүрлі техникаларын қолдану	9.4.2.1 жүгіру техникасын өз бетімен машықтау	10.4.2.1 үйренген жүгіру дағдыларын бекіту
4.3 Лақтыру	5.4.3.1 лақтыруды бірізді ретімен орындай алу	6.4.3.1 лақтырудың түрлерін үйлестіре алу	7.4.3.1 лақтыру техникасын дамыту	8.4.3.1 лақтырудың әртүрлі техникаларын қолдану	9.4.3.1 лақтыру техникасын машықтау	10.4.3.1 үйренген лақтыру дағдыларын бекіту
4.4 Секіру	5.4.4.1 әртүрлі секіру жаттығуларын орындай алу	6.4.4.1 секірудің түрлерін үйлестіре алу	7.4.4.1 секіру техникасын дамыту	8.4.4.1 секірудің әртүрлі техникаларын қолдану	9.4.4.1 секіру техникасын машықтау	10.4.4.1 үйренген секіру дағдыларын бекіту

5) 5-бөлім "Ұлттық және зияткерлік ойындар":

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
5.1 Тоғыз құмалақ	5.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынының	6.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынының әртүрлі әдіс-	7.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынының бірнеше комбинацияларын	8.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынының әрүрлі	9.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынынан алған	10.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынынан алған дағдыларын

	ережесін білу және ойнай білу	тәсілдерін үйрену	білу	кезендерін үйрену	дағдыларын қолдану	пайдалану
5.2 Асық	5.5.2.1 асық ойынының ережесін білу және ойнай білу	6.5.2.1 асық ойынының әртүрлі әдіс-тәсілдерін үйрену	7.5.2.1 асық ойынының бірнеше комбинацияларын білу	8.5.2.1 асық ойынының әрүрлі кезендерін үйрену	9.5.2.1 асық ойынынан алған дағдыларын қолдану	10.5.2.1 асық ойынынан алған дағдыларын пайдалану
5.3 Дойбы	5.5.3.1 дойбы ойынының ережесін білу және ойнай білу	6.5.3.1 дойбы ойынының әртүрлі әдіс-тәсілдерін үйрену	7.5.3.1 дойбы ойынының бірнеше комбинацияларын білу	8.5.3.1 дойбы ойынының әрүрлі кезендерін үйрену	9.5.3.1 дойбы ойынынан алған дағдыларын қолдану	10.5.3.1 дойбы ойынынан алған дағдыларын пайдалану
5.4 Шахмат	5.5.4.1 шахмат ойынының ережесін білу және ойнай білу	6.5.4.1 шахмат ойынының әртүрлі әдіс-тәсілдерін үйрену	7.5.4.1 шахмат ойынының бірнеше комбинацияларын білу	8.5.4.1 шахмат ойынының әрүрлі кезендерін орындау	9.5.4.1 шахмат ойынынан алған дағдыларын қолдану	10.5.4.1 шахмат ойынынан алған дағдыларын пайдалану

б) 6-бөлім "Шаңғы дайындығы":

6-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
6.1 Шаңғымен жүру адымдарын бекітуге арналған жаттығулар	5.6.1.1 шаңғымен сап түзеу элементтерін білу және орындай алу	6.6.1.1 шаңғымен алма-кезек екі адымды жүріспен жүре алу	7.6.1.1 шаңғымен алма-кезек екі адымды жүріспен жүрген кезде аяқ-қол қозғалысын үйлестіре алу	8.6.1.1 шаңғымен алма-кезек екі адымды жүріспен қозғалған кезде бір аяқты тіреп сырғуды үйрену және орындай алу	9.6.1.1 қашықтық арасы 100м дейін ойлы-қырлы жермен жүріп өту кезінде бір мезгілдегі екі адымды жүріс техникасын көрсету	10.6.1.1 бір мезгілдегі екі адымды жүріспен баяу қозғалғанда ырғақты сақтай алу
6.2 Жылдамдық пен шыдамдылықты дамытуға арналған жаттығулар	5.6.2.1 шаңғымен сырғаната қадам жасап жүруді білу және жүре алу	6.6.2.1 "саты" жасап жайпақ беткейге көтеріле алу	7.6.2.1 көтерілу мен түсу техникасының үйренген элементтерін орындау	8.6.2.1 түсу техникасының үйренген элементтерін орындау	9.6.2.1 шаңғымен көтерілу техникасының үйренген негіздерін орындау	10.6.2.1 шаңғымен түсу техникасының үйренген негіздерін білу және орындау

7) 7-бөлім "Спорттық ойындар":

7-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
7.1 Волейбол	5.7.1.1 волейбол	6.7.1.1 волейболдағы	7.7.1.1 орнында	8.7.1.1 төменнен допты тура және	9.7.1.1 алдыға және оңға	10.7.1.1 допты 4(2)

	ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру	допты беру техникасын игеру	тұрып допты жоғарыдан беру 7.7.1.2 артқы шептің ойыншысы шабуылшыны сақтандыру кезінде қорғаныста ойнай алу	беру кезінде үйренген дағдыларын қолдану 8.7.1.2 допты кеудемен құлап төменнен қабылдай алу	қозғалғаннан кейін допты жоғарыдан беруді үйренген дағдыларын қолдану	аймағынан белгілі бір аймаққа тордан асыра жоғарыдан беруді орындау техникасын пайдалану 10.7.1.2 допты белгілі бір аймаққа төменнен тура беруді орындау техникасын пайдалану
7.2 Баскетбол	5.7.2.1 баскетбол ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру	6.7.2.1 баскетболдағы допты қағып алу және беруді игеру	7.7.2.1. секіріп допты себетке бір және екі қолмен лақтыра алу 7.7.2.2 төреші допты жақтау сызықтан лақтырғанда команда ойыншысымен және қарсыласпен өзара әрекеттесе алу	8.7.2.1 үйренген ойын амалдарын біріктіріп қолдану: орнында допты екі қолмен тосып алу - допты оң және сол қолмен тура алып жүру - допты себетке екі қолмен жақын қашықтықтан лақтыру	9.7.2.1 допты оң және сол қолмен алып жүру техникасын пайдалану және орындау - адымдап тоқтау - допты себетке бір қолмен жақын қашықтықтан лақтыру	10.7.2.1 допты серіктесіне қозғалыста беру техникасын қолдану, допты жүргізіп келіп, себетке бір қолмен иықтан лақтыру 10.7.2.2 ойында серіктесінен допты алу үшін бос орын таңдауға бағытталған жеке тактикалық әрекеттер қолдану
7.3 Теннис	5.7.3.1 үстел теннисі ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру	6.7.3.1 теннис қалақшасының қозғалысына ұқсатуды білу 6.7.3.2 теннис добын қалақшада ұстап тұра алу, бастапқы қалып бір орында тұру (қалақша горизонтальды қалыпта)	7.7.3.1 қозғалыс кезінде (алдыға, артқа, солға, оңға) теннис добын қалақшада ұстап тұра алу	8.7.3.1 бір орында тұрып және қозғалыста теннис добын вертикальды соғуды қолдану	9.7.3.1 үстел теннисіндегі техникалық амалдарды бекітуге және жетілдіруге бағытталған жаттығуларды пайдалану	10.7.3.1 бір орында тұрып және қозғалыста допты қалақшаның беткі және сыртқы жағымен вертикальды соғуды көрсету 10.7.3.2 допты беру, үстелге тиіп ыршыған допты тосып алу

7.4 Футбол	5.7.4.1 футбол ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру	6.7.4.1 футболдағы допты тосып алу және беруді игеру	7.7.4.1 қарсыластан допты тартып алу (қағып жіберу арқылы, допты табанмен басу арқылы)	8.7.4.1 футбол ойнаудың үйренген дағдыларын қолдану	9.7.4.1 футбол ойнаудың үйренген дағдыларын қолдану	10.7.4.1 допты игеру техникасын бекіту және үйлестіру қабілеттерін дамыту
------------	---	--	--	---	---	---

42. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

43. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Дене шынықтыру туралы білім. Салауатты өмір салты туралы білім жүйесі	Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	5.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелерін және қауіпсіздік техникасын білу
	Жеке бас тазалығы және күн тәртібі	5.1.2.1 жеке бас тазалығының ережелері және күн тәртібі туралы білу
4. Жеңіл атлетика	Жүру	5.4.1.1 жүрудің түрлерін орындай алу
	Жүгіру	5.4.2.1 жүгіру жаттығуларының түрлерін орындай алу
	Лақтыру	5.4.3.1 лақтыруды бірізді ретімен орындай алу
	Секіру	5.4.4.1 әртүрлі секіру жаттығуларын орындай алу
7. Спорттық ойындар	Волейбол	5.7.1.1 волейбол ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру

	Баскетбол	5.7.2.1 баскетбол ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру
	Теннис	5.7.3.1 үстел теннисі ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру
	Футбол	5.7.4.1 футбол ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру
2-тоқсан		
2. Гимнастика	Дене сымбатын қалыптастыруға және жалпақ табандылықтың алдын алуға бағытталған жаттығулар	5.2.1.1 дененің дұрыс қалпын білу және еңкеюден кейін дұрыс дене қалпын ұстай алу
	Кеңістікті бағдарлауды және қимылдардың дәлдігін дамытуға арналған жаттығулар	5.2.2.1 гимнастикалық орындықта, бөренеден құралдармен жасалатын жаттығуларды орындауда тепе-теңдік сақтауды білу және сақтай алу
	Тыныс жаттығулары	5.2.3.1 тұрған және жатқан қалыпта аралас (көкіректі-кұрсақты немесе толық) тыныс алу түрін орындай алу
	Өрмелеу және асып түсу	5.2.4.1 бір жабдықтан басқасына асып түсуді білу және асып түсе алу
	Құралдармен орындалатын жаттығулар	5.2.5.1 жұптасып үлкен допты бір-біріне кеудеден лақтыра алу 5.2.5.2 кіші допты жерге соғып, ол ыршығанда оң (сол) қолмен ұстай алу. 5.2.5.3 гимнастикалық таяқшаны бір қолмен, екі қолмен жоғары лақтырып, алақанды соққаннан соң оны ұстай алу
3. Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар	Тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамытуға бағытталған ойындар	5.3.1.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамытуға бағытталған ойындардың маңызын түсіну
	Кедергілерден өтуге арналған ойындар	5.3.2.1 кедергілерден өтуге арналған ойындардың маңызын түсіну
	Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындар	5.3.3.1 кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындардың маңызын түсіну
3-тоқсан		
6. Шаңғы дайындығы	Шаңғымен жүру адымдарын бекітуге арналған жаттығулар	5.6.1.1 шаңғымен сап түзеу элементтерін білу және орындай алу
	Жылдамдық пен шыдамдылықты дамытуға арналған жаттығулар	5.6.2.1 шаңғымен сырғаната қадам жасап жүруді білу және жүре алу
5. Ұлттық және зияткерлік ойындар	Тоғыз құмалақ	5.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынының ережесін білу және ойнай білу
	Асық	5.5.2.1 асық ойынының ережесін білу және ойнай білу

	Дойбы	5.5.3.1 дойбы ойынының ережесін білу және ойнай білу
	Шахмат	5.5.4.1 шахмат ойынының ережесін білу және ойнай білу
7.Спорттық ойындар	Волейбол	5.7.1.1 волейбол ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру
	Баскетбол	5.7.2.1 баскетбол ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру
	Теннис	5.7.3.1 үстел теннисі ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру
	Футбол	5.7.4.1 футбол ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру
4-тоқсан		
4. Жеңіл атлетика	Жүру	5.4.1.1 жүрудің түрлерін орындай алу
	Жүгіру	5.4.2.1 жүгіру жаттығуларының түрлерін орындай алу
	Лақтыру	5.4.3.1 лақтыруды бірізді ретімен орындай алу
	Секіру	5.4.4.1 әртүрлі секіру жаттығуларын орындай алу
7.Спорттық ойындар	Волейбол	5.7.1.1 волейбол ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру
	Баскетбол	5.7.2.1 баскетбол ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру
	Теннис	5.7.3.1 үстел теннисі ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру
	Футбол	5.7.4.1 футбол ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру

2) 6-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Дене шынықтыру туралы білім. Салауатты өмір салты туралы білім жүйесі	Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	6.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында тәртіп ережелерін және қауіпсіздік техникасын сақтау
	Жеке бас тазалығы және күн тәртібі	6.1.2.1 шынығу және оның ағзаға тигізетін әсері туралы білу
4. Жеңіл атлетика	Жүру	6.4.1.1 жүрудің түрлерін үйлестіре алу
	Жүгіру	6.4.2.1 жүгіру жаттығуларының түрлерін үйлестіре алу
	Лақтыру	6.4.3.1 лақтырудың түрлерін үйлестіре алу
	Секіру	6.4.4.1 секірудің түрлерін үйлестіре алу
7.Спорттық ойындар	Волейбол	6.7.1.1 волейболдағы допты беру техникасын мен тактикасын игеру
	Баскетбол	6.7.2.1 баскетболдағы допты қағып алу және беруді игеру
	Теннис	6.7.3.1 теннис қалақшасының қозғалысына ұқсатуды білу

		6.7.3.2 теннис добын қалақшада ұстап тұра алу, бастапқы қалып бір орында тұру (қалақша горизонтальды қалыпта)
	Футбол	6.7.4.1 футболдағы допты тосып алу және беруді игеру
2-тоқсан		
2. Гимнастика	Дене сымбатын қалыптастыруға және жалпақ табандылықтың алдын алуға бағытталған жаттығулар	6.2.1.1 дененің дұрыс қалпын ұғыну мен сақтай алу және қолмен бірқатар қимылдарды орындау
	Кеңістікті бағдарлауды және қимылдардың дәлдігін дамытуға арналған жаттығулар	6.2.2.1 спорт құрал-жабдықтарында тепе-теңдік сақтауды түсіну және сақтай алу
	Тыныс жаттығулары	6.2.3.1 қолдың әртүрлі қимылдары кезінде тыныс алуды орындау: жанына, жоғары қарай; жүрелеп толық және жартылай отырып-тұру кезінде
	Өрмелеу және асып түсу	6.2.4.1 кедергілерден асып түсе алу және кедергінің биіктігіне қарай әртүрлі тәсілдермен олардың астынан өту
	Құралдармен орындалатын жаттығулар	6.2.5.1 үлкен допты бір-біріне екі қолмен оң иықтан, сол иықтан лақтыра алу 6.2.5.2 кіші допты жүгіріп келе жатып жоғары лақтырып және тоса алу 6.2.5.3 гимнастикалық таяқшаны вертикальды қалыпта екі қолмен жоғары лақтырып және ұстай алу
3. Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар	Тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамытуға бағытталған ойындар	6.3.1.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін сақтай алу
	Кедергілерден өтуге арналған ойындар	6.3.2.1 ойындар кезінде өз әрекеттерін үйлестіре және кедергілерден өте алу
	Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындар	6.3.3.1 кеңістікті бағдарлай алу
3-тоқсан		
6. Шаңғы дайындығы	Шаңғымен жүру адымдарын бекітуге арналған жаттығулар	6.6.1.1 шаңғымен алма-кезек екі адымды жүріспен жүре алу
	Жылдамдық пен шыдамдылықты дамытуға арналған жаттығулар	6.6.2.1 "саты" жасап жайпақ беткейге көтеріле алу
5. Ұлттық және зияткерлік ойындар	Тоғыз құмалақ	6.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынының әртүрлі әдіс-тәсілдерін үйрену
	Асық	6.5.2.1 асық ойынының әртүрлі әдіс-тәсілдерін үйрену

	Дойбы	6.5.3.1 дойбы ойынының әртүрлі әдіс-тәсілдерін үйрену
	Шахмат	6.5.4.1 шахмат ойынының әртүрлі әдіс-тәсілдерін үйрену
7.Спорттық ойындар	Волейбол	6.7.1.1 волейболдағы допты беру техникасын мен тактикасын игеру
	Баскетбол	6.7.2.1 баскетболдағы допты қағып алу және беруді игеру
	Теннис	6.7.3.1 теннис қалақшасының қозғалысына ұқсатуды білу
		6.7.3.2 теннис добын қалақшада ұстап тұра алу, бастапқы қалып бір орында тұру (қалақша горизонтальды қалыпта)
	Футбол	6.7.4.1 футболдағы допты тосып алу және беруді игеру
4-тоқсан		
4. Жеңіл атлетика	Жүру	6.4.1.1 жүрудің түрлерін үйлестіре алу
	Жүгіру	6.4.2.1 жүгіру жаттығуларының түрлерін үйлестіре алу
	Лақтыру	6.4.3.1 лақтырудың түрлерін үйлестіре алу
	Секіру	6.4.4.1 секірудің түрлерін үйлестіре алу
7.Спорттық ойындар	Волейбол	6.7.1.1 волейболдағы допты беру техникасын мен тактикасын игеру
	Баскетбол	6.7.2.1 баскетболдағы допты қағып алу және беруді игеру
	Теннис	6.7.3.1 теннис қалақшасының қозғалысына ұқсатуды білу
		6.7.3.2 теннис добын қалақшада ұстап тұра алу, бастапқы қалып бір орында тұру (қалақша горизонтальды қалыпта)
	Футбол	6.7.4.1 футболдағы допты тосып алу және беруді игеру

3) 7-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары.
1-тоқсан		
1. Дене шынықтыру туралы білім. Салауатты өмір салты туралы білім жүйесі	Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	7.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт құрал-жабдықтарында жұмыс істегенде қауіпсіздік техникасын қолдану
	Жеке бас тазалығы және күн тәртібі	7.1.2.1 өз денсаулығына қатерлі жайттарды анықтай алу
4. Жеңіл атлетика	Жүру	7.4.1.1 жүру техникасын дамыту
	Жүгіру	7.4.2.1 жүгіру техникасын дамыту
	Лақтыру	7.4.3.1 лақтыру техникасын дамыту
	Секіру	7.4.4.1 секіру техникасын дамыту
7. Спорттық ойындар	Волейбол	7.7.1.1 орнында тұрып допты жоғарыдан беру 7.7.1.2 артқы шептің ойыншысы шабуылшыны сақтандыру кезінде қорғаныста ойнай алу
	Баскетбол	7.7.2.1 секіріп допты себетке бір және екі қолмен лақтыра алу 7.7.2.2 төреші допты жақтау сызықтан лақтырғанда команда ойыншысымен және қарсыласпен өзара әрекеттесе алу

	Теннис	7.7.3.1 қозғалыс кезінде (алдыға, артқа, солға, оңға) теннис добын қалақшада ұстап тұра алу
	Футбол	7.7.4.1 қарсыластан допты тартып алу (қағып жіберу арқылы, допты табанмен басу арқылы)
2-тоқсан		
2. Гимнастика	Дене сымбатын қалыптастыруға және жалпақ табандылықтың алдын алуға бағытталған жаттығулар	7.2.1.1 гимнастикалық қабырғамен жанына, жоғары және төмен қимылдағанда дененің дұрыс қалпын сақтай алу
	Кеңістікті бағдарлауды және қимылдардың дәлдігін дамытуға арналған жаттығулар	7.2.2.1 көзбен бақылай отырып және бақыламай кез-келген бастапқы қалыптан дененің дұрыс қалпын ұстай алу
	Тыныс жаттығулары	7.2.3.1 қолын белге қойып, қолдарын артқа, жанына, жоғары қарай әртүрлі қимылдатып жүрген кезде тыныс алуды сақтау
	Өрмелеу және асып түсу	7.2.4.1 көлденең сатымен өрмелеудің кезекпен қол мен аяқты алмастыру әдісін қолдану
	Құралдармен орындалатын жаттығулар	7.2.5.1 үлкен теннис добын бір қолмен жоғары, жерге және қабырғаға лақтыра алу, оны бір қолмен қағып алу 7.2.5.2 жұптасып кіші допты 6-8 м қашықтықтан бір мезетте бір-біріне лақтыра алу 7.2.5.3 гимнастикалық таяқшаны көтеріп тұрған аяқ тізесінің астымен бір қолынан екіншісіне бере алу
3. Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар	Тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамытуға бағытталған ойындар	7.3.1.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамытуға бағытталған ойындар кезінде өз әрекеттерін үйлестіре алу
	Кедергілерден өтуге арналған ойындар	7.3.2.1 кедергілерден өтуге арналған ойындар кезінде өз әрекеттерін үйлестіре алу
	Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындар	7.3.3.1 кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындар кезінде өз әрекеттерін үйлестіре алу
3-тоқсан		
6. Шаңғы дайындығы	Шаңғымен жүру адымдарын бекітуге арналған жаттығулар	7.6.1.1 шаңғымен алма-кезек екі адымды жүріспен жүрген кезде аяқ-қол қозғалысын үйлестіре алу
	Жылдамдық пен шыдамдылықты дамытуға арналған жаттығулар	7.6.2.1 көтерілу мен түсу техникасының үйренген элементтерін орындау
5. Ұлттық және зияткерлік ойындар	Тоғыз құмалақ	7.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынының бірнеше комбинацияларын білу
	Асық	7.5.2.1 асық ойынының бірнеше комбинацияларын білу
	Дойбы	7.5.3.1 дойбы ойынының бірнеше комбинацияларын білу

	Шахмат	7.5.4.1 шахмат ойынының бірнеше комбинацияларын білу
7.Спорттық ойындар	Волейбол	7.7.1.1 орнында тұрып допты жоғарыдан беру 7.7.1.2 артқы шептің ойыншысы шабуылшыны сақтандыру кезінде қорғаныста ойнай алу
	Баскетбол	7.7.2.1 секіріп допты себетке бір және екі қолмен лақтыра алу 7.7.2.2 төреші допты жақтау сызықтан лақтырғанда команда ойыншысымен және қарсыласпен өзара әрекеттесе алу
	Теннис	7.7.3.1 қозғалыс кезінде (алдыға, артқа, солға, оңға) теннис добын қалақшада ұстап тұра алу
	Футбол	7.7.4.1 қарсыластан допты тартып алу (қағып жіберу арқылы, допты табанмен басу арқылы)
4-тоқсан		
4. Жеңіл атлетика	Жүру	7.4.1.1 жүру техникасын дамыту
	Жүгіру	7.4.2.1 жүгіру техникасын дамыту
	Лақтыру	7.4.3.1 лақтыру техникасын дамыту
	Секіру	7.4.4.1 секіру техникасын дамыту
7.Спорттық ойындар	Волейбол	7.7.1.1 орнында тұрып допты жоғарыдан беру 7.7.1.2 артқы шептің ойыншысы шабуылшыны сақтандыру кезінде қорғаныста ойнай алу
	Баскетбол	7.7.2.1 секіріп допты себетке бір және екі қолмен лақтыра алу 7.7.2.2 төреші допты жақтау сызықтан лақтырғанда команда ойыншысымен және қарсыласпен өзара әрекеттесе алу
	Теннис	7.7.3.1 қозғалыс кезінде (алдыға, артқа, солға, оңға) теннис добын қалақшада ұстап тұра алу
	Футбол	7.7.4.1 қарсыластан допты тартып алу (қағып жіберу арқылы, допты табанмен басу арқылы)

4) 8-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Дене шынықтыру туралы білім. Салауатты өмір салты туралы білім жүйесі	Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	8.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт құрал-жабдықтарында жұмыс істегенде қауіпсіздік техникасын сақтау
	Жеке бас тазалығы және күн тәртібі	8.1.2.1 ой және дене еңбегін алмастыру тәртібін сақтау
4. Жеңіл атлетика	Жүру	8.4.1.1 жүрудің әртүрлі техникаларын қолдану

	Жүгіру	8.4.2.1 жүгірудің әртүрлі техникаларын қолдану
	Лақтыру	8.4.3.1 лақтырудың әртүрлі техникаларын қолдану
	Секіру	8.4.4.1 секірудің әртүрлі техникаларын қолдану
7. Спорттық ойындар	Волейбол	8.7.1.1 допты төменнен тура беру кезінде үйренген дағдыларын қолдану 8.7.1.2 допты кеудемен құлап төменнен қабылдай алу
	Баскетбол	8.7.2.1 үйренген ойын амалдарын біріктіріп қолдану: орнында допты екі қолмен тосып алу - допты оң және сол қолмен тура алып жүру - допты себетке екі қолмен жақын қашықтықтан лақтыру
	Теннис	8.7.3.1 бір орында тұрып және қозғалыста теннис добын вертикальды соғуды қолдану
	Футбол	8.7.4.1 футбол ойнаудың үйренген дағдыларын қолдану
2- тоқсан		
2. Гимнастика	Дене сымбатын қалыптастыруға және жалпақ табандылықтың алдын алуға бағытталған жаттығулар	8.2.1.1 бір орында тұрып секіру кезінде дұрыс дене қалпын көрсете алу
	Кеңістікті бағдарлауды және қимылдардың дәлдігін дамытуға арналған жаттығулар	8.2.2.1 құралдармен жасалатын жаттығуларды бір орында және қозғалыста орындау кезінде дененің дұрыс қалпын ұстай білу
	Тыныс жаттығулары	8.2.3.1 қимыл сипатына сәйкес тыныстың тереңдігі мен қарқынын ерікті түрде өзгертуді орындай алу
	Өрмелеу және асып түсу	8.2.4.1 көлбеу 40° бұрышпен қойылған гимнастикалық орындыққа таянып отырып өрмелеу әдісін қолдану
	Құралдармен орындалатын жаттығулар	8.2.5.1 жүріп келе жатып нығыздалған допты жоғары лақтырып, оны тосып алу 8.2.5.2 қолына допты ұстап тұрып, қолдың әртүрлі қалпын және қимылдарын орындай отырып, тұлғаны еңкейте және бұра алу 8.2.5.3 гимнастикалық таяқшаны арқа жағында қолдың шынтақ буынының астында ұстап тұрып, тұлғаны еңкейте алу 8.2.5.4 еденде жатқан секіртпені аяқ саусақтарымен табанның астына жинай алу
3. Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар	Тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамытуға бағытталған ойындар	8.3.1.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігі дағдыларын дамыту
	Кедергілерден өтуге арналған ойындар	8.3.2.1 кедергілерден өту дағдыларын дамыту

	Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындар	8.3.3.1 кеңістікті бағдарлау дағдыларын дамыту
3-тоқсан		
6. Шаңғы дайындығы	Шаңғымен жүру адымдарын бекітуге арналған жаттығулар	8.6.1.1 шаңғымен алма-кезек екі адымды жүріспен қозғалған кезде бір аяқты тіреп сырғуды үйрену және орындай алу
	Жылдамдық пен шыдамдылықты дамытуға арналған жаттығулар	8.6.2.1 түсу техникасының үйренген элементтерін орындау
5. Ұлттық және зияткерлік ойындар	Тоғыз құмалақ	8.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынының әрүрлі кезеңдерін үйрену
	Асық	8.5.2.1 асық ойынының әрүрлі кезеңдерін үйрену
	Дойбы	8.5.3.1 дойбы ойынының әрүрлі кезеңдерін үйрену
	Шахмат	8.5.4.1 шахмат ойынының әрүрлі кезеңдерін орындау
7. Спорттық ойындар	Волейбол	8.7.1.1 допты төменнен тура беру кезінде үйренген дағдыларын қолдану 8.7.1.2 допты кеудемен құлап төменнен қабылдай алу
	Баскетбол	8.7.2.1 үйренген ойын амалдарын біріктіріп қолдану: орнында допты екі қолмен тосып алу - допты оң және сол қолмен тура алып жүру - допты себетке екі қолмен жақын қашықтықтан лақтыру
	Теннис	8.7.3.1 бір орында тұрып және қозғалыста теннис добын вертикальды соғуды қолдану
	Футбол	8.7.4.1 футбол ойнаудың үйренген дағдыларын қолдану
4-тоқсан		
4. Жеңіл атлетика	Жүру	8.4.1.1 жүрудің әртүрлі техникаларын қолдану
	Жүгіру	8.4.2.1 жүгірудің әртүрлі техникаларын қолдану
	Лақтыру	8.4.3.1 лақтырудың әртүрлі техникаларын қолдану
	Секіру	8.4.4.1 секірудің әртүрлі техникаларын қолдану
7. Спорттық ойындар	Волейбол	8.7.1.1 допты төменнен тура беру кезінде үйренген дағдыларын қолдану 8.7.1.2 допты кеудемен құлап төменнен қабылдай алу
	Баскетбол	8.7.2.1 үйренген ойын амалдарын біріктіріп қолдану: орнында допты екі қолмен тосып алу - допты оң және сол қолмен тура алып жүру - допты себетке екі қолмен жақын қашықтықтан лақтыру
	Теннис	8.7.3.1 бір орында тұрып және қозғалыста теннис добын вертикальды соғуды қолдану
	Футбол	8.7.4.1 футбол ойнаудың үйренген дағдыларын қолдану

5) 9-сынып:

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/ мерзімді жоспардың	Ұзақ	Оқыту мақсаттары
--------------------------------	------------------------------	------	------------------

	мазмұны	
1- тоқсан		
1. Дене шынықтыру туралы білім. Салауатты өмір салты туралы білім жүйесі	Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	9.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында дәрігерге дейінгі алғашқы көмек көрсету нұсқауын білу
	Жеке бас тазалығы және күн тәртібі	9.1.2.1 өзін-өзі қадағалауды және бақылауды жүзеге асыра алу
4. Жеңіл атлетика	Жүру	9.4.1.1 жүру техникасын машықтау
	Жүгіру	9.4.2.1 жүгіру техникасын өз бетімен машықтау
	Лақтыру	9.4.3.1 лақтыру техникасын машықтау
	Секіру	9.4.4.1 секіру техникасын машықтау
7. Спорттық ойындар	Волейбол	9.7.1.1 алдыға және оңға қозғалғаннан кейін допты жоғарыдан беруді үйренген дағдыларын қолдану
	Баскетбол	9.7.2.1 допты оң және сол қолмен алып жүру техникасын пайдалану және орындау – адымдап тоқтау - допты себетке бір қолмен жақын қашықтықтан лақтыру
	Теннис	9.7.3.1 үстел теннисіндегі техникалық амалдарды бекітуге және жетілдіруге бағытталған жаттығуларды пайдалану
	Футбол	9.7.4.1 футбол ойнаудың үйренген дағдыларын қолдану
2- тоқсан		
2. Гимнастика	Дене сымбатын қалыптастыруға және жалпақ табандылықтың алдын алуға бағытталған жаттығулар	9.2.1.1 өкшемен, табанның сыртқа және ішкі қырымен жүруді жетілдіру
	Кеңістікті бағдарлауды және қимылдардың дәлдігін дамытуға арналған жаттығулар	9.2.2.1 құралдармен жасалатын жаттығуларды бір орында және қозғалыста орындау кезінде дененің дұрыс қалпын көрсете алу
	Тыныс жаттығулары	9.2.3.1 ырғақты қимылдарды орындау кезінде ұзақтығы бойынша әртүрлі тыныс алу мен тыныс шығаруды орындай алу
	Өрмелеу және асып түсу	9.2.4.1 кедергілер алаңында әртүрлі жабдықтардан әртүрлі тәсілдермен өрмелеу және асып түсуді көрсету
	Құралдармен орындалатын жаттығулар	9.2.5.1 нығыздалған допты жоғары бастың үстімен бір қолдан екінші қолға лақтыра алу 9.2.5.2 нығыздалған допты тізенің арасына қысып екі аяқпен секіре алу 9.2.5.3 гимнастикалық таяқшаны арқа жағында қолдың шынтақ буынының астында ұстап тұрып, тұлғаны бұра алу 9.2.5.4. секіртпені екі бүктеп, бір және екі қолмен ұстап

		тұрып, оны фронтальды, бүйір және көлденең жазықтықтарда шеңбермен айналдыра алу
3. Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар	Тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамытуға бағытталған ойындар	9.3.1.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігі дағдыларын қолдану
	Кедергілерден өтуге арналған ойындар	9.3.2.1 кедергілерден өту дағдыларын қолдану
	Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындар	9.3.3.1 кеңістікті бағдарлау дағдыларын қолдану
3- тоқсан		
6. Шаңғы дайындығы	Шаңғымен жүру адымдарын бекітуге арналған жаттығулар	9.6.1.1 қашықтық арасы 100м дейін ойлы-қырлы жермен жүріп өту кезінде бір мезгілдегі екі адымды жүріс техникасын көрсету
	Жылдамдық пен шыдамдылықты дамытуға арналған жаттығулар	9.6.2.1 шаңғымен көтерілу техникасының үйренген негіздерін орындау
5. Ұлттық және зияткерлік ойындар	Тоғыз құмалақ	9.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынынан алған дағдыларын қолдану
	Асық	9.5.2.1 асық ойынынан алған дағдыларын қолдану
	Дойбы	9.5.3.1 дойбы ойынынан алған дағдыларын қолдану
	Шахмат	9.5.4.1 шахмат ойынынан алған дағдыларын қолдану
7. Спорттық ойындар	Волейбол	9.7.1.1 алдыға және оңға қозғалғаннан кейін допты жоғарыдан беруді үйренген дағдыларын қолдану
	Баскетбол	9.7.2.1 допты оң және сол қолмен алып жүру техникасын пайдалану және орындау – адымдап тоқтау - допты себетке бір қолмен жақын қашықтықтан лақтыру
	Теннис	9.7.3.1 үстел теннисіндегі техникалық амалдарды бекітуге және жетілдіруге бағытталған жаттығуларды пайдалану
	Футбол	9.7.4.1 футбол ойнаудың үйренген дағдыларын қолдану
4- тоқсан		
4. Жеңіл атлетика	Жүру	9.4.1.1 жүру техникасын машықтау
	Жүгіру	9.4.2.1 жүгіру техникасын өз бетімен машықтау
	Лақтыру	9.4.3.1 лақтыру техникасын машықтау
	Секіру	9.4.4.1 секіру техникасын машықтау
7. Спорттық ойындар	Волейбол	9.7.1.1 алдыға және оңға қозғалғаннан кейін допты жоғарыдан беруді үйренген дағдыларын қолдану
	Баскетбол	9.7.2.1 допты оң және сол қолмен алып жүру техникасын пайдалану және орындау – адымдап тоқтау - допты себетке бір қолмен жақын қашықтықтан лақтыру
	Теннис	9.7.3.1 үстел теннисіндегі техникалық амалдарды бекітуге және жетілдіруге бағытталған жаттығуларды пайдалану

	Футбол	9.7.4.1 футбол ойнаудың үйренген дағдыларын қолдану
--	--------	---

б) 10-сынып:

б-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Дене шынықтыру туралы білім. Салауатты өмір салты туралы білім жүйесі	Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	10.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында соғылу мен жарақат кезінде алғашқы көмек көрсете алу
	Жеке бас тазалығы және күн тәртібі	10.1.2.1 салауатты өмір салтының денсаулыққа тигізетін әсерін өз үлгісімен көрсете алу
4. Жеңіл атлетика	Жүру	10.4.1.1 үйренген жүру дағдыларын бекіту
	Жүгіру	10.4.2.1 үйренген жүгіру дағдыларын бекіту
	Лақтыру	10.4.3.1 үйренген лақтыру дағдыларын бекіту
	Секіру	10.4.4.1 үйренген секіру дағдыларын бекіту
7. Спорттық ойындар	Волейбол	10.7.1.1 допты 4(2) аймағынан белгілі бір аймаққа тордан асыра жоғарыдан беруді орындау техникасын пайдалану 10.7.1.2 допты белгілі бір аймаққа төменнен тура беруді орындау техникасын пайдалану
	Баскетбол	10.7.2.1 допты серіктесіне қозғалыста беру техникасын қолдану, допты жүргізіп келіп, себетке бір қолмен иықтан лақтыру 10.7.2.2 ойында серіктесінен допты алу үшін бос орын таңдауға бағытталған жеке тактикалық әрекеттер қолдану
	Теннис	10.7.3.1 бір орында тұрып және қозғалыста допты қалақшаның беткі және сыртқы жағымен вертикальды соғуды көрсету 10.7.3.2 допты беру, үстелге тиіп ыршыған допты тосып алу
	Футбол	10.7.4.1 допты игеру техникасын бекіту және үйлестіру қабілеттерін дамыту
2-тоқсан		
2. Гимнастика	Дене сымбатын қалыптастыруға және жалпақ табандылықтың алдын алуға бағытталған жаттығулар	10.2.1.1 екі табан арасына кіші допты қысып 2-3 рет секірудің үйренген дағдыларын пайдалану
	Кеңістікті бағдарлауды және қимылдардың дәлдігін дамытуға арналған жаттығулар	10.2.2.1 сапқа тұру, сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру кезінде берілген ара-қашықтықты анықтай білу және дұрыс орындай алу

	Тыныс жаттығулары	10.2.3.1 тыныс жаттығулары арқылы өкпе вентиляциясын жақсарту
	Өрмелеу және асып түсу	10.2.4.1 арқанмен өрмелеудің әртүрлі әдістерін тәжірибе жүзінде қолдану
	Құралдармен орындалатын жаттығулар	10.2.5.1 нығыздалған допты тізерлеп тұрып бастан асыра лақтыра алу 10.2.5.2 нығыздалған допты екі табанының арасына қысып бере алу 10.2.5.3 таяқша әртүрлі қалыпта болғанда, тұлғаны айналдыра алу 10.2.5.4 секіртепні алдыға және артқа айналдыра отырып, екі аяғымен, бір аяқтан екінші аяққа секіріп бір орында секіруді орындай алу
3. Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар	Тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамытуға бағытталған ойындар	10.3.1.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігі дағдыларын пайдалану
	Кедергілерден өтуге арналған ойындар	10.3.2.1 кедергілерден өту дағдыларын пайдалану
	Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындар	10.3.3.1 кеңістікті бағдарлау дағдыларын пайдалану
3- тоқсан		
6. Шаңғы дайындығы	Шаңғымен жүру адымдарын бекітуге арналған жаттығулар	10.6.1.1 бір мезгілдегі екі адымды жүріспен баяу қозғалғанда ырғақты сактай алу
	Жылдамдық пен шыдамдылықты дамытуға арналған жаттығулар	10.6.2.1 шаңғымен түсу техникасының үйренген негіздерін білу және орындау
5. Ұлттық және зияткерлік ойындар	Тоғыз құмалақ	10.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынынан алған дағдыларын пайдалану
	Асық	10.5.2.1 асық ойынынан алған дағдыларын пайдалану
	Дойбы	10.5.3.1 дойбы ойынынан алған дағдыларын пайдалану
	Шахмат	10.5.4.1 шахмат ойынынан алған дағдыларын пайдалану
7. Спорттық ойындар	Волейбол	10.7.1.1 допты 4(2) аймағынан белгілі бір аймаққа тордан асыра жоғарыдан беруді орындау техникасын пайдалану 10.7.1.2 допты белгілі бір аймаққа төменнен тура беруді орындау техникасын пайдалану
	Баскетбол	10.7.2.1 допты серіктесіне қозғалыста беру техникасын қолдану, допты жүргізіп келіп, себетке бір қолмен иықтан лақтыру 10.7.2.2 ойында серіктесінен допты алу үшін бос орын таңдауға бағытталған жеке тактикалық әрекеттер қолдану
	Теннис	10.7.3.1 бір орында тұрып және қозғалыста допты қалақшаның беткі және сыртқы жағымен вертикальды соғуды көрсету 10.7.3.2 допты беру, үстелге тиіп ыршыған допты тосып

		алу
	Футбол	10.7.4.1 допты игеру техникасын бекіту және үйлестіру қабілеттерін дамыту
4-тоқсан		
4. Жеңіл атлетика	Жүру	10.4.1.1 үйренген жүру дағдыларын бекіту
	Жүгіру	10.4.2.1 үйренген жүгіру дағдыларын бекіту
	Лақтыру	10.4.3.1 үйренген лақтыру дағдыларын бекіту
	Секіру	10.4.4.1 үйренген секіру дағдыларын бекіту
7. Спорттық ойындар	Волейбол	10.7.1.1 допты 4(2) аймағынан белгілі бір аймаққа тордан асыра жоғарыдан беруді орындау техникасын пайдалану 10.7.1.2 допты белгілі бір аймаққа төменнен тура беруді орындау техникасын пайдалану
	Баскетбол	10.7.2.1 допты серіктесіне қозғалыста беру техникасын қолдану, допты жүргізіп келіп, себетке бір қолмен иықтан лақтыру 10.7.2.2 ойында серіктесінен допты алу үшін бос орын таңдауға бағытталған жеке тактикалық әрекеттер қолдану
	Теннис	10.7.3.1 бір орында тұрып және қозғалыста допты қалақшаның беткі және сыртқы жағымен вертикальды соғуды көрсету 10.7.3.2 допты беру, үстелге тиіп ыршыған допты тосып алу
	Футбол	10.7.4.1 допты игеру техникасын бекіту және үйлестіру қабілеттерін дамыту

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 12-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№115 бұйрығына 452-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Ым-ишараттық сөйлеу тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Ым-ишараттық сөйлеу тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. "Ым-ишараттық сөйлеу тілі" пәнінің мақсаты - ауызекі байланыста қиындықтар туындағанда, есту бұзылысы бар адам қоғамда еркін қарым-қатынас жасау үшін 5-10 сыныптың естімейтін білім алушыларында ым-ишараттық сөйлеу тілін қалыптастыру.

3. "Ым-ишараттық сөйлеу тілі" пәнінің міндеттері:

1) ым-ишара және ауызекі тыңдалған немесе оқылған мәтін түрінде, әңгімелесудің негізгі мазмұнын жеткізуге және түсінуге үйрету;

2) ым-ишара тілінде айтушының көзқарасымен қалай ұсынылғандығына қорытынды жасау, анықтауға үйрету;

3) ым-ишараттық сөйлеу тілінің нормасын сақтай отырып, пікірталас тақырыптарын түсінуге және оны талқылауға қатысуға үйрету;

4) ым-ишараттық сөйлеу тілі көмегімен эмоция және өз ойымен бөлісу, тыңдағанын және оқығанын пайымдау біліктілігін дамыту;

5) ым-ишара көмегімен логикалық кезектілікті сақтай отырып, өз көзқарасын дәлелдеуге үйрету;

6) ым-ишара түрінде қарым-қатынас орнату және берілген тақырыпқа сай өз ойын логикалық дәлелдеу, байланысты өздігінен құрастыру;

7) ауызекі және ым-ишараттық сөйлеу тілі көмегімен сөйлеу тілі қарым-қатынасының түрлі тәсілдерін пайдалана отырып, диалогқа қатысу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. Естімейтіндердің қатарына табиғи жолмен дамитын ауызша сөйлеу тілі мүмкін болмайтын туылғаннан немесе кейіннен пайда болған естімеушілік, естудің тұрақты екіжақты бұзылысы бар балалар; арнайы жүйелі психологиялық-педагогикалық көмексіз олардың ары қарайғы психофизиологиялық дамуы өзінше ерекшеленеді, соның салдарынан әлеуметтік бейімделу айтарлықтай шектеледі.

5. Естімейтіндерді ым-ишараттық сөйлеу тіліне оқыту тұжырымдамасы мына әдістемелік негізден тұрады:

1) тіл мен сөйлеу тілінің бірлігі;

2) есту депривациясы бар тұлғалардың эмоционалды-танымдық дамуында ым-ишара сөйлеу тілінің маңызы;

3) сенсорлы қалыпты және естуі бұзылған балалардың ауызша және ым-ишараттық сөйлеу тілін меңгерудің жалпы лингвистикалық заңдылықтары;

4) құрылымдық лингвистика жағынан Ым-ишараттық сөйлеу тілін талдау қағидасы;

5) ым-ишара сөйлеу тілінде жай және күрделі пайымдаулардың ерекшелігі.

6. Ым-ишара, коммуникация дағдыларын толыққанды меңгеру үшін келесі оқу жағдайлары ұйымдастырылады:

1) білім алушылардың тұлға болып қалыптасып, дамуына және сапалы білім алуына мүмкіндік беретін, әлеуметтік тәжірибесін кеңейтіп, естуі қалыпты ересектер мен құрдастарының арасында өзара қарым-қатынаста іскерлік және эмоционалды жайлы атмосфера орнату;

2) коммуникативті аймақты кеңейту мақсатымен білімді ұйымдастыру шектен шығатын білім кеңістігінің біртіндеп өсуі;

3) әртүрлі қолжетімді қызмет түрлеріне қатысуға жұмылдыру, қарым-қатынас процесінде белсенділікке, естімейтін білім алушылардың ынтасын дамытуға жағдай жасау;

4) жетістікті бағалау және оқытуды ұйымдастыруда оқу материалдарын меңгеру, ақпаратты ым-ишара түрінде өңдеу және қабылдау ерекшелігін тіркеу;

5) білім алушылардың әлеуметтік мәдени ортасын және оның түсінігінің фрагменттік, бірмағыналығын, ситуативтілігін еңсеру;

6) естімейтін білім алушылардың ұғынуына, бақылау, әрекет, таңданудан тұратын жеке өмірлік тәжірибенің жанамалығына арнайы көмек;

7) көңіл-күй, мотив, жағдай, адамдар арасындағы өзара байланысты түсінуді дамытатын арнайы көмек;

8) белгілі мәнмәтінде барлық коммуникативті жағдайларда ым-ишараттық сөйлеу тілін білім алушылардың қолдану біліктілігін дамыту, ым-ишараттық сөйлеу тілін жүйелі және мақсатқа бағдарлап оқыту;

9) қарым-қатынас процесінде ым-ишараттық сөйлеу тілі құралдарын және қажет болған жағдайда дактилологияны қолдану;

10) білім алушылардың өзіндік танымдық, әлеуметтік мәдени және коммуникативті қажеттіліктерді жүзеге асыру мақсатында вербальды және вербальсыз құралдарды қолдану.

7. Естімейтін білім алушылардың ым-ишара сөйлеу тілінің дамуы сурдопедагогиканың мына дидактикалық қағидаларына негізделеді:

1) білімнің жеке бағдарлық тұжырымдамасына өтуді білдіретін оқытудың ізгілендіру қағидасы;

2) білімнің түрлі қажеттілігін қанағаттандыруға бағытталған мектепке сәйкес естімейтін білім алушылардың жеке ерекшелігін дамытуға және білім деңгейіне бейімдеу қағидасы; көру қабілеті бұзылған, психикалық дамуы тежелген, есту қабілеті бұзылған білім алушыларға түрлі әдіс-тәсілдерді қолдану;

3) оқытуды жекешелендіру және саралау қағидасы естімейтін білім алушылардың ата-аналарымен бірге өзіне оңтайды оқу жолын таңдауға мүмкіндік береді;

4) оқытудың ауызша құралдары және көрнекілік қағидасы жинақтау мақсатында бақылауды ұйымдастыруға, қорытындыны, жаңа түсініктерді қалыптастыру негізінде сезімтал бейнені жалпылау және жүйелеу, оқу-тәрбие процесінің ережелеріне сай бағытталған;

5) естімейтін білім алушылардың жеке тұлғалық дамуына жол ашатын, ауызша рәсімдеу ақпаратын қабылдауға мүмкіндік беретін ана тілі мен ғылым негізін меңгеру қағидасы;

6) естімейтін білім алушының өзіне айтылған сөйлеу тілін еркін түсінуге және қоршаған адамдарға түсінікті етіп сөйлеу біліктілігін жеткілікті дамытуға ауызша сөйлеу тілімен бірге естіп қабылдауды дамытуды қарқындату қағидасы;

7) сөйлеу тілі қарым-қатынасын белсендіру қағидасы естімейтін білім алушылардың біріккен қызметін ұйымдастыруға психологиялық-педагогикалық тәсілдерді жүзеге асырудың қажеттілігін ескереді және ауызша сөйлеу тілі негізінде қарым-қатынас қажеттілігін шақыратын жағдайларды үлгілеуді болжайды. Білім алушыларды қарым-қатынастың түрлі тәсілдерін қалыптастырып арнайы оқыту оқу-тәрбиелік жұмыстың әлеуметтік жүріс-тұрысы түрінде жүзеге асырылады;

8) әрекеттік ықпал қағидасы әрекет білімді қалыптастыру процесі ретінде қарастырылатын, естімейтін білім алушылардың тұлғасын қалыптастыруға түзете-дамытушылық бағыттылықты қамтамасыз ететін естімейтін білім алушыларды заманауи оқыту жүйесіне бағытталған негізді құрайды.

8. Ым-ишараттық сөйлеу тілімен жұмыс процесі есту қабілеті бұзылған білім алушылардың сөйлеу тіліне оқытудың келесі қағидаларына негізделеді:

1) коммуникативті бағыттылықты қамтамасыз ету, сабақта немесе сабақтан тыс тәжірибелік әрекет түрлерімен, танымдық, ойынмен байланысты сөйлеу тілі тәжірибесінің кеңеюі үшін жағдай жасау;

2) ым-ишара лексикасын, фразаларын түсінуді қамтамасыз ету және оны өзінің белсенді сөйлеу тілінде қолдануға біртіндеп өту;

3) қарым-қатынастың күрделі түрлерін (сипаттау, баяндау, талқылау, түсіндіру) меңгеру үшін алдымен қарым-қатынастың қозғаушы түріне оқыту;

4) ситуативті сөйлеу тілін әлдеқайда дерексіз және күрделі (көрнекілікке емес, керісінше сөйлеу тілі материалдарын меңгеруге сүйенетін) мәнмәтін түріне өтуді қолдану;

5) ым-ишараттық сөйлеу тілін қолдану арқылы сөйлеу тілі дағдыларын өңдеудің кезектілігі;

6) ым-ишараттық сөйлеу тілі көмегімен ойын және сезімін өздігінен білдіруді максимальды белсендіру.

9. Ым-ишараттық сөйлеу тіліне оқыту процесінде естімейтіндер бір-бірімен калькалаушы ым-ишараттық сөйлеу тілі және ұлттық Ым-ишараттық сөйлеу тілі құралы деп аталатын екі сөйлеу тілі жүйесін қолдану қажеттілігін көздейді.

10. Калькалаушы ым-ишараттық сөйлеу тілі (бұдан әрі - ҚЫИСТ) – айтушының ауызша сөйлеу тілін ым-ишарат сүйемелдейтін қарым-қатынас жүйесі. Естімейтіндер көп жағдайда сөзді дауыссыз айтады. ҚЫИСТ ым-ишараты сөздің баламасы ретінде, ал оның кезектілігі жай сөйлемде сөздердің орнына сәйкестендіріледі. Лексикада ҚЫИСТ ым-ишараты негізгі екі топқа бөлінеді: қазақша ым-ишараттық сөйлеу тіліне кіретін; тек ҚЫИСТ қатысты ым-ишарат (дактильді әліппе көмегімен айтылатын – дактильді сөздер; бірнеше дактиль мен ым-ишараттан тұратын лексема).

11. ҚЫИСТ жүзеге асыру білім алушылардың қазақ тілді меңгеру деңгейін жоғарылату негізінде мүмкін болады. Білім алушылардың ауызша сөйлеу тілін дамыту міндеті сабақта және сабақтан тыс шараларда іске асырылады.

12. ҚЫИСТ дамытудың негізгі міндеті – сөздік қорды кеңейту, сыныптан тыс шараларда (ым-ишараттық сөйлеу тілі үйірмесі), ым-ишараттық сөйлеу тілі сабағында түсіну және оны білдіру құралдарын белгілі ортада қалыптастыру.

13. Қазақша ым-ишараттық сөйлеу тілі–қазақша ым-ишараттық сөйлеу тілі құралдарының көмегімен жүзеге асырылатын қарым-қатынас құралы ҚЫИСТ – өзіндік лексика мен грамматикаға ие ерекше лингвистикалық жүйе.

14. ҚЫИСТ және ҚЫИСТ қарым-қатынаста әрқайсысының өз қызметі бар естіметін білім алушылармен түрлі жағдайда меңгеріледі. Бастапқыда естімейтін бала ҚЫИСТ меңгеріп және оны қарым-қатынаста кеңінен қолдана бастайды; қазақ тілін оқи келе ол ҚЫИСТ көшеді. Негізгі ым-ишара ҚЫИСТ келеді және ҚЫИСТ өте үлкен және тұрақты лексикалық классты құрайды.

15. "Ым-ишараттық сөйлеу тілі" сабақтарын құрудың негізгі қағидасы – тақырыптық. Жылдық оқу материалы Бағдарламада көрсетілген жеке тақырып түрінде жоспарланады. Тақырыптарды қазақ тілі, әдебиеті сабақтарының тақырыптық мазмұнымен байланысты, уақытқа байланысты немесе еркін түрде бөлуге болады.

16. Ым-ишараттық сөйлеу тілі сабағының үлгісі дәстүрлі, ақпараттық, көрнекілік, тәжірибелік тәсілдерді кеңінен қолдануға мүмкіндік береді.

17. Сабақтың ортасы грамматикалық тақырып, ым-ишараттық сөйлеу тілінде (пайымдауды түсіну және нәтижесі)жалпы пайымдау тәсілі болып табылады. Білім алушылар жазбаша және ауызша сөйлеу тіліндегі қателерді азайтатын ауызша сөйлеу тілі заңдылықтарын меңгеріп, ауызша сөйлеу тілі мен Ым-ишараттық сөйлеу тілі арасындағы ұқсастықтарды салыстырады.

18. "Ым-ишараттық сөйлеу тілі" сабақтарында қолданылатын жаттығулардың коммуникативті артықшылығы болу. Сондықтан да оны тек жай тақырыптық емес, ситуативті-тақырып негізінде құрастыру.

19. Сөйлеу тілі ым-ишарасын айқын, нақты білдіру керек, содан соң түрлі фразаларда, әңгімелесуде әр тақырыптың аяғында қолдану меңгеру.

20. Ым-ишараттық сөйлеу тілін меңгеру жұмысының түрлері: сөйлеу тілі ым-ишарасын білу және көрсету, әңгімелесу, берілген тақырып бойынша әңгімелеу, ауызша сөйлеу тілін ым-ишараттық сөйлеу тіліне алмастыру, ым-ишараттық сөйлеу тілін ауызша сөйлеу тіліне алмастыру, жеке тапсырмалар, жобалар, пікір алмасу.

21. Оқу материалы білім алушылардың жеке мүмкіндігіне сай құрастырылады: сөйлеу тілі дағдылары, көріп есте сақтаудың дамуы, қол саусақтарының икемділігі. Жаңа материалға өткен тақырыпты толықтай меңгерген соң ғана өту, ауызекі-тұрмыстық сөйлеу тілінде таныс ым-ишараттарды үнемі қайталау және бекіту.

22. Ым-ишара көріп қабылданады, сондықтан ым-ишараттық сөйлеу тіліне оқытуда көрнекілік қағидасын белсенді қолдану маңызды. Оқытудың көрнекілік сипаты сөздік материалдарлы қабылдауды, есте сақтауды қамтамасыз етеді.

23. Қорытынды бақылау жылдың төртінші тоқсанының соңында жүргізіледі. Педагогпен білім алушылардың жетістігі еркін картада бекітілген, оқу жылында бақыланған сыныптағы әр білім алушының жетістігі мен даму динамикасы талданады.

24. Бағалау шарасымен алынған мәліметтер, дағды мен біліктілікті меңгеру процесінде болған қиындықтарды уақытында шешуге мүмкіндік береді. Педагог естімейтін білім алушыларға жеке көмек көрсету тәсілдері мен мазмұнын анықтауға мүмкіндік алады.

25. Сипаттама бағалау даму деңгейін анықтап қана қоймай, білім алушымен әріқарай жұмысты көздейді.

26. Одан бөлек, педагог коммуникативті біліктіліктің даму деңгейін бағалайды:

1) жоғарғы деңгей ым-ишараттық сөйлеу тілі арқылы қоршаған адамдармен белсенді қарым-қатынасқа түсумен сипатталады; ым-ишараттық сөйлеу тілінен ауызша сөйлеу тіліне жеңіл өтеді;

2) орташа деңгей ым-ишара көмегімен қарым-қатынастың жеткіліксіздігімен, қарым-қатынастың вербальді емес құралдарын қолданудың шектеулігімен сипатталады;

3) төменгі деңгей ым-ишара түрінде қарым-қатынасқа түсуге деген қызығушылықтың жоқтығымен сипатталады.

27. Ым-ишараттық сөйлеу тілін дұрыс қолдану үшін естімейтін білім алушыларды ынталандыру үшін сөйлеу тілі ортасын ұйымдастыру. Оқу

процесінде және естімейтін білім алушылармен сабақта және мектептен тыс қарым-қатынаста ым-ишараттық сөйлеу тілін ұтымды қолдану. Ым-ишара ауызша сөйлеу тілінің баламасы ретінде қаралмау керек; оны қарым-қатынас жасаудың көмекші құралы ретінде және ауызша сөйлеу тілін меңгеруде қолдану.

28. Оқытушының ым-ишараттық сөйлеу тілі мәдениетті, эстетикалық, сауатты, эмоционалды бай және айқын болады.

29. Сабақта ым-ишара қолдану ережелері:

- 1) ым-ишара анық, нақты және аяқталған болуы шарт;
- 2) ым-ишара көлемі мақсатқа сай қолданылады;
- 3) ым-ишараны қолды белден жоғары ұстап қолдану,
- 4) шынтақты денеден 3 см. алшақ ұстау;
- 5) екі қолмен де ым-ишарат жасау;

б) мұғалім өзінің ым-ишарасын бақылап және өз қимылын білім алушылардың көзқарасымен көріп, өзінде вербальсыз рефлексияны дамытады.

30. Ым-ишараттық сөйлеу тілі оқу және түзетушілік пәндерінің кіріктірілуі арқылы жүзеге асырылады: "Қазақ тілі", "Қазақ әдебиеті", "Қазақ тілі және әдебиеті", "Өзін-өзі тану", "Естіп қабылдауды дамыту және ауызша сөйлеу тілін қалыптастыру", "Ауызекі-тұрмыстық сөйлеу тілі".

3-тарау. "Ым-ишараттық сөйлеу тілі" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

31. "Ым-ишараттық сөйлеу тілі" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 2) 6-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 3) 7-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 4) 8-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 5) 9-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 6) 10-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

32. "Ым-ишараттық сөйлеу тілі" пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

1) 1-бөлім "Қарым-қатынастың вербальді емес құралы";

2) 2-бөлім "Ым-ишараттық сөйлеу тілі көмегімен қарым-қатынас тәжірибесі".

33. "Қарым-қатынастың вербальді емес құралы" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері;
- 2) дактильді сөйлеу тілі;
- 3) сөздік жұмыс.

34. "Ым-ишараттық сөйлеу тілі көмегімен қарым-қатынас тәжірибесі" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну;

2) диалогқа қатысу.

35. Оқу тақырыптары: "Мен және менің отбасым", "Мамандық", "Техника", "Адамның денсаулығы", "Естімейтіндердің әлемі", "Бала коммуникация", "Спорт", "Әдеп", "Қауіпсіз өмір ережелері", "Менің елім Қазақстан", ұлттық сана "Мәңгілік ел", "Қазақстанның астанасы - Астана", "Туған өлкем", "Адам және қоғам өміріндегі еңбек", "Жер", "Жыл мезгілдері", "Уақыт", "Тірі табиғат", "Өсімдіктер", "Саңырауқұлақ", "Жануарлар", "Мемлекет және құрлық", "Экологиялық мәдениет", "Жансыз табиғат", "Ақпараттық технология", "Компьютерлік жүйе", "Өнер", "Құрылыс", "Әдебиет", "Бұқаралық ақпарат құралы", "Заманауи әлем жастары", "Математика".

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

36. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен ұсынылған. Кодтағы бірінші сан сыныпты, екінші мен үшінші сандар – бөлім мен бөлімшені, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4 кодындағы "6" – сынып, "2.1" – бөлімше, "4" – оқыту мақсатының реттік нөмірі.

37. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Қарым-қатынастың вербальсіз құралы":

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Үлгі-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	5.1.1.1 естімейтіндердің өмірінде ауызша және үлгі-ишараттық сөйлеу тілінің мағынасын түсіну 5.1.1.2 ауызша және үлгі-ишараттық сөйлеу тілінің айырмашығын білу 5.1.1.3 ҚЫИСТ ерекшеліктерін білу 5.1.1.4 ҚЫИСТ ерекшеліктерін білу 5.1.1.5 үлгі-ишара құрылымын (бағытын, орындалу орнын) білу 5.1.1.6 үлгі-ишара белгілерінің өзгеруіне құрылымдық элементтердің маңызын түсіну 5.1.1.7 үлгі-ишара	6.1.1.1 үлгі-ишараттық сөйлеу тілінің шығу тарихын білу 6.1.1.2 үлгі-ишара құрылымын білу (бағытын, орындалу орнын, қимыл сипатын, түр сипаты мен артикуляция) 6.1.1.3 ҚЫИСТ грамматикасын ың элементтерін білу 6.1.1.4 ҚЫИСТ және ҚЫИСТ түрінде хабар жеткізудің айырмашылықтарын талдау	7.1.1.1 мәнмәтінге орай үлгі-ишара нұсқасын ажырату 7.1.1.2 жағдаятпен үлгі-ишара элементтерінің құрылымдық байланысын білу 7.1.1.3 үлгі-ишара көмегімен қарым-қатынас процесінде мимиканың рөлін түсіну 7.1.1.4 қол мен дененің экспрессивті қимылдарын орындау және бақылау 7.1.1.5 белгілі материалда ауызша және үлгі-	8.1.1.1 мәнмәтінге байланысты (кеңістік жағдайы, әрекет тәсілі) үлгі-ишара өзгеріп отыратынын білу 8.1.1.2 субъективті-объективті қарым-қатынасқа, уақытқа, күшіне, жылдамдықна қарай орындаудың тәуелділігін білу 8.1.1.3	9.1.1.1 әр мемлекетте үлгі-ишараттық сөйлеу тілін қолданудың тәжірибесін білу 9.1.1.2 үлгі-ишараттық сөйлеу тілі жазу жүйесін (белгі, кодтама ережесін) білу 9.1.1.3 ауызша сөйлеу тіліне омоним болатын үлгі-ишарауқсастығын табу 9.1.1.4 кітап, уды білу	10.1.1.1 естімейтіндердің өмірлік әрекетінде орын алатын халықаралық және республикалық заңдарды білу 10.1.1.2 үлгі-ишараттық сөйлеу тілін жазбаша түрде кодпен жазуды білу 10.1.1.3 жазбаша сөйлеу тілінде үлгі-ишараттық сөйлеу тілін кодсыздандырды білу

<p>мағынасының жылдамдығына тәуелді екенін түсіну</p> <p>5.1.1.8 ым-ишараның әртүрлілігін (көрсеткіш, ырғақты, еліктеме) ажырату</p> <p>5.1.1.9 бір және екі қолмен берілетін ым-ишараны ажырату</p> <p>5.1.1.10 қарым-қатынастың әртүрінде ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктерін ажырату</p> <p>5.1.1.11 пайымдауларда ым-ишараны қолдану кезектілігін білу</p> <p>5.1.1.12 ым-ишара үйлесімділігін білу</p>	<p>6.1.1.5 заттардың белгілеріне және атауларына ым-ишараттық сөйлеу тілінің маңызын білу</p> <p>6.1.1.6 жағдаймен ым-ишара элементтерінің құрылым сапасының байланысын білу</p> <p>6.1.1.7 ым-ишара және сөздің құрылымын талдау</p> <p>6.1.1.8 ым-ишара өлеңдері мен әндерін орындау</p> <p>6.1.1.9 ым-ишараттық сөйлеу тілінің грамматикалық элементтерін білу</p> <p>6.1.1.10 ҚЫИСТ лексикасының құрылымын білу</p> <p>6.1.1.11 вербальді емес қарым-қатынас тәсілдерін (мимика, қарым-қатынас ара-қашықтығы, интонация, өзара байланыс) білу</p>	<p>ишара сөйлемдерін салыстыру</p> <p>7.1.1.6 мәнмәтінде ым-ишара компонентінің өзгерістерін анықтау</p> <p>7.1.1.7 сурдоаудармамен телебағдарламаларды талдау және көру</p> <p>7.1.1.8 ым-ишараттық сөйлеу тілі және сөздікті қолдану</p> <p>7.1.1.9 ҚЫИСТ ым-ишара компонентте рін еркін ажырату</p> <p>7.1.1.10 естімейтіндердің коммуникациялы қ қызметінде ҚЫИСТ және ҚЫИСТ ауызша қызметін білу</p>	<p>ишара аударма және тура-кері тәсілдерді меңгеру</p> <p>мақсатында ауызша және ым-ишараттық сөйлеу тілі көмегімен ақпарат беруді салыстыру</p> <p>8.1.1.4 сурдоаударма ашы мамандығы жөнінде білу</p>	<p>газет, өлең, мәтіннен алынған түрлі жағдайларда пәннің мағынасы үшін ым-ишара қолдану</p> <p>9.1.1.5 ым-ишара қарым-қатынасының Халықаралық жүйесі жөнінде білу</p> <p>9.1.1.6 ым-ишараттық сөйлеу тілінде баяндамамен шығу</p> <p>9.1.1.7 ұлттық ым-ишараттық сөйлеу тілі жөнінде түсінік қалыптастыру</p> <p>9.1.1.8 түсінік қалыптастыру</p> <p>9.1.1.8 ым-ишараттық сөйлеу тілін оқуды видеосабқта рды өздігінен</p> <p>9.1.1.9 локальды ым-ишара жүйесі жөнінде білу (отбасы, аудан, қала, субмәдениет)</p>	<p>10.1.1.4 қазақша фразеологизмдерге ым-ишара баламаларын таңдау</p> <p>10.1.1.5 түрлі мәнмәтінде лексикалық бірлікті қосу</p> <p>10.1.1.6 диалогтық және монологтық пайымдауларды шығармашылық құрамдастыру</p> <p>10.1.1.7 қазақша ым-ишараттық сөйлеу тілі диалектісі жөнінде түсінік қалыптастыру</p> <p>10.1.1.8 ым-ишара көркем аударма ерекшеліктері жөнінде түсінік қалыптастыру</p> <p>10.1.1.9 екітілділік (билингвизм) ауызша-ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну</p> <p>10.1.1.10 кәсіби ым-ишара жөнінде (дирижер, биржашы) түсінік қалыптастыру</p> <p>10.1.1.11</p>
--	---	---	---	---	--

					әртүрлі мемлекеттерде ым-ишараның юристік беделін білу
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	5.1.2.1 дактильдеу ережесін білу 5.1.2.2 әңгімелесушінің қолынан дактильдеуді оқу 5.1.2.3 дактильді сөйлеу тілінің маңызын және мағынасын түсіну 5.1.2.4 түрлі қарым-қатынас, оқу жағдайында дактильді сөйлеу тілі қызметін білу 5.1.2.5 әңгімелесушінің дактильдеу қателерін айту 5.1.2.6 өзіндік дактильдеудің анықтылығын, нақтылығын бақылау 5.1.2.7 ҚЫИСТ қолдану барысында дактильдеу ережесін білу	6.1.2.1 дактильді сөйлеу тілінің шығу тарихын білу 6.1.2.2 өзіндік дактильдеудің үйлесімділігін, анықтылығын бақылау 6.1.2.3 дактильдеуде орфографиялық қағидаларға сүйене отырып, ауызша сөйлеу тілінің нормасын сақтау 6.1.2.4 оқытушы тағайындаған тапсырмаларды қабылдауда сөйлеу тілі материалдарын ауызша-ым-ишарамен айту 6.1.2.5 жазылғанды тексеру және мәтінді алғаш оқудағы сөйлеу тілі материалын ауызша-дактильді айту	7.1.2.1 дактильді жүйенің жіктелуін білу 7.1.2.2 бастапқы әріптер және сөздердің үйлесімдігін дактильдеу ережесін сақтау 7.1.2.3 дактильдеу техникасын өзіндік өңдеу бойынша тапсырмаларды орындау 7.1.2.4 барлық дактилемаларды анық, нақты, жылдам, ауызша сөйлеу тіліне сәйкес орындау 7.1.2.5 сөйлеу тілінің кері материалын қолдануда дактильдеуді түсіру 7.1.2.6 дактильдеудің ережелерін сақтау: нақтылық, жылдамдық, әңгімелесумен арасындағы қашықтық	8.1.2.1 қарым-қатынас процесінде ауызша, дактильді байланыстың шегін ескеру 8.1.2.2 құрдастарым ен және ересектермен қарым-қатынасы қиындағанда, күрделі сөйлеу тілі материалын меңгерудегі қиындықтар да ғана дактильді сөйлеу тілін қолдану 8.1.2.3 күрделі қысқарған сөздерді айту мен дактильдеу ережелерін сақтау 8.1.2.4 халықаралық дактильді әліппені білу 8.1.2.5 кеңістіктік қарым-қатынасты өзгертетін ым-ишараны білу 8.1.2.6 қарым-	

				қатынасты пайымдау тәсілдерін білу 8.1.2.7 морфологиялық мағыналарды беру тәсілдерін білу 8.1.2.8 ҚЫИСТ синтаксистік бірлігінің құрылу ерекшелігін білу 8.1.2.9 ҚЫИСТ синтаксистік бірлігін құру ерекшелігін білу		
1.3 Сөздік жұмыс	5.1.3.1 адамдармен қарым-қатынаста қолданатын ым-ишаларды ажырату (жас ерекшелігі, жынысы, отбасылық жағдай, мамандығы) 5.1.3.2 "Мен және менің отбасым" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 5.1.3.3 "Қонақ", "Туған күн" жағдайларын бейнелеу 5.1.3.4 "Адам денсаулығы" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 5.1.3.5 "Баламалы қарым-қатынасы" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 5.1.3.6 "Қазақстан менің - Отаным"	6.1.3.1 "Қауіпсіздік ережелері" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 6.1.3.2 кеңістіктік заттарды білу үшін ым-ишараны қимылдарын білу 6.1.3.3 "Қазақстанның астанасы - Астана" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 6.1.3.4 "Тірі табиғат" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 6.1.3.5 "Спорт"	7.1.3.1 "Уақыт", "Жыл мезгілдері" тақырыптарында мәнмәтінніңым-ишарасын білу 7.1.3.2 "Өсімдіктер", "Саңырауқұлақ", "Жануарлар" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 7.1.3.3 "Әдеп" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 7.1.3.4 "Өнер" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 7.1.3.5 "Адам және қоғам өміріндегі еңбек тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 7.1.3.6 Кеміту мен талап	8.1.3.1 "Өнер" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 8.1.3.2 "Мұражайда" "Көрмеде" жағдайларын бейнелеу 8.1.3.3 "Жер" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 8.1.3.4 "Жансыз табиғат" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 8.1.3.5 "Туған өлке"	9.1.3.1 "Техника" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 9.1.3.2 "Бұқаралық ақпарат құралдары" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 9.1.3.3 "Экологиялық мәдениет" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 9.1.3.4 "Мемлекет және құрлық"	10.1.3.1 "Естімейтіндер әлемі" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 10.1.3.2 "Ақпараттық технология" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 10.1.3.3 "Әдебиет" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 10.1.3.4 "Заманауи әлем жастары" тақырыбындағы

<p>тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу</p> <p>5.1.3.7 "Мамандық" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу</p> <p>5.1.3.8 "Сыныпта", "Емханада", "Автобуста" жағдайларын бейнелеу</p> <p>5.1.3.9 әлеуметтік эмоцияны білдіретін (ұялу, ренжу, махаббат) ым-ишараны білу</p> <p>5.1.3.10 интеллектуалды эмоцияны білдіретін (таңдану, күдіктену, сенімділік) ым-ишарану білу</p> <p>5.1.3.11 адамдардың эмоционалды мағыналық тәсілдерін білу</p> <p>5.1.3.12 сұрақтарды білдіретін тәсілдерді білу</p>	<p>тақырыбындағы объективті мәнмәтіндеым-ишараны білу</p> <p>6.1.3.6 "Стадионда " тақырыбында жағдаяттарды құрастыру</p> <p>6.1.3.7 объективті қарым-қатынаста мағына беру</p> <p>6.1.3.8 объективті әрекет көмегімен мағыналық құралдарды білу</p> <p>6.1.3.9 көптік мағынаны білдіретін ым-ишараны білу</p> <p>6.1.3.10 әрекет мағынасын білдіретін ым-ишараны білу</p> <p>6.1.3.11 эмоция негіздерін (қорқыныш, өкпе, қуаныш) білдіретін ым-ишара</p> <p>6.1.3.12 пәндердің сапасын бағалау тәсілдерін ажырату</p> <p>6.1.3.13 жабдықтардың мағынасын беретін тәсілдерді ажырату</p>	<p>қарым-қатынасында мағына беру</p> <p>7.1.3.7 терістеуді білдіретін тәсілдерді ажырату</p> <p>7.1.3.8 әрекетті бағалау мағынасын білдіретін ым-ишараны білу</p> <p>7.1.3.9 уақыттық байланысты (тәулік уақыты, жыл мезгілі) білдіретін ым-ишараны білу</p> <p>7.1.3.10 кеңістіктік байланысты (әрекетке бағытталған, әрекет орнын) білдіретін ым-ишараны білу</p> <p>7.1.3.11 ым-ишара көмегімен сандық қарым-қатынасты білдіретін тәсілдерді білу</p>	<p>тақырыбында ағы мәнмәтіндеым-ишараны білу</p> <p>8.1.3.6 "Ежелгі дүние тарихы" тақырыбында ағы мәнмәтіндеым-ишараны білу</p> <p>8.1.3.7 түсініктерді жалпылайтын ым-ишараны білу</p> <p>8.1.3.8 терістеуді білдіретін ым-ишараны білу</p> <p>(келіспеу, бас тарту, дәрменсіздік)</p> <p>8.1.3.9 объектілік қарым-қатынастың мағынасын білдіретін ым-ишараттық сөйлеу тілінің баламасын білу</p> <p>8.1.3.10 қажет жағдайда білдіретін ым-ишараны білу</p> <p>(ештеңе, ешқашан)</p> <p>8.1.3.11</p>	<p>тақырыбында ағы мәнмәтіндеым-ишараны білу</p> <p>9.1.3.5 себеп-салдар қарым-қатынасын білдіретін ым-ишараны білу</p> <p>9.1.3.6 мақсатты тәуелділік мағынасын білдіретін ым-ишараны ажырату</p> <p>9.1.3.7 мүмкіндік болмаған жағдайда білдіретін ым-ишараны білу</p> <p>9.1.3.8 өлшем, баға, құнын білдіретін ым-ишараны қолдану</p>	<p>ғы мәнмәтіндеым-ишараны білу</p> <p>10.1.3.5 "Мәңгілік Ел" тақырыбындағы ұлттық идея мәнмәтіндеым-ишараны білу</p> <p>10.1.3.6 Көпмағыналы сөздерге сәйкес ым-ишараны білу</p> <p>10.1.3.7 синоним, омоним, антонимге сәйкес ым-ишараны білу</p> <p>10.1.3.8 ым-ишараттық сөйлеу тіліндегі сөз топтамаларын білу</p> <p>10.1.3.9 кері талапты білдіретін ым-ишараны білу</p> <p>10.1.3.10 жана сөздер ым-ишарасын білу</p>
--	---	--	--	--	---

					өткен материалда сөз-ым-ишара, ым-ишара-сөздің екіжақты байланысын жүзеге асыру	
--	--	--	--	--	---	--

2) "Ым-ишараттық сөйлеу тілі көмегімен қарым-қатынас тәжірибесі" бөлімі:
2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	5.2.1.1 сұрақтарға сүйене отырып, негізгі және тақырыпты анықтау 5.2.1.2 ҚЫИСТ түрінде хабарламаны түсіну 5.2.1.3 ҚЫИСТ түрінде хабарламаны түсіну 5.2.1.4 ым-ишара түрінде жұмбақтар жасыру және шешу 5.2.1.5 негізгі эмоцияны түсіну (қорқыныш, ашу, қуаныш, уайым) 5.2.1.6 әлеуметтік эмоцияны түсіну (ұят, реніш, қызғаныш, тәкаппарлық)	6.2.1.1 басты ақпаратты анықтау отырып, диалогтың негізгі мазмұнын түсіну 6.2.1.2 түйін сөздерге сүйеніп, негізгі ойды анықтау 6.2.1.3 түйінді сөз тіркестеріне қарай негізгі ойды анықтау 6.2.1.4 өзінің пікірін айта отырып әңгімелесушінің ым-ишараттық сөйлеу тілін ұнайды, ұнамайды деген көзқараспен бағалау 6.2.1.5 көрсету жағдайын ажырату (қуанады, қуанышты, уайымдайды, көңілді)	7.2.1.1 құрылымына сүйене отырып, негізгі ойды анықтау 7.2.1.2 негізгі және екіншілік ақпаратты шығарып, ақпараттық негізгі мазмұнын түсіну 7.2.1.3 тыңдалған материалды (мазмұны, құрылымы) бағалау 7.2.1.4 ым-ишараның көп мағыналығын түсіну	8.2.1.1 арнаулы аудитория және мәтіннің құрылымдық элементі негізінде негізгі ойды анықтау 8.2.1.2 таныс және таныс емес, негізгі және екіншілік ақпаратты шығара отырып ақпараттық негізгі мағынасын түсіну 8.2.1.3 әңгімелесушіні бағалау 8.2.1.4 арнаулы аудиторияға сәйкестігі) назар аудартатын құрал) бағалау	9.2.1.1 естіген нәрсеге өзінің қарым-қатынасын білдіре отырып, шағын тақырып негізінде негізгі ойды анықтау 9.2.1.2 пайымдау мақсатымен, ашық және жабық ақпаратты анықтай отырып, мәтін мазмұнын, пайымдаудың мақсаты мен ақпаратын түсіну 9.2.1.3 әңгімелесушінің ым-ишараттық сөйлеу тілін бағалау (ырғақтығы, арнаулы аудиторияға сәйкестігі) 9.2.1.4 әңгімелесушінің ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну (құрылымы және мазмұндау	10.2.1.1 сыни қарым-қатынасты білдіре отырып, мәтіннің бөлшектік және негізгі ақпаратын түсіну 10.2.1.2 әңгімелесушінің ым-ишараттық сөйлеу тілін (мазмұны, құрылымы, нормативтілігі) бағалау

					логикасы)	
2.2 Диалогқа қатысу	5.2.2.1 қарым-қатынас процесімен ишара кеңістігін сақтау	6.2.2.1 ҚБІИСТ көмегімен сюжетті суреттерді сипаттау	7.2.2.1 ҚБІИСТ көмегімен сюжетті суреттердің сериясын сипаттау	8.2.2.1 берілген тақырыпта (арнайы қарым-қатынас жағдайы талаптарында) диалогқа қатысу	9.2.2.1 ым-ишараттық сөйлеу тілінің жақсы техникасын көрсету (кезектілігі, анықтылығы, нақтылығы)	10.2.2.1 хабарламаның мазмұнын эмоционалды жеткізу
	5.2.2.2 ҚБІИСТ көмегімен хабарламаны жеткізу	6.2.2.2 ҚБІИСТ көмегімен сюжетті суреттерді сипаттау	7.2.2.2 ҚБІИСТ көмегімен сюжетті суреттер сериясын сипаттау	8.2.2.2 белгілі жағдайларда мүмкіндігін көрсетіп диалог құру	9.2.2.2 жағдайға байланысты диалог жүргізу	10.2.2.2 таныс емес жағдайда диалогқа қатысу (сұрақ қою, әңгімелесушіні қолдау, сұрастыру, сендіру)
	5.2.2.3 сүйікті ойыны, жануарлары, тағамы жөнінде әңгімелесу	6.2.2.3 өз өмірінен орын алған, таныс жағдайларды айту	7.2.2.4 қабылдағанын тұжырымдап немесе сұрақ қойып ым-ишара көмегімен анықтау	8.2.2.3 ым-ишараттық сөйлеу тілі көмегімен берілген тақырыпта өз ойымен бөлісіп, диалогқа қатысу	9.2.2.3 ым-ишара көмегімен сұрақ қою арқылы таныс емес адамдардан ақпарат алу	10.2.2.3 жағдайға байланысты әртүрлі сұрақтарды пайдалану
	5.2.2.4 ҚБІИСТ көмегімен хабарламаны жеткізу	6.2.2.4 қарай эмоциясын білдіру	7.2.2.5 берілген тақырыпта өз ойымен бөлісіп, диалогқа қатысу	8.2.2.4 сұрай білу: жағдайдың себебін және орнын анықтау	9.2.2.4 сұрай білу: жағдайдың себебін және орнын анықтау	10.2.2.4 бөтен адаммен қарым-қатынаста өзін еркін сезіну
	5.2.2.5 ым-ишара көмегімен сұрақ қойып және оған жауап беруді үйрену	6.2.2.5 ҚБІИСТ жай сөйлем мен сөз тіркестерін аудару	7.2.2.6 ым-ишараттық сөйлеу тілінде хабарламаға қатысу	8.2.2.5 сұрай білу: себебін және орнын анықтау	9.2.2.5 ым-ишараттық сөйлеу тілі талаптарын орындау: ым-ишара нақтылығы, орындау күші, қолдың жұмсақтығы, икемділігі, көзқарас	10.2.2.5 пікірталасқа қатысу, мәселені шешуді көзқарасын таныту
	5.2.2.6 өзіндік ым-ишара техникасын бақылау	6.2.2.6 ҚБІИСТ жай сөйлем мен сөз тіркестерін аудару	7.2.2.7 "Менің күнім", "Жол жүру ережесі"	8.2.2.5 өз ойын білдіріп, мәселе бойынша диалогқа қатысу	9.2.2.6 пікірталасқа қатысып өз ойын білдіру, өзінің шешімін айтып, қорытынды шығару	10.2.2.6 анықтау үшін айтылғанды басқа сөзбен жеткізу
	5.2.2.7 берілген тақырып бойынша диалогқа қатысу (еркін қарым-қатынас жағдайында)	6.2.2.7 ҚБІИСТ берілген тақырып бойынша мәтінді аудару (5-6 сөйлем)	7.2.2.8 теріс пікір қолдану арқылы диалог жүргізу	8.2.2.6 ауызша және ым-ишараттық сөйлеу тілінде сұхбат жүргізу	9.2.2.6 пікірталасқа қатысып өз ойын білдіру, өзінің шешімін айтып, қорытынды шығару	10.2.2.7 "Ақпараттық технология"
	5.2.2.8 бірқолды, екіқолды ым-ишараны орындау	6.2.2.8 отбасы, сынып, мектеп, қызығушылығы жөнінде әңгімелесу	7.2.2.9 "Менің болашақ мамандығым"	8.2.2.6 ауызша және ым-ишараттық сөйлеу тілінде сұхбат жүргізу	9.2.2.7 пікірталасқа қатысып өз ойын білдіру, өзінің шешімін айтып, қорытынды шығару	10.2.2.8 "Әдебиет"
	5.2.2.9 сілтеуші, икемді ым-	6.2.2.9 уақытын, орнын анықтауға бағытталған сұрақтар қою	7.2.2.10 "Білім алушылардың құқығы мен міндеттері"	8.2.2.7 өзінің елі, қаласы туралы айтып беру	9.2.2.7 жас ерекшелікті ескере отырып диалог-сұрауға қатысу	10.2.2.9 "Заманауи әлем жастары"
		6.2.2.10 берілген тақырып	7.2.2.11 ым-ишараның эмоционалдылығын, анықтылығын көрсету	8.2.2.8 жас ерекшелікті ескере отырып диалог-сұрауға қатысу	9.2.2.8 мәтін, диалогты ым-ишара тіліне	10.2.2.10 тақырыбында диалог жүргізу
			7.2.2.12 берілген	8.2.2.9 жауаптарын		"Мәңгілік ел"

ишараны қолдану 5.2.2.10 еліктеме, түсіндірмелі ым-ишарасын қолдану 5.2.2.11 шартты ым-ишараны қолдану 5.2.2.12 әңгімелесушінің сөйлеу тілін мұқият тыңдау, бөлмеу, сөйлеу тіліне аса эмоционалды тұрғыда сезінбеу, жан жағына қарамау 5.2.2.13 адамды, заттарды сипаттау	бойынша диалогқа қатысу (таныс емес әңгімелесушімен қарым-қатынас жағдайында) 6.2.2.11 "тыңдаушы" позициясынан "сөйлеушіге" ауыса отырып диалог-сұраққа қатысу 6.2.2.12 ҚЫИСТ берілген тақырып бойынша мәтінді аудару (5-6 сөйлем)	тақырып бойынша диалогқа қатысу (таныс және таныс емес адамдармен қарым-қатынас жағдайында)	дәлелдеу 8.2.2.10 әрекеті мақсатын білдіретін диалог құру 8.2.2.11 эмоционалды ынталы жағдайларда диалогқа қатысу	аудару 9.2.2.9 ым-ишараттық сөйлеу тілінен аудару 9.2.2.10 күрделі ұқсастықтарды құрау	тақырыбында диалог жүргізу 10.2.2.11 радиобағдарлама, теледидар бағдарламалары, телефонмен әңгімелесуді аудару
---	--	---	---	---	--

38. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Ым-ишараттық сөйлеу тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

39. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Ым-ишараттық сөйлеу тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Ым-ишараттық сөйлеу тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Естімейтіндердің өмірінде ым-ишараттық сөйлеу тілінің маңыздылығы	5.1.1.1 естімейтіндердің өмірінде ауызша және Ым-ишараттық сөйлеу тілінің мағынасын түсіну
	Ым-ишараттық сөйлеу тілі мен ауызша сөйлеу тілінің айырмашылығы	5.1.1.2 ауызша және ым-ишараттық сөйлеу тілінің айырмашығын білу
	ҚЫИСТ, ҚЫИСТ ерекшеліктері	5.1.1.3 ҚЫИСТ ерекшеліктерін білу 5.1.1.4 ҚЫИСТ ерекшеліктерін білу
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Дактильдеудің маңыздылығы, ережесі,	5.1.2.1 дактильдеу ережесін білу 5.1.2.3 дактильді сөйлеу тілінің маңызын және мағынасын түсіну
	Дактильді сөйлеу тілінің қызметі	5.1.2.4 түрлі қарым-қатынас, оқу жағдайында дактильді сөйлеу тілі қызметін білу
1.3 Сөздік жұмыс	Адамдарға қатысты қолданылатын ым-ишаралар	5.1.3.1 адамдармен қарым-қатынаста қолданатын ым-ишараларды ажырату(жас ерекшелігі, жынысы, отбасылық жағдай, мамандығы)
	"Мен және менің отбасым", "Меймандар", "Туған күн" тақырыптары	5.1.3.3 "Қонақ", "Туған күн" жағдайларын бейнелеу
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Хабарламаның негізгі ойы мен тақырыбын анықтау	5.2.1.1 сұрақтарға сүйене отырып, негізгі ойды және тақырыпты анықтау
	ҚЫИСТ түрінде хабарлама	5.2.1.2 ҚЫИСТ түрінде хабарламаны түсіну
2.2 Диалогқа қатысу	Тілдесім процесіндегі ым-ишаралар аймағы	5.2.2.1 қарым-қатынас процесс ым-ишара кеңістігін сақтау
	ҚЫИСТ көмегімен хабарлама	5.2.2.2 ҚЫИСТ көмегімен хабарламаны жеткізу
	Берілген тақырып бойынша әңгіме	5.2.2.3 сүйікті ойыны, жануарлары, тағамы жөнінде әңгімелесу
2-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Ым-ишаралардың құрылымы	5.1.1.5 ым-ишара құрылымын (бағытын, орындалу орнын) білу
		5.1.1.6 ым -ишара белгілерінің өзгеруіне құрылымдық элементтердің маңызын түсіну
		5.1.1.7 ым-ишара мағынасының жылдамдығына тәуелді екенін түсіну
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Тілдесуші қолынан дактильдеуді оқу	5.1.2.2 әңгімелесушінің қолынан дактильдеуді оқу
1.3. Сөздік жұмыс	"Адам денсаулығы", "Альтернативті қарым-қатынас", "Менің отаным - Қазақстан" тақырыптары	5.1.3.4 "Адам денсаулығы" тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу
		5.1.3.5 "Баламалы қарым-қатынасы" тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу
		5.1.3.6 "Қазақстан менің - Отаным"

		тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу
2.1. Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	КЫИСТ түрінде хабарлама	5.2.1.3 КЫИСТ түрінде хабарламаны түсіну
2.2Диалогқа қатысу	КЫИСТ көмегімен хабарлама	5.2.2.4 КЫИСТ көмегімен хабарламаны жеткізу
	Сұрақ-жауап	5.2.2.5 Ым-ишара көмегімен сұрақ қойып және оған жауап беруді үйрену
	Өзінің ым-ишара білдіру техникасын бақылау	5.2.2.6 өзіндік ым-ишара техникасын бақылау
3-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Ым-ишаралардың түрлері	5.1.1.8 Ым-ишараның әртүрлілігін (көрсеткіш, ырғақты, еліктеме) ажырату 5.1.1.9 бір және екі қолмен берілетін ым-ишараны ажырату
	Қарым қатынас барысында түрлі жағдайларда байланысты ым-ишараттық сөйлеу тілі.	5.1.1.10 қарым-қатынастың әртүрінде ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктерін ажырату
1.2Дактильді сөйлеу тілі	Дактильдеу барысында тілдесушілердің қателерін табу	5.1.2.5 әңгімелесушінің дактильдеу қателерін айту
1.3 Сөздік жұмыс	"Мамандықтар", "Сыныпта", "Емхана", "Автобуста" тақырыптары	5.1.3.7 "Мамандық" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 5.1.3.8 "Сыныпта", "Емханада", "Автобуста" жағдайларын бейнелеу
2.1Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Ым-ишара сөйлеу формасында берілетін жұмбақтар	5.2.1.4 ым-ишара түрінде жұмбақтар жасыру және шешу
2.2Диалогқа қатысу	Берілген тақырып бойынша диалог	5.2.2.7 берілген тақырып бойынша диалогқа қатысу (еркін қарым-қатынас жағдайында)
	Ым-ишара түрлері	5.2.2.8 бірқолды, екіқолды ым-ишараны орындау 5.2.2.9 сілтеуші, икемді ым-ишараны қолдану 5.2.2.10 еліктеме, түсіндірмелі ым-ишарасын қолдану
4 тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Ым-ишаралардың берілу және үйлесімділік тәртібі	5.1.1.11 пайымдауларда ым-ишараны қолдану кезектілігін білу 5.1.1.12 ым-ишара үйлесімділігін білу
1.2Дактильді сөйлеу тілі	Дактильдеу барысында өзін-өзі басқару	5.1.2.6 өзіндік дактильдеудің анықтылығын, нақтылығын бақылау
	КЫИСТ қолдануда дактильдеу	5.1.2.7 КЫИСТ қолдану барысында дактильдеу ережесін білу
1.3Сөздік жұмыс	Әлеуметтік, интеллектуальны эмоцияны білдіретін ым-ишаралар	5.1.3.9 әлеуметтік эмоцияны білдіретін (ұялу, ренжу, махаббат) ым-ишараны білу 5.1.3.10 интеллектуалды эмоцияны білдіретін (таңдану, күдіктену, сенімділік) ым-ишараны білу 5.1.3.11 адамдардың эмоционалды

		мағыналық тәсілдерін білу
	Сұрақтар ұсыну әдістері	5.1.3.12 сұрақтарды білдіретін тәсілдерді білу
2.1 Ғылым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Негізгі және әлеуметтік эмоцияларды түсіну	5.2.1.5 негізгі эмоцияны түсіну (қорқыныш, ашу, қуаныш, уайым) 5.2.1.6 әлеуметтік эмоцияны түсіну (ұят, реніш, қызғаныш, тәкаппарлық)
2.2 Диалогқа қатысу	Шартты ым-ишаралар	5.2.2.11 шартты ым-ишараны қолдану
	Тілдесу ережелері	5.2.2.12 әңгімелесушінің сөйлеу тілін мұқият тыңдау, бөлмеу, сөйлеу тіліне аса эмоционалды тұрғыда сезінбеу, жан жағына қарамау
	Заттарды, адамдарды сипаттау	5.2.2.13 адамды, заттарды сипаттау

2) 6-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/ Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.1 Ғылым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Ғылым-ишараттық сөйлеу тілінің пайда болу тарихы	6.1.1.1 ым-ишараттық сөйлеу тілінің шығу тарихын білу
	Ғылым-ишара құрылымы	6.1.1.2 ым-ишара құрылымын білу (бағытын, орындалу орнын, қимыл сипатын, түр сипаты мен артикуляция)
	ҚЫИСТ грамматикасының элементтері	6.1.1.3 ҚЫИСТ грамматикасының элементтерін білу
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Дактильді сөйлеу тілінің пайда болу тарихы	6.1.2.1 дактильді сөйлеу тілінің шығу тарихын білу
1.3 Сөздік жұмыс	"Қауіпсіздік ережелері", "Қазақстанның астанасы - Астана" тақырыптары	6.1.3.1 "Қауіпсіздік ережелері" тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу 6.1.3.2 кеңістіктік заттарды білу үшін ым-ишара қимылдарын білу
	Кеңістікті айқындайтын ым-ишаралар	6.1.3.3 "Қазақстанның астанасы - Астана" тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу
	Диалогтың негізгі мазмұнын түсіну	6.2.1.1 басты ақпаратты анықтау отырып, диалогтың негізгі мазмұнын түсіну
2.2 Диалогқа қатысу	ҚЫИСТ ҚЫИСТ көмегімен баяндау	6.2.2.1 ҚЫИСТ көмегімен сюжетті суреттерді сипаттау 6.2.2.2 ҚЫИСТ көмегімен сюжетті суреттерді сипаттау 6.2.2.3 өз өмірінен орын алған, таныс жағдайларды айту
2-тоқсан		
1.1 Ғылым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	ҚЫИСТ ҚЫИСТ айтылатын хабарламалардың ерекшеліктерін талдау	6.1.1.4 ҚЫИСТ және ҚЫИСТ түрінде хабар жеткізудің айырмашылықтарын талдау
	Ғылым-ишара түрлері	6.1.1.5 заттардың белгілеріне және атауларына ым-ишараттық сөйлеу тілінің маңызын білу
	Ғылым-ишараттық сөйлеу тілінің құрылымдық элементтері	6.1.1.6 жағдаймен ым-ишара элементтерінің құрылым сапасының байланысын білу
	Ғылым-ишараттық сөйлеу тілінің	6.1.1.9 ым-ишараттық сөйлеу тілінің грамматикалық

	грамматикасы	элементтерін білу
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Дактильдеу барысында өзін-өзі басқару	6.1.2.2 өзіндік дактильдеудің үйлесімділігін, анықтылығын бақылау
	Орфоэпия нормалары	6.1.2.3 дактильдеуде орфографиялық қағидаларға сүйене отырып, ауызша сөйлеу тілінің нормасын сақтау
1.3 Сөздік жұмыс	"Тірі табиғат", "Спорт", "Стадионда" тақырыптары	6.1.3.4 "Тірі табиғат" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 6.1.3.5 "Спорт" тақырыбындағы объективті мәнмәтіндеым-ишараны білу 6.1.3.6 "Стадионда " тақырыбында жағдаяттарды құрастыру
	Объекттік қарым-қатынастардың құндылығы	6.1.3.7 объективті қарым-қатынаста мағына беру тәсілдерін білу
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Хабарламаның негізгі түйінін анықтау	6.2.1.2 түйін сөздерге сүйеніп, негізгі ойды анықтау
2.2 Диалогқа қатысу	Эмоцияны білдіру	6.2.2.4 қабылдағанына қарай эмоциясын білдіру
	ҚЫИСТ, ҚЫИСТ – не аудару	6.2.2.5 ҚЫИСТ жай сөйлем мен сөз тіркестерін аудару 6.2.2.6 ҚЫИСТ жай сөйлем мен сөз тіркестерін аудару
3-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Сөздер меным-ишаралардың құрылымын талдау	6.1.1.7 ым-ишара және сөздің құрылымын талдау
	Ым-ишараттық сөйлеу тілінде әуендер мен өлеңдер	6.1.1.8 ым-ишара өлеңдері мен әндерін орындау
	Ым-ишараттық сөйлеу тілінің грамматикасы	6.1.1.9 ым-ишараттық сөйлеу тілінің грамматикалық элементтерін білу
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Дактильдеу техникасы	6.1.2.4 оқытушы тағайындаған тапсырмаларды қабылдауда сөйлеу тілі материалдарын ауызша-ым-ишарамен айту
1.3 Сөздік жұмыс	Бірнеше іс-қимылды, нысандық объекттерді айқындайтын құралдар	6.1.3.8 объективті әрекет көмегімен мағыналық құралдарды білу 6.1.3.9 көптік мағынаны білдіретін ым-ишараны білу 6.1.3.10 әрекет мағынасын білдіретін ым-ишараны білу
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Хабарлама талдау	6.2.1.3 түйінді сөз тіркестеріне қарай негізгі ойды анықтау
	Ым-ишараттық сөйлеу тілін бағалау	6.2.1.4 өзінің пікірін айта отырып әңгімелесушінің ым-ишараттық сөйлеу тілін ұнайды, ұнамайды деген көзқараспен бағалау
2.2 Диалогқа қатысу	ҚЫИСТ берілген тақырыпта мәтінді аудару	6.2.2.7 ҚЫИСТ берілген тақырып бойынша мәтінді аудару (5-6 сөйлем)
	Берілген тақырыпқа диалог құру	6.2.2.8 отбасы, сынып, мектеп, қызығушылығы жөнінде әңгімелесу
	Уақыт пен орынды нақтылау сұрақтары	6.2.2.9 уақытын, орнын анықтауға бағытталған сұрақтар қою
4-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	ҚЫИСТ лексикалық құрылымы	6.1.1.10 ҚЫИСТ лексикасының құрылымын білу
	Ым-ишараттық сөйлеу тілінің	6.1.1.9 ым-ишараттық сөйлеу тілінің грамматикалық

	грамматикасы	элементтерін білу
	Вербальсіз қарым-қатынас түрлері, құралдары	6.1.1.11 вербальді емес қарым-қатынас тәсілдерін (мимика, қарым-қатынас ара-қашықтығы, интонация, өзара байланыс) білу
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Ақпаратты ауызша-дактильді формада көрсету	6.1.2.4 оқытушы тағайындаған тапсырмаларды қабылдауда сөйлеу тілі материалдарын ауызша-ым-ишарамен айту
1.3 Сөздік жұмыс	Негізгі эмоцияларды білдіретін ым-ишаралар	6.1.3.11 эмоция негіздерін (қорқыныш, өкпе, қуаныш) білдіретін ым-ишара
	Тиесілі заттардың сапасын бағалау	6.1.3.12 пәндердің сапасын бағалау тәсілдерін ажырату 6.1.3.13 жабдықтардың мағынасын беретін тәсілдерді ажырату
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Көріністі және оның жағдайын, білдіретін ым-ишаралар	6.2.1.5 көрсету жағдайын ажырату (қуанады, қуанышты, уайымдайды, көңілді)
2.2 Диалогқа қатысу	Берілген тақырыпқа диалог құру, диалог-сауалнама	6.2.2.10 берілген тақырып бойынша диалогқа қатысу (таныс емес әңгімелесушімен қарым-қатынас жағдайында) 6.2.2.11 "тыңдаушы" позициясынан "сөйлеушіге" ауыса отырып диалог-сұраққа қатысу
	Мәтінді КЫИСТ-не аудару	6.2.2.12 КЫИСТ берілген тақырып бойынша мәтінді аудару (5-6 сөйлем)

3) 7-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/ Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Ым-ишаралардың мән-мағынасына байланысты вариативтілігі	7.1.1.1 мән-мағынаға орай ым-ишара нұсқасын ажырату
	Ым-ишараттық сөйлеу тілінің құрылымдық элементтері	7.1.1.2 жағдаятпен ым-ишара элементтерінің құрылымдық байланысын білу
	Тілдесу барысындағы мимика	7.1.1.3 ым-ишара көмегімен қарым-қатынас процесінде мимиканың рөлін түсіну
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Дактильді жүйелердің топтастырылуы	7.1.2.1 дактильді жүйенің жіктелуін білу
	Дактильдеу ережесі	7.1.2.2 бастапқы әріптер және сөздердің үйлесімдігін дактильдеу ережесін сақтау
1.3 Сөздік жұмыс	"Уақыт", "Жыл мезгілдері" тақырыптары	7.1.3.1 "Уақыт", "Жыл мезгілдері" тақырыптарында мән-мағынаның ым-ишарасын білу
	Іс-әрекетті сапалы бағалау шарттары, тура-кері қатынас мағынасы	7.1.3.6 кеміту мен талап қарым-қатынасында мағына тәсілдерін білу 7.1.3.7 терістеуді білдіретін тәсілдерді ажырату 7.1.3.8 әрекетті бағалау мағынасын білдіретін ым-ишараны білу
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Хабарлама талдау	7.2.1.1 құрылымына сүйене отырып, негізгі ойды анықтау 7.2.1.2 негізгі және екіншілік ақпаратты шығарып,

		ақпараттық негізгі мазмұнын түсіну
2.2 Диалогқа қатысу	ҚЫИСТ КЫИСТ көмегімен баяндау	7.2.2.1 ҚЫИСТ көмегімен сюжетті суреттердің сериясын сипаттау 7.2.2.2 КЫИСТ көмегімен сюжетті суреттер сериясын сипаттау
	Алған әсерлер мен сезімдерді жеткізу	7.2.2.3 сезімін тұжырымдау және онымен бөлісу
	Сұрақтар мен қаратпа тапсырмалар	7.2.2.4 қабылдағанын тұжырымдап немесе сұрақ қойып ым-ишара көмегімен анықтау
2-тоқсан		
1.1 Ұм-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Қол мен дененің экспрессивті қозғалыстары	7.1.1.4 қол мен дененің экспрессивті қимылдарын орындау және бақылау
	Таныс материалдар бойынша ауызша және ұм-ишараттық сөйлеу тілінде тілдесу	7.1.1.5 белгілі материалда ауызша және ұм-ишара сөйлемдерін салыстыру
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Дактильдеу техникасын өз бетімен жетілдіру	7.1.2.3 дактильдеу техникасын өзіндік өңдеу бойынша тапсырмаларды орындау
1.3 Сөздік жұмыс	"Өсімдіктер", "Саңырауқұлақ", "Жануарлар" тақырыптары	7.1.3.2 "Өсімдіктер", "Саңырауқұлақ", "Жануарлар" тақырыбындағы мәнмәтінде ұм-ишараны білу
	Мезгілдік құбылыстарды білдіретін ұм-ишаралар	7.1.3.9 уақыттық байланысты (тәулік уақыты, жыл мезгілі) білдіретін ұм-ишараны білу
2.1 Ұм-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Ақпаратты талдау	7.2.2.3 сезімін тұжырымдау және онымен бөлісу
2.2 Диалогқа қатысу	Берілген тақырыпқа диалог құру	7.2.2.5 берілген тақырыпта өз ойымен бөлісіп, диалогқа қатысу
	Ұм-ишара тілінде сөз сөйлеу	7.2.2.6 ұм-ишараттық сөйлеу тілінде хабарламаға қатысу
3-тоқсан		
1.1 Ұм-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Мәнмәтінде ұм-ишара компоненттерін өзгерту	7.1.1.6 мәнмәтінде ұм-ишара компонентінің өзгерістерін анықтау
	Теледидардан сурдоаудармамен берілетін бағдарламаларды талдау	7.1.1.7 сурдоаудармамен телебағдарламаларды талдау және көру
	Ұм-ишараттық сөйлеу тілінің сөздігі	7.1.1.8 ұм-ишараттық сөйлеу тілі және сөздікті қолдану
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Дактильдеу техникасы	7.1.2.4 барлық дактилемаларды анық, нақты, жылдам, ауызша сөйлеу тіліне сәйкес орындау
		7.1.2.5 сөйлеу тілінің кері материалын қолдануда дактильдеуді түсіру
1.3 Сөздік жұмыс	"Этика" тақырыбы	7.1.3.3 "Әдеп" тақырыбындағы мәнмәтінде ұм-ишараны білу
	Кеңістіктік қарым-қатынастар	7.1.3.10 кеңістіктік байланысты (әрекетке бағытталған, әрекет орнын) білдіретін ұм-ишараны білу
2.1 Ұм-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Көп мағыналы ұм-ишаралар	7.2.2.4 қабылдағанын тұжырымдап немесе сұрақ қойып ұм-ишара көмегімен анықтау
2.2 Диалогқа қатысу	"Менің күнім", "Жол жүру	7.2.2.7 "Менің күнім", "Жол жүру ережесі"

	ережелері" тақырыптары	жағдайларын бейнелеу
	Келісім білдірмейтін кері ым-ишаралар	7.2.2.8 теріс пікір қолдану арқылы диалог жүргізу
4 тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	ҚЫИСТым-ишара компоненттері	7.1.1.9 ҚЫИСТ ым-ишаракомпонеттерін еркін ажырату
	ҚЫИСТ, ҚЫИСТ және ауызша сөйлеу тілінің қызметі	7.1.1.10 естімейтіндердің коммуникациялық қызметінде ҚЫИСТ және ҚЫИСТ ауызша қызметін білу
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Дактильдеу техникасы	7.1.2.6 дактильдеудің ережелерін сақтау: нақтылық, жылдамдық, әңгімелесумен арасындағы қашықтық
1.3 Сөздікжұмыс	"Өнер", "Еңбек - қоғам мен адам өмірінде" тақырыптары	7.1.3.4 "Өнер" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 7.1.3.5 "Адам және қоғам өміріндегі еңбек тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу
	Ым-ишаралар көмегімен сандық қатынастарды жеткізу	7.1.3.11 ым-ишара көмегімен сандық қарым-қатынасты білдіретін тәсілдерді білу
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінтүсіну	Интеллектуалды эмоциялар	7.2.2.5 берілген тақырыпта өз ойымен бөлісіп, диалогқа қатысу
2.2 Диалогқа қатысу	"Менің болашақ мамандығым", "Білім алушылардың құқықтары мен міндеттері" тақырыптары	7.2.2.9 "Менің болашақ мамандығым" тақырыбында диалог жүргізу 7.2.2.10 "Білім алушылардың құқығы мен міндеттері" тақырыбында диалог жүргізу
	Ым-ишара білдіру техникасы	7.2.2.11 ым-ишараныңэмоционалдылығын, анықтылығын көрсету
	Берілген тақырыпқа диалог құру	7.2.2.12 берілген тақырып бойынша диалогқа қатысу (таныс және таныс емес адамдармен қарым-қатынас жағдайында)

4) 8-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/ Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Объект қатынастар, ым-ишараныңмәнмәтіннің күші, жылдамдығы, уақытына тәуелділігі	8.1.1.1 мәнмәтінге байланысты (кеңістік жағдайы, әрекет тәсілі) ым-ишара өзгеріп отыратынын білу 8.1.1.2 субъективті-объективті қарым-қатынасқа, уақытқа, күшіне, жылдамдығына қарай орындаудың тәуелділігін білу
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Ым-ишараттық сөйлеу тілі, дактильді және ауызша сөйлеу тілдерінің қатынасы	8.1.2.1 қарым-қатынас процесінде ауызша, дактильді байланыстың шегін ескеру
1.3 Сөздікжұмыс	"Өнер", "Мұражайда", "Көрмеде" тақырыптары	8.1.3.1 "Өнер" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 8.1.3.2 "Мұражайда", "Көрмеде" жағдайларын бейнелеу
	Жалпылау түсініктерінің ым-	8.1.3.7 түсініктерді жалпылайтын ым-ишара

	ишара эквиваленттері	баламаларының тәсілдерін білу
2.1 Үм-ишараттық сөйлеу тілінтүсіну	Мәтіннің құрылымдық элементтерінің негізінде негізгі ойды және білім алушылардың қажеттілігін анықтау	8.2.1.1 арнаулы аудитория және мәтіннің құрылымдық элементі негізінде негізгі ойды анықтау
2.2. Диалогқа қатысу	Берілген тақырыпқа диалог құру	8.2.2.1 берілген тақырыпта (арнайы қарым-қатынас жағдайы талаптарында) диалогқа қатысу 8.2.2.2 белгілі жағдайларда мүмкіндігін көрсетіп диалог құру
2-тоқсан		
1. 1 Үм-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Үм-ишараттық сөйлеу тілімен ауызша сөйлеу тілінде ақпарат алмасу	8.1.1.3 ауызша-үм-ишара аударма және тура-кері тәсілдерді меңгеру мақсатында ауызша және үм-ишараттық сөйлеу тілі көмегімен ақпарат беруді салыстыру
	Сурдоаудармашы мамандығы	8.1.1.4 сурдоаудармашы мамандығы жөнінде білу
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Дактильдеу техникасы	8.1.2.2 құрдастарымен және ересектермен қарым-қатынасы қиындағанда, күрделі сөйлеу тілі материалын меңгерудегі қиындықтарда ғана дактильді сөйлеу тілін қолдану
1.3 Сөздік жұмыс	"Жер" тақырыбы	8.1.3.3 "Жер" тақырыбындағы мәнмәтінде үм-ишараны білу
	Келісім білдірмейтін кері үм-ишаралар	8.1.3.8 терістеуді білдіретін үм-ишараны білу (келіспеу, бас тарту, дәрменсіздік)
2.1 Үм-ишараттық сөйлеу тілінтүсіну	Ақпаратты талдау	8.2.1.2 таныс және таныс емес, негізгі және екіншілік ақпаратты шығара отырып ақпараттық негізгі мағынасын түсіну
2.2 Диалогқа қатысу	Кеңістікті айқындайтын үм-ишаралар	8.2.2.3 үм-ишараттық сөйлеу тілі көмегімен нақтылау, ауызша сөйлеу тілі көмегімен әңгімелесушіден ақпарат алу
	Мән-жайдың себептерін анықтау	8.2.2.4 сұрай білу: жағдайдың себепін және орнын анықтау
	Берілген тақырыпқа диалог құру	8.2.2.5 өз ойын білдіріп, мәселе бойынша диалогқа қатысу
3-тоқсан		
1.1 Үм-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Кеңістіктік қарым-қатынастарды жеткізу	8.1.2.5 кеңістіктік қарым-қатынасты өзгертетін үм-ишараны білу
	Қарым-қатынас білдіру құралдары	8.1.2.6 қарым-қатынасты пайымдау тәсілдерін білу
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Дактильдеу техникасы	8.1.2.3 күрделі қысқарған сөздерді айту мен дактильдеу ережелерін сақтау
1.3 Сөздік жұмыс	"Жансыз табиғат" тақырыбы	8.1.3.4 "Жансыз табиғат" тақырыбындағы мәнмәтінде үм-ишараны білу
	Объекті қарым-қатынасқа мағына беру	8.1.3.9 объектілік қарым-қатынастың мағынасын білдіретін үм-ишараттық сөйлеу тілінің баламасын білу
2.1 Үм-ишараттық сөйлеу	Тілдесуші адамның үм-	8.2.2.3 әңгімелесушінің үм-ишараттық сөйлеу тілін

тілінтүсіну	ишараттық сөйлеу тілін бағалау	(мазмұны, назар аудартатын құрал) бағалау
2.2Диалогқақатысу	Ауызша және ым-ишараттық сөйлеу тілінде интервью алу	8.2.2.6 ауызша және ым-ишараттық сөйлеу тілінде сұхбат жүргізу
	Өзінің қаласы, өлкесі, елі туралы әгімелеу	8.2.2.7 өзінің елі, қаласы туралы айтып беру
	Диалог-сауалнама	8.2.2.8 жас ерекшелікті ескере отырып диалог-сұрауға қатысу
4 - тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Морфологиялық мөндерді жеткізу	8.1.2.7 морфологиялық мағыналарды беру тәсілдерін білу
	ҚЫИСТ ҚЫИСТ синтаксисі	8.1.2.8 ҚЫИСТ синтаксистік бірлігінің құрылу ерекшелігін білу 8.1.2.9 ҚЫИСТ синтаксистік бірлігін құру ерекшелігін білу
1.2Дактильді сөйлеу тілі	Халықаралық дактильді әліпби	8.1.2.4 сұрай білу: жағдайдың себебін және орнын анықтау
1.3Сөздікжұмыс	"Туған өлке", "Ежелгі дәуір тарихы"тақырыптары	8.1.3.5 "Туған өлке" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 8.1.3.6 "Ежелгі дүние тарихы" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу
	Мүмкіндіктердің болмауын білдіретін кері ым-ишаралар	8.1.3.10 қажет жағдайда білдіретін ым-ишараны білу (ештеңе, ешқашан)
	Екі жақты байланыс ым-ишара- сөз, сөз- ым-ишара	8.1.3.11 өткен материалда сөз-ым-ишара, ым-ишара-сөздің екіжақты байланысын жүзеге асыру
2.1Ым-ишараттықсөйлеутілінтүсіну	Ақпаратты талдау	8.2.1.2 таныс және таныс емес, негізгі және екіншілік ақпаратты шығара отырып ақпараттық негізгі мағынасын түсіну
2.2Диалогқақатысу	Диалогтердің түрлері	8.2.2.9 жауаптарын дәлелдеу 8.2.2.10 әрекеті мақсатын білдіретін диалог құру 8.2.2.11 эмоционалды ынталы жағдайларда диалогқа қатысу

5) 9-сынып:

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/ Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Әр түрлі елдердеым-ишараттық сөйлеу тілі	9.1.1.1 әр мемлекетте ым-ишараттық сөйлеу тілін қолданудың тәжірибесін білу
	Ым-ишараттық сөйлеу тілінде жазу	9.1.1.2 ым-ишараттық сөйлеу тілі жазу жүйесін (белгі, кодтама ережесін) білу
1.3 Сөздік жұмыс	"Техника", "Бұқаралық ақпарат құралдары"тақырыптары	9.1.3.1 "Техника" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 9.1.3.2 "Бұқаралық ақпарат құралдары" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу
	Ым-ишаралар-сұрақтар	9.1.3.6 Жағдайды, себептерді анықтауға бағытталған

		сұрақтарды білдіретін ым-ишараларды білу
	Санды білдіруге арналған ым-ишаралар	9.1.3.7 сандық пайымдаулар мен ым-ишараны еркін қолдану
2.1 Үм-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Ақпаратты талдау	9.2.1.1 естіген нәрсеге өзінің қарым-қатынасын білдіре отырып, шағын тақырып негізінде негізгі ойды анықтау
2.2 Диалогқа қатысу	Үм-ишараттық сөйлеу тілінің техникасы	9.2.2.1 ым-ишараттық сөйлеу тілінің жақсы техникасын көрсету (кезектілігі, анықтылығы, нақтылығы)
	Диалогтердің түрлері	9.2.2.2 жағдайға байланысты диалог жүргізу
2-тоқсан		
1.1 Үм-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Ауызша сөйлеу тіліне омоним болатын ым-ишара ұқсастығын табу	9.1.1.3 ауызша сөйлеу тіліне омоним болатын ым-ишара ұқсастығын табу
	Әр түрлі жағдайлардағы ым-ишаралар	9.1.1.4 кітап, газет, өлең, мәтіннен алынған түрлі жағдайларда пәннің мағынасы үшін ым-ишара қолдану
1.3 Сөздік жұмыс	"Экологиялық мәдениет" тақырыбы	9.1.3.3 "Экологиялық мәдениет" тақырыбындағы мән-мәтінде ым-ишараны білу
	Заттың құнын, бағасын, ұзындығын, мөлшерін білдіретін ым-ишаралар	9.1.3.8 өлшем, баға, құнын білдіретін ым-ишараны қолдану
	Себеп-салдарлық байланыстарды көрсететін ым-ишаралар	9.1.3.5 себеп-салдар қарым-қатынасын білдіретін ым-ишараны білу
2.1 Үм-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Мәтінді түсіну	9.2.1.2 пайымдау мақсатымен, ашық және жабық ақпаратты анықтай отырып, мәтін мазмұнын, пайымдаудың мақсаты мен ақпаратын түсіну
2.2 Диалогқа қатысу	Бейтаныс адамдармен байланыс	9.2.2.3 әңгімелесушінің ым-ишараттық сөйлеу тілін бағалау (ырғақтығы, арнаулы аудиторияға сәйкестігі)
	Сұрақ-жауап	9.2.2.4 әңгімелесушінің ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну (құрылымы және мазмұндау логикасы)
3-тоқсан		
1.1 Үм-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Үм-ишараттық сөйлеу тілінің халықаралық жүйесі	9.1.1.5 ым-ишара қарым-қатынасының Халықаралық жүйесі жөнінде білу
	Үм-ишараттық сөйлеу тілінде баяндама жасау	9.1.1.6 ым-ишараттық сөйлеу тілінде баяндамамен шығу
1.3 Сөздік жұмыс	"Мемлекет және құрлық" тақырыбы	9.1.3.4 "Мемлекет және құрлық" тақырыбындағы мән-мәтінде ым-ишараны білу
	Мақсатты тәуелділіктің мәндерін білдіретін ым-ишаралар	9.1.3.6 жағдайды, себептерді анықтауға бағытталған сұрақтарды білдіретін ым-ишараларды білу
2.1 Үм-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Үм-ишараттық сөйлеу тілін бағалау	9.2.2.3 ым-ишара көмегімен сұрақ қою арқылы таныс емес адамдардан ақпарат алу
2.2 Диалогқа қатысу	Үм-ишараттық сөйлеу тілінің техникасы	9.2.2.5 ым-ишараттық сөйлеу тілі талаптарын орындау: ым-ишара нақтылығы, орындау күші,

		қолдың жұмсақтығы, икемділігі, көзқарас
	Пікірталасқа қатысу	9.2.2.6 пікірталасқа қатысып өз ойын білдіру, өзінің шешімін айтып, қорытынды шығару
	Логикалық тұжырымдама	9.2.2.7 логикалық ой қорытындысын жасау 9.2.2.8 мәтін, диалогты ым-ишара тіліне аудару
4 тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Ым-ишараттық сөйлеу тілінің жүйелері	9.1.1.7 ұлттық ым-ишараттық сөйлеу тілі жөнінде түсінік қалыптастыру 9.1.1.9 локальды ым-ишара жүйесі жөнінде білу (отбасы, аудан, қала, субмәдениет)
	Ым-ишараттық сөйлеу тіліне үйрететін видеосабақтар	9.1.1.8 ым-ишараттық сөйлеу тілін оқуды видеосабақтарды өздігінен алу
1.3 Сөздік жұмыс	"Сәулет өнері" тақырыбы	9.1.3.5 "Сәулет" тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу
	Мүмкіндіктердің болмауын білдіретін кері ым-ишаралар	9.1.3.7 сандық пайымдаулар мен ым-ишараны еркін қолдану
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Тілдесушінің ым-ишараттық сөйлеу тілін бағалау	9.2.2.4 сұрай білу: жағдайдың себебін және орнын анықтау
2.2. Диалогқа қатысу	Ым-ишараттық сөйлеу тілін ауызшаға және керісінше ауызшаданаудару	9.2.2.8 мәтін, диалогты ым-ишара тіліне аудару 9.2.2.9 ым-ишараттық сөйлеу тілінен ауызша сөйлеу тіліне аудару
	Күрделі ым-ишара ұқсастығын табу	9.2.2.10 күрделі ұқсастықтарды құрау

б) 10-сынып:

6-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/ Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Қазіргі уақытта әлемдегі ым-ишараттық сөйлеу тілі	10.1.1.1 естімейтіндердің өмірлік әрекетінде орын алатын халықаралық және республикалық заңдарды білу 10.1.1.11 әртүрлі мемлекеттерде ым-ишараның юристтік беделін білу
	Ым-ишараттық сөйлеу тілінің кодталуы	10.1.1.2 ым-ишараттық сөйлеу тілін жазбаша түрде кодпен жазуды білу
1.3 Сөздік жұмыс	"Естімейтіндердің әлемі" тақырыбы	10.1.3.1 "Естімейтіндер әлемі" тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу
	Ым-ишара түрлері	10.1.3.6 Көпмағыналы сөздерге сәйкес ым-ишараны білу 10.1.3.7 синоним, омоним, антонимге сәйкес ым-ишараны білу
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Ақпаратты талдау	10.2.1.1 сыни қарым-қатынасты білдіре отырып, мәтіннің бөлшектік және негізгі ақпаратын түсіну

2.2 Диалогқа қатысу	Эмоционалдыым-ишара кимылдары	10.2.2.1 хабарламаның мазмұнын эмоционалды жеткізу
	Таныс емес жағдайдағы байланыс	10.2.2.2 таныс емес жағдайда диалогқа қатысу (сұрақ қою, әңгімелесушіні қолдау, сұрастыру, сендіру)
	"Ақпараттық технологиялар" тақырыбы	10.2.2.7 "Ақпараттық технология" тақырыбында диалог жүргізу
2-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Ым-ишараттық сөйлеу тілінің кодталуы	10.1.1.3 жазбаша сөйлеу тілінде ым-ишараттық сөйлеу тілін кодсыздандыруды білу
	Фразеологизмдер	10.1.1.4 қазақша фразеологизмдерге ым-ишара баламаларын таңдау
1.3 Сөздік жұмыс	"Ақпараттық технологиялар" тақырыбы	10.1.3.2 "Ақпараттық технология" тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу
	Ым-ишараттық сөйлеу тілінде сөздердің топтастырылуын білу	10.1.3.8 ым-ишараттық сөйлеу тіліндегі сөз топтамаларын білу
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Ым-ишараттық сөйлеу тілін бағалау	10.2.1.2 әңгімелесушінің ым-ишараттық сөйлеу тілін (мазмұны, құрылымы, нормативтілігі) бағалау
2.2 Диалогқа қатысу	Берілетін сұрақтардың түрлері	10.2.2.3 жағдайға байланысты әртүрлі сұрақтарды пайдалану
	Ым-ишара білдіру техникасы	10.2.2.4 бөтен адаммен қарым-қатынаста өзін еркін сезіну
	Диалог түрлері	10.2.2.5 пікірталасқа қатысу, мәселені шешуді көзқарасын таныту
	"Әдебиет" тақырыбы	10.2.2.8 "Әдебиет" тақырыбында диалог жүргізу
3-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Ым-ишара мәнмәтіндері	10.1.1.5 түрлі мәнмәтінде лексикалық бірлікті қосу
	Диалогтық және монологтік тілдесудің шығармашылық үйлесімі	10.1.1.6 диалогтық және монологтық пайымдауларды шығармашылық құрамдастыру
	Ым-ишараттық сөйлеу тілінің жүйелері	10.1.1.7 қазақша ым-ишараттық сөйлеу тілі диалектісі жөнінде түсінік қалыптастыру
1.3 Сөздік жұмыс	"Әдебиет" тақырыбы	10.1.3.3 "Әдебиет" тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу
	Кері жағдайы білдіретін ым-ишаралар	10.1.3.9 кері талапты білдіретін ым-ишараны білу
2.2 Диалогқа қатысу	"Заманауи әлем жастары" тақырыбы	10.2.2.9 "Заманауи әлем жастары" тақырыбында диалог жүргізу
	Түсінікті болу үшін, айтылғанды түрлендіру	10.2.2.6 анықтау үшін айтылғанды басқа сөзбен жеткізу
4-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Ым-ишараттық сөйлеу тілінде көркем аударма	10.1.1.8 ым-ишара көркем аударма ерекшеліктері жөнінде түсінік қалыптастыру
	Қостілді ым-ишара (билингвизм)	10.1.1.9 екітілділік (билингвизм) ауызша-ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну

	Кәсіби ым-ишаралар	10.1.1.10 кәсіби ым-ишара жөнінде (дирижер, биржашы) түсінік қалыптастыру
1.3 Сөздік жұмыс	"Заманауи әлем жастары", "Мәңгілік Ел" тақырыптары	10.1.3.4 "Заманауи әлем жастары" тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 10.1.3.5 "Мәңгілік Ел" тақырыбындағы ұлттық идея мәнмәтіндеым-ишараны білу
	Бім-ишара - неологизмдер	10.1.3.10 жаңа сөздер ым-ишарасын білу
2.2 Диалогқа қатысу	Радиобағдарламаларды, телевизиялық бағдарламаларды телефон арқылы тілдесулерді аудару	10.2.2.10 "Мәңгілік ел" тақырыбында диалог жүргізу

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 13-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№115 бұйрығына 453-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. "Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі" түзету пәнін оқыту мақсаты – қоршаған адамдармен толыққанды әлеуметтік байланысты жүзеге асыру үшін қарым-қатынастың әртүрлі жағдайында сөйлеу мүмкіндіктерін саналы түрде пайдалануын дамыту.

3. Негізгі міндеттері:

1) күнделікті маңызды тапсырмаларды шешу, мақсатқа жету құралы ретінде (ауызша, ауызша емес) қарым-қатынас жасау;

2) әңгімелесуді бастау және қолдау, сұрақ қою, өз ниеттерін, тілектерін, өтініштерін, қорқыныштарын білдіру, сөйлесуді аяқтау мүмкіндігі;

3) бас тартуды және наразылықты, ризашылықты, қайырымдылық қабілеттерін дұрыс білдіру;

4) қарым-қатынас процесінде нәтижелі өзара әрекеттесуді қолдау, бас тартуды және наразылықты, ризашылығын және көңіл айту сезімдерін дұрыс жеткізе білу;

5) ауызша сөйлеуді жаңа қарым-қатынас жағдайларында, мектепте және сабақтан тыс іс-шараларға қол жеткізу құралы ретінде пайдалану, өзара

түсіністікпен қамтамасыз ететін сөйлеу формалары мен сөйлеу құрылымдарын икемді қолдану;

6) басқалардың сөйлеуін әртүрлі формаларда қабылдау, басқаларға түсінікті болуы үшін айқын және табиғи түрде сөйлеу қабілеті;

7) сөйлеуді қабылдауда және ауызша қарым-қатынас процесін түсінуде өз мүмкіндіктері туралы ойлары;

8) әңгімелесушінің сөйлеуін дұрыс түсіну және баланың өз сөзін түсінуі үшін қарым-қатынас барысындағы қабілеті;

9) ақпаратты нақтылауға, өзгерістер мен толықтырулар енгізуге, дұрыс түсінбеуді қайталауға мүмкіндік беру;

10) есту қабілеті зақымдалған адамдар арасындағы өзара қарым-қатынастың ерекше түрлері туралы ойлары;

11) сөйлеу мәнерінің ережелерін ұстану қабілеті;

12) мақсаттарына, міндеттеріне, байланыс құралдарына және қарым-қатынас жағдайына бағытталу мүмкіндігі;

13) қарым-қатынастық тапсырмаларды сәтті шешу үшін тиісті тілдік құралдарды таңдау мүмкіндігі.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. Естімейтіндер санатына туа біткен немесе ерте жастан естімейтін (сөйлеуді меңгеруден бұрын) қалған балалар жатады, естімеушіліктің салдарынан табиғи жолмен сөйлеу тілін меңгеру мүмкін емес, әлеуметтік бейімделулері шектелген болып келеді, ауызша сөйлеу тілін меңгеру жүйелі ұйымдастырылған психологиялық-педагогикалық жұмыстың барысында ғана қалыптасады.

5. Естімейтіндерге арналған мектепте білім алушылар қарым-қатынас жасау дағдыларын толық меңгеруін қамтамасыз ететін арнайы жағдайлар:

1) білім алушылардың сапалы біліміне және жеке дамуына ықпал ететін іскерлік және эмоционалды ыңғайлы орта құру, білім алушылардың әртүрлі білім беру және сыныптан тыс іс-шараларға белсенді араласуы, олардың әлеуметтік тәжірибесін кеңейту, ересектер мен құрдастарымен, соның ішінде қалыпты есту қабілеті бар адамдармен өзара қарым-қатынас жасауы;

2) қарым-қатынас саласын ұлғайту мақсатында білім беру ұйымының білім кеңістігін кезең-кезеңмен кеңейту;

3) естімейтін білім алушылардың бастамасын, байланыс үрдісінде белсенділігін, оның ішінде әртүрлі (қол жетімді) қызметке қатысуына жағдай жасау;

4) ақпаратты қабылдау мен өңдеудің ерекшеліктерін, жетістіктерді оқыту мен бағалауды ұйымдастыруда оқу материалын меңгеруді ескеру;

5) білім алушы мен оның әлеуметтік-мәдени ортасы туралы жағдайды түсінудің үзінді және бірқалыпты болуының алдын алу;

6) білім алушыларға жеке өмірлік тәжірибені, соның ішінде алған әсерлерін, бақылауларын, іс-әрекеттерін, естеліктерін болашақ туралы ойларын түсінуде, тәртіпке келтіруде, дифференциациялау және ауызша сөйлеу тілі арқылы жеткізуге арнайы көмек көрсету;

7) адамдар арасындағы қарым-қатынасты түсінуді дамыту, оқиғаларды, әрекеттерді, олардың себептерін, көңіл-күйлерін түсінуде арнайы көмек көрсету;

8) арнайы педагогикалық тұрғыдан қалыптасқан есту арқылы ауызша сөйлеуді мақсатты және жүйелі түрде оқыту, ауызша сөйлеуді білім алушылардың қарым-қатынас жағдайларының бүкіл ауқымында (сұрақ қою, келіссөздер жүргізу, пікір білдіру, ой мен сезімін талқылау, өтініштің мағынасын анықтау және түсіндіру) қолдану қабілетін дамыту, дыбыс күшейту аппараттарының әр түрлі түрлерін қолдану;

9) қарым-қатынас дағдыларын, әлеуметтік бейімделу мен қоғамға интеграцияны дамыту қажеттілігін есепке ала отырып, қарым-қатынас үрдісі барысында қол-қимыл әрекеттерін және дактильді әліпбиді көмек құралы ретінде қолдану;

10) білім алушылардың қарым-қатынастың жай-күйі мен міндеттерін ескере отырып, өздерінің танымдық, әлеуметтік-мәдени және қарым-қатынас қажеттіліктерін жүзеге асыру мақсатында ауызша және ауызша емес сөйлесу құралдарының, сондай-ақ қарым-қатынас орнатудағы тиесілі жағдайларына байланыс құралдарын пайдалану;

11) сөйлеу тілін естіп қабылдауын ауызша сөйлеу тілін естіп көру арықыл қабылдауын және дыбыс айтылуын қалыптастыру және дамыту бойынша жүйелі арнайы (түзету) жұмысы.

6. Естімейтін білім алушылардың қарым-қатынас дағдыларын қалыптастыру сурдопедагогиканың келесі дидактикалық принциптеріне негізделген:

1) білім беруді жетілдіру қағидасы, яғни адамға бағытталған білім беру тұжырымдамасына көшуді білдіреді;

2) білім берудің бейімделу қағидасы естімейтін білім алушылардың даму деңгейіне және сипаттамасына сәйкес, оған сәйкес мектеп әртүрлі білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған; есту қабілеті бұзылған білім алушылардың түрлі санаттарына, соның ішінде психикалық даму тежелісі кедергі келтіретін, көру қабілетінің бұзылуына түрлі құралдар мен әдістерді пайдаланады;

3) оқытудың дифференциалдық және жеке оқыту қағидасы естімейтін білім алушыларға олардың ата-анасымен бірге тиімді оқыту жолын таңдауға мүмкіндік береді;

4) көрнекілік және ауызша оқыту тәсілдері қағидасы естімейтін білім алушыларды оқытудың бастапқы кезеңінде оқыту-тәрбиелеу үрдісінің ережелерін, жаңа ұғымдарын, қорытындыларын қалыптастырудың негізі ретінде сезімдік бейнелерін жинақтау, жүйелендіру, жалпылау мақсатында бақылауды ұйымдастыруға бағытталған;

5) ана тілін меңгеруімен бірлікте ғылымның негіздерін меңгеру қағидасы естімейтін баланың жеке дамуы, оның белгіленген білім деңгейін меңгеруі тілдік даму деңгейі, сөздік ақпаратты қабылдау мүмкіндігі, оны өз кезегінде орнымен қолдануы ауызша-логикалық ойлауды қалыптастыру деңгейімен байланысты болады;

6) ауызша сөйлеу тілін дамытумен бірлікте есту қабылдауын дамытуды күшейту қағидасы, естімейтін білім алушының тыңдаушысынан сөйлескен адамның сөзін еркін түсінуге және түсінікті түрде сөйлеуге қабілетті болу;

7) ауызша сөйлесуді белсендендіру қағидасы естімейтін білім алушылардың бірлескен жұмысын ұйымдастыруға психологиялық және педагогикалық тәсілдерді енгізу қажеттілігімен байланысты және ауызша сөйлеу негізінде сөйлесуге шақыратын жағдайларды модельдеуді қарастырады. Өртүрлі байланыс жолдарын қалыптастыратын білім алушылардың арнайы білім беруі барлық оқу-тәрбие жұмысында әлеуметтік мінез-құлық нысандарын ескере отырып жүзеге асырылады;

8) іс-әрекеттік ықпал ету қағидасы естімейтін білім алушыларды оқытудың заманауи білім беру жүйесінің негізгі бағытын сипаттайды, себебі, іс-әрекет білім, білік және дағды қалыптастырудың үрдісі ретінде қарастырылады, ал ол естімейтін білім алушының жеке тұлғасын қалыптастырудың түзете-дамыту бағытын қамтамасыз етеді.

7. Ауызекі сөйлеу тілімен жұмыс істеу процесі естімейтін балаларды тілге оқытудың келесі қағидаларына негізделген:

1) сабақта және одан тыс ойындар, танымдық, тәжірибелік іс-әрекеттерге байланысты сөйлеу тәжірибесіне жағдай жасау үшін тіл үйретуде қарым-қатынас жасау бағытына бағдар беру;

2) лексиканы, сөз тіркестерін түсінуді және оларды белсенді сөйлеуде қолдануға ынталандыруды кезең-кезеңмен көшіру;

3) ең алдымен қарым-қатынас формасының негіздерін ең күрделі әртүрлі байланыс түрлерін игеруді үйрену(сипаттама, баяндау, дәлелдеу, түсіндіру);

4) жағдаятқа байланысты сөйлеуді білім алушылар үшін бөлінетін және күрделі формаға көшуді - контекстік (көрнекі жағдайға емес, тілдік материалды меңгеруге, бұрынғы сөйлеу тәжірибесіне) байланыс арқылы пайдалану;

5) сөйлеу дағдыларын дамытуға сәйкестігі (олардың аналитикалық-синтетикалық сипатын ескере отырып);

6) ой мен сезімдерді білдіретін тәуелсіздіктің барынша белсенділігі.

8. Күнделікті сөйлеу стилінің негізгі ерекшеліктері - сөйлеудің эмоционалдық-мәнерлі бояуы. Сөз сөйлеуде екпіннің, бет-әлпеттердің, қол-қимыл сөздігінің барлық байлығы пайдаланылады. Оның ең маңызды ерекшеліктерінің бірі - тілден тыс жағдайға, сөйлесудің тікелей жағдайына байланысты болу.

9. Ауызекі сөйлеуді дамытудағы сабақты құрудың негізгі қағидаты тақырыптық. Жыл сайынғы барлық оқу материалдары Бағдарламада көрсетілген жеке тақырыптар түрінде жоспарланып отырады. Оқу жоспарының тақырыптарын бөлгенде, маусымдардың циклдық сипаты ескеріледі. Қалған тақырыптар уақыт бойынша бөлінеді, алайда орыс тіліндегі және орыс әдебиетіндегі сабақтардың тақырыптық мазмұнын тікелей байланыстырылады.

10. Қорытынды бақылау тоқсанның, жылдың соңында жүргізіледі. Педагог сыныптағы әр білім алушылардың жетістіктері мен даму динамикасын талдайды және білім алушылардың жетістіктер картасына тіркейді.

11. Бағалау шарасы арқылы педагог алған ақпарат дағдылар мен біліктерін игеру барысында туындайтын қиындықтарға уақтылы және дұрыс жауап беруге мүмкіндік береді. Педагог білім алушыларға жеке көмек көрсетудің мазмұны мен әдістерін негізді түрде анықтай алады.

12. Сипаттамалық бағалау даму мен оқытудың қазіргі деңгейін және білім алушылармен жұмыс істеудің келесі қадамдарын анықтайды. Сипатталған бағалау есту қабілеті нашар адамдарда өзін-өзі бағалауға мүмкіндік береді. Білім алушылардың жетістіктерін бір-бірімен салыстыруға болмайды. Білім алушының жетістіктері бұрынғы жетістіктерімен салыстырылады.

13. Қарым-қатынас дағдыларын дамыту деңгейлері бағаланады:

1) жоғары деңгей қарым-қатынас үрдісіне жоғары қызығушылық танытумен, айналасындағы адамдармен белсенді қатынасқа түсу ұқабілетімен сипатталады;

2) орташа деңгей қарым-қатынас үрдісіне жеткіліксіз қызығушылық танытуымен, қарым-қатынастың вербальды және вербальды емес тәсілдерін шектеулі қолдануымен сипатталады;

3) төмен деңгей қарым-қатынасқа қызығушылығы жоқтығымен және айналасындағыларға мән бермеумен сипатталады.

14. Ауызекі сөйлеу тілі оқу және түзету пәндерімен біріктіру арқылы жүзеге асырылады: "Орыс тілі", "Орыс әдебиеті", "Қазақ тілі мен әдебиеті", "Өзін-өзі тану", "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту", "Ым-ишара сөйлеу тілі".

15. Тілге оқытудың коммуникативті жүйесі аясында күнделікті-ауызекі сөйлеу тілін меңгеруі барысында естімейтін білім алушыларда:

1) диалог жүргізу және әңгімелесушіні тыңдауға дайын болуы;

2) әртүрлі көзқарастардың бар болу мүмкіндігін және әркімнің жеке көзқарасы болуын мойындау;

3) өз ойын жеткізу, өз пікірін дәлелду және оқиғаларға баға бере білу қалыптасады.

3-тарау. "Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

16. "Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5- сыныпта-1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;

2) 6- сыныпта-1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;

3) 7- сыныпта-1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;

4) 8- сыныпта-1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;

5) 9- сыныпта-1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;

6) 10-сыныпта-1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты құрайды.

17. "Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі" пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

1) 1-бөлім "Диалогтық сөйлеуді дамыту";

2) 2-бөлім "Монологтық сөйлеуді дамыту";

3) 3-бөлім "Сөйлеу мәдениетін дамыту".

18. "Диалогтық сөйлеуді дамыту" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

1) қарым-қатынас тәжірибесі.

19. "Монологтық сөйлеуді дамыту" бөлімікелесі бөлімшені қамтиды:

1) айтылымдар, баяндамалар.

20. "Сөйлеу мәдениетін дамыту" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

1) сөйлеу этикеті.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

21. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен ұсынылған. Кодтағы бірінші сан сыныпты, екінші мен үшінші сандар – бөлім мен бөлімшені, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4 кодындағы: "6" – сынып, "2.1" – бөлім мен бөлімше, "4" – оқу мақсатының реттік нөмірі.

22. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Диалогтық сөйлеуді дамыту":

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 қарым- қатынас тәжірибесі	5.1.1.1 сюжеттік суреттер арқылы диалогқа кіріп, қойылған сұрақтарға, тапсырмаларға жауап беру	6.1.1.1 диалогқа кіріп, өз өтінішін білдіру, білгені туралы айта білу, сұрақтарды түсініп, жауап беру	7.1.1.1 айналасындағы адамдармен қарым-қатынасқа түсіп сұраққа толық жауап беру	8.1.1.1 тақырып бойынша диалогқа кіріп, сұраққа жауап беріп, сөйлем құрап әңгімелесе білу	9.1.1.1 мәтін бойынша диалогқа кіріп, рөлдерге бөліп оқу, кейіпкерлердің сыртпішінін сипаттау, олардың жағымды, жағымсыз жақтарын ажыратып, айта білу	10.1.1.1 оқыған шығармалар мен көрген фильмдер мазмұны бойынша диалогқа кіріп, сұрақтарға толық жауап бере білу
	5.1.1.2 берілген тақырып бойынша диалогқа кіре білу	6.1.1.2 тақырып бойынша өзара өз пікірлерін білдіріп диалогқа кіріп әңгімелесе білу	7.1.1.2 дәрігермен, шашта-разбен, дүкеншімен диалогқа кіре білу	8.1.1.2 берілген тақырып бойынша достарымен диалогқа кіріп, әңгімелесе алу	9.1.1.2 интервью алу барысында диалогқа кіріп, сұрақтарға толық жауап бере білу	10.1.1.2 тақырыптар бойынша әр түрлі жағдайларға байланысты диалогқа кіре алу
	5.1.1.3 өзгелердің айтқан сөздерін есту және есту-көру арқылы қабылдау	6.1.1.3 сұраулы шылаудың жоқтығына қарамастан сұрақтарға жауап беру	7.1.1.3 берілген тақырып бойынша жұптасып диалогқа кіріп әңгімелесе білу	8.1.1.3 берілген тақырып бойынша диалогқа кіріп, сұрақ қоя білу	9.1.1.3 берілген тақырып бойынша достарымен диалогқа кіріп, пікір алыса білу	10.1.1.3 кітаптан оқыған, шығармалары жайында өз ой-пікірін диалогқа кіріп айта білу
	5.1.1.4 сөзжасам дағдыларын пайдалана отырып, сөздің барлық мүшелерін қолдану	6.1.1.4 демалыс күндерін қалай өткізгені жайлы достарымен диалогқа кіре білу	7.1.1.4 мектепте өткен іс-шараларға байланысты сыныптастарымен диалогқа кіру	8.1.1.4 3 және одан көп адамдармен нәтижелі қарым-қатынас орнату	9.1.1.4 сабақтан тыс кездегі іс-шараларға орай, сыныптастарымен диалогқа кіру	10.1.1.4 сөйлеу тілінің көркем шығармашылық құралдарын қолдану (мақал-мәтел, жаңылтпаш, нақыл сөздер)

2) 2-бөлім "Монологтық сөйлеуді дамыту":

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 айтылымдар	5.2.1.1 айналасындағ	6.2.1.1 айналасындағ	7.2.1.1 айналасындағ	8.2.1.1 сұхбаттасу	9.2.1.1 өз жеке өмірі	10.2.1.1 сұхбаттасу кезінде

, баяндамала р	ы адамдармен сөздік қарым-қатынасқа түсу дағдысын қалыптастыру	ы адамдармен тығыз сөздік қарым-қатынасқа түсу дағдысын қалыптастыру	ы адамдармен сұхбаттасу дағдысын қалыптастыру	кезінде қойылатын сұрақтар бойынша әнгімелесе білуді үйрету	мен мектеп өміріндегі оқиғаларды баяндап беру	оқыған шығармалар, көрген фильмдер мазмұны бойынша қойылатын сұрақтарға жауап беріп, әнгімелеуді үйрету
	5.2.1.2 сұхбаттасу кезінде сөз орамдарын қолдану	6.2.1.2 таныс тақырып бойынша монолог құрастыру	7.2.1.2 сұхбаттасу кезінде сұраққа 2-3 сөйлеммен жауап беру	8.2.1.2 сұхбаттасу кезінде сұраққа 2-3 сөйлеммен жауап беріп, әр сөйлем сөйлемнің мазмұнын аша білу	9.2.1.2 сұхбаттасу арқылы сипаттап айту жолдарын қалыптастыру	10.2.1.2 қызығушылықтары мен көзқарасын білдіретін тақырыптарға сұхбаттасу
	5.2.1.3 күнделікті пайдаланатын сөйлеу тілінде оқшау сөздерді (қаратпа, қыстырма, одағай) пайдаланып әр түрлі тақырыптар бойынша әнгімелесе білу	6.2.1.3 сөйлеу тілінде күрделі сөйлемдерді қолдана білу	7.2.1.3 жасалған жұмыс бойынша есеп беру	8.2.1.3 өз бақылауларын а сүйене отырып ауызша және жазбаша түрде сипаттама-сын құрап айта білу	9.2.1.3 байланыстырып сөйлеуді қажет ететін жағдайда еркін бағдарлай алуы	10.2.1.3 айналасындағы адамдардың сұрақтары н түсініп, өз бетінше оларға жауап бере білу

3) 3-бөлім "Қарым-қатынас мәдениеті":

3-кесте

Бөлімшеле р	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 сөйлеу этикеті	5.3.1.1 әртүрлі жағдайларға байланысты сөйлеу этикетін сақтап айта алу	6.3.1.1 айналасындағы адамдармен тығыз сөздік қарым-қатынасқа түсу кезінде сөйлеу этикетін сақтап айта алу	7.3.1.1 білім алушылар бір-бірімен сұхбаттасқанда сөйлеу этикетін сақтау	8.3.1.1 іс-қағаздарды толтырғанда (өмірбаянын, өтініш, құттықтау хат) этикет нормаларын білу	9.3.1.1 досымен және бейтаныс адамдармен сұхбаттасқанда сөйлеу этикетін сақтау	10.3.1.1 саяхатқа шыққанда айналасындағы адамдармен қарым қатынасқа түскенде сөйлеу этикетін сақтау
	5.3.1.2 адамдармен	6.3.1.2 достарына өз өтінішін	7.3.1.2 мұғаліммен, дәрігермен	8.3.1.2 айналысындағы адамдармен	9.3.1.2 театр, мұражай қызметкерлерім	10.3.1.2 бастауыш сынып білім

кездескен-де және қоштасқан да мәдени қарым-қатынас түрлерін қолдана алу	білдіргенде мәдени қарым-қатынас түрлерін қолдана алу	сұхбаттасқандасөйл еу этикетін сақтап, айта алу	сұхбаттасқандасөйл еу этикетін сақтай білу	ен сұхбаттасқанда сөйлеу этикетін сақтай білу	алушыларына сөйлеу этикетін үлгі ретінде іс-жүзінде көрсете алу
5.3.1.3 досының іс-әрекетін бағалап, сынын айта білу	6.3.1.3 жақындарымен, таныстарымен және басқа да адамдармен әнгімелесу кезінде өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу	7.3.1.3 отбасы мүшелерімен сұхбаттасқанда өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу	8.3.1.3 сыныптастарының бір-біріне деген көз қарастарының қандай болуын біліп сұхбаттасқанда өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу	9.3.1.3 адами құндылықтар туралы үлкендермен және достарымен сұхбаттасқанда, өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу	10.3.1.3 таныс, бейтаныс адамдармен сұхбаттасқан да өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу

23. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

24. Бөлімді оқыту мен тақырыпты зерделеу үшін сағат бөлу мүмкіндігі мұғалімнің қалауы бойынша жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің 5-10 сыныптары үшін
"Ауызекі және тұрмыстық
сөйлеу тілі" пәнінен
жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасына
қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-СЫНЫП:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас	5.1.1.1 сюжеттік суреттер арқылы диалогқа кіріп, қойылған

	тәжірибесі	сұрақтарға, тапсырмаларға жауап беру 5.1.1.2 берілген тақырып бойынша диалогқа кіре білу 5.1.1.3 өзгелердің айтқан сөздерін есту және есту-көру арқылы қабылдау
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	5.2.1.1 айналасындағы адамдармен сөздік қарым-қатынасқа түсу дағдысын қалыптастыру 5.2.1.2 сұхбаттасу кезінде сөз орамдарын қолдану
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	5.3.1.1 әртүрлі жағдайларға байланысты сөйлеу этикетін сақтап айта алу 5.3.1.2 адамдармен кездескен-де және коштасқанда мәдени қарым-қатынас түрлерін қолдана алу
2-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	5.1.1.2 берілген тақырып бойынша диалогқа кіре білу 5.1.1.4 сөзжасам дағдыларын пайдалана отырып, сөздің барлық мүшелерін қолдану
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	5.2.1.1 айналасындағы адамдармен сөздік қарым-қатынасқа түсу дағдысын қалыптастыру 5.2.1.3 күнделікті пайдаланатын сөйлеу тілінде оқшау сөздерді (қаратпа, қыстырма, одағай) пайдалана-нып әр түрлі тақырыптар бойынша әңгімелесе білу
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	5.3.1.1 әртүрлі жағдайларға байланысты сөйлеу этикетін сақтап айта алу 5.3.1.2 адамдармен кездескен-де және коштасқанда мәдени қарым-қатынастүрлерін қолдана алу
3-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	5.1.1.1 сюжеттік суреттер арқылы диалогқа кіріп, қойылған сұрақтарға, тапсырмаларға жауап беру 5.1.1.2 берілген тақырып бойынша диалогқа кіре білу 5.1.1.3 өзгелердің айтқан сөздерін есту және есту-көру арқылы қабылдау
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	5.2.1.1 айналасындағы адамдармен сөздік қарым-қатынасқа түсу дағдысын қалыптастыру 5.2.1.2 сұхбаттасу кезінде сөз орамдарын қолдану
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	5.3.1.2 адамдармен кездескен-де және коштасқанда мәдени қарым-қатынас түрлерін қолдана алу
4-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	5.1.1.1 сюжеттік суреттер арқылы диалогқа кіріп, қойылған сұрақтарға, тапсырмаларға жауап беру 5.1.1.2 берілген тақырып бойынша диалогқа кіре білу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	5.2.1.3 күнделікті пайдаланатын сөйлеу тілінде оқшау сөздерді (қаратпа, қыстырма, одағай) пайдалана-нып әр түрлі тақырыптар бойынша әңгімелесе білу
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	5.3.1.3 досының іс-әрекетін бағалап, сынын айта білу

2) 6-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің	Оқыту мақсаттары
-------------------------	--------------------------------	------------------

бөлімі	мазмұны	
1-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	6.1.1.1 диалогқа кіріп, өз өтінішін білдіру, білгені туралы айта білу, сұрақтарды түсініп, жауап беру 6.1.1.4 демалыс күндерін қалай өткізгені жайлы достарымен диалогқа кіре білу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	6.2.1.1 айналасындағы адамдармен тығыз сөздік қарым-қатынасқа түсу дағдысын қалыптастыру 6.2.1.2 таныс тақырып бойынша монолог құрастыру
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	6.3.1.1 айналасындағы адамдармен тығыз сөздік қарым-қатынасқа түсу кезінде сөйлеу этикетін сақтап айта алу 6.3.1.2 достарына өз өтінішін білдіргенде мәдени қарым-қатынастарының түрлерін қолдана алу
2-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	6.1.1.1 диалогқа кіріп, өз өтінішін білдіру, білгені туралы айта білу, сұрақтарды түсініп, жауап беру 6.1.1.3 сұраулы шылаудың жоқтығына қарамастан сұрақтарға жауап беру
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	6.2.1.2 таныс тақырып бойынша монолог құрастыру 6.2.1.3 сөйлеу тілінде күрделі сөйлемдерді қолдана білу
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	6.3.1.3 жақындарымен, таныстарымен және басқа да адамдармен әңгімелесу кезінде өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу
3-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	6.1.1.1 диалогқа кіріп, өз өтінішін білдіру, білгені туралы айта білу, сұрақтарды түсініп, жауап беру 6.1.1.3 сұраулы шылаудың жоқтығына қарамастан сұрақтарға жауап беру
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	6.2.1.1 айналасындағы адамдармен тығыз сөздік қарым-қатынасқа түсу дағдысын қалыптастыру 6.2.1.3 сөйлеу тілінде күрделі сөйлемдерді қолдана білу
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	6.3.1.1 айналасындағы адамдармен тығыз сөздік қарым-қатынасқа түсу кезінде сөйлеу этикетін сақтап айта алу 6.3.1.2 достарына өз өтінішін білдіргенде мәдени қарым-қатынас түрлерін қолдана алу
4-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	6.1.1.3 сұраулы шылаудың жоқтығына қарамастан сұрақтарға жауап беру
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	6.2.1.2 таныс тақырып бойынша монолог құрастыру
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	6.3.1.2 достарына өз өтінішін білдіргенде мәдени қарым-қатынас түрлерін қолдана алу 6.3.1.3 жақындарымен, таныстарымен және басқа да адамдармен әңгімелесу кезінде өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу

3) 7-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	7.1.1.1 айналасындағы адамдармен қарым-қатынасқа түсіп сұраққа толық жауап беру
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	7.2.1.2 сұхбаттасу кезінде сұраққа 2-3 сөйлеммен жауап беру 7.2.1.3 жасалған жұмыс бойынша есеп беру
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	7.3.1.2 мұғаліммен, дәрігермен сұхбаттасқандасөйлеу этикетін сақтап, айта алу 7.3.1.3 отбасы мүшелерімен сұхбаттасқанда өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу
2-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	7.1.1.3 берілген тақырып бойынша жұптасып диалогқа кіріп әңгімелесе білу 7.1.1.4 мектепте өткен іс-шараларға байланысты сыныптастарымен диалогқа кіру
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	7.2.1.1 айналасындағы адамдармен сұхбаттасу дағдысын қалыптастыру 7.2.1.2 сұхбаттасу кезінде сұраққа 2-3 сөйлеммен жауап беру
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	7.3.1.2 мұғаліммен, дәрігермен сұхбаттасқандасөйлеу этикетін сақтап, айта алу
3-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	7.1.1.3 берілген тақырып бойынша жұптасып диалогқа кіріп әңгімелесе білу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	7.2.1.1 айналасындағы адамдармен сұхбаттасу дағдысын қалыптастыру
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	7.3.1.1 білім алушылар бір-бірімен сұхбаттасқанда сөйлеу этикетін сақтау
4-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	7.1.1.2 дәрігермен, шаштаразбен, дүкеншімен диалогқа кіре білу 7.1.1.3 берілген тақырып бойынша жұптасып диалогқа кіріп әңгімелесе білу 7.1.1.4 мектепте өткен іс-шараларға байланысты сыныптастарымен диалогқа кіру
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	7.2.1.3 жасалған жұмыс бойынша есеп беру
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	7.3.1.1 білім алушылар бір-бірімен сұхбаттасқанда сөйлеу этикетін сақтау

4) 8-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	8.1.1.1 тақырып бойынша диалогқа кіріп, сұраққа жауап беріп, сөйлем құрап әңгімелесе білу 8.1.1.2 берілген тақырып бойынша достарымен диалогқа кіріп, әңгімелесе алу 8.1.1.4 3 және одан да көп адамдармен нәтижелі қарым-қатынас орнату
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	8.2.1.1 сұхбаттасу кезінде қойылатын сұрақтар бойынша әңгімелесе білуді үйрету 8.2.1.3 өз бақылауларына сүйене отырып ауызша және жазбаша түрде сипаттама-сын құрап айта білу
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	8.3.1.2 айналысындағы адамдармен сұхбаттасқандасөйлеу этикетін сақтай білу 8.3.1.3 сыныптастарының бір-біріне деген көз қарастарының қандай болуын біліп сұхбаттасқанда өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу
2-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	8.1.1.3 берілген тақырып бойынша диалогқа кіріп, сұрақ қоя білу 8.1.1.4 3 және одан да көп адамдармен нәтижелі қарым-қатынас орнату
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	8.2.1.2 сұхбаттасу кезінде сұраққа 2-3 сөйлеммен жауап беріп, әр сөйлем сөйлемнің мазмұнын аша білу 8.2.1.3 өз бақылауларына сүйене отырып ауызша және жазбаша түрде сипаттама-сын құрап айта білу
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	8.3.1.3 сыныптастарының бір-біріне деген көз қарастарының қандай болуын біліп сұхбаттасқанда өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу
3-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	8.1.1.1 тақырып бойынша диалогқа кіріп, сұраққа жауап беріп, сөйлем құрап әңгімелесе білу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	8.2.1.2 сұхбаттасу кезінде сұраққа 2-3 сөйлеммен жауап беріп, әр сөйлем сөйлемнің мазмұнын аша білу
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	8.3.1.3 сыныптастарының бір-біріне деген көз қарастарының қандай болуын біліп сұхбаттасқанда өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу
4-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	8.1.1.3 берілген тақырып бойынша диалогқа кіріп, сұрақ қоя білу 8.1.1.43 және одан да көп адамдармен нәтижелі қарым-қатынас орнату
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	8.2.1.1 сұхбаттасу кезінде қойылатын сұрақтар бойынша әңгімелесе білуді үйрету 8.2.1.3 өз бақылауларына сүйене отырып ауызша және жазбаша түрде сипаттама-сын құрап айта білу
Сөйлеу	Сөйлеу этикеті	8.3.1.2 айналысындағы адамдармен сұхбаттасқандасөйлеу этикетін сақтай білу

мәдениетін дамыту		
-------------------	--	--

5) 9-сынып:

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаты
1-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	9.1.1.1 мәтін бойынша диалогқа кіріп, рөлдерге бөліп оқу, кейіпкерлердің сыртпішінін сипаттау, олардың жағымды, жағымсыз жақтарын ажыратып, айта білу 9.1.1.2 интервью алу барысында диалогқа кіріп, сұрақтарға толық жауап бере білу 9.1.1.3 берілген тақырып бойынша достарымен диалогқа кіріп, пікір алыса білу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	9.2.1.1 өз жеке өмірі мен мектеп өміріндегі оқиғаларды баяндап беру
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	9.3.1.3 адами құндылықтар туралы үлкендермен және достарымен сұхбаттасқанда, өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу
2-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	9.1.1.1 мәтін бойынша диалогқа кіріп, рөлдерге бөліп оқу, кейіпкерлердің сыртпішінін сипаттау, олардың жағымды, жағымсыз жақтарын ажыратып, айта білу 9.1.1.3 берілген тақырып бойынша достарымен диалогқа кіріп, пікір алыса білу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	9.2.1.2 сұхбаттасу арқылы сипаттап айту жолдарын қалыптастыру 9.2.1.3 байланыстырып сөйлеуді қажет ететін жағдайда еркін бағдарлай алуы
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	9.3.1.2 театр, мұражай қызметкерлерімен сұхбаттасқанда сөйлеу этикетін сақтай білу 9.3.1.3 адами құндылықтар туралы үлкендермен және достарымен сұхбаттасқанда, өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу
3-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	9.1.1.2 интервью алу барысында диалогқа кіріп, сұрақтарға толық жауап бере білу 9.1.1.3 берілген тақырып бойынша достарымен диалогқа кіріп, пікір алыса білу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	9.2.1.1 өз жеке өмірі мен мектеп өміріндегі оқиғаларды баяндап беру 9.2.1.2 сұхбаттасу арқылы сипаттап айту жолдарын қалыптастыру
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	9.3.1.1 досымен және бейтаныс адамдармен сұхбаттасқанда сөйлеу этикетін сақтау 9.3.1.3 адами құндылықтар туралы үлкендермен және достарымен сұхбаттасқанда, өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу
4-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	9.1.1.1 мәтін бойынша диалогқа кіріп, рөлдерге бөліп оқу, кейіпкерлердің сыртпішінін сипаттау, олардың жағымды, жағымсыз жақтарын ажыратып, айта білу

		9.1.1.3 берілген тақырып бойынша достарымен диалогқа кіріп, пікір алыса білу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	9.2.1.2 сұхбаттасу арқылы сипаттап айту жолдарын қалыптастыру 9.2.1.3 байланыстырып сөйлеуді қажет ететін жағдайда еркін бағдарлай алуы
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	9.3.1.2 театр, мұражай қызметкерлерімен сұхбаттасқанда сөйлеу этикетін сақтай білу

б) 10-сынып:

б-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	10.1.1.1 оқыған шығармалар мен көрген фильмдер мазмұны бойынша диалогқа кіріп, сұрақтарға толық жауап бере білу 10.1.1.2 тақырыптар бойынша әр түрлі жағдайларға байланысты диалогқа кіре алу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	10.2.1.2 қызығушылықтары мен көзқарасын білдіретін тақырыптарға сұхбаттасу
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	10.3.1.1 саяхатқа шыққанда айналасындағы адамдармен қарым қатынасқа түскенде сөйлеу этикетін сақтау 10.3.1.2 бастауыш сынып білім алушыларына сөйлеу этикетін үлгі ретінде іс-жүзінде көрсете алу
2-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	10.1.1.2 тақырыптар бойынша әр түрлі жағдайларға байланысты диалогқа кіре алу 10.1.1.3 кітаптан оқыған, шығармалары жайында өз ой-пікірін диалогқа кіріп айта білу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	10.2.1.3 айналасындағы адамдардың сұрақтарын түсініп, өз бетінше оларға жауап бере білу
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	10.3.1.1 саяхатқа шыққанда айналасындағы адамдармен қарым қатынасқа түскенде сөйлеу этикетін сақтау 10.3.1.3 таныс, бейтаныс адамдармен сұхбаттасқанда өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу
3-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	10.1.1.1 оқыған шығармалар мен көрген фильмдер мазмұны бойынша диалогқа кіріп, сұрақтарға толық жауап бере білу 10.1.1.2 тақырыптар бойынша әр түрлі жағдайларға байланысты диалогқа кіре алу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	10.2.1.2 қызығушылықтары мен көзқарасын білдіретін тақырыптарға сұхбаттасу 10.2.1.3 айналасындағы адамдардың сұрақтарын түсініп, өз бетінше оларға жауап бере білу
Сөйлеу	Сөйлеу этикеті	10.3.1.3 таныс, бейтаныс адамдармен сұхбаттасқанда өзара қарым-қатынас

мәдениетін дамыту		мәдениетін сақтай білу
4-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	10.1.1.1 оқыған шығармалар мен көрген фильмдер мазмұны бойынша диалогқа кіріп, сұрақтарға толық жауап бере білу 10.1.1.3 кітаптан оқыған, шығармалары жайында өз ой-пікірін диалогқа кіріп айта білу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	10.2.1.2 қызығушылықтары мен көзқарасын білдіретін тақырыптарға сұхбаттасу
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	10.3.1.2 бастауыш сынып білім алушыларына сөйлеу этикетін үлгі ретінде іс-жүзінде көрсете алу

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 14-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 454-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнінен жаңартылған азмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнінің негізгі мақсаты - естімейтін балалардың сөздік тілінің ауызша формасында (лексика, фонетика, грамматика, орфоэпия) дамуы оны қабылдау және айту дағдыларын қалыптастыру.

3. Негізгі міндеттер:

1) негізгі сөздік әрекет ретінде тіл туралы білімді меңгеру және жүйелендіру;
2) өзара байланысқа тілдік әрекеттің барлық түрін, мақсатқа сәйкес тілдік құралдарды таңдау дағдыларын, міндеттер мен қарым-қатынас шарттарын дамыту;

3) теориялық ақпараттарды қолдану жолдарын саналы игеруді және тілдік әрекетте орфоэпиялық ережелерді қамтамасыз ету;

4) орфографияны және пунктуацияны меңгеру;

5) қарым-қатынасқа түсу білік және дағдыларын меңгеру және оны тіл нормаларымен сәйкес сауатты жүргізу;

6) оқырмандардың тәуелсіздігін және кітаптарды таңдаудағы танымдық белсенділікті дамыту;

7) білім беру, ғылыми-танымдық мәтіндермен жұмыстың бастапқы дағдыларын игеру және әртүрлі типтегі сөздікті қолдану;

8) сөздік қорын байыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. Бағдарламада қазіргі заманғы мектепте оқу процесін ұйымдастыруға инновациялық педагогикалық тәсілдердің сипаттамалары берілген білім беру-нормативтік құжатының дәстүрлі функциялары біріктіріледі.

5. Құнды-бағдарланған, әрекеттік, тұлғалық-бағдарланған, коммуникативті тәсілдер Бағдарламаның жаңа құрылымында көрініс тапқан оқу мақсаттарының және білім беру процесінің нәтижелерінің басымдықтарын күшейту үшін қолданылды.

6. Бағдарламада оқу пәнінің мазмұнын анықтау үшін негіз болып табылатын оқыту мақсаттарының жүйесі түрінде ұсынылған күтілетін нәтижелерді тұжырымдайды.

7. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәні – мектеп бағдарламасының маңызды компоненті, себебі, тек бөлек пән, зерттеу объектісі ғана емес, сондай-ақ, тіл – таным, білімділіктің, интелектінің дамуының кілті болғандықтан оқыту пәндерінің құралы болып табылады.

8. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнін оқу ақпарат ағамында оқи және бағдарлана алатын тұлғаның рухани баюына әсерін тигізеді.

9. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" кіріктірілген пәні тиімді, егер:

1) әдебиет пен қазақ тілі арасында тақырыптық байланыс орнатылса;

2) естімейтін білім алушылардың психолого-педагогикалық ерекшеліктері ескерілсе (интелектісінің, сөйлеуінің, есте сақтауының, эмоциональдық жағдайының даму деңгейі);

3) білім алушылардың шығармашылық қабілеттерінің және сөйлеу тілінің дамуына әсер ететін жағдайларды үлгілесе;

4) білім алушылардың қарқынды және эмпирикалық жұмыспен қамтамасыз етілсе.

10. Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамытуды оқытуға тәсілдер:

1) коммуникативті-әрекеттік тәсіл (дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту бойынша оқытудың мақсаты білім беру процесінің нақты қарым-қатынас процесіне барынша жақындатуын қамтамасыз ету болып табылатын сабақтың бағыттылығын және ұйымдастырылуын анықтайды. Білім алушылардың оқыту әрекетінің негізінде жаға білімдердің қажет деген түсінігіне келеді);

2) зерттеушілік тәсіл (мен не білемін, мен не білгім келеді, нені мен үйрендім);

3) оқытуды дамытатын (білім алушы әрекет ету жолдарын меңгереді);

4) сараланған оқыту (білім алушының қажеттілігіне сәйкес тапсырмаларды қою);

11. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнін оқытуда ұсынылатын стратегиялар, оқыту әдістері мен технологиялар:

1) стратегиялар: өзін өзі басқару, эксперименттік, критикалық, коммуникативті, контексті;

2) технологии: жеке жұмыс, кіші топта (командада) жұмыс, кейс-стадиялар (нақты жағдайларды талдау), рөлдік және іскерлік ойындар, модульды оқыту;

3) әдістері: мәселелік оқыту, жеке оқыту, алдын ала өзіндік жұмыс, дисциплинаралық оқыту, тәжірибе негізінде оқыту, жобалық әдіс.

12. Коммуникативті, тілдік бағытталу әр сабақта жоспарланады: дәлелдеу, өз пікірін нақтылау, түсіндіру, түсініктеме беру, айтқанын қорытындылау, диалогқа түсу.

13. Қазақ тілі мен әдебиеттің өзара интегративті әрекеттестік және дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту деңгейі үнемі кеңейтіледі: тілдік құралдарды бақылаудан, үлгілік мәтіндердегі олардың стилистикалық рөлін зерттеуден, білім алушылар өзінің мәтінін құрастырады.

14. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнінде айту және тыңдау бойынша тапсырмалардың мысалдары:

1) оқылған және тыңдалған мәтіннен қойылған мақсатқа сәйкес ақпаратты анықтау;

2) оқылған және тыңдалған мәтін негізінде сұрақ қою;

3) таныс тақырыпта және білім алушыны қызықтыратын тақырыпта сөйлеу;

4) алдын ала құрастырылған сұрақтар бойынша біреуден интервью алу және жауаптар бойынша ауызша есеп беру;

5) өзінің негізгі идеяларын жазбаша түрде көрсету үшін жоспарланған тақырып туралы дискуссия жасау;

6) ауызша айтылған сөздерді түсіну және сұрақтарға жауап бере алу;

- 7) тапсырылған тақырыпқа диалог құрастыру;
- 8) таныс әңгімелерді, ертегілерді айту, өлеңді жатқа оқу.

15. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнінде оқу бойынша тапсырмалардың мысалдары:

- 1) мәтінді шолу (жазбаша, ауызша);
- 2) мәтіннің немесе тақырыптың басында оқиғалардың дамуын болжау;
- 3) интернет – ресурстарымен жұмыс;
- 4) әдебиетпен жұмыс (сұрақтар мен жауаптарды дайындау үшін);
- 5) оқудың әр түрін қолдану: кіріспе оқу, ізденіс оқу, ақпаратты табу үшін оқу; рөлдік оқу, көз қарасын айту үшін оқу.

16. Бағдарламада ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдаланудағы құзыретіне:

- 1) білім деңгейін көтеру үшін сабақтарда қолданыстағы және жаңа технологиялардың құзіретін пайдалану;
- 2) интернет – ресурстарымен жұмысты (мысалы, веб сайтта ақпаратты оқу, сәйкес материалды талдау, бөлек құжат немесе файл ретінде сақтау немесе көшіру);
- 3) қарапайым программаларды қиынға өтумен қолдану, мәтінмен және слайдпен жұмыс жасау үшін;
- 4) электронды кітаптың көмегімен оқу кіреді.

3-тарау. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

17. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сыныпта – аптасына 16 сағат, оқу жылына 544 сағатты;
- 2) 6-сыныпта – аптасына 16 сағат, оқу жылына 544 сағатты;
- 3) 7-сыныпта – аптасына 4 сағат, оқу жылына 136 сағатты;
- 4) 8-сыныпта – аптасына 4 сағат, оқу жылына 136 сағатты;
- 5) 9-сыныпта – аптасына 4 сағат, оқу жылына 136 сағатты;
- 6) 10-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылына 68 сағатты құрайды.

18. Пәннің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) 1-бөлім "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру";
- 2) 2-бөлім "Естіп қабылдауын дамыту".

19. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сөздік тыныс;
- 2) дауыс;
- 3) дыбыстар және оның үйлесімі;

- 4) сөзбен жұмыс;
5) фразамең жұмыс.

20. "Естіп қабылдауын дамыту" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

21. Бағдарламада оқу мақсаттарын тиімді қолдану және мониторинг жасау үшін кодтық белгілеу енгізілді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші сан бөлімді, үшінші сан бөлімшені, төртінші сан оқу мақсаттарының реттік санын білдіреді. Мысалы, код белгісіндегі 5.2.1.1 "5" - сынып, "2.1" - бөлімше, "1" - оқу мақсатының реттік саны.

22. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру":
1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10 сынып
1.1 Сөздік тыныс	5.1.1.1 ұзақ фразаларды айту кезінде тыныс алу үзілістерін анықтау қабілетін нығайту (мұғалімнің нұсқауын басшылыққа ала отырып)	6.1.1.1 сөздердің мағыналық байланысымен сәйкес үзілістерді сақтау	7.1.1.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)	8.1.1.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)	9.1.1.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)	10.1.1.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)
1.2 Дауыс	5.1.2.1 қалыпты дауыстан ауытқуларды түзету жүргізу (мұғалімнің қалауы бойынша)	6.1.2.1 қалыпты дауыстан ауытқуларды түзету жүргізу	7.1.2.1 сөйлемде қалыпты дауыс күшін қадағалау	8.1.2.1 сөйлемде қалыпты дауыс күшін қадағалау	9.1.2.1 сөйлемде қалыпты дауыс күшін қадағалау	10.1.2.1 сөйлемде қалыпты дауыс күшін қадағалау
1.3 Дыбыста р және оның үйлесімі	5.1.3.1 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауысты: а – о, а – ә, а – э, о – у, и – ә, и – ы;	6.1.3.1 қалыпты дыбыстан артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың буында, сөзде, фразада айтылу бұзылыстарыны ң алдын алу: а) дауысты: а – о,	7.1.3.1 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауысты, дауыссыз (ызынды және шулы,	8.1.3.1 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауысты, дауыссыз (ызынды және шулы,	9.1.3.1 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауысты, дауыссыз (ызынды және шулы,	10.1.3.1 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауысты, дауыссыз (ызынды және шулы, бірлескен

		а-ә, о-ө, ұ-ү, а – э, и – э, и – у, и – ы;	бірлескен және бөлек, мұрындық, ауыздық, қатаң, ұяң, қатты және жұмсақ)	бірлескен және бөлек, мұрындық, ауыздық, қатаң, ұяң, қатты және жұмсақ)	бірлескен және бөлек, мұрындық, ауыздық, қатаң, ұяң, қатты және жұмсақ)	және бөлек, мұрындық, ауыздық, қатаң, ұяң, қатты және жұмсақ)
5.1.3.2 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауыссыз: мұрындық және ауыздық: м – п, м – б, н – т, н – д, к-қ	6.1.3.2 қалыпты дыбыстан артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың буында, сөзде, фразада айтылу бұзылыстарыны ң алдын алу: а) дауыссыз: мұрындық және ауыздық: м – б, м – п, н – д, н – т, н-ң,					
5.1.3.3 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауыссыз: ызыңды және шулы: с – ш, з – ж, ц – ч; аффрикат және куысты: ч – с, ч – ш; аффрикат және қабысып: ц – т	6.1.3.3 қалыпты дыбыстан артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың буында, сөзде, фразада айтылу бұзылыстарыны ң алдын алу: а) ызыңды және шулы: с – ш, з – ж, ц – ч; қатаң және ұяң: ф – в, п – б, т – д					
5.1.3.4 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: а) дауыссыз: аффрикат және қабысып: ч – т; қатаң және ұяң: в – ф, б – п, д – т	6.1.3.4 қалыпты дыбыстан артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың буында, сөзде, фразада айтылу бұзылыстарыны ң алдын алу: а) дауыссыз: жуан және жіңішке: ф, в, с.					
5.1.3.5 дыбыстар мен олардың сөздерде және	6.1.3.5 дыбыстар мен олардың сөздерде және фразаларда	7.1.3.5 дыбыстар мен олардың мәтінде	8.1.3.5 дыбыстар мен олардың мәтінде	9.1.3.5 дыбыстар мен олардың мәтінде	10.1.3.5 дыбыстар мен олардың мәтінде байланысқан	

	фразаларда үйлесімдегінің ауытқуларын түзету жүргізу	үйлесімдегінің ауытқуларын түзету жүргізу	байланысқан сөздерде, фразаларда үйлесімдегінің дұрыс айту	байланысқан сөздерде, фразаларда үйлесімдегінің дұрыс айту	байланысқан сөздерде, фразаларда үйлесімдегінің дұрыс айту	сөздерде, фразаларда үйлесімдегінің дұрыс айту
	5.1.3.6 дауыссыз дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)	6.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)	7.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)	8.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)	9.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)	10.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
1.4 Сөзбен жұмыс	5.1.4.1 орфоэпия ережелерін білу және оларды сөзде қолдану: екі бірдей көршілес дауыссыз дыбыс ұзақ бір дыбыс сияқты айтылады (касса);	6.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау	7.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау	8.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау	9.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау	10.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау
	5.1.4.2 сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау	6.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін	7.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін	8.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін	9.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін	10.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін
	5.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау	6.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау	7.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау	8.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау	9.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау	10.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
1.5 Фразамен жұмыс	5.1.5.1 сөзде логикалық екпінді қадағалау, қалыпты тез	6.1.5.1 бірге, екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде	7.1.5.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің	8.1.5.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің	9.1.5.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің	10.1.5.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша

сөйлеу қарқыны	екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін	қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)	қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)	қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)	осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)
5.1.5.2 дұрыс және мәнерлеп өлең, әдеби мәтіннен үзінді жатқа оқу	6.1.5.2 қалыпты сөйлеу қарқынын қадағалау (сұрақтар, жауаптар, нұсқаулықтар, хабарлар)	7.1.5.2 тілдік материалды айтарлықтай табиғи, түсінікті, айқын, қалыпты дауысты, қалыпты сөйлеу қарқынын, біріктіріп, үзілісті, дыбыстық құрылымын сақтай отырып айту	8.1.5.2 логикалық екпінмен танысу, сұрақтар мен жауаптардағы логикалық екпінді қатты дауыспен атап көрсету	9.1.5.2 жатқа білетін мәтіндерде логикалық екпінді қадағалау, сонымен қатар сұрақтар мен жауаптарда	10.1.5.2 фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз еркімен бөлу
5.1.5.3 әртүрлі оқу пәндерінен жиі қолданылатын қиын айтылатын терминдерді дұрыс айту	6.1.5.3 әртүрлі оқу пәндерінен жиі қолданылатын қиын айтылатын терминдерді дұрыс айту	7.1.5.3 өз еркімен даусын, сөйлеудің біріктілігін бақылау, оның дыбыстық және ырғақтық құрылымын айту	8.1.5.3 өз еркімен даусын, сөйлеудің біріктілігін бақылау, оның дыбыстық және ырғақтық құрылымын айту	9.1.5.3 өз еркімен даусын, сөйлеудің біріктілігін бақылау, оның дыбыстық және ырғақтық құрылымын айту	10.1.5.3 өз еркімен даусын, сөйлеудің біріктілігін бақылау, оның дыбыстық және ырғақтық құрылымын айту
	6.1.5.4 оның айтуындағы негізгі кемшіліктерімен білім алушыны таныстыру	7.1.5.4 сабақта, сыныптан тыс уақыттағы сабақтарда, диалогқа еркін кіру, өз еркімен айту, кез келген тақырыпқа әңгімелесу жүргізу кезінде сөйлесу жағдайында қалыптасқан тілдік дағдыларды	8.1.5.4 сабақта, сыныптан тыс уақыттағы сабақтарда, диалогқа еркін кіру, өз еркімен айту, кез келген тақырыпқа әңгімелесу жүргізу кезінде сөйлесу жағдайында қалыптасқан тілдік дағдыларды жүзеге асыру	9.1.5.4 сабақта, сыныптан тыс уақыттағы сабақтарда, диалогқа еркін кіру, өз еркімен айту, кез келген тақырыпқа әңгімелесу жүргізу кезінде сөйлесу жағдайында қалыптасқан тілдік дағдыларды жүзеге асыру	10.1.5.4 сабақта, сыныптан тыс уақыттағы сабақтарда, диалогқа еркін кіру, өз еркімен айту, кез келген тақырыпқа әңгімелесу жүргізу кезінде сөйлесу жағдайында қалыптасқан тілдік дағдыларды жүзеге асыру

		жүзеге асыру			
5.1.5.5 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)	6.1.5.5 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)				

2) 2-бөлім "Естіп қабылдауын дамыту":

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10 сынып
2.1 Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау	5.2.1.1 "Менің Отаным Қазақстан" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау, ажырату және тану.	6.2.1.1 ұсынылған тілдік материалды естіп-көру арқылы қабылдау. "Менің Отаным Қазақстан" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану.	7.2.1.1 ұсынылған тілдік материалды естіп-көру арқылы қабылдау. "Менің Отаным Қазақстан" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану.	8.2.1.1 80 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Менің Отаным Қазақстан" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану.	9.2.1.1 100 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Менің Отаным Қазақстан" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану.	10.2.1.1 120 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Менің Отаным Қазақстан" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану.
	5.2.1.2 "Адами құндылықтар" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау, ажырату және тану.	6.2.1.2 ұсынылған тілдік материалды естіп-көру арқылы қабылдау. "Адами құндылықтар" тақырыбымен байланысты тілдік материалды	7.2.1.2 ұсынылған тілдік материалды естіп-көру арқылы қабылдау. "Адами құндылықтар" тақырыбымен байланысты тілдік материалды	8.2.1.2 80 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Адами құндылықтар"	9.2.1.2 100 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Адами құндылықтар" тақырыбымен	10.2.1.2 120 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Адами құндылықтар" тақырыбымен

тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау, ажырату және тану	материалды естіп-көру арқылы қабылдау. "Болашаққа саяхат" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану	материалды естіп-көру арқылы қабылдау. "Болашаққа саяхат" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану	көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Болашаққа саяхат" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану	көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Болашаққа саяхат" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану	көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Болашаққа саяхат" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану
--	--	--	---	---	---

23. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

24. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады

Негізгі орта білім беру
деңгейінің 5-10 сыныптары үшін
"Дыбыстардың айтылуын
қалыптастыру және есту
қабілетін дамыту" пәнінен
жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасына
қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-СЫНЫП:

1-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
"Дыбыстардың айтылуын	1.1 Сөздік тыныс	5.1.1.1 ұзақ фразаларды айту кезінде тыныс алу үзілістерін анықтау қабілетін нығайту (мұғалімнің нұсқауын басшылыққа ала отырып)

калыптастыру"	1.2 Дауыс	5.1.2.1 қалыпты дауыстан ауытқуларды түзету жүргізу (мұғалімнің қалауы бойынша)
	1.3 Дыбыстар және оның үйлесімі	5.1.3.1 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауысты: а – о, а-ә, а – э, о – у, и – э, и – ы; 5.1.3.5 дыбыстар мен олардың сөздерде және фразаларда үйлесіміндегінің ауытқуларын түзету жүргізу 5.1.3.6 дауыссыз дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
	1.4 Сөзбен жұмыс	5.1.4.1 орфоэпия ережелерін білу және оларды сөзде қолдану: екі бірдей көршілес дауыссыз дыбыс ұзақ бір дыбыс сияқты айтылады (касса) 5.1.4.2 сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау 5.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
	1.5 Фразамен жұмыс	5.1.5.1 сөзде логикалық екпінді қадағалау, қалыпты тез сөйлеу қарқыны 5.1.5.2 дұрыс және мәнерлеп өлең, әдеби мәтіннен үзінді жатқа оқу 5.1.5.3 әртүрлі оқу пәндерінен жиі қолданылатын қиын айтылатын терминдерді дұрыс айту 5.1.5.5 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)
"Есту қабілетін дамыту"	2.1 Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау	5.2.1.1 "Менің Отаным Қазақстан" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау, ажырату және тану. 5.2.1.2 "Адами құндылықтар" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау, ажырату және тану.
2-тоқсан		
"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"	1.1 Сөздік тыныс	5.1.1.1 ұзақ фразаларды айту кезінде тыныс алу үзілістерін анықтау қабілетін нығайту (мұғалімнің нұсқауын басшылыққа ала отырып)
	1.2 Дауыс	5.1.2.1 қалыпты дауыстан ауытқуларды түзету жүргізу (мұғалімнің қалауы бойынша)
	1.3 Дыбыстар және оның үйлесімі	5.1.3.2 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: а) дауыссыз: мұрындық және ауыздық: м – п, м – б, н – т, н – д, к-қ 5.1.3.5 дыбыстар мен олардың сөздерде және фразаларда үйлесіміндегінің ауытқуларын түзету жүргізу 5.1.3.6 дауыссыз дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
	1.4 Сөзбен жұмыс	5.1.4.1 орфоэпия ережелерін білу және оларды сөзде қолдану: екі бірдей көршілес дауыссыз дыбыс ұзақ бір дыбыс сияқты айтылады (касса); 5.1.4.2 сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау 5.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
	1.5 Фразамен жұмыс	5.1.5.1 сөзде логикалық екпінді қадағалау, қалыпты тез сөйлеу қарқыны 5.1.5.2 дұрыс және мәнерлеп өлең, әдеби мәтіннен үзінді жатқа оқу 5.1.5.3 әртүрлі оқу пәндерінен жиі қолданылатын қиын айтылатын терминдерді дұрыс айту 5.1.5.5 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)
"Есту"	2.1	5.2.1.1 "Менің Отаным Қазақстан" тақырыбымен байланысты тілдік материалды

қабілетін дамыту"	Ауызша сөйледі естіп-көру және есту арқылы қабылдау	есту арқылы қабылдау, ажырату және тану. 5.2.1.2 "Адами құндылықтар" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау, ажырату және тану.
3-тоқсан		
"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"	1.1 Сөздік тыныс	5.1.1.1 ұзақ фразаларды айту кезінде тыныс алу үзілістерін анықтау қабілетін нығайту (мұғалімнің нұсқауын басшылыққа ала отырып)
	1.2 Дауыс	5.1.2.1 қалыпты дауыстан ауытқуларды түзету жүргізу (мұғалімнің қалауы бойынша)
	1.3 Дыбыстар және оның үйлесімі	5.1.3.3 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: а) дауыссыз: ызыңды және шулы: с – ш, з – ж, ц – ч; аффрикат және қуыстық: ч – с, ч – ш; аффрикат және қабысып: ц – т 5.1.3.5 дыбыстар мен олардың сөздерде және фразаларда үйлесіміндегінің ауытқуларын түзету жүргізу 5.1.3.6 дауыссыз дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
	1.4 Сөзбен жұмыс	5.1.4.1 орфоэпия ережелерін білу және оларды сөзде қолдану: екі бірдей көршілес дауыссыз дыбыс ұзақ бір дыбыс сияқты айтылады (касса); 5.1.4.2 сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау 5.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
	1.5 Фразамен жұмыс	5.1.5.1 сөзде логикалық екпінді қадағалау, қалыпты тез сөйлеу қарқыны 5.1.5.2 дұрыс және мәнерлеп өлең, әдеби мәтіннен үзінді жатқа оқу 5.1.5.3 әртүрлі оқу пәндерінен жиі қолданылатын қиын айтылатын терминдерді дұрыс айту 5.1.5.5 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)
"Есту қабілетін дамыту"	2.1 Ауызша сөйледі естіп-көру және есту арқылы қабылдау	5.2.1.1 "Менің Отаным Қазақстан" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау, ажырату және тану. 5.2.1.2 "Адами құндылықтар" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау, ажырату және тану.
4-тоқсан		
"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"	1.1 Сөздік тыныс	5.1.1.1 ұзақ фразаларды айту кезінде тыныс алу үзілістерін анықтау қабілетін нығайту (мұғалімнің нұсқауын басшылыққа ала отырып)
	1.2 Дауыс	5.1.2.1 қалыпты дауыстан ауытқуларды түзету жүргізу (мұғалімнің қалауы бойынша)
	1.3 Дыбыстар және оның үйлесімі	5.1.3.4 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: а) дауыссыз: аффрикат және қуыстық: ч – т; қатаң және ұяң: в – ф, б – п, д – т 5.1.3.5 дыбыстар мен олардың сөздерде және фразаларда үйлесіміндегінің ауытқуларын түзету жүргізу 5.1.3.6 дауыссыз дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
	1.4 Сөзбен	5.1.4.1 орфоэпия ережелерін білу және оларды сөзде қолдану: екі бірдей көршілес дауыссыз дыбыс ұзақ бір дыбыс сияқты айтылады (касса);

	жұмыс	5.1.4.2 сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау 5.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
	1.5 Фразамен жұмыс	5.1.5.1 сөзде логикалық екпінді қадағалау, қалыпты тез сөйлеу қарқыны 5.1.5.2 дұрыс және мәнерлеп өлең, әдеби мәтіннен үзінді жатқа оқу 5.1.5.3 әртүрлі оқу пәндерінен жиі қолданылатын қиын айтылатын терминдерді дұрыс айту 5.1.5.5 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)
"Есту қабілетін дамыту"	2.1 Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау	5.2.1.1 "Менің Отаным Қазақстан" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау, ажырату және тану. 5.2.1.2 "Адами құндылықтар" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау, ажырату және тану.

2) 6-сынып:

2-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"	1.1 Сөздік тыныс	6.1.1.1 сөздердің мағыналық байланысымен сәйкес үзілістерді сақтау
	1.2 Дауыс	6.1.2.1 қалыпты дауыстан ауытқуларды түзету жүргізу
	1.3 Дыбыстар және оның үйлесімі	6.1.3.1 қалыпты дыбыстан артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың буында, сөзде, фразада айтылу бұзылыстарының алдын алу: а – о, а-ә, о-ө, ұ-ү, а – э, и – э, и – у, и – ы; 6.1.3.5 дыбыстар мен олардың сөздерде және фразаларда үйлесіміндегі ауытқуларын түзету жүргізу 6.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
	1.4 Сөзбен жұмыс	6.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау 6.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 6.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
	1.5 Фразамен жұмыс	6.1.5.1 бірге, екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 6.1.5.2 қалыпты сөйлеу қарқынын қадағалау (сұрақтар, жауаптар, нұсқаулықтар, хабарлар) 6.1.5.3 әртүрлі оқу пәндерінен жиі қолданылатын қиын айтылатын терминдерді дұрыс айту 6.1.5.4 оның айтуындағы негізгі кемшіліктерімен білім алушыны таныстыру 6.1.5.5 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)

"Есту қабілетін дамыту"	2.1 Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау	6.2.1.1 ұсынылған тілдік материалды естіп-көру арқылы қабылдау. "Менің Отаным Қазақстан" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану. 6.2.1.2 ұсынылған тілдік материалды естіп-көру арқылы қабылдау. "Адами құндылықтар" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану.
2-тоқсан		
"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"	1.1 Сөздік тыныс	6.1.1.1 сөздердің мағыналық байланысымен сәйкес үзілістерді сақтау
	1.2 Дауыс	6.1.2.1 қалыпты дауыстан ауытқуларды түзету жүргізу
	1.3 Дыбыстар және оның үйлесімі	6.1.3.2 қалыпты дыбыстан артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың буында, сөзде, фразеда айтылу бұзылыстарының алдын алу: а) дауыссыз: мұрындық және ауыздық: м – б, м – п, н – д, н – т, н-ң, 6.1.3.5 дыбыстар мен олардың сөздерде және фразаларда үйлесіміндегінің ауытқуларын түзету жүргізу 6.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
	1.4 Сөзбен жұмыс	6.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау 6.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 6.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
1.5 Фразамен жұмыс	6.1.5.1 бірге, екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 6.1.5.2 қалыпты сөйлеу қарқынын қадағалау (сұрақтар, жауаптар, нұсқаулықтар, хабарлар) 6.1.5.3 әртүрлі оқу пәндерінен жиі қолданылатын қиын айтылатын терминдерді дұрыс айту	
"Есту қабілетін дамыту"	2.1 Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау	6.2.1.1 ұсынылған тілдік материалды естіп-көру арқылы қабылдау. "Менің Отаным Қазақстан" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану. 6.2.1.2 ұсынылған тілдік материалды естіп-көру арқылы қабылдау. "Адами құндылықтар" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану.
3-тоқсан		
"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"	1.1 Сөздік тыныс	6.1.1.1 сөздердің мағыналық байланысымен сәйкес үзілістерді сақтау
	1.2 Дауыс	6.1.2.1 қалыпты дауыстан ауытқуларды түзету жүргізу
	1.3 Дыбыстар және оның үйлесімі	6.1.3.3 қалыпты дыбыстан артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың буында, сөзде, фразеда айтылу бұзылыстарының алдын алу: а) ызыңды және шулы: с – ш, з – ж, ц – ч; қатаң және ұяң: ф – в, п – б, т – д 6.1.3.5 дыбыстар мен олардың сөздерде және фразаларда үйлесіміндегінің ауытқуларын түзету жүргізу

		6.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
1.4 Сөзбен жұмыс		6.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау 6.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 6.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
1.5 Фразамен жұмыс		6.1.5.1 бірге, екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 6.1.5.2 қалыпты сөйлеу қарқынын қадағалау (сұрақтар, жауаптар, нұсқаулықтар, хабарлар)
"Есту қабілетін дамыту"	2.1 Ауызша сөйледуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау	6.2.1.1 ұсынылған тілдік материалды естіп-көру арқылы қабылдау. "Менің Отаным Қазақстан" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану. 6.2.1.2 ұсынылған тілдік материалды естіп-көру арқылы қабылдау. "Адами құндылықтар" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану.
4-тоқсан		
"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"	1.1 Сөздік тыныс	6.1.1.1 сөздердің мағыналық байланысымен сәйкес үзілістерді сақтау
	1.2 Дауыс	6.1.2.1 қалыпты дауыстан ауытқуларды түзету жүргізу
	1.3 Дыбыстар және оның үйлесімі	6.1.3.4 қалыпты дыбыстан артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың буында, сөзде, фразада айтылу бұзылыстарының алдын алу: а) дауыссыз: жуан және жіңішке: ф, в, с. 6.1.3.5 дыбыстар мен олардың сөздерде және фразаларда үйлесімділігінің ауытқуларын түзету жүргізу 6.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
	1.4 Сөзбен жұмыс	6.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау 6.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 6.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
	1.5 Фразамен жұмыс	6.1.5.1 бірге, екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 6.1.5.2 қалыпты сөйлеу қарқынын қадағалау (сұрақтар, жауаптар, нұсқаулықтар, хабарлар)
"Есту қабілетін дамыту"	2.1 Ауызша сөйледуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау	6.2.1.1 ұсынылған тілдік материалды естіп-көру арқылы қабылдау. "Менің Отаным Қазақстан" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану. 6.2.1.2 ұсынылған тілдік материалды естіп-көру арқылы қабылдау. "Адами құндылықтар" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану

3) 7 сынып:

3-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"	1.1 Сөздік тыныс	7.1.1.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)
	1.2 Дауыс	7.1.2.1 сөйлемде қалыпты дауыс күшін қадағалау
	1.3 Дыбыстар және оның үйлесімі	7.1.3.1 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауысты, дауыссыз (ызыңды және шулы, бірлескен және бөлек, мұрындық, ауыздық, қатаң, ұяң, қатты және жұмсақ) 7.1.3.5 дыбыстар мен олардың мәтінде байланысқан сөздерде, фразаларда үйлесіміндегін дұрыс айту 7.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
	1.4 Сөзбен жұмыс	7.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау 7.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 7.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
	1.5 Фразамен жұмыс	7.1.5.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес) 7.1.5.2 тілдік материалды айтарлықтай табиғи, түсінікті, айқын, қалыпты дауысты, қалыпты сөйлеу қарқынын, біріктіріп, үзілісті, дыбыстық құрылымын сақтай отырып айту 7.1.5.3 өз еркімен даусын, сөйлеудің біріктілігін бақылау, оның дыбыстық және ырғақтық құрылымын айту 7.1.5.4 сабақта, сыныптан тыс уақыттағы сабақтарда, диалогқа еркін кіру, өз еркімен айту, кез келген тақырыпқа әңгімелесу жүргізу кезінде сөйлесу жағдайында қалыптасқан тілдік дағдыларды жүзеге асыру
"Есту қабілетін дамыту"	2.1 Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау	7.2.1.1 ұсынылған тілдік материалды естіп-көру арқылы қабылдау. "Менің Отаным Қазақстан" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану. 7.2.1.2 ұсынылған тілдік материалды естіп-көру арқылы қабылдау. "Адами құндылықтар" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану.
2-тоқсан		
"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"	1.1 сөздік тыныс	7.1.1.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)
	1.2 дауыс	7.1.2.1 сөйлемде қалыпты дауыс күшін қадағалау
	1.3 дыбыстар және оның үйлесімі	7.1.3.1 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауысты, дауыссыз (ызыңды және шулы, бірлескен және бөлек, мұрындық, ауыздық, қатаң, ұяң, қатты және жұмсақ) 7.1.3.5 дыбыстар мен олардың мәтінде байланысқан сөздерде, фразаларда үйлесіміндегін дұрыс айту 7.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
	1.4 Сөзбен жұмыс	7.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау 7.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді

		қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 7.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
	1.5 Фразамен жұмыс	7.1.5.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес) 7.1.5.2 тілдік материалды айтарлықтай табиғи, түсінікті, айқын, қалыпты дауысты, қалыпты сөйлеу қарқынын, біріктіріп, үзілісті, дыбыстық құрылымын сақтай отырып айту 7.1.5.3 өз еркімен даусын, сөйлеудің біріктілігін бақылау, оның дыбыстық және ырғақтық құрылымын айту 7.1.5.4 сабақта, сыныптан тыс уақыттағы сабақтарда, диалогқа еркін кіру, өз еркімен айту, кез келген тақырыпқа әңгімелесу жүргізу кезінде сөйлесу жағдайында қалыптасқан тілдік дағдыларды жүзеге асыру
"Есту қабілетін дамыту"	2.1 Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау	7.2.1.1 ұсынылған тілдік материалды естіп-көру арқылы қабылдау. "Менің Отаным Қазақстан" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану. 7.1.5.2 тілдік материалды айтарлықтай табиғи, түсінікті, айқын, қалыпты дауысты, қалыпты сөйлеу қарқынын, біріктіріп, үзілісті, дыбыстық құрылымын сақтай отырып айту
3-тоқсан		
"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"	1.1 Сөздік тыныс	7.1.1.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)
	1.2 Дауыс	7.1.2.1 сөйлемде қалыпты дауыс күшін қадағалау
	1.3 Дыбыстар және оның үйлесімі	7.1.3.1 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауысты, дауыссыз (ызыңды және шулы, бірлескен және бөлек, мұрындық, ауыздық, қатаң, ұяң, қатты және жұмсақ) 7.1.3.5 дыбыстар мен олардың мәтінде байланысқан сөздерде, фразаларда үйлесіміндегін дұрыс айту 7.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
	1.4 Сөзбен жұмыс	7.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау 7.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 7.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
	1.5 Фразамен жұмыс	7.1.5.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес) 7.1.5.2 тілдік материалды айтарлықтай табиғи, түсінікті, айқын, қалыпты дауысты, қалыпты сөйлеу қарқынын, біріктіріп, үзілісті, дыбыстық құрылымын сақтай отырып айту 7.1.5.3 өз еркімен даусын, сөйлеудің біріктілігін бақылау, оның дыбыстық және ырғақтық құрылымын айту 7.1.5.4 сабақта, сыныптан тыс уақыттағы сабақтарда, диалогқа еркін кіру, өз еркімен айту, кез келген тақырыпқа әңгімелесу жүргізу кезінде сөйлесу жағдайында қалыптасқан тілдік дағдыларды жүзеге асыру 7.1.5.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)
"Есту қабілетін дамыту"	2.1 Ауызша сөйлеуді	7.2.1.1 ұсынылған тілдік материалды естіп-көру арқылы қабылдау. "Менің Отаным Қазақстан" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту

дамыту"	естіп-көру және есту арқылы қабылдау	және арқылы	арқылы ажырату және тану.
4-тоқсан			
"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"	1.1 Сөздік тыныс		7.1.1.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)
	1.2 Дауыс		7.1.2.1 сөйлемде қалыпты дауыс күшін қадағалау
	1.3 Дыбыстар және оның үйлесімі	және	7.1.3.1 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауысты, дауыссыз (ызыңды және шулы, бірлескен және бөлек, мұрындық, ауыздық, қатаң, ұяң, қатты және жұмсақ) 7.1.3.5 дыбыстар мен олардың мәтінде байланысқан сөздерде, фразаларда үйлесіміндегін дұрыс айту 7.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
	1.4 Сөзбен жұмыс		7.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау 7.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 7.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
	1.5 Фразамен жұмыс		7.1.5.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес) 7.1.5.2 тілдік материалды айтарлықтай табиғи, түсінікті, айқын, қалыпты дауысты, қалыпты сөйлеу қарқынын, біріктіріп, үзілісті, дыбыстық құрылымын сақтай отырып айту 7.1.5.3 өз еркімен даусын, сөйлеудің біріктілігін бақылау, оның дыбыстық және ырғақтық құрылымын айту 7.1.5.4 сабақта, сыныптан тыс уақыттағы сабақтарда, диалогқа еркін кіру, өз еркімен айту, кез келген тақырыпқа әңгімелесу жүргізу кезінде сөйлесу жағдайында қалыптасқан тілдік дағдыларды жүзеге асыру
"Есту қабілетін дамыту"	2.1 Ауызша естіп-көру есту қабылдау	және арқылы	7.2.1.1 ұсынылған тілдік материалды естіп-көру арқылы қабылдау. "Менің Отаным Қазақстан" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану. 7.1.5.2 тілдік материалды айтарлықтай табиғи, түсінікті, айқын, қалыпты дауысты, қалыпты сөйлеу қарқынын, біріктіріп, үзілісті, дыбыстық құрылымын сақтай отырып айту

4) 8-сынып:

4-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"	1.1 Сөздік тыныс	8.1.1.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)
	1.2 Дауыс	8.1.2.1 сөйлемде қалыпты дауыс күшін қадағалау

	1.3 Дыбыстар және оның үйлесімі	8.1.3.1 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауысты, дауыссыз (ызыңды және шулы, бірлескен және бөлек, мұрындық, ауыздық, қатаң, ұяң, қатты және жұмсақ) 8.1.3.5 дыбыстар мен олардың мәтінде байланысқан сөздерде, фразаларда үйлесіміндегін дұрыс айту 8.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
	1.4 Сөзбен жұмыс	8.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау 8.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 8.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
	1.5 Фразамен жұмыс	8.1.5.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес) 8.1.5.2 логикалық екпінмен танысу, сұрақтар мен жауаптардағы логикалық екпінді қатты дауыспен атап көрсету 8.1.5.3 өз еркімен даусын, сөйлеудің біріктілігін бақылау, оның дыбыстық және ырғақтық құрылымын айту 8.1.5.4 сабақта, сыныптан тыс уақыттағы сабақтарда, диалогқа еркін кіру, өз еркімен айту, кез келген тақырыпқа әңгімелесу жүргізу кезінде сөйлесу жағдайында қалыптасқан тілдік дағдыларды жүзеге асыру
"Есту қабілетін дамыту"	2.1 Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау	8.2.1.1 80 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Менің Отаным Қазақстан" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану 8.2.1.2 80 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Адами құндылықтар" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану.
2-тоқсан		
"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"	1.1 Сөздік тыныс	8.1.1.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)
	1.2 Дауыс	8.1.2.1 сөйлемде қалыпты дауыс күшін қадағалау
	1.3 Дыбыстар және оның үйлесімі	8.1.3.1 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауысты, дауыссыз (ызыңды және шулы, бірлескен және бөлек, мұрындық, ауыздық, қатаң, ұяң, қатты және жұмсақ) 8.1.3.5 дыбыстар мен олардың мәтінде байланысқан сөздерде, фразаларда үйлесіміндегін дұрыс айту 8.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
	1.4 Сөзбен жұмыс	8.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау 8.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 8.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
	1.5 Фразамен жұмыс	8.1.5.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес) 8.1.5.2 логикалық екпінмен танысу, сұрақтар мен жауаптардағы логикалық екпінді қатты дауыспен атап көрсету

		8.1.5.3 өз еркімен даусын, сөйлеудің біріктілігін бақылау, оның дыбыстық және ырғақтық құрылымын айту 8.1.5.4 сабақта, сыныптан тыс уақыттағы сабақтарда, диалогқа еркін кіру, өз еркімен айту, кез келген тақырыпқа әңгімелесу жүргізу кезінде сөйлесу жағдайында қалыптасқан тілдік дағдыларды жүзеге асыру
"Есту қабілетін дамыту"	2.1 Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау	8.2.1.3 80 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Мәдени мұра" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану. 8.2.1.4 80 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Кәсіптер әлемі" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану.
3-тоқсан		
"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"	1.1 Сөздік тыныс	8.1.1.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)
	1.2 Дауыс	8.1.2.1 сөйлемде қалыпты дауыс күшін қадағалау
	1.3 Дыбыстар және оның үйлесімі	8.1.3.1 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауысты, дауыссыз (ызынды және шулы, бірлескен және бөлек, мұрындық, ауыздық, қатаң, ұяң, қатты және жұмсақ) 8.1.3.5 дыбыстар мен олардың мәтінде байланысқан сөздерде, фразаларда үйлесіміндегін дұрыс айту 8.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
	1.4 Сөзбен жұмыс	8.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау 8.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 8.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
	1.5 Фразамен жұмыс	8.1.5.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес) 8.1.5.2 логикалық екпінмен танысу, сұрақтар мен жауаптардағы логикалық екпінді қатты дауыспен атап көрсету 8.1.5.3 өз еркімен даусын, сөйлеудің біріктілігін бақылау, оның дыбыстық және ырғақтық құрылымын айту 8.1.5.4 сабақта, сыныптан тыс уақыттағы сабақтарда, диалогқа еркін кіру, өз еркімен айту, кез келген тақырыпқа әңгімелесу жүргізу кезінде сөйлесу жағдайында қалыптасқан тілдік дағдыларды жүзеге асыру 8.1.5.2 логикалық екпінмен танысу, сұрақтар мен жауаптардағы логикалық екпінді қатты дауыспен атап көрсету
"Есту қабілетін дамыту"	2.1 Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау	8.2.1.5 80 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Табиғи құбылыстар" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану. 8.2.1.6 80 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Қоршаған ортаны қорғау" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану.
4-тоқсан		
"Дыбыстардың айтылуын"	1.1 Сөздік тыныс	8.1.1.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)

калыптастыру"	1.2 Дауыс	8.1.2.1 сөйлемде қалыпты дауыс күшін қадағалау
	1.3 Дыбыстар және оның үйлесімі	8.1.3.1 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауысты, дауыссыз (ызыңды және шулы, бірлескен және бөлек, мұрындық, ауыздық, қатаң, ұяң, қатты және жұмсақ) 8.1.3.5 дыбыстар мен олардың мәтінде байланысқан сөздерде, фразаларда үйлесіміндегін дұрыс айту 8.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
	1.4 Сөзбен жұмыс	8.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау 8.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 8.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
	1.5 Фразамен жұмыс	8.1.5.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес) 8.1.5.2 логикалық екпінмен танысу, сұрақтар мен жауаптардағы логикалық екпінді қатты дауыспен атап көрсету 8.1.5.3 өз еркімен даусын, сөйлеудің біріктілігін бақылау, оның дыбыстық және ырғақтық құрылымын айту 8.1.5.4 сабақта, сыныптан тыс уақыттағы сабақтарда, диалогқа еркін кіру, өз еркімен айту, кез келген тақырыпқа әңгімелесу жүргізу кезінде сөйлесу жағдайында қалыптасқан тілдік дағдыларды жүзеге асыру
"Есту қабілетін дамыту"	2.1 Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау	8.2.1.7 80 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Ғарышқа саяхат" 8.2.1.8 80 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Болашаққа саяхат" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану.

5) 9-сынып:

5-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"	1.1 Сөздік тыныс	9.1.1.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)
	1.2 Дауыс	9.1.2.1 сөйлемде қалыпты дауыс күшін қадағалау
	1.3 Дыбыстар және оның үйлесімі	9.1.3.1 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауысты, дауыссыз (ызыңды және шулы, бірлескен және бөлек, мұрындық, ауыздық, қатаң, ұяң, қатты және жұмсақ) 9.1.3.5 дыбыстар мен олардың мәтінде байланысқан сөздерде, фразаларда үйлесіміндегін дұрыс айту 9.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
	1.4 Сөзбен жұмыс	9.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау 9.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді

		қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 9.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
	1.5 Фразамен жұмыс	9.1.5.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес) 9.1.5.2 жатқа білетін мәтіндерде логикалық екпінді қадағалау, сонымен қатар сұрақтар мен жауаптарда 9.1.5.3 өз еркімен даусын, сөйлеудің біріктілігін бақылау, оның дыбыстық және ырғақтық құрылымын айту 9.1.5.4 сабақта, сыныптан тыс уақыттағы сабақтарда, диалогқа еркін кіру, өз еркімен айту, кез келген тақырыпқа әңгімелесу жүргізу кезінде сөйлесу жағдайында қалыптасқан тілдік дағдыларды жүзеге асыру
"Есту қабілетін дамыту"	2.1 Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау	9.2.1.1 100 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Менің Отаным Қазақстан" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану. 9.2.1.2 100 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Адами құндылықтар" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану
2-тоқсан		
"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"	1.1 Сөздік тыныс	9.1.1.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)
	1.2 Дауыс	9.1.2.1 сөйлемде қалыпты дауыс күшін қадағалау
	1.3 Дыбыстар және оның үйлесімі	9.1.3.1 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауысты, дауыссыз (ызыңды және шулы, бірлескен және бөлек, мұрындық, ауыздық, қатаң, ұяң, қатты және жұмсақ) 9.1.3.5 дыбыстар мен олардың мәтінде байланысқан сөздерде, фразаларда үйлесіміндегін дұрыс айту 9.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
	1.4 Сөзбен жұмыс	9.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау 9.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 9.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
	1.5 Фразамен жұмыс	9.1.5.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес) 9.1.5.2 жатқа білетін мәтіндерде логикалық екпінді қадағалау, сонымен қатар сұрақтар мен жауаптарда 9.1.5.3 өз еркімен даусын, сөйлеудің біріктілігін бақылау, оның дыбыстық және ырғақтық құрылымын айту 9.1.5.4 сабақта, сыныптан тыс уақыттағы сабақтарда, диалогқа еркін кіру, өз еркімен айту, кез келген тақырыпқа әңгімелесу жүргізу кезінде сөйлесу жағдайында қалыптасқан тілдік дағдыларды жүзеге асыру
"Есту қабілетін дамыту"	2.1 Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту	9.2.1.3 100 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Мәдени мұра" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану. 9.2.1.4 100 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған

	арқылы қабылдау	мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Кәсіптер әлемі" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану
3-тоқсан		
"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"	1.1 Сөздік тыныс	9.1.1.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)
	1.2 Дауыс	9.1.2.1 сөйлемде қалыпты дауыс күшін қадағалау
	1.3 Дыбыстар және оның үйлесімі	9.1.3.1 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауысты, дауыссыз (ызынды және шулы, бірлескен және бөлек, мұрындық, ауыздық, қатаң, ұяң, қатты және жұмсақ) 9.1.3.5 дыбыстар мен олардың мәтінде байланысқан сөздерде, фразаларда үйлесіміндегін дұрыс айту 9.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
	1.4 Сөзбен жұмыс	9.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау 9.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 9.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
	1.5 Фразамен жұмыс	9.1.5.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес) 9.1.5.2 жатқа білетін мәтіндерде логикалық екпінді қадағалау, сонымен қатар сұрақтар мен жауаптарда 9.1.5.3 өз еркімен даусын, сөйлеудің біріктілігін бақылау, оның дыбыстық және ырғақтық құрылымын айту 9.1.5.4 сабақта, сыныптан тыс уақыттағы сабақтарда, диалогқа еркін кіру, өз еркімен айту, кез келген тақырыпқа әңгімелесу жүргізу кезінде сөйлесу жағдайында қалыптасқан тілдік дағдыларды жүзеге асыру
"Есту қабілетін дамыту"	2.1 Ауызша сөйледі естіп-көру және есту арқылы қабылдау	9.2.1.5 100 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Табиғи құбылыстар" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану. 9.2.1.6 100 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Қоршаған ортаны қорғау" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану.
4-тоқсан		
"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"	1.1 Сөздік тыныс	9.1.1.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)
	1.2 Дауыс	9.1.2.1 сөйлемде қалыпты дауыс күшін қадағалау
	1.3 Дыбыстар және оның үйлесімі	9.1.3.1 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауысты, дауыссыз (ызынды және шулы, бірлескен және бөлек, мұрындық, ауыздық, қатаң, ұяң, қатты және жұмсақ) 9.1.3.5 дыбыстар мен олардың мәтінде байланысқан сөздерде, фразаларда үйлесіміндегін дұрыс айту 9.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
	1.4	9.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау

	Сөзбен жұмыс	9.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 9.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
	1.5 Фразамен жұмыс	9.1.5.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес) 9.1.5.2 жатқа білетін мәтіндерде логикалық екпінді қадағалау, сонымен қатар сұрақтар мен жауаптарда 9.1.5.3 өз еркімен даусын, сөйлеудің біріктілігін бақылау, оның дыбыстық және ырғақтық құрылымын айту 9.1.5.4 сабақта, сыныптан тыс уақыттағы сабақтарда, диалогқа еркін кіру, өз еркімен айту, кез келген тақырыпқа әңгімелесу жүргізу кезінде сөйлесу жағдайында қалыптасқан тілдік дағдыларды жүзеге асыру
"Есту қабілетін дамыту"	2.1 Ауызша сөйледі естіп-көру және есту арқылы қабылдау	9.2.1.7 100 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Ғарышқа саяхат" 9.2.1.8 100 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Болашаққа саяхат" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану

б) 10-сынып:

б-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"	1.1 Сөздік тыныс	10.1.1.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)
	1.2 Дауыс	10.1.2.1 сөйлемде қалыпты дауыс күшін қадағалау
	1.3 Дыбыстар және оның үйлесімі	10.1.3.1 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауысты, дауыссыз (ызынды және шулы, бірлескен және бөлек, мұрындық, ауыздық, қатаң, ұяң, қатты және жұмсақ) 10.1.3.5 дыбыстар мен олардың мәтінде байланысқан сөздерде, фразаларда үйлесімдегін дұрыс айту 10.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
	1.4 Сөзбен жұмыс	10.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау 10.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 10.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
	1.5 Фразамен жұмыс	10.1.5.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес) 10.1.5.2 фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз еркімен бөлу 10.1.5.3 өз еркімен даусын, сөйлеудің біріктілігін бақылау, оның дыбыстық және ырғақтық құрылымын айту 10.1.5.4 сабақта, сыныптан тыс уақыттағы сабақтарда, диалогқа еркін кіру, өз еркімен айту, кез келген тақырыпқа әңгімелесу жүргізу кезінде

		сөйлесу жағдайында қалыптасқан тілдік дағдыларды жүзеге асыру
"Есту қабілетін дамыту"	2.1 Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау	10.2.1.1 120 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Менің Отаным Қазақстан" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану. 10.2.1.2 120 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Адами құндылықтар" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану
2-тоқсан		
"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"	1.1 Сөздік тыныс	10.1.1.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)
	1.2 Дауыс	10.1.2.1 сөйлемде қалыпты дауыс күшін қадағалау
	1.3 Дыбыстар және оның үйлесімі	10.1.3.1 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауысты, дауыссыз (ызынды және шулы, бірлескен және бөлек, мұрындық, ауыздық, қатаң, ұяң, қатты және жұмсақ) 10.1.3.5 дыбыстар мен олардың мәтінде байланысқан сөздерде, фразаларда үйлесіміндегін дұрыс айту 10.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
	1.4 Сөзбен жұмыс	10.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау 10.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 10.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
	1.5 Фразамен жұмыс	10.1.5.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес) 10.1.5.2 фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз еркімен бөлу 10.1.5.3 өз еркімен даусын, сөйлеудің біріктілігін бақылау, оның дыбыстық және ырғақтық құрылымын айту 10.1.5.4 сабақта, сыныптан тыс уақыттағы сабақтарда, диалогқа еркін кіру, өз еркімен айту, кез келген тақырыпқа әңгімелесу жүргізу кезінде сөйлесу жағдайында қалыптасқан тілдік дағдыларды жүзеге асыру
"Есту қабілетін дамыту"	2.1 Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау	10.2.1.3 120 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Мәдени мұра" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану. 10.2.1.4 120 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Кәсіптер әлемі" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану.
3-тоқсан		
"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"	1.1 Сөздік тыныс	10.1.1.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)
	1.2 Дауыс	10.1.2.1 сөйлемде қалыпты дауыс күшін қадағалау

	1.3 Дыбыстар және оның үйлесімі	10.1.3.1 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауысты, дауыссыз (ызынды және шулы, бірлескен және бөлек, мұрындық, ауыздық, қатаң, ұяң, қатты және жұмсақ) 10.1.3.5 дыбыстар мен олардың мәтінде байланысқан сөздерде, фразаларда үйлесіміндегін дұрыс айту 10.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
	1.4 Сөзбен жұмыс	10.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау 10.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 10.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
	1.5 Фразамен жұмыс	10.1.5.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес) 10.1.5.2 фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз еркімен бөлу 10.1.5.3 өз еркімен даусын, сөйлеудің біріктілігін бақылау, оның дыбыстық және ырғақтық құрылымын айту 10.1.5.4 сабақта, сыныптан тыс уақыттағы сабақтарда, диалогқа еркін кіру, өз еркімен айту, кез келген тақырыпқа әңгімелесу жүргізу кезінде сөйлесу жағдайында қалыптасқан тілдік дағдыларды жүзеге асыру
"Есту қабілетін дамыту"	2.1 Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау	10.2.1.5 120 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Табиғи құбылыстар" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану 10.2.1.6 120 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Қоршаған ортаны қорғау" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану
4-тоқсан		
"Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру"	1.1 Сөздік тыныс	10.1.1.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)
	1.2 Дауыс	10.1.2.1 сөйлемде қалыпты дауыс күшін қадағалау
	1.3 Дыбыстар және оның үйлесімі	10.1.3.1 артикуляция бойынша ұқсас дыбыстардың айтылуын саралау: дауысты, дауыссыз (ызынды және шулы, бірлескен және бөлек, мұрындық, ауыздық, қатаң, ұяң, қатты және жұмсақ) 10.1.3.5 дыбыстар мен олардың мәтінде байланысқан сөздерде, фразаларда үйлесіміндегін дұрыс айту 10.1.3.6 дыбыстар үйлесімділігінің дұрыс айтылуын бекіту (бір сөзде және сөз қиылысында)
	1.4 Сөзбен жұмыс	10.1.4.1 алдында оқытылған орфоэпия ережелерін қайталау 10.1.4.2 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау, өз еркімен айту кезінде логикалық екпін 10.1.4.3 екпінді буынды бөлу және сөздің формасы өзгерген кезде екпінді қадағалау
	1.5 Фразамен жұмыс	10.1.5.1 алдында меңгерілген айту дағдыларын жақсарту (мұғалімнің қалауы бойынша осы сыныптағы білім алушының айту жағдайына сәйкес)

		10.1.5.2 фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз еркімен бөлу 10.1.5.3 өз еркімен даусын, сөйлеудің біріктілігін бақылау, оның дыбыстық және ырғақтық құрылымын айту 10.1.5.4 сабақта, сыныптан тыс уақыттағы сабақтарда, диалогқа еркін кіру, өз еркімен айту, кез келген тақырыпқа әңгімелесу жүргізу кезінде сөйлесу жағдайында қалыптасқан тілдік дағдыларды жүзеге асыру
"Есту қабілетін дамыту"	2.1 Ауызша сөйлеуді естіп-көру және есту арқылы қабылдау	10.2.1.7 120 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Ғарышқа саяхат" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану 10.2.1.8 120 сөзге дейінгі мәтінді естіп-көру арқылы қабылдау. Қабылданған мәтін туралы диалог жүргізе алу (мұғаліммен, әріптесімен) "Болашаққа саяхат" тақырыбымен байланысты тілдік материалды есту арқылы ажырату және тану

Ескерту: бір тоқсан көлемінде оқыту мақсаттары тілдік әрекеттің әр түрі бойынша біріктіріледі.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 15-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 455-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде) 1- тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқыту мақсаты – тіл туралы білімдерді меңгеру, түрлі деңгейдегі құралдарды қолдану нормалары және оларды өнімді тілдік әрекет барысында белсендету, сонымен бірге сөздік қорын байыту, байланыстыра айту жолдарын, қатынас мәдениетін, тілді жетілдірудің саналы және шығармашылықтық механизмдерін меңгеру негізінде тілдік әрекеттің барлық түрлері бойынша (тыңдалым, сөйлеу, оқу және жазу) коммуникативтік дағдыларды қалыптастыру арқылы зиялы және белсенді тұлғаны дамыту.

3. Оқытудың міндеттері:

1) тіл туралы білімдерді, оның түрлі салада және қатынас жағдайларында, стилистикалық ресурстарда, әдеби тілдің негізгі нормаларында (орфоэпикалық,

орфографиялық, лексикалық және грамматикалық) және тілдік этикет ережелерінде қызмет істеуін қалыптастыру;

2) оқу және жазу дағдыларын жетілдіру;

3) нормативтік және қатынас жағдайындағы сәйкестік көзқарастары жағынан тілдік құралдарды бағалау және таңдау қабілетін қалыптастыру;

4) түрлі тілілік жанрларда ауызша және жазбаша монологиялық сөйлемдерді құру қабілетін дамыту және жетілдіру;

5) табысты әңгімелік қатынас жасау, түрлі сала мен коммуникативтік жағдайда пікірталас жүргізу қабілетін жетілдіру;

6) орфоэпикалық, орфографиялық, пунктуациялық және стилистикалық сауаттылығын жетілдіру;

7) қатынас құралы, білім көзі, рухани-адамгершіліктік құндылық, және де қоғамда табысты әлеуметтенуге ықпал жасайтын тілдік капитал ретінде, тілге саналы қарауға тәрбиелеу.

4. Бағдарламаның мазмұны, заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру; сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс; тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту, оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде және жіктемелік, әрекеттік, коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзеу-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Білім алушылардың әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), білім алушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің

орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты білім алушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Білім алушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың Бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, білім алушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Білім алушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында білім алушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әртүрлі жұмыстарды, соның ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларды қарастырады (оқитын машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын, түрлі үлгідегі және жанрдағы мәтіндерді қолданылады, бұл білім алушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрдағы, стилдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндер мазмұны білім алушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен қазақстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпыұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

15. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу үдерісі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік құзіретін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

16. Оқытудың әдістері мен тәсілдерін таңдау ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылардың танымдық әс-әрекеттеріне сәйкес жүзеге асырылады, соған орай, іс-әрекеттер алгоритмдері мен заттық-практикалық ірекеттерді қолдану түрінде берілетін, "кішкентай қадамдар" әдісі маңызды орын алады.

17. Оқудағы қиындықтарды жеңу мақсатында арнайы тәсілдер (көру бұзылымдары ескерілгендегі оқу ісінің алгоритмизациясы, сабақ құрылымының ерекшелігі, сақталған функцияларды дамыту бойынша арнайы гимнастика), оқу ақпаратын өңдеудің логикалық тәсілдері (нақтыландыру, үлгілер бойынша аналогиясын орнату, қорыту) қолданылады.

18. Білім алушылардың психикалық және дене ерекшеліктерін түзеу мақсатында тіл сабағында қолданылатын әдістер мен тәсілдер:

1) шолу әдісі;

2) дидактикалық ойындар;

3) "Фонетика", "Лексика және фразеология" тақырыптарын оқу барысында кроссвордтарды табу, ребустарды, шарадаларды шешу;

4) тірек сызбалар;

5) мәтінді редакциялау;

6) анықтамалық материалдар үшін дәптер дайындау және қолдану;

7) "дыбыссыз" сұрақ;

8) дайын мәтіннің тақырыптық торын құрастыру тәсілі және тақырыпты құру барысындағы есептеулер тәсілі;

9) болашақ тақырыптың микротақырыптарын ашу сызбасын құрастыру тәсілі және оны дайын мәтіннен есептеп шығару тәсілі;

10) тәсілдерді қолдана отырғандағы тіл шығармашылығы: "Еркін ассоциациялар тәсілі"(суреттердің деректері бойынша), "Не болар еді, егер ..." (білім алушы өзіне осындай сұрақ қойып жауап беруге тырысады), "Өңгімені жалғастыр";

11) "мағыналық бірліктер" тәсілі мағыналық жады мен логикалық ойлау қабілетін дамытуға арналады. Тәсілдер: мәтіннің сараптамасы немесе шағын-баяндау, мұнда білім алушы дәйекті түрде екі сұраққа жауап береді: "Бұл мәтінде кім (немесе не) туралы айтылады?" және "Бұл жөнінде не айтылады (хабарланады)?" Қолданылатын қысқаша-баяндаулар көлемі үлкен мәтінге қарасты қорқынышын жеңіп, эмоциялық-ерік аясының қалыптасуына көмектеседі. Жеке тәжірибесін қолдану: жанұядағы туыстық байланыстардың аналогиясы бойынша мәтін немесе сөйлем ішіндегі туыстық байланыстарды анықтау (мысалы, "Қарапайым сөйлем") тақырыбын зерделеу барысында.

19. Ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушыларға барлық психикалық үдерістердің тез саркылуы тән, сондықтан сабақ кезінде іс-әрекеттерді ауыстырудың, әдістер мен тәсілдерді алмастырудың, жіктемелік тәсілдің, маңызыды материалды ойда сақтап қалу үшін көп рет қайталаудың, көру қабілеті, айналаны бақылау, оқу, жұмысты тынығумен алмастыру үшін жайлы жағдайлар жасаудың мағынасы зор.

20. Бағдарламалық материалды толыққанды жүзеге асыру үшін тіл және әдебиет кабинеттерін жабдықтаудың нормалары белгіленген:

1) интерактивтік және проекциялық жабдықтар жинақталымы: проектор, интерактивтік тақта немесе экран;

2) электрондық басылымдар, DVD –гі видеофильмдер, электрондық плакаттар;

3) компьютер жинақталымы: жүйелік блок, монитор, микрофондық-телефондық гарнитура, акустикалық жүйе, веб -камера, желілік фильтр, көпфункционалды құрылғы;

4) аудиторлық қабырға тақтасы.

21. Тілдік оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасушы) белсенді түрде қолданылады, оның ішінде:

1) фронталды оқу ісін қамтамасыз етуге арналған стационарлық дыбыс ұлғайтқыш жабдық (әр сыныпқа);

2) мультимедиялық компьютерлік сынып;

3) жекелік есту аппараттары; сөйлеу экраны;

4) интерактивтік панелі және үшөлшемді аксессуарлары бар "Мультимедиялық интерактивтік оқытатын бағдарламалық-әдістемелік кешен" электрондық ресурсы - теориялық материал мен практикалық білімдердің меңгерілу тиімділігін жоғарылату үшін;

5) дыбыстық сигнады визуалдайтын "Логопедиялық тренажер" - арнайы тыныс алу және дауыс жаттығуларын өткізу барысында, әсіресе тұтықпасы мен дизартриясы бар балалармен жұмыс істегенде;

6) тілдік коммуникацияны меңгеру және дамытуға арналған тілдік тренажер ассистивтік құрылғысы - қажетті мөлшерде жалпақ сөйлемдік тілді меңгермеген білім алушылар үшін, сонымен бірге білім алушылардың тілдік шектелуі кезеңінде.

3-тарау. "Қазақ тілі" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

22. "Қазақ тілі" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;
- 2) 6-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;
- 3) 7-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;
- 4) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;
- 5) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;
- 6) 10-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағатты құрайды.

23. Пәннің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) 1-бөлім "Тыңдалым мен айтылым";
- 2) 2-бөлім "Оқылым";
- 3) 3-бөлім "Жазылым";
- 4) 4-бөлім "әдеби тіл нормаларын сақтау".

24. "Тыңдалым мен айтылым" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) болжау;
- 2) әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау;
- 3) мәтіннен ақпаратты анықтау;
- 4) негізгі ойды анықтау;
- 5) тыңдалым материалы бойынша жауап беру және бағалау;
- 6) сөйлеу мәдениетін дамыту.

25. "Оқылым" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) ақпаратты түсіну;
- 2) мәтіннің стильдік ерекшелігін тану;
- 3) мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату;
- 4) мәтіндерге салыстырмалы анализ жасау;
- 5) мәтін бойынша сұрақтар құрастыра білу;
- 6) оқылым стратегияларын қолдану;

7) әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу.

26. "Жазылым" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) жоспар құру;
- 2) әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру;
- 3) жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну;
- 4) шығармашылық жұмыс жазу;
- 5) оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу;
- 6) мәтіндерді түзету және редакциялау.

27. "Әдеби тіл нормаларын сақтау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) орфографиялық норма;
- 2) орфоэпиялық норма;
- 3) лексикалық норма;
- 4) грамматикалық норма;
- 5) пунктуациялық норма.

28. 5-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым мен айтылым: тірек сөздер арқылы тақырыпты болжау, негізгі ой мен ақпаратты анықтау, тыңдалған мәтін негізінде сұрақтарға жауап беру, әлеуметтік-тұрмыстық және мәдени тақырыптарға байланысты диалогтағы көтерілген мәселені түсіндіру, қыстырма және қаратпа сөздер арқылы өз ойын білдіру;

2) оқылым: мәтіндегі негізгі ақпаратты түсіну, лексиканың ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырмашылықтарын мәтін арқылы тану, хат-хабарламаның құрылымы арқылы жанрлық ерекшеліктерін білу, ауызекі сөйлеу стиліндегі мәтіндерді қолдану, мәтіннің мазмұнын түсінуге бағытталған сұрақтар қою, оқылым стратегияларын қолдану;

3) жазылым: қарапайым жоспар құру, жанрлық ерекшеліктеріне сай көлемі кіші хат жазу, жай сөйлемдер құрастыру, шығармашылық жұмысын жүргізу, шағын мәтін жазу, мәтіндегі орфографиялық қателерді сөздіктерге сүйене отырып түзету;

4) әдеби тіл нормалары: орфографиялық норма - дыбыс үндестігі, буын үндестігі; орфоэпия нормалары - ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал, лексикалық норма - тура және ауыспалы мағыналы сөздер, көп мағыналы сөздер, омоним, антоним, синоним, дыбысты, сөзді анық және дұрыс айту, сөз бен сөзді байланыстырып сөйлеу; грамматикалық норма - туынды сөздер, күрделі сөздер, зат есімнің мағыналық түрлері, сын есімнің шырайлары, сан есімнің мағыналық түрлері; пунктуациялық норма - хабарлы, лепті, сұраулы сөйлемдер, қаратпа сөз тыныс белгілері.

29. 6-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: тақырыпты болжау, әлеуметтік-тұрмыстық және әлеуметтік-мәдени тақырыптарға байланысты диалогтар мен монологтардағы мәселені түсіндіру, тірек сөздер мен жетекші сұрақ арқылы негізгі ойды анықтау, мәтін мазмұнын түсіну, негізгі ақпаратты анықтау; мәтін мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру, эмоционалды сөздер мен дауыс ырғағы арқылы қыстырма, қаратпа, одағай сөздерді қолдану, диалогке қатысу;

2) оқылым: мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну, лексиканың ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырмашылықтарын мәтін арқылы тану, хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы, олардың жанрлық ерекшеліктері, мәтін мазмұнын түсіну, нақты ақпараттарды анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру, ауызекі сөйлеу стиліндегі мәтіндер мазмұны мен тақырыбын салыстыру, оқылым стратегияларын қолдану, қажетті ақпаратты ала білу;

3) жазылым: берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру, жанрлық ерекшеліктеріне сай кішірек хат, хабарландыру, жарнама құрастыру, шағын әңгіме құрастыру, шығармашылық жұмыс жазу, негізгі ақпараттарды сақтай отырып, шығын жинақы мәтін жазу, мәтіндегі орфографиялық қателерді түзету және редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: орфографиялық норма - қазақ тілінің дыбыстар жүйесі, үндестік заңы; орфоэпиялық норма - ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал, дыбысты, сөзді анық және дұрыс айту, сөз бен сөзді байланыстырып сөйлеу; лексикалық норма - көнерген сөз, эвфемизм, дисфемизм, неологизм, термин, диалект сөз, кәсіби сөз, табу; грамматикалық норма - есімдіктің сөйлемдегі қызметі, етістің етіс түрлері, салт-сабақты етістік; үстеудің мағыналық түрлері; пунктуациялық норма - қазақ тіліндегі тыныс белгілерінің түрлері мен қызметін (даралаушы) түсіну, дұрыс қолдану.

30. 7-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: көтерілген мәселені болжау, ресми-іскери тақырыптарға байланысты диалог, монологтардағы көтерілген мәселені түсіндіру, мәтін мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпаратты анықтау, жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау, мәтін мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын тұжырымдау, эмоционалды сөздер мен дауыс ырғағы арқылы қыстырма, қаратпа сөздерді қолдану, диалогқа қатысу, өз ойын білдіру;

2) оқылым: мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты анықтау, ауызекі сөйлеу мен көркем сөйлеудің стильдік ерекшеліктерін тану, ауызекі сөйлеу мен

көркем сөйлеудің құрылымдық және жанрлық ерекшеліктерін ажырату, ауызекі сөйлеу стиліндегі мәтіндердің тақырыбы, мазмұны мен тілдік құралын салыстыру, мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру, оқылым стратегияларын қолдану, энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттар алу;

3) жазылым: қарапайым жоспар құру, жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай өмірбаян мен құттықтау хат жазу, шағын мәтін құрастыру, шығармашылық жұмысты жасау, шағын жинақы мәтін жазу, мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктер мен емле ережелеріне сүйеніп түзету, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: орфографиялық норма - жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу; орфоэпиялық норма - сөз екпіні, тіркес екпіні, логикалық екпін, дыбысты, сөзді анық және дұрыс айту, сөз бен сөзді байланыстырып сөйлеу; лексикалық норма - фразеологизм, мақал-мәтелдердің эмоционалды мәні мен көркемдік ерекшеліктерін түсініп қолдану; грамматикалық норма - етістіктің есімше, көсемше, тұйық етістік, шақ, рай түрлері, еліктеуіш сөздер, шылау түрлері, одағай түрлері; пунктуациялық норма - сөйлем соңында және сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану.

31. 8-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мәтін үзінділері негізінде оқиғаның дамуы мен аяқталуын болжау, әлеуметтік-қоғамдық және оқу-еңбек тақырыптарына байланысты диалог, монолог пен полилогтарда көтерілген мәселені талдау, мәтін мазмұнын түсіну, детальды ақпаратты анықтау, жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау, мәтін мазмұны бойынша жалпылама және нақты сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру, дайын тіркестер мен терминдерді орынды қолданып, диалогқа қатысу.

2) оқылым: мәтіннен негізгі және қосымша детальды ақпаратты анықтау, публицистикалық және ресми стиль ерекшеліктерін тану, хроника, хабар, очерктердің және кеңсе құжаттары және кеңсе жазбаларының құрылымы арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату, ауызекі сөйлеу және ресми стильдегі мәтіндердің тақырыбы, мазмұны мен тілдік ерекшеліктерін салыстыру, мәтін бойынша көтерілген мәселені анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру, оқылым стратегияларын қолдану, ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану;

3) жазылым: берілген мәтінге сәйкес кіріспе, негізгі бөлімдерді қамтитын жоспар құру, шағын әңгіме жазу, шағын мәтін жазу, шығармашылық жұмысын жасау, оқылым және тыңдалым материалдары бойынша шағын жинақы мәтін құрастыру, мәтін негізінде лексикалық түзетулер енгізу және редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: орфографиялық норма - тақырып бойынша жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу; орфоэпиялық норма - сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс пен логикалық екпіннің мәнін түсініп қолдану, сөзді анық және дұрыс айта білу, сөз бен сөзді дұрыс байланыстырып сөйлеу; лексикалық норма - сөздік қор және сөздік құрам ерекшеліктерін түсініп қолдану; грамматикалық норма- сөз тіркесінің байланысу тәсілдері, түрлері, есімді, етістікті сөз тіркесі, тұрлаулы, тұрлаусыз сөйлем мүшелері, оқшау сөздер; пунктуациялық норма- сөйлем соңында қабаттасып қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану.

32. 9-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: дәйексөз, үзінді негізінде көтерілетін мәселені болжау, әлеуметтік-қоғамдық және мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты диалог, монолог пен полилогтардағы экспрессивті-эмоционалды сөздердің рөлін талдау, факті мен көзқарасты ажырата білу; дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау, проблемалық сұрақтарға деректер келтіру, көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздер мен тұрақты тіркестерді қолдану, диалогқа қатысу;

2) оқылым: мәтін және графикалық нұсқа (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) арқылы ақпаратты интерпретациялау, публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін тілдік құралдар арқылы тану, мақала мен аннотация құрылымы арқылы олардың жанрлық ерекшеліктерін ажырату, мәтіндердің тақырыбы, құрылымы мен тілдік ерекшеліктерін салыстыру, перифразаның тәсілдерін қолдану, мәтін бойынша сұрақтар құрастыру, оқылым стратегияларын қолдану, ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар мен оқулықтардан алынған деректерді қолдану;

3) жазылым: әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін жоспар құру, көркемдегіш құралдарды орынды қолдану, шағын әңгіме құрастыру, мәтіннің баяндау желісін сақтау, алған ақпараттардан шағын мәтін жазу, орынсыз қолданылған сөз оралымдарына стильдік түзетулер жасау, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: орфографиялық норма - тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай жазу; орфоэпиялық норма - сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктерін сөйлеу мәнеріне сай қолдану, сөзді анық және дұрыс айта білу, сөз бен сөзді

дұрыс байланыстырып сөйлеу; лексикалық норма-лексикалық стилистика заңдылықтарын дұрыс қолдану; грамматикалық норма- сөйлемнің бірыңғай мүшелері мен айқындауыш мүшелері, жай сөйлем, жай сөйлемнің айтылу мақсатына қарай бөлінуі, төл сөз бен төлеу сөз, автор сөзінің жасалу жолдары мен қызметі; пунктуациялық норма- төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің тыныс белгілерін дұрыс қолдану.

33. 10-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мәтін мазмұны бойынша сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру, қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық және ғылыми тақырыптарға байланысты әртүрлі жанрдағы шағын көлемді мәтіндердегі көркемдегіш құралдардың рөлін талдау, мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау, мәтінде көтерілген мәселені талдау, негізгі ойды анықтау, перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы қажетті ақпаратты таба білу, ресми сөздер мен терминдерді қолдану, диалогке қатысу;

2) оқылым: тұтас және аралас мәтіндердегі ақпараттарды салыстыру, қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану, мақала, аннотация және презентация құрылымы мен жанрлық ерекшеліктерін ажырату, оқылым стратегияларын қолдану, мәтінде көтерілген мәселеге қатысты көзқарасты анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру, әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбы, қызметі, құрылымы мен тілдік ерекшелігін салыстыру, ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану;

3) жазылым: әртүрлі жанрдағы мәтіндерге күрделірек жоспар құру, жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолдану, шағын мақала құрастыру, графиктік мәтін құрастыру, перифраз тәсілдері арқылы шағын жинақы мәтін жазу, жазба жұмыстарын абзацтар мен бөліктерге бөлу, түзетулер енгізу, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: орфографиялық норма - мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу; орфоэпиялық норма - сөйлеу ағымында интонацияның құрамдас бөліктерін сөйлеу мәнеріне сай қолдану, сөзді анық және дұрыс айту, сөз бен сөзді дұрыс байланыстырып сөйлеу; лексикалық норма - лексикалық стилистика заңдылықтарын дұрыс қолдану;

грамматикалық норма - құрмалас сөйлемнің жасалу жолдары мен түрлері, салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлері, сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлері, аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу

жолдары; пунктуациялық норма - құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін ережеге сай қолдану.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

34. Бағдарламада оқыту мақсаттары сан мен әріптен тұратын кодтық белгімен ұсынылған. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, әріппен берілген белгі сөйлеу әрекетінің дағдысын (тыңдалым және айтылым, оқылым, жазылым, әдеби тіл нормалары), әріппен қоса берілетін сандар бөлімшедегі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. 7.2.1.2 кодында: "7" – сынып, "2.1" – бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

35. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Тыңдалым және айтылым":

1-кесте

Оқыту мақсаттары						
Бөлімше	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Болжау	5.1.1.1 тірек сөздер арқылы және иллюстрацияны қолдануға көмегімен тақырыпты болжау	6.1.1.1 тірек сөздер мен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау	7.1.1.1 мәтіннің атауын талқылау және алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілетін мәселені болжау	8.1.1.1 мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын мұғалімнің көмегімен болжау	9.1.1.1 мәтіннен алынған дәйек сөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені мұғалімнің көмегімен болжау	10.1.1.1 мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру
1.2 Әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау	5.1.2.1 элеуметтік-тұрмыстық, мәдени тақырыптарға байланысты диалогтағы көтерілген мәселені түсіндіру	6.1.2.1 элеуметтік-тұрмыстық, элеуметтік-мәдени тақырыптарға байланысты диалог, монологтардағы мәселені түсіндіру	7.1.2.1 элеуметтік-мәдени, ресми-іскери тақырыптарға байланысты диалог, монологтардағы көтерілген мәселені түсіндіру	8.1.2.1 элеуметтік-қоғамдық, оқу-еңбек тақырыптарына байланысты диалог, монолог, полилогтардағы көтерілген мәселені мұғалімнің көмегімен талдау	9.1.2.1 элеуметтік-қоғамдық, мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты диалог, монолог, полилогтардағы экспрессивті-эмоционалды сөздердің рөлін мұғалімнің көмегімен талдау	10.1.2.1 қоғамдық-саяси, элеуметтік-экономикалық және ғылыми тақырыптарға байланысты әртүрлі жанрдағы шағын көлемді мәтіндердегі көркемдегіш құралдардың рөлін мұғалімнің көмегімен талдау
1.3 Мәтіннен ақпаратты анықтау	5.1.3.1 тыңдаған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі	6.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі	7.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі	8.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну,	9.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну,	10.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну,

	ақпаратты анықтау	ақпаратты анықтау	және қосымша ақпаратты анықтау	детальды ақпаратты анықтау	ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата білу	ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау
1.4 Негізгі ойды анықтау	5.1.4.1 тірек сөздер, иллюстрация мен жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау	6.1.4.1 тірек сөздер мен жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау	7.1.4.1 жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау	8.1.4.1 мәтіннің құрылымдық ерекшелігіне назар аударатырып, жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау	9.1.4.1 мәтін тақырыбы, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау	10.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселені (тұрмыстық, әлеуметтік) талдай отырып негізгі ойды анықтау
1.5 Тыңдалым материалы бойынша жауап беру және бағалау	5.1.5.1 тыңдалған мәтін негізінде сұраққа жауапты мәтіннің ішінен тауып оқу	6.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны негізінде сұрақтарға жауапты мәтіннің ішінен тауып оқу	7.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру	8.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпылама, нақты сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру	9.1.5.1 тыңдалған мәтіннен проблемалық сұрақтарға деректер келтіру	10.1.5.1 перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы мәтіннен қажетті ақпаратты таба білу
1.6 Сөйлеу мәдениетін дамыту	5.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай эмоционалды сөздерді, дауыс ырғақтары арқылы қыстырма, қаратпа сөздерді қолданып, диалогке қатысу	6.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай эмоционалды сөздерді, дауыс ырғақтары арқылы қыстырма, қаратпа, одағай сөздерді қолданып, диалогке қатысу	7.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай эмоционалды сөздерді, дауыс ырғақтары арқылы қыстырма, қаратпа сөздерді еркін қолданып, диалогке қатысу, өз ойын білдіру	8.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай дайын тіркестер мен терминдерді орынды қолданып, диалогке қатысу	9.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді, тұрақты тіркестерді қолданып, диалогке қатысу	10.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай ресми сөздер мен ғылыми терминдерді қолданып, диалогке қатысу

2) 2-бөлім "Оқылым":

2-кесте

Оқыту мақсаттары						
Бөлімше	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Ақпаратты түсіну	5.2.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты түсіну	6.2.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну	7.2.1.1 мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты түсіну,	8.2.1.1 мәтіннен негізгі және қосымша, детальды ақпаратты	9.2.1.1 мәтін және графикалық (кесте, диаграмма, сурет, шартты	10.2.1.1 тұтас және аралас мәтіндердегі (кесте, диаграмма,

			анықтау	анықтау	белгілер) ақпаратты түсіндіру	сызба, сурет) ақпараттарды салыстыру
2.2 Мәтіннің стильдік ерекшелігін тану	5.2.2.1 лексиканың ауызекі сөйлеу мен жазба стильдік айырмашылықтар ын мәтіндер арқылы тану	6.2.2.1 ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырмашылықтар ын мәтіндер арқылы тану	7.2.2.1 ауызекі сөйлеу және көркем сөйлеудің стильдік ерекшеліктер ін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану	8.2.2.1 публицистикал ық және ресми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану	9.2.2.1 публицистикал ық және ғылыми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану	10.2.2.1 қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану
2.3 Мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату	5.2.3.1 хат, хабарлама ның құрылымы арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату	6.2.3.1 хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландыруды ң құрылымы арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату	7.2.3.1 ауызекі сөйлеу этикеттері мен көркем сөйлеудің құрылымдық және жанрлық ерекшеліктер ін ажырату	8.2.3.1 хроника, хабар, очерктердің және кеңсе құжаттары, қызметтік жазбалардың құрылымы арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату	9.2.3.1 мақала, андатпақұрылы мы арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату	10.2.3.1 мақала, андатпа, презентация құрылымы арқылы жанрлық ерекшеліктер ін ажырату
2.4 Мәтіндерге салыстырмал ы анализ жасау	5.2.4.1 ауызекі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мазмұнын салыстыру	6.2.4.1 ауызекі стильдегі мәтіндердің мазмұнын, тақырыбын салыстыру	7.2.4.1 ауызекі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мазмұнын, тілдік құралын салыстыру	8.2.4.1 ауызекі және ресми стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мазмұнын, тілдік ерекшелігін салыстыру	9.2.4.1 идеясы ұқсас публицистикал ық және көркем әдебиет стиліндегі мәтіндердің тақырыбы, құрылымы, тілдік ерекшеліктерін салыстыру	10.2.4.1 әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыру
2.5 Мәтін бойынша сұрақтар құрастыра білу	5.2.5.1 мұғалімнің көмегімен мәтіннің мазмұнын түсінуге бағытталған сұрақтар құрастыру	6.2.5.1 мұғалімнің көмегімен мәтін мазмұнын түсінуге, нақты ақпараттарды анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру	7.2.5.1 мұғалімнің көмегімен мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру	8.2.5.1 мұғалімнің көмегімен мәтін бойынша көтерілген мәселені анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру	9.2.5.1 мұғалімнің көмегімен перифразаның тәсілдерін қолдана отырып, мәтін бойынша сұрақтар құрастыру	10.2.5.1 мұғалімнің көмегімен мәтінде көтерілген мәселеге көзқарасты анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру

2.6 Оқылым стратегияларын қолдану	5.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: мазмұнын түсіну үшін оқу	6.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: жалпы мазмұнын түсіну үшін оқу, ақпаратты табу үшін оқу	7.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: нақты ақпаратты табу үшін оқу, іріктеп оқу	8.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: нақты ақпаратты табу үшін оқу, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу	9.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу	10.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу
2.7 Әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу		6.2.7.1 энциклопедиялар, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпаратты білу	7.2.7.1 энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдарда қажетті ақпараттарды алу	8.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану	9.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану	10.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану

3) 3-бөлім "Жазылым":

3-кесте

Оқыту мақсаттары						
Бөлімше	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Жоспар құру	5.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру	6.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру	7.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес негізгі бөлімді қамтитын жоспар құру	8.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес кіріспе, негізгі бөлімдерді қамтитын күрделі жоспар құру	9.3.1.1 әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, жоспар құру	10.3.1.1 әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, күрделі жоспар құру
3.2 Әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру	5.3.2.1 жанрлық ерекшеліктерін е сай (тірек сөздер, үлгі бойынша) көлемі кіші хат жазу	6.3.2.1 жанрлық ерекшеліктерін е сай (үлгі бойынша) көлемі кішірек хат, хабарландыру, жарнама құрастырып жазу	7.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктерін е сай (тірек сөздер мен үлгі бойынша) құттықтау, өмірбаян құрастырып жазу	8.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктерін е сай көлемі шағын әңгіме (иллюстрация бойынша) құрастырып жазу	9.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктерін е сай көркемдегіш құралдарды орынды қолданып, шағын әңгіме құрастырып жазу	10.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктерін е сай тілдік құралдарды орынды қолданып, шағын мақала құрастырып жазу
3.3 Жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну	5.3.3.1 сюжетті суреттер бойынша жай сөйлемдер құрастыру	6.3.3.1 сюжетті суреттердің (фотосуреттер) желісі бойынша	7.3.3.1 ұсынылған тақырыпқа байланысты дайын	8.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік шағын мәтін	9.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтін жазу	10.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтін

		шағын әңгіме құрастыру	деректер бойынша графиктік шағын мәтін құрастыру	жазу		құрастыру
3.4 Шығармашылық жұмыс	5.3.4.1 өзін кейіпкердің орнына қою арқылы шығармашылық жұмыс жазу, көлемі 60 сөз	6.3.4.1 өзін кейіпкердің орнына қою арқылы шығармашылық жұмыс жазу, көлемі 80 сөз	7.3.4.1 белгілі бір рөлді таңдай отырып шығармашылық жұмыс жазу, көлемі 100 сөз	8.3.4.1 белгілі бір элементі таңдай отырып шығармашылық жұмыс жазу, көлемі 120 сөз	9.3.4.1 белгілі композиция элементі болатын үзгі (әңгіменің жалғасы), шығармашылық жұмыс жазу, көлемі 140 сөз	10.3.4.1 белгілі композиция элементі болатын үзгі, мәтіннің үзгі (әңгіменің басы, әңгіменің жалғасы), шығармашылық жұмыс жазу, көлемі 160 сөз
5. Оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін (компрессия) жазу	5.3.5.1 оқылым мен тыңдалым материалдары бойынша шағын мәтін жазу	6.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпараттарды сақтай отырып, шағын жинақы мәтін жазу	7.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ойды білдіретін сөйлемдерді іріктей отырып, шағын жинақы мәтін жазу	8.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер мен сөз тіркестерін синонимдік қатармен ауыстыра отырып, шағын жинақы мәтін жазу	9.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша мәтіннің баяндау желісін сақтап, алған ақпараттардан шағын жинақы мәтін жазу	10.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша перифраз тәсілдері арқылы шағын жинақы мәтін жазу
3.6 Мәтіндерді түзету және редакциялау	5.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық қателерді сөздіктерге сүйене отырып түзету	6.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық қателерді сөздіктерге сүйене отырып, түзету және редакциялау	7.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктерге, емле ережелеріне сүйеніп, түзету, редакциялау	8.3.6.1 мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексеру, синонимдік қатармен ауыстыра отырып, лексикалық түзетулер енгізу, редакциялау	9.3.6.1 стильдік ауытқуларды, орынсыз қолданылған сөз оралымдарына стильдік түзетулер жасау, редакциялау	10.3.6.1 жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, түзетулер енгізу, редакциялау

4) 4-бөлім "Әдеби тіл нормаларын сақтау":

4-кесте

Оқыту мақсаттары						
Бөлімше	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1	5.4.1.1	6.4.1.1	7.4.1.1	8.4.1.1	9.4.1.1	10.4.1.1

Орфографиялық норма	дыбыс үндестігі мен буын үндестігі заңын ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу	қазақ тілінің дыбыстар жүйесін, үндестік заңын, емлелік ерекшеліктерін ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу	жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу	тақырып бойынша жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу	тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай жазу	мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
4.2 Орфоэпиялық норма	5.4.2.1 сөз ішіндегі ілгерінді, кейінді ықпал заңдылықтарын а сәйкес айта білу, сөзді, дыбысты анық және дұрыс айта білу	6.4.2.1 сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарын а сәйкес айта білу, дыбысты, сөзді анық және дұрыс айта білу, сөз бен сөзді дұрыс байланыстырып сөйлеу	7.4.2.1 екпіннің түрлерін (сөз екпіні, тіркес екпіні, логикалық екпін) сөз және сөйлем ішінде орынды қолдану, дыбысты, сөзді анық, дұрыс айта білу, сөз бен сөзді дұрыс байланыстырып сөйлеу	8.4.2.1 сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп қолдану, дыбысты, сөзді анық, дұрыс айта білу, сөз бен сөзді дұрыс байланыстырып сөйлеу	9.4.2.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктерін сөйлеу мәнеріне сай қолдану, дыбысты, сөзді анық, дұрыс айта білу, сөз бен сөзді дұрыс байланыстырып сөйлеу	10.4.2.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктерін сөйлеу мәнеріне сай қолдану, дыбысты, сөзді анық, дұрыс айта білу, сөз бен сөзді дұрыс байланыстырып сөйлеу
4.3 Лексикалық норма	5.4.3.1 тура және ауыспалы мағыналы сөздерді, көп мағыналы сөздер, омоним, антоним, синонимдерді көркемдік ерекшеліктерін е сай қолдану	6.4.3.1 көнерген сөз, эвфемизм, дисфемизм, неологизм, термин, диалект сөз, кәсіби сөз, табу сөздердің қолданыс аясын түсіну және ажырата білу	7.4.3.1 фразеологизм, мақал-мәтелдердің эмоционалды мәнін, көркемдік ерекшеліктері н түсініп қолдану	8.4.3.1 сөздік қор және сөздік құрам ерекшеліктері н түсініп қолдану	9.4.3.1 лексикалық стилистика заңдылықтары н дұрыс қолдану	10.4.3.1 лексикалық стилистика заңдылықтары н дұрыс қолдану
4.4 Грамматикалық норма	5.4.4.1 жұрнақ арқылы жасалған туынды сөздерді және күрделі сөздерді ауызша және жазбаша тілдесім барысында	6.4.4.1 сөйлемдегі есімдіктің қызметін түсіну, есімдікті зат есім, сын есімнің орнына қолдану; 6.4.4.2 етістіктің етіс	7.4.4.1 етістіктің есімше, көсемше, тұйық етістік, шақ, рай түрлерін тілдесім барысында қолдану; 7.4.4.2	8.4.4.1 сөз тіркесінің байланысу тәсілдері мен түрлері, есімді, етістікті сөз тіркестерін ажырату, қолдану; 8.4.4.2 тұрлаулы және	9.4.4.1 сөйлем ішінде бірыңғай мүшелер мен айқындауыш мүшелерді қолдана білу; 9.4.4.2 жай сөйлемдерді айтылу мақсаты мен	10.4.4.1 құрмалас сөйлем жасалу жолдарын, түрлерін білу; 10.4.4.2 салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін

	қолдану; 5.4.4.2 зат есімдердің мағыналық түрлерін мәнмәтін аясында жалғаулар арқылы түрлендіріп қолдану; 5.4.4.3 сын есімдердің, шырай түрлерінің көркемдік ерекшелігін тану, сын есімді зат есім орнына қолдана білу; 5.4.4.4 сан есімнің мағыналық түрлерін ажырата білу, сан есімді зат есім орнына қолдана білу	түрлері мен салт-сабақты етістіктердің тіркесімдік мүмкіндігін ауызша және жазбаша тілдесім барысында қолдану; 6.4.4.3 үстеудің мағыналық түрлерін ажырату, синонимдік қатарларын қолдану	еліктеуіш сөздердің мәнмәтіндегі қолданысын түсіну; 7.4.4.3 шылау түрлерін ажырата білу, орынды қолдану; 7.4.4.4 одағай түрлерін ажырата білу, қолдану	тұрлаусыз сөйлем мүшелерінің сөйлем жасаудағы өзіндік орнын, қызметін түсініп қолдану; 8.4.4.3 окшау сөздердің қызметін түсіну, ажырата білу	құрылымдық ерекшелігіне сай қолдану; 9.4.4.3 төл сөз бен төлеу сөз, автор сөзінің жасалу жолдарын, қызметін білу, төл сөзді төлеу сөзге айналдыру	ажырата білу, түрлендіріп қолдану; 10.4.4.3 сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану; 10.4.4.4 аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, қолдану
4.5 Пунктуациялы қ норма	5.4.5.1 хабарлы, лепті, сұраулы сөйлемдер мен қаратпа сөздің тыныс белгісін ережеге сай қолдану	6.4.5.1 қазақ тіліндегі тыныс белгілерінің түрлері мен қызметін түсіну, дұрыс қолдану	7.4.5.1 сөйлем соңында және сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерін (даралаушы және ерекшелеуші) дұрыс қолдану	8.4.5.1 сөйлем соңында қабаттасып қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану	9.4.5.1 төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің тыныс белгілерін дұрыс қолдану	10.4.5.1 құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін ережеге сай қолдану

36. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

37. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

"Қазақ тілі" пәнінен
жаңартылған мазмұндағы
оқу бағдарламасына қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар (оқыту қазақ тілінде)

1) 5-сынып:

1-кесте

Лексика-грамматикалық бөлімдер	Грамматикалық материал	Тақырыптар/ жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
1. Мәдениет: тіл және қарым-қатынас	Дауысты, дауыссыз дыбыстардың емлесі. Үндестік заңы. Орфографиялық норма	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 тірек сөздер арқылы және иллюстрацияның көмегімен тақырыпты болжау; 5.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, мәдени тақырыптарға байланыс ты диалогтағы көтерілген мәселені түсіндіру
		Оқылым	5.2.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты түсіну; 5.2.3.1 хат, хабарламаның құрылымы арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	5.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру
		Әдеби тіл нормалары	5.4.1.1 дыбыс үндестігі мен буын үндестігі заңын ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу
2. Киіну. Сән. Талғам	Дыбыс үндестігі	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 тірек сөздер арқылы және иллюстрацияның көмегімен тақырыпты болжау; 5.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, мәдени тақырыптарға байланыс ты диалогтағы көтерілген мәселені түсіндіру
		Оқылым	5.2.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты түсіну; 5.2.3.1 хат, хабарламаның құрылымы арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	5.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру
		Әдеби тіл нормалары	5.4.1.1 дыбыс үндестігі мен буын үндестігі заңын ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу
3.Отбасылық дәстүрлер мен мерекелер	Сөз және оның мағынасы	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 тірек сөздер арқылы және иллюстрацияның көмегімен тақырыпты болжау; 5.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, мәдени тақырыптарға байланыс ты диалогтағы көтерілген мәселені түсіндіру
		Оқылым	5.2.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты түсіну; 5.2.3.1 хат, хабарламаның құрылымы арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	5.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру
		Әдеби тіл	5.4.1.1 дыбыс үндестігі мен буын үндестігі заңын

		нормалары	ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу
2-тоқсан			
4.Жанаурлар әлемі мен өсімдіктер дүниесі	Омоним. Синоним. Антоним	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 тірек сөздер арқылы және иллюстрацияның көмегімен тақырыпты болжау; 5.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, мәдени тақырыптарға байланыс ты диалогтағы көтерілген мәселені түсіндіру
		Оқылым	5.2.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты түсіну; 5.2.3.1 хат, хабарламаның құрылымы арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	5.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру
		Әдеби тіл нормалары	5.4.1.1 дыбыс үндестігі мен буын үндестігі заңын ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу
5. Бос уақыт және хобби		Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 тірек сөздер арқылы және иллюстрацияның көмегімен тақырыпты болжау; 5.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, мәдени тақырыптарға байланыс ты диалогтағы көтерілген мәселені түсіндіру
		Оқылым	5.2.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты түсіну; 5.2.3.1 хат, хабарламаның құрылымы арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	5.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру
		Әдеби тіл нормалары	5.4.1.1 дыбыс үндестігі мен буын үндестігі заңын ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу
3-тоқсан			
6. Қиял әлемі. Морфология	Сөздің топтары. Зат есім. Зат есімнің мағыналық түрлері. Зат есімнің түрленуі	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 тірек сөздер арқылы және иллюстрацияның көмегімен тақырыпты болжау; 5.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, мәдени тақырыптарға байланыс ты диалогтағы көтерілген мәселені түсіндіру
		Оқылым	5.2.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты түсіну; 5.2.3.1 хат, хабарламаның құрылымы арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	5.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру
		Әдеби тіл нормалары	5.4.1.1 дыбыс үндестігі мен буын үндестігі заңын ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу
7. Көлік және жол белгілері. Морфология	Сан есім. Сан есімнің мағыналық түрлері. Сан есімнің заттануы	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 тірек сөздер арқылы және иллюстрацияның көмегімен тақырыпты болжау; 5.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, мәдени тақырыптарға байланыс ты диалогтағы көтерілген мәселені түсіндіру
		Оқылым	5.2.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты түсіну; 5.2.3.1 хат, хабарламаның құрылымы арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	5.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру

			кұру
		Әдеби тіл нормалары	5.4.1.1 дыбыс үндестігі мен буын үндестігі заңын ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу
8. Адамның сырт келбеті мен мінезі Морфология	Сын есім. Сын есімнің мағыналық түрлері. Сын есімнің шырайлары. Сын есімнің заттануы	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 тірек сөздер арқылы және иллюстрацияның көмегімен тақырыпты болжау; 5.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, мәдени тақырыптарға байланысты диалогтағы көтерілген мәселені түсіндіру
		Оқылым	5.2.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты түсіну; 5.2.3.1 хат, хабарламаның құрылымы арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	5.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру
		Әдеби тіл нормалары	5.4.1.1 дыбыс үндестігі мен буын үндестігі заңын ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу
4 тоқсан			
9. Аспан әлемінің құпиялары	Төл сөз. Автор сөзі. Төлеу сөз. Төл сөзді төлеу сөзге айналдыру жолдары	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 тірек сөздер арқылы және иллюстрацияның көмегімен тақырыпты болжау; 5.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, мәдени тақырыптарға байланысты диалогтағы көтерілген мәселені түсіндіру
		Оқылым	5.2.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты түсіну; 5.2.3.1 хат, хабарламаның құрылымы арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	5.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру
		Әдеби тіл нормалары	5.4.1.1 дыбыс үндестігі мен буын үндестігі заңын ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу
10. Саяхат және демалыс	Төл сөз бен автор сөзінің тыныс белгілері	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 тірек сөздер арқылы және иллюстрацияның көмегімен тақырыпты болжау; 5.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, мәдени тақырыптарға байланысты диалогтағы көтерілген мәселені түсіндіру
		Оқылым	5.2.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты түсіну; 5.2.3.1 хат, хабарламаның құрылымы арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	5.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру
		Әдеби тіл нормалары	5.4.1.1 дыбыс үндестігі мен буын үндестігі заңын ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу

2) 6-сынып:

2-кесте

Лексика-грамматикалық бөлімдер	Грамматикалық материал	Тақырыптар/ жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
1. Қазақстандағы көрікті	Орфографиялық	Тыңдалым	6.1.1.1 тірек сөздер мен ұсынылған

жерлер	норма. Орфографиялық сөздік	және айтылым	иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау; 6.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, тақырыптар ға байланысты диалог, монологтердегі (хабарлама, жарнама, хабарландыру) көтерілген мәселені түсіндіру
		Оқылым	6.2.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну, анықтау; 6.2.3.1 хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы мен жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	6.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру
		Әдеби тіл нормалары	6. 4.1.1 қазақ тілінің дыбыстар жүйесі, үндестік заңы мен емлелік ерекшеліктерін ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу
2. Ұлттық және отбасылық құндылықтар	Екпін, оның түрлері	Тыңдалым және айтылым	6.1.1.1 тірек сөздер мен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау; 6.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, тақырыптар ға байланысты диалог, монологтердегі (хабарлама, жар нама, хабарландыру) көтерілген мәселені түсіндіру
		Оқылым	6.2.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну, анықтау; 6.2.3.1 хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы мен жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	6.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру
		Әдеби тіл нормалары	6. 4.1.1 қазақ тілінің дыбыстар жүйесі, үндестік заңы мен емлелік ерекшеліктерін ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу
3. Әлемнің жеті кереметі	Орфографиялық норма. Орфографиялық сөздік	Тыңдалым және айтылым	6.1.1.1 тірек сөздер мен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау; 6.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, тақырыптар ға байланысты диалог, монологтердегі (хабарлама, жарнама, хабарландыру) көтерілген мәселені түсіндіру
		Оқылым	6.2.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну, анықтау; 6.2.3.1 хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы мен жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	6.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру
		Әдеби тіл нормалары	6. 4.1.1 қазақ тілінің дыбыстар жүйесі, үндестік заңы мен емлелік ерекшеліктерін ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу
2-тоқсан			

4. Астана – мәдениетпен өнер ордасы	Неологизм сөздер. Термин сөздер. Диалект сөздер. Кәсіби сөздер	Тыңдалым және айтылым	6.1.1.1 тірек сөздер мен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау; 6.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, тақырыптар ға байланысты диалог, монологтердегі (хабарлама, жарнама, хабарландыру) көтерілген мәселені түсіндіру
		Оқылым	6.2.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну, анықтау; 6.2.3.1 хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы мен жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	6.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру
		Әдеби тіл нормалары	6.4.1.1 қазақ тілінің дыбыстар жүйесі, үндестік заңы мен емлелік ерекшеліктерін ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу
5. Тарихи тұлғалар	Неологизм сөздер. Термин сөздер. Диалект сөздер. Кәсіби сөздер	Тыңдалым және айтылым	6.1.1.1 тірек сөздер мен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау; 6.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, тақырыптар ға байланысты диалог, монологтердегі (хабарлама, жарнама, хабарландыру) көтерілген мәселені түсіндіру
		Оқылым	6.2.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну, анықтау; 6.2.3.1 хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы мен жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	6.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру
		Әдеби тіл нормалары	6.4.1.1 қазақ тілінің дыбыстар жүйесі, үндестік заңы мен емлелік ерекшеліктерін ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу
3-тоқсан			
6. Су – тіршілік көзі. Қазақстандағы өзен-көлдер	Есімдік, оның мағыналық түрлері	Тыңдалым және айтылым	6.1.1.1 тірек сөздер мен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау; 6.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, тақырыптар ға байланысты диалог, монологтердегі (хабарлама, жарнама, хабарландыру) көтерілген мәселені түсіндіру
		Оқылым	6.2.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну, анықтау; 6.2.3.1 хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы мен жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	6.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру
		Әдеби тіл нормалары	6.4.1.1 қазақ тілінің дыбыстар жүйесі, үндестік заңы мен емлелік ерекшеліктерін ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу

7. Спорт. Белгілі спорт жұлдыздары	Етістік, оның мағыналық түрлері. Етіс түрлері	Тыңдалым және айтылым	6.1.1.1 тірек сөздер мен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау; 6.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, тақырыптар ға байланысты диалог, монологтердегі (хабарлама, жарнама, хабарландыру) көтерілген мәселені түсіндіру
		Оқылым	6.2.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну, анықтау; 6.2.3.1 хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы мен жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	6.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру
		Әдеби тіл нормалары	6. 4.1.1 қазақ тілінің дыбыстар жүйесі, үндестік заңы мен емлелік ерекшеліктерін ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу
8. Қазақ халқының әдет-ғұрыптары мен салт-дәстүрлері. Наурыз	Үстеу. Үстеудің мағыналық түрлері	Тыңдалым және айтылым	6.1.1.1 тірек сөздер мен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау; 6.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, тақырыптар ға байланысты диалог, монологтердегі (хабарлама, жарнама, хабарландыру) көтерілген мәселені түсіндіру
		Оқылым	6.2.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну, анықтау; 6.2.3.1 хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы мен жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	6.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру
		Әдеби тіл нормалары	6. 4.1.1 қазақ тілінің дыбыстар жүйесі, үндестік заңы мен емлелік ерекшеліктерін ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу
4-тоқсан			
9. Әлемдегі кітапханалар ірі	Үстеу. Үстеудің мағыналық түрлері	Тыңдалым және айтылым	6.1.1.1 тірек сөздер мен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау; 6.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, тақырыптар ға байланысты диалог, монологтердегі (хабарлама, жарнама, хабарландыру) көтерілген мәселені түсіндіру
		Оқылым	6.2.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну, анықтау; 6.2.3.1 хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы мен жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	6.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру
		Әдеби тіл нормалары	6. 4.1.1 қазақ тілінің дыбыстар жүйесі, үндестік заңы мен емлелік ерекшеліктерін ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу

10. Ғылым мен технология жетістіктері	Тыныс белгілерінің түрлері мен қызметі	Тыңдалым және айтылым	6.1.1.1 тірек сөздер мен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау; 6.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, тақырыптарға байланысты диалог, монологтердегі (хабарлама, жарнама, хабарландыру) көтерілген мәселені түсіндіру
		Оқылым	6.2.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну, 6.2.3.1 хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы мен жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	6.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру
		Әдеби тіл нормалары	6. 4.1.1 қазақ тілінің дыбыстар жүйесі, үндестік заңы мен емлесі ерекшеліктерін ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу

3) 7-сынып:

3-кесте

Лексика-грамматикалық бөлімдері	Грамматикалық материал	Тақырыптар/ жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан			
1. Ауа райы және климаттық өзгерістер	Интонация. Кідіріс. Логикалық екпін	Тыңдалым және айтылым	7.1.1.1 мәтіннің атауын талқылау және алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілетін мәселені болжау; 7.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпаратты анықтау
		Оқылым	7.2.7.1 энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттарды алу
		Жазылым	7.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес негізгі бөлімді қамтитын жоспар құру; 7.3.3.1 ұсынылған тақырыпқа байланысты дайын деректер бойынша графиктік шағын мәтін (сызба) құрастыру
		Әдеби тіл нормалары	7.4.1.1 жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу
2. Көшпенділер мәдениеті	Шылаудың емлесі. Орфографиялық норма	Тыңдалым және айтылым	7.1.1.1 мәтіннің атауын талқылау және алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілетін мәселені болжау; 7.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпаратты анықтау
		Оқылым	7.2.7.1 энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттарды алу
		Жазылым	7.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес негізгі бөлімді қамтитын жоспар құру; 7.3.3.1 ұсынылған тақырыпқа байланысты дайын деректер бойынша графиктік шағын мәтін (сызба) құрастыру
		Әдеби тіл	7.4.1.1 жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін

		нормалары	ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу
3. Денсаулық – зор байлық	Қанатты сөздер. Фразеологизм. Мақал-мәтелдер	Тыңдалым және айтылым	7.1.1.1 мәтіннің атауын талқылау және алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілетін мәселені болжау; 7.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпаратты анықтау
		Оқылым	7.2.7.1 энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттарды алу
		Жазылым	7.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес негізгі бөлімді қамтитын жоспар құру; 7.3.3.1 ұсынылған тақырыпқа байланысты дайын деректер бойынша графиктік шағын мәтін (сызба) құрастыру
		Әдеби тіл нормалары	7.4.1.1 жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу
2 тоқсан			
4. Сүйіспеншілік достық	пен Етістіктің есімше, көсемше түрлері. Тұйық етістік	Тыңдалым және айтылым	7.1.1.1 мәтіннің атауын талқылау және алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілетін мәселені болжау; 7.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпаратты анықтау
		Оқылым	7.2.7.1 энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттарды алу
		Жазылым	7.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес негізгі бөлімді қамтитын жоспар құру; 7.3.3.1 ұсынылған тақырыпқа байланысты дайын деректер бойынша графиктік шағын мәтін (сызба) құрастыру
		Әдеби тіл нормалары	7.4.1.1 жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу
5. Музыка өнері және қазақтың домбырасы	және киелі Етістіктің шақ түрлері. Рай түрлері	Тыңдалым және айтылым	7.1.1.1 мәтіннің атауын талқылау және алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілетін мәселені болжау; 7.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпаратты анықтау
		Оқылым	7.2.7.1 энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттарды алу
		Жазылым	7.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес негізгі бөлімді қамтитын жоспар құру; 7.3.3.1 ұсынылған тақырыпқа байланысты дайын деректер бойынша графиктік шағын мәтін (сызба) құрастыру
		Әдеби тіл нормалары	7.4.1.1 жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу
3 тоқсан			
6. Ғаламтор әлеуметтік желілер	және Шылау түрлері. Шылау емлесі	Тыңдалым және	7.1.1.1 мәтіннің атауын талқылау және алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілетін мәселені болжау; 7.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі

		айтылым	және қосымша ақпаратты анықтау
		Оқылым	7.2.7.1 энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттарды алу
		Жазылым	7.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес негізгі бөлімді қамтитын жоспар құру; 7.3.3.1 ұсынылған тақырыпқа байланысты дайын деректер бойынша графиктік шағын мәтін (сызба) құрастыру
		Әдеби тіл нормалары	7.4.1.1 жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу
7. Қазақстандағы ұлттар достастығы	Еліктеуіш сөз. Бейнелеуіш сөз	Тыңдалым және айтылым	7.1.1.1 мәтіннің атауын талқылау және алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілетін мәселені болжау; 7.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпаратты анықтау
		Оқылым	7.2.7.1 энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттарды алу
		Жазылым	7.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес негізгі бөлімді қамтитын жоспар құру; 7.3.3.1 ұсынылған тақырыпқа байланысты дайын деректер бойынша графиктік шағын мәтін (сызба) құрастыру
		Әдеби тіл нормалары	7.4.1.1 жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу
8. Дұрыс тамақтану. Гендік өзгеріске ұшырататын тағамдар	Одағай. Одағай түрлері	Тыңдалым және айтылым	7.1.1.1 мәтіннің атауын талқылау және алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілетін мәселені болжау; 7.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпаратты анықтау
		Оқылым	7.2.7.1 энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттарды алу
		Жазылым	7.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес негізгі бөлімді қамтитын жоспар құру; 7.3.3.1 ұсынылған тақырыпқа байланысты дайын деректер бойынша графиктік шағын мәтін (сызба) құрастыру
		Әдеби тіл нормалары	7.4.1.1 жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу
4 тоқсан			
9. Жеңіс күні. Ұлы ерлікке тағзым	Оқшау сөздің түрлері. Оқшау сөздердің қызметі	Тыңдалым және айтылым	7.1.1.1 мәтіннің атауын талқылау және алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілетін мәселені болжау; 7.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпаратты анықтау
		Оқылым	7.2.7.1 энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттарды алу
		Жазылым	7.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес негізгі бөлімді қамтитын жоспар құру; 7.3.3.1 ұсынылған тақырыпқа байланысты дайын

			деректер бойынша графиктік шағын мәтін (сызба) құрастыру
		Әдеби тіл нормалары	7.4.1.1 жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу
10. Ғылыми фантастика	Сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілер. Сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілер	Тыңдалым және айтылым	7.1.1.1 мәтіннің атауын талқылау және алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілетін мәселені болжау; 7.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпаратты анықтау
		Оқылым	7.2.7.1 энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттарды алу
		Жазылым	7.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес негізгі бөлімді қамтитын жоспар құру; 7.3.3.1 ұсынылған тақырыпқа байланысты дайын деректер бойынша графиктік шағын мәтін (сызба) құрастыру
		Әдеби тіл нормалары	7.4.1.1 жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу

4) 8-сынып:

4-кесте

Лексика-грамматикалық бөлімдері	Грамматикалық материал	Тақырыптар/ жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
1. Көне түркі жазбалары және қазақ жазуы	Жалқы есім емлесі	Тыңдалым және айтылым	8.1.1.1 мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын мұғалімнің көмегімен болжау; 8.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпылама, нақты сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру
		Оқылым	8.2.1.1 мәтіннен негізгі және қосымша, детальды ақпаратты анықтау; 8.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: нақты ақпаратты табу үшін оқу, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу
		Жазылым	8.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік шағын мәтін жазу
		Әдеби тіл нормалары	8.4.1.1 тақырып бойынша жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу
2. Адамзаттық құндылықтар және әлем мәдениеті	Сөйлеу ағымындағы әуен, әуез, тембр, қарқын, кідіріс	Тыңдалым және айтылым	8.1.1.1 мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын мұғалімнің көмегімен болжау; 8.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпылама, нақты сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру
		Оқылым	8.2.1.1 мәтіннен негізгі және қосымша,

			детальды ақпаратты анықтау; 8.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: нақты ақпаратты табу үшін оқу, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу
		Жазылым	8.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік шағын мәтін жазу
		Әдеби тіл нормалары	8.4.1.1 тақырып бойынша жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу
2-тоқсан			
5. Кәсіп пен еңбек. Болашақ мамандықтары	Сөздік қор. Сөздік құрам	Тыңдалым және айтылым	8.1.1.1 мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын мұғалімнің көмегімен болжау; 8.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпылама, нақты сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру
		Оқылым	8.2.1.1 мәтіннен негізгі және қосымша, детальды ақпаратты анықтау; 8.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: нақты ақпаратты табу үшін оқу, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу
		Жазылым	8.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік шағын мәтін жазу
		Әдеби тіл нормалары	8.4.1.1 тақырып бойынша жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу
4. Ғарышты игеру жетістіктері	Сөз тіркесінің байланысу тәсілдері. Сөз тіркесінің байланысу түрлері. Сөз тіркесінің түрлері	Тыңдалым және айтылым	8.1.1.1 мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын мұғалімнің көмегімен болжау; 8.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпылама, нақты сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру
		Оқылым	8.2.1.1 мәтіннен негізгі және қосымша, детальды ақпаратты анықтау; 8.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: нақты ақпаратты табу үшін оқу, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу
		Жазылым	8.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік шағын мәтін жазу
		Әдеби тіл нормалары	8.4.1.1 тақырып бойынша жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу
3-тоқсан			
5. Биоалуантүрлілік. Қызыл кітапқа енген жануарлар өсімдіктер. Синтаксис	Сөйлемнің тұрлаулы мүшелері. Сөйлемнің тұрлаусыз мүшелері	Тыңдалым және айтылым	8.1.1.1 мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын мұғалімнің көмегімен болжау; 8.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпылама, нақты сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру

		Оқылым	8.2.1.1 мәтіннен негізгі және қосымша, детальды ақпаратты анықтау; 8.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: нақты ақпаратты табу үшін оқу, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу
		Жазылым	8.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік шағын мәтін жазу
		Әдеби тіл нормалары	8.4.1.1 тақырып бойынша жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу
6. Қоршаған орта және энергия ресурстары. Синтаксис	Сөйлемнің бірыңғай мүшелері. Сөйлемнің айқындауыш мүшелер	Тыңдалым және айтылым	8.1.1.1 мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын мұғалімнің көмегімен болжау; 8.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпылама, нақты сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру
		Оқылым	8.2.1.1 мәтіннен негізгі және қосымша, детальды ақпаратты анықтау; 8.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: нақты ақпаратты табу үшін оқу, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу
		Жазылым	8.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік шағын мәтін жазу
		Әдеби тіл нормалары	8.4.1.1 тақырып бойынша жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу
7. Жасөспірім және заң. Синтаксис	Сөйлемнің айтылу мақсатына қарай түрлері	Тыңдалым және айтылым	8.1.1.1 мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын мұғалімнің көмегімен болжау; 8.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпылама, нақты сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру
		Оқылым	8.2.1.1 мәтіннен негізгі және қосымша, детальды ақпаратты анықтау; 8.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: нақты ақпаратты табу үшін оқу, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу
		Жазылым	8.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік шағын мәтін жазу
		Әдеби тіл нормалары	8.4.1.1 тақырып бойынша жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу
4-тоқсан			
8. Театр өнері мен мәдениеті. Синтаксис	Жай сөйлемнің түрлері	Тыңдалым және айтылым	8.1.1.1 мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын мұғалімнің көмегімен болжау; 8.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпылама, нақты сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру

		Оқылым	8.2.1.1 мәтіннен негізгі және қосымша, детальды ақпаратты анықтау; 8.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: нақты ақпаратты табу үшін оқу, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу
		Жазылым	8.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік шағын мәтін жазу
		Әдеби тіл нормалары	8.4.1.1 тақырып бойынша жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу
9. Қазақстандағы туризм және экотуризм. Пунктуация	Сөйлем соңында қабаттасып қолданылатын тыныс белгілері	Тыңдалым және айтылым	8.1.1.1 мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын мұғалімнің көмегімен болжау; 8.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпылама, нақты сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру
		Оқылым	8.2.1.1 мәтіннен негізгі және қосымша, детальды ақпаратты анықтау; 8.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: нақты ақпаратты табу үшін оқу, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу
		Жазылым	8.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік шағын мәтін жазу
		Әдеби тіл нормалары	8.4.1.1 тақырып бойынша жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу

5) 9-сынып:

9-кесте

Лексика-грамматикалық бөлімдер	Грамматикалық материал	Тақырыптар/ жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
I-тоқсан			
1. Қоршаған орта және энергия ресурстары	Мәтіндегі сөз таңдау, сөз қолдану (қисыны), сөз әрлеу	Тыңдалым және айтылым	9.1.1.1 мәтіннен алынған дәйек сөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені мұғалімнің көмегімен болжау; 9.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді, тұрақты тіркестерді қолданып диалогке қатысу
		Оқылым	9.2.1.1 мәтін және графиктік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты интерпретациялау; 9.2.2.1 публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану
		Жазылым	9.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтін жазу
		Әдеби тіл нормасы	9.4.1.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық

			нормаға сай жазу
2. Қоршаған орта және энергия ресурстары	Қазақ әдеби стилінің түрлері	Тыңдалым және айтылым	9.1.1.1 мәтіннен алынған дәйек сөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені мұғалімнің көмегімен болжау; 9.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді, тұрақты тіркестерді қолданып диалогке қатысу
		Оқылым	9.2.1.1 мәтін және графиктік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты түсіндіру; 9.2.2.1 публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану
		Жазылым	9.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтін жазу
		Әдеби тіл нормасы	9.4.1.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай жазу
2-тоқсан			
3. Жасөспірім және заң	Құрмалас сөйлемнің жасалу жолдары. Құрмалас сөйлемнің түрлері	Тыңдалым және айтылым	9.1.1.1 мәтіннен алынған дәйек сөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені мұғалімнің көмегімен болжау; 9.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді, тұрақты тіркестерді қолданып диалогке қатысу
		Оқылым	9.2.1.1 мәтін және графиктік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты түсіндіру; 9.2.2.1 публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану
		Жазылым	9.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтін жазу
		Әдеби тіл нормасы	9.4.1.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай жазу
4. Жасөспірім және заң	Ыңғайлас салалас. Себеп-салдар салалас. Қарсылықты салалас	Тыңдалым және айтылым	9.1.1.1 мәтіннен алынған дәйек сөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені мұғалімнің көмегімен болжау; 9.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді, тұрақты тіркестерді қолданып диалогке қатысу
		Оқылым	9.2.1.1 мәтін және графиктік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты түсіндіру; 9.2.2.1 публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану
		Жазылым	9.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтін жазу
		Әдеби тіл нормасы	9.4.1.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық

			нормаға сай жазу
3-тоқсан			
5. Театр өнері мен мәдениеті	Түсіндірмелі салалас. Талғаулы салалас. Кезектес салалас	Тыңдалым және айтылым	9.1.1.1 мәтіннен алынған дәйек сөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені мұғалімнің көмегімен болжау; 9.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді, тұрақты тіркестерді қолданып диалогке қатысу
		Оқылым	9.2.1.1 мәтін және графиктік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты интерпретациялау; 9.2.2.1 публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану
		Жазылым	9.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтін жазу
		Әдеби тіл нормасы	9.4.1.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай жазу
6. Театр өнері мен мәдениеті	Шартты бағыныңқы сабақтас. Қарсылықты бағыныңқы сабақтас. Мезгіл бағыныңқы сабақтас	Тыңдалым және айтылым	9.1.1.1 мәтіннен алынған дәйек сөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені мұғалімнің көмегімен болжау; 9.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді, тұрақты тіркестерді қолданып диалогке қатысу
		Оқылым	9.2.1.1 мәтін және графиктік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты түсіндіру; 9.2.2.1 публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану
		Жазылым	9.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтін жазу
		Әдеби тіл нормасы	9.4.1.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай жазу
7. Қазақстандағы туризм және экотуризм	Себеп бағыныңқы сабақтас. Қимыл-сын бағыныңқы сабақтас. Мақсат бағыныңқы сабақтас	Тыңдалым және айтылым	9.1.1.1 мәтіннен алынған дәйек сөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені мұғалімнің көмегімен болжау; 9.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді, тұрақты тіркестерді қолданып диалогке қатысу
		Оқылым	9.2.1.1 мәтін және графиктік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты түсіндіру; 9.2.2.1 публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану
		Жазылым	9.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтін жазу
		Әдеби тіл	9.4.1.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын

		нормасы	күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай жазу
4-тоқсан			
8. Қазақстандағы туризм және экотуризм	Аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдары	Тыңдалым және айтылым	9.1.1.1 мәтіннен алынған дәйек сөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені мұғалімнің көмегімен болжау; 9.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді, тұрақты тіркестерді қолданып диалогке қатысу
		Оқылым	9.2.1.1 мәтін және графиктік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты түсіндіру; 9.2.2.1 публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану
		Жазылым	9.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтін жазу
		Әдеби тіл нормасы	9.4.1.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай жазу
9. Қазақстандағы туризм және экотуризм	Құрмалас сөйлемнің тыныс белгілері	Тыңдалым және айтылым	9.1.1.1 мәтіннен алынған дәйек сөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені мұғалімнің көмегімен болжау; 9.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді, тұрақты тіркестерді қолданып диалогке қатысу
		Оқылым	9.2.1.1 мәтін және графиктік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты түсіндіру; 9.2.2.1 публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану
		Жазылым	9.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтін жазу
		Әдеби тіл нормасы	9.4.1.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай жазу

б) 10-сынып:

10-кесте

Лексика-грамматикалық бөлімдер	Грамматикалық материал	Тақырыптар/ жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
1. Мәңгілік Ел – мұратым. Стилистика	Мәтіндегі сөз таңдау, сөз қолдану (қисыны), сөз әрлеу	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру; 10.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау
		Оқылым	10.2.2.1 қазақ тілі стильдері мен шешендік

			сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; 10.2.5.1 мұғалімнің көмегімен мәтінде көтерілген мәселеге көзқарасты анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру
		Жазылым	10.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, шағын мақала құрастыру; 10.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтін құрастыру
		Әдеби тіл нормасы	10.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2. Жаһандану мәселелері. Стилистика	Қазақ әдеби стилінің түрлері	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру; 10.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау
		Оқылым	10.2.2.1 қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; 10.2.5.1 мұғалімнің көмегімен мәтінде көтерілген мәселеге көзқарасты анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру
		Жазылым	10.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, шағын мақала құрастыру; 10.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтін құрастыру
		Әдеби тіл нормасы	10.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2-тоқсан			
3. Тәуелсіздік жылдарындағы Қазақстан. ЭКСПО-2017 Синтаксис	Құрмалас сөйлемнің жасалу жолдары. Құрмалас сөйлемнің түрлері	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру; 10.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау
		Оқылым	10.2.2.1 қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; 10.2.5.1 мұғалімнің көмегімен мәтінде көтерілген мәселеге көзқарасты анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру
		Жазылым	10.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, шағын мақала құрастыру; 10.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтін құрастыру

		Әдеби тіл нормасы	10.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
4. Адам құқығы мен бостандығы. Синтаксис	Ыңғайлас салалас. Себеп-салдар салалас. Қарсылықты салалас	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру; 10.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау
		Оқылым	10.2.2.1 қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; 10.2.5.1 мұғалімнің көмегімен мәтінде көтерілген мәселеге көзқарасты анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру
		Жазылым	10.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, шағын мақала құрастыру; 10.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтін құрастыру
		Әдеби тіл нормасы	10.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
3-тоқсан			
5. Отбасы және демографиялық өзгеріс. Синтаксис	Түсіндірмелі салалас. Талғаулы салалас. Кезектес салалас	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру; 10.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау
		Оқылым	10.2.2.1 қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; 10.2.5.1 мұғалімнің көмегімен мәтінде көтерілген мәселеге көзқарасты анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру
		Жазылым	10.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, шағын мақала құрастыру; 10.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтін құрастыру
		Әдеби тіл нормасы	10.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
6. Биотехнология және гендік инженерия келешегі. Синтаксис	Шартты бағыныңқы сабақтас. Қарсылықты бағыныңқы сабақтас. Мезгіл бағыныңқы сабақтас	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру; 10.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау
		Оқылым	10.2.2.1 қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар

			арқылы тану; 10.2.5.1 мұғалімнің көмегімен мәтінде көтерілген мәселеге көзқарасты анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру
		Жазылым	10.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, шағын мақала құрастыру; 10.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтін құрастыру
		Әдеби тіл нормасы	10.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
7. Бұқаралық ақпарат құралдары. Синтаксис	Себеп бағыныңқы сабақтас. Қимыл-сын бағыныңқы сабақтас. Мақсат бағыныңқы сабақтас	1.1 Болжау	10.1.1.1 мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру
		1.2 Өртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау	10.1.2.1 қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық және ғылыми тақырыптарға байланысты өртүрлі жанрдағы шағын көлемді мәтіндердегі көркемдегіш құралдардың рөлін мұғалімнің көмегімен талдау
		1.3 Мәтіннен ақпаратты анықтау	10.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау
		1.4 Негізгі ойды анықтау	10.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселені (тұрмыстық, әлеуметтік) талдай отырып негізгі ойды анықтау
4-тоқсан			
8. Әлемдегі қатығыстар және бейбітшілік. Синтаксис	Аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдары	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру; 10.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау
		Оқылым	10.2.2.1 қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; 10.2.5.1 мұғалімнің көмегімен мәтінде көтерілген мәселеге көзқарасты анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру
		Жазылым	10.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, шағын мақала құрастыру; 10.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтін құрастыру
		Әдеби тіл нормасы	10.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
9. Табиғи ресурстарды тиімді пайдалану.	Құрмалас сөйлемнің тыныс белгілері	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру;

Пунктуация			10.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау
		Оқылым	10.2.2.1 қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; 10.2.5.1 мұғалімнің көмегімен мәтінде көтерілген мәселеге көзқарасты анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру
		Жазылым	10.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, шағын мақала құрастыру; 10.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтін құрастыру
		Әдеби тіл нормасы	10.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 16-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 456-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде) 1 - тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқыту мақсаты – тіл туралы білімдерді меңгеру, түрлі деңгейдегі құралдарды қолдану нормалары және оларды өнімді тілдік әрекет барысында белсендету, сонымен бірге сөздік қорын байыту, байланыстыра айту жолдарын, қатынас мәдениетін, тілді жетілдірудің саналы және шығармашылықтық механизмдерін меңгеру негізінде тілдік әрекеттің барлық түрлері (тыңдалым, айтылым, оқылым және жазылым) бойынша коммуникативтік дағдыларды қалыптастыру арқылы зиялы және белсенді тұлғаны дамыту.

3. Оқытудың міндеттері:

1) тіл туралы білімдерді, оның түрлі салада және қатынас жағдайларында, стилистикалық ресурстарда, әдеби тілдің негізгі нормаларында (орфоэпикалық, орфографиялық, және грамматикалық) және тілдік этикет ережелерінде қызмет істеуін қалыптастыру;

2) оқу және жазу дағдыларын жетілдіру;

3) нормативтік және қатынас жағдайындағы сәйкестік көзқарастары жағынан тілдік құралдарды бағалау және таңдау қабілетін қалыптастыру;

4) түрлі тілілік жанрларда ауызша және жазбаша монологиялық сөйлемдерді құру қабілетін дамыту және жетілдіру;

5) табысты әңгімелік қатынас жасау, түрлі сала мен коммуникативтік жағдайда пікірталас жүргізу қабілетін жетілдіру;

6) орфоэпикалық, орфографиялық, пунктуациялық және стилистикалық сауаттылығын жетілдіру;

7) қатынас құралы, білім көзі, рухани-адамгершіліктік құндылық ретінде, және де қоғамда табысты әлеуметтенуге ықпал жасайтын тілдік капитал ретінде, тілге саналы қарауға тәрбиелеу.

4. Бағдарламаның мазмұны, заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру; сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс; тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту, оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде және жіктемелік, әрекеттік, коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзеу-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Білім алушылардың әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), білім алушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты білім алушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Білім алушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, білім алушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Білім алушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында білім алушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әртүрлі жұмыстарды, соның ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларды қарастырады (оқытын машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын, түрлі үлгідегі және жанрдағы мәтіндерді қолданылады, бұл білім алушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрдағы, стилдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндер мазмұны білім алушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен орыстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпыұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

15. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу процесі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік күзіретін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

16. Оқытудың әдістері мен тәсілдерін таңдау ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылардың танымдық әс-әрекеттеріне сәйкес жүзеге асырылады, соған орай, іс-әрекеттер алгоритмдері мен заттық-практикалық ірекеттерді қолдану түрінде берілетін, "кішкентай қадамдар" әдісі маңызды орын алады.

17. Оқудағы қиындықтарды жеңу мақсатында арнайы тәсілдер (көру бұзылымдары ескерілгендегі оқу ісінің алгоритмизациясы, сабақ құрылымының ерекшелігі, сақталған функцияларды дамыту бойынша арнайы гимнастика), оқу ақпаратын өңдеудің логикалық тәсілдері (нақтыландыру, үлгілер бойынша аналогиясын орнату, қорыту) қолданылады.

18. Білім алушылардың психикалық және дене ерекшеліктерін түзеу мақсатында тіл сабағында қолданылатын әдістер мен тәсілдер:

1) шолу әдісі;

2) дидактикалық ойындар;

3) "Фонетика", "Лексика және фразеология" тақырыптарын оқу барысында кроссвордтарды табу, ребустарды, шарадаларды шешу;

4) тірек сызбалар;

5) мәтінді редакциялау;

6) анықтамалық материалдар үшін дәптер дайындау және қолдану;

7) "дыбыссыз" сұрақ;

8) дайын мәтіннің тақырыптық торын құрастыру тәсілі және тақырыпты құру барысындағы есептеулер тәсілі;

9) болашақ тақырыптың микротақырыптарын ашу сызбасын құрастыру тәсілі және оны дайын мәтіннен есептеп шығару тәсілі;

10) тәсілдерді қолдана отырғандағы тіл шығармашылығы: "Еркін ассоциациялар тәсілі"(суреттердің деректері бойынша), "Не болар еді, егер ..."

(білім алушы өзіне осындай сұрақ қойып жауап беруге тырысады), "Әңгімені жалғастыр";

11) "мағыналық бірліктер" тәсілі мағыналық жады мен логикалық ойлау қабілетін дамытуға арналады. Тәсілдер: мәтіннің сараптамасы немесе шағын-баяндау, мұнда білім алушы дәйекті түрде екі сұраққа жауап береді: "Бұл мәтінде кім (немесе не) туралы айтылады?" және "Бұл жөнінде не айтылады (хабарланады)?" Қолданылатын қысқаша-баяндаулар көлемі үлкен мәтінге қарасты қорқынышын жеңіп, эмоциялық-ерік аясының қалыптасуына көмектеседі. Жеке тәжірибесін қолдану: жанұядағы туыстық байланыстардың аналогиясы бойынша мәтін немесе сөйлем ішіндегі туыстық байланыстарды анықтау (мысалы, "Қарапайым сөйлем") тақырыбын зерделеу барысында.

19. Ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушыларға барлық психикалық үдерістердің тез сарқылуы тән, сондықтан сабақ кезінде іс-әрекеттерді ауыстырудың, әдістер мен тәсілдерді алмастырудың, жіктемелік тәсілдің, маңызыды материалды ойда сақтап қалу үшін көп рет қайталаудың, көру қабілеті, айналаны бақылау, оқу, жұмысты тынығумен алмастыру үшін жайлы жағдайлар жасаудың мағынасы зор.

20. Бағдарламалық материалды толыққанды жүзеге асыру үшін тіл және әдебиет кабинеттерін жабдықтаудың нормалары белгіленген:

1) интерактивтік және проекциялық жабдықтар жинақталымы: проектор, интерактивтік тақта немесе экран;

2) электрондық басылымдар, DVD –гі видеофильмдер, электрондық плакаттар;

3) компьютер жинақталымы: жүйелік блок, монитор, микрофондық-телефондық гарнитура, акустикалық жүйе, веб -камера, желілік фильтр, көпфункционалды құрылғы;

4) аудиторлық қабырға тақтасы.

21. Тілдік оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасушы) белсенді түрде қолданылады, оның ішінде:

1) фронталды оқу ісін қамтамасыз етуге арналған стационарлық дыбыс ұлғайтқыш жабдық (әр сыныпқа);

2) мультимедиялық компьютерлік сынып;

3) жекелік есту аппараттары; сөйлеу экраны;

4) интерактивтік панелі және үшөлшемді аксессуарлары бар "Мультимедиялық интерактивтік оқытатын бағдарламалық-әдістемелік кешен"

электрондық ресурсы - теориялық материал мен практикалық білімдердің меңгерілу тиімділігін жоғарылату үшін;

5) дыбыстық сигнады визуалдайтын "Логопедиялық тренажер" - арнайы тыныс алу және дауыс жаттығуларын өткізу барысында, әсіресе тұтықпасы мен дизартриясы бар балалармен жұмыс істегенде;

б) тілдік коммуникацияны меңгеру және дамытуға арналған тілдік тренажер ассистивтік құрылғысы - қажетті мөлшерде жалпақ сөйлемдік тілді меңгермеген білім алушылар үшін, сонымен бірге білім алушылардың тілдік шектелуі кезеңінде.

3-тарау. "Орыс тілі" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

22. Объем учебной нагрузки по учебному предмету "Русский язык" составляет:

- 1) в 5 классе - 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;
- 2) в 6 классе - 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;
- 3) в 7 классе - 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;
- 4) в 8 классе - 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;
- 5) в 9 классе - 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;
- 6) в 10 классе - 1 час в неделю, 34 часа в учебном году.

23. Программа школьного курса русского языка включает сведения по фонетике, лексике, словообразованию, грамматике (морфологии и синтаксису), перечень навыков правописания (орфографических и пунктуационных), навыков устной и письменной речи, элементы стилистики и сведения о языке излагаются с учетом данных современной лингвистической науки.

24. В 9-10 классах изучается систематический курс синтаксиса, но элементарные сведения по синтаксису и пунктуации вводятся уже в 5 класс, что позволяет реализовать в дальнейшем важную методическую идею - изучать морфологию на синтаксической основе - и организовать работу над связной речью и пунктуацией задолго до изучения этого курса.

25. Материал расположен в программе по линейно-концентрическому принципу, темы "Имя существительное", "Имя прилагательное", "Глагол", "Местоимение", "Числительное", "Прямая и косвенная речь" изучаются не в один прием: сведения о словоизменении этих частей речи включены в разных классах.

26. Содержание учебного предмета включает следующие разделы:

- 1) раздел "Слушание и говорение";
- 2) раздел "Чтение";
- 3) раздел "Письмо";
- 4) раздел "Соблюдение речевых норм".

27. Раздел "Слушание и говорение" включает следующие подразделы:

- 1) понимание содержания текста;
- 2) определение основной мысли;
- 3) пересказывание прослушанного материала;
- 4) прогнозирование событий;
- 5) участие в диалоге;
- 6) оценивание прослушанного материала;
- 7) построение монологического высказывания.

28. Раздел "Чтение" включает следующие подразделы:

- 1) понимание информации;
- 2) определение основной мысли текста, выявление структурных частей;
- 3) понимание применения лексических и синтаксических единиц в прочитанном тексте;
- 4) определение типов и стилей текстов;
- 5) формулирование вопросов и оценивание;
- 6) использование разных видов чтения;
- 7) извлечение информации из различных источников;
- 8) сравнительный анализ текстов.

29. Раздел "Письмо" включает следующие подразделы:

- 1) составление плана;
- 2) изложение содержания прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала;
- 3) написание текстов с использованием различных форм представления;
- 4) создание текстов различных типов и стилей;
- 5) творческое письмо;
- 6) редактирование текстов.

30. Раздел "Соблюдение речевых норм" включает следующие подразделы:

- 1) соблюдение орфографических норм;
- 2) соблюдение лексических норм;
- 3) соблюдение грамматических норм;
- 4) соблюдение пунктуационных норм.

31. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для 5 класса:

- 1) говорение и слушание: понимание основного содержания текста, определение главной информации, опора на вопросы при определении темы и основной мысли, пересказ текста(повествование, описание), прогнозирование содержания текста по отрывкам текста с опорой на иллюстрации, участие в диалоге-расспросе, изменение позиции "говорящий" на "слушающий",

оценивание звучащей речи с позиции "нравится/не нравится", "правильно/неправильно", высказывание определенного типа с опорой на наглядные материалы; повышать и понижать голос, определяя границы предложений;

2) чтение: понимание основной информации сплошных и несплошных текстов, определение основной мысли с опорой на вопросы и слова, прямое и переносное значение слов, синонимы, антонимы, омонимы, многозначные слова, определение типов текстов (повествование, описание, рассуждение) формулирование вопросов, ознакомительное чтение, извлечение информации для конкретной задачи, сравнение темы и композиции различных текстов; отчетливо произносить слова, различая ударные и безударные слоги;

3) письмо: составление простого плана, основное содержание текста, представление информации в виде рисунка, создание текстов повествование и описание в художественном и разговорном стилях, творческие работы (50-60 слов), представление себя на месте героя, исправление орфографических ошибок с помощью словаря, редактирование предложений с опорой на схемы и помощь учителя;

4) соблюдение речевых норм: гласные и согласные в корне слова, НЕ с именами существительными, прилагательными, глаголами, а также окончания в разных частях речи; слова с прямым и переносным значением, синонимы, антонимы, омонимы и многозначные слова, гиперболы, эпитеты, сравнения; согласование именных частей речи в роде, числе и падеже; знаки препинания в простом предложении с однородными членами предложения, с обобщающим словом при однородных членах предложения.

32. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для 6 класса:

1) говорение и слушание: понимание основного содержания текста, определение главной информации, опора на вопросы при определении темы и основной мысли, пересказ текста (повествование, описание), прогнозирование содержания текста по отрывкам текста с опорой на иллюстрации, участие в диалоге-расспросе, изменение позиции "говорящий" на "слушающий", оценивание звучащей речи с позиции "нравится/не нравится", "правильно/неправильно", высказывание определенного типа с опорой на наглядные материалы; повышать и понижать голос, определяя границы предложений;

2) чтение: понимание основной информации сплошных и несплошных текстов, определение основной мысли с опорой на вопросы и слова, прямое и переносное значение слов, синонимы, антонимы, омонимы, многозначные слова, определение типов текстов (повествование, описание, рассуждение) формулирование вопросов, ознакомительное чтение, извлечение информации

для конкретной задачи, сравнение темы и композиции различных текстов; отчетливо произносить слова, различая ударные и безударные слоги;

3) письмо: составление простого плана, основное содержание текста, представление информации в виде рисунка, создание текстов повествование и описание в художественном и разговорном стилях, творческие работы (50-60 слов), представление себя на месте героя, исправление орфографических ошибок с помощью словаря, редактирование предложений с опорой на схемы и помощь учителя;

4) соблюдение речевых норм: гласные и согласные в корне слова, НЕ с именами существительными, прилагательными, глаголами, а также окончания в разных частях речи; слова с прямым и переносным значением, синонимы, антонимы, омонимы и многозначные слова, гиперболы, эпитеты, сравнения; согласование именных частей речи в роде, числе и падеже; знаки препинания в простом предложении с однородными членами предложения, с обобщающим словом при однородных членах предложения.

33. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для 7 класса:

1) говорение и слушание: понимание основного содержания текста, определение главной и второстепенной информации, определение темы и основной мысли текста при помощи ключевых слов или с опорой на вопросы, краткий и подробный пересказ текста(повествование, описание,), прогнозирование содержания текста по отрывкам текста и ключевым словам, участие в диалоге-расспросе по предложенной теме, оценивание прослушанного материала, изменяя позиции "нравится/не нравится", "правильно/неправильно", высказывание-монолог(повествование, описание, рассуждение) с опорой на план, иллюстрации; соблюдение орфоэпических норм, выделять слова, на которые падает логическое ударение;

2) чтение: основная информация сплошных и несплошных текстов, извлечение известной информации, определение основной мысли на основе содержания и композиции текста, фразеологизмы, обращения, синонимы, антонимы, омонимы, многозначные слова, различие текстов (описание, повествование, рассуждение), распознавать книжный и разговорный стили, формулирование вопросов, ознакомительное и комментированное чтение, извлечение информации для конкретной задачи, сравнение темы и композиции различных текстов (письмо, объявление, стихотворение, сказка); чтение не монотонное, а выразительное, с повышением и понижением голоса, соблюдением логического ударения;

3) письмо: простой и усложненный план, основное содержание текста, представление информации в виде иллюстраций, создание текстов (повествование и описание) в художественном и разговорном стилях (сказка, рассказ, интервью), творческие работы (70-80 слов), представление себя на месте героя, исправление орфографических ошибок с помощью словаря, редактирование предложений с опорой на схемы и помощь учителя;

4) соблюдение речевых норм: гласные и согласные в корне слова, разделительные "Ъ и Ъ" знаки, сложные имена существительные, "НЕ" с именами существительными, прилагательными, глаголами, местоимениями и числительными; слова с прямым и переносным значением, синонимы, антонимы, омонимы и многозначные слова; гиперболы, эпитеты, сравнения; согласование именных частей речи в роде, числе и падеже; знаки препинания в предложении с обращениями, прямой или косвенной речью.

34. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для 8 класса:

1) слушание и говорение: понимание основного содержания текста, извлечение главной и второстепенной информации, определение основной мысли при помощи ключевых слов; подробный, краткий, выборочный пересказ с изменением лица, прогнозирование содержания по ключевым словам и опорой на основную мысль, участие в диалоге по предложенной теме, оценивание прослушанного материала с точки зрения содержания, структуры, логики изложения материала, высказывание-монолог (описание, повествование, рассуждение) с опорой на план, схему, иллюстрации; соблюдение орфоэпических норм, отчетливо произносить слова, выделять слова, на которые падает логическое ударение;

2) чтение: понимание основной информации сплошных и не сплошных текстов, извлечение известной и неизвестной информации; определение основной мысли, выявление структурных частей и объяснение построения текста, применять фразеологизмы, обращения, вопросительные, восклицательные, побудительные предложения, прямой и обратный порядок слов; определять смешанные типы текстов; различать особенности текстов публицистического и художественного стилей; формулирование вопросов, оценивающих текст с точки зрения ценности и полезности; ознакомительное и комментированное чтение; извлечение информации из различных источников, определение разных точек зрения, сравнение особенностей текстов, учитывая композицию; чтение выразительное, соблюдая правила орфоэпии и выделения логических ударений;

3) письмо: простой и усложненный план, подробное, краткое, выборочное изложение текстов-повествований, текстов-описаний от 3-го лица, представление информации в виде иллюстраций, тексты (описание, повествование, рассуждение) в публицистическом и художественном стилях (стихотворение, сказка, рассказ, заметка, интервью), творческие работы (80-90 слов), исправление орфографических и пунктуационных ошибок с помощью справочной литературы, редактирование текста;

4) соблюдение речевых норм: разделительные "Ъ и Ъ" знаки, сложные имена существительные, прилагательные, числительные, неопределенные местоимения, а также приставки и суффиксы в разных частях речи; фразеологические обороты; метафоры, олицетворения; падежные формы числительных, прилагательных, местоимений; степени сравнения имен прилагательных и наречий; знаки препинания в предложениях осложненных обособленными определениями и обстоятельствами.

35. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для 9 класса:

1) слушание и говорение: понимать содержание текста, определяя главную и второстепенную, открытую и скрытую (подтекст) информацию, цель высказывания; определение основной мысли текста на основе ключевых слов и структурных элементов текста; подробный, краткий, выборочный пересказ с изменением лица и сохранением структуры текста; прогнозирование содержания с опорой на основную мысль, по названию текста или началу; участие в дискуссии и аргументация; оценивание прослушанного материала с точки зрения содержания, использования языковых средств, структуры и логики изложения материала; аргументированный монолог (описание, повествование, рассуждение), включающий микротему, на основе плана, схем, иллюстраций; повышать и понижать голос, убыстрять и замедлять темп речи, соблюдать орфоэпические нормы;

2) чтение: основная информация сплошных и несплошных текстов, извлечение открытой и скрытой(подтекст) информации; структурные части и их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль; явное и скрытое (подтекст) значение отдельных слов и выражений в тексте, паронимы, вводные слова, повторы, прямой и обратный порядок слов в предложении, профессиональные слова, неологизмы; смешанные типы текстов, характерные черты, языковые и жанровые особенности текстов публицистического и официально-делового стилей; формулирование различных вопросов на основе прочитанного текста, выводов и заключений; разные виды чтения, в том числе поисковое; разграничение факта и мнения; стилистические особенности

различных текстов с учетом композиции и языковых особенностей, при чтении соблюдать все правила орфоэпии, логического ударения, понижать и повышать голос;

3) письмо: простой и сложный план с возможным использованием цитат; подробное, краткое, выборочное изложение содержания текстов-повествований, текстов-описаний и текстов-рассуждений с изменением лица; представление информации текстов в виде схем, таблиц, диаграмм; тексты-описания с элементами повествования, тексты-повествования с элементами рассуждения, тексты публицистического, официально-делового, научного, разговорного стилей, выражение собственного мнения, разные виды творческих работ (90-100 слов), выбор определенной роли речевого поведения; исправление смысловых, фактических недочетов; редактирование текста, изменение структуры отдельных предложений или фрагментов текста;

4) соблюдение речевых норм: гласные после шипящих и "Ц, НЕ" с разными частями речи; окончания глаголов, суффиксы в разных частях речи; использовать паронимы, термины, аллегория, афоризм; глагол и его формы; обособленные члены предложения; знаки препинания в простых, осложненных вводными конструкциями предложениях, при уточняющих членах предложения, цитировании, в неполных предложениях.

36. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для 10 класса:

1) слушание и говорение: понимать основную и детальную информацию текста, высказывание критического отношения к услышанному; определение основной мысли на основе структурных элементов текста, выражая свое отношение; пересказ содержания текстов смешанного типа с творческой интерпретацией информации; прогнозирование содержания по названию или началу, или финалу текста; участие в дискуссии, аргументация, выводы; оценивание прослушанного материала с точки зрения нормативности речи, содержания, логике изложения материала, выражение собственного мнения; развернутый аргументированный монолог (рассуждение на заданную тему, убеждение), включающий не менее 2-х микротем, использование модели речевого поведения в соответствии с речевыми нормами в конкретной ситуации, следить за темпом речи, повышением и понижением голоса, соблюдением логического ударения;

2) чтение: понимание открытой и скрытой(подтекст) информации сплошных и не сплошных текстов; соотнесение заключенной в тексте информации с информацией других источников или личным опытом; особенности структуры текста, раскрывающие основную мысль; подразумеваемый смысл отдельных

слов, словосочетаний и предложений в тексте, профессиональных слов, неологизмов, аббревиации, иронии, намек, преуменьшения, преувеличения, другие приемы в словосочетаниях; определять типы текстов, характерные черты, языковые и жанровые особенности стилей, формулирование вопросов и собственных идей на основе прочитанного текста, разграничение факта и мнения; разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение, чтение с составлением плана, тезисов, конспектов; извлечение информации из различных источников, выводы на основе полученных сведений, выражение собственного мнения; определение актуальности, противоречивости, достоверности; сравнение стилистических особенностей различных текстов с учетом цели; следить за темпом речи, соблюдением повышения и понижения голоса, соблюдением логического ударения, всех правил орфоэпии;

3) письмо: разные виды плана, в том числе цитатный, тезисный; изложение содержания текстов смешанного типа, синтез информации прослушанного, прочитанного, аудиовизуального материала; представление информации в виде презентаций с использованием ссылок; создание текстов (тексты-описания с элементами рассуждения, тексты-повествования с элементами рассуждения) соответствующих стилей; виды творческих работ (100-120 слов) фрагменты текста(начало или продолжение рассказа); корректирование и редактирование недочетов в тексте;

4) соблюдение речевых норм: орфографические нормы, стилистически окрашенные слова, аббревиатура; морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях; знаки препинания в простых, простых осложненных и сложных предложениях.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

37. Цели обучения в программе содержат кодировку; первое число кода обозначает класс, второе и третье числа – раздел и подраздел программы, четвертое число показывает нумерацию учебной цели в данном подразделе. Например, в кодировке 7.2.1.4 "7" – класс, "2.1" – подраздел, "4" – нумерация учебной цели.

38. В поурочных планах в целях и задачах каждого урока обязательно указываются коррекционные цели и задачи: развитие связной речи на уроке; развитие слухового восприятия; формирование произношения.

39. Ожидаемые результаты по целям обучения.

1) раздел 1 "Слушание и говорение":

таблица 1

Цели обучения						
Подраздел	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс

1.1 Понимание содержания текста	5.1.1.1 понимать основное содержание текста, определяя главную информацию	6.1.1.1 понимать основное содержание текста, извлекая главную информацию	7.1.1.1 понимать основное содержание текста, извлекая главную и второстепенную информацию	8.1.1.1 понимать содержание текста, определяя главную и второстепенную информацию	9.1.1.1 понимать открытую и скрытую информацию текста, цель высказывания	10.1.1.1 понимать основную и детальную информацию текста, высказывая критическое отношение к услышанному
1.2 Определение основной мысли	5.1.2.1 определять тему и основную мысль, опираясь на вопросы	6.1.2.1 определять основную мысль тему, опираясь на вопросы и слова	7.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на ключевые слова и опорой на вопросы	8.1.2.1 определять основную мысль на основе ключевых слов	9.1.2.1 определять основную мысль на основе ключевых слов и структурных элементов текста	10.1.2.1 определять основную мысль на основе структурных элементов текста, выражая свое отношение к услышанному
1.3 Пересказывание прослушанного материала	5.1.3.1 пересказывать содержание текстов (повествование, описание)	6.1.3.1 пересказывать содержание текстов (повествование, описание)	7.1.3.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание текстов (повествование, описание, рассуждение)	8.1.3.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание текстов с изменением лица	9.1.3.1 пересказывать выборочно, кратко, подробно содержание текстов с изменением лица сохранением структуры текста	10.1.3.1 пересказывать содержание текстов смешанного типа, творчески интерпретируя информацию
1.4 Прогнозирование событий	5.1.4.1 прогнозировать содержание по отрывкам текста с опорой на иллюстрации	6.1.4.1 прогнозировать содержание по отрывкам с опорой на иллюстрации	7.1.4.1 прогнозировать развитие содержания по отрывкам текста и ключевым словам	8.1.4.1 прогнозировать содержание по ключевым словам и опорой на основную мысль	9.1.4.1 прогнозировать содержание с опорой на основную мысль, по названию текста и началу	10.1.4.1 прогнозировать содержание по названию, началу или финалу текста
1.5 Участие в диалоге	5.1.5.1 участвовать в диалог-расспросе, изменяя позицию "говорящий" на "слушающий"	6.1.5.1 участвовать в диалог-расспросе, изменяя позицию "говорящий" на "слушающий"	7.1.5.1 участвовать в диалог-расспросе по предложенной теме, высказывая свою точку зрения, изменяя позицию "говорящий" на "слушающий"	8.1.5.1 участвовать в диалог по предложенной теме, высказывая свою точку зрения и аргументируя	9.1.5.1 участвовать в дискуссии, высказывая свою точку зрения, аргументируя собственные утверждения	10.1.5.1 участвовать в полемике, высказывая свою точку зрения, аргументируя собственные утверждения, убеждая

				собственные утверждения		правильности своей позиции, делая вывод и предлагая решение проблемы
1.6 Оценивание прослушанного материала	5.1.6.1 оценивать звучащую речь с позиции "нравится /не нравится", "правильно/неправильно"	6.1.6.1 оценивать звучащую речь с позиции "нравится /не нравится", "правильно/неправильно"	7.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения "нравится /не нравится", "правильно/неправильно"	8.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения содержания, структуры и логики изложения материала	9.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения содержания, использования языковых средств, структуры, логики изложения материала	10.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения нормативности речи, содержания, структуры, логики изложения материала, выражая собственное мнение
1.7 Построение монологического высказывания	5.1.7.1 строить высказывание определенного типа с опорой на наглядные материалы; соблюдать орфоэпические нормы, повышать и понижать голос, соблюдать границы предложений	6.1.7.1 строить высказывание определенного типа с опорой на иллюстрации; соблюдать орфоэпические нормы, отчетливо произносить слова, соблюдать границы предложений	7.1.7.1 строить определенное высказывание-монолог (описание, повествование, рассуждение) на основе плана, иллюстраций; соблюдать орфоэпические нормы, выделять слова, на которые падает логическое ударение	8.1.7.1 строить высказывание-монолог (рассуждение, описание и повествование) с опорой на план, схему, иллюстрации; соблюдать орфоэпические нормы, отчетливо произносить слова, выделять слова, на которые падает логическое ударение	9.1.7.1 строить аргументированный монолог (рассуждение, описание, повествование), включающий микротему на основе плана, схемы, иллюстраций; повышать и понижать голос, убыстрять и замедлять темп речи, соблюдать орфоэпические нормы	10.1.7.1 строить развернутый аргументированный монолог (рассуждение на заданную тему, убеждение), включающий 1-2 микротемы; использовать модели речевого поведения в соответствии с речевыми нормами в конкретной ситуации, следить за темпом речи, повышением или понижением голоса, соблюдением логического ударения

2) раздел 2 " Чтение":

таблица 2

Цели обучения						
Подраздел	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
2.1 Понимание информации	5.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов, определяя тему при поддержке учителя	6.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов, определяя тему, опираясь на помощь учителя	7.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов, извлекая главную информацию, при необходимости, опираясь на помощь учителя	8.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов, извлекая необходимую информацию	9.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов, извлекать нужную открытую и скрытую (подтекст) заключенную в тексте информацию	10.2.1.1 понимать открытую и скрытую (подтекст) информацию сплошных и несплошных текстов, соотнося заключенную в тексте информацию с информацией других источников /личным опытом
2.2 Выявление структурных частей текста и определение основной мысли	5.2.2.1 определять основную мысль опорой на вопросы и слова при поддержке учителя	6.2.2.1 определять основную мысль, с опорой на вопросы и слова, опираясь на помощь учителя	7.2.2.1 определять основную мысль текста на основе содержания и композиции текста, при необходимости, опираясь на помощь учителя и одноклассников	8.2.2.1 выявлять структурные части текста, раскрывающие основную мысль	9.2.2.1 выявлять роль структурных частей элементов текста в передаче основной мысли	10.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли
2.3 Понимание и применения лексических и синтаксических единиц в прочитанном тексте	5.2.3.1 понимать применение прямого и переносного значения слов, синонимов, антонимов, омонимов и многозначных слов, опираясь на помощь учителя	6.2.3.1 понимать применение прямого и переносного значения слов, синонимов, омонимов, антонимов, многозначных слов	7.2.3.1 понимать применение фразеологизмов, обращений, синонимов, антонимов, омонимов, многозначных слов	8.2.3.1 понимать применение фразеологизмов, обращений, вопросительных, восклицательных, побудительных предложений, прямого и обратного порядка слов	9.2.3.1 понимать применение паронимов, вводных слов, прямого и обратного порядка слов в предложениях, повторов, профессиональных слов, неологизмов	10.2.3.1 понимать применение аббревиации, иронии, намёков, преуменьшения, преувеличения, профессионализмов, неологизмов и других приемов в словосочетаниях
2.4 Определение типов и стилей	5.2.4.1 определять типы текстов: описание,	6.2.4.1 определять и различать типы текстов:	7.2.4.1 определять смешанные типы текстов и	8.2.4.1 определять смешанные типы текстов,	9.2.4.1 определять типы текстов, характерные	10.2.4.1 определять смешанные типы текстов,

текстов	повествование и рассуждение	описание, повествование, рассуждение	различать черты книжного и разговорного стилей	различать характерные черты и особенности публицистического и художественного стилей	черты и особенности текстов публицистического и официально-делового стилей (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, письмо, статья)	характерные черты, языковые и жанровые особенности текстов разных стилей (интервью, послание, характеристика, биография, реферат, доклад)
2.5 Формулирование вопросов и оценивание	5.2.5.1 формулировать вопросы по тексту	6.2.5.1 формулировать вопросы по тексту и герою произведения	7.2.5.1 формулировать различные вопросы	8.2.5.1 формулировать различные вопросы, оценивающие текст с точки зрения ценности и полезности	9.2.5.1 формулировать различные вопросы на основе прочитанного текста и заключений	10.2.5.1 формулировать вопросы и собственные идеи на основе прочитанного текста, разграничивая факт и мнение
2.6 Использование разных видов чтения	5.2.6.1 Использовать ознакомительный вид чтения; отчетливо произносить слова, различая ударные и безударные слоги	6.2.6.1 использовать ознакомительное чтение, повышая и понижая голос, убыстряя и замедляя темп	7.2.6.1 использовать ознакомительное и комментированное чтение; читать не монотонно, а выразительно. повышая и понижая голос, соблюдая логическое ударение	8.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе поисковое, соблюдая правила орфоэпии и выделения логического ударения	9.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе поисковое. чтение с соблюдением правил орфоэпии и логического ударения, повышая и понижая голос, с составлением плана	10.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение с соблюдением повышения и понижения голоса, логического ударения, правил орфоэпии, чтение с составлением плана, тезисов, конспектов
2.7 Извлечение информации из различных источников	5.2.7.1 извлекать информацию для выполнения конкретной задачи	6.2.7.1 извлекать информацию для выполнения конкретного задания	7.2.7.1 извлекать информацию для конкретной задачи из различных источников	8.2.7.1 извлекать информацию из различных источников, определяя разные точки зрения	9.2.7.1 извлекать информацию из различных источников, делать выводы на основе полученных сведений	10.2.7.1 извлекать информацию из различных источников, делать выводы на основе полученных сведений,

					высказывая собственное мнение	выражая собственное мнение
2.8 Сравнительный анализ текстов	5.2.8.1 сравнивать темы и композиции различных текстов (стихотворение, сказка)	6.2.8.1 сравнивать темы и композиции различных текстов (стихотворение, сказка, рассказ)	7.2.8.1 сравнивать темы и композиции различных текстов (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, инструкция, заметка, письма: просьбы, приглашения)	8.2.8.1 сравнивать стилистические особенности различных текстов (стихотворение, сказка, рассказ, заметка, репортаж, интервью,)	9.2.8.1 сравнивать стилистические особенности различных текстов, учитывая композицию и языковые особенности	10.2.8.1 сравнивать стилистические (композиционные, языковые, жанровые) особенности различных текстов, учитывая цели

3) раздел 3 "Письмо":

таблица 3

Цели обучения						
Подраздел	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
3.1 Составление плана	5.3.1.1 составлять простой план	6.3.1.1 составлять простой план	7.3.1.1 составлять простой и усложненный план	8.3.1.1 составлять простой и усложненный план	9.3.1.1 составлять простой и сложный план с возможным использованием цитат	10.3.1.1 составлять разные виды плана, в том числе цитатный, тезисный
3.2 Изложение содержания прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала	5.3.2.1 излагать основное содержание текста	6.3.2.1 излагать основное содержание текста	7.3.2.1 излагать кратко, содержание текстов-повествований, текстов-описаний и текстов-рассуждений	8.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов-повествований, текстов-описаний, текстов-рассуждений от 3-го лица	9.3.2.1 излагать содержание текстов-повествований, текстов-рассуждений, текстов-описаний с изменением лица	10.3.2.1 излагать содержание текстов, синтезируя информацию прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала
3.3 Написание текстов с использованием различных форм представления	5.3.3.1 представлять информацию в виде рисунков	6.3.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций	7.3.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций, различных таблиц	8.3.3.1 представлять информацию в виде сплошных текстов в виде рисунков, схем, таблиц	9.3.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций, схем, таблиц, диаграмм и	10.3.3.1 представлять информацию в виде презентаций с использованием ссылок

					наоборот	
3.4 Создание текстов различных типов стилей	5.3.4.1 создавать тексты-повествование и описание	6.3.4.1 создавать тексты-описание, повествование, рассуждение в художественном стиле (сказка, рассказ)	7.3.4.1 создавать тексты-описание, повествование, рассуждение и создавать тексты публицистического стиля (интервью)	8.3.4.1 создавать тексты-описания, рассуждения, повествования и создавать тексты художественного и публицистического стиля (статья, интервью, рассказ, сказка)	9.3.4.1 создавать тексты-описание элементами рассуждения, повествование с элементами рассуждения публицистического, разговорного стилей (статья, интервью, рассказ о поездке)	10.3.4.1 создавать тексты-описание с элементами рассуждения, повествование, а также тексты-повествования с элементами описания, рассуждения различных стилей (научная статья, отчет о поездке, интервью, послание, поздравление)
3.5 Написание творческих работ	5.3.5.1 писать мини-рассказы с элементами повествования	6.3.5.1 писать сказки с элементами повествования и описания	7.3.5.1 писать сказки и рассказы с элементами описания и рассуждения	8.3.5.1 писать мини-рассказы с элементами рассуждения на заданную тему, выражая свое мнение	9.3.5.1 писать разные виды мини-рассказов на заданные темы, выражая свое мнение и предлагая пути решения	10.3.5.1 писать разные виды мини-рассказов, рассматривая проблему, выражая свое отношение и предлагая пути решения
3.6 Творческое письмо	5.3.6.1 писать творческие работы (50-60 слов), представляя себя на месте героя	6.3.6.1 писать творческие работы (60-70 слов), представляя себя на месте героя	7.3.6.1 писать творческие работы (70-80 слов), выбирая определенную роль поведения	8.3.6.1 писать творческие работы (80-90 слов), выбирая определенную социальную роль	9.3.6.1 писать творческие работы (90-100 слов), фрагмент текста, являющийся определенным композиционным элементом (продолжение рассказа)	10.3.6.1 писать творческие работы (100-120 слов), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся определенными композиционными элементами (начало, продолжение рассказа)
3.7 Корректирование и редактирование текстов	5.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические ошибки с помощью	6.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные	7.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные	8.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные	9.3.7.1 корректировать текст, исправляя фактические недочеты; редактировать	10.3.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические, стилистические

	словаря, редактируя предложения с опорой на схемы и помощь учителя	ые ошибки с помощью словаря, редактируя предложения с опорой на схемы и помощь учителя	е ошибки с помощью словаря, редактируя текст с опорой на схемы и помощь учителя	е ошибки с помощью справочной литературы; редактировать текст, изменяя структуру некоторых предложений, опираясь на помощь одноклассников	текст, перестраивая структуру, при необходимости опираясь на помощь учителя	недочеты; редактировать текст, перестраивая и изменяя его структуру
--	--	--	---	---	---	---

4) раздел 4 "Соблюдение речевых норм":
таблица 4

Цели обучения						
Подраздел	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
4.1 Соблюдение орфографических норм	5.4.1.1 правильно писать гласные и согласные в корне слова, "НЕ" с именами существительными, прилагательными, глаголами, а также окончания в разных частях речи	6.4.1.1 правильно писать гласные и согласные в корне слова, "НЕ" с именами существительными, прилагательными, местоимениями, глаголами, а также окончания в разных частях речи	7.4.1.1 правильно писать гласные и согласные в корне слова, разделительные Ъ и Ь знаки, НЕ с именами существительными, прилагательными, местоимениями, числительными, глаголами	8.4.1.1 правильно писать разделительные "Ъ и Ь" знаки, сложные имена существительные, прилагательные, числительные, неопределенные местоимения, приставки и суффиксы в различных частях речи	9.4.1.1 правильно писать гласные после шипящих и "Ц, НЕ" с разными частями речи, окончания глаголов, суффиксы в разных частях речи	10.4.1.1 соблюдать орфографические нормы
4.2 Соблюдение лексических норм	5.4.2.1 использовать слова с прямым и переносным значением, синонимы, антонимы, омонимы и многозначные слова, гиперболы, эпитеты, сравнения	6.4.2.1 использовать слова с прямым и переносным значением, синонимы, антонимы, омонимы и многозначные слова, устаревшие и новые слова, гиперболы, эпитеты, сравнения	7.4.2.1 использовать слова с прямым и переносным значением, синонимы, антонимы, омонимы, многозначные слова, гиперболы, сравнения, метафоры, эпитеты, паронимы	8.4.2.1 использовать профессиональные слова, неологизмы, метафоры, паронимы, термины; избегать повторов штампов	9.4.2.1 Использовать неологизмы, профессиональные слова, паронимы, аллегории, афоризмы, термины, и аббревиатуру	10.4.2.1 использовать стилистические слова, аббревиатуру, термины

4.3 Соблюдение грамматических норм	5.4.3.1 использовать именные части речи, согласуя слова в роде, числе и падеже	6.4.3.1 использовать и правильно согласовывать именные части речи в роде, числе, падеже	7.4.3.1 использовать правильно падежные формы числительных, прилагательных, местоимений; образовывать степени сравнения прилагательных в соответствии с нормой; глагол и его формы	8.4.3.1 использовать правильно падежные формы именных частей речи; образовывать степени сравнения прилагательных и наречий; соблюдать нормы глагольного управления	9.4.3.1 использовать правильно служебные части речи, обособленные члены предложения (определения, обстоятельства, уточняющие члены предложения);	10.4.3.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях
4.4 Соблюдение пунктуационных норм	5.4.4.1 использовать знаки препинания при однородных членах предложения, а также обобщающим словом при однородных членах предложения	6.4.4.1 использовать знаки препинания при обращении, тире в простом предложении, обобщающие слова при однородных членах предложения	7.4.4.1 использовать знаки препинания при прямой и косвенной речи, при обращении, вводных конструкциях	8.4.4.1 использовать знаки препинания в простых предложениях, осложненных обособленным определением, обстоятельством	9.4.4.1 использовать знаки препинания в простых, сложных, вводными конструкциями, уточняющими членами предложения, при цитировании, в неполных предложениях	10.4.4.1 использовать знаки препинания в простых, сложных и сложных предложениях

40. Настоящая Программа реализуется на основе Долгосрочного плана к Типовой учебной программе по учебному предмету "Русский язык" для обучающихся с нарушением слуха (слабослышащие, позднооглохшие) 5-10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию согласно приложению к настоящей Программе. В долгосрочном плане обозначен объем учебных целей реализуемых в каждом разделе.

41. Распределение часов на изучение раздела и тем предоставляется на усмотрение учителя.

Приложение
к Типовой учебной программе
по учебному предмету "Русский
язык" для 5-10 классов уровня
основного среднего
образования по обновленному
содержанию

Долгосрочный план по реализации Типовой учебной программы по учебному предмету "Русский язык" для обучающихся с нарушением слуха (слабослышащие, позднооглохшие) 5-10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию (с русским языком обучения)

1) 5 класс:

таблица 1

Тема	Виды речевой деятельности	Лексико-грамматический материал	Цели обучения
I четверть			
Культура: язык и общение	Слушание и говорение	Повторение изученного в начальной школе; Состав слова. Ударные и безударные гласные в корне слова. Согласные в корне слова. Имя существительное, имя прилагательное, местоимение, глагол, предлог	5.1.1.1 понимать основное содержание текста; 5.1.2.1 уметь определять тему, опираясь на вопросы и поддержку учителя; 5.1.3.1 уметь кратко пересказывать содержание текстов (повествование, описание)
	Чтение		5.2.1.1 владеть пониманием основной информации сплошных и не сплошных текстов, определяя тему при поддержке учителя; 5.2.2.1 уметь определять основную мысль с опорой на вопросы и поддержку учителя
	Письмо		5.3.1.1. уметь составлять простой план при помощи учителя; 5.3.4.1 уметь создавать мини-тексты (повествование и описание), опираясь на помощь учителя
	Соблюдение речевых норм		5.4.3.1 уметь использовать именные части речи, согласуя слова в роде, числе и падеже
Мир вокруг нас: транспорт и инфраструктура	Аудирование и говорение	Лексика Однозначные и многозначные слова Прямое и переносное значение слов Новые и устаревшие слова Обучающее изложение по опорным словам	5.1.2.1 уметь определять тему и основную мысль, опираясь на вопросы и помощь учителя; 5.1.5.1 уметь участвовать в диалог-расспросе, меняя позицию "говорящий" на "слушающий"
	Чтение		5.2.6.1 уметь использовать ознакомительный вид чтения; отчетливо произносить слова, различая ударные и безударные слоги; 5.2.4.1 уметь определять типы текстов: описание, повествование и рассуждение, опираясь на поддержку учителя
	Письмо		5.3.1.1 уметь составлять простой план, опираясь на вопросы; 5.3.4.1 создавать тексты- повествование и описание
	Соблюдение речевых		5.4.1.1 владеть правильным написанием гласных и согласных в корне слов;

	норм		5.4.3.1 уметь использовать именные части речи, согласуя слова в роде, числе и падеже
2 четверть			
Жизненные ценности	Аудирование и говорение	Использование синонимов и антонимов Работа с толковыми словарями	5.1.2.1 уметь определять тему и основную мысль, опираясь на вопросы и поддержку учителя
	Чтение	Имя существительное и его грамматические признаки (род, число, падеж)	5.2.5.1 уметь формулировать вопросы, отражающие отношение к тексту, опираясь на помощь учителя
	Письмо	Определение и различие падежей Три типа склонения существительных, правописание падежных окончаний существительных	5.3.2.1 уметь излагать основное содержание текста
	Соблюдение речевых норм	НЕ с существительными Существительные синонимы и антонимы Существительное в предложении (подлежащее, дополнение, обстоятельство) Обучающее изложение по плану и опорным словам	5.4.1.1 уметь правильно писать гласные и согласные в корне слова, "НЕ" с существительными; 5.4.2.1 уметь использовать слова с прямым и переносным значением, синонимы, антонимы
3 четверть			
Мир профессий	Аудирование и говорение		5.1.6.1 уметь оценивать звучащую речь с позиции "нравится /не нравится", "правильно/неправильно"
	Чтение	Имя прилагательное, грамматические признаки, изменение в роде, числе и падеже Склонение прилагательных мужского, женского, среднего рода единственного и множественного числа Правописание падежных окончаний	5.2.2.1 уметь определять основную мысль, опираясь на вопросы; 5.2.3.1 понимать применение прямого и переносного значения слов, синонимов, антонимов и многозначных слов
	Письмо	Не с именами прилагательными Роль прилагательного в предложении(определение)	5.3.5.1 уметь писать мини-рассказы с элементами повествования, опираясь на опорные слова и план; 5.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические ошибки с помощью словаря, редактируя предложения, опираясь на помощь учителя
	Соблюдение речевых норм	Обучающее изложение по плану и опорным словам	5.4.1.1 уметь правильно писать гласные и согласные в корне слова, "НЕ" с существительными и прилагательными, окончания существительных и прилагательных
Мир фантазий	Аудирование и говорение	Местоимение Личные местоимения, склонение личных местоимений	5.1.6.1 уметь оценивать звучащую речь с позиции "нравится /не нравится", "правильно/неправильно", уметь аргументировать свою позицию опираясь на помощь учителя
	Чтение	Местоимения с предлогами Роль местоимения в предложении	5.2.7.1 уметь извлекать информацию для выполнения конкретной задачи, опираясь на вопросы

	Письмо		5.3.5.1 уметь писать мини-рассказы повествования с опорой на план и иллюстрации; 5.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические ошибки с помощью словаря, редактируя предложения, опираясь на помощь учителя
	Соблюдение речевых норм		5.4.1.1 уметь правильно писать гласные и согласные в корне слова, "НЕ" с существительными и прилагательными; 5.4.3.1 уметь использовать имена существительные, прилагательные, личные местоимения, согласуя их в роде, числе и падеже
Живые организмы: растения	Аудирование и говорение		5.1.6.1 - уметь оценивать звучащую речь с позиции "нравится/не нравится", "правильно/неправильно", уметь аргументировать свою позицию, опираясь на помощь учителя и вопросы
	Чтение	Имя числительное, грамматическое значение, вопросы сколько? который? Правописание числительных пять-тридцать	5.2.2.1 уметь определять основную мысль, опираясь на вопросы и помощь учителя; 5.2.3.1 понимать применение прямого и переносного значения слов, синонимов, антонимов и многозначных слов, опираясь на помощь учителя
	Письмо	Наречие Наречия времени, места и образа действия Роль наречия в предложении	5.3.5.1 уметь писать мини-рассказы повествование, рассуждение, опираясь на вопросы и опорные слова 5.3.7.1 уметь корректировать текст, исправляя орфографические ошибки с помощью словаря, редактируя предложения, опираясь на помощь учителя
	Соблюдение речевых норм		5.4.1.1 - уметь правильно писать гласные и согласные в корне слова, окончания существительных, прилагательных
4 четверть			
Астрономия: звезды и созвездия	Аудирование и говорение	Глагол, неопределенная форма глагола Изменение глагола по временам и числам Глаголы совершенного и несовершенного вида Спряжение глаголов и определение спряжения глаголов	5.1.5.1 уметь участвовать в диалоге-расспросе, меняя позицию "говорящий" на "слушающий", опираясь на поддержку учителя; 5.1.7.1 уметь строить высказывание определенного типа последовательно с опорой на наглядные материалы; соблюдать орфоэпические нормы
	Чтение	по неопределенной форме и окончанию 3-го лица множественного числа Правописание мягкого знака в окончаниях глаголов второго лица единственного числа	5.2.2.1 определять основную мысль, опираясь на вопросы; 5.2.8.1 сравнивать темы и композиции различных текстов (стихотворение, сказка), опираясь на вопросы и помощь учителя
	Письмо		5.3.6.1 писать творческие работы (50-60

		Правописание -тся, -ться у глаголов Глаголы в форме прошедшего времени Изменение глаголов прошедшего времени единственного числа по родам НЕ с глаголами Роль глагола в предложении	слов), представляя себя на месте героя; 5.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические ошибки с помощью словаря, редактируя предложения, опираясь на поддержку учителя 5.4.1.1 правильно писать гласные и согласные в корне слова, "НЕ" с именами существительными, прилагательными, глаголами, а также окончания в разных частях речи
Чудеса света Каникулы и отдых	Слушание и говорение	Предложение, виды предложений Главные члены предложения Распространенные и нераспространенные предложения Второстепенные члены предложения Однородные члены предложения. Знаки препинания в предложениях с однородными членами Контрольное списывание	5.1.5.1 участвовать в диалоге-расспросе, меняя позицию "говорящий" на "слушающий"; 5.1.7.1 уметь строить высказывание определенного типа последовательно, с опорой на наглядные материалы; соблюдать орфоэпические нормы, повышать и понижать голос, соблюдать границы предложений

2) 6 класс:

таблица 2

Тема	Виды речевой деятельности	Лексико-грамматический материал	Цели обучения
I четверть			
Культура, язык и общение	Слушание и говорение	Повторение изученного в 5 классе: Состав слова, однокоренные слова Гласные и согласные в корне слова Части речи: имя существительное, имя прилагательное, местоимение, глагол, наречие	6.1.1.1 понимать основное содержание текста, находя главную информацию; 6.1.3.1 уметь пересказывать содержание текстов (повествование, описание)
	Чтение		6.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и не сплошных текстов, уметь определять тему, опираясь на помощь учителя; 6.2.2.1 определять основную мысль с опорой на вопросы и слова при помощи учителя
	Письмо		6.3.1.1 уметь составлять простой план; 6.3.4.1 уметь создавать тексты-повествование и описание в художественном стиле(сказка, рассказ)
	Соблюдение речевых норм		6.4.3.1 использовать именные части речи, согласуя слова в роде, числе и падеже; 6.4.4.1 уметь использовать знаки препинания в простом предложении при однородных членах
Мир вокруг нас: транспорт	Аудирование и говорение	Текст. Типы речи. Текст, тема текста, основная мысль	6.1.2.1 уметь определять тему и основную мысль, опираясь на вопросы и опорные

и инфраструктура Мир вокруг нас		текста Стили речи: повествование, описание, рассуждение Синтаксис.	слова; 6.1.5.1 уметь участвовать в диалоге-расспросе, меняя позицию "говорящий" на "слушающий"
	Чтение	Словосочетание, связь слов в словосочетаниях Предложение, грамматическая основа предложений Виды предложений по цели высказывания; восклицательные предложения	6.2.6.1 уметь пользоваться ознакомительным видом чтения, повышая, понижая голос, замедляя и убыстряя темп; 6.2.4.1 знать и уметь определять типы текстов: описание, повествование и рассуждение
	Письмо	Главные члены предложения (подлежащее, сказуемое), тире между подлежащим и сказуемым выраженными существительными в Именительном падеже в простом предложении	6.3.1.1 уметь составлять простой план; 6.3.4.1 уметь создавать тексты-повествование и описание
	Соблюдение речевых норм	Распространенные и нераспространенные предложения; второстепенные члены предложения. Изложение	6.4.1.1 уметь правильно писать гласные и согласные в корне слова, "НЕ" с именами существительными, прилагательными, отрицательными местоимениями, глаголами, а также окончания в разных частях речи; 6.4.3.1 правильно использовать именные части речи, согласуя слова в роде, числе и падеже
2 четверть			
Жизненные ценности	Аудирование и говорение	Фонетика Звуки и буквы, алфавит.	6.1.2.1 определять тему и основную мысль, опираясь на вопросы
	Чтение	Гласные, правописание безударных гласных. Согласные звонкие и глухие, правописание звонких и глухих согласных.	6.2.5.1 уметь формулировать вопросы, отражающие отношение к тексту, опираясь на поддержку учителя
	Письмо	Непроизносимые согласные. Твердые и мягкие согласные; обозначение мягкости согласных Ударение. Фонетический разбор слов.	6.3.2.1 уметь излагать основное содержание текста
	Соблюдение речевых норм	Практическая работа. Лексика Слово, его значение, однозначные и многозначные слова. Прямое и переносное значение слов. Синонимы, антонимы, омонимы, паронимы. Контрольная работа.	6.4.2.1 использовать слова с прямым и переносным значением, синонимы, антонимы, омонимы, паронимы и многозначные слова
Мир Профессий	Аудирование и говорение	Словообразование	6.1.4.1 прогнозировать содержание по отрывкам текста, опираясь на иллюстрации и поддержку учителя
	Чтение	Значимые части слова, однокоренные слова и формы одного и того же слова.	6.2.3.1 понимать применение прямого и переносного значения слов, синонимов, антонимов, омонимов, паронимов и многозначных слов

	Письмо		6.3.3.1 уметь представлять информацию в виде рисунков и таблиц
	Соблюдение речевых норм		6.4.2.1 уметь использовать слова с прямым и переносным значением, синонимы, антонимы, омонимы, паронимы и многозначные слова
3 четверть			
Мир фантазий	Аудирование и говорение		6.1.6.1 уметь оценивать звучащую речь с позиции "нравится /не нравится", "правильно/неправильно", аргументируя свою позицию
	Чтение	Способы образования слов. Чередование гласных в корнях слов - лаг-(-лож-),- раст-(-рос-), -гар-(-гор-),-кас-(-кос-) Гласные после шипящих в корне слова	6.2.2.1 уметь определять основную мысль с опорой на вопросы и слова при поддержке учителя; 6.2.3.1 понимать применение прямого и переносного значения слов, синонимов, антонимов, омонимов. паронимов и многозначных слов
	Письмо	Гласные ы-и после цв разных частях слов. Гласные и согласные в приставках, беглые гласные, правописание приставок на з-,с-	6.3.5.1 писать сказки с элементами повествования и описания; 6.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические ошибки с помощью словаря, редактируя предложения, опираясь на помощь учителя
	Соблюдение речевых норм		6.4.4.1 использовать знаки препинания при обращении, тире в простом предложении, однородными членами, а также с обобщающим словом при однородных членах предложения
Живые организмы: растения	Аудирование и говорение	Морфология Самостоятельные и служебные части речи Имя существительное: одушевленные	6.1.6.1 оценивать звучащую речь с позиции "нравится /не нравится", "правильно/ неправильно", аргументируя свою позицию
	Чтение	и неодушевленные, нарицательные и собственные, прописная буква в собственных наименованиях	6.2.7.1 уметь извлекать информацию для выполнения конкретной задания
	Письмо	Род имен существительных, существительные общего рода Число имен существительных, склонение существительных единственного и множественного числа	6.3.5.1 писать сказки с элементами повествования и описания; 6.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические ошибки с помощью словаря, редактируя предложения, опираясь на помощь учителя
	Соблюдение речевых норм	"О, Е" после шипящих в окончаниях и суффиксах существительных Роль существительного в речи Морфологический разбор существительного Прилагательное, разряды прилагательных Правописание падежных окончаний	6.4.4.1 использовать знаки препинания при обращении, тире в простом предложении, однородными членами, а также с обобщающим словом при однородных членах предложения

		прилагательных, склонение притяжательных прилагательных Роль прилагательных в речи. Описание природы Прилагательные полные и краткие Роль прилагательных в речи. Описание внешности человека Морфологический разбор прилагательного Рассуждение, построение рассуждения Изложение с творческим заданием	
4 четверть			
Астрономия: звезды и созвездия	Аудирование и говорение	Глагол, неопределенная форма глагола -Тся, -ться в глаголах Видовые пары глагола Время глагола: настоящее, прошедшее, будущее Правописание безударных личных окончаний глаголов I и II спряжения, спряжение глаголов Ь в личных окончаниях глаголов 2 лица единственного числа Контрольная работа	6.1.5.1 уметь участвовать в диалоге- расспросе, меняя позицию "говорящий" на "слушающий"; 6.1.7.1 строить высказывание определенного типа последовательно с опорой на наглядные материалы; соблюдая орфоэпические нормы, отчетливо произнося слова, соблюдая границы предложений
	Чтение		6.2.2.1 уметь определять основную мысль с опорой на вопросы и слова при поддержке учителя; 6.2.8.1 сравнивать темы и композиции различных текстов (стихотворение, сказка)
	Письмо		6.3.6.1 писать творческие работы (60-70 слов), представляя себя на месте героя; 6.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические ошибки с помощью словаря, редактируя предложения с опорой на схемы и помощь учителя
	Соблюдение речевых норм		6.4.1.1 правильно писать гласные и согласные в корне слова, "НЕ" с именами существительными, прилагательными, отрицательными местоимениями, глаголами, а также окончания в разных частях речи
Чудеса света Каникулы и отдых	Слушание и говорение	Чередование гласных е-ив корнях глагола Роль глагола в речи. Рассуждение "НЕ" с глаголами Тема и основная мысль текста Изложение с творческим заданием Стили речи Рассуждение и повествование Тест	6.1.5.1 - участвовать в диалоге-расспросе, меняя позицию "говорящий" на "слушающий"; 6.1.7.1 строить высказывание определенного типа последовательно с опорой на наглядные материалы и план; соблюдая орфоэпические нормы, отчетливо произносить слова, соблюдать границы предложений, выделяя слова с логическим ударением

3) 7 класс:
таблица 3

Тема	Виды речевой деятельности	Лексико-грамматический материал	Цели обучения
1 четверть			
Путешествия и достопримечательности Путешествия и достопримечательности	Аудирование и говорение		7.1.1.1 понимать основное содержание текста, находить главную и второстепенную информацию; 7.1.3.1 уметь пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание текстов (повествование, описание) от 3-го лица
	Чтение	Повторение изученного в 6 классе Правописание безударных гласных в корне слова Правописание звонких и глухих согласных Правописание непроизносимых согласных Твердые и мягкие согласные, их правописание Гласные о и е после шипящих и ц в суффиксах и окончаниях существительных и прилагательных Буквы ы, и после ц Лексика Общеупотребительные и диалектные слова Займованные слова Устаревшие слова Фразеологизмы(метафоры, олицетворения), их употребление в речи	7.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и не сплошных текстов, извлекая главную информацию, при необходимости опираясь на помощь одноклассников; 7.2.6.1 уметь использовать виды чтения: ознакомительное, комментированное, читать не монотонно, а выразительно, повышая и понижая голос, соблюдая логическое ударение
	Письмо	Словообразование Состав слова и словообразование Чередование а-о; е-ив корне слова Правописание приставок пре-, при- Буква ы после приставок	7.3.1.1 составлять простой и усложненный план; 7.3.2.1 уметь кратко излагать содержание текстов-повествований, текстов-описаний от 3-го лица
	Соблюдение речевых норм		7.4.1.1 правильно писать разделительные "Ъ и Ъ" знаки, гласные и согласные в корне слова, "НЕ" с существительными, глаголами прилагательными; 7.4.4.1 уметь использовать знаки препинания в предложениях с

			однородными членами и обобщающими словами при однородных членах
Образ жизни и культура: древние цивилизации	Аудирование и говорение		7.1.2.1 уметь определять основную мысль, опираясь на ключевые слова и вопросы; 7.1.3.1 уметь пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание текстов (повествование, описание) от 3-го лица; 7.1.4.1 уметь прогнозировать развитие сюжета по отрывкам текста
	Чтение	Морфология Существительное, правописание падежных окончаний (повторение) Разносклоняемые существительные Несклоняемые существительные Правописание суффиксов имен существительных	7.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и не сплошных текстов, извлекая главную информацию; 7.2.6.1 уметь использовать ознакомительное, комментированное чтение, соблюдать правила орфоэпии; 7.2.5.1 уметь формулировать вопросы
	Письмо	Контрольная работа	7.3.1.1 уметь излагать кратко, выборочно содержание текстов-повествований, текстов-описаний от 3-го лица; 7.3.3.1 уметь представлять информацию в виде иллюстраций, различных таблиц
	Соблюдение речевых норм		7.4.1.1 правильно писать разделительные "Ъ и Ъ" знаки, гласные и согласные в корне слова, "НЕ" с существительными, глаголами прилагательными; 7.4.4.1 уметь использовать знаки препинания в предложениях с однородными членами и обобщающими словами при однородных членах

2 четверть			
Структура семьи и семейные ценности	Аудирование и говорение	Сложные существительные и их правописание Морфологический разбор существительного Прилагательное Разряды прилагательных (качественные, относительные, притяжательные) Степени сравнения прилагательных(сравнительная, превосходная) и их образование	7.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на ключевые слова и на вопросы; 7.1.7.1 строить монолог описательного или повествовательного характера с опорой на план, иллюстрации; соблюдать орфоэпические нормы, выделять слова, на которые падает ударение
	Чтение		7.2.5.1 уметь формулировать вопросы; 7.2.3.1 понимать применение фразеологизмов, обращений, омонимов, антонимов, синонимов
	Письмо		7.3.2.1 уметь излагать кратко содержание текстов-повествований, текстов-рассуждений; 7.3.6.1 писать творческие работы (70-80 слов), представляя себя в предлагаемой ситуации и выбирая определенную роль поведения
	Соблюдение речевых норм		7.4.2.1 уметь использовать фразеологические обороты; метафоры, олицетворения, сравнения, эпитеты; 7.4.3.1 использует правильно падежные формы числительных, прилагательных, местоимений; образовывать степени сравнения прилагательных в соответствии с нормой
Традиции празднования Нового года в Казахстане и за рубежом	Аудирование и говорение	НЕ с прилагательными Правописание Н и НН в прилагательных Сложные прилагательные Морфологический разбор прилагательного Изложение Числительные. Разряды числительных по значению.	7.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на ключевые слова, словосочетания; 7.1.4.1 прогнозировать развитие сюжета по ключевым словам
	Чтение		7.1.7.1 строить монолог

			описательного или повествовательного характера с элементами рассуждения с опорой на план, схему, соблюдать орфоэпические нормы; 7.2.3.1 понимать применение фразеологизмов, обращений, однородных членов предложений, вопросительных и восклицательных, побудительных предложений
	Письмо		7.3.1.1 составлять простой и усложненный план; 7.3.6.1 писать творческие работы (70-80 слов), выбирая определенную роль поведения
	Соблюдение речевых норм		7.4.2.1 использовать слова с прямым и переносным и переносным значением, синонимы, антонимы, омонимы, многозначные слова, гиперболы, сравнения, метафоры, эпитеты, паронимы; 7.4.3.1 использовать правильно падежные формы числительных, прилагательных, местоимений; образовывать степени сравнения прилагательных в соответствии с нормой; глагол и его формы
3 четверть			
Выдающиеся личности народа Казахстана	Аудирование и говорение	Разряды числительных по строению Разряды количественных числительных(целые,собирательные,дробные числительные и их склонение)	7.1.1.1 понимать основное содержание текста, извлекая главную и второстепенную информацию; 7.1.5.1 участвовать в диалоге по предложенной теме, высказывая свою точку зрения, изменяя позицию (говорящий, слушающий и наоборот)
	Чтение		7.2.2.1 определять

			<p>основную мысль на основе содержания и композиции текста;</p> <p>7.2.4.1 определять смешанные типы текстов и различать черты книжного и разговорного стилей</p> <p>7.3.4.1 создавать тексты - описание, повествование, рассуждение публицистического стиля (заметка, интервью);</p> <p>7.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью словаря, редактируя текст с опорой на схемы и помощь учителя</p> <p>7.4.2.1 использовать фразеологические обороты; слова с прямым и переносным значением, синонимы, омонимы, антонимы, многозначные слова, гиперболы, сравнения, метафоры, эпитеты, паронимы;</p> <p>7.4.1.1 правильно писать гласные и согласные в корне слова, разделительные "Ъ и Ъ" знаки, "НЕ" с именами существительными, прилагательными, местоимениями, числительными, глаголами</p>
	Письмо		
	Соблюдение речевых норм		
Спорт и диета	Аудирование и говорение	Порядковые числительные и их склонение Морфологический разбор числительного Местоимение, разряды местоимений	<p>7.1.7.1 строить монолог описание, повествование, рассуждение на основе плана, иллюстраций; соблюдать орфоэпические нормы, выделять слова на которые падает логическое ударение;</p> <p>7.1.6.1 оценивать прослушанный материал (нравится/не нравится; правильно/неправильно)</p> <p>7.2.3.1 понимать</p>
	Чтение		

			<p>применение фразеологизмов, обращений, однородных членов предложений, вопросительных и восклицательных, побудительных предложений;</p> <p>7.2.5.1 уметь формулировать различные вопросы</p>
	Письмо		<p>7.3.5.1 писать сказки и рассказы с элементами описания и рассуждения;</p> <p>7.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью словаря, редактируя текст с опорой на схемы и помощь учителя</p>
	Соблюдение речевых норм		<p>7.4.2.1 использовать фразеологические обороты, слова с прямым и переносным значением, омонимы, синонимы, антонимы, многозначные слова, гиперболы, сравнения, эпитеты, паронимы;</p> <p>7.4.3.1 использовать правильно падежные формы числительных, прилагательных, местоимений; образовывать степени сравнения прилагательных в соответствии с нормой; глагол и его формы</p>
Живые организмы: животные	Аудирование и говорение	<p>Морфологический разбор местоимения</p> <p>Творческая работа по картине</p> <p>Глагол, возвратные глаголы</p> <p>Разноспрягаемые глаголы</p> <p>Проверочная работа</p>	<p>7.1.5.1 участвовать в диалоге, обмениваясь мнениями по предложенной теме;</p> <p>7.1.6.1 оценивать прослушанный материал (нравится/не нравится; правильно/неправильно)</p>
	Чтение		<p>7.2.3.1 понимать применение фразеологизмов,</p>

			<p>обращений, однородных членов предложений, вопросительных и восклицательных, побудительных предложений;</p> <p>7.2.4.1 определять смешанные тексты и различать черты книжного разговорного стилей</p> <p>7.3.4.1 создавать тексты-описание, повествование, рассуждение публицистического стиля (заметка, интервью);</p> <p>7.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью словаря, редактируя текст с опорой на схемы и помощь учителя</p> <p>7.4.2.1 использовать фразеологические обороты; слова с прямым и переносным значением, омонимы, синонимы, антонимы, многозначные слова, гиперболы, сравнения, эпитеты, паронимы;</p> <p>7.4.1.1 правильно писать разделительные "Ъ и Ъ" знаки, гласные и согласные в корне слова, "НЕ" с именами существительными, прилагательными, числительными, глаголами, местоимениями</p>
	Письмо		
	Соблюдение речевых норм		
4 четверть			
Жара и холод: экстремальная погода	Аудирование и говорение	<p>Безличные глаголы, виды глагола</p> <p>Наклонение глагола</p> <p>Переходность и непереходность глагола</p> <p>Изложение с творческим заданием</p>	<p>7.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на ключевые слова, словосочетания;</p> <p>7.1.5.1 участвовать в диалоге, обмениваясь мнениями по предложенной теме</p>
	Чтение		7.2.7.1 извлекать

			<p>информацию для конкретной задачи из различных источников; 7.2.8.1 сравнивать темы и композиции различных текстов (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, инструкция, заметка, письма, приглашения)</p>
	Письмо		<p>7.3.5.1 писать сказки и рассказы с элементами описания и рассуждения; 7.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью словаря, редактируя текст с опорой на схемы и помощь учителя</p>
	Соблюдение речевых норм		<p>7.4.4.1 уметь использовать знаки препинания при обращении, при прямой и косвенной речи; 7.4.3.1 использовать правильно падежные формы числительных, прилагательных, местоимений; образовывать степени сравнения прилагательных в соответствии с нормой</p>
Казахстан в будущем: изобретения и энергия	Аудирование и говорение	<p>Морфологический разбор глагола Обобщение орфографических и пунктуационных правил</p>	<p>7.1.5.1 участвовать в диалоге, обмениваясь мнениями по предложенной теме; 7.1.6.1 оценивать прослушанный материал (нравится/не нравится; правильно/неправильно)</p>
	Чтение	<p>Монолог, подготовка монологического ответа Диалог, составление диалога Типы речи: повествование и описание Изложение с творческим заданием</p>	<p>7.2.4.1 определять смешанные тексты и различать черты книжного и разговорного стилей; 7.2.8.1 сравнивать темы и композиции различных текстов (правило, поздравление, заметка, письмо)</p>
	Письмо		<p>7.3.6.1 писать творческие</p>

		работы (70-80 слов), выбирая определенную роль поведения;
		7.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью словаря, редактируя текст с опорой на схемы и помощь учителя
	Соблюдение речевых норм	7.4.4.1 уметь использовать знаки препинания при обращении, при прямой и косвенной речи;
		7.4.3.1 использовать правильно падежные формы числительных, прилагательных, местоимений; образовывать степени сравнения прилагательных в соответствии с нормой

4) 8 класс:
таблица 4

Тема	Виды речевой деятельности	Лексико-грамматический материал	Цели обучения
I четверть			
Климат и изменения климата	Аудирование и говорение	Словосочетание и предложение. Простое и сложное предложение.	8.1.1.1 понимать основное содержание текста, извлекая главную и второстепенную, известную и неизвестную информацию;
	Чтение	Глагол, постоянные и непостоянные признаки и правописание личных окончаний глагола	8.1.3.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание текстов (повествование, описание и рассуждение) с изменением лица;
			8.1.4.1 прогнозировать содержание, исходя из основной мысли текста
	Письмо	Причастие, признаки глагола и прилагательного причастий	8.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов, извлекая главную и второстепенную информацию;
Соблюдение речевых норм		8.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе поисковое	8.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов-повествований, текстов-описаний и текстов-рассуждений с изменением лица;
			8.3.3.1 представлять информацию в виде различных схем, таблиц
			8.4.1.1 правильно писать гласные после шипящих и "Ц, НЕ" с разными частями речи, окончания

			глаголов, суффиксы в разных частях речи; 8.4.4.1 использовать знаки препинания в простых, осложненных обособленным определением и обстоятельством предложениях
Обычаи и традиции	Аудирование и говорение	Склонение причастий Причастный оборот Текст-описание Действительные и страдательные причастия Образование действительных причастий настоящего и прошедшего времени Контрольная работа	8.1.1.1 понимать основное содержание текста, извлекая главную и второстепенную, известную и неизвестную информацию; 8.1.3.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание текстов (повествование, описание и рассуждение) с изменением лица
	Чтение		8.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и не сплошных текстов, извлекая главную и второстепенную информацию; 8.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе поисковое; 8.2.5.1 формулировать различные вопросы
	Письмо		8.3.1.1 составлять простой и сложный план; 8.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов-повествований, текстов-описаний и текстов-рассуждений с изменением лица
	Соблюдение речевых норм		8.4.1.1 правильно писать гласные после шипящих и "Ц, НЕ" с разными частями речи, окончания глаголов, суффиксы в разных частях речи; 8.4.4.1 использовать знаки препинания в простых, осложненных обособленным определением и обстоятельством предложениях
2 четверть			
Знания: мир и изучение иностранных языков	Аудирование и говорение	Образование страдательных причастий настоящего и прошедшего времени	8.1.2.1 определять основную мысль; 8.1.7.1 строить аргументированный монолог (описание, повествование, рассуждение) на основе плана, схем, иллюстраций; соблюдать орфоэпические нормы
	Чтение	Гласные в причастиях перед -НН- Краткие страдательные причастия	8.2.2.1 выявлять структурные части и их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль; 8.2.7.1 извлекать информацию из различных источников, различая факт и мнение
	Письмо	Правописание НЕ с причастиями Правописание -НН- и -Н- в причастиях	8.3.1.1 составлять простой и сложный план; 8.3.5.1 писать разные виды творческих работ
	Соблюдение речевых норм	Морфологический разбор причастий Глагол (спряжение, разноспрягаемые глаголы)	8.4.2.1 использовать паронимы, термины; 8.4.3.1 использовать правильно глагол и его формы, служебные части речи; соблюдать нормы глагольного управления
Влияет ли ландшафт и климат на национальный характер?	Аудирование и говорение	Деепричастие, признаки глагола и наречия деепричастий,	8.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на структуру; 8.1.4.1 прогнозировать содержание, исходя из основной мысли текста

	Чтение	деепричастный оборот Образование деепричастий совершенного и несовершенного вида Морфологический разбор деепричастий Изложение	8..2.2.1 выявлять структурные части и их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль; 8.2.3.1 понимать применение и объяснять явное и скрытое (подтекст) значение отдельных слов и выражений в тексте, использование паронимов, вводных слов, повторов, прямого и обратного порядка слов в предложении
	Письмо		8.3.1.1 составлять простой и сложный план; 8.3.3.1 представлять информацию в виде различных схем, таблиц; 8.3.6.1 писать творческие работы (70-80 слов), выбирая определенную социальную роль
	Соблюдение речевых норм		8.4.2.1 использовать паронимы, различные термины; 8.4.3.1 использовать правильно глагол и его формы, служебные части речи; соблюдать нормы глагольного управления
3 четверть			
Молодежная культура: Интернет и социальные сети	Аудирование и говорение	Наречие, разряды наречий	8.1.1.1 понимать основное содержание текста, извлекая главную и второстепенную, известную и неизвестную информацию; 8.1.5.1 участвовать в диалоге по предложенной проблеме, аргументируя свою точку зрения
	Чтение	Степени сравнения наречий Правописание наречий на -О и -Е, наречия с частицами НЕ и НИ	8.2.2.1 выявлять структурные части и их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль; 8.2.5.1 формулировать различные вопросы
	Письмо	Правописание -Н- и -НН-в наречиях Ь на конце наречий	8.3.5.1 уметь писать разные виды творческих работ; 8.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью справочной литературы; редактировать текст, изменяя структуру отдельных предложений
	Соблюдение речевых норм	после шипящих	8.4.2.1 уметь использовать профессиональные слова, неологизмы, метафоры паронимы, термины; 8.4.1.1 правильно писать "Ъ и Ъ" знаки, сложные существительные, прилагательные, числительные, местоимения, суффиксы в разных частях речи
Проблемы социальной защиты бездомных	Аудирование и говорение	Слитное и раздельное написание наречий и наречия через дефис Морфологический разбор наречий Слова категории состояния	8.1.7.1 уметь строить монолог (описание, повествование, рассуждение), на основе плана, схем, иллюстраций; соблюдать орфоэпические нормы, отчетливо произносить слова, на которые падает логическое ударение; 8.1.6.1 уметь оценивать прослушанный материал с точки зрения содержания, структуры и логики изложения материала
	Чтение	Творческая работа с грамматическим заданием	8.2.3.1 понимать применение фразеологизмов, обращений, вопросительных, восклицательных, побудительных предложений, значение отдельных слов и выражений в тексте, использование паронимов, повторов, прямого и обратного порядка

			слов в предложении;
	Письмо		8.2.4.1 определять смешанные типы текстов и различать характерные черты публицистического и художественного стилей
	Соблюдение речевых норм		8.3.4.1 создавать тексты-описание с элементами повествования, повествование с элементами рассуждения и создавать тексты публицистического и художественного стилей (статья, интервью, рассказ, сказка); 8.3.7.1 уметь корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью справочной литературы; редактировать текст, изменяя структуру отдельных предложений
			8.4.2.1 уметь использовать профессиональные слова, неологизмы, метафоры, паронимы, термины; 8.4.2.2 избегать повторов и штампов; 8.4.3.1 уметь использовать правильно падежные формы именных частей речи, образовывать степени сравнения прилагательных и наречий; соблюдать нормы глагольного управления
Генетически модифицированные продукты	Аудирование и говорение	Служебные части речи	8.1.5.1 участвовать в диалоге по предложенной проблеме, аргументируя свою точку зрения; 8.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения содержания, структуры и логики изложения материала
	Чтение	Предлог, производные и непроизводные предлоги, простые, сложные и составные предлоги Правописание предлогов и их морфологический разбор	8.2.2.1 уметь выявлять структурные части текста (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль; 8.2.5.1 уметь формулировать различные вопросы, оценивающие текст с точки зрения ценности и полезности; 8.2.4.1 определять смешанные типы текстов и различать характерные черты публицистического и художественного стилей
	Письмо	Практическая работа Союз, простые и составные, сочинительные и подчинительные союзы Правописание союзов и их морфологический разбор	8.3.4.1 создавать тексты-описание с элементами повествования, повествование с элементами рассуждения и создавать тексты публицистического и художественного стилей (статья, интервью, рассказ, сказка); 8.3.7.1 уметь корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью справочной литературы; редактировать текст, изменяя структуру отдельных предложений
	Соблюдение речевых норм	Самостоятельная работа	8.4.2.1 уметь использовать профессиональные слова, неологизмы, метафоры, паронимы, термины; 8.4.2.2 избегать повторов и штампов; 8.4.1.1 правильно писать "Ъ и Ъ" знаки, сложные существительные, прилагательные, числительные, местоимения, суффиксы в разных частях речи
4 четверть			

День Победы	Аудирование и говорение	Частица формообразующие отрицательные НЕ с различными частями речи модальные частицы Морфологический разбор частиц	8.1.2.1 определять основную мысль; 8.1.5.1 участвовать в диалоге по предложенной проблеме, аргументируя свою точку зрения
	Чтение		8.2.7.1 уметь извлекать информацию из различных источников, делать выводы на основе полученных сведений; 8.2.8.1 уметь сравнивать стилистические особенности различных текстов с учетом цели (стихотворение, сказка, рассказ, заметка) с опорой на план, схему, соблюдать орфоэпические нормы, отчетливо произносить слова, выделять слова на которые падает ударение
	Письмо		8.3.5.1 уметь писать разные виды творческих работ; 8.3.7.1 уметь корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью справочной литературы; редактировать текст, изменяя структуру отдельных предложений
	Соблюдение речевых норм		8.4.4.1 использовать знаки препинания в простых, осложненных обособленным определением и обстоятельством предложениях; 8.4.3.1 уметь использовать правильно падежные формы именных частей речи, образовывать степени сравнения прилагательных и наречий; соблюдать нормы глагольного управления
Если бы я правил миром...	Аудирование и говорение	Междометия и употребление их в речи Типы речи: описание, повествование и рассуждение Стили речи: научный, художественный, разговорный, официально-деловой, публицистический Творческое задание	8.1.4.1 прогнозировать содержание, исходя из основной мысли текста; 8.1.5.1 участвовать в диалоге по предложенной проблеме, аргументируя свою точку зрения; 8.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения содержания и логики изложения материала
	Чтение		8.2.3.1 понимать применение и значение отдельных слов и выражений в тексте, использование паронимов, повторов, прямого и обратного порядка слов в предложении; 8.2.4.1 определять смешанные типы текстов и различать характерные черты особенности публицистического и художественного стилей; 8.2.8.1 - сравнивать стилистические особенности различных текстов с учетом цели (стихотворение, сказка, рассказ, репортаж, интервью, заметка,)
	Письмо		8.3.6.1 писать творческие работы (80-90 слов), выбирая определенную социальную роль и речевое поведение; 8.3.7.1 уметь корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью справочной литературы; редактировать текст, изменяя структуру отдельных предложений
	Соблюдение речевых норм		8.4.4.1 использовать знаки препинания в простых, осложненных обособленным определением и обстоятельством предложениях;

8.4.3.1 уметь использовать правильно падежные формы именных частей речи, образовывать степени сравнения прилагательных и наречий; соблюдать нормы глагольного управления

5) 9 класс:

таблица 5

Тема	Виды речевой деятельности	Лексико-грамматический материал	Цели обучения
1 четверть			
Семья: права и обязанности Права и обязанности	Аудирование и говорение	Повторение Фонетика Орфография Состав слова и словообразование Лексика и фразеология Морфология	9.1.1.1 понимать содержание текста, определяя открытую и скрытую (подтекст) информацию, цель высказывания; 9.1.3.1 пересказывать содержание текстов различных типов речи с изменением лица, сохраняя структуру исходного текста; 9.1.2.1 определять основную мысль на основе структурных элементов текста и целевой аудитории
	Чтение		9.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и не сплошных текстов (в том числе особенности письменной формы речи), извлекая открытую и скрытую (подтекст) информацию; 9.2.2.1 выявлять особенности структуры текста, раскрывающие основную мысль; 9.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе изучающее; 9.2.4.1 определять смешанные типы текстов, различать характерные черты, языковые и жанровые особенности публицистического, разговорного, научного, официально-делового стилей (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарии в блоге, чате, форуме)
	Письмо		9.3.1.1 составлять цитатный план (простой и сложный), учитывая жанровое своеобразие текста; 9.3.4.1 создавать тексты - описание с элементами рассуждения, повествование с элементами описания и создавать тексты публицистического, официально-делового, научного, разговорного стилей (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад; 9.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов смешанного типа с изменением лица
	Соблюдение речевых норм		9.4.3.1 использовать правильно обособленные члены предложения; 9.4.1.1 правильно писать омонимичные самостоятельные и служебные части речи

Развлечения и спорт	Аудирование и говорение	Словосочетание(строение и грамматическое значение) Связь слов в словосочетаниях Предложение (строение и грамматическое значение) Двусоставное предложение Подлежащее Сказуемое Изложение	9.1.2.1 определять основную мысль на основе структурных элементов текста и целевой аудитории; 9.1.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, аргументируя собственные утверждения, убеждая оппонента в правильности своей позиции; 9.1.1.1 понимать содержание текста, определяя открытую и скрытую (подтекст) информацию, цель высказывания
	Чтение		9.2.4.1 определять смешанные типы текстов, различать характерные черты, языковые и жанровые особенности публицистического, разговорного, научного, официально-делового стилей (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад; 9.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и не сплошных текстов (в том числе особенности письменной формы речи), извлекая открытую и скрытую (подтекст) информацию; 9.2.2.1 выявлять особенности структуры текста, раскрывающие основную мысль; 9.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе изучающее
	Письмо		9.3.1.1 составлять цитатный план (простой и сложный), учитывая жанровое своеобразие текста; 9.3.4.1 создавать тексты-описание с элементами рассуждения, повествование с элементами описания и создает тексты публицистического, официально-делового, научного, разговорного стилей (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарии в блоге, чате, форуме) с учетом целевой аудитории; 9.3.3.1 представлять информацию сплошных текстов в виде рисунков, схем, таблиц, диаграмм и наоборот
	Соблюдение речевых норм		9.4.3.1 использовать правильно обособленные члены предложения; 9.4.1.1 правильно писать омонимичные самостоятельные и служебные части речи
2 четверть			
Мир профессий	Аудирование и говорение	Тире между подлежащим и сказуемым Второстепенные предложения. Дополнение Определение члены	9.1.2.1 определять основную мысль на основе структурных элементов текста и целевой аудитории; 9.1.3.1 пересказывать содержание текстов различных типов речи с изменением лица, сохраняя структуру исходного текста
	Чтение		9.2.5.1 формулировать вопросы и собственные идеи на основе прочитанного текста, различать факт и мнение; 9.2.4.1 определять смешанные типы текстов, различать характерные черты, языковые и жанровые особенности публицистического, разговорного, научного, официально-делового стилей (репортаж, фельетон,

			<p>статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарии в блоге, чате, форуме);</p> <p>9.2.3.1 понимать применение и объяснять подразумеваемый смысл отдельных слов, словосочетаний и предложений в тексте, эмоционально-окрашенных и профессиональных слов, неологизмов, окказионализмов с учетом лексической сочетаемости</p>
	Письмо		<p>9.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов смешанного типа с изменением лица;</p> <p>9.3.4.1 создавать тексты-описание с элементами рассуждения, повествование с элементами описания и создает тексты публицистического, официально-делового, научного, разговорного стилей (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарии в блоге, чате, форуме) с учетом целевой аудитории</p>
	Соблюдение речевых норм		<p>9.4.2.1 использовать профессиональные слова, термины, неологизмы, инверсию, градацию;</p> <p>9.4.4.1 избегать повторов и штампов;</p> <p>9.4.4.1 использовать знаки препинания при уточняющих членах предложения, цитировании, а также в неполных предложениях</p>
Космос Космические дали	Аудирование и говорение	Приложение Обстоятельство, виды обстоятельств Творческая работа	<p>9.1.4.1 прогнозировать содержание по названию текста или началу;</p> <p>9.1.3.1 пересказывать содержание текстов различных типов речи с изменением лица, сохраняя структуру исходного текста</p>
	Чтение		<p>9.2.3.2 понимать применение и объяснять подразумеваемый смысл отдельных слов, словосочетаний и предложений в тексте, эмоционально-окрашенных и профессиональных слов, неологизмов, окказионализмов с учетом лексической сочетаемости;</p> <p>9.2.5.1 формулировать вопросы и собственные идеи на основе прочитанного текста, различать факт и мнение;</p> <p>9.2.4.1 определять смешанные типы текстов, различать характерные черты, языковые и жанровые особенности публицистического, разговорного, научного, официально-делового стилей (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарии в блоге, чате, форуме);</p>
	Письмо		<p>9.3.3.1 представлять информацию сплошных текстов в виде рисунков, схем, таблиц, диаграмм и наоборот;</p> <p>9.3.4.1 создавать тексты-описание с элементами</p>

			<p>рассуждения, повествование с элементами описания и создавать тексты публицистического, официально-делового, научного, разговорного стилей (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарии в блоге, чате, форуме) с учетом целевой аудитории</p>
	Соблюдение речевых норм		<p>9.4.2.1 использовать профессиональные слова, термины, неологизмы, инверсию, градацию; 9.4.2.2 избегать повторов и штампов; 9.4.4.1 использовать знаки препинания при уточняющих членах предложения, цитировании, а также в неполных предложениях</p>
3 четверть			
Разнообразие форм жизни	Аудирование и говорение	<p>Односоставные предложение Определенно-личные предложения Неопределенно-личные предложения Безличные предложения Назывные предложения Неполные предложения</p>	<p>9.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения темпа речи и соответствия целевой аудитории; 9.1.1.1 понимать содержание текста, определяя открытую и скрытую (подтекст) информацию, цель высказывания; 9.1.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, аргументируя собственные утверждения, убеждая оппонента в правильности своей позиции, делать выводы</p>
	Письмо		<p>9.3.1.1 понимать основную информацию сплошных и не сплошных текстов (в том числе особенности письменной формы речи), извлекая открытую и скрытую (подтекст) информацию; 9.3.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе изучающее; 9.3.8.1 сравнивать стилистические (композиционные, языковые) особенности различных текстов с учетом цели и целевой аудитории (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарии в блоге, чате, форуме)</p>
	Соблюдение речевых норм		<p>9.4.5.1 писать разные виды эссе, в том числе академическое, рассматривая одну из сторон проблемы; 9.4.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические, стилистические недочеты; редактирует текст, перестраивая структуру текста</p>
	Чтение		<p>9.1.4.1 использовать знаки препинания при уточняющих членах предложения, цитировании, а также в неполных предложениях; 9.1.1.1 правильно писать омонимичные самостоятельные и служебные части речи</p>
Вода в жизни человека Вода источник	Чтение	<p>Однородные члены предложения Однородные и неоднородные</p>	<p>9.2.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения темпа речи и соответствия целевой аудитории; 9.2.7.1 строить развернутый аргументированный монолог (рассуждение с элементами описания и</p>

жизни		определения Обобщающие слова при однородных членах предложения	повествования, убеждение), включающий не менее 2 микротем в пределах учебной, социально-культурной и общественно-политической сфер, на основе блогов и сообщений СМИ с учетом целевой аудитории; соблюдать орфоэпические нормы
	Письмо		9.3.7.1 извлекать и синтезировать информацию из различных источников, определяя ее актуальность, противоречивость, достоверность, целевую аудиторию; 9.2.4.1 определять смешанные типы текстов, различать характерные черты, языковые и жанровые особенности публицистического, разговорного, научного, официально-делового стилей (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарии в блоге, чате, форуме); 9.3.8.1 сравнивать стилистические (композиционные, языковые) особенности различных текстов с учетом цели и целевой аудитории (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарии в блоге, чате, форуме)
	Соблюдение речевых норм		9.4.5.1 писать разные виды эссе, в том числе академическое, рассматривая одну из сторон проблемы; 9.4.7.1 - корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические, стилистические недочеты; редактирует текст, перестраивая структуру текста
	Аудирование и говорение		9.1.4.1 использовать знаки препинания при уточняющих членах предложения, цитировании, а также в неполных предложениях; 9.1.1.1 правильно писать омонимичные самостоятельные и служебные части речи
Еда: необходимость или роскошь?	Чтение		9.2.3.1 пересказывать содержание текстов различных типов речи с изменением лица, сохраняя структуру исходного текста; 9.2.4.1 прогнозировать содержание по названию текста или началу
	Письмо	Обособленные определения приложения и Обособленные обстоятельства Уточняющие члены предложения Изложение	9.3.2.1 выявлять особенности структуры текста, и раскрывающие основную мысль; 9.3.3.1 понимать применение и объяснять подразумеваемый смысл отдельных слов, словосочетаний и предложений в тексте, эмоционально-окрашенных и профессиональных слов, неологизмов, окказионализмов с учетом лексической сочетаемости; 9.3.5.1 формулировать вопросы и собственные идеи на основе прочитанного текста, различать факт и мнение
	Соблюдение речевых норм		9.4.5.1 писать разные виды эссе, в том числе академическое, рассматривая одну из сторон проблемы;

			9.4.7.1 - корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические, стилистические недочеты; редактирует текст, перестраивая структуру текста
4 четверть			
Музыка в современном обществе	Аудирование и говорение	Обращение Вводные слова и предложения Прямая и косвенная речь Прямая речь и знаки препинания при прямой речи	9.1.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, аргументируя собственные утверждения, убеждая оппонента в правильности своей позиции, делать выводы; 9.1.7.1 строить развернутый аргументированный монолог (рассуждение с элементами описания и повествования, убеждение), включающий не менее 2 микротем в пределах учебной, социально-культурной и общественно-политической сфер, на основе блогов и сообщений СМИ с учетом целевой аудитории; соблюдать орфоэпические нормы
	Чтение		9.2.2.1 выявлять особенности структуры текста, раскрывающие основную мысль; 9.2.8.1 сравнивать стилистические (композиционные, языковые) особенности различных текстов с учетом цели и целевой аудитории (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарии в блоге, чате, форуме); 9.2.4.1 определять смешанные типы текстов, различать характерные черты, языковые и жанровые особенности публицистического, разговорного, научного, официально-делового стилей (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарии в блоге, чате, форуме); 9.2.3.1 понимать применение и объяснять подразумеваемый смысл отдельных слов, словосочетаний и предложений в тексте, эмоционально-окрашенных и профессиональных слов, неологизмов, окказионализмов с учетом лексической сочетаемости
			Письмо
	Соблюдение речевых норм		9.4.2.1 использовать профессиональные слова, термины, неологизмы, инверсию, градацию; 9.4.4.1 избегать повторов и штампов; 9.4.3.1 использовать правильно обособленные члены предложения
Научные	Аудирование	Косвенная речь и знаки	9.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки

открытия и технологии Мировые открытия	и и говорение	препинания при косвенной речи Цитаты и знаки препинания при них Контрольная работа	зрения темпа речи и соответствия целевой аудитории; 9.1.7.1 строить развернутый аргументированный монолог (рассуждение с элементами описания и повествования, убеждение), включающий не менее 2 микротем в пределах учебной, социально-культурной и общественно-политической сфер, на основе блогов и сообщений СМИ с учетом целевой аудитории; соблюдать орфоэпические нормы; 9.1.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, аргументируя собственные утверждения, убеждая оппонента в правильности своей позиции, делать выводы
	Чтение		9.2.2.1 выявлять особенности структуры текста, раскрывающие основную мысль; 9.2.8.1 сравнивать стилистические (композиционные, языковые) особенности различных текстов с учетом цели и целевой аудитории (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарии в блоге, чате, форуме); 9.2.7.1 извлекать и синтезировать информацию из различных источников, определяя ее актуальность, противоречивость, достоверность, целевую аудиторию
	Письмо		9.3.6.1 писать творческие работы (90-100 слов), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся контрастными по содержанию; 9.3.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические, стилистические недочеты; редактировать текст, перестраивая структуру текста
	Соблюдение речевых норм		9.4.2.1 использовать профессиональные слова, термины, неологизмы, инверсию, градацию; 9.4.2.2 избегать повторов и штампов; 9.4.3.1 использовать правильно обособленные члены предложения

б) 10 класс:

таблица 6

Тема	Виды речевой деятельности	Лексико-грамматический материал	Цели обучения
I четверть			
Конфликты и миротворчество	Аудирование и говорение	Повторение Словосочетание Простое предложение Сложное предложение. Виды сложных предложений	10.1.1.1 понимать основную и детальную информацию текста, высказывая критическое отношение к услышанному; 10.1.3.1 пересказывать содержание текстов смешанного типа, творчески интерпретируя информацию; 10.1.21 определять основную мысль на основе микротем, выражая свое отношение к услышанному
	Чтение	Сложносочиненные предложения, знаки	10.2.1.1 понимать открытую и скрытую (подтекст) информацию сплошных и не сплошных текстов, соотнося заключенную в тексте информацию с

		препинания в них Союзы (сочинительные и в передаче основной мысли; подчинительные) Правописание союзов	информацией других источников /личным опытом; 10.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста 10.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе просмотрное чтение, чтение с составлением плана, тезисов, конспектов
	Письмо		10.3.1.1 составлять разные виды плана, в том числе цитатный, тезисный; 10.3.4.1 создавать тексты- описание с элементами рассуждения, повествование с элементами рассуждения соответствующих стилей (научная статья, отчет о поездке) с учетом целевой аудитории; 10.3.2.1 излагать содержание текстов, синтезируя информацию прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала
	Соблюдение речевых норм		10.4.3.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях; 10.4.1.1 соблюдать орфографические нормы
Сухопутные страны	Аудирование и говорение		10.1.2.1 определять основную мысль на основе микротем, выражая свое отношение к услышанному; 10.1.5.1 участвовать в полемике, синтезируя различные точки зрения и предлагая решение проблемы; 10.1.1.1 понимать основную и детальную информацию текста, высказывая критическое отношение к услышанному
	Чтение	Сложные предложения сочинительными союзами Знаки препинания в сложносочинённом предложении Контрольная работа	10.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе просмотрное чтение, чтение с составлением плана, тезисов, конспектов; 10.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли; 10.2.1.1 понимать открытую и скрытую (подтекст) информацию сплошных и не сплошных текстов, соотнося заключённую в тексте информацию с информацией других источников /личным опытом
	Письмо		10.3.1.1 составлять разные виды плана, в том числе цитатный, тезисный; 10.3.4.1 создавать тексты- описание с элементами рассуждения, повествование с элементами рассуждения соответствующих стилей (научная статья, отчет о поездке) с учетом целевой аудитории; 10.3.2.1 излагать содержание текстов, синтезируя информацию прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала
	Соблюдение речевых норм		10.4.3.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях; 10.4.1.1 соблюдать орфографические нормы
2 четверть			
Традиции и	Аудирование	Сложноподчиненные	10.1.2.1 определять основную мысль на основе

культура	и говорение	предложения и их виды Союзы и союзные слова	микротем, выражая свое отношение к услышанному; 10.1.3.1 пересказывать содержание текстов смешанного типа, творчески интерпретируя информацию
	Чтение	Сложноподчиненные предложения с придаточными определительными Сложноподчиненные предложения с придаточными изъяснительными	10.2.5.1 формулировать вопросы и идеи, интерпретируя содержание текстов; 10.2.3.1 понимать применение аббревиации, парцелляции, иронии, намёков, преуменьшения, преувеличения и другие приемы в словосочетаниях; 10.2.4.1 определять типы текстов, характерные черты, языковые особенности текстов разных жанров, стилей (научная статья, отчет о поездке)
	Письмо		10.3.2.1 излагать содержание текстов, синтезируя информацию прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала; 10.3.4.1 создавать тексты-описание с элементами рассуждения, повествование с элементами рассуждения соответствующих стилей (научная статья, отчет о поездке) с учетом целевой аудитории
	Соблюдение речевых норм		10.4.2.1 использовать стилистически окрашенные слова, аббревиатуру, парцелляцию; 10.4.4.1 использовать знаки препинания в простых, простых осложненных и сложных предложениях
Ресурсы планеты "Земля"	Аудирование и говорение		10.1.4.1 прогнозировать содержание по финалу текста
	Чтение	Знаки препинания в сложноподчиненных предложениях с придаточными определительными и изъяснительными	10.2.3.1 понимать применение аббревиации, парцелляции, иронии, намёков, преуменьшения, преувеличения и другие приемы в словосочетаниях; 10.2.4.1 определять типы текстов, характерные черты, языковые особенности текстов разных жанров, стилей (научная статья, отчет о поездке); 10.2.5.1 формулировать вопросы и идеи, интерпретируя содержание текстов
	Письмо	Сложноподчиненные предложения с придаточными обстоятельственными Творческая работа	10.3.3.1 представлять информацию в виде презентаций с использованием ссылок, гиперссылок; 10.3.4.1 создает тексты-описание с элементами рассуждения, повествование с элементами рассуждения соответствующих стилей (научная статья, отчет о поездке) с учетом целевой аудитории
	Соблюдение речевых норм		10.4.2.1 использовать стилистически окрашенные слова, аббревиатуру, парцелляцию; 10.4.4.1 использовать знаки препинания в простых, простых осложненных и сложных предложениях
3 четверть			
Подросток в современном мире	Аудирование и говорение	Придаточные места Придаточные времени Придаточные причины Придаточные цели Придаточные	10.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения нормативности речи, содержания, структуры, логики изложения материала, выражая собственное мнение; 10.1.5.1 участвовать в полемике, синтезируя различные точки зрения и предлагая решение проблемы; 10.1.1.1 понимать основную и детальную информацию

		следствия Придаточные образа	текста, высказывая критическое отношение к услышанному
	Чтение	действия и степени Изложение с творческим заданием	10.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение, чтение с составлением плана, тезисов, конспектов; 10.2.8.1 сравнивать стилистические (композиционные, языковые, жанровые) особенности различных текстов, учитывая цель, целевую аудиторию и позицию автора (научная статья, отчет о поездке); 10.2.11 понимать открытую и скрытую (подтекст) информацию сплошных и не сплошных текстов, соотнося заключенную в тексте информацию с информацией других источников /личным опытом
	Письмо		10.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе дискуссионное, рассматривая проблему с разных сторон и предлагая пути решения; 10.3.7.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте
	Соблюдение речевых норм		10.4.4.1 использовать знаки препинания в простых, простых осложненных и сложных предложениях; 10.4.3.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях
Всемирная связь в 21-ом веке	Аудирование и говорение	Придаточные сравнительные и сравнительный оборот	10.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения нормативности речи, содержания, структуры, логики изложения материала, выражая собственное мнение; 10.1.7.1 строить развернутый аргументированный монолог (рассуждение на заданную тему, убеждение), включающий не менее 2 микротем в пределах учебной, общественно-политической и социально-культурной сфер; использовать модели речевого поведения в соответствии с речевыми нормами в конкретной ситуации
	Чтение	Придаточные условия Придаточные уступки Контрольная работа	10.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли; 10.2.3.1 понимает применение аббревиации, парцелляции, иронии, намёков, преуменьшения, преувеличения и другие приемы в словосочетаниях; 10.2.5.1 формулировать вопросы и идеи, интерпретируя содержание текстов
	Письмо		10.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе дискуссионное, рассматривая проблему с разных сторон и предлагая пути решения; 10.3.7.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте
	Соблюдение речевых норм		10.4.4.1 использовать знаки препинания в простых, простых осложненных и сложных предложениях; 10.4.3.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных

		предложениях	
4 четверть			
Дилеммы и выбор	Аудирование и говорение		10.1.7.1 строить развернутый аргументированный монолог (рассуждение на заданную тему, убеждение), включающий не менее 2 микротем в пределах учебной, общественно-политической и социально-культурной сфер; использовать модели речевого поведения в соответствии с речевыми нормами в конкретной ситуации; 10.1.5.1 участвовать в полемике, синтезируя различные точки зрения и предлагая решение проблемы
	Чтение	Знаки препинания в сложноподчиненных предложениях с придаточными обстоятельственными Сложноподчиненные предложения с несколькими придаточными Знаки препинания в сложноподчиненных предложениях с разными видами связи	10.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли; 10.2.8.1 сравнивать стилистические (композиционные, языковые, жанровые) особенности различных текстов, учитывая цель, целевую аудиторию и позицию автора (научная статья, отчет о поездке); 10.2.4.1 определять типы текстов, характерные черты, языковые особенности текстов разных жанров, стилей (научная статья, отчет о поездке); 10.2.3.1 понимать применение аббревиации, парцелляции, иронии, намёков, преуменьшения, преувеличения и другие приемы в словосочетаниях
	Письмо		10.3.6.1 писать творческие работы (100-120слов), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся определенными композиционными элементами (начало романа, продолжение рассказа); 10.3.7.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте; 10.3.7.1 представлять информацию в виде презентаций с использованием ссылок, гиперссылок
	Соблюдение речевых норм		10.4.3.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях; 10.4.2.1 использовать стилистически окрашенные слова, аббревиатуру, парцелляцию
Средства массовой информации	Аудирование и говорение	Сложные бессоюзные предложения Запятая и точка с запятой в бессоюзном сложном предложении Тире в бессоюзном сложном предложении Двоеточие в бессоюзном сложном предложении	10.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения нормативности речи, содержания, структуры, логики изложения материала, выражая собственное мнение; 10.1.7.1 строить развернутый аргументированный монолог (рассуждение на заданную тему, убеждение), включающий не менее 2 микротем в пределах учебной, общественно-политической и социально-культурной сфер, использовать модели речевого поведения в соответствии с речевыми нормами в конкретной ситуации; 10.1.5.1 участвовать в полемике, синтезируя различные точки зрения и предлагая решение проблемы
	Чтение	Сложные	10.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста

	многочленные предложения Текст, тема и микротема Контрольная работа	в передаче основной мысли; 10.2.8.1 сравнивать стилистические (композиционные, языковые, жанровые) особенности различных текстов, учитывая цель, целевую аудиторию и позицию автора (научная статья, отчет о поездке); 10.2.7.1 извлекать и синтезирует информацию из различных источников, интерпретировать, делать выводы на основе полученных сведений, выражая собственное мнение
Письмо		10.3.6.1 писать творческие работы (100-120 слов), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся определенными композиционными элементами (начало романа, продолжение рассказа); 10.3.7.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте
Соблюдение речевых норм		10.4.3.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях; 10.4.2.1 использовать стилистически окрашенные слова, аббревиатуру, парцелляцию

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым
министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 17-
қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым
министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 457-
қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұнды оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде) 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – әдеби шығармаларды қабылдау және саралау арқылы адамның рухани құндылықтарының қалыптасуына ықпал жасау, білімдерін, қабілеттерін, дағдыларын жекелік таңдау негізінде әлем мен өзін-өзі тануға қолдана алатын білікті оқырман тәрбиелеу.

3. Оқытудың міндеттері:

1) қазақ, орыс және әлем әдебиеті мен мәдениеті негізінде әлеуметтік тұрғыда табысты бейімделуіне ықпал жасайтын білімдерді, қабілеттерді, дағдыларды қалыптастыру;

2) білім алушылар көркем әдебиет шығармаларының авторлық түпкі ойын терең түсінулері үшін, әдебиеттанушылық түсініктердің меңгерілуіне ықпал жасау;

3) шығарамаларды саралау негізінде сындық саралау, теңеу, қорыту, ұқсастық пен себептік-нәтижелік байланысты анықтау, құбылыстарды жіктеу, логикалық және сыни пайымдамалар мен пікірлерді құру дағдыларын қалыптастыру;

4) түрлі жанрдағы әдеби шығармаларды терең түсіну мен саралау негізінде коммуникативтік дағдыларды дамыту.

4. Бағдарламаның мазмұны заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру; сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс; тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту, оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде және жіктемелік, әрекеттік, коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзеу-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Білім алушылардың әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), білім алушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты білім алушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Білім алушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың Бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, білім алушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Білім алушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында білім алушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әр-түрлі жұмыстарды, соның ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларды қарастырады (оқытын машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын, түрлі үлгідегі және жанрдағы мәтіндерді қолданылады, бұл білім алушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрдағы, стилдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндік материалды таңдау барысында этномәдени компонентін ескере отырып, білім мазмұнының тәрбиелік компонентін күшейту қарастырылады (қазақ әдебиетінің, орыс әдебиетінің ұлттық-мәдени ерекшеліктері жөнінде, біздің еліміздің аумағында тұратын өзге халықтар мәдениеті жөнінде мәліметтер).

15. Мәтіндер мазмұны білім алушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен қазақстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпыұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және

мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

16. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу процесі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік құзіретін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

17. Білім алушылардың психофизикалық бұзылымдарын түзеу мақсатында қолданылатын әдістер мен тәсілдер:

1) лингвистикалық шолу әдісі: алғашқылық, синхрондық, кейінгілік, толық және таңдамалы;

2) кроссвордтарды табу, ребустарды, шарадаларды шешу;

3) тірек сызбалар, кестелер;

4) мәтінді редакциялау;

5) анықтама-дәптерін дайындау және қолдану (әдебиеттік теминдер мен ұғымдар);

6) шешендік іскерлік;

7) мен білемін;

8) автор;

9) ақпаратты шығару

10) ең қызықты фактілер;

11) жазушыға, ақынға сұрақтар;

12) "..... дан сұхбат алу";

13) дайын мәтіннің тақырыптық торын құрастыру тәсілі және тақырыпты құру барысындағы есептеулер тәсілі;

14) болашақ тақырыптың микротақырыптарын ашу сызбасын құрастыру тәсілі және оны дайын мәтіннен есептеп шығару тәсілі;

15) тәсілдерді қолдана отырғандағы тіл шығармашылығы: "Еркін ассоциациялар тәсілі"(суреттердің деректері бойынша), "Не болар еді, егер ..."

(білім алушы өзіне осындай сұрақ қойып жауап беруге тырысады), "Әңгімені жалғастыр";

16) "мағыналық бірліктер" тәсілі мағыналық жады мен логикалық ойлау қабілетін дамытуға арналады. Тәсілдер: мәтіннің сараптамасы немесе шағын-баяндау, мұнда білім алушы дәйекті түрде екі сұраққа жауап береді: "Бұл мәтінде кім (немесе не) туралы айтылады?" және "Бұл жөнінде не айтылады (хабарланады)?" Қолданылатын мини-баяндаулар көлемі үлкен мәтінге қарасты қорқынышын жеңіп, эмоциялық-еріктік саласының қалыптасуына көмектеседі. Жеке тәжірибесін қолдану: жанұядағы туыстық байланыстардың аналогиясы бойынша мәтін немесе сөйлем ішіндегі туыстық байланыстарды анықтау.

18. Оқи білу дағдысын дамыту бойынша тапсырмалар мысалдары:

1) сөздермен ойындар (анаграммалар, палиндромалар, сөздің ішіндегі сөзді табу);

2) мәтіннің басы немесе атауы бойынша оқиғаның дамуын болжау;

3) әңгіменің жоспар-картасын құру.

19. Қазақ әдебиетін оқыту барысында ақпарат көзі ретінде мәтінмен жұмыс күшейтіледі, оны тез оқуын дамытуға, басты немесе екінші кезектегі, ашық немесе жасырынды, мәтіндік немесе мәтіннен тыс ақпаратты бөліп шығару қабілетін дамытуға бағыттау, ақпаратты ықшамды көрсетіп, көпшілік алдында сөйлеуге, өз ой-пікірін айтуға, оларды ауызша (пікірталас, жарыссөз, баяндама) және жазбаша (эссе) түрде жеткізе білуге үйрету қарастырылады.

20. Әдебиет бойынша оқу процесін сыншылдық ойды дамытуға бағыттап ұйымдастыру, оқу субъекттерінің тең құқылы қарым-қатынастарын, араларында әңгімелесу қатынасты, пікірталас барысында өз пікірлерін айта білуін, басқалардың пікірін тыңдауын, түсінуін және қабылдауын, өз позициясын қорғауда дәлелдер жүйесін келтіре білуін, түрлі позицияларды салыстыра білуін тудырады.

21. Әдеби көздерін зерттелеу барысында сыншылдық ойды дамыту, бірінші кезекте, мәтінмен жұмыс істеумен байланысты; мұнда мәтіннің сипатына қарай оқу процесі тәсілдерін үйрету түрлері (ақпараттық немесе әдеби мәтін) және жұмыс тәсілдері (дайын мәтінді оқу емесе жазбаша мәтін құру) бойынша біріктіреді.

22. Оқырмандық қабілетін дамытуға үлкен мән беріледі: ашық түрде берілген ақпаратты табу; қорытындыларды тұжырымдау; ақпаратты түсіндіру және қорыту; мәтіннің мазмұнын, тілдік ерекшеліктерін және құрылымын саралау.

23. Әдебиетті оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасушы) белсенді түрде қолданылады, оның ішінде:

1) фронталды оқу ісін қамтамасыз етуге арналған стационарлық дыбыс ұлғайтқыш жабдық (әр сыныпқа);

2) мультимедиялық компьютерлік сынып;

3) жекелік есту аппараттары; сөйлеу экраны;

4) интерактивтік панелі және үшөлшемді аксессуарлары бар "Мультимедиялық интерактивтік оқытатын бағдарламалық-әдістемелік кешен" электрондық ресурсы - теориялық материал мен практикалық білімдердің меңгерілу тиімділігін жоғарылату үшін;

5) дыбыстық сигнады визуалдайтын "Логопедиялық тренажер" - арнайы тыныс алу және дауыс жаттығуларын өткізу барысында, әсіресе тұтықпасы мен дизартриясы бар балалармен жұмыс істегенде;

б) тілдік коммуникацияны меңгеру және дамытуға арналған тілдік тренажер ассистивтік құрылғысы - қажетті мөлшерде жалпақ сөйлемдік тілді меңгермеген білім алушылар үшін, сонымен бірге білім алушылардың тілдік шектелуі кезеңінде.

3-тарау. "Қазақ әдебиеті" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

24. "Қазақ әдебиеті" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;

2) 6-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;

3) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;

4) 8-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;

5) 9-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;

6) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты құрайды.

25. "Қазақ әдебиеті" оқу пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

1) 1-бөлім "Түсіну және жауап беру";

2) 2-бөлім "Анализ және интерпретация";

3) 3-бөлім "Бағалау және салыстырмалы анализ".

26. "Түсіну және жауап беру" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) көркем шығарма мазмұны мен пішіні;

2) әдеби шығарманың тұжырымдамасы;

3) көркем шығармадағы образ;

4) шығарма үзінділерімен жұмыс.

27. "Анализ және интерпретация" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) әдеби шығарманың композициясы;

2) автор бейнесі;

3) көркем шығарманың тілі;

4) шығармашылық жұмыс.

28. "Бағалау және салыстыру" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) тарихи және көркемдік құндылығы;

2) заманауилығы мен жаңашылдығы.

29. 5-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсініп оқу мен жауап беру: шығарманың сюжеттік дамуын анықтау; кейіпкерлерге қарапайым мінездеме беру; кішкентай үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту; шығарманың тақырыбы мен идеясы анықтау;

2) анализ және интерпретация: адам, табиғат пен құбылысты суреттеуді мәтіннің ішінен табу; шығармадағы автордың бейнесін анықтау; тілдік бейнелеу: гипербола, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздерді табу және терминдерді білу; шағын шығармашылық жұмыс жазу (суреттер мен тірек сөздер бойынша әдеби тақырыптарға ертегі, әңгімелер);

3) бағалау және салыстыру: шығарманың тарихи құндылығына бағалауға қатысу; кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау.

30. Оқылатын көркем шығармалар тізімі:

1) Б. Соқпақбаев "Ағаштар неге шулайды?" әңгімесі;

2) М. Дүйсенов "Мен қалай торғай болдым?" әңгімесі;

3) Қ. Жұмаділов "Адасқан бала" әңгімесі;

4) Ж. Әлмашұлы "Алтын балық" әңгімесі;

5) К. Сегізбайұлы "Құмырсқалар" әңгімесі;

6) Д. Мыңжасарқызы "Мектептен жырақ жол";

7) Б. Тұрсынов "Алғашқы көмек" әңгімесі;

8) О. Әубәкіров "Дүрбелең" өлеңі;

9) Т. Айбергенов "Аппақ қыс" өлеңі;

10) Т. Айбергенов "Өсіп келе жатырмын" өлеңі;

11) М. Қабанбай "Сурет салғым келмейді" әңгімесі;

12) М. Қалдыбаев "Үлек" әңгімесі;

13) І. Жансүгіров "Көкшетау" өлеңі;

14) "Керқұла атты Кендебай" ертегісі;

15) "Қобыланды батыр" жыры;

16) Асан қайғы "Асан қайғының жерге айтқан сыны" аңызы;

17) Дулат Бабатайұлы "О, Ақтан жас, Ақтан жас";

18) Ыбырай Алтынсарин "Қыпшақ Сейітқұл", "Атымтай Жомарт", "Дүние қалай етсең табылады?".

31. 6-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Түсіну және жауап беру": әдеби шығарманың фабуласы мен сюжеттік дамуын сипаттау; әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау; кейіпкерлер портреті мен образын ашу; көлемі шағын үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту;

2) "Анализ және интерпретация": мәтіннің ішінен салыстыра суреттеулер мен қарама-қарсы суреттеулерді табу; эпикалық шығармадағы автор бейнесін анықтау; шығармадағы тілдік бейнелеу: теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздерді таба білу және терминдерді білу; шағын көлемде шығармашылық жұмыс жазу (тірек сөздер мен суреттер бойынша әдеби тақырыптарға ертегі, әңгімелер);

3) "Бағалау және салыстыру": шығарманың тарихи құндылығын бағалауға қатысу; кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалауға қатысу.

32. Оқылатын көркем шығармалар тізімі:

1) Ахмет Байтұрсынұлы "Егіннің бастары" мысалы, "Адамдық диқаншысы" өлеңі;

2) Бердібек Соқпақбаев "Менің атым – Қожа" хикаяты;

3) Марат Қабанбай "Бауыр" әңгімесі;

4) Тынымбай Нұрмағамбетов "Анасын сағынған бала" әңгімесі;

5) Нұрдәулет Ақыш "Нағыз әже қайда?" әңгімесі;

6) Джек Лондон "Мексика ұлы" әңгімесі;

7) "Аяз би" ертегісі;

8) "Алып Ер Тұңға" жыры;

9) Әл Фараби "Қашықтасың туған жер", "Тіршілікте құрыштай бол төзімді";

10) Доспамбет жырау "Қоғалы көлдер, қом сулар", "Айналайын, Ақ Жайық";

11) Абай Құнанбайұлы "Мен жазбаймын өлеңді ермек үшін", "Ғылым таппай мақтанба" өлеңдері, қара сөздері: "Бірінші сөз", "Жетінші сөз", "Отыз бірінші сөз".

33. 7-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығарманың жанры (әңгіме, повесть, ертегі), фабуласы мен сюжетін анықтау; шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселе мен идеясын анықтау; кейіпкерлердің типтерін мәтіндегі цитаталарды қолдану арқылы сипаттау; көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту.

2) анализ және интерпретация: шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызына қарапайым негіздеме жасау; эпикалық, поэзиялық шығармалардағы автор бейнесін анықтау; әдеби көркемдегіш құралдарды пайдаланып, шығармадағы табиғат көрінісін, оқиға орны, кейіпкер бейнесін

сипаттау, шығармадағы көркем ауыстырулар: метафора, кейіптеу, гипербола, аллегорияны мәтіннен атап көрсету және терминдерді білу; шығармашылық жұмыс жазу (табиғат көрінісін, оқиға орнын, кейіпкер бейнесін сипаттау);

3) бағалау және салыстыру: кейіпкерлерді өзара салыстыру, шығарманың тарихи және көркемдік құндылығына баға беру; кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру.

34. Оқылатын көркем шығармалар тізімі:

1) "Қыз Жібек" жыры;

2) Орхон Енисей ескерткіштері, "Күлтегін" жыры;

3) Жиёмбет жырау "Еңсегей бойлы Ер Есім";

4) Қазтуған жырау "Қазтуғанның қонысымен қоштасуы";

5) Ш. Қанайұлы "Зар заман";

6) С. Аронұлы "Сүйінбайдың Қатағанмен айтысы";

7) Жамбыл Жабаев "Июнь жарлығы";

8) С.Торайғыров "Шығамын тірі болсам адам болып", "Шәкірт ойы" өлеңдері;

9) С.Мұратбеков "Жусан иісі" әңгімесі;

10) О.Бөкей "Тортай мінер ақбоз ат" әңгімесі;

11) Қалмақан Әбдіқадыров "Қажымұқан" хикаяты;

12) А.Алтай "Прописка" әңгімесі

13) Е.Жүніс "Менің атым -Тәуелсіздік" өлеңі;

14) Р.Ғамзатов "Ана тілі" өлеңі, "Менің Дағыстаным" әңгімесі.

35. 8-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін талдау; әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан талдау; кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау; көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін ашып, қысқа үзінділерді жатқа айту;

2) анализ және интерпретация: шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салыстыру; эпикалық, поэзиялық, драмалық шығармадағы автордың бейнесін анықтау; шығармадағы көркемдегіш құралдары: символ, эпифора, анафора, риторикалық сұрақ қолданысын мәтіннен атап көрсету және терминдерді білу; шығармашылық жұмыс, оқығаны бойынша өз түсінігін жеткізу (әдеби тақырыптарға шағын әңгіме, шағын шығарма);

3) бағалау және салыстыру: шығармадағы кейіпкерлердің іс-әрекеті мен автор берген портреттік мінездемемен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды заманауи тұрғыдан салыстыруға баға беру.

36. Оқылатын көркем шығармалар тізімі:

1) Қорқыт "Байбөрі баласы", "Бамсы-Байрақ туралы жыр", Қорқыттың нақыл сөздері;

2) Ахмет Йассауи "Даналық кітабы";

3) Ақтамберді Сарыұлы "Күлдір-күлдір кісінетіп", "Балаларыма өсиет";

4) Шакиіз жырау "Би Темірге бірінші толғауы";

5) Мұрат Мөңкеұлы "Үш қиын", "Сарыарқа";

6) Ш. Құдайбердіұлы "Еңлік-Кебек" дастаны, "Жастарға" өлеңі;

7) М.Жұмабаев "Батыр Баян";

8) М.Әуезов "Көксерек";

9) Қ.Қайсенов "Жау тылында";

10) С.Сарғасқаев "Тәмпіш қара";

11) М.Шаханов "Нарынқұм зауалы";

12) Медетбек Темірхан "Тәуелсізбін" өлеңі;

13) Т.Әбдіков "Қонақтар";

14) А.С.Пушкин "Ескерткіш".

37. 9-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желі, эпилог пен пролог сияқты құрамдас бөлшектерін анықтау; әдеби шығармадағы идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу; көркем шығармадан алған үзінділерді дұрыс қолдана алу;

2) анализ және интерпретация: композицияны тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарай талдау; автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау; шығармадағы көркемдегіш құралдары: психологиялық параллелизм, перифраз, сатира, ирония қолданысын анықтау; шығармашылық жұмыс, оқығаны бойынша өз түсінігін жеткізу (әдеби тақырыптарға шағын әңгіме, шағын шығарма);

3) бағалау және салыстыру: шығарманың тақырыбы мен идеясын осы тектес басқа шығармалармен салыстырып тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды заманауи тұрғыда салыстыру, жаңашылдығы.

38. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

1) Қорқыт "Байбөрі баласы Бамсы-Байрақ туралы жыр", Қорқыттың нақыл сөздері;

2) Ж. Баласағұн "Құтты білік";

3) Шешендік өнер: Майқы би мен Мөңке бидің шешендік сөздері, Әнет баба "Не арсыз, не ғайып, не даусыз...";

4) Төле би "Ердің бақыты - әйел";

5) Әйтеке би "Қасқа көл дауы";

6) Қазыбек би "Кім жақын, не қымбат, не қиын";

7) Сырым Датұлы "Балаби мен Сырым";

8) Бұқар жырау "Тілек", "Әй, Абылай, Абылай", "Асқар таудың өлгені";

9) "Біржан – Сара" айтысы;

10) М. Дулатов "Бақытсыз Жамал" романы;

11) Б. Момышұлы "Ұшқан ұя" әңгімесі;

12) Д. Исабеков "Әпке" драмасы;

13) М. Мақатаев "Аққулар ұйықтағанда" поэмасы;

14) Т. Ахтанов "Күй аңызы" әңгімесі;

15) Ж.Сахиев "Айдағы жасырынбақ", "Дабыл" фантастикалық әңгімелері;

16) Р.Мұқанова "Мәңгілік бала бейне" әңгімесі.

39. 10-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау; әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын ұлттық мүдде тұрғысынан анықтау; көркем шығарманың идеясына сай жүйесін анықтау; көркем шығармалардан алған әдеби тілді орынды қолдана алу;

2) сараптама және түсіндіру: эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау; автор бейнесінің идеялық-стистикалық тұтастырушы ретіндегі рөлін анықтау; шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың түрлерін (троп пен фигура), автор стилін анықтау; шығармашылық жұмыс, оқығаны бойынша өз түсінігін жеткізу (әдеби тақырыптарға шағын әңгіме, шағын шығарма); шығармашылық жұмыс жазу (әдебиет кейіпкеріне хат), көркемдегіш құралдарды қолданып кейіпкерге қатысты көзқарасын білдіру;

3) бағалау және салыстыру: шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстыру, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру.

40. Оқылатын көркем шығармалар тізімі:

1) Нысанбай жырау "Кенесары – Наурызбай";

2) Махамбет Өтемісұлы "Махамбеттің Баймағамбетке айтқаны", " Мен, мен, мен едім" , "Бағаналы терек";

3) Ш. Уәлиханов "Ыстықкөл күнделігі";

- 4) I. Жансүгіров "Құлагер" поэмасы;
- 5) Б. Майлин "Шұғаның белгісі" хикаят;
- 6) Ғ. Мүсірепов "Ұлпан" романы;
- 7) Т. Айбергенов "Сағыныш", Ф.Оңғарсынова "Өлең мен сені аялап өтем";
- 8) Н. Айтұлы "Бәйтерек" поэмасы;
- 9) К. Гамсун "Аштық" романы.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

41. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен ұсынылған. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, әріппен берілген белгі дағдыны (түсіну және жауап беру, анализ және интерпретация, бағалау және салыстыру), әріппен қоса берілетін сандар бөлімшедегі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. 7.2.1.2 кодында: "7" – сынып, "2.1" – бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

42. Оқыту мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген. Әрбір сабақтың қысқа мерзімді сабақ жоспарында міндетті түрде түзету мақсаты мен міндеттері көрсетіледі: байланыстырып сөйлеуді дамыту; есту қабілетін дамыту; дұрыс сөйлеуін қадағалау.

43. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Түсіну және жауап беру":

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Көркем шығарманың мазмұны мен пішіні	5.1.1.1 әдеби шығарманың сюжеттік дамуын мұғалімнің көмегімен анықтау	6.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына қарай фабуласы мен сюжеттік дамуын мұғалімнің көмегімен сипаттау	7.1.1.1 әдеби шығарманың жанрын (әңгіме, повесть, ертегі), фабуласын, сюжетін мұғалімнің көмегімен анықтау	8.1.1.1 әдеби шығарма сюжетінің бөлшектерін мұғалімнің көмегімен талдау	9.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желілерін, эпилог, прологт ар құрамдас бөлшектерін мұғалімнің көмегімен анықтау	10.1.1.1 әдеби шығармаға мұғалімнің көмегімен сюжеттік-композициялық талдау жасау
1.2 Әдеби шығарманың тұжырымдамасы	5.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау	6.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау	7.1.2.1 әдеби шығармадағы көтерілген әлеуметтік – қоғамдық мәселені анықтау	8.1.2.1 әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан мұғалімнің көмегімен талдау	9.1.2.1 әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан мұғалімнің көмегімен ашу	10.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын ұлттық мүдде тұрғысынан анықтау

1.3 Көркем шығармадағы образ	5.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерге қарапайым мінез беру	6.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлер портреті мен іс-әрекеті арқылы образын ашу	7.1.3.1 әдеби туындыдағы кейіпкердің типтерін тек тұрғысынан мәтіндегі цитаталарды қолдану арқылы сипаттау	8.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау	9.1.3.1 шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу	10.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау
1.4 Шығарма үзінділерімен жұмыс	5.1.4.1 көркем шығармалардан кішентай үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту	6.1.4.1 көркем шығармалардан көлемі шағын үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту	7.1.4.1 көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту	8.1.4.1 көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін ашып, қысқаша үзінділерді жатқа айту	9.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді дұрыс қолдану алу	10.1.4.1 көркем шығармалардан алған әдеби тілді орынды қолдану алу

2) 2-бөлім "Сараптама және түсіндіру":

2-кесте

Бөлімше	Оқу мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
2.1 Әдеби шығарманың композициясы	5.2.1.1 әдеби шығармадағы адамды, табиғатты, құбылысты суреттеуді мәтіннің ішінен табу	6.2.1.1 әдеби шығармадағы екі нәрсені салыстыра суреттеулер мен қарама-қарсы суреттеулерді мәтіннің ішінен табу	7.2.1.1 шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызына қарапайым негіздеме жасау	8.2.1.1 шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салыстыру	9.2.11 композицияны мұғалімнің көмегімен тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарай талдау	10.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды мұғалімнің көмегімен талдау
2.2 Автор бейнесі	5.2.2.1 шығармадағы автордың бейнесін мұғалімнің көмегімен анықтау	6.2.2.1 эпикалық шығармадағы автор бейнесін мұғалімнің көмегімен анықтау	7.2.2.1 эпикалық, поэзиялық шығармалардағы автор бейнесін анықтау	8.2.2.1 эпикалық, поэзиялық, драмалық шығармадағы автор бейнесін анықтау	9.2.2.1 автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау	10.2.2.1 мұғалімнің көмегімен автор бейнесінің идеялық-стистикалық тұтастырушы ретінде рөлін анықтау
2.3 Көркем шығарманың тілі	5.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу: гипербола, эпитет,	6.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдары:	7.2.3.1 шығармадағы көркем ауыстырулар: метафора, кейіптеу,	8.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, эпифора,	9.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (психологиялық параллелизм,	10.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен

	ауыспалы мағынадағы сөздерді табу және терминдерді білу	теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздерді табу, білу, терминдерді білу	гипербола, аллегорияны мәтіннен атап көрсету және терминдерді білу	, анафора, риторикалық сұрақ) қолданысын мәтіннен атап көрсету және терминдерді білу	перифраз, сатира, ирония) қолданысын мұғалімнің көмегімен анықтау	фигура) түрлерін, автор стилін анықтау
2.4 Шығармашылық жұмыс	5.2.4.1 шағын шығармашылық жұмыс жазу (суреттер мен тірек сөздер бойынша әдеби тақырыптарға ертегі, әңгімелер)	6.2.4.1 шағын шығармашылық жұмыс жазу (суреттер мен тірек сөздер бойынша әдеби тақырыптарға ертегі, әңгімелер)	7.2.4.1 шығармашылық жұмыс жазу (табиғат көрінісін, оқиға орнын, кейіпкер бейнесін сипаттау)	8.2.4.1 шығармашылық жұмыс, өз оқығаны бойынша түсінгенін жеткізу (әдеби тақырыптарға)	9.2.4.1 шығармашылық жұмыс, өз оқығаны бойынша түсігені жеткізу (әдеби тақырыптар)	10.2.4.1 шығармашылық жұмыс, өз оқығаны бойынша түсінгенін жеткізу (әдеби тақырыпта)

3) 3-бөлім "Бағалау және салыстыру":

3-кесте

Бөлімше	Оқу мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
3.1 Тарихи және көркемдік құндылығы	5.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлердің іс-әрекетіне мұғалімнің көмегімен баға беру арқылы тарихи және көркемдік құндылығын бағалауға қатысу	6.3.1.1 шығармадағы эпизодтар арқылы тарихи құндылығын бағалауға қатысу	7.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлерді өзара салыстыра отырып, тарихи және көркемдік құндылығына мұғалімнің көмегімен бағалау	8.3.1.1 кейіпкерлердің іс-әрекеті мен автор берген портреттік мінездемені салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау	9.3.1.1 шығарманың тақырыбы мен идеясын осы тектес басқа шығармалармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау	10.3.1.1 шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып, мұғалімнің көмегімен тарихи және көркемдік құндылығын бағалау
3.2 Заманауилығы мен жаңашылдығы	5.3.2.1 кейіпкерлерді мұғалімнің көмегімен шынайы өмірмен салыстырып бағалау	6.3.2.1 кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау	7.3.2.1 мұғалімнің көмегімен кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру	8.3.2.1 шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды мұғалімнің көмегімен заманауи тұрғыдан баға беру	9.3.2.1 шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды мұғалімнің көмегімен заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру	10.3.2.1 шығармадағы ұрпақтар сабақтастығын көрінісін заманауи тұрғыда мұғалімнің көмегімен салыстырып, жаңашылдығына баға беру

44. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

45. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің 5-10 сыныптары үшін
"Қазақ әдебиеті" пәнінен
жаңартылған мазмұндағы оқу
бағдарламасына қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар (оқыту қазақ тілінде)

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Сөйлеу қызметінің түрлері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
1. Мәуелі бақ	"Ағаштар неге шулайды?" әңгімесі, "Мен қалай торғай болдым?" әңгімесі, "Алтын балық" әңгімесі, "Құмырсқалар" әңгімесі, "Адасқан бала" әңгімесі, "Мектептен жырақ жол" әңгімесі	1.Түсіну және жауап беру	5.1.1.1 әдеби шығарманың сюжеттік дамуын мұғалімнің көмегімен анықтау
			5.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау
			5.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерге қарапайым мінездеме беру
			5.1.4.1 көркем шығармалардан кішкентай үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту
		2. Сараптама және түсіндіру	5.2.1.1 әдеби шығармадағы адамды, табиғатты, құбылысты суреттеуді мәтіннің ішінен табу
			5.2.2.1 шығармадағы автордың бейнесін мұғалімнің көмегімен анықтау
	5.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу: гипербола, эпитет, ауыспалы мағынадағы		

			сөздерді табу және терминдерді білу
			5.2.4.1 шағын шығармашылық жұмыс жазу (суреттер мен тірек сөздер бойынша әдеби тақырыптарға ертегі, әңгімелер)
		3. Бағалау және салыстыру	5.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлердің іс-әрекетіне мұғалімнің көмегімен баға беру арқылы тарихи және көркемдік құндылын бағалауға қатысу
			5.3.2.1 кейіпкерлерді мұғалімнің көмегімен шынайы өмірмен салыстырып бағалау
2-тоқсан			
2. Табиғат сұлулығы	"Алғашқы көмек" әңгімесі, "Дүрбелең" өлеңі, "Ақ боран" әңгімесі, "Аппақ қыс" өлеңі, "Өсіп келе жатырмын" өлеңі, "Сурет салғым келмейді" әңгімесі, "Үлек" әңгімесі, "Көкшетау" өлеңі	1. Түсіну және жауап беру	5.1.1.1 әдеби шығарманың сюжеттік дамуын мұғалімнің көмегімен анықтау 5.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау 5.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерге қарапайым мінездеме беру 5.1.4.1 көркем шығармалардан кішкентай үзінділерді мәнгерлеп оқу, жатқа айту
		2. Сараптама және түсіндіру	5.2.1.1 әдеби шығармадағы адамды, табиғатты, құбылысты суреттеуді мәтіннің ішінен табу 5.2.2.1 автордың бейнесін мұғалімнің көмегімен анықтау; 5.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу: гипербола, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздерді табу және терминдерді білу 5.2.4.1 шағын шығармашылық жұмыс жазу (суреттер мен тірек сөздер бойынша әдеби тақырыптарға ертегі, әңгімелер)
		3. Бағалау және	5.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлердің іс-әрекетіне мұғалімнің көмегімен баға

		салыстыру	беру арқылы тарихи және көркемдік құндылын бағалауға қатысу		
			5.3.2.1 кейіпкерлерді мұғалімнің көмегімен шынайы өмірмен салыстырып бағалау		
3-тоқсан					
3. Таза, мінсіз асыл сөз	"Керкұла атты Кендебай" ертегісі, "Қобыланды батыр" жыры, Асан қайғы "Асан қайғының жерге айтқан сыны" аңызы	1. Түсіну және жауап беру	5.1.1.1 әдеби шығарманың сюжеттік дамуын мұғалімнің көмегімен анықтау		
			5.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау		
			5.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерге қарапайым мінездеме беру		
			5.1.4.1 көркем шығармалардан кішкентай үзінділерді мәнгерлеп оқу, жатқа айту		
		2. Сараптама және түсіндіру	5.2.1.1 әдеби шығармадағы адамды, табиғатты, құбылысты суреттеуді мәтіннің ішінен табу		
			5.2.2.1 шығармадағы автордың бейнесін мұғалімнің көмегімен анықтау		
			5.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу: гипербола, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздерді табу және терминдерді білу		
			5.2.4.1 шағын шығармашылық жұмыс жазу (суреттер мен тірек сөздер бойынша әдеби тақырыптарға ертегі, әңгімелер)		
		3. Бағалау және салыстыру	5.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлердің іс-әрекетіне мұғалімнің көмегімен баға беру арқылы тарихи және көркемдік құндылын бағалауға қатысу		
			5.3.2.1 кейіпкерлерді мұғалімнің көмегімен шынайы өмірмен салыстырып бағалау		
		4-тоқсан			
		4. Тәрбиенің қайнар	Дулат Бабатайұлы "О, Ақтан жас, Ақтан жас", Ыбырай Алтынсарин "Қыпшақ Сейітқұл", "Атымтай Жомарт", "Дүние қалай етсең табылады?"	1. Түсіну және жауап	5.1.1.1 әдеби шығарманың сюжеттік дамуын мұғалімнің көмегімен анықтау

бұлағы		беру	5.1.2.1 шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау		
			5.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерге қарапайым мінездеме беру		
			5.1.4.1 көркем шығармалардан кішкентай үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту		
		2. Сараптама және түсіндіру			5.2.1.1 әдеби шығармадағы адамды, табиғатты, құбылысты суреттеуді мәтіннің ішінен табу
					5.2.2.1 шығармадағы автордың бейнесін мұғалімнің көмегімен анықтау
					5.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу: гипербола, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздерді табу және терминдерді білу
					5.2.4.1 шағын шығармашылық жұмыс жазу (суреттер мен тірек сөздер бойынша әдеби тақырыптарға ертегі, әңгімелер)
		3. Бағалау және салыстыру			5.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлердің іс-әрекетіне мұғалімнің көмегімен баға беру арқылы тарихи және көркемдік құндылын бағалауға қатысу
					5.3.2.1 кейіпкерлерді мұғалімнің көмегімен шынайы өмірмен салыстырып бағалау

2) 6-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Сөйлеу қызметінің түрлері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
1. Адамгершілік - асыл қасиет	А.Байтұрсынұлы "Егіннің бастары" мысалы, "Адамдық диканшысы" өлеңі, Б.Соқпақбаев "Менің атым Қожа" хикаяты, М.Қабанбай "Бауыр" әңгімесі	1. Түсіну және жауап беру	6.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына қарай фабуласы мен сюжеттік дамуын мұғалімнің көмегімен сипаттау
			6.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау
			6.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлер портреті мен іс-әрекеті

			арқылы образын ашу
			6.1.4.1 көркем шығармалардан шағын көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту
		2. Сараптама және түсіндіру	6.2.1.1 әдеби шығармадағы екі нәрсені салыстыра суреттеулер мен қарама-қарсы суреттеулерді мәтіннің ішінен табу
			6.2.2.1 эпикалық шығармадағы автор бейнесін мұғалімнің көмегімен анықтау
			6.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдары: теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздерді таба білу және терминдерді білу
			6.2.4.1 шағын шығармашылық жұмыс жазу (суреттер мен тірек сөздер бойынша әдеби тақырыптарға ертегі, әңгімелер)
		3. Бағалау және салыстыру	6.3.1.1 шығармадағы эпизодтар арқылы тарихи құндылығын бағалауға қатысу
			6.3.2.1 кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау
2-тоқсан			
2. Отбасы құндылықтары	Т.Нұрмағамбетов "Анасын сағынған бала" әңгімесі, Нұрдәулет Ақыш "Нағыз әже қайда?" әңгімесі, Д.Лондон "Мексика ұлы" әңгімесі	1. Түсіну және жауап беру	6.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына қарай фабуласы мен сюжеттік дамуын мұғалімнің көмегімен сипаттау
			6.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау
			6.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлер портреті мен іс-әрекеті арқылы образын ашу
			6.1.4.1 көркем шығармалардан көлемі шағын үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту
		2. Сараптама және түсіндіру	6.2.1.1 әдеби шығармадағы екі нәрсені салыстыра суреттеулер мен қарама-қарсы суреттеулерді мәтіннің ішінен табу
			6.2.2.1 эпикалық шығармадағы автор бейнесін мұғалімнің көмегімен анықтау
			6.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдары: теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздерді таба білу және терминдерді білу

			6.2.4.1 шағын шығамашылық жұмыс жазу (суреттеу мен тірек сөздер бойынша әдеби тақырыптарға ертегі, әңгімелер)
		3. Бағалау және салыстыру	6.3.1.1 шығармадағы эпизодтар арқылы тарихи құндылығын бағалауға қатысу 6.3.2.1 кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау
3-тоқсан			
3.Туған жері-аялы алтын бесігім	"Аяз би" ертегісі, "Алып Ер Тұңға" жыры, Әл Фараби "Қашықтасың туған жер", "Тіршілікте құрыштай бол төзімді", Доспамбет жырау "Қоғалы көлдер, қом сулар", "Айналайын, Ақ Жайық"	1. Түсіну және жауап беру 2. Сараптама және түсіндіру 3. Бағалау және салыстыру	6.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына қарай фабуласы мен сюжеттік дамуын мұғалімнің көмегімен сипаттау 6.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау 6.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлер портреті мен іс-әрекеті арқылы образын ашу 6.1.4.1 көркем шығармалардан көлемі шағын үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту 6.2.1.1 әдеби шығармадағы екі нәрсені салыстыра суреттеулер мен қарама-қарсы суреттеулерді мәтіннің ішінен табу 6.2.2.1 эпикалық шығармадағы автор бейнесін мұғалімнің көмегімен анықтау 6.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдары: теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздерді таба білу және терминдерді білу 6.2.4.1 шағын шығармашылық жұмыс жазу (суреттер мен тірек сөздер бойынша әдеби тақырыптарға ертегі, әңгімелер) 6.3.1.1 шығармадағы эпизодтар арқылы тарихи құндылығын бағалауға қатысу 6.3.2.1 шығармадағы кейіпкерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау
4-тоқсан			
4. Абайды оқы, таңырқа!	Абай Құнанбайұлы "Мен жазбаймын өлеңді ермек үшін", "Ғылым таппай мақтанба", "Бірінші сөз", "Жетінші сөз", "Отыз бірінші сөз"	1. Түсіну және жауап беру	6.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына қарай фабуласы мен сюжеттік дамуын мұғалімнің көмегімен сипаттау

			6.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау
			6.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлер портреті мен іс-әрекеті арқылы образын ашу
			6.1.4.1 көркем шығармалардан көлемі шағын үзінділерді мәнерлеп оқу
		2. Сараптама және түсіндіру	6.2.1.1 әдеби шығармадағы екі нәрсені салыстыра суреттеулер мен қарама-қарсы суреттеулерді мәтіннің ішінен табу
			6.2.2.1 эпикалық шығармадағы автор бейнесін мұғалімнің көмегімен анықтау
			6.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдары: тенеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздерді таба білу және терминдерді білу
			6.2.4.1 шағын шығармашылық жұмыс жазу (суреттер мен тірек сөздер бойынша)
		3. Бағалау және салыстыру	6.3.1.1 шығармадағы эпизодтар арқылы тарихи құндылығын бағалауға қатысу
			6.3.2.1 шығармадағы кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстыру

3) 7-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Сөйлеу қызметінің түрлері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
1. Мен балаң жарық күнде сәуле қуған...	С.Торайғыров "Шығамын тірі болсам адам болып", "Шәкірт ойы", С.Мұратбеков "Жусан иісі", О.Бөкей "Тортай мінер ақбоз ат", Қалқаман Әбдіқадыров "Қажымұқан"	1. Түсіну және беру	7.1.1.1 әдеби шығарманың жанрын, фабуласын, сюжетін мұғалімнің көмегімен анықтау
			7.1.2.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені анық тау
			7.1.3.1 әдеби туындыдағы кейіпкердің типтерін тек тұрғысынан мәтіндегі цитаталарды қолдану арқылы сипаттау
			7.1.4.1 көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту
		2. Сараптама және түсіндіру	7.2.1.1 шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызына мұғалімнің көмегімен қарапайым негіздеме жасау
			7.2.2.1 эпикалық, поэзиялық шығармалардағы автор бейнесін анықтау

			7.2.3.1 шығармадағы көркем ауыстырулар: метафора, кейіптеу, гипербола, аллегорияны мәтіннен атап көрсету және терминдерді білу
			7.2.4.1 шығармашылық жұмыс жазу (табиғат көрінісін, оқиға орнын, кейіпкер бейнесін сипаттау)
		3. Бағалау және салыстыру	7.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлерді өзара салыстыра отырып, тарихи және көркемдік құндылығына мұғалімнің көмегімен баға беру
			7.3.2.1 кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру
2-тоқсан			
2. Тәуелсіздік-қасиет тұнған ұлы ұғым	Қ.Сарин "Тәуелсіздік", А.Алтай "Прописка", Р.Гамзатов "Ана тілі", "Менің Дағыстаным"	1. Түсіну және беру	7.1.1.1 әдеби шығарманың жанрын, фабуласын, сюжетін мұғалімнің көмегімен анықтау
			7.1.2.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені анықтау
			7.1.3.1 әдеби туындыдағы кейіпкердің типтерін тек тұрғысынан мәтіндегі цитаталарды қолдану арқылы сипаттау
			7.1.4.1 көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту
		2. Сараптама және түсіндіру	7.2.1.1 шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызына мұға лімнің көмегімен қара пайым негіздеме жасау
			7.2.2.1 эпикалық, поэзия лық шығармалардағы автор бейнесін анықтау
			7.2.3.1 шығармадағы көркем ауыстырулар: метафора, кейіптеу, гипербола, аллегорияны мәтіннен атап көрсету және терминдерді білу
			7.2.4.1 шығармашылық жұмыс жазу (табиғат көрінісін, оқиға орнын, кейіпкер бейнесін сипаттау)
		3. Бағалау және салыстыру	7.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлерді өзара салыстыра отырып, тарихи және көркемдік құндылығына мұғалімнің көмегімен баға беру
			7.3.2.1 мұғалімнің көмегімен кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру
3-тоқсан			
3. Көне күндерден жеткен жәдігерлер	"Қыз Жібек" жыры, Орхон-Енисей ескерткіштері, "Күлтегін" жыры, Жиёмбет жырау "Еңсегей бойлы Ер Есім", Қазтуған жырау "Қазтуғанның қонысымен	1. Түсіну және беру	7.1.1.1 әдеби шығарманың жанрын (әңгіме, повесть, роман), фабуласын, сюжетін мұғалімнің көмегімен анықтау
			7.1.2.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені анықтау
			7.1.3.1 әдеби туындыдағы кейіпкердің типтерін тек тұрғысынан мәтіндегі цитаталарды қолдану арқылы сипаттау

	коштасуы"		7.1.4.1 көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту
		2. Сараптама және түсіндіру	7.2.1.1 шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызына мұғалімнің көмегімен қарапайым негіздеме жасау 7.2.2.1 эпикалық, поэзиялық шығарма лар дағы автор бейнесін анықтау 7.2.3.1 шығармадағы көркем ауыстырулар: метафора, кейіптеу, гипербола, литота, аллегорияны мәтіннен атап көрсету және терминдерді білу 7.2.4.1 шығармашылық жұмыс жазу (табиғат көрінісін, оқиға орнын, кейіпкер бейнесін сипаттау)
		3. Бағалау және салыстыру	7.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлерді өзара салыстыра отырып, тарихи және көркемдік құндылығына мұғалімнің көмегімен баға беру 7.3.2.1 мұғалімнің көмегімен кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру
4-тоқсан			
4. Толғауы тоқсан қызыл тіл	Ш.Қанайұлы "Зар заман", С.Аронұлы "Сүйінбайдың Қағағанмен айтысы", Жамбыл Жабасев "Июнь жарлығы"	1. Түсіну және беру	7.1.1.1 әдеби шығарманың жанрын, фабуласын, сюжетін мұға лімнің көмегімен анықтау 7.1.2.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені анық тау 7.1.3.1 әдеби туындыдағы кейіпкердің типтерін тек тұрғысынан мәтіндегі цитаталарды қолдану арқылы сипаттау 7.1.4.1 көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту
		2. Сараптама және түсіндіру	7.2.1.1 шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызына мұғалімнің көмегімен қарапайым негіздеме жасау 7.2.2.1 эпикалық, поэзиялық шығармалардағы автор бейнесін анықтау 7.2.3.1 шығармадағы көркем ауыстырулар: метафора, кейіптеу, гипербола, аллегорияны мәтіннен атап көрсету және терминдерді білу 7.2.4.1 шығармашылық жұмыс жазу (табиғат көрінісін, оқиға орнын, кейіпкер бейнесін сипаттау)
		3. Бағалау және салыстыру	7.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлерді өзара салыстыра отырып, тарихи және көркемдік құндылығына мұғалімнің көмегімен баға беру 7.3.2.1 мұғалімнің көмегімен кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру

4) 8-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Сөйлеу қызметінің түрлері	Оқыту мақсаттары	
1-тоқсан				
1. Балалар мен үлкендер	М.Жұмабаев "Батыр Баян", М.Әуезов "Көксерек", Қ.Қайсенов "Жау тылындағы бала"	1. Түсіну және жауап беру	8.1.1.1 әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін мұғалімнің көмегімен талдау	
			8.1.2.1 әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан мұғалімнің көмегімен талдау	
			8.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау	
			8.1.4.1 көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін ашып, қысқа үзінділерді жатқа айту	
		2. Сараптама және түсіндіру	8.2.1.1 шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салыстыру	
			8.2.2.1 эпикалық, поэзиялық, драмалық шығармадағы автор бейнесін анықтау;	
			8.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, эпитета, анафора, риторикалық сұрақ) қолданысын мәтіннен атап көрсету және терминдерді білу	
			8.2.4.1 шығармашылық жұмыс, өз оқығаны бойынша түсінгенін жеткізу (әдеби тақырыптарға)	
		3. Бағалау және салыстыру	8.3.1.1 кейіпкерлердің іс-әрекеті мен автор берген портреттік мінездеме-ні салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау	
			8.3.2.1 шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды мұғалімнің көмегімен заманауи тұрғыдан баға беру	
			2-тоқсан	
			2. Ұрпақ тәрбиесі	С.Сарғасқазев "Тәмші қара", М.Шаханов "Нарынкүм зауалы", Медетбек Темірхан "Тәуелсізбін" өлеңі, Т.Әбдіков "Қонақтар"
8.1.2.1 әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан мұғалімнің көмегімен талдау				
8.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау				
8.1.4.1 көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін ашып, қысқа үзінділерді жатқа айту				
2. Сараптама және түсіндіру	8.2.1.1 шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салыстыру			
	8.2.2.1 эпикалық, поэзиялық, драмалық			

			шығармадағы автор бейнесін анықтау
			8.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, эпифора, анафора, риторикалық сұрақ) қолданысын мәтіннен атап көрсету және терминдерді білу
			8.2.4.1 шығармашылық жұмыс, өз оқығаны бойынша түсінгенін жеткізу (әдеби тақырыптарға)
		3. Бағалау және салыстыру	8.3.1.1 кейіпкерлердің іс-әрекеті мен автор берген портреттік мінездеме ні салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау
			8.3.2.1 шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды мұғалімнің көмегімен заманауи тұрғыдан баға беру
3-тоқсан			
			8.1.1.1 әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін мұғалімнің көмегімен талдау
			8.1.2.1 әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан талдау
		1. Түсіну және беру	8.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан талдау
			8.1.4.1 көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін ашып, қысқа үзінділерді жатқа айту
			8.2.1.1 шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салыстыру
			8.2.2.1 эпикалық, поэзиялық, драмалық шығармадағы автор бейнесін анықтау
		2. Сараптама және түсіндіру	8.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, эпифора, анафора, риторикалық сұрақ) қолданысын мәтіннен атап көрсету және терминдерді білу
			8.2.4.1 шығармашылық жұмыс, өз оқығаны бойынша түсінгенін жеткізу (әдеби тақырыптарға)
			8.3.1.1 кейіпкерлердің іс-әрекеті мен автор берген портреттік мінездеме ні салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау
		3. Бағалау және салыстыру	8.3.2.1 шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды мұғалімнің көмегімен заманауи тұрғыдан баға беру
	3. Дананың сөзі-ақылдың көзі	А.С.Пушкин "Ескерткіш", Қорқыт "Байбөрі баласы Бамсы-Байрақ туралы жыр", Қорқыттың нақыл сөздері, Ахмет Йассауи "Даналық кітабы", Ақтамберді Сарыұлы "Күлдір-күлдір кісінетіп", "Балаларыма өсиет", Шалкиіз жырау "Би Темірге бірінші толғауы"	
4-тоқсан			
			8.1.1.1 әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін мұғалімнің көмегімен талдау
			8.1.2.1 әдеби шығарма дағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан мұғалімнің көмегімен талдау
		1. Түсіну және беру	8.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан
4. Көркем әдебиет және эпикалық сарын	Мұрат Мөңкеұлы "Үш қиян", "Сарыарқа", Ш.Құдайбердіұлы "Еңлік-Кебек" дастаны, "Жастарға" өлеңі		

			анықтау
			8.1.4.1 көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін ашып, қысқа үзінділерді жатқа айту
		2. Сараптама және түсіндіру	8.2.1.1 шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салыстыру
			8.2.2.1 эпикалық, поэзиялық, драмалық шығармадағы автор бейнесін анықтау
			8.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, эпифора, анафора, риторикалық сұрақ) қолданысын мәтіннен атап көрсету және терминдерді білу
			8.2.4.1 шығармашылық жұмыс, өз оқығаны бойынша түсінгенін жеткізу (әдеби тақырыптарға)
		3. Бағалау және салыстыру	8.3.1.1 кейіпкерлердің іс-әрекеті мен автор берген портреттік мінездеме ні салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау
			8.3.2.1 шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды мұғалімнің көмегімен заманауи тұрғыдан баға беру

5) 9-сынып:

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Сөйлеу қызметінің түрлері	Оқыту мақсаттары		
1-тоқсан					
1. Махаббат және абырой	М.Дулатов "Бақытсыз Жамал" романы, Б.Момышұлы "Ұшқан ұя" әңгімесі, Д.Исабеков "Әпке" драмасы	1. Түсіну және жауап беру	9.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желілерін, эпилог, прологтарды мұғалімнің көмегімен анықтау		
			9.1.2.1 әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан мұғалімнің көмегімен ашу		
			9.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу		
					9.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді дұрыс қолдана алу
		2. Сараптама және түсіндіру	9.2.1.1 композицияны мұғалімнің көмегімен тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарай талдау		
			9.2.2.1 автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау		
9.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдарды (психологиялық,					

			<p>параллелизм, перифраз, сатира, ирония) қолданысын мұғалімнің көмегі мен анықтау</p> <p>9.2.4.1 шығармашылық жұмыс, өз оқығаны бойынша түсінгенін жеткізу (әдеби тақырыптар)</p>
		3. Бағалау және салыстыру	<p>9.3.1.1 шығарманың тақырыбы мен идеясын осы тектес басқа шығармалармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау</p> <p>9.3.2.1 шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды мұғалімнің көмегі мен заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру</p>
2-тоқсан			
2. Қиял мен шындық	<p>М.Мақатаев "Аққулар ұйықтағанда" поэмасы, Т.Ахтанов "Күй анызы" әңгімесі, Ж.Сахиев "Айдағы жасырынбақ", "Дабыл" фантастикалық әңгімелері</p>	<p>1. Түсіну және жауап беру</p> <p>9.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желілерін, эпилог, прологтарды мұғалімнің көмегімен анықтау</p> <p>9.1.2.1 әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан мұғалімнің көмегімен ашу</p> <p>9.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінез деулерді жіктеу</p> <p>9.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді дұрыс қолдана алу</p> <p>2. Сараптама және түсіндіру</p> <p>9.2.1.1 композицияны мұғалімнің көмегімен тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарай талдау</p> <p>9.2.2.1 автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау</p> <p>9.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, сурет теу құралдарының (психологиялық параллелизм, перифраз, сатира, ирония) қолданысын мұғалімнің көмегімен анықтау</p> <p>9.2.4.1 шығармашылық жұмыс, өз оқығаны бойынша түсінгенін жеткізу (әдеби тақырыптар)</p> <p>3. Бағалау және салыстыру</p> <p>9.3.1.1 шығарманың тақырыбы мен идеясын осы тектес басқа шығармалармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау</p> <p>9.3.2.1 шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды мұғалімнің көмегі мен заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру</p>	

3-тоқсан				
3. Атадан қалған асыл сөз	Р.Мұқанова "Мәңгілік бала бейне", Ж. Баласағұн "Құтты білік", Шешендік өнер: Майкы би мен Мөңке бидің шешендік сөздері, Өнет баба "Не арсыз, не ғайып, не даусыз...", Төле би "Ердің бақыты –әйел", Әйтеке би "Қасқакөл дауы", Қазыбек би "Кім жақын, не қымбат, не қиын", Сырым Датұлы "Балаби мен Сырым"	1. Түсіну және жауап беру	9.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желілерін, эпилог, прологтарды мұғалімнің көмегі мен анықтау	
			9.1.2.1 әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан мұғалімнің көмегімен ашу	
			9.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу	
			9.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді дұрыс қолдана алу	
	2. Сараптама және түсіндіру	9.2.1.1 композицияны мұғалімнің көмегімен тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарай талдау		
		9.2.2.1 автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау		
		9.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (психологиялық параллелизм, перифраз сатира, ирония) мұғалімнің көмегімен анықтау		
		9.2.4.1 шығармашылық жұмыс, өз оқығаны бойынша түсінгенін жеткізу (әдеби тақырыптарға)		
	3. Бағалау және салыстыру	9.3.1.1 шығарманың тақырыбы мен идеясын осы тектес басқа шығармалармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау		
		9.3.2.1 шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды мұғалімнің көмегі мен заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашыл дығына баға беру		
	4-тоқсан			
	4. Атадан қалған асыл сөз	Бұқар жырау "Тілек", "Әй, Абылай, Абылай", "Асқар таудың өлгені", "Біржан-Сара" айтысы	1. Түсіну және жауап беру	9.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желілерін, эпилог, прологтарды мұғалімнің көмегі мен анықтау
9.1.2.1 әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан мұғалімнің көмегімен ашу				
9.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу				
9.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді дұрыс қолдана алу				
2.				9.2.1.1 композицияны мұғалімнің

		Сараптама және түсіндіру	көмегімен тұтастан бөлшекке, бөл шектен тұтасқа қарай талдау
			9.2.2.1 автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау
			9.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (психологиялық параллелизм, перифраз, сатира, ирония) қолданысын мұғалімнің көмегімен анықтау
		9.2.4.1 шығармашылық жұмыс жазу, өз оқығаны бойынша түсінгенін жеткізу	
3. Бағалау және салыстыру		9.3.1.1 шығарманың тақырыбы мен идеясын осы тектес басқа шығармалармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау	
		9.3.2.1 шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды мұғалімнің көмегімен заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру	

б) 10-сынып:

6-кесте

Тақырыптар	Оқытылатын шығармалар	Бөлім	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
1.Тарихи шындық пен көркемдік шешім	Нысанбай жырау "Кенесары - Наурызбай", Махамбет Өтемісұлы "Махамбеттің Баймағамбетке айтқаны", "Мен, мен, мен едім", "Бағаналы терек"	1. Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 әдеби шығармаға мұғалімнің көмегімен сюжеттік-композициялық талдау жасау
			10.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын ұлттық мүдде тұрғысынан анықтау
			10.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау
			10.1.4.1 көркем шығармалардан алған әдеби тілді орынды қолдана алу
		2. Сараптама және түсіндіру	10.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды мұғалімнің көмегімен талдау
			10.2.2.1 мұғалімнің көмегімен автор бейнесінің идеялық-стильдік қалық тұтастырушы ретіндегі ролін анықтау
			10.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін, автор стилін анықтау
			10.2.4.1 шығармашылық жұмыс жазу, өз оқығаны бойынша түсінгенін жеткізу

		3. Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып, мұғалімнің көмегімен тарихи және көркемдік құндылығын бағалау 10.3.2.1 шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда мұғалімнің көмегі мен салыстырып, жаңа шылдығына баға беру
2-тоқсан			
2. Тарихи шындық пен көркемдік шешім	Ш. Уәлиханов "Ыстықкөл күнделігі", І.Жансүгіров "Құлагер" поэмасы	1. Түсіну және жауап беру 2. Сараптама және түсіндіру 3. Бағалау және салыстыру	10.1.1.1 әдеби шығармаға мұғалімнің көмегімен сюжеттік-композициялық талдау жасау 10.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын ұлттық мүдде тұрғысынан анықтау 10.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау 10.1.4.1 көркем шығармалардан алған әдеби тілді орынды қолдана алу 10.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды мұғалімнің көмегімен талдау 10.2.2.1 мұғалімнің көмегімен автор бейне сінің идеялық-стилистикалық тұтастырушы ретіндегі рөлін анықтау 10.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін, автор стилін анықтау 10.2.4.1 шығармашылық жұмыс жазу, өз оқығаны бойынша түсінгенін жеткізу 10.3.1.1 шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып, мұғалімнің көмегімен тарихи және көркемдік құндылығын бағалау 10.3.2.1 шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда мұғалімнің көмегі мен салыстырып, жаңа шылдығына баға беру
3-тоқсан			
3. Адам жанының құпиясы	Б.Майлин "Шұғаның белгісі" хикаят, Ғ.Мүсірепов "Ұлпан" романы, Т.Айбергенов "Сағыныш", Ф.Оңғарсынова	1. Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 әдеби шығармаға мұғалімнің көмегімен сюжеттік-композициялық талдау жасау

	"Өлең мен сені аялап өтем"		<p>10.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын ұлттық мүдде тұрғысынан анықтау</p> <p>10.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау</p> <p>10.1.4.1 көркем шығармалардан алған әдеби тілді орынды қолдана алу</p> <p>2. Сараптама және түсіндіру</p> <p>10.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды мұғалімнің көмегімен талдау</p> <p>10.2.2.1 мұғалімнің көмегімен автор бейне сінің идеялық-стилистикалық тұтастырушы ретіндегі рөлін анықтау</p> <p>10.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін, автор стилін анықтау</p> <p>10.2.4.1 шығармашылық жұмыс жазу, өз оқығаны бойынша түсінгенін жеткізу</p> <p>3. Бағалау және салыстыру</p> <p>10.3.1.1 шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып, мұғалімнің көмегімен тарихи және көркемдік құндылығын бағалау</p> <p>10.3.2.1 шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда мұғалімнің көмегі мен салыстырып, жаңа шылдығына баға беру</p>
4-тоқсан			
4. Мәңгілік ел-мұрат	Н.Айтұлы "Бәйгерек" поэмасы, Кнут Гамсун "Аштық" романы	<p>1. Түсіну және жауап беру</p> <p>2. Сараптама және түсіндіру</p>	<p>10.1.1.1 әдеби шығармаға мұғалімнің көмегімен сюжеттік-композициялық талдау жасау</p> <p>10.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын ұлттық мүдде тұрғысынан анықтау</p> <p>10.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау</p> <p>10.1.4.1 көркем шығармалардан алған әдеби тілді орынды қолдана алу</p> <p>10.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды мұғалімнің көмегімен талдау</p> <p>10.2.2.1 мұғалімнің көмегімен автор бейне сінің идеялық-стилистикалық қалық</p>

		тұтастырушы ретіндегі рөлін анықтау
		10.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін, автор стилін анықтау
		10.2.4.1 шығармашылық жұмыс жазу, өз оқығаны бойынша түсінгенін жеткізу
	3. Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып, мұғалімнің көмегімен тарихи және көркемдік құндылығын бағалау
		10.3.2.1 шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда мұғалімнің көмегі мен салыстырып, жаңа шылдығына баға беру

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 18-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 458-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұнды оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде) 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – әдеби шығармаларды қабылдау және саралау арқылы адамның рухани құндылықтарының қалыптасуына ықпал жасау, білімдерін, қабілеттерін, дағдыларын жекелік таңдау негізінде әлем мен өзін-өзі тануға қолдана алатын білікті оқырман тәрбиелеу.

3. Оқытудың міндеттері:

1) қазақ, орыс және әлем әдебиеті мен мәдениеті негізінде әлеуметтік тұрғыда табысты бейімделуіне ықпал жасайтын білімдерді, қабілеттерді, дағдыларды қалыптастыру;

2) білім алушылар көркем әдебиет шығармаларының авторлық түпкі ойын терең түсінулері үшін, әдебиеттанушылық түсініктердің меңгерілуіне ықпал жасау;

3) шығарамаларды саралау негізінде сындық саралау, теңеу, қорыту, ұқсастық пен себептік-нәтижелік байланысты анықтау, құбылыстарды жіктеу, логикалық және сыни пайымдамалар мен пікірлерді құру дағдыларын қалыптастыру;

4) түрлі жанрдағы әдеби шығармаларды терең түсіну мен саралау негізінде коммуникативтік дағдыларды дамыту.

4. Бағдарламаның мазмұны заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру; сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс; тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту, оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде және жіктемелік, әрекеттік, коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзеу-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Білім алушылардың әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), білім алушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты білім алушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Білім алушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың Бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, білім алушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Білім алушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында білім алушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әр-түрлі жұмыстарды, соның ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларды қарастырады (оқитын машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын, түрлі үлгідегі және жанрдағы мәтіндерді қолданылады, бұл білім алушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрдағы, стильдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндік материалды таңдау барысында этномәдени компонентін ескере отырып, білім мазмұнының тәрбиелік компонентін күшейту қарастырылады (қазақ әдебиетінің, орыс әдебиетінің ұлттық-мәдени ерекшеліктері жөнінде, біздің еліміздің аумағында тұратын өзге халықтар мәдениеті жөнінде мәліметтер).

15. Мәтіндер мазмұны білім алушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен қазақстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпыұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

16. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу процесі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік құзіретін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

17. Білім алушылардың психофизикалық бұзылымдарын түзеу мақсатында қолданылатын әдістер мен тәсілдер:

1) лингвистикалық шолу әдісі: алғашқылық, синхрондық, кейінгілік, толық және таңдамалы;

2) кроссвордтарды табу, ребустарды, шарадаларды шешу;

3) тірек сызбалар, кестелер;

4) мәтінді редакциялау;

5) анықтама-дәптерін дайындау және қолдану (әдебиеттік теминдер мен ұғымдар);

6) шешендік іскерлік;

7) мен білемін;

8) автор;

9) ақпаратты шығару

10) ең қызықты фактілер;

11) жазушыға, ақынға сұрақтар;

12) "..... дан сұхбат алу";

13) дайын мәтіннің тақырыптық торын құрастыру тәсілі және тақырыпты құру барысындағы есептеулер тәсілі;

14) болашақ тақырыптың микротақырыптарын ашу сызбасын құрастыру тәсілі және оны дайын мәтіннен есептеп шығару тәсілі;

15) тәсілдерді қолдана отырғандағы тіл шығармашылығы: "Еркін ассоциациялар тәсілі"(суреттердің деректері бойынша), "Не болар еді, егер ..." (білім алушы өзіне осындай сұрақ қойып жуап беруге тырысады), "Әңгімені жалғастыр";

16) "мағыналық бірліктер" тәсілі мағыналық жады мен логикалық ойлау қабілетін дамытуға арналады. Тәсілдер: мәтіннің сараптамасы немесе шағын-баяндау, мұнда білім алушы дәйекті түрде екі сұраққа жауап береді: "Бұл мәтінде кім (немесе не) туралы айтылады?" және "Бұл жөнінде не айтылады (хабарланады)?" Қолданылатын мини-баяндаулар көлемі үлкен мәтінге қарасты қорқынышын жеңіп, эмоциялық-еріктік саласының қалыптасуына көмектеседі. Жеке тәжірибесін қолдану: жанұядағы туыстық байланыстардың аналогиясы бойынша мәтін немесе сөйлем ішіндегі туыстық байланыстарды анықтау.

18. Оқи білу дағдысын дамыту бойынша тапсырмалар мысалдары:

1) сөздермен ойындар (анаграммалар, палиндромалар, сөздің ішіндегі сөзді табу);

2) мәтіннің басы немесе атауы бойынша оқиғаның дамуын болжау;

3) әңгіменің жоспар-картасын құру.

19. Қазақ әдебиетін оқыту барысында ақпарат көзі ретінде мәтінмен жұмыс күшейтіледі, оны тез оқуын дамытуға, басты немесе екінші кезектегі, ашық немесе жасырынды, мәтіндік немесе мәтіннен тыс ақпаратты бөліп шығару қабілетін дамытуға бағыттау, ақпаратты ықшамды көрсетіп, көпшілік алдында сөйлеуге, өз ой-пікірін айтуға, оларды ауызша (пікірталас, жарыссөз, баяндама) және жазбаша (эссе) түрде жеткізе білуге үйрету қарастырылады.

20. Әдебиет бойынша оқу процесін сыншылдық ойды дамытуға бағыттап ұйымдастыру, оқу субъекттерінің тең құқылы қарым-қатынастарын, араларында әңгімелесу қатынасты, пікірталас барысында өз пікірлерін айта білуін, басқалардың пікірін тыңдауын, түсінуін және қабылдауын, өз позициясын қорғауда дәлелдер жүйесін келтіре білуін, түрлі позицияларды салыстыра білуін тудырады.

21. Әдеби көздерін зертелеу барысында сыншылдық ойды дамыту, бірінші кезекте, мәтінмен жұмыс істеумен байланысты; мұнда мәтіннің сипатына қарай оқу процесі тәсілдерін үйрету түрлері (ақпараттық немесе әдеби мәтін) және жұмыс тәсілдері (дайын мәтінді оқу емесе жазбаша мәтін құру) бойынша біріктіреді.

22. Оқырмандық қабілетін дамытуға үлкен мән беріледі: ашық түрде берілген ақпаратты табу; қорытындыларды тұжырымдау; ақпаратты түсіндіру және қорыту; мәтіннің мазмұнын, тілдік ерекшеліктерін және құрылымын саралау.

23. Әдебиетті оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасушы) белсенді түрде қолданылады, оның ішінде:

1) фронталды оқу ісін қамтамасыз етуге арналған стационарлық дыбыс ұлғайтқыш жабдық (әр сыныпқа);

2) мультимедиялық компьютерлік сынып;

3) жекелік есту аппараттары; сөйлеу экраны;

4) интерактивтік панелі және үшөлшемді аксессуарлары бар "Мультимедиялық интерактивтік оқытатын бағдарламалық-әдістемелік кешен" электрондық ресурсы - теориялық материал мен практикалық білімдердің меңгерілу тиімділігін жоғарылату үшін;

5) дыбыстық сигнады визуалдайтын "Логопедиялық тренажер" - арнайы тыныс алу және дауыс жаттығуларын өткізу барысында, әсіресе тұтықпасы мен дизартриясы бар балалармен жұмыс істегенде;

6) тілдік коммуникацияны меңгеру және дамытуға арналған тілдік тренажер ассистивтік құрылғысы - қажетті мөлшерде жалпақ сөйлемдік тілді меңгермеген білім алушылар үшін, сонымен бірге білім алушылардың тілдік шектелуі кезеңінде.

3-тарау. "Орыс әдебиеті" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

24. Объем учебной нагрузки по учебному предмету "Русская литература" составляет:

1) в 5 классе -2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;

2) в 6 классе -2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;

3) в 7 классе -2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;

4) в 8 классе -3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

5) в 9 классе -3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

6) в 10 классе- 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году.

25. Содержание учебного предмета включает следующие разделы:

1) раздел "Понимание и ответы по тексту";

2) раздел "Анализ и интерпретация текста";

3) раздел "Оценка и сравнительный анализ".

26. Раздел "Понимание и ответы по тексту" включает следующие подразделы:

1) понимание терминов;

2) понимание художественного произведения;

3) чтение наизусть и цитирование;

4) составление плана;

5) пересказ;

6) ответы на вопросы.

27. Раздел "Анализ и интерпретация текста" включает следующие подразделы:

- 1) жанр;
- 2) тема и идея;
- 3) композиция;
- 4) анализ эпизодов;
- 5) характеристика героев;
- 6) художественный мир произведения в разных формах представления;
- 7) отношение автора;
- 8) литературные приемы и изобразительные средства;
- 9) творческое письмо.

28. Раздел "Оценка и сравнительный анализ" состоит из следующих подразделов:

- 1) оценивание художественного произведения;
- 2) сравнение художественного произведения с произведениями других видов искусства;
- 3) сопоставление произведений литературы;
- 4) оценивание высказываний.

29. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 5 класса:

1) понимание и ответы на вопросы по тексту: понимать термины: художественная литература, фольклор, героический эпос, былинный сказ, былина, легенда, миф, притча, сказание, композиция, портрет героя, герой, рассказчик, гипербола, эпитет, сравнение; иметь общее представление о художественном произведении, осмысливать тему; выразительно читать наизусть фрагменты текстов небольшого объема (поэтических, прозаических); составлять простой план; кратко пересказывать содержания произведения или отрывка; давать краткий и полный ответ на вопрос;

2) анализ и интерпретация: определять жанр и его признаки (былина, сказка, литературная сказка) при поддержке учителя; определять основную мысль произведения при поддержке учителя; выделять в тексте произведения элементы композиции при поддержке учителя; анализировать эпизоды, важные для характеристики главных героев, при поддержке учителя; характеризовать героев при поддержке учителя; определять отношения автора к главным героям при поддержке учителя; анализировать изобразительных средств в художественном тексте (гиперболы, эпитеты, сравнения) при поддержке учителя; учиться писать небольшие творческие работы (сказки, рассказы на литературные темы по опорным словам, иллюстрациям);

3) оценка и сравнительный анализ: участвовать в обсуждении произведения, выражая свои мысли и чувства; сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусств, объясняя сходства и различия при поддержке учителя; сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы близкие по тематике при поддержке учителя; оценивать устные и письменные высказывания (своих одноклассников) с точки зрения соответствия теме при поддержке учителя;

4) коррекционные задачи: произнесение слов слитно, голосом нормальной высоты, тембра, силы, с соблюдением звукового состава; произнесение слитно, на одном выдохе словосочетаний и фраз в темпе близком к естественному; изменение силы голоса в связи со словесным ударением; правильное произношение в словах звуков речи; воспроизведение повествовательной и вопросительной интонации. Изучаемые произведения распределены по основным темам: "Родные просторы", "Фольклорные мотивы", "Мои друзья", "Мы и природа", "Хочу все знать", "Золотая душа", "Мир приключений и фантастики", "Наша планета Земля".

30. В 5 классе "Русская литература" составлено с учетом преемственности с литературой начальной школы, что позволяет в комплексе решать образовательные и воспитательные задачи: дать знания об окружающей действительности на материале художественной детской литературы, сформировать систему нравственных ориентиров, гражданской ответственности, овладеть основами самостоятельного приобретения знаний, обогатить эстетические представления, расширить словарный запас, усовершенствовать технику чтения. Предстоит работа по совершенствованию навыков беглого и осознанного чтения, овладения приемами осмысления произведения (в основном уроки проводят как уроки объяснительного чтения), выявлению основной мысли, сюжета, темы, по формированию умения аргументировать собственную точку зрения.

31. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 6 класса:

1) понимание и ответы на вопросы по тексту: понимать термины: художественная литература, фольклор, героический эпос, былинный сказ, былина, легенда, миф, притча, сказание, композиция, портрет героя, герой, рассказчик, гипербола, эпитет, сравнение; иметь общее представление о художественном произведении, осмысливать тему; выразительно читать наизусть фрагменты текстов небольшого объема (поэтических, прозаических);

составлять простой план; кратко пересказывать содержания произведения или отрывка; давать краткий и полный ответ на вопрос;

2) анализ и интерпретация: определять жанр и его признаки (былина, сказка, литературная сказка) при поддержке учителя; определять основную мысль произведения при поддержке учителя; выделять в тексте произведения элементы композиции при поддержке учителя; анализировать эпизоды, важные для характеристики главных героев, при поддержке учителя; характеризовать героев при поддержке учителя; определять отношения автора к главным героям при поддержке учителя; анализировать изобразительных средств в художественном тексте (гиперболы, эпитеты, сравнения) при поддержке учителя; учиться писать небольшие творческие работы (сказки, рассказы на литературные темы по опорным словам, иллюстрациям);

3) оценка и сравнительный анализ: участвовать в обсуждении произведения, выражая свои мысли и чувства; сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусств, объясняя сходства и различия при поддержке учителя; сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы близкие по тематике при поддержке учителя; оценивать устные и письменные высказывания (своих одноклассников) с точки зрения соответствия теме при поддержке учителя;

4) коррекционные задачи: произнесение слов слитно голосом нормальной высоты, тембра, силы, с соблюдением звукового состава; произнесение слитно, на одном выдохе словосочетаний и фраз в темпе близком к естественному; изменение силы голоса в связи со словесным ударением; правильное произношение в словах звуков речи, включая дифтонги; воспроизведение повествовательной, вопросительной и восклицательной интонации; правильно произносить сочетания согласных. Изучаемые произведения распределены по основным темам: "Героический эпос", "Литературная поэтическая сказка", "Литературная прозаическая сказка", "Фольклорные мотивы в литературных произведениях".

32. Программа 6 класса представляет обучающимся привычные, известные пословицы, поговорки, сказки с необычной для детей стороны как произведения, имеющие свои особые пространственно-временные координаты, свои представления о человеке и способах его изображения; обучающиеся приходят к пониманию своеобразия фольклорного мира и мира художественной литературы, различий в отношении к фольклору в литературе XIX и XX веков; закладывается понятие о словесности и ее видах на примере устного народного творчества: различие художественных миров фольклора и литературы

выявляется в процессе определения фольклорных корней художественных произведений; продолжается работа по совершенствованию навыков осознанного выразительного чтения, по формированию умения аргументировать свою точку зрения и умения выразительности чтения.

33. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 7 класса:

1) понимание и ответы на вопросы: понимать термины: миф, мифология, легенда мифический герой, рассказ, повесть, пьеса-сказка, афиша, портрет, пейзаж, метафора, олицетворение, эпос, эпопея; лирика, драма как роды литературы; иметь общее представление о художественном произведении, понимать главную и второстепенную информацию; выразительно читать наизусть фрагменты текстов небольшого объема (поэтические, прозаические); составлять простой план; кратко или подробно пересказывать содержание небольшого произведения эпической или драматической формы, выражая свое мнение о героях и событиях; давать развернутый ответ на вопрос;

2) анализ и интерпретация: определять жанр и его признаки (рассказ, повесть, пьеса-сказка); определять основную мысль произведения; выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять их роль в сюжете произведения; анализировать эпизоды драматических и прозаических произведений, важные для характеристики главных героев; характеризовать героев, используя цитаты из текста и план; определять отношение автора к главным и второстепенным героям при поддержке учителя; анализировать изобразительные средства (метафоры, олицетворения); писать творческие работы (мини-рассказы, мини-сочинения на литературные темы, сравнительные характеристики), выражая свое понимание прочитанного, используя изобразительные средства языка;

3) оценка и сравнительный анализ: участвовать в обсуждении произведения, оценивая поступки главных героев; сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, объясняя сходства и различия, при поддержке учителя (план сравнительной характеристики); сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике и жанру при поддержке учителя; оценивать устные и письменные высказывания (свои, своих одноклассников) с точки зрения раскрытия темы, уместности цитирования;

4) коррекционные задачи: произнесение слов слитно голосом нормальной высоты, тембра, силы, с соблюдением звукового состава; произнесение слитно, на одном выдохе словосочетаний и фраз в темпе близком к естественному;

изменение силы голоса в связи со словесным ударением; правильное произношение в словах звуков речи; правильно произносить сочетания согласных, соблюдать орфоэпию, уметь выражать в речи повествовательную, вопросительную и восклицательную интонации. Изучаемые произведения разделены по темам: "Мифы народов мира", "Тема Рождества в литературе", "Нравственный выбор человека", "Мотивы сказок и мифов в литературе".

34. В 7 классе в основе формирования представлений о литературе как искусстве слова продолжается знакомство обучающихся с мифологией (античной, славянской, библейской, древнетюркской, коранической) как разновидностью словесности: изучаются литературные произведения, использующие мифологические темы, мотивы и образы: они построены по схеме - описание пантеона богов (где это возможно), далее идет краткое изложение основных мифов и иллюстрация использования сюжетов, образов и тем этих мифов в литературе, продолжается работа над выразительностью чтения, некоторые уроки проводятся как уроки объяснительного чтения.

35. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 8 класса:

1) понимание и ответы на вопросы: понимать термины: художественный мир, притча, легенда, рассказ, сюжет, завязка, развитие действия, кульминация, развязка, герой, антигерой, портрет, портретное описание; понимать художественное произведение в деталях, включая известную и неизвестную информацию; самостоятельно находить в тексте и выразительное чтение наизусть фрагменты произведений, связанные с характеристикой героя и/или образа-персонажа; составлять усложненный план; пересказывать (кратко, подробно, выборочно) содержание произведения или отрывка, выражая свое мнение о героях и событиях; давать аргументированный ответ на проблемный вопрос;

2) анализ и интерпретация: определять жанр и его признаки (притча, басня, легенда, комедия, лирическое стихотворение, фантастический рассказ); определять тему и идею произведения, выражая свое мнение о поступках героев; выделять в тексте произведения элементы композиции; анализировать в прозаическом, драматическом и лирическом произведениях эпизоды, важные для характеристики главных и второстепенных героев; характеризовать героев произведения на основе деталей и цитат из текста; определять отношение автора к главным и второстепенным героям, аргументируя свою позицию; анализировать изобразительные средства в художественном тексте (эпитеты, сравнения, метафоры, аллегории, аллитерации); писать творческие работы

(мини-сочинения, отзыв, интервью с литературным героем), выражая свое отношение к прочитанному, используя изобразительные средства языка;

3) оценка и сравнительный анализ: участвовать в обсуждении произведения, выражая свое мнение о героях и событиях; сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, указывая на сходство и различие создания образов; сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике и жанру; оценивать устные и письменные высказывания (свои, своих одноклассников) с точки зрения полноты раскрытия темы, уместности цитирования;

4) коррекционные задачи: произнесение слов слитно голосом нормальной высоты, тембра, силы, с соблюдением звукового состава; произнесение слитно, на одном выдохе словосочетаний и фраз в темпе близком к естественному; изменение силы голоса в связи со словесным ударением; изменять высоту и силу голоса в зависимости от расстояния до собеседника; правильное произношение в словах звуков речи; воспроизведение повествовательной и вопросительной интонации; умение произносить фразы в темпе, присущем разговорной речи. Изучаемые произведения разделены по темам: "Притчи и легенды в литературе", "Человек и природа", "Юмор и сатира в литературе", "Ценности человеческой души".

36. Программа 8 класса является заключительной в цикле "Русской словесности" (6-7-8 классы: фольклор – мифология – художественная литература): мир литературы, в отличие от фольклора и мифологии, раздроблен и состоит из малых миров, созданных отдельными авторами (в 6 и 7 классах литературные тексты рассматривались в их соотношении с текстами фольклорными и мифологическими, а в 8 классе изучаются тексты и художественные миры отдельных литературных произведений и разных авторов); важным должно стать понимание творчества и творческого процесса писателя; ведется работа над выразительностью чтения и речи, на уроках используются элементы объяснительного чтения.

37. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 9 класса:

1) понимание и ответы по тексту: понимать термины: романтизм как литературное направление, исторический образ (персонаж), трагедия, комедия, поэма, афоризм, эпиграф; понимать художественное произведение, критически осмысливая, различать открытую и скрытую (подтекст) информацию; самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, отражающие тему произведения; составлять сложный план;

пересказывать содержание произведения или отрывка, используя разные приемы цитирования; давать аргументированный ответ на проблемный вопрос, используя цитаты;

2) анализ и интерпретация: определять жанр и его признаки (трагедия, комедия, поэма); определять тему и идею произведения, выражая свое мнение о произведении; выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснение значения вставных эпизодов, опираясь на помощь учителя; анализировать эпизоды произведений, объясняя их роль в развитии сюжета; характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения, значение имен и фамилий; анализировать систему образов, структуру произведения и оформлять своё представление с помощью различных способов свертывания информации (схемы, таблицы); определять способы выражения авторского отношения к героям; определять способы авторской характеристики героев, изобразительные средства, литературные приемы (символ, автобиографизм); писать творческие работы (письмо литературному герою), выражая отношение к герою, его поступкам, используя изобразительные средства;

3) оценка и сравнительный анализ: участвовать в обсуждении произведения, отстаивая свою точку зрения, оценивая поведение, поступки героев; сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства; сопоставлять произведение (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературе близкие по тематике и жанру с учетом особенностей национальной культуры; оценивать устные и письменные высказывания (свои, своих одноклассников) с точки зрения полноты раскрытия темы, композиционного единства;

4) коррекционные задачи: произнесение слов слитно голосом нормальной высоты, тембра, силы, с соблюдением звукового состава; произнесение слитно, на одном выдохе словосочетаний и фраз в темпе близком к естественному; изменение силы голоса в связи со словесным ударением; соблюдение правил орфоэпии; правильное воспроизведение повествовательной, вопросительной, восклицательной интонации; правильное воспроизведение пауз при чтении, при воспроизведении выученного текста наизусть, соблюдение подвижности ударения при изменении формы слова; воспроизведение различной интонации при ведении диалога. Изучаемые произведения распределены по разделам: "Дети и взрослые", "Любовь и честь", "Юмор и сатира", "Реальность и мечты".

38. В 9 классе обучающиеся постигают явления, связанные не только с многогранными литературными событиями и направлениями, но и со своеобразием отдельных исторических процессов, изображенных писателем,

происходит естественная внутренняя интеграция историко-литературных связей (в Программе представлены литературные тексты разных периодов и стилей: древнерусская литература; литература XIII века; разножанровые произведения литературы XIX века; произведения XX века.

39. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 10 класса:

1) понимание и ответы по тексту: понимать термины: жанр, сонет, роман, святочный рассказ, лирическое отступление, типизация, внутренний монолог, афоризм, антитеза, аллитерация, аллегория, анафора; понимать художественное произведение, критически осмысливая, выражать своё отношение к услышанному или прочитанному; самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты и фрагменты, связанные с темой произведения; составлять цитатный или тезисный план; пересказывать содержание произведения, используя разные приемы пересказа, творчески переосмысливая развития сюжета; давать развернутый аргументированный ответ на проблемный вопрос со ссылкой на источники;

2) анализ и интерпретация: определять жанр и его признаки (сонет, роман, святочный рассказ); определять тему и идею произведения, выражая мнение о произведении и аргументирую свою позицию; выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять значение лирических отступлений; анализировать в произведении эпизоды, важные для определения конфликта, объяснять связь с другими эпизодами; характеризовать героев произведения на основе их социальных и межличностных отношений; анализировать мир произведения, оформляя свое представление с помощью различных способов свертывания информации (схем, таблиц); определять способы выражения авторского отношения к героям и изображаемым событиям; анализировать средства и приемы создания образов, изобразительные средства; писать творческие работы с использованием изобразительных средств, выражая свое отношение к герою, его поступкам и писать мини-сочинения на свободные темы;

3) оценка и сравнительный анализ: участвовать в обсуждении произведения, объясняя свою позицию с учетом различных мнений, оценивая актуальность произведения; сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя сходства и различия в средствах создания образов, находя индивидуальные авторские приемы; сопоставлять произведения (или фрагменты) русской литературы с произведениями казахской и мировой литературы, близкие по тематике, жанру, объясняя позицию автора; оценивать

устные и письменные высказываний (свои, своих одноклассников) с точки зрения полноты раскрытия темы, фактологической точности;

4) коррекционные задачи: произнесение слов слитно голосом нормальной высоты, тембра, силы, с соблюдением звукового состава; произнесение слитно, на одном выдохе словосочетаний и фраз в темпе близком к естественному; изменение силы голоса в связи со словесным ударением; соблюдение правил орфоэпии; правильное воспроизведение повествовательной, вопросительной, восклицательной интонации; правильное воспроизведение пауз при чтении, при воспроизведении выученного текста наизусть, соблюдение подвижности ударения при изменении формы слова; воспроизведение различной интонации при ведении диалога; выражение с помощью интонации своего отношения к прочитанному. Изучаемые произведения распределены по разделам: "Странности любви", "Маленький человек в литературе", "Сатира на общество", "Тайны человеческой души", "Наши современники".

40. В центре курса 10 класса - подведение итогов работы по литературе в 5-9 классах и усвоение основ историко-литературного процесса в русской литературе; в 10 классе введены разделы, включающие произведения от древнерусской литературы до второй половины XX века и Программа представляет историко-хронологический подход к изложению материала, состоящего из двух частей единого курса (Русская классическая литература и современность).

4-таран. Окыту максаттарының жүйесі

41. Цели обучения в Программе содержат кодировку. Первое число кода обозначает класс, второе и третье числа – раздел и подраздел, четвертое число показывает нумерацию учебной цели в данном подразделе. Например, в кодировке 7.2.1.4 "7" – класс, "2.1" – подраздел, "4" – нумерация учебной цели.

42. В поурочных планах в целях и задачах каждого урока обязательно должны быть указаны коррекционные цели и задачи: развитие связной речи на уроке; развитие слухового восприятия; следить за произношением.

43. Ожидаемые результаты по целям обучения:

1) раздел "Понимание и ответы по тексту":

таблица 1

Цели обучения						
Подраздел	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
1.1 Понимание терминов	5.1.1.1 понимать и осознавать термины: художественна	6.1.1.1 понимать и осознавать термины: художественна	7.1.1.1 понимать термины: мифология. мифический	8.1.1.1 понимать термины: художественны й мир, притча,	9.1.1.1 понимать термины: романтизм как литературное	10.1.1.1 понимать и владеть терминами: жанр, сонет,

	я литература, фольклор, героический эпос, былина, былинный сказ, легенда, миф, притча, сказание, композиция, герой, портрет героя, рассказчик, гипербола, эпитет, сравнение	я литература, фольклор, героический эпос, легенда, миф, притча, сказка, литературная сказка, сюжет, композиция, герой, портрет героя. рассказчик, гипербола, эпитет, сравнение	герой. рассказ, повесть, пьеса-сказка. афиша. портрет. пейзаж. метафора. олицетворение. эпос. эпопея, лирика и драма как роды литературы	легенда, рассказ, сюжет, завязка, развитие действия, кульминация, развязка, герой, антигерой, портрет, портретное описание	направление, исторический образ (персонаж), трагедия, комедия, поэма. афоризм, эпиграф	роман, святочный рассказ, лирическое отступление, типизация, внутренний монолог, афоризм, антитеза, аллитерация. анафора
1.2 Понимание художественного произведения	5.1.2.1 иметь общее представление о художественном произведении, осмысливать тему	6.1.2.1 иметь общее представление о художественном произведении, осмысливать тему	7.1.2.1 иметь представление о художественном произведении, понимать главную и второстепенную информацию	8.1.2.1 понимать художественное произведение в деталях, различать известную и неизвестную информацию	9.1.2.1 понимать художественное произведение критически осмысливая, различать открытую и скрытую (подтекст) информацию	10.1.2.1 понимать художественное произведение критически осмысливая, выражать свои отношения к услышанному или прочитанному
1.3 Чтение и цитирование	5.1.3.1 выразительно читать наизусть фрагменты текстов небольшого объема (поэтические, прозаические) 5.1.3.2 произнесение слов слитно голосом нормальной высоты, с тембра, силы, с соблюдением звукового состава 5.1.3.3 произнесение слитно, на одном выдохе	6.1.3.1 выразительно читать наизусть фрагменты текстов (поэтических, прозаических) 6.1.3.2 произнесение слов слитно голосом нормальной высоты, с тембра, силы, с соблюдением звукового состава 6.1.3.3 произнесение слитно, на одном выдохе словосочетаний и фраз в близком к	7.1.3.1 выразительно читать наизусть фрагменты произведений (поэтических, прозаических) 7.1.3.2 произнесение слов слитно голосом нормальной высоты, с тембра, силы, с соблюдением звукового состава 7.1.3.3 произнесение слитно, на одном выдохе словосочетаний и фраз в близком к естественному	8.1.3.1 самостоятельно находить в тексте выразительно читать наизусть фрагменты, связанные с характерной чертой героя и (или) образа-персонажа 8.1.3.2 произнесение слов слитно голосом нормальной высоты, с тембра, силы, с соблюдением звукового состава 8.1.3.3 произнесение слитно, на одном выдохе	9.1.3.1 самостоятельно находить в тексте выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, отражающие тему произведения 9.1.3.2 произнесение слов слитно голосом нормальной высоты, с тембра, силы, с соблюдением звукового состава 9.1.3.3 произнесение слитно, на одном выдохе	10.1.3.1 самостоятельно находить в тексте выразительно читать наизусть фрагменты, связанные с темой произведения 10.1.3.2 произнесение слов слитно голосом нормальной высоты, с тембра, силы, с соблюдением звукового состава 10.1.3.3 произнесение слитно, на одном выдохе

	й и фраз в темпе близком к естественному 5.1.3.4 изменение силы голоса в связи со словесным ударением 6.1.3.5 правильное произношение в словах звуков речи воспроизведен ие повествовател ьной и вопросительно й интонации	естественному 6.1.3.4 изменение силы голоса в связи со словесным ударением 6.1.3.5 правильное произношение в словах звуков речи, включая дифтонги 6.1.3.6 воспроизведен ие повествовател ьной, вопросительно й и восклицательн ой интонации 6.1.3.7 правильно произносить сочетания согласных	изменение силы голоса в связи со словесным ударением 7.1.3.5 правильное произношение в словах звуков речи 7.1.3.6 Правильно произносить сочетания согласных 7.1.3.7 соблюдать орфоэпию 7.1.3.8 уметь выражать в речи повествовател ьную, вопросительну ю и восклицательну ю интонации	словосочетаний и фраз в темпе близком к естественному 8.1.3.4 изменение силы голоса в связи со словесным ударением 8.1.3.5 изменять высоту и силу голоса в зависимости от расстояния до собеседника 8.1.3.6 правильное произношение в словах звуков речи 8.1.3.7 воспроизведени е повествовател ьной и вопросительно й интонации 8.1.3.8 умение произносить фразы в темпе, присущем разговорной речи	и фраз в темпе близком к естественному 9.1.3.4 изменение силы голоса в связи со словесным ударением 9.1.3.5 соблюдение правил орфоэпии 9.1.3.6 правильное воспроизведени е повествовател ьной, вопросительно й, восклицательн ой интонации 9.1.3.7 правильное воспроизведени е пауз при чтении, при воспроизведени и выученного текста наизусть 9.1.3.8 соблюдение подвижности ударения при изменении формы слова	близком к естественному 10.1.3.4 изменение силы голоса в связи со словесным ударением 10.1.3.5. соблюдение правил орфоэпии 10.1.3.6 правильное воспроизведени е повествовател ьной, вопросительно й, восклицательн ой интонации 10.1.3.7 правильное воспроизведени е пауз при чтении, при воспроизведени и выученного текста наизусть 10.1.3.8 соблюдение подвижности ударения при изменении формы слова
1.4 Составление плана	5.1.4.1 учиться составлять простой план	6.1.4.1 уметь составлять простой план	7.1.4.1 составлять простой план	8.1.4.1 составлять усложненный план	9.1.4.1 составлять сложный план	10.1.4.1 составлять тезисный план
1.5 Пересказ	5.1.5.1 кратко пересказывать содержание отрывка или небольшого произведения	6.1.5.1 пересказывать кратко содержание отрывка или произведения о героях или событиях	7.1.5.1 пересказывать (кратко, подробно) содержание произведений небольшой эпической или драматической формы,	8. 1.5.1 пересказывать содержание произведения или отрывка (кратко, подробно, выборочно)отр ывка или небольшого	9.1.5.1 пересказывать содержание произведения, используя разные приемы цитирования	10.1.5.1 пересказывать содержание произведения, используя разные приемы пересказа, творчески переосмыслива я развития

			выражая своё мнение о героях и событиях	произведения, выражая своё мнение о героях и событиях		сюжета
1.6 Ответы на вопросы	5.1.6.1 уметь давать краткий и полный ответ на вопрос	6.1.6.1 уметь давать краткий или полный ответ на вопрос	7.1.6.1 давать развернутый ответ на вопрос	8.1.6.1 давать аргументированный ответ на проблемный вопрос	9.1.6.1 давать аргументированный ответ на проблемный вопрос, используя цитаты	10.1.6.1 давать развернутый аргументированный ответ на проблемный вопрос со ссылкой на источники

2) раздел "Анализ и интерпретация текста":

таблица 2

Цели обучения						
Подраздел	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
2.1 Жанр	5.2.1.1 учиться определять жанр и его признаки (былина, сказка, литературная сказка) при поддержке учителя	6.2.1.1 уметь определять жанр и его признаки (былина, сказка, литературная сказка)	7.2.1.1 уметь определять жанр и его признаки (рассказ, повесть, пьеса-сказка)	8.2.1.1 уметь определять жанр и его признаки (притча, басня, легенда, комедия, лирическое стихотворение, фантастический рассказ)	9.2.1.1 уметь определять жанр и его признаки (трагедия, комедия, поэма)	10.2.1.1 уметь определять жанр и его признаки (сонет, роман, святочный рассказ)
2.2 Тема и идея	5.2.2.1 учиться определять основную мысль произведения при поддержке учителя	6.2.2.1 определять основную мысль произведения, опираясь на поддержку учителя	7.2.2.1 определять основную мысль произведения	8.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая своё мнение о поступках героев	9.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая своё мнение о произведении	10.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая своё мнение о произведении и уметь аргументировать свою позицию
2.3 Композиция	5.2.3.1 учиться выделять в тексте произведения элементы композиции при поддержке учителя	6.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, при поддержке учителя	7.2.3.1 уметь выделять в тексте произведения элементы композиции и объяснять их роль	8.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объясняя их роль в сюжете произведения	9.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объясняя значение вставных эпизодов,	10.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объясняя значение лирических отступлений

					опираясь при необходимости на помощь учителя	
2.4 Анализ эпизодов	5.2.4.1 учиться анализировать эпизоды, важные для характеристик и главных героев, при поддержке учителя	6.2.4.1 учиться анализировать эпизоды произведений, важные для характеристик и главных героев при поддержке учителя	7.2.4.1 уметь анализировать в прозаическом и драматическом произведениях эпизоды, важные для характеристик и главных героев	8.2.4.1 анализировать эпизоды в прозаическом, драматическом, лирическом произведениях, важных для характеристики главных и второстепенных героев	9.2.4.1 анализировать в произведении эпизоды, объясняя их роль в развитии сюжета	10.2.4.1 анализировать в произведении эпизоды, важные для определения конфликта, объяснять связь с другими эпизодами
2.5 Характеристики героев	5.2.5.1 учиться характеризовать героев при поддержке учителя	6.2.5.1 характеризовать героев при поддержке учителя	7.2.5.1 характеризовать героев произведения, используя план и цитаты из текста	8.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе деталей и цитат из текста	9.2.5.1 характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения, значения имен и фамилий	10.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе их социальных и межличностных отношений
2.6 Художественный мир произведения в разных формах представления	5.2.6.1 анализировать художественное пространство и оформлять свое представление в рисунках с опорой на помощь учителя	6.2.6.1 анализировать художественное пространство и оформлять свое представление в рисунках при поддержке учителя	7.2.6.1 анализировать сюжет и композицию и оформлять свое представление в таблицах и схемах (при необходимости, опираясь на помощь учителя)	8.2.6.1 анализировать систему образов, структуру произведения и оформление своего представления с помощью схем и таблиц	9.2.6.1 анализировать систему образов, структуру произведения и оформление своего представления с помощью схем и таблиц	10.2.6.1 анализировать мир произведения и оформление своего представления с помощью различных способов свертывания информации (схем и таблиц)
2.7 Отношение автора	5.2.7.1 учиться определять отношение автора к главным героям при поддержке учителя	6.2.7.1 определять отношение автора к главным героям при поддержке учителя	7.2.7.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям, опираясь на поддержку учителя	8.2.7.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям, аргументировать свою позицию	9.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям	10.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям и изображаемым событиям
2.8	5.2.8.1	6.2.8.1	7.2.8.1	8.2.8.1	9.2.8.1	10.2.8.1 уметь

Литературные приемы и изобразительные средства	учиться анализировать изобразительные средства в художественном тексте (гиперболы, эпитеты, сравнения) при поддержке учителя	анализировать изобразительные средства (гиперболы, эпитеты, сравнения) при поддержке учителя	анализировать изобразительные средства (метафоры и олицетворения)	анализировать изобразительные средства (эпитеты, сравнения, метафоры, олицетворения, аллегории, аллитерации)	определять способы авторской характеристики героев, изобразительные средства, литературные приемы (символ, автобиографизм)	анализировать средства и приемы создания образов, изобразительные средства (эпитеты, сравнения, метафоры, олицетворения, антитезы, аллитерации, анафоры)
2.9 Творческое письмо	5.2.9.1 учиться писать творческие работы (сказки, мини-рассказы на литературные темы по опорным словам, иллюстрациям)	6.2.9.1 писать творческие работы (сказки, рассказы на литературные темы по опорным словам, иллюстрациям) при поддержке учителя	7.2.9.1 писать творческие работы (мини-рассказы, сочинения) на литературные темы, сравнительные характеристики	8.2.9.1 писать творческие работы (мини-сочинения, отзывы, интервью с литературным героем)	9.2.9.1 писать творческие работы (письмо литературному герою), выражение отношения к герою, его поступкам (использование изобразительных средств)	10.2.9.1 уметь писать творческие работы, используя изобразительные средства (письмо литературному герою), выражение отношения к герою, его поступкам, мини-сочинения на свободные темы

3) раздел "Оценка и сравнительный анализ":

таблица 3

Цели обучения						
Подраздел	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
3.1 Оценивание художественного произведения	5.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, выражая свои мысли и чувства	6.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, выражая свои чувства и мысли	7.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, оценивая поступки главных героев	8.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, выражая мнение героях событиях	9.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, отстаивая свою точку зрения; оценивая поведение и поступки героев	10.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, объясняя свою точку зрения с учетом различных мнений; оценивая актуальность произведения
3.2	5.3.2.1	6.3.2.1	7.3.2.1	8.3.2.1	9.3.2.1	10.3.2.1

Сравнение художественного произведения с произведениями и других видов искусства	учиться сравнивать художественное произведение с произведениями и других видов искусства, объясняя сходства и различия при поддержке учителя	сравнивать художественное произведение с произведениями и других видов искусства, объясняя сходства и различия при поддержке учителя	сравнивать художественное произведение с произведениями и других видов искусства, объясняя сходства и различия при поддержке учителя (план сравнительных характеристик)	сравнивать художественное произведение с произведениями и других видов искусства, указывая на сходство и различие образов	сравнивать художественное произведение с произведениями и других видов искусства, характеризуя средства создания образов разных видах искусства	сравнивать художественное произведение с произведениями и других видов искусства, характеризуя сходство и различие в средствах создания образов, находя авторские приемы
3.3 Сопоставление произведений литературы	5.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике, при поддержке учителя	6.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике, опираясь на поддержку учителя	7.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике и жанру, опираясь на поддержку учителя	8.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике и жанру	9.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по жанру, учитывая особенности национальной культуры	10.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике и жанру, объясняя позицию автора
3.4 Оценивание высказываний	5.3.4.1 учиться оценивать устные и письменные высказывания (своих одноклассников) с точки зрения соответствия теме	6.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (своих одноклассников) с точки зрения соответствия теме	7.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (своих одноклассников) с точки зрения раскрытия темы, уместности цитирования	8.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, своих одноклассников) с точки зрения полноты раскрытия темы, уместности цитирования	9.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, своих одноклассников) с точки зрения полноты раскрытия темы, композиционного единства	10.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, своих одноклассников) с точки зрения полноты раскрытия темы и фактологической точности

44. Настоящая Программа реализуется на основе Долгосрочного плана к Типовой учебной программе по учебному предмету "Русская литература" для обучающихся с нарушением слуха (слабослышащие, позднооглохшие) 5-10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию

согласно приложению к настоящей Программе. В долгосрочном плане обозначен объем учебных целей реализуемых в каждом разделе.

45. Распределение часов на изучение раздела и тем предоставляется на усмотрение учителя.

Приложение
к Типовой учебной программе
по учебному предмету "Русская
литература" для 5-10 классов
уровня основного среднего
образования по обновленному
содержанию

Долгосрочный план по реализации Типовой учебной программы по учебному предмету "Русская литература" для обучающихся с нарушением слуха (слабослышащие, позднооглохшие) 5-10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию (с русским языком обучения)

1) 5 класс:
таблица 1

Тема	Изучаемые произведения	Навыки	Цели обучения
1 четверть			
1.Родные просторы. 2.Поэтический родник "Осенние листья по ветру кружат" 3.Фольклорные мотивы	М.Абылкасымова "Родная земля" Н.Лушникова"Я- дочь казахского народа" М.Зверев"Осень в Казахстане" М.Лермонтов"Осень" Казахский героический эпос"ЕрТаргын" Былинный сказ"Илья Муромец и Соловей-разбойник", "Осенние листья по ветру кружат" Легенды:"Сказание о Золотом человеке", "Байтерек-древо жизни"(тюркская) М.Шаханов "Отрарская поэма о побежденном победителе, или Просчет Чингисхана" А.С.Пушкин "Песнь о вещем Олеге" М.Ю.Лермонтов "Бородино"	Понимание и ответы на вопросы	5.1.1.1 понимать термины: художественная литература, фольклор, миф, героический эпос, былинный сказ, былина, эпитет, сравнение, гипербола; 5.1.2.1 иметь общее представление о художественном произведении, осмысливать тему; 5.1.3.1 учиться читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических), повышать и понижать голос, определять границы предложений; 5.1.3.2 произнесение слов слитно голосом нормальной высоты, тембра, силы, с соблюдением звукового состава; 5.1.4.1 учиться составлять простой план; 5.1.5.1 учиться кратко пересказывать содержание произведения или отрывка; 5.1.6.1 учиться давать краткий и полный ответ на вопрос
		Анализ и интерпретация	5.2.1.1 учиться определять жанр и его признаки (былина, миф, легенда, эпос) при поддержке учителя; 5.2.2.1 учиться определять основную мысль произведения при поддержке учителя; 5.2.5.1 характеризовать героев, при поддержке учителя; 5.2.8.1 находить в художественном тексте

			эпитеты, сравнения, гиперболы
		Оценка и сравнительный анализ	5.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, выражая свои мысли и чувства при поддержке учителя
2 четверть			
4. 5. Мои друзья	Сказки "Мудрость Жиренше" "Лиса и волк" В.А.Жуковский "Сказка о царе Берендее" К.Д.Бальмонт "Фейные сказки" К.Г.Паустовский "Теплый хлеб" Г.В.Черноголовина "Сказка об одном зернышке" Г.Х.Андерсен "Снежная королева" В.Осева "Васек Трубачев и его товарищи" (отрывок из повести)	Понимание и ответы на вопросы	5.1.1.1 понимать термины: рассказ, повесть, художественная литература; 5.1.2.1 осмысливать тему произведения; 5.1.3.1 учиться читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаически), четко определять границы предложений, повышать и понижать голос; 5.1.3.3 произнесение слитно, на одном выдохе словосочетаний и фраз в темпе близком к естественному; 5.1.5.1 учиться кратко пересказывать содержание произведения или отрывка; 5.1.6.1 учиться давать краткий и полный ответ на вопрос
		Анализ и интерпретация	5.2.1.1 учиться определять жанр (рассказ, стихотворение) при поддержке учителя; 5.2.2.1 учиться определять основную мысль с опорой на поддержку учителя; 5.2.4.1 учиться находить эпизоды в произведениях, необходимые для характеристики героев; 5.2.5.1 учиться характеризовать героев при помощи учителя; 5.2.9.1 учиться писать мини-сказки и мини-рассказы по опорным словам и иллюстрациям
		Оценка и сравнительный анализ	5.3.3.1 учиться сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы
3 четверть			
6. Поэтический родник "Друг в беде не бросит!" 7. Мы и природа 8. Хочу все знать! 9. Золотая душа	Г.Троепольский "Прощание с другом" (отрывок из повести "Белый Бим Черное Ухо") А.Шынбатыров "Урок чуткости"	Понимание и ответы на вопросы	5.1.1.1 понимать термины: художественная литература, рассказ, сюжет, композиция, герой, эпитет, сравнение, гипербола; 5.1.3.1 учиться читать выразительно наизусть фрагменты текста небольшого объема (прозаические), соблюдая границы предложений, понижая и повышая голос; 5.1.3.4 изменение силы голоса в связи со словесным ударением 5.1.4.1 составлять простой план; 5.1.6.1 уметь давать краткий ответ на вопрос

	<p>М.Пляцковский "Дружба" И.Тургенев "Перепелка" Д.Мамин-Сибиряк "Приемыш" М.М.Пришвин"Кладовая солнца" Ю.Нагибин "Зимний дуб" Б.Алтынсарин"Щедрый человек" Н.Некрасов"ДедушкаМазай и зайцы"</p>	<p>Анализ и интерпретация</p> <p>Оценка и сравнительный анализ</p>	<p>5.2.1.1 определять жанр (рассказ, повесть, стихотворение) с опорой на помощь учителя; 5.2.2.1 определять основную мысль произведения, опираясь на помощь учителя; 5.2.4.1 учиться находить эпизоды произведений, важные для характеристики главных героев при поддержке учителя; 5.2.5.1 характеризовать героев при поддержке учителя; 5.2.7.1 учиться определять отношение автора к главным героям; 5.2.8.1 находить в художественном тексте; 5.2.8.1 находить в художественном тексте эпитеты, сравнения, гиперболы, опираясь на помощь учителя</p> <p>5.3.4.1 учиться оценивать устные высказывания своих одноклассников при поддержке учителя</p>
4 четверть			
<p>10.Мир приключений и фантастики 11.Поэтический родник"А воды уж весной шумят..." 12..Наша планета Земля 13.Поэтический родник "Лето! Много в нем тепла и света..."</p>	<p>А.Алексин"Самый счастливый день" М.Твен. "Приключения Тома Сойера"(отрывок) А.Дуйсенбиев "Весна" С.Сейфуллин "Есть сказочные уголки" О.Аубакиров"Летние каникулы"</p>	<p>Понимание и ответы на вопросы</p> <p>Анализ и интерпретация</p>	<p>5.1.1.1 понимать термины: художественная литература, миф, притча, сказание, былинный сказ, былина, эпос, рассказ, эпитет, сравнение, гипербола; 5.1.2.1 иметь общее представление о художественном произведении, осмысливать тему произведения; 5.1.3.1 уметь читать наизусть выразительно фрагменты текстов небольшого объема (поэтических, прозаических), соблюдая границы предложений; 5.1.3.2 произнесение слов слитно голосом нормальной высоты, тембра, силы, с соблюдением звукового состава; 5.1.3.5 правильное произношение в словах звуков речи воспроизведение повествовательной и вопросительной интонации; 5.1.4.1 уметь составлять простой план, при необходимости опираясь на помощь учителя; 5.1.6.1 уметь давать полный ответ на вопрос</p> <p>5.2.3.1 находить в тексте элементы композиции при поддержке учителя; 5.2.4.1 уметь находить эпизоды, важные для характеристики главных героев, при</p>

		поддержке учителя; 5.2.5.1 характеризовать героев, при помощи учителя; 5.2.7.1 опознавать и находить в тексте слова, словосочетания, предложения, определяющие отношение автора к главным героям; 5.2.8.1 уметь находить в тексте эпитеты, сравнения, гиперболы
	Оценка и сравнительный анализ	5.4.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (своих одноклассников) с позиции "правильно"/"неправильно"

2) 6 класс:
таблица 2

Тема	Изучаемые произведения	Навыки	Цели обучения
1 четверть			
1. Мифы Греции 2. Устное народное творчество "Мир таинственный, мир мой древний..."	Мифы Древней Греции (о Геракле, Прометее, Икаре, Актеоне) Е.В. Курдаков "Псы Актеона" Народные сказки: "Царевна-лягушка" (русская) "ЕрТостик" (казахская) Бытовые сказки "Кобланды-батыр" (отрывки) (Казахский героический эпос)	Понимание и ответы на вопросы	6.1.1.1 понимать термины: художественная литература, фольклор, героический эпос, пословицы, поговорки, сказка, композиция, сравнение, эпитет, гипербола; 6.1.2.1 иметь общее представление о художественном произведении, осмысливать тему; 6.1.3.1 продолжать учиться читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических), учиться повышать и понижать голос, убыстрять и замедлять темп; 6.1.3.2 произнесение слов слитно голосом нормальной высоты, тембра, силы, с соблюдением звукового состав; 6.1.5.1 пересказывать кратко содержание отрывка или произведения небольшой эпической формы о героях и событиях, соблюдая логические ударения; 6.1.6.1 уметь давать полный ответ на вопрос
		Анализ и интерпретация	6.2.1.1 уметь определять жанр (рассказ, повесть, сказка) при поддержке учителя; 6.2.2.1 определять основную мысль произведения, опираясь на поддержку учителя; 6.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, при поддержке учителя; 6.2.5.1 характеризовать героев, находя цитаты из текста, при помощи учителя; 6.2.9.1 писать творческие работы (мини-сказки, мини-рассказы, на литературные темы по опорным словам и иллюстрациям
		Оценка и сравнительный анализ	6.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, выражая свои мысли и чувства
2 четверть			

<p>3. Фольклор и литература "То были тайные преданья сердечной темной старины..." 4. "Рождество" в литературе</p>	<p>В.А. Жуковский "Светлана" А.С. Пушкин "Пролог" (к поэме "Руслан и Людмила") "Настали святки" Б.Л. Пастернак "Рождественская звезда" Ф.М. Достоевский "Мальчик у Христа на елке" В. Токарева "Рождественский рассказ"</p>	<p>Понимание и ответы на вопросы</p> <p>Анализ и интерпретация</p> <p>Оценка и сравнительный анализ</p>	<p>6.1.1.1 понимать термины: художественная литература, миф, фольклор, басня, баллада, литературная сказка, сказ, аллегория, ритм, рифма, строфа; 6.1.3.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических), убыстряя и замедляя темп, повышая и понижая голос; 6.1.3.3 произнесение слитно, на одном выдохе словосочетаний и фраз в темпе близком к естественному; 6.1.5.1 пересказывать (кратко, подробно) содержание произведения небольшой эпической или драматической формы, выражая своё мнение о героях и событиях; 6.1.6.1 давать развернутый ответ на вопрос</p> <p>6.2.1.1 уметь определять жанр (сказка, литературная сказка, сказ, басня); 6.2.2.1 определять основную мысль произведения при поддержке учителя; 6.2.3.1 находить в тексте произведения элементы композиции, опираясь на помощь учителя; 6.2.4.1 уметь находить эпизоды произведений, важные для характеристики главных героев, опираясь на помощь учителя; 6.2.5.1 характеризовать героев, находя цитаты из текста; 6.2.7.1 определять отношение автора к героям, опираясь на поддержку учителя</p> <p>6.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике, при поддержке учителя</p>
<p>3 четверть</p>			
<p>5. Нравственный выбор человека 6. Фольклор и литература предметы старой прозы волшебством озарены"</p>	<p>И.С. Тургенев "Муму" Л.Н. Толстой "Кавказский пленник" Н.А. Некрасов. "Загло грозою дерево" И. Северянин "В парке плакала девочка" О. Уайльд "Соловей и роза" В.С. Высоцкий "Песня о друге" А.И. Куприн "Синяя звезда" А.Н. Островский "Снегурочка" С.Я. Маршак "Умные вещи" М.Ю. Лермонтов</p>	<p>Понимание и ответы на вопросы</p> <p>Анализ и интерпретация</p>	<p>6.1.4.1 составлять простой цитатный план 6.1.3.4 изменение силы голоса в связи со словесным ударением; 6.1.3.5 правильное произношение в словах звуков речи, включая дифтонги</p> <p>6.2. 1.1 определять жанр и его признаки (рассказ, повесть, пьеса-сказка); 6.2.2.1 определять основную мысль произведения, опираясь на его структурные элементы; 6.2.4.1 анализировать эпизоды драматических и прозаических произведений, важные для характеристики главных героев; 6.2.5.1 характеризовать героев, используя план и цитаты из текста; 6.2.6.1 анализировать художественное пространство и время и оформлять своё представление в рисунках, схемах, кластерах</p>

	"Русалка" А.П. Платонов "Волшебное кольцо"		6.2.7.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям; 6.2.8.1 анализировать изобразительные средства (метафоры, олицетворения) и фигуры поэтического синтаксиса (риторические вопросы, обращения, восклицания, антитезы, перифразы); 6.2.9.1 писать творческие работы (мини-рассказы, мини-сочинения на литературные темы, сравнительные характеристики), выражая свое понимание прочитанного, используя изобразительные средства языка
		Оценка и сравнительный анализ	6.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, объясняя сходства и различия при поддержке учителя (план сравнительной характеристики)
4 четверть			
Фольклор и литература "Все предметы старой прозы волшебством озарены..."	П.П.Бажов. "Каменный цветок" П.Н.Васильев "Всадники" "Песня о Серке" М.Д.Зверев "Тайна двухэтажного города" Т.М.Мадзигон "Эту осень отпраздновать надо..."	Понимание и ответы на вопросы	6.1.1.1 понимать термины: художественный мир, миф, мифический герой, мифологический образ, рассказ, повесть, пьеса-сказка, афиша, ремарка, портрет, пейзаж, метафора, олицетворение; эпос, лирика, драма как роды; 6.1.2.1 иметь общее представление о художественном произведении, понимать главную и второстепенную информацию; 6.1.3.6 воспроизведение повествовательной, вопросительной и восклицательной интонации; 6.1.3.7 правильно произносить сочетания согласных; 6.1.3.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических); 6.1.4.1 составлять простой план; 6.1.6.1 давать краткий и полный ответ на вопрос
		Анализ и интерпретация	6.2.5.1 характеризовать героев при поддержке учителя; 6.2.8.1 анализировать изобразительные средства (метафоры, олицетворения)
		Оценка и сравнительный анализ	6.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения соответствия теме при поддержке учителя

3) 7 класс:

таблица 3

Тема	Изучаемые произведения	Навыки	Цели обучения
1 четверть			
1. Мифы народов мира 2. Притчи и легенды	Мифы Индии, Греции. Славянская мифология (миф о Солнце, мифы о представителях низшей мифологии) Тюркская мифология (миф о	Понимание и ответы на вопросы	7.1.1.1 понимать термины: художественный мир миф, мифический герой, мифологический образ, рассказ, повесть, пьеса-сказка, афиша, ремарка, портрет, пейзаж, метафора, олицетворение; эпос, лирика, драма как роды литературы; 7.1.2.1 иметь общее представление о

	<p>создании мира) А.С.Пушкин "Подражание Корану" Библиейская мифология (о Вавилонской башне, царе Соломоне, Содоме и Гоморре) Притча о блудном сыне, легенда об Арионе А.С.Пушкин "Арион", "Анчар" "Станционный смотритель"</p>		<p>художественном произведении, понимать главную и второстепенную информацию; 7.1.3.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических); 7.1.3.2 произнесение слов слитно голосом нормальной высоты, тембра, силы, с соблюдением звукового состава; 7.1.3.4 изменение силы голоса в связи со словесным ударением; 7.1.5.1 пересказывать (кратко, подробно) содержание произведения или отрывка, выражая своё мнение о героях и событиях</p>
		Анализ и интерпретация	<p>7.2.1.1 определять жанр и его признаки (рассказ, повесть, пьеса-сказка); 7.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции; 7.2.5.1 характеризовать героев, используя план и цитаты из текста; 7.2.9.1 писать творческие работы (мини-рассказы, мини-сочинения на литературные темы, сравнительные характеристики), выражая своё понимание прочитанного, используя изобразительные средства языка</p>
		Оценка и сравнительный анализ	<p>7.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, оценивая поступки главных героев</p>
2 четверть			
<p>3.Тема Рождества в литературе 4.Человек и природа.</p>	<p>К.Г.Паустовский "Телеграмма" Н.В. Гоголь. "Ночь перед Рождеством" Л.Н.Андреев."Ангелочек" В.Набоков "Рождество" Стихотворения А.С.Пушкина,С.А.Есенина, А.А.Фета. О.О.Сулейменов "Волчата" Р.Бредбери "Зеленое утро" А.Новоселов"Санькин марал"</p>	<p>Понимание и ответы на вопросы</p>	<p>7.1.1.1 понимать термины: художественный мир, миф, мифический герой, рассказ, повесть, пьеса-сказка, афиша, ремарка, портрет, пейзаж, метафора, олицетворение; эпос, лирика, драма как роды литературы; 7.1.3.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических); 7.1.3.3 произнесение слитно, на одном выдохе словосочетаний и фраз в темпе близком к естественному; 7.1.3.5 правильное произношение в словах звуков речи; 7.1.5.1 пересказывать (кратко, подробно) содержание произведения или отрывка, выражая своё мнение о героях и событиях; 7.1.6.1 давать развернутый ответ на вопрос</p>
		Анализ и интерпретация	<p>7.2.2.1 определять основную мысль произведения; 7.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять их роль в сюжете произведения; 7.2.4.1 анализировать эпизоды драматических и</p>

			<p>прозаических произведений, важные для характеристики главных героев;</p> <p>7.2.5.1 характеризовать героев, используя план и цитаты из текста</p> <p>7.2.7.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям</p>
		Оценка и сравнительный анализ	7.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике при поддержке учителя
		Коррекционные задачи	7.4.1.2 уметь произносить слитно, на одном выдохе словосочетания и фразы в темпе близком к естественному;
			7.4.1.4 уметь правильно произносить в словах звуки речи
3 четверть			
5. Мораль, этика, ценности Мораль, этика, ценности	В.А.Жуковский Баллады В.Гендряков "Хлеб для собаки" Р.Стивенсон "Вересковый мед" К.Льюис "Нарния" Д.Р.Р.Толкиен "Хоббит, или Туда и Обратно"	Понимание и ответы на вопросы	7.1.4.1 составлять простой план; 7.1.3.6 правильно произносить сочетания согласных; 7.1.3.7 соблюдать орфоэпию
		Анализ и интерпретация	7.2.1.1 определять жанр и его признаки (рассказ, повесть, пьеса-сказка); 7.2.2.1 определять основную мысль произведения; 7.2.4.1 анализировать эпизоды драматических и прозаических произведений, важные для характеристики главных героев; 7.2.5.1 характеризовать героев, используя план и цитаты из текста; 7.2.6.1 анализировать художественное время и оформлять своё представление в рисунках, схемах; 7.2.7.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям; 7.2.8.1 анализировать изобразительные средства (метафоры, олицетворения); 7.2.9.1 писать творческие работы (мини рассказы, мини-сочинения на литературные темы, сравнительные характеристики), выражая свое понимание прочитанного, используя изобразительные средства языка
		Оценка и сравнительный анализ	7.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, объясняя сходства и различия при поддержке учителя (план сравнительной характеристики)
4 четверть			
6. Нравственный выбор человека	А.Алексин "Чудак из 6 Б" (другие рассказы или повести)	Понимание и ответы на вопросы	7.1.1.1 понимать термины: художественный мир, миф, мифический герой, мифологический образ, рассказ, повесть, пьеса-сказка, портрет,

	Л.Нечаев "Чугунок картошки" В.Фомин "Слесаря вызывали?"		пейзаж, метафора, олицетворение; эпос, лирика, драма как роды; 7.1.2.1 иметь общее представление о художественном произведении, понимать главную и второстепенную информацию; 7.1.3.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических); 7.1.4.1 составлять простой план; 7.1.6.1 давать развернутый ответ на вопрос
		Анализ и интерпретация	7.2.5.1 характеризовать героев, используя план и цитаты из текста; 7.2.6.1 анализировать художественное время, оформлять своё представление в рисунках, схемах; 7.2.8.1 анализировать изобразительные средства (метафоры, олицетворения)
		Оценка и сравнительный анализ	7.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты раскрытия темы, опираясь на поддержку учителя

4) 8 класс:

таблица 4

Тема	Изучаемые произведения	Навыки	Цели обучения
1 четверть			
1. Дети и взрослые Дети и взрослые	Н.А.Некрасов "Школьник" "Крестьянские дети" В.Распутин "Уроки французского" Ч.Айтматов "Белый пароход"	Понимание и ответы на вопросы	8.1.1.1 понимать термины: притча, легенда, баллада, басня, литературное направление, рассказ, комедия, сатира, юмор, герой, ритм и рифма, аллитерация, анафора; 8.1.2.1 понимать художественное произведение, включая известную и неизвестную информацию; 8.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты произведения, связанные с характеристикой героя и/или образ персонажа; 8.1.3.2 произнесение слов слитно голосом нормальной высоты, тембра, силы, с соблюдением звукового состава; 8.1.3.3 произнесение слитно, на одном выдохе словосочетаний и фраз в темпе близком к естественному; 8.1.4.1 составлять усложненный план; 8.1.6.1 давать аргументированный ответ на проблемный вопрос
		Анализ и интерпретация	8.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая своё мнение о поступках героев; 8.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять их роль; 8.2.4.1 анализировать в прозаическом и лирическом произведениях эпизоды, важные для характеристики

			главных и второстепенных героев; 8.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе деталей и цитат из текста
		Оценка и сравнительный анализ	8.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, выражая мнение о героях и событиях
2 четверть			
2. Любовь и честь Любовь и честь	У.Шекспир. "Ромео и Джульетта" А.С.Пушкин. "Капитанская дочка" Лирика поэтов 19 века. Н.В.Гоголь "Тарас Бульба" (отрывки) О.О.Сулейменов "Последнее слово акына Смета"	Понимание и ответы на вопросы	8.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты произведения, связанные с характеристикой лирического героя и/или образа персонажа
		Анализ и интерпретация	8.2.1.1 определять жанр и его признаки (притча, баллада, басня, легенда, комедия, стихотворение, рассказ); 8.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая своё мнение о поступках героев; 8.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять роль эпиграфа и его смысл; 8.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе деталей и цитат из текста; 8.2.6.1 анализировать сюжет и композицию и оформлять своё представление в таблицах, схемах, презентациях; 8.2.8.1 анализировать изобразительные средства в художественном тексте (аллитерации, аллегории, анафоры); 8.2.9.1 писать творческие работы (мини-сочинения, отзыв, интервью с литературным героем), выражая своё отношение к прочитанному, используя изобразительные средства языка
		Оценка и сравнительный анализ	8.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике и жанру
3 четверть			
3.Сатира и юмор в литературе	И.А. Крылов Басни Д.И. Фонвизин. "Недоросль" М.Е. Салтыков-Щедрин. "Сказка о том, как один мужик двух генералов прокормил" Н.В.Гоголь "Ревизор" Л.Н.Андреев "Баргамот и Гараська"	Понимание и ответы на вопросы	8.1.1.1 понимать термины: притча, легенда, баллада, басня, герой, ритм и рифма, аллитерация, аллегория, анафора; 8.1.2.1 понимать художественное произведение в деталях, включая известную и неизвестную информацию; 8.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты произведения, связанные с характеристикой героя и/или образа персонажа; 8.1.3.6 правильное произношение в словах звуков речи; 8.1.5.1 пересказывать (кратко, подробно, выборочно) содержание произведения или отрывка, выражая своё мнение о героях и событиях; 8.1.6.1 давать аргументированный ответ на

			проблемный вопрос
		Анализ и интерпретация	8.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе деталей и цитат из текста; 8.2.6.1 анализировать сюжет и композицию и оформлять своё представление в таблицах, схемах, презентациях; 8.2.7.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям, аргументируя свою позицию; 8.2.8.1 анализировать изобразительные средства в художественном тексте (аллитерации, аллегии, анафоры
		Оценка и сравнительный анализ	8.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, указывая на сходства и различия
4 четверть			
Сатира и юмор в литературе Сатира и юмор в литературе	А.П.Чехов Рассказы (по выбору учителя) М.М. Зощенко. Сатирические рассказы (по выбору учителя) В.М.Шукшин .Рассказы (по выбору учителя)	Понимание и ответы на вопросы	8.1.4.1 составлять усложненный план; 8.1.5.1 пересказывать (кратко, подробно, выборочно) содержание произведения или отрывка, выражая своё мнение о героях и событиях; 8.1.3.7 воспроизведение повествовательной и вопросительной интонации; 8.1.3.8 умение произносить фразы в темпе, присущем разговорной речи
		Анализ и интерпретация	8.2.1.1 определять жанр и его признаки (притча, баллада, басня, легенда, комедия); 8.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объясняя их роль; 8.2.4.1 анализировать в прозаическом, драматическом и лирическом произведениях эпизоды, важные для характеристики главных и второстепенных героев; 8.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе деталей и цитат из текста; 8.2.7.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям, аргументируя свою позицию; 8.2.9.1 писать творческие работы (мини-сочинения, отзыв, интервью с литературным героем), выражая своё отношение к прочитанному, используя
		Оценка и сравнительный анализ	8.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты раскрытия темы, уместности цитирования

5) 9 класс:

таблица 5

Тема	Изучаемые произведения	Навыки	Цели обучения
1 четверть			
1. Мечты и реальность	М.Ю.Лермонтов"Мцыри", "Демон" А.Грин"Алые паруса" А.де Сент-Экзюпери "Маленький	Понимание и ответы на вопросы	9.1.1.1 понимать термины: романтизм как литературное направление, исторический образ (персонаж),

	<p>принц", М.Цветаева .Лирика А.Ахматова "У самого синего моря"</p>		<p>трагедия, комедия, поэма, автобиографизм; 9.1.2.1 понимать художественное произведение, критически осмысливая; различать открытую и скрытую (подтекст) информацию; 9.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, отражающие тему произведения; 9.1.3.2 произнесение слов слитно голосом нормальной высоты, тембра, силы, с соблюдением звукового состава; 9.1.3.3 произнесение слитно, на одном выдохе словосочетаний и фраз в темпе близком к естественному; 9.1.4.1 составлять сложный план; 9.1.5.1 пересказывать содержание произведения или отрывка, используя разные приемы цитирования; 9.1.6.1 давать аргументированный ответ на проблемный вопрос, используя цитаты</p>
		Анализ и интерпретация	<p>9.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая своё мнение о произведении; 9.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять значение вставных эпизодов, при необходимости опираясь на помощь одноклассников; 9.2.5.1 характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения, значение имен и фамилий</p>
		Оценка и сравнительный анализ	<p>9.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, отстаивая свою точку зрения, оценивая поведение, поступки героев</p>
2 четверть			
2.Странности любви Странности любви	<p>У.Шекспир "Сонеты" А.С.Пушкин. Лирика "Цыганы" П.Н.Васильев "И имя твоё..." и другие стихотворения И.С.Тургенев "Ася"</p>	Понимание и ответы на вопросы	<p>9.1.2.1 понимать художественное произведение, критически осмысливая; различать открытую и скрытую (подтекст) информацию; 9.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, отражающие тему произведения; 9.1.3.4 изменение силы голоса в связи со словесным ударением; 9.1.3.6 правильное воспроизведение</p>

			повествовательной, вопросительной, восклицательной интонации
		Анализ и интерпретация	<p>9.2.1.1 определять жанр и его признаки (трагедия, комедия, поэма);</p> <p>9.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая своё мнение о произведении;</p> <p>9.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять значение вставных эпизодов;</p> <p>9.2.6.1 анализировать систему образов произведения и оформлять своё представление с помощью различных способов свёртывания информации (схемы, таблицы, диаграммы);</p> <p>9.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям;</p> <p>9.2.8.1 определять способы авторской характеристики героев, изобразительные средства, (анафоры), литературные приемы (символ, автобиографизм);</p> <p>9.2.9.1 писать творческие работы (письмо литературному герою), выражая отношение к герою, его поступкам, используя изобразительные средства</p>
		Оценка и сравнительный анализ	<p>9.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя средства создания образов в разных видах искусства;</p> <p>9.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике и жанру, учитывая особенности национальной культуры</p>
3 четверть			
3. "Маленький человек" в литературе	А.И.Куприн Н.М.Карамзин Н.В.Гоголь чиновника.	"Олеся" "Бедная Лиза" "Шинель", "Смерть"	<p>Понимание и ответы на вопросы</p> <p>9.1.1.1 понимать термины: романтизм и реализм как литературные направления, трагедия, комедия, поэма, символ, эпитафия, прототип, автобиографизм;</p> <p>9.1.3.5 соблюдение правил орфоэпии;</p> <p>9.1.3.7 правильное произношение пауз при чтении, при воспроизведении выученного текста наизусть;</p> <p>9.1.5.1 пересказывать содержание произведения или отрывка, используя разные приемы цитирования;</p>

			9.1.6.1 давать аргументированный ответ на проблемный вопрос, используя цитаты
		Анализ и интерпретация	9.2.4.1 анализировать эпизоды произведений, объясняя их роль в развитии сюжета; 9.2.5.1 характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения, значение имен и фамилий; 9.2.6.1 анализировать систему образов произведения и оформлять своё представление с помощью различных способов свёртывания информации (схемы, таблицы, диаграммы); 9.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям; 9.2.8.1 определять способы авторской характеристики героев, изобразительные средства (антитезы, анафоры, градация), литературные приемы (символ, автобиографизм)
		Оценка и сравнительный анализ	9.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя средства создания образов в разных видах искусства; 9.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике и жанру, учитывая особенности национальной культуры
4 четверть			
4.Реалии жизни	Ю.М.Герг "Кто, если не ты", "Третий лишний", "Грустная история со счастливым концом", "Приговор"	Понимание и ответы на вопросы	9.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, отражающие тему произведения; 9.1.3.4 изменение силы голоса в связи со словесным ударением; 9.1.3.7 правильное воспроизведение пауз при чтении, при воспроизведении выученного текста наизусть; 9.1.3.8 соблюдение подвижности ударения при изменении формы слова; 9.3.4.1 составлять сложный план
		Анализ и интерпретация	9.2.1.1 определять жанр и его признаки (трагедия, комедия, поэма); 9.2.4.1 анализировать эпизоды произведений, объясняя их роль в развитии сюжета; 9.2.6.1 анализировать систему образов, структуру произведения и оформлять

		<p>своѸ представление с помощью различных способов свѸртывания информации (схемы, таблицы, формулы, диаграммы);</p> <p>9.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям;</p> <p>9.2.8.1 определять способы авторской характеристики героев, изобразительные средства (антитезы, анафоры, градация), литературные приемы (символ, автобиографизм);</p> <p>9.2.9.1 писать творческие работы (письмо литературному герою), выражая отношение к герою, его поступкам, используя изобразительные средства</p>
	Оценка и сравнительный анализ	<p>9.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, отстаивая свою точку зрения, оценивая поведение, поступки героев;</p> <p>9.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты раскрытия темы</p>

5) 10 класс:

таблица 6

Тема	Изучаемые произведения	Навыки	Цели обучения
1 четверть			
1.Тема маленького человека 2.Сатира на общество	А.И.Куприн "Гранатовый браслет" А.С Грибоедов "Горе от ума"	Понимание и ответы на вопросы	<p>10.1.1.1 понимать термины: романтизм и реализм как литературные направления, исторический образ (персонаж), трагедия, комедия, поэма, символ, афоризм, эпитафия, прототип, автобиографизм;</p> <p>10.1.2.1 понимать художественное произведение, критически осмысливая; различать открытую и скрытую (подтекст) информацию;</p> <p>10.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, отражающие тему произведения;</p> <p>10.1.3.2 произнесение слов слитно голосом нормальной высоты, тембра, силы, с соблюдением звукового состава;</p> <p>10.1.3.3 произнесение слитно, на одном выдохе словосочетаний и фраз в темпе близком к естественному;</p> <p>10.1.3.5. соблюдение правил орфоэпии;</p> <p>10.1.4.1 составлять сложный цитатный план;</p> <p>10.1.5.1 пересказывать содержание произведения или отрывка, используя разные приемы цитирования;</p> <p>10.1.6.1 давать аргументированный ответ на проблемный вопрос, используя цитаты</p>

		Анализ и интерпретация	10.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая своё мнение о произведении; 10.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять значение вставных эпизодов; 10.2.5.1 характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения, значение имен и фамилий; 10.2.8.1 определять способы авторской характеристики героев, изобразительные средства (антитезы, анафоры, градация), литературные приемы (символ, автобиографизм)
		Оценка и сравнительный анализ	10.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, отстаивая свою точку зрения, оценивая поведение, поступки героев

2 четверть

2.Сатира на общество Сатира на общество	Н.В.Гоголь. "Мертвые души" И.А.Гончаров "Обломов"	Понимание и ответы на вопросы	10.1.2.1 понимать художественное произведение, критически осмысливая; различать открытую и скрытую (подтекст) информацию; 10.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, отражающие тему произведения; 10.1.3.4 изменение силы голоса в связи со словесным ударением; 10.1.3.6 правильное воспроизведение повествовательной, вопросительной, восклицательной интонации; 10.1.3.7 правильное воспроизведение пауз при чтении, при воспроизведении выученного текста наизусть
		Анализ и интерпретация	10.2.1.1 определять жанр и его признаки (трагедия, комедия, поэма); 10.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая своё мнение о произведении; 10.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять значение вставных эпизодов; 10.2.6.1 анализировать систему образов, структуру произведения и оформлять своё представление с помощью различных способов свёртывания информации (схемы, таблицы, диаграммы); 10.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям; 10.2.8.1 определять способы авторской характеристики героев, изобразительные средства, (антитезы, анафоры, градация), литературные приемы (символ, автобиографизм); 10.2.9.1 писать творческие работы (письмо литературному герою), выражая отношение к герою, его поступкам, используя изобразительные средства
		Оценка и сравнительный анализ	10.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя средства создания образов в разных видах искусства

3 четверть

3.Тайны	А.С.Пушкин "Пиковая	Понимание и	10.1.1.1 понимать термины: романтизм и реализм как
---------	---------------------	-------------	--

человеческой души Тайны человеческой души	дама" А.П.Чехов "Анна на шее" и другие рассказы Н.С.Лесков. "Жемчужное ожерелье" Ги де Мопассан "Ожерелье"	ответы на вопросы	литературные направления, исторический образ (персонаж), трагедия, комедия, поэма, символ, афоризм, эпиграф, прототип, автобиографизм; 10.1.3.7 правильное воспроизведение пауз при чтении, при воспроизведении выученного текста наизусть; 10.1.3.8 соблюдение подвижности ударения при изменении формы слова; 10.1.5.1 пересказывать содержание произведения или отрывка, используя разные приемы цитирования; 10.1.6.1 давать аргументированный ответ на проблемный вопрос, используя цитаты
		Анализ и интерпретация	10.2.4.1 анализировать эпизоды произведений, объясняя их роль в развитии сюжета; 10.2.5.1 характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения, значение имен и фамилий; 10.2.6.1 анализировать систему образов, структуру произведения и оформлять своё представление с помощью различных способов свёртывания информации (схемы, таблицы, диаграммы); 10.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям; 10.2.8.1 определять способы авторской характеристики героев, изобразительные средства, (антитезы, анафоры, градация), литературные приемы (символ, автобиографизм)
		Оценка и сравнительный анализ	10.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя средства создания образов в разных видах искусства; 10.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике и жанру, учитывая особенности национальной культуры
4 четверть			
Наши современники	Р.Рождественский Е.Евтушенко М.Танич И.Резник	Понимание и ответы на вопросы	10.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, отражающие тему произведения; 10.1.3.7 правильное воспроизведение пауз при чтении, при воспроизведении выученного текста наизусть; 10.1.4.1 составлять сложный цитатный план
		Анализ и интерпретация	10.2.1.1 определять жанр и его признаки (трагедия, комедия, поэма); 10.2.4.1 анализировать эпизоды произведений, объясняя их роль в развитии сюжета; 10.2.6.1 анализировать систему образов, структуру произведения и оформлять своё представление с помощью различных способов свёртывания информации (схемы, таблицы, диаграммы);

		10.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям; 10.2.8.1 определять способы авторской характеристики героев, изобразительные средства, (антитезы, анафоры, градация), литературные приемы (символ, автобиографизм); 10.2.9.1 писать творческие работы (письмо литературному герою), выражая отношение к герою, его поступкам, используя изобразительные средства
	Оценка и сравнительный анализ	10.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике и жанру, учитывая особенности национальной культуры; 10.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты раскрытия темы, и фактологической точности

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 19-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 459-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде емес) 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Екінші тілге оқытудың мақсаты оқыту деңгейіне сәйкес коммуникация құралы ретінде орыс тілін меңгеру мен жетілдіру дағдыларының қалыптасуын, сонымен бірге орыс әдеби тілінің нормалары мен ережелерін, тіл этикеті ережелерінің сақталуын қамтамсыз етеді, бұлар білім алушылардың функционалдық сауаттылығының дамуына, өз бетінше орыс тілінде сөйлеп қатынас жасауына ықпал жасайды.

3. Міндеттер:

1) өмірдің әлеуметтік-тұрмыстық, ғылыми-техникалық, оқу-кәсіптік салаларында қатынас жасауға қажетті тыңдау, сөйлеу, оқу, жазу дағдыларын дамыту;

2) тілдік жүйе бірліктері, олардың үйлесім ережелері, қызметі, дағдылары және де, орыс тілінің ережелері мен нормаларына сәйкес синтаксикалық құрылымын құру қабілеттері жөнінде білімдерін қалыптастыру;

3) тілдік өзін-өзі бақылау мен тілдік белсенділік дағдыларын дамыту;

4) қабылдаған ақпараттың сараптамасына, синтезіне, бағалануына, түсінілуіне бағытталған ойлау қабілетінің дағдыларын дамыту және қалыптастыру;

5) білім алушылардың танымдық қабілеттерін, жадын, зейінін, қиялын, тілдік реакциясын, тілдік құбылыстарға қарасты байқампаздығын дамыту;

6) ізденушілік, танысушылық, зерттеушілік оқу дағдыларын, оқыған ақпаратты өңдеу дағдыларын қалыптастыру;

7) түрлі жанрдағы шығармаларды саралау, оқығанын дәлелді тұжырымдау: тақырыпты, идеяны және композициялық ерекшеліктерді, шығарма сюжетін, негізгі оқиғаларды, кейіпкерлердің әрекеттері мен істерін, жазушының стилдік ерекшеліктерін;

8) білім алушының сөздік қорын байыту, педагогтың, айналасындағылардың айтқанын түсініп тыңдауын дамыту;

9) орыс тіліндегі фонетика, лексика, грамматика, дұрыс жазу негіздерін зерделеу және байланысты сөйлеу тілін қалыптастыру;

10) өзге халықтардың тілі мен мәдениетіне төзімділік көзқарас қалыптастыру.

4. Бағдарламаның мазмұны заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру; сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс; тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде және де жіктемелік, әрекеттік, коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзеу-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Білім алушылардың

әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), білім алушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты білім алушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Білім алушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың Бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, білім алушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Білім алушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында білім алушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әр-түрлі жұмыстарға қамтылады, соның ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларға (оқытын машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын түрлі үлгідегі және жанрдағы мәтіндерді қолданылады, бұл білім алушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау

дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрындағы, стилдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндер мазмұны білім алушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен орыстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпыұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

15. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу процесі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік құзіретін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

16. Оқытудың әдістері мен тәсілдерін таңдау ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылардың танымдық әс-әрекеттеріне сәйкес жүзеге асырылады, соған орай, іс-әрекеттер алгоритмдері мен заттық-практикалық ірекеттерді қолдану түрінде берілетін, "кішкентай қадамдар" әдісі маңызды орын алады.

17. Әрбір жаңа кезеңде білім алушылар материалды зерделеуге алдыңғы дағдыларының қалыптасуына қарай көшіп отырады; мұғалім дағдылары мен қабілеттерінің қалыптасуына қажетті әр кезеңге белгіленген уақытты өз бетінше белгілейді.

18. Бағдарламаны жүзеге асыру барысында білім алушылардың тілдік практикалық қабілеттерінің қалыптасуына акцент жасау қарастырылады, бұлар білім алушылардың тілдік әрекетінің шектеулілігіне байланысты күнделікті істерінде жүзеге асырылады.

19. Екінші тілге оқытудың бастапқы кезеңдерінде ауызша орыс тілін түсіну қабілетін қалыптастыру, сөздік қорын анықтау және кеңейту негізгі болып табылады, олар тілдік естуін дамыту және түзеу бойынша жүйелі жұмыс жүргізілуімен, орфоэпикалық дағдыларын қалыптастырумен сабақтасады; бұл

үшін әңгімелесуді, өлеңдер, жұмбақтар, жаңылтпаштар, сөйлемдер, тілдік ойындар жаттауды қолдануға болады; мұнда мұғалім сөздердің орфоэпикалық дұрыс айтылуын қадағалайды, өз тілі мысалында орыс тілінде сұрақтарға жауап беруге, сұрақ қоюға, сөздерді, сөйлемдерді, мәтінді оқуға үйретеді.

20. 5-сыныпта білім алушылар сөздердің дыбыстық, содан кейін дыбыстық-әріптік сарптамасымен жұмыс жүргізуді жалғастырады; жұмыстың бұл түрінің тілдік естуді дамытуда үлкен мағынасы бар, орысша сөздегі әрбір дыбыс пен әріптің орнын көруге көмектеседі, ал бұл өз кезегінде, дұрыс сөйлеуге, жазуға, сөздерді есте сақтауға ықпалын тигізеді.

21. Тілді практикалық тұрғыда меңгерудің бастапқы кезі тыңдау қабілеті мен дағдысы болады, бұлардың базасында байланысты сөйлеу, сөйлеу қабілеті мен дағдылары қалыптасып, олармен жұмыс жетекші орын алады, өйткені ауызша тілдің қабілеті мен дағдыларының базасында оқу және жазу қабілеті мен дағдылары қалыптасады.

22. Бұл үшін қабілеттіліктің бүтіндей кешені орнатылады, атап айтқанда:

1) дыбыстамалық тілді тыңдау;

2) айтылғанды есту, бөтен және өз тіліндегі нормадан ауытқуларды табу;

3) үлгі негізінде естігенді дұрыс қайталап айту;

4) дыбыстарды, буындарды, сөздерді анық артикуляциялау;

5) естігенді айтқан сөзбен және көргенімен сәйкестеу: дыбыстық және әріптік құрылымның сәйкестігін белгілеу, әдеби сөйлеу мен сөзді жазу арасындағы қайшылықтарды табу;

6) ауызша өз сөзінде және оқығанда өз бетінше орфоэпикалық үлгілерді қолдану;

7) байланысты сөздер құру;

8) сауатты жазу.

23. Тілдік дағдыларды дамыту үшін түрлі талдауыштар қатысатын жағдайларды жасаған дұрыс: көру (суреттерді, заттарды көрсету), есту (мұғалім, басқа балалардың не айтып жатқанын мұқият тыңдау, өзгелер мен өз сөзінде қателерді байқау); тактильді (дыбыс артикуляциясын сезіну).

24. Сөздерді дұрыс жазу дағдыларын қалыптастыру үшін арнайы жаттығулар қолданылады: сөздерді, сөйлемдерді тақтадан және оқулықтан көшіріп жазу; қалдырып кеткен әріптерді, буындарды, сөздерді қойып көшіру; таңдамалы көшіру; естігенін жазу, ойша, сраптама ізі бойынша сөйлемдердегі сөздердің бұзылған ретін қалпына келтіру.

25. Оқыту барысындағы орфографиялық сөздермен сүйемелденетін тыңдау, сөйлеу, саналы көшіру, орыс тілін меңгеру жұмыстарының негізгі түрі болып табылады.

26. Оқыған кезде фактілер дұрыс қабылданып жатқанын (не, қайда, қашан), себептік-нәтижелік байланыстар белгіленгенін (неге, не үшін), оқығанның мағынасын қалай түсінгенін анықтап алады.

27. Оқыту барысында сөздіктік жұмыстың үлкен мағынасы бар: ол түсініп оқудың қалыптасуына, сөздігінің баюына, бөлектенген сөздердің айтылуы мен жазылуы практикалық тұрғыда меңгерілуіне ықпал жасайды; сөздік жұмыстың мазмұнымен жаңа сөздердің мағынасы түсіндіріліп, олар білім алушылардың белсенді тіліне (ауызша және жазбаша) енгізіледі. Жаңа сөздер мағынасын талқылау орыс тілінде жүргізілгені дұрыс; бөлектенген жағдайда ана тілін қолдануға, сөздерді бір тілден екіншіге аудармалауға болады.

28. Орыс тілін оқытудың маңызды шарттарының бірі - мұғалімнің сөйлеу тілі мен оқуы; педагогтың тілі үлгі болады; үлкеннің орыс тілі анық, ашық, фонетикалық, лексикалық және грамматикалық қателерсіз болады.

29. Қабілеттер мен дағдылардың дамуы сабақ берудің стратегиялары, әдістері мен тәсілдері қолданылады:

1) білім алушыларды коммуникативтік іс-әрекетке белсенді түрде тарту;

2) оқудың таныстырушылық түрі негізінде өз бетінше білім іздеу уәждемесін қалыптастыру;

3) әрі қарай дамуы үшін бағалаудың түрлі тәсілдерін қолдану, білім алушылардың шығармашылықтық қабілеттерін арттыру үшін түрлі жағдайлар жасау;

4) білім алушыларды ынталандыру және уәждеу мақсатында оқытуды дифференциалау.

30. Орыс тілінде оқитындар үшін бірегей (шоғырландырылған) орыс тілі мен әдебиеті сабағы жүргізіледі; орыс тілі мен әдебиеті сабағын бөліп өткізу ұсынылмайды.

31. Тілдік оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасушы) белсенді түрде қолданылады, оның ішінде:

1) фронталды оқу ісін қамтамасыз етуге арналған стационарлық дыбысұлғайтқыш жабдық (әр сыныпқа);

2) мультимедиялық компьютерлік сынып;

3) жекелік есту аппараттары; сөйлеу экраны:

4) интерактивтік панелі және үшөлшемді аксессуарлары бар "Мультимедиялық интерактивтік оқытатын бағдарламалық-әдістемелік кешен" электрондық ресурсы - теориялық материал мен практикалық білімдердің меңгерілу тиімділігін жоғарылату үшін;

5) дыбыстық сигналады визуалдайтын "Логопедиялық тренажер" - арнайы тыныс алу және дауыс жаттығуларын өткізу барысында, әсіресе тұтықпасы мен дизартриясы бар балалармен жұмыс істегенде;

6) "Тілдік коммуникацияны меңгеру және дамытуға арналған тілдік тренажер" ассистивтік құрылғысы, - қажетті мөлшерде жалпақ сөйлемдік тілді меңгермеген білім алушылар үшін, сонымен бірге білім алушылардың тілдік шектелуі кезеңінде.

3-тарау. "Орыс тілі мен әдебиеті" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

32. Объем учебной нагрузки по учебному предмету "Русский язык и литература" составляет:

- 1) в 5 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;
- 2) в 6 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;
- 3) в 7 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;
- 4) в 8 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;
- 5) в 9 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;
- 6) в 10 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году.

33. Содержание Программы включает следующие разделы:

- 1) раздел "Слушание";
- 2) раздел "Говорение";
- 3) раздел "Чтение";
- 4) раздел "Письмо";
- 5) раздел "Использование языковых единиц".

34. Раздел "Слушание" состоит из следующих подразделов:

- 1) понимание устного сообщения/аудио/видеоматериалов;
- 2) понимание лексического значения слов;
- 3) понимание содержания художественных произведений;
- 4) определение основной мысли;
- 5) прогнозирование содержания текста.

35. Раздел "Говорение" включает следующие подразделы:

- 1) разнообразие словарного запаса;
- 2) пересказ прослушанного/прочитанного текста;
- 3) соблюдение речевых норм;
- 4) создание монологического высказывания;
- 5) участие в диалоге;

б) оценивание устного высказывания.

36. Раздел "Чтение" включает следующие подразделы:

- 1) понимание содержания текста;
- 2) определение стилей и типов речи;
- 3) формулирование вопросов и ответов;
- 4) владение разными видами чтения;
- 5) составление плана;
- 6) анализ художественных произведений;
- 7) извлечение информации из различных ресурсов;
- 8) сравнительный анализ текстов.

37. Раздел "Письмо" включает следующие подразделы:

- 1) создание текстов разных жанров и стилей речи;
- 2) синтез прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала;
- 3) представление информации в различных формах;
- 4) творческое письмо;
- 5) соблюдение орфографических норм;
- 6) соблюдение пунктуационных норм.

38. Раздел "Использование языковых единиц" включает следующие подразделы:

- 1) использование грамматических форм слов;
- 2) использование синтаксических конструкций.

39. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык и литература" для 5 класса:

1) слушание: понимание общего содержания сообщения, определение темы текста; значение слов бытовой и духовно-нравственной тематики; основное содержание произведений фольклора и литературы/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы; определение основной мысли текста на основе вопросов; прогнозирование содержания текста по вопросам;

2) говорение: использование синонимов, антонимов, омонимов в устной речи; пересказ основного содержания близко к тексту; соблюдение орфоэпических норм; монологическое высказывание (описание, повествование) на основе иллюстраций, комиксов; участие в диалоге; высказывание определенного типа с опорой на наглядные материалы; повышать и понижать голос, определяя границы предложений;

3) чтение: понимание общего содержания текста; ключевых слов и словосочетаний; определение типов текстов (повествование, описание, рассуждение); формулирование вопросов по содержанию текста и ответы на

них; ознакомительное, комментированное чтение, чтение по ролям; составление плана по опорным словам; анализ содержания небольших произведений фольклора и литературы, их тема и основная идея; извлечение необходимой информации по теме из различных источников; сравнение содержания и темы текстов; отчетливо произносить слова, различая ударные и безударные слоги;

4) письмо: создание текстов повествование и описание в разговорном и художественном стилях; изложение основного содержания текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала; представление информации в виде рисунков; творческие работы на литературные темы, выражение своего отношения к героям художественных произведений или их поступкам с использованием эпитетов и сравнений объемом 30-40 слов, правописание безударных падежных окончаний; знаки препинания в простых предложениях с обращениями и однородными членами.

40. Использование языковых единиц:

1) использование грамматических форм слов: падежные формы существительных, прилагательных, числительных, местоимений, согласование существительных с именами прилагательными, местоимениями, порядковыми числительными по роду, числу и падежу; глаголы с зависимыми словами в нужных формах; числительные для обозначения количества;

2) использование синтаксических конструкций: безличные конструкции, выражающие модальные значения и различные состояния человека; синтаксические конструкции для выражения своего мнения, сомнения, просьбы, уверенности/согласия\несогласия, побуждения собеседника к высказыванию.

41. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык и литература" для 6 класса:

1) слушание: понимание основной информации сообщения продолжительностью до 2-4 минут, определение ключевых слов; значение слов социально- культурной тематики; содержание рассказов, поэтических произведений/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определение темы и основной мысли, характеристика и оценка поступков персонажей или лирического героя; основная мысль текста на основе ключевых слов и словосочетаний; прогнозирование содержания текста по ключевым словам;

2) говорение: словарный запас, включающий фразеологические единицы, паронимы, заимствованные слова; подробный, выборочный пересказ содержания текста; лексические нормы, связанные с выбором соответствующих слов, речевой избыточностью и недостаточностью; монологическое

высказывание (описание, повествование, рассуждение) с опорой на ключевые слова или план; диалог-расспрос, смена позиции "говорящий" на "слушающий" с учетом выбранной роли; оценка монолога/диалога с точки зрения полноты, логичности содержания с опорой на ключевые слова/план;

3) чтение: понимание основной информации, определение темы, цели или назначения текста; определение типов текстов (повествование, описание, рассуждение); принадлежность текста к типу описание на основе характерных признаков; формулирование вопросов, направленных на оценку содержания текста, и ответы на вопросы, выражение своего мнения по теме; виды чтения, включая изучающее и выборочное чтение; составление простого плана; анализ содержания художественных произведений небольшого объема, определение особенностей изображения главных и второстепенных персонажей, лирического героя; извлечение необходимой информации для конкретной задачи;

4) письмо: создание текстов повествование в художественном и официально-деловом стилях; подробное изложение содержания текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала; представление информации в виде иллюстраций, сюжетных рисунков; творческие работы от лица героя с использованием эпитетов, сравнений и фразеологизмов объемом 50-60 слов по картине/ теме; правописание безударных гласных окончаний; знаки препинания в предложениях с прямой и косвенной речью.

42. Использование языковых единиц:

1) использование грамматических форм слов: существительные в качестве несогласованных определений, отглагольные существительные, краткие прилагательные; возвратные глаголы; дробные и собирательные числительные в разных формах, неопределенные местоимения и наречия для обозначения количества;

2) использование синтаксических конструкций: активные и пассивные конструкции; простые и сложные предложения, выражающие определительные, изъяснительные, временные, целевые, причинно-следственные отношения; прямая и косвенная речь.

43. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык и литература" для 7 класса:

1) слушание: понимание сообщения продолжительностью 3-5 минут, извлечение необходимой информации и/или определение последовательности событий; значение слов учебно-образовательной тематики; понимание содержания небольших прозаических и поэтических произведений/ фрагментов,

определение сюжетной линии или настроения стихотворения; определение основной мысли текста; прогнозирование содержания по заголовку или началу текста;

2) говорение: словарный запас, включающий эмоционально-окрашенную лексику, термины; сжатый пересказ текста; соблюдение морфологических норм использования форм разных частей речи; аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе личных впечатлений и наблюдений; диалог-обмен мнениями по предложенной теме; оценка монолога/диалога, основанного на личных впечатлениях/наблюдениях;

3) чтение: основная информация сплошных и несплошных текстов; различать особенности текстов публицистического и официально-делового стилей; формулирование вопросов по тексту, позволяющих выдвигать идеи, предположения, и ответы на вопросы, связывание информации текста с другими фактами из реальной жизни; виды чтения, включая поисковое; составление плана; анализ содержания художественных произведений (поэтических, прозаических), определяя жанровые особенности и художественно-образительные средства; сравнение содержания текстов;

4) письмо: создание текстов публицистического и официально-делового стилей; сжатое изложение содержания текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала; представление информации в виде таблицы, схемы диаграммы, графика; творческие работы: представление себя в предлагаемой ситуации и описание собственных ощущений, использование эмоционально-окрашенной лексики, эпитетов, сравнений, фразеологизмов и олицетворений объемом 70-80 слов; правописание гласных и согласных в разных частях слова, слов через дефис; знаки препинания в предложениях с вводными словами и конструкциями.

44. Использование языковых единиц:

1) использование грамматических форм слов: собирательные, вещественные и абстрактные существительные, прилагательные и наречия в разных степенях сравнения; использование соответствующего ситуации общения глагола совершенного и несовершенного вида в условном, изъявительном и повелительном наклонении; составные числительные в соответствующих формах;

2) использование синтаксических конструкций: простые осложненные вводными конструкциями, однородными членами предложения; сложные предложения, выражающие условные, уступительные, сравнительные, сопоставительные отношения.

45. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык и литература" для 8 класса:

1) слушание: понимание основного содержания текста, извлечение главной и второстепенной информации, объединение разрозненных фактов в общий контекст, определение причинно-следственных связей, выводы; содержание прозаических, драматических и поэтических произведений/ фрагментов, определение ключевых моментов развития сюжета или конфликта; прогнозирование содержания по отрывку прослушанного текста;

2) говорение: пересказ содержания текста с творческими дополнениями; соблюдение синтаксических норм, включающих правила согласования и управления, употребления причастных и деепричастных оборотов; аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков; диалог по общественно-значимым проблемам; оценка монолога/диалога), составленного на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков; отчетливо произносить слова, выделять слова, на которые падает логическое ударение.

3) чтение: понимание главной, второстепенной и детальной информации сплошных и несплошных текстов; различать особенности текстов публицистического официально-делового стилей; формулирование проблемных вопросов, оценивающих с точки зрения ценности и полезности ; виды чтения, включая аналитическое чтение; составление цитатного плана; анализ содержания художественных произведений (поэтических, прозаических, драматических), определение структурно-композиционных особенностей; извлечение необходимой информации из различных источников, определение разных точек зрения, сравнение особенностей текстов, учитывая композицию;

4) письмо: создавать тексты публицистического и официально-делового стилей; выборочное изложение текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала; представление информации в виде презентации, в том числе содержащей таблицу, схему, диаграмму, график; творческие работы (в том числе на литературные темы): выбор определенной роли и речевого поведения в соответствии с установкой, использование эпитетов, сравнений, фразеологизмов, олицетворений и метафор объемом 80-90 слов; слитное или раздельное написание "не" с разными словами; знаки препинания в предложениях с обособленными членами предложения.

46. Использование языковых единиц:

1) использование грамматических форм слов: сложные существительные, прилагательные, наречия в соответствующих формах; глаголы движения;

действительные и страдательные причастия; деепричастия совершенного и несовершенного вида; сложные числительные в соответствующих формах;

2) использование синтаксических конструкций: причастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями; деепричастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями.

47. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык и литература" для 9 класса:

1) слушание: понимать содержание текста, определяя главную и второстепенную, открытую и скрытую (подтекст) информацию, цель высказывания и отношения говорящего к событиям и героям, выводы; значение слов общественно-политической тематики; понимание содержания прозаических, драматических, поэтических произведений/ фрагментов, определение слов, с помощью которых автор выражает эмоционально-оценочное отношение к героям, событиям; определение основной мысли текста с учетом структуры текста; прогнозирование содержания текста на основе утверждений;

2) говорение: словарный запас, достаточный для эффективного общения по широкому кругу тем; подробный, краткий, выборочный пересказ с изменением лица и сохранением структуры текста; оценивание прослушанного; монологическое высказывание (рассуждение, убеждение), использование приемов привлечения внимания и учет целевой аудитории; дискуссия по предложенной проблеме, синтез различных точек зрения и формулирование путей решения проблемы; оценка монолога/диалога, использование приемов привлечения внимания и учет целевой аудитории;

3) чтение: основная информация сплошных и несплошных текстов, извлечение открытой и скрытой (подтекст) информации; структурные части и их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль; явное и скрытое (подтекст) значение отдельных слов и выражений в тексте, паронимы, вводные слова, повторы, прямой и обратный порядок слов в предложении, профессиональные слова, неологизмы; смешанные типы текстов, характерные черты, языковые и жанровые особенности текстов публицистического и официально-делового стилей; формулирование различных вопросов на основе прочитанного текста, выводов и заключений; разные виды чтения, в том числе поисковое; разграничение факта и мнения; стилистические особенности различных текстов с учетом композиции и языковых особенностей, при чтении соблюдать все правила орфоэпии, логического ударения, понижать и повышать голос;

4) письмо: простой и сложный план с возможным использованием цитат; подробное, краткое, выборочное изложение содержания текстов-повествований, текстов-описаний и текстов-рассуждений с изменением лица; представление информации текстов в виде схем, таблиц, диаграмм; тексты-описания с элементами повествования, тексты-повествования с элементами рассуждения, тексты публицистического, официально-делового, научного, разговорного стилей, выражение собственного мнения, разные виды творческих работ (90-100 слов), выбор определенной роли речевого поведения; исправление смысловых, фактических недочетов; редактирование текста, изменение структуры отдельных предложений или фрагментов текста.

48. Использование языковых единиц:

1) использование грамматических форм слов: существительные, прилагательные, наречия (образованные от других частей речи) в соответствующих формах; глаголы в соответствующих формах; числительные в соответствующих формах;

2) использование синтаксических конструкций: простые и сложные предложения, знаки препинания в сложных предложениях, правописание союзов, предлогов, частиц.

49. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык и литература" для 10 класса:

1) слушание: понимать основную и детальную информацию текста, высказывание критического отношения к услышанному; определение основной мысли на основе структурных элементов текста, выражая свое отношение; значение слов общественно-политической тематики; понимание содержания прозаических, драматических, поэтических произведений/ фрагментов, определение слов, с помощью которых автор выражает эмоционально-оценочное отношение к героям, событиям; определение основной мысли текста с учетом структуры текста; прогнозирование содержания текста на основе утверждений;

2) говорение: словарный запас, достаточный для эффективного общения по широкому кругу тем; пересказ содержания текста, демонстрация собственного понимания проблематики, оценка позиции автора; соблюдение речевых норм, включение в высказывание лексических и синтаксических единиц, соответствующих стилю; монологическое высказывание (рассуждение, убеждение), участие в дискуссии, аргументация, выводы; оценивание прослушанного материала с точки зрения нормативности речи, содержания, логики изложения материала, выражение собственного мнения;

3) чтение: понимание открытой и скрытой (подтекст) информации сплошных и несплошных текстов; соотнесение заключенной в тексте информации с информацией других источников или личным опытом; особенности структуры текста, раскрывающие основную мысль; подразумеваемый смысл отдельных слов, словосочетаний и предложений в тексте, профессиональных слов, неологизмов, аббревиации, иронии, намека, преуменьшения, преувеличения, другие приемы в словосочетаниях; определять типы текстов, характерные черты, языковые и жанровые особенности стилей, формулирование вопросов и собственных идей на основе прочитанного текста, разграничение факта и мнения; разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение, чтение с составлением плана, тезисов, конспектов; извлечение информации из различных источников, выводы на основе полученных сведений, выражение собственного мнения; определение актуальности, противоречивости, достоверности; сравнение стилистических особенностей различных текстов с учетом цели; следить за темпом речи, соблюдением повышения и понижения голоса, соблюдением логического ударения, всех правил орфоэпии;

4) письмо: разные виды плана, в том числе цитатный, тезисный; изложение содержания текстов смешанного типа, синтез информации прослушанного, прочитанного, аудиовизуального материала; представление информации в виде презентаций с использованием ссылок; создание текстов (тексты-описания с элементами рассуждения, тексты-повествования с элементами рассуждения) соответствующих стилей; виды творческих работ (100-110 слов) фрагменты текста (начало или продолжение рассказа); корректирование и редактирование недочетов в тексте.

50. Использование языковых единиц:

1) использование грамматических форм слов: существительные, прилагательные, наречия (образованные от других частей речи) в соответствующих формах; глаголы в соответствующих формах; числительные в соответствующих формах;

2) использование синтаксических конструкций: простые и сложные предложения, знаки препинания в простых, простых осложненных и сложных предложениях.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

51. Цели обучения в Программе представлены кодировкой. В коде первое число обозначает класс, второе и третье числа – подраздел, четвертое число показывает нумерацию учебной цели. Например, в кодировке 6.2.1.4 "6" – класс, "2.1" – подраздел, "4" – нумерация учебной цели.

52. Ожидаемые результаты по целям обучения:

1) раздел 1 "Слушание":

таблица 1

Цели обучения						
Подраздел	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
1.1 Понимание устного сообщения/аудио/видеоматериалов	5.1.1.1 понимать обращенную речь (слова, словосочетания, предложения)	6.1.1.1 понимать обращенную речь определяя ключевые слова	7.1.1.1 понимать обращенную речь вербально и не вербально реагировать на услышанное извлекая необходимую информацию	8.1.1.1 понимать обращенную речь и понимать основную и детальную информацию сообщения	9.1.1.1 понимать обращенную речь и основную и детальную информацию сообщения, цель высказывания и отношение говорящего к событиям и героям	10.1.1.1 понимать обращенную речь и основную и детальную информацию сообщения, цель высказывания и отношение говорящего к событиям и героям извлекая основную мысль
1.2 Понимание лексического значения слов	5.1.2.1 понимать значение слов бытовой и духовно-нравственной тематики, построенной на изученном языковом материале	6.1.2.1 понимать значение слов бытовой и духовно-нравственной, социально-культурной тематики построенной на изученном языковом материале	7.1.2.1 понимать значение слов бытовой и духовно-нравственной, социально-культурной учебно-образовательной тематики построенной на изученном языковом материале	8.1.2.1 понимать значение слов бытовой и духовно-нравственной, социально-культурной учебно-образовательной историко-культурной тематики построенной на изученном языковом материале	9.1.2.1 понимать значение слов бытовой и духовно-нравственной, социально-культурной учебно-образовательной историко-культурной общественной - политической тематики построенной на изученном языковом	10.1.2.1 понимать значение слов бытовой и духовно-нравственной, социально-культурной учебно-образовательной, историко-культурной, общественной - политической, семейной тематики построенной на изученном языковом

					материале	материале
1.3 Понимание содержания художественных произведений	5.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать основное содержание произведений фольклора и литературы/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы	6.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово понимать содержание рассказов, поэтических произведений/фрагментов, содержащих знаковые лексические и грамматические единицы определяя тему и основную мысль; 6.1.3.1 характеризовать и оценивать поступки персонажей или лирического героя	7.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание небольших прозаических и поэтических произведений/фрагментов, определяя сюжетную линию	8.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание прозаических, драматических и поэтических произведений/фрагментов, определяя ключевые моменты развития сюжета или конфликта	9.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание прозаических, драматических, поэтических произведений/фрагментов, определяя слова, с помощью которых автор выражает эмоционально-оценочное отношение к героям, событиям	10.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово; 10.1.3.2 понимать содержание прозаических, драматических, поэтических произведений/фрагментов, определяя слова, с помощью которых автор выражает эмоционально-оценочное отношение к героям, событиям и к сюжету
1.4 Определение основной мысли	5.1.4.1 определять основную мысль текста на основе вопросов	6.1.4.1 определять основную мысль текста на основе ключевых слов и словосочетаний	7.1.4.1 определять основную мысль текста, опираясь на содержание текста	8.1.4.1 определять основную мысль текста, выявляя авторскую позицию	9.1.4.1 определять основную мысль текста, учитывая структуру текста	10.1.4.1 определять основную мысль текста, учитывая структуру текста, выявляя авторскую позицию
1.5 Прогнозирование содержания текста	5.1.5.1 прогнозировать содержание текста по вопросам	6.1.5.1 прогнозировать содержание текста по вопросам и ключевым словам	7.1.5.1 прогнозировать содержание по вопросам, по ключевым словам, по заголовку или	8.1.5.1 прогнозировать содержание по вопросам, по	9.1.5.1 прогнозировать содержание текста по вопросам, по	10.1.5.1 прогнозировать содержание текста по вопросам, по

				началу текста	ключевы м словам, по заголовку, по отрывку прослушан ного текста	ключевы м словам, по заголовку, по отрывку прослушан ного текста на основе утвержден ий	ключевы м словам, по заголовку, по отрывку прослушан ного текста на основе утвержден ий и смысла текста
--	--	--	--	---------------	--	---	--

2) раздел 2 "Говорение":

таблица 2

Подраздел	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
2.1 Разнообра- зие словарногоза паса	5.2.1.1 воспроизво дить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без дактиля; 5.2.1.2 владеть словарным запасом, включающ им синонимы, антонимы, омонимы	6.2.1.1 воспроизвод ить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без дактиля; 6.2.1.2 владеть словарным запасом, включающи м фразеологич еские единицы, заимствован ные слова	7.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без дактиля; 7.2.1.2 владеть словарным запасом, включающим эмоционально- окрашенную лексику, термины	8.2.1.1 воспроизводи ть хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без дактиля; 8.2.1.2 владеть словарным запасом, достаточным для замены слов общезыковы ми эквивалентам и	9.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без дактиля; 9.2.1.2 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем	10.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без дактиля; 10.2.1.2 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем и тематики
2.2 Пересказ прослушанно го/ прочитанног о текста	5.2.2.1 пересказыв ать основное содержание близко к тексту, воспроизво дить слова чҮтко и ясно	6.2.2.1 пересказыват ь, выборочно содержание текста, воспроизвод ить слова чҮтко и ясно	7.2.2.1 пересказывать содержание, используя различные приемы сжатия текста извлекая необходимую информацию; 7.2.2.2 воспроизводить слова чҮтко и ясно	8.2.2.1 пересказывать содержание текста с творческими дополнениями ; 8.2.2.2 воспроизводи ть слова чҮтко и ясно	9.2.2.1 пересказывать содержание текста, демонстрируя собственное понимание проблематики, воспроизводить слова чҮтко и ясно	10.2.2.1 пересказывать содержание текста, демонстрируя собственное понимание проблематики текста, воспроизводить слова чҮтко и

						ясно
2.3 Соблюдение речевых норм	5.2.3.1 соблюдать орфоэпические нормы	6.2.3.1 соблюдать орфоэпические, лексические нормы, связанные с выбором соответствующих слов, избегая повторов	7.2.3.1 соблюдать орфоэпические, лексические морфологические нормы использования форм разных частей речи	8.2.3.1 соблюдать орфоэпические, лексические, морфологические, синтаксические нормы, включающие правила согласования и управления, употребления причастных и деепричастных оборотов	9.2.3.1. соблюдать орфоэпические, лексические, морфологические, синтаксические, речевые нормы, включая высказывание лексические и синтаксические единицы, соответствующие стилю	10.2.3.1 соблюдать орфоэпические, лексические, морфологические, синтаксические, речевые нормы, включая в высказывание лексические и синтаксические единицы, соответствующие стилю и речевым нормам
2.4 Создание монологического высказывания	5.2.4.1 создавать высказывание (описание, повествование) на основе картинок, иллюстраций, комиксов	6.2.4.1 создавать высказывание (описание, повествование, рассуждение) с опорой на ключевые слова или план	7.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе личных впечатлений и наблюдений	8.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков	9.2.4.1 создавать высказывание (рассуждение, убеждение), используя приемы привлечения внимания	10.2.4.1 создавать высказывание (рассуждение, убеждение), используя приемы привлечения внимания и учитывая целевую аудиторию
2.5 Участие в диалоге	5.2.5.1 участвовать в диалоге, правильно понимая реплики и предоставляя обратную связь	6.2.5.1 участвовать в диалоге-расспросе, меняя позицию "говорящий" на "слушающий" с учетом выбранной роли	7.2.5.1 участвовать в диалоге, обмениваясь мнениями по предложенной теме	8.2.5.1 участвовать в диалоге по общественно-значимым проблемам, аргументируя свою точку зрения	9.2.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, синтезируя различные точки зрения и формулируя пути решения проблемы	10.2.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, синтезируя различные точки зрения и формулируя пути решения проблемы представляя обратную связь
2.6 Оценивание устного высказывания	5.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог) с	6.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог),	7.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог), основанное на личных впечатлениях/набл	8.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог), составленное	9.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог) с использованием	10.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог) с использованием

	точки зрения соответствия предложенной теме/ситуации	составленное с опорой на ключевые слова/ план,с точки зрения полноты, логичности содержания	юдениях	на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков	приемов привлечения внимания	приемов привлечения внимания и с учетом целевой аудитории
--	--	---	---------	--	------------------------------	---

3) раздел 3 "Чтение":

таблица 3

Подраздел	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
3.1 Понимание содержания текста	5.3.1.1 понимать общее содержание текста, определяя ключевые слова словосочетания	6.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему, цель или назначение текста	7.3.1.1 понимать главную информацию сплошных и не сплошных текстов, связывая информацию с общеизвестными, повседневным и знаниями	8.3.1.1 понимать главную и детальную информацию сплошных и не сплошных текстов	9.3.1.1 понимать главную, второстепенную (подтекст) информацию сплошных и не сплошных текстов	10.3.1.1 понимать главную, второстепенную (подтекст) информацию сплошных и не сплошных текстов
3.2 Определение стилей и типов речи	5.3.2.1 определять стилистические особенности разговорного стиля художественного и делового стиля; 5.3.2.2 определять принадлежность текста к типу повествование на основе характерных признаков	6.3.2.1 определять стилистические особенности художественного и делового стиля; 6.3.2.2 определять принадлежность текста к типу описание на основе характерных признаков	7.3.2.1 определять стилистические особенности публицистического, официально-делового и делового стилей; 7.3.2.2 определять принадлежность текста к типу рассуждение на основе характерных признаков	8.3.2.1 определять стилистические особенности публицистического, официально-делового и делового стилей	9.3.2.1 определять стилистические особенности публицистического, научного и делового стилей; определять принадлежность текста к различным типам	10.3.2.1 определять стилистические особенности публицистического, научного, делового стилей; определять принадлежность текста к различным типам на основе характерных признаков
3.3 Формулирование вопросов и ответов	5.3.3.1 формулировать вопросы по содержанию текста и	6.3.3.1 формулировать вопросы, направленные на оценку	7.3.3.1 формулировать проблемные вопросы по тексту,	8.3.3.1 формулировать проблемные вопросы по тексту,	9.3.3.1 формулировать вопросы, перефразируя информацию	10.3.3.1 формулировать вопросы, перефразируя информацию

	отвечать на них	содержания текста; 6.3.3.2 отвечать на вопросы, выражая своё мнение по теме	позволяющие выдвигать идеи, предположения; 7.3.3.2 отвечать на вопросы, приводя аргументы, связывать информацию текста с другими фактами из реальной жизни	позволяющие выдвигать идеи, интерпретации, предположения, и отвечать на разные типы вопросов	текста, и отвечать на них, различая факт и мнение	текста, и отвечать на них, различая факт и мнение, предположения
3.4 Владение разными видами чтения	5.3.4.1 владеть видами чтения (сознательное, плавное чтение целыми словами и словосочетаниями), читать по ролям	6.3.4.1 использовать виды чтения, включая ознакомительное, и изучающее и выборочное чтение	7.3.4.1 использовать виды чтения, включая ознакомительное, изучающее и выборочное чтение выделяя важные слова по смыслу	8.3.4.1 использовать виды чтения ознакомительное, изучающее и выборочное чтение, включая аналитическое	9.3.4.1 использовать виды чтения ознакомительное, изучающее и выборочное чтение, включая аналитическое владеть техниками правильного восприятия произведения при чтении	10.3.4.1 использовать виды чтения ознакомительное, изучающее и выборочное чтение, включая аналитическое владеть техниками и методами правильного восприятия произведения при чтении
3.5 Составление плана	5.3.5.1 составлять план по опорным словам	6.3.5.1 составлять простой план	7.3.5.1 составлять простой и сложный план	8.3.5.1 составлять простой и сложный план	9.3.5.1 составлять простой и сложный план	10.3.5.1 составлять простой и сложный план
3.6 Анализ художественных произведений	5.3.6.1 анализировать содержание небольших произведений фольклора и литературы, определяя тему и основную идею	6.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений небольшого объема, определяя особенности изображения главных персонажей, лирического	7.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических) определяя художественно-изобразительные средства	8.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических, драматических), определяя структурно-композиционные	9.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую позицию и оценивая содержание произведения	10.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую и свою позицию и оценивая содержание произведения

		героя		особенности		
3.7 Извлечение информации из различных ресурсов	5.3.7.1 извлекать необходимую информацию по предложенной теме из различных источников	6.3.7.1 Извлекать необходимую информацию по предложенной теме из различных источников, сопоставляя полученные сведения	7.3.7.1 извлекать необходимую информацию, сопоставляя и определяя противоречивую информацию	8.3.7.1 извлекать необходимую информацию из различных источников, определяя ее актуальность, достоверность, полезность и ценность	9.3.7.1 извлекать и синтезировать информацию, делать выводы на основе полученных сведений	10.3.7.1 извлекать и синтезировать информацию, делать выводы на основе полученных сведений, выражая собственное мнение
3.8 Сравнительный анализ текстов	5.3.8.1 сравнивать содержание и тему текстов	6.3.8.1 сравнивать содержание, тему, идеи и структурные особенности текстов	7.3.8.1 сравнивать содержание текстов, тему, цели, структурные особенности текстов	8.3.8.1 сравнивать содержание, цель и языковые, структурные особенности текстов	9.3.8.1 сравнивать тексты, содержание, цель и языковые, структурные особенности текстов анализируя содержание	10.3.8.1 сравнивать тексты, содержание, цель и языковые, структурные особенности текстов анализируя содержание, определяя авторскую позицию

4) раздел 4 "Письмо":
таблица 4

Подраздел	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
4.1 Создание текстов разных жанров и стилей речи	5.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного и художественного стилей	6.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного и художественного стилей	7.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного, официально-делового стилей	8.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного, официально-делового стилей	9.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного официально-делового стилей	10.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного официально-делового, публицического стилей
4.2 Синтез прослушанного, прочитанного аудиовизуального материала	5.4.2.1 излагать содержание текста на основе прослушанного, прочитанного	6.4.2.1 излагать содержание текста на основе прослушанного	7.4.2.1 излагать содержание текста на основе	8.4.2.1 излагать выборочно содержание текста на основе прослушанного	9.4.2.1 Излагать информацию на основе прослушанного,	10.4.2.1 излагать информацию прослушанного, прочитанного

	и/или аудиовизуального материала 7.П2. излагать информацию, синтезируя материал из прослушанного и аудиовизуального источника, демонстрируя понимание 8.П2. излагать информацию, синтезируя материал из прослушанного	, прочитанного и/или аудиовизуального материала 10.П2. излагать информацию, синтезируя материал из прослушанного и аудиовизуального источника, учитывая поставленные задачи, целевую аудиторию	прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала	, прочитанного и/или аудиовизуального материала	прочитанного и / или аудиовизуального текста, творчески интерпретируя содержание	и / или аудиовизуального текста, творчески интерпретируя содержание
4.3 Представление информации различных формах	5.4.3.1 представлять информацию в виде рисунков 7.П3. представлять информацию в виде таблицы, схемы 8.П3. представлять информацию в виде диаграммы, графика, отражая основную и детальную информацию	6.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций, сюжетных рисунков, комиксов, в с использованием ИКТ 8.П3. представлять информацию в виде диаграммы, графика, отражая основную и детальную информацию 9.П3. представлять информацию в виде	7.4.3.1 представлять информацию в виде таблицы, схемы диаграммы, графика	8.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций, в том числе содержащей таблицу, схему, диаграмму, график	9.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков	10.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков и наоборот
4.4 Творческое письмо	5.4.4.1 писать творческие работы на литературные темы, выражая свое отношение к героям художественных произведений	6.4.4.1 писать творческие работы (в том числе на литературные темы) от лица героя	7.4.4.1 писать творческие работы (в том числе на литературные темы) представляя себя в	8.4.4.1 писать творческие работы (в том числе на литературные темы), выбирая определенную роль и речевое поведение в	9.4.4.1 писать творческие работы (в том числе на литературные темы), фрагменты/фрагменты текста,	10.4.4.1 писать творческие работы (в том числе на литературные темы), фрагменты/фрагменты текста,

	или их поступкам		предлагаемой ситуации и описывая собственные ощущения, с использованием эмоций тонально-окрашенной лексикой,	соответствии с установкой, использованием фразеологизмов	являющиеся контрастными по содержанию, с использованием в письме изобразительно-выразительных средств	являющиеся контрастными по содержанию, с использованием в письме изобразительно-выразительных средств и методов
4.5 Соблюдение орфографических норм	5.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания	6.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания, безударные глагольные окончания	7.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания, безударные глагольные окончания, гласные и согласные в разных частях слова, слова через дефис	8.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания, безударные глагольные окончания, гласные и согласные в разных частях слова, слова через дефис правильно выбирать слитное или раздельное написание НЕ с разными словами	9.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания, безударные глагольные окончания, гласные и согласные в разных частях слова, слова через дефис, правильно выбирать слитное или раздельное написание НЕ с разными словами правильно писать союзы, предлоги	10.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания, безударные глагольные окончания, гласные и согласные в разных частях слова, слова через дефис, правильно выбирать слитное или раздельное написание НЕ с разными словами, правильно писать союзы, предлоги, частицы
4.6 Соблюдение пунктуационных норм	5.4.6.1 применять знаки препинания в простых предложениях с обращениями и однородными членами	6.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с прямой и косвенной речью	7.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с вводными словами и	8.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с обособленными членами предложения	9.4.6.1 применять знаки препинания в сложных предложениях	10.4.6.1 применять знаки препинания в сложных предложениях

			конструкциями		
--	--	--	---------------	--	--

5) раздел 5 "Использование языковых единиц":

таблица 5

Подраздел	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
5.1 Использование грамматических форм слов	5.5.1.1 образовывать падежные формы существительных, прилагательных, числительных, местоимений собирательные	6.5.1.1 использовать существительные в качестве несогласованных определений, от глагольные существительные, краткие прилагательные	7.5.1.1 использовать собирательные, вещественные и абстрактные существительные, прилагательные и наречия в разных степенях сравнения	8.5.1.1 использовать сложные существительные, прилагательные, наречия в соответствующих формах	9.5.1.1 использовать существительные, прилагательные, наречия (образованные от других частей речи) в соответствующих формах	10.5.1.1 использовать существительные, прилагательные, наречия (образованные от других частей речи) в соответствующих формах использовать существительные и прилагательные, местоимения, порядковые числительные, правильно согласовывая по роду, числу и падежу
	5.5.1.2 использовать глаголы зависимыми словами в нужных формах	6.5.1.2 использовать возвратные глаголы	7.5.1.2 выбирать и использовать соответствующих ситуации общения глагол совершенного и несовершенного вида в условном, изъявительном и повелительном наклонении	8.5.1.2 использовать глаголы движения; образовывать действительные и страдательные причастия; 8.5.1.3 образовывать деепричастия совершенного и несовершенного вида	9.5.1.2 использовать глаголы движения; образовывать действительные и страдательные причастия; образовывать деепричастия совершенного и несовершенного вида в соответствующих формах	10.5.1.2 использовать глаголы движения; образовывать действительные и страдательные причастия; образовывать деепричастия совершенного и несовершенного вида в соответствующих формах
	5.5.1.3 использовать числительные для обозначения	6.5.1.3 использовать дробные и собирательные	7.5.1.3 использовать составные числительные	8.5.1.4 использовать сложные числительные	9.5.1.3 использовать числительные в	10.5.1.3 использовать числительные в

	количества	числительные в разных формах, неопределенные местоимения и наречия для обозначения количества	в соответствующих формах	в соответствующих формах	соответствующих форм	соответствующих форм
5.2 Использование синтаксических конструкций	5.5.2.1 использовать безличные конструкции, выражающие модальные значения различных состояния человека	6.5.2.1 использовать активные и пассивные конструкции	7.5.2.1 использовать простые и сложные предложения, однородными членами предложения	8.5.2.1 использовать причастные обороты и синонимичными конструкциям	9.5.2.1 использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного общения	10.5.2.1 использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного или письменного общения
	5.5.2.2 использовать необходимые синтаксические конструкции для выражения своего мнения, сомнения, просьбы, уверенности/согласия/несогласия	6.5.2.2 использовать простые и сложные предложения, выражающие определительные, изъяснительные, временные, целевые, причинно-следственные отношения	7.5.2.2 использовать сложные предложения, выражающие условные, уступительные, сравнительные, сопоставительные отношения	8.5.2.2 использовать деепричастные обороты и синонимичными конструкциям	9.5.2.2 использовать деепричастные обороты и синонимичными конструкциям	10.5.2.2 использовать деепричастные обороты и синонимичными конструкциям

53. Настоящая Программа реализуется на основе Долгосрочного плана к Типовой учебной программе по учебному предмету "Русский язык и литература" для обучающихся с нарушением слуха (слабослышащие, позднооглохшие) 5-10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию согласно приложению к настоящей Программе. В долгосрочном плане обозначен объем учебных целей реализуемых в каждом разделе.

54. Распределение часов на изучение раздела и тем предоставляется на усмотрение учителя.

Приложение
к Типовой программе по
учебному предмету
"Русский язык и литература"
для 5 – 10 классов
уровня основного среднего

Долгосрочный план по реализации Типовой учебной программы по учебному предмету "Русский язык и литература" для обучающихся с нарушением слуха (слабослышащие, позднооглохшие) 5 – 10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию (с нерусским языком обучения)

1) 5 класс:

таблица 1

Тема	Изучаемые художественные произведения (по выбору)	Виды речевой деятельности	Цели обучения
I четверть			
Климат и природа	Н.А. Некрасов. "Дедушка Мазай и зайцы", М.Ю. Лермонтов. "Гроза", С.Есенин. "Буря", Ф.Тютчев. "Весенняя гроза", "Зима недаром злится", "Сказка о ветре" (из цикла "Новые сказки")	Слушание	5.1.1.1 понимать обращенную речь (слова, словосочетания, предложения); 5.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать основное содержание произведений фольклора и литературы/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы; 5.1.4.1 определять основную мысль текста на основе вопросов
		Говорение	5.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктиля; 5.2.1.2 владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы, омонимы; 5.2.3.1 соблюдать орфоэпические нормы
		Чтение	5.3.1.1 понимать общее содержание текста, определяя ключевые слова и словосочетания; 5.3.4.1 владеть видами чтения (сознательное, плавное чтение целыми словами и словосочетаниями), читать по ролям; 5.3.6.1 анализировать содержание небольших произведений фольклора и литературы, определяя тему и основную идею
		Письмо	5.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного и художественного стилей; 5.4.3.1 представлять информацию в виде Рисунков; 5.4.4.1 писать мини-рассказы с элементами повествования;

			5.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания
		Использование языковых единиц	5.5.1.1 образовывать падежные формы существительных, прилагательных, числительных, местоимений; 5.5.1.2 использовать глаголы с зависимыми словами в нужных формах
Семья	Русская сказка "Мудрый отец", Болгарская сказка "Сказка о бочке", М. Скребцова. "Сердце матери"	Слушание	5.1.1.1 понимать обращенную речь (слова, словосочетания, предложения); 5.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать основное содержание произведений фольклора и литературы/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы; 5.1.4.1 определять основную мысль текста на основе вопросов
		Говорение	5.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктиля; 5.2.1.2 владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы, омонимы; 5.2.3.1 соблюдать орфоэпические нормы
		Чтение	5.3.1.1 понимать общее содержание текста, определяя ключевые слова и словосочетания; 5.3.4.1 владеть видами чтения (сознательное, плавное чтение целыми словами и словосочетаниями), читать по ролям; 5.3.6.1 анализировать содержание небольших произведений фольклора и литературы, определяя тему и основную идею
		Письмо	5.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного и художественного стилей; 5.4.3.1 представлять информацию в виде рисунков; 5.4.4.1 писать мини-рассказы с элементами повествования; 5.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания
		Использование языковых	5.5.1.1 образовывать падежные формы существительных,

		единиц	прилагательных, числительных, местоимений; 5.5.1.2 использовать глаголы с зависимыми словами в нужных формах
2 четверть			
Ценности: дружба и любовь	Стихи о дружбе для детей. С.Михалков. "Мы с приятелем друзья", Г.Боргуль. "Подружка Маша", Я.Дубенская. "Мы разные", Н.Бичурина. "Чей гриб?", В.Бережная. "Много у меня друзей", О.Чекашова. "Мой друг", Ю.Белоусова. "Дружба – это дар"	Слушание	5.1.1.1 понимать обращенную речь (слова, словосочетания, предложения); 5.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать основное содержание произведений фольклора и литературы/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы; 5.1.4.1 определять основную мысль текста на основе вопросов
		Говорение	5.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктиля; 5.2.1.2 владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы, омонимы; 5.2.3.1 соблюдать орфоэпические нормы
		Чтение	5.3.1.1 понимать общее содержание текста, определяя ключевые слова и словосочетания 5.3.4.1 владеть видами чтения (сознательное, плавное чтение целыми словами и словосочетаниями), читать по ролям; 5.3.6.1 анализировать содержание небольших произведений фольклора и литературы, определяя тему и основную идею
		Письмо	5.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного и художественного стилей; 5.4.3.1 представлять информацию в виде рисунков 5.4.4.1 писать мини-рассказы с элементами повествования; 5.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания
		Использование языковых единиц	5.5.1.1 образовывать падежные формы существительных, прилагательных, числительных, местоимений; 5.5.1.2 использовать глаголы с

			зависимыми словами в нужных формах
Кем я хочу стать, когда вырасту	В.Маяковский. "Кем быть?", Дж.Родари. "Чем пахнут ремесла?"	Слушание	5.1.1.1 понимать обращенную речь (слова, словосочетания, предложения); 5.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать основное содержание произведений фольклора и литературы/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы; 5.1.4.1 определять основную мысль текста на основе вопросов
		Говорение	5.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктиля; 5.2.1.2 владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы, омонимы; 5.2.3.1 соблюдать орфоэпические нормы
		Чтение	5.3.1.1 понимать общее содержание текста, определяя ключевые слова и словосочетания; 5.3.4.1 владеть видами чтения (сознательное, плавное чтение целыми словами и словосочетаниями), читать по ролям; 5.3.6.1 анализировать содержание небольших произведений фольклора и литературы, определяя тему и основную идею
		Письмо	5.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного и художественного стилей; 5.4.3.1 представлять информацию в виде рисунков 5.4.4.1 писать мини-рассказы с элементами повествования; 5.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания
		Использование языковых единиц	5.5.1.1 образовывать падежные формы существительных, прилагательных, числительных, местоимений; 5.5.1.2 использовать глаголы с зависимыми словами в нужных формах
3 четверть			

Жизнь и творчество	Г.Ветрова. Цикл рассказов о художниках, Казахская народная сказка "Мастер Али"	Слушание	5.1.1.1 понимать обращенную речь (слова, словосочетания, предложения); 5.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать основное содержание произведений фольклора и литературы/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы; 5.1.4.1 определять основную мысль текста на основе вопросов
		Говорение	5.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктиля; 5.2.1.2 владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы, омонимы; 5.2.3.1 соблюдать орфоэпические нормы
		Чтение	5.3.1.1 понимать общее содержание текста, определяя ключевые слова и словосочетания; 5.3.4.1 владеть видами чтения (сознательное, плавное чтение целыми словами и словосочетаниями), читать по ролям; 5.3.6.1 анализировать содержание небольших произведений фольклора и литературы, определяя тему и основную идею
		Письмо	5.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного и художественного стилей; 5.4.3.1 представлять информацию в виде рисунков; 5.4.4.1 писать мини-рассказы с элементами повествования; 5.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания
		Использование языковых единиц	5.5.1.1 образовывать падежные формы существительных, прилагательных, числительных, местоимений; 5.5.1.2 использовать глаголы с зависимыми словами в нужных формах
Культура одежды	И.С.Тургенев. "Бежин луг" (отрывок)	Слушание	5.1.1.1 понимать обращенную речь (слова, словосочетания, предложения); 5.1.3.1 воспринимать на слух каждое

			<p>слово, понимать основное содержание произведений фольклора и литературы/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы; 5.1.4.1 определять основную мысль текста на основе вопросов</p>
		<p>Говорение</p>	<p>5.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктиля; 5.2.1.2 владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы, омонимы; 5.2.3.1 соблюдать орфоэпические нормы</p>
		<p>Чтение</p>	<p>5.3.1.1 понимать общее содержание текста, определяя ключевые слова и словосочетания 5.3.4.1 владеть видами чтения (сознательное, плавное чтение целыми словами и словосочетаниями), читать по ролям; 5.3.6.1 анализировать содержание небольших произведений фольклора и литературы, определяя тему и основную идею</p>
		<p>Письмо</p>	<p>5.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного и художественного стилей; 5.4.3.1 представлять информацию в виде рисунков 5.4.4.1 писать мини-рассказы с элементами повествования; 5.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания</p>
		<p>Использование языковых единиц</p>	<p>5.5.1.1 образовывать падежные формы существительных, прилагательных, числительных, местоимений; 5.5.1.2 использовать глаголы с зависимыми словами в нужных формах</p>
<p>Мир фантазии</p>	<p>Б.Заходер. "Моя вообразилля", Л.Кэрролл "Алиса в стране чудес" (фрагменты произведения)</p>	<p>Слушание</p>	<p>5.1.1.1 понимать обращенную речь (слова, словосочетания, предложения); 5.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать основное содержание произведений фольклора и литературы/фрагментов, содержащих знакомые лексические и</p>

			грамматические единицы; 5.1.4.1 определять основную мысль текста на основе вопросов
		Говорение	5.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктиля; 5.2.1.2 владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы, омонимы; 5.2.3.1 соблюдать орфоэпические нормы
		Чтение	5.3.1.1 понимать общее содержание текста, определяя ключевые слова и словосочетания; 5.3.4.1 владеть видами чтения (сознательное, плавное чтение целыми словами и словосочетаниями), читать по ролям; 5.3.6.1 анализировать содержание небольших произведений фольклора и литературы, определяя тему и основную идею
		Письмо	5.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного и художественного стилей; 5.4.3.1 представлять информацию в виде рисунков; 5.4.4.1 писать мини-рассказы с элементами повествования; 5.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания
		Использование языковых единиц	5.5.1.1 образовывать падежные формы существительных, прилагательных, числительных, местоимений; 5.5.1.2 использовать глаголы с зависимыми словами в нужных формах
4 четверть			
Мы выбираем спорт	В.Львовский. "Песенка о зарядке", В.Гольшкин. "Вратарь", В. Донникова. "На катке", В. Голявкин. "В любом деле нужно работать"	Слушание	5.1.1.1 понимать обращенную речь (слова, словосочетания, предложения); 5.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать основное содержание произведений фольклора и литературы/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы; 5.1.4.1 определять основную мысль текста на основе вопросов

		<p>Говорение</p>	<p>5.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без дактиля; 5.2.1.2 владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы, омонимы; 5.2.3.1 соблюдать орфоэпические нормы</p>
		<p>Чтение</p>	<p>5.3.1.1 понимать общее содержание текста, определяя ключевые слова и словосочетания; 5.3.4.1 владеть видами чтения (сознательное, плавное чтение целыми словами и словосочетаниями), читать по ролям; 5.3.6.1 анализировать содержание небольших произведений фольклора и литературы, определяя тему и основную идею</p>
		<p>Письмо</p>	<p>5.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного и художественного стилей; 5.4.3.1 представлять информацию в виде рисунков; 5.4.4.1 писать мини-рассказы с элементами повествования; 5.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания</p>
		<p>Использование языковых единиц</p>	<p>5.5.1.1 образовывать падежные формы существительных, прилагательных, числительных, местоимений; 5.5.1.2 использовать глаголы с зависимыми словами в нужных формах</p>
<p>Каникулы и отдых</p>	<p>Татьяна Лило. "Каникулы", Тамара Крюкова. "Хрустальный ключ" (фрагмент произведения, глава 48 "Легенда о вольном граде"), СашаЧерный. "Летом"</p>	<p>Слушание</p>	<p>5.1.1.1 понимать обращенную речь (слова, словосочетания, предложения); 5.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать основное содержание произведений фольклора и литературы/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы; 5.1.4.1 определять основную мысль текста на основе вопросов</p>
		<p>Говорение</p>	<p>5.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без дактиля;</p>

			5.2.1.2 владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы, омонимы; 5.2.3.1 соблюдать орфоэпические нормы
		Чтение	5.3.1.1 понимать общее содержание текста, определяя ключевые слова и словосочетания; 5.3.4.1 владеть видами чтения (сознательное, плавное чтение целыми словами и словосочетаниями), читать по ролям; 5.3.6.1 анализировать содержание небольших произведений фольклора и литературы, определяя тему и основную идею
		Письмо	5.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного и художественного стилей; 5.4.3.1 представлять информацию в виде рисунков; 5.4.4.1 писать мини-рассказы с элементами повествования; 5.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания
		Использование языковых единиц	5.5.1.1 образовывать падежные формы существительных, прилагательных, числительных, местоимений; 5.5.1.2 использовать глаголы с зависимыми словами в нужных формах

2) 6 класс:

таблица 2

Тема	Изучаемые художественные произведения (по выбору)	Виды речевой деятельности	Цели обучения
1 четверть			
Характер и внешность человека	Валентина Осеева. "Кто наказал его?", Бахыт Каирбеков Стихи из цикла "Лица друзей", И.А. Крылов "Ворона и Лисица", А.П.Чехов "Хамелеон", Ч.Айтматов "Солдатенок"	Слушание	6.1.1.1 понимать обращенную речь определяя ключевые слова; 6.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово понимать содержание рассказов, поэтических произведений/фрагментов, лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль; 6.1.3.2 характеризовать и оценивать поступки персонажей или лирического героя; 6.1.4.1 определять основную мысль текста на основе ключевых слов и словосочетаний
		Говорение	6.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в

			устной форме без диктанта; 6.2.2.1 пересказывать, выборочно содержание текста, воспроизводить слова четко и ясно; 6.2.3.1 соблюдать орфоэпические, лексические нормы, связанные с выбором соответствующих слов, избегая повторов
		Чтение	6.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему, цель или назначение текста; 6.3.3.1 формулировать вопросы, направленные на оценку содержания текста; 6.3.3.2 отвечать на вопросы, выражая свое мнение по теме; 6.3.5.1 составлять простой план; 6.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений небольшого объема, определяя особенности изображения главных персонажей, лирического героя; 6.3.8.1 сравнивать содержание, тему, идеи и структурные особенности текстов
		Письмо	6.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного и художественного стилей; 6.4.4.1 писать мини - рассказы с элементами повествования и описания; 6.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания, безударные глагольные окончания; 6.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с прямой и косвенной речью
		Использование языковых единиц	6.5.1.1 использовать существительные в качестве несогласованных определений, от глагольные существительные, краткие прилагательные; 6.5.1.2 использовать возвратные глаголы; 6.5.2.2 использовать простые и сложные предложения, выражающие определительные, изъяснительные, временные, целевые, причинно-следственные отношения
Мир вокруг нас: животные и растения	К.Д. Ушинский. "История одной яблоньки", М.Д. Зверев "Ласточки на паровозе", М.М. Пришвин "Этажи леса"	Слушание	6.1.1.1 понимать обращенную речь определяя ключевые слова; 6.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово понимать содержание рассказов, поэтических произведений/фрагментов, лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль; 6.1.3.2 характеризовать и оценивать поступки персонажей или лирического героя; 6.1.4.1 определять основную мысль текста на основе ключевых слов и словосочетаний
		Говорение	6.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктанта; 6.2.2.1 пересказывать, выборочно содержание текста, воспроизводить слова четко и ясно;

			6.2.3.1 соблюдать орфоэпические, лексические нормы, связанные с выбором соответствующих слов, избегая повторов
		Чтение	6.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему, цель или назначение текста; 6.3.3.1 формулировать вопросы, направленные на оценку содержания текста; 6.3.3.2 отвечать на вопросы, выражая своё мнение по теме; 6.3.5.1 составлять простой план; 6.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений небольшого объема, определяя особенности изображения главных персонажей, лирического героя; 6.3.8.1 сравнивать содержание, тему, идеи и структурные особенности текстов
		Письмо	6.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного и художественного стилей; 6.4.4.1 писать мини - рассказы с элементами повествования и описания; 6.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания, безударные глагольные окончания; 6.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с прямой и косвенной речью
		Использование языковых единиц	6.5.1.1 использовать существительные в качестве несогласованных определений, от глагольные существительные, краткие прилагательные; 6.5.1.2 использовать возвратные глаголы; 6.5.2.2 использовать простые и сложные предложения, выражающие определительные, изъяснительные, временные, целевые, причинно-следственные отношения
2 четверть			
Климат: погода и времена года	К. Д. Ушинский "Лето", "Пчелки на разведках", С.Маршак Сказка "Двенадцать месяцев", Ф.Тютчев "Чародейкою зимою" С.Есенин "Зима"	Слушание	6.1.1.1 понимать обращенную речь определяя ключевые слова; 6.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово понимать содержание рассказов, поэтических произведений/фрагментов, лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль; 6.1.3.2 характеризовать и оценивать поступки персонажей или лирического героя; 6.1.4.1 определять основную мысль текста на основе ключевых слов и словосочетаний
		Говорение	6.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктанта; 6.2.2.1 пересказывать, выборочно содержание текста, воспроизводить слова четко и ясно; 6.2.3.1 соблюдать орфоэпические, лексические нормы, связанные с выбором соответствующих

			слов, избегая повторов
		Чтение	6.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему, цель или назначение текста; 6.3.3.1 формулировать вопросы, направленные на оценку содержания текста; 6.3.3.2 отвечать на вопросы, выражая своё мнение по теме; 6.3.5.1 составлять простой план; 6.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений небольшого объема, определяя особенности изображения главных персонажей, лирического героя; 6.3.8.1 сравнивать содержание, тему, идеи и структурные особенности текстов
		Письмо	6.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного и художественного стилей; 6.4.4.1 писать мини - рассказы с элементами повествования и описания; 6.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания, безударные глагольные окончания; 6.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с прямой и косвенной речью
		Использование языковых единиц	6.5.1.1 использовать существительные в качестве несогласованных определений, от глагольные существительные, краткие прилагательные; 6.5.1.2 использовать возвратные глаголы; 6.5.2.2 использовать простые и сложные предложения, выражающие определительные, изъяснительные, временные, целевые, причинно-следственные отношения
Чудеса света	Роберт Стайн. Детский детектив "Проклятие гробницы фараона" (отрывки), Марат Джумагазиев. Стихотворение "Семь чудес света"	Слушание	6.1.1.1 понимать обращенную речь определяя ключевые слова; 6.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово понимать содержание рассказов, поэтических произведений/фрагментов, лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль; 6.1.3.2 характеризовать и оценивать поступки персонажей или лирического героя; 6.1.4.1 определять основную мысль текста на основе ключевых слов и словосочетаний
		Говорение	6.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктанта; 6.2.2.1 пересказывать, выборочно содержание текста, воспроизводить слова четко и ясно; 6.2.3.1 соблюдать орфоэпические, лексические нормы, связанные с выбором соответствующих слов, избегая повторов
		Чтение	6.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему, цель или назначение текста;

			<p>6.3.3.1 формулировать вопросы, направленные на оценку содержания текста;</p> <p>6.3.3.2 отвечать на вопросы, выражая своё мнение по теме;</p> <p>6.3.5.1 составлять простой план;</p> <p>6.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений небольшого объема, определяя особенности изображения главных персонажей, лирического героя;</p> <p>6.3.8.1 сравнивать содержание, тему, идеи и структурные особенности текстов</p>
		Письмо	<p>6.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного и художественного стилей;</p> <p>6.4.4.1 писать мини - рассказы с элементами повествования и описания;</p> <p>6.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания, безударные глагольные окончания;</p> <p>6.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с прямой и косвенной речью</p>
		Использование языковых единиц	<p>6.5.1.1 использовать существительные в качестве несогласованных определений, от глагольные существительные, краткие прилагательные;</p> <p>6.5.1.2 использовать возвратные глаголы;</p> <p>6.5.2.2 использовать простые и сложные предложения, выражающие определительные, изъяснительные, временные, целевые, причинно-следственные отношения</p>
3 четверть			
Древние и современные цивилизации	К.Булычев. "Сто лет тому вперед" (фрагменты произведения), Мифы об Атлантиде. А.Р. Беляев. "Последний человек из Атлантиды"	Слушание	<p>6.1.1.1 понимать обращенную речь определяя ключевые слова;</p> <p>6.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово понимать содержание рассказов, поэтических произведений/фрагментов, лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль;</p> <p>6.1.3.2 характеризовать и оценивать поступки персонажей или лирического героя;</p> <p>6.1.4.1 определять основную мысль текста на основе ключевых слов и словосочетаний</p>
		Говорение	<p>6.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктиля;</p> <p>6.2.2.1 пересказывать, выборочно содержание текста, воспроизводить слова четко и ясно;</p> <p>6.2.3.1 соблюдать орфоэпические, лексические нормы, связанные с выбором соответствующих слов, избегая повторов</p>
		Чтение	<p>6.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему, цель или назначение текста;</p> <p>6.3.3.1 формулировать вопросы, направленные на оценку содержания текста;</p>

			<p>6.3.3.2отвечать на вопросы, выражая своҀ мнение по теме;</p> <p>6.3.5.1 составлять простой план;</p> <p>6.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений небольшого объема, определяя особенности изображения главных персонажей, лирического героя;</p> <p>6.3.8.1 сравнивать содержание, тему, идеи и структурные особенности текстов</p>
		Письмо	<p>6.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного и художественного стилей;</p> <p>6.4.4.1 писать мини - рассказы с элементами повествования и описания;</p> <p>6.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания, безударные глагольные окончания;</p> <p>6.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с прямой и косвенной речью</p>
		Использование языковых единиц	<p>6.5.1.1 использовать существительные в качестве несогласованных определений, от глагольные существительные, краткие прилагательные;</p> <p>6.5.1.2 использовать возвратные глаголы;</p> <p>6.5.2.2 использовать простые и сложные предложения, выражающие определительные, изъяснительные, временные, целевые, причинно-следственные отношения</p>
Язык и общение	Г. Тукай. "Родной язык", К. Бальмонт. "Язык, великолепный наш язык", И. Бунин. "Слово", И. С. Тургенев. "Русский язык"	Слушание	<p>6.1.1.1 понимать обращенную речь определяя ключевые слова;</p> <p>6.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово понимать содержание рассказов, поэтических произведений/фрагментов, лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль;</p> <p>6.1.3.2 характеризовать и оценивать поступки персонажей или лирического героя;</p> <p>6.1.4.1 определять основную мысль текста на основе ключевых слов и словосочетаний</p>
		Говорение	<p>6.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктиля;</p> <p>6.2.2.1 пересказывать, выборочно содержание текста, воспроизводить слова чҀтко и ясно;</p> <p>6.2.3.1 соблюдать орфоэпические, лексические нормы, связанные с выбором соответствующих слов, избегая повторов</p>
		Чтение	<p>6.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему, цель или назначение текста;</p> <p>6.3.3.1 формулировать вопросы, направленные на оценку содержания текста;</p> <p>6.3.3.2отвечать на вопросы, выражая своҀ мнение по теме;</p> <p>6.3.5.1 составлять простой план;</p>

			<p>6.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений небольшого объема, определяя особенности изображения главных персонажей, лирического героя;</p> <p>6.3.8.1 сравнивать содержание, тему, идеи и структурные особенности текстов</p>	
		Письмо	<p>6.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного и художественного стилей;</p> <p>6.4.4.1 писать мини - рассказы с элементами повествования и описания;</p> <p>6.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания, безударные глагольные окончания;</p> <p>6.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с прямой и косвенной речью</p>	
		Использование языковых единиц	<p>6.5.1.1 использовать существительные в качестве несогласованных определений, от глагольные существительные, краткие прилагательные;</p> <p>6.5.1.2 использовать возвратные глаголы;</p> <p>6.5.2.2 использовать простые и сложные предложения, выражающие определительные, изъяснительные, временные, целевые, причинно-следственные отношения</p>	
Герои и злодеи: реальность и выдуманные истории	Г. Андерсен. "Снежная королева", О.Генри. "Вождь краснокожих"	Слушание	<p>6.1.1.1 понимать обращенную речь определяя ключевые слова;</p> <p>6.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово понимать содержание рассказов, поэтических произведений/фрагментов, лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль;</p> <p>6.1.3.2 характеризовать и оценивать поступки персонажей или лирического героя;</p> <p>6.1.4.1 определять основную мысль текста на основе ключевых слов и словосочетаний</p>	
			Говорение	<p>6.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктанта;</p> <p>6.2.2.1 пересказывать, выборочно содержание текста, воспроизводить слова четко и ясно;</p> <p>6.2.3.1 соблюдать орфоэпические, лексические нормы, связанные с выбором соответствующих слов, избегая повторов</p>
			Чтение	<p>6.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему, цель или назначение текста;</p> <p>6.3.3.1 формулировать вопросы, направленные на оценку содержания текста;</p> <p>6.3.3.2 отвечать на вопросы, выражая своё мнение по теме;</p> <p>6.3.5.1 составлять простой план;</p> <p>6.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений небольшого объема, определяя особенности изображения главных персонажей,</p>

			лирического героя; 6.3.8.1 сравнивать содержание, тему, идеи и структурные особенности текстов
		Письмо	6.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного и художественного стилей; 6.4.4.1 писать мини - рассказы с элементами повествования и описания; 6.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания, безударные глагольные окончания; 6.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с прямой и косвенной речью
		Использование языковых единиц	6.5.1.1 использовать существительные в качестве несогласованных определений, от глагольные существительные, краткие прилагательные; 6.5.1.2 использовать возвратные глаголы; 6.5.2.2 использовать простые и сложные предложения, выражающие определительные, изъяснительные, временные, целевые, причинно-следственные отношения
4 четверть			
Астрономия: планеты и спутники	Мифы о Луне и Солнце. С.Цыганков. "О космическом корабле "Планета Земля" (в стихах и прозе)	Слушание	6.1.1.1 понимать обращенную речь определяя ключевые слова; 6.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово понимать содержание рассказов, поэтических произведений/фрагментов, лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль; 6.1.3.2 характеризовать и оценивать поступки персонажей или лирического героя; 6.1.4.1 определять основную мысль текста на основе ключевых слов и словосочетаний
		Говорение	6.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктанта; 6.2.2.1 пересказывать, выборочно содержание текста, воспроизводить слова четко и ясно; 6.2.3.1 соблюдать орфоэпические, лексические нормы, связанные с выбором соответствующих слов, избегая повторов
		Чтение	6.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему, цель или назначение текста; 6.3.3.1 формулировать вопросы, направленные на оценку содержания текста; 6.3.3.2 отвечать на вопросы, выражая своё мнение по теме; 6.3.5.1 составлять простой план; 6.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений небольшого объема, определяя особенности изображения главных персонажей, лирического героя; 6.3.8.1 сравнивать содержание, тему, идеи и

			структурные особенности текстов
		Письмо	6.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного и художественного стилей; 6.4.4.1 писать мини - рассказы с элементами повествования и описания; 6.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания, безударные глагольные окончания; 6.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с прямой и косвенной речью
		Использование языковых единиц	6.5.1.1 использовать существительные в качестве несогласованных определений, от глагольные существительные, краткие прилагательные; 6.5.1.2 использовать возвратные глаголы; 6.5.2.2 использовать простые и сложные предложения, выражающие определительные, изъяснительные, временные, целевые, причинно-следственные отношения
Человек и современные технические устройства	Н. Носов. "Телефон"	Слушание	6.1.1.1 понимать обращенную речь определяя ключевые слова; 6.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово понимать содержание рассказов, поэтических произведений/фрагментов, лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль; 6.1.3.2 характеризовать и оценивать поступки персонажей или лирического героя; 6.1.4.1 определять основную мысль текста на основе ключевых слов и словосочетаний
		Говорение	6.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктанта; 6.2.2.1 пересказывать, выборочно содержание текста, воспроизводить слова четко и ясно; 6.2.3.1 соблюдать орфоэпические, лексические нормы, связанные с выбором соответствующих слов, избегая повторов
		Чтение	6.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему, цель или назначение текста; 6.3.3.1 формулировать вопросы, направленные на оценку содержания текста; 6.3.3.2 отвечать на вопросы, выражая свое мнение по теме 6.3.5.1 составлять простой план; 6.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений небольшого объема, определяя особенности изображения главных персонажей, лирического героя; 6.3.8.1 сравнивать содержание, тему, идеи и структурные особенности текстов
		Письмо	6.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного и художественного стилей;

		6.4.4.1 писать мини - рассказы с элементами повествования и описания; 6.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания, безударные глагольные окончания; 6.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с прямой и косвенной речью
	Использование языковых единиц	6.5.1.1 использовать существительные в качестве несогласованных определений, от глагольные существительные, краткие прилагательные; 6.5.1.2 использовать возвратные глаголы; 6.5.2.2 использовать простые и сложные предложения, выражающие определительные, изъяснительные, временные, целевые, причинно-следственные отношения

3) 7 класс:

таблица 3

Тема	Изучаемые художественные произведения (по выбору)	Виды речевой деятельности	Целиобучения
I четверть			
Путешествия и достопримечательности	Д.Свифт. "Путешествия Гулливера"	Слушание	7.1.1.1 понимать обращенную речь вербально и не вербально реагировать на услышанное извлекая необходимую информацию; 7.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание небольших прозаических и поэтических произведений/фрагментов, определяя сюжетную линию; 7.1.4.1 определять основную мысль текста, опираясь на содержание текста
		Говорение	7.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктиля; 7.2.1.2 владеть словарным запасом, включающим эмоционально-окрашенную лексику, термины; 7.2.2.1 пересказывать содержание, используя различные приемы сжатия текста извлекая необходимую информацию; 7.2.3.1 соблюдать орфоэпические, лексические морфологические нормы использования форм разных частей речи
		Чтение	7.3.1.1 понимать главную информацию сплошных и не сплошных текстов, связывая информацию с общеизвестными, повседневными знаниями; 7.3.3.1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения;

			<p>7.3.3.2 отвечать на вопросы, приводя аргументы, связывать информацию текста с другими фактами из реальной жизни;</p> <p>7.3.4.1 использовать виды чтения, включая ознакомительное, изучающее и выборочное чтение выделяя важные слова по смыслу;</p> <p>7.3.5.1 составлять простой и сложный план</p>
		Письмо	<p>7.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного, официально-делового стилей;</p> <p>7.4.3.1 представлять информацию в виде таблицы, схемы диаграммы, графика;</p> <p>7.4.4.1 писать мини - рассказы с элементами описания и рассуждения;</p> <p>7.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания, безударные глагольные окончания, гласные и согласные в разных частях слова, слова через дефис;</p> <p>7.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с вводными словами и конструкциями</p>
		Использование языковых единиц	<p>7.5.1.1 использовать собирательные, вещественные и абстрактные существительные, прилагательные и наречия в разных степенях сравнения;</p> <p>7.5.1.3 использовать составные числительные в соответствующих формах;</p> <p>7.5.2.4 использовать простые осложненные вводными конструкциями, однородными членами предложения;</p> <p>7.5.2.2 использовать сложные предложения, выражающие условные, уступительные, сравнительные, сопоставительные отношения</p>
Жара и холод: страна и образ жизни	<p>Г.Скребицкий. "Четыре художника",</p> <p>Стихи А.Кунанбаева. "Времена года",</p> <p>И.А.Бунин. "Листопад",</p> <p>К. Паустовский. "Осень"</p>	<p>Слушание</p> <p>Говорение</p>	<p>7.1.1.1 понимать обращенную речь вербально и не вербально реагировать на услышанное извлекая необходимую информацию;</p> <p>7.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание небольших прозаических и поэтических произведений/фрагментов, определяя сюжетную линию;</p> <p>7.1.4.1 определять основную мысль текста, опираясь на содержание текста</p> <p>7.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый,</p>

	<p>усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без дактиля;</p> <p>7.2.1.2 владеть словарным запасом, включающим эмоционально-окрашенную лексику, термины;</p> <p>7.2.2.1 пересказывать содержание, используя различные приемы сжатия текста извлекая необходимую информацию;</p> <p>7.2.3.1 соблюдать орфоэпические, лексические морфологические нормы использования форм разных частей речи</p>
Чтение	<p>7.3.1.1 понимать главную информацию сплошных и не сплошных текстов, связывая информацию с общеизвестными, повседневными знаниями;</p> <p>7.3.3.1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения;</p> <p>7.3.3.2 отвечать на вопросы, приводя аргументы, связывать информацию текста с другими фактами из реальной жизни;</p> <p>7.3.4.1 использовать виды чтения, включая ознакомительное, изучающее и выборочное чтение выделяя важные слова по смыслу;</p> <p>7.3.5.1 составлять простой и сложный план</p>
Письмо	<p>7.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного, официально-делового стилей;</p> <p>7.4.3.1 представлять информацию в виде таблицы, схемы диаграммы, графика;</p> <p>7.4.4.1 писать мини - рассказы с элементами описания и рассуждения;</p> <p>7.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания, безударные глагольные окончания, гласные и согласные в разных частях слова, слова через дефис;</p> <p>7.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с вводными словами и конструкциями</p>
Использование языковых единиц	<p>7.5.1.1 использовать собирательные, вещественные и абстрактные существительные, прилагательные и наречия в разных степенях сравнения;</p> <p>7.5.1.3 использовать составные числительные в соответствующих формах;</p>

			7.5.2.4 использовать простые осложненные вводными конструкциями, однородными членами предложения; 7.5.2.2 использовать сложные предложения, выражающие условные, уступительные, сравнительные, сопоставительные отношения
2 четверть			
Культура: характер и личность	Притча "Внешняя и внутренняя красота", Л.Толстой. "Кавказский пленник", Н.Заболоцкий. "Некрасивая девочка", "О красоте человеческих лиц"	Слушание	7.1.1.1 понимать обращенную речь вербально и не вербально реагировать на услышанное извлекая необходимую информацию; 7.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание небольших прозаических и поэтических произведений/фрагментов, определяя сюжетную линию; 7.1.4.1 определять основную мысль текста, опираясь на содержание текста
		Говорение	7.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктиля; 7.2.1.2 владеть словарным запасом, включающим эмоционально-окрашенную лексику, термины; 7.2.2.1 пересказывать содержание, используя различные приемы сжатия текста извлекая необходимую информацию; 7.2.3.1 соблюдать орфоэпические, лексические морфологические нормы использования форм разных частей речи
		Чтение	7.3.1.1 понимать главную информацию сплошных и не сплошных текстов, связывая информацию с общеизвестными, повседневными знаниями; 7.3.3.1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения; 7.3.3.2 отвечать на вопросы, приводя аргументы, связывать информацию текста с другими фактами из реальной жизни; 7.3.4.1 использовать виды чтения, включая ознакомительное, изучающее и выборочное чтение выделяя важные слова по смыслу; 7.3.5.1 составлять простой и сложный план
		Письмо	7.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного, официально-делового

			<p>стилей; 7.4.3.1 представлять информацию в виде таблицы, схемы диаграммы, графика; 7.4.4.1 писать мини - рассказы с элементами описания и рассуждения; 7.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания, безударные глагольные окончания, гласные и согласные в разных частях слова, слова через дефис; 7.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с вводными словами и конструкциями</p>
		Использование языковых единиц	<p>7.5.1.1 использовать собирательные, вещественные и абстрактные существительные, прилагательные и наречия в разных степенях сравнения; 7.5.1.3 использовать составные числительные в соответствующих формах; 7.5.2.4 использовать простые сложные вводными конструкциями, однородными членами предложения; 7.5.2.2 - использовать сложные предложения, выражающие условные, уступительные, сравнительные, сопоставительные отношения</p>
Здоровый образ жизни: спорт и еда	Д.Федюкин. "Баллада о здоровом образе жизни" С.А.Абрамов. "Выше радуги"	Слушание	<p>7.1.1.1 понимать обращенную речь вербально и не вербально реагировать на услышанное извлекая необходимую информацию; 7.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание небольших прозаических и поэтических произведений/фрагментов, определяя сюжетную линию; 7.1.4.1 определять основную мысль текста, опираясь на содержание текста</p>
		Говорение	<p>7.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктиля; 7.2.1.2 владеть словарным запасом, включающим эмоционально-окрашенную лексику, термины; 7.2.2.1 пересказывать содержание, используя различные приемы сжатия текста извлекая необходимую информацию; 7.2.3.1 соблюдать орфоэпические, лексические морфологические нормы использования форм разных частей речи</p>

		Чтение	<p>7.3.1.1 понимать главную информацию сплошных и не сплошных текстов, связывая информацию с общеизвестными, повседневными знаниями;</p> <p>7.3.3.1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения;</p> <p>7.3.3.2 отвечать на вопросы, приводя аргументы, связывать информацию текста с другими фактами из реальной жизни;</p> <p>7.3.4.1 использовать виды чтения, включая ознакомительное, изучающее и выборочное чтение выделяя важные слова по смыслу;</p> <p>7.3.5.1 составлять простой и сложный план</p>
		Письмо	<p>7.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного, официально-делового стилей;</p> <p>7.4.3.1 представлять информацию в виде таблицы, схемы диаграммы, графика;</p> <p>7.4.4.1 писать мини - рассказы с элементами описания и рассуждения;</p> <p>7.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания, безударные глагольные окончания, гласные и согласные в разных частях слова, слова через дефис;</p> <p>7.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с вводными словами и конструкциями</p>
		Использование языковых единиц	<p>7.5.1.1 использовать собирательные, вещественные и абстрактные существительные, прилагательные и наречия в разных степенях сравнения;</p> <p>7.5.1.3 использовать составные числительные в соответствующих формах;</p> <p>7.5.2.4 использовать простые осложненные вводными конструкциями, однородными членами предложения;</p> <p>7.5.2.2 использовать сложные предложения, выражающие условные, уступительные, сравнительные, сопоставительные отношения</p>
3 четверть			
Традиции празднования Нового года, Наурыза и	Н.В.Гоголь. "Ночь перед Рождеством"	Слушание	7.1.1.1 понимать обращенную речь вербально и не вербально реагировать на услышанное извлекая необходимую информацию;

Рождества			<p>7.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание небольших прозаических и поэтических произведений/фрагментов, определяя сюжетную линию;</p> <p>7.1.4.1 определять основную мысль текста, опираясь на содержание текста</p>
		Говорение	<p>7.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктиля;</p> <p>7.2.1.2 владеть словарным запасом, включающим эмоционально-окрашенную лексику, термины;</p> <p>7.2.2.1 пересказывать содержание, используя различные приемы сжатия текста извлекая необходимую информацию;</p> <p>7.2.3.1 соблюдать орфоэпические, лексические морфологические нормы использования форм разных частей речи</p>
		Чтение	<p>7.3.1.1 понимать главную информацию сплошных и не сплошных текстов, связывая информацию с общеизвестными, повседневными знаниями;</p> <p>7.3.3.1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения;</p> <p>7.3.3.2 отвечать на вопросы, приводя аргументы, связывать информацию текста с другими фактами из реальной жизни;</p> <p>7.3.4.1 использовать виды чтения, включая ознакомительное, изучающее и выборочное чтение выделяя важные слова по смыслу;</p> <p>7.3.5.1 составлять простой и сложный план</p>
		Письмо	<p>7.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного, официально-делового стилей;</p> <p>7.4.3.1 представлять информацию в виде таблицы, схемы диаграммы, графика;</p> <p>7.4.4.1 писать мини - рассказы с элементами описания и рассуждения;</p> <p>7.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания, безударные глагольные окончания, гласные и согласные в разных частях слова, слова через дефис;</p> <p>7.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с вводными словами и</p>

			конструкциями
		Использование языковых единиц	7.5.1.1 использовать собирательные, вещественные и абстрактные существительные, прилагательные и наречия в разных степенях сравнения; 7.5.1.3 использовать составные числительные в соответствующих формах; 7.5.2.4 использовать простые сложные вводными конструкциями, однородными членами предложения; 7.5.2.2 использовать сложные предложения, выражающие условные, уступительные, сравнительные, сопоставительные отношения
Хобби и свободное время	Е.Шварц. "Сказка о потерянном времени"	Слушание	7.1.1.1 понимать обращенную речь вербально и не вербально реагировать на услышанное извлекая необходимую информацию; 7.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание небольших прозаических и поэтических произведений/фрагментов, определяя сюжетную линию; 7.1.4.1 определять основную мысль текста, опираясь на содержание текста
			Говорение
		Чтение	7.3.1.1 понимать главную информацию сплошных и не сплошных текстов, связывая информацию с общеизвестными, повседневными знаниями; 7.3.3.1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения; 7.3.3.2 отвечать на вопросы, приводя аргументы, связывать информацию текста с другими фактами из реальной жизни; 7.3.4.1 использовать виды чтения, включая ознакомительное, изучающее и

			<p>выборочное чтение выделяя важные слова по смыслу;</p> <p>7.3.5.1 составлять простой и сложный план</p>
		Письмо	<p>7.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного, официально-делового стилей;</p> <p>7.4.3.1 представлять информацию в виде таблицы, схемы диаграммы, графика;</p> <p>7.4.4.1 писать мини - рассказы с элементами описания и рассуждения;</p> <p>7.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания, безударные глагольные окончания, гласные и согласные в разных частях слова, слова через дефис;</p> <p>7.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с вводными словами и конструкциями</p>
		Использование языковых единиц	<p>7.5.1.1 использовать собирательные, вещественные и абстрактные существительные, прилагательные и наречия в разных степенях сравнения;</p> <p>7.5.1.3 использовать составные числительные в соответствующих формах;</p> <p>7.5.2.4 использовать простые сложные предложения с вводными конструкциями, однородными членами предложения;</p> <p>7.5.2.2 использовать сложные предложения, выражающие условные, уступительные, сравнительные, сопоставительные отношения</p>
Музыка в нашей жизни	М.Кабанбаев. "Арстан, я и виолончель", В.Г.Короленко. "Слепой музыкант"	Слушание	<p>7.1.1.1 понимать обращенную речь вербально и не вербально реагировать на услышанное извлекая необходимую информацию;</p> <p>7.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание небольших прозаических и поэтических произведений/фрагментов, определяя сюжетную линию;</p> <p>7.1.4.1 определять основную мысль текста, опираясь на содержание текста</p>
		Говорение	<p>7.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктиля;</p> <p>7.2.1.2 владеть словарным запасом, включающим эмоционально-окрашенную лексику, термины;</p>

		<p>7.2.2.1 пересказывать содержание, используя различные приемы сжатия текста извлекая необходимую информацию;</p> <p>7.2.3.1 соблюдать орфоэпические, лексические морфологические нормы использования форм разных частей речи</p>
	Чтение	<p>7.3.1.1 понимать главную информацию сплошных и не сплошных текстов, связывая информацию с общеизвестными, повседневными знаниями;</p> <p>7.3.3.1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения;</p> <p>7.3.3.2 отвечать на вопросы, приводя аргументы, связывать информацию текста с другими фактами из реальной жизни;</p> <p>7.3.4.1 использовать виды чтения, включая ознакомительное, изучающее и выборочное чтение выделяя важные слова по смыслу;</p> <p>7.3.5.1 составлять простой и сложный план</p>
	Письмо	<p>7.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного, официально-делового стилей;</p> <p>7.4.3.1 представлять информацию в виде таблицы, схемы диаграммы, графика;</p> <p>7.4.4.1 писать мини - рассказы с элементами описания и рассуждения;</p> <p>7.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания, безударные глагольные окончания, гласные и согласные в разных частях слова, слова через дефис;</p> <p>7.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с вводными словами и конструкциями</p>
	Использование языковых единиц	<p>7.5.1.1 использовать собирательные, вещественные и абстрактные существительные, прилагательные и наречия в разных степенях сравнения;</p> <p>7.5.1.3 использовать составные числительные в соответствующих формах;</p> <p>7.5.2.4 использовать простые осложненные вводными конструкциями, однородными членами предложения;</p> <p>7.5.2.2 использовать сложные предложения, выражающие условные,</p>

			уступительные, сравнительные, сопоставительные отношения
4 четверть			
День Победы: почему мы должны помнить	А.А.Бек. "Волоколамское шоссе", Б.Момышулы. "За нами - Москва", К. Кайсенов. "В тылу врага", Р.Гамзатов. "Журавли", Муса Джалиль "Варварство"	Слушание	7.1.1.1 понимать обращенную речь вербально и не вербально реагировать на услышанное извлекая необходимую информацию; 7.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание небольших прозаических и поэтических произведений/фрагментов, определяя сюжетную линию; 7.1.4.1 определять основную мысль текста, опираясь на содержание текста
		Говорение	7.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без дактиля; 7.2.1.2 владеть словарным запасом, включающим эмоционально-окрашенную лексику, термины; 7.2.2.1 пересказывать содержание, используя различные приемы сжатия текста извлекая необходимую информацию; 7.2.3.1 соблюдать орфоэпические, лексические морфологические нормы использования форм разных частей речи
		Чтение	7.3.1.1 понимать главную информацию сплошных и не сплошных текстов, связывая информацию с общеизвестными, повседневными знаниями; 7.3.3.1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения; 7.3.3.2 отвечать на вопросы, приводя аргументы, связывать информацию текста с другими фактами из реальной жизни; 7.3.4.1 использовать виды чтения, включая ознакомительное, изучающее и выборочное чтение выделяя важные слова по смыслу; 7.3.5.1 составлять простой и сложный план
		Письмо	7.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного, официально-делового стилей; 7.4.3.1 представлять информацию в виде таблицы, схемы диаграммы, графика; 7.4.4.1 писать мини - рассказы с элементами описания и рассуждения;

			<p>7.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания, безударные глагольные окончания, гласные и согласные в разных частях слова, слова через дефис;</p> <p>7.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с вводными словами и конструкциями</p>
		Использование языковых единиц	<p>7.5.1.1 использовать собирательные, вещественные и абстрактные существительные, прилагательные и наречия в разных степенях сравнения;</p> <p>7.5.1.3 использовать составные числительные в соответствующих формах;</p> <p>7.5.2.4 использовать простые осложненные вводными конструкциями, однородными членами предложения;</p> <p>7.5.2.2 использовать сложные предложения, выражающие условные, уступительные, сравнительные, сопоставительные отношения</p>
Молодѳжная культура: Интернет и социальные сети	Г.Ф.Шпаликов. "Я знаю, как стары стихи про телефоны..."	Слушание	<p>7.1.1.1 понимать обращенную речь вербально и не вербально реагировать на услышанное извлекая необходимую информацию;</p> <p>7.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание небольших прозаических и поэтических произведений/фрагментов, определяя сюжетную линию;</p> <p>7.1.4.1 определять основную мысль текста, опираясь на содержание текста</p>
		Говорение	<p>7.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без дактиля;</p> <p>7.2.1.2 владеть словарным запасом, включающим эмоционально-окрашенную лексику, термины;</p> <p>7.2.2.1 пересказывать содержание, используя различные приемы сжатия текста извлекая необходимую информацию;</p> <p>7.2.3.1 соблюдать орфоэпические, лексические морфологические нормы использования форм разных частей речи</p>
		Чтение	<p>7.3.1.1 понимать главную информацию сплошных и не сплошных текстов, связывая информацию с общеизвестными, повседневными знаниями;</p> <p>7.3.3.1 формулировать проблемные</p>

			вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения; 7.3.3.2 отвечать на вопросы, приводя аргументы, связывать информацию текста с другими фактами из реальной жизни; 7.3.4.1 использовать виды чтения, включая ознакомительное, изучающее и выборочное чтение выделяя важные слова по смыслу; 7.3.5.1 составлять простой и сложный план
		Письмо	7.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного, официально-делового стилей; 7.4.3.1 представлять информацию в виде таблицы, схемы диаграммы, графика; 7.4.4.1 писать мини - рассказы с элементами описания и рассуждения; 7.4.5.1 правильно писать безударные падежные окончания, безударные глагольные окончания, гласные и согласные в разных частях слова, слова через дефис; 7.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с вводными словами и конструкциями
		Использование языковых единиц	7.5.1.1 использовать собирательные, вещественные и абстрактные существительные, прилагательные и наречия в разных степенях сравнения; 7.5.1.3 использовать составные числительные в соответствующих формах; 7.5.2.4 использовать простые осложненные вводными конструкциями, однородными членами предложения; 7.5.2.2 использовать сложные предложения, выражающие условные, уступительные, сравнительные, сопоставительные отношения

4) 8 класс:

таблица 4

Тема	Изучаемые художественные произведения (по выбору)	Виды речевой деятельности	Цели обучения
I четверть			
Семья и	Притча "Волшебная копейка",	Слушание	8.1.1.1 понимать обращенную речь и понимать основную и детальную информацию сообщения;

подросток	Туве Янсон. "Дитя-невидимка", А. Кунанбаев. "Слова назидания": Двадцать пятое слово		8.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание прозаических, драматических и поэтических произведений/ фрагментов, определяя ключевые моменты развития сюжета или конфликта; 8.1.4.1 определять основную мысль текста, выявляя авторскую позицию
		Говорение	8.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без дактиля; 8.2.1.2 владеть словарным запасом, достаточным для замены слов общезыковыми эквивалентами; 8.2.2.1 пересказывать содержание текста с творческими дополнениями; 8.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков
		Чтение	8.3.1.1 понимать главную и детальную информацию сплошных и не сплошных текстов; 8.3.4.1 использовать виды чтения ознакомительное, изучающее и выборочное чтение, включая аналитическое; 8.3.5.1 составлять простой и сложный план; 8.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических, драматических), определяя структурно-композиционные особенности
		Письмо	8.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного, официально-делового стилей; 8.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций, в том числе содержащей таблицу, схему, диаграмму, график; 8.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с обособленными членами предложения
		Использование языковых единиц	8.5.1.1 использовать сложные существительные, прилагательные, наречия в соответствующих формах; 8.5.1.3 образовывать деепричастия совершенного и несовершенного вида; 8.5.2.1 использовать причастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями
Спорт и отдых	Л.Кассиль. "Ход белой королевы" В.Тублин. "Гонки в сентябре"	Слушание	8.1.1.1 понимать обращенную речь и понимать основную и детальную информацию сообщения; 8.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание прозаических, драматических и поэтических произведений/ фрагментов, определяя ключевые моменты развития сюжета или конфликта; 8.1.4.1 определять основную мысль текста, выявляя

			авторскую позицию
		Говорение	8.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без дактиля; 8.2.1.2 владеть словарным запасом, достаточным для замены слов общеязыковыми эквивалентами; 8.2.2.1 пересказывать содержание текста с творческими дополнениями; 8.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков
		Чтение	8.3.1.1 понимать главную и детальную информацию сплошных и не сплошных текстов; 8.3.4.1 использовать виды чтение ознакомительное, изучающее и выборочное чтение, включая аналитическое; 8.3.5.1 составлять простой и сложный план; 8.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических, драматических), определяя структурно-композиционные особенности
		Письмо	8.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного, официально-делового стилей; 8.4.3.1 представлять информацию в виде: иллюстраций, в том числе содержащей таблицу, схему, диаграмму, график; 8.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с обособленными членами предложения
		Использование языковых единиц	8.5.1.1 использовать сложные существительные, прилагательные, наречия в соответствующих формах; 8.5.1.3 образовывать деепричастия совершенного и несовершенного вида; 8.5.2.1 использовать причастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями
2 четверть			
Мир труда	Н.А. Заболоцкий. "Не позволяй душе лениться"	Слушание	8.1.1.1 понимать обращенную речь и понимать основную и детальную информацию сообщения; 8.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание прозаических, драматических и поэтических произведений/ фрагментов, определяя ключевые моменты развития сюжета или конфликта; 8.1.4.1 определять основную мысль текста, выявляя авторскую позицию
		Говорение	8.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без дактиля;

			<p>8.2.1.2 владеть словарным запасом, достаточным для замены слов общезыковыми эквивалентами;</p> <p>8.2.2.1 пересказывать содержание текста с творческими дополнениями;</p> <p>8.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков</p>
		Чтение	<p>8.3.1.1 понимать главную и детальную информацию сплошных и не сплошных текстов;</p> <p>8.3.4.1 использовать виды чтение ознакомительное, изучающее и выборочное чтение, включая аналитическое;</p> <p>8.3.5.1 составлять простой и сложный план;</p> <p>8.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических, драматических), определяя структурно-композиционные особенности</p>
		Письмо	<p>8.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного, официально-делового стилей;</p> <p>8.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций, в том числе содержащей таблицу, схему, диаграмму, график;</p> <p>8.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с обособленными членами предложения</p>
		Использование языковых единиц	<p>8.5.1.1 использовать сложные существительные, прилагательные, наречия в соответствующих формах;</p> <p>8.5.1.3 образовывать деепричастия совершенного и несовершенного вида;</p> <p>8.5.2.1 использовать причастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями</p>
Космос	О.Сулейменов. "Земля, поклонись человеку", Р. Брэдбери. "Зелёное утро", И.Ефремов. "Звёздные корабли"	Слушание	<p>8.1.1.1 понимать обращенную речь и понимать основную и детальную информацию сообщения;</p> <p>8.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание прозаических, драматических и поэтических произведений/ фрагментов, определяя ключевые моменты развития сюжета или конфликта;</p> <p>8.1.4.1 определять основную мысль текста, выявляя авторскую позицию</p>
		Говорение	<p>8.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктиля;</p> <p>8.2.1.2 владеть словарным запасом, достаточным для замены слов общезыковыми эквивалентами;</p> <p>8.2.2.1 пересказывать содержание текста с творческими дополнениями;</p> <p>8.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или</p>

			повествования) на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков
		Чтение	8.3.1.1 понимать главную и детальную информацию сплошных и не сплошных текстов; 8.3.4.1 использовать виды чтение ознакомительное, изучающее и выборочное чтение, включая аналитическое; 8.3.5.1 составлять простой и сложный план; 8.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических, драматических), определяя структурно-композиционные особенности
		Письмо	8.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного, официально-делового стилей; 8.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций, в том числе содержащей таблицу, схему, диаграмму, график; 8.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с обособленными членами предложения
		Использование языковых единиц	8.5.1.1 использовать сложные существительные, прилагательные, наречия в соответствующих формах; 8.5.1.3 образовывать деепричастия совершенного и несовершенного вида; 8.5.2.1 использовать причастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями
3 четверть			
Биоразнообразие и исчезновение	О.Сулейменов. Стихотворение "Волчата"	Слушание	8.1.1.1 понимать обращенную речь и понимать основную и детальную информацию сообщения; 8.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание прозаических, драматических и поэтических произведений/ фрагментов, определяя ключевые моменты развития сюжета или конфликта; 8.1.4.1 определять основную мысль текста, выявляя авторскую позицию
		Говорение	8.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктанта; 8.2.1.2 владеть словарным запасом, достаточным для замены слов общеязыковыми эквивалентами; 8.2.2.1 пересказывать содержание текста с творческими дополнениями; 8.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков
		Чтение	8.3.1.1 понимать главную и детальную информацию сплошных и не сплошных текстов;

			<p>8.3.4.1 использовать виды чтение ознакомительное, изучающее и выборочное чтение, включая аналитическое;</p> <p>8.3.5.1 составлять простой и сложный план;</p> <p>8.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических, драматических), определяя структурно-композиционные особенности</p>
		Письмо	<p>8.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного, официально-делового стилей;</p> <p>8.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций, в том числе содержащей таблицу, схему, диаграмму, график;</p> <p>8.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с обособленными членами предложения</p>
		Использование языковых единиц	<p>8.5.1.1 использовать сложные существительные, прилагательные, наречия в соответствующих формах;</p> <p>8.5.1.3 образовывать деепричастия совершенного и несовершенного вида;</p> <p>8.5.2.1 использовать причастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями</p>
Вода – источник жизни	Янка Мавр. "Сын воды", П.Н.Васильев. "Иртыш"	Слушание	<p>8.1.1.1 понимать обращенную речь и понимать основную и детальную информацию сообщения;</p> <p>8.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание прозаических, драматических и поэтических произведений/ фрагментов, определяя ключевые моменты развития сюжета или конфликта;</p> <p>8.1.4.1 определять основную мысль текста, выявляя авторскую позицию</p>
		Говорение	<p>8.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктанта;</p> <p>8.2.1.2 владеть словарным запасом, достаточным для замены слов общезыковыми эквивалентами;</p> <p>8.2.2.1 пересказывать содержание текста с творческими дополнениями;</p> <p>8.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков</p>
		Чтение	<p>8.3.1.1 понимать главную и детальную информацию сплошных и не сплошных текстов;</p> <p>8.3.4.1 использовать виды чтение ознакомительное, изучающее и выборочное чтение, включая аналитическое;</p> <p>8.3.5.1 составлять простой и сложный план;</p> <p>8.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических,</p>

			драматических), определяя структурно-композиционные особенности
		Письмо	8.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного, официально-делового стилей; 8.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций, в том числе содержащей таблицу, схему, диаграмму, график; 8.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с обособленными членами предложения
		Использование языковых единиц	8.5.1.1 использовать сложные существительные, прилагательные, наречия в соответствующих формах; 8.5.1.3 образовывать деепричастия совершенного и несовершенного вида; 8.5.2.1 использовать причастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями
Еда	Н.В.Гоголь. "Старосветские помещики", А.П.Чехов "Сирена"	Слушание	8.1.1.1 понимать обращенную речь и понимать основную и детальную информацию сообщения; 8.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание прозаических, драматических и поэтических произведений/ фрагментов, определяя ключевые моменты развития сюжета или конфликта; 8.1.4.1 определять основную мысль текста, выявляя авторскую позицию
		Говорение	8.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктанта; 8.2.1.2 владеть словарным запасом, достаточным для замены слов общеязыковыми эквивалентами; 8.2.2.1 пересказывать содержание текста с творческими дополнениями; 8.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков
		Чтение	8.3.1.1 понимать главную и детальную информацию сплошных и не сплошных текстов; 8.3.4.1 использовать виды чтения ознакомительное, изучающее и выборочное чтение, включая аналитическое; 8.3.5.1 составлять простой и сложный план; 8.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических, драматических), определяя структурно-композиционные особенности
		Письмо	8.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного, официально-делового стилей; 8.4.3.1 представлять информацию в виде

			иллюстраций, в том числе содержащей таблицу, схему, диаграмму, график; 8.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с обособленными членами предложения
		Использование языковых единиц	8.5.1.1 использовать сложные существительные, прилагательные, наречия в соответствующих формах; 8.5.1.3 образовывать деепричастия совершенного и несовершенного вида; 8.5.2.1 использовать причастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями
4 четверть			
Сила искусства	А.С. Пушкин. "Моцарт и Сальери", К.Г. Паустовский "Старый повар", Екимов Б.П. "Музыка старого дома"	Слушание	8.1.1.1 понимать обращенную речь и понимать основную и детальную информацию сообщения; 8.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание прозаических, драматических и поэтических произведений/ фрагментов, определяя ключевые моменты развития сюжета или конфликта; 8.1.4.1 определять основную мысль текста, выявляя авторскую позицию
		Говорение	8.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктора; 8.2.1.2 владеть словарным запасом, достаточным для замены слов общеязыковыми эквивалентами; 8.2.2.1 пересказывать содержание текста с творческими дополнениями; 8.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков
		Чтение	8.3.1.1 понимать главную и детальную информацию сплошных и не сплошных текстов; 8.3.4.1 использовать виды чтения ознакомительное, изучающее и выборочное чтение, включая аналитическое; 8.3.5.1 составлять простой и сложный план; 8.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических, драматических), определяя структурно-композиционные особенности
		Письмо	8.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного, официально-делового стилей; 8.4.3.1 представлять информацию в виде; иллюстраций, в том числе содержащей таблицу, схему, диаграмму, график; 8.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с обособленными членами предложения

		Использование языковых единиц	8.5.1.1 использовать сложные существительные, прилагательные, наречия в соответствующих формах; 8.5.1.3 образовывать деепричастия совершенного и несовершенного вида; 8.5.2.1 использовать причастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями
Научные открытия технологии	Е.С.Вельтистов. и "Приключения Электроника"	Слушание	8.1.1.1 понимать обращенную речь и понимать основную и детальную информацию сообщения; 8.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание прозаических, драматических и поэтических произведений/ фрагментов, определяя ключевые моменты развития сюжета или конфликта; 8.1.4.1 определять основную мысль текста, выявляя авторскую позицию
		Говорение	8.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктанта; 8.2.1.2 владеть словарным запасом, достаточным для замены слов общеязыковыми эквивалентами; 8.2.2.1 пересказывать содержание текста с творческими дополнениями; 8.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков
		Чтение	8.3.1.1 понимать главную и детальную информацию сплошных и не сплошных текстов; 8.3.4.1 использовать виды чтение ознакомительное, изучающее и выборочное чтение, включая аналитическое; 8.3.5.1 составлять простой и сложный план; 8.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических, драматических), определяя структурно-композиционные особенности
		Письмо	8.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного, официально-делового стилей; 8.4.3.1 представлять информацию в виде; иллюстраций, в том числе содержащей таблицу, схему, диаграмму, график; 8.4.6.1 применять знаки препинания в предложениях с обособленными членами предложения
		Использование языковых единиц	8.5.1.1 использовать сложные существительные, прилагательные, наречия в соответствующих формах; 8.5.1.3 образовывать деепричастия совершенного и несовершенного вида; 8.5.2.1 использовать причастные обороты и

заменять их синонимичными конструкциями

4) 9 класс:

таблица 5

Тема	Изучаемые художественные произведения (по выбору)	Виды речевой деятельности	Цели обучения
1 четверть			
Культура народов мира	Ч.Айтматов. "И дольше века длится день" (фрагмент "Легенда о манкурте"), А.Кунанбаев. "Слова назидания", Ю. Герт. "Грустная история со счастливым концом", М. Шаханов. "Четыре матери"	Слушание	9.1.1.1 понимать обращенную речь и основную и детальную информацию сообщения, цель высказывания и отношение говорящего к событиям и героям; 9.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание прозаических, драматических, поэтических произведений/фрагментов, определяя слова, с помощью которых автор выражает эмоционально-оценочное отношение к героям, событиям; 9.1.4.1 определять основную мысль текста, учитывая структуру текста
		Говорение	9.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктиля; 9.2.1.2 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем; 9.2.2.1 пересказывать содержание текста, демонстрируя собственное понимание проблематики, воспроизводить слова четко и ясно
		Чтение	9.3.1.1 понимать главную, второстепенную (подтекст) информацию сплошных и не сплошных текстов; 9.3.3.1 формулировать вопросы, перефразируя информацию текста, и отвечать на них, различая факт и мнение; 9.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую позицию и оценивая содержание произведения
		Письмо	9.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного официально-делового стилей; 9.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков; 9.4.6.1 применять знаки препинания в сложных предложениях
		Использование языковых единиц	9.5.1.1 использовать существительные, прилагательные, наречия (образованные от других частей речи) в соответствующих формах; 9.5.2.1 использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного общения;

			9.5.2.2 использовать деепричастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями
2 четверть			
История личности	и В.Г.Короленко. "Парадокс", А.С. Пушкин. "Капитанская дочка"	Слушание	9.1.1.1 понимать обращенную речь и основную и детальную информацию сообщения, цель высказывания и отношение говорящего к событиям и героям; 9.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание прозаических, драматических, поэтических произведений/фрагментов, определяя слова, с помощью которых автор выражает эмоционально-оценочное отношение к героям, событиям; 9.1.4.1 определять основную мысль текста, учитывая структуру текста
		Говорение	9.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктиля; 9.2.1.2 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем; 9.2.2.1 пересказывать содержание текста, демонстрируя собственное понимание проблематики, воспроизводить слова четко и ясно
		Чтение	9.3.1.1 понимать главную, второстепенную (подтекст) информацию сплошных и не сплошных текстов; 9.3.3.1 формулировать вопросы, перефразируя информацию текста, и отвечать на них, различая факт и мнение; 9.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую позицию и оценивая содержание произведения
		Письмо	9.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного официально-делового стилей; 9.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков; 9.4.6.1 применять знаки препинания в сложных предложениях
		Использование языковых единиц	9.5.1.1 использовать существительные, прилагательные, наречия (образованные от других частей речи) в соответствующих формах; 9.5.2.1 использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного общения; 9.5.2.2 использовать деепричастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями
3 четверть			

Отцы и дети: диалог и конфликт поколений	У.Шекспир. "Ромео и Джульетта", К.Г.Паустовский. "Телеграмма" Э.Асадов "Отцы и дети"	Слушание	9.1.1.1 понимать обращенную речь и основную и детальную информацию сообщения, цель высказывания и отношение говорящего к событиям и героям; 9.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание прозаических, драматических, поэтических произведений/фрагментов, определяя слова, с помощью которых автор выражает эмоционально-оценочное отношение к героям, событиям; 9.1.4.1 определять основную мысль текста, учитывая структуру текста
		Говорение	9.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктиля; 9.2.1.2 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем; 9.2.2.1 пересказывать содержание текста, демонстрируя собственное понимание проблематики, воспроизводить слова четко и ясно
		Чтение	9.3.1.1 понимать главную, второстепенную (подтекст) информацию сплошных и не сплошных текстов; 9.3.3.1 формулировать вопросы, перефразируя информацию текста, и отвечать на них, различая факт и мнение; 9.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую позицию и оценивая содержание произведения
		Письмо	9.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного официально-делового стилей; 9.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков; 9.4.6.1 применять знаки препинания в сложных предложениях
		Использование языковых единиц	9.5.1.1 использовать существительные, прилагательные, наречия (образованные от других частей речи) в соответствующих формах; 9.5.2.1 использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного общения; 9.5.2.2 использовать деепричастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями
4 четверть			
Знаменитые люди. Чем они	М.Ю.Лермонтов. "Смерть поэта"; Е.А.Евтушенко. "Людей"	Слушание	9.1.1.1 понимать обращенную речь и основную и детальную информацию сообщения, цель высказывания и отношение говорящего к событиям и героям;

интересны?	неинтересных в мире нет"		9.1.3.1 воспринимать на слух каждое слово, понимать содержание прозаических, драматических, поэтических произведений/фрагментов, определяя слова, с помощью которых автор выражает эмоционально-оценочное отношение к героям, событиям; 9.1.4.1 определять основную мысль текста, учитывая структуру текста
		Говорение	9.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктиля; 9.2.1.2 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем; 9.2.2.1 пересказывать содержание текста, демонстрируя собственное понимание проблематики, воспроизводить слова четко и ясно
		Чтение	9.3.1.1 понимать главную, второстепенную (подтекст) информацию сплошных и не сплошных текстов; 9.3.3.1 формулировать вопросы, перефразируя информацию текста, и отвечать на них, различая факт и мнение; 9.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую позицию и оценивая содержание произведения
		Письмо	9.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного официально-делового стилей; 9.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков; 9.4.6.1 применять знаки препинания в сложных предложениях
		Использование языковых единиц	9.5.1.1 использовать существительные, прилагательные, наречия (образованные от других частей речи) в соответствующих формах; 9.5.2.1 использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного общения; 9.5.2.2 использовать деепричастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями

5) 10 класс:

таблица 6

Тема	Изучаемые художественные произведения (по выбору)	Виды речевой деятельности	Цели обучения
I четверть			
Природные ресурсы	К. Паустовский. "Мещерская сторона"	Слушание	10.1.1.1 понимать обращенную речь и основную и детальную информацию сообщения, цель

планеты Земля	(отрывки), Ч.Айтматов. "Плаха" (отрывок), В.Распутин. "Прощание с Матерой" (отрывок)		высказывания и отношение говорящего к событиям и героям извлекая основную мысль; 10.1.3.2 понимать содержание прозаических, драматических, поэтических произведений/фрагментов, определяя слова, с помощью которых автор выражает эмоционально-оценочное отношение к героям, событиям и к сюжету; 10.1.4.1 определять основную мысль текста, учитывая структуру текста, выявляя авторскую позицию
		Говорение	10.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктиля; 10.2.1.2 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем и тематики; 10.2.2.1 пересказывать содержание текста, демонстрируя собственное понимание проблематики текста, воспроизводить слова четко и ясно; 10.2.4.1 создавать высказывание (рассуждение, убеждение), используя приемы привлечения внимания и учитывая целевую аудиторию
		Чтение	10.3.3.1 формулировать вопросы, перефразируя информацию текста, и отвечать на них, различая факт и мнение, предположения; 10.3.5.1 составлять простой и сложный план; 10.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую и свою позицию и оценивая содержание произведения
		Письмо	10.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного официально-делового, публицистического стилей; 10.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков и наоборот; 10.4.6.1 применять знаки препинания в сложных предложениях
		Использование языковых единиц	10.5.1.1 использовать существительные, прилагательные, наречия (образованные от других частей речи) в соответствующих формах, использовать существительные и прилагательные, местоимения, порядковые числительные, правильно согласовывая по роду, числу и падежу; 10.5.1.3 образовывать деепричастия совершенного и несовершенного вида в соответствующих формах; 10.5.2.1 использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного или письменного общения
2 четверть			
Реальность и	Ч.Т. Айтматов. "Легенда о рогой матери-оленихе"	Слушание	10.1.1.1 понимать обращенную речь и основную и детальную информацию сообщения, цель

фантазия	("Белый паролод"), Р.Бредбери. "Всё лето в один день"		высказывания и отношение говорящего к событиям и героям извлекая основную мысль; 10.1.3.2 понимать содержание прозаических, драматических, поэтических произведений/фрагментов, определяя слова, с помощью которых автор выражает; эмоционально-оценочное отношение к героям, событиям и к сюжету; 10.1.4.1 определять основную мысль текста, учитывая структуру текста, выявляя авторскую позицию
		Говорение	10.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктанта; 10.2.1.2 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем и тематики; 10.2.2.1 пересказывать содержание текста, демонстрируя собственное понимание проблематики текста, воспроизводить слова четко и ясно; 10.2.4.1 создавать высказывание (рассуждение, убеждение), используя приемы привлечения внимания и учитывая целевую аудиторию
		Чтение	10.3.3.1 формулировать вопросы, перефразируя информацию текста, и отвечать на них, различая факт и мнение, предположения; 10.3.5.1 составлять простой и сложный план; 10.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую и свою позицию и оценивая содержание произведения
		Письмо	10.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного официально-делового, публицистического стилей; 10.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков и наоборот; 10.4.6.1 применять знаки препинания в сложных предложениях
		Использование языковых единиц	10.5.1.1 использовать существительные, прилагательные, наречия (образованные от других частей речи) в соответствующих формах, использовать существительные и прилагательные, местоимения, порядковые числительные, правильно согласовывая по роду, числу и падежу; 10.5.1.3 образовывать деепричастия совершенного и несовершенного вида в соответствующих формах; 10.5.2.1 использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного или письменного общения
3 четверть			
МолодѸжь и С.ЧѸрный.	"Диета",	Слушание	10.1.1.1 понимать обращенную речь и основную и

средства массовой информации	"Зеркало"		детальную информацию сообщения, цель высказывания и отношение говорящего к событиям и героям извлекая основную мысль; 10.1.3.2 понимать содержание прозаических, драматических, поэтических произведений/фрагментов, определяя слова, с помощью которых автор выражает; эмоционально-оценочное отношение к героям, событиям и к сюжету; 10.1.4.1 определять основную мысль текста, учитывая структуру текста, выявляя авторскую позицию
		Говорение	10.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктанта; 10.2.1.2 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем и тематики; 10.2.2.1 пересказывать содержание текста, демонстрируя собственное понимание проблематики текста, воспроизводить слова четко и ясно; 10.2.4.1 создавать высказывание (рассуждение, убеждение), используя приемы привлечения внимания и учитывая целевую аудиторию
		Чтение	10.3.3.1 формулировать вопросы, перефразируя информацию текста, и отвечать на них, различая факт и мнение, предположения; 10.3.5.1 составлять простой и сложный план; 10.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую и свою позицию и оценивая содержание произведения
		Письмо	10.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного официально-делового, публицистического стилей; 10.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков и наоборот; 10.4.6.1 применять знаки препинания в сложных предложениях
		Использование языковых единиц	10.5.1.1 использовать существительные, прилагательные, наречия (образованные от других частей речи) в соответствующих формах, использовать существительные и прилагательные, местоимения, порядковые числительные, правильно согласовывая по роду, числу и падежу; 10.5.1.3 образовывать деепричастия совершенного и несовершенного вида в соответствующих формах; 10.5.2.1 использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного или письменного общения
	С.А.Есенин. "Поэтам"	Слушание	10.1.1.1 понимать обращенную речь и основную и

Глобализация	Грузии"		детальную информацию сообщения, цель высказывания и отношение говорящего к событиям и героям извлекая основную мысль; 10.1.3.2 понимать содержание прозаических, драматических, поэтических произведений/фрагментов, определяя слова, с помощью которых автор выражает эмоционально-оценочное отношение к героям, событиям и к сюжету; 10.1.4.1 определять основную мысль текста, учитывая структуру текста, выявляя авторскую позицию		
		Говорение	10.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктиля; 10.2.1.2 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем и тематики; 10.2.2.1 пересказывать содержание текста, демонстрируя собственное понимание проблематики текста, воспроизводить слова четко и ясно; 10.2.4.1 создавать высказывание (рассуждение, убеждение), используя приемы привлечения внимания и учитывая целевую аудиторию		
		Чтение	10.3.3.1 формулировать вопросы, перефразируя информацию текста, и отвечать на них, различая факт и мнение, предположения; 10.3.5.1 составлять простой и сложный план; 10.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую и свою позицию и оценивая содержание произведения		
		Письмо	10.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного официально-делового, публицистического стилей; 10.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков и наоборот; 10.4.6.1 применять знаки препинания в сложных предложениях		
		Использование языковых единиц	10.5.1.1 использовать существительные, прилагательные, наречия (образованные от других частей речи) в соответствующих формах, использовать существительные и прилагательные, местоимения, порядковые числительные, правильно согласовывая по роду, числу и падежу; 10.5.1.3 образовывать деепричастия совершенного и несовершенного вида в соответствующих формах; 10.5.2.1 использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного или письменного общения		
4 четверть					
Закон	и	Уильям	Голдинг.	Слушание	10.1.1.1 понимать обращенную речь и основную и

преступление	"Повелитель (отрывки)	мух"		<p>детальную информацию сообщения, цель высказывания и отношение говорящего к событиям и героям извлекая основную мысль;</p> <p>10.1.3.2 понимать содержание; прозаических, драматических, поэтических произведений/ фрагментов, определяя слова, с помощью которых автор выражает эмоционально-оценочное отношение к героям, событиям и к сюжету;</p> <p>10.1.4.1 определять основную мысль текста, учитывая структуру текста, выявляя авторскую позицию</p>
			Говорение	<p>10.2.1.1 воспроизводить хорошо знакомый, усвоенный на других занятиях материал только в устной форме без диктиля;</p> <p>10.2.1.2 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем и тематики;</p> <p>10.2.2.1 пересказывать содержание текста, демонстрируя собственное понимание проблематики текста, воспроизводить слова четко и ясно;</p> <p>10.2.4.1 создавать высказывание (рассуждение, убеждение), используя приемы привлечения внимания и учитывая целевую аудиторию</p>
			Чтение	<p>10.3.3.1 формулировать вопросы, перефразируя информацию текста, и отвечать на них, различая факт и мнение, предположения;</p> <p>10.3.5.1 составлять простой и сложный план;</p> <p>10.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую и свою позицию и оценивая содержание произведения</p>
			Письмо	<p>10.4.1.1 создавать небольшие тексты используя элементы разговорного, художественного официально-делового, публицистического стилей;</p> <p>10.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков и наоборот;</p> <p>10.4.6.1 применять знаки препинания в сложных предложениях</p>
			Использование языковых единиц	<p>10.5.1.1 использовать существительные, прилагательные, наречия (образованные от других частей речи) в соответствующих формах, использовать существительные и прилагательные, местоимения, порядковые числительные, правильно согласовывая по роду, числу и падежу;</p> <p>10.5.1.3 образовывать деепричастия совершенного и несовершенного вида в соответствующих формах;</p> <p>10.5.2.1 использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного или письменного общения</p>

Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 20-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№115 бұйрығына 460-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде емес) 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Екінші тілге оқытудың мақсаты оқыту деңгейіне сәйкес коммуникация құралы ретінде қазақ тілін меңгеру мен жетілдіру дағдыларының қалыптасуын, сонымен бірге қазақ әдеби тілінің нормалары мен ережелерін, тіл этикеті ережелерінің сақталуын қамтамсыз етеді, бұлар білім алушылардың функционалдық сауаттылығының дамуына, өз бетінше қазақ тілінде сөйлеп қатынас жасауына ықпал жасайды.

3. Міндеттер:

1) өмірдің әлеуметтік-тұрмыстық, ғылыми-техникалық, оқу-кәсіптік салаларында қатынас жасауға қажетті тыңдау, сөйлеу, оқу, жазу дағдыларын дамыту;

2) тілдік жүйе бірліктері, олардың үйлесім ережелері, қызметі, дағдылары және де, қазақ тілінің ережелері мен нормаларына сәйкес синтаксикалық құрылымын құру қабілеттері жөнінде білімдерін қалыптастыру;

3) тілдік өзін-өзі бақылау мен тілдік белсенділік дағдыларын дамыту;

4) қабылдаған ақпараттың сараптамасына, синтезіне, бағалануына, түсінілуіне бағытталған ойлау қабілетінің дағдыларын дамыту және қалыптастыру;

5) білім алушылардың танымдық қабілеттерін, жадын, зейінін, қиялын, тілдік реакциясын, тілдік құбылыстарға қарасты байқампаздығын дамыту;

6) ізденушілік, танысушылық, зерттеушілік оқу дағдыларын, оқыған ақпаратты өңдеу дағдыларын қалыптастыру;

7) түрлі жанрдағы шығармаларды саралау, оқығанын дәлелді тұжырымдау: тақырыпты, идеяны және композициялық ерекшеліктерді, шығарма сюжетін,

негізгі оқиғаларды, кейіпкерлердің әрекеттері мен істерін, жазушының стилдік ерекшеліктерін;

8) білім алушының сөздік қорын байыту, педагогтың, айналасындағылардың айтқанын түсініп тыңдауын дамыту;

9) қазақ тіліндегі фонетика, лексика, грамматика, дұрыс жазу негіздерін зерделеу және байланысты сөйлеу тілін қалыптастыру;

10) өзге халықтардың тілі мен мәдениетіне төзімділік көзқарас қалыптастыру.

4. Бағдарламаның мазмұны заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру; сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс; тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде және де жіктемелік, әрекеттік, коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзеу-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Білім алушылардың әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), білім алушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты білім алушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Білім алушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың Бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, білім алушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Білім алушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында білім алушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әр-түрлі жұмыстарға қамтылады, соның ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларға (оқытын машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын түрлі үлгідегі және жанрдағы мәтіндерді қолданылады, бұл білім алушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрындағы, стилдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндер мазмұны білім алушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен қазақстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпыұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

15. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу үдерісі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік құзіретін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

16. Оқытудың әдістері мен тәсілдерін таңдау ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылардың танымдық әс-әрекеттеріне сәйкес жүзеге асырылады, соған орай, іс-әрекеттер алгоритмдері мен заттық-практикалық ірекеттерді қолдану түрінде берілетін, "кішкентай қадамдар" әдісі маңызды орын алады.

17. Әрбір жаңа кезеңде білім алушылар материалды зерделеуге алдыңғы дағдыларының қалыптасуына қарай көшіп отырады; мұғалім дағдылары мен қабілеттерінің қалыптасуына қажетті әр кезеңге белгіленген уақытты өз бетінше белгілейді.

18. Бағдарламаны жүзеге асыру барысында білім алушылардың тілдік практикалық қабілеттерінің қалыптасуына акцент жасау қарастырылады, бұлар білім алушылардың тілдік әрекетінің шектеулілігіне байланысты күнделікті істерінде жүзеге асырылады.

19. Екінші тілге оқытудың бастапқы кезеңдерінде ауызша сөйлеу тілін түсіну қабілетін қалыптастыру, сөздік қорын анықтау және кеңейту негізгі болып табылады, олар тілдік естуін дамыту және түзеу бойынша жүйелі жұмыс жүргізілуімен, орфоэпикалық дағдыларын қалыптастырумен сабақтасады; бұл үшін әңгімелесуді, өлеңдер, жұмбақтар, жаңылтпаштар, сөйлемдер, тілдік ойындар жаттауды қолдануға болады; мұнда мұғалім сөздердің орфоэпикалық дұрыс айтылуын қадағалайды, өз тілі мысалында қазақ тілінде сұрақтарға жауап беруге, сұрақ қоюға, сөздерді, сөйлемдерді, мәтінді оқуға үйретеді.

20. 5-сыныпта білім алушылар сөздердің дыбыстық, содан кейін дыбыстық-әріптік сарптамасымен жұмыс жүргізуді жалғастырады; жұмыстың бұл түрінің тілдік естуді дамытуда үлкен мағынасы бар, қазақша сөздегі әрбір дыбыс пен әріптің орнын көруге көмектеседі, ал бұл өз кезегінде, дұрыс сөйлеуге, жазуға, сөздерді есте сақтауға ықпалын тигізеді.

21. Тілді практикалық тұрғыда меңгерудің бастапқы кезі тыңдау қабілеті мен дағдысы болады, бұлардың базасында байланысты сөйлеу, сөйлеу қабілеті мен дағдылары қалыптасып, олармен жұмыс жетекші орын алады, өйткені

ауызша тілдің қабілеті мен дағдыларының базасында оқу және жазу қабілеті мен дағдылары қалыптасады.

22. Бұл үшін қабілеттіліктің бүтіндей кешені орнатылады, атап айтқанда:

1) дыбыстамалық тілді тыңдау;

2) айтылғанды есту, бөтен және өз тіліндегі нормадан ауытқуларды табу;

3) үлгі негізінде естігенді дұрыс қайталап айту;

4) дыбыстарды, буындарды, сөздерді анық артикуляциялау;

5) естігенді айтқан сөзбен және көргенімен сәйкестеу: дыбыстық және әріптік құрылымның сәйкестігін белгілеу, әдеби сөйлеу мен сөзді жазу арасындағы қайшылықтарды табу;

6) ауызша өз сөзінде және оқығанда өз бетінше орфоэпикалық үлгілерді қолдану;

7) байланысты сөздер құру;

8) сауатты жазу.

23. Тілдік дағдыларды дамыту үшін түрлі талдауыштар қатысатын жағдайларды жасаған дұрыс: көру (суреттерді, заттарды көрсету), есту (мұғалім, басқа балалардың не айтып жатқанын мұқият тыңдау, өзгелер мен өз сөзінде қателерді байқау); тактильді (дыбыс артикуляциясын сезіну).

24. Сөздерді дұрыс жазу дағдыларын қалыптастыру үшін арнайы жаттығулар қолданылады: сөздерді, сөйлемдерді тақтадан және оқулықтан көшіріп жазу; қалдырып кеткен әріптерді, буындарды, сөздерді қойып көшіру; таңдамалы көшіру; естігенін жазу, ойша, сраптама ізі бойынша сөйлемдердегі сөздердің бұзылған ретін қалпына келтіру.

25. Оқыту барысындағы орфографиялық сөздермен сүйемелденетін тыңдау, сөйлеу, саналы көшіру, қазақ тілін меңгеру жұмыстарының негізгі түрі болып табылады.

26. Оқыған кезде фактілер дұрыс қабылданып жатқанын (не, қайда, қашан), себептік-нәтижелік байланыстар белгіленгенін (неге, не үшін), оқығанның мағынасын қалай түсінгенін анықтап алады.

27. Оқыту барысында сөздіктік жұмыстың үлкен мағынасы бар: ол түсініп оқудың қалыптасуына, сөздігінің баюына, бөлектенген сөздердің айтылуы мен жазылуы практикалық тұрғыда меңгерілуіне ықпал жасайды; сөздік жұмыстың мазмұнымен жаңа сөздердің мағынасы түсіндіріліп, олар білім алушылардың белсенді тіліне (ауызша және жазбаша) енгізіледі. Жаңа сөздер мағынасын талқылау қазақ тілінде жүргізілгені дұрыс; бөлектенген жағдайда ана тілін қолдануға, сөздерді бір тілден екіншіге аудармалауға болады.

28. Қазақ тілін оқытудың маңызды шарттарының бірі - мұғалімнің сөйлеу тілі мен оқуы; педагогтың тілі үлгі болады; үлкеннің қазақ тілі анық, ашық, фонетикалық, лексикалық және грамматикалық қателерсіз болады.

29. Қабілеттер мен дағдылардың дамуы сабақ берудің стратегиялары, әдістері мен тәсілдері қолданылады:

1) білім алушыларды коммуникативтік іс-әрекетке белсенді түрде тарту;

2) оқудың таныстырушылық түрі негізінде өз бетінше білім іздеу уәждемесін қалыптастыру;

3) әрі қарай дамуы үшін бағалаудың түрлі тәсілдерін қолдану, білім алушылардың шығармашылықтық қабілетерін арттыру үшін түрлі жағдайлар жасау;

4) білім алушыларды ынталандыру және уәждеу мақсатында оқытуды дифференциалау.

30. Екінші тілге оқыту үшін бірегей (шоғырландырылған) қазақ тілі мен әдебиеті сабағы жүргізіледі.

31. Тілдік оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасушы) белсенді түрде қолданылады, оның ішінде:

1) фронталды оқу ісін қамтамасыз етуге арналған стационарлық дыбысұлғайтқыш жабдық (әр сыныпқа);

2) мультимедиялық компьютерлік сынып;

3) жекелік есту аппараттары; сөйлеу экраны:

4) интерактивтік панелі және үшөлшемді аксессуарлары бар "Мультимедиялық интерактивтік оқытатын бағдарламалық-әдістемелік кешен" электрондық ресурсы - теориялық материал мен практикалық білімдердің меңгерілу тиімділігін жоғарылату үшін;

5) дыбыстық сигналады визуалдайтын "Логопедиялық тренажер" - арнайы тыныс алу және дауыс жаттығуларын өткізу барысында, әсіресе тұтықпасы мен дизартриясы бар балалармен жұмыс істегенде;

6) "Тілдік коммуникацияны меңгеру және дамытуға арналған тілілік тренажер" ассистивтік құрылғысы, - қажетті мөлшерде жалпақ сөйлемдік тілді меңгермеген білім алушылар үшін, сонымен бірге білім алушылардың тілдік шектелуі кезеңінде.

3-тарау. "Қазақ тілі мен әдебиеті" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

32. "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағатты;

2) 6-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағатты;

3) 7-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағатты;

- 4) 8-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағатты;
- 5) 9-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағатты;
- 6) 10-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында – 136 сағатты құрайды.

33. Бағдарламаның мазмұны бөлімдерге бөлінген; бөлімдер білім, білік және дағдыларды қалыптастыруды көздейтін бөлімшелерден тұрады; оқу мақсаттары әр бөлімше ішінде мұғалім мен оқушыға жоспарлары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды талдау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірізділік пен сабақтастықты көрсетеді.

34. Бағдарламаның оқыту мақсаттары арқылы мұғалімдер сөйлеу қызметінің төрт дағдысын (тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым) қалыптастырады, сонымен қатар, оқушылардың жетістігін бағалайды және оқытудың келесі кезеңі туралы ақпарат береді.

35. Оқу пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) 1-бөлім "Тыңдалым";
- 2) 2-бөлім "Айтылым";
- 3) 3-бөлім "Оқылым";
- 4) 4-бөлім "Жазылым";
- 5) 5-бөлім "Тілдік бағдар".

36. "Тыңдалым" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) болжау;
- 2) назарын шоғырландырып тыңдау;
- 3) сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну;
- 4) көркем шығармаларды тыңдау;
- 5) негізгі ойды анықтау;
- 6) тыңдалым материалдары бойынша жауап беру.

37. "Айтылым" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сөздік қорының алуандығы;
- 2) сөз мәнері мен сөйлеу этикеті;
- 3) орфоэпиялық нормаларды сақтау;
- 4) мәтіннің негізгі мағынасын анықтау және талқылау;
- 5) сенімді және еркін жауап беру;
- 6) визуалды материалдар арқылы тілді дамыту.

38. "Оқылым" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) мәтіндегі ақпаратты анықтау;
- 2) стильдік ерекшеліктерді анықтау;
- 3) көркем шығармаларды оқу;
- 4) мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау;

- 5) қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді оқу;
- 6) өзіндік көзқарасын білдіру.

39. "Жазылым" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) әртүрлі стильде мәтіндер құрастыру;
- 2) шығармашылық жұмыс;
- 3) көркемдегіш құралдарды қолдана отырып әңгіме құрастырып жазу;
- 4) мәліметтерді жинақтау;
- 5) орфография және пунктуация.

40. "Тілдік бағдар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сөз таптары;
- 2) сөйлем.

41. 5-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: тірек сөздер арқылы болжау, негізгі мазмұнын түсіну, нақты ақпаратты анықтау, күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты сөздердің мағынасын түсіну, көркем әдеби мәтіндердің мазмұнын түсіну, негізгі тақырыпты анықтау, сұрақтарға жауап беру;

2) айтылым: жаңа сөздерді қолдану, ойын жеткізе білу, амандасу мәнері қазақ тіліндегі төл дыбыстары айту, мәтіндердің мазмұнын айту, берілген сұраққа лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу, иллюстрацияларды сипаттау;

3) оқылым: негізгі ақпаратты анықтау, хат, хабарлама, жарнама мазмұнын түсіну, көркем әдеби шығармаларды түсіну, тақырыбын анықтау, мәтіндердің тақырыбын, мазмұндық құрылымын салыстыру, қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді ала білу, тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселеге өз көзқарасын қарапайым түрде білдіру;

4) жазылым: қарапайым талаптарына сай шығармашылық жұмыс, хабарлама, хабарландыру, хат жазу, әңгіме құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу, жазба жұмыстарында сипаттауға әрекет етіп, бейнелеу құралдарын қолданып жазу, мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша сурет салу, орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу, сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;

5) тілдік бағдар: сөз таптары - жалпы және жалқы есімдерді ажырата білу, жалғау түрлерін дұрыс жалғау, заттың түрін, түсін сапасын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, сан есім (бірліктер, ондықтар, жүз, мың) атауларын білу, жіктеу, сілтеу, сұрау есімдіктерін орынды қолдану, етістік туралы түсінік ,

қызметін білу; сөйлем - хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру.

42. 6-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: мәтіннің бастапқы бөлігін тыңдау арқылы тақырыпты және көтерілетін мәселені болжау, мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, тұрмыстық-әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну, әңгіме, хикаялардың және шағын поэзиялық шығармалардың мазмұнын талдай отырып кейіпкерлерге сипаттама жасау, мәтін тақырыбын анықтау, тыңдалым материалдары бойынша шынайы өмірмен байланыстырып жауап беру;

2) айтылым: тура мағынадағы сөздерді қолдану, ойын әсерлі, мазмұнды оқып жеткізу, тақырып бойынша диалогті оқу, жалғастыру, аяқтау, сұраулы, хабарлы, лепті және бұйрықты сөйлемдердің интонациялық ерекшелігін ескеріп айту, шағын көлемді мәтіндегі жеке эпизодтарды сипаттау және тілдік ерекшелігіне салыстыру жасау, диалогке қатысушылар өзара түсінісіп, ойларын толықтырып отыру, сюжетті суреттердің желісі бойынша әңгіме құрастыру;

3) оқылым: мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтау, әртүрлі мәтіндердің ерекшелігін анықтау (күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян, орта көлемді шығармаларды түсіну, тақырыбын анықтау);

4) жазылым: мәтіндердің ерекшелігін сақтай отырып, шығармашылық жұмыс күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян жазу, әңгіме тақырыбының желісінен шықпай, әрбір абзацты жүйелі құрастыру, жазба жұмыстарында тірек сөздерін қолданып жазу, мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша сурет, сызба-кестелер жасау, орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу, сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;

5) тілдік бағдар: сөз таптары- деректі және дерексіз зат есімді, көптік мәнді есімдерді ажырата білу, жазбаша, заттың сипатын, көлемін, салмағын, аумағын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, реттік сан есімдер мен жинақтық сан есімдерді қолдана білу, есімдіктерін орынды қолдану, етістіктің шақтарының (нақ осы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақтың) қызметін білу, сын-қимыл етістіктің қызметін білу; сөйлем- жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтай отырып жай сөйлем құрастыру.

43. 7-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау, мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпаратты анықтау, әлеуметтік-мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну, көркем

шығармалардың тақырыбын талдау, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы мазмұнын анықтау, өз пікірін өзгелердің пікірімен салыстыра отырып жауап беру;

2) айтылым: мақал-мәтелдер, мәтін мазмұнын дамыту, кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай қолдана білу, екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту, шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездеменің тілдік құралдарын талдау, коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші → тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру, кесте, сызбаларда берілген ақпаратты сипаттау;

3) оқылым: кесте, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну, (өтініш, ұсыныстарға) қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін талдау, прозалық және поэзиялық шығармалардағы кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образын талдау, мәтіндердің идеясын, алынған мәліметтерді кесте, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну, мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын қарапайым түрде жеткізу;

4) жазылым: мәтіндердің жазылу ерекшелігін сақтап, шығармашылық жұмыс, өтініш, құттықтаулар жазу, әңгіме құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу, жазба жұмыстарында тірек сөздерді қолданып жазу, тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;

5) тілдік бағдар: сөз таптары- мәтіндерден көмекші есімдерді ажырата білу, сан есімнің қызметін білу, топтау сан есімдерін, одағай түрлерін орынды қолдану, етістіктің шақтары, септеулік шылаулардың қызметін білу; сөйлем: жазба жұмыстарында жай сөйлемдерді құрастыру.

44. 8-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: мәтін тақырыбы, тірек сөздер, иллюстрациялар арқылы көтерілетін мәселені болжау, мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, оқу - еңбек тақырыптарына байланысты күрделі сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну, орта көлемді прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау, тірек сөздер, автор көзқарасы мен көңіл күйі арқылы негізгі ойды анықтау, деректер келтіре отырып, жауап беру;

2) айтылым: сын есімді қолданып, ауызша сөйлемдер құрап, жай сөйлем түрлеріне қолдана айту, сөз ішіндегі және сөз аралығындағы, сөйлем түрлерін салыстыру және талдау, тақырып бойынша өз пікірлерін білдіріп және қойылған сұрақтарға жауап беру;

3) оқылым: мағынасы ауыстырыла берілген сұрақ арқылы қажетті ақпаратты анықтау, тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің мазмұнын анықтау, прозалық және поэзиялық шығармалардың түрін анықтау, кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образын суреттеуге әрекет ету, мәтіндердің түрлерін, тілдік ерекшеліктерін салыстырып талдау, тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді салыстыру;

4) жазылым: мәтіндердің орфографиялық ерекшелігін сақтап, шағын мақала, әңгіме, шығармашылық жұмыс жазу, берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдарын ұсыну, жазба жұмыстарында, әңгіме жазуда тиімді қолдану, тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер), сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;

5) тілдік бағдар: сөз таптары - етістіктің райларын білу. Мұғалімнің көмегімен үстеудің қызметі туралы, үстеудің түрлерін білу; сөйлем-бөлшектік сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану; етістіктің райлары-шартты рай, бұйрық рай; жазба жұмыстарда орынды қолдануға әрекет ету. Мұғалімнің көмегімен үстеудің қызметі туралы білу, үстеудің түрлерін сөйлемде қолдана білу. Мұғалімнің көмегімен жазба жұмыстарында үстеудің мағыналық түрлерін сөйлемде қолданып жазу.

45. 9-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен сөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселелер туралы айту, мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы мен нақтылығын анықтау, әлеуметтік-қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздердің мағынасын түсіну, орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдап, мазмұнын анықтап, айтады;

2) айтылым: ауызша мәтіндер оқу, коммуникативтік жағдаяттарды дұрыс таңдай білу, сөйлеу тіліндегі өз ойын жеткізу, шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" оқу, тақырып бойынша диалогте, сенімді сөйлеу;

3) оқылым: мәтіндегі ақпаратты анықтау, прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтап, оқырманға әсерін айтып беруге дағдылану;

4) жазылым: мәтіндердің ерекшелігін сақтап және осы мәтінде өз ойын дәлелдеп жазу, жазба жұмыстарында тірек сөздерді тиімді қолданып сөйлемдер жазу, тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу, сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;

5) тілдік бағдар:сөз таптары- өздік, өзгелік, ортақ және ырықсыз етістің қызметін білу .Үстеу туралы білу, үстеудің мағыналық түрлерін білу.Сөйлем: мұғалімнің көмегімен үстеудің мағыналық түрлерін сөйлемде қолдана білуге дағдылану; жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқылы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру.

46. 10-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: тыңдалатын көркем шығармалардағы негізгі ойды талқылай отырып, басты мәселені болжау;тыңдалған көркем шығармалардың үзіндісінен негізгі мазмұнын түсіну, басты мәселені анықтау; әлеуметтік- қоғамдық тақырыптар аясында мәтіндердің стильдік ерекшеліктерін түсіну; повестен, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген негізгі ойды анықтау; көркем шығармалардағы үзіндісінен негізгі ой мен көзқарасты анықтау; көркем шығарманың үзінділерінен мазмұнында көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру;

2) айтылым: берілген тақырыпқа сұрақтар құрау, мәтін тақырыбын анықтау; шынайы өмірде кездесетін жағдайларда сөйлеу мәнерін дұрыс пайдалана білу; шынайы өмірде кездесетін жағдайларда сөйлеу тілінде орфоэпиялық нормаларды сақтап сөйлеу; мұғалімнің көмегімен көркем шығармалардың мазмұнына байланысты өз ойын білдіру; әр түрлі стильде берілген тақырып бойынша монолог арқылы өз ойын білдіріп, сөйлеу; тақырып бойынша көрнекілік құралдар арқылы өз ойын жинақтап, әңгімелеп айту;

3) оқылым: мұғалімнің көмегімен мәтіндегі ақпараттың өзектілігіне қорытынды жасау; ғылыми стильде (пікір, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің ерекшелігін оқу, талдау; прозалық және поэзиялық шығармалардағы көтерілген мәселе туралы өз ойын айту; мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін салыстыру, бағалау; қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерге қорытынды жасау; мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра отырып баға беру;

4) жазылым: мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала жазу; шығармашылық жұмыс құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешім туралы өз ойын жазу; жазба жұмыстарында нақыл сөздерді тиімді қолданып жазу; тақырып бойынша түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап жазу; тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;

5) тілдік бағдар: Мұғалімнің көмегіменсөз таптары, қаратпа сөз , одағай , шылау , еліктеуіш сөздердің қызметін білу, бір – бірінен ажырата білу, орынды

қолдану, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану. Сөйлем: құрмалас сөйлем түрлерін білу. Жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқылы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыруға әрекет ету.

47. "Қазақ тілі мен әдебиеті" (оқыту қазақ тілінде емес жүргізілетін сыныптар үшін) білім беру саласы бойынша негізгі орта білім беру аяқталғанда күтілетін нәтижелер:

1) тыңдалым және айтылым: білім алушы қарым-қатынастың әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, оқу-кәсіптік салалардағы мәтіндерін түсінеді; мәтінді мәнерлеп оқиды, мұғалімнің көмегімен мәтіннің тақырыбын болжайды, мәтінді аударады;

2) оқылым: білім алушы әртүрлі типтегі, жанрлар мен стильдердегі мәтіндерден негізгі ақпаратты (мәтіндік, сандық) түсінеді; мәтіннің мағынасын түсінеді; диалогты кезектесіп оқиды; тілдік бағдар бойынша грамматикалық тапсырмаларды ауызша орындайды;

3) жазылым: білім алушы естіген және оқыған ақпараттарын жинақтай отырып, әртүрлі типтегі, жанрдағы және стильдегі мәтіндерді көшіріп жазады; орфографиялық, грамматикалық нормаларды сақтай отырып, тілдік бағдар бойынша грамматикалық тапсырмаларды жазбаша орындайды;

4) тілдік бағдар: білім алушы оқулықтағы тақырыпқа байланысты берілген ережелерді оқып, мағынасын түсінеді, ажырата алады. Тілдік бағдар бойынша мәтіннен табады, грамматикалық тапсырмаларды орындайды.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

48. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен ұсынылған. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы: 7.2.1.2 кодында: "7" – сынып, "2.1" – бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

49. "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнін жоспарлау кезінде түзету мақсаттары енгізіліп, жазылады: білім алушылардың ойлау, сөйлеу қабілетін дамыту, есту қабілетін дамыту, қазақ тіліндегі дыбыстарды, сөздерді дұрыс, анық, таза айтылуын қадағалап, түзетіп отыру.

50. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Тыңдалым":

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Болжау	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы	6.1.1.1 тірек сөздер,	7.1.1.1 мәтін үзінділері	8.1.1.1 мәтін тақырыбы,	9.1.1.1 тыңдалатын	10.1.1.1 тыңдалатын

	болжау	мәтіннің бастапқы бөлігін тыңдау арқылы тақырыпты және көтерілетін мәселені болжау	арқылы оқиганың дамуын болжау	тірек сөздер, иллюстрациялар арқылы көтерілетін мәселені болжау	мәтіндегі фразалар мен дәйек сөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау	көркем шығармалардағы негізгі ойды талқылай отырып, басты мәселені болжау
1.2 Назарын шоғырландырып тыңдау	5.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын және ақпаратты анықтау	6.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпараттарды анықтауға әрекет ету	7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін анықтауға әрекет ету	8.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, детальді ақпараттарды анықтауға әрекет ету	9.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы мен нақтылығын анықтау	10.1.2.1 тыңдалған көркем шығармалардың үзіндісінен негізгі мазмұнын түсіну, басты мәселені анықтау
1.3 Сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну	5.1.3.1 күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну	6.1.3.1 тұрмыстық әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну	7.1.3.1 әлеуметтік - мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну	8.1.3.1 оқу - еңбек тақырыптарына байланысты күрделі сөздердің мағынасын түсіну	9.1.3.1 әлеуметтік - қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну	10.1.3.1 әлеуметтік - қоғамдық тақырыптар аясында мәтіндердің стильдік ерекшеліктерін түсіну
1.4 Көркем шығармаларды тыңдау	5.1.4.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдебиет мәтіндердің мазмұнын түсіну	6.1.4.1 хикаялардың және шағын поэзиялық шығармалардың мазмұнын түсіне отырып кейіпкерлерге тоқталу	7.1.4.1 орта көлемді лирикалық поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын түсіну	8.1.4.1 прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдап, тақырыбын талқылау	9.1.4.1 орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау	10.1.4.1 повестен, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген негізгі ойды анықтау
1.5 Негізгі ойды анықтау	5.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар арқылы негізгі тақырыпты анықтау	6.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар, мәтін тақырыбы арқылы негізгі ойды	7.1.5.1 тірек сөздер, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды	8.1.5.1 тірек сөздер, автор көзқарасы мен көңіл күйі арқылы негізгі ойды анықтау	9.1.5.1 мәтіннің мақсатын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау	10.1.5.1 көркем шығармалардағы үзіндісінен негізгі ой мен көзқарасты анықтау

		анықтау	анықтау			
1.6 Тыңдалым материалдары бойынша жауап беру	5.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру	6.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде шынайы өмірмен байланыстырып жауап беру	7.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде пікірін өзгелердің пікірімен салыстыра отырып жауап беру	8.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде деректерді келтіре отырып, дәлелді жауап беру	9.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру	10.1.6.1 көркем шығарманың үзінділерінен мазмұнында көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру

2) 2 - бөлім "Айтылым":

2 - кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Сөздік қорының алуандығы	5.2.1.1 тақырып бойынша меңгерген жаңа сөздерді олардың синонимдерімен, антоним, омонимдерді білу	6.2.1.1 тура және ауыспалы мағынадағы сөздерді қолдану, ойын жеткізу	7.2.1.1 мақал-мәтелдер, терминдерді орынды қолдана білу	8.2.1.1 тұрақты тіркестерді білу	9.2.1.1 берілген тақырыпқа сай сөздерді орынды қолдана білу	10.2.1.1 берілген тақырыпқа сұрақтар құрау, мәтін тақырыбын анықтау
2.2 Сөз мәнері мен сөйлеу этикеті	5.2.2.1 қазақша амандасу мәнері мен ұлттық этикет формаларын пайдалану	6.2.2.1 тақырып бойынша диалогты қатысу, жалғастыру, ұлттық сөз әдебімен аяқтау	7.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білуге дағдыландыру	8.2.2.1 түрлі жанрдағы көркем мәтіндерге сүйене отырып, көңіл-күйді білдіруде ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу	9.2.2.1 коммуникативтік жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс таңдап айту	10.2.2.1 шынайы өмірде кездесетін жағдайларда сөйлеу мәнерін дұрыс пайдалана білу
2.3 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	5.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын білу, айту	6.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда сұраулы, хабарлы, лепті және бұйрықты сөйлемдерді	7.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту	8.2.3.1 мұғалімнің көмегімен ауызша мәтіндер құрауда сөз ішіндегі және сөз аралығындағы	9.2.3.1 коммуникативтік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, екпіннің мәнін айту	10.2.3.1 шынайы өмірде кездесетін жағдайларда сөйлеу тілінде орфоэпиялық нормаларды сақтап сөйлеу

		интонациялық ерекшелігін ескеріп айту		ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарын ескеріп айту		
2.4 Мәтіннің негізгі мағынасын анықтау және талқылау	5.2.4.1 шағын көлемді мәтінде рдің мазмұнына сүйеніп баяндау	6.2.4.1 шағын көлемді мәтіндегі жеке эпизодтарды сипаттап айту	7.2.4.1 шығармадағы кейіпкерлерге мінездеме беру	8.2.4.1 идеялық жағынан ұқсас мәтіндердегі оқиғалар желісін білу	9.2.4.1 шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" талдау	10.2.4.1 мұғалімнің көмегімен көркем шығармалардың мазмұнына байланысты өз ойын білдіру
2.5 Сенімді және еркін жауап беру	5.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу	6.2.5.1 коммуникативтік жағдаят бойынша диалогке қатысып ойларын айту	7.2.5.1 диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші → тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру	8.2.5.1 пікірталасқа қатысушылар берілген тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді білдіріп, қойылған сұрақтарға жауап беру	9.2.5.1 сөйлеу барысында түрлі стильде берілген тақырып бойынша орынды диалогте сөйлеу	10.2.5.1 әртүрлі стильде берілген тақырып бойынша монолог арқылы өз ойын білдіріп, сөйлеу
2.6 Визуалды материалдар арқылы тілді дамыту	5.2.6.1 тірек сөздерді дұрыс қолданып иллюстрацияларды сипаттау	6.2.6.1 тірек сөздерге сүйеніп, сюзжетті суреттердің желісі бойынша әңгіме құрастырып айту	7.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер, суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты сипаттау	8.2.6.1 кесте, диаграмма, нұсқаулық шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпаратты талдап, баға беру	9.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды өзара салыстыру	10.2.6.1 тақырып бойынша көрнекілік құралдар арқылы өз ойын жинақтап, әңгімелеп айту

3) 3-бөлім "Оқылым":

3-кесте

Оқыту мақсаттары						
Бөлімше	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Мәтіндегі ақпаратты анықтау	5.3.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтау	6.3.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтау, өмірдегі кейбір	7.3.1.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер түрінде берілген	8.3.1.1 перифраз түрінде берілген сұрақ арқылы қажетті жауапты анықтау	9.3.1.1 мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау	10.3.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіндегі ақпараттың өзектілігіне қорытынды

		жағдаяттармен байланыстыру	ақпаратты түсіну, қолдана білу			жасау
3.2 Стильдік ерекшеліктерді анықтау	5.3.2.1 хат, хабарлама, жарнама мазмұнын түсіну	6.3.2.1 ресми стильдегі мәтіндердің стильдік ерекшелігін білу (күнделік, түсініктеме)	7.3.2.1 ресми -іскерлік (ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтау	8.3.2.1 публицистикалық стильдің (мақала, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау	9.3.2.1 ғылыми стильде (мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің ерекшеліктерін білу	10.3.2.1 ғылыми стильде (пікір, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің ерекшелігін оқу, талдау
3.3 Көркем шығармаларды оқу	5.3.3.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби шығармаларды түсіну	6.3.3.1 орта көлемді шығармаларды түсіну, тақырыбын анықтау	7.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы лирикалық кейіпкердің образы туралы оқу	8.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын талдау	9.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы көтерілген мәселені анықтау	10.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы көтерілген мәселе туралы өз ойын айту
3.4 Мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау	5.3.4.1 мәтіндердің тақырыбын, мазмұндық құрылымын салыстыру	6.3.4.1 мәтіндердің тақырыбына, мазмұндық құрылымына сүйене отырып, түрлерін салыстыру	7.3.4.1 мәтіндердің мазмұнына талдау жасауға әрекет ету	8.3.4.1 мәтіндердің түрлерін салыстырып, талдау жасау	9.3.4.1 мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін салыстыру	10.3.4.1 мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін салыстыру, бағалау
3.5 Қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді оқу	5.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді алу	6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді алу	7.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте жасау	8.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолдана отырып, мәтінге өзгеріс енгізу	9.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерге өз көзқарасын білдіру	10.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерге қорытынды жасау
3.6 Өзіндік көзқарасын білдіру	5.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселені табу	6.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтіндегі мәселені оқу	7.3.6.1 тақырып бойынша деректер қолдана отырып мәтінде көтерілген мәселелерді өз ойын жеткізу	8.3.6.1 тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді анықтау	9.3.6.1 мәтінде көтерілген мәселені өмірмен байланыстыру	10.3.6.1 мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра отырып баға беру

4) 4-бөлім "Жазылым":

4-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Өртүрлі стильде мәтіндер құрастыру	5.4.1.1 ресми стильдің тілдік ерекшеліктері және талаптарымен танысу	6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік жазу	7.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап ресми құттықтаулар жазу	8.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын пікір жазу	9.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала жазуға әрекет ету	10.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала жазу
4.2 Шығармашылық жұмыс көлемі	5.4.2.1 шығармашылық құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты сипаттап жазу 30 сөз	6.4.2.1 шығармашылық жұмыс тақырыбының желісін ашып жазуға әрекет ету 40 сөз	7.4.2.1 шығармашылық құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келіспеуін айқын жазу 50 сөз	8.4.2.1 шығармашылық жұмыс құрылымы мен дамуын сақтап, тақырыпқа байланысты берілген сұрақтарға жауап жазу 60 сөз	9.4.2.1 шығармашылық жұмыс құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыру 70 сөз	10.4.2.1 шығармашылық жұмыс құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешім туралы өз ойын жазу 80 сөз
4.3 Көркемдегі ш құралдарды қолданып жазу	5.4.3.1 жазба жұмыстарында сипаттау сөздерін қолданып жазу	6.4.3.1 жазба жұмыстарында бейнелеу сөздерін қолданып жазуға әрекет ету	7.4.3.1 жазба жұмыстарында көркем әдеби сөздерді қолданып жазуға әрекет ету	8.4.3.1 жазба жұмыстарында көркем әдеби сөздерді түрлерін қолданып жазу	9.4.3.1 жазба жұмыстарында нақыл сөздерді тиімді қолданып жазу	10.4.3.1 жазба жұмыстарында нақыл сөздерді тиімді қолданып жазу
4.4 Мәліметтерді жинақтау	5.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша сурет салу	6.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша сурет, сызба-кестелер жасау	7.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация жасауға әрекет ету	8.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, өз ойын жазуға жазуға әрекет ету	9.4.4.1 жазба жұмыстарында нақыл сөздерді тиімді қолданып жазу	10.4.4.1 тақырып бойынша түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап, жазу

4.5 Орфография және пунктуация	5.4.5.1 жазба жұмыстарында, сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану	6.4.5.1 жазба жұмыстарында орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану	7.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазып, қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану	8.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану	9.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс қолдану	10.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
-----------------------------------	--	---	---	---	---	--

5) 5-бөлім "Тілдік бағдар":

5-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
5.1 Сөз таптары	5.5.1.1 мәтіндерден жалпы және есімдерді білу, жалғау түрлерін жалғау ажырата білу, жалғау дұрыс	6.5.1.1 мәтіндерден деректі және дерексіз атауларын, көптік мәнді есімдерді ажырата білу	7.5.1.1 мәтіндерден көмекші есімдерді ажырата білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану			
	5.5.1.2. заттың түрін, түсінсапасын білдіретін есімдерді ажырата білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану	6.5.1.2 лексикалық мағынасы жағынан сипатын, көлемін, салмағын, аумағын білдіретін есімдерді ажырата біліп, қолдану	7.5.1.2 сын есімнің шырайларының қызметін білу			
	5.5.1.3 сан есім (бірліктер, ондықтар, жүз,	6.5.1.3 реттік сан есімдер мен жинақтық сан	7.5.1.3 топтау сан есімдерін	8.5.1.1 бөлшектік сан есімдерді жазба, ауызша орынды		

мың) атауларын білу, қолдану	есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану	жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану	қолдану		
5.5.1.4 жіктеу, сұрау жазба жұмыстарда орынды қолдану	6.5.1.4 есімдіктерді білу, жазба ауызша жұмыстарда орынды қолдану	7.5.1.4 есімдік түрлерін ажырата алу	8.5.1.2 етістіктің райларын білу, ауызша, жазбаша жұмыстарда орынды қолдану		
5.5.1.5 сөйлемдегі етістіктің қызметін білу	6.5.1.5 етістіктің шақтарының (нақ осы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу, жазба ауызша жұмыстарда орынды қолдану	7.5.1.5 етістіктің шақтарының (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) қызметін білу, жазба ауызша жұмыстарда орынды қолдану	8.5.1.3 етістіктің райларын (шартты рай, бұйрық рай) жазба жұмыстарда орынды қолдануға әрекет ету	9.5.1.1 өздік, өзгелік, ортақ және ырықсыз етістіктің қызметін білу	10.5.1.1 мұғалімнің көмегімен қаратпа сөз, одағай, шылау, еліктеуіш сөздердің қызметін білу, бір – бірінен ажырата білу.
5.5.1.6 етістіктің түрлерін білу. Болымды, болымсыз етістіктің қызметін білу	6.5.1.6 салт және сабақты етістікті жазба жұмыстарында қолдану	7.5.1.6 септеулік шылаулардың қызметін білу	8.5.1.4 мұғалімнің көмегімен үстеу туралы түсінік, үстеудің қызметі туралы білу	9.5.1.2 үстеудің мағыналық түрлерін білу	10.5.1.2 үстеудің мағыналық түрлеріне ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
5.5.1.7 сөйлемдегі болымды, болымсыз етістіктің қызметін білу	6.5.1.7 Талғаулықты, кезектестік, себеп салдармәнді білдіретін сөйлемдегі жалғаулықтардың қызметін білу	7.5.1.7 сөйлемдегі септеулік шылаулардың қызметін білу	8.5.1.4 мұғалімнің көмегімен үстеудің қызметі, түрлерін сөйлемде қолдана білу	9.5.1.3 мұғалімнің көмегімен құрмалас сөйлем, оның түрлері туралы білу	10.5.1.3 ыңғайлас тық қатынасты білдіретін және қарсылықтық

						қатынасты білдіретін жалғаулықтарды білу, қолдану
5.2 Сөйлем	5.5.2.1 жазба жұмыстарында хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру	6.5.2.1 жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай сөйлем құрастыру	7.5.2.1 жазба жұмыстарында жай сөйлемдерді құрастырып жазу	8.5.2.1 мұғалімнің көмегімен жазба жұмыстарында үстеудің мағыналық түрлерін қолданып жазу	9.5.2.1 мұғалімнің көмегімен жазба жұмыстарында а(шартты, қарсылықты, сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру	10.5.2.1 мұғалімнің көмегімен жазба жұмыстарында (мезгіл, себеп, кимылысын), сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру

51. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

52. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі
мен әдебиеті" пәнінен үлгілік оқу
бағдарламасына қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар (оқыту қазақ тілінде емес)

1) 5-СЫНЫП:

1-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Отбасындағы	М.Мақатаев.	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау;

дәстүр мен мерекелер	"Токта балам, атаң келеді артыңда"		5.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну және нақты ақпаратты анықтау
		Айтылым	5.2.2.1 қазақша амандасу мәнері мен ұлттық этикет формаларын пайдалану; 5.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу
		Оқылым	5.3.1.1 мәтіндегі негізгі ақпарат анықтау; 5.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді ала білу
		Жазылым	5.4.2.1 шығармашылық жұмыстың құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты сипаттап жазу; 5.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша сурет салу
		Тілдік бағдар	5.5.1.1 мәтіндерден жалпы және жалқы есімдерді ажырата білу, жалғау түрлерін дұрыс жалғау
Мектеп өмірі. Әдепті бала-арлы бала	Б.Соқпақбаев "Менің атым Қожа" повесі (үзінді)	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну және нақты ақпаратты анықтау
		Айтылым	5.2.2.1 қазақша амандасу мәнері мен ұлттық этикет формаларын пайдалану; 5.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу
		Оқылым	5.3.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтау; 5.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді ала білу
		Жазылым	5.4.2.1 шығармашылық жұмыстың құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу; 5.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша сурет салу
		Тілдік бағдар	5.5.1.1 мәтіндерден жалпы және жалқы есімдерді ажырата білу, жалғау түрлерін дұрыс жалғау
Қазақстандағы өсімдіктер мен жан-жануарлар әлемі	Жан-жануарлар туралы ертегілер, жұмбақтар	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.4.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби мәтіндердің мазмұнын түсіну
		Айтылым	5.2.2.1 қазақша амандасу мәнері мен ұлттық этикет формаларын пайдалану; 5.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу.
		Оқылым	5.3.3.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби шығармаларды түсіну, тақырыбын анықтау; 5.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді ала білу
		Жазылым	5.4.2.1 шығармашылық жұмыстың құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу; 5.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша сурет салу
		Тілдік бағдар	5.5.1.2 - лексикалық мағынасы жағынан заттың түрін,

			түсін сапасын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану
2-тоқсан			
Ежелгі көшпенділер мәдениеті	Тұмар ханшайым туралы аңыз	Тыңдалым	5.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну және нақты ақпаратты анықтау; 5.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар арқылы негізгі тақырыпты анықтау
		Айтылым	5.2.1.1 тақырып бойынша меңгерген жаңа сөздерді олардың синонимдерімен, антоним, омонимдерімен қатар қолдану, ойын жеткізе білу; 5.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, үндестік заңын ескеріп айту
		Оқылым	5.3.2.1 хат, хабарлама, жарнама мазмұнын түсіну; 5.3.3.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби шығармаларды түсіну
		Жазылым	5.4.1.1 ресми стильдің тілдік ерекшеліктері мен талаптарымен танысу; 5.4.5.1 жазба жұмыстарында ,сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	5.5.1.3 сан есім (бірліктер, ондықтар, жүз, мың) атауларын білу, орынды қолдану
Су-тіршілік көзі	Ө. Тәжібаев "Сырдария" өлеңі	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар арқылы негізгі тақырыпты анықтау
		Айтылым	5.2.4.1 шағын көлемді мәтіндердің мазмұнына жоспар құру, соған сүйеніп баяндау; 5.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу
		Оқылым	5.3.2.1 хат, хабарлама, жарнама мазмұнын түсіну; 5.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселені табу
		Жазылым	5.4.2.1 шығармашылық жұмыстың құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу; 5.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша сурет салу
		Тілдік бағдар	5.5.1.4 жіктеу, сілтеу, сұрау есімдіктерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану
Өлемдегі ең ірі кітапханалар	Абай Құнанбайұлы. "Ғылым таппай мақтанба" өлеңі	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.4.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби мәтіндердің мазмұнын түсіну
		Айтылым	5.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын білу; 5.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу
		Оқылым	5.3.2.1 хат, хабарлама, жарнама мазмұнын түсіну; 5.3.3.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби шығармаларды түсіну

		Жазылым	5.4.5.1 жазба жұмыстарында ,сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 5.4.2.1 шығармашылық жұмыстың құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты сипаттап жазу
		Тілдік бағдар	5.5.1.5 сөйлемдегі етістіктің қызметін білу
3-тоқсан			
Денсаулық-зор байлық	"Ең үлкен байлық" ертегісі	Тыңдалым	5.1.4.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби мәтіндердің мазмұнын түсіну, баяндау; 5.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру
		Айтылым	5.2.4.1 шағын көлемді мәтіндердің мазмұнына жоспар құру, соған сүйеніп баяндау; 5.2.2.1 қазақша амандасу мәнері мен ұлттық этикет формаларын пайдалану
		Оқылым	5.3.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтау 5.3.4.1 мәтіндердің тақырыбын, мазмұндық құрылымын салыстыру
		Жазылым	5.4.3.1 жазба жұмыстарында сипаттау, бейнелеу сөздерін қолданып жазу; 5.4.2.1 шығармашылық жұмыс құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты сипаттап жазу
		Тілдік бағдар	5.5.1.6 етістіктің түрлерін білу. Болымды, болымсыз етістікті білу
Менің Тәуелсіз Қазақстаным	Қ.Сарин. "Тәуелсіздік" өлеңі	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну және нақты ақпаратты анықтау
		Айтылым	5.2.1.1 тақырып бойынша меңгерген жаңа сөздерді олардың синонимдерімен,антоним, омонимдерді білу; 5.2.2.1 қазақша амандасу мәнері мен ұлттық этикет формаларын пайдалану
		Оқылым	5.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді алу; 5.3.4.1 мәтіндердің тақырыбын, мазмұндық құрылымын салыстыру
		Жазылым	5.4.4.1 ресми стильдің тілдік ерекшеліктері мен талаптарымен танысу; 5.4.2.1 шығармашылық жұмыстың құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу
		Тілдік бағдар	5.5.1.7 сөйлемдегі болымды, болымсыз етістіктің қызметін білу
Аспан әлемінің құпиялары	Жұлдыздар туралы аңыздар, ертегілер	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.3.1 күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну
		Айтылым	5.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын білу; 5.2.6.1 тірек сөздерді дұрыс қолданып

			иллюстрацияларды сипаттау
		Оқылым	5.3.4.1 мәтіндердің тақырыбын, мазмұндық құрылымын салыстыру; 5.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселені табу
		Жазылым	5.4.2.1 шығармашылық жұмыстың құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу; 5.4.3.1 жазба жұмыстарында сипаттау, бейнелеу құралдарын қолданып жазу
		Тілдік бағдар	5.5.1.7 сөйлемдегі болымды, болымсыз етістіктің қызметін білу
Компьютердің тілін табу –өнер	Б.Алтынсарин. "Өнер білім бар жұрттар" өлеңі	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру
		Айтылым	5.2.4.1 шағын көлемді мәтіндердің мазмұнына сүйеніп баяндау; 5.2.6.1 тірек сөздерді дұрыс қолданып иллюстрацияларды сипаттау
		Оқылым	5.3.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтау; 5.3.4.1 мәтіндердің тақырыбын, мазмұндық құрылымын салыстыру
		Жазылым	5.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша сурет салу; 5.4.1.1 ресми стильдің тілдік ерекшеліктері мен талаптарымен танысу
		Тілдік бағдар	5.5.2.1 жазба жұмыстарында хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру
4-тоқсан			
Қазақстандағы ұлттар достастығы	М.Мағаун атаның "Бір балалары" (үзінді)	Тыңдалым	5.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну және нақты ақпаратты анықтау; 5.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру
		Айтылым	5.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын білу, айту; 5.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу
		Оқылым	5.3.2.1 хат, хабарлама, жарнама мазмұнын түсіну; 5.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселені табу
		Жазылым	5.4.2.1 шығармашылық жұмыстың құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу; 5.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша сурет салу
		Тілдік бағдар	5.5.1.1 мәтіндерден жалпы және жалқы есімдерді ажырата білу, жалғау түрлерін дұрыс жалғау; 5.5.1.2 лексикалық мағынасы жағынан заттың түрін, түсін сапасын білдіретін сын есімдерді ажырата білу,

			жазба, ауызша жұмыстарда қолдану; 5.5.1.3 сан есім (бірліктер, ондықтар, жүз, мың) атауларын білу, орынды қолдану
Ұлы Дала табиғаты	Қ. Мырзалиев "Табиғат –жаратылыс пернесі" өлеңі	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну және нақты ақпаратты анықтау
		Айтылым	5.2.1.1 тақырып бойынша меңгерген жаңа сөздерді олардың синонимдерімен, антоним, омонимдерін білу; 5.2.6.1 тірек сөздерді дұрыс қолданып иллюстрацияларды сипаттау
		Оқылым	5.3.3.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби шығармаларды түсіну; 5.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді алу
		Жазылым	5.4.1.1 ресми стильдің тілдік ерекшеліктері мен талаптарымен танысу; 5.4.3.1 жазба жұмыстарында сипаттау, бейнелеу құралдарын қолданып жазу
		Тілдік бағдар	5.5.1.4 жіктеу, сілтеу, сұрау есімдіктерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану; 5.5.1.5 сөйлемдегі етістіктердің қызметін білу; 5.5.1.6 етістіктің түрлерін білу. болымды, болымсыз етістіктің қызметін білу
Ер есімі-ел есінде!	Ғ.Мүсірепов "Қазақ солдаты" романы (үзінді)	Тыңдалым	5.1.3.1 күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну; 5.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру
		Айтылым	5.2.2.1 қазақша амандасу мәнері мен ұлттық этикет формаларын пайдалану; 5.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын білу, дұрыс айту
		Оқылым	5.3.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтау; 5.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселені табу
		Жазылым	5.4.1.1 ресми стильдің тілдік ерекшеліктері мен талаптарымен танысу; 5.4.5.1 жазба жұмыстарында ,сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	5.5.1.7 сөйлемдегі болымды, болымсыз етістіктің қызметін білу; 5.5.2.1 жазба жұмыстарында хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру

2) 6-сынып:

2-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
------------	-------------------	--------------------------	------------------

1-тоқсан			
Отан отбасынан басталады	М.Әуезов "Абай жолы" романы, "Қайтқанда" тарауы (үзінді)	Тыңдалым	6.1.1.1 тірек сөздер, мәтіннің бастапқы бөлігін тыңдау арқылы тақырыпты және көтерілетін мәселені болжау; 6.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар, мәтін тақырыбы арқылы негізгі ойды анықтау
		Айтылым	6.2.6.1 тірек сөздерге сүйеніп, сюжетті суреттердің желісі бойынша әңгіме құрастырып айту; 6.2.5.1 коммуникативтік жағдаят бойынша диалогке қатысып, ойларын айту
		Оқылым	6.2.2.1 тақырып бойынша диалогті бастау, жалғастыру, ұлттық сөз әдебі мен аяқтау; 6.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда сұраулы, хабарлы, лепті және бұйрықты сөйлемдердің интонациялық ерекшелігін ескеріп айту
		Жазылым	6.3.3.1 орта көлемді шығармаларды түсіну, тақырыбы мен негізгі ойды анықтау; 6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді алу
		Тілдік бағдар	6.5.1.1 мәтіндерден деректі және дерексіз зат, көптік мәнді есімдерді ажырата білу.
Қазіргі қазақ ауылы мен қаланың тыныс-тіршілігі	Ә.Дүйсенбиев. "Бәтіңке, шұжық, балқаймақ" өлеңі	Тыңдалым	6.5.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпараттарды анықтауға әрекет ету; 6.5.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұнын негізінде шынайы өмірмен байланыстырып жауап беру
		Айтылым	6.2.4.1 шағын көлемді мәтіндегі жеке эпизодтарды сипаттап айту; 6.2.1.1 тура және ауыспалы мағынадағы сөздерді қолдану, ойын жеткізуге әрекет ету
		Оқылым	6.3.2.1 ресми стильдегі мәтіндердің стильдік ерекшелігін білу (күнделік, түсініктеме); 6.3.4.1 мәтіндердің тақырыбына, мазмұндық құрылымына сүйене отырып, түрлерін салыстыру
		Жазылым	6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік жазу; 6.4.5.1 жазба жұмыстарында сөзге қосымша жалғауда үндестік заңын ескеріп, орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	6.5.1.2 лексикалық мағынасы жағынан заттың сипатын, көлемін, салмағын, аумағын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, қолдану
Таулар сыры	М.Мақатаев "Мен	Тыңдалым	6.1.3.1 тұрмыстық - әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің

	татулықпын"		<p>мағынасын түсіну; 6.1.4.1 әңгіме, хикаялардың және шағын поэзиялық шығармалардың мазмұнын түсіне отырып кейіпкерлерге тоқталу.</p>
		Айтылым	<p>6.3.1.1 мәтіндегі негізгі және жанама ақпаратты анықтау, өмірдегі кейбір жағдаяттармен байланыстыру; 6.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтіндегі мәселені оқу</p>
		Оқылым	<p>6.3.1.1 мәтіндегі негізгі және жанама ақпаратты анықтау, өмірдегі кейбір жағдаяттармен байланыстыру; 6.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселені шынайы өмірмен байланыстыру</p>
		Жазылым	<p>6.4.2.1 шығармашылық жұмыстың тақырыбының желісінен шықпай, мазмұнын ашып жазуға әрекет ету; 6.4.3.1 жазба жұмыстарында бейнелеу сөздерін қолданып жазуға әрекет ету</p>
		Тілдік бағдар	6.5.1.3 реттік сан есімдер мен жинақтық бағдар сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану
2-тоқсан			
Қуат көзін үнемдей білеміз бе	Б.Сүлейменов. "Күннен келген адам" кітабы (үзінді)	Тыңдалым	<p>6.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпараттарды анықтауға әрекет ету 6.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар, мәтін тақырыбы арқылы негізгі ойды анықтау</p>
		Айтылым	6.2.2.1 тақырып бойынша диалогті бастау, жалғастыру, ұлттық сөз әдебі мен аяқтау; 6.2.5.1 коммуникативтік жағдаят бойынша диалогке қатысушылар өзара түсінісіп, ойларын толықтырып отыру
		Оқылым	<p>6.3.2.1 ресми стильдегі мәтіндердің стильдік ерекшелігін білу (күнделік, түсініктеме); 6.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтіндегі мәселені оқу</p>
		Жазылым	<p>6.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша сурет, сызба-кестелер жасау; 6.4.3.1 жазба жұмыстарында бейнелеу сөздерін қолданып жазуға әрекет ету</p>
		Тілдік бағдар	6.5.1.4 өздік, болымсыздық, белгісіздік, жалпылау есімдіктерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану
Астан – мәдениет пен өнер ордасы	Ә.Ысқақ. "Күн ұлымын"	Тыңдалым	<p>6.1.3.1 тұрмыстық - әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну; 6.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде шынайы</p>

			өмірмен байланыстырып жауап беру
		Айтылым	6.2.6.1 тірек сөздерге сүйеніп, сюжетті суреттердің желісі бойынша әңгіме құрастырып айту; 6.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда сұраулы, хабарлы, лепті және бұйрықты сөйлемдердің интонациялық ерекшелігін ескеріп айту
		Оқылым	6.3.3.1 орта көлемді шығармаларды түсіну, тақырыбы мен негізгі ойды анықтау; 6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді алу
		Жазылым	6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік жазу; 6.4.5.1 жазба жұмыстарында сөзге қосымша жалғауда үндестік заңын ескеріп, орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу, сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	6.5.1.5 етістіктің шақтарының (нақ осы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану
Қазақстан қорықтары	Ә.Тұрманжанов. "Қарлығаш, дәуіт, жылан"	Тыңдалым	6.1.1.1 тірек сөздер, мәтіннің бастапқы бөлігін тыңдау арқылы тақырыпты және көтерілетін мәселені болжау; 6.1.4.1 әңгіме, хикаялардың және шағын поэзиялық шығармалардың мазмұнын түсіне отырып кейіпкерлерге тоқталу
		Айтылым	6.2.4.1 шағын көлемді мәтіндегі жеке эпизодтарды сипаттап айту; 6.2.1.1 тура және ауыспалы мағынадағы сөздерді қолдану, ойын жеткізуге әрекет ету
		Оқылым	6.3.1.1 мәтіндегі негізгі және жанама ақпаратты анықтау, өмірдегі кейбір жағдаяттармен байланыстыру; 6.3.4.1 мәтіндердің тақырыбына, мазмұндық құрылымына сүйене отырып, түрлерін салыстыру
		Жазылым	6.4.2.1 шығармашылық жұмыстың тақырыбының желісінен шықпай, мазмұнын ашып жазуға әрекет ету; 6.4.3.1 жазба жұмыстарында бейнелеу сөздерін қолданып жазуға әрекет ету
		Тілдік бағдар	6.5.1.5 етістіктің шақтарының (нақ осы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану
3-тоқсан			
Болашақ	А.Ашанов. "Жер астына"	Тыңдалым	6.1.4.1 әңгіме, хикаялардың және шағын

мамандықтары	саяхат"		поэзиялық шығармалардың мазмұнын түсіне отырып кейіпкерлерге тоқталу; 6.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде шынайы өмірмен байланыстырып жауап беру
		Айтылым	6.2.2.1 тақырып бойынша диалогті бастау, жалғастыру, ұлттық сөз әдебі мен аяқтау; 6.2.6.1 тірек сөздерге сүйеніп, сюжетті суреттердің желісі бойынша әңгіме құрастырып айту
		Оқылым	6.3.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтау, өмірдегі кейбір жағдаяттармен байланыстыру; 6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді алу
		Жазылым	6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік жазу; 6.4.5.1 жазба жұмыстарын орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу, сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	6.5.1.5 етістіктің шақтарының (нақ осы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану
Қазақстан және Ұлы жібек жолы	Д.Досжан "Жібек жолы" (үзінді)	Тыңдалым	6.1.1.1 тірек сөздер, мәтіннің бастапқы бөлігін тыңдау арқылы тақырыпты және көтерілетін мәселені болжау; 6.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар, мәтін тақырыбы арқылы негізгі ойды анықтау
		Айтылым	6.2.5.1 коммуникативтік жағдаят бойынша диалогке қатысып, ойларын айту; 6.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда сұраулы, хабарлы, лепті және бұйрықты сөйлемдердің интонациялық ерекшелігін ескеріп айту
		Оқылым	6.3.2.1 ресми стильдегі мәтіндердің стильдік ерекшелігін білу (күнделік, түсініктеме); 6.3.3.1 орта көлемді шығармаларды түсіну, тақырыбы мен негізгі ойды анықтау
		Жазылым	6.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша сурет, сызба-кестелер жасау; 6.4.3.1 жазба жұмыстарында бейнелеу сөздерін қолданып жазуға әрекет ету
		Тілдік бағдар	6.5.1.6 сын-қимыл (бейне) және мөлшер үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
Жер байлығына аяулы көзқарас	Ш.Айтматов "Ана-Жер ана"	Тыңдалым	6.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі байлығына аяулы көзқарас "Ана - Жер Ана". мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпараттарды анықтауға әрекет ету
		Айтылым	6.2.1.1 тура және ауыспалы мағынадағы сөздерді

			қолдану, ойын жеткізуге әрекет ету; 6.2.4.1 шағын көлемді мәтіндегі жеке эпизодтарды сипаттап айту
		Оқылым	6.3.4.1 мәтіндердің тақырыбына, мазмұндық құрылымына сүйене отырып, түрлерін салыстыру; 6.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтіндегі мәселені оқу
		Жазылым	6.4.5.1 жазба жұмыстарында сөзге қосымша жалғауда үндестік заңын ескеріп, орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу, сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік жазу
		Тілдік бағдар	6.5.1.7 талғаулықты немесе кезектестік мәнді білдіретін және себеп-салдарлық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
Олимпиада жеңімпаздары-Қазақстан мақтанышы	М.Әлімбаев "Шынықсаң, шымыр боларсың" өлеңі. Ә.Дүйсенбинов "Күшті болсам мен егер"	Тыңдалым	6.1.3.1 тұрмыстық - әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну
		Айтылым	6.2.5.1 коммуникативтік жағдаят бойынша диалогке қатысып, ойларын айту; 6.2.1.1 тура және ауыспалы мағынадағы сөздерді қолдану, ойын жеткізуге әрекет ету
		Оқылым	6.3.3.1 орта көлемді шығармаларды түсіну, тақырыбы мен негізгі ойды анықтау; 6.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтіндегі мәселені оқу
		Жазылым	6.4.2.1 шығармашылық жұмыстың тақырыбының желісінен шықпай, мазмұнын ашып жазуға әрекет ету; 6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян жазу
		Тілдік бағдар	6.4.2.1 эссе тақырыбының желісінен шықпай, мазмұнын ашып жазуға әрекет ету; 6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік жазу; 6.5.2.1 жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтай отырып жай сөйлем құрастыру
4-тоқсан			
Абайды оқы, таңырқа	Абай Құнанбайұлы. Табиғат лирикасы. "Жазғытұры", "Жаз", "Күз", "Қыс" өлеңдері	Тыңдалым	6.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпараттарды анықтауға әрекет ету; 6.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар, мәтін тақырыбы арқылы негізгі ойды анықтау

		Айтылым	6.2.6.1 тірек сөздерге сүйеніп, сюжетті суреттердің желісі бойынша әңгіме құрастырып айту; 6.2.1.1 тура және ауыспалы мағынадағы сөздерді қолдану, ойын жеткізуге әрекет ету
		Оқылым	6.3.3.1 орта көлемді шығармаларды түсіну, тақырыбы мен негізгі ойды анықтау; 6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді алу
		Жазылым	6.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша сурет, сызба-кестелер жасау; 6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік жазу
		Тілдік бағдар	6.5.1.1 мәтіндерден деректі және дерексіз зат, көптік мәнді есімдерді ажырата білу, жазбаша, ауызша жұмыстарда қолдану; 6.5.1.2 лексикалық мағынасы жағынан заттың сипатын, көлемін, салмағын, аумағын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, қолдану; 6.5.1.3 реттік сан есімдер мен жинақтық сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану
Қазақ ұлттық қолөнері	Б.Әбілдаұлы. "Талас-Тараз" тарихи-деректі романның үзінді	Тыңдалым	6.1.3.1 тұрмыстық - әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну
		Айтылым	6.2.2.1 тақырып бойынша диалогті бастау, жалғастыру, ұлттық сөз әдебі мен аяқтау; 6.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда сұраулы, хабарлы, лепті және бұйрықты сөйлемдердің интонациялық ерекшелігін ескеріп айту
		Оқылым	6.3.4.1 мәтіндердің тақырыбына, мазмұндық құрылымына сүйене отырып, түрлерін салыстыру; 6.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтіндегі мәселені оқу
		Жазылым	6.4.2.1 шығармашылық жұмыстың тақырыбының желісінен шықпай, мазмұнын ашып жазуға әрекет ету; 6.4.3.1 жазба жұмыстарында бейнелеу сөздерін қолданып жазуға әрекет ету
		Тілдік бағдар	6.5.1.4 өздік, болымсыздық, белгісіздік, жалпылау есімдіктерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану; 6.5.1.5 етістіктің шақтарының (нақ осы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану; 6.5.1.6 сын-қимыл (бейне) және мөлшер үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану

Саяхат және туризм	Ш.Уалиханов "Жоңғария очерктері"	Тыңдалым	6.1.4.1 әңгіме, хикаялардың және шағын поэзиялық шығармалардың мазмұнын түсіне отырып кейіпкерлерге тоқталу; 6.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде шынайы өмірмен байланыстырып жауап беру
		Айтылым	6.2.4.1 шағын көлемді мәтіндегі жеке эпизодтарды сипаттап айту; 6.2.1.1 тура және ауыспалы мағынадағы сөздерді қолдану, ойын жеткізуге әрекет ету
		Оқылым	6.3.1.1 мәтіндегі негізгі және жанама ақпаратты анықтау, өмірдегі кейбір жағдаяттармен байланыстыру; 6.3.2.1 ресми стильдегі мәтіндердің стильдік ерекшелігін білу (күнделік, түсініктеме)
		Жазылым	6.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша сурет, сызба-кестелер жасау; 6.4.5.1 жазба жұмыстарында сөзге қосымша жалғауда үндестік заңын ескеріп, орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	6.5.1.7 талғаулықты немесе кезектестік мәнді білдіретін және себеп-салдарлық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 6.5.2.1 жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтай отырып жай сөйлем құрастыру

3) 7-сынып:

3-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
1.Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі - қазақ тілін оқып-үйренеміз. Үштілді білу – үлкен өнер	М.Жұмабаев "Қазақ тілі" өлеңі	Тыңдалым	7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін анықтауға әрекет ету; 7.1.5.1 тірек сөздер, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау
		Айтылым	7.2.1.1 мақал-мәтелдер, терминдерді орынды қолдана білу; 7.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту
		Оқылым	7.3.1.1 кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну, қолдана білу;

			7.3.6.1 тақырып бойынша деректер қолдана отырып мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу
		Жазылым	7.4.2.1 шығармашылық жұмыстың құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу 7.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация жасауға әрекет ету
		Тілдік бағдар	7.5.1.1 мәтіндерден көмекші есімдерді ажырата білу, жазбаша, ауызша жұмыстарда қолдану
2. Уақыт – ұлы күш	Абай Құнанбаев "Сағаттың шықылдағы емес ермек"	Тыңдалым	7.1.1.1 мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау; 7.1.4.1 орта көлемді лирикалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын түсіну
		Айтылым	7.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту; 7.2.4.1 шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездеменің тілдік құралдарын талдау
		Оқылым	7.3.2.1 ресми-іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 7.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну
		Жазылым	7.4.2.1 шығармашылық жұмыстың құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; 7.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация жасауға әрекет ету
		Тілдік бағдар	7.5.1.2 сын есімнің шырайларының қызметін білу
3. Жердегі климаттық өзгерістер	Д.Дефо. "Робинзон Крузо" романы (үзінді)	Тыңдалым	7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін анықтауға әрекет ету; 7.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде өз пікірін өзгелердің пікірімен салыстыра отырып жауап беру
		Айтылым	7.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білуге дағдыландыру; 7.2.5.1 диалогке қатысушылар

			коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші → тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру
		Оқылым	7.3.2.1 ресми -іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 7.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну
		Жазылым	7.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, ресми құттықтаулар жазу; 7.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация жасауға әрекет ету
		Тілдік бағдар	7.5.1.3 топтау сан есімдерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану
2-тоқсан			
4.Қазақстан ның ежелгі қалалары және Ұлы Жібек жолы	Б.Ұзақов "Жантаза"	Тыңдалым	7.1.1.1 мәтін үзінділері арқылы ежелгі қалалары және Ұлы Жібек жолы "Жантаза". оқиғаның дамуын болжау; 7.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде өз пікірін өзгелердің пікірімен салыстыра отырып жауап беру
		Айтылым	7.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білуге дағдыландыру; 7.2.4.1 шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездеменің тілдік құралдарын талдау
		Оқылым	7.3.2.1 ресми -іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 7.3.4.1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып, талдау жасау
		Жазылым	7.4.2.1 шығармашылық жұмыстың құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; 7.4.3.1 жазба жұмыстарында көркем әдеби сөздерді қолданып жазуға әрекет ету
		Тілдік бағдар	7.5.1.4 есімдік түрлерін ажырата алу
5.Спорт және денсаулық күтімі	Т.Нұрмағанбетов. "Он төрт жасар жігіт"	Тыңдалым	7.1.1.1 мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау; 7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін анықтауға әрекет ету

			Айтылым	7.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білуге дағдыландыру; 7.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту
			Оқылым	7.3.1.1 кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну, қолдана білу; 7.3.2.1 ресми -іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау
			Жазылым	7.4.2.1 шығармашылық жұмыстың құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; 7.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация жасауға әрекет ету
			Тілдік бағдар	7.5.1.5 - етістіктің шақтары (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану
6. Ұқсатым. Талғам	Сән.	Ақан сері. "Жігіт сипаты". "Қыз сипаты"	Тыңдалым	7.1.1.1 мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау; 7.1.3.1 әлеуметтік - мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну
			Айтылым	7.2.1.1 мақал-мәтелдер, терминдерді орынды қолдана білу; 7.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білуге, дағдылануға үйрету
			Оқылым	7.3.2.1 ресми -іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 7.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы кейіпкердің іс -әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образын талдау
			Жазылым	7.4.2.1 шығармашылық жұмыстың құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; 7.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды

			бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер); оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	7.5.1.5 етістіктің шақтары (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану
3-тоқсан			
7.Ғаламтор мен дұрыс жұмыс жасау – мәдениет	Жюль Верн. "Өлемді сексен күн ішінде шарлау" романы (үзінді)	Тыңдалым	7.1.3.1 әлеуметтік - мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну; 7.1.4.1 орта көлемді лирикалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын түсіну
		Айтылым	7.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер, суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты сипаттау; 7.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту
		Оқылым	7.3.4.1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып, талдау жасау; 7.3.6.1 тақырып бойынша деректер қолдана отырып мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу
		Жазылым	7.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, ресми құттықтаулар жазу; 7.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация жасауға әрекет ету
		Тілдік бағдар	7.5.1.5 етістіктің шақтары (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану
8.Музыка. Қазақтың киелі домбырасы	І.Жансүгіров . "Күйші " поэмасы (үзінді)	Тыңдалым	7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін анықтауға әрекет ету; 7.1.4.1 орта көлемді лирикалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын түсіну
		Айтылым	7.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білуге дағдыландыру; 7.2.5.1 диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші →тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру
		Оқылым	7.3.4.1 мәтіндердің идеясын, мақсатты

			<p>аудиториясын салыстырып, талдау жасау; 7.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну</p>
		Жазылым	<p>7.4.2.1 шығармашылық жұмыстың құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; 7.4.3.1 жазба жұмыстарында көркем әдеби сөздерді қолданып жазуға әрекет ету</p>
		Тілдік бағдар	7.5.1.6 мақсат және себеп-салдар үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
9.Төрт түлік мал мен егіншілік – ел берекесі	Ғ.Мустафин "Шығанақ" романы (үзінді)	Тыңдалым	7.1.4.1 орта көлемді лирикалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын түсіну
		Айтылым	7.2.5.1 диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші →тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру; 7.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту
		Оқылым	7.3.4.1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып, талдау жасау; 7.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну
		Жазылым	7.1.1.1 мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау; 7.1.4.1 орта көлемді лирикалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын түсіну
		Тілдік бағдар	7.5.1.7 сөйлемдегі септеулік шылаулардың қызметін білу
10. Наурыз мейрамы. Ақ мол болсын! Ұлыс оң болсын	М.Мақатаев "Наурыз"	Тыңдалым	7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін анықтауға әрекет ету; 7.1.4.1 орта көлемді лирикалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын түсіну
		Айтылым	7.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білуге дағдыландыру; 7.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер, суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты сипаттау
		Оқылым	7.3.2.1 ресми-іскерлік (өтініш, нұсқаулық,

			ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 7.3.6.1 тақырып бойынша деректер қолдана отырып мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу
		Жазылым	7.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, ресми құттықтаулар жазу; 7.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер); оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	7.5.2.1 жазба жұмыстарында жай сөйлемдерді құрастырып жазу
4-тоқсан			
11. Жастықтың қайдасың	оты М.Жұмабаев "Мен жастарға сенемін"	Тыңдалым	7.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білуге дағдыландыру; 7.2.5.1 диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші →тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру
		Айтылым	7.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білуге дағдыландыру; 7.2.5.1 диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші →тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру
		Оқылым	7.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы кейіпкердің іс -әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образын талдау; 7.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну
		Жазылым	7.4.3.1 жазба жұмыстарында көркем әдеби сөздерді қолданып жазуға әрекет ету; 7.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер); оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	7.5.1.1 мәтіндерден көмекші есімдерді ажырата білу, жазбаша, ауызша жұмыстарда қолдану;

			7.5.1.2 сын есімнің шырайларының қызметін білу; 7.5.1.3 топтау сан есімдерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану
12.Ғылым мен соңғы техниканың жаңалықтары	Майкл Х.Харт. "Жүз ұлы адам" атты кітабынан- "Альберт Эйнштейн"	Тыңдалым	7.1.1.1 мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау; 7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін анықтауға әрекет ету
		Айтылым	7.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту; 7.2.5.1 диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші →тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру
		Оқылым	7.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы кейіпкердің іс -әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образын талдау; 7.3.4.1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып, талдау жасау
		Жазылым	7.4.2.1 шығармашылық жұмыстың құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; 7.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер); оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	7.5.1.4 есімдік түрлерін ажырата алу; 7.5.1.5 етістіктің шақтары (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстардақолдану; 7.5.1.6 мақсат және себеп-салдар үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
13.Батыр туса – ел ырысы	А.Нұршайықов "Аңыз бен ақиқат"	Тыңдалым	7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін анықтауға әрекет ету; 7.1.4.1 орта көлемді лирикалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын түсіну
		Айтылым	7.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білуге дағдыландыру; 7.2.4.1 шығармадағы кейіпкерлерге автор

			берген мінездеменің тілдік құралдарын талдау
		Оқылым	7.3.2.1 ресми -іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 7.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну
		Жазылым	7.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация жасауға әрекет ету; 7.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер); оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	7.5.1.7 сөйлемдегі септеулік шылаулардың қызметін білу; 7.5.2.1 жазба жұмыстарында жай сөйлемдерді құрастырып жазу

4) 8-сынып:

4-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Білім. Ғылым. Инновация	О.Сүлейменов. «Қыш» кітап	Тыңдалым	8.1.1.1 мәтін тақырыбы, тірек сөздер, иллюстрациялар арқылы көтерілетін мәселені болжау; 8.1.5.1 тірек сөздер, автор көзқарасы мен көңіл күйі арқылы негізгі ойды анықтау
		Айтылым	8.2.1.1 тұрақты тіркестерді білу; 8.2.4.1 идеялық жағынан ұқсас мәтіндердегі оқиғалар білу, талдау
		Оқылым	8.3.1.1 перифраз түрінде берілген сұрақ арқылы қажетті ақпаратты анықтау, мәтіндердің түрлерін, тілдік ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау
		Жазылым	8.4.2.1 шығармашылық жұмыстың дамуын сақтап, тақырыпқа байланысты берілген сұрақтарға жауап беру; 8.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын пікір жазу
		Тілдік бағдар	8.5.1.1 бөлшектік сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану
Сауда жасай білесің бе	Абай Құнанбаев «Базарға қарап тұрсам әркім барар»	Тыңдалым	8.1.4.1 прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы талқылау; 8.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде деректерді келтіре отырып, дәлелді жауап беру
		Айтылым	8.2.2.1 түрлі жанрадағы көркем мәтіндерге сүйене

			отырып, көңіл-күйді білдіруде ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 8.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарын ескеріп айту
		Оқылым	8.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын талдау; 8.3.6.1 тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді анықтау
		Жазылым	8.4.3.1 жазба жұмыстарында көркем әдеби сөздердің түрлерін қолданып жазу; 8.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, өз ойын жазуға әрекет ету
		Тілдік бағдар	8.5.1.1 бөлшектік сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану
Жаһандық энергетикалық дағдарыс	Ш.Айманов «Кассандра таңбасы»	Тыңдалым	8.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, детальді ақпараттарды анықтауға әрекет етуге әрекет ету; 8.1.3.1 оқу - еңбек тақырыптарына байланысты күрделі сөздердің мағынасын түсіну
		Айтылым	8.2.5.1 пікірталасқа қатысушылар берілген тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді дәлелдеу және қойылған сұрақтарға еркін жауап беру; 8.2.6.1 кесте, диаграмма, нұсқаулық шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпаратты талдау, баға беру
		Оқылым	8.3.2.1 публицистикалық стильдің (мақала, интервью, қысқа очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау; 8.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолдана отырып, мәтінге өзгеріс енгізу
		Жазылым	8.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын пікір жазу; 8.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	8.5.1.2 етістіктің райларын білу, жазбаша ауызша жұмыстарда орынды қолдану
2-тоқсан			
Достық пен татулық таптырмас бақыт	Т.Айбергенов «Бір тойым бар»	Тыңдалым	8.1.5.1 тірек сөздер, автор көзқарасы мен көңіл күйі арқылы негізгі ойды анықтау; 8.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде деректерді келтіре отырып, дәлелді жауап беру
		Айтылым	8.2.5.1 пікірталасқа қатысушылар берілген тақырып

			бойынша өз пікірлерін сенімді дәлелдеу және қойылған сұрақтарға еркін жауап беру; 8.2.6.1 кесте, диаграмма, нұсқаулық шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпаратты талдау, баға беру
		Оқылым	8.3.6.1 тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді анықтау; 8.3.4.1 мәтіндердің түрлерін, тілдік ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау
		Жазылым	8.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын пікір жазу; 8.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер), сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	8.5.1.3 етістіктің райларын (шартты рай, бұйрық рай) жазба жұмыстарында орынды қолдануға әрекет ету
Кәсіп бақыттың шырағасы Еңбек - ырыстың бұлағы	Д.Исабеков «Ескерткіш»	Тыңдалым	8.1.3.1 оқу - еңбек тақырыптарына байланысты күрделі сөздердің мағынасын түсіну; 8.1.4.1 прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы талқылау
		Айтылым	8.2.1.1 тұрақты тіркестерді білу; 8.2.4.1 идеялық жағынан ұқсас мәтіндердегі оқиғалар білу, талдау
		Оқылым	8.3.2.1 публицистикалық стильдің (мақала, интервью, қысқа очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау; 8.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын талдау
		Жазылым	8.4.2.1 шығармашылық жұмыстың дамуын сақтап, тақырыпқа байланысты берілген сұрақтарға жауап беру; 8.4.3.1 жазба жұмыстарында көркем әдеби сөздердің түрлерін қолданып жазу
		Тілдік бағдар	8.5.1.3 етістіктің райларын (шартты рай, бұйрық рай) жазба жұмыстарында орынды қолдануға әрекет ету
Қазақстанның су ресурстары	Ә.Нұрпейісов «Қан мен тер» (үзінді)	Тыңдалым	8.1.1.1 мәтін тақырыбы, тірек сөздер, иллюстрациялар арқылы көтерілетін мәселені болжау; 8.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, детальді ақпараттарды анықтауға әрекет ету
		Айтылым	8.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарын ескеріп айту; 8.2.4.1 идеялық жағынан ұқсас мәтіндердегі оқиғалар білу, талдау

		Оқылым	8.3.1.1 перифраз түрінде берілген сұрақ арқылы қажетті жауапты анықтау; 8.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолдана отырып, мәтінге өзгеріс енгізу
		Жазылым	8.4.5.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, шығармашылық жұмысты жазуда тиімді қолдану; 8.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын пікір жазу
		Тілдік бағдар	8.5.1.1 бөлшектік сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану
3-тоқсан			
Тарихи тұлғалар тағылымы	Х. Есенжанов. «Ақ Жайық» (үзінді)	Тыңдалым	8.1.1.1 мәтін тақырыбы, тірек сөздер, иллюстрациялар арқылы көтерілетін мәселені болжау; 8.1.3.1 оқу - еңбек тақырыптарына байланысты күрделі сөздердің мағынасын түсіну
		Айтылым	8.2.1.1 тұрақты тіркестерді білу; 8.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалықпал заңдылықтарын ескеріп айту
		Оқылым	8.3.2.1 публицистикалық стильдің (мақала, интервью, қысқа очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау; 8.3.4.1 мәтіндердің түрлерін, тілдік ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау
		Жазылым	8.4.2.1-шығармашылық жұмыстың дамуын сақтап, тақырыпқа байланысты берілген сұрақтарға жауап беру; 8.4.3.1 жазба жұмыстарында көркем әдеби сөздердің түрлерін қолданып жазу
		Тілдік бағдар	8.5.1.5 демеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
Қызым жағадағы құндызым, Ұлым аспандағы жұлдызым	"Қозы Көрпеш - Баян - сұлу" жыры (үзінді)	Тыңдалым	8.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, детальді ақпараттарды анықтауға әрекет ету; 8.1.4.1 прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы талқылау
		Айтылым	8.2.5.1 пікірталасқа қатысушылар берілген тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді дәлелдеу және қойылған сұрақтарға еркін жауап беру; 8.2.6.1 кесте, диаграмма, нұсқаулық шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпаратты талдау, баға беру
		Оқылым	8.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын талдау; 8.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолдана отырып, мәтінге өзгеріс енгізу

		Жазылым	8.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын пікір жазу; 8.4.3.1 жазба жұмыстарында көркем әдеби сөздердің түрлерін қолданып жазу
		Тілдік бағдар	8.5.2.1 мұғалімнің көмегімен жазба жұмыстарында үстеудің мағыналық түрлерін сөйлемде қолданып жазу
Биоалуан түрлілік. Жойылып бара жатқан жануарлар мен өсімдіктер	М.Әуезов «Көксерек»	Тыңдалым	8.1.3.1 оқу - еңбек тақырыптарына байланысты күрделі сөздердің мағынасын түсіну; 8.1.6.1 тыңдалым материалдарының өсімдіктер мазмұны негізінде деректерді келтіре отырып, дәлелді жауап беру
		Айтылым	8.2.4.1 идеялық жағынан ұқсас мәтіндердегі оқиғалар желісін білу; 8.2.5.1 пікірталасқа қатысушылар берілген тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді дәлелдеу және қойылған сұрақтарға еркін жауап беру
		Оқылым	8.3.1.1 перифраз түрінде берілген сұрақ арқылы қажетті жауапты анықтау; 8.3.6.1 тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді анықтау
		Жазылым	8.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, өз ойын жазуға әрекет ету; 8.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	8.5.1.4 мұғалімнің көмегімен үстеу туралы түсіну, үстеудің түрлерін сөйлемде қолдана білу
Наурыз және әлем халықтарының оны қарсы алу ерекшеліктері	Б.Ж.Бопайұлы «Қазақы наурызнама» (үзінді)	Тыңдалым	8.1.4.1 прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы талқылау; 8.1.5.1 тірек сөздер, автор көзқарасы мен көңіл күйі арқылы негізгі ойды анықтау
		Айтылым	8.2.2.1 түрлі жанрдағы көркем мәтіндерге сүйене отырып, көңіл-күйді білдіруде ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 8.2.6.1 кесте, диаграмма, нұсқаулық шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпаратты талдау, баға беру
		Оқылым	8.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын талдау; 8.3.6.1 тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді анықтау
		Жазылым	8.4.2.1 шығармашылық жұмыстың дамуын сақтап, тақырыпқа байланысты берілген сұрақтарға жауап беру; 8.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, өз ойын жазуға әрекет ету

		Тілдік бағдар	8.5.2.1 мұғалімнің көмегімен жазба жұмыстарында үстеудің мағыналық түрлерін сөйлемде қолданып жазу
4-тоқсан			
Мәңгілік елдің нұрлы жолы	Н.Ә.Назарбаев «Қазақстан жолы» (үзінді)	Тыңдалым	8.1.3.1 оқу - еңбек тақырыптарына байланысты күрделі сөздердің мағынасын түсіну; 8.1.4.1 прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы талқылау
		Айтылым	8.2.2.1 түрлі жанрдағы көркем мәтіндерге сүйене отырып, көңіл-күйді білдіруде ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 8.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарын ескеріп айту
		Оқылым	8.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын талдау; 8.3.4.1 мәтіндердің түрлерін, тілдік ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау
		Жазылым	8.4.2.1 шығармашылық жұмыстың дамуын сақтап, тақырыпқа байланысты берілген сұрақтарға жауап беру; 8.4.3.1 жазба жұмыстарында көркем әдеби сөздердің түрлерін қолданып жазу
		Тілдік бағдар	8.5.2.1 мұғалімнің көмегімен жазба жұмыстарында үстеудің мағыналық түрлерін сөйлемде қолданып жазу
Қазақстанның айтыс өнері мен сөз мәдениеті	Сүйінбай Аронұлы мен «Сүйінбай мен Қатағанның айтысы»	Тыңдалым	8.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, детальді ақпараттарды анықтауға әрекет ету; 8.1.5.1 тірек сөздер, автор көзқарасы мен көңіл күйі арқылы негізгі ойды анықтау
		Айтылым	8.2.1.1 тұрақты тіркестерді білу; 8.2.6.1 кесте, диаграмма, нұсқаулық шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпаратты талдау, баға беру
		Оқылым	8.3.1.1 перифраз түрінде берілген сұрақ арқылы қажетті жауапты анықтау; 8.3.2.1 публицистикалық стильдің (мақала, интервью, қысқа очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау
		Жазылым	8.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын пікір жазу; 8.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, өз ойын жазуға әрекет ету
		Тілдік бағдар	8.5.1.3 егістіктің райларын (шартты рай, бұйрық рай) жазба жұмыстарында орынды қолдануға әрекет ету
Қазақстан Байқоңыр	- Нұртөре «Қыран Жүсіп. қазақ»	Тыңдалым	8.1.1.1 мәтін тақырыбы, тірек сөздер, иллюстрациялар арқылы көтерілетін мәселені болжау;

Ғарыш	(деректі әңгіме)		8.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде деректерді келтіре отырып, дәлелді жауап беру
		Айтылым	8.2.4.1 идеялық жағынан ұқсас мәтіндердегі оқиғалар желісін білу; 8.2.5.1 пікірталасқа қатысушылар берілген тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді дәлелдеу және қойылған сұрақтарға еркін жауап беру
		Оқылым	8.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолдана отырып, мәтінге өзгеріс енгізу; 8.3.6.1 тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді анықтау
		Жазылым	8.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын пікір жазу; 8.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер), сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	8.5.2.1 мұғалімнің көмегімен жазба жұмыстарында үстеудің мағыналық түрлерін сөйлемде қолданып жазу

5) 9-сынып:

5-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
1.Қазақ жазуының даму жолы	М.Жұмабаев "Түркістан"	Тыңдалым	9.1.1.1 тыңдалатын мәтіндегі фразалар даму жолы "Түркістан". мен дәйексөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау; 9.1.4.1 орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау
		Айтылым	9.2.1.1 берілген тақырыпқа сай сөздерді орынды қолдана білу; 9.2.3.1 коммуникативтік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп, өз ойын жеткізу
		Оқылым	9.3.2.1 ғылыми стильде (мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің ерекшелігін білу; 9.3.6.1 мәтінде көтерілген мәселені өмірмен байланыстыру
		Жазылым	9.4.2.1 шығармашылық жұмыстың дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыру; 9.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен

			жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс қолдану, жазу
		Тілдік бағдар	9.5.1.1 өздік, өзгелік, ортақ және ырықсыз етістің қызметін білу
2. Жолың болсын, жолаушы	М.Мақатаев "Жолаушы"	Тыңдалым	9.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы мен нақтылығын анықтауға әрекет ету; 9.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру
		Айтылым	9.2.4.1 шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" талдау; 9.2.2.1 коммуникативтік жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс таңдап айту
		Оқылым	9.3.1.1 мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау, қорытынды жасау; 9.3.4.1 мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін салыстыру
		Жазылым	9.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала жазуға әрекет ету; 9.4.4.1 жазба жұмыстарында нақыл сөздерді тиімді қолданып жазуға әрекет ету
		Тілдік бағдар	9.5.1.1 өздік, өзгелік, ортақ және ырықсыз етістің қызметін білу
3. Көшпенділер мәдениеті. Қазақтың халық күнтізбесі	І.Есенберлин "Көшпенділер"	Тыңдалым	9.1.3.1 әлеуметтік – қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну; 9.1.5.1 мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау
		Айтылым	9.2.5.1 сөйлеу барысында түрлі стильде берілген тақырып бойынша орында диалогте сөйлеу; 9.1.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды өзара салыстырып бағалау
		Оқылым	9.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы көтерілген мәселені анықтап, баға беру; 9.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерге өз көзқарасын білдіру
		Жазылым	9.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала жазуға әрекет ету; 9.4.3.1 жазба жұмыстарында нақыл сөздерді тиімді қолданып жазуға әрекет ету
		Тілдік бағдар	9.5.1.1 өздік, өзгелік, ортақ және ырықсыз етістің қызметін білу

2-тоқсан			
Заң-қоғамның тірегі	Айбатыр Сейтақ "Азат елдің ар-намысы - Ата заң"	Тыңдалым	9.1.4.1 орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау; 9.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру
		Айтылым	9.2.3.1 коммуникативтік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп, өз ойын жеткізу; 9.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды өзара салыстыру
		Оқылым	9.3.1.1 мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау, қорытынды жасау; 9.3.6.1 мәтінде көтерілген мәселені өмірмен байланыстыру
		Жазылым	9.4.3.1 жазба жұмыстарында нақыл сөздерді тиімді қолданып жазуға әрекет ету; 9.4.4.1 жазба жұмыстарында нақыл сөздерді тиімді қолданып жазуға әрекет ету
		Тілдік бағдар	9.5.1.2 үстеудің мағыналық түрлерін білу
Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті күні – Тәуелсіз Қазақстанның айбынды мейрамы	Маралтай Ыбыраев "Елбасыма"	Тыңдалым	9.1.1.1 тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйек сөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау; 9.1.3.1 әлеуметтік - қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну
		Айтылым	9.2.1.1 берілген тақырыпқа сай сөздерді орынды қолдана білу; 9.2.4.1 шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" талдау
		Оқылым	9.3.2.1 ғылыми стильде (мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің ерекшелігін білу; 9.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерге өз көзқарасын білдіру
		Жазылым	9.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала жазуға әрекет ету; 9.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс қолдану, жазу
		Тілдік бағдар	9.5.1.2 үстеудің мағыналық түрлерін білу
Жастар және бұқаралық құралдары	Қ.Аманжолов "Жас дәурен"	Тыңдалым	9.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы мен нақтылығын анықтауға әрекет етуге әрекет ету; 9.1.5.1 мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау
		Айтылым	9.2.2.1 коммуникативтік жағдаяттарға

			байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс таңдап айту; 9.2.5.1 сөйлеу барысында түрлі стильде берілген тақырып бойынша орында диалогте сөйлеу
		Оқылым	9.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы көтерілген мәселені анықтап, баға беру; 9.3.4.1 мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін салыстыру
		Жазылым	9.4.2.1 шығармашылық жұмыстың дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыру; 9.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс қолдану, жазу
		Тілдік бағдар	9.5.1.3 мұғалімның көмегімен құрмалас сөйлем, оның түрлері туралы білу
3-тоқсан			
ЭКСПО-2017-Қазақстан белесі	Н.Ә.Назарбаев "Тәуелсіздік толғауы"	Тыңдалым	9.1.1.1 тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйексөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау; 9.1.3.1 әлеуметтік - қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну
		Айтылым	9.2.3.1 коммуникативтік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп, өз ойын жеткізу; 9.2.5.1 сөйлеу барысында түрлі стильде берілген тақырып бойынша орында диалогте сөйлеу
		Оқылым	9.3.1.1 мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау, қорытынды жасау; 9.3.6.1 мәтінде көтерілген мәселені өмірмен байланыстыру
		Жазылым	9.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала жазуға әрекет ету; 9.4.4.1 жазба жұмыстарында нақыл сөздерді тиімді қолданып жазуға әрекет ету
		Тілдік бағдар	9.5.1.3 мұғалімнің көмегімен құрмалас сөйлем, оның түрлері туралы білу
Биотехнология жаңалықтары	Сахиев Жүніс. "Уақыт қайтарымы"	Тыңдалым	9.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы мен нақтылығын анықтауға әрекет ету; 9.1.5.1 мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау
		Айтылым	9.2.3.1 коммуникативтік жағдаятқа сай сөйлеу

			тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп, өз ойын жеткізу
		Оқылым	9.2.4.1 шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" талдау 9.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы көтерілген мәселені анықтап, баға беру; 9.3.4.1 мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін салыстыру
		Жазылым	9.4.2.1 шығармашылық жұмыстың дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыру; 9.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс қолдану, жазу
		Тілдік бағдар	9.5.1.2 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру
Болашақ энергия көздері	Медеу Сәрсекен "Жетінші толқын"	Тыңдалым	9.1.4.1 орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау; 9.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру
		Айтылым	9.2.1.1 берілген тақырыпқа сай сөздерді орынды қолдана білу; 9.2.4.1 шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" талдау
		Оқылым	9.3.2.1 ғылыми стильде (мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің ерекшелігін білу; 9.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерге өз көзқарасын білдіру
		Жазылым	9.4.2.1 шығармашылық жұмыстың дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыру; 9.4.3.1 жазба жұмыстарында нақыл сөздерді тиімді қолданып жазуға әрекет ету
		Тілдік бағдар	9.5.1.2 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру
Алаш идеясы мен қайраткерлері	Ж.Аймауытов "Қартқожа"	Тыңдалым	9.1.4.1 орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау; 9.1.5.1 мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау
		Айтылым	9.2.2.1 коммуникативтік жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс

			таңдап айту; 9.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды өзара салыстыру
		Оқылым	9.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы көтерілген мәселені анықтап, баға беру; 9.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерге өз көзқарасын білдіру
		Жазылым	9.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала жазуға әрекет ету; 9.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс қолдану, жазу
		Тілдік бағдар	9.5.2.1 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру
4-тоқсан			
Жаһандық мәселе-демография	Абай. "Адамның кейбір кездері"	Тыңдалым	9.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы мен нақтылығын анықтауға әрекет ету; 9.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру
		Айтылым	9.2.4.1 шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" талдау; 9.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды өзара салыстыру
		Оқылым	9.3.2.1 ғылыми стильде (мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің ерекшелігін білу; 9.3.6.1 мәтінде көтерілген мәселені өмірмен байланыстыру
		Жазылым	9.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала жазуға әрекет ету; 9.4.4.1 жазба жұмыстарында нақыл сөздерді тиімді қолданып жазуға әрекет ету
		Тілдік бағдар	9.5.2.1 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру
Роботтар мен киборгтар әлемі	Ақжан Машанов. "Жер астына саяхат"	Тыңдалым	9.1.3.1 әлеуметтік - қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну; 9.1.5.1 мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау
		Айтылым	9.2.1.1 берілген тақырыпқа сай сөздерді

			орынды қолдана білу; 9.2.5.1 - сөйлеу барысында түрлі стильде берілген тақырып бойынша орында диалогте сөйлеу
		Оқылым	9.3.1.1 мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау, қорытынды жасау; 9.3.4.1 мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін салыстыру
		Жазылым	9.4.2.1 шығармашылық жұмыстың дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыру; 9.4.3.1 жазба жұмыстарында нақыл сөздерді тиімді қолданып жазуға әрекет ету
		Тілдік бағдар	9.5.2.1 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру
Қазақстандағы туризм және экотуризм	I. Жансүгіров "Жетісу суреттері"	Тыңдалым	9.1.1.1 тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйексөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау; 9.1.4.1 орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) мәселені анықтап, өз пікірін білдіру
		Айтылым	9.2.2.1 коммуникативтік жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс таңдап айту; 9.2.3.1 коммуникативтік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп, өз ойын жеткізу
		Оқылым	9.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы көтерілген мәселені анықтап, баға беру; 9.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерге өз көзқарасын білдіру
		Жазылым	9.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала жазуға әрекет ету
		Тілдік бағдар	9.5.2.1 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру

б) 10-сынып:

6-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
1. Қазақ жазуының даму жолы	А. Байтұрсынұлы "Қазақ әліпбиі"	Тыңдалым	10.1.1.1 тыңдалатын көркем шығармалардағы негізгі ойды талқылай отырып, басты мәселені болжау; 10.1.4.1 повестен, поэзиялық шығармалардан үзінді

			тыңдау, көтерілген негізгі ойды анықтау
		Айтылым	10.2.1.1 берілген тақырыпқа сұрақтар құрау, мәтін тақырыбын анықтау; 10.2.3.1 коммуникативтік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп, өз ойын жеткізу
		Оқылым	10.3.2.1 ғылыми стильде (пікір, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің ерекшелігін оқу, талдау; 10.3.6.1 мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра отырып баға беру
		Жазылым	10.4.2.1 шығармашылық жұмыс құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешім туралы өз ойын жазу; 10.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	10.5.1.1 мұғалімнің көмегімен қаратпа сөз , одағай, шылау , еліктеуіш сөздердің қызметін білу, бір – бірінен ажырата білу.
2. Жолың болсын, жолаушы	Өмірің қолыңда жолаушы өз	Тыңдалым	10.1.2.1 тыңдалған көркем шығармалардың үзіндісінен негізгі мазмұнын түсіну, басты мәселені анықтау; 10.1.6.1 көркем шығарманың үзінділерінен мазмұнында көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру
		Айтылым	10.2.4.1 мұғалімнің көмегімен көркем шығармалардың мазмұнына байланысты өз ойын білдіру; 10.2.2.1 шынайы өмірде кездесетін жағдайларда сөйлеу мәнерін дұрыс пайдалана білу
		Оқылым	10.3.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіндегі ақпараттың өзектілігіне қорытынды жасау; 10.3.4.1 мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін салыстыру, бағалау
		Жазылым	10.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала жазу; 10.4.4.1 тақырып бойынша түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап, жазу
		Тілдік бағдар	10.5.1.1 мұғалімнің көмегімен қаратпа сөз , одағай , шылау , еліктеуіш сөздердің қызметін білу, бір – бірінен ажырата білу
3. Көшпенділер мәдениеті	Ұлы Жібек жолындағы қалалар мәдениеті	Тыңдалым	10.1.3.1 әлеуметтік - қоғамдық тақырыптар аясында мәтіндердің стильдік ерекшеліктерін түсіну; 10.1.5.1 көркем шығармалардағы үзіндісінен негізгі ой мен көзқарасты анықтау
		Айтылым	10.2.5.1 әр түрлі стильде берілген тақырып бойынша монолог арқылы өз ойын білдіріп, сөйлеу;

			10.1.6.1 көркем шығарманың үзінділерінен мазмұнында көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру.
		Оқылым	10.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы көтерілген мәселе туралы өз ойын айту; 10.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерге қорытынды жасау
		Жазылым	10.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала жазу; 10.4.3.1 жазба жұмыстарында нақыл сөздерді тиімді қолданып жазу
		Тілдік бағдар	10.5.1.1 мұғалімнің көмегімен қаратпа сөз , одағай , шылау , еліктеуіш сөздердің қызметін білу, бір – бірінен ажырата білу
2-тоқсан			
Заң-қоғамның тірегі	Ата арқауың заң-	Тыңдалым	10.1.4.1 повестен, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген негізгі ойды анықтау; 10.1.6.1 көркем шығарманың үзінділерінен мазмұнында көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру
		Айтылым	10.2.3.1 шынайы өмірде кездесетін жағдайларда сөйлеу тілінде орфоэпиялық нормаларды сақтап сөйлеу; 10.2.6.1 тақырып бойынша көрнекілік құралдар арқылы өз ойын жинақтап, әңгімелеп айту
		Оқылым	10.3.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіндегі ақпараттың өзектілігіне қорытынды жасау; 10.3.6.1 мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра отырып баға беру
		Жазылым	10.4.3.1 жазба жұмыстарында нақыл сөздерді тиімді қолданып жазу; 10.4.4.1 тақырып бойынша түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап, жазу
		Тілдік бағдар	10.5.1.2 үстеудің мағыналық түрлерін ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті күні – Тәуелсіз Қазақстанның айбынды мейрамы	"Елбасы"	Тыңдалым	10.1.1.1 тыңдалатын көркем шығармалардағы негізгі ойды талқылай отырып, басты мәселені болжау; 10.1.3.1 әлеуметтік - қоғамдық тақырыптар аясында мәтіндердің стильдік ерекшеліктерін түсіну
		Айтылым	10.2.1.1 берілген тақырыпқа сұрақтар құрау, мәтін тақырыбын анықтау; 10.2.4.1 мұғалімнің көмегімен көркем шығармалардың мазмұнына байланысты өз ойын білдіру
		Оқылым	10.3.2.1 ғылыми стильде (пікір, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің ерекшелігін оқу, талдау; 10.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерге қорытынды жасау

		Жазылым	10.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала жазу; 10.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	10.5.1.2 үстеудің мағыналық түрлерін ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
Жастар және бұқаралық құралдары	және ақпарат "Жасыл ел" бағдарламасы	Тыңдалым	10.1.2.1 тыңдалған көркем шығармалардың үзіндісінен негізгі мазмұнын түсіну, басты мәселені анықтау; 10.1.5.1 көркем шығармалардағы үзіндісінен негізгі ой мен көзқарасты анықтау
		Айтылым	10.2.2.1 шынайы өмірде кездесетін жағдайларда сөйлеу мәнерін дұрыс пайдалана білу; 10.2.5.1 әр түрлі стильде берілген тақырып бойынша монолог арқылы өз ойын білдіріп, сөйлеу
		Оқылым	10.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы көтерілген мәселе туралы өз ойын айту; 10.3.4.1 мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін салыстыру, бағалау
		Жазылым	10.4.2.1 шығармашылық жұмыс құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешім туралы өз ойын жазу; 10.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	10.5.1.3 ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтарды білу, қолдану
3-тоқсан			
ЭКСПО-2017-Қазақстан белесі	Н.Ә.Назарбаев "Нұрлы жол"	Тыңдалым	10.1.1.1 тыңдала-тын көркем шығармалардағы негізгі ойды талқылай отырып, басты мәселені болжау; 10.1.3.1 әлеуметтік - қоғамдық тақырыптар аясында мәтіндердің стильдік ерекшеліктерін түсіну
		Айтылым	10.2.3.1 шынайы өмірде кездесетін жағдайларда сөйлеу тілінде орфоэпиялық нормаларды сақтап сөйлеу; 10.2.5.1 әр түрлі стильде берілген тақырып бойынша монолог арқылы өз ойын білдіріп, сөйлеу
		Оқылым	10.3.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіндегі ақпараттың өзектілігіне қорытынды жасау 10.3.6.1 мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра отырып баға беру
		Жазылым	10.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала жазу; 10.4.4.1 тақырып бойынша түрлі стильдегі мәтіндер

			кұрауда жинақтап, жазу	мәліметтерді
		Тілдік бағдар	10.5.1.3 ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтарды білу, қолдану	
Биотехнология жаңалықтары	Жасыл технологиялар әлемі	Тыңдалым	10.1.2.1 тыңдалған көркем шығармалардың үзіндісінен негізгі мазмұнын түсіну, басты мәселені анықтау; 10.1.5.1 көркем шығармалардағы үзіндісінен негізгі ой мен көзқарасты анықтау	
		Айтылым	10.2.3.1 шынайы өмірде кездесетін жағдайларда сөйлеу тілінде орфоэпиялық нормаларды сақтап сөйлеу; 10.2.4.1 мұғалімнің көмегімен көркем шығармалардың мазмұнына байланысты өз ойын білдіру	
		Оқылым	10.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы көтерілген мәселе туралы өз ойын айту; 10.3.4.1 мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін салыстыру, бағалау	
		Жазылым	10.4.2.1 шығармашылық жұмыс құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешім туралы өз ойын жазу; 10.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу, сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану	
		Тілдік бағдар	10.5.1.2 үстеудің мағыналық түрлерін ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	
Болашақ энергия көздері	Су, жел қуатын алу көздері	Тыңдалым	10.1.4.1 повестен, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген негізгі ойды анықтау; 10.1.6.1 көркем шығарманың үзінділерінен мазмұнында көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру	
		Айтылым	10.2.1.1 берілген тақырыпқа сұрақтар құрау, мәтін тақырыбын анықтау; 10.2.4.1 мұғалімнің көмегімен көркем шығармалардың мазмұнына байланысты өз ойын білдіру	
		Оқылым	10.3.2.1 ғылыми стильде (пікір, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің ерекшелігін оқу, талдау; 10.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерге қорытынды жасау	
		Жазылым	10.4.2.1 шығармашылық жұмыс құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешім туралы өз ойын жазу; 10.4.3.1 жазба жұмыстарында нақыл сөздерді тиімді қолданып жазу	

		Тілдік бағдар	10.5.1.2 үстеудің мағыналық түрлерін ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
Алаш идеясы мен қайраткерлері	Алаш қайраткерлері	Тыңдалым	10.1.4.1 повестен, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген негізгі ойды анықтау; 10.1.5.1 көркем шығармалардағы үзіндісінен негізгі ой мен көзқарасты анықтау
		Айтылым	10.2.2.1 шынайы өмірде кездесетін жағдайларда сөйлеу мәнерін дұрыс пайдалана білу; 10.2.6.1 тақырып бойынша көрнекілік құралдар арқылы өз ойын жинақтап, әңгімелеп айту
		Оқылым	10.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы көтерілген мәселе туралы өз ойын айту; 10.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерге қорытынды жасау
		Жазылым	10.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала жазу; 10.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	10.5.2.1 үстеудің мағыналық түрлерін ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
4-тоқсан			
Жаһандық демография мәселесі	Орташа, адамның жасы нешеде	Тыңдалым	10.1.2.1 тыңдалған көркем шығармалардың үзіндісінен негізгі мазмұнын түсіну, басты мәселені анықтау; 10.1.6.1 көркем шығарманың үзінділерінен мазмұнында көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру
		Айтылым	10.2.4.1 мұғалімнің көмегімен көркем шығармалардың мазмұнына байланысты өз ойын білдіру; 10.2.6.1 тақырып бойынша көрнекілік құралдар арқылы өз ойын жинақтап, әңгімелеп айту
		Оқылым	10.3.2.1 ғылыми стильде (пікір, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің ерекшелігін оқу, талдау; 10.3.6.1 мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра отырып баға беру
		Жазылым	10.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала жазу; 10.4.4.1 тақырып бойынша түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап, жазу
		Тілдік бағдар	10.5.2.1 үстеудің мағыналық түрлерін ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
Роботтар мен киборгтар әлемі	Бір миллион халқы бар	Тыңдалым	10.1.3.1 әлеуметтік - қоғамдық тақырыптар аясында мәтіндердің стильдік ерекшеліктерін түсіну; 10.1.5.1 көркем шығармалардағы үзіндісінен негізгі

	Астана		ой мен көзқарасты анықтау
		Айтылым	10.2.1.1 берілген тақырыпқа сұрақтар құрау, мәтін тақырыбын анықтау; 10.2.5.1 әр түрлі стильде берілген тақырып бойынша монолог арқылы өз ойын білдіріп, сөйлеу
		Оқылым	10.3.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіндегі ақпараттың өзектілігіне қорытынды жасау; 10.3.4.1 мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін салыстыру, бағалау
		Жазылым	10.4.2.1 шығармашылық жұмыс құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешім туралы өз ойын жазу; 10.4.3.1 жазба жұмыстарында нақыл сөздерді тиімді қолданып жазу
		Тілдік бағдар	10.5.2.1 мұғалімнің көмегімен жазба жұмыс тарында (мезгіл, себеп, қимыл-сын), сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру
Қазақстандағы туризм және экотуризм	Қазақстанның табиғат аясына саяхат	Тыңдалым	10.1.1.1 тыңдала-тын көркем шығармалардағы негізгі ойды талқылай отырып, басты мәселені болжау; 10.1.4.1 повестен, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген негізгі ойды анықтау
		Айтылым	10.2.2.1 шынайы өмірде кездесетін жағдайларда сөйлеу мәнерін дұрыс пайдалана білу; 10.2.3.1 шынайы өмірде кездесетін жағдайларда сөйлеу тілінде орфоэпиялық нормаларды сақтап сөйлеу
		Оқылым	10.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы көтерілген мәселе туралы өз ойын айту; 10.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерге қорытынды жасау
		Жазылым	10.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала жазу
		Тілдік бағдар	10.5.2.1 мұғалімнің көмегімен жазба жұмыстарында (мезгіл, себеп, қимыл-сын), сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру

Қазақстан Республикасы
білім және ғылым Министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 21-қосымша
Қазақстан Республикасы
білім және ғылым Министрінің
2013 жылдың 3 сәуіріндегі
№ 115 бұйрығына 461-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін "Математика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін

"Математика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты болып сан түсінігін жүйелі дамыту, сандармен арифметикалық амалдарын ауызша және жазбаша орындау қабілетін болдыру, практикалық есептерді математика тіліне аудару, геометриялық фигураларды зерттеу, тану және бейнелеу, білім алушыларды алгебра және геометрия жүйелі курстарын үйренуге дайындау, білім алушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру, соның ішінде өзге де оқу пәндерімен біріктіре отырып, жасына сәйкес оқу-танымдық, оқу-практикалық және күнделікті тұрмыстық мәселелерді шешу барысында математикалық білімдерін қолдану қабілетіне ие болулары табылады.

3. Нашар еститін және кейіннен естімей қалған білім алушыларға математиканы оқытудың негізгі міндеттері:

1) математикалық білімдерін, қабілеттері мен дағдыларын дамыту;

2) базалық дайындықтың негізі ретінде білімдері мен қабілеттерін қалыптастыру: маңызды шамалар бірліктерінің атаулары мен белгілерін – ұзындықтың (км, м, дм, см, мм), массаның (т, ц, кг, г), ауданның (m^2 , dm^2 , cm^2 , га, а), жылдамдықтың (км/сағ, м/с), уақыттың (сағат, мин, с);

3) миллионның ішіндегі сандарды санау, жазу және салыстыру; күрделі емес ауызша есептеулерді орындау; жазбаша есептеулерді орындау; арифметикалық амалдардың компоненттерін және қарапайым сандық өрнектерді атау;

4) амалдар және олардың ерекшеліктерінің орындалу тәртібінің ережелерін білу негізінде үш-төрт арифметикалық амалдарды қамтитын сандық өрнектердің мәнін есептеу (соның ішінде жақшаның ішіндегі өрнектердің);

5) "мынынша аз", "мынанша көп", "мынанша есе аз", "мынанша есе көп" дегенге қатысты әрбір амалдар мен мәндерді ашатын мәтіндік қарапайым арифметикалық тапсырмаларды шешу; маңызды мәндер арасындағы қатыстылық білімін қолданатын құрамдас тапсырмаларды шешу;

6) қарапайым геометриялық фигураларды (нүкте, кесінді, бүгілме сызық, шеңбер, көпбұрыш) тану және бейнелеу (циркуль мен сызғыштың көмегімен торлы парақта); кесіндінің, бүгілме сызықтың ұзындығын өлшеу; берілген ұзындықта кесінді салу; тікбұрыштың периметрі мен ауданын есептеу;

7) екі таңбалы сандарды қосу және алу, екі таңбалы санды біртаңбалыға бөлу және көбейту сияқты күрделілік шеңберіндегі есептердің арифметикалық амалдарын ойша жүргізу; жазбасында бірнеше ондық разряды бар натурал сандарын қосу, алу, көбейту және бөлу (разрядтан разрядқа өту және сан

жазбасында нөлдерді пайдалану сияқты күрделі жағдайларды қосқанда); жай бөлшектермен арифметикалық амалдар орындау;

8) ондық бөлшектермен арифметикалық амалдар орындау, ондық бөлшектерді дөңгелектеу; бүтін сандардан, жай және ондық бөлшектерден тұратын сандық амалдардың мәнін табу; Бағдарламада көрсетілген формулалар бойынша есептеулер жүргізу; мәтіндік есептердің шарты бойынша сандық және әріптік амалдар, пропорциялар мен сызықтың теңдеулер құрастыру; жақшаларды ашу мен ұқсас қосылғыштарға келтіру сияқты амалдарды қолдана отырып қарапайым сызықтық теңдеулерді шешу; арифметикалық амалдар және теңдеулер көмегімен мәтіндік есептер шығару (бөлшектер және пайыздар бойынша негізгі есептерді қосқанда);

9) Бағдарламада көрсетілген геометриялық фигураларды тану және бейнелеу; сызғыш, бұрыштық, транспортир және циркульдің көмегімен қарапайым өлшеулер жүргізу;

10) коммуникативтік дағдыларын дамыту, соның ішінде ақпаратты анық және сауатты беру қабілетін, түрлі дереккөздерінің ақпаратын пайдалану, соның ішінде басылымдар мен электрондық құралдарды;

11) дербестік, жауапкершілік, ынталылық, табандылық, шыдамдылық пен төзімділік сияқты, өзіндік жұмысына да, командалық жұмысқа да қажетті тұлғалық қасиеттерін дамыту;

12) ғылым ретіндегі математиканың даму тарихымен, математикалық терминдерінің пайда болуымен таныстыру;

13) математиканы оқыту процесі барысында ақпараттық-коммуникациялық технологияларын пайдалану дағдыларын дамыту;

14) жалпы білімділігі үшін математиканың мағынасын түсінуін қамтамасыз ету.

4. Түзеу тапсырмалары әрбір математика сабақтарында міндетті болып табылады және мыналарды қамтиды:

1) сөйлеу тілімен жұмыс – математикалық амалдар мен терминдерді сөзбен айту; есту арқылы қабылдауды дамыту; білім алушының есту арқылы қабылдауын және түзеу талаптарын ескере отырып, ерін арқылы оқу;

2) ауызша тілді қабылдауға және қайталап айтуға үйрету, диалогтарды және қатынас дағдыларын кең қолдану барысында ауызша қатынасты белсендету, қалыптасқан сөйлеу дағдыларын бекіту, ауызша тіл негізінде қатынас жасау ықыласы мен қабілетін дамыту, тілді есту-көру және есту арқылы қабылдауын дамыту;

3) білім алушыны мақсатты және жүйелі түрде сөйлуге, дыбыстық және ырғақтық-интонациялық сөйлеу құрылымын қалпына келтіріп айтуға ынталандыру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Негізгі орта білім берудің математика бойынша бағдарламасы, нашар еститін және кейін естімей қалған білім алушылардың жекеленген қабілеттерін, танымдық уәждемесі мен оқу қабілетін дамыту арқылы қамтамасыз етілетін ерекше білімдік қажеттіліктерін ескере отырып, тұлға ретінде қалыптасуына ықпал етеді.

6. Бағдарлама мыналарды қамтамасыз етуге бағытталған:

1) нашар еститін және кейін естімей қалған білім алушылардың негізгі орта білімнің сапалы деңгейін тең мүмкіндікте алуы;

2) нашар еститін және кейін естімей қалған білім алушыларға арналаған бастауыш және орта білім берудің негізгі білім беру бағдарламаларының сабақтастығы;

3) негізгі орта білім берудің бейімдеушілік бағдарламасының жүзеге асырылуына және білім алушылардың оны тиімді меңгерулеріне, соның ішінде барлық білім алушылардың жекелік дамуына жағдайлар жасалуы.

7. Бағдарламаның негізіне әрекетшілдік және саралап оқыту тәсілдері енгізілген. Олардың жүзеге асырылуы келесіні қарастырады:

1) есту бұзылымдары бар балаларға арналған арнайы (түзету) мектебінде сыныптарды баланың естімеу деңгейін және сонымен бірге жүретін бала дамуының жастық және диагностикалық ерекшеліктерін есепке ала отырып, құрастырады;

2) сөйлеуді дамыту ерекшеліктерін есепке алу; есту бұзылымының деңгейі; білім алушының танымдық қызметінің ерекшеліктерін;

3) оқу мазмұны минималды базалық білімді және дағдыларын игеруді;

4) нашар еститін және кейін естімей қалған білім алушылардың ерекше қажеттіліктерін ескере отырып, олардың тұлғалық және танымдық әлеуметтік даму деңгейіне қол жеткізудің жолдары мен тәсілдерін анықтайтын негізгі орта білім берудің мазмұны мен технологиясын әзірлеуді;

5) нашар еститін және кейін естімей қалған білім алушыға білім берудің мақсаты мен негізгі нәтижесі болатын, Бағдарламаның жүйе қалыптастырушы компоненті ретінде білім беру нәтижелеріне бағытталуын;

6) шығармашылық әлеуетінің, танымдық уәждемелерінің өсуін, танымдық қызметінде қатарластары мен үлкен адамдармен өзара әрекет ету түрлерінің баюын қамтамасыз ету үшін, әрбір нашар еститін және кейін естімей қалған

білім алушының жекелей дамуы мен білім беру процесінің ұйымдастырушылық формаларының әрқилы болуын қарастырады.

8. Есту қабілетінің бұзылымдары бар білім алушылар топтарының айқын көріністегі әртектілігіне қарамастан, жалпы білім алуларымен қатар ерекше білімдік қажеттіліктері де орын алады:

1) арнайы оқыту алғашқы даму бұзылымдары анықтала салысымен басталуы; оқыту мазмұнына арнайы бөлімдерді енгізу; оқытудың арнайы әдістерін, тәсілдерін және оқу құралдарын қолдану (соның ішінде арнайы компьютерлік технологияларын); оқытудың даралануы, ерекше кеңістіктік және уақыттық білім беру ортасын қамтамасыз ету; кең әлеуметпен әлеуметтік байланысын максималды кеңейту;

2) білім беру саласының мазмұны және сабақтан тыс қызметі, сонымен бірге жекелек жұмыс процесі барысында жүзеге асатын түзеу-дамыту процесінің үздіксіздігі;

3) бейімдеушілік білім бағдарламасын меңгеру мерзімдерін ұлғайту; арнайы педагогикалық тұрғыда құрылған естугілдік ортада сөйлеу тіліне үйрету бойынша (ауызша және жазбаша түрде) арнайы жұмыстар; оқу-танымдық процесі барысында бұзылымды функцияларының өтемі ретінде сөйлеу тілін белсенді қолдану, сөйлеу бұзылымдарын түзету бойынша арнайы жұмысты жүзеге асыру;

4) дыбыс әлемін қабылдау мүмкіндіктерін қалыптастыру және дамыту бойынша арнайы жұмыстар – тілдік емес дыбыстарды және тілді естіп қабылдау, ауызша тілді, оның сөйлеу жағын есту-көру арқылы қабылдау, күнделікті өмірде өзінің есту мүмкіндіктерін пайдалану қабілетін қалыптастыру, дыбыс ұлғайту аппаратын дұрыс қолдану, оның күйін қадағалау, қолайсыздық болған жағдайда жедел көмек сұрау;

5) тілдің сөйлеу жағын қалыптастыру және түзеу бойынша арнайы жұмыс; коммуникациялық жағдайдың барлық спектрі бойынша сөйлеу тілін қолдану қабілетін меңгеру (сұрақтар қою, келісу, өз пікірін білдіру, ойлары мен сезімдерін талқылау), мағынасын толықтыру және анықтау үшін дауыс үнін, екпінін, табиғи ымдарды қолдану, топтық әңгіме жүргізу қабілеті;

6) эмоциялық жайлылық жағдайын, болып жатқанның реттілігі мен болжамдылығын қамтамасыз ететін оқу жағдайлары, педагогтың есту қабілетінің бұзылымы бар балаға өзін мектепте және сыныпта жақсы қабылданатыны, басқаларға ұнайтыны, қиындық туғанда көмекке келетіндері жайында сенім беруі.

9. Оқытудың міндетті нәтижелерінің жоспарлануына олардың нәтижелеріне тұрғылықты бақылау жүргізу, артта қалғандарға тиімді көмек көрсету кіргізіледі; сонымен бірге барлық білім алушылардың оқуын міндетті минималдық талаптар деңгейімен шектеуге болмайды; білім алушылардың математикалық қабілеттерін толықтай ашуға ұмтылыс жасау өте маңызды.

10. Сабақтарды жоспарлау және ұйымдастыру барысында математикалық есептерді шығару кезінде (арифметикалық, алгебралық, геометриялық) теориялық материалды ұғыну мен меңгеруі, бұлар білім алушының математикалық дамуының мақсаты және құралы болатыны қарастырылады.

11. Теорияны оқыған кезде де, математикалық есептер шығарған кезде де, оқу процесіне жұмыстардың ауызша және жазбаша түрлерін рационалды үйлестіре отырып, бағдар беріледі; оқулықпен жұмыс істеулеріне назар аудару (мұғалімнің түсіндіргенінен кейін мәтінді оқуы, бақылау сұрақтарын қолдана отырып белгілі материалды өз бетінше оқып үйренуі, есеп мәтінінің немесе теореманың қысқаша жазбасын, тиісті суретін орындауы).

12. Оқу процесінің тиімділігін қамтамсыз етуде өткен материалды бекіту мен қайталау, курстың кейінгі бөлімдерінде тірек білімдерін жүйелі түрде қолдану маңызды рөл атқарады.

13. Істің маңызын түсінуге негізделген ережелер мен формулаларды механикалық тұрғыда есте сақтау ғана емес, саналы түрде қолдану, білім алушыға ұсынылған есептердің, жаттығулар мен сұрақтардың дұрыс таңдалуына ықпал жасайды.

14. Көп жағдайларда формулаларды жаттау анықтаманы қолдану дағдысына айырбасталуы.

15. Оқу процесін тиімді ұйымдастырудың маңызды шарты болып оқу жабдықтары мен көрнекі құралдарды максималды қолдану табылады. Оқытудың техникалық құралдарының үлгілері:

1) магниттік бекітілуі бар сандар, әріптер, белгілер жиынтығы;

2) аудандар мен көлемдерді өлшеу бойынша зертханалық жұмыстарға арналған үлгілер жиынтығы;

3) "Бөліктер және бөлшектер" жиынтығы;

4) топсалық (шарнирлік) үлгілер жиынтығы.

16. Құрал-саймандар, құрылғылар:

1) координаталық торлы магниттік тақта;

2) сыныптық құрал-саймандар жинақталымы: сыныптық сызғыш, сыныптық транспортир, сыныптық бұрыштама, сыныптық циркуль.

17. Параболалар трафареттерінің жиынтығы.

18. Баспалық құралдар:

1) атақты математик ғалымдар - портреттер топтамасы;

2) математика кестелері - 5-7 сыныптарға (және оларға қатысты үлестірме материал);

3) алгебра кестелері – 8-10 сыныптар (және оларға қатысты үлестірме материал);

4) геометрия кестелері – 8-10 сыныптар (және оларға қатысты үлестірме материал);

5) үлестірмелік материалдар – 5-10 сыныптар;

6) баспалық негізі бар дәптер – 5-10 сыныптар (Жұмыс дәптері – оқулыққа);

7) нұсқалар бойынша өзіндік жұмыстар өткізуге арналған материалдар - 5-10 сыныптар.

19. Сыныптар бойынша математикалық терминдер жинақталымы (сөздіктік жұмыс) 5-10 сыныптар.

20. 5-10 сыныптар тақырыптары бойынша DVD дискілер.

21. 5-10 сыныптар тақырыптары бойынша стендтер және транспаранттар.

22. Техникалық құралдар: компьютер.

23. Интерактивтік тақта.

3-тарау. "Математика" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

24. "Математика" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта – аптасына 5 сағат, оқу жылында 170 сағатты;

2) 6-сыныпта – аптасына 5 сағат, оқу жылында 170 сағатты;

3) 7-сыныпта – аптасына 5 сағат, оқу жылында 170 сағатты құрайды.

25. "Математика" оқу пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

1) 1-бөлім "Арифметика";

2) 2-бөлім "Алгебра элементтері";

3) 3-бөлім "Геометрия элементтері".

26. "Арифметика" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) натурал сандар;

2) сандық өрнектер;

3) шамалар;

4) натурал сандардың бөлінгіштігі;

5) жай бөлшек;

6) ондық бөлшек;

7) оң және теріс сандар.

27. "Алгебра элементтері" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) айнымалылармен өрнектер;

2) пропорциялар: қатынастар мен пропорциялар;

3) координаталардың тікбұрыштық жүйесі;

4) кестелер, графиктер.

28. "Геометрия элементтері" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) геометриялық фигуралар;

2) өлшеулер мен құрылымдар.

29. 5-сыныпқа арналаған "Математика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) нөмірлеу. Шамалар. 4-сыныптың курсы қайталау;

2) 1 ден 1000000ға дейін сандар. Заттарды ондықтармен, жүздіктермен, мыңдықтармен санау. Бірінші және екінші кластар мен разрядтардың атаулары. Миллион шеңберіндегі сандарды оқу және жазу. Санның құрамы, санды разрядтық бірліктер қосындысына ауыстыру. Нөмірлеу білімі негізінде көпмәнді сандарды салыстыру. Нөмірлеу білімі негізінде қосу және алу. Геометриялық фигураларды әріптермен белгілеу. 1000 шеңберінде ауызша және жазбаша есептеулер. Үйренген есептерді шығару;

3) шамалар. Шамалар және олардың өлшемдері жөнінде бар ұғымдарын қорыту, ұзындық (миллиметр), масса (центнер, тонна), уақыт (секунд, ғасыр) сияқты жаңа бірліктер жөнінде нақты ұғымдарын қалыптастыру. Әрбір шаманың барлық үйренген бірліктері арасындағы ара қатысы (ұзындық, масса, уақыт бірліктерінің кестелері). Қалдықпен бөлу, бөлуді тексеру. Шамалар жөніндегі білімдерін қолданып, арифметикалық есептер шығару;

4) арифметикалық амалдар. Амалдардың орындалу реті. Арифметикалық амалдардың атаулары мен белгілері, мағынасы. "Арифметикалық амалдар", "Сандық өрнек", "Өрнектің мәні" терминдерінің мағынасы. Екі немесе одан көп жақшасы бар өрнектердің мәнін тапқан кезде немесе жақшаның ішіндегі екі немесе одан көп амалдарды орныдағанда, амалдарды орындау реті жайлы ережелер. Үйренген есептер түрлерін шығару;

5) қосу және алу. Қосудың ауыстырмалық және тіркестірімелік қасиеттері. Қосу барысындағы нөлдің қасиеттері. Қасиеттерін әріптер көмегімен жазу. Көп таңбалы сандарды қосу және алу. Қосу мен алудың ауызша және жазбаша тәсілдері. Амалдардың мәндерін табу. Қарапайым теңдеулерді шешу. Шамаларды ауызша және жазбаша қосу және алу, соның ішінде мәндерінің бірін біркелкі атаулар бірлігіне аударғанда. Есептерді шығару: а) жанамалық түрде берілген; б) қарапайым теңдеу құрауға; в) барлық негізгі жай және күрделі түрлердің;

б) бір таңбалы санға көбейту. Көбейтудің ауыстырмалық және тіркестірімелік қасиеттері. 0 мен 1 дің көбейткендегі қасиеттері. Көбейтудің қосуға (алуға) қарасты таратушылық қасиеті. Көп таңбалы санды бір таңбалыға көбейту.

Көбейтудің ауызша және жазбаша тәсілдері. Қарапайым теңдеулерді шешу. Пропорционалды бөлу есептерін және алдағы үйренген есептер түрлерін шығару;

7) бір таңбалы санға бөлу. Көп таңбалы санды бір таңбалыға бөлу. Қосындыны санға бөлу. 0 мен 1 дің бөлгендегі қасиеттері. Қасиеттерін әріптер көмегімен жазу. Қарапайым теңдеулерді шешу. Амалдардың мәндерін табу. Жылдамдықты, уақытты және жолын табу есептерін шығару. Арифметикалық ортақ. Есептер шығару: әр түрлерді пропорционалды бөлуге; жанамалық түрде берілген санды бірнеше есе көбейту және азайтуға;

8) тікбұрыштың ауданы (шаршының) (17 сағ.) Фигуралар аудандары, фигуралар аудандарын түрлі тәсілдермен салыстыру. Палатканың көмегімен фигуралар аудандарын табу. Ауданның өлшеу бірліктері және олардың арасындағы байланыс: мм², см², дм², м². Берілген қабырғаларымен тікбұрыштың (шаршының) ауданы. Қалдықпен бөлу және оны тексеру. Тікбұрыштың (шаршының) қабырғаларының бірін табу есептерін шығару. Теңдеулерді шешу;

9) нөлмен аяқталатын сандарға көбейту. Нөлмен аяқталатын сандарға ауызша және жазбаша көбейтудің тәсілдері. Көбейткіштерді топтастыру тәсілдері. Көбейтудің қасиеттері. Амалдардың мәндерін табу. Барлық түрлердің бірізгілікте қарсы жүру есептерін шығару;

10) нөлмен аяқталатын сандарға бөлу. 10 және 100 қалдығымен бөлу тәсілдері, нөлмен аяқталатын сандарды ауызша және жазбаша бөлу тәсілдері. Нөмірлеу білімдеріне сүйенетін бөлу тәсілдері және санды көбейтіндіге бөлудің түрлі тәсілдері. Өзара байланыс тәсілімен төртінші пропорционалды табу есептерін және денелер бірізгілікте бір нүктеден қарамақарсы бағыттарда жылжыған жағдайдағы есептерді шығару;

11) екі таңбалы санға көбейту. Санды қосындыға көбейту қасиетін қолдана отырып екі таңбалы санға көбейту тәсілдері. Амалдардың мәндерін табу. Қарапайым теңдеулерді шешу. Екі айырма бойынша белгісіздерді табу есептерін шығару;

12) үш таңбалы санға көбейту. Үш таңбалы санға көбейту тәсілдері. Амалдардың мәндерін табу. Қарапайым теңдеулерді шешу. Есептер шығару.

13) екі таңбалы және үш таңбалы санға бөлу. Екі таңбалы санға жазбаша бөлу тәсілдері (өз бетінше орындай алу). Үш таңбалы санға жазбаша бөлу тәсілдері (мұғалімнің көмегімен орындау). Амалдардың мәндерін табу. Қарапайым теңдеулерді шешу. Екі айырма бойынша белгісіздерді табу есептерін және де бірлескен жұмыс есептерін шығару;

14) білімдерін жүйелеу және қорытынды қайталау.

30. 6-сыныпқа арналаған "Математика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) 5-сыныптың математика курсы қайталау;

2) натурал сандар және олармен жасалатын амалдар. Натурал сандар және нөл. Натурал сандарды оқу және жазу. Натурал сандарды салыстыру. Натурал сандарды қосу, алу, көбейту және бөлу. Нөлмен және бірмен жасалатын амалдар. Сандық өрнектер. Санның квадраты, кубы. Амалдар реті. Жақшалар. Өрнектерді әріптер көмегімен жазу. Әріптік өрнектің сандық мәні. Формулалар бойынша есептеулер. Теңдеу жайлы түсінік;

3) натурал сандармен жүргізген арифметикалық амалдар қасиеті. Қосу және алу. Қосудың ауыстырмалық және тіркестірімелік қасиеттері. Көбейту және бөлу. Көбейтудің ауыстырмалық және тіркестірімелік қасиеттері. Көбейтудің таратушылық қасиеті. Арифметикалық амалдар қасиеттерін әріптер көмегімен жазу. Қалдықпен бөлу;

4) бөлшек сандар. Бөліктер . Жай бөлшектер. Жай бөлшектерді оқу және жазу. Бөлшектің алымы мен бөлімі. Дұрыс және бұрыс бөлшектер. Санның бүтін және бөлшек бөлімдері. Бөлшек санның бүтін бөлігін ажырату. Жай бөлшектерді бірдей бөлімдермен салыстыру. Жай бөлшектерді бірдей бөлімдермен қосу және алу;

5) ондық бөлшектер. Ондық бөлшек. Ондық бөлшектерді оқу және жазу. Ондық бөлшектерді салыстыру. Ондық бөлшектерді дөңгелектеу. Санның жуық мағынасы;

6) ондық бөлшектермен арифметикалық амалдар. Ондық бөлшектерді қосу және алу. Ондық бөлшектерді 10, 100, 1000-ға көбейту және бөлу. Ондық бөлшектерді көбейту және бөлу. Арифметикалық ортақ. Микрокалькулятор жайлы бастапқы мәліметтер;

7) пайыз. Пайыздар. Пайыздармен негізгі есептер: берілген санның пайызын табу, берілген пайыздар бойынша санды табу, берілген екі санның пайыздық қатынасын табу. Кестелер мен диаграммалар мысалдары. Адамның практикалық жұмысындағы есептеулер (әңгіме);

8) геометриялық шамаларды өлшеу. Геометриялық фигуралар: кесінді, түзу, сәуле. Сызғыш. Кесіндінің ұзындығы. Ұзындықтарды өлшеу бірліктері: метр, сантиметр, миллиметр, километр. Берілген ұзындықтағы кесінділерді салу. Шеңбер мен дөңгелек. Циркуль. Дөңгелек диаграммалар. Бұрыш. Бұрыштың шамасы (градустық өлшем). Транспортир. Бұрыштарды өлшеу. Берілген шамадағы бұрышты салу. Тік бұрыш. Бұрыштық. Үшбұрыш. Үшбұрыш қабырғалары мен бұрыштары. Тік төртбұрыш. Тік төртбұрыш ауданы.

Аудандардың өлшеу бірлігі: шаршы метр, шаршы сантиметр, шаршы миллиметр, шаршы километр, гектар. Жалпақ фигураның ауданы жайлы түсінік. Текше. Тікбұрышты параллелепипед. Текше мен тікбұрышты параллелепипедтің көлемі. Көлемдердің өлшеу бірлігі: текше метр, текше сантиметр, текше миллиметр, текше километр, литр;

9) 6-сыныптың математика курсын қайталау. Есептер шығару.

31. 7-сыныпқа арналаған "Математика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) 6-сыныптың математика курсын қайталау;

2) сандардың бөлінгіштігі. Натурал сандардың бөлінгіштігі. Бөлгіштер мен натурал санның бөлінгіші. Жұп және тақ сандар. 2, 5, 10, 3 және 9-ға бөлінгіштік белгісі. Қалдықпен бөлу. Жай және құрама натурал сандар. Жай сандар кестесі. Натурал санды жай көбейткіштерге жіктеу. Екі натурал санның ең көп ортақ бөлінгіші және ең аз ортақ бөлінгіші;

3) жай бөлшектермен арифметикалық амалдар. Бөлшектің негізгі қасиеті. Бөлшектерді қысқарту. Екі бөлшекті ең аз ортақ бөлгішке келтіру. Бөлшектерді салыстыру. Еркін бөлгішті бөлшектерді қосу және алу. Бөлшектерді көбейту. Өзара кері сандар. Бөлшектерді бөлу. Бөлшектері бар сандық өрнектердің мәнін есептеу. Бөлшектермен негізгі есептер. Санның бөлшегін табу, бөлшек бойынша санды табу, екі санның еселі қатынасын табу;

4) қатынастар мен пропорциялар. Қатынастар. Пропорциялар. Пропорцияның негізгі қасиеті. Пропорциялар көмегімен есептер шығару. Шамалардың тура және кері пропорционалдығы жайлы түсінік. Масштаб. Шеңбердің ұзындығы мен дөңгелектің ауданы;

5) оң және теріс сандар. Оң және теріс сандар. Бүтін сандар. Қарама қарсы сандар. Сан модулі, оның геометриялық мағынасы. Сандарды салыстыру;

6) рационал сандар. Рационал сандар. Рационал сандармен арифметикалық амалдар және олардың қасиеттері. Рационал сандармен амалдары бар арифметикалық есептеулер орындау. Өлшеу нәтижесі ретіндегі сан жайлы түсінік. Шексіз ондық бөлшектер мысалдары. Сандарды түзуде нүктемен белгілеу. Нүктенің координатасы. Берілген координатадағы екі нүкте арасы қашықтығының формуласы;

7) жазықтықтағы координаталардың тікбұрышты жүйесі. Перпендикуляр түзулер. Параллель түзулер. Координаталық жазықтық. Нүктенің абсциссасы мен ординатасы. Графиктер мысалдары. Бағаналы диаграммалар;

8) теңдеулерді шешу. Бір белгісізі бар түзу теңдеулерді құру және шешу. Коэффициент. Өріптік өрнектердің қарапайым түрлендірілуі: жақшаларды ашу, құсас қосындыларға келтіру;

9) қайталау. Есептер шығару.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

32. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен ұсынылған. Кодта бірінші сан сыныпты көрсетеді, екінші және үшінші сандар – бөлімшені, төртінші сан – оқу мақсатының нөмірін. Мысалы, 6.2.1.4 кодтамада "6" – сыныптың, "2.1" – бөлім мен бөлімшенің, "4" – оқу мақсатының нөмірі.

33. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Арифметика":

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары		
	5-сынып	6-сынып	7-сынып
1.1 Натурал сандар	<p>5.1.1.1 натурал саны мен нөл санының түсінігін білу</p> <p>5.1.1.2 1 ден 1000ға дейін натурал сандарын оқып, жаза білу</p> <p>5.1.1.3 миллионға дейін натурал сандарын оқып, жаза білу</p> <p>5.1.1.4 1 ден 1000ға дейін натурал сандарын салыстыра білу</p> <p>5.1.1.5 миллионнан ары натурал сандарын салыстыра білу</p> <p>5.1.1.6 амалдар белгілерінің атауларын білу</p> <p>5.1.1.7 сандармен арифметикалық амалдар жасаудың мағынасын түсіну</p> <p>5.1.1.8 арифметикалық амалдардың компоненттерін білу</p> <p>5.1.1.9 арифметикалық амалдардың қарапайым қасиеттерін білу</p> <p>5.1.1.10 нөмірлеуді, разряд және кластарды білу: бірліктердің, мыңдықтардың, миллиондардың</p> <p>5.1.1.11 миллионға дейін сандарды қосу мен алудың ауызша тәсілдерін білу, есептер шығару</p> <p>5.1.1.12 миллион аралығындағы сандарды разрядтан өтпеу арқылы қосу мен алудың жазбаша тәсілдерін білу, есептер шығару</p> <p>5.1.1.13 миллион аралығындағы сандарды разрядтан өту арқылы қосу мен алудың жазбаша тәсілдерін білу, есептер шығару</p> <p>5.1.1.14 миллион аралығындағы сандарды көбейту мен бөлудің ауызша тәсілдерін білу</p> <p>5.1.1.15 миллион аралығындағы сандарды көбейту мен бөлудің жазбаша тәсілдерін білу,</p>	<p>6.1.1.1 натурал саны мен нөл саны түсінігін, цифр түсінігін білу</p> <p>6.1.1.2 миллион және миллиардтар класы түсінігін білу;</p> <p>6.1.1.3 натурал сандарын, сонымен бірге миллиардты оқып, жаза білу</p> <p>6.1.1.4 натурал сандарын, сонымен бірге миллиардты салыстыра білу</p> <p>6.1.1.5 натурал сандарын қосуды және оның қасиеттерін білу, мысалдарды шығарғанда қолдану, есептер шығару</p> <p>6.1.1.6 натурал сандарын алуды және оның қасиеттерін білу, мысалдарды шығарғанда қолдану, есептер шығару</p> <p>6.1.1.7 натурал сандарын көбейтуді және оның қасиеттерін білу, мысалдарды шығарғанда қолдану, есептер шығару</p> <p>6.1.1.8 натурал сандарын бөлуді және оның қасиеттерін білу, мысалдарды шығарғанда қолдану, есептер шығару</p> <p>6.1.1.9 қалдықпен бөлуді орындау, қалдықпен бөлгенде бөлінгішті табу, есептер шығару</p> <p>6.1.1.10 санның квадратын, кубын табу түсінігін білу, таба білу</p>	

<p>есептер шығару</p> <p>5.1.1.16 бір таңбалы санға көбейту тәсілдерін білу, есептер шығару</p> <p>5.1.1.17 бір таңбалы санға бөлу тәсілдерін білу, есептер шығару</p> <p>5.1.1.18 қалдықпен бөлуді орындау және тексеру</p> <p>5.1.1.19 арифметикалық ортақ түсінігін білу және таба білу, есептер шығару</p> <p>5.1.1.20 нөлмен аяқталатын сандарға көбейту тәсілдерін білу, есептер шығару</p> <p>5.1.1.21 нөлмен аяқталатын сандарға бөлу тәсілдерін білу, есептер шығару</p> <p>5.1.1.22 санды қосындыға көбейту қасиетін қолдана отырып екі таңбалы санға көбейту тәсілдерін білу, есептер шығару</p> <p>5.1.1.23 үш таңбалы санға көбейту тәсілдерін білу, есептер шығару</p> <p>5.1.1.24 екі таңбалы санға бөлу тәсілдерін білу, есептер шығару</p> <p>5.1.1.25 үш таңбалы санға бөлу тәсілдерін білу, есептер шығару</p> <p>5.1.1.26 санның құрамын білу, санды жіктей білу</p> <p>5.1.1.27 шамалар жайлы білімдерін қолдана отырып есептер шығару</p> <p>5.1.1.28 жылдамдықты, уақытты, қашықтықты табу есептерін шығару</p> <p>5.1.1.29 бағасын, санын, құнын табу есептерін шығару</p> <p>5.1.1.30 қарсы жүріске есептер шығару</p> <p>5.1.1.31 қарама қарсы бағыттағы жүріске есептер шығару</p> <p>5.1.1.32 жанамалық түрде берілген есептерді шығару</p> <p>5.1.1.33 1000 аралығында қосу мен алудың ауызша тәсілдерін білу</p> <p>5.1.1.34 қарапайым және күрделі есептер шығару</p> <p>5.1.1.35 көбейтінділерді топтастыру тәсілін білу</p> <p>5.1.1.36 әр түрде пропорционалды бөлу есептерін шығару</p> <p>5.1.1.37 жанама түрде берілген бірнеше есе көбейту және азайту есептерін шығару</p> <p>5.1.1.38 қатынастар тәсілімен төртінші пропорционалды табу есептерін шығару</p> <p>5.1.1.39 екі айырма бойынша белгісізді табу есептерін шығару</p> <p>5.1.1.40 бірлескен жұмыс есептерін шығару</p> <p>5.1.1.41 санды мынаншаға көбейту және</p>		
--	--	--

	<p>азайту түсінігін білу, есептер шығару</p> <p>5.1.1.42 санды мынанша есе көбейту және азайту түсінігін білу, есептер шығару</p> <p>5.1.1.43 бұрынғы өткен есептерді шығара білу</p> <p>5.1.1.44 қосудың ауыстырмалық және тіркестірімелік қасиетін, нөлдің қасиетін білу</p> <p>5.1.1.45 көбейтудің ауыстырмалық және тіркестірімелік қасиетін, нөлдің және бірдің қасиетін білу</p> <p>5.1.1.47 қосындыны санға бөлуді орындау;</p> <p>5.1.1.48 нөлмен аяқталатын сандарға ауызша көбейту тәсілдерін білу</p> <p>5.1.1.49 нөлмен аяқталатын сандарға көбейту барысында көбейту қасиеттерін қолдану</p> <p>5.1.1.50 нөлмен аяқталатын сандарға ауызша бөлу тәсілдерін білу</p> <p>5.1.1.51 нөлмен аяқталатын сандарға қалдықпен бөлу тәсілдерін білу</p> <p>5.1.1.52 нөмірлеу білімдеріне және санды көбейтіндіге бөлудің түрлі тәсілдеріне сүйенетін, бөлу тәсілдерін білу</p> <p>5.1.1.53 тікбұрыштың, шаршының жақтарын табу есептерін шығару</p>		
1.2 Сандық өрнектер	<p>5.1.2.1 сандық өрнек түсінігін білу</p> <p>5.1.2.2 сандық өрнек, жақшалық өрнек мәнін табу</p> <p>5.1.2.3 әріптің белгіленген мәнінде, әріптік өрнектің мәнін табу</p> <p>5.1.2.4 сандық өрнекте амалдарды орындау тәртібін білу, қолдана білу</p> <p>5.1.2.5 сандық өрнектердің мәнін табу білу</p>	<p>6.1.2.1 сандық өрнек түсінігін білу</p> <p>6.1.2.2 сандық өрнектің мәнін табу</p> <p>6.1.2.3 әріптің белгіленген мәнінде, әріптік өрнектің мәнін табу</p> <p>6.1.2.4 сандық өрнекте амалдарды орындау тәртібін білу, қолдана білу</p> <p>6.1.2.5 қандай да болмасын өрнектің мәнін формула бойынша табу</p>	
1.3 Шамалар	<p>5.1.3.1 ұзындық түсінігін білу, табу</p> <p>5.1.3.2 аудан түсінігін білу, табу</p> <p>5.1.3.3 масса түсінігін білу, табу</p> <p>5.1.3.4 уақыт түсінігін білу, табу</p> <p>5.1.3.5 бағасы, саны, құны түсінігін және араларындағы байланыстылықты білу</p> <p>5.1.3.6 ұзындықтың өлшем бірліктерін білу</p> <p>5.1.3.7 ауданның өлшем бірліктерін</p>	<p>6.1.3.1 жылдамдық, уақыт, қашықтық түсінігін және араларындағы байланыстылықты білу</p> <p>6.1.3.2 тікбұрыштың, шаршының ауданы түсінігі мен өлшемдерін білу</p> <p>6.1.3.3 тікбұрыштың ауданы және жақтары арасындағы байланыстылықты білу</p>	

	<p>білу</p> <p>5.1.3.8 массаның өлшем бірліктерін білу</p> <p>5.1.3.9 уақыттың өлшем бірліктерін білу</p> <p>5.1.3.10 әр шаманың барлық оқып білген бірліктері арасындағы ара қатынасын білу</p> <p>5.1.3.11 шамаларды мәндерін ауыстыра отырып уызша және жазбаша қосу және алу</p> <p>5.1.3.12 фигураның ауданы түсінігін білу, аудандарын салыстыра білу</p> <p>5.1.3.13 палетканың көмегімен фигуралардың аудандарын табу</p> <p>5.1.3.14 жақтары берілген тікбұрыштың, шаршының ауданын табу</p>	<p>6.1.3.4 тікбұрышты параллелепипед түсінігі мен өлшемдерін білу, 6.1.3.5 тікбұрышты параллелепипед көлемі мен өлшемдері арасындағы байланыстылықты білу</p> <p>6.1.3.6 ауданның өлшем бірліктерін білу</p> <p>6.1.3.7 көлемнің өлшем бірліктерін білу</p>	
<p>1.4</p> <p>Натурал сандардың бөлінгіштігі</p>			<p>7.1.4.1 бөліндіргіш және бөлінгі түсінігін білу, таба білу</p> <p>7.1.4.2 жұптық және жұпсызыдық белгілерін білу, қолдана білу</p> <p>7.1.4.3 2, 5, 10, 3, 9 ға бөлу белгілерін білу, қолдана білу</p> <p>7.1.4.4 жай және құрама сандар түсінігін білу, жай сандар кестесін қолдана білу</p> <p>7.1.4.5 сандарды жай көбейткіштеге орналастыра білу</p> <p>7.1.4.6 өзара жай сандар түсінігін білу</p> <p>7.1.4.7 ережесін білу және ол арқылы ең үлкен ортақ бөлгішті табу</p> <p>7.1.4.8 ережесін білу және ол арқылы ең аз ортақ бөліндіні табу</p>
<p>1.5</p> <p>Жай бөлшек</p>		<p>6.1.5.1 бөлік, жай бөлшек, бөлшектің алымы, бөлімі түсініктерін білу</p> <p>6.1.5.2 бірдей бөлімдері бар бөлшектерді салыстыру түсінігін білу, қолдана білу</p> <p>6.1.5.3 дұрыс және бұрыс бөлшектер түсінігін білу</p> <p>6.1.5.4 бірдей бөлімдері бар бөлшектерді қосу және алу түсінігін білу, қолдана білу</p> <p>6.1.5.5 бөлу мен бөлшек</p>	<p>7.1.5.1 бөлшектің негізгі қасиетін білу, қолдана білу</p> <p>7.1.5.2 бөлшектерді қысқарту түсінігін білу, қолдана білу</p> <p>7.1.5.3 ортақ бөлімге келтіру ережесін білу, қолдана білу</p> <p>7.1.5.4 түрлі бөлімдері бар бөлшектерді салыстыру, қосу және алу</p>

		<p>түсінігін білу: бөлшек сызығы бөлу белгісі</p> <p>6.1.5.6 аралас сан бүтін және бөлшектік бөлік түсінігін білу</p> <p>6.1.5.7 бұрыс бөлшектен бүтін бөлігін бөліп шығару</p> <p>6.1.5.8 аралас сандарды қосу және алу түсінігін білу, қолдана білу</p> <p>6.1.5.9 бірдей бөлімдері бар бөлшектерге есептер шығару</p>	<p>түсінігін білу, қолдана білу, есептер шығару</p> <p>7.1.5.5 аралас сандарды қосу және алу түсінігін білу, қолдана білу, есептер шығару</p> <p>7.1.5.6 бөлшектерді көбейту ережесін білу, қолдана білу, есептер шығару</p> <p>7.1.5.7 санның бөлшегін табу, есептер шығару</p> <p>7.1.5.8 бөлшектері бар өрнектерді оңайлату үшін үлестірмелік қасиетін қолдану</p> <p>7.1.5.9 өзара кері сан түсінігін білу</p> <p>7.1.5.10 бөлшектерді бөлу ережесін білу, қолдана білу, есептер шығару</p> <p>7.1.5.11 бөлшегі бойынша санды табу, есептер шығару</p> <p>7.1.5.12 бөлшектік өрнек түсінігін білу, олармен өзгертулер жүргізе білу</p>
<p>1.6 Ондық бөлшек</p>		<p>6.1.6.1 бөлшектік сандардың ондық жазбасын білу, ондық бөлшектерді оқи білу</p> <p>6.1.6.2 ондық бөлшектерді жай бөлшектер түрінде жаза білу</p> <p>6.1.6.3 ондық бөлшектерді разряды бойынша салыстыра білу</p> <p>6.1.6.4 ондық бөлшектерді разряды бойынша қосу және алу ережесін білу, қолдана білу, есептер шығару</p> <p>6.1.6.5 жуық мәні түсінігін білу, сандарды дөңгелектеу</p> <p>6.1.6.6 ондық бөлшекті натурал санға көбейту түсінігін білу, қолдана білу, есептер шығару</p> <p>6.1.6.7 ондық бөлшекті натурал санға бөлу түсінігін білу, қолдана білу, есептер шығару</p> <p>6.1.6.8 ондық бөлшектерді</p>	

		<p>көбейту түсінігін білу, қолдана білу, есептер шығару 6.1.6.9 ондық бөлшекті ондық бөлшекке бөлу түсінігін білу, қолдана білу, есептер шығару 6.1.6.10 арифметикалық ортақты табу алгоритмін білу, қолдана білу, есептер шығару 6.1.6.11 пайыз түсінігін білу, ондық бөлшекті пайыздарға айналдыра білу, типтік есептер шығару 6.1.6.12 калькулятормен есептеулер орындай білу</p>	
<p>1.7 Оң және теріс сандар</p>			<p>7.1.7.1 оң және теріс сандардың, әртүрлі белгілердегі сандар ретінде түсінігін білу 7.1.7.2 қарамақарсы сандар түсінігін білу 7.1.7.3 модуль түсінігін, оның геометриялық мағынасын білу; 7.1.7.4 теріс сандарды салыстыру түсінігін білу, салыстыра білу 7.1.7.5 температура және нүктенің координаталық түзуде жылжуы мысалында шамалардың өзгеруі түсінігін білу 7.1.7.6 теріс сандарды қосу ережесін білу, қосуды білу 7.1.7.7 әртүрлі белгілердегі сандарды қосу ережесін білу, қосуды білу 7.1.7.8 теріс сандарды және әртүрлі белгілердегі сандарды алу ережесін білу, алуды білу 7.1.7.9 оң және теріс сандарды көбейту ережесін білу, көбейте білу 7.1.7.10 оң және теріс сандарды бөлу ережесін білу, бөлуді білу 7.1.7.11 бүтін және рационал сандар түсінігін білу</p>

			7.1.7.12 рационал сандар қасиетін білу, олармен амалдар орындау
--	--	--	---

2) 2-бөлім "Алгебра элементтері":

2-кесте

Оқыту мақсаттары			
	5-сынып	6-сынып	7-сынып
2.1 Айнымалылары бар өрнектер	5.2.1.1 геометриялық фигураларды әріптермен белгілеу 5.2.1.2 арифметикалық амалдардың белгісіз компоненттерін табу негізінде қарапайым теңдеулерді шешу 5.2.1.3 арифметикалық амалдардың қасиеттерін әріптер көмегімен жазу 5.2.1.4 қарапайым теңдеулерді құрастыруға есептер шығару	6.2.1.1 өрнектерді жазу үшін әріптерді қолдану 6.2.1.2 өрнектерді оңайлату 6.2.1.3 кейбір формулаларды білу және олармен есептеулер жүргізу 6.2.1.4 қосу, алу, көбейту, бөлу қасиеттерінің әріптік жазбаларын білу, есептеулерге қолдану 6.2.1.5 қарапайым теңдеулерді құрастыру және шешу, теңдеулер құрастыру арқылы есептер шығару 6.2.1.6 квадрат және кубтың әріптік жазбасын білу	7.2.1.1 формулалар бойынша шеңбер ұзындығы мен дөңгелек ауданын табу, шар түсінігін білу 7.2.1.2 жақшаларды ашу ережесін білу, қолдана білу 7.2.1.3 коэффициент түсінігін білу және оны тани білу, түрлендіру жүргізу 7.2.1.4 ұқсас қосындылар түсінігін білу, ұқсас қосындыларға келтіру, түрлендіру жүргізу 7.2.1.5 ұқсас қосындылар түсінігін білу, ұқсас қосындыларға келтіру, түрлендірулер жүргізу 7.2.1.6 түзу теңдеу түсінігін, оның қасиеттерін білу, құрастыру және шешу
2.2 Пропорциялар			7.2.2.1 қатынастардың, екі санның бөліндісі ретінде түсінігін және оның не көрсететінін білу 7.2.2.2 пропорция түсінігін, екі қатынастың теңдігі ретінде білу 7.2.2.3 пропорцияларға теңдеулер шешу 7.2.2.4 тура және кері пропорционалдық байланыс түсінігін білу, пропорцияларға есептер шығару 7.2.2.5 масштаб түсінігін білу, есептер шығару
2.3 Координаталардың тікбұрыштық		6.2.3.1 шкала мен сандық түзу түсінігін білу, координаталық түзде сандарды белгілеу 6.2.3.2 сан координатасы түсінігін білу	7.2.3.1 түздегі координаталар түсінігін білу, координаталық түзде оң және теріс

жүйесі			сандарды белгілеу 7.2.3.2 координаталық түзуде қарама қарсы сандарды белгілеу 7.2.3.3 координаталық түзу көмегімен мандарды қосу 7.2.3.4 координаталық жазықтықтың координаталардың тікбұрыштық жүйесінің түсінігін білу 7.2.3.5 берілген координаталар бойынша координаталық жазықтықта нүктелерді белгілеу, жазықтықта фигуралар құру 7.2.3.6 координаталық жазықтықта белгіленген нүктелердің координаталарын табу
2.4 Кестелер, графиктер	5.2.4.1 кестелерді есептер шығаруда қолдану		7.2.4.1 графиктердің түрлері жайлы түсініктерінің болуы 7.2.4.2 екі шама арасындағы байланыстық ретінде, график жөнінде түсініктердің болуы

3) 3-бөлім "Геометрия элементтері":

3-кесте

Оқыту мақсаттары			
	5-сынып	6-сынып	7-сынып
3.1 Геометриялық фигуралар	5.3.1.1 геометриялық фигураларды білу: нүкте, кесінді, үшбұрыш, тікбұрыш, шаршы, бұрыш 5.3.1.2 қағаздағы фигуралар бейнесін ажырату 5.3.1.3 тікбұрыш фигурасын, оның диагональдарының қасиетін білу	6.3.1.1 геометриялық фигураларды білу: кесінді, үшбұрыш, көпбұрыш, оларды ажырату 6.3.1.2 геометриялық фигураларды білу: жазықтық, түзу, сәуле, оларды ажырату 6.3.1.3 геометриялық фигураларды білу: шеңбер, дөңгелек, круг, оларды ажырату 6.3.1.4 геометриялық фигураларды білу: тік және жазыңқы бұрыш, оларды ажырату 6.3.1.5 геометриялық фигураларды білу: тікбұрышты параллелепипед, текше, оларды	7.3.1.1 түзуге перпендикуляр, параллель түзулер түсінігін білу

		ажырату	
3.2 Өлшемдер және құрылымдар	5.3.2.1 кесіндіні, бұрышты өлшеу 5.3.2.2 кесінді, берілген шамадағы бұрышты құру 5.3.2.3 тікбұрыштың, шаршының периметрін есептеу 5.3.2.3 тікбұрыштың, шаршының ауданын есептеу	6.3.2.1 кесіндінің ұзындығын табу 6.3.2.2 тікбұрыштың, шаршының ауданын құру және табу 6.3.2.3 тікбұрышты параллелепипедтің, текшенің көлемін табу 6.3.2.4 дөңгелек құру 6.3.2.5 тік және жазыңқы бұрыш құру 6.3.2.6 сызғыш, сызбалық үшбұрыш және транспортир түсінігін білу 6.3.2.7 - бұрышты транспортир көмегімен өлшеу және құру 6.3.2.8 шамаларды білу: бұрыштың градустық өлшемін, ауданды, көлемді	7.3.2.1 бұрыштық пен сызғыш көмегімен түзуге перпендикуляр, параллель түзулер құру

34. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін "Математика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

35. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-7 сыныптары үшін "Математика"
пәнінен жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін "Математика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақмерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар мазмұны	бөлімінің	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
4-сыныптың математика курсына қайталау			
Нөмірлеу. 1ден 100000 дейін сандар	Заттарды санау. Миллион аралығындағы сандарды жазу. Кластар мен разрядтардың атауы. Санның құрамы. Сандарды салыстыру. Қосу және алу.	Миллион	5.1.1.1 натурал саны мен нөл санының түсінігін білу 5.1.1.2 1 ден 1000 дейін натурал сандарын оқып, білу 5.1.1.3 миллионға дейін натурал сандарын оқып,

	<p>100000 аралығында ауызша және жазбаша есептеулер</p>	<p>жаза білу</p> <p>5.1.1.4 1 ден 1000 дейін натурал сандарын салыстыра білу</p> <p>5.1.1.5 миллионға дейін натурал сандарын салыстыра білу</p> <p>5.1.1.10 нөмірлеуді, разряд және кластарды білу: бірліктердің, мыңдықтардың, миллиондардың</p> <p>5.1.1.11 миллионға дейін сандарды қосу мен алудың ауызша тәсілдерін білу, есептер шығару</p> <p>5.1.1.26 санның құрамын білу, санды жіктеу</p> <p>5.1.1.33 1000 аралығында қосу мен алудың ауызша тәсілдерін білу</p> <p>5.1.1.34 қарапайым және күрделі есептер шығару</p> <p>5.2.1.1 геометриялық фигураларды әріптермен белгілеу</p> <p>5.3.1.1 геометриялық фигураларды білу: нүкте, кесінді, үшбұрыш, тікбұрыш, шаршы, бұрыш</p> <p>5.3.1.2 қағаздағы фигуралар бейнелерін ажырата білу</p> <p>5.3.1.3 тікбұрыш фигурасын, диагоналдарының қасиеттерін білу</p> <p>5.3.2.1 кесінді мен бұрышты өлшей білу</p> <p>5.3.2.2 кесіндіні, берілген шамадағы бұрышты құру</p> <p>5.3.2.3 тікбұрыш, шаршы периметрін есептеу</p> <p>5.2.4.1 есептерді шығаруда кестелерді қолдану</p> <p>5.2.1.2 арифметикалық амалдардың белгісіз компоненттерін табу негізінде қарапайым теңдеулерді шешу</p> <p>5.1.2.5 сандық өрнектердің мәнін табу</p> <p>5.1.1.43 бұрын өткен есептерді шығару</p>
<p>Шамалар</p>	<p>Шамалар жайлы бар ұғымдарын қорыту. Қалдықпен бөлу, бөлуді тексеру. Шамалар жайлы білімдерін қолдана отырып арифметикалық есептер шығару</p>	<p>5.1.3.1 ұзындық түсінігін білу, табу</p> <p>5.1.3.2 аудан түсінігін білу, табу</p> <p>5.1.3.3 масса түсінігін білу, табу</p> <p>5.1.3.4 уақыт түсінігін білу, табу</p> <p>5.1.3.5 бағасы, саны, құны түсінігін және араларындағы байланыстылықты білу</p> <p>5.1.1.29 бағасы, саны, құнын табуға есептер шығару</p> <p>5.1.3.6 ұзындықтың өлшем бірліктерін білу</p> <p>5.1.3.7 ауданның өлшем бірліктерін білу</p> <p>5.1.3.8 массаның өлшем бірліктерін білу</p> <p>5.1.3.9 уақыт өлшем бірліктерін білу</p> <p>5.1.3.10 әр шаманың барлық оқып білген бірліктері арасындағы ара қатынасын білу</p> <p>5.1.1.27 шамалар жайлы білімдерін қолдана отырып есептер шығару</p> <p>5.1.1.18 қалдықпен бөлу, бөлуді тексеру</p> <p>5.2.4.1 кестелерді есептер шығару үшін қолдану</p> <p>5.2.1.2 арифметикалық амалдардың белгісіз компоненттерін табу негізінде қарапайым теңдеулерді шешу</p>

		5.1.2.5 сандық өрнектердің мәнін табу 5.1.1.43 бұрын өткен есептерді шығару
Арифметикалық амалдар Амалдардың орындалу реті	Арифметикалық амалдардың атаулары мен белгілері, олардың мағынасы. "Арифметикалық амалдар", "Сандық өрнек", "Өрнектің мәні" терминдерінің мағынасы. Амалдардың орындалу ретінің ережелері	5.1.1.6 арифметикалық амалдар белгілерінің атауларын білу 5.1.1.7 сандармен арифметикалық амалдардың мағынасын білу 5.1.1.8 арифметикалық амалдар компоненттерін білу 5.1.2.1. сандық өрнек түсінігін білу 5.1.2.2 сандық өрнек, жақшалық өрнек мәнін табу 5.1.2.4 сандық өрнекте амалдарды орындау тәртібін білу, қолдана білу 5.2.1.2 арифметикалық амалдардың белгісіз компоненттерін табу негізінде қарапайым теңдеулерді шешу 5.1.2.5 сандық өрнектердің мәнін табу 5.1.1.43 бұрын өткен есептерді шығару
2-тоқсан		
Көп таңбалы сандарды қосу және алу	Қосудың ауыстырмалық және тіркестірімелік қасиеттері. Қасиеттерін әріптер көмегімен жазу	5.1.1.44 қосудың ауыстырмалық және тіркестірімелік қасиеттерін, нөлдің қасиетін білу. 5.1.1.9 арифметикалық амалдардың қарапайым қасиеттерін білу 5.2.1.3 арифметикалық амалдар қасиеттерін әріптер көмегімен жазу
	Қосу мен алудың ауызша және жазбаша тәсілдері. Өрнектер мәнін табу. Қарапайым теңдеулерді шығару Шамаларды ауызша және жазбаша қосу және алу Есептер шығару	5.1.1.11 миллионға дейін сандарды қосу мен алудың ауызша тәсілдерін білу, есептер шығару 5.1.1.12 миллион аралығындағы сандарды разрядтан өтпеу арқылы қосу мен алудың жазбаша тәсілдерін білу, есептер шығару 5.1.1.13 миллион аралығындағы сандарды разрядтан өту арқылы қосу мен алудың жазбаша тәсілдерін білу, есептер шығару 5.1.1.41 санды мынаншаға көбейту, азайту түсінігін білу, есептер шығару 5.1.3.11 мәндерін ауыстыра отырып шамаларды ауызша және жазбаша қосу және алу 5.1.1.32 жанама түрде берілген есептерді шығару 5.1.1.34 жай және құрамалы есептер шығару 5.2.1.4 қарапайым теңдеулер құрып есептер шығару 5.2.4.1 есептерді шығаруда кестелерді қолдану 5.2.1.2 арифметикалық амалдардың белгісіз компоненттерін табу негізінде қарапайым теңдеулерді шешу 5.1.2.5 сандық өрнектердің мәнін табу 5.1.1.43 бұрын өткен есептерді шығару
Бір таңбалы санға көбейту	Көбейтудің ауыстырмалық және тіркестірімелік қасиеті. Көбейтудің үлестірімелік қасиеті	5.1.1.45 көбейтудің ауыстырмалық және тіркестірімелік қасиетін, нөл мен бірдің қасиетін білу 5.1.1.46 қосу мен алуға қарасты көбейтудің үлестірімелік қасиеті қасиетін білу

		5.2.1.3 арифметикалық амалдар қасиеттерін әріптер көмегімен жазу
	<p>Көп таңбалы санды бір таңбалыға көбейту.</p> <p>Көбейтудің ауызша және жазбаша тәсілдері.</p> <p>Қарапайым теңдеулерді шығару</p> <p>Жылдамдықты, уақытты, бағытты табу есептерін шығару</p> <p>Пропорционалды бөлу есептерін шығару</p>	<p>5.1.1.14 миллион аралығындағы сандарды көбейту мен бөлудің ауызша тәсілдерін білу</p> <p>5.1.1.15 миллион аралығындағы сандарды көбейту мен бөлудің жазбаша тәсілдерін білу, есептер шығару</p> <p>5.1.1.42 санды мынаншаға көбейту және азайту түсінігін білу, есептер шығару</p> <p>5.1.1.16 бір таңбалы санға көбейту тәсілдерін білу, есептер шығару</p> <p>5.1.1.43 санды мынаншаға көбейту және азайту түсінігін білу, есептер шығару</p> <p>5.1.1.36 әр түрлерді пропорционалды бөлу есептерін шығару</p> <p>5.1.1.28 жылдамдықты, уақытты, қашықтықты табу есептерін шығару</p> <p>5.2.4.1 есептерді шығаруда кестелерді қолдану</p> <p>5.2.1.2 арифметикалық амалдардың белгісіз компоненттерін табу негізінде қарапайым теңдеулерді шешу</p> <p>5.1.2.5 сандық өрнектердің мәнін табу</p> <p>5.1.1.43 бұрын өткен есептерді шығару</p>
3-тоқсан		
Бір таңбалы санға бөлу	<p>Көп таңбалы санды бір таңбалыға бөлу. Қосындыны санға бөлу</p> <p>Қасиеттерін әріптер көмегімен жазу</p> <p>қарапайым теңдеулерді шешу.</p> <p>Өрнектердің мәнін табу.</p> <p>Есептер шығару</p>	<p>5.1.1.17 бір таңбалыға санға бөлу тәсілдерін білдіру, есептер шығару</p> <p>5.1.1.47 қосындыны санға бөлудің орындалуын білу, бөлудегі нөл мен бірдің қасиеттерін білу</p> <p>5.2.1.3 арифметикалық амалдар қасиеттерін әріптер көмегімен жазу</p> <p>5.1.1.36 әр түрлерді пропорционалды бөлу есептерін шығару</p> <p>5.1.1.37 жанама түрде берілген санды бірнеше есе көбейту және азайту есептерін шығару</p> <p>5.1.1.42 санды бірнеше есе көбейту және азайту түсінігін білу, есептер шығару</p> <p>5.1.1.19 –арифметикалық ортақ түсінігін білу, есептер шығару</p> <p>5.1.1.47 қосындыны санға бөлуді орындай білу</p> <p>5.2.4.1 кестелерді есептер шығаруға қолдану</p> <p>5.2.1.2 арифметикалық амалдардың белгісіз компоненттерін табу негізінде қарапайым теңдеулерді шешу</p> <p>5.1.2.5 сандық өрнектердің мәнін табу</p> <p>5.1.1.43 бұрын өткен есептерді шығару</p>
Тікбұрыштың (шаршының) ауданы	<p>Фигуралардың аудандары, фигуралар аудандарын салыстыру.</p> <p>Фигуралардың аудандарын палетканың көмегімен табу.</p> <p>Ауданның өлшем бірліктері, араларындағы байланыс.</p>	<p>5.1.3.12 фигураның ауданы түсінігін білу, аудандарын салыстыра білу</p> <p>5.1.3.13 фигуралардың аудандарын палетканың көмегімен табу</p> <p>5.1.3.14 берілген жақтары бойынша тікбұрыштың, шаршының ауданын табу</p>

	Тікбұрыштың (шаршының) ауданы Қалдықпен бөлу және оны тексеру. Есептер шығару Теңдеулер шығару	5.3.2.3 тікбұрыштың, шаршының ауданын есептеп шығару 5.1.1.53 тікбұрыштың, шаршының жақтарын табу есептерін шығару 5.1.3.7 ауданның өлшем бірліктерін білу 5.1.1.18 қалдықпен бөлу және оны тексеру 5.2.1.2 арифметикалық амалдардың белгісіз компоненттерін табу негізінде қарапайым теңдеулерді шешу 5.1.2.5 сандық өрнектердің мәнін табу 5.1.1.43 бұрын өткен есептерді шығару
Нөлмен аяқталатын сандарға көбейту	Ауызша және жазбаша көбейту тәсілдері Көбейтінділерді топтастыру тәсілдері Көбейтудің қасиеттері. Өрнектердің мәнін табу Барлық түрлердің бір мезгілдегі қарсы жүрісіне есептер шығару	5.1.1.20 нөлмен аяқталатын сандарға көбейту тәсілдерін білу, есептер шығару 5.1.1.48 нөлмен аяқталатын сандарға ауызша көбейту тәсілдерін білу 5.1.1.35 көбейтінділерді топтастыру тәсілдерін білу 5.1.1.49 нөлмен аяқталатын сандарға көбейткенде көбейтудің қасиеттерін қолдану 5.1.1.30 қарсы бағыттағы жүріске есептер шығару 5.2.4.1 кестелерді есептер шығаруға қолдану 5.2.1.2 арифметикалық амалдардың белгісіз компоненттерін табу негізінде қарапайым теңдеулерді шешу 5.1.2.5 сандық өрнектердің мәнін табу 5.1.1.43 бұрын өткен есептерді шығару
Нөлмен аяқталатын сандарға бөлу	10 және 100 қалдығымен бөлу тәсілдері, нөлмен аяқталатын сандарды ауызша және жазбаша бөлу тәсілдері. Есептер шығару	5.1.1.50 нөлмен аяқталатын сандарға ауызша бөлу тәсілдерін білу 5.1.1.51 нөлмен аяқталатын сандарға қалдықпен бөлу тәсілдерін білу 5.1.1.52 нөмірлеу біліміне және санды көбейтіндіге бөлудің түрлі тәсіліне сүйенетін бөлу тәсілдерін білу 5.1.1.21 нөлмен аяқталатын сандарға бөлу тәсілдерін білу, есептер шығару 5.1.1.38 қатынастар тәсілімен төртінші пропорционалды табу есептерін шығару 5.1.1.31 қарсы бағыттағы жүріске есептер шығару 5.2.4.1 кестелерді есептер шығаруға қолдану 5.2.1.2 арифметикалық амалдардың белгісіз компоненттерін табу негізінде қарапайым теңдеулерді шешу 5.1.2.5 сандық өрнектердің мәнін табу 5.1.1.43 бұрын өткен есептерді шығару
4-тоқсан		
Екі таңбалы санға көбейту	Екі таңбалы санға көбейту тәсілдері Өрнектердің мәнін табу. Қарапайым теңдеулерді шешу. Есептер шығару	5.1.1.22 санды қосындыға көбейту қасиетін қолдана отырып екі таңбалы санға көбейту тәсілдерін білу, есептер шығару 5.1.1.39 екі айырма бойынша белгісіздерді табу есептерін шығару 5.2.1.2 арифметикалық амалдардың белгісіз

		компоненттерін табу негізінде қарапайым теңдеулерді шешу 5.1.2.5 сандық өрнектердің мәнін табу 5.1.1.43 бұрын өткен есептерді шығару
Үш таңбалы санға көбейту	Үш таңбалы санға көбейту тәсілдері. Өрнектердің мәнін табу. Қарапайым теңдеулерді шешу. Есептер шығару	5.1.1.23 үш таңбалы санға көбейту тәсілдерін білу, есептер шығару 5.2.4.1 кестелерді есептер шығаруға қолдану 5.2.1.2 арифметикалық амалдардың белгісіз компоненттерін табу негізінде қарапайым теңдеулерді шешу 5.1.2.5 сандық өрнектердің мәнін табу 5.1.1.43 бұрын өткен есептерді шығару
Екі таңбалы санға бөлу	Екі таңбалы және үш таңбалы санға жазбаша бөлу тәсілдері. Өрнектердің мәнін табу. Қарапайым теңдеулерді шешу. Есептер шығару	5.1.1.24 екі таңбалы санға бөлу тәсілдерін білу, есептер шығару 5.1.1.25 үш таңбалы санға бөлу тәсілдерін білу, есептер шығару 5.1.1.39 екі айырма бойынша белгісіздерді табу есептерін шығару 5.1.1.40 бірлескен жұмысқа есептер шығару 5.2.4.1 кестелерді есептер шығаруға қолдану 5.2.1.2 арифметикалық амалдардың белгісіз компоненттерін табу негізінде қарапайым теңдеулерді шешу 5.1.2.5 сандық өрнектердің мәнін табу 5.1.1.43 бұрын өткен есептерді шығару
5-сыныптың математика курсы қайталау		

2) 6-сынып:

2-кесте

Ұзақмерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
5-сыныптың математика курсы қайталау		
Натурал сандары және шкалалар	Натурал сандарын белгілеу	6.1.1.1 натурал саны мен нөл саны түсінігін, цифр түсінігін білу 6.1.1.2 миллиондар және миллиардтар класы түсінігін білу 6.1.1.3 миллиардты қоса натурал сандарын жазу және оқу
	Кесінді. Кесінді ұзындығы. Үшбұрыш. Жазықтық. Түзу. Сәуле	6.3.1.1 геометриялық фигураларды білу: кесінді, үшбұрыш, көпбұрыш, оларды ажырату 6.3.1.2 геометриялық фигураларды білу: жазықтық, түзу, сәуле, оларды ажырату 6.3.2.1 кесіндінің ұзындығын табу 6.3.2.6 сызғыш, сызбалық үшбұрыш және транспортир түсінігін білу
	Шкалалар және координаттар	6.2.3.1 шкала және сандық түзу түсінігін білу, сандарды координаттық түзуге бейнелеу 6.2.3.2 сан координатасы түсінігін білу
	Көп және аз	6.1.1.4 миллиардты қоса натурал сандарын салыстыра

		білу
Натурал сандарды қосу және алу	Натурал сандарды қосу және олардың қасиеті. Алу	6.1.1.5 натурал сандарын қосуды және олардың қасиетін білу, есеп шығарғанда қолдану, есептер шығару 6.1.1.6 натурал сандарын алуды және олардың қасиетін білу, есеп шығарғанда қолдану, есептер шығару
	Сандық және әріптік өрнектер. Қосу және алу қасиеттерінің әріптік жазбасы	6.1.2.1 сандық өрнек түсінігін білу 6.1.2.2 сандық өрнектің мәнін табу 6.1.2.3 әріптің белгілі мағынасы барысында әріптік өрнектің мәнін табу 6.2.1.1 өрнектерді жазғанда әріптерді қолдану 6.2.1.4 қосу, алу, көбейту, бөлу қасиеттерінің әріптік жазбасын білу, есептеулерге қолдану
	Теңдеу	6.2.1.5 қарапайым теңдеулерді құрастырып, шығару, теңдеулер құрастыру көмегімен есептер шығару
Натурал сандарын көбейту және бөлу	Натурал сандарын көбейту және оның қасиеті	6.1.1.7 натурал сандарын көбейтуді және оның қасиетін білу, мысалдар шығарғанда қолдану, есептер шығару
2-тоқсан		
Натурал сандарын көбейту және бөлу (жалғасы)	Натурал сандарын бөлу Қалдықпен бөлу	6.1.1.8 натурал сандарын бөлуді және оның қасиетін білу, мысалдар шығарғанда қолдану, есептер шығару 6.1.1.9 қалдықпен бөлуді орындау, қалдықпен бөлгенде бөліндіні табу, есептер шығару
	Өрнектерді оңайлату. Амалдардың орындалу реті. Квадрат және куб	6.2.1.2 өрнектерді оңайлату 6.1.2.4 сандық өрнекте амалдардың орындалу ретін білу, қолдана білу 6.2.1.6 квадрат және кубтың әріптік жазбасын білу 6.1.1.10 квадрат және кубтың түсінігін білу, табу
Аудандар және көлемдер	Формулалар. Аудан. Ауданның формуласы Тікбұрыштың ауданы. Аудандардың өлшем бірліктері	6.2.1.3 кейбір формулаларды білу және олармен есептеулер жүргізу 6.1.2.5 қандай болсын шаманың мәнін формула бойынша табу 6.1.3.1 жылдамдық, уақыт, қашақтық түсініктерін және олардың арасындағы байланысты білу 6.1.3.2 тікбұрыштың (шаршының) ауданын, олардың өлшемдерін білу 6.1.3.3 тікбұрыштың ауданы мен жақтарының ұзындығы арасындағы байланысты білу 6.1.3.6 ауданның өлшем бірлігін білу 6.3.2.2 тікбұрышты, шаршыны құру және ауданын табу
	Тікбұрышты параллелепипед. Көлемдер. Тікбұрышты параллелепипедтің көлемі	6.1.3.4 тікбұрышты параллелепипед түсінігін, оның өлшемдерін білу 6.1.3.5 геометриялық фигураларды білу: тікбұрышты параллелепипед, текше, ажырата білу 6.1.3.7 көлемнің өлшемдерін білу 6.3.1.5 геометриялық фигураларды білу: тікбұрышты параллелепипед, текше, ажырата білу 6.3.2.3 тікбұрышты параллелепипедтің, текшенің көлемін табу
Қарапайым бөлшектер.	Шеңбер және дөңгелек	6.3.1.3 геометриялық фигураларды білу: шеңбер, дөңгелек, ажырата білу 6.3.2.4 дөңгелек құру

		6.3.2.6 сызғыш, сызбалық үшбұрыш, транспортир түсініктерін білу 6.3.2.8 шамаларды білу: бұрыштың градустық өлшемін, ауданның, көлемнің
3-тоқсан		
Қарапайым бөлшектер (жалғасы)	Бөліктер. Қарапайым бөлшектер. Бөлшектерді салыстыру. Дұрыс және бұрыс бөлшектер. Бірдей бөлгіштері бар бөлшектерді қосу және алу. Бөлу және бөлшектер. Аралас сандар. Аралас сандарды қосу және алу	6.1.5.1 бөлік, қарапайым бөлшек, алым, бөлгіш түсініктерін білу 6.1.5.2 бірдей бөлгіштері бар бөлшектерді салыстыру түсінігін білу, қолдану 6.1.5.3 - дұрыс және бұрыс бөлшек түсінігін білу 6.1.5.4 бірдей бөлгіштері бар бөлшектерді қосу және алу түсінігін білу, қолдану 6.1.5.5 бөлу және бөлшектер түсінігін білу: бөлшектік сызық бөлу белгісі 6.1.5.6 аралас сан түсінігін білу, бүтін және бөлшек бөлімін 6.1.5.7 бұрыс бөлшектен бүтін бөлігін бөліп шығару 6.1.5.8 аралас сандарды қосу және алу түсінігін білу, қолдану 6.1.5.9 бірдей бөлгіштері бар бөлшектермен қарапайым есептер шығару
Ондық бөлшектер. Ондық бөлшектерді қосу және алу	Бөлшек сандардың ондық жазбалары. Ондық бөлшектерді салыстыру	6.1.6.1 бөлшек сандардың ондық жазбаларын білу, ондық бөлшектерді оқи білу 6.1.6.2 ондық бөлшектерді қарапайым бөлшек түрінде жазу 6.1.6.3 ондық бөлшектерді разряд бойынша салыстыру
	Ондық бөлшектерді қосу және алу	6.1.6.4 ондық бөлшектерді разряд бойынша қосу және алу ережесін білу, қолдану, есептер шығару
	Сандардық жуық мәндері. Сандарды дөңгелектеу	6.1.6.5 сандардық жуық мәндері түсінігін білу, сандарды дөңгелектеу
Ондық бөлшектерді көбейту және бөлу	Ондық бөлшектерді натурал сандарға көбейту және бөлу. Ондық бөлшектерді натурал сандарға бөлу	6.1.6.6 ондық бөлшектерді натурал санға көбейту түсінігін білу, қолдану, есептер шығару 6.1.6.7 ондық бөлшектерді натурал санға бөлу түсінігін білу, қолдану, есептер шығару 6.1.6.8 ондық бөлшектерді көбейту түсінігін білу, қолдану, есептер шығару 6.1.6.9 ондық бөлшектерді ондық бөлшектерге бөлу түсінігін білу, қолдану, есептер шығару
4-тоқсан		
Ондық бөлшектерді көбейту және бөлу (жалғасы)	Ортақ арифметикалық	6.1.6.10 ортақ арифметикалықты табудың алгоритмін білу, қолдану, есептер шығару
Есептеулер мен өлшеулерге арналған құралдар.	Микрокалькулятор	6.1.6.12 калькулятормен есептеулер жүргізе білу
	Пайыздар	6.1.6.11 Пайыз түсінігін білу, ондық бөлшекті пайызға айналдыру, типтік есептер шығару
	Бұрыш. Түзу және жазыңқы бұрыш. Сызбалық үшбұрыш Бұрыштарды өлшеу.	6.3.1.4 геометриялық фигураларды білу: түзу және жазыңқы бұрыш, ажырата білу 6.3.2.5 түзу және жазыңқы бұрыш құру 6.3.2.6 сызғыш, сызбалық үшбұрыш, транспортир

Транспортир	түсініктерін білу 6.3.2.7 транспортирдің көмегімен бұрышты өлшеп құрастыра білу 6.3.2.8 шамаларды білу: бұрыштың градустық өлшемін, ауданның, көлемнің
6-сыныптың курсы қайталау	

3) 7-сынып:

3-кесте

Ұзақмерзімді жопардың бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
6-сыныптың математика курсы қайталау		
Сандардың бөлінгіштігі	Бөлгіштер мен еселілер. 10ға, 5ке және 2ге бөлінгіштік белгілері 9ға және 3ке бөлінгіштік белгілері. Жай және құрама сандар	7.1.4.1 бөлгіштер мен еселілер түсінігін білу, табу 7.1.4.2 жұп және тақ белгілерін білу, қолдану 7.1.4.3 2, 5, 10, 3, 9 ға бөлінгіштік белгілерін білу, қолдану 7.1.4.4 жай және құрама сандар түсінігін білу, жай сандар кестесін қолдана білу
	Қарапайым көбейткіштерге жіктеу. Ең көп ортақ бөлгіш. Өзара жай сандар. Ең аз ортақ еселі	7.1.4.5 сандарды қарапайым көбейткіштерге жіктеу 7.1.4.6 өзара жай сандар түсінігін білу 7.1.4.7 ережесін білу және сол бойынша ең көп ортақ бөлгішті табу 7.1.4.8 ережесін білу және сол бойынша ең аз ортақ еселіні табу
Әр түрлі бөлгіштері бар бөлшектерді қосу және алу	Бөлшектің негізгі қасиеті. Бөлшектерді қысқарту . Бөлшектерді ортақ бөлгішке келтіру	7.1.5.1 бөлшектің негізгі қасиетін білу, қолдану 7.1.5.2 бөлшектерді қысқарту түсінігін білу, қолдану 7.1.5.3 бөлшектерді ортақ бөлгішке келтіруді білу, қолдану
	Әр түрлі бөлгіштері бар бөлшектерді қосу және алу, салыстыру. Аралас сандарды қосу және алу	7.1.5.4 әр-түрлі бөлгіштері бар бөлшектерді қосу және алу, салыстыру түсінігін білу, қолдану, есептер шығару 7.1.5.5 аралас сандарды қосу және алу ережелерін білу, қолдану, есептер шығару
Қарапайым бөлшектерді көбейту және бөлу	Бөлшектерді көбейту	7.1.5.6 бөлшектерді көбейту ережелерін білу, қолдану, есептер шығару
2-тоқсан		
Қарапайым бөлшектерді көбейту және бөлу (жалғасы)	Санның бөлшегін табу. Көбейтудің үлестірмелік қасиетін қолдану	7.1.5.7 санның бөлшегін табу, есептер шығару 7.1.5.8 көбейтудің үлестірмелік қасиетін өрнектерді бөлшектермен қысқартуға қолдану
	Өзара кері сандар. Санның бөлшегін Бөлу табу. Бөлшектік өрнектер	7.1.5.9 өзара кері сандар түсінігін білу 7.1.5.10 бөлшектерді бөлу ережелерін білу, қолдану, есептер шығару 7.1.5.11 санның бөлшегін табу, есептер шығару; 7.1.5.12 бөлшектік өрнек түсінігін білу, оларды түрлендіру

Қатынастар мен пропорциялар	Қатынастар мен пропорциялар	7.2.2.1 қатынастың екі санның бөліндісі ретінде түсінігін және нені көрсететінін білу 7.2.2.2 пропорцияның екі қатынастың теңдігі ретінде түсінігін білу 7.2.2.3 пропорцияларға есептер шығару
3-тоқсан		
Қатынастар мен пропорциялар (жалғасы)	Түзу және кері пропорционалдық байланыстар Масштаб	7.2.2.4 түзу және кері пропорционалдық байланыстар түсінігін білу, пропорцияларға есептер шығару 7.2.2.5 масштаб түсінігін білу, есептер шығару
Оң және теріс сандар.	Шеңбердің ұзындығы және дөңгелектің ауданы. Шар	7.2.1.1 шеңбердің ұзындығын және дөңгелектің ауданын формулалар бойынша табу, шар түсінігін білу
	Түздегі координаттар. Қарама қарсы сандар. Санның модулі. Сандарды салыстыру. Шамалардың өзгеруі	7.2.3.1 түздегі координаттар түсінігін білу координаталық түзде оң және кері сандарды белгілеу 7.2.3.2 координаталық түзде қарама қарсы сандарды белгілеу 7.1.7.1 оң және теріс сандардың әр-түрлі белгісі бар сандар ретіндегі түсінігін білу 7.1.7.2 қарама қарсы сандар түсінігін білу 7.1.7.3 модуль түсінігін, оның геометриялық мағынасын білу 7.1.7.4 кері санды салыстыру түсінігін білу, салыстыру 7.1.7.5 температура мен координаталық түздегі нүктенің жылжуы мысалында шамалардың өзгеруі түсінігін білу
Оң және теріс сандарды қосу және алу	Сандарды координаталық түзу көмегімен қосу. Теріс сандарды қосу. Әр-түрлі белгісі бар сандарды қосу. Алу	7.2.3.3 теріс сандарды қосу ережесін білу, қосу 7.1.7.6 теріс сандарды қосу ережесін білу, қосу 7.1.7.7 әр-түрлі белгісі бар сандарды қосу ережесін білу, қосу 7.1.7.8 теріс сандар мен әр-түрлі белгісі бар сандарды алу ережесін білу, алу
Оң және теріс сандарды көбейту және бөлу	Оң және теріс сандарды көбейту және бөлу	7.1.7.9 оң және теріс сандарды көбейту және бөлу ережесін білу, көбейту 7.1.7.10 оң және теріс сандарды бөлу ережесін білу, бөлу
	Рационал сандар. Рационал сандармен амалдар жасау қасиеті	7.1.7.11 бүтін және рационал түсінігін білу 7.1.7.12 рационал сандардың қасиетін білу, олармен амалдар орындау
Теңдеулер шешу	Жақшаларды ашу	7.2.1.2 жақшаларды ашу ережелерін білу және қолдану 7.2.1.6 түзу теңдеу түсінігін білу, құрастыру және шешу
4-тоқсан		
Теңдеулерді шешу (жалғасы)	Коэффициент Ұқсас қосындылар	7.2.1.3 коэффициент түсінігін білу және тани білу, түрлендіру 7.2.1.4 ұқсас қосындылар түсінігін білу ұқсас қосындыларға келтіру, түрлендіру

		7.2.1.5 ұқсас қосындылар түсінігін білу ұқсас қосындыларға келтіру, түрлендіру
	Теңдеулерді шешу	7.2.1.6 түзу теңдеу түсінігін білу, құрастыру және шешу
Жазықтықтағы координаттар	Перпендикуляр және параллель түзулер	7.3.1.1 түзуге перпендикуляр, параллель түзулер түсінігін білу 7.3.2.1 түзуге перпендикулярды, параллель түзулерді бұрыштық пен сызғыштың көмегімен құру
	Координаттық жазықтық. Графиктер	7.2.3.4 координаттық жазықтық түсінігін білу – координаттардың тікбұрыштық жүйесін 7.2.3.5 берілген координаттар бойынша координаттық жазықтықта нүктелер белгілеу, жазықтықта фигуралар құру 7.2.3.6 координаттық жазықтықта белгіленген нүктелерді табу 7.2.4.1 графиктердің түрлері жайлы түсінігі болу 7.2.4.2 график жайлы шамалар арасындағы байланыстық ретіндегі түсінігінің болуы
5-7 сыныптардың математика курсы қайталау		

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым Министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 22-қосымша
Қазақстан Республикасы білім
және ғылым Министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 462-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 8-10 сыныптары үшін "Алгебра" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 8-10 сыныптары үшін "Алгебра" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты алгебралық есептеушілік және ресми-оперативтік қабілеттерін алгебра мен сабақтас пәндердің есептерін шығаруға мүмкіндік беретін деңгейге дейін дамыту, теңдеулер мен теңсіздіктер аппаратын қолданбалы есептердің математикалық моделделуінің негізгі құралы ретінде меңгеру, білім алушылардың функционалдық дайындығын жүзеге асыру болып табылады.

3. Нашар еститін және кейін естімей қалған білім алушыларға алгебраны оқытудың негізгі міндеттері:

1) алгебралық білімдерін, қабілеттері мен дағдыларын дамыту;

2) базалық дайындығының негізі ретінде білімдері мен қабілеттерін қалыптастыру: арифметикалық амалдар орындау, квадрат түбірінің жуық мәнін табу, синус, косинус және тангенс мәндерін есептеу, формулалар бойынша есептеу (соның ішінде калькуляторды қолданып);

3) бүтін және рационалдық өрнектерге тең түрлендірулер жүргізу: жақшаларды ашу және жақшаларға кіргізу, ұқсас мүшелерге келтіру, көпмүшелерді қосу, алу және көбейту; көпмүшелерді көбейткіштерге жіктеу; алгебралық бөлшектермен барлық амалдар;

4) жеңіл тригонометриялық өрнектермен Бағдарламада көрсетілген формулаларды қолдана отырып, ұқсас түрлендірулер жүргізу;

5) қажетті жағдайда тиісті түрлендірулер жүргізе отырып, Бағдарламада көрсетілген теңдеулер мен теңсіздіктерді, теңдеулер мен теңсіздіктердің жүйесін шешу;

6) теңдеулер әдісімен қарапайым мәтіндік есептер шығару; қарапайым мысалдармен өрнектер арасындағы функционалдық байланысты көрсету;

7) формуламен, кестемен, графикпен берілген функциялар мәнін табу; Бағдарламада көрсетілген функциялар графигін құру және оқу;

8) коммуникативтік дағдыларын дамыту, соның ішінде ақпаратты анық және сауатты беру қабілетін, түрлі дереккөздерінің ақпаратын пайдалану, соның ішінде басылымдар мен электрондық құралдарды;

9) дербестік, жауапкершілік, ынталылық, табандылық, шыдамдылық пен төзімділік сияқты өзіндік жұмысына да, командалық жұмысқа да қажетті тұлғалық қасиеттерін дамыту;

10) алгебраның даму тарихымен, алгебралық терминдердің пайда болуымен таныстыру;

11) алгебраны оқыту үдерісі барысында ақпараттық-коммуникациялық технологияларын пайдалану дағдыларын дамыту;

12) жалпы білімділік үшін алгебраның мағынасын түсінуін қамтамасыз ету.

4. Алгебраның әр сабағында түзеу мәселелері міндеті болады және оларға мыналар кіреді:

1) сөйлеу тілімен жүргізетін жұмыстар— алгебралық амалдар мен терминдердің сөзбен айтылуы, есту түйсігін дамыту, ерін арқылы оқу, білім алушылардың сөйлеу тілі мен есту қабілетін дамыту талаптарын ескере отырып;

2) ауызша тілді қабылдауға және қайталап айтуға үйрету, диалогтарды, қатынас дағдыларын кең қолдану барысында ауызша қатынасын белсендету, қалыптасқан сөйлеу дағдыларын бекіту, ауызша тіл негізінде қатынас жасау

ықыласы мен дағдыларын дамыту, сөйлеу тілін есту және есту-көру арқылы қабылдауын дамыту;

3) білім алушыларды сөйлеуге жүйелі және мақсаттыбағытты түрде ынталандыру, сөздің дыбыстық және ырғақтық-интонациялық құрылымын қайталап айтқызу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Бағдарлама нашар еститін және кейін естімей қалған білім алушылардың жекеленген қабілеттерін және танымдық уәждемесі мен оқу қабілетін дамыту арқылы қамтамасыз етілетін ерекше білімдік қажеттіліктерін ескере отырып, тұлға ретінде қалыптасуына ықпал етеді.

6. Бағдарлама мыналарды қамтамасыз етуге бағытталады:

1) нашар еститін және кейін естімей қалған білім алушылардың негізгі орта білімнің сапалы деңгейін тең мүмкіндікте алуы;

2) нашар еститін және кейін естімей қалған білім алушыларға бастауыш және жалпы орта білім берудің негізгі білім беру бағдарламаларының сабақтастығы;

3) негізгі орта білім берудің бейімдеушілік бағдарламасының жүзеге асырылуына және білім алушылардың оны тиімді меңгерулеріне, соның ішінде барлық білім алушылардың жекелік дамуына жағдайлар жасалуы.

7. Бағдарламаның негізіне әрекетшілдік және жіктемелік тәсілдер енгізілген, олардың жүзеге асырылуы мыналарды болжайды:

1) есту қабілетінің бұзылымдары бар балаларға арналған арнайы (түзеу) мектебінде сыныптар білім алушының есту қабілетінің дәрежесі мен соған орай дамуының жастық және диагностикалық ерекшеліктері ескеріле отырып құрастырылуын;

2) тілдік даму ерекшеліктерінің ескерілуі; есту қабілетінің бұзылым дәрежесі; білім алушылардың танымдық қызметінің ерекшеліктерін;

3) оқыту мазмұны минималды базалық білімдер мен қабілеттердің меңгерілуін;

4) нашар еститін және кейін естімей қалған білім алушылардың ерекше білім алу ерекшеліктері ескеріле отырып, тұлғалық және танымдық дамуы әлеуметтік қалаулы деңгейге жетуінің тәсілдері мен жолдарын белгілейтін, негізгі орта білім беру технологиялары мен мазмұнының дайындалуын;

5) білім беру нәтижесіне Бағдарламаның жүйе құрушы компоненті ретінде бағдарлануын, мұнда нашар еститін және кейін естімей қалған білім алушының дамуы білім берудің мақсаты мен негізгі нәтижесін;

6) әрбір нашар еститін және кейін естімей қалған білім алушының шығармашылық потенциалының, танымдық уәждерінің өсуін, танымдық іс-

әрекетінде құрдастарымен және үлкендермен қарым-қатынасының түрлерінің баюын қамтамасыз ету үшін, білім беру үдерісінің ұйымдастырушылық формаларының және білім алушының жекеше дамуының әр түрлі болуын қарастырады.

8. Есту қабілетінің бұзылымдары бар білім алушылар топтарының айқын көріністегі әртектілігіне қарамастан, жалпы білім алуларымен қатар ерекше білімдік қажеттіліктері орын алады:

1) арнайы оқыту алғашқы даму бұзылымдары анықтала салысымен басталады; оқыту мазмұнына арнайы бөлімдерді енгізу; оқытудың арнайы әдістерін, тәсілдерін және оқу құралдарын қолдану (соның ішінде арнайы компьютерлік технологияларын); оқытудың даралануы, ерекше кеңістіктік және уақыттық білім беру ортасын қамтамасыз ету, кең әлеуметпен әлеуметтік байланысын максималды кеңейту;

2) білімдік саласының мазмұны мен сабақтан тыс іс-әрекеті арқылы, сонымен бірге жекелік жұмыс үдерісі барысында да жүзеге асырылатын, түзеу-дамыту процесінің міндетті тұрғыдағы үздіксіздігі;

3) негізгі бейімдеушілік білім беру бағдарламасын меңгеру мерзімдерін ұлғайту; арнайы педагогикалық тұрғыда құрылған естүтілдік ортада сөйлеу тіліне үйрету бойынша арнайы жұмыстар; оқу-танымдық үдерісі барысында бұзылымды функцияларының өтемі ретінде сөйлеу тілін белсенді тұрғыда қолдану, тілдік бұзылымдарын түзеу бойынша арнайы жұмыстарды жүзеге асыру;

4) дыбыс әлемін қабылдау мүмкіндіктерін қалыптастыру және дамыту бойынша арнайы жұмыстар – тілдік емес дыбыстарды және тілді естіп қабылдау, ауызша тілді, оның айтылу жағын есту-көру арқылы қабылдау, күнделікті өмірде өзінің есту мүмкіндіктерін пайдалану қабілетін қалыптастыру, дыбысұлғайту аппаратын дұрыс қолдану, оның күйін қадағалау, қолайсыздық болған жағдайда жедел көмек сұрау;

5) тілдің айтылу жағын қалыптастыру және түзеу бойынша арнайы жұмыстар; ауызша тілді қатынастық жағдайлардың барлық спектрі бойынша қолдану қабілетін меңгеру (сұрақ қою, келісу, өз пікірін білдіру, ойлары мен сезімдерін талқылау), мағынасын толықтыру мен топтық әңгіме жүргізу қабілетін арттыру үшін дауыс үнін, екпінін және жаратылыс ымдарын қолдану;

6) көңіл-күй жайлылығын, болып жатқан жағдайдың реттілігі мен болжамдығын қамтамасыз ететін оқыту жағдайлары, есту қабілетінің бұзылымы бар балаға мектепте басқалар өзін дұрыс қабылдайтыны, ұнататыны, қиындықтар болғанда көмекке келетіні жайлы педагогтың сенімділік беруі.

9. Оқытудың міндетті нәтижелерінің жоспарлануына олардың нәтижелеріне тұрғылықты бақылау жүргізу, артта қалғандарға тиімді көмек көрсету кіргізіледі; сонымен бірге барлық білім алушылардың оқуын міндетті минималдық талаптар деңгейімен шектеуге болмайды; білім алушылардың математикалық қабілеттерін толықтай ашуға ұмтылыс жасау өте маңызды.

10. Сабақтарды жоспарлаған және ұйымдастырған кезде теориялық материал алгебра есептерін шығару барысында түсініліп, меңгеріледі. Бұл білім алушының алгебралық дамуының мақсаты да, құралы да болатынын ескерген жөн.

11. Теорияны оқытқан кезде де, алгебра есептерін шығарған кезде де, оқу үдерісіне жұмыстардың ауызша және жазбаша түрлерін рационалды үйлестіре отырып, бағдар беріледі; оқулықпен жұмыс істеулеріне назар аударылады (мұғалімнің түсіндіргенінен кейін мәтінді оқуы, бақылау сұрақтарын қолдана отырып белгілі материалды өз бетінше оқып үйренуі, есеп мәтінінің немесе теореманың қысқаша жазбасын, тиісті суретін орындауы).

12. Оқу үдерісінің тиімділігін қамтамсыз етуде өткен материалды бекіту мен қайталау, курстың кейінгі бөлімдерінде тірек білімдерін жүйелі түрде қолдану маңызды рөл атқарады

13. Істің маңызын түсінуге негізделген ережелер мен формулаларды механикалық тұрғыда есте сақтап қана емес, саналы түрде қолдануы, білім алушыға ұсынылған есептердің, жаттығулар мен сұрақтардың дұрыс таңдалуына ықпал жасайды; мәтінін түсінуге қиындықтар туғызатын ауыр және күрделі есептерден аулақ болған жөн.

14. Көп жағдайларда формулаларды жаттау анықтаманы қолдану дағдысына айырбасталады.

15. Оқу процесін тиімді ұйымдастырудың маңызды шарты оқу жабдықтары мен көрнекі құралдарды максималды қолдану болып табылады. Техникалық оқыту құралдарының үлгілері:

1) магниттік бекітілуі бар сандар, әріптер, белгілер жиынтығы;

2) аудандар мен көлемдерді өлшеу бойынша зертханалық жұмыстарға арналған үлгілер жиынтығы;

3) "Бөліктер және бөлшектер" жинақталымы;

4) топсалық (шарнирлік) үлгілер жиынтығы.

16. Құрал-саймандар, құрылғылар:

1) координаталық торлы магниттік тақта;

2) сыныптық құрал-саймандар жинақталымы: сыныптық сызғыш, сыныптық транспортир, сыныптық бұрыштама, сыныптық циркуль.

17. Параболалар трафареттерінің жиынтығы.

18. Баспалық құралдар:

1) атақты математик ғалымдар - портреттер топтамасы.

2) математика кестелері -5-7 сыныптарға (және оларға қатысты үлестірме материал)

3) алгебра кестелері – 8-10 сыныптар (және оларға қатысты үлестірме материал)

4) геометрия кестелері – 8-10 сыныптар (және оларға қатысты үлестірме материал)

5) үлестірмелік материалдар– 5-10 сыныптар

6) баспалық негізі бар дәптер– 5-10 сыныптар (Жұмыс дәптері – оқулыққа)

7) нұсқалар бойынша өзіндік жұмыстар өткізуге арналған материалдар 5-10 сыныптар.

19. Сыныптар бойынша математикалық терминдер жинақталымы (сөздіктік жұмыс) 5-10 сыныптар:

1) 5-10 сыныптар тақырыптары бойынша DVD дискілер;

2) 5-10 сыныптар тақырыптары бойынша стендтер және транспаранттар;

3) техникалық құралдар: компьютер;

4) интерактивтік тақта.

3-тарау. "Алгебра" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

20. "Алгебра" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 8-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;

2) 9-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;

3) 10-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты құрайды.

21. "Алгебра" оқу пәнінің мазмұны оқыту бөлімдері бойынша бөлінеді. Бөлімдер ары қарай ішкібөлімдерден тұрады, мұнда оқу мақсаттары сыныптар бойынша күтілген нәтижелері түрінде қаралады: дағдысы мен қабілетінің, білімі мен түсінігінің. Оқу мақсаттары әр ішкі бөлімде ретімен көрсетілген.

22. Оқу пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

1) 1-бөлім "Нақты сандар";

2) 2-бөлім "Өрнектердің тепетендік түрлендірулері";

3) 3-бөлім "Теңдеулер мен теңсіздіктер";

4) 4-бөлім "Қарапайым функциялар".

23. "Нақты сандар" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) сандар мен сандық теңсіздіктер жайлы түсінік. Иррационалдық сандар жайлы түсінік. Нақты сандар. Сандық теңсіздіктер және олардың қасиеті. Сандық теңсіздіктерді мүшелері бойынша қосу және көбейту;

2) шамалардың өлшемі. Шамалардың өлшемі. Жуық мәннің абсолюттік және и салыстырмалыққателіктері. Сандарды стандарттық түрде жазу. Жуық мәндермен арифметикалық амалдар орындау;

3) квадрат түбірі: Квадрат түбірі.Квадрат түбірінің жуық мәнін табу;

4) бұрыш. Бұрыштың радиандық өлшемі. Ерікті бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі. Калькулятордың көмегімен есептеулер жүргізу.

24. "Өрнектердің тепетендік түрлендірулері" бөлімі келесі бөлімшелерді камтиды:

1) көпмүше. Көпмүшенің дәрежесі. Көпмүшелерді қосу, алу, көбейту. Көпмүшелерді көбейткіштерге жіктеу. Қысқартып көбейту формулалары:

қысқартып көбейту формулаларын көпмүшелерді көбейткіштерге жіктеу үшін қолдану. Квадраттық үшмүше. Квадраттық үшмүшені көбейткіштерге жіктеу;

2) алгебралық бөлшек. Бөлшектің негізгі қасиеті. Алгебралық бөлшектерді қысқарту. Алгебралық бөлшектерді қосу, алу, көбейту және бөлу. Рационалдық алгебралық өрнектердің тепетендік түрлендірулері;

3) дәрежелер мен түбірлер: натурал көрсеткіштегі дәреже және оның қасиеті. Бүтін көрсеткіштегі дәреже. Квадрат түбірлерінің қасиеттері. Квадрат түбірлері бар өрнектердің түрлендірулері. n- дік дәреженің түбірі және қасиеттері. Рационал көрсеткіштегі дәреже және қасиеттері. Ирационал көрсеткіштегі дәреже жайлы түсінік;

4) тригонометрия. Негізгі тригонометриялық тепе-теңдіктер:

$$\sin^2 \alpha + \cos^2 \alpha = 1, \quad \operatorname{tg} \alpha = \frac{\sin \alpha}{\cos \alpha}$$

келтіру формулалары. Екі бұрыштың қосындысы мен айырмасының синусы және косинусы, қос бұрыштың синусыжәне косинусы. Тригонометриялық өрнектердің тепе-теңдік түрлендірулері;

5) прогрессиялар. Арифметикалықжәне геометриялықпрогрессиялар жайлы түсінік. Прогрессияларға қатысты практикалық мысалдар.

25. "Теңдеулер мен теңсіздіктер" бөлімі келесі бөлімшелерді камтиды:

1) теңдеулер және теңдеулер жүйесі. Теңдеу. Теңдеу түбірлері. Бір белгісізі бар сызықтық теңдеу. Квадраттық теңдеу; түбірлер формулалары. Рационалдық теңдеулерді шешу. Теңдеулер жүйесі. Екі белгісізі бар екі сызықтық теңдеулер жүйесін шешу және оның геометриялық түсіндірілімі. Екінші дәрежедегі

теңдеулері бар карапайым жүйелерді шешу. Теңдеулер мен жүйелер құру әдісімен мәтіндік есептер шығару;

2) теңсіздіктер және олардың жүйелері. Бір белгісізі бар сызықтық теңсіздік. Бір белгісізі бар сызықтық теңсіздіктер жүйесі. Бір белгісізі бар екінші дәрежедегі теңсіздіктерді шешу. Рационалдық теңдеулерді шешу; интервалдар әдісі.

26. "Қарапайым функциялар" бөлімі мына ішкібөлімдерден тұрады:

1) функциялар қасиеті. Функция. Функцияның белгілену саласы. Функцияның берілу тәсілдері. Функцияның графигі. Функцияның өсуі және азаюы. Жұп және тақ функциялар. Аргумент өсімшесі, функция өсімшесі.

Функциялар:

$$y = kx + b; \quad y = x^n$$

(n-натурал саны);

$$y = ax^2 + bx + c; \quad y = \frac{k}{x}; \quad y = |x|; \quad y = \sqrt{x}.$$

Олардың қасиеті;

2) функциялар графиктері. Функциялар графиктері және олардың қасиеті. Графиктердің карапайым түрлендірілуі.

27. 8-сыныпқа арналған "Алгебра" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) 5-7 сыныптардың математика курсын қайталау;

2) өрнектер, тепе-теңдіктер, теңдеулер. Өрнектердің тепетеңдік түрлендірулері. Теңдеу, теңдеудің түбірі. Бір ауыспалысы бар сызықтық теңдеу. Теңдеулерді құру әдісімен мәтіндік есептер шығару;

3) функциялар. Функция, функцияның анықталу саласы. Функцияларды беру тәсілдері. Функция графигі. Функция $y=kx+b$, оның графигі. Функция $y=kx$, оның графигі;

4) натурал көрсеткіштегі дәреже (20 сағ). Натурал көрсеткіштегі дәреже және оның қасиеттері. Бірмүше. Функциялары $y=x^2$ и $y=x^3$, олардың графигі. Шамалардың өлшемі. Жуық мәннің абсолюттік және и салыстырмалық қателіктері.

5) көпмүшелер. Көпмүше. Көпмүшелерді қосу, алу, көбейту. Көпмүшелерді көбейткіштерге жіктеу.

б) қысқартылып көбейту формулалары(23 сағ.). Формулалар

$$(a \pm b)^2 = a^2 \pm 2ab + b^2, \quad (a - b)(a + b) = a^2 - b^2$$

қысқартылып көбейту формулаларын өрнектерді түрлендіруде қолдану;

7) сызықтық теңдеулер жүйелері (18 сағ.). Теңдеулер жүйесі. Екі ауыспалысы бар екі сызықтық теңдеу жүйесін шешу және оның геометриялық түсіндіруі. Теңдеулер жүйесіні құру әдісімен мәтіндік есептер шығару;

8) 8-сыныптың алгебра курсы қайталау.

28. 9-сыныпқа арналған "Алгебра" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) 8-сыныптың алгебра курсы қайталау;

2) рационалдық бөлшектер және олардың қасиеттері. Рационалдық бөлшек. Бөлшектер негізгі қасиеті, бөлшекті қысқарту. Бөлшектерді қосу, алу, көбейту және бөлу. Рационалдық өрнектердің теңдік түрлендірілуі. Функция

$$y = \frac{k}{x}$$

және оның графигі;

3) квадрат түбірлері (17 сағ.) Иррационалдық сандар жайлы түсінік. Нақты сандар жайлы жалпы мәліметтер. Квадрат түбірі. Квадрат түбірінің жуық мәнін табу түсінігі. Квадрат түбірлерінің қасиеттері. Квадрат түбірлері бар өрнектердің түрлендірілуі. Функция

$$y = \sqrt{x}$$

,оның қасиеттері және графигі;

4) квадраттық теңдеулер. Квадраттық теңдеу. Квадраттық теңдеудің түбірлерінің формуласы. Рационалдық теңдеулерді шешу. Квадраттық теңдеулерге және қарапайым рационалдық теңдеулерге келтірілген есептер шығару;

5) теңсіздіктер. Сандық теңсіздіктер және олардың қасиеттері. Сандық теңсіздіктерді мүшелері бойынша қосу және көбейту. Бір ауыспалысы бар сызықтық теңсіздік. Бір ауыспалысы бар сызықтық теңсіздіктер жүйесі.

6) бүтін көрсеткіші бар дәреже. Бүтін көрсеткіші бар дәреже. Сандарды стандартты түрде жазу. Жуық есептеулер;

7) 9-сыныптың алгебра курсы қайталау.

33. 10-сыныпқа арналған "Алгебра" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) 9-сыныптың алгебра курсы қайталау;

2) квадраттық функция. Функция. Функцияның көбеюі және азаюы. Квадраттық үшмүше. Квадраттық үшмүшені көбейтінділерге жіктеу. Функция

$$y = ax^2 + bx + c,$$

, оның қасиеттері және графигі. Бір белгісізі бар екінші дәрежелі теңсіздіктерді шешу. Рационалдық теңсіздіктерді шешу; интервалдар әдісі;

3) теңдеулер және теңдеулер жүйесі. Екінші дәрежелі теңдеуі бар қарапайым жүйелерді шешу. Теңдеулер жүйесіні құру әдісімен мәтіндік есептер шығару;

4) арифметикалық және геометриялық прогрессиялар (16 сағ) Арифметикалық және геометриялық прогрессиялар. Прогрессияның n-дік мүшесінің және n бірінші мүшелер қосындысының формуласы . Шексіз азайғыш геометриялық прогрессия;

5) рационалдық көрсеткіштегі дәреже (16 сағ .) Функциялардың жұптығы және тақтығы. Функция

$$y = x^n$$

, оның қасиеттері және графигі. n- дік дәрежелі түбір және оның қасиеттері. Рационалдық көрсеткіштегі дәреже және оның қасиеттері;

6) тригонометриялық өрнектер және олардың түлендірілуі (12 сағ) Бұрыштардың радиандық өлшемі. Ерікті бұрыштың синусы, косинусы және тангенсі. Негізгі тригонометриялық тепе-теңдіктер

$$\sin^2 \alpha + \cos^2 \alpha = 1, \operatorname{tg} \alpha = \frac{\sin \alpha}{\cos \alpha},$$

. Синустың, косинустың, тангенстің және котангенстің қасиеттері. Бір бұрыштың тригонометриялық функциялары арасындағы ара қатынастар. Негізгі тригонометриялық формулаларын өрнектерді түрлендіруге қолдану;

7) 8-10 сыныптардың алгебра курсы қайталау.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

30. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен ұсынылған. Кодағы бірінші сан сыныпты көрсетеді, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшені, төртінші сан – оқу мақсатының нөмірін. Мысалы, 8.2.1.4 кодында "8" – сыныптың, "2.1" – бөлімше, "4" – оқу мақсатының реттік нөмірі.

31. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Нақты сандар":

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары		
	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Сандар және сандық теңсіздіктер жайлы түсінік	8.1.1.1 сандық өрнек жайлы түсінік және оның мәнін табу 8.1.1.2 айнымалылармен өрнек түсінігін білу және оның мәнін табу 8.1.1.3 өрнектер мәнін салыстыру 8.1.1.4 арифметикалық амалдардың қасиетін білу	9.1.1.1 иррационал және нақты сандар түсінігі 9.1.1.2 сандық теңсіздігі мен оның қасиетін білу 9.1.1.3 сандық теңсіздіктерді мүшелері бойынша қосу және көбейту 9.1.1.4 сандық аралық түсінігі және оны сандық өсіне белгілеу 9.1.1.5 сандық аралық мәнін алгебралық формада жазу	
1.2. Шамалар өлшемі	8.1.2.1 жуық мәнің абсолюттік және и салыстырмалық қателіктері түсінігі 8.1.2.2 жуық мәнің абсолюттік және салыстырмалық қателіктерінің мәнін табу	9.1.2.1 сандарды стандарттық түрде жазу 9.1.2.2 сандарды стандарттық түрде жазу білу 9.1.2.3 жуық мәндермен арифметикалық амалдар орындау	
1.3. Квадрат түбірі		9.1.3.1 квадрат түбірі мен арифметикалық квадрат түбірінің түсінігі 9.1.3.2 квадрат түбірі мен арифметикалық квадрат түбірінің мәнін және жуық мәнін табу 9.1.3.3 арифметикалық квадрат түбірінің қасиеттерін білу және қолдану 9.1.3.4 арифметикалық квадрат түбірінің қасиетін өрнектерді түрлендіруге қолдану	
1.4 Бұрыш			10.1.4.1 бұрыштың радиандық өлшемі түсінігін білу және градусы радианға, радианды градусқа ауыстыра білу 10.1.4.2 кейбір бұрыштардың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі мәнін білу 10.1.4.3 кез-келген бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі мәнін Брадис кестесі бойынша табу

2) 2-бөлім "Өрнектердің тепетеңдік түрлендірулері":

2-кесте

Бөлімшелер	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Көпмүше	8.2.1.1 тепетеңдік түсінігін білу және тепетеңдік түрлендірулер		10.2.1.1 квадраттық үшмүше түбірі түсінігіне ие болу

<p>жүргізу</p> <p>8.2.1.2 бірмүше анықтамасын білу, оның коэффициентін және дәрежесін табу, бірмүшені стандартты түрде жазу</p> <p>8.2.1.3 бірмүшелердің көбейтулерін, дәрежесін шығаруды орындау және бірмүшені көбейтінділердің көбейтіндісі ретінде көрсету</p> <p>8.2.1.4 көпмүше анықтамасын білу, дәрежесін табу, стандартты түрге келтіру</p> <p>8.2.1.5 көпмүшелерді қосу және алу</p> <p>8.2.1.6 көпмүшені бірмүшеге көбейту</p> <p>8.2.1.7 көпмүшені көпмүшеге көбейту</p> <p>8.2.1.8 қысқартып көбейту формуласын білу және қолдану</p> $a^2 - b^2 = (a - b)(a + b);$ $(a \pm b)^2 = a^2 \pm 2ab + b^2;$ <p>8.2.1.9 - қысқартып көбейту формуласын білу және қолдану</p> $a^3 \pm b^3 = (a \pm b)(a^2 \mp ab + b^2);$ $(a \pm b)^3 = a^3 \pm 3a^2b + 3ab^2 \pm b^3$ <p>8.2.1.10 ортақ көбейтіндіні жақшаның сыртына шығару және топтастыру арқылы алгебралық өрнектерді көбейтінділерге бөлшектеу</p> <p>8.2.1.11 көпмүшелермен амалдар жасау және көпмүшені</p>		<p>10.2.1.2 үшмүшден екiмүшенiң толық квадратын шығару</p> <p>10.2.1.3 квадраттық үшмүшені көбейтінділерге жіктеу</p>
---	--	---

	<p>бірмүшеге жіктеу арқылы алгебралық өрнектермен тепетендік түрлендірулерін орындау</p> <p>8.2.1.12 алгебралық өрнектерді қысқартып көбейту арқылы көбейтінділерге жіктеу</p> <p>8.2.1.13 қысқартып көбейту арқылы алгебралық өрнектермен тепетендік түрлендірулер жүргізу</p> <p>8.2.1.14 тепетендікті дәлеледеу түсінігін білу және дәлелдеу</p> <p>8.2.2.15 бүтін өрнекті көпмүшеге айналдыру 8.2.2.16 бүтін өрнектердің түрлендірмелерін түсіну;</p>		
2.2. Алгебралық бөлшек		<p>9.2.2.1 алгебралық бөлшектерді тану</p> <p>9.2.2.2 алгебралық бөлшекте ауыспалылардың ұйғарынды мәндері шегін табу</p> <p>9.2.2.3</p> $\frac{ac}{bc} = \frac{a}{b}, b \neq 0, c \neq 0$ <p>алгебралық бөлшегінің негізгі қасиетін қолдану</p> <p>9.2.2.4 алгебралық бөлшектерді қосу және алу</p> <p>9.2.2.5 алгебралық бөлшектерді көбейту және бөлу, дәрежесін шығару</p> <p>9.2.2.6 алгебралық өрнектерді түрлендіру</p>	
2.3. Дәрежелер және түбірлер	<p>8.2.3.1 натурал көрсеткіштегі дәреже анықтамасын және қасиеттерін білу</p> <p>8.2.3.2 натурал көрсеткіштегі дәрежелерді көбейту және бөлу, дәрежесін шығару</p> <p>8.2.3.3 натурал көрсеткіштегі дәреже қасиеттерін өрнектерді түрлендіруде қолдану</p>	<p>9.2.3.1 бүтін көрсеткіштегі дәрежеанықтамасын және қасиеттерін білу</p> <p>9.2.3.2 бүтін көрсеткіштегі дәрежелердікөбейту және бөлу, дәрежесін шығару</p> <p>9.2.3.3 бүтін көрсеткіштегі дәреже қасиеттерін өрнектерді түрлендіруде қолдану</p>	<p>10.2.3.1 n-дік дәрежедегі түбіранықтамасын және қасиеттерін білу</p> <p>10.2.3.2 n-дік дәрежедегі түбірқасиеттерін өрнектерді түрлендіруде қолдану</p> <p>10.2.3.3 бөлшектік көрсеткіштегі дәреже анықтамасын және қасиеттерін білу</p> <p>10.2.3.4 рационал көрсеткіштегі дәрежелерді көбейту және бөлу, дәрежесін шығару</p>

			10.2.3.5 рационал көрсеткіштегі дәрежелер қасиеттерін өрнектерді түрлендіруде қолдану
2.4.Тригонометрия			10.2.4.1 тригонометриялық функциялар анықтамасын білу 10.2.4.2 бірлік шеңбердің нүктелер координаттарының тригонометриялық функциялармен өзара байланысын білу 10.2.4.3 бұрыштардың қосындысы мен айырмасының, қос және жарты бұрыштардың тригонометриялық формулаларын шығару және қолдану 10.2.4.4 келтіру формулаларын шығару және қолдану 10.2.4.5 бірлік шеңбер арқылы тригонометриялық функциялардың анықталу шегін және мәндер жиынтығын табу 10.2.4.6 бірлік шеңбер арқылы тригонометриялық функцияларының жұптығын (тақтығын), дүркінділігін, бірсарындылығын, белгілер тұрақтылығын түсіндіру 10.2.4.7 тригонометриялық функциялар қосындысы мен айырмасын көбейтіндіге және көбейтіндісін қосынды мен айырмаға ауыстыру формуласын шығару және қолдану 10.2.4.8 тригонометриялық өрнектермен тепетеңдік түрлендірулер жүргізу 10.2.4.9 бір бұрыштың тригонометриялық функциялары арасындағы байланысын білу
2.5.Прогрессиялар			10.2.5.1 сандық реттілік жайлы түсінік, реттіліктің n-дік мүшесін табу, мысалы:

			$\frac{1}{2 \cdot 3}, \frac{1}{3 \cdot 4}, \frac{1}{4 \cdot 5}, \frac{1}{5 \cdot 6}$ <p>10.2.5.2 математикалық индукция тәсілін білу және қолдану;</p> <p>10.2.5.3 сандық реттілік арасынанарифметикалық және геометриялық прогрессияларды табу</p> <p>10.2.5.4 арифметикалық прогрессияның n-дік мүшесінің, n- бірінші мүшелерінің қосындысы формулаларын және өзіндік қасиетін білу және қолдану</p> <p>10.2.5.5 геометриялық прогрессияның n-дік мүшесінің, n- бірінші мүшелерінің қосындысы формулаларын және өзіндік қасиетін білу және қолдану</p> <p>10.2.5.6 арифметикалық және/немесе геометриялық прогрессиялармен байланысты есептер шығару;</p> <p>10.2.5.7 ондық мезгілді бөлшекті жай бөлшекке айналдырғанда шексіз азаюшы геометриялық прогрессиясы қосындысының формуласын қолдану</p> <p>10.2.5.8 шексіз азаюшы геометриялық прогрессиясы қосындысының формуласын есептер шығаруға қолдану</p>
--	--	--	---

3) 3-бөлім "Теңдеулер және теңсіздіктер":

3-кесте

Бөлімшелер	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1. Теңдеулер және олардың жүйелері	8.3.1.1 бір ауыспалысы бар теңдеу түбірінің анықтамасын, шешімін білу 8.3.1.2 сызықты теңдеулер түсінігін білу, шешу 8.3.1.3 теңдеулер арқылы есептер шығару 8.3.1.4 екі ауыспалысы бар	9.3.1.1 иметь понятие уравнения $x^2 = a$ теңдеу түсінігіне ие болу және шешу 9.3.1.2 квадраттық теңдеудің, толық емес квадраттық теңдеудің анықтамасын білу	10.3.1.1 бүтін теңдеу мен оның түбірлері түсінігін білу 10.3.1.2 ауыспалының ауысуын қолдана отырып квадраттық теңдеулерге келтірілетін теңдеулерді шешу 10.3.1.3 екі ауыспалысы бар екінші дәрежедегі сызықты

	сызықты теңдеудің анықтамасын, түбірлерін білу 8.3.1.5 екі ауыспалысы бар сызықты теңдеу жүйесінің анықтамасын білу 8.3.1.6 екі ауыспалысы бар сызықты теңдеу жүйелерін алмастырып қою тәсілімен және қосу тәсілімен шығару 8.3.1.7 сызықты теңдеу жүйесі арқылы есептер шығару	9.3.1.3 толық емес квадраттық теңдеулерді шешу 9.3.1.4 квадраттық теңдеулерді формула бойынша шығару 9.3.1.5 Виета теоремасын қолдану; 9.3.1.6 бөлшектік-рационалдық теңдеулерді ұйғарынды мәндері шегін қолдана отырып шешу 9.3.1.7 мұғалімнің көмегімен бөлшектік-рационалдық теңдеулер арқылы есептер шығару 9.3.1.8 квадраттық теңдеулер арқылы есептер шығару	теңдеу жүйелерін білу және шешу 10.3.1.4 екі ауыспалысы бар екінші дәрежедегі теңдеу жүйелері көмегімен есептер шығару
3.2. Теңсіздіктер және олардың жүйелері		9.3.2.1 бір ауыспалысы бар теңсіздіктерді шығару 9.3.2.2 бір ауыспалысы бар теңсіздіктер жүйелерін шығару	10.3.2.1 бір ауыспалысы бар екінші дәрежелі теңсіздіктерді шығару 10.3.2.2 теңсіздіктерді аралықтар тәсілімен шығару 10.3.2.3 біреуі сызықты, екіншісі квадратты - екі теңсіздіктен тұратын жүйелерді шешу

4) 4-бөлім "Қарапайым функциялар":

4-кесте

Бөлімшелер	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1. Функциялар қасиеті және олардың графиктері	8.4.1.1 функция, аргумент және график түсініктеріне ие болу 8.4.1.2 функцияларды беру тәсілдерін білу 8.4.1.3 функциялардың анықтау шегін және мәндер жиынтығын табу 8.4.1.5 сызықтық функциясының анықтамасын білу, графикін құру және оның орналасуын k мен b мәндеріне байланысты қою. 8.4.1.6 функциясының анықтамасын білу, графикін құру 8.4.1.7 сызықтық функциясы графикі мен координаттар өсінің қиылысу нүктелерін табу (графикті салмай) 8.4.1.8 графикпен берілген сызықтық функциясының	9.4.1.1 - $y = \frac{k}{x}$ функциясының қасиеттерін білу, графикін құру 9.4.1.2 - $y = \sqrt{x}$ функциясының қасиеттерін білу, графикін құру 9.4.1.3 теңдеулердің графикалық шешу тәсілін түсіну	10.4.1.1 функция түсінігін, бір шаманың екіншімен байланыс жазбасын, функциялардың анықталу шегі мен мәндер шегін білу 10.4.1.2 функциялар қасиеттерін білу: өсуі және азаюы 10.4.1.3 $y = a^2$ түріндегі квадраттық функцияның қасиеттерін білу және графикін құру 10.4.1.4 $y = a(x-m)^2$, $y = ax^2 + n$, $y = a(x-m)^2 + n$, $a \neq 0$ түріндегі квадраттық функциялардың қасиеттерін білу және графиктерін құру 10.4.1.5 $y = ax^2 + bx + c, a$ квадраттық функциясының қасиеттерін білу және графикін құру 10.4.1.6 функция мәнін берілген

<p>k және b белгілерін анықтау</p> <p>8.4.1.9 сызықтық функциялар графитерінің өзара орналасуын коэффициенттерінің мәндеріне байланысты негіздеу</p> <p>8.4.1.10 берілген функция графигіне графигі паралель немесе қиып өтетін сықтықтық функцияны беру</p> <p>8.4.1.11 $y = x^2$ и $y = x^3$ функциясының қасиеттерін білу және құру</p> <p>8.4.2.12 сызықтық теңдеулер жүйесін графикалық тәсілмен шешу</p>		<p>аргументтер мәні бойынша және аргументтің мәнін берілген функциялар мәні бойынша табу</p> <p>10.4.1.7 екі ауыспалысы бар екінші дәрежедегі теңдеулер жүйесін графикалық тәсілмен шешу</p> <p>10.4.1.8 жұптық және жұптық емес функциялар түсінігін және қасиеттерін білу</p> <p>10.4.1.9 $y = xp$, функциясының түсінігін, қасиеттерін білу және графигін құру</p>
--	--	--

32. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 8-10 сыныптары үшін "Алгебра" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

33. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің 8-10 сыныптары үшін
"Алгебра" пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 8-10 сыныптары үшін "Алгебра" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақмерзімді жоспар

1) 8-сынып:

1-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
5-7 сыныптардың математика курсы қайталау		
Өрнектер, тепетендіктер, теңдеулер	Сандық өрнектер. Ауыспалылары бар өрнектер. Өрнектер мәндерін салыстыру Сандармен амалдар жасаудың қасиеттері	8.1.1.1 сандық өрнек түсінігін білу және мәнін табу 8.1.1.2 ауыспалылары бар өрнектер түсінігін білу және мәнін табу 8.1.1.3 өрнектер мәндерін салыстыруды білу 8.1.1.4 арифметикалық амалдар қасиеттерін білу

	Тепетеңдіктер. Тепетеңдіктік түрлендірулер	8.2.1.1 тепетеңдік түсінігін білу және тепетеңдіктік түрлендірулер жүргізу
	Теңдеулер және оның түбірлері. Бір ауыспалысы бар сызықтық теңдеу. Теңдеулер көмегімен есептер шығару	8.3.1.1 бір ауыспалысы бар теңдеу түбірінің анықтамасын, шешімін білу 8.3.1.2 сызықтық теңдеу мен оның түбірі түсінігін білу, шешу 8.3.1.3 теңдеулер көмегімен есептер шығару
Функциялар	Функция дегеніміз не. Беру тәсілдері. Функциялар мәндерін формула бойынша есептеу. Функциялар графигі	8.4.1.1 функция түсінігін, аргумент және функция графигі түсінігін меңгеру 8.4.1.2 функцияларды беру тәсілдерін білу 8.4.1.3 анықтау аумағы мен функция мәндері жиынтығын табу 8.4.2.12 сызықтық теңдеу жүйелерін графикалық тәсілмен шығару
	Сызықтық функция және оның графигі. Тура пропорционалдық. Сызықтық функция графигінің өзара орналасуы	8.4.1.5 $y = kx + b$ түріндегі сызықтық функциялардың түсінігін білу, графигтерін құру және k және b мәндеріне байланысты орналасуын анықтау 8.4.1.6 функциясының анықтамасын білу, графигін құру 8.4.1.7 сызықтық функциясы графигі мен координаттар өсінің қиылысу нүктелерін табу (графигті салмай) 8.4.1.8 графигпен берілген сызықтық функциясының k және b белгілерін анықтау
2-тоқсан		
Функциялар. (жалғасы)	Сызықтық функциялар графигтерінің өзара орналасуы	8.4.1.9 сызықтық функциялар графигтерінің өзара орналасуын коэффициенттерінің мәндеріне байланысты негіздеу 8.4.1.10 берілген функция графигіне графигі паралель немесе қиып өтетін сызықтық функцияны формуламен беру
Натурал көрсеткіштегі дәреже	Натурал көрсеткіштегі дәрежені анықтау. Дәрежелерді көбейту және бөлу. Көбейтінді мен дәреженің дәрежесін шығару	8.2.3.1 натурал көрсеткіштегі дәреженің анықтамасы мен қасиеттерін білу 8.2.3.2 натурал көрсеткіштегі дәрежені көбейту, бөлу және дәрежесін шығару 8.2.3.3 натурал көрсеткіштегі дәреженің қасиеттерін өрнектерді түрлендіруде қолдану
	Бірмүше және оның стандарттық түрі. Бірмүшелерді көбейту. Бірмүшенің дәрежесін шығару	8.2.1.2 бірмүшенің анықтамасын білу, коэффициенті мен дәрежесін табу, бірмүшені стандарттық түрде жазу 8.2.1.3 бірмүшелерді көбейту, дәрежесін шығару және бірмүшені көбейткіштердің көбейтіндісі ретінде көрсету
	$y = x^2$, $y = x^3$ функциялары және олардың графигтері	8.4.1.11 - $y = x^2$ и $y = x^3$ функциялары қасиеттерін білу, графигтерін құру
	Абсолюттік және салыстырмалық қателіктер	8.1.2.1 жуық мәннің абсолюттік және и салыстырмалық қателіктері түсінігі 8.1.2.2 жуық мәннің абсолюттік және салыстырмалық қателіктерінің

		мәнін табу
Көпмүше	Көпмүше және оның стандарттық түрі. Көпмүшелерді қосу және алу	8.2.1.4 көпмүшенің анықтамасын білу, дәрежесін табу, бірмүшені стандарттық түрге келтіру 8.2.1.5 көпмүшелерді қосу және алу
3-тоқсан		
Көпмүше (жалғасы)	Бірмүшені көпмүшеге көбейту. Ортақ көбейткіштерді жақшаның сыртына шығару. Көпмүшені көпмүшеге көбейту. Көпмүшені топтастыру тәсілімен көбейткіштерге жіктеу	8.2.1.6 көпмүшені бірмүшеге көбейту. 8.2.1.7 көпмүшені көпмүшеге көбейту 8.2.1.10 топтастыру тәсілі мен ортақ көбейткіштерді жақшаның сыртына шығару арқылы алгебралық өрнектерді көбейткіштерге жіктеу
	Тепетендіктердің дәлелдемесі	8.2.1.14 тепетендіктердің дәлелдемесі түсінігін білу, дәлелдеу
Қысқартып көбейту формулалары	Екі өрнектің қосындысы мен айырмасының дәрежесін шығару. Қосынды квадраты және айырма квадраты формулалары арқылы көбейткіштерге жіктеу.	8.2.1.8 $a^2 - b^2 = (a - b)(a + b);$ $(a \pm b)^2 = a^2 \pm 2ab + b^2;$ қысқартып көбейту формулаларын білу және қолдану
	Екі өрнектің айырмасын олардың қосындысына көбейту. Квадраттар айырмасын көбейткіштерге жіктеу	8.2.1.12 алгебралық өрнектерді қысқартып көбейту формулалары көмегімен көбейткіштерге жіктеу 8.2.1.13 алгебралық өрнектермен қысқартып көбейту формулалары көмегімен тепетендік түрлендірулерін орындау
	Кубтердің қосындысы мен айырмасын және қосындысы мен айырмасының кубын көбейткіштерге жіктеу	8.2.1.9 $a^3 \pm b^3 = (a \pm b)(a^2 \mp ab + b^2);$ $(a \pm b)^3 = a^3 \pm 3a^2b + 3ab^2 \pm b^3$ қысқартып көбейту формулаларын білу және қолдану 8.2.1.12 алгебралық өрнектерді қысқартып көбейту формулалары көмегімен көбейткіштерге жіктеу
	Бүтін өрнекті көпмүшеге айналдыру	8.2.2.15 бүтін өрнекті көпмүшеге айналдыру
	Көбейткіштерге жіктеу үшін түрлі тәсілдерді қолдану	8.2.1.11 көпмүшелермен амалдар жасау, көпмүшені көбейткіштерге жіктеу арқылы алгебралық өрнектермен түрлендірулер жүргізу; 8.2.1.12 алгебралық өрнектерді қысқартып көбейту формулалары көмегімен көбейткіштерге жіктеу
4-тоқсан		
Қысқартып	Бүтін өрнектердің	8.2.2.16 бүтін өрнектердің түрлендірулерін түсіну

көбейту формулалары (жалғасы)	түрлендірулерін қолдану	
Сызықтық теңдеулер жүйелері	Екі ауыспалысы бар сызықтық теңдеу	8.3.1.4 екі ауыспалысы бар сызықтық теңдеудің анықтамасын, түбірлерін білу
	Екі ауыспалысы бар сызықтық теңдеу графигі	8.4.2.12 сызықтық теңдеулер жүйелерін графикалық тәсілмен шешу
	Екі ауыспалысы бар сызықтық теңдеулердің жүйесі Алмастырып қою тәсілі Қосу тәсілі Теңдеулер жүйелері арқылы есептер шығару	8.3.1.5 екі ауыспалысы бар сызықтық теңдеулердің анықтамасын білу 8.3.1.6 екі ауыспалысы бар сызықтық теңдеу жүйелерін алмастырып қою тәсілімен және қосу тәсілімен шығару 8.3.1.7 теңдеулер жүйелері арқылы есептер шығару
8-сыныптың алгебра курсы қайталау		

2) 9-сынып:

2-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
8-сыныптың алгебра курсы қайталау		
Өрнектердің тепетендік түрлендірулері	Рационал бөлшектер және олардың қасиеттері Рационалдық өрнектер. Бөлшектің негізгі қасиеті, бөлшектердің қысқартылуы	9.2.2.1 алгебралық бөлшектерді тану 9.2.2.2 алгебралық бөлшекте ауыспалылардың ұйғарынды мәндері табу 9.2.2.3 $9.2.2.3 \frac{ac}{bc} = \frac{a}{b}, b \neq 0, c \neq 0$ алгебралық бөлшегінің негізгі қасиетін қолдану
	Бірдей бөлгіштері бар бөлшектерді қосу және алу. Түрлі бөлгіштері бар бөлшектерді қосу және алу	9.2.2.4 алгебралық бөлшектерді қосу және алу;
	Бөлшектерді көбейту, бөлшектің дәрежесін шығару. Бөлшектерді бөлу	9.2.2.5 алгебралық бөлшектерді көбейту және бөлу, дәрежесін шығару
	Рационалдық өрнектердің түрлендірулері	9.2.2.6 алгебралық өрнектермен түрлендірулер жүргізу
		9.4.1.1 $y = \frac{k}{x}$

	$y = \frac{k}{x}$ <p>функциясы, графигі және қасиеттері</p>	функциясының қасиеттерін білу, графигін құру
Квадрат түбірлері	Нақты сандар. Рационал және иррационал сандар	9.1.1.1 иррационал және нақты сандар түсінігін меңгеру
	Квадрат түбірлері. Арифметикалық квадрат түбірі	9.1.3.1 квадрат түбірі менарифметикалық квадрат түбірі түсінігін білу және ажырату 9.1.3.2 квадрат түбірі менарифметикалық квадрат түбірінің мәндерін, жуық мәндерін табу
2-тоқсан		
Квадрат түбірлері (жалғасы)	$x^2 = a$ теңдеуі	9.3.1.1 $x^2 = a$ теңдеуінің түсінігіне ие болу . шешу
	Квадрат түбірінің жуық мәндерін табу	9.1.3.2 квадрат түбірі менарифметикалық квадрат түбірінің мәнін, жуық мәнін табу
	$y = \sqrt{x}$ <p>функциясы және оның графигі</p>	9.4.1.2 $y = \sqrt{x}$ <p>функциясы қасиеттерін білу және оның графигін құру</p>
	Көбейтіндінің, бөліндінің, дәреженің квадрат түбірі	9.1.3.3 арифметикалық квадрат түбірінің қасиеттерін білу, оларды қолдану
	Көбейткішті түбір белгісі астынан шығару. Көбейткішті түбір белгісі астына енгізу	9.1.3.3 арифметикалық квадрат түбірінің қасиеттерін білу, оларды қолдану
	Квадрат түбірі бар өрнектерді түрлендіру	9.1.3.4 арифметикалық квадрат түбірінің қасиеттерін өрнектерді түрлендіруге қолдану
Квадраттық теңдеулер	Квадраттық теңдеудің анықтамасы. Толық емес квадраттық теңдеулер	9.3.1.2 квадраттық теңдеудің, толық емес квадраттық теңдеудің анықтамасын білу 9.3.1.3 толық емес квадраттық теңдеулерді шешу
	Квадраттық теңдеулерді формула бойынша шешу. Квадраттық теңдеулер арқылы есептер шығару.	9.3.1.4 квадраттық теңдеулерді формула бойынша шешу; 9.3.1.8 квадраттық теңдеулер арқылы есептер шығаруды білу, шығару
3-тоқсан		
Квадраттық теңдеулер (жалғасы)	Виет теоремасы	9.3.1.5 Виет теоремасын қолдану
	Бөлшектік-рационалдық теңдеулерді шешу.	9.3.1.6 ұйғарынды мәндер шегін қолдана отырып бөлшектік-рационалдық теңдеулерді шешу
		9.3.1.7 мұғалімнің көмегімен бөлшектік- рационалдық теңдеулер

	Рационалдық теңдеулер арқылы есептер шығару. Теңдеулерді шешудің графикалық тәсілі	арқылы есептер шығару 9.4.1.3 теңдеулерді шешудің графикалық тәсілін түсіну
Теңсіздіктер	Сандық теңсіздіктер және олардың қасиеттері. Сандық теңсіздіктерді қосу және көбейту Бір ауыспалысы бар теңсіздіктерді шешу. Бір ауыспалысы бар теңсіздіктер жүйесін шешу	9.1.1.2 сандық теңсіздіктер және олардың қасиеттері түсінігін білу 9.1.1.3 сандық теңсіздіктерді мүшелері бойынша қосу және көбейту 9.1.1.4 сандық аралық түсінігін білу және оны сандық өсінде бейнелеу 9.1.1.5 сандық аралық мәндерін алгебралық формада жаза білу 9.3.2.1 бір ауыспалысы бар теңсіздіктерді білу және шешу 9.3.2.2 бір ауыспалысы бар теңсіздіктер жүйесін білу және шешу
4-тоқсан		
Теңсіздіктер (жалғасы)	Бір ауыспалысы бар теңсіздіктер жүйесін шешу	9.3.2.1 бір ауыспалысы бар теңсіздіктер жүйесін білу және шешу;
Бүтін көрсеткіштегі дәреже.	Бүтін теріс көрсеткіштегі дәрежені анықтау Бүтін көрсеткіштегі дәреженің қасиеттері Санның стандарттық түрі Жуық мәндердің жазылуы. Жуық мәндермен амалдар жүргізу	9.2.3.1 бүтін көрсеткіштегі дәреженің анықтамасы мен қасиеттерін білу 9.2.3.2 бүтін көрсеткіштегі дәрежелерді көбейту, бөлу және дәрежесін шығару 9.2.3.3 бүтін көрсеткіштегі дәреженің қасиеттерін өрнектерді түрлендіруде қолдану 9.1.2.1 санның стандарттық түрде жазыбасын білу 9.1.2.2 санның стандарттық түрде жаза білу 9.1.2.3 жуық мәндермен арифметикалық амалдар жүргізу
9-сыныптың алгебра курсы қайталау		

3) 10-сынып:

3-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
9-сыныптың алгебра курсы қайталау		
Квадраттық функция	Функция Анықтау аумағы және функциялар мәнінің аумағы. Функциялар қасиеттері. $y = ax^2$ функциясының графигі. $y = ax^2 + n$ и $y = a(x - m)^2$ функциясының графигтері. Квадраттық функцияның графигін құру	10.4.1.1 функция түсінігі, бір шаманың екіншіге байланыстылығының жазбасы, анықтау аумағы және функциялар мәнінің аумағы. 10.4.1.2 функциялардың қасиеттерін білу: өсуі және азаюы 10.4.1.3 $y = a^2$ түріндегі квадраттық функцияның қасиеттерін білу және графигін құру 10.4.1.4 $y = a(x - m)^2$, $y = ax^2 + n$, $y = a(x - m)^2 + n$, $a \neq 0$ түріндегі квадраттық функциялардың қасиеттерін білу және графигін құру 10.4.1.5

		$y = ax^2 + bx + c, a \neq 0$ <p>түріндегі квадраттық функцияның қасиеттерін білу және графигін құру 10.4.1.6 функция мәнін берілген аргументтер мәні бойынша және аргументтің мәнін берілген функциялар мәні бойынша табу</p>
	<p>Квадраттық үшмүше және оның түбірлері. Квадраттық үшмүшені көбейткіштерге жіктеу</p>	<p>10.2.1.1 квадраттық үшмүше түбірітүсінігін меңгеру 10.2.1.2 үшмүшеден екімүшенің толық квадратын бөліп шығару 10.2.1.3 - квадраттық үшмүшені көбейткіштерге жіктеу 10.2.1.3 квадраттық үшмүшені көбейткіштерге жіктеу</p>
	<p>Бір ауыспалысы бар екінші дәрежелі теңсіздіктерді шешу Теңсіздіктерді интервалдар әдісімен шешу</p>	<p>10.3.2.1 бір ауыспалысы бар екінші дәрежелі теңсіздіктерді білу және шешу 10.3.2.2 теңсіздіктерді интервалдар әдісімен шешуді білу және шешу 10.3.2.3 біреуі сызықтық, екіншісі квадраттық, екі теңсіздіктен тұратын жүйелерді шешу</p>
Тендеулер және тендеулер жүйелері	<p>Бүтін тендеу және оның түбірлері. Квадраттыққа келтірілген тендеулер</p>	<p>10.3.1.1 бүтін тендеу және оның түбірі түсінігін білу 10.3.1.2 ауыспалысының ауыстырылуын қолданып квадраттыққа келтірілген тендеулерді шешу</p>
	<p>Тендеулер жүйелерін шешудің графикалық тәсілі</p>	<p>10.4.1.7 екі ауыспалысы бар екінші дәрежелі теңсіздіктерді графикалық тәсілмен шешу</p>
	<p>Екінші дәрежедегі тендеулер жүйелерін шешу</p>	<p>10.3.1.3 екі ауыспалысы бар екінші дәрежелі теңсіздіктер жүйелерін білу және шешу</p>
2-тоқсан		
Тендеулер және тендеулер жүйелері (жалғасы)	<p>Екінші дәрежедегі тендеулер жүйелері арқылы есептер шығару</p>	<p>10.3.1.4 екі ауыспалысы бар екінші дәрежелі теңсіздіктер жүйелері арқылы есептер шығару</p>
Арифметикалық және геометриялық прогрессиялар	<p>Жүйеліліктер. Арифметикалық прогрессияның анықтамасы, Арифметикалық прогрессияның n-дік мүшесінің формуласы. Арифметикалық прогрессияның n бірінші мүшелері қосындысының формуласы</p>	<p>10.2.5.1 сандық жүйелілік жайлы түсінік және жүйеліліктің n бірінші мүшесін табу, мысалы:</p> $\frac{1}{2 \cdot 3}, \frac{1}{3 \cdot 4}, \frac{1}{4 \cdot 5}, \frac{1}{5 \cdot 6}, \dots$ <p>10.2.5.2 математикалық индукция әдісін білу және қолдану 10.2.5.3 сандық жүйелілік арасынан арифметикалық және геометриялық прогрессияларын табу 10.2.5.4 арифметикалық прогрессияның n-дік мүшесінің формуласын, n бірінші мүшелері қосындысын және өзіндік қасиеттерін білу және қолдану</p>
	<p>Геометриялық прогрессияның анықтамасы, геометриялық</p>	<p>10.2.5.3 сандық жүйелілік арасынан арифметикалық және геометриялық прогрессияларын табу</p>

	<p>прогрессияның n-дік мүшесінің формуласы. Геометриялық прогрессияның n бірінші мүшелері қосындысының формуласы.</p> <p>Шексіз геометриялық прогрессияның қосындысы - $q < 1$</p>	<p>10.2.5.5 геометриялық прогрессияның n-дік мүшесінің формуласын, n бірінші мүшелері қосындысын және өзіндік қасиеттерін білу және қолдану</p> <p>10.2.5.6 арифметикалық және/немесе геометриялық прогрессиялармен байланысты есептер шығару</p> <p>10.2.5.7 ондық периодтық бөлшекті жай бөлшекке ауыстыру барысында шексіз азаймалы геометриялық прогрессияның қосындысы формуласын қолдану</p> <p>10.2.5.8 шексіз азаймалы геометриялық прогрессияның қосындысы формуласын есептер шығаруда пайдалану</p>
Рационал көрсеткіштегі дәреже.	Жұп және тақ функциялар. Функция $y = x^n$	10.4.1.8 жұп және тақ функциялар түсінігін және қасиеттерін білу 10.4.1.9 $y = x^n$ функциясының түсінігі мен қасиеттерін білу, графигін құру
3-тоқсан		
Рационал көрсеткіштегі дәреже (жалғасы)	n -дік дәрежедегі түбірдің анықтамасы мен қасиеттері	10.2.3.1 n -дік дәрежедегі түбірдің анықтамасы мен қасиеттерін білу; 10.2.3.2 өрнектерді түрлендіруде n -дік дәрежедегі түбірдің қасиеттерін қолдану
	Рационал көрсеткіштегі дәреженің анықтамасы мен қасиеттері Бөлшектік көрсеткіштегі дәрежесі бар өрнектердің түрлендірілуі	10.2.3.3 бөлшектік көрсеткіштегі дәреженің анықтамасы мен қасиеттерін білу 10.2.3.4 рационал көрсеткіштегі дәрежелерді көбейту, бөлу және дәрежесін шығару 10.2.3.5 рационал көрсеткіштегі дәреженің қасиеттерін өрнектерді түрлендіруде қолдану
Тригонометриялық өрнектер және олардың түрлендірілуі	Синус, косинус, тангенс және котангенс анықтамалары. Синус, косинус, тангенс және котангенс қасиеттері. Бұрыштардың синусы, косинусы, тангенс және котангенс мәндері	10.1.4.2 кейбір бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі мәндерін білу 10.1.4.3 кез-келген бұрыштардың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі мәндерін Брадис кестесі бойынша табу
	Бұрыш пен доғаның градустық және радиандық өлшемі	10.1.4.1 бұрыштың радиандық өлшемі түсінігін меңгеру және градусты радианға, радианды градусқа ауыстыра білу
	Бір бұрыштың тригонометриялық функцияларының ара қатынастары	10.2.4.1 тригонометриялық функциялар анықтамасын білу 10.2.4.2 бірлік шеңбердің нүктелер координаттары мен тригонометриялық функцияларының өзара байланысын білу 10.2.4.5 бірлік шеңбер арқылы тригонометриялық функцияларының анықтау аумағын және мәндер жиынтығын табу 10.2.4.6 бірлік шеңбер арқылы тригонометриялық функцияларының жұптығын (тақтығын), периодтығын, бірсарындылығын, белгілер тұрақтылығының аралығын түсіндіру 10.2.4.9 бір бұрыштың тригонометриялық функцияларының ара қатынастарын білу

	Негізгі тригонометриялық формулаларды түрлендіруге Келтіру формулалары	10.2.4.8 тригонометриялық өрнектердің тепетеңдік түрлендірілулерін орындау 10.2.4.4 келтіру формулаларын шығару және қолдану
	Қосу Қос бұрыш Тригонометриялық қосындысы мен формулалары	10.2.4.7 тригонометриялық функциялар қосындысы мен айырмасының түрлендіру формулаларын көбейтіндіге, және көбейтіндіні қосындыға немесе айырмаға шығару және қолдану 10.2.4.3 бұрыштардың қосындысы мен айырмасының тригонометриялық формулаларын, қос және жарты бұрыш формулаларын шығару және қолдану 10.2.4.8 тригонометриялық өрнектердің тепе-теңдік түрлендірулерін орындау
4 тоқсан		
Тригонометриялық өрнектер және олардың түрлендірілуі (жалғасы) 8-10 сыныптардың алгебра курсы қайталау	Тригонометриялық қосындысы мен функциялар айырмасының формулалары	10.2.4.3 бұрыштардың қосындысы мен айырмасының тригонометриялық формулаларын, қос және жарты бұрыш формулаларын шығару және қолдану 10.2.4.8 тригонометриялық өрнектердің тепе-теңдік түрлендірулерін орындау
8-10 сыныптардың алгебра курсы қорытынды қайталау		

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 23-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 463-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 8-10 сыныптары үшін "Геометрия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 8-10 сыныптары үшін "Геометрия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты жазықтықтағы геометриялық фигуралардың қасиеттерін жүйелі зерделеу, кеңістіктік ұғымдарын қалыптастыру, логикалық ойлау қабілетін дамыту, сабақтас пәндерді оқытуға қажетті аппаратын дайындау, білім алушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру, жасына сай оқу-танымдық, оқу-практикалық және тұрмыс-тіршіліктік

міндеттерді шешу барысында геометриялық білімдерді қолдану қабілетін меңгерту болып табылады.

3. Есту қабілеті бұзылған балаларға арналған арнайы түзеу мектептерінде геометрияны оқытудың негізгі міндеттері:

1) геометриялық білімдерінің, қабілеттері мен дағдыларының дамуына ықпал жасау;

2) базалық дайындықтың негізі ретінде білімдері мен қабілеттерін қалыптастыру: геометриялық фигураларды бейнелеу, сызбалар мен үлгілердегі белгілі фигураларды бөлектеп көрсету;

3) курста алған теориялық мәліметтерге сүйене отырып, есептеулерге, қарапайым ділелдемелерге, құрастыруларға үлгілік есептер шығару;

4) үлгілік есептер шығару барысында ділелдемелік ұйғарымдар жасау; үйренген формулаларды, қасиеттерді қолдана отырып геометриялық шамалар мәнін есептеу;

5) циркульмен және сызғышпен негізгі құрылымдарды орындау; негізгі құрылымдарға келтірілетін күрделі емес құрамдастырылған есептер шығару;

6) алгебра және тригонометрия аппаратын геометриялық есептер шығаруда қолдану;

7) коммуникативтік дағдыларды дамыту, соның ішінде ақпаратты анық және сауатты беру қабілеті, түрлі дереккөздер ақпаратын қолдану;

8) өзіндік жұмысына да, командалық жұмысқа да қажетті дербестік, жауапкершілік, ынталылық, табандылық, шыдамдылық пен төзімділік сияқты тұлғалық қасиеттерін дамыту;

9) геометрияның даму тарихымен, геометриялық терминдерінің пайда болуымен таныстыру;

10) геометрияны оқыту үдерісі барысында ақпараттық-коммуникациялық технологияларын пайдалану дағдыларын дамыту;

11) жалпы білімділік үшін геометрияның мағынасын түсінуін қамтамасыз ету.

4. Геометрияның әр сабағында түзету міндеттері шешіледі:

1) сөйлеу тілімен жүргізетін жұмыстар – геометриялық амалдар мен терминдердің сөзбен айтылуы, есту түйсігін дамыту, ерін арқылы оқу, білім алушылардың сөйлеу тілі мен есту қабілетін дамыту талаптарын ескере отырып;

2) ауызша тілді қабылдауға және қайталап айтуға үйрету, диалогтарды, қатынас дағдыларын кең қолдану барысында ауызша қатынасын белсендету, қалыптасқан сөйлеу дағдыларын бекіту, ауызша тіл негізінде қатынас жасау

ықыласы мен дағдыларын дамыту, сөйлеу тілін есту және есту-көру арқылы қабылдауын дамыту;

3) білім алушыларды сөйлеуге жүйелі және мақсаттыбағытты түрде ынталандыру, сөздің дыбыстық және ырғақтық-интонациялық құрылымын қайталату.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Бағдарлама нашар еститін және кейін естімей қалған білім алушылардың жекеленген қабілеттерін және танымдық уәждемесі мен оқу қабілетін дамыту арқылы қамтамасыз етілетін ерекше білімдік қажеттіліктерін ескере отырып, тұлға ретінде қалыптасуына ықпал етеді.

6. Бағдарлама мыналарды қамтамасыз етуге:

1) нашар еститін және кейін естімей қалған білім алушылардың негізгі орта білімнің сапалы деңгейін тең мүмкіндікте алуына;

2) нашар еститін және кейін естімей қалған білім алушылар үшін бастауыш және жалпы орта білім берудің негізгі білім беру бағдарламаларының сабақтастығына;

3) негізгі орта білім берудің бейімдеушілік бағдарламасының жүзеге асырылуына және білім алушылардың оны тиімді меңгерулеріне, соның ішінде барлық білім алушылардың жекелік дамуына жағдайлар жасалуына бағытталады.

7. Бағдарламаның негізіне әрекетшілдік және саралап оқыту тәсілдері енгізілген, олардың жүзеге асырылуы мыналарды болжайды:

1) есту қабілеті бұзылған арнайы (түзеу) мектебінде сыныптар білім алушының есту қабілетінің дәрежесі мен соған орай дамуының жастық және диагностикалық ерекшеліктері ескеріле отырып, құрастырылады;

2) тілдік даму ерекшеліктерінің ескерілуі; есту қабілетінің бұзылым дәрежесі; білім алушылардың танымдық қызметінің ерекшеліктерін;

3) оқыту мазмұны минималды базалық білімдер мен қабілеттердің меңгерілуін;

4) нашар еститін және кейін естімей қалған білім алушылардың ерекше білім алу ерекшеліктері ескеріле отырып, тұлғалық және танымдық дамуы әлеуметтік қалаулы деңгейге жетуінің тәсілдері мен жолдарын белгілейтін, негізгі орта білім беру технологиялары мен мазмұнының дайындалуын;

5) білім беру нәтижесіне Бағдарламаның жүйекұрушы компоненті ретінде қарап бағдарлануын, мұнда нашар еститін және кейін естімей қалған білім алушының дамуы білім берудің мақсаты мен негізгі нәтижесі болып табылады;

6) әрбір нашар еститін және кейін естімей қалған білім алушының шығармашылық потенциалының, танымдық уәждерінің өсуін, танымдық іс-

әрекетінде құрдастарымен және үлкендермен қарым-қатынасының түрлерінің баюын қамтамасыз ету үшін, білім беру үдерісінің ұйымдастырушылық формаларының және білім алушының жекеше дамуының әр түрлі болуын қарастырады.

8. Есту қабілетінің бұзылыстары бар білім алушылар топтарының айқын көріністегі әртектілігіне қарамастан, жалпы білім алуларымен қатар ерекше білімдік қажеттіліктері орын алады:

1) арнайы оқыту алғашқы даму бұзылымдары анықтала салысымен басталады; оқыту мазмұнына арнайы бөлімдерді енгізу; оқытудың арнайы әдістерін, тәсілдерін және оқу құралдарын қолдану (соның ішінде арнайы компьютерлік технологияларын); оқытудың даралануы, ерекше кеңістіктік және уақыттық білім беру ортасын қамтамасыз ету, кең әлеуметпен әлеуметтік байланысын максималды кеңейту;

2) білімдік саласының мазмұны мен сабақтан тыс іс-әрекеті арқылы, сонымен бірге жекелік жұмыс үдерісі барысында да жүзеге асырылатын, түзеу-дамыту үдерісінің міндетті тұрғыдағы үздіксіздігі;

3) бастауыш білім берудегі негізгі бейімдеушілік білім беру бағдарламасын меңгеру мерзімдерін ұлғайту; арнайы педагогикалық тұрғыда құрылған естүтілдік ортада сөйлеу тіліне үйрету бойынша арнайы жұмыстар; оқу-танымдық үдерісі барысында бұзылымды функцияларының өтемі ретінде сөйлеу тілін белсенді тұрғыда қолдану, тілдік бұзылымдарын түзеу бойынша арнайы жұмыстарды жүзеге асыру;

4) дыбыс әлемін қабылдау мүмкіндіктерін қалыптастыру және дамыту бойынша арнайы жұмыстар – тілдік емес дыбыстарды және тілді естіп қабылдау, ауызша тілді, оның айтылу жағын есту-көру арқылы қабылдау, күнделікті өмірде өзінің есту мүмкіндіктерін пайдалану қабілетін қалыптастыру, дыбысұлғайту аппаратын дұрыс қолдану, оның күйін қадағалау, қолайсыздық болған жағдайда жедел көмек сұрау;

5) тілдің айтылу жағын қалыптастыру және түзеу бойынша арнайы жұмыстар; ауызша тілді қатынастық жағдайлардың барлық спектрі бойынша қолдану қабілетін меңгеру (сұрақ қою, келісу, өз пікірін білдіру, ойлары мен сезімдерін талқылау), мағынасын толықтыру мен топтық әңгіме жүргізу қабілетін арттыру үшін дауыс үнін, екпінін және жаратылыс ымдарын қолдану;

6) көңіл-күй жайлылығын, болып жатқан жағдайдың реттілігі мен болжамдығын қамтамасыз ететін оқыту жағдайлары, есту қабілетінің бұзылымы бар балаға мектепте басқалар өзін дұрыс қабылдайтыны, ұнататыны, қиындықтар болғанда көмекке келетіні жайлы педагогтың сенімділік беруі.

9. Оқытудың міндетті нәтижелерінің жоспарлануына олардың нәтижелеріне тұрғылықты бақылау жүргізу, артта қалғандарға тиімді көмек көрсету кіргізіледі; сонымен бірге барлық білім алушылардың оқуын міндетті минималдық талаптар деңгейімен шектеуге болмайды; білім алушылардың математикалық қабілеттерін толықтай ашуға ұмтылыс жасау өте маңызды.

10. Сабақтарды жоспарлаған және ұйымдастырған кезде теориялық материал геометрия есептерін шығару барысында түсініліп, меңгеріліп, бұлар білім алушының геометриялық дамуының мақсаты да, құралы да болатыны ескеріледі.

11. Теорияны оқытқан кезде де, геометрия есептерін шығарған кезде де, оқу үдерісіне жұмыстардың ауызша және жазбаша түрлерін рационалды үйлестіре отырып, бағдар беру; оқулықпен жұмыс істеулеріне назар аудару.

12. Оқу үдерісінің тиімділігін қаматамсыз етуде өткен материалды бекіту мен қайталау, курстың кейінгі бөлімдерінде тірек білімдерін жүйелі түрде қолдану маңызды рөл атқарады.

13. Істің маңызын түсінуге негізделген ережелер мен формулаларды механикалық тұрғыда есте сақтап қана емес, саналы түрде қолдануы, білім алушыға ұсынылған есептердің, жаттығулар мен сұрақтардың дұрыс таңдалуына ықпал жасайды; мәтінін түсінуге қиындықтар туғызатын ауыр және күрделі есептерден аулақ болу.

14. Көп жағдайларда формулаларды жаттау анықтаманы қолдану дағдысына алмастырған жөн.

15. Оқу процесін тиімді ұйымдастырудың маңызды шарты оқу жабдықтары мен көрнекі құралдарды максималды қолдану болып табылады. Оқытудың техникалық құралдарының үлгілері:

1) магниттік бекітілуі бар сандар, әріптер, белгілер жиынтығы;

2) аудандар мен көлемдерді өлшеу бойынша зертханалық жұмыстарға арналған үлгілер жиынтығы;

3) бөліктер және бөлшектер жинақталымы;

4) топсалық (шарнирлік) үлгілер жиынтығы.

16. Құрал-саймандар, құрылғылар:

1) координаталық торлы магниттік тақта;

2) сыныптық құрал-саймандар жинақталымы: сыныптық сызғыш, сыныптық транспортир, сыныптық бұрыштама, сыныптық циркуль.

17. Параболалар трафареттерінің жиынтығы.

18. Баспалық құралдар:

1) атақты математик ғалымдар - портреттер топтамасы;

2) математика кестелері -5-7 сыныптарға (және оларға қатысты үлестірме материал);

3) алгебра кестелері – 8-10 сыныптар (және оларға қатысты үлестірме материал);

4) геометрия кестелері – 8-10 сыныптар (және оларға қатысты үлестірме материал);

5) үлестірмелік материалдар– 5-10 сыныптар;

6) баспалық негізі бар дәптер– 5-10 сыныптар (Жұмыс дәптері – оқулыққа);

7) нұсқалар бойынша өзіндік жұмыстар өткізуге арналған материалдар 5-10 сыныптар.

19. Сыныптар бойынша математикалық терминдер жинақталымы (сөздіктік жұмыс) 5-10 сыныптар

20. 5-10 сыныптар тақырыптары бойынша DVD дискілер.

21. Стендтер және транспаранттар 5-10 сыныптар тақырыптары бойынша.

22. Техникалық құралдар: компьютер.

23. Интерактивтік тақта.

3-тарау. "Геометрия" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

24. "Геометрия" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 8-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 9-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

3) 10-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

25. Оқу пәнінің мазмұны бір бөлімді қамтиды:

1) 1-бөлім "Геометрия".

26. "Геометрия" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) геометриялық фигуралар және олардың қасиеттері;

2) геометриялық шамалар;

3) тригонометрия элементтері;

4) координаттар мен векторлар.

27. 8-сыныпқа арналған "Геометрия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) қарапайым геометриялық фигуралардың негізгі қасиеттері. Планиметрияның бастапқы түсініктері. Геометриялық фигуралар. Кесіндінің ұзындығы және оның қасиеті. Бұрыштың шамасы және қасиеті. Үшбұрыш. Үшбұрыштардың теңдігі. Қиылысатын және параллель түзулер. Аксиомалар және теоремалар жайлы түсінік;

2) шектес бұрыштар және тік бұрыштар. Шектес бұрыштар және тік бұрыштар, олардың қасиеттері;

3) үшбұрыштар теңдігінің белгілері. Үшбұрыштың теңдігінің белгілері. Теңбүйірлі үшбұрыштың қасиеттері. Кері теоремалар жайлы түсінік;

4) үшбұрыш бұрыштарының қосындысы. Түзулер параллелдігінің белгілері. Түзулер параллелдігінің және перпендикулярлығының теоремалары. Үшбұрыш бұрыштарының қосындысы. Үшбұрыштың сыртқы бұрыштары. Тікбұрышты үшбұрыш;

5) геометриялық құрылымдар. Шеңбер. Шеңберге жанама және қасиеттері. Кесіндіге орта перпендикулярдың қасиеті; үшбұрыштың жанына сырттай сызылған шеңбер. Бұрыш биссектрисасының қасиеті; үшбұрыштың ішіне сызылған шеңбер. Циркуль және сызғыштың көмегімен құрылымдар жасаудың негізгі есептері: берілген бұрышқа тең бұрыш құру; бұрыш биссектрисасын құру; кесіндіні ортасынан тең бөлу; перпендикуляр түзу сызу. Нүктелердің геометриялық орны;

6) қайталау. Есептер шығару.

28. 9-сыныпқа арналған "Геометрия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) 8-сыныптың геометрия курсы қайталау;

2) төртбұрыштар. Параллелограмм және оның қасиеттері.

параллелограмм белгілері. Тікбұрыш, ромб, шаршы және олардың қасиеттері. Трапеция;

3) пифагор теоремасы. Бұрыштың синусы, косинусы және тангенсі. Пифагор теоремасы. Тікбұрышты үшбұрыш қабырғалары және бұрыштары арасындағы байланыстар;

4) жазықтықтағы Декарт координаттары. Жазықтықтағы координаттардың тікбұрыштық жүйесі. Жазықтықтағы координаттары берілген екі нүктенің қашықтық формуласы. Түзу мен шеңбер теңдеуі. 00 ден 1800 дейін бұрыштардың синусы, косинусы және тангенсі;

5) қозғалыс. Қозғалыстар: өстік және орталық симметриялар, бұру. Симметриялы фигуралар мысалдары. Фигуралар теңдігі түсінігі;

6) векторлар. Вектор. Вектордың абсолюттік шамасы және бағыты. Векторларды қосу және алу және қасиеттері. Векторды санға көбейту және қасиеттері. Коллинеарлық векторлар. Векторлардың скалярлық көбейтіндісі және қасиеттері. Векторлардың өстегі проекциясы. Векторларды координат өстері бойынша жіктеу.

29. 10-сыныпқа арналған "Геометрия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) 9-сыныптың геометрия курсы қайталау;

2) фигуралар ұқсастығы. Ұқсастықтың түрлендірілуі және қасиеттері. Фигуралар ұқсастығы. Үшбұрыштар ұқсастығының белгілері. Шеңбердің ішіне сызылған бұрыштар. Хордалар кесінділерінің және шеңбер кесінділерінің пропорционалдығы;

3) үшбұрыштардың шешімі. Синустар мен косинустар теоремасы. Үшбұрыштардың шешімі;

4) көпбұрыштар. Дұрыс көпбұрыштар. Шеңбер ұзындығы. Доға ұзындығы. p саны. Дұрыс көпбұрыштардың ішіне және сыртына салынған шеңберлер радиустарының формулалары. Дұрыс көпбұрыштарды құру. Дұрыс дөңес көпбұрыштардың ұқсастығы;

5) фигуралар ауданы. Аудан жайлы түсінік, ауданның негізгі қасиеттері. Тікбұрыштың, үшбұрыштың, параллелограмның, трапецияның аудандары. Ұқсас фигуралар аудандарының байланыстары. Дөңгелек пен оның бөліктерінің ауданы. Үшбұрыштың ішіне және сыртына салынған шеңберлер радиустарының формулалары;

б) 8-10 сыныптардың геометрия курстарын қайталау.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

30. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен ұсынылған. Кодтағы бірінші сан сыныпты көрсетеді, екінші және үшінші сандар – бөлім мен ішкібөлімді, төртінші сан – оқу мақсатының реттік нөмірі. Мысалы, 8.1.1.4 кодында "8" – сыныптың, "1.1" – бөлімшенің, "4" – оқу мақсатының реттік нөмірі.

31. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Геометрия":

1-кесте

Оқыту мақсаттары					
	8-сынып	9-сынып	10-сынып		
1.1 Геометриялық фигуралар және олардың қасиеттері	8.1.1.1 планиметрияның негізгі фигураларын білу нүкте, 8.1.1.2 нүктелер түзулердің қатыстылық аксиомаларын білу және қолдану	9.1.1.1 параллелограмм білу: анықтамасын білу 9.1.1.2 параллелограмның қасиеттері мен белгілерін білу, қолдану	10.1.1.1 ұқсастықтың және фигуралар білу. 10.1.1.2 үшбұрыштар ұқсастығының, тікбұрышты ұқсастығының белгілерін білу		
	8.1.1.3 нүктелердің түзулердің үстіне орналасу аксиомаларын білу және қолдану (реттілік аксиомасы)	9.1.1.3 тікбұрыш, ромб және шаршы анықтамаларын, қасиеттерін және белгілерін білу	10.1.1.3 көпбұрыштар, дөңес көпбұрыштар, дөңес көпбұрыштар элементтері анықтамаларын білу		
	8.1.1.4 түзулердің параллелдігі аксиомасын білу және қолдану;	9.1.1.4 Фалес теоремасын білу және қолдану	10.1.1.4 көпбұрыштың ішкі бұрыштар қосындысының және сыртқы бұрыштар қосындысының формулаларын білу. 10.1.1.5 ішке сызылған бұрыштың анықтамасы мен қасиеттерін білу		
	8.1.1.5 берілген үшбұрышқа тең үшбұрыштың болу аксиомасын білу және қолдану	9.1.1.5 пропорционалды кесінділер теоремасын білу және қолдану	10.1.1.6 орталық бұрыштың анықтамасы мен қасиеттерін білу		
	8.1.1.6 аксиоманың теоремадан айырмашылығын түсіну; теореманың шарты	9.1.1.6 кесіндіні циркуль және сызғыштың көмегімен бірдей бөліктерге бөлу	10.1.1.7 ішке сызылған бұрыштың анықтамасы мен қасиеттерін білу		
		9.1.1.7 пропорционал кесінділер сызу	10.1.1.8 трапецияның орталық бұрыштың анықтамасы мен қасиеттерін білу		
		9.1.1.8 трапецияның орталық бұрыштың анықтамасы, түрлерін және қасиеттерін білу			

мен қорытындысын белгілеу	қасиеттерін білу	білу, қолдану
8.1.1.7 теоремаларды дәлелдеу әдістерін білу: тура әдіс және "қарсыдан келу" әдісі	9.1.1.9 үшбұрыштың орталық түзуі қасиетін дәлелдеу және қолдану	10.1.1.7 хордалар кесінділері мен шеңберлер қиышыларының пропорционалдығын білу
8.1.1.8 кесіндінің, сәуленің, бұрыштың, үшбұрыштың жарты-жазықтықтың анықтамаларын білу	9.1.1.10 трапецияның орталық түзуі қасиетін дәлелдеу және қолдану	10.1.1.8 бүгілме, ішке сызылған және дұрыс көппұрыш түсініктерін білу
8.1.1.9 тең фигуралар анықтамасын білу және қолдану	9.1.1.11 Пифагор теоремасын білу және есептер шығаруға қолдану	10.1.1.9 ішке және сыртқа сызылған көпбұрыштар шеңберлерінің радиустарының формулаларын білу
8.1.1.10 шектес және тік бұрыштар анықтамаларын білу;	8.1.1.12 перпендикуляр, көлбеу және көлбеу проекциясы түсініктерін меңгеру	10.1.1.10 ішке және сыртқа сызылған дұрыс көпбұрыштардың анықтамасын, қасиеттерін, белгілерін білу және қолдану
8.1.1.11 - шектес және тік бұрыштар қасиетінің анықтамасын білу және қолдану	9.1.1.13 үшбұрыш теңсіздігін білу және қолдану	10.1.1.11 ішке және сыртқа сызылған дұрыс көпбұрыштарды құру
8.1.1.12 перпендикулярдың жалғыздығы теоремасын білу және қолдану	9.1.1.14 фигуралар қозғалысы қозғалысы түсінігін және қозғалыс қасиеттерін білу	10.1.1.12 дұрыс көпбұрыштың ішіне және сыртына сызылған шеңберлер радиустары арасындағы байланысын білу және қолдану
8.1.1.13 биссектрисасының түсінігін білу және табу	9.1.1.15 өстік және орталық симметриялар, параллельдік тасымалдау түсініктерін	10.1.1.13 дұрыс көпбұрыштың формуласын, байланысты қабырғаларын, периметрін, ауданын және дұрыс көпбұрыштың ішіне және сыртына сызылған шеңберлер радиустарын білу және қолдану
8.1.1.14 үшбұрыштар түрлерін білу және ажырату	9.1.1.16 симметриялы фигуралар мысалдарын табу	10.1.1.12 дұрыс көпбұрыштың ішіне және сыртына сызылған шеңберлер радиустары арасындағы байланысын білу және қолдану
8.1.1.15 есептемелік және дәлелдемелік есептер шығару барысында үшбұрыштар теңдігінің белгілерін білу және қолдану	9.1.1.15 өстік және орталық симметрия, бұру, параллелді тасымалдау түсініктерін білу	10.1.1.12 дұрыс көпбұрыштың ішіне және сыртына сызылған шеңберлер радиустары арасындағы байланысын білу және қолдану
8.1.1.16 теңқабырғалы, теңбүйірлі және тік-бұрышты үшбұрыштар элементтерін білу	9.1.1.16 симметриялы фигуралар мысалдарын табу	10.1.1.13 дұрыс көпбұрыштың формуласын, байланысты қабырғаларын, периметрін, ауданын және дұрыс көпбұрыштың ішіне және сыртына сызылған шеңберлер радиустарын білу және қолдану
8.1.1.17 теңбүйірлі үшбұрыштардың қасиеттері мен белгілерін қолдану		
8.1.1.18 теңқабырғалы үшбұрыштардың қасиеттерін есептер шығаруға қолдану		
8.1.1.19 медиананың, биссектрисаның, ұзындықтың, орта перпендикулярдың анықтамасын білу, оларды бейнелеу		
8.1.1.20 теңбүйірлі үшбұрыштың медианасының қасиетін білу, есептер шығаруға қолдану		
8.1.1.21 түзулердің параллелдігі белгілерін білу және есептер шығаруға		

қолдану
8.1.1.22 параллелді
түзулердің қасиеттерін білу
және есептер шығаруға
қолдану 8.1.1.23 қиюшының
екі түзуі қиылысқанындағы
бұрышты тану
8.1.1.24 қиюшының
параллелді түзулері
қиылысқанындағы бұрышты
тану, есептер шығаруға
қолдану
8.1.1.25 үшбұрыштың ішкі
бұрыштарының
қосындысының теоремасын
білу және салдарын есептер
шығаруға қолдану
8.1.1.26 үшбұрыштың сыртқы
бұрышының анықтамасын
білу; үшбұрыштың сыртқы
бұрыш теоремасын есептер
шығаруға қолдану
8.1.1.27 тікбұрышты
үшбұрыштар теңдігі
белгілерін білу және есептер
шығаруға қолдану
8.1.1.28 тікбұрышты
үшбұрыш қасиеттерін қолдану
8.1.1.29 түзуге перпен-
дикуляр қасиеттерін білу және
қолдану
8.1.1.30 дөңгелектің
шеңберінің, олардың
элементтерінің (центр, радиус,
диаметр, хорда) анықтамасын
білу
8.1.1.31 түзу мен шеңбердің,
екі шеңбердің өзара орналасу
жағдайларын саралау
8.1.1.32 шеңберге жанама
түзудің қасиеттерін білу есеп-
тер шығаруға қолдану
8.1.1.33 үшбұрыштың ішіне
сызылған шеңбер және
үшбұрыштың жанына сырттай
сызылған шеңбер
анықтамаларын білу
8.1.1.34 үшбұрыштың ішіне
сызылған және үшбұрыштың
жанына сырттай сызылған
шеңберлер центрлерінің
орналасуын білу 8.1.1.35

	<p>берілген бұрышқа тең бұрыш құру; бұрыш биссек-трисасын құру; кесін-діні ортасынан тең бөлу</p> <p>8.1.1.36 кесіндіге орта перпендикуляр, берілген түзуге перпендикуляр түзу құру</p> <p>8.1.1.37 берілген элементтері бойынша үшбұрыш құру</p> <p>8.1.1.38 нүктелердің геометриялық орны анықтамасын және әдісін білу</p>		
<p>1.2 Геометриялық шамалар</p>	<p>8.1.2.1 кесінділер мен бұрыштар өлшемінің аксиомаларын білу және қолдану</p> <p>8.1.2.1 кесіндінің ұзындығы түсінігін және қасиеттерін білу</p> <p>8.1.2.3 нүктелер арасындағы қашықтық түсінігін білу және табу;</p> <p>8.1.2.4 нүктеден түзуге дейін қашықтық түсінігін білу және табу;</p> <p>8.1.2.5 бұрыш шамасы түсінігі мен қасиеттерін білу және табу</p>		<p>10.1.2.1 ішке сызылған бұрыштарды өлшеу</p> <p>10.1.2.2 шеңбер ұзындығының формуласын білу және табу</p> <p>10.1.2.3 бұрыштың радиандық өлшемі түсінігін білу және табу</p> <p>10.1.2.4 фигура ауданы және қасиеттері түсінігін білу</p> <p>10.1.2.5 тікбұрыш, үшбұрыш, трапеция аудандарын білу және табу</p> <p>10.1.2.6 Герон формуласын білу және қолдану</p> <p>10.1.2.7 ішке және сыртқа сызылған үшбұрыштар шеңберлерінің радиустарының формулаларын білу</p> <p>10.1.2.8 ұқсас фигуралар ауданы түсінігі мен қасиеттерін білу</p> <p>10.1.2.9 шеңбер ауданы формуласын білу және қолдану</p> <p>9.1.1.10 сектор, сегмент ауданы формуласын білу және қолдану</p>
<p>1.3 Тригонометрия элементтері</p>		<p>9.1.3.1 тікбұрышты үшбұрыш бұрыш-тарының синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі анықтамаларын қабырғаларының қатынастары арқылы білу</p> <p>9.1.3.2 негізгі тригонометриялық ұқсастықтарды білу және оларды өрнек-терді түрлендіруде қолдану</p> <p>9.1.3.3 кейбір бұрыштарының синусы, косинусы, тан-генсі және котангенсі белгілерін білу</p>	<p>10.1.3.1 косинутар теоремасын білу және есептер шығаруда қолдану</p> <p>10.1.3.2 косинутар теоремасын білу және есептер шығаруда қолдану</p> <p>10.1.3.3 үшбұрыш пен қрама-қарсы жатқан бұрыштарының қатынастарын білу және есептер шығаруда қолдану</p> <p>10.1.3.4 үшбұрыштар шешімін білу және типтік есептер шығару</p>

		<p>9.1.3.4 бұрыштың өсуі барысында синус, косинус, тангенс және котангенс өзгерулерін білу</p> <p>9.1.3.5 - 00 ден 1800 дейін кез-келген бұрыштардың синусы, косинусы және тан-генсі анықтамасын білу</p>	
<p>1.4 Координаттар және векторлар</p>		<p>9.1.4.1 жазықтықтағы координаттардың тікбұрыштық жүйесін білу, нүктенің координаттарын тауып, координаттары бойынша белгілеу</p> <p>9.1.4.2 формула бойынша кесінді ортасының координаттарын табу, есептер шығару</p> <p>9.1.4.3 екі нүктенің қашықтығын формула бойынша табу, есептер шығару</p> <p>9.1.4.4 берілген параметрлер бойынша шеңбер теңдеуін жазу</p> <p>9.1.4.5 берілген шарттар бойынша түзудің теңдеуін жазу</p> <p>9.1.4.6 түзулер қиылысындағы нүктенің координаттарын табу</p> <p>9.1.4.7 түзудің координаттар жүйесіне қарасты қалай орналасқанын табу</p> <p>9.1.4.8 түзулік теңдеуде бұрыштық коэффициентті табу</p> <p>9.1.4.9 түзудің шеңбермен қиылысатын жағдайларын білу</p> <p>9.1.4.10 абсолюттік шама мен вектор бағыттары түсініктерін білу</p> <p>9.1.4.11 векторлар теңдігі түсінігін білу</p> <p>9.1.4.12 векторлар координаттары түсінігін білу</p> <p>9.1.4.13 векторларды қосу және алу: үшбұрыш және параллелограмм ережесі</p> <p>9.1.4.14 векторды санға көбейту</p> <p>9.1.4.15 векторды екі коллинеарсыз векторларға және координаттық өстерге жіктеу</p> <p>9.1.4.16 векторлардың</p>	

		скалярлық түсінігін білу	көбейтіндісі	
--	--	--------------------------	--------------	--

32. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 8-10 сыныптары үшін "Геометрия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

33. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 8-10 сыныптары үшін "Геометрия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 8-10 сыныптары үшін "Геометрия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақмерзімді жоспар

1) 8-СЫНЫП:

1-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Қарапайым геометриялық фигуралардың негізгі қасиеттері	Планиметрияның бастапқы түсініктері. Геометриялық фигуралар. Нүкте және түзу. Кесіндінің ұзындығы және қасиеттері. жапзықтық, жартылай түзу, бұрыш. Бұрыш шамасы және қасиеті. Үшбұрыш. Үшбұрыштар теңдігі. Қиылысатын және параллель түзулер. Аксиомалар және теоремлар жайлы түсінік	8.1.1.1 планиметрияның негізгі фигураларын білу: нүкте, түзу 8.1.1.2 нүктелер мен түзулердің қатыстылық аксиомаларын білу және қолдану 8.1.1.3 нүктелердің түзулердің үстіне орналасу аксиомаларын білу және қолдану (реттілік аксиомасы) 8.1.1.4 түзулердің параллелдігі аксиомасын білу және қолдану; 8.1.1.5 берілген үшбұрышқа тең үшбұрыштың болу аксиомасын білу және қолдану 8.1.1.6 аксиоманың теоремадан айырмашылығын түсіну; теореманың шарты мен қорытындысын белгілеу 8.1.1.8 кесіндінің, сәуленің, бұрыштың, үшбұрыштың жартыжазықтықтың анықтамаларын білу 8.1.1.9 тең фигуралар анықтамасын білу және қолдану 8.1.2.1 кесінділер мен бұрыштар өлшемінің аксиомаларын білу және қолдану

		8.1.2.1 кесіндінің ұзындығы түсінігін және қасиеттерін білу 8.1.2.3 нүктелер арасындағы қашықтық түсінігін білу және табу; 8.1.2.5 бұрыш шамасы түсінігі мен қасиеттерін білу және табу
Шектес және тік бұрыштар	Шектес және тік бұрыштар, олардың қасиеттері. Бұрыш биссектриссы. Перпендикуляр түзулер.	8.1.1.10 шектес және тік бұрыштар анықтамаларын білу; 8.1.1.11 шектес және тік бұрыштар қасиетінің анықтамасын білу және қолдану 8.1.1.12 түзуге перпендикулярдың жалғыздығы теоремасын білу және қолдану 8.1.1.13 бұрыш биссектрисасының түсінігін білу және табу
2-тоқсан		
Шектес және тік бұрыштар (жалғасы)	Қарсыдан келу дәлелдемесі	8.1.1.7 теоремаларды дәлелдеу әдістерін білу: тура әдіс және "қарсыдан келу" әдісі
Үшбұрыштар теңдігінің белгілері	Үшбұрыштар теңдігінің белгілері. Теңбүйірлі үшбұрыштың қасиеттері. Кері теоремалар жайлы түсінік. Үшбұрыштың биіктігі, биссектрисасы және медианасы	8.1.1.14 үшбұрыштар түрлерін білу және ажырату 8.1.1.15 есептемелік және дәлелдемелік есептер шығару барысында үшбұрыштар теңдігінің белгілерін білу және қолдану 8.1.1.16 теңқабырғалы, теңбүйірлі және тікбұрышты үшбұрыштар элементтерін білу 8.1.1.17 теңбүйірлі үшбұрыштардың қасиеттері мен белгілерін қолдану 8.1.1.18 теңқабырғалы үшбұрыштардың қасиеттерін есептер шығаруға қолдану 8.1.1.19 медиананың, биссектрисаның, ұзындықтың, орта перпендикулярдың анықтамасын білу, оларды бейнелеу
3-тоқсан		
Үшбұрыштар теңдігінің белгілері (жалғасы)	Теңбүйірлі үшбұрыш медианасының қасиеттері	8.1.1.20 теңбүйірлі үшбұрыштың медианасының қасиетін білу, есептер шығаруға қолдану
Үшбұрыш бұрыштарының қосындысы	Түзулер параллелдігінің белгілері. Түзулер параллелдігінің және перпендикулярлығының теоремалары. Екі параллель түзулер қиышымен қиылысқан кезде пайда болатын бұрыштар. Екі параллель түзулер қиышымен қиылысқан кезде пайда болатын бұрыштардың қасиеті. Үшбұрыш бұрыштарының қосындысы. Тікбұрышты үшбұрыш. Түзуге перпендикулярдың бар болуы және жалғыздығы	8.1.1.21 түзулердің параллелдігі белгілерін білу және есептер шығаруға қолдану 8.1.1.22 параллелді түзулердің қасиеттерін білу және есептер шығаруға қолдану 8.1.1.23 қиышының екі түзуі қиылысқанындағы бұрышты тану

		<p>8.1.1.24 қиюшының параллелді түзулері қиылысқанындағы бұрышты тану, есептер шығаруға қолдану</p> <p>8.1.1.25 үшбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындысының теоремасын білу және салдарын есептер шығаруға қолдану</p> <p>8.1.1.26 үшбұрыштың сыртқы бұрышының анықтамасын білу; үшбұрыштың сыртқы бұрыш теоремасын есептер шығаруға қолдану</p> <p>8.1.1.27 тікбұрышты үшбұрыштар теңдігі белгілерін білу және есептер шығаруға қолдану</p> <p>8.1.1.28 тікбұрышты үшбұрыш қасиеттерін қолдану</p> <p>8.1.1.29 түзуге перпендикуляр қасиеттерін білу және қолдану</p> <p>8.1.2.4 нүктеден түзуге дейін қашықтық түсінігін білу және табу</p>
Геометриялық құрылымдар	<p>Шеңбер. Шеңберге жанама және қасиеттері. Кесіндіге орта перпендикулярдың қасиеті; үшбұрыштың жанына сырттай сызылған шеңбер. Бұрыш биссектрисасының қасиеті; үшбұрыштың ішіне сызылған шеңбер.</p>	<p>8.1.1.30 дөңгелектің шеңберінің, олардың элементтерінің (центр, радиус, диаметр, хорда) анықтамасын білу</p> <p>8.1.1.31 түзу мен шеңбердің, екі шеңбердің өзара орналасу жағдайларын саралау</p> <p>8.1.1.32 шеңберге жанама түзудің қасиеттерін білу есептер шығаруға қолдану</p> <p>8.1.1.33 үшбұрыштың ішіне сызылған шеңбер және үшбұрыштың жанына сырттай сызылған шеңбер анықтамаларын білу</p> <p>8.1.1.34 үшбұрыштың ішіне сызылған және үшбұрыштың жанына сырттай сызылған шеңберлер центрлерінің орналасуын білу</p>
4-тоқсан		
Геометриялық құрылымдар (жалғасы)	<p>Циркуль және сызғыштың көмегімен құрылымдар жасаудың негізгі есептері: берілген бұрышқа тең бұрыш құру; бұрыш биссектрисасын құру; кесіндіні ортасынан тең бөлу; перпендикуляр түзу сызу. Нүктелердің геометриялық орны</p>	<p>8.1.1.35 берілген бұрышқа тең бұрыш құру; бұрыш биссектрисасын құру; кесіндіні ортасынан тең бөлу</p> <p>8.1.1.36 кесіндіге орта перпендикуляр, берілген түзуге перпендикуляр түзу құру,</p> <p>8.1.1.37 берілген элементтері бойынша үшбұрыш құру</p> <p>8.1.1.38 нүктелердің геометриялық орны анықтамасын және әдісін білу</p>
8-сыныптың геометрия курсы қайталау		

2) 9-сынып:

2-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқытқу мақсаттары
1-тоқсан		
8-сыныптың геометрия курсын қайталау		
Төртбұрыштар	Параллелограмм және оның қасиеттері. Параллелограмм белгілері Тікбұрыш, ромб, шаршы және олардың қасиеттері. Фалес теоремасы. Үшбұрыштың орталық түзуі	9.1.1.1 параллелограмм анықтамасын білу 9.1.1.2 параллелограмның қасиеттері мен белгілерін білу, қолдану 9.1.1.3 тікбұрыш, ромб және шаршы анықтамаларын, қасиеттерін және белгілерін білу 9.1.1.4 Фалес теоремасын білу және қолдану 9.1.1.5 пропорционалды кесінділер теоремасын білу және қолдану 9.1.1.6 кесіндіні циркуль және сызғыштың көмегімен бірдей бөліктерге бөлу 9.1.1.7 пропорционал кесінділер сызу
2-тоқсан		
Төртбұрыштар (жалғасы)	Трапеция. Пропорционал кесінділер теоремасы	9.1.1.8 трапецияның анықтамасын, түрлерін және қасиеттерін білу 9.1.1.9 үшбұрыштың орталық түзуі қасиетін дәлелдеу және қолдану 9.1.1.10 трапецияның орталық түзуі қасиетін дәлелдеу және қолдану
Пифагор теоремасы	Бұрыштың синусы, косинусы және тангенсі. Пифагор теоремасы. Перпендикуляр және көлбеу Үшбұрыштың теңсіздігі Тікбұрышты үшбұрыш қабырғалары және бұрыштары арасындағы байланыстар. Негізгі тригонометриялық ұқсастықтар	9.1.1.11 Пифагор теоремасын білу және есептер шығаруға қолдану 8.1.1.12 перпендикуляр, көлбеу және көлбеу проекциясы түсініктерін меңгеру 9.1.1.13 үшбұрыш теңсіздігін білу және қолдану 9.1.3.1 тікбұрышты үшбұрыш бұрыштарының синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі анықтамаларын қабырғаларының қатынастары арқылы білу 9.1.3.2 негізгі тригонометриялық ұқсастықтарды білу және оларды өрнектерді түрлендіруде қолдану 9.1.3.3 кейбір бұрыштарының синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі белгілерін білу
3-тоқсан		
Пифагор теоремасы	Кейбір бұрыштарының синусының, косинусының, тангенсінің және котангенсінің өзгерулері	9.1.3.4 бұрыштың өсуі барысында синус, косинус, тангенс және

(жалғасы)	Бұрыштың өсуі барысында синус, косинус, тангенс және котангенс мәндері	котангенс өзгерулерін білу
Жазықтықтағы Декарт координаттары нүктелерінің координаттары.	Жазықтықтағы координаттардың тікбұрыш-тық жүйесі. Кесінді ортасының координаттары. Жазықтықтағы берілген координаттағы екі нүктенің қашықтығының формуласы. Түзу мен шеңбер теңдеуі. Түзулердің қиылысқан Түзудің координаттар жүйесіне қарасты орналасуы. Түзулік теңдеудегі бұрыштық коэффициент. Түзулік функцияның графигі. Түзудің шеңбермен қиылысуы. 00 ден 1800 дейін бұрыштардың синусы, косинусы және тангенсі.	9.1.3.5 00 ден 1800 дейін кез-келген бұрыштардың синусы, косинусы және тангенсі анықтамасын білу 9.1.4.1 жазықтықтағы координаттардың тікбұрыштық жүйесін білу, нүктенің координаттарын тауып, координаттары бойынша белгілеу 9.1.4.2 формула бойынша кесінді ортасының координаттарын табу, есептер шығару 9.1.4.3 екі нүктенің қашықтығын формула бойынша табу, есептер шығару 9.1.4.4 берілген параметрлер бойынша шеңбер теңдеуін жазу 9.1.4.5 берілген шарттар бойынша түзудің теңдеуін жазу 9.1.4.6 түзулер қиылысындағы нүктенің координаттарын табу 9.1.4.7 түзудің координаттар жүйесіне қарасты қалай орналасқанын табу 9.1.4.8 түзулік теңдеуде бұрыштық коэффициенті табу 9.1.4.9 түзудің шеңбермен қиылысатын жағдайларын білу
Қозғалыс.	Фигуралардың түрлендірілуі. Қозғалыстың қасиеттері. Қозғалыстар: өстік және орталық сим-метриялар, бұру. Параллелді тасымалдау және қасиеттері. Жартылай түзулердің бірегей бағыттары. Симметриялы фигуралар мысалдары. Фигуралар теңдігі түсінігі	9.1.1.15 өстік және орталық симметриялар, бұру, параллельдік тасымалдау түсініктерін білу 9.1.1.16 симметриялы фигуралар мысалдарын табу
4-тоқсан		
Векторлар	Вектор. Вектордың абсолюттік шамасы және бағыты. Векторлардың теңдігі. Вектордың координаттары. Векторларды қосу және алу және қасиеттері. Векторды санға көбейту және қасиеттері. Коллинеарлық векторлар. Векторлардың скалярлық көбейтіндісі және қасиеттері. Векторлардың өстегі проекциясы. Векторларды координат өстері бой-ынша жіктеу.	9.1.4.10 абсолюттік шама мен вектор бағыттары түсініктерін білу 9.1.4.11 векторлар теңдігі түсінігін білу 9.1.4.12 векторлар координаттары түсінігін білу 9.1.4.13 векторларды қосу және алу: үшбұрыш және параллелограмм ережесі 9.1.4.14 векторды санға көбейту 9.1.4.15 векторды екі коллинеарсыз векторларға және координаттық өстерге жіктеу 9.1.4.16 векторлардың скалярлық көбейтіндісі түсінігін білу
9-сыныптың геометрия курсы қайталау		

3) 10-сынып:

3-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
9-сыныптың геометрия курсын қайталау		
Фигуралар ұқсастығы	Ұқсастықтың түрлендірілуі және қасиеттері. Фигуралар ұқсастығы. Үшбұрыштар ұқсастығының белгілері. . Тікбұрышты үшбұрыштар ұқсастығының белгілері. Шеңбердің ішіне сызылған бұрыштар. Хордалар кесінділерінің және шеңбер кесінділерінің пропорционалдығы.	10.1.1.1 ұқсастықтың түрлендірілуін және қасиеттерін, фигуралар ұқсастығын білу. 10.1.1.2 үшбұрыштар ұқсастығының, тікбұрышты үшбұрыштар ұқсастығының белгілерін білу 10.1.1.5 ішке сызылған бұрыштың анықтамасы мен қасиеттерін білу 10.1.1.6 орталық бұрыштың анықтамасы мен қасиеттерін білу, қолдану 10.1.1.7 хордалар кесінділері мен шеңберлер киюшыларының пропорционалдығын білу 10.1.2.1 ішке сызылған бұрыштарды өлшеу
Үшбұрыштарды шешу	Синустар мен косинустар теоремасы	10.1.3.1 косинустар теоремасын білу және есептер шығаруда қолдану 10.1.3.2 косинустар теоремасын білу және есептер шығаруда қолдану 10.1.3.3 үшбұрыш пен қрама-қарсы жатқан бұрыштарының қатынастарын білу және есептер шығаруда қолдану
2-тоқсан		
Үшбұрыштарды шешу (жалғасы)	Үшбұрыштар шешімі	10.1.3.4 үшбұрыштар шешімін білу және үлгілік есептер шығару
Көпбұрыштар.	Бүгілме. Дөңес көпбұрыштар. Дұрыс көпбұрыштар. Дұрыс көпбұрыштардың ішіне және сыртына салынған шеңберлер радиустарының формулалары. Дұрыс көпбұрыштарды құру. Дұрыс дөңес көпбұрыштардың ұқсастығы.	10.1.1.8 бүгілме, ішке сызылған және дұрыс көпбұрыш түсініктерін білу 10.1.1.3 көпбұрыштар, дөңес көпбұрыштар, көпбұрыштар элементтері анықтамаларын білу 10.1.1.4 көпбұрыштың ішкі бұрыштар қосындысының және сыртқы бұрыштар қосындысының формулаларын білу 10.1.1.9 ішке және сыртқа сызылған көпбұрыштар шеңберлерінің радиустарының формулаларын білу 10.1.1.10 ішке және сыртқа сызылған дұрыс көпбұрыштардың анықтамасын, қасиеттерін, белгілерін білу және қолдану 10.1.1.11 ішке және сыртқа сызылған дұрыс көпбұрыштарды құру 10.1.1.12 дұрыс көпбұрыштың ішіне және сыртына сызылған шеңберлер радиустары арасындағы байланысын білу және қолдану 10.1.1.13 дұрыс көпбұрыштың формуласын, байланысты қабырғаларын, периметрін, ауданын және дұрыс көпбұрыштың ішіне және сыртына сызылған шеңберлер радиустарын білу және қолдану

3-тоқсан		
Көпбұрыштар (жалғасы)	Шеңбер ұзындығы. Доға ұзындығы. р саны. Бұрыштың радиандық өлшемі.	10.1.2.2 шеңбер ұзындығының формуласын білу және табу 10.1.2.3 бұрыштың радиандық өлшемі түсінігін білу және табу
Фигуралар ауданы	Аудан жайлы түсінік, ауданның негізгі қасиеттері. Тікбұрыштың, үшбұрыштың, параллелограмның, трапецияның аудандары. Ұқсас фигуралар аудандарының байланыстары. Дөңгелек пен оның бөліктерінің ауданы	10.1.2.4 фигура ауданы және қасиеттері түсінігін білу 10.1.2.5 тікбұрыш, үшбұрыш, трапеция аудандарын білу және табу 10.1.2.6 Герон формуласын білу және қолдану 10.1.2.8 ұқсас фигуралар ауданы түсінігі мен қасиеттерін білу 10.1.2.9 шеңбер ауданы формуласын білу және қолдану 9.1.1.10 сектор, сегмент ауданы формуласын білу және қолдану
4-тоқсан		
Фигуралар ауданы (жалғасы)	Үшбұрыштың ішіне және сыртына салынған шеңберлер радиустарының формулалары	10.1.2.7 ішке және сыртқа сызылған үшбұрыштар шеңберлерінің радиустарының формулаларын білу
8-10 сыныптардың геометрия курсы қайталау		

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 24-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 464-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Информатика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Информатика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – білім алушыларды заманауи ақпараттық технологияларды тиімді қолдану үшін, олармен жұмыс істеудің базалық білімдер, біліктер және дағдыларымен қамтамасыз ету.

3. Бағдарламаның негізгі міндеті:

- 1) ақпарат туралы түсінік қалыптастыру;
- 2) электрондық есептеуіш техника құралдарын қолдану бойынша практикалық дағдыларға баулу;

3) ойлаудың операциялық стилін қалыптастыру, әрекеттердің құрылымын жоспарлау, ақпаратты іздеу, ақпараттық модельдерді құру;

4) бағдарламалау тіліндегі базалық алгоритмдік конструкцияларды қолдану дағдыларын үйрету;

5) білім алушыларды қазіргі компьютерлік техниканың мүмкіндіктерімен таныстыру, ойлаудың тереңдігін, сынилығын және икемділігін дамыту, баланың шығармашылық қабілеттерін дамытуға ықпал ету;

6) ақпараттың және ақпараттық процестердің мәні туралы ұғымдарды қалыптастыру;

7) компьютерде жұмыс істеу барысында пайдаланушы дағдыларын оқыту;

8) білім алушыларды техникаға ұқыпты қарауға және ақпараттық мәдениетке тәрбиелеу;

9) нашар еститін білім алушыларды есептеуші техника мен бағдарламалық қамтамасыздандырудың заманауи құралдарын қолдану арқылы практикалық іс-әрекетке дайындығына ықпал ету;

10) сөйлеу тілін және естіп қабылдауды қалыптастыру, танымдық сферасын, көрнекі-бейнелік ойлауды, есте сақтауды, сөздік қорын дамыту;

11) естуші әлемде бейімделуге және өзін-өзі жетілдіруге қабілетті тұлғаны қалыптастыру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. Естуі зақымдалған балаларға арналған арнайы (түзету) мектепте баланың есту мүкістігінің дәрежесін және баланың соған сәйкес дамуының ерекшеліктерін ескеріп балаларды сыныптарға топтастырады. Нашар еститін білім алушыларды дифференциалды оқыту принципінің негізіне келесі қағидалар алынған:

1) тілдік дамудың ерекшеліктері;

2) естудің зақымдалу дәрежесі;

3) танымдық іс-әрекеттің ерекшеліктері.

5. Материалды толық меңгеру үшін ауызша сөйлеу тілін қалыптастыру маңызды, сондықтан тек көрнекі құралдарды (суреттер, карточкалар) ғана емес, сонымен қатар жазбаша және ауызша сөйлеу тілін қолданылады.

6. Білім алушыларда шыдамсыздық, зейіннің тұрақсыздығы сияқты қиындықтар кездеседі, сондықтан Бағдарлама жеке тапсырмаларды, айтылу және есте сақтауға қиын терминдерді бірлесе айтуды, қызықты дидактикалық ойындарын қарастырады.

7. Ұғымдарды есте сақтаудағы қиындықтарды жою үшін, жеке терминологиялық сөздікті, сабақтың конспектісін жүргізу тиімді. Себебі жаға материалды бекіту – сабақтың ең маңызды кезеңі.

8. Информатика сабақтарында тілді дамытуға, ойлау іс-әрекетін дамытуға бағытталған тілдік материалды жинақтауда: сөздер – атаулар, сөздер – практикалық әрекеттердің атаулары, заттардың белгілерін білдіретін сөздерді, жаңашылдық элементтерін қамтитын жаттығуларды жиі қайталау ескеріледі.

9. Компьютердің әдістемелік күші, білім алушыны дыбыстық және көру бейнелерінің үйлестірілген ағынын қабылдағанда, оны қызықтыру және оқытудың оңай әрі жеңіл болатынынан байқалады.

10. Дербес компьютерлердің ресурстары Бағдарламаның талаптарын, балалардың ауызша сөйлеу тілінің даму деңгейін, білім алушылардың жеке-дара ерекшеліктерін және мүмкіндіктерін ескеріп, өзіндік дидактикалық материалды құруға мүмкіндік береді.

11. Білім алушыларға "ақпарат", "алгоритм", "бағдарлама" сияқты дерексіз ұғымдарды түсіну қиынға соғады, сондықтан оқыту балаларға жақын және түсінікті жағдайларға негізделген ойын түрінде өтеді, тақырыптың негізгі ұғымдары қарастырылады, ақпараттық процестер мен ақпараттық қасиеттерді түсіну және алынған білімді күнделікті өмірде қолдану дағдысы қалыптасады.

12. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер оқыту процесін дұрыс реттеуге көмек беретін бірқатар принциптерді:

1) қарапайымдылық және көрнекілік - есту бойынша мазмұнды білім алушылардың жеткіліксіз қабылдау мүмкіндіктерін есепке алып, негізгі білімдер білім алушыларға нақты және жалпы таныс өмірлік жағдаяттар үлгісінде беруді;

2) ғылымилық - білім алушыларды ғылым ретінде информатиканың негіздерімен, ақпараттық процестердің рөлімен: ақпаратты беру, сақтау, қайта құрумен таныстыруды;

3) практикалық бағыттылық – алынған білімді үнемі тәжірибеде қолдану: пернетақтамен жұмыстың қарапайым дағдыларын мәтіндерді жазу және редакторлау үшін қолдану, информатика саласындағы іргелі білімдер өзіндік іс-әрекетін қолдану білігіне, мысалы өзінің күн тәртібін құру саласында қолдануға көмек беруді;

4) білім алушылардың мүмкіндіктеріне мазмұнның сәйкестігі - сөйлеуге байланысты және дерексіз түсініктерді қабылдауы қиын, сондықтан тапсырманың білім алушылар мүмкіндіктеріне сәйкестігін ескеруді;

5) ұжымшылдық – оқыту формасы ретінде, сабақтар ойын түрінде ұжымдық формада жүргізіледі: өтілген материалды қайталау, жаңа материалды оқу, білім алушылармен жаңа материалды талқылауды ескереді.

13. Бағдарлама "Информатика" курсының пәнаралық байланыстарын әлемдегі ақпараттық бейнені кеңінен қамтуға мүмкіндік беретін сабақтарда ескереді:

1) "Математика" - сандық, мәтіндік және графикалық ақпаратты кодтау кезінде сандық деректер түрлері туралы түсініктерді пайдалану; калькулятормен компьютерде есептеу; графикалық редактор мен электрондық кестелердің көмегімен графикалық функцияларды құру;

2) "Алгебра" - процестерді автоматтандыру үшін функцияларды, формулаларды, салыстыру операцияларын қолдану; есептеулерде электрондық кестені қолдана отырып математикалық білімді қолдану; стандартты функциялармен жұмыс кезінде түрлі есептеулерді есептеудегі ережелерді қолдану; математикалық логиканың элементтерін пайдалана отырып кесте процессорларындағы графиктерді құрудағы координаттық жүйелерді қолдану, міндеттерді шешуде операцияларды жүзеге асырудың негізгі кезеңдерін анықтау; математикалық объектілерді зерттеуде ақпараттық тәсіл қолдану; бағдарламалау тіліндегі сызбаларды құру үшін координаттық жүйені қолдану арқылы алгоритмдерді әзірлеу;

3) "Геометрия" - векторлық графикалық объектілерді құру үшін геометриялық пішіндермен жұмыс істеу әдістерін қолдану; әртүрлі құрылымды алгоритмдері үшін планиметрия формулаларын қолдану; геометриялық объектілерді моделдеу; геометриялық композицияларды құру;

4) "Физика" - компьютердің архитектурасын қарастыруда электр саласындағы, ақпаратты кодтау, сандар жүйесі, логика элементтері біліміне; дыбыс, бейне және графиканың физикалық мағынасына бағдарланған, ақпараттық технологияларды және модельдеу үшін бағдарламалау тілдерін қолдана отырып, алгоритмдерді құруда физикалық үдерістерді қарастырады, дербес компьютерлік құрылғылардың жұмысында физикалық принциптерге негізделеді;

5) "Қазақ, орыс және шет тілдері" - информатика бойынша терминдермен сөздік қорын байыту; мәтіндік материалды құру кезінде емле және пунктуация ережелерін пайдалану; мәтіндік процессормен жұмыс істеу кезінде ұлттық фольклорға қатысты мәтіндерді қолдану; жобаны қорғау процесінде, талқылауға қатысу және ауызша жауап беруде сөйлеу тілін дамыту; операциялық жүйелер мен бағдарламалау тілдерін оқуда ағылшын тілін меңгеру дағдыларын нығайту; бағдарламалау тілдерінің синтаксисін түсіну, компьютерлік терминологияны меңгеру, кең ауқымды әдебиетке қол жеткізу; телекоммуникациялық ресурстар шет тілдерін үйрену құралы ретінде;

6) "Тарих" - дербес компьютерлік құрылғылардың және ақпаратты өңдеу әдістерінің пайда болуы мен дамуы;

7) "Сызу" симметриялы және үйлесімге негізделген графикалық объектілер құру.

14. Оқытудың техникалық құралдары:

1) дербес компьютер;

2) оқу-әдістемелік әдебиет (оқулықтар, нашар еститін балаларға арналған жұмыс дәптерлері, әдістемелік құралдар, тапсырмалар жинағы мен практикумдар, тақырыптық және қорытынды бақылауға арналған тест тапсырмаларының жинағы);

3) мерзімдік басылымдар;

4) демонстрациялық қабырғалық көрнекі құралдар жиынтығына "Жұмыс орнын және қауіпсіздік техникасын ұйымдастыру" плакаты міндетті түрде енеді. "Информатика" оқу пәнінің негізгі мазмұнын көрсететін плакаттар, сызбалар, кестелердің демонстрациялық көрнекі құралдарының жиынтығы, қабырғалық графикалық басылымдар түрінде де, сонымен бірге электрондық түрде де болады (мультимедиялық презентация слайдтарының жинағы), пән бойынша оқытушы плакаттар;

5) информатика бойынша анықтамалық және әдістемелік әдебиет;

6) алмастырылған материалы бар қабырғалық стенд;

7) интерактивті тақта;

8) проектор;

9) проекторға арналған төбелі бекіткіш;

10) стационарлы дыбысты күшейтуші жабдық.

3-тарау. "Информатика" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

15. "Информатика" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;

2) 6-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;

3) 7-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;

4) 8-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;

5) 9-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;

6) 10-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты құрайды.

16. Оқу пәнінің мазмұны оқытудың бөлімдерінен тұрады. Бөлімдер бөлімшелерге бөлінген, сыныптар бойынша оқыту мақсаттарында күтілетін нәтижелер: дағды немесе білік, білім немесе түсінік түрінде көрініс табады.

17. Оқу пәнінің мазмұны келесідей бөлімдерді қамтиды:

1) 1-бөлім "Компьютерлік жүйелер";

2) 2-бөлім "Ақпараттық процестер";

- 3) 3-бөлім "Компьютерлік ойлау";
- 4) 4-бөлім "Денсаулық және қауіпсіздік".

18. 1-бөлім "Компьютерлік жүйелер" келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) компьютер құрылғысы;
- 2) бағдарламалық қамтамасыз ету;
- 3) компьютерлік желі.

19. 2-бөлім "Ақпараттық процестер" келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) ақпаратты өлшеу және ұсыну;
- 2) ақпараттық объектілерді құру және түрлендіру.

20. 3-бөлім "Компьютерлік ойлау" келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) моделдеу;
- 2) алгоритмдер;
- 3) бағдарламалау.

21. 4-бөлім "Денсаулық және қауіпсіздік" келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) эргономика;
- 2) ақпараттық және онлайн қауіпсіздік.

22. 5-сыныпқа арналған "Информатика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) кіріспе. Компьютер және қауіпсіздік. Қауіпсіздік техникасы және жұмыс орнын ұйымдастыру: компьютердің қауіпсіздігі, көзге арналған гимнастика;

2) информатика және ақпарат: ақпарат туралы түсінік, ақпаратты өңдеу, ақпаратты өлшеу бірлігі;

3) дербес компьютер. Компьютердің негізгі құрылғыларымен танысу: жүйелік блок, монитор, пернетақта, сканер, колонка, тінтуір;

4) компьютердің пернетақтасы: батырма топтары, әріптік-сандық пернетақта, курсорды басқару пернелері, кіші сандық пернетақта;

5) бағдарламалау. Стандартты компьютер бағдарламасы Блокнот, Калькулятор (блокнотта мәтінмен жұмыс, мәтінді сақтау, сандық ақпаратты өңдеуге арналған бағдарламалар);

6) алгоритмдер: алгоритм; орындаушы, орындаушының командалар жүйесі.

23. 6-сыныпқа арналған "Информатика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) компьютерде жұмыс істеу кезіндегі техника қауіпсіздік ережесі (компьютер залында жұмыс істеу ережесі, компьютердегі авариялық жағдай);

2) есептеуіш техниканың даму тарихы (компьютердің даму тарихы, ЭВМ дәуірі);

3) информатиканың негізгі түсініктері, ақпараттың түрлері: әріптік-сандық ақпарат, сандық ақпарат, мәтіндік, графикалық ақпарат, белгілік-дыбыстық ақпарат;

4) Windows (виндоус) операциялық жүйені басқару және негізгі объектілер: жұмыс үстелінің құрылымы, жұмыс үстелін жеке баптау, тапсырмалар жолағы, терезе, файлдар, папкалар, жұмыс үстелінің объектілерімен жұмыс істеу, ақпаратты есептеу;

5) графикалық редактормен жұмыс: құру, суретті сақтау, сурет салу құралдары, суреттің үзінділерімен жұмыс, суретті тасымалдау;

6) компьютерлік ойындарды әзірлеу: этапы решения задач на компьютерде міндеттерді шешу кезеңдері; блок-схема түрінде алгоритм ұсыну; компьютерлік ойындар концепциясы.

24. 7-сыныпқа арналған "Информатика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) компьютерде жұмыс істеу кезіндегі техника қауіпсіздік ережесі;

2) компьютердің құрылғысы. Жүйелі блок құрылғысы: аналық тақша, процессор, жедел жад, қатқыл диск, видеокарта, дыбыстық карта, желі картасы;

3) ақпаратты өлшеу және компьютердің жады: ақпаратты өлшеу бірлігі; компьютер жадының түрлері (жедел есте сақтау құрылғысы, үнемі есте сақтау құрылғысы);

4) мәтіндік редакторда ақпаратты өңдеу: редактор құрылымы, негізгі құралдар тақтасының маңызы, құжаттармен жұмыс істеу және құру тәсілдері, кесте, сурет, автофигураларды қоюдың қарапайым тәсілдері;

5) моделдеу және модель: модель, объектілерді моделдеу, моделдеудің кезеңдері, Paint (пейнт) модельдеу бойынша практика, нәтижелерді талдау;

6) желі және қауіпсіздік: маңызы, компьютерлік желінің классификациясы (масштабы бойынша, қолданылуы бойынша); қауіпті бағдарламалардан ақпаратты қорғау;

7) компьютерлік ойындарды құрастыру: ойынды бағдарламалаудың барысын өңдеу және жүзеге асыру; компоненттері, Бағдарламадағы қателіктерді анықтау және түзету.

25. 8-сыныпқа арналған "Информатика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) алгоритмдер: бағдарламалау тілінде алгоритмдерді жазу;

2) денсаулық және қауіпсіздік: электрлік құрылғылардың адам денсаулығына әсері, желідегі қолданушының қауіпсіздігі, алаяқтық, ғаламтордағы агрессия;

3) Microsoft Word (майкрасофт ворд) жұмыс істеу. Мәтіндік құжаттарда сілтемелерді ұйымдастыру: сілтеме, гиперсілтеме, мазмұн, реферат құру;

4) компьютер жадының түрлерінің маңызын сипаттау (жедел);

5) тапсырмаларды бағдарламалау (оның бірі: C/C++, Python (пайзн), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарас): бағдарламалау жүйесі; бағдарламалау тілі; дерек

түрлері; сызықтық алгоритмдерді бағдарламалау; тарамдалған алгоритмдерді бағдарламалау, кірістірілген және аралас шарттар;

б) объектілер мен оқиғаларды моделдеу: 3D-редакторлар; үш өлшемді объектілер моделі; үш өлшемді оқиғалар моделі; үш өлшемді объектілер мен оқиғаларды құрі және өзгерту.

26. 9-сыныпқа арналған "Информатика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) компьютерлік желі: желі ресурсын ашу, ресурсқа қол жетімділік, желілік принтермен жұмыс, электрондық пошта;

2) эргономика және ақпараттық қауіпсіздік;

3) ақпаратты электронды кестеде өңдеу, кестелі редактор Microsoft Excel (майкрасофт экзель): мәліметтерді түзету және ендіру, диаграммалар құру, ақпаратпен жұмыс;

4) жүйелі бағдарламалық қамтамасыз ету (операциялық жүйе, баптау, ОЖ классификациясы, керекті файлдарды іздеу, компьютерлік вирустар, файлдарды сығу, мұрағаттау);

5) кіріктірілген ортада бағдарламаларды (оның бірі: C/C++, Python (пайзн), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарас) құрастыру: бағдарламалық қамтамасыз етудің классификациясы; қосымшаларды әзірлеу ортасының құрамдас бөліктері; операторды таңдау.

27. 10-сыныпқа арналған "Информатика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) компьютерлік телекоммуникациялар: жергілікті желі, ауқымды желілер, интернет және Дүниежүзілік тор;

2) ақпаратпен жұмыс: эргономика (компьютерде жұмыс істеу уақытын бағалау); ақпараттың қасиеті; бұлтты технологияны қолдану арқылы құжаттармен бірлескен жұмыс; желіде жұмыс істеудің этикалық және құқықтық нормалары;

3) бағдарламалық қамтамасыз ету. Бағдарламалық қамтамасыз етудің классификациясы және жалпы сипаттамасы: бағдарлама, программист, жүйелі бағдарламалық қамтамасыз ету, қолданбалы бағдарламалық қамтамасыз ету, бағдарламалау жүйелері, ОЖ түсінігі;

4) Microsoft PowerPoint (майкрасофт пауэр пойнт) презентациялар: слайдты безендіру, объектілерді қою, анимация, презентацияны көрсету;

5) деректер массивтері (оның бірі: C/C++, Python (пайзн), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарас): біркелкі массив; массивтерді өңдеудің негізгі алгоритмдері: массив элементтерін қою және өшіру, іріктеу, іздеу;

б) перифериялық құрылғыларды орнату және баптау: перифериялық құрылғыларды орнату. Мәтіндер мен суреттерді тану (мәтіндер мен бейнелерді сканерлеу).

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

28. Бағдарламада оқу мақсаттары кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгіде бірінші белгі – сыныбын, екінші және үшінші белгі – бөлімнің және бөлімшенің реттік санын, төртінші белгі оқу мақсатының реттік номерін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4 кодындағы "6" - сыныбы, "2.1" - бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

29. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Компьютерлік жүйе":

1-кесте

Оқыту мақсаттары						
Бөлімше	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Компьютер құрылғысы	5.1.1.1 компьютер құрылғысын және процессор мен қатты дисктің маңызын білу	6.1.1.1 есептеуіш техниканың даму тарихы туралы айтып беру	7.1.1.1 компьютер құрылғысының негізгі құрылымын толық түсіндіре білу	8.1.1.1 компьютер жадының түрлерінің маңызын сипаттау (жедел)	9.1.1.1 жүйелік блокта не барын, процессор қалай құралғанын қарапайым деңгейде ауызша түсіндіру	10.1.1.1 компьютердің қызметіне қарай конфигурациясын таңдау 10.1.1.2 компьютерде ақпаратты өңдеуді түсіндіре білу 10.1.1.3 компьютердің архитектурасын білу
1.2 Бағдарламалық қамтамасыз ету	5.1.2.1 "бағдарлама" түсінігін және ол не үшін керектігін білу	6.1.2.1 қолданбалы стандартты бағдарламалармен жұмыс істей білу (Блокнот, Калькулятор)	7.1.2.1 "Бағдарламалық қамтамасыз ету" түсінігін айта білу	8.1.2.1 "бағдарламалау жүйесі" және "бағдарламалау тілдері" түсініктерін ажырату; 8.1.2.2 түрлі форматтағы мұрағаттарды күрі және ашу; 8.1.2.3 бірдей ақпарат сақталған түрлі файлдардың өлшемін салыстыру	9.1.2.1 қолданбалы бағдарламалық қамтамасыз ету мен бағдарламалау жүйесін ажырату	10.1.2.1 қолданушының қажеттілігіне қарай бағдарламалық қамтамасыз етуді таңдау

1.3 Компьютерлік желі	5.1.3.1 жалпы қол жетімді файлдарды өзгерту, жүктеу, орналастыру	6.1.3.1 "желі", "компьютерлік желі" жалпы түсініктерін және ол не үшін қажеттігін білу	7.1.3.1 желісіз байланыстың артықшылығын түсіндіру	8.1.3.1 компьютерлік желілердің негізгі түрлерін білу, оларды айтып беру	9.1.3.1 жалпы ресурстарға қол жетімділікті ашу жабу 9.1.3.2 басқа компьютердің дискілері мен папкаларына қолжетімділікті ашу 9.1.3.3 желілік принтермен жұмыс істеу, желілік ресурсты ашу 9.1.3.4 электрондық поштаны, ғаламторды қолдана білу	10.1.3.1 "ауқымды желі" түсінігі туралы айта білу 10.1.3.2 электрондық поштамен жұмыс істеу 10.1.3.3 бұлтты технологияларды пайдалана отырып, құжаттармен жұмыс істей білу
--------------------------	--	--	--	--	---	--

2) 2-бөлім "Ақпараттық процестер":

2-кесте

Оқыту мақсаттары						
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Ақпаратты өлшеу және ұсыну	5.2.1.1 ақпарат дегеніміз не мысал келтіруді және талқылай білу	6.2.1.1 ақпарат мазмұны бойынша қандай болатынын түсіндіру 6.2.1.2 түрлері бойынша ақпаратты ажырату	7.2.1.1 "кіріс және шығыс ақпарат" ұғымдарын түсіндіру және ажырата білу 7.2.1.2 ақпаратты өңдеу құрылғысын білу 7.2.1.3 ақпарат тасымалдаушыларды білу, мысал келтіру	8.2.1.1 компьютерде ақпарат екі түрде көрсетілетінін түсіндіре білу 8.2.1.2 компьютерде "ақпаратты кодтау", қалай ақпаратты өңдейтінін түсіну	9.2.1.1 ақпаратты өлшеу бірлігін нақты білу 9.2.1.2 ақпаратты бір өлшемнен басқа өлшемге аударуды жүзеге асыру	10.2.1.1 ақпараттың сипатын анықтау (қауіпсіздігі, нақтылық, дәйектілік, өзектілік) 10.2.1.2 ауқымды желіден керекті ақпаратты іздеуді жүзеге асыру
2.2 Ақпараттық объектілерді құру және түрлендіру	5.2.2.1 ақпараттың түрлерін қабылдау бойынша ажырату, мысалдар келтіру (көру, дәм сезу, есту,	6.2.2.1 Word Pad (ворд пад) мәтіндік редакторында мәтінді үзінділерге бөлу, редакциялау, пішімдеу, құру.	7.2.2.1 көптеген қаріптерді пайдалана отырып мәтінді басу және құру, құжатты сақтау 7.2.2.2 мәтіндік редакторда кестелермен жұмыс, құру 7.2.2.3	8.2.2.1 мәтіндік редактордың көмегімен құжаттарды құру 8.2.2.2 суреттердің, рамалардың, құю, фон және объектілердің	9.2.2.1 электронды кесте терезесінің құрылымын білу 9.2.2.2 негізгі құралдар тактасының маңызын білу	10.2.2.1 редактор туралы түсініктің болуы 10.2.2.2 мақсатқа жету үшін презентацияны жоспарлау

ііс сезу, сипап сезу) 5.2.2.2 ақпараттың түрлерін ұсыну тәсілі бойынша мысал келтіру және ажырата білу (сан, мәтін, дыбыс, графика, видео).	6.2.2.2 құжатты басып шығаруды ұйымдастыру (беттің параметрлерін орнату, алдынала карау, басып шығаруға құжатты жіберу)	диаграммаларды, суреттерді өңдеу және қою	көмегімен құжаттарды әдемі безендіру 8.2.2.3 құжаттарда кестені құру және безендіру 8.2.2.4 дұрысжазуды тексеруді жүзеге асыру 8.2.2.5 құжатты пішімдеу тәсілдерін менгеру (колонтитулдар, тізімдер, бағандар, қаріптермен жұмыс) 8.2.2.6 мәтіндік құжаттарда гиперсілтемелер, сілтемелер ұйымдастыру	9.2.2.3 біртекті мәліметтермен электронды кестені толтыру 9.2.2.4 формуланың көмегімен қарапайым есептерді орындау 9.2.2.5 деректерді алфавит және өсу, кему бойынша сұрыптау 9.2.2.6 кесте негізінде диаграмма және графиктер құру	10.2.2.3 шаблондардың көмегімен презентация құрудың тиімді тәсілдерін білу 10.2.2.4 слайдтарды безендіруде шаблондар мен конструкторды қолдана білу 10.2.2.5 анимацияға баптау жасау 10.2.2.6 презентация көрсету
---	---	---	---	---	---

3) 3-бөлім "Компьютерлік ойлау":

3-кесте

Оқыту мақсаттары						
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Модельдеу	5.3.1.1 графикалық редактордың маңызын білу 5.3.1.2 компьютерде сурет салу кезінде негізгі құралдар жиынтығын қолдану 5.3.1.3 қарапайым графикалық композиция құру	6.3.1.1 геометриялық фигуралар, мозаика дайындамалар жинағын құру 6.3.1.2 әр түрлі өрнектер құру	7.3.1.1 геометриялық пішіндерді модельдеу 7.3.1.2 өз композициясын құра білу	8.3.1.1 3D редакторында объектілер мен оқиғалардың модельдерін құру	9.3.1.1 бағдарламаларды өңдеуді кіріктіру ортасында моделдердің міндетін құру	10.3.1.1 электронды кестеде процестердің моделін зерттеу және өңдеу (физикалық, биологиялы, экономикалық)
3.2 Алгоритмдер	5.3.2.1 алгоритм анықтамасын құрастыру; 5.3.2.2	6.3.2.1 алгоритмдерді жазу түрін сипаттау 6.3.2.2	7.3.2.1 міндетті шешу жолын кезең бойынша	8.3.2.1 бағдарламалау тілінде алгоритмді жазу	9.3.2.1 алгоритмді қадағалауды жүзеге асыру;	10.3.2.1 түрлі амалдармен тапсырманы орындау, тиімдісін

	алгоритмге қарапайым мысалдар келтіру 5.3.2.3 алгоритм орындаушыларға және командалар жүйесіне мысал келтіру	алгоритмді сөздік формада ұсыну 6.3.2.3 графикалық түрде алгоритмді көрсету	талдау; 7.3.2.2 блок-схема түрінде алгоритмді ұсыну			таңдау және әр қайсысын жазу 10.3.2.2 қойылған міндетті шешуді бағалау
3.3 Бағдарламалау	5.3.3.1 компьютердің стандартты бағдарламаларын білу	6.3.3.1 ойынды бағдарламалауда цикл мен тармақталған командаларды қолдану (Лого, Scratch (спратч))	7.3.3.1 бағдарламадағы қателікті табу және түзету	8.3.3.1 мәліметтер түрін классификациялау 8.3.3.2 бағдарламаны (C/C++, Python (пайзн), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарас) құрастыруда кіріктірілген ортада сызықтық және тарамдалған алгоритмдер жазу	9.3.3.1 интеграцияланған ортада (C/C++, Python, Delphi, Lazarus) бағдарламалар құрастыруда операторлармен циклдерді іріктеп қолдану 9.3.3.2 (C/C++, Python (пайзн), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарас) қолдану арқылы интеграцияланған ортада бағдарламалар құрастыруда құрауыштарды білу және қолдану	10.3.3.1 бір өлшемді массивтерді (C/C++, Python, Delphi, Lazarus) қолдану арқылы интеграцияланған ортада бағдарламалар құрастыру

4) 4-бөлім " Денсаулық және қауіпсіздік":

4-кесте

Оқыту мақсаттары						
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Эргономика	5.4.1.1 қауіпсіздік техникасын білу және жұмыс орнын ұйымдастыру	6.4.1.1 техника қауіпсіздік ережесінің бұзылу салдарын талқылау	7.4.1.1 компьютерді эксплуатациялау ережесін білу 7.4.1.2 компьютерлік эргономика ережесін білу	8.4.1.1 жасалып жатқан жобаның интерфейсін құрастыру талаптарын орындау.	9.4.1.1 электрлік құрылғылардың адам денсаулығына әсері және сақтанудың тиімді әдістеріне мысал келтіру	10.4.1.1 компьютерлерді пайдалануды жалғастырумен байланысты тәуекелдерді сыни бағалау
4.2 Ақпараттық қауіпсіздік	5.4.2.1 компьютерде ақпаратты	6.4.2.1 өзгенің жұмысын	7.4.2.1 "авторлық құқық",	8.4.2.1 компьютерді зиянды	9.4.2.1 желі қолданушыларыны	10.4.2.1 желідегі әдептілік және

қауіпсіз сақтау үшін ережені сақтау	көшіру заңсыз екендігін талқылау 6.4.2.2 құжатты қорғау үшін құпия сөз орнату	"плагиат" түсініктерін түсіндіру; 7.4.2.2 ақпараттың авторына сілтеме жасау	бағдарламаларды н қорғау.	н қауіпсіздігін қамтамасыз ету (ғаламтордағы алаяқтық және агрессия)	құқықтық нормалардың бұзылу салдарын талқылау
-------------------------------------	---	---	---------------------------	--	---

30. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Информатика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

31. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Информатика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Информатика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқу мақсаты
1-тоқсан		
4. Денсаулық және қауіпсіздік	4.1 Эргономика	5.4.1.1 қауіпсіздік техникасын білу және жұмыс орнын ұйымдастыру
	4.2 Ақпараттық қауіпсіздік	5.4.2.1 компьютерде ақпаратты қауіпсіз сақтау үшін ережені сақтау
1. Компьютерлік жүйе	1.1 Компьютер құрылғысы	5.1.1.1 компьютер құрылғысын және процессор мен қатты дисктің маңызын білу
	1.2 Бағдарламалық қамтамасыз ету	5.1.2.1 "бағдарлама" түсінігін және ол не үшін керектігін білу
	1.3 Компьютерлік желі	5.1.3.1 жалпы қол жетімді файлдарды өзгерту, жүктеу, орналастыру
2-тоқсан		
2. Ақпараттық процестер	2.1 Ақпаратты өлшеу және ұсыну	5.2.1.1 ақпарат дегеніміз не мысал келтіруді және талқылай білу
	2.2 Ақпараттық объектілерді құру және түрлендіру	5.2.2.1 ақпараттың түрлерін қабылдау бойынша ажырату, мысалдар келтіру (көру, дәм сезу, есту, иіс сезу, сипап сезу) 5.2.2.2 ақпараттың түрлерін ұсыну тәсілі бойынша мысал келтіру және ажырата білу (сан, мәтін, дыбыс, графика, видео).

1. Компьютерлік жүйе	1.1 Компьютер құрылғысы	5.1.1.1 компьютер құрылғысын және процессор мен қатты дисктің маңызын білу.
	1.2 Бағдарламалық қамтамасыз ету	5.1.2.1 "бағдарлама" түсінігін және ол не үшін керектігін білу
	1.3 Компьютерлік желі	5.1.3.1 жалпы қол жетімді файлдарды өзгерту, жүктеу, орналастыру
4. Денсаулық және қауіпсіздік	4.1 Эргономика	5.4.1.1 қауіпсіздік техникасын білу және жұмыс орнын ұйымдастыру
	4.2 Ақпараттық қауіпсіздік	5.4.2.1 компьютерде ақпаратты қауіпсіз сақтау үшін ережені сақтау
3-тоқсан		
1. Компьютерлік жүйе	1.1 Компьютер құрылғысы	5.1.1.1 компьютер құрылғысын және процессор мен қатты дисктің маңызын білу.
	1.2 Бағдарламалық қамтамасыз ету	5.1.2.1 "бағдарлама" түсінігін және ол не үшін керектігін білу
	1.3 Компьютерлік желі	5.1.3.1 жалпы қол жетімді файлдарды өзгерту, жүктеу, орналастыру
4-тоқсан		
3. Компьютерлік ойлау	3.1 Модельдеу	5.3.1.1 графикалық редактордың маңызын білу 5.3.1.2 компьютерде сурет салу кезінде негізгі құралдар жиынтығын қолдану 5.3.1.3 қарапайым графикалық композиция құру
	3.2 Алгоритмдер	5.3.2.1 алгоритм анықтамасын құрастыру; 5.3.2.2 алгоритмге қарапайым мысалдар келтіру 5.3.2.3 алгоритм орындаушыларға және командалар жүйесіне мысал келтіру

2) 6-СЫНЫП:

2-кесте

Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқу мақсаты
1-тоқсан		
4. Денсаулық және қауіпсіздік	4.1 Эргономика	6.4.1.1 техника қауіпсіздік ережесінің бұзылу салдарын талқылау
	4.2 Ақпараттық қауіпсіздік	6.4.2.1 ұжымдық жұмыс ережесін қатаң сақтау
2-тоқсан		
2. Ақпараттық процестер	2.1 Ақпаратты өлшеу және ұсыну	6.2.1.1 ақпарат мазмұны бойынша қандай болатынын түсіндіру 6.2.1.2 түрлері бойынша ақпаратты ажырату
	2.2 Ақпараттық объектілерді құру және түрлендіру	6.2.2.1 WordPad (ворд пад) мәтіндік редакторында мәтінді үзінділерге бөлу, редакциялау, пішімдеу, құру. 6.2.2.2 құжатты басып шығаруды ұйымдастыру (беттің параметрлерін орнату, алдын-ала қарау, басып шығаруға құжатты жіберу)
3-тоқсан		
3. Компьютерлік ойлау	3.1 Модельдеу	6.3.1.1 геометриялық фигуралар, мозаика дайындамалар жинағын құру 6.3.1.2 әр түрлі өрнектер құру
	3.2 Алгоритмдер	6.3.2.1 алгоритмдерді жазу түрін сипаттау 6.3.2.2 алгоритмді сөздік формада ұсыну 6.3.2.3 графикалық түрде алгоритмді көрсету
4-тоқсан		
2. Ақпараттық	2.1 Ақпаратты өлшеу	6.2.1.1 ақпарат мазмұны бойынша қандай болатынын түсіндіру

процестер	және ұсыну	6.2.1.2 түрлері бойынша ақпаратты ажырату
	2.2 Ақпараттық объектілерді құру және түрлендіру	6.2.2.1 WordPad (ворд пад) мәтіндік редакторында мәтінді үзінділерге бөлу, редакциялау, пішімдеу, құру. 6.2.2.2 құжатты басып шығаруды ұйымдастыру (беттің параметрлерін орнату, алдын-ала қарау, басып шығаруға құжатты жіберу)
4. Денсаулық және қауіпсіздік	4.1 Эргономика	6.4.1.1 техника қауіпсіздік ережесінің бұзылу салдарын талқылау
	4.2 Ақпараттық қауіпсіздік	6.4.2.1 өзгенің жұмысын көшіру заңсыз екендігін талқылау; 6.4.2.2 құжатты қорғау үшін құпия сөз орнату

3) 7-сынып:

3-кесте

Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқу мақсаты
1-тоқсан		
4. Денсаулық және қауіпсіздік	4.1 Эргономика	7.4.1.1 компьютерді эксплуатациялау ережесін білу 7.4.1.2 компьютерлік эргономика ережесін білу
4. Компьютер құрылғысы.	4.2 Ақпараттық қауіпсіздік	7.4.2.1 "авторлық құқық", "плагиат" түсініктерін түсіндіру 7.4.2.2 ақпараттың авторына сілтеме жасау
1. Компьютерлік жүйе	1.1 Компьютер құрылғысы	7.1.1.1 компьютер құрылғысының негізгі құрылымын толық түсіндіре білу
	1.2 Бағдарламалық қамтамасыз ету	7.1.2.1 "Бағдарламалық қамтамасыз ету" түсінігін айта білу
	1.3 Компьютерлік желі	7.1.3.1 желісіз байланыстың артықшылығын түсіндіру
2-тоқсан		
2. Ақпараттық процестер	2.1 Ақпаратты өлшеу және ұсыну	7.2.1.1 "кіріс ақпарат" және "шығыс ақпарат" ұғымдарын түсіндіру және ажырата білу 7.2.1.2 ақпаратты өңдеу құрылғысын білу 7.2.1.3 ақпарат тасымалдаушыларды білу, мысал келтіру
	2.2 Ақпараттық объектілерді құру және түрлендіру	7.2.2.1 көптеген қаріптерді пайдалана отырып мәтінді басу және құру, құжатты сақтау 7.2.2.2 мәтіндік редакторда кестелермен жұмыс, кесте құру 7.2.2.3 диаграммаларды, суреттерді өңдеу және қою
3-тоқсан		
2. Ақпараттық процестер	2.1 Ақпаратты өлшеу және ұсыну	7.2.1.1 "кіріс ақпарат" және "шығыс ақпарат" ұғымдарын түсіндіру және ажырата білу 7.2.1.2 ақпаратты өңдеу құрылғысын білу 7.2.1.3 ақпарат тасымалдаушыларды білу, мысал келтіру
	2.2 Ақпараттық объектілерді құру және түрлендіру	7.2.2.1 көптеген қаріптерді пайдалана отырып мәтінді басу және құру, құжатты сақтау 7.2.2.2 мәтіндік редакторда кестелермен жұмыс, кесте құру 7.2.2.3 диаграммаларды, суреттерді өңдеу және қою
4-тоқсан		
3. Компьютерлік ойлау	3.1 Модельдеу	7.3.1.1 геометриялық пішіндерді модельдеу 7.3.1.2 өз композициясын құра білу
	3.2 Алгоритмдер	7.3.2.1 міндетті шешу жолын кезең бойынша талдау; 7.3.2.2 блок-схема түрінде алгоритмді ұсыну

4) 8-сынып:

4-кесте

Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
3. Компьютерлік ойлау	3.1 Модельдеу	8.3.1.1 3D редакторында объектілер мен оқиғалардың модельдерін құру
	3.2 Алгоритмдер	8.3.2.1 бағдарламалау тілінде алгоритмді жазу
	3.3 Бағдарламалау	8.3.3.1 мәліметтер түрін классификациялау 8.3.3.2 –бағдарламаны (C/C++, Python (пайзн), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарас) құрастыруда кіріктірілген ортада сызықтық және тарамдалған алгоритмдер жазу
2-тоқсан		
4. Денсаулық және қауіпсіздік	4.1 Эргономика	8.4.1.1 жасалып жатқан жобаның интерфейсін құрастыру талаптарын орындау
	4.2 Ақпараттық және онлайн қауіпсіздік	8.4.2.1 компьютерді зиянды бағдарламалардың қорғау .
3-тоқсан		
2. Ақпараттық процестер	2.1 Ақпаратты өлшеу және ұсыну	8.2.1.1 компьютерде ақпарат екі түрде көрсетілетінін түсіндіре білу 8.2.1.2 компьютерде "ақпаратты кодтау", қалай ақпаратты өңдейтінін түсіну
	2.2 Ақпараттық объектілерді құру және түрлендіру	8.2.2.1 мәтіндік редактордың көмегімен құжаттарды құру 8.2.2.2 суреттердің, рамалардың, құю, фон және объектілердің көмегімен құжаттарды әдемі безендіру 8.2.2.3 құжаттарда кестені құру және безендіру 8.2.2.4 дұрысжазуды тексеруді жүзеге асыру 8.2.2.5 құжатты пішімдеу тәсілдерін меңгеру (колонтитулдар, тізімдер, бағандар, қаріптермен жұмыс) 8.2.2.6 мәтіндік құжаттарда гиперсілтемелер, сілтемелер ұйымдастыру
4-тоқсан		
1. Компьютерлік жүйе	1.1 Компьютер құрылғысы	8.1.1.1 компьютер жадының түрлерінің маңызын сипаттау (жедел)
	1.2 Бағдарламалық қамтамасыз ету	8.1.2.1 "бағдарламалау жүйесі" және "бағдарламалау тілдері" түсініктерін ажырату; 8.1.2.2 түрлі форматтағы мұрағаттарды құрі және ашу; 8.1.2.3 бірдей ақпарат сақталған түрлі файлдардың өлшемін салыстыру
	1.3 Компьютерлік желі	8.1.3.1 компьютерлік желілердің негізгі түрлерін білу, оларды айтып беру

5) 9-сынып:

5-кесте

Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқу мақсаты
1-тоқсан		
1. Компьютерлік жүйе	1.1 Компьютер құрылғысы	9.1.1.1 жүйелік блокта не барын, процессор қалай құралғанын қарапайым деңгейде ауызша түсіндіру
	1.2 Бағдарламалық қамтамасыз ету	9.1.2.1 қолданбалы бағдарламалық қамтамасыз ету мен бағдарламалау жүйесін ажырату

	1.3 Компьютерлік желі	9.1.3.1 жалпы ресурстарға қол жетімділікті ашу жабу 9.1.3.2 басқа компьютердің дискілері мен папкаларына қолжетімділікті ашу 9.1.3.3 желілік принтермен жұмыс істеу, желілік ресурсты ашу 9.1.3.4 электрондық поштаны, ғаламторды қолдана білу
2-тоқсан		
4. Денсаулық және қауіпсіздік	4.1 Эргономика	9.4.1.1 электрлік құрылғылардың адам денсаулығына әсері және сақтанудың тиімді әдістеріне мысал келтіру
	4.2 Ақпараттық және онлайн қауіпсіздік	9.4.2.1 желі қолданушыларының қауіпсіздігін қамтамасыз ету (ғаламтордағы алаяқтық және агрессия)
3-тоқсан		
2. Ақпараттық процестер	2.1 Ақпаратты өлшеу және ұсыну	9.2.1.1 ақпаратты өлшеу бірлігін нақты білу 9.2.1.2 ақпаратты бір өлшемнен басқа өлшемге аударуды жүзеге асыру
	2.2 Ақпараттық объектілерді құру және түрлендіру	9.2.2.1 электронды кесте терезесінің құрылымын білу 9.2.2.2 негізгі құралдар тақтасының маңызын білу 9.2.2.3 біртекті мәліметтермен электронды кестені толтыру 9.2.2.4 формуланың көмегімен қарапайым есептерді орындау 9.2.2.5 деректерді алфавит және өсу, кему бойынша сұрыптау 9.2.2.6 кесте негізінде диаграмма және графиктер құру
4-тоқсан		
1. Компьютерлік жүйе	1.1 Компьютер құрылғысы	9.1.1.1 жүйелік блокта не барын, процессор қалай құралғанын қарапайым деңгейде ауызша түсіндіру
	1.2 Бағдарламалық қамтамасыз ету	9.1.2.1 қолданбалы бағдарламалық қамтамасыз ету мен бағдарламалау жүйесін ажырату
	1.3 Компьютерлік желі	9.1.3.1 жалпы ресурстарға қол жетімділікті ашу жабу 9.1.3.2 басқа компьютердің дискілері мен папкаларына қолжетімділікті ашу 9.1.3.3 желілік принтермен жұмыс істеу, желілік ресурсты ашу 9.1.3.4 электрондық поштаны, ғаламторды қолдана білу

б) 10-сынып:

б-кесте

Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқу мақсаты
1-тоқсан		
1. Компьютерлік жүйе	1.1 Компьютер құрылғысы	10.1.1.1 компьютердің қызметіне қарай конфигурациясын таңдау 10.1.1.2 компьютерде ақпаратты өңдеуді түсіндіре білу 10.1.1.3 компьютердің архитектурасын білу
	1.2 Бағдарламалық қамтамасыз ету	10.1.2.1 қолданушының қажеттілігіне қарай бағдарламалық қамтамасыз етуді таңдау
	1.3 Компьютерлік желі	10.1.3.1 "ауқымды желі" түсінігі туралы айта білу 10.1.3.2 электрондық поштамен жұмыс істеу 10.1.3.3 бұлтты технологияларды пайдалана отырып, құжаттармен жұмыс істей білу

2-тоқсан		
2. Ақпараттық процестер	2.1 Ақпаратты өлшеу және ұсыну	10.2.1.1 ақпараттың сипатын анықтау (қауіпсіздігі, нақтылық, дәйектілік, өзектілік) 10.2.1.2 ауқымды желіден керекті ақпаратты іздеуді жүзеге асыру
	2.2 Ақпараттық объектілерді құру және түрлендіру	10.2.2.1 редактор туралы түсініктің болуы 10.2.2.2 мақсатқа жету үшін презентацияны жоспарлау 10.2.2.3 шаблондардың көмегімен презентация құрудың тиімді тәсілдерін білу 10.2.2.4 слайдтарды безендіруде шаблондар мен конструкторды қолдана білу 10.2.2.5 анимацияға баптау жасау 10.2.2.6 презентация көрсету
3-тоқсан		
3. Компьютерлік ойлау	3.1 Модельдеу	10.3.1.1 электронды кестеде процестердің моделін зерттеу және өңдеу (физикалық, биологиялы, экономикалық)
	3.2 Алгоритмдер	10.3.2.1 түрлі амалдармен тапсырманы орындау, тиімдісін таңдау және әр қайсысын жазу 10.3.2.2 қойылған міндетті шешуді бағалау
	3.3 Бағдарламалау	10.3.3.1 бір өлшемді массивтерді (C/C++, Python (пайзн), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарас) қолдану арқылы интеграцияланған ортада бағдарламалар құрастыру
4-тоқсан		
3. Компьютерлік ойлау	3.1 Модельдеу	10.3.1.1 электронды кестеде процестердің моделін зерттеу және өңдеу (физикалық, биологиялы, экономикалық)
	3.2 Алгоритмдер	10.3.2.1 түрлі амалдармен тапсырманы орындау, тиімдісін таңдау және әр қайсысын жазу 10.3.2.2 қойылған міндетті шешуді бағалау
	3.3 Бағдарламалау	10.3.3.1 бір өлшемді массивтерді (C/C++, Python (пайзн), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарас) қолдану арқылы интеграцияланған ортада бағдарламалар құрастыру
2. Ақпараттық процестер	2.1 Ақпаратты өлшеу және ұсыну	10.2.1.1 ақпараттың сипатын анықтау (қауіпсіздігі, нақтылық, дәйектілік, өзектілік) 10.2.1.2 ауқымды желіден керекті ақпаратты іздеуді жүзеге асыру
	2.2 Ақпараттық объектілерді құру және түрлендіру	10.2.2.1 редактор туралы түсініктің болуы 10.2.2.2 мақсатқа жету үшін презентацияны жоспарлау 10.2.2.3 шаблондардың көмегімен презентация құрудың тиімді тәсілдерін білу 10.2.2.4 слайдтарды безендіруде шаблондар мен конструкторды қолдана білу 10.2.2.5 анимацияға баптау жасау 10.2.2.6 презентация көрсету
1. Компьютерлік жүйе	1.1 Компьютер құрылғысы	10.1.1.1 компьютердің қызметіне қарай конфигурациясын таңдау 10.1.1.2 компьютерде ақпаратты өңдеуді түсіндіре білу 10.1.1.3 компьютердің архитектурасын білу
	1.2 Бағдарламалық қамтамасыз ету	10.1.2.1 қолданушының қажеттілігіне қарай бағдарламалық қамтамасыз етуді таңдау
	1.3 Компьютерлік желі	10.1.3.1 "ауқымды желі" түсінігі туралы айта білу 10.1.3.2 электрондық поштамен жұмыс істеу 10.1.3.3 бұлтты технологияларды пайдалана отырып, құжаттармен жұмыс істей білу

Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 25-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 465-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты қозғалыс дағдылары мен икемдерін қалыптастыру, дене дамуы мен моторлық аясының кемшіліктерін түзету, негізгі дене қабілеттері мен мүмкіндіктерін дамыту, денсаулығын нығайту, ағзаның функционалдық мүмкіндіктерін ұлғайту болып табылады.

3. Бағдарламаның мазмұны келесі міндеттерді ойдағыдай шешуге мүмкіндік береді:

1) жігерлілікке, тәртіптілікке, ұқыптылыққа және дербестікке баулу, борыш және жауапкершілік сезімін, өзін-өзі ұстау мәдениетін тәрбиелеу, білім алушылардың өз денсаулығына, дене дамуына, шынығуына қамқорлық жасауының аса маңызды екендігі туралы түсінігін қалыптастыру;

2) білім алушыларды дене шынығуы, жеңіл атлетикалық және гимнастикалық жаттығулар, шаңғымен жүру және ойындар бойынша қойылатын талаптарды орындауға дайындау;

3) негізгі қозғалыс қимыл әрекеттеріне және оларды қиындығы әртүрлі жағдайда орындауға үйрету, ол үшін қажетті қозғалыс қасиеттерін дамыту: ептілік, жатықтық, төзімділік;

4) білім алушылардың дене жаттығуларымен өз бетімен шұғылдану дағдылары мен әдетін дамыту, дене шынықтыруға деген тұрақты қызығушылығын тәрбиелеу және оның күн тәртібіне енуіне жағдай жасау;

5) білім алушылардың жинақы, дұрыс дене сымбатын, ұқыптылығын және кинестетикалық бақылауын қалыптастыруға жәрдемдесу;

6) дене дамуы мен моторикасындағы, қимылдардың кеңістіктегі ұйымдастырылуындағы бұзылыстарды жеңу, қимылдардың, қозғалыс операциялары мен нұсқаулардың орындалу ретін есте сақтай алуын дамыту; өз қимылдарына және басқалардың қимыл әрекеттеріне назар аударуын дамыту;

7) қимылдарды ауызша нұсқау бойынша орындай алу қабілетін, қозғалудағы дербестігін, қимылдардың орындалу сапасын талдай алу қабілеттерін дамыту;

8) нашар еститін білім алушылар ағзасындағы мүшелер мен жүйелердің физиологиялық белсенділігін, сондай-ақ дене және ақыл-ой еңбегіне қабілеттілігін арттыру;

9) жүрек-қантамыр және тыныс жүйелерін, тірек-қимыл аппаратын дамыту және нығайту;

10) жүру кезіндегі қимыл-қозғалыстардың үйлесімділік дәлдігін қалыптастыру;

11) қол саусақтарының майда моторикасын, дененің жеке бөліктері қозғалысының уақыт пен кеңістіктегі үйлестілігін, қозғалыстардың ауыспалылығын, жетілуін және ырғақтылығын дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. Жасы мен есту бұзылысының сипатын, медициналық құжаттарындағы мәліметтерді, педагогикалық бақылау мен тестілеу сынақтарының нәтижелерін ескере отырып, білім алушыларды топтарға бөлеміз:

1) бірінші – арнайы топ, оған аралас бұзылыстары бар, соматикалық тұрғыда әлжуаз, медициналық көрсетілім бойынша бірқатар шектеу қойылған білім алушылар кіреді;

2) екінші – негізгі топ, нашар еститін және кейін естімей қалған.

5. Нашар еститін білім алушыларға беруге болатын дене жүктемесі шеңберінде қозғалыстың күші, жылдамдығы, ептілігі, төзімділігі, иілгіштігі және вестибулярлық тұрақтылығы сияқты қасиеттерді дамытуға жүйелі түрде ықпал етеді.

6. Төзімділікті дамыту үшін жүру, арасында жүгірумен алмастырып отыру, баяу қарқынмен жүгіру, шаңғымен жүру жаттығуларын, үздіксіз қозғалыс әрекеті айқын байқалатын ойындарды қолданылады.

7. Бағдарламаның әр бөліміне оқу материалын меңгеруге көмектесіп, қимыл-қозғалыс және рухани қасиеттерінің дамуына септігін тигізіп, әртүрлі моторлық бұзылыстарды түзету құралы болатын ойындар енгізілген.

8. Нашар еститін, кейіннен естімей қалған білім алушылармен өткізілетін бейімделген дене шынықтыру сабақтары сөйлеу нұсқауларын бере отырып жүргізіледі, сонда сөздерді есте сақтау бойынша сөздік жұмыс жүргізілмейді, өйткені күнделікті айтылатын, жиі кездесетін және сабақтарда машықталған сөздік қоры қолданылады.

9. Білім алушылардың дамуына педагогикалық бақылау жасау мақсатымен жылына екі рет (қыркүйек-қазанда және сәуір-мамырда) дене дайындығы бойынша тексерулер өткізіледі; сонда экспресс-тесттер қолданылады:

1) биік сөреден 30 м қашықтыққа жүгіру, орнынан ұзындыққа секіру, аяқты екі жаққа жіберіп отырған бастапқы қалыптан нығыздалған допты (1 кг) екі қолмен бастан асыра лақтыру, білек күші;

2) келесі жаттығу түрлері: кіші допты алысқа лақтыру, кіші допты нысанаға лақтыру, жерге қону дәлдігіне секіру, ал 7-8 сыныптарда, сонымен қатар, екпінмен ұзындыққа, биіктікке секіру және қозғалыстың кеңістік пен уақытта орындалу дәлдігін талап ететін тепе-теңдік пен координацияны анықтауға арналған жаттығулар.

10. Әсіресе дене дамуы мен дене дайындығы жеткіліксіз деңгейдегі білім алушыларға ерекше назар аударылады: жеке тапсырмалар және сабақтан тыс уақытта орындау үшін сабақта өткен дене жаттығуларынан тұратын өзіндік жұмыс тапсырмалары қолданылады.

11. Дене шынықтыру мұғалімі балалардың жасына, жынысына, дене дайындығына және денсаулық жағдайына қарай жүктемені мұқият мөлшерлейді, сонымен қатар жарақаттардың алдын алу шараларын жүргізіледі.

12. Қысқы мерзімде ашық ауада өткізілетін сабақтар ауа температурасы -100C -ден төмен болмайтындай (орта климаттық зона үшін), желсіз ауа райында жүргізіледі. Өртүрлі климаттық зоналарда сабақтарды ашық ауада өткізу мүмкіндігіне қатысты сұрақты білім беру органдары денсаулық сақтау органдарымен келісе отырып шешеді. Сабақ өткізілетін бөлмедегі ауа температурасы $+160\text{C}$ -ден төмен болмайды.

13. Күзгі және көктемгі мерзімде сабақтар арнайы жабдықталған спорт алаңдарында өткізіледі.

14. Сабақтарды дыбыс күшейткіш аппаратура мен спорт құрал-жабдықтарын пайдалануға мүмкіндік болатын, арнайы жабдықталған залда өткізген дұрыс.

15. Пәнді оқыту процесінде инвариантты компоненттің оқу пәндері мен түзету компонентінің және факультатив сабақтарымен пәнаралық байланыс жүзеге асады: "Тіл және әдебиет", "Математика және информатика", "Жаратылыстану", "Адам және қоғам", "Технология және өнер", "Дыбыс айтуын қалыптастыру мен есту арқылы қабылдауын дамыту", "Ауызекі сөйлеу тілі", "Ым-ишарат тілі".

16. Оқытудың техникалық құралдары:

1) жалпы дене дайындығы бойынша сабақтарға арналған жиынтық. Аралығы 0,8м гимнастикалық қабырға, гимнастикалық төсеніштер, гимнастикалық орындықтар, өрмелеуге арналған сырық 1-5,5 м, өрмелеуге арналған арқан 1-6 м, керме, құм салынған қапшықтар (200-250 г), гимнастикалық таяқша.

17. Дене іс-әрекетін бақылау мен бағалауға арналған жабдықтар. Ұзындық өлшеуіш (25 және 10 м), төреші ысқырықтары, секунд өлшеуіштер, жалауды көтеретін құрылғы.

18. Гимнастикаға арналған жиынтық. Мектепке арналған гимнастикалық қоссырық сырғауылдары: түрлі биіктіктегі, параллельді, мектепке арналған гимнастикалық ат, гимнастикалық ешкі, гимнастикалық бөрене (универсалды) корпустары, гимнастикалық көпірше, диаметрі 90-95 см гимнастикалық шығыршықтар, гимнастикалық секіртпелер, салмағы 16 кг гир тастары, 0,2, 0,5, 1 килограмм жай гантельдер.

19. Жеңіл атлетикамен айналысуға арналған жиынтық. 30, 60, 100, 200 (м) жүгіру жолдары, эстафеталық таяқшалар, ұзындыққа, биіктікке секіруге арналған мектеп жиынтығы, әртүрлі жалаушалар, допты қашықтыққа және нысанаға лақтыруға арналған секторлар, 150 г лақтыратын доптар.

20. Шаңғы дайындығы бойынша сабақтарға арналған жиынтық. Бекіткіштері бар шаңғы, шаңғы бәтеңкелері, шаңғы таяқтары (5-10 сыныптар).

21. Спорт элементтері бар қозғалмалы ойындарға арналған жиынтық. Футбол доптары, волейбол доптары, баскетбол доптары, қол добы ойынына арналған доптар, кіші теннистік доптар, нығыздалған доптар (салмағы 1 кг-нан 4 кг-ға дейін), инесі бар доп үрлегіштер, волейбол торы, волейбол бағаналары, баскетбол қалқандары, тартуға арналған арқан, қол добын (мини-футбол) ойнауға арналған қақпа.

22. Бейімделген дене шынықтыру сабақтары дыбыс күшейткіш құрылғылары бар, арнайы жабдықталған залда өткізіледі.

3-тарау. "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

23. "Бейімделген дене шынықтыру" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында - 102 сағатты;
- 2) 6-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында - 102 сағатты;
- 3) 7-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында - 102 сағатты;
- 4) 8-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында - 102 сағатты;
- 5) 9-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында - 102 сағатты;
- 6) 10-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында - 102 сағатты құрайды.

24. Бағдарламаның мазмұны келесідей бөлімдерді қамтиды:

- 1) 1-бөлім "Дене шынықтыру туралы білім";
- 2) 2-бөлім "Гимнастика";
- 3) 3-бөлім "Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар";
- 4) 4-бөлім "Жеңіл атлетика";
- 5) 5-бөлім "Ұлттық және зияткерлік ойындар";
- 6) 6-бөлім "Шаңғы дайындығы";

7) 7-бөлім "Спорт ойындары".

25. "Бейімделген дене шынықтыру білімдерінің негіздері. Салауатты өмір салты жайлы білім жүйесін қалыптастыру" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы;

2) жеке бас тазалығы және күн тәртібі.

26. "Гимнастика" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) дене сымбатын қалыптастыруға және жалпақ табандылықтың алдын алуға бағытталған жаттығулар;

2) кеңістікті бағдарлауды және қимылдардың дәлдігін дамытуға арналған жаттығулар;

3) тыныс жаттығулары;

4) өрмелеу және асып түсу;

5) құралдармен орындалатын жаттығулар.

27. "Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамытуға бағытталған ойындар;

2) кедергілерден өтуге арналған ойындар;

3) кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындар.

28. "Жеңіл атлетика" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) жүру;

2) жүгіру;

3) секіру;

4) лақтыру.

29. "Ұлттық және зияткерлік ойындар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) "Тоғыз құмалақ";

2) "Асық";

2) дойбы;

3) шахмат.

30. "Шаңғы дайындығы" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) шаңғымен жүру адымдарын бекітуге арналған жаттығулар;

2) жылдамдық пен шыдамдылықты дамытуға арналған жаттығулар.

31. "Спорт ойындары" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) волейбол;

2) баскетбол;

3) теннис;

4) футбол.

32. 5-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) дене шынықтыру туралы білім. Ежелгі Олимпиадалық ойындар туралы тарихи білім. Шынығу ережелері;

2) гимнастика. Сапқа тұру, сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру. Сап пәрмендерін орындау. Бастың, қолдың, тұлғаның, аяқтың қалыптары және қимылдары (құралмен және құралсыз). Әртүрлі бастапқы қалыпта орындалатын тынысты түзетуге арналған жаттығулар. Жүру және жүгіру кезіндегі тыныс алу гимнастикасы. Кіші және үлкен доптармен, гимнастикалық таяқшалармен орындалатын жалпы және ұсақ моториканы дамытатын жаттығулар. Қимыл координациясын түзетуге және дамытуға бағытталған жаттығулар. Қимыл дәлдігін түзетуге және дамытуға бағытталған жаттығулар, күш пен ептіліктің дамуына ықпал ететін өрмелеу мен асып түсу жаттығулары. Акробатикалық жаттығуларды орындау. Гимнастикалық жабдықтарда орындалатын жаттығулардың техникасын үйрету. Дене сымбатын қалыптастыруға және жалпақ табандылықтың алдын алуға бағытталған жаттығулар;

3) кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар. "Таспамен қуаласпақ", "Допты шеңбермен қуалау", "Таяқшаны бастан жоғары көтеру";

4) жеңіл атлетика. Жүгіру, секіру және лақтыру дағдыларын үйрету. Қауіпсіздік техникасы. Қысқа қашықтыққа жүгіру техникасын үйрену. Орташа және ұзын қашықтыққа жүгіру техникасын үйрену. Орнынан және екпінмен ұзындыққа секіру техникасын үйрену. Әртүрлі заттар мен құралдарды нысанаға және алысқа тастау мен лақтырудың техникасы. Эстафетадағы командалық жұмыс. Кеңістікті бағдарлауды және қимыл дәлдігін дамытуға арналған жаттығулар;

5) ұлттық және зияткерлік ойындар. Ұлттық ойындар аясында бірқатар стратегиялар мен тактикаларды үйрену;

6) шаңғы дайындығы. Үсудің алдын алу (әңгімелесу); бір-бірлеп лекке тұру және шаңғы аяқтың жанында болғанда бір сап құру; шаңғымен сырғаната кең кадам жасап жүру; 60 м дейінгі аралықты жылдамдыққа жүріп өту; ұзындығы 10-15 м ылдидан түсу; қозғалыста ішкі шаңғыға баса отырып адымдап бұрылу; "саты" жасап жайпақ беткейге көтерілу; шаңғымен баяу қарқынмен 500-600 м жүру; 40-50 м қашықтықты жылдамдыққа жүріп өту; шаңғы ойындары: "Жай қуаласпақ", "Кім алысырақ";

7) спорт ойындары. Қауіпсіздік техникасы. Ойын жағдайларында допты игеру. Ойын кеңістігінде бағдарлану дағдыларына үйрету. Ойындағы жеке, командалық әрекеттер.

33. 6-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) дене шынықтыру туралы білім. Қазақстандағы олимпиадалық қозғалыс. Дене шынықтыру сабақтарындағы жарақаттанудың алдын алу;

2) гимнастика. Сапқа тұру, сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру. Сап пәрмендерін орындау. Бастың, қолдың, тұлғаның, аяқтың қалыптары және қимылдары (құралмен және құралсыз). Әртүрлі бастапқы қалыпта орындалатын тынысты түзетуге арналған жаттығулар. Жүру және жүгіру кезіндегі тыныс гимнастикасы. Кіші және үлкен доптармен, гимнастикалық таяқшалармен орындалатын жалпы және ұсақ моториканы дамытатын жаттығулар. Қимыл координациясын түзетуге және дамытуға бағытталған жаттығулар. Қимыл дәлдігін түзетуге және дамытуға бағытталған жаттығулар, күш пен ептіліктің дамуына ықпал ететін өрмелеу мен асып түсу жаттығулары. Акробатикалық жаттығуларды орындау. Гимнастикалық жабдықтарда орындалатын жаттығулардың техникасын үйрету. Дене сымбатын қалыптастыруға және жалпақ табандылықтың алдын алуға бағытталған жаттығулар;

3) кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар. "Допты беру", "Жүгіретін сызықтық эстафета", "Номермен жүгіріп жарысу", "Допқа тигіз", "Аңшылар мен үйректер";

4) жеңіл атлетика. Ұзын қадаммен жүру; қадам ұзындығын жүру ырғағына қарай өзгерте отырып жүру (ырғағы неғұрлым сирек болса, қадамы соғұрлым ұзын); жай жүріс кезінде келесі командаларды орындау: "Адым бас!", "Жиі бас!"; қадам жиілігін өзгертіп жүру; белгілеу бойынша лекте бір-бірден жүру; 60 м дейін жарысып жүгіру; баяу қарқынмен 2 мин дейін жүгіру; жылдамдықты өзгертіп жүгіру, 40 м дейін үдете жүгіру. Жүгіріп келіп "аттап өту" тәсілімен биіктікке секіру; "аяқты бүгу" тәсілімен ұзындыққа секіру. Кіші допты арқадан иық арқылы лақтыру; допты 3 м биіктікке тік орнатылған нысанаға лақтыру: 10 м дейінгі (ұлдар) және 8 м дейінгі (қыздар) ара қашықтықтан; допты көлденең орнатылған нысанаға лақтыру; допты алысқа лақтыру;

5) ұлттық және зияткерлік ойындар. Ұлттық ойындар аясында бірқатар стратегиялар мен тактикаларды үйрену: "Тоғыз құмалақ", "Асық";

6) шаңғы дайындығы. Шаңғымен алма-кезек екі адымды жүріспен жүру;

80 метрге дейінгі аралықты жылдамдыққа жүріп өту; жайпақ ылдидан түсе отырып қарапайым кедергілерден өту (мысалы, шаңғы таяқшаларынан жасалған

"қақпаша"); қозғалыста сыртқы шаңғыға баса отырып адымдап бұрылу; "саты" жасап қысқа тік беткейге бір аяқтан бір аяққа шапшаң секіріп көтерілу; шаңғымен баяу қарқынмен 600-700 м жүру; шаңғымен әртүрлі жүрістің, жайпак беткейге шығып түсудің қарапайым тіркесі, 50-60 м қашықтықты жылдамдыққа жүріп өту; шаңғы ойындары ("Ең мерген", "Шаңғы эстафетасы");

7) спорт ойындары. Қауіпсіздік техникасы. Ойын техникасы дағдыларын дамыту. Спорт ойындарында тактикалық әрекеттерді қолдану. Командада жұмыс істеудегі көшбасшылық дағдыларды дамыту.

34. 7-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) дене шынықтыру туралы білім. Қазіргі замандағы Қазақстандағы спорттық ойындардың дамуы, жаттығулар жасаудағы өзін-өзі бақылаудың, өзін-өзі сақтандырудың негізгі әдістері, тамақтану және оның өсу мен даму үшін маңызы, қауіпсіздік ережелері. 7 сынып білім алушыларының күн тәртібі;

2) гимнастика. Саптағы жаттығулар, қозғалыста бір лектен екі, үш, төрт лек құру, лектің диагональ бойынша, қарсы жүріспен, ирелендеп, қарсы лекпен қозғалуы; дұрыс дене сымбатын қалыптастыруға, тыныс гимнастикасына, дене салмағын реттеуге және дене дамуының жеке дара ерекшеліктерін ескере отырып дене бітімінің пішінін түзетуге арналған жаттығулар кешендері, жалпы дене дайындығы жаттығулары. Акробатикалық жаттығулар;

3) кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар. "Екі шеңбер", "Экипаждар";

4) жеңіл атлетика. Жылдам жүру. Ұмтылыспен жүру, қолдың шеңберлі қимылдарымен жүру. Қозғалыстағы жаттығулармен қатар жүру. Нық қадаммен, алақан соғып, берілген санақпен аяғын топылдатып жүру. Биік сөре. Үдемелі жүгіріс. Орнынан ұзындыққа секіру. "Аяқты бүгіп секіру" әдісімен қысқартылған екпінмен ұзындыққа секіру. Кіші допты бастан асыра иық арқылы қашықтыққа лақтыру. Көлденең (ені 90 см белдеу) және тігінен қойылған кедергілерден қадамдап өте отырып жүгіру. Жылдамдықты, күш қасиеттерін, шамалы жүктемеге төзімділікті, секіргіштікті және қимыл шапшаңдығын дамытуға арналған жаттығулар, "Секіре салып секіру", "Мерген" ойындары, кіші доптарды алысқа лақтыру және жүгіруді жүрумен кезектестіру (15 секунд жүгіру және 1 минут жүру);

5) қазақтың ұлттық ойындары: мәдени-этникалық бағытты ойындар мен жаттығулар, ұлттық спорт түрлерінің техника элементтері (техника элементтерін, ойындар мен жаттығуларды таңдауды мұғалім реттейді);

6) шаңғы дайындығы. Ауыспалы екі адымды жүріс (басты назар қимылдардың үйлесімділігіне). Түсу кезінде алдын ала қойылған түрлі-түсті жалаушалар бойынша тоқтайтын өрлерден өту. "Саты" жасап көтерілу. Жылдамдық пен төзімділікті дамытуға арналған жаттығулар: шаңғымен шамалы ойлы-қырлы жермен 700-800 метр қашықтыққа жүру, 60-70 метр қашықтықтың арасында 2-3 минут демалып (тыныш сырғанау) қайталап (2-3 рет) жылдамдыққа жүріп өту; қашықтық арасы 100-200 м эстафеталар, "Шаңғышылар, орындарыңа барыңдар!", "Жалаушаны ауыстыр" ойындары; төбешікке шығып-түсу эстафеталары;

7) спорт ойындары. Қауіпсіздік техникасы. Ойын жағдайларында допты игерудің орындалу техникасы. Кеңістікті бағдарлау және допты беру дағдыларын дамыту.

35. 8 - сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) дене шынықтыру туралы білім. Қазақстандағы қысқы спорттық ойындардың дамуы, жылдамдық-күш жаттығуларын өз бетімен орындау ережелері, жаттығуларды орындау кезінде серіктесін сақтандыру; қауіпсіздік ережелері, жарақат кезіндегі алғашқы көмек;

2) гимнастика. Сапта бір орында және қозғалыста өткізілетін тәсілдер. Акробатикалық жаттығуларды біріктіру: секіру және теңгеру. Гимнастикалық жабдықтардағы комбинациялар. Ырғақты гимнастика еркін жаттығуларының кешені. Сап құру және қайта құру. Кеңістікті бағдарлау мен қимыл дәлдігін дамытуға бағытталған жаттығулар. Ырғыту мен лақтырудағы күш пен бұлшық ет шыдамдылығын дамыту. Өртүрлі жылдамдықта тегіс жермен жүгіру. Жылдамдық-күш қасиеттерін, шамалы жүктемеге төзімділікті дамытуға арналған жаттығулар;

3) кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар. Мәселелерді ойын арқылы шешу дағдылары. Ойын жағдайында тәсілдерді іске асыру. Ойын қызметі. Жарысу ойын әрекетін ұйымдастыру. "Оймен-қырмен", "Кім ең епті";

4) жеңіл атлетика. Өртүрлі жылдамдықта тегіс жермен жүгіру. Биік сөреден топпен (5-6 адамнан) жүгіру. "Аттап секіру" әдісімен еркін екпінмен биіктікке секіру. "Аяқты бүгіп секіру" әдісімен еркін екпінмен ұзындыққа секіру. Орнынан ұзындыққа секіру. Кіші допты алдыға бір адым жасап бастан асыра иық арқылы қашықтыққа лақтыру. Кедергілер жолағы: 30 м жүгіру, бөренемен жүру, биіктігі 40 см "жасыл желектен" секіріп өту, 10 м жүгіру. Жылдамдық-күш қасиеттерін, шамалы жүктемеге төзімділікті, секіргіштікті және қимыл

шапшаңдығын дамытуға арналған жаттығулар ("олжамен қашу", "қарсы жүгіру эстафетасы" ойындары пайдаланылады). Төменгі сөре және сөре екпіні. Орта қашықтыққа жүгіру дағдыларын дамыту. Секіргіштікті дамытуға бағытталған іс-әрекет;

5) қазақтың халық дәстүрлеріне сәйкес ойындар. Қозғалмалы ойындар. Қазақтың халық ойындары және мәдени-этникалық бағытты жаттығулар, "Тоғыз құмалақ", "Асық" ойындары;

6) шаңғы дайындығы. Бір мезгілдегі екі адымды жүріс. Ауыспалы екі адымды жүріс (бір аяқты тіреп сырғумен). Тегіс ылдиден түсу және түсудің соңында адымдап бұрылу. "Шырша" жасап көтерілу. Жылдамдық пен төзімділікті дамытуға арналған жаттығулар: шаңғымен шамалы ойлы-қырлы жермен 800-900 м қашықтыққа жүру, 60-70 м қашықтықты қайталап (3-4 рет) жылдамдыққа жүріп өту; қашықтық арасы 150-250 м эстафеталар, "Күн мен түн", "Бас салып қуаласу" ойындары; төбешікке шығып-түсу эстафеталары;

7) спорт ойындары. Командалық ойындардағы негізгі дағдылар. Ойын техникасы. Ойын тактикасы. Ойындағы шығармашылық белсенділік.

36. 9-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) дене шынықтыру туралы білім. Дене шынықтыру және спорт – тұлғаны жан-жақты дамыту құралы. Дене жаттығуларымен айналысудың дене бітіміне тигізетін әсері. Білім алушылардың өз бетімен жаттығуы және жаттығуларды сабақтан тыс кезде орындау гигиенасы;

2) гимнастика. Топпен орындалатын саптағы жаттығулар. Акробатикалық элементтердің комбинацияларын құрастыру. Гимнастикалық жабдықтардағы жаттығулардың ретін құрастыру. Басты бұлшық ет топтарының күшін, күш және статикалық төзімділігін, буындардың қозғалмалығын дамытуға және тепе-теңдік мүшелерін жаттықтыруға арналған жаттығулар (құралсыз жалпы дамытушы жаттығулар қолданылады);

3) кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар. ("Күштілер мен ептілер", тепе-теңдік элементтері бар эстафета);

4) жеңіл атлетика. Мәреге жету. Көлденең (ені 100 см дейінгі ор, арық немесе шұңқыр) және тігінен (биіктігі 50-60 см. "жасыл желек", тосқауыл немесе жұқа тақтайша) қойылған кедергілерден секіріп өту. Кіші допты 3 қадамнан екпінмен бастан асыра иық арқылы лақтыру. Кіші допты тік және көлденең орнатылған нысанаға лақтыру. 30 метр жүгіру, бөренемен жүру, биіктігі 50 см. "жасыл желектен" секіріп өту, кіші допты 8-10 метр қашықтықтан тізе қалпынан орға

лақтыру, 15 метр жүгіру. Қимыл шапшаңдығын, төзімділікті, секіргіштікті және жылдамдық-күш қасиеттерін дамытуға арналған жаттығулар;

5) қазақтың халық ойындары және мәдени-этникалық бағытты жаттығулар, "Тоғыз құмалақ" ойыны;

6) шаңғы дайындығы. Бір мезгілдегі екі адымды жүріс. Ауыспалы екі адымды жүріс. "Шырша" жасап көтерілу. Екі шаңғыны тіреп тоқтау ("Соқа" тәсілімен тежелу). Орташа тұрыста түсу. Жылдамдық пен шамалы қарқындағы циклдық жұмысқа төзімділікті дамытуға арналған жаттығулар: 70-80 м қашықтықты қайталап (2-3 рет) жылдамдыққа жүріп өту, шаңғымен шамалы ойлы-қырлы жермен бірқалыпты және ауыспалы қарқынмен 900-1000 м қашықтыққа жүру, қашықтық арасы 300-400 м эстафеталар, ойындар;

7) мәселелерді спорт ойындарында шешу дағдыларын жетілдіру. Ойын Спорт ойындары комбинацияларын құрастыру. Альтернативті ойын құрастыру.

37. 10-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) дене шынықтыру туралы білім. Күн тәртібі және су ішу тәртібі. Білім алушылардың қозғалыс тәрібі. Өзін-өзі бақылау ережелері;

2) гимнастика. Сапқа тұру, сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру. Сап пәрмендерін орындау. Бастың, қолдың, тұлғаның, аяқтың қалыптары және қимылдары (құралмен және құралсыз). Әртүрлі бастапқы қалыпта орындалатын тынысты түзетуге арналған жаттығулар. Жүру және жүгіру кезіндегі тыныс гимнастикасы. Кіші және үлкен доптармен, гимнастикалық таяқшалармен орындалатын жалпы және ұсақ моториканы дамытатын жаттығулар. Қимыл координациясын дамытуға бағытталған жаттығулар. Қимыл дәлдігін түзетуге және дамытуға бағытталған жаттығулар, күш пен ептіліктің дамуына ықпал ететін өрмелеу мен асып түсу жаттығулары. Бейімделген дене шынықтыру шараларымен психикалық қызметті түзетуге бағытталған жаттығулар (үрей, биіктіктен қорқу, қиын қозғалыс жағдаяттарында өзін-өзі сәйкес емес ұстау);

3) кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар. "Қарсыласыңды басып оз", "Ұтымды жағдай үшін күрес";

4) жеңіл атлетика. Жүгіру, секіру және лақтыру техникасын шыңдау. Қауіпсіздік техникасы. Спринтерлік жүгіруді жетілдіру. Жүгіру төзімділігі дағдыларын жақсарту. Секіру мен лақтырудағы жеке дара екпіннің өлшемдері және оны дұрыс таңдау;

5) қазақтың халық ойындары. "Тоғыз құмалақ" ойыны;

6) шаңғы дайындығы. Бір мезгілдегі адымсыз және бір адымды жүріс және оның ойлы-қырлы жерде қолданылуы. Орнында сермей бұрылу. Төмен тұру

қалпында еңіске түсу. Сырғи итерілу тәсілімен көтерілу. Бір мезгілдегі жүрістен алма-кезек адымдап жүруге көшу. Жылдамдық пен төзімділікті дамытуға арналған жаттығулар: 80-90 метр қашықтықты қайталап (3-4 рет) жылдамдыққа жүріп өту, шаңғымен орташа ойлы-қырлы жермен бірқалыпты және ауыспалы қарқынмен 1400-1500 метр қашықтыққа жүру; эстафеталар; ойындар;

7) спорт ойындары. Ойын жағдаяттарында допты игеру техникасы. Ойын кеңістігінде бағдарлау дағдыларын жетілдіру. Жеке, топтық, командалық тактикалық әрекеттер.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

38. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен ұсынылған. Кодтағы бірінші сан сыныпты, екінші мен үшінші сандар – бағдарламаның бөлімі мен оның ішіндегі бөлімшесі, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4 кодындағы "6" – сынып, "2.1" – бөлім мен бөлімше, "4" – оқу мақсатының реттік нөмірі.

39. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Дене шынықтыру туралы білім. Салауатты өмір салты туралы білім жүйесі":

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	5.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелерін және қауіпсіздік техникасын білу және сақтау	6.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында тәртіп ережелерін және қауіпсіздік техникасын жүйелі түрде сақтау	7.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт құрал-жабдықтарында жұмыс істегенде қауіпсіздік техникасын қолдану	8.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт құрал-жабдықтарында жұмыс істегенде қауіпсіздік техникасын үйреншікті сақтау	9.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында дәрігерге дейінгі алғашқы көмек көрсету нұсқауын білу	10.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында соғылу мен жарақат кезінде алғашқы көмек көрсету
1.2 Жеке бас тазалығы және күн тәртібі	5.1.2.1 жеке бас тазалығының ережелерін білу және күн тәртібінде ұстану	6.1.2.1 шынығу және оның ағзаға тигізетін әсері туралы біліп, тәжірибеде қолдану	7.1.2.1 өз денсаулығына қатерлі жайттарды анықтай білу	8.1.2.1 ой және дене еңбегін алмастыру тәртібін сақтау	9.1.2.1 денсаулығын өз бетімен қадағалауды және бақылауды жүзеге асыра алу	10.1.2.1 салауатты өмір салтының денсаулыққа тигізетін әсерін өз үлгісімен көрсету

2) 2-бөлім "Гимнастика":

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Дене сымбатын қалыптастыруға және жалпақ табандылықтың алдын алуға бағытталған жаттығулар	5.2.1.1 дененің дұрыс қалпын білу және еңкеюден кейін дұрыс дене қалпын ұстану	6.2.1.1 дененің дұрыс қалпын ұғыну мен сақтай алу және қолмен бірқатар қимылдарды орындау	7.2.1.1 гимнастикалық қабырғамен жанына, жоғары және төмен қимылдағанда дененің дұрыс қалпын сақтау	8.2.1.1 бір орында тұрып секіру кезінде дұрыс дене қалпын көрсету	9.2.1.1 өкшемен, табанның сыртқа және ішкі қырымен жүруді жетілдіру	10.2.1.1 екі табан арасына кіші допты қысып 2-3 рет секірудің үйренген дағдыларын пайдалану
2.2 Кеңістікті бағдарлауды және қимылдардың дәлдігін дамытуға арналған жаттығулар	5.2.2.1 гимнастикалық орындақта, бөренеде құралдармен жасалатын жаттығуларды орындауда тепе-теңдік сақтауды білу және сақтау	6.2.2.1 спорт құрал-жабдықтарында тепе-теңдік сақтауды түсіну және сақтау	7.2.2.1 көзбен бақылай отырып және бақыламай кез-келген бастапқы қалыптан дененің дұрыс қалпын ұстану	8.2.2.1 құралдармен жасалатын жаттығуларды бір орында және қозғалыста орындау кезінде дененің дұрыс қалпын ұстану	9.2.2.1 құралдармен жасалатын жаттығуларды бір орында және қозғалыста орындау кезінде дененің дұрыс қалпын көрсете білу	10.2.2.1 сапқа тұру, сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру кезінде берілген ара-қашықтықты анықтай білу және дұрыс орындау
2.3 Тыныс алу жаттығулары	5.2.3.1 тұрған және жатқан қалыпта аралас (көкіректі-кұрсақты немесе толық) тыныс алу түрін орындау	6.2.3.1 қолдың әртүрлі қимылдары кезінде тыныс алуды орындау: жанына, жоғары қарай; жүрелеп толық және жартылай отырып-тұру кезіндегі тыныс алу	7.2.3.1 қолын белге қойып, қолдарын артқа, жанына, жоғары қарай әртүрлі қимылдатып жүрген кезде тыныс алуды сақтау	8.2.3.1 қимыл сипатына сәйкес тыныстың тереңдігі мен қарқынын ерікті түрде өзгертуді орындау	9.2.3.1 ырғақты қимылдарды орындау кезінде ұзақтығы бойынша әртүрлі тыныс алу мен тыныс шығаруды орындау	10.2.3.1 тыныс алу жаттығулары арқылы өкпе вентиляциясын жақсарту
2.4 Өрмелеу және асып түсу	5.2.4.1 бір жабдықтан басқасына асып түсуді білу және асып түсу	6.2.4.1 кедергілерден асып түсе алу және кедергінің биіктігіне қарай әртүрлі тәсілдермен олардың астынан өту	7.2.4.1 көлденең сатымен өрмелеудің кезекпен қолмен аяқты алмастыру әдісін қолдану	8.2.4.1 көлбеу 40° бұрышпен қойылған гимнастикалық орындыққа қ орындыққа таянып отырып өрмелеу әдісін қолдану	9.2.4.1 кедергілер алаңында әртүрлі жабдықтардан әртүрлі тәсілдермен өрмелеу және асып түсу	10.2.4.1 арқанмен өрмелеудің әртүрлі әдістерін тәжірибе жүзінде қолдану
2.5 Құралдармен орындалатын жаттығулар	5.2.5.1 жұптасып үлкен допты бір-біріне қарай бірінен біріне асып түсу	6.2.5.1 үлкен допты бір-біріне екі қолмен оң иықтан, сол иықтан лақтыру	7.2.5.1 үлкен теннис добын бір қолмен жоғары, жерге	8.2.5.1 жүріп келе жатып нығыздалған допты жоғары	9.2.5.1 нығыздалған допты жоғары бастың үстімен бір	10.2.5.1 нығыздалған допты тізерлеп тұрып бастан асыра лақтыра

лақтыру 5.2.5.2 кіші допты жерге соғып, ол ыршығанда оң (сол) қолмен ұстап алу. 5.2.5.3 гимнастикалы қ таяқшаны бір қолмен, екі қолмен жоғары лақтырып, алақанды соққаннан соң оны ұстап алу	6.2.5.2 кіші допты жүгіріп келе жатып жоғары лақтырып және тосып алу 6.2.5.3 гимнастикалық таяқшаны тік қалпында екі қолмен жоғары лақтырып және ұстап алу	және қабырғаға лақтыра алу, оны бір қолмен қағып алу 7.2.5.2 жұптасып кіші допты 6-8 м қашықтықтан бір мезетте бір-біріне лақтыру 7.2.5.3 гимнастикалы қ таяқшаны көтеріп тұрған аяқ тізесінің астымен бір қолынан екіншісіне беру	лақтырып, оны тосып алу 8.2.5.2 қолына допты ұстап тұрып, қолдың әртүрлі қалпын және қимылдарын орындай отырып, тұлғаны еңкейту және бұру 8.2.5.3 гимнастикалы қ таяқшаны арқа жағында қолдың шынтак буынының астында ұстап тұрып, тұлғаны еңкейту 8.2.5.4 еденде жатқан секіртпені аяқ саусақтарыме н табанның астына жинау	қолдан екінші қолға лақтыра алу 9.2.5.2 нығыздалған допты тізенің арасына қысып екі аяқпен секіру 9.2.5.3 гимнастикалы қ таяқшаны арқа жағында қолдың шынтак буынының астында ұстап тұрып, тұлғаны бұру 9.2.5.4. секіртпені екі бүктеп, бір және екі қолмен ұстап тұрып, оны фронтальды, бүйір және көлденең жазықтықтард а шеңбермен айналдыру	алу 10.2.5.2 нығыздалған допты екі табанының арасына қысып беру 10.2.5.3 таяқша әртүрлі қалыпта болғанда, тұлғаны айналдыра алу 10.2.5.4 секіртпені алдыға және артқа айналдыра отырып, екі аяғымен, бір аяқтан екінші аяққа секіріп бір орында секіруді орындау
---	--	---	--	---	--

3) 3-бөлім "Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар":
3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамытуға бағытталған ойындар	5.3.1.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамытуға бағытталған ойындардың маңызын түсіну	6.3.1.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін сақтай алу	7.3.1.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамытуға бағытталған ойындар кезінде өз әрекеттерін үйлестіре білу	8.3.1.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігі дағдыларын дамыту	9.3.1.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігі дағдыларын қолдану	10.3.1.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігі дағдыларын пайдалану
3.2 Кедергілерден өтуге арналған ойындар	5.3.2.1 кедергілерден өтуге арналған ойындардың маңызын түсіну	6.3.2.1 ойындар кезінде өз әрекеттерін үйлестіре және кедергілерден өту	7.3.2.1 кедергілерден өтуге арналған ойындар кезінде өз әрекеттерін үйлестіре білу	8.3.2.1 кедергілерден өту дағдыларын дамыту	9.3.2.1 кедергілерден өту дағдыларын қолдану	10.3.2.1 кедергілерден өту дағдыларын пайдалану

3.3 Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындар	5.3.3.1 кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындардың маңызын түсіну	6.3.3.1 кеңістікті бағдарлай алу	7.3.3.1 кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындар кезінде өз әрекеттерін үйлестіре білу	8.3.3.1 кеңістікті бағдарлау дағдыларын дамыту	9.3.3.1 кеңістікті бағдарлау дағдыларын қолдану	10.3.3.1 кеңістікті бағдарлау дағдыларын пайдалану
---	---	-------------------------------------	--	---	--	---

4) 4-бөлім "Жеңіл атлетика":

4-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Жүру	5.4.1.1 жүрудің түрлерін орындай алу	6.4.1.1 жүрудің түрлерін үйлестіре алу	7.4.1.1 жүру техникасын дамыту	8.4.1.1 жүрудің әртүрлі техникаларын қолдану	9.4.1.1 жүру техникасын машықтау	10.4.1.1 үйренген жүру дағдыларын бекіту
4.2 Жүгіру	5.4.2.1 жүгіру жаттығуларының түрлерін орындау	6.4.2.1 жүгіру жаттығуларының түрлерін үйлестіре білу	7.4.2.1 жүгіру техникасын дамыту	8.4.2.1 жүгірудің әртүрлі техникаларын қолдану	9.4.2.1 жүгіру техникасын өз бетімен машықтау	10.4.2.1 үйренген жүгіру дағдыларын бекіту
4.3 Лақтыру	5.4.3.1 лақтыруды бірізді ретімен орындау	6.4.3.1 лақтырудың түрлерін үйлестіре білу	7.4.3.1 лақтыру техникасын дамыту	8.4.3.1 лақтырудың әртүрлі техникаларын қолдану	9.4.3.1 лақтыру техникасын машықтау	10.4.3.1 үйренген лақтыру дағдыларын бекіту
4.4 Секіру	5.4.4.1 әртүрлі секіру жаттығуларын орындау	6.4.4.1 секірудің түрлерін үйлестіре білу	7.4.4.1 секіру техникасын дамыту	8.4.4.1 секірудің әртүрлі техникаларын қолдану	9.4.4.1 секіру техникасын машықтау	10.4.4.1 үйренген секіру дағдыларын бекіту

5) 5-бөлім "Ұлттық және зияткерлік ойындар":

5-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
5.1 Тоғыз құмалақ	5.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынының ережесін білу және ойнау	6.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынының әртүрлі әдіс-тәсілдерін үйрену	7.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынының бірнеше комбинацияларын білу	8.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынының әртүрлі кезеңдерін үйрену	9.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынынан алған дағдыларын қолдану	10.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынынан алған дағдыларын пайдалану
5.2 Асық	5.5.2.1 асық ойынының ережесін білу және ойнау	6.5.2.1 асық ойынының әртүрлі әдіс-тәсілдерін үйрену	7.5.2.1 асық ойынының бірнеше комбинацияларын білу	8.5.2.1 асық ойынының әртүрлі кезеңдерін үйрену	9.5.2.1 асық ойынынан алған дағдыларын қолдану	10.5.2.1 асық ойынынан алған дағдыларын пайдалану
5.3 Дойбы	5.5.3.1 дойбы	6.5.3.1 дойбы	7.5.3.1 дойбы ойынының бірнеше	8.5.3.1 дойбы ойынының	9.5.3.1 дойбы ойынынан	10.5.3.1 дойбы ойынынан алған

	ойынының ережесін білу және ойнау	ойынының әртүрлі әдіс-тәсілдерін үйрену	комбинацияларын білу	әрүрлі кезеңдерін үйрену	алған дағдыларын қолдану	дағдыларын пайдалану
5.4 Шахмат	5.5.4.1 шахмат ойынының ережесін білу және ойнау	6.5.4.1 шахмат ойынының әртүрлі әдіс-тәсілдерін үйрену	7.5.4.1 шахмат ойынының бірнеше комбинацияларын білу	8.5.4.1 шахмат ойынының әрүрлі кезеңдерін орындау	9.5.4.1 шахмат ойынынан алған дағдыларын қолдану	10.5.4.1 шахмат ойынынан алған дағдыларын пайдалану

б) 6-бөлім "Шаңғы дайындығы":

6-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
6.1 Шаңғымен жүру адымдарын бекітуге арналған жаттығулар	5.6.1.1 шаңғымен сап түзеу элементтерін білу және орынду	6.6.1.1 шаңғымен алма-кезек екі адымды жүріспен жүру			9.6.1.1 қашықтық арасы 100м дейін ойлы-қырлы жермен жүріп өту кезінде бір мезгілдегі екі адымды жүріс техникасын көрсету	10.6.1.1 бір мезгілдегі екі адымды жүріспен баяу қозғалғанда ырғақты сақтай білу
6.2 Жылдамдық пен шыдамдылықты дамытуға арналған жаттығулар	5.6.2.1 шаңғымен сырғаната кадам жасап жүруді білу және жүре алу	6.6.2.1 "саты" жасап жайпақ беткейге көтеріле алу	7.6.2.1 көтерілу мен түсу техникасының үйренген элементтерін орындау	8.6.2.1 түсу техникасының үйренген элементтерін орындау	9.6.2.1 шаңғымен көтерілу техникасының үйренген негіздерін орындау	10.6.2.1 шаңғымен түсу техникасының үйренген негіздерін білу және орындау

7) 7-бөлім "Спорттық ойындар":

7-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
7.1 Волейбол	5.7.1.1 волейбол ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру	6.7.1.1 волейболдағы допты беру техникасын тактикасын игеру	7.7.1.1 орнында тұрып допты жоғарыдан беру 7.7.1.2 артқы шептің ойыншысы шабуылшыны сақтандыру кезінде қорғаныста ойнай білу	8.7.1.1 допты төменнен тура беру кезінде үйренген дағдыларын қолдану 8.7.1.2 допты кеудемен құлап төменнен қабылдай алу	9.7.1.1 алдыға және оңға қозғалғаннан кейін допты жоғарыдан беруді үйренген дағдыларын қолдану	10.7.1.1 допты 4(2) аймағынан белгілі бір аймаққа тордан асыра жоғарыдан беруді орындау техникасын пайдалану 10.7.1.2 допты белгілі бір аймаққа төменнен тура беруді орындау

						техникасын пайдалану
7.2 Баскетбол	5.7.2.1 баскетбол ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру	6.7.2.1 баскетболдағы допты қағып алу және беруді игеру	7.7.2.1. секіріп допты себетке бір және екі қолмен лақтыру 7.7.2.2 төреші допты жақтау сызықтан лақтырғанда команда ойыншысымен және қарсыласпен өзара әрекеттесе алу	8.7.2.1 үйренген ойын амалдарын біріктіріп қолдану: орнында допты екі қолмен тосып алу - допты оң және сол қолмен тура алып жүру - допты себетке екі қолмен жақын қашықтықтан лақтыру	9.7.2.1 допты оң және сол қолмен алып жүру техникасын пайдалану және орындау - адымдап тоқтау - допты себетке бір қолмен жақын қашықтықтан лақтыру	10.7.2.1 допты серіктесіне қозғалыста беру техникасын қолдану, допты жүргізіп келіп, себетке бір қолмен иықтан лақтыру 10.7.2.2 ойында серіктесінен допты алу үшін бос орын таңдауға бағытталған жеке тактикалық әрекеттер қолдану
7.3 Теннис	5.7.3.1 үстел теннисі ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру	6.7.3.1 теннис қалақшасының қозғалысына ұқсатуды білу 6.7.3.2 теннис добын қалақшада ұстап тұра алу, бастапқы қалып бір орында тұру (қалақша горизонтальды қалыпта)	7.7.3.1 қозғалыс кезінде (алдыға, артқа, солға, оңға) теннис добын қалақшада ұстап тұра алу	8.7.3.1 бір орында тұрып және қозғалыста теннис добын вертикальды соғуды қолдану	9.7.3.1 үстел теннисіндегі техникалық амалдарды бекітуге және жетілдіруге бағытталған жаттығуларды пайдалану	10.7.3.1 бір орында тұрып және қозғалыста допты қалақшаның беткі және сыртқы жағымен вертикальды соғуды көрсету 10.7.3.2 допты беру, үстелге тиіп ыршыған допты тосып алу
7.4 Футбол	5.7.4.1 футбол ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру	6.7.4.1 футболдағы допты тосып алу және беруді игеру	7.7.4.1 қарсыластан допты тартып алу (қағып жіберу арқылы, допты табанмен басу арқылы)	8.7.4.1 футбол ойынаудың үйренген дағдыларын қолдану	9.7.4.1 футбол ойынаудың үйренген дағдыларын қолдану	10.7.4.1 допты игеру техникасын бекіту және үйлестіру қабілеттерін дамыту

40. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған

мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

41. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-10 сыныптары үшін
"Бейімделген дене шынықтыру"
пәнінен жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Дене шынықтыру туралы білім. Салауатты өмір салты туралы білім жүйесі	1.1 Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	5.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелерін және қауіпсіздік техникасын білу
	1.2 Жеке бас тазалығы және күн тәртібі	5.1.2.1 жеке бас тазалығының ережелері және күн тәртібі туралы білу
4. Жеңіл атлетика	4.1 Жүру	5.4.1.1 жүрудің түрлерін орындай алу
	4.2 Жүгіру	5.4.2.1 жүгіру жаттығуларының түрлерін орындай алу
	4.3 Лактыру	5.4.3.1 лактыруды бірізді ретімен орындай алу
	4.4 Секіру	5.4.4.1 әртүрлі секіру жаттығуларын орындай алу
7. Спорттық ойындар	7.1 Волейбол	5.7.1.1 волейбол ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру
	7.2 Баскетбол	5.7.2.1 баскетбол ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру
	7.3 Теннис	5.7.3.1 үстел теннисі ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру
	7.4 Футбол	5.7.4.1 футбол ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру
2-тоқсан		
2. Гимнастика	2.1 Дене сымбатын қалыптастыруға және жалпақ	5.2.1.1 дененің дұрыс қалпын білу және еңкеюден кейін дұрыс дене қалпын ұстай алу

	табандылықтың алдын алуға бағытталған жаттығулар	
	2.2 Кеңістікті бағдарлауды және қимылдардың дәлдігін дамытуға арналған жаттығулар	5.2.2.1 гимнастикалық орындықта, бөренеден құралдармен жасалатын жаттығуларды орындауда тепе-теңдік сақтауды білу және сақтай алу
	2.3 Тыныс алу жаттығулары	5.2.3.1 тұрған және жатқан қалыпта аралас (көкіректі-құрсақты немесе толық) тыныс алу түрін орындай алу
	2.4 Өрмелеу және асып түсу	5.2.4.1 бір жабдықтан басқасына асып түсуді білу және асып түсе алу
	2.5 Құралдармен орындалатын жаттығулар	5.2.5.1 жұптасып үлкен допты бір-біріне кеудеден лақтыра алу 5.2.5.2 кіші допты жерге соғып, ол ыршығанда оң (сол) қолмен ұстай алу. 5.2.5.3 гимнастикалық таяқшаны бір қолмен, екі қолмен жоғары лақтырып, алақанды соққаннан соң оны ұстай алу
3. Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар	3.1 Тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамытуға бағытталған ойындар	5.3.1.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамытуға бағытталған ойындардың маңызын түсіну
	3.2 Кедергілерден өтуге арналған ойындар	5.3.2.1 кедергілерден өтуге арналған ойындардың маңызын түсіну
	3.3 Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындар	5.3.3.1 кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындардың маңызын түсіну
3-тоқсан		
6. Шаңғы дайындығы	6.1 Шаңғымен жүру адымдарын бекітуге арналған жаттығулар	5.6.1.1 шаңғымен сап түзеу элементтерін білу және орындай алу
	6.2 Жылдамдық пен шыдамдылықты дамытуға арналған жаттығулар	5.6.2.1 шаңғымен сырғаната қадам жасап жүруді білу және жүре алу
5. Ұлттық және зияткерлік ойындар	5.1 Тоғыз құмалақ	5.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынының ережесін білу және ойнай білу
	5.2 Асық	5.5.2.1 асық ойынының ережесін білу және ойнай білу
	5.3 Дойбы	5.5.3.1 дойбы ойынының ережесін білу және ойнай білу
	5.4 Шахмат	5.5.4.1 шахмат ойынының ережесін білу және ойнай білу
7. Спорттық ойындар	7.1 Волейбол	5.7.1.1 волейбол ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру
	7.2 Баскетбол	5.7.2.1 баскетбол ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру
	7.3 Теннис	5.7.3.1 үстел теннисі ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру
	7.4 Футбол	5.7.4.1 футбол ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру

4-тоқсан		
4. Жеңіл атлетика	4.1 Жүру	5.4.1.1 жүрудің түрлерін орындай алу
	4.2 Жүгіру	5.4.2.1 жүгіру жаттығуларының түрлерін орындай алу
	4.3 Лақтыру	5.4.3.1 лақтыруды бірізді ретімен орындай алу
	4.4 Секіру	5.4.4.1 әртүрлі секіру жаттығуларын орындай алу
7.Спорттық ойындар	7.1 Волейбол	5.7.1.1 волейбол ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру
	7.2 Баскетбол	5.7.2.1 баскетбол ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру
	7.3 Теннис	5.7.3.1 үстел теннисі ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру
	7.4 Футбол	5.7.4.1 футбол ойынының ережелерін білу және элементтерін игеру

2) 6 сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Дене шынықтыру туралы білім. Салауатты өмір салты туралы білім жүйесі	1.1 Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	6.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында тәртіп ережелерін және қауіпсіздік техникасын сақтау
	1.2 Жеке бас тазалығы және күн тәртібі	6.1.2.1 шынығу және оның ағзаға тигізетін әсері туралы білу
4. Жеңіл атлетика	4.1 Жүру	6.4.1.1 жүрудің түрлерін үйлестіре алу
	4.2 Жүгіру	6.4.2.1 жүгіру жаттығуларының түрлерін үйлестіре алу
	4.3 Лақтыру	6.4.3.1 лақтырудың түрлерін үйлестіре білу
	4.4 Секіру	6.4.4.1 секірудің түрлерін үйлестіре білу 2
7.Спорттық ойындар	7.1 Волейбол	6.7.1.1 волейболдағы допты беру техникасын мен тактикасын игеру
	7.2 Баскетбол	6.7.2.1 баскетболдағы допты қағып алу және беруді игеру
	7.3 Теннис	6.7.3.1 теннис қалақшасының қозғалысына ұқсатуды білу 6.7.3.2 теннис добын қалақшада ұстап тұра алу, бастапқы қалып бір орында тұру (қалақша горизонтальды қалыпта)

	7.4 Футбол	6.7.4.1 футболдағы допты тосып алу және беруді игеру
2-тоқсан		
2. Гимнастика	2.1 Дене сымбатын қалыптастыруға және жалпақ табандылықтың алдын алуға бағытталған жаттығулар	6.2.1.1 дененің дұрыс қалпын ұғыну мен сақтай алу және қолмен бірқатар қимылдарды орындау
	2.2 Кеңістікті бағдарлауды және қимылдардың дәлдігін дамытуға арналған жаттығулар	6.2.2.1 спорт құрал-жабдықтарында тепе-теңдік сақтауды түсіну және сақтай алу
	2.3 Тыныс жаттығулары	6.2.3.1 қолдың әртүрлі қимылдары кезінде тыныс алуды орындау: жанына, жоғары қарай; жүрелеп толық және жартылайотырып-тұру кезінде
	2.4 Өрмелеу және асып түсу	6.2.4.1 кедергілерден асып түсе алу және кедергінің биіктігіне қарай әртүрлі тәсілдермен олардың астынан өту
	2.5 Құралдармен орындалатын жаттығулар	6.2.5.1 үлкен допты бір-біріне екі қолмен оң иықтан, сол иықтан лақтыра алу 6.2.5.2 кіші допты жүгіріп келе жатып жоғары лақтырып және тосып алу 6.2.5.3 гимнастикалық таяқшаны вертикальды қалыпта екі қолмен жоғары лақтырып және ұстап алу
3. Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар	3.1 Тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамытуға бағытталған ойындар	6.3.1.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін сақтай алу
	3.2 Кедергілерден өтуге арналған ойындар	6.3.2.1 ойындар кезінде өз әрекеттерін үйлестіре және кедергілерден өте алу
	3.3 Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындар	6.3.3.1 кеңістікті бағдарлай алу
3-тоқсан		
6. Шаңғы дайындығы	6.1 Шаңғымен жүру адымдарын бекітуге арналған жаттығулар	6.6.1.1 шаңғымен алма-кезек екі адымды жүріспен жүре алу
	6.2 Жылдамдық пен шыдамдылықты дамытуға арналған жаттығулар	6.6.2.1 "саты" жасап жайпақ беткейге көтеріле алу
5. Ұлттық және зияткерлік ойындар	5.1 Тоғыз құмалақ	6.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынының әртүрлі әдіс-тәсілдерін үйрену
	5.2 Асық	6.5.2.1 асық ойынының әртүрлі әдіс-тәсілдерін үйрену
	5.3	6.5.3.1 дойбы ойынының әртүрлі әдіс-тәсілдерін

	Дойбы	үйрену
	5.4 Шахмат	6.5.4.1 шахмат ойынының әртүрлі әдіс-тәсілдерін үйрену
7.Спорттық ойындар	7.1 Волейбол	6.7.1.1 волейболдағы допты беру техникасы мен тактикасын игеру
	7.2 Баскетбол	6.7.2.1 баскетболдағы допты қағып алу және беруді игеру
	7.3 Теннис	6.7.3.1 теннис қалақшасының қозғалысына ұқсатуды білу 6.7.3.2 теннис добын қалақшада ұстап тұра алу, бастапқы қалып бір орында тұру (қалақша горизонтальды қалыпта)
	7.4 Футбол	6.7.4.1 футболдағы допты тосып алу және беруді игеру
4-тоқсан		
4. Жеңіл атлетика	4.1 Жүру	6.4.1.1 жүрудің түрлерін үйлестіре алу
	4.2 Жүгіру	6.4.2.1 жүгіру жаттығуларының түрлерін үйлестіре алу
	4.3 Лақтыру	6.4.3.1 лақтырудың түрлерін үйлестіре алу
	4.4 Секіру	6.4.4.1 секірудің түрлерін үйлестіре алу
7.Спорттық ойындар	7.1 Волейбол	6.7.1.1 волейболдағы допты беру техникасы мен тактикасын игеру
	7.2 Баскетбол	6.7.2.1 баскетболдағы допты қағып алу және беруді игеру
	7.3 Теннис	6.7.3.1 теннис қалақшасының қозғалысына ұқсатуды білу 6.7.3.2 теннис добын қалақшада ұстап тұра алу, бастапқы қалып бір орында тұру (қалақша горизонтальды қалыпта)
	7.4 Футбол	6.7.4.1 футболдағы допты тосып алу және беруді игеру

3) 7-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Дене шынықтыру туралы білім. Салауатты өмір салты туралы білім жүйесі	1.1 Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	7.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт құрал-жабдықтарында жұмыс істегенде қауіпсіздік техникасын қолдану
	1.2 Жеке бас тазалығы және күн тәртібі	7.1.2.1 өз денсаулығына қатерлі жайттарды анықтай алу
4. Жеңіл атлетика	4.1 Жүру	7.4.1.1 жүру техникасын дамыту

	4.2 Жүгіру	7.4.2.1 жүгіру техникасын дамыту
	4.3 Лақтыру	7.4.3.1 лақтыру техникасын дамыту
	4.4 Секіру	7.4.4.1 секіру техникасын дамыту
7. Спорттық ойындар	7.1 Волейбол	7.7.1.1 орнында тұрып допты жоғарыдан беру 7.7.1.2 артқы шептің ойыншысы шабуылшыны сақтандыру кезінде қорғаныста ойнай алу
	7.2 Баскетбол	7.7.2.1 секіріп допты себетке бір және екі қолмен лақтыра алу 7.7.2.2 төреші допты жақтау сызықтан лақтырғанда команда ойыншысымен және қарсыласпен өзара әрекеттесе алу
	7.3 Теннис	7.7.3.1 қозғалыс кезінде (алдыға, артқа, солға, оңға) теннис добын қалақшада ұстап тұра алу
	7.4 Футбол	7.7.4.1 қарсыластан допты тартып алу (қағып жіберу арқылы, допты табанмен басу арқылы)
2-тоқсан		
2. Гимнастика	2.1 Дене сымбатын қалыптастыруға және жалпақ табандылықтың алдын алуға бағытталған жаттығулар	7.2.1.1 гимнастикалық қабырғамен жанына, жоғары және төмен қимылдағанда дененің дұрыс қалпын сақтай алу
	2.2 Кеңістікті бағдарлауды және қимылдардың дәлдігін дамытуға арналған жаттығулар	7.2.2.1 көзбен бақылай отырып және бақыламай кез-келген бастапқы қалыптан дененің дұрыс қалпын ұстай алу
	2.3 Тыныс жаттығулары	7.2.3.1 қолын белге қойып, қолдарын артқа, жанына, жоғары қарай әртүрлі қимылдатып жүрген кезде тыныс алуды сақтау
	2.4 Өрмелеу және асып түсу	7.2.4.1 көлденең сатымен өрмелеудің кезекпен қол мен аяқты алмастыру әдісін қолдану
	2.5 Құралдармен орындалатын жаттығулар	7.2.5.1 үлкен теннис добын бір қолмен жоғары, жерге және қабырғаға лақтыра алу, оны бір қолмен қағып алу 7.2.5.2 жұптасып кіші допты 6-8 м қашықтықтан бір мезетте бір-біріне лақтыра алу 7.2.5.3 гимнастикалық таяқшаны көтеріп тұрған аяқ тізесінің астымен бір қолынан екіншісіне бере алу
3. Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар	3.1 Тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамытуға бағытталған ойындар	7.3.1.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамытуға бағытталған ойындар кезінде өз әрекеттерін үйлестіре алу
	3.2 Кедергілерден өтуге арналған ойындар	7.3.2.1 кедергілерден өтуге арналған ойындар кезінде өз әрекеттерін үйлестіре алу

	3.3 Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындар	7.3.3.1 кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындар кезінде өз әрекеттерін үйлестіре алу
3-тоқсан		
6. Шаңғы дайындығы	6.1 Шаңғымен жүру адымдарын бекітуге арналған жаттығулар	7.6.1.1 шаңғымен алма-кезек екі адымды жүріспен жүрген кезде аяқ-қол қозғалысын үйлестіре алу
	6.2 Жылдамдық пен шыдамдылықты дамытуға арналған жаттығулар	7.6.2.1 көтерілу мен түсу техникасының үйренген элементтерін орындау
5. Ұлттық және зияткерлік ойындар	5.1 Тоғыз құмалақ	7.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынының бірнеше комбинацияларын білу
	5.2 Асық	7.5.2.1 асық ойынының бірнеше комбинацияларын білу
	5.3 Дойбы	7.5.3.1 дойбы ойынының бірнеше комбинацияларын білу
	5.4 Шахмат	7.5.4.1 шахмат ойынының бірнеше комбинацияларын білу
7.Спорттық ойындар	7.1 Волейбол	7.7.1.1 орнында тұрып допты жоғарыдан беру 7.7.1.2 артқы шептің ойыншысы шабуылшыны сақтандыру кезінде қорғаныста ойнай алу
	7.2 Баскетбол	7.7.2.1.секіріп допты себетке бір және екі қолмен лақтыра алу 7.7.2.2 төреші допты жақтау сызықтан лақтырғанда команда ойыншысымен және қарсыласпен өзара әрекеттесе алу
	7.3 Теннис	7.7.3.1 қозғалыс кезінде (алдыға, артқа, солға, оңға) теннис добын қалақшада ұстап тұра алу
	7.4 Футбол	7.7.4.1 қарсыластан допты тартып алу (қағып жіберу арқылы, допты табанмен басу арқылы)
4-тоқсан		
4. Жеңіл атлетика	4.1 Жүру	7.4.1.1 жүру техникасын дамыту
	4.2 Жүгіру	7.4.2.1 жүгіру техникасын дамыту
	4.3 Лақтыру	7.4.3.1 лақтыру техникасын дамыту
	4.4 Секіру	7.4.4.1 секіру техникасын дамыту
7.Спорттық ойындар	7.1 Волейбол	7.7.1.1 орнында тұрып допты жоғарыдан беру 7.7.1.2 артқы шептің ойыншысы шабуылшыны сақтандыру кезінде қорғаныста ойнай алу
	7.2 Баскетбол	7.7.2.1 секіріп допты себетке бір және екі қолмен лақтыра алу 7.7.2.2 төреші допты жақтау сызықтан лақтырғанда команда ойыншысымен және қарсыласпен өзара әрекеттесе алу
	7.3 Теннис	7.7.3.1 қозғалыс кезінде (алдыға, артқа, солға, оңға) теннис добын қалақшада ұстап тұра алу
	7.4 Футбол	7.7.4.1 қарсыластан допты тартып алу (қағып жіберу арқылы, допты табанмен басу арқылы)

4) 8-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/ мерзімді мазмұны	Ұзақ жоспардың Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Дене шынықтыру туралы білім. Салауатты өмір салты туралы білім жүйесі	1.1 Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	8.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт құрал-жабдықтарында жұмыс істегенде қауіпсіздік техникасын сақтау
	1.2 Жеке бас тазалығы және күн тәртібі	8.1.2.1 ой және дене еңбегін алмастыру тәртібін сақтау
4. Жеңіл атлетика	4.1 Жүру	8.4.1.1 жүрудің әртүрлі техникаларын қолдану
	4.2 Жүгіру	8.4.2.1 жүгірудің әртүрлі техникаларын қолдану
	4.3 Лақтыру	8.4.3.1 лақтырудың әртүрлі техникаларын қолдану
	4.4 Секіру	8.4.4.1 секірудің әртүрлі техникаларын қолдану
7.Спорттық ойындар	7.1 Волейбол	8.7.1.1 допты төменнен тура беру кезінде үйренген дағдыларын қолдану 8.7.1.2 допты кеудемен құлап төменнен қабылдай алу
	7.2 Баскетбол	8.7.2.1 үйренген ойын амалдарын біріктіріп қолдану: орнында допты екі қолмен тосып алу - допты оң және сол қолмен тура алып жүру - допты себетке екі қолмен жақын қашықтықтан лақтыру
	7.3 Теннис	8.7.3.1 бір орында тұрып және қозғалыста теннис добын вертикальды соғуды қолдану
	7.4 Футбол	8.7.4.1 футбол ойнаудың үйренген дағдыларын қолдану
2-тоқсан		
2. Гимнастика	2.1 Дене сымбатын қалыптастыруға және жалпақ табандылықтың алдын алуға бағытталған жаттығулар	8.2.1.1 бір орында тұрып секіру кезінде дұрыс дене қалпын көрсете алу
	2.2 Кеңістікті бағдарлауды және қимылдардың дәлдігін дамытуға арналған жаттығулар	8.2.2.1 құралдармен жасалатын жаттығуларды бір орында және қозғалыста орындау кезінде дененің дұрыс қалпын ұстай білу
	2.3 Тыныс жаттығулары	8.2.3.1 қимыл сипатына сәйкес тыныстың тереңдігі мен қарқынын ерікті түрде өзгертуді орындай алу
	2.4 Өрмелеу және асып түсу	8.2.4.1 көлбеу 40° бұрышпен қойылған гимнастикалық орындыққа таянып отырып өрмелеу әдісін қолдану

	2.5 Құралдармен орындалатын жаттығулар	8.2.5.1 жүріп келе жатып нығыздалған допты жоғары лақтырып, оны тосып алу 8.2.5.2 қолына допты ұстап тұрып, қолдың әртүрлі қалпын және қимылдарын орындай отырып, тұлғаны еңкейте және бұра алу 8.2.5.3 гимнастикалық таяқшаны арқа жағында қолдың шынтақ буынының астында ұстап тұрып, тұлғаны еңкейте алу 8.2.5.4 еденде жатқан секіртпені аяқ саусақтарымен табанның астына жинай алу
3. Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар	3.1 Тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамытуға бағытталған ойындар	8.3.1.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігі дағдыларын дамыту
	3.2 Кедергілерден өтуге арналған ойындар	8.3.2.1 кедергілерден өту дағдыларын дамыту
	3.3 Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындар	8.3.3.1 кеңістікті бағдарлау дағдыларын дамыту
3-тоқсан		
6. Шаңғы дайындығы	6.1 Шаңғымен жүру адымдарын бекітуге арналған жаттығулар	8.6.1.1 шаңғымен алма-кезек екі адымды жүріспен қозғалған кезде бір аяқты тіреп сырғуды үйрену және орындай алу
	6.2 Жылдамдық пен шыдамдылықты дамытуға арналған жаттығулар	8.6.2.1 түсу техникасының үйренген элементтерін орындау
5. Ұлттық және зияткерлік ойындар	5.1 Тоғыз құмалақ	8.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынының әрүрлі кезеңдерін үйрену
	5.2 Асық	8.5.2.1 асық ойынының әрүрлі кезеңдерін үйрену
	5.3 Дойбы	8.5.3.1 дойбы ойынының әрүрлі кезеңдерін үйрену
	5.4 Шахмат	8.5.4.1 шахмат ойынының әрүрлі кезеңдерін орындау
7. Спорттық ойындар	7.1 Волейбол	8.7.1.1 допты төменнен тура беру кезінде үйренген дағдыларын қолдану 8.7.1.2 допты кеудемен құлап төменнен қабылдай алу
	7.2 Баскетбол	8.7.2.1 үйренген ойын амалдарын біріктіріп қолдану: орнында допты екі қолмен тосып алу - допты оң және сол қолмен тура алып жүру - допты себетке екі қолмен жақын қашықтықтан лақтыру
	7.3 Теннис	8.7.3.1 бір орында тұрып және қозғалыста теннис добын вертикальды соғуды қолдану
	7.4 Футбол	8.7.4.1 футбол ойнаудың үйренген дағдыларын қолдану
4-тоқсан		

4. Жеңіл атлетика	4.1 Жүру	8.4.1.1 жүрудің әртүрлі техникаларын қолдану
	4.2 Жүгіру	8.4.2.1 жүгірудің әртүрлі техникаларын қолдану
	4.3 Лақтыру	8.4.3.1 лақтырудың әртүрлі техникаларын қолдану
	4.4 Секіру	8.4.4.1 секірудің әртүрлі техникаларын қолдану
7.Спорттық ойындар	7.1 Волейбол	8.7.1.1 допты төменнен тура беру кезінде үйренген дағдыларын қолдану 8.7.1.2 допты кеудемен құлап төменнен қабылдай алу
	7.2 Баскетбол	8.7.2.1 үйренген ойын амалдарын біріктіріп қолдану: орнында допты екі қолмен тосып алу - допты оң және сол қолмен тура алып жүру - допты себетке екі қолмен жақын қашықтықтан лақтыру
	7.3 Теннис	8.7.3.1 бір орында тұрып және қозғалыста теннис добын вертикальды соғуды қолдану
	7.4 Футбол	8.7.4.1 футбол ойнаудың үйренген дағдыларын қолдану

5) 9-сынып:

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Дене шынықтыру туралы білім. Салауатты өмір салты туралы білім жүйесі	1.1 Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	9.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында дәрігерге дейінгі алғашқы көмек көрсету нұсқауын білу
	1.2 Жеке бас тазалығы және күн тәртібі	9.1.2.1 өзін-өзі қадағалауды және бақылауды жүзеге асыра алу
4. Жеңіл атлетика	4.1 Жүру	9.4.1.1 жүру техникасын машықтау
	4.2 Жүгіру	9.4.2.1 жүгіру техникасын өз бетімен машықтау
	4.3 Лақтыру	9.4.3.1 лақтыру техникасын машықтау
	4.4 Секіру	9.4.4.1 секіру техникасын машықтау
7.Спорттық ойындар	7.1 Волейбол	9.7.1.1 алдыға және оңға қозғалғаннан кейін допты жоғарыдан беруді үйренген дағдыларын қолдану
	7.2 Баскетбол	9.7.2.1 допты оң және сол қолмен алып жүру техникасын пайдалану және орындау – адымдап тоқтау - допты себетке бір қолмен жақын қашықтықтан лақтыру
	7.3 Теннис	9.7.3.1 үстел теннисіндегі техникалық амалдарды бекітуге және жетілдіруге бағытталған жаттығуларды пайдалану
	7.4 Футбол	9.7.4.1 футбол ойнаудың үйренген дағдыларын қолдану
2-ші тоқсан		
2. Гимнастика	2.1 Дене сымбатын қалыптастыруға және жалпақ табандылықтың алдын алуға бағытталған жаттығулар	9.2.1.1 өкшемен, табанның сыртқа және ішкі қырымен жүруді жетілдіру
	2.2 Кеңістікті бағдарлауды	9.2.2.1 құралдармен жасалатын жаттығуларды бір

	және кимылдардың дәлдігін дамытуға арналған жаттығулар	орында және қозғалыста орындау кезінде дененің дұрыс қалпын көрсете алу
	2.3 Тыныс жаттығулары	9.2.3.1 ырғақты кимылдарды орындау кезінде ұзақтығы бойынша әртүрлі тыныс алу мен тыныс шығаруды орындай алу
	2.4 Өрмелеу және асып түсу	9.2.4.1 кедергілер алаңында әртүрлі жабдықтардан әртүрлі тәсілдермен өрмелеу және асып түсуді көрсету
	2.5 Құралдармен орындалатын жаттығулар	9.2.5.1 нығыздалған допты жоғары бастың үстімен бір қолдан екінші қолға лақтыра алу 9.2.5.2 нығыздалған допты тізенің арасына қысып екі аяқпен секіре алу 9.2.5.3 гимнастикалық таяқшаны арқа жағында қолдың шынтақ буынының астында ұстап тұрып, тұлғаны бұра алу 9.2.5.4. секіртпені екі бүктеп, бір және екі қолмен ұстап тұрып, оны фронтальды, бүйір және көлденең жазықтықтарда шеңбермен айналдыра алу
3. Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар	3.1 Тепе-теңдік пен кимыл үйлесімділігін дамытуға бағытталған ойындар	9.3.1.1 тепе-теңдік пен кимыл үйлесімділігі дағдыларын қолдану
	3.2 Кедергілерден өтуге арналған ойындар	9.3.2.1 кедергілерден өту дағдыларын қолдану
	3.3 Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындар	9.3.3.1 кеңістікті бағдарлау дағдыларын қолдану
3-тоқсан		
6. Шаңғы дайындығы	6.1 Шаңғымен жүру адымдарын бекітуге арналған жаттығулар	9.6.1.1 қашықтық арасы 100м дейін ойлы-қырлы жермен жүріп өту кезінде бір мезгілдегі екі адымды жүріс техникасын көрсету
	6.2 Жылдамдық пен шыдамдылықты дамытуға арналған жаттығулар	9.6.2.1 шаңғымен көтерілу техникасының үйренген негіздерін орындау
5. Ұлттық және зияткерлік ойындар	5.1 Тоғыз құмалақ	9.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынынан алған дағдыларын қолдану
	5.2 Асық	9.5.2.1 асық ойынынан алған дағдыларын қолдану
	5.3 Дойбы	9.5.3.1 дойбы ойынынан алған дағдыларын қолдану
	5.4 Шахмат	9.5.4.1 шахмат ойынынан алған дағдыларын қолдану
7. Спорттық ойындар	7.1 Волейбол	9.7.1.1 алдыға және оңға қозғалғаннан кейін допты жоғарыдан беруді үйренген дағдыларын қолдану
	7.2 Баскетбол	9.7.2.1 допты оң және сол қолмен алып жүру техникасын пайдалану және орындау – адымдап тоқтау - допты себетке бір қолмен жақын қашықтықтан лақтыру
	7.3 Теннис	9.7.3.1 үстел теннисіндегі техникалық амалдарды бекітуге және жетілдіруге бағытталған жаттығуларды пайдалану
	7.4 Футбол	9.7.4.1 футбол ойнаудың үйренген дағдыларын қолдану
4-тоқсан		

4. Жеңіл атлетика	4.1 Жүру	9.4.1.1 жүру техникасын машықтау
	4.2 Жүгіру	9.4.2.1 жүгіру техникасын өз бетімен машықтау
	4.3 Лақтыру	9.4.3.1 лақтыру техникасын машықтау
	4.4 Секіру	9.4.4.1 секіру техникасын машықтау
7.Спорттық ойындар	7.1 Волейбол	9.7.1.1 алдыға және оңға қозғалғаннан кейін допты жоғарыдан беруді үйренген дағдыларын қолдану
	7.2 Баскетбол	9.7.2.1 допты оң және сол қолмен алып жүру техникасын пайдалану және орындау – адымдап тоқтау - допты себетке бір қолмен жақын қашықтықтан лақтыру
	7.3 Теннис	9.7.3.1 үстел теннисіндегі техникалық амалдарды бекітуге және жетілдіруге бағытталған жаттығуларды пайдалану
	7.4 Футбол	9.7.4.1 футбол ойнаудың үйренген дағдыларын қолдану

б) 10-сынып:

б-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Дене шынықтыру туралы білім. Салауатты өмір салты туралы білім жүйесі	1.1 Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	10.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында соғылу мен жарақат кезінде алғашқы көмек көрсете алу
	1.2 Жеке бас тазалығы және күн тәртібі	10.1.2.1 салауатты өмір салтының денсаулыққа тигізетін әсерін өз үлгісімен көрсете алу
4. Жеңіл атлетика	4.1 Жүру	10.4.1.1 үйренген жүру дағдыларын бекіту
	4.2 Жүгіру	10.4.2.1 үйренген жүгіру дағдыларын бекіту
	4.3 Лақтыру	10.4.3.1 үйренген лақтыру дағдыларын бекіту
	4.4 Секіру	10.4.4.1 үйренген секіру дағдыларын бекіту
7.Спорттық ойындар	7.1 Волейбол	10.7.1.1 допты 4(2) аймағынан белгілі бір аймаққа тордан асыра жоғарыдан беруді орындау техникасын пайдалану 10.7.1.2 допты белгілі бір аймаққа төменнен тура беруді орындау техникасын пайдалану
	7.2 Баскетбол	10.7.2.1 допты серіктесіне қозғалыста беру техникасын қолдану, допты жүргізіп келіп, себетке бір қолмен иықтан лақтыру 10.7.2.2 ойында серіктесінен допты алу үшін бос орын таңдауға бағытталған жеке тактикалық әрекеттер қолдану
	7.3 Теннис	10.7.3.1 бір орында тұрып және қозғалыста допты қалақшаның беткі және сыртқы жағымен вертикальды соғуды көрсету 10.7.3.2 допты беру, үстелге тиіп ыршыған допты тосып алу
	7.4 Футбол	10.7.4.1 допты игеру техникасын бекіту және үйлестіру қабілеттерін дамыту
2-тоқсан		
2. Гимнастика	2.1 Дене сымбатын	10.2.1.1 екі табан арасына кіші допты қысып 2-3 рет секірудің

	қалыптастыруға және жалпақ табандылықтың алдын алуға бағытталған жаттығулар	үйренген дағдыларын пайдалану
	2.2 Кеңістікті бағдарлауды және қимылдардың дәлдігін дамытуға арналған жаттығулар	10.2.2.1 сапқа тұру, сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру кезінде берілген ара-қашықтықты анықтай білу және дұрыс орындай алу
	2.3 Тыныс жаттығулары	10.2.3.1 тыныс жаттығулары арқылы өкпе вентиляциясын жақсарту
	2.4 Өрмелеу және асып түсу	10.2.4.1 арқанмен өрмелеудің әртүрлі әдістерін тәжірибе жүзінде қолдану
	2.5 Құралдармен орындалатын жаттығулар	10.2.5.1 нығыздалған допты тізерлеп тұрып бастан асыра лақтыра алу 10.2.5.2 нығыздалған допты екі табанының арасына қысып бере алу 10.2.5.3 таяқша әртүрлі қалыпта болғанда, тұлғаны айналдыра алу 10.2.5.4 секіртепні алдыға және артқа айналдыра отырып, екі аяғымен, бір аяқтан екінші аяққа секіріп бір орында секіруді орындай алу
3. Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған қозғалмалы ойындар	3.1 Тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамытуға бағытталған ойындар	10.3.1.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігі дағдыларын пайдалану
	3.2 Кедергілерден өтуге арналған ойындар	10.3.2.1 кедергілерден өту дағдыларын пайдалану
	3.3 Кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған ойындар	10.3.3.1 кеңістікті бағдарлау дағдыларын пайдалану
3-тоқсан		
6. Шаңғы дайындығы	6.1 Шаңғымен жүру адымдарын бекітуге арналған жаттығулар	10.6.1.1 бір мезгілдегі екі адымды жүріспен баяу қозғалғанда ырғақты сақтай алу
	6.2 Жылдамдық пен шыдамдылықты дамытуға арналған жаттығулар	10.6.2.1 шаңғымен түсу техникасының үйренген негіздерін білу және орындау
5. Ұлттық және зияткерлік ойындар	5.1 Тоғыз құмалақ	10.5.1.1 тоғыз құмалақ ойынынан алған дағдыларын пайдалану
	5.2 Асық	10.5.2.1 асық ойынынан алған дағдыларын пайдалану
	5.3 Дойбы	10.5.3.1 дойбы ойынынан алған дағдыларын пайдалану
	5.4 Шахмат	10.5.4.1 шахмат ойынынан алған дағдыларын пайдалану
7. Спорттық ойындар	7.1 Волейбол	10.7.1.1 допты 4(2) аймағынан белгілі бір аймаққа тордан асыра жоғарыдан беруді орындау техникасын пайдалану 10.7.1.2 допты белгілі бір аймаққа төменнен тура беруді орындау техникасын

		пайдалану
	7.2 Баскетбол	10.7.2.1 допты серіктесіне қозғалыста беру техникасын қолдану, допты жүргізіп келіп, себетке бір қолмен иықтан лақтыру 10.7.2.2 ойында серіктесінен допты алу үшін бос орын таңдауға бағытталған жеке тактикалық әрекеттер қолдану
	7.3 Теннис	10.7.3.1 бір орында тұрып және қозғалыста допты қалақшаның беткі және сыртқы жағымен вертикальды соғуды көрсету 10.7.3.2 допты беру, үстелге тиіп ыршыған допты тосып алу
	7.4 Футбол	10.7.4.1 допты игеру техникасын бекіту және үйлестіру қабілеттерін дамыту
4-тоқсан		
4. Жеңіл атлетика	4.1 Жүру	10.4.1.1 үйренген жүру дағдыларын бекіту
	4.2 Жүгіру	10.4.2.1 үйренген жүгіру дағдыларын бекіту
	4.3 Лақтыру	10.4.3.1 үйренген лақтыру дағдыларын бекіту
	4.4 Секіру	10.4.4.1 үйренген секіру дағдыларын бекіту
7.Спорттық ойындар	7.1 Волейбол	10.7.1.1 допты 4(2) аймағынан белгілі бір аймаққа тордан асыра жоғарыдан беруді орындау техникасын пайдалану 10.7.1.2 допты белгілі бір аймаққа төменнен тура беруді орындау техникасын пайдалану
	7.2 Баскетбол	10.7.2.1 допты серіктесіне қозғалыста беру техникасын қолдану, допты жүргізіп келіп, себетке бір қолмен иықтан лақтыру 10.7.2.2 ойында серіктесінен допты алу үшін бос орын таңдауға бағытталған жеке тактикалық әрекеттер қолдану
	7.3 Теннис	10.7.3.1 бір орында тұрып және қозғалыста допты қалақшаның беткі және сыртқы жағымен вертикальды соғуды көрсету 10.7.3.2 допты беру, үстелге тиіп ыршыған допты тосып алу
	7.4 Футбол	10.7.4.1 допты игеру техникасын бекіту және үйлестіру қабілеттерін дамыту

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 26-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№115 бұйрығына 466-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Пәнді оқытудың мақсаты – айналасындағылармен ауызша қарым-қатынас жасау үшін табиғи дыбысталуына жақындай отырып, нақты, түсінікті сөйлеуді жетілдіру; бұрын қалыптасқан сөйлеуді есту қабілеті дағдыларын белсенді қолдану.

3. Пәнді оқытудың міндеттері:

1) дыбыс күшейткіш аппаратымен және аппаратсыз ауызша сөйлеу тілін естіп-көру және есту қабілетін дамыту;

2) таныс емес мәтіндерді есту арқылы қабылдау қабілетін дамыту, олардың негізгі мазмұнын және мағынасын анықтау;

3) табиғиға жақындатылған, білім беру және сыныптан тыс әрекеттерінде ауызша сөйлесу процесінде, әртүрлі жағдайларда және күйде басқа адамдардың сөзін қабылдауға меңгерілген есту тәжірибесін қолдану қажеттілігін дамыту

4) дыбысталуы бойынша табығыға жақындатылған нақты, түсінікті сөйлеуді, сөйлеуінің өзі бақылауын жүзеге асыру қабілеті қалыптастыру, сөйлесу қарым-қатынасында вербалды емес байланыс құралын қолдану;

5) аралас дыбыстарды саралау дағдыларын дамыту, ауызша сөйлеу тілінің ырғақты-екпіндік жағын дұрыс айту дағдыларын бекіту;

6) мәнерлі сөйлеу бойынша жұмыс жасау;

7) мектептің оқыту-тәрбиелік процесінде есту қабілетін қосу, естіп-көріп қабылдау және сөйлеуді дамыту кешенінде сөйлеудің коммуникативтік функциясын арттыру;

8) еркін сөйлеу және есту әрекетінде есту қабілетін дамыту және дыбыстардың айтылуын қалыптастыру бойынша материалдарды қосу;

9) қоршаған дыбыс әлемі туралы түсініктерін кеңейту, дыбыс ортасында бағдарлауды дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. Нашар еститін білім алушыларды оқыту келесі дидактикалық қағидаларға негізделеді:

1) тұлғалық бағытталған білім беру тұжырымдамасына көшу дегенді білдіреді білім беруді гуманизациялау қағидасы;

2) нашар еститін білім алушылардың даму ерекшеліктеріне және деңгейіне білім берудің бейімделу қағидасы, осыған сәйкес мектеп әртүрлі білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағдарланады, есту қабілеті зақымдалған әртүрлі санаттағы, соның ішінде психикалық дамуы тежелген, көру қабілеті зақымдалған балалар үшін түрлі құралдар мен әдістер қолданады;

3) оқытуды дифференциациялау және жекелендіру қағидасы нашар еститін білім алушыларға ата-анасымен бірлесе отырып, оған өте қолайлы білім алу жолын таңдауға мүмкіндік береді;

4) нашар еститіндерді оқытудың бастапқы кезеңі үшін заңды болып табылатын оқыту-тәрбиелеу процесінде жаңа ұғымдарды, тұжырымдарды, ережелерді қалыптастыру ретінде сезімдік бейнелерді жинақтау, жүйелендіру және жалпылау мақсатында бақылауды ұйымдастыруға бағытталған көрнекілік және оқытудың сөздік құралдар қағидасы;

5) ауызша сөйлеу тілін айту тарапын дамытумен бірлікте есту қабілетін дамытуды қарқындату қағидасы нашар еститін білім алушылардың оған бағытталған әңгімелесушінің сөзін жеткілікті еркін түсінуін және басқаларға түсінікті, анық сөйлеуін дамытудан тұрады

6) ауызша сөйлесуді белсендіру қағидасы нашар еститін білім алушылардың бірлескен жұмысын ұйымдастыруға психологиялық-педагогикалық тәсілдерді жүзеге асыру қажеттілігімен негізделеді және ауызша сөйлеу негізде қарым-қатынас жасауға қажеттілік тудыратын жағдайларды модельдеуді қарастырады. Әр түрлі байланыс жолдарын қалыптастыруда арнайы оқыту барлық оқыту-тәрбие жұмысында әлеуметтік мінез-құлық нысандарын ескере отырып жүргізіледі;

7) Әрекеттік тәсіл қағидасы нашар еститін білім алушыларды оқытудың заманауи жүйесінің негізгі бағытын, онда әрекет білім, білік, дағдыны қалыптастыру процесі ретінде және нашар еститін білім алушының тұлғалық қалыптасуының түзете-дамытушылық бағытын қамтамасыз ететін жағдай ретінде қарастырылатынын көрсетеді;

8) білім алушының тұлғалық дамуына және арнайы білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, оның "жақын даму аймағын" кеңейтуге бағдарланған оқу үрдісінің бағытын дамыту қағидасы;

9) еститіндердің арасында белсенді және толыққанды өмірге қажет білім, білік және дағдыларды меңгерудің онтогенетикалық қағидасы;

10) оқу жағдайының тұрғысынан өмірлік жағдайдағы әрекеттерге қалыптастырылған білім мен дағдыларды және қарым-қатынастарды аудару қағидасы білім алушының шынайы өмірде, нақты әлемде белсенді қызметіне және өзіндік бағдарлануына дайындығын қамтамасыз етеді.

5. Есту қабілетін дамыту әдістемелік қағидамен сәйкес жүргізіледі:

1) сөйлеу және сөйлеу элементтерін ажырата білу дағдыларын кезеңмен қалыптастыру қағидасы. Дөрекі есту дифференциалаудан неғұрлым нәзік және дәл дәйекті аударманы қамтамасыз етеді;

2) есту қабілетін дамытуда қолданылатын жаттығуларды дамыту қағидасы ойлау, сөйлеу, сенсорлық және моторлық салаларын, есте сақтауды, зейінін,

білім алуда тәуелсіздікті дамытуды және өзін-өзі дамытуға және шығармашылыққа бағытталуды дамытумен байланысты;

3) сөйлеу материалдарын интеграциялау қағидасы пән аралық пән оқыту сабақтары, тақырыптары, Бағдарламаның бөлімдері арасындағы байланыстарды ұйымдастыруды болжайды;

4) сөйлеуді қолдану қағидасы сөзді естуді дамыту құралы ретінде ми қыртысындағы сөйлеу орталығында бар сөйлеу бейнесін жаңғыртуға, кинестетикалық бейнелерімен тығыз байланысты, ішкі сөйлеу негізінде туындайтын және оның келесі әзірленуімен жаңа есту түсініктерін қалыптастыруға бағытталған;

5) есту қабілетін дамытудың айтылуымен байланыс қағидасы білім алушы есту арқылы берілген материалды сөйлеу анализаторларының белсенді қатысуы кезінде жақсы ажырататынымен түсіндіріледі. Анық айту, тілдік материалды қайталау естіп-айту қорытындыларды табысты дамытуға үлес қосады;

6) айтылуын түзету қағидасы фонетикалық дұрыс, түсінікті және мәнерлі сөйлеу есту арқылы сөйлеудің дыбысын, сөзді және сөйлеуді тануға оң ықпалын көрсететінімен негізделеді;

7) естуінің өзін-өзі басқару қағидасы сөйлеудің дыбыстарын қатесіз айтудың маңызды шарты болып табылады. Естуін және кинестетикалық өзін-өзі басқару нашар еститін білім алушылардың түсінікті сөйлеуіне және сөзді есту қабілетіне алып келеді.

6. Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру әдістемелік қағидамен сәйкес жүргізіледі:

- 1) сөйлеу дағдыларын игерудегі сана мен белсенділік қағидасы;
- 2) материалды іріктеудің фонетикалық қағидасы;
- 3) жақын артикуляцияны қарама-қарсы қою қағидасы;
- 4) сөйлеу қарым-қатынасының қағидасы;
- 5) барлық сақталған анализаторларды қолдану қағидасы;
- 6) алынған білім мен дағдылардың жүйелі және сенімділігі қағидасы;
- 7) білім алушылардың тұлғалық ерекшеліктерін есепке алу қағидасы;
- 8) баланың өмірі және қызметімен оқытудың байланысы қағидасы.

7. Бағдарламада қазіргі заманғы мектепте оқу процесін ұйымдастыруға инновациялық педагогикалық тәсілдердің сипаттамалары берілген білім беру-нормативтік құжатының дәстүрлі функциялары біріктіріледі. Оқуға деген көзқарастар пән бойынша оқу бағдарламасының түбегейлі жаңа құрылымын құрудың негізгі бағдарлары болып табылады.

8. Құндылыққа-бағдарланған, әрекеттік, тұлғалық-бағдарланған, коммуникативті тәсілдер білімнің клисикалық негізі ретінде Бағдарламаның жаңа құрылымында көрініс тапқан оқу мақсаттарының және білім беру процесінің нәтижелерінің басымдықтарын күшейту үшін қолданылады.

9. Бағдарламада оқу пәнінің мазмұнын анықтау үшін негіз болып табылатын оқыту мақсаттарының жүйесі түрінде ұсынылған күтілетін нәтижелерді тұжырымдайды. Мазмұнды аспектісінде оқу жоспары белгілі бір оқу пәнінің нашар еститін білім алушылардың тәрбиеленуіне өзінің оқуының субъектісі және тұлғааралық қарым-қатынас субъектісі ретінде үлесін көрсетеді.

10. Нашар еститін білім алушылар оқытылады:

1) әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдениеттік және оқыту-кәсіби қарым-қатынас салаларында мәтінді есте сақтау;

2) сөйлеу мінез-құлқының ашық және жасырын түрде білдірілген формаларын тану, бағалау

3) әр түрлі өмірлік жағдайларда ауызша сөйлеуді жүзеге асыру; сөйлеу қарым-қатынастарының әртүрлі мақсаттары мен тактикасын іске асыру үшін әртүрлі тілдік құралдарды қолдана отырып диалогты бастау және қолдау;

4) проблемалық сипаттағы ақпаратты синтез жүргізе отырып монолог құру;

5) өзінің ойын қорғау және аргументтеу; сөйлеушінің сөйлеу тақырыбына деген көзқарасын бағалау, өз пікірін білдіру;

6) мәтіннің мазмұнын оның тақырыбы / басталуы / соңы бойынша болжау;

7) өздерінің пікірлерін қалыптастыру кезінде грамматикалық және стилистикалық нормаларды сақтау.

11. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнін оқу ауызша мәнерлі және түсінікті сөйлеуінің дамуына, басқа адамдардың сөзін түсінуіне, айналадағы шындық туралы ойларды кеңейту және қоғамға толық кірігуіне алып келеді.

12. Бағдарламаны меңгеру нәтижесінде:

1) жеке есту аппараттарының/кохлеарлы импланттардың көмегімен және оларсыз оқу әрекетімен және сыбықтан тыс әрекетімен, нашар еститін білім алушылардың қызығушылық салаларымен, қоғамдық өмірмен байланысты кез келген тілдік материалды еркін қабылдауды;

2) қалыпты биіктік, күш және тембр дауысымен айтарлықтай табиғи және мәнерлі, түсінікті сөйлеуді;

3) сөзді біріктіріп, екпінмен, дыбыстық құрылымды айту дағдысын қолдана отырып айтуды;

4) фразаларды біріктіріп, синтагмаларға бөле отырып, логикалық және синтагматикалық екпінді түсіре, мүмкіндігінше фразаның методикалық бағытын сақтай отырып айтуды;

5) тәуелсіз сөйлеуде және әзірленген сөйлеу материалдарын айту кезінде қалыпты қарқынды қадағалауды;

6) орфоэпиялық ережелерді білуді және қадағалауды;

7) айтудың әртүрлі эмоционалдық көріністерін беруді;

8) сөйлеуді сүйемелдейтін тілдік емес қарым-қатынас құралдарын (мәнерлі бет-әлпеті, қалып, пластика) дұрыс пайдалануды;

9) айтылудың түрлі жақтарына өзін-өзі бақылауды жүзеге асыруды үйренеді.

13. Дұрыс айтылуды және тиімді есту қабілетін меңгеру білім беру бағдарламасы шеңберінде "Ағылшын тілі", "Орыс тілі", "Орыс әдебиеті", "Қазақ тілі мен әдебиеті", "Түзету ырғағы" сабақтарымен жүзеге асырылатын жұмыстың келесі бағыттары негізделген:

1) әр түрлі қабылдау, көңіл, есте сақтау, ойлауды дамыту;

2) артикуляциялық моториканы дамыту;

3) сөздің грамматикалық формаларын және сөз жасау модельдерін, синтаксистік конструкциялардың әр түрлері типтерін нашар еститін білім алушылармен қабылдауының, дифференциациясын және пайдалану дағдыларын дамыту;

4) сөйлеудің фонетикалық жағының бұзылыстарын түзету, фонематикалық процестерді дамыту;

5) тілдік және тілдік емес дыбыстарды естіп-көру және есту қабілетін дамыту;

6) нашар еститін білім алушылардың коммуникативті ынталандыруын қалыптастыру.

14. Барлық қызмет түрлерін жүзеге асыру оларды ұйымдастырудың тиісті формаларын білдіреді: нұсқау беру, көмек көрсету, бақылау, қорытындылау, бағалау, коммуникативтік мақсаттарда сөйлеуді қолдану (нұсқаулықтар, сұрақтар / жауаптар, есептер, өзінің көзқарасын білдіру).

15. Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту үшін жеке және фронтальды сабақтар жүргізіледі.

16. Оқыту-тәрбиелік процесті ұйымдастыру үшін кабинеттер санитарлық-гигиеналық нормаларды ескере отырып, тиісті мектеп жабдықтарымен жабдықталған.

17. Жеке сабақтарға арналған есту бөлмелері жеке пайдалануға арналған дыбыс күшейткіш жабдықпен, қосымша вибротактильді құрылғылар жиынтығы бар, көрнекі құралдармен және сөйлеу, есту қабілетін дамыту жұмысы үшін арнайы компьютерлік бағдарламалармен, айнамен жабдықталған

18. Бақылау-диагностикалық тапсырмалардың орындалу нәтижелері білім алушының жетістік карталарында тіркеледі және білім алушыға жеке тәсілід енгізудің негізі болып табылады (фонетикалық күнделік, жеке түзету-дамыту бағдарламасы, тексеру дәптері).

19. Білім алушының жетістіктерінің баллдық жүйесі қолданылмайды, себебі "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәні үлгілік оқу жоспарының түзету компонентіне кіреді және түзете-дамытушылық міндеттерін шешеді.

20. Жетістіктерді бағалау жалпылама сипатта жүреді.

3-тарау. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

21. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сыныпта – аптасына 16сағат, оқу жылында - 544 сағатты;
- 2) 6-сыныпта – аптасына 16 сағат, оқу жылында - 544 сағатты;
- 3) 7-сыныпта – аптасына 4 сағат, оқу жылында - 136 сағатты;
- 4) 8-сыныпта – аптасына 4 сағат, оқу жылында - 136 сағатты;
- 5) 9-сыныпта – аптасына 4 сағат, оқу жылында - 136 сағатты;
- 6) 10-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында - 68 сағатты құрайды.

22. "Дыбыстардың дұрыс айтылуын және сөйлеу тілін қалыптастыру" мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) 1-бөлім "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру";
- 2) 2-бөлім "Естіп қабылдауын дамыту".

23. "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) дыбыс айту;
- 2) сөздік тыныс және дауыс;
- 3) сөз және фраза.

24. "Естіп қабылдауын дамыту" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) тілдік дыбыстарды естіп қабылдау;
- 2) тілдік емес дыбыстарды естіп қабылдау.

25. Оқу пәнінің мазмұны:

1) оқытудың бөлімдері пәннің құрылымдық компоненттерін қамтитын бөлімшелерге бөлінген;

2) әр бөлімше тақырып бойынша жоспарланған нәтижені құрайды. Бағдарламаның мазмұнын бөлу мұғалімге өз жұмысын жоспарлауға және білім алушының әзірленген критерийлерге сәйкес жетістіктерін бағалауға мүмкіндік береді.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

26. Бағдарламада оқу мақсаттарын тиімді қолдану және мониторинг жасау үшін кодтық белгілеу енгізілді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші сан бөлімді, үшінші сан бөлімшені, төртінші сан оқу мақсаттарының реттік санын білдіреді. Мысалы, 5.2.1.1 кодындағы: "5" - сынып, "2.1" - бөлімше, "1" - оқу мақсатының реттік саны.

27. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру":

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
е	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Дыбыс айту	5.1.1.1 барлық дауысты және дауыссыз дыбыстарды сөздерде және фразаларда дұрыс айту 5.1.1.2 артикуляциясы бойынша ұқсас дауысты дыбыстардың айтылуын ажырату: "А-О, А-Ә, О-У, У-Ұ, И-Э, И-Ы, Ұ-Ү" 5.1.1.3 артикуляциясы бойынша ұқсас дауыссыз дыбыстардың айтылуын ажырату: "М-П, М-Б, Н-Т, Н-Д; С-Ш, З-Ж, Ц-Ч; Ц-С, Ч-Ш; Ц-Т, Ч-Т; В-Ф, Б-П, Д-Т" 5.1.1.4 өзінің айтқанын қадағалау	6.1.1.1 артикуляциясы бойынша ұқсас дауысты дыбыстардың айтылуын ажырату: "А-Ә, А-О, А-Ә, О-У, У-Ұ, И-Э, И-Ы, Ұ-Ү" 6.1.1.2 артикуляциясы бойынша ұқсас дауыссыз дыбыстардың айтылуын ажырату: "М-П, М-Б, Н-Т, Н-Д; С-Ш, З-Ж, Ц-Ч; Ц-С, Ч-Ш; Ц-Т, Ч-Т; В-Ф, Б-П, Д-Т, Қ-К" 6.1.1.3 дауыссыз дыбыстардың үйлесімділігін дұрыс айту (бір сөзде және сөздердің қиылысында) 6.1.1.4 өзінің айтуын қадағалау	7.1.1.1 мақал, жаңылтпаштар айту 7.1.1.2 өзінің айтуын қадағалау 7.1.1.3 басқалардың айтқанын бағалау 7.1.1.4 артикуляцияның орналасуын бақылауды талап ететін дыбысты айтуын қадағалау (жіңішке дауыссыздар, аффрикаттар және дифтонтар) 7.1.1.5 өз еркімен дыбыстарды айтуды әзірлеу	8.1.1.1 өз еркімен артикуляциялық гимнастикаларды жаттығуды әзірлеу 8.1.1.2 дыбыстарды автоматтандыру және саралау бойынша өз еркімен жаттығуларды әзірлеу 8.1.1.3 өзінің айтуын қабағалау 8.1.1.4 өз еркімен дыбыстардың айтылуын әзірлеу 8.1.1.5 артикуляцияның орналасуын бақылауды талап ететін дыбысты айтуын қадағалау (жіңішке дауыссыздар, аффрикаттар	9.1.1.1 мақал, жаңылтпаштар айту 9.1.1.2 өзінің айтуын қадағалау 9.1.2.3 басқалардың айтқанын бағалау 9.1.2.4 артикуляцияның орналасуын бақылауды талап ететін дыбысты айтуын қадағалау (жіңішке дауыссыздар, аффрикаттар және дифтонтар) 9.1.2.5 өз еркімен дыбыстардың айтылуын әзірлеу	10.1.1.1 өз еркімен артикуляциялық гимнастикаларды жаттығуды әзірлеу 10.1.1.2 дыбыстарды автоматтандыру және саралау бойынша өз еркімен жаттығуларды әзірлеу 10.1.1.3 өзінің айтуын қабағалау 10.1.1.4 өз еркімен дыбыстардың айтылуын әзірлеу

		5 басқалардың айтқанын бағалау		және дифтонтар)		
1.2 Сөздік тыныс және дауыс	5.1.2.1 оқу үрдісінде, мәтін айту кезінде синтагмалар бөлінгенде тыныс алу үзілістерін дұрыс жүргізу 5.1.2.2 тыныс шығарудың басымен дыбысты айтуды байланыстыру 5.1.2.3 артық ауаны шығару және жаңа дем алуға сөйлеу кідірісін қолдану	6.1.2.1 күш пен биіктік бойынша модуляцияны ұстана отырып қалыпты дыбысталу дауысын пайдалану 6.1.2.2 ұзақ фразаларды айту барысында тыныс алу үзілістерін анықтау (өз еркімен және белгілерге көңіл бөлу)	7.1.2.1 сөздің мұрындық реңін жою мақсатында өзінің сөйлеуін қадағалау 7.1.2.2 ұзақ фразаларды айту барысында тыныс алу үзілістерін өз еркімен анықтау 7.1.2.3 ауаны үнемдеп жұмсай отырып сөйлеу кезінде тынысын қадағалау 7.1.2.4 тыныс алу мен тыныс шығарудың сәйкестігін қадағалау	8.1.2.1 тыныс алу мен тыныс шығарудың сәйкестігін қадағалау 8.1.2.2 толық және терең тыныс алуды меңгерту 8.1.2.3 фразаларды айту үшін әрдайым ауаны үнемдеу 8.1.2.4 дауыс желбезектеріне түсетін ауа қысымын қадағалау	9.1.2.1 өзінің дауысының дыбысталуын, айтуда сөйлеу қарқынын орынды қолдану 9.1.2.3 фразаларды айту үшін әрдайым ауаны үнемдеу 9.1.2.4 дауыс желбезектеріне түсетін ауа қысымын қадағалау	10.1.2.1 сөйлеу кезінде тынысын еркін меңгеру 10.1.2.2 тыныс алу мен тыныс шығарудың сәйкестігін қадағалау 10.1.2.3 тыныс алу мен тыныс шығарудың сәйкестігін қадағалау 10.1.2.4 дауыс желбезектеріне түсетін ауа қысымын қадағалау 10.1.2.5 толық және терең тыныс алуды қосылады
1.3 Сөз және фраза	5.1.3.1. сөзді бірге, қалыпты қарқында айту, дыбыстық құрылымды есте сақтау 5.1.3.2 жаңа сөздерді дұрыс айту 5.1.3.3 сөзде орфоэпия ережелерін қадағалау "О" сияқты, "А" сөздің соңында ұяң дауыссыз дыбыстың қатаңдануы және қатаң дауыссыздар алдында; айтылмайтын дауыссыздардың түсіп қалуы) 5.1.3.4 фразаны айту кезінде	6.1.3.1 сөзді бір қарқында, біріктіріп айту, дыбыстық құрамын сақтау 6.1.3.2 сөзде орфоэпия ережелерін қадағалау (сөздің аяқталуларын айту "–ТСЯ және –ТЬСЯ" сияқты); 6.1.3.3 ұзақ фразаларды айту барысында тыныс алу үзілістерін өз еркімен анықтау 6.1.3.4 фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз еркімен бөлу 6.1.3.5	7.1.3.1 сөзді бір қарқында, біріктіріп айту, дыбыстық құрамын сақтау 7.1.3.2 сұраулы сөзсіз сұраулы сөйлемнің интонациясын айту 7.1.3.3 күрделі дыбыс-буындық құрылымдағы сөзді анық айту 7.1.3.4 жағдайға байланысты дауыс күшін өз еркімен таңдау 7.1.3.5 мәтінді ноталандыру (сөздік және логикалық екпін, орфоэпия ережелері) 7.1.3.6 әртүрлі эмоционалдық көріністерімен	8.1.3.1 дыбыстар мен сөздерді анық және айқын айту, айтудың қалыпты қарқынын сақтау 8.1.3.2 дыбысталу үлгісіне еліктей отырып дұрыс оқу және сөйлеу (аудиожазба) 8.1.3.3 диалогта және декламацияда интонацияның барлық түрін айту 8.1.3.4 күрделі дыбыс-буындық құрылымдағы сөзді анық айту 8.1.3.5 барлық түрін фразаларда	9.1.3.1 дыбыстар мен сөздерді анық және айқын айту, айтудың қалыпты қарқынын сақтау 9.1.3.2 логикалық және синтагматикалық екпіндерін бөле отырып, сөздің әуендік белгілерін сақтай отырып фразаларды біріктіріп немесе синтагмалараға бөліп айту 9.1.3.3 диалогта және декламацияда интонацияның барлық түрін айту;	10.1.3.1 дыбыстар мен сөздерді анық және айқын айту, айтудың қалыпты қарқынын сақтау 10.1.3.2 логикалық және синтагматикалық екпіндерін бөле отырып, сөздің әуендік белгілерін сақтай отырып фразаларды біріктіріп немесе синтагмалараға бөліп айту 10.1.3.3 айқындау үшін сөздің шарықтау шегі алдында және кейін үзілісті қолдану

сөйлеу тілінің қарқынын қадағалау 5.1.3.5 әзірленген тілдік материалдарды дауыстап өз еркімен айту 5.1.3.6 тілдік материалды түсінікті айту, жеткілікті табиғи, әсерлі және эмоционалды 5.1.3.7 диалогта және декламацияда интонацияның барлық түрін айту 5.1.3.8 сөз формалары өзгерген кезінде екпінді қадағалау 5.1.3.9 интонация арқылы оқығанға, естігенге өзінің қатынасын айқындау 5.1.3.10 ролдік оқуда интонацияны өзгерту 5.1.3.11 сөздің ырғақтық құрылымын қадағалау 5.1.3.12 диалогта және декламацияда әртүрлі интонацияны айту	фразаның әуендік белгісін айту 6.1.3.6 сөздік материалды түсінікті, табиғи, әсерлі және эмоционалды айту 6.1.3.7 диалогта және декламацияда интонацияның барлық түрін айту 6.1.3.8 мәтіннің қолдауымен және қолдауынсыз сөзде орфоэпия ережелерін сақтау 6.1.3.9 екпінмен әртүрлі сезімдерді көрсету (қуану, енжарлық, ренжу) 6.1.3.10 дыбыстық құрамын және ырғақты-интонациялық құрылымын сақтай отырып сөйлеудің қарқынын өзгерту	фразаларды айту 7.1.3.7 диалогта және декламацияда интонацияның барлық түрін айту 7.1.3.8 сөздік материалды түсінікті, табиғи, әсерлі және эмоционалды айту 7.1.3.9 қандай ойға ауысу керектігін түсіну үшін үзілісті қолдану 7.1.3.10 дыбыстық құрамын және ырғақты-интонациялық құрылымын сақтай отырып сөйлеудің қарқынын өзгерту 7.1.3.11 ноталандырылған мәтінге сүйенусіз сөзде орфоэпия ережелерін сақтау 7.1.3.12 фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз еркімен бөлу	логикалық және синтагматикалық екпінді өз еркімен бөлу 8.1.3.6 әртүрлі эмоционалды көріністерімен фразаларды айту 8.1.3.7 дыбыстық құрамын және ырғақты-интонациялық құрылымын сақтай отырып сөйлеудің қарқынын өзгерту	9.1.3.4 орфоэпиялық және басқа сөздіктерді және анықтамаларды қолдану 9.1.3.5 сөйлеу процесіне үзілісті қадағалау (мысалы, әңгімелесушінің назарын аудару) 9.1.3.6 сөйлемдерді ойлап табу және оларды әртүрлі эмоционалды белгілермен айту	10.1.3.4 ұзақ фразаларды айту барысында тыныс алу үзілістерін өз еркімен анықтау 10.1.3.5 фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз еркімен бөлу
---	--	---	---	--	---

2) 2-бөлім "Естіп қабылдауын дамыту":

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары
---------	------------------

5.2.1.6 мәтіндерді есту аппаратынсыз есту арқылы (15-17 сөйлемге дейін) қабылдау және тақырып бойынша тапсырмалар 5.2.1.7 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 6 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 5.2.1.8 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 3- 3,5 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 5.2.1.9 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 0,3- 0,5 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 5.2.1.10 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем	материалды есту арқылы қабылдау 6.2.1.5 білім беру пәндерінің тақырыпта ры бойынша 15-20 сөйлемнен тұратын мәтіндерді есту арқылы қабылдау 6.2.1.6 өзінің және басқаларды ң айтуын қадағалау және түзету, сөздің көркемділі гі 6.2.1.7 барлық тілдік материал ды аппаратынс ыз кем дегенде 6 м (нашар естушілікті ң 1 деңгейі кезінде) қашықтықт а есту арқылы қабылдау 6.2.1.8 барлық есту арқылы тілдік материалд ы есту аппаратынс ыз кем дегенде 3,5 м (нашар	беру дисциплиналар ын зерттеумен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау 7.2.1.7 оқумен және сыныптан тыс әрекетпен біріккен білім беру пәндерінің тақырыптарым ен байланысты 20 сөйлемнен тұратын мәтінді есту арқылы қабылдау 7.2.1. 8 теле- и радио бағдарламалард ың, концерттердің, спектакльдерді ң тілдік және әуендік материалдарын қабылдау 7.2.1.9 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 6,5 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 7.2.1. 10 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 3,5-3,8 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта	арқылы қабылдау 8.2.1.6 жалпы білім беру дисциплинасын зерттеумен байланысты тілдік материалды есту аппаратынсыз көмегімен есту арқылы қабылдау 8.2.1.7 оқумен және сыныптан тыс әрекетпен біріккен білім беру пәндерінің тақырыптарым ен байланысты 20 сөйлемнен тұратын мәтінді есту арқылы қабылдау 8.2.1. 8 теле- и радио бағдарламалард ың, концерттердің, спектакльдерді ң тілдік және әуендік материалдарын қабылдау 8.2.1.9 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 7 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 8.2.1. 10 барлық тілдік материалды есту	көмегімен есту арқылы қабылдау 8.2.1.6 жалпы білім беру дисциплинасын зерттеумен байланысты тілдік материалды есту аппаратынсыз көмегімен есту арқылы қабылдау 8.2.1.7 оқумен және сыныптан тыс әрекетпен біріккен білім беру пәндерінің тақырыптарым ен байланысты 20 сөйлемнен тұратын мәтінді есту арқылы қабылдау 8.2.1. 8 теле- и радио бағдарламалард ың, концерттердің, спектакльдерді ң тілдік және әуендік материалдарын қабылдау 8.2.1.9 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 7 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 8.2.1. 10 барлық тілдік материалды есту	кем дегенде 7,5 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 9.2.1.10 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 4 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 9.2.1.11 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 0,5 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 9.2.1.12 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен оптималды (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 9.2.1.13 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 9-10 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 9.2.1.14 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 7-8 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту	кем дегенде 7,5 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 10.2.1.10 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 4 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 10.2.1.11 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 0,5 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 10.2.1.12 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен оптималды (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 10.2.1.13 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 10 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 10.2.1.14 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 7-8 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту
---	--	--	---	---	--	---

дегенде 10-12 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 5.2.1.11 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 8-10 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 5.2.1.12 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 5-6 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау, ажырату, тану, анықтау 5.2.1.14 шарттар жағдайында және одан тыс оқу әрекетімен байланысты мағынасы бойынша таныс	естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 6.2.1.9 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 0,3-0,5 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 6.2.1.10 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 10-12 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 6.2.1.11 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 6-10 м	есту арқылы қабылдау 7.2.1.11 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 0,3-0,5 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 7.2.1.12 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 10-12 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 7.2.1.13 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 8-10 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 7.2.1.14 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 6-6,5 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта	аппаратынсыз кем дегенде 4 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 8.2.1.11 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 0,4-0,5 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 8.2.1.12 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 9-10 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 8.2.1.14 барлық тілдік материалды есту аппаратының	арқылы қабылдау 9.2.1.15 өлең және әңгімелерді есту арқылы ажырату 9.2.1.16 интонации бойынша нақты және толық түсіну, сөйлеушінің және білім алушының сезімін және ойын қабылдау 9.2.1.17 көзі басқа бөлмеде немесе үлкен қашықтықта орналасқан сөзді тыңдау 9.2.1.18 монологтық сөйлеуді түсіну және есту арқылы қабылдау 9.2.1.19 есту немесе естіп-көру арқылы қабылдау кезінде сөйлеу ағымында жаңа немесе пайдалы ақпаратты оқшаулау 9.2.1.20 автордың коммуникативтік ниеті мен көзқарасын есту арқылы анықтау 9.2.1.21 сыныпта немесе аудиожазбаларды тыңдау кезінде оқу материалдарының негізгі мазмұнын түсіну және қабылдау немесе (оқытушылық тыңдау) 9.2.1.22 әдеби шығармалардың, ақпараттық хабарлардың, деректі	арқылы қабылдау 10.2.1.15 сөйлеушінің сөздік тапсырмасындағы бөлінген екпіндік мағынасының сәйкестігін тыңдау 10.2.1.16 сандар мен күндерді тез және қатесіз қабылдау 10.2.1.17 меншікті аттарын және географиялық атауларын тез және қатесіз қабылдау 10.2.1.18 ақпаратты қабылдау үшін естіп-көру және есту арқылы фондық білімді, жағдай және байланысқа қатысушылар туралы түсінікті қолдану, 10.2.1.19 әңгімеге қатысушылардың айтуың, дауыс тембрінің, сөйлеу қарқынының өзінше ерекшелігін бөлу 10.2.1.20 есту арқылы қабылдау және ауызша тілдік қарым-қатынастан тыс диалог немесе полилогты түсіну 10.2.1.21 әдеби шығармалардың, ақпараттық хабарлардың, деректі фильмдердің және телебағдарламалардың аудио жазбаларын тыңдауды
--	---	--	--	---	---

сөз, сөз тіркестері, фразаларды қабылдау, ажырату, тану, анықтау 5.2.1.15 шарттар жағдайында және одан тыс ауызекі тілдік сипаттағы мағынасы бойынша таныс сөз, сөз тіркестері, фразаларды қабылдау, ажырату, тану, анықтау 5.2.1.16 танымал әртістердің орындауында өлеңдерді, әңгімелері мен ертегілерді оқуын тыңдау 5.2.1.17 фильм және мультфильмдер дегі таныс кейіпкерлердің дауыстарын тану 5.2.1.18 таныс контекстте есту және естіп-көрі арқылы қабылданған тілдік материалды түсіну	(нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықтан есту арқылы қабылдау 6.2.1.12 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 5-6 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықтан есту арқылы қабылдау 6.2.1.13 шарттар жағдайында және одан тыс оқу әрекетімен байланысты мағынасы бойынша таныс сөз, сөз тіркестері, фразаларды қабылдау, ажырату, тану, анықтау 6.2.1.14 шарттар жағдайында және одан тыс ауызекі	есту арқылы қабылдау 7.2.1.15 әртүрлі жағдайларда тілдік материалды қабылдау (көшеде, қаланың инфрақұрылымдық мекемелер орындарында, шулы бөлмеде немесе ауданда) 7.2.1.16 интонацияны есту арқылы тану (хабарлы, сұраулы, лепті) 7.2.1.17 сөйлеу қарқынын есту арқылы анықтау 7.2.1.18 дыбысталған сөздің фонетикалық ерекшеліктерін е көңілін бекіту және фонетикалық талдау жүргізу 7.2.1.19 есту және естіп-көрі арқылы қабылданған оқу материалдарының мазмұнын түсіну	көмегімен кем дегенде 6,5-7 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау 8.2.1.15 әртүрлі жағдайларда тілдік материалды қабылдау (көшеде, қаланың инфрақұрылымдық мекемелер орындарында, шулы бөлмеде немесе ауданда) 8.2.1.16 сөйлеушінің көңіл-күйін есту арқылы тану 8.2.1.17 жаңа диалогтың негізгі мазмұнын түсіну және қабылдау (коммуникативті тыңдау) 8.2.1.18 сыныпта немесе аудиожазбаларды тыңдау кезінде оқу материалдарының негізгі мазмұнын түсіну және қабылдау немесе (оқытушылық тыңдау)	фильмдердің және телебағдарламалардың аудио жазбаларын тыңдауды талқылау
--	--	---	---	--

		<p>тілдік сипаттағы мағынасы бойынша таныс сөз, сөз тіркестері, фразаларды қабылдау, ажырату, тану, анықтау</p> <p>6.2.1.15 контекстпен түсіндірілетін жеке сөздер мен сөз тіркестерін қосатын таныс емес тілдік материалды есту арқылы қабылдау, ажырату, тану, анықтау</p> <p>6.2.1.16 таныс әртістер, әншілердің дауысын тану</p> <p>6.2.1.17 дауысы бойынша адамның жасын, жынысын анықтау</p> <p>6.2.1.18 таныс контексте есту және естіп-көрі арқылы қабылданған тілдік</p>				
--	--	---	--	--	--	--

		материалды түсіну				
2.2. Тілдік емес дыбыстарды естіп қабылдау	5.2.2.1 тұрмыстық дыбыстарды қашықтығын ұзарта отырып есту арқылы қабылдау 5.2.2.2 әртүрлі орындаудағы әуендерді есту арқылы қабылдау және есту аппаратынсыз 5.2.2.3 әртүрлі орындаудағы әуендерді есту арқылы қабылдау және есту аппаратымен 5.2.2.4 бөлмеде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу 5.2.2.5 көшеде, дүкенде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу	6.2.2.1 бөліктері бойынша таныс әуендерді тану 6.2.2.2 бөлмеде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу 6.2.2.3 көшеде, дүкенде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу	7.2.2.1 әртүрлі орындаудағы әуендерді есту арқылы қабылдау 7.2.2.2 бөлмеде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу 7.2.2.3 көшеде, дүкенде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу	8.2.2.1 көшеде, көлікте, дүкенде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу 8.2.2.2 бөлмеде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу	9.2.2.1 көшеде, көлікте, дүкенде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу 9.2.2.2 бөлмеде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу	10.2.2.1 көшеде, көлікте, дүкенде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу 10.2.2.2 бөлмеде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу

28. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

29. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-10 сыныптары үшін "Дыбыстардың
айтылуын қалыптастыру және есту

қабілетін
 дамыту" пәнінен жаңартылған мазмұндағы
 үлгілік
 оқу бағдарламасына қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімшелері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1.1 Дыбыс айту	барлық дауысты және дауыссыз дыбыстарды фразаларда және сөздерде дұрыс айту	5.1.1.1 барлық дауысты және дауыссыз дыбыстарды сөздерде және фразаларда дұрыс айту
	артикуляциясы бойынша ұқсас дауысты және дауыссыз дыбыстардың айтылуын ажырату	5.1.1.2 артикуляциясы бойынша ұқсас дауысты дыбыстардың айтылуын ажырату: "А-О, А-Ә, А-Э, О-У, И-Э, И-Ы" 5.1.1.3 артикуляциясы бойынша ұқсас дауыссыз дыбыстардың айтылуын ажырату: "М-П, М-Б, Н-Т, Н-Д; С-Ш, З-Ж, Ц-Ч; Ц-С, Ч-Ш; Ц-Т, Ч-Т; В-Ф, Б-П, Д-Т"
	өзінің айтқанын қадағалау	5.1.1.4 өзінің айтқанын қадағалау
	сөздің ырғақтық құрылымын қадағалау	5.1.3.11 сөздің ырғақтық құрылымын қадағалау
	диалогта және декламацияда әртүрлі интонацияны айту	5.1.3.12 диалогта және декламацияда әртүрлі интонацияны айту
1.2 Сөздік тыныс және дауыс	оқу үрдісінде, мәтін айту кезінде синтагмалар бөлінгенде тыныс алу үзілістерін дұрыс жүргізу	5.1.2.1 оқу үрдісінде, мәтін айту кезінде синтагмалар бөлінгенде тыныс алу үзілістерін дұрыс жүргізу
	тыныс шығарудың басымен дыбысты айтуды байланыстыру	5.1.2.2 тыныс шығарудың басымен дыбысты айтуды байланыстыру
	артық ауаны шығару және жаңа дем алуға сөйлеу кідірісін қолдану	5.1.2.3 артық ауаны шығару және жаңа дем алуға сөйлеу кідірісін қолдану
1.3 Сөз және фраза	сөзді бірге, қалыпты қарқында айту, дыбыстық құрылымды есте сақтау	5.1.3.1 сөзді бірге, қалыпты қарқында айту, дыбыстық құрылымды есте сақтау
	жаңа сөздерді дұрыс айту	5.1.3.2 жаңа сөздерді дұрыс айту
	сөзде орфоэпия ережелерін қадағалау	5.1.3.3 сөзде орфоэпия ережелерін қадағалау (екпінсіз "О" "А" сияқты, сөздің соңында ұяң дауыссыз дыбыстың қатаңдануы және қатаң дауыссыздар алдында; айтылмайтын дауыссыздардың түсіп қалуы)
	фразаны айту кезінде сөйлеу тілінің қарқынын қадағалау	5.1.3.4 фразаны айту кезінде сөйлеу тілінің қарқынын қадағалау
	әзірленген тілдік материалдарды дауыстап өз еркімен айту	5.1.3.5 әзірленген тілдік материалдарды дауыстап өз еркімен айту

	тілдік материалды түсінікті айту, жеткілікті табиғи, әсерлі және эмоционалды	5.1.3.6 тілдік материалды түсінікті айту, жеткілікті табиғи, әсерлі және эмоционалды
	диалогта және декламацияда интонацияның барлық түрін айту	5.1.3.7 диалогта және декламацияда интонацияның барлық түрін айту
	сөз формалары өзгерген кезінде екпінді қадағалау	5.1.3.8 сөз формалары өзгерген кезінде екпінді қадағалау
	интонация арқылы оқығанға, естігенге өзінің қатынасын айқындау	5.1.3.9 интонация арқылы оқығанға, естігенге өзінің қатынасын айқындау
	ролдік оқуда интонацияны өзгерту	5.1.3.10 ролдік оқуда интонацияны өзгерту
2.1 Тілдік дыбыстарды естіп қабылдау	есту аппаратымен және есту аппаратынсыз (әрі қараай – еа) ауызекі сөйлеу сипатындағы тілді есту арқылы қабылдау	5.2.1.1 ЕА ауызекі сөйлеу сипатындағы тілді есту арқылы қабылдау 5.2.1.2 есту аппаратынсыз ауызекі сөйлеу сипатындағы тілді есту арқылы қабылдау
	оқу әрекетімен байланысты және жалпы білім беру пәндерінде оқытылған материалды есту аппаратымен және есту аппаратынсыз есту арқылы қабылдау	5.2.1.3 оқу әрекетімен байланысты және жалпы білім беру пәндерінде оқытылған материалды есту аппаратымен есту арқылы қабылдау 5.2.1.4 оқу әрекетімен байланысты және жалпы білім беру пәндерінде оқытылған материалды есту аппаратынсыз есту арқылы қабылдау
	мәтіндерді есту аппаратымен және есту аппаратынсыз есту арқылы (15-17 сөйлемге дейін)	5.2.1.5 мәтіндерді есту аппаратымен есту арқылы (15-17 сөйлемге дейін) қабылдау және тақырып бойынша тапсырмалар 5.2.1.6 мәтіндерді есту аппаратынсыз есту арқылы (15-17 сөйлемге дейін) қабылдау және тақырып бойынша тапсырмалар
	барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 6 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	5.2.1.7 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 6 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 3-3,5 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	5.2.1.8 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 3-3,5 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 0,3-0,5 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	5.2.1.9 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 0,3-0,5 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 10-12 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	5.2.1.10 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 10-12 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау

	барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 8-10 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	5.2.1.11 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 8-10 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 5-6 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	5.2.1.12 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 5-6 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	контекстпен түсіндірілетін жеке сөздер мен сөз тіркестерін қосатын таныс емес тілдік материалды қабылдау, ажырату, тану, анықтау	5.2.1.13 контекстпен түсіндірілетін жеке сөздер мен сөз тіркестерін қосатын таныс емес тілдік материалды қабылдау, ажырату, тану, анықтау
	шарттар жағдайында және одан тыс оқу әрекетімен байланысты мағынасы бойынша таныс сөз, сөз тіркестері, фразаларды қабылдау, ажырату, тану, анықтау	5.2.1.14 шарттар жағдайында және одан тыс оқу әрекетімен байланысты мағынасы бойынша таныс сөз, сөз тіркестері, фразаларды қабылдау, ажырату, тану, анықтау
	шарттар жағдайында және одан тыс ауызекі тілдік сипаттағы мағынасы бойынша таныс сөз, сөз тіркестері, фразаларды қабылдау, ажырату, тану, анықтау	5.2.1.15 шарттар жағдайында және одан тыс ауызекі тілдік сипаттағы мағынасы бойынша таныс сөз, сөз тіркестері, фразаларды қабылдау, ажырату, тану, анықтау
	танымал әртістердің орындауында өлеңдерді, әңгімелері мен ертегілерді оқуын тыңдау	5.2.1.16 танымал әртістердің орындауында өлеңдерді, әңгімелері мен ертегілерді оқуын тыңдау
	фильм және мультфильмдердегі таныс кейіпкерлердің дауыстарын тану	5.2.1.17 фильм және мультфильмдердегі таныс кейіпкерлердің дауыстарын тану
	таныс контексте есту және естіп-көрі арқылы қабылданған тілдік материалды түсіну	5.2.1.18 таныс контексте есту және естіп-көрі арқылы қабылданған тілдік материалды түсіну
2.2 Тілдік емес дыбыстарды естіп қабылдау	тұрмыстық дыбыстарды қашықтығын ұзарта отырып есту арқылы қабылдау	5.2.2.1 тұрмыстық дыбыстарды қашықтығын ұзарта отырып есту арқылы қабылдау
	әртүрлі орындаудағы әуендерді есту аппаратынсыз және есту аппаратымен есту арқылы қабылдау	5.2.2.2 әртүрлі орындаудағы әуендерді есту және есту аппаратынсыз есту аппаратымен
		5.2.2.3 әртүрлі орындаудағы әуендерді есту арқылы қабылдау және есту аппаратымен
	әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу	5.2.2.4 бөлмеде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу
		5.2.2.5 көшеде, көлікте, дүкенде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу

2) б-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімшелері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1.1 Дыбыс айту	артикуляциясы бойынша ұқсас дауысты дыбыстардың айтылуын ажырату	6.1.1.1 артикуляциясы бойынша ұқсас дауысты дыбыстардың айтылуын ажырату: "А-Ә, А-О, А-Э, О-У, У-Ұ, И-Э, И-Ы, Ұ-Ү"
	артикуляциясы бойынша ұқсас дауыссыз дыбыстардың айтылуын ажырату	6.1.1.2 артикуляциясы бойынша ұқсас дауыссыз дыбыстардың айтылуын ажырату: "М-П, М-Б, Н-Т, Н-Д; С-Ш, З-Ж, Ц-Ч; Ц-С, Ч-Ш; Ц-Т, Ч-Т; В-Ф, Б-П, Д-Т, Қ-К"
	дауыссыз дыбыстардың үйлесімділігін дұрыс айту (бір сөзде және сөздердің қиылысында)	6.1.1.3 дауыссыз дыбыстардың үйлесімділігін дұрыс айту (бір сөзде және сөздердің қиылысында)
	өзінің айтуын қадағалау	6.1.1.4 өзінің айтуын қадағалау
	басқалардың айтқанын бағалау	6.1.1.5 басқалардың айтқанын бағалау
1.2 Сөздік тыныс және дауыс	күш пен биіктік бойынша модуляцияны ұстана отырып қалыпты дыбысталу дауысын пайдалану	6.1.2.1 күш пен биіктік бойынша модуляцияны ұстана отырып қалыпты дыбысталу дауысын пайдалану
	ұзақ фразаларды айту барысында тыныс алу үзілістерін анықтау	6.1.2.2 ұзақ фразаларды айту барысында тыныс алу үзілістерін анықтау (өз еркімен және белгігерге көңіл бөлу)
1.3 Сөз және фраза	сөзді бір қарқында, біріктіріп айту, дыбыстық құрамын сақтау	6.1.3.1 сөзді бір қарқында, біріктіріп айту, дыбыстық құрамын сақтау
	сөзде орфоэпия ережелерін қадағалау	6.1.3.2 сөзде орфоэпия ережелерін қадағалау (сөздің аяқталуларын айту "-ТСЯ және -ТЬСЯ" "ЦА" сияқты) 6.1.3.8 мәтіннің қолдауымен және қолдауынсыз сөзде орфоэпия ережелерін сақтау
	ұзақ фразаларды айту барысында тыныс алу үзілістерін өз еркімен анықтау	6.1.3.3 ұзақ фразаларды айту барысында тыныс алу үзілістерін өз еркімен анықтау
	фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз еркімен бөлу	6.1.3.4 фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз еркімен бөлу
	фразаның әуендік белгісін айту	6.1.3.5 фразаның әуендік белгісін айту
	сөздік материалды түсінікті, табиғи, әсерлі және эмоционалды айту	6.1.3.6 сөздік материалды түсінікті, табиғи, әсерлі және эмоционалды айту
	диалогта және декламацияда интонацияның барлық түрін айту	6.1.3.7 диалогта және декламацияда интонацияның барлық түрін айту
	екпінмен әртүрлі сезімдерді көрсету (куану, енжарлық, ренжу)	6.1.3.9 екпінмен әртүрлі сезімдерді көрсету (куану, енжарлық, ренжу)
	дыбыстық құрамын және ырғақты-интонациялық құрылымын сақтай отырып	6.1.3.10 дыбыстық құрамын және ырғақты-интонациялық құрылымын сақтай отырып сөйлеудің қарқынын өзгерту

	сөйлеудің қарқынын өзгерту	
2.1 Тілдік дыбыстарды естіп қабылдау	есту аппаратының көмегімен және есту аппаратынсыз ауызекі сөйлеу сипатындағы және оқыту әрекетімен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау	6.2.1.1 есту аппаратының көмегімен ауызекі сөйлеу сипатындағы және оқыту әрекетімен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау 6.2.1.2 есту аппаратынсыз ауызекі сөйлеу сипатындағы және оқыту әрекетімен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау
	есту аппаратының көмегімен және есту аппаратынсыз білім беру пәндерін зерттеумен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау	6.2.1.3 есту аппаратымен білім беру пәндерін зерттеумен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау 6.2.1.4 есту аппаратынсыз білім беру пәндерін зерттеумен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау
	білім беру пәндерінің тақырыптары бойынша 15-20 сөйлемнен тұратын мәтіндерді есту арқылы қабылдау	6.2.1.5 білім беру пәндерінің тақырыптары бойынша 15-20 сөйлемнен тұратын мәтіндерді есту арқылы қабылдау
	өзінің және басқалардың айтуын қадағалау және түзету, сөздің көркемділігі	6.2.1.6 өзінің және басқалардың айтуын қадағалау және түзету, сөздің көркемділігі
	барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 6 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	6.2.1.7 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 6 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 3,5 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	6.2.1.8 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 3,5 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 0,3-0,5 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	6.2.1.9 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 0,3-0,5 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратымен кем дегенде 10-12 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	6.2.1.10 барлық тілдік материалды есту аппаратымен кем дегенде 10-12 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратымен кем дегенде 6-10 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	6.2.1.11 барлық тілдік материалды есту аппаратымен кем дегенде 6-10 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратымен кем дегенде 5-6 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	6.2.1.12 барлық тілдік материалды есту аппаратымен кем дегенде 5-6 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау

	шарттар жағдайында және одан тыс оқу әрекетімен байланысты мағынасы бойынша таныс сөз, сөз тіркестері, фразаларды қабылдау, ажырату, тану, анықтау	6.2.1.13 шарттар жағдайында және одан тыс оқу әрекетімен байланысты мағынасы бойынша таныс сөз, сөз тіркестері, фразаларды қабылдау, ажырату, тану, анықтау
	шарттар жағдайында және одан тыс ауызекі тілдік сипаттағы мағынасы бойынша таныс сөз, сөз тіркестері, фразаларды қабылдау, ажырату, тану, анықтау	6.2.1.14 шарттар жағдайында және одан тыс ауызекі тілдік сипаттағы мағынасы бойынша таныс сөз, сөз тіркестері, фразаларды қабылдау, ажырату, тану, анықтау
	контекстпен түсіндірілетін жеке сөздер мен сөз тіркестерін қосатын таныс емес тілдік материалды есту арқылы қабылдау, ажырату, тану, анықтау	6.2.1.15 контекстпен түсіндірілетін жеке сөздер мен сөз тіркестерін қосатын таныс емес тілдік материалды есту арқылы қабылдау, ажырату, тану, анықтау
	таныс әртістер, әншілердің дауысын тану	6.2.1.16 таныс әртістер, әншілердің дауысын тану
	дауысы бойынша адамның жасын, жынысын анықтау	6.2.1.17 дауысы бойынша адамның жасын, жынысын анықтау
	понимать воспринятый на слух и слухозрительно речевой материал в знакомом контексте	6.2.1.18 таныс контексте есту және естіп-көрі арқылы қабылданған тілдік материалды түсіну
2.2 Тілдік емес дыбыстарды естіп қабылдау	бөліктері бойынша таныс әуендерді тану	6.2.2.1 бөліктері бойынша таныс әуендерді тану
	бөлмеде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу	6.2.2.2 бөлмеде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу
	көшеде, көлікте, дүкенде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу	6.2.2.3 көшеде, көлікте, дүкенде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу

3) 7-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімшелері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1.1 Дыбыс айту	мақал, жаңылтпаштар айту	7.1.1.1 мақал, жаңылтпаштар айту
	өзінің айтуын қадағалау	7.1.1.2 өзінің айтуын қадағалау
	басқалардың айтқанын бағалау	7.1.1.3 басқалардың айтқанын бағалау
	артикуляцияның орналасуын бақылауды талап ететін дыбысты айтуын қадағалау (жіңішке дауыссыздар, аффрикаттар және дифтонтар)	7.1.1.4 артикуляцияның орналасуын бақылауды талап ететін дыбысты айтуын қадағалау (жіңішке дауыссыздар, аффрикаттар және дифтонтар)
	өз еркімен дыбыстарды айтуды әзірлеу	7.1.1.5 өз еркімен дыбыстарды айтуды әзірлеу
1.2 Сөздік тыныс және	сөздің мұрындық реңін жою мақсатында өзінің сөйлеуін қадағалау	7.1.2.1 сөздің мұрындық реңін жою мақсатында өзінің сөйлеуін қадағалау

дауыс	сөздік тынысын қадағалау	7.1.2.2 ұзақ фразаларды айту барысында тыныс алу үзілістерін өз еркімен анықтау 7.1.2.3 ауаны үнемдеп жұмсай отырып сөйлеу кезінде тынысын қадағалау
	тыныс алу мен тыныс шығарудың сәйкестігін қадағалау	7.1.2.4 тыныс алу мен тыныс шығарудың сәйкестігін қадағалау
1.3 Сөз және фраза	сөзді бір қарқында, біріктіріп айту, дыбыстық құрамын сақтау	7.1.3.1 сөзді бір қарқында, біріктіріп айту, дыбыстық құрамын сақтау
	сұраулы сөзсіз сұраулы сөйлемнің интонациясын айту	7.1.3.2 сұраулы сөзсіз сұраулы сөйлемнің интонациясын айту
	күрделі дыбыс-буындық құрылымдағы сөзді анық айту	7.1.3.3 күрделі дыбыс-буындық құрылымдағы сөзді анық айту
	жағдайға байланысты дауыс күшін өз еркімен таңдау	7.1.3.4 жағдайға байланысты дауыс күшін өз еркімен таңдау
	мәтінді ноталандыру	7.1.3.5 мәтінді ноталандыру (сөздік және логикалық екпін, орфоэпия ережелері)
	әртүрлі эмоционалдық көріністерімен фразаларды айту	7.1.3.6 әртүрлі эмоционалдық көріністерімен фразаларды айту
	диалогта және декламацияда интонацияның барлық түрін айту	7.1.3.7 диалогта және декламацияда интонацияның барлық түрін айту
	сөздік материалды түсінікті, табиғи, әсерлі және эмоционалды айту	7.1.3.8 сөздік материалды түсінікті, табиғи, әсерлі және эмоционалды айту
	қандай ойға ауысу керектігін түсіну үшін үзілісті қолдану	7.1.3.9 қандай ойға ауысу керектігін түсіну үшін үзілісті қолдану
	дыбыстық құрамын және ырғақты-интонациялық құрылымын сақтай отырып сөйлеудің қарқынын өзгерту	7.1.3.10 дыбыстық құрамын және ырғақты-интонациялық құрылымын сақтай отырып сөйлеудің қарқынын өзгерту
	ноталандырылған мәтінге сүйенусіз сөзде орфоэпия ережелерін сақтау	7.1.3.11 ноталандырылған мәтінге сүйенусіз сөзде орфоэпия ережелерін сақтау
	фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз еркімен бөлу	7.1.3.12 фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз еркімен бөлу
2.1 Тілдік дыбыстарды естіп қабылдау	есту аппаратының көмегімен және есту аппаратынсыз оқыту әрекетімен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау	7.2.1.1 есту аппаратының көмегімен оқыту әрекетімен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау 7.2.1.2 есту аппаратынсыз оқыту әрекетімен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау
	есту аппаратының көмегімен және есту аппаратынсыз ауызекі сөйлеу сипатындағы тілдік материалды есту арқылы қабылдау	7.2.1.3 есту аппаратының көмегімен ауызекі сөйлеу сипатындағы тілдік материалды есту арқылы қабылдау
	есту аппаратының көмегімен және есту аппаратынсыз жалпы білім беру дисциплиналарын зерттеумен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау	7.2.1.4 есту аппаратынсыз ауызекі сөйлеу сипатындағы тілдік материалды есту арқылы қабылдау
	есту аппаратының көмегімен және есту аппаратынсыз жалпы білім беру дисциплиналарын зерттеумен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау	7.2.1.5 есту аппаратының көмегімен жалпы білім беру дисциплиналарын зерттеумен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау
	есту аппаратының көмегімен және есту аппаратынсыз жалпы білім беру дисциплиналарын зерттеумен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау	7.2.1.6 есту аппаратынсыз жалпы білім беру дисциплиналарын зерттеумен байланысты тілдік материалды есту арқылы қабылдау

оқумен және сыныптан тыс әрекетпен біріккен білім беру пәндерінің тақырыптарымен байланысты 20 сөйлемнен тұратын мәтінді есту арқылы қабылдау	7.2.1.7 оқумен және сыныптан тыс әрекетпен біріккен білім беру пәндерінің тақырыптарымен байланысты 20 сөйлемнен тұратын мәтінді есту арқылы қабылдау
теле- и радио бағдарламалардың, концерттердің, спектакльдердің тілдік және әуендік материалдарын қабылдау	7.2.1.8 теле- и радио бағдарламалардың, концерттердің, спектакльдердің тілдік және әуендік материалдарын қабылдау
барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 6,5 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	7.2.1.9 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 6,5 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 3,5-3,8 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	7.2.1.10 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 3,5-3,8 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 0,3-0,5 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	7.2.1.11 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 0,3-0,5 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 10-12 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	7.2.1.12 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 10-12 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 8-10 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	7.2.1.13 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 8-10 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 6-6,5 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	7.2.1.14 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 6-6,5 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
әртүрлі жағдайларда тілдік материалды қабылдау (көшеде, қаланың инфрақұрылымдық мекемелер орындарында, шулы бөлмеде немесе ауданда)	7.2.1.15 әртүрлі жағдайларда тілдік материалды қабылдау (көшеде, қаланың инфрақұрылымдық мекемелер орындарында, шулы бөлмеде немесе ауданда)
интонацияны есту арқылы тану (хабарлы, сұраулы, лепті)	7.2.1.16 интонацияны есту арқылы тану (хабарлы, сұраулы, лепті)
сөйлеу қарқынын есту арқылы анықтау	7.2.1.17 сөйлеу қарқынын есту арқылы анықтау
дыбысталған сөздің фонетикалық ерекшеліктеріне көңілін бекіту және фонетикалық талдау жүргізу	7.2.1.18 дыбысталған сөздің фонетикалық ерекшеліктеріне көңілін бекіту және фонетикалық талдау жүргізу
есту және естіп-көрі арқылы қабылданған оқу материалдарының мазмұнын түсіну	7.2.1.19 есту және естіп-көрі арқылы қабылданған оқу материалдарының мазмұнын түсіну

2.2 Тілдік емес дыбыстарды естіп қабылдау	әртүрлі орындаудағы әуендерді есту арқылы қабылдау	7.2.2.1 әртүрлі орындаудағы әуендерді есту арқылы қабылдау
	бөлмеде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу	7.2.2.2 бөлмеде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу
	көшеде, көлікте, дүкенде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу	7.2.2.3 көшеде, көлікте, дүкенде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу

4) 8-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімшелері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1.1 Дыбыс айту	өз еркімен артикуляциялық гимнастикаларды жаттығуды әзірлеу	8.1.1.1 өз еркімен артикуляциялық гимнастикаларды жаттығуды әзірлеу
	дыбыстарды автоматтандыру және саралау бойынша өз еркімен жаттығуларды әзірлеу	8.1.1.2 дыбыстарды автоматтандыру және саралау бойынша өз еркімен жаттығуларды әзірлеу
	өзінің айтуын қабағалау	8.1.1.3 өзінің айтуын қабағалау
	өз еркімен дыбыстардың айтылуын әзірлеу	8.1.1.4 өз еркімен дыбыстардың айтылуын әзірлеу
	артикуляцияның орналасуын бақылауды талап ететін дыбысты айтуын қадағалау	8.1.1.5 артикуляцияның орналасуын бақылауды талап ететін дыбысты айтуын қадағалау (жіңішке дауыссыздар, аффрикаттар және дифтонгтар)
1.2 Сөздік тыныс және дауыс	тыныс алу мен тыныс шығарудың сәйкестігін қадағалау	8.1.2.1 тыныс алу мен тыныс шығарудың сәйкестігін қадағалау
	толық және терең тыныс алуды меңгерту	8.1.2.2 толық және терең тыныс алуды меңгерту
	фразаларды айту үшін әрдайым ауаны үнемдеу	8.1.2.3 поддерживать постоянный запас воздуха для фразаларды айту үшін әрдайым ауаны үнемдеу
	дауыс желбезектеріне түсетін ауа қысымын қадағалау	8.1.2.4 дауыс желбезектеріне түсетін ауа қысымын қадағалау
1.3 Сөз және фраза	дыбыстар мен сөздерді анық және айқын айту, айтудың қалыпты қарқынын сақтау	8.1.3.1 дыбыстар мен сөздерді анық және айқын айту, айтудың қалыпты қарқынын сақтау
	дыбысталу үлгісіне еліктей отырып дұрыс оқу және сөйлеу (аудиожазба)	8.1.3.2 дыбысталу үлгісіне еліктей отырып дұрыс оқу және сөйлеу (аудиожазба)
	диалогта және декламацияда интонацияның барлық түрін айту	8.1.3.3 диалогта және декламацияда интонацияның барлық түрін айту
	күрделі дыбыс-буындық құрылымдағы сөзді анық айту	8.1.3.4 күрделі дыбыс-буындық құрылымдағы сөзді анық айту
	фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз еркімен бөлу	8.1.3.5 фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз еркімен бөлу
	әртүрлі эмоционалдық көріністерімен фразаларды айту	8.1.3.6 әртүрлі эмоционалдық көріністерімен фразаларды айту
	дыбыстық құрамын және ырғақты-интонациялық құрылымын сақтай отырып сөйлеудің қарқынын өзгерту	8.1.3.7 дыбыстық құрамын және ырғақты-интонациялық құрылымын сақтай отырып сөйлеудің қарқынын өзгерту

2.1 Тілдік дыбыстарды естіп қабылдау	оқумен және сыныптан тыс әрекетпен біріккен тілдік материалды есту аппаратының көмегімен және есту аппаратынсыз есту арқылы қабылдау	8.2.1.1 оқумен және сыныптан тыс әрекетпен біріккен тілдік материалды есту аппаратының көмегімен есту арқылы қабылдау 8.2.1.2 оқумен және сыныптан тыс әрекетпен біріккен тілдік материалды есту аппаратынсыз есту арқылы қабылдау
	әртүрлі жағдайдағы ауызекі тілдік сипаттағы тілдік материалды есту аппаратының көмегімен және есту аппаратынсыз есту арқылы қабылдау	8.2.1.3 әртүрлі жағдайдағы ауызекі тілдік сипаттағы тілдік материалды есту аппаратының көмегімен есту арқылы қабылдау 8.2.1.4 ауызекі тілдік сипаттағы тілдік материалды есту аппаратынсыз көмегімен есту арқылы қабылдау
	жалпы білім беру дисциплинасын зерттеумен байланысты тілдік материалды есту аппаратының көмегімен және есту аппаратынсыз есту арқылы қабылдау	8.2.1.5 жалпы білім беру дисциплинасын зерттеумен байланысты тілдік материалды есту аппаратының көмегімен есту арқылы қабылдау 8.2.1.6 жалпы білім беру дисциплинасын зерттеумен байланысты тілдік материалды есту аппаратынсыз көмегімен есту арқылы қабылдау
	оқумен және сыныптан тыс әрекетпен біріккен білім беру пәндерінің тақырыптарымен байланысты 20 сөйлемнен тұратын мәтінді есту арқылы қабылдау	8.2.1.7 оқумен және сыныптан тыс әрекетпен біріккен білім беру пәндерінің тақырыптарымен байланысты 20 сөйлемнен тұратын мәтінді есту арқылы қабылдау
	теле- и радио бағдарламалардың, концерттердің, спектакльдердің тілдік және әуендік материалдарын қабылдау	8.2.1.8 теле- и радио бағдарламалардың, концерттердің, спектакльдердің тілдік және әуендік материалдарын қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 7 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	8.2.1.9 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 7 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 4 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	8.2.1.10 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 4 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 0,4-0,5 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	8.2.1.11 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 0,4-0,5 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен оптималды (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	8.2.1.12 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен оптималды (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 9-10 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	8.2.1.13 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 9-10 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 6,5-7 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	8.2.1.14 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 6,5-7 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау

	қабылдау	
	әртүрлі жағдайларда тілдік материалды қабылдау (көшеде, қаланың инфрақұрылымдық мекемелер орындарында, шулы бөлмеде немесе ауданда)	8.2.1.15 әртүрлі жағдайларда тілдік материалды қабылдау (көшеде, қаланың инфрақұрылымдық мекемелер орындарында, шулы бөлмеде немесе ауданда)
	сөйлеушінің көңіл-күйін есту арқылы тану	8.2.1.16 сөйлеушінің көңіл-күйін есту арқылы тану
	жаңа жағдайда диалогтың негізгі мазмұнын түсіну және қабылдау (коммуникативті тыңдау)	8.2.1.17 жаңа жағдайда диалогтың негізгі мазмұнын түсіну және қабылдау (коммуникативті тыңдау)
	сыныпта немесе аудиожазбаларды тыңдау кезінде оқу материалдарының негізгі мазмұнын түсіну және қабылдау немесе (оқытушылық тыңдау)	8.2.1.18 сыныпта немесе аудиожазбаларды тыңдау кезінде оқу материалдарының негізгі мазмұнын түсіну және қабылдау немесе (оқытушылық тыңдау)
2.2 Тілдік емес дыбыстарды естіп қабылдау	көшеде, көлікте, дүкенде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу	8.2.2.1 көшеде, көлікте, дүкенде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу
	бөлмеде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу	8.2.2.2 бөлмеде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу

5) 9-сынып:

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімшелері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары
1.1 Дыбыс айту	мақал, жаңылтпаштар айту	9.1.1.1 мақал, жаңылтпаштар айту
	өзінің айтуын қадағалау	9.1.1.2 өзінің айтуын қадағалау
	басқалардың айтқанын бағалау	9.1.2.3 басқалардың айтқанын бағалау
	артикуляцияның орналасуын бақылауды талап ететін дыбысты айтуын қадағалау	9.1.2. артикуляцияның орналасуын бақылауды талап ететін дыбысты айтуын қадағалау (жіңішке дауыссыздар, аффрикаттар және дифтонгтар)
	өз еркімен дыбыстардың айтылуын әзірлеу	9.1.2.5 өз еркімен дыбыстардың айтылуын әзірлеу
1.2 Сөздік және дауыс	өзінің дауысының дыбысталуын, айтуда сөйлеу қарқынын орынды қолдану	9.1.2.1 өзінің дауысының дыбысталуын, айтуда сөйлеу қарқынын орынды қолдану
	фразаларды айту үшін әрдайым ауаны үнемдеу	9.1.2.3 фразаларды айту үшін әрдайым ауаны үнемдеу
	дауыс желбезектеріне түсетін ауа қысымын қадағалау	9.1.2.4 дауыс желбезектеріне түсетін ауа қысымын қадағалау
1.3 Сөз және фраза	дыбыстар мен сөздерді анық және айқын айту, айтудың қалыпты қарқынын сақтау	9.1.3.1 дыбыстар мен сөздерді анық және айқын айту, айтудың қалыпты қарқынын сақтау
	логикалық және синтагматикалық екіпіндерін бөле отырып, сөздің әуендік белгілерін сақтай отырып фразаларды біріктіріп немесе синтагмалараға бөліп айту	9.1.3.2 логикалық және синтагматикалық екіпіндерін бөле отырып, сөздің әуендік белгілерін сақтай отырып фразаларды біріктіріп немесе синтагмалараға бөліп айту
	диалогта және декламацияда	9.1.3.3 диалогта және декламацияда интонацияның

	интонацияның барлық түрін айту	барлық түрін айту
	орфоэпиялық және басқа сөздіктерді және анықтамаларды қолдану	9.1.3.4 орфоэпиялық және басқа сөздіктерді және анықтамаларды қолдану
	сөйлеу процесіне үзілісті қадағалау	9.1.3.5 сөйлеу процесіне үзілісті қадағалау (мысалы, әңгімелесушінің назарын аудару)
	сөйлемдерді ойлап табу және оларды әртүрлі эмоционалдық белгілермен айту	9.1.3.6 сөйлемдерді ойлап табу және оларды әртүрлі эмоционалдық белгілермен айту
2.1 Тілдік дыбыстарды естіп қабылдау	оқумен және сыныптан тыс әрекетпен біріккен тілдік материалды есту аппаратының көмегімен және есту аппаратынсыз есту арқылы қабылдау	9.2.1.1 оқумен және сыныптан тыс әрекетпен біріккен тілдік материалды есту аппаратының көмегімен есту арқылы қабылдау 9.2.1.2 оқумен және сыныптан тыс әрекетпен біріккен тілдік материалды есту аппаратынсыз есту арқылы қабылдау
	әртүрлі жағдайдағы ауызекі тілдік сипаттағы тілдік материалды есту аппаратының көмегімен және есту аппаратынсыз есту арқылы қабылдау	9.2.1.3 әртүрлі жағдайдағы ауызекі тілдік сипаттағы тілдік материалды есту аппаратының көмегімен есту арқылы қабылдау 9.2.1.4 ауызекі тілдік сипаттағы тілдік материалды есту аппаратынсыз есту арқылы қабылдау
	теле- и радио бағдарламалардың, концерттердің, спектакльдердің тілдік және әуендік материалдарын қабылдау	9.2.1.5 теле- и радио бағдарламалардың, концерттердің, спектакльдердің тілдік және әуендік материалдарын қабылдау
	диалогтық сөйлеуді қабылдау (аудиожазба)	9.2.1.6 диалогтық сөйлеуді қабылдау (аудиожазба)
	телефон, скайп бойынша сөйлеуді қабылдау	9.2.1.7 телефон, скайп бойынша сөйлеуді қабылдау
	қиын мәтіндерді есту арқылы қабылдау	9.2.1.8 қиын мәтіндерді есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 7,5 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	9.2.1.9 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 7,5 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 4 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	9.2.1.10 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 4 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 0,5 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	9.2.1.11 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 0,5 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен оптималды (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	9.2.1.12 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен оптималды (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 9-10 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	9.2.1.13 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 9-10 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту	9.2.1.14 барлық тілдік материалды есту аппаратының

	аппаратының көмегімен кем дегенде 7-8 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	көмегімен кем дегенде 7-8 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	өлең және әңгімелерді есту арқылы ажырату	9.2.1.15 өлең және әңгімелерді есту арқылы ажырату
	интонации бойынша нақты және толық түсіну, сөйлеушінің және білім алушының сезімін және ойын қабылдау	9.2.1.16 интонации бойынша нақты және толық түсіну, сөйлеушінің және білім алушының сезімін және ойын қабылдау
	көзі басқа бөлмеде немесе үлкен қашықтықта орналасқан сөзді тыңдау	9.2.1.17 көзі басқа бөлмеде немесе үлкен қашықтықта орналасқан сөзді тыңдау
	монологтық сөйлеуді түсіну және есту арқылы қабылдау	9.2.1.18 монологтық сөйлеуді түсіну және есту арқылы қабылдау
	есту немесе естіп-көру арқылы қабылдау кезінде сөйлеу ағымында жаңа немесе пайдалы ақпаратты оқшаулау	9.2.1.19 есту немесе естіп-көру арқылы қабылдау кезінде сөйлеу ағымында жаңа немесе пайдалы ақпаратты оқшаулау
	автордың коммуникативтік ниеті мен көзқарасын есту арқылы анықтау	9.2.1.20 автордың коммуникативтік ниеті мен көзқарасын есту арқылы анықтау
	сыныпта немесе аудиожазбаларды тыңдау кезінде оқу материалдарының негізгі мазмұнын түсіну және қабылдау немесе (оқытушылық тыңдау)	9.2.1.21 сыныпта немесе аудиожазбаларды тыңдау кезінде оқу материалдарының негізгі мазмұнын түсіну және қабылдау немесе (оқытушылық тыңдау)
	әдеби шығармалардың, ақпараттық хабарлардың, деректі фильмдердің және телебағдарламалардың аудио жазбаларын тыңдауды талқылау	9.2.1.22 әдеби шығармалардың, ақпараттық хабарлардың, деректі фильмдердің және телебағдарламалардың аудио жазбаларын тыңдауды талқылау
2.2 Тілдік емес дыбыстарды естіп қабылдау	көшеде, көлікте, дүкенде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу	9.2.2.1 көшеде, көлікте, дүкенде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу
	бөлмеде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу	9.2.2.2 бөлмеде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу

б) 10-сынып:

6-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімшелері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1.1 Дыбыс айту	өз еркімен артикуляциялық гимнастикаларды жаттығуды әзірлеу, дыбыстарды автоматтандыру және саралау бойынша	10.1.1.1 өз еркімен артикуляциялық гимнастикаларды жаттығуды әзірлеу 10.1.1.2 дыбыстарды автоматтандыру және саралау бойынша өз еркімен жаттығуларды әзірлеу
	өзінің айтуын қабағалау	10.1.1.3 өзінің айтуын қабағалау
	өз еркімен дыбыстардың айтылуын әзірлеу	10.1.1.4 өз еркімен дыбыстардың айтылуын әзірлеу
	1.2 Сөздік тыныс және дауыс	сөйлеу кезінде тынысын еркін меңгеру
тыныс алу мен тыныс шығарудың сәйкестігін қадағалау		10.1.2.2 тыныс алу мен тыныс шығарудың сәйкестігін қадағалау

	тыныс алу мен тыныс шығарудың сәйкестігін қадағалау	10.1.2.3 тыныс алу мен тыныс шығарудың сәйкестігін қадағалау
	дауыс желбезектеріне түсетін ауа қысымын қадағалау	10.1.2.4 дауыс желбезектеріне түсетін ауа қысымын қадағалау
	толық және терең тыныс алуды меңгеру	10.1.2.5 толық және терең тыныс алуды меңгеру
1.3 Сөз және фраза	дыбыстар мен сөздерді анық және айқын айту, айтудың қалыпты қарқынын сақтау	10.1.3.1 дыбыстар мен сөздерді анық және айқын айту, айтудың қалыпты қарқынын сақтау
	логикалық және синтагматикалық екпіндерін бөле отырып, сөздің әуендік белгілерін сақтай отырып фразаларды біріктіріп немесе синтагмалараға бөліп айту	10.1.3.2 логикалық және синтагматикалық екпіндерін бөле отырып, сөздің әуендік белгілерін сақтай отырып фразаларды біріктіріп немесе синтагмалараға бөліп айту
	айқындау үшін сөздің шарықтау шегі алдында және кейін үзілісті қолдану	10.1.3.3 айқындау үшін сөздің шарықтау шегі алдында және кейін үзілісті қолдану
	ұзақ фразаларды айту барысында тыныс алу үзілістерін өз еркімен анықтау	10.1.3.4 ұзақ фразаларды айту барысында тыныс алу үзілістерін өз еркімен анықтау
	фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз еркімен бөлу	10.1.3.5 фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді өз еркімен бөлу
2.1 Тілдік дыбыстарды естіп қабылдау	оқумен және сыныптан тыс әрекетпен біріккен тілдік материалды есту аппаратының көмегімен және есту аппаратынсыз есту арқылы қабылдау	10.2.2.1 оқумен және сыныптан тыс әрекетпен біріккен тілдік материалды есту аппаратының көмегімен есту арқылы қабылдау 10.2.1.2 оқумен және сыныптан тыс әрекетпен біріккен тілдік материалды есту аппаратынсыз есту арқылы қабылдау
	эртүрлі жағдайдағы ауызекі тілдік сипаттағы тілдік материалды есту аппаратының көмегімен және есту аппаратынсыз есту арқылы қабылдау	10.2.1.3 эртүрлі жағдайдағы ауызекі тілдік сипаттағы тілдік материалды есту аппаратының көмегімен есту арқылы қабылдау 10.2.1.4 ауызекі тілдік сипаттағы тілдік материалды есту аппаратынсыз есту арқылы қабылдау
	теле- и радио бағдарламалардың, концерттердің, спектакльдердің тілдік және әуендік материалдарын қабылдау	10.2.1.5 теле- радио бағдарламалардың, концерттердің, спектакльдердің тілдік және әуендік материалдарын қабылдау
	диалогтық сөйлеуді қабылдау (аудиожазба)	10.2.1.6 диалогтық сөйлеуді қабылдау (аудиожазба)
	телефон, скайп бойынша сөйлеуді қабылдау	10.2.1.7 телефон, скайп бойынша сөйлеуді қабылдау
	қиын мәтіндерді есту арқылы қабылдау	10.2.1.8 қиын мәтіндерді есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 7,5 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	10.2.1.9 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 7,5 м (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту	10.2.1.10 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз

	аппаратынсыз кем дегенде 4 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	кем дегенде 4 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 0,5 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	10.2.1.11 барлық тілдік материалды есту аппаратынсыз кем дегенде 0,5 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен оптималды (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	10.2.1.12 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен оптималды (нашар естушіліктің 1 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 10 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	10.2.1.13 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 10 м (нашар естушіліктің 2 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 7-8 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау	10.2.1.14 барлық тілдік материалды есту аппаратының көмегімен кем дегенде 7-8 м (нашар естушіліктің 3 деңгейі кезінде) қашықтықта есту арқылы қабылдау
	сөйлеушінің сөздік тапсырмасындағы бөлінген екпіндік мағынасының сәйкестігін тыңдау	10.2.1.15 сөйлеушінің сөздік тапсырмасындағы бөлінген екпіндік мағынасының сәйкестігін тыңдау
	сандар мен күндерді тез және қатесіз қабылдау	10.2.1.16 сандар мен күндерді тез және қатесіз қабылдау
	меншікті аттарын және географиялық атауларын тез және қатесіз қабылдау	10.2.1.17 меншікті аттарын және географиялық атауларын тез және қатесіз қабылдау
	ақпаратты қабылдау үшін естіп-көру және есту арқылы фондық білімді, жағдай және байланысқа қатысушылар туралы түсінікті қолдану	10.2.1.18 ақпаратты қабылдау үшін естіп-көру және есту арқылы фондық білімді, жағдай және байланысқа қатысушылар туралы түсінікті қолдану
	әңгімеге қатысушылардың айтуың, дауыс тембрінің, сөйлеу қарқынының өзінше ерекшелігін бөлу	10.2.1.19 әңгімеге қатысушылардың айтуың, дауыс тембрінің, сөйлеу қарқынының өзінше ерекшелігін бөлу
	есту арқылы қабылдау және ауызша тілдік қарым-қатынаста қатысудың тыс диалог немесе полилогты түсіну	10.2.1.20 есту арқылы қабылдау және ауызша тілдік қарым-қатынастан тыс диалог немесе полилогты түсіну
	аудио жазбаларын тыңдауды талқылау	10.2.1.21 әдеби шығармалардың, ақпараттық хабарлардың, деректі фильмдердің және телебағдарламалардың аудио жазбаларын тыңдауды талқылау
2.2 Тілдік емес дыбыстарды	көшеде, көлікте, дүкенде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата	10.2.2.1 көшеде, көлікте, дүкенде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу

естіп қабылдау	білу	
	бөлмеде әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу	10.2.2.2 бөлмедегі әлеуметтік маңызы бар дыбыстарды ажырата білу

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 27-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 467-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін "Түзету ырғағы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін "Түзету ырғағы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Пәнді оқытудың мақсаты нашар еститін білім алушылардың жеке тұлғасын үйлесімді дамытуға, эстетикалық, адамгершілік тәрбиелеуге, естіп қабылдауын және ауызша сөйлеу тілін дамытуға бағытталған.

3. Пәнді оқытудың міндеттері:

1) нашар еститін білім алушыларды әуенді қабылдауға, оның сипаты мен негізгі құралдарын, темпін, әуеннің әрленуін, динамикасын, ритмикалық ерекшеліктерін түсінуге үйрету;

2) әуенге билеу және әуенге сәйкес қимылдауға, заттармен жаттығулар орындауға, тапсырмаларды орындауға үйрету. Әуеннің алмасуына сәйкес қимыл-қозғалыстардың алмасып тұруына үйрету;

3) сипаты мен мазмұны бойынша әртүрлі өлеңдерді дауыстың күшін, биіктігін өзгерте отырып орындауға, дұрыс тыныс алуға, исозып айтуға, хормен айтуға үйрету;

4) музыкалық сауаттылықтың қарапайым теориясының ұғымдарын меңгеруді қамтамасыз ету, музыканың жанрын білу және ажырату. Музыкалық аспаптарды есту арқылы ажырату;

5) анық, түсінікті сөйлеу тілін, интонациясын, және сөйлеу кезіндегі тынысты қалыптастыру;

6) еліктеу қабілеттерін дамыту және есту аппараттарының көмегімен қалдық естуін сөйлеу тілін түзету үшін максималды түрде қолдану;

7) есту қабілеті зақымдалған білім алушылардың естіп қабылдауын дамыту;

8) бағдарлаудың, тепе-теңдік ұстаудың механизмдерін дамыту, нашар еститін білім алушылардың барлық қозғалыс аппаратын түзету және дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. Берілген Бағдарламада оқу-нормативті құжаттардың дәстүрлі функциясымен қазіргі мектептегі білім беру үрдісін ұйымдастырудың инновациялық педагогикалық тәсілімен үйлесімді байланысады. Оқытудың тәсілдері пән бойынша Бағдарламаның жаңа құрылымын құрастырудың негізі бағыты болып табылады.

5. Құндылыққа бағытталған, іс-әрекеттік, жеке тұлғалық бағытталған, коммуникативті тәсілдер оқытудың мақсаттар жүйесі мен білім беру процесінің нәтижесін күшейту мақсатында қолданылады және Бағдарламаның құрылымында көрініс табады.

6. Бағдарламада оқу пәнінің мазмұнын анықтаудың негізі болып табылатын оқыту мақсаттарының жүйесі түрінде берілген күтілетін нәтижелері қалыптастырылған. Мазмұны тұрғысынан Бағдарлама білім алушыны өзін-өзі оқыту субъектісі және тұлғааралық қарым-қатынас субъектісі ретінде тәрбиелеуде нақты оқу пәнінің қосатын үлесін айқындайды.

7. Құндылыққа бағытталған тәсіл:

1) оқытудағы құндылыққа бағытталған тәсіл – ол оқу әрекетін белгілі бір құндылықтар тұрғысынан ұйымдастыру және жүзеге асыру, нәтижелерге қол жеткізу және пайдаланудың әдісі. Құндылыққа бағытталған оқу процесі білім алушы тұлғасының бойында мақсатты түрде құндылықтар жүйесін қалыптастырады. Құндылықтарға бағытталу – ол тұлғаның өз әрекетінде жетекшілікке жекелеген құндылықтарды тандап алу (құндылықтарға бағдарлану қабілеттілігі) қабілеттілігі (қасиеті), және оларды өзінің әлеуметтік маңызды құндылықтары ретінде сезіну және қабылдау қабілеттілігі. Құндылықтарды жүзеге асыру дегеніміз құндылықтардан шығатын талаптарға сай болу және күнделікті өмірді сол талаптарға бағындыру. Құндылықтардың мәні қоғамда сәтті әрекет ету үшін қажетті ережелерді, дағдыларды, өмір салтын, жүріс-тұрысты қалыптастыруда көрініс табады.

8. Тұлғаға бағытталған тәсіл:

1) тұлғаға бағытталған тәсілдің мақсаты оқу процесін дараландыру, оқу процесінде тұлғаны, оның жеке психикалық және физиологиялық ерекшеліктерін, қажеттіліктері мен жүріс-тұрыс уәждерін, әлеуметті қабілеттіліктерін ескере отырып, үйлесімді қалыптастыру және жан-жақты дамыту, оның шығармашылық қабілеттерін толық ашу.

9. Іс-әрекеттік тәсіл:

1) іс-әрекеттік тәсілдің негізгі мазмұны – білім алушы білімді дайын күйінде алмай, оны өзі табады, өзінің оқу әрекетінің мазмұны мен түрлерін ұғынады, оның ережелер жүйесін түсінеді және қабылдайды, жетілдіруге белсенді қатысады. Ол өз кезегінде білім, оқу біліктері мен дағдыларының және кең ауқымды дағдылардың белсенді әрі сәтті қалыптасуын қамтамасыз етеді. Білім алушылардың оқу әрекеттері келесі басты санаттар бойынша топтастырылған: "біледі", "түсінеді", "талдайды", "жинақтайды", "бағалайды".

10. Сараланған тәсіл:

1) сараланған тәсіл білім алушылардың ерекшеліктерінің негізінде оқу топтарына әр түрлі мүмкіндіктер туғызатын дербес оқу процесі болып табылады. Сараланған тәсілге әр түрлі топтағы білім алушылардың оқу іс-әрекетін арнайы дайындалған құралдар мен қызметті саралау әдістерінің көмегімен ұйымдастыру кіреді. Саралап оқыту жұмысын ұйымдастырудың шарты күрделілігі, танымдық қызығушылығы, мұғалім тарапынан көмек көрсету сипаты жағынан айырмашылығы бар сараланған тапсырмаларды қолдану болып табылады.

11. Коммуникативтік тәсіл:

1) білім берудегі коммуникативтік тәсіл дегеніміз ақпаратты тарату мен жариялауда, білім, білік және дағдылармен алмасуда екіден асатын адамдардың сөйлеу арқылы атқарылатын әрекеттесу процесі. Коммуникативтік тәсіл нәтижесі болып тіл арқылы қатынасу қабілеттілігі, яғни тілдік және сөйлеу нормаларын дұрыс пайдалана және қатынас жағдайына сай тиімді қатынас жүріс-тұрысын таңдай отырып, түрлі жағдайларда қатынас әрекетінің басқа қатысушыларымен ой бөлісу және алмасу қабілеттілігі болып табылады. Коммуникативтік тәсілге сәйкес ұйымдастырылған оқу процесі қарым-қатынас икемділігін қалыптастыратын тапсырмаларды және шынайы қатынас жағдайларына сай жұмыс режимдері (жұптық және топтық жұмыстарды) енгізіледі.

12. Көркем-әуенді тәсіл:

1) білім алушылардың немесе білім алушылардың тобының жас ерекшеліктеріне сәйкес оқу-танымдық іс-әрекеті әртүрлі музыкалық іс-әрекеттің (орындаушылық, музыкалды-шығармашылық, коммуникативтік және сөйлеу іс-әрекеттік) үрдісіндегі музыкалық сауаттылықтың негіздері туралы білімдерін қолдану бойынша нәтижеге қол жеткізуге бағытталған. Білім алушылардың музыкалық іс-әрекет тек сабақ сағаттарымен шектелмейді, сыныптан тыс уақыттағы іс-әрекеттермен де кірігеді, соның ішінде, білім алушылардың түрлі көркем-шығармашылық, драматикалық үйірмелерге қатысуы.

13. Берілген тәсілдер:

1) әрбір білім алушының музыкалық білімін одан әрі дамыту мақсатында әрбірінің жеке пікірін құрметтеу және қолданыстағы білімдер мен дағдыларды қолдану маңыздылығын түсіну;

2) арнайы тапсырмалар мен педагогикалық қызмет түрлері арқылы білім алушыларды ынталандыра және дамыта оқыту;

3) білім алушыларға өмірден алынған мысалдар арқылы мәселелерді шешудің стратегияларын моделдеу;

4) білім алушылардың зерттеу әрекеттері мен белсенді оқуын ынталандыру;

5) білім алушылардың сын тұрғысынан ойлау және шығармашылық дағдыларын түрлі музыкалық іс-әрекеттерге қатысу арқылы дамыту;

6) білім алушылардың жеке, топтық және ұжымдық жұмыс түрлерін ұйымдастыру;

7) әртүрлі музыкалық іс-әрекет түрлеріне білім алушылардың белсенді қатысуы;

8) білімді өз бетімен іздену уәжін қалыптастыру;

9) "оқыту үшін бағалау" арқылы білім алушылардың білім алуын қолдау;

10) бағалаудың әртүрлі тәсілдерін одан әрі дамыту үшін қолдану;

11) әрбір білім алушының шығармашылық дағдыларын ашу үшін қолайлы орта құру;

12) білім алушыларды белсендіру және ынталандыру мақсатында оқытудың дифференциациясы;

13) пәнаралық кіріктірілуі арқылы жүзеге асырылады.

3-тарау. "Түзету ырғағы" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

14. "Түзету ырғағы" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;

2) 6-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;

3) 7-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты құрайды.

15. "Түзету ырғағы" пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

1) 1-бөлім "Қимылдарды дамыту";

2) 2-бөлім "Музыканы тыңдау";

3) 3-бөлім "Фонетикалық және сөйлеу тілдік ырғақ";

4) 4-бөлім "Өлеңді қабылдау және орындау".

16. "Қимылдарды дамыту" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) музыка ырғағымен гимнастикалық жаттығулар жасату;

2) қарапайым би қимылдарын үйрену.

17. "Музыканы тыңдау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) есту арқылы музыканы тыңдап, ажырату (музыка темпі, регистрі);

- 2) музыкалық шығармаларды тыңдап, анықтау;
- 3) қарапайым музыкалық аспаптарда ойнату арқылы ырғақты тыңдап, қабылдап, қайталау.

18. "Фонетикалық және сөйлеу тілдік ырғақ" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сөздік тынысты дұрыс қолдану;
- 2) сөздік материалды түсініп, қабылдау;
- 3) ырғақты-интонациялық сөйлеу қалпын қабылдап, қайталап айту;
- 4) сөз тіркестерін синтагмге бөліп, айту.

19. "Өлеңді қабылдау және орындау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) музыка сүйемелдеуімен ұжымдық мәнерлеп оқу;
- 2) ән айту;
- 3) өз бетімен музыкалық шығармашылық іс-әрекет жасау.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

20. Бағдарламада оқу мақсаттарын тиімді қолдану және мониторинг жасау үшін кодтық белгілеу енгізілді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші сан бөлімді, үшінші сан бөлімшені, төртінші сан оқу мақсаттарының реттік санын білдіреді. Мысалы, 5.2.1.1 кодындағы: "5" - сынып, "2.1" - бөлімше, "1" - оқу мақсатының реттік саны.

21. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

- 1) 1-бөлім "Қимылдарды дамыту":

1-кесте

Оқыту мақсаттары			
Бөлімше	5-сынып	6-сынып	7-сынып
1.1 Музыка ырғағымен гимнастикалық жаттығулар жасату	5.1.1.1 музыка ырғағымен дененің бұлшық еттерін босандату мен қайта қалпына келтіруге арналған жаттығулар	6.1.1.1 музыка ырғағымен барлық буындардың иілгіштігі мен қозғалмалығын дамытатын жаттығуларды орындау	7.1.1.1 музыка ырғағымен барлық буындар мен бұлшық еттердің иілгіштігін дамытатын жаттығуларды орындау
	5.1.1.2 іштің прессін жақсартуға арналған жаттығуларды орындау	6.1.1.2 дененің тепе-теңдігі мен координациясын дамытатын жаттығуларды орындау	7.1.1.2 дене келбетін түзетіп, дамытуға арналған жаттығуларды орындау
	5.1.1.3 ырғақты-гимнастикалық жаттығуларды заманауи музыка ырғағымен байланыстырып, орындау	6.1.1.3 ырғақты-гимнастикалық жаттығуларды заманауи музыка ырғағымен байланыстырып, орындау	7.1.1.3 ырғақты-гимнастикалық жаттығуларды заманауи музыка ырғағымен байланыстырып, орындау
1.2 Қарапайым би қимылдарын үйрену	5.1.2.1 қол мен аяқ икемділігін арттыратын жаттығуларын орындау	6.1.2.1 ұлттық билердің әртүрлі (қарапайым, күрделі) элементтерін орындау (қара жорға, азербайжан, ұйғыр)	7.1.2.1 латино-америкалық билердің қисылдарын орындау

5.1.2.2 карапайым күрделі емес халық билерін орындау (қазақ, орыс, украина, грузин халықтарының билері)	6.1.2.2 "вальс" биінің қимылдарын және күрделі емес әлем халықтарының билерін дұрыс орындау ("Сиртаки")	7.1.2.2 күрделі емес композицияларды орындай алу (қалыпты және тез ырғақта): "Ламбада", "Рок-н-ролл", "Макарена"
5.1.2.3 музыкалық шығарманың бөлімдеріне байланысты қимылдарды өзгерте алып, орындау (өлең шумағы, қайырмасы)	6.1.2.3 музыкалық шығарманың бөлімдеріне байланысты қимылдарды өзгерте алып, орындау (өлең шумағы, екі бөлімді форма, қайырмасы)	7.1.2.3 музыкалық шығарманың бөлімдеріне байланысты қимылдарды өзгерте алып, орындау (өлең шумағы, екі-үш бөлімді форма, қайырмасы)

2) 2-бөлім "Музыканы тыңдау":

2-кесте

Оқыту мақсаттары			
Бөлімше	5-сынып	6-сынып	7-сынып
2.1 Есту арқылы музыканы тыңдап, ажырату (музыка темпі, регистрі)	5.2.1.1 есту арқылы музыкалық шығармалардың мәнгерлігін анықтау: (жоғары дыбыстарды, темтілігін)	6.2.1.1 есту арқылы музыкалық шығармалардың мәнгерлігін анықтау: (жоғары дыбыстарды, темтілігін, динамикалық қатынастарды)	7.2.1.1 есту арқылы музыкалық шығармалардың мәнгерлігін анықтау: (жоғары дыбыстарды, темтілігін, динамикалық, тембірлік қатынастарды)
2.2 Музыкалық шығармаларды тыңдап, анықтау	5.2.2.1 музыкалық шығармалардың үзінділерін тыңдап, өз бетімен музыканың көңіл-күйін анықтау	6.2.2.1 "Ертегілер әлемінің музыкасы" тақырыптық цикл бойынша музыкалық шығармаларды тыңдап, көңіл-күйін анықтау	7.2.2.1 "Театр мен киноның музыкасы" тақырыптық цикл бойынша музыкалық шығармаларды тыңдап, көңіл-күйін анықтау
	5.2.2.2 тыңдаған музыканың көңіл-күйіне ұқсас бейнелеу өнерінің шығармасын тандай алу	6.2.2.2 музыкалық шығарманың авторлары мен орындаушылардың өмірбаянын білу	7.2.2.2 оқыған кітаптар мен журналдар желісімен музыка мен орындаушы музыканттар туралы қысқаша мәлімет дайындау
2.3 Қарапайым музыкалық аспаптарда ойнату арқылы ырғақты тыңдап, қабылдап, қайталау	5.2.3.1 күрделі емес музыкалық халық шығармаларын (әндерін) айту (ұжыммен, жеке)	6.2.3.1 қарапайым музыкалық шығармаларды аспаптармен (инструменталды түрде) орындау	7.2.3.1 қарапайым музыкалық шығармаларды вокалды-инструменталды түрде орындау

3) 3-бөлім "Фонетикалық және сөйлеу тілдік ырғақ":

3-кесте

Оқыту мақсаттары			
Бөлімше	5-сынып	6-сынып	7-сынып
3.1 Сөздік тынысты дұрыс қолдану	5.3.1.1 буындарда, сөздерде, сөйлемдерде артикуляциялары жақын дыбыстарды дұрыс айту	6.3.1.1 сөздік материалды анық, қалыпты дауысты, қалыпты күш пен тембірін сақтай отырып, айту	7.3.1.1 сөздік материалды мәнгерлеп, қалыпты дауысты, қалыпты күш пен тембірін сақтай отырып, айту
3.2 Сөздік материалды түсініп, қабылдау	5.3.2.1 берілген сөздік материалды дұрыс түсініп, айта алу	6.3.2.1 берілген сөздік материалды қабылдап, эмоциялық ерекшеліктерін	7.3.2.1 адамдардың сөйлеу тілін қабылдап, сөйлеу этикетті сақтай отырып, сөздік қарым-қатынасқа

		сақтай отырып, айта алу	түсе білу
3.3 Ырғақты-интонациялық сөйлеу қалпын қабылдап, қайталап айту	5.3.3.1 дыбыстық және ырғақты-интонациялық құрылымды сақтай отырып, сөйлеудің темпін өзгерте алу	6.3.3.1 дыбыстық және орфоэпиялық құрылымды сақтай отырып, сөздік материалды қабылдап, айта алу	7.3.3.1 тыңдаған музыкадан алған әсерге байланысты мәнгерлеп, белгілі көңіл-күймен өлең жолдарын оқи алу(жатқа немесе кітаптан оқу)
3.4 Сөз тіркестерін синтагмге бөліп, айту	5.3.4.1 логикалық екпінді сөз тіркестерде анық айтып, дұрыс сақтай алу	6.3.4.1 логикалық және синтагмалық екпінді сөз тіркестерінде анық айтып, дұрыс сақтай алу	7.3.4.1 сөз тіркестердің мелодикалық құрылымын сақтай алу

4) 4-бөлім "Өлеңді қабылдау және орындау":

4-кесте

Оқыту мақсаттары			
Бөлімше	5-сынып	6-сынып	7-сынып
4.1 Музыка сүйемелдеуімен ұжымдық мәнгерлеп оқу	5.4.1.1 музыка сүйемелдеуімен қысқа әндерді мәнгерлеп, көңіл-күймен айту	6.4.1.1 ырғақты құрылымын сақтай отырып, музыка сүйемелдеуімен халық әндерін айту	7.4.1.1 динамикалық және темптік өзгерістерді сақтай отырып, музыка сүйемелдеуімен заманауи әндерді айту
4.2 Ән айту	5.4.2.1 бірінші октава жиілігінде қысқа әндерді орындау (Ля – кіші октава – До екінші октава)	6.4.2.1 халық әндерін орындау, бір тыныста 20 дыбыстарға дейін айта алу (екі дауыспен айту)	7.4.2.1 интервалдар арпеджиосын сақтап, дауыс ырғағын келтіре отырып, заманауи өлеңдерді айта алу
4.3 Өз бетімен музыкалық шығармашылық іс-әрекет жасау	5.4.3.1 тыңдаған музыкаға сәйкес, көңіл-күймен жақын келетін өлең жолдарын таңдай алу	6.4.3.1 тыңдаған музыкалық шығарманың көңіл-күйіне байланысты прозадан үзінділер таңдай алу	7.4.3.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдап, мінездеме беру

22. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін "Түзету ырғағы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

23. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-7 сыныптары үшін
"Түзету ырғағы" пәнінен
жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін "Түзету ырғағы" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Қимылдарды дамыту	Музыка ырғағымен гимнастикалық жаттығулар жасату	5.1.1.1 музыка ырғағымен дененің бұлшық еттерін босандату мен қайта қалпына келтіруге арналған жаттығулар 5.1.1.2 іштің прессін жақсартуға арналған жаттығуларды орындау
	Қарапайым би қимылдарын үйрену	5.1.2.1 қол мен аяқ икемділігін арттыратын жаттығуларын орындау 5.1.2.2 қарапайым күрделі емес халық билерін орындау (қазақ, орыс, украина, грузин халықтарының билері)
Музыканы тыңдау	Есту арқылы музыканы тыңдап, ажырату (музыка темпі, регистрі)	5.2.1.1 есту арқылы музыкалық шығармалардың мәнерлігін анықтау: (жоғары дыбыстарды, темтілігін)
	Музыкалық шығармаларды тыңдап, анықтау	5.2.2.1 музыкалық шығармалардың үзінділерін тыңдап, өз бетімен музыканың көңіл-күйін анықтау
	Қарапайым музыкалық аспаптарда ойнату арқылы ырғақты тыңдап, қабылдап, қайталау	5.2.3.1 күрделі емес музыкалық халық шығармаларын (әндерін) айту (ұжыммен, жеке)
Фонетикалық және сөйлеу тілдік ырғақ	Сөздік тынысты дұрыс колдану	5.3.1.1 буындарда, сөздерде, сөйлемдерде артикуляциялары жақын дыбыстарды дұрыс айту
	Сөздік материалды түсініп, қабылдау	5.3.2.1 берілген сөздік материалды дұрыс түсініп, айта алу
Өлеңді қабылдау және орындау	Музыка сүйемлдеуімен ұжымдық мәнерлеп оқу	5.4.1.1 музыка сүйемелдеуімен қысқа әндерді мәнерлеп, көңіл-күймен айту
	Өн айту	5.4.2.1 бірінші октава жиілігінде қысқа әндерді орындау (Ля – кіші октава – До екінші октава)
2-тоқсан		
Қимылдарды дамыту	Музыка ырғағымен гимнастикалық жаттығулар жасату	5.1.1.1 музыка ырғағымен дененің бұлшық еттерін босандату мен қайта қалпына келтіруге арналған жаттығулар 5.1.1.2 іштің прессін жақсартуға арналған жаттығуларды орындау 5.1.1.3 ырғақты-гимнастикалық жаттығуларды заманауи музыка ырғағымен байланыстырып, орындау
	Қарапайым би қимылдарын үйрену	5.1.2.1 қол мен аяқ икемділігін арттыратын жаттығуларын орындау 5.1.2.2 қарапайым күрделі емес халық билерін орындау (қазақ, орыс, украина, грузин халықтарының билері) 5.1.2.3 музыкалық шығарманың бөлімдеріне байланысты қимылдарды өзгерте алып, орындау (өлең шумағы, қайырмасы)
Музыканы тыңдау	Есту арқылы музыканы тыңдап, ажырату (музыка темпі, регистрі)	5.2.1.1 есту арқылы музыкалық шығармалардың мәнерлігін анықтау: (жоғары дыбыстарды, темтілігін)
	Музыкалық шығармаларды тыңдап, анықтау	5.2.2.1 музыкалық шығармалардың үзінділерін тыңдап, өз бетімен музыканың көңіл-күйін анықтау 5.2.2.2 тыңдаған музыканың көңіл-күйіне ұқсас бейнелеу өнерінің шығармасын таңдай алу
	Қарапайым музыкалық	5.2.3.1 күрделі емес музыкалық халық шығармаларын (әндерін)

	аспаптарда ойнату арқылы ырғақты тыңдап, қабылдап, қайталау	айту (ұжыммен, жеке)
Фонетикалық және сөйлеу тілдік ырғақ	Сөздік тынысты дұрыс қолдану	5.3.1.1 буындарда, сөздерде, сөйлемдерде артикуляциялары жақын дыбыстарды дұрыс айту
	Сөздік материалды түсініп, қабылдау	5.3.2.1 берілген сөздік материалды дұрыс түсініп, айта алу
	Ырғақты-интонациялық сөйлеу қалпын қабылдап, қайталап айту	5.3.3.1 дыбыстық және ырғақты-интонациялық құрылымды сақтай отырып, сөйлеудің темпін өзгерте алу
Өлеңді қабылдау және орындау	Музыка сүйемелдеуімен ұжымдық мәнерлеп оқу	5.4.1.1 музыка сүйемелдеуімен қысқа әндерді мәнерлеп, көңіл-күймен айту
	Ән айту	5.4.2.1 бірінші октава жиілігінде қысқа әндерді орындау (Ля – кіші октава – До екінші октава)
	Өз бетімен музыкалық шығармашылық іс-әрекет жасау	5.4.3.1 тыңдаған музыкаға сәйкес, көңіл-күйімен жақын келетін өлең жолдарын таңдай алу
3-тоқсан		
Қимылдарды дамыту	Музыка ырғағымен гимнастикалық жаттығулар жасату	5.1.1.2 іштің прессін жақсартуға арналған жаттығуларды орындау 5.1.1.3 ырғақты-гимнастикалық жаттығуларды заманауи музыка ырғағымен байланыстырып, орындау
	Қарапайым би қимылдарын үйрену	5.1.2.2 қарапайым күрделі емес халық билерін орындау (қазақ, орыс, украина, грузин халықтарының билері) 5.1.2.3 музыкалық шығарманың бөлімдеріне байланысты қимылдарды өзгерте алып, орындау (өлең шумағы, қайырмасы)
Музыканы тыңдау	Есту арқылы музыканы тыңдап, ажырату (музыка темпі, регистрі)	5.2.1.1 есту арқылы музыкалық шығармалардың мәнерлігін анықтау: (жоғары дыбыстарды, темтілігін)
	Музыкалық шығармаларды тыңдап, анықтау	5.2.2.1 музыкалық шығармалардың үзінділерін тыңдап, өз бетімен музыканың көңіл-күйін анықтау
	Қарапайым музыкалық аспаптарда ойнату арқылы ырғақты тыңдап, қабылдап, қайталау	5.2.3.1 күрделі емес музыкалық халық шығармаларын (әндерін) айту (ұжыммен, жеке)
Фонетикалық және сөйлеу тілдік ырғақ	Сөздік тынысты дұрыс қолдану	5.3.1.1 буындарда, сөздерде, сөйлемдерде артикуляциялары жақын дыбыстарды дұрыс айту
	Сөздік материалды түсініп, қабылдау	5.3.2.1 берілген сөздік материалды дұрыс түсініп, айта алу
	Ырғақты-интонациялық сөйлеу қалпын қабылдап, қайталап айту	5.3.3.1 дыбыстық және ырғақты-интонациялық құрылымды сақтай отырып, сөйлеудің темпін өзгерте алу
	Сөз тіркестерін синтагмге бөліп, айту	5.3.4.1 логикалық екпінді сөз тіркестерде анық айтып, дұрыс сақтай алу
Өлеңді қабылдау және орындау	Музыка сүйемелдеуімен ұжымдық мәнерлеп оқу	5.4.1.1 музыка сүйемелдеуімен қысқа әндерді мәнерлеп, көңіл-күймен айту
	Ән айту	5.4.2.1 бірінші октава жиілігінде қысқа әндерді орындау (Ля – кіші октава – До екінші октава)
	Өз бетімен музыкалық	5.4.3.1 тыңдаған музыкаға сәйкес, көңіл-күйімен жақын келетін

	шығармашылық іс-әрекет жасау	өлең жолдарын таңдай алу
4-тоқсан		
Қимылдарды дамыту	Музыка ырғағымен гимнастикалық жаттығулар жасату	5.1.1.1 музыка ырғағымен дененің бұлшық еттерін босандату мен қайта қалпына келтіруге арналған жаттығулар 5.1.1.2 іштің прессін жақсартуға арналған жаттығуларды орындау 5.1.1.3 ырғақты-гимнастикалық жаттығуларды заманауи музыка ырғағымен байланыстырып, орындау
	Қарапайым би қимылдарын үйрену	5.1.2.1 қол мен аяқ икемділігін арттыратын жаттығуларын орындау 5.1.2.2 қарапайым күрделі емес халық билерін орындау (қазақ, орыс, украина, грузин халықтарының билері)
Музыканы тыңдау	Музыкалық шығармаларды тыңдап, анықтау	5.2.2.1 музыкалық шығармалардың үзінділерін тыңдап, өз бетімен музыканың көңіл-күйін анықтау
	Қарапайым музыкалық аспаптарда ойнату арқылы ырғақты тыңдап, қабылдап, қайталау	5.2.2.2 тыңдаған музыканың көңіл-күйіне ұқсас бейнелеу өнерінің шығармасын таңдай алу
Фонетикалық және сөйлеу тілдік ырғақ	Сөздік материалды түсініп, қабылдау	5.3.2.1 берілген сөздік материалды дұрыс түсініп, айта алу
	Ырғақты-интонациялық сөйлеу қалпын қабылдап, қайталап айту	5.3.3.1 дыбыстық және ырғақты-интонациялық құрылымды сақтай отырып, сөйлеудің темпін өзгерте алу
	Сөз тіркестерін синтагмге бөліп, айту	5.3.4.1 логикалық екпінді сөз тіркестерде анық айтып, дұрыс сақтай алу
Өлеңді қабылдау және орындау	Өн айту	5.4.2.1 бірінші октава жиілігінде қысқа әндерді орындау (Ля – кіші октава – До екінші октава)
	Өз бетімен музыкалық шығармашылық іс-әрекет жасау	5.4.3.1 тыңдаған музыкаға сәйкес, көңіл-күйімен жақын келетін өлең жолдарын таңдай алу

2) 6-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Қимылдарды дамыту	Музыка ырғағымен гимнастикалық жаттығулар жасату	6.1.1.1 музыка ырғағымен барлық буындардың иілгіштігі мен қозғалмалығын дамытатын жаттығуларды орындау 6.1.1.2 дененің тепе-теңдігі мен координациясын дамытатын жаттығуларды орындау
	Қарапайым би қимылдарын үйрену	6.1.2.1 ұлттық билердің әртүрлі (қарапайым, күрделі) элементтерін орындау (қара жорға, азербайжан, ұйғыр) 6.1.2.2 "вальс" биінің қимылдарын және күрделі емес әлем халықтарының билерін дұрыс орындау ("Сиртаки")
Музыканы тыңдау	Есту арқылы музыканы тыңдап, ажырату (музыка темпі, регистрі)	6.2.1.1 есту арқылы музыкалық шығармалардың мәнерлігін анықтау: (жоғары дыбыстарды, темптілігін, динамикалық қатынастарды)
	Музыкалық шығармаларды	6.2.2.1 "Ертегілер әлемінің музыкасы" тақырыптық цикл бойынша

	тыңдап, анықтау	музыкалық шығармаларды тыңдап, көңіл-күйін анықтау 6.2.2.2 музыкалық шығарманың авторлары мен орындаушылардың өмірбаянын білу
	Қарапайым музыкалық аспаптарда ойнату арқылы ырғақты тыңдап, қабылдап, қайталау	6.2.3.1 қарапайым музыкалық шығармаларды аспаптармен (инструменталды түрде) орындау
Фонетикалық және сөйлеу тілдік ырғақ	Сөздік тынысты дұрыс қолдану	6.3.1.1 сөздік материалды анық, қалыпты дауысты, қалыпты күшпен тембірін сақтай отырып, айту
	Сөздік материалды түсініп, қабылдау	6.3.2.1 берілген сөздік материалды қабылдап, эмоциялық ерекшеліктерін сақтай отырып, айта алу
Өлеңді қабылдау және орындау	Музыка сүйемелдеуімен ұжымдық мәнерлеп оқу	6.4.1.1 ырғақты құрылымын сақтай отырып, музыка сүйемелдеуімен халық әндерін айту
	Ән айту	6.4.2.1 халық әндерін орындау, бір тыныста 20 дыбыстарға дейін айта алу (екі дауыспен айту)
2-тоқсан		
Қимылдарды дамыту	Музыка ырғағымен гимнастикалық жаттығулар жасату	6.1.1.1 музыка ырғағымен барлық буындардың иілгіштігі мен қозғалмалығын дамытатын жаттығуларды орындау 6.1.1.2 дененің тепе-теңдігі мен координациясын дамытатын жаттығуларды орындау
	Қарапайым би қимылдарын үйрену	6.1.2.1 ұлттық билердің әртүрлі (қарапайым, күрделі) элементтерін орындау (қара жорға, азербайжан, ұйғыр) 6.1.2.2 "вальс" биінің қимылдарын және күрделі емес әлем халықтарының билерін дұрыс орындау ("Сиртаки")
Музыканы тыңдау	Есту арқылы музыканы тыңдап, ажырату (музыка темпі, регистрі)	6.2.1.1 есту арқылы музыкалық шығармалардың мәнерлігін анықтау: (жоғары дыбыстарды, темптілігін, динамикалық қатынастарды)
	Музыкалық шығармаларды тыңдап, анықтау	6.2.2.1 "Ертегілер әлемінің музыкасы" тақырыптық цикл бойынша музыкалық шығармаларды тыңдап, көңіл-күйін анықтау 6.2.2.2 музыкалық шығарманың авторлары мен орындаушылардың өмірбаянын білу
	Қарапайым музыкалық аспаптарда ойнату арқылы ырғақты тыңдап, қабылдап, қайталау	6.2.3.1 қарапайым музыкалық шығармаларды аспаптармен (инструменталды түрде) орындау
Фонетикалық және сөйлеу тілдік ырғақ	Сөздік тынысты дұрыс қолдану	6.3.1.1 сөздік материалды анық, қалыпты дауысты, қалыпты күшпен тембірін сақтай отырып, айту
	Сөздік материалды түсініп, қабылдау	6.3.2.1 берілген сөздік материалды қабылдап, эмоциялық ерекшеліктерін сақтай отырып, айта алу
	Ырғақты-интонациялық сөйлеу қалпын қабылдап, қайталап айту	6.3.3.1 дыбыстық және орфоэпиялық құрылымды сақтай отырып, сөздік материалды қабылдап, айта алу
Өлеңді қабылдау және орындау	Музыка сүйемелдеуімен ұжымдық мәнерлеп оқу	6.4.1.1 ырғақты құрылымын сақтай отырып, музыка сүйемелдеуімен халық әндерін айту
	Ән айту	6.4.2.1 халық әндерін орындау, бір тыныста 20 дыбыстарға дейін айта алу (екі дауыспен айту)
	Өз бетімен музыкалық шығармашылық іс-әрекет	6.4.3.1 тыңдаған музыкалық шығарманың көңіл-күйіне байланысты прозадан үзінділер таңдай алу

	жасау	
3-тоқсан		
Қимылдарды дамыту	Музыка ырғағымен гимнастикалық жаттығулар жасату	6.1.1.2 дененің тепе-теңдігі мен координациясын дамытатын жаттығуларды орындау 6.1.1.3 ырғақты-гимнастикалық жаттығуларды заманауи музыка ырғағымен байланыстырып, орындау
	Қарапайым би қимылдарын үйрену	6.1.2.2 "вальс" биінің қимылдарын және күрделі емес әлем халықтарының билерін дұрыс орындау ("Сиртаки") 6.1.2.3 музыкалық шығарманың бөлімдеріне байланысты қимылдарды өзгерте алып, орындау (өлең шумағы, екі бөлімді форма, қайырмасы)
Музыканы тыңдау	Есту арқылы музыканы тыңдап, ажырату (музыка темпі, регистрі)	6.2.1.1 есту арқылы музыкалық шығармалардың мәнерлігін анықтау: (жоғары дыбыстарды, темптілігін, динамикалық қатынастарды)
	Музыкалық шығармаларды тыңдап, анықтау	6.2.2.1 "Ертегілер әлемінің музыкасы" тақырыптық цикл бойынша музыкалық шығармаларды тыңдап, көңіл-күйін анықтау 6.2.2.2 музыкалық шығарманың авторлары мен орындаушылардың өмірбаянын білу
	Қарапайым музыкалық аспаптарда ойнату арқылы ырғақты тыңдап, қабылдап, қайталау	6.2.3.1 қарапайым музыкалық шығармаларды аспаптармен (инструменталды түрде) орындау
Фонетикалық және сөйлеу тілдік ырғақ	Сөздік тынысты дұрыс қолдану	6.3.1.1 сөздік материалды анық, қалыпты дауысты, қалыпты күшпен тембірін сақтай отырып, айту
	Сөздік материалды түсініп, қабылдау	6.3.2.1 берілген сөздік материалды қабылдап, эмоциялық ерекшеліктерін сақтай отырып, айта алу
	Ырғақты-интонациялық сөйлеу қалпын қабылдап, қайталап айту	6.3.3.1 дыбыстық және орфоэпиялық құрылымды сақтай отырып, сөздік материалды қабылдап, айта алу
	Сөз тіркестерін синтагмге бөліп, айту	6.3.4.1 логикалық және синтагмалық екпінді сөз тіркестерде анық айтып, дұрыс сақтай алу
Өлеңді қабылдау және орындау	Музыка сүйемелдеуімен ұжымдық мәнерлеп оқу	6.4.1.1 ырғақты құрылымын сақтай отырып, музыка сүйемелдеуімен халық әндерін айту
	Ән айту	6.4.2.1 халық әндерін орындау, бір тыныста 20 дыбыстарға дейін айта алу (екі дауыспен айту)
	Өз бетімен музыкалық шығармашылық іс-әрекет жасау	6.4.3.1 тыңдаған музыкалық шығарманың көңіл-күйіне байланысты прозадан үзінділер таңдай алу
4-тоқсан		
Қимылдарды дамыту	Музыка ырғағымен гимнастикалық жаттығулар жасату	6.1.1.2 дененің тепе-теңдігі мен координациясын дамытатын жаттығуларды орындау 6.1.1.3 ырғақты-гимнастикалық жаттығуларды заманауи музыка ырғағымен байланыстырып, орындау
	Қарапайым би қимылдарын үйрену	6.1.2.2 "вальс" биінің қимылдарын және күрделі емес әлем халықтарының билерін дұрыс орындау ("Сиртаки") 6.1.2.3 музыкалық шығарманың бөлімдеріне байланысты қимылдарды өзгерте алып, орындау (өлең шумағы, екі бөлімді форма, қайырмасы)

Музыканы тыңдау	Музыкалық шығармаларды тыңдап, анықтау	6.2.2.1 "Ертегілер әлемінің музыкасы" тақырыптық цикл бойынша музыкалық шығармаларды тыңдап, көңіл-күйін анықтау 6.2.2.2 музыкалық шығарманың авторлары мен орындаушылардың өмірбаянын білу
	Қарапайым музыкалық аспаптарда ойнату арқылы ырғақты тыңдап, қабылдап, қайталау	6.2.3.1 қарапайым музыкалық шығармаларды аспаптармен (инструменталды түрде) орындау
Фонетикалық және сөйлеу тілдік ырғақ	Сөздік материалды түсініп, қабылдау	6.3.2.1 берілген сөздік материалды қабылдап, эмоциялық ерекшеліктерін сақтай отырып, айта алу
	Ырғақты-интонациялық сөйлеу қалпын қабылдап, қайталап айту	6.3.3.1 дыбыстық және орфоэпиялық құрылымды сақтай отырып, сөздік материалды қабылдап, айта алу
	Сөз тіркестерін синтагмге бөліп, айту	6.3.4.1 логикалық және синтагмалық екпінді сөз тіркестерде анық айтып, дұрыс сақтай алу;
Өлеңді қабылдау және орындау	Өн айту	6.4.2.1 халық әндерін орындау, бір тыныста 20 дыбыстарға дейін айта алу (екі дауыспен айту)
	Өз бетімен музыкалық шығармашылық іс-әрекет жасау	6.4.3.1 тыңдаған музыкалық шығарманың көңіл-күйіне байланысты прозадан үзінділер таңдай алу

3) 7-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
I-тоқсан		
Қимылдарды дамыту	Музыка ырғағымен гимнастикалық жаттығулар жасату	7.1.1.1 музыка ырғағымен барлық буындар мен бұлшық еттердің иілгіштігін дамытатын жаттығуларды орындау 7.1.1.2 дене келбетін түзетіп, дамытуға арналған жаттығуларды орындау
	Қарапайым би кимылдарын үйрену	7.1.2.1 латино-америкалық билердің қисылдарын орындау 7.1.2.2 күрделі емес композицияларды орындай алу (қалыпты және тез ырғақта): "Ламбада", "Рок-н-ролл", "Макарена"
Музыканы тыңдау	Есту арқылы музыканы тыңдап, ажырату (музыка темпі, регистрі)	7.2.1.1 есту арқылы музыкалық шығармалардың мәнерлігін анықтау: (жоғары дыбыстарды, темптілігін, динамикалық, тембірлік қатынастарды)
	Музыкалық шығармаларды тыңдап, анықтау	7.2.2.1 "Театр мен киноның музыкасы" тақырыптық цикл бойынша музыкалық шығармаларды тыңдап, көңіл-күйін анықтау
	Қарапайым музыкалық аспаптарда ойнату арқылы ырғақты тыңдап, қабылдап, қайталау	7.2.3.1 қарапайым музыкалық шығармаларды вокалды-инструменталды түрде орындау
Фонетикалық және сөйлеу тілдік ырғақ	Сөздік тынысты дұрыс қолдану	7.3.1.1 сөздік материалды мәнерлеп, қалыпты дауысты, қалыпты күшпен тембірін сақтай отырып, айту
	Сөздік материалды	7.3.2.1 адамдардың сөйлеу тілін қабылдап, сөйлеу этикетті сақтай

	түсініп, қабылдау	отырып, сөздік қарым-қатынасқа түсе білу
Өлеңді қабылдау және орындау	Музыка сүйемлдеуімен ұжымдық мәнерлеп оқу	7.4.1.1 динамикалық және темптік өзгерістерді сақтай отырып, музыка сүйемелдеуімен заманауи әндерді айту
	Ән айту	7.4.2.1 интервалдар арпеджиосын сақтап, дауыс ырғағын келтіре отырып, заманауи өлеңдерді айта алу
2-тоқсан		
Қимылдарды дамыту	Музыка ырғағымен гимнастикалық жаттығулар жасату	7.1.1.1 музыка ырғағымен барлық буындар мен бұлшық еттердің иілгіштігін дамытатын жаттығуларды орындау 7.1.1.2 дене келбетін түзетіп, дамытуға арналған жаттығуларды орындау 7.1.1.3 ырғақты-гимнастикалық жаттығуларды заманауи музыка ырғағымен байланыстырып, орындау
	Қарапайым би қимылдарын үйрену	7.1.2.1 латино-америкалық билердің қисылдарын орындау 7.1.2.2 күрделі емес композицияларды орындай алу (қалыпты және тез ырғақта): "Ламбада", "Рок-н-ролл", "Макарена"
Музыканы тыңдау	Есту арқылы музыканы тыңдап, ажырату (музыка темпі, регистрі)	7.2.1.1 есту арқылы музыкалық шығармалардың мәнерлігін анықтау: (жоғары дыбыстарды, темптілігін, динамикалық, тембірлік қатынастарды)
	Музыкалық шығармаларды тыңдап, анықтау	7.2.2.1 "Театр мен киноның музыкасы" тақырыптық цикл бойынша музыкалық шығармаларды тыңдап, көңіл-күйін анықтау 7.2.2.2 оқыған кітаптар мен журналдар желісімен музыка мен орындаушы музыканттар туралы қысқаша мәлімет дайындау
	Қарапайым музыкалық аспаптарда ойнату арқылы ырғақты тыңдап, қабылдап, қайталау	7.2.3.1 қарапайым музыкалық шығармаларды вокалды-инструменталды түрде орындау
Фонетикалық және сөйлеу тілдік ырғақ	Сөздік тынысты дұрыс қолдану	7.3.1.1 сөздік материалды мәнерлеп, қалыпты дауысты, қалыпты күшпен тембірін сақтай отырып, айту
	Сөздік материалды түсініп, қабылдау	7.3.2.1 адамдардың сөйлеу тілін қабылдап, сөйлеу этикетті сақтай отырып, сөздік қарым-қатынасқа түсе білу
	Ырғақты-интонациялық сөйлеу қалпын қабылдап, қайталап айту	7.3.3.1 тыңдаған музыкадан алған әсерге байланысты мәнерлеп, белгілі көңіл-күймен өлең жолдарын оқи алу (жатқа немесе кітаптан оқу);
Өлеңді қабылдау және орындау	Музыка сүйемлдеуімен ұжымдық мәнерлеп оқу	7.4.1.1 динамикалық және темптік өзгерістерді сақтай отырып, музыка сүйемелдеуімен заманауи әндерді айту
	Ән айту	7.4.2.1 интервалдар арпеджиосын сақтап, дауыс ырғағын келтіре отырып, заманауи өлеңдерді айта алу
	Өз бетімен музыкалық шығармашылық іс-әрекет жасау	7.4.3.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдап, мінездеме беру
3-тоқсан		
Қимылдарды дамыту	Музыка ырғағымен гимнастикалық жаттығулар жасату	7.1.1.2 дене келбетін түзетіп, дамытуға арналған жаттығуларды орындау 7.1.1.3 ырғақты-гимнастикалық жаттығуларды заманауи музыка ырғағымен байланыстырып, орындау
	Қарапайым би қимылдарын үйрену	7.1.2.2 күрделі емес композицияларды орындай алу (қалыпты және тез ырғақта): "Ламбада", "Рок-н-ролл", "Макарена"

		7.1.2.3 музыкалық шығарманың бөлімдеріне байланысты қимылдарды өзгерте алып, орындау (өлең шумағы, екі-үш бөлімді форма, қайырмасы)
Музыканы тыңдау	Есту арқылы музыканы тыңдап, ажырату (музыка темпі, регистрі)	7.2.1.1 есту арқылы музыкалық шығармалардың мәнерлігін анықтау: (жоғары дыбыстарды, темптілігін, динамикалық, тембірлік қатынастарды)
	Музыкалық шығармаларды тыңдап, анықтау	7.2.2.2 оқыған кітаптар мен журналдар желісімен музыка мен орындаушы музыканттар туралы қысқаша мәлімет дайындау
	Қарапайым музыкалық аспаптарда ойнату арқылы ырғақты тыңдап, қабылдап, қайталау	7.2.3.1 қарапайым музыкалық шығармаларды вокалды-инструменталды түрде орындау
Фонетикалық және сөйлеу тілдік ырғақ	Сөздік тынысты дұрыс қолдану	7.3.1.1 сөздік материалды мәнерлеп, қалыпты дауысты, қалыпты күшпен тембірін сақтай отырып, айту
	Сөздік материалды түсініп, қабылдау	7.3.2.1 адамдардың сөйлеу тілін қабылдап, сөйлеу этикетті сақтай отырып, сөздік қарым-қатынасқа түсе білу
	Ырғақты-интонациялық сөйлеу қалпын қабылдап, қайталап айту	7.3.3.1 тыңдаған музыкадан алған әсерге байланысты мәнерлеп, белгілі көңіл-күймен өлең жолдарын оқи алу (жатқа немесе кітаптан оқу);
	Сөз тіркестерін синтагмге бөліп, айту	7.3.4.1 сөз тіркестердің мелодикалық құрылымын сақтай алу;
Өлеңді қабылдау және орындау	Музыка сүйемелдеуімен ұжымдық мәнерлеп оқу	7.4.1.1 динамикалық және темптік өзгерістерді сақтай отырып, музыка сүйемелдеуімен заманауи әндерді айту
	Ән айту	7.4.2.1 интервалдар арпеджиосын сақтап, дауыс ырғағын келтіре отырып, заманауи өлеңдерді айта алу
	Өз бетімен музыкалық шығармашылық іс-әрекет жасау	7.4.3.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдап, мінездеме беру
4-тоқсан		
Қимылдарды дамыту	Музыка ырғағымен гимнастикалық жаттығулар жасату	7.1.1.2 дене келбетін түзетіп, дамытуға арналған жаттығуларды орындау 7.1.1.3 ырғақты-гимнастикалық жаттығуларды заманауи музыка ырғағымен байланыстырып, орындау
	Қарапайым би қимылдарын үйрену	7.1.2.2 күрделі емес композицияларды орындай алу (қалыпты және тез ырғақта): "Ламбада", "Рок-н-ролл", "Макарена" 7.1.2.3 музыкалық шығарманың бөлімдеріне байланысты қимылдарды өзгерте алып, орындау (өлең шумағы, екі-үш бөлімді форма, қайырмасы)
Музыканы тыңдау	Музыкалық шығармаларды тыңдап, анықтау	7.2.2.1 "Театр мен киноның музыкасы" тақырыптық цикл бойынша музыкалық шығармаларды тыңдап, көңіл-күйін анықтау 7.2.2.2 оқыған кітаптар мен журналдар желісімен музыка мен орындаушы музыканттар туралы қысқаша мәлімет дайындау
	Қарапайым музыкалық аспаптарда ойнату арқылы ырғақты тыңдап, қабылдап,	7.2.3.1 қарапайым музыкалық шығармаларды вокалды-инструменталды түрде орындау

	қайталау	
Фонетикалық және сөйлеу тілдік ырғақ	Сөздік материалды түсініп, қабылдау	7.3.2.1 адамдардың сөйлеу тілін қабылдап, сөйлеу этикетті сақтай отырып, сөздік қарым-қатынасқа түсе білу
	Ырғақты-интонациялық сөйлеу қалпын қабылдап, қайталап айту	7.3.3.1 тыңдаған музыкадан алған әсерге байланысты мәнерлеп, белгілі көңіл-күймен өлең жолдарын оқи алу (жатқа немесе кітаптан оқу);
	Сөз тіркестерін синтагмге бөліп, айту	7.3.4.1 сөз тіркестердің мелодикалық құрылымын сақтай алу;
Өлеңді қабылдау және орындау	Өн айту	7.4.2.1 интервалдар арпеджиосын сақтап, дауыс ырғағын келтіре отырып, заманауи өлеңдерді айта алу
	Өз бетімен музыкалық шығармашылық іс-әрекет жасау	7.4.3.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдап, мінездеме беру

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 28-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 468-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде) 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқыту мақсаты – тіл туралы білімдерді меңгеру, түрлі деңгейдегі құралдарды қолдану нормалары және оларды өнімді тілдік әрекет барысында белсендету, сонымен бірге сөздік қорын байыту, байланыстыра айту жолдарын, қатынас мәдениетін, тілді жетілдірудің саналы және шығармашылықтық механизмдерін меңгеру негізінде тілдік әрекеттің барлық түрлері бойынша коммуникативтік дағдыларды қалыптастыру арқылы зиялы және белсенді тұлғаны дамыту.

3. Оқытудың міндеттері:

1) тіл туралы білімдерді, оның түрлі салада және қатынас жағдайларында, стилистикалық ресурстарда, әдеби тілдің негізгі нормаларында (орфоэпикалық, орфографиялық, және грамматикалық) және тілдік этикет ережелерінде қызмет істеуін қалыптастыру;

2) оқу және жазу дағдыларын жетілдіру;

3) нормативтік және қатынас жағдайындағы сәйкестік көзқарастары жағынан тілдік құралдарды бағалау және таңдау қабілетін қалыптастыру;

4) түрлі тілілік жанрларда ауызша және жазбаша монологиялық сөйлемдерді құру қабілетін дамыту және жетілдіру;

5) табысты әңгімелік қатынас жасау, түрлі сала мен коммуникативтік жағдайда пікірталас жүргізу қабілетін жетілдіру;

6) орфоэпикалық, орфографиялық, пунктуациялық және стилистикалық сауаттылығын жетілдіру;

7) қатынас құралы, білім көзі, рухани-адамгершіліктік құндылық ретінде, және де қоғамда табысты әлеуметтенуге ықпал жасайтын тілдік капитал ретінде, тілге саналы қарауға тәрбиелеу.

4. Бағдарламаның мазмұны, заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру; сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс; тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту, оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде және жіктемелік, әрекеттік, коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзеу-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Білім алушылардың әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), білім алушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты білім алушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Білім алушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың Бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, білім алушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Білім алушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында білім алушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әртүрлі жұмыстарды, соның ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларды қарастырады (оқытын машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын, түрлі үлгідегі және жанрдағы мәтіндерді қолданылады, бұл білім алушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрдағы, стилдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндер мазмұны білім алушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен қазақстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпыұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

15. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу үдерісі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік құзіреттілігін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

16. Оқытудың әдістері мен тәсілдерін таңдау ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылардың танымдық әс-әрекеттеріне сәйкес жүзеге асырылады, соған орай, іс-әрекеттер алгоритмдері мен заттық-практикалық ірекеттерді қолдану түрінде берілетін, "кішкентай қадамдар" әдісі маңызды орын алады.

17. Оқудағы қиындықтарды жеңу мақсатында арнайы тәсілдер (көру бұзылымдары ескерілгендегі оқу ісінің алгоритмизациясы, сабақ құрылымының ерекшелігі, сақталған функцияларды дамыту бойынша арнайы гимнастика), оқу ақпаратын өңдеудің логикалық тәсілдері (нақтыландыру, үлгілер бойынша аналогиясын орнату, қорыту) қолданылады.

18. Білім алушылардың психикалық және дене ерекшеліктерін түзеу мақсатында тіл сабағында қолданылатын әдістер мен тәсілдер:

1) шолу әдісі;

2) дидактикалық ойындар;

3) "Фонетика", "Лексика және фразеология" тақырыптарын оқу барысында кроссвордтарды табу, ребустарды, шарадаларды шешу;

4) тірек сызбалар;

5) мәтінді редакциялау;

6) анықтамалық материалдар үшін дәптер дайындау және қолдану;

7) "дыбыссыз" сұрақ;

8) дайын мәтіннің тақырыптық торын құрастыру тәсілі және тақырыпты құру барысындағы есептеулер тәсілі;

9) болашақ тақырыптың микротақырыптарын ашу сызбасын құрастыру тәсілі және оны дайын мәтіннен есептеп шығару тәсілі;

10) тәсілдерді қолдана отырғандағы тіл шығармашылығы: "Еркін ассоциациялар тәсілі"(суреттердің деректері бойынша), "Не болар еді, егер ..."

(білім алушы өзіне осындай сұрақ қойып жауап беруге тырысады), "Әңгімені жалғастыр";

11) "мағыналық бірліктер" тәсілі мағыналық жады мен логикалық ойлау қабілетін дамытуға арналады. Тәсілдер: мәтіннің сараптамасы немесе шағын-баяндау, мұнда білім алушы дәйекті түрде екі сұраққа жауап береді: "Бұл мәтінде кім (немесе не) туралы айтылады?" және "Бұл жөнінде не айтылады (хабарланады)?" Қолданылатын қысқаша-баяндаулар көлемі үлкен мәтінге қарасты қорқынышын жеңіп, эмоциялық-ерік аясының қалыптасуына көмектеседі. Жеке тәжірибесін қолдану: жанұядағы туыстық байланыстардың аналогиясы бойынша мәтін немесе сөйлем ішіндегі туыстық байланыстарды анықтау (мысалы, "Қарапайым сөйлем") тақырыбын зерделеу барысында.

19. Ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушыларға барлық психикалық процестердің тез сарқылуы тән, сондықтан сабақ кезінде іс-әрекеттерді ауыстырудың, әдістер мен тәсілдерді алмастырудың, жіктемелік тәсілдің, маңызыды материалды ойда сақтап қалу үшін көп рет қайталаудың, көру қабілеті, айналаны бақылау, оқу, жұмысты тынығумен алмастыру үшін жайлы жағдайлар жасаудың мағынасы зор.

20. Бағдарламалық материалды толыққанды жүзеге асыру үшін тіл және әдебиет кабинеттерін жабдықтаудың нормалары белгіленген:

1) интерактивтік және проекциялық жабдықтар жинақталымы: проектор, интерактивтік тақта немесе экран;

2) электрондық басылымдар, DVD –гі видеофильмдер, электрондық плакаттар;

3) компьютер жинақталымы: жүйелік блок, монитор, микрофондық-телефондық гарнитура, акустикалық жүйе, веб-камера, желілік фильтр, көпфункционалды құрылғы;

4) аудиторлық қабырға тақтасы.

21. Тілдік оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасушы) белсенді түрде қолданылады, оның ішінде:

1) түзетудің оптикалық құралдары: лупалар (қол, стационарлық және тірек); көзәйнектер (микроскопиялық, гиперокулярлық және телескопиялық); бинокулярлар және монокулярлар; проекциялық үлкейткіш аппараттар (эпипрокторлар және диапрокторлар);

2) көру аясының кемістіктері бар тұлғалар үшін (гемианопсия, түтікті көру қабілеті) арнайы оптикалық жүйелер, бұлар көру аясын қажетті шекте өзгертеді; егер көру қабілеті сапасының нашарлауы жоғары жарық жағдайларында болса,

онда түссіз немесе түрлі-түсті әйнектен жасалған жарықтан қорғайтын түзету линзалары қолданылады;

3) компьютерлік тифлоқешен: жеке компьютер, брайлдік дисплей, брайльдік indexEverest (индекс Эверист) – D принтер, сканерлеу және оқуға арналған "Книголюб" бағдарламасы, экранды үлкейту бағдарламасы;

4) "Книголюб-стандарт" оқу жүйесі;

5) "Кітап" "VideoLightVGA (ВидеоЛайтВиДжиЭй)" электрондық үлкейткіш құрылғысы;

б) нашар көретіндерге арналған портативті үлкейткіш құрылғы.

3-тарау. "Қазақ тілі" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

22. "Қазақ тілі" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында– 102 сағатты;
- 2) 6-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында– 102 сағатты;
- 3) 7-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында– 102 сағатты;
- 4) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында– 68 сағатты;
- 5) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында– 68 сағатты;
- 6) 10-сынып - аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағатты құрайды.

23. Оқу пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) 1-бөлім "Тыңдалым және айтылым";
- 2) 2-бөлім "Оқылым";
- 3) 3-бөлім "Жазылым";
- 4) 4-бөлім "Әдеби тіл нормаларын сақтау".

24. "Тыңдалым және айтылым" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) болжау;
- 2) әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау;
- 3) мәтіннен ақпаратты анықтау;
- 4) негізгі ойды анықтау;
- 5) тыңдалым материалы бойынша жауап беру және бағалау;
- 6) сөйлеу мәдениетін дамыту.

25. "Оқылым" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) ақпаратты түсіну;
- 2) мәтіннің стильдік ерекшелігін тану;
- 3) мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату;
- 4) мәтіндерге салыстырмалы анализ жасау;
- 5) мәтін бойынша сұрақтар құрастыра білу;
- 6) оқылым стратегияларын қолдану;
- 7) әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу.

26. "Жазылым" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) жоспар құру;
- 2) әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру;
- 3) жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну;
- 4) эссе жазу;
- 5) оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу;
- 6) мәтіндерді түзету және редакциялау.

27. "Әдеби тіл нормаларын сақтау бөлімі" келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) орфографиялық норма;
- 2) орфоэпиялық норма;
- 3) лексикалық норма;
- 4) грамматикалық норма;
- 5) пунктуациялық норма.

28. 5-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: тірек сөздер арқылы тақырыпты болжау; негізгі ойды анықтау; негізгі және қосымша ақпаратты анықтау; қыстырма, қаратпа, одағай сөздер арқылы өз ойын білдіру;

2) оқылым: мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну; лексиканың ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырмашылықтарын мәтін арқылы тану; хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы, жанрлық ерекшеліктері; ауызекі сөйлеу стиліндегі мәтіндер; оқылым стратегияларын қолдану; қажетті ақпаратты таба білу; Брайль жүйесінде басылған мәтінді оқуда қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын, танымдық белсенділігін арттыру, қалдық көру қабілетін сақтау;

3) жазылым: мәтін бөлімдеріне (кіріспе, негізгі бөлім, қорытынды) жоспар құру; хат, хабарлама, жарнаманы жанрлық ерекшеліктеріне сәйкес жазу; сюжетті суреттер негізінде әңгіме жазу; эссенің бөлімдерін меңгеру (кіріспе, негізгі бөлім, қорытынды); мекен мен оқиғаны сипаттайтын не суреттейтін эссе жазу; қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, бисенсорлық (сезу және қалдық көру) қабілетін пайдалану;

4) әдеби тіл нормалары.

29. 6-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: көтерілген мәселені болжау; әлеуметтік-мәдени, ресми-іскери тақырыптарға байланысты диалог, монологтердегі көтерілген мәселені талдау; мәтін мазмұнын түсіну, детальді ақпаратты түсіну; жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау; жалпы және нақты сұрақтар, мәтін мазмұнын шынайы өмірмен байланыстыру; ресми сөздер мен тіркестерді,

терминдерді орынды қолдану, диалогке қатысу; есте сақтау қабілетін түзеу, танымдық белсенділігін арттыру, есту арқылы қабылдау қабілетін дамыту;

2) оқылым: мәтіннен негізгі және детальді ақпаратты анықтау; ауызекі сөйлеу мен көркем сөйлеуді тілдік құралдар арқылы тану; ауызекі сөйлеу мен көркем сөйлеудің құрылымдық және жанрлық ерекшеліктерін ажырату; мәтін негізінде нақтылау сұрақтарын құрастыру; оқылым стратегияларын қолдану, комментарий жасау, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу; сілтеме жасау; қалдық көру қабілетін сақтау, нашар көретін балалардың бинокулярлық екі көзімен көру қабілетін дамыту;

3) жазылым: әртүрлі жанрдағы мәтіндер жазу үшін жоспар құру; мінездеме, өмірбаян, құттықтауды жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай жазу; графиктік мәтін құрастыру; эссе жазу барысында абзацты жүйелі құрастыру, "келісу, келіспеу" эссесін жазу; жинақы мәтін жазу; мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктерге, емле ережелеріне сүйеніп, түзету, редакциялау; дұрыс байланыстыра сөйлей білуді дамыту, қолдың ұсақ қимыл қозғалысын дамыту;

4) әдеби тіл нормалары.

30. 7-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мәтін негізінде оқиғаның дамуы мен аяқталуын болжау; әлеуметтік-қоғамдық, оқу-еңбек тақырыптарына байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (интервью, пікірталас, жаңалық, ән, көркем әдеби шығармалардан үзінді) автор көзқарасы мен көтерілген мәселені талдау; факті мен көзқарасты ажырату; дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау; дәлелді жауап беру, салыстыру, талқылау; коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді және мақал-мәтелдер мен тұрақты тіркестерді еркін қолданып, диалогке қатысу, пікірталаста тез және дұрыс шешім қабылдай білу; қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау, есту қабілетіне назар аудару, сақталған анализаторлар қызметін пайдалану;

2) оқылым: мәтіндік және графиктік ақпаратты интерпретациялау; тілдік құралдар арқылы публицистикалық және ресми стиль ерекшеліктерін тану; хроника, хабар, очерктердің және кеңсе құжаттарының қызметтік жазбалардың құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; мәтіннің тақырыбын, құрылымын, мақсатты аудиториясын, тілдік ерекшеліктерін талдау; мәтін негізінде проблемалық сұрақтар құрастыра білу; комментарий жасау, іріктеп оқу, зерттеп оқу; сілтеме жасау; қалдық көру қабілетін сақтау, танымдық

белсенділігін арттыру, нашар көретін балалардың екі көзімен көру қабілетін дамыту;

3) жазылым: күрделі жоспар құру; шағын мақала, нұсқаулық, әңгіме құрастырып жазу; графиктік мәтін түрінде берілген процесті сипаттап жазу; дискуссивті эссе жазу; жинақы мәтін жазу; мәтін негізінде лексикалық түзетулер енгізу, редакциялау; дұрыс байланыстыра сөйлей білуге тілін дағдыландыру, қолдың ұсақ қимыл қозғалысын дамыту;

4) әдеби тіл нормалары.

31. 8-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: дәйексөз, үзінді негізінде мәселені болжау; элеуметтік-қоғамдық, мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (интервью, пікірталас үзінді) автор көзқарасы мен экспресивті-эмоционалды сөздердің рөлін талдау; астарлы ойды анықтау; тұрмыстық, элеуметтік мәтіндерді талдау арқылы негізгі ойды анықтау; перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы мәтіннен қажетті ақпаратты таба білу, көтерілген мәселе бойынша ой тұжырымдау; коммуникативтік жағдаятқа сай ғылыми және халықаралық терминдерді, ғылыми деректерді орынды қолданып, диалог, монолог, полилогта өз ойын дәлелді, жүйелі жеткізу; көз көру және нашар білім берушінің есту қабілетінің жақсы болуына сәйкес, сенсорлық қызметінің (түстерді айыра білу, көзбен шамалау) белсенділігін дамыту, есте сақтау қабілетін түзету;

2) оқылым: тұтас және аралас мәтіндердегі ақпаратты салыстыру; тілдік құралдар арқылы публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін тану; мақала, аннотация, презентация құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; ғылыми және публицистикалық стильде жазылған мәтіндерді талдау; сілтеме жасау; қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау, танымдық белсенділігін дамыту, есте сақтау қабілетін түзету;

3) жазылым: тезистік жоспар құру; мақала, аннотация, тезис құрастырып жазу, графиктік мәтіндердегі деректердің маңызды тұстарын анықтап жазу; аргументативті эссе жазу; бұқаралық ақпарат құралдары материалдары негізінде стильдік ауытқуларды, орынсыз қолданылған сөз оралымдарын талдап, стильдік түзетулер жасау, редакциялау; қолдың ұсақ қимыл - қозғалысын дамыту;

4) әдеби тіл нормалары.

32. 9-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: әртүрлі жанрдағы орта көлемді мәтіндердегі мақсатты аудитория мен тілдік құралдардың рөлін талдау; тыңдалған мәтіндегі ақпаратты өмірлік мәселелермен байланыстыра білу; мәтіннің мақсаты арқылы

негізгі ойды анықтау; мәтінде айтылған ойға өз көзқарасын білдіру, сыни тұрғыдан баға беру; мәтінді тыңдауда сақталған анализаторларға сүйене отырып (есту қабілетін) жұмыс істеу, есте сақтау қабілетін түзету, зейінін тұрақтандыру;

2) оқылым: тұтас емес мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу; қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; мақала, аннотация, презентация, тезистердің құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; әртүрлі стильдегі мәтіндердің қызметін, құрылымын, ерекшелігін салыстыру; белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу; ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау; көзі нашар көретін білім алушыларға ұлғайтылған қаріппен кесте, диаграммалар ұсыну, қалдық көру қабілетін қорғау, көзі көрмейтін балалардың қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту;

3) жазылым: күрделі жоспар құру; әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру; жағдаятты талқылау, өз ойын дәлелдеп жазу; (аргументативті эссе), перифраз тәсілдері арқылы жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу; тұтас емес (кесте, диаграмма, сызба, сурет) мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу; мәтіндер құрастыруда байланыстыра сөйлей білу тілін дамыту, танымдық белсенділігін дамыту, бисенсорлық (сезу және қалдық көру) қабілетіне сүйену;

4) әдеби тіл нормалары.

33. 10-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: әртүрлі жанрдағы орта көлемді мәтіндердегі мақсатты аудитория мен тілдік құралдардың рөлін талдау; тыңдалған мәтіндегі ақпаратты өмірлік мәселелермен байланыстыра білу; мәтіннің мақсаты арқылы негізгі ойды анықтау; мәтінде айтылған ойға өз көзқарасын білдіру, сыни тұрғыдан баға беру; өмірлік мәселелермен байланыстыра және оны пайдалана отырып көру қабілеті бұзылған білім алушылардың есте сақтау қабілетін түзету, зейінін тұрақтандыру, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау;

2) оқылым: тұтас емес мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу; қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; мақала, аннотация, презентация, тезистердің құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; әртүрлі стильдегі мәтіндердің қызметін, құрылымын, ерекшелігін салыстыру; белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу; ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау; көзі нашар көретін білім алушыларға

ұлғайтылған шрифте (қаріппе) кесте, сурет, диаграммалар көрсету, сенсорлық қызметін дамыту;

3) жазылым: күрделі жоспар құру; әртүрлі жанрдамәтіндер құрастыру; жағдаятты талқылау, өз ойын дәлелдеп жазу; (аргументативті эссе), перифраз тәсілдері арқылы жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу; тұтас емес (кесте, диаграмма, сызба, сурет) мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу; әр түрлі жанрда мәтіндер құрастыруда зейінін тұрақтандыру, бисенсорлық қабілетін пайдалану;

4) әдеби тіл нормалары.

34. Әдеби тіл нормалары келесіні қамтиды:

1) орфографиялық норма: жинақталған материалдар негізінде көзделген мақсатқа сәйкес ауызша және жазбаша мәтіндер үшін күрделі жоспар құру; мақсатты аудиторияның қызығушылығын ынталандыру үшін әртүрлі жанрдамәтіндер құрастыру; мәтін құрылымын сақтай отырып, бірнеше графикалық мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректерді салыстыру, маңызды тұстарымен үрдістерді (тенденция) анықтап жазу; эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша екіжақты пікірді немесе жағдаятты талқылау, біреуіне таңдау жасап, өз ойын дәлелдеп жазу (аргументативті эссе; оқылым және тыңдалым материалдары бойынша автордың негізгі ойын сақтай отырып, перифраз тәсілдері арқылы жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу; жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрысжүйелеп, логикалық түзетулер енгізу, редакциялау; Брайль жүйесінде диаграмма, кесте сызу, абзацтар мен бөліктердің орфографияға сай дұрыс таңбалануы;

2) орфоэпиялық норма: мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу;

3) лексикалық норма: лексикалық стилистика заңдылықтарын дұрыс қолдану;

4) грамматикалық норма: құрмалас сөйлем жасалу жолдарын, түрлерін білу; салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану; сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану; аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, қолдану;

5) пунктуациялық норма: құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін (даралаушы, ерекшелеші, ойдың аражігін ажырататын) ережеге сай қолдану; тыныс белгілердің Брайль жүйесінде ережеге сай қолдану.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

35. Бағдарламада "оқыту мақсаттары" сандардан тұратын кодтық белгімен белгіленді, кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екіншісі – бөлімді (тыңдалым және айтылым, оқылым, жазылым, әдеби тіл нормалары), үшінші сан -бөлімшені, төртінші сандар -бөлімшедегі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді, яғни 7.2.1.2 кодында: "7" – сынып, "2.1" –бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

36. Оқу мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Тыңдалым және айтылым":

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Болжау	5.1.1.1 тірек сөздермен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау	6.1.1.1 мәтіннің атауын талқылау және алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілетін мәселені болжау	7.1.1.1 мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын болжау	8.1.1.1 мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын болжау; 8.1.1.2 мәтіннен алынған дәйексөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені болжау	9.1.1.1 мәтіннен алынған дәйексөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені болжау; 9.1.1.2 мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру	10.1.1.1 мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру
1.2 Өртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау	5.1.2.1 элеуметтік-тұрмыстық, элеуметтік-мәдени, тақырыптарға байланысты диалог, монологтердегі (ән мәтіні, хабарлама, жарнама, хабарландыру) көтерілген мәселені түсіну	6.1.2.1 элеуметтік-мәдени, ресми-іскери тақырыптарға байланысты диалог, монологтердегі (нұсқаулық, құттықтау, хабарландыру, өмірбаян, жаңалық, интервью) көтерілген	7.1.2.1 элеуметтік-қоғамдық, оқу-еңбек тақырыптарына байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (интервью, егі (интервью, жаңалық, ән, пікірталас, көркем әдеби шығармалар нүзінді) автор көзқарасы мен мәселені	8.1.2.1 элеуметтік-қоғамдық, оқу-еңбек тақырыптарын а байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (интервью, пікірталас, жаңалық, ән, көркем әдеби шығармалар нүзінді) автор көзқарасы мен мәселені	9.1.2.1 элеуметтік-қоғамдық, мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (интервью, пікірталас (үзінді) автор көзқарасы мен экспресивті-эмоционалды сөздердің рөлін талдау; 9.1.2.2	10.1.2.1 қоғамдық-саяси, элеуметтік-экономикалық, ғылым и тақырыптарға байланысты өртүрлі жанрдағы кең көлемді мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, монография, мақала, Жолдау) мақсатты аудитория мен көркемдегіш құралдардың рөлін талдау

		мәселені талдау	автор көзқарасы мен көтерілген мәселені талдау	талдау; 8.1.2.2 әлеуметтік-қоғамдық, мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (интервью, пікірталас үзінді) автор көзқарасы мен экспрессивті-эмоционалды сөздердің рөлін талдау	қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми тақырыптарға байланыс-ты әртүрлі жанрдағы кең көлемді мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, монография, мақала, жолдау) мақсатты аудитория мен көркемдегіш құралдардың рөлін талдау	
1.3 Мәтіннен ақпаратты анықтау	5.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, және қосымша ақпаратты анықтау; 5.1.3.2 көзі көрмейтін және нашар көретін білім алушылардың есту қабілетіне сүйене отырып ақпаратты талдау	6.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, детальді ақпаратты анықтау; 6.1.3.2 есте сақтау қабілетін түзеу, танымдық белсенділігі н арттыру, есту арқылы қабылдау қабілетін дамыта отырып ақпаратты талдау	7.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата білу; 7.1.3.2 қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау, есту қабілетіне назар аудару, сақталған анализаторлар қызметін пайдалана отырып ақпаратты талдау	8.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата білу; 8.1.3.2 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау; 8.1.3.3 көз көрмейтін және нашар көретін білім алушылардың есту қабілетінің жақсы болуына сәйкес,	9.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау; 9.1.3.2 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты өмірлік мәселелер-мен байланыстыра білу; 9.1.3.3 мәтінді тыңдауда сақталған анализаторларға сүйене отырып ақпаратты талдау	10.1.3.1 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты өмірлік мәселелер-мен байланыстыра білу, талдау

				сенсорлық қызметінің (түстерді айыра білу, көзбен шамалау) белсенділігін дамыту, есте сақтау қабілетіне сүйене отырып ақпаратты талдау		
1.4 Негізгі ойды анықтау	5.1.4.1 тірек сөздер мен жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау	6.1.4.1 мәтіннің құрылымдық ерекшелігін назар аударатырып, жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау	7.1.4.1 мәтін тақырыбы, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау	8.1.4.1 мәтін тақырыбы, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау; 8.1.4.2 мәтінде көтерілген мәселені (тұрмыстық, әлеуметтік) талдай отырып, негізгі ойды анықтау	9.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселені (тұрмыстық, әлеуметтік) талдай отырып, негізгі ойды анықтау; 9.1.4.2 мәтіннің мақсаты арқылы негізгі ойды анықтау	10.1.4.1 мәтіннің мақсаты арқылы негізгі ойды анықтау
1.5 Тыңдалым материалы бойынша жауап беру және бағалау	5.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру	6.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпы және нақты сұрақтарға жауап беру, мәтіндегі ақпаратты шынайы өмірмен байланыстыру	7.1.5.1 проблемалық сұрақтарға тыңдалған мәтіннен деректер келтіре отырып, дәлелді жауап беру, өз жауабын өзгенің жауабымен салыстыру, талқылау	8.1.5.1 проблемалық сұрақтарға тыңдалған мәтіннен деректер келтіре отырып, дәлелді жауап беру, өз жауабын өзгенің жауабымен салыстыру, талқылау; 8.1.5.2 перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы	9.1.5.1 перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы мәтіннен қажетті ақпаратты таба білу, көтерілген мәселе бойынша ой тұжырымдау; 9.1.5.2 мәтіндегі айтылған ойға өз көзқарасын білдіреді, сыни тұрғыдан баға беріп айту,	10.1.5.1 мәтіндегі айтылған ойға өз көзқарасын білдіреді, сыни тұрғыдан баға беріп айту

				мәтіннен қажетті ақпаратты таба білу, көтерілген мәселе бойынша ой тұжырымдау	талдау	
1.6 Сөйлеумәде ниетін дамыту	5.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай эмоционалды сөздерді, дауыс ырғақтары арқылы қыстырма, қаратпа, одағай сөздерді еркін қолданып, диалогке даярлықсыз қатысу, өз пікірін білдіру	6.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай ресми сөздер мен тіркестер, дайын тіркестер мен терминдерді орынды қолданып, диалогке қатысу, ойын анық жеткізу	7.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сайкөркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді және мақал-мәтелдер мен тұрақты тіркестерді еркін қолданып, диалогке қатысу, пікірталаста тез және дұрыс шешім қабылдай білу, ойын анық жеткізу	8.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сайкөркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді және мақал-мәтелдер мен тұрақты тіркестерді еркін қолданып, диалогке қатысу, пікірталаста тез және дұрыс шешім қабылдай білу, ойын анық жеткізу; 8.1.6.2 коммуникативтік жағдаятқа сай ғылыми және халықаралық терминдерді, ғылыми деректерді орынды қолданып, диалог, монолог, полилогта өз ойын дәлелді, жүйелі жеткізу	9.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай ғылыми және халықаралық терминдерді, ғылыми деректерді орынды қолданып, диалог, монолог, полилогта өз ойын дәлелді, жүйелі жеткізу; 9.1.6.2 қоғамдық-саяси, ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды таңдау, орта көлемді монолог дайындау, ойын анық жеткізу	10.1.6.1 қоғамдық-саяси, ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды таңдау, орта көлемді монолог дайындау, ойын анық жеткізу

2) 2-бөлім "Оқылым":

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
------------	------------------

	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Ақпаратты түсіну	5.2.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну, анықтау	6.2.1.1 мәтіннен негізгі және қосымша, детальді ақпаратты анықтау, түсіну	7.2.1.1 мәтіндік және графиктік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты интерпретациялау	8.2.1.1 мәтіндік және графиктік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты интерпретациялау; 8.2.1.2 тұтас және аралас мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, сурет) ақпараттарды салыстыру	9.2.1.1 тұтас және аралас мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сурет) ақпараттарды салыстыру; 9.2.1.2 тұтас емес (кесте, диаграмма, сызба, сурет) мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу	10.2.1.1 тұтас емес (кесте, диаграмма, сызба, сурет) мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу, талдау
2.2 Мәтіннің стильдік ерекшелігін тану	5.2.2.1 лексиканың ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырмашылықтарын мәтіндер арқылы тану және талдау	6.2.2.1 ауызекі сөйлеу және көркем сөйлеудің стильдік ерекшеліктерін олданылған тілдік құралдар арқылы тану және талдау	7.2.2.1 публицистикалық және ресми стиль ерекшеліктерін олданылған тілдік құралдар арқылы тану және талдау	8.2.2.1 публицистикалық және ресми стиль ерекшеліктерін олданылған тілдік құралдар арқылы тану және талдау; 8.2.2.2 публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін олданылған тілдік құралдар арқылы тану және талдау	9.2.2.1 публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін олданылған тілдік құралдар арқылы тану және талдау; 9.2.2.2 қазақ тілі мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану және талдау	10.2.2.1 қазақ тілі мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану және талдау
2.3 Мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату	5.2.3.1 хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық	6. 2.3.1 ауызекі сөйлеу этикеттері мен көркем сөйлеудің құрылымдық және жанрлық ерекшеліктерін ажырату	7.2.3.1 хроника, хабар, очерктердің және кеңсе құжаттарының, қызметтік жазбалардың құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық	8.2.3.1 хроника, хабар, очерктердің және кеңсе құжаттарының, қызметтік жазбалардың құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық	9.2.3.1 мақала, аннотация, презентация, құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; 9.2.3.2	10.2.3.1 мақала, аннотация, презентация, тұжырымда малар, тезистердің құрылымы мен ресімделуі арқылы

	ерекшелікте рін ажырату		ерекшеліктерін ажырату	ерекшеліктерін ажырату; 8.2.3.2 мақала, аннотация, презентация, құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату	мақала, аннотация, презентация, тұжырымдамала р, тезистердің құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату	жанрлық ерекшелікте рін ажырату
2.4 Мәтіндергесалы стырмалы анализ жасау	5.2.4.1 ауызекі стильдегі мәтіндердің мазмұнын, тақырыбын және тілдік құралдарын салыстыру	6.2.4.1 ауызекі және ресми стильдегі мәтіндердің тақырыбын,маз мұнын,тілдік ерекшелігінсалы стыру	7.2.4.1 идеясы ұқсас публицистикал ық және көркемәдебиет стиліндегімәтін дердің тақырыбы, құрылымы, мақсатты аудиториясы, тілдік ерекшелігінсал ыстыра талдау	8.2.4.1 идеясы ұқсас публицистикал ық және көркемәдебиет стиліндегімәтін дердің тақырыбы, құрылымы, мақсатты аудиториясы, тілдік ерекшелігінсал ыстыра талдау; 8.2.4.2 тақырыбы ұқсас ғылыми және публицистикал ық стильдегі мәтіндердің тақырыбын, түрлерін (әңгімелеу, сипаттау, талқылау), құрылымын салыстыра талдау	9.2.4.1 тақырыбы ұқсас ғылыми және публицистикал ық стильдегі мәтіндердің тақырыбын, түрлерін (әңгімелеу, сипаттау, талқылау), құрылымын салыстыра талдау; 9.2.4.2 әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігінсал ыстыра талдау	10.2.4.1 әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігінс алыстыра талдау
2.5 Мәтін бойынша сұрақтар құрастыра білу	5.2.5.1 мәтінмазмұ нын түсінуге,на қты ақпараттард ы анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру, талдау	6.2.5.1 мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты, көтерілген мәселені анықтауға бағытталған нақтылау сұрақтарын құрастыру, талдау	7.2.5.1 мәтін бойынша проблемалық сұрақтар құрастыру, талдау	8.2.5.1 мәтін бойынша проблемалық сұрақтар құрастыру, талдау; 8.2.5.2 перифразаның түрлі тәсілдерін қолдана отырып,мәтін бойынша	9.2.5.1 перифразаның түрлі тәсілдерін қолдана отырып,мәтін бойынша сұрақтар құрастыру, талдау; 9.2.5.2 мәтінде көтерілген	10.2.5.1 мәтінде көтерілген мәселеге оқырманның қарым- қатынасын анықтауға арналған талқылау сұрақтарын құрастыру,

				сұрақтар құрастыру, талдау	мәселеге оқырманның қарым-қатынасын анықтауға арналған талқылау сұрақтарын құрастыру, талдау	талдау
2.6 Оқылым стратегияларын қолдану	5.2.6.1 жалпы мазмұнын түсіну үшін оқу, нақты ақпаратты табу үшін оқу, талдау; 5.2.6.2 Брайль жүйесінде басылған мәтінді оқуда қолдың ұсақ қимылын дамыту, танымдық белсенділігін арттыру, қалдық көру қабілетін сақтай отырып, талдау	6.2.6.1 комментарий жасау, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу, талдау; 6.2.6.2 қалдық көру қабілетін сақтау, нашар көретін балалардың бинокулярлық екі көзімен көру қабілетін дамыта отырып, талдау	7.2.6.1 комментарий жасау, іріктеп оқу, зерттеп оқу, талдау; 7.2.6.2 қалдық көру қабілетін сақтау, танымдық белсенділігін арттыру, нашар көретін балалардың екі көзімен көру қабілетін дамыта отырып, талдау	8.2.6.1 комментарий жасау, іріктеп оқу, зерттеп оқу, талдау; 8.2.6.2 оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, талдау; 8.2.6.3 қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау, танымдық белсенділігін дамыту, есте сақтау қабілетін түзете отырып талдау	9.2.6.1 комментарий жасау, іріктеп оқу, талдау; 9.2.6.2 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу, талдау; 9.2.6.3 нашар көретін білі алушылардың ұлғайтылған қаріппен кесте, диаграммалар көруі, қалдық көру қабілетін қорғау, көзі көрмейтін балалардың қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыта отырып, талдау	10.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін стратегияларын тиімді қолдана білу, талдау; 10.2.6.2 көзі нашар көретін білім алушылардың ұлғайтылған шрифтекесте, сурет, диаграммала көруі, сенсорлық қызметін дамыта отырып, талдау
2.7 Әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу	5.2.7.1 Энциклопедиялар, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпаратты ала білу, талдау	6.2.7.1 энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттарды алу, авторына сілтеме жасау	7.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану, авторына сілтеме жасау	8.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану, авторына сілтеме жасау; 8.2.7.2 ғаламтор, энциклопедия,	9.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау; 9.2.7.2 - қолдану,	10.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану,

				газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау	ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау	авторына сілтеме жасау
--	--	--	--	--	---	------------------------

3) 3-бөлім "Жазылым":

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Жоспар құру	5.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес кіріспе, негізгі және қорытынды бөлімдерді қамтитын қарапайым жоспар құру, қорғау; 5.3.1.2 қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, бисенсорлық (сезу және қалдық көру) қабілетін пайдаланып жоспарды қорғау	6.3.1.1 әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, қарапайым жоспар құру, қорғау; 6.3.1.2 байланыстыра сөйлей білуін дамыту, қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамытып жоспарды қорғау	7.3.1.1 әртүрлі жанрдағы жазу үшін құрылымын ескере отырып, күрделі жоспар құру, қорғау; 7.3.1.2 дұрыс байланыстыра сөйлей білуге тілін дағдыландыру, қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамытып жоспарды қорғау	8.3.1.1 әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, күрделі жоспар құру, қорғау; 8.3.1.2 тақырып бойынша материал жинақтап, тезистік жоспар құру, қорғау	9.3.1.1 тақырып бойынша материал жинақтап, тезистік жоспар құру, қорғау; 9.3.1.2 жинақталған материалдар негізінде көзделген мақсатқа сәйкес ауызша және жазбаша мәтіндер үшін жоспар құру, қорғау	10.3.1.1 жинақталған материалдар негізінде көзделген мақсатқа сәйкес ауызша және жазбаша мәтіндер үшін күрделі жоспар құру, қорғау
3.2 Әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру	5.3.2.1 жанрлық ерекшеліктеріне сай ресімделуі мен құрылымын сақтап, хат, жарнама, хабарландыру құрастырып жазу, талдау	6.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай құрылымын сақтай отырып, мінездеме, құттықтау, өмірбаян құрастырып жазу, талдау	7.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай көркемдегіш құралдарды орындықолдана отырып, шағын мақала,	8.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай көркемдегіш құралдарды орындықолдана отырып, шағын мақала, нұсқаулық,	9.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктерін сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, аннотация, тезис	10.3.2.1 мақсатты аудиторияның қызығушылығын ынталандыру үшін әртүрлі жанрда мәтіндер

			нұсқаулық, әңгіме құрастырып жазу, талдау	әңгіме құрастырып жазу, талдау; 8.3.2.2 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, аннотация, тезис құрастырып жазу, талдау	құрастырып жазу, талдау; 9.3.2.2 мақсатты аудиторияның қызығушылығын ынталандыру үшін әртүрлі жанрда мәтінде құрастыру, талдау	құрастыру, талдау
3.3 Жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну	5.3.3.1 сюжетті суреттердің (фотосуреттер) желісі бойынша әңгіме құрастыру, талдау	6.3.3.1 ұсынылған тақырып бойынша деректер жинақтай отырып, графиктік мәтін (диаграмма, кесте, сызба) түрінде құрастыру, талдау	7.3.3.1 мәтін құрылымын (кіріспе бөлім, жалпы мәлімет беру, детальді мәлімет беру) сақтай отырып, графиктік мәтін (шартты белгі, сурет, сызба) түрінде берілген процесті сипаттап жазу, талдау	8.3.3.1 мәтін құрылымын (кіріспе бөлім, жалпы мәлімет беру, детальді мәлімет беру) сақтай отырып, графиктік мәтін (шартты белгі, сурет, сызба) түрінде берілген процесті сипаттап жазу, талдау; 8.3.3.2 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректердің маңызды тұстарын анықтап жазу, талдау	9.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректердің маңызды тұстарын анықтап жазу, талдау; 9.3.3.2 мәтін құрылымын сақтай отырып, бірнеше графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректерді салыстыру, маңызды тұстарымен үрдістерді (тенденция) анықтап жазу, талдау	10.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, бірнеше графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректерді салыстыру, маңызды тұстарымен үрдістерді (тенденция) анықтап жазу, талдау
3.4 Эссе жазу	5.3.4.1 эссенің кіріспе, негізгі, қорытынды бөлімдерін сақтай отырып, өзiне таныс адамды,	6.3.4.1 эссе тақырыбынан ауытқымай, абзац түрлерін жүйелі құрастырып,	7.3.4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, тақырыпқа	8.3.4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, тақырыпқа	9.3.4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, мәселе бойынша	10.3.4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап

	<p>белгілі бір мекен мен оқиғанысипаттап не суреттеп жазу, талдау; 5.3.4.2 қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, бисенсорлық (сезу және қалдық көру) қабілетін пайдалана отырып талдау</p>	<p>көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу, талдау; 6.3.4.2 байланыстыра сөйлей білуін дамыту, қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыта отырып талдау</p>	<p>байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдары немесе себептеріне өз көзқарасын жазу, талдау; 7.3.4.2 дұрыс байланыстыра а сөйлей білуге тілін дағдыландыру, қолдың ұсақ қимылын қозғалысы дамыта отырып талдау</p>	<p>байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдары немесе себептеріне өз көзқарасын жазу, талдау; 8.3.4.2 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыру, өз ойын дәлелдеп жазу, талдау; 8.3.4.3 қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, зейінін тұрақтандыру, нашар көретін білім алушылардың бисенсорлы (екі көзімен көру) қабілетін дамыта отырып талдау</p>	<p>ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыру, өз ойын дәлелдеп жазу, талдау; 9.3.4.2 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, мәселе бойынша екіжақты пікірді жағдаятты талқылау, біреуі не таңдау жасап, өз ойын дәлелдеп жазу, талдау; 9.3.4.3 мөтіндерда байланыстыра сөйлей білу тілін дамыту, танымдық белсенділігін дамыту, бисенсорлық (сезу және қалдық көру) қабілетін пайдалана отырып талдау</p>	<p>п, көтерілген мәселе бойынша екіжақты пікірді немесе жағдаятты талқылау, біреуі не таңдау жасап, өз ойын дәлелдеп жазу, талдау; 10.3.4.2 әр түрлі жанрда мөтіндер құрастыруда зейінін тұрақтандыру, бисенсорлық қабілетін пайдалана отырып талдау</p>
<p>3.5 Оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мөтін (компрессия) жазу</p>	<p>5.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпараттарды сақтай отырып, жинақы мөтін жазу, талдау</p>	<p>6.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ойды білдіретін сөйлемдерді іріктеп отырып, жинақы мөтін жазу, талдау</p>	<p>7.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер мен сөз тіркестерін синонимдік қатармен ауыстыра отырып, жинақы мөтін жазу, талдау</p>	<p>8.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер мен сөз тіркестерін синонимдік қатармен ауыстыра отырып, жинақы мөтін жазу, талдау; 8.3.5.2 оқылым және тыңдалым</p>	<p>9.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша мөтіннің баяндау желісін сақтап, әр бөлігінен алынған ақпараттардан жинақы мөтін (аннотация, тезис) жазу, талдау;</p>	<p>10. 3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша автордың негізгі ойын сақтай отырып, перифраз тәсілдері арқылы жинақы</p>

				материалдары бойынша мәтіннің баяндау желісін сақтап, әр бөлігінен алынған ақпараттардан жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу, талдау	9.3.5.2 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша автордың негізгі ойын сақтай отырып, перифраз тәсілдері арқылы жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу, талдау	мәтін (аннотация, тезис) жазу, талдау
3.6 Мәтіндерді түзету және редакциялау	5.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық қателерді сөздіктерге сүйене отырып, және редакциялай отырып қорғау	6.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктерге, емле ережелеріне сүйеніп, түзету, редакциялай отырып қорғау	7.3.6.1 мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексеру, синонимдік қатармен ауыстыра отырып, лексикалық түзетулер енгізу, редакциялай отырып қорғау	8.3.6.1 мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексеру, синонимдік қатармен ауыстыра отырып, лексикалық түзетулер енгізу, редакциялай отырып қорғау 8.3.6.2 бұқаралық ақпарат құралдарының негізінде стильдік ауытқуларды, орынсыз қолданылған сөз оралымдарын талдап, стильдік түзетулер жасау, редакциялай отырып қорғау	9.3.6.1 БАҚ материалдары негізінде стильдік ауытқуларды, орынсыз қолданылған сөз оралымдарын талдап, стильдік түзетулер жасау, редакциялай отырып қорғау 9.3.6.2 жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрысжүйелеп, логикалық түзетулер енгізу, редакциялай отырып қорғау	10.3.6.1 жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрысжүйелеп, логикалық түзетулер енгізу, редакциялай отырып қорғау

4) 4-бөлім "Әдеби тіл нормаларын сақтау":

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
------------	------------------

	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Орфография лық норма	5.4.1.1 қазақ тілінің дыбыстар жүйесін, үндестік заңын, емлелік ерекшеліктерін ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу, талдау; 5.4.1.2 Брайль жүйесіндегі тыныс белгілерінің дұрыс таңбалануын (бастауыш сыныптағы пунктуациялық норманы қайталау) білу, жазу, талдау	6.4.1.1 тақырып бойынша жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу, талдау; 6.4.1.2 орфографиялық норма бойынша тыныс белгілерінің Брайль жүйесінде дұрыс таңбалануын білу, жазу, талдау	7.4.1.1 жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу, талдау; 7.4.1.2 үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу, талдау	8.4.1.1 жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу, талдау; 8.4.1.2 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай жазу, талдау; 8.4.1.3 бас әріппен жазылатын атауларды Брайль жүйесінде орфографиялық нормаға сәйкес жазу, талдау	9.4.1.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай жазу, талдау; 9.4.1.2 Мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу, талдау; 9.4.1.3 жазба жұмыстарында абзацтармен бөліктерге бөлу, логикалық түзетулер енгізу, редакциялауда орфографиялық нормаға сәйкес Брайль жүйесінде дұрыс жазу, талдау	10.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу, талдау; 10.4.1.2 кұрмалас сөйлемдердегі тыныс белгілерін Брайль жүйесінде дұрыс таңбалай білу, жазу, талдау
4.2 Орфоэпиялық норма	5.4.2.1 сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалық заңдылықтарына сәйкес айта білу	6.4.2.1 екпіннің түрлерін (сөз екпіні, тіркес екпіні, логикалық екпін) сөз және сөйлем ішінде орынды қолдану, талдау	7.4.2.1 сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп қолдану, талдау	8.4.2.1 сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп қолдану, талдау; 8.4.2.2	9.4.2.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті	10.4.2.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті

				сөйлеу ағымындағы интонацияны қ құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану, талдау	сөйлеу мәнеріне сай қолдану, талдау; 9.4.2.2 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану, талдау	сөйлеу мәнеріне сай қолдану, талдау
4.3 Лекси-калық норма	5.4.3.1 тура және ауыспалы мағыналы сөздерді, көп мағыналы сөздер, омоним, антоним, синонимдерді көркемдік ерекшеліктеріне сай қолдану, олардың көмегімен өз ойларын жеткізе білу	6.4.3.1 көнерген сөз, эвфемизм, дисфемизм, неологизм, термин, диалект сөз, кәсіби сөз, табу сөздердің қолданыс аясын түсіну және ажырата білу, осы сөз түрлерін қолдана отырып ойларын айшықтап жеткізе білу	7.4.3.1 фразеологизм, мақал-мәтелдердің эмоционалды мәнін, көркемдік ерекшеліктерін түсініп қолдану барысында вербализмге (адам ойының нақты заттар мен сәйкес келмеуі) ұрынбауы	8.4.3.1 фразеологизм, мақал-мәтелдердің эмоционалды мәнін, көркемдік ерекшеліктерін түсініп қолдану барысында вербализмге (адам ойының нақты заттар мен сәйкес келмеуі) ұрынбауы; 8.4.3.2 сөздік қор және сөздік құрам ерекшеліктерін түсініп қолдану, талдау	9.4.3.1 сөздік қор және сөздік құрам ерекшеліктерін түсініп қолдану, талдау; 9.4.3.2 лексикалық стилистика заңдылықтары дұрыс қолдану, талдау	10.4.3.1 лексикалық стилистика заңдылықтары дұрыс қолдану, талдау
4.4 Грамматикалық норма	5.4.4.1 жұрнақ арқылы жасалған туынды сөздерді және күрделі сөздерді ауызша және жазбаша тілдесім барысында қолдану, талдау;	6.4.4.1 сөйлемдегі есімдіктің қызметін түсіну, есімдікті зат есім, сын есімнің орнына	7.4.4.1 етістіктің есімше, көсемше, тұйық етістік, шақ, рай түрлерін	8.4.4.1 сөз тіркесінің байланысу тәсілдері мен түрлері, есімді, етістікті сөз	9.4.4.1 құрмалас сөйлем жасалу жолдарын, түрлерін білу, талдау;	10.4.4.1 құрмалас сөйлем жасалу жолдарын, түрлерін білу, талдау;

	<p>5.4.4.2 зат есімдердің мағыналық түрлерін мәнмәтін аясында жалғаулар арқылы түрлендіріп қолдану, талдау;</p> <p>5.4.4.3 сын есімдердің, шырай түрлерінің көркемдік ерекшелігін тану, сын есімді зат есім орнына қолдана білу, талдау;</p> <p>5.4.4.4 сан есімнің мағыналық түрлерін ажырата білу, сан есімді зат есім орнына қолдана білу, талдау;</p> <p>5.4.4.5 төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің жасалу жолдарын, қызметін білу, төл сөзді төлеу сөзге айналдыру, талдау</p>	<p>қолдану, талдау;</p> <p>6.4.4.2 етістіктің етіс түрлері мен салт-сабақты етістіктердің тіркесімдік мүмкіндігін ауызша және жазбаша тілдесім барысында қолдану, талдау;</p> <p>6.4.4.3 үстеудің мағыналық түрлерін ажырату, синонимдік қатарларын түрлендіріп қолдану, талдау</p>	<p>тілдесім барысында қолдану, талдау;</p> <p>7.4.4.2 еліктеуіш сөздердің мәнмәтіндегі қолданысын түсіну, талдау;</p> <p>7.4.4.3 шылау түрлерін ажырата білу, орынды қолдану, талдау;</p> <p>7.4.4.4 одағай түрлерін ажырата білу, қолдану, талдау;</p> <p>7.4.4.5 оқшау сөздердің қызметін түсіну, ажырата білу, талдау</p>	<p>тіркестерін ажырату, қолдану, талдау;</p> <p>8.4.4.2 тұрлаулы және тұрлаусыз сөйлем мүшелерінің жасаудағы өзіндік орнын, қызметін түсініп қолдану, талдау;</p> <p>8.4.4.3 сөйлем ішінде бірыңғай мүшелер мен айқындауыш мүшелерді қолдана білу, талдау;</p> <p>8.4.4.4 жай сөйлемдерді айтылу мақсаты мен құрылымдық ерекшелігіне сай қолдану, талдау</p>	<p>9.4.4.2 салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану, талдау;</p> <p>9.4.4.3 сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану, талдау;</p> <p>9.4.4.4 аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, қолдану, талдау</p>	<p>10.4.4.2 салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану, талдау;</p> <p>10.4.4.3 лексикалық стилистика заңдылықтарында дұрыс қолдану, талдау;</p> <p>10.4.4.4 аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, қолдану, талдау;</p>
4.5 Пунктуациялық норма	5.4.5.1 төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің тыныс белгілерін дұрыс қолдану, талдау	6.4.5.1 қазақ тіліндегі тыныс белгілерінің түрлері мен қызметін (даралаушы) түсіну, дұрыс қолдану, талдау	7.4.5.1 сөйлем соңында және сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерін (даралаушы және ерекшелеуші) дұрыс қолдану, талдау	8.4.5.1 сөйлем соңында және сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерін (даралаушы және ерекшелеуші) дұрыс қолдану, талдау; <p>8.4.5.2</p>	9.4.5.1 сөйлем соңында қабаттасып қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану, талдау; <p>9.4.5.2 құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін</p>	10.4.5.1 құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін (даралаушы, ерекшелеуші, ойдың аражігін ажырататын) ережеге сай қолдану, талдау

				сөйлем соңында қабаттасып қойылатын тыныс белгілерін дұрыс колдану, талдау	(даралаушы, ерекшелеуш і, ойдың аражігін ажырататын) ережеге сай қолдану, талдау	
--	--	--	--	--	--	--

37. Осы Бағдарлама көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

38. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің 5-10 сыныптары үшін
"Қазақ тілі" пәнінен
жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасына
қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім. Мәдениет: тіл және қарым-қатынас	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 тірек сөздер мен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау; 5.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, тақырыптарға байланысты диалог,монологтердегі (ән мәтіні, хабарлама,жарнама, хабарландыру) көтерілген мәселені түсіну
	Оқылым	5.2.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну,анықтау; 5.2.3.1 хат, хабарлама,жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату
	Жазылым	5.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес кіріспе, негізгі және қорытынды бөлімдерді қамтитын қарапайым жоспар құру, қорғау
	Әдеби нормалары тіл	5.4.1.1 қазақ тілінің дыбыстар жүйесін, үндестік заңын, емлелік ерекшеліктерін ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу, талдау

2-бөлім. Киіну. Сән.Талғам.	Тыңдалым және айтылым	5.1.4.1 тірек сөздер мен жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау
	Оқылым	5.2.2.1 лексиканың ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырмашылықтарын мәтіндер арқылы тану және талдау
	Жазылым	5.3.2.1 жанрлық ерекшеліктеріне сай ресімделуі мен құрылымын сақтап, хат, жарнама, хабарландыру құрастырып жазу, талдау;
	Әдеби тіл нормалары	5.4.2.1 сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарына сәйкес айта білу, талдау
3-бөлім. Отбасылық дәстүрлер мен мерекелер	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 тірек сөздермен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау
	Оқылым	5.2.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну, анықтау, талдау
	Жазылым	5.3.3.1 сюжетті суреттердің (фотосуреттер) желісі бойынша әңгіме құрастыру, талдау; 5.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпараттарды сақтай отырып, жинақы мәтін жазу, талдау
	Әдеби тіл нормалары	5.4.1.1 қазақ тілінің дыбыстар жүйесін, үндестік заңын, емлелік ерекшеліктерін ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу, талдау
2-тоқсан		
4-бөлім. Жануарлар әлемі мен өсімдіктер дүниесі	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 тірек сөздермен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау; 5.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай эмоционалды сөздерді, дауыс ырғақтары арқылы қыстырма, қаратпа, одағай сөздерді еркін қолданып, диалогке даярлықсыз қатысу, өз пікірін білдіру
	Оқылым	5.2.4.1 ауызекі стильдегі мәтіндердің мазмұнын, тақырыбын және тілдік құралдарын салыстыру; 5.2.5.1 мәтін мазмұнын түсінуге, нақты ақпараттарды анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру, талдау
	Жазылым	5.3.2.1 жанрлық ерекшеліктеріне сай ресімделуі мен құрылымын сақтап, хат, жарнама, хабарландыру құрастырып жазу, талдау; 5.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық қателерді сөздіктерге сүйене отырып, түзету және редакциялай отырып қорғау
	Әдеби тіл нормалары	5.4.3.1 тура және ауыспалы мағыналы сөздерді, көп мағыналы сөздер, омоним, антоним, синонимдерді көркемдік ерекшеліктеріне сай қолдану, олардың көмегімен өз ойларын жеткізе білу
5-бөлім. Бос уақыт және хобби	Тыңдалым және айтылым	5.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, тақырыптарға байланысты диалог, монологтердегі (ән мәтіні, хабарлама, жарнама, хабарландыру) көтерілген мәселені түсіну; 5.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру
	Оқылым	5.2.4.1 ауызекі стильдегі мәтіндердің мазмұнын, тақырыбын және тілдік құралдарын салыстыру; 5.2.6.1 жалпы мазмұнын түсіну үшін оқу, нақты ақпаратты табу үшін оқу, талдау; 5.2.6.2 Брайль жүйесінде басылған мәтінді оқуда қолдың ұсақ қимылын дамыту, танымдық белсенділігін арттыру, қалдық көру қабілетін сақтай отырып, талдау

	Жазылым	5.3.4.1 эссенің кіріспе, негізгі, қорытынды бөлімдерін сақтай отырып, өзіне таныс адамды, белгілі бір мекен мен оқиғаны сипаттап не суреттеп жазу, талдау
	Әдеби нормалары	5.4.4.1 жұрнақ арқылы жасалған туынды сөздерді және күрделі сөздерді ауызша және жазбаша тілдесім барысында қолдану, талдау
3-тоқсан		
6-бөлім. Қиял әлемі	Тыңдалым және айтылым	5.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, тақырыптарға байланысты диалог, монологтердегі (ән мәтіні, хабарлама, жарнама, хабарландыру) көтерілген мәселені түсіну; 5.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпаратты анықтау
	Оқылым	5.2.2.1 лексиканың ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырмашылықтарын мәтіндер арқылы тану және талдау; 5.2.3.1 хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату
	Жазылым	5.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес кіріспе, негізгі және қорытынды бөлімдерді қамтитын қарапайым жоспар құру, қорғау; 5.3.3.1 сюжетті суреттердің (фотосуреттер) желісі бойынша әңгіме құрастыру, талдау
	Әдеби нормалары	5.4.4.2 зат есімдердің мағыналық түрлерін мән мәтін аясында жалғаулар арқылы түрлендіріп қолдану, талдау
7-бөлім. Көлік және жол белгілері	Тыңдалым және айтылым	5.1.4.1 тірек сөздер мен жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау; 5.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұнын негізінде сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру
	Оқылым	5.2.5.1 мәтін мазмұнын түсінуге, нақты ақпараттарды анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру, талдау; 5.2.7.1 энциклопедиялар, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпаратты ала білу, талдау
	Жазылым	5.3.4.1 эссенің кіріспе, негізгі, қорытынды бөлімдерін сақтай отырып, өзіне таныс адамды, белгілі бір мекен мен оқиғаны сипаттап не суреттеп жазу, талдау, талдау
	Әдеби нормалары	5.4.4.3 сын есімдердің, шырай түрлерінің көркемдік ерекшелігін тану, сын есімді зат есім орнына қолдана білу, талдау
8-бөлім. Адамның сырт келбеті мен мінезі	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 тірек сөздермен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау; 5.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай эмоционалды сөздерді, дауыс ырғақтары арқылы қыстырма, қаратпа, одағай сөздерді еркін қолданып, диалогке даярлықсыз қатысу, өз пікірін білдіру
	Оқылым	5.2.6.1 жалпы мазмұнын түсіну үшін оқу, нақты ақпаратты табу үшін оқу, талдау; 5.2.6.2 Брайль жүйесінде басылған мәтінді оқуда қолдың ұсақ қимылын дамыту, танымдық белсенділігін арттыру, қалдық көру қабілетін сақтай отырып, талдау
	Жазылым	5.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпараттарды сақтай отырып, жинақы мәтін жазу, талдау
	Әдеби нормалары	5.4.4.4 сан есімнің мағыналық түрлерін ажырата білу, сан есімді зат есім орнына қолдана білу, талдау
4-тоқсан		

9-бөлім. Аспан әлемінің күпиялары	Тыңдалым және айтылым	5.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, тақырыптарға байланысты диалог, монологтердегі (ән мәтіні, хабарлама, жарнама, хабарландыру) көтерілген мәселені түсіну; 5.1.4.1 тірек сөздер мен жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау
	Оқылым	5.2.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну, анықтау; 5.2.2.1 лексиканың ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырмашылықтарын мәтіндер арқылы тану және талдау
	Жазылым	5.3.3.1 сюжетті суреттердің (фотосуреттер) желісі бойынша әңгіме құрастыру, талдау; 5.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық қателерді сөздіктерге сүйене отырып, түзету және редакциялай отырып қорғау
	Әдеби нормалары	5.4.5.5 төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің жасалу жолдарын, қызметін білу, төл сөзді төлеу сөзге айналдыру, талдау
10-бөлім. Саяхат демалыс.	Тыңдалым және айтылым	5.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру, талдау; 5.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай эмоционалды сөздерді, дауыс ырғақтары арқылы қыстырма, қаратпа, одағай сөздерді еркін қолданып, диалогке даярлықсыз қатысу, өз пікірін білдіру
	Оқылым	5.2.3.1 хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; 5.2.7.1 энциклопедиялар, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпаратты ала білу
	Жазылым	5.3.2.1 жанрлық ерекшеліктеріне сай ресімделуі мен құрылымын сақтап, хат, жарнама, хабарландыру құрастырып жазу, талдау 5.3.4.1 эссенің кіріспе, негізгі, қорытынды бөлімдерін сақтай отырып, өзіне таныс адамды, белгілі бір мекен мен оқиғаны сипаттап не суреттеп жазу, талдау
	Әдеби нормалары	5.4.5.1 төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің тыныс белгілерін дұрыс қолдану, талдау

2) 6-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім. Қазақстандағы көрікті жерлер	Тыңдалым және айтылым	6.1.1.1 мәтіннің атауын талқылау және алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілетін мәселені болжау; 6.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, детальді ақпаратты анықтау
	Оқылым	6.2.7.1 энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттарды алу, авторына сілтеме жасау
	Жазылым	6.3.1.1 әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, қарапайым жоспар құру, қорғау; 6.3.3.1 ұсынылған тақырып бойынша деректер жинақтай отырып, графиктік мәтін (диаграмма, кесте, сызба) түрінде құрастыру, талдау

	Әдеби нормалары	тіл	6.4.1.1 тақырып бойынша жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу, талдау
2-бөлім. Ұлттық және отбасылық құндылықтар	Тыңдалым және айтылым	және	6.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай ресми сөздер мен тіркестер, дайын тіркестер мен терминдерді орынды қолданып, диалогке қатысу, ойын анық жеткізу
	Оқылым		6.2.2.1 ауызекі сөйлеу және көркем сөйлеудің стильдік ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану және талдау; 6.2.4.1 ауызекі және ресми стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мазмұнын, тілдік ерекшелігін салыстыру
	Жазылым		6.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктерге, емле ережелеріне сүйеніп, түзету, редакциялай отырып қорғау
	Әдеби нормалары	тіл	6.4.2.1 екпіннің түрлерін (сөз екпіні, тіркес екпіні, логикалық екпін) сөз және сөйлем ішінде орынды қолдану, талдау
3-бөлім. Әлемнің жеті кереметі.	Тыңдалым және айтылым	және	6.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпы және нақты сұрақтарға жауап беру, мәтіндегі ақпаратты шынайы өмірмен байланыстыру
	Оқылым		6.2.1.1 мәтіннен негізгі және қосымша, детальді ақпаратты анықтау, түсіну
	Жазылым		6.3.4.1 эссе тақырыбынан ауытқымай, абзац түрлерін жүйелі құрастырып, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу, талдау
	Әдеби нормалары	тіл	6.4.3.1 көнерген сөз, эвфемизм, дисфемизм, неологизм, термин, диалект сөз, кәсіби сөз, табу сөздердің қолданыс аясын түсіну және ажырата білу
2-тоқсан			
4-бөлім. Астана – мәдениет пен өнер ордасы	Тыңдалым және айтылым	және	6.1.2.1 әлеуметтік-мәдени, ресми-іскери тақырыптарға байланысты диалог, монологтердегі (нұсқаулық, құттықтау, хабарландыру, өмірбаян, жаңалық, интервью) көтерілген мәселені талдау; 6.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпы және нақты сұрақтарға жауап беру, мәтіндегі ақпаратты шынайы өмірмен байланыстыру
	Оқылым		6.2.6.1 комментарий жасау, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу талдау; 6.2.7.1 энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттарды алу, авторына сілтеме жасау
	Жазылым		6.3.4.1 көнерген сөз, эвфемизм, дисфемизм, неологизм, термин, диалект сөз, кәсіби сөз, табу сөздердің қолданыс аясын түсіну және ажырата білу, осы сөз түрлерін қолдана отырып ойларын айшықтап жеткізе білу; 6.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктерге, емле ережелеріне сүйеніп, түзету, редакциялай отырып қорғау
	Әдеби нормалары	тіл	6.4.4.1 сөйлемдегі есімдіктің қызметін түсіну, есімдікті зат есім, сын есімнің орнына қолдану, талдау
5-бөлім.	Тыңдалым және	және	6.1.4.1 мәтіннің құрылымдық ерекшелігіне назар аудар

Тарихи тұлғалар	айтылым	отырып, жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау
	Оқылым	6.2.3.1 ауызекі сөйлеу этикеттері мен көркем сөйлеудің құрылымдық және жанрлық ерекшеліктерін ажырату; 6.2.5.1 мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты, көтерілген мәселені анықтауға бағытталған нақтылау сұрақтарын құрастыру, талдау
	Жазылым	6.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай құрылымын сақтай отырып, мінездеме, құттықтау, өмірбаян құрастырып жазу, талдау; 6.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ойды білдіретін сөйлемдерді іріктей отырып, жинақы мәтін жазу, талдау
	Әдеби нормалары	6.4.4.2 етістіктің етіс түрлері мен салт- сабақты етістіктердің тіркесімдік мүмкіндігін ауызша және жазбаша тілдесім барысында қолдану, талдау
3-тоқсан		
6-бөлім. Су – тіршілік көзі. Қазақстандағы өзен-көлдер	Тыңдалым және айтылым	6.1.2.1 әлеуметтік-мәдени, ресми-іскери тақырыптарға байланысты диалог, монологтердегі (нұсқаулық, құттықтау, хабарландыру, өмірбаян, жаңалық, интервью) көтерілген мәселені талдау; 6.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпы және нақты сұрақтарға жауап беру, мәтіндегі ақпаратты шынайы өмірмен байланыстыру
	Оқылым	6.2.1.1 мәтіннен негізгі және қосымша, детальді ақпаратты анықтау, түсіну; 6.2.6.1 комментарий жасау, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу, талдау
	Жазылым	6.3.3.1 ұсынылған тақырып бойынша деректер жинақтай отырып, графиктік мәтін (диаграмма, кесте, сызба) түрінде құрастыру, талдау
	Әдеби нормалары	6.4.4.3 үстеудің мағыналық түрлерін ажырату, синонимдік қатарларын түрлендіріп қолдану, талдау
7-бөлім. Спорт. Белгілі спорт жұлдыздары.	Тыңдалым және айтылым	6.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, детальді ақпаратты анықтау, талдау; 6.1.4.1 мәтіннің құрылымдық ерекшелігіне назар аударып, жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау
	Оқылым	6.2.3.1 ауызекі сөйлеу этикеттері мен көркем сөйлеудің құрылымдық және жанрлық ерекшеліктерін ажырату
	Жазылым	6.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай құрылымын сақтай отырып, мінездеме, құттықтау, өмірбаян құрастырып жазу және талдау; 6.3.4.1 эссе тақырыбынан ауытқымай, абзац түрлерін жүйелі құрастырып, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеусебептерін айқын көрсетіп жазу, талдау
	Әдеби нормалары	6.4.4.2 етістіктің етіс түрлері мен салт- сабақты етістіктердің тіркесімдік мүмкіндігін ауызша және жазбаша тілдесім барысында қолдану, талдау; 6.4.4.3 үстеудің мағыналық түрлерін ажырату, синонимдік қатарларын түрлендіріп қолдану, талдау
8-бөлім.	Тыңдалым және айтылым	6.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай ресми сөздер мен

Қазақ халқының әдет-ғұрыптары мен дәстүрлері. Наурыз салт-	айтылым	тіркестер, дайын тіркестер мен терминдерді орынды қолданып, диалогке қатысу, ойын анық жеткізу
	Оқылым	6.2.2.1 ауызекі сөйлеу және көркем сөйлеудің стильдік ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану және талдау; 6.2.5.1 мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты, көтерілген мәселені анықтауға бағытталған нақтылау сұрақтарын құрастыру, талдау
	Жазылым	6.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ойды білдіретін сөйлемдерді іріктей отырып, жинақы мәтін жазу, талдау
	Әдеби нормалары	6.4.4.2 етістіктің етіс түрлері мен салт- сабақты етістіктердің тіркесімдік мүмкіндігін ауызша және жазбаша тілдесім барысында қолдану, талдау; 6.4.4.3 үстеудің мағыналық түрлерін ажырату, синонимдік қатарларын түрлендіріп қолдану, талдау
4-тоқсан		
9-бөлім. Әлемдегі ірі кітапханалар	Тыңдалым және айтылым	6.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, детальді ақпаратты анықтау, талдау; 6.1.4.1 мәтіннің құрылымдық ерекшелігіне назар аударатырып, жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау
	Оқылым	6.2.4.1 ауызекі және ресми стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мазмұнын, тілдік ерекшелігін салыстыру; 6.2.6.1 комментарий жасау, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу, талдау
	Жазылым	6.3.1.1 әртүрлі жанрадағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, қарапайым жоспар құру, қорғау; 6.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктерге, емле ережелеріне сүйеніп, түзету, редакциялай отырып қорғау
	Әдеби нормалары	6.4.5.1 қазақ тіліндегі тыныс белгілерінің түрлері мен қызметін (даралаушы) түсіну, дұрыс қолдану, талдау
10-бөлім. Ғылым мен технология жетістіктері	Тыңдалым және айтылым	6.1.2.1 әлеуметтік-мәдени, ресми-әскери тақырыптарға байланысты диалог, монологтердегі (нұсқаулық, құттықтау, хабарландыру, өмірбаян, жаңалық, интервью) көтерілген мәселені талдау
	Оқылым	6.2.5.1 мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты, көтерілген мәселені анықтауға бағытталған нақтылау сұрақтарын құрастыру, талдау
	Жазылым	6.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай құрылымын сақтай отырып, мінездеме, құттықтау, өмірбаян құрастырып жазу, талдау
	Әдеби нормалары	6.4.5.1 қазақ тіліндегі тыныс белгілерінің түрлері мен қызметін (даралаушы) түсіну, дұрыс қолдану, талдау

3) 7-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың	Оқыту мақсаттары
-----------------------------------	------------------------------------	------------------

	мазмұны	
1-тоқсан		
1-бөлім. Ауа райы және климаттық өзгерістер	Тыңдалым және айтылым	7.1.1.1 мәтін үзінділерінтындай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын болжау; 7.1.5.1 проблемалық сұрақтарға тыңдалған мәтіннен деректер келтіре отырып, дәлелдіжауап беру, өз жауабын өзгенің жауабымен салыстыру, талқылау
	Оқылым	7.2.1.1 мәтіндік және графиктік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты интерпретациялау; 7.2.6.1 комментарий жасау, іріктеп оқу, зерттеп оқу, талдау
	Жазылым	7.3.3.1 мәтін құрылымын (кіріспе бөлім, жалпы мәлімет беру, детальді мәлімет беру) сақтай отырып,графиктік мәтін (шартты белгі, сурет, сызба) түрінде берілген процесті сипаттап жазу, талдау
	Әдеби тіл нормалары	7.4.1.1 жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып,үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу, талдау
2-бөлім. Көшпенділер мәдениеті	Тыңдалым және айтылым	7.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата білу
	Оқылым	7.2.2.1 публицистикалық және ресми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану және талдау
	Жазылым	7.3.1.1 әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, күрделі жоспар құру, қорғау
	Әдеби тіл нормалары	7.4.2.1 сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп қолдану, талдау
2-тоқсан		
3-бөлім. Денсаулық зор байлық	Тыңдалым және айтылым	7.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді және мақал-мәтелдер мен тұрақты тіркестерді еркін қолданып, диалогке қатысу, пікірталаста тез және дұрыс шешім қабылдай білу ойын анық жеткізу
	Оқылым	7.2.4.1 идеясы ұқсас публицистикалық және көркем әдебиет стиліндегі мәтіндердің тақырыбы, құрылымы, мақсатты аудиториясы, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
	Жазылым	7.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай көркемдегіш құралдарды орынды қолдана отырып, шағын мақала, нұсқаулық, әңгіме құрастырып жазу, талдау; 7.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер мен сөз тіркестерін синонимдік қатармен ауыстыра отырып, жинақы мәтін жазу, талдау
	Әдеби тіл нормалары	7.4.2.1 сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп қолдану, талдау
3-тоқсан		
4-бөлім. Сүйіспеншілік пен достық	Тыңдалым және айтылым	7.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата білу, талдау
	Оқылым	7.2.5.1мәтін бойынша проблемалық сұрақтар құрастыру, талдау; 7.2.7.1Ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану, авторына сілтеме жасау
	Жазылым	7.3.4.1 фразеологизм, мақал-мәтелдердің эмоционалды мәнін, көркемдік ерекшеліктерін түсініп қолдану барысында вербализмге (адам ойының нақты заттар мен сәйкес келмеуі) ұрынбауы

	Әдеби нормалары	тіл	7.4.3.1 фразеологизм, мақал-мәтелдердің эмоционалды мәнін, көркемдік ерекшеліктерін түсініп қолдану, талдау; 7.4.4.2 еліктеуіш сөздердің мәнмәтіндегі қолданысын түсіну, талдау
5-бөлім. Музыка өнері және қазақтың киелі домбырасы	Тыңдалым және айтылым		7.1.2.1 әлеуметтік-қоғамдық, оқу-еңбек тақырыптарына байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (интервью, пікірталас, жаңалық, ән, көркем әдеби шығармаларданүзінді) автор көзқарасы мен көтерілген мәселені талдау; 7.1.4.1 мәтін тақырыбы, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау
	Оқылым		7.2.4.1 идеясы ұқсас публицистикалық және көркемәдебиет стиліндегі мәтіндердің тақырыбы, құрылымы, мақсатты аудиториясы, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
	Жазылым		7.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай көркемдегіш құралдарды орынды қолдана отырып, шағын мақала, нұсқаулық, әңгіме құрастырып жазу, талдау; 7.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер мен сөз тіркестерін синонимдік қатармен ауыстыра отырып, жинақы мәтін жазу, талдау 7.3.6.1 мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексеру, синонимдік қатармен ауыстыра отырып, лексикалық түзетулер енгізу, редакциялай отырып қорғау
	Әдеби нормалары	тіл	7.4.3.1 фразеологизм, мақал-мәтелдердің эмоционалды мәнін, көркемдік ерекшеліктерін түсініп қолдану барысында вербализмге (адам ойының нақты заттар мен сәйкес келмеуі) ұрынбауы
4-тоқсан			
6-бөлім. Ғаламтор және әлеуметтік желілер	Тыңдалым және айтылым		7.1.1.1 мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын болжау
	Оқылым		7.2.1.1 мәтіндік және графиктік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты интерпретациялау
	Жазылым		7.3.3.1 мәтін құрылымын (кіріспе бөлім, жалпы мәлімет беру, детальді мәлімет беру) сақтай отырып, графиктік мәтін (шартты белгі, сурет, сызба) түрінде берілген процесті сипаттап жазу, талдау; 7.3.6.1 мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексеру, синонимдік қатармен ауыстыра отырып, лексикалық түзетулер енгізу, редакциялай отырып қорғау
	Әдеби нормалары	тіл	7.4.4.1 етістіктің есімше, көсемше, тұйық етістік, шақ, рай түрлерін тілдесім барысында қолдану, талдау
7-бөлім. Қазақстандағы ұлттар достастығы	Тыңдалым және айтылым		7.1.5.1 проблемалық сұрақтарға тыңдалған мәтіннен деректер келтіре отырып, дәлелді жауап беру, өз жауабын өзгенің жауабымен салыстыру, талқылау
	Оқылым		7.1.2.1 әлеуметтік-қоғамдық, оқу-еңбек тақырыптарына байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (интервью, пікірталас, жаңалық, ән, көркем әдеби шығармаларданүзінді) автор көзқарасы мен көтерілген мәселені талдау
	Жазылым		7.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай көркемдегіш құралдарды орынды қолдана отырып, шағын мақала, нұсқаулық, әңгіме құрастырып жазу, талдау; 7.3.4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдары немесе себептеріне өз көзқарасын жазу, талдау
	Әдеби нормалары	тіл	7.4.4.2 еліктеуіш сөздердің мәнмәтіндегі қолданысын түсіну, талдау

	нормалары	
4) 4-кесте		8-сынып:
Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
8-бөлім. Дұрыс тамақтану. Гендік өзгеріске ұшыраған тағамдар	Тыңдалым және айтылым	8.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата білу; 8.1.3.2 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау; 8.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сәйкес бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді және мақал-мәтелдер мен тұрақты тіркестерді еркін қолданып, диалогке қатысу, пікірталаста тез және дұрыс шешім қабылдай білу ойын анық жеткізу; 8.1.6.2 коммуникативтік жағдаятқа сәй ғылыми және халықаралық терминдерді, ғылыми деректерді орынды қолданып, диалог, монолог, полилогта өз ойын дәлелді, жүйелі жеткізу
	Оқылым	8.2.5.1 мәтін бойынша проблемалық сұрақтар құрастыру, талдау; 8.2.5.2 перифразаның түрлі тәсілдерін қолдана отырып, мәтін бойынша сұрақтар құрастыру, талдау
	Жазылым	8.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер мен сөз тіркестерін синонимдік қатармен ауыстыра отырып, жинақы мәтін жазу, талдау; 8.3.5.2 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша мәтіннің баяндау желісін сақтап, әр бөлігінен алынған ақпараттардан жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу, талдау
	Әдеби тіл нормалары	8.4.4.3 сөйлем ішінде бірыңғай мүшелер мен айқындауыш мүшелерді қолдана білу, талдау; 8.4.4.4 жай сөйлемдерді айтылу мақсаты мен құрылымдық ерекшелігіне сәй қолдану, талдау
9-бөлім. Жеңіс күні. Ұлы ерлікке тағзым	Тыңдалым және айтылым	8.1.4.1 мәтін тақырыбы, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау; 8.1.4.2 мәтінде көтерілген мәселені (тұрмыстық, әлеуметтік) талдай отырып, негізгі ойды анықтау
	Оқылым	8.2.3.1 хроника, хабар, очерктердің және кеңсе құжаттарының, қызметтік жазбалардың құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; 8.2.3.2 мақала, аннотация, презентация, құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; 8.2.4.1 идеясы ұқсас публицистикалық және көркем әдебиет стиліндегі мәтіндердің тақырыбы, құрылымы, мақсатты аудиториясы, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; 8.2.4.2 тақырыбы ұқсас ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің тақырыбын, түрлерін (әңгімелеу, сипаттау, талқылау), құрылымын салыстыра талдау
	Жазылым	8.3.3.1 мәтін құрылымын (кіріспе бөлім, жалпы мәлімет беру, детальді мәлімет беру) сақтай отырып, графикалық мәтін (шартты белгі, сурет, сызба)

		<p>түрінде берілген процесті сипаттап жазу, талдау; 8.3.3.2 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректердің маңызды тұстарын анықтап жазу, талдау; 8.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер мен сөз тіркестерін синонимдік қатармен ауыстыра отырып, жинақы мәтін жазу, талдау; 8.3.5.2 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша мәтіннің баяндау желісін сақтап, әр бөлігінен алынған ақпараттардан жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу, талдау</p>
	Әдеби тіл нормалары	8.4.4.4 жай сөйлемдерді айтылу мақсаты мен құрылымдық ерекшелігіне сай қолдану, талдау
2-тоқсан		
10-бөлім. Ғылыми фантастика	Тыңдалым және айтылым	<p>8.1.2.1 әлеуметтік-қоғамдық, оқу-еңбек тақырыптарына байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (интервью, пікірталас, жаңалық, ән, көркем әдеби шығармаларданүзінді) автор көзқарасы мен көтерілген мәселені талдау; 8.1.2.2 әлеуметтік-қоғамдық, мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты диалог,монолог, полилогтердегі (интервью, пікірталас үзінді) автор көзқарасы мен экспресивті-эмоционалды сөздердің рөлін талдау; 8.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата білу; 8.1.3.2 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау; 8.1.5.1 проблемалық сұрақтарға тыңдалған мәтіннен деректер келтіре отырып, дәлелдіжауап беру, өз жауабын өзгенің жауабымен салыстыру, талқылау; 8.1.5.2 перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы мәтіннен қажетті ақпаратты таба білу, көтерілген мәселе бойынша ой тұжырымдау</p>
	Оқылым	<p>8.2.2.1 публицистикалық және ресми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану және талдау; 8.2.2.2 публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану және талдау; 8.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану, авторына сілтеме жасау; 8.2.7. 2ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау</p>
	Жазылым	<p>8.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай көркемдегіш құралдарды орындықолдана отырып, шағын мақала, нұсқаулық, әңгіме құрастырып жазу, талдау; 8.3.2.2 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, аннотация, тезис құрастырып жазу, талдау; 8.3.6.1 мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексеру,синонимдік қатарменауыстыра отырып, лексикалық түзетулер енгізу, редакциялай отырып қорғау; 8.3.6.2 бұқаралық ақпарат құралдарының материалдары негізінде стильдік ауытқуларды, орынсыз қолданылған сөз оралымдарын талдап, стильдік түзетулер жасау, редакциялай отырып қорғау</p>
	Әдеби тіл нормасы	<p>8.4.5.1 сөйлем соңында және сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерін (даралаушы және ерекшелеуші) дұрыс қолдану, талдау; 8.4.5.2 сөйлем соңында қабаттасып қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану, талдау</p>

3-тоқсан		
1-бөлім. Көне түркі жазбалары және қазақ жазуы	Тыңдалым және айтылым	8.1.1.1 мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын болжау; 8.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сайкөркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді және мақал-мәтелдер мен тұрақты тіркестерді еркін қолданып, диалогке қатысу, пікірталаста тез және дұрыс шешім қабылдай білу, ойын анық жеткізу
	Оқылым	8.2.1.1 мәтіндік және графиктік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты интерпретациялау; 8.2.2.1 публицистикалық және ресми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану және талдау
	Жазылым	8.3.3.1 мәтін құрылымын (кіріспе бөлім, жалпы мәлімет беру, детальді мәлімет беру) сақтай отырып, графиктік мәтін (шартты белгі, сурет, сызба) түрінде берілген процесті сипаттап жазу, талдау
	Әдеби тіл нормасы	8.4.1.1 жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфография-лық нормаға сай жазу, талдау
2-бөлім. Адамзаттық құндылықтар және әлем мәдениеті	Тыңдалым және айтылым	8.1.3.1 тыңд тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата білу; 8.1.5.2 перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы мәтіннен қажетті ақпаратты таба білу, көтерілген мәселе бойынша ой тұжырымдау
	Оқылым	8.2.5.1 мәтін бойынша проблемалық сұрақтар құрастыру, талдау; 8.2.6.1 комментарий жасау, іріктеп оқу, зерттеп оқу, талдау
	Жазылым	8.3.1.1 әртүрлі жанрадағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, күрделі жоспар құру, қорғау; 8.3.4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдары немесе себептеріне өз көзқарасын жазу, талдау
	Әдеби тіл нормасы	8.4.2.1 сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп қолдану, талдау
4-тоқсан		
3-бөлім. Кәсіп пен еңбек. Болашақ мамандықтары	Тыңдалым және айтылым	8.1.4.1 мәтін тақырыбы, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау
	Оқылым	8.2.4.1 идеясы ұқсас публицистикалық және көркем әдебиет стиліндегі мәтіндердің тақырыбы, құрылымы, мақсатты аудиториясы, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; 8.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану, авторына сілтеме жасау
	Жазылым	8.3.6.2 бұқаралық ақпарат құралдарының материалдары негізінде стильдік ауытқуларды, орынсыз қолданылған сөз оралымдарын талдап, стильдік түзетулер жасау, редакциялай отырып қорғау
	Әдеби тіл нормасы	8.4.3.1 фразеологизм, мақал-мәтелдердің эмоционалды мәнін, көркемдік ерекшеліктерін түсініп қолдану барысында вербализмге (адам ойының нақты заттар мен сәйкес келмеуі) ұрынбауы
4-бөлім. Ғарышты игеру жетістіктері	Тыңдалым және айтылым	8.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата білу; 8.1.3.2 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау; 8.1.5.2 перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы мәтіннен қажетті ақпаратты таба білу, көтерілген мәселе бойынша ой тұжырымдау

Оқылым	8.2.3.1 хроника, хабар, очерктердің және кеңсе құжаттарының, қызметтік жазбалардың құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату
Жазылым	8.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер мен сөз тіркестерін синонимдік қатармен ауыстыра отырып, жинақы мәтін жазу, талдау
Әдеби нормасы	тіл 8.4.4.1 сөз тіркесінің байланысу тәсілдері мен түрлері, есімді, етістікті сөз тіркестерін ажырату, қолдану, талдау

5) 9-сынып:

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
5-бөлім. Биоалуантүрлілік. Қызыл кітапқа енген жануарлар мен өсімдіктер	Тыңдалым және айтылым	9.1.5.1 перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы мәтіннен қажетті ақпаратты таба білу, көтерілген мәселе бойынша ой тұжырымдау; 9.1.5.2 мәтіндегі айтылған ойға өз көзқарасын білдіреді, сыни тұрғыдан баға беріп айту, талдау
	Оқылым	9.2.2.1 публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану және талдау; 9.2.2.2 қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану және талдау; 9.2.5.1 перифразаның түрлі тәсілдерін қолдана отырып, мәтін бойынша сұрақтар құрастыру, талдау; 9.2.5.2 мәтінде көтерілген мәселеге оқырманның қарым-қатынасын анықтауға арналған талқылау сұрақтарын құрастыру, талдау
	Жазылым	9.3.6.1 бұқаралық ақпарат құралдары материалдары негізінде стильдік ауытқуларды, орынсыз қолданылған сөз оралымдарын талдап, стильдік түзетулер жасау, редакциялай отырып қорғау; 9.3.6.2 жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық түзетулер енгізу, редакциялай отырып қорғау
	Әдеби нормасы	тіл 9.4.4.2 салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану, талдау; 9.4.4.3 сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану, талдау
6-бөлім. Қоршаған орта және энергия ресурстары	Тыңдалым және айтылым	9.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселені (тұрмыстық, әлеуметтік) талдай отырып, негізгі ойды анықтау; 9.1.4.2 мәтіннің мақсаты арқылы негізгі ойды анықтау
	Оқылым	9.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау; 9.2.7.2 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау
	Жазылым	9.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік

		<p>құралдарды орынды қолданып, мақала, аннотация, тезис құрастырып жазу, талдау;</p> <p>9.3.2.2 мақсатты аудиторияның қызығушылығын ынталандыру үшін әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру, талдау;</p> <p>9.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректердің маңызды тұстарын анықтап жазу, талдау;</p> <p>9.3.3.2 мәтін құрылымын сақтай отырып, бірнеше графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректерді салыстыру, маңызды тұстары мен үрдістерді (тенденция) анықтап жазу, талдау</p>
	Әдеби нормасы тіл	<p>9.4.4.3 сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану, талдау;</p> <p>9.4.4.4 аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, қолдану, талдау</p>
2-тоқсан		
7-бөлім. Жасөспірім және заң	Тыңдалым және айтылым	<p>9.1.2.1 әлеуметтік-қоғамдық, мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (интервью, пікірталас үзінді) автор көзқарасы мен экспресивті-эмоционалды сөздердің рөлін талдау;</p> <p>9.1.2.2 қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми тақырыптарға байланысты әртүрлі жанрдағы кең көлемді мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, монография, мақала, жолдау) мақсатты аудитория мен көркемдегіш құралдардың рөлін талдау;</p> <p>9.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай ғылыми және халықаралық терминдерді, ғылыми деректерді орынды қолданып, диалог, монолог, полилогта өз ойын дәлелді, ойын жүйелі жеткізу;</p> <p>9.1.6.2 қоғамдық-саяси, ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды таңдау, орта көлемді монолог дайындау, ойын анық жеткізу</p>
	Оқылым	<p>9.2.6.1 комментарий жасау, іріктеп оқу, талдау;</p> <p>9.2.6.2 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу, талдау</p>
	Жазылым	<p>9.3.4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыру, өз ойын дәлелдеп жазу, талдау;</p> <p>9.3.4.2 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша екі жақты пікірді немесе жағдаятты талқылау, біреуіне таңдау жасап, өз ойын дәлелдеп жазу, талдау</p>
	Әдеби нормасы тіл	<p>9.4.4.3 сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану, талдау;</p> <p>9.4.4.4 аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, қолдану, талдау</p>
3-тоқсан		
8-бөлім. Театр өнері мен мәдениеті	Тыңдалым және айтылым	<p>9.1.1.1 мәтіннен алынған дәйексөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені болжау;</p> <p>9.1.1.2 мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру</p>
	Оқылым	<p>9.2.4.1 тақырыбы ұқсас ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің тақырыбын, түрлерін (әңгімелеу, сипаттау, талқылау),</p>

		құрылымын салыстыра талдау; 9.2.4.2 әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
	Жазылым	9.3.1.1 тақырып бойынша материал жинақтап, тезистікжоспар құру, қорғау; 9.3.1.2 жинақталған материалдар негізінде көзделген мақсатқа сәйкес ауызша және жазбаша мәтіндер үшін күрделі жоспар құру, қорғау; 9.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша мәтіннің баяндау желісін сақтап, әр бөлігінен алынған ақпараттардан жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу, талдау; 9.3.5.2 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша автордың негізгі ойын сақтай отырып, перифраз тәсілдері арқылы жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу, талдау
	Әдеби нормасы	9.4.1.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай жазу, талдау; 9.4.1.2 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу, талдау; 9.4.5.1 сөйлем соңында қабаттасып қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану, талдау; 9.4.5.2 құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін (даралаушы, ерекшелеуші, ойдың аражігін ажырататын) ережеге сай қолдану, талдау
9-бөлім. Қазақстандағы туризм және экотуризм	Тыңдалым және айтылым	9.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау; 9.1.3.2 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты өмірлік мәселелермен байланыстыра білу
	Оқылым	9.2.1.1 тұтас және аралас мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, сурет) ақпараттарды салыстыру; 9.2.1.2 тұтас емес (кесте, диаграмма, сызба, сурет) мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу; 9.2.3.1 мақала, аннотация, презентация, құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; 9.2.3.2 мақала, аннотация, презентация, тұжырымдамалар, тезистердің құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату
	Жазылым	9.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, аннотация, тезис құрастырып жазу, талдау; 9.3.2.2 мақсатты аудиторияның қызығушылығын ынталандыру үшін әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру, талдау; 9.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректердің маңызды тұстарын анықтап жазу, талдау; 9.3.3.2 мәтін құрылымын сақтай отырып, бірнеше графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректерді салыстыру, маңызды тұстары мен үрдістерді (тенденция)анықтап жазу, талдау
	Әдеби нормасы	9.4.5.1 сөйлем соңында қабаттасып қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану, талдау; 9.4.5.2 құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін (даралаушы, ерекшелеуші, ойдың аражігін ажырататын) ережеге сай қолдану,

		талдау
4-тоқсан		
1-бөлім. Мәңгілік Ел- мұратым	Тыңдалым және айтылым	9.1.1.2 мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру; 9.1.3.2 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты өмірлік мәселелермен байланыстыра білу
	Оқылым	9.2.2.2 қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану, талдау; 9.2.5.2 мәтінде көтерілген мәселеге оқырманның қарым-қатынасын анықтауға арналған талқылау сұрақтарын құрастыру, талдау
	Жазылым	9.3.2.2 мақсатты аудиторияның қызығушылығын ынталандыру үшін әртүрлі жанрдағы мәтіндер құрастыру, талдау; 9.3.3.2 мәтін құрылымын сақтай отырып, бірнеше графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректерді салыстыру, маңызды тұстарымен үрдістерді (тенденция) анықтап жазу, талдау
	Әдеби тіл нормасы	9.4.1.2 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу, талдау
б) 6-кесте		10-сынып:
Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
2-бөлім. Жаһандану мәселелері	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми тақырыптарға байланысты әртүрлі жанрдағы кең көлемді мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, монография, мақала, Жолдау) мақсатты аудитория мен көркемдегіш құралдардың рөлін талдау
	Оқылым	10.2.1.1 тұтас емес (кесте, диаграмма, сызба, сурет) мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу; 10.2.3.1 мақала, аннотация, презентация, тұжырымдамалар, тезистердің құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату
	Жазылым	10.3.1.1 жинақталған материалдар негізінде көзделген мақсатқа сәйкес ауызша және жазбаша мәтіндер үшін күрделі жоспар құру, қорғау
	Әдеби тіл нормасы	10.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу, талдау
3-бөлім. Тәуелсіздік жылдарындағы Қазақстан. ЭКСПО - 2017	Тыңдалым және айтылым	10.1.4.1 мәтіннің мақсаты арқылы негізгі ойды анықтау
	Оқылым	10.2.1.1 тұтас емес (кесте, диаграмма, сызба, сурет) мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу, талдау; 10.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау
	Жазылым	10.3.6.1 жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық түзетулер енгізу,

		редакциялай отырып қорғау
	Әдеби нормасы	тіл 10.4.4.3 лексикалық стилистика заңдылықтарын дұрыс қолдану, талдау
2-тоқсан		
4-бөлім. Адам құқығы мен бостандығы	Тыңдалым және айтылым	10.1.6.1 қоғамдық-саяси, ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды таңдау, орта көлемді монолог дайындау, талдау
	Оқылым	10.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу, талдау
	Жазылым	10.3.1.1 жинақталған материалдар негізінде көзделген мақсатқа сәйкес ауызша және жазбаша мәтіндер үшін күрделі жоспар құру, қорғау; 10.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша автордың негізгі ойын сақтай отырып, перифраз тәсілдері арқылы жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу, талдау
	Әдеби нормасы	тіл 10.4.4.1 құрмалас сөйлем жасалу жолдарын, түрлерін білу, талдау 10.4.4.2 салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану, талдау
5-бөлім. Отбасы және демографиялық өзгеріс	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми тақырыптарға байланысты әртүрлі жанрадағы кең көлемді мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, монография, мақала, Жолдау) мақсатты аудитория мен көркемдегіш құралдардың рөлін талдау; 10.1.4.1 мәтіннің мақсаты арқылы негізгі ойды анықтау
	Оқылым	10.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу, талдау
	Жазылым	10.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, бірнеше графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректерді салыстыру, маңызды тұстарымен үрдістерді (тенденция) анықтап жазу, талдау
	Әдеби нормасы	тіл 10.4.4.3 сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану, талдау
3-тоқсан		
6-бөлім. Биотехнология және гендік инженерия келешегі	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру; 10.1.3.1 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты өмірлік мәселелермен байланыстыра білу, талдау
	Оқылым	10.2.4.1 әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
	Жазылым	10.3.4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша екіжақты пікірді немесе жағдаятты талқылау, біреуіне таңдау жасап, өз ойын дәлелдеп жазу, талдау
	Әдеби нормасы	тіл 10.4.4.3 лексикалық стилистика заңдылықтарын дұрыс қолдану, талдау; 10.4.4.4 аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, қолдану, талдау
7-бөлім. Бұқаралық ақпарат құралдары	Тыңдалым және айтылым	10.1.6.1 қоғамдық-саяси, ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды таңдау, орта көлемді монолог дайындау, талдау

	Оқылым	10.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу, талдау; 10.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау, талдау
	Жазылым	10.3.2.1 мақсатты аудиторияның қызығушылығын ынталандыру үшін әртүрлі жанрада мәтіндер құрастыру, талдау
	Әдеби нормасы тіл	10.4.4.3 лексикалық стилистика заңдылықтарын дұрыс қолдану, талдау
4- тоқсан		
8-бөлім. Әлемдегі қақтығыстар және бейбітшілік	Тыңдалым және айтылым	10.1.6.1 қоғамдық-саяси, ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды таңдау, орта көлемді монолог дайындау, талдау
	Оқылым	10.2.1.1 тұтас емес (кесте, диаграмма, сызба, сурет) мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу, талдау; 10.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау
	Жазылым	10.3.2.1 мақсатты аудиторияның қызығушылығын ынталандыру үшін әртүрлі жанрада мәтіндер құрастыру, талдау; 10.3.6.1 жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық түзетулер енгізу, редакциялай отырып қорғау
	Әдеби нормасы тіл	10.4.5.1 құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін (даралаушы, ерекшелеуші, ойдың аражігін ажырататын) ережеге сай қолдану, талдау
9-бөлім. ресурстарды пайдалану	Тыңдалым және айтылым	10.1.3.1 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты өмірлік мәселелермен байланыстыра білу, талдау
	Оқылым	10.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу, талдау
	Жазылым	10.3.4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша екіжақты пікірді немесе жағдаятты талқылау, біреуіне таңдау жасап, өз ойын дәлелдеп жазу, талдау
	Әдеби нормасы тіл	10.4.5.1 құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін (даралаушы, ерекшелеуші, ойдың аражігін ажырататын) ережеге сай қолдану, талдау

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 29-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 469-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде) 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқыту мақсаты – тіл туралы білімдерді меңгеру, түрлі деңгейдегі құралдарды қолдану нормалары және оларды өнімді тілдік әрекет барысында белсендету, сонымен бірге сөздік қорын байыту, байланыстыра айту жолдарын, қатынас мәдениетін, тілді жетілдірудің саналы және шығармашылықтық механизмдерін меңгеру негізінде тілдік әрекеттің барлық түрлері бойынша коммуникативтік дағдыларды қалыптастыру арқылы зиялы және белсенді тұлғаны дамыту.

3. Оқытудың міндеттері:

1) тіл туралы білімдерді, оның түрлі салада және қатынас жағдайларында, стилистикалық ресурстарда, әдеби тілдің негізгі нормаларында (орфоэпикалық, орфографиялық, және грамматикалық) және тілдік этикет ережелерінде қызмет істеуін қалыптастыру;

2) оқу және жазу дағдыларын жетілдіру;

3) нормативтік және қатынас жағдайындағы сәйкестік көзқарастары жағынан тілдік құралдарды бағалау және таңдау қабілетін қалыптастыру;

4) түрлі тілдік жанрларда ауызша және жазбаша монологиялық сөйлемдерді құру қабілетін дамыту және жетілдіру;

5) табысты әңгімелік қатынас жасау, түрлі сала мен коммуникативтік жағдайда пікірталас жүргізу қабілетін жетілдіру;

6) орфоэпикалық, орфографиялық, пунктуациялық және стилистикалық сауаттылығын жетілдіру;

7) қатынас құралы, білім көзі, рухани-адамгершіліктік құндылық ретінде, және де қоғамда табысты әлеуметтенуге ықпал жасайтын тілдік капитал ретінде, тілге саналы қарауға тәрбиелеу.

4. Бағдарламаның мазмұны, заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру; сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс; тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту, оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде және жіктемелік, әрекеттік,

коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде, жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзеу-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Оқушылардың әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), оқушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты оқушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Оқушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың Бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, оқушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Оқушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында білім алушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әртүрлі жұмыстарды, соның

ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларды қарастырады (оқитын машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын, түрлі үлгідегі және жанрдағы мәтіндерді қолданылады, бұл оқушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрдағы, стилдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндер мазмұны оқушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен қазақстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпыұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

15. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу үдерісі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік құзіретін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

16. Оқытудың әдістері мен тәсілдерін таңдау ерекше білім беруге қажеттіліктері бар оқушылардың танымдық әс-әрекеттеріне сәйкес жүзеге асырылады, соған орай, іс-әрекеттер алгоритмдері мен заттық-практикалық ірекеттерді қолдану түрінде берілетін, "кішкентай қадамдар" әдісі маңызды орын алады.

17. Оқудағы қиындықтарды жеңу мақсатында арнайы тәсілдер (көру бұзылымдары ескерілгендегі оқу ісінің алгоритмизациясы, сабақ құрылымының ерекшелігі, сақталған функцияларды дамыту бойынша арнайы гимнастика), оқу ақпаратын өңдеудің логикалық тәсілдері (нақтыландыру, үлгілер бойынша аналогиясын орнату, қорыту) қолданылады.

18. Оқушылардың психикалық және дене ерекшеліктерін түзеу мақсатында тіл сабағында қолданылатын әдістер мен тәсілдер:

1) шолу әдісі;

2) дидактикалық ойындар;

3) "Фонетика", "Лексика және фразеология" тақырыптарын оқу барысында кроссвордтарды табу, ребустарды, шарадаларды шешу;

4) тірек сызбалар;

5) мәтінді редакциялау;

6) анықтамалық материалдар үшін дәптер дайындау және қолдану;

7) "дыбыссыз" сұрақ;

8) дайын мәтіннің тақырыптық торын құрастыру тәсілі және тақырыпты құру барысындағы есептеулер тәсілі;

9) болашақ тақырыптың микротақырыптарын ашу сызбасын құрастыру тәсілі және оны дайын мәтіннен есептеп шығару тәсілі;

10) тәсілдерді қолдана отырғандағы тіл шығармашылығы: "Еркін ассоциациялар тәсілі"(суреттердің деректері бойынша), "Не болар еді, егер ..." (оқушы өзіне осындай сұрақ қойып жауап беруге тырысады), "Өңгімені жалғастыр";

11) "мағыналық бірліктер" тәсілі мағыналық жады мен логикалық ойлау қабілетін дамытуға арналады. Тәсілдер: мәтіннің сараптамасы немесе шағын-баяндау, мұнда оқушы дәйекті түрде екі сұраққа жауап береді: "Бұл мәтінде кім (немесе не) туралы айтылады?" және "Бұл жөнінде не айтылады (хабарланады)?" Қолданылатын қысқаша-баяндаулар көлемі үлкен мәтінге қарасты қорқынышын жеңіп, эмоциялық-ерік аясының қалыптасуына көмектеседі. Жеке тәжірибесін қолдану: жанұядағы туыстық байланыстардың аналогиясы бойынша мәтін немесе сөйлем ішіндегі туыстық байланыстарды анықтау (мысалы, "Қарапайым сөйлем") тақырыбын зерделеу барысында.

19. Ерекше білім беруге қажеттіліктері бар оқушыларға барлық психикалық үдерістердің тез сарқылуы тән, сондықтан сабақ кезінде іс-әрекеттерді ауыстырудың, әдістер мен тәсілдерді алмастырудың, жіктемелік тәсілдің, маңызыды материалды ойда сақтап қалу үшін көп рет қайталаудың, көру қабілеті, айналаны бақылау, оқу, жұмысты тынығумен алмастыру үшін жайлы жағдайлар жасаудың мағынасы зор.

20. Бағдарламалық материалды толыққанды жүзеге асыру үшін тіл және әдебиет кабинеттерін жабдықтаудың нормалары белгіленген:

1) интерактивтік және проекциялық жабдықтар жинақталымы: проектор, интерактивтік тақта немесе экран;

2) электрондық басылымдар, DVD –гі видеофильмдер, электрондық плакаттар;

3) компьютер жинақталымы: жүйелік блок, монитор, микрофондық-телефондық гарнитура, акустикалық жүйе, Web (вэб)-камера, желілік фильтр, көпфункционалды құрылғы;

4) аудиторлық қабырға тақтасы.

21. Тілдік оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасушы) белсенді түрде қолданылады, оның ішінде:

1) түзетудің оптикалық құралдары: лупалар (қол, стационарлық және тірек); көзәйнектер (микроскопиялық, гиперокулярлық және телескопиялық); бинокулярлар және монокулярлар; проекциялық үлкейткіш аппараттар (эпипроекторлар және диапроекторлар);

2) көру аясының кемістіктері бар тұлғалар үшін (гемианопсия, түтікті көру қабілеті) арнайы оптикалық жүйелер, бұлар көру аясын қажетті шекте өзгертеді; егер көру қабілеті сапасының нашарлауы жоғары жарық жағдайларында болса, онда түссіз немесе түрлі-түсті әйнектен жасалған жарықтан қорғайтын түзету линзалары қолданылады;

3) компьютерлік тифлоқешен: жеке компьютер, брайлдік дисплей, брайлдік indexEverest (индекс Эверист) – D принтер, сканерлеу және оқуға арналған "Книголюб" бағдарламасы, экранды үлкейту бағдарламасы;

4) "Книголюб-стандарт" оқу жүйесі;

5) "Кітап" "VideoLightVGA (ВидеоЛайтВиДжиЭй)" электрондық үлкейткіш құрылғысы;

6) нашар көретіндерге арналған портативті үлкейткіш құрылғы.

3-тарау. "Орыс тілі" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

22. Объем учебной нагрузки по учебному предмету "Русский язык" составляет:

1) в 5 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

2) в 6 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

3) в 7 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

4) в 8 классе – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;

5) в 9 классе – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;

6) в 10 классе – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году.

23. Содержание учебного предмета включает следующие разделы:

1) раздел 1 "Слушание и говорение";

2) раздел 2 "Чтение";

3) раздел 3 "Письмо";

4) раздел 4 "Соблюдение речевых норм".

24. Раздел "Слушание и говорение" включает следующие подразделы:

- 1) понимание содержания текста;
- 2) определение основной мысли;
- 3) пересказывание прослушанного материала;
- 4) прогнозирование событий;
- 5) участие в диалоге;
- 6) оценивание прослушанного материала;
- 7) построение монологического высказывания.

25. Раздел "Чтение" включает следующие подразделы:

- 1) понимание информации;
- 2) выявление структурных частей текста и определение основной мысли;
- 3) понимание применения лексических и синтаксических единиц в прочитанном тексте;
- 4) определение типов и стилей текстов;
- 5) формулирование вопросов и оценивание;
- 6) использование разных видов чтения;
- 7) извлечение информации из различных источников;
- 8) сравнительный анализ текстов.

26. Раздел "Письмо" включает следующие подразделы:

- 1) составление плана;
- 2) изложение содержания прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала;
- 3) написание текстов с использованием различных форм представления;
- 4) создание текстов различных типов и стилей;
- 5) написание эссе;
- 6) творческое письмо;
- 7) редактирование и редактирование текстов.

27. Раздел "Соблюдение речевых норм" включает следующие подразделы:

- 1) соблюдение орфографических норм;
- 2) соблюдение лексических норм;
- 3) соблюдение грамматических норм;
- 4) соблюдение пунктуационных норм.

28. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для 5 класса:

- 1) говорение и слушание: определение главной информации, опора на вопросы при определении темы и основной мысли, повествование, описание, пересказ текста, прогнозирование содержания текста по отрывкам текста,

участие в диалоге-расспросе, изменение позиции "говорящий" на "слушающий", оценивание звучащей речи с позиции "нравится/не нравится", "правильно/неправильно", высказывание определенного типа, опора на наглядные материалы;

2) чтение: сплошные и несплошные тексты, определение основной мысли на основе содержания и композиции текста, прямое и переносное значение слов, синонимы, антонимы, омонимы, многозначные слова, описание, повествование, рассуждение, книжный и разговорный стили, письмо, рекламный текст, объявление, дневник, стихотворение, сказка, формулирование вопросов, ознакомительное чтение, извлечение информации для конкретной задачи, сравнение темы и композиции различных текстов;

3) письмо: простой план, основное содержание текста, представление информации в виде рисунка, повествование и описание в художественном и разговорном стилях, учет целевой аудитории, эссе-повествование, эссе-рассуждение, творческие работы (120-150 слов), представление себя на месте героя, исправление орфографических ошибок с помощью словаря, редактирование предложений;

4) соблюдение речевых норм: гласные и согласные в корне слова, не с именами существительными, прилагательными, отрицательными местоимениями, глаголами, а также окончания в разных частях речи; слова с прямым и переносным значением, синонимы, антонимы, омонимы и многозначные слова, заимствованные слова, эмоционально-окрашенные слова; гиперболы, эпитеты, сравнения; согласование именных частей речи в роде, числе и падеже; знаки препинания при прямой речи и обращении, тире в простом предложении, однородными членами, а также с обобщающим словом при однородных членах предложения.

29. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для класса:

1) слушание и говорение: главная и второстепенная информация, определение основной мысли при помощи ключевых слов; подробный, краткий, выборочный пересказ, прогнозирование развития сюжета по ключевым словам, участие в диалоге по предложенной теме, оценивание прослушанного материала с точки зрения содержания, структуры, логики высказывания, монолог описательного или повествовательного характера с элементами рассуждения с опорой на план, схему, иллюстрации, рекламные ролики; соблюдение орфоэпических норм;

2) чтение: основная информация сплошных и несплошных текстов, извлечение известной и неизвестной информации; определение основной мысли,

выявление структурных частей и объяснение смысла построения текста, фразеологизмы, обращения, однородные члены предложения, вопросительные и восклицательные, побудительные предложения; описание, повествование, рассуждение; характерные черты, языковые и жанровые особенности текстов публицистического и художественного стилей (стихотворение, сказка, рассказ, заметка, репортаж, интервью); формулирование вопросов, оценивающих текст с точки зрения актуальности, ценности, качества и полезности; ознакомительное и комментированное чтение; извлечение информации из различных источников, определение разных точек зрения; сравнение стилистических особенностей различных текстов с учетом их композиционных особенностей (стихотворение, сказка, рассказ, заметка, репортаж, интервью);

3) письмо: простой и сложный план, подробное, краткое, выборочное изложение текстов-повествований, текстов-описаний от 3 лица, представление информации в виде иллюстраций, комиксов, тексты описание, повествование, рассуждение в публицистическом и художественном стилях (стихотворение, сказка, рассказ, заметка, репортаж, интервью), эссе-повествование, эссе-рассуждение эссе-описание, творческие работы (150-200 слов), исправление орфографических и пунктуационных ошибок с помощью словаря, редактирование текста с учетом его типа;

4) соблюдение речевых норм: разделительные "ъ и ь" знаки, сложные имена существительные, прилагательные, числительные, неопределенные местоимения, а также приставки и суффиксы в разных частях речи; фразеологические обороты; метафоры, олицетворения, риторические фигуры, антитеза, перифраз; падежные формы числительных, прилагательных, местоимений; степени сравнения прилагательных и наречий; знаки препинания в предложениях с вводными конструкциями, при прямой и косвенной речи.

30. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для 7 класса:

1) слушание и говорение: главная и второстепенная, известная и неизвестная информация; определение основной мысли с опорой на структуру; подробный, краткий, выборочный пересказ с изменением лица; прогнозирование содержания с опорой на основную мысль; участие в диалоге и аргументация; оценивание прослушанного материала с точки зрения содержания, использования языковых средств для привлечения внимания, структуры и логики изложения материала; аргументированный монолог (описание, повествование, рассуждение), включающий не менее 2 микротем, на основе плана, схем, иллюстраций, рекламных роликов;

2) чтение: сплошные и несплошные тексты, извлечение главной и второстепенной информации; структурные части и их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль; явное и скрытое (подтекст) значение отдельных слов и выражений в тексте, паронимы, вводные слова, повторы, прямой и обратный порядок слов в предложении; смешанные типы текстов, характерные черты, языковые и жанровые особенности текстов публицистического и официально-делового стилей (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, инструкция, заметка, интервью, дневник, блог, письма: просьбы, приглашения, информационные); формулирование различных вопросов на основе выводов и заключений; разные виды чтения, в том числе поисковое; разграничение факта и мнения; стилистические особенности различных текстов с учетом композиции и языковых особенностей, цели и целевой аудитории (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, инструкция, заметка, интервью, дневник, блог, письма: просьбы, приглашения, информационные);

3) письмо: простой и сложный план; подробное, краткое, выборочное изложение содержания текстов-повествований, текстов-описаний и текстов-рассуждений с изменением лица; схемы, таблицы, диаграммы; тексты-описания с элементами повествования, тексты-повествования с элементами рассуждения, тексты публицистического и официально-делового стилей (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, инструкция, заметка, интервью, дневник, блог, письма: просьбы, приглашения, информационные и другие), выражение собственного мнения, разные виды эссе, аргументативное эссе; творческие работы (200-250 слов), выбор определенной социальной роли и речевого поведения; исправление смысловых, фактических, логических недочетов; редактирование текста, изменение структуры отдельных предложений или фрагментов текста;

4) соблюдение речевых норм: гласные после шипящих и ц, не с разными частями речи, окончания глаголов, суффиксы в разных частях речи, паронимы, термины; аллегория, инверсия, анафора, глагол и его формы, служебные части речи, нормы глагольного управления, знаки препинания в простых, осложненных обособленным определением и обстоятельством предложениях.

31. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для 8 класса:

1) слушание и говорение: открытая и скрытая (подтекст) информация, цель высказывания; определение основной мысли на основе структурных элементов текста и целевой аудитории; пересказ содержания текстов различных типов речи с изменением лица и сохранением структуры исходного текста;

прогнозирование содержания по названию текста или началу; участие в дискуссии, аргументация, выводы; оценивание прослушанного материала с точки зрения темпа речи и соответствия целевой аудитории; развернутый аргументированный монолог (рассуждение с элементами описания и повествования, убеждение), включающий не менее 2 микротем на основе блогов и сообщений средств массовой информации;

2) чтение: основная информация сплошных и несплошных текстов; особенности письменной формы устной речи, извлечение открытой и скрытой (подтекст) информации; особенности структуры текста, раскрывающие основную мысль; подразумеваемый смысл отдельных слов, словосочетаний и предложений в тексте, эмоционально-окрашенных и профессиональных слов, неологизмов, окказионализмов с учетом лексической сочетаемости; смешанные типы текстов, характерные черты, языковые и жанровые особенности публицистического, разговорного, научного, официально-делового стилей (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарии в блоге, чате, форуме), формулирование вопросов и собственных идей на основе прочитанного текста, разграничение факта и мнения; разные виды чтения, в том числе изучающее; извлечение и синтез информации из различных источников, определение ее актуальности, противоречивости, достоверности; сравнение стилистических особенностей различных текстов с учетом цели и целевой аудитории композиционных, языковых (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарии в блоге, чате, форуме);

3) письмо: цитатный план (простой и сложный); подробное, краткое, выборочное изложение содержания текстов смешанного типа с изменением лица; представление информации сплошных текстов в виде рисунков, схем, таблиц, диаграмм и наоборот; тексты-описания с элементами рассуждения, тексты-повествования с элементами описания, тексты публицистического, официально-делового и научного, разговорного стилей (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарии в блоге, чате, форуме); разные виды эссе, в том числе академическое; творческие работы (250-300 слов), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся контрастными по содержанию; исправление смысловых, фактических, логических, стилистических недочетов; редактирование текста, изменение структуры текста;

4) соблюдение речевых норм: омонимичные самостоятельные и служебные части речи, профессиональные слова, термины, неологизмы; инверсия, градация; обособленные члены предложения; знаки препинания при уточняющих членах предложения, цитировании, а также в неполных предложениях.

32. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для 9 класса:

1) слушание и говорение: основная и детальная информация текста, высказывание критического отношения к услышанному; определение основной мысли на основе микротем, выражение своего отношения к услышанному; пересказ содержания текстов смешанного типа с творческой интерпретацией информации; прогнозирование содержания по финалу текста; участие в полемике, синтез различных точек зрения; оценивание прослушанного материала с точки зрения нормативности речи, содержания, структуры, логики изложения материала, выражение собственного мнения; развернутый аргументированный монолог (рассуждение на заданную тему, убеждение), включающий не менее 3 микротем в пределах учебной, общественно-политической и социально-культурной сфер; использование модели речевого поведения в соответствии с речевыми нормами в конкретной ситуации;

2) чтение: открытая и скрытая (подтекст) информация сплошных и несплошных текстов, соотнесение заключенной в тексте информации с информацией других источников /личным опытом; выявление особенностей и роли структуры текста в передаче основной мысли; аббревиация, парцелляция, ирония, намек, преуменьшение, преувеличение и другие приемы в словосочетаниях; типы текстов, характерные черты, языковые особенности текстов разных жанров, стилей и подстилей (научная статья, отчет о поездке); формулирование вопросов и идей, интерпретация содержания текстов; разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение, чтение с составлением плана, тезисов, конспектов; извлечение и синтез информации из различных источников, выводы на основе полученных сведений, выражение собственного мнения; сравнение стилистических особенностей: композиционные, языковые и жанровые особенности различных текстов, принятие во внимание цели, целевой аудитории и позиции автора (научная статья, отчет о поездке);

3) письмо: разные виды плана, в том числе цитатный, тезисный; изложение содержания текстов, синтез информации прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала; представление информации в виде презентаций с использованием ссылок, гиперссылок; тексты-описания с элементами рассуждения, тексты-повествования с элементами рассуждения соответствующих стилей (научная статья, отчет о поездке);

4) соблюдение речевых норм: орфографические нормы, стилистически окрашенные слова, аббревиатура, парцелляция, морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях, знаки препинания в простых, простых осложненных и сложных предложениях.

33. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для 10 класса:

1) слушание и говорение: обучающийся понимает тексты социально-бытовой, социально-культурной и учебно-профессиональной сфер общения; распознает открыто и скрыто выраженные формы речевого поведения, оценки; осуществляет устное речевое общение в различных жизненных ситуациях; выступает инициатором и поддерживает диалог, используя разнообразные языковые средства для реализации различных целей и тактик речевого общения; строит монолог, синтезируя информацию проблемного характера; отстаивает и аргументирует собственное мнение; оценивает отношение говорящего к предмету речи, выражая собственное мнение; прогнозирует содержание текста по его заголовку/началу/финалу; соблюдает грамматические, стилистические нормы при оформлении собственных высказываний;

2) чтение: обучающийся понимает и интерпретирует главную и детальную информацию (текстовую, числовую, графическую) текстов различных типов, жанров и стилей; распознает скрытый смысл текста; использует стратегии чтения, включая исследовательское, комментированное, выборочное чтение с пометками, чтение с целью извлечения специальной информации, аналитическое чтение, чтение с определенной целью; извлекает необходимую информацию из различных источников, анализируя и синтезируя ее; сравнивает структурные, лингвистические и стилистические особенности текстов социально-бытовой, социально-культурной и учебно-познавательной сфер общения; оценивает текст с точки зрения актуальности и ценности информации, различая факт и мнение;

3) письмо: обучающийся создает тексты разных типов, жанров и стилей, синтезируя услышанную и прочитанную информацию; создает тексты (в том числе печатные), используя различные формы представления информации; пишет собственный текст проблемного характера (статья, эссе, письмо), демонстрируя способность анализировать и оценивать предложенную информацию; сравнивает структурно-композиционные, языковые особенности текстов разных типов, жанров и стилей; корректирует и редактирует тексты с использованием справочного материала; составляет простой, сложный и развернутый план по определенной теме; соблюдает орфографические, грамматические и стилистические нормы;

4) соблюдение речевых норм: орфографические нормы, стилистически окрашенные слова, аббревиатура, парцелляция, морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях, знаки препинания в простых, простых осложненных и сложных предложениях.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

34. Цели обучения в программе для каждого класса представлены кодировкой. В коде первое число обозначает класс, второе и третье числа – раздел и подраздел, четвертое число – нумерацию учебной цели. Например: в кодировке 5.2.1.3, "5"– это класс, "2.1" –подраздел, "3"– нумерация учебной цели.

35. Ожидаемые результаты по целям обучения:

1) аудирование (слушание) и говорение:

таблица 1

Подразделы	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
1.1 Понимание основного содержания устных высказываний на различные темы	5.1.1.1 понимать основное содержание текста, определяя главную информацию	6.1.1.1 понимать основное содержание текста, извлекая главную и второстепенную информацию	7.1.1.1 понимать основное содержание текста, извлекая главную и второстепенную информацию, известную и неизвестную информацию	8.1.1.1 понимать содержание текста, определяя открытую и скрытую (подтекст) информацию, цель высказывания	9.1.1.1 понимать основную и детальную информацию текста, высказывая критическое отношение к услышанному	10.1.1.1 понимать основную и детальную информацию текста, высказывая критическое отношение к услышанному
1.2.Определение основной мысли	5.1.2.1 определять тему и основную мысль, опираясь на вопросы	6.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на ключевые слова, словосочетания	7.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на структуру	8.1.2.1 определять основную мысль на основе структурных элементов текста и целевой аудитории	9.1.2.1 определять основную мысль на основе микротем, выражая свое отношение к услышанному	10.1.2.1 определять основную мысль на основе микротем, выражая свое отношение к услышанному
1.3 Пересказывание прослушанного материала	5.1.3.1 пересказывать содержание текстов (повествование, описание), используя эмоционально-окрашенные слова	6.1.3.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание текстов (повествование, описание) от 3-го лица	7.1.3.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание текстов (повествование, описание и рассуждение)	8.1.3.1 пересказывать содержание текстов различных типов речи с изменением лица, сохраняя структуру	9.1.3.1 пересказывать содержание текстов смешанного типа, интерпретируя информацию	10.1.3.1 пересказывать содержание текстов смешанного типа, интерпретируя информацию

			изменением лица	исходного текста		
1.4 Прогнозирование событий	5.1.4.1 прогнозировать содержание по отрывкам текста	6.1.4.1 прогнозировать развитие сюжета по ключевым словам	7.1.4.1 прогнозировать содержание по ключевым словам	8.1.4.1 прогнозировать содержание, исходя из основной мысли текста	9.1.4.1 прогнозировать содержание по названию текста или началу	10.1.4.1 прогнозировать содержание по финалу текста
1.5 Участие в диалоге	5.1.5.1 участвовать в диалоге - расспросе, меняя позицию "говорящий" на "слушающий" учитывая возрастные особенности и исполняемой роли	6.1.5.1 участвовать в диалоге, обмениваясь мнениями по предложенной теме	7.1.5.1 участвовать в диалоге по предложенной проблеме, аргументируя свою точку зрения	8.1.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, аргументируя собственные утверждения	9.1.5.1 участвовать в дискуссии, убеждая оппонента в правильности своей позиции, делать выводы	10.1.5.1 участвовать в полемике, синтезируя различные точки зрения и предлагая решение проблемы
1.6 Оценивание прослушанного материала	5.1.6.1 оценивать звучащую речь с позиции "нравится/не нравится", "правильно/неправильно", аргументируя свою позицию	6.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения содержания, структуры высказывания и логики изложения материала	7.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения содержания, использования языковых средств для привлечения внимания структуры логики изложения материала	8.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения темпа речи и соответствия целевой аудитории	9.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения нормативности и содержания, структуры речи,	10.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения логики изложения, материала, выражая собственное мнение
1.7 Построение монологического высказывания	5.1.7.1 строить высказывание определенного типа последовательно, с четкой структурой, опорой на наглядные материалы 5.1.7.2 соблюдать орфоэпические нормы	6.1.7.1 строить монолог описательного или повествовательного характера с опорой на план, схему 6.1.7.2 соблюдать орфоэпические нормы	7.1.7.1 строить монолог описательного или повествовательного характера с элементами рассуждения с опорой на план, схему; 7.1.7.2 соблюдать орфоэпические нормы	8.1.7.1 строить аргументированный монолог (описание, повествование, рассуждение), включающий не менее 2-х микротем, на основе плана, схем, иллюстраций; 8.1.7.2	9.1.7.1 строить развернутый аргументированный монолог (рассуждение с элементами описания и повествования, убеждения), включающий не менее 2-х микротем в пределах	10.1.7.1 строить развернутый аргументированный монолог (рассуждение на заданную тему, убеждения), включающий не менее 9-х микротем в учебной, социально-

				соблюдать орфоэпические нормы	учебной, социально-культурной и общественно-политической сфер, на основе блогов и сообщений средств массовой информации с учетом целевой аудитории;	9.1.7.2 соблюдать орфоэпические нормы	культурной сфер; 10.1.7.2 использовать модели речевого поведения в соответствии с речевыми нормами в конкретной ситуации
--	--	--	--	-------------------------------	---	---------------------------------------	---

2) чтение:
таблица 2

Подраздел	Цели обучения					
	5 класс	6класс	7класс	8класс	9класс	10класс
2.1 Понимание информации	5.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов, определяя тему	6.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов, извлекая известную и неизвестную информацию	7.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов, извлекая главную и второстепенную информацию	8.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов (в том числе особенности письменной формы речи), извлекая открытую и скрытую (подтекст) информацию	9.2.1.1 понимать открытую и скрытую (подтекст) информацию сплошных и несплошных текстов	10.2.1.1 понимать открытую и скрытую (подтекст) информацию сплошных и несплошных текстов, соотнося заключенную в тексте информацию с информацией других источников / личным опытом
2.2 Выявление структурных частей текста и определение основной мысли	5.2.2.1 определять основную мысль на основе содержания и композиции	6.2.2.1 определять основную мысль, выявляя структурные части и объясняя смысл построения текста	7.2.2.1 выявлять структурные части и их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль	8.2.2.1 выявлять особенности структуры текста, раскрывающие основную мысль	9.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли	10.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли

<p>2.3 Понимание применения лексических и синтаксических единиц в прочитанном тексте</p>	<p>5.2.3.1 понимать применение прямого и переносного значения слов, синонимов, антонимов и омонимов и многозначных слов, синтаксических единиц, использованных автором в тексте для различных целей</p>	<p>6.2.3.1 понимать применение фразеологизмов, обращений, однородных членов предложений, вопросительных и восклицательных побудительных предложений</p>	<p>7.2.3.1 понимать применение и объяснять явное и скрытое (подтекст) значение отдельных слов и выражений в тексте, использование паронимов, вводных слов, повторов, прямого и обратного порядка слов в предложении</p>	<p>8.2.3.1 понимать применение и объяснять подразумеваемый смысл отдельных слов, словосочетаний и предложений в тексте, эмоционально окрашенных и профессиональных слов, неологизмов, окказионализмов в лексической сочетаемости</p>	<p>9.2.3.1 понимать применение аббревиации, парцелляции и другие приемы в словосочетаниях</p>	<p>9.2.3.1 понимать применение иронии, намеков, преуменьшения и другие приемы в словосочетаниях</p>
<p>2.4 Определение типов и стилей текстов</p>	<p>5.2.4.1 определять типы текстов: описание, повествование и рассуждение, различать книжный и разговорный стили по основным признакам (письмо, рекламный текст, объявление, дневник, стихотворение, сказка)</p>	<p>6.2.4.1 определять и различать типы текстов: описание, повествование и рассуждение, распознавать характерные черты, языковые и жанровые особенности текстов (публицистического, официально-делового, делового стилей (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, инструкция, заметка, интервью, дневник, письма: просьбы, приглашения)</p>	<p>7.2.4.1 определять смешанные типы текстов и различать характерные черты, языковые и жанровые особенности публицистического и официально-делового стилей (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, инструкция, заметка, интервью, дневник, письма: просьбы, приглашения)</p>	<p>8.2.4.1 определять смешанные типы текстов и различать характерные черты, языковые и жанровые особенности публицистического, разговорного, научного, официально-делового стилей (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, блог)</p>	<p>9.2.4.1 определять смешанные типы текстов и различать характерные черты, языковые и жанровые особенности публицистического, разговорного, научного, официально-делового стилей (биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарий в блоге, чате, форуме)</p>	<p>10.2.4.1 определять типы текстов, характерные черты, языковые особенности текстов разных жанров и стилей и подстилей (научная статья, отчет о поездке)</p>
<p>2.5 Формулирование вопросов и оценивание</p>	<p>5.2.5.1 формулировать вопросы, отражающие отношение к</p>	<p>6.2.5.1 формулировать вопросы, оценивающие текст с точки</p>	<p>7.2.5.1 формулировать различные вопросы на основе выводов</p>	<p>8.2.5.1 формулировать различные вопросы на основе</p>	<p>9.2.5.1 формулировать вопросы и собственные идеи на основе</p>	<p>10.2.5.1 формулировать вопросы и идеи, интерпретируя</p>

	тексту	зрения актуальности, ценности, качества и полезности	и заключений	прочитанного текста	прочитанного текста, различать факт и мнение	содержание текстов
2.6 Использование разных видов чтения	5.2.6.1 использовать ознакомительный вид чтения	6.2.6.1 использовать виды чтения: ознакомительное, комментированное	7.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе поисковые	8.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе изучающее	9.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение	10.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе чтение с составлением плана, тезисов, конспектов
2.7 Извлечение информации из различных источников	5.2.7.1 извлекать информацию для выполнения конкретной задачи	6.2.7.1 извлекать информацию из различных источников, сравнивая полученные сведения, определяя разные точки зрения	7.2.7.1 извлекать информацию из различных источников, различая факт и мнение	8.2.7.1 извлекать и синтезировать информацию из различных источников, определяя ее актуальность, целевую аудиторию	9.2.7.1 извлекать и синтезировать информацию из различных источников, определяя ее противоречивость, достоверность	10.2.7.1 извлекать и синтезировать информацию из различных источников, интерпретировать, делать выводы на основе полученных сведений, выражая собственное мнение
2.8 Сравнительный анализ текстов	5.2.8.1 сравнивать темы и композиции различных текстов (письмо, рекламный текст, объявление, дневник, стихотворение, сказка)	6.2.8.1 сравнивать стилистические особенности различных текстов с учетом композиционных особенностей различных текстов (стихотворение, сказка, рассказ, заметка, репортаж, интервью) с учетом цели и целевой аудитории	7.2.8.1 сравнивать стилистические особенности различных текстов с учетом композиции языковых особенностей, цели и целевой аудитории (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, инструкция, заметка, интервью, дневник, письма: просьбы,	8.2.8.1 сравнивать стилистические особенности различных текстов с учетом цели и целевой аудитории (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, блог)	9.2.8.1 сравнивать стилистические (композиционные, языковые, жанровые) особенности различных текстов, учитывая цель, целевую аудиторию и позицию автора (биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарий в блоге, чате, форуме)	10.2.8.1 сравнивать стилистические особенности различных текстов, учитывая цель, целевую аудиторию и позицию автора (научная статья, отчет о поездке)

приглашения)

3) письмо

таблица 3

Подраздел	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
3.1 Составление плана	5.3.1.1 составлять простой план	6.3.1.1 составлять простой и цитатный план	7.3.1.1 составлять простой и сложный план	8.3.1.1 составлять простой и сложный план, собирать материал к сочинению и организовывать его в соответствии с планом	9.3.1.1 составлять цитатный (простой и сложный), учитывая жанровое своеобразие текста	10.3.1.1 составлять разные виды плана, в том числе цитатный, тезисный
3.2 Изложение содержания прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала	5.3.2.1 излагать основное содержание текста	6.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов-повествований, текстов-описаний от 3-го лица	7.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов-повествований, текстов-описаний и текстов-рассуждений с изменением лица	8.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов смешанного типа с изменением лица	9.3.2.1 излагать основное содержание текстов, синтезируя информацию прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала	10.3.2.1 излагать основное содержание текстов, творчески переосмысливая развитие сюжета
3.3 Написание текстов с использованием различных форм представления	5.3.3.1 представлять информацию в виде рисунков	6.3.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций, комиксов, в том числе, с использованием информационно-коммуникативных технологий	7.3.3.1 представлять информацию в виде различных схем, таблиц, диаграмм	8.3.3.1 представлять информацию в виде различных схем, таблиц, диаграмм	9.3.3.1 представлять информацию сплошных текстов в виде рисунков, схем, таблиц, диаграмм и наоборот	10.3.3.1 представлять информацию в виде презентаций с использованием ссылок, гиперссылок
3.4 Создание текстов различных типов и стилей	5.3.4.1 создавать тексты-повествование и описание в	6.3.4.1 создавать тексты-повествование, описание, рассуждение в	7.3.4.1 создавать тексты-описание с элементами повествования	8.3.4.1 создавать тексты-описание с элементами рассуждения,	9.3.4.1 создавать тексты-описание с элементами рассуждения,	10.3.4.1 создавать тексты-описание с элементами рассуждения,

	художественном и разговорном стилях (письмо, рекламный текст, объявление, дневник, стихотворение, сказка) с учетом целевой аудитории	публицистическом и художественном стилях (стихотворение, сказка, рассказ, заметка, репортаж, интервью) с учетом целевой аудитории	, повествование с элементами рассуждения и создавать тексты публицистического и официально-делового стилей (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, инструкция, заметка, интервью, дневник, письма: просьбы, приглашения) с учетом целевой аудитории, выражая собственное мнение	повествование с элементами описания и создавать тексты публицистического, официально-делового, научного, разговорного стилей (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, блог) с учетом целевой аудитории	повествование с элементами рассуждения соответствующих стилей (биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарий в блоге, чате, форуме) с учетом целевой аудитории	повествование с элементами рассуждения соответствующих стилей (научная статья, отчет о поездке) с учетом целевой аудитории
3.5 Написание эссе	5.3.5.1 писать эссе-повествование	6.3.5.1 писать эссе-повествование, эссе-рассуждение	7.3.5.1 писать эссе-повествование, эссе-рассуждение, эссе-описание	8.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе аргументированное, эссе на основе текста, выражая свое отношение к проблеме и/или авторской позиции	9.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе академическое, рассматривая одну из сторон проблемы	10.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе дискуссионное, рассматривая проблему с разных сторон и предлагая пути решения
3.6 Творческое письмо	5.3.6.1 писать творческие работы (120-150 слов), представляя себя на месте героя, используя жизненный опыт	6.3.6.1 писать творческие работы (150-180 слов), представляя себя в предлагаемой ситуации и описывая собственные	7.3.6.1 писать творческие работы (180-200 слов), выбирая определенную социальную роль/речевое поведение	8.3.6.1 писать творческие работы (200-250 слов), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся контрастными по содержанию	9.3.6.1 писать творческие работы (250-300 слов), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся контрастными по содержанию	10.3.6.1 писать творческие работы (300-350 слов), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся определенными композиционными элементами

		ощущения				(начало романа, продолжение рассказа)
3.7Корректирование и редактирование текстов	5.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические ошибки с помощью словаря, редактируя предложения	6.3.7.1 исправлять текст, орфографические и пунктуационные ошибки с помощью словаря, редактируя текст с учетом типа	7.3.7.1 корректировать текст, смысловые, фактические, логические недочеты; 7.3.7.2 редактировать текст, изменяя структуру отдельных предложений или фрагментов текста	8.3.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические, стилистические недочеты; 8.3.7.2 редактировать текст, перестраивая структуру текста	9.3.7.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте	10.3.7.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте

4) соблюдение речевых норм:
таблица 4

Подразделы	Цели обучения					
	5 класс	6класс	7класс	8класс	9класс	10класс
4.1 Соблюдение орфографических норм	5.4.1.1 правильно писать гласные и согласные в корне слова, не с именами существительными, прилагательными, отрицательными местоимениями, глаголами, а также окончания в разных частях речи	6.4.1.1 правильно писать разделительные Ъ и Ь знаки,	7.4.1.1 правильно писать гласные после шипящих и Ц, сложные имена существительные, прилагательные, числительные, неопределенные местоимения, а также приставки и суффиксы в разных частях речи, Не с разными частями речи, окончания глаголов	8.4.1.1 правильно писать суффиксы разных частях речи	9.4.1.1 правильно писать в самостоятельных служебные части речи	10.4.1.1 соблюдать орфографические нормы
4.2 Соблюдение лексических	5.4.2.1 использовать слова с прямым	6.4.2.1 использовать фразеологичес	7.4.2.1 использовать термины;	8.4.2.1 использовать паронимы,	9.4.2.1 использовать стилистическ	10.4.2.1 соблюдать лексические

норм	и переносным значением, синонимы, антонимы, омонимы и многозначные слова, заимствованные слова, эмоционально окрашенные слова, гиперболы, эпитеты, сравнения	кие обороты; метафоры, олицетворения, риторические фигуры, антитезу, перифраз, использовать слова в собственном им значении	инверсию, анафору	профессиональные слова, термины, неологизмы, аллегория, инверсию, градацию;	и окрашенные слова, аббревиатуру, парцелляцию 9.4.2.2 избегать повторов и штампов	нормы
4.3 Соблюдение грамматических норм	5.4.3.1 использовать именные части речи, согласуя слова в роде, числе и падеже	6.4.3.1 использовать правильно падежные формы числительных, прилагательных, местоимений; 6.4.3.2 образовывать степени сравнения прилагательных и наречий в соответствии с нормой	7.4.3.1 использовать правильно глагол и его формы, служебные части речи; 7.4.3.2 образовывать степени сравнения прилагательных и наречий в соответствии с нормой	8.4.3.1 использовать правильно обособленные члены предложения 8.4.3.2 соблюдать нормы глагольного управления	9.4.3.1 использовать правильно уточняющие члены предложения	10.4.3.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях
4.4 Соблюдение пунктуационных норм	5.4.4.1 использовать знаки препинания при прямой речи и обращении, тире в простом предложении, однородными членами	6.4.4.1 использовать знаки препинания в предложениях с вводными конструкциями и	7.4.4.1 использовать знаки препинания в предложениях с вводными конструкциями, при прямой и косвенной речи, однородных членах предложения, а также обобщающим словом при однородных членах предложения	8.4.4.1 использовать знаки препинания при уточняющих членах предложения, в предложениях, осложненных обособленным определением и обстоятельством, при цитировании	9.4.4.1 использовать знаки препинания при уточняющих членах предложения, в простых, а также в неполных предложениях, при цитировании, тире в простых предложениях	10.4.4.1 использовать знаки препинания в сложных предложениях

36. Настоящая Программа реализуется на основе Долгосрочного плана к Типовой учебной программе по учебному предмету "Русский язык" для обучающихся с нарушением слуха (слабослышащие, позднооглохшие) 5-10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию согласно приложению к настоящей Программе. В долгосрочном плане обозначен объем учебных целей реализуемых в каждом разделе.

37. Распределение часов на изучение раздела и тем предоставляется на усмотрение учителя.

Приложение
к Типовой учебной программе
по учебному предмету "Русский
язык" для 5-10 классов уровня
основного среднего образования
по обновленному содержанию

Долгосрочный план по реализации Типовой учебной программы по учебному предмету "Русский язык" для обучающихся с нарушением зрения 5-10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию (с русским языком обучения)

1) 5 класс:

таблица 1

Тема	Раздел	Лексико-грамматический материал	Цели обучения
1 четверть			
Культура: язык и общение	5.1 Аудирование и говорение	Имя существительное (склонение, род, число, падеж) Имя прилагательное (род, число, падеж) Знаки препинания при обращении Знаки препинания при прямой речи Паронимы	5.1.1.1 понимать основное содержание текста, определяя главную информацию
	5.2 Чтение		5.1.3.1 пересказывать содержание текстов (повествование, описание), используя эмоционально-окрашенные слова
			5.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов, определяя тему
	5.2.2.1 определять основную мысль на основе содержания и композиции		
5.3 Письмо	5.3.1.1 составлять простой план		
5.4 Соблюдение речевых норм	5.3.4.1 создавать тексты-повествование и описание в художественном и разговорном стилях (письмо, рекламный текст, объявление, дневник, стихотворение, сказка) с учетом целевой аудитории		
	5.4.3.1 использовать именные части речи, согласуя слова в роде числе и падеже		
2 четверть			
Мир вокруг нас: транспорт	5.1 Аудирование и	Имя существительное (склонение существительных)	5.1.2.1 определять тему и основную мысль, опираясь на вопросы

и инфраструктура	говорение	Имя прилагательное (склонение) Знаки препинания при обращении Знаки препинания при прямой речи	5.1.5.1 участвовать в диалоге - расспросе, меняя позицию "говорящий" на "слушающий" и учитывая возрастные особенности и исполняемой роли
	5.2 Чтение	Не с именами существительными	5.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов, определяя тему 5.2.6.1 использовать ознакомительный вид чтения
	5.3 Письмо		5.3.1.1 составлять простой план 5.3.4.1 создавать тексты-повествование и описание в художественном и разговорном стилях письмо, рекламный текст, объявление, дневник, стихотворение, сказка) с учетом целевой аудитории
	5.4 Соблюдение речевых норм		5.4.1.1 правильно писать гласные и согласные в корне слова, не с именами существительными, прилагательными, отрицательными местоимениями, глаголами, а также окончания в разных частях речи 5.4.3.1 использовать именные части речи, согласуя слова в роде числе и падеже
Жизненные ценности	5.1 Аудирование и говорение	Синонимы Антонимы Омонимы и многозначные слова Непроизносимые согласные в корне слова Не с прилагательными Тире между подлежащими и сказуемыми, выраженными существительными в именительном падеже	5.1.2.1 определять тему и основную мысль, опираясь на вопросы
	5.2 Чтение		5.2.5.1 формулировать вопросы, отражающие отношение к тексту
	5.3 Письмо		5.3.2.1 излагать основное содержание текста
	5.4 Соблюдение речевых норм		5.4.2.1 использовать слова с прямым и переносным значением, синонимы, антонимы, омонимы и многозначные слова, заимствованные слова, эмоционально окрашенные слова, гиперболы, эпитеты, сравнения
3 четверть			
Мир профессий	5.1 Аудирование и говорение	Правописание суффиксов –чик-, -щик- Синонимы Антонимы Прямое и переносное значение слов Омонимы и многозначные слова	5.1.4.1 пересказывать содержание текстов (повествование, описание), используя эмоционально-окрашенные слова
	5.2 Чтение		5.2.3.1 понимать применение прямого и переносного значения слов, синонимов, антонимов и омонимов и многозначных слов, синтаксических единиц, использованных автором в тексте для различных целей
	5.3 Письмо		5.3.3.1 представлять информацию в виде рисунков
	5.4 Соблюдение речевых норм		5.4.2.1 использовать слова с прямым и переносным значением, синонимы,

			антонимы, омонимы и многозначные слова, заимствованные слова, эмоционально окрашенные слова, гиперболы, эпитеты, сравнения
Мир фантазий	5.1 Аудирование и говорение		5.1.6.1 оценивать звучащую речь с позиции "нравится/не нравится", "правильно/неправильно", аргументируя свою позицию
	5.2 Чтение	Имя числительное (склонение) Не с именами числительными Синонимы Антонимы Прямое и переносное значение слов Омонимы и многозначные слова	5.2.2.1 определять основную мысль на основе содержания и композиции 5.2.3.1 понимать применение прямого и переносного значения слов, синонимов, антонимов и омонимов и многозначных слов, синтаксических единиц, использованных автором в тексте для различных целей
	5.3 Письмо	Знаки препинания при однородных членах предложения	5.3.5.1 писать эссе-повествование 5.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические ошибки с помощью словаря, редактируя предложения
	5.4 Соблюдение речевых норм		5.4.4.1 использовать знаки препинания при прямой речи и обращении, тире в простом предложении, однородными членами
Живые организмы: растения	5.1 Аудирование и говорение		5.1.6.1 оценивать звучащую речь с позиции "нравится/не нравится", "правильно/неправильно", аргументируя свою позицию
	5.2 Чтение	Имя числительное (склонение) Правописание гласных и согласных в корне слова	5.2.7.1 извлекать информацию для выполнения конкретной задачи
	5.3 Письмо	Знаки препинания при однородных членах предложения	5.3.5.1 писать эссе-повествование 5.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические ошибки с помощью словаря, редактируя предложения
	5.4 Соблюдение речевых норм		5.4.4.1 использовать знаки препинания при прямой речи и обращении, тире в простом предложении, однородными членами
4 четверть			
Каникулы и отдых	5.1 Аудирование и говорение	Правописание гласных и согласных в корне слова	5.1.6.1 оценивать звучащую речь с позиции "нравится/не нравится", "правильно/неправильно", аргументируя свою позицию
	5.2 Чтение	Имя числительное (порядковые и количественные) Знаки препинания при однородных членах предложения Не с именами числительными	5.2.2.1 определять основную мысль на основе содержания и композиции 5.2.3.1 понимать применение прямого и переносного значения слов, синонимов, антонимов и омонимов и многозначных слов, синтаксических единиц, использованных автором в тексте для различных целей

5.3 Письмо	5.3.5.1. писать эссе-повествование 5.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические ошибки с помощью словаря, редактируя предложения
5.4 Соблюдение речевых норм	5.4.4.1 использовать знаки препинания при прямой речи и обращении, тире в простом предложении, однородными членами

2) 6 класс:

таблица 2

Тема	Раздел	Лексико-грамматический материал	Цели обучения
1 четверть			
Астрономия: звезды и созвездия	6.1 Аудирование и говорение	Правописание гласных и согласных в корне слова Не с именами существительными, прилагательными, отрицательными местоимениями, глаголами	6.1.5.1 участвовать в диалоге, обмениваясь мнениями по предложенной теме 6.1.7.1 строить монолог описательного или повествовательного характера с опорой на план, схему 6.1.7.2 соблюдать орфоэпические нормы
	6.2 Чтение		6.2.2.1 определять основную мысль, выявляя структурные части и объясняя смысл построения текста 6.2.8.1 сравнивать стилистические особенности различных текстов с учетом композиционных особенностей различных текстов (стихотворение, сказка, рассказ, заметка, репортаж, интервью) с учетом цели и целевой аудитории
	6.3 Письмо		6.3.6.1 писать творческие работы (150-180 слов), представляя себя в предлагаемой ситуации и описывая собственные ощущения 6.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью словаря, редактируя текст с учетом типа
	6.4 Соблюдение речевых норм		6.4.1.1 правильно писать не с различными частями речи, разделительные "Ъ и Ъ" знаки
2 четверть			
Чудеса света	6.1 Аудирование и говорение	Знаки препинания при однородных членах предложения и обобщающих слова Заимствованные слова	6.1.5.1 участвовать в диалоге, обмениваясь мнениями по предложенной теме 6.1.7.1 строить монолог описательного или повествовательного характера с опорой на план, схему
	6.2 Чтение		6.2.2.1 определять основную мысль, выявляя структурные части и объясняя смысл построения текста 6.2.8.1 сравнивать стилистические особенности различных текстов с учетом композиционных особенностей различных текстов (стихотворение, сказка, рассказ, заметка, репортаж, интервью) с

			учетом цели и целевой аудитории
	6.3 Письмо		6.3.6.1 писать творческие работы (150-180 слов), представляя себя в предлагаемой ситуации и описывая собственные ощущения 6.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью словаря, редактируя текст с учетом типа
	6.4 Соблюдение речевых норм		6.4.4.1 использовать знаки препинания в предложениях с вводными конструкциями
Путешествия и достопримечательности	6.1 Аудирование и говорение	Имя прилагательное (разряды) Степени сравнения прилагательных Склонение прилагательных, числительных	6.1.1.1 понимать основное содержание текста, извлекая главную и второстепенную информацию 6.1.3.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание текстов (повествование, описание) от 3-го лица
	6.2 Чтение		6.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов, извлекая известную и неизвестную информацию 6.2.2.1 определять основную мысль, выявляя структурные части и объясняя смысл построения текста
	6.3 Письмо		6.3.1.1 составлять простой цитатный план 6.3.4.1 создавать тексты-повествование, описание, рассуждение в публицистическом и художественном стилях (стихотворение, сказка, рассказ, заметка, репортаж, интервью) с учетом целевой аудитории
	6.4 Соблюдение речевых норм		6.4.3.1 использовать правильно падежные формы числительных, прилагательных, местоимений 6.4.3.2 образовывать степени сравнения прилагательных и наречий в соответствии с нормой
3 четверть			
Образ жизни и культура: древние цивилизации	6.1 Аудирование и говорение	Местоимение (разряды) Склонение местоимений Правописание разделительных и приставок на –з, –с Правописание суффиксов –ек, –ик в именах существительных	6.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на ключевые слова, словосочетания 6.1.5.1 участвовать в диалоге, обмениваясь мнениями по предложенной теме
	6.2 Чтение		6.2.4.1 определять различать типы текстов: описание, повествование и рассуждение, распознавать характерные черты, языковые и жанровые особенности текстов публицистического и художественного стилей (стихотворение, сказка, рассказ, заметка, репортаж, интервью) 6.2.6.1 использовать виды чтения: ознакомительное, комментированное
	6.3 Письмо		6.3.1.1 составлять простой цитатный план 6.3.4.1 создавать тексты-повествование, описание, рассуждение в публицистическом и художественном стилях (стихотворение, сказка, рассказ, заметка, репортаж, интервью) с учетом целевой аудитории

	6.4 Соблюдение речевых норм		6.4.1.1 правильно писать разделительные "Ъ и Ъ" знаки 6.4.3.1 использовать правильно падежные формы числительных, прилагательных, местоимений
Структура семьи и семейные ценности	6.1 Аудирование и говорение	Степени сравнения прилагательных Фразеологические обороты Метафоры Олицетворения	6.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на ключевые слова, словосочетания
	6.2 Чтение		6.2.5.1 формулировать вопросы, оценивающие текст с точки зрения актуальности, ценности, качества и полезности
	6.3 Письмо		6.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов-повествований, текстов-описаний от 3-го лица
	6.4 Соблюдение речевых норм		6.4.2.1 использовать фразеологические обороты; метафоры, олицетворения, риторические фигуры, антитезу, перифраз, использовать слова в собственном им значении 6.4.3.2 образовывать степени сравнения прилагательных и наречий в соответствии с нормой
Традиции празднования Нового года в Казахстане и за рубежом	6.1 Аудирование и говорение	Наречие Степени сравнения наречий Риторические фигуры Антитеза Перифраз	6.1.4.1 прогнозировать развитие сюжета по ключевым словам
	6.2 Чтение		6.2.3.1 понимать применение фразеологизмов, обращений, однородных членов предложений, вопросительных и восклицательных и побудительных предложений
	6.3 Письмо		6.3.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций, комиксов, в том числе с использованием информационно-коммуникативных технологий
	Соблюдение речевых норм		6.4.2.1 использовать фразеологические обороты; метафоры, олицетворения, риторические фигуры, антитезу, перифраз, использовать слова в собственном им значении 6.4.3.2 образовывать степени сравнения прилагательных и наречий в соответствии с нормой
4 четверть			
Выдающиеся личности народа Казахстана	6.1 Аудирование и говорение	Знаки препинания в предложениях с вводными конструкциями Прямой и обратный порядок слов	6.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения содержания, структуры высказывания и логики изложения материала
	6.2 Чтение		6.2.2.1 определять основную мысль, выявляя структурные части и объясняя смысл построения текста 6.2.3.1 понимать применение фразеологизмов, обращений, однородных членов предложений, вопросительных и восклицательных и побудительных предложений
	6.2 Письмо		6.3.5.1 писать эссе-повествование, эссе-рассуждение 6.3.7.1 корректировать текст, исправляя

			орфографические и пунктуационные ошибки с помощью словаря, редактируя текст с учетом типа
	6.3 Соблюдение речевых норм		6.4.4.1 использовать знаки препинания в предложениях с вводными конструкциями
Спорт и диета	6.1 Аудирование и говорение	Знаки препинания в предложениях с вводными конструкциями	6.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения содержания, структуры высказывания и логики изложения материала
	6.2 Чтение		6.2.7.1 извлекать информацию из различных источников, сравнивая полученные сведения, определяя разные точки зрения
	6.3 Письмо		6.3.5.1 писать эссе-повествование, эссе-рассуждение 6.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью словаря, редактируя текст с учетом типа
	6.4 Соблюдение речевых норм		6.4.4.1 использовать знаки препинания в предложениях с вводными конструкциями

3) 7 класс:

таблица 3

Тема	Раздел	Лексико-грамматический материал	Цели обучения
1 четверть			
Живые организмы: животные	7.1 Аудирование и говорение	Наречие Степени сравнения наречий Знаки препинания при прямой и косвенной речи	7.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения содержания, использования языковых средств для привлечения внимания структуры и логики изложения материала
	7.2 Чтение		7.2.2.1 выявлять структурные части и их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль 7.2.3.1 понимать применение и объяснять явное и скрытое (подтекст) значение отдельных слов и выражений в тексте, использование паронимов, вводных слов, повторов, прямого и обратного порядка слов в предложении
	7.3 Письмо		7.3.5.1 писать эссе-повествование, эссе-рассуждение, эссе-описание 7.3.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические недочеты
	7.4 Соблюдение речевых норм		7.4.4.1 использовать знаки препинания в предложениях с вводными конструкциями, при прямой и косвенной речи, однородных членах 7.4.3.2 образовывать степени сравнения прилагательных и наречий в соответствии с нормой
2 четверть			
Жара и холод: экстремальная	7.1 Аудирование	Правописание сложных имен	7.1.7.1 строить монолог описательного или повествовательного характера с элементами рассуждения с

погода	и говорение	существительных, прилагательных, числительных	опорой на план, схему 7.1.5.1 участвовать в диалоге по предложенной проблеме, аргументируя свою точку зрения
	7.2 Чтение	Правописание приставок пре- и при- Правописание суффиксов -н-, -нн- в именах прилагательных	7.2.2.1 выявлять структурные части их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль 7.2.8.1 сравнивать стилистические особенности различных текстов с учетом композиции языковых особенностей, цели и целевой аудитории (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, инструкция, заметка, интервью, дневник, письма: просьбы, приглашения)
	7.3 Письмо		7.3.6.1 писать творческие работы (180-200 слов), выбирая определенную социальную роль речевое поведение 7.3.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические недочеты; 7.3.7.2 редактировать текст, изменяя структуру отдельных предложений или фрагментов текста
	7.4 Соблюдение речевых норм		7.4.1.1 правильно писать гласные после шипящих и Ц, сложные имена существительные, прилагательные, числительные, неопределенные местоимения, а также приставки и суффиксы в разных частях речи, Не с разными частями речи, окончания глаголов
Казахстан в будущем: изобретения и энергия	7.1 Аудирование и говорение		7.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения содержания, использования языковых средств для привлечения внимания структуры и логики изложения материала 7.1.7.1 строить монолог описательного или повествовательного характера с элементами рассуждения с опорой на план, схему
	7.2 Чтение	Правописание неопределенных местоимений Правописание приставок раз- (рос-) Буквы О, Е после шипящих и Ц в	7.2.2.1 выявлять структурные части и их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль 7.2.8.1 сравнивать стилистические особенности различных текстов с учетом композиции языковых особенностей, цели и целевой аудитории (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, инструкция, заметка, интервью, дневник, письма: просьбы, приглашения)
	7.3 Письмо	суффиксах существительных, прилагательных	7.3.6.1 писать творческие работы (180-200 слов), выбирая определенную социальную роль речевое поведение 7.3.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические недочеты;
	7.4 Соблюдение речевых норм		7.4.1.1 правильно писать гласные после шипящих и Ц, сложные имена существительные, прилагательные, числительные, неопределенные местоимения, а также приставки и суффиксы в разных частях речи, Не с разными частями речи, окончания глаголов
3 четверть			
Климат изменения климата	и 7.1 Аудирование и говорение	Причастие Причастный оборот Обособление согласованных	7.1.1.1 понимать основное содержание текста, извлекая главную и второстепенную информацию, известную и неизвестную информацию 7.1.3.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание текстов (повествование, описание и рассуждение)

		определений	с изменением лица
	7.2 Чтение	Паронимы Правописание гласных И-Ы после Ц в корне слова	7.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов, извлекая главную и второстепенную информацию 7.2.2.1 выявлять структурные части их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль
	7.3 Письмо		7.3.1.1 составлять простой и сложный план 7.3.4.1 создавать тексты- описание с элементами повествования, повествование с элементами рассуждения и создавать тексты публицистического и официально-делового стилей (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, инструкция, заметка, интервью, дневник, письма: просьбы, приглашения) с учетом целевой аудитории, выражая собственное мнение
	7.4 Соблюдение речевых норм		7.4.1.1 правильно писать гласные после шипящих и Ц, сложные имена существительные, прилагательные, числительные, неопределенные местоимения, а также приставки и суффиксы в разных частях речи, Не с разными частями речи, окончания глаголов 7.4.3.1 использовать правильно глагол и его формы, служебные части речи
Обычаи и традиции	7.1 Аудирование и говорение	Глагол (спряжение, разноспрягаемые глаголы) Деепричастие Деепричастный оборот Правописание НЕ с разными частями речи	7.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на структуру 7.1.5.1 участвовать в диалоге по предложенной проблеме, аргументируя свою точку зрения
	7.2 Чтение		7.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе поисковые 7.2.4.1 определять смешанные типы текстов и различать характерные черты, языковые и жанровые особенности текстов: публицистического и официально-делового стилей (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, инструкция, заметка, интервью, дневник, письма: просьбы, приглашения)
	7.3 Письмо		7.3.1.1 составлять простой и сложный план 7.3.4.1 создавать тексты- описание с элементами повествования, повествование с элементами рассуждения и создавать тексты публицистического и официально-делового стилей (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, инструкция, заметка, интервью, дневник, письма: просьбы, приглашения) с учетом целевой аудитории, выражая собственное мнения
	7.4 Соблюдение речевых норм		7.4.1.1 правильно писать гласные после шипящих и Ц, сложные имена существительные, прилагательные, числительные, неопределенные местоимения, а также приставки и суффиксы в разных частях речи, "Не" с разными частями речи, окончания глаголов 7.4.3.1 использовать правильно глагол и его формы, служебные части речи
Знания: мир и изучение иностранных	7.1 Аудирование и говорение	Правописание НЕ с разными частями речи	7.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на структуру

языков	7.2 Чтение	Союзы Сочинительные и	7.2.5.1 формулировать различные вопросы на основе выводов и заключений
	7.3 Письмо	подчинительные союзы Предлоги	7.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов-повествований, текстов-описаний и текстов-рассуждений с изменением лица
	7.4 Соблюдение речевых норм	Обособление приложений	7.4.3.1 использовать правильно глагол и его формы, служебные части речи 7.4.1.1 использовать знаки препинания в предложениях с вводными конструкциями, при прямой и косвенной речи, однородных членах предложения, а также с обобщающим словом при однородных членах предложения
4 четверть			
Влияет ли ландшафт и климат на национальный характер?	7.1 Аудирование и говорение	Правописание не с причастиями Термины Частицы Знаки препинания пр вводных словах Знаки препинания в предложениях, осложненных обособленными приложениями	7.1.4.1 прогнозировать содержание по ключевым словам
	7.2 Чтение		7.2.3.1 понимать применение и объяснять явное и скрытое (подтекст) значение отдельных слов и выражений в тексте, использование паронимов, вводных слов, повторов, прямого и обратного порядка слов в предложении
	7.3 Письмо		7.3.3.1 представлять информацию в виде различных схем, таблиц, диаграмм
	7.4 Соблюдение речевых норм		7.4.1.1 правильно писать гласные после шипящих и Ц, сложные имена существительные, прилагательные, числительные, неопределенные местоимения, а также приставки и суффиксы в разных частях речи, Не с разными частями речи, окончания глаголов 7.4.4.1 использовать знаки препинания в предложениях с вводными конструкциями, при прямой и косвенной речи, однородных членах предложения, а также с обобщающим словом при однородных членах предложения
Молодежная культура: Интернет и социальные сети	7.1 Аудирование и говорение	Аллегория Гипербола Сравнение Знаки препинания в предложениях со сравнительным оборотом Правописание безударных гласных окончаниях глагола	7.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения содержания, использования языковых средств для привлечения внимания структуры и логики изложения материала
	7.2 Чтение		7.2.2.1 выявлять структурные части их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль 7.2.3.1 понимать применение и объяснять явное и скрытое (подтекст) значение отдельных слов и выражений в тексте, использование паронимов, вводных слов, повторов, прямого и обратного порядка слов в предложении
	7.3 Письмо		7.3.5.1 писать эссе-повествование, эссе-рассуждение, эссе-описание 7.3.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические недочеты;
	7.4 Соблюдение речевых норм		7.4.2.1 использовать термины; инверсию, анафору 7.4.4.1 использовать знаки препинания в предложениях с вводными конструкциями, при прямой и косвенной речи, однородных членах предложения, а также с обобщающим словом при однородных членах предложения

4) 8 класс:
таблица 4

Тема	Раздел	Лексико-грамматический материал	Цели обучения
1 четверть			
Проблемы социальной защиты бездомных	8.1 Аудирование и говорение	Знаки препинания в предложениях, осложненных обстоятельством Знаки препинания при вводных словах	8.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения темпа речи и соответствия целевой аудитории
	8.2 Чтение		8.2.7.1 извлекать и синтезировать информацию из различных источников, определяя ее актуальность, целевую аудиторию
	8.3 Письмо		8.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе аргументированное, эссе на основе текста, выражая свое отношение к проблеме и/или авторской позиции 8.3.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические, стилистические недочеты
	8.4 Соблюдение речевых норм		8.4.4.1 использовать знаки препинания при уточняющих членах предложения, в предложениях, осложненных обособленным определением и обстоятельством, при цитировании
2 четверть			
Генномодифицированные продукты	8.1 Аудирование и говорение	Глагол (наклонение) Паронимы Глагольное управление Правописание –н-, -нн- в суффиксах причастий	8.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения темпа речи и соответствия целевой аудитории
	8.2 Чтение		8.2.2.1 выявлять особенности структуры текста, раскрывающие основную мысль 8.2.3.1 понимать применение и объяснять подразумеваемый смысл отдельных слов, словосочетаний и предложений в тексте, эмоционально окрашенных и профессиональных слов, неологизмов, окказионализмов с учетом лексической сочетаемости
	8.3 Письмо		8.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе аргументированное, эссе на основе текста, выражая свое отношение к проблеме и/или авторской позиции 8.3.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические, стилистические недочеты;
	8.4 Соблюдение речевых норм		8.4.1.1 правильно писать суффиксы в разных частях речи 8.4.2.1 использовать паронимы, профессиональные слова, термины, неологизмы, аллегория, инверсию, градацию

			8.4.3.2 соблюдать нормы глагольного управления
День Победы	8.1 Аудирование и говорение	Знаки препинания в предложениях, осложненных определениями и обстоятельствами, выраженными причастными и деепричастными оборотами	8.1.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, аргументируя собственные утверждения 8.1.7.1 аргументированный монолог (описание, повествование, рассуждение), включающий не менее 2-х микротем, на основе плана, схем, иллюстраций
	8.2 Чтение		8.2.2.1 выявлять особенности структуры текста, раскрывающие основную мысль 8.2.8.1 сравнивать стилистические (композиционные, языковые) особенности различных текстов с учетом цели и целевой аудитории (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, блог)
	8.3 Письмо		8.3.6.1 писать творческие работы (200-250 слов), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся контрастными по содержанию 8.3.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические, стилистические недочеты;
	8.4 Соблюдение речевых норм		8.4.2.1 использовать паронимы, профессиональные слова, термины, неологизмы, аллегорию, инверсию, градацию 8.4.4.1 использовать знаки препинания при уточняющих членах предложения, в предложениях, осложненных обособленным определением и обстоятельством, при цитировании
3 четверть			
Если бы я правил миром...	8.1 Аудирование и говорение	Знаки препинания при вводных словах Глагол (наклонение) Аллегория Инверсия	8.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения темпа речи и соответствия целевой аудитории 8.1.7.1 строить аргументированный монолог (описание, повествование, рассуждение), включающий не менее 2-х микротем, на основе плана, схем, иллюстраций
	8.2 Чтение		8.2.2.1 выявлять особенности структуры текста, раскрывающие основную мысль 8.2.8.1 сравнивать стилистические (композиционные, языковые) особенности различных текстов с учетом цели и целевой аудитории (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, блог)
	8.3 Письмо		8.3.6.1 писать творческие работы (200-250 слов), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся контрастными по содержанию

			8.3.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические, стилистические недочеты;
	8.4 Соблюдение речевых норм		8.4.1.1 правильно писать суффиксы в разных частях речи
Семья: права и обязанности	8.1 Аудирование и говорение	Обособленные члены предложения (несогласованные определения, обстоятельства, выраженные существительными с предлогами)	8.1.1.1 понимать содержание текста, определяя открытую и скрытую (подтекст) информацию, цель высказывания 8.1.3.1 пересказывать содержание текстов различных типов речи с изменением лица, сохраняя структуру исходного текста
	8.2 Чтение		8.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов (в том числе особенности письменной формы речи), извлекая открытую и скрытую (подтекст) информацию 8.2.2.1 выявлять особенности структуры текста, раскрывающие основную мысль
	8.3 Письмо		8.3.1.1 составлять простой и сложный план, собирать материал к сочинению и организовывать его в соответствии с планом 8.3.4.1 создавать тексты- описание с элементами рассуждения, повествование с элементами описания и создавать тексты публицистического, официально-делового, научного, разговорного стилей (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, блог) с учетом целевой аудитории
	8.4 Соблюдение речевых норм		8.4.3.1 использовать правильно обособленные члены предложения
Развлечения и спорт	8.1 Аудирование и говорение	Обособленные члены предложения (сложные случаи обособления)	8.1.2.1 определять основную мысль на основе структурных элементов текста и целевой аудитории 8.1.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, аргументируя собственные утверждения
	8.2 Чтение		8.2.4.1 определять смешанные типы текстов и различать характерные черты, языковые и жанровые особенности публицистического, разговорного, научного, официально-делового стилей (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, блог) 8.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе изучающее
	8.3 Письмо		8.3.1.1 составлять простой и сложный план, собирать материал к сочинению и организовывать его в соответствии с планом

			8.3.4.1 создавать тексты- описание с элементами рассуждения, повествование с элементами описания и создавать тексты публицистического, официально-делового, научного, разговорного стилей (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, блог) с учетом целевой аудитории
	8.4 Соблюдение речевых норм		8.4.3.1 использовать правильно обособленные члены предложения
4 четверть			
Мир профессий	8.1 Аудирование и говорение	Профессионализмы Термины	8.1.2.1 определять основную мысль на основе структурных элементов текста и целевой аудитории
	8.2 Чтение		8.2.5.1 формулировать различные вопросы на основе прочитанного текста
	8.3 Письмо		8.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов смешанного типа с изменением лица
	8.4 Соблюдение речевых норм		8.4.2.1 использовать паронимы, профессиональные слова, термины, неологизмы, аллегория, инверсию, градацию
Космос	8.1 Аудирование и говорение	Неологизмы Инверсия Градация	8.1.4.1 прогнозировать содержание, исходя из основной мысли текста
	8.2 Чтение		8.2.3.1 понимать применение и объяснять подразумеваемый смысл отдельных слов, словосочетаний и предложений в тексте, эмоционально окрашенных и профессиональных слов, неологизмов, окказионализмов с учетом лексической сочетаемости
	8.3 Письмо		8.3.3.1 представлять информацию в виде различных схем, таблиц, диаграмм
	8.4 Соблюдение речевых норм		8.4.2.1 использовать паронимы, профессиональные слова, термины, неологизмы, аллегория, инверсию, градацию

5) 9 класс:

таблица 5

Тема	Раздел	Лексико-грамматический материал	Цели обучения
1 четверть			
Разнообразие форм жизни	9.1 Аудирование и говорение	Знаки препинания при уточняющих членах предложения	9.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения нормативности речи, содержания, структуры
	9.2 Письмо		9.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе

			просмотровое чтение
	9.3 Соблюдение речевых норм		9.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе академическое, рассматривая одну из сторон проблемы 9.3.7.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте
	9.4 Чтение		9.4.4.1 использовать знаки препинания при уточняющих членах предложения, простых осложненных
Вода в жизни человека	9.1 Аудирование и говорение	Знаки препинания при цитировании Тавтология Штампы	9.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения нормативности речи, содержания, структуры
	9.2 Чтение		9.2.7.1 извлекать и синтезировать информацию из различных источников, определяя ее противоречивость, достоверность
	9.3 Письмо		9.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе академическое, рассматривая одну из сторон проблемы 9.3.7.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте
	9.4 Соблюдение речевых норм		9.4.2.2 избегать повторов и штампов 9.4.4.1 использовать знаки препинания при уточняющих членах предложения, простых осложненных
2 четверть			
Еда: необходимость или роскошь?	9.1 Аудирование и говорение	Знаки препинания в неполных предложениях	9.1.3.1 пересказывать содержание текстов смешанного типа, интерпретируя информацию 9.1.4.1 прогнозировать содержание по названию текста или началу
	9.2 Чтение		9.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли 9.2.3.1 понимать применение аббревиации, парцелляции и другие приемы в словосочетаниях
	9.3 Письмо		9.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе академическое, рассматривая одну из сторон проблемы 9.3.7.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте
	9.4 Соблюдение речевых норм		9.4.4.1 использовать знаки препинания при уточняющих членах предложения, простых осложненных
Музыка в современном обществе	9.1 Аудирование и говорение	Омонимичные самостоятельные и служебные части речи Знаки препинания при уточняющих членах предложения	9.1.5.1 участвовать в дискуссии, убеждая оппонента в правильности своей позиции, делать выводы 9.1.7.1 строить развернутый аргументированный монолог (рассуждение с элементами описания и повествования, убеждения), включающий не менее 2-х микротем в пределах учебной, социально-культурной и общественно-политической сфер, на основе блогов и сообщений средств массовой информации с учетом целевой аудитории
	9.2 Чтение		9.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли 9.2.8.1 сравнивать стилистические (композиционные, языковые, жанровые) особенности различных текстов, учитывая цель, целевую аудиторию и позицию автора

			(биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарий в блоге, чате, форуме)
	9.3 Письмо		9.3.6.1 писать творческие работы (250-300 слов), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся контрастными по содержанию
	9.4 Соблюдение речевых норм		9.3.7.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте 9.4.1.1 правильно писать омонимичные самостоятельные и служебные части речи 9.4.4.1 использовать знаки препинания при уточняющих членах предложения, простых осложненных, а также в неполных предложениях, при цитировании, тире в простых предложениях
3 четверть			
Научные открытия и технологии	9.1 Аудирование и говорение	Омонимичные самостоятельные и служебные части речи	9.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения нормативности речи, содержания, структуры 9.1.7.1 строить развернутый аргументированный монолог (рассуждение с элементами описания и повествования, убеждения), включающий не менее 2-х микротем в пределах учебной, социально-культурной и общественно-политической сфер, на основе блогов и сообщений средств массовой информации с учетом целевой аудитории
	9.2 Чтение		9.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли 9.2.8.1 сравнивать стилистические (композиционные, языковые, жанровые) особенности различных текстов, учитывая цель, целевую аудиторию и позицию автора (биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарий в блоге, чате, форуме)
	9.3 Письмо		9.3.6.1 писать творческие работы (250-300 слов), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся контрастными по содержанию
	9.4 Соблюдение речевых норм		9.3.7.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте 9.4.1.1 правильно писать омонимичные самостоятельные и служебные части речи
Конфликты и миротворчество	9.1 Аудирование и говорение	Союзы (сочинительные и подчинительные) Правописание союзов	9.1.1.1 понимать основную и детальную информацию текста, высказывая критическое отношение к услышанному 9.1.3.1 пересказывать содержание текстов смешанного типа, интерпретируя информацию
	9.2 Чтение		9.2.1.1 понимать открытую и скрытую (подтекст) информацию сплошных и несплошных текстов 9.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли
	9.3 Письмо		9.3.1.1 составлять цитатный план (простой и сложный), учитывая жанровое своеобразие текста 9.3.4.1 создавать тексты-описание с элементами рассуждения, повествование с элементами рассуждения

			соответствующих стилей (биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарий в блоге, чате, форуме) с учетом целевой аудитории
	9.4 Соблюдение речевых норм		9.4.1.1 правильно писать омонимичные самостоятельные и служебные части речи
Сухопутные страны	9.1 Аудирование и говорение	Союзы и союзные слова Слитное, дефисное написание различных частей речи Правописание наречий	9.1.2.1 определять основную мысль на основе микротема, выражая свое отношение к услышанному 9.1.5.1 участвовать в дискуссии, убеждая оппонента в правильности своей позиции, делать выводы
	9.2 Чтение		9.2.4.1 определять смешанные типы текстов и различать характерные черты, языковые и жанровые особенности публицистического, разговорного, научного, официально-делового стилей (биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарий в блоге, чате, форуме) 9.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение
	9.3 Письмо		9.3.1.1 составлять цитатный план (простой и сложный), учитывая жанровое своеобразие текста 9.3.4.1 создавать тексты- описание с элементами рассуждения, повествование с элементами рассуждения соответствующих стилей (биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарий в блоге, чате, форуме) с учетом целевой аудитории
	9.4 Соблюдение речевых норм		9.4.1.1 правильно писать омонимичные самостоятельные и служебные части речи
4 четверть			
Традиции и культура	9.1 Аудирование и говорение	Стилистически окрашенные слова Аббревиатура Тире в простом предложении	9.1.2.1 определять основную мысль на основе микротема, выражая свое отношение к услышанному
	9.2 Чтение		9.2.5.1 формулировать вопросы и собственные идеи на основе прочитанного текста, различать факт и мнение
	9.3 Письмо		9.3.2.1 излагать основное содержание текстов, синтезируя информацию прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала
	9.4 Соблюдение речевых норм		9.4.2.1 использовать стилистически окрашенные слова, аббревиатуру, парцелляцию 9.4.4.1 использовать знаки препинания при уточняющих членах предложения, простых осложненных, а также в неполных предложениях, при цитировании, тире в простых предложениях
Ресурсы планеты "Земля"	9.1 Аудирование и говорение	Стилистически окрашенные слова Аббревиатура Парцелляция Знаки препинания в простых предложениях, обособленных	9.1.4.1 прогнозировать содержание по названию текста или началу
	9.2 Чтение		9.2.3.1 понимать применение аббревиации, парцелляции и другие приемы в словосочетаниях
	9.3 Письмо		9.3.3.1 представлять информацию сплошных текстов в виде рисунков, схем, таблиц, диаграмм и наоборот
	9.4		9.4.2.1 использовать стилистически окрашенные слова,

	Соблюдение речевых норм	определений и обстоятельств Сложносочиненное предложение Знаки препинания в сложносочиненном предложении	и аббревиатуру, 9.4.4.1 использовать знаки препинания при уточняющих членах предложения, простых осложненных, а также в неполных предложениях, при цитировании, тире в простых предложениях	парцелляцию
--	-------------------------	--	---	-------------

б) 10 класс:

таблица 6

Тема	Раздел	Лексико-грамматический материал	Цели обучения
1 четверть			
Подросток в современном мире	10.1 Аудирование и говорение	Сложноподчиненные предложения с придаточными определительными и изъяснительными Знаки препинания в сложноподчиненных предложениях с придаточными определительными и изъяснительными	10.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения логики изложения, материала, выражая собственное мнение
	10.2 Чтение		10.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли 10.2.3.1 понимать применение иронии, намеков, преуменьшения, преувеличения и другие приемы в словосочетаниях
	10.3 Письмо		10.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе дискуссионное, рассматривая проблему с разных сторон и предлагая пути решения 10.3.7.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте
	10.4 Соблюдение речевых норм		10.4.4.1 использовать знаки препинания в сложных предложениях
2 четверть			
Всемирная связь в 21-ом веке	10.1 Аудирование и говорение	Сложноподчиненные предложения с придаточными обстоятельствами Знаки препинания в сложноподчиненных предложениях с придаточными обстоятельственными	10.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения логики изложения, материала, выражая собственное мнение
	10.2 Чтение		10.2.7.1 извлекать и синтезировать информацию из различных источников, интерпретировать, делать выводы на основе полученных сведений, выражая собственное мнение
	10.3 Письмо		10.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе дискуссионное, рассматривая проблему с разных сторон и предлагая пути решения 10.3.7.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте
	10.4 Соблюдение речевых норм		10.4.4.1 извлекать и синтезировать информацию из различных источников, интерпретировать, делать выводы на основе полученных сведений, выражая собственное мнение
3 четверть			
Дилеммы и	10.1	Сложноподчиненные	10.1.5.1 участвовать в полемике, синтезируя

выбор	Аудирование и говорение	и предложения с разными видами связи Знаки препинания в сложноподчиненных предложениях с разными видами связи	с различными точками зрения и предлагая решение проблемы 10.1.7.1 строить развернутый аргументированный монолог (рассуждение на заданную тему, убеждения), включающий не менее 9-х микротем в пределах учебной, социально-культурной сфер
	10.2 Чтение	разными видами связи	10.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли 10.2.8.1 сравнивать стилистические (композиционные, языковые, жанровые) особенности различных текстов, учитывая цель, целевую аудиторию и позицию автора (научная статья, отчет о поездке)
	10.3 Письмо		10.3.6.1 писать творческие работы (300-350 слов), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся определенными композиционными элементами (начало романа, продолжение рассказа) 10.3.7.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте
	10.4 Соблюдение речевых норм		10.4.4.1 извлекать и синтезировать информацию из различных источников, интерпретировать, делать выводы на основе полученных сведений, выражая собственное мнение
4 четверть			
Средства массовой информации	10.1 Аудирование и говорение		10.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения логики изложения, материала, выражая собственное мнение 10.1.7.1 строить развернутый аргументированный монолог (рассуждение на заданную тему, убеждения), включающий не менее 9-х микротем в пределах учебной, социально-культурной сфер
	10.2 Чтение	Сложное бессоюзное предложение Знаки препинания в бессоюзном предложении	10.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли 10.2.8.1 сравнивать стилистические (композиционные, языковые, жанровые) особенности различных текстов, учитывая цель, целевую аудиторию и позицию автора (научная статья, отчет о поездке)
	10.3 Письмо		10.3.6.1 писать творческие работы (300-350 слов), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся определенными композиционными элементами (начало романа, продолжение рассказа) 10.3.7.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте
	10.4 Соблюдение речевых норм		10.4.4.1 извлекать и синтезировать информацию из различных источников, интерпретировать, делать выводы на основе полученных сведений, выражая собственное мнение

Көру қабілеті бұзылған(көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы(оқыту қазақ тілінде) 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көру қабілеті бұзылған(көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты – әдеби шығармаларды қабылдау және саралау арқылы адамның рухани құндылықтарының қалыптасуына ықпал жасау, білімдерін, қабілеттерін, дағдыларын жекелік таңдау негізінде әлем мен өзін-өзі тануға қолдана алатын білікті оқырман тәрбиелеу.

3. Оқытудың міндеттері:

1) қазақ, орыс және әлем әдебиеті мен мәдениеті негізінде әлеуметтік тұрғыда табысты бейімделуіне ықпал жасайтын білімдерді, қабілеттерді, дағдыларды қалыптастыру;

2) білім алушылар көркем әдебиет шығармаларының авторлық түпкі ойын терең түсінулері үшін, әдебиеттанушылық түсініктердің меңгерілуіне ықпал жасау;

3) шығармаларды саралау негізінде сындық саралау, теңеу, қорыту, ұқсастық пен себептік-нәтижелік байланысты анықтау, құбылыстарды жіктеу, логикалық және сыни пайымдамалар мен пікірлерді құру дағдыларын қалыптастыру;

4) түрлі жанрдағы әдеби шығармаларды терең түсіну мен саралау негізінде коммуникативтік дағдыларды дамыту.

4. Бағдарламаның мазмұны заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру; сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс; тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту, оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде және жіктемелік, әрекеттік, коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер

мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде, жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзеу-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Білім алушылардың әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), білім алушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты білім алушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Білім алушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың Бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, білім алушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Білім алушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында білім алушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әр-түрлі жұмыстарды, соның ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларды қарастырады (оқытын

машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын, түрлі үлгідегі және жанрдағы мәтіндерді қолданылады, бұл білім алушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрдағы, стильдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндік материалды тандау барысында этномәдени компонентін ескере отырып, білім мазмұнының тәрбиелік компоненті күшейтіледі (қазақ әдебиетінің, орыс әдебиетінің ұлттық-мәдени ерекшеліктері жөнінде, біздің еліміздің аумағында тұратын өзге халықтар мәдениеті жөнінде мәліметтер).

15. Мәтіндер мазмұны білім алушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен қазақстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпы ұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

16. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу үдерісі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік құзіретін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

17. Білім алушылардың психофизикалық бұзылымдарын түзеу мақсатында қолданылатын әдістер мен тәсілдер:

1) лингвистикалық шолу әдісі: алғашқылық, синхрондық, кейінгілік, толық және таңдамалы;

2) кроссвордтарды табу, ребустарды, шарадаларды шешу;

3) тірек сызбалар, кестелер;

4) мәтінді редакциялау;

5) анықтама-дәптерін дайындау және қолдану (әдебиеттік теминдер мен ұғымдар);

6) шешендік іскерлік;

7) мен білемін;

8) автор;

9) ақпаратты шығару

10) ең қызықты фактілер;

11) жазушыға, ақынға сұрақтар;

12) "..... дан сұхбат алу";

13) дайын мәтіннің тақырыптық торын құрастыру тәсілі және тақырыпты құру барысындағы есептеулер тәсілі;

14) болашақ тақырыптың микротақырыптарын ашу сызбасын құрастыру тәсілі және оны дайын мәтіннен есептеп шығару тәсілі;

15) тәсілдерді қолдана отырғандағы тіл шығармашылығы: "Еркін ассоциациялар тәсілі"(суреттердің деректері бойынша), "Не болар еді, егер ..." (білім алушы өзіне осындай сұрақ қойып жауап беруге тырысады), "Өңгімені жалғастыр";

16) "мағыналық бірліктер" тәсілі мағыналық жады мен логикалық ойлау қабілетін дамытуға арналады. Тәсілдер: мәтіннің сараптамасы немесе шағын-баяндау, мұнда білім алушы дәйекті түрде екі сұраққа жауап береді: "Бұл мәтінде кім (немесе не) туралы айтылады?" және "Бұл жөнінде не айтылады (хабарланады)?" Қолданылатын мини-баяндаулар көлемі үлкен мәтінге қарасты қорқынышын жеңіп, эмоциялық-еріктік саласының қалыптасуына көмектеседі. Жеке тәжірибесін қолдану: жанұядағы туыстық байланыстардың аналогиясы бойынша мәтін немесе сөйлем ішіндегі туыстық байланыстарды анықтау.

18. Оқи білу дағдысын дамыту бойынша тапсырмалар мысалдары:

1) сөздермен ойындар (анаграммалар, палиндромалар, сөздің ішіндегі сөзді табу);

2) мәтіннің басы немесе атауы бойынша оқиғаның дамуын болжау;

3) өңгіменің жоспар-картасын құру.

19. Қазақ әдебиетін оқыту барысында ақпарат көзі ретінде мәтінмен жұмысты күшейту қарастырылады, оны тез оқуын дамытуға, басты немесе екінші кезектегі, ашық немесе жасырынды, мәтіндік немесе мәтіннен тыс ақпаратты бөліп шығару қабілетін дамытуға бағыттау, ақпаратты ықшамды көрсетіп, көпшілік алдында сөйлеуге, өз ой-пікірін айтуға, оларды ауызша (пікірталас, жарыссөз, баяндама) және жазбаша (эссе) түрде жеткізе білуге үйрету.

20. Әдебиет бойынша оқу үдерісін сыншылдық ойды дамытуға бағыттап ұйымдастыру, оқу субъекттерінің тең құқылы қарым-қатынастарын, араларында әңгімелесу қатынасты, пікірталас барысында өз пікірлерін айта білуін, өзгелердің пікірін тыңдауын, түсінуін және қабылдауын, өз позициясын қорғауда дәлелдер жүйесін келтіре білуін, түрлі позицияларды салыстыра білуін тудырады.

21. Әдеби көздерін зертелеу барысында сыншылдық ойды дамыту, бірінші кезекте, мәтінмен жұмыс істеумен байланысты; мұнда мәтіннің сипатына қарай оқу үдерісі тәсілдерін үйрету түрлері(ақпараттық немесе әдеби мәтін) және жұмыс тәсілдері(дайын мәтінді оқу емесе жазбаша мәтін құру) бойынша біріктіреді.

22. Оқырмандық қабілетін дамытуға үлкен мән беріледі: ашық түрде берілген ақпаратты табу; қорытындыларды тұжырымдау; ақпаратты түсіндіру және қорыту; мәтіннің мазмұнын, тілдік ерекшеліктерін және құрылымын саралау.

23. Әдебиетті оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасушы) белсенді түрде қолданылады, оның ішінде:

1) түзетудің оптикалық құралдары: лупалар (қол, стационарлық және тірек); көзәйнектер (микроскопиялық, гиперокулярлық және телескопиялық); бинокулярлар және монокулярлар; проекциялық үлкейткіш аппараттар (эпипроекторлар және диапроекторлар);

2) көру аясының кемістіктері бар тұлғалар үшін (гемианопсия, түтікті көру қабілеті) арнайы оптикалық жүйелер, бұлар көру аясын қажетті шекте өзгертеді; егер көру қабілеті сапасының нашарлауы жоғары жарық жағдайларында болса, онда түссіз немесе түрлі-түсті әйнектен жасалған жарықтан қорғайтын түзету линзалары қолданылады;

3) компьютерлік тифлоқешен: жеке компьютер, брайльдік дисплей, брайльдік index Everest (индекс Эверист) – D принтер, сканерлеу және оқуға арналған "Книголюб" бағдарламасы, экранды үлкейту бағдарламасы;

4) "Книголюб-стандарт" оқу жүйесі;

5) "Кітап" "VideoLightVGA (ВидеоЛайтВиДжиЭй)" электрондық үлкейткіш құрылғысы;

б) нашар көретіндерге арналған портативті үлкейткіш құрылғы.

3-тарау. "Қазақ әдебиеті" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

24. "Қазақ әдебиеті" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;

2) 6-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;

3) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;

- 4) 8-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;
- 5) 9-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;
- 6) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты құрайды.

25. "Қазақ әдебиеті" пәндік білімнің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) 1- бөлім "Түсіну және жауап беру";
- 2) 2- бөлім "Анализ және интерпретация";
- 3) 3- бөлім "Бағалау және салыстыру".

26. "Түсіну және жауап беру" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) көркем шығарма мазмұны мен пішіні;
- 2) әдеби шығарманың тұжырымдамасы;
- 3) көркем шығармадағы образ;
- 4) шығарма үзінділерімен жұмыс.

27. "Анализ және интерпретация" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) әдеби шығарманың композициясы;
- 2) автор бейнесі;
- 3) көркем шығарманың тілі;
- 4) шығармашылық жұмыс.

28. "Бағалау және салыстыру" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) тарихи және көркемдік құндылығы;
- 2) заманауилығы мен жаңашылдығы;
- 3) әдеби эссе;
- 4) әдеби сын.

29. 5-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығарманың фабуласы мен сюжеттік дамуы; кейіпкерлер портреті мен образы; шағын көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту; әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясы;

2) анализ және интерпретация: салыстыра суреттеулер мен қарама-қарсы суреттеулерді табу; шығармадағы тілдік бейнелеу: теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздер, қайталау, өлең құрылысы; эпикалық шығармадағы автор бейнесі; көркем шығармадан алған әсерін сипаттап авторға хат, өлең жазу;

3) бағалау және салыстыру: шығарманың тарихи құндылығын бағалау; кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау; әдеби эссе; сыни хабарлама жазу.

30. 6-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығарманың жанрын, фабуласын, сюжетін анықтау; шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселе, идеясы;

кейіпкерлердің типтерін тек тұрғысынан сипаттау; көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту;

2) анализ және интерпретация: шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызына негіздеме жасау; әдеби көркемдегіш құралдарды пайдаланып шығармадағы табиғат көрінісін, оқиға орнын, кейіпкер бейнесін сипаттап жазу; шығармадағы көркем ауыстырулар: метафора, кейіптеу, метонимия, гипербола, литота, аллегория, антитеза, градация, арнау;

3) бағалау және салыстыру: кейіпкерлерді өзара салыстыру, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру; кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру; әдеби эссе жазу; сыни хабарлама жасау.

31. 7-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін талдау; әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан талдау; кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау; көркем шығармадағы кейіпкер бейнесі, үзінділерді жатқа айту;

2) анализ және интерпретация: шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салғастыру; эпикалық, поэзиялық, драмалық шығармадағы автор бейнесі; шығармадағы көркемдегіш құралдары: символ, синекдоха, эпифора, анафора, аллитерация, ассонанс, риторикалық сұрақ қолданысы; шығармадағы оқиға желісін өзіндік көзқарас тұрғысынан дамытып жазу;

3) бағалау және салыстыру: кейіпкерлердің іс-әрекеті мен автор берген портреттік мінездемесі, тарихи және көркемдік құндылығын; әдеби жанр түрлерінің даму барысы, жаңашылдығы; шығарманы ұлттық құндылығы, әдеби эссе жазу; әдеби шығарманың эстетикалық құндылығы туралы сыни шолу жазу.

32. 8-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желілер, эпилוג, бастамалар; әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулер; көркем шығармалардан алған үзінділерді орынды қолдану;

2) анализ және интерпретация: композицияны тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарай талдау; автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісі; шығармадағы көркемдегіш құралдары: психологиялық параллелизм, перифраз, сатира, ирония, гротеск, эллипсис қолданысы, автор стилі; шығармадан алған үзінділерді өңдеп креативті жазу;

3) бағалау және салыстыру: шығарманың тақырыбы мен идеясы, тарихи және көркемдік құндылығы; шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды заманауи тұрғыда салыстыру, жаңашылдығы; шығарманың көркемдік-идеялық құндылығын гуманистік тұрғысы, әдеби эссе; шығармада жазылған әдеби сын – пікірлерге сүйене отырып, өзіндік сыни пікір жазу.

33. 9-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау; әдеби шығармадағы психологизм; көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесі; көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану;

2) анализ және интерпретация: эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдар; автор бейнесінің идеялық-стистикалық тұтастырушы ретіндегі рөлі; шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлері, автор стилі; автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу;

3) бағалау және салыстыру: шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстыру, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру; әдеби эссе жазу; әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдау, шағын сын мақала жазу.

34. 10-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау; әдеби шығармадағы психологизм; көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесі; көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану, осы жұмыстары жайлы бір-бірімен пікір алмасу;

2) анализ және интерпретация: эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдар; автор бейнесінің идеялық-стистикалық тұтастырушы ретіндегі рөлі; шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлері, автор стилі; автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу, өзара осы жұмыстарды талқылау;

3) бағалау және салыстыру: шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстыру, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру; әдеби эссе жазу; әдеби

шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдау, шағын сын мақала жазу, жазылған мақалаларға өз көзқарастарын білдіру.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

35. Бағдарламада "оқу мақсаттары" сандардан тұратын кодтық белгімен белгіленді, кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екіншісі – бөлімді (түсіну және жауап беру, анализ және интерпретация, бағалау және салыстыру), үшінші сан – бөлімшені, төртінші сандар - бөлімшедегі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді, яғни 7.2.1.2 кодында: "7" – сынып, "2.1" – бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

36. Оқу мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Түсіну және жауап беру":

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Көркем шығарманың мазмұны мен пішіні	5.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына қарай фабуласы мен сюжеттік дамуын сипаттау	6.1.1.1 әдеби шығарманың жанрын, фабуласын, сюжетін анықтау	7.1.1.1 әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін талдау	8.1.1.1 әдеби шығарманы жанрына байланысты сюжеттік желілерін, эпилог, бастамаларды анықтау	9.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау	10.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау және өз пікірлерін білдіру
1.2 Әдеби шығарманың тұжырымдамасы	5.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау	6.1.2.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені идеясы арқылы түсіндіру	7.1.2.1 әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан талдау	8.1.2.1 әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан ашу	9.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау	10.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау және оған ұлттық мүдде тұрғысынан қарау
1.3 Көркем шығармадағы образ	5.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлер портреті мен іс-әрекеті арқылы образын ашу	6.1.3.1 әдеби туындыдағы кейіпкердің типтерін тек тұрғысынан сипаттау, қолдың ұсақ қимылын дамыту, танымдық белсенділігін арттыру	7.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау	8.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу	9.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау	10.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау, оларға мінездеме беру

1.4 Шығарма үзінділерімен жұмыс	5.1.4.1 көркем шығармалард ан шағын көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқаайту,қа лдық көру қабілетін қорғау, білім алушыларды ң сөздерді дұрыс байланыстыр а отырып оларды қолдана білуі	6.1.4.1 көркем шығармалард ан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқаайту	7.1.4.1 көркем шығармада ғы кейіпкер бейнесін ашып, үзінділерді жатқа айту, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау, қалдық көру қабілетін қорғау	8.1.4.1 көркем шығармалар дан алған үзінділерді өз көзқарасын дәлелдеу үшін орынды қолдану, көркем шығармадағ ы үзінділерме н жұмыс жасау, таным дық белсенділігі н арттыру, есте сақтау қабілетін сүйену	9.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылы қ жұмыстардақол дану, қалдық көру қабілетін қорғау, сезім арқылы, есту арқылы қабылдау	10.1.4.1 көркем шығармаларда н алған үзінділерді шығармашылы қ жұмыстардақол дану және бір- бірімен пікір алмасу, қалдық көру қабілетін қорғау, танымдық белсенділігін арттыру, зейінін тұрақтандыру
--	--	---	---	---	--	---

2) 2-бөлім "Анализ және интерпретация":

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Әдеби шығарманың композициясы	5.2.1.1 әдеби шығармадағы екі нәрсені салысты ра суреттеулер мен қарама- қарсы суреттеу лерді табу	6.2.1.1 шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызына негіздеме жасау	7.2.1.1 шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салғастыру	8.2.1.1 композицияны тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарай талдау	9.2.1.1 эпикалық, поэтикалық қ, драмалық мәтіндерде гі композици ялық амалдарды талдау	10.2.1.1 кең ауқымды шығармала рдың композици ясына талдау жасау
2.2 Автор бейнесі	5.2.2.1 эпикалық шығармадағы автор бейнесін анықтау	6.2.2.1 эпикалық, поэзия лық шығармалардағы автор бейнесін анықтау	7.2.2.1 эпикалық, поэзиял ық, драмалық шығармадағы автор бейнесін анықтау	8.2.2.1 автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым- қатынасының тілдік көрінісін талдау	9.2.2.1 автор бейнесінің идеялық- стилистика лық тұтастыру шы ретіндегі рөліне талдау жасау	10.2.2.1 автор бейнесінің идеялық- стилистика лық тұтастыру шы ретіндегі рөліне талдау жасау,

						өзара осы жұмыстарды талқылау
2.3 Көркем шығарманың тілі	5.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының (теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздер, қайталау, өлең құрылысы)мағынасын анықтау	6.2.3.1 шығармадағы көркем ауыстыруларды(троптарды: метафора, кейіптеу, метонимия, гипербола, литота, аллегория, антитеза, градация, арнау) анықтау	7.2.3.1 шығармадағы көркемдегішқұралдардың (символ, синекдоха, қайталау түрлері: эпифора, анафора, аллитерация, ассонанс, риторикалық сұрақ) қолданысын талдау	8.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (психологиялық параллелизм, перифраз, сатира, ирония, гротеск, эллипсис)қолданысын талдай отырып, автор стилін анықтау	9.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троппен фигура) түрлерін талдай отырып, автор стиліне баға беру	10.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троппен фигура) түрлерін талдай отырып, автор стиліне баға беру және өз көзқарасын білдіру
2.4 Шығармашылық жұмыс	5.2.4.1 көркем шығармадан алған әсерін сипаттап авторғахат, өлең жазу, байланыстыра сөйлей білу тілін дамыту, танымдық белсенділігін арттыру, нашар көретін білім алушылардың бинокулярлық (екі көзімен көру) қабілетіне сүйенуі	6.2.4.1 әдеби көркемдегіш құралдардыпайдаланып шығармадағы табиғат көрінісін, оқиға орнын, кейіпкер бейнесін сипаттап жазу,көркемдегіш құралдарды пайдаланыпбілім алушылардың қоршаған ортаны тануда, танымдық белсенділігіне сүйенуі	7.2.4.1 шығармадағы оқиға өзіндік желісін көзқарас тұрғысынан дамытып жазу, қалдық көру қабілетін қорғау, есте сақтау қабілетін түзеу, зейінін тұрақтандыру	8.2.4.1 шығармадан алған үзінділерді қайта өңдепкреативті жазу, қолдың ұсақ қимыл - қозғалысын дамыту, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау, сезім арқылы қабылдау	9.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, танымдық белсенділігін пайдалану, зейінін тұрақтандыру	10.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу, өзіндік көзқарасын шындау, шығармашылық жазба жұмысында қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, зейінін тұрақтандыру, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау

3) 3-бөлім "Бағалау және салыстыру":

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Тарихи және көркемдік құндылығы	5.3.1.1 шығармадағы эпизодтар арқылы тарихи құндылығын бағалау	6.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлердің өзара салыстыра отырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру	7.3.1.1 кейіпкерлердің іс-әрекеті мен автор берген портреттік мінездемені салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру	8.3.1.1 шығарманың тақырыбы мен идеясын осы тектес басқа шығармалармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау	9.3.1.1 шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау	10.3.1.1 шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау
3.2 Заманауилығы мен жаңашылдығы	5.3.2.1 кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау	6.3.2.1 кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру	7.3.2.1 әдеби жанр түрлерінің даму барысына, жаңашылдығын заманауи тұрғыдан баға беру	8.3.2.1 шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру	9.3.2.1 шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыдасалыстырып, жаңашылдығына баға беру	10.3.2.1 шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыдасалыстырып, жаңашылдығына баға беру, зерделеу
3.3 Әдеби эссе	5.3.3.1 шығармадағы кейіпкерді өзіндік құндылығы тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу, жазба жұмысында дұрыс байланыстыра сөйлей білуге дағдылану, қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, бисенсорлық (сезу және қалдық көру) қабілеттерін пайдалану	6.3.3.1 шығармадағы кейіпкерлер қарым-қатынасын отбасылық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу, қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, танымдық белсенділігін арттыру	7.3.3.1 шығарманы ұлттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу, жазба жұмыстарында зейінін тұрақтандыру, танымдық белсенділігін арттыру	8.3.3.1 шығарманың көркемдік-идеялық құндылығын гуманистік тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу, жазбаша жұмыста қалдық көру қабілетін қорғау, танымдық белсенділігін арттыру, есте сақтау қабілетін түзету	9.3.3.1 шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу, зейінін тұрақтандыру, танымдық белсенділігін арттыру	10.3.3.1 шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазуда бір-бірімен пікір алмасу, есте сақтау қабілетін түзеу, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау, қалдық көру қабілетін қорғау

3.4 Әдеби сын	5.3.4.1 оқырманның рухани дүниесіне шыға рма әсерін талдай отырып, сыни хабарлама жазу	6.3.4.1 шығармада көтерілген мәселенің әлеуметтік рөлі туралы сыни хабарлама жасау	7.3.4.1 әдеби шығарманың эстетикалық құндылығы туралы шағын сыни шолу жазу	8.3.4.1 шығарма бойынша жазыл ған әдеби сын – пікірлерге сүйене отырып, өзіндік сыни пікір жазу	9.3.4.1 әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу	10.3.4.1 әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу және оны талдау
------------------	---	--	--	---	--	--

37. Осы бағдарлама көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

38. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің 5-10 сыныптары үшін
"Қазақ әдебиеті" пәнінен
жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасына
қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Таза, мінсіз асыл сөз	"Керқұла атты Кендебай" ертегісі, "Қобыланды батыр" жыры, Асан қайғы "Асан қайғының жерге айтқан сыны" аңызы	Түсінуді және жауап беру	5.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына қарай фабуласы мен сюжеттік дамуын сипаттау; 5.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау; 5.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлер портреті мен іс-әрекеті арқылы образын ашу; 5.1.4.1 көркем шығармалардан шағын көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту, қалдық көру қабілетін қорғау, білім алушылардың сөздерді дұрыс байланыстыра отырып қолдана білуі
		Анализ және интерпретация	5.2.1.1 әдеби шығармадағы екі нәрсені салыстыра суреттеулер мен қарама-қарсы суреттеулерді табу;

			<p>5.2.2.1 эпикалық шығармадағы автор бейнесін анықтау;</p> <p>5.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының (теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздер, қайталау, өлең құрылысы) мағынасын анықтау;</p> <p>5.2.4.1 көркем шығармадан алған әсерін сипаттап авторға хат, өлең жазу, байланыстыра сөйлей білу, танымдық белсенділігін арттыру, нашар көретін білім алушылардың бинокулярлық (екі көзімен көру) қабілетіне сүйенуі</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>5.3.1.1 шығармадағы эпизодтар арқылы тарихи құндылығын бағалау;</p> <p>5.3.2.1 кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау;</p> <p>5.3.3.1 шығармадағы кейіпкерді өзіндік құндылығы тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу, жазба жұмысында дұрыс байланыстыра сөйлей білуге дағдыландыру, қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, бисенсорлық (сезу және қалдық көру) қабілеттерін пайдалану</p>
2-тоқсан			
"Тәрбиенің қайнар бұлағы"	Дулат Бабатайұлы "О, Ақтан жас, Ақтан жас", Ыбырай Алтынсарин "Қыпшақ Сейіткүл", "Атымтай Жомарт", "Дүние қалай етсең табылады?"	Түсінужәнежауап беру	<p>5.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына қарай фабуласы мен сюжеттік дамуын сипаттау;</p> <p>5.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау;</p> <p>5.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлер портреті мен іс-әрекеті арқылыобразын ашу;</p> <p>5.1.4.1 көркем шығармалардан шағын көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқаайту, қалдық көру қабілетін қорғау, білім алушылардың сөздерді дұрыс байланыстыра отырып қолдана білуі</p>
		Анализ және интерпретация	<p>5.2.1.1 әдеби шығармадағы екі нәрсенісалыстыра суреттеулер менқарама-қарсы суреттеулерді табу;</p> <p>5.2.2.1 эпикалық шығармадағы автор бейнесін анықтау;</p> <p>5.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдары;</p> <p>ның (теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздер, қайталау, өлең құрылысы)мағынасын анықтау;</p> <p>5.2.4.1 көркем шығармадан алған әсерін сипаттап авторғахат, өлең жазу, байланыстыра сөйлей білу тілін дамыту, танымдық белсенділігін арттыру, нашар көретін білім алушылардың бинокулярлық (екі көзімен көру) қабілетіне сүйенуі</p>
		Бағалау және	5.3.1.1 шығармадағы эпизодтар арқылы тарихи

		салыстыру	күндылығын бағалау; 5.3.2.1 кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау; 5.3.3.1 шығармадағы кейіпкерді өзіндік күндылығы тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу, жазба жұмысында дұрыс байланыстыра сөйлей білуге дағдыландыру, қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, бисенсорлық (сезу және қалдық көру) қабілеттерін пайдалану; 5.3.4.1 оқырманның рухани дүниесіне шығарма әсерін талдай отырып, сыни хабарлама жазу
3-тоқсан			
Адамгершілік -асыл қасиет	А.Байтұрсынұлы "Егіннің бастары" мысалы,"Адамдық диқаншысы" өлеңі, Б.Соқпақбаев "Менің атым Қожа" хикаяты, М.Қабанбай "Бауыр" әңгімесі	Түсіну және жауап беру	5.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына қарай фабуласы мен сюжеттік дамуын сипаттау; 5.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау; 5.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлер портреті мен іс-әрекеті арқылы образын ашу; 5.1.4.1 көркем шығармалардан шағын көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту, қалдық көру қабілетін қорғау, білім алушылардың сөздерді дұрыс байланыстыра отырып қолдана білуі
		Анализ және интерпретация	5.2.1.1 әдеби шығармадағы екі нәрсені салыстыра суреттеулер мен қарама-қарсы суреттеулерді табу; 5.2.2.1 эпикалық шығармадағы автор бейнесін анықтау; 5.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының (теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздер, қайталау, өлең құрылысы) мағынасын анықтау; 5.2.4.1 көркем шығармадан алған әсерін сипаттап авторға хат, өлең жазу, байланыстыра сөйлей білу тілін дамыту, танымдық белсенділігін арттыру, нашар көретін білім алушылардың бинокулярлық (екі көзімен көру) қабілетіне сүйенуі
		Бағалау және салыстыру	5.3.1.1 шығармадағы эпизодтар арқылы тарихи күндылығын бағалау; 5.3.2.1 кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау; 5.3.3.1 шығармадағы кейіпкерді өзіндік күндылығы тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу, жазба жұмысында дұрыс байланыстыра сөйлей білуге дағдыландыру, қолдың ұсақ қимылын дамыту, бисенсорлық (сезу және қалдық көру) қабілеттерін пайдалану; 5.3.4.1 оқырманның рухани дүниесіне шығарма әсерін талдай отырып, сыни хабарлама жазу
4-тоқсан			

Отбасы құндылықтары	Т.Нұрмағамбетов "Анасын сағынған бала" әңгімесі, Нұрдәулет Ақыш "Нағыз әже қайда?" әңгімесі Д.Лондон "Мексика ұлы" әңгімесі	Түсіну және жауап беру	5.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына қарай фабуласы мен сюжеттік дамуын сипаттау; 5.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау; 5.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлер портреті мен іс-әрекеті арқылы образын ашу; 5.1.4.1 көркем шығармалардан шағын көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту, қалдық көру қабілетін сақтау, білім алушылардың сөздерді дұрыс байланыстыра отырып қолдана білуі
		Анализ және интерпретация	5.2.1.1 әдеби шығармадағы екі нәрсені салыстыра суреттеулер мен қарама-қарсы суреттеулерді табу; 5.2.2.1 эпикалық шығармадағы автор бейнесін анықтау; 5.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының (теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздер, қайталау, өлең құрылысы) мағынасын анықтау; 5.2.4.1 көркем шығармадан алған әсерін сипаттап авторға хат, өлең жазу, байланыстыра сөйлей білу тілін дамыту, танымдық белсенділігін арттыру, нашар көретін білім алушылардың бинокулярлық (екі көзімен көру) қабілетіне сүйенуі
		Бағалау және салыстыру	5.3.1.1 шығармадағы эпизодтар арқылы тарихи құндылығын бағалау; 5.3.2.1 кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау; 5.3.3.1 шығармадағы кейіпкерді өзіндік құндылығы тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу, жазба жұмысында дұрыс байланыстыра сөйлей білуге дағдыландыру, қолдың ұсақ қимылын дамыту, бисенсорлық (сезу және қалдық көру) қабілеттерін пайдалану; 5.3.4.1 оқырманның рухани дүниесіне шығарма әсерін талдай отырып, сыни хабарлама жазу

2) 6-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Туған жерім-аялы алтын бесігім	"Аяз би" ертегісі "Алып Ер Тұңға" жыры, Әл Фараби "Қашықтасың туған жер", "Тіршілікте құрыштай бол төзімді",	Түсіну және жауап беру	6.1.1.1 әдеби шығарманың жанрын, фабуласын, сюжетін анықтау; 6.1.2.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені идеясы арқылы түсіндіру;

	<p>Доспамбет жырау "Қоғалы көлдер, қом сулар", "Айналайын, Ақ Жайық"</p>	<p>Анализ және интерпретация</p>	<p>6.1.3.1 әдеби туындыдағы кейіпкердің типтерін тек тұрғысынан сипаттау, қолдың ұсақ қимылын дамыту, танымдық белсенділігін арттыру; 6.1.4.1 көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқаайту</p> <p>6.2.1.1 шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызына негіздеме жасау; 6.2.2.1 эпикалық, поэзиялық шығармалардағы автор бейнесін анықтау; 6.2.3.1 шығармадағы көркем ауыстыруларды (троптарды: метафора, кейіптеу, метонимия, гипербола, литота, аллергия, антитеза, градация, арнау) анықтау; 6.2.4.1 әдеби көркемдегіш құралдарды пайдаланып шығармадағы табиғат көрінісін, оқиға орнын, кейіпкер бейнесін сипаттап жазу, көркемдегіш құралдарды пайдаланып, білім алушылардың қоршаған ортаны танибілуі, танымдық белсенділігін сүйенуі</p> <p>Бағалау және салыстыру</p> <p>6.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлерді өзара салыстыра отырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру; 6.3.2.1 кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру; 6.3.3.1 шығармадағы кейіпкерлер қарым-қатынасын отбасылық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу, қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, танымдық белсенділігін арттыру; 6.3.4.1 шығармада көтерілген мәселенің әлеуметтік рөлі туралы сыни хабарлама жасау</p>
2-тоқсан			
<p>Абайды оқы, таңырқа!</p>	<p>Абай Құнанбайұлы "Мен жазбаймын өлеңді ермек үшін", "Ғылым таппай мақтанба", "Бірінші сөз", "Жетінші сөз", "Отыз бірінші сөз"</p>	<p>Түсіну және жауап беру</p>	<p>6.1.1.1 әдеби шығарманың жанрын, фабуласын, сюжетін анықтау; 6.1.2.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені идеясы арқылы түсіндіру; 6.1.3.1 әдеби туындыдағы кейіпкердің типтерін тек тұрғысынан сипаттау, қолдың ұсақ қимылын дамыту, танымдық белсенділігін арттыру; 6.1.4.1 көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқаайту, қалдық көру қабілетін қорғау, данымдық белсенділігін арттыру</p>

		<p>Анализ және интерпретация</p>	<p>6.2.1.1 шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызына негіздеме жасау; 6.2.2.1 эпикалық, поэзиялық шығармалардағы автор бейнесін анықтау; 6.2.3.1 шығармадағы көркем ауыстыруларды; (троптарды: метафора, кейіптеу, метонимия, гипербол, литота, аллитерация, антитеза, градация, арнау) анықтау; 6.2.4.1 әдеби көркемдегіш құралдарды пайдаланып шығармадағы табиғат көрінісін, оқиға орнын, кейіпкер бейнесін сипаттап жазу, көркемдегіш құралдарды пайдаланып көру қабілеті бұзылған білім алушыларға қоршаған ортаны тануда көмек көрсету, танымдық белсенділігін сүйенуі</p>
		<p>Бағалау және салыстыру</p>	<p>6.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлерді өзара салыстыра отырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру; 6.3.2.1 кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру; 6.3.3.1 шығармадағы кейіпкерлер қарым-қатынасын отбасылық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу, қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, танымдық белсенділігін арттыру; 6.3.4.1 шығармадағы көтерілген мәселенің әлеуметтік рөлі туралы сыни хабарлама жасау</p>
3-тоқсан			
<p>Мен балаң жарық күнде сәуле құған...</p>	<p>С.Торайғыров "Шығамын тірі болсам адам болып", "Шәкірт ойы", С.Мұратбеков "Жусан иісі", О.Бөкей "Тортай мінер ақбоз ат", Қалқаман Әбдіқадыров "Қажымұқан"</p>	<p>Түсіну және жауап беру</p>	<p>6.1.1.1 әдеби шығарманың жанрын, фабуласын, сюжетін анықтау; 6.1.2.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені идеясы арқылы түсіндіру; 6.1.3.1 әдеби туындыдағы кейіпкердің типтерін тек тұрғысынан сипаттау; қолдың ұсақ қимылын дамыту, танымдық белсенділігін арттыру; 6.1.4.1 көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту, қалдық көру қабілетін қорғау, танымдық белсенділігін арттыру</p>
		<p>Анализ және интерпретация</p>	<p>6.2.1.1 шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызына негіздеме жасау; 6.2.2.1 эпикалық, поэзиялық шығармалардағы автор бейнесін анықтау;</p>

			<p>6.2.3.1 шығармадағы көркем ауыстыруларды(троптарды: метафора, кейіптеу, метонимия, гипербола, литота, аллегория, антитеза, градация, арнау) анықтау;</p> <p>6.2.4.1 әдеби көркемдегіш құралдарды пайдаланып шығармадағы табиғат көрінісін, оқиға орнын, кейіпкер бейнесін сипаттап жазу, көркемдегіш құралдарды пайдаланып көру қабілеті бұзылған білім алушыларға қоршаған ортаны тануда көмек көрсету, танымдық белсенділігін сүйенуі</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>6.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлерді өзара салыстыра отырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру;</p> <p>6.3.2.1 кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру;</p> <p>6.3.3.1 шығармадағы кейіпкерлер қарым-қатынасын отбасылық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу, қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, танымдық белсенділігін арттыру;</p> <p>6.3.4.1 шығармада көтерілген мәселенің әлеуметтік рөлі туралы сыни хабарлама жасау</p>
4-тоқсан			
Тәуелсіздік-қасиет тұлғаны ұлы ұғым	Қ.Сарин "Тәуелсіздік", А.Алтай "Прописка", Р.Ғамзатов "Ана тілі", "Менің Дағыстаным"	Түсінуге және жауап беру	<p>6.1.1.1 әдеби шығарманың жанрын, фабуласын, сюжетін анықтау;</p> <p>6.1.2.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені идеясы арқылы түсіндіру;</p> <p>6.1.3.1 әдеби туындыдағы кейіпкердің типтерін тек тұрғысынан сипаттау; қолдың ұсақ қимылын дамыту, танымдық белсенділігін арттыру;</p> <p>6.1.4.1 көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау, танымдық белсенділігін арттыру, есте сақтау қабілетін түзету</p>
		Анализ және интерпретация	<p>6.2.1.1 шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызына негіздеме жасау;</p> <p>6.2.2.1 эпикалық, поэзиялық шығармалардағы автор бейнесін анықтау;</p> <p>6.2.3.1 шығармадағы көркем ауыстыруларды(троптарды: метафора, кейіптеу, метонимия, гипербола, литота, аллегория, антитеза, градация, арнау)</p>

		анықтау; 6.2.4.1 әдеби көркемдегіш құралдарды пайдаланып шығармадағы табиғат көрінісін, оқиға орнын, кейіпкер бейнесін сипаттап жазу, көркемдегіш құралдарды пайдаланып білім алушыларға қоршаған ортаны тануда, танымдық белсенділігіне сүйенуі
	Бағалау және салыстыру	6.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлерді өзара салыстыра отырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру; 6.3.2.1 кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру; 6.3.3.1 шығармадағы кейіпкерлер қарым-қатынасын отбасылық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу, қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, танымдық белсенділігін арттыру; 6.3.4.1 шығармада көтерілген мәселенің әлеуметтік рөлі туралы сыни хабарлама жасау

3) 7-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Көне күндерден жеткен жәдігерлер	1."Қыз Жібек" жыры, 2.Орхон-Енисей ескерткіштері, "Күлтегін" жыры.	Түсіну және жауап беру	7.1.1.1 әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін талдау; 7.1.2.1 әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан талдау; 7.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау; 7.1.4.1 көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін ашып, үзінділерді жатқа айту, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау, қалдық көру қабілетін қорғау
		Анализ және интерпретация	7.2.1.1 шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді жалғастыра білу; 7.2.2.1 эпикалық, поэзиялық, драмалық шығармадағы автор бейнесін анықтау; 7.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, синекдоха, қайталау түрлері: эпифора, анафора, аллитерация, ассонанс, риторикалық сұрақ) қолданысын талдау; 7.2.4.1 шығармадағы оқиға желісін өзіндік көзқарас тұрғысынан дамытып жазу, қалдық көру қабілетін қорғау, есте сақтау қабілетін түзеу, зейінін тұрақтандыру

		Бағалау және салыстыру	7.3.1.1 кейіпкерлердің іс-әрекеті мен автор берген портреттік мінездемені салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру; 7.3.2.1 әдеби жанр түрлерінің даму барысына, жаңашылдығына заманауи тұрғыдан баға беру; 7.3.3.1 шығарманы ұлттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу, жазба жұмыстарында зейінін тұрақтандыру, танымдық белсенділігін арттыру; 7.3.4.1 әдеби шығарманың эстетикалық құндылығы туралы шағын сыни шолу жазу
2-тоқсан			
Көне күндерден жеткен жәдігерлер	1. Жиенбет жырау "Еңсегей бойлы Ер Есім", 2. Қазтуған жырау "Қазтуғанның қонысымен қоштасу".	Түсіну және жауап беру	7.1.1.1 әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін талдау; 7.1.2.1 әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан талдау; 7.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау; 7.1.4.1 көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін ашып, үзінділерді жатқа айту, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау, қалдық көру қабілетін қорғау
		Анализ және интерпретация	7.2.1.1 шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салыстыра білу; 7.2.2.1 эпикалық, поэзиялық, драмалық шығармадағы автор бейнесін анықтау; 7.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, синекдоха, қайталау түрлері: эпифора, анафора, аллитерация, ассонанс, риторикалық сұрақ) қолданысын талдау; 7.2.4.1 шығармадағы оқиға желісін өзіндік көзқарас тұрғысынан дамытып жазу, қалдық көру қабілетін қорғау, есте сақтау қабілетін түзеу, зейінін тұрақтандыру
		Бағалау және салыстыру	7.3.1.1 кейіпкерлердің іс-әрекеті мен автор берген портреттік мінездемені салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру; 7.3.2.1 әдеби жанр түрлерінің даму барысына, жаңашылдығына заманауи тұрғыдан баға беру; 7.3.3.1 шығарманы ұлттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу, жазба жұмыстарында зейінін тұрақтандыру, танымдық белсенділігін арттыру; 7.3.4.1 әдеби шығарманың эстетикалық құндылығы туралы шағын сыни шолу жазу
3-тоқсан			
Толғауы тоқсан қызыл тіл Балалар мен үлкендер	1. Ш. Қанайұлы "Зар заман", 2. С. Аронұлы "Сүйінбайдың Қатағанмен айтысы", 3. Жамбыл Жабаев "Июнь жарлығы" 4. М. Жұмабаев "Батыр	Түсіну және жауап беру	7.1.1.1 әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін талдау; 7.1.2.1 әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан талдау; 7.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау; 7.1.4.1 көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін ашып, үзінділерді жатқа айту, қоршаған орта туралы

	Баян".		түсініктерін нақтылау, қалдық көру қабілетін қорғау
		Анализ және интерпретация	7.2.1.1 шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салыстыру білу; 7.2.2.1 эпикалық, поэзиялық, драмалық шығармадағы автор бейнесін анықтау; 7.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, синекдоха, қайталау түрлері: эпифора, анафора, аллитерация, ассонанс, риторикалық сұрақ) қолданысын талдау; 7.2.4.1 шығармадағы оқиға желісін өзіндік көзқарас тұрғысынан дамытып жазу, қалдық көру қабілетін қорғау, есте сақтау қабілетін түзеу, зейінін тұрақтандыру
		Бағалау және салыстыру	7.3.1.1 кейіпкерлердің іс-әрекеті мен автор берген портреттік мінездемені салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру; 7.3.2.1 әдеби жанр түрлерінің даму барысына, жаңашылдығына заманауи тұрғыдан баға беру; 7.3.3.1 шығарманы ұлттық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу, жазба жұмыстарында зейінін тұрақтандыру, танымдық белсенділігін арттыру; 7.3.4.1 әдеби шығарманың эстетикалық құндылығы туралы шағын сыни шолу жазу
4-тоқсан			
Балалар мен үлкендер	1.М.Әуезов "Көксерек", 2.Қ.Қайсенов "Жау тылындағы бала".	Түсіну және жауап беру	7.1.1.1 әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін талдау; 7.1.2.1 әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан талдау; 7.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау; 7.1.4. көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін ашып, үзінділерді жатқа айту, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау, қалдық көру қабілетін қорғау
		Анализ және интерпретация	7.2.1.1 шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салыстыра білу; 7.2.2.1 эпикалық, поэзиялық, драмалық шығармадағы автор бейнесін анықтау; 7.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, синекдоха, қайталау түрлері: эпифора, анафора, аллитерация, ассонанс, риторикалық сұрақ) қолданысын талдау; 7.2.4.1 шығармадағы оқиға желісін өзіндік көзқарас тұрғысынан дамытып жазу, қалдық көру қабілетін қорғау, есте сақтау қабілетін түзеу, зейінін тұрақтандыру
		Бағалау және салыстыру	7.3.1.1 кейіпкерлердің іс-әрекеті мен автор берген портреттік мінездемені салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру; 7.3.2.1 әдеби жанр түрлерінің даму барысына, жаңашылдығына заманауи тұрғыдан баға беру; 7.3.3.1 шығарманы ұлттық құндылық тұрғысынан

			талдап, әдеби эссе жазу, жазба жұмыстарында зейінін тұрақтандыру, танымдық белсенділігін арттыру; 7.3.4.1 әдеби шығарманың эстетикалық құндылығы туралы шағын сыни шолу жазу
--	--	--	---

4) 8-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Балалар мен үлкендер Ұрпақ тәрбиесі	1.С.Сарғасқаев "Тәмшіш қара" 2.М.Шаханов "Нарынкүм зауалы", 3.Медетбек Темірхан "Тәуелсізбін" өлеңі.	Түсінужәнежауап беру	8.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желілерін, эпилог, бастамаларды анықтау; 8.1.2.1 әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 8.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу; 8.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді өз көзқарасын дәлелдеу үшін орынды қолдану, көркем шығармадағы үзінділермен жұмыс жасау, танымдық белсенділігін арттыру, есте сақтау қабілетін сүйену
		Анализ және интерпретация	8.2.1.1 композицияны тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарайталдау; 8.2.2.1 автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау; 8.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (психологиялық параллелизм, перифраз, сатира, ирония, гротеск, эллипсис) қолданысын талдай отырып, автор стилін анықтау; 8.2.4.1 шығармадан алған үзінділерді қайта өңдеп креативті жазу, қолдың ұсақ қимылын дамыту, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау, сезім арқылы қабылдауына зер салу
		Бағалау және салыстыру	8.3.1.1 шығарманың тақырыбы мен идеясын осы тектес басқа шығармалармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 8.3.2.1 шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру; 8.3.3.1 шығарманың көркемдік-идеялық құндылығын гуманистік тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу, жазбаша жұмыста қалдық көру қабілетін қорғау, танымдық белсенділігін арттыру, есте сақтау қабілетін түзету; 8.3.4.1 шығарма бойынша жазылған әдеби сын – пікірлерге сүйене отырып, өзіндік сыни пікір жазу
2-тоқсан			
Ұрпақ	1.Т.Әбдіков "Қонақтар",	Түсінужәнежауап	8.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байланысты

тәрбиесі	2.А.С.Пушкин "Ескерткіш".	беру	сюжеттік желілерін, эпилог, бастамаларды анықтау; 8.1.2.1 әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 8.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу; 8.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді өз көзқарасын дәлелдеу үшін орынды қолдану, танымдық белсенділігін арттыру, есте сақтау қабілетін түзету
		Анализ және интерпретация	8.2.1.1 композицияны тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарайталдау; 8.2.2.1 автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау; 8.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (психологиялық параллелизм, перифраз, сатира, ирония, гротеск, эллипсис) қолданысын талдай отырып, автор стилін анықтау; 8.2.4.1 шығармадан алған үзінділерді қайта өңдеп креативті жазу, қолдың ұсақ қимылын дамыту, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау, сезім арқылы қабылдауына зер салу
		Бағалау және салыстыру	8.3.1.1 шығарманың тақырыбы мен идеясын осы тектес басқа шығармалармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 8.3.2.1 шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру; 8.3.3.1 шығарманың көркемдік-идеялық құндылығын гуманистік тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу, жазбаша жұмыста қалдық көру қабілетін қорғау, танымдық белсенділігін арттыру, есте сақтау қабілетін түзету; 8.3.4.1 шығарма бойынша жазылған әдеби сын – пікірлерге сүйене отырып, өзіндік сыни пікір жазу
3-тоқсан			
Дананың сөзі-ақылдың көзі Көркем әдебиет және эпикалық жанр	1.Қорқыт "Байбөрі баласы Бамсы-Байрақ туралы жыр", Қорқыттың нақыл сөздері, 2.Ахмет Йассауи "Даналық кітабы", 3.Ақтамберді Сарыұлы "Күлдір-күлдір кісінетіп", "Балаларыма өсиет", 4.Шалкиіз жырау "Би Темірге бірінші толғауы" 5.Мұрат Мөңкеұлы "Үш қиян", "Сарыарқа".	Түсіну және жауап беру	8.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желілерін, эпилог, бастамаларды анықтау; 8.1.2.1 әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 8.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу; 8.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді өз көзқарасын дәлелдеу үшін орынды қолдану, танымдық белсенділігін арттыру, есте сақтау қабілетін түзету
		Анализ және интерпретация	8.2.1.1 композицияны тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарайталдау; 8.2.2.1 автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау;

			<p>8.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (психологиялық параллелизм, перифраз, сатира, ирония, гротеск, эллипсис) қолданысын талдай отырып, автор стилін анықтау;</p> <p>8.2.4.1 шығармадан алған үзінділерді қайта өңдеп креативті жазу, қолдың ұсақ қимылын дамыту, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау, сезім арқылы қабылдауына зер салу</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>8.3.1.1 шығарманың тақырыбы мен идеясын осы тектес басқа шығармалармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау;</p> <p>8.3.2.1 шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру;</p> <p>8.3.3.1 шығарманың көркемдік-идеялық құндылығын гуманистік тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу, жазбаша жұмыста қалдық көру қабілетін қорғау, танымдық белсенділігін арттыру, есте сақтау қабілетін түзету;</p> <p>8.3.4.1 шығарма бойынша жазылған әдеби сын – пікірлерге сүйене отырып, өзіндік сыни пікір жазу</p>
4-тоқсан			
Көркем әдебиет және эпикалық сарын Махаббат және абырой	1.Ш.Құдайбердіұлы "Еңлік-Кебек" дастаны, "Жастарға" өлеңі 2.М.Дулатов "Бақытсыз Жамал" романы.	Түсінужәнежауап беру	<p>8.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желілерін, эпилог, бастамаларды анықтау;</p> <p>8.1.2.1 әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан ашу;</p> <p>8.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу;</p> <p>8.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді өз көзқарасын дәлелдеу үшін орынды қолдану, танымдық белсенділігін арттыру, есте сақтау қабілетін түзету</p>
		Анализ және интерпретация	<p>8.2.1.1 композицияны тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарайталдау;</p> <p>8.2.2.1 автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау;</p> <p>8.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (психологиялық параллелизм, перифраз, сатира, ирония, гротеск, эллипсис) қолданысын талдай отырып, автор стилін анықтау;</p> <p>8.2.4.1 шығармадан алған үзінділерді қайта өңдеп креативті жазу, қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау, сезім арқылы қабылдауына зер салу</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>8.3.1.1 шығарманың тақырыбы мен идеясын осы тектес басқа шығармалармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау;</p> <p>8.3.2.1 шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру;</p>

			8.3.3.1 шығарманың көркемдік-идеялық құндылығын гуманистік тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу, жазбаша жұмыста қалдық көру қабілетін қорғау, танымдық белсенділігін арттыру, есте сақтау қабілетін түзету; 8.3.4.1 шығарма бойынша жазылған әдеби сын – пікірлерге сүйене отырып, өзіндік сыни пікір жазу
--	--	--	--

5) 9-сынып:

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Махаббат және абырой	1.Б.Момышұлы "Ұшқан ұя" әңгімесі, 2.Д.Исабеков " Әпке" драмасы, 3.М.Мақатаев "Аққулар ұйықтағанда" поэмасы	Түсінужәнежауап беру	9.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау; 9.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау; 9.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау; 9.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану, қалдық көру қабілетін қорғау, сезім арқылы, есту арқылы қабылдау
		Анализ және интерпретация	9.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау; 9.2.2.1 автор бейнесінің идеялық-стилистикалық тұтастырушы ретіндегі рөліне талдау жасау; 9.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін талдай отырып, автор стиліне баға беру; 9.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу, қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, танымдық белсенділігін пайдалану, зейінін тұрақтандыру
		Бағалау және салыстыру	9.3.1.1 шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 9.3.2.1 шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру; 9.3.3.1 шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу,

			зейінін тұрақтандыру, танымдық белсенділігін арттыру; 9.3.4.1 әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу
2-тоқсан			
Қиял мен шындық	1.Т.Ахтанов "Күй аңызы" әңгімесі, 2.Ж.Сахиев "Айдағы жасырынбақ", "Дабыл" фантастикалық әңгімелері	Түсіну және жауап беру	9.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау; 9.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау; 9.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау; 9.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану, қалдық көру қабілетін қорғау, сезім арқылы, есту арқылы қабылдауына зер салу
		Анализ және интерпретация	9.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау; 9.2.2.1 автор бейнесінің идеялық-стилистикалық тұтастырушы ретіндегі рөліне талдау жасау; 9.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін талдай отырып, автор стиліне баға беру; 9.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу, қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, танымдық белсенділігін арттыру, зейінін тұрақтандыру
		Бағалау және салыстыру	9.3.1.1 шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 9.3.2.1 шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру; 9.3.3.1 шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу, зейінін тұрақтандыру, танымдық белсенділігін арттыру; 9.3.4.1 әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу
3-тоқсан			
Қиял мен	1.Р.Мұқанова "Мәңгілік бала бейне".	Түсіну және жауап беру	9.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-

шындық Атадан қалған сөз	2. Ж. Баласағұн "Құтты білік", 3. Шешендік өнер: Майқы би мен Мөңке бидің шешендік сөздері, Әнет баба "Не арсыз, не ғайып, не даусыз...", 4. Төле би "Ердің бақыты – әйел", Әйтеке би "Қасқакөл дауы", Қазыбек би "Кім жақын, не қымбат, не қиын",	беру	композициялық талдау жасау; 9.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау; 9.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау; 9.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстардақолдану
		Анализ және интерпретация	9.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау; 9.2.2.1 автор бейнесінің идеялық-стистикалық тұтастырушы ретіндегі рөліне талдау жасау; 9.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін талдай отырып, автор стиліне баға беру; 9.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу
		Бағалау және салыстыру	9.3.1.1 шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 9.3.2.1 шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру; 9.3.3.1 шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу, зейінін тұрақтандыру, танымдық белсенділігін арттыру; 9.3.4.1 әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу
4-тоқсан			
Атадан қалған сөз	1. Сырым Датұлы "Балаби мен Сырым", 2. Бұқар жырау "Тілек", "Әй, Абылай, Абылай", "Асқар таудың өлгені", 3. "Біржан-Сара" айтысы	Түсінужәнежауап беру	9.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау; 9.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау; 9.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау; 9.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстардақолдану
		Анализ және интерпретация	9.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау; 9.2.2.1 автор бейнесінің идеялық-стистикалық тұтастырушы ретіндегі

			рөліне талдау жасау; 9.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін талдай отырып, автор стиліне баға беру; 9.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу
		Бағалау және салыстыру	9.3.1.1 шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 9.3.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау; 9.3.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау; 9.3.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану

б) 10-сынып:

6-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Тарихи шындық пен көркемдік шешім	1. Нысанбай жырау "Кенесары – Наурызбай", 2. Махамбет Өтемісұлы "Махамбеттің Баймағамбетке айтқаны", " Мен, мен, мен едім", "Бағаналы терек"	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау және өз пікірлерін білдіру; 10.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау және оған ұлттық мүдде тұрғысынан қарау; 10.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау, оларға мінездеме беру; 10.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану, қалдық көру қабілетін қорғау, танымдық белсенділігін арттыру, зейінін тұрақтандыру
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 кең ауқымды шығармалардың композициясына талдау жасау; 10.2.2.1 автор бейнесінің идеялық-стистикалық тұтастырушы ретіндегі рөліне талдау жасау, өзара осы жұмыстарды талқылау; 10.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін талдай отырып, автор стиліне баға беру және өз көзқарасын білдіру; 10.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып,

			шығармашылық жұмыс жазу, өзіндік көзқарасын шындау, шығармашылық жазба жұмысында қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, зейінін тұрақтандыру, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 10.3.2.1 шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру, зерделеу; 10.3.3.1 шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазуда бір-бірімен пікір алмасу, есте сақтау қабілетін түзеу, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау, қалдық көру қабілетін қорғау; 10.3.4.1 әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу және талдау
2-тоқсан			
Тарихи шындық пен көркемдік шешім Адам жанының құпиясы	1. Ш.Уәлиханов "Ыстықкөл күнделігі" 2. I.Жансүгіров "Құлагер" поэмасы	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау; 10.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау; 10.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау; 10.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану, қалдық көру қабілетін қорғау, танымдық белсенділігін арттыру, зейінін тұрақтандыру
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау; 10.2.2.1 автор бейнесінің идеялық-стистикалық тұтастырушы ретіндегі рөліне талдау жасау; 10.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін талдай отырып, автор стиліне баға беру; 10.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу, шығармашылық жазба жұмысында қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, зейінін тұрақтандыру, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 10.3.2.1 шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру;

			10.3.3.1 шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу, есте сақтау қабілетін түзеу, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау, қалдық көру қабілетін қорғау; 10.3.4.1 әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу
3-тоқсан			
Адам жанының құпиясы	1.Б.Майлин "Шұғаның белгісі" хикаят 2.Ғ.Мүсірепов "Ұлпан" романы, 3.Т.Айбергенов "Сағыныш", 4.Ф.Оңғарсынова "Өлең мен сені аялап өтем".	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау; 10.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау; 10.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау; 10.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау; 10.2.2.1 автор бейнесінің идеялық-стистикалық тұтастырушы ретіндегі рөліне талдау жасау; 10.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін талдай отырып, автор стиліне баға беру; 10.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу, шығармашылық жазба жұмысында қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, зейінін тұрақтандыру, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 10.3.2.1 шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру; 10.3.3.1 шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу, есте сақтау қабілетін түзеу, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау, қалдық көру қабілетін қорғау; 10.3.4.1 әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу және оны талдау
4-тоқсан			
Мәңгілік ел-мәңгілік	1.Н.Айтұлы "Бәйтерек" поэмасы, 2.Кнут Гамсун "Аштық" романы.	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау; 10.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау;

мұрат		10.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау; 10.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстардақолдану
	Анализ және интерпретация	10.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау; 10.2.2.1 автор бейнесінің идеялық-стилистикалық тұтастырушы ретіндегі рөліне талдау жасау; 10.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін талдай отырып, автор стиліне баға беру; 10.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу, шығармашылық жазба жұмысында қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, зейінін тұрақтандыру, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау
	Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 10.3.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау; 10.3.3.1 шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу, есте сақтау қабілетін түзеу, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау, қалдық көру қабілетін қорғау; 10.3.4.1 әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу және оны талдау

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 31-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 471-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде) 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты – әдеби шығармаларды қабылдау және саралау арқылы адамның рухани құндылықтарының қалыптасуына ықпал жасау, білімдерін, қабілеттерін, дағдыларын жекелік таңдау негізінде әлем мен өзін-өзі тануға қолдана алатын білікті оқырман тәрбиелеу.

3. Оқытудың міндеттері:

1) қазақ, орыс және әлем әдебиеті мен мәдениеті негізінде әлеуметтік тұрғыда табысты бейімделуіне ықпал жасайтын білімдерді, қабілеттерді, дағдыларды қалыптастыру;

2) білім алушылар көркем әдебиет шығармаларының авторлық түпкі ойын терең түсінулері үшін, әдебиеттанушылық түсініктердің меңгерілуіне ықпал жасау;

3) шығармаларды саралау негізінде сындық саралау, теңеу, қорыту, ұқсастық пен себептік-нәтижелік байланысты анықтау, құбылыстарды жіктеу, логикалық және сыни пайымдамалар мен пікірлерді құру дағдыларын қалыптастыру;

4) түрлі жанрдағы әдеби шығармаларды терең түсіну мен саралау негізінде коммуникативтік дағдыларды дамыту.

4. Бағдарламаның мазмұны заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру; сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс; тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту, оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде және жіктемелік, әрекеттік, коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде, жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзеу-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Білім алушылардың әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу

материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), білім алушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты білім алушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Білім алушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың Бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, білім алушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Білім алушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында білім алушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әр-түрлі жұмыстарды, соның ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларды қарастырады (оқытын машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын, түрлі үлгідегі және жанрдағы мәтіндерді қолданылады, бұл білім алушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрдағы, стилдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндік материалды таңдау барысында этномәдени компонентін ескере отырып, білім мазмұнының тәрбиелік компоненті күшейтіледі (қазақ

әдебиетінің, орыс әдебиетінің ұлттық-мәдени ерекшеліктері жөнінде, біздің еліміздің аумағында тұратын өзге халықтар мәдениеті жөнінде мәліметтер).

15. Мәтіндер мазмұны білім алушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен қазақстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпыұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

16. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу процесі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік құзіретін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

17. Білім алушылардың психофизикалық бұзылымдарын түзеу мақсатында қолданылатын әдістер мен тәсілдер:

1) лингвистикалық шолу әдісі: алғашқылық, синхрондық, кейінгілік, толық және таңдамалы;

2) кроссвордтарды табу, ребустарды, шарадаларды шешу;

3) тірек сызбалар, кестелер;

4) мәтінді редакциялау;

5) анықтама-дәптерін дайындау және қолдану (әдебиеттік теминдер мен ұғымдар);

6) шешендік іскерлік;

7) мен білемін;

8) автор;

9) ақпаратты шығару

10) ең қызықты фактілер;

11) жазушыға, ақынға сұрақтар;

12) "..... дан сұхбат алу";

13) дайын мәтіннің тақырыптық торын құрастыру тәсілі және тақырыпты құру барысындағы есептеулер тәсілі;

14) болашақ тақырыптың микротақырыптарын ашу сызбасын құрастыру тәсілі және оны дайын мәтіннен есептеп шығару тәсілі;

15) тәсілдерді қолдана отырғандағы тіл шығармашылығы: "Еркін ассоциациялар тәсілі"(суреттердің деректері бойынша), "Не болар еді, егер ..."(білім алушы өзіне осындай сұрақ қойып жауап беруге тырысады), "Әңгімені жалғастыр";

16) "мағыналық бірліктер" тәсілі мағыналық жады мен логикалық ойлау қабілетін дамытуға арналады. Тәсілдер: мәтіннің сараптамасы немесе шағын-баяндау, мұнда білім алушы дәйекті түрде екі сұраққа жауап береді: "Бұл мәтінде кім (немесе не) туралы айтылады?" және "Бұл жөнінде не айтылады (хабарланады)?" Қолданылатын мини-баяндаулар көлемі үлкен мәтінге қарасты қорқынышын жеңіп, эмоциялық-еріктік саласының қалыптасуына көмектеседі. Жеке тәжірибесін қолдану: жанұядағы туыстық байланыстардың аналогиясы бойынша мәтін немесе сөйлем ішіндегі туыстық байланыстарды анықтау.

18. Оқи білу дағдысын дамыту бойынша тапсырмалар мысалдары:

1) сөздермен ойындар (анаграммалар, палиндромалар, сөздің ішіндегі сөзді табу);

2) мәтіннің басы немесе атауы бойынша оқиғаның дамуын болжау;

3) әңгіменің жоспар-картасын құру.

19. Қазақ әдебиетін оқыту барысында ақпарат көзі ретінде мәтінмен жұмыс күшейтіледі, оны тез оқуын дамытуға, басты немесе екінші кезектегі, ашық немесе жасырынды, мәтіндік немесе мәтіннен тыс ақпаратты бөліп шығару қабілетін дамытуға бағыттау, ақпаратты ықшамды көрсетіп, көпшілік алдында сөйлеуге, өз ой-пікірін айтуға, оларды ауызша (пікірталас, жарыссөз, баяндама) және жазбаша (эссе) түрде жеткізе білуге үйрету қарастырылады.

20. Әдебиет бойынша оқу процесін сыншылдық ойды дамытуға бағыттап ұйымдастыру, оқу субъекттерінің тең құқылы қарым-қатынастарын, араларында әңгімелесу қатынасты, пікірталас барысында өз пікірлерін айта білуін, басқалар пікірін тыңдауын, түсінуін және қабылдауын, өз позициясын қорғауда дәлелдер жүйесін келтіре білуін, түрлі позицияларды салыстыра білуін тудырады.

21. Әдеби көздерін зертелеу барысында сыншылдық ойды дамыту, бірінші кезекте, мәтінмен жұмыс істеумен байланысты; мұнда мәтіннің сипатына қарай оқу процесі тәсілдерін үйрету түрлері(ақпараттық немесе әдеби мәтін) және жұмыс тәсілдері(дайын мәтінді оқу емесе жазбаша мәтін құру) бойынша біріктіреді.

22. Оқырмандық қабілетін дамытуға үлкен мән беріледі: ашық түрде берілген ақпаратты табу; қорытындыларды тұжырымдау; ақпаратты түсіндіру және қорыту; мәтіннің мазмұнын, тілдік ерекшеліктерін және құрылымын саралау.

23. Әдебиетті оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасушы) белсенді түрде қолданылуы керек, оның ішінде:

1) түзетудің оптикалық құралдары: лупалар (қол, стационарлық және тірек); көзәйнектер (микроскопиялық, гиперокулярлық және телескопиялық); бинокулярлар және монокулярлар; проекциялық үлкейткіш аппараттар (эпипроекторлар және диапроекторлар);

2) көру аясының кемістіктері бар тұлғалар үшін (гемианопсия, түтікті көру қабілеті) арнайы оптикалық жүйелер, бұлар көру аясын қажетті шекте өзгертеді; егер көру қабілеті сапасының нашарлауы жоғары жарық жағдайларында болса, онда түссіз немесе түрлі-түсті әйнектен жасалған жарықтан қорғайтын түзету линзалары қолданылады;

3) компьютерлік тифлокешен: жеке компьютер, брайлдік дисплей, брайлдік indexEverest (индекс Эверист)– D принтер, сканерлеу және оқуға арналған "Книголюб" бағдарламасы, экранды үлкейту бағдарламасы;

4) "Книголюб-стандарт" оқу жүйесі;

5) "Кітап" "VideoLightVGA(ВидеоЛайтВиДжиЭй)" электрондық үлкейткіш құрылғысы;

6) нашар көретіндерге арналған портативті үлкейткіш құрылғы.

3-тарау. "Орыс әдебиеті" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

24. Объем учебной нагрузки по учебному предмету "Русская литература" составляет:

1) в 5 класс – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;

2) в 6 класс – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;

3) в 7 класс – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;

4) в 8 класс – 3 часа в неделю, 102 часов в учебном году;

5) в 9 класс – 3 часа в неделю, 102 часов в учебном году;

6) в 10 класс – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году.

25. Содержание программы по учебному предмету "Русская литература" организовано по разделам обучения. Разделы состоят из подразделов, которые содержат все цели обучения по классам в виде ожидаемых результатов: навыка или умения, знания или понимания.

26. Содержание учебного предмета включает следующие разделы:

1) раздел 1. "Понимание и ответы по тексту";

2) раздел 2. "Анализ и интерпретация текста";

3) раздел 3. "Оценка и сравнительный анализ".

27. Раздел "Понимание и ответы по тексту" включает следующие подразделы:

- 1) понимание терминов;
- 2) понимание художественного произведения;
- 3) чтение наизусть и цитирование;
- 4) составление плана;
- 5) пересказ;
- 6) ответы на вопросы.

28. Раздел "Анализ и интерпретация текста" включает следующие подразделы:

- 1) жанр;
- 2) тема и идея;
- 3) композиция;
- 4) анализ эпизодов;
- 5) характеристика героев;
- 6) художественный мир произведения в разных формах представления;
- 7) отношение автора;
- 8) художественно-изобразительные средства;
- 9) творческое письмо.

29. Раздел "Оценка и сравнительный анализ" включает следующие подразделы:

- 1) оценивание художественного произведения;
- 2) сравнение художественного произведения с произведениями других видов искусства;
- 3) сопоставление произведений литературы;
- 4) оценивание высказываний.

30. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 5 класса:

1) понимание и ответы по тексту: художественная литература, фольклор, героический эпос, былина, сказка, литературная сказка, сюжет, композиция, художественное время и пространство, конфликт, герой, повествователь, рассказчик, гипербола, эпитет, сравнение, аллегория, параллелизм; общее представление о художественном произведении, осмысление темы; выразительное чтение наизусть фрагментов текстов небольшого объема (поэтических, прозаических); простой план; краткий пересказ содержания произведения или отрывка; краткий и полный ответ на вопрос;

2) анализ и интерпретация: определение жанра (былина, сказка, литературная сказка) и его признаков при поддержке учителя; определение основной мысли произведения при поддержке учителя; выделение в тексте произведения элементов композиции при поддержке учителя; анализ эпизодов, важных для характеристики главных героев, при поддержке учителя; характеристика героев при поддержке учителя; анализ художественного пространства и оформление своего представления в рисунках, схемах, кластерах; определение отношения автора к главным героям при поддержке учителя; анализ изобразительных средств в художественном тексте (гиперболы, эпитеты, сравнения, аллегории, параллелизм) при поддержке учителя; написание творческих работ (сказок, рассказов, мини-сочинений на литературные темы по опорным словам, иллюстрациям);

3) оценка и сравнительный анализ: участие в обсуждении произведения, выражение своих мыслей и чувств; сравнение художественного произведения с произведениями других видов искусства, объяснение сходств и различий; сопоставление произведений (или фрагментов) русской, казахской и мировой литературы, близких по тематике, при поддержке учителя; оценивание устных и письменных высказываний (своих, одноклассников) с точки зрения соответствия теме.

31. Перечень рекомендуемых произведений для 5 класса:

- 1) былины. Цикл об Илье Муромце;
- 2) А.С.Пушкин. "Песнь о вещем Олеге";
- 3) М.Ю. Лермонтов. "Бородино";
- 4) М. Шаханов. "Отрарская поэма о побеждѸнном победителе, или ПросчѸт Чингисхана";
- 5) мифы Древней Греции (о Геракле, Прометее, Икаре);
- 6) В.А. Жуковский. "Сказка о царе Берендее";
- 7) А.С. Пушкин. "Сказка о мертвой царевне и семи богатырях";
- 8) К. Д. Бальмонт. "Фейные сказки";
- 9) Г.Х. Андерсен. "Снежная королева";
- 10) О. Уайльд. "Соловей и роза";
- 11) К.Г. Паустовский. "Теплый хлеб";
- 12) Г.В. Черноголовина. "Сказка об одном зѸрнышке".

32. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 6 класса:

1) понимание и ответы по тексту: художественный мир, миф, мифический герой, мифологический образ, рассказ, повесть, пьеса-сказка, афиша, ремарка,

портрет, пейзаж, метафора, олицетворение, риторические фигуры, антитеза, перифраз, эпос, лирика, драма как роды литературы; общее представление о художественном произведении, главная и второстепенная информация; выразительно чтение наизусть фрагментов текстов (поэтических, прозаических, драматических); простой цитатный план; краткий, подробный пересказ содержания произведений небольшой эпической или драматической формы, выражение своего мнения о героях и событиях; развернутый ответ на вопрос;

2) анализ и интерпретация: определение жанра (рассказ, повесть, пьеса-сказка) и его признаков; определение основной мысли произведения с опорой на его структурные элементы; выделение в тексте произведения элементов композиции, объяснение их роли в сюжете произведения; анализ эпизодов драматических и прозаических произведений, важных для характеристики главных героев; характеристика героев с использованием плана и цитат из текста; анализ художественного пространства и времени и оформление своего представления в рисунках, схемах, кластерах; определение отношения автора к главным и второстепенным героям; анализ изобразительных средств (метафоры, олицетворения) и фигур поэтического синтаксиса (риторические вопросы, обращения, восклицания, антитезы, перифразы); творческие работы (мифы, рассказы, мини-сочинения на литературные темы, сравнительные характеристики), выражение своего понимания прочитанного, использование изобразительных средств языка;

3) оценка и сравнительный анализ: участие в обсуждении произведения, оценивание поступков главных героев; сравнение художественных произведений с произведениями других видов искусства, объяснение сходств и различий при поддержке учителя (план сравнительной характеристики); сопоставление произведений (или фрагментов) русской, казахской и мировой литературы, близких по тематике и проблематике; оценивание устных и письменных высказываний (своих, одноклассников) с точки зрения полноты раскрытия темы, уместности цитирования.

33. Перечень рекомендуемой литературы для 6 класса:

- 1) А.С. Пушкин. "Руслан и Людмила";
- 2) М.М. Пришвин. "Кладовая солнца".
- 3) мифы Древней Греции (о Прометее, Геракле, Икаре, Актеоне);
- 4) Е.В. Курдаков. "Псы Актеона";
- 5) Мифология (миф о Солнце, мифы о представителях низшей мифологии);
- 6) Тюркская мифология (миф о создании мира);

7) Библейская мифология (о Вавилонской башне, царе Соломоне, Содоме и Гоморре);

8) Б.Л. Пастернак. "Рождественская звезда";

9) Н.В. Гоголь. "Ночь перед Рождеством";

10) Ф.М. Достоевский. "Мальчик у Христа на Ылке" (или Л.Н. Андреев. "Ангелочек");

11) В. Токарева. "Рождественский рассказ";

12) И.С. Тургенев. "Муму";

13) Л.Н. Толстой. "Кавказский пленник";

14) В.С. Высоцкий. "Песня о друге".

34. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 7 класса:

1) понимание и ответы по тексту: притча, легенда, баллада, басня, литературное направление, классицизм, фантастический рассказ, комедия, фэнтези, сатира, юмор, гротеск, сарказм, ирония, художественная деталь, лирический герой, ритм и рифма, аллитерация, ассонанс, аллегория, инверсия, анафора; понимание художественного произведения в деталях, известная и неизвестная информация; самостоятельное нахождение в тексте и выразительное чтение наизусть цитат, фрагментов произведений, связанных с характеристикой лирического героя и/или образа-персонажа; сложный план; краткий, подробный, выборочный пересказ содержания произведения или отрывка, выражение своего мнения о героях и событиях; аргументированный ответ на проблемный вопрос;

2) анализ и интерпретация: определение жанра (притча, баллада, басня, легенда, комедия, лирическое стихотворение, фэнтези, фантастический рассказ) и его признаков; определение темы и идеи произведения, выражение своего мнения о поступках героев; выделение в тексте произведения элементов композиции, объяснение роли эпиграфа и его смысла; анализ в прозаическом, драматическом и лирическом произведениях эпизодов, важных для характеристики главных и второстепенных героев; характеристика героев произведения на основе деталей и цитат из текста; анализ сюжета и композиции, художественных образов и оформление своего представления в таблицах, схемах, кластерах, презентациях; определение отношения автора к главным и второстепенным героям, аргументация своей позиции; анализ изобразительных средств и фигур поэтического синтаксиса в художественном тексте (аллитерации, ассонансы, аллегии, инверсии, анафоры), основных приемов комического (сатира, юмор, гротеск, ирония, сарказм); творческие работы

(сочинения, притча, отзыв, репортаж, интервью с литературным героем), выражение своего отношения к прочитанному, использование изобразительных средств языка;

3) оценка и сравнительный анализ: участие в обсуждении произведения, выражение мнения о героях и событиях; сравнение художественного произведения с произведениями других видов искусства, характеристика сходств и различий в средствах создания образов; сопоставление произведений (или фрагментов) русской, казахской и мировой литературы, близких по тематике/ проблематике/ жанру; оценивание устных и письменных высказываний (своих, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, уместности цитирования, композиционного единства.

35. Перечень рекомендуемой литературы для 7 класса:

- 1) А.Н. Островский. "Снегурочка";
- 2) С.Я. Маршак. "Умные вещи";
- 3) М.Ю. Лермонтов. "Русалка".
- 4) притча о блудном сыне, легенда об Арионе;
- 5) А.С. Пушкин "Арион", "Анчар";
- 6) А.С. Пушкин. "Станционный смотритель";
- 7) К.Г. Паустовский "Телеграмма";
- 8) стихотворения А.С. Пушкина, С.А. Есенина, А.А. Фета;
- 9) У. Блейк. "Тигр";
- 10) О.О. Сулейменов. "Волчата";
- 11) Р. Бредбери. "Зеленое утро";
- 12) А.Новоселов. "Санькин марал".

36. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 8 класса:

1) понимание и ответы по тексту: романтизм и реализм как литературные направления, исторический образ (персонаж), трагедия, комедия, поэма, символ, психологический параллелизм, афоризм, эпиграф, прототип, автобиографизм; понимание художественного произведения, критическое осмысление информации, различение открытой и скрытой (подтекст) информации; самостоятельное нахождение в тексте и выразительное чтение наизусть цитат, фрагментов, отражающих тематику произведения; сложный цитатный план; пересказ содержания произведения или отрывка, использование разных приемов цитирования; аргументированный ответ на проблемный вопрос, использование цитат;

2) анализ и интерпретация: определение жанра (трагедия, комедия, поэма) и его признаков; определение темы и идеи произведения, выражение своего мнения о проблематике; выделение в тексте произведения элементов композиции, объяснение значения вставных эпизодов; анализ эпизодов произведений, объяснение их связи с проблематикой и роли в развитии сюжета; характеристика героев произведения, их поступков, мотивов поведения, значения имен и фамилий; анализ системы образов, хронотопа, структуры произведения и оформление своего представления с помощью различных способов свёртывания информации (схем, таблиц, интеллект-карт, ментальных карт, диаграмм); способы выражения авторского отношения к героям; способы авторской характеристики героев, изобразительные средства, в том числе звукопись и цветопись, фигуры поэтического синтаксиса (риторические фигуры, антитезы, перифразы, инверсии, анафоры, градация), литературные приемы (символ, психологический параллелизм, автобиографизм); написание творческих работ (письмо литературному герою, сценарии), выражение отношения к герою, его поступкам, использование изобразительных средств;

3) оценка и сравнительный анализ: участие в обсуждении произведения, отстаивание своей точки зрения, оценивание поведения, поступков героев, позиции автора; сравнение художественного произведения с произведениями других видов искусства, характеристика специфических средств создания образов в разных видах искусства; сопоставление произведения (или фрагментов) русской, казахской и мировой литературе, близких по тематике/проблематике/ жанру с учетом особенностей национальной культуры; оценивание устных и письменных высказываний (своих, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, композиционного единства и фактологической точности.

37. Перечень рекомендуемой литературы для 8 класса:

- 1) И.А. Крылов. Басни;
- 2) Д.И. Фонвизин. "Недоросль";
- 3) М.Е. Салтыков-Щедрин. "Сказка о том, как один мужик двух генералов прокормил";
- 4) М.М. Зощенко. Сатирические рассказы (по выбору учителя);
- 5) В.А. Жуковский. Баллады;
- 6) В. Набоков. "Рождество";
- 7) В. Тендряков. "Хлеб для собаки";
- 8) Д. Толкиен. "Хоббит, или Туда и Обратно";
- 9) Н.А. Некрасов. "Школьник", "Крестьянские дети";

- 10) В. Распутин. "Уроки французского";
- 11) Ч. Айтматов. "Белый пароход";
- 12) У. Шекспир. "Ромео и Джульетта";
- 13) А.С. Пушкин. "Капитанская дочка";
- 14) лирика поэтов 19 века;
- 7) О.О. Сулейменов. "Последнее слово акына Смета".

38. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 9 класса:

1) понимание и ответы по тексту: жанр, сонет, роман, святочный рассказ, лирическое отступление, типизация, психологизм, внутренний монолог, оксюморон, хронотоп, градация, парцелляция, афоризм; понимание художественного произведения, критическое осмысление информации, выражение отношения к услышанному или прочитанному; самостоятельное нахождение в тексте и выразительное чтение наизусть цитат, фрагментов, связанных с проблематикой произведения; тезисный план; пересказ содержания произведения, использование разных приемов пересказа, творческое переосмысление развития сюжета; развернутый аргументированный ответ на проблемный вопрос со ссылкой на источники;

2) анализ и интерпретация: определение жанра и его признаков (сонет, роман, роман в письмах, святочный рассказ); определение темы и идеи произведения, выражение мнения об их актуальности и аргументация своей позиции; выделение в тексте произведения элементов композиции, различие видов композиции, объяснение значения лирических отступлений; анализ в произведении эпизодов, важных для определения конфликта, объяснение связи с другими эпизодами; характеристика героев произведения на основе их социальных и межличностных отношений; анализ художественного мира произведения, оформление своего представления с помощью различных способов свертывания информации (схемы, таблицы, интеллект-карты, ментальные карты, диаграммы); способы выражения авторского отношения к героям и изображаемым событиям; анализ средств и приемов создания образов, изобразительных средств и фигур поэтического синтаксиса (эпитеты, сравнения, метафоры, олицетворения, риторические фигуры, антитезы, перифразы, аллитерации, ассонансы, аллегории, инверсии, анафоры, градации, парцелляции); написание сочинений на литературные и свободные темы, рецензий(на спектакли и/или экранизации произведения);

3) оценка и сравнительный анализ: участие в обсуждении произведения, объяснение своей позиции с учетом различных мнений, оценивание

актуальности проблематики произведения; сравнение художественного произведения с произведениями других видов искусства, характеристика сходств и различий в средствах создания образов, выделение индивидуальных авторских приемов; сопоставление произведений (или фрагментов) русской литературы с произведениями казахской и мировой литературы, близких по тематике/ проблематике/ жанру, с учетом особенностей национальной культуры, объяснение позиции авторов; оценивание устных и письменных высказываний (своих, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, композиционного и стилевого единства, фактологической точности.

39. Перечень рекомендуемой литературы для 9 класса:

- 1) Н.В. Гоголь. "Ревизор";
- 2) А.П. Чехов. Рассказы (по выбору учителя);
- 3) В. М. Шукшин. Рассказы (по выбору учителя);
- 4) Ф.М. Достоевский. "Бедные люди"
- 5) Л.Н. Толстой. "После бала";
- 6) А.И. Куприн. "Гранатовый браслет";
- 7) М.Ю. Лермонтов. "Мцыри";
- 8) А. Грин. "Алые паруса";
- 9) А. де Сент-Экзюпери. "Маленький принц";
- 10) М. Цветаева. Лирика
- 11) А. Ахматова. "У самого моря"
- 12) А.С. Грибоедов. "Горе от ума";
- 13) Н.В. Гоголь "Мертвые души";
- 14) У. Шекспир. Сонеты;
- 15) П.Н. Васильев. "И имя твоё..." и другие стихотворения;
- 16) А.С. Пушкин. Лирика, "Цыганы";
- 17) И.С. Тургенев. "Ася";
- 18) А.И. Куприн. "Олеся".

40. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 10 класса:

1) понимание и ответы по тексту: понимание терминов (жанр, лирическое отступление, типизация, психологизм, внутренний монолог, оксюморон, хронотоп, градация, парцелляция, афоризм); понимание художественного произведения, критическое осмысливание; выражение своего отношения к услышанному или прочитанному; самостоятельное нахождение в тексте и выразительное чтение наизусть цитат, фрагментов, связанных с проблематикой произведения; составление тезисного плана; пересказывание содержания

произведения, используя разные приемы пересказа, творческое переосмысливание развития сюжета; умение давать развернутый аргументированный ответ на проблемный вопрос со ссылкой на источники;

2) анализ и интерпретация: определение жанра и его признаков (роман в письмах, святочный рассказ); определение темы и идеи произведения, выражение мнения об их актуальности с аргументацией своей позиции; выделение в тексте произведения элементов композиции, различение видов композиции, объяснение значения лирических отступлений; анализирование в произведении эпизодов, важных для определения конфликта, объяснение связи с другими эпизодами; характеристика героев произведения на основе их социальных и межличностных отношений; анализирование художественного мира произведения, оформляя своё представление с помощью различных способов свёртывания информации (схемы, таблицы, интеллект-карты, ментальные карты, диаграммы); определение способов выражения авторского отношения к героям и изображаемым событиям; анализирование средств и приемов создания образов, изобразительных средств и фигуры поэтического синтаксиса (риторические фигуры, антитезы, перифразы, парцелляция); написание рецензии (на спектакли и/или экранизации произведения);

3) оценка и сравнительный анализ: участие в обсуждении произведения, объясняя свою позицию с учётом различных мнений, оценивание актуальности проблематики произведения; сравнение художественного произведения с произведениями других видов искусства, характеризуя сходства и различия, выделяя индивидуальные авторские приемы; сопоставление произведений (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике/ проблематике / жанру, учитывая особенности национальной культуры; объяснение позиции авторов; оценка устных и письменных высказываний (свои, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, композиционного и стилевого единства, фактологической точности.

41. Перечень рекомендуемой литературы для 10 класса:

- 1) А.П. Чехов. Рассказы (по выбору учителя);
- 2) А.С. Пушкин. "Пиковая дама";
- 3) Ги де Мопассан. "Ожерелье";
- 4) Ш.Бронте "Джен Эйр";
- 5) С.Муканов "Промелькнувший метеор";
- 6) Б.Момышулы "Наша семья";
- 7) Ж.Верн "80 дней вокруг света";
- 8) М.Ауэзов "Путь Абая";

9) Магжан Жумабаев Избранные произведения.

42. По завершении основного среднего образования обучающийся:

1) знает основные этапы развития литературы; содержание произведений разных жанров, особенности отражения быта, традиций народа в фольклоре; литературные термины и литературные направления, роды и жанры, образную природу художественных произведений, наизусть стихотворные тексты и фрагменты прозаических текстов (по выбору), цитаты из изучаемых произведений;

2) понимает значение национального художественного наследия в мировой культуре; роль литературы как одного из важнейших достижений культуры, значение художественной литературы в жизни человека; литературные термины и литературные направления, роды и жанры, тему, идею, проблематику произведения, позицию автора в произведении, образную природу художественных произведений; открыто выраженный и скрытый смыслы произведений;

3) применяет приобретенные знания, умения и навыки при подготовке сообщения, доклада, эссе, интервью на литературную тему; диалог литературных героев (на основе прочитанного) для создания письменного рассказа - характеристики одного из героев или группы героев (групповая характеристика), двух героев (сравнительная характеристика), при подготовке небольшого письменного отзыва на самостоятельно прочитанную книгу; при создании собственного текста аналитического характера, в процессе создания собственной интерпретации изученного текста с привлечением ИКТ; для определения актуального для себя круга чтения и оценки художественных произведений, участия в дебатах или в публичных выступлениях; для поиска необходимой информации; специальные термины и понятия для анализа изучаемых произведений; полученные знания при обсуждении актуальных проблем; приобретенные навыки, способы творческой деятельности для самовыражения, участия в культурных мероприятиях;

4) анализирует произведения разной жанровой природы, аргументированно формулируя свое отношение к прочитанному; тему, идею и особенности композиции, сюжета произведения, языковые особенности произведения, ключевые эпизоды, действия и поступки героев; особенности стиля писателя; сравнивает их с произведениями мировой литературы и произведениями других видов искусства;

5) синтезирует полученные знания, умения и навыки для выбора пути анализа произведения, адекватного жанрово-родовой природе художественного

текста; для сопоставления фактов, деталей с историческими фактами; создания разных видов плана; для создания письменных текстов с использованием различных ресурсов; соотносит ценностную составляющую произведений с ценностями казахского и других народов;

б) оценивает изучаемые произведения с точки зрения композиционного, стилевого единства, языкового оформления и эффективности достижения поставленных коммуникативных задач; интерпретацию художественного текста, созданную средствами других видов искусства.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

43. Цели обучения в программе представлены кодировкой. В коде первое число обозначает класс, второе и третье числа – раздел и подраздел программы, четвертое число показывает нумерацию учебной цели, например, в кодировке 5.2.1.4"5" – класс, "2.1" – подраздел, "4" – нумерация учебной цели.

44. Ожидаемые результаты по целям обучения:

1) раздел 1 "Понимание и ответы по тексту":

таблица 1

Подраздел	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
1.1 Понимание терминов	5.1.1.1 понимать термины: художественная литература, фольклор, героический эпос, былина, сказка, литературная сказка, сюжет, композиция, художественное время и пространство, конфликт, герой, повествователь, рассказчик, гипербола, эпитет, сравнение, аллегория, параллелизм	6.1.1.1 понимать термины: художественный мир, литературная сказка, миф, мифический герой, мифологический образ, рассказ, повесть, портрет, пейзаж, метафора, олицетворение, риторические фигуры, антитеза, перифраз, эпос, лирика, драма как роды литературы	7.1.1.1 понимать термины: пьеса-сказка, афиша, ремарка, притча, легенда, басня, литературное направление, классицизм, фантастический рассказ, сюжет, комедия, фэнтези, сатира, юмор, гротеск, сарказм, ирония, художественная деталь, лирический герой, ритм и рифма, аллитерация, ассонанс, аллегория, инверсия, анафора	8.1.1.1 понимать термины: баллада, романтизм, реализм как литературные направления, исторический образ (персонаж), трагедия, комедия, поэма, символ, психологический параллелизм, афоризм, эпитафия, прототип, автобиографизм	9.1.1.1 понимать термины: романтизм как литературное направление, жанр, сонет, роман, святочный рассказ, градация, афоризм	10.1.1.1 понимать термины: жанр, лирическое отступление, типизация, психологизм, внутренний монолог, оксюморон, хронотоп, градация, парцелляция, афоризм

1.2 Понимание художественного произведения	5.1.2.1 иметь общее представление о художественном произведении, осмысливать тему	6.1.2.1 иметь общее представление о художественном произведении, понимать главную и второстепенную информацию	7.1.2.1 понимать художественное произведение в деталях, включая известную и неизвестную информацию	8.1.2.1 понимать художественное произведение, критически осмысливая	9.1.2.1 понимать художественное произведение, критически осмысливая; различать открытую и скрытую (подтекст) информацию	10.1.2.1 понимать художественное произведение, критически осмысливая; выражать свое отношение к услышанному или прочитанному
1.3 Чтение наизусть и цитирование	5.1.3.1 читать наизусть выразительно о фрагменты текстов небольшого объема (поэтические, прозаические)	6.1.3.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических, драматических)	7.1.3.1 самостоятельно находить в тексте выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты произведения, связанные с характеристикой лирического героя и/или образа персонажа	8.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, отражающие тематику произведения	9.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, связанные с проблематикой произведения	10.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, связанные с проблематикой произведения
1.4 Составление плана	5.1.4.1 составлять простой план	6.1.4.1 составлять простой цитатный план	7.1.4.1 составлять сложный план	8.1.4.1 составлять сложный цитатный план	9.1.4.1 составлять назывной и вопросный планы	10.1.4.1 составлять тезисный план
1.5 Пересказ	5.1.5.1 кратко пересказывать содержание произведения или отрывка	6.1.5.1 пересказывать (кратко, подробно) содержание произведения небольшой эпической или драматической формы, выражая свое мнение о героях и событиях	7.1.5.1 пересказывать (кратко, подробно, выборочно) содержание произведения или отрывка, выражая свое мнение о героях и событиях	8.1.5.1 пересказывать содержание произведения или отрывка, используя разные приемы цитирования	9.1.5.1 пересказывать содержание произведения или отрывка, используя варианты творческой перестройки 9изменение лица рассказчика, пересказ от лица одного из персонажей)	10.1.5.1 пересказывать содержание произведения, используя разные приемы пересказа, творчески переосмысливая развитие сюжета
1.6 Ответы на вопросы	5.1.6.1 давать краткий и полный ответ	6.1.6.1 давать развернутый ответ на	7.1.6.1 давать аргументированный ответ на	8.1.6.1 давать аргументированный ответ на	9.1.6.1 давать развернутый аргументированный ответ на	10.1.6.1 давать развернутый аргументированный ответ на

	на вопрос	вопрос	проблемный вопрос	проблемный вопрос, используя цитаты	ный ответ на проблемный вопрос ссылкой на источники	ный ответ на проблемный вопрос ссылкой на источники
--	-----------	--------	-------------------	-------------------------------------	---	---

2) раздел 2 "Анализ и интерпретация текста":

таблица 2

Подраздел	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
2.1 Жанр	5.2.1.1 определять жанр и его признаки (былина, сказка, литературная сказка) при поддержке учителя	6.2.1.1 определять жанр и его признаки (миф, рассказ, повесть)	7.2.1.1 определять жанр и его признаки (пьеса-сказка, притча, басня, легенда, комедия, лирическое стихотворение, фантастический рассказ)	8.2.1.1 определять жанр и его признаки (баллада, фэнтези, трагедия, комедия)	9.2.1.1 определять жанр и его признаки (поэма, сонет, роман)	10.2.1.1 определять жанр и его признаки (роман в письмах, святочный рассказ)
2.2 Тема и идея	5.2.2.1 определять основную мысль произведения при поддержке учителя	6.2.2.1 определять основную мысль произведения, опираясь на его структурные элементы	7.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая своё мнение о поступках героев	8.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая своё мнение о проблематике	9.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая своё мнение об их актуальности	10.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая своё мнение об их актуальности и аргументируя свою позицию
2.3 Композиция	5.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции при поддержке учителя	6.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять их роль в сюжете произведения	7.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять роль эпиграфа и его смысл	8.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять значение вставных эпизодов	9.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, различать виды композиции	10.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, различать виды композиции, объяснять значение лирических отступлений
2.4 Анализ эпизодов	5.2.4.1 анализировать эпизоды, важные для характеристик и главных героев, при	6.2.4.1 анализировать эпизоды драматических и прозаических произведений, важные для	7.2.4.1 анализировать в прозаическом, драматическом и лирическом произведениях	8.2.4.1 анализировать эпизоды произведений, объяснять их связь с проблематикой	9.2.4.1 анализировать в произведении эпизоды, важные для определения	10.2.4.1 анализировать в произведении эпизоды, важные для определения

	поддержке учителя	характеристик и главных героев	эпизоды, важные для характеристик и главных и второстепенных героев	и роль в развитии сюжета	конфликта	конфликта, объяснять связь с другими эпизодами
2.5 Характеристики героев	5.2.5.1 характеризовать героев при поддержке учителя	6.2.5.1 характеризовать героев, используя планы и цитаты из текста	7.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе деталей и цитат из текста	8.2.5.1 характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения, значение имен и фамилий	9.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе их социальных и межличностных отношений	10.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе их социальных и межличностных отношений
2.6 Художественный мир произведения в разных формах представления	5.2.6.1 анализировать художественное пространство и оформлять своё представление в рисунках, схемах, кластерах	6.2.6.1 анализировать художественное пространство и время и оформлять своё представление в рисунках, схемах, кластерах	7.2.6.1 анализировать сюжет и композицию, художественные образы и оформлять своё представление в таблицах, схемах, кластерах, презентациях	8.2.6.1 анализировать систему образов, хронотоп, структуру произведения и оформлять своё представление в таблицах, схемах, кластерах, презентациях	9.2.6.1 анализировать систему образов, хронотоп, структуру произведения и оформлять своё представление с помощью различных способов свёртывания информации (схемы, таблицы, интеллектуальные карты, ментальные карты, диаграммы)	10.2.6.1 анализировать художественный мир произведения, оформляя своё представление с помощью различных способов свёртывания информации (схемы, таблицы, интеллектуальные карты, ментальные карты, диаграммы)
2.7 Отношение автора	5.2.7.1 определять отношение автора к главным героям при поддержке учителя	6.2.7.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям	7.2.7.1 определять отношение автора к главными и второстепенным героям, аргументируя свою позицию	8.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям	9.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям и изображаемым событиям	10.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям и изображаемым событиям
2.8 Литературные приемы и изобразительные средства	5.2.8.1 анализировать приемы и изобразительные средства	6.2.8.1 анализировать изобразительные средства в художественно	7.2.8.1 анализировать изобразительные средства (метафоры,	8.2.8.1 анализировать способы авторской характеристик	9.2.8.1 анализировать средства и приемы создания	10.2.8.1 анализировать средства и приемы создания

		м тексте (гиперболы, эпитеты, сравнения, аллегории, параллелизм) при поддержке учителя	олицетворения) и фигуры поэтического синтаксиса (риторические вопросы, обращения, восклицания, антитезы, перифразы)	и героев, образов, изобразительные средства, в том числе звукопись и цветопись, фигуры поэтического синтаксиса (риторические фигуры, антитезы, перифразы, инверсии, анафоры, градация), литературные приемы (символ, психологический параллелизм, автобиографизм)	образов, изобразительные средства и фигуры поэтического синтаксиса (эпитеты, сравнения, метафоры, олицетворения, аллитерации, ассонансы, аллегории, инверсии, анафоры, градация)	образов, изобразительные средства и фигуры поэтического синтаксиса (риторические фигуры, антитезы, перифразы, парцелляция)
2.9 Творческое письмо	5.2.9.1 писать творческие работы (сказки, рассказы, мини-сочинения на литературные темы по опорным словам, иллюстрациям)	6.2.9.1 писать творческие работы (мифы, рассказы, мини-сочинения на литературные темы, сравнительные характеристики), выражая свое понимание прочитанного, используя изобразительные средства языка	7.2.9.1 писать творческие работы (сочинения, притча, отзыв, репортаж, интервью с литературным героем), выражая свое отношение к прочитанному, используя изобразительные средства языка	8.2.9.1 писать творческие работы (письмо литературному герою, сценарии), выражая отношение к герою, поступкам, используя изобразительные средства	9.2.9.1 писать сочинения на литературные и свободные темы	10.2.9.1 писать рецензии (на спектакли и/или экранизации произведения)

3) раздел 3 "Оценка и сравнительный анализ":

таблица 3

Подраздел	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
3.1 Оценка художественного	5.3.1.1 участвовать в обсуждении	6.3.1.1 участвовать в обсуждении	7.3.1.1 участвовать в обсуждении	8.3.1.1 участвовать в обсуждении	9.3.1.1 участвовать в обсуждении	10.3.1.1 участвовать в обсуждении

произведения	произведения, выражая свои мысли и чувства	произведения, оценивая поступки главных героев	произведения, выражая мнение героях событиях	произведения, отстаивая свою точку зрения, и оценивая поведение, поступки героев, позицию автора	произведения, объясняя свою позицию с учетом различных мнений	произведения, объясняя свою позицию с учетом различных мнений, оценивая актуальность проблематики произведения
3.2 Сравнение художественного произведения с произведениями и других видов искусства	5.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, объясняя сходства и различия при поддержке учителя	6.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, объясняя сходства и различия при поддержке учителя (план сравнительной характеристик)	7.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями и других видов искусства, характеризуя сходства и различия в средствах создания образов	8.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями и других видов искусства, характеризуя специфические средства создания образов в разных видах искусства	9.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями и других видов искусства, характеризуя сходства и различия в средствах создания образов	10.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями и других видов искусства, характеризуя сходства и различия, выделяя индивидуальные авторские приемы
3.3 Сопоставление произведений литературы	5.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике, при поддержке учителя	6.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике	7.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике/жанру	8.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике/ проблематике / жанру /	9.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике/ проблематике / жанру, учитывая особенности национальной культуры	10.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике/ проблематике / жанру, учитывая особенности национальной культуры; объяснять позицию авторов
3.4 Оценивание высказываний	5.3.4.1 оценивать устные и	6.3.4.1 оценивать устные и	7.3.4.1 оценивать устные и	8.3.4.1 оценивать устные и	9.3.4.1 оценивать устные и	10.3.4.1 оценивать устные и

письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения соответствия теме	письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты раскрытия темы, уместности цитирования	письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, уместности цитирования, композиционного единства	письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, композиционного единства	письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, композиционного единства, фактологической точности	письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, композиционного единства, фактологической точности
---	--	--	--	--	--

45. Настоящая Программа реализуется на основе Долгосрочного плана к Типовой учебной программе по учебному предмету "Русская литература" для обучающихся с нарушением зрения (незрячие и слабовидящие) 5-10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию согласно приложению к настоящей Программе. В долгосрочном плане обозначен объем учебных целей реализуемых в каждом разделе. В долгосрочном плане обозначен объем учебных целей реализуемых в каждом разделе.

46. Распределение часов на изучение раздела и тем предоставляется на усмотрение учителя.

Приложение
к Типовой учебной программе
по учебному предмету "Русская
литература" для 5-10 классов
уровня основного среднего
образования по обновленному
содержанию

Долгосрочный план по реализации Типовой учебной программы по учебному предмету "Русская литература" для обучающихся с нарушением зрения (незрячие и слабовидящие) 5-10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию

1) 5 класс:

таблица 1

Тема	Изучаемые произведения	Разделы	Цели обучения
I четверть			
Героический эпос	1. Былины. Цикл об Илье Муромце 2. А.С. Пушкин. "Песнь о вещем Олеге" 3. М.Ю. Лермонтов. "Бородино"	5.1 Понимание и ответы на вопросы	5.1.1.1 понимать термины: художественная литература, фольклор, героический эпос, былина, сказка, литературная сказка, сюжет, композиция, художественное время и пространство, конфликт, герой, повествователь, рассказчик, гипербола, эпитет, сравнение, аллегория, параллелизм; 5.1.2.1 иметь общее представление о художественном произведении, осмысливать тему; 5.1.3.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов

			небольшого объема (поэтические, прозаические); 5.1.4.1 составлять простой план; 5.1.6.1 давать краткий и полный ответ на вопрос
		5.2 Анализ и интерпретация	5.2.1.1 определять жанр и его признаки (былина, сказка, литературная сказка) при поддержке учителя; 5.2.2.1 определять основную мысль произведения при поддержке учителя; 5.2.5.1 характеризовать героев при поддержке учителя; 5.2.8.1 анализировать приемы и изобразительные средства;
		5.3 Оценка и сравнительный анализ	5.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, выражая свои мысли и чувства
2 четверть			
Героический эпос	1.М. Шаханов. "Отрарская поэма о побеждѸнном победителе, или ПросчѸт Чингисхана"	5.1 Понимание и ответы на вопросы	5.1.1.1 понимать термины: художественная литература, фольклор, героический эпос, былина, сказка, литературная сказка, сюжет, композиция, художественное время и пространство, конфликт, герой, повествователь, рассказчик, гипербола, эпитет, сравнение, аллегория, параллелизм; 5.1.2.1 иметь общее представление о художественном произведении, осмысливать тему; 5.1.3.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов небольшого объема (поэтические, прозаические); 5.1.4.1 составлять простой план; 5.1.6.1 давать краткий и полный ответ на вопрос
		5.2 Анализ и интерпретация	5.2. 2.1 определять основную мысль произведения при поддержке учителя; 5.2.5.1 характеризовать героев при поддержке учителя; 5.2.8.1 анализировать приемы и изобразительные средства
		5.3 Оценка и сравнительный анализ	5.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, выражая свои мысли и чувства
Литературная поэтическая сказка	1.Мифы Древней Греции (о Геракле, Прометее, Икаре) 2.В.А. Жуковский. "Сказка о царе Берендее"	5.1 Понимание и ответы на вопросы	5.1.2.1 иметь общее представление о художественном произведении, осмысливать тему; 5.1.3.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов небольшого объема (поэтические, прозаические); 5.1.5.1 кратко пересказывать содержание произведения или отрывка
		5.2 Анализ и интерпретация	5.2.1.1 определять жанр и его признаки (былина, сказка, литературная сказка) при поддержке учителя; 5.2.2.1 определять основную мысль произведения при поддержке учителя; 5.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции при поддержке учителя; 5.2.4.1 анализировать эпизоды, важные для характеристики главных героев, при поддержке учителя; 5.2.5.1 характеризовать героев при поддержке учителя; 5.2. 9.1 писать творческие работы (сказки, рассказы, мини-сочинения на литературные темы по опорным словам,

			иллюстрациям)
		5.3 Оценка и сравнительный анализ	5.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике, при поддержке учителя
3 четверть			
Литературная поэтическая сказка	1.А.С. Пушкин. "Сказка о мертвой царевне и семи богатырях" 2.К. Д. Бальмонт. "Фейные сказки"	5.1 Понимание и ответы на вопросы	5.1.2.1 иметь общее представление о художественном произведении, осмысливать тему; 5.1.3.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов небольшого объема (поэтические, прозаические); 5.1.5.1 кратко пересказывать содержание произведения или отрывка
		5.2 Анализ и интерпретация	5.2.1.1 определять жанр и его признаки (былина, сказка, литературная сказка) при поддержке учителя; 5.2.2.1 определять основную мысль произведения при поддержке учителя; 5.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции при поддержке учителя; 5.2.4.1 анализировать эпизоды, важные для характеристики главных героев, при поддержке учителя; 5.2.5.1 характеризовать героев при поддержке учителя; 5.2.9.1 писать творческие работы (сказки, рассказы, мини-сочинения на литературные темы по опорным словам, иллюстрациям)
		5.3 Оценка и сравнительный анализ	5.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике, при поддержке учителя
Литературная прозаическая сказка	1.Г.Х. Андерсен. "Снежная королева"	5.1 Понимание и ответы на вопросы	5.1.1.1 понимать термины: художественная литература, фольклор, героический эпос, былина, сказка, литературная сказка, сюжет, композиция, художественное время и пространство, конфликт, герой, повествователь, рассказчик, гипербола, эпитет, сравнение, аллегория, параллелизм; 5.1.3.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов небольшого объема (поэтические, прозаические); 5.1.6.1 давать краткий и полный ответ на вопрос
		5.2 Анализ и интерпретация	5.2.2.1 определять основную мысль произведения при поддержке учителя; 5.2.4.1 определять основную мысль произведения при поддержке учителя; 5.2.5.1 характеризовать героев при поддержке учителя; 5.2.6.1 анализировать художественное пространство и оформлять своё представление в рисунках, схемах, кластерах; 5.2.7.1 определять отношение автора к главным героям при поддержке учителя; 5.2.8.1 анализировать приемы и изобразительные средства
		5.3 Оценка и сравнительный анализ	5.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, объясняя сходства и различия при поддержке учителя
4 четверть			
Литературная	1.О. Уайльд.	5.1 Понимание	5.1.1.1 понимать термины: художественная литература,

прозаическая сказка	"Соловей и роза" 2.К.Г. Паустовский. "Теплый хлеб" 3.Г.В. Черноголовина. "Сказка об одном зҰрнышке"	и ответы на вопросы	фольклор, героический эпос, былина, сказка, литературная сказка, сюжет, композиция, художественное время и пространство, конфликт, герой, повествователь, рассказчик, гипербола, эпитет, сравнение, аллегория, параллелизм; 5.1.3.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов небольшого объема (поэтические, прозаические); 5.1.6.1 давать краткий и полный ответ на вопрос
		5.2 Анализ и интерпретация	5.2.2.1 определять основную мысль произведения при поддержке учителя; 5.2. 4.1 определять основную мысль произведения при поддержке учителя; 5.2. 5.1 характеризовать героев при поддержке учителя; 5.2.6.1 анализировать художественное пространство и оформлять своҰ представление в рисунках, схемах, кластерах; 5.2.7.1 определять отношение автора к главным героям при поддержке учителя; 5.2. 8.1 анализировать приемы и изобразительные средства
		5.3 Оценка и сравнительный анализ	5.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, объясняя сходства и различия при поддержке учителя

2) 6 класс:

таблица 2

Тема	Изучаемые произведения	Раздел	Цели обучения
I четверть			
Фольклорные элементы в литературных произведениях	1.А.С. Пушкин. "Руслан и Людмила" 2.М.М. Пришвин. "Кладовая солнца"	6.1 Понимание и ответы на вопросы	6.1.2.1 иметь общее представление о художественном произведении, понимать главную и второстепенную информацию; 6.1.3.1 наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических, драматических); 6.1.4.1 составлять простой цитатный план
		6.2 Анализ и интерпретация	6.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять их роль в сюжете произведения; 6.2.4.1 анализировать эпизоды драматических и прозаических произведений, важные для характеристики главных героев; 6.2.5.1 характеризовать героев, используя план и цитаты из текста; 6.2.6.1 анализировать художественное пространство и время и оформлять своҰ представление в рисунках, схемах, кластерах; 6.2.7.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям; 6.2.8.1 анализировать изобразительные средства в художественном тексте (гиперболы, эпитеты, сравнения, аллегии, параллелизм) при поддержке учителя; 6.2.9.1 писать творческие работы (мифы,

			<p>рассказы, мини-сочинения на литературные темы, сравнительные характеристики), выражая своё понимание прочитанного, используя изобразительные средства языка</p>
		6.3 Оценка и сравнительный анализ	6.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты раскрытия темы, уместности цитирования
2 четверть			
Мифы народов мира	<p>1.Мифы Древней Греции (о Геракле, Прометее, Икаре, Актеоне) 2.Е. В. Курдаков. "Псы Актеона" 3.Славянская мифология (миф о Солнце, мифы о представителях низшей мифологии)</p>	6.1 Понимание и ответы на вопросы	<p>6.1.1.1 понимать термины: художественный мир, литературная сказка, миф, мифический герой, мифологический образ, рассказ, повесть, портрет, пейзаж, метафора, олицетворение, риторические фигуры, антитеза, перифраз, эпос, лирика, драма как роды литературы; 6.1.2.1 иметь общее представление о художественном произведении, понимать главную и второстепенную информацию; 6.1.3.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических, драматических); 6.1.5.1 пересказывать (кратко, подробно) содержание произведения небольшой эпической или драматической формы, выражая своё мнение о героях и событиях</p>
		6.2 Анализ и интерпретация	<p>6.2.1.1 определять жанр и его признаки (миф, рассказ, повесть); 6.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять их роль в сюжете произведения; 6.2.5.1 характеризовать героев, используя план и цитаты из текста; 6.2. 9.1 писать творческие работы (мифы, рассказы, мини-сочинения на литературные темы, сравнительные характеристики), выражая своё понимание прочитанного, используя изобразительные средства языка</p>
		6.3 Оценка и сравнительный анализ	6.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, оценивая поступки главных героев
3 четверть			
Мифы народов мира	<p>1.Тюркская мифология (миф о создании мира) 2.Библейская мифология (о Вавилонской башне, царе Соломоне, Содоме и Гоморре)</p>	6.1 Понимание и ответы на вопросы	<p>6.1.1.1 понимать термины: художественный мир, литературная сказка, миф, мифический герой, мифологический образ, рассказ, повесть, портрет, пейзаж, метафора, олицетворение, риторические фигуры, антитеза, перифраз, эпос, лирика, драма как роды литературы; 6.1.2.1 иметь общее представление о художественном произведении, понимать главную и второстепенную информацию;</p>

			<p>6.1.3.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических, драматических);</p> <p>6.1.5.1 пересказывать (кратко, подробно) содержание произведения небольшой эпической или драматической формы, выражая своё мнение о героях и событиях</p>
		6.2 Анализ и интерпретация	<p>6.2.1.1 определять жанр и его признаки (миф, рассказ, повесть);</p> <p>6.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять их роль в сюжете произведения;</p> <p>6.2.5.1 характеризовать героев, используя план и цитаты из текста;</p> <p>6.2.9.1 писать творческие работы (мифы, рассказы, мини-сочинения на литературные темы, сравнительные характеристики), выражая своё понимание прочитанного, используя изобразительные средства языка</p>
		6.3 Оценка и сравнительный анализ	6.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, оценивая поступки главных героев
Рождества в литературе	<p>1.Б.Л. Пастернак. "Рождественская звезда"</p> <p>2.Н.В. Гоголь. "Ночь перед Рождеством"</p> <p>3.Ф.М. Достоевский. "Мальчик у Христа на елке" (или Л. Н. Андреев. "Ангелочек")</p>	6.1 Понимание и ответы на вопросы	<p>6.1.1.1 понимать термины: художественный мир, литературная сказка, миф, мифический герой, мифологический образ, рассказ, повесть, портрет, пейзаж, метафора, олицетворение, риторические фигуры, антитеза, перифраз, эпос, лирика, драма как роды литературы;</p> <p>6.1.3.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических, драматических);</p> <p>6.1.5.1 пересказывать (кратко, подробно) содержание произведения небольшой эпической или драматической формы, выражая своё мнение о героях и событиях;</p> <p>6.1.6.1 давать развернутый ответ на вопрос</p>
4 четверть			
Рождества в литературе	<p>1.В. Токарева. "Рождественский рассказ"</p>	6.1 Понимание и ответы на вопросы	<p>6.1.1.1 понимать термины: художественный мир, литературная сказка, миф, мифический герой, мифологический образ, рассказ, повесть, портрет, пейзаж, метафора, олицетворение, риторические фигуры, антитеза, перифраз, эпос, лирика, драма как роды литературы;</p> <p>6.1.3.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических, драматических);</p> <p>6.1.5.1 пересказывать (кратко, подробно) содержание произведения небольшой эпической или драматической формы, выражая своё мнение о героях и событиях;</p> <p>6.1.6.1 давать развернутый ответ на вопрос</p>

		6.2 Анализ и интерпретация	6.2.2.1 определять жанр и его признаки (миф, рассказ, повесть); 6.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять их роль в сюжете произведения; 6.2.4.1 анализировать эпизоды драматических и прозаических произведений, важные для характеристики главных героев; 6.2.5.1 характеризовать героев, используя план и цитаты из текста; 6.2.7.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям
		6.3 Оценка и сравнительный анализ	6.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике
Нравственный выбор человека	1.И.С. Тургенев. "Муму" 2.Л.Н. Толстой. "Кавказский пленник" 3.В.С. Высоцкий. "Песня о друге"	6.1 Понимание и ответы на вопросы	6.1.4.1 составлять простой цитатный план
		6.2 Анализ и интерпретация	6.2.1.1 определять жанр и его признаки (миф, рассказ, повесть); 6.2.2.1 определять основную мысль произведения, опираясь на его структурные элементы; 6.2.4.1 анализировать эпизоды драматических и прозаических произведений, важные для характеристики главных героев; 6.2.5.1 характеризовать героев, используя план и цитаты из текста; 6.2.6.1 анализировать художественное пространство и время и оформлять своё представление в рисунках, схемах, кластерах; 6.2.7.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям; 6.2.8.1 анализировать изобразительные средства в художественном тексте (гиперболы, эпитеты, сравнения, аллегории, параллелизм) при поддержке учителя; 6.2.9.1 писать творческие работы (мифы, рассказы, мини-сочинения на литературные темы, сравнительные характеристики), выражая своё понимание прочитанного, используя изобразительные средства языка
		6.3 Оценка и сравнительный анализ	6.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, объясняя сходства и различия при поддержке учителя (план сравнительной характеристик)

3) 7 класс:

таблица 3

Тема	Изучаемые произведения	Навыки	Цели обучения
------	------------------------	--------	---------------

1 четверть			
Сказочные и мифологические элементы в литературных произведениях	1.А.Н. Островский. "Снегурочка" 2.С.Я. Маршак. "Умные вещи" 3.М.Ю. Лермонтов. "Русалка"	7.1 Понимание и ответы на вопросы	7.1.1.1 понимать термины: пьеса-сказка, афиша, ремарка, притча, легенда, басня, литературное направление, классицизм, фантастический рассказ, сюжет, комедия, фэнтези, сатира, юмор, гротеск, сарказм, ирония, художественная деталь, лирический герой, ритм и рифма, аллитерация, ассонанс, аллегория, инверсия, анафора; 7.1.2.1 понимать художественное произведение в деталях, включая известную и неизвестную информацию; 7.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты произведения, связанные с характеристикой лирического героя и/или образа персонажа; 7.1.4.1 составлять сложный план; 7.1.6.1 давать аргументированный ответ на проблемный вопрос
		7.2 Анализ и интерпретация	7.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе деталей и цитат из текста; 7.2.6.1 анализировать сюжет и композицию, художественные образы и оформлять своё представление в таблицах, схемах, кластерах, презентациях; 7.2.8.1 анализировать изобразительные средства (метафоры, олицетворения) и фигуры поэтического синтаксиса (риторические вопросы, обращения, восклицания, антитезы, перифразы)
		7.3 Оценка и сравнительный анализ	7.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, уместности цитирования, композиционного единства
2 четверть			
Притчи и легенды в литературе	1.Притча о блудном сыне, легенда об Арионе 2.А.С. Пушкин "Арион", "Анчар" 3.А.С. Пушкин. "Станционный смотритель"	7.1 Понимание и ответы на вопросы	7.1.1.1 понимать термины: пьеса-сказка, афиша, ремарка, притча, легенда, басня, литературное направление, классицизм, фантастический рассказ, сюжет, комедия, фэнтези, сатира, юмор, гротеск, сарказм, ирония, художественная деталь, лирический герой, ритм и рифма, аллитерация, ассонанс, аллегория, инверсия, анафора; 7.1.2.1 понимать художественное произведение в деталях, включая известную и неизвестную информацию; 7.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты произведения, связанные с характеристикой лирического героя и/или образа персонажа; 7.1.4.1 составлять сложный план; 7.1.6.1 давать аргументированный ответ на проблемный вопрос
		7.2 Анализ и интерпретация	7.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая своё мнение о поступках героев; 7.2.4.1 анализировать в прозаическом, драматическом и лирическом произведениях эпизоды, важные для характеристики главных и второстепенных героев;

			7.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе деталей и цитат из текста
		7.3 Оценка и сравнительный анализ	7.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, выражая мнение о героях и событиях
3 четверть			
Притчи и легенды в литературе	и в 1.К.Г. Паустовский "Телеграмма"	7.1 Понимание и ответы на вопросы	7.1.1.1 понимать термины: пьеса-сказка, афиша, ремарка, притча, легенда, басня, литературное направление, классицизм, фантастический рассказ, сюжет, комедия, фэнтези, сатира, юмор, гротеск, сарказм, ирония, художественная деталь, лирический герой, ритм и рифма, аллитерация, ассонанс, аллегория, инверсия, анафора; 7.1.2.1 понимать художественное произведение в деталях, включая известную и неизвестную информацию 7.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты произведения, связанные с характеристикой лирического героя и/или образа персонажа; 7.1.4.1 составлять сложный план; 7.1.6.1 давать аргументированный ответ на проблемный вопрос
		7.2 Анализ и интерпретация	7.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая своё мнение о поступках героев; 7.2.4.1 анализировать в прозаическом, драматическом и лирическом произведениях эпизоды, важные для характеристики главных и второстепенных героев; 7.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе деталей и цитат из текста
		7.3 Оценка и сравнительный анализ	7.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, выражая мнение о героях и событиях
Человек и природа	1. Стихотворения А.С. Пушкина, С.А. Есенина, А.А. Фета 2. У. Блейк. "Тигр" 3. О. О. Сулейменов. "Волчата"	7.1 Понимание и ответы на вопросы	7.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты произведения, связанные с характеристикой лирического героя и/или образа персонажа
		7.2 Анализ и интерпретация	7.2.1.1 определять жанр и его признаки (пьеса-сказка притча, басня, легенда, комедия, лирическое стихотворение, фантастический рассказ); 7.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая своё мнение о поступках героев; 7.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять роль эпиграфа и его смысл; 7.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе деталей и цитат из текста; 7.2.6.1 анализировать сюжет и композицию, художественные образы и оформлять своё представление в таблицах, схемах, кластерах, презентациях; 7.2.8.1 анализировать изобразительные средства (метафоры, олицетворения) и фигуры поэтического

			синтаксиса (риторические вопросы, обращения, восклицания, антитезы, перифразы); 7.2.9.1 писать творческие работы (сочинения, притча, отзыв, репортаж, интервью с литературным героем), выражая свое отношение к прочитанному, используя изобразительные средства языка
		7.3 Оценка и сравнительный анализ	7.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике/ жанру
4 четверть			
Человек и природа	1.Р. Бредбери. "Зеленое утро" 2.А.Новоселов. "Санькин марал"	7.1 Понимание и ответы на вопросы	7.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты произведения, связанные с характеристикой лирического героя и/или образа персонажа
		7.2 Анализ и интерпретация	7.2.1.1 определять жанр и его признаки (пьеса-сказка притча, басня, легенда, комедия, лирическое стихотворение, фантастический рассказ); 7.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая своё мнение о поступках героев; 7.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять роль эпиграфа и его смысл; 7.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе деталей и цитат из текста; 7.2.6.1 анализировать сюжет и композицию, художественные образы и оформлять своё представление в таблицах, схемах, кластерах, презентациях; 7.2.8.1 анализировать изобразительные средства (метафоры, олицетворения) и фигуры поэтического синтаксиса (риторические вопросы, обращения, восклицания, антитезы, перифразы); 7.2.9.1 писать творческие работы (сочинения, притча, отзыв, репортаж, интервью с литературным героем), выражая свое отношение к прочитанному, используя изобразительные средства языка
		7.3 Оценка и сравнительный анализ	7.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике/ жанру

4) 8 класс:

таблица 4

Тема	Изучаемые произведения	Раздел	Цели обучения
1 четверть			
Сатира и юмор в литературе	И.А. Крылов. Басни Д.И. Фонвизин. "Недоросль" М.Е. Салтыков-Щедрин. "Сказка о том, как один мужик	8.1 Понимание и ответы на вопросы	8.1.1.1 понимать термины: баллада, романтизм реализм как литературные направления, исторический образ (персонаж), трагедия, комедия, поэма, символ, психологический параллелизм, афоризм, эпиграф, прототип, автобиографизм; 8.1.2.1 понимать художественное произведение,

	<p>двух генералов прокормил" М.М. Зощенко. Сатирические рассказы (по выбору учителя)</p>		<p>критически осмысливая; 8.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, отражающие тематику произведения; 8.1.5.1 пересказывать содержание произведения или отрывка, используя разные приемы цитирования; 8.1.6.1 давать аргументированный ответ на проблемный вопрос, используя цитаты</p>
		8.2 Анализ и интерпретация	<p>8.2.5.1 характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения, значение имен и фамилий; 8.2.6.1 анализировать систему образов, хромотоп, структуру произведения и оформлять своё представление в таблицах, схемах, кластерах, презентациях; 8.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям; 8.2.8.1 анализировать способы авторской характеристики героев, изобразительные средства, в том числе звукопись и цветопись, фигуры поэтического синтаксиса (риторические фигуры, антитезы, перифразы, инверсии, анафоры, градация), литературные приемы (символ, психологический параллелизм, автобиографизм)</p>
		8.3 Оценка и сравнительный анализ	8.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя специфические средства создания образов в разных видах искусства
2 четверть			
Мораль, этика, ценности	<p>1.В.А. Жуковский. Баллады 2.В. Набоков. "Рождество" 3.В. Тендряков. "Хлеб для собаки" 4.Д. Толкиен. "Хоббит, или Туда и Обратно"</p>	8.1 Понимание и ответы на вопросы	<p>8.1.4.1 составлять сложный цитатный план; 8.1.5.1 пересказывать содержание произведения или отрывка, используя разные приемы цитирования</p>
		8.2 Анализ и интерпретация	<p>8.2.1.1 определять жанр и его признаки (баллада, фэнтези, трагедия, комедия); 8.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять значение вставных эпизодов; 8.2.4.1 анализировать эпизоды произведений, объяснять их связь с проблематикой и роль в развитии сюжета; 8.2.5.1 характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения, значение имен и фамилий; 8.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям; 8.2.9.1 писать творческие работы (письмо литературному герою, сценарии), выражая отношение к герою, его поступкам, используя изобразительные средства</p>
		8.3 Оценка и сравнительный анализ	8.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, композиционного единства
3 четверть			
Дети и взрослые	1.Н.А. Некрасов. "Школьник", "Крестьянские дети"	8.1 Понимание и ответы на вопросы	8.1.1.1 понимать термины: баллада, романтизм, реализм как литературные направления, исторический образ (персонаж), трагедия, комедия, поэма, символ,

	<p>2.В. Распутин. "Уроки французского" 4.Ч. Айтматов. "Белый пароход"</p>		<p>психологический параллелизм, афоризм, эпитафия, прототип, автобиографизм; 8.1.2.1 понимать художественное произведение, критически осмысливая; 8.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, отражающие тематику произведения; 8.1.4.1 составлять сложный цитатный план; 8.1.5.1 пересказывать содержание произведения или отрывка, используя разные приемы цитирования; 8.1.6.1 давать аргументированный ответ на проблемный вопрос, используя цитаты</p>
		8.2 Анализ и интерпретация	<p>8.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая свое мнение о проблематике; 8.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять значение вставных эпизодов; 8.2.5.1 характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения, значение имен и фамилий</p>
		8.3 Сравнительный анализ	8.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, отстаивая свою точку зрения, оценивая поведение, поступки героев, позицию автора
4 четверть			
Любовь и честь	<p>1.У. Шекспир. "Ромео и Джульетта" 2.А.С. Пушкин. "Капитанская дочка" 3.Лирика поэтов 19 века 4.О.О. Сулейменов. "Последнее слово акына Смета"</p>	8.1 Понимание и ответы на вопросы	<p>8.1.2.1 понимать художественное произведение, критически осмысливая; 8.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, отражающие тематику произведения</p>
		8.2 Анализ и интерпретация	<p>8.2.1.1 определять жанр и его признаки (баллада, фэнтези, трагедия, комедия); 8.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая свое мнение о проблематике; 8.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять значение вставных эпизодов; 8.2.6.1 анализировать систему образов, хромотоп, структуру произведения и оформлять свое представление в таблицах, схемах, кластерах, презентациях; 8.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям; 8.2.8.1 анализировать способы авторской характеристики героев, изобразительные средства, в том числе звукопись и цветопись, фигуры поэтического синтаксиса (риторические фигуры, антитезы, перифразы, инверсии, анафоры, градация), литературные приемы (символ, психологический параллелизм, автобиографизм); 8.2.9.1 писать творческие работы (письмо литературному герою, сценарии), выражая отношение к герою, его поступкам, используя изобразительные средства</p>
		8.3 Оценка и сравнительный анализ	8.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя специфические средства создания образов в разных

5) 9 класс:

таблица 5

Тема	Изучаемые произведения	Раздел	Цели обучения
1 четверть			
Сатира и юмор	1.Н.В. Гоголь. "Ревизор" 2.А.П. Чехов. Рассказы (по выбору учителя) 3.В. М. Шукшин. Рассказы (по выбору учителя) 5.Ф.М. Достоевский. "Бедные люди"	9.1 Понимание и ответы на вопросы	9.1.1.1 понимать термины: романтизм как литературное направление, жанр, сонет, роман, святочный рассказ, градация, афоризм; 9.1.5.1 пересказывать содержание произведения или отрывка, используя варианты творческой перестройки 9.1.6.1 давать развернутый аргументированный ответ на проблемный вопрос со ссылкой на источники
		9.2 Анализ и интерпретация	9.2.4.1 анализировать в произведении эпизоды, важные для определения конфликта; 9.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе их социальных и межличностных отношений; 9.2.6.1 анализировать систему образов, хронотоп, структуру произведения и оформлять своё представление с помощью различных способов свёртывания информации (схемы, таблицы, интеллект-карты, ментальные карты, диаграммы); 9.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям и изображаемым событиям; 9.2.8.1 анализировать средства и приемы создания образов, изобразительные средства и фигуры поэтического синтаксиса (эпитеты, сравнения, метафоры, олицетворения, аллитерации, ассонансы, аллегии, инверсии, анафоры, градация)
		9.3 Оценка и сравнительный анализ	9.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя сходства и различия в средствах создания; 9.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике/ проблематике / жанру, учитывая особенности национальной культуры
2 четверть			
Сатира и юмор	1.Л.Н. Толстой. "После бала". 2.А.И. Куприн. "Гранатовый браслет"	9.1 Понимание и ответы на вопросы	9.1.1.1 понимать термины: романтизм как литературное направление, жанр, сонет, роман, святочный рассказ, градация, афоризм; 9.1.5.1 пересказывать содержание произведения или отрывка, используя варианты творческой перестройки 9.1.6.1 давать развернутый аргументированный ответ на проблемный вопрос со ссылкой на источники
		9.2 Анализ и	9.2.4.1 анализировать в произведении эпизоды,

		интерпретация	важные для определения конфликта; 9.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе их социальных и межличностных отношений; 9.2.6.1 анализировать систему образов, хронотоп, структуру произведения и оформлять своё представление с помощью различных способов структурирования информации (схемы, таблицы, интеллект-карты, ментальные карты, диаграммы); 9.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям и изображаемым событиям; 9.2.8.1 анализировать средства и приемы создания образов, изобразительные средства и фигуры поэтического синтаксиса (эпитеты, сравнения, метафоры, олицетворения, аллитерации, ассонансы, аллегии, инверсии, анафоры, градация)
		9.3 Оценка и сравнительный анализ	9.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя сходства и различия в средствах создания; 9.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике/ проблематике / жанру, учитывая особенности национальной культуры
Мечты и реальность	1.М.Ю. Лермонтов. "Мцыри" 2.А. Грин. "Алые паруса"	9.1 Понимание и ответы на вопросы	9.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, связанные с проблематикой произведения; 9.1.4.1 составлять назывной и вопросный планы
		9.2 Анализ и интерпретация	9.2.1.1 определять жанр и его признаки (поэма, сонет, роман); 9.2.4.1 анализировать в произведении эпизоды, важные для определения конфликта; 9.2.6.1 анализировать систему образов, хронотоп, структуру произведения и оформлять своё представление с помощью различных способов структурирования информации (схемы, таблицы, интеллект-карты, ментальные карты, диаграммы); 9.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям и изображаемым событиям; 9.2.8.1 анализировать средства и приемы создания образов, изобразительные средства и фигуры поэтического синтаксиса (эпитеты, сравнения, метафоры, олицетворения, аллитерации, ассонансы, аллегии, инверсии, анафоры, градация)
		9.3 Оценка и сравнительный анализ	9.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, объясняя свою позицию с учетом различных мнений; 9.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, композиционного и стилистического единства, фактологической точности
3 четверть			
Мечты и реальность	1. А. де Сент-Экзюпери.	9.1 Понимание и	9.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и

реальность	<p>"Маленький принц"</p> <p>2.М. Цветаева. Лирика</p> <p>3.А. Ахматова. "У самого моря"</p> <p>4. А. С. Грибоедов "Горе от ума"</p> <p>5. Н.В. Гоголь "Мертвые души"</p>	<p>ответы на вопросы</p> <p>9.2 Анализ и интерпретация</p> <p>9.3 Оценка и сравнительный анализ</p>	<p>выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, связанные с проблематикой произведения;</p> <p>9.1.4.1 составлять назывной и вопросный планы</p> <p>9.2.1.1 определять жанр и его признаки (поэма, сонет, роман);</p> <p>9.2.4.1 анализировать в произведении эпизоды, важные для определения конфликта;</p> <p>9.2.6.1 анализировать систему образов, хронотоп, структуру произведения и оформлять своё представление с помощью различных способов свёртывания информации (схемы, таблицы, интеллект-карты, ментальные карты, диаграммы);</p> <p>9.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям и изображаемым событиям;</p> <p>9.2.8.1 анализировать средства и приемы создания образов, изобразительные средства и фигуры поэтического синтаксиса (эпитеты, сравнения, метафоры, олицетворения, аллитерации, ассонансы, аллегии, инверсии, анафоры, градация)</p> <p>9.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, объясняя свою позицию с учетом различных мнений;</p> <p>9.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, композиционного и стиливого единства, фактологической точности</p>
Странности любви	<p>1.У. Шекспир. Сонеты</p> <p>2.П. Н. Васильев. "И имя твоё..." и другие стихотворения</p>	<p>9.1 Понимание и ответы на вопросы</p> <p>9.2 Анализ и интерпретация</p>	<p>9.1.1.1 понимать термины: романтизм как литературное направление, жанр, сонет, роман, святочный рассказ, градация, афоризм;</p> <p>9.1.2.1 понимать художественное произведение, критически осмысливая; различать открытую и скрытую (подтекст) информацию;</p> <p>9.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, связанные с проблематикой произведения;</p> <p>9.1.5.1 пересказывать содержание произведения или отрывка, используя варианты творческой перестройки (изменение лица рассказчика, пересказ от лица одного из персонажей);</p> <p>9.1.6.1 давать развернутый аргументированный ответ на проблемный вопрос со ссылкой на источники</p> <p>9.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая мнение об их актуальности;</p> <p>9.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, различать виды композиции;</p> <p>9.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе их социальных и межличностных отношений;</p> <p>9.2.8.1 анализировать средства и приемы создания образов, изобразительные средства и фигуры поэтического синтаксиса (эпитеты, сравнения, метафоры, олицетворения, аллитерации, ассонансы, аллегии, инверсии, анафоры, градация)</p>

		9.3 Оценка и сравнительный анализ	9.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, объясняя свою позицию с учетом различных мнений
4 четверть			
Странности любви	1.А.С. Пушкин. Лирика, "Цыганы" 2.И.С. Тургенев. "Ася" 3.А.И. Куприн. "Олеся"	9.1 Понимание и ответы на вопросы	9.1.1.1 понимать термины: романтизм как литературное направление, жанр, сонет, роман, святочный рассказ, градация, афоризм; 9.1.2.1 понимать художественное произведение, критически осмысливая; различать открытую и скрытую (подтекст) информацию; 9.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, связанные с проблематикой произведения; 9.1.5.1 пересказывать содержание произведения или отрывка, используя варианты творческой перестройки (изменение лица рассказчика, пересказ от лица одного из персонажей); 9.1.6.1 давать развернутый аргументированный ответ на проблемный вопрос со ссылкой на источники
		9.2 Анализ и интерпретация	9.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая мнение об их актуальности; 9.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, различать виды композиции; 9.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе их социальных и межличностных отношений; 9.2.8.1 анализировать средства и приемы создания образов, изобразительные средства и фигуры поэтического синтаксиса (эпитеты, сравнения, метафоры, олицетворения, аллитерации, ассонансы, аллегории, инверсии, анафоры, градация)
		9.3 Оценка и сравнительный анализ	9.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, объясняя свою позицию с учетом различных мнений

б) 10 класс:

таблица 6

Тема	Изучаемые произведения	Раздел	Цели обучения
1 четверть			
Тема маленького человека	1. А.П.Чехов. Рассказы (по выбору учителя) 2. А.С. Пушкин. "Пиковая дама"	10.1 Понимание и ответы на вопросы	10.1.2.1 понимать художественное произведение, критически осмысливая; выражать свое отношение к услышанному или прочитанному; 10.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, связанные с проблематикой произведения
		10.2 Анализ и интерпретация	10.2.1.1 определять жанр и его признаки (роман в письмах, святочный рассказ); 10.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая мнение об их

			<p>актуальности и аргументируя свою позицию;</p> <p>10.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, различать виды композиции, объяснять значение лирических отступлений;</p> <p>10.2.6.1 анализировать художественный мир произведения, оформляя своё представление с помощью различных способов свёртывания информации (схемы, таблицы, интеллектуальные карты, ментальные карты, диаграммы);</p> <p>10.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям и изображаемым событиям;</p> <p>10.2.8.1 анализировать средства и приемы создания образов, изобразительные средства и фигуры поэтического синтаксиса (риторические фигуры, антитезы, перифразы, парцелляция);</p> <p>10.2.9.1 писать рецензии (на спектакли и/или экранизации произведения)</p>
		10.3 Оценка и сравнительный анализ	<p>10.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя сходства и различия, выделяя индивидуальные авторские приемы</p>
2 четверть			
Сатира на общество	1. Ги де Мопассан. "Ожерелье" 2. Ш.Бронте "Джен Эйр"	10.1 Понимание и ответы на вопросы	<p>10.1.1.1 понимать термины: жанр, лирическое отступление, типизация, психологизм, внутренний монолог, оксюморон, хронотоп, градация, парцелляция, афоризм;</p> <p>10.1.5.1 пересказывать содержание произведения, используя разные приемы пересказа, творчески переосмысливая развитие сюжета;</p> <p>10.1.6.1 давать развернутый аргументированный ответ на проблемный вопрос со ссылкой на источники</p>
		10.2 Анализ и интерпретация	<p>10.2.4.1 анализировать в произведении эпизоды, важные для определения конфликта, объяснять связь с другими эпизодами;</p> <p>10.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе их социальных и межличностных отношений;</p> <p>10.2.6.1 анализировать художественный мир произведения, оформляя своё представление с помощью различных способов свёртывания информации (схемы, таблицы, интеллектуальные карты, ментальные карты, диаграммы);</p> <p>10.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям и изображаемым событиям;</p> <p>10.2.8.1 анализировать средства и приемы</p>

			создания образов, изобразительные средства и фигуры поэтического синтаксиса (риторические фигуры, антитезы, перифразы, парцелляция)
		10.3 Оценка и сравнительный анализ	10.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя сходства и различия, выделяя индивидуальные авторские приемы; 10.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике/ проблематике / жанру, учитывая особенности национальной культуры; объяснять позицию авторов
3 четверть			
Тайны человеческой души	1. С.Муканов "Промелькнувший метеор" 2. Б.Момышулы "Наша семья" 3. Ж.Верн "80 дней вокруг света"	10.1 Понимание и ответы на вопросы	10.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, связанные с проблематикой произведения; 10.1.4.1 составлять тезисный план
		10.2 Анализ и интерпретация	10.2.1.1 определять жанр и его признаки (роман в письмах, святочный рассказ); 10.2.4.1 анализировать в произведении эпизоды, важные для определения конфликта, объяснять связь с другими эпизодами; 10.2.6.1 анализировать художественный мир произведения, оформляя своё представление с помощью различных способов свёртывания информации (схемы, таблицы, интеллектуальные карты, ментальные карты, диаграммы); 10.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям и изображаемым событиям; 10.2.8.1 анализировать средства и приемы создания образов, изобразительные средства и фигуры поэтического синтаксиса (риторические фигуры, антитезы, перифразы, парцелляция)
		10.3 Оценка и сравнительный анализ	10.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, объясняя свою позицию с учетом различных мнений, оценивая актуальность проблематики произведения; 10.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, композиционного и стилового единства, фактологической точности
4 четверть			
Тайны человеческой души	1. М.Ауэзов "Путь Абая" 2. Магжан Жумабаев Избранные	10.1 Понимание и ответы на вопросы	10.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты,

души	произведения	вопросы	фрагменты, связанные с проблематикой произведения; 10.1.4.1 составлять тезисный план
------	--------------	---------	---

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 32-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 472-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде емес) 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Екінші тілге оқытудың мақсаты оқыту деңгейіне сәйкес коммуникация құралы ретінде орыс тілін меңгеру мен жетілдіру дағдыларының қалыптасуын, сонымен бірге орыс әдеби тілінің нормалары мен ережелерін, тіл этикеті ережелерінің сақталуын қамтамсыз етеді, бұлар білім алушылардың функционалдық сауаттылығының дамуына, өз бетінше орыс тілінде сөйлеп қатынас жасауына ықпал жасайды.

3. Міндеттер:

1) өмірдің әлеуметтік-тұрмыстық, ғылыми-техникалық, оқу-кәсіптік салаларында қатынас жасауға қажетті тыңдау, сөйлеу, оқу, жазу дағдыларын дамыту;

2) тілдік жүйе бірліктері, олардың үйлесім ережелері, қызметі, дағдылары және де, орыс тілінің ережелері мен нормаларына сәйкес синтаксикалық құрылымын құру қабілеттері жөнінде білімдерін қалыптастыру;

3) тілдік өзін-өзі бақылау мен тілдік белсенділік дағдыларын дамыту;

4) қабылдаған ақпараттың сараптамасына, синтезіне, бағалануына, түсінілуіне бағытталған ойлау қабілетінің дағдыларын дамыту және қалыптастыру;

5) білім алушылардың танымдық қабілеттерін, жадын, зейінін, қиялын, тілдік реакциясын, тілдік құбылыстарға қарасты байқампаздығын дамыту;

6) ізденушілік, танысушылық, зерттеушілік оқу дағдыларын, оқыған ақпаратты өңдеу дағдыларын қалыптастыру;

7) түрлі жанрдағы шығармаларды саралау, оқығанын дәлелді тұжырымдау: тақырыпты, идеяны және композициялық ерекшеліктерді, шығарма сюжетін, негізгі оқиғаларды, кейіпкерлердің әрекеттері мен істерін, жазушының стилдік ерекшеліктерін;

8) білім алушының сөздік қорын байыту, педагогтың, айналасындағылардың айтқанын түсініп тыңдауын дамыту;

9) орыс тіліндегі фонетика, лексика, грамматика, дұрыс жазу негіздерін зерделеу және байланысты сөйлеу тілін қалыптастыру;

10) өзге халықтардың тілі мен мәдениетіне төзімділік көзқарас қалыптастыру.

4. Бағдарламаның мазмұны заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру; сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс; тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2 - тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде және де жіктемелік, әрекеттік, коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзеу-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Білім алушылардың әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), білім алушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты білім алушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Білім алушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың Бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, білім алушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Білім алушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында білім алушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әр-түрлі жұмыстарға қамтылады, соның ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларға (оқитын машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын түрлі үлгідегі және жанрадағы мәтіндерді қолданылады, бұл білім алушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрындағы, стилдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндер мазмұны білім алушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен орыстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпыұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

15. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу үдерісі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік құзіретін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

16. Оқытудың әдістері мен тәсілдерін таңдау ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылардың танымдық әс-әрекеттеріне сәйкес жүзеге асырылады, соған орай, іс-әрекеттер алгоритмдері мен заттық-практикалық ірекеттерді қолдану түрінде берілетін, "кішкентай қадамдар" әдісі маңызды орын алады.

17. Әрбір жаңа кезеңде білім алушылар материалды зерделеуге алдыңғы дағдыларының қалыптасуына қарай көшіп отырады; мұғалім дағдылары мен қабілеттерінің қалыптасуына қажетті әр кезеңге белгіленген уақытты өз бетінше белгілейді.

18. Бағдарламаны жүзеге асыру барысында білім алушылардың тілдік практикалық қабілеттерінің қалыптасуына акцент жасау қарастырылады, бұлар білім алушылардың тілдік әрекетінің шектеулілігіне байланысты күнделікті істерінде жүзеге асырылады.

19. Екінші тілге оқытудың бастапқы кезеңдерінде ауызша орыс тілін түсіну қабілетін қалыптастыру, сөздік қорын анықтау және кеңейту негізгі болып табылады, олар тілдік естуін дамыту және түзеу бойынша жүйелі жұмыс жүргізілуімен, орфоэпикалық дағдыларын қалыптастырумен сабақтасады; бұл үшін әңгімелесуді, өлеңдер, жұмбақтар, жаңылтпаштар, сөйлемдер, тілдік ойындар жаттауды қолдануға болады; мұнда мұғалім сөздердің орфоэпикалық дұрыс айтылуын қадағалайды, өз тілі мысалында орыс тілінде сұрақтарға жауап беруге, сұрақ қоюға, сөздерді, сөйлемдерді, мәтінді оқуға үйретеді.

20. 5-сыныпта білім алушылар сөздердің дыбыстық, содан кейін дыбыстық-әріптік сарптамасымен жұмыс жүргізуді жалғастырады; жұмыстың бұл түрінің тілдік естуді дамытуда үлкен мағынасы бар, орысша сөздегі әрбір дыбыс пен әріптің орнын көруге көмектеседі, ал бұл өз кезегінде, дұрыс сөйлеуге, жазуға, сөздерді есте сақтауға ықпалын тигізеді.

21. Тілді практикалық тұрғыда меңгерудің бастапқы кезі тыңдау қабілеті мен дағдысы болады, бұлардың базасында байланысты сөйлеу, сөйлеу қабілеті мен дағдылары қалыптасып, олармен жұмыс жетекші орын алады, өйткені ауызша тілдің қабілеті мен дағдыларының базасында оқу және жазу қабілеті мен дағдылары қалыптасады.

22. Бұл үшін қабілеттіліктің бүтіндей кешені орнатылады, атап айтқанда:

1) дыбыстамалық тілді тыңдау;

2) айтылғанды есту, бөтен және өз тіліндегі нормадан ауытқуларды табу;

3) үлгі негізінде естігенді дұрыс қайталап айту;

4) дыбыстарды, буындарды, сөздерді анық артикуляциялау;

5) естігенді айтқан сөзбен және көргенімен сәйкестеу: дыбыстық және әріптік құрылымның сәйкестігін белгілеу, әдеби сөйлеу мен сөзді жазу арасындағы қайшылықтарды табу;

6) ауызша өз сөзінде және оқығанда өз бетінше орфоэпикалық үлгілерді қолдану;

7) байланысты сөздер құру;

8) сауатты жазу.

23. Тілдік дағдыларды дамыту үшін түрлі талдауыштар қатысатын жағдайларды жасаған дұрыс: көру (суреттерді, заттарды көрсету), есту (мұғалім, құрбылары не айтып жатқанын мұқият тыңдау, өзгелер мен өз сөзінде қателерді байқау); тактильді (дыбыс артикуляциясын сезіну).

24. Сөздерді дұрыс жазу дағдыларын қалыптастыру үшін арнайы жаттығулар қолданылады: сөздерді, сөйлемдерді тақтадан және оқулықтан көшіріп жазу; қалдырып кеткен әріптерді, буындарды, сөздерді қойып көшіру; таңдамалы көшіру; естігенін жазу, ойша, сраптама ізі бойынша сөйлемдердегі сөздердің бұзылған ретін қалпына келтіру.

25. Оқыту барысындағы орфографиялық сөздермен сүйемелденетін тыңдау, сөйлеу, саналы көшіру, орыс тілін меңгеру жұмыстарының негізгі түрі болып табылады.

26. Оқыған кезде фактілер дұрыс қабылданып жатқанын (не, қайда, қашан), себептік-нәтижелік байланыстар белгіленгенін (неге, не үшін), оқығанның мағынасын қалай түсінгенін анықтап алады.

27. Оқыту барысында сөздіктік жұмыстың үлкен мағынасы бар: ол түсініп оқудың қалыптасуына, сөздігінің баюына, бөлектенген сөздердің айтылуы мен жазылуы практикалық тұрғыда меңгерілуіне ықпал жасайды; сөздік жұмыстың мазмұнымен жаңа сөздердің мағынасы түсіндіріліп, олар білім алушылардың белсенді тіліне (ауызша және жазбаша) енгізіледі. Жаңа сөздер мағынасын

талқылау орыс тілінде жүргізіледі; бөлектенген жағдайда ана тілін қолдануға, сөздерді бір тілден екіншіге аударылмайды.

28. Орыс тілін оқытудың маңызды шарттарының бірі - мұғалімнің сөйлеу тілі мен оқуы; педагогтың тілі үлгі болады; үлкеннің орыс тілі анық, ашық, фонетикалық, лексикалық және грамматикалық қателерсіз болады.

29. Қабілеттер мен дағдылардың дамуы сабақ берудің стратегиялары, әдістері мен тәсілдері қолданылады:

1) білім алушыларды коммуникативтік іс-әрекетке белсенді түрде тарту;

2) оқудың таныстырушылық түрі негізінде өз бетінше білім іздеу уәждемесін қалыптастыру;

3) әрі қарай дамуы үшін бағалаудың түрлі тәсілдерін қолдану, білім алушылардың шығармашылықтық қабілетерін арттыру үшін түрлі жағдайлар жасау;

4) білім алушыларды ынталандыру және уәждеу мақсатында оқытуды дифференциалау.

30. Орыс тілінде оқитындар үшін бірегей (біріктірілген) орыс тілі мен әдебиеті сабағы жүргізіледі.

31. Тілдік оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасушы) белсенді түрде қолданылады, оның ішінде:

1) түзетудің оптикалық құралдары: лупалар (қол, стационарлық және тірек); көзәйнектер (микроскопиялық, гиперокулярлық және телескопиялық); бинокулярлар және монокулярлар; проекциялық үлкейткіш аппараттар (эпипроекторлар және диапроекторлар);

2) көру аясының кемістіктері бар тұлғалар үшін (гемианопсия, түтікті көру қабілеті) арнайы оптикалық жүйелер, бұлар көру аясын қажетті шекте өзгертеді; егер көру қабілеті сапасының нашарлауы жоғары жарық жағдайларында болса, онда түссіз немесе түрлі-түсті әйнектен жасалған жарықтан қорғайтын түзету линзалары қолданылады;

3) компьютерлік тифлокешен: жеке компьютер, брайльдік дисплей, брайлдік indexEverest (индекс Эверист) – D принтер, сканерлеу және оқуға арналған "Книголюб" бағдарламасы, экранды үлкейту бағдарламасы;

4) "Книголюб-стандарт" оқу жүйесі;

5) "Кітап" "VideoLightVGA (ВидеоЛайтВиДжиЭй)" электрондық үлкейткіш құрылғысы;

6) нашар көретіндерге арналған портативті үлкейткіш құрылғы.

3-тарау. "Орыс тілі мен әдебиеті" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

32. Объем учебной нагрузки по учебному предмету "Русский язык и литература" составляет:

- 1) в 5 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;
- 2) в 6 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;
- 3) в 7 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;
- 4) в 8 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;
- 5) в 9 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;
- 6) в 10 классе- 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году.

33. Содержание предмета "Русский язык и литература" включает следующие разделы:

- 1) раздел 1 "Слушание и говорение";
- 2) раздел 2 "Чтение";
- 3) раздел 3 "Письмо".

34. Раздел "Слушание и говорение" включает следующие подразделы:

- 1) понимание устного сообщения/аудиоматериалов;
- 2) понимание лексического значения слов;
- 3) понимание содержания художественных произведений;
- 4) расширение словарного запаса;
- 5) участие в диалоге;
- 6) развитие связной речи.

35. Раздел "Чтение" включает следующие подразделы:

- 1) понимание содержания текста;
- 2) формулирование вопросов и ответов;
- 3) владение разными видами чтения.

36. Раздел "Письмо" включает следующие подразделы:

- 1) совершенствование техники письма
- 2) соблюдение орфографических норм;
- 3) соблюдение грамматических норм;
- 4) соблюдение пунктуационных норм.

37. Базовое содержание по учебному предмету "Русский язык и литература" для 5 класса:

1) слушание и говорение: различать звуковой состав воспринимаемой на слух речи; соотносить знакомые слова с соответствующими предметами и явлениями; воспринимать эмоциональную окраску высказываний; воспринимать и понимать ситуативную речь учителя; понимать значение новых слов по теме; использовать в речи слова, словосочетания для знакомства, названия предмета; понимать значение единственного и множественного числа существительных;

понимать содержание коротких текстов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы; использовать в самостоятельной речи слова по пройденным темам на предыдущем этапе и усвоение новых слов относительно новой темы; владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы, омонимы; называть предметы, их действия и признаки и задавать вопросы; участвовать в диалоге этикетного характера (приветствие, обращение, знакомство); участвовать в диалоге, правильно понимая реплики и предоставляя обратную связь; создавать связные высказывания по опорным словам; создавать монологические высказывания описательного характера; соблюдать орфоэпические нормы;

2) чтение: понимать общее содержание текста, определяя ключевые слова и словосочетания; понимать основное содержание произведений фольклора и литературы/ фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определять тему; прогнозировать содержание текста по вопросам; формулировать вопросы по содержанию текста и отвечать на них используя опорные слова; формулировать вопросы по содержанию текста и отвечать на них самостоятельно; правильно, бегло, сознательно и выразительно читать с соблюдением норм орфоэпии; самостоятельно находить в тексте незнакомые слова и выражения, с помощью словаря находить их значение; находить в тексте главную мысль и соотносить ее с заглавием; составлять план и пересказывать по плану; пересказывать содержание прочитанного; пользоваться книгой, находить оглавление, нужный текст; сравнивать содержание и тему текстов;

3) письмо: алфавит. Сопоставительная характеристика русского и казахского алфавита; правильно произносить звуки русского языка; правильно писать и читать буквы, слоги, слова; уметь списывать слова, предложения, тексты с печатного текста; уметь списывать слова, предложения, тексты с рукописного текста; уметь производить звуко-буквенный анализ слова; различать звонкие и глухие согласные, правильно писать буквы которые их обозначают; правописание проверяемых безударных гласных в корне слова; использовать именные части речи, согласуя слова в роде, числе и падеже; применять знаки препинания в простых предложениях с обращениями и однородными членами.

38. Базовое содержание по учебному предмету "Русский язык и литература" для 6 класса:

1) слушание и говорение: воспринимать и понимать русскую речь, произносимую в разговорном темпе; различать звуковой состав воспринимаемой на слух речи; соотносить знакомые слова с соответствующими предметами и явлениями; понимать общее содержание сообщения продолжительностью не

более 2-3 минут, определяя тему текста понимать значение слов бытовой тематики; понимать значения предлогов, словосочетаний и простых предложений; понимать глаголы в зависимости от лица и времени (Я пришел. Она пришла); использовать слова, обозначающие один или несколько предметов; понимание значения синонимов и антонимов понимать содержание небольших текстов; содержащих знакомые лексические и грамматические единицы; владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы участвовать в диалоге этикетного характера (прощание, благодарность, извинение); воспринимать эмоциональную окраску высказываний; создавать монологические высказывания повествовательного характера;

2) чтение: понимать общее содержание текста, определяя ключевые слова и словосочетания; формулировать вопросы по содержанию текста и отвечать на них с опорой на иллюстрацию; правильно и выразительно читать доступный пониманию текст с соблюдением словесного и логического ударения; кратко пересказывать текст; правильно читать календарные даты; практический различать стихи и прозу; пользоваться книгой, находить оглавление, нужный текст; сравнивать содержание и тему текстов;

3) письмо: уметь списывать текст с печатного и рукописного текстов; уметь сверять написанное с образцом; замечать расхождения между произношением и написанием слова; писать большую букву в именах, фамилиях и отчествах людей, кличках животных; владеть приемами самоконтроля при списывании; правильно писать безударные падежные окончания; правильное употребление разделительного "Ъ и Ъ" знаков на письме; правильно использовать падежные формы числительных, прилагательных, местоимений; образовывать степени сравнения прилагательных и наречий в соответствии с нормой; применять знаки препинания в предложениях с прямой речью.

39. Базовое содержание по учебному предмету "Русский язык и литература" для 7 класса:

1) слушание и говорение: понимать основную информацию сообщения продолжительностью до 2-3 минут, определяя ключевые слова; понимать вопросы и адекватно на них отвечать; различать интонации повествовательного, вопросительного предложений; понимать значение слов тематики духовно-нравственной тематики; понимать значение прочитанного текста; понимать значение прочитанного стихотворения; понимание значения синонимов и антонимов; понимать содержание рассказов; содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль ;характеризовать персонажей владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы,

омонимы участвовать в диалоге регуляторного характера (просьба, разрешение, запрет, приглашение) создавать связный рассказ по коллективно составленному плану; создавать монологические высказывания в зависимости от речевой задачи (описание, рассуждение, повествование) о себе, семье, профессиях;

2) чтение: понимать основную информацию, определяя тему, цель или назначение текста; формулировать вопросы, направленные на оценку содержания текста, и отвечать на вопросы, выражая своё мнение по теме и/или поднимаемой проблеме; правильно и выразительно читать доступный пониманию текст с соблюдением словесного и логического ударения, пауз, правильного интонирования предложений различных по цели высказывания; различать описание, повествование, басни и сказки; самостоятельно осмысливать текст до чтения (с помощью заглавия, иллюстрации, ключевых слов); владеть видами чтения (ознакомительное, комментированное), читать по ролям; составлять сложный план;

3) письмо: списывать текст, соблюдая основные требования к графическому оформлению текста (перенос слов, поля, красная строка); выполнять письменные работы (списывание, диктант) с грамматическими заданиями с помощью учителя; писать адрес на конверте; владеть приемами самоконтроля при написании слухового диктанта. правильно писать безударные глагольные окончания; правильно писать гласные после шипящих и Ц; правильно использовать глагол и его формы, служебные части речи; соблюдать нормы глагольного управления применять знаки препинания в предложениях с прямой и косвенной речью.

40. Базовое содержание по учебному предмету "Русский язык и литература" для 8 класса:

1) слушание и говорение: воспринимать и понимать небольшие тексты прозаического жанра продолжительностью 3-4 минут; понимать контекстную речь учителя; различать интонации повествовательного, вопросительного и побудительного предложений; понимать значение слов учебно-образовательной тематики; понимать значение слов одинаковых по написанию; понимать содержание небольших прозаических произведений; адекватно отвечать на вопросы; характеризовать персонажей; владеть словарным запасом, включающим эмоционально-окрашенную лексику; употреблять различную форму числительных, местоимений, глаголов; использовать сложные предложения, выражающие условные, уступительные, сравнительные, сопоставительные отношения; участвовать в диалоге-расспросе; строить связные высказывания на заданные темы; использовать межфразовые связи при

помощи местоимений в монологических высказываниях; оценивать высказывание (монолог/диалог), основанное на личных впечатлениях /наблюдениях;

2) чтение: понимать главную и второстепенную информацию связывая информацию с общеизвестными, повседневными знаниями; формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения, и отвечать на вопросы, приводя аргументы, связывать информацию текста с другими фактами из реальной жизни; правильно и выразительно читать доступный пониманию текст с соблюдением словесного и логического ударения, пауз, правильного интонирования предложений различных по цели высказывания; читать, используя такие средства выразительности как темп, громкость, эмоциональная окраска; пересказывать текст с изменением форм местоимений, глагола;

3) письмо: самостоятельно выполнять письменные работы (списывание, диктант) с грамматическими заданиями; самостоятельно проверять свою работу и работу товарища; выполнять письменные работы обучающего и контрольного характера с соблюдением орфографических правил; писать по памяти короткий текст после предварительной подготовки; выполнять самостоятельные письменные работы; записывать под диктовку с соблюдением орфографических правил; представлять информацию в виде таблицы, схемы диаграммы, графика; писать короткое сочинение на заданную тему; правильно писать гласные и согласные в разных частях слова, слова через дефис; правильно писать "НЕ" с разными частями речи, окончания глаголов, суффиксы в разных частях речи; правильно использовать косвенные формы местоимений; употребление числительных в сочетании с существительными; правильно употреблять в речи глаголы неопределенной формы; применять знаки препинания в предложениях с вводными словами и конструкциями.

41. Базовое содержание по учебному предмету "Русский язык и литература" для 9 класса:

1) слушание и говорение: понимать основную и детальную информацию сообщения продолжительностью 4-5 минут; воспринимать и понимать небольшие тексты поэтического жанра, вопросы к ним; понимать значение слов тематики социально- культурной тематики; понимать содержание поэтических произведений/ фрагментов, определяя с помощью учителя основную мысль произведения; характеризовать персонажей; владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения на заданную тему; участвовать в диалоге на темы школьной, семейной жизни; времена года; раскрывать развитие

событий во времени, правильно употреблять формы глаголов; употреблять в речи формы сравнительной степени наречий (громче говорить); употреблять в речи предложения с причастным оборотом;

2) чтение: понимать главную, второстепенную и детальную информацию текстов; определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (статья, интервью, очерк, послание), официально-делового стиля (характеристика, автобиография, резюме); определять принадлежность текстов к смешанному типу на основе характерных признаков; формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, интерпретации, предположения, и отвечать на разные типы вопросов; самостоятельно делить текст на части, озаглавливать их; составлять план прочитанного; строить рассказ-повествование на основе данного текста от третьего лица (постороннего наблюдателя) и первого лица (участника событий); работать с толковым словарем;

3) письмо: выполнять письменные работы (списывание, диктант, изложение) с грамматическими заданиями; писать изложение по коллективно-оставленному плану после предварительной речевой и орфографической подготовки; писать изложение по самостоятельно составленному плану после предварительной речевой и орфографической подготовки; самостоятельно проверять свою работу и работу товарища; писать творческие работы (в том числе на литературные темы); правильно выбирать слитное или раздельное написание "не" с разными словами; правильно писать сложные имена существительные, прилагательные; правильно писать числительные, неопределенные местоимения; правильно писать приставки и суффиксы в разных частях речи; знать правописание "нн-" в причастиях, "не-" с причастиями; правильно использовать служебные части речи (союзы, предлог, частицы); знать правописание наречий (буквы о-а на конце наречий, мягкий знак на конце наречий); применять знаки препинания в предложениях с обособленными членами предложения.

42. Базовое содержание по учебному предмету "Русский язык и литература" для 10 класса:

1) слушание и говорение: понимать основную и детальную информацию сообщения, продолжительностью до 5-6 минут, определяя тему; воспринимать и понимать речь диктора радио и телевидения; воспринимать и понимать небольшие тексты прозаического и поэтического жанра, вопросы к ним; понимать значение слов общественно-политической тематики; понимать содержание прозаических, поэтических произведений/ фрагментов, определяя основную мысль произведения; характеризовать персонажей; владеть объемом

словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем; участвовать в диалоге на темы трудовой, профессиональной деятельности, спорта и отдыха; самостоятельно составлять рассказ на заданные темы; создавать тексты дискуссионного и полемического характера;

2) чтение: понимать главную, второстепенную и скрытую (подтекст) информацию текстов; формулировать вопросы, перефразируя информацию текста, и отвечать на них, различая факт и мнение; читать с подготовкой и без подготовки, используя основные средства выразительности; пересказывать текст кратко и выборочно; подбирать материал для рассказа о действующем лице и составлять этот рассказ; давать оценку прочитанному, выражать свое отношение к нему; выделять основную мысль текста; различать стихи и прозу, басню-сказки, научно-популярные статьи и деловые документы; составлять тезисный план; использовать виды чтения владеть техниками критического мышления при чтении;

3) письмо: писать сочинение описательного характера по коллективно составленному плану после предварительной речевой и орфографической подготовки; писать сочинение описательного характера по самостоятельно составленному плану после предварительной речевой и орфографической подготовки; писать заметку о жизни (класса, школы, семьи); писать различные виды деловых бумаг; употреблять в изложениях и сочинениях запятую в сложных предложениях; обнаруживать стилистические ошибки в письменной речи; правильно писать союзы, предлоги, частицы; сформировать навыки соблюдения орфографических норм; правильно использовать служебные части речи (союзы, предлог, частицы, междометия); правильно строить сложносочиненные и сложноподчиненные предложения; правильно расставлять знаки препинания в сложном предложении.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

43. Цели обучения в программе представлены кодировкой. В коде первое число обозначает класс, второе и третье числа – подраздел программы, четвертое число показывает нумерацию учебной цели. Например, в кодировке 6.2.1.4 "6" – класс, "2.1" – подраздел, "4" – нумерация учебной цели.

44. Система целей обучения

1) слушание и говорение:

таблица 1

Подраздел	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
1.1 Понимание устного сообщения/ауди	5.1.1.1 различать звуковой состав	6.1.1.1 воспринимать и понимать русскую речь,	7.1.1.1 и понимать основную информацию	8.1.1. 1 воспринимать и понимать небольшие	9.1.1.1 понимать основную и детальную	10.1.1.1 понимать основную и детальную

оматериалов	восприним аемой на слух речи 5.1.1.2 соотносить знакомые слова с соответств ующими предметам и и явлениями 5.1.1.3 восприним ать и эмоционал ьную окраску высказыва ний 5.1.1.4 восприним ать и понимать ситуативну ю речь учителя.	произносимую в разговорном темпе 6.1.1.2 различать звуковой состав воспринимаемой на слух речи 6.1.1.3 соотносить знакомые слова с соответствующими предметами и явлениями 6.1.1.4 понимать общее содержание сообщения продолжительность ю не более 2-3минут, определяя тему текста	в сообщения продолжительно стью до 2- 3минут, определяя ключевые слова 7.1.1.2 понимать вопросы и адекватно на них отвечать; 7.1.1.3 различать интонации повествовательн ого, вопросительного предложений	тексты прозаического жанра продолжи тельностью 3-4 минут 8.1.1.2 Понимать контекстную речь учителя 8.1.1.3 различать интонации повествователь ного, вопросительного и побудительного предложений	информацию сообщения продолжитель ностью 4-5 минут 9.1.1.2 воспринимать и понимать небольшие тексты поэтического жанра, вопросы к ним	информаци ю сообщения, продолжите льностью до 5-6 минут, определяя тему; 10.1.1.2 воспринима ть и понимать речь диктора радио и телевидения 10.1.1.3 воспринима ть и понимать небольшие тексты прозаическог о и поэтическог о жанра, вопросы к ним
1.2 Понимание лексического значения слов	5.1.2.1 понимать значение новых слов по теме 5.1.2.2 использова ть в речи слова, словосочет ания для знакомства , названия предмета 5.1.2.3 понимать значение единствен ного и множестве нного числа существит ельных	6.1.2.1 понимать значение слов бытовой тематики 6.1.2.2 понимать значения предлогов, словосочетаний и простых предложений 6.1.2.3 понимать глаголы зависимости от лица и времени (Я пришел. Она пришла) 6.1.2.4 использовать слова, обозначающие один или несколько предметов 6.1.4.5 понимание значения синонимов и антонимов	7.1.2.1 понимать значение слов тематики духовно- нравственной тематики 7.1.2.2 понимать значение прочитанного текста 7.1.2.3 понимать значение прочитанного стихотворения 7.1.2.4 понимание значения синонимов и антонимов	8.1.2.1 понимать значение слов учебно- образовательн ой тематики 8.1.2.2 понимать значение слов одинаковых по написанию	9.1.2.1 понимать значение слов тематики социально- культурной тематики	10.1.2.1 понимать значение слов общественн о- политическо й тематики

1.3 Понимание содержания художественных произведений	5.1.3.1 понимать содержание коротких текстов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы	6.1.3.1 понимать содержание небольших текстов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы	7.1.3.1 понимать содержание рассказов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль 7.1.3.2 характеризовать персонажей	8.1.3.1 понимать содержание небольших прозаических произведений, адекватно отвечать на вопросы 8.1.3.2 характеризовать персонажей	9.1.3.1 понимать содержание этических произведений / фрагментов, определяя с помощью учителя основную мысль произведения 9.1.3.2 характеризовать персонажей	10.1.3.1 понимать содержание прозаических, поэтических произведений / фрагментов, определяя основную мысль произведения 10.1.3.2 характеризовать персонажей
1.4 Расширение словарного запаса	5.1.4.1 использовать в самостоятельной речи слова по пройденным темам на предыдущем этапе и усвоение новых слов относительно новой темы 5.1.4.2 владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы, омонимы	6.1.4.1 владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы	7.1.4.1 владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы, омонимы	8.1.4.1 владеть словарным запасом, включающим эмоционально-окрашенную лексику 8.1.4.2 употреблять различную форму числительных, местоимений, глаголов 8.1.4.3 использовать сложные предложения, выражающие условные, уступительные, сравнительные, сопоставительные отношения	9.1.4.1 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения на заданную тему	10.1.4.1 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем
1.5 Участие в диалоге	5.1.5.1 называть предметы, их признаки и задавать вопросы; 5.1.5.2	6.1.5.1 участвовать в диалоге этикетного характера (прощание, благодарность, извинение); 6.1.5.2 воспринимать	7.1.5.1 участвовать в диалоге регуляторного характера (просьба, разрешение, запрет, приглашение)	8.1.5.1 участвовать в диалого-распросе	9.1.5.1 участвовать в диалоге на темы школьной, семейной жизни; времена года	10.1.5.1 участвовать в диалоге на темы трудовой, профессиональной деятельности, спорта и

	участвовать в диалоге этикетного характера (приветствие, обращение, знакомство)	эмоциональную окраску высказываний				отдыха
	5.1.5.3 участвовать в диалоге, правильно понимая реплики и предоставляя обратную связь					
1.6 Развитие связной речи	5.1.6.1 создавать связные высказывания по опорным словам 5.1.6.2 создавать монологические высказывания описательного характера; 5.1.6.3 соблюдать орфоэпические нормы	6.1.6.2 создавать монологические высказывания повествовательного характера	7.1.6.1 создавать связный рассказ по коллективно составленному плану 7.1.6.2 создавать монологические высказывания в зависимости от речевой задачи (описание, рассуждение, повествование) о себе, семье, профессиях	8.1.6.1 строить связные высказывания на заданные темы 8.1.6.2 использовать межфразовые связи при помощи местоимений в монологических высказываниях; 8.1.6.3 оценивать высказывание (монолог/диалог), основанное на личных впечатлениях/наблюдениях	9.1.6.1 раскрывать развитие событий во времени, правильно употреблять формы глаголов; 9.1.6.2 употреблять в речи формы сравнительной степени наречий (громче говорить); 9.1.6.3 употреблять в речи предложения с причастным оборотом	10.1.6.1 самостоятельно составлять рассказ на заданные темы 10.1.6.2 создавать тексты дискусионного и полемического характера.

2) чтение:

таблица 2

Подраздел	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
2.1 Понимание	5.2.1.1 понимать общее	6.2.1.1 понимать	7.2.1.1 понимать	8.2.1.1 понимать	9.2.1.1 понимать	10.2.1.1 понимать

содержания текста	содержание текста, определяя ключевые слова и словосочетания 5.2.1.2 понимать основное содержание произведений фольклора и литературы/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определять тему 5.2.1.3 прогнозировать содержание текста по вопросам	общее содержание текста, определяя ключевые слова и словосочетания	основную информацию, определяя тему, цель или назначение текста	главную и второстепенную информацию, связывая информацию с общеизвестными, повседневными знаниями	главную, второстепенную и детальную информацию текстов 9.2.1.2 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (статья, интервью, очерк, послание), официально-делового стиля (характеристика, автобиография, резюме); определять принадлежность текстов к смешанному типу на основе характерных признаков	главную, второстепенную и скрытую (подтекст) информацию текстов
2.2 Формулирование вопросов и ответов	5.2.2.1 формулировать вопросы по содержанию текста и отвечать на них используя опорные слова 5.2.2.2 формулировать вопросы по содержанию текста и отвечать на них самостоятельно	6.2.2.1 формулировать вопросы по содержанию текста и отвечать на них с опорой на иллюстрацию	7.2.2.1 формулировать вопросы, направленные на оценку содержания текста, и отвечать на вопросы, выражая своё мнение по теме и/или поднимаемой проблеме	8.2.2.1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения, и отвечать на вопросы, приводя аргументы, связывать информацию текста с другими фактами из реальной жизни	9.2.2.1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, интерпретации, предположения, и отвечать на разные типы вопросов	10.2.2.1 формулировать вопросы, перефразируя информацию текста, и отвечать на них, различая факт и мнение
2.3 Владение разными	5.2.3.1 правильно, бегло, сознательно и выразительно	6.2.3.1 правильно и выразительно	7.2.3.1 правильно и выразительно	8.2.3.1 правильно и выразительно	9.2.3.1 самостоятельно делить текст на	10.2.3.1 читать с подготовкой

видами чтения	выразительно читать с соблюдением норм орфоэпии 5.2.3.2 самостоятельно находить в тексте незнакомые слова и выражения, с помощью словаря находить их значение 5.2.3.3 находить в тексте главную мысль и соотносить ее с заглавием 5.2.3.4 составлять план и пересказывать по плану; 5.2.3.5 пересказывать содержание прочитанного 5.2.3.6 пользоваться книгой, находить оглавление, нужный текст; 5.2.3.7 сравнивать содержание и тему текстов	о читать доступный текст с соблюдением словесного и логического ударения 6.2.3.2 кратко пересказывать текст 6.2.3.3 правильно читать календарные даты 6.2.3.4 практически различать стихи и прозу 6.2.3.5 пользоваться книгой, находить оглавление, нужный текст. 6.2.3.6 сравнивать содержание и тему текстов	читать доступный текст с соблюдением словесного и логического ударения, пауз, правильного интонирования предложений различных по цели высказывания 7.2.3.2 различать описание, повествование, басни и сказки 7.2.3.3 самостоятельно осмысливать текст до чтения (с помощью заглавия, иллюстрации, ключевых слов) 7.2.3.4 владеть видами чтения (ознакомительное, комментированное), читать по ролям; 7.2.3.5 составлять сложный план	читать доступный текст с соблюдением логического ударения, пауз, правильного интонирования предложений различных по цели высказывания 8.2.3.2 читать, используя такие средства выразительности как темп, громкость, эмоциональная окраска; 8.2.3.3 пересказывать текст с изменением форм местоимений, глагола	части, озаглавливать их; 9.2.3.2 составлять план прочитанного; 9.2.3.3 строить рассказ-повествование на основе данного текста от третьего лица (постороннего наблюдателя) и первого лица (участника событий); 9.2.3.4 работать с толковым словарем	и без подготовки, используя основные средства выразительно сти 10.2.3.2 пересказывать текст кратко и выборочно; 10.2.3.3 подбирать материал для рассказа о действующем лице и составлять этот рассказ; 10.2.3.4 давать оценку прочитанному, выражать свое отношение к нему 10.2.3.5 выделять основную мысль текста 10.2.3.6 различать стихи и прозу, басню-сказки, научно-популярные статьи и деловые документы; 10.2.3.7 составлять тезисный план; 10.2.3.8 использовать виды чтения владеть техниками критического
---------------	--	--	--	---	--	--

							мышления при чтении
--	--	--	--	--	--	--	------------------------

3) письмо:

таблица 3

Подраздел	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
3.1 Совершенство вание техники письма	5.3.1.1 алфавит. Сопоставительная характеристика русского и казахского алфавита; 5.3.1.2 правильно произносить звуки русского языка; 5.3.1.3 правильно писать и читать буквы, слоги, слова; 5.3.1.4 уметь списывать слова, предложения, тексты печатного текста; 5.3.1.5 уметь списывать слова, предложения, тексты рукописного текста; 5.3.1.6 уметь производить звуко-буквенный анализ слова; 5.3.1.6 писать творческие работы на литературные темы, выражая свое отношение к поступкам героям художественных	6.3.1.1 уметь списывать печатного и рукописного текстов; 6.3.1.2 уметь сверять написанное с образцом; замечать расхождения между произношением и написанием слова; 6.3.1.3 писать большую букву в именах, фамилиях и отчествах людей, кличках животных; 6.3.1.4 владеть приемами самоконтроля при списывании	7.3.1.1 списывать текст, соблюдая основные требования к графическому оформлению текста (перенос слов, поля, красная строка); 7.3.1.2 выполнять письменные работы (списывание, диктант) с грамматическими заданиями; 7.3.1.3 писать адрес на конверте; 6.3.1.4 владеть приемами самоконтроля при написании слухового диктанта	8.3.1.1 самостоятельно выполнять письменные работы (списывание, диктант) с грамматическими заданиями; 8.3.1.2 самостоятельно проверять свою работу и работу товарища; 8.3.1.3 выполнять письменные работы обучающего и контрольного характера с соблюдением орфографических правил; 8.3.1.4 писать по памяти короткий текст после предварительной подготовки; 8.3.1.5 выполнять самостоятельные письменные	9.3.1.1 выполнять письменные работы (списывание, диктант, изложение) с грамматическими заданиями; 9.3.1.2 писать изложение по коллективно составленному плану после предварительной речевой и орфографической подготовки; 9.3.1.3 писать самостоятельное сочинение по тавленному плану после предварительной речевой и орфографической подготовки; 9.3.1.3 писать самостоятельно проверять свою работу и работу товарища; 9.3.1.4 писать творческие работы (в том числе литературные темы)	10.3.1.1 писать сочинение описательного характера по коллективно составленному плану после предварительной речевой и орфографической подготовки; 10.3.1.1 писать сочинение описательного характера по самостоятельному плану после предварительной речевой и орфографической подготовки; 10.3.1.3 писать заметку о жизни (класса, школы, семьи); 10.3.1.4 писать различные виды деловых бумаг; 10.3.1.5 употреблять в изложениях и сочинениях запятую в сложных предложениях; 10.3.1.6 обнаруживать стилистические ошибки в письменной речи

	произведений			<p>работы</p> <p>8.3.1.6 записывать под диктовку с соблюдением орфографических правил;</p> <p>8.3.1.7 представлять информацию в виде таблицы, схемы диаграммы, графика;</p> <p>8.3.1.8 писать короткое сочинение на заданную тему</p>		
3.2 Соблюдение орфографических норм	<p>5.3.2.1 различать звонкие и глухие согласные, правильно писать буквы которые обозначают;</p> <p>5.4.1.2 правописание проверяемых безударных гласных в корне слова</p>	<p>6.3.2.1 правильно писать безударные падежные окончания;</p> <p>6.3.2.2 правильное употребление разделительного "Ъ и Ъ" знаков на письме</p>	<p>7.3.2.1 правильно писать безударные глагольные окончания;</p> <p>7.3.2.1 правильно писать гласные после шипящих и "Ц"</p>	<p>8.3.2.1 правильно писать гласные и согласные в разных частях слова, слова через дефис;</p> <p>8.3.1.2 правильно писать "НЕ" с разными частями речи, окончания глаголов, суффиксы в разных частях речи</p>	<p>9.3.2.1 правильно выбирать слитное или раздельное написание "НЕ" с разными словами;</p> <p>9.3.2.2 правильно писать сложные имена существительные, прилагательные;</p> <p>9.3.2.3 правильно писать числительные, неопределенные местоимения;</p> <p>9.3.2.4 правильно писать приставки и суффиксы в разных частях речи;</p> <p>9.3.2.5 знать правописание нн-в прчастиях, не- с причастиями;</p> <p>9.3.4.6 знать правописание</p>	<p>10.3.2.1 правильно писать союзы, предлоги, частицы;</p> <p>10.3.2.2 сформировать навыки соблюдения орфографических норм</p>

					наречий (буквы о-а на конце наречий, мягкий знак на конце наречий)	
3.3 Соблюдение грамматических норм	5.3.3.1 использовать именные части речи, согласуя слова в роде, числе и падеже	6.3.3.1 правильно использовать падежные формы числительных, прилагательных, местоимений образовывать степени сравнения прилагательных и наречий в соответствии с нормой	7.3.3.1 правильно использовать глаголы его формы, служебные части речи; соблюдать нормы глагольного управления	8.3.3.1 правильно использовать косвенные формы местоимений; 8.3.3.2 употребление числительных в сочетании с существительными; 8.3.3.3 правильно употреблять в речи глаголы неопределенной формы	9.3.3.1 правильно использовать служебные части речи (союзы, предлог, частицы)	10.3.3.1 правильно использовать служебные части речи (союзы, предлог, частицы, междометия); 10.3.3.2 правильно строить сложносочиненные и сложноподчиненные предложения
3.4 Соблюдение пунктуационных норм	5.3.4.1 применять знаки препинания в простых предложениях обращениями и однородными членами	6.3.4.1 применять знаки препинания в предложениях с прямой речью	7.3.4.1 применять знаки препинания в предложениях с прямой и косвенной речью	8.3.4.1 применять знаки препинания в предложениях с вводными словами и конструкциями	9.3.4.1 применять знаки препинания в предложениях с обособленными членами предложения	10.3.4.1 правильно расставлять знаки препинания в сложном предложении

45. Настоящая Программа реализуется на основе Долгосрочного плана к Типовой учебной программе по учебному предмету "Русский язык и литература" для обучающихся с нарушением зрения (незрячие и слабовидящие) 5-10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию согласно приложению к настоящей Программе. В долгосрочном плане обозначен объем учебных целей реализуемых в каждом разделе.

46. Распределение часов на изучение раздела и тем предоставляется на усмотрение учителя.

Приложение
к Типовой учебной программе
по учебному предмету "Русский

язык и литература" для 5-10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию

Долгосрочный план по реализации типовой учебной программы по учебному предмету "Русский язык и литература" для обучающихся с нарушением зрения (незрячие и слабовидящие) 5-10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию

1) 5 класс:

таблица 1

Тема	Изучаемые художественные произведения (по выбору)	Виды речевой деятельности	Цели обучения
1 четверть			
Климат и природа Семья	Н.А.Некрасов. "Дедушка Мазай и зайцы", М.Ю. Лермонтов. "Гроза", С.Есенин. "Буря", Ф.Тютчев. "Весенняя гроза", "Зима недаром злится", "Сказка о ветре" (из цикла "Новые сказки") Русская сказка "Мудрый отец", Болгарская сказка "Сказка о бочке", М. Скребцова. "Сердце матери"	Слушание и говорение	5.1.1.1 различать звуковой состав воспринимаемой на слух речи; 5.1.1.2 соотносить знакомые слова с соответствующими предметами и явлениями; 5.1.2.1 понимать значение новых слов по теме; 5.1.3.1 понимать содержание коротких текстов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы; 5.1.4.2 владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы, омонимы
		Чтение	5.2.1.1 понимать общее содержание текста, определяя ключевые слова и словосочетания; 5.2.2.1 формулировать вопросы по содержанию текста и отвечать на них используя опорные слова; 5.2.3.1 правильно, бегло, сознательно и выразительно читать с соблюдением норм орфоэпии; 5.2.3.2 самостоятельно находить в тексте незнакомые слова и выражения, с помощью словаря находить их значение.
		Письмо	5.3.1.1 алфавит. Сопоставительная характеристика русского и казахского алфавита; 5.3.1.2 правильно произносить звуки русского языка; 5.3.2.1 различать звонкие и глухие согласные, правильно писать буквы которые их обозначают; 5.3.1.3 правильно писать и читать буквы, слоги, слова
2 четверть			
Ценности: дружба и любовь	Стихи о дружбе для детей. С.Михалков. "Мы с приятелем друзья", Г.Боргуль. "Подружка Маша",	Слушание и говорение	5.1.1.2 соотносить знакомые слова с соответствующими предметами и явлениями; 5.1.1.3 воспринимать эмоциональную окраску

<p>Кем я хочу стать, когда вырасту</p>	<p>Я.Дубенская. "Мы разные", Н.Бичурина. "Чей гриб?", В.Бережная. "Много у меня друзей", О.Чекашова. "Мой друг", Ю.Белоусова. "Дружба – это дар". В.Маяковский. "Кем быть?", Дж.Родари. "Чем пахнут ремесла?"</p>		<p>высказываний; 5.1.2.2 использовать в речи слова, словосочетания для знакомства, названия предмета; 5.1.5.1 называть предметы, их действия и признаки и задавать вопросы; 5.1.6.1 создавать связанные высказывания по опорным словам; 5.1.1.3 воспринимать эмоциональную окраску высказываний; 5.1.2.2 использовать в речи слова, словосочетания для знакомства, названия предмета</p>
		Чтение	<p>5.3.2.1 определять стилистические особенности текстов разговорного стиля (письма, дневники), художественного стиля (стихотворение, сказка); определять принадлежность текста к типу повествование на основе характерных признаков; 5.3.4.1 применять знаки препинания в простых предложениях с обращениями и однородными членами; 5.2.3.3 находить в тексте главную мысль и соотносить ее с заглавием; 5.2.3.4 составлять план и пересказывать по плану</p>
		Письмо	<p>5.3.1.3 правильно писать и читать буквы, слоги, слова; 5.3.1.4 уметь списывать слова, предложения, тексты с печатного текста; 5.3.1.5 уметь списывать слова, предложения, тексты с рукописного текста; 5.3.1.6 уметь производить звуко-буквенный анализ слова; 5.3.3.1 использовать именные части речи, согласуя слова в роде, числе и падеже.</p>
3 четверть			
<p>Жизнь и творчество Мир фантазии</p>	<p>Г.Ветрова. Цикл рассказов о художниках, Казахская народная сказка "Мастер Али", И.С.Тургенев. "Бежин луг" (отрывок). Б.Заходер. "Моя вообразилia", Л.Кэрролл "Алиса в стране чудес" (фрагменты произведения)</p>	<p>Слушание и говорение</p>	<p>5.1.1.3 воспринимать эмоциональную окраску высказываний; 5.1.1.4 воспринимать и понимать ситуативную речь учителя; 5.1.2.2 использовать в речи слова, словосочетания для знакомства, названия предмета; 5.1.5.2 участвовать в диалоге этикетного характера (приветствие, обращение, знакомство); 5.1.4.1 использовать речи слова по пройденным темам на предыдущем этапе и усвоение новых слов относительно новой темы.</p>

		Чтение	5.2.1.2 понимать основное содержание произведений фольклора и литературы/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определять тему; 5.2.1.3 прогнозировать содержание текста по вопросам; 5.2.3.4 составлять план и пересказывать по плану; 5.2.3.5 пересказывать содержание прочитанного; 5.3.3.1 формулировать вопросы по содержанию текста и отвечать на них
		Письмо	5.3.2.1 различать звонкие и глухие согласные, правильно писать буквы которые их обозначают; 5.3.1.6 писать творческие работы на литературные темы, выражая свое отношение к поступкам героям художественных произведений

4 четверть

Мы выбираем спорт Каникулы и отдых	В. Львовский. "Песенка о зарядке", В. Гольшкин. "Вратарь", В. Донникова. "На катке", В. Голявкин. "В любом деле нужно работать"; Татьяна Лило. "Каникулы", Тамара Крюкова. "Хрустальный ключ" (фрагмент произведения, глава 48 "Легенда о вольном граде"), Саша Черный. "Летом"	Слушание и говорение	5.1.2.3 понимать значение единственного и множественного числа существительных; 5.1.4.2 владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы, омонимы; 5.1.5.3 участвовать в диалоге, правильно понимая реплики и предоставляя обратную связь; 5.1.6.2 создавать монологические высказывания описательного характера; 5.1.6.3 соблюдать орфоэпические нормы
		Чтение	5.2.2.2 формулировать вопросы по содержанию текста и отвечать на них самостоятельно; 5.2.3.4 составлять план и пересказывать по плану; 5.2.3.6 пользоваться книгой, находить оглавление, нужный текст; 5.2.3.7 сравнивать содержание и тему текстов
		Письмо	5.3.4.1 применять знаки препинания в простых предложениях с обращениями и однородными членами; 5.3.3.1 использовать именные части речи, согласуя слова в роде, числе и падеже; 5.4.1.2 правописание проверяемых безударных гласных в корне слова

2) 6 класс

таблица 2

Тема	Изучаемые	художественные	Виды	Цели обучения
------	-----------	----------------	------	---------------

	произведения (по выбору)	речевой деятельности	
1 четверть			
Характер и внешность человека Мир вокруг нас: животные и растения	Валентина Осеева "Кто наказал его?" Бахыт Каирбеков, стихи из цикла "Лица друзей" И.А. Крылов "Ворона и Лисица". А.П.Чехов "Хамелеон" Ч.Айтматов "Солдатенок" Леонид Вертель "Пленник" И. Крылов "Ворона и Лисица"	Слушание и говорение	6.1.1.1 воспринимать и понимать русскую речь, произносимую в разговорном темпе; 6.1.1.2 различать звуковой состав воспринимаемой на слух речи; 6.1.1.3 соотносить знакомые слова с соответствующими предметами и явлениями; 6.1.2.1 понимать значение слов бытовой тематики
		Чтение	6.2.1.1 понимать общее содержание текста, определяя ключевые слова и словосочетания; 6.2.2.1 формулировать вопросы по содержанию текста и отвечать на них с опорой на иллюстрацию; 6.2.3.1 правильно и выразительно читать доступный пониманию текст с соблюдением словесного и логического ударения
		Письмо	6.3.1.1 уметь списывать текст с печатного и рукописного текстов; 6.3.1.2 уметь сверять написанное с образцом; замечать расхождения между произношением и написанием слова
2 четверть			
Климат; погода и времена года Чудеса света	К. Д. Ушинский "Лето" К.Ушинский. "Пчелки на разведках" С.Маршак Сказка "Двенадцать месяцев" Ф.Тютчев "Чародейкою зимою" С.Есенин "Зима" Роберт Стайн Детский детектив "Проклятие гробницы фараона" (отрывки) Марат Джумагазиев Стихотворение "Семь чудес света"	Слушание и говорение	6.1.1.4 понимать общее содержание сообщения продолжительностью не более 2-3 минут, определяя тему текста; 6.1.2.2 понимать значения предлогов, словосочетаний и простых предложений; 6.1.2.3 понимать глаголы в зависимости от лица и времени (Я пришел. Она пришла)
		Чтение	6.2.3.1 правильно и выразительно читать доступный пониманию текст с соблюдением словесного и логического ударения; 6.2.3.2 кратко пересказывать текст
		Письмо	6.3.1.2 уметь сверять написанное с образцом; замечать расхождения между произношением и написанием слова; 6.3.1.3 писать большую букву в именах, фамилиях и отчествах людей, кличках животных
3 четверть			
Древние	и Г.Ветрова. Цикл рассказов о художниках,	Слушание и	6.1.1.4 понимать общее содержание

<p>современные цивилизации</p> <p>Мир фантазии</p> <p>Язык и общение истории</p> <p>Герои и злодеи: реальные и выдуманные</p>	<p>Казахская народная сказка "Мастер Али", И.С.Тургенев. "Бежин луг" (отрывок)</p> <p>К.Булычев "Сто лет тому вперед" (фрагменты произведения)</p> <p>Мифы об Атлантиде А.Р. Беляев "Последний человек из Атлантиды".</p> <p>Г. Тукай "Родной язык"</p> <p>К. Бальмонт "Язык, великолепный наш язык"</p> <p>И. Бунин "Слово" И. С. Тургенев "Русский язык"</p> <p>Татьяна Лило. "Каникулы", Тамара Крюкова. "Хрустальный ключ" (фрагмент произведения, глава 48 "Легенда о вольном граде"), Саша Черный. "Летом"</p>	<p>говoreние</p>	<p>сообщения продолжительностью не более 2-3 минут, определяя тему текста;</p> <p>6.1.2.4 использовать слова, обозначающие один или несколько предметов;</p> <p>6.1.4.5 понимание значения синонимов и антонимов;</p> <p>6.1.3.1 понимать содержание небольших текстов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы;</p> <p>6.1.5.1 участвовать в диалоге этикетного характера (прощание, благодарность, извинение);</p> <p>6.1.6.1 создавать связные высказывания по картине</p>
		<p>Чтение</p>	<p>6.2.3.3 правильно читать календарные даты;</p> <p>6.2.3.4 практически различать стихи и прозу</p>
		<p>Письмо</p>	<p>6.3.1.4 владеть приемами самоконтроля при списывании;</p> <p>6.3.2.1 правильно писать безударные падежные окончания;</p> <p>6.3.2.2 правильное употребление разделительного "Ъ и Ъ" знаков на письме;</p> <p>6.3.4.1 применять знаки препинания в предложениях с прямой речью</p>
<p>4 четверть</p>			
<p>Астрономия: планеты и спутники</p> <p>Человек и современные технические устройства</p>	<p>Мифы о Луне и Солнце С.Цыганков "О космическом корабле "Планета Земля" (в стихах и прозе)</p> <p>Н. Носов "Телефон"</p>	<p>Слушание и говорение</p>	<p>6.1.4.1 владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы;</p> <p>6.1.5.2 воспринимать эмоциональную окраску высказываний;</p> <p>6.1.6.2 создавать монологические высказывания повествовательного характера</p>
		<p>Чтение</p>	<p>6.2.3.2 кратко пересказывать текст;</p> <p>6.2.3.3 правильно читать календарные даты;</p> <p>6.2.3.4 практически различать стихи и прозу;</p> <p>6.2.3.5 пользоваться книгой, находить оглавление, нужный текст;</p> <p>6.2.3.6 сравнивать содержание и тему текстов</p>
		<p>Письмо</p>	<p>6.3.3.1 правильно использовать падежные формы числительных, прилагательных, местоимений, образовывать степени сравнения прилагательных и наречий в соответствии с нормой</p>

3) 7 класс:

таблица 3

Тема	Изучаемые художественные произведения (по выбору)	Виды речевой деятельности	Цели обучения
1 четверть			
Путешествие Времена года	Д.Свифт "Путешествия Гулливера" Г.Скребицкий "Четыре художника" Стихи А.Кунабаев "Времена года" И.А.Бунин "Листопад" К. Паустовский "Осень"	Слушание и иговорение	7.1.1.1 понимать основную информацию сообщения продолжительностью до 2-3 минут, определяя ключевые слова; 7.1.1.2 понимать вопросы и адекватно на них отвечать; 7.1.2.1 понимать значение слов тематики духовно-нравственной тематики; 7.1.4.1 владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы, омонимы; 7.1.6.1 создавать связный рассказ по коллективно составленному плану
		Чтение	7.2.1.1 понимать основную информацию, определяя тему, цель или назначение текста; 7.2.3.1 правильно и выразительно читать доступный пониманию текст с соблюдением словесного и логического ударения, пауз, правильного интонирования предложений различных по цели высказывания; 7.2.3.5 составлять сложный план
		Письмо	7.3.1.1 списывать текст, соблюдая основные требования к графическому оформлению текста (перенос слов, поля, красная строка); 7.3.2.1 правильно писать безударные гласные окончания.
2 четверть			
Культура: характер и личность Здоровый образ жизни: спорт и еда	Притча "Внешняя и внутренняя красота" Л.Толстой "Кавказский пленник" Н.Заболоцкий "Некрасивая девочка", "О красоте человеческих лиц" Д.Федюкин "Баллада о здоровом образе жизни" В.Высоцкий "Утренняя гимнастика"	Слушание и иговорение	7.2.2.1 формулировать вопросы, направленные на оценку содержания текста, и отвечать на вопросы, выражая своё мнение по теме и/или поднимаемой проблеме; 7.1.1.3 различать интонации повествовательного, вопросительного предложений; 7.1.2.2 понимать значение прочитанного текста; 7.1.3.2 характеризовать персонажей
		Чтение	7.2.3.1 правильно и выразительно читать доступный пониманию текст с соблюдением словесного и логического ударения; 7.2.3.2 кратко пересказывать текст;

			7.2.3.2 различать описание, повествование, басни и сказки; 7.2.3.4 владеть видами чтения (ознакомительное, комментированное), читать по ролям
		Письмо	7.3.2.1 правильно писать гласные после шипящих и "Ц"; 7.3.1.2 выполнять письменные работы (списывание, диктант) с грамматическими заданиями с помощью учителя
3 четверть			
Традиции празднования Нового года, Наурыза и Рождества Хобби и свободное время Музыка в нашей жизни	Н.В.Гоголь "Ночь перед Рождеством" Е.Шварц "Сказка о потерянном времени" М.Кабанбаев "Арстан, я и виолончель" В.Г.Короленко "Слепой музыкант"	Слушание и говорение	7.1.2.3 понимать значение прочитанного стихотворения; 7.1.2.4 понимание значения синонимов и антонимов; 7.1.3.1 понимать содержание рассказов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль; 7.1.5.1 участвовать в диалоге регуляторного характера (просьба, разрешение, запрет, приглашение)
		Чтение	7.2.3.3 самостоятельно осмысливать текст до чтения (с помощью заглавия, иллюстрации, ключевых слов); составлять сложный план
		Письмо	7.3.1.3 писать адрес на конверте; 7.3.3.1 правильно использовать глагол и его формы, служебные части речи; соблюдать нормы глагольного управления; 7.3.4.1 применять знаки препинания в предложениях с прямой и косвенной речью
4 четверть			
Мир труда	Н.А. Заболоцкий. "Не позволяй душе лениться"	Слушание и говорение	7.1.6.2 создавать монологические высказывания в зависимости от речевой задачи (описание, рассуждение, повествование) о себе, семье, профессиях; 7.1.5.1 участвовать в диалоге регуляторного характера (просьба, разрешение, запрет, приглашение)
		Чтение	7.2.3.3 самостоятельно осмысливать текст до чтения (с помощью заглавия, иллюстрации, ключевых слов)
		Письмо	7.3.3.1 правильно использовать глагола и его формы, служебные части речи; соблюдать нормы глагольного управления; 7.4.4.1 применять знаки препинания в предложениях с прямой и косвенной речью

4) 8 класс:

таблица 4

Тема	Изучаемые художественные произведения(по выбору)	Виды речевой деятельности	Цели обучения
1 четверть			
Семья и подросток Климат; погода и времена года	Притча "Волшебная копейка", Туге Янсон. "Дитя-невидимка", А. Кунанбаев. "Слова назидания": Двадцать пятое слово. С. Есенин. "Закружилась листва золотая", Маргарита Алигер. "Осень только взялась за работу... ", А. Фет. "Ласточки пропали.. ", С. Михалков "Круглый год".	Слушание и говорение	8.1.1.1 воспринимать и понимать небольшие тексты прозаического жанра продолжительностью 3-4 минут; 8.1.1.2 понимать контекстную речь учителя; 8.1.2.1 понимать значение слов учебно-образовательной тематики; 8.1.3.2 характеризовать персонажей; 8.1.5.1 участвовать в диалого-распросе; 8.1.6.1 строить связные высказывания на заданные темы;
		Чтение	8.2.1.1 понимать главную и второстепенную информацию связывая информацию с общеизвестными, повседневными знаниями; 8.2.3.1 правильно и выразительно читать доступный пониманию текст с соблюдением словесного и логического ударения, пауз, правильного интонирования предложений различных по цели высказывания
		Письмо	8.3.1.1 самостоятельно выполнять письменные работы (списывание, диктант) с грамматическими заданиями; 8.3.1.2 самостоятельно проверять свою работу и работу товарища; 8.3.2.1 правильно писать гласные и согласные в разных частях слова, слова через дефис; 8.3.3.1 правильно использовать косвенные формы местоимений
2 четверть			
Культура: характер и личность Здоровый образ жизни: спорт и еда	Притча "Внешняя и внутренняя красота" Л.Толстой "Кавказский пленник" Н.Заболоцкий "Некрасивая девочка", "О красоте человеческих лиц" Д.Федюкин "Баллада о здоровом образе жизни" В.Высоцкий "Утренняя гимнастика"	Слушание и говорение	8.1.1.2 понимать контекстную речь учителя; 8.1.2.1 понимать значение слов учебно-образовательной тематики; 8.1.1.3 различать интонации повествовательного, вопросительного и побудительного предложений; 8.1.2.2 понимать значение слов одинаковых по написанию; 8.1.4.1 владеть словарным запасом, включающим эмоционально-окрашенную лексику;
		Чтение	8.2.1.1 понимать главную и второстепенную информацию связывая информацию с общеизвестными, повседневными знаниями; 8.2.3.2 читать, используя такие средства выразительности как темп, громкость, эмоциональная окраска;
		Письмо	8.3.1.3 выполнять письменные работы обучающего и контрольного характера с соблюдением

			орфографических правил; 8.3.1.2 правильно писать "НЕ" с разными частями речи, окончания глаголов, суффиксы в разных частях речи; 8.3.1.7 представлять информацию в виде таблицы, схемы диаграммы, графика
3 четверть			
Вода источник жизни Хобби и свободное время Музыка нашей жизни	Янка Мавр "Сын воды" П.Н.Васильев "Иртыш" Е.Шварц "Сказка о потерянном времени" М.Кабанбаев "Арстан, я и виолончель" В.Г.Короленко "Слепой музыкант"	Слушание и говорение	8.2.2.1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения, и отвечать на вопросы, приводя аргументы, связывать информацию текста с другими фактами из реальной жизни; 8.2.3.3 пересказывать текст с изменением форм местоимений, глагола
		Чтение	8.2.3.1 правильно и выразительно читать доступный пониманию текст с соблюдением словесного и логического ударения, пауз, правильного интонирования предложений различных по цели высказывания
		Письмо	8.3.1.4 писать по памяти короткий текст после предварительной подготовки; 8.3.1.5 выполнять самостоятельные письменные работы; 8.3.3.2 употребление числительных в сочетании с существительными;
4 четверть			
День Победы	А.А.Бек "Волоколамское шоссе" Б.Момышулы "За нами - Москва"	Слушание и говорение	8.1.6.1 строить связные высказывания на заданные темы; 8.1.6.2 использовать межфразовые связи при помощи местоимений в монологических высказываниях; 8.1.4.2 употреблять различную форму числительных, местоимений, глаголов; 8.1.4.3 использовать сложные предложения, выражающие условные, уступительные, сравнительные, сопоставительные отношения; 8.1.6.3 оценивать высказывание (монолог/диалог), основанное на личных впечатлениях/наблюдениях.
		Чтение	8.2.3.2 читать, используя такие средства выразительности как темп, громкость, эмоциональная окраска;
		Письмо	8.3.1.5 выполнять самостоятельные письменные работы; 8.3.1.6 записывать под диктовку с соблюдением орфографических правил; 8.3.3.3 правильно употреблять в речи глаголы неопределенной формы; 8.4.4.1 применять знаки препинания в предложениях с вводными словами и конструкциями;

			8.3.1.8 писать короткое сочинение на заданную тему; 8.3.4.1 применять знаки препинания в предложениях с вводными словами и конструкциями
--	--	--	---

5) 9 класс:

таблица 5

Тема	Изучаемые художественные произведения (по выбору)	Виды речевой деятельности	Цели обучения
1 четверть			
Времена года Сила искусства	Н. Некрасов " Несжатая полоса". Б. Пастернак "Золотая осень", Асылбеков С. Зимние каникулы: Повести и рассказы. А.С. Пушкин. "Моцарт и Сальери", К.Г. Паустовский "Старый повар", Екимов Б.П. "Музыка старого дома"	Слушание и говорение	9.1.1.1 понимать основную и детальную информацию сообщения продолжительностью 4-5 минут; 9.1.2.1 понимать значение слов тематики социально- культурной тематики
		Чтение	9.2.1.1 понимать главную, второстепенную и детальную информацию текстов; 9.2.3.1 самостоятельно делить текст на части, озаглавливать их; 9.2.3.2 составлять план прочитанного
		Письмо	9.3.2.1 -правильно выбирать слитное или раздельное написание "НЕ" с разными словами; 9.3.2.2 правильно писать сложные имена существительные, прилагательные; 9.3.2.3 правильно писать числительные, неопределенные местоимения
2 четверть			
Культура: характер и личность Космос	В.П. Крапивин "Мальчик со шпагой". О. Сулейменов "Земля, поклонись человеку" Р. Брэдбери "Зеленое утро" И.Ефремов "Звездные корабли"	Слушание и говорение	9.1.1.2 воспринимать и понимать небольшие тексты поэтического жанра, вопросы к ним; 9.1.2.1 понимать значение слов тематики социально- культурной тематики; 9.1.4.1 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения на заданную тему.
		Чтение	9.2.2.1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, интерпретации, предположения, и отвечать на разные типы вопросов; 9.2.3.2 составлять план прочитанного
		Письмо	9.3.1.1 выполнять письменные работы (списывание, диктант, изложение) с грамматическими заданиями; 9.3.2.3 правильно писать числительные, неопределенные местоимения, 9.3.2.4 правильно писать приставки и суффиксы в разных частях речи
3 четверть			
Научные	Е.С. Вельтистов "Приключения	Слушание и	9.1.3.1 понимать содержание поэтических

открытия и технологии Сатира и юмор в литературе	"Электроника" И.А. Крылов. Басни Д.И. Фонвизин. "Недоросль" М.Е. Салтыков-Щедрин. "Сказка о том, как один мужик двух генералов прокормил"	говoreние	произведений/ фрагментов, определяя с помощью учителя основную мысль произведения; 9.1.5.1 участвовать в диалоге на темы школьной, семейной жизни; времена года
		Чтение	9.2.3.3 строить рассказ- повествование на основе данного текста от третьего лица (постороннего наблюдателя) и первого лица (участника событий); 9.2.3.4 работать с толковым словарем
		Письмо	9.3.1.2 писать изложение по коллективнооставленному плану после предварительной речевой и орфографической подготовки; 9.3.1.3 самостоятельно проверять свою работу и работу товарища; 9.3.1.4 писать творческие работы (в том числе на литературные темы); 9.3.2.5-знать правописание "нн-" в причастиях, "не-" с причастиями; 9.3.3.1 правильно использовать служебные части речи (союзы, предлог, частицы); 9.4.4.1 применять знаки препинания в предложениях с обособленными членами предложения.
4 четверть			
День Победы МолодУжная культура: Интернет и социальные сети	К. Кайсенов "В тылу врага" Р.Гамзатов "Журавли" Муса Джалиль "Варварство" Г.Ф.Шпаликов. "Я знаю, как стары стихи про телефоны..."	Слушание и говорение	9.1.6.1 раскрывать развитие событий во времени, правильно употреблять формы глаголов; 9.1.6.2 употреблять в речи формы сравнительной степени наречий (громче говорить); 9.1.6.3 употреблять в речи предложения с причастным оборотом
		Чтение	9.2.1.2 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (статья, интервью, очерк, послание), официально-делового стиля (характеристика, автобиография, резюме); определять принадлежность текстов к смешанному типу на основе характерных признаков; 9.2.3.4 работать с толковым словарем.
		Письмо	9.3.1.3-писать изложение по самостоятельносоставленному плану после предварительной речевой и орфографической подготовки; 9.3.1.3 самостоятельно проверять свою работу и работу товарища; 9.3.4.6 знать правописание наречий (буквы о-а на конце наречий, мягкий знак на конце наречий); 9.4.4.1 применять знаки препинания в предложениях с обособленными членами предложения; 9.3.4.1 применять знаки препинания в предложениях с обособленными членами предложения

б) 10 класс:

таблица 6

Тема	Изучаемые художественные произведения (по выбору)	Виды речевой деятельности	Цели обучения
1 четверть			
Культура народов мира Природные ресурсы планеты Земля	Ч.Айтматов. "И дольше века длится день" (фрагмент "Легенда о манкурте"), А.Кунанбаев. "Слова назидания", Ю. Герт. "Грустная история счастливым концом", М. Шаханов. "Четыре матери". К. Паустовский. "Мещерская сторона" (отрывки), Ч.Айтматов. "Плаха"(отрывок), В.Распутин. "Прощание с Матерой" (отрывок)	Слушание иговорение	10.1.1.1 понимать основную и детальную информацию сообщения, продолжительностью до 5-6 минут, определяя тему; 10.1.2.1 понимать значение слов общественно-политической тематики.
		Чтение	10.2.1.1 понимать главную, второстепенную и скрытую (подтекст) информацию текстов; 10.2.2.1 формулировать вопросы, перефразируя информацию текста, и отвечать на них, различая факт и мнение; 10.2.3.1 читать с подготовкой и без подготовки, используя основные средства выразительности
		Письмо	10.3.1.1 писать сочинение описательного характера по коллективно составленному плану после предварительной речевой и орфографической подготовки; 10.3.1.3 писать заметку о жизни (класса, школы, семьи); 10.3.2.1 правильно писать союзы, предлоги, частицы
2 четверть			
История и личность Реальность и фантазия	В.Г.Короленко. "Парадокс", А.С. Пушкин. "Капитанская дочка". Ч.Т. Айтматов. "Легенда о рогатой матери-оленихе" ("Белый пароход"), Р.Брэдбери. "Во все лето в один день"	Слушание иговорение	10.1.1.2 воспринимать и понимать речь диктора радио и телевидения; 10.1.3.2 характеризовать персонажей; 10.1.6.1 самостоятельно составлять рассказ на заданные темы
		Чтение	10.2.2.1 формулировать вопросы, перефразируя информацию текста, и отвечать на них, различая факт и мнение; 10.2.3.1 читать с подготовкой и без подготовки, используя основные средства выразительности; 10.2.3.2 пересказывать текст кратко и выборочно
		Письмо	10.3.1.1 писать сочинение описательного характера по самостоятельно составленному плану после предварительной речевой и орфографической подготовки; 10.3.1.4 писать различные виды деловых бумаг; 10.3.2.1 правильно писать союзы, предлоги, частицы; 10.3.2.2 сформировать навыков соблюдения орфографических норм; 10.3.3.2 правильно строить сложносочиненные и

			сложноподчиненные предложения; 10.4.4.1 правильно расставлять знаки препинания в сложном предложении
3 четверть			
Отцы и дети: диалог и конфликт поколений МолодѸжь и средства массовой информации	У.Шекспир. "Ромео и Джульетта", К.Г.Паустовский. "Телеграмма" Э.Асадов "Отцы и дети" С.ЧѸрный. "Диета", "Зеркало"	Слушание и говорение	10.1.1.3 воспринимать и понимать небольшие тексты прозаического и поэтического жанра, вопросы к ним; 10.1.4.1 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем; 10.1.5.1 участвовать в диалоге на темы трудовой, профессиональной деятельности, спорта и отдыха; 10.1.6.2 создавать тексты дискуссионного и полемического характера
		Чтение	10.2.3.1 читать с подготовкой и без подготовки, используя основные средства выразительности; 10.2.3.3 подбирать материал для рассказа о действующем лице и составлять этот рассказ; 10.2.3.4 давать оценку прочитанному, выражать свое отношение к нему.
		Письмо	10.3.1.4 писать различные виды деловых бумаг; 10.3.1.5 употреблять в изложениях и сочинениях запятую в сложных предложениях; 10.3.1.6 обнаруживать стилистические ошибки в письменной речи; 10.3.2.2 сформировать навыков соблюдения орфографических норм. 10.3.3.1 правильно использовать служебные части речи (союзы, предлог, частицы, междометия); 10.4.4.1 правильно расставлять знаки препинания в сложном предложении.
4 четверть			
Знаменитые люди. Чем они интересны? Закон и преступление	М.Ю.Лермонтов. "Смерть поэта"; Е.А.Евтушенко. "Людей неинтересных в мире нет". Уильям Голдинг. "Повелитель мух" (отрывки)	Слушание и говорение	10.1.3.1 понимать содержание прозаических, поэтических произведений/ фрагментов, определяя основную мысль произведения; 10.1.5.1 участвовать в диалоге на темы трудовой, профессиональной деятельности, спорта и отдыха; 10.1.6.2 создавать тексты дискуссионного и полемического характера
		Чтение	10.2.3.4 давать оценку прочитанному, выражать свое отношение к нему; 10.2.3.5 выделять основную мысль текста; 10.2.3.6 различать стихи и прозу, басню-сказки, научно-популярные статьи и деловые документы; 10.2.3.7 составлять тезисный план; 10.2.3.8 использовать виды чтения владеть

		техниками критического мышления при чтении.
	Письмо	10.3.1.5употреблять в изложениях и сочинениях запятую в сложных предложениях; 10.3.1.6 обнаруживать стилистические ошибки в письменной речи; 10.3.3.1 правильно использовать служебные части речи (союзы, предлог, частицы, междометия); 10.4.4.1 правильно расставлять знаки препинания в сложном предложении; 10.3.4.1 правильно расставлять знаки препинания в сложном предложении

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 33-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 473-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде емес) 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін)білім алушыларға арналған негізгі білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Екінші тілге оқытудың мақсаты оқыту деңгейіне сәйкес коммуникация құралы ретінде қазақ тілін меңгеру мен жетілдіру дағдыларының қалыптасуын, сонымен бірге қазақ әдеби тілінің нормалары мен ережелерін, тіл этикеті ережелерінің сақталуын қамтамсыз етеді, бұлар оқушылардың функционалдық сауаттылығының дамуына, өз бетінше қазақ тілінде сөйлеп қатынас жасауына ықпал жасайды.

3. Міндеттер:

1) өмірдің әлеуметтік-тұрмыстық, ғылыми-техникалық, оқу-кәсіптік салаларында қатынас жасауға қажетті тыңдау, сөйлеу, оқу, жазу дағдыларын дамыту;

2) тілдік жүйе бірліктері, олардың үйлесім ережелері, қызметі, дағдылары және де, қазақ тілінің ережелері мен нормаларына сәйкес синтаксикалық құрылымын құру қабілеттері жөнінде білімдерін қалыптастыру;

3) тілдік өзін-өзі бақылау мен тілдік белсенділік дағдыларын дамыту;

4) қабылдаған ақпараттың сараптамасына, синтезіне, бағалануына, түсінілуіне бағытталған ойлау қабілетінің дағдыларын дамыту және қалыптастыру;

5) оқушылардың танымдық қабілеттерін, жадын, зейінін, қиялын, тілдік реакциясын, тілдік құбылыстарға қарасты байқампаздығын дамыту;

6) ізденушілік, танысушылық, зерттеушілік оқу дағдыларын, оқыған ақпаратты өңдеу дағдыларын қалыптастыру;

7) түрлі жанрдағы шығармаларды саралау, оқығанын дәлелді тұжырымдау: тақырыпты, идеяны және композициялық ерекшеліктерді, шығарма сюжетін, негізгі оқиғаларды, кейіпкерлердің әрекеттері мен істерін, жазушының стилдік ерекшеліктерін;

8) оқушының сөздік қорын байыту, педагогтың, айналасындағылардың айтқанын түсініп тыңдауын дамыту;

9) қазақ тіліндегі фонетика, лексика, грамматика, дұрыс жазу негіздерін зерделеу және байланысты сөйлеу тілін қалыптастыру;

10) өзге халықтардың тілі мен мәдениетіне төзімділік көзқарас қалыптастыру.

4. Бағдарламаның мазмұны заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру; сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс; тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде, және де жіктемелік, әрекеттік, коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде, жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзеу-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Оқушылардың әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу

материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), оқушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты оқушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Оқушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың Бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, оқушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Оқушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында оқушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әр-түрлі жұмыстарға қамтылады, соның ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларға (оқитын машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын түрлі үлгідегі және жанрдағы мәтіндерді қолданылады, бұл оқушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрындағы, стилдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндер мазмұны оқушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен қазақстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпыұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

15. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу үдерісі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік құзіретін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

16. Оқытудың әдістері мен тәсілдерін таңдау ерекше білім беруге қажеттіліктері бар оқушылардың танымдық әс-әрекеттеріне сәйкес жүзеге асырылады, соған орай, іс-әрекеттер алгоритмдері мен заттық-практикалық ірекеттерді қолдану түрінде берілетін, "кішкентай қадамдар" әдісі маңызды орын алады.

17. Әрбір жаңа кезеңде оқушылар материалды зерделеуге алдыңғы дағдыларының қалыптасуына қарай көшіп отырады; мұғалім дағдылары мен қабілеттерінің қалыптасуына қажетті әр кезеңге белгіленген уақытты өз бетінше белгілейді.

18. Бағдарламаны жүзеге асыру барысында оқушылардың тілдік практикалық қабілеттерінің қалыптасуына акцент жасау қарастырылады, бұлар оқушылардың тілдік әрекетінің шектеулілігіне байланысты күнделікті істерінде жүзеге асырылады.

19. Екінші тілге оқытудың бастапқы кезеңдерінде ауызша сөйлеу тілін түсіну қабілетін қалыптастыру, сөздік қорын анықтау және кеңейту негізгі болып табылады, олар тілдік естуін дамыту және түзеу бойынша жүйелі жұмыс жүргізілуімен, орфоэпикалық дағдыларын қалыптастырумен сабақтасады; бұл үшін әңгімелесуді, өлеңдер, жұмбақтар, жаңылтпаштар, сөйлемдер, тілдік ойындар жаттауды қолдануға болады; мұнда мұғалім сөздердің орфоэпикалық дұрыс айтылуын қадағалайды, өз тілі мысалында қазақ тілінде сұрақтарға жауап беруге, сұрақ қоюға, сөздерді, сөйлемдерді, мәтінді оқуға үйретеді.

20. 5-сыныпта оқушылар сөздердің дыбыстық, содан кейін дыбыстық-еріптік сарптамасымен жұмыс жүргізуді жалғастырады; жұмыстың бұл түрінің тілдік естуді дамытуда үлкен мағынасы бар, қазақша сөздегі әрбір дыбыс пен

әріптің орнын көруге көмектеседі, ал бұл өз кезегінде, дұрыс сөйлеуге, жазуға, сөздерді есте сақтауға ықпалын тигізеді.

21. Тілді практикалық тұрғыда меңгерудің бастапқы кезі тыңдау қабілеті мен дағдысы болады, бұлардың базасында байланысты сөйлеу, сөйлеу қабілеті мен дағдылары қалыптасып, олармен жұмыс жетекші орын алады, өйткені ауызша тілдің қабілеті мен дағдыларының базасында оқу және жазу қабілеті мен дағдылары қалыптасады.

22. Бұл үшін қабілеттіліктің бүтіндей кешені орнатылады, атап айтқанда:

1) дыбыстамалық тілді тыңдау;

2) айтылғанды есту, бөтен және өз тіліндегі нормадан ауытқуларды табу;

3) үлгі негізінде естігенді дұрыс қайталап айту;

4) дыбыстарды, буындарды, сөздерді анық артикуляциялау;

5) естігенді айтқан сөзбен және көргенімен сәйкестеу: дыбыстық және әріптік құрылымның сәйкестігін белгілеу, әдеби сөйлеу мен сөзді жазу арасындағы қайшылықтарды табу;

6) ауызша өз сөзінде және оқығанда өз бетінше орфоэпикалық үлгілерді қолдану;

7) байланысты сөздер құру;

8) сауатты жазу.

23. Тілдік дағдыларды дамыту үшін түрлі талдауыштар қатысатын жағдайларды жасаған дұрыс: көру (суреттерді, заттарды көрсету), есту (мұғалім, құрбылары не айтып жатқанын мұқият тыңдау, өзгелер мен өз сөзінде қателерді байқау); тактильді (дыбыс артикуляциясын сезіну).

24. Сөздерді дұрыс жазу дағдыларын қалыптастыру үшін арнайы жаттығулар қолданылады: сөздерді, сөйлемдерді тақтадан және оқулықтан көшіріп жазу; қалдырып кеткен әріптерді, буындарды, сөздерді қойып көшіру; таңдамалы көшіру; естігенін жазу, ойша, сраптама ізі бойынша сөйлемдердегі сөздердің бұзылған ретін қалпына келтіру.

25. Оқыту барысындағы орфографиялық сөздермен сүйемелденетін тыңдау, сөйлеу, саналы көшіру, қазақ тілін меңгеру жұмыстарының негізгі түрі болып табылады.

26. Оқыған кезде фактілер дұрыс қабылданып жатқанын (не, қайда, қашан), себептік-нәтижелік байланыстар белгіленгенін (неге, не үшін), оқығанның мағынасын қалай түсінгенін анықтап алады.

27. Оқыту барысында сөздіктік жұмыстың үлкен мағынасы бар: ол түсініп оқудың қалыптасуына, сөздігінің баюына, бөлектенген сөздердің айтылуы мен жазылуы практикалық тұрғыда меңгерілуіне ықпал жасайды; сөздік жұмыстың

мазмұнымен жаңа сөздердің мағынасы түсіндіріліп, олар оқушылардың белсенді тіліне (ауызша және жазбаша) енгізіледі. Жаңа сөздер мағынасын талқылау қазақ тілінде жүргізілгені дұрыс; бөлектенген жағдайда ана тілін қолдануға, сөздерді бір тілден екіншіге аудармалауға болады.

28. Қазақ тілін оқытудың маңызды шарттарының бірі - мұғалімнің сөйлеу тілі мен оқуы; педагогтың тілі үлгі болады; үлкеннің қазақ тілі анық, ашық, фонетикалық, лексикалық және грамматикалық қателерсіз болады.

29. Қабілеттер мен дағдылардың дамуы сабақ берудің стратегиялары, әдістері мен тәсілдері қолданылады:

1) оқушыларды коммуникативтік іс-әрекетке белсенді түрде тарту;

2) оқудың таныстырушылық түрі негізінде өз бетінше білім іздеу уәждемесін қалыптастыру;

3) әрі қарай дамуы үшін бағалаудың түрлі тәсілдерін қолдану, оқушылардың шығармашылықтық қабілетерін арттыру үшін түрлі жағдайлар жасау;

4) оқушыларды ынталандыру және уәждеу мақсатында оқытуды дифференциалау.

30. Екінші тілге оқыту үшін бірегей (шоғырландырылған) қазақ тілі мен әдебиеті сабағы жүргізіледі.

31. Тілдік оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасушы) белсенді түрде қолданылады, оның ішінде:

1) түзетудің оптикалық құралдары: лупалар (қол, стационарлық және тірек); көзәйнектер (микроскопиялық, гиперокулярлық және телескопиялық); бинокулярлар және монокулярлар; проекциялық үлкейткіш аппараттар (эпипроекторлар және диапроекторлар);

2) көру аясының кемістіктері бар тұлғалар үшін (гемианопсия, түтікті көру қабілеті) арнайы оптикалық жүйелер, бұлар көру аясын қажетті шекте өзгертеді; егер көру қабілеті сапасының нашарлауы жоғары жарық жағдайларында болса, онда түссіз немесе түрлі-түсті әйнектен жасалған жарықтан қорғайтын түзету линзалары қолданылады;

3) компьютерлік тифлокешен: жеке компьютер, брайлдік дисплей, брайлдік indexEverest (индекс Эверист) – D принтер, сканерлеу және оқуға арналған "Книголюб" бағдарламасы, экранды үлкейту бағдарламасы;

4) "Книголюб-стандарт" оқу жүйесі;

5) "Кітап" "VideoLightVGA (ВидеоЛайтВиДжиЭй)"электрондық үлкейткіш құрылғысы;

6) нашар көретіндерге арналған портативті үлкейткіш құрылғы.

3-тарау. "Қазақ тілі мен әдебиеті" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

32. "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында– 170 сағатты;
- 2) 6-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында– 170 сағатты;
- 3) 7-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында– 170 сағатты;
- 4) 8-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында– 170 сағатты;
- 5) 9-сынып – аптасына 5сағат, оқу жылында– 170 сағатты;
- 6) 10-сынып –аптасына 4 сағат, оқу жылында – 136 сағатты құрайды.

33. "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің оқу мазмұны 5 бөлімді қамтиды:

- 1) 1- бөлім "Тыңдалым";
- 2) 2- бөлім "Айтылым";
- 3) 3 бөлім - "Оқылым";
- 4) 4 – бөлім "Жазылым";
- 5) 5 бөлім "Сөйлеу нормасын сақтау".

34. "Тыңдалым" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) болжау;
- 2) назарын шоғырландырып тыңдау;
- 3) сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну;
- 4) көркем шығармаларды тыңдау;
- 5) негізгі ойды анықтау;
- 6) тыңдалым материалдары бойынша жауап беру.

35. "Оқылым" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) мәтіндегі ақпаратты анықтау;
- 2) стильдік ерекшеліктердіанықтау;
- 3) көркем шығармаларды оқу;
- 4) мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау;
- 5) қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді оқу;
- 6) өзіндік көзқарасын білдіру және бағалау.

36. "Жазылым" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) әртүрлі стильде мәтіндер құрастыру;
- 2) эссе жазу;
- 3) көркемдегіш құралдарды қолданып жазу;
- 4) мәліметтерді жинақтау;
- 5) орфография және пунктуация.

37. "Айтылым" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сөздік қорының алуандығы;
- 2) сөз мәнері мен сөйлеу этикеті;
- 3) орфоэпиялық нормаларды сақтау;

4) мәтіннің негізгі аспектілерін анықтау және талқылау;

5) сенімді және еркін жауап беру;

6) визуалды материалдар арқылы тілді дамыту.

38. "Тілдік бағдар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) сөз таптары;

2) сөйлем.

39. 5-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: тірек сөздер арқылы болжау, негізгі мазмұнын түсіну, нақты ақпаратты анықтау, күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты сөздердің мағынасын түсіну, көркем әдеби мәтіндердің мазмұнын түсіну, негізгі тақырыпты анықтау, сұрақтарға жауап беру, көру қабілеті зақымдалған (көзі көрмейтін және нашар көретін) білім алушылардың физиологиялық ерекшеліктерін ескере отырып тыңдау арқылы қабылдауына басты назар аудару, есте сақтау қабілетін түзету (коррекция), танымдық белсенділігін арттыру;

2) айтылым: жаңа сөздерді олардың синонимдерімен, антоним, омонимдерімен қатар қолдану, ойын жеткізе білу, амандасу мәнері мен ұлттық этикет формалары, қазақ тіліндегі төл дыбыстарымен үндестік заңы, мәтіндердің мазмұнына жоспар құру, берілген сұраққа лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу, иллюстрацияларды сипаттау (мұғалімнің көмегі арқылы көру қабілеті бұзылған (көзі көрмейтін) білім алушылар берілген иллюстрация, сурет, кесте, диаграммаларды сипаттау арқылы дұрыс қабылдап, елестете алу, тілді дамыту);

3) оқылым: негізгі ақпаратты анықтау, хат, хабарлама, жарнама мазмұнын түсіну, стильдік ерекшелігін анықтау, көркем әдеби шығармаларды түсіну, тақырыбын анықтау, мәтіндердің тақырыбын, мазмұндық құрылымын салыстыру, қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді ала білу, тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселеге өз көзқарасын білдіру, қазақ тіліне тән дыбыстарды дұрыс айта білу, көру қабілеті бұзылған (нашар көретін) білім алушылардың екі көзімен көру қабілетін дамыту және қалдық көру қабілетін қорғау, берілген мәтіннің ұлғайтылған қаріп (шрифт) бойынша нұсқасын ұсыну;

4) жазылым: ресми стильдің тілдік ерекшеліктері мен талаптарына сай хабарлама, хабарландыру, хат жазу, эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап (көру қабілеті зақымдалған (көзі көрмейтін) білім алушыларға мұғалімнің көмегі арқылы) жазу, жазба жұмыстарында сипаттау, бейнелеу құралдарын қолданып жазу, мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер жасау, үндестік заңына сәйкес

орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу, сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану, қалдық көру қабілетін қорғау, қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, көру қабілеті бұзылған (көзі көрмейтін) білім алушылар Брайль жүйесі бойынша тыныс белгілерді орынды қолдана білу.

40. Тілдік бағдар:

1) сөз таптары: жалпы және жалқы есімдерді (Брайль жүйесі бойынша бас әріппен жазылатын таңба белгісін (1,2 нүктелер) қоя білу) ажырата білу, жалғау түрлерін дұрыс жалғау, заттың түрін, түсінсапасын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, сан есім (бірліктер, ондықтар, жүз, мың) атауларын білу, жіктеу, сілтеу, сұрау есімдіктерін орынды қолдану, болымды және болымсыз етістіктер, мекен және мезгіл үстеулер, ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу;

2) сөйлем: хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру.

41. 6-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: мәтіннің бастапқы бөлігін тыңдау арқылы тақырыпты және көтерілетін мәселені болжау, мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпараттарды анықтау, тұрмыстық-әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну, әңгіме, хикаялардың және шағын поэзиялық шығармалардың мазмұнын талдай отырып кейіпкерлерге сипаттама жасау, мәтін тақырыбы арқылы негізгі ойды анықтау, тыңдалым материалдары бойынша шынайы өмірмен байланыстырып жауап беру, көру қабілеті зақымдалған білім алушылардың физиологиялық ерекшеліктерін ескере отырып, тыңдау арқылы қабылдауына басты назар аудару, есту арқылы қабылдауын дамыту, танымдық белсенділігін арттыру, зейінін тұрақтандыру қасиетін түзету;

2) айтылым: тура және ауыспалы мағынадағы сөздерді қолдану, ойын әсерлі, мазмұнды жеткізу, тақырып бойынша диалогті бастау, жалғастыру, аяқтаудың ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларын білу, сұраулы, хабарлы, лепті және бұйрықты сөйлемдердің интонациялық ерекшелігін ескеріп айту, шағын көлемді мәтіндегі жеке эпизодтарды сипаттау және тілдік ерекшелігіне салыстыру жасау, диалогке қатысушылар өзара түсінісіп, ойларын толықтырып отыру, сюжетті суреттердің желісі (көру қабілеті бұзылған (көрмейтін) білім алушыларға мұғалімнің көмегімен сипаттау арқылы) бойынша әңгіме құрастыру, қазақ тіліне тән дыбыстарды дұрыс дыбыстай білу, есте сақтау, көңіл аудару қабілеттерін түзету;

3) оқылым: мәтіндегі негізгі және жанама ақпаратты анықтау, ресми стильдегі мәтіндердің стильдік ерекшелігін анықтау (күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян, түйіндеме, орта көлемді шығармаларды түсіну, тақырыбы мен негізгі ойды анықтау, мәтіндердің тақырыбына, мазмұндық құрылымына сүйене отырып, түрлерін салыстыру, қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді мәтін мазмұнымен салыстыру, қарама-қайшы ақпараттарды анықтау, мәтінде көтерілген мәселені шынайы өмірмен байланыстыру, көру қабілеті зақымдалған білім алушылардың (көзі нашар көретін) қалдық көру қабілетін сақтау, бинекулярлық қабілетін дамыту, зейінін тұрақтандыру, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау;

4) жазылым: мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян жазу, эссе тақырыбының желісінен шықпай, әрбір абзацты жүйелі құрастыру, жазба жұмыстарында теңеу, эпитет сөздерін қолданып жазу, мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер, сызба-кестелер жасау (көру қабілеті зақымдалған білім алушыларға арналған арнайы нүктелі-бедерлі қаріпті (шрифте) басылған сызба-кестелер пайдалану), үндестік заңын ескеріп, орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану, көру қабілеті бұзылған (көзі көрмейтін) білім алушылар Брайль жүйесі бойынша тыныс белгілерді орынды қолдана білу, қалдық көру қабілетін қорғау, қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту.

42. Тілдік бағдар:

1) сөз таптары: деректі және дерексіз зат, көптік мәнді есімдерді ажырата білу, жазбаша, заттың сипатын, көлемін, салмағын, аумағын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, реттік сан есімдер мен жинақтық сан есімдерді қолдана білу, өздік, болымсыздық, белгісіздік, жалпылау есімдіктерін орынды қолдану, етістіктің шақтарының (нақосы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу, сын-қимыл (бейне) және мөлшер үстеулерді орынды қолдану, талғаулықты немесе кезектестік мәнді білдіретін және себеп-салдарлық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу;

2) сөйлем: жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтай отырып жай сөйлем құрастыру, дұрыс байланыстырып сөйлей білуді дамыту.

43. 7-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау, мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін анықтау, әлеуметтік - мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну, повестердің және лирикалық поэзиялық шығармалардың тақырыбы мен

идеясын талдау, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау, өз пікірін өзгелердің пікірімен салыстыра отырып жауап беру, көру қабілеті бұзылған білім алушылардың физиологиялық ерекшеліктерін ескере отырып, тыңдау арқылы қабылдауына басты назар аудару, есту арқылы қабылдау қабілетін дамыту, танымдық белсенділігін арттыру;

2) айтылым: мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді орынды қолдану, мәтін мазмұнын дамыту, кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу, екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту, шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездеменің тілдік құралдарын талдау, коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші → тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру, кесте, диаграмма, шартты белгілер, суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты сипаттау (көру қабілеті зақымдалған (көрмейтін) білім алушыларға мұғалімнің көмегімен), дұрыс байланыстыра білуді дамыту;

3) оқылым: кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну, ресми-іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін талдау, прозалық және поэзиялық шығармалардағы кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образын талдау, мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып талдау, қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну, мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу, нашар көретін білім алушылар бинекулярлық қабілетін дамыту, танымдық белсенділігін арттыру, қолдың ұсақ қозғалысын дамыту;

4) жазылым: мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, өтініш, түйіндеме, ресми құттықтаулар жазу, эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу, жазба жұмыстарында теңеу мен метафораны қолданып жазу, тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну, тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер), оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану, көру қабілеті зақымдалған (көзі көрмейтін) білім алушылар Брайль жүйесі бойынша тыныс белгілерді орынды қолдана білу, қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, қалдық көру қабілетін сақтау, танымдық белсенділігін арттыру.

44. Тілдік бағдар:

1) сөз таптары: мәтіндерден көмекші есімдерді ажырата білу, салыстырмалы, күшейтпелі, асырмалы шырайлардың қызметін білу, топтау сан есімдерін, одағай түрлерін орынды қолдану, етістіктің шақтары (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) мен қалау райдың қызметін білу, мақсат және себеп-салдар үстеулерді орынды қолдану;

2) сөйлем: жазба жұмыстарында ыңғайлас, қарсылықты, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру.

45. 8-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: мәтін тақырыбы, тірек сөздер, иллюстрациялар арқылы көтерілетін мәселені болжау, мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, детальді ақпараттарды анықтау, оқу - еңбек тақырыптарына байланысты күрделі сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну, орта көлемді прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау, тірек сөздер, автор көзқарасы мен көңіл күйі арқылы негізгі ойды анықтау, деректер келтіре отырып, дәлелді жауап беру, көру қабілеті зақымдалған білім алушылардың физиологиялық ерекшеліктерін ескере отырып, тыңдау арқылы қабылдауына басты назар аудару, сезім арқылы және есту арқылы қабылдауын дамыту, танымдық белсенділігін арттыру, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау;

2) айтылым: тұрақты тіркестер мен көркемдегіш құралдарды қолданып, ауызша мәтіндер құрау, көңіл-күйді білдіруде ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу, сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарын ескеріп айту, идеялық жағынан ұқсас мәтіндердегі оқиғалар желісін салыстыру және талдау, тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді дәлелдеу және қойылған сұрақтарға еркін жауап беру, кесте, диаграмма, нұсқаулық шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпаратты талдау, баға беру, көру қабілеті зақымдалған (көзі көрмейтін) білім алушылар нүктелі-бедерлі сызбаларды мұғалімнің көмегі арқылы сипаттап, талдау жасай алу;

3) оқылым: перифраз түрінде берілген сұрақ арқылы қажетті ақпаратты анықтау, публицистикалық стильдің (мақала, интервью, қысқа очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау, прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын анықтау, кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образына баға беру, мәтіндердің түрлерін, тілдік ерекшеліктерін салыстырып талдау, қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолданып, мәтінге өзгеріс енгізу, тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді салыстырып, баға

беру, нашар көретін білім алушылар бинекулярлық қабілетін дамыту, қалдық көру қабілетін қорғау, танымдық белсенділігін арттыру;

4) жазылым: мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, пікір, интервью жазу, эссе құрылымы мен дамуын сақтап, берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдарын ұсыну, жазба жұмыстарында символ мен кейіптеу түрлерін қолданып жазу, тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, эссе жазуда тиімді қолдану, тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер), сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану, көру қабілеті бұзылған (көзі көрмейтін) білім алушылар Брайль жүйесі бойынша тыныс белгілерді орынды қолдана алу, қалдық көру қабілетін қорғау, қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, есте сақтау қабілетін түзету.

46. Тілдік бағдар:

1) сөз таптары: септеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарында орынды қолдану, салыстырмалы, күшейтпелі, асырмалы шырайлардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарында орынды қолдану, одағай түрлерін мәтіннен ажырата білу, етістіктің шақтары (бұрынғы ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) мен қалау райдың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарында орынды қолдану, мақсат және себеп-салдар үстеулерді ауызша және жазбаша жұмыстарда қолдану, болжалдық және бөлшектік сан есімдерді ауызша және жазба жұмыстарында орынды қолдану, өздік, өзгелік, ортақ және ырықсыз етістің қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарында орынды қолдану, мекен және мезгіл үстеулерді орынды қолдану, еліктеу сөздерді орынды қолдану, етістіктің шартты рай және бұйрық рай қызметін білу, күшейткіш үстеулерді орынды қолдану, демеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарында орынды қолдану;

2) сөйлем: жазба жұмыстарында ыңғайлас, қарсылықты, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру; жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру.

47. 9-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйек сөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау, мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы мен нақтылығын анықтау, әлеуметтік - қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну, орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) мәселені анықтап, өз

пікірін білдіру, мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау, көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру, көру қабілеті зақымдалған білім алушылардың физиологиялық ерекшеліктерін ескере отырып, тыңдау арқылы қабылдауына басты назар аудару, сезім арқылы, есту арқылы қабылдауын дамыту, танымдық белсенділігін арттыру;

2) айтылым: мақсатты аудиторияға арналған ауызша мәтіндер құрау, коммуникативтік жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс таңдай білу, сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп, өз ойын жеткізу, шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" бағалау, тақырып бойынша қажетті аргументтерді орынды қолдану, диалогте, полилогте сенімді сөйлеу, кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды өзара салыстырып бағалау, дұрыс байланыстыра сөйлей білуді дамыту, таңбаны дұрыс дыбыстай білу, бисенсорлық қабілетін дамыту, көру қабілеті зақымдалған (көзі көрмейтін) білім алушылар нүктелі-бедерлі сызбаларды мұғалімнің көмегі арқылы сипаттап, талдау жасай алу;

3) оқылым: мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау, қорытынды жасау, ғылыми стильде (аннотация, пікір, тезис, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтау, прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтап, оқырманға әсерін бағалау, мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін талдау, қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерден қорытынды жасау, өз көзқарасын білдіру, мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра отырып сыни тұрғыда баға беру, есте сақтау, зейінін тұрақтандыру қасиеттерін түзету, нашар көретін білім алушылардың бинекулярлық қабілетін дамыту;

4) жазылым: мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, аннотация, шолу, нұсқаулық жазу, эссе құрылымы мен дамуын сақтап, өз ойын дәлелдеп жазу, жазба жұмыстарында афоризмдерді тиімді қолданып жазу, түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап, дереккөздеріне сілтеме көрсетіп жазу, тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу, сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану, көру қабілеті бұзылған (көзі көрмейтін) білім алушылар Брайль жүйесі бойынша тыныс белгілерді орынды қолдана алу қалдық көру қабілетін қорғау, сезім арқылы, есту арқылы қабылдауын дамыту, қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту.

48. Тілдік бағдар:

1) сөз таптары: еліктеу сөздерді орынды қолдану, етістіктің шартты рай және бұйрық рай қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану, күшейткіш үстеулерді орынды қолдану, өздік, өзгелік, ортақ және ырықсыз етістің қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану, мекен және мезгіл үстеулерді орынды қолдану, ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;

2) сөйлем: жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру; жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру.

49. 10-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйек сөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау, мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы мен нақтылығын анықтау, әлеуметтік - қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну, орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) мәселені анықтап, өз пікірін білдіру, мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау, көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру, көру қабілеті зақымдалған білім алушылардың физиологиялық ерекшеліктерін ескере отырып, тыңдау арқылы қабылдауына басты назар аудару, сезім арқылы, есту арқылы қабылдауын дамыту, танымдық белсенділігін арттыру, зейінін тұрақтандыру қасиеттерін түзету;

2) айтылым: мақсатты аудиторияға арналған ауызша мәтіндер құрау, коммуникативтік жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс таңдай білу, сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп, өз ойын жеткізу, шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" бағалау, тақырып бойынша қажетті аргументтерді орынды қолдану, диалогте, полилогте сенімді сөйлеу, кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды өзара салыстырып бағалау, көру қабілеті зақымдалған (көзі көрмейтін) білім алушылар нүктелі-бедерлі шартты белгілер мен сызбаларды мұғалімнің көмегі арқылы сипаттап, бағалай білу, нашар көретін білім алушылардың бисенсорлық қабілетін дамыту, дұрыс байланыстыра сөйлей білуді дамыту, танымдық белсенділігін арттыру;

3) оқылым: мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау, қорытынды жасау, ғылыми стильде (аннотация, пікір, тезис, мақала, баяндама, презентация)

жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтау, прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтап, оқырманға әсерін бағалау, мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін талдау, қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерден қорытынды жасау, өз көзқарасын білдіру, мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра отырып сыни тұрғыда баға беру, нашар көретін білім алушылар бинекулярлық қабілетін дамыту, есте сақтау, зейінін тұрақтандыру қасиеттерін түзету;

4) жазылым: мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, аннотация, шолу, нұсқаулық жазу, эссе құрылымы мен дамуын сақтап, өз ойын дәлелдеп жазу, жазба жұмыстарында афоризмдерді тиімді қолданып жазу, түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап, дереккөздеріне сілтеме көрсетіп жазу, тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу, сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану, көру қабілеті зақымдалған (көзі көрмейтін) білім алушылар Брайль жүйесі бойынша тыныс белгілерді орынды қолдана білу, бас әріппен жазылатын таңба белгісін қоя білу, қолдың ұсақ қимыл-қозғалысын дамыту, танымдық белсенділігін дамыту, зейінін тұрақтандыру қасиетін дамыту.

50. Тілдік бағдар:

1) сөз таптары: мекен және мезгіл үстеулерді орынды қолдану, ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану, етістіктің шартты рай және бұйрық рай қызметін білу;

2) сөйлем: жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру, жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

51. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.2 кодында: "7" – сынып, "2.1" – бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

52. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Тыңдалым":

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1	5.1.1.1	6.1.1.1	7.1.1.1	8.1.1.1	9.1.1.1 мәтін	10.1.1.1

Болжау	тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау	тірек сөздер, мәтіннің бастапқы бөлігін тыңдау арқылы тақырыпты және көтерілетін мәселені болжау	мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау	мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау; 8.1.1.2 мәтін тақырыбы, тірек сөздер, иллюстрациялар арқылы көтерілетін мәселені болжау	тақырыбы, тірек сөздер, иллюстрациялар арқылы көтерілетін мәселені болжау; 9.1.1.2 тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйек сөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау	тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйек сөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау
1.2 Назарын шоғырландырып тыңдау	5.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну және нақты ақпаратты анықтау; 5.1.2.2 танымдық белсенділігін арттыру, есту арқылы қабылдауын дамыту	6.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпараттарды анықтау; 6.1.2.2 танымдық белсенділігін арттыру, есте сақтау, зейінін тұрақтандыру қасиетін түзету	7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін анықтау; 7.1.2.2 есту арқылы қабылдауын дамыту, танымдық белсенділігін арттыру	8.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну ақпараттың өзектілігін анықтау; 8.1.2.2 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, детальді ақпараттарды анықтау; 8.1.2.3 сезім арқылы және есту арқылы қабылдауын дамыту, танымдық белсенділігін арттыру, қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау	9.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, детальді ақпараттарды анықтау; 9.1.2.2 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы мен нақтылығын анықтау; 9.1.2.2 сезім арқылы, есту арқылы қабылдауын дамыту	10.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы мен нақтылығын анықтау; 10.1.2.2 зейінін тұрақтандыру қасиетін түзету, сезім арқылы, есту арқылы қабылдауын дамыту
1.3 Сөздер мен сөз тіркестері-	5.1.3.1 күнделікті тұрмыстық	6.1.3.1 тұрмыстық әлеуметтік	7.1.3.1 - әлеуметтік мәдени	8.1.3.1 - әлеуметтік мәдени	9.1.3.1 оқу - еңбек тақырыптары	10.1.3.1 - әлеуметтік қоғамдық

нің мағынасын түсіну	тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну	тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну	тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну	тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну; 8.1.3.2 оқу - еңбек тақырыптары на байланысты күрделі сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну	на байланысты күрделі сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну; 9.1.3.2 әлеуметтік - қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну	тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну
1.4 Көркем шығармаларды тыңдау	5.1.4.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби мэтіндердің мазмұнын түсіну; 5.1.4.2 көру қабілеті бұзылған білім алушылардың физиологиялық ерекшеліктерін ескере отырып тыңдау арқылы қабылдауына басты назар аудару	6.1.4.1 әңгіме, хикаялардың поэзиялық шығармалардың мазмұнын талдай отырып кейіпкерлерге сипаттама жасау; 6.1.4.2 көру қабілеті бұзылған білім алушылардың физиологиялық ерекшеліктерін ескере отырып тыңдау арқылы қабылдауына басты назар аудару	7.1.4.1 повестердің және лирикалық поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау; 8.1.4.2 Орта көлемді прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау; 7.1.4.2 есте сақтау, зейінін тұрақтандыру қасиетте рін түзету	8.1.4.1 повестердің және лирикалық поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау; 8.1.4.2 Орта көлемді прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау; 8.1.4.3 танымдық белсенділігін арттыру, есте сақтау, зейінін тұрақтандыру қасиеттерін түзету	9.1.4.1 орта көлемді прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау; 9.1.4.2 Орта көлемді прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген мәселені анықтап, өз пікірін білдіру; 10.1.4.2 есте сақтау, зейінін тұрақтандыру қасиеттерін түзету	10.1.4.1 прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген мәселені анықтап, өз пікірін білдіру; 10.1.4.2 есте сақтау, зейінін тұрақтандыру қасиеттерін түзету

					қасиеттерін түзету	
1.5 Негізгі ойды анықтау	5.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар арқылы негізгі тақырыпты анықтау	6.1.5.1 тірек сөздер, сұрақтар, мәтін тақырыбы арқылы негізгі ойды анықтау	7.1.5.1 тірек сөздер, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау	8.1.5.1 тірек сөздер, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау; 8.1.5.2 тірек сөздер, автор көзқарасы мен көңіл күйі арқылы негізгі ойды анықтау	9.1.5.1 тірек сөздер, автор көзқарасы мен көңіл күйі арқылы негізгі ойды анықтау; 9.1.5.2 мәтіндегі мақсатты аудиториясы мен автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау	10.1.5.1 мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау
1.6 Тыңдалым материалдары бойынша жауап беру	5.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру; 5.1.6.2 есте сақтау қабілетін түзету	6.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде өмірмен байланыстырып жауап беру; 6.1.6.2 қоршаған орта туралы түсінікте рін нақтылау	7.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде өз пікірін өзгелердің пікірімен салыстыра отырып жауап беру; 7.1.6.2 есте сақтау қабілетін түзету, танымдық белсенділігін дамыту	8.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде өз пікірін өзгелердің пікірімен салыстыра отырып жауап беру; 8.1.6.2 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде деректерді келтіре отырып, дәлелді жауап беру; 8.1.6.3 есте сақтау, зейінін тұрақтандыру қасиеттерін түзету, танымдық белсенділігін дамыту	9.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде деректерді келтіре отырып, дәлелді жауап беру; 9.1.6.2 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру; 9.1.6.3 есте сақтау, зейінін тұрақтандыру қасиеттерін түзеу, дұрыс байланыстыра а сөйлей білуді дамыту	10.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде көтерілген мәселеге өзгелердің пікірімен салыстыра отырып сыни көзқарасын білдіру; 10.1.6.2 есте сақтау, зейінін тұрақтандыру қасиеттерін түзету, танымдық белсенділігін дамыту, дұрыс байланыстыра а сөйлей білуді дамыту

2) 2-бөлім "Айтылым":

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Сөздік қорының алуандылығы	5.2.1.1 тақырып бойынша меңгерген жаңа сөздерді олардың синонимдерімен, антоним, омонимдерімен қатар қолдану, ойын жеткізе білу	6.2.1.1 тура және ауыспалы мағынадағы сөздерді қолдану, ойын әсерлі, мазмұнды жеткізу	7.2.1.1 мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді орынды қолдана отырып, мәтін мазмұнын дамыту	8.2.1.1 мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді орынды қолдана отырып, мәтін мазмұнын дамыту; 8.2.1.2 тұрақты тіркестер мен көркемдегіш құралдарды қолданып, ауызша мәтіндер құрау	9.2.1.1 тұрақты тіркестер мен көркемдегіш құралдарды қолданып, ауызша мәтіндер құрау; 9.2.1.2 берілген тақырыпқа сай сөздерді орынды қолдана отырып, мақсатты аудиторияға арналған ауызша мәтіндер құрау	10.2.1.1 берілген тақырыпқа сай сөздерді орынды қолдана отырып, мақсатты аудиторияға арналған ауызша мәтіндер құрау (9-сынып)
2.2 Сөз мәнері мен сөйлеу этикеті	5.2.2.1 қазақша амандасу мәнері мен ұлттық этикет формаларын пайдалану; 5.2.2.2 дұрыс байланыстыра сөйлей білуді дамыту, таңбаны дұрыс дыбыстай білу	6.2.2.1 тақырып бойынша диалогті бастау, жалғастыру, аяқтаудың ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын білу; 6.2.2.2 дұрыс байланыстыра сөйлей білуді дамыту	7.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сәйкес ай ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 7.2.2.2 дұрыс байланыстыра сөйлей білуді дамыту, танымдық белсенділігін арттыру	8.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сәйкес ай ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 8.2.2.2 түрлі жанрдағы көркем мәтіндерге сүйене отырып, кеңес беру, ұсыныс жасау, талап ету, бұйрық беру және көңіл-күйді білдіруде ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын	9.2.2.1 түрлі жанрдағы көркем мәтіндерге сүйене отырып, көңіл-күйді білдіруде ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 9.2.2.2 коммуникативтік жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті мен формаларын дұрыс таңдай білу; 9.2.2.2 дұрыс байланыстыра сөйлей білуді дамыту, танымдық	10.2.2.1 коммуникативтік жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс таңдай білу; 10.2.2.2 бисенсорлық қабілетін дамыту, дұрыс байланыстыра сөйлей білуді дамыту, танымдық белсенділігін арттыру

				қолдана білу; 8.2.2.3 бисенсорлық қабілетін дамыту, дұрыс байланыстыра сөйлей білуді дамыту	белсенділігін арттыру	
2.3 Орфоэпиял ық нормаларды сақтау	5.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, үндестік заңын ескеріп айту	6.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда сұраулы, хабарлы, лепті және бұйрықты сөйлемдердің интонациялық ерекшелігін ескеріп айту	7.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту	8.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту; 8.2.3.2 ауызша мәтіндер құрауда сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтары н ескеріп айту; 9.2.3.2 коммуникатив тік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп, өз ойын жеткізу	9.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтары н ескеріп айту; 9.2.3.2 коммуникатив тік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп, өз ойын жеткізу	10.2.3.1 коммуникатив тік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп, өз ойын жеткізу
2.4 Мәтіннің негізгі аспектіле- рін анықтау және талқылау.	5.2.4.1 шағын көлемді мәтіндердің мазмұнына жоспар құру, соған сүйеніп баяндау	6.2.4.1 шағын көлемді мәтіндегі жеке эпизодтарды сипаттау және тілдік ерекшелігіне салыстыру жасау	7.2.4.1 шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездеменің тілдік құралдарын талдау	8.2.4.1 шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездеменің тілдік құралдарын талдау; 8.2.4.2 идеялық жағынан ұқсас мәтіндердегі оқиғалар желісіне бақылау жасай отырып, мазмұнның дамуын салыстыру және талдау	9.2.4.1 идеялық жағынан ұқсас мәтіндердегі оқиғалар желісіне бақылау жасай отырып, мазмұнның дамуын салыстыру және талдау; 9.2.4.2 шығарманың идеясы мен мазмұнына байланыс ты "автордың ойын" бағалау	10.2.4.1 шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" бағалау

2.5 Сенімді және еркін жауап беру	5.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу	6.2.5.1 коммуникативтік жағдаят бойынша диалогке қатысушылар өзара түсінісіп, ойларын толықтырып отыру.	7.2.5.1 диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші →тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру	8.2.5.1 диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші →тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру; 8.2.5.2 пікірталасқа қатысушылар берілген тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді дәлелдеу және қойылған сұрақтарға еркін жауап беру	9.2.5.1 пікірталасқа қатысушылар берілген тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді дәлелдеу және қойылған сұрақтарға еркін жауап беру; 9.2.5.2 сөйлеу барысында түрлі стильде берілген тақырып бойынша қажетті аргументтерді орынды қолдану, диалогте, полилогте сенімді сөйлеу	10.2.5.1 сөйлеу барысында түрлі стильде берілген тақырып бойынша қажетті аргументтерді орынды қолдану, диалогте, полилогте сенімді сөйлеу;
2.6 Визуалды материалдар арқылы тілді дамыту	5.2.6.1 тірек сөздерді дұрыс қолданып иллюстрацияларды сипаттау; 5.2.6.2 көру қабілеті бұзылған (көзі көрмейтін) білім алушылар нүктелі-бедерлі иллюстрацияларды мұғалімнің көмегі арқылы сипаттай алу	6.2.6.1 тірек сөздерге сүйеніп, сюжетті суреттердің желісі бойынша әңгіме құрастыру; 6.2.6.2 көру қабілеті бұзылған (көзі көрмейтін) білім алушылар нүктелі-бедерлі сюжетті суреттерді мұғалімнің көмегі арқылы сипаттай алу	7.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер, суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты сипаттау; 7.2.6.2 көру қабілеті бұзылған (көзі көрмейтін) білім алушылар нүктелі-бедерлі суреттер мен сызбаларды мұғалімнің көмегі арқылы сипаттай білу	8.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер, суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты сипаттау; 8.2.6.2 кесте, диаграмма, нұсқаулық шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпаратты талдау, баға беру; 8.2.6.2 көру қабілеті бұзылған (көзі көрмейтін)	9.2.6.1 кесте, диаграмма, нұсқаулық шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды талдау, баға беру; 9.2.6.2 кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды өзара салыстырып, бағалау; 9.2.6.2 көру қабілеті бұзылған (көзі көрмейтін)	10.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды өзара салыстырып, талдау, бағалау; 10.2.6.2 көру қабілеті бұзылған (көзі көрмейтін) білім алушылар нүктелі-бедерлі шартты белгілер мен сызбаларды мұғалімнің көмегі арқылы сипаттап,

				білім алушылар нүктелі-бедерлі сызбаларды мұғалімнің көмегі арқылы сипаттап, талдау жасай алу	білім алушылар нүктелі-бедерлі кесте, диаграмма, нұсқаулық шартты белгілерді, сызбаларды мұғалімнің көмегі арқылы сипаттап, салыстыра алу	бағалай білу
--	--	--	--	---	---	--------------

3) 3-бөлім "Оқылым":

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Мәтіндегі ақпаратты анықтау.	5.3.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтау	6.3.1.1 мәтіндегі негізгі және жанама ақпаратты анықтау, өмірдегі кейбір жағдаяттармен байланыстыру	7.3.1.1 кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну, қолдана білу	8.3.1.1 кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну, қолдана білу; 8.3.1.2 перифраз түрінде берілген сұрақ арқылы қажетті ақпаратты анықтау	9.3.1.1 перифраз түрінде берілген сұрақ арқылы қажетті ақпаратты анықтау; 9.3.1.2 мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау, қорытынды жасау	10.3.1.1 мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау, қорытынды жасау
3.2 Стильдік ерекшеліктерді анықтау	5.3.2.1 хат, хабарлама, жарнама мазмұнын түсіну, стильдік ерекшелігін анықтау	6.3.2.1 ресми стильдегі мәтіндердің стильдік ерекшелігін анықтау (күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян, түйіндеме)	7.3.2.1 ресми -іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау	8.3.2.1 ресми -іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 8.3.2.2 публицистикалық стильдің (мақала, интервью, қысқа	9.3.2.1 публицистикалық стильдің (мақала, интервью, қысқа очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау; 9.3.2.2 ғылыми стильде (аннотация, пікір, тезис, мақала,	10.3.2.1 ғылыми стильде (аннотация, пікір, тезис, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтап, талдау жасау;

				очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау	баяндама, презентация) жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтап, талдау жасау	
3.3 Көркем шығарма- ларды оқу	5.3.3.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби шығармалард ы түсіну, тақырыбын анықтау; 5.3.3.2 нашар көретін білім алушылар бинекулярлы қабілетін дамыту	6.3.3.1 орта көлемді шығармалард ы түсіну, тақырыбы мен негізгі ойды анықтау; 6.3.3.2 қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау, қалдық көру қабілетін қорғау, нашар көретін білім алушылардың бинекулярлы қабілетін дамыту	7.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармаларда ы кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образын талдау; 7.3.3.2 нашар көретін білім алушылар бинекулярлық қабілетін дамыту, танымдық белсенділігін арттыру, қолдың ұсақ қозғалысын дамыту	8.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармаларда ы кейіпкерлердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образын талдау; 8.3.3.2 прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын анықтау, кейіпкердің іс- әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образына баға беру; 8.3.3.3 нашар көретін білім алушылар бинекулярлық қабілетін дамыту, қалдық көру қабілетін қорғау, танымдық белсенділігін арттыру	9.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын анықтау, кейіпкердің іс - әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образын талдап, баға беру; 9.3.3.2 прозалық және поэзиялық шығармаларда ы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтап, оқырманға әсерін бағалау; 9.3.3.2 есте сақтау, зейінін тұрақтандыру қасиеттерін түзету, нашар көретін білім алушыла бинекулярлық қабілетін дамыту	10.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармаларда ы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтап, оқырманға әсерін бағалау; 5.3.3.2 нашар көретін білім алушылар бинекулярлық қабілетін дамыту, есте сақтау, зейінін тұрақтандыру қасиеттерін түзету
3.4 Мәтіндерге салыстырмал ы талдау жасау	5.3.4.1 мәтіндердің тақырыбын, мазмұндық құрылымын салыстыру	6.3.4.1 мәтіндердің тақырыбына, мазмұндық құрылымына сүйене отырып, түрлерін	7.3.4.1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып, талдау жасау	8.3.4.1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып, талдау жасау; 8.3.4.2	9.3.4.1 мәтіндердің түрлерін, тілдік ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау; 9.3.4.2 мәтіндердің	10.3.4.1 мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау

		салыстыру		мәтіндердің түрлерін, тілдік ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау	стилін, жанрлық ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау	
3.5 Қосымша ақпарат көздерінен алынған мәлімет-терді оқу	5.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді ала білу; 5.3.5.2 қалдық көру қабілетін қорғау, есту арқылы қабылдауын дамыту	6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді мәтін мазмұнымен салыстыру, қарама-қайшы ақпараттарды анықтау; 6.3.5.2 қоршаған орта туралы түсініктерін нақтылау, қалдық көру қабілетін қорғау	7.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну; 7.3.5.2 көзі көрмейтін білім алушылар мұғалімнің көмегімен Брайль жүйесі бойынша орындау	8.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну; 8.3.5.2 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолдана отырып, мәтінге өзгеріс енгізу, ерекшеліктерді бақылау; 8.3.5.3 танымдық белсенділігін арттыру, есте сақтау қабілетін түзету	9.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолдана отырып, мәтінге өзгеріс енгізу, ерекшеліктерді бақылау; 9.3.5.2 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерден қорытынды жасау, өз көзқарасын білдіру; 9.3.5.3 есте сақтау, зейінін тұрақтандыру қасиеттерін түзету,	10.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерден қорытынды жасау, өз көзқарасын білдіру; 10.3.5.2 қалдық көру қабілетін қорғау, танымдық белсенділігін арттыру
3.6 Өзіндік көзқарасын білдіру және бағалау	5.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселені өз көзқарасын білдіру	6.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселені шынайы өмірмен байланыстыру	7.3.6.1 тақырып бойынша деректер қолдана отырып мәтінде көтерілген мәселені өз ойын дәлелдеп жеткізу	8.3.6.1 тақырып бойынша деректер қолдана отырып мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу; 8.3.6.2 тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді салыстыра отырып, баға беру.	9.3.6.1 тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді салыстыра отырып, баға беру; 9.3.6.2 мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра отырып сыни тұрғыда баға беру	10.3.6.1 мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра отырып сыни тұрғыда баға беру

4) 4-бөлім "Жазылым":

4-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Өртүрлі стильде мәтіндер құрастыру	5.4.1.1 ресми стильдің тілдік ерекшеліктері мен талаптарын дұрыс қолдана отырып, хабарлама, хабарландыру, хат жазу	6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян жазу	7.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, өтініш, түйіндеме, ресми құттықтаулар жазу	8.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, өтініш, түйіндеме, ресми құттықтаулар жазу; 8.4.1.2 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, пікір, интервью жазу	9.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, пікір, интервью жазу; 9.4.1.2 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, аннотация, шолу, нұсқаулық жазу	10.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, аннотация, шолу, нұсқаулық жазу;
4.2 Эссе жазу	5.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу	6.4.2.1 эссе тақырыбының желісінен шықпай, әрбір абзацты жүйелі құрастырып, қажетті мазмұнын ашып жазу	7.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу	8.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; 8.4.2.2 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдарын ұсыну; 8.4.2.2 мәтіндердің түрлерін, тілдік ерекшеліктерін	9.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдарын ұсыну; 9.4.2.2 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұлғарын салыстыра отырып, өз ойын дәлелдеп жазу	10.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұлғарын салыстыра отырып, өз ойын дәлелдеп жазу

				салыстырып, талдау жасау		
4.3 Көркемдегіш құралдарды қолданып жазу	5.4.3.1 жазба жұмыстарында сипаттау, бейнелеу құралдарын қолданып жазу; 5.4.3.2 қалдық көру қабілетін қорғау, қолдың ұсақ қимыл- қозғалысын дамыту	6.4.3.1 жазба жұмыстарында теңеу, эпитет сөздерін қолданып жазу; 6.4.3.2 қалдық көру қабілетін қорғау, қолдың ұсақ қимыл- қозғалысын дамыту	7.4.3.1 жазба жұмыстарында теңеу мен метафораны қолданып жазу; 7.4.3.2 қолдың ұсақ қимыл- қозғалысын дамыту, танымдық белсенділігін арттыру	8.4.3.1 жазба жұмыстарында теңеу мен метафораны қолданып жазу; 8.4.3.2 жазба жұмыстарында символ мен кейіптеу түрлерін қолданып жазу; 8.4.3.3 қалдық көру қабілетін қорғау, қолдың ұсақ қимыл- қозғалысын дамыту, есте сақтау қабілетін түзету	9.4.3.1 жазба жұмыстарында символ мен кейіптеу түрлерін қолданып жазу; 9.4.3.2 жазба жұмыстарында афоризмдерді тиімді қолданып жазу; 9.4.3.2 қалдық көру қабілетін қорғау, сезім арқылы, есте қабылдауын дамыту, қолдың ұсақ қимыл- қозғалысын дамыту	10.4.3.1 жазба жұмыстарында афоризмдерді тиімді қолданып жазу; 10.4.3.2 қолдың ұсақ қимыл- қозғалысын дамыту, танымдық белсенділігін дамыту, зейінін тұрақтандыру қасиетін дамыту
4.5 Мәліметтерді жинақтау	5.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер жасау	6.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер, сызба- кестелер жасау	7.4.4.1 мақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну	8.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну; 8.4.4.2 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, эссе жазуда тиімді қолдану	9.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, эссе жазуда тиімді қолдану; 9.4.4.2 тақырып бойынша түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап, дереккөздеріне сілтеме көрсетіп жазу	10.4.4.1 тақырып бойынша түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап, дереккөздеріне сілтеме көрсетіп жазу
4.6 Орфография және пунктуация	5.4.5.1 жазба жұмыстарында жалғаулардың ерекшелігін ескеріп, үндестік заңына сәйкес	6.4.5.1 жазба жұмыстарында сөзге қосымша жалғауда үндестік заңын ескеріп, орфографиялық	7.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі	8.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі	9.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер,	10.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу;

орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 5.4.5.2 көру қабілеті бұзылған (көзі көрмейтін)білім алушылар Брайль жүйесі бойынша тыныс белгілерді орынды қолдана білу	нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 6.4.5.2 көру қабілеті бұзылған (көзі көрмейтін)білім алушылар Брайль жүйесі бойынша тыныс белгілерді орынды қолдана білу	сөздер); оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 7.4.5.2 көру қабілеті бұзылған (көзі көрмейтін) білім алушылар Брайль жүйесі бойынша тыныс белгілерді орынды қолдана білу	сөздер); оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 8.4.5.2 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 8.4.5.2 көру қабілеті бұзылған (көзі көрмейтін) білім алушылар Брайль жүйесі бойынша тыныс белгілерді орынды қолдана алу	бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 9.4.5.2 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 9.4.5.2 көру қабілеті бұзылған (көзі көрмейтін)білім алушылар Брайль жүйесі бойынша тыныс белгілерді орынды қолдана алу	сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 10.4.5.2 көру қабілеті бұзылған (көзі көрмейтін)білім алушылар Брайль жүйесі бойынша тыныс белгілерді орынды қолдана білу, бас әріппен жазылатын таңба белгісін қоя білу
--	--	--	--	---	---

5) 5-бөлім "Тілдік бағдар":

5-кесте

Бөлімш	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10- сынып
5.1 Сөз таптары	5.5.1.1 мәтіндерден жалпы және есімдерді ажырата білу, жалғау түрлерін дұрыс	6.5.1.1 мәтіндерден деректі және дерексіз зат, көптік мәнді есімдерді ажырата білу, жазбаша,	7.5.1.1 мәтіндерден көмекші есімдерді ажырата білу, жазбаша, ауызша	8.5.1.1 мәтіндерден көмекші есімдерді ажырата білу, жазбаша, ауызша		-

жалғау; 5.5.1.2 Брайль жүйесі бойынша бас әріппен жазылатын сөздердің таңба белгісін қоя білу	ауызша жұмыстарда қолдану	жұмыстарда қолдану -	жұмыстарда қолдану		
5.5.1.2. лексикалық мағынасы жағынан заттың түрін, түсін сапасын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану	6.5.1.2 лексикалық мағынасы жағынан заттың сипатын, көлемін, салмағын, аумағын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану	7.5.1.2 салыстырмалы, күшейтпелі, асырмалы шырайлардың қызметін білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану -	8.5.1.2 салыстырмалы, күшейтпелі, асырмалы шырайлардың қызметін білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану -		
5.5.1.3 сан есім (бірліктер, ондықтар, жүз, мың) атауларын білу, орынды қолдану	6.5.1.3 еттік сан есімдер жинақтық сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану	7.5.1.3 топтау сан есімдерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану	8.5.1.3 топтау сан есімдерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану; 8.5.2.3 болжалдық және бөлшектік сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану	9.5.1.1 болжалдық және бөлшектік сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану	
5.5.1.4 жіктеу, сілтеу, сұрау есімдіктерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану	6.5.1.4 өздік, болымсыздық, белгісіздік, жалпылау есімдіктерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану	7.5.1.4 одағай түрлерін мәтіннен ажырата алады, ауызша жұмыстарда орынды қолдану	8.5.1.4 одағай түрлерін мәтіннен ажырата алады, ауызша жұмыстарда орынды қолдану	9.5.1.2 еліктеу сөздерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;	

<p>5.5.1.5 болымды, болымсыз етістіктерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану</p>	<p>6.5.1.5 етістіктің шақтарының (нақ осы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану</p>	<p>7.5.1.5 етістіктің шақтары (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) мен қалау райдың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану</p>	<p>8.5.1.5 етістіктің шақтары (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) мен қалау райдың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану; 8.5.2.5 етістіктің шартты рай және бұйрық рай қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану</p>	<p>9.5.1.3 етістіктің шартты рай және бұйрық рай қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 9.5.2.3 өздік, өзгелік, ортақ және ырықсыз етістің қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану</p>	<p>10.5.1.1 өздік, өзгелік, ортақ және ырықсыз етістің қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану</p>
<p>5.5.1.6 мекен және мезгіл үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану</p>	<p>6.5.1.6 сын-қимыл (бейне) және мөлшер үстеулерді ауызша және жазба жұмыстар да орынды қолдану</p>	<p>7.5.1.6 мақсат және себеп-салдар үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану.</p>	<p>8.5.1.6 мақсат және себеп-салдар үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 8.5.2.6 күшейткіш үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану</p>	<p>9.5.1.4 күшейткіш үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 9.5.2.4 мекен және мезгіл үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану</p>	
<p>5.5.1.7 ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін</p>	<p>6.5.1.7 талғаулықты немесе кезектестік мәнді білдіретін және себеп-</p>	<p>7.5.1.7 септеулік шылауларды ң қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда</p>	<p>8.5.1.7 септеулік шылауларды ң қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда</p>	<p>9.5.1.5 демеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 9.5.2.5 ыңғайластық қатынасты</p>	<p>10.5.1.2 ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін</p>

	жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	салдарлық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	орынды қолдану	орынды қолдану; 8.5.2.7 демеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
5.2 Сөйлем	5.5.2.1 жазба жұмыстарында хабарлы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру	6.5.2.1 жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтай отырып жай сөйлем құрастыру	7.5.2.1 жазба жұмыстарында ыңғайлас, қарсылықты, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру	8.5.2.1 жазба жұмыстарында ыңғайлас, қарсылықты, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру; 8.5.2.2 жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру	9.5.2.1 жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас сөйлемдерді құрастыру; 9.5.2.2 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру	10.5.2.1 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру

53. Осы Бағдарлама көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

54. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі білім беру деңгейінің
5-10 сыныптары үшін "Қазақ
тілі мен әдебиеті" пәнінен
жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасына
қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Отбасындағы дәстүр мен мерекелер	М.Мақатаев "Тоқта, ботам!" өлеңі	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.3.1 күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну
		Айтылым	5.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, үндестік заңын ескеріп айту; 5.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу
		Оқылым	5.3.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтау; 5.3.3.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби шығармаларды түсіну, тақырыбын анықтау
		Жазылым	5.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу; 5.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер жасау
		Тілдік бағдар	5.5.1.1 мәтіндерден жалпы және жалқы есімдерді ажырата білу, жалғау түрлерін дұрыс жалғау
Мектеп өмірі. Әдепті бала - арлы бала	Б. Соқпақбаев "Менің атым Қожа" повесі (үзінді)	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну және нақты ақпаратты анықтау
		Айтылым	5.2.2.1 қазақша амандасу мәнері мен ұлттық этикет формаларын пайдалану; 5.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу
		Оқылым	5.3.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтау; 5.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді ала білу
		Жазылым	5.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу; 5.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер жасау
		Тілдік бағдар	5.5.1.1 мәтіндерден жалпы және жалқы есімдерді ажырата білу, жалғау түрлерін дұрыс жалғау
Қазақстандағы жан жануарлар мен өсімдіктер әлемі	Жан - жануарлар туралы ертегілер, жұмбақтар	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.4.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби мәтіндердің мазмұнын түсіну
		Айтылым	5.2.2.1 қазақша амандасу мәнері мен ұлттық этикет формаларын пайдалану; 5.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу
		Оқылым	5.3.3.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби шығармаларды түсіну, тақырыбын анықтау;

			5.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді ала білу
		Жазылым	5.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу; 5.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер жасау
		Тілдік бағдар	5.5.1.2 лексикалық мағынасы жағынан заттың түрін, түсінсапасын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану
2-тоқсан			
Ежелгі көшпелілер мәдениеті	Тұмар ханшайым туралы аңыз	Тыңдалым	5.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну және нақты ақпаратты анықтау; 5.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар арқылы негізгі тақырыпты анықтау
		Айтылым	5.2.1.1 тақырып бойынша меңгерген жаңа сөздерді олардың синонимдерімен, антоним, омонимдерімен қатар қолдану, ойын жеткізе білу; 5.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, үндестік заңын ескеріп айту
		Оқылым	5.3.2.1 хат, хабарлама, жарнама мазмұнын түсіну, стильдік ерекшелігін анықтау; 5.3.3.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби шығармаларды түсіну, тақырыбын анықтау
		Жазылым	5.4.1.1 ресми стильдің тілдік ерекшеліктері мен талаптарын дұрыс қолдана отырып, хабарлама, хабарландыру, хат жазу; 5.4.5.1 жазба жұмыстарында жалғаулардың ерекшелігін ескеріп, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	5.5.1.3 сан есім (бірліктер, ондықтар, жүз, мың) атауларын білу, орынды қолдану
Су – тіршілік көзі	Ә.Тәжібаев "Сырдария" өлеңі	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар арқылы негізгі тақырыпты анықтау
		Айтылым	5.2.4.1 шағын көлемді мәтіндердің мазмұнына жоспар құру, соған сүйеніп баяндау; 5.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу
		Оқылым	5.3.2.1 хат, хабарлама, жарнама мазмұнын түсіну, стильдік ерекшелігін анықтау; 5.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселеге өз көзқарасын білдіру
		Жазылым	5.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып, адамды,

			табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу; 5.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер жасау
		Тілдік бағдар	5.5.1.4 жіктеу, сілтеу, сұрау есімдіктерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану
Өлемдегі кітапханалар	ірі Абай Құнанбайұлы "Ғылым таппай, мақтанба" өлеңі	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.4.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби мәтіндердің мазмұнын түсіну
		Айтылым	5.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, үндестік заңын ескеріп айту; 5.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу
		Оқылым	5.3.2.1 хат, хабарлама, жарнама мазмұнын түсіну, стильдік ерекшелігін анықтау; 5.3.3.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби шығармаларды түсіну, тақырыбын анықтау
		Жазылым	5.4.5.1 жазба жұмыстарында жалғаулардың ерекшелігін ескеріп, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 5.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу
		Тілдік бағдар	5.5.1.5 болымды, болымсыз етістіктерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
3- тоқсан			
Денсаулық – зор байлық	"Ең үлкен байлық" ертегісі	Тыңдалым	5.1.4.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби мәтіндердің мазмұнын түсіну; 5.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру
		Айтылым	5.2.4.1 шағын көлемді мәтіндердің мазмұнына жоспар құру, соған сүйеніп баяндау; 5.2.2.1 қазақша амандасу мәнері мен ұлттық этикет формаларын пайдалану
		Оқылым	5.3.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтау; 5.3.4.1 мәтіндердің тақырыбын, мазмұндық құрылымын салыстыру
		Жазылым	5.4.3.1 жазба жұмыстарында сипаттау, бейнелеу құралдарын қолданып жазу; 5.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу
		Тілдік бағдар	5.5.1.6 мекен және мезгіл үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
Менің Тәуелсіз Қазақстаным	Қ. Сарин "Тәуелсіздік" өлеңі	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну және нақты ақпаратты анықтау
		Айтылым	5.2.1.1 тақырып бойынша меңгерген жаңа сөздерді олардың синонимдерімен, антоним,

			омонимдерімен қатар қолдану, ойын жеткізе білу; 5.2.2.1 қазақша амандасу мәнері мен ұлттық этикет формаларын пайдалану
		Оқылым	5.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді ала білу; 5.3.4.1 мәтіндердің тақырыбын, мазмұндық құрылымын салыстыру
		Жазылым	5.4.4.1 ресми стильдің тілдік ерекшеліктері мен талаптарын дұрыс қолдана отырып, хабарлама, хабарландыру, хат жазу; 5.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу
		Тілдік бағдар	5.5.1.7 ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
Аспан әлемінің құпиялары	Жұлдыздар туралы аңыздар, ертегілер	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.3.1 күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну
		Айтылым	5.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, үндестік заңын ескеріп айту; 5.2.6.1 тірек сөздерді дұрыс қолданып иллюстрацияларды сипаттау
		Оқылым	5.3.4.1 мәтіндердің тақырыбын, мазмұндық құрылымын салыстыру; 5.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселеге өз көзқарасын білдіру
		Жазылым	5.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу; 5.4.3.1 жазба жұмыстарында сипаттау, бейнелеу құралдарын қолданып жазу
		Тілдік бағдар	5.5.1.7 ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
Компьютердің тілін табу – өнер	Ы.Алтынсарин "Өнер-білім бар жұрттар" өлеңі	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру
		Айтылым	5.2.4.1 шағын көлемді мәтіндердің мазмұнына жоспар құру, соған сүйеніп баяндау; 5.2.6.1 тірек сөздерді дұрыс қолданып иллюстрацияларды сипаттау
		Оқылым	5.3.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтау; 5.3.4.1 мәтіндердің тақырыбын, мазмұндық құрылымын салыстыру

		Жазылым	5.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер жасау; 5.4.1.1 ресми стильдің тілдік ерекшеліктері мен талаптарын дұрыс қолдана отырып, хабарлама, хабарландыру, хат жазу
		Тілдік бағдар	5.5.2.1 жазба жұмыстарында хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру
4-тоқсан			
Қазақстандағы ұлттар достастығы	М.Мағауин "Бір атаның балалары" (үзінді)	Тыңдалым	5.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну және нақты ақпаратты анықтау; 5.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру
		Айтылым	5.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, үндестік заңын ескеріп айту; 5.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу
		Оқылым	5.3.2.1 хат, хабарлама, жарнама мазмұнын түсіну, стильдік ерекшелігін анықтау; 5.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселеге өз көзқарасын білдіру
		Жазылым	5.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу; 5.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер жасау
		Тілдік бағдар	5.5.1.1 мәтіндерден жалпы және жалқы есімдерді ажырата білу, жалғау түрлерін дұрыс жалғау; 5.5.1.2 лексикалық мағынасы жағынан заттың түрін, түсінсапасын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану; 5.5.1.3 сан есім (бірліктер, ондықтар, жүз, мың) атауларын білу, орынды қолдану
Ұлы Дала табиғаты	Қ. Мырзалиев "Табиғат – жаратылыс пернесі" өлеңі	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну және нақты ақпаратты анықтау
		Айтылым	5.2.1.1 тақырып бойынша меңгерген жаңа сөздерді олардың синонимдерімен, антоним, омонимдерімен қатар қолдану, ойын жеткізе білу; 5.2.6.1 тірек сөздерді дұрыс қолданып иллюстрацияларды сипаттау
		Оқылым	5.3.3.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби шығармаларды түсіну, тақырыбын анықтау; 5.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді ала білу

		Жазылым	5.4.1.1 ресми стильдің тілдік ерекшеліктері мен талаптарын дұрыс қолдана отырып, хабарлама, хабарландыру, хат жазу; 5.4.3.1 жазба жұмыстарында сипаттау, бейнелеу құралдарын қолданып жазу
		Тілдік бағдар	5.5.1.4 жіктеу, сілтеу, сұрау есімдіктерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану; 5.5.1.5 болымды, болымсыз етістіктерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 5.5.1.6 мекен және мезгіл үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
Ер есімі – ел есінде!	Ф. Мүсірепов "Қазақ солдаты" романы (үзінді)	Тыңдалым	5.1.3.1 күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну; 5.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру
		Айтылым	5.2.2.1 қазақша амандасу мәнері мен ұлттық этикет формаларын пайдалану; 5.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, үндестік заңын ескеріп айту
		Оқылым	5.3.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтау; 5.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселеге өз көзқарасын білдіру
		Жазылым	5.4.1.1 ресми стильдің тілдік ерекшеліктері мен талаптарын дұрыс қолдана отырып, хабарлама, хабарландыру, хат жазу; 5.4.5.1 жазба жұмыстарында жалғаулардың ерекшелігін ескеріп, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	5.5.1.7 ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану ; 5.5.2.1 жазба жұмыстарында хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру

2) 6-сынып:

2-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
1 -тоқсан			
Отан отбасынан басталады	М.Әуезов "Абай жолы" романы, "Қайтқанда" тарауы (үзінді)	Тыңдалым	6.1.1.1 тірек сөздер, мәтіннің бастапқы бөлігін тыңдау арқылы тақырыпты және көтерілетін мәселені болжау; 6.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар, мәтін

			тақырыбы арқылы негізгі ойды анықтау
		Айтылым	6.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 6.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда сұраулы, хабарлы, лепті және бұйрықты сөйлемдердің интонациялық ерекшелігін ескеріп айту
		Оқылым	6.3.3.1 орта көлемді шығармаларды түсіну, тақырыбы мен негізгі ойды анықтау; 6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді мәтін мазмұнымен салыстыру, қарама-қайшы ақпараттарды анықтау
		Жазылым	6.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер, сызба-кестелер жасау; 6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян жазу
		Тілдік бағдар	6.5.1.1 мәтіндерден деректі және дерексіз зат, көптік мәнді есімдерді ажырата білу, жазбаша, ауызша жұмыстарда қолдану
Қазіргі қазақ ауылы мен қаланың тыныс-тіршілігі	Ә.Дүйсенбиев "Бәтінке, шұжық, балқаймақ" өлеңі	Тыңдалым	6.5.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпараттарды анықтау; 6.5.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде шынайы өмірмен байланыстырып жауап беру
		Айтылым	6.2.4.1 шағын көлемді мәтіндегі жеке эпизодтарды сипаттау және тілдік ерекшелігіне салыстыру жасау; 6.2.1.1 тура және ауыспалы мағынадағы сөздерді қолдану, ойын әсерлі, мазмұнды жеткізу
		Оқылым	6.3.2.1 ресми стильдегі мәтіндердің стильдік ерекшелігін анықтау (күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян, түйіндеме); 6.3.4.1 мәтіндердің тақырыбына, мазмұндық құрылымына сүйене отырып, түрлерін салыстыру
		Жазылым	6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян жазу; 6.4.5.1 жазба жұмыстарында сөзге қосымша жалғауда үндестік заңын ескеріп, орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	6.5.1.2 лексикалық мағынасы жағынан заттың

			сипатын, көлемін, салмағын, аумағын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану	
Таулар сыры	М. Мақатаев "Мен таулықпын" өлеңі	"Мен	Тыңдалым	6.1.3.1 тұрмыстық - әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну; 6.1.4.1 әңгіме, хикаялардың және шағын поэзиялық шығармалардың мазмұнын талдай отырып кейіпкерлерге сипаттама жасау
			Айтылым	6.2.6.1 тірексөздерге сүйеніп, сюжетті суреттердің желісі бойынша әңгіме құрастыру; 6.2.5.1 коммуникативтік жағдаят бойынша диалогке қатысушылар өзара түсінісіп, ойларын толықтырып отыру
			Оқылым	6.3.1.1 мәтіндегі негізгі және жанама ақпаратты анықтау, өмірдегі кейбір жағдаяттармен байланыстыру; 6.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселені шынайы өмірмен байланыстыру
			Жазылым	6.4.2.1 эссе тақырыбының желісінен шықпай, әрбір абзацты жүйелі құрастырып, қажетті мазмұнын ашып жазу; 6.4.3.1 жазба жұмыстарында теңеу, эпитет сөздерін қолданып жазу
			Тілдік бағдар	6.5.1.3 реттік сан есімдер мен жинақтық сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану
2- тоқсан				
Қуат көзін үнемдей білеміз бе?	Б.Сүлейменов "Күннен келген адам" кітабы (үзінді)		Тыңдалым	6.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпараттарды анықтау; 6.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар, мәтін тақырыбы арқылы негізгі ойды анықтау
			Айтылым	6.2.2.1 тақырып бойынша диалогті бастау, жалғастыру, аяқтаудың ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларын білу; 6.2.5.1 коммуникативтік жағдаят бойынша диалогке қатысушылар өзара түсінісіп, ойларын толықтырып отыру
			Оқылым	6.3.2.1 ресми стильдегі мәтіндердің стильдік ерекшелігін анықтау (күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян, түйіндеме); 6.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселені шынайы өмірмен байланыстыру
			Жазылым	6.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер, сызба-кестелер жасау; 6.4.3.1 жазба жұмыстарында теңеу, эпитет

			сөздерін қолданып жазу
		Тілдік бағдар	6.5.1.4 өздік, болымсыздық, белгісіздік, жалпылау есімдіктерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану
Астана – мәдениет пен өнер ордасы	Ә.Бісқак "Күн ұлымын"	Тыңдалым	6.1.3.1 тұрмыстық - әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну; 6.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде шынайы өмірмен байланыстырып жауап беру
		Айтылым	6.2.6.1 тірексөздерге сүйеніп, сюжетті суреттердің желісі бойынша әңгіме құрастыру; 6.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда сұраулы, хабарлы, лепті және бұйрықты сөйлемдердің интонациялық ерекшелігін ескеріп айту
		Оқылым	6.3.3.1 орта көлемді шығармаларды түсіну, тақырыбы мен негізгі ойды анықтау; 6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді мәтін мазмұнымен салыстыру, қарама-қайшы ақпараттарды анықтау
		Жазылым	6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян жазу; 6.4.5.1 жазба жұмыстарында сөзге қосымша жалғауда үндестік заңын ескеріп, орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	6.5.1.5 етістіктің шақтарының (нақосы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану
		Қазақстан қорықтары	Ө.Тұрманжанов "Қарлығаш, дәуіт, жылан"
Айтылым	6.2.4.1 шағын көлемді мәтіндегі жеке эпизодтарды сипаттау және тілдік ерекшелігіне салыстыру жасау; 6.2.1.1 тура және ауыспалы мағынадағы сөздерді қолдану, ойын әсерлі, мазмұнды жеткізу		
Оқылым	6.3.1.1 мәтіндегі негізгі және жанама ақпаратты анықтау, өмірдегі кейбір жағдаяттармен байланыстыру; 6.3.4.1 мәтіндердің тақырыбына, мазмұндық құрылымына сүйене отырып, түрлерін		

			салыстыру
		Жазылым	6.4.2.1 эссе тақырыбының желісінен шықпай, әрбір абзацтыжүйелі құрастырып, қажетті мазмұнын ашып жазу; 6.4.3.1 жазба жұмыстарында теңеу, эпитет сөздерін қолданып жазу
		Тілдік бағдар	6.5.1.5 етістіктің шақтарының (нақосы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану
3- тоқсан			
Болашақ мамандықтары	А.Машанов "Жер астына саяхат"	Тыңдалым	6.1.4.1 әңгіме, хикаялардың және шағын поэзиялық шығармалардың мазмұнын талдай отырып кейіпкерлерге сипаттама жасау; 6.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде шынайы өмірмен байланыстырып жауап беру
		Айтылым	6.2.2.1 тақырып бойынша диалогтібастау, жалғастыру, аяқтаудың ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларын білу; 6.2.6.1 тірексөздерге сүйеніп, сюжетті суреттердің желісі бойынша әңгіме құрастыру
		Оқылым	6.1.2.1 мәтіндегі негізгі және жанама ақпаратты анықтау, өмірдегі кейбір жағдаяттармен байланыстыру; 6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді мәтін мазмұнымен салыстыру, қарама-қайшы ақпараттарды анықтау
		Жазылым	6.3.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігінсақтай отырып, күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян жазу; 6.3.5.1 жазба жұмыстарында сөзге қосымша жалғауда үндестік заңын ескеріп, орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	6.5.1.5 етістіктің шақтарының (нақосы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану
Қазақстан және Ұлы Жібек жолы	Д.Досжан "Жібек жолы" романы (үзінді)	Тыңдалым	6.1.1.1 тірек сөздер, мәтіннің бастапқы бөлігін тыңдау арқылы тақырыпты және көтерілетін мәселені болжау; 6.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар, мәтін тақырыбы арқылы негізгі ойды анықтау
		Айтылым	6.2.5.1 коммуникативтік жағдаят бойынша диалогке қатысушылар өзара түсінісіп, ойларын толықтырып отыру; 6.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда сұраулы,

			хабарлы, лепті және бұйрықты сөйлемдердің интонациялық ерекшелігін ескеріп айту
		Оқылым	6.3.2.1 ресми стильдегі мәтіндердің стильдік ерекшелігін анықтау (күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян, түйіндеме); 6.3.3.1 орта көлемді шығармаларды түсіну, тақырыбы мен негізгі ойды анықтау
		Жазылым	6.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер, сызба-кестелер жасау; 6.4.3.1 жазба жұмыстарында теңеу, эпитет сөздерін қолданып жазу
		Тілдік бағдар	6.5.1.6 сын-қимыл (бейне) және мөлшерүстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
Жер байлығына аяулы көзқарас	Ш.Айтматов "Ана - Жер Ана"	Тыңдалым	6.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпараттарды анықтау
		Айтылым	6.2.1.1 тура және ауыспалы мағынадағы сөздерді қолдану, ойын әсерлі, мазмұнды жеткізу; 6.2.4.1 шағын көлемді мәтіндегі жеке эпизодтарды сипаттау және тілдік ерекшелігіне салыстыру жасау
		Оқылым	6.3.4.1 мәтіндердің тақырыбына, мазмұндық құрылымына сүйене отырып, түрлерін салыстыру; 6.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселені шынайы өмірмен байланыстыру
		Жазылым	6.4.5.1 жазба жұмыстарында сөзге қосымша жалғауда үндестік заңын ескеріп, орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян жазу
		Тілдік бағдар	6.5.1.7 талғаулықты немесе кезектестік мәнді білдіретін және себеп-салдарлық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
Олимпиада жеңімпаздары – Қазақстан мақтанышы	М.Әлімбаев "Шынықсаң, шымыр боларсың" өлеңі. Ә. Дүйсенбиев "Күшті болсам мен егер"	Тыңдалым	6.1.3.1 тұрмыстық - әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну
		Айтылым	6.2.5.1 коммуникативтік жағдаят бойынша диалогке қатысушылар өзара түсінісіп, ойларын толықтырып отыру; 6.2.1.1 тура және ауыспалы мағынадағы

			сөздерді қолдану, ойын әсерлі, мазмұнды жеткізу
		Оқылым	6.3.3.1 орта көлемді шығармаларды түсіну, тақырыбы мен негізгі ойды анықтау; 6.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселені шынайы өмірмен байланыстыру
		Жазылым	6.4.2.1 эссе тақырыбының желісінен шықпай, әрбір абзацты жүйелі құрастырып, қажетті мазмұнын ашып жазу; 6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян жазу
		Тілдік бағдар	6.5.2.1 жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтай отырып жай сөйлем құрастыру
4- тоқсан			
Абайды оқы, таңырқа!	Абай Құнанбайұлы. Табиғат лирикасы. "Жазғытұры", "Жаз", "Күз", "Қыс" өлеңдері	Тыңдалым	6.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпараттарды анықтау; 6.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар, мәтін тақырыбы арқылы негізгі ойды анықтау
		Айтылым	6.2.6.1 тірексөздерге сүйеніп, сюжетті суреттердің желісі бойынша әңгіме құрастыру; 6.2.1.1 тура және ауыспалы мағынадағы сөздерді қолдану, ойын әсерлі, мазмұнды жеткізу
		Оқылым	6.3.3.1 орта көлемді шығармаларды түсіну, тақырыбы мен негізгі ойды анықтау; 6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді мәтін мазмұнымен салыстыру, қарама-қайшы ақпараттарды анықтау
		Жазылым	6.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер, сызба-кестелер жасау; 6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян жазу
		Тілдік бағдар	6.5.1.1 мәтіндерден деректі және дерексіз зат, көптік мәнді есімдерді ажырата білу, жазбаша, ауызша жұмыстарда қолдану; 6.5.1.2 лексикалық мағынасы жағынан заттың сипатын, көлемін, салмағын, аумағын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану; 6.5.1.3 реттік сан есімдер мен жинақтық сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану
Қазақ ұлттық	Б. Әбілдаұлы "Талас - Тараз"	Тыңдалым	6.1.3.1 тұрмыстық - әлеуметтік тақырыптарға

колөнері	тарихи - деректі романы (үзінді)		байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну
		Айтылым	6.2.2.1 тақырып бойынша диалогті бастау, жалғастыру, аяқтаудың ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларын білу; 6.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда сұраулы, хабарлы, лепті және бұйрықты сөйлемдердің интонациялық ерекшелігін ескеріп айту
		Оқылым	6.3.4.1 мәтіндердің тақырыбына, мазмұндық құрылымына сүйене отырып, түрлерін салыстыру; 6.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселені шынайы өмірмен байланыстыру
		Жазылым	6.4.2.1 эссе тақырыбының желісінен шықпай, әрбір абзацты жүйелі құрастырып, қажетті мазмұнын ашып жазу; 6.4.3.1 жазба жұмыстарын датенуеу, эпитет сөздерін қолданып жазу
		Тілдік бағдар	6.5.1.4 өздік, болымсыздық, белгісіздік, жалпылау есімдіктерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану; 6.5.1.5 етістіктің шақтарының (нақосы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану; 6.5.1.6 сын-қимыл (бейне) және мөлшерүстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
Саяхат және туризм	Шоқан Уалиханов "Жоңғария очерктері" (үзінді)	Тыңдалым	6.1.4.1 әңгіме, хикаялардың және шағын поэзиялық шығармалардың мазмұнын талдай отырып кейіпкерлерге сипаттама жасау; 6.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұнын негізінде шынайы өмірмен байланыстырып жауап беру
		Айтылым	6.2.4.1 шағын көлемді мәтіндегі жеке эпизодтарды сипаттау және тілдік ерекшелігіне салыстыру жасау; 6.2.1.1 тура және ауыспалы мағынадағы сөздерді қолдану, ойын әсерлі, мазмұнды жеткізу
		Оқылым	6.3.1.1 мәтіндегі негізгі және жанама ақпаратты анықтау, өмірдегі кейбір жағдаяттармен байланыстыру; 6.3.2.1 ресми стильдегі мәтіндердің стильдік ерекшелігін анықтау (күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян, түйіндеме)
		Жазылым	6.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер, сызба-кестелер жасау;

		6.4.5.1 жазба жұмыстарында сөзге қосымша жалғауда үндестік заңын ескеріп, орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
	Тілдік бағдар	6.5.1.7 талғаулықты немесе кезектестік мәнді білдіретін және себеп-салдарлық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 6.5.2.1 жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтай отырып жай сөйлем құрастыру

3) 7-сынып

3-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі - қазақ тілін оқып-үйренеміз. Үштілді білу - үлкен өнер	М.Жұмабаев"Қазақ тілі" өлеңі	Тыңдалым	7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін анықтау; 7.1.5.1 тірек сөздер, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау
		Айтылым	7.2.1.1 мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді орынды қолдана отырып, мәтін мазмұнын дамыту; 7.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту
		Оқылым	7.3.1.1 кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну, қолдана білу; 7.3.6.1 тақырып бойынша деректер қолдана отырып мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу
		Жазылым	7.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспе себептерін айқын көрсетіп жазу; 7.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну
		Тілдік бағдар	7.5.1.1 мәтіндерден көмекші есімдерді ажырата білу, жазбаша, ауызша жұмыстарда қолдану
Уақыт – ұлы күш	Абай Құнанбаев"Сағаттың шықылдағы емес ермек"	Тыңдалым	7.1.1.1 мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау; 7.1.4.1 повестердің және лирикалық поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау
		Айтылым	7.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда екпін

			<p>түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту; 7.2.4.1 шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездеменің тілдік құралдарын талдау</p>
		Оқылым	<p>7.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту; 7.2.4.1 шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездеменің тілдік құралдарын талдау</p>
		Жазылым	<p>7.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; 7.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну</p>
		Тілдік бағдар	<p>7.5.1.2 салыстырмалы, күшейтпелі, асырмалы шырайлардың қызметін білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану</p>
2-тоқсан			
Жердегі климаттық өзгерістер	Д.Дефо "Робинзон Крузо" романы (үзінді)	Тыңдалым	<p>7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін анықтау; 7.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде өз пікірін өзгелердің пікірімен салыстыра отырып жауап беру</p>
		Айтылым	<p>7.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 7.2.5.1 диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші → тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру</p>
		Оқылым	<p>7.3.2.1 ресми -іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 7.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну</p>
		Жазылым	<p>7.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, өтініш, түйіндеме, ресми құттықтаулар жазу; 7.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну</p>
		Тілдік бағдар	<p>7.5.1.3 топтау сан есімдерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану</p>
Қазақстанның ежелгі қалалары және Ұлы Жібек	Б. Ұзақов "Жантаза"	Тыңдалым	<p>7.1.1.1 мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау; 7.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны</p>

Жолы			негізінде өз пікірін өзгелердің пікірімен салыстыра отырып жауап беру
		Айтылым	7.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 7.2.4.1 шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездеменің тілдік құралдарын талдау
		Оқылым	7.3.2.1 ресми -іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 7.3.4.1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып, талдау жасау
		Жазылым	7.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; 7.4.3.1 жазба жұмыстарында теңеу мен метафораны қолданып жазу
		Тілдік бағдар	7.5.1.4 одағай түрлерін мәтіннен ажырата алады, ауызша жұмыстарда орынды қолдану

3-тоқсан

Спорт және денсаулық күтімі	Т.Нұрмаған-бетов "Он төрт жасар жігіт"	Тыңдалым	7.1.1.1 мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау; 7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін анықтау
		Айтылым	7.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 7.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту
		Оқылым	7.3.1.1 кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну, қолдана білу; 7.3.2.1 ресми -іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау
		Жазылым	7.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; 7.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну
		Тілдік бағдар	7.5.1.5 етістіктің шақтары (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) мен қалау райдың қызметін білу, ауызша және жазба

			жұмыстарда қолдану
Ұқсатым. Талғам	Сән. Ақан сері "Жігіт сипаты", "Қыз сипаты"	Тыңдалым	7.1.1.1мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау; 7.1.3.1әлеуметтік - мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну
		Айтылым	7.2.1.1мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді орынды қолдана отырып, мәтін мазмұнын дамыту; 7.2.2.1кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап,ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларынқолдана білу
		Оқылым	7.3.2.1ресми -іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 7.3.3.1прозалық және поэзиялық шығармалардағы кейіпкердің іс -әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образын талдау
		Жазылым	7.4.2.1эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; 7.4.5.1тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер); оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	7.5.1.5етістіктің шақтары (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ,мақсатты және болжалды келер шақ) мен қалау райдың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану
Ғаламтормен дұрыс жұмыс жасау – мәдениет	Жюль Верн"Әлемді сексен күн ішінде шарлау" романы (үзінді)	Тыңдалым	7.1.3.1әлеуметтік - мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну; 7.1.4.1 повестердің және лирикалық поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау
		Айтылым	7.2.6.1 - кесте, диаграмма, шартты белгілер,суреттер мен сызбаларда берілгенақпараттысипаттау; 7.2.3.1ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту
		Оқылым	7.3.4.1мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып,талдау жасау; 7.3.6.1 тақырып бойынша деректер қолдана отырып мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу

		Жазылым	7.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, өтініш, түйіндеме, ресми құттықтаулар жазу; 7.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну
		Тілдік бағдар	7.5.1.5 етістіктің шақтары (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) мен қалау райдың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану
4-тоқсан			
Музыка. Қазақтың киелі домбырасы.	І. Жансүгіров "Күйші" поэмасы (үзінді)	Тыңдалым	7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін анықтау; 7.1.4.1 повестердің және лирикалық поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау
		Айтылым	7.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 7.2.5.1 диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші → тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру
		Оқылым	7.3.4.1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып, талдау жасау; 7.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну
		Жазылым	7.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; 7.4.3.1 жазба жұмыстарында теңеу мен метафораны қолданып жазу
		Тілдік бағдар	7.5.1.6 мақсат және себеп-салдар үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
Төрт түлік мал мен егіншілік – ел берекесі	Ғ. Мұстафин "Шығанақ" романы (үзінді)	Тыңдалым	7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін анықтау; 7.1.4.1 повестердің және лирикалық поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау
		Айтылым	7.2.5.1 диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші → тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру; 7.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда екіпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту
		Оқылым	7.3.4.1 мәтіндердің идеясын, мақсатты

		аудиториясын салыстырып, талдау жасау; 7.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну
	Жазылым	7.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; 7.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну
	Тілдік бағдар	7.5.1.6 мақсат және себеп-салдар үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану

4) 8-сынып

4-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Наурыз мейрамы. Ақ мол болсын! Ұлыс оң болсын	М.Мақатов "Наурыз"	Тыңдалым	8.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін анықтау; 8.1.2.2 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, детальді ақпараттарды анықтау; 8.1.4.1 повестердің және лирикалық поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау; 8.1.4.2 орта көлемді прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау
		Айтылым	8.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 8.2.2.2 түрлі жанрдағы көркем мәтіндерге сүйене отырып, кеңес беру, ұсыныс жасау, талап ету, бұйрық беру және көңіл-күйді білдіруде ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 8.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер, суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты сипаттау; 8.2.6.2 кесте, диаграмма, нұсқаулық шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпаратты талдау, баға беру
		Оқылым	8.3.2.1 ресми-іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 8.3.2.2 публицистикалық стильдің (мақала, интервью, қысқа очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау;

			<p>8.3.6.1 тақырып бойынша деректер қолдана отырып мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу;</p> <p>8.3.6.2 тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді салыстыра отырып,баға беру</p>
		Жазылым	<p>8.4.1.1мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігінсақтап,өтініш, түйіндеме, ресми құттықтаулар жазу;</p> <p>8.4.1.2мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, пікір, интервью жазу;</p> <p>8.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер); оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;</p> <p>8.4.5.2тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану</p>
		Тілдік бағдар	<p>8.5.2.1жазба жұмыстарында ыңғайлас, қарсылықты, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;</p> <p>8.5.2.2жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру</p>
Жастықтың оты қайдасың?	М.Жұмабаев "Мен жастарға сенемін" өлеңі	Тыңдалым	<p>8.1.1.1мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау;</p> <p>8.1.1.2мәтін тақырыбы, тірек сөздер, иллюстрациялар арқылы көтерілетін мәселені болжау;</p> <p>8.1.4.1повестердің және лирикалық поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау;</p> <p>8.1.4.2 орта көлемді прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау</p>
		Айтылым	<p>8.2.2.1кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап,ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларынқолдана білу;</p> <p>8.2.2.2түрлі жанрдағы көркем мәтіндерге сүйене отырып, кеңес беру,ұсыныс жасау, талап ету, бұйрық беру және көңіл-күйді білдіруде ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу;</p> <p>8.2.5.1диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші →тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру;</p>

			8.2.5.2 пікірталасқа қатысушылар берілген тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді дәлелдеу және қойылған сұрақтарға еркін жауап беру
		Оқылым	8.3.3.1прозалық және поэзиялық шығармалардағы кейіпкердің іс -әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образын талдау; 8.3.3.2прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын анықтау, кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образына баға беру; 8.3.5.1қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну; 8.3.5.2қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолдана отырып, мәтінге өзгеріс енгізу, ерекшеліктерді бақылау
		Жазылым	8.4.3.1жазба жұмыстарында теңеу мен метафораны қолданып жазу; 8.4.3.2жазба жұмыстарында символ мен кейіптеу түрлерін қолданып жазу; 8.4.5.1тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер); оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 8.4.5.2тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	8.5.1.1мәтіндерден көмекші есімдерді ажырата білу, жазбаша, ауызша жұмыстарда қолдану; 8.5.1.2салыстырмалы, күшейтпелі, асырмалы шырайлардың қызметін білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану; 8.5.1.3топтау сан есімдерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану
Ғылым мен техниканың соңғы жаңалықтары	Майкл Х.Харт "100 ұлы адам" атты кітабынан - "Альберт Эйнштейн"	Тыңдалым	8.1.1.1мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау; 8.1.1.2мәтін тақырыбы, тірек сөздер, иллюстрациялар арқылы көтерілетін мәселені болжау; 8.1.2.1тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін анықтау; 8.1.2.2тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, детальді ақпараттарды анықтау
		Айтылым	8.2.3.1ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту; 8.2.3.2ауызша мәтіндер құрауда сөз ішіндегі

			<p>және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарын ескеріп айту;</p> <p>8.2.5.1 диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші → тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру;</p> <p>8.2.5.2 пікірталасқа қатысушылар берілген тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді дәлелдеу және қойылған сұрақтарға еркін жауап беру</p>
		Оқылым	<p>8.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образын талдау;</p> <p>8.3.3.2 прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын анықтау, кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образына баға беру;</p> <p>8.3.4.1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып, талдау жасау;</p> <p>8.3.4.2 мәтіндердің түрлерін, тілдік ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау</p>
		Жазылым	<p>8.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу;</p> <p>8.3.4.2 мәтіндердің түрлерін, тілдік ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау;</p> <p>8.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер); оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;</p> <p>8.4.5.2 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану</p>
		Тілдік бағдар	<p>8.5.1.4 одағай түрлерін мәтіннен ажырата алады, ауызша жұмыстарда орынды қолдану;</p> <p>8.5.1.5 етістіктің шақтары (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) мен қалау райдың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану;</p> <p>8.5.1.6 мақсат және себеп-салдар үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану</p>
2-тоқсан			
Батыр туса – ел ырысы	А. Нұршайықов "Аңыз бен ақиқат" (үзінді)	Тыңдалым	<p>8.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін анықтау;</p> <p>8.1.2.2 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын</p>

			<p>түсіну, детальді ақпараттарды анықтау; 8.1.4.1 повестердің және лирикалық поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау; 8.1.4.2 орта көлемді прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау</p>
		Айтылым	<p>8.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 8.2.2.2 түрлі жанрадағы көркем мәтіндерге сүйене отырып, кеңес беру, ұсыныс жасау, талап ету, бұйрық беру және көңіл-күйді білдіруде ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 8.2.4.1 шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездеменің тілдік құралдарын талдау; 8.2.4.2 идеялық жағынан ұқсас мәтіндердегі оқиғалар желісіне бақылау жасай отырып, мазмұнының дамуын салыстыру және талдау</p>
		Оқылым	<p>8.3.2.1 ресми -іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 8.3.2.2 публицистикалық стильдің (мақала, интервью, қысқа очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау; 8.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну; 8.3.5.2 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолдана отырып, мәтінге өзгеріс енгізу, ерекшеліктерді бақылау</p>
		Жазылым	<p>8.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну; 8.4.4.2 тақырып бойынша түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап, дерек көздеріне сілтеме көрсетіп жазу; 8.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер); оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 8.4.5.2 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану</p>

		Тілдік бағдар	<p>8.5.1.7 септеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;</p> <p>8.5.1.7 демеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;</p> <p>8.5.2.1 жазба жұмыстарында ыңғайлас, қарсылықты, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;</p> <p>8.5.2.2 жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру</p>
Білім. Ғылым. Инновация.	О.Сүлейменов "Қыш кітап"	Тыңдалым	<p>8.1.1.1 мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау;</p> <p>8.1.1.2 мәтін тақырыбы, тірек сөздер, иллюстрациялар арқылы көтерілетін мәселені болжау;</p> <p>8.1.5.1 тірек сөздер, автор көзқарасы мен көңіл күйі арқылы негізгі ойды анықтау;</p> <p>8.1.5.2 тірек сөздер, автор көзқарасы мен көңіл күйі арқылы негізгі ойды анықтау</p>
		Айтылым	<p>8.2.1.1 мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді орынды қолдана отырып, мәтін мазмұнын дамыту;</p> <p>8.2.1.2 тұрақты тіркестер мен көркемдегіш құралдарды қолданып, ауызша мәтіндер құрау;</p> <p>8.2.4.1 шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездеменің тілдік құралдарын талдау;</p> <p>8.2.4.2 идеялық жағынан ұқсас мәтіндердегі оқиғалар желісіне бақылау жасай отырып, мазмұнның дамуын салыстыру және талдау</p>
		Оқылым	<p>8.3.1.1 кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну, қолдана білу;</p> <p>8.3.1.2 перифраз түрінде берілген сұрақ арқылы қажетті ақпаратты анықтау</p>
		Жазылым	<p>8.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу;</p> <p>8.4.2.2 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдарын ұсыну;</p> <p>8.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, өтініш, түйіндеме, ресми құттықтаулар жазу;</p> <p>8.4.1.2 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, пікір, интервью жазу</p>

		Тілдік бағдар	8.5.1.1болжалдық және бөлшектік сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану
3-тоқсан			
Сауда жасай білесің бе?	Абай Құнанбаев "Базарға қарап тұрсам әркім барар"	Тыңдалым	8.1.4.1повестердің және лирикалық поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау; 8.1.4.2 орта көлемді прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау; 8.1.6.1тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде өз пікірін өзгелердің пікірімен салыстыра отырып жауап беру; 8.1.6.2тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде деректерді келтіре отырып, дәлелді жауап беру
		Айтылым	8.2.2.1түрлі жанрдағы көркем мәтіндерге сүйене отырып, көңіл-күйді білдіруде ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 8.2.2.2 түрлі жанрдағы көркем мәтіндерге сүйене отырып, кеңес беру, ұсыныс жасау, талап ету, бұйрық беру және көңіл-күйді білдіруде ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 8.2.3.1ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту; 8.2.3.2ауызша мәтіндер құрауда сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарын ескеріп айту;
		Оқылым	8.3.3.1прозалық және поэзиялық шығармалардағы кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образын талдау; 8.3.3.2прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын анықтау, кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образына баға беру; 8.3.6.1тақырып бойынша деректер қолдана отырып мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу; 8.3.6.2тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді салыстыра отырып,баға беру
		Жазылым	8.4.3.1жазба жұмыстарында теңеу мен метафораны қолданып жазу; 8.4.3.2жазба жұмыстарында символ мен кейіптеу түрлерін қолданып жазу; 8.4.4.1тақырып бойынша мәліметтерді

			<p>жинақтап, эссе жазуда тиімді қолдану; 8.4.4.2 тақырып бойынша түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап, дереккөздеріне сілтеме көрсетіп жазу</p>	
		Тілдік бағдар	8.5.1.1болжалдық және бөлшектік сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану	
Жаһандық энергетикалық дағдарыс	Ш.Айтматов таңбасы"	"Кассандра	Тыңдалым	8.1.2.1тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін анықтау; 8.1.2.2тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, детальді ақпараттарды анықтау; 8.1.3.1әлеуметтік - мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну; 8.1.3.2оқу - еңбек тақырыптарына байланысты күрделі сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну
			Айтылым	8.2.5.1диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші →тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру; 8.2.5.2пікірталасқа қатысушылар берілген тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді дәлелдеу және қойылған сұрақтарға еркін жауап беру; 8.2.6.1кесте, диаграмма, шартты белгілер,суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты сипаттау; 8.2.6.2кесте, диаграмма, нұсқаулық шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпаратты талдау, баға беру
			Оқылым	8.3.2.1ресми -іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 8.3.2.2публицистикалық стильдің (мақала, интервью, қысқа очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау; 8.3.5.1қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну; 8.3.5.2 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолдана отырып, мәтінге өзгеріс енгізу, ерекшеліктерді бақылау
			Жазылым	8.4.1.1мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, өтініш, түйіндеме, ресми құттықтаулар жазу; 8.4.1.2мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, пікір, интервью жазу;

			<p>8.4.5.1тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер);оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;</p> <p>8.4.5.2тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану</p>
<p>Достық пен татулық таптырмас бақыт</p>	<p>- Т.Айбергенов "Бір тойым бар"</p>	Тілдік бағдар	8.5.1.2еліктеу сөздерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
		Тыңдалым	<p>8.1.5.1тірек сөздер, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау;</p> <p>8.1.5.2тірек сөздер, автор көзқарасы мен көңіл күйі арқылы негізгі ойды анықтау;</p> <p>8.1.6.1тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде өз пікірін өзгелердің пікірімен салыстыра отырып жауап беру;</p> <p>8.1.6.2 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде деректерді келтіре отырып, дәлелді жауап беру</p>
		Айтылым	<p>8.2.5.1диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші →тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру;</p> <p>8.2.5.2пікірталасқа қатысушылар берілген тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді дәлелдеу және қойылған сұрақтарға еркін жауап беру;</p> <p>8.2.6.1кесте, диаграмма, шартты белгілер,суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты сипаттау;</p> <p>8.2.6.2кесте, диаграмма, нұсқаулық шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпаратты талдау, баға беру</p>
		Оқылым	<p>8.3.6.1тақырып бойынша деректер қолдана отырып мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу;</p> <p>8.3.6.2тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді салыстыра отырып,баға беру;</p> <p>8.3.4.1мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып,талдау жасау;</p> <p>8.3.4.2мәтіндердің түрлерін, тілдік ерекшеліктерін салыстырып,талдау жасау</p>
Жазылым	<p>8.4.1.1мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, пікір, интервью жазу;</p> <p>8.4.2.2эссе құрылымы мен дамуын сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің</p>		

			<p>оңтайлы шешілу жолдарын ұсыну; 8.4.5.1тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер); оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 8.4.5.2тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану</p>
		Тілдік бағдар	<p>8.5.1.3етістіктің шартты рай және бұйрық рай қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану ; 8.5.1.3 болжалдық және бөлшектік сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану</p>
4-тоқсан			
Кәсіп бақыттың шырағы, Еңбек ырыстың бұлағы	Д.Исабеков "Ескерткіш".	Тыңдалым	<p>8.1.3.1әлеуметтік - мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну; 8.1.3.2оқу - еңбек тақырыптарына байланысты күрделі сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну; 8.1.4.1повестердің және лирикалық поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау; 8.1.4.2орта көлемді прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау</p>
		Айтылым	<p>8.2.1.1мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді орынды қолдана отырып, мәтін мазмұнын дамыту; 8.2.1.2тұрақты тіркестер мен көркемдегіш құралдарды қолданып, ауызша мәтіндер құрау; 8.2.4.1шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездеменің тілдік құралдарын талдау; 8.2.4.2идеялық жағынан ұқсасмәтіндердегі оқиғалар желісіне бақылау жасай отырып,мазмұнның дамуын салыстыру және талдау</p>
		Оқылым	<p>8.3.2.1 ресми -іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 8.3.2.2 публицистикалық стильдің (мақала, интервью, қысқа очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау; 8.3.3.1прозалық және поэзиялық</p>

			<p>шығармалардағы кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образын талдау;</p> <p>8.3.3.2 прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын анықтау, кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образына баға беру</p>
		Жазылым	<p>8.4.2.1эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу;</p> <p>8.4.2.2эссе құрылымы мен дамуын сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдарын ұсыну;</p> <p>8.4.3.1жазба жұмыстарында теңеу мен метафораны қолданып жазу;</p> <p>8.4.3.2жазба жұмыстарында символ мен кейіптеу түрлерін қолданып жазу</p>
		Тілдік бағдар	<p>8.5.1.Зетістіктің шартты рай және бұйрық рай қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстардаорынды қолдану ;</p> <p>8.5.1.3 болжалдық және бөлшектік сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану;</p>
Қазақстанның су ресурстары	Ө.Нұрпейісов "Қан мен тер" романы (үзінді)	Тыңдалым	<p>8.1.1.1мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау;</p> <p>8.1.1.2 мәтін тақырыбы, тірек сөздер, иллюстрациялар арқылы көтерілетін мәселені болжау;</p> <p>8.1.2.1тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін анықтау;</p> <p>8.1.2.2 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, детальді ақпараттарды анықтау</p>
		Айтылым	<p>8.2.3.1ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту;</p> <p>8.2.3.2 ауызша мәтіндер құрауда сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарын ескеріп айту;</p> <p>8.2.4.1түрлі жанрдағы көркем мәтіндерге сүйене отырып, көңіл-күйді білдіруде ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу;</p> <p>8.2.4.2 идеялық жағынан ұқсасмәтіндердегі оқиғалар желісіне бақылау жасай отырып,мазмұнның дамуын салыстыру және талдау</p>
		Оқылым	<p>8.3.1.1кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну, қолдана білу;</p> <p>8.3.1.2перифраз түрінде берілген сұрақ</p>

			арқылы қажетті ақпаратты анықтау; 8.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну; 8.3.5.2 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолдана отырып, мәтінге өзгеріс енгізу, ерекшеліктерді бақылау
		Жазылым	8.4.5.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, эссе жазуда тиімді қолдану; 8.4.5.2 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 8.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, пікір, интервью жазу; 8.4.2.2 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдарын ұсыну
		Тілдік бағдар	8.5.1.1 күшейткіш үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану

5) 9-сынып:

5-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
I-тоқсан			
Тарихи тұлғалар тағылымы	Т.Әлімқұлов "Қараой" әңгіме	Тыңдалым	9.1.1.1 мәтін тақырыбы, тірек сөздер, иллюстрациялар арқылы көтерілетін мәселені болжау; 9.1.1.2 тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйек сөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау; 9.1.3.1 оқу - еңбек тақырыптарына байланысты күрделі сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну; 9.1.3.2 әлеуметтік - қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну;
		Айтылым	9.2.1.1 тұрақты тіркестер мен көркемдегіш құралдарды қолданып, ауызша мәтіндер құрау; 9.2.1.2 берілген тақырыпқа сай сөздерді орынды қолдана отырып, мақсатты аудиторияға арналған ауызша мәтіндер құрау; 9.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарын ескеріп айту; 9.2.3.2 коммуникативтік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп, өз ойын жеткізу

		<p>Оқылым</p>	<p>9.3.2.1 публицистикалық стильдің (мақала, интервью, қысқа очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау; 9.3.2.2 ғылыми стильде (аннотация, пікір, тезис, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 9.3.4.1 мәтіндердің түрлерін, тілдік ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау; 9.3.4.2 мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау</p>
		<p>Жазылым</p>	<p>9.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдарын ұсыну; 9.4.2.2 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыра отырып, өз ойын дәлелдеп жазу; 9.4.3.1 жазба жұмыстарында символ мен кейіптеу түрлерін қолданып жазу; 9.4.3.2 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыра отырып, өз ойын дәлелдеп жазу</p>
		<p>Тілдік бағдар</p>	<p>9.5.1.5 демеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану</p>
<p>Қызым жағадағы құндызым, Ұлым аспандағы жұлдызым</p>	<p>"Қозы Көрпеш – Баян – сұлу" жыры (үзінді)</p>	<p>Тыңдалым</p>	<p>9.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, детальді ақпараттарды анықтау; 9.1.2.2 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы мен нақтылығын анықтау; 9.1.4.1 орта көлемді прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау; 9.1.4.2 орта көлемді прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) мәселені анықтап, өз пікірін білдіру</p>
		<p>Айтылым</p>	<p>9.2.5.1 пікірталасқа қатысушылар берілген тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді дәлелдеу және қойылған сұрақтарға еркін жауап беру; 9.2.5.2 сөйлеу барысында түрлі стильде берілген тақырып бойынша қажетті аргументтерді орынды қолдану, диалогте, полилогте сенімді сөйлеу; 8.2.6.1 кесте, диаграмма, нұсқаулық шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпаратты талдау, баға беру; 9.2.6.2 кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды өзара</p>

			салыстырып, бағалау
		Оқылым	9.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын анықтау, кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образына баға беру; 9.3.3.2 прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықта, оқырманға әсерін бағалау; 9.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолдана отырып, мәтінге өзгеріс енгізу, ерекшеліктерді бақылау; 9.3.5.2 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерден қорытынды жасау, өз көзқарасын білдіру
		Жазылым	9.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, пікір, интервью жазу; 9.4.1.2 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, аннотация, шолу, нұсқаулық жазу; 9.4.3.1 жазба жұмыстарында символ мен кейіптеу түрлерін қолданып жазу; 9.4.3.2 жазба жұмыстарында афоризмдерді тиімді қолданып жазу
		Тілдік бағдар	9.5.2.1 жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру; 9.5.2.2 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру
2-тоқсан			
Биоалуантүрлілік. Жойылып бара жатқан жануарлар мен өсімдіктер	М.Әуезов "Көксерек"	Тыңдалым	9.1.3.1 оқу - еңбек тақырыптарына байланысты күрделі сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну; 9.1.3.2 әлеуметтік - қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну; 9.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде деректерді келтіре отырып, дәлелді жауап беру; 9.1.6.2 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру
		Айтылым	9.2.4.1 идеялық жағынан ұқсасмәтіндердегі оқиғалар желісіне бақылау жасай отырып, мазмұнның дамуын салыстыру және талдау; 9.2.4.2 шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" бағалау; 9.2.5.1 пікірталасқа қатысушылар берілген

			<p>тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді дәлелдеу және қойылған сұрақтарға еркін жауап беру; 9.2.5.2сөйлеу барысында түрлі стильде берілген тақырып бойынша қажетті аргументтерді орынды қолдану, диалогте, полилогте сенімді сөйлеу</p>
		Оқылым	<p>9.3.1.1перифраз түрінде берілген сұрақ арқылы қажетті ақпаратты анықтау; 9.3.1.2мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау, қорытынды жасау; 9.3.6.1 тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді салыстыра отырып,баға беру; 9.3.6.2 мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра отырып сыни тұрғыда баға беру</p>
		Жазылым	<p>9.4.4.1тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, эссе жазуда тиімді қолдану; 9.4.4.2 тақырып бойынша түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап, дереккөздеріне сілтеме көрсетіп жазу; 9.4.5.1тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 9.4.5.2тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі,құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану</p>
		Тілдік бағдар	<p>9.5.1.4күшейткіш үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану</p>
<p>Наурыз және әлем халықтарының оны қарсы алу ерекшеліктері</p>	<p>Б.Ж.Бопай ұлы "Қазақы наурызнама" (үзінді)</p>	Тыңдалым	<p>9.1.4.1орта көлемді прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау; 9.1.4.2 орта көлемді прозалық,драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) мәселені анықтап, өз пікірін білдіру; 9.1.5.1тірек сөздер, автор көзқарасы мен көңіл күйі арқылы негізгі ойды анықтау; 9.1.5.2мәтіндегі мақсатты аудиториясы мен автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау</p>
		Айтылым	<p>9.2.2.1түрлі жанрдағы көркем мәтіндерге сүйене отырып, көңіл-күйді білдіруде ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 9.2.2.2 коммуникативтік жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті мен формаларын дұрыс таңдай білу; 9.2.6.1кесте, диаграмма, нұсқаулық шартты</p>

			<p>белгілер мен сызбаларда берілген ақпаратты талдау, баға беру;</p> <p>9.2.6.2 кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды өзара салыстырып, бағалау</p>
		Оқылым	<p>9.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын анықтау, кейіпкердің іс -әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образына баға беру;</p> <p>9.3.3.2 прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықта, оқырманға әсерін бағалау;</p> <p>9.3.6.1 тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді салыстыра отырып, баға беру;</p> <p>9.3.6.2 мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра отырып сыни тұрғыда баға беру</p>
		Жазылым	<p>9.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдарын ұсыну;</p> <p>9.4.2.2 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыра отырып, өз ойын дәлелдеп жазу;</p> <p>9.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, эссе жазуда тиімді қолдану;</p> <p>9.4.4.2 тақырып бойынша түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап, дереккөздеріне сілтеме көрсетіп жазу</p>
		Тілдік бағдар	9.5.2.1 жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру
3-тоқсан			
Қазақстанның айтыс өнері мен сөз мәдениеті	Сүйінбай Аронұлы "Сүйінбай мен Қатағанның айтысы"	Тыңдалым	<p>9.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, детальді ақпараттарды анықтау;</p> <p>9.1.2.2 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы мен нақтылығын анықтау;</p> <p>9.1.5.1 тірек сөздер, автор көзқарасы мен көңіл күйі арқылы негізгі ойды анықтау;</p> <p>9.1.5.2 мәтіндегі мақсатты аудиториясы мен автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау</p>
		Айтылым	<p>9.2.1.1 тұрақты тіркестер мен көркем-дегіш құралдарды қолданып, ауызша мәтіндер құрау;</p> <p>9.2.1.2 берілген тақырыпқа сай сөздерді орынды қолдана отырып, мақсатты аудиторияға арналған ауызша мәтіндер құрау;</p> <p>9.2.6.1 кесте, диаграмма, нұсқаулық шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпаратты</p>

			талдау, баға беру; 9.2.6.2кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды өзара салыстырып, бағалау
		Оқылым	9.3.1.1перифраз түрінде берілген сұрақ арқылы қажетті ақпаратты анықтау; 9.3.1.2мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау, қорытынды жасау; 9.3.2.1публицистикалық стильдің (мақала, интервью, қысқа очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау; 9.3.2.2ғылыми стильде (аннотация, пікір, тезис, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтап, талдау жасау
		Жазылым	9.4.1.1мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, пікір, интервью жазу; 9.4.1.2 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, аннотация, шолу, нұсқаулық жазу; 9.4.4.1тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, эссе жазуда тиімді қолдану; 9.4.4.2 тақырып бойынша түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап, дереккөздеріне сілтеме көрсетіп жазу
		Тілдік бағдар	8.5.1.3етістіктің шартты рай және бұйрық рай қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
Қазақстан- Байқоңыр- Ғарыш	Нұртөре Жүсіп "Қыран қазақ" (деректі әңгіме)	Тыңдалым	9.1.1.1мәтін тақырыбы, тірек сөздер, иллюстрациялар арқылы көтерілетін мәселені болжау; 9.1.1.2тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйек сөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау; 9.1.6.1тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде деректерді келтіре отырып, дәлелді жауап беру; 9.1.6.2тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру
		Айтылым	9.2.4.1 идеялық жағынан ұқсас мәтіндердегі оқиғалар желісіне бақылау жасай отырып, мазмұнның дамуын салыстыру және талдау; 9.2.4.2 шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" бағалау; 9.2.5.1 пікірталасқа қатысушылар берілген тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді дәлелдеу және қойылған сұрақтарға еркін жауап беру;

			<p>9.2.5.2 сөйлеу барысында түрлі стильде берілген тақырып бойынша қажетті аргументтерді орынды қолдану, диалогте, полилогте сенімді сөйлеу</p>
		<p>Оқылым</p>	<p>9.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолдана отырып, мәтінге өзгеріс енгізу, ерекшеліктерді бақылау; 9.3.5.2 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерден қорытынды жасау, өз көзқарасын білдіру; 9.3.6.1 тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді салыстыра отырып, баға беру; 9.3.6.2 мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра отырып сыни тұрғыда баға беру</p>
		<p>Жазылым</p>	<p>9.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, пікір, интервью жазу; 9.4.1.2 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, аннотация, шолу, нұсқаулық жазу; 9.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 9.4.5.2 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану</p>
		<p>Тілдік бағдар</p>	<p>8.5.2.1 жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру</p>
<p>Қазақ жазуының даму жолы</p>	<p>М.Жұмабаев "Түркістан"</p>	<p>Тыңдалым</p>	<p>9.1.1.1 мәтін тақырыбы, тірек сөздер, иллюстрациялар арқылы көтерілетін мәселені болжау; 9.1.1.2 тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйек сөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау; 9.1.4.1 орта көлемді прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау; 9.1.4.2 орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) мәселені анықтап, өз пікірін білдіру</p>
		<p>Айтылым</p>	<p>9.2.1.1 тұрақты тіркестер мен көркемдегіш құралдарды қолданып, ауызша мәтіндер құрау; 9.2.1.2 берілген тақырыпқа сай сөздерді орынды қолдана отырып, мақсатты аудиторияға арналған</p>

			<p>ауызша мәтіндер құрау; 8.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарын ескеріп айту; 9.2.3.2 коммуникативтік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп, өз ойын жеткізу</p>
		Оқылым	<p>8.3.2.1 публицистикалық стильдің (мақала, интервью, қысқа очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау; 9.3.2.2 ғылыми стильде (аннотация, пікір, тезис, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтап, талдау; 9.3.6.1 тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді салыстыра отырып, баға беру; 9.3.6.2 мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра отырып сыни тұрғыда баға беру</p>
		Жазылым	<p>9.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдарын ұсыну; 9.4.2.2 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыра отырып, өз ойын дәлелдеп жазу; 9.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды; 9.4.5.2 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану</p>
		Тілдік бағдар	9.5.1.1 өздік, өзгелік, ортақ және ырықсыз етістің қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
4-тоқсан			
Жолың болсын, жолаушы	М.Мақатаев "Ертең біз жол жүреміз"	Тыңдалым	<p>9.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, детальді ақпараттарды анықтау; 9.1.2.2 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы мен нақтылығын анықтау; 9.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұнын негізінде деректерді келтіре отырып, дәлелді жауап беру; 9.1.6.2 тыңдалым материалдарының мазмұнын негізінде көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру</p>

		<p>Айтылым</p>	<p>9.2.4.1идеялық жағынан ұқсасмәтіндердегі оқиғалар желісіне бақылау жасай отырып,мазмұнның дамуын салыстыру және талдау; 9.2.4.2 шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" бағалау; 9.2.2.1түрлі жанрдағы көркем мәтіндерге сүйене отырып, кеңес беру, ұсыныс жасау, талап ету, бұйрық беру және көңіл-күйді білдіруде ұлттық сөз әдебімен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 9.2.2.2коммуникативтік жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс таңдай білу</p>
		<p>Оқылым</p>	<p>9.3.1.1перифраз түрінде берілген сұрақ арқылы қажетті ақпаратты анықтау; 9.3.1.2мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау, қорытынды жасау; 9.3.4.1мәтіндердің түрлерін, тілдік ерекшеліктерін салыстырып,талдау жасау; 9.3.4.2мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін салыстырып,талдау жасау</p>
		<p>Жазылым</p>	<p>9.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, пікір, интервью жазу; 9.4.1.2мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала,аннотация, шолу, нұсқаулық жазу; 9.4.4.1тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, эссе жазуда тиімді қолдану; 9.4.4.2тақырып бойынша түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап, дереккөздеріне сілтеме көрсетіп жазу</p>
		<p>Тілдік бағдар</p>	<p>9.5.1.1өздік, өзгелік, ортақ және ырықсыз егістің қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстардаорынды қолдану</p>
<p>Көшпенділер мәдениеті. Қазақтың халық күнтізбесі</p>	<p>I. Есенберлин "Көшпенділер"(үзінді)</p>	<p>Тыңдалым</p>	<p>9.1.3.1оқу - еңбек тақырыптарына байланысты күрделі сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну; 9.1.3.2әлеуметтік – қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну; 9.1.5.1тірек сөздер, автор көзқарасы мен көңіл күйі арқылы негізгі ойды анықтау; 9.1.5.2мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау</p>
		<p>Айтылым</p>	<p>9.2.5.1пікірталасқа қатысушылар берілген тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді дәлелдеу және қойылған сұрақтарға еркін жауап беру; 9.2.5.1сөйлеу барысында түрлі стильде берілген тақырып бойынша қажетті аргументтерді</p>

			орынды қолдану, диалогте, полилогте сенімді сөйлеу; 9.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде деректерді келтіре отырып, дәлелді жауап беру; 9.1.6.2кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды өзара салыстырып бағалау
		Оқылым	9.3.3.1прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын анықтау, кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образына баға беру; 9.3.3.2 прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтап, оқырманға әсерін бағалау; 9.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолдана отырып, мәтінге өзгеріс енгізу, ерекшеліктерді бақылау; 9.3.5.2қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерден қорытынды жасау, өз көзқарасын білдіру
		Жазылым	9.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, пікір, интервью жазу; 9.4.1.1мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала,аннотация, шолу, нұсқаулық жазу; 9.4.3.1жазба жұмыстарында символ мен кейіптеу түрлерін қолданып жазу; 9.4.3.2 жазба жұмыстарында афоризмдерді тиімді қолданып жазу
		Тілдік бағдар	9.5.1.1өздік, өзгелік, ортақ және ырықсыз етістің қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстардаорынды қолдану

б) 10-сынып:

6-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Заң – қоғамның тірегі	Айбатыр Сейтак "Азат елдің арнамысы – Ата Заң"	Тыңдалым	10.1.4.1 орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) мәселені анықтап, өз пікірін білдіру; 10.1.6.1тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру
		Айтылым	10.2.3.1коммуникативтік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп, өз ойын жеткізу; 10.2.6.1кесте, диаграмма, шартты белгілер мен

			сызбаларда берілген ақпараттарды өзара салыстырып бағалау
		Оқылым	10.3.1.1мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау, қорытынды жасау; 10.3.6.1мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра отырып сыни тұрғыда баға беру
		Жазылым	10.4.3.1 жазба жұмыстарында афоризмдерді тиімді қолданып жазу; 10.4.4.1 тақырып бойынша түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап, дереккөздеріне сілтеме көрсетіп жазу
		Тілдік бағдар	10.5.1.2мекен және мезгіл үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті күні – Тәуелсіз Қазақстанның айбынды мейрамы	Маралтай Ыбыраев "Елбасыма"	Тыңдалым	10.1.1.1тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйек сөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау; 10.1.3.1 әлеуметтік - қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну
		Айтылым	10.2.1.1берілген тақырыпқа сөздерді орынды қолдана отырып, мақсатты аудиторияға арналған ауызша мәтіндер құрау; 10.2.4.1 шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" бағалау
		Оқылым	10.3.2.1ғылыми стильде (аннотация, пікір, тезис, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 10.3.5.1қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерден қорытынды жасау, өз көзқарасын білдіру
		Жазылым	10.4.1.1мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, аннотация, шолу, нұсқаулық жазу; 10.4.5.1тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	10.5.1.2мекен және мезгіл үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
2-тоқсан			
Жастар және бұқаралық құралдары	Қ.Аманжол ов "Жас дәурен"	Тыңдалым	10.1.2.1тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы мен нақтылығын анықтау; 10.1.5.1 мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау
		Айтылым	10.2.2.1коммуникативтік жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс

			таңдай білу; 10.2.5.1сөйлеу барысында түрлі стильде берілген тақырып бойынша қажетті аргументтерді орынды қолдану, диалогте, полилогте сенімді сөйлеу
		Оқылым	10.3.3.1прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтап, оқырманға әсерін бағалау; 10.3.4.1мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін салыстырып,талдау жасау
		Жазылым	10.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыра отырып, өз ойын дәлелдеп жазу; 10.4.5.1тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі,құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	10.5.1.3 ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
ЭКСПО-2017 Қазақстан белесі	Н.Ә.Назарбаев "Тәуелсіздік толғауы"	Тыңдалым	10.1.1.1тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйек сөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау; 10.1.3.1 әлеуметтік- қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну
		Айтылым	10.2.3.1коммуникативтік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп, өз ойын жеткізу; 10.2.5.1сөйлеу барысында түрлі стильде берілген тақырып бойынша қажетті аргументтерді орынды
		Оқылым	10.3.1.1мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау, қорытынды жасау; 10.3.6.1мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра отырып сыни тұрғыда баға беру
		Жазылым	10.4.1.1мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала,аннотация, шолу, нұсқаулық жазу; 10.4.4.1тақырып бойынша түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап, дереккөздеріне сілтеме көрсетіп жазу
		Тілдік бағдар	10.5.1.3 ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
3-тоқсан			
Биотехнология	Сахиев Жүніс "Уақыт	Тыңдалым	10.1.2.1тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы мен

жаңалықтары	қайтарымы"		нақтылығын анықтау; 10.1.5.1 мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау
		Айтылым	10.2.3.1 коммуникативтік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп, өз ойын жеткізу; 10.2.4.1 шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" бағалау
		Оқылым	10.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтап, оқырманға әсерін бағалау; 10.3.4.1 мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау
		Жазылым	10.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыра отырып, өз ойын дәлелдеп жазу; 10.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	10.5.1.2 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимылсын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру
Болашақ энергия көздері.	Медеу Сәрсек "Жетінші толқын"	Тыңдалым	10.1.4.1 орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) мәселені анықтап, өз пікірін білдіру; 10.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру
		Айтылым	10.2.1.1 берілген тақырыпқа сөздерді орынды қолдана отырып, мақсатты аудиторияға арналған ауызша мәтіндер құрау; 10.2.4.1 шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" бағалау
		Оқылым	10.3.2.1 ғылыми стильде (аннотация, пікір, тезис, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 10.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерден қорытынды жасау, өз көзқарасын білдіру
		Жазылым	10.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыра отырып, өз ойын дәлелдеп жазу; 10.4.3.1 жазба жұмыстарында афоризмдерді тиімді қолданып жазу

		Тілдік бағдар	10.5.1.2 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру
Алаш идеясы мен қайраткерлері	Ж. Аймауытов "Қартқожа"	Тыңдалым	10.1.4.1 орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) мәселені анықтап, өз пікірін білдіру; 10.1.5.1 мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау
		Айтылым	10.2.2.1 коммуникативтік жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс таңдай білу; 10.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды өзара салыстырып бағалау
		Оқылым	10.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтап, оқырманға әсерін бағалау; 10.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерден қорытынды жасау, өз көзқарасын білдіру
		Жазылым	10.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, аннотация, шолу, нұсқаулық жазу; 10.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
		Тілдік бағдар	10.5.2.1 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру
4-тоқсан			
Жаһандық демография мәселесі:	Абай Құнанбайұлы "Адамның кейбір кездері"	Тыңдалым	10.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы мен нақтылығын анықтау; 10.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру
		Айтылым	10.2.4.1 шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" бағалау; 10.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды өзара салыстырып бағалау
		Оқылым	10.3.2.1 ғылыми стильде (аннотация, пікір, тезис, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 10.3.6.1 мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық

			<p>мәселелермен байланыстыра отырып сыни тұрғыда баға беру</p>
		Жазылым	<p>10.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, аннотация, шолу, нұсқаулық жазу; 10.4.4.1 тақырып бойынша түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап, дереккөздеріне сілтеме көрсетіп жазу</p>
		Тілдік бағдар	<p>10.5.2.1 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру</p>
Роботтар мен киборгтар әлемі	Айзек Азимов "Мен - роботпын" жинағынан үзінді	Тыңдалым	<p>10.1.3.1 әлеуметтік - қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну; 10.1.5.1 мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау</p>
		Айтылым	<p>10.2.1.1 берілген тақырыпқа сөздерді орынды қолдана отырып, мақсатты аудиторияға арналған ауызша мәтіндер құрау; 10.2.5.1 сөйлеу барысында түрлі стильде берілген тақырып бойынша қажетті аргументтерді орынды қолдану, диалогте, полилогте сенімді сөйлеу</p>
		Оқылым	<p>10.3.1.1 мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау, қорытынды жасау; 10.3.4.1 мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау</p>
		Жазылым	<p>10.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыра отырып, өз ойын дәлелдеп жазу; 10.4.3.1 жазба жұмыстарында афоризмдерді тиімді қолданып жазу</p>
		Тілдік бағдар	<p>10.5.2.1 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимылсын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру</p>
Қазақстандағы туризм экотуризм	І. Жансүгіров "Жетісу суреттері"	Тыңдалым	<p>10.1.1.1 тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйек сөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау; 10.1.4.1 орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) мәселені анықтап, өз пікірін білдіру</p>
		Айтылым	<p>10.2.2.1 коммуникативтік жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс таңдай білу; 10.2.3.1 коммуникативтік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп, өз ойын жеткізу</p>

		Оқылым	10.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтап, оқырманға әсерін бағалау; 10.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерден қорытынды жасау, өз көзқарасын білдіру
		Жазылым	10.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, аннотация, шолу, нұсқаулық жазу
		Тілдік бағдар	10.5.2.1 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимылсын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру; 10.5.2.1 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 34- қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 474-
қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Математика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Математика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Математиканы оқытудың мақсаты – "Математика" пәнінің мазмұнын сапалы меңгеруді қамтамасыз ету, білім алушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру.

3. "Математика" пәнінің міндеттері:

1) Бағдарламаның бөлімдері бойынша: "Сандар", "Алгебра", "Геометрия", "Статистика және ықтималдық теориясы", "Математикалық үлгі және талдау" математикалық білімдерін, біліктері мен дағдыларын қалыптастыруға және дамытуға себептесу;

2) әртүрлі мәнмәтіндегі есептерді шешу үшін математикалық тілді және негізгі математикалық заңдарды қабылдауға, сандық қатынастарды және кеңістіктік пішіндерді зерделеуге көмектесу;

3) білім алушылардың білімдерін есептерді шешу мақсатымен математикалық үлгі құруға бағыттау және нақты процестерді сипаттайтын математикалық үлгілерді түсіндіру;

4) физика, химия, биология және басқа да теориялық салалардағы және практикалық қызметтер бойынша есептерді зерттеу мен шешу үшін математикалық әдістерді қолданудың қарапайым дағдыларын қалыптастыру;

5) практикалық есептерді шешу кезінде қолайлы математикалық әдістерді таңдау үшін логикалық және сын тұрғысынан ойлауын, шығармашылық қабілеттерін алынған нәтижелерді бағалау және олардың нақтылығын анықтауын дамыту;

6) қарым-қатынас дағдыларын дамыту, оның ішінде ақпаратты нақты және сауатты жеткізу қабілетін, жарияланымдар мен электрондық құралдарды қоса алғанда ақпаратты әртүрлі деректерден пайдалану;

7) дербес жұмыс үшін, сондай-ақ командалық жұмыс үшін дербестік, жауапкершілік, жігерлілік, табандылық, шыдамдылық және төзімділік сияқты жеке қасиеттерін дамыту;

8) математиканың даму тарихымен, математикалық терминдердің шығуымен таныстыру;

9) математикаға оқыту процесінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану дағдыларын дамыту;

10) қоғамдық ілгерілеу үшін математиканы маңыздылығын түсінуді қамтамасыз ету.

4. Оқытудың қойылған мақсатын іске асыру үшін Бағдарлама төмендегідей түзету міндеттерін шешуді қарастырады:

1) күнделікті өмірде (қоғамда) математикалық білімдерін қолдану дағдыларын қалыптастыру;

2) математикаға оқыту процесінде танымдық әрекеттерін белсендіру;

3) тексерудің түйсіне-сезу тәсілімен игеру және заттардың рельефтік бейнелерін, геометриялық пішіндердің контурлы бейнелерін қабылдау; сезіп түйсіну заттың (геометриялық пішіннің) пішінін, көлемін көрсетеді;

4) затты (геометриялық пішінді) сипау кезінде естіп қабылдауын дамыту, яғни педагогтың дыбыстық түсініктемелерімен сәйкестендіру;

5) Брайль математикалық құралдарымен, рельефтік сызбалармен жұмыс кезінде сенсорлық функцияларын (түстерді ажырату, көзбен шамалау) және ұсақ моторикасын дамыту;

6) көріп қабылдауын дамыту: геометриялық пішінді (түсін, пішінін, көлемін) көру белгілерін бөлу;

7) "Математика" пәнін зерделеу кезінде түсініктерді нақтылау;

8) байланыстырып сөйлеуін, материалды математикалық тілде баяндай алуын дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Бағдарламаның ерекшеліктері:

1) шиыршықтық принципі бойынша сандар, алгебра, геометрия, статистика және ықтималдық теориясы, математикалық үлгілеу саласындағы математикалық білімдері мен біліктерін дамыту;

2) қолданбалық мәселелерді шешу арқылы зерттеу дағдыларын дамыту;

3) техникалық құралдарды және қолданбалы бағдарламаларды (графикалық калькулятор, "GeoGebra", "1 С Математикалық конструкторы, "Excel (экзель)", "Access (аксэс)", "Paint (пейнт)") қолдануға оқыту;

4) әртүрлі мәнмәтіндерде процесстерді сипаттау үшін математикалық үлгі құру біліктерін дамытудың практикалық бағыттылығы;

5) күтілетін нәтижелер оқыту мақсаттарының жүйесі түрінде ұсынылған және Блум таксономиясының деңгейлері (білу, түсіну, қолдану, талдау, жинақтау, бағалау) бойынша құрылған.

6. Бағдарламасы көрмейтін және нашар көретін білім алушылардың қабылдау, түсіну, ойлау және сөйлеу саласынан көрінетін даму ерекшеліктерін ескереді, яғни түзетуге және қабылдауын дамытуға, түсініктерді нақтылауға, көрнекі-бейнелік ойлауын жетілдіруге, өзін өзі бақылау тәсілдері мен жолдарын қалыптастыруға бағытталған арнайы нысандарды және оқыту тәсілдерін қолдануды болжайды.

7. Көрмейтіндер мен нашар көретіндерді оқыту барысында түзету-компенсаторлық процесстерді жоғарғы деңгейде дамыту (ауыстырылып қосылу, компенсаторлық қабылдау құрылымындағы нұсқалық), өзін өзі түзету тәсілдері мен жолдарын және әлеуметтік-психологиялық реттеу мен бейімдеуді қалыптастыру бойынша міндеттер шешіледі.

8. Математикаға оқыту барысында білім алушылардың офтальмологиялық мүмкіндіктерін ескеру, яғни көру анализаторының бұзылу дәрежесіне қарай балаларды топтарға бөлінуіне сәйкес:

1) толық көрмейтін және жақсы көретін көзінде түзету көзілдірікпен 0-ден 0,04-ке дейінгі көру өткірлігімен жартылай көрмейтін (жартылай көретін) балалар - аталған топты оқыту Брайль жүйесі бойынша сезіну және есту көмегімен іске асырылады;

2) жақсы көретін көзінде түзету әйнегімен 0,05-тен 0,09-ға дейінгі көру өткірлігімен нашар көретін балалар -оқыту кезінде олар реттелген көру жүктемесін сақтауға, толық емес көру қабілетін қорғау және тиімді пайдалану

бойынша іс-шараларға, еңбек пен демалыс қызметін икемді кезектестіруге мұқтаж.

9. Көрмейтін балаларды оқыту сараланған, іс-әрекет, құндылыққа бағдарланған, тұлғаға бағдарланған, коммуникативтік тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологиялар негізінде жүзеге асырылады.

10. "Математика" пәнін оқытудағы құндылыққа бағдарланған тәсіл адамның қоғамда адамның табысты кіріктірілуіне көмектесетін негізгі құндылықтарды білуіне, түсінуіне және ұғынуына бағытталған. Бағдарламада жалпыұлттық "Мәңгілік ел" идеясы іске асырылады.

11. Тұлғаға бағдарланған тәсілдің мақсаты оқу процесін дараландыру, оқушы тұлғасының үйлесімді қалыптастыру және жан-жақты дамыту, шығармашылық қабілеттерін толық ашу және математика сабағында тұлғаның әлеуметтік-маңызды қасиеттерін тәрбиелеу, эмоциялық-ерік аясын, психикалық процестерін түзетуболып табылады.

12. Іс-әрекет тәсілі математика сабақтарында меңгеруді автоматтандырылған дағдылар деңгейіне дейін жеткізуді қамтитын ақпараттық-рецептивті, іздеу, зерттеу, талдау және жинақтау әдісі, болжау тиімдірек болып табылатын практикалық біліктер мен дағдыларды дамытуда және түзетуде іске асырылады, яғни білім алушыларға өз бетінше:

1) сұрақтар қоюға және қорытындылар жасауға; әртүрлі күрделіліктегі математика бойынша оқу және танымдық міндеттерді шешу үшін үлгілер мен сызбаларды жасауға, қабылдауға және түрлендіруге;

2) нәтижеге жету процесіндегі өз іс-әрекетін бақылауды жүзеге асыруға, бағдарлану және мобильділікпен байланысты өзгеретін жағдайларға сәйкес өз іс-әрекеттерін түзетуге; оқу тапсырмаларын орындау дұрыстығын, оны шешудегі өз мүмкіндігін бағалауға мүмкіндік береді.

13. Сараланған тәсіл күрделілігі, мұғалім тарапынан қолдау сипаты бойынша ажыратылатын шағын топтық оқытуды, әртүрлі деңгейлік тапсырмаларды қолдануды болжайды, яғни шартты түрде білім алушыларды үш шағын топқа бөлуге болады:

1) бірінші шағын топтың білім алушылары оқу материалын жеткілікті толық және өз бетінше меңгеруге қабілетті;

2) екінші шағын топтың білім алушылары оқу материалын меңгереді, бірақ оны қайта жаңғырту кезінде бірқатар қателіктер жібереді, көмекке мұқтаж;

3) үшінші топтың білім алушылары оқу материалын бір бөлігінде меңгереді және оны өз бетінше қайта жаңғыртуға қабілетті емес; олар үшін жеке түзету

әдістері және тәсілдері көрсетілген тапсырмалар мен еске түсірулері бар жеке карталар құрылады.

14. Коммуникативтік тәсіл математиканы оқытуда білім алушы мен педагогтың арасындағы вербальді және вербальді емес өзара іс-әрекет процесінде білімдермен, біліктермен және дағдылармен алмасуды қарастырады. Математика сабағында коммуникативтік дағдыларды үйрету үшін жұмысты топтарда, жұппен ұйымдастырылады.

15. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану:

1) ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану құзыреттілігі базалық ақпараттық-коммуникациялық дағдыларда құрылады және өзіне жұмыс, бос уақыт пен қарым-қатынас үшін технологияларды дұрыс және шығармашылық қолдануды қосады;

2) мультимедиялық ресурстардың және бұқаралық ақпарат құралдарының, интерактивті тақталар мен компьютерлердің ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану оқу процесін жаңғыртуға және белсендіруге, сондай-ақ білім алушылар мен педагогтың арасындағы ынтымақтастық пен қарым-қатынасқа көмектеседі;

3) ақпаратты іздеу, өңдеу және онымен алмасу үшін Интернет-ресурстарды, ұялы байланысты, онлайн-форумды; көрмейтін балалар үшін Jaws for Windows (джовз фо виндоус) ақпаратына визуалды емес қолжетімділіктің дыбыстаушы бағдарламасы бар компьютерді пайдаланылады;

4) ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолданудың құндылығы білім алушылар өз қызметін өзгенің көмегінің өз бетінше ұйымдастыра алады.

16. Математиканы оқыту процесі келесі оқу пәндерімен байланысты:

1) орыс тілімен: талқылауды, талдауды, дәлелдеуді жүзеге асыру кезінде өз ойларын сауатты баяндауға үйрету үшін орыс тілі ережелерінің білімдері негізінде;

2) тарихпен: тарихи оқиғаларды есептеу үшін тарихи кезеңдердің хронологиялық шектері туралы түсініктерге сүйене отырып;

3) географиямен: Жердің шартәріздес формасы туралы, глобустағы Жер бетінің бейнесі туралы түсініктерді; план мен картаның ұқсастығы және әртүрлілігі туралы, географиялық координаталар туралы білімдерді; температураны өлшеу туралы, географиялық карталармен жұмыс істеу біліктерін қолдана отырып; география курсынан параллельдер мен меридиандар туралы білімдерін қолдана отырып; доға мен шеңбердің градустық өлшемі сияқты ені мен ұзындығын түсіндіру арқылы;

4) биологиямен: табиғатты қорғау, экология, табиғатты ұтымды пайдалану туралы; биологиялық құрылымдардағы симметрия туралы білімдерін қолдана отырып;

5) информатикамен: компьютермен: "Калькулятор" бағдарламасының көмегімен есептеу, диаграмма құру және оқытудың мультимедиялық құралдарын пайдалану бойынша жұмыс істеу білігін қолдана отырып;

6) технологиямен: өзіндік құн, кіші бизнесті жұмсау түрлері, туралы білімдерін қолдануға; тауарлардың өзіндік құнын калькуляциялау және қызметтер туралы білімдерін қолдануға сүйене отырып, жүзеге асырылады.

17. Математиканы оқыту барысында төмендегі түзету пәндерімен байланыс жүзеге асырылады:

1) қалдық көру қабілетін сақтау және дамыту: бейне белгілерін бөлу біліктерін дамыту (сұлба, ашықтық, түсі, пішіні, көлемі, кеңістіктік бағдарлауын) және оларды кіріктіруді жүзеге асыру; көріп есте сақтауын және көрнекі-бейнелік ойлауын дамыту;

2) кеңістікте бағдарлау: математикалық білімдерін ойын әрекетінде, қоғамда қолдану;

3) элеуметтік – тұрмыстық бағдарлау: бюджетті білу; математикалық білімдерін (өлшеу, есептеу, модельдеу, құрастыру) қолдану;

4) емдік дене шынықтыру: сызықтар, қатар түзулер, перпендикуляр түзулер, есептеу.

18. Түзете-дамыту жұмысында бұзылған және жетілмеген функцияларын түзету мен орнын толтыру мақсатында пайдаланылатын арнайы техникалық және оптикалық құралдар жүйесі қолданылады.

19. Көрмейтін және нашар көретін балаларға арналған мектептердегі математика кабинетінде тифлотехникалық құралдар қарастырылады:

1) нашар көретін балалар үшін үлкейтілген шрифтпен және бейімделген түсті иллюстрациялармен арнайы оқулықтар;

2) Брайль бойынша оқулықтар;

3) қалдық көру қабілеті бар көрмейтін балалар үшін рельефті және түсті баспаны үйлестіретін құралдар;

4) Брайль жүйесі бойынша жазу үшін құралдар;

5) Брайль жүйесі бойынша жазу үшін грифельдер;

6) рельефтік – нүктелік шрифтпен жазу үшін қағаз;

7) рельефтік суреттермен, сызбалармен, сұлбалармен және қарапайым функциялардың графикаларымен иллюстрацияланған Брайль бойынша альбомдар;

8) "Кітапқұмар" оқитын машинка;

9) математикалық құралдар: шеңбер доғасын рельефтік сызу үшін циркуль, тактильді транспортир, тактильді сызғыш, тактильді үшбұрыш, координаталық жазықтық макеті, дыбыстық калькуляторлар;

10) макеттер, үлгілер, текше мен тікбұрышты параллелепипед көрінісі;

11) рельефтік – графикалық құралдар.

3-тарау. "Математика" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

20. "Математика" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта – аптасына 5 сағат, оқу жылында - 170 сағатты;

2) 6-сыныпта – аптасына 5 сағат, оқу жылында - 170 сағатты құрайды.

21. "Математика" пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

1) 1-бөлім "Сандар";

2) 2-бөлім "Алгебра";

3) 3-бөлім "Геометрия";

4) 4-бөлім "Статистика және ықтималдықтар теориясы";

5) 5-бөлім "Математикалық модельдеу және анализ".

22. "Сандар" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) сандар және шамалар туралы түсініктер;

2) сандарға амалдар қолдану.

23. "Алгебра" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) алгебралық өрнектер және оларды түрлендіру;

2) теңдеу және теңсіздіктер, олардың жүйелері және жиынтықтары;

3) тізбектер және олардың қосындысы.

24. "Геометрия" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) геометриялық фигуралар туралы түсінік;

2) геометриялық фигуралардың өзара орналасуы;

3) метрикалық қатыстар;

4) векторлар және түрлендірулер.

25. "Статистика және ықтималдықтар теориясы" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) жиындар теориясы және логика элементтері;

2) комбинаторика негіздері;

3) статистика және деректерді талдау.

26. "Математикалық модельдеу және анализ" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) математикалық модельдеудің көмегімен есептер шығару;

2) математикалық тіл және математикалық модель.

27. 5-сыныпқа арналған "Математика" пәнінің базалық мазмұны:

1) натурал сандар және нөл. Натурал сандар және нөл саны. Координаталық сәуле. Натурал сандарды салыстыру. Қос теңсіздік. Натурал сандарды қосу. Натурал сандарды азайту. Натурал сандарды көбейту. Натурал сандарды бөлу. Арифметикалық амалдардың қасиеттері. Натурал сандарға арифметикалық амалдар қолдану. Санды өрнектер. Әріпті өрнектер. Санды және әріпті өрнектердің мәндері. Өрнектерді ықшамдау. Теңдеу. Теңдеудің түбірі. Теңдеудің көмегімен мәтінді есептерді шығару. Формула. Формула арқылы есептеу. Натурал сандардан тұратын сандар тізбектері;

2) натурал сандардың бөлінгіштігі. Натурал сандардың бөлгіші мен еселігі. Жай және құрама сандар. Бөлінгіштіктің негізгі қасиеттері. 2; 3; 5; 9; 10 сандарына бөлінгіштік белгілері. Жұп және тақ сандар. Дәреже. Дәреженің негізі. Дәреженің көрсеткіші. Натурал сандарды жай көбейткіштерге жіктеу. Ең үлкен ортақ бөлгіш. Өзара жай сандар. Ең кіші ортақ еселік;

3) жай бөлшектер және оларға амалдар қолдану. Жай бөлшектерді оқу және жазу. Жай бөлшектің негізгі қасиеті. Дұрыс және бұрыс жай бөлшектер. Аралас сан. Аралас санның бүтін және бөлшек бөліктері. Бұрыс бөлшекті аралас санға айналдыру. Аралас санды бұрыс бөлшек түрінде жазу. Жай бөлшектер мен аралас сандарды координаталық сәуледе кескіндеу. Жай бөлшектерді ортақ бөлімге келтіру. Жай бөлшектерді және аралас сандарды салыстыру. Жай бөлшектерді қосу және азайту. Аралас сандарды қосу. Аралас сандарды азайту. Жай бөлшектерді және аралас сандарды көбейту. Өзара кері сандар. Жай бөлшектерді және аралас сандарды бөлу. Жай бөлшектер мен аралас сандарға арифметикалық амалдар қолдану. Санның бөлігін және бөлігі бойынша санды табу. Бірлесіп орындалатын жұмыстарға қатысты есептер;

4) ондық бөлшектер және оларға амалдар қолдану. Ондық бөлшек. Ондық бөлшектерді оқу және жазу. Ондық бөлшекті жай бөлшекке айналдыру. Ондық бөлшектерді координаталық сәуледе кескіндеу. Ондық бөлшектерді салыстыру. Ондық бөлшектерді қосу және азайту. Ондық бөлшекті натурал санға көбейту. Ондық бөлшектерді көбейту. Ондық бөлшекті натурал санға бөлу. Ондық бөлшекті ондық бөлшекке бөлу. Ондық бөлшекті 10; 100; 1000 және 0,1; 0,01; 0,001 сандарына көбейту және бөлу. Ондық және жай бөлшектерге арифметикалық амалдар қолдану. Ондық бөлшектерді дөңгелектеу. Бөлшектерден тұратын сандар тізбектері;

5) жиын. Жиын. Жиын элементтері. Жиындарды кескіндеу. Жиындар арасындағы қатынастар. Ішкі жиын. Жиындардың бірігуі мен қиылысуы;

6) пайыз. Пайыз. Санның пайызын және пайызы бойынша санды табу. Мәтінді есептерді шығару;

7) бұрыш. Көпбұрыш. Бұрыш. Бұрыштың шамасы. Бұрышты салу және өлшеу. Транспортир. Бұрыштарды салыстыру. Көпбұрыш. Көпбұрыштың қабырғалары мен бұрыштарын өлшеу, периметрін табу;

8) диаграмма. Шеңбер. Дөңгелек. Дөңгелек сектор. Диаграмма. Бағанды, сызықтық және дөңгелек диаграммалар. Статистикалық деректерді көрсету тәсілдері;

9) кеңістік фигураларының жазбалары. Тік бұрышты параллелепипед (текше). Тік бұрышты параллелепипедтің (текшенің) жазбасы. Фигураларды қиюға берілген есептер. Фигураларды құрастыруға берілген есептер;

10) 5-сыныптағы математика курсына қайталау.

28. 6-сыныпқа арналған "Математика" пәнінің базалық мазмұны:

1) қатынас және пропорция. Екі санның қатынасы. Екі санның пайыздық қатынасы. Пропорция. Пропорцияның негізгі қасиеті. Тура пропорционалдық тәуелділік. Кері пропорционалдық тәуелділік. Мәтінді есептерді пропорция көмегімен шығару. Санның пайызын және пайызы бойынша санды табуды пропорция арқылы шығару. Масштаб. Шеңбердің ұзындығы. Дөңгелектің ауданы. Шар. Сфера;

2) рационал сандар және оларға амалдар қолдану. Оң сандар. Теріс сандар. Координаталық түзу. Қарама-қарсы сандар. Бүтін сандар. Рационал сандар. Санның модулі. Рационал сандарды салыстыру. Рационал сандарды координаталық түзудің көмегімен қосу. Теріс рационал сандарды қосу. Таңбалары әртүрлі рационал сандарды қосу. Рационал сандарды азайту. Координаталық түзде нүктелердің арақашықтығы. Рационал сандарды көбейту. Рационал сандарды қосу мен көбейтудің ауыстырымдылық және терімділік қасиеттері. Рационал сандарды бөлу. Рационал санды шексіз периодты ондық бөлшек түрінде беру. Шексіз периодты ондық бөлшекті жай бөлшекке айналдыру. Рационал сандарға арифметикалық амалдар қолдану. Мәтінді есептерді шығару;

3) алгебралық өрнектер. Айнымалы. Айнымалысы бар өрнек. Жақшаны ашу. Коэффициент. Ұқсас қосылғыштар. Ұқсас қосылғыштарды біріктіру. Өрнектерді тепе-тең түрлендіру. Тепе-теңдік. Алгебралық өрнектерді түрлендіру. Мәтінді есептерді шығару;

4) бір айнымалысы бар сызықтық теңдеулер. Санды теңдіктер және олардың қасиеттері. Бір айнымалысы бар сызықтық теңдеу. Мәндес теңдеулер. Бір айнымалысы бар сызықтық теңдеулерді шешу. Айнымалысы модуль таңбасының ішінде берілген бір айнымалысы бар сызықтық теңдеу. Мәтінді есептерді шығару;

5) бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер және олардың жүйелері. Санды теңсіздіктер және олардың қасиеттері. Сан аралықтары. Сан аралықтарының бірігуі мен қиылысуы. Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздік. Мәндес теңсіздіктер. Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктерді шешу. Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер жүйесі. Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер жүйесін шешу. Айнымалысы модуль таңбасының ішінде берілген бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздік. Айнымалысы модуль таңбасының ішінде берілген бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктерді шешу;

6) координаталық жазықтық. Жазықтық. Перпендикуляр түзулер және кесінділер. Параллель түзулер мен кесінділер. Координаталық жазықтық. Тікбұрышты координаталар жүйесі. Центрлік симметрия. Осьтік симметрия;

7) кеңістіктегі фигуралар. Фигуралардың кеңістікте орналасуы. Кеңістік фигураларын кескіндеу, "көрінбейтін" сызықтар. Вектор ұғымы;

8) статистика. Комбинаторика. Статистикалық деректер және олардың сипаттамалары: арифметикалық орта, мода, медиана, құлаш. Қозғалыстың орташа жылдамдығын табуға есептер шығару. Іріктеу тәсілі арқылы комбинаторикалық есептер шығару;

9) шамалар арасындағы тәуелділіктер. Шамалар арасындағы тәуелділіктерді беру тәсілдері: аналитикалық (формула арқылы), кестелік, графиктік тәсіл. Нақты процестердің графиктерін қолданып шамалар арасындағы тәуелділіктерді зерттеу. Тура пропорционалдық және оның графигі;

10) екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер мен олардың жүйелері. Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеу және оның графигі. Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйелері. Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін қосу тәсілімен және алмастыру тәсілімен шешу. Мәтінді есептерді екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйелері арқылы шығару;

11) 5-6 сыныптардағы математика курсы қайталау.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

29. Оқыту мақсаттары Бағдарламада кодпен ұсынылған. Кодтағы бірінші сан сыныпты, еінші және үшінші сандар – Бағдарлама бөлімі мен бөлімшесін білдіреді, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.1.2.4 кодындағы "5" – сынып, "1.2" – бөлімше, "4" – оқу мақсатының реттік нөмірі.

30. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Сандар":

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып

<p>1.1 Сандар және шамалар туралы түсініктер</p>	<p>5.1.1.1 натурал сандар жиыны ұғымын меңгеру 5.1.1.2 жұп және тақ сандар ұғымдарын меңгеру 5.1.1.3 натурал санның дәрежесін анықтай білу, натурал көрсеткішпен рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу дәрежесінің ережесін білу 5.1.1.4 ондық жазба түрінде натурал санды ұсыну 5.1.1.5 бөлгіштің анықтауды және есесленген натурал санды білу 5.1.1.6 қарапайым және құрама сандарды анықтауды білу 5.1.1.7 жалпы бөлгіш, жалпы еселеуіш, ең үлкен ортақ бөлгіш және ең кіші ортақ еселік сандарын анықтауды білу 5.1.1.8 өзара қарапайым сандардың анықтауды білу 5.1.1.9 жай бөлшек ұғымын меңгеру; жай бөлшектерді рельефті – нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу 5.1.1.10 дұрыс және бұрыс бөлшектерді тану 5.1.1.11 аралас сандарды анықтай білу; аралас сандарды рельефті – нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу 5.1.1.12 өзара кері сандарды анықтай білу 5.1.1.13 ондық бөлшектер ұғымын меңгеру; ондық бөлшектерді рельефті – нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу 5.1.1.14 ондық бөлшек түрінде жазылған сандар теңдігін түсіну, мысалы: 1,3 және 1,30 5.1.1.15 сандардың жуық мәндері ұғымын меңгеру; жуықтау тең белгісін рельефті – нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу 5.1.1.16 пайыз түсінігін меңгеру; Брайль рельефті – нүктелік шрифт бойынша пайыз белгісінің жазылу ережесін білу</p>	<p>6.1.1.1 екі санның қатынасы не көрсететінін білу 6.1.1.2 қандай шамалар тура пропорционалдар болатынын түсіну, мысалдар келтіру, есептерді шығару 6.1.1.3 қандай шамалар кері пропорционалдар болатынын түсіну, мысалдар келтіру, есептерді шығару 6.1.1.4 координаталық түзуді анықтауды және координаталық түзуді рельефті – нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) (барлық қатарға (2,5), соңында нұсқарды(1,3,5) сызуды білу 6.1.1.5 масштаб ұғымын меңгеру 6.1.1.6 бүтін сан ұғымын меңгеру 6.1.1.7 қарама-қарсы сандар ұғымын, оларды координаталық түзуде белгілеуді меңгеру 6.1.1.8 рационал сан ұғымын меңгеру 6.1.1.9 сан модулін және оның мәнін таба білу; модуль белгісін рельефті – нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу</p>
<p>1.2 Сандарға амалдар қолдану</p>	<p>5.1.2.1 натурал сандарды, оның ішінде координаталық сәуле көмегімен салыстыру 5.1.2.2 амалдар тәртібін орнату және жақшамен және жақшасыз төрт амалдан артықтау тұратын сандық өрнектердің мәндерін табу 5.1.2.3 сандық өрнектер мәнін табу үшін қосу және көбейту қасиеттерін қолдану 5.1.2.4 бірдей сандардың көбейтіндісін дәреже түрінде жазу 5.1.2.5 натурал сандардың 2, 5, 10-ға бөлінгіштік белгілерін қолдану 5.1.2.6 натурал сандардың 3 пен 9-ға бөлінгіштік белгілерін қолдану 5.1.2.7 құрама сандарды қарапайым көбейткіштерге бөлшектеу 5.1.2.8 натурал сандардың бөлгіштерін табу</p>	<p>6.1.2.1 сандар қатынасы ұғымын меңгеру 6.1.2.2 берілген қатынасқа кері қатынасты табу 6.1.2.3 пропорцияны анықтай білу 6.1.2.4 пропорцияны тану және құрастыру 6.1.2.5 пропорцияның негізгі қасиетін білу және қолдану 6.1.2.6 берілген қатынаста шаманы бөлу 6.1.2.7 шамаларды бөліктерге бөлу, керісінше пропорционалдарды берілген сандарға 6.1.2.8 бүтін сандарды салыстыру 6.1.2.9 координаталық түзуде рационал сандарды бейнелеу 6.1.2.10 координаталық түзу көмегімен бүтін сандарды қосу және азайтуды</p>

5.1.2.9 натурал сандардың еселіктерін табу	орындау
5.1.2.10 көбейтіндінің берілген натурал санға бөлінгіштігін талдау	6.1.2.11 Эйлер-Венн шеңберінің көмегімен рационал сандардың ішкі жиынтығын бейнелеу; брайльдік циркуль көмегімен геометриялық құрылымдарды орындау
5.1.2.11 қосынды мен айырманың берілген натурал санға бөлінгіштігін талдау	6.1.2.12 рационал сандарды салыстыру
5.1.2.12 екі және одан көп сандардың ең үлкен ортақ бөлгішін және ең кіші ортақ еселігін табу	6.1.2.13 рационал сандардың бірдей белгілерімен және әртүрлі белгілерімен қосуды орындау
5.1.2.13 бұрыс бөлшекті аралас санға және аралас санды бұрыс бөлшекке айналдыру	6.1.2.14 рационал сандарды азайтуды орындау
5.1.2.14 жай бөлшектерді қысқарту кезінде бөлшектің негізгі қасиетін қолдану	6.1.2.15 рационал сандарды көбейтуді орындау
5.1.2.15 жай бөлшекті жаңа бөлгішке келтіру;	6.1.2.16 рационал сандарды бөлуді орындау
5.1.2.16 жай бөлшекті ортақ бөлгішке келтіру; жай бөлшектерді, аралас сандарды салыстыру; жай бөлшек пен аралас санның жазылу ережесін білу	6.1.2.17 рационал сандарды қосу және көбейту қасиеттерін орындау
5.1.2.17 бірдей бөлгіштермен бөлшектерді қосу және азайтуды орындау	6.1.2.18 қандай жай бөлшектер негізгі ондық бөлшектер ретінде берілгенін тану
5.1.2.18 әртүрлі бөлгіштермен бөлшектерді қосу және азайтуды орындау	6.1.2.19 рационал санды шексіз периодтық ондық бөлшек түрінде беру
5.1.2.19 натурал саннан бөлшекті азайтуды орындау	6.1.2.20 шексіз периодтық ондық бөлшек кезеңін табу
5.1.2.20 аралас сандарды қосу және азайтуды орындау	6.1.2.21 шексіз периодтық ондық бөлшекті жай бөлшекке айналдыру
5.1.2.21 жай бөлшектерді, аралас сандарды көбейтуді орындау	6.1.2.22 рационал сандардан тұратын сандық өрнектердің мәнін табу
5.1.2.22 берілген санға кері санды табу	6.1.2.23 тура пропорционал тәуелділікті табу және мысалдар келтіру
5.1.2.23 жай бөлшектер мен аралас сандарды бөлуді орындау	6.1.2.24 координаталық түзуде нүктелер арасындағы қашықтықты табу
5.1.2.24 санның бөлігін және оның бөлігі бойынша санды табу	
5.1.2.25 бір нысанда жазылған бөлшектерді басқаға ауыстыру	
5.1.2.26 ондық бөлшектерді салыстыру	
5.1.2.27 ондық бөлшектерді қосу және азайтуды орындау	
5.1.2.28 ондық бөлшекті натурал санға және ондық бөлшекке көбейтуді орындау	
5.1.2.29 ондық бөлшекті 10, 100, 1000 және 0,1; 0,01; 0,001-ге көбейту ережесін қолдану	
5.1.2.30 ондық бөлшекті натурал санға және ондық бөлшекке бөлуді орындау	
5.1.2.31 ондық бөлшекті 10, 100, 1000 және 0,1; 0,01; 0,001-ге бөлу ережесін қолдану	
5.1.2.32 ондық бөлшектерді берілген разрядқа дейін дөңгелектеу	
5.1.2.33 бөлшектерді пайыздарға және пайыздарды бөлшектерге айналдыру	
5.1.2.34 берілген санның пайызын табу	
5.1.2.35 бір санның басқаға пайыздық қатынасын табу және керісінше	
5.1.2.36 берілген пайыз бойынша санды табу	

2) 2-бөлім"Алгебра":

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
2.1 Алгебралық өрнектер және оларды түрлендіру	<p>5.2.1.1 қосу және көбейту қасиеттерін қолданып, әріптік өрнектерді айналдыру</p> <p>5.2.1.2 әріптердің берілген мәндері бойынша әріптік өрнектердің мәндерін табу</p>	<p>6.2.1.1 алгебралық өрнектер ұғымын меңгеру</p> <p>6.2.1.2 берілген айнымалылардың рационал мәндері кезіндегі алгебралық өрнектердің мәндерін есептеу</p> <p>6.2.1.3 алгебралық өрнекте рұқсат етілетін айнымалының мәнін табу; рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) нөлге тең ғана емес белгісінің жазылу ережесін білу</p> <p>6.2.1.4 қандай айнымалының мәндерінде алгебралық өрнектер кезінде практикалық есептер мәнмәтінінде мағына бар екенін түсіну</p> <p>6.2.1.5 жақшаларды ашу ережесін білу</p> <p>6.2.1.6 коэффициент, ұқсас қосылғыштар ұғымдарын анықтай білу</p> <p>6.2.1.7 ұқсас қосылғыштарды алгебралық өрнектерге келтіру</p> <p>6.2.1.8 тепе-тең және тепе-тең түрлендіруді анықтай білу</p> <p>6.2.1.9 алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендіруді орындау</p> <p>6.2.1.10 теңдіктерден бір айнымалыларды басқалар арқылы көрсету</p> <p>6.2.1.11 өрнектердің геометриялық мағынасын түсіну</p> <p>6.2.1.12 формуланы білу және тура пропорционал графигін құру</p> <p>6.2.1.13 сандармен байланысты есептерді шығару үшін жазбаларын қолдану</p>
2.2 Теңдеу және теңсіздіктер, олардың жүйелері және жиынтықтары	<p>5.2.2.1 арифметикалық амалдардың белгісіз компоненттерін табу ережелері негізінде теңдеулер шешу</p> <p>5.2.2.2 теңдеулерді шешу дұрыстығын тексеру тәсілдерін қолдану</p>	<p>6.2.2.1 дұрыс сандық теңдіктердің қасиеттерін білу және қолдану</p> <p>6.2.2.2 мәнделген теңдеулердің бір айнымалысымен сызықтық теңдеуді анықтай білу</p> <p>6.2.2.3 бір айнымалымен сызықтық теңдеулерді шешу</p> <p>6.2.2.4 a және b – рационал сандар болатын түріндегі теңдеулерді шешу</p> <p>6.2.2.5 дұрыс сандар теңсіздігінің қасиеттерін білу және қолдану</p> <p>6.2.2.6 теңсіздіктерді қосу, азайту, көбейту мен бөлуді түсіну және қолдану</p> <p>6.2.2.7 сандық аралықтарды жазуға арналған белгілерді қолдану</p> <p>6.2.2.8 сандық аралықтарды бейнелеу; сандық аралықтарды рельефті – нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу</p> <p>6.2.2.9 сандық аралықтардың бірігуі мен қиылысуын табу; сандық аралықтарды біріктіріп және қиылыстырып рельефті – нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу</p> <p>6.2.2.10 $kx > b$, $kx \geq b$, $kx < b$, $kx \leq b$ түрлерінің сызықтық теңсіздіктерін шешу</p> <p>6.2.2.11 теңсіздіктерді алгебралық түрлендіру көмегімен $kx > b$, $kx \geq b$, $kx < b$, $kx \leq b$ теңсіздіктер түріне келтіру</p> <p>6.2.2.12 координаталық түзуде теңсіздіктерді шешуді бейнелеу;</p>

		теңсіздіктерді шешудің рельефті – нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазылу ережесін білу 6.2.2.13 сандық аралық түрінде теңсіздіктерді шешуді жазу және тесіздік түріндегі берілген сандық аралықты жазу; жабдықтар белгілерін рельефті – нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу 6.2.2.14 бір айнымалымен сызықтық теңсіздік жүйесін шешу 6.2.2.15 координаталық түзуде $ x >a$, $ x \geq a$, $ x <a$, $ x \leq a$ теңсіздік түрімен берілген көптеген нүктелерді бейнелеу 6.2.2.16 екі айнымалымен сызықтық теңдеулерді және оның қасиеттерін анықтай білу 6.2.2.17 екі айнымалымен сызықтық теңдеулер жүйелері туралы түсініктерінің болуы 6.2.2.18 екі айнымалымен сызықтық теңдеулер жүйесін шешу реттелген сандар жұбы болып табылатынын түсіну; реттелген сандар жұбын рельефті – нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу 6.2.2.19 алмастыру және қосу жолдарымен теңдеулер жүйесін шешу
2.3 Тізбектер және олардың қосындысы	5.2.3.1 натурал сандардан тізбектерде заңдылықты орнату 5.2.3.2 натурал сандардан тізбектерде жетіспейтін элементтерді табу 5.2.3.3 заңдылықты ойлап табу және натурал сандардан тізбектерді құрастыру 5.2.3.4 бөлшектерден тұратын сандық тізбектерде заңдылық орнату 5.2.3.5 заңдылықты ойлап табу және бөлшектерден тұратын тізбектерді құрастыру	

3) 3-бөлім "Геометрия":

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
3.1 Геометриялық фигуралар туралы түсінік	5.3.1.1 әртүрлі ұзындық өлшемдерін білу және координаталық сәуледегі бірлік кесіндінің не екенін түсіну 5.3.1.2 шеңбер, дөңгелек ұғымдарын және олардың элементтерін (центр, радиус және диаметр) менгеру 5.3.1.3 циркуль көмегімен шеңбер салу; брайльдік циркуль көмегімен шеңбер салуды орындау	6.3.1.1 координаталық жазықтық ұғымын менгеру 6.3.1.2 координаталардың тікбұрышты жүйесін жасау; Брайль жүйесі бойынша координаталардың дайын тікбұрышты жүйесін менгеру 6.3.1.3 сандардың реттелген жұбы $(x; y)$ координаталардың тікбұрышты жүйесінде нүкте қоятынын түсіну және әрбір нүктеге

	<p>5.3.1.4 бұрыш ұғымдарын және оның градустық өлшемдерін меңгеру, бұрыштарды белгілеу және салыстыру; бұрыш пен градустық өлшем белгілерін рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу</p> <p>5.3.1.5 бұрыш түрлерін (сүйір, тік, доғал, жазыңқы, толық) ажырату; геометриялық фигуралардың контурлы бейнелерін тексерудің және қабылдаудың тактильдік-сезіну тәсілін игеру</p> <p>5.3.1.6 айналма сектор ұғымын меңгеру; рельефтік сурет көмегімен тану</p> <p>5.3.1.7 көпбұрыш ұғымын меңгеру</p> <p>5.3.1.8 тікбұрышты параллелепипед (текше) және оларды ұңғылау туралы ұғымының болуы; макет және рельефті сурет көмегімен тану</p>	<p>нүкте координаталары деп аталатын сандардың жеке реттелген жұбы сәйкес</p> <p>6.3.1.4 нүктенің координаталары бойынша координаталар жүйесінде оны құру және координаталық жазықтықта берілген координаталар нүктелерін табу</p> <p>6.3.1.5 осьтік және орталық симметрия ұғымдарын меңгеру; геометриялық фигуралардың контурлық бейнелерін тексерудің және қабылдаудың тактильді-сезіну тәсілін меңгеру</p> <p>6.3.1.6 симметрия осі немесе центрі бар фигуралар туралы түсінігінің болуы; иметь представление о фигурах, симметриялық және орталық симметриялық фигураларды тану; рельефтік сурет көмегімен симметриялық және орталық симметриялық фигураларды тану</p> <p>6.3.1.7 шар және сфера туралы түсінігінің болуы; рельефтік сурет көмегімен тану</p>
<p>3.2 Геометриялық фигуралардың өзара орналасуы</p>	<p>5.3.2.1 фигураларды кесу және жинау көмегімен есептер шығару; геометриялық фигуралардың контурлық бейнелерін тексеру мен қабылдаудың тактильді – сезіну тәсілін игеру</p>	<p>6.3.2.1 қиып өтетін, параллель, перпендикуляр түзулерді анықтай білу</p> <p>6.3.2.2 перпендикуляр, параллель түзулерді және кесінділерді тану; рельефтік сурет көмегімен тану</p> <p>6.3.2.3 кесінділердің, сәулелердің, түзулердің бір бірімен, координаталық осьтермен қиылысу нүктелерінің координаталарын графикалық тәсілмен табу; координаталық жазықтықта қарапайым функциялардың рельефті графикасын оқу</p> <p>6.3.2.4 фигураны оның бейнесі бойынша табу және жазық және кеңістіктік фигураларды бейнелеу; геометриялық фигуралардың (макет) моделі көмегімен тану</p> <p>6.3.2.5 координаталар басына және координатаның тікбұрышты жүйесіндегі координаталық осьтерге қатысты симметриялық нүктелер мен фигураларды сызу; Брайль жүйесі бойынша координатаның тікбұрышты жүйесінде нүктелер мен фигураларды сызу</p>
<p>3.3 Метрикалық қатыстар</p>	<p>5.3.3.1 транспортер көмегімен бұрыштарды өлшеу; Брайльдік транспортер көмегімен бұрыштарды өлшеу</p> <p>5.3.3.2 транспортер көмегімен берілген градустық өлшеммен бұрыштар сызу; Брайльдік транспортер көмегімен берілген градустық өлшеммен бұрыштар сызу</p> <p>5.3.3.3 градустық өлшемдегі бұрышты табу, бұрыштарды салыстыру үшін есептер шығару</p>	<p>6.3.3.1 координаталық түздегі нүктелер арасындағы қашықтықты табу</p> <p>6.3.3.2 шеңбер ұзындығының оның диаметріне қатынасында тұрақты сан бар екенін білу; Брайль жүйесі бойынша санын жазу ережесін білу</p> <p>6.3.3.3 шеңбер ұзындығының формуласын білу және қолдану; Брайль жүйесі бойынша формуланы жазу ережесін білу</p> <p>6.3.3.4 дөңгелек ауданының формуласын білу және қолдану; рельефті-нүктелік шрифтпен</p>

		(Брайль жүйесі бойынша) дөңгелек ауданының формуласын жазу ережесін білу және оны есеп шығаруда қолдану
3.4 Векторлар және түрлендірулер		6.3.4.1 вектор анықтамасын білу және оны бейнелеу; рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) вектор белгісін жазудың ережесін білу

4) 4-бөлім "Статистика және ықтималдықтар теориясы":

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
4.1 Жиындар теориясы және логика элементтері	5.4.1.1 жиын және оның элементтері, бос жиындар ұғымын меңгеру; жиын элементіне тиісті белгіні және рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) бос жиындарды жазу ережелерін білу 5.4.1.2 жиындардың бірігуі мен қиылысуын анықтай білу; рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жиындардың бірігуі және қиылысу белгілерін жазу ережесін білу 5.4.1.3 берілген жиындардың бірігуін және қиылысуын табу, записывать результаты, , символдарын қолдана отырып, нәтижелерін жазу 5.4.1.4 ішкі жиынтық ұғымын меңгеру; ішкі жиынтық белгісін рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу 5.4.1.5 жиындар арасындағы (қиылысатын және қиылыспайтын жиындар) қатынастардың сипатын анықтау	
4.2 Комбинаторика негіздері		6.4.2.1 іріктеу әдісімен комбинаторлық есептерді шешу
4.3 Статистика және деректерді талдау	5.4.3.1 дөңгелек, сызықтық және бағаналық диаграммалар туралы түсінігінің болуы 5.4.3.2 дөңгелек, сызықтық және бағаналық диаграммаларды сызу; рельефтік сызба үшін арнайы құралдарды қолдану 5.4.3.3 кесте немесе диаграмма түрінде ұсынылған статистикалық ақпаратты шығару	6.4.3.1 бірқатар сандардың, қарқынның, медиананың және сандық деректер қатарының модасын орта арифметикалық анықтай білу 6.4.3.2 сатистикалық сандық сипатты шығару

5) 5-бөлім "Математикалық модельдеу және талдау":

5-кесте

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
5.1 Математикалық модельдеудің көмегімен есептер шығару	5.5.1.1 арифметикалық амалдар көмегімен натурал сандармен мәтін есептерді шығару 5.5.1.2 мәтін есептер шығару кезінде ең үлкен ортақ бөлгішті және ең кіші ортақ еселікті қолдану 5.5.1.3 арифметикалық амалдар көмегімен жай бөлшектермен мәтін есептер шығару (мысалы, бірлескен	6.5.1.1 тура және кері пропорционалмен байланысты шамаларды тану және есептерді шығару 6.5.1.2 пропорция көмегімен пайыздарға арналған есептерді

	<p>жұмысқа арналған есептер) 5.5.1.4 сандар немесе шамалар бөліктерін және оның бөлігі бойынша сандарды немесе шамаларды табуға арналған есептерді құру және шешу 5.5.1.5 арифметикалық амалдар көмегімен бөлшектермен мәтін есептер шығару 5.5.1.6 пайыздарға арналған мәтін есептерді шығару 5.5.1.7 Эйлер-Венн диаграммасын қолданып, есептерді шешу 5.5.1.8 мәтін өрнектерді құрастыру және оларды есептерді шешу үшін қолдану 5.5.1.9 мәтін есептерді шығару үшін формуланы қолдану</p>	<p>шығару 6.5.1.3 картамен, жоспармен, сызбамен жұмыс барысында масштабты қолдану; рельефті сурет көмегімен тану 6.5.1.4 рационал сандармен мәтін есептерді шығару 6.5.1.5 қозғалыстың орта жылдамдығын табуға есептерді шығару 6.5.1.6 сызықтық теңдеулерді құрастыру көмегімен мәтін есептерді шешу 6.5.1.7 сызықтық теңдеулер жүйесін құрастыру көмегімен мәтін есептерді шығару</p>
<p>5.2 Математикалық тіл және математикалық модель</p>	<p>5.5.2.1 жай бөлшектерді оқу және жазу 5.5.2.2 координаталық сәуледе натурал сандарды бейнелеу 5.5.2.3 координаталық сәуледе жай бөлшектерді, аралас сандарды бейнелеу 5.5.2.4 координаталық сәуледе ондық бөлшектерді бейнелеу 5.5.2.5 ондық бөлшектерді оқу және жазу; Брайль бойынша ондық бөлшектерді жазу ережесін білу 5.5.2.6 натурал сандарды салыстыру нәтижесін белгілерінің көмегімен жазу; Брайль жүйесі бойынша $<$, $>$, $=$ белгілерін жазу ережесін білу 5.5.2.7 натурал сандарды салыстыруды және келтіруді талап ететін жағдайды зерттеу 5.5.2.8 жиындармен жұмыс барысында $\cup, \cap, \in, \notin, \varnothing, \subset,$ символдарын қолдану; Брайль жүйесі бойынша $\cup, \cap, \in, \notin, \varnothing, \subset, \emptyset$ символдарын жазу ережесін білу 5.5.2.9 жазық фигураларды құру және кеңістіктік геометриялық фигураларды (текше мен тікбұрышты параллелепедті) ұңғылау; рельефтік сызба үшін арнайы құралдарды қолдану</p>	<p>6.5.2.1 екі санның қатынасын оқу және жазу 6.5.2.2 пропорцияны оқу және жазу 6.5.2.3 шамаларды сипаттау кезінде бүтін сандарды қолдану 6.5.2.4 мәтін есептерді шығару кезінде айнымалылармен және формуламен өрнектер құрастыру 6.5.2.5 шамалар арасындағы тәуелділікке арналған есептерді шығару 6.5.2.6 шамалар арасындағы тәуелділіктер тапсырмасының тәсілдерін білу 6.5.2.7 тәуелділік формуласын оны сипаттау бойынша жазу; тәуелділік формулаларын оның сипаттамасы бойынша жазу ережесін білу 6.5.2.8 формуламен немесе графикамен берілген тәуелділіктер үшін кестені құрастыру 6.5.2.9 формуламен және кестемен берілген тәуелділіктер графикасын құру 6.5.2.10 нақты процестер графикасын қолданып, шамалар арасындағы тәуелділікті зерттеу 6.5.2.11 нақты тәуелділіктер мен тура пропорционал шамалар арасындағы графиканы түсіндіру 6.5.2.12 сипаттау бойынша тура пропорционал формуланы жазу; Брайльдік белгілеу жүйесінің рельефті-нүктелік сипаттамасы бойынша тура пропорционал формуласын жазу ережесін білу</p>

		6.5.2.13 тура пропорционал графигін құру; рельефтік сызба үшін арнайы құралдарды қолдану
--	--	--

31. Осы Бағдарлама көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Математика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

32. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Математика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Математика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақмерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Натурал сандар және нөл саны	Натурал сандар және нөл саны	5.1.1.1 натурал сандар жиыны ұғымын меңгеру 5.1.1.2 жұп және тақ сандар ұғымдарын меңгеру
	Координаталық сәуле. Натурал сандарды салыстыру. Қос теңсіздік	5.3.1.1 әртүрлі ұзындық өлшемдерін білу және координаталық сәуледегі бірлік кесіндінің не екенін түсіну 5.5.2.2 координаталық сәуледе натурал сандарды бейнелеу 5.1.2.1 натурал сандарды, оның ішінде координаталық сәуле көмегімен салыстыру 5.5.2.6 натурал сандарды салыстыру нәтижесін белгілерінің көмегімен жазу; Брайль жүйесі бойынша <, >, = белгілерін жазу ережесін білу 5.5.2.7 натурал сандарды салыстыруды және келтіруді талап ететін жағдайды зерттеу
	Арифметикалық амалдардың қасиеттері. Натурал сандарға арифметикалық амалдар қолдану	5.1.2.2 амалдар тәртібін орнату және жақшамен және жақшасыз төрт амалдан артықтау тұратын сандық өрнектердің мәндерін табу 5.1.2.3 сандық өрнектер мәнін табу үшін қосу және көбейту қасиеттерін қолдану
	Санды және әріпті өрнектер, олардың мәндері. Өрнектерді	5.2.1.1 қосу және көбейту қасиеттерін қолданып, әріптік өрнектерді айналдыру

	ықшамдау	5.2.1.2 әріптердің берілген мәндері бойынша әріптік өрнектердің мәндерін табу
	Теңдеу. Теңдеудің түбірі. Теңдеуді шешу	5.2.2.1 арифметикалық амалдардың белгісіз компоненттерін табу ережелері негізінде теңдеулер шешу 5.2.2.2 теңдеулерді шешу дұрыстығын тексеру тәсілдерін қолдану
	Формула. Формулаарқылы есептеу. Мәтін есептерді шешу. Натурал сандардан тұратын сандар тізбегі	5.5.1.1 арифметикалық амалдар көмегімен натурал сандармен мәтін есептерді шығару 5.5.1.8 мәтін өрнектерді құрастыру және оларды есептерді шешу үшін қолдану 5.5.1.9 мәтін есептерді шығару үшін формуланы қолдану 5.2.3.1 натурал сандардан тізбектерде заңдылықты орнату 5.2.3.2 натурал сандардан тізбектерде жетіспейтін элементтерді табу 5.2.3.3 заңдылықты ойлап табу және натурал сандардан тізбектерді құрастыру
Натурал сандардың бөлінгіштігі	Натурал сандардың бөлгіштері мен еселіктері	5.1.1.5 бөлгіштің анықтауды және есесленген натурал санды білу 5.1.2.8 натурал сандардың бөлгіштерін табу 5.1.2.9 натурал сандардың еселіктерін табу
	Жай және құрама сандар	5.1.1.6 қарапайым және құрама сандарды анықтауды білу
	Бөлінгіштіктің негізгі қасиеттері	5.1.2.10 көбейтіндінің берілген натурал санға бөлінгіштігін талдау 5.1.2.11 қосынды мен айырманың берілген натурал санға бөлінгіштігін талдау
	2; 3; 5; 9; 10 сандарына бөлінгіштік белгілері	5.1.2.5 натурал сандардың 2, 5, 10-ға бөлінгіштік белгілерін қолдану 5.1.2.6 натурал сандардың 3 пен 9-ға бөлінгіштік белгілерін қолдану
	Дәреже	5.1.1.3 натурал санның дәрежесін анықтай білу, натурал көрсеткішпен рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу дәрежесінің ережесін білу 5.1.1.4 ондық жазба түрінде натурал санды ұсыну 5.1.2.4 бірдей сандардың көбейтіндісін дәреже түрінде жазу
	Натурал сандарды жай көбейткіштерге жіктеу	5.1.2.7 құрама сандарды қарапайым көбейткіштерге бөлшектеу
	Ең үлкен ортақ бөлгіш. Өзара жай сандар. Ең кіші ортақ еселік	5.1.1.7 жалпы бөлгіш, жалпы еселеуіш, ең үлкен ортақ бөлгіш және ең кіші ортақ еселік сандарын анықтауды білу 5.1.2.12 екі және одан көп сандардың ең үлкен ортақ бөлгішін және ең кіші ортақ еселігін табу 5.1.1.8 өзара қарапайым сандардың анықтауды білу 5.5.1.2 мәтін есептер шығару кезінде ең үлкен

		ортақ бөлгішті және ең кіші ортақ еселікті қолдану
Жай бөлшектер	Жай бөлшек. Жай бөлшектерді оқу және жазу	5.1.1.9 жай бөлшек ұғымын меңгеру; жай бөлшектерді рельефті – нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу 5.5.2.1 жай бөлшектерді оқу және жазу
	Жай бөлшектердің негізгі қасиеті	5.1.2.14 жай бөлшектерді қысқарту кезінде бөлшектің негізгі қасиетін қолдану 5.1.2.15 жай бөлшекті жаңа бөлгішке келтіру
	Дұрыс және бұрыс жай бөлшектер	5.1.1.10 дұрыс және бұрыс бөлшектерді тану
	Аралас сандар	5.1.1.11 аралас сандарды анықтай білу; аралас сандарды рельефті – нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу 5.1.2.13 бұрыс бөлшекті аралас санға және аралас санды бұрыс бөлшекке айналдыру
	Жай бөлшектермен аралас сандарды координаталық сәуледе кескіндеу	5.5.2.3 координаталық сәуледе жай бөлшектерді, аралас сандарды бейнелеу
2-тоқсан		
Жай бөлшектерге амалдар қолдану	Жай бөлшектерді ортақ бөлімге келтіру. Жай бөлшектерді және аралас сандарды салыстыру	5.1.2.16 жай бөлшекті ортақ бөлгішке келтіру; жай бөлшектерді, аралас сандарды салыстыру; жай бөлшек пен аралас санның жазылу ережесін білу
	Жай бөлшектерді қосу және азайту	5.1.2.17 бірдей бөлгіштермен бөлшектерді қосу және азайтуды орындау 5.1.2.18 әртүрлі бөлгіштермен бөлшектерді қосу және азайтуды орындау
	Аралас сандарды қосу. Аралас сандарды азайту	5.1.2.19 натурал саннан бөлшекті азайтуды орындау 5.1.2.20 аралас сандарды қосу және азайтуды орындау
	Жай бөлшектерді және аралас сандарды көбейту. Өзара кері сандар	5.1.2.21 жай бөлшектерді, аралас сандарды көбейтуді орындау 5.1.1.12 өзара кері сандарды анықтай білу 5.1.2.22 берілген санға кері санды табу
	Жай бөлшектерді және аралас сандарды бөлу	5.1.2.23 жай бөлшектер мен аралас сандарды бөлуді орындау
3-тоқсан		
Мәтінді есептер	Санның бөлігін және бөлігі бойынша санды табуға берілген есептер	5.1.2.24 санның бөлігін және оның бөлігі бойынша санды табу 5.5.1.4 сандар немесе шамалар бөліктерін және оның бөлігі бойынша сандарды немесе шамаларды табуға арналған есептерді құру және шешу
	Бірлесіп орындалатын жұмыстарға қатысты есептер	5.5.1.3 арифметикалық амалдар көмегімен жай бөлшектермен мәтін есептер шығару (мысалы, бірлескен жұмысқа арналған есептер)
Ондық бөлшектер және	Ондық бөлшек. Ondық бөлшектерді оқу және жазу. Ondық	5.1.1.13 ондық бөлшектер ұғымын меңгеру; ондық бөлшектерді рельефті – нүктелік шрифтпен

оларға амалдар қолдану	бөлшекті жай бөлшекке айналдыру	(Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу 5.1.1.14 ондық бөлшек түрінде жазылған сандар теңдігін түсіну, мысалы:1,3 және 1,30 5.5.2.5 ондық бөлшектерді оқу және жазу; Брайль бойынша ондық бөлшектерді жазу ережесін білу 5.1.2.25 бір нысанда жазылған бөлшектерді басқаға ауыстыру
	Ондық бөлшектерді координаталық сәуледе кескіндеу. Ондық бөлшектерді салыстыру	5.5.2.4 координаталық сәуледе ондық бөлшектерді бейнелеу 5.1.2.26 ондық бөлшектерді салыстыру
	Ондық бөлшектерді қосу және азайту	5.1.2.27 ондық бөлшектерді қосу және азайтуды орындау
	Ондық бөлшекті натурал санға көбейту. Ондық бөлшектерді көбейту	5.1.2.28 ондық бөлшекті натурал санға және ондық бөлшекке көбейтуді орындау
	Ондық бөлшекті натурал санға бөлу. Ондық бөлшектерді бөлу	5.1.2.30 ондық бөлшекті натурал санға және ондық бөлшекке бөлуді орындау
	Ондық бөлшектерді 10; 100; 1000;... және 0,1; 0,01; 0,001; ... сандарына көбейту және бөлу	5.1.2.29 ондық бөлшекті 10, 100, 1000 және 0,1; 0,01; 0,001-ге көбейту ережесін қолдану 5.1.2.31 ондық бөлшекті 10, 100, 1000 және 0,1; 0,01; 0,001-ге бөлу ережесін қолдану
	Ондық бөлшектерді дөңгелектеу	5.1.1.15 сандардың жуық мәндері ұғымын меңгеру; жуықтау тең белгісін рельефті – нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу 5.1.2.32 ондық бөлшектерді берілген разрядқа дейін дөңгелектеу
	Мәтінді есептерді шешу. Бөлшектерден тұратын сандар тізбектері	5.5.1.5 арифметикалық амалдар көмегімен бөлшектермен мәтін есептер шығару 5.2.3.4 бөлшектерден тұратын сандық тізбектерде заңдылық орнату 5.2.3.5 заңдылықты ойлап табу және бөлшектерден тұратын тізбектерді құрастыру
Жиын	Жиын. Жиын элементтері. Жиындарды кескіндеу	5.4.1.1 жиын және оның элементтері, бос жиындар ұғымын меңгеру; жиын элементіне тиісті белгіні және рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) бос жиындарды жазу ережелерін білу 5.5.2.8 жиындармен жұмыс барысында $\cup, \cap, \in, \notin, \subset, \supset,$ символдарын қолдану; Брайль жүйесі бойынша $\cup, \cap, \in, \notin, \subset, \supset, \emptyset$ символдарын жазу ережесін білу
	Жиындар арасындағы қатынастар. Ішкі жиын	5.4.1.4 ішкі жиынтық ұғымын меңгеру; ішкі жиынтық белгісін рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу 5.4.1.5 жиындар арасындағы (қиылысатын және

		қиылыспайтын жиындар) қатынастардың сипатын анықтау
	Жиындардың бірігуі мен қиылысуы	5.4.1.2 жиындардың бірігуі мен қиылысуын анықтай білу; рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жиындардың бірігуі және қиылысу белгілерін жазу ережесін білу 5.4.1.3 берілген жиындардың бірігуін және қиылысуын табу, записывать результаты, , символдарын қолдана отырып, нәтижелерін жазу
	Мәтінді есептерді шығару	5.5.1.7 Эйлер-Венн диаграммасын қолданып, есептерді шешу
4-тоқсан		
Пайыз	Пайыз	5.1.1.16 пайыз түсінігін меңгеру; Брайль рельефті – нүктелік шрифт бойынша пайыз белгісінің жазылу ережесін білу 5.1.2.33 бөлшектерді пайыздарға және пайыздарды бөлшектерге айналдыру
	Санның пайызын және пайызы бойынша санды табу	5.1.2.34 берілген санның пайызын табу 5.1.2.35 бір санның басқаға пайыздық қатынасын табу және керісінше 5.1.2.36 берілген пайыз бойынша санды табу
	Мәтінді есептерді шығару	5.5.1.6 пайыздарға арналған мәтін есептерді
Бұрыштар.Көпбұрыштар	Бұрыш	5.3.1.4 бұрыш ұғымдарын және оның градустық өлшемдерін меңгеру, бұрыштарды белгілеу және салыстыру; бұрыш пен градустық өлшем белгілерін рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу 5.3.1.5 бұрыш түрлерін (сүйір, тік, доғал, жазыңқы, толық) ажырату; геометриялық фигуралардың контурлы бейнелерін тексерудің және қабылдаудың тактильдік-сезіну тәсілін игеру 5.3.3.1 транспортир көмегімен бұрыштарды өлшеу; Брайльдік транспортир көмегімен бұрыштарды өлшеу 5.3.3.2 транспортир көмегімен берілген градустық өлшеммен бұрыштар сызу; Брайльдік транспортир көмегімен берілген градустық өлшеммен бұрыштар сызу 5.3.3.3 градустық өлшемдегі бұрышты табу, бұрыштарды салыстыру үшін есептер шығару
	Көпбұрыш	5.3.1.7 көпбұрыш ұғымын меңгеру
Диаграммалар	Шеңбер. Дөңгелек. Дөңгелек сектор	5.3.1.2 шеңбер, дөңгелек ұғымдарын және олардың элементтерін (центр, радиус және диаметр) меңгеру 5.3.1.3 циркуль көмегімен шеңбер салу; брайльдік циркуль көмегімен шеңбер салуды орындау 5.3.1.6 айналма сектор ұғымын меңгеру; рельефтік сурет көмегімен тану

	<p>Диаграмма</p> <p>Статистикалық деректерді көрсету тәсілдері</p>	<p>5.4.3.1 дөңгелек, сызықтық және бағаналық диаграммалар туралы түсінігінің болуы</p> <p>5.4.3.2 дөңгелек, сызықтық және бағаналық диаграммаларды сызу; рельефтік сызба үшін арнайы құралдарды қолдану</p> <p>5.4.3.3 кесте немесе диаграмма түрінде ұсынылған статистикалық ақпаратты шығару</p>
<p>Кеңістік фигураларының жазбалары</p>	<p>Тік бұрышты параллелепипед (текше) және оның жазбасы</p> <p>Фигураларды қиюға берілген есептер. Фигураларды құрастыруға берілген есептер</p>	<p>5.3.1.8 тікбұрышты параллелепипед (текше) және оларды ұңғылау туралы ұғымының болуы; макет және рельефті сурет көмегімен тану</p> <p>5.5.2.9 жазық фигураларды құру және кеңістіктік геометриялық фигураларды (текше мен тікбұрышты параллелепипедті) ұңғылау; рельефтік сызба үшін арнайы құралдарды қолдану</p> <p>5.3.2.1 фигураларды кесу және жинау көмегімен есептер шығару; геометриялық фигуралардың контурлық бейнелерін тексеру мен қабылдаудың тактильді – сезіну тәсілін игеру</p>
<p>5-сыныптағы математика курсын қайталау</p>		

2) 6-сынып:

2-кесте

Ұзақмерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
<p>1-тоқсан</p> <p>5 –сыныптағы математика курсын қайталау</p>		
<p>Қатынастар мен пропорциялар</p>	<p>Екі санның қатынасы. Екі санның пайыздық қатынасы</p>	<p>6.1.2.1 сандар қатынасы ұғымын меңгеру</p> <p>6.1.2.2 берілген қатынасқа кері қатынасты табу</p> <p>6.1.1.1 екі санның қатынасы не көрсететінін білу</p> <p>6.5.2.1 екі санның қатынасын оқу және жазу</p>
	<p>Пропорция. Пропорцияның негізгі қасиеті</p>	<p>6.1.2.3 пропорцияны анықтай білу</p> <p>6.1.2.4 пропорцияны тану және құрастыру</p> <p>6.5.2.2 пропорцияны оқу және жазу</p> <p>6.1.2.5 пропорцияның негізгі қасиетін білу және қолдану</p>
	<p>Тура пропорционалдық тәуелділік. Кері пропорционалдық тәуелділік</p>	<p>6.1.1.2 қандай шамалар тура пропорционалдар болатынын түсіну, мысалдар келтіру, есептерді шығару</p> <p>6.1.1.3 қандай шамалар кері пропорционалдар болатынын түсіну, мысалдар келтіру, есептерді шығару</p> <p>6.5.1.1 тура және кері пропорционалмен байланысты шамаларды тану және есептерді шығару</p>
	<p>Мәтінді есептерді пропорцияның көмегімен шығару</p>	<p>6.5.1.2 пропорция көмегімен пайыздарға арналған есептерді шығару</p> <p>6.1.2.6 берілген қатынаста шаманы бөлу</p> <p>6.1.2.7 шамаларды бөліктерге бөлу, керісінше пропорционалдарды берілген сандарға</p>
	<p>Масштаб</p>	<p>6.1.1.5 масштаб ұғымын меңгеру</p> <p>6.5.1.3 картамен, жоспармен, сызбамен жұмыс барысында масштабты қолдану; рельефті сурет көмегімен тану</p>

	Шеңбердің ұзындығы. Дөңгелектің ауданы. Шар. Сфера	6.3.3.2 шеңбер ұзындығының оның диаметріне қатынасында тұрақты сан бар екенін білу; Брайль жүйесі бойынша санын жазу ережесін білу 6.3.3.3 шеңбер ұзындығының формуласын білу және қолдану; Брайль жүйесі бойынша формуланы жазу ережесін білу 6.3.3.4 дөңгелек ауданының формуласын білу және қолдану; рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) дөңгелек ауданының формуласын жазу ережесін білу және оны есеп шығаруда қолдану 6.3.1.7 шар және сфера туралы түсінігінің болуы; рельефтік сурет көмегімен тану
Рационал сандар және оларға амалдар қолдану	Оң сандар. Теріс сандар. Координаталық түзу. Қарама-қарсы сандар	6.1.1.4 координаталық түзуді анықтауды және координаталық түзуді рельефті – нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) (барлық қатарға (2,5), соңында нұсқарды(1,3,5) сызуды білу 6.1.1.7 қарама-қарсы сандар ұғымын, оларды координаталық түзуде белгілеуді меңгеру
	Бүтін сандар. Рационал сандар	6.1.1.6 бүтін сан ұғымын меңгеру 6.5.2.3 шамаларды сипаттау кезінде бүтін сандарды қолдану 6.1.1.8 рационал сан ұғымын меңгеру 6.1.2.9 координаталық түзуде рационал сандарды бейнелеу 6.1.2.11 Эйлер-Венн шеңберінің көмегімен рационал сандардың ішкі жиынтығын бейнелеу; брайльдік циркуль көмегімен геометриялық құрылымдарды орындау
	Санның модулі	6.1.1.9 сан модулін және оның мәнін таба білу; модуль белгісін рельефті – нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу 6.2.1.11 өрнектердің геометриялық мағынасын түсіну 6.3.3.1 координаталық түзудегі нүктелер арасындағы қашықтықты табу
	Рационал сандарды салыстыру	6.1.2.8 бүтін сандарды салыстыру 6.1.2.12 рационал сандарды салыстыру
	Рационал сандарды координаталық түзудің көмегімен қосу	6.1.2.10 координаталық түзу көмегімен бүтін сандарды қосу және азайтуды орындау
	Теріс рационал сандарды қосу. Таңбалары әртүрлі рационал сандарды қосу	6.1.2.13 рационал сандардың бірдей белгілерімен және әртүрлі белгілерімен қосуды орындау
	Рационал сандарды азайту. Координаталық түзуде нүктелердің арақашықтығы	6.1.2.14 рационал сандарды азайтуды орындау 6.1.2.24 координаталық түзуде нүктелер арасындағы қашықтықты табу
2-тоқсан		
Рационал сандарға амалдар қолдану	Рационал сандарды көбейту	6.1.2.15 рационал сандарды көбейтуді орындау
	Рационал сандарды қосу мен көбейтудің ауыстырымдылық және терімділік қасиеттері	6.1.2.17 рационал сандарды қосу және көбейту қасиеттерін орындау
	Рационал сандарды бөлу	6.1.2.16 рационал сандарды бөлуді орындау
	Рационал санды шексіз	6.1.2.18 қандай жай бөлшектер негізгі ондық бөлшектер ретінде

	периодты ондық бөлшек түрінде беру. Шексіз периодты ондық бөлшекті жай бөлшекке айналдыру	берілгенін тану 6.1.2.19 рационал санды шексіз периодтық ондық бөлшек түрінде беру 6.1.2.20 шексіз периодтық ондық бөлшек кезеңін табу 6.1.2.21 шексіз периодтық ондық бөлшекті жай бөлшекке айналдыру
	Рационал сандарға арифметикалық амалдар қолдану	6.1.2.22 рационал сандардан тұратын сандық өрнектердің мәнін табу
	Мәтінді есептерді шығару	6.5.1.4 рационал сандармен мәтін есептерді шығару
Алгебралық өрнектер	Айнымалы. Айнымалысы бар өрнек	6.2.1.1 алгебралық өрнектер ұғымын меңгеру 6.2.1.2 берілген айнымалылардың рационал мәндері кезіндегі алгебралық өрнектердің мәндерін есептеу 6.2.1.3 алгебралық өрнекте рұқсат етілетін айнымалының мәнін табу; рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) нөлге тең емес емес белгісінің жазылу ережесін білу 6.2.1.4 қандай айнымалының мәндерінде алгебралық өрнектер кезінде практикалық есептер мәнмәтінінде мағына бар екенін түсіну
	Жақшаларды ашу. Коэффициент. Ұқсас қосылғыштар. Ұқсас қосылғыштарды біріктіру	6.2.1.5 жақшаларды ашу ережесін білу 6.2.1.6 коэффициент, ұқсас қосылғыштар ұғымдарын анықтай білу 6.2.1.7 ұқсас қосылғыштарды алгебралық өрнектерге келтіру
	Өрнектерді тепе-тең түрлендіру. Тепе-теңдік	6.2.1.8 тепе-тең және тепе-тең түрлендіруді анықтай білу
	Алгебралық өрнектерді түрлендіру	6.2.1.9 алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендіруді орындау
	Мәтінді есептерді шығару	6.5.2.4 мәтін есептерді шығару кезінде айнымалылармен және формуламен өрнектер құрастыру 6.2.1.10 теңдіктерден бір айнымалыларды басқалар арқылы көрсету
	3-тоқсан	
Бір айнымалысы бар сызықтық теңдеу	Сандық теңдіктер және олардың қасиеттері	6.2.2.1 дұрыс сандық теңдіктердің қасиеттерін білу және қолдану
	Мәндес теңдеулер. Бір айнымалысы бар сызықтық теңдеу. Бір айнымалысы бар сызықтық теңдеулерді шешу	6.2.2.2 мәндес теңдеулердің бір айнымалысымен сызықтық теңдеуді анықтай білу 6.2.2.3 бір айнымалымен сызықтық теңдеулерді шешу
	Айнымалысы модуль таңбасының ішінде берілген бір айнымалысы бар сызықтық теңдеу	6.2.2.4 а және b – рационал сандар болатын түріндегі теңдеулерді шешу
	Теңдеулер көмегімен мәтінді есептерді шығару	6.5.1.6 сызықтық теңдеулерді құрастыру көмегімен мәтін есептерді шешу
Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер	Санды теңсіздіктер және олардың қасиеттері	6.2.2.5 дұрыс сандар теңсіздігінің қасиеттерін білу және қолдану 6.2.2.6 теңсіздіктерді қосу, азайту, көбейту мен бөлуді түсіну және қолдану
	Сан аралықтар. Сан	6.2.2.7 сандық аралықтарды жазуға арналған белгілерді қолдану

аралықтардың бірігуі мен қиылысуы	<p>6.2.2.8 сандық аралықтарды бейнелеу; сандық аралықтарды рельефті – нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу</p> <p>6.2.2.9 сандық аралықтардың бірігуі мен қиылысуын табу; сандық аралықтарды біріктіріп және қиылыстырып рельефті – нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу</p>
Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздік. Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктерді шешу	<p>6.2.2.10 $kx > b$, $kx \geq b$, $kx < b$, $kx \leq b$ түрлерінің сызықтық теңсіздіктерін шешу</p> <p>6.2.2.11 теңсіздіктерді алгебралық түрлендіру көмегімен $kx > b$, $kx \geq b$, $kx < b$, $kx \leq b$ теңсіздіктер түріне келтіру</p> <p>6.2.2.12 координаталық түзуде теңсіздіктерді шешуді бейнелеу; теңсіздіктерді шешудің рельефті – нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазылу ережесін білу</p> <p>6.2.2.13 сандық аралық түрінде теңсіздіктерді шешуді жазу және тесіздік түріндегі берілген сандық аралықты жазу; жабдықтар белгілерін рельефті – нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу</p> <p>точечным шрифтом (по системе Брайля)</p>
Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер жүйесі. Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер жүйесін шешу	6.2.2.14 бір айнымалымен сызықтық теңсіздік жүйесін шешу
Айнымалысы модуль таңбасының ішінде берілген бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздік. Айнымалысы модуль таңбасының ішінде берілген бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктерді шешу	6.2.2.15 координаталық түзуде $ x > a$, $ x \geq a$, $ x < a$, $ x \leq a$ теңсіздік түрімен берілген көптеген нүктелерді бейнелеу
Перпендикуляр түзулер және кесінділер. Параллель түзулер және кесінділер	<p>6.3.2.1 қиып өтетін, параллель, перпендикуляр түзулерді анықтай білу</p> <p>6.3.2.2 перпендикуляр, параллель түзулерді және кесінділерді тану; рельефтік сурет көмегімен тану</p>
Координаталық жазықтық Координаталық жазықтық. Тікбұрышты координаталар жүйесі	<p>6.3.1.1 координаталық жазықтық ұғымын меңгеру</p> <p>6.3.1.2 координаталардың тікбұрышты жүйесін жасау; Брайль жүйесі бойынша координаталардың дайын тікбұрышты жүйесін меңгеру</p> <p>6.3.1.3 сандардың реттелген жұбы $(x; y)$ координаталардың тікбұрышты жүйесінде нүкте қоятынын түсіну және әрбір нүктеге нүкте координаталары деп аталатын сандардың жеке реттелген жұбы сәйкес</p> <p>6.3.1.4 нүктенің координаталары бойынша координаталар жүйесінде оны құру және координаталық жазықтықта берілген координаталар нүктелерін табу</p> <p>6.3.2.3 кесінділердің, сәулелердің, түзулердің бір бірімен, координаталық осьтермен қиылысу нүктелерінің координаталарын графикалық тәсілмен табу; координаталық жазықтықта қарапайым функциялардың рельефті графикасын оқу</p>

	Центрлік симметрия. Осьтік симметрия	6.3.1.5 осьтік және орталық симметрия ұғымдарын меңгеру; геометриялық фигуралардың контурлық бейнелерін тексерудің және қабылдаудың тактильді-сезіну тәсілін меңгеру 6.3.1.6 симметрия осі немесе центрі бар фигуралар туралы түсінігінің болуы; иметь представление о фигурах, симметриялық және орталық симметриялық фигураларды тану; рельефтік сурет көмегімен симметриялық және орталық симметриялық фигураларды тану 6.3.2.5 координаталар басына және координатаның тікбұрышты жүйесіндегі координаталық осьтерге қатысты симметриялық нүктелер мен фигураларды сызу; Брайль жүйесі бойынша координатаның тікбұрышты жүйесінде нүктелер мен фигураларды сызу
Кеңістіктегі фигуралар	Фигуралардың орналасуы. "көрінбейтін" Вектор ұғымы	6.3.2.4 фигураны оның бейнесі бойынша табу және жазық және кеңістіктік фигураларды бейнелеу; геометриялық фигуралардың (макет) моделі көмегімен тану 6.3.4.1 вектор анықтамасын білу және оны бейнелеу
4-тоқсан		
Статистика. Комбинаторика	Статистикалық деректер және олардың сипаттамалары: арифметикалық орта, мода, медиана, құлаш	6.4.3.1 бірқатар сандардың, қарқынның, медиананың және сандық деректер қатарының модасын орта арифметикалық анықтай білу 6.4.3.2 статистикалық сандық сипатты шығару
	Қозғалыстың орташа жылдамдығын табуға есептер шығару. Іріктеу тәсілі арқылы комбинаторикалық есептер шығару	6.5.1.5 қозғалыстың орта жылдамдығын табуға есептерді шығару 6.4.2.1 іріктеу әдісімен комбинаторлық есептерді шешу
Шамалар арасындағы тәуелділіктер	Шамалар арасындағы тәуелділіктердің берілу тәсілдері: аналитикалық (формула арқылы), кестелік, графиктік тәсіл	6.5.2.5 шамалар арасындағы тәуелділікке арналған есептерді шығару 6.5.2.6 шамалар арасындағы тәуелділіктер тапсырмасының тәсілдерін білу 6.5.2.7 тәуелділік формуласын оны сипаттау бойынша жазу; тәуелділік формулаларын оның сипаттамасы бойынша жазу ережесін білу 6.5.2.8 формуламен немесе графикамен берілген тәуелділіктер үшін кестені құрастыру 6.5.2.9 формуламен және кестемен берілген тәуелділіктер графикасын құру
	Нақты процестердің графиктерін қолданып шамалар арасындағы тәуелділіктерді зерттеу	6.5.2.10 нақты процестер графикасын қолданып, шамалар арасындағы тәуелділікті зерттеу
	Тура пропорционалдық және оның графигі	6.1.2.23 тура пропорционал тәуелділікті табу және мысалдар келтіру 6.2.1.12 формуланы білу және тура пропорционал графигін құру 6.5.2.11 нақты тәуелділіктер мен тура пропорционал шамалар арасындағы графиканы түсіндіру

		6.5.2.12 сипаттау бойынша тура пропорционал формуланы жазу; Брайльдік белгілеу жүйесінің рельефті-нүктелік сипаттамасы бойынша тура пропорционал формуласын жазу ережесін білу 6.5.2.13 тура пропорционал графигін құру; рельефтік сызба үшін арнайы құралдарды қолдану
Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер және олардың жүйелері	Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеу	6.2.2.16 екі айнымалымен сызықтық теңдеулерді және оның қасиеттерін анықтай білу
	Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйелері	6.2.2.17 екі айнымалымен сызықтық теңдеулер жүйелері туралы түсініктерінің болуы 6.2.2.18 екі айнымалымен сызықтық теңдеулер жүйесін шешу реттелген сандар жұбы болып табылатынын түсіну; реттелген сандар жұбын рельефті – нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу
	Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін қосу тәсілімен және алмастыру тәсілімен шешу	6.2.2.19 алмастыру және қосу жолдарымен теңдеулер жүйесін шешу
	Мәтінді есептерді екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйелері арқылы шығару	6.2.1.13 сандармен байланысты есептерді шығару үшін $\overline{ab} = 10a + b,$ $\overline{abc} = 100a + 10b + c$ жазбаларын қолдану 6.5.1.7 сызықтық теңдеулер жүйесін құрастыру көмегімен мәтін есептерді шығару
5-6 сыныптардағы математика курсы қайталау		

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 35- қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 475-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Алгебра" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Алгебра" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Алгебраны оқытудың мақсаты – "Алгебра" пәнінің мазмұнын сапалы меңгеруді қамтамасыз ету; білім алушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру, оның ішінде басқа оқу пәндерімен кіріктіруде жалпы адами құндылықтар және ұлттық мәдениеттің озық дәстүрлері негізінде зияткерлік деңгейін дамыту.

3. "Алгебра" пәнінің міндеттері:

1) Бағдарламаның бөлімдері бойынша: "Сандар", "Алгебра", "Статистика және ықтималдықтар теориясы", "Математикалық модельдеу және анализ" математикалық білімдерін, біліктері мен дағдыларын қалыптастыруға және дамытуға себептесу;

2) әртүрлі мәнмәтіндегі есептерді шешу үшін математикалық тілді және негізгі математикалық заңдарды қабылдауға, сандық қатынастарды және кеңістіктік пішіндерді зерделеуге көмектесу;

3) білім алушылардың білімдерін есептерді шешу мақсатымен математикалық үлгі құруға бағыттау және нақты процестерді сипаттайтын математикалық үлгілерді түсіндіру;

4) физика, химия, биология және басқа да теориялық салалардағы және практикалық қызметтер бойынша есептерді зерттеу мен шешу үшін математикалық әдістерді қолданудың қарапайым дағдыларын қалыптастыру;

5) практикалық есептерді шешу кезінде қолайлы математикалық әдістерді таңдау үшін логикалық және сын тұрғысынан ойлауын, шығармашылық қабілеттерін алынған нәтижелерді бағалау және олардың нақтылығын анықтауын дамыту;

6) қарым-қатынас дағдыларын дамыту, оның ішінде ақпаратты нақты және сауатты жеткізу қабілетін, жарияланымдар мен электрондық құралдарды қоса алғанда ақпаратты әртүрлі деректерден пайдалану;

7) дербес жұмыс үшін, сондай-ақ командалық жұмыс үшін дербестік, жауапкершілік, жігерлілік, табандылық, шыдамдылық және төзімділік сияқты жеке қасиеттерін дамыту;

8) математиканың даму тарихымен, математикалық терминдердің шығуымен таныстыру;

9) математикаға оқыту процесінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану дағдыларын дамыту;

10) қоғамдық ілгерілеу үшін алгебраны түсіну маңыздылығын қамтамасыз ету.

4. Оқытудың қойылған мақсатын іске асыру үшін осы Бағдарлама төмендегідей түзету міндеттерін шешуді қарастырады:

1) күнделікті өмірде (қоғамда) математикалық білімдерін қолдану дағдыларын қалыптастыру;

2) алгебраға оқыту процесінде танымдық әрекеттерін белсендіру;

3) тексерудің түйсіне-сезу тәсілімен игеру және заттардың рельефтік бейнелерін, функциялардың графикаларының контурлы бейнелерін қабылдау; сезіп түйсіну пішінді көрсетеді;

4) Брайль математикалық құралдарымен, рельефтік сызбалармен жұмыс кезінде сенсорлық функцияларын (түстерді ажырату, көзбен шамалау) және ұсақ моторикасын дамыту;

5) көріп қабылдауын дамыту;

6) "Алгебра" пәнін зерделеу кезінде түсініктерді нақтылау;

7) байланыстырып сөйлеуін, материалды математикалық тілде баяндай алуын дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Бағдарламаның ерекшеліктері:

1) шиыршықтық принципі бойынша сандар, алгебра, статистика және ықтималдық теориясы, математикалық үлгілеу саласындағы математикалық білімдері мен біліктерін дамыту;

2) қолданбалық мәселелерді шешу арқылы зерттеу дағдыларын дамыту;

3) техникалық құралдарды және қолданбалы бағдарламаларды (графикалық калькулятор, "GeoGebra", "1 С Математикалық конструкторы, "Excel (экзель)", "Access (аксэс)", "Paint") қолдануға оқыту;

4) әртүрлі мәнмәтіндерде процесстерді сипаттау үшін математикалық үлгі құру біліктерін дамытудың практикалық бағыттылығы;

5) күтілетін нәтижелер оқыту мақсаттарының жүйесі түрінде ұсынылған және Блум таксономиясының деңгейлері (білу, түсіну, қолдану, талдау, жинақтау, бағалау) бойынша құрылған.

6. Бағдарлама жалпы білім беретін мектепке арналған аналогиялық бағдарламасына сәйкес. Сонымен бірге, бұл Бағдарлама көрмейтін және нашар көретін балалардың қабылдау, түсіну, ойлау және сөйлеу саласынан көрінетін даму ерекшеліктері ескеріліп, құрылған. Бұл түзетуге және қабылдауын дамытуға, түсініктерді нақтылауға, көрнекі-бейнелік ойлауын жетілдіруге, өзін өзі бақылау тәсілдері мен жолдарын қалыптастыруға бағытталған арнайы нысандарды және оқыту тәсілдерін қолдануды болжайды.

7. Көрмейтіндерді және нашар көретіндерді оқыту барысында түзету-компенсаторлық процесстерді жоғарғы деңгейде дамыту (ауыстырылып қосылу, компенсаторлық қабылдау құрылымындағы нұсқалық), өзін өзі түзету тәсілдері

мен жолдарын және әлеуметтік-психологиялық реттеу мен бейімдеуді қалыптастыру бойынша міндеттер шешіледі.

8. Алгебраны оқыту барысында білім алушылардың офтальмологиялық мүмкіндіктерін ескеру, яғни көру анализаторының бұзылу дәрежесіне қарай балаларды топтарға бөлінуіне сәйкес:

1) толық көрмейтін және жақсы көретін көзінде түзету көзілдірікпен 0-ден 0,04-ке дейінгі көру өткірлігімен жартылай көрмейтін (жартылай көретін) балалар - аталған топты оқыту Брайль жүйесі бойынша сезіну және есту көмегімен іске асырылады;

2) жақсы көретін көзінде түзету әйнегімен 0,05-тен 0,09-ға дейінгі көру өткірлігімен нашар көретін балалар - оқыту кезінде олар реттелген көру жүктемесін сақтауға, толық емес көру қабілетін қорғау және тиімді пайдалану бойынша іс-шараларға, еңбек пен демалыс қызметін икемді кезектестіруге мұқтаж.

9. Көрмейтін балаларды оқыту сараланған, іс-әрекет, құндылыққа бағдарланған, тұлғаға бағдарланған, коммуникативтік тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологиялар негізінде жүзеге асырылады.

10. "Алгебра" пәнін оқытудағы құндылыққа бағдарланған тәсіл адамның қоғамда адамның табысты кіріктірілуіне көмектесетін негізгі құндылықтарды білуіне, түсінуіне және ұғынуына бағытталған. Бағдарламада жалпыұлттық "Мәңгілік ел" идеясы іске асырылады.

11. Тұлғаға бағдарланған тәсілдің мақсаты оқу процесін дараландыру, оқушы тұлғасының үйлесімді қалыптастыру және жан-жақты дамыту, шығармашылық қабілеттерін толық ашу және сабағында тұлғаның әлеуметтік-маңызды қасиеттерін тәрбиелеу, эмоциялық-ерік аясын, психикалық процестерін түзету болып табылады.

12. Іс-әрекет тәсілі меңгеруді автоматтандырылған дағдылар деңгейіне дейін жеткізуді қамтитын ақпараттық-рецептивті, іздеу, зерттеу, талдау және жинақтау әдісі, болжау тиімдірек болып табылатын практикалық біліктер мен дағдыларды дамытуда және түзетуде іске асырылады, яғни білім алушыларға өз бетінше:

1) сұрақтар қоюға және қорытындылар жасауға; әртүрлі күрделіліктегі алгебра бойынша оқу және танымдық міндеттерді шешу үшін үлгілер мен сызбаларды жасауға, қабылдауға және түрлендіруге;

2) нәтижеге жету процесіндегі өз іс-әрекетін бақылауды жүзеге асыруға, бағдарлану және мобильділікпен байланысты өзгеретін жағдайларға сәйкес өз

іс-әрекеттерін түзетуге; оқу тапсырмаларын орындау дұрыстығын, оны шешудегі өз мүмкіндігін бағалауға мүмкіндік береді.

13. Сараланған тәсіл күрделілігі, мұғалім тарапынан қолдау сипаты бойынша ажыратылатын шағын топтық оқытуды, әртүрлі деңгейлік тапсырмаларды қолдануды болжайды, яғни шартты түрде білім алушыларды үш шағын топқа бөлуге болады:

1) бірінші шағын топтың білім алушылары оқу материалын жеткілікті толық және өз бетінше меңгеруге қабілетті;

2) екінші шағын топтың білім алушылары оқу материалын меңгереді, бірақ оны қайта жаңғырту кезінде бірқатар қателіктер жібереді, көмекке мұқтаж;

3) үшінші топтың білім алушылары оқу материалын бір бөлігінде меңгереді және оны өз бетінше қайта жаңғыртуға қабілетті емес; олар үшін жеке түзету әдістері және тәсілдері көрсетілген тапсырмалар мен еске түсірулері бар жеке карталар құрылады.

14. Коммуникативтік тәсіл білім алушы мен педагогтың арасындағы вербальді және вербальді емес өзара іс-әрекет процесінде білімдермен, біліктермен және дағдылармен алмасуды қарастырады. Алгебра сабағында коммуникативтік дағдыларды үйрету үшін жұмысты топтарда, жұппен ұйымдастырылады.

15. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану:

1) ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану құзыреттілігі базалық ақпараттық-коммуникациялық дағдыларда құрылады және өзіне жұмыс, бос уақыт пен қарым-қатынас үшін технологияларды дұрыс және шығармашылық қолдануды қамтиды;

2) мультимедиялық ресурстардың және бұқаралық ақпарат құралдарының, интерактивті тақталар мен компьютерлердің ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану оқу процесін жаңғыртуға және белсендіруге, сондай-ақ білім алушылар мен педагогтың арасындағы ынтымақтастық пен қарым-қатынасқа көмектеседі;

3) ақпаратты іздеу, өңдеу және онымен алмасу үшін Интернет-ресурстарды, ұялы байланысты, онлайн-форумды; көрмейтін балалар үшін Jaws for Windows (джовс фо виндоус) ақпаратына визуалды емес қолжетімділіктің дыбыстаушы бағдарламасы бар компьютер пайдаланылады;

4) ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолданудың құндылығы білім алушылар өз қызметін өзгенің көмегінсіз өз бетінше ұйымдастыра алады.

16. Көру қабілеті бұзылған білім алушылар үшін негізгі орта білім беру оқыту 6 жыл ағымында (жалпы білім беретін мектепте – 5 жыл) жүзеге

асырылатындықтан, оқу материалын оқу жылы бойынша қайта бөлу жүргізіледі, бұл ретте пән тақырыптарының мазмұны мен кезектілігі сақталады. Алгебра бойынша "Алгебралық бөлшек" 7-сыныптан 8-сыныпқа ауыстырылды; "Теңсіздік" тақырыбы 8-сыныптан 9-сыныпқа; "Сандық тізбектер", "Тригонометрия элементтері" және "Ықтималдықтар теориясының элементтері" 9-сыныптан 10-сыныпқа ауыстырылды.

17. Алгебраны оқыту процесі келесі оқу пәндерімен байланысты:

1) орыс тілімен - сөйлемдерді құрастыру, математикалық терминдермен сөз қорын байыту; талқылауды, талдауды, дәлелдеуді жүзеге асыру кезінде өз ойларын сауатты баяндауға үйрету үшін орыс тілі ережелерінің білімдері негізінде;

2) тарихпен - тарихи оқиғаларды есептеу үшін тарихи кезеңдердің хронологиялық шектері туралы түсініктерге сүйене отырып;

3) географиямен - Жердің шартәріздес формасы туралы, глобустағы Жер бетінің бейнесі туралы түсініктерді; план мен картаның ұқсастығы және әртүрлілігі туралы, географиялық координаталар туралы білімдерді; температураны өлшеу туралы, географиялық карталармен жұмыс істеу біліктерін қолдана отырып; география курсынан параллельдер мен меридиандар туралы білімдерін қолдана отырып; доға мен шеңбердің градустық өлшемі сияқты ені мен ұзындығын түсіндіру арқылы;

4) биологиямен - табиғатты қорғау, экология, табиғатты ұтымды пайдалану туралы; биологиялық құрылымдардағы симметрия туралы білімдерін қолдана отырып;

5) информатикамен - компьютермен: "Калькулятор" бағдарламасының көмегімен есептеу, диаграмма құру және оқытудың мультимедиялық құралдарын пайдалану бойынша жұмыс істеу білігін қолдана отырып;

6) физикамен - қайнау процесінің графикалық түсініктері туралы, денені жылыту және суыту процестері, функция тапсырмасы мен функция қасиеттерінің графикалық тәсілін зерделеу кезіндегі балқу мен қатаю туралы білімдеріне сүйеніп; түсініктер мен көлемдердің физикалық мәндеріне бағдарлану;

7) химиямен - мәтін тапсырмаларды шешу кезінде қоспалар, ерітінді, шоғырлану туралы білімдерін қолдану;

8) технологиямен - өзіндік құн, кіші бизнесті жұмсау түрлері, туралы білімдерін қолдану; тауарлардың өзіндік құнын калькуляциялау және қызметтер туралы білімдерін қолдану жүзеге асырылады.

18. Алгебраны оқыту барысында төмендегі түзету пәндерімен байланыс жүзеге асырылады:

1) қалдық көру қабілетін сақтау және дамыту: бейне белгілерін бөлу біліктерін дамыту (сұлба, ашықтық, түсі, пішіні, көлемі, кеңістіктік бағдарлауын) және оларды кіріктіруді жүзеге асыру; көріп есте сақтауын және көрнекі-бейнелік ойлауын дамыту;

2) кеңістікте бағдарлау: математикалық білімдерін ойын әрекетінде, қоғамда қолдану;

3) әлеуметтік – тұрмыстық бағдарлау: бюджетті білу; математикалық білімдерін (өлшеу, есептеу, модельдеу, құрастыру) қолдану;

4) емдік дене шынықтыру: сызықтар, қатар түзулер, перпендикуляр түзулер, есептеу.

19. Түзете-дамыту жұмысында бұзылған және жетілмеген функцияларын түзету мен орнын толтыру мақсатында пайдаланылатын арнайы техникалық және оптикалық құралдар жүйесі қолданылады.

20. Алгебра кабинетінде көрмейтін және нашар көретін балаларға арналған тифлотехникалық құралдар қарастырылады:

1) Брайль бойынша оқулықтар;

2) нашар көретін балалар үшін үлкейтілген шрифтпен және бейімделген түсті иллюстрациялармен арнайы оқулықтар;

3) қалдық көру қабілеті бар көрмейтін балалар үшін рельефті және түсті баспаны үйлестіретін құралдар;

4) Брайль жүйесі бойынша жазу үшін құралдар;

5) Брайль жүйесі бойынша жазу үшін грифельдер;

6) рельефтік – нүктелік шрифтпен жазу үшін қағаз;

7) рельефтік суреттермен, сызбалармен, сұлбалармен және қарапайым функциялардың графикаларымен иллюстрацияланған Брайль бойынша альбомдар;

8) "Кітапқұмар" оқитын машинка;

9) математикалық құралдар: шеңбер доғасын рельефтік сызу үшін циркуль, тактильді транспортир, тактильді сызғыш, тактильді үшбұрыш, координаталық жазықтық макеті, дыбыстық калькуляторлар;

10) макеттер, үлгілер, текше мен тікбұрышты параллелепипед көрінісі;

11) рельефтік – графикалық құралдар.

3-тарау. "Алгебра" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

21. "Алгебра" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;

2) 8-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;

- 3) 9-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;
- 4) 10-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты құрайды.

22. "Алгебра" пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) 1-бөлім "Сандар";
- 2) 2-бөлім "Алгебра";
- 3) 3-бөлім "Статистика және ықтималдықтар теориясы";
- 4) 4-бөлім "Математикалық модельдеу және анализ".

23. "Сандар" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сандар және шамалар туралы түсініктер;
- 2) сандарға амалдар қолдану.

24. "Алгебра" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) алгебралық өрнектер және оларды түрлендіру;
- 2) теңдеулер және теңсіздіктер, олардың жүйелері мен жиынтықтары;
- 3) тізбектер және олардың қосындысы;
- 4) тригонометрия.

25. "Статистика және ықтималдықтар теориясы" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) комбинаторика негіздері;
- 2) ықтималдықтар теориясының негіздері;
- 3) статистика және деректерді талдау.

26. "Математикалық модельдеу және анализ" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) математикалық анализ бастамалары;
- 2) математикалық модельдеудің көмегімен есептер шығару;
- 3) математикалық тіл және математикалық модель.

27. 7-сыныпқа арналған "Алгебра" пәнінің базалық мазмұны:

- 1) 5-6 сыныптардағы математика курсы қайталау;
- 2) бүтін көрсеткішті дәреже. Натурал көрсеткішті дәреже және оның қасиеттері. Бүтін көрсеткішті дәреже және оның қасиеттері. Құрамында дәрежесі бар өрнектерді түрлендіру. Санның стандарт түрі. Өте кіші және өте үлкен сандармен байланысты практикалық есептер шығару. Абсолюттік және салыстырмалы қателік. Құрамында дәрежесі бар сандар тізбектері;
- 3) көпмүшелер. Бірмүшелер және оларға амалдар қолдану. Көпмүшелер және оларға амалдар қолдану. Бірмүше мен көпмүшенің стандарт түрі. Көпмүшені көбейткіштерге жіктеу. Өрнектерді тепе-тең түрлендіру;
- 4) функция. Функцияның графигі. Функция ұғымы. Функцияның графигі. Сызықтық функция және оның графигі. Сызықтық функциялардың

графиктерінің өзара орналасуы. Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін графиктік тәсілмен шешу. $y=ax^2$, $y=a$ және $y=(k \neq 0)$ түріндегі функциялар, олардың графиктері және қасиеттері;

5) статистика элементтері. Бас жиынтық, кездейсоқ таңдама, вариациялық қатар, нұсқалық ұғымдары. Абсолютті жиілік және салыстырмалы жиілік. Жиілік кестесі. Жиілік алқабы;

6) қысқаша көбейту формулалары. Екі өрнектің квадраттарының айырымының формуласы. Екі өрнектің қосындысының квадраты және айырымының квадратының формулалары. Екі өрнектің қосындысының кубы және айырымының кубының формулалары. Екі өрнектің кубтарының қосындысы және кубтарының айырымының формулалары. Өрнектерді тепе-тең түрлендіру. Теңдеу және теңсіздік құру арқылы берілген мәтінді есептерді шығару;

7) 7-сыныптағы алгебра курсың қайталау.

28. 8-сыныпқа арналған "Алгебра" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) алгебралық бөлшектер. Алгебралық бөлшектер және оның негізгі қасиеті. Алгебралық бөлшектерді қосу, азайту, көбейту, бөлу және дәрежеге шығару. Алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендіру;

2) квадрат түбір және иррационал өрнектер. Иррационал сандар. Нақты сандар. Квадрат түбір. Квадрат түбірдің жуық мәні. Арифметикалық квадрат түбір. Арифметикалық квадрат түбірдің қасиеттері. Көбейткішті түбір таңбасының алдына шығару. Көбейткішті түбір таңбасының ішіне енгізу. Бөлшектің бөлімін иррационалдықтан босату. Құрамында квадрат түбірлері бар өрнектерді түрлендіру. Нақты сандарды салыстыру. функциясы, оның қасиеттері және графигі;

3) квадрат теңдеулер. Квадрат теңдеу. Толымсыз квадрат теңдеулер. Келтірілген квадрат теңдеу. Екі мүшенің толық квадратын айыру. Квадрат теңдеу түбірлерінің формулалары. Дискриминант. Виет теоремасы. Виет теоремасына кері теорема. Квадрат үшмүше. Квадрат үшмүшенің түбірі. Квадрат үшмүшені көбейткіштерге жіктеу. Квадрат теңдеуге келтірілетін теңдеулер. Биквадрат теңдеу. Жаңа айнымалы енгізу әдісі. Бүтін рационал теңдеу. Бөлшек-рационал теңдеу. Рационал теңдеу. түріндегі теңдеулер. Квадрат теңдеулердің көмегімен мәтінді есептерді шығару. Бөлшек-рационал теңдеулердің көмегімен мәтінді есептерді шығару;

4) квадраттық функция. Квадраттық функция. $y=a(x-m)^2$, $y=ax^2+n$ және $y=a(x-m)^2+n$ ($a \neq 0$) түріндегі функциялар, олардың қасиеттері және графиктері. $y=ax^2+bx+c$ ($a \neq 0$) түріндегі квадраттық функция, оның қасиеттері және графигі;

5) "Статистика элементтері". Жиілік. Жиіліктер кестесі. Интервалдық кесте. Гистограмма. Жинақталған жиілік. Орта мән. Дисперсия. Стандартты ауытқу. Полигон;

б) 8-сыныптағы алгебра курсы қайталау.

29. 9-сыныпқа арналған "Алгебра" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) теңсіздіктер. Квадрат теңсіздік. Квадрат теңсіздіктерді квадраттық функцияның графигі арқылы шығару. Рационал теңсіздік. Интервалдар әдісі. Бір айнымалысы бар сызықтық емес теңсіздіктер жүйесі. Квадрат теңсіздіктер жүйесі;

2) екі айнымалысы бар теңдеулер, теңсіздіктер және олардың жүйелері. Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер. Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер жүйесі. Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер жүйесін шешу. Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер жүйесі көмегімен мәтінді есептер шығару. Екі айнымалысы бар теңсіздіктер. Екі айнымалысы бар теңсіздіктер жүйесі;

3) комбинаторика элементтері. Комбинаториканың негізгі ұғымдары мен ережелері (қосу және көбейту ережелері). Санның факториалы. Қайталанбайтын "орналастыру", "алмастыру" және "теру" ұғымдары. Комбинаториканың негізгі формулалары. Комбинаторика формулаларын қолдану арқылы есептер шығару. Ньютон биномы және қасиеттері;

4) 9-сыныптағы алгебра курсы қайталау.

30. 10-сыныпқа арналған "Алгебра" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) тізбектер. Сандар тізбегі, оның берілу тәсілдері және қасиеттері. Арифметикалық прогрессия. Арифметикалық прогрессияның n -ші мүшесінің формуласы. Арифметикалық прогрессияның алғашқы n мүшесінің қосындысының мәнін есептеу формуласы. Геометриялық прогрессия. Геометриялық прогрессияның n -ші мүшесінің формуласы. Геометриялық прогрессияның алғашқы n мүшесінің қосындысының мәнін есептеу формуласы. Шексіз кемімелі геометриялық прогрессия. Шексіз кемімелі геометриялық прогрессия мүшелерінің қосындысы. Математикалық индукция әдісі;

2) тригонометрия. Бұрыш пен доғаның градусық және радиандық өлшемдері. Кез келген бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі. Бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсінің мәндері. Тригонометриялық функциялар және олардың қасиеттері. Негізгі тригонометриялық тепе-теңдіктер. Келтіру формулалары. Екі бұрыштың қосындысы мен айырымының синусы, косинусы, тангенсі және котангенсінің формулалары. Тригонометриялық функциялардың қосбұрышы және

жартыбұрышының формулалары. Тригонометриялық функциялардың қосындысы мен айырымын көбейтіндіге түрлендіру формулалары. Тригонометриялық функциялардың көбейтіндісін қосынды немесе айырымға түрлендіру формулалары. Тригонометриялық өрнектерді тепе-тең түрлендіру;

3) ықтималдықтар теориясының элементтері. Оқиға, кездейсоқ оқиға, ақиқат оқиға, мүмкін емес оқиға. Элементароқиға. Қолайлы нәтижелер. Тең мүмкіндікті және қарама-қарсы оқиғалар. Ықтималдықтың классикалық анықтамасы. Статистикалық ықтималдық. Геометриялық ықтималдық;

4) 7-10 сыныптардағы алгебра курсын қайталау.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

31. Бағдарламадағы оқыту мақсаттары кодтық белгімен ұсынылған. Кодтағы бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар Бағдарламаның бөлімі мен бөлімшесін білдіреді, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.3.5 кодындағы "7" – сынып, "2.3" – бөлімше, "5" – оқу мақсатының реттік нөмірі.

32. Оқу мақсаттарыбойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім"Сандар":

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Сандар және шамалар туралы түсініктер	7.1.1.1 стандартты түрде сандарды жазу	8.1.1.1 иррационал және нақты сандар ұғымын меңгеру 8.1.1.2 квадрат түбір мен арифметикалық квадрат түбір анықтамасын білу және ұғымдарын ажырату; Брайль рельефті – нүктелік шрифтіментүбір белгісінің жазылу ережесін білу		10.1.1.1 бұрыштың радиандық өлшемі ұғымын меңгеру 10.1.1.2 бірлік шеңберде сандарын белгілеу
1.2 Сандарға амалдар қолдану	7.1.2.1 натурал көрсеткіші бар дәреженің анықтамасын және оның қасиеттерін білу 7.1.2.2 қандай цифрлық сан дәрежесінің мәніне аяқталатынын анықтау 7.1.2.3 нөлдік және бүтін теріс көрсеткіші бар дәреженің анықтамасын және оның қасиеттерін білу 7.1.2.4 бүтін көрсеткіші бар дәреженің сандық мәнін табу, берілген сандарды дәреже түрінде көрсету 7.1.2.5 алгебралық өрнектерді	8.1.2.1 арифметикалық квадрат түбір қасиеттерін қолдану 8.1.2.2 квадрат түбір мәнін бағалау 8.1.2.3 түбір белгісінен көбейткішті шығару және көбейткішті түбір белгісіне енгізу 8.1.2.4 иррационалдан бөлшектің бөлімін босату 8.1.2.5 квадрат түбірден тұратын өрнектерді түрлендіруді орындау 8.1.2.6нақты сандарды салыстыру		10.1.2.1 градустарды радиандарға және радиандарды градустарға айналдыру

	<p>ықшамдау үшін дәрежелердің қасиеттерін қолдану</p> <p>7.1.2.6 нөлдік көрсеткіші бар дәреже негізінде айнымалылардың ұйғарынды мәндерін табу</p> <p>7.1.2.7 стандартты түрде жазылған сандармен арифметикалық амалдарды орындау</p> <p>7.1.2.8 стандартты түрде жазылған санның мәнді бөлігін және ретін табу</p> <p>7.1.2.9 стандартты түрде жазылған сандарды салыстыру</p> <p>7.1.2.10 шаманы бір өлшем бірліктен басқаға айналдыру және нәтижелерін стандартты түрде жазу</p> <p>7.1.2.11 шамалардың жуық мәндерін табу және оларды стандартты түрде жазу</p> <p>7.1.2.12 шамалар мәндеріне жуық абсолюттік және салыстырмалы қателікті есептеу</p> <p>7.1.2.13 калькуляторды қолданып, жуықтап есептеуді орындау; дыбыстық калькуляторды қолданып, жуықтап есептеуді орындау</p> <p>7.1.2.14 рационалдық есеп үшін қысқартылған көбейту формуласын қолдану</p> <p>7.1.2.15 натурал көрсеткіші бар дәреже қасиетін қолдану</p>		
--	--	--	--

2) 2-бөлім "Алгебра":

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
<p>2.1 Алгебралық өрнектер және оларды түрлендіру</p>	<p>7.2.1.1 сандық өрнектердің мәнін табу кезінде бүтін көрсеткіштері бар дәреженің қасиеттерін қолдану</p> <p>7.2.1.2 бір мүше анықтамасын білу, оның коэффициенті мен дәрежесін табу</p> <p>7.2.1.3 бір мүшені стандартты түрде</p>	<p>8.2.1.1 алгебралық бөлшектерді тану</p> <p>8.2.1.2 алгебралық бөлшектердегі айнымалылардың ұйғарынды мәндерінің саласын табу</p> <p>8.2.1.3 алгебралық бөлшектің негізгі</p>		

<p>жазу 7.2.1.4 бір мүшелерді көбейтуді орындау және көбейткіштердің көбейтіндісі түрінде көрсету 7.2.1.5 көпмүше анықтамасын білу және оның дәрежесін табу 7.2.1.6 көпмүшені стандарттық түрге келтіру 7.2.1.7 көпмүшелерді қосу және азайтуды орындау 7.2.1.8 көпмүшені бір мүшеге көбейтуді орындау 7.2.1.9 көпмүшені көпмүшеге көбейтуді орындау 7.2.1.10</p> $a^2 - b^2 = (a - b)(a + b);$ $(a \pm b)^2 = a^2 \pm 2ab + b^2$ <p>қысқартылған көбейту формуласын білу және қолдану 7.2.1.11</p> $a^3 \pm b^3 = (a \pm b)(a^2 \mp ab + b^2);$ $(a \pm b)^3 = a^3 \pm 3a^2b + 3ab^2 \pm b^3$ <p>қысқартылған көбейту формуласын білу және</p>	<p>қасиетін қолдану 8.2.1.4 алгебралық бөлшектерді қосу мен алуды орындау 8.2.1.5 көбейтуді және бөлуді, алгебралық бөлшектер дәрежесіне шығаруды орындау 8.2.1.6 алгебралық өрнектерді түрлендіруді орындау 8.2.1.7 квадрат үшмүшенің түбірі ұғымын меңгеру 8.2.1.8 үшмүшеден толық квадрат қосмүшені бөлу 8.2.1.9 квадрат үшмүшені көбейткіштерге бөлшектеу</p>		
---	---	--	--

	<p>қолдану 7.2.1.12 жалпы көбейткішті жақшаның сыртына шығару және топтастыру тәсілімен алгебралық өрнектерді көбейткіштерге бөлшектеу 7.2.1.13 көпмүшелермен амалдар көмегімен алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендіруді орындау, көпмүшені көбейткішке жіктеу 7.2.1.14 алгебралық өрнектерді қысқартылған көбейту формулаларының көмегімен көбейткіштерге жіктеу 7.2.1.15 алгебралық өрнектерді қысқартылған формулалар көмегімен тепе-тең түрлендіруді орындау</p>			
<p>2.2 Теңдеулер және теңсіздіктер, олардың жүйелері мен жиынтықтары</p>		<p>8.2.2.1 квадраттеңдеудің анықтамасын білу 8.2.2.2 квадрат теңдеудің түрлерін анықтау 8.2.2.3 квадрат теңдеулерді шешу 8.2.2.4 Виет теоремасын қолдану 8.2.2.5 $ax^2+bx +c=0$; $ax^2+b x +c=0$ теңдеу түрін шешу 8.2.2.6 бөлшек-рационал теңдеулерді шешу 8.2.2.7 квадрат теңдеуге келтірілген теңдеулерді шешу</p>	<p>9.2.2.1 екі айнымалымен сызықтық және сызықсыз теңдеулерді ажырату 9.2.2.2 екі айнымалымен сызықсыз теңдеулер жүйесін шешу; Брайль рельефті-нүктелік шрифт бойынша жүйе белгісінің жазылу ережесін білу 9.2.2.3 квадрат теңсіздіктерді шешу 9.2.2.4 рационал теңсіздіктерді шешу 9.2.2.5 екі теңсіздіктен, біреуі</p>	

			<p>сызықтық, ал екіншісі – квадрат болатын жүйені шешу</p> <p>9.2.2.6 екі квадрат теңсіздік жүйесін және жиытығын шешу;</p> <p>рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль бойынша) жиынтық белгісінің жазылу ережесін білу</p> <p>9.2.2.7 екі айнымалысы бар теңсіздіктерді шешу</p> <p>9.2.2.8 екі айнымалысы бар сызықсыз теңдеулер жүйесін шешу</p>
<p>2.3 Тізбектер және олардың қосындысы</p>	<p>7.2.3.1 заңдылықты анықтау және дәрежеден тұратын тізбектер мүшелерін табу</p>		<p>10.2.3.1 сандық тізбек туралы түсінігінің болуы</p> <p>10.2.3.2 n-дік тізбек мүшесін табу, мысалы:</p> $\frac{1}{2 \cdot 3}, \frac{1}{3 \cdot 4}, \frac{1}{4 \cdot 5}, \frac{1}{5 \cdot 6}$ <p>10.2.3.3</p> <p>10.2.3.3 математикалық индукция әдісін білу және қолдану</p> <p>10.2.3.4 сандық тізбектер арасынан арифметикалық және геометриялық прогрессияны тану</p> <p>10.2.3.5 n-дік мүше формуласын, бірінші мүшелердің n қосындысын және арифметикалық</p>

			<p>прогрессияның сипаттамалық қасиетін білу және қолдану 10.2.3.6 n-дік мүше формуласын, бірінші мүшелердің n қосындысын және геометриялық прогрессияның сипаттамалық қасиетін білу және қолдану 10.2.3.7 арифметикалық және/немесе геометриялық прогрессиялармен байланысты есептерді шешу 10.2.3.8 ондық периодтық бөлшекті жай бөлшекке айналдыру үшін шексіз азаймалы геометриялық прогрессия қосындысының формуласын қолдану 10.2.3.9 есептерді шешуге шексіз азаймалы геометриялық прогрессия қосындысының формуласын қолдану</p>
2.4 Тригонометрия			<p>10.2.4.1 тригонометриялық функциялардың анықтамасын білу 10.2.4.2 тригонометриялық функциялары бар бірлік шеңбердің нүктелер координатының өзара байланысын білу 10.2.4.3 бұрыштардың қосындылары мен айырымдарының тригонометриялық формуласын, қосбұрыш пен жарты бұрыш формуласын шығару және қолдану 10.2.4.4 келтіру формуласын шығару және қолдану 10.2.4.5 бірлік шеңбер көмегімен анықтау саласын және тригонометриялық функциялар мәндерінің жиынын табу 10.2.4.6 бірлік шеңбер көмегімен жұптық (тақтық), периодтылық,</p>

				бірсарындылық пен тригонометриялық функциялардың аралық таңба тұрақтылығын түсіндіру 10.2.4.7 тригонометриялық функциялардың қосындысы мен айырмасын көбейтіндіге және көбейтіндіні қосынды немесе айырмаға түрлендіру формуласын шығару және қолдану 10.2.4.8 тригонометриялық өрнектерді тепе-тең түрлендіруді орындау
--	--	--	--	---

3) 3-бөлім "Статистика және ықтималдықтар теориясы":

3-кесте

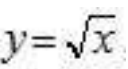
Бөлімшелер	Оқыту мақсттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Комбинаторика негіздері			9.3.1.1 комбинаторика ережесін (қосынды мен көбейтінді ережелерін) білу 9.3.1.2 сан факториалының анықтамасын білу; рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль бойынша) факториал белгісінің жазылу ережесін білу 9.3.1.3 қайталаусыз ауыстырудың, орналастырудың, үйлестірудің анықтамасын білу; рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль бойынша) ауыстыру, орналастыру, үйлестіру белгісінің жазылу ережесін білу 9.3.1.4 қайталаусыз ауыстыру, орналастыру, үйлестіру сандарын есептеу үшін комбинаторика формуласын білу 9.3.1.5 қайталаусыз ауыстыру, орналастыру,	III

			үйлестіру сандарын есептеу үшін комбинаторика формуласын қолданып, есептерді шешу 9.3.1.6 бином Ньютон формуласы мен оның қасиеттерін білу және қолдану	
3.2 Ықтималдықтар теориясының негіздері				10.3.2.1 ұғымдарды меңгеру: оқиға, кездейсоқ оқиға, ақиқат оқиға, мүмкін емес оқиға, қолайлы нәтижелер, тең мүмкіндікті және қарама-қарсы оқиғалар 10.3.2.2 қарапайым емес оқиғадан қарапайым оқиғаны ажырату 10.3.2.3 ықтималдықтың классикалық анықтамасын білу және оны есептер шешу үшін қолдану 10.3.2.4 ықтималдықтың статистикалық анықтамасын білу 10.3.2.5 есептер шығару барысында геометриялық ықтималдықтарды қолдану
3.3 Статистика және деректерді талдау	7.3.3.1 негізгі жиынтық, кездейсоқ іріктеу, вариациялық қатар, нұсқалар ұғымдарын меңгеру 7.3.3.2 нұсқалардың абсолюттік және қатынастық жиіліктерін есептеу 7.3.3.3 статистикалық деректерді жинау және оларды кесте түрінде ұсыну 7.3.3.4 жиіліктік кесте түрінде іріктеуді ұсыну 7.3.3.5 кестелердегі деректерді қайшылықсыздыққа тексеру 7.3.3.6 жиіліктер полигоны түріндегі	8.3.3.1 жиіліктердің интервалды кестесі түріндегі іріктеу нәтижелерін ұсыну 8.3.3.2 жиіліктердің гистограммасы түрінде жиіліктердің интервалды кестесіндегі деректерді ұсыну 8.3.3.3 жинақталған жиілік анықтамасын білу 8.3.3.4 статистикалық кесте, жиіліктер		

	іріктеу нәтижелерін ұсыну 7.3.3.7 кесте немесе жиіліктер полигоны түрінде ұсынылған статистикалық ақпаратты талдау	полигоны, гистограмма бойынша ақпаратты талдау 8.3.3.5 дисперсияны есептеу және стандарттық ауытқу анықтамасын және формуласын білу		
--	---	--	--	--

4) 4-бөлім "Математикалық модельдеу және анализ":

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Математикалық анализ бастамалары	7.4.1.1 функция ұғымдарын және функция графикасын меңгеру; қарапайым функциялардың рельефтік графикасын координаталық жазықтықта оқу 7.4.1.2 функция тапсырмаларының тәсілдерін білу 7.4.1.3 анықтау саласын және функция мәндерінің жиынын табу 7.4.1.4 функциясының анықтамасын білу, k – ге байланысты оның графигін құру және орналасуын белгілеу; қарапайым функциялардың рельефтік графигін координаталық жазықтықта оқу 7.4.1.5 сызықтық функция анықтамасын білу, оның графигін құруды және k және b мәндеріне байланысты орналасуын белгілеу; қарапайым функциялардың рельефтік графигін координаталық	8.4.1.1 функциясы қасиеттерін білу және оның графигін құру; қарапайым функциялардың рельефтік графикасын координаталық жазықтықта оқу 8.4.1.2 $y=a(x-m)^2$, $y=ax^2+n$, $y=a(x-m)^2+n$, $a \neq 0$ түріндегі квадратфункциялар графигінің қасиеттерін білу және оны құру; қарапайым функциялардың рельефтік графикасын координаталық жазықтықта оқу 8.4.1.3 түріндегі квадраттық функциялар графигінің қасиеттерін білу және оны құру; қарапайым функциялардың рельефтік графикасын координаталық жазықтықта оқу 8.4.1.4 аргументтің берілген мәндері бойынша функцияның мәндерін табу және функцияның берілген мәндері бойынша аргумент мәнін табу		

	<p>жазықтықта оқу</p> <p>7.4.1.6 координат осьтерімен сызықтық функция графигінің қиылысу нүктелерін табу (графиканы құрусыз); қарапайым функциялардың рельефтік графигін координаталық жазықтықта оқу</p> <p>7.4.1.7 графикамен берілген сызықтық функциясының k және b белгілерін анықтау; сызықтық функциялардың рельефтік графигін координаталық жазықтықта оқу</p> <p>7.4.1.8 коэффициент мәндеріне байланысты сызықтық функциялар графикасының өзара орналасуын негіздеу</p> <p>7.4.1.9 сызықтық функция формуласымен, берілген функцияның графигіне параллель немесе оның қиылысу графикасын беру</p> <p>7.4.1.10 $y=ax^2$ ($a \neq 0$) функциясы графигін құру және оның қасиеттерін білу; рельефтік сызба үшін арнайы құралдарды қолдану</p> <p>7.4.1.11 $y=ax^3$ ($a \neq 0$) функциясының графигін құру және оның қасиеттерін білу; рельефтік сызба үшін арнайы құралдарды қолдану</p> <p>7.4.1.12 функция графигін құру және оның қасиеттерін білу; рельефтік сызба үшін арнайы құралдарды қолдану</p>			
--	--	--	--	--

4.2 Математикалық модельдеудің көмегімен есептер шығару	7.4.2.1 шамалар өте үлкен немесе өте кіші сандармен көрсетілген есептерді шешу 7.4.2.2 теңдеулер мен теңсіздіктерді құрастыру көмегімен мәтін есептерді шешу 7.4.2.3 шаршы ауданы мен текше көлемінің олардың сызықтық өлшемдері өзгеруі кезінде қалай өзгертетінін бағалау 7.4.2.4 графикалық тәсілмен сызықтық теңдеулер жүйесін шешу; қарапайым функциялардың рельефтік графикасын координаталық жазықтықта оқу	8.4.2.1 квадрат теңдеулердің көмегімен мәтін есептерді шешу; 8.4.2.2 бөлшек-рационал теңдеулердің көмегімен мәтін есептерді шешу 8.4.2.3 қолданбалы есептерді шешу үшін квадрат функцияны қолдану	9.4.2.1 теңдеулер жүйесінің көмегімен мәтін есептерді шешу	10.4.2.1 геометриялық және арифметикалық прогрессиялармен байланысты мәтін есептерді шешу
4.3 Математикалық тіл және математикалық модель	7.4.3.1 есептің шарты бойынша математикалық модельді құрастыру	8.4.3.1 есептің шарты бойынша математикалық модельді құрастыру	9.4.3.1 есептің шарты бойынша математикалық модельді құрастыру	

33. Осы Бағдарлама көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Алгебра" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

34. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Алгебра" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Алгебра" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-СЫНЫП:

1-кесте

Ұзақ	Ұзақ	мерзімді	Оқыту мақсаттары
------	------	----------	------------------

мерзімді жоспардың бөлімі	жоспар бөлімінің мазмұны	
1-тоқсан		
5-6 сыныптардағы математика курсын қайталау		
Бүтін көрсеткішті дәреже	Натурал көрсеткішті дәреже және оның қасиеттері	7.1.2.1 натурал көрсеткіші бар дәреженің анықтамасын және оның қасиеттерін білу 7.1.2.2 қандай цифрлық сан дәрежесінің мәніне аяқталатынын анықтау 7.1.2.15 натурал көрсеткіші бар дәреже қасиетін қолдану 7.4.2.3 шаршы ауданы мен текше көлемінің олардың сызықтық өлшемдері өзгеруі кезінде қалай өзгертінін бағалау
	Бүтін көрсеткішті дәреже және оның қасиеттері	7.1.2.3 нөлдік және бүтін теріс көрсеткіші бар дәреженің анықтамасын және оның қасиеттерін білу 7.1.2.4 бүтін көрсеткіші бар дәреженің сандық мәнін табу, берілген сандарды дәреже түрінде көрсету 7.1.2.6 нөлдік көрсеткіші бар дәреже негізінде айнымалылардың ұйғарынды мәндерін табу 7.2.1.1 сандық өрнектердің мәнін табу кезінде бүтін көрсеткіштері бар дәреженің қасиеттерін қолдану
	Құрамында дәрежесі бар өрнектерді түрлендіру	7.2.3.1 заңдылықты анықтау және дәрежеден тұратын тізбектер мүшелерін табу
	Санның стандарт түрі	7.1.1.1 стандартты түрде сандарды жазу 7.1.2.7 стандартты түрде жазылған сандармен арифметикалық амалдарды орындау 7.1.2.8 стандартты түрде жазылған санның мәнді бөлігін және ретін табу 7.1.2.9 стандартты түрде жазылған сандарды салыстыру 7.1.2.10 шаманы бір өлшем бірліктен басқаға айналдыру және нәтижелерін стандартты түрде жазу 7.1.2.11 шамалардың жуық мәндерін табу және оларды стандартты түрде жазу 7.1.2.12 шамалар мәндеріне жуық абсолюттік және салыстырмалы қателікті есептеу 7.1.2.13 калькуляторды қолданып, жуықтап есептеуді орындау; дыбыстық калькуляторды қолданып, жуықтап есептеуді орындау
	Мәтінді есептерді шығару	7.4.2.1 шамалар өте үлкен немесе өте кіші сандармен көрсетілген есептерді шешу
	Көпмүшелер	Бірмүшелер және оларға амалдар қолдану. Бірмүшенің дәрежесі және стандарт түрі
Көпмүшелер. Көпмүшенің дәрежесі және стандарт түрі		7.2.1.5 көпмүше анықтамасын білу және оның дәрежесін табу 7.2.1.6 көпмүшені стандарттық түрге келтіру
Көпмүшелерге амалдар қолдану		7.2.1.7 көпмүшелерді қосу және азайтуды орындау 7.2.1.8 көпмүшені бір мүшеге көбейтуді орындау

		7.2.1.9 көпмүшені көпмүшеге көбейтуді орындау
	Көпмүшені көбейткіштерге жіктеу	7.2.1.12 жалпы көбейткішті жақшаның сыртына шығару және топтастыру тәсілімен алгебралық өрнектерді көбейткіштерге бөлшектеу
	Өрнектерді тепе-тең түрлендіру	7.2.1.13 көпмүшелермен амалдар көмегімен алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендіруді орындау, көпмүшені көбейткішке жіктеу 7.2.1.14 алгебралық өрнектерді қысқартылған көбейту формулаларының көмегімен көбейткіштерге жіктеу 7.2.1.15 алгебралық өрнектерді қысқартылған формулалар көмегімен тепе-тең түрлендіруді орындау
2-тоқсан		
Функция. Функцияның графикі	Функция және функцияның графикі	7.4.1.1 функция ұғымдарын және функция графикасын меңгеру; қарапайым функциялардың рельефтік графикасын координаталық жазықтықта оқу 7.4.1.2 функция тапсырмаларының тәсілдерін білу 7.4.1.3 анықтау саласын және функция мәндерінің жиынын табу
	Сызықтық функция және оның графикі	7.4.1.4 функциясының анықтамасын білу, k – ге байланысты оның графикін құру және орналасуын белгілеу; қарапайым функциялардың рельефтік графикін координаталық жазықтықта оқу 7.4.1.5 сызықтық функция анықтамасын білу, оның графикін құруды және k және b мәндеріне байланысты орналасуын белгілеу; қарапайым функциялардың рельефтік графикін координаталық жазықтықта оқу 7.4.1.6 координат осьтерімен сызықтық функция графикінің қиылысу нүктелерін табу (графиканы құрусыз); қарапайым функциялардың рельефтік графикін координаталық жазықтықта оқу 7.4.1.7 графикамен берілген сызықтық функциясының k және b белгілерін анықтау; сызықтық функциялардың рельефтік графикін координаталық жазықтықта оқу
	Сызықтық функциялардың графиктерінің өзара орналасуы	7.4.1.8 коэффициент мәндеріне байланысты сызықтық функциялар графикасының өзара орналасуын негіздеу 7.4.1.9 сызықтық функция формуласымен, берілген функцияның графикіне параллель немесе оның қиылысу графикасын беру
	Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін графиктік тәсілмен шешу	7.4.2.4 графикалық тәсілмен сызықтық теңдеулер жүйесін шешу; қарапайым функциялардың рельефтік графикасын координаталық жазықтықта оқу
	$y=ax^2$, $y=ax^3$ және ($k \neq 0$) түріндегі функциялар, олардың графиктері және қасиеттері	7.4.1.10 $y=ax^2$ ($a \neq 0$) функциясы графикін құру және оның қасиеттерін білу; рельефтік сызба үшін арнайы құралдарды қолдану 7.4.1.11 $y=ax^3$ ($a \neq 0$) функциясының графикін құру және оның қасиеттерін білу; рельефтік сызба үшін арнайы құралдарды қолдану 7.4.1.12 функция графикін құру және оның қасиеттерін білу; рельефтік сызба үшін арнайы құралдарды қолдану
3-тоқсан		
Статистика элементтері	Вариациялық қатар	7.3.3.1 негізгі жиынтық, кездейсоқ іріктеу, вариациялық қатар, нұсқалар ұғымдарын меңгеру
	Абсолютті жиілік және салыстырмалы жиілік.	7.3.3.2 нұсқалардың абсолюттік және қатынастық жиіліктерін есептеу 7.3.3.3 статистикалық деректерді жинау және оларды кесте түрінде ұсыну 7.3.3.4 жиіліктік кесте түрінде іріктеуді ұсыну 7.3.3.5 кестелердегі деректерді қайшылықсыздыққа тексеру

	кестесі	
	Жиілік алқабы	7.3.3.6 жиіліктер полигоны түріндегі іріктеу нәтижелерін ұсыну 7.3.3.7 кесте немесе жиіліктер полигоны түрінде ұсынылған статистикалық ақпаратты талдау
Қысқаша көбейту формулалары	Қысқаша көбейту формулалары	7.2.1.10 $a^2 - b^2 = (a - b)(a + b); (a \pm b)^2 = a^2 \pm 2ab + b^2$ қысқартылған көбейту формуласын білу және қолдану
		7.2.1.11 $a^3 \pm b^3 = (a \pm b)(a^2 \mp ab + b^2); (a \pm b)^3 = a^3 \pm 3a^2b + 3ab^2 \pm b^3$ қысқартылған көбейту формуласын білу және қолдану
4-тоқсан		
Қысқаша көбейту формулалары	Қысқаша көбейту формулаларының көмегімен өрнектерді түрлендіру	7.1.2.14 рационалдық есеп үшін қысқартылған көбейту формуласын қолдану 7.2.1.4 бір мүшелерді көбейтуді орындау және көбейткіштердің көбейтіндісі түрінде көрсету 7.2.1.5 көпмүше анықтамасын білу және оның дәрежесін табу
	Мәтінді есептерді шығару	7.4.3.1 есептің шарты бойынша математикалық модельді құрастыру 7.4.2.2 теңдеулер мен теңсіздіктерді құрастыру көмегімен мәтін есептерді шешу
7 – сыныптағы алгебраны қайталау		

2) 8-сынып:

2-кесте

Ұзақмерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
7 – сыныптағы алгебраны қайталау		
Алгебралық бөлшектер	Алгебралық бөлшек және оның негізгі қасиеті	8.2.1.1 алгебралық бөлшектерді тану 8.2.1.2 алгебралық бөлшектердегі айнымалылардың ұйғарынды мәндерінің саласын табу 8.2.1.3 алгебралық бөлшектің негізгі қасиетін қолдану
	Алгебралық бөлшектерге амалдар қолдану	8.2.1.4 алгебралық бөлшектерді қосу мен алуды орындау 8.2.1.5 көбейтуді және бөлуді, алгебралық бөлшектер дәрежесіне шығаруды орындау
	Алгебралық өрнектерді	8.2.1.6 алгебралық өрнектерді түрлендіруді орындау

	тепе-тең түрлендіру	
2-тоқсан		
Квадрат түбір және иррационал өрнек	Нақты сандар	8.1.1.1 иррационал және нақты сандар ұғымын меңгеру
	Квадрат түбір	8.1.1.2 квадрат түбір мен арифметикалық квадрат түбір анықтамасын білу және ұғымдарын ажырату; Брайль рельефті – нүктелік шрифтімен түбір белгісінің жазылу ережесін білу 8.1.2.1 арифметикалық квадрат түбір қасиеттерін қолдану 8.1.2.2 квадрат түбір мәнін бағалау
	Құрамында квадрат түбірлері бар өрнектерді түрлендіру	8.1.2.3 түбір белгісінен көбейткішті шығару және көбейткішті түбір белгісіне енгізу 8.1.2.4 иррационалдан бөлшектің бөлімін босату 8.1.2.5 квадрат түбірден тұратын өрнектерді түрлендіруді орындау 8.1.2.6 нақты сандарды салыстыру
3-тоқсан		
Квадрат түбір және иррационал өрнек	функциясы, оның графигі және қасиеттері	8.4.1.1 функциясы қасиеттерін білу және оның графигін құру; қарапайым функциялардың рельефтік графикасын координаталық жазықтықта оқу 8.4.1.4 аргументтің берілген мәндері бойынша функцияның мәндерін табу және функцияның берілген мәндері бойынша аргумент мәнін табу
Квадрат теңдеулер	Квадрат теңдеу	8.2.2.1 квадрат теңдеудің анықтамасын білу 8.2.2.2 квадрат теңдеудің түрлерін анықтау
	Квадрат теңдеулерді шешу	8.2.2.3 квадрат теңдеулерді шешу 8.2.2.4 Виет теоремасын қолдану
	Квадрат үшмүше	8.2.1.7 квадрат үшмүшенің түбірі ұғымын меңгеру 8.2.1.8 үшмүшеден толық квадрат қосмүшені бөлу 8.2.1.9 квадрат үшмүшені көбейткіштерге бөлшектеу
	Теңдеулерді шешу	8.2.2.5 $ ax^2+bx +c=0$; $ax^2+b x +c=0$ теңдеу түрін шешу 8.2.2.6 бөлшек-рационал теңдеулерді шешу 8.2.2.7 квадрат теңдеуге келтірілген теңдеулерді шешу
4-тоқсан		
Квадрат теңдеулер	Мәтінді есептерді шығару	8.4.2.1 квадрат теңдеулердің көмегімен мәтін есептерді шешу; 8.4.2.2 бөлшек-рационал теңдеулердің көмегімен мәтін есептерді шешу
Квадраттық функция	Квадраттық функция және оның графигі	8.4.1.2 $y=a(x-m)^2$, $y=ax^2+n$, $y=a(x-m)^2+n$, $a \neq 0$ түріндегі квадрат функциялар графигінің қасиеттерін білу және оны құру; қарапайым функциялардың рельефтік графикасын координаталық жазықтықта оқу 8.4.1.3 түріндегі квадрат функциялар графигінің қасиеттерін білу және оны құру; қарапайым функциялардың рельефтік графикасын координаталық жазықтықта оқу 8.4.1.4 аргументтің берілген мәндері бойынша функцияның мәндерін табу және функцияның берілген мәндері бойынша аргумент мәнін табу
	Мәтінді есептерді шығару	8.4.2.3 қолданбалы есептерді шешу үшін квадрат функцияны қолдану 8.4.3.1 есептің шарты бойынша математикалық модельді құрастыру
Статистика элементтері	Жилік алқабы, жилік гистограммасы	8.3.3.1 жиіліктердің интервалды кестесі түріндегі іріктеу нәтижелерін ұсыну 8.3.3.2 жиіліктердің гистограммасы түрінде жиіліктердің интервалды кестесіндегі деректерді ұсыну

Орта мән. Дисперсия. Стандартты ауытқу	8.3.3.3 жинақталған жиілік анықтамасын білу 8.3.3.4 статистикалық кесте, жиіліктер полигоны, гистограмма бойынша ақпаратты талдау 8.3.3.5 дисперсияны есептеу және стандарттық ауытқу анықтамасын және формуласын білу
8 – сыныптағы алгебра курсы қайталау	

3) 9-сынып:

3-кесте

Ұзақмерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
8 – сыныптағы алгебра курсы қайталау		
Теңсіздіктер	Квадрат теңсіздік	9.2.2.3 квадрат теңсіздіктерді шешу
	Рационал теңсіздік	9.2.2.4 рационал теңсіздіктерді шешу
2-тоқсан		
Теңсіздіктер	Теңсіздіктер жүйелерін шешу	9.2.2.5 екі теңсіздіктен, біреуі сызықтық, ал екіншісі – квадрат болатын жүйені шешу 9.2.2.6 екі квадрат теңсіздік жүйесін және жиытығын шешу; рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль бойынша) жиынтық белгісінің жазылу ережесін білу
3-тоқсан		
Екі айнымалысы бар теңдеулер, теңсіздіктер, және олардың жүйелері	Екі айнымалысы бар сызықтық емес және олардың жүйелері	9.2.2.1 екі айнымалымен сызықтық және сызықсыз теңдеулерді ажырату
		9.2.2.2 екі айнымалымен сызықсыз теңдеулер жүйесін шешу; Брайль рельефті-нүктелік шрифт бойынша жүйе белгісінің жазылу ережесін білу
		9.4.2.1 теңдеулер жүйесінің көмегімен мәтін есептерді шешу 9.4.3.1 есептің шарты бойынша математикалық модельді құрастыру
	Екі айнымалысы бар теңсіздіктер	9.2.2.7 екі айнымалысы бар теңсіздіктерді шешу
	Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңсіздіктер жүйелері	9.2.2.8 екі айнымалысы бар сызықсыз теңдеулер жүйесін шешу
4-тоқсан		
Комбинаторика элементтері	Комбинаториканың негізгі ұғымдары мен ережелері (қосу және көбейту ережелері)	9.3.1.1 комбинаторика ережесін (қосынды мен көбейтінді ережелерін) білу 9.3.1.2 сан факториалының анықтамасын білу; рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль бойынша) факториал белгісінің жазылу ережесін білу 9.3.1.3 қайталаусыз ауыстырудың, орналастырудың, үйлестірудің анықтамасын білу; рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль бойынша) ауыстыру, орналастыру, үйлестіру белгісінің жазылу ережесін білу 9.3.1.4 қайталаусыз ауыстыру, орналастыру, үйлестіру сандарын есептеу үшін комбинаторика формуласын білу
		Комбинаторика

	формуларын қолданып есептер шешу	сандарын есептеу үшін комбинаторика формуласын қолданып, есептерді шешу
	Ньютон биномы және оның қасиеттері	9.3.1.6 бином Ньютон формуласы мен оның қасиеттерін білу және қолдану

9 – сыныптағы алгебра курсы қайталау

4) 10-сынып:

4-кесте

Ұзақмерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
9-сыныптағы алгебра курсы қайталау		
Тізбектер	Сандар тізбегі, оның берілу тәсілдері және қасиеттері	10.2.3.1 сандық тізбек туралы түсінігінің болуы 10.2.3.2 n-дік тізбек мүшесін табу, мысалы: 10.2.3.3 математикалық индукция әдісін білу және қолдану
	Арифметикалық және геометриялық прогрессиялар	10.2.3.4 сандық тізбектер арасынан арифметикалық және геометриялық прогрессияны тану 10.2.3.5 n-дік мүше формуласын, бірінші мүшелердің n қосындысын және арифметикалық прогрессияның сипаттамалық қасиетін білу және қолдану 10.2.3.6 n-дік мүше формуласын, бірінші мүшелердің n қосындысын және геометриялық прогрессияның сипаттамалық қасиетін білу және қолдану 10.2.3.7 арифметикалық және/немесе геометриялық прогрессиялармен байланысты есептерді шешу
2-тоқсан		
Тізбектер	Шексіз кемімелі геометриялық прогрессия	10.2.3.8 ондық периодтық бөлшекті жай бөлшекке айналдыру үшін шексіз азаймалы геометриялық прогрессия қосындысының формуласын қолдану
	Мәтінді есептерді шығару	10.2.3.9 есептерді шешуге шексіз азаймалы геометриялық прогрессия қосындысының формуласын қолдану 10.4.2.1 геометриялық және арифметикалық прогрессиялармен байланысты мәтін есептерді шешу
3-тоқсан		
Тригонометрия	Бұрыш пен доғаның градустық және радиандық өлшемдері	10.1.1.1 бұрыштың радиандық өлшемі ұғымын меңгеру 10.1.2.1 градустарды радиандарға және радиандарды градустарға айналдыру 10.1.1.2 бірлік шеңберде сандарын белгілеу
	Кез келген бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі. Бұрыш синусының, косинусының, тангенсінің және котангенсінің мәндері	10.2.4.1 тригонометриялық функциялардың анықтамасын білу 10.2.4.2 тригонометриялық функциялары бар бірлік шеңбердің нүктелер координатының өзара байланысын білу
	Тригонометриялық функциялар және олардың қасиеттері	10.2.4.5 бірлік шеңбер көмегімен анықтау саласын және тригонометриялық функциялар мәндерінің жиынын табу 10.2.4.6 бірлік шеңбер көмегімен жұптық (тақтық), периодтылық, бірсарындылық пен тригонометриялық функциялардың аралық таңба тұрақтылығын түсіндіру

	Тригонометрия формулалары	10.2.4.3 бұрыштардың қосындылары мен айырымдарының тригонометриялық формуласын, қосбұрыш пен жарты бұрыш формуласын шығару және қолдану 10.2.4.4 келтіру формуласын шығару және қолдану 10.2.4.7 тригонометриялық функциялардың қосындысы мен айырмасын көбейтіндіге және көбейтіндіні қосынды немесе айырмаға түрлендіру формуласын шығару және қолдану
	Тригонометриялық өрнектерді тепе-тең түрлендіру	10.2.4.8 тригонометриялық өрнектерді тепе-тең түрлендіруді орындау
4-тоқсан		
Ықтималдықтар теориясының элементтері	Ықтималдықтар теориясының негіздері	10.3.2.1 ұғымдарды меңгеру: оқиға, кездейсоқ оқиға, ақиқат оқиға, мүмкін емес оқиға, қолайлы нәтижелер, тең мүмкіндікті және қарама-қарсы оқиғалар 10.3.2.2 қарапайым емес оқиғадан қарапайым оқиғаны ажырату 10.3.2.3 ықтималдықтың классикалық анықтамасын білу және оны есептер шешу үшін қолдану 10.3.2.4 ықтималдықтың статистикалық анықтамасын білу
	Мәтінді есептерді шығару	10.3.2.5 есептер шығару барысында геометриялық ықтималдықтарды қолдану
7-10 сыныптардағы алгебра курсы қайталау		

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 36- қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 476-қосымша

Көру қабілеті бұзылған(көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Геометрия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көру қабілеті бұзылған(көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Геометрия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Геометрияны оқыту мақсаты – "Геометрия" пәнінің мазмұнын сапалы меңгеруді қамтамасыз ету; білім алушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру, оның ішінде оқу пәндерімен кіріктіруде жалпы адами құндылықтар және ұлттық мәдениеттің озық дәстүрлері негізінде зияткерлік деңгейін дамыту.

3. "Геометрия" пәнінің міндеттері:

1) Бағдарламаның бөлімдері бойынша математикалық білімдерін, біліктері мен дағдыларын қалыптастыруға және дамытуға себептесу;

2) әртүрлі мәнмәтіндегі есептерді шешу үшін математикалық тілді және негізгі математикалық заңдарды қабылдауға, сандық қатынастарды және кеңістіктік пішіндерді зерделеуге көмектесу;

3) білім алушылардың білімдерін есептерді шешу мақсатымен математикалық үлгі құруға бағыттау және нақты процестерді сипаттайтын математикалық үлгілерді түсіндіру;

4) физика, химия, биология, оқытылатын теориялық салалардағы және практикалық қызметтер бойынша есептерді зерттеу мен шешу үшін математикалық әдістерді қолданудың қарапайым дағдыларын қалыптастыру;

5) практикалық есептерді шешу кезінде қолайлы математикалық әдістерді таңдау үшін логикалық және сын тұрғысынан ойлауын, шығармашылық қабілеттерін алынған нәтижелерді бағалау және олардың нақтылығын анықтауын дамыту;

6) қарым-қатынас дағдыларын дамыту, оның ішінде ақпаратты нақты және сауатты жеткізу қабілетін, жарияланымдар мен электрондық құралдарды қоса алғанда ақпаратты әртүрлі деректерден пайдалану;

7) дербес жұмыс үшін, сондай-ақ командалық жұмыс үшін дербестік, жауапкершілік, жігерлілік, табандылық, шыдамдылық және төзімділік сияқты жеке қасиеттерін дамыту;

8) геометрияның даму тарихымен, математикалық терминдердің шығуымен таныстыру;

9) геометрияға оқыту процесінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану дағдыларын дамыту;

10) қоғамдық ілгерілеу үшін геометрияны түсіну маңыздылығын қамтамасыз ету.

4. Оқытудың қойылған мақсатын іске асыру үшін осы Бағдарлама төмендегідей түзету міндеттерін шешуді қарастырады:

1) күнделікті өмірде (қоғамда) математикалық білімдерін қолдану дағдыларын қалыптастыру;

2) математикаға оқыту процесінде танымдық әрекеттерін белсендіру;

3) тексерудің түйсіне-сезу тәсілімен игеру және заттардың рельефтік бейнелерін, геометриялық пішіндердің контурлы бейнелерін қабылдау; сезіп түйсіну заттың (геометриялық пішіннің) пішінін, көлемін көрсетеді;

4) затты (геометриялық пішінді) сипау кезінде естіп қабылдауын дамыту, яғни педагогтың сөздік түсініктемелерімен сәйкестендіру;

5) Брайль математикалық құралдарымен, рельефтік сызбалармен жұмыс кезінде сенсорлық функцияларын (түстерді ажырату, көзбен шамалау) және ұсақ моторикасын дамыту;

6) көріп қабылдауын дамыту: геометриялық пішінді (түсін, пішінін, көлемін) көру белгілерін бөлу;

7) "Геометрия" пәнін зерделеу кезінде түсініктерді нақтылау;

8) байланыстырып сөйлеуін, материалды математикалық тілде баяндай алуын дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Бағдарламаның ерекшеліктері:

1) шиыршықтық принципі бойынша геометрия саласындағы математикалық білімдері мен біліктерін дамыту;

2) геометриялық тапсырмаларды шешу арқылы зерттеу дағдыларын дамыту;

3) техникалық құралдарды және қолданбалы бағдарламаларды (графикалық калькулятор, "GeoGebra", "1 C Математикалық конструкторы, "Excel (экзель)", "Access (аксэс)", "Paint (пейнт)") қолдануға оқыту;

4) әртүрлі мәнмәтіндерде процесстерді сипаттау үшін математикалық үлгі құру біліктерін дамытудың практикалық бағыттылығы;

5) күтілетін нәтижелер оқыту мақсаттарының жүйесі түрінде ұсынылған және Блум таксономиясының деңгейлері (білу, түсіну, қолдану, талдау, жинақтау, бағалау) бойынша құрылған.

6. Бағдарламасы көрмейтін және нашар көретін білім алушылардың қабылдау, түсіну, ойлау және сөйлеу саласынан көрінетін даму ерекшеліктерін ескереді, яғни түзетуге және қабылдауын дамытуға, түсініктерді нақтылауға, көрнекі-бейнелік ойлауын жетілдіруге, өзін өзі бақылау тәсілдері мен жолдарын қалыптастыруға бағытталған арнайы нысандарды және оқыту тәсілдерін қолдануды болжайды.

7. Көрмейтіндер мен нашар көретіндерді оқыту барысында түзету-компенсаторлық процесстерді жоғарғы деңгейде дамыту (ауыстырылып қосылу, компенсаторлық қабылдау құрылымындағы нұсқалық), өзін өзі түзету тәсілдері мен жолдарын және әлеуметтік-психологиялық реттеу мен бейімдеуді қалыптастыру бойынша міндеттер шешіледі.

8. Геометрияға оқыту барысында білім алушылардың офтальмологиялық мүмкіндіктерін ескеру, яғни көру анализаторының бұзылу дәрежесіне қарай балаларды топтарға бөлінуіне сәйкес:

1) толық көрмейтін және жақсы көретін көзінде түзету көзілдірікпен

0-ден 0,04-ке дейінгі көру өткірлігімен жартылай көрмейтін (жартылай көретін) балалар - аталған топты оқыту Брайль жүйесі бойынша сезіну және есту көмегімен іске асырылады;

2) жақсы көретін көзінде түзету әйнегімен 0,05-тен 0,09-ға дейінгі көру өткірлігімен нашар көретін балалар -оқыту кезінде олар реттелген көру жүктемесін сақтауға, толық емес көру қабілетін қорғау және тиімді пайдалану бойынша іс-шараларға, еңбек пен демалыс қызметін икемді кезектестіруге мұқтаж.

9. Көру патологиясы бар білім алушылармен түзету-педагогикалық жұмыс кешенді сипатта болады және ең алдымен білімдері мен зат туралы түсініктерін кеңейтуге, танымдық әрекеттерін полисенсорлық – қалдық көру, есту, сипап сезу арқылы қабылдау негізінде дамытуға бағытталған.

10. Көрмейтін білім алушыларды оқыту құндылыққа бағдарланған, тұлғаға бағдарланған, іс-әрекет, сараланған, коммуникативтік тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологиялар негізінде жүзеге асырылады.

11. "Геометрия" пәнін оқытудағы құндылыққа бағдарланған тәсіл адамның қоғамда адамның табысты кіріктірілуіне көмектесетін негізгі құндылықтарды білуіне, түсінуіне және ұғынуына бағытталған. Бағдарламасында жалпыұлттық "Мәңгілік ел" идеясы іске асырылады.

12. Тұлғаға бағдарланған тәсілдің мақсаты оқу процесін дараландыру, білім алушы тұлғасының үйлесімді қалыптастыру және жан-жақты дамыту, шығармашылық қабілеттерін толық ашу және сабағында тұлғаның әлеуметтік-маңызды қасиеттерін тәрбиелеу, эмоциялық-ерік аясын, психикалық процестерін түзету болып табылады.

13. Іс-әрекет тәсілі меңгеруді автоматтандырылған дағдылар деңгейіне дейін жеткізуді қамтитын ақпараттық-рецептивті, іздеу, зерттеу, талдау және жинақтау әдісі, болжау тиімдірек болып табылатын практикалық біліктер мен дағдыларды дамытуда және түзетуде іске асырылады, яғни білім алушыларға өз бетінше:

1) сұрақтар қоюға және қорытындылар жасауға; әртүрлі күрделіліктегі геометрия бойынша оқу және танымдық міндеттерді шешу үшін үлгілер мен сызбаларды жасауға, қабылдауға және түрлендіруге;

2) нәтижеге жету процесіндегі өз іс-әрекетін бақылауды жүзеге асыруға, бағдарлану және мобильділікпен байланысты өзгертін жағдайларға сәйкес өз іс-әрекеттерін түзетуге; оқу тапсырмаларын орындау дұрыстығын, оны шешудегі өз мүмкіндігін бағалауға мүмкіндік береді.

14. Сараланған тәсіл күрделілігі, мұғалім тарапынан қолдау сипаты бойынша ажыратылатын шағын топтық оқытуды, әртүрлі деңгейлік тапсырмаларды қолдануды болжайды, яғни шартты түрде білім алушыларды үш шағын топқа бөлуге болады:

1) бірінші шағын топтың білім алушылары оқу материалын жеткілікті толық және өз бетінше меңгеруге қабілетті;

2) екінші шағын топтың білім алушылары оқу материалын меңгереді, бірақ оны қайта жаңғырту кезінде бірқатар қателіктер жібереді, көмекке мұқтаж;

3) үшінші топтың білім алушылары оқу материалын бір бөлігінде меңгереді және оны өз бетінше қайта жаңғыртуға қабілетті емес; олар үшін жеке түзету әдістері және тәсілдері көрсетілген тапсырмалар мен еске түсірулері бар жеке карталар құрылады.

15. Коммуникативтік тәсіл білім алушы мен педагогтың арасындағы вербальді және вербальді емес өзара іс-әрекет процесінде білімдермен, біліктермен және дағдылармен алмасуды қарастырады. Геометрия сабағында коммуникативтік дағдыларды үйрету үшін жұмысты топтарда, жұппен ұйымдастырылады.

16. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану:

1) ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану құзыреттілігі базалық ақпараттық-коммуникациялық дағдыларда құрылады және жұмыс, бос уақыт пен қарым-қатынас үшін технологияларды дұрыс және шығармашылық қолдануды қамтиды;

2) мультимедиялық ресурстардың және бұқаралық ақпарат құралдарының, интерактивті тақталар мен компьютерлердің

ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану оқу процесін жаңғыртуға және белсендіруге, сондай-ақ білім алушылар мен педагогтың арасындағы ынтымақтастық пен қарым-қатынасқа көмектеседі;

3) ақпаратты іздеу, өңдеу және онымен алмасу үшін Интернет-ресурстарды, ұялы байланысты, онлайн-форумды; көрмейтін балалар үшін Jaws for Windows (джовз фо виндоус) ақпаратына визуалды емес қолжетімділіктің дыбыстаушы бағдарламасы бар компьютерді пайдаланылады;

4) ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолданудың құндылығы білім алушылар өз қызметін өзгенің көмегінің өз бетінше ұйымдастыра алады.

17. Көру қабілеті бұзылған білім алушылар үшін негізгі орта білім беру оқыту 6 жыл ағымында (жалпы білім беретін мектепте – 5 жыл) жүзеге асырылатындықтан, оқу материалын оқу жылы бойынша қайта бөлу жүргізіледі, бұл ретте пән тақырыптарының мазмұны мен кезектілігі сақталады. "Аудан"

тақырыбы 8-сыныптан 9-сыныпқа ауыстырылды; "Жазықтықта фигураларды түрлендіру", "Үшбұрыштарды шығару", "Шеңберлер" тақырыптары 9-сыныптан 10-сыныпқа ауыстырылды.

18. Геометрияны оқыту процесі келесі оқу пәндерімен байланысты:

1) орыс тілімен сөйлемдерді құрастыру, математикалық терминдермен сөз қорын байыту; талқылауды, талдауды, дәлелдеуді жүзеге асыру кезінде өз ойларын сауатты баяндауға үйрету үшін орыс тілі ережелерінің білімдері негізінде;

2) тарихпен тарихи оқиғаларды есептеу үшін тарихи кезендердің хронологиялық шектері туралы түсініктерге сүйене отырып;

3) географиямен Жердің шартәріздес формасы туралы, глобустағы Жер бетінің бейнесі туралы түсініктерді; план мен картаның ұқсастығы және әртүрлілігі туралы, географиялық координаталар туралы білімдерді; температураны өлшеу туралы, географиялық карталармен жұмыс істеу біліктерін қолдана отырып; география курсынан параллельдер мен меридиандар туралы білімдерін қолдана отырып; доға мен шеңбердің градустық өлшемі сияқты ені мен ұзындығын түсіндіру арқылы;

4) биологиямен табиғатты қорғау, экология, табиғатты ұтымды пайдалану туралы; биологиялық құрылымдардағы симметрия туралы білімдерін қолдана отырып;

5) информатикамен компьютермен: "Калькулятор" бағдарламасының көмегімен есептеу, диаграмма құру және оқытудың мультимедиялық құралдарын пайдалану бойынша жұмыс істеу білігін қолдана отырып;

6) технологиямен өзіндік құн, кіші бизнесті жұмсау түрлері, туралы білімдерін қолдануға; тауарлардың өзіндік құнын калькуляциялау және қызметтер туралы білімдерін қолдануға сүйене отырып жүзеге асырылады.

19. Геометрияны оқыту барысында төмендегі түзету пәндерімен байланыс жүзеге асырылады:

1) қалдық көру қабілетін сақтау және дамыту: бейне белгілерін бөлу біліктерін дамыту (сұлба, ашықтық, түсі, пішіні, көлемі, кеңістіктік бағдарлауын) және оларды кіріктіруді жүзеге асыру; көріп есте сақтауын және көрнекі-бейнелік ойлауын дамыту;

2) кеңістікте бағдарлау: математикалық білімдерін ойын әрекетінде, қоғамда қолдану;

3) әлеуметтік – тұрмыстық бағдарлау: бюджетті білу; математикалық білімдерін (өлшеу, есептеу, модельдеу, құрастыру) қолдану;

4) емдік дене шынықтыру: сызықтар, қатар түзулер, перпендикуляр түзулер, есептеу.

20. Түзете-дамыту жұмысында бұзылған және жетілмеген функцияларын түзету мен орнын толтыру мақсатында пайдаланылатын арнайы техникалық және оптикалық құралдар жүйесі қолданылады.

21. Көрмейтін және нашар көретін балаларға арналған мектептердегі геометрия кабинетінде тифлотехникалық құралдар қарастырылады:

1) Брайль бойынша оқулықтар;

2) нашар көретін балалар үшін үлкейтілген шрифтпен және бейімделген түсті иллюстрациялармен арнайы оқулықтар;

3) қалдық көру қабілеті бар көрмейтін балалар үшін рельефті және түсті баспаны үйлестіретін құралдар;

4) Брайль жүйесі бойынша жазу үшін құралдар;

5) Брайль жүйесі бойынша жазу үшін грифельдер;

6) рельефтік – нүктелік шрифтпен жазу үшін қағаз;

7) рельефтік суреттермен, сызбалармен, сұлбалармен және қарапайым функциялардың графикаларымен иллюстрацияланған Брайль бойынша альбомдар;

8) "Кітапқұмар" оқитын машинка;

9) математикалық құралдар: шеңбер доғасын рельефтік сызу үшін циркуль, тактильді транспортир, тактильді сызғыш, тактильді үшбұрыш, координаталық жазықтық макеті, дыбыстық калькуляторлар;

10) макеттер, үлгілер, текше мен тікбұрышты параллелепипед көрінісі;

11) рельефтік – графикалық құралдар.

3-тарау. "Геометрия" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

22. "Геометрия" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

4) 10-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

23. "Геометрия" пәнінің мазмұны бір бөлімді қамтиды:

1) 1-бөлім "Геометрия".

24. "Геометрия" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) геометриялық фигуралар туралы түсінік;

2) геометриялық фигуралардың өзара орналасуы;

3) метрикалық қатыстар;

4) векторлар және түрлендірулер.

25. 7-сыныпқа арналған "Геометрия" пәнінің базалық мазмұны:

1) геометрияның алғашқы мәліметтері. Геометрияның негізгі ұғымдары. Геометрияның қарапайым фигуралары. Аксиома және теорема. Фигуралардың теңдігі. Теореманы дәлелдеу. Дәлелдеудің кері жору әдісі. Сыбайлас және вертикаль бұрыштар және олардың қасиеттері. Бұрыштың биссектрисасы. Перпендикуляр;

2) үшбұрыштар. Үшбұрыш және оның түрлері. Үшбұрыштардың теңдігі. Үшбұрыштардың теңдігінің белгілері. Теңбүйірлі үшбұрыш. Үшбұрыштың биссектрисасы, медианасы және биіктігі, орта сызығы;

3) түзулердің өзара орналасуы. Екі түзуді қиюшымен қиғанда пайда болған бұрыштар. Түзулердің параллельдік белгілері. Параллель түзулердің қасиеттері. Үшбұрыштардың бұрыштарының қосындысы. Үшбұрыштың сыртқы бұрышы. Үшбұрыштардың теңсіздігі. Тікбұрышты үшбұрыштың теңдік белгілері. Тік бұрышты үшбұрыштың қасиеттері. Перпендикуляр түзулер. Көлбеу және оның проекциясы. Түзуге жүргізілген перпендикулярдың біреу ғана болуы;

4) шеңбер. Геометриялық салулар. Шеңбер, дөңгелек және оның элементтері мен бөліктері. Центрлік бұрыш. Түзу мен шеңбердің өзара орналасуы. Екі шеңбердің өзара орналасуы. Шеңберге жүргізілген жанама. Шеңберге жүргізілген жанамалардың қасиеттері. Үшбұрышқа іштей және сырттай сызылған шеңберлер. Салу есептері;

5) 7-сыныптағы геометрия курсы қайталау.

26. 8-сыныпқа арналған "Геометрия" пәнінің базалық мазмұны:

1) көпбұрыштар. Төртбұрыштарды зерттеу. Көпбұрыш. Дөңес көпбұрыш. Көпбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындысы. Көпбұрыштың сыртқы бұрышы. Көпбұрыштың сыртқы бұрыштарының қосындысы. Параллелограмм және оның қасиеттері. Параллелограммның белгілері. Тіктөртбұрыш, ромб және шаршы, олардың қасиеттері және белгілері. Фалес теоремасы. Пропорционал кесінділер. Трапеция. Тікбұрышты және теңбүйірлі трапециялар, олардың қасиеттері. Үшбұрыштың орта сызығы. Трапецияның орта сызығы. Үшбұрыштың тамаша нүктелері. Үшбұрыштың медианаларының қасиеті;

2) тікбұрышты үшбұрыштың қабырғалары мен бұрыштары арасындағы қатыстар. Тікбұрышты үшбұрыштағы сүйір бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі. Пифагор теоремасы. Негізгі тригонометриялық тепе-теңдіктер және оның салдары. Синус, косинус, тангенс және котангенстің 300 450 600 бұрыштарындағы мәндері. Тікбұрышты үшбұрыштарды шешу. және (900 -а) бұрыштарының тригонометриялық функциялары;

3) 8-сыныптағы геометрия курсы қайталау.

27. 9-сыныпқа арналған "Геометрия" пәнінің базалық мазмұны:

1) аудан. Аудан ұғымы. Тең шамалас және тең құрамдас фигуралар. Шаршының, тіктөртбұрыштың, параллелограммның, ромбтың, үшбұрыштың және трапецияның аудандары;

2) жазықтықтағы тікбұрышты координаталар жүйесі. Жазықтықтағы нүктенің координаталары. Кесінді ортасының координаталары. Екі нүктенің арақашықтығы. Шеңбердің теңдеуі. Түзудің теңдеуі. Теңдеулерімен берілген түзулер мен шеңберлердің өзара орналасуы. Координаталарды есептер шығаруда қолдану;

3) жазықтықтағы векторлар. Вектор ұғымы. Нөлдік вектор. Бірлік вектор. Коллинеар векторлар. Вектордың ұзындығы (модулі). Векторлардың теңдігі. Векторларды қосу және оның қасиеттері, векторларды азайту, векторды санға көбейту. Жазықтықтағы векторды екі коллинеар емес векторлар бойынша жіктеу. Вектордың координаталары. Координаталық түрде берілген векторларға амалдар қолдану. Векторлардың коллинеарлық белгісі. Нүктенің радиус-векторы. Жазықтықтағы нүктелердің координаталары мен векторлардың координаталары арасындағы байланыс. Векторлардың арасындағы бұрыш. Векторлардың скалярлық көбейтіндісі. Векторларды есептерді шығаруда қолдану;

4) 9-сыныптағы геометрия курсын қайталау.

28. 10-сыныпқа арналған "Геометрия" пәнінің базалық мазмұны:

1) жазықтықта түрлендіру. Жазықтықты түрлендіру, қозғалыс және оның қасиеттері. Түрлендірулердің композициясы (көбейтіндісі). Фигуралардың теңдігі және оның қасиеттері. Жазықтықтағы қозғалыстар – осьтік және центрлік симметриялар, параллель көшіру, бұру. Гомотетия, ұқсастық түрлендіру және оның қасиеттері. Ұқсас фигуралар. Үшбұрыштар ұқсастығының белгілері. Тікбұрышты үшбұрыштардың ұқсастығы;

2) үшбұрыштарды шешу. Синустар және косинустар теоремалары. Үшбұрыштарды шешу. Практикалық мазмұнды есептерді шешу. Шеңберге іштей немесе сырттай сызылған үшбұрыштың ауданын пайдаланып шеңбердің радиусын табу формулалары;

3) шеңбер. Дұрыс көпбұрыштар. Іштей сызылған бұрыш және оның қасиеттері. Шеңбердің хордалары мен қиюшы кесінділерінің пропорционалдығы туралы теорема. Шеңберге іштей және сырттай сызылған төртбұрыштар. Дұрыс көпбұрыштар және олардың қасиеттері. Шеңбер доғасының ұзындығы. Сектор мен сегмент ауданы. Іштей және сырттай сызылған шеңберлердің

радиустарынкөпбұрыштың қабырғаларымен, периметрімен және ауданымен байланыстыратын формулалар. Дұрыс көпбұрыштарды салу;

4) 7 - 10 сыныптардағы геометрия курстарын қайталау.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

29. Бағдарламадағы оқыту мақсаттары кодтық белгімен ұсынылған. Кодтағы бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар Бағдарламаның бөлімі мен бөлімшесін білдіреді, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 8.1.3.2 кодындағы "8" – сынып, "1.3" –бөлімше, "2" – оқу мақсатының реттік нөмірі.

30. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Геометрия":

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Геометриялы қ фигуралар туралы түсінік	7.1.1.1 Планиметрияның негізгі фигуралары: нүкте, түзу 7.1.1.2нүктелер мен түзулердің тиесілік аксиомаларын білу және қолдану 7.1.1.3аксиома теоремадан немен ерекшеленетінін түсіну; теорема шарты мен қорытындысын шығару 7.1.1.4теорема дәлелдерінің әдісін білу: тура әдіс және "қарсы ұйғару"әдісі 7.1.1.5кесінді, сәуле, бұрыш, үшбұрыш, жарты жазықтық анықтамаларын білу; бұрыштың және үшбұрыштың белгілерін рельефті-нүктелік шрифспен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережелерін білу 7.1.1.6кесінділер	8.1.1.1 көпбұрыштың, доғал көпбұрыштың, көпбұрыш элементтерінің анықтамасын білу 8.1.1.2 көпбұрыштың ішкі бұрыштары қосындысын және сыртқы бұрыштары қосындысының формулаларын шығару 8.1.1.3параллелограмм анықтамасын білу 8.1.1.4параллелограмм қасиеттерін шығару және қолдану 8.1.1.5параллелограмм белгілерін шығару және қолдану 8.1.1.6тікбұрыштың, ромбтың және шаршының анықтамасын білу, олардың қасиеттері мен белгілерін шығару 8.1.1.7знать и применять теорему Фалеса 8.1.1.8пропорционал кесінділер туралы теореманы білу және қолдану 8.1.1.9циркуль және сызғыш көмегімен кесіндіні n-нің тең бөліктеріне бөлу 8.1.1.10пропорционал		10.1.1.1доға ұзындығының формуласын шығару және қолдану 10.1.1.2сектордың, сенгменттің ауданының формуласын шығару және қолдану 10.1.1.3іштей сызылған бұрыштың анықтамасын және оның қасиеттерін білу 10.1.1.4дөңгелектегі пропорционал кесінділер туралы теореманы білу және қолдану

<p>мен бұрыштарды өлшеу аксиомаларын білу және қолдану</p> <p>7.1.1.7тең фигуралардың анықтамасы мен қасиеттерін білу және қолдану</p> <p>7.1.1.8кесінділер мен бұрыштарды созбақтау аксиомаларын білу және қолдану</p> <p>7.1.1.9сыбайлас және тік бұрыштардың анықтамасын білу;рельефтік сурет көмегімен тану</p> <p>7.1.1.10тік және сыбайлас бұрыштардың қасиеттерін дәлелдеу және қолдану</p> <p>7.1.1.11берілгенге тең үшбұрыштың бар болу аксиомасын білу</p> <p>7.1.1.12медиана, биссектриса, биіктік, орта перпендикуляр және үшбұрыштың орта сызығының анықтамаларын білу және оларды бейнелеу; рельефтік сызба үшін арнайы құралдарды қолдану</p> <p>7.1.1.13үшбұрыштардың түрлерін ажырату; рельефтік сурет көмегімен тану</p> <p>7.1.1.14тең қабырғалы, теңбүйірлі және</p>	<p>кесінділерді құру;</p> <p>8.1.1.11трапецияның анықтамасын, түрлері мен қасиеттерін білу</p> <p>8.3.1.12үшбұрыштың орта сызығының қасиетін дәлелдеу және қолдану</p> <p>8.1.1.13трапецияның орта сызығының қасиетін дәлелдеу және дәлелдеу</p>		
--	--	--	--

<p>тікбұрышты үшбұрыштардың элементтерін білу</p> <p>7.1.1.15 сүйір бұрышты, тікбұрышты және доғал бұрышты үшбұрыштардың биіктіктерінің орналасуын салыстыру; рельефт ік сурет көмегімен тану</p> <p>7.1.1. 16 үшбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындысы туралы теореманы дәлелдеу және олардың нәтижелері</p> <p>7.1.1. 17 үшбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындысы туралы теореманы қолдану және есептерді шешу кезіндегі нәтижелер</p> <p>7.1.1. 18 үшбұрыштың сыртқы бұрышының анықтамасын білу және үшбұрыштың сыртқы бұрышы туралы теореманы дәлелдеу</p> <p>7.1.1.19 үшбұрыштың сыртқы бұрышы туралы теореманы қолдану</p> <p>7.1.1. 20 үшбұрыштың қабырғалары мен бұрыштарының арасындағы қатынастарды білу және есептерді</p>			
---	--	--	--

<p>шешу кезінде оны қолдану</p> <p>7.1.1. 21үшбұрыштар теңдігінің белгілерін білу және дәлелдеу</p> <p>7.1.1.22есептеуге және дәлелдеуге арналған есептерді шешу кезінде үшбұрыштар теңдігінің белгілерін қолдану; рельефтік сурет көмегімен есептеуге және дәлелдеуге арналған есептерді шешу кезінде үшбұрыштар теңдігінің белгілерін қолдану</p> <p>7.1.1.23тең бүйірлі үшбұрыштың қасиеттері мен белгілерін қолдану</p> <p>7.1.1.24рельефті сурет көмегімен есептерді шешу кезінде тең қабырғалы үшбұрыштың қасиеттерін қолдану</p> <p>7.1.1. 25тікбұрышты үшбұрыштар теңдігінің белгілерін дәлелдеу</p> <p>7.1.1.26рельефті сурет көмегімен есептерді шешу кезінде тікбұрышты үшбұрыштар теңдігінің белгілерін қолдану</p> <p>7.1.1. 27тікбұрышты үшбұрыштың қасиеттерін</p>			
---	--	--	--

	<p>қолдану 7.1.1.28 шеңбер және дөңгелектің анықтамасын, олардың элементтерін (центр, радиус, диаметр, хорда) білу 7.1.1.29 орталық бұрыштың анықтамасын және қасиеттерін білу және қолдану; рельефтік сурет көмегімен тану 7.1.1.30 диаметр мен хорданың перпендикулярлығы туралы теореманы дәлелдеу және қолдану 7.1.1.31 нүктелердің геометриялық орындарын анықтай білу 7.1.1.32 перпендикуляр туралы түсініктің болуы</p>			
<p>1. Геометриялық фигуралардың өзара орналасуы</p>	<p>7.1.2.1 түзу мен жазықтықтағы нүктелердің орналасу аксиомаларын (рет аксиомасы) білу және қолдану 7.1.2.2 түзулердің параллельдігі аксиомасын білу 7.1.2.3 екі қиышы түзудің қиылысуы кезінде құрылған бұрыштарды тану; рельефтік сурет көмегімен тану 7.1.2.4 түзулердің параллельдік белгілерін дәлелдеу;</p>			<p>10.1.2.1 іштей сызылған және сырттай сызылған төртбұрыштардың қасиеттері мен белгілерін білу және қолдану 10.1.2.2 дұрыс көпбұрыштардың анықтамасын және қасиеттерін білу 10.1.2.3 дұрыс көпбұрыштарды салу; рельефтік сызбалар үшін арнайы құралдарды қолдану 10.1.2.4 дұрыс көпбұрыштың іштей сызылған және сырттай сызылған шеңберлердің радиустары арасындағы байланысты білу және қолдану</p>

<p>7.1.2.5 есептерді шешу кезінде түзулердің параллельдік белгілерін қолдану</p> <p>7.1.2.6 түзулердің параллельдік қасиеттерін дәлелдеу</p> <p>7.1.2.7 есептерді шешу кезінде түзулердің параллельдік қасиеттерін қолдану</p> <p>7.1.2.8 перпендикуляр, көлбеу және көлбеудің кескіні ұғымын меңгеру</p> <p>7.1.2.9 түзуге перпендикулярдың жалғыздығы туралы теореманы дәлелдеу және қолдану</p> <p>7.1.2.10 перпендикуляр түзулердің қасиеттерін білу және қолдану</p> <p>7.1.2.11 шеңберге жанама және қима анықтамасын білу</p> <p>7.1.2.12 түзу мен шеңбердің, екі шеңбердің өзара орналасу жағдайларын талдау</p> <p>7.1.2.13 есептерді шешу кезінде шеңберге жанаманың қасиеттерін білу және қолдану; рельефтік сурет көмегімен тану</p> <p>7.1.2.14 үшбұрышқа іштей сызылған және үшбұрыштың</p>			<p>10.1.2.5 дұрыс көпбұрыштың қабырғаларының периметрін, ауданын байланыстыратын формулаларды және дұрыс көпбұрыштың іштей және сырттай сызылған шеңберлер радиусын білу және қолдану</p> <p>10.1.2.6 үшбұрыш медианасының қасиеттерін білу және қолдану</p>
---	--	--	--

	<p>жанына сырттай сызылған шеңберлер анықтамасын білу</p> <p>7.1.2.15 үшбұрышқа іштей сызылған және үшбұрыштың жанына сырттай сызылған шеңберлер ортасының орналасуын түсіндіру</p> <p>7.1.2.16 тең мәлім бұрыштарды, бұрыштың биссектрисасын салу, кесіндіні екіге бөл; брайльдік циркуль және сызғыш көмегімен геометриялық салуларды орындау</p> <p>7.1.2.17 кесіндіге, түзуге орта перпендикулярды, перпендикулярды берілген түзуге салу; брайльдік циркуль және сызғыш көмегімен геометриялық салуларды орындау</p> <p>7.1.2.18 берілген элементтер бойынша үшбұрыш салу; брайльдік циркуль және сызғыш көмегімен геометриялық салуларды орындау</p>			
1. Метрикалық қатыстар	3 7.1.3.1 үшбұрыш теңсіздігін білу және қолдану	8.1.3.1 үшбұрыш қабырғаларына медиананың, биссектрисаның, биіктіктің және орта перпендикулярдың қасиеттерін білу және қолдану	9.1.3.1 көпбұрыш ауданының анықтамасын және оның қасиеттерін білу	10.1.3.1 косинустар теоремасын білу және қолдану
		8.1.3.2 тікбұрышты үшбұрыштағы қабырғалардың	9.1.3.2 Тең шамалас және тең құрамдас фигуралардың анықтамасын білу	10.1.3.2 синустар теоремасын білу және қолдану
			9.1.3.3 параллелограмм,	10.1.3.3 іштей сызылған үшбұрыш ауданының формуласын

	<p>қатынастары арқылы ромб ауданының бұрыштардың синусы, формуласын косинусы, тангенсы және шығару және котангенсы анықтамасын қолдану және білу; синус, косинус, 9.1.3.4 үшбұрыш тангенс, котангенс ауданының белгілерінің рельефті-формуласын нүктелік шрифтпен шығару және (Брайль жүйесі бойынша) қолдану және жазылу ережесін білу 9.1.3.5 трапецияның 8.1.3.3 Пифагор ауданының теоремасын дәлелдеу және формуласын қолдану шығару және 8.1.3.4 түзу бұрыштың қолдану; сүйір ұшынан 9.1.3.6 гипотенузаға түсірілген жазықтықтағы екі тікбұрышты үшбұрыштағы нүктенің биіктіктің қасиеттерін арасындағы дәлеледеу және қолдану қашықтықты 8.1.3.5 бұрышты оның олардың синусының, косинусының, координаталары тангенсының немесе бойынша есептеу котангенсының белгілі 9.1.3.7 кесінді мәндері бойынша ортасының салу; брайльдік циркуль координатын табу және сызғыш көмегімен 9.1.3.8 берілген геометриялық салуларды қатынаста кесіндіні орындау бөлетін нүктелер 8.1.3.6 300, 450, 600 координатын табу бұрыштардың синусының, 9.1.3.9 (a, b) нүктеде косинусының, және центрі және тангенсының және $r: (x - a)^2 + (y - b)^2 = r^2$ котангенсының мәндерін шығару үшін тікбұрышты үшбұрышты қолдану r: радиусы бар 8.1.3.7 тікбұрышты үшбұрыштың элементтерін табу үшін 300, 450, 600 r шеңбердің теңдеуін білу бұрыштардың синусының, косинусының, және 9.3.3.10 берілген тангенсының мәндерін қолдану теңдеу бойынша 8.1.3.8 екі берілген элемент шеңбер салу бойынша тікбұрышты 9.1.3.11 түзудің үшбұрыштың қабырғалары жалпы теңдеуін мен бұрыштарын табу және екі берілген нүкте арқылы өтетін түзудің теңдеуін:</p> <p>$\sin^2 \alpha + \cos^2 \alpha = 1$</p>	<p>ромб ауданының формуласын шығару және қолдану және 9.1.3.4 үшбұрыш ауданының формуласын шығару және қолдану және 9.1.3.5 трапецияның ауданының формуласын шығару және қолдану; 9.1.3.6 жазықтықтағы екі нүктенің арасындағы қашықтықты олардың координаталары бойынша есептеу 9.1.3.7 кесінді ортасының координатын табу 9.1.3.8 берілген қатынаста кесіндіні бөлетін нүктелер координатын табу 9.1.3.9 (a, b) нүктеде центрі және $r: (x - a)^2 + (y - b)^2 = r^2$ радиусы бар шеңбердің теңдеуін білу 9.3.3.10 берілген теңдеу бойынша шеңбер салу 9.1.3.11 түзудің жалпы теңдеуін және екі берілген нүкте арқылы өтетін түзудің теңдеуін:</p>	<p>$(a, b, c - \text{да } S = \frac{abc}{4R}$ (үшбұрыш қабырғаларын, сырттай сызылған шеңбер радиусын - R), сырттай сызылған көпбұрыш ауданын білу және қолдану (іштей сызылған шеңбер радиусы - - де көпбұрыштың жарты периметрі -) 10.1.3.4 іштей және сырттай сызылған үшбұрыштардың ауданын қолданып, шеңбер радиусын табу үшін формулаларды білу және қолдану 10.1.3.5 үшбұрыштарды және қолданбалы есептерді шешу үшін синустар мен косинустар теоремасын қолдану</p>
	8.1.3.9 Пифагор		

	<p>теоремасын қолданып формуласын шығару және есептерді шешу кезінде қолдану</p> <p>8.1.3.10 негізгі тригонометриялық теңдіктерді шығару және қолдану</p> <p>8.1.3.11a және (900-а) бұрыштарының синусының, косинусының, тангенсының және котангенсының арасындағы өзара байланысты білу және қолдану</p> <p>8.1.3.12 берілген мәндері бойынша олардың біреуінің мәндерін табу</p>	$ax + by + c = 0, \frac{x-x_1}{x_2-x_1} =$	<p>жазу; түзу теңдеуінің Брайльмен белгілеу рельефті-нүктелік жүйесімен жазу ережесін білу</p> <p>9.1.3.12 координаталарда қарапайым есептерді шығару</p> <p>9.1.3.13 вектор координаталарын табу</p> <p>9.1.3.14 вектор ұзындығын табу</p> <p>9.1.3.15 координаталарда векторлармен амалдарды орындау</p> <p>9.1.3.16 вектордың скаляр көбейтіндісін және оның қасиеттерін білу және қолдану</p> <p>9.1.3.17 векторлар арасындағы бұрыштарды есептеу</p>
<p>1.4 Векторлар және түрлендіру</p>		<p>9.1.4.1 вектор, коллинеар векторлар, тең векторлар, нөлдік вектор, бірлік вектор анықтамасын және вектор ұзындығын білу; векторды, бағыттастықты, қарама-қарсы бағыттылықты рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу</p>	<p>10.1.4.1 қозғалыс түрлерін, композициясының және олардың қасиеттерін білу</p> <p>10.1.4.2 симметриялар, параллель тасымалдау, айналысы кезінде фигуралардың бейнелерін салу</p> <p>10.1.4.3 жазықтықты түрлендіруді қолданып, есептерді шешу</p> <p>10.1.4.4 гомотетия анықтамасын және қасиеттерін білу</p> <p>10.1.4.5 гомотетия кезінде әртүрлі фигуралардың</p>

			9.1.4.2 векторларды қосу ережесін және векторды санға көбейту ережесін білу және қолдану	бейнелерін салу 10.1.4.6 ұқсас фигуралардың анықтамасын және қасиеттерін білу
			9.1.4.3 векторлар коллинеарлығының шартын қолдану	10.1.4.7 үшбұрыштардың ұқсастық белгілерін білу және қолдану
			9.1.4.4 екі коллинеарлы емес вектор бойынша векторды бөлшектеу	10.1.4.8 түкбұрышты үшбұрыштардың ұқсастығын білу және қолдану
			9.1.4.5 екі вектор арасындағы бұрыштардың анықтамасын білу	10.1.4.9 үшбұрыш биссектрисасының қасиетін білу және қолдану
			9.1.4.6 векторлардың скаляр көбейтіндісін табу	10.1.4.10 ұқсас фигуралар және ұқсас коэффициент аудандарының арасындағы тәуелділік формуласын білу
			9.1.4.7 вектор есептерді әдісімен шешу	10.1.4.11 дұрыс көпбұрыштардың симметриясын білу
			9.1.4.8 векторларды есептерді шешуге қолдану	

31. Осы Бағдарлама көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Геометрия" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

32. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Геометрия" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Геометрия" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақмерзімді жоспардың	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
------------------------	---------------------------------------	------------------

бөлімі		
1-тоқсан		
Геометрияның алғашқы мәліметтері	Геометрияның негізгі ұғымдары. Аксиома. Теорема	7.1.1.1 планиметрияның негізгі фигуралары: нүкте, түзу 7.1.1.5 кесінді, сәуле, бұрыш, үшбұрыш, жарты жазықтық анықтамаларын білу; бұрыштың және үшбұрыштың белгілерін рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережелерін білу 7.1.1.2 нүктелер мен түзулердің тиесілік аксиомаларын білу және қолдану 7.1.1.3 аксиома теоремадан немен ерекшеленетінін түсіну; теорема шарты мен қорытындысын шығару 7.1.2.1 түзу мен жазықтықтағы нүктелердің орналасу аксиомаларын (рет аксиомасы) білу және қолдану 7.1.1.6 кесінділер мен бұрыштарды өлшеу аксиомаларын білу және қолдану 7.1.1.8 кесінділер мен бұрыштарды созбақтау аксиомаларын білу және қолдану 7.1.1.11 берілгенге тең үшбұрыштың бар болу аксиомасын білу 7.1.2.2 түзулердің параллельдігі аксиомасын білу
	Фигуралар теңдігі	7.1.1.7 тең фигуралардың анықтамасы мен қасиеттерін білу және қолдану
	Теореманы дәлелдеу әдістері: тура дәлелдеу және "кері жору" әдісі	7.1.1.4 теорема дәлелдерінің әдісін білу: тура әдіс және "қарсы ұйғару" әдісі
	Сыбайлас және вертикаль бұрыштар, олардың қасиеттері	7.1.1.9 сыбайлас және тік бұрыштардың анықтамасын білу; рельефтік сурет көмегімен тану 7.1.1.10 тік және сыбайлас бұрыштардың қасиеттерін дәлелдеу және қолдану 7.1.1.32 перпендикуляр туралы түсініктің болуы
2-тоқсан		
Үшбұрыштар	Үшбұрыш және оның түрлері	7.1.1.13 үшбұрыштардың түрлерін ажырату; рельефтік сурет көмегімен тану
	Үшбұрыштың биссектрисы, медианасы, биіктігі және орта сызығы	7.1.1.14 тең қабырғалы, теңбүйірлі және тікбұрышты үшбұрыштардың элементтерін білу 7.1.1.12 медиана, биссектриса, биіктік, орта перпендикуляр және үшбұрыштың орта сызығының анықтамаларын білу және оларды бейнелеу; рельефтік сызба үшін арнайы құралдарды қолдану 7.1.1.15 сүйір бұрышты, тікбұрышты және доғал бұрышты үшбұрыштардың биіктіктерінің орналасуын салыстыру; рельефтік сурет көмегімен тану
	Үшбұрыштар теңдігінің белгілері	7.1.1.21 үшбұрыштар теңдігінің белгілерін білу және дәлелдеу 7.1.1.22 есептеуге және дәлелдеуге арналған есептерді шешу кезінде үшбұрыштар теңдігінің белгілерін қолдану; рельефтік сурет көмегімен есептеуге және дәлелдеуге арналған есептерді шешу кезінде үшбұрыштар теңдігінің белгілерін қолдану
	Теңбүйірлі үшбұрыш, оның қасиеттері және белгілері	7.1.1.23 тең бүйірлі үшбұрыштың қасиеттері мен белгілерін қолдану 7.1.1.24 рельефті сурет көмегімен есептерді шешу кезінде тең қабырғалы үшбұрыштың қасиеттерін қолдану
3-тоқсан		
Түзулердің	Параллель түзулер,	7.1.2.3 екі қиышы түзудің қиылысуы кезінде құрылған бұрыштарды

өзара орналасуы	олардың белгілері және қасиеттері	тану; рельефтік сурет көмегімен тану 7.1.2.4 түзулердің параллельдік белгілерін дәлелдеу; 7.1.2.5 есептерді шешу кезінде түзулердің параллельдік белгілерін қолдану 7.1.2.6 түзулердің параллельдік қасиеттерін дәлелдеу 7.1.2.7 есептерді шешу кезінде түзулердің параллельдік қасиеттерін қолдану
	Үшбұрыш бұрыштарының қосындысы. Үшбұрыштың сыртқы бұрышы	7.1.1.16 үшбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындысы туралы теореманы дәлелдеу және олардың нәтижелері 7.1.1.17 үшбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындысы туралы теореманы қолдану және есептерді шешу кезіндегі нәтижелер 7.1.1.18 үшбұрыштың сыртқы бұрышының анықтамасын білу және үшбұрыштың сыртқы бұрышы туралы теореманы дәлелдеу 7.1.1.19 үшбұрыштың сыртқы бұрышы туралы теореманы қолдану
	Үшбұрыш теңсіздігі	7.1.1.20 үшбұрыштың қабырғалары мен бұрыштарының арасындағы қатынастарды білу және есептерді шешу кезінде оны қолдану 7.1.3.1 үшбұрыш теңсіздігін білу және қолдану
	Тікбұрышты үшбұрыштардың теңдігінің белгілері. Тікбұрышты үшбұрыштың қасиеттері	7.1.1.25 тікбұрышты үшбұрыштар теңдігінің белгілерін дәлелдеу 7.1.1.26 рельефті сурет көмегімен есептерді шешу кезінде тікбұрышты үшбұрыштар теңдігінің белгілерін қолдану 7.1.1.27 тікбұрышты үшбұрыштың қасиеттерін қолдану
	Перпендикуляр түзулер. Перпендикуляр, көлбеу және оның проекциясы	7.1.2.8 перпендикуляр, көлбеу және көлбеудің кескіні ұғымын меңгеру 7.1.2.9 түзуге перпендикулярдың жалғыздығы туралы теореманы дәлелдеу және қолдану 7.1.2.10 перпендикуляр түзулердің қасиеттерін білу және қолдану
4-тоқсан		
Шеңбер. Геометриялық салулар	Шеңбер, дөңгелек, олардың элементтері мен бөліктері. Центрлік бұрыш	7.1.1.28 шеңбер және дөңгелектің анықтамасын, олардың элементтерін (центр, радиус, диаметр, хорда) білу 7.1.1.29 орталық бұрыштың анықтамасын және қасиеттерін білу және қолдану; рельефтік сурет көмегімен тану 7.1.1.30 диаметр мен хорданың перпендикулярлығы туралы теореманы дәлелдеу және қолдану 7.1.1.31 нүктелердің геометриялық орындарын анықтай білу
	Түзу мен шеңбердің өзара орналасуы. Екі шеңбердің өзара орналасуы	7.1.2.12 түзу мен шеңбердің, екі шеңбердің өзара орналасу жағдайларын талдау
	Шеңберге жүргізілген жанама. Шеңберге жүргізілген жанамалардың қасиеттері	7.1.2.11 шеңберге жанама және қима анықтамасын білу 7.1.2.13 есептерді шешу кезінде шеңберге жанаманың қасиеттерін білу және қолдану; рельефтік сурет көмегімен тану
	Үшбұрышқа іштей және сырттай сызылған шеңберлер	7.1.2.14 үшбұрышқа іштей сызылған және үшбұрыштың жанына сырттай сызылған шеңберлер анықтамасын білу 7.1.2.15 үшбұрышқа іштей сызылған және үшбұрыштың жанына сырттай сызылған шеңберлер ортасының орналасуын түсіндіру
	Салу есептері	7.1.2.16 тең мәлім бұрыштарды, бұрыштың биссектрисасын салу, кесіндіні екіге бөл; брайльдік циркуль және сызғыш көмегімен геометриялық салуларды орындау

		7.1.2.17 кесіндіге, түзуге орта перпендикулярды, перпендикулярды берілген түзуге салу;брайльдік циркуль және сызғыш көмегімен геометриялық салуларды орындау 7.1.2.18 берілген элементтер бойынша үшбұрыш салу;брайльдік циркуль және сызғыш көмегімен геометриялық салуларды орындау
7-сыныптағы геометрия курсы қайталау		

2) 8-сынып:

2-кесте

Ұзақмерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан		
7-сыныптағы геометрия курсы қайталау		
Көпбұрыштар. Төртбұрыштарды зерттеу	Көпбұрыш. Дөңес көпбұрыш Параллелограмм, ромб, тіктөртбұрыш, шаршы және олардың қасиеттері мен белгілері	8.1.1.1 көпбұрыштың, доғал көпбұрыштың, көпбұрыш элементтерінің анықтамасын білу 8.1.1.2 көпбұрыштың ішкі бұрыштары қосындысын және сыртқы бұрыштары қосындысының формулаларын шығару 8.1.1.3параллелограмм анықтамасын білу 8.1.1.4параллелограмм қасиеттерін шығару және қолдану 8.1.1.5параллелограмм белгілерін шығару және қолдану 8.1.1.6 тікбұрыштың, ромбтың және шаршының анықтамасын білу, олардың қасиеттері мен белгілерін шығару
2 - тоқсан		
Көпбұрыштар. Төртбұрыштарды зерттеу	Фалес теоремасы. Пропорционал кесінділер Трапеция, оның түрлері мен қасиеттері. Трапеция мен үшбұрыштың орта сызықтары	8.1.1.7знать и применять теорему Фалеса 8.1.1.8пропорционал кесінділер туралы теореманы білу және қолдану 8.1.1.9 циркуль және сызғыш көмегімен кесіндіні n-нің тең бөліктеріне бөлу 8.1.1.10пропорционал кесінділерді құру 8.1.1.11 трапецияның анықтамасын, түрлері мен қасиеттерін білу 8.3.1.12 үшбұрыштың орта сызығының қасиетін дәлелдеу және қолдану 8.1.1.13 трапецияның орта сызығының қасиетін дәлелдеу және дәлелдеу
3 - тоқсан		
Көпбұрыштар. Төртбұрыштарды зерттеу	Үшбұрыштың тамаша нүктелері	8.1.3.1 үшбұрыш қабырғаларына медиананың, биссектрисаның, биіктіктің және орта перпендикулярдың қасиеттерін білу және қолдану
Тікбұрышты үшбұрыштың қабырғалары мен бұрыштары арасындағы қатыстар	Тікбұрышты үшбұрыштың сүйір бұрыштарының тригонометриялық функциялары. Пифагор теоремасы	8.1.3.2 тікбұрышты үшбұрыштағы қабырғалардың қатынастары арқылы бұрыштардың синусы, косинусы, тангенсы және котангенсы анықтамасын білу; синус, косинус, тангенс, котангенс белгілерінің рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазылу ережесін білу 8.1.3.3Пифагор теоремасын дәлелдеу және қолдану 8.1.3.4 түзу бұрыштың сүйір ұшынан гипотенузаға түсірілген тікбұрышты үшбұрыштағы биіктіктің қасиеттерін дәлелдеу және қолдану
	Негізгі тригонометриялық	

	тепе-теңдіктер	$\sin^2 \alpha + \cos^2 \alpha = 1$ <p>8.1.3.9 Пифагор теоремасын қолданып формуласын шығару және есептерді шешу кезінде қолдану</p> <p>8.1.3.10 негізгі тригонометриялық теңдіктерді шығару және қолдану</p> <p>8.1.3.11a және (900-а) бұрыштарының синусының, косинусының, тангенсының және котангенсының арасындағы өзара байланысты білу және қолдану</p> <p>8.1.3.12 берілген мәндері бойынша олардың біреуінің мәндерін табу</p> <p>8.1.3.5 бұрышты оның синусының, косинусының, тангенсының немесе котангенсының белгілі мәндері бойынша салу; брайльдік циркуль және сызғыш көмегімен геометриялық салуларды орындау</p>
	Тікбұрышты үшбұрыштарды шешу	8.1.3.6 300, 450, 600 бұрыштардың синусының, косинусының, тангенсының және котангенсының мәндерін шығару үшін тікбұрышты үшбұрышты қолдану
4 - тоқсан		
Тікбұрышты үшбұрыштың қабырғалары мен бұрыштары арасындағы қатыстар	Тікбұрышты үшбұрыштарды шешу	8.1.3.7 тікбұрышты үшбұрыштың элементтерін табу үшін 300, 450, 600 бұрыштардың синусының, косинусының, тангенсының және котангенсының мәндерін қолдану
		8.1.3.8 екі берілген элемент бойынша тікбұрышты үшбұрыштың қабырғалары мен бұрыштарын табу
8 – сыныптағы геометрия курсы қайталау		

3) 9-сынып:

3-кесте

Ұзақмерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан		
8 – сыныптағы геометрия курсы қайталау		
Аудан	Фигураның ауданы және оның қасиеттері	9.1.3.1 көпбұрыш ауданының анықтамасын және оның қасиеттерін білу 9.1.3.2 тең шамалас және тең құрамдас фигуралардың анықтамасын білу
	Төртбұрыштар мен үшбұрыштардың аудандары	9.1.3.3 параллелограмм, ромб ауданының формуласын шығару және қолдану 9.1.3.4 үшбұрыш ауданының формуласын шығару және қолдану 9.1.3.5 трапецияның ауданының формуласын шығару және қолдану
2 - тоқсан		
Жазықтықтағы тікбұрышты координаталар жүйесі	Жазықтықтағы координаталар әдісі	9.1.3.6 жазықтықтағы екі нүктенің арасындағы қашықтықты олардың координаталары бойынша есептеу 9.1.3.7 кесінді ортасының координатын табу 9.1.3.8 берілген қатынаста кесіндіні бөлетін нүктелер координатын табу

		<p>(a, b) нүктеде центрі және $r: (x - a)^2 + (y - r^2)$ радиусы бар шеңбердің теңдеуін білу</p> <p>9.3.3.10 берілген теңдеу бойынша шеңбер салу</p> <p>9.1.3.11 түзудің жалпы теңдеуін және екі берілген нүкте арқылы өтетін түзудің теңдеуін: $ax + by + c = 0, \frac{x - x_1}{x_2 - x_1} = \text{жазу};$</p>
	Мәтін есептерді шығару	9.1.3.12 координаталарда қарапайым есептерді шығару
3 - тоқсан		
	Вектор. Векторларға амалдар қолдану. Коллинеар және коллинеар емес векторлар	<p>9.1.4.1 вектор, коллинеар векторлар, тең векторлар, нөлдік вектор, бірлік вектор анықтамасын және вектор ұзындығын білу; векторды, бағыттастықты, қарама-қарсы бағыттылықты рельефті-нүктелік шрифтпен (Брайль жүйесі бойынша) жазу ережесін білу</p> <p>9.1.4.2 векторларды қосу ережесін және векторды санға көбейту ережесін білу және қолдану</p> <p>9.1.4.3 векторлар коллинеарлығының шартын қолдану</p> <p>9.1.4.4 екі коллинеарлы емес вектор бойынша векторды бөлшектеу</p> <p>9.1.4.5 екі вектор арасындағы бұрыштардың анықтамасын білу</p> <p>9.1.4.6 векторлардың скаляр көбейтіндісін табу</p> <p>9.1.4.7 есептерді вектор әдісімен шешу</p>
Жазықтықтағы векторлар	Вектордың координаталары. Координаталық түрде берілген векторларға амалдар қолдану	<p>9.1.3.13 вектор координаталарын табу</p> <p>9.1.3.14 вектор ұзындығын табу</p> <p>9.1.3.15 координаталарда векторлармен амалдарды орындау</p>
	Есептерді шешуде векторларды қолдану	9.1.4.8 векторларды есептерді шешуге қолдану
4 - тоқсан		
Жазықтықтағы векторлар	Вектордың координаталары. Координаталық түрде берілген векторларға амалдар	<p>9.1.3.16 вектордың скаляр көбейтіндісін және оның қасиеттерін білу және қолдану</p> <p>9.1.3.17 векторлар арасындағы бұрыштарды есептеу</p>

	қолдану	
9-сыныптағы геометрия курсын қайталау		

4) 10-сынып:

4-кесте

Ұзақмерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
9-сыныптағы геометрия курсын қайталау		
Жазықтықтағы түрлендірулер	Қозғалыс және оның қасиеттері	10.1.4.1 қозғалыс түрлерін, композициясының және олардың қасиеттерін білу 10.1.4.2 симметриялар, параллель тасымалдау, айналысы кезінде фигуралардың бейнелерін салу 10.1.4.3 жазықтықты түрлендіруді қолданып, есептерді шешу
	Гомотетия және оның қасиеттері	10.1.4.4 гомотетия анықтамасын және қасиеттерін білу 10.1.4.5 гомотетия кезінде әртүрлі фигуралардың бейнелерін салу
	Ұқсас фигуралар және олардың қасиеттері. Үшбұрыштар ұқсастығының белгілері	10.1.4.6 ұқсас фигуралардың анықтамасын және қасиеттерін білу
2-тоқсан		
Жазықтықтағы түрлендірулер	Ұқсас фигуралар және олардың қасиеттері. Үшбұрыштар ұқсастығының белгілері	10.1.4.7 үшбұрыштардың ұқсастық белгілерін білу және қолдану 10.1.4.8 түкбұрышты үшбұрыштардың ұқсастығын білу және қолдану 10.1.4.9 үшбұрыш биссектрисасының қасиетін білу және қолдану 10.1.4.10 ұқсас фигуралар және ұқсас коэффициент аудандарының арасындағы тәуелділік формуласын білу
Үшбұрыштарды шешу	Үшбұрыштарды шешу	10.1.3.1 косинустар теоремасын білу және қолдану
3-тоқсан		
Үшбұрыштарды шешу	Үшбұрыштарды шешу	10.1.3.2 синустар теоремасын білу және қолдану 10.1.3.3 іштей сызылған үшбұрыш ауданының формуласын $(a, b, c - \text{да}) S = \frac{abc}{4R}$ (үшбұрыш қабырғаларын, сырттай сызылған шеңбер радиусын - R), сырттай сызылған көпбұрыш ауданын білу және қолдану (іштей сызылған шеңбер радиусы - r - де көпбұрыштың жарты периметрі - p) 10.1.3.4 іштей және сырттай сызылған үшбұрыштардың ауданын қолданып, шеңбер радиусын табу үшін формулаларды білу және қолдану 10.1.3.5 үшбұрыштарды және қолданбалы есептерді шешу үшін синустар мен косинустар теоремасын қолдану
4-тоқсан		
Шеңбер.	Шеңбер және	10.1.1.1 доға ұзындығының формуласын шығару және қолдану

Көпбұрыштар	дөңгелек. Доғаның ұзындығы. Дөңгелек, сектор және сегменттің аудандары	10.1.1.2 сектордың, сегменттің ауданының формуласын шығару және қолдану 10.1.1.3 іштей сызылған бұрыштың анықтамасын және оның қасиеттерін білу 10.1.1.4 дөңгелектегі пропорционал кесінділер туралы теореманы білу және қолдану
	Дұрыс көпбұрыштар, олардың қасиеттері және симметриялары	10.1.2.1 іштей сызылған және сырттай сызылған төртбұрыштардың қасиеттері мен белгілерін білу және қолдану 10.1.2.2 дұрыс көпбұрыштардың анықтамасын және қасиеттерін білу 10.1.2.3 дұрыс көпбұрыштарды салу; рельефтік сызбалар үшін арнайы құралдарды қолдану 10.1.2.4 дұрыс көпбұрыштың іштей сызылған және сырттай сызылған шеңберлердің радиустары арасындағы байланысты білу және қолдану 10.1.2.5 дұрыс көпбұрыштың қабырғаларының периметрін, ауданын байланыстыратын формулаларды және дұрыс көпбұрыштың іштей және сырттай сызылған шеңберлер радиусын білу және қолдану 10.1.2.6 үшбұрыш медианасының қасиеттерін білу және қолдану 10.1.4.11 дұрыс көпбұрыштардың симметриясын білу
7-10 сыныптардағы геометрия курстарын қайталау		

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 37-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 477-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Информатика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Информатика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. "Информатика" пәнін оқытудың мақсаты көру қабілеті бұзылған білім алушыларды базалық біліммен, компьютермен жұмыс жасаудағы дағдымен, Jaws for Windows (джовс фо виндоус) дыбыстық бағдарламасымен, күнделікті өмірде оларды тиімді пайдалана алатындар үшін тифлотехникалық құралдарды пайдалануға байланысты біліммен қамтамасыздандыру болып табылады.

3. "Информатика" пәнінің міндеттері:

1) білім алушыларда өзінің оқу, тұрмыстық, кәсіби қызметінде қауіпсіздік техникасын сақтай отырып әртүрлі тифлотехникалық құралдарды және компьютерді саналы және тиімді түрде пайдалану дағдыларын дамыту;

2) білім алушылардың Jaws (джовс) дыбыстық бағдарламалы компьютерлер жұмысының базалық қағидаларын игеру, шешімдерді жасап шығару, бағдарламалық қосымшаларды қалыптастыру және өз өнімін бағалау.

3) Jaws (джовс) визуалдық болып табылмайтын бағдарламаның көмегімен үлгілеу және бағдарламалау, абстракциялау, талдау арқылы әртүрлі тапсырмаларды шеше алуды дамыту;

4) білім алушыларда логикалық, алгоритмикалық, сондай-ақ ұқсастыру және жалпыландыру, тапсырмаларды құрамдас бөліктерге бөлу, Jaws (джовс) бағдарламасының көмегімен есептік ойлау жүйесін дамыту развитие, алға қойылған тапсырмаларды шешуде тиімді және оңтайлы жолдарды табу.

4. Алға қойылған тапсырмаларды шешу үшін аталмыш бағдарлама келесітүзету міндеттерін қарастырады:

1) пәнді оқыту процесінде қалдық көруді сақтау және дамыту;

2) тифлотехникалық құралдар мен компьютерлермен жұмыс жасаудың дағдылары мен машықтарына оқытуда сақталған талдауыштарды дамыту және пайдалану;

3) көру арқылы қабылдауды дамыту: түстер, формалар, қозғалыстар (алып тастау, жақындату), салыстыру, жалпыландыру, кеңселік қосымшалармен жұмыс жасауды бөліп қарастыру (MicrosoftWord (Майкрософт Ворд), MicrosoftExcel (Майкрософт Эксель), PowerPoint (ПауэрПойнт), Paint (Пейнт));

4) информатика сабақтарында дене сергіту жаттығулары кезінде көз бұлшықет жүйесі мен оның қозғалыс қызметтерін нығайту үшін көз жаттығуларын орындау;

5) шағын кеңістікте бағдарлануын дамыту (білім алушының жұмыс орны);

6) тифлотехникалық құралдармен және Jaws (джовс) визуалды емес болып табылатын бағдарламалық қосымшамен жұмыс жасау кезінде есту арқылы қабылдауды дамыту ("Книголюб" кітап білім алушы машина, аудио, - видеожазбалар.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Көру қабілеті бұзылған білім алушыларға арналған "Информатика" пәнін оқыту ерекшелігі:

1) көру қабілеті бұзылған балалар дамуының жалпыдаму ерекшелігі мен заңдылықтарын есепке алу;

2) оқу жоспарлары мен бағдарламаларының модификациясы, оқыту мерзімін арттыру, оқу материалдарының базалық мазмұнын сақтай отырып қайта реттеу және өзгерту, оның өту қарқынының өзгеруі;

3) жұмыстың арнайы формалары мен әдістерін қолдану;

4) оқу сыныптары мен кабинеттерін арнайы рәсімдеу, санитарлық-тазалық жағдайларын жасау, емдеу-қалпына келтіру жұмыстарын ұйымдастыру.

6. Бағдарлама жастық, типологиялық және жекелей ерекшеліктерді есепке алады, сондай-ақ көру қабілеті бұзылған білім алушылардың білім алуындағы айрықша қажеттіліктері және білім берудің базалық құндылықтарын білім алушыға сіндіру үшін негіз болып табылатын жекелей сапаларды дамыту: "қазақстандық патриотизм және азаматтық жауапкершілік", "сыйласу", "серіктестік", "еңбек және шығармашылық", "ашық жарқындылық", "өмірлік білім".

7. Көру қабілеті бұзылған "Информатика" пәні бойынша оқу процесін ұйымдастыруда келесі педагогикалық тұғырларды қолданылады: дифференциалды тұғыр, қызметтік тұғыр, жеке-бағыттық тұғыр, құзыреттілікті тұғыр, интегративтік тұғыр, жүйелік тұғыр.

8. Педагогикалық тұғырларды жүзеге асыру білім алушылардың шығармашылық және сыни ойлау жүйесін дамытуға, олардың жастық, дене бітімдік, психикалық ерекшеліктері мен офтальмологиялық аспектілерін (көру мүмкіндіктер мен қатар жүретін бұзылыстар) есепке ала отырып жекелей әлеуеттерін жүзеге асыру, оған байланысты білім алушылар екі топқа бөлінеді: мүлдем көрмейтін, жарықты сезуші топ, нашар көретін білім алушылар.

9. Педагогикалық тұғырларды төмендегідей жүзеге асырады:

1) команда білім алушылары ортақ жобаны жүзеге асыратын топ жұмыстары – барлық бағдарламалық өнімдер әрқайсысы жалпы жобаға өз үлестерін қоса отырып адамдар тобымен жасалатын барлық бағдарламалық өнімдер;

2) заттарға тән сипаттын, негізгі белгілерін анықтауға үйрету, салыстыру, жалпыландыру, жіктеу, талдау, қорытынды жасау және дағдыларды дамыту;

3) сөйлеу қызметін жандандыру, білім алушылардың сөйлеу қызметіне бақылау жасауды жүзеге асыру;

4) жады, зейін, есте сақтау, қабылдауды дамытуға бағытталған жаттығуларды пайдалану қызмет түрлерін ауыстыру;

5) дене жаттығулар сергіту сәттерін пайдалану;

6) ғылыми-зерттеу қызметін ынталандыру – тәжірибелік тапсырмаларды шешу үшін әдістер мен қағидалар, теорияларды пайдалану мен сараптамалық, тәжірибелік, коммуникациялық (ел алдында сөйлеу) дағдыларды дамытуға ықпал ететін нақты оқу мысалдарын зерделу;

7) ақпаратты жинақтау, өңдеу, сақтау және хабарлау кезінде сыни ойлау ойлауды қолдану – тек "жоғары сапалы" ақпаратты пайдалану қабілеті;

8) көру қабілеті бұзылған білім алушылардың танымдық қызығушылықтары, күрделіліктеріне байланысты қарастырылатын дифференциалдытапсырмаларды қолдану.

10. Көру қабілеті бұзылған білім алушыларға арналған информатика сабақтары олардың жас ерекшеліктері мен көру анализаторы ауруларынескере отырып, әрбір білім алушының компьютермен жұмыс жасау кезінде уақыттық интервалды сақтауымен жүргізіледі, сабақтың ортасында тактильді күш түсіру мен жалпы бұлшық етжәне көру күш түсірулерін алуға бағытталған дене жаттығулар уақыты өткізіледі.

11. Білім алушының көру жағдайының есебімен көзге күш түсірудің алдын-алуға бағытталған жаттығулар (қайшылықтары бар көз ауруларының клиникалық формалары) компьютер алдында үздіксіз жұмыс жасау уақыты:

1) 5-7 сынып білім алушылары үшін дене сергіту сәттерімен 15 минуттан аспайды;

2) 8-10 сынып білім алушылары үшін дене сергіту сәттерімен 20 минуттан аспайды.

12. Информатикаға оқыту 2 деңгейде жүзеге асады:

1) бірінші деңгейде (5-7 сыныптар) компьютермен және компьютер арқылы әлемді тану жүреді;

2) екінші деңгейде (8-10 сыныптар) білім алушылар компьютерді "ақ трост" ретінде пайдалану үйренеді, тифлотехникалық жабдықтар жұмысының қағидаларын игеру кезінде мәліметтерді іздестіру және электронды қарым-қатынас жасау дағдыларына ие болады.

13. Бірінші кезең оқуға деген қызығушылықты арттыру, компьютермен жұмыс жасаудың бастапқы дағдыларын қалыптастыру, оқу кезінде көру қабілеті бұзылған (тифлотехнологиялар) білім алушыларға арналған арнайы компьютерлік технологиялар пайдаланылу, тифлотехнологиялар компьютерлік ақпараттың бедерлі-нүктелі (Брайль шрифтімен компьютердің бетіне шығару жолымен) немесе дыбысты қамтамасыздандырушы (сөзді синтездеу бағдарламасының көмегімен) аппараттық және бағдарламалық құралдарды ұсыну.

14. Бірінші кезеңде көру қабілеті бұзылған білім алушылар:

1) көру қабілеті бұзылған білім алушыларды он саусақ әдісінің көмегімен клавиатураны еркін қолданады;

2) ScreenReader (скрин ридэ) (JawsforWindows (джовс фо виндоус), NVDA – NonVisualDesktopAccess (нон визуал десктоп аксэс), аудармасында "көруді бақылаусыз жұмыс столына кіру жолы") қолданады;

3) "Терезе лупа" бағдарламасымен жұмыс жасайды;

4) негізгі базалық программаларды Word (ворд), Excel (экзель), JawsforWindows (джовз фо виндоус) мәтінді жөндеу Блокнот, WordPad (ворд пад) қолданады.

15. Екінші кезеңде меңгерілетін пункттердің негізгісі: ақпараттық кеңістігін кеңейту, қарапайым алгоритімдік тілді игеру, интернет желілерінің қызметтерін пайдалану, Word (ворд) кеңселік бағдарламаларының арнайы мүмкіндіктерін пайдалану, Excel (экзель) кестелік редакторын, Jawsfor Windows (джовзфо виндоус) бағдарламаларының көмегімен MicrosoftMovieMaker (майкрасофт муви мейкэ) видеороликтерін құру.

16. Көру қабілеті бұзылған балаларға негізгі орта білім беру 6 жыл ішінде жүзеге асады (жалпы білім беру мектептерінде 5 жыл), оқу материалдарын бөлу оқу жылдары бойынша бөлінеді, мұнда пән тақырыптарының мазмұны мен реттілігі сақталады. "Нысандар мен іс-шараларды үлгілеу" бөлімі 7-сыныптан 8-сыныпқа ауыстырылды; "Бағдарламаларды жасаудың белсенді ортасы" бөлімі және "Әзірлеменің белсенді ортасында тапсырмаларды шешу" 8-сыныптан 9-сыныпқа ауыстырылды. "Мәліметтер базасы", "мәліметтер массасы" және "электронды кестелердегі процестерді үлгілеу" бөлімдері 9-сыныптан 10-сыныпқа ауыстырылды. Сонымен байланысты бағдарламалық материал 1 жылға ұзарады, 7 және 10 сыныптар аралығында төртінші тоқсанда "жобалық қызмет" бөлімі ендіріледі, ол көру қабілеті бұзылған білім алушылардың шығармашылық әлеуетін ашуға мүмкіндік береді.

17. Информатикаға оқыту процесінде келесі оқу пәндерімен байланыс жасау жүзеге асады:

1) "Орыс тілімен" орыс тілі ережелеріне сәйкес сөйлем құрастыру; информатика бойынша терминдердің сөздік қорын байыту; талқылау, талдау, дәлелдеу кезінде өз ойын сауатты түрде жеткізуге үйрету;

2) "Математикамен" байланысы: ("Алгебра мен геометрия") геометриялық фигуралар, сызықтар, тригонометриялық есептеулер, математикалық белгілер туралы білімді қолдана отырып білім алушы графикалық редактор жұмысының қағидаларын игере алады;

3) "Физикамен" байланысы: қайнау процесінің графикалық түсінігі, ненің қызуы және салқындау процестері, қызметтердің ерекшеліктері мен графикалық тәсілдерін зерделеу кезіндегі балқу және қатаю; түсініктер мен шамалардың физикалық мәніне бағытталу - масса, концентрация, қысым, жұмыс және оның өнімділігі, мәтіндік тапсырмаларды шешу кезіндегі қозғалыс жылдамдығы;

4) "Химиямен" байланысты: мәтіндік тапсырмаларды шешу кезінде концентрация, ерітінділер, балқулар туралы білімді пайдалану;

5) "Технологиямен" байланысты: шағын бизнес шығындарының түрлері , өзіндік құны туралы білімді пайдалану; тауар мен қызметтің өзіндік құнын есептеу туралы білімді пайдалану.

18. Оқу процесінде материалдық-техникалық құралдармен қамтамасыздандыру көрмейтін балалардың келесі білім алу қажеттіліктері мен олардың келесі оқытудың түзету бағыттарын қамтиды:

1) мектеп ғимараттарын белгілі бір пәндермен толықтыруды ұсынатын пәндік-кеңістік ортаның қауіпсіздігі мен тұрақтылығы (парталарға, кіретін арнайы жабдық көктерге еркін өту, үшкір бұрыштардың болмауы);

2) көрмейтін, ерекше қажеттіліктерге ие білім алушыларға сәйкес жабдықтардың болуы, мектеп ғимараттарының көру қабілеті бұзылған балалар үшін ыңғайлы болуы(көру, есту, сипап сезу бағыттары, бағыттаушы қозғалыстар);

3) жарық тәртібіндегі қалдық көру немесе жарықты сезушілерге қажетті бақылау жасау, бір уақытта табиғи және жасанды жарықты қолдану;

4) жарықты сезетін және көрмейтіндер қатарындағы адамдардың жұмыс орнынофтальмологтың ұсынысы бойынша анықтайды;

5) көрмейтін білім алушылар үшін білімге қолжетімділікті қамтамасыз ету.

19. Көрмейтін білім алушылардың ыңғайлы білім алуы мақсатында келесіні пайдаланады:

1) Jaws for Windows (джовз фо виндоус) дыбыстық бағдарламалық қамтамасыздандырумен жабдықталған жеке компьютер;

2) суретті үлкейту, фонды, контраст ауыстыруға және басқаға мүмкіндік беретін бағдарламалар;

3) интербелсенді тақта;

4) білім алушы мен мұғалім арасындағы құрылғы мен коммуникация арасындағы мәліметтер алмасуды қамтамасыздандыру үшін қолжетімділіктің жоғары сапалы желісі. Әрбір білім алушы үшін қолжетімді интернеттің болуы дұрыс;

5) перифериялық құрылғы:брайльдік принтерлер, сканерлер, брайльдікмониторлар, білім алушы, сөйлеуші кітаптар, мультимедиялық презентациялар, электронды оқу көмекші құралдары, пәндік оқыту жүйелері, компьютерлік оқытушы ойындар, видеороликтер;

б) фондық материал, жазықтықта рельефпен орындалған иллюстративтік-графикалық материалды қамтитын ірі және рельефті-нүктелі шрифті арнайы оқулықтар;

7) арнайы оқу жабдықтары: брайльдік құралдар, тығыз қағаздан жасалған (брайльдік)дәптерлер, грифельдер, жалпақ хаттарға арналған құралдар; бедерлі-нүктелі шрифтімен орындалған мәтіндік, дидактикалық оқу құралдары, сипап сезу арқылы қабылдауға негізделген және жалпақ бетте бедермен орындалған иллюстративтік-графикалық оқу құралдары (мүлдем көрмейтін білім алушылар үшін); сипап сезу және көру арықылы қабылдауға бағытталған, түстермен рәсімделген жалпақ бетте рельефпен орындалған иллюстративтік-графикалық көмекші құралдар (жарықты сезетін және қалдық көруге ие білім алушылар).

3-тарау. "Информатика" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

20. "Информатика" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында- 34 сағатты;
- 2) 6-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында- 34 сағатты;
- 3) 7-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында- 34 сағатты;
- 4) 8-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында- 34 сағатты;
- 5) 9-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында- 34 сағатты;
- 6) 10-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты құрайды.

21. "Информатика" оқу пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) 1-бөлім "Денсаулық пен қауіпсіздік";
- 2) 2-бөлім "Ақпараттық процестер";
- 3) 3-бөлім "Компьютерлік ойлау";
- 4) 4-бөлім "Компьютерлік жүйелер".

22. "Денсаулық және қауіпсіздік" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) эргономика;
- 2) ақпараттық және онлайн қауіпсіздік.

23. "Компьютерлік жүйелер" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) компьютер құрылғысы;
- 2) бағдарламалық қамтамасыздандыру;
- 3) компьютерлік желілер.

24. "Ақпараттық процестер" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) ақпараттарды өлшеу және ұсыну;
- 2) ақпараттық нысандарды құру және түрлендіру.

25. "Компьютерлік ойлау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) үлгілеу;
- 2) алгоритмдер;
- 3) бағдарламалау.

26. 5-сыныпқа арналған "Информатика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) компьютер және қауіпсіздік: қауіпсіздік техникасы және жұмыс орнын ұйымдастыру; компьютердің негізгі құрылымы (процессор және қатты диск) (нашар көретін балаларға арналған). "Экрандық лупа" бағдарламасының қызметі (көрмейтін балаларға арналған);

2) интернеттегі қауіпсіздік: өзге жұмыстан көшірме жасаудың заңсыздығы; құжаттарға пароль қою; қолжетімді файлдармен жұмыс (орналастыру, түзеу, көшіру) (нашар көретін балаларға арналған);

компьютермен жұмыс жасауда тазалық тәртібін сақтау; Jaws for Windows(джовз фо виндоус) дыбыстық бағдарламасының көмегімен мәтіндік редакторлармен жұмыс жасау; Jaws for Windows(джовз фо виндоус) дыбыстық бағдарламасын пайдалана отырып папкалар мен файлдармен жұмыс жасау кезіндегі "ыстық клавишалар" (көрмейтін балаларға арналған);

3) ақпарат және өңдеу: ақпарат; ақпаратты әртүрлі формада ұсыну; бағдарламалық қамтамасыздандыру; растрлық суреттерді құру және редакциялау (нашар көретін балаларға арналған); Jaws for Windows(джовз фо виндоус) бағдарламалық визуалды емес кіру жолдарымен жұмыс жасау үшін Windows (виндоус) операциялық жүйесінің тағайындалуы мен сипаттамасына кіріспе; Jaws for Windows(джовз фо виндоус) дыбыстық бағдарламасын пайдаланудағы графикалық интерфейстің негізгі элементтері (көрмейтін балаларға арналған);

4) алгоритмдер: алгоритм; атқарушы, атқарушы командалардың жүйесі; сөздік формадағы алгоритм (нашар көретін балаларға арналған); Брайль шрифті пайдалана отырып алгоритім жасау(көрмейтін балаларға арналған);

5) бағдарламалау: бағдарламалаудың ойындық ортасы (Лого, Scratch (скратч)); (тармақталу; цикл) (нашар көретін білім алушыларға арналған);

бағдарламалаудың ойындық ортасындағы "ыстық клавишалардың" комбинациясы; мәтіннің он саусақпен терілуі; Блокнот, Wordpad (вордпад) стандарттық бағдарламалары (көрмейтін білім алушыларға арналған);

6) жобаны жасау: бағдарламалаудың ойындық ортасындағы оқиғалар мен нысандардың анимациясы (Лого, Scratch (скратч)); құжатты басуға дайындау(бет параметрлерін орнату, алдын-ала көру); жобаны ұсыну (нашар көретін білім алушыларға арналған); JAWS for Windows (джовз фо виндоус) бағдаламаларының көмегімен мәтіндік редактрлармен жұмыс жасау; мәтін бойынша орын ауыстыру, мәтінді редакциялау және форматтау; "лентамен" жұмыс (көрмейтін білім алушыларға арналған).

27. 6-сыныпқа арналған "Информатика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) компьютерлік жүйелер және желілер: эргономика, қауіпсіздік техникасы; есептеуіш техниканың даму тарихы; компьютердегі негізгі құрылғылардың өзара әрекеті; операциялық жүйелердің негізгі қызметтері; сымсыз желілер (нашар көретін балаларға арналған); олардың негізгі қызметтері (көрмейтін балаларға арналған); көрмейтін балаларға негізделген ақпараттарға визуалды емес бағдарламалармен жұмыс жасау принципі;

2) мәтіндік құжаттардағы сілтемелерді ұйымдастыру: нұсқаулар; ауқымды сілтемелер; тақырыбы; реферат жасау (нашар көретін балаларға арналған);

тифлотехникалық құрылғылар жұмысының қағидалары; "жедел клавиштер" навигациясының тәртібі (Microsoft Word (майкрасофт ворд) арналған) (көрмейтін балаларға арналған);

3) мәтіндік ақпараттарды ұсыну: ақпараттардың берілуі; мәтіндік ақпараттардың шифрлануы; ақпараттардың қосарлы түрде ұсынылуы (нашар көретін балаларға арналған); JAWS (джовз) визуалды емес дыбыстық бағдарламасының арнайы қызметтері (көрмейтін білім алушыларға арналған);

4) компьютерлік графика: векторлық суреттердің жасау; растрлық және векторлық суреттерді салыстыру (нашар көретін балаларға арналған); JAWS for Windows (джовз фо виндоус) бағдарламасының көмегімен орындалатын Windows 7 (виндоус) графикалық ортасындағы визуалды емес жұмыстың негіздері; мәзірмен, ағашпен, диалогтық орта, басқарудың әртүрлі элементтерімен жұмыс (көрмейтін білім алушыларға арналған);

5) компьютерлік ойындарды жасау; компьютердегі тапсырмаларды шешу деңгейлері; блок-сызбалар түріндегі алгоритмдердің ұсынылуы; компьютерлік ойындардың концепциясы (нашар көретін білім алушыларға арналған);

сөйлеудің әртүрлі синтезаторлары; ақпаратқа визуалды емес тұрғыдан қол жеткізудің баламалық бағдарламасы (көрмейтін білім алушыларға арналған);

б) компьютерлік ойындарды құру: бағдарламалаудың ойындық ортасындағы сценарийді жасау және іске асыру; ойын жасау деңгейлерінде қолданылатын компоненттер; бағдарламадағы қателіктерді анықтау және түзету; ойындарға арналған құжатнамалар; сілтемелерді ұйымдастыру (ауқымды сілтемелер, ауқымды сілтемелер, тақырыбы, атауы, нұсқаулар); ресурстарды пайдаланудағы ресурстар (нашар көретін білім алушыларға арналған);

7) Windows 7 (виндоус) операциялық жүйесін алдын-ала күйге келтіру; JAWS for Windows (джовз фо виндоус) бағдарламасын құру; сөйлеу синтезаторының күйге келтіру; JAWS (джовз) (көрмейтін білім алушыларға арналған).

28. 7- сыныпқа арналған "Информатика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) ақпаратты өлшеу және компьютерлік жады: ақпаратты өлшеу бірліктері; ақпаратты өлшеу бірліктерінің біреуінен өзгесіне ауыстыру; компьютер жадысының түрлері (жедел есте сақтау құрылымы, ұдайы есте сақтаушы құрылғы, сыртқы жады, кэш-жады); бірдей ақпаратты сақтаушы әртүрлі форматтарының файлдары өлшемін салыстыру; ақпараттарды сығымдау; мұрағат-бағдарламалар; архивтерді құру және қаптау (нашар көретін балаларға арналған); ақпараттарға визуалды емес қолжетімді альтернативті бағдарламалар мүмкіндігі; көрмейтін білім алушыларға Jaws for Windows (джовз фо виндоус) көмегімен Windows (виндоус) операциялық жүйемен жұмыс жасау негізі;

2) желі және қауіпсіздік: компьютерлік желілерді топтастыру (масштаб, қызметі бойынша); нашар көретін білім алушылар үшін зиян бағдарламалардан қоғауға ақпараттандыру; брайльдік принтердің қызметі мен сипаттамасы; брайль шрифтімен келген ақпаратты кодтау (көрмейтін балаларға арналған);

3) электронды кестелер көмегімен тапсырмаларды шешу: мәтіндік процессордағы кестелерді редакциялау және форматтау; электронды кестелер; электронды кестелердің негізгі түсініктері; мәліметтерді ендіру, редактрлау және форматтау, толтыру маркері; мәліметтер типі; формулаларды ендіру; шартты форматтау, диаграммаларды құру (нашар көретін білім алушыларға арналған); бақылаудың әртүрлі тәртіптері; мәтін бойынша орын ауыстыру; мәтінді оқу; JAWS (джовз) визуалды емес жолдарын дыбыстық бағдарламасымен мәтінді ендіру (көрмейтін білім алушыларға арналған);

4) шешімдерді бағдарламалау (солардың бірі: C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус): бағдарламалау жүйесі; бағдарламалау тілі; мәліметтер типі; жоба интерфейсі; тік алгоритмдерді бағдарламалау; салынған және шартты жағдайлардағы алгоритмді тармақтаушы бағдарламалаулар, салынған және құрамдас жағдайлар (нашар көретін білім алушыларға арналған); заманауи тифлотехникалық құрылғылармен танысу; брайльдік принтермен жұмыс; IVIO жүйесіне оқыту, Perkins Smart (пэкинз смарт) баспа машинасымен және өзге тифлотехникалық құрылғылармен жұмыс.

29. 8- сыныпқа арналған "Информатика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) нысандар мен оқиғаларды үлгілеу; 3D-редакторлар; нысандардың үш өлшемді үлгілері; оқиғалардың үш өлшемді үлгілері; үш өлшемді нысандар мен оқиғаларды құры және редакторлау (нашар көретін білім алушыларға арналған); аудио және видео фрагменттер түріндегі хабарламаларды құру немесе иллюстрациялар, видеосуреттер, дыбыс, мәтіндерді пайдаланумен қолданылатын экрандардың жалғастығы (көрмейтін білім алушыларға арналған);

2) компьютер мен желілердің техникалық сипаты: ақпараттар санын бағалаудың алфавиттік тәсілдері; процессрдың негізгі сипаттамалары; компьютерлік желілердің өткізушілік қабілеті(нашар көретін білім алушыларға арналған); Jaws for Windows (джовз фо виндоус) бастапқы күйге келтіру, тактильді дисплеймен жұмыс, Jaws for Windows (джовз фо виндоус)көмегімен электронды кестені форматтау (көрмейтін балаларға арналған);

3) денсаулық және қауіпсіздік: электронды құрылғылардың адам денсаулығына ықпалы; электронды құрылғылардың теріс ықпалынан қорғану; желідегі қолданушының қауіпсіздігі; алаяқтық, интернеттегі агрессия (нашар көретін білім алушыларға арналған);

Jaws for Windows (джовз фо виндоус)көмегімен мини-жобаларды құру; виртуалды курсор және Jaws for Windows (джовз фо виндоус)көмегімен "ыстық клавиштер" навигациясы тәртібіндегі белгілер (көрмейтін балаларға арналған);

4) электронды кестелердегі ақпараттарды өңдеу:электрнды кестелердегі мәліметтер форматы; абсолютті және қатыстық сілтемелер; қызметтер гафиктерінің құрылуы; құрастырылған қызметтерді пайдалану: математические (сомасы, өндіріс, деңгей), статистикалық (минималды, максималды, есептеуіш) логикалық (егер) (нашар көретіндерге арналған);Jaws for Windows (джовз фо виндоус)бағдарламасының көмегімен кестелермен жұмыс; кесте бойынша орналасу; мәліметтер мен тақырыбын оқу; кестелерді форматтау; формулармен жұмыс (көрмейтін білім алушыларға арналған).

30. 9- сыныпқа арналған "Информатика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) бағдарламаны жасаудың интеграцияланған ортасы (солардың бірі: C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус); қызметі бойынша бағдарламалық қамтамасыздандырудың жіктелуі; қосымшаларды жасаудағы белсенді ортаның компоненттері; таңдау операторы; цикл операторы (цикл параметрмен бірге,цикл алғы сөзбен бірге; циклдің соңғы сөзбен келуі); алгоритмнің трассировкасы(нашар көретін білім алушыларға арналған); суреттер құру, шағын аудитория алдындағы презентация; дайын фрагменттерден жаңа суреттер жасау (апликация);JawsforWindows (джовз фо виндоус)жәнеNVDA визуалды емес жолдарының бағдарламаларын салыстыру(көрмейтін білім алушыларға арналған);

2) жасалымның белсенді ортасындағы шешімдер: жасалымның белсенді ортасындағы қолданбалы тапсырмалардың шешімдерін үлгілеу (нашар көретін білім алушыларға арналған);Jaws for Windows (джовз фо виндоус)визуалды емес кіру жолдары бағдарламаларының графикалық ортасындағы басқарудың әртүрлі элементтері(көрмейтін білім алушыларға арналған);

3) ақпаратпен жұмыс: эргономика (компьютер алдындағы жұмыс уақытын бағалау); ақпараттардың ерекшеліктері; ақпараттардың ерекшеліктері; бұлт технологиясын пайдаланумен құжаттармен бірігіп жұмыс жасау; желідегі этикалық және құқықтық нормалар (нашар көретін балаларға арналған); Jaws for Windows (джовз фо виндоус) дыбыстық бағдарламасының көмегімен мини-жобаларды жасау кезіндегі операциялық жүйелерде навигацияларды пайдалану (көрмейтін балаларға арналған);

4) компьютердің конфигурациясы: компьютер конфигурациясына таңдау жасау (аппараттық және бағдарламалық қамтамасыздандыру) қызметіне байланысты (нашар көретін білім алушыларға арналған); Jaws for Windows (джовз фо виндоус) бастапқы күйге келтіру (көрмейтін балаларға арналған).

31. 10- сыныпқа арналған "Информатика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) мәліметтер базасы: мәліметтер базасы, алаңқай, жазба; электронды кестелерде мәліметтер базасын құру; іздестіру, мәліметтерді іріктеу және фильтрлеу (нашар көретіндерге арналған); jaws for windows (джовз фо виндоус) көмегімен электронды кестелер элементтерді форматтау және редакциялау (көрмейтін балаларға арналған);

2) мәліметтер массиві (солардың бірі: C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус): бір өлшемді массив; массивті өңдеуді негізгі алгоритмдері: іздестіру, іріктеу, ұайта орналастыру, массив элементтерін алып тастау әне қайта қою (нашар көретін білім алушыларға арналған); Jaws for Windows (джовз фо виндоус) көмегімен ақпараттарды кодтау; ақпараттарға визуалды емес кіру жолдары бағдарламасындағы "тез клавиштер" тәртібі (көрмейтін білім алушыларға арналған);

3) электронды кестелердегі процестерді үлгілеу: үлгілерді жасау және оларды зерттеу (электронды кестедегі мәліметтер базасы); тапсырмаларды әіртүрлі жолдармен тиімді жолдарын іздестіре тырып іздестіру; электронды кестелердегі процестер үлгілерін зерттеу (физикалық, биологиялық, экономикалық және өзгелер) (нашар көретін білім алушыларға арналған); Jaws for Windows (джовз фо виндоус) көмегімен мини жобаларды құру кезіндегі "ыстық клавиштер" тәртібі; шағын көрсетілімдердегі қарапайым зерттеулер (көрмейтін балаларға арналған).

32. Компьютерлік технологияларды білу және пайдалану көрмейтін және нашар көретін мұғалімдер үшін жаңа, бұрындары қол жетпеген мүмкіндерді береді:

1) әртүрлі ақпараттық ресурстарға кеңінен жол ашу (соның ішінде оған жазықша тақтаға жазылған ақпараттар);

2) көрмейтін балаларға арналған ыңғайлы ақпаратты ұсыну формаларын өзгерту мүмкіндіктері (негізінен бедерлі-нүктелі мәтін);

3) өз еңбегінің нәтижелерін жалпыға ортақ формада өздігінен ұсыну мүмкіндігі (электронды және жазық бетте басу).

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

33. Оқыту мақсаттары Бағдарламада кодтық белгімен ұсынылған. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан – Бағдарламаның бөлімдері мен бөлімшелері, төртінші сан оқу мақсатының нумерациясын көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4 кодында "6" – сынып, "2.1" – бөлім және бөлімше, "4" – оқу мақсатының нумерациясы.

34. Оқыту мақсаттары күтілетін нәтижелер бойынша көрсетілген:

1) 1-бөлім "Денсаулық және қауіпсіздік":

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Эргономика	5.1.1.1 қауіпсіздік техникасы ережелерін бұзу нәтижелері туралы талқылау	6.1.1.1 эргономика міндеттерін қалыптастыру және шешу (барынша жайлылық пен тиімділік үшін)	7.1.1.1 жасалынатын жобаның интерфейсін жасауға қойылатын талаптарды орындау	8.1.1.1 қорғау әдістерін тиімді пайдалану және адам организміне әртүрлі электронды құрылғылардың ықпал ету мысалдарын келтіру	9.1.1.1 компьютерді ұзақ қолданумен байланысты тәуекелдерді сыни тұрғыдан пайдалану	10.1.1.1 шынайы әлемнің күрделі емес нысандары мен процестері
	5.1.1.2 компьютермен жұмыс жасау кезіндегі тазалық тәртібін сақтау және түсіндіру	6.1.1.2 Jaws for Windows (джовз фо виндоус) көмегімен эргономиканың тапсырмаларын шешу кезіндегі ақпараттарды салыстыру	7.1.1.2 Jaws for Windows (джовз фо виндоус) көмегімен мини жобаларды құру кезіндегі ақпаратты жалпыландыру	8.1.1.2 Jaws for Windows (джовз фо виндоус) көмегімен операциялық жүйелердегі навигацияны пайдалана отырып мини жобаларды құру	9.1.1.2 Jaws for Windows (джовз фо виндоус) көмегімен мини жобаларды қорғау	10.1.1.2 Желідегі қолданушының қауіпсіздігін қамтамасыз ету ережелерін сақтау (интернеттегі алаяқтық және агрессия)
1.2 Ақпараттық және онлайн қауіпсіздік	5.1.2.1 өзге жұмысты заңсыз көшіру туралы талқылау	6.1.2.1 "құқық", "плагиат" түсінігін ашып түсіндіру	7.1.2.1 компьютерді зиянды бағдарламалардан қорғау	8.1.2.1 желідегі қолданушының қауіпсіздігін қамтамасыздандырудың ережелерін сақтау (интернеттегі алаяқтық және агрессия в)	9.1.2.1 желідегі этикалық және құқықтық нормалардың бұзылу нәтижелерін талқылау	10.1.2.1 шынайы өмірдің нысандары мен процестерін үлгілеу
	5.1.2.2 құжатқа пароль қою	6.1.2.2 ақпаратта автордың сілтемесін	7.1.2.2 Jaws for Windows	8.1.2.2 электрондық құрылғылардың жағымсыз әсерінен	9.1.2.2 Іздестіру контексті мен	10.1.2.2 компьютерді ұзақ қолдануға

	көрсету	(джовз фо виндоус)көмегімен "жедел клавиштер" навигациясы тәртібінде тақырып, және сілтемелер, тізім бойынша жылжи алу	қорғауды анықтау	қалыптастыру кезінде тілдерді пайдалану	байланысты қауіптерді сыни бағалау
5.1.2.3 Jaws for Windows (джовз фо виндоус)көмегімен мәтінді редакторлау және форматтау	6.1.2.3 сілтемелерді ұйымдастыру(аукымды сілтемелер, ауқымды сілтемелер, мазмұны, атауы, нұсқама)		8.1.2.3 Jaws for Windows (джовз фо виндоус)көмегімен "жедел клавиштер" навигациясы тәртібінде виртуалды курсор мен белгілерді пайдалану		
	6.1.2.4 Jaws for Windows (джовз фо виндоус)көмегімен "жедел клавиштер" навигациясы тәртібі бойынша мәтін бойынша орналастыру				

2) 2-бөлім"Компьютерлік жүйелер":

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаты					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Компьютердің құрылымы	5.2.1.1 қатты диск пен процессордың қарапайым деңгейде түсіндіру	6.2.1.1 есептеуіш техниканың болашағы мен тарихы туралы айту	7.2.1.1 компьютер жадысының түрлерінң қызметін сипаттау (жедел есте сақтау құрылғысы, ұдайы есте сақтау құрылғысы, сырттай есте сақтау құрылғысы,кеш жады)	8.2.1.1 қарапайым тілде процессордың қызметтері мен оның негізгі сипаттамалары н түсіндіру	9.2.1.1 тағайындалу қызметіне байланысты компьютердің конфигурациясын таңдау	10.2.1.1 ерекшеліктері не сәйкес ақпаратты өңдеу тәсілдерін игеру
	5.2.1.	6.2.1.2	7.2.1.2	8.2.1.2	9.2.1.2	10.2.1.

	2"Экрандық лупа" бағдарламасының қызметін түсіндіру	компьютердің негізгі құрылғылардың өзара әрекетін түсіндіру	ақпаратқа визуалды емес жол табудың баламалық бағдарламаларының мүмкіндіктерін ашу	перифериялық құрылғылардың қызметтерін түсіндіру	Jaws for Windows (джовз фо виндоус) кеңейтілген мүмкіндіктерін сипаттау	2 конфигурацияның диспетчері жұмысының, Jaws for Windows (джовз фо виндоус) визуалды емес жолының бағдарламасы клавиатурасы диспетчерінің мүмкіндіктерін ашу
		6.2.1. Ақпаратқа визуалды емес қол жеткізу бағдарламасының қызметі мен жұмысының қағидаларын түсіндіру		8.2.1.3 Jaws for Windows (джовз фо виндоус) бастапқы күйін сипаттау		
2.2 Бағдаламалық қамтамасыздан дыру	5.2.2.1 "бағдарламалық қамтамасыздан дыру" түсінігін түсіндіру	6.2.2.1 операциялық жүйелердің негізгі қызметтерін атау	7.2.2.1 "бағдарламалау тілі" және "бағдарламалау жүйесі" түсінігін ажырату	8.2.2.1 бағдарламалау жүйесі және жүйелі, қолданбалы бағдарламалауды ажырату	9.2.2.1 қолданушының қажеттілігіне байланысты бағдарламалық қамтамасыздандыруды таңдау	10.2.2.1 құжаттармен жұмыс жасау кезінде нысандардың қызметтерін түсіндіру
	5.2.2.2 ақпаратқа визуалды емес тұрғыдан қол жеткізу бағдарламалары туралы түсінікті кеңейту	6.2.2.2 Jaws (джовз) бағдарламасын орнату үшін Windows (виндоус) операциялық жүйесін күйге келтіру параметрлерін түсіндіру	7.2.2.2 әртүрлі форматтардың мұрағаттарын құру және тптау	8.2.2.2 Jaws (джовз) және NVDA визуалды емес қолжетімділік бағдарламаларындағы айырмашылықтарды анықтау	9.2.2.2 Windows (виндоус) операциялық жүйесі параметрлеріне байланысты визуалды емес қолжетімділіктің (Jaws (джовз), NVDA) бағдарламаларын таңдау	10.2.2.2 ақпаратқа визуалды емес тұрғыдан қол жеткізу бағдарламаларын қолдану бойынша шағын жобаларды жасау
			7.2.2.3 бірдей ақпараттарды сақтайтын әртүрлі формат файлдарының өлшемдерін			

			салыстыру			
			7.2.2.4 Windows (виндоус) операциялық жүйесіндегі визуалды емес жұмыстың негіздері бойынша білімді жіктеу			
2.3 Компьютерлік желілер	5.2.3.1 ортақ қол жетімдіктегі файлдарды тартып алу, орналастыру, өзгерту	6.2.3.1 сымсыз байланыс басымдықтарын түсіндіру	7.2.3.1 компьютерлік желілерді жіктеу	8.2.3.1 желінің өткізуші қабілетін анықтау	9.2.3.1 бұлттық технологияны пайдалануға құжаттармен бірігіп жұмыс жасауды асыру	10.2.3.1 күрделі емес зерттеулерді жүргізу кезінде алынған ақпараттарды түсіндіру, салыстыру
	5.2.3.2 файлдар мен папкалармен жұмыс жасау кезінде "ыстық клавишалар" комбинациясын қолдану	6.2.3.2 тифлотехникалық құрылғылар жұмысының қағидаларын түсіндіру	7.2.3.2 брайльдік принтерлер түрлерінің қызметін сипаттау	8.2.3.2 брайльдік монитордың басымдықтарын түсіндіру	9.2.3.2 компьютердің негізгі құрылғылары мен тифлотехникалық құрылғылармен жұмыс жасау кезіндегі айырмашылықтарды анықтау	10.2.3.2 күрделі емес зерттеулерді жүргізу кезіндегі жинақталған ақпараттар бойынша қорытындылар мен болжамдар жасау, мәліметтерді жалпыландыру

3) 3-бөлім "Ақпараттық процестер":

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаты					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Ақпаратты ұсыну және өлшеу	5.3.1.1 әртүрлі формадағы ақпаратты ұсыну және есепке алу	6.3.1.1 мәтіндік ақпаратты кодтау және декодтау	7.3.1.1 ақпаратты өлшеу бірліктерін атау	8.3.1.1 ақпарат санын анықтау кезіндегі әліпби тәсілін қолдану	9.3.1.1 ақпараттың ерекшелігін анықтау (өзектілігі, нақтылығы, сенімділігі, құндылығы)	10.3.1.1 "символдық мәліметтер" терминін түсіндіру
	5.3.1.2 Jaws for Windows визуалды емес қолжетімділік бағдарламасымен жұмыс	6.3.1.2 компьютерге арналған барлық ақпараттар қосарлы түрде ұсынылатынын	7.3.1.2 мәтіндік ақпаратты кодтау және декодтау	8.3.1.2.3D редакторларын да нысан мен оқиғалар модельдерін жасау	9.3.1.2 мәтіндік құжаттарды пішімдеу кезіндегі ақпараттың ерекшеліктерін пайдалану	10.3.1.2 логикалық, құрылымдастырылған формадағы кодты жазу

	жасау үшін Windows (виндоус) операциялық жүйесін күйге келтіру	түсіндіру				
		6.3.1.3 байланыс каналдарының мысалдарын келтіру, ақпарат көздері	7.3.1.3 ақпараттың бір өлшемінен екінші өлшемге ауыстыруды жүзеге асыру	8.3.1.3 тактильді дисплеймен жұмыс жасау кезінде бақылау тәртібінің әр түрлі режимін қолдану	9.3.1.3 мәтіндік құжаттарды өңдеу кезіндегі ақпараттың ерекшеліктерін пайдалану	
		6.3.1.4 Брайльдің алтылық шрифтімен жазылған мәтіндік ақпаратты кодтау	7.3.1.4 мәтінді ендіру және оқу кезінде алтылық Брайль нүктелі шрифті пайдалану		9.3.1.4 Jaws көмегімен мәтіндік құжаттарды өңдеу кезіндегі ақпараттың ерекшеліктерін пайдалану	
3.2	5.3.2.1 баспаға арналған құжатты тиімді түрде ұйымдастыру (беттің параметрлерін құру, алдын-ала қарау жұмыстарын орындау)	6.3.2.1 сілтемелерді ұйымдастыру (ауктымды сілтемелер, тақырыптар, атаулар, нұсқаулар)	7.3.2.1 мәтіндік процессорларда кесте элементтерін қалыптастыру	8.3.2.1 Электронды кестелердегі тапсырмаларды шешуге арналған мәліметтердің әртүрлі форматтарын пайдалану	9.3.2.1 жазба, алаңқай, мәліметтер базасындағы терминдерді түсіндіру	10.3.2.1 "мәліметтер базасы", "жазба" терминдерін түсіндіру
Ақпараттық нысандарды құру және өзгерту	5.3.2.2 расстырлық суреттерді құру және редакциялау	6.3.2.2 векторлық суреттерді құру және редакциялау	7.3.2.2 электронды кесте элементтерін форматтау	8.3.2.2 абсолютті және қатыстық сілтемелерді пайдалану	9.3.2.2 электронды кестеде мәліметтер базасын құру	10.3.2.2 электронды кестеде мәліметтер базасын құру
	5.3.2.3 Jaws for Windows (джовз фо виндоус) көмегімен графикалық интерфейстің негізгі элементтерін түсіндіру	6.3.2.3 векторлық графика және оның кемшіліктері мен басымдықтарын бағалау	7.3.2.3 Электронды кестеде диаграммалар құру	8.3.2.3 электронды кестелердегі тапсырманы шешуге арналған құрылмалы қызметтерді пайдалану	9.3.2.3 мәліметтерді іздестіру, іріктеу және фильтрациялауды жүзеге асыру	10.3.2.3 Мәліметтерді іздестіру, іріктеу және фильтрациялауды жүзеге асыру

	6.3.2.4 Windows (виндоус) графикалық ортасындағы визуалды емес жұмыстың негізін пайдалану	7.3.2.4 электронды кестеде шартты форматтауды пайдалану	8.3.2.4 графикалық кестеде берілген қызметтерді құру	9.3.2.4 JawsforWindows(джовз фо виндоус)көмегімен кестелермен жұмыс жасау кезінде мәтінді табу үшін тақырыбы мен нұсқауы, сандық көрсеткіштерін пайдалану	10.3.2.4 бұлттық технологияны пайдалан отырып құжаттармен бірігіп жұмыс жасауды жүзеге асыру
		7.3.2.5 Jaws (джовз) көмегімен тақырып аты мен мәліметтерді оқуға арналған кесте бойынша жүріп тыруды пайдалану	8.3.2.5 Jaws(джовз) көмегімен электронды кесте элементтерін форматтау		10.3.2.5 Jaws(джовз) көмегімен кестедегі формулалармен жұмыс кезінде мәліметтерді түзету

4) 4-бөлім "Компьютерлік ойлау":

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаты					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Үлгілеу	5.4.1.1 бағдарламалаудың ойындық ортасындағы нысандар мен оқиғаларға анимация құру (Лого, Scratch (скратч) и және соған ұқсас)	6.4.1.1 бағдарламалаудың ойындық ортасындағы сценарийді жасау және жүзеге асыру	7.4.1.1 Өзірленіп жатқан жобада қойылатын талаптар құру интерфейсін орындау	8.4.1.1 Өзірлеме мен бағдарламалардың белсенді ортасында тапсырма үлгілерін құру	9.4.1.1 электронды кестелерде процестер үлгілерін жасау және зерттеу(физикалық,, биологиялық, экономикалық және өзгелер)	10.4.1.1 Процестердің күрделі емес үлгілерін жоспарлау және жасау
	5.4.1.2 "ыстық клавишалар" комбинациясы көмегімен графикалық интерфейс жұмысын көрсету	6.4.1.2 Jaws (джовз) көмегімен графикалық интерфейс пайдаланудың негізін түсіндіру	7.4.1.2 3D редакторында оқиғалар мен нысандардың үлгілерін жасау	8.4.1.2 Ақпаратқы визуалды емес жол таба тырып шағын презентациялар құру	9.4.1.2 Виртуалды үлгілерді құрумен ұмыс жасау кезіндегі "ыстық клавиштерді пайдалану	10.4.1.2 Jaws (джовз) көмегімен шағын презентациялардағы күрделі емес зерттеулерді жүргізу
			7.4.1.3			

			бағдарламалаудың ойындық ортасындағы нысандар мен оқиғаларың анимациясын жасау(Logo, Scratch (скратч))			
			7.4.1.4 Jaws (джовз) көмегімен қозғалатын нысандарды жасау			
4.2 Алгоритмдер	5.4.2.1 алгоритмдерді анықтауды қалыптастыру	6.4.2.1 тапсымаларды деңгейлі түрде шешіп тыру	7.4.2.1 бағдарламалау тіліндегі алгоритмді жазу	8.4.2.1 алгоритмді трассировкалауды жүзеге асыру	9.4.2.1 тапсырмаларды әртүрлі тәсілдермен шешу, лардың әрқайсысын сипаттау және тиімді жолын таңдау	10.4.2.1 бағдарламалаудың ойындық ортасында бағдарламалар жасау және алгоритм жасау
	5.4.2.2 сөз формасындағы алгоритмді ұсыну	6.4.2.2 блок-сызба түріндегі алгоритмді ұсыну	7.4.2.2 Брайль шрифтімен алгоритм жазу	8.4.2.2 алға қойылған тапсырманың шешімін бағалау	9.4.2.2 алгоритмнің трассировкасын жасау	10.4.2.2 Jaws (джовз) арнайы қызметін пайдалана тырып алгоритмдерді құру
	5.4.2.3 Заңқарушылар және олардың командаларының жүйесі мысалдарын келтіру	6.4.2.3 Jaws (джовз) көмегімен әртүрлі жағдайларға арналған қарапайым алгоритмдерді құрау		8.4.2.3 сөз формасындағы және блок-сызба түріндегі жазбаны салыстыру	9.4.2.3 "тез клавиштер" навигациясы тәртібіндегі мәтінді форматтау және редакциялау	10.4.2.3 Jaws (джовз) арнайы қызметін пайдалана тырып алгоритмдерді құру
	5.4.2.4 алгоритмді жасау кезіндегі Брайль шрифті пайдалану			8.4.2.4 Брайль шрифтімен алгоритм жазу		
4.3 Бағдарламалау	5.4.3.1 бағдарламалаудың ойындық ортасындағы	6.4.3.1 бағдарламадағы қателіктерді табу және түзеу	7.4.3.1 мәліметтер типін жіктеу	8.4.3.1 бағдарламаны жасаудың белсенді	9.4.3.1 бірөлшемді массивтерді пайдаланумен	10.4.3.1 виртуалды үлгілерді құрау

цикл мен тармақтау командасын пайдалану(Лого, Scratch (скратч))			ортадағы циклдері мен операторларын пайдалану (C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус))	әзірлемелер жасаудың белсенді ортасындағы бағдарламаларды құрайды(C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус))	
5.4.3. 2бағдарламалаудың ойындық ортасындағы "ыстық клавиштер" мен комбинацияларды пайдалану	6.4.3.2 Jaws for Windows (джовз фо виндоус) көмегімен мәтінді ендіру кезіндегі орфографиялық қателіктерді түзету	7.4.3. 2бағдарламаларды жасаудың белсенді ортасындағы тік және бұтақты алгоритмдерді жазу(C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус))	8.4.3. 2бағдарлама жасаудың белсенді ортасының компоненттерін білу және пайдалану (C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус))	9.4.3.2 (C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус)) бағдарламаларын жасаудың белсенді ортасының компоненттерін білу және пайдалану	10.4.3.2 Jaws for Windows (джовз фо виндоус) көмегімен виртуалды үлгілерді жасау
		7.4.3.3 Jaws for Windows (джовз фо виндоус) көмегімен мәтінді ендіру кезіндегі орфографиялық қателіктерді түзету	8.4.3.3 Jaws for Windows(джовз фо виндоус) графикалық ортасындағы басқарудың әртүрлі элементтерін пайдалану	9.4.3.3 Jaws for Windows (джовз фо виндоус) көмегімен алгоритмнің логикалық құрылымын құру	
		7.4.3.4 бағдарламалаудың ойындық ортасындағы цикл мен тармақтау командасын пайдалану(Лого, Scratch (скратч))			
		7.4.3.5 көру анализаторын сақтай тырып Jaws for			

			Windows (джовз фо виндоус) арнайы мүмкіндіктері н пайдалану			
--	--	--	--	--	--	--

35. Осы Бағдарлама көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Информатика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

36. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің 5-10сыныптары үшін
"Информатика" пәнінен
жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасына
қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Информатика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақмерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Денсаулық және қауіпсіздік	Қауіпсіздік техникасы және жұмыс орындарын ұйымдастыру	5.1.1.1 қауіпсіздік техникасы ережелерінің бұзылу нәтижелері туралы талқылау 5.1.1.2 компьютермен жұмыс жасау кезіндегі тазалықтың дұрыс тәртібін түсіндіру
	Интернетте жұмыс істеу кезінде ақпараттық қауіпсіздік	5.1.2.1 өзге еңбекті көшірудің заңсыздығы туралы талқылау 5.1.2.3 Jaws for Windows (джовз фо виндоус) көмегімен мәтінді редакциялау және форматтау
	Компьютердегі деректерді қорғау	5.1.2.2 құжаттарға пароль қою 5.2.3.1 жалпы қолжетімді файлдарды тартып алу, орналастыру, өзгерту 5.2.3.2 папка және файлдармен жұмыс жасау кезінде "ыстық клавиштер"
2. Компьютерлік жүйелер	Компьютердің негізгі құрылғылары	5.2.1.1 қатты диск пен процессордың қызметін ұарапайым деңгейде түсіндіру 5.2.1.2 "Экрандық лупа" бағдарламасының қызметін түсіндіру
3. Ақпараттық процестер	Ақпараттың өлшем бірліктері	5.3.1.1 әртүрлі формадағы ақпаратты ұсыну және атап өту 5.2.3.2 папка және файлдармен жұмыс жасау кезінде "ыстық

		клавиштер"
	Мәтіндік құжаттарды құру, редакциялау, пішімдеу	5.1.2.2құжаттарға пароль қою 5.3.1.1 әртүрлі формадағы ақпаратты ұсыну және атап өту 5.2.3.2папка және файлдармен жұмыс жасау кезінде "ыстық клавиштер"
	Шағын жоба "Әлемді өзгерткен жаңалықтар"	5.1.2.2құжаттарға пароль қою 5.2.3.1жалпы қолжетімді файлдарды тартып алу, орналастыру, өзгерту 5.2.3.2папка және файлдармен жұмыс жасау кезінде "ыстық клавиштер"
2-тоқсан		
2.Компьютерлік жүйелер	Бағдарламалық қамтамасыздандыру	5.2.2.1 "бағдарламалық қамтамасыздандыру" түсінігін түсіндіру 5.2.2.2 ақпаратқа визуалды емес тұрғыдан қол жеткізу туралы түсінікті кеңейту
3.Ақпараттық процестер	Айналамыздағы ақпарат	5.3.1.1 әртүрлі формадағы ақпаратты ұсыну және атап өту 5.3.1.2Jaws for Windows(джовз фо виндоус) визуалды емес қол жеткізу бағдарламасымен жұмыс асау үшін Windows (виндоус) бағдарламасын дұрыс күйге келтіру
	Ақпарат түрлері	5.3.1.1 әртүрлі формадағы ақпаратты ұсыну және атап өту
	Папка және файлдармен жұмыс істеу	5.3.1.1 әртүрлі формадағы ақпаратты ұсыну және атап өту 5.2.3.2папка және файлдармен жұмыс жасау кезінде "ыстық клавиштер"
	Растрлық суреттерді жасау және өңдеу	5.3.2.2 растрлы суреттерді жасау және редакциялау 5.3.1.1 әртүрлі формадағы ақпаратты ұсыну және атап өту
	Жобалық жұмыс	5.3.2.2 растрлы суреттерді жасау және редакциялау 5.3.1.1 әртүрлі формадағы ақпаратты ұсыну және атап өту
3-тоқсан		
4 Компьютерлік ойлану	Алгоритм түсінігі	5.4.2.1 алгоритмді анықтау қалыптастыру 5.4.2.2 алгоритмді сөз формасында ұсыну
	Алгоритм түрлері	5.4.2.3 атқарушылар мысалын келтіру және олардың командаларының жүйесі 5.4.2.4 алгоритмді жасау кезінде Брайль шрифтінің пайдалану
	Алгоритмнің негізгі командалары	5.4.2.3 атқарушылар мысалын келтіру және олардың командаларының жүйесі 5.4.2.4 алгоритмді жасау кезінде Брайль шрифтінің пайдалану
	Атқарышулар және командалар жүйесі	5.4.2.3 атқарушылар мысалын келтіру және олардың командаларының жүйесі 5.4.2.4 алгоритмді жасау кезінде Брайль шрифтінің пайдалану
	Лабиринттен шығу жолын табу	5.4.2.3 атқарушылар мысалын келтіру және олардың командаларының жүйесі 5.4.2.4 алгоритмді жасау кезінде Брайль шрифтінің пайдалану
	Scratch бағдарламалаудың ойындық ортасы	- 5.4.3.1 бағдарламалаудың ойындық ортасында тармақтану мен цикл командаларын пайдалану(Лого, Scratch (скратч)) 5.4.2.2алгоритмді сөздік формада ұсыну
	Графикалық интерфейспен жұмыс істеу және жасау	5.4.1.2 "ыстық клавишалар" көмегімен графикалық интерфейс жұмысын көрсету 5.2.3.1 ортақ қолжетімді файлдарды тартып алу, өзгерту, орналастыру

	Scratch бағдарламалаудың ойындық ортасында нысандарды жасау	5.4.2.2алгоритмді сөздік формада ұсыну 5.4.3.1 бағдарламалаудың ойындық ортасында тармақтану мен цикл командаларын пайдалану(Лого, Scratch (скратч) 5.4.1.2 "ыстық клавишалар" көмегімен графикалық интерфейс жұмысын көрсету
	Scratch бағдарламалаудың ойындық ортасында оқиғаларды жасау	5.4.2.2алгоритмді сөздік формада ұсыну 5.4.3.1 бағдарламалаудың ойындық ортасында тармақтану мен цикл командаларын пайдалану(Лого, Scratch) 5.4.1.2 "ыстық клавишалар" көмегімен графикалық интерфейс жұмысын көрсету
4-тоқсан		
4.Компьютерлік ойлану	Бағдарламалаудың ойындық ортасында тармақтану командалары (Лого, Scratch)	5.4.2.2алгоритмді сөздік формада ұсыну 5.4.1.1бағдарламалаудың ойындық ортасында нысандар мен оқиғалардың анимциясын жасау (Лого, Scratch (скратч) 5.4.3.1 бағдарламалаудың ойындық ортасында тармақтану мен цикл командаларын пайдалану(Лого, Scratch (скратч)
	Бағдарламалаудың ойындық ортасында цикл командалары (Лого, Scratch)	5.4.1.1бағдарламалаудың ойындық ортасында нысандар мен оқиғалардың анимциясын жасау (Лого, Scratch (скратч) 5.4.3.1 бағдарламалаудың ойындық ортасында тармақтану мен цикл командаларын пайдалану(Лого, Scratch (скратч) 5.4.1.2 "ыстық клавишалар" көмегімен графикалық интерфейс жұмысын көрсету
	Бағдарламалаудың ойындық ортасында нысандар мен оқиғалардың анимациясын жасау (Лого, Scratch)	5.4.2.2алгоритмді сөздік формада ұсыну 5.4.1.1бағдарламалаудың ойындық ортасында нысандар мен оқиғалардың анимциясын жасау (Лого, Scratch (скратч) 5.4.3.1 бағдарламалаудың ойындық ортасында тармақтану мен цикл командаларын пайдалану(Лого, Scratch (скратч) 5.4.1.2 "ыстық клавишалар" көмегімен графикалық интерфейс жұмысын көрсету
	Жобаға дыбыс әсерлерін қосу	5.4.2.2алгоритмді сөздік формада ұсыну 5.4.1.1бағдарламалаудың ойындық ортасында нысандар мен оқиғалардың анимциясын жасау (Лого, Scratch (скратч) 5.4.3.1 бағдарламалаудың ойындық ортасында тармақтану мен цикл командаларын пайдалану(Лого, Scratch (скратч)
3.Ақпараттық процестер	Құжатты дайындау баспаға	5.3.2.1құжатты баспаға тиімді түрде дайындау (бет параметрін орнату, алдын-ала көруді орындау, және сонымен ар қарай кете береді) 5.1.2.1бөтен жұмысты заңсыз көшіріп алу туралы талқылау 5.1.2.2 құжаттарға пароль қою 5.1.2.3Jaws for Windows (джовз фо виндоус) көмегімен мәтінді редакторлау және форматтау
	Жоба презентациясы	5.3.2.1құжатты баспаға тиімді түрде дайындау (бет параметрін орнату, алдын-ала көруді орындау, және сонымен ар қарай кете береді) 5.2.3.1жалпы қолжетімді файлдарды тартып алу, орналастыру, өзгерту 5.1.2.3Jaws for Windows (джовз фо виндоус) көмегімен мәтінді редакторлау және форматтау

2) 6-сынып:

2-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімі	Тақырыптар, мазмұндар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.Денсаулық пен қауіпсіздік	Эргономика	6.1.1.1 эргономика тапсырмаларын қалыптастыру және шешу(барынша жайлылық пен тиімділік үшін) 6.1.1.2 Jaws for Windows (джовз фо виндоус) көмегімен эргономика тапсырмаларын шешу кезінде ақпараттарды салыстыру
	Ауқымды сілтемелер	6.3.2.1 сілтемелерді ұйымдастыру тақырып атауы, нұсқамалар) 6.1.2.1"авторлық құқық", "плагиат" түсініктерін түсіндіру 6.1.2.2 ақпаратты автор сілтемесімен қорғау 6.1.2.4Jaws for Windows (джовз фо виндоус) көмегімен "ыстық клавиштер" навигациялар тәртібінде мәтін бойынша орналасу
	Мазмұны	6.1.2.3 сілтемелерді ұйымдастыру(ауқымды сілтемелер,ауқымды сілтемелер, мазмұны, атауы, нұсқама) 6.1.2.4 Jaws for Windows (джовз фо виндоус) көмегімен "ыстық клавиштер" навигациялар тәртібінде мәтін бойынша орналасу
	Құжатты ойынға рәсімдеу	6.1.2.3сілтемелерді ұйымдастыру(ауқымды сілтемелер,ауқымды сілтемелер, мазмұны, атауы, нұсқама) 6.1.2.1"авторлық құқық", "плагиат" түсініктерін түсіндіру 6.1.2.2 ақпаратты автор сілтемесімен қорғау 6.1.2.4Jaws for Windows (джовз фо виндоус) көмегімен "ыстық клавиштер" навигациялар тәртібінде мәтін бойынша орналасу
2.Компьютерлік жүйелер	Есептеуіш техниканың даму тарихы	6.2.1.1 есептеуіш техниканың даму болашағы мен тарихы туралы айтып беру
	Негізгі компьютерлік құрылғылардың жұмыс принципі	6.2.1.2компьютердің негізгі құрылғыларының өзара әрекеті туралы түсіндіру 6.2.2.1 операциялық жүйенің негізгі қызметтерін атау 6.2.1.3ақпаратқа визуалды емес тұрғыдан қол жеткізу бағдарламасының қызметі мен жұмысы туралы түсіндіру
	Сымсыз желілер	6.2.3.1 сымсыз байланыстың басымдықтарын түсіндіру 6.2.2.2 Jaws(джовз) бағдарламасын орнату үшін Windows (виндоус) операциялық жүйесі күйінің параметрлерін түсіндіру
2-тоқсан		
3.Ақпараттық процестер	Ақпаратты беру	6.3.1.3 ақпаратты қабылдау және оның көздері, байланыс каналдарының мысалдарын келтіру
	Ақпаратты шифрлау	6.3.1.1 мәтіндік ақпаратты кодтау және декодтау
	Ақпаратты қосарлы түрде ұсыну	6.3.1.2 компьютерге арналған барлық ақпарат қосарлы түрде ұсынылатынын түсіндіру 6.3.1.4 мәтіндік ақпаратты алтынүктелік брайль шрифтімен кодтау
	Векторлы суреттерді жасау	6.3.2.2 векторлық суреттерді жасау және редакциялау
	Растрлық және векторлық суреттерді салыстыру	6.3.2.3 растрлық және векторлық графиканың басымдықтары мен кемшіліктерін бағалау; 6.3.2.4 Windows (виндоус) графикалық ортасындағы визуалды емес жұмыстың негіздерін пайдалану
	Нұсқаулар	6.3.2.1сілтемелерді ұйымдастыру(ауқымды сілтемелер, тақырыптар, атаулар, нұсқаулар)

		6.4.3.2Jaws for Windows көмегімен мәтінді ендіру кезіндегі орфографиялық өателіктерді түзеу
4.Компьютерлік ойлау	Жобалық жұмыс	6.4.2.1тапсырманы деңгейлі түрде шешу 6.4.2.2блок-сызба түріндегі алгоритмді ұсыну 6.4.2.3Jaws (джовз) көмегімен әртүрлі жағдайларға арналған қарапайым алгоритмді құру
3-тоқсан		
4.Компьютерлік ойлау	Тапсырмаларды қою үшін алгоритмді кезең-кезеңмен таныстыру	6.4.2.1 тапсырманы деңгейлі түрде шешу 6.4.2.2блок-сызба түріндегі алгоритмді ұсыну 6.4.2.3Jaws (джовз) көмегімен әртүрлі жағдайларға арналған қарапайым алгоритмді құру
	Циклдік алгоритм арқылы тапсырманы орындау	6.4.2.1 тапсырманы деңгейлі түрде шешу 6.4.2.2блок-сызба түріндегі алгоритмді ұсыну 6.4.2.3Jaws (джовз) көмегімен әртүрлі жағдайларға арналған қарапайым алгоритмді құру
	Алгоритм арқылы тапсырмаларды орындау	6.4.2.1 тапсырманы деңгейлі түрде шешу 6.4.2.2блок-сызба түріндегі алгоритмді ұсыну 6.4.2.3Jaws (джовз) көмегімен әртүрлі жағдайларға арналған қарапайым алгоритмді құру
	Бағдарламалаудың ойындық ортасында сценарийді жасау	6.4.2.1 тапсырманы деңгейлі түрде шешу 6.4.1.1бағдарламалаудың ойындық ортасында сценарийді жасау және асыру 6.4.2.3Jaws (джовз) көмегімен әртүрлі жағдайларға арналған қарапайым алгоритмді құру
	Бағдарламалаудың ойындық ортасында кейіпкерлерді әзірлеу	6.4.2.1 тапсырманы деңгейлі түрде шешу 6.4.2.3Jaws (джовз) көмегімен әртүрлі жағдайларға арналған қарапайым алгоритмді құру
	Бағдарламалаудың ойындық ортасында сценарийді жүзеге асыру	6.4.1.1бағдарламалаудың ойындық ортасында сценарийді жасау және асыру 6.4.1.2Jaws (джовз) көмегімен әртүрлі жағдайлар үшін қарапайым алгоритмдерді құру 6.4.3.1 бағдарламадан қателіктерді тауып түзету
3. Ақпараттық процестер	Объектілерді құру және қайта құру	6.4.1.1бағдарламалаудың ойындық ортасында сценарийді жасау және асыру 6.4.3.2 Jaws for Windows (джовз фо виндоус) көмегімен мәтінді ендіру кезіндегі орфографиялық қателіктерді түзету
	Жобалық жұмыс	6.4.1.1бағдарламалаудың ойындық ортасында сценарийді жасау және асыру 6.4.2.3Jaws (джовз) көмегімен әртүрлі жағдайларға арналған қарапайым алгоритмді құру
4-тоқсан		
4.Компьютерлік ойлану	Дыбыстық сүйемелдеу жасау	6.4.1.1бағдарламалаудың ойындық ортасында сценарийді асау және жүзеге асыру 6.4.2.3Jaws (джовз) көмегімен әртүрлі жағдайларға арналған қарапайым алгоритмді құру
	Заставка жасау	6.4.1.1бағдарламалаудың ойындық ортасында сценарийді асау және жүзеге асыру

	асыру 6.4.2.3Jaws (джовз) көмегімен әртүрлі жағдайларға арналған қарапайым алгоритмді құру
Меншікті жобаны әзірлеу	6.4.1.1бағдарламалаудың ойындық ортасында сценарийді жасау және жүзеге асыру 6.4.3.1 бағдарламадан қателіктерді тауып түзету 6.4.2.3Jaws (джовз) көмегімен әртүрлі жағдайларға арналған қарапайым алгоритмді құру
Жобалық жұмыс	6.4.1.1бағдарламалаудың ойындық ортасында сценарийді жасау және жүзеге асыру 6.4.3.1 бағдарламадан қателіктерді тауып түзету 6.4.2.3Jaws (джовз) көмегімен әртүрлі жағдайларға арналған қарапайым алгоритмді құру

3) 7-СЫНЫП:

3-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімі	Тақырыптар, мазмұндар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Денсаулық және қауіпсіздік	Антивирустік қауіпсіздік	7.1.2.1 компьютерді зиянды бағдарламалардан қорғау
2. Компьютерлік жүйелер мен желілер	Компьютерлік жады	7.2.1.1 компьютер жадысы түрлерінің қызметтерін сипаттау (жедел есте сақтаушы құрылғы, ұдайы есте сақтаушы құрылғы, сырттай есте сақтаушы құрылғы, кеш-жады)
	Файл өлшемі	7.2.2.3 бірдей ақпаратты сақтаушы әртүрлі форматтағы файлдарды салыстыру 7.2.2.2 әртүрлі форматтағы мұрағаттарды құру және қаптау 7.2.2.4 Windows (виндоус) операциялық жүйесіндегі визуалды емес жұмыстың негіздері бойынша білімді жіктеу
	Бағдарламалаудың тілдері	7.2.2.1 "бағдарламалау тілі" және "бағдарламалау жүйелері" түсініктерін ажырату
	Бағдарламалау жүйелері	7.2.2.1 "бағдарламалау тілі" және "бағдарламалау жүйелері" түсініктерін ажырату
	Компьютерлік желілердің түрлері және қызметі	7.2.3.1 компьютерлік желілерді жіктеу 7.2.3.2 брайль принтерлерінің қызметін сипаттау
	Компьютерлік желілердің жіктелуі	7.2.3.1 компьютерлік желілерді жіктеу 7.2.3.2 брайль принтерлерінің қызметін сипаттау
2-тоқсан		
3. Ақпараттық процестер	Ақпаратты өлшеу бірліктері	7.3.1.1 ақпаратты өлшеу бірліктерін атау 7.3.1.3 ақпаратты өлшеудің бірліктерінен өзге бірліктерге ауысуды асыру 7.3.1.4 мәтінді ендіру және оқу кезінде алтылық Брайль нүктелі шрифтін пайдалану
	Ақпараттың қасиеттері	7.3.1.1 ақпаратты өлшеу бірліктерін атау 7.3.1.3 ақпаратты өлшеудің бірліктерінен өзге бірліктерге ауысуды асыру 7.3.1.4 мәтінді ендіру және оқу кезінде алтылық Брайль нүктелі шрифтін пайдалану
	Мәтіндік процессордағы	7.3.2.1 мәтіндік процессордағы кесте элементтерін форматтау

	кестелер	7.3.1.4 мәтінді ендіру және оқу кезінде алтылық Брайль нүктелі шрифтінің пайдалану
	Электронды кесте элементтерін форматтау	7.3.2.2 электронды кесте элементтерін форматтау 7.3.1.4 мәтінді ендіру және оқу кезінде алтылық Брайль нүктелі шрифтінің пайдалану
	Мәліметтер форматы	7.3.3.1 мәліметтер типтерін жіктеу
	Электрондық кестеде шартты форматтау	7.3.2.4 электронды кестедегі шартты форматтауды пайдалану 7.3.2.2 электрондық кесте элементтерін форматтау
	Кестелік мәліметтерді графикалық түрінде ұсыну	7.3.2.3 электронды кестеде диаграммалар құру 7.3.2.2 электронды кесте элементтерін форматтау
3-тоқсан		
3. Ақпараттық процестер	Электрондық кестелерде модельдеу	7.3.2.2 электронды кесте элементтерін форматтау 7.4.3.1 мәліметтер типтерін жіктеу 7.3.2.4 электронды кестедегі шартты форматтауды пайдалану 7.3.2.3 электронды кестеде диаграммалар құру
4. Компьютерлік ойлау	Электрондық кестенің мәліметтердің типтері	7.4.3.1 мәліметтер типтерін жіктеу 7.4.3.3 көру анализаторын сақтай тырып Jaws for Windows(джовз фо виндоус) арнайы мүмкіндіктерін пайдалану
	Жобалау интерфейсі	7.4.1.1 әзірленіп жатқан жобада қойылатын талаптар құру интерфейсін орындау 7.4.3.3 көру анализаторын сақтай тырып Jaws for Windows(джовз фо виндоус) арнайы мүмкіндіктерін пайдалану
	Тік алгоритмдерді бағдарламалау	7.4.2.1 бағдарламалау тіліндегі алгоритмді жазу 7.4.3.2 бағдарламаларды жасаудың белсенді ртасындағы тармақталған және тік алгоритмдерді жазу (C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус), Pascal (паскаль) ABC)
	Тармақталған алгоритмдерді бағдарламалау	7.4.2.1 бағдарламалау тіліндегі алгоритмді жазу 7.4.3.2 бағдарламаларды жасаудың белсенді ортасындағы тік және тармақты алгоритмдерді жазу (C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус))
	Шарттарды бағдарламалау	7.4.2.1 бағдарламалау тіліндегі алгоритмді жазу 7.4.3.2 бағдарламаларды жасаудың белсенді ортасындағы тік және тармақты алгоритмдерді жазу (C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус))
	Құрамдас шарттарды бағдарламалау	7.4.2.1 бағдарламалау тіліндегі алгоритмді жазу 7.4.3.2 бағдарламаларды жасаудың белсенді ортасындағы тік және тармақты алгоритмдерді жазу (C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус))
	Қарапайым бағдарламаны құру	7.4.2.1 бағдарламалау тіліндегі алгоритмді жазу 7.4.3.2 бағдарламаларды жасаудың белсенді ортасындағы тік және тармақты алгоритмдерді жазу (C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус))
	Құрылған бағдарламаны іске асыру	7.4.2.1 бағдарламалау тіліндегі алгоритмді жазу 7.4.3.2 бағдарламаларды жасаудың белсенді ортасындағы тік және тармақты алгоритмдерді жазу (C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус))
	Жобаны қорғау	7.4.2.1 бағдарламалау тіліндегі алгоритмді жазу 7.4.3.2 бағдарламаларды жасаудың белсенді ортасындағы тік және тармақты алгоритмдерді жазу (C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус))

		тармақты алгоритмдерді жазу(C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус)
4-тоқсан		
3. Ақпараттық процестер	Нысандарды құру және қайта құру	7.4.1.2 3Dредакторында оқиғалар мен нысандардың үлгілерін жасау 7.3.1.2 ақпаратты өлшеудің бірліктерінен өзге бірліктерге ауыруды асыру 7.4.3.3 Jaws for Windows(джовз фо виндоус) көмегімен мәтінді ендіру кезіндегі орфографиялық қателіктерді түзету
4. Компьютерлік ойлау	Мультфильмнің сценарийін құру	7.4.1.3 бағдарламалаудың ойындық ортасындағы нысандар мен оқиғаларың анимациясын жасау(Лого, Scratch (скратч)) 7.4.3.4 бағдарламалаудың ойындық ортасындағы тармақтану мен цикл командасын пайдалану (Лого, Scratch (скратч))
	Бағдарламалаудың ойындық ортасындағы нысандардың анимациясын құру	7.4.1.3 бағдарламалаудың ойындық ортасындағы нысандар мен оқиғаларың анимациясын жасау(Лого, Scratch (скратч)) 7.4.3.4 бағдарламалаудың ойындық ортасындағы тармақтану мен цикл командасын пайдалану (Лого, Scratch (скратч)) 7.4.1.4 Jaws (джовз) көмегімен қозғалатын нысандарды жасау
	Бағдарламалаудың ойындық ортасындағы оқиғаларды құру	7.4.1.3 бағдарламалаудың ойындық ортасындағы нысандар мен оқиғаларың анимациясын жасау(Лого, Scratch (скратч)) 7.4.3.4 бағдарламалаудың ойындық ортасындағы тармақтану мен цикл командасын пайдалану (Лого, Scratch (скратч)) 7.4.1.4 Jaws (джовз) көмегімен қозғалатын нысандарды жасау
	Мультфильм-жоба "Мен және менің достарым"	7.4.1.3 бағдарламалаудың ойындық ортасындағы нысандар мен оқиғаларың анимациясын жасау(Лого, Scratch) 7.4.3.4 бағдарламалаудың ойындық ортасындағы тармақтану мен цикл командасын пайдалану (Лого, Scratch (скратч)) 7.4.1.4 Jaws (джовз) көмегімен қозғалатын нысандарды жасау
	Жобаны қорғау	7.4.1.3 бағдарламалаудың ойындық ортасындағы нысандар мен оқиғаларың анимациясын жасау(Лого, Scratch (скратч)) 7.4.3.4 бағдарламалаудың ойындық ортасындағы тармақтану мен цикл командасын пайдалану (Лого, Scratch (скратч)) 7.4.1.4 Jaws (джовз) көмегімен қозғалатын нысандарды жасау

4) 8-сынып:

4-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімі	Тақырыптар, мазмұндар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Денсаулық және қауіпсіздік	Компьютеді қолданудың негативті әсері	8.1.1.1 қорғау әдістерін тиімді пайдалану және адам организміне әртүрлі электронды құрылғылардың ықпал ету мысалдарын келтіру
	Желідегі қауіпсіздік	8.1.2.1 желідегі қолданушының қауіпсіздігін қамтамасыздандыру ережелерін ұстану(желідегі алаяқтық пен агрессия)
2. Компьютерлік жүйелер мен желілер	Процессор және оның сипаттамасы	8.2.1.1 қарапайым тілде процессордың қызметтері мен оның негізгі сипаттамаларын түсіндіру 8.1.1.2Jaws for Windows(джовз фо виндоус) көмегімен операциялық жүйелердегі навигацияны пайдалана отырып мини жобаларды құру
	Компьютерлік желілер	8.2.3.1 желінің өткізушілік қабілетін анықтау
	Перифериялық құрылғылар	8.2.1.2 перифериялық құрылғылардың қызметтерін түсіндіру 8.2.1.3 Jaws for Windows (джовз фо виндоус) бастапқы күйін сипаттау

3. Ақпараттық процестер	Санау жүйесі	8.3.1.1 ақпарат санын анықтау кезіндегі әліпби тәсілін қолдану 8.3.1.3 тактильді дисплеймен жұмыс жасау кезінде бақылау тәртібінің әр түрлі режимін қолдану
	Сандарды бір санау жүйесінен басқа жүйеге ауыстыру	8.3.1.1 ақпарат санын анықтау кезіндегі әліпби тәсілін қолдану 8.3.1.3 тактильді дисплеймен жұмыс жасау кезінде бақылау тәртібінің әр түрлі режимін қолдану
2-тоқсан		
1. Денсаулық және қауіпсіздік	Электрондық құрылғылардың адам ағзасына әсері	8.1.1.1 қорғау әдістерін тиімді пайдалану және адам организміне әртүрлі электронды құрылғылардың ықпал ету мысалдарын келтіру 8.1.2.3Jaws for Windows (джовз фо виндоус) көмегімен "жедел клавиштер" навигациясы тәртібінде виртуалды курсор мен белгілерді пайдалану
	Электрондық құрылғылардың жағымсыз әсерінен қорғау тәсілдері	8.1.2.2 Электрондық құрылғылардың жағымсыз әсерінен қорғауды анықтау 8.1.2.3Jaws for Windows (джовз фо виндоус) көмегімен "жедел клавиштер" навигациясы тәртібінде виртуалды курсор мен белгілерді пайдалану
3. Ақпараттық процестер	Үшөлшемді модельдер	8.3.2.1 Электронды кестелердегі тапсырмаларды шешуге арналған мәліметтердің әртүрлі форматтарын пайдалану
	Редакторға кірістірілген объектілер	8.3.1.23D редакторларында нысан мен оқиғалар модельдерін жасау
	Үшөлшемді модельдердің нысандары	8.3.1.23D редакторларында нысан мен оқиғалар модельдерін жасау
	Үшөлшемді модельдердің оқиғалары	8.3.1.23D редакторларында нысан мен оқиғалар модельдерін жасау
	Жобаны қорғау	8.3.1.23D редакторларында нысан мен оқиғалар модельдерін жасау
3-тоқсан		
3. Ақпараттық процестер	Электронды кестелердігі тапсырмаларды шешуге арналған мәліметтер	8.3.2.1 электронды кестелердігі тапсырмаларды шешуге арналған мәліметтердің әртүрлі форматтарын пайдалану
	Электронды кестелерде абсолютті және қатыстық сілтемелерді	8.3.2.1 электронды кестелердігі тапсырмаларды шешуге арналған мәліметтердің әртүрлі форматтарын пайдалану 8.3.2.2 абсолютті және қатыстық сілтемелерді пайдалану 8.3.2.3 электронды кестелердегі тапсырманы шешуге арналған құрылмалы қызметтерді пайдалану
	Электронды кестелерде математикалық мәліметтер	8.3.2.1 электронды кестелердігі тапсырмаларды шешуге арналған мәліметтердің әртүрлі форматтарын пайдалану
	Кірістірілген функциялар	8.3.2.3 электронды кестелердегі тапсырманы шешуге арналған құрылмалы қызметтерді пайдалану
	Функциялардың графиктерін құру	8.3.2.4 графикалық кестеде берілген қызметтерді құру 8.3.2.3 электронды кестелердегі тапсырманы шешуге арналған құрылмалы қызметтерді пайдалану
	Қолда бар ақпаратқа негізделген деректерді талдау	8.3.2.3 электронды кестелердегі тапсырманы шешуге арналған құрылмалы қызметтерді пайдалану
	Қолданбалы мәселелерді шешу	8.3.2.3 электронды кестелердегі тапсырманы шешуге арналған құрылмалы қызметтерді пайдалану

		8.3.2.1 электронды кестелердігі тапсырмаларды шешуге арналған мәліметтердің әртүрлі форматтарын пайдалану 8.3.2.4 графикалық кестеде берілген қызметтерді құру
4. Компьютерлік ойлау	Шағын жобаны жасау	8.4.1.1 әзірleme мен бағдарламалардың белсенді ортасында тапсырма үлгілерін құру 8.4.1.2 ақпаратқы визуалды емес жол таба тырып шағын презентациялар құру 8.4.2.3 сөз формасындағы және блок-сызба түріндегі жазбаны салыстыру 8.4.2.4 Брайль шрифтімен алгоритм жазу
4-тоқсан		
3. Ақпараттық процестер	Нысандарды құру және қайта құру	8.4.1.1 әзірleme мен бағдарламалардың белсенді ортасында тапсырма үлгілерін құру 8.4.1.2 ақпаратқы визуалды емес жол таба тырып шағын презентациялар құру 8.4.2.3 сөз формасындағы және блок-сызба түріндегі жазбаны салыстыру 8.4.2.4 Брайль шрифтімен алгоритм жазу
4. Компьютерлік ойлау	"Ниндзя тасбақасы" ойын жобасы	8.4.1.1 әзірleme мен бағдарламалардың белсенді ортасында тапсырма үлгілерін құру 8.4.1.2 ақпаратқы визуалды емес жол таба тырып шағын презентациялар құру 8.4.2.3 сөз формасындағы және блок-сызба түріндегі жазбаны салыстыру 8.4.2.4 Брайль шрифтімен алгоритм жазу
	Жобаны қорғау	8.4.1.1 әзірleme мен бағдарламалардың белсенді ортасында тапсырма үлгілерін құру 8.4.1.2 ақпаратқы визуалды емес жол таба тырып шағын презентациялар құру 8.4.2.4 Брайль шрифтімен алгоритм жазу

5) 9-сынып:

5-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімі	Тақырыптар, мазмұндар	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1. Денсаулық және қауіпсіздік	Желіде қауіпсіздікті сақтау	9.1.1.1 компьютерді ұзақ қолданумен байланысты тәуекелдерді сыни тұрғыдан пайдалану 9.1.2.1 желідегі этикалық және құқықтық нормалардың бұзылу салдары туралы талқылау
	Желі этикеті	9.1.2.1 желідегі этикалық және құқықтық нормалардың бұзылу салдары туралы талқылау
2. Компьютерлік жүйелер мен желілер	Компьютер конфигурациясы	9.2.1.1 тағайындалу қызметіне байланысты компьютердің конфигурациясын таңдау 9.2.1.2 Jaws for Windows (джовз фо виндоус) кеңейтілген мүмкіндіктерін сипаттау
	Бағдарламалық қамтамасыздандырудың жіктелуі	9.2.2.1 бағдарламалау жүйесі мен қолданбалы бағдарламалық қамтамасыздандыруды ажырату 9.2.1.2 Jaws for Windows (джовз фо виндоус) кеңейтілген мүмкіндіктерін сипаттау

	Бағдарламалық қамтамасыздандыруға таңдау жасау	9.2.2.1 қолданушының қажеттілігіне байланысты бағдарламалық қамтамасыздандыруды таңдау
	Компьютерқұнының есебі	9.2.1.1 тағайындалу қызметіне байланысты компьютердің конфигурациясын таңдау 9.2.2.1 бағдарламалау жүйесі мен қолданбалы бағдарламалық қамтамасыздандыруды ажырату 9.2.2.2 Windows (виндоус) операциялық жүйесі параметрлеріне байланысты визуалды емес қолжетімділіктің (Jaws (джовз), NVDA) бағдарламаларын таңдау
	Құжаттармен бірігіп жұмыс жасау	9.2.3.1 бұлттық технологияны пайдалан отырып құжаттармен бірігіп жұмыс жасауды жүзеге асыру
2-тоқсан		
3. Ақпараттық процестер	Ақпараттың ерекшелігі	9.3.1.1 ақпарат ерекшелігін анықтау (өзектілігі, нақтылығы, сенімділігі, құндылығы) 9.1.1.1 компьютерді ұзақ уақыт пайаланумен байланысты тәуекелдерді сыни тұрғыдан бағалау
	Ақпаратты сығылыстыру	9.3.1.1 ақпарат ерекшелігін анықтау (өзектілігі, нақтылығы, сенімділігі, құндылығы) 9.1.1.1 компьютерді ұзақ уақыт пайаланумен байланысты тәуекелдерді сыни тұрғыдан бағалау
	Мәтіндік құжаттарды пішімдеу	9.3.1.2 мәтіндік құжаттарды пішімдеу кезіндегі ақпараттың ерекшеліктерін пайдалану 9.3.1.4 Jaws (джовз) көмегімен мәтіндік құжаттарды өңдеу кезіндегі ақпараттың ерекшеліктерін пайдалану
	Мәтіндік құжаттарды өңдеу	9.3.1.3 мәтіндік құжаттарды өңдеу кезіндегі ақпараттың ерекшеліктерін пайдалану 9.3.1.4 Jaws (джовз) көмегімен мәтіндік құжаттарды өңдеу кезіндегі ақпараттың ерекшеліктерін пайдалану
4. Компьютерлік ойлау	Алгоритмді жасау	9.4.1.1 бағдарламаларды жасаудың белсенді ортасындағы тапсырмалардың үлгілерін жасау 9.4.2.1 тапсырмаларды әртүрлі тәсілдермен шешу, лардың әрқайсысын сипаттау және тиімді жолын таңдау 9.4.2.2 алгоритм трассировкасын жасау
	Бағдарлама жасаудың белсенді ортасының компоненттері	9.4.3.2 (C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус)) бағдарламаларын жасаудың белсенді ортасының компоненттерін білу және пайдалану 9.4.1.2 виртуалды үлгілерді құрумен ұмыс жасау кезіндегі "ыстық клавиштерді" пайдалану
	Таңдау жасау операторы	9.4.3.1 бірөлшемді массивтерді пайдаланумен әзірлемелер жасаудың белсенді ортасындағы бағдарламаларды құрайды (C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус))
3-тоқсан		
4. Компьютерлік ойлау	Параметрлі цикл	9.4.3.1 бірөлшемді массивтерді пайдаланумен әзірлемелер жасаудың белсенді ортасындағы бағдарламаларды құрайды (C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус))
	Соңғы сөзді цикл	9.4.3.2 (C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus

		(лазарус) бағдарламаларын жасаудың белсенді ортасының компоненттерін білу және пайдалану 9.4.3.3 Jaws for Windows көмегімен алгоритмнің логикалық құрылымын құру
	Алғысөзді цикл	9.4.3.2 (C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус) бағдарламаларын жасаудың белсенді ортасының компоненттерін білу және пайдалану 9.4.3.3 Jaws for Windows (джовз фо виндоус) көмегімен алгоритмнің логикалық құрылымын құру
	Алгоритм трассировкасы	9.4.2.2 алгоритм трассировкасын жасау 9.4.3.3 Jaws for Windows (джовз фо виндоус)көмегімен алгоритмнің логикалық құрылымын құру
	Алгоритмді бағдарламалау	9.4.3.1(C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус) бағдарламасын жасаудың белсенді ортасындағы тапсырмалардың үлгілерін құру 9.4.3.2 (C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус) бағдарламаларын жасаудың белсенді ортасының кмпоненттерін білу және пайдалану 9.4.3.3 Jaws for Windows (джовз фо виндоус)көмегімен алгоритмнің логикалық құрылымын құру
	Бағдарламаны тестілеу	9.4.1.1 электронды кестелерде процестер үлгілерін жасау және зерттеу(физикалық,, биологиялық, экономикалық және өзгелер) 9.4.2.2 алгоритм трассировкасын жүзеге асыру 9.4.3.3 Jaws for Windows (джовз фо виндоус)көмегімен алгоритмнің логикалық құрылымын құру
	Мәселені қою	9.4.1.1 электронды кестелерде процестер үлгілерін жасау және зерттеу(физикалық,, биологиялық, экономикалық және өзгелер) 9.4.3.3 Jaws for Windows (джовз фо виндоус)көмегімен алгоритмнің логикалық құрылымын құру
3. Ақпараттық процестер	Жобаны құру	9.4.1.1 электронды кестелерде процестер үлгілерін жасау және зерттеу(физикалық,, биологиялық, экономикалық және өзгелер) 9.3.2.3 мәліметтерді іздестіру, іріктеу және фильтрациялауды жүзеге асыру 9.3.2.4Jaws for Windows (джовз фо виндоус)көмегімен кестелермен жұмыс жасау кезінде мәтінді табу үшін тақырыбы мен нұсқауы, сандық көрсеткіштерін пайдалану
	Жобаны қорғау	9.4.1.1 электронды кестелерде процестер үлгілерін жасау және зерттеу(физикалық,, биологиялық, экономикалық және өзгелер) 9.3.2.3 мәліметтерді іздестіру, іріктеу және фильтрациялауды жүзеге асыру 9.3.2.4Jaws for Windows(джовз фо виндоус) көмегімен кестелермен жұмыс жасау кезінде мәтінді табу үшін тақырыбы мен нұсқауы, сандық көрсеткіштерін пайдалану
4 тоқсан		
4. Компьютерлік	Жоба Коллаж "Альбом жаса"	9.4.2.1 тапсырмаларды әртүрлі тәсілдермен шешу, лардың әрқайсысын сипаттау және тиімді жолын таңдау

ойлау	сценарийін жасау	9.4.1.2 виртуалды үлгілерді құрумен ұмыс жасау кезіндегі "ыстық клавиштерді" пайдалану
	Жобаның анимациясын құру	9.4.2.1 тапсырмаларды әртүрлі тәсілдермен шешу, лардың әрқайсысын сипаттау және тиімді жолын таңдау 9.4.1.2 виртуалды үлгілерді құрумен ұмыс жасау кезіндегі "ыстық клавиштерді" пайдалану
	Жобаға эффектiлердi кiрiктiру	9.4.2.1 тапсырмаларды әртүрлі тәсілдермен шешу, лардың әрқайсысын сипаттау және тиімді жолын таңдау 9.4.1.2 виртуалды үлгілерді құрумен ұмыс жасау кезіндегі "ыстық клавиштерді" пайдалану
	Жобаның дыбыс эффектiлерi	9.4.2.1 тапсырмаларды әртүрлі тәсілдермен шешу, лардың әрқайсысын сипаттау және тиімді жолын таңдау 9.4.1.2 виртуалды үлгілерді құрумен ұмыс жасау кезіндегі "ыстық клавиштерді" пайдалану
	Жобаның дизайнын құру	9.4.2.1 тапсырмаларды әртүрлі тәсілдермен шешу, лардың әрқайсысын сипаттау және тиімді жолын таңдау 9.4.1.2 виртуалды үлгілерді құрумен ұмыс жасау кезіндегі "ыстық клавиштерді" пайдалану
	"Альбом жаса" коллаж жобасы	9.4.2.1 тапсырмаларды әртүрлі тәсілдермен шешу, лардың әрқайсысын сипаттау және тиімді жолын таңдау 9.4.1.2 виртуалды үлгілерді құрумен ұмыс жасау кезіндегі "ыстық клавиштерді" пайдалану
	Жобаны қорғау	9.4.2.1 тапсырмаларды әртүрлі тәсілдермен шешу, лардың әрқайсысын сипаттау және тиімді жолын таңдау 9.4.1.2 виртуалды үлгілерді құрумен ұмыс жасау кезіндегі "ыстық клавиштерді" пайдалану

б) 10-сынып:

6-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімі	Тақырыптар, мазмұндар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Денсаулық және қауіпсіздік	Желілік ресурстармен жұмыс жасау кезіндегі негативті аспектілер	10.1.1.1 әртүрлі электронды құрылғылардың адам организмiне тигiзер әсерi және қорғаныс әдiстерiн тиiмдi пайдалану
	Желілік ресурстармен жұмыс жасау кезіндегі қауіпсіздік	10.1.2.1 желідегі қолданушының қауіпсіздігін қамтамасыздандыру ережелерін ұстану (желідегі алаяқтық пен агрессия)
2. Компьютерлік жүйелер мен желілер	Компьютердің қосымша құрылғылары	10.1.1.1 қосымша құрылғылар қызметін қарапайым деңгейде түсіндіру
	Windows нысандарымен жұмыс	10.2.2.1 құжаттармен жұмыс жасау кезінде нысандардың қызметтерін түсіндіру
	Сыныптың компьютерлік	10.2.3.1 желілік ресурстардың компоненттерін білу және пайдалану

	желісі	
	Шағын жоба	10.2.2.1 құжаттармен жұмыс жасау кезінде нысандардың қызметтерін түсіндіру 10.2.2.2 ақпаратқа визуалды емес тұрғыдан қол жеткізу бағдарламаларын қолдану бойынша шағын жобаларды жасау
2-тоқсан		
3. Ақпараттық процесстер	Белгілік мәліметтерді ендіру	10.3.1.1 "символдық мәліметтер" терминін түсіндіру
	Мәліметтер базасы	10.3.2.1 "мәліметтер базасы", "жазба" "алаң" терминдерін түсіндіру
	Электронды кестелерде мәліметтер базасын жасау	10.3.2.2 электронды кестеде мәліметтер базасын құру 10.3.2.5 Jaws (джовз) көмегімен кестедегі формулалармен жұмыс кезінде мәліметтерді түзету
	Ақпаратты іздеу әдістері	10.3.2.3 мәліметтерді іздестіру, іріктеу және фильтрациялауды жүзеге асыру
	Мәліметтерді іріктеу және филтрлеу	10.3.2.3 мәліметтерді іздестіру, іріктеу және фильтрациялауды жүзеге асыру
	Мәліметтер базасымен жұмыс	10.3.2.2 электронды кестеде мәліметтер базасын құру 10.3.2.3 мәліметтерді іздестіру, іріктеу және фильтрациялауды жүзеге асыру 10.3.2.5 Jaws (джовз) көмегімен кестедегі формулалармен жұмыс кезінде мәліметтерді түзету
4. Компьютерлік ойлау	Бірөлшемді массив	10.4.3.1 бірөлшемді массивтерді пайдалан отырып белсенді ортада бағдарламалар құру (C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус))
	Ерекшеліктері бар элементтерді іздеу	10.4.3.1 бірөлшемді массивтерді пайдалан отырып белсенді ортада бағдарламалар құру (C/C++, Python, Delphi, Lazarus)
3-тоқсан		
4. Компьютерлік ойлау	Элементтерді қайта орналастыру	10.4.3.1 бірөлшемді массивтерді пайдалан отырып белсенді ортада бағдарламалар құру (C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус))
	элементтерді ауыстыру	10.4.3.1 бірөлшемді массивтерді пайдалан отырып белсенді ортада бағдарламалар құру C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус)
	Іріктеу	10.4.3.1 бірөлшемді массивтерді пайдалан отырып белсенді ортада бағдарламалар құру C/C++, Python (пайзан), Delphi (дельфи), Lazarus (лазарус)
	Мәселелерді анықтау және талдау	10.4.1.1 электронды кестелердегі процесстердің (физикалық, биологиялық, экономикалық) үлгілерін жасау және зерттеу
	Шешімдерді жасау	10.4.1.1 электронды кестелердегі процесстердің (физикалық, биологиялық, экономикалық) үлгілерін жасау және зерттеу 10.3.2.2 электронды кестелерде мәліметтер базасын құру 10.3.2.3 мәліметтерді іздестіру, іріктеу және филтрлеу 10.4.2.1 тапсырмаларды әртүрлі тәсілдермен шешу, олардың әрқайсысын сипаттау, анағұрлым тиімдісін таңдау 10.4.2.2 алға қойылған тапсырмалардың шешімін бағалау

		10.3.2.4 бұлттық технологияны пайдалан отырып құжаттармен бірігіп жұмыс жасауды жүзеге асыру
	Жобаны қорғау	10.3.2.4 бұлттық технологияны пайдалан отырып құжаттармен бірігіп жұмыс жасауды жүзеге асыру 10.1.2.2 компьютерді ұзақ уақыт пайдаланумен байланысты тәуекелдерді сыни тұрғыдан бағалау
1. Денсаулық және қауіпсіздік	Бұлттық технологиялар	10.3.2.4 бұлттық технологияны пайдалана отырып құжаттармен бірігіп жұмыс жасауды жүзеге асыру 10.1.2.2 компьютерді ұзақ уақыт пайдаланумен байланысты тәуекелдерді сыни тұрғыдан бағалау
	Интернеттегі қорғау және қауіпсіздік	10.3.2.4 бұлттық технологияны пайдалан отырып құжаттармен бірігіп жұмыс жасауды жүзеге асыру 10.1.2.2 компьютерді ұзақ уақыт пайдаланумен байланысты тәуекелдерді сыни тұрғыдан бағалау
	Плагиат	10.3.2.4 бұлттық технологияны пайдалан отырып құжаттармен бірігіп жұмыс жасауды жүзеге асыру 10.1.2.2 компьютерді ұзақ уақыт пайдаланумен байланысты тәуекелдерді сыни тұрғыдан бағалау
4-тоқсан		
1. Денсаулық және қауіпсіздік	Денсаулық және компьютер	10.3.2.4 бұлттық технологияны пайдалан отырып құжаттармен бірігіп жұмыс жасауды жүзеге асыру 10.1.2.2 компьютерді ұзақ уақыт пайдаланумен байланысты тәуекелдерді сыни тұрғыдан бағалау 10.1.1.2 желідегі қолданушының қауіпсіздігін қамтамасыз ету ережелерін сақтау (интернеттегі алаяқтық және агрессия)
	Желілік плагиат	10.3.2.4 бұлттық технологияны пайдалан отырып құжаттармен бірігіп жұмыс жасауды жүзеге асыру 10.1.2.2 компьютерді ұзақ уақыт пайдаланумен байланысты тәуекелдерді сыни тұрғыдан бағалау 10.1.1.2 желідегі қолданушының қауіпсіздігін қамтамасыз ету ережелерін сақтау (интернеттегі алаяқтық және агрессия)
4. Компьютерлік ойлау	"Плагиат", "Желілік плагиат", "Компьютер адам денсаулығына әсер ете ма" жобалары	10.3.2.4 бұлттық технологияны пайдалан отырып құжаттармен бірігіп жұмыс жасауды жүзеге асыру 10.1.2.2 компьютерді ұзақ уақыт пайдаланумен байланысты тәуекелдерді сыни тұрғыдан бағалау 10.1.1.2 желідегі қолданушының қауіпсіздігін қамтамасыз ету ережелерін сақтау (интернеттегі алаяқтық және агрессия)

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 38-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 478-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Музыка" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Музыка" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Музыка пәніне оқытудың негізгі мақсаты –қазақтың дәстүрлі музыкасы, әлемнің ұлттық шығармалары, әлемдік классика мен заманауи музыканың үздік үлгілерін жалпылау негізінде көрмейтін және нашар көретін білім алушылардың шығармашылық қабілетін дамыту; ұжымдық және жеке ән айту мен музыкалық шығармаларды тыңдау процесіне көру қабілетінде ауытқушылығы бар білім алушылардың белсенді қатысуы музыкалық мәдениетінің қалыптасуына, эмоция мен адамгершілік қасиеттерінің дамуына, саналы түрде музыканы қабылдауына ықпал етеді.

3. Оқытудың міндеті:

1) музыканы оқу пәндері мен өнердің басқа түрлерін біріктіре отырып әлемнің тұтас бейнесі туралы түсініктерін қалыптастыру;

2) музыканы адам өміріндегі рөлі мен маңыздылығын, жалпыадами болмысына қажеттілігі ретіндетүсініктерін қалыптастыру;

3) музыкаға, музыкалық қызметке позитивті қатынас пен сыни ойлау дағдысын дамыту;

4) пәндік-тақырыптық білімін, жалпылау арқылы музыкалық шығармаларды талдау біліктілігі мен дағдыны, әнді орындау, еліктеу мен қайталауын,шығармашылық тапсырмалар мен презентацияны орындауын дамыту;

5) музыкалық қабілетілігін, шығармашылық белсенділігін, әнді орындау мен зерттеу жүргізу дағдысын дамыту;

6) музыка арқылы коммуникацияның формасы туралы білімдерін қалыптастыру;

7) музыкалық-шығармашылық жұмыстарда (импровизациялау және аранжировкалаудың сәйкес келуі) идеясын көрсете отырып өзін-өзі дамыту мен тану, позитивті өзіндік бағалауындамыту;

8) ақпараттық-коммуникациялық технология құралдарын қолдану процесінде техникалық білім мен біліктілікті, музыкалық және әнді орындауын қалыптастыру және дамыту.

4. Оқыту процесінде көрсетілген мақсаты жүзеге асыру үшін келесі түзету міндеттері шешімін табады:

1) танымдық қызметтерін түзету (бейнелік ойлауын, есту қабілетін, қиял, зейін, есте сақтауын);

2) кеңістікте бағдарлануына үйрету (кіші кеңістікте музыкалық аспапта ойнау барысында);

3) тембрлі және гармониялық (үйлесімді) естуін дамыту;

4) ырғақ сезімін, музыкалық есте сақтауын, дербес есту қабілетін басқара алуын, музыкалық түсініктерін, дыбыстау сапасын дамыту;

5) қалдық көруін дамыту;

6) мимикалық қасиеттерін дамыту;

7) тыныс алу дағдыларын өңдеу;

8) қолдың ұсақ моторикасын дамыту;

9) психологиялық кризспен, жүріс-тұрыстағы адекватты емес формаларын жеңе білу;

10) көрермен алдында (сайыстар, концерттер) ән орындау барысындағы қобалжу мен қорқынышты жеңе білу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Көрмейтін және нашар көретін білім алушылармен жұмыс жасайтын педагог көру қабілетінің алуан түрлі ерекшеліктерін, сонымен қатар қосалқы ауытқушылықтарын (неврологиялық, қимыл-қозғалыс) есепке ала отырып, оқыту процесіне түзетулер енгізе біледі, сондықтан да көрмейтіндерді оқыту дифференциалды, әрекеттік, тұлғалықбағдарлы, құндылықты бағдарлы тәсіл, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар негізінде жүзеге асырылады.

6. "Музыка" пәніне оқытудағы құндылықты бағдарлы тәсіл көрмейтін және нашар көретін білім алушылардың өзі үшін дүниені тану құндылықтар приоритеттерін таңдауға, құнды сана мен ойлауды қалыптастыруға мүмкіндік бере отырып, "Мәңгілік ел" ұлттық идеяның орта білім беру құндылықтар негізінде қазақ патриоттық және азаматтық тәрбиелеуге үлкен мән береді.

7. Музыкалық болмыстағы құндылықты бағдарлы тәсілдің мәні көрмейтін және нашар көретін білім алушылардың эстетикалық, адамгершілік идеясы мен құндылықтары айқын көрсетілетін музыкалық өнер шығармалар құндылығының маңыздылығын саналы түрде түсінуін қамтамасыз етеді.

8. Музыкаға оқытудағы тұлғаға бағдарланған тәсіл көрмейтін және нашар көретін білім алушыны дамытуға, оның жеке ерекшеліктерін, қабілеттері мен қызығушылықтарын есепке ала отырып тұлға ретінде қалыптасуына бағытталған, мақсаты оқу процесін дараландыру, білім алушы тұлғасының үйлесімді қалыптастыру және жан-жақты дамыту, шығармашылық қабілеттерін толық ашу және музыка сабағында тұлғаның әлеуметтік-маңызды қасиеттерін тәрбиелеу болып табылады.

9. Музыкаға оқытудағы әрекеттік тәсіл білім алушының жас ерекшелігіне, психикалық, дене дамуының ерекшеліктерін ескереді және білім алушылардың өзіндік дамуымен белсенді әрекеті арқылы қойылған міндетті шешуде жобалар әдістерін қолдануды болжайды: музыка сабағында келесідей тақырыптар: "Шығыс Музыкасы", "Түрік елінің Музыкасы" "Әлемдік музыка мәдениетінің шығармалары" "Қазақ халқының ұлттық музыкалық аспаптары" "Нұрқиса Тлендиеваның музыкалары" қамтылады.

10. Дифференциалды тәсіл көру қабілеті зақымдалған психикалық және дене дамуының ерекшелігін, музыкалық қабілеттілігін есепке ала отырып, үш топқа бөлуге мүмкіндік береді:

1) білім алушылардың музыкалық мәліметі зор; көру қабілеті зақымдалған балалар категориясы музыканың көңіл күйіне белсенді әсер етеді, білім алушылар эмоционалды, ойлауы жүйелі, кешенді есте сақтауы жақсы дамыған, әнді тез оқып жатап алады, музыкалық шығармаларды айқын орындайды, ән айту барысындағы тыныс алу дағдылары өңделген, білім алушылар еңбекқор, тәртіпті болады;

2) білім алушылардың музыкалық мәліметі орта деңгейде; музыкаға төмен деңгейде қызығушылық білдіреді; ырғақты толыққанды сезінбейді, жоғары дыбысты естуін қайта ұйымдастырылады; дауысы ақырын шығады, интонациясы тұрақсыз; музыка сабағында енжарлық танытады;

3) білім алушылардың музыкалық мәліметі төмен деңгейде; музыкалық ойлау туралы түсініктері жоқ, музыкаға қызығушылығы төмен; музыкалық есте сақтауы және ырғағы әлсіз, зейіні төмен.

11. Көрмейтін және нашар көретін білім алушылардың музыка сабағында коммуникативті тәсіл:

1) басқа адамның позициясына тұра білу (белгілі бір шығарманың кейіпкері) қабілеттілігін қалыптастыру;

2) диалог жүргізе білу;

3) адам өміріндегі маңызды проблеманы талқылауға қатысу, құрдастары және ересек адамдармен іскерлік қарым-қатынаста болу;

4) коммуникацияны шарты мен міндеттеріне сәйкес өз ой-пікірін білдіре алу.

12. Музыка сабағында әртүрлі ақпараттық –коммуникациялық технологияларды пайдалану музыканы сақтауға, өңдеуге, тыңдауға, ойдан шығаруға, білім алушының әлеуметтенуі мен шығармашылық потенциалын дамытуға мүмкіндік береді:

1) бірнеше үлкейту арқылы мультимедиялық проектордың көмегімен алуан түрлі объектілерді көрсету;

2) біртұтас презентацияға аудио-видео, анимациялық ақпараттарды біріктіру; бұл көрмейтін және нашар көретін білім алушыларының оқу әдебиеттерінен алған ақпарат көлемін жинақтауға мүмкіндік береді;

3) Брайль жүйесі бойынша үлейтілген ноталық жинақ, ноталық материалдар, баспа тифлокешендер;

4) компьютерлік презентациялық слайд-бейнефильмдер.

13. Музыка сабағында шығармашылық ойлау мен қиялын дамыту, танымдық қызметтерін белсендіру пәнаралық байланыстарды қолдануға мүмкіндік береді:

1) тіл мен әдебиетін сабағына әртүрлі көркемдік ойлауының түрлерін қосу;

2) түрлі қабылдау процесінде дифференциалды көруін дамуына және қалдық көруін дамыту мен сақтауына визуалды бақылау;

3) өз туған жерінің мәдениетін, әлемдік шығармашылық мұраларын меңгеру, Қазақстан тарихына патриоттық сезімдері мен шығармашылық еңбекке тәрбиелеу;

4) есту, эмоциялық, қимыл үйлесімділік жүйесін, коррекциялық ырғақты белсендіру;

5) мимика және патомимиканы кел бетінде эмоцияны саналы түрде және анық таныту;

6) сахналық қойылым кезіндегі қорқыныш, уайымдау, өз-өзіне сезнімсіздігін, кеңістікте бағдарланудағы қобалжуды жеңе білу.

14. Музыка сабағы жиһаздары бар арнайы жабдықталған кабинетте жүргізіледі: жұмысқа арналған (балаларға арналған құралдар, музыкалық орталық, фортепиано); арнайы оқуға арналған (рельефті картиналар, Л.Брайл жүйесі бойынша ноталық кесте, анықтамалық музыкалық әдебиеттер, рельефті нүктелі және ірі шрифті оқулық, экрандыдыбыс шығатын әдістеме(диафильм, шараны безендірудің дыбысталуы үшін интерактивті тақта, бейнені, презентацияны көрсету) жұмыс үстелімен; экспозиялық материалдар (оқу жұмыстарының амалдарын меңгеруде көру қабілеті зақымдалған білім алушылар өмірінің ішкі және сыртқы оқиғаларын бейнелейді).

15. Музыка кабинеті санитарлық-гигиеналық жағдайлары мен эстетикалық және техникалық талаптарға жауап береді:

1) өрт қауіпсіздік, электр қауіпсіздік ережелерін;

2) жарықтанудың санитарлық нормаға сай келуі;

3) температура ылғалдылығының тәртібін сақтау;

4) жабдықтарға қарасты өмір қауіпсіздігінің талаптары;

5) жұмыс орнын жабдықтары;

6) ауыр затты ауыстыру нормаларын сақтау.

3-тарау. "Музыка" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

16. "Музыка" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сыныпта – аптасына 1сағат, оқу жылында - 34 сағатты;
- 2) 6-сыныпта – аптасына 1сағат, оқу жылында - 34 сағатты құрайды.

17. Бағдарламаның мазмұны оқытудың бөлімдері бойынша ұйымдастырылған, әрбір бөлім сынып бойынша күтілетін нәтиже түрі ретінде оқытудың мақсаты мен мазмұны көрсетілген бөлімшелерден құралған.

18. Оқу пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) 1-бөлім "Музыканы орындау, тыңдау және талдау";
- 2) 2-бөлім "Музыкалық-шығармашылық жұмыстар құру";
- 3) 3-бөлім "Жобаны құру мен даярлау".

19. "Музыканы орындау, тыңдау және талдау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) музыканы тыңдау және талдау;
- 2) музыкалық грамота (Брайль жүйесінің нотасы);
- 3) музыкалық-шығармашылық әрекеті (ән айту).

20. "Музыкалық-шығармашылық жұмыстар құру" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) материалдар жинақтау мен идеялар;
- 2) импровизация және мазмұндама.

21. "Музыкалық-шығармашылық жұмыстарын бағалау мен презентациялау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) музыкалық-шығармашылық жұмыстарын бағалау мен презентациялау (бағалау барысында көру қабілеті зақымдалған әрбір білім алушылардың жеке интеллектуалдық, психологиялық, музыка жағынан дамуын, музыканы есту арқылы қабылдау түсініктерінің қалыптасуы, музыка туралы алғашқы білімі мен тәжірибелік дағдысы) есепке алынады.

22. 5-сыныпқа арналған "Музыка" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) қазақ халқының музыкалық мұрасы. Қазақ халық әндерінің әуесқойлығы. Айтыс өнері. Күйдің құдіреттілігі. Жобаны құру және даярлау. Жобаның нәтижесін көрсету;

2) қазақтың салт-дәстүр мен тұрмыстық әндер мен заманауи музыка. Қазақ халқының салт-дәстүрлерінің асыл қазынасының әндері. Дәстүр мен тұрмыстық және заманауи әндер. Халық музыкасын интерпретациялау. Халық музыканы өңдеу. Жобаны құру мен даярлау. Жобаның нәтижесін көрсету;

3) әлем халқының музыкалық дәстүрі. Тюркес халық дәстүрінің музыкасы. Шығыс халқының музыкалық дәстүрі. Еуропа халқының музыкалық дәстүрі. Жобаны құру мен даярлау. Жобаның нәтижесін көрсету;

4) тіл – музыка мен достықтың бірлігі. Қазақ халқының музыкасы. Бір отбасымыз. Менің Отаным! Жобаны құру мен даярлау. Жобаның нәтижесін көрсету.

23. 6-сыныпқа арналған "Музыка" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) классикалық музыканың шебері. Органдық музыка. Симфониялық музыка. Опералық өнер. Балет өнері. Қазақстанның кәсіби музыкасы. Жобаны құру мен даярлау. Жобаның нәтижесін көрсету;

2) заманауи музыка мәдениеті. Эстрадалық музыка. Заманауимузыкалық жанры. Джаздық музыка. Жобаны құру мен даярлау. Жобаның нәтижесін көрсету;

3) музыка және өнер түрлері. Музыка және поэзия. Музыка және көркем өнер. Музыка және театр. Музыка және кино. Жобаны құру мен даярлау. Жобаның нәтижесін көрсету;

4) музыка және технология. Музыкалық компьютерлік бағдарлама. Музыка анимацияда. Музыкалық безендіру мен дыбыстандыру. Жобаны құру мен даярлау. Жобаның нәтижесін көрсету.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

24. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодпен жасырылған. Кодтық белгідегі екінші және үшінші сан бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4 – "6" сынып, "2.1" - бөлімше; "4" - оқу мақсатының реттік саны.

25. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Музыканы орындау, тыңдау және талдау":

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
1.1 Музыканы тыңдау және талдау	<p>5.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін анықтау</p> <p>5.1.1.2 әлем халқының музыкалық аспаптарын топ бойынша топтастыру және әртүрлі шарттарға қарай салыстыру</p> <p>5.1.1.3 сақталған анализаторлар арқылы музыканы қабылдау (есту, эмоционалды, моторикалық қимыл-қозғалыс жүйесі)</p> <p>5.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембірін, қасиетін ажырату</p>	<p>6.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін, сонымен қатар басқа өнерлермен өзарабайланысынанықтау</p> <p>6.1.1.2 оркестр түрлерінің музыкалық аспаптарының дыбысталуын ажырату, топ бойынша топтастыру</p> <p>6.1.1.3 музыканы тыңдау барысында эмоционалды сезімдерін білдіру арқылы зейінін белсенді назар аударту</p> <p>6.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембірін, қасиетін ажырату және аспаптың құрылымы мен оны бағдарлана алу</p>
1.2 Музыкалық грамота	<p>5.1.2.1 дәстүрлі әндерді, айтыс түрлерін, жанры мен аспаптың стилін анықтау</p> <p>5.1.2.2 дәстүрлі ән айту мектептері мен</p>	<p>6.1.2.1 классикалық музыканың түрі мен жанрын анықтау</p> <p>6.1.2.2 эстрадалық музыканың бағыты мен</p>

	<p>ауызша дәстүрлі композиторлардың шығармаларын салыстыру</p> <p>5.1.2.3 қазақтың және басқа әлем халқының музыкалық дәстүрлерінің ерекшеліктерін анықтау</p> <p>5.1.2.4 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминдерді қолдану</p> <p>5.1.2.5 музыкалық дыбыстарды дұрыс дауыс ырғағын келтіру барысында оның жоғарлығын, тембрін, күшін және ұзақтығын ажырату</p> <p>5.1.2.6 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында Брайль жүйесі бойынша үлкейтілген және рельефті нүктелі шрифтегі музыкалық терминологияларды қолдану</p> <p>5.1.2.7 Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбада бағдарлана алу</p>	<p>жанрын анықтау</p> <p>6.1.2.3 көркем бейнені құруда музыка және басқа өнер түрлерін айқындап көрсететін құралдарды салыстыру</p> <p>6.1.2.4 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминдерді қолдану</p> <p>6.1.2.5 музыкалық шығармаларға сәйкес теориялық мәліметтерді қолдану</p> <p>6.1.2.6 Брайль жүйесі бойынша ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминологияларды таңдауда еркін бағдарлана алу</p> <p>6.1.2.7 әуенді меңгеру барысында Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбаны пайдалану</p>
1.3 Музыканы орындау әрекеті	<p>5.1.3.1 әртүрлі әндерді орындау барысында музыка сипаты мен көркем бейнені жеткізе білу</p> <p>5.1.3.2 қазақтың салт-дәстүрлі-тұрмыстық әндерді заманауи тұрғыда интерпретациялау арқылы орындалуын салыстыру</p> <p>5.1.3.3 музыкалық шығармалар үзіндісін күрделі емес аспаптарда бірлесе орындау</p> <p>5.1.3.4 кіші кеңістікте музыкалық аспаптарда ойнау арқылы бағдарлана алу</p> <p>5.1.3.5 қазақ халық әндерін орындау кезінде еркін және икемді қозғалыстарын басқара алу</p> <p>5.1.3.6 әртүрлі әндерді орындау кезінде дұрыс тыныс алуды пайдалану</p>	<p>6.1.3.1 әуен сипаты мен көркем бейнені канон элементтері мен екі дауысты қолдана отырып әртүрлі стилдегі мен жанрдағы әндерді айту</p> <p>6.1.3.2 ән жанры мен стилі бойынша әртүрлі ән айту түрлерімен салыстыру</p> <p>6.1.3.3 ансамбльде жұп бойынша күрделі емес музыкалық шығармалардың үзіндісін және оның сипатын аспаптарда орындау арқылы жеткізу</p> <p>6.1.3.4 еркін және саналы түрде кіші кеңістікте (музыкалық аспап) бағдарлана алу</p> <p>6.1.3.5 ансамбльді ойын кезінде моторлық, эмоционалды ерік-жігер қызметі мен орындау әрекеттерін басқара алу</p> <p>6.1.3.6 мимика, жест арқылы эмоционалды күйді жеткізе білу</p>

2) 2-бөлім "Музыкалық-шығармашылық жұмыстар құру":

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
2.1 Материалдар жинақтау мен идеялар	<p>5.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыстарды құру үшін материалдарды жинақтау және жоспарлау, идеялар ұсыну</p> <p>5.2.1.2 тақырып бойынша музыкалық материалдарды өздігімен үлестіру</p>	<p>6.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыстарды құру үшін музыкалық материалдарды түсіндіру, жоспарлау, идеялар ұсыну</p> <p>6.2.1.2 көркем өнер әрекеттерге қатысу</p>
2.2 Импровизация және мазмұндама	<p>5.2.2.1 музыкалық аспап, дауыс, музыканың айқындылығын танытатын құралдарды қолдану арқылы күрделі емес композицияларды импровизациялау және ойлап табу</p> <p>5.2.2.2 компьютерлік бағдарламаны қолдану</p>	<p>6.2.2.1 музыкалық аспап, дауыс, музыканың айқындылығын танытатын құралдарды қолдану арқылы күрделі емес композицияларды импровизациялау және ойлап табу</p> <p>6.2.2.2 компьютерлік бағдарламаны қолдану арқылы (Audacity (аудасити), Soundation, Windows</p>

арқылы (Audacity (аудасити), Soundation, Windows MovieMaker (саундейшн виндоус мувимейкер), Киностудия) музыкалық композицияларды түсіндіру және қайта түзету	MovieMaker (саундейшн виндоус мувимейкер), Киностудия) музыкалық композицияларды түсіндіру және қайта түзету
5.2.2.3 көшіру тәсілін білу	6.2.2.3 көшіру тәсілін еркін менгеру
5.2.2.4 сенсорлық-музыкалық қабілеттіліктерін пайдалану (тембрлік, динамикалық, ырғақты есту)	6.2.2.4 музыкалық материалдарды менгеру кезінде сенсорлық-музыкалық қабілеттіліктерін (тембрлік, динамикалық, ырғақты есту) белсенді пайдалану
5.2.2.5 заманауи техникалық құралдарды қолданумен музыканы таңдау және тыңдай білу	6.2.2.5 заманауи техникалық құралдарды қолданумен өзбетінше музыканы таңдау және тыңдау, талдай білу

3) 3-бөлім "Музыкалық-шығармашылық жұмыстарын бағалау мен презентациялау":

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
3.1 Музыкалық-шығармашылық жұмыстарын бағалау мен презентациялау	5.3.1.1 өз жұмысын көрсету, критериге сәйкес бағалау, өз жұмысын жақсарту бойынша ұсыныстар енгізу	6.3.1.1 бағдарламаны шығармашылық тұрғыда сөйлеу, критериге сәйкес бағалау, өзінің және басқалардың жұмысын жақсарту бойынша әртүрлі ұсыныстар енгізу
	5.3.1.2 позитивті көңіл-күй мен табысқа жетудің жағдаяттарын құра білу	6.3.1.2 музыкалық әрекетке әлеуметтік мәдени бейімделу үшін шарттар құруға ынталану
	5.3.1.3 сахнада қорқыныш пен ұялшақтық пен алаңдаушылықты жеңе білу	6.3.1.3 шығармашылық шараларға қатысу барысындағы қорқыныш пен ұялшақтық пен алаңдаушылық, бөгеліп қалушылықты жүйелі түрде жеңе білу
	5.3.1.4 өзін толыққанды сезінбеу сезімі мен психологиялық дағдарысты жеңе білу	6.3.1.4 әлеуметтік ортаға жеңіл кірігу, өзі-өзі еркін көрсете білуін сезіну
	5.3.1.5 ұсынылған тақырып бойынша топтық, жұптық, жеке жобаны орындау.	6.3.1.5 ұсынылған тақырып бойынша топтық, жұптық, жеке жобаны орындау

26. Осы Бағдарлама көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Музыка" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

27. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Музыка" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Музыка" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны/тақырыбы	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Қазақ халқының музыкалық мұрасы	Қазақ халық әндерінің әуесқойлығы.	5.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығудың құралын, жанр мен түрін, стилін анықтау 5.1.1.3 сақталған анализаторлар арқылы музыканы қабылдау (есту, эмоционалды, моторикалық қимыл-қозғалыс жүйесі) 5.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембрін, қасиетін ажырату 5.1.2.1 дәстүрлі әндерді, айтыс түрлерін, жанры мен аспаптың стилін анықтау 5.1.2.3 қазақтың және басқа әлем халқының музыкалық дәстүрлерінің ерекшеліктерін анықтау 5.1.2.5 музыкалық дыбыстарды дұрыс дауыс ырғағын келтіру барысында оның жоғарлығын, тембрін, күшін және ұзақтығын ажырату 5.1.3.1 әртүрлі әндерді орындау барысында музыка сипаты мен көркем бейнені жеткізе білу 5.1.3.5 қазақ халық әндерін орындау кезінде еркін және икемді қозғалыстарын басқара алу 5.1.3.6 әртүрлі әндерді орындау кезінде дұрыс тыныс алуды пайдалану
	Айтыс өнері	5.1.2.1 дәстүрлі әндерді, айтыс түрлерін, жанры мен аспаптың стилін анықтау 5.1.2.2 дәстүрлі ән айту мектептері мен ауызша дәстүрлі композиторлардың шығармаларын салыстыру 5.1.2.5 музыкалық дыбыстарды дұрыс дауыс ырғағын келтіру барысында оның жоғарлығын, тембрін, күшін және ұзақтығын ажырату 5.1.2.6 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында Брайль жүйесі бойынша үлкейтілген және рельефті нүктелі шрифтегі музыкалық терминологияларды қолдану 5.1.2.7 Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбада бағдарлана алу 5.1.3.1 әртүрлі әндерді орындау барысында музыка сипаты мен көркем бейнені жеткізе білу 5.1.3.3 музыкалық шығармалар үзіндісін күрделі емес аспаптарда бірлесе орындау
	Күйдің күдіреттілігі	5.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін анықтау 5.1.1.3 сақталған анализаторлар арқылы музыканы қабылдау (есту, эмоционалды, моторикалық қимыл-қозғалыс жүйесі) 5.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембрін, қасиетін ажырату 5.1.2.1 дәстүрлі әндерді, айтыс түрлерін, жанры мен аспаптың стилін анықтау 5.1.2.5 музыкалық дыбыстарды дұрыс дауыс ырғағын келтіру барысында оның жоғарлығын, тембрін, күшін және ұзақтығын ажырату 5.1.2.6 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында Брайль жүйесі бойынша үлкейтілген және рельефті нүктелі шрифтегі музыкалық

		<p>терминологияларды қолдану</p> <p>5.1.2.7 Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбада бағдарлана алу</p> <p>5.1.3.3 музыкалық шығармалар үзіндісін күрделі емес аспаптарда бірлесе орындау</p> <p>5.1.3.4 кіші кеңістікте музыкалық аспаптарда ойнау арқылы бағдарлана алу</p> <p>5.1.3.5 қазақ халық әндерін орындау кезінде еркін және икемді қозғалыстарын басқара алу</p>
	Жобаны құру және даярлау	<p>5.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыстарды құру үшін материалдарды жинақтау және жоспарлау, идеялар ұсыну</p> <p>5.2.1.2 тақырып бойынша музыкалық материалдарды өздігімен үлестіру</p> <p>5.2.2.1 музыкалық аспап, дауыс, музыканың айқындылығын танытатын құралдарды қолдану арқылы күрделі емес композицияларды импровизациялау және ойлап табу</p> <p>5.2.2.3 көшіру тәсілін білу</p> <p>5.2.2.4 сенсорлық-музыкалық қабілеттіліктерін пайдалану (тембрлік, динамикалық, ырғақты есту)</p> <p>5.2.2.5 заманауи техникалық құралдарды қолданумен музыканы таңдау және тындай білу</p> <p>5.1.2.4 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминдерді қолдану</p>
	Жобаның нәтижесін ұсыну	<p>5.3.1.1 өз жұмысын көрсету, критериге сәйкес бағалау, өз жұмысын жақсарту бойынша ұсыныстар енгізу</p> <p>5.3.1.2 позитивті көңіл-күй мен табысқа жетудің жағдаяттарын құра білу</p> <p>5.3.1.3 сахнада қорқыныш пен ұялшақтық пен алаңдаушылықты жеңе білу</p> <p>5.3.1.4 өзін толыққанды сезінбеу сезімі мен психологиялық дағдарысты жеңе білу</p>
2-тоқсан		
Қазақтың салт-дәстүр мен тұрмыстық әндер мен заманауи музыка	Қазақ халқының салт-дәстүрлерінің асыл қазынасының әндері	<p>5.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін анықтау</p> <p>5.1.1.3 сақталған анализаторлар арқылы музыканы қабылдау (есту, эмоционалды, моторикалық кимыл-қозғалыс жүйесі)</p> <p>5.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембрін, қасиетін ажырату</p> <p>5.1.2.1 дәстүрлі әндерді, айтыс түрлерін, жанры мен аспаптың стилін анықтау</p> <p>5.1.2.3 қазақтың және басқа әлем халқының музыкалық дәстүрлерінің ерекшеліктерін анықтау</p> <p>5.1.2.5 музыкалық дыбыстарды дұрыс дауыс ырғағын келтіру барысында оның жоғарлығын, тембрін, күшін және ұзақтығын ажырату</p> <p>5.1.2.6 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында Брайль жүйесі бойынша үлкейтілген және рельефті нүктелі шрифтегі музыкалық терминологияларды қолдану</p> <p>5.1.2.7 Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбада бағдарлана алу</p> <p>5.1.3.1 әртүрлі әндерді орындау барысында музыка сипаты мен көркем бейнені жеткізе білу</p> <p>5.1.3.4 кіші кеңістікте музыкалық аспаптарда ойнау арқылы бағдарлана алу</p> <p>5.1.3.5 қазақ халық әндерін орындау кезінде еркін және икемді қозғалыстарын басқара алу</p> <p>5.1.3.6 әртүрлі әндерді орындау кезінде дұрыс тыныс алуды пайдалану</p>
	Дәстүр мен тұрмыстық және заманауи әндер	<p>5.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін анықтау</p> <p>5.1.1.3 сақталған анализаторлар арқылы музыканы қабылдау (есту,</p>

	<p>эмоционалды, моторикалық қимыл-қозғалыс жүйесі)</p> <p>5.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембрін, қасиетін ажырату</p> <p>5.1.3.1 әртүрлі әндерді орындау барысында музыка сипаты мен көркем бейнені жеткізе білу</p> <p>5.1.3.2 қазақтың салт-дәстүрлі-тұрмыстық әндерді заманауи тұрғыда интерпретациялау арқылы орындалуын салыстыру</p> <p>5.1.3.4 кіші кеңістікте музыкалық аспаптарда ойнау арқылы бағдарлана алу</p> <p>5.1.3.5 қазақ халық әндерін орындау кезінде еркін және икемді қозғалыстарын басқара алу</p> <p>5.1.3.6 әртүрлі әндерді орындау кезінде дұрыс тыныс алуды пайдалану</p>
Халық музыкасын интерпретациялау	<p>5.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнгерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін анықтау</p> <p>5.1.1.3 сақталған анализаторлар арқылы музыканы қабылдау (есту, эмоционалды, моторикалық қимыл-қозғалыс жүйесі)</p> <p>5.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембрін, қасиетін ажырату</p> <p>5.1.3.2 қазақтың салт-дәстүрлі-тұрмыстық әндерді заманауи тұрғыда интерпретациялау арқылы орындалуын салыстыру</p> <p>5.2.2.2 компьютерлік бағдарламаны қолдану арқылы (Audacity, Soundation, Windows MovieMaker, Киностудия) музыкалық композицияларды түсіндіру және қайта түзету</p> <p>5.1.2.5 музыкалық дыбыстарды дұрыс дауыс ырғағын келтіру барысында оның жоғарлығын, тембрін, күшін және ұзақтығын ажырату</p>
Халық музыканы өңдеу	<p>5.2.2.1 музыкалық аспап, дауыс, музыканың айқындылығын танытатын құралдарды қолдану арқылы күрделі емес композицияларды импровизациялау және ойлап табу</p> <p>5.2.2.2 компьютерлік бағдарламаны қолдану арқылы (Audacity, Soundation, Windows MovieMaker, Киностудия) музыкалық композицияларды түсіндіру және қайта түзету</p> <p>5.2.2.3 көшіру тәсілін білу</p> <p>5.2.2.4 сенсорлық-музыкалық қабілеттіліктерін пайдалану (тембрлік, динамикалық, ырғақты есту)</p> <p>5.2.2.5 заманауи техникалық құралдарды қолданумен музыканы таңдау және тыңдай білу</p>
Жобаны құру мен даярлау	<p>5.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыстарды құру үшін материалдарды жинақтау және жоспарлау, идеялар ұсыну</p> <p>5.2.1.2 тақырып бойынша музыкалық материалдарды өздігімен үлестіру</p> <p>5.2.2.2 компьютерлік бағдарламаны қолдану арқылы (Audacity, Soundation, Windows MovieMaker, Киностудия) музыкалық композицияларды түсіндіру және қайта түзету</p> <p>5.2.2.3 көшіру тәсілін білу</p> <p>5.2.2.4 сенсорлық-музыкалық қабілеттіліктерін пайдалану (тембрлік, динамикалық, ырғақты есту)</p> <p>5.2.2.5 заманауи техникалық құралдарды қолданумен музыканы таңдау және тыңдай білу</p>
Жобаның нәтижесін ұсыну	<p>5.1.2.4 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминдерді қолдану</p> <p>5.1.2.5 музыкалық дыбыстарды дұрыс дауыс ырғағын келтіру барысында оның жоғарлығын, тембрін, күшін және ұзақтығын ажырату</p> <p>5.1.2.6 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында Брайль жүйесі</p>

		<p>бойынша үлкейтілген және рельефті нүктелі шрифтегі музыкалық терминологияларды қолдану</p> <p>5.1.2.7 Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбада бағдарлана алу</p> <p>5.1.3.2 қазақтың салт-дәстүрлі-тұрмыстық әндерді заманауи тұрғыда интерпретациялау арқылы орындалуын салыстыру</p> <p>5.1.3.4 кіші кеңістікте музыкалық аспаптарда ойнау арқылы бағдарлана алу</p> <p>5.1.3.5 қазақ халық әндерін орындау кезінде еркін және икемді қозғалыстарын басқара алу</p> <p>5.1.3.6 әртүрлі әндерді орындау кезінде дұрыс тыныс алуды пайдалану</p> <p>5.3.1.1 өз жұмысын көрсету, критериге сәйкес бағалау, өз жұмысын жақсарту бойынша ұсыныстар енгізу</p>
3-тоқсан		
Әлем халқының музыкалық дәстүрі	Музыкальные традиции тюркских народов	<p>5.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін анықтау</p> <p>5.1.1.2 әлем халқының музыкалық аспаптарын топ бойынша топтастыру және әртүрлі шарттарға қарай салыстыру</p> <p>5.1.1.3 сақталған анализаторлар арқылы музыканы қабылдау (есту, эмоционалды, моторикалық қимыл-қозғалыс жүйесі)</p> <p>5.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембірін, қасиетін ажырату</p> <p>5.1.2.3 қазақтың және басқа әлем халқының музыкалық дәстүрлерінің ерекшеліктерін анықтау</p> <p>5.1.2.5 музыкалық дыбыстарды дұрыс дауыс ырғағын келтіру барысында оның жоғарлығын, тембрін, күшін және ұзақтығын ажырату</p> <p>5.1.2.6 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында Брайль жүйесі бойынша үлкейтілген және рельефті нүктелі шрифтегі музыкалық терминологияларды қолдану</p> <p>5.1.2.7 Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбада бағдарлана алу</p> <p>5.1.3.1 әртүрлі әндерді орындау барысында музыка сипаты мен көркем бейнені жеткізе білу</p> <p>5.1.3.3 музыкалық шығармалар үзіндісін күрделі емес аспаптарда бірлесіп орындау</p> <p>5.1.3.4 кіші кеңістікте музыкалық аспаптарда ойнау арқылы бағдарлана алу</p> <p>5.1.3.5 қазақ халық әндерін орындау кезінде еркін және икемді қозғалыстарын басқара алу</p> <p>5.1.3.6 әртүрлі әндерді орындау кезінде дұрыс тыныс алуды пайдалану</p>
	Шығыс халқының музыкалық дәстүрі	<p>5.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін анықтау</p> <p>5.1.1.2 әлем халқының музыкалық аспаптарын топ бойынша топтастыру және әртүрлі шарттарға қарай салыстыру</p> <p>5.1.1.3 сақталған анализаторлар арқылы музыканы қабылдау (есту, эмоционалды, моторикалық қимыл-қозғалыс жүйесі)</p> <p>5.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембірін, қасиетін ажырату</p> <p>5.1.2.3 қазақтың және басқа әлем халқының музыкалық дәстүрлерінің ерекшеліктерін анықтау</p> <p>5.1.2.5 музыкалық дыбыстарды дұрыс дауыс ырғағын келтіру барысында оның жоғарлығын, тембрін, күшін және ұзақтығын ажырату</p> <p>5.1.2.6 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында Брайль жүйесі бойынша үлкейтілген және рельефті нүктелі шрифтегі музыкалық терминологияларды қолдану</p>

	<p>5.1.2.7 Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбада бағдарлана алу</p> <p>5.1.3.1 әртүрлі әндерді орындау барысында музыка сипаты мен көркем бейнені жеткізе білу</p>
Еуропа халқының музыкалық дәстүрі	<p>5.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін анықтау</p> <p>5.1.1.2 әлем халқының музыкалық аспаптарын топ бойынша топтастыру және әртүрлі шарттарға қарай салыстыру</p> <p>5.1.1.3 сақталған анализаторлар арқылы музыканы қабылдау (есту, эмоционалды, моторикалық қимыл-қозғалыс жүйесі)</p> <p>5.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембрін, қасиетін ажырату</p> <p>5.1.2.3 қазақтың және басқа әлем халқының музыкалық дәстүрлерінің ерекшеліктерін анықтау</p> <p>5.1.2.5 музыкалық дыбыстарды дұрыс дауыс ырғағын келтіру барысында оның жоғарлығын, тембрін, күшін және ұзақтығын ажырату</p> <p>5.1.2.6 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында Брайль жүйесі бойынша үлкейтілген және рельефті нүктелі шрифтегі музыкалық терминологияларды қолдану</p> <p>5.1.2.7 Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбада бағдарлана алу</p> <p>5.1.3.1 әртүрлі әндерді орындау барысында музыка сипаты мен көркем бейнені жеткізе білу</p> <p>5.1.3.3 музыкалық шығармалар үзіндісін күрделі емес аспаптарда бірлесе орындау</p> <p>5.1.3.4 кіші кеңістікте музыкалық аспаптарда ойнау арқылы бағдарлана алу</p> <p>5.1.3.5 қазақ халық әндерін орындау кезінде еркін және икемді қозғалыстарын басқара алу</p> <p>5.1.3.6 әртүрлі әндерді орындау кезінде дұрыс тыныс алуды пайдалану</p>
Жобаны құру мен даярлау	<p>5.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін анықтау</p> <p>5.1.1.2 әлем халқының музыкалық аспаптарын топ бойынша топтастыру және әртүрлі шарттарға қарай салыстыру</p> <p>5.1.2.1 дәстүрлі әндерді, айтыс түрлерін, жанры мен аспаптың стилін анықтау</p> <p>5.1.2.2 дәстүрлі ән айту мектептері мен ауызша дәстүрлі композиторлардың шығармаларын салыстыру</p> <p>5.1.2.3 қазақтың және басқа әлем халқының музыкалық дәстүрлерінің ерекшеліктерін анықтау</p> <p>5.1.2.4 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминдерді қолдану</p> <p>5.1.2.5 музыкалық дыбыстарды дұрыс дауыс ырғағын келтіру барысында оның жоғарлығын, тембрін, күшін және ұзақтығын ажырату</p>
Жоба нәтижесін ұсыну	<p>5.3.1.1 өз жұмысын көрсету, критериге сәйкес бағалау, өз жұмысын жақсарту бойынша ұсыныстар енгізу</p> <p>5.3.1.4 өзін толыққанды сезінбеу сезімі мен психологиялық дағдарысты жеңе білу</p> <p>5.1.2.4 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминдерді қолдану</p> <p>5.1.2.5 музыкалық дыбыстарды дұрыс дауыс ырғағын келтіру барысында оның жоғарлығын, тембрін, күшін және ұзақтығын ажырату</p> <p>5.1.2.6 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында Брайль жүйесі бойынша үлкейтілген және рельефті нүктелі шрифтегі музыкалық терминологияларды қолдану</p>

		5.1.2.7 Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбада бағдарлана алу
4-тоқсан		
Тіл музыка мен достықтың бірлігі	Қазақ халқының музыкасы	<p>5.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін анықтау</p> <p>5.1.1.2 әлем халқының музыкалық аспаптарын топ бойынша топтастыру және әртүрлі шарттарға қарай салыстыру</p> <p>5.1.1.3 сақталған анализаторлар арқылы музыканы қабылдау (есту, эмоционалды, моторикалық қимыл-қозғалыс жүйесі)</p> <p>5.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембірін, қасиетін ажырату</p> <p>5.1.2.3 қазақтың және басқа әлем халқының музыкалық дәстүрлерінің ерекшеліктерін анықтау</p> <p>5.1.3.1 әртүрлі әндерді орындау барысында музыка сипаты мен көркем бейнені жеткізе білу</p> <p>5.1.3.4 кіші кеңістікте музыкалық аспаптарда ойнау арқылы бағдарлана алу</p> <p>5.1.3.5 қазақ халық әндерін орындау кезінде еркін және икемді қозғалыстарын басқара алу</p> <p>5.1.3.6 әртүрлі әндерді орындау кезінде дұрыс тыныс алуды пайдалану</p>
	Бір отбасымыз	<p>5.1.2.3 қазақтың және басқа әлем халқының музыкалық дәстүрлерінің ерекшеліктерін анықтау</p> <p>5.1.2.5 музыкалық дыбыстарды дұрыс дауыс ырғағын келтіру барысында оның жоғарлығын, тембрін, күшін және ұзақтығын ажырату</p> <p>5.1.2.6 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында Брайль жүйесі бойынша үлкейтілген және рельефті нүктелі шрифтегі музыкалық терминологияларды қолдану</p> <p>5.1.2.7 Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбада бағдарлана алу</p> <p>5.1.3.1 әртүрлі әндерді орындау барысында музыка сипаты мен көркем бейнені жеткізе білу</p> <p>5.2.2.1 музыкалық аспап, дауыс, музыканың айқындылығын танытатын құралдарды қолдану арқылы күрделі емес композицияларды импровизациялау және ойлап табу</p> <p>5.2.2.3 көшіру тәсілін білу</p> <p>5.2.2.4 сенсорлық-музыкалық қабілеттіліктерін пайдалану (тембрлік, динамикалық, ырғақты есту)</p> <p>5.2.2.5 заманауи техникалық құралдарды қолданумен музыканы таңдау және тыңдай білу</p>
	Менің Отаным!	<p>5.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін анықтау</p> <p>5.1.1.3 сақталған анализаторлар арқылы музыканы қабылдау (есту, эмоционалды, моторикалық қимыл-қозғалыс жүйесі)</p> <p>5.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембірін, қасиетін ажырату</p> <p>5.1.3.1 әртүрлі әндерді орындау барысында музыка сипаты мен көркем бейнені жеткізе білу</p> <p>5.1.3.2 қазақтың салт-дәстүрлі-тұрмыстық әндерді заманауи тұрғыда интерпретациялау арқылы орындалуын салыстыру</p> <p>5.1.3.4 кіші кеңістікте музыкалық аспаптарда ойнау арқылы бағдарлана алу</p> <p>5.1.3.5 қазақ халық әндерін орындау кезінде еркін және икемді қозғалыстарын басқара алу</p> <p>5.1.3.6 әртүрлі әндерді орындау кезінде дұрыс тыныс алуды пайдалану</p>
	Жобаны құру және	5.2.2.1 музыкалық аспап, дауыс, музыканың айқындылығын танытатын

даярлау	<p>құралдарды қолдану арқылы күрделі емес композицияларды импровизациялау және ойлап табу</p> <p>5.2.1.2 тақырып бойынша музыкалық материалдарды өздігімен үлестіру</p> <p>5.2.2.1 музыкалық аспап, дауыс, музыканың айқындылығын танытатын құралдарды қолдану арқылы күрделі емес композицияларды импровизациялау және ойлап табу</p> <p>5.2.2.2 компьютерлік бағдарламаны қолдану арқылы (Audacity, Soundation, Windows MovieMaker, Киностудия) музыкалық композицияларды түсіндіру және қайта түзету</p> <p>5.2.2.3 көшіру тәсілін білу</p> <p>5.2.2.4 сенсорлық-музыкалық қабілеттіліктерін пайдалану (тембрлік, динамикалық, ырғақты есту)</p> <p>5.2.2.5 заманауи техникалық құралдарды қолданумен музыканы таңдау және тыңдай білу</p>
Жобаның нәтижесін ұсыну	<p>5.1.2.4 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминдерді қолдану</p> <p>5.1.2.5 музыкалық дыбыстарды дұрыс дауыс ырғағын келтіру барысында оның жоғарлығын, тембрін, күшін және ұзақтығын ажырату</p> <p>5.1.2.6 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында Брайль жүйесі бойынша үлкейтілген және рельефті нүктелі шрифтегі музыкалық терминологияларды қолдану</p> <p>5.1.2.7 Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбада бағдарлана алу</p> <p>5.1.3.1 әртүрлі әндерді орындау барысында музыка сипаты мен көркем бейнені жеткізе білу</p> <p>5.3.1.2 позитивті көңіл-күй мен табысқа жетудің жағдаяттарын құра білу</p> <p>5.3.1.3 сахнада қорқыныш пен ұялшақтық пен алаңдаушылықты жеңе білу</p> <p>5.3.1.4 өзін толыққанды сезінбеу сезімі мен психологиялық дағдарысты жеңе білу</p>

2) б-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны тақырыбы	Оқыту мақсаты
1-тоқсан		
Классикалық музыка шебері	Органдық музыка.	<p>6.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін, сонымен қатар басқа өнерлермен өзарабайланысын анықтау</p> <p>6.1.1.3 музыканы тыңдау барысында эмоционалды сезімдерін білдіру арқылы зейінін белсенді назар аударту</p> <p>6.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембірін, қасиетін ажырату және аспаптың құрылымы мен оны бағдарлана алу</p> <p>6.1.2.1 классикалық музыканың түрі мен жанрын анықтау</p> <p>6.1.2.5 музыкалық шығармаларға сәйкес теориялық мәліметтерді қолдану</p> <p>6.1.2.6 Брайль жүйесі бойынша ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминологияларды таңдауда еркін бағдарлана алу</p> <p>6.1.2.7 әуенді меңгеру барысында Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбаны пайдалану</p> <p>6.1.3.1 әуен сипаты мен көркем бейнені канон элементтері мен екі дауысты қолдана отырып әртүрлі стилдегі мен жанрдағы әндерді айту</p>

	<p>6.1.3.4 еркін және саналы түрде кіші кеңістікте (музыкалық аспап) бағдарлана алу</p> <p>6.1.3.5 ансамбльді ойын кезінде моторлық, эмоционалды ерік-жігер қызметі мен орындау әрекеттерін басқара алу</p> <p>6.1.3.6 мимика, жест арқылы эмоционалды күйді жеткізе білу</p>
Симфониялық музыка	<p>6.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін, сонымен қатар басқа өнерлермен өзарабайланысын анықтау</p> <p>6.1.1.2 оркестр түрлерінің музыкалық аспаптарының дыбысталуын ажырату, топ бойынша топтастыру</p> <p>6.1.1.3 музыканы тыңдау барысында эмоционалды сезімдерін білдіру арқылы зейінін белсенді назар аударту</p> <p>6.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембірін, қасиетін ажырату және аспаптың құрылымы мен оны бағдарлана алу</p> <p>6.1.2.1 классикалық музыканың түрі мен жанрын анықтау</p>
Оперлік өнер	<p>6.1.2.1 классикалық музыканың түрі мен жанрын анықтау</p> <p>6.1.3.1 әуен сипаты мен көркем бейнені канон элементтері мен екі дауысты қолдана отырып әртүрлі стилдегі мен жанрдағы әндерді айту</p> <p>6.1.3.4 еркін және саналы түрде кіші кеңістікте (музыкалық аспап) бағдарлана алу</p> <p>6.1.3.5 ансамбльді ойын кезінде моторлық, эмоционалды ерік-жігер қызметі мен орындау әрекеттерін басқара алу</p> <p>6.1.3.6 мимика, жест арқылы эмоционалды күйді жеткізе білу</p>
Балет өнері	<p>6.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін, сонымен қатар басқа өнерлермен өзарабайланысын анықтау</p> <p>6.1.1.3 музыканы тыңдау барысында эмоционалды сезімдерін білдіру арқылы зейінін белсенді назар аударту</p> <p>6.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембірін, қасиетін ажырату және аспаптың құрылымы мен оны бағдарлана алу</p> <p>6.1.2.1 классикалық музыканың түрі мен жанрын анықтау</p> <p>6.1.2.3 көркем бейнені құруда музыка және басқа өнер түрлерін айқындап көрсететін құралдарды салыстыру</p> <p>6.1.2.5 музыкалық шығармаларға сәйкес теориялық мәліметтерді қолдану</p> <p>6.1.2.6 Брайль жүйесі бойынша ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминологияларды таңдауда еркін бағдарлана алу</p> <p>6.1.2.7 әуенді меңгеру барысында Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбаны пайдалану</p>
Қазақстанның кәсіби музыкасы	<p>6.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін, сонымен қатар басқа өнерлермен өзарабайланысын анықтау</p> <p>6.1.1.2 оркестр түрлерінің музыкалық аспаптарының дыбысталуын ажырату, топ бойынша топтастыру</p> <p>6.1.1.3 музыканы тыңдау барысында эмоционалды сезімдерін білдіру арқылы зейінін белсенді назар аударту</p> <p>6.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембірін, қасиетін ажырату және аспаптың құрылымы мен оны бағдарлана алу</p> <p>6.1.3.1 әуен сипаты мен көркем бейнені канон элементтері мен екі дауысты қолдана отырып әртүрлі стилдегі мен жанрдағы әндерді айту</p> <p>6.1.3.3 ансамбльде жұп бойынша күрделі емес музыкалық шығармалардың үзіндісін және оның сипатын аспаптарда орындау арқылы жеткізу</p>

		<p>6.1.3.4 еркін және саналы түрде кіші кеңістікте (музыкалық аспап) бағдарлана алу</p> <p>6.1.3.5 ансамбльді ойын кезінде моторлық, эмоционалды ерік-жігер қызметі мен орындау әрекеттерін басқара алу</p> <p>6.1.3.6 мимика, жест арқылы эмоционалды күйді жеткізе білу</p>
	Жобаны құру мен даярлау	<p>6.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыстарды құру үшін музыкалық материалдарды түсіндіру, жоспарлау, идеялар ұсыну</p> <p>6.2.1.2 көркемөнер әрекеттерге қатысу</p> <p>6.2.2.1 музыкалық аспап, дауыс, музыканың айқындылығын танытатын құралдарды қолдану арқылы күрделі емес композицияларды импровизациялау және ойлап табу</p> <p>6.2.2.3 көшіру тәсілін еркін меңгеру</p> <p>6.2.2.4 музыкалық материалдарды меңгеру кезінде сенсорлық-музыкалық қабілеттіліктерін (тембрлік, динамикалық, ырғақты есту) белсенді пайдалану</p> <p>6.2.2.5 заманауи техникалық құралдарды қолданумен өзбетінше музыканы таңдау және тыңдау, талдай білу</p>
	Жобаның нәтижесін ұсыну	<p>6.3.1.1 бағдарламаны шығармашылық тұрғыда сөйлеу, критериге сәйкес бағалау, өзінің және басқалардың жұмысын жақсарту бойынша әртүрлі ұсыныстар енгізу</p> <p>6.3.1.2 музыкалық әрекетке әлеуметтік мәдени бейімделу үшін шарттар құруға ынталану</p> <p>6.3.1.3 шығармашылық шараларға қатысу барысындағы қорқыныш пен ұялшақтық пен алаңдаушылық, бөгеліп қалушылықты жүйелі түрде жеңе білу</p> <p>6.3.1.4 әлеуметтік ортаға жеңіл кірігу, өзін-өзі еркін көрсете білуін сезіну</p> <p>6.1.3.4 еркін және саналы түрде кіші кеңістікте (музыкалық аспап) бағдарлана алу</p> <p>6.1.3.5 ансамбльді ойын кезінде моторлық, эмоционалды ерік-жігер қызметі мен орындау әрекеттерін басқара алу</p> <p>6.1.3.6 мимика, жест арқылы эмоционалды күйді жеткізе білу</p> <p>6.1.2.4 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминдерді қолдану</p> <p>6.1.2.5 музыкалық шығармаларға сәйкес теориялық мәліметтерді қолдану</p> <p>6.1.2.6 Брайль жүйесі бойынша ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминологияларды таңдауда еркін бағдарлана алу</p> <p>6.1.2.7 әуенді меңгеру барысында Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбаны пайдалану</p>
2-тоқсан		
Заманауи музыка мәдениеті	Эстрадалық музыка	<p>6.1.2.2 эстрадалық музыканың бағыты мен жанрын анықтау</p> <p>6.1.2.5 музыкалық шығармаларға сәйкес теориялық мәліметтерді қолдану</p> <p>6.1.2.6 Брайль жүйесі бойынша ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминологияларды таңдауда еркін бағдарлана алу</p> <p>6.1.2.7 әуенді меңгеру барысында Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбаны пайдалану</p> <p>6.1.3.1 әуен сипаты мен көркем бейнені канон элементтері мен екі дауысты қолдана отырып әртүрлі стилдегі мен жанрдағы әндерді айту</p> <p>6.1.3.2 ән жанры мен стилі бойынша әртүрлі ән айту түрлерімен салыстыру</p> <p>6.1.3.4 еркін және саналы түрде кіші кеңістікте (музыкалық аспап) бағдарлана алу</p> <p>6.1.3.5 ансамбльді ойын кезінде моторлық, эмоционалды ерік-жігер қызметі мен орындау әрекеттерін басқара алу</p> <p>6.1.3.6 мимика, жест арқылы эмоционалды күйді жеткізе білу</p>

Заманауи музыкалық жанр	<p>6.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін, сонымен қатар басқа өнерлермен өзарабайланысын анықтау</p> <p>6.1.1.3 музыканы тыңдау барысында эмоционалды сезімдерін білдіру арқылы зейінін белсенді назар аударту</p> <p>6.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембірін, қасиетін ажырату және аспаптың құрылымы мен оны бағдарлана алу</p> <p>6.1.3.1 әуен сипаты мен көркем бейнені канон элементтері мен екі дауысты қолдана отырып әртүрлі стилдегі мен жанрдағы әндерді айту</p> <p>6.1.3.4 еркін және саналы түрде кіші кеңістікте (музыкалық аспап) бағдарлана алу</p> <p>6.1.3.5 ансамбльді ойын кезінде моторлық, эмоционалды ерік-жігер қызметі мен орындау әрекеттерін басқара алу</p> <p>6.1.3.6 мимика, жест арқылы эмоционалды күйді жеткізе білу</p> <p>6.2.2.1 музыкалық аспап, дауыс, музыканың айқындылығын танытатын құралдарды қолдану арқылы күрделі емес композицияларды импровизациялау және ойлап табу</p>
Джаздық музыка	<p>6.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін, сонымен қатар басқа өнерлермен өзарабайланысын анықтау</p> <p>6.1.1.3 музыканы тыңдау барысында эмоционалды сезімдерін білдіру арқылы зейінін белсенді назар аударту</p> <p>6.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембірін, қасиетін ажырату және аспаптың құрылымы мен оны бағдарлана алу</p> <p>6.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыстарды құру үшін музыкалық материалдарды түсіндіру, жоспарлау, идеялар ұсыну</p> <p>6.2.1.2 көркемөнер әрекеттерге қатысу</p>
Жобаны құру және даярлау	<p>6.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыстарды құру үшін музыкалық материалдарды түсіндіру, жоспарлау, идеялар ұсыну</p> <p>6.2.1.2 көркем қызметке қатысу арқылы ақпараттық-танымдық қажеттіліктерін қамтамасыз ету</p> <p>6.2.2.1 музыкалық аспап, дауыс, музыканың айқындылығын танытатын құралдарды қолдану арқылы күрделі емес композицияларды импровизациялау және ойлап табу</p> <p>6.2.2.2 компьютерлік бағдарламаны қолдану арқылы (Audacity, Soundation, Windows MovieMaker, Киностудия) музыкалық композицияларды түсіндіру және қайта түзету</p> <p>6.2.2.3 көшіру тәсілін еркін меңгеру</p> <p>6.2.2.4 музыкалық материалдарды меңгеру кезінде сенсорлық-музыкалық қабілеттіліктерін (тембрлік, динамикалық, ырғақты есту) белсенді пайдалану</p> <p>6.2.2.5 заманауи техникалық құралдарды қолданумен өзбетінше музыканы таңдау және тыңдау, талдай білу</p>
Жобаның нәтижесін ұсыну	<p>6.3.1.1 бағдарламаны шығармашылық тұрғыда сөйлеу, критериге сәйкес бағалау, өзінің және басқалардың жұмысын жақсарту бойынша әртүрлі ұсыныстар енгізу</p> <p>6.3.1.2 музыкалық әрекетке әлеуметтік мәдени бейімделу үшін шарттар құруға ынталану</p> <p>6.3.1.3 шығармашылық шараларға қатысу барысындағы қорқыныш пен ұялшақтық пен алаңдаушылық, бөгеліп қалушылықты жүйелі түрде жеңе білу</p> <p>6.3.1.4 әлеуметтік ортаға жеңіл кірігу, өзін-өзі еркін көрсете білуін сезіну</p> <p>6.1.2.4 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық</p>

		терминдерді қолдану 6.1.2.5 музыкалық шығармаларға сәйкес теориялық мәліметтерді қолдану 6.1.2.6 Брайль жүйесі бойынша ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминологияларды таңдауда еркін бағдарлана алу 6.1.2.7 әуенді меңгеру барысында Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбаны пайдалану
3-тоқсан		
Музыка және өнердің түрлері	Музыка және поэзия	6.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін, сонымен қатар басқа өнерлермен өзарабайланысын анықтау 6.1.1.3 музыканы тыңдау барысында эмоционалды сезімдерін білдіру арқылы зейінін белсенді назар аударту 6.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембірін, қасиетін ажырату және аспаптың құрылымы мен оны бағдарлана алу 6.1.2.3 көркем бейнені құруда музыка және басқа өнер түрлерін айқындап көрсететін құралдарды салыстыру 6.1.2.5 музыкалық шығармаларға сәйкес теориялық мәліметтерді қолдану 6.1.2.6 Брайль жүйесі бойынша ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминологияларды таңдауда еркін бағдарлана алу 6.1.2.7 әуенді меңгеру барысында Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбаны пайдалану 6.1.3.1 әуен сипаты мен көркем бейнені канон элементтері мен екі дауысты қолдана отырып әртүрлі стилдегі мен жанрдағы әндерді айту 6.1.3.4 еркін және саналы түрде кіші кеңістікте (музыкалық аспап) бағдарлана алу 6.1.3.5 ансамбльді ойын кезінде моторлық, эмоционалды ерік-жігер қызметі мен орындау әрекеттерін басқара алу 6.1.3.6 мимика, жест арқылы эмоционалды күйді жеткізе білу 6.2.2.1 музыкалық аспап, дауыс, музыканың айқындылығын танытатын құралдарды қолдану арқылы күрделі емес композицияларды импровизациялау және ойлап табу
	Музыка және бейнелеу өнері	6.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін, сонымен қатар басқа өнерлермен өзарабайланысын анықтау 6.1.1.3 музыканы тыңдау барысында эмоционалды сезімдерін білдіру арқылы зейінін белсенді назар аударту 6.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембірін, қасиетін ажырату және аспаптың құрылымы мен оны бағдарлана алу 6.1.2.3 көркем бейнені құруда музыка және басқа өнер түрлерін айқындап көрсететін құралдарды салыстыру 6.1.2.5 музыкалық шығармаларға сәйкес теориялық мәліметтерді қолдану 6.1.2.6 Брайль жүйесі бойынша ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминологияларды таңдауда еркін бағдарлана алу 6.1.2.7 әуенді меңгеру барысында Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбаны пайдалану 6.2.2.1 музыкалық аспап, дауыс, музыканың айқындылығын танытатын құралдарды қолдану арқылы күрделі емес композицияларды импровизациялау және ойлап табу 6.2.2.3 көшіру тәсілін еркін меңгеру 6.2.2.4 музыкалық материалдарды меңгеру кезінде сенсорлық-музыкалық қабілеттіліктерін (тембрлік, динамикалық, ырғақты есту) белсенді пайдалану

		6.2.2.5 заманауи техникалық құралдарды қолданумен өзбетінше музыканы таңдау және тыңдау, талдай білу
Музыка және театр		<p>6.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін, сонымен қатар басқа өнерлермен өзарабайланысын анықтау</p> <p>6.1.1.3 музыканы тыңдау барысында эмоционалды сезімдерін білдіру арқылы зейінін белсенді назар аударту</p> <p>6.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембірін, қасиетін ажырату және аспаптың құрылымы мен оны бағдарлана алу</p> <p>6.1.2.3 көркем бейнені құруда музыка және басқа өнер түрлерін айқындап көрсететін құралдарды салыстыру</p> <p>6.1.2.5 музыкалық шығармаларға сәйкес теориялық мәліметтерді қолдану</p> <p>6.1.2.6 Брайль жүйесі бойынша ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминологияларды таңдауда еркін бағдарлана алу</p> <p>6.1.2.7 әуенді меңгеру барысында Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбаны пайдалану</p> <p>6.1.3.1 әуен сипаты мен көркем бейнені канон элементтері мен екі дауысты қолдана отырып әртүрлі стилдегі мен жанрдағы әндерді айту</p> <p>6.1.3.3 ансамбльде жүп бойынша күрделі емес музыкалық шығармалардың үзіндісін және оның сипатын аспаптарда орындау арқылы жеткізу</p> <p>6.1.3.4 еркін және саналы түрде кіші кеңістікте (музыкалық аспап) бағдарлана алу</p> <p>6.1.3.5 ансамбльді ойын кезінде моторлық, эмоционалды ерік-жігер қызметі мен орындау әрекеттерін басқара алу</p> <p>6.1.3.6 мимика, жест арқылы эмоционалды күйді жеткізе білу</p>
Музыка және кино		<p>6.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін, сонымен қатар басқа өнерлермен өзарабайланысын анықтау</p> <p>6.1.1.3 музыканы тыңдау барысында эмоционалды сезімдерін білдіру арқылы зейінін белсенді назар аударту</p> <p>6.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембірін, қасиетін ажырату және аспаптың құрылымы мен оны бағдарлана алу</p> <p>6.1.2.3 көркем бейнені құруда музыка және басқа өнер түрлерін айқындап көрсететін құралдарды салыстыру</p> <p>6.1.2.5 музыкалық шығармаларға сәйкес теориялық мәліметтерді қолдану</p> <p>6.1.2.6 Брайль жүйесі бойынша ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминологияларды таңдауда еркін бағдарлана алу</p> <p>6.1.2.7 әуенді меңгеру барысында Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбаны пайдалану</p> <p>6.1.3.1 әуен сипаты мен көркем бейнені канон элементтері мен екі дауысты қолдана отырып әртүрлі стилдегі мен жанрдағы әндерді айту</p> <p>6.1.3.4 еркін және саналы түрде кіші кеңістікте (музыкалық аспап) бағдарлана алу</p> <p>6.1.3.5 ансамбльді ойын кезінде моторлық, эмоционалды ерік-жігер қызметі мен орындау әрекеттерін басқара алу</p> <p>6.1.3.6 мимика, жест арқылы эмоционалды күйді жеткізе білу</p> <p>6.2.2.2 компьютерлік бағдарламаны қолдану арқылы (Audacity, Soundation, Windows MovieMaker, Киностудия) музыкалық композицияларды түсіндіру және қайта түзету</p>
Жобаны құру және даярлау		6.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыстарды құру үшін музыкалық материалдарды түсіндіру, жоспарлау, идеялар ұсыну

		<p>6.2.1.2 көркем әрекетке қатысу арқылы ақпараттық-танымдық қажеттіліктерін қамтамасыз ету</p> <p>6.2.2.1 музыкалық аспап, дауыс, музыканың айқындылығын танытатын құралдарды қолдану арқылы күрделі емес композицияларды импровизациялау және ойлап табу</p> <p>6.2.2.2 компьютерлік бағдарламаны қолдану арқылы (Audacity, Soundation, Windows MovieMaker, Киностудия) музыкалық композицияларды түсіндіру және қайта түзету</p> <p>6.2.2.3 көшіру тәсілін еркін меңгеру</p> <p>6.2.2.4 музыкалық материалдарды меңгеру кезінде сенсорлық-музыкалық қабілеттіліктерін (тембрлік, динамикалық, ырғақты есту) белсенді пайдалану</p> <p>6.2.2.5 заманауи техникалық құралдарды қолданумен өзбетінше музыканы таңдау және тыңдау, талдай білу</p>
	Жоба нәтижесін ұсыну	<p>6.1.2.4 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминдерді қолдану</p> <p>6.1.2.5 музыкалық шығармаларға сәйкес теориялық мәліметтерді қолдану</p> <p>6.1.2.6 Брайль жүйесі бойынша ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминологияларды таңдауда еркін бағдарлана алу</p> <p>6.1.2.7 әуенді меңгеру барысында Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбаны пайдалану</p> <p>6.3.1.1 бағдарламаны шығармашылық тұрғыда сөйлеу, критериге сәйкес бағалау, өзінің және басқалардың жұмысын жақсарту бойынша әртүрлі ұсыныстар енгізу</p> <p>6.3.1.2 музыкалық әрекетке әлеуметтік мәдени бейімделу үшін шарттар құруға ынталану</p> <p>6.3.1.3 шығармашылық шараларға қатысу барысындағы қорқыныш пен ұялшақтық пен алаңдаушылық, бөгеліп қалушылықты жүйелі түрде жеңе білу</p> <p>6.3.1.4 әлеуметтік ортаға жеңіл кірігу, өзін-өзі еркін көрсете білуін сезіну</p>
4-тоқсан		
Біздің өмірдегі музыка	Интеллектуалды музыка	<p>6.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін, сонымен қатар басқа өнерлермен өзарабайланысын анықтау</p> <p>6.1.1.3 музыканы тыңдау барысында эмоционалды сезімдерін білдіру арқылы зейінін белсенді назар аударту</p> <p>6.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембріні, қасиетін ажырату және аспаптың құрылымы мен оны бағдарлана алу</p> <p>6.1.2.4 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминдерді қолдану</p>
	Жан мен демалыс үшін музыка	<p>6.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау, музыканың мәнерлеп шығу құралын, жанр мен түрін, стилін, сонымен қатар басқа өнерлермен өзарабайланысын анықтау</p> <p>6.1.1.3 музыканы тыңдау барысында эмоционалды сезімдерін білдіру арқылы зейінін белсенді назар аударту</p> <p>6.1.1.4 сипап сезу негізінде аспаптың ерекшелігі мен тембріні, қасиетін ажырату және аспаптың құрылымы мен оны бағдарлана алу</p> <p>6.2.2.1 музыкалық аспап, дауыс, музыканың айқындылығын танытатын құралдарды қолдану арқылы күрделі емес композицияларды импровизациялау және ойлап табу</p> <p>6.2.2.3 көшіру тәсілін еркін меңгеру</p> <p>6.2.2.4 музыкалық материалдарды меңгеру кезінде сенсорлық-музыкалық қабілеттіліктерін (тембрлік, динамикалық, ырғақты есту) белсенді пайдалану</p>

	<p>6.2.2.5 заманауи техникалық құралдарды қолданумен өзбетінше музыканы таңдау және тыңдау, талдай білу</p> <p>6.1.3.1 әуен сипаты мен көркем бейнені канон элементтері мен екі дауысты қолдана отырып әртүрлі стилдегі мен жанрдағы әндерді айту</p> <p>6.1.3.4 еркін және саналы түрде кіші кеңістікте (музыкалық аспап) бағдарлана алу</p> <p>6.1.3.5 ансамбльді ойын кезінде моторлық, эмоционалды ерік-жігер қызметі мен орындау әрекеттерін басқара алу</p> <p>6.1.3.6 мимика, жест арқылы эмоционалды күйді жеткізе білу</p> <p>6.1.2.4 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминдерді қолдану</p> <p>6.1.2.5 музыкалық шығармаларға сәйкес теориялық мәліметтерді қолдану</p> <p>6.1.2.6 Брайль жүйесі бойынша ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминологияларды таңдауда еркін бағдарлана алу</p> <p>6.1.2.7 әуенді меңгеру барысында Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбаны пайдалану</p>
Музыка және технология	<p>6.1.2.4 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминдерді қолдану</p> <p>6.1.2.5 музыкалық шығармаларға сәйкес теориялық мәліметтерді қолдану</p> <p>6.1.2.6 Брайль жүйесі бойынша ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминологияларды таңдауда еркін бағдарлана алу</p> <p>6.1.2.7 әуенді меңгеру барысында Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбаны пайдалану</p> <p>6.1.3.1 әуен сипаты мен көркем бейнені канон элементтері мен екі дауысты қолдана отырып әртүрлі стилдегі мен жанрдағы әндерді айту</p> <p>6.1.3.4 еркін және саналы түрде кіші кеңістікте (музыкалық аспап) бағдарлана алу</p> <p>6.1.3.5 ансамбльді ойын кезінде моторлық, эмоционалды ерік-жігер қызметі мен орындау әрекеттерін басқара алу</p> <p>6.1.3.6 мимика, жест арқылы эмоционалды күйді жеткізе білу</p> <p>6.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыстарды құру үшін музыкалық материалдарды түсіндіру, жоспарлау, идеялар ұсыну</p> <p>6.2.2.3 көшіру тәсілін еркін меңгеру</p> <p>6.2.2.4 музыкалық материалдарды меңгеру кезінде сенсорлық-музыкалық қабілеттіліктерін (тембрлік, динамикалық, ырғақты есту) белсенді пайдалану</p> <p>6.2.2.5 заманауи техникалық құралдарды қолданумен өзбетінше музыканы таңдау және тыңдау, талдай білу</p>
Музыканы дыбысталуы мен безендіру	<p>6.2.2.1 музыкалық аспап, дауыс, музыканың айқындылығын танытатын құралдарды қолдану арқылы күрделі емес композицияларды импровизациялау және ойлап табу</p> <p>6.2.2.2 компьютерлік бағдарламаны қолдану арқылы (Audacity, Soundation, Windows MovieMaker, Киностудия) музыкалық композицияларды түсіндіру және қайта түзету</p> <p>6.2.2.3 көшіру тәсілін еркін меңгеру</p> <p>6.2.2.4 музыкалық материалдарды меңгеру кезінде сенсорлық-музыкалық қабілеттіліктерін (тембрлік, динамикалық, ырғақты есту) белсенді пайдалану</p> <p>6.2.2.5 заманауи техникалық құралдарды қолданумен өзбетінше музыканы таңдау және тыңдау, талдай білу</p> <p>6.1.2.4 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминдерді қолдану</p> <p>6.1.2.5 музыкалық шығармаларға сәйкес теориялық мәліметтерді қолдану</p> <p>6.1.2.6 Брайль жүйесі бойынша ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау</p>

	барысында музыкалық терминологияларды таңдауда еркін бағдарлана алу 6.1.2.7 әуенді меңгеру барысында Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбаны пайдалану
Жобаны құру мен даярлау	6.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыстарды құру үшін музыкалық материалдарды түсіндіру, жоспарлау, идеялар ұсыну 6.2.1.2 көркемөнер әрекеттерге қатысу 6.2.2.1 музыкалық аспап, дауыс, музыканың айқындылығын танытатын құралдарды қолдану арқылы күрделі емес композицияларды импровизациялау және ойлап табу 6.2.2.2 компьютерлік бағдарламаны қолдану арқылы (Audacity, Soundation, Windows MovieMaker, Киностудия) музыкалық композицияларды түсіндіру және қайта түзету 6.2.2.3 көшіру тәсілін еркін меңгеру 6.2.2.4 музыкалық материалдарды меңгеру кезінде сенсорлық-музыкалық қабілеттіліктерін (тембрлік, динамикалық, ырғақты есту) белсенді пайдалану 6.2.2.5 заманауи техникалық құралдарды қолданумен өзбетінше музыканы таңдау және тыңдау, талдай білу
Жоба нәтижесінің ұсынысы	6.1.2.4 ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминдерді қолдану 6.1.2.5 музыкалық шығармаларға сәйкес теориялық мәліметтерді қолдану 6.1.2.6 Брайль жүйесі бойынша ауызша және жазбаша жұмыстарды орындау барысында музыкалық терминологияларды таңдауда еркін бағдарлана алу 6.1.2.7 әуенді меңгеру барысында Брайль жүйесі бойынша ноталық жазбаны пайдалану 6.3.1.1 бағдарламаны шығармашылық тұрғыда сөйлеу, критериге сәйкес бағалау, өзінің және басқалардың жұмысын жақсарту бойынша әртүрлі ұсыныстар енгізу 6.3.1.2 музыкалық әрекетке әлеуметтік мәдени бейімделу үшін шарттар құруға ынталану 6.3.1.3 шығармашылық шараларға қатысу барысындағы қорқыныш пен ұялшақтық пен алаңдаушылық, бөгеліп қалушылықты жүйелі түрде жеңе білу 6.3.1.4 әлеуметтік ортаға жеңіл кірігу, өзін-өзі еркін көрсете білуін сезіну 6.3.1.5 ұсынылған тақырып бойынша топтық, жұптық, жеке жобаны орындау

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 39 –қосымша
ҚҚазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 479 -қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білімалушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Емдік дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білімалушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Емдік дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Емдік дене шынықтыру пәнінің (бұдан әрі - ЕДШ) мақсаты дене дамуындағы зақымдалулардың орнын толтыру және түзету, салауатты өмір сүруін және әлеуметтік ортаға бейімделе алуын қалыптастыру.

3. ЕДШ пәнінің міндеттері:

1) қимыл дағдылары мен біліктіліктерін саналы түрде меңгеруге қажетті білім жүйесін игеру;

2) өмірге қажетті қимыл дағдылары мен біліктіліктерін қалыптастыру және дамыту;

3) дене жаттығуларын дұрыс орындау техникасына оқыту;

4) кеңістікте өз денесін бағдарлау дағдысын қалыптастыру;

4. Дамытушылық міндеттер:

1) сапалы негізгі қимылдарын тиімді дамыту (шыдамдылық, шапшаңдық бұлшықет қуаты, икемділік, нақтылық, қимыл);

2) қимыл дағдыларын қалыптастыру және жетілдіру;

3) кеңістікте бағдарлануын дамыту;

4) білім алушылардың өзін бағалау қабілеттіліктерін ынталандыру;

5. Сауықтыру және түзету міндеттері:

1) көру қабілеті зақымдалған білім алушылардың үйлесімді дене дамуымен қатар денсаулығын нығайту және өмірін сақтау;

2) денсаулықты сақтау және ағзаны нығайту;

3) білім алушылардың күш-қуатын артыру;

4) мүшелер мен ағза жүйесінің жұмыс істеу белсенділігін арттыру;

5) жүрек қан тамырлары мен тыныс алу жүйесін дамыту және нығайту;

6) тірек-қимыл аппараттарын түзету (майтабандылық, сколиоз, дене бітімі);

7) психомоторикалық зақымдалуларды түзету және орын толтыру (биіктіктен, кеңістікте жалғыз қалу қорқынышын жеңу, өзін өзі бағалаудың жоғары немесе төмен болуы, қимыл тепе-теңдігінің зақымдалуы, гиподинамия);

8) жалпы және ұзсақ моторикасын дамыту және түзету;

9) білім алушылар ағзаларын сауықтыру және емдеу үшін қолжетімді түзете-дамытушылық жағдай құру;

10) гигиена дағдыларын меңгерту;

6. Тәрбиелік міндеттер:

1) өз күштері мен мүмкіндіктеріне, өздеріне деген сенімділіктеріне, ішкі еркіндікке тәрбиелеу;

2) адамгершілік және моральдық ерік-жігер қасиеттеріне және саналы қарым-қатынас жасау, дербес әрекетке, қажырлыққа тәрбиелеу;

3) сабаққа деген тұрақты қызығушылық танытуға тәрбиелеу;

4) салауатты өмір салтын сақтауға және өз денсаулығына саналы көзқарасын қалыптастыру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

7. Бағдарламада оқу-нормативтік құжаттың дәстүрлі міндеттері көру қабілеті нашар және көрмейтін балаларға арналған мектепте заманауи білім беру процесін ұйымдастырудың инновациялық тәсілдермен үйлесімді сабақтасқан. Оқытудағы тәсілдер пән бойынша оқу бағдарламасының түбегейлі жаңа құрылымын құруда негізгі бағдарлары болып табылады.

8. Құндылыққа, іс-әрекетке, тұлғаға бағдарланған, коммуникативтік тәсілдер білім берудің классикалық негізі ретінде оқыту мақсаттарының жүйесі мен білім беру, түзету процесі нәтижелерінің басымдылығын арттыру үшін қолданылды, бұл Бағдарламаның жаңа құрылымында көрініс табады.

9. ЕДШ пәнін оқытуда құндылықты-бағдарлы тәсілі - нақты құндылықтар негізінде оқу қызметтерін ұйымдастыру және орындау, алған білімдерінің нәтижесін қолдану: өзінің өмір қауіпсіздігіне жауаптылығын, денсаулығына, отбасына, өміріне, табиғатқа, жалпы адаммен қарым-қатынас құндылығын, мейірімділік және шынайылықты түсіну. Бұл құндылықтар жеке тұлға мотивациясының негізгі факторы ретінде мінез-құлық пен іс-әрекетін жетілдіреді. Орта білім берудегі құндылықтардың идеялық негізі – "Мәңгілік Ел" ұлттық идея болып табылады. Орта білім беру құндылықтары: "қазақстандық патриотизм" мен "азаматтық жауапкершілік", "құрметтеу", "ынтымақтастық", "еңбек және шығармашылық", "ашықтық", "өмір бойы білім алу" болып айқындалған.

10. Тұлғалық-бағдарланған тәсіл: пәнді оқыту барысында білім алушының жас ерекшелік, дене, психикалық ерекшеліктері мен офтальмологиялық аспектілерін, көру мүмкіндіктерін және қосалқы ауытқушылықтарын есепке ала отырып тұлғалық-бағдарланған тәсілдерді жүзеге асыруды болжайды.

11. Әрекеттік тәсіл – бірлескен қызмет (мұғалім және білім алушы) бастапқы іскерлік пен өзаратүсінушілікке негізделген:

1) "мұғалім-білім алушы" жүйесі мұғалім мен білім алушының мақсаты бағдарланған қызметінің сәйкес келуі, әрекеттерді келісімділікпен орындауы тиімді көрсеткіштерге жеткізіп, көру қабілеті зақымдалған білім алушылардың қимыл белсенділігін ынталандыру жүйесімен қамтамасыздандырады;

2) мұндай амалдарда білім алушы қателесуге, оны түзетуге немесе оны алдын ала алуға мүмкіндік бар. Мұғалімнің міндеті – әр білім алушыға жетістікке жету ситуациясын құру болып табылады;

3) іс-әрекеттік тәсілдің негізгі әдісі ретінде ойын технологиялары қолданылады. Оқытудың қолжетімді жағдайы ретінде арнайы ұйымдастырылған

қимыл ойындар, жалпыдамытушы жаттығулар құрылады. Оқытудың әдісі ретінде ойын формасын қолдану таным қызығушылығы мен қимыл белсенділігін арттыруға мүмкіндік береді. Міндеттер шешім табады: бір қызметтен екінші қызметке ауысу барысында бұлшықетке қысым түсіру және қимыл қозғалысына артық күш түсіру төмендетіледі. Үлкен күш-қуатты талап етпейтін қарапайым ойын түрлері таңдалады.

12. Дифференциалды тәсіл. Қимыл қабілеттерін қалыптастыруда жетістікке жету мақсатында мүлдем көрмейтін және ішінара көру қабілеті бар, нашар көретін білім алушылардың мүмкіндіктерін есепке ала отырып, әр білім алушыға жеке дифференциалды тәсіл қолданылады.

13. ЕДШ сабағына қатысу үшін оқу жылының басында медициналық комиссиядан өткеннен кейін білім алушылар екі топқа бөлінеді:

1) 1-топ: жоғары деңгейдегі және үдемелі алыстан көрмеушілік (миопия), көз жанарының таюы, глаукома, афаксиясы бар білім алушылар жатады. Бұл топқа дене дамуының төмен деңгейіндегі белгілі бір созылмалы ауруы себебінен әлсізденген, тірек қимыл аппараты бұзылған білім алушылар тіркеледі. Жалпы қарсы көрсеткіштер: жоғары және алысқа секіру, ауыр заттар көтеріп жылдам және ұзақ уақыт бойы басты төмен еңкейтіп, дем ұстап тұру арқылы жасалатын жаттығулар, эстафеталық және жарыс ойындары кезінде конфликтілі жағдайлар;

2) 2-топ: көру қабілеті жағдайынан, дене даму және дайындық мүмкіндіктері негізінде арнайы мектептерге арналған негізгі бағдарламалардың талаптарына сәйкес емдік дене жаттығуларымен айналыса алатын білім алушылар жатады.

14. Мектептің медицина қызметкерлерінің бақылауымен жеке топқа енгізіледі. Нашар көретін балалармен ЕДШ сабақтарын жүргізудің негізі көру қабілетін сақтауын дене қабілеттілігін жоғарлатумен сәйкестендіру болып табылады.

15. Оқытудың коммуникативтік тәсілі - бұл екі немесе бірнеше адамның тілдік қарым-қатынас процесінде білім, білік, дағдыларымен алмасу, ақпарат беру және хабарлау. Белсенді танымдық қызмет көру қабілеті бұзылған білім алушыларды психологиялық-педагогикалық түзете сүйемелдеуге қатысушылардың бірлескен шығармашылық әрекеті, ұолдау және өзара әрекеті жағдайындағы тұрақты сипатқа ие.

16. ЕДШ арнайы жабдықталған кабинетте жүргізіледі. Кабинетте спорттық инвентарлерді (гимнастикалық таяқша, гимнастикалық, кілем, кіші резеңкелі доп, футбол доп, обручтер, әртүрлі тренажерлар, ойындар және стандартты емес құралдар) психолого-педагогикалық тұрғыда дұрыс қолдану жоғары оптимистік фактор болып табылады.

17. ЕДШ сабақтарында ағзаға жан-жақты әсер ету мақсатында әдістер қолданылады: қарапайым және күрделенген жүріс (тоқтаумен, бағыт өзгертумен); алмасу үрдісіні жоғарлатуға септігін тигізетін жаттығулар (темпті өзгертумен жүгіру); затпен, затсыз жалпы дамытушы жаттығу; би жаттығу; тепе теңдікті сақтауға арналған қарапайым жаттығу; тыныс алу мен босаңсыуына жаттығу; дене қалпын дұрыс ұстау, кеңістік түсініктерін қалыптастыруға арналған жаттығулар; сақталған анализаторларын дамытуға арналған жаттығулар.

18. Бағдарламаны іске асыра қолданылатын құралдар: дене жаттығулар, қозғалыс түзету ойындар, тыныс алу жаттығулар, көру тренингін жүргізу жаттығулары, спорттық тренажерлар, бағдар беретін құралдар және оқытудың көрнекі құралдары.

19. ЕДШ мәні курстарға бөлінген:

1) кіріспе: бұлшықеттерінің денеге түсірілген күшке төзімділігін анықтау білім алушылардың функционалды жағдайы зерттеледі; жаттығу орындау техникасын үйрету, баланың денсаулығына, жынысына, дене дамуына, қимыл қозғалыс дағдысына, психикалық қасиеттер мен дағдыларына байланысты жеке жаттығу мөлшерін тағайындап, оны бірте-бірте жоғарлатып отыру; денсаулығын жақсартуға белсенділігін арттыру үшін қолайлы психологиялық жағдай ұйымдастыру;

2) негізгі: дефектінің патологиялық процесінің тұрақталуына жәрдемдесу; өзін өзі бақылау дағдыларын өңдеу; ерік жігер дағдыларын тәрбиелеу; білім алушының өзін-өзі жетілдіру мен көрсеткіштерді жоғарылатуға, алға қарай ұмтылуға ынталандыру;

3) қорытынды: сауықтыру жетістігіндегі нәтижелерін бекіту; денеге күш түсіретін жаттығулар санын ұлғайту; игерілген тәсіл арқылы (білім білікті қолдану) дене шынықтыру-сауықтыру әрекеттерін білім алушылардың өздігімен орындауға итермелеу; білім алушылардың сауығу тиімділік қарқынын бақылау.

20. Білім алушылардың дене даму деңгейін және ЕДШ динамикасының тиімділігі үшін мониторингті зерттеулер қолданылады: педагогикалық бақылау әдісі, тестілеу, медициналық бақылау. Педагогикалық бақылау курстың соңына дейін жүзеге асырылады. Бақылау барысында оқыту кезеңіндегі білім алушылардың меңгерген жеке қасиеттері, негізгі білім, білік және дағдылары ескеріледі. Бұл бақылау журналында тіркеліп, аурудың себептері айқындалады. Материалды қайталау және бекітуде бақылау түрлері қолданылады: ауызша жауап беру, жаттығу көрсету, үй тапсырмасын тексеру, ата-аналармен әңгімелесу, өзін бақылау және өзара бақылау жүзеге асырылады. Дене бітімін

дұрыс қалыпта ұстауына ықпал ететін бұлшықет корсетінің негізі болатын бұлшықет, иық бөлігі, іш, арқаның бұлшықеттерінің күші мен бел омыртқаның қозғалтқыштығын анықтау үшін жылына 3-4 рет жүргізілетін бақылау тесті дене дамуының динамикалық сапасын бағалауға мүмкіндік береді. Медициналық бақылау білім алушылардың денсаулық деңгейі мен жақсару тиімділігін анықтайды. Медицина қызметкері жылына 2 рет бақылау жасап, ЕДШ мұғаліміне, ата-анаға, білім алушыларға кеңес береді.

21. Білім алушылар ағзасының функционалды күйіне бақылау және бағалау тестік жаттығуларды қолдану арқылы жүргізіледі:

1) жүрек қантамырлар жүйесінің функционалды күйі Мартинэ пробасы арқылы анықталады (20 рет отырып-тұру);

2) сыртқы тыныс алуын функционалды күйі спирометр арқылы анықталады;

3) бұлшықет жүйке жүйесінің күйін бағалау "көзін жұмып, қолын екі жаққа созып, бір аяқта тұру" кез келген қимыл тепе-теңдікті сақтамаудың белгісі. Тепе-теңдікті қанша уақытқа дейін сақтайтыны белгінеді;

4) бұлшықет күшін бағалау - кеудені бұғу арқа қалпында жатып 10 секунд ішінде аяғын жоғары көтеру санымен анықтайды. Тік көтерген аяқ 45 градустан еденге жеткізу;

5) бұлшықетті бағалау – кеудені бұғу "қолды алдыға қарай созып, ішпен жату" қалпындағы уақытымен анықталады. Қолы мен кеуде бөлігі кілемге тимейді ("Кеме" жаттығуы);

6) жоғары иық бөлігінің бұлшықет күші 10 секунд ішінде қолды бұғу арқылы анықталады;

7) жамбас буындары мен бел омыртқаларының қозғалмалылығын бағалау "еденде отырып, иық жалпақтығында аяқты қою" қалпында еңкейіп сантиметрмен анықтайды.

3-тарау. "Емдік дене шынықтыру" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

22. "Емдік дене шынықтыру" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 6-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

23. "Емдік дене шынықтыру" пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

1) 1-бөлім "Салауатты өмір салтын қалыптастыру үшін пәннің маңызы";

2) 2-бөлім "Тыныс алу жаттығулары";

3) 3-бөлім "Қимыл-қозғалыс қызметінің бұзылыстарын түзету";

4) 4-бөлім "Тепе-теңдік пен үйлесімділік сезімін дамытуға арналған жаттығулар";

5) 5-бөлім "Кеңістікте бағдарлауға арналған жаттығулар";

6) 6-бөлім "Көру анализаторын машықтандыруға арналған жаттығулар";

7) 7-бөлім "Қимыл – қозғалыс ойындары".

24. "Салауатты өмір салтын қалыптастыру үшін пәннің маңызы" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сабақтардағы техникалық қауіпсіздік ережелері;
- 2) гигиеналық күн тәртібі;
- 3) көрсеткіштері және қарсы көрсеткіштері;
- 4) жаттығуларды таңдау және іріктеудің негізгі принциптері.

25. "Тыныс алу жаттығулары" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) өкпенің сыйымдылығын жоғарлату жаттығулары;
- 2) тыныс алуын қайта қалпына келтіру жаттығулары.

26. "Қимыл-қозғалыс қызметінің бұзылыстарын түзету" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) майтабандылықты түзету және алдын алу;
- 2) жүру бұзылыстарын түзету;
- 3) дене бітіміндегі ауытқушылықты түзету.

27. "Тепе-теңдік пен үйлесімділік сезімін дамытуға арналған жаттығулар" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) вестибулярлық аппаратты машықтандыру;
- 2) заттармен орындалатын жаттығулар;
- 3) гимнастикалық снарядтар арқылы жасалатын жаттығулар;
- 4) жұппен жаттығулар.

28. "Кеңістікте бағдарлауға арналған жаттығулар" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) бағдарлауды ерекшелеу біліктілігі мен дағдыларын бекіту;
- 2) әр түрлі спорттық ерекше қимыл-әрекеттерді орындау барысындағы дәлдікті, бақылауды және ептілікті дамыту;
- 3) қозғалыс жаттығуларын орындауды жақсарту үшін, өзіндік және өзгелердің іскерліктерін бағалау.

29. "Көру анализаторын машықтандыруға арналған жаттығулар" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) арақатынас сезімін машықтандыру;
- 2) зейінді дамытуға арналған жаттығулармен машықтандыру;
- 3) тепе-теңдікке арналған жаттығулармен машықтандыру;
- 4) үйлесімділікке арналған жаттығулармен машықтандыру;
- 5) босаңсытуға арналған жаттығулармен машықтандыру.

30. "Қимыл – қозғалыс ойындары" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) тактильдік сезімталдықты дамыту;

- 2) дыбысқа бағдарлау қабілетін дамыту;
- 3) есту арқылы есте сақтауы мен зейінің дамыту және дәлділігі;
- 4) допты лақтыру қабілеттілігін дамыту.

31. 5-сыныпқа арналған "Емдік дене шынықтыру" пәнінің базалық мазмұны:

1) салауатты өмір салтын қалыптастыру үшін пәннің маңызы: қауіпсіздік ережелері мен нормалары; дәрігерлік көмегіне дейінгі алғашқы көмек корсетудің нұсқаулығы; салауатты өмір салтының компоненттері; денені шынықтыру;

2) тыныс алу жаттығулары: тыныс-алудың кешіктірілуі: дем ұстап тұра алу; құрсақтық тыныс алу; кеуделік тыныс алу; толық тыныс алу;

3) қимыл-қозғалыс қызметінің бұзылыстарын түзету: тұру қалпында кешенді жаттығулар; отыру қалпынан жаттығулар; жату қалпынан жаттығулар; жүруп жаттығулар жасау;

4) тепе-теңдік пен үйлесімділік сезімін дамытуға арналған жаттығулар: жастықпен жаттығу; доппен жаттығу; таяқпен жаттығу; "Қарлығаш" жаттығуы; "Аяқтың ұшымен" жаттығуы; "Бордюр" жаттығуы;

5) кеністікті бағдарлау жаттығулары: өз денесіне қатысты алғанда кеңістікте бағдарлау; қозғалыстағы ептілік; іздену мақсатын орындауда бағдарларға сүйену; пункттен басқа пунктіге бірізділікпен бағдарлау; бір затты тұтастай бағдарлау; қимыл-қозғалысты өз бетімен дұрыс орындау;

6) көру анализаторын машықтандыруға арналған жаттығулар: "дистанция сақтау" жаттығулары; зейінді дамытуға арналған жаттығулар; тепе-теңдікті сақтауға арналған жаттығулар; қозғалыс үйлесімдігін арналған жаттығулар; сергіту жаттығуларды жасау;

7) қимыл – қозғалыс ойындары: тактильді сезімталдығын дамытатын жаттығулар; дыбысқа қарай бағдарлау; зейінді дамытуға арналған жаттығулар, есту зейінің және есте сақтауын дамытатын жаттығулар; допты лақтыру жаттығулары.

32. 6-сыныпқа арналған "Емдік дене шынықтыру" пәнінің базалық мазмұны:

1) салауатты өмір салтын қалыптастыру үшін пәннің маңызы: қалыпты және қауіпсіздік ережесі жаттығу кезіндегі: травма кезіндегі алғашқы көмек; гигиеналық режим күні; диагноз және физикалық күш;

2) тыныс алу жаттығулары: құрсақтық тыныс алу; кеуделік тыныс алу; толықтай тынысалу; аралас тыныс алу;

3) қимыл-қозғалыс қызметінің бұзылыстарын түзету: табан мен тізе бұлшық еттері; тірек-қимыл аппараты; омыртқаның қозғалысы; дененің тік ұстау;

4) тепе-теңдік пен үйлесімділік сезімін дамытуға арналған жаттығулар: қозғалыс кезіндегі тепе-теңдікті сақтау; гимнастика жаттығуындағы тепе-теңдікті сақтау; сүйенудішектеу;

5) кеңістікте бағдарлауға арналған жаттығулар: заттан қарай алғанда бағдарлау; бағдарларды іріктеп алуды үйрену; нақтылық, ептілік және бақылау;

6) көру анализаторын машықтандыруға арналған жаттығулар: жаттығу "сезім дистанциясы"; зейінді дамытуға арналған жаттығулар; тепе-теңдікті сақтауға арналған жаттығулар; координацияға арналған жаттығулар; сергітетін жаттығулар;

7) қимыл – қозғалыс ойындары: тактильді сезінуді дамытуға арналған жаттығулар; дыбысты бағдарлауға арналған жаттығулар; есту зейінің және есте сақтауын дамытатын жаттығулар; допты лақтыру, допты қағып алу жаттығулары.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

33. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодпен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.2.1.4 – "5" сынып, "2.1" - бөлім; "4" - оқу мақсатының реттік саны.

34. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Салауатты өмір салтын қалыптастыру үшін пәннің маңызы":

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
1.1 Сабақтардағы техникалық қауіпсіздігі	5.1.1.1 қауіпсіздік ережелері мен нормаларын білу 5.1.1.2 алғашқы медициналық көмек көрсету инструкцияларын қолдану	6.1.1.1 тренажҰрмен жұмыс жасағанда қауіпсіздік ережелері мен нормаларын ұстану 6.1.1.2 жарақат алған жағдайда алғашқы медициналық көмек көрсете алу
1.2 Гигиеналық күн тәртібі	5.1.2.1 салауатты өмір салтының компоненттерін білу 5.1.2.2 шынығуды және оның ағзаға маңызын білу	6.1.2.1 күн сайынғы гигиеналық шараларды ұстану 6.1.2.2 дене жаттығуларының гигиеналық, емдік маңызын түсіну
1.3 Көрсеткіштері және қарсы көрсеткіштері	5.1.3.1 дене шынықтыру жаттығуларын жасауға болмайтын сырқат түрлерін білу	6.1.3.1 емдік-шынықтыру сабақтарында өзінің диагнозымен жаттығу ауыртпалығының сәйкестігін түсіну
1.4 Жаттығуларды таңдау және іріктеудің негізгі принциптері	5.1.4.1 жаттығулардың орындау кезектілігін және оларды таңдаудағы жүйелігін білу 5.1.4.2 жаттығулардың денеге ауыртпалығын баяу жоғарлату	6.1.4.1 демалыс пен дене шынықтыру жаттығуларын кезектестіру 6.1.4.2 жаттығулардың физикалық ауыртпалығын баяу жоғарылата білу

2) 2-бөлім "Тыныс алу жаттығулары":

2 -кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
2.1 Өкпенің сыйымдылығын жоғарлату жаттығулары	5.2.1.1 тыныс алу жаттығулары арқылы өкпе желденуін жақсарту 5.2.1.2 ауа шарын үрлеу 5.2.1.3 10-ға дейін санағанда демін ұстап тұра алу	6.2.1.1 тыныс алу жаттығуларын жүйелі түрде орындау 6.2.1.2 баяу және толық дем ала білу 6.2.1.3 ауыз және мұрын арқылы демалу және дем шығаруын жасай білу
2.2 Тыныс алуды қайта қалпына келтіру жаттығулары	5.2.2.1 құрсақтық тыныс алуды орындау 5.2.2.2 кеуделік тыныс алуды орындау 5.2.2.3 толық тыныс алуды орындау	6.2.2.1 ішкі органдар шынығатындай, диафрагманың белсенді қозғалысы арқылы терең дем ала білу

3) 3-бөлім "Қимыл-қозғалыс қызметі бұзылыстарын түзету":

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
3.1 Майтабандылықты түзету және алдын алу	5.3.1.1 табан мен тізені дұрыс уқалаудың дамуының маңызын түсіну 5.3.1.2 брусокта жүруін жаттықтыру	6.3.1.1 табан мен тізе бұлшықеттерінің қатаюына жаттығулар жасау 6.3.1.2 жеке және жұппен әртүрлі жерлерде жүру дағдыларын өз бетімен орындау
3.2 Жүру бұзылыстарын түзету	5.3.2.1 бұлшық еттердің орналасуын білу (омыртқа жотасының бұлшықет ерекшелігі) 5.3.2.2 тепе-теңдікті сақтауын дамыту 5.3.2.3 денсаулықты нығайту және физикалық дамуына әсер ету 5.3.2.4 қозғалыс сапасын жетілдіру	6.3.2.1 тірек қозғалыс аппаратын жаттығулармен және сақтаулы анализаторлар арқылы нығайту 6.3.2.2 омыртқа қозғалысын жақсартуға жаттығулар жасау 6.3.2.3 табиғи локомоцияларды жетілдіру (жүру, жүгіру)
3.3 Дене бітіміндегі ауытқушылықты түзету	5.3.3.1 кеуденің дұрыс емес қалпын түзету 5.3.3.2 кеуденің бұзылысын алдын ала ескерту 5.3.3.3 байланысқан-сіңірлік аппаратты және бұлшықеттік корсетті нығайту 5.3.3.4 қимыл – қозғалыс жағдайында кеуденің дұрыс қалпын сақтау	6.3.3.1 дене бітімін дұрыс ұстау қалпын қалыптастыру және бекіту 6.3.3.2 кеуде бұлшықеттеріндегі зат алмасу процестерін белсендіру 6.3.3.3 тірек-қозғалыс аппаратын нығайту

4) 4-бөлім "Тепе-теңдік пен үйлесімділік сезімін дамытуға арналған жаттығулар":

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
4.1 Вестибулярлық аппаратты машықтандыру	5.4.1.1 бағытты тез ауыстыра алу 5.4.1.2 жеңіл акробатикалық жаттығуларды орындау	6.4.1.1 кеңістікте бағдарлай алу 6.4.1.2 тыныштық жағдайда және қозғалыс кезінде үйлесімділікті сақтай білу
4.2 Заттармен орындалатын жаттығулар	5.4.2.1 басына зат қойып қозғалған кезде тепе-теңдікті сақтау 5.4.2.2 затты лақтырып және қағып ала білу	6.4.2.1 гимнастикалық жаттығулар кезінде координация мен тепе-теңдікті жетілдіру және түзету 6.4.2.2 әртүрлі қалыпта басына зат қойып тепе-теңдікті сақтау

4.3 Гимнастикалық снарядтар арқылы жасалатын жаттығулар	5.4.3.1 қозғалыс тепе-теңдігіне жаттығулар білу 5.4.3.2 гимнастикалық снарядарда тепе-теңдікті сақтай білу	6.4.3.1 белгілі бір сүйеніштерді қолдау жағдайында қалыпты сақтау 6.4.3.2 дұрыс жүріс пен дене бітімін дұрыс ұстауын таңдау
4.4 Жүппен жаттығулар	5.4.4.1 өзкімылынды күшіне, амплитудаға, уақытқа қарай жолдасынмен ақылдаса отырып өлшеп білу 5.4.4.2 күшке, төзімділікке, ептілікке жаттығулар білу	6.4.4.1 жүрек-қантамыр жүйесін нығайтуға арналған жаттығуларды орындау 6.4.4.2 физикалық күштің пайдасы туралы білу және жалпы нығайту жаттығуларын жұпта орындау 6.4.4.3 емдік-физикалық жаттығуларды жұпта жетілдіру

5) 5-бөлім "Кеңістікте бағдарлауға арналған жаттығулар":

5- кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
5.1 Бағдарлауды ерекшелеу біліктілігі мен дағдыларын бекіту	5.5.1.1 өз денесіне қарай кеңістікте бағдарлауды білу	6.5.1.1 айналадағы заттарға қарай өз денесін бағдарлай білу
5.2 Әр түрлі спорттық ерекше қимыл-әрекеттерді орындау барысындағы дәлдікті, бақылауды және ептілікті дамыту	5.5.2.1 ЕМД және дене шынықтыру кабинеттің функционалдық аймағын білу 5.5.2.2 спорттық құрал-жабдықтар орналасуын білу 5.5.2.3 қозғалтқыш әрекеттерді епті орындау барысында, дәлдік пен жылдамдықтың ауысуды нығайтатынын түсіну	6.5.2.1 көру қабілеті қалыпты білім алушы немесе мұғалімнің көмегімен диагональ бойынша залда және залдың ішінде орын ауыстыру 6.5.2.2 емдік-сауықтыру жаттығуларын орындау барысында, құрал саймандарды қолдана білуі. 6.5.2.3 ептілікке арналған қозғалыстарды жұппен орындау (көзі көрмейтін, нашар көретін)
5.3 Қозғалыс жаттығуларын орындауды жақсарту үшін, өзінің және өзгелердің іскерліктерін бағалау	5.5.3.1 негізгі емдік-дене шынықтыру жаттығуларының негізгі түрлерін білу 5.5.3.2 топтағы кешенді жаттығулардың маңызын түсіну	6.5.3.1 сақталған анализаторлардың көмегімен өз бетімен жаттығуларды орындау 6.5.3.2 жаттығуларды орындау барысында қалыпты қадағалау

б) 6-бөлім "Көру анализаторын машықтандыруға арналған жаттығулар":

6-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
6.1 Арақатынас сезімін машықтандыру	5.6.1.1 затқа дейінгі арақашықтықты анықтау 5.6.1.2 бастапқы орынға қайтып келу	6.6.1.1 затқа дейінгі арақашықтықты дыбыс арқылы анықтау 6.6.1.2 допты қарама-қарсы тұрған адамға және жоғарыға лақтыра алу
6.2 Зейінді дамытуға арналған жаттығулармен машықтандыру	5.6.2.1 бірнеше заттың ішінен артық/жетпеген затты анықтау 5.6.2.2 заттардың орналасуын есте сақтау	6.6.2.1 түстердің үйлесу кезектілігін анықтау 6.6.2.2 заттың көлемін анықтау
6.3 Тепе-теңдікке арналған	5.6.3.1 сызық бойымен аяқтың ұшымен және өкшесімен жүру барысында тепе-	6.6.3.1 допты гимнастикалық орындық бойымен жоғары лақтыра қозғалу

жаттығулармен машықтандыру	теңдікті ұстай алуы 5.6.3.2 әр түрлі бағытта шеңбер бойымен көзін жұмып жүру(нашар көретіндермен)	6.6.3.2 гимнастикалық орындық бойымен аяқтың ұшымен және өкшесімен жүру барысында тепе-теңдікті ұстай алуы
6.4 Үйлесімділікке арналған жаттығулармен машықтандыру	5.6.4.1 отыру қалпында сызылған сызық бойымен орын ауыстыру 5.6.4.2 басты айналдыру арқылы заттарға көзқарасын үйлестіру	6.6.4.1 сақталған анализатор арқылы басты бұру барысында көзқарасты тоқтата білу 6.6.4.2 бағытты жылдам ауыстыру барысында көзқарасты таяқтың бір ұшынан екінші ұшына ауыстыра алуы
6.5 Босаңсытуға арналған жаттығулармен машықтандыру	5.6.5.1 сақталған анализаторлардың көмегімен әр түрлі қашықтықта орналасқан заттарға көзқарасын үйлестіру 5.6.5.2 көз жұмуын орындау	6.6.5.1 максималды амплитуда мүмкіндігіне қарай көзді жоғары –төмен, оң-солға ауыстыруын орындау 6.6.5.2 алдымен көзбен бір жаққа, кейін басқа жаққа ақырын және баяу қозғалту

7) 7-бөлім "Қимыл -қозғалыс ойындары":

7-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
7.1 Тактильдік сезімталдықты дамыту	5.7.1.1 қажетті затты таба білу 5.7.1.2 заттың көлемін анықтай білу 5.7.1.3 бірдей көлемдегі заттарды таба білу	6.7.1.1 фигураны тани алу 6.7.1.2 пластилиннен геометриялық фигураларды жапсыра алу 6.7.1.3 ұстап көргенде берілген затты анықтай алу
7.2 Дыбысқа бағдарлау қабілетін дамыту	5.7.2.1 дыбысына қарай бағдарлана білу 5.7.2.2 дыбыстың бағытын анықтау	6.7.2.1 дыбыстық сигналдар бойынша жүру 6.7.2.2 дыбыс бойынша жылдам бағыттарын өзгерте білу
7.3 Есту арқылы есте сақтауы мен зейінін дамыту және дәлділігі	5.7.3.1 дыбыс бойынша заттарды табуы анықтау 5.7.3.2 дыбыстық белгіге дейінгі ара қашықтықты есептей білу	6.7.3.1 берілген сөздердің орналасу реттілігін есте сақтау 6.7.3.2 артық сөзді таба алу
7.4 Допты лақтыру қабілеттілігін дамыту	5.7.4.1 допты лақтыру техникасын меңгеру 5.7.4.2 допты жоғарыға лақтыру техникасын жетілдіру 5.7.4.3 допты қағып алуын жетілдіру	6.7.4.1 допты щитке лақтыруды жетілдіру 6.7.4.2 дыбыс бойынша допты лақтыруды жетілдіру 6.7.4.3 допты берілген бағыт бойынша лақтыруды жетілдіру

35. Осы Бағдарлама көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Емдік дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

36. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің 5-6 сыныптары үшін

"Емдік дене шынықтыру"
пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Емдік дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асырубойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Салауатты өмір салты үшін пәннің маңызы	1.1 Сабақтардағы техникалық қауіпсіздік ережелері	5.1.1.1 қауіпсіздік ережелері мен нормаларын білу 5.1.1.2 алғашқы медициналық көмек көрсету инструкцияларын қолдану
	1.2 Гигиеналық күн тәртібі	5.1.2.1 салауатты өмір салтының компоненттерін білу 5.1.2.2 шынығуды және оның ағзаға маңызын білу
	1.3 Көрсеткіштер және қарсы көрсеткіштер	5.1.3.1 дене шынықтыру жаттығуларын жасауға болмайтын сырқат түрлерін білу
	1.4 Жаттығуларды таңдау және іріктеудің негізгі принциптері	5.1.4.1 жаттығулардың орындау кезектілігін және оларды таңдаудағы жүйелігін білу 5.1.4.2 жаттығулардың денеге ауыртпалығын баяу жоғарлату
2. Тыныс алу жаттығулары	2.1 Өкпенің сыйымдылығын жоғарлату жаттығулары	5.2.1.1 тыныс алу жаттығулары арқылы өкпе желденуін жақсарту 5.2.1.2 ауа шарын үрлеу 5.2.1.3 10-ға дейін санағанда демін ұстап тұра алу
	2.2 Тыныс алуды қайта қалпына келтіру жаттығулары	5.2.2.1 құрсақтық тыныс алуды орындау 5.2.2.2 кеуделік тыныс алуды орындау 5.2.2.3 толық тыныс алуды орындау
2-тоқсан		
3. Қимыл-қозғалыс қызметі бұзылыстарын түзету	3.1 Майтабандылықты түзету және алдын алу	5.3.1.1 табан мен тізені дұрыс уқалаудың дамуының маңызын түсіну 5.3.1.2 брусокта жүруін жаттықтыру
	3.2 Жүру бұзылыстарын түзету	5.3.2.1 бұлшық еттердің орналасуын білу (омыртқа жотасының бұлшықет ерекшелігі) 5.3.2.2 тепе-теңдікті сақтауын дамыту 5.3.2.3 денсаулықты нығайту және физикалық дамуына әсер ету 5.3.2.4 қозғалыс сапасын жетілдіру
	3.3 Дене бітіміндегі ауытқушылықты түзету	5.3.3.1 кеуденің дұрыс емес қалпын түзету 5.3.3.2 кеуденің бұзылысын алдын ала ескерту 5.3.3.3 байланысқан-сіңірлік аппаратты және бұлшықеттік корсетті нығайту

		5.3.3.4 кимыл – қозғалыс жағдайында кеуденің дұрыс қалпын сақтау
4. Тепе-теңдік пен үйлесімділік сезімін дамытуға арналған жаттығулар	4.1 Вестибулярлық аппаратты жаттықтыру	5.4.1.1 бағытты тез ауыстыра алу 5.4.1.2 жеңіл акробатикалық жаттығуларды орындау
	4.2 Заттармен орындалатын жаттығулар	5.4.2.1 басына зат қойып қозғалған кезде тепе-теңдікті сақтау 5.4.2.2 затты лақтырып және қағып ала білу
	4.3 Гимнастикалық снарядтар арқылы жасалатын жаттығулар	5.4.3.1 қозғалыс тепе-теңдігіне жаттығулар білу 5.4.3.2 гимнастикалық снарядарда тепе-теңдікті сақтай білу
	4.4 Жүппен жаттығулар	5.4.3.1 қозғалыс тепе-теңдігіне жаттығулар білу 5.4.3.2 гимнастикалық снарядарда тепе-теңдікті сақтай білу
3-тоқсан		
5. Бағдарлауға арналған жаттығулар	5.1 Бағдарлауды ерекшелеу біліктілігі мен дағдыларын бекіту	5.5.1.1 өз денесіне қарай кеңістікте бағдарлауды білу
	5.2 Әр түрлі спорттық ерекше қимыл-әрекеттерді орындау барысындағы дәлдікті, бақылауды және ептілікті дамыту	5.5.2.1 ЕМД және дене шынықтыру кабинеттің функционалдық аймағын білу 5.5.2.2 спорттық құрал-жабдықтар орналасуын білу 5.5.2.3 қозғалтқыш әрекеттерді епті орындау барысында, дәлдік пен жылдамдықтың ауысуды нығайтатынын түсіну
	5.3 Қозғалыс жаттығуларын орындауды жақсарту үшін, өзінің және өзгелердің іскерліктерін бағалау	5.5.3.1 негізгі емдік-дене шынықтыру жаттығуларының негізгі түрлерін білу 5.5.3.2 топтағы кешенді жаттығулардың маңызын түсіну
6. Көру анализаторын жаттықтыруға арналған жаттығулар	6.1 Арақатынас сезімін машықтандыру	5.6.1.1 затқа дейінгі арақашықтықты анықтау 5.6.1.2 бастапқы орынға қайтып келу
	6.2 Зейінді дамытуға арналған жаттығулармен машықтандыру	5.6.2.1 бірнеше заттың ішінен артық/жетпеген затты анықтау 5.6.2.2 заттардың орналасуын есте сақтау
	6.3 Тепе-теңдікке арналған жаттығулармен машықтандыру	5.6.3.1 сызық бойымен аяқтың ұшымен және өкшесімен жүру барысында тепе-теңдікті ұстай алуы 5.6.3.2 әр түрлі бағытта шеңбер бойымен көзін жұмып жүру (нашар көретіндермен)
	6.4 Үйлесімділікке арналған жаттығулармен машықтандыру	5.6.4.1 отыру қалпында сызылған сызық бойымен орын ауыстыру 5.6.4.2 басты айналдыру арқылы заттарға көзқарасын үйлестіру
	6.5 Босаңсытуға арналған жаттығулармен машықтандыру	5.6.5.1 сақталған анализаторлардың көмегімен әр түрлі қашықтықта орналасқан заттарға көзқарасын үйлестіру 5.6.5.2 көз жұмуын орындау
4-тоқсан		

7.Қимыл ойындары	-қозғалыс	7.1 Тактильдік сезімталдықты дамыту	5.7.1.1 қажетті затты таба білу 5.7.1.2 заттың көлемін анықтай білу 5.7.1.3 бірдей көлемдегі заттарды таба білу
		7.2 Дыбысқа бағдарлау қабілетін дамыту	5.7.2.1 дыбысына қарай бағдарлана білу 5.7.2.2 дыбыстың бағытын анықтау
		7.3 Есту арқылы есте сақтауы мен зейінін дамыту және дәлділігі	5.7.3.1 дыбыс бойынша заттарды табуды анықтау 5.7.3.2 дыбыстық белгіге дейінгі ара қашықтықты есептей білу
		7.4 Допты лақтыру қабілеттілігін дамыту	5.7.4.1 допты лақтыру техникасын меңгеру 5.7.4.2 допты жоғарыға лақтыру техникасын жетілдіру 5.7.4.3 допты қағып алуын жетілдіру

2) 6-сынып:

2- кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Салауатты өмір салты үшін пәннің маңызы	1.1 Сабақтардағы техникалық қауіпсіздік ережелері	6.1.1.1 тренажҰрмен жұмыс жасағанда қауіпсіздік ережелері мен нормаларын ұстану 6.1.1.2 жарақат алған жағдайда алғашқы медициналық көмек көрсету
	1.2 Гигиеналық күн тәртібі	6.1.2.1 күн сайынғы гигиеналық шараларды ұстану 6.1.2.2 дене жаттығуларының гигиеналық, емдік маңызын түсіну
	1.3 Көрсеткіштер және қарсы көрсеткіштер	6.1.3.1 емдік-шынықтыру сабақтарында өзінің диагнозымен жаттығу ауыртпалығының сәйкестігін түсіну
	1.4 Жаттығуларды таңдау және іріктеудің негізгі принциптері	6.1.4.1 демалыс пен дене шынықтыру жаттығуларын кезектестіру 6.1.4.2 жаттығулардың физикалық ауыртпалығын баяу жоғарылата білу
2. Тыныс алу жаттығулары	2.1 Өкпенің сыйымдылығын жоғарлату жаттығулары	6.2.1.1 тыныс алу жаттығуларын жүйелі түрде орындау 6.2.1.2 баяу және толық дем ала білу 6.2.1.3 ауыз және мұрын арқылы демалу және дем шығаруын жасай білу
	2.2 Тыныс алуды қайта қалпына келтіру жаттығулары	6.2.2.1 ішкі органдар шынығатындай, диафрагманың белсенді қозғалысы арқылы терең дем ала білу
2-тоқсан		
3. Қимыл-қозғалыс қызметі бұзылыстарын түзету	3.1 Майтабандылықты түзету және алдын алу	6.3.1.1 табан мен тізе бұлшықеттерінің қатаюына жаттығулар жасау 6.3.1.2 жеке және жұппен әртүрлі жерлерде жүру дағдыларын өз бетімен орындау
	3.2 Жүру бұзылыстарын түзету	6.3.2.1 тірек қозғалыс аппаратын жаттығулармен және сақтаулы анализаторлар

		арқылы нығайту 6.3.2.2 омыртқа қозғалысын жақсартуға жаттығулар жасау 6.3.2.3 табиғи локомоцияларды жетілдіру (жүру, жүгіру)
	3.3 Дене бітіміндегі ауытқушылықты түзету	6.3.3.1 дене бітімін дұрыс ұстау қалпын қалыптастыру және бекіту 6.3.3.2 кеуде бұлшықеттеріндегі зат алмасу процестерін белсендіру 6.3.3.3 тірек-қозғалыс аппаратын нығайту
4. Тепе-теңдік пен үйлесімділік сезімін дамытуға арналған жаттығулар	4.1 Вестибулярлық аппаратты машықтандыру	6.4.1.1 кеңістікте бағдарлай алу 6.4.1.2 тыныштық жағдайда және қозғалыс кезінде үйлесімділікті сақтай білу
	4.2 Заттармен орындалатын жаттығулар	6.4.2.1 гимнастикалық жаттығулар кезінде координация мен тепе-теңдікті жетілдіру және түзету 6.4.2.2 әртүрлі қалыпта басына зат қойып тепе-теңдікті сақтау
	4.3 Гимнастикалық снарядтар арқылы жасалатын жаттығулар	6.4.3.1 белгілі бір сүйеніштерді қолдау жағдайында қалыпты сақтау 6.4.3.2 дұрыс жүріс пен дене бітімін дұрыс ұстауын таңдау
	4.4 Жұппен жаттығулар	6.4.4.1 жүрек-қантамыр жүйесін нығайтуға арналған жаттығуларды орындау 6.4.4.2 физикалық күштің пайдасы туралы білу және жалпы нығайту жаттығуларын жұпта орындау 6.4.4.3 емдік-физикалық жаттығуларды жұпта жетілдіру
3-тоқсан		
5. Кеңістікте бағдарлауға арналған жаттығулар	5.1 Бағдарлауды ерекшелеу біліктілігі мен дағдыларын бекіту	6.5.1.1 айналадағы заттарға қарай өз денесін бағдарлай білу 6.5.2.1 көру қабілеті қалыпты білім алушы немесе мұғалімнің көмегімен диагональ бойынша залда және залдың ішінде орын ауыстыру 6.5.2.2 емдік-сауықтыру жаттығуларын орындау барысында, құрал саймандарды қолдана білуі. 6.5.2.3 ептілікке арналған қозғалыстарды жұппен орындау(көзі көрмейтін, нашар көретін)
	5.2 Әр түрлі спорттық ерекше қимыл-әрекеттерді орындау барысындағы дәлдікті, бақылауды және ептілікті дамыту	6.5.3.1 сақталған анализаторлардың көмегімен өз бетімен жаттығуларды орындау 6.5.3.2 жаттығуларды орындау барысында қалыпты қадағалау
	5.3 Қозғалыс жаттығуларын орындауды жақсарту үшін өзінің және өзгелердің іскерліктерін бағалау	
6. Көру анализаторын машықтандыруға арналған жаттығулар	6.1 Арақатынас сезімін машықтандыру	6.6.1.1 затқа дейінгі арақашықтықты дыбыс арқылы анықтау 6.6.1.2 допты қарама-қарсы тұрған адамға және жоғарыға лақтыра алу

	6.2 Зейінді дамытуға арналған жаттығулармен машықтандыру	6.6.2.1 түстердің үйлесу кезектілігін анықтау 6.6.2.2 заттың көлемін анықтау
	6.3 Тепе-теңдікке арналған жаттығулармен машықтандыру	6.6.3.1 допты гимнастикалық орындық бойымен жоғары лақтыра қозғалу 6.6.3.2 гимнастикалық орындық бойымен аяқтың ұшымен және өкшесімен жүру барысында тепе-теңдікті ұстай алуы
	6.4 Үйлесімділікке арналған жаттығулармен машықтандыру	6.6.4.1 сақталған анализатор арқылы басты бұру барысында көзқарасты тоқтата білу 6.6.4.2 бағытты жылдам ауыстыру барысында көзқарасты таяқтың бір ұшынан екінші ұшына ауыстыра алуы
	6.5 Босаңсытуға арналған жаттығулармен машықтандыру	6.6.5.1 максималды амплитуда мүмкіндігіне қарай көзді жоғары –төмен, оң-солға ауыстыруын орындау 6.6.5.2 алдымен көзбен бір жаққа, кейін басқа жаққа ақырын және баяу қозғалту
4-тоқсан		
7. Қимыл -қозғалыс ойындары	7.1 Тактильдік сезімталдықты дамыту	6.7.1.1 фигураны тани алу 6.7.1.2 пластилиннен геометриялық фигураларды жапсыра алу 6.7.1.3 ұстап көргенде берілген затты анықтай алу
	7.2 Дыбысқа бағдарлау қабілетін дамыту	6.7.2.1 дыбыстық сигналдар бойынша жүру 6.7.2.2 дыбыс бойынша жылдам бағыттарын өзгерте білу
	7.3 Есту арқылы есте сақтауы мен зейінін дамыту және дәлділігі	6.7.3.1 берілген сөздердің орналасу реттілігін есте сақтау 6.7.3.2 артық сөзді таба алу
	7.4 Допты лақтыру қабілеттілігін дамыту	6.7.4.1 допты щитке лақтыруды жетілдіру 6.7.4.2 дыбыс бойынша допты лақтыруды жетілдіру 6.7.4.3 допты берілген бағыт бойынша лақтыруды жетілдіру

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 40-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 480-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білімалушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Қалдық көру қабілетін сақтау және дамыту" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білімалушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Қалдық көру қабілетін сақтау және дамыту" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу

бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты - көзбен қабылданатын түсініктер қорын әрі қарай қалыптастыру және байыту, таным процестерін дамыта отырып, сенсорлы және көру арқылы қабылдау бұзылыстарының орнын толықтыру, түзету амалдарын қолдану арқылы қалыпты сақталған талдағыштардың көмегімен көру арқылы зерттеу дағдыларын жетілдіру.

3. Бағдарлама келесі түзету міндеттерін жүзеге асыруға бағытталған:

1) заманауи технологияларды қолдана отырып көру қабілеті зақымдалған білім алушылардың көру біліктілігі мен дағдысын дамытуға ынтасын қалыптастыру;

2) көру қабілетін дамыту және сақтау мүмкіндігі туралы білімдерін кеңейту;

3) жалпы оқыту құзыреттілігін дамыту және әлеуметтік бейімделуінеат салыстыру.

4) көру қабілеті мен көрнекі-бейнелі ойлауды дамыту;

5) көру, есту, тактильді және басқа функцияларға сүйеніп қозғалыстарды қабылдаудың әдістрі мен тәсілдерін қалыптастыру;

6) көру талдағышты дамытудың және сақтаудың гигиеналық дағдаларын меңгерту;

7) өз денсаулығын сақтау дағдыларын дамыту, кеңістік бағдарлауды жетілдіру;

8) өз білімін жетілдіруге мотивациясын қалыптастыру, кемістігін компенсациялау жолдарын табу;

9) көру түсініктер қорын қалыптастыру мен кеңейту және оларды айқындау.

4. Бағдарлама концентрлік тәсілмен құрылған, яғни бір оқу материалы келесі сыныптарда қайталанады, онда білім беру мазмұны кеңейтіліп, күрделеніп, оның жеке элементтері тереңдетіледі және нақтыландырылады.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Көру қабілеті бұзылған тұлғаларды оқыту құндылықты-бағдарлы, тұлғалық-бағдарлы, әрекеттік, дифференциалды және коммуникативтік ықпал негізінде жүзеге асырылады.

6. Оқытудың құндылықты-бағдарлы тәсілі - нақты құндылықтар негізінде оқу қызметтерін ұйымдастыру және орындау, алған білімдерінің нәтижесін қолдану: өзінің өмір қауіпсіздігіне жауаптылығын, денсаулығына, отбасына, өміріне, табиғатқа, жалпы адаммен қарым-қатынас құндылығын, мейірімділік және шынайылықты түсіну. Бұл құндылықтар жеке тұлға мотивациясының негізгі факторы ретінде мінез-құлық пен іс-әрекетін жетілдіреді. Орта білім берудегі құндылықтардың идеялық негізі – "Мәңгілік ел" ұлттық идея болып табылады.

Орта білім беру құндылықтары: "қазақстандық патриотизм" мен "азаматтық жауапкершілік", "құрметтеу", "ынтымақтастық", "еңбек және шығармашылық", "ашықтық", "өмір бойы білім алу" болып айқындалған.

7. Тұлғалық-бағдарлы тәсіл. Тұлғалық-бағдарлаудың мақсаты оқыту процесінің дараландыру, тұлғаның үйлесімді қалыптасуы мен жан-жақты дамуы, "Қалдық көру мүшесі мен көзбен қабылдауды қорғау және дамыту" сабақтарында психикалық және денедамуының, жеке ерекшеліктерін, мінез-құлық қажеттіліктері мен қызығушылықтарын есепке ала отырып, тұлғаның шығармашылық қабілетінің толықтай ашылуы және әлеуметтік-маңызды тұлғалық сапасын тәрбиелеу (белсенділік, мақсатқа жетудегі табандылық, ұқыптылық, батылдық, мәмлегершілдік, сыпайылық), эмоциялық-ерік аясын түзеу болып табылады.

8. Әрекеттік тәсіл келесі біліктіліктерді қамтиды:

1) өз оқуының мақсаттарын өз-бетінші белгілеу және оларға жету жолдарын жоспарлау;

2) өз алдына жаңа мақсаттарды қою және оларды шешуде тиімді жолдарды табу;

3) мотив пен қызығуларды дамыту;

4) өз әрекеттерін жоспарлаған нәтижелермен сәйкестендіру;

5) нәтижеге қол жеткізу барысында өз іс-әрекетін бақылау, жағдаяттың бағдарлау мен ұтқырлыққа байланысты өзгеруіне қарай өз әрекеттерін коррекциялау, оқу міндеттерін дұрыс орындалуын бағалау, өз мүмкіндіктерін бағалау.

6) ұғымды анықтауға, жалпылауды және нұсқаулықтарды құруға, топтастыруға, топтастыру үшін өзбетінше критерилер мен негіздемелер таңдау, себеп-салдар байланыстарын құру, логикалық ой-пікір жасап, қортындылау (нұсқаулықтар бойынша индуктивті, дедуктивті), сұрақтар қою және нәтиже шығару; сұрақ қойып, қорытынды жасау; әртүрлі қиын маршрутты құрастыруда және оқу және танымдық міндеттерді шешу үшін, модельдер мен схемаларды түрлендіру, жасап шығару, қолдану.

9. Дифференциалды тәсіл білім алушының жас ерекшелігіне, психикалық, дене дамуына, офтальмологиялық аспектісіне, көру қабілетінің мүмкіндігіне, ауытқушылықтардың сәйкестігіне қарай әртүрлі топ білім алушылары үшін мамандандырылған оқу процесі болып табылады. Көру қабілетін есепке ала отырып және қосымша дефектілеріне қарай мынандай топтарға бөлінеді:

1) мүлдем көрмейтін және жақсы көретін көзінде көзілдірік түзеуімен көру өткірлігі 0-ден 0,04 дейін жартылай көретін білім алушылар, бұл білім алушылар болар-болмас қалдық көру қабілеті бар немесе мүлдем еш нәрсе көре алмайды

2) жақсы көретін көзінде көзілдірік түзеуімен көру өткірлігі 0,05-ден 0,09 дейін жартылай көретін білім алушылар. Әдетте, бұл білім алушыларда көру функцияларының күрделі бұзылыстар байқалады: көру өткірлігінің төмендеуімен қатар кейбіреулерінде көру аймағының тарылуы, стереоскоптік көруінің бұзылуы жиі кездеседі.

10. Дифференциалды тәсіл қоршаған ортада көру мүмкіндігіне және бағдарлану деңгейіне қарай білім алушылармен жұмыс жасаудың арнайы формалары мен жұмыс әдістерін, түпнұсқа оқулығын, көрнекі оқу құралдарын, тифлотехниканы қолдануды талап етеді, сонымен қатар, сыныптық білім алушылармен толымдылығын азайтуды және жеке-топтық оқыту әдістемелерін қамтиды.

11. Дифференциалды оқыту жұмысын ұйымдастыруда қойылатын талап бұл мұғалімнің көмегімен, танымдық қызықшылық пен күрделілігіне қарай деңгейленіп берілген тапсырмалар қолдану болып табылады.

12. Оқытудың коммуникативтік тәсілі - бұл екі немесе бірнеше адамның тілдік қарым-қатынас процесінде білім, білік, дағдыларымен алмасу, ақпарат беру және хабарлау. Мұғалім мен білім алушы арасында оқу іскерлік пен бірлескен әрекетті ұйымдастыру біліктілігін қалыптастыруға мүмкіндік беретін тапсырмалар оқу процесіне енгізіледі: топта және жеке жұмыс жасау: позициялардың келісуімен және өзара қызығушылықтарын есепке ала отырып ортақ бір шешім табуға және шиленіскен жағдайда жеткізбеу; тұжырымдап, дәлелдеп және өз пікірін айту; өз қажеттіліктері мен ой-пікірлерін, сезімдерін білдіру үшін саналы түрде ауызекі сөйлеу тәсілдерін пайдалану; өз әрекеттерін жоспарлау және басшылық жасау.

13. Ақпараттық –коммуникациялық технологияларды пайдалану:

1) ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану құзыреттілігі базалық ақпараттық-коммуникациялық дағдыларда құрылады және білім алушылардың жұмыс барысында, бос уақыттарында және қарым-қатынаста технологияларды сенімді және шығармашылықпен қолдануды қамтиды;

2) ақпаратты-коммуникациялық технологияларды және GPS навигациясын, мультимедиялық ресурстарды, бұқаралық ақпарат құралдарын, интерактивті тақтаны, тифлокешенді қолдану оқу процесін, жаңғыртуға және жандандыруға, сонымен бірге білім алушы мен мұғалім арасындағы қарым-қатынасқа және ынтымақтастыққа ықпал етеді;

3) мұғалім және басқа білім алушылармен қарым-қатынас жасауға, ақпаратпен бөлісуге, өңдеуге, ізденіске және міндетті түрде Интернет-ресурстарды, ұялы байланысты, онлайн форумды пайдаланады.

14. Қалдық көруін сақтау және көру арқылы қабылдауын дамыту кабинетінде келесі құрал-жабдықтар:

1) бір топшаға кіретін білім алушылардың санына сәйкес үстелдер;

2) көрнекі құралдар, оқу материалдар және әдістемелік әдебиеттерге арналған шкафтар;

3) машықтандыруға арналған аппарат;

4) офтальмологиялық вакуумды массаж аппарат (бұдан әрі - ОВМА);

5) макулостимулятор КЭМ-ЦТ (түрлі-түсті үстемелер);

6) көру қабілетін ынталандыру арналған бағдарламалар енгізілген дербес компьютер;

7) түзету жұмыстары үшін медициналық жабдықтар;

8) жарық беретін приборлар, люксметр;

9) синоптофор;

10) иллюстрациялық және үлестірмелі (шынайы заттардың мүсіндері, мозайка, ойындар, тақырыптық иллюстрациялық материалдар, мультимедия курсы, құрастырғыштар, түсті фломастерлер, қарындаштар, маркерлер, перфокарталар, танграммы) бөлшектелген суреттербар.

15. Білім алушылардың жетістігін бағалау дамудың табысты мониторингі негізінде, сапалы-сипатты, эмоционалды тұрғыда жүргізіледі.

16. Бағдарламаны оқытудың нәтижесі үш деңгейде қадағаланады және сипаттау тәсіліне ие:

1) меңгеруге ұмтылу;

2) көмекпен меңгереді (ересектің, құрдасының);

3) жетекші құзіреттіліктер бойынша өз бетінше меңгереді.

3-тарау. "Қалдық көру қабілетін сақтау және дамыту" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

17. "Қалдық көру қабілетін сақтау және дамыту" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;

2) 6-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты құрайды.

18. "Қалдық көру қабілетін сақтау және дамыту" пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

1) 1-бөлім "Диагностика";

2) 2-бөлім "Көру қабілетін сақтау";

3) 3-бөлім "Сенсорлық эталондарды қалыптастыру";

4) 4-бөлім "Көру арқылы кеңістікті қабылдау мен есте сақтауын дамыту";

- 5) 5-бөлім "Көру мен моториканың үйлесімділігін дамыту";
- 6) 6-бөлім "Қабылдаудың толық және тұтастығын дамыту";
- 7) 7-бөлім "Сюжеттік бейнені қабылдау";
- 8) 8-бөлім "Кең (ауқымды) кеңістікті қабылдау";
- 9) 9-бөлім "Көркемдік қабылдауын дамыту";
- 10) 10-бөлім "Салауатты өмірдің негізі мен алғашқы медициналық көмек көрсету мен медициналық білімнің негізі".

19. "Диагностика" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) көру қабілетін сақтау туралы білім алушылардың білімдерін айқындау.

20. "Көру қабілетін сақтау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) көру анализаторларының мәні;

2) көру қабілетінің төмендеуі мен жоғалту қауіп-қатерінің факторлары;

3) түзету оптикалық құралдарды күту (көз әйнек, лупа, линза);

4) көру аймағы (шеттен көру, орталық көру, көру аймағының тарылуы);

5) көру қабілетін сақтау үшін күш түсіру тәртібін сақтау.

21. "Сенсорлық эталонды қалыптастыру" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) қосымша және негізгі түстерді сараптау және сәйкестендіру;

2) түстерді араластыру;

3) түсті бояу тақтайшасы (қарама-қарсы түстер. Түстердің сәйкестенуі (ашық түс), ахроматтық кесінге салу кезіндегі негізгі түстердің белгісі);

4) көлемді заттар мен негізгі жалпақ фигураларды тану және ата;

5) әртүрлі амалдармен көлемі бойынша сәйкестендіру.

22. "Көру арқылы кеңістікті қабылдау мен есте сақтауын дамыту" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) үлкен кеңістіктегі қашықтықты бағалау;

2) кеңістікте заттардың өзара орналасуын бағалау;

3) кеңістік қатынасты анықтау.

23. "Көру мен моториканың үйлесімділігін дамыту" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) көздің бақылау қызметін дамыту;

2) қолдың ұсақ моторикасын дамыту.

24. "Қабылдаудың толық және тұтастығын дамыту" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) бақылау арқылы талдауын дамыту;

2) нұсқалы және толтырылған бейне.

25. "Сюжеттік бейнені қабылдау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) заттық картинаны қабылдау.

26. "Кең (ауқымды) кеңістікті қабылдау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) ауқымды кеңістіктің бинокулярды емес белгілері;

2) жабық және ашық кеңістіктегі объектілердің өзара орналасуы мен ара қашықтығын анықтау;

3) кеңістік жағдайларды құрастыру, жазықтықта бейнесін моделдеу, осы жағдайды бейнелеуші құралдармен күрделендіре отырып салу.

27. "Көркемдік қабылдауын дамыту" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) өнердің негізгі түрлері;

2) декоративті қолданбалы өнер.

28. "Салауатты өмірдің негізі. Алғашқы медициналық көмек көрсету мен медициналық білімнің негізі" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) салауатты өмір салты туралы;

2) алғашқы медициналық көмек және оны көрсетудің ережесі;

3) алғашқы медициналық көмек көрсетудің құралы;

4) адам ағзасының жарақат алу түрлеріне сипаттама.

29. 5-сыныпқа арналған "Қалдық көру қабілетін сақтау және дамыту" пәнінің базалық мазмұны:

1) диагностика: көру қабілетін сақтаудың мәні; білім алушылардың көру түйсігінің даму деңгейін бағалау;

2) көру қабілетін сақтау: көру анализаторлары, көру қабілетінің нашарлаудың және жоғалтудың қаупі факторлары; көз гимнастикасы; оптикалық түзеу құралдарын күту (көзілдірік, лупалар, линзалар); көздің шаршағанын басу амалдары; аккомодацияға жаттығулар, әйнектегі белгімен жаттығулар; көру аймағы ұғымы (жанынан көру, орталық көру, көру аймағының тарылуы), көру өрісін анықтайтын құрал – периметр; келбетті пішіннің көруді сақтауға әсері; дене шынықтыру режимі;

3) сенсорлық эталонды қалыптастыру: негізгі түстерді, спектр түстерін ажырату және үйлестіру; жақын түстер қатарынан қажетті түсті айырып алу; түстер реңкілерін қабылдау және ажырату, оларды басқалар қатарынан және күрделі түстер гаммасынан ажыратып алу; түстің қанықтығы бойынша түстер қатарын белгілеу; түсті төмен контраст түстер арасында қабылдау; дистантты қабылдау; түстердің араласып кетуі; түстердің палитрасы (қарама-қарсы түстер, түстердің үйлесуі, суық және жылы рендер) және негізгі түстердің ахроматикалық түріне салудағы белгілері; негізгі жазық фигуралар мен көлемді денелерді тану және атау; геометриялық формаларын полисенсорлық қабылдау;

ұқсас фигуларды ажырату; түрлі конфигурациялық формаларда және кеңістікте әр түрлі орналасқан сенсорных эталондарды қабылдау; геометриялық формалармен праксис (көлемді геометриялық денелерді, үлгі, сызба, сыртқы контуры, қиялбойынша заттардықұрастыру;заттарды шамасына қарай әр түрлі амалдармен салыстыру; шамаларды қашықтан ажырату; шамадағы айырмашылықтардың біртіндеп азаюы бойынша шамаларды реттеу; кеңістікте әр түрлі орналасқан күрделі формаларды шамалары бойынша салыстыру; шамалардың контрастысы; шамалардың үйлесімдігіне жаттығулар;

4) көру арқылы кеңістікті қабылдау мен есте сақтауын дамыту: ауқымды кеңістікте қашықтықты бағалау; кеңістіктегі заттардың өзара орналасуын бағалау; кеңістіктік қатынастарды белгілеу;

5) көру мен моториканың үйлесімділігін дамыту: нақты үйлесімді сыртқы практикалық әрекеттердің дамыту; көздің бақылау қозғалыс функциясын дамыту; қолдың ұсақ моторикасын дамыту;

6) қабылдаудың толық және тұтастығын дамыту:көлемді моделді қабылдау; ішкі суреті бар объектінің контурын қабылдау; силуэты берілген бейнені қабылдау; толықтай салынбаған бейнені қабылдау; дұрыс салынбаған суретті қабылдау; суретті дұрыс қалыпқа келтіру; бейнені анықсыз перцептивті аясынан ажыратып алу; сызба түрінде берілген суретті қабылдау;

7) сюжеттік бейнені қабылдау: сюжеттік суретті құрастырудың кезеңдері; заттық суретті қабылдау; субъектті суретті қабылдау; сюжетті суреттер сериясын қабылдау;суреттерді қабылдауда айырмашылықтарды іздеу;

8) кең (ауқымды) кеңістікті қабылдау: ауқымды кеңістіктің бинокулярды емес белгілерін талдау: жабық және ашық кеңістіктегі объектілердің өзара орналасуы мен ара қашықтығын анықтау жаттығулары; кеңістік жағдайларды құрастыру; жазықтықта бейнесін моделдеу; бейнелеуші құралдарды біртіндеп күрделендіре отырып кеңістіктік жағдаятты салу; кеңістік ауқымын стереоскоптық қабылдау; ауа және линиялық перспектива түсініктері; қабылдау қашықтықты ұзара отырып, объектілердің өзара орналасу қашықтықты анықтау практикумы;

9) көркемдік қабылдауын дамыту: өнердің негіздерімен танысу;өнердің негізгі түрлері туралы түсінік;көркем шығармаларды талдау; декоративті қолданбалы өнер;

10) салауатты өмірдің негізі. Алғашқы медициналық көмек көрсету мен медициналық білімнің негізі: салауатты өмір салты туралы; зиян келтіретін жағымсыз қылықтарды алдын алу; алғашқы медициналық көмек және оны көрсетудің ережесі жалпы адам денсаулығына ықпалын білу; алғашқы

медициналық көмек көрсетудің құралы; адам ағзасының жарақат алу түрлерінің сипаттамасы.

30. 6-сыныпқа арналған "Қалдық көру қабілетін сақтау және дамыту" пәнінің базалық мазмұны:

1) диагностика: көру қабілетін сақтаудың мәні; білім алушылардың көру түйсігінің даму деңгейін бағалау;

2) көру қабілетін сақтау: көру талдағышы; көру талдағыштың бұзылыстарын компенсациялаудың жолдары; көру талдағыштың жұмыс төзімділігін сақтауға; көрудің шаршап қалуды алдын алуға бағытталған жаттығулар; көру қабілетінің төмендеуі мен жоғалтудың қауіпті факторлары; өзіне және өз деңсаулығына жауапкершілік деңгейі; түзету оптикалық құралдарды (көз әйнек, лупа, линза) күту ережелері; көру аймағы (шеттен көру, орталық көру, көру аймағының тарылуы) туралы түсініктер; көру қабілетін сақтау үшін күш түсіру тәртібін сақтау; бұлшық етті нығайту үшін сергіту сәттері;

3) сенсорлық эталонды қалыптастыру: негізі түстер және спектр түстері; түстер гаммасы; негізгі үш спектрдің ауданында (қызыл, көк, жасыл) дифференциалдық сезімталдығын дамыту; түстерді араластыру арқылы түстің жаңа реңін алу; оюларды құрастыру және бояу; көру эталондармен еркін операцияларды жасау жаттығулар; "Жануарлар", "Құстар", "Балықтар", "Жәндіктер" тақырыптар бойынша көру түсініктер; жайлы көріністерін нақтылау және қалыптастыру; түстердің үйлесуі; түстердің палитрасы (қарама-қарсы түстер, түстердің үйлесуі, суық және жылы реңдер); түстердің ахроматикалық түріне салудағы белгілері; негізгі жалпақ фигуралар мен көлемді денелер; объектінің жалпақ мен көлемді бейнелерін сәйкестендіру, салыстыру; елістеу арқылы заттарды биіктігі бойынша салыстыру; графикалық диктанттар; көптеген заттардың арасынан берілген мөлшері бойынша қажетті затты ажырату (қабылданатын заттардың санын біртіндеп арттыру; қабылдау заттарға қашықтықты ұзарту арқылы); биіктігі/ауқымы мөлшерлері бойынша заттарды олар жайлы түсініктерімен сәйкестендіру) стереоскоптық көру қабілетін жаттықтыру); қоршаған ортадағы объектілерді олар туралы қалыптасқан түсініктермен сәйкестендіру;

4) көру арқылы кеңістікті қабылдау мен есте сақтауын дамыту: үлкен кеңістіктегі қашықтықты бағалау; кеңістікте заттардың өзара орналасуын бағалау; сызбадан бейнелеу түрлерін құрылымдастыру; жазықтық координаторында бағдарлана алу; берілген координатор нүктесі бойынша бейненің құрылуын тану; әртүрлі позицияда объектіні көру арқылы қабылдау;

көзбен шамалауды дамыта білу; кеңістікте бағдарлауды дамыта алу, көру арқылы есте сақтауын жаттықтыру;

5) көру мен моториканың үйлесімділігін дамыту: көру арқылы қозғалып бара жатқан затқа бақылау жасау; заттың жасалған материалдар қасиеттерін анықтау және сипаттау; өз бұйымының көрнекі бейнесін құру (құм, оригами, папье-маше);

6) қабылдаудың толық және тұтастығын дамыту: заттарды маңызды белгілері бойынша топқа біріктіру; объектілерді маңызды тағайындалған бөліктері бойынша тану, ерекшелеу; мозаикамен жұмыс жасау, құрастыру; заттық бейнелерді бейнелеу, талдау, салыстыру; затты; оның бейнесін оны ауызша сипаттау бойынша жаттығулары; үзінділер бойынша суреттеу; "сандырақ" - суреттер; жасырын контурлы бейнелерді табу жаттығулары; қимылды көзбен бақылау арқылы берілген суретті жазықтықта (қағаз, грифельді тақта) салу;

7) сюжеттік бейнені қабылдау: сюжеті, форманы, мөлшерді, түсті, бейненің ашықтылығын өзгерту негізінде сюжеттік суреттерді қабылдауда компьютерлік техникаларды қолдану: фильмдерді көрсету арқылы сюжет желісін талдау және мазмұнын айтып беру негізінде көру арқылы қабылдау сапасы мен жылдамдығын жаттықтыру;

8) кең (ауқымды) кеңістікті қабылдау: ауқымды кеңістіктің бинокулярды емес белгілері; объектінің алшақтығын белгілеу; жабық және ашық кеңістіктегі объектілердің өзара орналасуы мен ара қашықтығын анықтау; кеңістіктің ауқымын стереоскоптық қабылдау; ауа және линиялық перспектива ұғымдары; кеңістік жағдайларды құрастыру, жазықтықта бейнесін моделдеу, осы жағдайды бейнелеуші құралдармен күрделендіре отырып салу; қабылдау қашықтықты ұзарта отырып, объектілердің ара қашықтығын анықтау жаттығулары;

9) көркемдік қабылдауды дамыту: өнердің негізгі түрлері; өнердің негізгі түрлерін ажырату; көркем шығармаларды талдау; берілген тақырыпты немесе түпкі ойын рельефті суреттер немесе пластилин арқылы ашу; берілген тақырыпта кеңістік немесе жазықтықта қарапайым композициялары; шығармашылық қызметтер түрлері (скульптура, шығармашылық құрастыру, декоративті қолданбалы өнер); негізгі пластикалық өнердің түрлері, олардың ерекшеліктері; табиғатқа, адамға, қоғамға эмоционалды көзқарас; бейнелі өнер;

10) салауатты өмірдің негізі. Алғашқы медициналық көмек көрсету мен медициналық білімнің негізі: өз денсаулығына жауапкершілік; алғашқы медициналық көмектің маңызы; жалпы адам денсаулығына зиян келтіретін жағымсыз қылықтардың ықпалы; мұрынан қан ағу, құлап қалу калып, жарақат

алу, сырып алу кезіндегі алғашқы медициналық көмек көрсету; жараны жуу және жараға таңғыш тарту; алғашқы медициналық көмек көрсетудің құралын пайдалану; адам ағзасының әртүрлі жарақат түрлерін сипаттау; адам ағзасының әртүрлі жарақаттану кезінде алғашқы медициналық көмек көрсету.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

31. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгіде бірінші белгі – сыныбын, екінші және үшінші белгі – бөлімнің және бөлімшенің реттік санын, төртінші белгі оқу мақсатының реттік номерін көрсетеді. Мысалы, 5.2.1.4 кодында "5" - сыныбы, "2.1" - бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

32. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Диагностика":

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
1.1 Көру қабілетін сақтаудың маңыздылығы	5.1.1.1 көру қабілетін сақтау маңыздылығы туралы түсініктерінің болуы	6.1.1.1 көру қабілетін сақтау маңыздылығын білу

2) 2-бөлім "Көру қабілетін сақтау":

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
2.1 Көру анализаторларының мәні	5.2.1.1 көру анализаторларының мәнін түсіну 5.2.1.2 көзге арналған гимнастика түрлерін өзбетінше орындау	6.2.1.1 көру анализаторларының мәні туралы білімді меңгеру 6.2.1.2 көру анализаторындағы ауткушылықтың орынын торлтыру жолдарын білу 6.2.1.3 көру анализаторларының шаршауын алдын алу және жұмысқа қабілеттілігіне қолдау көрсетуге бағытталған кешенді жаттығулар орындау
2.2 Көру қабілетінің төмендеуі мен жоғалту қауіп-қатерінің факторлары	5.2.2.1 көру қабілетінің төмендеуі мен жоғалту қауіп-қатерінің факторлар туралы түсініктерінің болуы	6.2.2.1 көру қабілетінің төмендеуі мен жоғалту қауіп-қатерінің факторларын саналы түрде түсіну 6.2.2.2. өзіне және өзінің денсаулығына жауапкершілік деңгейін түсіну
2.3 Түзету оптикалық құралдарды күту (көз әйнек, лупа, линза)	5.2.3.1 түзету оптикалық құралдарды күту (көз әйнек, лупа, линза) дағдыларын меңгеру	6.2.3.1 түзету оптикалық құралдарды күтудің (көз әйнек, линза) ережесін қолдану 6.2.3.2 түзету оптикалық құралдарға күтім жасай білу
2.4 Көру аймағы (шеттен көру, орталық көру, көру	5.2.4.1 көру аймағы (шеттен көру, орталық көру, көру аймағының	6.2.4.1 көру аймағы (шеттен көру, орталық көру, көру аймағының тарылуы)

аймағының тарылуы)	тарылуы) мәнін түсіну	түсініктерін меңгеру, пайдалану 6.2.4.2 көру аймағын айқындауға арналған приборларды өзбетінше қолдану (периметр)
2.5 Көру қабілетін сақтау үшін күш түсіру тәртібін сақтау	5.2.5.1 күш түсіру тәртібінің маңыздылығын түсіну 5.2.5.2 көру анализаторын, көру қабілетінің шаршауын алдын алуға көру аккомодацияны машықтандыруға арналған жаттығу орындау	6.2.5.1 күш түсіру тәртібі туралы білімдерін қолдану 6.2.5.2 күш түсіру тәртібін қолдану 6.2.5.3 көз шаршауын басуы мен бұлшықетті нығайту үшін физминутка орындау

3) 3-бөлім "Сенсорлық эталонды қалыптастыру":

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
3.1 Қосымша және негізгі түстерді сараптау және сәйкестендіру	5.3.1.1 қосымша және негізгі түстерді атау 5.3.1.2 негізгі түстердің бірнеше реңктерін ерекшелеу 5.3.1.3 түстің ашықтығы мен қоюлығын жоғарлату мен төмендету жағдайында түстерді қабылдауға арналған жаттығуларды орындау	6.3.1.1 қосымша және негізгі түстерді сараптау және сәйкестендіру 6.3.1.2 тапсырма бойынша түрлі түсті құру 6.3.1.3 үш негізгі түстерге (қызыл, көк, жасыл) дифференциалды сезімталдығын тану
3.2 Түстерді араластыру	5.3.2.1 түстерді араластыру арқылы жаңа түстер реңктеріне білу 5.3.2.2 әртүрлі түстермен геометриялық фигураларды, өрнектерді жүргізе білу 5.3.2.3 бөліктерден бір бүтін жасап, бояу 5.3.2.4 тақырып бойынша көру түсініктерін меңгеру: "Ағаштар", "Тал-шілік, бұта", "Шөпті өсімдіктер", "Гүлдер"	6.3.2.1 жаңа түсті алу үшін түстерді араластыру әдісін жұмыста қолдану 6.3.2.2 оюды құру және бояу 6.3.2.3 қызметте көру эталондарын еркін қолдануға жаттығулар орындау 6.3.2.4 "Жануарлар", "Құстар", "Балықтар", "Жәндіктер" тақырыбы бойынша көру түсініктерін меңгеру
3.3 Түсті бояу тақтайшасы (қарама-қарсы түстер. Түстердің сәйкестенуі "суық", "жылы" түстер), ахроматтық кесінге салу кезіндегі негізгі түстердің белгісі	5.3.3.1 түстердің үйлесуі туралы толық мағлұмат меңгеру 5.3.3.2 түстер палитрасын білу (қарама-қарсы түстер, ашық түстер) 5.3.3.3 ахроматтық кесінге салу кезіндегі негізгі түстердің белгілерін білу	6.3.3.1 жаттығу орындау барысында үйлесімді түстерді қолдану 6.3.3.2 қарама-қарсы түстер, ашық түстерді ажырату 6.3.3.3 ахроматтық кесінге салу кезіндегі негізгі түстердің белгілерін ажырату
3.4 Көлемді заттар мен негізгі жалпақ фигураларды тану және атау	5.3.4.1 көлемді заттар мен негізгі жалпақ фигураларды тану және атау 5.3.4.2 көз тоқтатуын алмастыру кезінде (оңға-солға, жоғары-төмен, алыс-жақын) бейнлерді тану 5.3.4.3 көлемді және салынған заттық бейнелерді салыстыру	6.3.4.1 көру әдісі арқылы негізгі тегіс фигураларды және көлемді заттарды ерекшелеу 6.3.4.2 объектілер бейнелерін тегіс және көлеміне қарай сәйкестендіру, салыстыру 6.3.4.3 түсініктері бойынша биіктіктеріне қарай заттарды салыстыру 6.3.4.4 графикалық диктант жазу

3.5 Өртүрлі амалдармен көлемі бойынша сәйкестендіру	<p>5.3.5.1 көп объектілер ішінен берілген өлшемдегі объектіні ерекшелеу</p> <p>5.3.5.2 көрнекіліктің көмегімен немесе сүйемелденіп көлем бойынша объектілерді салыстыру</p> <p>5.3.5.3 көру арқылы көшірмелеуін дамытуға жаттығулар орындау (көлемнің үш параметрі бойынша көлемді заттарды бағалау)</p> <p>5.3.5.4 көру бұрышын өзгерту барысында объектілер көлемін анықтауын қабылдауға арналған жаттығулар орындау</p> <p>5.3.5.5 көлем ұғымын бекітуге жаттығулар орындау</p>	<p>6.3.5.1 көп объектілер ішінен берілген өлшемдегі объектіні (қабылданатын объектілердің ара қашықтығын, санын ұлғайту) ерекшелеу</p> <p>6.3.5.2 заттар туралы мәліметтерін биіктігі/тереңдігі бойынша сәйкестендіру (көру арқылы көшірмелеуін машықтандыру)</p> <p>6.3.5.3 қалыптасқан түсіңктерімен қоршаған объектілерді өзбетінше салыстыру</p>
---	--	--

4) 4-бөлім "Көру арқылы кеңістікті қабылдау мен есте сақтауын дамыту":
4-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
4.1 Үлкен кеңістіктегі қашықтықты бағалау	5.4.1.1 макро кеңістікте арақашықтықты бағалау	6.4.1.1 макро кеңістікте арақашықтықты анықтау
4.2 Кеңістікте заттардың өзара орналасуын бағалау	5.4.2.1 кеңістікте заттардың өзара орналасуын білу	6.4.2.1 кеңістікте заттардың өзара орналасуын көру арқылы зерттеу
4.3 Кеңістік қатынасты анықтау	5.4.3.1 көру арқылы топтағы заттардың кеңістіктегі орналасуын ерекшелеу	<p>6.4.3.1 сызбадан бейнелеу түрлерін құрылымдастыру</p> <p>6.4.3.2 жазықтық координаторында бағдарлана алу</p> <p>6.4.3.3 берілген координатор нүктесі бойынша бейненің құрылуын тану</p> <p>6.4.3.4 әртүрлі позицияда объектіні көру арқылы қабылдау</p> <p>6.4.3.5 көзбен шамалауды дамыта білу</p> <p>6.4.3.6 кеңістікте бағдарлауды дамыта алу, көру арқылы есте сақтауын жаттықтыру</p>

5) 5-бөлім "Көру мен моториканың үйлесімділігін дамыту":
5-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	5- сынып	6- сынып
5.1 Көздің бақылау қызметін дамыту	5.5.1.1 көздің бақылау қызметін қолдана білу	6.5.1.1 көру арқылы қозғалып бара жатқан затқа бақылау жасау
5.2 Қолдың ұсақ моторикасын дамыту	<p>5.5.2.1 заттардың құрылымын саусақтармен анықтау</p> <p>5.5.2.2 саусақ ойындарын пайдалана отырып, әрекеттік-көрнекі ойлауын басқару</p>	<p>6.5.2.1 заттың жасалған материалдар қасиеттерін анықтау және сипаттау</p> <p>6.5.2.2 өз бұйымының көрнекі бейнесін құру (күм,) (оригами, папье-маше)</p>

6) 6-бөлім "Қабылдаудың толық және тұтастығын дамыту":
6-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
6.1 Бақылау арқылы талдауын дамыту	5.6.1.1 объектіні тұтас және бөлшектермен қабылдауға арналған жаттығу, заттардың қасиеттері мен сапасын сараптау, қабылданатын бейнелерді сөзбен сипаттап беру	6.6.1.1 заттарды тану, тағайындалған белгілері бойынша топқа біріктіру 6.6.1.2 объектілерді тағайындалған бөліктері бойынша тану, ерекшелену 6.6.1.3 мозаикамен жұмыс жасау, құрастыру 6.6.1.4 заттық бейнелерді бейнелеу, талдау, салыстыру
6.2 Кескінді және боялған бейне	5.6.2.1 артық объектіні табу, бірнеше айырмашылықтары бар ұқсас бейнелерді салыстыру 5.6.2.2 біртұтас бөлікке көлемді сынарларын салу 5.6.2.3 алдыңғы, артқы жағын бейнеленетін заттар суреттерінің сынарларын салу 5.6.2.4 синоптофорда жаттығу орындау: практикалық әрекет арқылы екі бөлікті бейнені бүтін суретке орналастыру	6.6.2.1 суреттерді сөзбен бейнелеу бойынша заттарды табуға арналған жаттығулар орындау 6.6.2.2 үзінділер бойынша суреттерді тану, суреттердегі қателіктерді табу 6.6.2.3 кескіні бойынша бейнелерді табу арналған жаттығу орындау 6.6.2.4 қимылды көзбен бақылау арқылы берілген суретті жазықтықта (қағаз, грифельді тақта) құрылуын жөндеу

7) 7-бөлім "Сюжеттік бейнені қабылдау":

7-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
7.1 Заттық картинаны қабылдау	5.7.1.1 сюжеті тақырыптарды анықтау 5.7.1.2 сюжеттік картинкадағы оқиғаның уақытын, орнын айқындау 5.7.1.3 басты және басты емес объектілерді ерекшелену 5.7.1.4 сюжеттегі динамиканы анықтау	6.7.1.1 тұрақты қалпы мен динамикада сюжеттік суреттерді қабылдауда компьютерлік техникаларды қолдану: сюжеті, фоманы, мөлшерді, түсті, ашықтылығын өзгерту негізінде 6.7.1.2 фильмдерді көрсетумен қатар сюжет желісін талдау және мазмұнын айтып беру негізінде көру арқылы қабылдау сапасы мен жылдамдығын жаттықтыру

8) 8-бөлім "Кең (ауқымды) кеңістікті қабылдау":

8-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
8.1 Ауқымды кеңістіктің бинокулярды емес белгілері	5.8.1.1 ауқымды кеңістіктің бинокулярды емес белгілері туралы түсініктерінің болуы	6.8.1.1 ауқымды кеңістіктің бинокулярды емес белгілерін білу
8.2 Жабық және ашық кеңістіктегі объектілердің өзара орналасуы мен ара қашықтығын анықтау	5.8.2.1 объектінің қашықтығын анықтау туралы түсініктерінің болуы 5.8.2.2 жабық және ашық кеңістіктегі объектілердің өзара орналасуы мен ара қашықтығын түсіну	6.8.2.1 объектілердің ара қашықтығын анықтау 6.8.2.2 жабық және ашық кеңістіктегі объектілердің өзара орналасуы мен ара қашықтығын білу 6.8.2.3 ауа және линиялық қызмет түсініктерін, кеңістік ауқымдылығын көру арқылы қабылдауын дамытуға жаттығу орындау

8.3 Кеңістік жағдайларды құрастыру, жазықтықта бейнесін моделдеу, осы жағдайды бейнелеуші құралдармен күрделендіре отырып салу	5.8.3.1 жазықтықта бейнені модельдеу, құрастыру туралы түсініктерінің болуы 5.8.3.2 қарапайым ситуациялардың суретін салу	6.8.3.1 жазықтықта бейнені модельдеу, құрастыру 6.8.3.2 бейнелеуші құралдарды біртіндеп күрделендіре отырып оқиға желісінің сурет салу 6.8.3.3 қабылдау қашықтығын біртіндеп ұлғайтумен объектілердің орналасу қашықтығын анықтау бойынша жаттығу орындау
--	--	---

9) 9-бөлім "Көркемдік қабылдауын дамыту":

9-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
9.1 Өнердің негізгі түрлері	5.9.1.1 өнердің негізгі түрлерін білу 5.9.1.2 өнердің негізгі түрлері туралы түсініктерінің болуы	6.9.1.1 өнердің негізгі түрлерін білу 6.9.1.2 өнердің негізгі түрлерін ажырату 6.9.1.3 көркем шығармаларды талдау
9.2 Декоративті қолданбалы өнер	5.9.2.1 ою-өрнектің мәнін түсіну 5.9.2.2 оюдың қарапайым түрлерін құрастыруды орындау 5.9.2.3 тұрмыстық заттарды, бұйымдарды әшейкелеу үшін геометриялық өрнектерді, оюды құрастыру үшін қарапайым декоративті элементтерді қолдану 5.9.2.4 оюды құрастыру үшін ырғақ формын қолдану 5.9.2.5 берілген тақырып және мазмұны бойынша аппликация орындау 5.9.2.6 алуан түрлі рельефті, материалды, фактура түрлерін қабылдау және оны жетілдіру 5.9.2.7 көркем өнер түрлерін қалдық көру және қолжетімді тактильді-сипап сезу арқылы шығарманы қабылдау	6.9.2.1 берілген тақырыпты немесе түпкі ойын рельефті суреттер немесе пластилин арқылы ашу 6.9.2.2 берілген тақырыпта кеңістік немесе жазықтықта қарапайым композицияны құру 6.9.2.3 қолжетімді шығармашылық қызметтер түрлерін (скульптура, шығармашылық құрастыру, декоративті қолданбалы өнер) ажырату, қабылдау және талқылауға қатысу 6.9.2.4 негізгі пластикалық өнердің түрлерін ажырату, оның ерекшелігін түсіну 6.9.2.5 табиғатқа, адамға, қоғамға эмоционалды қатынаста қарау 6.9.2.6 қоршаған орта мен өмірлік болмыстың әртүрлі жағдайындағы адамды, бейнеленген табиғаты, өзінің ұлттық өнерін қалдық көру және тактильді сипап сезу амалдарын қабылдайтын қолжетімді құралдармен тану, қабылдау, бейнелеу және бағалау 6.9.2.7 мүсін туындылар, шағын пластикалық, кеңістікті және көлемді, ауқымды ұлттық қолөнерді көркем шығарманың түрі ретінде қабылдау

10) 10-бөлім "Салауатты өмірдің негізі. Алғашқы медициналық көмек көрсету мен медициналық білімнің негізі":

10-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
10.1 Салауатты өмір салты туралы	5.10.1.1 салауатты өмір салтының мәнін түсіну	6.10.1.1 өз денсаулығына жауапты екенін саналы түрде түсіну
10.2 Алғашқы медициналық көмек және оны көрсетудің ережесі	5.10.2. алғашқы медициналық көмек көрсетудің мәнін түсіну 5.10.2.2 жалпы адам денсаулығына зиян келтіретін жағымсыз қылықтардың ықпалын білу	6.10.2.1 алғашқы медициналық көмек көрсетудің негізгі қағидаларын білу 6.10.2.2 жалпы адам денсаулығына зиян келтіретін жағымсыз қылықтардың ықпал білу ету туралы білімдерін жинақтау (алкоголь,

	5.10.2.3 күтпеген жағдайдағы аурулар мен жарақаттану кезінде сырқаттанушыларға өмірі мен денсаулығын сақтап қалуға қажетті қарапайым шараларды жүргізу	нашақорлық) 6.10.2.3 мұрынан қан ағу, құлап қалу кезінде алғашқы медициналық көмек көрсету 6.10.2.4 жараны жуу және таңудың ережелерін орындау
10.3 Алғашқы медициналық көмек көрсетудің құралы	5.10.3.1 алғашқы медициналық көмек көрсету құралдарын білу	6.10.3.1 алғашқы медициналық көмек көрсету құралдарын пайдалану
10.4 Адам ағзасының жарақат алу түрлеріне сипаттама	5.10.4.1 адам ағзасының әртүрлі жарақат түрлері туралы түсініктерінің болуы 5.10.4.2 адам ағзасының әртүрлі жарақаттану кезінде алғашқы медициналық көмек көрсету туралы түсініктерінің болуы	6.10.4.1 адам ағзасының әртүрлі жарақат түрлерін сипаттау 6.10.4.2 адам ағзасының әртүрлі жарақаттану кезінде алғашқы медициналық көмек көрсету

33. Осы Бағдарлама көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Қалдық көру қабілетін сақтау және дамыту" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

34. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің 5-6 сыныптары үшін
"Қалдық көру қабілетін сақтау
және дамыту" пәнінен
жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасына
қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Қалдық көру қабілетін сақтау және дамыту" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Диагностика	1.1 Білім алушылардың көру қабілетін сақтау туралы білімдерін анықтау	5.1.1.1 көру қабілетін сақтау маңыздылығы туралы түсініктерінің болуы
2. Көру қабілетін сақтау	2.1 Көру анализаторларының мәні	5.2.1.1 көру анализаторларының мәнін түсіну 5.2.1.2 көзге арналған гимнастика түрлерін өзбетінше орындау

	2.2 Көру қабілетінің төмендеуі мен жоғалту қауіп-қатерінің факторлары	5.2.2.1 көру қабілетінің төмендеуі мен жоғалту қауіп-қатерінің факторлар туралы түсініктерінің болуы
	2.3Түзету оптикалық құралдарды күту (көз әйнек, лупа, линза)	5.2.3.1 түзету оптикалық құралдарды күту (көз әйнек, лупа, линза) дағдыларын меңгеру
	2.4Көру аймағы (шеттен көру, орталық көру, көру аймағының тарылуы)	5.2.4.1 көру аймағы (шеттен көру, орталық көру, көру аймағының тарылуы) мәнін түсіну
	2.5Көру қабілетін сақтау үшін күш түсіру тәртібін сақтау.	5.2.5.1 күш түсіру тәртібінің маңыздылығын түсіну 5.2.5.2 көру анализаторын, көру қабілетінің шаршауын алдын алуға көру аккомодацияны машықтандыруға арналған жаттығу орындау
2-тоқсан		
3. Сенсорлық эталонды калыптастыру	3.1 Қосымша және негізгі түстерді сараптау және сәйкестендіру	5.3.1.1 қосымша және негізгі түстерді атау 5.3.1.2 негізгі түстердің бірнеше реңктерін ерекшелеу 5.3.1.3 түстің ашықтығы мен қоюлығын жоғарлату мен төмендету жағдайында түстерді қабылдауға арналған жаттығуларды орындау
	3.2Түстерді араластыру	5.3.2.1 түстерді араластыру арқылы жаңа түстер реңктеріна білу 5.3.2.2 әртүрлі түстермен геометриялық фигураларды, өрнектерді жүргізе білу 5.3.2.3 бөліктерден бір бүтін жасап, бояу 5.3.2.4 тақырып бойынша көру түсініктерін меңгеру: "Ағаштар", "Тал-шілік, бұта", "Шөпті өсімдіктер", "Гүлдер"
	3.3 Түсті бояу тақтайшасы (қарама-қарсы түстер. Түстердің сәйкестенуі (ашықтүс), ахроматтық кесінге салу кезіндегі негізгі түстердің белгісі	5.3.3.1 түстердің үйлесуі туралы толық мағлұмат меңгеру 5.3.3.2 түстер палитрасын білу (қарама-қарсы түстер, ашық түстер) 5.3.3.3 ахроматтық кесінге салу кезіндегі негізгі түстердің белгілерін білу
	3.4Көлемді заттар мен негізгі жалпақ фигураларды тану және атау	5.3.4.1 көлемді заттар мен негізгі жалпақ фигураларды тану және атау 5.3.4.2 көз тоқтатуын алмастыру кезінде (оңға-солға, жоғары-төмен, алыс-жақын) бейнлерді тану 5.3.4.3 көлемді және салынған заттық бейнелерді салыстыру
	3.5 Әртүрлі амалдармен көлемі бойынша сәйкестендіру	5.3.5.1 көп объектілер ішінен берілген өлшемдегі объектіні ерекшелеу 5.3.5.2 көрнекіліктің көмегімен немесе сүйемелденіп көлем бойынша объектілерді салыстыру 5.3.5.3 көру арқылы көшірмелеуін дамытуға жаттығулар орындау (көлемнің үш параметрі бойынша көлемді заттарды бағалау) 5.3.5.4 көру бұрышын өзгерту барысында

		объектілер көлемін анықтауын қабылдауға арналған жаттығулар орындау 5.3.5.5 көлем ұғымын бекітуге жаттығулар орындау
4. Көру арқылы кеңістікті қабылдау мен есте сақтауын дамыту	4.1 Үлкен кеңістіктегі қашықтықты бағалау	5.4.1.1 макро кеңістікте арақашықтықты бағалау
	4.2 Кеңістікте заттардың өзара орналасуын бағалау	5.4.2.1 кеңістікте заттардың өзара орналасуын білу
	4.3 Кеңістік қатынасты анықтау	5.4.3.1 көру арқылы топтағы заттардың кеңістіктегі орналасуын ерекшелеу
5. Көру мен моториканың үйлесімділігін дамыту	5.1 Көздің бақылау қызметін дамыту	5.5.1.1 көздің бақылау қызметін қолдана білу
	5.2 Қолдың ұсақ моторикасын дамыту	5.5.2.1 заттардың құрылымын саусақтармен анықтау 5.5.2.2 саусақ ойындарын пайдалана отырып, әрекеттік-көрнекі ойлауын басқару
3-тоқсан		
6. Қабылдаудың толық және тұтастығын дамыту	6.1 Бақылау арқылы талдауын дамыту	5.6.1.1 объектіні тұтас және бөлшектермен қабылдауға арналған жаттығу, заттардың қасиеттері мен сапасын сараптау, қабылданатын бейнелерді сөзбен сипаттап беру
	6.2 Кескінді және боялған бейне	5.6.2.1 артық объектіні табу, бірнеше айырмашылықтары бар ұқсас бейнелерді салыстыру 5.6.2.2 біртұтас бөлікке көлемді сынарларын салу 5.6.2.2 біртұтас бөлікке көлемді сынарларын салу 5.6.2.3 алдыңғы, артқы жағын бейнеленетін заттар суреттерінің сынарларын салу 5.6.2.4 синоптофорда жаттығу орындау: практикалық әрекет арқылы екі бөлікті бейнені бүтін суретке орналастыру
7. Сюжеттік бейнені қабылдау	5.7.1.1 Заттық картинаны қабылдау	5.7.1.1 сюжеті тақырыптарды анықтау 5.7.1.2 сюжеттік картинадағы оқиғаның уақытын, орнын айқындау 5.7.1.3 басты және басты емес объектілерді ерекшелеу 5.7.1.4 сюжеттегі динамиканы анықтау
8. Кең (ауқымды) кеңістікті қабылдау	8.1 Ауқымды кеңістіктің бинокулярды емес белгілері	5.8.1.1 ауқымды кеңістіктің бинокулярды емес белгілері туралы түсініктерінің болуы
	8.2 Жабық және ашық кеңістіктегі объектілердің өзара орналасуы мен ара қашықтығын анықтау	5.8.2.1 объектінің қашықтығын анықтау туралы түсініктерінің болуы 5.8.2.2 жабық және ашық кеңістіктегі объектілердің өзара орналасуы мен ара қашықтығын түсіну
	8.3 Кеңістік жағдайларды құрастыру, жазықтықта бейнесін моделдеу, осы жағдайды бейнелеуші құралдармен	5.8.3.1 жазықтықта бейнені модельдеу, құрастыру туралы түсініктерінің болуы 5.8.3.2 қарапайым ситуациялардың суретін салу

	күрделендіре отырып салу	
4 тоқсан		
9. Көркемдік қабылдауын дамыту	9.1 Өнердің негізгі түрлері	5.9.1.1 өнердің негізгі түрлерін білу 5.9.1.2 өнердің негізгі түрлері туралы түсініктерінің болуы
	9.2 Декоративті қолданбалы өнер	5.9.2.1 ою-өрнектің мәнін түсіну 5.9.2.2 оюдың қарапайым түрлерін құрастыруды орындау 5.9.2.3 тұрмыстық заттарды, бұйымдарды әшейкелеу үшін геометриялық өрнектерді, оюды құрастыру үшін қарапайым декоративті элементтерді қолдану 5.9.2.4 оюды құрастыру үшін ырғақ формын қолдану 5.9.2.5 берілген тақырып және мазмұны бойынша аппликация орындау 5.9.2.6 алуан түрлі рельефті, материалды, фактура түрлерін қабылдау және оны жетілдіру 5.9.2.7 көркем өнер түрлерін қалдық көру және қолжетімді тактильді-сипап сезу арқылы шығарманы қабылдау
10. Салауатты өмірдің негізі. Алғашқы медициналық көмек көрсету мен медициналық білімнің негізі	10.1 Салауатты өмір салты туралы	5.10.1.1 салауатты өмір салтының мәнін түсіну
	10.2 Алғашқы медициналық көмек және оны көрсетудің ережесі	5.10.2.1 алғашқы медициналық көмек көрсетудің мәнін түсіну 5.10.2.2 жалпы адам денсаулығына зиян келтіретін жағымсыз қылықтардың ықпалын білу 5.10.2.3 күтпеген жағдайдағы аурулар мен жарақаттану кезінде сырқаттанушыларға өмірі мен денсаулығын сақтап қалуға қажетті қарапайым шараларды жүргізу
	10.3 Алғашқы медициналық көмек көрсетудің құралы	5.10.3.1 алғашқы медициналық көмек көрсету құралдарын білу
	10.4 Адам ағзасының жарақат алу түрлеріне сипаттама	5.10.4.1 адам ағзасының әртүрлі жарақат түрлері туралы түсініктерінің болуы 5.10.4.2 адам ағзасының әртүрлі жарақаттану кезінде алғашқы медициналық көмек көрсету туралы

2) 6-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Диагностика	1.1 Білім алушылардың көру қабілетін сақтау туралы білімдерін анықтау	6.1.1.1 көру қабілетін сақтау маңыздылығын білу
2. Көру қабілетін сақтау	2.1 Көру анализаторларының мәні	6.2.1.1 көру анализаторларының мәні туралы білімді меңгеру 6.2.1.2 көру анализаторындағы ауткушылықтың орынын торлтыру жолдарын білу

		6.2.1.3 көру анализаторларының шаршауын алдын алу және жұмысқа қабілеттілігіне қолдау көрсетуге бағытталған кешенді жаттығулар орындау
	2.2 Көру қабілетінің төмендеуі мен жоғалту қауіп-қатерінің факторлары	6.2.2.1 көру қабілетінің төмендеуі мен жоғалту қауіп-қатерінің факторларын саналы түрде түсіну 6.2.2.2. өзіне және өзінің денсаулығына жауапкершілік деңгейін түсіну
	2.3Түзету оптикалық құралдарды күту (көз әйнек, лупа, линза)	6.2.3.1 түзету оптикалық құралдарды күтудің (көз әйнек, линза) ережесін қолдану 6.2.3.2 түзету оптикалық құралдарға күтім жасай білу
	2.4Көру аймағы (шеттен көру, орталық көру, көру аймағының тарылуы)	6.2.4.1 көру аймағы (шеттен көру, орталық көру, көру аймағының тарылуы) түсініктерін меңгеру, пайдалану 6.2.4.2 көру аймағын айқындауға арналған приборларды өзбетінше қолдану (периметр)
	2.5Көру қабілетін сақтау үшін физикалық күш түсіру тәртібі және оны сақтау	6.2.5.1 күш түсіру тәртібі туралы білімдерін қолдану 6.2.5.2 күш түсіру тәртібін қолдану 6.2.5.3 көз шаршауын басуы мен бұлшықетті нығайту үшін физминутка орындау
2-тоқсан		
3. Сенсорлық эталонды қалыптастыру	3.1 Қосымша және негізгі түстерді сараптау және сәйкестендіру	6.3.1.1 қосымша және негізгі түстерді сараптау және сәйкестендіру 6.3.1.2 тапсырма бойынша түрлі түсті құру 6.3.1.3 үш негізгі түстерге (қызыл, көк, жасыл) дифференциалды сезімталдығын тану
	3.2Түстерді араластыру	6.3.2.1 жаңа түсті алу үшін түстерді араластыру әдісін жұмыста қолдану 6.3.2.2 оюды құру және бояу 6.3.2.3 қызметте көру эталондарын еркін қолдануға жаттығулар орындау 6.3.2.4 "Жануарлар", "Құстар", "Балықтар", "Жәндіктер" тақырыбы бойынша көру түсініктерін меңгеру
	3.3 Түсті бояу тақтайшасы (қарама-қарсы түстер. Түстердің сәйкестенуі (ашықтүс), ахроматтық кесінге салу кезіндегі негізгі түстердің белгісі	6.3.3.1 жаттығу орындау барысында үйлесімді түстерді қолдану 6.3.3.2 қарама-қарсы түстер, ашық түстерді ажырату 6.3.3.3 ахроматтық кесінге салу кезіндегі негізгі түстердің белгілерін ажырату
	3.4Көлемді заттар мен негізгі жалпақ фигураларды тану және атау	6.3.4.1 көру әдісі арқылы негізгі тегіс фигураларды және көлемді заттарды ерекшелеу 6.3.4.2 объектілер бейнелерін тегіс және көлеміне қарай сәйкестендіру, салыстыру 6.3.4.3 түсініктері бойынша биіктіктеріне қарай заттарды салыстыру 6.3.4.4 графикалық диктант жазу
	3.5 Өртүрлі амалдармен көлемі бойынша сәйкестендіру	6.3.5.1 көп объектілер ішінен берілген өлшемдегі объектіні (қабылданатын объектілердің ара

		кашықтығын, санын ұлғайту) ерекшелеу 6.3.5.2 заттар туралы мәліметтерін биіктігі/тереңдігі бойынша сәйкестендіру (көру арқылы көшірмелеуін машықтандыру) 6.3.5.3 қалыптасқан түсініктерімен қоршаған объектілерді өзбетінше салыстыру
4. Көру арқылы кеңістікті қабылдау мен есте сақтауын дамыту	4.1 Үлкен кеңістіктегі қашықтықты бағалау	6.4.1.1 макро кеңістікте арақашықтықты анықтау
	4.2 Кеңістікте заттардың өзара орналасуын бағалау	6.4.2.1 кеңістікте заттардың өзара орналасуын көру арқылы зерттеу
	4.3 Кеңістік қатынасты анықтау	6.4.3.1 сызбадан бейнелеу түрлерін құрылымдастыру 6.4.3.2 жазықтық координаторында бағдарлана алу 6.4.3.3 берілген координатор нүктесі бойынша бейненің құрылуын тану 6.4.3.4 әртүрлі позицияда объектіні көру арқылы қабылдау 6.4.3.5 көзбен шамалауды дамыта білу 6.4.3.6 кеңістікте бағдарлауды дамыта алу, көру арқылы есте сақтауын жаттықтыру
5. Көру мен моториканың үйлесімділігін дамыту	5.1 Көздің бақылау қызметін дамыту	6.5.1.1 көру арқылы қозғалып бара жатқан затқа бақылау жасау
	5.2 Қолдың ұсақ моторикасын дамыту	6.5.2.1 заттың жасалған материалдар қасиеттерін анықтау және сипаттау 6.5.2.2 өз бұйымының көрнекі бейнесін құру (құм) (оригами, папье-маше)
3-тоқсан		
6. Қабылдаудың толық және тұтастығын дамыту	6.1 Бақылау арқылы талдауын дамыту	6.6.1.1 заттарды тану, тағайындалған белгілері бойынша топқа біріктіру 6.6.1.2 объектілерді тағайындалған бөліктері бойынша тану, ерекшелеу 6.6.1.3 мозаикамен жұмыс жасау, құрастыру 6.6.1.4 заттық бейнелерді бейнелеу, талдау, салыстыру
	6.2 Нұсқалы және толтырылған бейне	6.6.2.1 суреттерді сөзбен бейнелеу бойынша заттарды табуға арналған жаттығулар орындау 6.6.2.2 үзінділер бойынша суреттерді тану, суреттердегі қателіктерді табу 6.6.2.3 кескіні бойынша бейнелерді табу арналған жаттығу орындау 6.6.2.4 қимылды көзбен бақылау арқылы берілген суретті жазықтықта (қағаз, грифельді тақта) құрылуын жөндеу
7. Сюжеттік бейнені қабылдау	5.7.1.1 Заттық картинаны қабылдау	6.7.1.1 тұрақты қалпы мен динамикада сюжеттік суреттерді қабылдауда компьютерлік техникаларды қолдану: сюжеті, фоманы, мөлшерді, түсті, ашықтылығын өзгерту негізінде 6.7.1.2 фильмдерді көрсетумен қатар сюжет желісін талдау және мазмұнын айтып беру негізінде көру арқылы қабылдау сапасы мен жылдамдығын

		жаттықтыру
8. Кең (ауқымды) кеңістікті қабылдау	8.1 Ауқымды кеңістіктің бинокулярды емес белгілері	6.8.1.1 ауқымды кеңістіктің бинокулярды емес белгілерін білу
	8.2 Жабық және ашық кеңістіктегі объектілердің өзара орналасуы мен ара қашықтығын анықтау	6.8.2.1 объектілердің ара қашықтығын анықтау 6.8.2.2 жабық және ашық кеңістіктегі объектілердің өзара орналасуы мен ара қашықтығын білу 6.8.2.3 әуе және линиялық қызмет түсініктерін, кеңістік ауқымдылығын көру арқылы қабылдауын дамытуға жаттығу орындау
	8.3 Кеңістік жағдайларды құрастыру, жазықтықта бейнесін моделдеу, осы жағдайды бейнелеуші құралдармен күрделендіре отырып салу	6.8.3.1 жазықтықта бейнені модельдеу, құрастыру 6.8.3.2 бейнелеуші құралдарды біртіндеп күрделендіре отырып оқиға желісінің сурет салу 6.8.3.3 қабылдау қашықтығын біртіндеп ұлғайтумен объектілердің орналасу қашықтығын анықтау бойынша жаттығу орындау
4-тоқсан		
9. Көркемдік қабылдауын дамыту	9.1 Өнердің негізгі түрлері	6.9.1.1 өнердің негізгі түрлерін білу 6.9.1.2 өнердің негізгі түрлерін ажырату 6.9.1.3 көркем шығармаларды талдау
	9.2 Декоративті қолданбалы өнер	6.9.2.1 берілген тақырыпты немесе түпкі ойын рельефті суреттер немесе пластилин арқылы ашу 6.9.2.2 берілген тақырыпта кеңістік немесе жазықтықта қарапайым композицияны құру 6.9.2.3 қолжетімді шығармашылық қызметтер түрлерін (скульптура, шығармашылық құрастыру, декоративті қолданбалы өнер) ажырату, қабылдау және талқылауға қатысу 6.9.2.4 негізгі пластикалық өнердің түрлерін ажырату, оның ерекшелігін түсіну 6.9.2.5 табиғатқа, адамға, қоғамға эмоционалды қатынаста қарау 6.9.2.6 қоршаған орта мен өмірлік болмыстың әртүрлі жағдайындағы адамды, бейнеленген табиғаты, өзінің ұлттық өнерін қалдық көру және тактильді сипап сезу амалдарын қабылдайтын қолжетімді құралдармен тану, қабылдау, бейнелеу және бағалау 6.9.2.7 мүсін туындылар, шағын пластикалық, кеңістікті және көлемді, ауқымды ұлттық қолөнерді көркем шығарманың түрі ретінде қабылдау
10. Салауатты өмірдің негізі. Алғашқы медициналық көмек көрсету мен медициналық білімнің негізі	10.1 Салауатты өмір салты туралы	6.10.1.1 өз денсаулығына жауапты екенін саналы түрде түсіну
	10.2 Алғашқы медициналық көмек және оны көрсетудің ережесі	6.10.2.1 алғашқы медициналық көмек көрсетудің негізгі қағидаларын білу 6.10.2.2 жалпы адам денсаулығына зиян келтіретін жағымсыз қылықтардың ықпал ету туралы білімдерін жинақтау (алкоголь, нашақорлық) 6.10.2.3 мұрынан қан ағу, құлап қалу кезінде алғашқы медициналық көмек көрсету 6.10.2.4 жараны жуу және таңудың ережелерін

	орындау
10.3 Алғашқы медициналық көмек көрсетудің құралы	6.10.3.1 алғашқы медициналық көмек көрсету құралдарын пайдалану
10.4 Адам ағзасының жарақат алу түрлеріне сипаттама	6.10.4.1 адам ағзасының әртүрлі жарақат түрлерін сипаттау 6.10.4.2 адам ағзасының әртүрлі жарақаттану кезінде алғашқы медициналық көмек көрсету

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 41-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 481-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1 -тарау. Жалпы ережелер

1. Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты – қоршаған орта туралы тұтас түсініктердің негізінде балалардың қоғамдағы жүріс-тұрысын, әлеуметтік жағымды мінез-құлығын қалыптастыру, көру қабілеті зақымдалған тұлғаларды қазіргі өмірдің салттарымен жағдайларына әлеуметтік-психологиялық жағынан бейімдеу болып табылады.

3. Бағдарламаның міндеттері:

1) көру қабілеті зақымдалған балалардың өзіне-өзі қызмет көрсетудің, жеке тазалықты сақтаудың, үй шаруасын жүргізудің, қоршаған ортада бағдарлаудың қажетті дағдыларын қалыптастыру;

2) әлеуметтік ортаның ерекшеліктерін дұрыс бағалап түсінуін, өзін-өзі бақылау мен өз мінез-құлығын реттеу дағдыларын қалыптастыру;

3) адамгершілік-этикалық нормаларына сай мінез-құлықты қалыптастыру, дүнеитанымын кеңейту, эстетикалық талғамын дамыту;

4) әлеуметтік-мәдени мекемелеріне жататын кәсіпорындары мен ұйымдарымен іс жүзінде таныстыру;

5) адамгершілік-тұлғалық қасиеттерін тәрбиелеу: еңбекқорлық, басқалардың қайғысы мен сезімдеріне ортақ бола білу, үлкендерді сыйлау, отаншылдық сезімдері.

2 -тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" (бұдан әрі - ӘТБ) пәні көру қабілеті бұзылған балаларды арнайы оқыту мен тәрбиелеудің коррекциялық компонентінің негізгі пәндерінің бірі болып табылады. Бұл пән осы балалардың оқыту-тәрбиелеу процесінде өздерін тұлға ретінде таныттуын қамтамасыз етумен ғана шектелмейді, ол көрмейтіндердің өзіндік қажеттіліктерін өз бетінше қанағаттандыра алатындай, өз әлеуметтік мәселелерін шешетіндей, өзін-өзі және басқаларын адекватты бағалайтындай, айналадағыларымен тең құқықта әрекеттесе білетіндей әлеуметтік құзіреттіліктің деңгейіне жетуге мүмкіндік береді.

5. Көрмейтін және нашар көретін балаларды оқыту құндылықты-бағдарлы, әрекеттік, дифференциалды және коммуникативті тәсілдер негізінде жүзеге асырылады.

6. Оқытудың құндылықты-бағдарлы тәсілі – бұл белгілі құндылықтар тұрғысында оқу іс-әрекетін ұйымдастыру және орындау, оның нәтижелерін алу және қолдану тәсілі: өмір, адам, табиғат, шындық, мейірімділік, отбасы. Құндылықтар тұлғаның мотивациясының маңызды факторы ретінде, оның мінез-құлқы мен әрекетін ынталандырады. Орта білім берудің құндылықтары "Мәңгілік ел" ұлттық идеясына негізделген: қазақстандық патриотизм және азаматтық жауапкершілік; құрмет; ынтымақтастық; еңбек пен шығармашылық; ашықтық; өмір бойы білім алу. Оқыту барысында қазақ ұлттық дәстүрлері мен салттарына басым көңіл бөлінеді. Оқытудың ерекше нәтижелі формаларын қолданады: пікірталас, пікірсайыс, презентациялар, жарыс, конференция өткізу.

7. Тұлғалық қасиеттердің дамуы білім алушыларды білім берудің басты құндылықтарына дағдыландырудың негізі болып табылады, ол құндылықтар: "қазақстандық патриотизм" мен азаматтық жауапкершілік", "құрмет", "ынтымақтастық", "еңбек пен шығармашылық", "ашықтық", "өмір бойы білім алу" сияқты. Бұл құндылықтар білім алушының тәртібі мен күнделікті іс-әрекеттерін ынталандыратын тұрақты тұлғалық бағдарына айналады.

8. Тұлғалық-бағдарлы тәсілі оқу процесін жекелендіруді, баланың жеке даралығын, тұлғалық бірегей қасиеттерін (шығармашылық, белсенділік, еңбекқорлық, төзімділік, мұқияттылық, ұқыптылық, өз деңсаулығы мен қауіпсіздігіне жауаптылық, мақсаттылық, жігерлілік пен қайраттылық, тартысыздық, әдептілік) қалыптастуді көздейді, эмоциялық-еріктік аясының, психикалық процестердің: бейнелеу-әрекеттік ойлаудың, зейіннің кемшіліктерін түзетуге жетелейді.

9. Әрекеттік тәсіл әлеуметтік-тұрмыстық сабақтарында балалардың практикалық икемдері мен дағдыларын дамытуда және түзетуде жүзіге асады.

Практикалық дағдыларды ақпараттық-рецептивті, іздену, зерттеу, көрнекті-иллюстрациялық, оқу-танымдық іс-әрекетін ынталандыру әдістері, бақылау және өзін-өзі бақылау әдістері, репродуктивті әдісі арқылы дамытады, бұл әдістер бойынша меңгерлетін материалды машықталған дағдыға айналғанша қайта-қайта бірнеше рет бекітеді.

10. Әрекеттік тәсіл мұғалім, тәрбиеші мен ата-ананың өзара іс-қимылын көздейді, онда мұғалім білім алушының іс-қимылын үйлестіреді, ал білім алушы өз іс-әрекетін анықтайды, даму дағдыларының жақын аймағын анықтайды және неғұрлым тиімді тактиканы тандайды.

11. Сабақта жүргізілетін іс-әрекеттің негізгі түрі – күнделікті тұрмыстық, әлеуметтік дағдылары мен айналадағылармен әрекеттесудің дағдыларын меңгеруге бағытталған тәжірибелік сабақ болып табылады.

12. Әрекеттік тәсіл білім алушыларға өз бетінше:

1) сұрақ қойып, қорытынды жасау; әртүрлі қиын маршрутты құрастыруда және оқу және танымдық міндеттерді шешу үшін, модельдер мен схемаларды түрлендіруіне, жасап шығаруына, қолдануына;

2) нәтижеге қол жеткізу барысында өзінің іс-әрекетін бақылау, бағдарлауға және мобилдікке байланысты жағдайдың өзгеруіне қарай іс-әрекетін түзетуіне; оқу міндеттерінің орындалуын, оны шешудегі өз мүмкіндіктерін дұрыс бағалауына мүмкіндік береді.

13. Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлауды оқытудағы дифференциациялық тәсіл оқу процесінде білім алушылардың түрлі топтарына қарай ерекшелендіруді, олардың денсаулық, психикалық, офтольмологиялық және жас ерекшеліктеріне, көру мүмкіндігі мен қосарласқан кемістіктердің болуына байланысты түрлі жағдайларды жасауды ескереді, осындай ерекшеліктеріне қарай білім алушыларды топтарға бөледі: мүлдем көрмейтін және жартылай көретін білім алушылар; нашар көретін білім алушылар. .

14. Әлеуметтік және тұрмыстық ортада бағдарлау дағдыларын меңгеруіне байланысты топшаларға бөліп оқытуды ұйғарады: балаларды үш топшаға бөледі:

1) бірінші топшаның білім алушылары білім алушылары оқу материалын толықша және өз бетінше меңгере алады;

2) екінші топшаның білім алушылары оқу материалын меңгереді, бірақ оны жаңғыртуда кейбір қателерді жібереді;

3) үшінші топшаның білім алушылары оқу материалын жартылай меңгереді және оны өз бетінше жаңғырта алмайды, олар үшін жеке түзетудің әдістері мен тәсілдері қамтылған жеке карталар жасайды.

15. Коммуникативті тәсіл әдептілік, сипайылық, ақкөңілділік, тартысыздық сезімдеріне негізделген тұлғаралық әрекеттесуді ұйғарады; сөйлеу қарым-қатынаста білім алушылар іскерлік ынтымақтастықты орнатады; жалпы шешімді табуды, түрлі ұстанымдарды келістіру және өзара қызығушықтарын есепке алу негізінде дау-жанжалдарды шешуді, құрбылардың пікірімен санасып, бір-бірін сыйлауды үйренеді, өз пікірін жеткізе білуді, оны аргументпен дәлелдеу және қорғай білуді меңгереді; сөйлеу құралдарын саналы қолданады, дәрекі сөйлеу және балағат лексикасын қолдануға жол бермейді.

16. ӘТБ пәнін оқытуда екі бағыт қарастырылады:

1) бірінші бағыт білім алушыларда күнделікті өмірге қажетті дағдыларды қалыптастыру болып табылады. тұрмыстағы әр түрлі заттарды пайдалану, тұрмыстағы тәртіп мәдениетінің дағдылары қалыптастырылады;

2) екінші бағыт адам әрекетінің әлеуметтік-тұрмыстық саласымен таныстыру, мектепте, отбасында, қоғамдық орындарда тәртіп мәдениетін тәрбиелеу, сөйлесу дағдыларын қалыптастырумен байланысты дербес өмірде әлеуметтік коммуникативті әрекеттестік үшін қажетті білім мен біліктерді меңгеру болады.

17. Ақпараттық-коммуникативтік технологияларды, GPS навигациясын, мультимедиялық ресурстарын және бұқаралық ақпарат құралдарын, интерактивті тақталарын және компьютерлерді пайдалану оқу процесін белсендіруге және модернизациялауға мүмкіндік береді, сонымен қатар білім алушылар мен педагогтың арасындағы қарым-қатынасты дамытып, ынтымақтастықты нығайтады.

18. ӘТБ пәні біріктірілген курсретінде қарастырылады, ол бірнеше пәндерден алынған білімдерді қамтиды:

1) өзін-өзі тану - қоғам өмірінің негізгі қағидаларын тану және қоғамдағы өз орнын белгілеуге жағдай жасау;

2) математика - формула бойынша отбасылық бюджетті, азық-түлік себетті санауда, ақша аударымдарын жіберуде математикалық есептеу;

3) география - азық-түлік және басқа да тұтыну тауарларды шығару өндірістердің, өнеркәсіп мекемелердің географиялық орналасқан жерлерімен танысу;

4) биология - ас қортуға қатысатын ішкі мүшелердің жұмысымен, көпшілік қолды тауарлар мен азік-түлік өнімдердің шығару өндірістерімен танысу;

5) химия - жуғыш және тазартқыш құралдарды химиялық құрамына қарай қолдану;

6) мимика және пантомимика – ауызша сөйлеу арқылы және сөзсіз коммуникацияның дағдыларын меңгеру;

7) кеністікті бағдарлау - жабық және еркін кеністіктебағдарлай білу;

8) технология -киімін тазалап ұстау, тамақ даярлаутәжірібелік тапсырмаларды орындау;

9) физика- электр құрал-аспаптармен жұмыс жасау ережелерін меңгеру;

10) тарих - казак, орыс және басқа ұлттардың дәстүрлері мен тұрмыс-салттарын танысу.

19. ӘТБ сабақтарын Бағдарламада көрсетілген теориялық және практикалық тапсырмалардың барлық түрлерін толық көлемінде орындау үшін арнайы жабдықталған кабинетте өткізеді. Кабинетті ұйымдастыруда санитарлық-гигиеналық ережелері мен қауіпсіздік техникасын есепке алады. Кабинет дауыстық нұсқау шығаратын тұрмыс техникасы мен тұрмыстық құралдармен жабдыкталады.

20. Арнайы білім беру жүйесінде білім алушылардың түзету сабақтары бойынша оқу жетістіктерін бағалаудың сапалық-түсіндірмелі эмоционалды сипаты болады (өз мүмкіндіктерін дұрыс бағалай білуді және түсінуді қалыптастыру) және даму жетістіктердің мониторингіне негізделеді.

21. Бағдарлама бойынша оқудың нәтижелігі сипаттау мағынасына ие жәнеуш деңгей бойынша бағаланады:

1) меңгеруге талпынады;

2) көмек арқылы игере алады (ересек немесе құрдастардың көмегімен);

3) басты құзіреттіліктер бойынша өз бетінше меңгере алады.

3-тарау. ӘТБ пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

22. ӘТБ пәнінен оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 1сағат, оқу жылында - 34 сағатты;

2) 6-сынып – аптасына 1сағат, оқу жылында - 34 сағатты;

3) 7-сынып – аптасына 1сағат, оқу жылында - 34 сағатты;

4) 8-сынып – аптасына 1сағат, оқу жылында - 34 сағатты;

5) 9-сынып – аптасына 1сағат, оқу жылында - 34 сағатты;

6) 10-сынып – аптасына 1сағат, оқу жылында - 34 сағатты құрайды.

23. ӘТБ пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

1) 1-бөлім "Жеке тазалық";

2) 2- бөлім"Киім және аяқ киім";

3) 3- бөлім"Тұрғын үй";

4) 4- бөлім"Қазақстандық отбасы";

5) 5- бөлім"Мінез-құлық тәртібі";

6) 6- бөлім"Сауда";

7) 7- бөлім "Байланыс құралдары";

8) 8- бөлім "Тұрмыстық мекемелер";

9) 9-бөлім "Көлік";

10) 10- бөлім "Ерекше білім беруге қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері";

11) 11- бөлім "Тамақтану";

12) 12- бөлім "Медициналық көмек".

24. "Жеке тазалық" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) жеткіншектердің жеке гигиенасы;

2) гендерлік тәрбие;

3) салауатты өмір сүру.

25. "Киім және аяқ киім" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) сән және стиль;

2) киімнің және аяқ киімнің күнделікті күтімі.

26. "Тұрғын үй" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) тұрғын үйдің түрлері және олардың интерьері;

2) үйдің тазалығын сақтау.

27. "Қазақстандық отбасы" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) отбасылық қарым-қатынастар;

2) бос уақытты ұйымдастыру амалдары, отбасылық дәстүрлер;

3) отбасы бюджеті.

28. "Мінез-құлық мәдениеті" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) жалпы мәдени құзіреттіліктер;

2) мүсіннің дұрыс қалпысы

29. "Сауда" бөлімі келесі бөлімшеден тұрады:

1) сауда мекемелері, олардың мәні мен мағынасы.

30. "Байланыс құралдары" бөлімі келесі бөлімшеден тұрады:

1) байланыс түрлері, олардың мағынасы.

31. "Тұрмыстық мекемелер" бөлімі келесі бөлімшеден тұрады:

1) тұрмыстық мекемелер және олардың міндеттері

32. "Көлік" бөлімі келесі бөлімшеден тұрады:

1) көлік түрлері, олардың маңызы мен міндеттері.

33. "Ерекше білім беруге қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) нормативті құжаттар;

2) әлеуметтік мекемелер;

3) қалалық оқу мекемелері;

4) жұмысқа орналасу.

34. "Тамақтану" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) азық-түлік өнімдердің түр-түрлігі және олардың маңызы;

2) асүйлік жабдықтары, ыдыс аяқ және ас ішуаспаптары;

3) тамақ дайындау.

35. "Медициналық көмек" бөлімі келесі бөлімшеден тұрады:

1) алғашқы медициналық көмек көрсету.

36. 5-сыныпқа арналған ӘТБ пәнінің базалық мазмұны:

1) тазалық гигиенасы: бір күн ішіндегі тазалық гигиенасының ережесі; тазалық гигиенасының пәні және әдісі; көзгигиенасы; гигиеналық процедураның орындалу ережесі (балада және қызда); достарын сенің денсаулығың;

2) киім және аяқкиім: қазақ тарихының костюмі; киімнің түрлері, олардың қолданылуы; күнделікті киімді күту; аяқкиімнің түрлері, олардың қолданылуы; аяқкиімді күту; киімді жуып тазалауға арналған заттар, аяқкиімді жуу; ілгекті тігу; санитарно-гигиеналық талаптар және қауіпсіздік жұмыстың ережесі;

3) тұрғын-үй: тұрғын-үйдің түрлері; мектеп орналасуы; тазалық жасаудың түрлері; апта сайын бөлмені тазалау; тазалық және жуу кезіндегі қауіпсіздік техникалық жұмыс; шаңсорғыш; бөлме өсімдіктері және оларды күту;

4) қазақ отбасы: отбасы құрамын оқыту; туысқандық қатынас; отбасылық дәстүр; ақшалар (монета, купюра, валюта); олардың қолданылуы;

5) сауда: дүкеннің түрлері, олардың қолданылуы; сауда саласындағы мамандықтар; тауардың түрлері; сатылым дүкендеріне экскурсия;

6) байланыс құралы: телефонның түрлері және телефон байланысы; сюжеттік-рөлдік ойын "Досыңа хабарласу";

7) тұрмыстық мекеме: тұрмыстық мекеменің қызмет көрсетуі, олардың қолданылуы және ерекшелігі; тұрмыстық қызмет көрсету кәсіпорының жұмысшылардың мамандықтары;

8) көлік тасымалы: қалалық көлік тасымалының түрлері; қалалық көлік тасымалын қолдану; жол ережесіндегі белгілер;

9) ерекше білім беруге қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері: Қазақстан Республикасы Конституциясында "Баланың құқықтары мен міндеттері туралы"; Қазақстандық зағип жандар қоғамының құрылу тарихы;

10) мінез-құлық мәдениеті: құрдас-құрбылармен, ересектермен (таныс және бейтаныс) әр түрлі жағдайда кездесуде және қоштасуда сөйлеу мәдениеті; этикеттің негізгі ережелері; отыру және түрегеп тұру кезде мүсіннің дұрыс қалпысын сақтау;

11) тамақтану: тағамның негізгі түрлері; тамақты қауіпсіз сақтау әдісі; тамақты дайындау шарты және орны; таңғы тамақты үстелде дайындау; қарапайым және аралас бутербродтар; салатты дайындау; асүйге қажет заттар мен ыдыстар; оларды күту және дұрыс пайдалану ережесі;

12) медициналық көмек: медициналық мекеме, олардың қолданылуы; үй дәрісханасы.

37. 6-сыныпқа арналған ӘТБ пәнінің базалық мазмұны:

1) жеке тазалық гигиенасы: организмді шыңдау; шаш күтімі (жуу, сәндеу); көз күзеті; бозбала мен бойжеткеннің қарым-қатынас мәдениеті; салауатты өмір салтының мағынасы; шылымның зияны;

2) киім және аяқкиім: киім және аяқкиімді таңдау түр, түсіне қарай; мақта және жасанды маталарды жуу; үтік; шағын киімді жөндеу; қауіпсіздік техникасын жөндеу;

3) тұрғын-үй: үйдегі бөлменің орналасуы; сыныптың орналасуы, мектептегі жатын бөлме; пәтердің жиһаздағы дұрыс орналасу ережесі, мектепте; күнделікті пәтерді жинау (кұрғақ және дымқыл); шаңсорғыш– үйге көмек; бөлме өсімдіктері (олардың мағынасы, сапасы және күтімі);

4) қазақстандық отбасы: туыстардың мамандығы; отбасының құқығы мен міндеті; отбасылық мерекелер; халықаралық валюта;

5) сауда: супермаркет, гипермаркет, минимаркет, олардың қолданылуы; олардың түрлері, олардың бағасы; тауарды тұтыну реті;

6) байланыс құралы: негізгі байланыстың түрлері; апаттық және қалалық мекмемен телефонмен байланыс (полиция, жедел жәрдем, өрт сөндіретін мекеме); сюжеттік рөлдік ойын "Жедел жәрдемге қоңырау"; тренинг "Виртуалды алдамшыны қалай тану керек";

7) тұрмыстық мекеме: химиялық тазалауға экскурсия;

8) көлік тасымалы: көлік тасымалының адам өміріндегі маңызы; қалалық көлік тасымалындағы жолақысын төлеудің түрлері; жолда жүру ережесі;

9) ерекше білім беруге қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері: Қазақстан Республикасы Конституциясында "Баланың құқықтары мен міндеттері туралы"; зағип жандардың Қазақстандық қоғамына кіру тәртібі;

10) мәдениет әдебі: сөйлесу әдебі; жүрген кездегі денені тік ұстау таяқпен;

11) тамақтану: тағамның құрамы (көмірсулар, майлар, ақуыздар, дәрумендер), адам өміріндегі қолданылуы; тағам рационы; тағамның сақталуы және дайын тамақтың; ас үйдегі тұрмыстық техника; газ және электр плитаның дұрыс қолданылуы; үстел үстіндегі тәртіп ережесі; тазартқыш және жуғыш құралдар арнайы ас үй және асхана ыдыстары үшін; кешкі астың үстелін

дайындау; жармалар, оның түрлері, мультиваркаға ботқа дайындау; сүт тағамдарының түрлері; қазақтың сүт өнімдері (қымыз, шұбат, айран);

12) алғашқы көмек: "жедел жәрдемге" қоңырау шалу және үйге дәрігер шақыру; тұмау ауруына профилактика жасау; медициналық нұсқауды дұрыс орындау және қабылдау.

38. 7-сыныпқа арналған ӘТБ пәнінің базалық мазмұны:

1) жеке тазалық гигиенасы: бозбаланың тазалық гигиенасы; жеке гигиеналық пәндер; шаш және бет терісіне күтім; көз аурулары; жеке заттардан жұғатын тазалық гигиенасы; ер баланың жыныстық жетілуі; полове созреваниe мальчиков; тершендік профилактикасы, бозбаланың тері аурулары; қыз баланың жыныстық жетілуі; жеке күнтізбе құру; есірткінің зияны және токсикалық заттар;

2) киім және аяқ киім: сән және стиль; сәндік киімді ұсынатын мамандар; мақта және синтетика маталарды жуу; кір жуатын жерге экскурсия; қызметтің түрлері; кір жуатын жердің өз-өзіне қызмет істеу; бүлінген киімді жөндеу, торлап жамау;

3) тұрғын-үй: интерьер; киіз үй; еден және жиһаз күту ережесі; химиялық жуғыш заттар.

4) қазақ отбасы: отбасындағы жеке қарым-қатынас; отбасылық дәстүр; кіріс көзі; шағын шығындар;

5) сауда: арнайы және жан-жақты жарнамалық дүкендер, олардың бөлімдері; кейбір тауарлардың бағасы; тауарды сатып алу талабы; дүкендегі тәртіп ережесі;

6) байланыс құралы: жәшіктің сәйкес келу түрі; жәшікке экскурсия; әлеуметтік желі,

7) тұрмыстық мекеме: киім жөндеу ательесі;

8) көлік тасымалы: қалалық көлік тасымалы; көлік тасымалындағы тәртіп;

9) мүмкіндіктері шектеулі тұлғалардың құқықтары мен міндеттері: Қазақстан Республикасы Конституциясында "Баланың құқықтары мен міндеттері туралы"; зағип жандардың Қазақстандық қоғам мүшелерінің міндеттері мен құқықтары;

10) мәдениет тәртібі: сөйлесу әдебі; қоғамдағы тәртіп (кино, театр, музейде, кітапханада); сыйлықты қабылдау және тапсыру әдебі; сымбат;

11) тамақтану: әртүрлі тамақтану және олардың адам өміріндегі маңызы; презентация: "Ауылдағы атамның үйінде қонақта"; түскі ас; тіске басар, бірінші және екінші тағам; үшінші тағам; электр тұрмыстық заттарды қолдану; түскі тамаққа үстелді дайындау; қазақтың ұлттық тағамдары (қуырдақ, сірне);

12) медициналық көмек: инфекциялық және көзаурулары, қолдану нұсқаулықтары; дәрі және дәруменнің түрлері.

39. 8-сыныпқа арналған ӘТБ пәнінің базалық мазмұны:

1) тазалық гигиенасы: аяқ, қол, мойын, бетке күтімдер; жастарға және қыздарға косметикалық құрал; көру күзеті; венерологиялық аурулар; даулар тақырып бойынша "мен салауатты өмір салтын қолдаймын";

2) киім және аяқ киім: жасөспірімнің заманауи гардеробы; сатып алған кездегі киім мен аяқ киімнің таңдалуы; киімдегі дақты үй жағдайында кетіру; дақты үй жағдайында кетірудегі қауіпсіздік техникасы; химиялық тазалауға экскурсия; химиялық тазалаудың қызмет түрлері;

3) тұрғын-үй: интерьердің түрлері; ас-үй және жуынатын бөлмені тазалау; жуынатын бөлмеге, раковинаға, әжетханаға күтім; жуғыш заттар, ас үй және жуынатын бөлмедегі қолданылған күтім;

4) қазақ отбасы: отбасы ерекшелігі; қақтығыстарсыз қарапайым құпия; балаға ойындар мен қызықтар; отбасылық дәстүрлер; тұрғын-үй есебі мен коммуналдық төлем; отбасы бюджеті;

5) сауда: супермаркетке саяхат; тұтынушылардың дұрыс құқықтары; тауарды қайтару ережесі; тауарды төмен бағамен сату; ғаламтор дүкені;

6) байланыс құралы: почта жәшігінің индексі; қала ішіндегі байланыс телефоны; телефон әңгімесіне тарифтер; әрбір байланыс қызмет ету бағасы; ұялы байланыс;

7) тұрмыстық мекеме: орталық-сервистің тұрмыстық техника бойынша жөндеу жұмысы;

8) көлік тасымалы: метро; қала ішіндегі авто көлік тасымалы; көлік вокзалы; негізгі автобус маршруты; автобус қозғалысының күнтізбесі; билетті сатып алу ережесі; жолақы бағасы;

9) ерекше білім беруге қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері, қалалық әлеуметтік мекемелердің маңызы мен мақсат-міндеттерін;

10) мәдениет тәртібі: әртүрлі мамандармен сөйлесу әдебі; стратегиялық кедергілердің тәртібі; үлкен мереке шараларындағы тәртіп ережесі; тұрақтылық;

11) тамақтану: дұрыс тамақтану рационы; ыдыс-аяқ (ас-үй, асхана, шай); таңғы тағамды дайындау үстелді, түскі, полдник, кешкі; механикалық және электр тұрмыстық заттар; ұннан жасалатын тағамдар; ұннан жасалған қазақтың ұлттық тағамдары (лепешка, бауырсақ); консервілеу;

12) медициналық көмек: аяқ астындағы оқиғадағы алғашқы көмек.

40. 9-сыныпқа арналған ӘТБ пәнінің базалық мазмұны:

1) жеке тазалық гигиенасы: үйдегі жеке тазалық гигиенасының ережесі, мектепте; көз күзеті; нұсқаулық және профилактика ерте жүктілік кезіндегі; біз есірткіге қарсымыз;

2) киім және аяқ киім: киім сәні, сән; киімді жаңарту (шағын детальді ауыстыру); былғары терісін тазарту; киімді қалпына келтіру;

3) тұрғын-үй: заманауи пәтердің интерьері; терезе және айнаға күтім; мерзімдік және жаппай пәтерді жинау, мектепте;

4) қазақстандық отбасы: Қазақстан Республикасының отбасы және неке заңы; отбасы ошағының негізі; отбасылық дәстүр және қазақ халқының ырымдары (Бесік той, Тұсау кесер, Сүндет той); отбасы бюджеті;

5) сауда: базар; базардың бөлімдері; тұтынушылардың құқығын қорғау;

6) байланыс құралы: бандеролдың түрлері; оларды жіберу тәртібі;

7) тұрмыстық мекеме: сұлулық салонындағы қызмет жасау ерекшелігі;

8) көлік тасымалы: вокзал және оның қызметі; теміржолдың күнтізбесі; жолаушылар вагонының түрлері; теміржол билетін сатып алу; багажды сақтау камерасы;

9) мүмкіндіктері шектеулі тұлғалардың құқықтары мен міндеттері: Қазақстан Республикасы "Мүгедектерді деңсаулық сақтау аясында әлеуметтік қорғау туралы" Заңы (8,14 баптары); іскерлік этикеттің ережелері; колледж; мамандықты таңдау; жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар орталығы, жұмысқа тұру үшін қажет болатын құжаттар тізімі; Қазақстан Республикасындағы Еңбек кодексі;

10) мәдениет тәртібі: бозбалдар мен қыздардың сөйлесу әдебі; жас адамдардың сырт келбеті;

11) тамақтану: диеталық тағамдар; асүй құрылымдарын таза ұстау; диеталық тағамдарды дайындау;

12) медициналық көмек: инфекциялық және ішек аурулары; ауа тамшысы арқылы жұғатын аурулар, олардың қалай қолданылуы туралы нұсқаулық.

41. 10-сыныпқа арналған ӘТБ оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) тазалық гигиенасы; тазалық гигиенасының ережесі; ерте жыныстық салдары; презентация "Денсаулықты күтуді үйрен" тақырыбына;

2) киім және аяқ киім: сыртқы келбет және жеке келбетті қалыптастыру; жүнді теріні таза ұстау; замштық теріні таза ұстау;

3) тұрғын-үй: тұрғын үй жері және әр ұлттың тұрғын-үй интерьері; косметикалық тұрғын-үй жөндеу жұмыстары;

4) қазақ отбасы: тату отбасы; отбасылық дәстүр; жинақ; депозиттердің түрлері; несие;

- 5) сауда: жәрмеңке, олардың түрлері;
- 6) байланыс құралы: ғаламтордан ақпаратты іздеу; байланыстың түрлері; электронды жәшік;
- 7) тұрмыстық мекеме: банктің қызметі;
- 8) көлік тасымалы транспорт: әуе көлік тасымалы; аэровокзал; маршруттар; билетті сатып алу ережесі; рейске тіркелу; жолақының құны;
- 9) мүмкіндіктері шектеулі тұлғалардың құқықтары мен міндеттері: БҰҰ Жарғысында жарияланған құқықтар; зағип жандарға берілген құқықтарды және міндеттері; абитуриенттің оқу орнына түсудің ережелері білу, егжей-тегжейін түсіну, колледждерге, ЖОО; резюме; "Жұмысқа тұру үшін сұхбаттасуға келу" сюжеттік ойыны;
- 10) мәдениет әдебі: общекультурные компетенции; осанка;
- 11) тамақтану: пайдалы және зиян тағамдар; ыдыс жуатын; мерекелік дастарханға үстел дайындау; мерекелік дастарханды дайындау; ұлттық тағамды дайындау;
- 12) медициналық көмек: ауруды күту.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

42. Бағдарламада оқыту мақсаттары арнайы кодталған. Кодтың бірінші саны сыныпты белгілейді, екінші және үшінші саны –бөлім мен бөлімшені анықтайды, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.2.1.3 кодындағы: "5" - сынып, "2.1" - бөлімше, "3"- оқу мақсаттың реттік нөмірі. Мақсаттар белгілі бір контекстіге байланысты құрастырылмаған және әр түрлі тақырып аясында жүзеге асырылады.

43. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1- бөлім "Жеке тазалық":

1- кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттар					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Жеткіншектердің жеке гигиенасы	5.1.1.1 таңғы және кешкі дәрет алудың дағдыларын менгеру (жуыну, сүртінуге, шаш тарау, тіс жуу) 5.1.1.2 жеке гигиеналық заттарын қолдана білу (тіс жуу щеткасын, сабынды, таракты,	6.1.1.1 жеке тазалық сақтаудың маңыздылығын түсіну, денесіне күтім жасай білу, ағзаны қынықтыру, қолдары мен аяқтарын сумен ысқылаудың әдістерін білу және	7.1.1.1 қыздың, ұлдың жеке гигиена ережелерін, косметикалық салфеткалар түрлерін білу, шашқа, бетке күтім жасай білу 7.1.1.2 шаштың,	8.1.1.1 аяқ-қолдың беттің, мойынның терісіне дұрыс күтім жасау, косметиканы шамалап қолдану 8.1.1.2 косметикалық құралдардың түр-түрін тану, олардың қолдан	9.1.1.1 өз ағзасын шынықтыру, өз заттарын күнделікті тазалау, жуу, тазалықта ұстау; үйде, мектепте жеке тазалық гигиенасын сақтау	10.1.1.1 денсаулықты сақтау және шынықтыру үшін жеке тазалық сақтаудың маңыздылығын түсіну 10.1.1.2 көру қабілетін аялап күтудің қажеттілігін

	орамалын, бет орамалын) 5.1.1.3 кол-аяқты жуған кезде әрекеттерді дұрыс ретімен орындай білу, тырнақ алу (қолға сипап сезудің негізгі құралы ретінде қарап, ұқыпты күту) 5.1.1.4 көзілдірікті дұрыс пайдалана білу, оны тағудың қажеттілігін түсіну, көзге арналған қарапайым гимнастикасын жасап жүру	кешке тазалық процедурасын сай білу 6.1.1.3 бас жууда қауіпсіздік ережелерін сақтай білу; шаштың типіне қарай жуу құралдарын дұрыс таңдай білу 6.1.1.4 шаштың сәнді, жинақы калпын сақтау 6.1.1.5 жұмыс орнына жарық түсуді дұрыстау; кітап қойғышты қолдану; қарапастамен жазу; салынатын күштің режимін сақтау	терінің типін анықтау, денеге, шашқа жағатын косметикалық сұйықтар мен қоспаларды, сабынды таңдай білу, шашқа және бетке күтім жасау 7.1.1.3 денешынықтыру сабақтарын д және түрлі сапарға шыққан кезінде жеке тазалықты сақтау 7.1.1.4 қайызғаққа, шаштың түсуіне қарсы құралдарды білу, оларды дұрыс таңдай және пайдалана білу; 7.1.1.5 жеке тазалық заттар арқылы көшетін ауруларды білу, үстел шамын орнату және жұмыс орнына жарық түсу, көзге арналған жаттығуларды жасай білу	у ерекшеліктерін білу, безуге қарсы құралдарды, қабынуды басатын косметикалық маскаларын таңдай білу 8.1.1.3 тырнақтың тазалығын, сәнін сақтау, маникюр және педикюр жасау, шаштаразға, маникюр және педикюр шеберіне бару 8.1.1.4 депиляция жасау әдістері мен ережелерін білу 8.1.1.5 теледидарларды қарау кезінде дұрыс отыру және оларды көруге бөлінген уақытытан ауытқымау; бинокльді, монокльді пайдалана білу, оптикалық түзету құралдарын (көзілдірікті, лупаларды, линзаларды) сақтап, күту, көз бұлшық еттерін нығайту гимнастикасын жасау	9.1.1.2 компьютермен жұмыс жасауда көру қабілетін қорғау ережелерін сақтау, көзілдірікті қолдана білу, білім алушы режимін сақтау; көзге бөтен зат түсіп кетсе, оны сумен жуып-жаю	түсіну
1.2Гендерлік	5.1.2.1	6.1.2.1	7.1.2.1	8.1.2.1	9.1.2.1	10.1.2.1

тәрбие	қыздардың және ұлдардың анатомиялық, физиологиялық, психологиялық ерекшеліктерін түсіну; тазалық процедураларын дұрыс орындау	ұлдар мен қыздар арасындағы қарым-қатынас мәдениетін сақтау, дұрыс танысу, өзара қатынас жасау дағдыларын меңгеру (ұнату, көңіл білдіру, достасу, сүйю)	ағзаның жыныстық жетілу кезінде болатын өзгерістер туралы білу (тершеңдік, безеу бөртпесі, жеккіншек терінің аурулары, қыздардың етеккір күндері мен ұлдардағы поллюция кезеңдері) 7.1.2.2 етеккір және поллюция кезінде гигиеналық талаптарын білу; етеккір циклінде тазалықты ұстау, етеккір циклінің күнтізбесін жүргізу; іш киімді, шұлықтарды күнделікті жуу	сөз аурулар және олардың ағзаға зиянды ықпалы, қауіпті салдары туралы білу	ерте жүкті болудан сақтану, оны алдын алу және болдырмау жолдарын білу	ер мен әйел арасындағы қарым-қатынастың адамгершілік негіздерін және этикалық нормаларын білу және түсіну; кәметке толмағандармен сексуалды қарым-қатынасқа түсідің құқықтық жауаптылықты сезіне білу
1.3 Салауатты өмір сүру	5.1.3.1 ағзаға пайдалы жағымды нәрселер туралы білу, деңсаулықтың достарын тану (күн шуағы, таза су, рационалды тамақтану, дене шынықтыру жаттығулары, терең ұйқы) 5.1.3.2 темекі тартудың	6 .1.3.1 адам өмірі мен тіршілігі үшін деңсаулықтың маңыздылығын сезіну 6.1.3.2 темекі тартудың темекі тартышының өзіне және айналадағыларға а тигізетін зиянын түсіну; 6.1.3.3	7.1.3.1 рационалды тамақтанудың, дене шынықтыру жаттығулардың, күн тәртібін сақтаудың ағзаға беретін пайдасын айтып түсіндіре алу 7.1.3.2	8.1.3.1 қоғамда әлеуметтену үшін салауатты өмір салтын ұстанудың тиімділігін түсіну 8.1.3.2 есірткенің ағзаға келтіретін зиянын жайлы, есірткелік инъекция	9.1.3.1 әркім өз денсаулыққа басты жауапты екенін түсіну 9.1.3.2 зиянды әдеттердің (темекі тарту, ішімдік ішу, есіртке қабылдау)	10.1.3.1 салауатты өмір салтын насихаттау; зиянды әрекеттер қарсы тұру, белсенді өмір сүру ұстанымын таныту, "Салауатты болуға үйрен" тақырыбында презентацияла

зияны жайында білу; бірінші рет ұсынылатын темекіден, ішімдіктен ерікті бас тартып, қатаң қарсылық айту	ішімдіктің ағзаға келтіретін зияны жайлы білу, әр алкогольдік рөмкенің адам ағзасы үшін ұлы зат екенін түсіну, маскүнемдіктің әлеуметтік салдарын түсіну	есіртке мен ұландырғыш заттардың зияны жайлы білу, есірткені татып көру ұсынысынан қатаң түрде бас тартып, ерік күшін таныту	арқылы таралатын аурулар мен болатын әлеуметтік салдары жайында; қайсарлық пен жігерлілік танытып, азғырынды тілге ермей есіртке мен ұландырғыш заттарды татып көруден бас тарту	деңсаулыққа р жасау келтіретін жағымсыз ықпалына баға беру 9.1.3.3 "Біз есірткеге қарсымыз" тақырыбында ағы диспуттарға, дебаттарға белсенді қатысу
---	--	--	--	---

2) 2- бөлім "Киім және аяқ киім":

2- кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Сән және стиль	<p>5.2.1.1 қазақ ұлттық киімінің тарихын білу</p> <p>5.2.1.2 киімді және аяқ киімді олардың мән-мағынасына қарай ажырату; киімді аяқ киімді және бас киімді маусымға лайық таңдау</p> <p>5.2.1.3 өз бетінше киіну және шешіну, киімнің оң және теріс жағын ажырату, киім-кешекті ұқымты бүктеп, шкафқа қаттап жинау</p>	<p>6.2.1.1 киімді топқа, түрлерге бөліп ажырату, киімді оның сипатына тану және атау</p> <p>6.2.1.2 жағдайға байланысты киім комплектісін құрастыру</p>	<p>7.2.1.1 өз стилін табу, достардың стильдерін анықтау</p> <p>7.2.1.2 сәнді киім шығаратын мамандарын білу (модельерлер, дизайнерлері, стильшілер, кутюрье және олардың брендтері)</p>	<p>8.2.1.1 киім сәнінің даму бағыттары мен стильдерін білу</p> <p>8.2.1.2 киімнің және аяқ киімнің мөлшерлерін анықтау жолдарын білу</p> <p>8.2.1.3 киім мен аяқ киімін рационалды таңдау</p>	<p>9.2.1.1 сән журналдарын пайдалана алу; ұсақ-түйек бөлшектер арқылы киімді жаңарту, аксессуарларды дұрыс қолдану (нашар көретіндер үшін)</p> <p>9.2.1.2 өз киімінде ұлттық элементтерін қолдана білу</p>	<p>10.2.1.1 киімді мөлшерге, жасына, өзіндік ерекшелігіне және болатын іс-шараның (жиналыс, театрға бару, дискотека, экскурсия) сипатына қарай таңдай білу</p> <p>10.2.1.2 жаңа киімнің, аяқ киімнің кепілдік мерзімдерін білу; тұтынушының құқықтарын пайдалана алу</p>

<p>2.2 Киімнің және аяқ киімнің күнделік ті күтімі</p>	<p>5.2.2.1 сипап сезу мен иіс сезу арқылы киімнің, аяқ киімнің тазалығын анықтау 5.2.2.2 ұсақ-түйек киімдерді өз бетінше қолмен жуу; үтіккі пайдалану, киімді құрғату, кептіру, бүктеу 5.2.2.3 киімді тазалау және жууға және аяқ киімді тазалауға арналған құралдары туралы білу (иіс сезу қабілетін қолдану) 5.2.2.4 киімнің ұсақ жөндеу түрлері жайлы түсініктерді игеру (түймелер, ілгектер мен ілмектердің түрлі амалдарын білу) 5.2.2.5 кескіш және шанышқылы аспап-саймандарын, электр қыздырғыш және тұрмыстық химиялық</p>	<p>6.2.2.1 өз киімі мен аяқ киімін таза және ұқыпты қалпында сақтау 6.2.2.2 мақта-матадан және жасанды маталардан тігілген киімді жуудың ережелерін білу, кірді қолмен жуу, көретін жәрдемін пайдалана кір жуғыш машинамен жуу, кірді үтіктеу, кір жуатын машинаның режимдерін білу 6.2.2.3 кір киімді кір жуатын қызмет орнына дайындау мен тапсырудың ережелерін білу; кір жуу қызметін пайдалана білу 6.2.2.4 түйме тігу үшін инені, жіпті және инеге жипті сабақтағышты қолдана алу, киімнің сөгілген тігісін тігу; көйлек, белдемшенің етегін қайырып тігу 6.2.2.5 сырт киім мен</p>	<p>7.2.2.1 киім мен аяқ киімнің таза және ұқыпты қалпын сақтаудың маңыздылығын түсіну 7.2.2.2 тоқыма және синтетикалық матала рдан тігілген киімді жуу, кептіру және үтіктеу; кір жууға арналған құралдарын таңдай білу (қолмен және кір жуғыш машинамен) 7.2.2.3 өзіне-өзі қызмет жасау арқылы кір жууға арналған бөлмені пайдалану; кір жуғыш машинасын қолдана алу; кір жуғыш машинаның режим қосу батырмаларын тактильді ажырата алу 7.2.2.4 торлап жамаудың түрлі амалдарын және декоративтік жамау арқылы жыртылған жерлерге жөндеу жасай білу 7.2.2.5 кескіш және шанышқылы аспап-саймандарын қолдануда қауіпсіз техникасын сақтау</p>	<p>8.2.2.1 түрлі дақтарды жою амалдарын білу 8.2.2.2 дақтың түрін анықтай білу (иісі бойынша); тұрмыстық химиямен жұмыс жасау техникалық ережелерін сақтау 8.2.2.3 жақын аймақта орналасқан химиялық тазалау қызметтің адресін білу; химиялық тазалау қызметке киімді тапсыруға дайындау және тапсыру ережелерін білу; және тапсыру 8.2.2.4 Киімнің ұсақ-түйек жөндеуін сапалы жасау (тігістерін тігу, етегін қайырып тігу жамау салу), сақталынған анализаторларын пайдалану және қауіпсіздік техникасын сақтау</p>	<p>9.2.2.1 теріден жасалынған өнімдерді ылғалды тазалау 9.2.2.2 киімді реставрациялау және өзгерту (шалбардан шолақ шалбар жасау, көйлектің жеңдерін кесіп тастау, қалта жасап, тігу); шалбарды дөкемен жауып үтіктеу 9.2.2.3 киім жөндеу ательенің, аяқ киім жөндеу шеберханардың жайында ақпаратты таба білу; киімді және аяқ киімді жөндеуге апарып тапсыру</p>	<p>10.2.2.1 аң терісінен жасалған бұйымдерін тазалау, тарау ережелерін білу және қолдану: ұзақ сақтауға дайындау, күйеге қарсы құралдарды пайдалану 10.2.2.2 жұмсақ теріден жасалынған бұйымдерін тазалау, майланып жылтырап кеткен жерлерін сипап анықтай білу, тұрмыстық химиялық құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын сақтау</p>
--	---	---	---	--	--	---

	құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын білу	аяқ киімді дұрыс күтіп қарау 6.2.2.6 кескіш және шанышқылы аспап-саймандарын, электр қыздырғыш және тұрмыстық химиялық құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын білу				
--	---	---	--	--	--	--

3) 3- бөлім "Тұрғын үй":

3- кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-ынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Тұрғын үйдің түрлері және олардың интерьері	5.3.1.1 тұрғын үй түрлерін ажырату ауызша сипаттау 5.3.1.2 мектептің бөлімдері бөлмелері ақпаратты жалпылау, мектеп бөлмелердің біреуіне презентация жасау 5.3.1.3 "интерьер" ұғымын білу	6.3.1.1 өз пәтеріндегі және мектеп ішіндегі бөлмелердің атауын, мағынасын, орналасқан жерін арнайы бағдарлау аспабында өзінің тұрғын үйін моделін жасау 6.3.1.2 пәтерде, мектепте жиһаздарды орналастыру ережелерін білу (бөлменің мөлшеріне, ауқымына мағынасына қарау, басқа жиһаздың болуын ескерту)	7.3.1.1 жиһаздарды орын-орынға орналастыра білу, интерьер компоненттерін таңдай білу (макетте көрсету) 7.3.1.2 ұлттық тұрғын үй түрлерін білу, қазақтың киіз үйі туралы хабардар болу (киіз үйдің ішкі жасалуын, бұйымдарын білу)	8.3.1.1 перде, шам және интерьердің басқа да бөлшектерін таңдау, оларды бір-бірімен үйлестіру талаптарын білу 8.3.1.2 өз тұрғын үйін көркейту дағдыларын игеру	9.3.1.1 қазіргі замандағы тұрғын үйлердің интерьерлері жайлы хабардар болу 9.3.1.2 интерьердің құрама бөлшектерін іріктеп таңдай алу; тұрғын үйдің әдемі жабдықталғанын, тұрмысқа жайлы болудың қажеттілігін түсіну	10.3.1.1 әлемдегі түрлі ұлттардың тұрғын үйі мен интерьердің ерекшеліктерін білу 10.3.1.2 үй салу, қоныс той жасау, үйді безендіру салт-дәстүрлерін білу 10.3.1.3 практикалық сабақ: этнографиялық мұражайға экскурсия
3.2 Үйдің тазалығы	5.3.2.1 мектеп	6.3.2.1 сақталыңған	7.3.2.1 еденнің және	8.3.2.1 асүй мен	9.3.2.1. терезелер	10.3.2.1 үйде жөндеу

<p>н сақтау</p> <p>бөлмелерін, пәтерді жинап, тазалаудың қарапайым дағдыларын игеру, қол асты материалдарын пайдалану (сыпырғыш, швабра, шүберектер)</p> <p>5.3.2.2 тазартқыш пен жұғыш құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын білу</p> <p>5.3.2.3 шаңсорғыштың ішкі құрылысы мен қолдану ережелерін білу, қауіпсіздік техникасын сақтау</p> <p>5.3.2.4 бөлме гүлдері жайлы хабардар болу, олардың маңызын түсіну және үйге қоюға болатын орны мен санын білу</p>	<p>анализаторлар арқылы үйдің шашылып жатқанын білу</p> <p>6.3.2.2. шаңсорғышты пайдаланып, бөлмені, үйді күнделікті жинаудың және жуып тазалаудың алгоритмын орындай білу</p> <p>6.3.2.3 тұрғын бөлмелерге қойылатын гигиеналық талаптарды іс жүзінде орындау (ауасын желдету режимі, қажетті температурасын сақтау, жарық түсу ережелерін, шаңды сүртіп жүру) (борьба с пылью)</p> <p>6.3.2.4 бөлме гүлдерін күтіп қарау</p>	<p>жиһаздың жасалыңған материалын сезіп, ажырату және анықтау (еденге қатысты - линолеум, ламинат, паркет; жиһаз – жұмсақ, жылтыратылған)</p> <p>7.3.2.2 еденді және жиһазды олардың жасалыңған материалына қарай тазалаудың күтім жасаудың ережелерін білу және оларды практикада қолдану</p> <p>7.3.2.3 еден мен жиһазға күтім көрсетіп, тазалауға арналған тұрмыстық химиялық құралдарын, құрал-саймандарын қолдану</p> <p>7.3.2.4 тапсырмаларды белгілі ретімен орындай білу, өзі орындаған жұмыстың нәтижелерін объективті бағалай алу; жуу, тазалау кезінде офтальмологиялық-гигиеналық талаптарды орындау</p>	<p>дәретхана, ванна бөлмелерін жуып тазалаудың ережелерін білу (кафель жуу, сантехниканы тазалау)</p> <p>8.3.2.2 тұрмыстық химиялық құралдарын және түрлі құрал-саймандарының кірленудің түріне қарай қолдана білу;</p> <p>тазартқыш пен жұғыш құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын сақтау</p> <p>8.3.2.3 жұғыш құралдарға берілген баспа нұсқауды пайдалана білу;</p> <p>8.3.2.4 бөлмені, тұрғын үйді тазалықта ұстаудың адам үшін қаншалықты маңызды екенін түсіну</p>	<p>мен айналарды жуып тазалаудың ережелері мен амалдарын білу, терезелерді жылыту</p> <p>9.3.2.2 тозаңдатқыш, тазартқыш пен жұғыш құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын білу</p> <p>9.3.2.3: мектепте, тұрғын үйде күнделікті тазалауды, маусымдық және жаппай тазалау толық көлемінде орындау: пәтерді жинауда тұрмыстық электр аспаптарын және тазартқыш, жұғыш заттарды қолдану (отбасы мүшелердің арасында үй жинау міндеттерін бөлу бойынша жағдаяттың</p>	<p>жүргізу амалдары мен жөндеудің түрлері туралы хабардар болу</p> <p>10.3.2.2 жөндеуге қажетті құрылыс материалдарын түр-түрлерін ажырата білу</p>
---	--	--	--	--	---

					моделін құрастыру)	
--	--	--	--	--	--------------------	--

4) 4- бөлім "Қазақстандық отбасы":

4- кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Отбасылық қарым-қатынастар	5.4.1.1 отбасының құрамын, ата-анасының аты-жөнін, олардың жұмыс орнын білу, туыстық қатынастар жайлы білу (ана, әке, аға, бауыр, әпке, сіңлі, қарындас), жақын туыскандар жайлы білу (тате, аға, нағашы, жиен); отбасындағы қарым-қатынастар туралы білу	6.4.1.1 ата-анасының, жақын туыстарының жұмыс істейтін орны мен лауазымы, мән-мағынасы жайлы айтып, түсіндіре алу	7.4.1.1 отбасындағы қарым-қатынастың моральдық-этикалық нормаларын ұстау (ата-аналарға, аталарымен апаларына құрмет көрсету); отбасының мұқтаж мүшесіне көңіл бөлу, қолдау көрсету, көмектесу	8.4.1.1 дау мен жанжалдың пайда болу себептерін түсіну және жанжалды шешу жолдары мен тактикасын таба білу	9.4.1.1 некеге тұру және некені бұзу тәртібі туралы хабардар болу	10.4.1.1 берік отбасының маңыздылығын түсіну; "тату отбасы" презентациясы: өзінің шығармашылық жұмысын ұсыну
4.2 Бос уақытты ұйымдастыру амалдары, отбасылық дәстүрлер	5.4.2.1 ұлттық салттарын және мерекелерді атап өтудің дәстүрлерін және олардың мағынасын білу (Құрбан байрам,	6.4.2.1 Наурыз, Жаңа жыл, мейрамдарын тойлау дәстүрлерін, отбасылық мерекелерін,	7.4.2.1 отбасылық дәстүрлердің маңызын, олардың отбасылық қарым-қатынастард	8.4.2.1 отбасының бос уақытын және демалыстарын ұйымдастыруға белсенді қатысу, отбасылық	9.4.2.1 отбасының бос уақытын және демалыстарын ұйымдастыру; қазақтың	10.4.2.1 отбасылық құндылықтардың маңыздылығын ұғыну; отбасылық салт-дәстүрді

	Ораза-Айт, Пасха, Масленица)	туған күн, мерей тойларын, үйленудің салт-дәстүрлерін білу 6.4.2.2 мерекелерді ұйымдастыруда қазақтың ұлттық салттарын, дәстүрлерін қолдану	ың күшеюіне қатысты және түрлі жастағы буындардың өзара түсінушілігін артуға жағдай жасау үшін аса маңызды болуын түсіну	дәстүрлерді қолдау және нығайту 8.4.2.2 өзінің бос уақытын дұрыс ұйымдастыра білу; рельефті-нүкте әріптермен жазылған құтықтау хатын өз бетінше дайындау, безендіру	ұлттық салттарын, дәстүрлерін сақтау (Бесік той, Тұсау кесер, Сүндет той)	қазақстандық қоғамының және мемлекеттің негізі ретінде сақтау, оларды қолдау және дамыту
4.3 Отбасы бюджеті	5.4.3.1 Қазақстан Республикасындағы ақша белгілерін, қағаздары тиындард 5.4.3.2 сипап сезіп және көріп қабылдау арқылы ақша банкнотарының және тиындарының құнын анықтау	6.4.3.1 сақталынған ақша анализаторларды пайдаланып, халықаралық валютаны ажырата білу және валютаның теңгеге қатысты бағамын анықтау, түсіну	7.4.3.1 "Отбасы бюджеті" түсінігін ұғыну; 7.4.3.2 табыстың түрлі қаражат көздері туралы түсіну (жалақы, зейнетақы, балаларға берілетін жәрдемақы) 7.4.3.3 отбасы бөджетін есепке алып, бір күнде (бір аптада, екі аптада) кететін шығымдарды жоспарлау	8.4.3.1 тұрғын қорындағы үй түрлерін тану, коммуналдық қызметтер туралы және оларды төлеудің формалары мен амалдары жайлы білу; электр санауыш және басқада есептегіштердің көрсетулері бойынша коммуналдық қызметтерін төлеу квитанцияларын толтыру, электр қуатын, газды, суды үнемді қолдана білу 8.4.3.2 отбасылық бюджетін тиімді жұмсай білу және үнемдей алу, үй шаруасын жүргізу; қарыз	9.4.3.1 отбасы бюджетінің негізгі тараулары мен, кіріс-шығыс баптарын білу; 9.4.3.2 жалақыны немесе зейнетақыны алуға берілетін сенімхатын құрастырып жазу; 9.4.3.3 шығынты жоспардау (бір күндік шығысын, бір айлық шығысын); кіріс-шығыс журналын жүргізу	10.4.3.1 тұтынушыларға ұсынылған кредит түрлерін туралы хабардар болу, ақша жинаудың мағнасы мен мақсатын түсіну; 10.4.3.2 ақшаны жинақ банкіне салудың тәртібі мен ережелерін білу; 10.4.3.3 банкте шот ашудың ұтымды мүмкіндіктерін таңдап, пайдалана білу, отбасының бюджетін жүргізу 10.4.3.4 күнделікті қажеттілікке, мәдени іс-шараларға, ірі зат сатып алуға қатысты шығыстың түр-

				алмай өмір сүреу және ақшаны қажетінше жинақтай білу		түрін жоспарлай білу және дұрыс есептеп алу
--	--	--	--	--	--	---

5) 5- бөлім "Сауда":

5-кесте

Бөлімше	Оқу мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
5.1 Сауда мекемелері, олардың мәні мен мағынасы	<p>5.5.1.1 дүкендердің негізгі түрлерін тану (азық-түлік дүкені, шаруашылық, кітап дүкені) және олардың мән-мағынасын түсіну</p> <p>5.5.1.2 сауда қызметкерлердің маңынамындарын білу: сатушы-консультант, кассир, бақылаушы</p> <p>5.5.1.3 азық-түлік дүкендердің мағынасын, олардың бөлімдері және сататын өнімдерін білу</p> <p>5.5.1.3 тауар түрлерін тану: өлшеніп оралған, өлшенетін, құйылып өлшенетін</p> <p>5.5.1.4 өнімнің сапасын оның сыртқы көрінісінен, иісінен анықтай алу, сипап біліп алу</p> <p>5.5.1.5 сауда аясында көп қолданатын сөздердің мағынасын білу (касса, чек, сатып алу, сату, тауар қаптамасы)</p> <p>5.5.1.6 қарапайым заттарды сатып алу, төлем жасау, чекті және қайтарылған ақшаны</p>	<p>6.5.1.1 дүкендердің негізгі түрлерін білу (супермаркет, гипермаркет, шағынмаркет) олардың мән-мағынасын түсіну</p> <p>6.5.1.2 негізгі сауда секциялары мен бөлімдерін білу (киім, аяқ киім, парфюмерия)</p> <p>6.5.1.3 өнімнің сақтау мерзімдерін білу, өзіне-өзі қызмет жасауды ұсынатын дүкеннің ішіндегі стелаждардың арналу мағынасын ажырата алу, қажетті тауарды сипап сезу арқылы таба білу, супермаркет</p>	<p>7.5.1.1 керек дүкенді таба білу, дүкеннің ішінде дұрыс бағдар ұстап, қажет бөлімін тауып алу, керекті затты сатып алу</p> <p>7.5.1.2 жиірек қажет болатын тауарлардың бағаларын білу (киім, аяқ киім, ыдыс және басқа көп қолданылатын тауарлар)</p> <p>7.5.1.3 ақша банкноттарын айыра білу және зат сатып алу</p> <p>7.5.1.4 дүкеннің ішінде өзін-өзі дұрыс ұстаудың тактикасын таңдай білу (кезекте тұрған кезде, төлеу кезінде)</p>	<p>8.5.1.1 иіс сезу арқылы сауда бөлімдерін тауып алу</p> <p>8.5.1.2 сауданың негізгі ережелерін меңгеру; қажетті тауарлардың орналасу жерін білу, керекті тауарды сатып алу, оған берілген кепілдік мерзімін анықтап алу, чекті тауардың кепілдік мерзімінің аяқталуын ша дейін сақтау; тұтынушының талабына сай келмейтін тауарды дүкенге қайтып тапсыру</p> <p>8.5.1.3</p>	<p>9.5.1.1 базардың түр-түрлерін тану (көтерме сауда базары, ұсақ-түйек сататын көтерме базары), жиі қолданылатын негізгі тауарлардың (көкеніс, жеміс-жидек және өндіріс тауарлар) бағаларын біліп жүру</p> <p>9.5.1.2 базарда жүрудің, зат сатып алудың егжей-тегжейлерін тану, сауда ережелерін және құқықтарын білу</p> <p>9.5.1.3 сатып алынатын затқа қарай қажетті бөлімді табу</p> <p>9.5.1.4 базар мен дүкеннің негізгі айырмашылықтарын білу,</p>	<p>10.5.1.1 жәрмеңке түрлерін білу (шеттен әкелінген жәрмеңке, жәрмеңке-көрме); жәрмеңкенің базардан, дүкеннен айырмашылықтары</p> <p>10.5.1.2 Жәрмеңкедегі тауарлардың бағаларын және олардың базардағы және дүкендегі бағалардан айырмасын біліп жүру</p> <p>10.5.1.3 тауарды дүкеннен, базардан сатып алудың меңгерілген жағдайда-рын жаңа жағдайда-жәрмеңкеден сатып алуда- өз бетінше қолдана білу</p>

		те консультанттың көмегіне жүгіну; берілген алгоритмдар бойынша түрлі тауарларды сатып алу; сауда қызметкерлермен өзін мәдениетті ұстау		жеңілдікпен жаппай сату туралы біліп жүру	қажетті тауарларды сатып алу жерін тауардың сапасына (тауардың сырт бейнесі, дәмі), санына және бағасына лайық дұрыс таңдай алу	
--	--	---	--	---	---	--

б) 6- бөлім "Байланыс құралдары":

6 - кесте

Бөлімше	Оқу мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
6.1 Байланыс түрлері, олардың мағынасы	5.6.1.1 телефон түрлерін тану (үй, ұялы, қосымша дыбыстық қызметімен жабдықталған, анықтаушы қызметі бар, автожауап қызметімен жабдықталған, факс) 5.6.1.2 үй телефон мен ұялы телефон нөмірлерін, ата-анасының және жедел қызметтердің телефон нөмірлерін білу 5.6.1.3 үй, ұялы телефондарын пайдалана алу, телефон әңгімесін тындау, телефонмен ақырын микрофонға бағытталып сөйлеу 5.6.1.4 телефонмен	6.6.1.1 байланыстың негізгі түрлерін білу (пошта, телефон, калааралық, ұялы, компьютерлік, спутниктік байланыс) 6.6.1.2 төтенше жағдайда жедел қызметке телефон арқылы хабарласу (өрт сөндіру, құтқару, полиция, жедел жәрдем және газ қызметі) 6.1.3 жедел	7.6.1.1 пошта қызметін түсіну; пошта кореспонденцияның түрлерін тану (хат, ашық хат, тапсырыс хат, бағалы хат, ескерту хат, хабарландыру) 7.6.1.2 поштаға экскурсия; пошта бөлімінің орналасу жерін білу; поштының қажетті қызмет түрін таңдау, өтіні білдіре алу 7.6.1.3 белгілі мерекеге арналған ашық хатты таңдау және сатып алу 7.6.1.4 телефонмен сөйлесуде, "жанды қарым-қатынас" кезде, әлеуметтік желілер арқылы	8.6.1.1 пошта индексін анықтамадан табу, конвертке адрес жазу, хаттың түрін жіберу және оның бағасын есептеу 8.6.1.3 белгілі адрес бойынша қалааралық сөйлесуге тапсырыс берудің тәртібін білу, телефонмен сөйлесудің түрлі тарифтерін білу (тәулік уақытын, мерекелі күндерді, арақашықты есепке алу), байланыстың әр түрі бойынша қызметтің бағасын білу, телефон қызметтерін төлеудің квитанцияларын	9.6.1.1 бандероль түрлерін тану (қарапайым, тапсырыс, бағалы, алдынала хабарламасы бар бандероль), поштамен зат жіберудің ережелерін, жіберуге болатын заттар тізімін білу 9.6.1.2 интернетсайтта рдан тапсырыс жасау; бандероль және заттарды жіберуге, қапталуға тапсырыс беру бланктерін толтыру	10.6.1.1 телефон анықтамалығын қолдана білу, телефон арқылы анықтама алу, ақылы қызметтерге түрлі жолдармен төлем жасау, соның ішінде терминал арқылы және онлайн 10.6.1.2 әрбір байланыс түрінің ерекшеліктерін білу және олардың қазіргі өмірдегі ролі мен маңыздылығын түсіну

әңгімелесу кезде сөйлеудің мәдениетін сақтау	қызметке хабарласқан себебін айтып түсіндіру б. 6.1.4 әлеуметтік желілерін, электронды поштаны қолдана білу; әлеуметтік желілері мен электронды поштаны дұрыс және қауіпсіз пайдаланудың ережелерін білу, компьютерлік алаяқтардан сақтану; "Виртуалды алаяқты қалай тануға болады" тренингі	байланысуда өзін дұрыс ұстау	толтыру		
--	--	------------------------------	---------	--	--

7) 7- бөлім "Тұрмыстық мекемелер":

7- кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
7.1 Тұрмыстық мекемелер және олардың міндеттері	5.7.1.1 тұрмыстық мекемелер түрлерін тану, олардың мән-мағынасын түсіну, көрсететін міндеттерін білу 5.7.1.2 тұрмыстық мекемелердегі қызметкерлердің мамандықтарын, орналасу	6.7.1.1 химиялық тазарту мекемесінің жұмыс жүйесін білу 6.7.1.2 кірленіп қалған заттарды химиялық тазарту қызметіне тапсыруға	7.7.1.1 киімді және аяқ киімді жөндеу қызметінің жұмыс жүйесін білу 7.7.1.2 сақталған анализаторлар арқылы киімнің аяқ киімнің бүлінген	8.7.1.1 тұрмыс техникасын жөндейтін сервис орталықтардың жұмыс жүйесін білу 8.7.1.2 сақталған анализаторлар арқылы бұзылудың түрін анықтау	9.7.1.1 сән салондардың көрсететін қызмет түрлерін тану (маникюр, педикюр, шаш кесу), бағаларын білу 9.7.1.2 Сән салонда жұмыс	10.7.1.1 банкте көрсетілетін қызметтер түрлерін тану (валюта ауыстыру, шот төлеу, кредит беру) 10.7.1.2 қаржы операциялар бойынша қызмет көрсететін қызметкерлермен дұрыс сөйлесіп, тіл таба білу

	жерлерін ажырата білу	дайындау және тазартуға тапсырыс беру 6.7.1.3 тапсырысты жасауға және қабылдауға жауапты менеджермен дұрыс сөйлесудің дағдыларын игеру	жерін тауып, сипатын анықтау 7.7.1.3 тапсырысты дұрыс беру, орындалған жұмыстың сапасын бағалау, әдепті түрде наразылық білдіру	және сервис қызметіне тапсырыс беру 8.7.1.3 тапсырысты дұрыс беру, орындалған жұмыстың сапасын бағалау, әдепті түрде наразылық білдіру 8.7.1.4 тапсырысты жасауға және қабылдауға жауапты менеджермен дұрыс сөйлесудің дағдыларын игеру	истейтін мамандармен тіл табыса сөйлеуге дағдылану	дағдыларын игеру
--	-----------------------	--	---	---	--	------------------

8) 8- бөлім "Көлік":

8- кесте

Бөлімше	Оқу мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
8.1 Көлік түрлері, олардың маңызы мен міндеттері	5.8.1.1 қалалық көліктің негізгі түрлерін тану (автобус, маршруттық такси, троллейбус, трамвай, метро) 5.8.1.2 қалалық көліктердің нақты түрін сипаттау, билеттерді алу тәртібін білу 5.8.1.3 қалалық көлікпен жүргенде	6.8.1.1 адамның тіршілік әрекетінде көліктің маңыздылығын түсіну; көліктерді топтастыру (өзен көлігі, теңіз, жер жер үсті, жер асты, әуе, жолаушы, жүк көлігі) 6.8.1.2 жол жүру ережелерін түсіну және оларды ұстану, жасап, құрылыстард	7.8.1.1 есту және көру анализаторларды пайдалану арқылы көліктің түрлерін анықтау және сипаттау 7.8.1.2 қоғамдық көлікпен жүрудің ережелерін сақтау (көлікке отыру, салонда жүру, көліктен көшеге шығу); мүгедектерге арналған орындардың орналасуын білу, жол ақысын төлеу және салон	8.8.1.1 метроның негізгі құрылыс-құрама элементтерін білу және түсіну (тактильді жолақшалар, эскалаторы) 8.8.1.2 Билетке алдын ала тапсырыс қабылдау қызметі жайлы, билеттерді қайтару жағдайындағы шарттарды білу, әр түрлі көліктің бағалары туралы хабардар болу, заттарды жинақтау, бүктеу және чемоданға ұқыпты салу	9.8.1.1 темір жол вокзалының мән-мағынасын түсіну, оның функционалды зоналарын білу: анықтама бюросы, касса, күту залы; 9.8.1.2 Перронда жүрудің және вагонға кірудің қауіпсіздік ережелерін меңгеру және колдану, поездің келуін хабарлайтын	10.8.1.1 әуежайдың мән-мағынасын түсіну, оның функционалды зоналарын білу: өту орны, анықтама бюросы, ұшаққа отырғызу орнына шығу, терминал, дьюти-фри) 10.8.1.2 диктордың беретін ақпараттарын мұқият тыңдау; кедендік бақылаудан өту ережелерін білу 10.8.1.3 ұшаққа

<p>тиімді, ұтымды маршруттарды тандай білу 5.8.1.4 жол ережелерін сақтау, жол белгілерін ажырата білу</p>	<p>ың үлгілерін құрастыру және одан қауіпсіз жүру тактикасын таңдап, көрсету</p>	<p>ішіндегі жүріс-тұрыс нормаларын сақтау және таяқты қоюдың орнын табу, көлік ішінде, көшеде тазалық сақтау</p>			<p>диктордың ақпараттарын мұқият тыңдау, баратын жерін дұрыс атау, поезд түрін таңдау (жолаушы, жүрек), вагонның түрін таңдау (жалпы, плацкарт, купе, жұмсақ);поезд ің бағасын поезд және вагон түріне қарай ажырата білу, вокзалдағы анықтама бюросының көмегіне жүгініп, анықтама алу; поезд жүру кестесін түсіну; теміржол билеттерін кассадан, интернет арқылы сатып алу, телефон арқылы тапсырыс беру; жүк сақтайтын камераларын пайдалана білу</p>	<p>отырғызуда мүгедектерге көрсетілетін қызметтерді пайдалану (әлеуметтік қызметкерлердің мүгедек адамды алып жүру, ертіп кіргізу, отырғызу) 10.8.1.4 рейстердің кестесін түсіну;билет бағасын, билетті сатып алу тәртібін білу 10.8.1.5 Ұшаққа отырудың және шығудың ережелерін меңгеру, ұшу кезіндегі қауіпсіздік ережелерін және әуежайда жүруді ережелерін орындау</p>
---	--	--	--	--	--	--

9) 9- бөлім "Ерекше білім беруге қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері":

9- кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
9.1 Норматив	5.9.1.1 "Қазақстан	6.9.1.1 адам тұлғасын	7.9.1.1 Қазақстан	8.9.1.1 көру қабілеті	9.9.1.1 Қазақстан	10.9.1.1 өзінің құқықтары

ті құжаттар	Республикасының Конституциясы" заңының бала құқығы мен міндеттері туралы баптарын білу	құндылық деп қарастыратын бала құқығы туралы "БҰҰ Конвенциясында" жеткіншектерге берілген құқықтарын ұғыну	Республикасы "Мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы" Заңның күзіреттіліктерін меңгеру	зақымдалған тұлғаларға әлеуметтік қызметтерді көрсету бағдарламаларды және берілетін тифло құралдарды практикалық іс-әрекетте пайдалану	Республикасы "Мүгедектерді деңсаулық сақтау аясында әлеуметтік қорғау туралы" Заңның күзіреттіліктерін ұғыну (8,14 баптары)	мен міндеттер жағдайын білу және оларды БҰҰ Жарғысында жарияланған қағидаларға сайкестіріп талдау; Жер әлемдегі бостандық пен әділдікті қолдаудың, бейбітшілік сақтаудың негізгі ретінде қоғамдағы барлық мүшелердің тән қадір-қасиетін, тең және ажырамас құқықтарын тану
9.2 Әлеуметтік мекемелер	5.9.2.1 Қазақстандық зағип жандар қоғамының құрылу тарихын білу	6.9.2.1 Қазақстандық зағип жандар қоғамының мақсат-міндеттерін, маңызын түсіну, оған мүше болып кірудің ережелерін білу	7.9.2.1 Қазақстандық зағип жандар қоғамына кіретін мүшелердің құқықтары мен міндеттерін білу	8.9.2.1 қалалық әлеуметтік мекемелердің маңызы мен мақсат-міндеттерін білу және түсіну: халық қызмет көрсету орталықтары (ЦОН), жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар орталығы, жәрдемақы төлеу орталығы	9.9.2.1 іскерлік қарым-қатынас дағдыларын игеру және құжаттарды дұрыс толтыруға дағдыландыру; 9.9.2.2 есту және көру зейінін пайдаланып, құжаттарды берілген талаптарға сәйкес толтыру	10.9.2.1 құқықтық мәдениетін ұғыну, зағип жандарға берілген құқықтарды және міндеттерін білу (төленетін қосымша еңбек демалысы, қысқартылған жұмыс күні, инвотакси алу, жеке көмекшіні алдырту, әлеуметтік жәрдем ақы алу)
9.3 Қалалық оқу мекемелері					9.9.3.1 колледж мамандықтарын білу, көру қабілеті бұзылған тұлғалаға қолжетімді мамандықтардың ішінен өз	10.9.3.1 абитуриенттің оқу орнына түсудің ережелері білу, егжей-тегжейін түсіну, колледжде оқуға, ЖОО түсуде

					<p>мамандығын таңдау 9.9.3.2 көру қабілеті зақымдалған тұлғалардың колледжге және жоғары оқу орнына қабылдауының тәртібін білу</p>	<p>мүгедектерге көрсетілген жеңілдіктерін және құқықтарын пайдалана білу 10.9.3.2 колледждерге, ЖОО түсу үшін тапсырлатын құжаттардың тізімін білу 10.9.3.3 абитуриент, студент, бакалавр, магистрант, аспирант, докторант ұғымдарды меңгеру</p>
9.4 Жұмысқа орналасу					<p>9.9.4.1 көру қабілеті зақымдалған адамдар жұмыс істейтін мекемелер мен өндіріс кәсіпорындарын білу 9.9.4.2 зағип адамдардың жұмысқа тұрудың тәртібі мен құрылысын білу 9.9.4.3 жұмысқа тұру үшін қажет болатын құжаттар тізімін, олардың түрлерін және толтыру талаптарын білу 9.9.4.4 Қазақстан Республикасындағы Еңбек кодексінің баптарын білу 9.9.4.5 зағиптар арасында тараған мамандақтардың шектеулі таңдауына позитивті қарау</p>	<p>10.9.4.1 қазіргі кезде өзекті, сұранысы көп мамандықтар тізімін білу 10.9.4.2 Қазақстан Республикасында мүгедектерді әлеуметтік қорғау жағынан заңдарын меңгеру 10.9.4.3 жұмысқа тұру мақсатымен кадр бөліміне хабарласа білу; жұмысқа тұруға қажетті құжаттарды толтыру (өтініш, резюме, анкета, қолхат), Қазақстан Республикасындағы Еңбек кодексін пайдалана алу 10.9.4.4 кісіпорынның басшысына жұмысқа қабылдау туралы</p>

						өтініш білдіру 10.9.4.5 мамандық таңдауда көру қабілетінің шектелген мүмкіндіктеріне түсінушілікпен қарау
--	--	--	--	--	--	---

10) 10-бөлім "Мінез-құлық мәдениеті":

10-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
10.1 Жалпы мәдени құзіреттілікте р	5.10.1.1 құрдас-құрбылармен, ересектермен (таныс және бейтаныс) әр түрлі жағдайда кездесуде және қоштасуда өзін-өзі дұрыс ұстау 5.10.1.2 этикет ережелерін білу: қонақта болған кезде, қонақ күту кезінде	6.10.1.1 кездесу мен қоштасу кезінде мәдени мінез-құлықты көрсете білу, оның негізгі нормаларын меңгеру 6.10.1.2 ересек адамдармен, құрдастармен әдепті сөйлесу; қазақи атауларды қолдану 6.10.1.3 ересектермен сөйлесе білу, қажет болған жағдайда егде жастағы адамдарға, қозғалыс қиындықтары бар мүгедектерге, зағиптарға көлікте, көшеде көмек көрсету	7.10.1.1 құрдастары мен ересек адамдармен сөйлесу кезінде әдептілік пен сыпайылық сақтау; этикетті сөлеудің және жалпы жүріп тұрудың міндетті ережесі ретінде қабылдау және оны білу 7.10.1.2 қоғамдық орындарда жүрудің, өзін-өзі ұстаудың, ережелерін білу (театрда, мұражайда, клубта, сеанс кезінде, антракт кезде) 7.10.1.3 жағдаятқа байланысты қарым-қатынастың түрлі тәсілдерін қолдана білу 7.10.1.4	8.10.1.1 түрлі мамандықтар өкілдерімен сөйлесудің этикасын игеру (сатушымен, дәрігермен, шаш алушымен) 8.10.1.2 жанжалды болдырмау стратегияларын таңдау 8.10.1.3 ересек адамдармен, құрдастармен сөйлесуде жағымсыз эмоцияға бой алдырмау, өзін-өзі қадағалау; 8.10.1.4 көпшілік бар жерде жүрудің, өзін-өзі ұстаудың ережелері мен сақтық шараларын білу; көпшілік қатысатын іс-шарасында өзін-өзі дұрыс	9.10.1.1 мәдени мінез-құлық стратегияларын талдау және таңдау 9.10.1.2 қоғамдық орындарды дұрыс жүріп-тұрудың ережелері жайлы білімдерін қолдану 9.10.1.3 қоғамдық орында танысу жағдайында өзін-өзі мәдени ұстап, әдептілік мен сырайылық таныту, косметикалық құралдарын, киім мен әшекейлерді жасына сай және баратын жеріне сәйкес таңдай білу; 9.10.1.4 қазақи мінез-құлық мәдениетін, салт-дәстүрлерін сақтау	10.10.1.1 Мінез-құлықтың меңгерген ережелерін сақтау арқылы өзін-өзі және басқаларды бақылау 10.10.1.2 рухани-адамгершілік мәдениеті, адамзат құндылықтары, дәстүрлер туралы, улкендерді және жалпы айналадағыларды құрметтеу, сыйлау жайлы білімдердің маңыздылығын түсіну

			сыйлық таңдай білу; қарапайым сувенир-сыйлықтарды жасау, сыйлақ беру және қабылдау	ұстап, дұрыс және қауіпсіз жүре білу		
10.2 Мүсіннің дұрыс қалпысы	5.10.2.1 отыру және түрегеп тұру кезде мүсіннің дұрыс қалпысын сақтау және соны қадағалау	6.10.2.1 мүсіннің дұрыс қалпысын үнемі бақылап жүру, таянатын таяқты дұрыс ұстау және дұрыс ұстап жүру	7.10.2.1 мүсінді тік ұстаудың маңыздылығын түсіну (үстелдің басында дұрыс отыру, салфетканы қолдана білу, әдепті де әдемі тамақ ішу	8.10.2.1 әдемі жүруді үйрену және ымдаудың болуын қадағалау	9.10.2.1 айналадағылардың адамды эстетикалық тұрғыдан жағымды қабылдауы үшін оның мүсіннің дұрыс және денесінің әдемі қалыпта болудың маңыздылығын түсін	10.10.2.1 өзінің сырт бейнесін бақылау (әдемі және әдепті отыру, тұру, жүру, бет әлпеті, киімі)

11) 11- бөлім "Тамақтану":

11- кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттар					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
11.1 Азық-түлік өнімдердің түр-түрлігі және олардың маңызы	5.11.1.1 азық-түліктің негізгі түрлерін тану 5.11.1.2 азық-түлікті топтастыру (көкөністер, жемістер, ет, сүт, ұн өнімдері), дәміне, иісіне, сырт бейнесіне, консистенциясына қарай анықтау; 5.11.1.3 азық-түлікті сақтаудың санитарлық-гигиеналық талаптарын білу (нан салғышта, шкафта, тоңазытқышта)	6.11.1.1 тамақтың құрамы туралы хабардар болу (ақуыз, көмірсулар, майлар, дәрумендер) және оның адам өмірі үшін маңыздылығын түсіну 6.11.1.2 күнделікті таңғы, түскі, кешкі асқа берілетін негізгі тағам түрлерін, олардың атауларын тану; 6.11.1.3	7.11.1.1 азық-түлік әртүрлілігі туралы білу және олардың адам өмірі үшін маңыздылығын түсіну 7.11.1.2 азық-түлікті оның құрамына кіретін ақуыз, көмірсулар, майлар, дәрумендер, минералды заттар бойынша ажырату 7.11.1.3 азық-түліктің адамның деңсаулығы үшін маңыздылығын айтып түсіндіру	8.11.1.1 тиімді тамақтанудың ережелерін және жеткіншектердің тамақтану ерекшеліктерін білу; тамақтанудың бет терісіне әсер етуін түсіну 8.11.1.2 деңсаулықты сақтау үшін тамақтану ережелерін орындаудың және тамақ ішудің режимін ұстанудың маңызы түсіну	9.11.1.1 "Диеталық тағам" түсінігін ұғыну, және оның адам деңсаулығы үшін пайдалы әсерін түсіну	10.11.1.1 тамақтанудың адам өміріндегі рөлін және тамақтың қайсысы деңсаулыққа пайдалы, қайсысы зиян екенін түсіндіру

		тоңазытқышта және тоңазытқышыз азық-түлікті сақтау ережелерін және сақтау мерзімдерін білу	7.11.1.4 көшпелі тұрмыс жағдайында қазақтар азық-түлігін қалай сақтағанын түсіну презентация: "Атамның ауылына қонаққа бару" презентациясы			
11.2 Асүйлік жабдықтары, ыдыс аяқ және ас ішу аспаптары	5.11.2.1 тамақ дайындау жабдықтарын, асүйлік аспаптарын және тамақ әзірлеу орындарын білу 5.11.2.2 таңғы ас дастарханын дайындауға қажетті құрал-жабдықтарды пайдалану 5.11.2.3 тамақ ішу кезінде ыдыстарды және асүйлік аспаптарын пайдалану, ыдыс аяқ жуу және ас үйді жинау тәртібі мен ережелерін қолдану	6.11.2.1 асүйде қолданылатын электр құралдарын (қысқа толқынды пеш, жылдам қайнататын кәстрөл, мульти пысырғыш, электрлік плита), газ плитасын тану; олардың қолдану ережелерін білу және сол құралдардың ішінде тамақты қалай дайындауға болатынын түсіну 6.11.2.2 дастархан басында отырудың, тамақ ішудің ережелерін сақтау және өзіне-өзі қызмет жасау дағдыларын меңгеру (дастархан жайып, дайындау, оны жинау,	7.11.2.1 асүйлік заттарын, ыдыстарын, асүйлік аспаптарын олардың сипаттамалары бойынша танып, көрсету және атау, сипап сезу және көру арқылы танып айту 7.11.2.2 ас үйде қолданылатын механикалық және электр құралдарын (ет тұрағыш, көкөніс тұрағыш, миксер) 7.11.2.3 өзіне-өзі қызмет көрсету дағдыларын жетік меңгеру (дастарханды дайындау және жинау, ыдыстарды жуу, тазалағыш заттарды қолдану) 7.11.2.3 түскі ас дастарханын дайындауға қажетті құрал-	8.11.2.1 ыдыстарды топтастыру (асүйлік, асханалық, шай) 8.11.2.2 таңғы, түскі, кешкі дастархандарын дайындау 8.11.2.3 механикалық және электрлік тұрмыстық құрал-жабдықтарын қолдана білу, дастархан басында отырудың және ішудің және сөйлеу этикетін сақтаудың ережелерін жетік түрде меңгеру және іс жүзінде қолдану	9.11.2.1 асүйлік жабдықтарын (тоңазытқыш, газ плитасы, пеш, сенсор плитасы) тазалаудың және күтім көрсетудің ережелерін пайдалану; 9.11.2.2 тұрмыстық химиялық құралдарын және түрлі аспаптарды қолдану, тазартқыш пен жұғыш құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын сақтау	10.11.2.1 ыдыс жуғыш машинасын пайдалана алу, оны қолданудың ережелері мен тәртібін білу, қауіпсіз техниканы сақтау 10.11.2.2 мерекелі дастархан дайындау 10.11.2.3 мерекелі дастархан әзірлеу үшін қажетті ыдыстарды таңдай білу, сипап сезу және көріп қабылдау арқылы дастарханның дайындығын бағалау

		ыдыстарды жуу) 6.11.2.3 ас үйдің ыдыс-аяғын және асүйлік жабдықтарын жууға арналған тазалағыш және жуғыш құралдарын таңдай білу 6.11.2.4 кешкі ас дастарханын дайындау	жабдықтарды қолдана білу			
11.3 Тамақ дайындау	5.11.3.1 жай және күрделі бутербродтардың ингредиенттерін және дайындау тәртібі мен амалдарын білу 5.11.3.2 жаңа піскен және қайнатылған көкөністерден жасалынған салаттардың ингредиенттерін және дайындау тәртібі менамалдарын білу 5.11.3.3 тамақ әзірлеуде гигиеналық талаптарды орындау 5.11.3.4 пышақты дұрыс қолдану, онымен нан, ірімшікті кесу, шикі және піскен көкөністерді тұрау (текше пішінді, ұзынша таяқшалар секілді), кескіш аспаптарын қолдануда қауіпсіз техникасын қатан түрде сақтау	6.11.3.1 картоптан, жұмыртқадан, жармадан жасалған тағамдардың қалай дайындалатынын білу (картоп езбесі, омлет, ботқа), ыстық ішімдіктердің маңызын түсіну (шай, кофе, какао) 6.11.3.2 қызатын аспатарды пайдалана білу; қауіпсіз ережелерін сақтап, ботқаны суға, сүтке пісіру, мульти пісіргіштің ішінде дайындау; картоп қайнатып, пісіру, одан езбе жасау; 3 жұмыртқаны пісіру, қуыру,	7.11.3.1 бірінші берілетін, екінші берілетін тағамдарды білу және олардың маңыздылығын түсіну; элект және кескіш аспаптармен жұмыс жасаудың қауіпсіз техникасын білу және қолдану 7.11.3.2 бірінші түрлі тағамды (көже, сорпа түрлерін) және екінші түрлі тағамдарды (гарн ир, рагу) қол жетімді бағамен сатылатын азық-түліктен дайын рецепт бойынша дайындау (баспа әріптермен жазылған нұсқауларды қолдану) 7.11.3.3 түрлі меню бойынша	8.11.3.1 қамыр түрлерін тану, олардың маңызын білу (ашытқан, тұщы, құмшекер қосылған үгілмелі қайнатылған қамыр, бисквит) 8.11.3.2 қамыр түрлеріне қарай оның негізгі ингредиенттерін анықтап, оларды іріктеп алу 8.11.3.3 ашытқан және ашымаған тұщы қамыр түрлерін жасау, рецепт пайдаланып олардан тағам дайындау 8.11.3.4 қамырдан жасалған қазақ ұлттық тағамдарды	9.11.3.1 диеталық мәзірін құрастыра білу (бір күнге, аптаға) 9.11.3.2 вегетарианшыл ық, вегетариандық тағамдар түсініктерін ұғыну білу 9.11.3.3 сызбанұсқа арқылы вегетариандық борщ жасау	10.11.3.1 мерекелі дастарханның мәзірін құрастыру және оны дайындай алу 10.11.3.2 қазақ ұлттық тамағын, ұлттық тағамдарын тану, қазақ халықтың қонақжайлылығын дәстүрлерін білу

	омлет жасау; шай демдеу 6.11.3.3 сүттен жасалған өнімдер түрлерін тану, олардың тағамдылық құндылығы жайлы білу 6.11.3.4 қазақ тағамдарын-ашымал сүт өнімдерін (қымыс, шубат, айран)-қонақтарға ұсынып, беруді білу	дастархан әзірлеу 7.11.3.4 қазақ ұлттық тағамдарды тазалық-гигиеналық талаптарға сай дайындай алу (сірне, құырдақ)	дайындау: бауырсақ, шелпек; шай дастарханын әзірлеу 8.11.3.5 консервілеу амалдарын білу 8.11.3.6 жеміс, жидек, көкөністерді консервілеу, қыстық дайындықтарды жасау мақсатымен консервілеу, тосап қайнату, көкөністерді тұздау рецептерін жазып алу		
--	---	--	---	--	--

12) 12-бөлім "Медициналық көмек":

12- кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
12.1 Алғашқы медициналық көмек	5.12.1.1 аптеканың, емхананың, диспансердің, аурухананың мән-мағынасын түсіну; дәрігердің медбикенің, регистратордың, фармацевтің, кіші мед қызметкерлердің қызметтері жайлы білу 5.12.1.2 үйде сақтайтын дәрі қорабының негізгі құрамын білу:	6.12.1.1 дәрігерді үйге шақыру, жедел жәрдемді шақырту жағдайында әрекет жасаудың алгоритмін білу 6.12.1.2 суық тиюді, алдын алу және болдырмау және алдын алу дағдыларын меңгеру (маска кию, жылы киіну, қолды жуып жүру) 6.12.1.3 үйдегі дәрі қорабына кіретін медициналық құралдарын пайдалану ережелерін	7.12.1.1 вирустік, инфекциялық және көз ауруларының профилактикасын жасау дағдыларын меңгеру; оларды алдын алу іс-шараларын білу 7.12.1.2 дәрі-дәрмек, дәрумендер түрлерін тану (сыртқы дәрілер, ішке қабылданатын дәрілер), оларды үде сақтау шарттарын білу; дәрілердің сақталу мерзімдерін	8.12.1.1 сәтсіз оқиға жағдайында алғашқы медициналық көмек көрсету дағдыларын игеру: жараны емдеу, жараға таңғыш тарту, көзді шаю; жүрек ұстап қалу және гипертониялық күрт асқыну жағдайында "Жедел жәрдем" келгенше көмек көрсету ережелерін білу; алғашқы медициналық	9.12.1.1 ішек аурулары мен ауа-тамшы инфекциялық жұқпа аурулардың көзі туралы білу, жеке тазалықты сақтап жүруді дағдыландыру	10.12.1.1 ауруға шалдығып қалу жағдайында жұмыстан уақытша босатылу шарттарын және еңбекке уақытша жарамсыз қағазыналу тәртібін білу (аурып қалу жағдайында немесе ауру адамды күтуге байланысты) 10.12.1.1 ауру адамға күтім жасай алу: оған тамақ беру, киіндіру, қызуын өлшеу,

дезинфекциялық құралдар, таңу материалдар, термометер, қыша қағаздар, тамызғыш, қысқыш	іс-жүзінде қолдана білу (жараны емдеу, сөйлейтін термометрді қолдану)	анықтап алуды білу; 7.12.1.3 үйдегі дәрі қорабын құрайтын дәрілерді пайдалану нұсқауларын қолдана білу	көмек көрсету кезінде жинақы болу, байқағыштық және қырағылық таныту 8.12.1.2 дәрігерді үйге шақырту, дәрігермен сөйлесе білу	шөптер тұнбасын демдеу, қыша қағаздарын салу
--	---	--	---	--

44. Осы Бағдарлама көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

45. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің 5-10 сыныптары үшін
"Әлеуметтік-тұрмыстық
бағдарлау" пәнінен
жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасына
қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-СЫНЫП:

1- кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Жеке тазалық	1.1 Жеткіншектердің жеке гигиенасы	5.1.1.1 таңғы және кешкі дәрет алудың дағдыларын меңгеру (жуыну, сүрту, шаш тарау, тіс жуу), 5.1.1.2 жеке гигиеналық заттарын қолдана білу (тіс жуу щеткасын, сабынды, тарақты, кол орамалын, бет орамалын) 5.1.1.3 кол-аяқты жуған кезде әрекеттерді дұрыс ретімен орындай білу, тырнақ алу (қолға сипап сезудің негізгі құралы ретінде қарап, ұқыпты күту) 5.1.1.4 көзілдірікті дұрыс пайдалана білу, оны тағудың қажеттілігін

		түсіну, көзге арналған қарапайым гимнастикасын жасап жүру
	1.2 Гендерлік тәрбие	5.1.2.1 қыздардың және ұлдардың анатомиялық, физиологиялық, психологиялық ерекшеліктерін түсіну; тазалық процедураларын дұрыс орындау
	1.3 Салауатты болуға үйрен	5.1.3.1 ағзаға пайдалы жағымды нәрселер туралы білу, деңсаулықтың достарын тану (күн шуағы, таза су, рационалды тамақтану, дене шынықтыру жаттығулары, терең ұйқы) 5.1.3.2 темекі тартудың зияны жайында білу; бірінші рет ұсынылатын темекіден, ішімдіктен ерікті бас тартып, қатаң қарсылық айту
2. Киім және аяқ киім	2.1 Сән және стиль	5.2.1.1 қазақ ұлттық киімнің тарихын білу 5.2.1.2 киімді және аяқ киімді олардың мән-мағынасына қарай ажырату; киімді аяқ киімді және бас киімді маусымға лайық таңдау 5.2.1.3 өз бетінше киіну және шешіну, киімнің оң және теріс жағын ажырату, киім-кешекті ұқымты бүктеп, шкафқа қаттап жинау
	2.2 Киімнің және аяқ киімнің күнделікті күтімі	5.2.2.1 сипап сезу мен иіс сезу арқылы киімнің, аяқ киімнің тазалығын анықтау 5.2.2.2 ұсақ-түйек киімдерді өз бетінше қолмен жуу; үтікті пайдалану, киімді құрғату, кептіру, бүктеу 5.2.2.3 киімді тазалау және жууға және аяқ киімді тазалауға арналған құралдары туралы білу (иіс сезу қабілетін қолдану) 5.2.2.4 киімнің ұсақ жөндеу түрлері жайлы түсініктерді игеру (түймелер, ілгектер мен ілмектерді тігудің түрлі амалдарын білу) 5.2.2.5 кескіш және шанышқылы аспап-саймандарын, электр қыздырғыш және тұрмыстық химиялық құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын білу
2-тоқсан		
3. Тұрғын үй	3.1 Тұрғын үйдің түрлері және олардың интерьері	5.3.1.1 тұрғын үй түрлерін білу, ажырату және ауызша сипаттау 5.3.1.2 мектептің негізгі бөлімдері мен бөлмелері жайлы ақпаратты жалпылау, мектеп бөлмелердің біреуіне презентация жасау 5.3.1.3 "интерьер" ұғымын білу
	3.2 Үйдің тазалығын сақтау	5.3.2.1 мектеп бөлмелерін, пәтерді жинап, тазалаудың қарапайым дағдыларын игеру, қол асты материалдарын пайдалану (сыпырғыш, швабра, шүберектер) 5.3.2.2 тазартқыш пен жұғыш құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын білу 5.3.2.3 шаңсорғыштың ішкі құрылысы мен қолдану ережелерін білу, қауіпсіздік техникасын сақтау 5.3.2.4 бөлме гүлдері жайлы хабардар болу, олардың маңызын түсіну және үйге қоюға болатын орны мен санын білу
4. Қазақстандық отбасы	4.1 Отбасылық қарым-қатынастар	5.4.1.1 отбасының құрамын, ата-анасының аты-жөнін, олардың жұмыс орнын білу, туыстық қатынастар жайлы білу (ана, әке, аға, бауыр, әпке, сіңлі, қарындас), жақын туысқандар жайлы білу (тате, аға, нағашы, жиен); отбасындағы қарым-қатынастар туралы білу
	4.2 Бос уақытты ұйымдастыру амалдары, отбасылық дәстүрлер	5.4.2.1 ұлттық салтарын және мерекелерді атап өтудің дәстүрлерін және олардың мағынасын білу (Құрбан байрам, Ораза-Айт, Пасха, Масленица)
	4.3 Отбасы бюджеті	5.4.3.1 Қазақстан Республикасындағы ақша белгілерін, ақша қағаздары мен тиындарды таныту 5.4.3.2 сипап сезіп және көріп қабылдау арқылы ақша банкноттарының

		және тиындарының құнын анықтау
5.Сауда	5.1 Сауда мекемелері, олардың мәні мен мағынасы	5.5.1.1 дүкендердің негізгі түрлерін тану (азық-түлік дүкені, шаруашылық, кітап дүкені) және олардың мән-мағынасын түсіну 5.5.1.2 сауда қызметкерлердің мамандықтарын білу: сатушы-консультант, кассир, бақылаушы 5.5.1.3 азық-түлік дүкендердің мағынасын, олардың бөлімдері және сататын өнімдерін білу 5.5.1.3 тауар түрлерін тану: өлшеніп оралған, өлшенетін, құйылып өлшенетін; 5.5.1.4 өнемнің сапасын оның сыртқы көрінісінен, иісінен анықтай алу, сипап біліп алу 5.5.1.5 сауда аясында көп қолданатын сөздердің мағынасын білу (касса, чек, сатып алу, сату, тауар қаптамасы) 5.5.1.6 қарапайым заттарды сатып алу, төлем жасау, чекті және қайтарылған ақшаны
3-тоқсан		
6.Байланыс құралдары	6.1 Байланыс түрлері, олардың мағынасы	5.6.1.1 телефон түрлерін тану (үй, ұялы, қосымша дыбыстық қызметімен жабдықталған, анықтаушы қызметі бар, автожауап қызметімен жабдықталған, факс) 5.6.1.2 үй телефондары мен ұялы телефон нөмірлерін, ата-анасының және жедел қызметтердің телефон нөмірлерін білу 5.6.1.3 үй, ұялы телефондарын пайдалана алу, телефон әңгімесін тындау, телефонмен ақырын микрофонға бағытталып –сөйлеу 5.6.1.4 телефонмен әңгімелесу кезде сөйлеудің мәдениетін сақтау
7. Тұрмыстық мекемелер	7.1 Тұрмыстық мекемелер және олардың міндеттері	5.7.1.1 тұрмыстық мекемелер түрлерін тану, олардың мән-мағынасын түсіну, көрсететін міндеттерін білу 5.7.1.2 тұрмыстық мекемелердегі қызметкерлердің мамандықтарын, орналасу жерлерін ажырата білу
8. Көлік	8.1 Көлік түрлері, олардың маңызы мен міндеттері	5.8.1.1 қалалық көліктің негізгі түрлерін тану (автобус, маршруттық такси, троллейбус, трамвай, метро) 5.8.1.2 қалалық көліктердің нақты түрін сипаттау, билеттерді алу тәртібін білу 5.8.1.3 қалалық көлікпен жүргенде тиімді, ұтымды маршруттарды тандай білу 5.8.1.4 жол ережелерін сақтау, жол белгілерін ажырата білу
9.Ерекше білім беруге қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері	9.1 Нормативті құжаттар	5.9.1.1 "Қазақстан Республикасының Конституциясы" заңының бала құқығы мен міндеттері туралы баптарын білу
	9.2 Әлеуметтік мекемелер	5.9.2.1 Қазақстандық зағип жандар қоғамының құрылу тарихын білу
4-тоқсан		
10. Мінез-құлық мәдениеті	10.1 Жалпы мәдени күзиреттіліктер	5.10.1.1 құрдас-құрбылармен, ересектермен (таныс және бейтаныс) әр түрлі жағдайда кездесуде және қоштасуда өзін-өзі дұрыс ұстау 5.10.1.2 этикет ережелерін білу: қонақта болған кезде, қонақ күту кезінде
	10.2 Мүсіннің дұрыс қалпысы	5.10.2.1 отыру және түрегеп тұру кезде мүсіннің дұрыс қалпысын сақтау және соны қадағалау
11. Тамақтану	11.1 Азық-түлік өнімдердің түр-	5.11.1.1 азық-түліктің негізгі түрлерін тану 5.11.1.2 азық-түлікті топтастыру (көкөністер, жемістер, ет, сүт, ұн

	түрлігі және олардың маңызы	өнімдері), дәміне, иісіне, сырт бейнесіне, консистенциясына қарай анықтау; 5.11.1.3 азық-түлікті сақтаудың санитарлық-гигиеналық талаптарын білу (нан салғышта, шкафта, тоңазытқышта)
	11.2 Асүйлік жабдықтары, ыдыс аяқ және ас ішу аспаптары	5.11.2.1 тамақ дайындау жабдықтарын, асүйлік аспаптарын және тамақ әзірлеу орындарын білу 5.11.2.2 таңғы ас дастарханын дайындауға қажетті құрал-жабдықтарды пайдалану 5.11.2.3 тамақ ішу кезінде ыдыстарды және асүйлік аспаптарын пайдалану, ыдыс-аяқ жуу және ас үйді жинау тәртібі мен ережелерін қолдану
	11.3 Тамақ дайындау	5.11.3.1 жай және күрделі бутербродтардың ингредиенттерін және дайындау тәртібі мен амалдарын білу 5.11.3.2 жаңа піскен және қайнатылған көкөністерден жасалынған салаттардың ингредиенттерін және дайындау тәртібі мен амалдарын білу 5.11.3.3 тамақ әзірлеуде гигиеналық талаптарды орындау 5.11.3.4 пышақты дұрыс қолдану, онымен нан, ірімшікті кесу, шикі және піскен көкөністерді тұрау (текше пішінді, ұзынша таяқшалар секілді), кескіш аспаптарын қолдануда қауіпсіз техникасын қатан түрде сақтау
12. Медициналық көмек	12.1 Алғашқы медициналық көмек	5.12.1.1 аптеканың, емхананың, диспансердің, аурухананың мән-мағынасын түсіну; дәрігердің, медбикенің, регистратордың, фармацевтің, кіші мед қызметкерлердің қызметтері жайлы білу 5.12.1.2 үйде сақтайтын дәрі қорабының негізгі құрамын білу: дезинфекциялық құралдар, таңу материалдар, термометер, қыша қағаздар, тамызғыш, қысқыш

2) 6-сынып:

2- кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Жеке тазалық	1.1 Жеткіншектердің жеке гигиенасы	6.1.1.1 жеке тазалық сақтаудың маңыздылығын түсіну, денесіне күтім жасай білу, ағзаны шынықтыру, қолдары мен аяқтарын сумен ысқылаудың әдістерін білу 6.1.1.2 таңертен және кешке тазалық процедурасын жасай білу 6.1.1.3 бас жууда қауіпсіздік ережелерін сақтай білу; шаштың типіне қарай жуу құралдарын дұрыс таңдай білу 6.1.1.4 шаштың сәнді, жинақы калпын сақтау 6.1.1.5 жұмыс орнына жарық түсуді дұрыстау; кітап қойғышты қолдану; қара пастамен жазу; көзге салынатын күштің режимін сақтау
	1.2 Гендерлік тәрбие	6.1.2.1 ұлдар мен қыздар арасындағы қарым-қатынас мәдениетін сақтау, дұрыс танысу, өзара қатынас жасау дағдыларын меңгеру (ұнату, көңіл білдіру, достасу, сүйу)
	1.3 Салауатты болуға үйрен	6.1.3.1 адам өмірі мен тіршілігі үшін деңсаулықтың маңыздылығын сезіну 6.1.3.2 темекі тартудың темекі тартышының өзіне және айналадағыларға тигізетін зиянын түсіну;

		6.1.3.3 ішімдіктің ағзаға келтіретін зияны жайлы білу, әр алкогольдік рөмкенің адам ағзасы үшін ұлы зат екенін түсіну, маскүнемдіктің әлеуметтік салдарын түсіну
2. Киім және аяқ киім	2.1 Сән және стиль	6.2.1.1 киімді топқа, түрлерге бөліп ажырату, киімді оның сипатына тану және атау 6.2.1.2 жағдайға байланысты киім комплектісін құрастыру
	2.2 Киімнің және аяқ киімнің күнделікті күтімі	6.2.2.1 өз киімі мен аяқ киімін таза және ұқыпты қалпында сақтау 6.2.2.2 мақта-матадан және жасанды маталардан тігілген киімді жуудың ережелерін білу, кірді қолмен жуу, көретін көмекшінің жәрдемін пайдалана кір жуғыш машинамен жуу, кірді үтіктеу, кір жуатын машинаның режимдерін білу 6.2.2.3 кір киімді кір жуатын қызмет орнына дайындау мен тапсырудың ережелерін білу; кір жуу қызметін пайдалана білу 6.2.2.4 түйме тігу үшін инені, жіпті және инеге жипті сабақтағышты қолдана алу, киімнің сөгілген тігісін тігу; көйлек, белдемшенің етегін қайырып тігу 6.2.2.5 сырт киім мен аяқ киімді дұрыс күтіп қарау 6.2.2.6 кескіш және шанышқылы аспап-саймандарын, электр қыздырғыш және тұрмыстық химиялық құралдарын қолданудың санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын білу
2-тоқсан		
3. Тұрғын үй	3.1 Тұрғын үйдің түрлері және олардың интерьері	6.3.1.1 өз пәтеріндегі және мектеп ішіндегі бөлмелердің атауын, мағынасын, орналасқан жерін білу; арнайы бағдарлау аспабында өзінің тұрғын үйін моделін жасау 6.3.1.2 пәтерде, мектепте жиһаздарды орналастыру ережелерін білу (бөлменің мөлшеріне, ауқымына мағынасына қарау, басқа жиһаздың болуын ескерту)
	3.2 Үйдің тазалығын сақтау	6.3.2.1 сақталынған анализаторлар арқылы үйдің шашылып жатқанын білу 6.3.2.2 шаңсорғышты пайдаланып, бөлмені, үйді күнделікті жинаудың және жуып тазалаудың алгоритмін орындай білу 6.3.2.3 тұрғын бөлмелерге қойылатын гигиеналық талаптарды іс жүзінде орындау (ауасын желдету режимі, қажетті температурасын сақтау, жарық түсу ережелерін, шаңды сүртіп жүру) 6.3.2.4 бөлме гүлдерін күтіп қарау
4. Қазақстандық отбасы	4.1 Отбасылық қарым-қатынастар	6.4.1.1 ата-анасының, жақын туыстарының жұмыс істейтін орны мен лауазымы, жұмыстарының мән-мағынасы жайлы айтып, түсіндіре алу 6.4.1.2 отбасындағы өз міндеттері мен құқықтарын білу
	4.2 Бос уақытты ұйымдастыру амалдары, отбасылық дәстүрлер	6.4.2.1 Наурыз, Жаңа жыл, мейрамдарын тойлау дәстүрлерін, отбасылық мерекелерін, туған күн, мерей тойларын, үйленудің салт-дәстүрлерін білу 6.4.2.2 мерекелерді ұйымдастыруда қазақтың ұлттық салттарын, дәстүрлерін қолдану
	4.3 Отбасы бюджеті	6.4.3.1 сақталынған анализаторларды пайдаланып, халықаралық валютаны ажырата білу және валютаның теңгеге қатысты бағамын анықтау, түсіну
5. Сауда	5.1 Сауда мекемелері,	6.5.1.1 дүкендердің негізгі түрлерін білу (супермаркет,

	олардың мәні мен мағынасы	гипермаркет, шағынмаркет) олардың мән-мағынасын түсіну 6.5.1.2 негізгі сауда секциялары мен бөлімдерін білу (киім, аяқ киім, парфюмерия) 6.5.1.3 өнімнің сақтау мерзімдерін білу, өзіне-өзі қызмет жасауды ұсынатын дүкеннің ішіндегі стелаждардың арналу мағынасын ажырата алу, қажетті тауарды сипап сезу арқылы таба білу, супермаркетте консультанттың көмегімен, алгоритмдар бойынша түрлі тауарларды сатып алу; сауда қызметкерлермен өзін мәдениетті ұстау
3-тоқсан		
6. Байланыс құралдары	6.1 Байланыс түрлері, олардың мағынасы	6.6.1.1 байланыстың негізгі түрлерін білу (пошта, телефон, калааралық, ұялы, компьютерлік, спутниктік байланыс) 6.6.1.2 төтенше жағдайда жедел қызметке телефон арқылы хабарласу (өрт сөндіру, құтқару, полиция, жедел жәрдем және газ қызметі) 6.6.1.3 жедел қызметке хабарласқан себебін айтып түсіндіру 6.6.1.4 әлеуметтік желілерін, электронды поштаны қолдана білу; әлеуметтік желілері мен электронды поштаны дұрыс және қауіпсіз пайдаланудың ережелерін білу, компьютерлік алаяқтардан сақтану; "Виртуалды алаяқты қалай тануға болады" тренингі
7. Тұрмыстық мекемелер	7.1 Тұрмыстық мекемелер және олардың міндеттері	6.7.1.1 химиялық тазарту мекемесінің жұмыс жүйесін білу 6.7.1.2 кірленіп қалған заттарды химиялық тазарту қызметіне тапсыруға дайындау және тазартуға тапсырыс беру 6.7.1.3 тапсырысты жасауға және қабылдауға жауапты менеджермен дұрыс сөйлесудің дағдыларын игеру
8. Көлік	8.1. Көлік түрлері, олардың маңызы мен міндеттері	6.8.1.1 адамның тіршілік әрекетінде көліктің маңыздылығын түсіну; көліктерді топтастыру (өзен көлігі, теңіз, темір жол көлігі, жер үсті, жер асты, әуе, жолаушы, жүк көлігі) 6.8.1.2 жол жүру ережелерін түсіну және оларды ұстану, макет жасап, көше құрылыстардың үлгілерін құрастыру және одан қауіпсіз жүру тактикасын таңдап, көрсету
9. Ерекше білім беруге қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері	9.1. Нормативті құжаттар 9.2. Әлеуметтік мекемелер	6.9.1.1 адам тұлғасын құндылық деп қарастыратын бала құқығы туралы "БҰҰ Конвенциясында" жеткіншектерге берілген құқықтарын ұғыну 6.9.2.1 Қазақстандық зағип жандар қоғамының мақсат-міндеттерін, маңызын түсіну, оған мүше болып кірудің ережелерін білу
4-тоқсан		
10. Мінез-құлық мәдениеті	10.1 Жалпы мәдени құзіреттіліктер 10.2 Мүсіннің дұрыс қалпысы	6.10.1.1 кездесу мен қоштасу кезінде мәдени мінез-құлықты көрсете білу, оның негізгі нормаларын меңгеру 6.10.1.2 ересек адамдармен, құрдастармен әдепті сөйлесу; қазақи атауларды қолдану 6.10.1.3 ересектермен сөйлесе білу, қажет болған жағдайда егде жастағы адамдарға, қозғалыс қиындықтары бар мүгедектерге, зағиптарға көлікте, көшеде көмек көрсету 6.10.2.1 мүсіннің дұрыс қалпысын үнемі бақылап жүру, таянатын таяқты дұрыс ұстау және дұрыс ұстап жүру
11. Тамақтану	11.1 Азық-түлік өнімдердің түр-	6.11.1.1 тамақтың құрамы туралы хабардар болу (ақуыз, көмірсулар, майлар, дәрумендер) және оның адам өмірі үшін

	түрлігіжәне олардың маңызы	маңыздылығын түсіну 6.11.1.2 күнделікті таңғы, түскі, кешкіасқа берілетіннегізгі тағамтүрлерін, олардың атауларын тану; 6.11.1.3 тоңазытқышта және тоңазытқышсыз азық-түлікті сақтау ережелерін және сақтау мерзімдерінбілу
	11.2 Асүйлік жабдықтары, ыдыс аяқ және ас ішу аспаптары	6.11.2.1 асүйде қолданылатын электр құралдарын (қысқа толқынды пеш, жылдам қайнататын кәстрөл, мульти пысырғыш, электрлік плита) , газ плитасын тану; олардың қолдану ережелерін білу және сол құралдардың ішінде тамақты қалай дайындауға болатынын түсіну 6.11.2.2 дастархан басында отырудың, тамақ ішудің ережелерін сақтау және өзіне-өзі қызмет жасау дағдыларын меңгеру (дастархан жайып, дайындау, оны жинау, ыдыстарды жуу) 6.11.2.3 ас үйдің ыдыс-аяғын және асүйлік жабдықтарын жууға арналған тазалағыш және жуғыш құралдарын таңдай білу 6.11.2.4 кешкі ас дастарханын дайындау
	11.3 Тамақ дайындау	6.11.3.1 картоптан, жұмыртқадан, жармадан жасалған тағамдардың қалай дайындалатынын білу (картоп езбесі, омлет, ботқа), ыстық ішімдіктердің маңызын түсіну (шай, кофе, какао) 6.11.3.2 қызатын аспатарды пайдалана білу; қауіпсіз ережелерін сақтап, ботқаны суға, сүтке пісіру, мульти пісіргіштің ішінде дайындау; картоп қайнатып, пісіру, одан езбе жасау; жұмыртқаны пісіру, қуыру, омлет жасау; шай демдеу 6.11.3.3 сүттен жасалған өнімдер түрлерін тану, олардың тағамдылық құндылығы жайлы білу 6.11.3.4 қазақ тағамдарын-ашымал сүт өнімдерін (қымыс, шубат, айран)- қонақтарға ұсынып, беруді білу
12. Медициналық көмек	12.1 Алғашқы медициналық көмек	6.12.1.1 дәрігерді үйге шақыру, жедел жәрдемді шақырту жағдайында әрекет жасаудың алгоритмін білу 6.12.1.2 суық тиюді, тұмаумен ауруды болдырмау және алдын алу дағдыларын меңгеру (маска кию, жылы киіну, қолды жуып жүру) 6.12.1.3 үйдегі дәрі қорабына кіретін медициналық құралдарынапайдалану ережелерін іс-жүзінде қолдана білу (жараны емдеу, сөйлейтін термометрді қолдану)

3) 7-сынып:

3- кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Жеке тазалық	1.1 Жеткіншектердің жеке гигиенасы	7.1.1.1 қыздың, ұлдың жеке гигиена ережелерін, косметикалық салфеткалар түрлерін білу, шашқа, бетке күтім жасай білу 7.1.1.2 шаштың, терінің типін анықтау, денеге, шашқа жағатын косметикалық сұйықтар мен қоспаларды, сабынды таңдай білу, шашқа және бетке күтім жасау 7.1.1.3 денешынықтыру сабақтарынд және түрлі сапарға шыққан кезінде жеке тазалықты сақтау 7.1.1.4 қайызғаққа , шаштың түсуіне қарсы құралдарды білу, оларды дұрыс таңдай және пайдалана білу; 7.1.1.5 жеке тазалық заттар арқылы көшетін ауруларды білу, үстел

		шамын орнату және жұмыс орнына жарық түсу, көзге арналған жаттығуларды жасай білу
	1.2 Гендерлік тәрбие	7.1.2.1 ағзаның жыныстық жетілу кезінде болатын өзгерістер туралы білу (тершендік, безеу бөртпесі, жеккіштер терінің аурулары, қыздардың етеккір күндері мен ұлдардағы поллюция кезеңдері) 7.1.2.2 етеккір және поллюция кезінде гигиеналық талаптарын білу; етеккір циклінде тазалықты ұстау, етеккір циклінің күнтізбесін жүргізу; іш киімді, шұлықтарды күнделікті жуу
	1.3 Салауатты болуға үйрен	7.1.3.1 рационалды тамақтанудың, дене шынықтыру жаттығулардың, күн тәртібін сақтаудың ағзаға беретін пайдасын айтып түсіндіре алу, 7.1.3.2 есіртке мен ұландырғыш заттардың зияны жайлы білу, есірткені татып көру ұсынысынан қатаң түрде бас тартып, ерік күшін таныту
2. Киім және аяқ киім	2.1 Сән және стиль	7.2.1.1 өз стилін табу, достардың стильдерін анықтау 7.2.1.2 сәнді киім шығаратын мамандарын білу (модельерлер, киім дизайнерлері, стильшілер, кутюрье және олардың брендтері)
	2.2 Киімнің және аяқ киімнің күнделікті күтімі	7.2.2.1 киім мен аяқ киімнің таза және ұқыпты қалпын сақтаудың маңыздылығын түсіну 7.2.2.2 тоқыма және синтетикалық материалдан тігілген киімді жуу, кептіру және үтіктеу; кір жууға арналған құралдарын таңдай білу (қолмен және кір жуғыш машинамен) 7.2.2.3 өзіне-өзі қызмет жасау арқылы кір жууға арналған бөлмені пайдалану; кір жуғыш машинасын практикада қолдана алу; кір жуғыш машинаның режим қосу батырмаларын тактильді ажырата
2-тоқсан		
3. Тұрғын үй	3.1 Тұрғын үйдің түрлері және олардың интерьері	7.3.1.1 жиһаздарды орын-орынға орналастыра білу, интерьер компоненттерін таңдай білу (макетте көрсету) 7.3.1.2 ұлттық тұрғын үй түрлерін білу, қазақтың киіз үйі туралы хабардар болу (киіз үйдің ішкі жасалуын, бұйымдарын білу)
	3.2 Үйдің тазалығын сақтау	7.3.2.1 еденнің және жиһаздың жасалыңған материалын сезіп, ажырату және анықтау (еденге қатысты - линолеум, ламинат, паркет; жиһаз – жұмсақ, жылтыратылған) 7.3.2.2 еденді және жиһазды олардың жасалыңған материалына қарай тазалаудың, күтім жасаудың ережелерін білу және оларды практикада қолдану 7.3.2.3 еден мен жиһазға күтім көрсетіп, тазалауға арналған тұрмыстық химиялық құралдарын, құрал-саймандарын қолдану 7.3.2.4 тапсырмаларды белгілі ретімен орындай білу, өзі орындаған жұмыстың нәтижелерін объективті бағалай алу; жуу, тазалау кезінде офтальмологиялық-гигиеналық талаптарды орындау
4. Қазақстандық отбасы	4.1 Отбасылық қарым-қатынастар	7.4.1.1 отбасындағы қарым-қатынастың моральдық-этикалық нормаларын ұстау (ата-аналарға, аталарымен апаларына құрмет көрсету); отбасының мұқтаж мүшесіне көңіл бөлу, қолдау көрсету, көмектесу 7.4.1.2 отбасының әр мүшесінің құқықтарын сақтау және отбасы мүшелер арасында үй шаруасын жүргізу міндеттерін рационалды түрде бөлу
	4.2 Бос уақытты	7.4.2.1 отбасылық дәстүрлердің маңызын, олардың отбасылық

	ұйымдастыру амалдары, отбасылық дәстүрлер	қарым-қатынастардың күшеюіне қатысты және түрлі жастағы буындардың өзара түсінушілігін артуға жағдай жасау үшін аса маңызды болуын түсіну
	4.3 Отбасы бюджеті	7.4.3.1 "Отбасы бюджеті" түсінігін ұғыну 7.4.3.2 табыстың түрлі қаражат көздері туралы түсіну (жалақы, зейнетақы, балаларға берілетін жәрдемақы) 7.4.3.3 отбасы бөджетін есепке алып, бір күнде (бір аптада, екі аптада) кететін шығымдарды жоспарлау
5. Сауда	5.1 Сауда мекемелері, олардың мәні мен мағынасы	7.5.1.1 керек дүкенді таба білу, дүкеннің ішінде дұрыс бағдар ұстап, қажет бөлімін тауып алу, керекті затты сатып алу 7.5.1.2 жиірек қажет болатын тауарлардың бағаларын білу (киім, аяқ киім, ыдыс және басқа көп қолданылатын тауарлар) 7.5.1.3 ақша банкноттарын айыра білу және зат сатып алу 7.5.1.4 дүкеннің ішінде өзін-өзі дұрыс ұстаудың тактикасын таңдай білу (кезекте тұрған кезде, төлеу кезде)
3-тоқсан		
6. Байланыс құралдары	6.1 Байланыс түрлері, олардың мағынасы	7.6.1.1 пошта қызметін түсіну; пошта корреспонденцияның түрлерін тану (хат, ашық хат, тапсырыс хат, бағалы хат, ескерту хат, хабарландыру) 7.6.1.2 поштаға экскурсия; пошта бөлімінің орналасу жерін білу; поштаның қажетті қызмет түрін таңдау, өтіні білдіре алу 7.6.1.3 белгілі мерекеге арналған ашық хатты таңдау және сатып алу 7.6.1.4 телефонмен сөйлесуде, "жанды қарым-қатынас" кезде, әлеуметтік желілер арқылы байланысуда өзін дұрыс ұстау
7. Тұрмыстық мекемелер	7.1 Тұрмыстық мекемелер және олардың міндеттері	7.7.1.1 киімді және аяқ киімді жөндеу қызметінің жұмыс жүйесін білу 7.7.1.2 сақталған анализаторлар арқылы киімнің, аяқ киімнің бүлінген жерін тауып, сипатын анықтау 7.7.1.3 тапсырысты дұрыс беру, орындалған жұмыстың сапасын бағалау, әдепті түрде наразылық білдіру
8. Көлік	8.1 Көлік түрлері, олардың маңызы мен міндеттері	7.8.1.1 есту және көру анализаторларды пайдалану арқылы көліктің түрлерін анықтау және сипаттау 7.8.1.2 қоғамдық көлікпен жүрудің ережелерін сақтау (көлікке отыру, салонда жүру, көліктен көшеге шығу); мүгедектерге арналған орындардың орналасуын білу, жол ақысын төлеу және салон ішіндегі жүріс-тұрыс нормаларын сақтау және таяқты қоюдың орнын табу, көлік ішінде, көшеде тазалық сақтау
9. Ерекше білім беруге қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері	9.1 Нормативті құжаттар	7.9.1.1 Қазақстан Республикасы "Мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы" Заңның құзіреттіліктерін меңгеру
	9.2 Әлеуметтік мекемелер	7.9.2.1 Қазақстандық зағип жандар қоғамына кіретін мүшелердің құқықтары мен міндеттерін білу
4-тоқсан		
10. Мінез-құлық мәдениеті	10.1. Жалпы мәдени құзіреттіліктер	7.10.1.1 құрдастары мен ересек адамдармен сөйлесу кезінде әдептілік пен сыпайылық сақтау; этикетті сөлеудің және жалпы жүріп тұрудың міндетті ережесі ретінде қабылдау және оны білу 7.10.1.2 қоғамдық орындарда жүрудің, өзін-өзі ұстаудың, ережелерін білу (театрда, мұражайда, клубта, сеанс кезінде, антракт кезде) 7.10.1.3 жағдаятқа байланысты қарым-қатынастың түрлі тәсілдерін

		қолдана білу 7.10.1.4 сыйлық таңдай білу; қарапайым сувенир- сыйлықтарды жасау, сыйлақ беру және қабылдау
	10.2. Мүсіннің дұрыс қалпысы	7.10.2.1 мүсінді тік ұстаудың маңыздылығын түсіну (үстелдің басында дұрыс отыру, салфетканы қолдана білу, әдепті де әдемі тамақ ішу)
11.Тамақтану	11.1 Азық-түлік өнімдердің түр-түрлігі және олардың маңызы	7.11.1.1 азық-түлік әртүрлілігі туралы білу және олардың адам өмірі үшін маңыздылығын түсіну 7.11.1.2 азық-түлікті оның құрамына кіретін ақуыз, көмірсулар, майлар, дәрумендер, минералды заттектер бойынша ажырату 7.11.1.3 азық-түліктің адамның деңсаулығы үшін маңыздылығын айтып түсіндіру 7.11.1.4 көшпелі тұрмыс жағдайында қазақтар азық-түлігін қалай сақтағанын түсіну презентация: "Атамның ауылына қонаққа бару" презентациясы
	11.2 Асүйлік жабдықтары, ыдыс аяқ және ас ішу аспаптары	7.11.2.1 асүйлік заттарын, ыдыстарын, асүйлік аспаптарын олардың сипаттамалары бойынша танып, көрсету және атау, сипап сезу және көру арқылы танып айту 7.11.2.2 ас үйде қолданылатын механикалық және электр құралдарын (ет тұрағыш, көкөніс тұрағыш, миксер) 7.11.2.3 өзіне-өзі қызмет көрсету дағдыларын жетік меңгеру (дастарханды дайындау және жинау, ыдыстарды жуу, тазалағыш заттарды қолдану) 7.11.2.3 түскі ас дастарханын дайындауға қажетті құрал-жабдықтарды қолдана білу
	11.3Тамақ дайындау	7.11.3.1 бірінші берілетін, екінші берілетін тағамдарды білу және олардың маңыздылығын түсіну; элект және кескіш аспаптармен жұмыс жасаудың қауіпсіз техникасын білу және қолдану 7.11.3.2 бірінші түрлі тағамды (көже, сорпа түрлерін) және екінші түрлі тағамдарды(гарнир, рагу) қол жетімді бағамен сатылатын азық-түліктен дайын рецепт бойынша дайындау (баспа әріптермен жазылған нұсқауларды қолдану) 7.11.3.3 түрлі меню бойынша дастархан әзірлеу
12. Медициналық көмек	12.1 Алғашқы медициналық көмек	7.12.1.1 вирустік, инфекциялық және көз ауруларының профилактикасын жасау дағдыларын меңгеру; оларды алдын алу іс-шараларын білу 7.12.1.2 дәрі-дәремек, дәрумендер түрлерін тану (сыртқы дәрілер, ішке қабылданатын дәрілер), оларды үде сақтау шарттарын білу; дәрілердің сақталу мерзімдерін анықтап алуды білу; 7.12.1.3 үйдегі дәрі қорабын құрайтын дәрілерді пайдалану нұсқауларынқолдана білу

4) 8-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Жеке тазалық	1.1 Жеткіншектердің жеке гигиенасы	8.1.1.1 аяқ-қолдың беттің, мойынның терісіне дұрыс күтімжасау, косметиканы шамалап қолдану 8.1.1.2 косметикалық құралдардың түр-түрін тану, олардыңқолдану

		<p>ерекшеліктерін білу, безеуге қарсы құралдарды, қабынуды басатын косметикалық маскаларын таңдай білу</p> <p>8.1.1.3 тырнақтың тазалығын, сәнін сақтау, маникюр және педикюр жасау, шаштаразға, маникюр және педикюр шеберінебару</p> <p>8.1.1.4 депиляция жасау әдістері мен ережелерін білу</p> <p>8.1.1.5 теледидарларды қарау кезінде дұрыс отыру және оларды көруге бөлінген уақытыттан ауытқымау; бинокльді, монокльді пайдалана білу, оптикалық түзету құралдарын (көзілдірікті, лупаларды, линзаларды) сақтап, күту, көз бұлшық еттерін нығайту гимнастикасын жасау</p>
	1.2 Гендерлік тәрбие	8.1.2.1 сөз аурулар және олардың ағзаға зиянды ықпалы, қауіпті салдары туралы білу
	1.3 Салауатты болуға үйрен	<p>8.1.3.1 қоғамда әлеуметтену үшін салауатты өмір салтын ұстанудың тиімділігін түсіну</p> <p>8.1.3.2 есірткенің ағзаға келтіретін зиянын жайлы, есірткелік инъекция арқылы таралатын аурулар мен болатын әлеуметтік салдары жайында; қайсарлық пен жігерлілік танытып, азғырынды тілге ермей есіртке мен ұландырғыш заттарды татып көруден бас тарту</p>
2. Киім және аяқ киім	2.1 Сән және стиль	<p>8.2.1.1 киім сәнінің даму бағыттары мен стильдерін білу</p> <p>8.2.1.2 киімнің және аяқ киімнің мөлшерлерін анықтау жолдарын білу</p> <p>8.2.1.3 киім мен аяқ киімін рационалды таңдау</p>
	2.2 Киімнің және аяқ киімнің күнделікті күтімі	<p>8.2.2.1 түрлі дақтарды жою амалдарын білу</p> <p>8.2.2.2 дақтың түрін анықтай білу (иісі бойынша); тұрмыстық химиямен жұмыс жасау техникалық ережелерін сақтау</p> <p>8.2.2.3 жақын аймақта орналасқан химиялық тазалау қызметің адресін білу; химиялық тазалау қызметке киімді тапсыруға дайындау және тапсыру ережелерін білу; және тапсыру</p> <p>8.2.2.4 киімнің ұсақ-түйек жөндеуін сапалы жасау (тігістерін тігу, етегін қайырып тігу жамау салу), сақталынған анализаторларын пайдалану және қауіпсіздік техникасын сақтау</p>
2-тоқсан		
3. Тұрғын үй	3.1 Тұрғын үйдің түрлері және олардың интерьері	<p>8.3.1.1 перде, шам және интерьердің басқа да бөлшектерін таңдау, оларды бір-бірімен үйлестіру талаптарын білу</p> <p>8.3.1.2 өз тұрғын үйін көркейту дағдыларын игеру</p>
	3.2 Үйдің тазалығын сақтау	<p>8.3.2.1 асүй мен дәретхана, ванна бөлемелерін жуып тазалаудың жиілігі мен ережелерін білу(кафель жуу, сантехниканы тазалау)</p> <p>8.3.2.2 тұрмыстық химиялық құралдарын және түрлі тазартқыш құрал-саймандарын кірленудің түріне қарай қолдана білу; тазартқыш пен жұғыш құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын сақтау</p> <p>8.3.2.3 жұғыш құралдарға берілген баспа нұсқауды пайдалана білу;</p> <p>8.3.2.4 бөлмені, тұрғын үйді тазалықта ұстаудың адам үшін қаншалықты маңызды екенін түсіну</p>
4.Қазақстандық отбасы	4.1 Отбасылық қарым-қатынастар	<p>8.4.1.1 дау мен жанжалдың пайда болу себептерін түсіну және жанжалды шешу жолдары мен тактикасын таба білу</p> <p>8.4.1.2 отбасындағы түрлі жағдайларында өзін-өзі дұрыс ұстау, ата-анасын, туыс-тумаларын, достарын құрметтеу, дау мен жанжалдан аулақ болу; өмірлік жағдаяттын моделин құрастыра алу</p>

		8.4.1.3 балаларға қамқор болумен байланысты міндеттерін атқару
	4.2 Бос уақытты ұйымдастыру амалдары, отбасылық дәстүрлер	8.4.2.1 отбасының бос уақытын және демалыстарын ұйымдастыруға белсенді қатысу, отбасылық дәстүрлерді қолдау және нығайту 8.4.2.2 өзінің бос уақытын дұрыс ұйымдастыра білу; рельефті-нүкте әріптермен жазылған құтықтау хатын өз бетінше дайындау, безендіру
	4.3Отбасы бюджеті	8.4.3.1 тұрғын қорындағы үй түрлерін тану, коммуналдық қызметтер туралы және оларды төлеудің формалары мен амалдары жайлы білу; электр санауыш және басқада есептегіштердің көрсетулері бойынша коммуналдық қызметтерін төлеу квитанцияларын толтыру, электр қуатын, газды, суды үнемді қолдана білу 8.4.3.2отбасылық бюджетін тиімді жұмсай білу және үнемдей алу, үй шаруасын жүргізу; қарыз алмай өмір сүреу және ақшаны қажетінше жинақтай білу
5. Сауда	5.1 Сауда мекемелері, олардың мәні мен мағынасы	8.5.1.1 иіс сезу арқылы сауда бөлімдерін тауыпалу 8.5.1.2 сауданың негізгі ережелерін меңгеру;қажетті тауарлардың орналасу жерін білу, керекті тоаурды сатып алу, оған берілген кепілдік мерзімін анықтап алу, чектітауардың кепілдік мерзімінің аяқталуынша дейін сақтау; тұтынушының талабына сай келмейтін тауарды дүкенге қайтып тапсыру 8.5.1.3 жеңілдікпен жаппай сату туралы біліп жүру
3-тоқсан		
6. Байланыс құралдары	6.1 Байланыс түрлері, олардың мағынасы	8.6.1.1 пошта индексін анықтамадан табу, конвертке адрес жазу, хаттың түр-түрінжіберу және оның бағасын есептеу 8.6.1.3 белгілі адрес бойыншақалааралық сөйлесуге тапсырыс берудің тәртібін білу, телефонмен сөйлесудің түрлі тарифтерін білу (тәулік уақытын, мерекелі күндерді, арақашықты есепке алу), байланыстың әр түрі бойынша қызметтің бағасын білу, телефон қызметтерін төлеудің квитанцияларын толтыру
7. Тұрмыстық мекемелер	7.1 Тұрмыстық мекемелер, олардың міндеттері	8.7.1.1 тұрмыс техникасын жөндейтін сервис орталықтардың жұмыс жүйесін білу 8.7.1.2 сақталған анализаторлар арқылы бұзылудың түрін анықтау және сервис қызметіне тапсырыс беру 8.7.1.3 тапсырысты дұрыс беру, орындалған жұмыстың сапасын бағалау, әдепті түрде наразылық білдіру 8.7.1.4 тапсырысты жасауға және қабылдауға жауапты менеджермен дұрыс сөйлесудің дағдыларын игеру
8. Көлік	8.1 Көлік түрлері, олардың маңызы мен міндеттері	8.8.1.1 метроның негізгі құрылыс-құрама элементтерін білу және түсіну (тактильді жолақшалар, эскалаторы) 8.8.1.2 билеткеалдын ала тапсырыс қабылдау қызметі жайлы, билеттерді қайтару жағдайындағышарттарды білу, әр түрлі көліктің бағалары туралы хабардар болу, заттарды жинақтау, бүктеу және чемоданға ұқыпты салу
9. Ерекше білім беруге қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері	9.1 Нормативті құжаттар	8.9.1.1 көру қабілеті зақымдалған тұлғаларға әлеуметтік қызметтерді көрсету бағдарламаларды және берілетін тифло құралдарды практикалық іс-әрекетте пайдалану
	9.2Әлеуметтік мекемелер	8.9.2.1 қалалық әлеуметтік мекемелердің маңызы мен мақсат-міндеттерін білу және түсіну:халыққа қызмет көрсету орталықтары (ЦОН), жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар орталығы, жәрдемақы төлеу орталығы

4-тоқсан		
10. Мінез-құлық мәдениеті	10.1 Жалпы мәдени құзіреттіліктер	8.10.1.1 түрлі мамандықтар өкілдерімен сөйлесудің этикасын игеру (сатушымен, дәрігермен, шаш алушымен) 8.10.1.2 жанжалды болдырмау стратегияларын таңдау 8.10.1.3 ересек адамдармен, құрдастармен сөйлесуде жағымсыз эмоцияға бой алдырмау, өзін-өзі қадағалау; 8.10.1.4 көпшілік бар жерде жүрідің, өзін-өзі ұстаудың ережелері мен сақтық шараларын білу; көпшілік қатысатын іс-шарасында өзін-өзі дұрыс ұстап, дұрыс және қауіпсіз жүре білу
	10.2 Мүсіннің дұрыс қалпысы	8.10.2.1 әдемі жүруді үйрену және ымдаудың ұстамды болуын қадағалау
11. Тамақтану	11.1 Азық-түлік өнімдердің түр-түрлігі және олардың маңызы	8.11.1.1 тиімді тамақтанудың ережелерін және жеткіншектердің тамақтану ерекшеліктерін білу; тамақтанудың бет терісіне әсер етуін түсіну 8.11.1.2 деңсаулықты сақтау үшін тамақтану ережелерін орындаудың және тамақ ішудің режимін ұстанудың маңызы түсіну
	11.2 Асүйлік жабдықтары, ыдыс аяқ және ас ішу аспаптары	8.11.2.1 ыдыстарды топтастыру (асүйлік, асханалық, шай) 8.11.2.2 таңғы, түскі, кешкі дастархандарын дайындай алу 8.11.2.3 механикалық және электрлік тұрмыстық құрал-жабдықтарын қолдана білу, дастархан басында отырудың, ас ішудің және сөйлеу этикетін сақтаудың ережелерін жетік түрде меңгеру және іс жүзінде қолдану
	11.3 Тамақ дайындау	8.11.3.1 қамыр түрлерін тану, олардың маңызын білу (ашытқан, тұщы, құмшекер қосылған үгілмелі қайнатылған қамыр, бисквит) 8.11.3.2 қамыр түрлеріне қарай оның негізгі ингредиенттерін анықтап, оларды іріктеп алу 8.11.3.3 ашытқан және ашымаған тұщы қамыр түрлерін жасау, рецепт пайдаланып олардан тағам дайындау 8.11.3.4 қамырдан жасалған қазақ ұлттық тағамдарды дайындау: бауырсақ, шелпек; шай дастарханын әзірлеу 8.11.3.5 консервілеу амалдарын білу 8.11.3.6 жеміс, жидек, көкөністерді консервілеу, қыстық дайындықтарды жасау мақсатымен консервілеу, тосап қайнату, көкөністерді тұздау рецептерін жазып алу
12. Медициналық көмек	12.1 Алғашқы медициналық көмек	8.12.1.1 сәтсіз оқиға жағдайында алғашқы медициналық көмек көрсету дағдыларын игеру: жараны емдеу, жараға таңғыш тарту, көзді шаю; жүрек ұстап қалу және гипертониялық күрт асқыну жағдайында "Жедел жәрдем" келгенше көмек көрсету ережелерін білу; алғашқы медициналық көмек көрсету кезінде жинақы болу, байқағыштық және қырағылық таныту 8.12.1.2 дәрігерді үйге шақырту, дәрігермен сөйлесе білу

5) 9-сынып:

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Жеке	1.1 Жеткіншектердің	9.1.1.1 өз ағзасын шынықтыру, өз заттарын күнделікті тазалау, жуу, тазалықта ұстау; үйде, мектепте жеке тазалық гигиенасын сақтау

тазалық	жеке гигиенасы	9.1.1.2 компьютермен жұмыс жасауда көру қабілетін қорғау ережелерін сақтау, көзілдірікті қолдана білу, білім алушы режимін сақтау; көзге бөтен зат түсіп кетсе, оны сумен жуып-жаю
	1.2 Гендерлік тәрбие	9.1.2.1 ерте жүкті болудан сақтану, оны алдын алу және болдырмау жолдарын білу
	1.3 Салауатты болуға үйрен	9.1.3.1 әркім өз деңсаулыққа басты жауапты екенін түсіну 9.1.3.2 зиянды әдеттердің (темекі тарту, ішімдік ішу, есіртке қабылдау) деңсаулыққа келтіретін жағымсыз ықпалына баға беру 9.1.3.3 "Біз есірткеге қарсымыз" тақырыбындағы диспуттарға, дебаттарға белсенді қатысу
2. Киім және аяқ киім	2.1 Сән және стиль	9.2.1.1 сән журналдарын пайдалана алу; ұсақ-түйек бөлшектер арқылы киімді жаңарту, аксессуарларды дұрыс қолдану (нашар көретіндер үшін) 9.2.1.2 өз киімінде ұлттық элементтерін қолдана білу
	2.2 Киімнің және аяқ киімнің күнделікті күтімі	9.2.2.1 теріден жасалынған өнімдерді ылғалды тазалау 9.2.2.2 киімді реставрациялау және өзгерту (шалбардан шалақ шалбар жасау, көйлектің жеңдерін кесіп тастау, қалта жасап, тігу); шалбарды дәкемен жауып үтіктеу 9.2.2.3 киім жөндеу ательенің, аяқ киім жөндеу шеберханардың жайында ақпаратты таба білу; киімді және аяқ киімді жөндеуге апарып тапсыру
2-тоқсан		
3. Тұрғын үй	3.1 Тұрғын үйдің түрлері және олардың интерьері	9.3.1.1 қазіргі замандағы тұрғын үйлердің интерьерлері жайлы хабардар болу 9.3.1.2 интерьердің құрама бөлшектерін іріктеп таңдай алу; тұрғын үйдің әдемі жабдықталған, тұрмысқа жайлы болудың қажеттілігін түсіну
	3.2 Үйдің тазалығын сақтау	9.3.2.1 терезелер мен айналарды жуып тазалаудың ережелері мен амалдарын білу, терезелерді жылыту 9.3.2.2 тозаңдатқыш, тазартқыш пен жуғыш құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын білу 9.3.2.3 мектепте, тұрғын үйде күнделікті тазалауды, маусымдық және жаппай тазалап жинауды толық көлемінде орындау: пәтерді жинауда тұрмыстық электр аспаптарын және тазартқыш, жуғыш заттарды қолдану (отбасы мүшелердің арасында үй жинау міндеттерін бөлу бойынша жағдаяттың моделін құрастыру)
4. Қазақстандық отбасы	4.1 Отбасылық қарым-қатынастар	9.4.1.1 некеге тұру және некені бұзу тәртібі туралы хабардар болу 9.4.1.2 некені бұзудың себептері мен зардаптары туралы білу, бір-бірін қадірлеп, толераттықты ұстану, шыдамдылық таныту, адал болу 9.4.1.3 отбасында пайда болатын жағдаяттарды талдау және бағалау
	4.2 Бос уақытты ұйымдастыру амалдары, отбасылық дәстүрлер	9.4.2.1 отбасының бос уақытын және демалыстарын ұйымдастыру; қазақтың ұлттық салттарын, дәстүрлерін сақтау (Бесік той, Тұсау кесер, Сүндет той)
	4.3 Отбасы бюджеті	9.4.3.1 отбасы бюджетінің негізгі тараулары мен, кіріс-шығыс баптарын білу; 9.4.3.2 жалақыны немесе зейнетақыны алуға берілетін сенімхатын құрастырып жазу; 9.4.3.3 шығынты жоспардау (бір күндік шығысын, бір айлық шығысын); кіріс-шығыс журналын жүргізу
5. Сауда	5.1 Сауда мекемелері,	9.5.1.1 базардың түр-түрлерін тану (көтерме сауда базары, ұсақ-түйек сататын көтерме базары), жиі қолданылатын негізгі тауарлардың (көкөніс, жеміс-

	олардың мәні мен мағынасы	жидек және өндіріс тауарлар) бағаларын біліп жүру, 9.5.1.2 базарда жүрудің, зат сатып алудың егжей-тегжейлерін тану, саудаержелерін және тұтынушы құқықтарын білу 9.5.1.3 сатып алынатын затқақарай қажетті бөлімді табу 9.5.1.4 базар мен дүкеннің негізгі айырмашылықтарын білу, қажетті тауарларды сатып алу жерін тауардың сапасына (тауардың сырт бейнесі, дәмі), санына және бағасына лайық дұрыс таңдай алу
3-тоқсан		
6. Байланыс құралдары	6.1 Байланыс түрлері, олардың мағынасы	9.6.1.1 бандероль түрлерін тану (қарапайым, тапсырыс, бағалы, алдынала хабарламасы бар бандероль), поштамен зат жіберудің ережелерін, жіберуге болатын заттар тізімін білу 9.6.1.2 интернет сайттардан тапсырыс жасау; бандероль және заттарды жіберуге, қапталуға тапсырыс беру бланктерін толтыру
7. Тұрмыстық мекемелер	7.1 Тұрмыстық мекемелер, олардың міндеттері	9.7.1.1 сән салондардың көрсететін қызмет түрлерін тану (маникюр, педикюр, шаш кесу), бағаларын білу 9.7.1.2 сән салонда жұмыс істейтін мамандармен тіл табыса сөйлеуге дағдылану
8. Көлік	8.1 Көлік түрлері, олардың маңызы мен міндеттері	9.8.1.1 темір жол вокзалының мән-мағынасын түсіну, оның функционалды зоналарын білу: анықтама бюросы, касса, күту залы; 9.8.1.2 перронда жүрудің және вагонға кірудің қауіпсіздік ережелерін менгеру және қолдану, поездің келуін хабарлайтын диктордың ақпараттарын н мұқият тыңдау, баратын жерін дұрыс атау, поезд түрін таңдау (жолаушы, жүрек), вагонның түрін таңдау (жалпы, плацкарт, купе, жұмсақ);поездің бағасын поезд және вагон түріне қарай ажырата білу, вокзалдағы анықтама бюросының көмегіне жүгініп, анықтама алу; поезд жүру кестесін түсіну; теміржол билеттерін кассадан, интернет арқылысатып алу, телефон арқылы тапсырыс беру; жүк сақтайтын камераларын пайдалана білу
9.Ерекше білім беруге қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері	9.1 Нормативті құжаттар	9.9.1.1 Қазақстан Республикасы "Мүгедектерді деңсаулық сақтау аясында әлеуметтік қорғау туралы"Заңның құзіреттіліктерін ұғыну (8,14 баптары)
	9.2Әлеуметтік мекемелер	9.9.2.1 іскерлік қарым-қатынас дағдыларын игеру жәнеқұжаттарды дұрыс толтыруға дағдыландыру; 9.9.2.2 есту және көру зейінін пайдаланып, құжаттарды берілген талаптарға сәйкес толтыру
	9.3Қалалық оқу мекемелері	9.9.3.1 колледж мамандықтарын білу, көру қабілеті бұзылған тұлғалаға қолжетімді мамандықтардың ішінен өз мамандығын таңдау 9.9.3.2 көру қабілеті зақымдалған тұлғалардың колледжге және жоғары оқу орнына қабылдауының тәртібін білу
	9.4Жұмысқа орналасу	9.9.4.1 көру қабілеті зақымдалған адамдар жұмыс істейтін мекемелер мен өндіріс кәсіпорындарын білу 9.9.4.2 зағип адамдардың жұмысқа тұрудың тәртібі мен құрылысын білу 9.9.4.3 жұмысқа тұру үшін қажет болатын құжаттар тізімін, олардың түрлерін және толтыру талаптарын білу 9.9.4.4 Қазақстан РеспубликасындағыЕңбек кодексiнiң баптарын білу 9.9.4.5 зағиптар арасында тараған мамандақтардың шектеулі таңдауына позитивті қарау
4-тоқсан		
10. Мінез-құлық мәдениеті	10.1 Жалпы мәдени құзіреттіліктер	9.10.1.1 мәдени мінез-құлық стратегияларын талдау және таңдау 9.10.1.2 қоғамдық орындарды дұрыс жүріп-тұрудың ережелері жайлы білімдерін қолдану 9.10.1.3 қоғамдық орында танысу жағдайындаөзін-өзі мәдени ұстап, әдептілік

		мен сырайылық таныту, косметикалық құралдарын, киім мен әшекейлерді жасына сай және баратын жеріне сәйкес таңдай білу 9.10.1.4 қазақи мінез-құлық мәдениетін, салт-дәстүрлерін сақтау
	10.2 Мүсіннің дұрыс қалпысы	9.10.2.1 айналадағылардың адамды эстетикалық тұрғыдан жағымды қабылдауы үшін оның мүсіннің дұрыс және денесінің әдемі қалыпта болудың маңыздылығын түсіну
11. Тамақтану	11.1 Азық-түлік өнімдердің түр-түрлігі және олардың маңызы	9.11.1.1 "Диеталық тағам" түсінігін ұғыну, және оның адам денсаулығы үшін пайдалы әсерін түсіну
	11.2 Асүйлік жабдықтары, ыдыс аяқ және ас ішу аспаптары	9.11.2.1 асүйлік жабдықтарын (тоңазытқыш, газ плитасы, пеш, сенсор плитасы) тазалаудың және күтім көрсетудің ережелерін пайдалану; 9.11.2.2 тұрмыстық химиялық құралдарын және түрлі аспаптарды қолдану, тазартқыш пен жуғыш құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын сақтау
	11.3 Тамақ дайындау	9.11.3.1 диеталық мәзірін құрастыра білу (бір күнге, аптаға) 9.11.3.2 вегетарианшылық, вегетариандық тағамдар түсініктерін түсіне білу 9.11.3.3 сызбанұсқа арқылы вегетариандық борщ жасау
12. Медициналық көмек	12.1 Алғашқы медициналық көмек	9.12.1.1 ішек аурулары мен ауа-тамшы инфекциялық жұқпа аурулардың көшіп-таралу жолдары туралы білу, оларды болдырмау шараларын білу, жеке тазалықты сақтап жүруді дағдыландыру

б) 10-сынып:

6- кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Жеке тазалық	1.1 Жеткіншектердің жеке гигиенасы	10.1.1.1 денсаулықты сақтау және шынықтыру үшін жеке тазалық сақтаудың маңыздылығын түсіну 10.1.1.2 көру қабілетін аялап күтудің қажеттілігін түсіну
	1.2 Гендерлік тәрбие	10.1.2.1 ер мен әйел арасындағы қарым қатынастың адамгершілік негіздерін және этикалық нормаларын білу және түсіну; кәмелетке толмағандармен сексуалды қарым-қатынасқа түсідің құқықтық жауаптылықты сезіне білу
	1.3 Салауатты болуға үйрен	10.1.3.1 салауатты өмір салтын насихаттау; зиянды әрекеттер қарсы тұру, белсенді өмір сүру ұстанымын таныту, "Салауатты болуға үйрен" тақырыбында презентациялар жасау
2. Киім және аяқ киім	2.1 Сән және стиль	10.2.1.1 киімді мөлшерге, жасына, өзіндік ерекшелігіне және болатын іс-шараның (жиналыс, театрға бару, дискотека, экскурсия) сипатына қарай таңдай білу 10.2.1.2 жаңа киімнің, аяқ киімнің кепілдік мерзімдерін білу; тұтынушының құқықтарын пайдалана алу
	2.2 Киімнің және аяқ киімнің күнделікті күтімі	10.2.2.1 аң терісінен жасалған бұйымдарын тазалау, тарау ережелерін білу және қолдану: ұзақ сақтауға дайындау, күйеге қарсы құралдарды пайдалану 10.2.2.2 жұмсақ теріден жасалынған бұйымдарын тазалау, майланып жылтырап кеткен жерлерін сипап анықтай білу, тұрмыстық химиялық құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын сақтау

2-тоқсан		
3. Тұрғын үй	3.1 Тұрғын үйдің түрлері және олардың интерьері	10.3.1.1 әлемдегі түрлі ұлттардың тұрғын үй мен интерьердің ерекшеліктерін білу 10.3.1.2 үй салу, қоныс той жасау, үйді безендіру сапт-дәстүрлерін білу 10.3.1.3 практикалық сабақ: этнографиялық мұражайға экскурсия
	3.2 Үйдің тазалығын сақтау	10.3.2.1 үйде жөндеу жүргізу амалдары мен жөндеудің түрлері туралы хабардар болу 10.3.2.2 жөндеуге қажетті құрылыс материалдарын түр-түрлерін ажырата білу
4. Қазақстандық отбасы	4.1 Отбасылық қарым-қатынастар	10.4.1.1 берік отбасының маңыздылығын түсіну; "тату отбасы" презентациясы: өзінің шығармашылық жұмысын ұсыну 10.4.1.2 отбасындағы қарым-қатынастың моральдық-этикалық нормаларын сақтау
	4.2 Бос уақытты ұйымдастыру амалдары, отбасылық дәстүрлер	10.4.2.1 отбасылық құндылықтардың маңыздылығын ұғыну; отбасылық сапт-дәстүрді қазақстандық қоғамының және мемлекеттің негізі ретінді сақтау, оларды қолдау және дамыту
	4.3 Отбасы бюджеті	10.4.3.1 тұтынушыларға ұсынылған кредит түрлерін туралы хабардар болу, ақша жинаудың мағнасы мен мақсатын түсіну; 10.4.3.2 ақшаны жинақ банкіне салудың тәртібі мен ережелерін білу 10.4.3.3 банкте шот ашудың ұтымды мүмкіндіктерін таңдап, пайдалана білу, отбасының бюджетін жүргізу 10.4.3.4 күнделікті қажеттілікке, мәдени іс-шараларға, ірі зат сатып алуға қатысты шығыстың түр-түрін жоспарлай білу және дұрыс есептеп алу
5. Сауда	5.1 Сауда мекемелері, олардың мәні мен мағынасы	10.5.1.1 жәрмеңке түрлерін білу (шеттен әкелінген жәрмеңке, жәрмеңке-көрме); жәрмеңкенің базардан, дүкеннен айырмашылықтарын тану, 10.5.1.2 жәрмеңкедегі тауарлардың бағаларын және олардың базардағы және дүкендегі бағалардан айырмасын біліп жүру 10.5.1.3 тауарды дүкеннен, базардан сатып алудың меңгерілген дағдыларын жаңа жағдайда- жәрмеңкеден сатып алуда- өз бетінше қолдана білу
3-тоқсан		
6. Байланыс құралдары	6.1 Байланыс түрлері, олардың мағынасы	10.6.1.1 телефон анықтамалығын қолдана білу, телефон арқылы анықтама алу, ақылы қызметтерге түрлі жолдармен төлем жасау, соның ішінде терминал арқылы және онлайн 10.6.1.2 әрбір байланыс түрінің ерекшеліктерін білу және олардың қазіргі өмірдегі ролі мен маңыздылығын түсіну
7. Тұрмыстық мекемелер	7.1 Тұрмыстық мекемелер, олардың міндеттері	10.7.1.1 банкте көрсетілетін қызметтер түрлерін тану (валюта ауыстыру, шот төлеу, кредит беру) 10.7.1.2 қаржы операциялар бойынша қызмет көрсететін қызметкерлермен дұрыс сөйлесіп, тіл таба білу дағдыларын игеру
8. Көлік	8.1 Көлік түрлері, олардың маңызы мен міндеттері	10.8.1.1 әуежайдың мән-мағынасын түсіну, оның функционалды зоналарын білу: регистрацияны өту орны, анықтама бюросы, ұшаққа отырғызу орнына шығу, терминал, дьюти-фри) 10.8.1.2 диктордың беретін ақпараттарын мұқият тыңдау; кедендік бақылаудан өту ережелерін білу

		10.8.1.3 ұшаққа отырғызуда мүгедектерге көрсетілетін қызметтерді пайдалану (әлеуметтік қызметкерлердің мүгедек адамды алып жүру, ертіп кіргізу, отырғызу) 10.8.1.4 рейстердің кестесін түсіну; билет бағасын, билетті сатып алу тәртібін білу 10.8.1.5 ұшаққа отырудың және шығудың ережелерін меңгеру, ұшу кезіндегі қауіпсіздік ережелерін және әуежайда жүрудің ережелерін орындау
9. Ерекше білім беруге қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері	9.1 Нормативті құжаттар	10.9.1.1 өзінің құқықтары мен міндеттер жағдайын білу және оларды БҰҰ Жарғысында жарияланған қағидаларға сәйкестіріп талдау; Жер әлемдегі бостандық пен әділдікті қолдаудың, бейбітшілік сақтаудың негізі ретінде қоғамдағы барлық мүшелердің тән қадір-қасиетін, тең және ажырамас құқықтарын тану
	9.2 Әлеуметтік мекемелер	10.9.2.1 құқықтық мәдениетін ұғыну, зағип жандарға берілген құқықтарды және міндеттерін білу (төленетін қосымша еңбек демалысы, қысқартылған жұмыс күн, инвотакси алу, жеке көмекшіні алдырту, әлеуметтік жәрдем ақы алу)
	9.3 Қалалық мекемелері	10.9.3.1 абитуриенттің оқу орнына түсудің ережелері білу, егжей-тегжейін түсіну, колледждерге, ЖОО түсуде мүгедектерге көрсетілген жеңілдіктерін және құқықтарын пайдалана білу 10.9.3.2 колледждерге, ЖОО түсу үшін тапсырлатын құжаттардың тізімін білу 10.9.3.3 абитуриент, студент, бакалавр, магистрант, аспирант, докторант ұғымдарды меңгеру
	9.4 Жұмысқа орналасу	10.9.4.1 қазіргі кезде өзекті, сұранысы көп мамандықтар тізімін білу 10.9.4.2 Қазақстан Республикасында мүгедектерді әлеуметтік қорғау жағынан заңдарын меңгеру 10.9.4.3 жұмысқа тұру мақсатымен кадр бөліміне хабарласа білу; жұмысқа тұруға қажетті құжаттарды толтыру (өтініш, резюме, анкета, қолхат), Қазақстан Республикасындағы Еңбек кодексін пайдалана алу 10.9.4.4 кісіпорынның басшысына жұмысқа қабылдау туралы өтініш білдіру 10.9.4.5 мамандық таңдауда көру қабілетінің шектелген мүмкіндіктеріне түсінушілікпен қарау
4-тоқсан		
10. Мінез-құлық мәдениеті	10.1 Жалпы мәдени құзіреттіліктер	10.10.1.1 мінез-құлықтың меңгерген ережелерін сақтау арқылы өзін-өзі және басқаларды бақылау 10.10.1.2 рухани-адамгершілік мәдениеті, адамзат құндылықтары, дәстүрлер туралы, үлкендерді және жалпы айналадағыларды құрметтеу, сыйлау жайлы білімдердің маңыздылығын түсіну
	10.2 Мүсіннің дұрыс қалпысы	10.10.2.1 өзінің сырт бейнесін бақылау (әдемі және әдепті отыру, тұру, жүру, бет әлпеті, киімі)
11. Тамақтану	11.1 Азық-түлік өнімдердің түр-түрлігі және олардың маңызы	10.11.1.1 тамақтанудың адам өміріндегі ролін және тамақтың қайсысы денсаулыққа пайдалы, қайсысы зиян екенін түсіндіру
	11.2 Асүйлік	10.11.2.1 ыдыс жуғыш машинасын пайдалана алу, оны

	жабдықтары, ыдыс аяқ және ас ішүаспаптары	қолданудың ережелері мен тәртібін білу, қауіпсіз техниканы сақтау 10.11.2.2 мерекелі дастархан дайындау 10.11.2.3 мерекелі дастархан әзірлеу үшін қажетті ыдыстарды таңдай білу, сипап сезу және көріп қабылдау арқылы дастарханның дайындығын бағалау
	11.3 Тамақ дайындау	10.11.3.1 мерекелі дастарханның мәзірін құрастыру және оны дайындай алу 10.11.3.2 қазақ ұлттық тамағын, ұлттық тағамдарын тану, қазақ халықтың қонақжайлылық дәстүрлерін білу
12. Медициналық көмек	12.1 Алғашқы медициналық көмек	10.12.1.1 ауруға шалдығып қалу жағдайында жұмыстан уақытша босатылу шарттарын және еңбекке уақытша жарамсыз қағазыналу тәртібін білу (ауырып қалу жағдайында немесе ауру адамды күтуге байланысты) 10.12.1.1 ауру адамға күтім жасай алу: оған тамақ беру, киіндіру, қызуын өлшеу, шөптер тұнбасын демдеу, қыша қағаздарын салу

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым Министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 42-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 482-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Кеңістікте бағдарлау" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1- тарау. Жалпы ережелер

1. Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Кеңістікте бағдарлау" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. "Кеңістікте бағдарлау" пәнінің мақсаты – көрмейтін және нашар көретін балалардың қоршаған орта туралы біртұтас түсініктерін қалыптастыру, жеке тұлғаның одан әрі жалпы дамуына септігін тигізетін қоғамнан оңашалануды жеңу, кеңістікте бағдарланудың жиынтық амалдарын меңгеру болып табылады.

3. Бағдарламаның міндеттері:

1) білім алуға жағымды түрткіні қалыптастыру;

2) қоршаған кеңістіктегі нысандар мен заттардың сапасы мен құрамын елестету арқылы қоршаған орта жайлы түсініктерін кеңейту және жүйеге келтіру;

3) кеңістіктік терминдерді түсінуді және оларды өздігінен қолдана алуын қалыптастыру;

4) макро және микрокеңістік түсініктерін, ондағы заттар мен нысандардың бір біріне қатысты орналасуы туралы елестетулерін қалыптастыру;

5) күнделікті бағдарлауда кеңістік туралы полисенсорлық ақпаратты пайдалануға үйрету;

6) елді мекендер мен шағын аудандардың, жекелеген бағыттардың, үй-жайлардың макеттерімен және схемалармен жұмыс жасау дағдыларын дамыту; қалыптасқан топографиялық ұсыныстарын жоспарға түсіру: таныс кеңістікті, бағыттарды, үй-жайлардың сызбасын құрастыруға үйрету;

7) көрмейтін білім алушылардың көру қабілеті қалыпты жағдайдағы құрдастарымен және ересектермен кеңістікте бірлесе бағдарлауға үйрету; жалпымәдени, коммуникативті құзіреттіліктерді қалыптастыру;

8) тифлотехникалық құралдар көмегінің тәсілдерімен (ақ трость, локатор, дыбыстық белгілер мен бағыт беру жүйесі) кеңістікте бағдарлауды меңгерту;

9) қоғамдық орындарда, көлікте, қала көшелерінде еркін бағдарлай білуін дамыту;

10) тұлға болып қалыптасу процесінде саяси-құқықтық және құндылықтылық бағдарларды жүзеге асыру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. "Кеңістікте бағдарлау" пәні концентрикалық әдіспен, бір материалды келесі сыныптарда ауқымды көлемде қайталап мазмұнын күрделендіріп, тереңдетіп және жеке элементтерін нақтылауға құрылған.

5. Бағдарламада оқу-нормативтік құжаттың дәстүрлі міндеттері көру қабілеті бұзылған балаларды оқыту мен тәрбиелеудің арнайы процесін ұйымдастырудың инновациялық тәсілдерімен үйлесімді сабақтасқан. Оқытудағы тәсілдер пән бойынша оқу бағдарламасының түбегейлі жаңа құрылымын құруда негізгі бағдарлары болып табылады.

6. Көру қабілеті бұзылған тұлғаларды оқыту құндылықты-бағдарлы, тұлғалық-бағдарлы, әрекеттік, дифференциалды және коммуникативті тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологиялар негізінде жүзеге асырылады.

7. Кең ауқымдағы дағдылармен бірлікте жеке қасиеттердің дамуы: "қазақстандық патриотизм мен азаматтық жауапкершілік", "құрмет", "ынтымақтастық", "еңбек пен шығармашылық", "ашықтық", "өмір бойы білім алу" сияқты білім берудің басты құндылықтарына білім алушыларды дағдыландырудың негізі болып табылады. Бұл құндылықтар білім алушының тәртібі мен күнделікті іс-әрекеттерін ынталандыратын тұрақты тұлғалық бағдары болуы тиіс.

8. "Кеңістікте бағдарлау" пәнін оқытудың құндылықты-бағдарлы тәсілі – бұл белгілі құндылықтар тұрғысында оқу іс-әрекетін ұйымдастыру және орындау,

оның нәтижелерін алу және қолдану тәсілі: өмір, адам, табиғат, шындық, мейірімділік, отбасы. Құндылықтар тұлғаның мотивациясының маңызды факторы ретінде, оның мінез-құлқы мен әрекетін ынталандырады. Орта білім берудің құндылықтары "Мәңгілік ел" ұлттық идеясына негізделген: қазақстандық патриотизм және азаматтық жауапкершілік; құрмет; ынтымақтастық; еңбек пен шығармашылық; ашықтық; өмір бойы білім алу.

9. Тұлғалық-бағдарлы тәсіл тұлғаның мінез-құлқындағы жана модельдің қалыптасуына мүмкіндік жасап, күнделікті өмірде қалыпты көретін адамдармен қатынасқа даярлайды. Тұлғалық-бағдарлаудың мақсаты оқыту процесінің даралығы, тұлғаның үйлесімді қалыптасуы мен жан-жақты дамуы, кеңістікте бағдарлау сабақтарында шығармашылық қабілетінің толықтай ашылуы және әлеуметтік-маңызды тұлғалық сапасын тәрбиелеу (белсенділік, мақсатқа жетудегі табандылық, ұқыптылық, батылдық, мәмлегершілдік, сыпайылық), эмоциялық-ерік аясын түзеу (өзіне сенімді болу, көпшіл болу, қоршаған кеңістікте өз қорқынышын жеңу, өзін бағалаудағы жалған басымдылықты жою, психикалық процестерді (кеңістіктік ес, креативті және жедел ойлау, зейін, қоршаған ортаны қабылдау).

10. Әрекеттік тәсіл кеңістікте бағдарлау сабақтарында практикалық білік пен дағдыларды түзету мен дамыту арқылы жүзеге асырылады. Ең тиімді әдістері ақпараттық-қабылдау, іздеу, зерттеу, талдау және синтез әдісі, болжау, репродуктивті әдіс игерілген материалды бекітіп оны меңгерудің автоматтандырылған деңгейіне жеткізеді.

11. Әрекеттік тәсіл мұғалім, тәрбиеші мен ата-ананың өзара іс-қимылын көздейді, онда мұғалім білім алушының іс-қимылын үйлестіреді, ал білім алушы өз іс-әрекетін анықтайды, даму дағдыларының жақын аймағын анықтайды және неғұрлым тиімді тактиканы тандайды.

12. Сабақтағы қызметтің басым түрі қаладағы қозғалыстың маршруты бойынша мұғалімнің көмегімен немесе өз бетінше, ақ трості және навигацияны пайдаланып орындайтын практикалық жаттығу болып табылады. Қалада топпен жүру кезінде тьютор қарастырылады, ол рөлді ата-ана атқара алады.

13. Әрекеттік тәсіл білім алушыларға өз бетімен:

1) сұрақ қойып, қорытынды жасау; әртүрлі қиын маршрутты құрастыруда және оқу және танымдық міндеттерді шешу үшін, модельдер мен схемаларды түрлендіру, жасап шығару, қолдану;

2) нәтижеге қол жеткізу барысында өзінің іс-әрекетін бақылау, бағдарлауға және мобилдікке байланысты жағдайдың өзгеруіне қарай іс-әрекетін түзету; оқу

міндеттерінің орындалуын, оны шешудегі өз мүмкіндіктерін дұрыс бағалауды қарастырады.

14. Кеңістікте бағдарлаудағы дифференциалды тәсіл әр түрлі топтағы білім алушыларға білім беруде, оқу процесін мамандандыруын білдіреді, жастарына, дене болмысына, психологиялық жағдайына, офтальмологиялық аспектісіне қарай, яғни көру қабілетін есепке ала отырып және қосымша дефектілеріне қарай мынандай топтарға бөлінеді: мүлдем көрмейтін және ішінара көру қабілеті бар, нашар көретін білім алушылар.

15. Қоршаған ортада бағдарлау дағдыларын меңгеруіне қарай топшаларға бөліп оқыту қарастырылады, үш топшаға бөлінеді:

1) бірінші топтағы білім алушылар оқу материалын өз беттерінше толығымен меңгере алады;

2) екінші топтағы білім алушылар оқу материалын меңгереді, бірақ оны орындаған кезде аздаған қателіктер жібереді;

3) үшінші топ білім алушылары оқу материалын жартылай меңгереді және өз беттерінше орындай алмайды. Олар үшін жеке қолдау картасы жасалынады, онда жеке түзетудің әдістері мен тәсілдері көрсетіледі.

16. Коммуникативті тәсіл сезім тактісіне, мейірімділікке, сыпайылыққа, мәмілегершілдікке негізделген тұлғааралық өзара қатынасты қарастырады. Ауызекі сөйлесу процесінде білім алушылар іскерлік пен оқу ынтымақтастығын орнатады, ортақ бір шешім табуға және шиленіскен жағдайда позициялардың келісуімен және өзара қызығушылықтарын есепке ала отырып, шешеді, құрдастарының ой-пікірлерін сыйлау, тұжырымдау, дәлелдеу және өз пікірін қорғау, саналы түрде ауызекі сөйлеу тәсілдерін пайдаланады, дерекі және балағат лексикасы қолданылмайды.

17. Ақпаратты-коммуникативті технологияларды және GPS навигациясын, мультимедиялық ресурстарды, бұқаралық ақпарат құралдарын, интерактивті тақтаны, тифлокешенді қолдану оқу процесін, жаңғыртуға және жандандыруға, сонымен бірге білім алушы мен мұғалім арасындағы қарым-қатынасқа және ынтымақтастыққа ықпал етеді.

18. "Кеңістіктік бағытталу" пәнін оқытудың ең тиімді әдістер мен технологиялар: күнделікті өмірлік жағдаяттарды моделдерін жасау; сөжеттік-рөлдік ойындар, сауда, тұрмыстық және мәдени мекемелерге экскурсия жасау, тренинг жүргізу; презентациялар, Skype-, виртуалды оқытудың технологияларын қолдануымен онлайн-конференциялар.

19. Кеңістіктік бейнелерді қалыптастыруда алдына нақты міндеттерді қоятын шартты түрде үш кезеңге бөлінеді, көрнекі құралдарды қолдану, оларды қолданудың түрлері мен әдістері:

1) бірінші кезеңде алғашқы бағдардың кеңістіктік үлгісі қалыптасады: нақты жерде бағдардың орналасуы туралы жалпы көрінісі (бейнесі) құрылады; есептеу нүктесі анықталады, бағыт конфигурациясы, кеңістіктік бейнесі туралы маршрут құрайтын салыстырмалы ұзындық кесінділері;

2) екінші кезеңде қалыптасқан жалпылама кеңістік бейнесі бөлшектерге бөлінеді және әрбір бағыттың учаскелерін толық зерделейді;

3) үшінші кезеңде зерттелген маршрут бөлігінің тұтас барабар кеңістік бейнесі жинақталады. Осы жүйе бойынша оқыған кезде кеңістікті қабилдаудың дәлдігі, тұрақтылық, толықтығы мен дәлме-дәлдігі артады. Оқу процесін ұйымдастыруда жетекші әдіс саяхат болып табылады. Бөлімде салауатты өмір салтын қалыптастыруға, спортқа және туристік қызметке баулуға (турсаяхаттар, табиғатта демалу) ерекше орын бөлінеді.

20. "Кеңістікте бағдарлау" пәні бірнеше пәндердің білімдерінен құралатын интеграциялық курс; "Қоғамтану" қоғамдық өмірдегі басты принциптерді саналы қабылдауына және өмірде өз орнын табуға көмектеседі; "География" - топографиялық дағдыларын дамыту; "Математика" - кеңістікті анықтайтын математикалық терминдерді қолдану; "Қазақ тілі", "Тіл кемшіліктерін түзету", "Мимика және пантомимика"- вербалды және вербалды емес қарым-қатынас дағдыларын дамыту, "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" өз-өзіне қызмет ету дағдыларын пайдалану; "Беймделген дене шынықтыру" - қимыл координациясының дамуына көмектеседі.

21. "Кеңістікте бағдарлау" пәні бойынша сабағы бедерлі-графикалық басылымдағы нұсқаулармен, түрлі деңгейлі демонстрациялық материалдармен (үйлердің, ағаштардың және көліктердің, жол белгілерінің, бағдаршам макетін сипап-сезу); оптикалық, тифлотехникалық құралдармен: тактильді құралдар (жолдар, кілемшелер, "Ориентир" құралы, әртүрлі топырақпен жәшіктер), түрлі өлшемдегі тросттармен (пластикалық, темір, жиналмалы, телескопиялық, лазерлі, жарықты, локаторлы), электрондық компаспен, локаторлармен (лазерлі, жарықты), оқуға арналған құрылғылармен, тифлокешенмен жабдықталған арнайы кабинетте өткізіледі. Кабинетті жабдықтау барысында санитарлы-гигиеналық нормалар мен техника қауіпсіздікережелері ескеріледі.

22. Білім алушылардың жетістіктерін бағалаудың балдық емес, сапалық-сипаттаушы, эмоционалды сипаты болады, ол дамудың табыстылығына мониторинг жасауға негізделген.

23. Оқытудың нәтижелілігі үш деңгей бойынша қадағаланады, оның сипаттаушы сипаты бар:

- 1) меңгеруге ұмтылады;
- 2) біреудің көмегі арқылы меңгереді (ересектер, қатарластар);
- 3) жетекші құзыреттіліктер бойынша өз бетімен меңгереді.

3-тарау. "Кеңістікте бағдарлау" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

24. "Кеңістікте бағдарлау" пәнінен оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында - 102 сағатты;
- 2) 6-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында - 102 сағатты;
- 3) 7-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында - 102 сағатты;
- 4) 8-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында - 102 сағатты;
- 5) 9-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында - 102 сағатты;
- 6) 10-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында - 102 сағатты құрайды.

25. "Кеңістікте бағдарлау" пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) 1-бөлім "Кеңістікте бағдарлау пәніне кіріспе";
- 2) 2-бөлім "Кеңістікте бағдарлауда анализаторларды үйлесімді қолдану";
- 3) 3-бөлім "Дұрыс жүру әдісі мен дене қалпын қалыптастыру";
- 4) 4-бөлім "Шағын кеңістікте бағдарлау";
- 5) 5-бөлім "Сүйемелдеушімен жүру";
- 6) 6-бөлім "Жабық кеңістікте бағдарлау";
- 7) 7-бөлім "Кең кеңістікте бағдарлау";
- 8) 8-бөлім "Қарым-қатынас мәдениеті".

26. "Кеңістікте бағдарлау пәніне кіріспе" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

- 1) кеңістікке бағытталуға оқытудағы жағымды түрткіні қалыптастыру.

27. "Кеңістікте бағдарлауда анализаторларды үйлесімді қолдану" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) көру арқылы қабылдау;
- 2) тактильді қабылдау;
- 3) есту арқылы қабылдау;
- 4) сипап сезу арқылы қабылдау;
- 5) иіс сезу.

28. "Дұрыс жүру әдісі мен дене қалпын қалыптастыру" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) әртүрлі әрекет барысында денені түзу ұстауды қалыптастыру;
- 2) жүрудің түрлері;
- 3) жінішке таяқ көмегімен жүру.

29. "Шағын кеңістікте бағдарлау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) мектеп ғимаратында жінішке таяқтың көмегімен бағдарлау;

2) мектеп территориясы туралы түсінік;

3) топографиялық дағдылардың дамуы;

4) бағдарларды қолдана отырып берілген маршрут бойынша мектеп территориясында бағдарлау.

30. "Сүйемелдеушімен жүру" бөлімікелесі бөлімшені қамтиды:

1) ересектермен және құрдастарымен жүру.

31. "Жабық кеңістікте бағдарлау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) мәдени мақсаттағы нысандар;

2) тұрмыстық мекемелер;

3) әлеуметтік мекемелер;

4) оқу орындары және кітапхана;

5) сауда мекемелері;

6) қоғамдық тамақтандыру кәсіпорындары және азық-түлік дүкендері;

7) денсаулық сақтау.

32. "Кең кеңістікте бағдарлау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) кең кеңістіктің нысандары;

2) топографиялық дағдылардың дамуы, рельефті және дәстүрлі карталармен жұмыс жасау;

3) жол жүру ережесі;

4) көлік;

5) мен тұратын қала;

6) спорт және туризм.

33. "Қарым-қатынас мәдениеті" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

1) қарым-қатынаста ұлттық және мәдени құндылықтарды енгізу.

34. 5-сыныпқа арналған "Кеңістікте бағдарлау" пәнінің базалық мазмұны:

1) кеңістікте бағдарлау курстық пәніне кіріспе: кеңістікте бағдарлаудың мағынасы;

2) кеңістікте бағдарлауда анализаторларды үйлесімді қолдану: көше атаулары мен үйдің нөмірлерінің үлгісі; мекемеде көрсетілген таблицалар; жіңішке таяқпен кеңістікте зерттеу жүргізу тәсілері; әртүрлі дыбыстарға бағдар ұстап жүруді үйрену; тері сезімталдығы және вибрация; кеңістікті бағдарлауда иіс сезіну қабілетін қолдану;

3) дұрыс жүру әдісі мен дене қалпын қалыптастыру: дене қалпын қалыптастыру; дұрыс жүрудің ерекшеліктері және үйрену амалдары; жіңішке ақ таяқтың түрлері және оларды қолданудың ерекшелігі; таяқпен жүру тәсілдері;

4) шағын кеңістікте бағдарлау: мектеп ғимараты және оның орналасуы; мекеменің орналасуын зерттеу; мектеп жанында шеберхананың орналасуы; өз еркімен шеберхананы ауыстыру; таяқтың көмегімен мектеп ғимаратынан шығу; көздің дағдылануы ғимаратқа кірген және шыққан кезде; топографиялық, рельефтік және жіңішке шрифтті символдар; мектеп жанындағы бағдарлаудың жүйесі; мектеп жанындағы кедергілердің түрлері;

5) сүйемелдеушімен жүру: көрмейтіндерге көмектің мағынасы күнделікті өмірде; ғимарат ішінде бірігіп сүйемелдеп жүру;

6) жабық кеңістікте бағдарлау: мәдени–ойын-сауық орталықтары; тұрмыстық қызмет ету мекемелері; қазақ зағиптар қоғамының құрылу тарихы; оқыту мекемелерінің түрлері; дүкеннің түрлері және оның мақсаты; базар және оның түрлері туралы түсініктер; қарапайым сатып алуды жасау; базарда сатушымен сөйлесудің ерекшелігі; салауатты өмір салтының мағынасы;

7) кең кеңістікте бағдарлау: табағи объектілер және олардың орналасуы; табиғи объектілерді бағдарлау ретінде қолдану; карта туралы түсінік; жол-көлік оқиғасы; бағдаршамның пайда болу тарихы және оның түрлері; көліктің пайда болу тарихы; метрополитен және оның функционалдық зонасы; туған қала туралы түсініктер; мектептен үйге дейінгі маршрут; қоғамдық көліктің түрлері; дене шынықтырудың адам денсаулығы үшін маңызы; турпоход;

8) қарым-қатынас мәдениеті: ересектерден көмек сурау; "Егер сіз жоғалып кетсеңіз";

35. 6-сыныпқа арналған "Кеңістікте бағдарлау" пәнінің базалық мазмұны:

1) кеңестікті бағдарлау пәндік курсына кіріспе: көрмейтін музыканттардың, мүсіншілердің, саяхатшылардың тыныс-тіршілігі;

2) кеңістікте бағдарлауда анализаторларды үйлесімді қолдану: қозғалалып жүрген объектіні бақылау; еденнің жабықтану түрлері; жіңішке таяқтың көмегімен топырақтың құрылымын анықтау; дыбысты ажырату және дыбысқа қарай жүру; ауа-райы өзгерістерін бақылау және соған сай киім таңдау; табиғаттың иістері; ботаникалық баққа экскурсия, жас натуралистер станциясына, орман паркіне саяхат жасау;

3) дұрыс жүру әдісі мен дене қалпын қалыптастыру: ойын кезінде денені дұрыс ұстауды сақтау; жолдың шетімен, тротуардың бойымен топпен және жеке түрде дұрыс жүру; жіңішке таяқтың қызметі; жіңішке таяқты қа қауіпсіз қолдану;

4) шағын кеңістікте бағдарлау: мектептегі кабинеттердің орналасуы; мектеп ғимаратын шолу картасы мен ішінде жүру картасын жасау; мектеп алаңында бағдарлау; мектеп алаңының рельефтік және графикалық жоспарларын жасау;

жіңішке таяқтың көмегімен кедергілерді зерттеу; мектеп алаңында жүріс-тұрыстың мәдениетін сақтау;

5) сүйемелдеушімен жүру: айналадағы адамдардан көмек сурау; Жуынатын бөлмеге сүйемелдеушімен бару;

6) жабық кеңістікте бағдарлау: жерлгілікті парктерінің орналасуы; химиялық тазалау және кір жуатын мекемелер; қазақ көрмейтіндердің қоғамы, оның қызметтері және мағынасы; көрмейтіндердің кітапханасының орналасуы; кітапханаға бару маршруты; сауда мекемесіндегі жұмыс қызметкерлердің қызметтері және олармен сөйлесуді үйрену; супермаркетте иіс сезінуді қолдану; супермаркетте сауда жасау; жақын жерде дәріхананың орналасуы;

7) кең кеңістікте бағдарлау: қаланың құрылымы; картадағы түстің мағынасы; жол белгілерінің тарихы; жолдың таңбасы; аялдаманың анықтамасы; аялдамада қауіпсіздік тәртіп ережесін сақтау; метроны дұрыс пайдаланудың ережесі; туған қаланың тарихы; мектеп жанындағы аялдама; қоғамдық көлік тасымалындағы маршруттың нөмірлері; спорттың түрлері және спорттық секциялар; турпоходтың маршрутын таңдау;

8) қарым-қатынас мәдениеті: қатарластармен әңгімелесу; қазақтың қонақжайлылығы;

36. 7-сыныпқа арналған "Кеңістікте бағдарлау" пәнінің базалық мазмұны:

1) кеңестікті бағдарлау пәндік курсына кіріспе: көрмейтін әдеби кейіпкерлер;

2) кеңістікте бағдарлауда анализаторларды үйлесімді қолдануы: стереоскоптық емес ортаны қабылдау; мекемедегі және көшедегі рельефтік жазуларды оқу; тактильді жол бойымен жүру; дыбыстық сигналға бұрылыс жасап жүру; ауруды сезудің сезімталдығы; жүрген кездегі соғысудан сақтану амалдары; иістерді ажырату; супермаркетте иісті сезіді пайдалану;

3) дұрыс жүру әдісі мен дене қалпын қалыптастыру: сүйемелдеушімен жүрген кезде дене қалпын дұрыс ұстап жүру; жүру түрлерінің тәсілдері; жіңішке таяқты таңдау; жіңішке таяқтың көмегімен мектепте бағдарлау;

4) шағын кеңістікте бағдарлау: мектептегі қауіпсіз қозғалысының ережелері; мектеп ғимаратына қатысты алғанда объектінің орналасуы; мектептің ауласының жоспары; кедергілер түрлері; мектеп аланында жүру;

5) сүйемелдеушімен жүру: көлік арқылы бірлескен сапарларды жасау;

6) жабық кеңістікте бағдарлау: театрлар және кинотеатрлар; жақын жердегі почтаға барып-келу маршруты; қазақ көрмейтіндердің қоғамының мекемелеріне барып келу маршруттары; көрмейтіндерге арналған қолжетімді жоо; кітапхананың функционалдық зоналары; дүкеннің және саудының бөлімдерінің

түрлері; асхананы бағдарлауды үйрену; тағамды қабылдау; жақын жердегі аурухананың орналасуы; ауруханада бағдарлау;

7) кең кеңістікте бағдарлау: жағалау мен бульвардың, демалыс зоналарының орналасуы; қаладағы әкімшілік аудандары және олардың картада орналасуы; жол белгілерінің классификациясы; қозғалыс кезінде жол белгілерін қолдану; көліктерге тән дыбыстық сипаттары; метрода бағдарлау; қаладағы көрікті жерлер; мектеп жанын бағдарлау; спорттық құрылыстың орналасуы; су жанындағы демалыстың қауіпсіздік ережесі;

8) қарым-қатынас мәдениеті: отбасылық құндылықтар; қазақ халқының салттары мен дәстүрі; өз бетінше жүру кезінде айналадағылардан көмек сурай білу;

37. 8-сыныпқа арналған "Кеңістікте бағдарлау" пәнінің базалық мазмұны:

1) кеңестікті бағдарлау пәндік курсына кіріспе: мектеп түлектерімен кездесу;

2) кеңістікте бағдарлауда анализаторларды үйлесімді қолдануы: түнгі мезгілде бағдарлау; кірген және шыққан кезде жіңішке таяқты қолдану; жіңішке таяқтың көмегімен тактильді жаяу жолдың және жылдамдық бәсендеткіштің орналасуын анықтау; адамды дауысынан және жүрген жүрісінен тану; қоршаған ортадағы қауіпсіздік іс-әрекеттің негізгі әдістері; өндірістік және көліктік иістер;

3) дұрыс жүру әдісі мен дене қалпын қалыптастыру: жіңішке таяқпен жүрген кезде денені тік ұстау; ауыл арасындағы жолмен жүру; жіңішке таяқпен жүрудің амалдары;

4) шағын кеңістікте бағдарлау: шағын ортадағы бағытты вербалды анықтама; мектеп бөлмелері; объект арасындағы қашықтықты анықтау; мектептің ішкі және сыртқы аланында жүру маршруттардың сызбалары; қосымша бағдарларды іздеу; мектеп аумағындағы кедергілерді өту;

5) сүйемелдеушімен жүру: сүйемелдеушімен жүрген кезінде пайда болатын дауларды алдын алу; сүйемелдеушімен әртүрлі мекемелерге бару ;

6) жабық кеңістікте бағдарлау: кинотеатрда бағдарлау; кинотеатрдың жоспарын құру; киім, аяқ-киім жөндеу ательесі мен сервистік-орталықтары; әлеуметтік мекемелер; ЖОО-да бағдарлау; кітапхананы қолдану білімі; тауарды сатып алу ережесі; қоғамдық тамақтану мекемелері; қоғамдық тамақтану мекемесіндегі әдептілік сақтау; арнай қызметкерлермен телефон арқылы сөйлесу дағдысы; экстремалды жағдайдағы жүрістің-тұрыстың ережелері;

7) кең кеңістікте бағдарлау: тұрақты бағдарлар; қаланың шағын аудандары; жолдан өту кездегі қауіпсіздікті сақтау жолдары; теміржол жолынан өту; қоғамдық көлікті пайдалану дағдалары; теміржол вокзалы; теміржол вокзалында және перронда бағдарлау; архитектуралық ансамблдер; қаладағы маңызды

объектілеріне барып келу маршруттары; спорт кешеніне бару маршруты; табиғатқа демалуға дайындалу;

8) қарым-қатынас мәдениеті: әртүрлі мамандықтармен сөйлесу тәртібі мен этикасы.

38. 9-сыныпқа арналған "Кеңістікте бағдарлау" пәнінің базалық мазмұны:

1) кеңестікті бағдарлау пәндік курсына кіріспе: көрмейтіндерге қолжетімді мамандықтар;

2) кеңістікте бағдарлауда анализаторларды үйлесімді қолдануы: жарық пен көленке; ғимаратқа келу және кіру жолдары; жиектерден өту; дыбыстық сигналдарға және бағдарламға бағдарлау; вибрациялық қабылдау арқылы кедергілерді анықтау; иісті топтастыру;

3) дұрыс жүру әдісі мен дене қалпын қалыптастыру: әртүрлі іс-әрекетте дененің дұрыс қалпын ұстау; компаспен немесе навигациямен жүру; таяқтың көмегімен баспалдақпен көтерілу және түсу, таяқтың көмегі арқылы бөлмеге кіру және шығу;

4) шағын кеңістікте бағдарлау: мектептің бөлмелерінің жоспарлары; көкжиек бағыттарына қатысты алғанда объектелер; негізгі маршрутты талдау және сипаттау; мектеп алаңындағы бағдарларды қолдану;

5) сүйемелдеушімен жүру: сүйемелдеушімен сөйлесу; кең ортада сүйемелдеушімен жүру;

6) жабық кеңістікте бағдарлау: театрда бағдарлау; театрдағы тәртіп мәдениеті; театрдың жоспары; сұлулық салоны; іскерлік сөйлесудің дағдылары; ЖОО-да бағдарлау; ақша купюралары және сатып алу операциялар; қазақ ас тағамдары; ауруды, жарақат алуды алдын алу;

7) кең кеңістікте бағдарлау: көперлер түрлері және оларды қолдану; көшелердің орналасуы; қиылыстың түрлері; жол қозғалысының ережелері; трамвайды пайдалану дағдылары; вагонда бағдарлау; ескерткіштің түрлері; даңғыл, алаңдар және орталықтағы негізгі көшелер; спорттық жарыстар; далада от жағу және шатыр құру дағдылары;

8) қарым-қатынас мәдениеті: сөйлеу этикеті;

39. 10-сыныпқа арналған "Кеңістікте бағдарлау" пәнінің базалық мазмұны:

1) кеңестікті бағдарлау пәндік курсына кіріспе: өзін-өзі таныту жолдары;

2) кеңістікте бағдарлауда анализаторларды үйлесімді қолдануы: кеңістікте қауіпсіз қозғалу; орманпаркіндегі жолдар мен соқпақ жолдар; арықтардан өту; бұталар мен ағаштарды айналып өту; қаланың дыбыстық бейнесі; бұлшықет қабылдауы; практикалық бағдарлаудағы иіс сезу;

3) дұрыс жүру әдісі мен дене қалпын қалыптастыру: дене қалпын әдемі ұстау; вестибулярлық аппараттың қызметі; таяқтағы көмегімен кедергілерен өту;

4) шағын кеңістікте бағдарлау: мектеп ғимаратында бағдарлау; мектеп аумағын шолу картасы; оптималды маршрутты таңдау;

5) сүйемелдеушімен жүру: сүйемелдеушімен жүрген кездегі біріккен әрекет координациясы;

6) жабық кеңістікте бағдарлау: бос уақыттағы ұйымдастыру; банктің қызметі және орналасуы; көрмейтіндердің міндеті мен құқықтары; ЖОО таңдау және оған барып-келудің маршрутын игеру; ғаламтор-кітапхана; дүкенде бағдарлау; ұлттық мейрамдар және тойлар; алғашқы медициналық көмек көрсету;

7) кеңкеңістікте бағдарлау: кең ортадағы объектілер; бір қаланың ауданына презентация жасау; жол ережесін бұзғаны үшін құқықтық жауапкершілікке тарту; жол-көлік оқиға жағдайында өзін-өзі ұстау тактикасы; көліктен шыққан кезде аялдаманың анықтау; аэропортта бағдарлау; ескерткішке экскурсия; қоғамдық көліктің маршруттары; көрмейтіндердің өміріндегі спортың орны; көкке шығу;

8) қарым-қатынас мәдениеті: әлеуметтік ортада мәдени тәртіпті сақтау.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

40. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодпен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.2.1.4 – "5" - сынып, "2.1" - бөлім; "4" - оқу мақсатының реттік саны.

41. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Кеңістіктік бағытталу пәніне кіріспе":

1- кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Кеңістікке бағытталуға оқытудағы жағымды түрткіні қалыптастыру	5.1.1.1 қоғамға бейімделу үшін кеңістікте бағдарлаудың маңыздылығын түсіну	6.1.1.1 көрмейтін музыканттар, мүсіншілер, саяхатшылардың өмірін талдау	7.1.1.1 көрмейтін әдеби кейіпкерлер туралы кітап презентацияларын дайындау	8.1.1.1 мектеп бітірген табысты түлектермен кездесулерге белсене қатысу	9.1.1.1 зағиптерге қол жетімді кәсіптер туралы презентация дайындау	10.1.1.1 көрмейтін табысты адамдар туралы мәліметтерді талдау және жинақтау өзін-өзі дамытудың тиімді жолдарын таңдау

2) 2-бөлім "Кеңістікте бағдарлауда анализаторларды үйлесімді қолдану":

2-кесте

Бөлімш е	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Көру арқылы қабылдау	5.2.1.1 трафаретте үй нөмерлері және көше атауларының орнын білу; оптикалық құралдардың көмегімен оларды оқу 5.2.1.2 бөлмеде кестелер мен нұсқаулықтарды оқи білу	6.2.1.1 қозғалушы объектілерді қадағалап, олардың жылдамдығын, бағыты мен арасындағы қашықтығын бағалау	7.2.1.1 кеңістікте неоскопикалық қабылдау дағдысын білу, үйлердің арасындағы арақашықтықты, олардың көлемін, нысанын, қабаттар саны мен олардың бір-бірінен қашықтығын анықтай алу	8.2.1.1 практикалық бағдарлауда сайнборд, билбордтар және түнгі уақытта жарықдиодты жазуларды пайдалану	9.2.1.1 ағаштар, үйлер, жиектемелер, бағандар арқылы түскен көлеңкені бақылау; баспалдақпен көтерілген кезде және түскенде, бұрылыста жарық пен көлеңкені пайдалану	10.2.1.1 жарық көлеңкесін пайдаланып, кеңістікте қауіпсіз жүру дағдыларын меңгеру
2.2 Тактильді қабылдау	5.2.2.1 әр түрлі жолдармен жінішке таяқ көмегімен кеңістікті зерттеу: перифериялық, біртүзаттан екінші затқа, біртүзаттан екінші нүктеге (есік, терезе)	6.2.2.1 еден үстінің сипатын анықтау (линолеум, паркет, кафель, кілем, ағаш еден) 6.2.2.2 жінішке таяқтың көмегімен топырақтың сипатын анықтау (саз, қиыршық тас, құм, асфальт)	7.2.2.1 лифтте, бөлмеде және көшеде, бедерлі жазуды оқу; 7.2.2.2 тактильді жолдарда жінішке таяқпен жаяу жүру дағдыларын меңгеру	8.2.2.1 жінішке таяқтың көмегімен үйге кіру және одан шығуды анықтай білу 8.2.2.2 жінішке таяқтың көмегімен тактильді зебра мен жатқан полицейскийді анықтау	9.2.2.1 жінішке таяқтың көмегімен ғимараттарға кірудің тәсілдері мен жолдарын түсіну, 9.2.2.2 бордюрларды анықтау, олардан өту	10.2.2.1 жінішке таяқтың көмегімен тоғай, орман, таудағы жолдарды анықтау 10.2.2.2 жінішке таяқтың көмегімен ағаштарды, бұталарды, арықтарды анықтау және оларды еңсере білу
2.3 Есту арқылы қабылдау	5.2.3.1 статикалық, қозғалатын, үзік дыбыстық сигнал арқылы жүру дағдыларын меңгеру	6.2.3.1 дыбыстарды ажырата алу және дыбыс көздерінің біріне қарай жүру	7.2.3.1 дыбыстық сигналға 90 және 180 градусқа қозғала бұрылу	8.2.3.1 таныс адамдады дауыс және жүрісі бойынша тану, олардың эмоционалдық жай-күйін анықтау	9.2.3.1 дыбыстық маякқа және дыбыстық бағдарламаларға бағдарлану	10.2.3.1 тән дыбыстарға сәйкес кеңістікті талдау, оларды практикалық бағдарлауда пайдалану
2.4 Сипап сезу және діріл арқылы қабылдау	5.2.4.1 "Сипап – сезу" және ұғымдарын түсіну және білу	6.2.4.1 ауаның температуралық өзгеруін бақылап, серуен үшін маусымдық	7.2.4.1 ауырсыну сезімталдығы туралы түсініктің болуы; жінішке	8.2.4.1 кеңістікте қауіпсіз әрекет жасаудың оңтайлы жолдарын таңдау; құлап қалған	9.2.4.1 діріл бойынша қабылдау арқылы кедергілерді анықтау (ғимараттар,	10.2.4.1 бұлшықет, сүйек буындық қабылдау арқылы ақпараттарды талдау және

ау		киім мен аяқ киімді таңдау	таяқнемесе қолды созу арқылы соқтығысуды алдын алу	заттарды іздеу кезінде қауіпті жағдаяттарды алдын алу (отырған қалыпта немесе енкею кезінде қолды беттің алдында ұстау)	шарбақтар, машиналар)	жинақтау
2.5 Иіс сезу	5.2.5.1 иіске назар аудару, оларды ажырату, есте сақтау және тану (асхана, медициналық кабинет)	6.2.5.1 табиғаттың иісін ажырата білу, ботаникалық баққа, орманпаркіне, жас натуралистер станциясына экскурсия жасау	7.2.5.1 әтірлердің иістерін косметика және тұрмыстық химияны, супермаркетте әртүрлі бөлімдерді иісі арқылы ажырата алу	8.2.5.1 өнеркәсіп және көлік иістерін анықтау, оларды бағдар ретінде ұстау	9.2.5.1 иістерді жағымды және жағымсызға жіктеу; санитариялық-гигиеналық нормаларды сақтау	10.2.5.1 иістерді талдау және иіс сезуді практикалық бағдарлауда пайдалану

3) 3-бөлім "Дұрыс жүру әдісі мен дене қалпын қалыптастыру":

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Өртүрлі әрекет барысында денені түзу ұстауды қалыптастыру	5.3.1.1 дене сымбатын қалыптастыру үшін дене мүшелерін дұрыс қалыпта ұстау	6.3.1.1 қозғалмалы ойындарды пайдаланып, ойын әрекетінде дене сымбатын сақтау	7.3.1.1 сүйемелдеушімен жүрген кезде дұрыс дене сымбатын сақтау	8.3.1.1 жінішке таяқпен жүрген кезде дұрыс дене сымбатын сақтау	9.3.1.1 өртүрлі әрекет барысында денені түзу ұстауды бақылау	10.3.1.1 айналадағылар адамды эстетикалық тұрғыдан қабылдау үшін дұрыс дене келбеті мен дене қалпының мәнін түсіну
3.2 Жүрудің түрлері	5.3.2.1 дұрыс жүру, табан қимылын, тобық қимылын жүрісті қалыптастыру кезіндегі тізенің ерекшеліктерін білу және түсіну	6.3.2.1 жеке және топта жол жиектерімен және тротуарлармен жүру тәсілдерін меңгеру	7.3.2.1 жүрудің алуан түрлі әдістері мен түрлерін меңгеру (көшбасшының артынан жүру, көлбеу жазықтық бойынша және жүкпен)	8.3.2.1 ауыларалық жолмен дұрыс жүру дағдысын меңгеру	9.3.2.1 ойлы-қырлы жерлерде компаспен немесе навигациямен жүру дағдысын меңгеру	10.3.2.1 баспалдақпен түсу, көтерілу кезінде, арықтардан, бордюрлардан өту кезінде вестибулярлық аппараттың функцияларын үйлестіру
3.3 Тростпен жүру дағдылары	5.3.3.1 "Ақ трость" ұғымын ұғыну; жінішке	6.3.3.1 жінішке таяқтың функцияларын	7.3.3.1 қажетті трості таңдау және қозғалыс	8.3.3.1 тростпен жүру тәсілдерін	9.3.3.1 баспалдақпен көтерілу	10.3.3.1 кедергілердің түрлерін анықтау

таяктүрлерін білу; ұстап, тауып және керекті трості тауып оны сақтайтын орынды анықтау; жінішке таяқпен жүрудің негізгі тәсілдерін меңгеру	(буфер, шуп, дыбыс генераторы) білу және оларды практикалық түрде пайдалану; трості қолдануда қауіпсіздік ережелерін сақтау	кезінде пайдалану (ұзын серуендеу үшін; тірек – егде жастағы; жиналмалы үй – жайында; лазерлі кедергілерден өту кезінде); трості ашу мен жинақтауды меңгеру	жетілдіру: маятникті, диагональды, сырғу, жанау тәсілі	және түсу, жінішке таяқтың көмегімен үй-жайына кіру және одан шығу тәсілдерін меңгеру	(тұрақты, уақытша, кездейсоқ, төменгі және бүйір) және оларды жінішке таяқтың көмегімен еңсеру
--	---	---	--	---	--

4) 4-бөлім "Шағын кеңістікте бағдарлау":

4- кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Мектеп ғимаратында жінішке таяқтың көмегімен бағдарлау	5.4.1.1 мектеп ғимараты мен бөлмелерін елестету және сипаттау 5.4.1.2 бөлмелерді тексерудің негізгі тәсілдерін меңгеру (перифериялық, бір заттан екінші затқа, есептеу нүктесі) 5.4.1.3 бөлмелерді, шеберханаларды тексеру, мектеп кеңістігі жайлы карта-жол құрастыру, кеңістікте шеберхананың орналасуын анықтау	6.4.1.1 мектеп кеңістігінде кабинеттердің орналасуын бірібіріне қатыстылығын өзінің орнын сипаттау, білу 6.4.1.2 мектеп ғимаратында өзі бағдарлай алу үшін жол картасы мен шолу картасын құрастыру	7.4.1.1 мектепте кабинеттердің орналасуын бірібіріне қатыстылығын отырып, жінішке таяқтың көмегімен бағдарлау 7.4.1.2 мектеп бойынша қозғалыстың қауіпсіздік ережелерін меңгеру	8.4.1.1 шағын кеңістікте бағыттарды ауызша белгілеу (оң жағы, сол жағы, ортасы, бұрышы, бұрылу) 8.4.1.2 мектептегі негізгі бөлмелер туралы ақпарат жинақтау және оны кеңістікте бағдарлау да пайдалану	9.4.1.1 мектептің бөлмелерін графикалық түрде бейнелеу	10.4.4.1 мектеп ғимаратында қозғалмалы маршрут бойынша сақталған анализатор мен жінішке таяқарқылы өздігімен жүру

	5.4.1. 4шеберханада өзбетінше жүріп-тұру					
4.2 Мектеп территориясы туралы түсінік	5.4.2.1 жінішке таяқтың көмегімен мектеп ғимаратынан шығу жолдарын табу, ғимаратқа кіру және одан шығу кезінде аккомодация тәсілін қолдану	6.4.2.1 жінішке таяқтың көмегімен мектеп ғимаратының негізгі объектілерін(стационар, балабақша, ойын алаңы, қоқыс контейнерлері) орталық және қосалқы қақпаларды білу	7.4.2.1 жінішке таяқтың көмегімен мектеп ғимаратына қатысты объектілердің орналасуы мен өз орнын анықтау	8.4.2.1 көз өлшемі мен қадам арқылы объектілер арасындағы арақашықтықты анықтау	9.4.2.1 объектілердің қай тарапта орналасқанын анықтау	10.4.2.1 мектеп территориясы жайлы ақпаратты жинақтау және карта құру
4.3 Топографиялық дағдылардың дамуы	5.4.3.1 рельефті және дәстүрлі топографиялық белгілерді білу және түсіну	6.4.3.1 мектептің территориясының бедерлі графикалық жоспарын құрастыру	7.4.3.1 "Ориентир" құралында мектеп территориясының жоспарын құрастыру	8.4.3.1 "Графика" құралында мектеп маршруты бойынша қозғалыс схемасын модельдеу (құру)	9.4.3.1 негізгі бағыттарды сипаттау және талдау	10.4.3.1 оңтайлы және қауіпсіз маршруттар таңдау
4.4 Бағдарларды қолдана отырып берілген маршрут бойынша мектеп территориясында бағдарлау	5.4.4.1 мектеп аумағында: тірі қоршаулар, тігінен құлаған тастар тізбегі, асфальтталған жолдар, бұрылыстар, бордюрлардан бағдарлау жүйесін білу 5.4.4.2 мектеп аумағындағы	6.4.4.1 жінішке таяқарқылы мектеп аумағындағы тұрақты, уақытша, кездейсоқ, кедергілерді тексеріп сипаттау 6.4.4.2 мектеп аумағында мәдениет нормаларын меңгеру	7.4.4.1 жоғарғы, төменгі және бүйір кедергілерді анықтау 7.4.4.2 мектеп аумағында жінішке таяқарқылы белгіленген негізгі маршрут бойынша жүру	8.4.4.1 берілген маршрут бойынша жүру дағдыларын меңгеру, қосымша бағдарларды табу 8.4.4.2 кедергілерді еңсеру тәсілдерін білу оны мектеп	9.4.4.1 мектеп аумағында бағдарларды, тротуар, тактильді навигацияны және сақталған анализаторларды пайдалана отырып жүріп-тұру дағдыларын меңгеру	10.4.4.1 мектеп аумағында қозғалыстың бағыттары мен өз бетінше таңдау 10.4.4.2 өз бетінше қауіпсіз қозғалыс жолдарын таңдау және кеңістікті талдау

	кедергілерді тіркеу			аумағында бағдарлауда қолдану		
--	---------------------	--	--	-------------------------------	--	--

5) 5-бөлім "Сүйемелдеушімен жүру":

5-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
5.1 Ересектермен және құрдастарымен жүру	5.5.1.1 зағип жандарға күнделікті өмірде қажеттіліктерін е көмек көрсету керектігін түсіну 5.5.1.2 баспалдақпен жүк бар кезде көтерілу және түсіу кезінде бірлесіп жүру әдісін, бөлмеден шығу, бұрылу тәсілдерін меңгеру	6.5.1.1 әр түрлі жағдайларда өтініш білдіру арқылы қоршаған ортадан көмек алу түсіну 6.5.1.2 сүйемелдеушінің көмегімен санитарлық жүйені пайдаланудың практикалық дағдыларын меңгеру	7.5.1.1 сүйемелдеушімен бірлескен жүрісте тәуелдік қарым-қатынас туралы түсініктен алшақ болу (иыққа сүйене отырып жүру) 7.5.1.2 көлікте бірлескен сапарларда қажетті дағдыларды меңгеру	8.5.1.1 бірлесіп жүрген кезде даулы жағдайларды ескеру және сүйемелдеушімен жақсы қарым-қатынаста болу 8.5.1.2 сүйемелдеушімен жабық кеңістікте (тұрмыстық, сауда, медициналық, мәдени мекемелерде) бағдарлаудағы дағдыларын меңгеру	9.5.1.1 сүйемелдеушіге белгіленген пунктке дейінгі негізгі бағдарды нақты сипаттау және ауызша белгілей білу 9.5.1.2 сүйемелдеушімен Кең кеңістікте жүрудің негізгі әдістерін меңгеру	10.5.1.1 сүйемелдеушімен бірлескен әрекетті үйлестіру және алдын ала жүретін маршрутты талдау

б) 6-бөлім "Жабық кеңістікте бағдарлау":

6-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
6.1 Мәдени мақсаттағы нысандар	5.6.1.1 мәдени ойын-сауық орталықтарының негізгі түрлерін білу: кинотеатр, театр, парк, аквапарк, хайуанаттар бағы, цирк және олардың	6.6.1.1 саябақ және паркінің анықтау, бетімен жүруді қауіпсіз жүріп-тұру дағдыларын меңгеру	7.6.1.1 театрлардың атауын, орналасуы мен жіктелуін есте сақтау (драма, ТЮЗ, комедия театры, куыршақ театры) және кинотеатр (премьералық, ойын-сауық, студиялық, балалар, үздіксіз	8.6.1.1 кинотеатрда бағдарлау, кассаны, көрермендер залын, буфет, дәретхана, фойе және билетке сәйкес орынды табу дағдыларын меңгеру және жінішке қоятын жерді	9.6.1.1 театрдағы негізгі ұғымдарды білу және түсіндіру (көрермен залы, сахна, портер, амфитеатр, балкон, жоғарғы ярус, софиттер,	10.6.1.1 бос уақытты тиімді ұйымдастыру – мәдени-ойын сауық нысандарына бару

	маңызы мен қызметін сипаттау		кинокөрсетілімдермен, кинокафе, 3D, 4D)	белгілеу 8.6.1.2 кинотеатрда әдептілік нормаларын сақтау 8.6.1.3 "Ориентир" құралында кинотеатрдың жоспарын құру	рампа, антракт) 9.6.1.2 театрда бағдарлау дағдыларын меңгеру (буфетке, санузлға, фойеге, гардеробқа бару); театрда билетке сәйкес орынды таба білу, тростқа арналған орынды анықтау 9.6.1.3 театрда өзін ұстауда әдеп нормаларын сақтау 9.6.1.4 театрдың керемет атмосферасын сезіну 9.6.1.5 "Ориентир" құралында театрдың жоспарын құрастыру	
6.2 Тұрмыстық мекемелер	5.6.2.1 адам өмірінде қызмет көрсетуші мекемелердің маңыздылығын түсіну	6.6.2.1 ең жақын тазалау және кір жуу мекемесінің орналасқан жерін, олардың ішкі сәнін және оларға баратын маршрутты анықтау 6.6.2.2 тапсырыстарды рәсімдейтін және қабылдайтын менеджермен қарым-қатынас жасау дағдыларын меңгеру	7.6.2.1 жақын жерде орналасқан почтаға дейінгі маршрутты білу 7.6.2.2 тапсырыстарды рәсімдейтін және қабылдайтын менеджермен қарым-қатынас жасау дағдыларын меңгеру (сәлемдеме, тапсырыстық хат жіберу)	8.6.2.1 жақын орналасқан тұрмыстық техниканы жөндеу және киім мен аяқ киім жөндеуінің сервис орталықтарына дейінгі маршрутты меңгеру 8.6.2.2 тапсырыстарды рәсімдейтін	9.6.2.1 ең жақын сұлулық салондарының мекен жайын, функционалдық бағыттары мен қызметтердің ауқымын, оған дейінгі маршрутты есте сақтау 9.6.2.2	10.6.2.1 ең жақын банктің орналасқан жерін, оған бару маршруттын және көрсетілетін қызметтер түрін (валюта, вексельдерді төлеу, қарыздарды тіркеу) анықтау

				және қабылдайтын менеджермен қарым-қатынас жасау дағдыларын меңгеру	сұлулық салондарының қызметкерлерімен қарым-қатынас жасау дағдыларын меңгеру	10.6.2.2 қаржылық операциялар бойынша қызмет көрсететін банк қызметкерлерімен қарым-қатынас жасау дағдыларын меңгеру
6.3 Әлеуметтік мекемелер	5.6.3.1 зағип жандардың Қазақстандық қоғамының қалыптасу тарихын, құрылымы мен орнын білу	6.6.3.1 зағип жандардың Қазақстандық қоғамының функциясын маңыздылығын түсіну; жандардың Қазақстандық қоғамының мүшелерінің құқықтары міндеттерін, құрамына ережелерін білу	7.6.3.1 зағип жандардың Қазақстандық қоғамының орталығына дейінгі маршрутты зерделе, онда бағдарлауды үйрену	8.6.3.1 негізгі әлеуметтік мекемелердің орналасқан жерін (халыққа қызмет көрсету орталығы, жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар орталығы, жәрдемақы беру туралы орталық), олардың қызметтері мен оларға бару маршрутын есте сақтау	9.6.3.1 әлеуметтік мекемелерде өз-өзін бағдарлай білу, іскерлік қарым-қатынас және қажетті құжаттарды тіркеуде білікті болу	10.6.3.1 құқықтық мәдениеттен хабардар болу; зағиптардың құқықтары мен міндеттерін білу (жеке көмекшісі және әлеуметтік жәрдемақы алуға құқығы бар; жұмыс уақытының ұзақтығы қысқартылған; қосымша ақылы демалыс)
6.4 Оқу орындары және кітапхана	5.6.4.1 оқу орындарының түрлерін білу (мектеп, колледж, университет); 5.6.4.2 есте сақтау қабілеті мен танымдық қабілеттерін қалыптастыру үшін көркем әдебиет оқу	6.6.4.1 абитуриент, студент, бакалавр, магистрант, оқу топтары түсініктерін меңгеру; 6.6.4.2 зағип жандардың Қазақстандық қоғамының кітапханасының орнын және оған маршрутты білу 6.6.4.3 кітапханаға дейінгі және кері ең тиімді маршрутты меңгеру	7.6.4.1 көрмейтіндерге арналған қол жетімді базалық оқу орындары мен мамандықтарды білу 7.6.4.2 кітапханадағы негізгі функционалдық бағыттар: каталог, абонемент, оқу залы, кеңсені білу	8.6.4.1 ауызша университеттегі (факультет, университет әкімшілігі, деканат, аудитория бөлімшесі) бөлімдерді белгілеу 8.6.4.2 каталог бойынша кітап (аудио кітапты, Брайль кітабын және борттық кітапты) таңдай алу, тіркеу және	9.6.4.1 іс жүзінде мектептерде бағдарлау дағдыларын үйрену 9.6.4.2 оқу залында мерзімдік басылымдар, көркем және әдебиеттерін меңгеру жұмыс істеу кезінде оқырман қызметтерін	10.6.4.1 ұсынылған мамандық бойынша, жоғары оқу орнының ауқымын болжау 10.6.4.2 таңдалған оқу орнына дейінгі маршрутты зерттеу 10.6.4.3 интернет кітапханалард

	қажеттігін түсіну			тапсырыс беруді меңгеру	пайдалану	ы пайдалану және әлеуметтік желілерде электрондық кітаптармен алмасуда білікті болу
6.5 Сауда мекемелері	5.6.5.1 негізгі дүкендер түрлерін анықтап (азық-түлік, дүкендер, кітаптар) және олардың жұмыс істеу мақсаттарын ажырата алу	6.6.5.1 сауда мекемелеріндегі қызметкерлердің мамандықтарын (кеңесші, кассир, контролер) және олардың функцияларын білу; олармен қарым-қатынаста білікті болу	7.6.5.1 дүкендердің негізгі түрлерін білу және ажырату (супермаркет, гипермаркет, минимаркет); негізгі сауда бөлімдер мен секцияларын (киім-кешек, аяқ киім, парфюмерия) анықтау	8.6.5.1 сауданың негізгі ережелерін меңгеру; қажетті тауарды таңдау, нақтылау, оның құнын анықтау, кепілдік мерзімі мен тауардың кепілдік мерзімі аралығында чекті сақтау; талапқа сай тауарды сатушыға қайтару	9.6.5.1 банкноттарды анықтау және қарапайым сатып алулар жасау	10.6.5.1 сақталған анализаторлардың көмегімен дүкенде және сауда орталықтарында өздігімен бағдарлай алу
6.6 Қоғамдық тамақтану кәсіпорындары және азық-түлік дүкендері	5.6.6.1 нарық және оның түрлерін түсіну (киім, көкөніс, азық-түлік) және базарда қарапайым сатып алулар жасау	6.6.6.1 супермаркеттегі азық-түлік бөлімдерін арқылы анықтау	7.6.6.1 асханда өз бетінше және сүйемелдеушімен жүруді меңгеру және ұқыпты тамақтану	8.6.6.1 қоғамдық тамақтандыру орындарының түрлерін (мейрамханалар, асханалар, кафелер) білу	9.6.6.1 қазақ тағамдарының бұйымдарын ерекшеліктерін білу	10.6.6.1 қазақ ұлттық дәстүрі мен салттарын сақтай отырып той-мейрамдарды ұйымдастыру
	5.6.6.2 нарықтағы сатушымен ерекше байланыста болу	6.6.6.2 супермаркетте сатып алулар жасауды білу (арба алу, өнімді таңдап, оның бағасын білу, төлеу және орау)	7.6.6.2 жақсы және тамақтану	8.6.6.2 даяшымен байланыс нормаларын сақтау, ас мәзірінде көрсетілген тағамды таңдап, тапсырыс беру, есептесу	9.6.6.2 ұлттық тағамдар бойынша презентация дайындау	10.6.6.2 дұрыс тамақтану мен салауатты өнімдер бойынша ақпаратты жинақтау
6.7 Денсаулық сақтау	5.6.7.1 салауатты өмір салтынның абысты өмір әлеуметі үшін	6.6.7.1 ең жақын орналасқан дәріхананың мекен-жайын білу, дәрігер белгілеген дәріні сатып алу кезінде сатушы-фармацевтпен	7.6.7.1 жақын орналасқан емханалардың мекен-жайын анықтау	8.6.7.1 жедел жәрдем, инвотаксия, өртке қарсы қызмет және полицияға телефон арқылы	9.6.7.1 вирустық, инфекциялық аурулар, көз аурулары мен жаракаттард	10.6.7.1 қолайсыз жағдайларда алғашқы көмек көрсете алу (естен тану, үсу,

маңыздылығын түсіну 5.6.7. 2күнделікті таңертеңгілік жаттығуларды, тактильді жаттығуларды, көз жаттығуларын орындау	қарым-қатынас жасаудағыларын меңгеру 6.6.7.2.Әрі-дәрмек және дәрумендер туралы түсініктің болуы 6.6.7.3.рецептсіз жасөспірімдерге дәрілік препараттарды сатуға тыйым салынатынын білу	дәрігерлердің кабинеттері, зертханалар туралы мәліметтерді білу 7.6.7.3.зағип жандарды алып жүруші жөнінде емханадағы әлеуметтік қызметкерге айту	қоңырау шалған кезде ауызша қарым-қатынаста білікті болуы 8.6.7.2.төтенше жағдайлар кезінде мінез-құлық ережелерін сақтау (өрт кезінде, жер сілкінісі, жағдайында)	ың алдын алуы білу 9.6.7.2.жұмыс орының тиісті жарықтандырылуын қадағалау	ыстығы көтерілген жағдайда, сынықтар, күйік шалғанда) 10.6.7. Залғашқы көмек көрсету барысында қырағы және икемді болу
---	---	--	---	--	--

7) 7-бөлім "Кең кеңістікте бағдарлау":

7-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
7.1 Кең кеңістіктің нысандары	5.7.1.1 табиғи объектілер мен олардың орналасқан жері (тау, өзен, көл, канал, орман) туралы білу; оларды негізгі бағдар ретінде пайдалану	6.7.1.1 тұйық көшелердің, даңғылдардың, алаңдардың орнын білу және қалалық жүйедегі олардың маңыздылығын түсіну	7.7.1.1 бульварлар, алаңдар, жағалаулардың маңыздылығын түсіну	8.7.1.1 тұрғын үйлер мен оларға өту жолдарын тұрақты бағдар ретінде пайдалану	9.7.1.1 темір жол, автомобиль және жаяу жүруге арналған көпір туралы түсік қалыптастыру және оларды тұрақты бағдар ретінде пайдалану	10.7.1.1 негізгі бос объектілер туралы ақпаратты жинақтау, презентациялар жасау
7.2 Топографиялық дағдылардың дамуы, рельефті және дәстүрлі карталармен жұмыс жасау	5.7.2.1 карта және оның ауқымын, бедерлі және жалпақ белгілері туралы түсінік қалыптастыру	6.7.2.1 түсті белгілері бойынша картадан табиғи объектілердің орналасқан жерін (таулар, ормандар, су объектілері) анықтау	7.7.2.1 қаланың әкімшілік аудандарға бөлуін білу және картадан салыстырмалы түрде бір-бірінен өздерінің орналасқан жерін анықтау	8.7.2.1 картада қала маңында орналасқан аудандарды тауып, олардың атауларын есте сақтау	9.7.2.1 оңтүстіктен солтүстікке және батыстан шығысқа қарай картада көшелерінің ұйымдастыру ретін анықтап, есте сақтау; "Квартал" ұғымын түсіну	10.7.2.1 топографиялық кескінді кеңістіктік бағдарға аудару; қаланың аудандарының біріне презентация дайындау
7.3 Жол жүру ережесі	5.7.3.1 жол-көлік оқиғаларын түсіну, олардың себептері мен мүмкін болатын	6.7.3.1 жаяу жүргіншілер мен көлік қозғалысын бақылау	7.7.3.1 жол белгілерінің классификациясын және олардың түсі,	8.7.3.1 қала ішінде ең тиімді және қауіпсіз жолдан өту	9.7.3.1 қиылыстардың түрлерін (Т-тәрізді, Х-тәрізді) білу	10.7.3.1 жол-көлік оқиғаларының себептерін талдау және

	салдарынан хабардар болу 5.7.3.2 бағдаршамның пайда болу тарихын және оның негізгі түрлерін білу(көлденең жарық, дыбыс, тік)	тәсілі ретінде жол белгілерінің пайда болу тарихы және білу 6.7.3.2 жолдардың орналасуы және ондағы көліктер туралы хабардар болу	пішіні мен көлемі жағынан айырмашылықтарын түсіну 7.7.3.2 тәуелсіз қозғалыс кезінде жол белгілерін пайдалану	үшін жер, жер асты және жер үсті өткелдерін пайдалану 8.7.3.2 темір жолда өтпелі өткелдерден өту жолын үйрену	жәнесақталға н анализа торлар менжінішке таяқтың көмегімен жолдарды еңсерудің негізгі түрлерін білу 9.7.3.2 жол жүру ережелерін сақтай отырып, өз бетімен қала ішінде жүру	көлік жол қозғалысы ережесін бұзғаны үшін құқықтық жауапкершілікке тартылу 10.7.3.2 жол көлік оқиғасы кезінде тиімді мінез-құлық тактикасын анықтау
7.4 Көлік	5.7.4.1 көліктің пайда болу тарихын білу; метро туралы түсінік қалыптастыру; метроның функционалдық аймақтарын білу(күту залы, қолма-қол ақша, турникеттер эскалаторлар, платформа)	6.7.4.1 сақталған анализаторлар мен трості пайдаланып аялдамаларды анықтау; көлік күту аялдамасында қауіпсіздік ережелерін сақтау 6.7.4.2 эскалаторлар мен түскенде және мінгенде, метро платформасында қауіпсіз мінез-құлық ережелерін сақтау	7.7.4.1 көлікке тән дыбыстары арқылы жақындап келе жатқан түрлерін анықтау (тежегіштер, есікті ашу, трамвай дөңгелектердің дыбыс, троллейбустар бум естіледі) 7.7.4.2 тактильді навигацияны пайдалана отырып, метрода бағдарлау дағдыларын меңгеру	8.7.4.1 көлікке жінішке таяқтың көмегімен міну; салонында өзін ұстау ережелерін сақтау, жолақысын төлеу, мүмкіндігі шектеулі адамдарға арналған орынды білу, трості орналастыру үшін орын белгілеу 8.7.4.2 поезд станцияның және оның функционалдық бағыттарына : күту залы, ақпараттық бюро, билет сату кеңселері кіретінін білу 8.7.4.3 платформа	9.7.4.1 трамвай бойынша, одан кіруге және шығуға, трамвай алдын ала өту кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтау 9.7.4.2 вагонда бағдарлау дағдыларын меңгеру, купелердің, плацкарттардың және дәретхананың орналасқан жерін білу 9.7.4.3 отырғызылатын орынды вагонның ішкі бағдарларын пайдалану (терезелер мен бөлімдер) 9.7.4.4 қызмет туралы ақпаратты білу және оны пайдалану	10.7.4.1 сақталған анализаторлар мен бағдарлағыштарды (бұрылыстар, көпірлер, трамвай, сәулет құрылыстар) пайдалана отырып, керекті межені анықтау 10.7.4.2 әуежайдың мақсаты мен оның функционалдық аймақтарын білу (ресепшн, ақпараттық үстел, жер қол жеткізу, терминал) 10.7.4.3 рейстер туралы ақпаратты мұқият тыңдау; 10.7.4.4 қону кезінде алып жүруші тьюторды пайдалану 10.7.4.5 онлайн билеттерін

				да және вагондарға отырғызу кезінде қауіпсіздік шараларын сақтау, пойыздың келуі туралы ақпаратты мұқият тыңдау		сатып алуды білу
7.5 Мен тұратын қала	5.7.5.1 туған қалаңның географиялық орналасуы, халықтың саны мен, облыстың этникалық құрамын білу 5.7.5.2 мектептен үйге дейінгі маршрутты басшылыққа алу; қоғамдық көліктің (трамвай троллейбус, метро) негізгі түрін білу	6.7.5.1 туған қалаңның тарихи хабардар болу және мақтаныш сезімін сезіну 6.7.5.2 мектептің жанындағы аялдама орнын анықтау, қоғамдық көліктердің нөмірлерін білу	7.7.5.1 қаланың басты көрікті және архитектуралық құрылыстарын анықтау 7.7.5.2 мектеп жанында орналасқан кварталдар және көшелерде бағдар жасай алу	8.7.5.1 сәулет ансамбльдері (Бәйтерек, пирамида, Эйфель мұнарасы, үш батырлар) және олардың құрылымдық элементтері (күмбез, шатыр, баған, сала) туралы түсінік болуы; қала сұлулығы мен өзіндік ерекшелігін тамашалау 8.7.5.2 қаланың ең маңызды объектілерін е дейінгі баратын қоғамдық көліктерді бағдарлай алу (сауда орталықтары, кинотеатрлар, базарлар, білім беру және медициналық	9.7.5.1 ескерткіштердің түрлерін (Бюст рельеф, мүсіні, стела, обелиск, мемориалдық) ажырата алу және тұрақты бағдар ретінде оларды пайдалану 9.7.5.2 қаланың басты көшелері, даңғылдары мен алаңдары арқылы бағдарлау	10.7.5.1 ескерткіштерге экскурсиялар жасау және гүл шоқтарын қою дәстүрін сақтап қалу; жас ұрпаққа өткеннің тарихи мұрасы туралы ақпараттар беру 10.7.5.2 қоғамдық көліктердің маршруттарын синтездеу және өз бетінше қалада бағдарлай алу

				мекемелерді н)		
7.6 Спорт және туризм	5.7.6.1 адам денсаулығына дене шынықтырудың қажеттігін түсіну 5.7.6.2 белсенді өмірлік ұстанымын қалыптастыруға жорықтың тигізер мәнін түсіну	6.7.6.1 спорт және спорт клубтары туралы ақпараттарды білу 6.7.6.2 жорыққа маршрут таңдау және демалуға баратын орынды бағалау	7.7.6.1 қаладағы спорттық нысандарды анықтау (стадиондар, бассейн, жүзу, тренажер залдары, ипподром, роликтер) 7.7.6.2 су айдынында демалысты ұйымдастыра білу, қауіпсіздік ережелерін сақтау, күн соққысы мен күйіктерден алдын ала сақтану жұмыстарын жүргізу	8.7.6.1 өзіне спорт түрін таңдау спорт кешенінде және кері маршрут үйрену 8.7.6.2 туризм және таза ауада демалуға дайындыққа білікті болу, (рюкзактар, спорттық, аяқ киім және бірінші қажеттіліктегі дайындау үшін матчтары, масаға қарсы крем, азық-түлік, ыдыс-аяқ)	9.7.6.1 спорттық іс-шараларды бақылау: конкурстар, олимпиадалар, паралимпиадалар 9.7.6.2 шатырды тарату және от жағу	10.7.6.1 мектептің спорт өміріне белсенді қатысу 10.7.6.2 табиғат аясында отырыстар ұйымдастыру, тауда және орманда қауіпсіздік ережелерін сақтау

8) 8-бөлім "Қарым-қатынас мәдениеті":

8 -кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
8.1 Қарым-қатынаста ұлттық және мәдени құндылықтарды енгізу	5.8.1.1 ересек көмегіне жүгіну, дұрыс сұрақ қоя білу 5.8.1.2 адасқан жағдайда өзін ұстау тактикасын білу	6.8.1.1 құрдастарымен жеке тұлғалық құндылықтарына қарай қарым қатынас жасау (қарапайым, мейірімді, адал) 6.8.1.2 "Біз қонақтарды шақырамыз" атты рөлдік ойын қонақжайлық салт мәнін жүзеге асыру	7.8.1.1 қазақ халқының дәстүрлері мен салттарын, ата-аналарды құрметтеудің маңыздылығын түсіну, отбасылық құндылықтарды түсіну 7.8.1.2 айналадағы адамдардың қамқорлығын қабылдай білу	8.8.1.1 әр түрлі кәсіп өкілдерімен этикалық қарым-қатынас орнату: сатушы, шаштараз, клиенттерге қызмет көрсету менеджері және қаржылық операциялар бойынша қызметтерді көрсету үшін	9.8.1.1 коммуникативті байланыс қызметін сыни талдау, бағалау, бақылау 9.8.1.2 басқалардың жағымсыз мінез-құлығын адекватты түрде қабылдау	10.8.1.1 Әлеуметтік ортаның ерекшеліктері мен адекватты түрде бағалау 10.8.1.2 қоғамдағы мінез-құлық және қарым-қатынас мәдениетін сақтау

				банк менеджері 8.8.1.2 қақтығыссыз еркін мінез- құлық стратегиясы н таңдау		
--	--	--	--	---	--	--

42. Осы Бағдарлама көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Кеңістікте бағдарлау" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

43. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің 5-10 сыныптары үшін
"Кеңістікте бағдарлау" пәнінен
жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасына
қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Кеңістікте бағдарлау" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Кеңістіктік бағытталу пәніне кіріспе	1.1 Кеңістікте бағдарлауға оқытудағы жағымды түрткіні қалыптастыру	5.1.1.1 қоғамға бейімделу үшін кеңістікте бағдарлаудың маңыздылығын түсіну
2. Кеңістікте бағдарлауда анализаторларды үйлесімді қолдану	2.1 Көру арқылы қабылдау	5.2.1.1 трафаретте үй нөмерлері және көше атауларының орнын білу; оптикалық құралдардың көмегімен оларды оқу 5.2.1.2 бөлмеде кестелер мен нұсқаулықтарды оқи білу
	2.2 Тактильді қабылдау	5.2.2.1
	2.3 Есту арқылы қабылдау	5.2.3.1 статикалық, қозғалатын, үзік дыбыстық сигнал арқылы жүру дағдыларын меңгеру
	2.4 Сипап сезу арқылы қабылдау и вибрация	5.2.4.1 "Сипап –сезу" және "діріл" ұғымдарын түсіну және білу
	2.5 Иіс сезу	5.2.5.1 иіске назар аудару, оларды ажырату, есте сақтау және тану(асхана, медициналық кабинет)
3. Дұрыс жүру әдісі мен дене қалпын	3.1 Өртүрлі әрекет барысында денені түзу	5.3.1.1 дене сымбатын қалыптастыру үшін дене мүшелерін дұрыс қалыпта ұстау

калыптастыру	ұстауды қалыптастыру	
	3.2 Жүрудің түрлері	5.3.2.1 дұрыс жүру, табан қимылын, тобық қимылын жүрісті қалыптастыру кезіндегі тізенің ерекшеліктерін білу және түсіну
	3.3 жінішке таяқпен жүру дағдылары	5.3.3.1 "Ақ трость" ұғымын ұғыну; жінішке таяқ түрлерін білу; ұстап, тауып және керекті трості тауып оны сақтайтын орынды анықтау; жінішке таяқпен жүрудің негізгі тәсілдерін меңгеру
2-тоқсан		
4. Шағын кеңістікте бағдарлау	4.1 Мектеп ғимаратында жінішке таяқтың көмегімен бағдарлау	5.4.1.1 мектеп ғимараты мен бөлмелерін елестету және сипаттау 5.4.1.2 бөлмелерді тексерудің негізгі тәсілдерін меңгеру (перифериялық, бір заттан екінші затқа, есептеу нүктесі) 5.4.1.3 бөлмелерді, шеберханаларды тексеру, мектеп кеңістігі жайлы карта-жол құрастыру, кеңістікте шеберхананың орналасуын анықтау 5.4.1.4 шеберханада өзбетінше жүріп-түру
	4.2 Мектеп территориясы туралы түсінік	5.4.2.1 таяқтың көмегімен мектеп ғимаратынан шығу жолдарын табу, ғимаратқа кіру және одан шығу кезінде аккомодация тәсілін қолдану
	4.3 Топографиялық дағдылардың дамуы	5.4.3.1 рельефті және дәстүрлі топографиялық белгілерді білу және түсіну
	4.4 Бағдарларды қолдана отырып берілген маршрут бойынша мектеп территориясында бағдарлау	5.4.4.1 мектеп аумағында: тірі қоршаулар, тігінен құлаған тастар тізбегі, асфальтталған жолдар, бұрылыстар, бордюрлардан бағдарлау жүйесін білу 5.4.4.2 мектеп аумағындағы кедергілерді тіркеу
	5.1 Ересектермен және құрдастарымен жүру	5.5.1.1 зағип жандарға күнделікті өмірде қажеттіліктеріне көмек көрсету керектігін түсіну 5.5.1.2 баспалдақпен жүк бар кезде көтерілу және түсіу кезінде бірлесіп жүру әдісін, бөлмеден шығу, бұрылу тәсілдерін
3-тоқсан		
6. Жабық кеңістікте бағдарлау	6.1 Мәдени мақсаттағы нысандар	5.6.1.1 мәдени ойын-сауық орталықтарының негізгі түрлерін білу: кинотеатр, театр, парк, аквапарк, хайуанаттар бағы, цирк және олардың маңызы мен қызметін сипаттау
	6.2 Тұрмыстық мекемелер	5.6.2.1 адам өмірінде қызмет көрсетуші мекемелердің маңыздылығын
	6.3 Әлеуметтік мекемелер	5.6.3.1 зағип жандардың Қазақстандық қоғамының қалыптасу тарихын, құрылымы мен орнын білу
	6.4 Оқу орындары және кітапхана	5.6.4.1 оқу орындарының түрлерін білу (мектеп, колледж, университет) 5.6.4.2 есте сақтау қабілеті мен танымдық қабілеттерін қалыптастыру үшін көркем әдебиет оқу қажеттігін түсіну
	6.5 Сауда мекемелері	5.6.5.1 негізгі дүкендер түрлерін анықтап (азық-түлік, дүкендер, кітаптар) және олардың жұмыс істеу мақсаттарын ажырата алу
	6.6 Қоғамдық тамақтандыру кәсіпорындары және азық-	5.6.6.1 нарық және оның түрлерін түсіну (киім, көкөніс, азық-түлік) және базарда қарапайым сатып алулар жасау

	түлік дүкендері	5.6.6.2 нарықтағы сатушымен ерекше байланыста болу
	6.7 Денсаулық сақтау	5.6.7.1 салауатты өмір салтынның табысты өмір әлеуметі үшін маңыздылығын түсіну 5.6.7.2 күнделікті таңертеңгілік жаттығуларды, тактильді жаттығуларды, көз жаттығуларын орындау
7. Кең кеңістікте бағдарлау	7.1 Кең кеңістіктің нысандары	5.7.1.1 табиғи объектілер мен олардың орналасқан жері (тау, өзен, көл, канал, орман) туралы білу; оларды негізгі бағдар ретінде пайдалану
	7.2 Жергілікті жердің картасымен жұмыс жасау кезінде топографиялық дағдыларды қалыптастыру	5.7.2.1 карта және оның ауқымын, бедерлі және жалпақ белгілері туралы түсінік қалыптастыру
	7.3 Жол жүру ережесі	5.7.3.1 жол-көлік оқиғаларын түсіну, олардың себептері мен мүмкін болатын салдарынан хабардар болу 5.7.3.2 бағдаршамның пайда болу тарихын және оның негізгі түрлерін білу (көлденең жарық, дыбыс, тік)
	7.4 Көлік	5.7.4.1 көліктің пайда болу тарихын білу; метро туралы түсінік қалыптастыру; метроның функционалдық аймақтарын білу (күту залы, қолма-қол ақша, турникеттер, эскалаторлар, платформа)
4-тоқсан		
7. Кең кеңістікте бағдарлау	7.5 Мен тұратын қала	5.7.5.1 туған қалаңның географиялық орналасуы, халықтың саны мен, облыстың этникалық құрамын білу 5.7.5.2 мектептен үйге дейінгі маршрутты басшылыққа алу; қоғамдық көліктің (трамвай троллейбус, метро) негізгі түрін білу
	7.6 Спорт және туризм	5.7.6.1 адам денсаулығына дене шынықтырудың қажеттігін түсіну 5.7.6.2 белсенді өмірлік ұстанымын қалыптастыруға жорықтың тигізер мәнін түсіну
8. Қарым-қатынас мәдениеті	8.1 Қарым-қатынаста ұлттық және мәдени құндылықтарды енгізу	5.8.1.1 ересек көмегіне жүгіну, дұрыс сұрақ қоя білу 5.8.1.2 адасқан жағдайда өзін ұстау тактикасын білу

2) 6-СЫНЫП:

2- кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Кеңістіктік бағытталу пәніне кіріспе	1.1 Кеңістікте бағдарлауға оқытудағы жағымды түрткіні қалыптастыру	6.6.1.1 саябақ, аквапарк және хайуанаттар паркінің орналасуын анықтау, өз бетімен бағдарлауды жүруді және онда қауіпсіз жүріп-тұру дағдыларын меңгеру
2. Кеңістікте бағдарлауда анализаторларды үйлесімді қолдану	2.1 Көру арқылы қабылдау	6.2.1.1 қозғалушы объектілерді қадағалап, олардың жылдамдығын, бағыты мен арасындағы қашықтығын бағалау
	2.2 Тактильді қабылдау	6.2.2.1 еден үстінің сипатын анықтау (линолеум, паркет, кафель, кілем, ағаш еден) 6.2.2.2 жінішке таяқтың көмегімен топырақтың сипатын анықтау (саз, қиыршық тас, құм, асфальт)

	2.3 Есту арқылы қабылдау	6.2.3.1 дыбыстарды ажырата алу және дыбыс көздерінің біріне қарай жүру
	2.4 Сипап сезу арқылы қабылдау и вибрация	6.2.4.1 ауа-райының температуралық өзгеруін бақылап, серуен үшін маусымдық киім мен аяқ киімді таңдау
	2.5 Иіс сезу	6.2.5.1 табиғаттың иісін ажырата білу, ботаникалық баққа, орманпаркіне, жас натуралистер станциясына экскурсия жасау
3. Дұрыс жүру әдісі мен дене қалпын қалыптастыру	3.1 Өртүрлі әрекет барысында денені түзу ұстауды қалыптастыру	6.3.1.1 қозғалмалы ойындарды пайдаланып, ойын әрекетінде дене сымбатын сақтау
	3.2 Жүрудің түрлері	6.3.2.1 жеке және топта жол жиектерімен және тротуарлармен жүру тәсілдерін меңгеру
	3.3 Жінішке таяқпен жүру дағдылары	6.3.3.1 Жінішке таяқтың функцияларын (буфер, шұп, дыбыс генераторы) білу және оларды практикалық түрде пайдалану; трості қолдануда қауіпсіздік ережелерін сақтау
2-тоқсан		
4. Шағын кеңістікте бағдарлау	4.1 Мектеп ғимаратында жінішке таяқтың көмегімен бағдарлау	6.4.1.1 мектеп кеңістігінде кабинеттердің орналасуын бір-біріне қатыстылығын өзінің орнын сипаттау, білу 6.4.1.2 мектеп ғимаратында өзі бағдарлай алу үшін жол картасы мен шолу картасын құрастыру
	4.2 Мектеп территориясы туралы түсінік	6.4.2.1 жінішке таяқтың көмегімен мектеп ғимаратының негізгі объектілерін (стадион, балабақша, ойын алаңы, қоқыс контейнерлері) орталық және қосалқы қақпаларды білу
	4.3 Топографиялық дағдылардың дамуы	6.4.3.1 мектептің территориясының бедерлі графикалық жоспарын құрастыру
	4.4 Бағдарларды қолдана отырып берілген маршрут бойынша мектеп территориясында бағдарлау	6.4.4.1 жінішке таяқарқылы мектеп аумағындағы тұрақты, уақытша, кездейсоқ, кедергілерді тексеріп сипаттау 6.4.4.2 мектеп аумағында мәдениет нормаларын меңгеру
5. Сүйемелдеушімен жүру	5.1 Ересектермен және құрдастарымен жүру	6.5.1.1 әр түрлі жағдайларда өтініш білдіру арқылы қоршаған ортадан көмек аруды түсіну 6.5.1.2 сүйемелдеушінің көмегімен санитарлық жүйені пайдаланудың практикалық дағдыларын меңгеру
3-тоқсан		
6. Жабық кеңістікте бағдарлау	6.1 Мәдени мақсаттағы нысандар	6.6.1.1 саябақ, аквапарк және хайуанаттар паркінің орналасуын анықтау, өз бетімен бағдарлауды жүруді және онда қауіпсіз жүріп-тұру дағдыларын меңгеру
	6.2 Тұрмыстық мекемелер	6.6.2.1 ең жақын тазалау және кір жуу мекемесінің орналасқан жерін, олардың ішкі сәнін және оларға баратын маршрутты анықтау 6.6.2.2 тапсырыстарды рәсімдейтін және қабылдайтын менеджермен қарым-қатынас жасау дағдыларын меңгеру
	6.3 Әлеуметтік мекемелер	6.6.3.1 зағип жандардың Қазақстандық қоғамының функциясын және маңыздылығын түсіну; Зағип жандардың Қазақстандық қоғамының мүшелерінің құқықтары мен міндеттерін, құрамына ену ережелерін

		білу
6.4 Оқу орындары және кітапхана		6.6.4.1 абитуриент, студент, бакалавр, магистрант, оқу топтары түсініктерін меңгеру 6.6.4.2 зағип жандардың Қазақстандық қоғамының кітапханасының орнын және оған маршрутты білу 6.6.4.3 кітапханаға дейінгі және кері ең тиімді маршрутты меңгеру
6.5 Сауда мекемелері		6.6.5.1 сауда мекемелеріндегі қызметкерлердің мамандықтарын (кеңесші, кассир, контролер) және олардың функцияларын білу; олармен қарым-қатынаста білікті болу
6.6 Қоғамдық тамақтандыру кәсіпорындары және азық-түлік дүкендері		6.6.6.1 супермаркеттегі азық түлік бөлімдерін иісі арқылы анықтау 6.6.6.2 супермаркетте сатып алулар жасауды білу (арба алу, өнімді таңдап, оның бағасын білу, төлеу және орау)
6.7 Денсаулық сақтау		6.6.7.1 ең жақын орналасқан дәріхананың мекен-жайын білу, дәрігер белгілеген дәріні сатып алу кезінде сатушы-фармацевтпен қарым-қатынас жасау дағдыларын меңгеру 6.6.7.2 дәрі-дәрмек және дәрумендер туралы түсініктің болуы 6.6.7.3 рецептсіз жасөспірімдерге дәрілік препараттарды сатуға тыйым салынатынын білу
7. Кең кеңістікте бағдарлау	7.1 Кең кеңістіктің нысандары	6.7.1.1 тұйық көшелердің, даңғылдардың, алаңдардың орнын білу және қалалық жүйедегі олардың маңыздылығын түсіну
	7.2 Жергілікті жердің картасымен жұмыс жасау кезінде топографиялық дағдыларды қалыптастыру	6.7.2.1 түсті белгілері бойынша картадан табиғи объектілердің орналасқан жерін (таулар, ормандар, су объектілері) анықтау
	7.3 Жол жүру ережесі	6.7.3.1 жаяу жүргіншілер мен көлік қозғалысын бақылау тәсілі ретінде жол белгілерінің пайда болу тарихын білу 6.7.3.2 жолдардың орналасуы және ондағы көліктер туралы хабардар болу
	7.4 Көлік	6.7.4.1 сақталған анализаторлар ментрості пайдаланып аялдамаларды анықтау; көлік күту аялдамадасында қауіпсіздік ережелерін сақтау 6.7.4.2 эскалаторлармен түскенде және мінгенде, метро платформасында қауіпсіз мінез-құлық ережелерін сақтау
4-тоқсан		
7. Кең кеңістікте бағдарлау	7.5 Мен тұратын қала	6.7.5.1 туған қалаңның тарихынан хабардар болу және мақтаншы сезімін сезіну 6.7.5.2 мектептің жанындағы аялдама орнын анықтау, қоғамдық көліктердің нөмірлерін білу
	7.6 Спорт және туризм	6.7.6.1 спорт және спорт клубтары туралы ақпараттарды білу 6.7.6.2 жорыққа маршрут таңдау және демалуға баратын орынды бағалау
8. Қарым-қатынас	8.1 Қарым-қатынаста ұлттық	6.8.1.1 құрдастарымен жеке тұлғалық құндылықтарына

мәдениеті	және мәдени құндылықтарды енгізу	қарай қарым қатынас жасау (қарапайым, мейірімді, адал) 6.8.1.2 "Біз қонақтарды шақырамыз" атты рөлдік ойын қазақ қонақжайлық салт мәнін жүзеге асыру
-----------	----------------------------------	--

3) 7-сынып:

3- кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Кеңістіктік бағытталу пәніне кіріспе	1.1 Кеңістікте бағдарлауға оқытудағы жағымды түрткіні қалыптастыру	7.1.1.1 көрмейтін әдеби кейіпкерлер туралы кітап презентацияларын дайындау
2. Кеңістікте бағдарлауда анализаторларды үйлесімді қолдану	2.1 Көру арқылы қабылдау	7.2.1.1 кеңістікте неоскопикалық қабылдау дағдысын білу, үйлердің арасындағы арақашықтықты, олардың көлемін, нысанын, қабаттар саны мен олардың бір-бірінен қашықтығын анықтай алу
	2.2 Тактильді қабылдау	7.2.2.1 лифтте, бөлмеде және көшеде, бедерлі жазуды оқу 7.2.2.2 тактильді жолдарда жінішке таяқпен жаяу жүру дағдыларын меңгеру
	2.3 Есту арқылы қабылдау	7.2.3.1 дыбыстық сигналға 90 және 180 градусқа қозғала бұрылу
	2.4 Сипап сезу арқылы қабылдау и вибрация	7.2.4.1 ауырсыну сезімталдығы туралы түсініктің болуы; жінішке таяқ немесе қолды созу арқылы соқтығысуды алдын алу
	2.5 Иіс сезу	7.2.5.1 әтірлердің иістерін косметика және тұрмыстық химияны, супермаркетте әртүрлі бөлімдерді иісі арқылы ажырата алу
3. Дұрыс жүру әдісі мен дене қалпын қалыптастыру	3.1 Әртүрлі әрекет барысында денені түзу ұстауды қалыптастыру	7.3.1.1 сүйемелдеушімен жүрген кезде дұрыс дене сымбатын сақтау
	3.2 Жүрудің түрлері	7.3.2.1 жүрудің алуан түрлі әдістері мен түрлерін меңгеру (көшбасшының артынан жүру, көлбеу жазықтық бойынша және жүкпен)
	3.3 жінішке таяқпен жүру дағдылары	7.3.3.1 қажетті трості таңдау және қозғалыс кезінде пайдалану (ұзын – серуендеу үшін; тірек – егде жастағы; жиналмалы үй – жайында; лазерлі кедергілерден өту кезінде); трості ашу мен жинақтауды меңгеру
2-тоқсан		
4. Шағын кеңістікте бағдарлау	4.1 Мектеп ғимаратында жінішке таяқтың көмегімен бағдарлау	7.4.1.1 мектепте қабаттарда оңжақты қозғалысты сақтай отырып, жінішке таяқтың көмегімен бағдарлау 7.4.1.2 мектеп бойынша қозғалыстың қауіпсіздік ережелерін меңгеру
	4.2 Мектеп территориясы туралы түсінік	7.4.2.1 жінішке таяқтың көмегімен мектеп ғимаратына қатысты объектілердің орналасуы мен өз орнын анықтау
	4.3 Топографиялық дағдылардың дамуы	7.4.3.1 "Ориентир" құралында мектеп территориясының жоспарын құрастыру
	4.4 Бағдарларды қолдана отырып	7.4.4.1 жоғарғы, төменгі және бүйір кедергілерді анықтау 7.4.4.2 мектеп аумағында жінішке таяқ арқылы белгіленген негізгі

	берілген маршрут бойынша мектеп территориясында бағдарлау	маршрут бойынша жүру
5. Сүйемелдеушімен жүру	5.1 Ересектермен және құрдастарымен жүру	7.5.1.1 сүйемелдеушімен бірлескен жүрісте тәуелдік қарым-қатынас туралы түсініктен алшақ болу(иыққа сүйене отырып жүру) 7.5.1.2 көлікте бірлескен сапарлардақажетті дағдыларды меңгеру
3-тоқсан		
6. Жабық кеңістікте бағдарлау	6.1 Мәдени мақсаттағы нысандар	7.6.1.1 театрлардың атауын, орналасуы мен жіктелуін есте сақтау (драма, ТЮЗ, комедия театры, қуыршақ театры) және кинотеатр (премьералық, ойын-сауық, студиялық, балалар, үздіксіз кинокөрсетілімдермен, кинокафе, 3D, 4D)
	6.2 Тұрмыстық мекемелер	7.6.2.1 жақын жерде орналасқан почтаға дейінгі маршрутты білу 7.6.2.2 тапсырыстарды рәсімдейтін және қабылдайтын менеджермен қарым-қатынас жасау дағдыларын меңгеру(сәлемдеме, тапсырыстық хат жіберу)
	6.3 Әлеуметтік мекемелер	7.6.3.1 зағип жандардың Қазақстандық қоғамыныңорталығына дейінгі маршрутты зерделеп, онда бағдарлауды үйрену
	6.4 Оқу орындары және кітапхана	7.6.4.1 көрмейтіндерге арналған қол жетімді базалық оқу орындары мен мамандықтарды білу 7.6.4.2 кітапханадағы негізгі функционалдық бағыттар:каталог, абонемент, оқу залы, кеңсенібілу
	6.5 Сауда мекемелері	7.6.5.1 дүкендердіңнегізгі түрлерін білу және ажырату (супермаркет, гипермаркет, минимаркет); негізгі сауда бөлімдер мен сауда секцияларын (киім-кешек, аяқ киім, парфюмерия) анықтау
	6.6 Қоғамдық тамақтандыру кәсіпорындары және азық-түлік дүкендері	7.6.6.1 асханда өз бетінше және сүйемелдеушімен жүруді меңгеру 7.6.6.2 жақсы және ұқыпты тамақтану
	6.7 Денсаулық сақтау	7.6.7.1 жақын орналасқан емханалардың мекен жайын анықтау 7.6.7.2 тіркеу бөлімі, дәрігерлердің кабинеттері, зертханалар туралы мәліметтерді білу 7.6.7.3 зағип жандарды алып жүруші жөнінде емханадағы әлеуметтік қызметкерге айту
7. Кең кеңістіктебағдарлау	7.1 Кең кеңістіктіңнысандары	7.7.1.1 бульварлар, алаңдар, жағалаулардың маңыздылығын түсіну
	7.2 Жергілікті жердің картасымен жұмыс жасау кезінде топографикалық дағдыларды қалыптастыру	7.7.2.1 қаланың әкімшілік аудандарға бөлуін білу және картадансалыстырмалы түрде бір-бірінен өздерінің орналасқан жерін анықтау
	7.3 Жол жүру ережесі	7.7.3.1 жол белгілерінің классификациясын және олардың түсі, пішіні мен көлемі жағынан айырмашылықтарын түсіну 7.7.3.2 тәуелсіз қозғалыс кезінде жол белгілерін пайдалану
	7.4 Көлік	7.7.4.1 көлікке тән дыбыстары арқылы жақындап келе жатқан түрлерін анықтау (тежегіштер, есікті ашу, трамвай дөңгелектердің

		дыбыс, троллейбустар бум естіледі) 7.7.4.2 тактильді навигацияны пайдалана отырып, метрода бағдарлау дағдыларын меңгеру
4-тоқсан		
7. Кең кеңістікте бағдарлау	7.5 Мен тұратын қала	7.7.5.1 қаланың басты көрікті және архитектуралық құрылыстарын анықтау 7.7.5.2 мектеп жанында орналасқан кварталдар және көшелерде бағдар жасай алу
	7.6 Спорт және туризм	7.7.6.1 қаладағы спорттық нысандарды анықтау (стадиондар, бассейн, жүзу, тренажер залдары, ипподром, роликтер) 7.7.6.2 су айдынында демалысты ұйымдастыра білу, қауіпсіздік ережелерін сақтау, күн соққысы мен күйіктерден алдын ала сақтану жұмыстарын жүргізу
8. Қарым-қатынас мәдениеті	8.1 Қарым-қатынаста ұлттық және мәдени құндылықтарды енгізу	7.8.1.1 қазақ халқының дәстүрлері мен салттарын, ата-аналарды құрметтеудің маңыздылығын түсіну, отбасылық құндылықтарды түсіну 7.8.1.2 айналадағы адамдардың қамқорлығын қабылдай білу

4) 8-сынып:

4 -кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Кеңістіктік бағытталу пәніне кіріспе	1.1 Кеңістікте бағдарлауға оқытудағы жағымды түрткіні қалыптастыру	8.1.1.1 мектеп бітірген табысты түлектермен кездесулерге белсене қатысу
2. Кеңістікте бағдарлауда анализаторларды үйлесімді қолдану	2.1 Көру арқылы қабылдау	8.2.1.1 практикалық бағдарлауда сайнборд, билбордтар және түнгі уақытта жарықдиодты жазуларды пайдалану
	2.2 Тактильді қабылдау	8.2.2.1 жінішке таяқтың көмегімен үйге кіру және одан шығуды анықтай білу 8.2.2.2 жінішке таяқтың көмегімен тактильді зебра мен жатқан полицейскийді анықтау
	2.3 Есту арқылы қабылдау	8.2.3.1 таныс адамдады дауыс және жүрісі бойынша тану, олардың эмоционалдық жай-күйін анықтау
	2.4 Сипап сезу арқылы қабылдау и вибрация	8.2.4.1 кеңістікте қауіпсіз әрекет жасаудың оңтайлы жолдарын таңдау; құлап қалған заттарды іздеу кезінде қауіпті жағдаяттарды алдын алу (отырған қалыпта немесе енкею кезінде қолды беттің алдында ұстау)
	2.5 Иіс сезу	8.2.5.1 өнеркәсіп және көлік иістерін анықтау, оларды бағдар ретінде ұстау
3. Дұрыс жүру әдісі мен дене қалпын қалыптастыру	3.1 Өртүрлі әрекет барысында денені түзу ұстауды қалыптастыру	8.3.1.1 жінішке таяқпен жүрген кезде дұрыс дене сымбатын сақтау
	3.2 Жүрудің түрлері	8.3.2.1 ауыларалық жолмен дұрыс жүру дағдысын меңгеру
	3.3 Жінішке таяқпен жүру дағдылары	8.3.3.1 жінішке таяқпен жүру тәсілдерін жетілдіру: маятникті, диагональды, сырғу, жанасу тәсілі

2-тоқсан		
4. Шағын кеңістікте бағдарлау	4.1 Мектеп ғимаратындажінішке таяқтың көмегімен бағдарлау	8.4.1.1 шағын кеңістікте бағыттарды ауызша белгілеу (оң жағы, сол жағы, ортасы, бұрышы, бұрылу) 8.4.1.2 мектептегі негізгі бөлмелер туралы ақпарат жинақтау және оны кеңістікте бағдарлауда пайдалану
	4.2 Мектеп территориясы туралы түсінік	8.4.2.1 көз өлшемі мен қадам арқылы объектілер арасындағы ара-қашықтықты анықтау
	4.3 Топографиялық дағдылардың дамуы	8.4.3.1 "Графика"құралында мектеп маршруты бойынша қозғалыс схемасын модельдеу (күру)
	4.4 Бағдарларды қолдана отырып берілген маршрут бойынша мектеп территориясында бағдарлау	8.4.4.1 берілген маршрут бойынша жүру дағдыларын меңгеру, қосымша бағдарларды табу 8.4.4.2 кедергілерді еңсеру тәсілдерін білу оны мектеп аумағында бағдарлауда қолдану
5. Сүйемелдеушімен жүру	5.1 Ересектермен және құрдастарымен жүру	8.5.1.1 бірлесіп жүрген кезде даулы жағдайларды ескеру және сүйемелдеушімен жақсы қарым-қатынаста болу 8.5.1.2 сүйемелдеушімен жабық кеңістікте (тұрмыстық, сауда, медициналық, мәдени мекемелерде) бағдарлау дағдыларын меңгеру
3-тоқсан		
6. Жабық кеңістікте бағдарлау	6.1 Мәдени мақсаттағы нысандар	8.6.1.1 кинотеатрда бағдарлау, кассаны, көрермендер залын, буфет, дәретхана, фойе және билетке сәйкес орынды табу дағдыларын меңгеру жәнежінішке таяққоятын жерді белгілеу 8.6.1.2 кинотеатрда әдептілік нормаларын сақтау 8.6.1.3 "Ориентир" құралында кинотеатрдың жоспарын құру
	6.2 Тұрмыстық мекемелер	8.6.2.1 жақын орналасқан тұрмыстық техниканы жөндеу және киім мен аяқ киім жөндейтінсервис орталықтарына дейінгі маршрутты меңгеру 8.6.2.2 тапсырыстарды рәсімдейтін және қабылдайтынменеджерменқарым-қатынас жасау дағдыларын меңгеру
	6.3 Әлеуметтік мекемелер	8.6.3.1 негізгі әлеуметтік мекемелердің орналасқан жерін (халыққа қызмет көрсету орталығы, жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар орталығы, жәрдемақы беру туралы орталық), олардың қызметтері мен оларға бару маршрутын есте сақтау
	6.4 Оқу орындары және кітапхана	8.6.4.1 ауызша университеттегі (факультет, университет әкімшілігі, деканат, аудитория бөлімшесі) бөлімдерді белгілеу 8.6.4.2 каталог бойынша кітап (аудио кітапты, Брайль кітабын және борттық кітапты) таңдай алу, тіркеу және тапсырыс беруді меңгеру
	6.5 Сауда мекемелері	8.6.5.1 сауданың негізгі ережелерін меңгеру; қажетті тауарды таңдау, нақтылау, оның құнын анықтау, кепілдік мерзімі мен тауардың кепілдік мерзімі аралығында чекті сақтау; талапқа сай келмейтін тауарды сатушыға қайтару
	6.6 Қоғамдық тамақтандыру кәсіпорындары және	8.6.6.1 қоғамдық тамақтандыру орындарының түрлерін (мейрамханалар, асханалар, кафелер) білу 8.6.6.2 даяшымен байланыс нормаларын сақтау, ас мәзірінде

	азық-түлік дүкендері	көрсетілген тағамды тандап, тапсырыс беру, есептесу
	6.7 Денсаулық сақтау	8.6.7.1 жедел жәрдем, инвотаксия, өртке қарсы қызмет және полицияға телефон арқылы қоңырау шалған кезде ауызша қарым-қатынаста білікті болуы 8.6.7.2 төтенше жағдайлар кезінде мінез-құлық ережелерін сақтау (өрт кезінде, жер сілкінісі, жағдайында)
7. Кең кеңістікте бағдарлау	7.1 Кең кеңістіктің нысандары	8.7.1.1 тұрғын үйлер мен оларға өту жолдарын тұрақты бағдар ретінде пайдалану
	7.2 Жергілікті жердің картасымен жұмыс жасау кезінде топографиялық дағдыларды қалыптастыру	8.7.2.1 картада қала маңында орналасқан аудандарды тауып, олардың атауларын есте сақтау
	7.3 Жол жүру ережесі	8.7.3.1 қала ішінде ең тиімді және қауіпсіз жолдан өту үшін жер, жер асты және жер үсті өткелдерін пайдалану 8.7.3.2 темір жолда өтпелі өткелдерден өту жолын үйрену
	7.4 Көлік	8.7.4.1 көлікке жөнінде таяқтың көмегімен міну; салонында өзін ұстау ережелерін сақтау, жолақысын төлеу, мүмкіндігі шектеулі адамдарға арналған орынды білу, трості орналастыру үшін орын белгілеу 8.7.4.2 поезд станцияның және оның функционалдық бағыттарына: күту залы, ақпараттық бюро, билет сату кеңселері кіретінін білу 8.7.4.3 платформада және вагондарға отырғызу кезінде қауіпсіздік шараларын сақтау, пойыздың келуі туралы ақпаратты мұқият тыңдау
4-тоқсан		
7. Кең кеңістікте бағдарлау	7.5 Мен тұратын қала	8.7.5.1 сәулет ансамбльдері (Бәйтерек, пирамида, Эйфель мұнарасы, үш батырлар) және олардың құрылымдық элементтері (күмбез, шатыр, баған, сала) туралы түсінік болуы; қала сұлулығы мен өзіндік ерекшелігін тамашалау 8.7.5.2 қаланың ең маңызды объектілеріне дейінгі баратын қоғамдық көліктерді бағдарлай алу (сауда орталықтары, кинотеатрлар, базарлар, білім беру және медициналық мекемелердің)
	7.6 Спорт және туризм	8.7.6.1 өзіне спорт түрін таңдау спорт кешенінде және кері маршрут үйрену 8.7.6.2 туризм және таза ауада демалуға дайындыққа білікті болу (рюкзактар, спорттық, аяқ киім және бірінші қажеттіліктегі дайындау үшін - матчтары, масаға қарсы крем, азық-түлік, ыдыс-аяқ)
8. Қарым-қатынас мәдениеті	8.1 Қарым-қатынаста ұлттық және мәдени құндылықтарды енгізу	8.8.1.1 әр түрлі кәсіп өкілдерімен этикалық қарым қатынас орнату: сатушы, шаштараз, клиенттерге қызмет көрсету менеджері және қаржылық операциялар бойынша қызметтерді көрсету үшін банк менеджері 8.8.1.2 қақтығыссыз еркін мінез-құлық стратегиясын таңдау

5) 9-сынып:

5 -кесте

Ұзақ мерзімді жоспар	Ұзақ мерзімді жоспар	Оқыту мақсаттары
----------------------	----------------------	------------------

бөлімі	бөлімінің мазмұны	
1-тоқсан		
1. Кеңістіктік бағытталу пәніне кіріспе	1.1 Кеңістікте бағдарлауға оқытудағы жағымды түрткіні қалыптастыру	9.1.1.1 зағиптерге қол жетімді кәсіптер туралы презентация дайындау
2. Кеңістікте бағдарлауда анализаторларды үйлесімді қолдану	2.1 Көру арқылы қабылдау	9.2.1.1 ағаштар, үйлер, жиектемелер, бағандар арқылы түскен көлеңкені бақылау; баспалдақпен көтерілген кезде және түскенде, бұрылыста жарық пен көлеңкені пайдалану
	2.2 Тактильді қабылдау	9.2.2.1 жінішке таяқтың көмегімен ғимараттарға кірудің тәсілдері мен жолдарын түсіну, 9.2.2.2 бордюрларды анықтау, олардан өту
	2.3 Есту арқылы қабылдау	9.2.3.1 дыбыстық маякқа және дыбыстық бағдарламаларға бағдарлану
	2.4 Сипап сезу арқылы қабылдау и вибрация	9.2.4.1 діріл бойынша қабылдау арқылы кедергілерді анықтау (ғимараттар, шарбақтар, машиналар)
	2.5 Иіс сезу	9.2.5.1 иістерді жағымды және жағымсыздарға жіктеу; санитариялық-гигиеналық нормаларды сақтау
3. Дұрыс жүру әдісі мен дене қалпын қалыптастыру	3.1 Өртүрлі әрекет барысында денені түзу ұстауды қалыптастыру	9.3.1.1 әртүрлі әрекет барысында денені түзу ұстауды бақылау
	3.2 Жүрудің түрлері	9.3.2.1 ойлы-қырлы жерлерде компаспен немесе навигациямен жүру дағдысын меңгеру
	3.3 жінішке таяқпен жүру дағдылары	9.3.3.1 баспалдақпен көтерілу және түсу, жінішке таяқтың көмегімен үй-жайына кіру және одан шығу тәсілдерін меңгеру
2-тоқсан		
4. Шағын кеңістікте бағдарлау	4.1 Мектеп ғимаратында жінішке таяқтың көмегімен бағдарлау	9.4.1.1 мектептің бөлмелерін графикалық түрде бейнелеу
	4.2 Мектеп территориясы туралы түсінік	9.4.2.1 объектілердің қай тарапта орналасқанын анықтау
	4.3 Топографиялық дағдылардың дамуы	9.4.3.1 негізгі бағыттарды сипаттау және талдау
	4.4 Бағдарларды қолдана отырып берілген маршрут бойынша мектеп территориясында бағдарлау	9.4.4.1 мектеп аумағында бағдарларды, трості, тактильді навигацияны және сақталған анализаторларды пайдалана отырып жүріп-тұру дағдыларын меңгеру
5. Сүйемелдеушімен жүру	5.1 Ересектермен және құрдастарымен жүру	9.5.1.1 сүйемелдеушіге белгіленген пунктке дейінгі негізгі бағдарды нақты сипаттау және ауызша белгілей білу 9.5.1.2 сүйемелдеушімен Кең кеңістікте жүрудің негізгі әдістерін меңгеру
3-тоқсан		
6. Жабық кеңістікте бағдарлау	6.1 Мәдени мақсаттағы нысандар	9.6.1.1 театрдағы негізгі ұғымдарды білу және түсіндіру (көрермен залы, сахна, портер, амфитеатр, балкон, жоғарғы ярус, софиттер, рампа, антракт) 9.6.1.2 театрда бағдарлау дағдыларын меңгеру (буфетке,

		санузға, фойеге, гардеробқа бару); театрда билетке сәйкес орынды таба білу, тростқа арналған орынды анықтау 9.6.1.3 театрда өзін ұстауда әдеп нормаларын сақтау 9.6.1.4 театрадың керемет атмосферасын сезіну 9.6.1.5 "Ориентир" кұралында театрдың жоспарын кұрастыру
	6.2 Тұрмыстық мекемелер	9.6.2.1 ең жақын сұлулық салондарының мекен жайын,функционалдық бағыттары мен қызметтердің ауқымын, оған дейінгі маршрутты есте сақтау 9.6.2.2 сұлулық салондарының қызметкерлерімен қарым-қатынас жасау дағдыларын меңгеру
	6.3 Әлеуметтік мекемелер	9.6.3.1 әлеуметтік мекемелерде өз өзін бағдарлай білу,іскерлік қарым-қатынас және қажетті құжаттарды тіркеуде білікті болу
	6.4 Оқу орындары және кітапхана	9.6.4.1 іс жүзінде мектептерде бағдарлау дағдыларын үйрену 9.6.4.2 оқу залында мерзімдік басылымдар, көркем және оқу әдебиеттерімен жұмыс істеу кезінде оқырман қызметтерін пайдалану
	6.5 Сауда мекемелері	9.6.5.1 банкноттарды анықтау және қарапайым сатып алулар жасау
	6.6 Қоғамдық тамақтандыру кәсіпорындары және азық-түлік дүкендері	9.6.6.1қазақ тағамдарының, ұлттық тағамдар мен бұйымдарының ерекшеліктерін білу 9.6.6.2 ұлттық тағамдар бойынша презентация дайындау
	6.7 Денсаулық сақтау	9.6.7.1 вирустық, инфекциялық аурулар, көз аурулары мен жарақаттардың алдын алуды білу 9.6.7.2 жұмыс орының тиісті жарықтандырылуын қадағалау
7.Кең кеңістіктебағдарлау	7.1Кең кеңістіктіңнысандары	9.7.1.1 темір жол, автомобиль және жаяу жүруге арналған көпір туралы түсік қалыптастыружәне оларды тұрақты бағдар ретінде пайдалану
	7.2 Жергілікті жердің картасымен жұмыс жасау кезіндетопографикалық дағдыларды қалыптастыру	9.7.2.1 оңтүстіктен солтүстікке және батыстан шығысқа қарай картада көшелерінің ұйымдастыру ретін анықтап, есте сақтау; "Квартал" ұғымын түсіну
	7.3 Жол жүру ережесі	9.7.3.1 қиылыстардың түрлерін (Т-тәрізді, Х-тәрізді) білу жәнесақталған анализа торлар менжінішке таяқтың көмегімен жолдарды еңсерудің негізгі түрлерін білу 9.7.3.2 жол жүру ережелерін сақтай отырып,өз бетімен қала ішінде жүру
	7.4 Көлік	9.7.4.1 трамвай бойынша,одан кіруге және шығуға, трамвайалдынан өту кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтау 9.7.4.2 вагонда бағдарлау дағдыларын меңгеру, купелердің,плацкарттардың және дәретхананың орналасқан жерін білу 9.7.4.3 отырғызылатын орынды іздеу кезінде вагонның ішкі бағдарларын пайдалану(терезелер мен бөлімдер) 9.7.4.4 қызмет туралы ақпаратты білу және оны пайдалану
4-тоқсан		

7. Кең кеңістікте бағдарлау	7.5 Мен тұратын қала	9.7.5.1 ескерткіштердің түрлерін (Бюст рельеф, мүсіні, стела, обелиск, мемориалдық) ажырата алу және тұрақты бағдар ретінде оларды пайдалану 9.7.5.2 қаланың басты көшелері, даңғылдары мен алаңдары арқылы бағдарлау
	7.6 Спорт және туризм	9.7.6.1 спорттық іс-шараларды бақылау: конкурстар, олимпиадалар, паралимпиадалар 9.7.6.2 шатырды тарату және от жағу
8. Қарым-қатынас мәдениеті	8.1 Қарым-қатынаста ұлттық және мәдени құндылықтарды енгізу	9.8.1.1 коммуникативті байланыс қызметін сыни талдау, бағалау, бақылау 9.8.1.2 басқалардың жағымсыз мінез-құлығын адекватты түрде қабылдау

5) 10-сынып:

6- кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Кеңістіктік бағытталу пәніне кіріспе	1.1 Кеңістікте бағдарлауға оқытудағы жағымды түрткіні қалыптастыру	10.1.1.1 көрмейтін табысты адамдар туралы мәліметтерді талдау және жинақтау өзін-өзі дамытудың тиімді жолдарын таңдау
2. Кеңістікте бағдарлауда анализаторларды үйлесімді қолдану	2.1 Көру арқылы қабылдау	10.2.1.1 жарық көлеңкесін пайдаланып, кеңістікте қауіпсіз жүру дағдыларын меңгеру
	2.2 Тактильді қабылдау	10.2.2.1 жінішке таяқтың көмегімен тоғай, орман, таудағы жолдарды анықтау
		10.2.2.2 жінішке таяқтың көмегімен ағаштарды, бұталарды, арықтарды анықтау және оларды еңсере білу
	2.3 Есту арқылы қабылдау	10.2.3.1 тән дыбыстарға сәйкес кеңістікті талдау, оларды практикалық бағдарлауда пайдалану
	2.4 Сипап сезу арқылы қабылдау и вибрация	10.2.4.1 бұлшықет, сүйекбуындық қабылдау арқылы ақпараттарды талдау және жинақтау
2.5 Иіс сезу	10.2.5.1 иістерді талдау және иіс сезуді практикалық бағдарлауда пайдалану	
3. Дұрыс жүру әдісі мен дене қалпын қалыптастыру	3.1 Өртүрлі әрекет барысында денені түзу ұстауды қалыптастыру	10.3.1.1 айналадағылар адамды эстетикалық тұрғыдан қабылдау үшін дұрыс дене келбеті мен дене қалпының мәнін түсіну
	3.2 Жүрудің түрлері	10.3.2.1 баспалдақпен түсу, көтерілу кезінде, арықтардан, бордюрлардан өту кезінде вестибулярлық аппараттың функцияларын үйлестіру
	3.3 жінішке таяқпен жүру дағдылары	10.3.3.1 кедергілердің түрлерін анықтау (тұрақты, уақытша, кездейсоқ, төменгі және бүйір) және оларды жінішке таяқтың көмегімен еңсеру
2-тоқсан		
4. Шағын кеңістікте бағдарлау	4.1 Мектеп ғимаратында жінішке таяқтың көмегімен бағдарлау	10.4.4.1 мектеп ғимаратында қозғалмалы маршрут бойынша сақталған анализатор мен жінішке таяқ арқылы өздігімен жүру
	4.2 Мектеп территориясы	10.4.2.1 мектеп территориясы жайлы ақпаратты жинақтау

	туралы түсінік	және карта құру
	4.3 Топографиялық дағдылардың дамуы	10.4.3.1 оңтайлы және қауіпсіз маршруттар таңдау
	4.4 Бағдарларды қолдана отырып берілген маршрут бойынша мектеп территориясында бағдарлау	10.4.4.1 мектеп аумағында қозғалыстың ыңғайлы бағыттарын өз бетінше таңдау 10.4.4.2 өз бетінше қауіпсіз қозғалыс жолдарын таңдау және кеңістікті талдау
5.Сүйемелдеушімен жүру	5.1 Ересектермен және құрдастарымен жүру	10.5.1.1 сүйемелдеушімен бірлескен әрекетті үйлестіру және алдын ала жүретін маршрутты талдау
3-тоқсан		
6. Жабық кеңістікте бағдарлау	6.1 Мәдени мақсаттағы нысандар	10.6.1.1 бос уақытты тиімді ұйымдастыру –мәдени-ойын сауық нысандарына бару
	6.2 Тұрмыстық мекемелер	10.6.2.1 ең жақын банктің орналасқан жерін,оған бару маршрутын және көрсетілетін қызметтер түрін (валюта, вексельдерді төлеу, қарыздарды тіркеу) анықтау
		10.6.2.2 қаржылық операцияларбойынша қызмет көрсететін банк қызметкерлерімен қарым-қатынас жасау дағдыларын меңгеру
	6.3 Әлеуметтік мекемелер	10.6.3.1 құқықтық мәдениеттен хабардар болу; зағиптардың құқықтары мен міндеттерін білу (жеке көмекшісі және әлеуметтік жәрдемақы алуға құқығы бар; жұмыс уақытының ұзақтығы қысқартылған; қосымша ақылы демалыс)
	6.4 Оқу орындары және кітапхана	10.6.4.1 ұсынылған мамандық бойынша, жоғары оқу орнының ауқымын болжау 10.6.4.2 таңдалған оқу орнына дейінгі маршрутты зерттеу 10.6.4.3 интернет кітапханаларды пайдалану және әлеуметтік желілерде электрондық кітаптарменалмасуда білікті болу
	6.5 Сауда мекемелері	10.6.3.1 құқықтық мәдениеттен хабардар болу; зағиптардың құқықтары мен міндеттерін білу (жеке көмекшісі және әлеуметтік жәрдемақы алуға құқығы бар; жұмыс уақытының ұзақтығы қысқартылған; қосымша ақылы демалыс)
	6.6 Қоғамдық тамақтандыру кәсіпорындары және азық-түлік дүкендері	10.6.6.1 қазақ ұлттық дәстүрі мен салттарын сақтай отырып той мейрамдарды ұйымдастыру 10.6.6.2 дұрыс тамақтану мен салауатты өнімдер бойынша ақпаратты жинақтау
6.7 Денсаулық сақтау	10.6.7.1 қолайсыз жағдайларда алғашқы көмек көрсете алу(естен тану, үсу, ыстығы көтерілген жағдайда, сынықтар, күйік шалғанда) 10.6.7.2 алғашқы көмек көрсету барысында қырағы және икемді болу	
7.Кең кеңістікте бағдарлау	7.1Кең кеңістіктіңнысандары	10.7.1.1 негізгі бос объектілер туралы ақпаратты жинақтау, презентациялар жасау
	7.2 Жергілікті жердің картасымен жұмыс жасау кезінде топографикалық дағдыларды қалыптастыру	10.7.2.1 топографиялық кескінді кеңістіктік бағдарға аудару; қаланың аудандарының біріне презентация дайындау
	7.3 Жол жүру ережесі	10.7.3.1 жол-көлік оқиғаларының себептерін талдау және көлік жол қозғалысы ережесін бұзғаны үшін құқықтық

		жауапкершілікке тартылу 10.7.3.2 жол көлік оқиғасы кезінде тиімді мінез-құлық тактикасын анықтау
	7.4 Көлік	10.7.4.1 сақталған анализаторлар мен бағдарлағыштарды (бұрылыстар, көпірлер, трамвай, сәулет құрылыстар) пайдалана отырып, керекті межені анықтау 10.7.4.2 әуежайдың мақсаты мен оның функционалдық аймақтарын білу (ресепшн, ақпараттық үстел, жер қол жеткізу, терминал) 10.7.4.3 рейстер туралы ақпаратты мұқият тыңдау; 10.7.4.4 қону кезінде алып жүруші тьюторды пайдалану 10.7.4.5 онлайн билеттерін сатып алуды білу
4-тоқсан		
7. Кең кеңістікте бағдарлау	7.5 Мен тұратын қала	10.7.5.1 ескерткіштерге экскурсиялар жасау және гүл шоқтарын қою дәстүрін сақтап қалу; жас ұрпаққа өткеннің тарихи мұрасы туралы ақпараттар беру 10.7.5.2 қоғамдық көліктердің маршруттарын синтездеу және өз бетінше қалада бағдарлай алу
	7.6 Спорт және туризм	10.7.6.1 мектептің спорт өміріне белсенді қатысу 10.7.6.2 табиғат аясында отырыстар ұйымдастыру, тауда және орманда қауіпсіздік ережелерін сақтау
8. Қарым-қатынас мәдениеті	8.1 Қарым-қатынаста ұлттық және мәдени құндылықтарды енгізу	10.8.1.1 әлеуметтік ортаның ерекшеліктерін адекватты түрде бағалау 10.8.1.2 қоғамдағы мінез-құлық және қарым-қатынас мәдениетін сақтау

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 43-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 483-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінің мақсаты - адами өзара қарым-қатынас туралы, өзіне деген, құрбыларына, ересек адамдарға қатысты эмоционалды-уәждемелік ұстанымдары туралы жүйелі білімді қалыптастыру; сонымен бірге тұлғалық дамуына септігін тигізетін, қоғамдағы адекватты тәртіп үшін қажетті коммуникативті дағдыларды, біліктілікті және тәжірибені

меңгерту. Бағдарлама көру қабілеті зақымдалған білім алушылардың жас ерекшелік және танымдық мүмкіндіктеріне сәйкес әр пән бойынша білім, біліктілік, дағды мазмұны мен көлемін анықтайтын оқу-нормативті құжат болып табылады.

3. "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінің міндеттері:

1) әңгімелесушінің эмоционалды жай-күйін қабылдауға және өзінің сезімін білдіруге үйрету;

2) адамға қажетті мимиканы, мәнерлі қимылдарды, жесттер мен дене қалыптарын қабылдау және өздігінен жасау біліктілігін қалыптастыру;

3) өзіндегі, әңгімелесушідегі, әдеби шағарма кейіпкеріндегі эмоционалды жай-күйін сөзбен сипаттау және олардың сыртқы көріністерін сипаттау дағдыларын дамыту;

4) қарым-қатынасқа деген және айналадағы адамдарға қызығушылығын дамыту;

5) өзінің тәртібі мен айналадағы адамдардың істерін сыртқы көріністері бойынша талдау арқылы өзін реттеу, өзін бақылау және адекватты бағалау іс-әрекетінің негіздерін қалыптастыру;

6) айналадағыларға деген өзара құрмет, өзара сенім және басқаларға жан ашу сезімін дамыту;

7) қарым-қатынастың вербалді және вербалді емес құралдарының көмегімен еркін практикалық іс-әрекетте мәдени тәртіптің қалыптасқан дағдыларын қолдану.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. Бағдарлама білім беру құндылықтары мен мектептен "шығу" нәтижелерінің нақты пәннің мақсаттар жүйесімен өзара байланысы мен өзара шарттылығына негізделген тәрбиелеу мен оқытудың біртұтастығы қағидасын іске асыруды қамтамасыз етеді.

5. Бағдарлама көру қабілеті бұзылған білім алушының коммуникативтік, танымдық және әлеуметтік тұрғыдағы белсенділігін оның компенсаторлық мүмкіндіктерін, әдістемелік тәсілдер мен оқытудың арнайы техникалық құралдарын пайдалану арқылы дамытуға мүмкіндік береді.

6. Айналадағы шынайлықты көру арқылы дистанты (қашықтықта) қабылдау мүмкіндігінен айрылған және орын толтыру тәсілдеріне үйретілмеген балаларда эмоциялар, мимика, жесттер мен пантомимика туралы түсініктері беріксіз, көмескі болады, мұның барлығы тұлға аралық қарым-қатынасты, кейін әлеуметтенуді де едәуір дәрежеде қиындатады, балалар өзара әрекеттесудің түрлі жағдаятында өздерін адекватсыз жиі ұстайды, оны дұрыс бағаламайды, бұл

балалар арасындағы байланыстың тоқтауына немесе ұзақтығының аз болуына әкеп соғады.

7. Көру қабілеті бұзылған білім алушылардың сенсорлық көру депривация жағдайындағы таным іс-әрекетінің ерекшелігін ескере отырып, қарым-қатынастың вербальді және вербалсіз құралдарын дамыту процесін мақсатқа бағытталған түрде басқаруды қарастырады.

8. "Мимика және пантомимиканы дамыту" коррекциялық пәнін оқыту көру қабілеті бұзылған білім алушыларды әлеуметтік ортаға, белсенді тілдік ортаға барынша енгізуді, оның қимыл-қозғалыс әрекетін жетілдіруді, эмоциональді тонусын түзетуді қамтамасыз етуге, оқу іс-әрекетінің бастапқы кезеңдерін, яғни бағдар беру кезеңін, өзін бақылау мен өзін бағалау кезеңін қалыптастыруға, оқу-танымдық іс-әрекетінің түрткісін жақсартуға мүмкіндік береді.

9. Көру қабілеті бұзылған тұлғаларды оқыту құндылыққа бағытталған, тұлғаға бағытталған, іс-әрекеттік, дифференциальді және коммуникативті тұрғылар негізінде жүзеге асады.

10. Оқытудағы құндылыққа бағытталған тәсілі – бұл белгілі құндылық тұрғысынан оқу-іс-әрекетін ұйымдастыру мен орындау, оның нәтижесін алу және қолдану тәсілі. Құндылыққа бағытталған оқу процесі білім алушы тұлғасындағы құндылықтар жүйесін мақсатты түрде қалыптастырады. Құндылық бағыттары – бұл тұлғаның өз іс-әрекетінің бағыты ретінде белгілі құндылықтарды таңдай білу қабілеті (құндылықтарда бағдарлай білуі), оларды өзіндік әлеуметтік маңызды құндылықтар ретінде ұғынып, қабылдай алуы.

11. Жеке тұлғаға бағытталған тәсілі. Жеке тұлғаға бағытталған тәсілдеменің мақсаты оқу процесін дараландыру, білім алушы тұлғасын оқыту кезінде үйлесімді қалыптастыру мен жан-жақты дамыту, білім алушының психикалық, дене дамуының дара ерекшеліктерін ескере отырып, оның шығармашылық әлеуетін, компенсаторлық мүмкіндіктерін ескере отырып, мінез-құлқының қажеттілігі мен уәждемесін толық ашуболып табылады.

12. Әрекеттік тәсіл. Өзінің білім алуының мақсаттарын өздігінен белгілей алуы, таным іс-әрекетінің жаңа міндеттерін өзі үшін айқындап қоюы, бағдарлау мен ұтқырлық іс-әрекетіндегі өзінің уәждемесі мен қызығушылығын дамыту, мақсатқа жету жолын (альтернативті) өздігінен жоспарлай білуі, бағдарлау мен ұтқырлықтағы оқу және танымдық міндеттерін шешудің тиімді тәсілдерін таңдай алуы; өзінің әрекетін жоспарланған нәтижелерге сәйкестендіре білуі, нәтижеге жету барысында өзінің іс-әрекетін бақылауға алуы, ұсынылған шарт пен талаптар аясында әрекет ету тәсілдерін анықтауы, бағдарлау мен ұтқырлыққа байланысты өзгермелі жағдаятқа сәйкес өз әрекетін реттеуі, оқу

міндеттерінің дұрыс орындалуы мен оны шешудегі өзінің мүмкіндіктерін бағалай алуы.

13. Дифференциалді тәсілі балалардың көру қалпына және қоршаған ортада бағдарлау тәсілдеріне байланысты дифференциалді тапсырмаларын пайдалануды ұйғарады және арнайы жұмыс формалары мен әдістемелерін, төлтума оқулықтарын, көрнекі құралдарын, тифлотехниканы қолдануды, сынып пен топтың сыйымдылығын азайтуды және жеке-топшада оқыту әдістемелерін қамтиды.

14. Коммуникативті тәсіл. Коммуникативті тәсілдемеге сәйкес оқыту процесіне мұғаліммен, құрбыларымен ынтымақтасқан және бірлескен оқу іс-әрекетін ұйымдастыру біліктілігін қалыптастыратын, балалардың жеке және топта жұмыс істеу, ұстанымдары мен қызығушылықтарын ескеру негізінде дау-дамайдың шешімін табу, өз пікірін айта білу, негіздей білу және қорғай алу, өз сезімін, ойын, қажеттілігін білдіру үшін, өз іс-әрекетін жоспарлау және реттеу үшін коммуникативті міндеттерге сәйкес сөйлеу тілі құралдарын саналы түрде қолдана білу дағдыларын дамытатын тапсырмалар кіреді.

15. Ойын арқылы оқыту. Негізгі әдістемелік тәсілдер ретінде ойын-қойылымдарын қолданылады, олар ойын-саяхатында, рөлдік, жағдаяттық, дидактикалық, қозғалыс ойындарында, жаттығу мен тренингтерде көрініс табады.

16. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды және GPS навигацияларын бағдарлау мен ұтқырлық аумағында қолдану құзыреттілігін қалыптастыру мен дамыту; мультимедиялық ресурстарды және бұқаралық ақпарат құралдарын пайдалану; Интернет пен мәліметтер базасында ақпараттарды іздеу; ақпараттық-коммуникациялық ақпаратты құру және өңдеу үшін пайдалану; оқытудың белсенді түрлерін техникалық тұрғыдан қолдау үшін интерактивті тақталарды пайдалану; білім алушылармен, мұғалімдермен жұмыс істеу үшін байланыс арналары бойынша ынтымақтастық, қарым-қатынас және ақпаратпен алмасу үшін электронды байланыстарды қолдану, онлайн форумдарына, оқытудың виртуалді ортасына қатысу.

17. Оқу іс-әрекетінің негізгі түрлері:

- 1) оқу, әңгімелесу, талқылау, мазмұндау, тақпақтау (декламирование), талдау;
- 2) импровизация ойындары, ережелері бар ойындар, сюжетті ойындар, дидактикалық және театрланған ойындар, драматизация ойындары;
- 3) жоғарғы психикалық функцияларды дамытуға арналған ойындар;

4) тифлографика, сурет салу: еркін, тақырыптық, фантазиялық;

5) қойылым үзінділерін (эюдтарды), жаттығуларды, видеофильмдерді көру және талдау;

6) иллюстрацияларды, сурет нысаналарын және сюжетті картиналарды (көру қалдығы кезінде) қарастыру және талдау;

7) психогимнастикалық жаттығулар мен ойындар;

8) ертегітерапия, арттерапия элементтері бар ойындар;

9) тыныстау, көру, саусақ гимнастикалары.

18. Мимика және пантомимиканы дамыту бойынша сабақтар аптасына 1 рет, білім алушының даму деңгейін ескере отырып құрылған топпен (3-5 адам), ерекше қиын жағдайда жеке өткізіледі. Жеке жұмыс жүргізілетін білім алушылардың жетіспеушілігінің түзетілуіне қарай оларды топтық сабақтарға енгізеді.

19. Сабақтың құрылымдық компоненттері:

1) 1 кезең – бұлшық ет тырысуын жою немесе олардың тонусын көтеру;

2) 2 кезең мимикамен, жестпен және дене қалпымен танысу;

3) 3 кезең – бет пен дененің мәнерлі қимылдарына үйрету, іс-әрекетті вербализациялау (сөйлеу тілімен қостау);

4) 4 кезең – қарым-қатынастың тілдік және тілдік емес құралдарын қойылым үзіндісіне (эюдқа), ойынға, сахналауға енгізу;

5) 5 кезең – мимика және пантомимика арқылы эмоциональді жай-күйді, көңіл-күйді және мінездің жеке қасиеттерін түзетуге үйрету.

20. Арнайы білім берудегі білім алушылардың коррекциялық цикл пәндері бойынша жетістіктерін бағалау сапалық-сипаттамалық, эмоционалды түрде болады (өзінің мүмкіндіктеріне дұрыс қатынас қалыптастыру) және білім алушылардың коммуникативті дағдыларының дамуы мен қалыптасуының табысты мониторингіне негізделді.

21. Бағдарлама бойынша оқыту нәтижелігі үш деңгейде қарастырылады және сипаттау түрінде беріледі:

1) меңгеруге тырысады;

2) көмекпен (ересектің, құрбысының) меңгереді;

3) өздігінен меңгереді; жетекші құзыреттілігі бойынша.

3-тарау. "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

22. "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;

2) 6-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;

3) 7-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;

- 4) 8-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;
- 5) 9-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;
- 6) 10-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты құрайды.

23. "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәннің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) 1-бөлім "Бұлшық ет аппаратын жаттықтыру";
- 2) 2-бөлім "Сезімдер мен эмоциональді жай-күйді қабылдау";
- 3) 3-бөлім "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік емес құралдарын практикада қолдану";
- 4) 4-бөлім "Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту";
- 5) 5-бөлім "Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру";
- 6) 6-бөлім "Мимика және пантомимика құралдарымен көңіл-күйді және мінездің жеке қасиеттерін түзету".

24. Курстың барлық бөлімдері өзара байланысты, бөлімдер өзара қиыстырылуы, бір-бірін өзара толықтырыла алады. Бір сабақта бөлімдер мен оқу әрекетінің түрлері үйлестіріле алады. Мысалы, "Практикада қарым-қатынастың тілдік емес құралдарын пайдалану және оларды іс-әрекетте дұрыс жасай алу біліктілігін қалыптастыру" тарауының мазмұнын "Сөйлеу тілінің мәнерлігін дамыту" тарауының элементтерімен үйлестіруге болады.

25. "Бұлшық ет аппаратын жаттықтыру" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) бұлшық ет аппаратын жаттықтыру.

26. "Сезімдер мен эмоциональді жай-күйді қабылдау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сезімдермен танысу;
- 2) сезімдерді тану, атау, сипаттау;
- 3) мимика мен пантомимиканы жаңғырту бөлімшелерін қамтиды.

27. "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік емес құралдарын практикада қолдану" бөлімі төмендегі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) жесттерді, мәнерлі қимылдарды орындауға жаттығу бөлімшесін қамтиды;
- 2) қылықты модельдеу.

28. "Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) интонациямен айтуды үйрету бөлімшесін қамтиды.

29. "Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) мәдени тәртіп пен қарым-қатынастың адекватты тәсілдері бөлімшесін қамтиді.

30. "Мимика және пантомимика құралдарымен көңіл-күйдің және мінездің жеке қасиеттерін түзету" бөлімікелесібөлімшені қамтиды:

1) көңіл-күйді және мінездің жеке қасиеттерін түзету бөлімшесін қамтиды.

31. 5-сыныпқа арналған "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінің базалық мазмұны:

1) бұлшықет аппаратын жаттықтыру. Бұлшықеттің жеке топтарын ықтиярлы түрде кернеу және босаңсыту: қолдың, аяқтың, дененің және беттің;

2) эмоционалды жай-күйді қабылдай білуге, сәйкесінше сөйлеу мәнерімен қоса оларды мимикалық және пантомимикалық қимылдарымен жаңғыртуға үйрету: жабырқау, жиіркену, қызығушылық, абырой сезімдеріне байланысты мимиканы, ым-ишараттарды, дене қалпын, мәнерлі қимылдырды бекіту; мақтаньш, тәкаппарлық, табалау, құмарлану, ашулану сезімдерімен танысу; абырой/менмендік/тәкаппарлық; наразылық/қаһар; қызығушылық/құштарлық/әуестік; ашу/табалау ұғымдарын саралау; кейіпкерлердің эмоционалды жай-күйін анықтай отырып, сюжетті әңгімелер оқу (мақтаньш, тәкаппарлық, табалау, құмарлану, ашулану); алғыс білдіру, қаһарлану, құштарлану сияқты эмоционалды жай-күйді мимикамен, ым-ишаратпен және мәнерлі қимылдармен қостай отырып көрсету; шаршау, елжіреу, ренжу ым-ишараттарын және мәнерлі қимылдарын моделдеу; алғыс білдіру, ренжу, құштарлану эмоцияларын әлеуметтік қолайлы тәсілдермен ашық көрсетуге септігін тигізу; қызығушылық, әуесқойлық, табалау сияқты эмоционалды жай-күйге сәйкес келетін мәнерлі қимылдарды, ым-ишараттарды, дене қалыптарын жаңғырту;

3) қарым-қатынастың тілдік және тілдік емес құралдарын практикада пайдалану және оларды іс-әрекетте дұрыс жаңғырту біліктілігін қалыптастыру: күнделікті өмірдегі ым-ишараттар мен мәнерлі қимылдарын практикада жаңғырту: тісім аурады, итпен серуендеймін, ас әзірлеймін, от сөндіремін; тілдік емес құралдамен шаршау, қызығу, ызалану, әуестік, тәкаппарлық сияқты жай-күйлерді жаңғыртуға жаттықтыру; жол жүрісін реттеушінің, бағбанның, жер қазушының, программисттің, сатушының, оқытушының, ұшқыштың кәсіби іс-әрекетіне байланысты қимылдарды еліктеп көрсету; аяғын жыбырлатып басу, сүрініп, тырпылдатып жүруді еліктеп көрсету; айқын жағдаятта өзінің жүріс-тұрысын моделдеу (мен оған ризамын, қандай сүйкімді марғау! ұрысып жатқанда, сынағанда өзін адекватты ұстай білу, тәкаппар адамның қылығын еліктеп көрсету, мен ашулымын!);

4) сөйлеу тілінің интонациясын дамыту: жабырқау, жиіркену, мақтаныш, қуаныш сияқты эмоционалды жай-күйіне сәйкес сөйлеу тілінің интонацияларын бекіту; мәнерлі тақпақтау (декломирование), көркем туындыларды оқу; сезім реңктерін жеткізудегі мәнерлі интонацияны дағдыландыру: елжіреу/ұнату; қызығушылық/әуесқойлық; мақтаныш/тәкаппарлық;

5) мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру: түрлі жағдаяттағы қылықтарды ойнап көрсету, жаттығу жүйесін (тренингтер) орындату: өздігінен танысу, алғыс білдіру, қонақжай иесінің рөлін орындау, қонақтағы қылықты моделдеу, басқа адамға көмек көрсету, бейтаныс адамның сұрақтарына жауап беру, театрдағы, кинотеатрдағы, зообақтағы тәртіп, автоматты есік пен эскалатор жанындағы адекватты тәртіп, қалыпты дамудағы құрбыларымен, ересектермен, бөтен адамдармен адекватты қарым-қатынас жасау дағдыларын қалыптастыру;

6) мимика және пантомимика құралдары арқылы көңіл-күй мен мінездің жеке қасиеттерін түзету: әдеби шағарма кейіпкерінің мінез қасиеттерін көрсететін (тәкаппарлық, қызғаныш, табалау) жағымсыз істеріне моралді баға беру; табалау, ашулану, шаршап-шалдығу, әуесқойлық сезімдерін жою; табалау, ашулану, әуесқойлық сезімдерін бейнелеп көрсету кезінде мимика мен ым-ишараттерді қолдануға жаттығу, оларды сөзбен айту; жағымсыз қозғалыс автоматизмін жоюға бағытталған жаттығу.

32. 6-сыныпқа арналған "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінің базалық мазмұны:

1) мимикалық бұлшықет аппаратын жаттықтыру. Тыныстауға назар аудара отырып, мимикалық бұлшықет аппаратын жаттықтыруға бағытталған ойындарды және нұсқауларды орындау;

2) эмоционалды жай-күйді қабылдай білуге, сәйкесінше сөйлеу мәнерімен қоса оларды мимикалық және пантомимикалық қимылдарымен жаңғыртуға үйрету: менмендік, тәкаппарлық, табалау, әуестік, ашулану, қызғану, елжіреу сияқты эмоционалді жай-күйге сәйкес келетін мимикалық, пантомимикалық қимылдарды және сөйлеу тілі интонациясын бекіту; сезімдермен танысу: шарасыздық-дербестік; ұялшақтық-емін-еркіндік; қамқорлық, аяушылық-немқұрайлық; рақымшылық – қатыгездік; қамқорлық сезіміне байланысты эмоционалды жай-күймен танысу; эмоционалды жай-күйлерді саралау біліктілігін дамыту: ұялшақтық/ қымсыну/ыңғайсыздық/жасқаншақтық; аяушылық/рақымшылық/ қаморшылық; танқалу/қайранқалу/аңырау; жиіркену/жеркену; кейіпкерлердің эмоционалды жай-күйлерін бөліп және саралай отырып, сюжетті әңгімелерді оқуға және мазмұнын қайта айтуға жаттығу (ұялу, қымсыну, аяушылық, рақымшылық, қамқорлық, таңқалу,

таңырқау, абыржыту); аяушылық, қамқорлық, сергектік, абыржыту, қымсыну, жеркену, таңырқау эмоционалды жай-күйлерді мимикамен, ым-ишаратпен, мәнерлі қимылдармен адекватты білдіру; таңырқау, жиіркену, шарасыздық, ыңғайсыздық сияқты эмоционалды жай-күйлерге сәйкес келетін ым-ишараттерді, дене қалыптарын, мәнерлі қимылдарды моделдеу; рақымшылдық, қамқорлық, ұялшақтық, ыңғайсыздық, таңқалу эмоцияларын әлеуметтік қолайлы тәсілдермен ашық көрсетуге болысу;

3) қарым-қатынастың тілдік және тілдік емес құралдарын практикада пайдалану және оларды іс-әрекетте дұрыс жаңғырту біліктілігін қалыптастыру: таңырқау, рақымшылдық, қамқорлық, сергектік, таңқалу сезімдерін мимикамен және мәнерлі қимылдармен, дене қалпымен, ым-ишараттермен көрсетуге үйрету; мәнерлі қимылдармен, ым-ишараттермен көрсетілетін шарасыздық, қымсыну, таңқалу, абыржу, жеркенгіштік, жиіркену, таңырқау, аяушылық сияқты эмоционалды жай-күйді фразалармен қостау; машинисттің, шаштаразшының, сырнайшының, әйнек жуушының, аспазшының, дирижердің кәсіби іс-әрекетіне байланысты әрекеттерді еліктеп көрсету; мас адамның, балеринаның, подиумда келе жатқан моделдің жүрісін еліктеп көрсету; белгілі жағдаятта өзінің қылығын дұрыс реттеуге үйрету: аяушылық, жанашырлық білдіру, (көңіл айту); бейтаныс жағдаяттағы тәртіп; өзінің жиіркенуін жасыру (таныс емес, ұнатпайтын тағамға); бір жерге барғысы келмегенде.

4) сөйлеу тілінің интонациясын дамыту: алғыс білдіру, елжіреу, тәкаппарлық, жақтырмау, шаршау, ашуланудың сөйлеу интонацияларын бекіту; таңқалу/қайранқалу/аңырау; аяушылық/қамқоршылық; тыныштық/сергектік; ұялшақтық/ыңғайсыздық; жиіркену/жеркену сезімдерін интонациямен білдіруге үйрету;

5) мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру: өмірлік жағдаяттарды моделдеу: кітапханадағы, мұражайдағы дұрыс тәртіп; ресми рәсімдегі, қонақтарды мектепте күту кезіндегі дұрыс тәртіп; телефон қоңырауларына жауап бергенде; үй иесінің рөлін орындағанда; ескерту мен сынға адекватты кері жауап қайтару; құрбыларымен, ата-аналарымен, бейтаныс, көретін адамдармен қарым-қатынастың адекватты тәсілдерін қалыптастыру.

6) мимика және пантомимика құралдары арқылы көңіл-күй мен мінездің жеке қасиеттерін түзету: қозғалыс автоматизімін жоюды жаттықтыру; эмпатия, бауырмалдық сезімдерін дамытуға септігін тигізетін жағдаяттарды моделдеу; ескерту мен сынға адекватты жауап қайтару; ұялшақтық, жиіркену, жасқаншақтық сезімдерін жоюға бағытталған жаттығулар; сюжетті суреттер мен

әңгімелер кейіпкерлерінің көңіл-күйлері мен эмоционалды жай-күйлерін вербалдандыру (сөзбен жеткізу).

33. 7-сыныпқа арналған "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінің базалық мазмұны:

1) мимикалық бұлшықет аппаратын жаттықтыру: аутогенді жаттықтыру арқылы ағзадағы кейбір автоматты процестерді саналы түрде түзету; тыныстауға назар аудара отырып, мимикалық және пантомимикалық бұлшық аппаратын жаттықтыруға бағытталған ойындарды және нұсқауларды орындау;

2) эмоционалды жай-күйді қабылдай білуге, сәйкесінше сөйлеу мәнерімен қоса оларды мимикалық және пантомимикалық қимылдарымен жаңғыртуға үйрету: шарасыздық, аяушылық, жанашырлық, елжіреу, ұялшақтық, қамқорлық, сергектік, жеркену, ыңғайсыздық, қымсыну сияқты сезімдер мен эмоцияларды мимикалық, пантомимикалық қимылдарымен бекіту; немқұрайлық/сабырлылық; безушілік/шеттеу/мелшиіп қалу; үрей/қорқу/зәренің ұшуы; өтініш/жалыну; қуаныш/шаттық; жауапкершілік/жинақылық сезімдері мен жай-күйлерімен танысу; жоғарыда айтылған сезімдер мен эмоционалды жай-күйлерді саралауға жаттығу; басқа адамның эмоционалды жай күйін түсіну және саралау қабілетін дамыту; берілген эмоцияға байланысты әңгіме құрастыру; үрей/қорқу/зәренің ұшуы; қуаныш/шаттық; өтініш/жалыну сезімдерін мимикамен, ым-ишаратпен, дене қалпымен, мәнерлі қимылдармен көрсетуге жаттығу; әлеуметтік қолайлы тәсілдерімен қуаныш эмоциясын ашық білдіруге себептесу;

3) қарым-қатынастың тілдік және тілдік емес құралдарын практикада пайдалану және оларды іс-әрекетте дұрыс жаңғырту біліктілігін қалыптастыру: сюжетті әңгіме кейіпкерлерінің эмоционалды жай-күйін драматизациялау тәсілін қолдана отырып жаңғырту; етікшінің, ағаш ұстасының, дәрігер-массажисттің, скрипкашының кәсіби іс-әрекетіне байланысты әрекеттерді еліктеп көрсету; роботтың, "билеушінің" жүрісін, белі ауырған адамның жүрісін еліктеп көрсету; белгілі жағдаяттағы тәртіпті моделдеу: мен қатты үрейлендім, мен одан шошыдым, мен сасып қалдым; қорыққанынан мелшиіп қалды, табысқа жету шаттығы;

4) сөйлеу тілінің интонациясын дамыту: алдыңғы оқу жылындағы сөйлеу тілі интонацияларын бекіту; қорқу/зәренің ұшуы; өтініш/жалыну; қуаныш/шаттық; немқұрайлық/сабырлылық – эмоциональді жай-күйлерді интонациямен жеткізу; интонация бойынша басқа адамның көңіл-күйі мен сезімін табу (әңгімелер, фильмдер материалында);

5) мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру: меншік құқығын сыйлау; танысу кезінде, қонақ шақырғанда ықылас білдіру; көмек ұсынғанда; қоғамдық

жерлерде әдептілік көрсету; басқа адамға тиесілі нәрсені сұрай білу; бас тартуға адекватты жауап қайтару жағдаяттарында мәдени тәртіп дағдыларын жетілдіру; айналадағы адамдармен қарым-қатынас жасаудың адекватты тәсілдерін қалыптастыру;

б) мимика және пантомимика құралдары арқылы көңіл-күй мен мінездің жеке қасиеттерін түзету: қозғалыс автоматизімін жоюға бағытталған жаттығулар; немқұрайлық, селқостық сияқты мінездің жағымсыз қасиеттеріне моралді баға беру; жинақылық, жауапкершілік сияқты мінездің қасиеттеріне оңды моралді баға беру; сурет салу, жағдаятты ойнап көрсету арқылы қорқыныш, шошыну сезімдерін жеңе білуін дамыту.

34. 8-сыныпқа арналған "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінің базалық мазмұны:

1) мимикалық бұлшықет аппаратын жаттықтыру: аутогенді мимикалық бұлшық аппаратын жаттықтыру арқылы ағзадағы кейбір автоматты процестерді саналы түрде түзету; тыныстауға назар аудара отырып, мимикалық және пантомимикалық бұлшық аппаратын жаттықтыруға бағытталған ойындарды және нұсқауларды орындау;

2) эмоционалды жай-күйді қабылдай білуге, сәйкесінше сөйлеу мәнерімен қоса оларды мимикалық және пантомимикалық қимылдарымен жаңғыртуға үйрету: шарасыздық, аяушылық, жанашырлық, елжіреу, ұялшақтық, қамқорлық, сергектік, жеркену, ыңғайсыздық, қымсыну сияқты эмоционалды жай-күйді мимикалық, пантомимикалық қимылдарды және сөйлеу интонациясын бекіту; қарама-қарсы сезімдер мен эмоционалды жай-күйлермен танысу: шаршағандық - жігерлілік; бейжайлық-құмарлық; түңірену - күлімдеу; байсалдылық-шыдамсыздық; немқұрайлық/бейжайлық; түңіренкі/жабырқаңқы; азаптану/ұайымдау; сергектік/жігерлік; алаңдау/наразылық/ашудың кернеуі сезімдері мен эмоционалды жай-күйлерді саралау; кейіпкерлердің эмоционалды жай-күйін саралай отырып, сюжетті әңгімелерді оқу және мазмұнын қайта айту; берілген эмоцияға сюжетті әңгімелерді құрсатыру; ақ пейілді, жабырқаңқы, құмарлық, бейжайлық, наразылық сезімдерін білдіруге байланысты мимикалық және пантомимикалық дағдыларды дамыту; дыбысталған және дыбыссыз фильмдерді көру негізінде (көру қалдығы бар балалар үшін) басқа адамның көңіл-күйі мен сезімін тану; эмоционалды жай-күйді жеткізуге байланысты өмірлік жағдаяттарды моделдеу;

3) қарым-қатынастың тілдік және тілдік емес құралдарын практикада пайдалану және оларды іс-әрекетте дұрыс жаңғырту біліктілігін қалыптастыру: сюжетті әңгіме кейіпкерлерінің көңіл-күйі мен эмоционалды жай-күйін

драматизациялау тәсілін қолдана отырып жаңғырту; белгілі жағдаяттағы қылықты моделдеу: спорт жанкүйерінің құмарлығы, алғашқы танысу кезіндегі игілікті қатынас, қарама-қарсы жыныстағы адамға сый көрсету; жағымсыз іске наразы болу;

4) сөйлеу тілінің интонациясын дамыту: қорқыныштың, жалынудың, өтініштің, шектетудің, қуаныштың сөйлеу интонацияларын бекіту; жабырқаңқы, құмарлық, алаңдау, азаптану, шаршау, жігерлену көңіл-күйлері мен сезімдерінің интонациялық реңктерін білдіру; сөйлеу интонациясы бойынша басқа адамның эмоционалды жай-күйін аңғару;

5) түрлі жағдаяттарында мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру: әңгімелесуді үзбей жалғастыру; өзіне қарай назарды өнегелі түрде аударта білу, көмек немесе кеңес сұрау, көру қабілеті қалыпты құрбыларымен адекватты қарым-қатынас жасау;

6) мимика және пантомимика құралдары арқылы көңіл-күй мен мінездің жеке қасиеттерін түзету: өзінің түйсінуін суреттеу және оларды талдау, мінез қасиеттерін моралді бағалау (түңірену - күлімсіреу; шыдамсыздық - шыдамдылық; бейжайлық - жігерлілік); зығырдан қайнау, наразылық сезімдерін тежеу және оларды адекватты формада білдіру.

35. 9-сыныпқа арналған "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінің базалық мазмұны:

1) мимикалық бұлшықет аппаратын жаттықтыру. Аутогенді психобұлшықтық жаттықтыру арқылы ағзадағы кейбір процестерді саналы түрде түзету;

2) эмоционалды жай-күйді қабылдай білуге, сәйкесінше сөйлеу мәнерімен қоса оларды мимикалық және пантомимикалық қимылдарымен жаңғыртуға үйрету: наразылық, алаңдау, түңілу, шыдамсыздық, зығырданы қайнау, шаршау, азаптану, күлімсіреу сияқты эмоцияларын білдіруге байланысты мимикалық, пантомимикалық қимылдарды және сөйлеу интонациясын бекіту; беймаралдық - қырағылық/әурешілік; шашыраңқылық - жинақылық; долылық - салмақтылық; қауіптену - байсалдық эмоционалды жай-күйлерді білдіретін көңіл-күй мен сезімдермен танысу; мазасыздық/дегбірсіздену, долылық/қаһар, тентектік/еркелік, шашыраңқылық/сасқалақтау, салмақтылық/беймаралдық сияқты мінез қасиеттері мен эмоциялардың реңктерін саралау; көркем шығарма немесе фильм үзіндісі бойынша берілген эмоцияға көріністерді қою; мазасыздану, қырағылық, тентектік, дегбірсіздену, шашыраңқылық, сасқалақтық, долдану сезімдерін, мінез қасиеттерін бейнелеу үшін мимиканы

және ым-ишараттерді пайдалану; өзінің сезімдерін айта білу және аяушылық білдіру;

3) қарым-қатынастың тілдік және тілдік емес құралдарын практикада пайдалану және оларды іс-әрекетте дұрыс жаңғырту біліктілігін қалыптастыру: белгілі бір жағдаяттағы тәртіпті моделдеу: дербірсізденуді, мазасыздықты адекватты жеткізу, ұнатуын білдіру; сюжетті әңгіме, сурет, фильм бойынша кейіпкерлердің көңіл-күйі мен эмоционалды жай-күйін театрландыру және драматизациялау тәсілін қолдана отырып жаңғырту; дене қалпы, мәнерлі қимылдар және мимика арқылы "қатып қалған" көріністерді жаңғырту (мысалы, Ф.П. Решетниковтың "Тағы да екілік" суретін бейнелеп көрсету);

4) сөйлеу тілінің интонациясын дамыту: қырағылықтың, тентектіктің, үрейленудің, долданудың, сасқалақтықтың сөйлеу интонацияларын бекіту; басқа адамның эмоционалды жай күйін сөйлеу интонациясы, көру қалдығы кезінде мимика мен ым-ишаратер бойынша тану;

5) мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру: педагогты тыңдау, бір-бірін тыңдау, басқа адамды тыңдау арқылы қарым-қатынасқа түсуге жаттығу; көру қабілеті қалыпты құрбыларымен адекватты қарым-қатынас жасау;

6) мимика және пантомимика құралдары арқылы көңіл-күй мен мінездің жеке қасиеттерін түзету:өзінің сезімдерін сипаттау және талдау; долдану, қаһарлану, сасқалақтау сезімдеріне баға беру; пайда болған түйсіну мен сезімдерін сөзбен айта отырып, музыкалық шығарманың көңіл-күйін анықтау;долдану, сасқалақтау сезімдерін жоюға жаттығу;ықтиярлы босаңсыту дағдыларын пайдалана отырып, қозғалыс автоматизімін жоюға жаттығу; өзінің эмоцияларын басқара білу.

36. 10-сыныпқа арналған "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінің базалық мазмұны:

1) мимикалық бұлшықет аппаратын жаттықтыру. Аутогенді жаттықтыру арқылы ағзадағы кейбір процестерді саналы түрде түзету;

2) эмоционалды жай-күйді қабылдай білуге, сәйкесінше сөйлеу мәнерімен қоса оларды мимикалық және пантомимикалық қимылдарымен жаңғыртуға үйрету: беймаралдық, сақтық, мазасыздану, шашыраңқылық, жинақылық, долдану, уайымдау, байсалдылық сияқты эмоцияларын білдіруге байланысты мимикалық, пантомимикалық қимылдарды және сөйлеу интонациясын бекіту; жағыну - менсінбеу/паңдану; қапалану/мұң – қуаныш/шаттық; басылу -рухтану; жақтырмау – құрмет білдіру сияқты көңіл-күй мен эмоционалды жай-күйлерімен, сезімдерімен танысу; эмоцияларды саралау: менсінбеу/паңдану/тәкаппарлық/патшадай болу; мұң/қапалану/басылу; суқаны

сүймеу/жақтырмау; құрмет білдіру/жағымпаздану; кейіпкерлердің эмоционалды жай-күйін саралай отырып, көркем шығармалардың үзінділерін оқу және мазмұндау; жағыну, паңдық, қапалану, шаттық, басылу, рухтану, жақтырмау сезімдерін мәнерлі қимылдармен, ым-ишараттармен, дене қалпымен, мимикамен жеткізе отырып, берілген эмоцияны ойнап жаттығу; сыртқы белгілер бойынша эмоцияларды танып машықтану;

3) қарым-қатынастың тілдік және тілдік емес құралдарын практикада пайдалану және оларды іс-әрекетте дұрыс жаңғырту біліктілігін қалыптастыру: эмоционалды жай-күйлерді жеткізуге байланысты өмірлік жағдаяттарды моделдеу; мұң, қуаныш, рухтану, құрметтеу сезімдерін адекватты түрде білдіру; жансыз нәрселерді бейнелейтін үзінділерді жаңғырту (шар, маятникібар сағат, қуыршақ);

4) сөйлеу тілінің интонациясын дамыту: алдыңғы оқу жылындағы сөйлеу интонацияларын бекіту; паңдылық, патшадай болу, мұң, қапалану, қуаныш, шаттық, жақтырмау, құрметтеу, суқаны сүймеу, жағыну сезімдерінің және эмоционалды жай-күйлерінің реңктерін жеткізуге жаттығу; бір фразаны түрлі интонациямен айтуға машықтану (қатты, сенімді, жағымпаздана отырып, рухтана отырып, шаттықпен, жақтырмай);

5) мимика және пантомимика құралдары арқылы көңіл-күй мен мінездің жеке қасиеттерін түзету: өзінің түйсінуін, көңіл-күйін талдау және оларды сипаттау; мен өзіме қалай қараймын, мен кімді құрметтеймін деген эмоцияларға өзінің сезімдерін білдіру және сипаттау; жағымсыз эмоцияларға моральді баға беру және оларды ойнап көрсету.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

37. Оқу мақсаттарын ыңғайлы қолдану үшін және мониторинг жүргізу үшін Бағдарламаға код енгізілген. Кодтағы бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлімі мен бөлімшені, төртінші сан оқу мақсатының нөмірленуін көрсетеді. Мысалға, 5.2.1.1 кодында: "5" - сынып, "2.1" - бөлімше, "1" - оқу мақсатының нумерациясы. Ескерту: барлық оқу мақсаттары белгілі контекстке байланыстырылмаған және түрлі тақырыптарды оқыту аумағында жүзеге асырылады.

38. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Бұлшық ет аппаратын жаттықтыру":

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Бұлшық ет	5.1.1.1 қолдың, аяқтың,	6.1.1.1 тыныстауға	7.1.1.1 тыныстауға	8.1.1.1 тәртібі мен сезімін,	9.1.1.1 тәртібі мен сезімін,	10.1.1.1 тәртібі мен сезімін,

аппаратын жаттықтыру	дененің және беттің жеке бұлшық еттерін ырықты түрде тырыстыруды және босандуды білу (бұлшық еттердің жаңа тобын жаттықтыруды алдыңғысы икемделгеннен кейін басталады)	зейін қойып, бұлшық етті жаттықтыруға бағытталған ойындар мен этюдтарды білу.	зейін қойып, бұлшық етті жаттықтыруға бағытталған ойындар мен этюдтарды орындау; 7.1.1.2 аутогенді жаттығудың мәнін, аутогенді жаттығу арқылы тәртіппен сезімді саналы түрде түзетудің мүмкіндіктерін білу	эмоцияларын саналы түрде түзету үшін аутогенді жаттығудың элементтерін білу және орындау.	эмоцияларын саналы түрде түзету үшін аутогенді жаттығудың элементтерін білу және орындау.	эмоцияларын саналы түрде түзету үшін аутогенді жаттығудың элементтерінің мәнін түсіну және оны орындау.
----------------------	--	---	--	---	---	---

2) 2-бөлім "Сезімдер мен эмоциональді жай-күйді қабылдау":

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Сезімдер мен танысу	5.2.1.1 кызығушылық, мақтаньш сезімдеріне байланысты және кұралдарын білу 5.2.1.2 мақтаньш/астамшылдық/тәкәппарлық; наразылық/ашулы/ыз а; кызығушылық/кұштарлық/әуестік ұғымдарын ажырату.	6.2.1.1 дәрменсіз – дербестік; ұялу – ашық; аяушылық – немқұрайлық; жан ашу – селқостық қарама-қарсы сезімдерді ажырату және адекватты бағалау; 6.2.1.2 ұялшақтық / жасқаншақтық / ыңғайсыздық/ қысылу; аяушылық/ жан ашу / қамқорлық; таңғалу / қайран қалу/ аңырау; кірпияздық/жиір кеншектік эмоциональді жай-күйдің реңктерін ажырату	7.2.1. Немқұрайлық/сабырлық; безгендік/шектетілген/мелшейіп қалу; / қорқу/үрей/шошыну; / өтініш/жалыну; қуану/шаттану сезімдер мен эмоциональді жай-күйлерді ажырату және адекватты баға беру.	8.2.1.1 шаршау – жігерлілік; апатия – құмарлық; байсалдылы қ – шыдамсыздық; түңеріңкі – ақжарқын қарама-қарсы сезімдерді ажырату және оларға адекватты баға беру; 8.2.1.2 немқұрайлық/апатия; түңеріңкілік/жабырқау; уайым/зығардае қайнау/ашу кернеу; азап шегу/алаңдау;	9.2.1.1 алаңсыздық – мазасыздық; ыза – сабырлық; қобалжу – тыныштық қарама-қарсы сезімдерді ажырату және адекватты баға беру; 9.2.1.2 мазасыздану /қобалжу; сотқарлық/тентектік; алаңғасар/сақсалақтау; сабырлық/алаңсыздық мінездің, эмоциялардың жеке реңктерін	10.2.1.1 жағыну – менсінбеушілік; мұң – қуаныш; сары уайым – шаттық; көңіл-күйдің басылуы – рухтанушылық; суканы сүймеу – сыйластық көңіл-күйге, эмоциональді жай-күйге және сезімдерді ажырату, адекватты баға беру.

				сергектік/жігерлік эмоциональді жай-күйлердің ренктерін ажырату	ажырату.	
2.2 Сезімдерді тану, атау, сипаттау	5.2.2.1 әдеби шығармаларды оқу және фильмдерді көру кезінде кейіпкерлердің мінез-кұлқы мен эмоциональді жай-күйін анықтау (астамшылдық, тәкіппарлық, әуестік, ашулы)	6.2.2.1 әдеби шығармаларды оқу және фильмдерді көру кезінде кейіпкерлердің мінез-кұлқы мен эмоциональді жай-күйін бөліп көрсету (жасқаншақтық, қысылу, аяушылық, жан ашу, қамқорлық, таңғалу, қайран қалу, анырау)	7.2.2.1 әдеби шығармаларды оқу және фильмдерді көру кезінде кейіпкерлердің эмоциональді жай-күйін бөліп көрсету (шекетілгендік/мел шейіп қалу; қорқу/үрей/шошыну; өтініш/жалыну; қуаныш/шаттану);	8.2.2.1 әдеби шығармаларды оқу және фильмдерді көру кезінде кейіпкерлердің эмоциональді жай-күйін ажырату 8.2.2.2 дыбысталған және дыбыссыз (көру қалдығы бар балалар үшін) фильмдерді көру негізінде басқа адамның көңіл-күйі мен эмоциональді жай-күйін табу (немқұрайлық/апатия; түнеріңкі/жабырқау; уаымдау/зығьрдан қайнау/ашу кернеу; азап шегу/аландану; сергектік/жігерлік)	9.2.2.1 мінез қасиеттеріне сипаттама және адекватты баға беру: алаңғасарлық жинақылық, ұқыптылық – салақтық, жауапкершілік – бейқамдық, қамқар болуға қабілетті немқұрайлық	10.2.2.1 көркем әдебиеттерді оқу, кинофильмдерді көру кезінде кейіпкерлердің эмоциональді жай-күйін бағалау; 10.2.2.2 дыбысталған және дыбыссыз (көру қалдығы бар балалар үшін) фильмдерді көру негізінде басқа адамның көңіл-күйі мен сезімдерін табу; 10.2.2.3 берілген эмоцияға сюжетті әңгімелерді құрастыру.
2.3 Мимика мен	5.2.3.1 алғыс, қызығушылық сияқты эмоциональді	6.2.3.1 әлеуметтік қолайлы	7.2.3.1 әлеуметтік қолайлы тәсілдермен	8.2.3.1 уайымдау, зығырдан	9.2.3.1 мимика және	10.2.3.1 жағымпаздану,

пантомим иканы жаңғырту	жай-күйлерді мимика мен мәнгерлі қимылдармен жеткізуді білу; 5.2.3.2 әлеуметтік қолайлы тәсілдермен қызығушылық, ашулы, шаршау эмоциональді жай-күйлерге сәйкес келетін қалыптарды мимикамен және жестпен жаңғырту	тәсілдермен аяушылық, қамқарлық, қысылу, ыңғайсыздық, кірпияздық, қайран қалу, таңғалу, эмоциональді жай-күйлерді мимикамен жестпен адекватты жаңғырта білу	ошыну/мелшейіп қалу; қуаныш/шаттану; өтініш/жалыну эмоциональді жай-күйлері мен сезімдерді мимикамен, мәнгерлі қимылдармен модельдеу; 7.2.3.2 әлеуметтік қолайлы тәсілдермен қуану, мақтаньш эмоцияларын жеткізу	қайнау, алаңдау эмоциональді жай-күйлерді жеткізуге байланысты өмірлік жағдаяттарды моделдеу	жестпен мазасыздық, сақтық, сотқарлық, қобалжу, алаңғасарлық, сасқалақтау, ыза сезімдерін моделдеу; 9.2.3.2 көркем шығарма немесе фильм үзіндісі бойынша берілген эмоцияға этюдтарды сахналауға қатысу	асқақтық, сары уайым, шаттану, көңіл-күйдің басылуы, рухтанушылық, жақтырмау сезімдерін жеткізу үшін берілген эмоцияларға этюдтарды ойнау; 10.2.3.2 сыртқы белгілері бойынша эмоцияларды тауып, оларға адекватты жауап беру. 10.2.3.3 қанағаттану, ләззат алу, шаттану, масаттану, көңіл толмау, нараздылық сияқты мінездің жеке қасиеттерін, эмоцияларды, сезімдерді жеткізу
-------------------------------	--	---	--	--	--	---

3) 3-бөлім "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік емес құралдарын практикада қолдану":

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1	5.3.1.1	6.3.1.1 мимика,	7.3.1.1 сюжетті	8.3.1.1 сюжетті	9.3.1.1 сюжетті	10.3.1.1

Жесттерді, мәнерлі қимылдарды орындауға жаттығу	күнделіктегі өмірдегі қимылдарды жаңғырту: тіс ауырды, итті серуендетіп жүрмін, түскі ас әзірлеу, өрт сөндіру; 5.3.1.2 тілдік емес құралдармен шаршау, қызығушылық, ашулы, әуестік қалыптарын жаңғырту	жест, қимылдымен сезімдерді көрсетуқайран қалу, жан ашу, қамқорлық, сергектік, таңғалу; 6.3.1.2 дәрменсіз, қысылу, таңғалу, аңырап қалу, кірпияздық, қайран қалу, аяушылық, эмоциональді жай-күйлерді білдіретін фразаларды мәнерлі қимылдармен, жестпен сүйемелдеу	әңгіме кейіпкерлерінің эмоциональді жай-күйін жаңғырту да драматизацияла у тәсілін қоладану.	әңгіме кейіпкерлерінің эмоциональді жай-күйін, сезімдерін, көңіл-күйін театрландыру және драматизацияла у арқылы жаңғырту.	әңгіме, сурет, фильм кейіпкерлерінің эмоциональді жай-күйін, көңіл-күйін жаңғыртуда театрландыру және драматизацияла у тәсілдерін қолдану; 9.3.1.2 дене қалпы, мәнерлі қимылдар және мимика арқылы "қатып қалған" этюдтарды жаңғырту, (мысалға, "тағы да екілік" картинасын салып көрсету)	елестеткенжансы з заттарды жаңғырту (шар, маятникі бар сағат, қуыршақ); 10.3.1.2 ұнату, мұң, қуаныш, рухтану, құрметтеусезімдерін адекватты жеткізе білу
3.2 Қылықты модельдеу.	5.3.2.1 белгілі жағдаяттарда өзін ұстау, тәкәппар, ашулы адамның қылығын еліктеп жасау; 5.3.2.2 көше реттеушісі, бағбан, жер қазушы, программист, сатушы, мұғалім, ұшқыш кәсіби іс-әрекетімен байланысты қимылдарды еліктеп жасау; кібіртіктеп, тырпылдатып, сүрініп жүрістерін	6.3.2.1 машинистің, шаштаразшының, сырнайшының, әйнек жуушының, аспаздың, дирижердың кәсіби іс-әрекетімен байланысты қимылдарды еліктеп жасау; 6.3.2.2 балеринаның, модельдің жүрісін еліктеп көрсету; 6.3.2.3 аяушылық білдіру, жан ашу (көңіл білдіру) жағдаяттарындағы қылықты; таныс емес жағдаятындағы	7.3.2.1 етікшінің, ағаш ұстасының, дәрігер-массажисттің, скрипкашының кәсіби іс-әрекетімен байланысты қимылдарды еліктеп жасау; роботтың, бишінің жүрістерін еліктеп салу,белі ауырған адамның жүрісін еліктеп көрсету; 7.3.2.2 белгілі жағдаяттарындағы қылықты модельдеу: мен қатты қорықтым; менің зәрем ұшты ...; менің	8.3.2.1 белгілі жағдаяттарындағы қылықты модельдеу: спорт жанкүйерінің құмары; алғашқы танысу кезіндегі тілектестік қатынас; жігітке/бойжеткенге көңіл білдіру белгілері; келеңсіз жағдайға наразы болу	9.3.2.1 белгілі жағдаяттарындағы қылықты модельдеу: қобалжуды, мазасыздануды адекватты жеткізу; ұнатуды, жақтырмауды көрсету	10.3.2.1 эмоциональді жай-күйді білдіруге қатысты өмірлік жағдаяттарды модельдеу; 10.3.2.2 мінездің жағымды және жағымсыз жақтарына өзіндік баға беру

еліктеп көрсету.	кылық; өзінің жиіркенуін жасыру, (ұнатпайтын тағамға); келіспеу, бір жерге барғысы келмеген кезді еліктеп көрсету	есім шықты; қорқыныштан мелшейіп қалдым; жетістіктен шаттану.			
------------------	---	---	--	--	--

4) 4-бөлім "Сөйлеу тілі интонациясын дамыту":

4-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Интонация мен айтуды үйрету	5.4.1.1 өлеңдерді, көркем шығармаларды мәнерлеп оқу; 5.4.1.2 сезім реңктерін көрсету: елжіреу/ұнату; қызығушылық/әуестік; мақтаньш/тәкәппарлық.	6.4.1.1 интонациямен сезім реңктерін жеткізе білу: таңғалу/қайран қалу/аңырау; аяушылық/қамқорлық; жасқаншақ/қысылу; жиіркену.	7.4.1.1 сезім реңктері мен эмоциональді жай-күйлерлерді жеткізуге жаттығуларды орындау: үрей/шошу; өтініш/жалыныш; қуаныш/шаттану; немқұрайлық/сабырлық; 7.4.1.2 интонация бойынша басқа адамның көңіл-күйі мен сезімін анықтау (әңгімелерді оқу, фильм көру, сюжетті ойнау кезінде)	8.4.1.1 көңіл-күйдің интонациялық реңктерін, жабырқаңғылық, құмарлық, толқу, азапшегу, шаршау, қайраттылық сезімдерін көрсету; 8.4.1.2 сөйлеу интонациясы бойынша болғанда басқа адамның эмоциональді жай-күйін аңғару.	9.4.1.1 сақтық, сотқарлық, қобалжу, ыза болу, сасқалақтау сезімдерін сөйлеу интонациясымен жеткізу; 9.4.1.2 басқа адамның эмоциональді жай-күйін оның сөйлеу интонациясы бойынша, көру қалдығы болғанда мимика мен жест бойынша аңғару қабілеттілігі	10.4.1.1 патшалық, мұң, қуаныш, шаттану, жақтырмау, сыйлау, сұқаны сүймеу, жағымпаздану сезім реңктерін, эмоциональді жай-күйді жеткізе білу; 10.4.1.2 бір фразаны түрлі интонациямен айта білу (қатты, табанды, жағымпаздана, рухтана, шаттана, сұқаны сүймей)

5) 5-бөлім "Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру":

5-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
5.1 Мәдени тәртіп пен қарым-қатынастың адекватты тәсілдері	5.5.1.1 өздігінен танысу, алғыс білдіру, қонақжай үй егесінің рөлін орындау, қонақтағы қылықты модельдеу, басқа адамға көмектесу, бейтаныс адамның сұрақтарына жауап беру;	6.5.1.1 өмірлік жағдаяттарға қатысты тренингтерге қатысу: кітапханадағы, мұражайдағы дұрыс тәртіп;	7.5.1.1 практикада мәдени тәртіп дағдыларын қолдана білу: жеке меншік құқығын сыйлау; танысу	8.5.1.1 әңгімені қолдай білу, өзіне әдепті түрде назар	9.5.1.1 әлеуметтік желілерде таныс және бейтаныс адамдармен әңгімелесу кезінде	10.5.1.1 қарым-қатынас тәсілдері мен тіл мәдениетін меңгеру; Басқа адамға

театрдағы, кинотеатрдағы, зообақтағы тәртіп, автоматты есік, эскалатор алдында өзін адекватты ұстау жағдаяттарында өзін ұстай білу; қалыпты көретін құрбыларымен, ересектермен, бөтен адамдармен қарым-қатынас жасау дағдыларын қалыптастыру	ресми іс-шараларда, қонақтарды мектепте күту кезінде; телефон қоңырауына жауап беру; үй егесінің рөлін орындау; 6.5.1.2сын мен ескертуді адекватты қабылдап үйрену	кезінде инициатива білдіру, қонаққа шақыру, көмек ұсыну, қоғамдық жерлерде сыпайлық көрсету, басқа адамға тиесілі нәрсені сұрай білу, өтінішті қабылдамаған жағдайда адекватты жауап қайтару	аударта білу, көмек немесе кеңес сұрау	белсенді тыңдау, қолдау дағдыларының болуы	эмоциональді қатынасын адекватты түрде білдіре білуі 10.5.1.2 тамаша әнгімелесуші болуға үйрену 10.5.1.3 көпшілік алдына шығып сөйлеу
--	--	--	--	--	---

б) 6-бөлім "Мимика және пантомимика құралдарымен көңіл-күйдің және мінездің жеке қасиеттерін түзету":

6-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
6.1 Көңіл-күйдің және мінездің жеке қасиеттерін түзету	5.6.1.1 менмендік, қызғаншақ, табалаушылық сияқты мінездің жағымсыз қасиеттерін білдіретін көркем шығарма кейіпкерлерінің әрекеттерін бағалау; 5.6.1.2 қимыл-қозғалыс автоматизімін жоюға арналған жаттығуларды білу	6.6.1.1 эмпатия, ілтипат сезімдерін дамытуға ықпал ететін фильмдерді көру, тыңдау; 6.6.1.2 сынмен ескертуге адекватты жауап қайтарып үйрену; 6.6.1.3 жасқану, ұялу, қорқу сезімдерін жою үшін бұлшық ет аппаратына арналған жаттығулар кешенін орындау; өзінің	7.6.1.1 мінездің жағымды және жағымсыз қасиеттеріне моральді баға беру; 7.6.1.2 қимыл-қозғалыс автоматизімін жоюға арналған жаттығуларды орындау; 7.6.1.3 қорқыныш, қобалжу сезімдерін сурет салу, мүсіндеу, жағдаятты ойнау арқылы жеңуге болатынын білу	8.6.1.1 түнеріңкі-ақжарқын, шыдамсыз -сабырлы, селқос-сергек сияқты мінездің қасиеттерін талдау және моральді баға беру; 8.6.1.2 өзінің сезімдерін сипаттау, наразылық, зығырдан қайнау сезімдерін тежеуге жаттығу, оларды адекватты түрде үйрену	9.6.1.1 өзінің сезімдерін және ыза, сасқалақтау сезімдерін сипаттай және бағалай білу 9.6.1.2 туындаған сезімі мен түйсінуін сөзбен жеткізе отырып, музыкалық шығармалардың көңіл-күйін анықтау; 9.6.1.3 жеке өзінің сезімін сипаттау 9.6.1.4 босансу дағдысын қолдана отырып, қимыл-қозғалыс автоматизімін жоюға арналған жаттығуларды	10.6.1.1 зеке өзінің көңіл-күйін талдау; 10.6.1.2 берілген эмоцияға өзі сезімін сипаттау: мен өзіме қандай көзқарастамын; мен кімді сыйлаймын; 10.6.1.3 мінездің жағымсыз қасиеттері мен эмоцияларды клтіре отырып, оларға моральді баға беру; 10.6.1.3 басқа адамға деген антипатия (жақтырмау) сезімін баса білуі және оны

		эмоциональді жай-күйін сипаттай білуі			орындау	адекватты түрде білдіруі
--	--	---------------------------------------	--	--	---------	--------------------------

39. Осы Бағдарлама көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

40. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1."Бұлшық аппаратын жаттықтыру"	1.1 Бұлшық аппаратын жаттықтыру	5.1.1.1 қолдың, аяқтың, дененің және беттің жеке бұлшық еттерін ырықты түрде тырыстыруды және босаңтуды білу (бұлшықеттердің жаңа тобын жаттықтыруды алдыңғысы икемделгеннен кейін басталады)
2. "Сезімдер мен эмоциональді жай-күйді қабылдау"	2.1 Сезімдермен танысу	5.2.1.1 мұң, қызығушылық, мақтаныш сезімдеріне байланысты мимика және пантомимика құралдарын білу; 5.2.1.2 мақтаныш/ астамшылдық/ тәкәппарлық; наразылық/ашулы/ыза; қызығушылық/құштарлық/әуестік ұғымдарын ажырату
	2.2 Сезімдерді таны, атау, сипаттау	5.2.2.1 әдеби шығармаларды оқу және фильмдерді көру кезінде кейіпкерлердің мінез-құлқы мен эмоциональді жай-күйін анықтау (астамшылдық, тәкіппарлық, әуестік, ашулы)
	2.3 Мимика мен пантомимиканы жаңғырту	5.2.3.1 алғыс, қызығушылық сияқты эмоциональді жай-күйлерді мимика мен мәнерлі қимылдармен жеткізуді білу; 5.2.3.2 әлеуметтік қолайлы тәсілдермен қызығушылық, ашулы, шаршау эмоциональді жай-күйлерге сәйкес келетін қалыпттарды мимикамен және жестпен жаңғырту

3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.1 Жесттерді, мәнерлі қимылдарды орындауға жаттығу	5.3.1.1 күнделіктегі өмірдегі қимылдарды жаңғырту: тіс ауырды, итті серуендетіп жүрмін, түскі ас әзірлеу, өрт сөндіру; 5.3.1.2 тілдік емес құралдармен шаршау, қызығушылық, ашулы, әуестік қалыптарын жаңғырту
2-тоқсан		
2. "Сезімдер мен эмоциональді жай-күйді қабылдау"	2.2 Сезімдерді тану, атау, сипаттау	5.2.2.1 әдеби шығармаларды оқу және фильмдерді көру кезінде кейіпкерлердің мінез-құлқы мен эмоциональді жай-күйін анықтау (астамшылдық, тәкіппарлық, әуестік, ашулы)
	2.3 Мимика мен пантомимиканы жаңғырту	5.2.3.1 алғыс, қызығушылық сияқты эмоциональді жай-күйлерді мимика мен мәнерлі қимылдармен жеткізуді білу; 5.2.3.2 әлеуметтік қолайлы тәсілдермен қызығушылық, ашулы, шаршау эмоциональді жай-күйлерге сәйкес келетін қалыпттарды мимикамен және жестпен жаңғырту
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.1 Жесттерді, мәнерлі қимылдарды орындауға жаттығу	5.3.1.2 тілдік емес құралдармен шаршау, қызығушылық, ашулы, әуестік қалыптарын жаңғырту
	3.2 Қылықты модельдеу	5.3.2.1 белгілі жағдаяттарда өзін ұстау, тәкәппар, ашулы адамның қылығын еліктеп жасау; 5.3.2.2 көше реттеушісі, бағбан, жер қазушы, программист, сатушы, мұғалім, ұшқыш кәсіби іс-әрекетімен байланысты қимылдарды еліктеп жасау; кібіртіктеп, тырпылдатып, сүрініп жүрістерін еліктеп көрсету.
4. "Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту"	4.1 Интонациямен айтуды үйрету	5.4.1.1 өлеңдерді, көркем шығармаларды мәнерлеп оқу; 5.4.1.2 сезім реңктерін көрсету: елжіреу/ұнату; қызығушылық/ әуестік; мақтаныш/тәкәппарлық
3-тоқсан		
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.1 Жесттерді, мәнерлі қимылдарды орындауға жаттығу	5.3.1.2 тілдік емес құралдармен шаршау, қызығушылық, ашулы, әуестік қалыптарын жаңғырту
	3.2 Қылықты модельдеу	5.3.2.1 белгілі жағдаяттарда өзін ұстау, тәкәппар, ашулы адамның қылығын еліктеп жасау; 5.3.2.2 көше реттеушісі, бағбан, жер қазушы, программист, сатушы, мұғалім, ұшқыш кәсіби іс-әрекетімен байланысты қимылдарды еліктеп жасау;кібіртіктеп, тырпылдатып, сүрініп жүрістерін еліктеп көрсету
4. "Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту"	4.1 Интонациямен айтуды үйрету	5.4.1.1 өлеңдерді, көркем шығармаларды мәнерлеп оқу; 5.4.1.2 сезім реңктерін көрсету: елжіреу/ұнату; қызығушылық/ әуестік; мақтаныш/тәкәппарлық
5. "Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру"	5.1 Мәдени тәртіп пен қарым-қатынастың адекватты тәсілдері	5.5.1.1 өздігінен танысу, алғыс білдіру, қонақжай үй егесі,ің рөлін орындау, қонақтағы қылықты модельдеу, басқа адамға көмектесу,бейтаныс адамның сұрақтарына жауап беру, театрдағы,кинотеатрдағы, зообақтағы тәртіп, автоматты есік, эскалатор алдында өзін адекватты ұстау жағдаяттарында өзін ұстай білу; қалыпты көретін құрбыларымен, ересектермен, бөтен адамдармен қарым-қатынас жасау дағдыларын қалыптастыру

4 -тоқсан		
1. "Бұлшық ет аппаратын жаттықтыру"	1.1 Бұлшық ет аппаратын жаттықтыру	5.1.1.1 қолдың, аяқтың, дененің және беттің жеке бұлшық еттерін ырықты түрде тырыстыруды және босаңтуды білу (бұлшық еттердің жаңа тобын жаттықтыруды алдыңғысы іскемделгеннен кейін басталады)
2. "Сезімдер мен эмоциональді жай-күйді қабылдау"	2.3 Мимика мен пантомимиканы жаңғырту	5.2.3.2 әлеуметтік қолайлы тәсілдермен қызығушылық, ашулы, шаршау эмоциональді жай-күйлерге сәйкес келетін қалыпттарды мимикамен және жестпен жаңғырту
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тіліжәне тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.1 Жесттерді, мәнерлі қимылдарды орындауға жаттығу	5.3.1.2 тілдік емес құралдармен шаршау, қызығушылық, ашулы, әуестік қалыптарын жаңғырту
	3.2 Қылықты моделдеу	5.3.2.1 белгілі жағдаяттарда өзін ұстау, тәкәппар, ашулы адамның қылығын еліктеп жасау; 5.3.2.2 көше реттеушісі, бағбан, жер қазушы, программист, сатушы, мұғалім, ұшқыш кәсіби іс-әрекетімен байланысты қимылдарды еліктеп жасау;кібірткітеп, тырпылдатып, сүрініп жүрістерін еліктеп көрсету
6. "Мимика және пантомимика құралдарымен көңіл-күйдің және мінездің жеке қасиеттерін түзету"	6.1 Көңіл-күйді және мінездің жеке қасиеттерін түзету	5.6.1.1 менмендік, қызғаншақ, табалаушылық сияқты мінездің жағымсыз қасиеттерін білдіретін көркем шығарма кейіпкерлерінің әрекеттерін бағалау; 5.6.1.2 қимыл-қозғалыс автоматизімін жоюға арналған жаттығуларды білу

2) 6 -сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. "Бұлшық ет аппаратын жаттықтыру"	1.1Бұлшық ет аппаратын жаттықтыру	6.1.1.1 тыныстауға зейін қойып, бұлшық етті жаттықтыруға бағытталған ойындар мен этюдттарды білу
2. "Сезімдер мен эмоциональді жай-күйді қабылдау"	2.1 Сезімдермен танысу	6.2.1.1 дәрменсіз – дербестік; ұялу – ашық; аяушылық – немқұрайлық; жан ашу –селкостық карама-қарсы сезімдерді ажырату және адекватты бағалау
	2.2 Сезімдерді тану, атау, сипаттау	6.2.1.1 дәрменсіз – дербестік; ұялу – ашық; аяушылық – немқұрайлық; жан ашу –селкостық карама-қарсы сезімдерді ажырату және адекватты бағалау
	2.3 Мимика мен пантомимиканы жаңғырту	6.2.3.1 әлеуметтік қолайлы тәсілдермен аяушылық, қамқарлық, қысылу, ыңғайсыздық, кірпияздық, қайран қалу, таңғалу, эмоциональді жай-күйлерді мимика мен жестпен адекватты жаңғырта білу
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тіліжәне тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.1 Жесттерді, мәнерлі қимылдарды орындауға жаттығу	6.3.1.1 мимика, жест, қимылдырмен сезімдерді көрсетуқайран қалу, жан ашу, қамқорлық, сергектік, таңғалу 6.3.1.2 дәрменсіз, қысылу, таңғалу, аңырап қалу, кірпияздық, қайран қалу, аяушылық эмоциональді жай-күйлерді білдіретін фразаларды мәнерлі қимылдармен, жестпен

		сүйемелдеу
2-тоқсан		
2. "Сезімдер мен эмоциональді жай-күйді қабылдау"	2.2 Сезімдерді тану, атау, сипаттау	6.2.1.1 дәрменсіз – дербестік; ұялу – ашық; аяушылық – немқұрайлық; жан ашу –селқостық қарама-қарсы сезімдерді ажырату және адекватты бағалау
	2.3 Мимика мен пантомимиканы жаңғырту	6.2.3.1 әлеуметтік қолайлы тәсілдермен аяушылық, қамқорлық, қысылу, ыңғайсыздық, кірпияздық, қайран қалу, таңғалу, эмоциональді жай-күйлерді мимика мен жестпен адекватты жаңғырта білу
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тіліжәне тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.1 Жесттерді, мәнерлі қимылдарды орындауға жаттығу	6.3.1.1 мимика, жест, қимылдырмен сезімдерді көрсетуқайран қалу, жан ашу, қамқорлық, сергектік, таңғалу; 6.3.1.2 дәрменсіз, қысылу, таңғалу, аңырап қалу, кірпияздық, қайран қалу, аяушылық эмоциональді жай-күйлерді білдіретін фразаларды мәнерлі қимылдармен, жестпен сүйемелдеу
	3.2 Қылықты модельдеу.	6.3.2.1 машинистің, шаштаразшының, сырнайшының, әйнек жуушының, аспаздың, дирижердың кәсіби іс- әрекетімен байланысты қимылдарды еліктеп жасау 6.3.2.2балеринаның, модельдің жүрісін еліктеп көрсету 6.3.2.3 аяушылық білдіру, жан ашу (көңіл білдіру) жағдаяттарындағы қылықты; таныс емес жағдаятындағы қылық; өзінің жиіркенуін жасыру, (ұнатпайтын тағамға); келіспеу, бір жерге барғысы келмеген кезді еліктеп көрсету
4. "Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту"	4.1 Интонациямен айтуды үйрету	6.4.1.1 интонациямен сезім реңктерін жеткізе білу: таңғалу/қайран қалу/аңырау; аяушылық/қамқорлық; жасқаншақ/қысылу; жиіркену
3-тоқсан		
2. "Сезімдер мен эмоциональді жай-күйді қабылдау"	2.2 Сезімдерді тану, атау, сипаттау	6.2.2.1 әдеби шығармаларды оқу және фильмдерді көру кезінде кейіпкерлердің мінез-құлқы мен эмоциональді жай-күйін бөліп көрсету (жасқаншақтық, қысылу, аяушылық, жан ашу, қамқорлық, таңғалу, қайран қалу, аңырау)
	2.3 Мимика мен пантомимиканы жаңғырту	6.2.3.1 әлеуметтік қолайлы тәсілдермен аяушылық, қамқорлық, қысылу, ыңғайсыздық, кірпияздық, қайран қалу, таңғалу, эмоциональді жай-күйлерді мимика мен жестпен адекватты жаңғырта білу
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.1 Жесттерді, мәнерлі қимылдарды орындауға жаттығу	6.3.1.1 мимика, жест, қимылдырмен сезімдерді көрсетуқайран қалу, жан ашу, қамқорлық, сергектік, таңғалу 6.3.1.2 дәрменсіз, қысылу, таңғалу, аңырап қалу, кірпияздық, қайран қалу, аяушылық эмоциональді жай-күйлерді білдіретін фразаларды мәнерлі қимылдармен, жестпен сүйемелдеу
	3.2 Қылықты модельдеу.	6.3.2.1 машинистің, шаштаразшының, сырнайшының, әйнек жуушының, аспаздың, дирижердың кәсіби іс- әрекетімен байланысты қимылдарды еліктеп жасау 6.3.2.2балеринаның, модельдің жүрісін еліктеп көрсету 6.3.2.3 аяушылық білдіру, жан ашу (көңіл білдіру) жағдаяттарындағы қылықты; таныс емес жағдаятындағы қылық; өзінің жиіркенуін жасыру, (ұнатпайтын тағамға); келіспеу, бір жерге барғысы келмеген кезді еліктеп көрсету

4. "Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту"	4.1 Интонациямен айтуды үйрету	6.4.1.1 интонациямен сезім ренктерін жеткізе білу: таңғалу/қайран қалу/аңырау; аяушылық/қамқорлық; жасқаншақ/қысылу; жиіркену
5. "Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру"	5.1 Мәдени тәртіп пен қарым-қатынастың адекватты тәсілдері	6.5.1.1 өмірлік жағдаяттарға қатысты тренингтерге қатысу: кітапханадағы, мұражайдағы дұрыс тәртіп; ресми іс-шараларда, қонақтарды мектепте күту кезінде; телефон қоңырауына жауап беру; үй егесінің рөлін орындау; 6.5.1.2 сын мен ескертуді адекватты қабылдап үйрену
4-тоқсан		
1."Бұлшық ет аппаратын жаттықтыру"	1.1 Бұлшық ет аппаратын жаттықтыру	6.6.1.1 эмпатия, ілтипат сезімдерін дамытуға ықпал ететін фильмдерді көру, тыңдау;
2. "Сезімдер мен эмоциональді жай-күйді қабылдау"	2.3 Мимика мен пантомимиканы жаңғырту	6.2.3.1 әлеуметтік қолайлы тәсілдермен аяушылық, қамқорлық, қысылу, ыңғайсыздық, кірпияздық, қайран қалу, таңғалу, эмоциональді жай-күйлерді мимика мен жестпен адекватты жаңғырта білу
5. "Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру"	5.1 Мәдени тәртіп пен қарым-қатынастың адекватты тәсілдері	6.5.1.2 сын мен ескертуді адекватты қабылдап үйрену
6. "Мимика және пантомимика құралдарымен көңіл-күйдің және мінездің жеке қасиеттерін түзету"	6.1 Көңіл-күйді және мінездің жеке қасиеттерін түзету	6.6.1.1 эмпатия, ілтипат сезімдерін дамытуға ықпал ететін фильмдерді көру, тыңдау 6.6.1.2 сын мен ескертуге адекватты жауап қайтарып үйрену 6.6.1.3 жасқану, ұялу, қорқу сезімдерін жою үшін бұлшық ет аппаратына арналған жаттығулар кешенін орындау; өзінің эмоциональді жай-күйін сипаттай білуі.

3) 7 -сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. "Бұлшық ет аппаратын жаттықтыру"	1.1 Бұлшық ет аппаратын жаттықтыру	7.1.1.1 тыныстауға зейін қойып, бұлшық етті жаттықтыруға бағытталған ойындар мен этюдтарды орындау
2. "Сезімдер мен эмоциональді жай-күйді қабылдау"	2.1 Сезімдермен танысу	7.2.1.1 немқұрайлық/сабырлық; безгендік/шектетілген/мелшейіп қалу; қорқу/үрей/шошыну; өтініш/жалыну; қуану/шаттану сезімдер мен эмоциональді жай-күйлерді ажырату және адекватты баға беру
	2.2 Сезімдерді тану, атау, сипаттау	7.2.2.1 әдеби шығармаларды оқу және фильмдерді көру кезінде кейіпкерлердің кейіпкерлердің эмоциональді жай-күйін бөліп көрсету (шектетілгендік/мелшейіп қалу; қорқу/үрей/шошыну; өтініш/жалыну; қуаныш/шаттану)
	2.3 Мимика мен пантомимиканы жаңғырту	7.2.3.1 әлеуметтік қолайлы тәсілдермен қорқу/шошыну/мелшейіп қалу; қуаныш/шаттану; өтініш/жалыну эмоциональді жай-күйлері мен сезімдерді мимикамен, мәнерлі қимылдармен модельдеу 7.2.3.2 әлеуметтік қолайлы тәсілдермен қуану, мақтаныш эмоцияларын жеткізу

2 -тоқсан		
2. "Сезімдер мен эмоциональді жай-күйді қабылдау"	2.2 Сезімдерді тану, атау, сипаттау	7.2.2.2 берілген эмоцияға сюжетті әңгімелерді құрастырып жаттығу/орындау
	2.3 Мимика мен пантомимиканы жаңғырту	7.2.3.1 әлеуметтік қолайлы тәсілдермен қорқу/шошыну/мелшейіп қалу; қуаныш/шаттану; өтініш/жалыну эмоциональді жай-күйлері мен сезімдерді мимикамен, мәнерлі қимылдармен модельдеу 7.2.3.2 әлеуметтік қолайлы тәсілдермен қуану, мақтаныш эмоцияларын жеткізу
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.1 Жесттерді, мәнерлі қимылдарды орындауға жаттығу	7.3.1.1 сюжетті әңгіме кейіпкерлерінің эмоциональді жай-күйін жаңғырту да драматизациялау тәсілін қоладану
	3.2 Қылықты модельдеу.	7.3.2.1 етікшінің, ағаш ұстасының, дәрігер-массажисттің, скрипкашының кәсіби іс- әрекетімен байланысты қимылдарды еліктеп жасау; роботтың, бишінің жүрістерін еліктеп салу, белі ауырған адамның жүрісін еліктеп көрсету
4. "Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту"	4.1 Интонациямен айтуды үйрету	7.4.1.1 сезім реңктері мен эмоциональді жай-күйлерлерді жеткізуге жаттығуларды орындау: үрей/шошу; өтініш/жалыныш; қуаныш/шаттану; немқұрайлық/сабырлық 7.4.1.2 интонация бойынша басқа адамның көңіл-күйі мен сезімін анықтау (әңгімелерді оқу, фильм көру, сюжетті ойнау кезінде)
3-тоқсан		
2. "Сезімдер мен эмоциональді жай-күйді қабылдау"	2.2 Сезімдерді тану, атау, сипаттау	7.2.2.2 берілген эмоцияға сюжетті әңгімелерді құрастырып жаттығу/орындау
	2.3 Мимика мен пантомимиканы жаңғырту	7.2.3.1 әлеуметтік қолайлы тәсілдермен қорқу/шошыну/мелшейіп қалу; қуаныш/шаттану; өтініш/жалыну эмоциональді жай-күйлері мен сезімдерді мимикамен, мәнерлі қимылдармен модельдеу 7.2.3.2 әлеуметтік қолайлы тәсілдермен қуану, мақтаныш эмоцияларын жеткізу
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.1 Жесттерді, мәнерлі қимылдарды орындауға жаттығу	7.3.1.1 сюжетті әңгіме кейіпкерлерінің эмоциональді жай-күйін жаңғырту да драматизациялау тәсілін қоладану
	3.2 Қылықты модельдеу	7.3.2.1 етікшінің, ағаш ұстасының, дәрігер-массажисттің, скрипкашының кәсіби іс- әрекетімен байланысты қимылдарды еліктеп жасау; роботтың, бишінің жүрістерін еліктеп салу, белі ауырған адамның жүрісін еліктеп көрсету; 7.3.2.2 белгілі жағдаяттарындағы қылықты модельдеу: мен қатты қорықтым; менің зәрем ұшты ...; менің есім шықты; қорқыныштан мелшейіп қалдым; жетістіктен шаттану
5. "Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру"	5.1 Мәдени тәртіп пен қарым-қатынастың адекватты тәсілдері	7.5.1.1 практикада мәдени тәртіп дағдыларын қолдана білу: жеке меншік құқығын сыйлау; танысу кезінде инициатива білдіру, қонаққа шақыру, көмек ұсыну, қоғамдық жерлерде сыпайлық көрсету, басқа адамға тиесілі нәрсені сұрай білу, өтінішті қабылдамаған жағдайда адекватты жауап қайтару
4 -тоқсан		
1. "Бұлшық ет аппаратын жаттықтыру"	1.1 Бұлшық ет аппаратын	7.1.1.1 тыныстауға зейін қойып, бұлшық етті жаттықтыруға бағытталған ойындар мен этюдтарды орындау

	жаттықтыру	
2. "Сезімдер мен эмоциональді жай-күйді қабылдау"	2.2 Сезімдерді тану, атау, сипаттау	7.2.2.2 берілген эмоцияға сюжетті әңгімелерді құрастырып жаттығу/орындау
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тіліжәне тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.2 Қылықты модельдеу	7.3.2.2 белгілі жағдаяттарындағы қылықты модельдеу: мен қатты қорықтым; менің зәрем ұшты ...; менің есім шықты; қорқыныштан мелшейіп қалдым; жетістіктен шаттану
5. "Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру"	5.1 Мәдени тәртіппен қарым-қатынастың адекватты тәсілдері	7.5.1.1 практикада мәдени тәртіп дағдыларын қолдана білу: жеке меншік құқығын сыйлау; танысу кезінде инициатива білдіру, қонаққа шақыру, көмек ұсыну, қоғамдық жерлерде сыпайлық көрсету, басқа адамға тиесілі нәрсені сұрай білу, өтінішті қабылдамаған жағдайда адекватты жауап қайтару
6. "Мимика және пантомимика құралдарымен көңіл-күйдің және мінездің жеке қасиеттерін түзету"	6.1 Көңіл-күйді және мінездің жеке қасиеттерін түзету	7.6.1.1 мінездің жағымды және жағымсыз қасиеттеріне моральді баға беру 7.6.1.2 қимыл-қозғалыс автоматизімін жоюға арналған жаттығуларды орындау 7.6.1.3 қорқыныш, қобалжу сезімдерін сурет салу, мүсіндеу, жағдаятты ойнау арқылы жеңуге болатынын білу

4) 8 -сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. "Бұлшық ет аппаратын жаттықтыру"	1.1 Бұлшық ет аппаратын жаттықтыру	8.1.1.1 тәртібі мен сезімін, эмоцияларын саналы түрде түзету үшін аутогенді жаттығудың элементтерін білу және орындау
2. "Сезімдер мен эмоциональді жай-күйді қабылдау"	2.1 Сезімдермен танысу	8.2.1.1 шаршау – жігерлілік; апатия – құмарлық; байсалдылық–шыдамсыздық; түнеріңкі – ақжарқын қарама-қарсы сезімдерді ажырату және оларға адекватты баға беру 8.2.1.2 немқұрайлық/апатия; түнеріңкілік/жабырқау; уайым/зығырдае қайнау/ашу кернеу; азап шегу/алаңдау; сергектік/жігерлік эмоциональді жай-күйлердің реңктерін ажырату
	2.2 Сезімдерді тану, атау, сипаттау	8.2.2.1 әдеби шығармаларды оқу және фильмдерді көру кезінде кейіпкерлердің кейіпкерлердің эмоциональді жай-күйін ажырату 8.2.2.2 дыбысталған және дыбыссыз (көру қалдығы бар балалар үшін) фильмдерді көру негізінде басқа адамның көңіл-күйі мен эмоционалді жай-күйін табу (немқұрайлық/апатия; түнеріңкі/жабырқау; уайымдау/зығырдан қайнау/ашу кернеу; азап шегу/алаңдау; сергектік/жігерлік)
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тіліжәне тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.1 Жесттерді, мәнерлі қимылдарды орындауға жаттығу	8.3.1.1 сюжетті әңгіме кейіпкерлерінің эмоциональді жай-күйін, сезімдерін, көңіл-күйін театрландыру және драматизациялау арқылы жаңғырту
2-тоқсан		
2. "Сезімдер мен	2.2 Сезімдерді	8.2.2.1 әдеби шығармаларды оқу және фильмдерді көру кезінде

эмоциональді жай-күйді қабылдау"	тану, атау, сипаттау	кейіпкерлердің кейіпкерлердің эмоциональді жай-күйін ажырату 8.2.2.2 дыбысталған және дыбыссыз (көру қалдығы бар балалар үшін) фильмдерді көру негізінде басқа адамның көңіл-күйі мен эмоциональді жай-күйін табу (немқұрайлық/апатия; түнерінкі/жабырқау; уайымдау/зығырдан қайнау/ашу кернеу; азап шегу/аландау; сергектік/жігерлік)
	2.3 Мимика мен пантомимиканы жаңғырту	8.2.3.1 уайымдау, зығырдан қайнау, аландау эмоциональді жай-күйлерді жеткізуге байланысты өмірлік жағдаяттарды моделдеу
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.1 Жесттерді, мәнерлі қимылдарды орындауға жаттығу	8.3.1.1 сюжетті әңгіме кейіпкерлерінің эмоциональді жай-күйін, сезімдерін, көңіл-күйін театрландыру және драматизациялау арқылы жаңғырту
	3.2 Қылықты модельдеу	8.3.2.1 белгілі жағдаяттарындағы қылықты модельдеу: спорт жанкүйерінің құмары; алғашқы танысу кезіндегі тілектестік қатынас; жігітке/ бойжеткенге көңіл білдіру белгілері; келеңсіз жағдайға наразы болу
4. "Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту"	4.1 Интонациямен айтуды үйрету	8.4.1.1 көңіл-күйдің интонациялық реңктерін, жабырқаңқылық, құмарлық, толқу, азап шегу, шаршау, қайраттылық сезімдерін көрсету; 8.4.1.2 сөйлеу интонациясы бойынша басқа адамның эмоциональді жай-күйін аңғару
3-тоқсан		
2. "Сезімдер мен эмоциональді жай-күйді қабылдау"	2.2 Сезімдерді тану, атау, сипаттау	8.2.2.1 әдеби шығармаларды оқу және фильмдерді көру кезінде кейіпкерлердің кейіпкерлердің эмоциональді жай-күйін ажырату 8.2.2.2 дыбысталған және дыбыссыз (көру қалдығы бар балалар үшін) фильмдерді көру негізінде басқа адамның көңіл-күйі мен эмоциональді жай-күйін табу (немқұрайлық/апатия; түнерінкі/жабырқау; уайымдау/зығырдан қайнау/ашу кернеу; азап шегу/аландау; сергектік/жігерлік)
	2.3 Мимика мен пантомимиканы жаңғырту	8.2.3.1 уайымдау, зығырдан қайнау, аландау эмоциональді жай-күйлерді жеткізуге байланысты өмірлік жағдаяттарды моделдеу
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.1 Жесттерді, мәнерлі қимылдарды орындауға жаттығу	8.3.1.1 сюжетті әңгіме кейіпкерлерінің эмоциональді жай-күйін, сезімдерін, көңіл-күйін театрландыру және драматизациялау арқылы жаңғырту
	3.2 Қылықты модельдеу.	8.3.2.1 белгілі жағдаяттарындағы қылықты модельдеу: спорт жанкүйерінің құмары; алғашқы танысу кезіндегі тілектестік қатынас; жігітке/ бойжеткенге көңіл білдіру белгілері; келеңсіз жағдайға наразы болу
4. "Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту"	4.1 Интонациямен айтуды үйрету	8.4.1.1 көңіл-күйдің интонациялық реңктерін, жабырқаңқылық, құмарлық, толқу, азап шегу, шаршау, қайраттылық сезімдерін көрсету; 8.4.1.2 сөйлеу интонациясы бойынша басқа адамның эмоциональді жай-күйін аңғару
5. "Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру"	5.1 Мәдени тәртіп пен қарым-қатынастың	8.5.1.1 әңгімені қолдай білу, өзіне әдепті түрде назар аударта білу, көмек немесе кеңес сұрау

	адекватты тәсілдері	
4-тоқсан		
2. "Сезімдер мен эмоциональді жай-күйді қабылдау"	2.3 Мимика мен пантомимиканы жаңғырту	8.2.3.1 уайымдау, зығырдан қайнау, алаңдау эмоциональді жай-күйлерді жеткізуге байланысты өмірлік жағдаяттарды моделдеу
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тіліжәне тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.2 Қылықты модельдеу.	8.3.2.1 белгілі жағдаяттарындағы қылықты модельдеу: спорт жанкүйерінің құмары; алғашқы танысу кезіндегі тілектестік қатынас; жігітке/ бойжеткенге көңіл білдіру белгілері; келеңсіз жағдайға наразы болу
5. "Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру"	5.1 Мәдени тәртіп пен қарым-қатынастың адекватты тәсілдері	8.5.1.1 әңгімені қолдай білу, өзіне әдепті түрде назар аударта білу, көмек немесе кеңес сұрау
6-бөлім "Мимика және пантомимика құралдарымен көңіл-күйдің және мінездің жеке қасиеттерін түзету"	6.1 Көңіл-күйді және мінездің жеке қасиеттерін түзету	8.6.1.1 түңеріңкі- ақжарқын, шыдамсыз-сабырлы, селқос-сергек сияқты мінездің қасиеттерін талдау және моральді баға беру; 8.6.1.2 өзінің сезімдерін сипаттау, наразылық, зығырдан қайнау сезімдерін тежеуге жаттығу, оларды адекватты түрде білдіруге үйрену

5) 9 -сынып:

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімнің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. "Бұлшық ет аппаратын жаттықтыру"	1.1 Бұлшық ет аппаратын жаттықтыру	9.1.1.1 тәртібі мен сезімін, эмоцияларын саналы түрде түзету үшін аутогенді жаттығудың элементтерін білу және орындау.
2. "Сезімдер мен эмоциональді жай-күйді қабылдау"	2.1 Сезімдермен танысу	9.2.1.1 алаңсыздық – мазасыздық; ыза – сабырлық; қобалжу – тыныштық қарама-қарсы сезімдерді ажырату және адекватты баға беру; 9.2.1.2 мазасыздану/қобалжу; сотқарлық/тентектік; алаңғасар/сасқалақтау; сабырлық/алаңсыздық мінездің, эмоциялардың жеке реңктерін ажырату
	2.2 Сезімдерді тану, атау, сипаттау	9.2.2.1 мінез қасиеттеріне сипаттама және адекватты баға беру: алаңғасарлық – жинақылық, ұқыптылық – салақтық, жауапкершілік – бейқамдық, қамқар болуға қабілетті – немқұрайлық
	2.3 Мимика мен пантомимиканы жаңғырту	9.2.3.1 мимика және жестпен мазасыздық, сақтық, сотқарлық, қобалжу, алаңғасарлық, сасқалақтау, ыза сезімдерін моделдеу; 9.2.3.2 көркем шығарма немесе фильм үзіндісі бойынша берілген эмоцияға этюдтарды сахналауға қатысу
2-тоқсан		
2. "Сезімдер мен эмоциональді жай-күйді қабылдау"	2.2 Сезімдерді тану, атау, сипаттау	9.2.2.1 мінез қасиеттеріне сипаттама және адекватты баға беру: алаңғасарлық – жинақылық, ұқыптылық – салақтық, жауапкершілік – бейқамдық, қамқар болуға қабілетті –

кабылдау"		немкұрайлық
	2.3 Мимика мен пантомимиканы жаңғырту	9.2.3.1 мимика және жестпен мазасыздық,сақтық, сотқарлық, қобалжу, алаңғасарлық, сасқалақтау, ыза сезімдерін моделдеу; 9.2.3.2 көркем шығарма немесе фильм үзіндісі бойынша берілген эмоцияға этюдтарды сахналауға қатысу
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.1 Жесттерді, мәнерлі қимылдарды орындауға жаттығу	9.3.1.1 сюжетті әңгіме, сурет, фильм кейіпкерлерінің эмоциональді жай-күйін, көңіл-күйін жаңғыртуда театрландыру және драматизациялау тәсілдерін қолдану 9.3.1.2 дене қалпы, мәнерлі қимылдар және мимика арқылы "қатып қалған" этюдтарды жаңғырту, (мысалға, "тағы да екілік" картинасын салып көрсету)
	3.2 Қылықты модельдеу.	9.3.2.1 белгілі жағдаяттарындағы қылықты модельдеу: қобалжуды, мазасыздануды адекватты жеткізу; ұнатуды, жақтырмауды көрсету
4. "Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту"	4.1 Интонациямен айтуды үйрету	9.4.1.1 сақтық, сотқарлық,қобалжу, ыза болу, сасқалақтау сезімдерін сөйлеу интонациясымен жеткізу 9.4.1.2 басқа адамның эмоциональді жай-күйін оның сөйлеу интонациясы бойынша, көру қалдығы болғанда мимика мен жест бойынша аңғару қабілеттілігі
3-тоқсан		
2. "Сезімдер мен эмоциональді жай-күйді қабылдау"	2.3 Мимика мен пантомимиканы жаңғырту	9.2.3.1 мимика және жестпен мазасыздық,сақтық, сотқарлық, қобалжу, алаңғасарлық, сасқалақтау, ыза сезімдерін моделдеу 9.2.3.2 көркем шығарма немесе фильм үзіндісі бойынша берілген эмоцияға этюдтарды сахналауға қатысу
3. Қарым-қатынастың сөйлеу тіліжәне тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.1 Жесттерді, мәнерлі қимылдарды орындауға жаттығу	9.3.1.1 сюжетті әңгіме, сурет, фильм кейіпкерлерінің эмоциональді жай-күйін, көңіл-күйін жаңғыртуда театрландыру және драматизациялау тәсілдерін қолдану 9.3.1.2 дене қалпы, мәнерлі қимылдар және мимика арқылы "қатып қалған" этюдтарды жаңғырту, (мысалға, "тағы да екілік" картинасын салып көрсету)
	3.2 Қылықты модельдеу.	9.3.2.1 белгілі жағдаяттарындағы қылықты модельдеу: қобалжуды , мазасыздануды адекватты жеткізу; ұнатуды, жақтырмауды көрсету
4. "Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту"	4.1 Интонациямен айтуды үйрету	9.4.1.1 сақтық, сотқарлық,қобалжу, ыза болу, сасқалақтау сезімдерін сөйлеу интонациясымен жеткізу 9.4.1.2 басқа адамның эмоциональді жай-күйін оның сөйлеу интонациясы бойынша, көру қалдығы болғанда мимика мен жест бойынша аңғару қабілеттілігі
5. "Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру"	5.1 Мәдени тәртіп пен қарым-қатынастың адекватты тәсілдері	9.5.1.1 әлеуметтік желілерде таныс және бейтаныс адамдармен әңгімелесу кезінде белсенді тыңдау, қолдау дағдыларының болуы
4 –тоқсан		
1. "Бұлшық ет аппаратын жаттықтыру"	1.1 Бұлшық ет аппаратын жаттықтыру	9.1.1.1 тәртібі мен сезімін, эмоцияларын саналы түрде түзету үшін аутогенді жаттығудың элементтерін білу және орындау
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік	3.2 Қылықты модельдеу.	9.3.2.1 белгілі жағдаяттарындағы қылықты модельдеу: қобалжуды, мазасыздануды адекватты жеткізу; ұнатуды,

емес кұралдарын практикада қолдану"		жақтырмауды көрсету
5. "Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру"	5.1 Мәдени тәртіп пен қарым-қатынастың адекватты тәсілдері	9.5.1.1 әлеуметтік желілерде таныс және бейтаныс адамдармен әңгімелесу кезінде белсенді тыңдау, қолдау дағдыларының болуы
6."Мимика және пантомимика кұралдарымен көңіл-күйдің және мінездің жеке қасиеттерін түзету"	6.1 Көңіл-күйді және мінездің жеке қасиеттерін түзету	9.6.1.1 өзінің сезімдерін және ыза, сасқалақтау сезімдерін сипаттай және бағалай білу 9.6.1.2 туындаған сезімі мен түйсінуін сөзбен жеткізе отырып, музыкалық шығармалардың көңіл-күйін анықтау; 9.6.1.3 жеке өзінің сезімін сипаттау 9.6.1.4 босаңсу дағдысын қолдана отырып, қимыл-қозғалыс автоматизімін жоюға арналған жаттығуларды орындау

б) 10-сынып:

6-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімнің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. "Бұлшық ет аппаратын жаттықтыру"	1.1 Бұлшық ет аппаратын жаттықтыру	10.1.1.1 тәртібі мен сезімін, эмоцияларын саналы түрде түзету үшін аутогенді жаттығудың элементтерінің мәнін түсіну және оны орындау
2. "Сезімдер мен эмоциональді жай-күйді қабылдау"	2.1 Сезімдермен танысу	10.2.1.1 жағыну–менсінбеушілік; мұң – қуаныш; сары уайым - шаттық; көңіл-күйдің басылуы –рухтанушылық; суқаны сүймеу – сыйластық көңіл-күйге, эмоциональді жай-күйге және сезімдерді ажырату, адекватты баға беру
	2.2 Сезімдерді тану, атау, сипаттау	10.2.2.1 көркем әдебиеттерді оқу, кинофильмдерді көру кезінде кейіпкерлердің эмоциональді жай-күйін бағалау 10.2.2.2 дыбысталған және дыбыссыз (көру қалдығы бар балалар үшін) фильмдерді көру негізінде басқа адамның көңіл-күйі мен сезімдерін табу 10.2.2.3 берілген эмоцияға сюжетті әңгімелерді құрастыру
	2.3 Мимика мен пантомимиканы жаңғырту	10.2.3.1 жағымпаздану, асқақтық, сары уайым, шаттану, көңіл-күйдің басылуы, рухтанушылық, жақтырмаусезімдерін жеткізу үшін берілген эмоцияларға этюдтарды ойнау 10.2.3.2 сыртқы белгілері бойынша эмоцияларды тауып, оларға адекватты жауап беру 10.2.3.3 қанағаттану, ләззат алу, шаттану, масаттану,көңіл толмау, нараздылық сияқты мінездің жеке қасиеттерін, эмоцияларды, сезімдерді жеткізу
2-тоқсан		
2. "Сезімдер мен эмоциональді жай-күйді қабылдау"	2.2 Сезімдерді тану, атау, сипаттау	10.2.2.1 көркем әдебиеттерді оқу, кинофильмдерді көру кезінде кейіпкерлердің эмоциональді жай-күйін бағалау 10.2.2.2 дыбысталған және дыбыссыз (көру қалдығы бар балалар үшін) фильмдерді көру негізінде басқа адамның көңіл-күйі мен сезімдерін табу 10.2.2.3 берілген эмоцияға сюжетті әңгімелерді құрастыру
	2.3 Мимика мен пантомимиканы	10.2.3.1 жағымпаздану, асқақтық, сары уайым, шаттану, көңіл-күйдің басылуы, рухтанушылық, жақтырмаусезімдерін жеткізу

	жаңғырту	үшін берілген эмоцияларға этюдтарды ойнау 10.2.3.2 сыртқы белгілері бойынша эмоцияларды тауып, оларға адекватты жауап беру 10.2.3.3 қанағаттану, ләззат алу, шаттану, масаттану, көңіл толмау, нараздылық сияқты мінездің жеке қасиеттерін, эмоцияларды, сезімдерді жеткізу
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.1 Жесттерді, мәнерлі қимылдарды орындауға жаттығу	10.3.1.1 елестеткен жансыз заттарды жаңғырту (шар, маятникі бар сағат, қуыршақ) 10.3.1.2 ұнату, мұң, қуаныш, рухтану, құрметтеу сезімдерін адекватты жеткізе білу
	3.2 Қылықты модельдеу.	10.3.2.1 эмоциональді жай-күйді білдіруге қатысты өмірлік жағдаяттарды модельдеу 10.3.2.2 мінездің жағымды және жағымсыз жақтарына өзіндік баға беру
4. "Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту"	4.1 Интонациямен айтуды үйрету	10.4.1.1 патшалық, мұң, қуаныш, шаттану, жақтырмау, сыйлау, сұқаны сүймеу, жағымпаздану сезім реңктерін, эмоциональді жай-күйді жеткізе білу 10.4.1.2 бір фразаны түрлі интонациямен айта білу (қатты, табанды, жағымпаздана, рухтана, шаттана, сұқаны сүймей)
3-тоқсан		
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.1 Жесттерді, мәнерлі қимылдарды орындауға жаттығу	10.3.1.1 елестеткен жансыз заттарды жаңғырту (шар, маятникі бар сағат, қуыршақ) 10.3.1.2 ұнату, мұң, қуаныш, рухтану, құрметтеу сезімдерін адекватты жеткізе білу
	3.2 Қылықты модельдеу.	10.3.2.1 эмоциональді жай-күйді білдіруге қатысты өмірлік жағдаяттарды модельдеу 10.3.2.2 мінездің жағымды және жағымсыз жақтарына өзіндік баға беру
4. "Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту"	4.1 Интонациямен айтуды үйрету	10.4.1.1 патшалық, мұң, қуаныш, шаттану, жақтырмау, сыйлау, сұқаны сүймеу, жағымпаздану сезім реңктерін, эмоциональді жай-күйді жеткізе білу 10.4.1.2 бір фразаны түрлі интонациямен айта білу (қатты, табанды, жағымпаздана, рухтана, шаттана, сұқаны сүймей)
5. "Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру"	5.1 Мәдени тәртіп пен қарым-қатынастың адекватты тәсілдері	10.5.1.1 қарым-қатынас тәсілдері мен тіл мәдениетін меңгеру. Басқа адамға эмоциональді қатынасын адекватты түрде білдіре білуі 10.5.1.2 тамаша әңгімелесуші болуға үйрену 10.5.1.3 көпшілік алдына шығып сөйлеу
4-тоқсан		
1. "Бұлшық ет аппаратын жаттықтыру"	1.1 Бұлшық ет аппаратын жаттықтыру	10.1.1.1 тәртібі мен сезімін, эмоцияларын саналы түрде түзету үшін аутогенді жаттығудың элементтерінің мәнін түсіну және оны орындау
2. "Сезімдер мен эмоциональді жай-күйді қабылдау"	2.2 Сезімдерді таны, атау, сипаттау	10.2.2.1 көркем әдебиеттерді оқу, кинофильмдерді көру кезінде кейіпкерлердің эмоциональді жай-күйін бағалау 10.2.2.2 дыбысталған және дыбыссыз (көру қалдығы бар балалар үшін) фильмдерді көру негізінде басқа адамның көңіл-күйі мен сезімдерін табу

		10.2.2.3 берілген эмоцияға сюжетті әңгімелерді құрастыру
3. "Қарым-қатынастың сөйлеу тілі және тілдік емес құралдарын практикада қолдану"	3.2 Қылықты модельдеу.	10.3.2.1 эмоциональді жай-күйді білдіруге қатысты өмірлік модельдеу 10.3.2.2 мінездің жағымды және жағымсыз жақтарына өзіндік баға беру
5. "Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру"	5.1 Мәдени тәртіп пен қарым-қатынастың адекватты тәсілдері	10.5.1.1 қарым-қатынас тәсілдері мен тіл мәдениетін меңгеру. Басқа адамға эмоциональді қатынасын адекватты түрде білдіре білуі 10.5.1.2 тамаша әңгімелесуші болуға үйрену 10.5.1.3 көпшілік алдына шығып сөйлеу
6. "Мимика және пантомимика құралдарымен көңіл-күйдің және мінездің жеке қасиеттерін түзету"	6.1 Көңіл-күйді және мінездің жеке қасиеттерін түзету	10.6.1.1 зеке өзінің көңіл-күйін талдау 10.6.1.2 берілген эмоцияға өзі сезімін сипаттау: мен өзіме қандай көзқарастамын; мен кімді сыйлаймын 10.6.1.3 мінездің жағымсыз қасиеттері мен эмоцияларды келтіре отырып, оларға моральді баға беру 10.6.1.3 басқа адамға деген антипатия (жақтырмау) сезімін баса білуі және оны адекватты түрде білдіруі

Ескерту: оқыту мақсаттары оқу іс-әрекетінің түріне қарай бір тоқсан аумағында үйлесіп отырады.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым Министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 44-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым Министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 484-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты - көру қабілеті зақымдалған білім алушыларды толыққанды әлеуметтендіру және қоғамға кіріктіруге ықпал ететін, көру депривациясы жағдайында сөйлеудің кемшіліктердің алдын алу және түзету болып табылады.

3. Бағдарлама келесі түзету міндеттерін жүзеге асыруға бағытталған:

1) сөйлеуді дамыту (сөздік қорды толықтыру, сөйлеудің интонациялық және грамматикалық құрамын толықтыру);

2) тіл кемістіктерін алдын алу және түзету;

3) сөйлеу белсенділігін, ана тіліне деген қызығушылықты, сезімталдықты және сүйіспеншілікті дамыту;

4) білім алушылардың әлеуметтендіруге және қоғамға белсенді кіріктіруге ықпал ететін коммуникативті құзыреттіліктерін қалыптастыру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. Оқыту құндылықты-бағдарлы, тұлғалық-бағдарлы, әрекеттік, дифференциалды, коммуникативті тәсілдер және ақпараттық-коммуникациялық технологиялар негізінде жүзеге асырылады.

5. Тұлғалық сапаларды дамыту, білім алушыларды білім берудің базалық құндылықтарына баулудың негізі болып табылады: "қазақстандық патриотизм және азаматтық жауапкершілік", "құрмет", "ынтымақтастық", "еңбек және шығармашылық", "ашықтық", "өмір бойы білім алу".

6. Оқытудағы құндылықты-бағдарлы тәсіладамның әлеуметтік ортада жетік интеграциялауына ықпалы бар негізгі құндылықтарды білу, түсінуге бағытталған. Оқыту барысында қазақ халқының ұлттық салт-дәстүрлерді сыйлауға, бала құқығы, мүгедектер құқығы туралы Біріккен ұлттар ұйымы Конвенсиясында, Қазақстан Республикасының Конституциясында жарияланған құқықтар мен міндеттерді түсініп білуге үйретеді. Басымды құндылықтарды дұрыс таңдау білім алушыларға білім саласында, қолжетімді кәсібиіс-әрекетте және әлеуметтік ортада өз мүмкіндіктерін тиімді жүзеге асыруға көмектеседі, бұл олардың өз мемлекеттің тұрарлық азамат және патриот болуына себеп болады.

7. Тұлғалық-бағдарлы тәсіл көретіндердің арасында күнделікті тіршілікке дайын үйлесімді тұлғаның қалыптасуына алып келеді, оқу процесін даралануын, тұлғаның маңызды әлеуметтік қасиеттерін тәрбиелеуін, эмоциялық-ерік аясының, психикалық процестерін түзеуін қамтамасыз етеді

8. Әрекеттік тәсіл мұғалім, тәрбиеші мен ата-ананың өзара іс-қимылын көздейді, онда мұғалім білім алушының іс-қимылын үйлестіреді, ал білім алушы өз іс-әрекетін анықтайды, даму дағдыларының жақын аймағын анықтайды және неғұрлым тиімді тактиканы тандайды.

9. Әрекеттік тәсіл білім алушыларға өз бетімен:

1) сұрақ қойып, қорытынды жасау; әртүрлі қиын маршрутты құрастыруда және оқу және танымдық міндеттерді шешу үшін, модельдер мен схемаларды түрлендіру, жасап шығару, қолдану;

2) нәтижеге қол жеткізу барысында өзінің іс-әрекетін бақылау, бағдарлауға және мобилдікке байланысты жағдайдың өзгеруіне қарай іс-әрекетін түзету; оқу міндеттерінің орындалуын, оны шешудегі өз мүмкіндіктерін дұрыс бағалау.

10. Дифференциациялы тәсіл оқу үдерісін білім алушылардың түрлі топтарына қарай ерекшелендіруді, олардың денсаулық, психикалық,

офтальмологиялық және жас ерекшеліктеріне, көру мүмкіндігі мен қосарласқан кемістіктердің болуына байланысты түрлі жағдайларды жасауды ескереді, осындай ерекшеліктеріне қарай білім алушыларды топтарға бөледі: мүлдем көрмейтін және жартылай көретін білім алушылар; нашар көретін білім алушылар.

11. Білім алушылардың материалды меңгеруіне қарай шағын топтарға бөліп оқытуды ұйғарады, үш шаған топқа бөледі:

1) бірінші шағын топтағы білім алушылар бағдарламалық материалды толыққанды және өз бетімен меңгереді;

2) екінші шағын топтағы білім алушылар бағдарламалық материалды меңгереді, оны қайта жаңғыртуда біршама тілдік қателіктерге жол береді;

3) үшінші шағын топтың білім алушылары бағдарламалық материалды ішінара меңгереді, сөйлеудің грамматикалық құрамында және фонематикалық процесте күрделі кемшіліктер жібереді.

12. Коммуникативті тәсіл деп тілік, сипайылық, ақкөңілділік, тартысыздық сезімдеріне негізделген тұлғаралық әрекеттесуді ұйғарады; сөйлеу қарым-қатынаста білім алушылар іскерлік ынтымақтастықты орнатады; жалпы шешімді табуды, түрлі ұстанымдарды келістіру және өзара қызығушықтарын есепке алу негізінде дау-жанжалдарды шешуді, құрбылардың пікірімен санасып, бір-бірін сыйлауды үйренеді, өз пікірін жеткізе білуді, оны аргументпен дәлелдеу және қорғай білуді меңгереді; сөйлеу құралдарын саналы қолданады, дөрекі сөйлеу және балағат лексикасын қолдануға жол бермейді.

13. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, GPS навигациясын, мультимедиялық ресурстарын және бұқаралық ақпарат құралдарын, интерактивті тақталарын және компьютерлерді пайдалану оқу процесін белсендіруге және модернизациялауға мүмкіндік береді, сонымен қатар білім алушылар мен педагогтың арасындағы қарым-қатынасты дамытып, ынтымақтастықты нығайтады.

14. Мәтінді бұрмалап теруге жол бермес үшін, стилистикалық, орфографиялық, синтаксистік дағдыларды дамытады, себебі "Мессенджер" жедел хабарламалармен алмасу бағдарламасында сөздерді сауатсыз қолдану және жазу, білім алушылардың адекватты емес сөйлеу мәдениетін қалыптастасуына ықпал етеді.

15. Арнайы кабинетте логопедиялық сабақтармен қатар, сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету бойынша сабақтар жүргізіледі. Аталған кабинет келесі жабдықтармен қамтамасыз етеді:

1) бір шағын топтағы білім алушылардың саны бойынша үстелдер;

2) көрнекіқұралдарға, оқу материалына және әдістемелік әдебиеттерге арналған жеткілікті сөрелер немесе тақталар саны;

3) дыбыстаудың жеке жұмысына арналған 50x100 көлеміндегі қабырға айнасы, ол арнайы жарықтандыруымен терезенің жанына ілінеді;

4) бір шағын топтың сабағында дыбыстауды түзетуде бір мезгілде оқитын білім алушылардың саны бойынша 9x12 көлеміндегі айналар;

5) жеке жұмысқа арналған қабырғалық айна жанындағы үстел;

6) логопедиялық зондтарға арналған жиынтық, зондтарды өңдеуге арналған этил спирті;

7) оқытудың техникалық құралдары.

16. Білім алушылардың жетістіктерін бағалаудың сапалық-сипаттаушы, эмоционалды сипаты болуы шарт, ол дамудың табыстылығына мониторинг жасауға негізделген.

17. Оқытудың нәтижелілігі үш деңгей бойынша қадағаланады, оның сипаттаушы сипаты бар:

1) меңгеруге ұмтылады;

2) біреудің көмегі арқылы меңгереді (ересектер, қатарластар);

3) жетекші құзыреттіліктер бойынша өз бетімен меңгереді.

18. Күнделікті білім беру процесінің мазмұны, оқытудың мақсаттарына бағытталған, білім алушылардың меңгерген білім, білік және дағдыларын кез келген оқу және өмірлік жағдаятта шығармашылықпен қолдануға даярлығын қалыптастыруға, жетістікке жетудегі табандылықты дамытуға бағдарланған, өмір бойы оқуға ынталандырады.

3-тарау. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

19. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 6-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

20. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

1) 1-бөлім "Тілдік дамудың күйін диагностикалау";

2) 2-бөлім "Фонематикалық есту қабілетін дамыту және дыбыстары айтуды түзету";

3) 3-бөлім "Сөйлеудің лексикалық-грамматикалық аспектісін дамыту";

4) 4-бөлім "Байланыстырып сөйлеуді жетілдіру";

5) 5-бөлім "Коммуникативті сөйлеу әрекеті";

6) 6-бөлім "Сөйлеу мәдениеті".

21. "Тілдік дамудың күйін диагностикалау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) білім алушылардың жас ерекшеліктері мен психикалық даму деңгейін ескеріп, сөйлеу дағдыларының көлемін анықтау;
- 2) коммуниктивті белсенділік деңгейін бағалау.

22. "Фонематикалық есту қабілетін дамыту және дыбыстары айтуды түзету" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) фонематикалық қабылдауды жетілдіру және бекіту;
- 2) дыбыстарды дұрыс айтуды бекіту;
- 3) екпін.

23. "Сөйлеудің лексикалық-грамматикалық аспектісін дамыту" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сөздерді морфемдік талдау және біріктіру дағдыларын жетілдіру;
- 2) вербализді алдын алу;
- 3) сөйлеуде паразит-сөздерді қолданудың алдын алу.

24. "Байланыстырып сөйлеуді жетілдіру" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) мәтін. Мәтіннің тақырыбы және негізгі ойы;
- 2) сөйлеу тілінің стильдері;
- 3) сөйлеуде алуан түрлі синтаксистік конструкцияларды (сөйлемдер және оның түрлері) қолдану;
- 4) дауыс ырғағы логикалық екпін.

25. "Коммуникативті сөйлеу әрекеті" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сөйлеуде неологизмдерді, ескірген және шетел сөздерін пайдалану;
- 2) сөйлеуде мақал-мәтелдерді, жаңылтпаштарды және фразеологизмдерді пайдалану;
- 3) арнайы лексиканы (профессионлаизмдер, терминдер) пайдалану.

26. "Сөйлеу мәдениеті" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) ауызша сөйлеу тілі мен әдеби тіл;
- 2) жаргондық лексиканы пайдаланудың алдын алу.

27.5-сыныпқа арналған "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің базалық мазмұны:

- 1) тілдік дамудың күйін диагностикалау: ауызша және жазбаша сөйлеу тілі; тіл дыбыстары; дыбыстар мен әріптерді ажырату; айту мақсатына байланысты сөйлемдер түрлері; сөйлемдерді аяқтайтын тыныс белгілері; диагностикалық диктант; сөзжасам амалдары;

2) фонематикалық есту қабілетін дамыту және дыбыстары айтуды түзету: алфавит; акустикалық ұқсас дыбыстарды дифференциациялау; оппозициялық дыбыстар; орфограмма; сөздің дыбыстық-буындық құрамын талдау; екпін; сөзішіндегі екпінді және екпінсіз дыбыстар; дұрыс сөйле;

3) сөйлеудің лексикалық-грамматикалық аспектісін дамыту: морфема; өзгертін және өзгермейтін сөздер; туынды сөздер; сөз формалары; қосымша, түбір, жұрнақ (суффикс), жалғау; жалғау арқылы сөздер арасында мағыналы байланыстың қалыптасуы; жұрнақ сөздің бөлшегі ретінде; қосымша мен жұрнақ арқылы сөз жасау; сөз түбіріндегі тексерілетін және тексерілмейтін дауыссыз дыбыстар; паразит сөздер;

4) байланыстырып сөйлеуді жетілдіру: мәтін, мәтін түрлері (сипаттау, пайымдау); мәтіннің тақырыбы мен негізгі ойы; мәтіннің жоспары; қарым-қатынастың сөйлеу және сөйлеуден тыс құралдары (мектепте, әлеуметтік ортада, таныс және бөтен адамдармен, әр түрлі жастағы адамдармен); сөйлеу этикетінің нормалары, ауызша қарым-қатынастың ережелері; интонация; сөздердің сиқырлы әлемі; сөзбен ойнау;

5) коммуникативті сөйлеу әрекеті: неологизмдер, көнерген және шетелдік сөздер; халық ауыз әдебиеті; жанрлар; не деген гажап- бұл ертегілер; фонетикалық ойындар; жаңылтпаштар; мәтелдер мен мақалдар; сөйлеудегі афоризмдер; арнайы лексиканың қодануы (кәсіби сөздер, терминдер); сөздің күші;

6) сөйлеу мәдениеті: сөйлеу тілі адамның өмірінде; ана тілі мен тұған ел мәдениеті; тіл мәдениеті; әдеби қарым-қатынастың нормалары; дыбысайту нормалары; сөйлеу этикеті; біз тілдесіп араласа аламыз ба.

28. 6-сыныпқа арналған "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің базалық мазмұны:

1) тілдік дамудың күйін диагностикалау: дыбыстық-буындық талдау; сөйлемнің тұрлаулы және тұрлаусыз мүшелері; жайылма және жалаң сөйлемдер, диагностикалық диктант; сөйлемнің бірыңғай мүшелері; бірыңғай мүшелер кезіндегі тыныс белгілер; кідірістер; вербалсыз қарым-қатынастың құралдары;

2) фонематикалық есту қабілетін дамыту және дыбыстары айтуды түзету: даусты және дауыссыз дыбыстар; дыбыс айту нормалары; дұрыс дыбыстап айту; екпінсіз дауыстыларды, ұян және қатаң дауыссыздардың дұрыс жазылуы; ь айыру белгісі бар сөздер;

3) сөйлеудің лексикалық-грамматикалық аспектісін дамыту: морфемалар арқылы жаңа сөздер жасау; сөйлеу этикетінің нормалары; түбірлес сөздер; туынды сөздер; сөздер ішіндегі қос дыбыстар мен дауыстап айтылмайтын

дауыссыздар; іскерлік стиль;ғылыми-публицистикалық стиль; әнгімелеу стилі;жарнама; сөз алды қосымшасы жәнекөмекші сөздер;

4) байланыстырып сөйлеуді жетілдіру: қаратпа сөз; қаратпа сөздерді практикалық түрде қолдану; қаратпа сөздерді қолдану кезіндегі тыныс белгілер; қарапайым және күрделі сөйлемдерді ажырату; сөздердің пайда болуы (этимологиялық сөздігін пайдалану); сөздің тура және ауыспалы мағынасы; орфографиялық және орфоэпиялық дыбыстау; сөйлемнің тұрлаулыжәне тұрлаусыз мүшелері;бірыңғай мүшелері барсөйлемдер;

5) коммуникативті сөйлеу әрекеті: тура және ауыспалы мағынасы бар сөздер; практикалық сабақ; шығарманы сахналау; жаңылтпаштарды және мәтелдерді айту; синонимдер, антонимдер және омонимдер; дефиницияларды (анықтамаларды) қолдану; сөйлеу әрекеттесудің нормалары; байланыс түрлері мен амалдары;

б)сөйлеу мәдениеті: тіл және мәдениет; сөйлеу медениетінің белгілері; түрлі жағдайда этикетті сақтау тәртібі;әдеби ана тілінің нормалары; сөйлеудегі қателерді түзеу жұмысы; сөйлеу мәдениетін бұзу; диалог, монолог; жаргон, жалпы қолданыстық лексика; арнайы және кәсіби лексикасы.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

29. Бағдарламадағы оқыту мақсаттары кодтық белгімен белгіленеді. Кодтық белгіде бірінші сан – сынып, екінші және үшінші сандар – бөлім және бөлімшенің реттік сандарын, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.1.2.1 кодында "5" - сыныбы, "1.2" - бөлімшесі, "1" - оқу мақсатының реттік саны.

30. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Сөйлеуді дамыту күйін диагностикалау":

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
1.1Жас ерекшеліктері мен психикалық даму деңгейін ескеріп, сөйлеу дағдыларының көлемін анықтау	5.1.1.1сөйлеудің жеткілікті лексикалық көлемін меңгеру 5.1.1.2дауысты және дауыссыз дыбыстарды дұрыс дыбыстауды және дұрыс жазуды түсіну 5.1.1.3жай және күрделі сөйлемдерде тыныс алу белгілерін қолдану	6.1.1.1қосымшада, сөздердің түбірлері мен жалғауларында орфограммаларды қолдану білу 6.1.1.2ауызша және жазбаша сөйлеуді түзей білу
1.2 Коммуникативті белсенділік деңгейін нақтылау	5.1.2.1сөйлеуде сөзжасам тәсілдерін қолдану 5.1.2.2сөйлеу және тілдік емес мәнерлілік құралдарының мағынасын түсіну	6.1.2.1сөздік қордың жеткілікті көлемін меңгеру 6.1.2.2вербальды емес қарым-қатынас құралдарын адекватты қолдана білу

2) 2-бөлім "Фонематикалық есту қабілетін дамыту және дыбыстауды түзету":

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
2.1 Фонематикалық қабылдауды жетілдіру және бекіту	5.2.1.1 дыбыстарды дұрыс дыбыстау, акустикалық ұқсас дыбыстарды дифференциациялау 5.2.1.2 артикуляция (жуан-жіңішке), дыбысталуы (қатаң-ұяң), сөздегі мағына айырушы мәні бойынша оппозициялық дыбыстарды салыстыра білу	6.2.1.1 сөздің дыбыстық-буындық талдауын қолдану 6.2.1.2 артикуляция және дыбысталуы бойынша оппозициялық дыбыстарды дифференциациялау 6.2.1.3 сөзге фонетикалық-графикалық (дыбыстық-әріптік) талдау жүргізудің дұрыстығын бағалау
2.2 Дыбыстардың дұрыс айтылуын бекіту	5.2.2.1 "Орфограмма" ұғымын білу 5.2.2.2 дидактикалық материалды қолданып және онсыз құрамы бойынша қарапайым сөздерге буындық-дыбыстық, фонетикалық-графикалық (дыбыстық-әріптік) талдау жүргізу 5.2.2.3 сөзге фонетикалық-графикалық (дыбыстық-әріптік) талдау жүргізудің дұрыстығын бағалау	6.2.2.1 қателік жібермей, дыбысты айтудың қарқынын жеделдете білу 6.2.2.2 дыбыстардың айтылу нормаларын сақтай отырып, барлық дыбыстарды есту арқылы айыра білу және адекватты дыбыстау
2.3 Екпін	5.2.3.1 сөздегі екпіннің рөлін білу 5.2.3.2 оқшауланған сөзде, сөйлемде дұрыс екпінді сақтау	6.2.3.1 оқшауланған сөзде, сөйлемде дұрыс екпінді сақтау 6.2.3.2 қазіргі орыс әдеби тіліндегі нормаларға сәйкес сөз тудырушы функцияны қолдану

3) 3-бөлім "Сөйлеудің лексикалық-грамматикалық аспектісін дамыту":

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
3.1 Морфемдік талдау және біріктіру дағдыларын қалыптастыру	5.3.1.1 морфемалардың көмегі арқылы жаңа сөздерді құру дағдыларын меңгеру 5.3.1.2 өзгеретін және өзгермейтін сөздерді айыра білу; туыстас сөздерді (біртүбірлі) және сөз формаларын айыра білу; 5.3.1.3 сөздегі морфемалар арқылы біржақты айқындалатын жалғауды, түбірді, қосымшаны, суффиксті табу	6.3.1.1 дидактикалық материалды қолданып және қолданбай, біржақты айқындалатын морфемалар бойынша сөздің құрамын талдау 6.3.1.2 морфемалардың көмегі арқылы жаңа сөздерді құру тәсілдерін және сөздердің семантикасының өзгеруін талдау
3.2 Вербализмнің алдын алу	5.3.2.1 оқылған мәтінді нақтылау үшін қолданылатын бедерлі суретті, сюжетті картинаны түсіндіруді құрастыру (қалдық көруі бар соқыр білім алушылар үшін) 5.3.2.2 заттың сипаттамасын құрастыру; өзі, өз отбасы, достары туралы әңгімелеу 5.3.2.3 әрі қарай оқыту, өзін-өзі дамыту үшін Брайль бойынша оқудың маңыздылығын саналы ұғыну 5.3.2.4 эстетикалық, адамгершілік, танымдық тәжірибенің қайнар көзі ретінде, оқудың мақсатын қабылдау 5.3.2.5 таныс емес мәтінді дауыстап (оқу жылдамдығы минутына 65-80 сөз) және "іштей	6.3.2.1 сөйлеу этикетінің нормаларын сақтап, қарапайым диалогтарға қатысу 6.3.2.2 қалдық көруді қолданбай екі қолмен мәтінді жылдам оқу (қалдық көруі бар соқыр білім алушылар үшін) 6.3.2.3 аталған жастағы білім алушыларға қолжетімді, Л.Брайльдің рельефті-нүктелі шрифтісімен басылған кітаптарды, прозалық шығармаларды мәнерлеп оқу (дауыстап) 6.3.2.4 алдын ала даярлықтан кейін өлең түріндегі шығармаларды көркемдеп оқу (30 шығарма) (тек көркем мәтіндер үшін) 6.3.2.5 мұғалімнің тапсырмасы және

	оқу" (оқу жылдамдығы минутына 75-90-100 сөз) саналы, дұрыс және мәнерлі оқу 5.3.2.бмұғалімнің тапсырмасы бойынша және өзіндік бастамасы бойынша, көркем, ғылыми-танымал әдебиетті оқу біліктілігін қолдану	өзіндік бастамасы бойынша көркем, ғылыми-танымал шығармаларды оқу біліктілігін қолдану 6.3.2.көркем және ғылыми-танымал мәтіндердің мазмұнына бағдарлану, олардың мағынасын түсіну (дауыстап оқуда және "іштей оқуда", тыңдауда)
3.3 Сөйлеуде паразит-сөздерді пайдаланудың алдын алу	5.3.3.1"паразит-сөздер" немесе "үзілістердің орнын толтырушы" ұғымдары туралы білу 5.3.3.2өзіндік сөйлеуін бақылау	6.3.3.1паразит-сөздердің сөйлеуді бұзатынын түсіну 6.3.3.2қарым-қатынас, оқыту барысында ауызша сөйлеу тілін түзей білу

4) 4-бөлім "Байланыстырып сөйлеуді жетілдіру":

4-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
4.1 Мәтін. Мәтіннің тақырыбы және негізгі ойы	5.4.1.1мәтіннің типтерін айыра білу (сипаттау, талқылау) 5.4.1.2сабақта, мектепте, тұрмыста таныс және таныс емес, әртүрлі жастағы адамдармен ауызша қарым-қатынас жасауда тілдік және тілдік емес құралдарды таңдаудың дұрыстығын (орынды болуын) бағалау 5.4.1.3күнделікті өмірде сөйлеу этикетінің нормалары және ауызша қарым-қатынас ережелерін сақтау (тыңдай білу, ескертулерге жауап қайтару, әңгімені жалғастыру) 5.4.1.4өз бетімен мәтінге ат қою 5.4.1.5мәтіннің тақырыбын және оның бөлімдерін анықтау 5.4.1.6мәтіннің жоспарын құрастыру 5.4.1.7оқылған мәтіннің мазмұнын қысқаша баяндау	6.4.1.1қарым-қатынастың нақты жағдаяттары үшін хаттар, құттықтаушық хатын, қысқаша хаттарды, басқа шағын мәтіндерді құрастыру 6.4.1.2пайымдау-дәлелдердің қарапайым мәтіндерін құру 6.4.1.3мәтінді жан-жақты, қысқаша немесе таңдамалы түрде қайта әңгімелеу 6.4.1.4басқа адамның атынан мәтінді қайта әңгімелеу 6.4.1.5сөйлеудің алуан түрлі типтерін: сипаттау, баяндау және пайымдауды қолдану арқылы, білім алушылар үшін жақын тақырыптарға ауызша әңгіме айту (өз өмірінен қызықты оқиға, өзін қызықтыратын ісі туралы)
4.2 Сөйлеу стильдері	5.4.2.1сөйлеудің стильдерін білу (іскерлік, ғылыми, публицистикалық, ауызекі, көркемдік) 5.4.2.2оқылған мәтінді нақтылау үшін қолданылатын бедерлі суретті, әсерлі, сюжетті картинаны түсіндіруді құрастыру (қалдық көруі бар соқыр білім алушылар үшін)	6.4.2.1қарым-қатынаста сөйлеу стильдерін мимикамен, ым-ишарамен, үзілістермен, екпінді ауыстырумен, дыбыс ырғағымен толықтыра отырып қолдану
4.3 Сөйлеуде алуан түрлі синтаксистік конструкцияларды қолдану (сөйлем және оның түрлері)	5.4.3.1сөйлемді, сөзжасамды, сөзді айыра білу 5.4.3.2сөздің және сөйлемнің бедерлі сызбаларын және сөздер мен сөйлемдерді модельдеу 5.4.3.3сөйлемде және сөзжасамда сөздердің арасындағы байланысты	6.4.3.1этимологиялық сөздікті қолданып, сөздердің пайда болуын анықтау 6.4.3.2мәтіндегі сөздердің тура және жанама мағынасында қолданылуын айыра білу (қарапайым жағдайлар) 6.4.3.3коммуникативті міндетті табысты шешу үшін, ұсынылған сөздерден сөздер қатарын таңдау

	мағыналық сұрақтардың көмегі арқылы орнату 5.4.3.4 сөздерді қолданудың семантикасын саналы ұғыну	6.4.3.4 пайымдау мақсаты бойынша сөйлемдерді жіктеу, хабарлы/бұйрықты/сұраулы сөйлемдерді табу 6.4.3.5 сөйлемдердің реті бұзылған мәтіндерді талдау және түзету, мәтінде мағыналық бос орындарды табу
4.4 Дауыс ырғағы және логикалық екпін	5.4.4.1 сөйлеуде және сөйлемде сөздік, логикалық (мағыналық) және эмоционалды екпінді қолдану 5.4.4.2 күмәнданған жағдайда екпіннің дұрыс қойылуында немесе сөздердің айтылуында жауапт өз бетімен табу (кітаптағы сөздік бойынша) немесе мұғалімнің, ата-аналардың көмегіне жүгіну 5.4.4.3 оқылған немесе тыңдалған мәтіннің мазмұнына өзіндік пікірін білдіру, оны екпіннің көмегі арқылы беру 5.4.4.4 сөйлеуде акценттерді дұрыс қоя білу, үзілістер мен логикалық екпіннің қойылуын қадағалау	6.4.4.1 дыбыстың орфографиялық және орфоэпиялық айтылуын айыра білу 6.4.4.2 сөйлемнің лепті/лепті емес дауыс ырғағын анықтау 6.4.4.3 сөйлемнің тұрлаулы және тұрлаусыз мүшелерін табу (түрлерге бөлмей) 6.4.4.4 бірыңғай мүшелері бар сөйлемді айқындау 6.4.4.5 бір сарындылыққа, үздіктілікке, шамадан көп екпін белсенділігіне жол бермеу 6.4.4.6 пайымдау мақсаты бойынша сөйлемді екпінді қолдануды ажырату

5) 5-бөлім "Коммуникативті сөйлеу әрекеті":

5-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
5.1 Сөйлеуде неологизмдерді, ескірген және шетел сөздерін қолдану	5.5.1.1 неологизмдерді, ескірген және шетел сөздерін айыра білу 5.5.1.2 мәтін бойынша сөздің мағынасын анықтау немесе мұғалімнің көмегімен нақтылау 5.5.1.3 сөйлемді құрастыруда, мағынасы бойынша ұқсас және қарама-қарсы мағынасы бойынша зат есім, сын есім, етістікті іріктеу	6.5.1.1 нақтылауды талап ететін сөздерді анықтау 6.5.1.2 ой-пікірді көрсету үшін аса дәл сөздерді таңдау 6.5.1.3 мәтіндегі сөздерді тура және ауыспалы мағынасында қолдануды айыра білу (қарапайым жағдайлар)
5.2 Сөйлеуде мақал-мәтелдерді, жаңылтпаштарды және фразеологизмдерді қолдану	5.5.2.1 ауызекі халық шығармашылығының шағын шығармаларын жаттап, қайта жаңғырту 5.5.2.2 аналогия бойынша ертегі мен жұмбақ жанрында өзіндік мәтінді құру 5.5.2.3 фонетикалық ойында жаңылтпаштарды, мәтелдерді қолдану 5.5.2.4 сөйлеуді мақалдармен, мәтелдермен, афоризмдермен толықтырып, байыту	6.5.2.1 кез келген оқылған (тыңдалған, өз бетімен құрылған) шығарманың сценарийін құрып және сахналап, топта жұмыс жасау 6.5.2.2 жаңылтпаштарды, мәтелдерді көрсету және презентация жасау 6.5.2.3 сөйлеуде синонимдерді, антонимдерді, омонимдерді орынды қолдану
5.3 Арнайы лексиканы қолдану (профессионализмдер, терминдер)	5.5.3.1 профессионализмдер, терминдер мен дефинициялар туралы білу 5.5.3.2 сөйлеуде терминдердің орынды қолданылуын бағалау	6.5.3.1 сөйлеуде профессионализмдер мен терминдерді қолдану 6.5.3.2 интербелсенді қарым-қатынаста (СМС-хабарлама, электронды пошта,

	5.5.3.3 коммуникативті міндеттерді табысты шешу үшін, ұсынылған сөздерден сөздер қатарын тандау	Ғаламтор және байланыстың басқа түрлері мен тәсілдері) сөйлеу өзара әрекетінің нормаларын сақтау
--	---	--

б) 6-бөлім "Сөйлеу мәдениеті":

6 - кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
6.1 Ауызша сөйлеу және әдеби тілі	5.6.1.1 "Сөйлеу мәдениеті" ұғымы және оның негізгі белгілері туралы білу (дұрыс сөйлеу, дәл, мәнерлі, таза, қисынды) 5.6.1.2 әдеби тілдің нормаларын, айтылу, екпіннің нормаларын, сөзді қолдану, сөйлемдерді құру нормаларын сақтай білу шеберлігі 5.6.1.3 сөйлеу этикетінің маңыздылығын және қажеттілігін түсіну 5.6.1.4 мәтіннің басын немесе соңын оқиғалармен толықтырып, оны қалпына келтіру 5.6.1.5 жеке тәжірибе негізінде ауызша әңгімені құрастыру 5.6.1.6 коммуникативті міндеттерді ескеріп, оқылған шығармалар негізінде ауызша әңгімені құрастыру (әртүрлі адресаттар үшін)	6.6.1.1 ауызша сөйлеу тілінде сөйлеу мәдениетінің белгілерін қолдану 6.6.1.2 қоғамда қабылданған нормаларға, яғни этикет нормаларына бағдарланып, әртүрлі жағдайларда өзін ұстай білу (көлікте, мектепте, кинода, дүкенде) 6.6.1.3 сөйлеуде орыс және ана әдеби тілдерінің нормаларын (орфоэпиялық, лексикалық, грамматикалық) және сөйлеу этикетінің нормаларын қолдану 6.6.1.4 сөйлеу мәдениеті бұзылған мәтіндерді түзету 6.6.1.5 диалогты және монологты сөйлеуді дұрыс құру
6.2 Шектеулі қолдану лексикасы	5.6.2.1 "Арнайы лексика", "Диалектілі лексика", "Жаргондық лексика" ұғымдарды туралы білу 5.6.2.2 диалектизм типтері туралы білу: фонетикалық диалектизм, грамматикалық диалектизм, лексикалық диалектизм.	6.6.2.1 бұрын әлеуметтік жаргондардан жалпы қолданыстағы лексикаға енген бірқатар лексикалық элементтердің қолданылуына қатысты, өзіндік сөйлеуді түзету 6.6.2.2 тәжірибеде арнайы және кәсіби лексиканы айыра білу

31. Осы Бағдарлама көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

32. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-СЫНЫП:

1 - кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.Сөйлеуді дамыту күйін диагностикалау	1.1 Жас ерекшеліктері және психикалық даму деңгейін ескеріп, сөйлеу дағдыларының көлемін анықтау	5.1.1.1 сөйлеудің жеткілікті лексикалық көлемін меңгеру 5.1.1.2 дауысты және дауыссыз дыбыстарды дұрыс дыбыстауды және дұрыс жазуды түсіну 5.1.1.3 жай және күрделі сөйлемдерде тыныс алу белгілерін қолдану
	1.2 Коммуникативті белсенділік деңгейін нақтылау	5.1.2.1 сөйлеуде сөзжасам тәсілдерін қолдану 5.1.2.2 сөйлеу және тілдік емес мәнерлілік құралдарының мағынасын түсіну
2. Фонематикалық есту қабілетін дамыту және дыбыстың айтылуын түзету	2.1 Фонематикалық қабылауды жетілдіру және бекіту	5.2.1.1 дыбыстарды дұрыс дыбыстау, акустикалық ұқсас дыбыстарды дифференциациялау 5.2.1.2 артикуляция (жуан-жіңішке), дыбысталуы (қатаң-ұяң), сөздегі мағына айырушы мәні бойынша оппозициялық дыбыстарды салыстыра білу
	2.2 Дыбыстардың дұрыс айтылуын бекіту	5.2.2.1 "Орфограмма" ұғымын білу 5.2.2.2 дидактикалық материалды қолданып және онсыз құрамы бойынша қарапайым сөздерге буындық-дыбыстық, фонетикалық-графикалық (дыбыстық-әріптік) талдау жүргізу 5.2.2.3 сөзге фонетикалық-графикалық (дыбыстық-әріптік) талдау жүргізудің дұрыстығын бағалау
	2.3 Екпін	5.2.3.1 сөздегі екпіннің рөлін білу 5.2.3.2 оқшауланған сөзде, сөйлемде дұрыс екпінді сақтау
2-тоқсан		
3. Сөйлеудің лексикалық-грамматикалық аспектісін дамыту	3.1 Морфемдік талдау мен біріктіру дағдыларын қалыптастыру	5.3.1.1 морфемалардың көмегі арқылы жаңа сөздерді құру дағдыларын меңгеру 5.3.1.2 өзгертін және өзгермейтін сөздерді айыра білу; туыстас сөздерді (біртүбірлі) және сөз формаларын айыра білу; 5.3.1.3 сөздегі морфемалар арқылы біржақты айқындалатын жалғауды, түбірді, қосымшаны, суффиксті табу
	3.2 Вербализмнің алдын алу	5.3.2.1 оқылған мәтінді нақтылау үшін қолданылатын бедерлі суретті, сюжетті картинаны түсіндіруді құрастыру (қалдық көруі бар соқыр білім алушылар үшін) 5.3.2.2 заттың сипаттамасын құрастыру; өзі, өз отбасы, достары туралы әңгімелеу 5.3.2.3 әрі қарай оқыту, өзін-өзі дамыту үшін Брайль бойынша оқудың маңыздылығын саналы ұғыну 5.3.2.4 эстетикалық, адамгершілік, танымдық тәжірибенің қайнар көзі ретінде, оқудың мақсатын қабылдау 5.3.2.5 таныс емес мәтінді дауыстап (оқу жылдамдығы минутына 65-80 сөз) және "іштей оқу" (оқу жылдамдығы минутына 75-90-100 сөз) саналы, дұрыс және мәнерлі оқу

		5.3.2.6 мұғалімнің тапсырмасы бойынша және өзіндік бастамасы бойынша, көркем, ғылыми-танымал әдебиетті оқу біліктілігін қолдану
	3.3 Сөйлеуде паразит-сөздердің қолданылуының алдын алу	5.3.3.1 "паразит-сөздер" немесе "үзілістердің орнын толтырушы" ұғымдары туралы білу 5.3.3.2 өзіндік сөйлеуін бақылау
3-тоқсан		
4. Байланыстырып сөйлеуді жетілдіру	4.1 Мәтін, Мәтіннің тақырыбы және оның негізгі ойы	5.4.1.1 мәтіннің типтерін айыра білу (сипаттау, талқылау) 5.4.1.2 сабақта, мектепте, тұрмыста таныс және таныс емес, әртүрлі жастағы адамдармен ауызша қарым-қатынас жасауда тілдік және тілдік емес құралдарды таңдаудың дұрыстығын (орынды болуын) бағалау 5.4.1.3 күнделікті өмірде сөйлеу этикетінің нормалары және ауызша қарым-қатынас ережелерін сақтау (тыңдай білу, ескертулерге жауап қайтару, әңгімені жалғастыру) 5.4.1.4 өз бетімен мәтінге ат қою 5.4.1.5 мәтіннің тақырыбын және оның бөлімдерін анықтау 5.4.1.6 мәтіннің жоспарын құрастыру 5.4.1.7 оқылған мәтіннің мазмұнын қысқаша баяндау
	4.2 Сөйлеу стильдері	5.4.2.1 сөйлеудің стильдерін білу (іскерлік, ғылыми, публицистикалық, ауызекі, көркемдік) 5.4.2.2 оқылған мәтінді нақтылау үшін қолданылатын бедерлі суретті, әсерлі, сюжетті картинаны түсіндіруді құрастыру (қалдық көруі бар соқыр білім алушылар үшін)
	4.3 Сөйлеуде алуан түрлі синтаксистік конструкцияларды қолдану (сөйлемдер және оның түрлері)	5.4.3.1 сөйлемді, сөзжасамды, сөзді айыра білу 5.4.3.2 сөздің және сөйлемнің бедерлі сызбаларын және сөздер мен сөйлемдерді модельдеу сызбаларындайын түрінде қолдану 5.4.3.3 сөйлемде және сөзжасамда сөздердің арасындағы байланысты мағыналық сұрақтардың көмегі
	4.4 Дауыс ырғағы және логикалық екпін	5.4.4.1 сөйлеуде және сөйлемде сөздік, логикалық (мағыналық) және эмоционалды екпінді қолдану 5.4.4.2 күмәнданған жағдайда екпіннің дұрыс қойылуында немесе сөздердің айтылуында жауап өз бетімен табу (кітаптағы сөздік бойынша) немесе мұғалімнің, ата-аналардың көмегіне жүгіну 5.4.4.3 оқылған немесе тыңдалған мәтіннің мазмұнына өзіндік пікірін білдіру, оны екпіннің көмегі арқылы беру 5.4.4.4 сөйлеуде акценттерді дұрыс қоя білу, үзілістер мен логикалық екпіннің қойылуын қадағалау
5. Коммуникативті сөйлеу әрекеті	5.1 Сөйлеуде неологизмдерді, ескірген және шетел сөздерін қолдану	5.5.1.1 неологизмдерді, ескірген және шетел сөздерін айыра білу 5.5.1.2 мәтін бойынша сөздің мағынасын анықтау немесе мұғалімнің көмегімен нақтылау 5.5.1.3 сөйлемді құрастыруда, мағынасы бойынша ұқсас және қарама-қарсы мағынасы бойынша зат есім, сын есім, етістікті іріктеу
	5.2 Сөйлеуде мақалдарды, мәтелдерді және фразеологизмдерді қолдану	5.5.2.1 ауызекі халық шығармашылығының шағын шығармаларын жаттап, қайта жаңғырту 5.5.2.2 аналогия бойынша ертегі мен жұмбақ жанрында өзіндік мәтінді құру 5.5.2.3 фонетикалық ойында жаңылтпаштарды, мәтелдерді қолдану 5.5.2.4 сөйлеуді мақалдармен, мәтелдермен, афоризмдермен

		толықтырып, байыту
	5.3 Арнайы лексиканы қолдану (профессионализмдер, терминдер)	5.5.3.1 профессионализмдер, терминдер мен дефинициялар туралы білу 5.5.3.2 сөйлеуде терминдердің орынды қолданылуын бағалау 5.5.3.3 коммуникативті міндеттерді табысты шешу үшін, ұсынылған сөздерден сөздер қатарын таңдау
4-тоқсан		
6. Сөйлеу мәдениеті	6.1 Ауызша сөйлеу тілі және әдеби тіл	5.6.1.1 "Сөйлеу мәдениеті" ұғымы және оның негізгі белгілері туралы білу (дұрыс сөйлеу, дәл, мәнерлі, таза, қисынды) 5.6.1.2 әдеби тілдің нормаларын, айтылу, екпіннің нормаларын, сөзді қолдану, сөйлемдерді құру нормаларын сақтай білу шеберлігі 5.6.1.3 сөйлеу этикетінің маңыздылығын және қажеттілігін түсіну 5.6.1.4 мәтіннің басын немесе соңын оқиғалармен толықтырып, оны қалпына келтіру 5.6.1.5 жеке тәжірибе негізінде ауызша әңгімені құрастыру 5.6.1.6 коммуникативті міндеттерді ескеріп, оқылған шығармалар негізінде ауызша әңгімені құрастыру (әртүрлі адресаттар үшін)
	6.2 Шектеулі қолданыс лексикасы	5.6.2.1 "Арнайы лексика", "Диалектілі лексика", "Жаргондық лексика" ұғымдарды туралы білу 5.6.2.2 диалектизм типтері туралы білу: фонетикалық диалектизм, грамматикалық диалектизм, лексикалық диалектизм.

2) 6-сынып:

кесте-2

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.Сөйлеуді дамыту күйін диагностикалау	1.1 Жас ерекшеліктері және психикалық даму деңгейін ескеріп, сөйлеу дағдыларының көлемін анықтау	6.1.1.1 қосымшада, сөздердің түбірлері мен жалғауларында орфограммаларды қолдану білу 6.1.1.2 ауызша және жазбаша сөйлеуді түзей білу
	1.2 Коммуникативті белсенділік деңгейін нақтылау	6.1.2.1 сөздік қордың жеткілікті көлемін меңгеру 6.1.2.2 вербальды емес қарым-қатынас құралдарын адекватты қолдана білу
2. Фонематикалық есту қабілетін дамыту және дыбыстың айтылуын түзету	2.1 Фонематикалық қабылауды жетілдіру және бекіту	6.2.1.1 сөздің дыбыстық-буындық талдауын қолдану 6.2.1.2 артикуляция және дыбысталуы бойынша оппозициялық дыбыстарды дифференциациялау 6.2.1.3 сөзге фонетикалық-графикалық (дыбыстық-әріптік) талдау жүргізудің дұрыстығын бағалау
	2.2 Дыбыстардың айтылуын бекіту	6.2.2.1 қателік жібермей, дыбысты айтудың қарқынын жеделдете білу 6.2.2.2 дыбыстардың айтылу нормаларын сақтай отырып, барлық дыбыстарды есту арқылы айыра білу және адекватты дыбыстау
	2.3 Екпін	6.2.3.1 оқшауланған сөзде, сөйлемде дұрыс екпінді сақтау 6.2.3.2 қазіргі орыс әдеби тіліндегі нормаларға сәйкес сөз тудырушы функцияны қолдану
2-тоқсан		

3. Сөйлеудің лексикалық-грамматикалық аспектісін дамыту	3.1 Морфемдік талдау мен біріктіру дағдыларын қалыптастыру	6.3.1.1 дидактикалық материалды қолданып және қолданбай, біржақты айқындалатын морфемалар бойынша сөздің құрамын талдау 6.3.1.2 морфемалардың көмегі арқылы жаңа сөздерді құру тәсілдерін және сөздердің семантикасының өзгеруін талдау
	3.2 Вербализмнің алдын алу	6.3.2.1 сөйлеу этикетінің нормаларын сақтап, қарапайым диалогтарға қатысу 6.3.2.2 қалдық көруді қолданбай екі қолмен мәтінді жылдам оқу (қалдық көруі бар соқыр білім алушылар үшін) 6.3.2.3 аталған жастағы білім алушыларға қолжетімді, Л.Брайльдің рельефті-нүктелі шрифтісімен басылған кітаптарды, прозалық шығармаларды мәнерлеп оқу (дауыстап) 6.3.2.4 алдын ала даярлықтан кейін өлең түріндегі шығармаларды көркемдеп оқу (30 шығарма) (тек көркем мәтіндер үшін) 6.3.2.5 мұғалімнің тапсырмасы және өзіндік бастамасы бойынша көркем, ғылыми-танымал шығармаларды оқу біліктілігін қолдану 6.3.2.6 көркем және ғылыми-танымал мәтіндердің мазмұнына бағдарлану, олардың мағынасын түсіну (дауыстап оқуда және "іштей оқуда", тыңдауда)
	3.3 Сөйлеуде паразит-сөздердің қолданылуының алдын алу	6.3.3.1 паразит-сөздердің сөйлеуді бұзатынын түсіну 6.3.3.2 қарым-қатынас, оқыту барысында ауызша сөйлеу тілін түзей білу
3-тоқсан		
4. Байланыстырып сөйлеуді жетілдіру	4.1 Мәтін, Мәтіннің тақырыбы және оның негізгі ойы	6.4.1.1 қарым-қатынастың нақты жағдаяттары үшін хаттар, құттықтауашық хатын, қысқаша хаттарды, басқа шағын мәтіндерді құрастыру 6.4.1.2 пайымдау-дәлелдердің қарапайым мәтіндерін құру 6.4.1.3 мәтінді жан-жақты, қысқаша немесе таңдамалы түрде қайта әңгімелеу 6.4.1.4 басқа адамның атынан мәтінді қайта әңгімелеу 6.4.1.5 сөйлеудің алуан түрлі типтерін: сипаттау, баяндау және пайымдауды қолдану арқылы, білім алушылар үшін жақын тақырыптарға ауызша әңгіме айту (өз өмірінен қызықты оқиға, өзін қызықтыратын ісі туралы)
	4.2 Сөйлеу стильдері	6.4.2.1 қарым-қатынаста сөйлеу стильдерін мимикамен, ым-ишарамен, үзілістермен, екпінді ауыстырумен, дыбыс ырғағымен толықтыра отырып қолдану
	4.3 Сөйлеуде алуан түрлі синтаксистік конструкцияларды қолдану (сөйлемдер және оның түрлері)	6.4.3.1 этимологиялық сөздікті қолданып, сөздердің пайда болуын анықтау 6.4.3.2 мәтіндегі сөздердің тура және жанама мағынасында қолданылуын айыра білу (қарапайым жағдайлар) 6.4.3.3 коммуникативті міндетті табысты шешу үшін, ұсынылған сөздерден сөздер қатарын таңдау 6.4.3.4 пайымдау мақсаты бойынша сөйлемдерді жіктеу, хабарлы/бұйрықты/сұраулы сөйлемдерді табу 6.4.3.5 сөйлемдердің реті бұзылған мәтіндерді талдау және түзету, мәтінде мағыналық бос орындарды табу

	4.4 Дауыс ырғағы және логикалық екпін	6.4.4.1 дыбыстынорфографиялық және орфоэпиялық айтылуын айыра білу 6.4.4.2 сөйлемнің лепті/лепті емес дауыс ырғағын анықтау 6.4.4.3 сөйлемнің тұрлаулы және тұрлаусыз мүшелерін табу (түрлерге бөлмей) 6.4.4.4 бірыңғай мүшелері бар сөйлемді айқындау 6.4.4.5 бірсарындылыққа, үздіктілікке, шамадан көп екпін белсенділігіне жол бермеу 6.4.4.6 пайымдау мақсаты бойынша сөйлемді екпінді қолдануды ажырату
5. Коммуникативті сөйлеу әрекеті	5.1 Сөйлеуде неологизмдерді, ескірген және шетел сөздерін қолдану	6.5.1.1 нақтылауды талап ететін сөздерді анықтау 6.5.1.2 ой-пікірді көрсету үшін аса дәл сөздерді таңдау 6.5.1.3 мәтіндегі сөздерді тура және ауыспалы мағынасында қолдануды айыра білу (қарапайым жағдайлар)
	5.2 Сөйлеуде мақалдардың мәтелдерді және фразеологизмдерді қолдану	6.5.2.1 кез келген оқылған (тыңдалған, өз бетімен құрылған) шығарманың сценарийін құрып және сахналап, топта жұмыс жасау 6.5.2.2 жаңылтпаштарды, мәтелдерді көрсету және презентация жасау 6.5.2.3 сөйлеуде синонимдерді, антонимдерді, омонимдерді орынды қолдану
	5.3 Арнайы лексиканы қолдану (профессионализмдер, терминдер)	6.5.3.1 сөйлеуде профессионализмдер мен терминдерді қолдану 6.5.3.2 интербелсенді қарым-қатынаста (СМС-хабарлама, электронды пошта, Ғаламтор және байланыстың басқа түрлері мен тәсілдері) сөйлеу өзара әрекетінің нормаларын сақтау
4-тоқсан		
6. Сөйлеу мәдениеті	6.1 Ауызша сөйлеу тілі және әдеби тіл	6.6.1.1 ауызша сөйлеу тілінде сөйлеу мәдениетінің белгілерін қолдану 6.6.1.2 қоғамда қабылданған нормаларға, яғни этикет нормаларына бағдарланып, әртүрлі жағдайларда өзін ұстай білу (көлікте, мектепте, кинода, дүкенде) 6.6.1.3 сөйлеуде орыс және ана әдеби тілдерінің нормаларын (орфоэпиялық, лексикалық, грамматикалық) және сөйлеу этикетінің нормаларын қолдану 6.6.1.4 сөйлеу мәдениеті бұзылған мәтіндерді түзету 6.6.1.5 диалогты және монологты сөйлеуді дұрыс құру
	6.2 Шектеулі қолданыс лексикасы	6.6.2.1 бұрын әлеуметтік жаргондардан жалпы қолданыстағы лексикаға енген бірқатар лексикалық элементтердің қолданылуына қатысты, өзіндік сөйлеуді түзету 6.6.2.2 тәжірибеде арнайы және кәсіби лексиканы айыра білу

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 45-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі

Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде) 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқыту мақсаты – тіл туралы білімдерді меңгеру, түрлі деңгейдегі құралдарды қолдану нормалары және оларды өнімді тілдік әрекет барысында белсендету, сонымен бірге сөздік қорын байыту, байланыстыра айту жолдарын, қатынас мәдениетін, тілді жетілдірудің саналы және шығармашылықтық механизмдерін меңгеру негізінде тілдік әрекеттің барлық түрлері бойынша коммуникативтік дағдыларды қалыптастыру арқылы зиялы және белсенді тұлғаны дамыту.

3. Оқытудың міндеттері:

1) тіл туралы білімдерді, оның түрлі салада және қатынас жағдайларында, стилистикалық ресурстарда, әдеби тілдің негізгі нормаларында (орфоэпикалық, орфографиялық, және грамматикалық) және тілдік этикет ережелерінде қызмет істеуін қалыптастыру;

2) оқу және жазу дағдыларын жетілдіру;

3) нормативтік және қатынас жағдайындағы сәйкестік көзқарастары жағынан тілдік құралдарды бағалау және таңдау қабілетін қалыптастыру;

4) түрлі тілілік жанрларда ауызша және жазбаша монологиялық сөйлемдерді құру қабілетін дамыту және жетілдіру;

5) табысты әңгімелік қатынас жасау, түрлі сала мен коммуникативтік жағдайда пікірталас жүргізу қабілетін жетілдіру;

6) орфоэпикалық, орфографиялық, пунктуациялық және стилистикалық сауаттылығын жетілдіру;

7) қатынас құралы, білім көзі, рухани-адамгершіліктік құндылық ретінде, және де қоғамда табысты әлеуметтенуге ықпал жасайтын тілдік капитал ретінде, тілге саналы қарауға тәрбиелеу.

4. Бағдарламаның мазмұны, заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру; сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс;

тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту, оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде және жіктемелік, әрекеттік, коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде, жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзеу-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Білім алушылардың әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), білім алушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты білім алушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Білім алушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың Бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, білім алушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Білім

алушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында білім алушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әртүрлі жұмыстарды, соның ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларды қарастырады (оқытын машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын, түрлі үлгідегі және жанрдағы мәтіндерді қолданылады, бұл білім алушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрдағы, стилдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндер мазмұны білім алушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен қазақстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпыұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

15. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу үдерісі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік құзіретін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

16. Оқытудың әдістері мен тәсілдерін таңдау ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылардың танымдық әс-әрекеттеріне сәйкес жүзеге асырылады, соған орай, іс-әрекеттер алгоритмдері мен заттық-практикалық ірекеттерді қолдану түрінде берілетін, "кішкентай қадамдар" әдісі маңызды орын алады.

17. Оқудағы қиындықтарды жеңу мақсатында арнайы тәсілдер (көру бұзылымдары ескерілгендегі оқу ісінің алгоритмизациясы, сабақ құрылымының ерекшелігі, сақталған функцияларды дамыту бойынша арнайы гимнастика), оқу ақпаратын өңдеудің логикалық тәсілдері (нақтыландыру, үлгілер бойынша аналогиясын орнату, қорыту) қолданылады.

18. Білім алушылардың психикалық және дене ерекшеліктерін түзеу мақсатында тіл сабағында қолданылатын әдістер мен тәсілдер:

1) шолу әдісі;

2) дидактикалық ойындар;

3) "Фонетика", "Лексика және фразеология" тақырыптарын оқу барысында кроссвордтарды табу, ребустарды, шарадаларды шешу;

4) тірек сызбалар;

5) мәтінді редакциялау;

6) анықтамалық материалдар үшін дәптер дайындау және қолдану;

7) "дыбыссыз" сұрақ;

8) дайын мәтіннің тақырыптық торын құрастыру тәсілі және тақырыпты құру барысындағы есептеулер тәсілі;

9) болашақ тақырыптың микротақырыптарын ашу сызбасын құрастыру тәсілі және оны дайын мәтіннен есептеп шығару тәсілі;

10) тәсілдерді қолдана отырғандағы тіл шығармашылығы: "Еркін ассоциациялар тәсілі"(суреттердің деректері бойынша), "Не болар еді, егер ..." (білім алушы өзіне осындай сұрақ қойып жауап беруге тырысады), "Өңгімені жалғастыр";

11) "мағыналық бірліктер" тәсілі мағыналық жады мен логикалық ойлау қабілетін дамытуға арналады. Тәсілдер: мәтіннің сараптамасы немесе шағын-баяндау, мұнда білім алушы дәйекті түрде екі сұраққа жауап береді: "Бұл мәтінде кім (немесе не) туралы айтылады?" және "Бұл жөнінде не айтылады (хабарланады)?" Қолданылатын қысқаша-баяндаулар көлемі үлкен мәтінге қарасты қорқынышын жеңіп, эмоциялық-ерік аясының қалыптасуына көмектеседі. Жеке тәжірибесін қолдану: жанұядағы туыстық байланыстардың аналогиясы бойынша мәтін немесе сөйлем ішіндегі туыстық байланыстарды анықтау (мысалы, "Қарапайым сөйлем") тақырыбын зерделеу барысында.

19. Ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушыларға барлық психикалық үдерістердің тез сарқылуы тән, сондықтан сабақ кезінде іс-әрекеттерді ауыстырудың, әдістер мен тәсілдерді алмастырудың, жіктемелік тәсілдің, маңызыды материалды ойда сақтап қалу үшін көп рет қайталаудың,

көру қабілеті, айналаны бақылау, оқу, жұмысты тынығумен алмастыру үшін жайлы жағдайлар жасаудың мағынасы зор.

20. Бағдарламалық материалды толыққанды жүзеге асыру үшін тіл және әдебиет кабинеттерін жабдықтаудың нормалары белгіленген:

1) интерактивтік және проекциялық жабдықтар жинақталымы: проектор, интерактивтік тақта немесе экран;

2) электрондық басылымдар, DVD –гі видеофильмдер, электрондық плакаттар;

3) компьютер жинақталымы: жүйелік блок, монитор, микрофондық-телефондық гарнитура, акустикалық жүйе, вэб - камера, желілік фильтр, көпфункционалды құрылғы;

4) аудиторлық қабырға тақтасы.

21. Тілдік оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасушы) белсенді түрде қолданылады, оның ішінде:

1) интерактивтік панелі және үшөлшемді аксессуарлары бар "Мультимедиялық интерактивтік оқытатын бағдарламалық-әдістемелік кешен" электрондық ресурсы - теориялық материал мен практикалық білімдердің меңгерілу тиімділігін жоғарылату үшін;

2) дыбыстық сигнады визуалдайтын "Логопедиялық тренажер" - арнайы тыныс алу және дауыс жаттығуларын өткізу барысында, әсіресе тұтықпасы мен дизартриясы бар балалармен жұмыс істегенде;

3) тілдік коммуникацияны меңгеру және дамытуға арналған тілідік тренажер ассистивтік құрылғысы - қажетті мөлшерде жалпақ сөйлемдік тілді меңгермеген білім алушылар үшін, сонымен бірге білім алушылардың тілдік шектелуі кезеңінде.

3-тарау. "Қазақ тілі" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

22. "Қазақ тілі" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;

2) 6-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;

3) 7-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;

4) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;

5) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;

6) 10-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағатты құрайды.

23. Пәндік білімнің мазмұны коммуникативтік әрекеттер және коммуникативтік дағдыларға негізделген. Коммуникативтік дағдылардағы оқу мақсаттары әр сынып деңгейіне сәйкес динамикалық түзете-дамыта оқыту бағытында жасалған.

24. Оқу пәнінің мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

- 1) 1-бөлім "Тыңдалым және айтылым";
- 2) 2-бөлім "Оқылым";
- 3) 3-бөлім "Жазылым";
- 4) 4-бөлім "Әдеби тіл нормаларын сақтау".

25. "Тыңдалым және айтылым" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) болжау;
- 2) әр түрлі жанрдағы мәтіндерді талдау;
- 3) мәтіннен ақпаратты анықтау;
- 4) негізгі ойды анықтау;
- 5) тыңдалым материалы бойынша жауап беру және бағалау;
- 6) сөйлеу мәдениетін дамыту.

26. "Оқылым" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) ақпаратты түсіну;
- 2) мәтіннің стильдік ерекшелігін тану;
- 3) мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату;
- 4) мәтін бойынша сұрақтар құрастыра білу;
- 5) мәтіндерге салыстырмалы түрде талдау жасау;
- 6) оқылым стратегияларын қолдану;
- 7) әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу.

27. "Жазылым" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) жоспар құру;
- 2) әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру;
- 3) жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну;
- 4) эссе жазу;
- 5) оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу;
- 6) мәтіндерді түзету және редакциялау.

28. "Әдеби тіл нормаларын сақтау бөлімі" келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) орфографиялық норма;
- 2) орфоэпиялық норма;
- 3) лексикалық норма;
- 4) грамматикалық норма;
- 5) пунктуациялық норма.

29. 5-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

- 1) тыңдалым және айтылым бөлімі: тірек сөздер арқылы тақырыпты болжау; әлеуметтік-тұрмыстық тақырыптарға байланысты көтерілген мәселені түсіну; тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну; тірек сөздер арқылы негізгі ойды анықтау;

тыңдалған мәтін мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру; коммуникативтік жағдаятқа сай эмоционалды сөздерді, дауыс ырғақтары арқылы қыстырма, қаратпа, одағай сөздерді қолдану;

2) оқылым бөлімі: мәтіндегі негізгі ақпаратты түсіну; лексиканың ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырмашылықтарын мәтін арқылы тану; хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымын түсіну, жанрлық ерекшеліктерін ажырату; мәтін мазмұнын түсіну үшін сұрақтар құрастыру; ауызекі стильдегі мәтіндердің мазмұнын, тақырыбын салыстыру; жалпы мазмұнын түсіну үшін, нақты ақпаратты табу үшін оқылым стратегияларын қолдану; қажетті ақпаратты балаларға арналған газет-журналдардан ала білу;

3) жазылым бөлімі: берілген мәтінге қарапайым жоспар құру; жанрлық ерекшелігіне сай рәсімделуі мен құрылымын сақтап хат, хабарландыру құрастырып жазу; сюжетті суреттер желісі бойынша шағын мәтін құрастыру; эссе құрылымын сақтай отырып, өзіне таныс адамды сипаттап жазу; оқылым және тыңдалым материалдарының негізінде жинақы шағын мәтін жазу; мәтіндегі орфографиялық қателерді сөздіктердің көмегімен түзету;

4) әдеби тіл нормаларын сақтау бөлімі: қазақ тілінің дыбыстар жүйесін, үндестік заңын, емлесі ерекшеліктерін ескере отырып, түзету жаттығуларын орфографиялық нормаға сай жазу; сөздерді ілгерінді, кейінді, тоғыспалы заңдылықтарына сәйкес қолдану; тура және ауыспалы мағыналы сөздерді, көп мағыналы сөздерді, омоним, антоним, синонимдерді орынды қолдана білу; ауызша, жазбаша тілдесім барысында жұрнақ арқылы жасалған туынды сөздерді, күрделі сөздерді қолдану; зат есімдердің мағыналық түрлерін білу; түзету жаттығуларын орындау арқылы сын есімді зат есім орнына қолдана білу; сан есімнің мағыналық түрлерін ажырата білу; төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің жасалу жолдарын, қызметін білу; төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің тыныс белгілерін дұрыс қолдану.

30. 6-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым бөлімі: тірек сөздер мен ұсынылған иллюстрация арқылы тақырыпты болжау; әлеуметтік-мәдени тақырыптарға байланысты көтерілген мәселені түсіну; тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі ақпаратты анықтау; жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау; тыңдалған мәтін мазмұны бойынша өз ойын білдіре отырып, сұрақтарға жауап беру; коммуникативтік жағдаятқа сай ресми сөздер мен тіркестерін орынды қолдану;

2) оқылым бөлімі: мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну; ауызекі сөйлеудің стильдік ерекшелігін қолданылған тілілік құралдар арқылы тану; ауызекі сөйлеу мен көркем сөйлеудің жанрлық ерекшеліктерін түсіне отырып

ажырату; мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты анықтауда нақты сұрақтар құрастыру; ауызекі және ресми стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мазмұнын салыстыру; комментарий жасау, іріктеп, рөлге бөліп оқуда оқылым стратегияларын қолдану; энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттарды алу;

3) жазылым бөлімі: кіріспе, негізгі және қорытынды бөлімдерді қамтып, берілген мәтінге қарапайым жоспар құру; құрылымын сақтай отырып, жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай хабарландыру, жарнама, құттықтау хаттарын құрастырып жазу; жинақталған деректер бойынша диаграмма, кесте, сызба түріндегі графикалық мәтін құрастыру; эссе құрылымын сақтап, абзац түрлерін жүйелі құрастырып, белгілі бір оқиғаны суреттеп жазу; оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ойды білдіретін сөйлемдерді іріктей отырып, жинақы мәтін жазу; мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктерге, емле ережелеріне сүйеніп түзету;

4) әдеби тіл нормаларын сақтау бөлімі: жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу; сөз және сөйлем ішінде екіпіннің түрлерін орынды қолдану; көнерген сөз, эвфемизм, дисфемизм, неологизм, термин, диалект сөз, кәсіби сөз, табу сөздердің қолданыс аясын түсіну; сөйлемдегі есімдіктің қызметін түсіну, есімдікті зат есім, сын есімнің орнына қолдану, түзету жұмыстарын орындау; етістіктің етіс түрлері мен салт - сабақты етістіктерді білу; үстеудің мағыналық түрлерін ажырату, сөйлем, мәтін құрау кезінде орынды қолдану; тыныс белгілерінің түрлері мен қызметін түсіну, дұрыс қолдану.

31. 7-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым бөлімі: мәтіннің алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілген мәселені болжау; әлеуметтік-мәдени, ресми-іскери тақырыптарға байланысты көтерілген мәселені талдау; тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, қосымша ақпаратты анықтау; мәтіннің құрылымдық ерекшелігіне қарай негізгі ойды анықтау; тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпы және нақты сұрақтарға жауап беру; коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш эмоционалды-экспрессивті сөздерді орынды қолдану;

2) оқылым бөлімі: кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер арқылы ақпаратты түсіну; көркем сөйлеудің стильдік ерекшелігін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; хроника, хабар, очерктердің құрылымы мен рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшелігін ажырату; мәтін бойынша проблемалық сұрақтар құрастыру; идеясы ұқсас публицистикалық және көркем әдебиет стиліндегі мәтіндердің тақырыбы, құрылымы мен тілдік ерекшелігін салыстыру; оқылым

стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу; ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану;

3) жазылым бөлімі: әртүрлі жанрдағы мәтіндердің құрылымын сақтап, қарапайым жоспар құру; көркемдегіш құралдарды жанрлық ерекшелігіне сай қолданып, шағын мақала, әңгіме құрастырып жазу; сызба, сурет түрінде берілген процесті сипаттап жазу; эссе тақырыбынан ауытқымай, абзац түрлерін жүйелі құрастырып жазу; оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздерін қолдана отырып жинақы мәтін жазу; мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексеру;

4) әдеби тіл нормаларын сақтау бөлімі: жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу; сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсіну; фразеологизм, мақал-мәтелдердің эмоционалды мәнін, түсініп қолдана білу; етістіктің есімше, көсемше, тұйық етістік, шақ, рай түрлерін тілдесім барысында қолдану; еліктеу сөздердің стильдік мәнін түсініп қолдану; шылау түрлерін ажырата білу, сөйлем құрау кезінде орынды қолдану; одағай түрлерін ажырата білу, сөйлем құрауда қолдану; оқшау сөздердің қызметін түсіну, ажырата білу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану.

32. 8-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым бөлімі: мәтіннен алынған үзінділер арқылы оқиғаның дамуын болжау; әлеуметтік-қоғамдық, мәдени, оқу-еңбек тақырыптарына байланысты көтерілген мәселені талдау; тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, факті мен көзқарасты ажырата білу; мәтін тақырыбы, сөйлеушінің дауыс ырғағы арқылы негізгі ойды анықтау; тыңдалған мәтіннен келтірілген деректер арқылы сұрақтарға жауап беру; коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш эмоционалды-экспрессивті сөздерді, мақал-мәтелдерді, тұрақты тіркестерді орынды қолдану;

2) оқылым бөлімі: аралас және тұтас мәтіндердегі ақпараттарды салыстыру; публицистикалық, ғылыми стиль ерекшеліктерін тілдік құралдар арқылы тану; хроника, кеңсе құжаттарының, қызметтік жазбалардың құрылымы мен рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; мәтін бойынша перифраза ның түрлі тәсілдері арқылы сұрақтар құрастыру; әңгімелеу, сипаттау, талқылау түрлеріне қарай ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің құрылымын салыстыру; оқылым стратегияларын қолдану; комментарий жасау, іріктеп оқу, зерттеп оқу; ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді дәлел ретінде қолдану;

3) жазылым бөлімі: әртүрлі мәтіндердің құрылымын ескеріп, күрделі жоспар құру; тілдік құралдарды жанрлық және стильдік ерешеліктеріне сай қолданып мақала құрастыру; мәтін құрылымын сақтай отырып, сурет немесе шартты белгіні сипаттап жазу; эссе құрылымын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер синонимдік қатармен ауыстыра отырып, жинақы мәтін жазу; мәтіндегі сөздердің дұрыс нақты қолданылуын тексеру, лексикалық түзетулер енгізу;

4) әдеби тіл нормаларын сақтау бөлімі: дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу; ән, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану; сөздік қор және сөздік құрам ерекшеліктерін түсініп қолдану; сөз тіркесінің байланысу тәсілдері мен түрлері, есімді, етістікті сөз тіркестерін ажырату, қолдану; тұрлаулы және тұрлаусыз сөйлем мүшелерінің сөйлем жасаудағы өзіндік орнын, қызметін түсініп қолдану; сөйлем ішінде бірыңғай мүшелер мен айқындауыш мүшелерді қолдана білу; жай сөйлемдерді айтылу мақсаты мен құрылымдық ерекшелігіне сай қолдану; оқшау сөздерді орынды қолдану; сөйлем ішінде, соңында қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану.

33. 9-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым бөлімі: мәтіннен алынған үзінділер арқылы көтерілген мәселені болжау; әлеуметтік-қоғамдық, мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты көтерілген мәселені талдау; тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, астарлы ойды анықтау; мәтіндегі көтерілген мәселе арқылы негізгі ойды анықтау; перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы мәтіннен қажетті ақпаратты таба білу; коммуникативтік жағдаятқа сай ғылыми және халықаралық терминдерді орынды қолдану, диалог, монологта өз ойын жүйелі жеткізу;

2) оқылым бөлімі: аралас және тұтас мәтіндердегі ақпараттарды өңдеу; қазақ тілінің стильдерін тілдік құралдар арқылы тану; мақала, аннотация, презентация, тезистердің құрылымы мен рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; мәтіндегі көтерілген мәселе негізінде сұрақтар құрастыру; әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, түрлерін құрылымын салыстыру; комментарий жасау, іріктеп оқу, талдап оқуда оқылым стратегияла рын тиімді қолдану; ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау;

3) жазылым бөлімі: тақырып бойынша материал жинақтап, тезистік жоспар құру; тілдік құралдарды жанрлық және стильдік ерешеліктеріне сай қолданып аннотация, тезис құрастырып жазу; графикалық мәтіндегі деректердің маңызды

тұсын анықтап жазу; эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін анық көрсетіп жазу; оқылым және тыңдалым материалдары бойынша мәтіннің баяндау желісімен жинақы мәтін жазу; жазба түзету жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, стильдік түзетулер жасау;

4) әдеби тіл нормаларын сақтау бөлімі: бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай сауатты жазу; лексикалық стилистика заңдылықтарын білу, қолдану; құрмалас сөйлем жасалу жолдарын, түрлерін білу, түзету жаттығуларын орындау барысында қолдану; құрмалас сөйлемдегі түрлерін ажырата білу, сөйлемдерде қолдану; сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу; аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу; сөйлем соңында қабаттасып қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану.

34. 10-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым бөлімі: мәтін мазмұны бойынша сұрақтарға болжаммен жауап беру; қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми тақырыптарға байланысты әртүрлі жанрдағы кең көлемді мәтіндердегі көтерілген мәселені талдау; тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, мәтін бойынша қорытынды жасау; автор көзқарасы арқылы негізгі ойды табу; мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра талдау, сыни баға беру; қоғамдық-саяси, ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды орынды қолдану;

2) оқылым бөлімі: перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы қажетті ақпаратты табу; шешендік сөздің түрлерін тілдік құралдар арқылы тану; жолдау, заңнама, мемлекеттік бағдарламалар, әскери-патриоттық мәтіндердің жанрлық түрлерін ажырату; мәтінде көтерілген мәселеге оқырманның қарым-қатынасын анықтауға арналған талқылау сұрақтарын құрастыру; әртүрлі стильдегі мәтіндердің тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу; әртүрлі ресурс көздерінен алынған ақпараттарды авторға сілтеме жасай отырып, түзету жазба жұмыстарында қолдану;

3) жазылым бөлімі: жинақталған материалдар негізінде ауызша және жазбаша мәтіндер үшін күрделі жоспар құру; әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру; мәтін құрылымын сақтай отырып, маңызды тұстарын анықтап жазу; эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп жазу; оқылым және тыңдалым материалдары бойынша автордың негізгі ойын сақтай отырып, перифраз тәсілдері арқылы жинақы мәтін жазу;

жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлуде логикалық түзетулер енгізу, редакциялау;

4) әдеби тіл нормаларын сақтау бөлімі бөлімі: мәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу; лексикалық стилистика заңдылықтарын дұрыс қолдану; құрмалас сөйлемнің түрлерін білу; салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану; салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану; сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану; аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, қолдану; құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін ережеге сай қолдану.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

35. Бағдарламада ұсынылған "оқыту мақсаттары" сандардан тұратын кодтық белгімен белгіленді, кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екіншісі – бөлімді, үшінші сан - бөлімшені, төртінші сан - бөлімшедегі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді, яғни 7.2.1.2 кодында: "7" – сынып, "2.1" – бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

36. Оқыту мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген:

1) 1-бөлім: тыңдалым және айтылым:

1 кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Болжау	5.1.1.1 тірек сөздер арқылы тақырыпты болжау	6.1.1.1 тірек сөздер мен ұсынылған иллюстрация арқылы тақырыпты болжау	7.1.1.1 мәтіннің алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілген мәселені болжау	8.1.1.1 мәтіннен алынған үзінділер оқиғаның болжау	9.1.1.1 мәтіннен алынған үзінділер арқылы көтерілген мәселені болжау	10.1.1.1 мәтін мазмұны бойынша сұрақтарға болжаммен жауап беру
1.2 Әр түрлі жанрдағы мәтіндерді талдау	5.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық тақырыптарға байланысты көтерілген мәселені түсіну	6.1.2.1 әлеуметтік-мәдени тақырыптарға байланысты көтерілген мәселені түсіну	7.1.2.1 әлеуметтік-мәдени, ресми-іскери тақырыптарға байланысты көтерілген мәселені талдау	8.1.2.1 әлеуметтік-қоғамдық, мәдени, оқу-еңбек тақырыптарына байланысты көтерілген мәселені талдау	9.1.2.1 әлеуметтік-қоғамдық, мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты көтерілген мәселені талдау	10.1.2.1 қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми тақырыптарға байланысты әртүрлі жанрдағы кең көлемді мәтіндердегі көтерілген мәселені талдау

1.3 Мәтіннен ақпаратты анықтау	5.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну	6.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі ақпаратты анықтау	7.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, қосымша ақпаратты анықтау	8.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, факті мен көзқарасты ажырата білу	9.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, астарлы ойды анықтау	10.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, мәтін бойынша қорытынды жасау
1.4 Негізгі ойды анықтау	5.1.4.1 тірек сөздер арқылы негізгі ойды анықтау	6.1.4.1 жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау	7.1.4.1 мәтіннің құрылымдық ерекшелігіне қарай негізгі ойды анықтау	8.1.4.1 мәтін тақырыбы, сөйлеушінің дауыс ырғағы арқылы негізгі ойды анықтау	9.1.4.1 мәтіндегі көтерілген мәселе арқылы негізгі ойды анықтау	10.1.4.1 автор көзқарасы арқылы негізгі ойды табу
1.5 Тыңдалым материалы бойынша жауап беру	5.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру	6.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша өз ойын білдіреті отырып, сұрақтарға жауап беру	7.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпы және нақты сұрақтарға жауап беру	8.1.5.1 тыңдалған мәтіннен келтірілген деректер арқылы сұрақтарға жауап беру	9.1.5.1 перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы мәтіннен қажетті ақпаратты таба білу	10.1.5.1 мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра талдау, сыни баға беру
1.6 Сөйлеу мәдениетін дамыту	5.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай эмоционалды сөздерді, дауыс ырғақтары арқылы қыстырма, қаратпа, одағай сөздерді қолдану	6.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай ресми сөздер мен тіркестерін орынды қолдану	7.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш эмоционалды-экспрессивті сөздерді орынды қолдану	8.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш эмоционалды-экспрессивті сөздерді, мақал-мәтелдерді, тіркестерді орынды қолдану	9.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай ғылыми және халықаралық терминдерді орынды қолдану, диалог, монологта өз ойын жүйелі жеткізу	10.1.6.1 қоғамдық-саяси, ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды орынды қолдану

2) 2-бөлім "Оқылым":

2 кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Ақпаратты түсіну	5.2.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты түсіну	6.2.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну	7.2.1.1 кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер арқылы ақпаратты түсіну	8.2.1.1 аралас және тұтас мәтіндердегі ақпараттарды салыстыру	9.2.1.1 аралас және тұтас мәтіндердегі ақпараттарды өңдеу	10.2.1.1 перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы қажетті ақпаратты

						табу
2.2 Мәтіннің стильдік ерекшелігін тану	5.2.2.1 лексиканың ауызекі және жазба стильдік айырмашылықтарын мәтін арқылы тану	6.2.2.1 ауызекі сөйлеудің стильдік ерекшелігін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану	7.2.2.1 көркем сөйлеудің стильдік ерекшелігін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану	8.2.2.1 публицистикалық, ғылыми стиль ерекшелік терін тілдік құралдар арқылы тану	9.2.2.1 қазақ тілінің стильдерін тілдік құралдар арқылы тану	10.2.2.1 шешендік сөздің түрлерін тілдік құралдар арқылы тану
2.3 Мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату	5.2.3.1 хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымын түсіну, жанрлық ерекшеліктерін ажырату	6.2.3.1 ауызекі сөйлеу мен көркем сөйлеудің жанрлық ерекшеліктерін түсіне отырып ажырату	7.2.3.1 хроника, хабар, очерктердің құрылымымен рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшелігін ажырату	8.2.3.1 хроника, кеңсе құжаттарының, қызметтік жазбалардың құрылымы мен рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшелік терін ажырату	9.2.3.1 мақала, аннотация, презентация, тезистердің құрылымымен рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату	10.2.3.1 жолдау, заңнама, мемлекеттік бағдарламалар, әскери-патриоттық мәтіндердің жанрлық түрлерін ажырату
2.4 Мәтін бойынша сұрақтар құрастыра білу	5.2.4.1 мәтін мазмұнын түсіну үшін сұрақтар құрастыру	6.2.4.1 мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты анықтауда нақты сұрақтар құрастыру	7.2.4.1 мәтін бойынша проблемалық сұрақтар құрастыру	8.2.4.1 мәтін бойынша перифразаның түрлі тәсілдері арқылы сұрақтар құрастыру	9.2.4.1 мәтіндегі көтерілген мәселе негізінде сұрақтар құрастыру	10.2.4.1 мәтінде көтерілген мәселеге оқырманның қарым-қатынасын анықтауға арналған талқылау сұрақтарын құрастыру
2.5 Мәтіндерге салыстырмалы түрде талдау жасау	5.2.5.1 ауызекі стильдегі мәтіндердің мазмұнын, тақырыбын салыстыру	6.2.5.1 ауызекі және ресми стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мазмұнын салыстыру	7.2.5.1 идеясы ұқсас публицистикалық және көркем әдебиет стиліндегі мәтіндердің тақырыбы, құрылымымен тілдік ерекшелігін салыстыру	8.2.5.1 әңгімелеу, сипаттау, талқылау түрлеріне қарай ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің құрылымын салыстыру	9.2.5.1 әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, түрлерін құрылымын салыстыру	10.2.5.1 әртүрлі стильдегі мәтіндердің тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
2.6 Оқылым стратегияларын қолдану	5.2.6.1 жалпы мазмұнын түсіну үшін, нақты ақпаратты табу үшін оқылым стратегияларын	6.2.6.1 комментарий жасау, іріктеп, рөлге бөліп оқуда оқылым	7.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу	8.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, зерттеп оқу	9.2.6.1 комментарий жасау, іріктеп талдап оқуда оқылым	10.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді

	қолдану	стратегияла рын қолдану			стратегияла рын тиімді қолдану	қолдана білу
2.7 Өртүрлі ресурс көздерінен қажеті ақпаратты алу	5.2.7.1 қажетті ақпаратты балаларға арналған газет- журналдардан ала білу	6.2.7.1 энциклопеди я, сөздік, балаларға арналған газет- журналдар дан қажетті ақпараттарды алу	7.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет- журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану	8.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет- журналдар, оқулық тардан алынған деректерді дәлел ретінде қолдану	9.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет- журналдар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау	10.2.7.1 өртүрлі ресурс көздерінен алынған ақпараттарды авторға сілтеме жасай отырып, түзету жазба жұмыстарында қолдану

3) 3-бөлім "Жазылым":

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Жоспар құру	5.3.1.1 берілген мәтінге қарапайым жоспар құру	6.3.1.1 кіріспе, негізгі және қорытынды бөлімдерді қамтып, берілген мәтінге қарапайым жоспар құру	7.3.1.1 өртүрлі жанрдағы мәтіндердің құрылымын сақтап, қарапайым жоспар құру	8.3.1.1 өртүрлі мәтіндердің құрылымын ескеріп, күрделі жоспар құру	9.3.1.1 тақырып бойынша материал жинақтап, тезистік жоспар құру	10.3.1.1 жинақталған материалдар негізінде ауызша және жазбаша мәтіндер үшін күрделі жоспар құру
3.2 Өртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру	5.3.2.1 жанрлық ерекшелігіне сай рәсімделуі мен құрылымын сақтап хабарландыру құрастырып жазу	6.3.2.1 құрылымын сақтай отырып, жанрлық және стильдік ерекшелік теріне сай хабарландыру, жарнама, құттықтау хаттарын құрастырып жазу	7.3.2.1 көркемдегіш құралдарды жанрлық ерекшелігіне сай қолданып, шағын мақала, әңгіме құрастырып жазу	8.3.2.1 тілдік құралдарды жанрлық және стильдік ерешеліктеріне сай қолданып мақала құрастыру	9.3.2.1 тілдік құралдарды жанрлық және стильдік ерешеліктеріне сай қолданып аннотация, тезис құрастырып жазу	10.3.2.1 өртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру
3.3 Жазба жұмыстарын өртүрлі формада ұсыну	5.3.3.1 сюжетті суреттер желісі бойынша шағын мәтін құрастыру	6.3.3.1 жинақталған деректер бойынша диаграмма, кесте, сызба түріндегі графиктік мәтін	7.3.3.1 сызба, сурет түрінде берілген процесті сипаттап жазу	8.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, сурет немесе шартты белгіні сипаттап жазу	9.3.3.1 графиктік мәтіндегі деректердің маңызды тұсын анықтап жазу	10.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, маңызды тұстарын анықтап жазу

		құрастыру				
3.4 Эссе жазу	5.3.4.1 эссе құрылымын сақтай отырып, өзіне таныс адамды сипаттап жазу	6.3.4.1 эссе құрылымын сақтап, абзац түрлерін жүйелі құрастырып, белгілі бір оқиғаны суреттеп жазу	7.3.4.1 эссе тақырыбынан ауытқымай, абзац түрлерін жүйелі құрастырып жазу	8.3.4.1 эссе құрылымын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу	9.3.4.1 эссе құрылымымен даму желісін сақтап, мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін анық көрсетіп жазу	10.3.4.1 эссе құрылымымен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп жазу
3.5 Оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін (компрессия) жазу	5.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдарының негізінде жинақы шағын мәтін жазу	6.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ойды білдіретін сөйлемдерді іріктей отырып, жинақы мәтін жазу	7.3.5.1 тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздерін қолдана отырып, жинақы мәтін жазу	8.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер синонимдік қатармен ауыстыра отырып, жинақы мәтін жазу	9.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша мәтіннің баяндау желісімен жинақы мәтін жазу	10.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша автордың негізгі ойын сақтай отырып, перифраз тәсілдері арқылы жинақы мәтін жазу
3.6 Мәтіндерді түзету және редакциялау	5.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық қателерді сөздіктердің көмегімен түзету	6.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктерге, емле ережелеріне сүйеніп түзету	7.3.6.1 мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексеру	8.3.6.1 мәтіндегі сөздердің дұрыс нақты қолданылуын тексеру, лексикалық түзетулер енгізу	9.3.6.1 жазба түзету жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, стильдік түзетулер жасау	10.3.6.1 жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлуде логикалық түзетулер енгізу, редакциялау

4) 4-бөлім "Әдеби тіл нормаларын сақтау":

4-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Орфографиялық норма	5.4.1.1 қазақ тілінің дыбыстар жүйесін, үндестік заңын, емлелік ерекшеліктерін ескере отырып, түзету жаттығуларын	6.4.1.1 жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу	7.4.1.1 жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай	8.4.1.1 дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу	9.4.1.1 бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай сауатты жазу	10.4.1.1 мәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу

	орфографиялық нормаға сай жазу		жазу			
4.2 Орфоэпиялық норма	5.4.2.1 сөздерді ілгерінді, кейінді, тоғыспалы заңдылықтарын а сәйкес қолдану	6.4.2.1 сөз және сөйлем ішінде екпіннің түрлерін орынды қолдану	7.4.2.1 сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсіну	8.4.2.1 ән, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану		
4.3 Лексикалық норма	5.4.3.1 тура және ауыспалы мағыналы сөздерді, көп мағналы сөздерді, омоним, антоним, синонимдерді орынды қолдана білу	6.4.3.1 көнерген сөз, эвфемизм, дисфемизм, неологизм, термин, диалект сөз, кәсіби сөз, табу сөздердің қолданыс аясын түсіну	7.4.3.1 фразеологизм, мақал-мәтелдердің эмоционалды мәнін, түсініп қолдана білу	8.4.3.1 сөздік қор және сөздік құрам ерекшеліктерін түсініп қолдану	9.4.3.1 лексикалық стилистика заңдылықтарын білу, қолдану	10.4.3.1 лексикалық стилистика заңдылықтарын дұрыс қолдану
4.4 Грамматикалық норма	5.4.4.1 ауызша, жазбаша тілдесім барысында жұрнақ арқылы жасалған туынды сөздерді, күрделі сөздерді қолдану	6.4.4.1 сөйлемдегі есімдіктің қызметін түсіну, есімдікті зат есім, есімнің орнына қолдану, түзету жұмыстарын орындау	7.4.4.1 етістіктің есімше, көсемше, тұйық етістік, шақ, рай түрлерін тілдесім барысында қолдану	8.4.4.1 сөз тіркесінің байланысу тәсілдері мен түрлері, есімді, етістікті сөз тіркестерін ажырату, қолдану	9.4.4.1 құрмалас сөйлем жасалу жолдарын, түрлерін білу, түзету жаттығуларын орындау барысында қолдану	10.4.4.1 құрмалас сөйлемнің түрлерін білу
	5.4.4.2 зат есімдердің мағыналық түрлерін білу	6.4.4.2 етістіктің етіс түрлері мен салт-сабақты етістіктерді білу	7.4.4.2 еліктеу сөздердің стильдік мәнін түсініп қолдану	8.4.4.2 тұрлаулы және тұрлаусыз сөйлем мүшелерінің сөйлем жасаудағы өзіндік орнын, қызметін түсініп қолдану	9.4.4.2 құрмалас сөйлемдең түрлерін ажырата білу, сөйлемдерде қолдану	10.4.4.2 салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану
	5.4.4.3 түзету жаттығуларын орындау арқылы сын есімді зат есім	6.4.4.3 үстеудің мағыналық түрлерін ажырату,	7.4.4.3 шылау түрлерін ажырата білу, сөйлем құрау кезінде	8.4.4.3 сөйлем ішінде бірыңғай мүшелер мен айқындауыш	9.4.4.3 сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық	10.4.4.3 салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық

	орнына қолдана білу	сөйлем, мәтін құрау кезінде орынды қолдану	орынды қолдану	мүшелерді қолдана білу	түрлерін ажырата білу	түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану
	5.4.4.4 сан есімнің мағыналық түрлерін ажырата білу		7.4.4.4 одағай түрлерін ажырата білу, сөйлем құрауда қолдану	8.4.4.4 жай сөйлемдерді айтылу мақсаты мен құрылымдық ерекшелігіне сай қолдану	9.4.4.4 аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу	10.4.4.4 сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану
	5.4.4.5 төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің жасалу жолдарын, қызметін білу		7.4.4.5 окшау сөздердің қызметін түсіну, ажырата білу	8.4.4.5 окшау сөздерді орынды қолдану		10.4.4.5 аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, қолдану
4.5 Пунктуациялық норма	5.4.5.1 төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің тыныс белгілерін дұрыс қолдану	6.4.5.1 тыныс белгілерінің түрлері мен қызметін түсіну, дұрыс қолдану	7.4.5.1 сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану	8.4.5.1 сөйлем ішінде, соңында қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану	9.4.5.1 сөйлем соңында қабаттасып қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану	10.4.5.1 құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін ережеге сай қолдану

37. Осы Бағдарлама тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

38. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптарына арналған "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар (оқыту қазақ тілінде)

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
-------------------------	----------	------------------

бөлімдері		
1 - тоқсан		
Мәдениет: тіл және қарым-қатынас	Тыңдалым және айтылым	5.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну
		5.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру
	Оқылым	5.2.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты түсіну
	Жазылым	5.3.1.1-берілген мәтін бойынша қарапайым қысқаша жоспар құру
		5.3.2.1 жанрлық ерекшелігіне сай ресімделуі мен құрылымын сақтап хат, хабарландыру құрастырып жазу
Әдеби тіл нормалары	5.4.1.1 қазақ тілінің дыбыстар жүйесін, үндестік заңын, емлесі ерекшеліктерін ескере отырып, түзету жаттығуларын орфографиялық нормаға сай жазу	
Киіну. Сән. Талғам.	Тыңдалым және айтылым	5.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну
		5.1.4.1 тірек сөздер арқылы негізгі ойды анықтау
	Оқылым	5.2.2.1 лексиканың ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырмашылықтарын мәтін арқылы тану
		5.2.6.1-жалпы мазмұнын түсіну үшін, нақты ақпаратты табу үшін оқылым стратегияларын қолдану
	Жазылым	5.3.3.1 сюжетті суреттер желісі бойынша шағын мәтін құрастыру
		5.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық қателерді сөздіктердің көмегімен түзету;
	Әдеби тіл нормалары	5.4.1.1 қазақ тілінің дыбыстар жүйесін, үндестік заңын, емлесі ерекшеліктерін ескере отырып, түзету жаттығуларын орфографиялық нормаға сай жазу
		5.4.3.1 тура және ауыспалы мағыналы сөздерді, көп мағыналы сөздерді, омоним, антоним, синонимдерді орынды қолдана білу
		5.4.5.1 сөйлем ішіне қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану
	Отбасылық дәстүрлер мерекелер мен	Тыңдалым және айтылым
5.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық тақырыптарға байланысты көтерілген мәселені түсіндіру		
Оқылым		5.2.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты түсіну
Жазылым		5.3.3.1 сюжетті суреттер желісі бойынша шағын мәтін құрастыру
Әдеби тіл нормалары		5.4.1.1 қазақ тілінің дыбыстар жүйесін, үндестік заңын, емлесі ерекшеліктерін ескере отырып, түзету жаттығуларын орфографиялық нормаға сай жазу
2 - тоқсан		
Жануарлар әлемі мен өсімдіктер дүниесі	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 тірек сөздер арқылы тақырыпты болжау
		5.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай эмоционалды сөздерді, дауыс ырғақтары арқылы қыстырма, қаратпа, одағай сөздерді қолдану
	Оқылым	5.2.5.1 ауызекі стильдегі мәтіндердің мазмұнын, тақырыбын салыстыру 5.2.4.1 мәтін мазмұнын түсіну үшін сұрақтар құрастыру
	Жазылым	5.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық қателерді сөздіктердің көмегімен түзету
	Әдеби тіл нормалары	5.4.3.1 тура және ауыспалы мағыналы сөздерді, көп мағыналы сөздерді, омоним, антоним, синонимдерді орынды қолдана білу
Бос уақыт және хобби	Тыңдалым және айтылым	5.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық тақырыптарға байланысты көтерілген мәселені түсіндіру;
		5.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру
	Оқылым	5.2.5.1 ауызекі стильдегі мәтіндердің мазмұнын, тақырыбын салыстыру
		5.2.6.1 жалпы мазмұнын түсіну үшін, нақты ақпаратты табу үшін оқылым

		стратегияларын қолдану
	Жазылым	5.3.3.1 сюжетті суреттер желісі бойынша шағын мәтін құрастыру
	Әдеби тіл нормалары	5.4.2.1 сөздерді ілгерінді, кейінді, тоғыспалы заңдылықтарына сәйкес қолдану
3 - тоқсан		
Қиял әлемі	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 тірек сөздер арқылы тақырыпты болжау 5.1.4.1 тірек сөздер арқылы негізгі ойды анықтау
	Оқылым	5.2.2.1 лексиканың ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырмашылықтарын мәтін арқылы тану
	Жазылым	5.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдарының негізінде жинақы шағын мәтін жазу
	Әдеби тіл нормалары	5.4.3.1 тура және ауыспалы мағыналы сөздерді, көп мағыналы сөздерді, омоним, антоним, синоним дерді орынды қолдана білу
Көлік және жол белгілері	Тыңдалым және айтылым	5.1.4.1 тірек сөздер арқылы негізгі ойды анықтау
	Оқылым	5.2.4.1 мәтін мазмұнын түсіну үшін сұрақтар құрастыру; 5.2.7.1 қажетгі ақпаратты балаларға арналған газет-журналдардан ала білу
	Жазылым	5.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдарының негізінде жинақы шағын мәтін жазу
	Әдеби тіл нормалары	5.4.4.4 сан есімнің мағыналық түрлерін ажырата білу
Адамның сырт келбеті мен мінезі	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 тірек сөздер арқылы тақырыпты болжау; 5.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай эмоционалды сөздерді, дауыс ырғақтары арқылы қыстырма, қаратпа, одағай сөздерді қолдану
	Оқылым	5.2.5.1 ауызекі стильдегі мәтіндердің мазмұнын, тақырыбын салыстыру; 5.2.4.1 мәтін мазмұнын түсіну үшін сұрақтар құрастыру
	Жазылым	5.3.4.1 эссе құрылымын сақтай отырып, өзіне таныс адамды сипаттап жазу
	Әдеби тіл нормалары	5.4.4.3 түзету жаттығуларын орындау арқылы сын есімді зат есім орнына білу; 5.4.4.4 сан есімнің мағыналық түрлерін ажырата білу
4 - тоқсан		
Аспан әлемінің құпиялары	Тыңдалым және айтылым	5.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну; 5.1.4.1 тірек сөздер арқылы негізгі ойды анықтау; 5.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру;
	Оқылым	5.2.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты түсіну; 5.2.2.1 лексиканың ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырмашылықтарын мәтін арқылы тану; 5.2.6.1 жалпы мазмұнын түсіну үшін, нақты ақпаратты табу үшін оқылым стратегияларын қолдану;
	Жазылым	5.3.3.1 сюжетті суреттер желісі бойынша шағын мәтін құрастыру 5.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық қателерді сөздіктердің көмегімен түзету
	Әдеби тіл нормалары	5.4.4.5 төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің жасалу жолдарын, қызметін білу 5.4.5.1 төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің тыныс белгілерін дұрыс қолдану
Саяхат және	Тыңдалым және	5.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық тақырыптарға байланысты көтерілген мәселені түсіндіру;

демалыс	айтылым	5.1.4.1 тірек сөздер арқылы негізгі ойды анықтау; 5.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру; 5.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай эмоционалды сөздерді, дауыс ырғақтары арқылы қыстырма, қаратпа, одағай сөздерді қолдану;
	Оқылым	5.2.3.1 хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымын түсіну, жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		5.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: жалпы мазмұнын түсіну үшін оқу; 5.2.7.1 қажетті ақпаратты балаларға арналған газет-журналдардан ала білу
	Жазылым	5.3.1.1 берілген мәтінге қарапайым жоспар құру; 5.3.2.1 жанрлық ерекшелігіне сай рәсімделуі мен құрылымын сақтап хат, хабарландыру құрастырып жазу; 5.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық қателерді сөздіктердің көмегімен түзету
Әдеби тіл нормалары	5.4.4.1 ауызша, жазбаша тілдесім барысында жұрнақ арқылы жасалған туынды сөздерді, күрделі сөздерді қолдану; 5.4.4.2 зат есімдердің мағыналық түрлерін білу	

2) 6-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан		
Қазақстандағы жерлер	Тыңдалым және айтылым	6.1.1.1 тірек сөздер мен ұсынылған иллюстрация арқылы тақырыпты болжау; 6.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі ақпаратты анықтау
	Оқылым	6.2.7.1 энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттарды алу
	Жазылым	6.3.1.1 кіріспе, негізгі және қорытынды бөлімдерді қамтып, берілген мәтінге қарапайым жоспар құру; 6.3.3.1 жинақталған деректер бойынша диаграмма, кесте, сызба түріндегі графиктік мәтін құрастыру
	Әдеби тіл нормалары	6.4.1.1 жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу
Ұлттық және отбасылық құндылықтар	Тыңдалым және айтылым	6.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай ресми сөздер мен тіркестерін орынды қолдану
	Оқылым	6.2.2.1 ауызекі сөйлеудің стильдік ерекшелігін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; 6.2.3.1 ауызекі сөйлеу мен көркем сөйлеудің жанрлық ерекшеліктерін түсіне отырып ажырату; 6.2.5.1 ауызекі және ресми стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мазмұнын салыстыру
	Жазылым	6.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктерге, емле ережелеріне сүйеніп түзету
	Әдеби тіл нормалары	6.4.2.1 сөз және сөйлем ішінде екпіннің түрлерін орынды қолдану
Әлемнің жеті кереметі	Тыңдалым және	6.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша өз ойын білдіре отырып, сұрақтарға жауап беру

	айтылым	
	Оқылым	6.2.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты анықтау
	Жазылым	6.3.4.1 эссе құрылымын сақтап, абзац түрлерін жүйелі құрастырып, белгілі бір оқиғаны суреттеп жазу
	Әдеби тіл нормалары	6.4.3.1 көнерген сөз, эвфемизм, дисфемизм, неологизм, термин, диалект сөз, кәсіби сөз, табу сөздердің қолданыс аясын түсіну
2 - тоқсан		
Астана – мәдениет пен өнер ордасы	Тыңдалым және айтылым	6.1.2.1 әлеуметтік-мәдени тақырыптарға байланысты көтерілген мәселені түсіну; 6.1.4.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша өз ойын білдіре отырып, сұрақтарға жауап беру
	Оқылым	6.2.6.1 комментарий жасау, іріктеп, рөлге бөліп оқуда оқылым стратегияларын қолдану; 6.2.7.1 энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттарды алу
	Жазылым	6.3.4.1 эссе құрылымын сақтап, абзац түрлерін жүйелі құрастырып, белгілі бір оқиғаны суреттеп жазу 6.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктерге, емле ережелеріне сүйеніп түзету
	Әдеби тіл нормалары	6.4.4.1 сөйлемдегі есімдіктің қызметін түсіну, есімдікті зат есім, сын есімнің орнына қолдану, түзету жұмыстарын орындау. 6.4.4.2 етістіктің етіс түрлері мен салт-сабақты етістіктерді білу
Тарихи тұлғалар	Тыңдалым және айтылым	6.1.4.1 жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау
	Оқылым	6.2.3.1 ауызекі сөйлеу мен көркем сөйлеудің жанрлық ерекшеліктерін түсіне отырып ажырату; 6.2.5.1 мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты анықтауда нақты сұрақтар құрастыру
	Жазылым	6.3.2.1 құрылымын сақтай отырып, жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай хабарландыру, жарнама, құттықтау хаттарын құрастырып жазу; 6.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ойды білдіретін сөйлемдерді іріктей отырып, жинақы мәтін жазу
	Әдеби тіл нормалары	6.4.4.2 етістіктің етіс түрлері мен салт-сабақты етістіктерді білу
3 - тоқсан		
Су – тіршілік көзі. Қазақстандағы өзен-көлдер	Тыңдалым және айтылым	6.1.2.1 әлеуметтік-мәдени тақырыптарға байланысты көтерілген мәселені түсіндіру; 6.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша өз ойын білдіре отырып, сұрақтарға жауап беру;
	Оқылым	6.2.1.1 мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты анықтау; 6.2.6.1 комментарий жасау, іріктеп, рөлге бөліп оқуда оқылым стратегияларын қолдану;
	Жазылым Әдеби тіл нормалары	6.3.3.1 жинақталған деректер бойынша диаграмма, кесте, сызба түріндегі графиктік мәтін құрастыру; 6.4.4.3 үстеудің мағыналық түрлерін ажырату, сөйлем, мәтін құрау кезінде орынды қолдану;

Спорт. Белгілі спорт жұлдыздары	Тыңдалым және айтылым	6.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі ақпаратты анықтау; 6.1.4.1 жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау;
	Оқылым	6.2.3.1 ауызекі сөйлеу мен көркем сөйлеудің жанрлық ерекшеліктерін түсіне отырып ажырату;
	Жазылым	6.3.4.1 эссе құрылымын сақтап, абзац түрлерін жүйелі құрастырып, белгілі бір оқиғаны суреттеп жазу
	Әдеби тіл нормалары	6.4.4.2 етістіктің етіс түрлері мен салт-сабақты етістіктерді білу; 6.4.4.3 үстеудің мағыналық түрлерін ажырату, сөйлем, мәтін құрау кезінде орынды қолдану
Қазақ халқының әдет-ғұрыптары мен салт-дәстүрлері. Наурыз	Тыңдалым және айтылым	6.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай ресми сөздер мен тіркестерін орынды қолдану
	Оқылым	6.2.2.1 ауызекі сөйлеудің стильдік ерекшелігін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану
	Жазылым	6.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ойды білдіретін сөйлемдерді іріктей отырып, жинақы мәтін жазу
	Әдеби тіл нормалары	6.4.4.2 етістіктің етіс түрлері мен салт-сабақты етістіктерді білу; 6.4.4.3 үстеудің мағыналық түрлерін ажырату, сөйлем, мәтін құрау кезінде орынды қолдану
4 - тоқсан		
Өлемдегі ірі кітапханалар	Тыңдалым және айтылым	6.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі ақпаратты анықтау; 6.1.4.1 жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау
	Оқылым	6.2.5.1 ауызекі және ресми стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мазмұнын салыстыру; 6.2.6.1 комментарий жасау, іріктеп, рөлге бөліп оқуда оқылым стратегияларын қолдану
	Жазылым	6.3.1.1 кіріспе, негізгі және қорытынды бөлімдерді қамтып, берілген мәтінге қарапайым жоспар құру; 6.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктерге, емле ережелеріне сүйеніп түзету
	Әдеби тіл нормалары	6.4.5.1 тыныс белгілерінің түрлері мен қызметін түсіну, дұрыс қолдану
Ғылым мен технология жетістіктері	Тыңдалым және айтылым	6.1.2.1 әлеуметтік-мәдени тақырыптарға байланысты көтерілген мәселені түсіндіру
	Оқылым	6.2.4.1 мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты анықтауда нақты сұрақтар құрастыру
	Жазылым	6.3.2.1 құрылымын сақтай отырып, жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай хабарландыру, жарнама, құттықтау хаттарын құрастырып жазу
	Әдеби тіл нормалары	6.4.5.1 тыныс белгілерінің түрлері мен қызметін түсіну, дұрыс қолдану

3) 7-сынып:

3-кесте

Ұзақ	мерзімді	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
------	----------	----------	------------------

жоспардың бөлімдері		
1-тоқсан		
Ауа райы және климаттық өзгерістер	Тыңдалым және айтылым	7.1.1.1 мәтіннің алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілген мәселені болжау; 7.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпы және нақты сұрақтарға жауап беру
	Оқылым	7.2.1.1 кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер арқылы ақпаратты түсіну; 7.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу
	Жазылым	7.3.1.1 әртүрлі жанрдағы мәтіндердің құрылымын сақтап, қарапайым жоспар құру; 7.3.3.1 сызба, сурет түрінде берілген процесті сипаттап жазу
	Әдеби тіл нормалары	7.4.4.1 етістіктің есімше, көсемше, тұйық етістік, шақ, рай түрлерін тілдесім барысында қолдану
Көшпенділер мәдениеті	Тыңдалым және айтылым	7.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, қосымша ақпаратты анықтау
	Оқылым	7.2.2.1 көркем сөйлеудің стильдік ерекшелігін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану
	Жазылым	7.3.1.1 әртүрлі жанрдағы мәтіндердің құрылымын сақтап, қарапайым жоспар құру
	Әдеби тіл нормалары	7.4.2.1 сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсіну
2 - тоқсан		
Денсаулық – зор байлық	Тыңдалым және айтылым	7.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді орынды қолдану
	Оқылым	7.2.5.1 идеясы ұқсас публицистикалық және көркем әдебиет стиліндегі мәтіндердің тақырыбы, құрылымы мен тілдік ерекшелігін салыстыру 7.2.4.1 мәтін бойынша проблемалық сұрақтар құрастыру
	Жазылым	7.3.2.1 көркемдегіш құралдарды жанрлық ерекшелігіне сай қолданып, шағын мақала, әңгіме құрастырып жазу
	Әдеби тіл нормалары	7.4.2.1 сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсіну 7.4.3.1 фразеологизм, мақал-мәтелдердің эмоционалды мәнін, түсініп қолдана білу
Сүйіспеншілік пен достық	Тыңдалым және айтылым	7.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, қосымша ақпаратты анықтау
	Оқылым	7.2.4.1 мәтін бойынша проблемалық сұрақтар құрастыру; 7.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану
	Жазылым	7.3.4.1 эссе тақырыбынан ауытқымай, абзац түрлерін жүйелі құрастырып жазу
	Әдеби тіл нормалары	7.4.3.1 фразеологизм, мақал-мәтелдердің эмоционалды мәнін, түсініп қолдана білу; 7.4.4.2 еліктеу сөздердің стильдік мәнін түсініп қолдану
3 - тоқсан		

Музыка өнері және қазақтың домбырасы киелі	Тыңдалым және айтылым	7.1.2.1 әлеуметтік-мәдени, ресми-іскери тақырыптарға байланысты көтерілген мәселені талдау; 7.1.4.1 мәтіннің құрылымдық ерекшелігіне қарай негізгі ойды анықтау
	Оқылым	7.2.5.1 идеясы ұқсас публицистикалық және көркем әдебиет стиліндегі мәтіндердің тақырыбы, құрылымымен тілдік ерекшелігін салыстыру
	Жазылым	7.3.2.1 көркемдегіш құралдарды жанрлық ерекшелігіне сай қолданып, шағын мақала, әңгіме құрастырып жазу; 7.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздерін қолдана отырып жинақы мәтін жазу; 7.3.6.1 мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексеру
	Әдеби тіл нормалары	7.4.3.1 фразеологизм, мақал-мәтелдердің эмоционалды мәнін, түсініп қолдана білу
Ғаламтор және әлеуметтік желілер	Тыңдалым және айтылым	7.1.1.1 мәтіннің алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілген мәселені болжау; 7.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпы және нақты сұрақтарға жауап беру;
	Оқылым	7.2.1.1 кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер арқылы ақпаратты түсіну; 7.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану; 7.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу
	Жазылым	7.3.1.1 әртүрлі жанрдағы мәтіндердің құрылымын сақтап, қарапайым құру; 7.3.6.1 мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексеру
	Әдеби тіл нормалары	7.4.4.1 етістіктің есімше, көсемше, тұйық етістік, шақ, рай түрлерін тілдесім барысында қолдану
4 - тоқсан		
Қазақстандағы ұлттар достығы	Тыңдалым және айтылым	7.1.5.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпы және нақты сұрақтарға жауап беру
	Оқылым	7.2.2.1 көркем сөйлеудің стильдік ерекшелігін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; 7.2.3.1 хроника, хабар, очерктердің құрылымы мен рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшелігін ажырату
	Жазылым	7.3.4.1 эссе тақырыбынан ауытқымай, абзац түрлерін жүйелі құрастырып жазу
	Әдеби тіл нормалары	7.4.4.2 еліктеу сөздердің стильдік мәнін түсініп қолдану
Дұрыс тамақтану. Гендік өзгеріске ұшыраған тағамдар	Тыңдалым және айтылым	7.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, қосымша ақпаратты анықтау; 7.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды экспрессивті сөздерді орынды қолдану
	Оқылым	7.2.4.1 мәтін бойынша проблемалық сұрақтар құрастыру; 7.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану
	Жазылым	7.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздерін қолдана отырып жинақы мәтін жазу; 7.3.6.1 мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексеру
	Әдеби тіл нормалары	7.4.4.3 шылау түрлерін ажырата білу, сөйлем құрау кезінде орынды қолдану

4) 8-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан		
Жеңіс күні. Ұлы ерлікке тағзым	Тыңдалым және айтылым	8.1.4.1 мәтін тақырыбы, сөйлеушінің дауыс ырғағы арқылы негізгі ойды анықтау; 8.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді, мақал-мәтелдерді, тұрақты тіркестерді орынды қолдану
	Оқылым	8.2.3.1 хроника, кеңсе құжаттарының, қызметтік жазбалардың құрылымы мен рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; 8.2.5.1 әңгімелеу, сипаттау, талқылау түрлеріне қарай ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің құрылымын салыстыру
	Жазылым	8.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, сурет немесе шартты белгіні сипаттап жазу; 8.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер синонимдік қатармен ауыстыра отырып, жинақы мәтін жазу
	Әдеби тіл нормалары	8.4.4.5 оқшау сөздерді орынды қолдану
Ғылыми фантастика	Тыңдалым және айтылым	8.1.2.1 әлеуметтік-қоғамдық, мәдени, оқу-еңбек тақырыптарына байланысты көтерілген мәселені талдау; 8.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, факті мен көзқарасты ажырата білу; 8.1.5.1 тыңдалған мәтіннен келтірілген деректер арқылы сұрақтарға жауап беру;
	Оқылым	8.2.2.1 публицистикалық, ғылыми стиль ерекшеліктерін тілдік құралдар арқылы тану; 8.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді дәлел ретінде қолдану
	Жазылым	8.3.2.1 тілдік құралдарды жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай қолданып мақала құрастыру; 8.3.6.1 мәтіндегі сөздердің дұрыс нақты қолданылуын тексеру, лексикалық түзетулер енгізу
	Әдеби тіл нормалары	8.4.5.1 сөйлем ішінде, соңында қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану
2 - тоқсан		
Көне түркі жазбалары және қазақ жазуы	Тыңдалым және айтылым	8.1.1.1 мәтіннен алынған үзінділер арқылы оқиғаның дамуын болжау; 8.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді, мақал-мәтелдерді, тұрақты тіркестерді орынды қолдану
	Оқылым	8.2.1.1 аралас және тұтас мәтіндердегі ақпараттарды салыстыру 8.2.2.1 публицистикалық, ғылыми стиль ерекшеліктерін тілдік құралдар арқылы тану
	Жазылым	8.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, сурет немесе шартты белгіні сипаттап жазу
	Әдеби тіл нормалары	8.4.4.1 сөз тіркесінің байланысу тәсілдері мен түрлері, есімді, етістікті сөз тіркесте рін ажырату, қолдану

Адамзаттық құндылықтар мен әлем әдебиеті	Тыңдалым және айтылым	8.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, факті мен көзқарасты ажырата білу; 8.1.4.1 мәтін тақырыбы, сөйлеушінің дауыс ырғағы арқылы негізгі ойды анықтау; 8.1.5.1 тыңдалған мәтіннен келтірілген деректер арқылы сұрақтарға жауап беру;
	Оқылым	8.2.3.1 хроника, кеңсе құжаттарының, қызметтік жазбалардың құрылымы мен рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; 8.2.4.1 мәтін бойынша перифразаның түрлі тәсілдері арқылы сұрақтар құрастыру; 8.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, зерттеп оқу
	Жазылым	8.3.1.1 әртүрлі мәтіндердің құрылымын ескеріп, күрделі жоспар құру
	Әдеби тіл нормалары	8.4.1.1 дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу; 8.4.2.1 ән, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану; 8.3.4.1 эссе құрылымын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу
3 - кесте		
Кәсіп пен еңбек. Болашақ мамандықтары	Тыңдалым және айтылым	8.1.2.1 әлеуметтік-қоғамдық, мәдени, оқу-еңбек тақырыптарына байланысты көтерілген мәселені талдау; 8.1.4.1 мәтін тақырыбы, сөйлеушінің дауыс ырғағы арқылы негізгі ойды анықтау
	Оқылым	8.2.5.1 әңгімелеу, сипаттау, талқылау түрлеріне қарай ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің құрылымын салыстыру; 8.2.6.1 оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, зерттеп оқу
	Жазылым	8.3.6.1 мәтіндегі сөздердің дұрыс нақты қолданылуын тексеру, лексикалық түзетулер енгізу
	Әдеби тіл нормалары	8.4.3.1 сөздік қор және сөздік құрам ерекшеліктерін түсініп қолдану; 8.4.5.1 сөйлем ішінде, соңында қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану
Ғарышты жетістіктері	Тыңдалым және айтылым	8.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, факті мен көзқарасты ажырата білу; 8.1.5.1 тыңдалған мәтіннен келтірілген деректер арқылы сұрақтарға жауап беру
	Оқылым	8.2.1.1 аралас және тұтас мәтіндердегі ақпараттарды салыстыру; 8.2.3.1 хроника, кеңсе құжаттарының, қызметтік жазбалардың құрылымы мен рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; 8.2.4.1 мәтін бойынша перифразаның түрлі тәсілдері арқылы сұрақтар құрастыру
	Жазылым	8.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер синонимдік қатармен ауыстыра отырып, жинақы мәтін жазу; 8.3.6.1 мәтіндегі сөздердің дұрыс нақты қолданылуын тексеру, лексикалық түзетулер енгізу
	Әдеби тіл нормалары	8.4.4.1 сөз тіркесінің байланысу тәсілдері мен түрлері, есімді, етістікті сөз тіркестерін ажырату, қолдану; 8.4.4.2 тұрлаулы және тұрлаусыз сөйлем мүшелерінің сөйлем жасаудағы өзіндік орнын, қызметін түсініп қолдану

4 - тоқсан		
Биоалуантүрлілік. Қызыл кітапқа енген жануарлар мен өсімдіктер	Тыңдалым және айтылым	8.1.1.1 мәтіннен алынған үзінділер арқылы оқиғаның дамуын болжау; 8.1.5.1 тыңдалған мәтіннен келтірілген деректер арқылы сұрақтарға жауап беру
	Оқылым	8.2.2.1 публицистикалық, ғылыми стиль ерекшеліктерін тілдік құралдар арқылы тану; 8.2.4.1 мәтін бойынша тперифразаның түрлі тәсілдері арқылы сұрақтар құрастыру
	Жазылым	8.3.1.1 әртүрлі мәтіндердің құрылымын ескеріп, күрделі жоспар құру; 8.3.6.1 мәтіндегі сөздердің дұрыс нақты қолданылуын тексеру, лексикалық түзетулер енгізу
	Әдеби тіл нормалары	8.4.4.2 тұрлаулы және тұрлаусыз сөйлем мүшелерінің сөйлем жасаудағы өзіндік орнын, қызметін түсініп қолдану; 8.4.4.3 сөйлем ішінде бірыңғай мүшелер мен айқындауыш мүшелерді қолдана білу
Қоршаған орта және энергия ресурстары	Тыңдалым және айтылым	8.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, факті мен көзқарасты ажырата білу; 8.1.4.1 мәтін тақырыбы, сөйлеушінің дауыс ырғағы арқылы негізгі ойды анықтау
	Оқылым	8.2.1.1 аралас және тұтас мәтіндердегі ақпараттарды салыстыру; 8.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді дәлел ретінде қолдану
	Жазылым	8.3.2.1 тілдік құралдарды жанрлық және стильдік ерешеліктеріне сай қолданып, мақала құрастыру; 8.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, сурет немесе шартты белгіні сипаттап жазу
	Әдеби тіл нормалары	8.4.4.3 сөйлем ішінде бірыңғай мүшелер мен айқындауыш мүшелерді қолдана білу 8.4.4.4 жай сөйлемдерді айтылу мақсаты мен құрылымдық ерекшелігіне сай қолдану

5) 9-сынып:

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан		
Жасөспірім және заң	Тыңдалым және айтылым	9.1.2.1 әлеуметтік-қоғамдық, мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты көтерілген мәселені талдау; 9.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай ғылыми және халықаралық терминдерді орынды қолдану, диалог, монологта өз ойын жүйелі жеткізу
	Оқылым	9.2.3.1 мақала, аннотация, презентация, тезистердің құрылымы мен рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; 9.2.6.1 комментарий жасау, іріктеп оқу, талдап оқуда оқылым стратегияларын тиімді қолдану
	Жазылым	9.3.4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін анық көрсетіп жазу; 9.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша мәтіннің баяндау желісімен жинақы мәтін жазу

	Әдеби тіл нормалары	9.4.4.2 құрмалас сөйлемдердің түрлерін ажырата білу, сөйлемдерде қолдану
2 - тоқсан		
Театр және өнер мен мәдениет	Тыңдалым және айтылым	9.1.1.1 мәтіннен алынған үзінділер арқылы көтерілген мәселені болжау; 9.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, астарлы ойды анықтау
	Оқылым	9.2.5.1 әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, түрлерін құрылымын салыстыру; 9.2.6.1 комментарий жасау, іріктеп оқу, талдап оқуда оқылым стратегияларын тиімді қолдану; 9.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау
	Жазылым	9.3.1.1 тақырып бойынша материал жинақтап, тезистік жоспар құру; 9.3.6.1 жазба түзету жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, стильдік түзетулер жасау
	Әдеби тіл нормалары	9.4.1.1 бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай сауатты жазу; 9.4.5.1 сөйлем соңында қабаттасып қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану
3 - тоқсан		
Қазақстандағы туризм және экотуризм	Тыңдалым және айтылым	9.1.2.1 әлеуметтік-қоғамдық, мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты көтерілген мәселені талдау; 9.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, астарлы ойды анықтау; 9.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай ғылыми және халықаралық терминдерді орынды қолдану, диалог, монологта өз ойын жүйелі жеткізу
	Оқылым	9.2.1.1 аралас және тұтас мәтіндердегі ақпараттарды өңдеу; 9.2.3.1 мақала, аннотация, презентация, тезистердің құрылымы мен рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; 9.2.4.1 мәтіндегі көтерілген мәселе негізінде сұрақтар құрастыру
	Жазылым	9.3.2.1 тілдік құралдарды жанрлық және стильдік ерешеліктеріне сай қолданып аннотация, тезис құрастырып жазу; 9.3.3.1 графиктік мәтіндегі деректердің маңызды тұсын анықтап жазу
	Әдеби тіл нормалары	9.4.1.1 бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай сауатты жазу; 9.4.3.1 лексикалық стилистика заңдылықтарын білу, қолдану; 9.4.5.1 сөйлем соңында қабаттасып қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану
Мәңгілік Ел – мұратым	Тыңдалым және айтылым	9.1.1.1 мәтіннен алынған үзінділер арқылы көтерілген мәселені болжау; 9.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, астарлы ойды анықтау; 9.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай ғылыми және халықаралық терминдерді орынды қолдану, диалог, монологта өз

		ойын жүйелі жеткізу
	Оқылым	9.2.2.1 қазақ тілінің стильдерін тілдік құралдар арқылы тану; 9.2.5.1 мәтіндегі көтерілген мәселе негізінде сұрақтар құрастыру
	Жазылым	9.3.2.1 тілдік құралдарды жанрлық және стильдік ерешеліктеріне сай қолданып аннотация, тезис құрастырып жазу; 9.3.3.1 графикалық мәтіндегі деректердің маңызды тұсын анықтап жазу
	Әдеби тіл нормалары	9.4.1.1 бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай сауатты жазу

4 - тоқсан

Жаһандану мәселелері	Тыңдалым және айтылым	9.1.2.1 әлеуметтік-қоғамдық, мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты көтерілген мәселені талдау; 9.1.4.1 мәтіндегі көтерілген мәселе арқылы негізгі ойды анықтау
	Оқылым	9.2.1.1 аралас және тұтас мәтіндердегі ақпараттарды өңдеу; 9.2.3.1-мақала, аннотация, презентация, тезистердің құрылымы мен рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату
	Жазылым	9.3.1.1 тақырып бойынша материал жинақтап, тезистік жоспар құру
	Әдеби тіл нормалары	9.4.1.1 бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай сауатты жазу; 9.4.4.3 сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу

Тәуелсіздік жылдарындағы Қазақстан. ЭКСПО-2017	Тыңдалым және айтылым	9.1.2.1 әлеуметтік-қоғамдық, мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты көтерілген мәселені талдау; 9.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, астарлы ойды анықтау; 9.1.4.1 мәтіндегі көтерілген мәселе арқылы негізгі ойды анықтау
	Оқылым	9.2.1.1 аралас және тұтас мәтіндердегі ақпараттарды өңдеу; 9.2.3.1 мақала, аннотация, презентация, тезистердің құрылымы мен рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; 9.2.7.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау
	Жазылым	9.3.6.1 жазба түзету жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, стильдік түзетулер жасау
	Әдеби тіл нормалары	9.4.4.2 құрмалас сөйлемдердің түрлерін ажырата білу, сөйлемдерде қолдану; 9.4.4.3 сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу; 9.4.4.4 аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу

б) 10-сынып:

б-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан		
Адам құқығы	Тыңдалым және	10.1.1.1 мәтін мазмұны бойынша сұрақтарға болжаммен жауап беру; 10.1.5.1 мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра

мен бостандығы	айтылым	талдау, сыни баға беру; 10.1.6.1 қоғамдық – саяси, ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды орынды қолдану;
	Оқылым	10.2.4.1 мәтінде көтерілген мәселеге оқырманның қарым-қатынасын анықтауға арналған талқылау сұрақтарын құрастыру; 10.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу
	Жазылым	10.3.1.1 жинақталған материалдар негізінде ауызша және жазбаша мәтіндер үшін күрделі жоспар құру; 10.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша автордың негізгі ойын сақтай отырып, перифраз тәсілдері арқылы жинақы мәтін жазу
	Әдеби тіл нормалары	10.4.4.1 құрмалас сөйлемнің түрлерін білу; 10.4.4.2 салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану; 10.4.4.3 салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану
2 - тоқсан		
Отбасы және демографиялық өзгеріс	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми тақырыптарға байланысты әртүрлі жанрдағы кең көлемді мәтіндердегі көтерілген мәселені талдау
	Оқылым	10.1.4.1 автор көзқарасы арқылы негізгі ойды табу
	Жазылым	10.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу; 10.2.2.1 шешендік сөздің түрлерін тілдік құралдар арқылы тану; 10.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, маңызды тұстарын анықтап жазу; 10.3.4.1 эссе құрылымымен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп жазу;
	Әдеби тіл нормалары	10.4.4.3 салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану
Биотехникалық және гендік инженерия келешегі	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 мәтін мазмұны бойынша сұрақтарға болжаммен жауап беру; 10.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, мәтін бойынша қорытынды жасау
	Оқылым	10.2.5.1 әртүрлі стильдегі мәтіндердің тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; 10.2.4.1 мәтінде көтерілген мәселеге оқырманға қарым-қатынасын анықтауға арналған талқылау сұрақтарын құрастыру
	Жазылым	10.3.4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп жазу
	Әдеби тіл нормалары	10.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу; 10.4.3.1 лексикалық стилистика заңдылықтарын дұрыс қолдану
3 - тоқсан		
Бұқаралық ақпарат құралдары	Тыңдалым және айтылым	10.1.5.1 мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра талдау, сыни баға беру; 10.1.6.1 қоғамдық-саяси, ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды орынды қолдану;
	Оқылым	10.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу; 10.2.7.1 әртүрлі ресурс көздерінен алынған ақпараттарды авторға сілтеме жасай отырып, түзету жазба жұмыстарында қолдану
	Жазылым	10.3.2.1 әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру
	Әдеби тіл нормалары	10.4.4.4 сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану;

		10.4.5.1 құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін ережеге сай қолдану
Әлемдегі қақтығыстар және бейбітшілік	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 мәтін мазмұны бойынша сұрақтарға болжаммен жауап беру; 10.1.6.1 қоғамдық-саяси, ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды орынды қолдану
	Оқылым	10.2.3.1 жолдау, заңнама, мемлекеттік бағдарламалар, әскери-патриоттық мәтіндердің жанрлық түрлерін ажырату; 10.2.4.1 мәтінде көтерілген мәселеге оқырманның қарым-қатынасын анықтауға арналған талқылау сұрақтарын құрастыру
	Жазылым	10.3.6.1 жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлуде логикалық түзетулер енгізу, редакциялау
	Әдеби тіл нормалары	10.4.5.1 құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін ережеге сай қолдану

4 - тоқсан

Табиғи ресурстарды тиімді пайдалану	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми тақырыптарға байланысты әр түрлі жанрдағы кең көлемді мәтіндердегі көтерілген мәселені талдау; 10.1.3.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, мәтін бойынша қорытынды жасау; 10.1.5.1 мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра талдау, сыни баға беру
	Оқылым	10.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу
	Жазылым	10.3.4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп жазу
	Әдеби тіл нормалары	10.4.4.5 аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, қолдану; 10.4.5.1 құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін ережеге сай қолдану

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 46-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 486-қосымша

Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде) 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқыту мақсаты – тіл туралы білімдерді меңгеру, түрлі деңгейдегі құралдарды қолдану нормалары және оларды өнімді тілдік әрекет барысында белсендіру, сонымен бірге сөздік қорын байыту, байланыстыра айту жолдарын, қатынас мәдениетін, тілді жетілдірудің саналы және шығармашылықтық механизмдерін меңгеру негізінде тілдік әрекеттің барлық түрлері (тыңдалым,

айтылым, оқылым және жазылым) бойынша коммуникативтік дағдыларды қалыптастыру арқылы зиялы және белсенді тұлғаны дамыту.

3. Оқытудың міндеттері:

1) тіл туралы білімдерді, оның түрлі салада және қатынас жағдайларында, стилистикалық ресурстарда, әдеби тілдің негізгі нормаларында (орфоэпиялық, орфографиялық, лексикалық және грамматикалық) және тілдік этикет ережелерінде қызмет істеуін қалыптастыру;

2) оқу және жазу дағдыларын жетілдіру;

3) нормативтік және қатынас жағдайындағы сәйкестік көзқарастары жағынан тілдік құралдарды бағалау және таңдау қабілетін қалыптастыру;

4) түрлі тілілік жанрларда ауызша және жазбаша монологиялық сөйлемдерді құру қабілетін дамыту және жетілдіру;

5) табысты әңгімелік қатынас жасау, түрлі сала мен коммуникативтік жағдайда пікірталас жүргізу қабілетін жетілдіру;

6) орфоэпиялық, орфографиялық, пунктуациялық және стилистикалық сауаттылығын жетілдіру;

7) қатынас құралы, білім көзі, рухани-адамгершіліктік құндылық ретінде, және де қоғамда табысты әлеуметтенуге ықпал жасайтын тілдік капитал ретінде, тілге саналы қарауға тәрбиелеу.

4. Бағдарламаның мазмұны, заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру; сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс; тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту, оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде және жіктемелік, әрекеттік, коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде, жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзеу-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Білім алушылардың әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), білім алушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты білім алушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Білім алушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың Бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, білім алушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Білім алушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында білім алушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әртүрлі жұмыстарды, соның ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларды қарастырады (оқытын машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын, түрлі үлгідегі және жанрдағы мәтіндерді қолданылады, бұл білім алушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрдағы, стилдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндер мазмұны білім алушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен орысстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпыұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

15. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу үдерісі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік құзіретін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

16. Оқытудың әдістері мен тәсілдерін таңдау ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылардың танымдық әс-әрекеттеріне сәйкес жүзеге асырылады, соған орай, іс-әрекеттер алгоритмдері мен заттық-практикалық ірекеттерді қолдану түрінде берілетін, "кішкентай қадамдар" әдісі маңызды орын алады.

17. Оқудағы қиындықтарды жеңу мақсатында арнайы тәсілдер (көру бұзылымдары ескерілгендегі оқу ісінің алгоритмизациясы, сабақ құрылымының ерекшелігі, сақталған функцияларды дамыту бойынша арнайы гимнастика), оқу ақпаратын өңдеудің логикалық тәсілдері (нақтыландыру, үлгілер бойынша аналогиясын орнату, қорыту) қолданылады.

18. Білім алушылардың психикалық және дене ерекшеліктерін түзеу мақсатында тіл сабағында қолданылатын әдістер мен тәсілдер:

1) шолу әдісі;

2) дидактикалық ойындар;

3) "Фонетика", "Лексика және фразеология" тақырыптарын оқу барысында кроссвордтарды табу, ребустарды, шарадаларды шешу;

4) тірек сызбалар;

5) мәтінді редакциялау;

6) анықтамалық материалдар үшін дәптер дайындау және қолдану;

7) "дыбыссыз" сұрақ;

8) дайын мәтіннің тақырыптық торын құрастыру тәсілі және тақырыпты құру барысындағы есептеулер тәсілі;

9) болашақ тақырыптың микротақырыптарын ашу сызбасын құрастыру тәсілі және оны дайын мәтіннен есептеп шығару тәсілі;

10) тәсілдерді қолдана отырғандағы тіл шығармашылығы: "Еркін ассоциациялар тәсілі"(суреттердің деректері бойынша), "Не болар еді, егер ..." (білім алушы өзіне осындай сұрақ қойып жуап беруге тырысады), "Әңгімені жалғастыр";

11) "мағыналық бірліктер" тәсілі мағыналық жады мен логикалық ойлау қабілетін дамытуға арналады. Тәсілдер: мәтіннің сараптамасы немесе шағын-баяндау, мұнда білім алушы дәйекті түрде екі сұраққа жауап береді: "Бұл мәтінде кім (немесе не) туралы айтылады?" және "Бұл жөнінде не айтылады (хабарланады)?" Қолданылатын қысқаша-баяндаулар көлемі үлкен мәтінге қарасты қорқынышын жеңіп, эмоциялық-ерік аясының қалыптасуына көмектеседі. Жеке тәжірибесін қолдану: жанұядағы туыстық байланыстардың аналогиясы бойынша мәтін немесе сөйлем ішіндегі туыстық байланыстарды анықтау (мысалы, "Қарапайым сөйлем") тақырыбын зерделеу барысында.

19. Ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушыларға барлық психикалық үдерістердің тез сарқылуы тән, сондықтан сабақ кезінде іс-әрекеттерді ауыстырудың, әдістер мен тәсілдерді алмастырудың, жіктемелік тәсілдің, маңызыды материалды ойда сақтап қалу үшін көп рет қайталаудың, көру қабілеті, айналаны бақылау, оқу, жұмысты тынығумен алмастыру үшін жайлы жағдайлар жасаудың мағынасы зор.

20. Бағдарламалық материалды толыққанды жүзеге асыру үшін тіл және әдебиет кабинеттерін жабдықтаудың нормалары белгіленген:

1) интерактивтік және проекциялық жабдықтар жинақталымы: проектор, интерактивтік тақта немесе экран;

2) электрондық басылымдар, DVD – гі видеофильмдер, электрондық плакаттар;

3) компьютер жинақталымы: жүйелік блок, монитор, микрофондық-телефондық гарнитура, акустикалық жүйе, вэб -камера, желілік фильтр, көпфункционалды құрылғы;

4) аудиторлық қабырға тақтасы.

21. Тілдік оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасушы) белсенді түрде қолданылады, оның ішінде:

1) интерактивтік панелі және үшөлшемді аксессуарлары бар "Мультимедиялық интерактивтік оқытатын бағдарламалық-әдістемелік кешен" электрондық ресурсы - теориялық материал мен практикалық білімдердің меңгерілу тиімділігін жоғарылату үшін;

2) дыбыстық сигнады визуалдайтын "Логопедиялық тренажер" - арнайы тыныс алу және дауыс жаттығуларын өткізу барысында, әсіресе тұтықпасы мен дизартриясы бар балалармен жұмыс істегенде;

3) тілдік коммуникацияны меңгеру және дамытуға арналған тілдік тренажер ассистивтік құрылғысы - қажетті мөлшерде жалпақ сөйлемдік тілді меңгермеген білім алушылар үшін, сонымен бірге білім алушылардың тілдік шектелуі кезеңінде.

3-тарау. "Орыс тілі" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

22. Объем учебной нагрузки по учебному предмету "Русский язык" составляет:

- 1) в 5 классе - 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;
- 2) в 6 классе - 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;
- 3) в 7 классе - 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;
- 4) в 8 классе - 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;
- 5) в 9 классе - 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;
- 6) в 10 классе - 1 час в неделю, 34 часа в учебном году.

23. Содержание учебного предмета распределено по разделам обучения. Разделы поделены на подразделы, которые содержат в себе цели обучения учащихся в виде ожидаемых результатов по классам: навыка или умения, знания или понимания.

24. Содержание учебного предмета включает 5 разделов:

- 1) раздел "Аудирование и говорение";
- 2) раздел "Чтение";
- 3) раздел "Письмо";
- 4) раздел "Соблюдение речевых норм";
- 5) раздел "Коррекционное восстановление недостатков развития".

25. Раздел "Аудирование и говорение" включает следующие подразделы:

- 1) понимание содержания текста;
- 2) определение основной мысли;
- 3) пересказывание прослушанного материала;
- 4) прогнозирование событий;
- 5) участие в диалоге;
- 6) оценивание прослушанного материала;
- 7) построение монологического высказывания.

26. Раздел "Чтение" включает следующие подразделы:

- 1) понимание информации;
- 2) выявление структурных частей текста и определение основной мысли;
- 3) понимание применения лексических и синтаксических единиц в прочитанном тексте;
- 4) определение типов и стилей текстов;
- 5) формулирование вопросов и оценивание;
- 6) использование разных видов чтения;
- 7) сравнительный анализ текстов.

27. Раздел "Письмо" включает следующие подразделы:

- 1) составление плана;
- 2) изложение содержания прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала;
- 3) написание текстов с использованием различных форм представления;
- 4) создание текстов различных типов и стилей;
- 5) написание эссе;
- 6) творческое письмо;
- 7) редактирование текстов.

28. Раздел "Соблюдение речевых норм" включает следующие подразделы:

- 1) соблюдение орфографических и орфоэпических норм;
- 2) соблюдение лексических норм;
- 3) соблюдение синтаксических норм;
- 4) соблюдение грамматических норм;
- 5) соблюдение пунктуационных норм.

29. Раздел "Коррекционное восстановление недостатков развития" включает следующие подразделы:

- 1) коррекция сенсорных нарушений;
- 2) коррекция психомоторики;
- 3) коррекция речи;
- 4) коррекция моторики рук;
- 5) коррекция мыслительной деятельности;
- 6) коррекция внимания;
- 7) коррекция памяти.

30. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для 5 класса:

- 1) говорение и слушание: определение главной информации, опора на вопросы при определении темы и основной мысли, повествование, описание, пересказ текста, прогнозирование содержания текста по отрывкам текста,

участие в диалоге-расспросе, изменение позиции "говорящий" на "слушающий", оценивание звучащей речи с позиции "нравится/не нравится", "правильно/неправильно", высказывание определенного типа, опора на наглядные материалы;

2) чтение: сплошные и несплошные тексты, определение основной мысли на основе содержания и композиции текста, прямое и переносное значение слов, синонимы, антонимы, омонимы, многозначные слова, описание, повествование, рассуждение, книжный и разговорный стили, письмо, рекламный текст, объявление, дневник, стихотворение, сказка, формулирование вопросов, ознакомительное чтение, извлечение информации для конкретной задачи;

3) письмо: простой план, основное содержание текста, представление информации в виде рисунка, повествование и описание в художественном и разговорном стилях, учет целевой аудитории, эссе-повествование, эссе-рассуждение, творческие работы (110-130 слов), представление себя на месте героя, исправление орфографических ошибок с помощью словаря, редактирование предложений;

4) соблюдение речевых норм: гласные и согласные в корне слова, "НЕ" с именами существительными, прилагательными, отрицательными местоимениями, глаголами, а также окончания в разных частях речи, слова с прямым и переносным значением, синонимы, антонимы, омонимы и многозначные слова, заимствованные слова, эмоционально-окрашенные слова, гиперболы, эпитеты, сравнения, согласование именных частей речи в роде, числе и падеже, знаки препинания при прямой речи и обращении, тире в простом предложении, однородными членами, а также с обобщающим словом при однородных членах предложения.

31. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для 6 класса:

1) слушание и говорение: главная информация, определение основной мысли при помощи ключевых слов, подробный, краткий, выборочный пересказ, прогнозирование развития сюжета по ключевым словам, участие в диалоге по предложенной теме, оценивание прослушанного материала с точки зрения содержания, структуры, логики высказывания, монолог описательного или повествовательного характера с элементами рассуждения с опорой на план, схему, иллюстрации, рекламные ролики, соблюдение орфоэпических норм;

2) чтение: основная информация сплошных и несплошных текстов, извлечение известной и неизвестной информации, определение основной мысли, выявление структурных частей и объяснение смысла построения текста, фразеологизмы, обращения, однородные члены предложения, вопросительные и

восклицательные, побудительные предложения, описание, повествование, рассуждение, характерные черты, языковые и жанровые особенности текстов публицистического и художественного стилей (стихотворение, сказка, рассказ, заметка, репортаж, интервью), формулирование вопросов, оценивающих текст с точки зрения актуальности, ценности, качества и полезности, ознакомительное и комментированное чтение, извлечение информации из различных источников, определение разных точек зрения;

3) письмо: простой и вопросный план, подробное, краткое, выборочное изложение текстов-повествований, текстов-описаний от 3 лица, представление информации в виде иллюстраций, комиксов, тексты описание, повествование, рассуждение в публицистическом и художественном стилях (стихотворение, сказка, рассказ, заметка, репортаж, интервью), эссе-повествование, эссе-рассуждение эссе-описание, творческие работы (120-150 слов), исправление орфографических и пунктуационных ошибок с помощью словаря, редактирование текста с учетом его типа;

4) соблюдение речевых норм: разделительные "Ъ и Ъ" знаки, сложные имена существительные, прилагательные, числительные, неопределенные местоимения, а также приставки и суффиксы в разных частях речи, фразеологические обороты, метафоры, олицетворения, риторические фигуры, антитеза, перифраз, падежные формы числительных, прилагательных, местоимений, степени сравнения прилагательных и наречий, знаки препинания в предложениях с вводными конструкциями, при прямой и косвенной речи.

32. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для 7 класса:

1) слушание и говорение: главная и второстепенная, известная и неизвестная информация, определение основной мысли с опорой на структуру, подробный, краткий, выборочный пересказ с изменением лица, прогнозирование содержания с опорой на основную мысль, участие в диалоге и аргументация, оценивание прослушанного материала с точки зрения содержания, использования языковых средств для привлечения внимания, структуры и логики изложения материала, аргументированный монолог (описание, повествование, рассуждение), включающий не менее 2 микротем, на основе плана, схем, иллюстраций, рекламных роликов;

2) чтение: сплошные и несплошные тексты, извлечение главной и второстепенной информации, структурные части и их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль, явное и скрытое (подтекст) значение отдельных слов и выражений в тексте, паронимы, вводные слова, повторы, прямой и обратный порядок слов в предложении, смешанные типы текстов,

характерные черты, языковые и жанровые особенности текстов публицистического и официально-делового стилей (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, инструкция, заметка, интервью, дневник, блог, письма, просьбы, приглашения), формулирование различных вопросов на основе выводов и заключений, разные виды чтения, в том числе поисковое, разграничение факта и мнения;

3) письмо: простой и сложный план, подробное, краткое, выборочное изложение содержания текстов-повествований, текстов-описаний и текстов-рассуждений с изменением лица, схемы, таблицы, тексты-описания с элементами повествования, тексты-повествования с элементами рассуждения, тексты публицистического и официально-делового стилей (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, инструкция, заметка, интервью, дневник, блог, письма, просьбы, приглашения), разные виды эссе, аргументативное эссе, творческие работы (150-200 слов), выбор определенной социальной роли и речевого поведения, исправление смысловых, фактических, логических недочетов, редактирование текста, изменение структуры отдельных предложений или фрагментов текста;

4) соблюдение речевых норм: гласные после шипящих и "Ц, НЕ" с разными частями речи, окончания глаголов, суффиксы в разных частях речи, паронимы, термины, аллегория, инверсия, анафора, глагол и его формы, служебные части речи, нормы глагольного управления, знаки препинания в простых, осложненных обособленным определением и обстоятельством предложениях.

33. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для 8 класса:

1) слушание и говорение: открытая и скрытая (подтекст) информация, цель высказывания, определение основной мысли на основе структурных элементов текста и целевой аудитории, пересказ содержания текстов различных типов речи с изменением лица и сохранением структуры исходного текста, прогнозирование исходя из основной мысли, участие в дискуссии, аргументация, выводы, оценивание прослушанного материала с точки зрения темпа речи и соответствия целевой аудитории, развернутый аргументированный монолог (рассуждение с элементами описания и повествования, убеждение), включающий не менее 2 микротем на основе блогов и сообщений средств массовой информации;

2) чтение: основная информация сплошных и несплошных текстов, особенности письменной формы устной речи, извлечение открытой и скрытой (подтекст) информации, особенности структуры текста, раскрывающие основную мысль, подразумеваемый смысл отдельных слов, словосочетаний и

предложений в тексте, эмоционально-окрашенных и профессиональных слов, неологизмов, окказионализмов с учетом лексической сочетаемости, смешанные типы текстов, характерные черты, языковые и жанровые особенности публицистического, разговорного стилей (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, комментарии в блоге, чате, форуме), формулирование вопросов и собственных идей на основе прочитанного текста, разграничение факта и мнения, разные виды чтения, в том числе изучающее, извлечение и синтез информации из различных источников;

3) письмо: цитатный план (простой и сложный), подробное, краткое, выборочное изложение содержания текстов смешанного типа с изменением лица, представление информации сплошных текстов в виде рисунков, схем, таблиц, диаграмм и наоборот, тексты-описания с элементами рассуждения, тексты-повествования с элементами описания, тексты публицистического, официально-делового и научного, разговорного стилей (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, комментарии в блоге, чате, форуме), разные виды эссе, в том числе аргументативное, эссе на основе текста, выражая свое отношение к проблеме и/или авторской позиции, творческие работы (200-250 слов), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся контрастными по содержанию, исправление смысловых, фактических, логических, стилистических недочетов, редактирование текста, изменение структуры текста;

4) соблюдение речевых норм: омонимичные самостоятельные и служебные части речи, профессиональные слова, термины, неологизмы, инверсия, градация, избегать повторов и штампов, обособленные члены предложения, знаки препинания при уточняющих членах предложения, цитировании, а также в неполных предложениях.

34. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для 9 класса:

1) слушание и говорение: основная и детальная информация текста, высказывание критического отношения к услышанному, определение основной мысли на основе микротем, выражение своего отношения к услышанному, пересказ содержания текстов смешанного типа с творческой интерпретацией информации, прогнозирование содержания по финалу текста, участие в дискуссии по предложенной проблеме, аргументируя собственные утверждения, убеждая оппонента в правильности своей позиции, делать выводы, оценивание прослушанного материала с точки зрения нормативности речи, содержания, структуры, логики изложения материала, выражение собственного мнения, развёрнутый аргументированный монолог (рассуждение с элементами описания и повествования, убеждение), включающий не менее 3 микротем в пределах

учебной, социально-культурной и общественно- политической сфер, на основе блогов и сообщений средств массовой информации с учетом целевой аудитории; использование модели речевого поведения в соответствии с речевыми нормами в конкретной ситуации;

2) чтение: открытая и скрытая (подтекст) информация сплошных и несплошных текстов, соотнесение заключенной в тексте информации с информацией других источников /личным опытом, выявление особенностей и роли структуры текста в передаче основной мысли, аббревиация, парцелляция, ирония, намек, преуменьшение, преувеличение в словосочетаниях, типы текстов, характерные черты, языковые особенности публицистического, разговорного, научного, официально-делового стилей (характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад), формулирование вопросов и идей, интерпретация содержания текстов, разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение, чтение с составлением плана, тезисов, извлечение и синтез информации из различных источников, определяя ее актуальность, противоречивость, достоверность, целевую аудиторию;

3) письмо: цитатный план (простой и сложный), учитывая жанровое своеобразие текста, изложение содержания текстов, синтез информации прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала, представление информации в виде презентаций, тексты-описания с элементами рассуждения, тексты-повествования с элементами рассуждения соответствующих стилей (характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарии в блоге, чате, форуме) , разные виды эссе, в том числе академическое, рассматривая одну из сторон проблемы, творческие работы (250-300 слов), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся определенными композиционными элементами (начало романа, продолжение рассказа), корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте;

4) соблюдение речевых норм: союзы, дефисное написание различных частей речи, аббревиатуры, использовать их стилистические особенности, морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях, знаки препинания в простых, простых осложненных и сложных предложениях.

35. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык" для 10 класса:

1) слушание и говорение: основная и детальная информация текста, высказывание критического отношения к услышанному, аргументируя его, определение основной мысли на основе микротема, выражение своего отношения к услышанному, предлагать доказательства, пересказ содержания текстов

смешанного типа с творческой интерпретацией информации, прогнозирование содержания по финалу текста, участие в полемике, синтез различных точек зрения, оценивание прослушанного материала с точки зрения нормативности речи, содержания, структуры, логики изложения материала, выражение собственного мнения, развернутый аргументированный монолог (рассуждение на заданную тему, убеждение), включающий не менее 3 микротем в пределах учебной, общественно-политической и социально-культурной сфер, использование модели речевого поведения в соответствии с речевыми нормами в конкретной ситуации;

2) чтение: открытая и скрытая (подтекст) информация сплошных и несплошных текстов, соотнесение заключенной в тексте информации с информацией других источников /личным опытом, выявление особенностей и роли структуры текста в передаче основной мысли, аббревиация, парцелляция, ирония, намек, преуменьшение, преувеличение в словосочетаниях, типы текстов, характерные черты, языковые особенности текстов разных жанров, стилей и подстилей (научная статья, отчет о поездке), формулирование креативных вопросов и идей, интерпретация содержания текстов, разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение, чтение с составлением конспектов, извлечение и синтез информации из различных источников, выводы на основе полученных сведений, выражение собственного мнения;

3) письмо: разные виды плана, в том числе цитатный, тезисный, изложение содержания текстов, синтез информации прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала, соотнося информацию с личным опытом, представление информации в виде презентаций с использованием ссылок, гиперссылок, тексты-описания с элементами рассуждения, тексты-повествования с элементами рассуждения соответствующих стилей (научная статья, отчет о поездке); разные виды эссе, в том числе дискуссионное, рассматривая проблему с разных сторон и предлагая пути решения, творческие работы (300-350 слов), фрагмент/фрагменты текста, отличающиеся своей креативностью, корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте, объяснить свои действия;

4) соблюдение речевых норм: орфографические нормы, соблюдение лексических норм в текстах разных стилей, соблюдение грамматических норм текстов различных стилей речи, соблюдение синтаксического строя текстов различных стилей речи.

36. Объем содержания предмета "Русский язык" соответствует основному содержанию программ общеобразовательной школы, но в связи с особенностями

двигательных нарушений имеет свою специфику обучения. В связи с замедленным темпом психического развития обучение в школе для детей с нарушением опорно-двигательного аппарата продлевается на 1 год.

37. Содержание учебного предмета за 10 класс собран из тем предыдущего содержания программ 5-9 классов, относящиеся к разделам "Культура речи" и "Стилистика", которые дают знания по составлению текстов разных стилей речи, их особенности лексического, морфологического, синтаксического построения. Указанные разделы необходимы для коммуникативной компетентности, решения жизненных проблем, адаптации в обществе, однако вызывают затруднения в освоении программного материала обучающимися с нарушением опорно-двигательного аппарата и нуждаются в более углубленном подходе.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

38. Цели обучения в Программе для каждого класса представлены кодировкой. В коде первое число обозначает класс, второе и третье числа – раздел и подраздел, четвертое число – нумерацию учебной цели. Например: в кодировке 5.2.1.3, "5" – класс, "2.1" – подраздел, "3" – номер учебной цели.

39. Ожидаемые результаты по целям обучения:

1) раздел 1 "Аудирование и говорение":

таблица 2

Подразделы	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
1.1 Понимание содержания текста	5.1.1.1 понимать основное содержание текста, определяя главную информацию	6.1.1.1 понимать основное содержание текста, извлекая главную и второстепенную информацию	7.1.1.1 понимать основное содержание текста, извлекая главную и второстепенную, известную и неизвестную информацию	8.1.1.1 понимать содержание текста, определяя открытую и скрытую (подтекст) информацию, цель высказывания	9.1.1.1 понимать основную и детальную информацию текста, высказывая критическое отношение к услышанному	10.1.1.1 понимать основную и детальную информацию текста, высказывая критическое отношение к услышанному, аргументируя его
1.2 Определение основной мысли	5.1.2.1 определять тему и основную мысль, опираясь на вопросы	6.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на ключевые слова, словосочетания и др.	7.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на структуру	8.1.2.1 определять основную мысль на основе структурных элементов текста и целевой аудитории	9.1.2.1 определять основную мысль на основе микротем, выражая свое отношение к услышанному	10.1.2.1 определять основную мысль на основе микротем, выражая критическое отношение к услышанному,

						предлагать доказательства
1.3 Пересказывание прослушанного материала	5.1.3.1 пересказывать содержание текстов (повествование, описание), используя эмоционально-окрашенные слова	6.1.3.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание текстов (повествование, описание) от 3-го лица	7.1.3.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание текстов (повествование, описание и рассуждение) с изменением лица	8.1.3.1 пересказывать содержание текстов различных типов речи с изменением лица, сохраняя структуру исходного текста	9.1.3.1 пересказывать содержание текстов смешанного типа, творчески интерпретируя информацию	10.1.3.1 пересказывать содержание текстов смешанного типа, творчески интерпретируя информацию
1.4. Прогнозирование событий	5.1.4.1 прогнозировать содержание по отрывкам текста	6.1.4.1 прогнозировать развитие сюжета по ключевым словам	7.1.4.1 прогнозировать содержание, исходя из основной мысли текста	8.1.4.1 прогнозировать содержание по названию текста или началу	9.1.4.1 прогнозировать содержание по финалу текста	0.1.4.1 анализ и альтернативное прогнозирование будущего развития
1.5. Участие в диалоге	5.1.5.1 участвовать в диалог-расспросе, меняя позицию "говорящий" на "слушающий" и учитывая возрастные особенности исполняемой роли	6.1.5.1 участвовать в диалоге, обмениваясь мнениями по предложенной теме	7.1.5.1 участвовать в диалоге по предложенной проблеме, анализировать различные точки зрения,	8.1.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, аргументируя собственные утверждения, делать выводы	9.1.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, аргументируя собственные утверждения, убеждая оппонента в правильности своей позиции, делать выводы	10.1.5.1 участвовать в полемике, синтезируя различные точки зрения и предлагая решение проблемы
1.6. Оценивание прослушанного материала	5.1.6.1 оценивать звучащую речь с позиции "нравится /не нравится", "правильно/неправильно", аргументируя свою позицию	6.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения содержания, структуры высказывания и логики изложения материала	7.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения содержания, языковых средств для привлечения внимания, структуры и логики изложения материала	8.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения темпа речи и соответствия целевой аудитории	9.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения нормативности содержания, структуры, логики изложения материала, выражая собственное мнение	10.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения нормативности речи, содержания, структуры, логики изложения материала, выражая собственное мнение
1.7 Построение	5.1.7.1 строить	6.1.7.1 строить	7.1.7.1 строить	8.1.7.1 строить	9.1.7.1 строить	10.1.7.1 строить

монологическое высказывания	высказывание определенного типа последовательно, с четкой структурой, с опорой на наглядные материалы; 5.1.7.2 соблюдать орфоэпические нормы	монолог описательного или повествовательного характера с элементами рассуждения с опорой на план, схему, иллюстрации, рекламные ролики; 6.1.7.2 соблюдать орфоэпические нормы	аргументированный монолог (описание, повествование, рассуждение), включающий не менее 2-х микротем на основе плана, схем, иллюстраций, рекламных роликов; 7.1.7.2 соблюдать орфоэпические нормы	развернутый аргументированный монолог (рассуждение с элементами описания и повествования, убеждение), включающий не менее 2-х микротем в пределах учебной, социально-культурной сфер, на основе блогов и сообщений средств массовой информации с учетом целевой аудитории; 8.1.7.2 соблюдать орфоэпические нормы	развернутый аргументированный монолог (рассуждение с элементами описания и повествования, убеждение), включающий не менее 3-х микротем в пределах учебной, социально-культурной и политической сфер, на основе блогов и сообщений средств массовой информации с учетом целевой аудитории; 9.1.7.2 использовать модели речевого поведения в соответствии с речевыми нормами конкретной ситуации	развернутый аргументированный монолог на заданную тему, убеждение), включающий не менее 3-х микротем в пределах учебной, общественно-политической и социально-культурной сфер; 9.1.7.2 использовать модели речевого поведения в соответствии с речевыми нормами конкретной ситуации
-----------------------------	--	---	---	--	--	---

2) раздел 2 "Чтение":

таблица 3

Подраздел	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
2.1. Понимание информации	5.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов, определяя тему	6.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов, извлекая известную и неизвестную информацию	7.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов, извлекая главную и второстепенную информацию	8.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов (в том числе особенности письменной формы речи), извлекая	9.2.1.1 понимать открытую и скрытую информацию (подтекст) сплошных и несплошных текстов, соотнося заключенную в тексте	10.2.1.1 понимать открытую и скрытую информацию (подтекст) сплошных и несплошных текстов, соотнося заключенную в тексте

				открытую и скрытую (подтекст) информацию	и информацию с информацией других источников /личным опытом	с информацией с информацией других источников /личным опытом, находить аналогии
2.2. Выявление структурных частей текста и определение основной мысли	5.2.2.1 определять основную мысль на основе содержания и композиции	6.2.2.1 определять основную мысль, выявляя структурные части и объясняя смысл построения текста	7.2.2.1 выявлять структурные части и их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль	8.2.2.1 выявлять особенности структуры текста, раскрывающие основную мысль	9.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли	10.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли., аргументировать свой ответ
2.3. Понимание применения лексических и синтаксических единиц в прочитанном тексте	5.2.3.1 понимать применение прямого и переносного значения слов, синонимов, антонимов, омонимов и многозначных слов, синтаксических единиц, использованных автором в тексте для различных целей	6.2.3.1 понимать применение фразеологизмов, обращений, однородных членов предложений, вопросительных и восклицательных, побудительных предложений	7.2.3.1 понимать применение и объяснять явное и скрытое (подтекст) значение отдельных слов и выражений в тексте, использование паронимов, вводных слов, повторов, прямого и обратного порядка слов в предложении	8.2.3.1 понимать применение и объяснять подразумеваемый смысл отдельных слов, словосочетаний и предложений в тексте, эмоционально-окрашенных и профессиональных слов, неологизмов, окказионализмов в с учетом лексической сочетаемости	9.2.3.1 понимать применение аббревиации, парцелляции, иронии, намеков, преуменьшения, преувеличения в словосочетаниях	10.2.3.1. понимать применение аббревиации, парцелляции, иронии, намеков, преуменьшения, преувеличения в тексте
2.4. Определение типов и стилей текстов	5.2.4.1 определять типы текстов: описание, повествование и рассуждение, различать книжный и разговорный стили по основным признакам	6.2.4.1 определять и различать типы текстов: описание, повествование, рассуждение; распознавать характерные черты, языковые особенности	7.2.4.1 определять смешанные типы текстов и различать характерные черты, языковые и жанровые особенности текстов публицистического и разговорного,	8.2.4.1 определять смешанные типы текстов, различать характерные черты, языковые и жанровые особенности публицистического, разговорного,	9.2.4.1 определять смешанные типы текстов, различать характерные черты, языковые и жанровые особенности публицистического, разговорного,	10.2.4.1 определять типы текстов, характерные черты, языковые особенности текстов разных жанров, стилей и подстилей (научная

	(письмо, рекламный текст, объявление, дневник, стихотворение, сказка)	текстов публицистического и художественного стилей (стихотворение, сказка, рассказ, заметка, репортаж интервью)	официально-делового стилей (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, инструкция, заметка, интервью дневник, блог, письма: просьбы, приглашения)	(репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, комментарии в блоге, чате, форуме)	научного, официально-делового стилей (характеристика биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад.)	статья, отчет о поездке)
2.5. Формулирование вопросов и оценивание	5.2.5.1 формулировать вопросы, отражающие отношение к тексту	6.2.5.1 формулировать вопросы, оценивающие текст с точки зрения актуальности, ценности, качества и полезности	7.2.5.1 формулировать различные вопросы на основе выводов и заключений	8.2.5.1 формулировать вопросы и собственные идеи на основе прочитанного текста, различать факт и мнение	9.2.5.1 формулировать вопросы и идеи, интерпретируя содержание текстов	10.2.5.1 формулировать креативные вопросы и идеи, интерпретируя содержание текстов
2.6. Использование разных видов чтения	5.2.6.1 использовать ознакомительный вид чтения	6.2.6.1 использовать виды чтения: ознакомительное, комментированное	7.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе поисковое	8.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе изучающее	9.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение, чтение с составлением плана, тезисов	10.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе просмотровое и синтетическое чтение, чтение с составлением конспектов
2.7. Извлечение информации из различных источников	5.2.7.1 извлекать информацию для выполнения конкретной задачи	6.2.7.1 извлекать информацию из различных источников, сравнивая полученные сведения, определяя разные точки зрения	7.2.7.1 извлекать информацию из различных источников, различая факт и мнение	8.2.7.1 извлекать и синтезировать информацию из различных источников	9.2.7.1 извлекать и синтезировать информацию из различных источников, определяя ее актуальность, противоречивость, достоверность, целевую аудиторию	10.2.7.1 извлекать и синтезировать информацию из различных источников, интерпретировать, делать выводы на основе полученных сведений выражая собственное

						мнение
--	--	--	--	--	--	--------

3) раздел 3 "Письмо":

таблица 4

Подраздел	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
3.1. Составление плана	5.3.1.1 составлять простой план	6.3.1.1 составлять простой вопросный план	7.3.1.1 составлять простой и сложный план, собирать материал к сочинению	8.3.1.1 составлять простой и сложный план, собирать материал к сочинению и организовывать его соответствии с планом	9.3.1.1 составлять цитатный (простой и сложный), учитывая жанровое своеобразие текста	10.3.1.1 составлять разные виды плана, в том числе цитатный, тезисный
3.2. Изложение содержания прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала	5.3.2.1 излагать основное содержание текста	6.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов-повествований, текстов-описаний от 3-го лица	7.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов-повествований, текстов-описаний и текстов-рассуждений с изменением лица	8.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов смешанного типа с изменением лица	9.3.2.1 излагать содержание текстов, синтезируя информацию прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала	10.3.2.1 излагать содержание текстов, синтезируя информацию прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала. соотнося информацию с личным опытом
3.3. Написание текстов с использованием различных форм представления	5.3.3.1 представлять информацию в виде рисунков	6.3.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций, комиксов, в том числе использование информационных коммуникационных технологий	7.3.3.1 представлять информацию в виде различных схем, таблиц	8.3.3.1 представлять информацию сплошных текстов в виде рисунков, схем, таблиц, диаграмм и др. и наоборот	9.3.3.1 представлять информацию в виде презентаций	10.3.3.1 представлять информацию в виде презентаций с использованием ссылок, гиперссылок
3.4. Создание текстов различных типов и стилей	5.3.4.1 создавать тексты-повествования и описания	6.3.4.1 создавать тексты-описание, повествование, рассуждение	7.3.4.1 создавать тексты-описание с элементами повествования,	8.3.4.1 создавать тексты-описание с элементами рассуждения,	9.3.4.1 создавать тексты-описание с элементами рассуждения,	10.3.4.1 создавать тексты-описание с элементами рассуждения,

	художественном и разговорном стилях (письмо, рекламный текст, объявление, дневник, стихотворение, сказка) с учетом целевой аудитории	публицистическом и художественном стилях (стихотворение, сказка, рассказ, заметка, репортаж, интервью) с учетом целевой аудитории	повествование с элементами рассуждения и создавать тексты публицистического и официально-делового стилей (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, инструкция, заметка, интервью, дневник, блог, письма: просьбы, приглашения) с учетом целевой аудитории	повествование с элементами описания и создавать тексты публицистического, официально-делового, научного, разговорного стилей (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, комментарии в блоге, чате, форуме) с учетом целевой аудитории	повествование с элементами описания и создавать тексты публицистического, официально-делового, научного, разговорного стилей (характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарии в блоге, чате, форуме) с учетом целевой аудитории	повествование с элементами рассуждения соответствующих стилей (научная статья, отчет о поездке) с учетом целевой аудитории
3.5. Написание эссе	5.3.5.1 писать эссе повествование, эссе-рассуждение	6.5 писать эссе повествование, эссе-рассуждение, эссе-описание	7.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе аргументативное, эссе на основе текста	8.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе аргументативное, эссе на основе текста, выражая свое отношение к проблеме и/или авторской позиции	9.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе академическое, рассматривая одну из сторон проблемы	10.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе дискуссионное, рассматривая проблему с разных сторон и предлагая пути решения
3.6. Творческое письмо	5.3.6.1 писать творческие работы (65-85слов), представляя себя на месте героя, используя жизненный опыт	6.3.6.1 писать творческие работы (90-110слов), представляя себя в предлагаемой ситуации и описывая собственные ощущения	7.3.6.1 писать творческие работы (110-120слов), выбирая определенную социальную роль и речевое поведение	8.3.6.1 писать творческие работы (120-130слов), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся контрастными по содержанию	9.3.6.1 писать творческие работы (130-150 слов), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся определенными элементами (начало романа, продолжение рассказа)	10.3.6.1 писать творческие работы (150-170 слов), фрагмент/фрагменты текста, отличающиеся своей креативностью

3.7. Корректирование и редактирование текстов	5.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические ошибки с помощью словаря, редактируя предложения	6.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью словаря, редактируя текст с учетом типа	7.3.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические недочеты 7.3.7.2 редактировать текст, изменяя структуру отдельных предложений или фрагментов текста	8.3.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические, стилистические недочеты 8.3.7.2 редактировать текст, перестраивая структуру текста	9.3.7.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте	10.3.7.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте, объяснить свои действия
--	---	--	---	---	---	---

4) раздел 4 "Соблюдение речевых норм":
таблица 5

Подраздел	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
4.1. Соблюдение орфографических норм	5.4.1.1 правильно писать гласные и согласные в корне слова, "НЕ" с именами существительными, прилагательными, отрицательными местоимениями, глаголами, а также окончания в разных частях речи	6.4.1.1 правильно писать разделительные "Ъ и Ъ" знаки, сложные имена существительные, прилагательные, числительные, неопределенные местоимения, а также приставки и суффиксы в разных частях речи	7.4.1.1 правильно писать гласные после шипящих и "Ц, НЕ" с разными частями речи, окончания глаголов, суффиксы в разных частях речи	8.4.1.1 правильно писать омонимичные самостоятельные и служебные части речи	9.4.1.1 Правильно писать союзы, дефисное написание различных частей речи, аббревиатур	10.4.1.1 соблюдать орфографические нормы
4.2. Соблюдение лексических норм	5.4.2.1 использовать слова с прямым и переносным значением, синонимы, антонимы, омонимы и многозначные слова,	6.4.2.1 использовать фразеологические обороты; метафоры олицетворения, риторические фигуры, антитезу, перифраз,	7.4.2.1 использовать паронимы, термины; аллегория, инверсию анафору	8.4.2.1 использовать профессиональные слова, термины, неологизмы, инверсию градацию 8.4.2.2 избегать	9.4.2.1 использовать стилистически окрашенные слова, аббревиатуру, парцелляцию	10.4.2.1 соблюдение лексических норм в текстах разных стилей

	заимствованные слова, эмоционально окрашенные слова; гиперболы, эпитеты, сравнения	использовать слова в собственном им значении		повторов и штампов		
4.3. Соблюдение грамматических норм	5.4.3.1 использовать именные части речи, согласуя слова в роде, числе и падеже	6.4.3.1 использовать правильно падежные формы числительных, прилагательных, местоимений 6.4.3.2 образовывать степени сравнения прилагательных и наречий в соответствии с нормой	7.4.3.1 использовать правильно глагол и его формы, служебные части речи; 7.4.3.2 соблюдать нормы глагольного управления	8.4.3.1 использовать правильно обособленные члены предложения	9.4.3.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях	10.4.3.1 соблюдение грамматических норм текстов различных стилей речи
4.4. Соблюдение пунктуационных норм	5.4.4.1 использовать знаки препинания при прямой речи и обращении, тире в простом предложении, однородными членами, также обобщающим словом при однородных членах предложения	6.4.4.1 использовать знаки препинания в предложениях с вводными конструкциями, при прямой и косвенной речи	7.4.4.1 использовать знаки препинания в простых, осложненных обособленных предложениях и обстоятельствах предложениях	8.4.4.1 использовать знаки препинания при уточняющих членах предложения, цитировании, неполных предложениях	9.4.4.1 использовать знаки препинания в простых, сложных предложениях	10.4.4.1 соблюдение синтаксического строя текстов различных стилей речи

5) раздел 5 "Коррекционное восстановление недостатков развития":

таблица 6

Подразделы	Цели коррекции					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
5.1. Коррекция сенсорных нарушений	5.5.1.1 уметь зрительно воспринимать материал 5.5.1.2 уметь	6.5.1.1 умение зрительно-моторной координации	7.5.1.1 уметь удерживать в поле зрения зрительный	8.5.1.1 уметь управлять зрительными нарушениями	9.5.1.1 уметь визуально выборочно воспринимать материал	10.5.1.1 уметь зрительно воспринимать объемный материал

	воспринимать материал на слух		стимул при выполнении зрительной задачи			
5.2. Коррекция психомоторики	5.5.2.1 уметь ориентироваться в пространстве листа	6.5.2.1. уметь целенаправленно выполнять действия по инструкции	7.5.2.1 уметь воспроизводить движения точно и качественно	8.5.2.1. уметь воспроизводить самопроизвольно согласовываемые движения и действия	9.5.2.1. уметь самостоятельно воспроизводить движения	10.5.2.1 уметь управлять качеством движения и физической работоспособностью
5.3 Коррекция речи	5.5.3.1 умение правильного звукопроизношения 5.5.3.2 умение звуко-буквенного восприятия	6.5.3.1. умение правильного дыхания 6.5.3.2 умение артикуляционной моторики	7.5.3.1 умение поставки логического ударения 5.7.3.2 умение правильно ставить интонацию	8.5.3.1 умение правильного чтения и письма	9.5.3.1 уметь воспроизводить развернутую речь	10.5.3.1 владеть коммуникативными навыками
5.4. Коррекция моторики рук	5.5.4.1 уметь зрительно-двигательно координировать движения мелкой моторики рук	6.5.4.1 уметь управлять общей и мелкой моторикой	7.5.4.1 уметь координировать движения пальцев рук	8.5.4.1 уметь произвольно производить движения руками	9.5.4.1 уметь стабильно удерживать запястья	10.5.4.1 уметь писать согласно нормам каллиграфии
5.5. Коррекция мыслительной деятельности	5.5.5.1 умение наглядно-действенного мышления	6.5.5.1 умение наглядно-образного мышления	7.5.5.1 умение ассоциативного мышления	8.5.5.1 умение словесно-логического мышления	9.5.5.1 умение наглядно-схематического мышления	10.5.5.1 умение устанавливать аналогии
5.6. Коррекция внимания	5.5.6.1 уметь управлять процессами внимания	6.5.6.1 уметь концентрировать внимание	7.5.6.1 уметь удерживать устойчивость внимания	8.5.6.1 уметь направлять внимание	9.5.6.1 уметь переключать внимание	10.5.6.1 уметь сосредотачивать внимание на объемном материале
5.7. Коррекция памяти	5.5.7.1 уметь запоминать на слух	6.5.7.1 уметь запоминать движения	7.5.7.1 уметь запоминать зрительно	8.5.7.1 уметь запоминать по смыслу, ассоциативно	9.5.7.1 уметь запоминать образно	10.5.7.1 уметь управлять словесно-логической памятью

40. Настоящая Программа реализуется на основе Долгосрочного плана к Типовой учебной программе по учебному предмету "Русский язык" для обучающихся с нарушением опорно-двигательного аппарата 5-10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию согласно

приложению к настоящей Программе. В долгосрочном плане обозначен объем учебных целей реализуемых в каждом разделе.

41. Распределение часов на изучение раздела и тем предоставляется на усмотрение учителя.

Приложение
к Типовой учебной программе
по учебному предмету "Русский
язык" для 5-10 классов уровня
основного среднего образования
по обновленному содержанию

Долгосрочный план по реализации Типовой учебной программы по учебному предмету "Русский язык" для обучающихся с нарушением опорно-двигательного аппарата 5-10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию (с русским языком обучения)

1) 5 класс:

таблица 1

Тема	Виды речевой деятельности	Лексико-грамматический материал	Цели обучения
1 четверть			
Культура: язык и общение	Аудирование и говорение	Морфология. Имя существительное (склонение, род, число, падеж). Имя прилагательное (род, число, падеж). Синтаксис. Пунктуация. Обращение. Знаки препинания при обращении.	5.1.1.1 понимать основное содержание текста, определяя главную информацию; 5.1.3.1 пересказывать содержание текстов (повествование, описание)
	Чтение		5.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов, определяя тему; 5.2.2.1 определять основную мысль на основе содержания и композиции
	Письмо		5.3.1.1 составлять простой план; 5.3.4.1 создавать тексты- повествование и описание в художественном и разговорном стилях (письмо, рекламный текст, объявление) с учетом целевой аудитории
	Соблюдение речевых норм		5.4.3.1 использовать имена существительные, прилагательные, согласуя слова в роде, числе и падеже; 5.4.4.1 использовать знаки препинания в предложениях при обращении
	Коррекционная работа		5.5.1.1 уметь зрительно воспринимать материал; 5.5.1.2 уметь воспринимать материал на слух; 5.5.2.1 уметь ориентироваться в пространстве листа
Мир вокруг нас: транспорт и инфраструктура	Аудирование и говорение	Морфология. Орфография. Имя существительное (склонение имен существительных). Имя прилагательное (склонение).	5.1.2.1 определять тему и основную мысль, опираясь на вопросы;
	Чтение		5.1.5.1 участвовать в диалоге-расспросе, меняя позицию "говорящий" на "слушающий" и учитывая возрастные особенности исполняемой роли 5.2.4.1 определять типы текстов: описание, повествование и рассуждение, различать книжный и

		НЕ с именами существительными, прилагательными.	разговорный стили по основным признакам (дневник, стихотворение, сказка); 5.2.6.1 использовать ознакомительный вид чтения
	Письмо	Словосочетание (прилаг. + сущ.). Непроизносимые согласные в корне слова.	5.3.1.1 составлять простой план; 5.3.4.1 создавать тексты- повествование и описание в художественном и разговорном стилях (дневник, стихотворение, сказка) с учетом целевой аудитории
	Соблюдение речевых норм	Правописание суффиксов -чик-, -щик-; -ек, -ик. Чередование гласных в корне слова, проверяемые и непроверяемые гласные.	5.4.1.1 правильно писать гласные и согласные в корне слова, не-с именами существительными; именами прилагательными; 5.4.3.1 использовать имена существительные, прилагательные, согласуя слова в роде, числе и падеже, склонять имя существительное
	Коррекционная работа		5.5.3.1 умение правильного звукопроизношения; 5.5.3.2 умение звуко-буквенного восприятия; 5.5.4.1. уметь зрительно-двигательно координировать движения мелкой моторики рук
2 четверть			
Жизненные ценности.	Аудирование и говорение		5.1.2.1 определять тему и основную мысль, опираясь на вопросы
	Чтение		5.2.5.1 формулировать вопросы, отражающие отношение к тексту
	Письмо	Синонимы.	5.3.2.1 излагать основное содержание текста
	Соблюдение речевых норм	Антонимы. Омонимы многозначные слова.	5.4.2.1 использовать слова с прямым и переносным значением, синонимы, антонимы, омонимы и многозначные слова
	Коррекционная работа		5.5.3.1 умение правильного звукопроизношения; 5.5.3.2 умение звуко-буквенного восприятия; 5.5.4.1 уметь зрительно-двигательно координировать движения мелкой моторики рук
Мир профессий	Аудирование и говорение	Лексика. Заимствованные слова.	5.1.4.1 прогнозировать содержание по отрывкам текста
	Чтение	Эмоционально-окрашенные слова. Гипербола. Эпитет. Сравнение.	5.2.3.1 понимать применение прямого и переносного значения слов, синонимов, антонимов, омонимов и многозначных слов, использованных автором в тексте для различных целей
	Письмо	Пунктуация на основе синтаксиса:	5.3.3.1 представлять информацию в виде рисунков
	Соблюдение речевых норм	обособление сравнительных оборотов, пунктуация при	5.4.2.1 использовать слова с прямым и переносным значением, синонимы, антонимы, омонимы и многозначные слова
	Коррекционная работа	однородных членах предложения	5.5.5.1 умение наглядно-действенного мышления; 5.5.6.1 уметь управлять процессами внимания
3 четверть			
Мир фантазий	Аудирование и говорение	Синтаксис. Пунктуация. Прямая речь. Знаки препинания в предложениях с прямой речью	5.1.6.1 оценивать звучащую речь с позиции "нравится /не нравится", "правильно/ неправильно", аргументируя свою позицию
	Чтение		5.2.2.1 определять основную мысль на основе содержания и композиции;

			5.2.3.1 понимать применение прямого и переносного значения слов, синонимов, антонимов, омонимов и многозначных слов, использованных автором в тексте для различных целей
	Письмо		5.3.5.1 писать эссе-повествование, эссе-рассуждение; 5.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические ошибки с помощью словаря, редактируя предложения
	Соблюдение речевых норм		5.1.6.1 оценивать звучащую речь с позиции "нравится /не нравится", "правильно/ неправильно", аргументируя свою позицию
	Коррекционная работа		5.5.5.1 умение наглядно-действенного мышления; 5.5.7.1 уметь запоминать на слух
Живые организмы: растения	Аудирование и говорение		5.1.6.1 оценивать звучащую речь с позиции "нравится /не нравится", "правильно/ неправильно", аргументируя свою позицию
	Чтение	Синтаксис. Тире между подлежащим и сказуемым, выраженным именем существительным в именительном падеже	5.2.7.1 извлекать информацию для выполнения конкретной задачи
	Письмо		5.3.5.1 писать эссе-повествование, эссе-рассуждение; 5.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические ошибки с помощью словаря, редактируя предложения
	Соблюдение речевых норм		5.4.4.1 использовать тире между подлежащим и сказуемым
	Коррекционная работа		5.5.3.1 умение звукопроизношения; 5.5.3.2 умение звуко-буквенного восприятия; 5.5.6.1 уметь управлять процессами внимания
Каникулы и отдых	Аудирование и говорение		5.1.6.1 оценивать звучащую речь с позиции "нравится/не нравится", "правильно/ неправильно", аргументируя свою позицию
	Чтение	Синтаксис. Пунктуация. Однородные члены предложения.	5.2.2.1 определять основную мысль на основе содержания и композиции; 5.2.3.1 понимать применение синтаксических единиц, использованных автором в тексте для различных целей
	Письмо	Знаки препинания в предложениях с однородными членами	5.3.5.1 писать эссе-повествование, эссе-рассуждение; 5.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические ошибки с помощью словаря, редактируя предложения
	Соблюдение речевых норм		5.4.4.1 использовать знаки препинания в предложениях с однородными членами
	Коррекционная работа		5.5.3.1 уметь правильно произносить звуки; 5.5.4.1 уметь зрительно-двигательно координировать движения мелкой моторики рук
4 четверть			
Астрономия:	Аудирование и	Морфология.	5.1.5.1 участвовать в диалоге-расспросе, меняя

звезды созвездия	и говорение	Орфография. Местоимение. Не- с отрицательными местоимениями. Глагол. Не- с глаголами.	позицию "говорящий" на "слушающий" и учитывая возрастные особенности исполняемой роли; 5.1.7.1 строить высказывание определенного типа последовательно, с четкой структурой, с опорой на наглядные материалы; соблюдать орфоэпические нормы
	Чтение	Окончания в разных частях речи.	5.2.2.1 определять основную мысль на основе содержания и композиции; 5.2.8.1 сравнивать темы и композиции различных текстов (письмо, рекламный текст, объявление)
	Письмо		5.3.6.1 писать творческие работы (65-85слов), представляя себя на месте героя, используя жизненный опыт; 5.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические ошибки с помощью словаря, редактируя предложения
	Соблюдение речевых норм		5.4.1.1 правильно писать "НЕ" с отрицательными местоимениями, глаголами, а также окончания в разных частях речи
	Коррекционная работа		5.5.3.1 уметь правильно произносить звуки; 5.5.3.2 умение звуко-буквенного восприятия
Чудеса света	Слушание и говорение		5.1.5.1 участвовать в диалоге-расспросе, меняя позицию "говорящий" на "слушающий" и учитывая возрастные особенности исполняемой роли; 5.1.7.1 строить высказывание определенного типа последовательно, с четкой структурой, с опорой на наглядные материалы; соблюдать орфоэпические нормы
	Чтение	Синтаксис. Пунктуация. Обобщающие слова при однородных членах.	5.2.2.1 определять основную мысль на основе содержания и композиции; 5.2.8.1 сравнивать темы и композиции различных текстов (дневник, стихотворение, сказка)
	Письмо	Знаки препинания в предложениях с обобщающими словами при однородных членах	5.3.6.1 писать творческие работы (65-85) слов), представляя себя на месте героя, используя жизненный опыт; 5.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические ошибки с помощью словаря, редактируя предложения
	Соблюдение речевых норм		5.4.4.1 использовать знаки препинания в предложениях с обобщающими словами при однородных членах
	Коррекционная работа		5.5.5.1 уметь мыслить наглядно-действенно; 5.5.6.1 уметь управлять процессами внимания

2) 6 класс:
таблица 2

Тема	Виды речевой деятельности	Лексико-грамматический материал	Цели обучения
1 четверть			

Путешествия и достопримечательности	Аудирование и говорение		6.1.1.1 понимать основное содержание текста, извлекая главную и второстепенную информацию; 6.1.3.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание текстов (повествование, описание) от 3-го лица
	Чтение	Морфология. Сложные имена существительные. Орфография. Правописание суффиксов имен существительных.	6.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов, извлекая известную и неизвестную информацию; 6.2.6.1 использовать виды чтения: ознакомительное
	Письмо	Правописание суффиксов –ек,-ик в именах существительных. Разделительные ь и ы знаки. Синтаксис. Пунктуация.	6.3.1.1 составлять простой и сложный план; 6.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов-повествований от 3-го лица
	Соблюдение речевых норм	Вводные слова. Знаки препинания в предложениях с вводными словами.	6.4.1.1 правильно писать разделительные "Ъ и Ъ" знаки, сложные имена существительные; 6.4.4.1 использовать знаки препинания в предложениях с вводными словами
	Коррекционная работа		6.5.2.1 уметь целенаправленно выполнять действия по инструкции 6.5.1.1 умение зрительно-моторной координации
Образ жизни и культура: древние цивилизации	Аудирование и говорение	Морфология. Имя прилагательное (разряды). Склонение имен прилагательных. Сложные имена прилагательных. Орфография. Правописание сложных имен прилагательных. Правописание приставок раз-(рас-), роз (рос-), без-(бес-). Буквы О, Е после шипящих и Ц в суффиксах и окончаниях имен существительных и прилагательных.	6.1.1.1 понимать основное содержание текста, извлекая главную и второстепенную информацию; 6.1.3.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание текстов (повествование, описание) от 3-го лица; 6.1.4.1 прогнозировать развитие сюжета по ключевым словам
	Чтение		6.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов, извлекая известную и неизвестную информацию; 6.2.5.1 формулировать вопросы, оценивающие текст с точки зрения актуальности, ценности, качества и полезности; 6.2.6.1 использовать виды чтения: комментированное
	Письмо	Синтаксис. Пунктуация. Прямая речь. Знаки препинания в предложениях с прямой речью	6.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов-описаний от 3-го лица; 6.3.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций, в том числе с использованием информационно-

			коммуникационных технологий
	Соблюдение речевых норм		6.4.1.1 правильно писать сложные имена прилагательные, числительные, неопределенные местоимения; 6.4.4.1 использовать знаки препинания в предложениях с прямой речью
	Коррекционная работа		6.5.4.1 уметь управлять общей и мелкой моторикой; 6.5.3.1 уметь правильно дышать; 6.5.3.2 умение артикуляционной моторики
2 четверть			
Структура семьи и семейные ценности	Аудирование и говорение	Морфология. Краткая форма имен прилагательных. Степени сравнения имен прилагательных. Орфография. Правописание приставок "ПРЕ- и ПРИ-". Правописание суффиксов "-Н-, -НН-" в именах прилагательных. Орфография. Лексика и фразеология	6.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на ключевые слова, словосочетания; 6.1.7.1 строить монолог описательного или повествовательного характера с элементами рассуждения с опорой на план, схему, иллюстрации, рекламные ролики; соблюдать орфоэпические нормы
	Чтение		6.2.2.1 определять основную мысль, выявляя структурные части и объясняя смысл построения текста; 6.2.3.1 понимать применение фразеологизмов, обращений, однородных членов предложений, вопросительных и восклицательных, побудительных предложений
	Письмо		6.3.3.1 представлять информацию в виде комиксов, в том числе с использованием информационно-коммуникационных технологий; 6.3.6.1 писать творческие работы (90-110слов), представляя себя в предлагаемой ситуации и описывая собственные ощущения
	Соблюдение речевых норм		6.4.2.1 использовать фразеологические обороты; 6.4.3.1 использовать правильно падежные формы имени числительного, имени прилагательного, местоимений; образовывать степени сравнения имен прилагательных
	Коррекционная работа		6.5.7.1 уметь запоминать движения
Традиции празднования Нового года в Казахстане и за рубежом	Аудирование и говорение	Морфология. Имя числительное. Количественные и порядковые имена числительные.	6.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на ключевые слова, словосочетания; 6.1.4.1 прогнозировать развитие сюжета по ключевым словам.

	Чтение	Падежные формы имен числительных. Культура речи. Метафора.	6.2.2.1 определять основную мысль, выявляя структурные части и объясняя смысл построения текста; 6.2.3.1 понимать применение фразеологизмов, обращений, однородных членов предложений, вопросительных и восклицательных, побудительных предложений; 6.3.7.1 извлекать информацию из различных источников, сравнивая полученные сведения, определяя разные точки зрения
	Письмо		6.3.1.1 составлять простой и вопросный план; 6.3.6.1 писать творческие работы (90-110слов), представляя себя в предлагаемой ситуации и описывая собственные ощущения
	Соблюдение речевых норм		6.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на ключевые слова, словосочетания; 6.1.4.1 прогнозировать развитие сюжета по ключевым словам.
	Коррекционная работа		6.5.3.1 уметь правильно дышать; 6.5.3.2 уметь правильно управлять артикуляционной моторикой

3 четверть

Выдающиеся личности народа Казахстана	Аудирование и говорение	Морфология. Орфография. Правописание падежных форм имен числительных. Культура речи. Перифраз. Синтаксис. Пунктуация. Знаки препинания в предложениях с вводными конструкциями.	6.1.1.1 понимать основное содержание текста, извлекая главную и второстепенную информацию; 6.1.5.1 участвовать в диалоге, обмениваясь мнениями по предложенной теме
	Чтение		6.2.2.1 определять основную мысль, выявляя структурные части и объясняя смысл построения текста; 6.2.4.1 определять и различать типы текстов: описание, повествование, рассуждение; распознавать характерные черты, языковые и жанровые особенности текстов публицистического стиля (заметка, репортаж)
	Письмо	Прямой и обратный порядок слов. Дефис в наречиях	6.3.4.1 создавать тексты- описание, повествование, рассуждение в публицистического стиля (заметка, репортаж) с учетом целевой аудитории; 6.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью словаря, редактируя текст с учетом типа

	Соблюдение речевых норм		6.4.1.1 правильно писать суффиксы наречий; 6.4.2.1 использовать перифраз
	Коррекционная работа		6.5.2.1 уметь целенаправленно выполнять действия по инструкции
Спорт и диета	Аудирование и говорение		6.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения содержания, структуры высказывания и логики изложения материала; 6.1.7.1 строить монолог описательного или повествовательного характера с элементами рассуждения с опорой на план, схему, иллюстрации, рекламные ролики; соблюдать орфоэпические нормы
	Чтение	Морфология. Орфография. Местоимение (разряды). Склонение местоимений. Правописание отрицательных, неопределенных местоимений.	6.2.3.1 понимать применение фразеологизмов, обращений, однородных членов предложений, вопросительных и восклицательных, побудительных предложений; 6.2.5.1 формулировать вопросы, оценивающие текст с точки зрения актуальности, ценности, качества и полезности
	Письмо	Культура речи. Риторические фигуры	6.3.5.1 писать эссе-повествование, эссе-рассуждение, эссе-описание; 6.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью словаря, редактируя текст с учетом типа
	Соблюдение речевых норм		6.4.2.1 использовать риторические фигуры, антитезу, перифраз; 6.4.3.1 использовать правильно степени сравнения наречий
	Коррекционная работа		6.5.5.1 уметь мыслить наглядно-образно
Живые организмы: животные	Аудирование и говорение		6.1.5.1 участвовать в диалоге, обмениваясь мнениями по предложенной теме; 6.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения содержания, структуры высказывания и логики изложения материала
	Чтение	Морфология. Орфография. Слитное и раздельное написание местоимений. Культура речи. Олицетворение. Антитеза.	6.2.3.1 понимать применение фразеологизмов, обращений, однородных членов предложений, вопросительных и восклицательных, побудительных предложений; 6.2.4.1 определять и различать типы текстов: описание, повествование, рассуждение; распознавать характерные

			черты, языковые и жанровые особенности текстов художественного стиля (стихотворение, сказка, рассказ)
	Письмо		6.3.4.1 создавать тексты- описание, повествование, рассуждение в художественного стиля (стихотворение, сказка, рассказ) с учетом целевой аудитории; 6.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью словаря, редактируя текст с учетом типа
	Соблюдение речевых норм		6.4.1.1 правильно писать приставки и суффиксы в разных частях речи; 6.4.2.1 использовать перифраз, использовать слова в свойственном им значении
	Коррекционная работа		6.5.1.1 правильно использовать зрительно-моторную координацию
4 четверть			
Жара и холод: экстремальная погода	Аудирование и говорение		6.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на ключевые слова, словосочетания; 6.1.5.1 участвовать в диалоге, обмениваясь мнениями по предложенной теме
	Чтение	Морфология. Орфография. Наречие. Правописание суффиксов наречий: 1)-а-, -о-; 2) -н-, -нн-; 3) -о-, -е-.	6.2.7.1 извлекать информацию из различных источников, сравнивая полученные сведения, определяя разные точки зрения; 6.2.8.1 сравнивать стилистические особенности различных текстов с учетом композиционных особенностей различных текстов (стихотворение, сказка, рассказ) с учетом цели и целевой аудитории
	Письмо	Синтаксис. Пунктуация. Косвенная речь. Знаки препинания в предложениях с прямой и косвенной речью	6.3.5.1 писать эссе-повествование, эссе-рассуждение, эссе- описание; 6.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью словаря, редактируя текст с учетом типа
	Соблюдение речевых норм		6.4.4.1 использовать знаки препинания в предложениях с прямой и косвенной речью; 6.4.3.1 образовывать степени сравнения имен прилагательных в соответствии с нормой
	Коррекционная работа		6.5.6.1 уметь концентрировать внимание

Казахстан в будущем: изобретения и энергия	Аудирование и говорение	Морфология. Орфография. Степень сравнения наречий. Сравнительная степень и превосходная степень наречий. Синтаксис. Пунктуация. Знаки препинания в предложениях с прямой и косвенной речью.	6.1.5.1 участвовать в диалоге, обмениваясь мнениями по предложенной теме; 6.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения содержания, структуры высказывания и логики изложения материала
	Чтение		6.2.4.1 определять и различать типы текстов: описание, повествование, рассуждение; распознавать характерные черты, языковые и жанровые особенности текстов публицистического стиля (интервью); 6.2.8.1 сравнивать стилистические особенности различных текстов с учетом композиционных особенностей различных текстов (заметка, репортаж, интервью) с учетом цели и целевой аудитории
	Письмо		6.3.6.1 писать творческие работы (85-105слов), представляя себя в предлагаемой ситуации и описывая собственные ощущения; 6.3.7.1 корректировать текст, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки с помощью словаря, редактируя текст с учетом типа
	Соблюдение речевых норм		6.4.3.1 образовывать степени сравнения наречий в соответствии с нормой; 6.4.4.1 использовать знаки препинания в предложениях с прямой и косвенной речью
	Коррекционная работа		6.5.3.1 умение правильного дыхания 6.5.3.2 умение артикуляционной моторики

3) 7 класс:

таблица 3

Тема	Виды речевой деятельности	Лексико- грамматический материал	Цели обучения
I четверть			
Климат изменения климата	Аудирование и говорение	Морфология. Орфография. Разноспрягаемые глаголы. Правописание гласных суффиксах	7.1.1.1 понимать основное содержание текста, извлекая главную и второстепенную; 7.1.3.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание текстов (повествование) с изменением лица; 7.1.4.1 прогнозировать содержание, исходя из основной мысли текста
	Чтение	глаголов.	7.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов, извлекая главную и второстепенную

		Причастие. Причастный оборот.	информацию; 7.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе поисковое
	Письмо	Правописание гласных после "И-Ы Ц". Синтаксис.	7.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов-повествований с изменением лица; 7.3.3.1 представлять информацию в виде различных схем, таблиц, диаграмм
	Соблюдение речевых норм	Пунктуация. Обособленные определения. Знаки препинания при обособленных определениях.	7.4.1.1 правильно писать гласные после шипящих и "Ц", окончания глаголов, суффиксы причастий; 7.4.4.1 использовать знаки препинания в простых, осложненных обособленным определением, предложениях
	Коррекционная работа		7.5.1.1 уметь удерживать в поле зрения зрительный стимул при выполнении зрительной задачи; 7.5.3.1 уметь поставить логическое ударения; 7.5.3.2 уметь правильно постановки интонации
Обычаи и традиции	Аудирование и говорение	Морфология. Орфография. Возвратные глаголы. Деепричастие. Деепричастный оборот. Правописание "НЕ-" с глаголами и глагольными формами. Синтаксис. Пунктуация. Обособленные определения. Знаки препинания при обособленных определениях.	7.1.1.1 понимать основное содержание текста, извлекая главную и второстепенную; 7.1.3.1 пересказывать подробно, кратко, выборочно содержание текстов (описание, рассуждение) с изменением лица
	Чтение		7.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов, извлекая главную и второстепенную информацию; 7.2.5.1 формулировать различные вопросы на основе выводов и заключений; 7.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе поисковое
	Письмо		7.3.1.1 составлять простой и сложный план, собирать материал к сочинению и организовывать его в соответствии с планом; 7.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов-описаний и текстов-рассуждений с изменением лица
	Соблюдение речевых норм		7.4.1.1 правильно писать "НЕ" с разными частями речи; окончания глаголов; суффиксы деепричастий; 7.4.4.1 использовать знаки препинания в простых осложненных предложениях с обособленными обстоятельствами
	Коррекционная работа		7.5.1.1 уметь удерживать в поле зрения зрительный стимул при выполнении зрительной задачи; 7.5.7.1 уметь запоминать зрительно
2 четверть			
Знания: мир и изучение иностранных языков	Аудирование и говорение	Лексика. Паронимы. Орфография. Правописание "НЕ" с глаголами и глагольными формами.	7.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на структуру; 7.1.7.1 строить аргументированный монолог (описание, повествование), включающий не менее 2 микротем, на основе плана, схем, иллюстраций, рекламных роликов; соблюдать орфоэпические нормы
	Чтение	Наклонение	7.2.2.1 выявлять структурные части и их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль; 7.2.7.1 извлекать информацию из различных источников

	Письмо	глагола. Изъявительное наклонение.	7.3.1.1 составлять простой и сложный план, собирать материал к сочинению и организовывать его в соответствии с _____ планом; 7.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе аргументативное, эссе на основе текста, выражая свое отношение к проблеме
	Соблюдение речевых норм		7.4.2.1 использовать _____ паронимы; 7.4.3.1 использовать правильно глагол и его формы, служебные части речи; соблюдать нормы глагольного управления
	Коррекционная работа		7.5.4.1 уметь координировать движения пальцев рук; 7.5.5.1 уметь мыслить ассоциативно
Времена года.	Аудирование и говорение	Орфография. Культура речи.	7.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на структуру; 7.1.4.1 прогнозировать содержание, исходя из основной мысли текста
	Чтение	Правописание "НЕ" с причастиями. Аллегория. Морфология. Глаголы условного наклонения.	7.2.2.1 выявлять структурные части и их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль; 7.2.3.1 понимать применение и объяснять явное и скрытое (подтекст) значение отдельных слов и выражений в тексте, использование паронимов, вводных слов, повторов, прямого и обратного порядка слов в предложении
	Письмо	Частицы. Разряды частиц. Употребление частиц в речи. Союзы. Сочинительные и подчинительные союзы.	7.3.1.1 составлять простой и сложный план, собирать материал к сочинению и организовывать его в соответствии с _____ планом; 7.3.3.1 представлять информацию в виде различных схем, таблиц, _____ диаграмм; 7.3.6.1 писать творческие работы (110-120 слов), выбирая определенную социальную роль и речевое поведение
	Соблюдение речевых норм	Предлоги. Синтаксис. Согласованные и несогласованные	7.4.2.1 использовать _____ аллегория; 7.4.3.1 использовать правильно глагол и его формы, служебные части речи; соблюдать нормы глагольного управления
	Коррекционная работа	определения	7.5.2.1 уметь воспроизводить движения точно и качественно 7.5.4.1 уметь координировать движения пальцев рук
3 четверть			
Молодежная культура.	Аудирование и говорение	Орфография. Культура речи. Правописание "НЕ и НИ" с разными частями речи.	7.1.1.1 понимать основное содержание текста, извлекая известную и неизвестную информацию; 7.1.5.1 участвовать в диалоге по предложенной проблеме, аргументируя свою точку зрения
	Чтение	Инверсия. Сравнение.	7.2.2.1 выявлять структурные части и их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль; 7.2.5.1 формулировать различные вопросы на основе выводов и заключений
	Письмо	Пунктуация (обособление сравнительных оборотов)	7.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе аргументативное эссе на основе текста, выражая свое отношение к проблеме и/или авторской позиции; 7.3.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические недочеты; редактировать текст,

			<p>изменяя структуру отдельных предложений или фрагментов текста</p> <p>7.4.1.1 правильно писать "НЕ" с разными частями речи, окончания глаголов, суффиксы деепричастий;</p> <p>7.4.2.1 использовать инверсию</p> <p>7.5.3.1 уметь поставить логическое ударение;</p> <p>7.5.3.2. уметь восстанавливать интонацию;</p> <p>7.5.5.1 уметь мыслить ассоциативно</p>
	Соблюдение речевых норм		
	Коррекционная работа		
Проблемы социальной защиты граждан.	Аудирование и говорение		<p>7.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения содержания, использования языковых средств для привлечения внимания, структуры и логики изложения материала;</p> <p>7.1.7.1 строить аргументированный монолог (рассуждение), включающий не менее 2 микротем, на основе плана, схем, иллюстраций, рекламных роликов; соблюдать орфоэпические нормы</p>
	Чтение	Культура речи. Официально-деловой стиль. Анафора. Глаголы	<p>7.2.3.1 понимать применение и объяснять явное и скрытое (подтекст) значение отдельных слов и выражений в тексте, использование паронимов, вводных слов, повторов, прямого и обратного порядка слов в предложении;</p> <p>7.2.4.1 определять смешанные типы текстов и различать характерные черты, языковые и жанровые особенности текстов официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, инструкция)</p>
	Письмо	повелительного наклонения. Нормы глагольного управления.	<p>7.3.4.1 создавать тексты- описание с элементами повествования, повествование с элементами рассуждения и создавать тексты официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, инструкция) с учетом целевой аудитории, выражая собственное мнение;</p> <p>7.3.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические недочеты; редактировать текст, изменяя структуру отдельных предложений или фрагментов текста</p>
	Соблюдение речевых норм		<p>7.4.2.1 использовать анафору;</p> <p>7.4.3.1 использовать правильно глагол и его формы, служебные части речи; соблюдать нормы глагольного управления</p>
	Коррекционная работа		<p>7.5.3.1 уметь поставить логическое ударение;</p> <p>7.5.3.2 уметь правильно постановки интонации</p>
Здоровое питание	Аудирование и говорение	Лексика Термины. Морфология. Орфография. Безличные глаголы.	<p>7.1.5.1 участвовать в диалоге по предложенной проблеме, аргументируя свою точку зрения;</p> <p>7.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения содержания, использования языковых средств для привлечения внимания, структуры и логики изложения материала</p>
	Чтение	Глагольное управление. Правописание суффиксов	<p>7.2.2.1 выявлять структурные части и их элементы (предложения, абзацы), раскрывающие основную мысль;</p> <p>7.2.4.1 определять смешанные типы текстов и различать характерные черты, языковые и жанровые особенности</p>

		глаголов, причастий.	текстов тексты публицистического стиля (заметка, интервью, дневник, блог, письма: просьбы, приглашения) с учетом целевой аудитории, выражая собственное мнение); 7.2.5.1 формулировать различные вопросы на основе выводов и заключений
	Письмо		7.3.4.1 создавать тексты- описание с элементами повествования, повествование с элементами рассуждения и создавать тексты публицистического стиля (заметка, интервью, дневник, блог, письма: просьбы, приглашения) с учетом целевой аудитории, выражая собственное мнение; 7.3.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические недочеты; редактировать текст, изменяя структуру отдельных предложений или фрагментов текста
	Соблюдение речевых норм		7.4.1.1 правильно писать окончания глаголов, суффиксы причастий; 7.4.2.1 использовать термины
	Коррекционная работа		7.5.6.1 уметь удерживать устойчивое внимания; 7.5.7.1 уметь запоминать зрительно
4 четверть			
День Победы	Аудирование и говорение	Морфология. Нормы глагольного управления. Синтаксис. Пунктуация. Обособленные обстоятельства. Знаки препинания при обособленных обстоятельствах.	7.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на структуру; 7.1.5.1 участвовать в диалоге по предложенной проблеме, аргументируя свою точку зрения
	Чтение		7.2.7.1 извлекать информацию из различных источников, различая факт и мнение; 7.2.8.1 сравнивать стилистические особенности различных текстов с учетом композиции и языковых особенностей, цели и целевой аудитории (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, инструкция, заметка)
	Письмо		7.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе аргументативное эссе на основе текста, выражая свое отношение к проблеме и/или авторской позиции; 7.3.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические недочеты; редактировать текст, изменяя структуру отдельных предложений или фрагментов текста
	Соблюдение речевых норм		7.4.3.1 использовать правильно глагол и его формы, служебные части речи; соблюдать нормы глагольного управления; 7.4.4.1 использовать знаки препинания в простых осложненных предложениях с обособленными обстоятельствами
	Коррекционная работа		7.5.7.1 уметь запоминать зрительно
Если бы я правил миром...	Аудирование и говорение	Синтаксис. Пунктуация. Обособленные приложения. Знаки препинания при обособленных	7.1.4.1 прогнозировать содержание, исходя из основной мысли текста; 7.1.5.1 участвовать в диалоге по предложенной проблеме, аргументируя свою точку зрения; 7.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения содержания, использования языковых средств для

		обстоятельствах. Аллегория. Инверсия	привлечения внимания, структуры и логики изложения материала
	Чтение		7.2.3.1 понимать применение и объяснять явное и скрытое (подтекст) значение отдельных слов и выражений в тексте, использование паронимов, вводных слов, повторов, прямого и обратного порядка слов в предложении; 7.2.4.1 определять смешанные типы текстов и различать характерные черты, языковые и жанровые особенности текстов публицистического и официально-делового стилей (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, инструкция, заметка, интервью, дневник, блог, письма: просьбы, приглашения); 7.2.8.1 сравнивать стилистические особенности различных текстов с учетом композиции и языковых особенностей, цели и целевой аудитории (интервью, дневник, блог, письма: просьбы, приглашения)
	Письмо		7.3.6.1 писать творческие работы (200-250 слов), выбирая определенную социальную роль и речевое поведение; 7.3.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические недочеты; редактировать текст, изменяя структуру отдельных предложений или фрагментов текста
	Соблюдение речевых норм		7.4.3.1 использовать правильно глагол и его формы, служебные части речи; соблюдать нормы глагольного управления; 7.4.4.1 использовать знаки препинания в простых осложненных предложениях с обособленными обстоятельствами
	Коррекционная работа		7.5.5.1 уметь мыслить ассоциативно

4) 8 класс:

таблица 4

Тема	Виды речевой деятельности	Лексико-грамматический материал	Цели обучения
I четверть			
Семья: права и обязанности	Аудирование и говорение	Морфология. Омонимия самостоятельных и служебных частей речи. Синтаксис. Обособленные члены предложения	8.1.1.1 понимать содержание текста, определяя открытую и скрытую (подтекст) информацию, цель высказывания; 8.1.2.1 определять основную мысль на основе структурных элементов текста и целевой аудитории; 8.1.3.1 пересказывать содержание текстов различных типов речи с изменением лица, сохраняя структуру исходного текста
	Чтение	(несогласованные определения, обстоятельства, выраженные именем	8.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов (в том числе особенности письменной формы речи), извлекая открытую и скрытую информацию; 8.2.2.1 выявлять особенности структуры текста,

		существительными с предлогами).	<p>раскрывающие основную мысль;</p> <p>8.2.4.1 определять смешанные типы текстов, различать характерные черты, языковые и жанровые особенности публицистического стиля (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор);</p> <p>8.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе изучающее</p>
	Письмо		<p>8.3.1.1 составлять цитатный план (простой и сложный), учитывая жанровое своеобразие текста;</p> <p>8.3.2.1.излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов смешанного типа с изменением лица;</p> <p>8.3.4.1 создавать тексты- описание с элементами рассуждения, повествование с элементами описания и создавать тексты публицистического стиля (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор) с учетом целевой аудитории</p>
	Соблюдение речевых норм		<p>8.4.1.1 правильно писать омонимичные самостоятельные и служебные части речи;</p> <p>8.4.3.1 использовать правильно обособленные члены предложения</p>
	Коррекционная работа		<p>8.5.1.1 уметь управлять зрительными нарушениями</p>
Развлечения и спорт	Аудирование и говорение		<p>8.1.1.1 понимать содержание текста, определяя открытую и скрытую (подтекст) информацию, цель высказывания;</p> <p>8.1.2.1 определять основную мысль на основе структурных элементов текста и целевой аудитории;</p> <p>8.1.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, аргументируя собственные утверждения, убеждая оппонента в правильности своей позиции, делать выводы</p>
	Чтение	Синтаксис. Обособленные члены предложения (сложные случаи обособления).	<p>8.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов (в том числе особенности письменной формы речи), извлекая открытую и скрытую (подтекст) информацию;</p> <p>8.2.2.1 выявлять особенности структуры текста, раскрывающие основную мысль;</p> <p>8.2.4.1 определять смешанные типы текстов, различать характерные черты, языковые и жанровые особенности разговорного, стиля (комментарии в блоге, чате, форуме);</p> <p>8.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе изучающее</p>
	Письмо		<p>8.3.1.1 составлять простой и сложный план, собирать материал к сочинению и организовывать его в соответствии с планом;</p> <p>8.3.3.1 представлять информацию сплошных текстов в виде рисунков, схем, таблиц, диаграмм и наоборот;</p> <p>8.3.4.1 создавать тексты- описание с элементами рассуждения, повествование с элементами описания и создавать тексты разговорного стиля (комментарии в блоге, чате, форуме) с учетом целевой аудитории</p>

	Соблюдение речевых норм		8.4.1.1 правильно писать омонимичные самостоятельные и служебные части речи;
	Коррекционная работа		8.4.3.1 использовать правильно обособленные члены предложения.
			8.5.1.1 уметь управлять зрительными нарушениями
			8.5.3.1 уметь правильно читать и писать
2 четверть			
Мир профессий	Аудирование и говорение		8.1.2.1 определять основную мысль на основе структурных элементов текста и целевой аудитории;
	Чтение	Лексика. Профессиональные слова. Синтаксис. Пунктуация. Цитата. Знаки препинания при цитировании	8.1.3.1 пересказывать содержание текстов различных типов речи с изменением лица, сохраняя структуру исходного текста
	Письмо		8.2.3.1 понимать применение и объяснять подразумеваемый смысл отдельных слов, словосочетаний и предложений в тексте, эмоционально окрашенных и профессиональных слов, неологизмов, окказионализмов с учетом лексической сочетаемости;
	Соблюдение речевых норм		8.2.4.1 определять смешанные типы текстов, различать характерные черты, языковые и жанровые особенности публицистического, разговорного, (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, комментарии в блоге, чате, форуме);
	Коррекционная работа		8.2.5.1 формулировать вопросы и собственные идеи на основе прочитанного текста, различать факт и мнение
Космос	Аудирование и говорение	Лексика. Термины. Неологизмы.	8.3.2.1 излагать подробно, кратко, выборочно содержание текстов смешанного типа с изменением лица;
	Чтение	Синтаксис. Пунктуация. Знаки препинания в предложениях с уточняющими членами предложения.	8.3.4.1 создавать тексты- описание с элементами рассуждения, повествование с элементами описания и создавать тексты официально-делового стиля (послание, характеристика, биография, автобиография)
			8.4.2.1 использовать термины, профессиональные слова;
			8.4.2.2 избегать повторов и штампов;
			8.4.4.1 использовать знаки препинания в неполных предложениях
			8.5.5.1 уметь мыслить словесно-логически;
			8.5.7.1 уметь запоминать по смыслу, ассоциативно
			8.1.3.1 пересказывать содержание текстов различных типов речи с изменением лица, сохраняя структуру исходного текста;
			8.1.4.1 прогнозировать содержание по названию текста или началу
			8.2.3.1 понимать применение и объяснять подразумеваемый смысл отдельных слов, словосочетаний и предложений в тексте, эмоционально окрашенных и профессиональных слов, неологизмов, окказионализмов с учетом лексической сочетаемости;
			8.2.4.1 определять смешанные типы текстов, различать характерные черты, языковые и жанровые особенности стиля (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, комментарии в блоге, чате, форуме);

			8.2.5.1 формулировать вопросы и собственные идеи на основе прочитанного текста, различать факт и мнение
	Письмо		8.3.3.1 представлять информацию сплошных текстов в виде рисунков, схем, таблиц, диаграмм и наоборот; 8.3.4.1 создавать тексты- описание с элементами рассуждения, повествование с элементами описания и создавать тексты научного стиля (аннотация, тезисы, реферат, доклад) с учетом целевой аудитории
	Соблюдение речевых норм		8.4.2.1 использовать термины, неологизмы, инверсия, градация; 8.4.2.2 избегать повторов и штампов; 8.4.4.1 использовать знаки препинания при уточняющих членах предложения
	Коррекционная работа		8.5.5.1 уметь мыслить словесно-логически; 8.5.7.1 уметь запоминать по смыслу, ассоциативно
3 четверть			
Разнообразие форм жизни	Аудирование и говорение	Орфография. Правописание омонимичных самостоятельных частей речи Синтаксис. Пунктуация. Вводные словосочетания и предлоги. Знаки препинания в предложениях вводными словосочетаниями.	8.1.1.1 понимать содержание текста, определяя открытую и скрытую (подтекст) информацию, цель высказывания; 8.1.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, аргументируя собственные утверждения, убеждая оппонента в правильности своей позиции, делать выводы; 8.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения темпа речи и соответствия целевой аудитории
	Чтение		8.2.1.1 понимать основную информацию сплошных и несплошных текстов (в том числе особенности письменной формы речи), извлекая открытую и скрытую (подтекст) информацию; 8.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе изучающее; 8.2.8.1 сравнивать стилистические (композиционные, языковые) особенности различных текстов с учетом цели и целевой аудитории (комментарии в блоге, чате, форуме)
	Письмо		8.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе аргументативное, эссе на основе текста, выражая свое отношение к проблеме; 8.3.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические, стилистические недочеты; редактировать текст, перестраивая структуру текста
	Соблюдение речевых норм		8.4.1.1 правильно писать омонимичные самостоятельные и служебные части речи; 8.4.4.1 использовать знаки препинания при цитировании
	Коррекционная работа		8.5.5.1 уметь мыслить словесно-логически
Вода в жизни человека	Аудирование и говорение	Культура речи. Перифраз. Штампы Тавтология. Синтаксис. Назывные	8.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения темпа речи и соответствия целевой аудитории; 8.1.7.1 строить развернутый аргументированный монолог (рассуждение с элементами описания и повествования, убеждение), включающий не менее 2 микротем в пределах учебной, социально-культурной и

		предложения. Определенно-личные предложения.	общественно-политической сфер, на основе блогов и сообщений средств массовой информации с учетом целевой аудитории; соблюдать орфоэпические нормы
	Чтение	Неопределенно-личные предложения.	8.2.4.1 определять смешанные типы текстов, различать характерные черты, языковые и жанровые особенности официально-делового стиля (послание, характеристика, биография, автобиография); 8.2.7.1 извлекать и синтезировать информацию из различных источников, определяя ее актуальность, противоречивость, достоверность, целевую аудиторию; 8.2.8.1 сравнивать стилистические (композиционные, языковые) особенности различных текстов с учетом цели и целевой аудитории (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, комментарии в блоге, чате, форуме)
	Письмо		8.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе академическое, рассматривая одну из сторон проблемы; 8.3.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические, стилистические недочеты; редактировать текст, перестраивая структуру текста
	Соблюдение речевых норм		8.4.1.1 правильно писать омонимичные самостоятельные и служебные части речи; 8.4.4.1 использовать знаки препинания при цитировании
	Коррекционная работа		8.5.2.1 уметь воспроизводить самопроизвольно согласовываемые движения и действия; 8.5.5.1 уметь мыслить словесно-логически
Еда: необходимость или роскошь?	Аудирование и говорение		8.1.3.1 пересказывать содержание текстов различных типов речи с изменением лица, сохраняя структуру исходного текста; 8.1.4.1 прогнозировать содержание по названию текста или началу
	Чтение	Лексика. Эмоционально окрашенные слова. Синтаксис. Пунктуация. Обобщенно-личные предложения. Безличные предложения.	8.2.2.1 выявлять особенности структуры текста, раскрывающие основную мысль; 8.2.3.1 понимать применение и объяснять подразумеваемый смысл отдельных слов, словосочетаний и предложений в тексте, эмоционально окрашенных и профессиональных слов, неологизмов, окказионализмов с учетом лексической сочетаемости; 8.2.5.1 формулировать вопросы и собственные идеи на основе прочитанного текста, различать факт и мнение
	Письмо	Неполные предложения. Знаки препинания в неполных предложениях.	8.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе аргументативное, эссе на основе текста, выражая свое отношение к проблеме; 8.3.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические, стилистические недочеты; редактировать текст, перестраивая структуру текста
	Соблюдение речевых норм		8.4.4.1 использовать знаки препинания в неполных предложениях
	Коррекционная работа		8.5.2.1 уметь воспроизводить самопроизвольно согласовываемые движения и действия;

			8.5.6.1 уметь направлять внимания
4 четверть			
Музыка в современном обществе	Аудирование и говорение	Лексика. Окказионализм. Инверсия. Градация. Морфология. Омонимичные самостоятельные и служебные части речи. Синтаксис. Обособленные приложения.	8.1.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, аргументируя собственные утверждения, убеждая оппонента в правильности своей позиции, делать выводы; 8.1.7.1 строить развернутый аргументированный монолог (рассуждение с элементами описания и повествования, убеждение), включающий не менее 2 микротем в пределах учебной, социально-культурной и общественно-политической сфер, на основе блогов и сообщений средств массовой информации с учетом целевой аудитории; соблюдать орфоэпические нормы
	Чтение		8.2.2.1 выявлять особенности структуры текста, раскрывающие основную мысль; 8.2.3.1 понимать применение и объяснять подразумеваемый смысл отдельных слов, словосочетаний и предложений в тексте, эмоционально окрашенных и профессиональных слов, неологизмов, окказионализмов с учетом лексической сочетаемости; 8.2.4.1 определять смешанные типы текстов, различать характерные черты, языковые и жанровые особенности публицистического, разговорного, научного, официально-делового стилей (репортаж, фельетон, статья, интервью, очерк, обзор, послание, характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад, комментарии в блоге, чате, форуме)
	Письмо		8.3.3.1 представлять информацию сплошных текстов в виде рисунков, схем, таблиц, диаграмм и наоборот; 8.3.6.1. писать творческие работы (120-130 слов), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся контрастными по содержанию; 8.3.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические, стилистические недочеты; редактировать текст, перестраивая структуру текста
	Соблюдение речевых норм		8.4.2.1 использовать инверсию, градацию; 8.4.3.1 использовать правильно обособленные члены предложения
	Коррекционная работа		8.5.1.1. уметь управлять зрительными нарушениями 8.5.5.1 уметь мыслить словесно-логически; 8.5.7.1 уметь запоминать по смыслу, ассоциативно
Научные открытия и технологии	Аудирование и говорение	Лексика. Термины. Неологизмы. Культура речи. Штампы. Повторы. Морфология. Омонимичные	8.1.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, аргументируя собственные утверждения, убеждая оппонента в правильности своей позиции, делать выводы; 8.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения темпа речи и соответствия целевой аудитории; 8.1.7.1 строить развернутый аргументированный монолог (рассуждение с элементами описания и

		самостоятельные и служебные части речи. Синтаксис. Обособленные члены предложения	повествования, убеждение), включающий не менее 2 микротем в пределах учебной, социально-культурной и общественно-политической сфер, на основе блогов и сообщений средств массовой информации с учетом целевой аудитории; соблюдать орфоэпические нормы
	Чтение		8.2.2.1 выявлять особенности структуры текста, раскрывающие основную мысль; 8.2.7.1 извлекать и синтезировать информацию из различных источников, определяя ее актуальность, противоречивость, достоверность, целевую аудиторию; 8.2.8.1 сравнивать стилистические (композиционные, языковые) особенности различных текстов с учетом цели и целевой аудитории (аннотация, тезисы, реферат, доклад)
	Письмо		8.3.6.1 писать творческие работы (120-130слов), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся контрастными по содержанию; 8.3.7.1 корректировать текст, исправляя смысловые, фактические, логические, стилистические недочеты; редактировать текст, перестраивая структуру текста;
	Соблюдение речевых норм		8.4.2.1 использовать термины, неологизмы; 8.4.2.2 избегать повторов и штампов; 8.4.3.1 использовать правильно обособленные члены предложения
	Коррекционная работа		8.5.5.1 уметь мыслить словесно-логически; 8.5.7.1 уметь запоминать по смыслу, ассоциативно

5) 9 класс:

таблица 5

Тема	Виды речевой деятельности	Лексико-грамматический материал	Цели обучения
I четверть			
Конфликты и миротворчество	Аудирование и говорение	Синтаксис. Орфография. Виды предложений. Морфология. Союзы (сочинительные и подчинительные). Правописание союзов	9.1.1.1 понимать основную и детальную информацию текста, высказывая критическое отношение к услышанному; 9.1.2.1 определять основную мысль на основе микротем, выражая свое отношение к услышанному; 9.1.3.1 пересказывать содержание текстов смешанного типа, творчески интерпретируя информацию
	Чтение		9.2.1.1 понимать открытую и скрытую (подтекст) информацию сплошных и несплошных текстов, соотнося заключенную в тексте информацию с информацией других источников /личным опытом; 9.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли; 9.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение, чтение с составлением плана
	Письмо		9.3.1.1 составлять разные виды плана, в том числе цитатный, тезисный;

			<p>9.3.2.1 излагать содержание текстов, синтезируя информацию прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала;</p> <p>9.3.4.1 создавать тексты-описание с элементами рассуждения соответствующих стилей (научная статья) с учетом целевой аудитории</p>
	Соблюдение речевых норм		<p>9.4.1.1 соблюдать орфографические нормы;</p> <p>9.4.3.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях</p>
	Коррекционная работа		<p>9.5.1.1 уметь визуально выборочно воспринимать материал;</p> <p>9.5.4.1 уметь стабильно удерживать запястья</p>
Сухопутные страны	Аудирование и говорение	Морфология. Морфологические средства связи в сложных предложениях. Союзы и союзные слова.	<p>9.1.1.1 понимать основную и детальную информацию текста, высказывая критическое отношение к услышанному;</p> <p>9.1.2.1 определять основную мысль на основе микротем, выражая свое отношение к услышанному;</p> <p>9.1.5.1 участвовать в полемике, синтезируя различные точки зрения и предлагая решение проблемы</p>
	Чтение		<p>9.2.1.1 понимать открытую и скрытую (подтекст) информацию сплошных и несплошных текстов, соотнося заключенную в тексте информацию с информацией других источников /личным опытом;</p> <p>9.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли;</p> <p>9.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение, чтение с составлением тезисов</p>
	Письмо		<p>9.3.1.1 составлять разные виды плана, в том числе цитатный, тезисный;</p> <p>9.3.2.1 излагать содержание текстов, синтезируя информацию прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала;</p> <p>9.3.4.1 создавать тексты- повествование с элементами рассуждения соответствующих стилей (научная статья) с учетом целевой аудитории</p>
	Соблюдение речевых норм		<p>9.4.1.1 соблюдать орфографические нормы;</p> <p>9.4.3.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях</p>
	Коррекционная работа		<p>9.5.1.1 уметь визуально выборочно воспринимать материал;</p> <p>9.5.4.1 уметь стабильно удерживать запястья</p>
2 четверть			
Традиции и культура	Аудирование и говорение	Лексика. Стилистически окрашенные слова. Синтаксис.	<p>9.1.2.1 определять основную мысль на основе микротем, выражая свое отношение к услышанному;</p> <p>9.1.3.1 пересказывать содержание текстов смешанного типа, творчески интерпретируя информацию</p>
	Чтение	Пунктуация. Сложносочиненные	<p>9.2.3.1 понимать применение аббревиации, парцелляции, иронии, намёков, преуменьшения,</p>

		предложения. Знаки препинания в сложноподчиненных предложениях.	преувеличения; 9.2.4.1 определять типы текстов, характерные черты, языковые особенности текстов разных жанров, стилей и подстилей (научная статья, отчет о поездке); 9.2.5.1 формулировать вопросы и идеи, интерпретируя содержание текстов
	Письмо		9.3.2.1 излагать содержание текстов, синтезируя информацию прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала; 9.3.4.1 создавать тексты-описание с элементами рассуждения соответствующих стилей (отчет о поездке) с учетом целевой аудитории
	Соблюдение речевых норм		9.4.2.1 использовать стилистически окрашенные слова; 9.4.4.1 использовать знаки препинания в простых, простых осложненных и сложных предложениях
	Коррекционная работа		9.5.7.1 уметь запоминать образно; 9.5.4.1 уметь стабильно удерживать запястья
Ресурсы планеты "Земля"	Аудирование и говорение		9.1.4.1 прогнозировать содержание по финалу текста
	Чтение	Синтаксис. Пунктуация. Сложноподчиненные предложения.	9.2.3.1 понимать применение парцелляции, иронии, намёков, преуменьшения, преувеличения в словосочетаниях; 9.2.4.1 определять типы текстов, характерные черты, языковые особенности текстов разных жанров, стилей и подстилей (научная статья, отчет о поездке); 9.2.5.1 формулировать вопросы и идеи, интерпретируя содержание текстов
	Письмо	Знаки препинания в сложноподчиненных предложениях	9.3.3.1 представлять информацию в виде презентаций с использованием ссылок, гиперссылок; 9.3.4.1 создавать тексты-повествование с элементами рассуждения соответствующих стилей (отчет о поездке) с учетом целевой аудитории
	Соблюдение речевых норм		9.4.4.1 использовать знаки препинания в простых, простых осложненных и сложных предложениях
	Коррекционная работа		9.5.5.1 уметь мыслить наглядно-схематически
3 четверть			
Подросток в современном мире	Аудирование и говорение	Морфология. Морфологические средства связи в сложных предложениях. Союзы и союзные слова. Орфография. Слитное, дефисное написание различных частей речи.	9.1.1.1 понимать основную и детальную информацию текста, высказывая критическое отношение к услышанному; 9.1.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, аргументируя собственные утверждения, убеждая оппонента в правильности своей позиции, делать выводы; 9.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения нормативности речи, содержания, структуры, логики изложения материала, выражая собственное мнение
	Чтение	Синтаксис.	9.2.1.1 понимать открытую и скрытую (подтекст)

		Пунктуация. Бессоюзные сложные предложения. Знаки препинания в бессоюзных предложениях	информацию сплошных и несплошных текстов, соотнося заключенную в тексте информацию с информацией других источников /личным опытом; 9.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе просмотровое чтение, чтение с составлением плана, тезисов; 9.2.8.1 сравнивать стилистические (композиционные, языковые, жанровые) особенности различных текстов, учитывая цель, целевую аудиторию и позицию автора (научная статья)
	Письмо		9.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе академическое, рассматривая одну из сторон проблемы; 9.3.7.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте
	Соблюдение речевых норм		9.4.3.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях; 9.4.4.1 использовать знаки препинания в простых, простых осложненных и сложных предложениях
	Коррекционная работа		9.5.5.1 уметь мыслить наглядно-схематически; 9.5.3.1 уметь воспроизводить развернутую речь
Всемирная связь в 21-ом веке	Аудирование и говорение	Морфология. Морфологические средства связи в сложных предложениях.	9.1.6.1 оценивать прослушанный материал с точки зрения нормативности речи, содержания, структуры, логики изложения материала, выражая собственное мнение; 9.1.7.1 строить развернутый аргументированный монолог (рассуждение на заданную тему, убеждение), включающий не менее 3 микротем в пределах учебной, общественно-политической и социально-культурной сфер; использовать модели речевого поведения в соответствии с речевыми нормами в конкретной ситуации
	Чтение	Союзы и союзные слова. Синтаксис. Пунктуация. Сложноподчиненные предложения. Знаки препинания в сложноподчиненных предложениях.	9.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли; 9.2.3.1 понимать применение аббревиации, парцелляции, иронии, намёков, преумножения, преувеличения; 9.2.5.1 формулировать вопросы и идеи, интерпретируя содержание текстов
	Письмо		9.3.5.1 писать разные виды эссе, в том числе академическое, рассматривая одну из сторон проблемы; 9.3.7.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте
	Соблюдение речевых норм		9.4.3.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях; 9.4.4.1 использовать знаки препинания в простых,

			простых осложненных и сложных предложениях
	Коррекционная работа		9.5.4.1 уметь стабильно удерживать запястья 9.5.5.1 уметь мыслить наглядно-схематически
4 четверть			
Дилеммы и выбор	Аудирование и говорение	Лексика. Парцелляция. Морфология. Морфологические средства связи в сложных предложениях. Синтаксис. Пунктуация. Сложноподчиненные предложения с разными видами придаточных: (определительные и изъяснительные). Знаки препинания в	9.1.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, аргументируя собственные утверждения, убеждая оппонента в правильности своей позиции, делать выводы; 9.1.7.1 строить развернутый аргументированный монолог (рассуждение на заданную тему, убеждение), включающий не менее 3 микротем в пределах учебной, общественно-политической и социально-культурной сфер; использовать модели речевого поведения в соответствии с речевыми нормами в конкретной ситуации
	Чтение	сложноподчиненных предложениях с разными видами придаточных (определительные и изъяснительные). Знаки препинания в	9.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли; 9.2.3.1 понимать применение аббревиации, парцелляции, иронии, намёков, преувеличения; 9.2.4.1 определять типы текстов, характерные черты, языковые особенности текстов разных жанров, стилей и подстилей (характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад) 9.2.8.1 сравнивать стилистические (композиционные, языковые, жанровые) особенности различных текстов, учитывая цель, целевую аудиторию и позицию автора (характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад)
	Письмо	сложноподчиненных предложениях с разными видами придаточных предложений)	9.3.3.1 представлять информацию в виде презентаций; 9.3.6.1 писать творческие работы (130-150 слов), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся определенными композиционными элементами (начало романа, продолжение рассказа); 9.3.7.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте
	Соблюдение речевых норм		9.4.2.1 использовать парцелляцию; 9.4.3.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях
	Коррекционная работа		9.5.1.1 уметь визуально выборочно воспринимать материал 9.5.5.1 уметь мыслить наглядно-схематически
	Средства массовой информации	Аудирование и говорение	Лексика. Аббревиатура. Морфология. Морфологические средства связи в сложных предложениях.

		Синтаксис. Пунктуация. Сложное бессоюзное предложение.	общественно-политической и социально-культурной сфер; использовать модели речевого поведения в соответствии с речевыми нормами в конкретной ситуации
	Чтение	Знаки препинания в бессоюзном предложении. :	9.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли; 9.2.7.1 извлекать и синтезировать информацию из различных источников, интерпретировать, делать выводы на основе полученных сведений, выражая собственное мнение; 9.2.8.1 сравнивать стилистические (композиционные, языковые, жанровые) особенности различных текстов, учитывая цель, целевую аудиторию и позицию автора (характеристика, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, доклад)
	Письмо		9.3.6. писать творческие работы (130-150 слов), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся определенными композиционными элементами (начало романа, продолжение рассказа); 9.3.7.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте
	Соблюдение речевых норм		9.4.2.1 использовать стилистически парцелляцию; 9.4.3.1 использовать правильно морфологические средства связи (союзы и союзные слова) в сложных предложениях
	Коррекционная работа		9.5.5.1 уметь мыслить наглядно-схематически; 9.5.3.1 уметь воспроизводить развернутую речь

б) 10 класс:

Таблица 6

Тема	Виды речевой деятельности	Лексико-грамматический материал	Цели обучения
I четверть			
Ценности жизни	Аудирование и говорение	"Культура речи". Понятие о национальном языке.	10.1.1.1 понимать основную и детальную информацию текста, высказывая критическое отношение к услышанному, аргументируя его; 10.1.3.1. пересказывать содержание текстов смешанного типа, творчески интерпретируя информацию
	Чтение	Этапы становления и развития русского национального языка. Формы существования языка. Функциональные разновидности литературного языка. Стили речи.	10.2.1.1. понимать открытую и скрытую (подтекст) информацию сплошных и несплошных текстов, соотнося заключенную в тексте информацию с информацией других источников /личным опытом, находить аналогии; 10.2.2.1 выявлять особенности и роль структуры текста в передаче основной мысли., аргументировать

			<p>свой ответ</p> <p>10.3.1.1 составлять разные виды плана, в том числе цитатный, тезисный;</p> <p>10.3.4.1 создавать тексты- описание с элементами рассуждения, повествование с элементами рассуждения соответствующих стилей (научная статья, отчет о поездке) с учетом целевой аудитории</p> <p>10.3.1.1 составлять разные виды плана, в том числе цитатный, тезисный;</p> <p>10.3.4.1. создавать тексты- описание с элементами рассуждения, повествование с элементами рассуждения соответствующих стилей (научная статья, отчет о поездке) с учетом целевой аудитории</p> <p>10.5.1.1 уметь зрительно воспринимать объемный материал ;</p> <p>10.5.4.1. писать согласно нормам каллиграфии</p>
	Письмо		
	Соблюдение речевых норм		
	Коррекционная работа		
Героизм как качество личности	Аудирование и говорение		<p>10.1.2.1 определять основную мысль на основе микротем, выражая критическое отношение к услышанному, предлагать доказательства;</p> <p>10.1.5.1 участвовать в полемике, синтезируя различные точки зрения и предлагая решение проблемы</p>
	Чтение	<p>Стили речи. Сферы применения и функции стилей речи. Ведущая стилевая черта.</p> <p>Взаимодействие стилей. Нормы речи. Типы норм. Варианты норм и их соотношение</p>	<p>10.2.4.1 определять типы текстов, характерные черты, языковые особенности текстов разных жанров, стилей и подстилей (научная статья, отчет о поездке);</p> <p>10.2.6.1 использовать разные виды чтения, в том числе просмотровое и синтетическое чтение, чтение с составлением конспектов</p>
	Письмо		<p>10.3.1.1 составлять разные виды плана (цитатный, тезисный);</p> <p>10.3.4.1.создавать тексты- описание с элементами рассуждения, повествование с элементами рассуждения соответствующих стилей (научная статья, отчет о поездке) с учетом целевой аудитории</p>

	Соблюдение речевых норм		10.4.3.1 соблюдать грамматические нормы текстов различных стилей речи; 10.4.4.1 соблюдать синтаксический строй текстов различных стилей речи
	Коррекционная работа		10.5.1.1 уметь зрительно воспринимать объемный материал; 10.5.4.1. писать согласно нормам каллиграфии
2 четверть			
Нобелевская премия	Аудирование и говорение	Типы норм. Варианты норм и их соотношение. Орфоэпические нормы. Лексические нормы. Лексическая сочетаемость. Плеоназм и тавтология. Канцеляризм, речевые штампы и клише. Употребление фразеологизмов	10.1.2.1 определять основную мысль на основе микротем, выражая критическое отношение к услышанному, предлагать доказательства
	Чтение		10.2.3.1 понимать применение аббревиации, парцелляции, иронии, намеков, преуменьшения, преувеличения в тексте; 10.2.4.1.определять типы текстов, характерные черты, языковые особенности текстов разных жанров, стилей и подстилей (научная статья, отчет о поездке)
	Письмо		10.3.2.1 излагать содержание текстов, синтезируя информацию прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала. соотнося информацию с личным опытом
	Соблюдение речевых норм		10.4.2.1 соблюдать лексические нормы в текстах разных стилей; 10.4.4.1 соблюдать синтаксический строй текстов различных стилей речи
	Коррекционная работа		10.5.4.1 писать согласно нормам каллиграфии; 10.5.7.1 уметь владеть словесно-логической памятью
Выдающиеся личности	Аудирование и говорение	Грамматические нормы. Морфологические нормы. Имя существительное. Род имен существительных. Род несклоняемых нарицательных существительных. Нормы употребления падежных форм существительного. Нормы употребления других частей речи.	10.1.4.1 анализировать и альтернативно прогнозировать будущее развитие
	Чтение		10.2.3.1 понимать применение аббревиации, парцелляции, иронии, намеков, преуменьшения, преувеличения; 10.2.4.1 определять типы текстов, характерные черты, языковые особенности текстов разных жанров,

			стилей и подстилей (научная статья, отчет о поездке)
	Письмо		10.3.3.1 представлять информацию в виде презентаций с использованием ссылок, гиперссылок
	Соблюдение речевых норм		10.4.1.1 соблюдать орфографические нормы; 10.4.2.1 соблюдать лексические нормы в текстах разных стилей; 10.4.3.1 соблюдать грамматические нормы текстов различных стилей речи; 10.4.4.1 соблюдать синтаксический строй текстов различных стилей речи
	Коррекционная работа		10.5.2.1 уметь управлять качеством движения и физической работоспособностью
3 четверть			
Книга рекордов Гиннеса	Аудирование и говорение		10.1.2.1 определять основную мысль на основе микротем, выражая критическое отношение к услышанному, предлагать доказательства;
	Чтение	Синтаксические нормы. Согласование. Управление Употребление предлогов. Предложения с деепричастными оборотами. Предложения с однородными членами. Анализ и составление текстов	10.2.4.1 определять типы текстов, характерные черты, языковые особенности текстов разных жанров, стилей и подстилей (научная статья, отчет о поездке); 10.2.5.1 формулировать креативные вопросы и идеи, интерпретируя содержание текстов
	Письмо	публицистического, художественного стилей различных типов речи с использованием ССП. Синонимия БСП, ССП и СПП. Анализ и составление текстов публицистического, научного, художественного стилей различных типов речи с использованием сложных предложений с разными видами связи.	10.3.2.1 излагать содержание текстов, синтезируя информацию прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала, соотнося информацию с личным опытом
	Соблюдение речевых норм		10.4.2.1 соблюдать лексические нормы в текстах разных стилей; 10.4.4.1 соблюдать синтаксический строй текстов различных стилей речи
	Коррекционная работа		10.5.1.1 уметь зрительно воспринимать объемный материал; 10.5.4.1 писать согласно нормам каллиграфии
ИКТ компетентность	Аудирование и говорение	Официально-деловой стиль. Сфера функционирования официально-делового стиля и его основные черты.	10.1.4.1 анализировать и альтернативно прогнозировать будущее развития

	Чтение	Документы и их функции. Правила оформления документов. Языковые особенности.	10.2.3.1 понимать применение аббревиации, парцелляции, иронии, намеков, преуменьшения, преувеличения
	Письмо		10.3.3.1 представлять информацию в виде презентаций с использованием ссылок, гиперссылок; 10.3.7.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте, объяснить свои действия
	Соблюдение речевых норм		10.4.1.1 соблюдать орфографические нормы 10.4.2.1 соблюдать лексические нормы в текстах разных стилей ; 10.4.4.1 соблюдать синтаксический строй текстов различных стилей речи
	Коррекционная работа		10.5.5.1 уметь устанавливать аналогии
4 четверть			
Человек и гражданин	Аудирование и говорение	Язык как средство общения. Структура речевого общения. Условия успешного взаимодействия. Невербальные средства общения. Культура поведения и этические нормы общения	10.1.2.1 определять основную мысль на основе микротема, выражая критическое отношение к услышанному, предлагать доказательства
	Чтение		10.2.5.1 формулировать креативные вопросы и идеи, интерпретируя содержание текстов
	Письмо		10.3.2.1 излагать содержание текстов, синтезируя информацию прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала, соотнося информацию с личным опытом; 10.3.6.1 писать творческие работы (150-170 слов), фрагмент/фрагменты текста, отличающиеся своей креативностью
	Соблюдение речевых норм		10.4.1.1 соблюдать орфографические нормы; 10.4.2.1 соблюдать лексические нормы в текстах разных стилей; 10.4.4.1 соблюдать синтаксический строй текстов различных стилей речи
	Коррекционная работа		10.5.4.1 писать согласно нормам каллиграфии; 10.5.7.1 уметь владеть словесно-логической памятью
Качества	Аудирование и	Ораторское искусство. Личность	10.1.4.1. анализировать и

успешной личности	говорение	оратора. Подготовка к выступлению. Структура ораторской речи. Этика и эстетика ораторского выступления.	альтернативно прогнозировать будущее развития;
	Чтение		10.2.7.1 извлекать и синтезировать информацию из различных источников, интерпретировать, делать выводы на основе полученных сведений выражая собственное мнение
	Письмо		10.3.3.1 представлять информацию в виде презентаций с использованием ссылок, гиперссылок; 10.3.7.1 корректировать и редактировать имеющиеся недочеты в тексте, объяснить свои действия
	Соблюдение речевых норм		10.4.2.1 соблюдать лексические нормы в текстах разных стилей; 10.4.4.1 соблюдать синтаксический строй текстов различных стилей речи
	Коррекционная работа		10.5.3.1 владеть коммуникативными навыками

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 47-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 487 -қосымша

Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде) 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – әдеби шығармаларды қабылдау және саралау арқылы адамның рухани құндылықтарының қалыптасуына ықпал жасау, білімдерін, қабілеттерін, дағдыларын жекелік таңдау негізінде әлем мен өзін-өзі тануға қолдана алатын білікті оқырман тәрбиелеу.

3. Оқытудың міндеттері:

1) қазақ, орыс және әлем әдебиеті мен мәдениеті негізінде әлеуметтік тұрғыда табысты бейімделуіне ықпал жасайтын білімдерді, қабілеттерді, дағдыларды қалыптастыру;

2) білім алушылар көркем әдебиет шығармаларының авторлық түпкі ойын терең түсінулері үшін, әдебиеттанушылық түсініктердің меңгерілуіне ықпал жасау;

3) шығарамаларды саралау негізінде сындық саралау, теңеу, қорыту, ұқсастық пен себептік-нәтижелік байланысты анықтау, құбылыстарды жіктеу, логикалық және сыни пайымдамалар мен пікірлерді құру дағдыларын қалыптастыру;

4) түрлі жанрдағы әдеби шығармаларды терең түсіну мен саралау негізінде коммуникативтік дағдыларды дамыту.

4. Бағдарламаның мазмұны заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру; сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс; тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту, оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде және жіктемелік, әрекеттік, коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде, жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзеу-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Білім алушылардың әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), білім алушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты білім алушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Білім алушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың Бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, білім алушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Білім алушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында білім алушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әр-түрлі жұмыстарды, соның ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларды қарастырады (оқитын машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын, түрлі үлгідегі және жанрдағы мәтіндерді қолданылады, бұл білім алушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрдағы, стильдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндік материалды таңдау барысында этномәдени компонентін ескере отырып, білім мазмұнының тәрбиелік компонентін күшейту қарастырылады (қазақ әдебиетінің, орыс әдебиетінің ұлттық-мәдени ерекшеліктері жөнінде, біздің еліміздің аумағында тұратын басқа халықтар мәдениеті жөнінде мәліметтер).

15. Мәтіндер мазмұны білім алушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен қазақстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпыұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

16. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу үдерісі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік құзіретін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

17. Білім алушылардың психофизикалық бұзылымдарын түзеу мақсатында қолданылатын әдістер мен тәсілдер:

1) лингвистикалық шолу әдісі: алғашқылық, синхрондық, кейінгілік, толық және таңдамалы;

2) кроссвордтарды табу, ребустарды, шарадаларды шешу;

3) тірек сызбалар, кестелер;

4) мәтінді редакциялау;

5) анықтама-дәптерін дайындау және қолдану (әдебиеттік теминдер мен ұғымдар);

6) шешендік іскерлік;

7) мен білемін;

8) автор;

9) ақпаратты шығару

10) ең қызықты фактілер;

11) жазушыға, ақынға сұрақтар;

12) "..... сұхбат алу";

13) дайын мәтіннің тақырыптық торын құрастыру тәсілі және тақырыпты құру барысындағы есептеулер тәсілі;

14) болашақ тақырыптың микротақырыптарын ашу сызбасын құрастыру тәсілі және оны дайын мәтіннен есептеп шығару тәсілі;

15) тәсілдерді қолдана отырғандағы тіл шығармашылығы: "Еркін ассоциациялар тәсілі"(суреттердің деректері бойынша), "Не болар еді, егер ..." (білім алушы өзіне осындай сұрақ қойып жуап беруге тырысады), "Әңгімені жалғастыр";

16) "мағыналық бірліктер" тәсілі мағыналық жады мен логикалық ойлау қабілетін дамытуға арналады. Тәсілдер: мәтіннің сараптамасы немесе шағын-баяндау, мұнда білім алушы дәйекті түрде екі сұраққа жауап береді: "Бұл мәтінде кім (немесе не) туралы айтылады?" және "Бұл жөнінде не айтылады (хабарланады)?" Қолданылатын мини-баяндаулар көлемі үлкен мәтінге қарасты қорқынышын жеңіп, эмоциялық-еріктік саласының қалыптасуына көмектеседі. Жеке тәжірибесін қолдану: жанұядағы туыстық байланыстардың аналогиясы бойынша мәтін немесе сөйлем ішіндегі туыстық байланыстарды анықтау.

18. Оқи білу дағдысын дамыту бойынша тапсырмалар мысалдары:

1) сөздермен ойындар (анаграммалар, палиндромалар, сөздің ішіндегі сөзді табу);

2) мәтіннің басы немесе атауы бойынша оқиғаның дамуын болжау;

3) әңгіменің жоспар-картасын құру.

19. Қазақ әдебиетін оқыту барысында ақпарат көзі ретінде мәтінмен жұмысты күшейту қарастырылады, оны тез оқуын дамытуға, басты немесе екінші кезектегі, ашық немесе жасырынды, мәтіндік немесе мәтіннен тыс ақпаратты бөліп шығару қабілетін дамытуға бағыттау, ақпаратты ықшамды көрсетіп, көпшілік алдында сөйлеуге, өз ой-пікірін айтуға, оларды ауызша (пікірталас, жарыссөз, баяндама) және жазбаша (эссе) түрде жеткізе білуге үйрету.

20. Әдебиет бойынша оқу үдерісін сыншылдық ойды дамытуға бағыттап ұйымдастыру, оқу субъекттерінің тең құқылы қарым-қатынастарын, араларында әңгімелесу қатынасты, пікірталас барысында өз пікірлерін айта білуін, басқалар пікірін тыңдауын, түсінуін және қабылдауын, өз позициясын қорғауда дәлелдер жүйесін келтіре білуін, түрлі позицияларды салыстыра білуін тудырады.

21. Әдеби көздерін зертелеу барысында сыншылдық ойды дамыту, бірінші кезекте, мәтінмен жұмыс істеумен байланысты; мұнда мәтіннің сипатына қарай оқу үдерісі тәсілдерін үйрету түрлері(ақпараттық немесе әдеби мәтін) және жұмыс тәсілдері(дайын мәтінді оқу емесе жазбаша мәтін құру) бойынша біріктіреді.

22. Оқырмандық қабілетін дамытуға үлкен мән беріледі: ашық түрде берілген ақпаратты табу; қорытындыларды тұжырымдау; ақпаратты түсіндіру және қорыту; мәтіннің мазмұнын, тілдік ерекшеліктерін және құрылымын саралау.

23. Әдебиетті оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасушы) белсенді түрде қолданылады, оның ішінде:

1) интерактивтік панелі және үшөлшемді аксессуарлары бар "Мультимедиялық интерактивтік оқытатын бағдарламалық-әдістемелік кешен" электрондық ресурсы - теориялық материал мен практикалық білімдердің меңгерілу тиімділігін жоғарылату үшін;

2) дыбыстық сигналады визуалдайтын "Логопедиялық тренажер" - арнайы тыныс алу және дауыс жаттығуларын өткізу барысында, әсіресе тұтықпасы мен дизартриясы бар балалармен жұмыс істегенде;

3) тілдік коммуникацияны меңгеру және дамытуға арналған тілдік тренажер" ассистивтік құрылғысы - қажетті мөлшерде жалпақ сөйлемдік тілді меңгермеген білім алушылар үшін, сонымен бірге білім алушылардың тілдік шектелуі кезеңінде.

3-тарау. "Қазақ әдебиеті" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

24. "Қазақ әдебиеті" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;
- 2) 6-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;
- 3) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;
- 4) 8-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;
- 5) 9-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;
- 6) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты құрайды.

25. Оқу пәнінің мазмұны 3 бөлімді қамтиды:

- 1) 1-бөлім "Түсіну және жауап беру";
- 2) 2-бөлім "Анализ және интерпретация";
- 3) 3-бөлім "Бағалау және салыстыру".

26. "Түсіну және жауап беру" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) көркем шығарма мазмұны мен пішіні;
- 2) әдеби шығарманың тұжырымдамасы;
- 3) көркем шығармадағы образ;
- 4) шығарма үзінділерімен жұмыс.

27. "Анализ және интерпретация" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) әдеби шығарманың композициясы;
- 2) автор бейнесі;
- 3) көркем шығарманың тілі;
- 4) шығармашылық жұмыс.

28. "Бағалау және салыстыру" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) тарихи және көркемдік құндылығы;
- 2) заманауилығы мен жаңашылдығы;
- 3) әдеби эссе;
- 4) әдеби сын.

29. 5-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығарманың сюжеттік дамуын, тақырыбын анықтау; көркем шығармадағы кейіпкерлер образын ашу кейіпкерлер портреті мен образы; көркем шығармалардан шағын көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, мазмұнын түсіну, әдеби шығарманың тақырыбы;

2) анализ және интерпретация: әдеби шығармадағы суреттеулерді табу; шығармадағы автор бейнесін тану; шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының(теңеу, ауыспалы мағынадағы сөздер) мағынасын түсіну; көркем шығармадан алған әсерін сипаттап жазу;

3) бағалау және салыстыру: шығармадағы эпизодтар арқылы тарихи құндылығын бағалау; кейіпкерлерді тану; шығармадағы кейіпкерлерді талдай отырып, шағын эссе жазу; шығармадан алған әсері арқылы шағын сыни хабарлама жазу.

30. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

1) "Керкұла атты Кендебай" ертегісі;

2) "Қобыланды батыр" жыры;

3) Асан қайғы "Асан қайғының жерге айтқан сыны" аңызы;

4) Дулат Бабатайұлы "О, Ақтан жас, Ақтан жас" өлеңі;

5) Ыбырай Алтынсарин "Қыпшақ Сейітқұл", "Атымтай Жомарт", "Дүние қалай етсең табылады?" әңгімелері;

6) Ахмет Байтұрсынұлы "Егіннің бастары" мысалы, "Адамдық диқаншысы" өлеңі;

7) Бердібек Соқпақбаев "Менің атым Қожа" хикаяты;

8) Марат Қабанбай "Бауыр" әңгімесі;

9) Тынымбай Нұрмағамбетов "Анасын сағынған бала" әңгімесі;

10) Нұрдәулет Ақыш "Нағыз әже қайда?" әңгімесі;

11) Джек Лондон "Мексика ұлы" әңгімесі.

31. 6-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығарманың жанрын, фабуласын, сюжетін анықтау; әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау; әдеби туындыдағы кейіпкердің типтерін тек тұрғысынан анықтау; көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу;

2) анализ және интерпретация: шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызын түсіну; эпикалық шығармадағы автор бейнесін тану, анықтау; шығармадағы көркем ауыстыруларды (троптарды: метафора, кейіптеу, метонимия, гипербола, литота, аллегория, антитеза, градация, арнау) білу; көркем шығарманың мазмұны бойынша кейіпкерлерге хат жазу;

3) бағалау және салыстыру: шығармадағы кейіпкерлерді өзара салыстыра отырып, тарихи құндылығын бағалау; кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау; шығармадағы кейіпкерлерді өзіндік құндылық тұрғысынан талдап, шағын әдеби эссе жазу; шағын сыни хабарлама жасау.

32. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

1) "Аяз би" ертегісі;

2) "Алып Ер Тұңға" жыры;

3) Әл Фараби "Қашықтасың туған жер", "Тіршілікте құрыштай бол төзімді" өлеңдері;

4) Доспамбет жырау "Қоғалы көлдер, қом сулар", "Айналайын, Ақ Жайық" толғаулары;

5) Абай Құнанбайұлы "Мен жазбаймын өлеңді ермек үшін", "Ғылым таппай мақтанба" өлеңдері, қара сөздері: "Бірінші сөз", "Жетінші сөз", "Отыз бірінші сөз";

6) С.Торайғыров "Шығамын тірі болсам адам болып", "Шәкірт ойы" өлеңдері;

7) С.Мұратбеков "Жусан иісі" әңгімесі;

8) О.Бөкей "Тортай мінер ақбоз ат" әңгімесі;

9) Қалмақан Әбдіқадыров "Қажымұқан" хикаяты;

10) А.Алтай "Прописка" әңгімесі

11) Е.Жүніс "Менің атым -Тәуелсіздік" өлеңі;

12) Р.Ғамзатов "Ана тілі" өлеңі, "Менің Дағыстаным" әңгімесі.

33. 7-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін талдау; әдеби шығармадағы көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені түсіну; көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау; көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін ашып,үзінділерді мәнерлеп оқу;

2) анализ және интерпретация: шығарма композициясындағы эпизодтың алатын маңызына негіздеме жасау; эпикалық, поэзиялық шығармадағы автор бейнесін тану; шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, синекдоха, қайталау түрлері: эпифора, риторикалық сұрақ) қолданысын анықтау; шығармадағы табиғат көрінісін, адамдар арасындағы іс-әрекеттерді сипаттап жазу;

3) бағалау және салыстыру: кейіпкерлердің іс-әрекеті арқылы тарихи құндылыққа баға беру; әдеби жанр түрлеріне заманауи тұрғыдан баға беру; кейіпкерлер қарым-қатынасын отбасылық құндылық тұрғысынан талдау, әдеби

эссе жазу; әдеби шығарманың эстетикалық құндылығын танып, шағын сыни шолу жазу.

34. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

- 1) "Қыз Жібек" жыры;
- 2) "Орхон-Енесей" ескерткіштері;
- 3) "Күлтегін" жыры;
- 4) Жиёмбет жырау "Еңсегей бойлы Ер есім";
- 5) Қазтуған жырау "Қазтуғанның қонысымен қоштасуы";
- 6) Ш.Қанайұлы "Зар заман";
- 7) С.Аронұлы "Сүйінбайдың Қатағанмен айтысы";
- 8) Жамбыл Жабаев "Июнь жарлығы";
- 9) М.Жұмабаев "Батыр Баян";
- 10) М.Әуезов "Көксерек";
- 11) Қ.Қайсенов "Жау тылындағы бала";
- 12) С.Сарғасқаев "Тәмпиш қара".

35. 8-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желілерін анықтау; әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан талдау; көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу; көркем шығармалардан алған үзінділерге өз көзқарасын білдіру, шығармашылық жұмыстарда қолдану;

2) анализ және интерпретация: шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салыстыра білу; эпикалық, поэзиялық, драмалық шығармадағы автор бейнесін анықтау; шығармадағы көркемдегіш құралдардың (эпифора, анафора, ассонанс, аллитерация) қолданысын тану; шығармадағы оқиға желісін өз көзқарасымен дамытып жазу;

3) бағалау және салыстыру: кейіпкерлерді автор берген портреттік мінездеме мен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру; шығарманың материалдық құндылығына заманауи тұрғыдан баға беру; шығарманы ұлттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; шығарма бойынша жазылған әдеби сын-пікірлерге сүйене отырып, өзіндік сыни пікір жазу.

36. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

- 1) М.Шаханов "Нарынқұм зауалы";
- 2) Медетбек Темірхан "Тәуелсізбін" өлеңі;
- 3) Т.Әбдіков "Қонақтар";
- 4) А.С.Пушкин "Ескерткіш";

5) Қорқыт "Байбөрі баласы Бамсы-Байрақ туралы жыр", Қорқыттың нақыл сөздері";

6) Ахмет Йассауи "Даналық кітабы";

7) Ақтамберді Сарыұлы "Күлдір-күлдір кісінетіп", "Балаларыма өсиет";

8) Шалкиіз жырау "Би Темірге бірінші толғауы";

9) Мұрат Мөңкеұлы "Үш қиян", "Сарыарқа";

10) Ш.Құдайбердіұлы "Еңлік-Кебек" дастаны, "Жастарға" өлеңі.

37. 9-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығарманың жанрына байланысты эпилог, прологтарды анықтау; әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; көркем шығарманың идеясын анықтау; көркем шығармадан алынған үзінділерді жатқа айту, шығармашылық жұмыстарда қолдану;

2) анализ және интерпретация: композицияны тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарай талдау; автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау; шығармадағы көркемдегіш құралдардың (психологиялық параллелизм, сатира, ирония) қолданысын талдау; шығармадан алған үзінділерді қайта өңдеп креативті жазу;

3) бағалау және салыстыру: шығарманың тақырыбы мен идеясының тарихи және көркемдік құндылығына баға беру; шығарманың рухани құндылығына заманауи тұрғыдан баға беру; шығарманың идеясын гуманистік тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу; әдеби шығарманы талдап, шағын сын мақала жазу.

38. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

1) М.Дулатов "Бақытсыз Жамал" романы;

2) Б.Момышұлы "Ұшқан ұя" әңгімесі;

3) Д.Исабеков "Әпке" драмасы;

4) М.Мақатаев "Аққулар ұйықтағанда" поэмасы;

5) Т.Ахтанов "Күй аңызы" әңгімесі;

6) Ж.Сахиев "Айдағы жасырынбақ", "Дабыл" фантастикалық әңгімелер;

7) Р.Мұқанова "Мәңгілік бала бейне"

8) Төле би "Ердің бақыты – әйел";

9) Әйтеке би "Қасқакөл дауы";

10) Қазыбек би "Кім жақын, не қымбат, не қиын";

11) Сырым Датұлы "Бала би мен Сырым";

12) Бұқар жырау "Тілек", "Әй, Абылай, Абылай", "Асқар таудың өлгені";

13) "Біржан мен Сара" айтысы.

39. 10-сыныпқа арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау; әдеби шығармадағы психологизмді анықтау; көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлерді салыстыру жүйесін анықтау; көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану;

2) анализ және интерпретация: эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау; автор бейнесінің рөліне талдау жасау; шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшық таудың (троп пен фигура) түрлерін білу; автор стиліне сүйене отырып шығармашылық жұмыс жасау;

3) бағалау және салыстыру: шығарманы басқа мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; шығармадағы кейіпкерлерді заманауи тұрғыдан салыстыру, жаңашылдығына баға беру; шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу; әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу.

40. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

- 1) Нысанбай жырау "Кенесары – Наурызбай";
- 2) Махамбет Өтемісұлы "Мен, мен, мен едім", "Бағаналы терек";
- 3) Ш. Уалиханов "Ыстықкөл күнделігі"
- 4) І.Жансүгіров "Құлагер" поэмасы;
- 5) Б.Майлин "Шұғаның белгісі" хикаяты;
- 6) Ғ.Мүсірепов "Ұлпан" романы;
- 7) Т.Айбергенов "Сағыныш",
- 8) Ф.Оңғарсынова "Өлең мен сені аялап өтем"
- 9) Н.Айтұлы "Бәйтерек" поэмасы;
- 10) Ш.Айтматов "Боранды бекет" романы.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

41. Бағдарламада ұсынылған оқыту мақсаттары сандардан тұратын кодтық белгімен белгіленді, кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екіншісі – бөлімді, үшінші сан - бөлімшені, төртінші сан - бөлімшедегі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді, яғни 5.2.1.2 кодында: "5" – сынып, "2.1" – бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

42. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

- 1) 1-бөлім "Түсіну және жауап беру":

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10сынып
1.1 Көркем шығарманың	5.1.1.1 әдеби	6.1.1.1 әдеби	7.1.1.1 әдеби шығарма	8.1.1.1 әдеби	9.1.1.1 әдеби	10.1.1.1 әдеби

мазмұнымен пішіні	шығарманың сюжеттік дамуын анықтау	шығарманың жанрын, фабуласын, сюжетін анықтау	сюжетінің құрамдас бөлшектерін талдау	шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желілерін анықтау	шығарманың жанрына байланысты эпилог, прологтарды анықтау	шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау
1.2 Әдеби шығарманың тұжырымдамасы	5.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбын анықтау	6.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау	7.1.2.1 әдеби шығармадағы көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені түсіну	8.1.2.1 әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан талдау	9.1.2.1 әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан ашу	10.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау
1.3 Көркем шығармадағы образ	5.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлер образын ашу	6.1.3.1 әдеби туындыдағы кейіпкердің типтерін тек тұрғысынан анықтау	7.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау	8.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу	9.1.3.1 көркем шығарманың идеясын анықтау	10.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлерді салыстыру жүйесін анықтау
1.4 Шығарма үзінділерімен жұмыс	5.1.4.1 көркем шығармалардағы көлемді үзінділерді мәнгерлеп оқу, мазмұнын түсіну	6.1.4.1 көркем шығармалардағы орта көлемді үзінділерді мәнгерлеп оқу	7.1.4.1 көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін ашып, үзінділерді мәнгерлеп оқу	8.1.4.1 көркем шығармалардағы үзінділерге өз көзқарасын білдіру, шығармашылық жұмыстарда қолдану	9.1.4.1 көркем шығармадан алынған үзінділерді жатқа айту, шығармашылық жұмыстарда қолдану	10.1.4.1 көркем шығармалардағы үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану

2) 2-бөлім "Анализ және интерпретация":

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Әдеби шығарманың композициясы	5.2.1.1 әдеби шығармадағы суреттеулерді табу	6.2.1.1 шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызын түсіну	7.2.1.1 шығарма композициясындағы эпизодтың алатын маңызына негіздеме жасау	8.2.1.1 шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салыстыра білу	9.2.1.1 композицияны тұтастандырып бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарай талдау	10.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау
2.2 Автор бейнесі	5.2.2.1 шығармадағы автор бейнесін тану	6.2.2.1 эпикалық шығармадағы автор бейнесін	7.2.2.1 эпикалық, поэзиялық шығармадағы	8.2.2.1 эпикалық, поэзиялық, драмалық	9.2.2.1 автор бейнесі мен кейіпкерлер	10.2.2.1 автор бейнесінің рөліне талдау

		тану, анықтау	автор бейнесін тану	шығармадағы автор бейнесін анықтау	қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау	жасау
2.3 Көркем шығарманың тілі	5.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының(теңеу, ауыспалы мағынадағы сөздер) мағынасын түсіну	6.2.3.1 шығармадағы көркем ауыстыруларды (троптарды: метафора, кейіптеу, метонимия, гипербола, литота, аллегория, антитеза, градация, арнау) білу	7.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, синекдоха, қайталау түрлері: эпифора, риторикалық сұрақ) қолданысын анықтау	8.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (эпифора, анафора, ассонанс, аллитерация) қолданысын тану	9.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (психологиялық параллелизм, сатира, ирония) қолданысын талдау	10.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшық таудың (троппен фигура) түрлерін білу
2.4 Шығармашылық жұмыс	5.2.4.1 көркем шығармадан алған әсерін сипаттап жазу	6.2.4.1 көркем шығарманың мазмұны бойынша кейіпкерлерге хат жазу	7.2.4.1 шығармадағы табиғат көрінісін, адамдар арасындағы іс-әрекеттерді сипаттап жазу	8.2.4.1 шығармадағы оқиға желісін өз көзқарасыммен дамытып жазу	9.2.4.1 шығармадан алған үзінділерді қайта өңдеп креативті жазу	10.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып шығармашылық жұмыс жасау

3) 3-бөлім "Бағалау және салыстыру":

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Тарихи және көркемдік құндылығы	5.3.1.1 шығармадағы эпизодтар арқылы тарихи құндылығын бағалау	6.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлерді өзара салыстыра отырып, тарихи құндылығын бағалау	7.3.1.1 кейіпкерлердің іс-әрекеті арқылы тарихи құндылыққа баға беру.	8.3.1.1 кейіпкерлерді автор берген портреттік мінездеме мен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру	9.3.1.1 шығарманың тақырыбы мен идеясының тарихи және көркемдік құндылығына баға беру	10.3.1.1 шығарманы басқа мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау
3.2 Заманауилығы мен жаңашылдығы	5.3.2.1 кейіпкерлерді тану	6.3.2.1 кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау	7.3.2.1 әдеби жанр түрлеріне заманауи тұрғыдан баға беру	8.3.2.1 шығарманың материалдық құндылығына заманауи тұрғыдан баға беру	9.3.2.1 шығарманың рухани құндылығына заманауи тұрғыдан баға беру	10.3.2.1 шығармадағы кейіпкерлерді заманауи тұрғыдан салыстыру, жаңашылдығына баға беру
3.3 Әдеби эссе	5.3.3.1 шығармадағы кейіпкерлерді талдай	6.3.3.1 шығармадағы кейіпкерлерді өзіндік	7.3.3.1 кейіпкерлер қарым-қатынасын	8.3.3.1 шығарманың ұлттық құндылық тұрғысынан талдап,	9.3.3.1 шығарманың идеясын гуманистік	10.3.3.1 шығарманың идеясын ғаламдық

	отырып, шағын эссе жазу	құндылық тұрғысынан талдап, шағын әдеби эссе жазу	отбасылық құндылық тұрғысынан талдау, әдеби эссе жазу	әдеби эссе жазу	тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу	тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу
3.4 Әдеби сын	5.3.4.1 шығармадан алған әсері арқылы шағын сыни хабарлама жазу	6.3.4.1 шығармадағы көтерілген мәселені түсініп, шағын сыни хабарлама жазу	7.3.4.1 әдеби шығарманың эстетикалық құндылығын танып, шағын сыни шолу жазу	8.3.4.1 шығарма бойынша жазылған әдеби сын -пікірлерге сүйене отырып, өзіндік сыни пікір жазу	9.3.4.1 әдеби шығарманы талдап, шағын сыни мақала жазу	10.3.4.1 әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, шағын сыни мақала жазу

43. Осы Бағдарлама тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

44. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің 5-10 сыныптарына
арналған "Қазақ әдебиеті"
пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар (оқыту қазақ тілінде)

1) 5-СЫНЫП:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Таза, мінсіз асыл сөз	"Керкұла атты Кендебай" ертегісі, "Қобыланды батыр" жыры, Асан қайғы "Асан қайғының жерге айтқан сыны"	Түсіну және жауап беру	5.1.1.1 әдеби шығарманың сюжеттік дамуын анықтау; 5.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбын түсіну; 5.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлер образын ашу; 5.1.4.1 көркем шығармалардан шағын көлемді үзінділерді

			мәнерлеп оқу, мазмұнын түсіну;
		Анализ және интерпретация	5.2.2.1 шығармадағы автор бейнесін тану; 5.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының(теңеу, ауыспалы мағынадағы сөздер) мағынасын түсіну; 5.2.4.1 көркем шығармадан алған әсерін сипаттап жазу;
		Бағалау және салыстыру	5.3.1.1 шығармадағы эпизодтар арқылы тарихи құндылығын бағалау; 5.3.2.1 кейіпкерлерді тану; 5.3.3.1 шығармадағы кейіпкерлерді талдай отырып, шағын эссе жазу; 5.3.4.1 шығармадан алған әсері арқылы шағын сыни хабарлама жазу;

2-тоқсан

			5.1.1.1 әдеби шығарманың сюжеттік дамуын анықтау; 5.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбын түсіну; 5.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлер образын ашу; 5.1.4.1 көркем шығармалардан шағын көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, мазмұнын түсіну;
Тәрбиенің қайнар бұлағы	Дулат Бабатайұлы "О, Ақтан жас, Ақтан жас", Ыбырай Алтынсарин "Қышпак Сейтқұл", "Атымтай жомарт", "Дүние қалай етсең табылады?"	Түсіну және жауап беру	5.2.2.1 шығармадағы автор бейнесін тану; 5.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының(теңеу, ауыспалы мағынадағы сөздер) мағынасын түсіну; 5.2.4.1 көркем шығармадан алған әсерін сипаттап жазу;
		Бағалау және салыстыру	5.3.1.1 шығармадағы эпизодтар арқылы тарихи құндылығын бағалау; 5.3.2.1 кейіпкерлерді тану; 5.3.3.1 шығармадағы кейіпкерлерді талдай отырып, шағын эссе жазу; 5.3.4.1 шығармадан алған әсері арқылы шағын сыни хабарлама жазу

3-тоқсан

Адамгершілік – асыл қасиет	А. Байтұрсынұлы "Егіннің бастары" мысалы, "Адамдық диканшысы" өлеңі,	Түсіну және жауап беру	5.1.1.1 әдеби шығарманың сюжеттік дамуын анықтау;
----------------------------	--	------------------------	---

	<p>Б.Соқпақбаев "Менің атым – Қожа" хикаяты, М.Қабанбай "Бауыр" әңгімесі</p>		<p>5.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбын анықтау; 5.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлер образын ашу; 5.1.4.1 көркем шығармалардан шағын көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, мазмұнын түсіну;</p>
		<p>Анализ және интерпретация</p>	<p>5.2.2.1 шығармадағы автор бейнесін тану; 5.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының(теңеу, ауыспалы мағынадағы сөздер) мағынасын түсіну; 5.2.4.1 көркем шығармадан алған әсерін сипаттап жазу;</p>
		<p>Бағалау және салыстыру</p>	<p>5.3.1.1 шығармадағы эпизодтар арқылы тарихи құндылығын бағалау; 5.3.2.1 кейіпкерлерді тану; 5.3.3.1 шығармадағы кейіпкерлерді талдай отырып, шағын эссе жазу; 5.3.4.1 шығармадан алған әсері арқылы шағын сыни хабарлама жазу;</p>
4-тоқсан			
<p>Отбасы құндылықтары</p>	<p>Т.Нұрмағамбетов "Анасын сағынған бала" әңгімесі, Нұрдәулет ақыш "Нағыз әже қайда?" әңгімесі Д.Лондон "Мексика ұлы" әңгімесі</p>	<p>Түсіну және жауап беру</p>	<p>5.1.1.1 әдеби шығарманың сюжеттік дамуын анықтау; 5.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбын анықтау; 5.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлер образын ашу; 5.1.4.1 көркем шығармалардан шағын көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, мазмұнын түсіну;</p>
		<p>Анализ және интерпретация</p>	<p>5.2.2.1 шығармадағы автор бейнесін тану; 5.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының(теңеу, ауыспалы мағынадағы сөздер) мағынасын түсіну; 5.2.4.1 көркем шығармадан алған әсерін сипаттап жазу;</p>
		<p>Бағалау және салыстыру</p>	<p>5.3.1.1 шығармадағы эпизодтар арқылы тарихи құндылығын бағалау; 5.3.2.1 кейіпкерлерді тану; 5.3.3.1 шығармадағы кейіпкерлерді талдай отырып, шағын эссе жазу; 5.3.4.1 шығармадан алған әсері</p>

арқылы шағын сыни хабарлама жазу;

2) б-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Туған жерім – аялы алтын бесігім	"Аяз би" ертегісі "Алып Ер Тұңға" жыры, Әл-Фараби "Қашықтасың туған жер", "Тіршілікте құрыштай бол төзімді" Доспамбет жырау "Қоғалы көлдер, қом сулар", "Айналайын, Ақ Жайық"	Түсіну және жауап беру	<p>6.1.1.1 әдеби шығарманың жанрын, фабуласын, сюжетін анықтау;</p> <p>6.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбымен идеясын анықтау;</p> <p>6.1.3.1 әдеби туындыдағы кейіпкердің типтерін тек тұрғысынан анықтау;</p> <p>6.1.4.1 көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу</p> <p>6.2.1.1 шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызын түсіну;</p> <p>6.2.2.1 эпикалық шығармадағы автор бейнесін тану, анықтау;</p> <p>6.2.3.1 шығармадағы көркем ауыстыруларды; (троптарды: метафора, кейіптеу, метонимия, гипербола, литота, аллегория, антитеза, градация, арнау) білу;</p> <p>6.2.4.1 көркем шығарманың мазмұны бойынша кейіпкерлерге хат жазу;</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>6.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлерді өзара салыстыра отырып, тарихи құндылығын бағалау;</p> <p>6.3.2.1 кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау;</p> <p>6.3.3.1 шығармадағы кейіпкерлерді өзіндік құндылық тұрғысынан талдап, шағын әдеби эссе жазу;</p> <p>6.3.4. шығармадағы көтерілген мәселені түсініп, шағын сыни хабарлама жазу</p>

<p>...Абайды оқы, таңырқа!</p>	<p>Абай Құнанбайұлы "Мен жазбаймын өлеңді ермек үшін", "Ғылым таппай мақтанба", "Бірінші сөз", "Жетінші сөз", "Отыз бірінші сөз"</p>	<p>Түсіну және жауап беру</p>	<p>6.1.1.1 әдеби шығарманың жанрын, фабуласын, сюжетін анықтау; 6.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау; 6.1.3.1 әдеби туындыдағы кейіпкер; дің типтерін тек тұрғысынан сипаттау; 6.1.4.1 көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту</p>
		<p>Анализ және интерпретация</p>	<p>6.2.1.1 шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызын түсіну; 6.2.2.1 эпикалық және поэзиялық шығармалардағы автор бейнесін тану, анықтау; 6.2.3.1 шығармадағы көркем ауыстыруларды; (троптарды: метафора, кейіптеу, метонимия, гипербола, литота, аллегория, антитеза, градация, арнау) білу; 6.2.4.1 көркем шығарманың мазмұны бойынша сөзбен сурет салу, кейіпкерлерге хат жазу</p>
		<p>Бағалау және салыстыру</p>	<p>6.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлерді өзара салыстыра отырып, тарихи құндылығына баға беру; 6.3.4.1 шығармадағы көтерілген мәселені түсініп, ойын қорыта келе шағын сыни хабарлама жазу; 6.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлерді өзара салыстыра отырып, тарихи құндылығын бағалау; 6.3.2.1 кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау; 6.3.3.1 шығармадағы кейіпкерлерді өзіндік құндылық тұрғысынан талдап, шағын әдеби эссе жазу; 6.3.4.1 шығармадағы</p>

			көтерілген мәселені түсініп, шағын сыни хабарлама жазу
3-тоқсан			
Мен балаң жарық күнде сәуле құған...	С.Торайғыров "Шығамын тірі болсам адам болып", "Шәкірт ойы", с.Мұратбеков "Жусан иісі", О.Бөкей "Тортай мінер ақ боз ат", Қалқаман Әбдіқадіров "Қажымұқан"	Түсіну және жауап беру	6.1.1.1 әдеби шығарманың жанрын, фабуласын, сюжетін анықтау; 6.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбымен идеясын ашу; 6.1.3.1 әдеби туындыдағы кейіпкердің типтерін тек тұрғысынан сипаттау; 6.1.4.1 көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнлерлеп оқу, жатқа айту;
		Анализ және интерпретация	6.2.1.1 шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызын түсіну; 6.2.2.1 эпикалық және поэзиялық шығармалардағы автор бейнесін тану, анықтау; 6.2.3.1 шығармадағы көркем ауыстыруларды; (троптарды: метафора, кейіптеу, метонимия, гипербола, литота, аллегория, антитеза, градация, арнау) білу; 6.2.4.1 көркем шығарманың мазмұны бойынша сөзбен сурет салу, кейіпкерлерге хат жазу;
		Бағалау және салыстыру	6.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлерді өзара салыстыра отырып, тарихи құндылығына баға беру; 6.3.4.1 шығармадағы көтерілген мәселені түсініп, ойын қорыта келе шағын сыни хабарлама жазу;
4-тоқсан			
Тәуелсіздік қасиет тұлғаның ұлы ұғым	Қ.Сарин "Тәуелсіздік", А.алтай "Прописка", Р.Ғамзатов "Ана тілі", "Менің Дағыстаным"	Түсіну және жауап беру	6.1.1.1 әдеби шығарманың жанрын, фабуласын, сюжетін анықтау; 6.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбымен идеясын ашу; 6.1.3.1 әдеби туындыдағы кейіпкердің типтерін тек тұрғысынан сипаттау; 6.1.4.1 көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді

			мәнерлеп оқу, жатқа айту;
		Бағалау және салыстыру	6.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлерді өзара салыстыра отырып, тарихи құндылығына баға беру; 6.3.4.1 шығармадағы көтерілген мәселені түсініп, ойын қорыта келе шағын сыни хабарлама жазу

3) 7-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Көне күндерден жеткен жәдігерлер	"Қыз Жібек" жыры, "Орхон-Енесей" ескерткіштері, "Құлтегін" жыры	Түсіну және жауап беру	7.1.1.1 әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін талдау; 7.1.2.1 әдеби шығармадағы көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені түсіну; 7.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау; 7.1.4.1 көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін ашып, үзінділерді мәнерлеп оқу
		Анализ және интерпретация	7.2.1.1 шығарма композициясындағы эпизодтың алатын маңызына негіздеме жасау; 7.2.2.1 эпикалық, поэзиялық шығармадағы автор бейнесін тану; 7.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, синекдоха, қайталау түрлері: эпифора, риторикалық сұрақ) қолданысын анықтау; 7.2.4.1 шығармадағы табиғат көрінісін, адамдар арасындағы іс-әрекеттерді сипаттап жазу
		Бағалау және салыстыру	7.3.1.1 кейіпкерлердің іс-әрекеті арқылы тарихи құндылыққа баға беру; 7.3.2.1 әдеби жанр түрлеріне заманауи тұрғыдан баға беру; 7.3.3.1 кейіпкерлер қарым-қатынасын отбасылық құндылық тұрғысынан талдау, әдеби эссе жазу; 7.3.4.1 әдеби шығарманың эстетикалық құндылығын танып, шағын сыни шолу жазу
2-тоқсан			
Көне күндерден жеткен жәдігерлер	Жиымбет жырау "Еңсегей бойлы Ер есім", Қазтуған жырау "Қазтуғанның қонысымен қоштасуы"	Түсіну және жауап беру	7.1.1.1 әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін талдау; 7.1.2.1 әдеби шығармадағы көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені түсіну; 7.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау; 7.1.4.1 көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін

			ашып, үзінділерді мәнерлеп оқу
		Анализ және интерпретация	7.2.1.1 шығарма композициясындағы эпизодтың алатын маңызына негіздеме жасау; 7.2.2.1 эпикалық, поэзиялық шығармадағы автор бейнесін тану; 7.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, синекдоха, қайталау түрлері: эпифора, риторикалық сұрақ) қолданысын анықтау;
		Бағалау және салыстыру	7.2.4.1 шығармадағы табиғат көрінісін, адамдар арасындағы іс-әрекеттерді сипаттап жазу; 7.3.1.1 кейіпкерлердің іс-әрекеті арқылы тарихи құндылыққа баға беру; 7.3.2.1 әдеби жанр түрлеріне заманауи тұрғыдан баға беру; 7.3.3.1 кейіпкерлер қарым-қатынасын отбасылық құндылық тұрғысынан талдау, әдеби эссе жазу; 7.3.4.1 әдеби шығарманың эстетикалық құндылығын танып, шағын сыни шолу жазу
3-тоқсан			
Толғауы тоқсан қызыл тіл	Ш.Қанайұлы "Зар заман", С.Аронұлы "Сүйінбайдың Қатағанмен айтысы", Жамбыл Жабаев "Июнь жарлығы"	Түсіну және жауап беру	7.1.1.1 әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін талдау; 7.1.2.1 әдеби шығармадағы көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені түсіну; 7.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау; 7.1.4.1 көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін ашып, үзінділерді мәнерлеп оқу
		Анализ және интерпретация	7.2.1.1 шығарма композициясындағы эпизодтың алатын маңызына негіздеме жасау; 7.2.2.1 эпикалық, поэзиялық шығармадағы автор бейнесін тану; 7.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, синекдоха, қайталау түрлері: эпифора, риторикалық сұрақ) қолданысын анықтау; 7.2.4.1 шығармадағы табиғат көрінісін, адамдар арасындағы іс-әрекеттерді сипаттап жазу
		Бағалау және салыстыру	7.3.1.1 кейіпкерлердің іс-әрекеті арқылы тарихи құндылыққа баға беру; 7.3.2.1 әдеби жанр түрлеріне заманауи тұрғыдан баға беру; 7.3.3.1 кейіпкерлер қарым-қатынасын отбасылық құндылық тұрғысынан талдау, әдеби эссе жазу; 7.3.4.1 әдеби шығарманың эстетикалық құндылығын танып, шағын сыни шолу жазу;
4-тоқсан			
Балалар мен үлкендер	М.Жұмабаев "Батыр Баян", М.Әуезов "Көксерек", Қ.Қайсенов "Жау тылындағы бала", С.Сарғасқаев "Тәмпиш"	Түсіну және жауап беру	7.1.1.1 әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін талдау; 7.1.2.1 әдеби шығармадағы көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені түсіну;

	қара"		7.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау; 7.1.4.1 көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін ашып, үзінділерді мәнерлеп оқу
		Анализ және интерпретация	7.2.1.1 шығарма композициясындағы эпизодтың алатын маңызына негіздеме жасау; 7.2.2.1 эпикалық, поэзиялық шығармадағы автор бейнесін тану; 7.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, синекдоха, қайталау түрлері: эпифора, риторикалық сұрақ) қолданысын анықтау; 7.2.4.1 шығармадағы табиғат көрінісін, адамдар арасындағы іс-әрекеттерді сипаттап жазу
		Бағалау және салыстыру	7.3.1.1 кейіпкерлердің іс-әрекеті арқылы тарихи құндылыққа баға беру; 7.3.2.1 әдеби жанр түрлеріне заманауи тұрғыдан баға беру; 7.3.3.1 кейіпкерлер қарым-қатынасын отбасылық құндылық тұрғысынан талдау, әдеби эссе жазу; 7.3.4.1 әдеби шығарманың эстетикалық құндылығын танып, шағын сыни шолу жазу

4) 8-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
I-тоқсан			
Ұрпақ тәрбиесі	М.Шаханов "Нарынкүм зауалы", Медетбек Темірхан "Тәуелсізбін" өлеңі, Т.Әбдіков "Қонақтар", А.С.Пушкин "Ескерткіш"	Түсіну және жауап беру	8.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желілерін анықтау; 8.1.2.1 әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан талдау; 8.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу; 8.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерге өз көзқарасын білдіру, шығармашылық жұмыстарда қолдану;
		Анализ және интерпретация	8.2.1.1 шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салыстыра білу; 8.2.2.1 эпикалық, поэзиялық, драмалық шығармадағы автор бейнесін анықтау; 8.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (эпифора, анафора, ассонанс, аллитерация) қолданысын тану; 8.2.4.1 шығармадағы оқиға желісін өз көзқарасымен дамытып жазу;
		Бағалау және салыстыру	8.3.1.1 кейіпкерлерді автор берген портреттік мінездемемен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру; 8.3.2.1 шығарманың материалдық

			құндылығына заманауи тұрғыдан баға беру; 8.3.3.1 шығарманы ұлттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 8.3.4.1 шығарма бойынша жазылған әдеби сын-пікірлерге сүйене отырып, өзіндік сыни пікір жазу;
2-тоқсан			
Дананың сөзі – ақылдың көзі	Қорқыт "Байбөрі баласы Бамсы-Байрақ туралы жыр", Қорқыттың нақыл сөздері, Ахмет Йассауи "Даналық кітабы"	Түсіну және жауап беру	8.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желілерін анықтау; 8.1.2.1 әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан талдау;
		Анализ және интерпретация	8.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу; 8.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерге өз көзқарасын білдіру, шығармашылық жұмыстарда қолдану
		Бағалау және салыстыру	8.2.1.1 шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салыстыра білу; 8.2.2.1 эпикалық, поэзиялық, драмалық шығармадағы автор бейнесін анықтау; 8.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (эпифора, анафора, ассонанс, аллитерация) қолданысын тану; 8.2.4.1 шығармадағы оқиға желісін өз көзқарасымен дамытып жазу; 8.3.1.1 кейіпкерлерді автор берген портреттік мінездемемен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру; 8.3.2.1 шығарманың материалдық құндылығына заманауи тұрғыдан баға беру; 8.3.3.1 шығарманы ұлттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 8.3.4.1 шығарма бойынша жазылған әдеби сын-пікірлерге сүйене отырып, өзіндік сыни пікір жазу;
3-тоқсан			
Дананың сөзі – ақылдың көзі	Ақтамберді Сарыұлы "Күлдір-күлдір кісінетіп", "Балаларыма өсиет", Шалкиіз жырау "Би Темірге бірінші толғауы"	Түсіну және жауап беру	8.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желілерін анықтау; 8.1.2.1 әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан талдау
		Анализ және интерпретация	8.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу; 8.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерге өз көзқарасын білдіру, шығармашылық жұмыстарда қолдану; 8.2.1.1 шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салыстыра білу; 8.2.2.1 эпикалық, поэзиялық, драмалық

			шығармадағы автор бейнесін анықтау; 8.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (эпифора, анафора, ассонанс, аллитерация) қолданысын тану; 8.2.4.1 шығармадағы оқиға желісін өз көзқарасымен дамытып жазу;
		Бағалау және салыстыру	8.3.1.1 кейіпкерлерді автор берген портреттік мінездемемен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру; 8.3.2.1 шығарманың материалдық құндылығына заманауи тұрғыдан баға беру; 8.3.3.1 шығарманы ұлттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 8.3.4.1 шығарма бойынша жазылған әдеби сын-пікірлерге сүйене отырып, өзіндік сыни пікір жазу;

4-тоқсан

Көркем әдебиет және эпикалық сарын	Мұрат Мөңкеұлы "Үш қиян", "Сарыарқа", Ш.Құдайбердіұлы "Еңлік-Кебек" дастаны, "Жастарға" өлеңі	Түсіну және жауап беру	8.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желілерін анықтау; 8.1.2.1 әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан талдау; 8.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу;
		Анализ және интерпретация	8.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерге өз көзқарасын білдіру, шығармашылық жұмыстарда қолдану
		Бағалау және салыстыру	8.2.1.1 шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салыстыра білу; 8.2.2.1-эпикалық, поэзиялық, драмалық шығармадағы автор бейнесін анықтау; 8.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (эпифора, анафора, ассонанс, аллитерация) қолданысын тану; 8.2.4.1 шығармадағы оқиға желісін өз көзқарасымен дамытып жазу; 8.3.1.1 кейіпкерлерді автор берген портреттік мінездемемен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру; 8.3.2.1 шығарманың материалдық құндылығына заманауи тұрғыдан баға беру; 8.3.3.1 шығарманы ұлттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 8.3.4.1 шығарма бойынша жазылған әдеби сын-пікірлерге сүйене отырып, өзіндік сыни пікір жазу

5) 9-сынып:

5-кесте

Ұзақ мерзімді	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
---------------	--------------------------	----------	------------------

жоспардың бөлімдері	жоспардың мазмұны		
1-тоқсан			
Махаббат және абырой	М.Дулатов "Бақытсыз Жамал" романы, Б.Момышұлы "Ұшқан ұя" әңгімесі, Д.Исабеков "Әпке" драмасы, М.Мақатаев "Аққулар ұйықтағанда" поэмасы	Түсіну және жауап беру	9.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байланысты эпилог, прологтарды анықтау; 9.1.2.1 әдеби шығармадан алынған үзінділерді жатқа айту, шығармашылық жұмыстарда қолдану;
		Анализ және интерпретация	9.2.1.1 композицияны тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарай талдау; 9.2.2.1 автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау; 9.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (психологиялық параллелизм, сатира, ирония,) қолданысын талдау; 9.2.4.1 шығармадан алған үзінділерді қайта өңдеп креативті жазу;
		Бағалау және салыстыру	9.3.1.1 шығарманың тақырыбы мен идеясының тарихи және көркемдік құндылығына баға беру; 9.3.2.1 шығарманың рухани құндылығына заманауи тұрғыдан баға беру; 9.3.3.1 шығарманың идеясын гуманистік тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу; 9.3.4.1 әдеби шығарманы талдап, шағын сын мақала жазу; 9.1.3.1 көркем шығарманың идеясын анықтау; 9.1.4.1 көркем шығармадан алынған үзінділерді жатқа айту, шығармашылық жұмыстарда қолдану
2-тоқсан			
Қиял мен шындық	Т. Ахтанов "Күй аңызы" әңгімесі, Ж. Сахиев "Айдағы жасырынбақ", "Дабыл" фантастикалық әңгімелер Р.Мұқанова "Мәңгілік бала бейне" Төле би "Ердің бақыты – әйел", Әйтеке би "Қасқакөл дауы", Қазыбек би "Кім жақын, не қымбат, не қиын", Сырым Датұлы "Бала би мен Сырым", Бұқар жырау "Әй, Абылай, Абылай", "Асқар ытаудың өлгені", "Біржан ман Сара" айтысы	Түсіну және жауап беру	9.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байланысты эпилог, прологтарды анықтау; 9.1.2.1 әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 9.1.3.1 көркем шығарманың идеясын анықтау; 9.1.4.1 көркем шығармадан алынған үзінділерді жатқа айту, шығармашылық жұмыстарда қолдану;

			<p>9.2.1.1 композицияны тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа карай талдау;</p> <p>9.2.2.1 автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау;</p> <p>9.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (психологиялық параллелизм, сатира, ирония,) қолданысын талдау;</p> <p>9.2.4.1 шығармадан алған үзінділерді қайта өңдеп креативті жазу;</p>
		Анализ және интерпретация	<p>9.3.1.1 шығарманың тақырыбы мен идеясының тарихи және көркемдік құндылығына баға беру;</p> <p>9.3.2.1 шығарманың рухани құндылығына заманауи тұрғыдан баға беру;</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>9.3.3.1 шығарманың идеясын гуманистік тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу;</p> <p>9.3.4.1 әдеби шығарманы талдап, шағын</p>

			сын мақала жазу;
3-тоқсан			
Атадан қалған асыл сөз	Ж.Баласағұн "Құтты білік", Шешендік өнер: Майқы би мен мөңке бидің шешендік сөздері, Әнет баба "Не арсыз, не ғайып, не даусыз...", Төле би "Ердің бақыты – әйел",	Түсіну және жауап беру	9.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байланысты эпилог, прологтарды анықтау; 9.1.2.1 әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 9.1.3.1 көркем шығарманың идеясын анықтау;
		Анализ және интерпретация	9.1.4.1 көркем шығармадан алынған үзінділерді жатқа айту, шығармашылық жұмыстарда қолдану; 9.2.1.1 композицияны тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарай талдау; 9.2.2.1 автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау; 9.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (психологиялық параллелизм, сатира, ирония,) қолданысын талдау; 9.2.4.1 шығармадан алынған үзінділерді қайта өңдеп, креативті жазу
		Бағалау және салыстыру	9.3.1.1 шығарманың тақырыбы мен идеясының тарихи және көркемдік құндылығына баға беру; 9.3.2.1 шығарманың рухани құндылығына заманауи тұрғыдан баға беру; 9.3.3.1 шығарманың идеясын гуманистік тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу; 9.3.4.1 әдеби шығарманы талдап, шағын сын мақала жазу;
4-тоқсан			
Атадан қалған асыл сөз	Әйтеке би "Қасқакөл дауы", Қазыбек би "Кім жақын, не қымбат, не қиын", Сырым Датұлы "Бала би мен Сырым", Бұқар жырау "Тілек", "Әй, Абылай, Абылай", "Асқар таудың өлгені",	Түсіну және жауап беру	9.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байланысты эпилог, прологтарды анықтау; 9.1.2.1 әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 9.1.3.1 көркем шығарманың идеясын анықтау; 9.1.4.1 көркем шығармадан алынған үзінділерді жатқа айту, шығармашылық жұмыстарда қолдану;

	"Біржан мен Сара" айтысы		9.2.1.1 композицияны тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарай талдау
		Анализ және интерпретация	9.2.2.1 автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау; 9.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (психологиялық параллелизм, сатира, ирония,) қолданысын талдау; 9.2.4.1 шығармадан алған үзінділерді қайта өңдеп креативті жазу
	Бағалау және салыстыру	9.3.1.1 шығарманың тақырыбы мен идеясының тарихи және көркемдік құндылығына баға беру; 9.3.2.1 шығарманың рухани құндылығына заманауи тұрғыдан баға беру; 9.3.3.1 шығарманың идеясын гуманистік тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу; 9.3.4.1 әдеби шығарманы талдап, шағын сын мақала жазу	

б) 10-сынып:

6-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Тарихи шындық пен көркемдік шешім	Нысанбай жырау "Кенесары – Наурызбай", Махамбет Өтемісұлы "Мен, мен, мен едім", "Бағаналы терек"; Ш. Уалиханов "Ыстықкөл күнделігі"	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау; 10.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау; 10.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлерді салыстыру жүйесін анықтау; 10.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау; 10.2.2.1 автор бейнесінің рөліне талдау жасау; 10.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтау; дың (троп пен фигура) түрлерін білу; 10.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып шығармашылық жұмыс жасау;
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 шығарманы басқа мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау;

			10.3.2.1 шығармадағы кейіпкерлерді заманауи тұрғыдан салыстыру, жаңашылдығына баға беру; 10.3.3.1 шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1 әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу;
--	--	--	--

2-тоқсан

Адам жанының құпиясы	І.Жансүгіров "Құлагер" поэмасы, Б.Майлин "Шұғаның белгісі" Ғ.Мүсірепов "Ұлпан" романы	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау; 10.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау; 10.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлерді салыстыру жүйесін анықтау; 10.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау; 10.2.2.1 автор бейнесінің рөліне талдау жасау; 10.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтау; дың (троп пен фигура) түрлерін білу; 10.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып шығармашылық жұмыс жасау
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 шығарманы басқа мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 10.3.2.1 шығармадағы кейіпкерлерді заманауи тұрғыдан салыстыру, жаңашылдығына баға беру; 10.3.3.1 шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1 әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу

3-тоқсан

Адам жанының құпиясы	Т.Айбергенов "Сағыныш", Ф.Оңғарсынова "Өлең мен сені аялап өтем"	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау; 10.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау; 10.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлерді салыстыру жүйесін анықтау; 10.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану;
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау; 10.2.2.1 автор бейнесінің рөліне талдау жасау; 10.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен

			айшықтау; дың (троп пен фигура) түрлерін білу; 10.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып шығармашылық жұмыс жасау;
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 шығарманы басқа мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 10.3.2.1 шығармадағы кейіпкерлерді заманауи тұрғыдан салыстыру, жаңашылдығына баға беру; 10.3.3.1 шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1 әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу;
4-тоқсан			
Мәңгілік ел – мәңгілік мұрат	Н.Айтұлы "Бәйтерек" Ш.Айтматов "Боранды бекет" романы	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау; 10.1.2.1 әдеби шығармадағы психологизмді анықтау; 10.1.3.1 көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлерді салыстыру жүйесін анықтау; 10.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану;
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау; 10.2.2.1 автор бейнесінің рөліне талдау жасау; 10.2.3.1 шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтау; дың (троп пен фигура) түрлерін білу; 10.2.4.1 автор стиліне сүйене отырып шығармашылық жұмыс жасау;
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 шығарманы басқа мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 10.3.2.1 шығармадағы кейіпкерлерді заманауи тұрғыдан салыстыру, жаңашылдығына баға беру; 10.3.3.1 шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1 әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 48-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 488-қосымша

Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде) 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – әдеби шығармаларды қабылдау және саралау арқылы адамның рухани құндылықтарының қалыптасуына ықпал жасау, білімдерін, қабілеттерін, дағдыларын жекелік таңдау негізінде әлем мен өзін-өзі тануға қолдана алатын білікті оқырман тәрбиелеу.

3. Оқытудың міндеттері:

1) қазақ, орыс және әлем әдебиеті мен мәдениеті негізінде әлеуметтік тұрғыда табысты бейімделуіне ықпал жасайтын білімдерді, қабілеттерді, дағдыларды қалыптастыру;

2) білім алушылар көркем әдебиет шығармаларының авторлық түпкі ойын терең түсінулері үшін, әдебиеттанушылық түсініктердің меңгерілуіне ықпал жасау;

3) шығармаларды саралау негізінде сындық саралау, тенеу, қорыту, ұқсастық пен себептік-нәтижелік байланысты анықтау, құбылыстарды жіктеу, логикалық және сыни пайымдамалар мен пікірлерді құру дағдыларын қалыптастыру;

4) түрлі жанрдағы әдеби шығармаларды терең түсіну мен саралау негізінде коммуникативтік дағдыларды дамыту.

4. Бағдарламаның мазмұны заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру; сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс; тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту, оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде және жіктемелік, әрекеттік, коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзеу-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Білім алушылардың әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), білім алушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты білім алушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Білім алушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың Бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, білім алушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Білім алушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында білім алушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әртүрлі жұмыстарды, соның ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларды қарастырады (оқитын машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын, түрлі үлгідегі және жанрдағы мәтіндерді қолданылады, бұл білім алушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрдағы, стилдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндік материалды таңдау барысында этномәдени компонентін ескере отырып, білім мазмұнының тәрбиелік компоненті күшейтіледі (қазақ әдебиетінің, орыс әдебиетінің ұлттық-мәдени ерекшеліктері жөнінде, біздің еліміздің аумағында тұратын басқа халықтар мәдениеті жөнінде мәліметтер).

15. Мәтіндер мазмұны білім алушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен қазақстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпыұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

16. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу үдерісі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік құзіретін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

17. Білім алушылардың психофизикалық бұзылымдарын түзеу мақсатында қолданылатын әдістер мен тәсілдер:

1) лингвистикалық шолу әдісі: алғашқылық, синхрондық, кейінгілік, толық және таңдамалы;

2) кроссвордтарды табу, ребустарды, шарадаларды шешу;

3) тірек сызбалар, кестелер;

4) мәтінді редакциялау;

5) анықтама-дәптерін дайындау және қолдану (әдебиеттік теминдер мен ұғымдар);

- 6) шешендік іскерлік;
- 7) мен білемін;
- 8) автор;
- 9) ақпаратты шығару
- 10) ең қызықты фактілер;
- 11) жазушыға, ақынға сұрақтар;
- 12) "..... сұхбат алу";

13) дайын мәтіннің тақырыптық торын құрастыру тәсілі және тақырыпты құру барысындағы есептеулер тәсілі;

14) болашақ тақырыптың микротақырыптарын ашу сызбасын құрастыру тәсілі және оны дайын мәтіннен есептеп шығару тәсілі;

15) тәсілдерді қолдана отырғандағы тіл шығармашылығы: "Еркін ассоциациялар тәсілі"(суреттердің деректері бойынша), "Не болар еді, егер ..." (білім алушы өзіне осындай сұрақ қойып жауап беруге тырысады), "Әңгімені жалғастыр";

16) "мағыналық бірліктер" тәсілі мағыналық жады мен логикалық ойлау қабілетін дамытуға арналады. Тәсілдер: мәтіннің сараптамасы немесе шағын-баяндау, мұнда білім алушы дәйекті түрде екі сұраққа жауап береді: "Бұл мәтінде кім (немесе не) туралы айтылады?" және "Бұл жөнінде не айтылады (хабарланады)?". Қолданылатын мини-баяндаулар көлемі үлкен мәтінге қарасты қорқынышын жеңіп, эмоциялық-еріктік саласының қалыптасуына көмектеседі. Жеке тәжірибесін қолдану: жанұядағы туыстық байланыстардың аналогиясы бойынша мәтін немесе сөйлем ішіндегі туыстық байланыстарды анықтау.

18. Оқи білу дағдысын дамыту бойынша тапсырмалар мысалдары:

1) сөздермен ойындар (анаграммалар, палиндромалар, сөздің ішіндегі сөзді табу);

2) мәтіннің басы немесе атауы бойынша оқиғаның дамуын болжау;

3) әңгіменің жоспар-картасын құру.

19. Қазақ әдебиетін оқыту барысында ақпарат көзі ретінде мәтінмен жұмысты күшейтіледі, оны тез оқуын дамытуға, басты немесе екінші кезектегі, ашық немесе жасырынды, мәтіндік немесе мәтіннен тыс ақпаратты бөліп шығару қабілетін дамытуға бағыттау, ақпаратты ықшамды көрсетіп, көпшілік алдында сөйлеуге, өз ой-пікірін айтуға, оларды ауызша (пікірталас, жарыссөз, баяндама) және жазбаша (эссе) түрде жеткізе білуге үйрету.

20. Әдебиет бойынша оқу үдерісін сыншылдық ойды дамытуға бағыттап ұйымдастыру, оқу субъекттерінің тең құқылы қарым-қатынастарын, араларында әңгімелесу қатынасты, пікірталас барысында өз пікірлерін айта білуін, пікірлерді

тыңдауын, түсінуін және қабылдауын, өз позициясын қорғауда дәлелдер жүйесін келтіре білуін, түрлі позицияларды салыстыра білуін тудырады.

21. Әдеби көздерін зертелеу барысында сыншылдық ойды дамыту, бірінші кезекте, мәтінмен жұмыс істеумен байланысты; мұнда мәтіннің сипатына қарай оқу үдерісі тәсілдерін үйрету түрлері(ақпараттық немесе әдеби мәтін) және жұмыс тәсілдері(дайын мәтінді оқу емесе жазбаша мәтін құру) бойынша біріктіреді.

22. Оқырмандық қабілетін дамытуға үлкен мән беріледі: ашық түрде берілген ақпаратты табу; қорытындыларды тұжырымдау; ақпаратты түсіндіру және қорыту; мәтіннің мазмұнын, тілдік ерекшеліктерін және құрылымын саралау.

23. Әдебиетті оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасушы) белсенді түрде қолданылады, оның ішінде:

1) интерактивтік панелі және үшөлшемді аксессуарлары бар "Мультимедиялық интерактивтік оқытатын бағдарламалық-әдістемелік кешен" электрондық ресурсы - теориялық материал мен практикалық білімдердің меңгерілу тиімділігін жоғарылату үшін;

2) дыбыстық сигнады визуалдайтын "Логопедиялық тренажер" - арнайы тыныс алу және дауыс жаттығуларын өткізу барысында, әсіресе тұтықпасы мен дизартриясы бар балалармен жұмыс істегенде;

3) тілдік коммуникацияны меңгеру және дамытуға арналған тіліктік тренажер" ассистивтік құрылғысы - қажетті мөлшерде жалпақ сөйлемдік тілді меңгермеген білім алушылар үшін, сонымен бірге білім алушылардың тілдік шектелуі кезеңінде.

3-тарау. "Орыс әдебиеті" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

24. Объем учебной нагрузки по учебному предмету "Русская литература" составляет:

- 1) в 5 классе – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;
- 2) в 6 классе – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;
- 3) в 7 классе – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;
- 4) в 8 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;
- 5) в 9 классе – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;
- 4) в 10 классе – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году.

25. Содержание учебного предмета распределено по разделам обучения. Разделы поделены на подразделы, которые содержат в себе цели обучения обучающихся в виде ожидаемых результатов по классам: навыка или умения, знания или понимания.

26. Содержание учебного предмета включает 4 раздела:

- 1) раздел "Понимание и ответы по тексту";
- 2) раздел "Анализ и интерпретация текста";
- 3) раздел "Оценка и сравнительный";
- 4) раздел "Коррекционное восстановление недостатков развития".

27. Раздел "Понимание и ответы по тексту" включает следующие подразделы:

- 1) понимание терминов;
- 2) понимание художественного произведения;
- 3) чтение наизусть и цитирование;
- 4) составление плана;
- 5) пересказ;
- 6) ответы на вопросы.

28. Раздел "Анализ и интерпретация текста" включает следующие подразделы:

- 1) жанр;
- 2) тема и идея;
- 3) композиция;
- 4) анализ эпизодов;
- 5) характеристика героев;
- 6) художественный мир произведения в разных формах представления;
- 7) отношение автора;
- 8) художественно-изобразительные средства;
- 9) творческое письмо.

29. Раздел "Оценка и сравнительный анализ" включает следующие подразделы:

- 1) оценивание художественного произведения;
- 2) сравнение художественного произведения с произведениями других видов искусства;
- 3) сопоставление произведений литературы;
- 4) оценивание высказываний.

30. Раздел "Коррекционное восстановление недостатков развития" включает следующие подразделы:

- 1) коррекция сенсорных нарушений;
- 2) коррекция психомоторики;
- 3) коррекция речи;
- 4) коррекция моторики рук;
- 5) коррекция мыслительной деятельности;

6) коррекция внимания;

7) коррекция памяти.

31. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 5 класса:

1) понимание и ответы по тексту: художественная литература, фольклор, героический эпос, былина, сказка, литературная сказка, сюжет, композиция, художественное время и пространство, конфликт, герой, повествователь, рассказчик, гипербола, эпитет, сравнение, аллегория, параллелизм, общее представление о художественном произведении, осмысление темы, выразительное чтение наизусть фрагментов текстов небольшого объема (поэтических, прозаических), простой план, краткий пересказ содержания произведения или отрывка, краткий и полный ответ на вопрос;

2) анализ и интерпретация: определение жанра (былина, сказка, литературная сказка) и его признаков при поддержке учителя, определение основной мысли произведения при поддержке учителя, выделение в тексте произведения элементов композиции при поддержке учителя, анализ эпизодов, важных для характеристики главных героев, при поддержке учителя, характеристика героев при поддержке учителя, анализ художественного пространства и оформление своего представления в рисунках, схемах, кластерах, определение отношения автора к главным героям при поддержке учителя, анализ изобразительных средств в художественном тексте (гиперболы, эпитеты, сравнения, аллегии, параллелизм) при поддержке учителя, написание творческих работ (сказок, рассказов, мини-сочинений на литературные темы по опорным словам, иллюстрациям);

3) оценка и сравнительный анализ: участие в обсуждении произведения, выражение своих мыслей и чувств, сравнение художественного произведения с произведениями других видов искусства, объяснение сходств и различий, сопоставление произведений (или фрагментов) русской, казахской и мировой литературы, близких по тематике, при поддержке учителя, оценивание устных и письменных высказываний (своих, одноклассников) с точки зрения соответствия теме.

32. Изучаемые произведения:

1) Былины. Цикл об Илье Муромце;

2) А.С. Пушкин. "Песнь о вещем Олеге";

3) М.Ю. Лермонтов. "Бородино";

4) М. Шаханов. "Отрарская поэма о побежденном победителе, или Просчет Чингисхана";

- 5) В.А. Жуковский. "Сказка о царе Берендее";
- 6) А.С. Пушкин. "Сказка о мертвой царевне и семи богатырях";
- 7) К. Д. Бальмонт. "Фейные сказки";
- 8) Г.Х. Андерсен. "Снежная королева";
- 9) О. Уайльд. "Соловей и роза";
- 10) К.Г. Паустовский. "Теплый хлеб";
- 11) Г.В. Черноголовина. "Сказка об одном зУрнышке";
- 12) А.С. Пушкин. "Руслан и Людмила";
- 13) М.М. Пришвин. "Кладовая солнца".

33. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 6 класса:

1) понимание и ответы по тексту: художественный мир, миф, мифический герой, мифологический образ, рассказ, повесть, пьеса-сказка, афиша, ремарка, портрет, пейзаж, метафора, олицетворение, риторические фигуры, антитеза, перифраз, эпос, лирика, драма как роды литературы, общее представление о художественном произведении, главная и второстепенная информация, выразительное чтение наизусть фрагментов текстов (поэтических, прозаических, драматических), простой вопросный план, краткий, подробный пересказ содержания произведений небольшой эпической или драматической формы, развернутый ответ на вопрос;

2) анализ и интерпретация: определение жанра (рассказ, повесть, пьеса-сказка) и его признаков, определение основной мысли произведения с опорой на его структурные элементы, выделение в тексте произведения элементов композиции, анализ эпизодов драматических и прозаических произведений, важных для характеристики главных героев, характеристика героев с использованием плана и цитат из текста, анализ художественного пространства и времени и оформление своего представления в рисунках, схемах, кластерах, определение отношения автора к главным героям, анализ изобразительных средств (метафоры, олицетворения) и фигур поэтического синтаксиса (риторические вопросы, обращения, восклицания, антитезы, перифразы), творческие работы (рассказы, мини-сочинения на литературные темы, сравнительные характеристики), выражение своего понимания прочитанного, использование изобразительных средств языка;

3) оценка и сравнительный анализ: участие в обсуждении произведения, оценивание поступков главных героев, сравнение художественных произведений с произведениями других видов искусства, объяснение сходств и различий при поддержке учителя (план сравнительной характеристики),

сопоставление произведений (или фрагментов) русской, казахской и мировой литературы, близких по тематике и проблематике, оценивание устных и письменных высказываний (своих, одноклассников) с точки зрения полноты раскрытия темы.

34. Изучаемые произведения:

1) Мифы Древней Греции (о Прометее, Геракле, Икаре, Актеоне);

2) Е.В. Курдаков. "Псы Актеона";

3) Славянская мифология (миф о Солнце, мифы о представителях низшей мифологии);

4) Тюркская мифология (миф о создании мира);

5) Библейская мифология (о Вавилонской башне, царе Соломоне);

7) Б.Л. Пастернак. "Рождественская звезда";

8) Н.В. Гоголь. "Ночь перед Рождеством";

9) А. Гофман "Щелкунчик и Мышиный король"

10) И.С. Тургенев. "Муму";

11) Л.Н. Толстой. "Кавказский пленник";

12) В.С. Высоцкий. "Песня о друге";

13) В.П. Астафьев. "Конь с розовой гривой";

14) А.Н. Островский. "Снегурочка";

15) И.С. Тургенев "Бежин лут";

16) М.Ю. Лермонтов. "Русалка".

35. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 7 класса:

1) понимание и ответы по тексту: притча, легенда, баллада, басня, литературное направление, классицизм, фантастический рассказ, комедия, фэнтези, сатира, юмор, гротеск, сарказм, ирония, художественная деталь, лирический герой, ритм и рифма, аллитерация, ассонанс, аллегория, инверсия, анафора, понимание художественного произведения в деталях, известная и неизвестная информация, самостоятельное нахождение в тексте и выразительное чтение наизусть цитат, фрагментов произведений, связанных с характеристикой лирического героя и/или образа-персонажа, составлять назывной простой и сложный план, краткий, подробный, выборочный пересказ содержания произведения или отрывка, выражение своего мнение о героях и событиях, аргументированный ответ на проблемный вопрос;

2) анализ и интерпретация: определение жанра (притча, баллада, басня, легенда, комедия, лирическое стихотворение, фэнтези, фантастический рассказ), определение темы и идеи произведения, выражение своего мнения о поступках

героев, выделение в тексте произведения элементов композиции, объяснение их роли, анализ в прозаическом, драматическом и лирическом произведениях эпизодов, важных для характеристики главных и второстепенных героев, характеристика героев произведения на основе деталей и цитат из текста, анализ сюжета и композиции, художественных образов и оформление своего представления в таблицах, схемах, кластерах, презентациях, определение отношения автора к главным и второстепенным героям, анализ изобразительных средств и фигур поэтического синтаксиса в художественном тексте (аллитерации, ассонансы, аллегии, инверсии, анафоры), основных приемов комического (сатира, юмор, гротеск, ирония, сарказм), творческие работы (мифы, рассказы, мини-сочинения на литературные темы, сравнительные характеристики), выражение своего отношения к прочитанному, использование изобразительных средств языка;

3) оценка и сравнительный анализ: участие в обсуждении произведения, выражение мнения о героях и событиях, сравнение художественного произведения с произведениями других видов искусства, характеристика сходств и различий в средствах создания образов, сопоставление произведений (или фрагментов) русской, казахской и мировой литературы, близких по тематике/ проблематике/ жанру, оценивание устных и письменных высказываний (своих, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, уместности цитирования, композиционного единства.

36. Изучаемые произведения:

- 1) притча о блудном сыне, легенда об Арионе;
- 2) А.С. Пушкин "Арион", "Анчар";
- 3) А.С. Пушкин. "Станционный смотритель";
- 4) К.Г. Паустовский "Телеграмма";
- 5) стихотворения А.С. Пушкина, С.А. Есенина, А.А. Фета;
- 6) У. Блейк. "Тигр";
- 7) О.О. Сулейменов. "Волчата";
- 8) Р. Бредбери. "Зеленое утро";
- 9) А. Новоселов. "Санькин марал";
- 10) И.А. Крылов. Басни;
- 11) Д.И. Фонвизин. "Недоросль";
- 12) М.Е. Салтыков-Щедрин. "Сказка о том, как один мужик двух генералов прокормил";
- 13) М.М. Зощенко. Сатирические рассказы (по выбору учителя);
- 14) В.А. Жуковский. Баллады;

- 15) В. Набоков. "Рождество";
- 16) В. Тендряков. "Хлеб для собаки";
- 17) Д. Толкиен. "Хоббит или Туда и Обратно".

37. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 8 класса:

1) понимание и ответы по тексту: романтизм и реализм как литературные направления, исторический образ (персонаж), трагедия, комедия, поэма, символ, психологический параллелизм, афоризм, эпиграф, прототип, автобиографизм, понимание художественного произведения, различение открытой и скрытой (подтекст) информации, самостоятельное нахождение в тексте и выразительное чтение наизусть цитат, фрагментов, отражающих тематику произведения, простой цитатный план, пересказ содержания произведения или отрывка, использование разных приемов цитирования, аргументированный ответ на проблемный вопрос, использование цитат;

2) анализ и интерпретация: определение жанра (трагедия, комедия, поэма) и его признаков, определение темы и идеи произведения, выражение своего мнения о проблематике, выделение в тексте произведения элементов композиции, объяснение значения и роль эпиграфа и его смысл, анализ эпизодов произведений, объяснение их связи с проблематикой, характеристика героев произведения, их поступков, мотивов поведения, анализ системы образов, структуры произведения и оформление своего представления с помощью различных способов свёртывания информации (схем, таблиц, интеллект-карт, ментальных карт, диаграмм), способы выражения авторского отношения к героям, способы авторской характеристики героев, изобразительные средства, в том числе звукопись и цветопись, фигуры поэтического синтаксиса (риторические фигуры, антитезы, перифразы, инверсии, анафоры, градация), литературные приемы (символ, психологический параллелизм, автобиографизм), написание творческих работ (сочинения, притча, отзыв, репортаж, интервью с литературным героем), выражение отношения к герою, его поступкам, использование изобразительных средств;

3) оценка и сравнительный анализ: участие в обсуждении произведения, отстаивание своей точки зрения, оценивание поведения, поступков героев, позиции автора, сравнение художественного произведения с произведениями других видов искусства, характеристика специфических средств создания образов в разных видах искусства, сопоставление произведения (или фрагментов) русской, казахской и мировой литературе, близких по тематике/ проблематике/ жанру с учетом особенностей национальной культуры,

оценивание устных и письменных высказываний (своих, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, композиционного единства и фактологической точности.

38. Изучаемые произведения:

1) Жунусов (по выбору учителя) "Первый вагон" - сборник рассказов, А. Алексин "Фотография, на которой меня нет", "А тем временем где-то" (по выбору);

2) В. Распутин. "Уроки французского";

3) Ч. Айтматов. "Первый учитель", "Красное яблоко"

4) У. Шекспир. "Ромео и Джульетта";

5) А.С. Пушкин. "Капитанская дочка";

6) Лирика поэтов 19 века;

7) О.О. Сулейменов. "Последнее слово акына Смета";

8) Н.В. Гоголь. "Ревизор";

9) А.П. Чехов. Рассказы (по выбору учителя);

10) В. М. Шукшин. Рассказы (по выбору учителя);

11) М.Ю. Лермонтов. "Мцыри";

12) А. Грин. "Алые паруса";

13) Антуан де Сент-Экзюпери. "Маленький принц";

14) М. Цветаева. Лирика;

15) А. Ахматова. "У самого моря".

39. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 9 класса:

1) понимание и ответы по тексту: жанр, сонет, роман, святочный рассказ, лирическое отступление, типизация, психологизм, внутренний монолог, оксюморон, хронотоп, градация, парцелляция, афоризм, понимание художественного произведения, критическое осмысление информации, выражение отношения к услышанному или прочитанному, самостоятельное нахождение в тексте и выразительное чтение наизусть цитат, фрагментов, связанных с проблематикой произведения, назывной (простой и сложной) составлять сложный цитатный план, пересказ содержания произведения, использование разных приемов пересказа, творческое переосмысление развития сюжета, развернутый аргументированный ответ на проблемный вопрос со ссылкой на источники;

2) анализ и интерпретация: определение жанра и его признаков (сонет, роман, роман в письмах, святочный рассказ), определение темы и идеи произведения, выражение мнения об их актуальности, выделение в тексте

произведения элементов композиции, различие видов композиции, объяснение значения вставных эпизодов, анализ в произведении эпизодов, объяснение связи с проблематикой и роль в развитии сюжета, характеристика героев произведения на основе произведения, их поступки, мотивы поведения, значение имен и фамилий, анализировать систему образов, структуру произведения, оформляя свое представление с помощью различных способов свертывания информации (схемы, таблицы, интеллект-карты, ментальные карты, диаграммы), выражения авторского отношения к героям и изображаемым событиям, анализ средств и приемов создания образов, изобразительных средств и фигур поэтического синтаксиса (эпитеты, сравнения, метафоры, олицетворения, риторические фигуры, антитезы, перифразы, аллитерации, ассонансы, аллегории, инверсии, анафоры, градации, парцелляции), писать творческие работы (письмо литературному герою, сценарии), выражая отношение к герою, его поступкам, используя изобразительные средства;

3) оценка и сравнительный анализ: участие в обсуждении произведения, объяснение своей позиции с учетом различных мнений, сравнение художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя сходства и различия в средствах создания образов, характеристика сходств и различий в средствах создания образов, выделение индивидуальных авторских приемов, сопоставление произведений (или фрагментов) русской литературы с произведениями казахской и мировой литературы, близких по тематике/ проблематике/ жанру, с учетом особенностей национальной культуры, объяснение позиции авторов, оценивание устных и письменных высказываний (своих, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, фактологической точности.

40. Изучаемые произведения:

- 1) У. Шекспир. Сонеты;
- 2) П.Н. Васильев. "И имя твоё...";
- 3) А.С. Пушкин. Лирика, "Цыганы";
- 4) И.С. Тургенев. "Ася";
- 5) А.И. Куприн. "Олеся";
- 6) Н.В. Гоголь. "Шинель";
- 7) Ф.М. Достоевский. "Бедные люди";
- 8) Л.Н. Толстой. "После бала";
- 9) А.И. Куприн. "Гранатовый браслет";
- 10) А.С. Грибоедов. "Горе от ума";
- 11) Н.В. Гоголь. "Мертвые души";

- 12) А.С. Пушкин. "Пиковая дама";
- 13) А.П. Чехов. "Ионыч", "Человек в футляре" (по выбору учителя);
- 14) Н.С. Лесков. "Жемчужное ожерелье".

41. Базовое содержание учебного предмета "Русская литература" для 10 класса:

1) понимание и ответы по тексту: понимание и применение литературных терминов, художественного произведения, критически осмысливая, выражение своего отношения к услышанному или прочитанному, самостоятельное нахождение в тексте и выразительное чтение наизусть цитат, фрагментов связанных с проблематикой произведения, составление разных видов плана, в том числе цитатный, тезисный, пересказывание содержания произведения, используя разные приемы пересказа, критически переосмысливая и прогнозируя развитие сюжета, давать развернутый аргументированный ответ на проблемный вопрос со ссылкой на источники;

2) анализ и интерпретация: определение жанра и его признаков, определение темы и идеи произведения, выражение мнения об их актуальности и аргументируя свою позицию, выделять в тексте произведения элементы композиции, различение видов композиции, объяснение значения лирических отступлений, анализ в произведении эпизодов, важных для определения конфликта, объяснение связи с другими эпизодами, характеристика героев произведения на основе их социальных и межличностных отношений аргументирование своего ответа, анализ художественного мира произведения, оформляя свое представление с помощью различных способов свертывания информации (схемы, таблицы, интеллект-карты, ментальные карты, диаграммы), определение способов выражения авторского отношения к героям и изображаемым событиям, анализ средств и приемов создания образов, изобразительных средств и фигуры поэтического синтаксиса, аргументирование своей позиции, писать сочинения на литературные и свободные темы, рецензии (на спектакли и/или экранизации произведения);

3) оценка и сравнительный анализ: участие в обсуждении произведения, объясняя свою позицию с учетом различных мнений, оценивая актуальность проблематики произведения, сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя сходства и различия в средствах создания образов, выделяя индивидуальные авторские приемы, сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике/ проблематике/ жанру, учитывая особенности национальной культуры; объяснять позицию авторов, оценивать устные и

письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, композиционного и стилистического единства, фактологической точности.

42. Изучаемые произведения:

- 1) А.С. Пушкин. "Полтава";
- 2) Ю. Лермонтов. "Песня про царя Ивана Васильевича, молодого опричника и удалого купца Калашникова";
- 3) Л.Н. Толстой. "Совет в Филях", "Наполеон на Поклонной горе", "Подвиг капитана Тушина";
- 4) М.А. Шолохов. "Судьба человека";
- 5) "Стихотворения поэтов XX века о Великой Отечественной войне";
- 6) А.А. Ахматова. "Мужество". С.П. Гудзенко. "Перед атакой";
- 7) Ю.В. Друнина. "Качается рожь несжатая...". К.М. Симонов. "Жди меня";
- 8) В.С. Высоцкий. "Песня о Земле";
- 9) А.Т. Алимжанов. "Стрела Махамбета" (фрагменты);
- 10) Н.С. Лесков. "Жемчужное ожерелье";
- 11) А.С. Пушкин. "Моцарт и Сальери";
- 12) М.Ю. Лермонтов. "Св. Елена", "Воздушный корабль";
- 13) Н.В. Гоголь. "Тарас Бульба";
- 14) А. Некрасов. "Русские женщины";
- 15) Абай Кунанбаев. "Искандер";
- 16) Н.М. Карамзин. "Бедная Лиза", А.С. Пушкин. "Метель";
- 17) А.С. Пушкин. "Барышня-крестьянка";
- 18) А.С. Пушкин романа "Евгений Онегин";
- 19) М.Ю. Лермонтов роман "Герой нашего времени";
- 20) И. С. Тургенев. "Бежин луг";
- 21) Д. Дефо. Фрагменты из романа "Робинзон Крузо";
- 22) Ю. О. Домбровский. Фрагмент из романа "Хранитель древностей" (городской пейзаж);
- 23) А. Стругацкий, Б. Стругацкий. Фрагменты из романа "Пикник на обочине";
- 24) Э. Хэмингуэй. "Старик и море".

43. В связи с замедленным психическим развитием обучающихся с нарушением опорно-двигательного аппарата программный материал удлиннен на один год, перераспределены отдельные темы.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

44. Цели обучения в Программе представлены с кодировкой. В коде первое число обозначает класс, второе и третье числа – раздел и подраздел, четвертое

число показывает нумерацию учебной цели. Например, в кодировке 9.2.1.1 "9" – класс, "2.1" – подраздел, "1" – нумерация учебной цели.

45. Ожидаемые результаты по целям обучения:

1) раздел 1 "Понимание и ответы по тексту":

таблица 2

Подраздел	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
1.1 Понимание терминов	5.1.1.1 понимать термины: художественная литература фольклор, героический эпос, былина, сказка, литературная сказка, сюжет, композиция, художественное время и пространство, конфликт, герой, повествователь, рассказчик гипербола, эпитет, сравнение, аллегория, параллелизм	6.1.1.1 понимать термины: художественный мир, миф, мифический герой, мифологический образ, рассказ, повесть, пьеса-сказка, афиша, ремарка, портрет, пейзаж, метафора, олицетворение, риторические фигуры, антитеза, перифраз; эпос, лирика, драма как роды литературы	7.1.1.1 понимать термины: притча, легенда, баллада, басня, литературное направление, классицизм, фантастический рассказ, комедия, фэнтези, сатира, юмор, гротеск, сарказм, ирония, художественная деталь, лирический герой, ритм и рифма, аллитерация, ассонанс, аллегория, инверсия, анафора	8.1.1.1 понимать термины: романтизм и реализм как литературные направления, исторический образ (персонаж) трагедия, комедия, поэма, символ, психологический параллелизм, афоризм, эпиграф, прототип, автобиографизм	9.1.1.1 понимать термины: жанр, сонет, роман, святочный рассказ, лирическое отступление, типизация, психологизм, внутренний монолог, оксюморон, хронотоп, градация, парцелляция, афоризм	10.1.1.1 понимать и применять литературные термины
1.2 Понимание художественного произведения	5.1.2.1 иметь общее представление о художественном произведении, осмысливать тему	6.1.2.1 иметь общее представление о художественном произведении, понимать главную и второстепенную информацию	7.1.2.1 понимать художественное произведение в деталях, включая известную и неизвестную информацию	8.1.2.1 понимать художественное произведение, различать открытую и скрытую (подтекст) информацию	9.1.2.1 понимать художественное произведение, критически осмысливать услышанное или прочитанное, выражать мнение	10.2.1.1 понимать художественное произведение, критически осмысливая выражать свое отношение к услышанному или прочитанному
1.3 Чтение наизусть	5.1.3.1 читать наизусть	6.1.3.1 читать наизусть	7.1.3.1 находить текст	8.1.3.1 находить текст	9.1.3.1 самостоятельно находить	10.3.1.1 самостоятельно находить

цитирование	выразительно фрагменты текстов небольшого объема (поэтические, прозаические)	выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических, драматически х)	выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты произведения, связанные с характеристико й лирического героя и/или образа персонажа	выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты отражающие тематику произведения	тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты отражающие тематику произведения	тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты связанные с проблематикой произведения
1.4 Составление плана	5.1.4.1 составлять простой план	6.1.4.1 составлять простой и вопросный план	7.1.6.1 составлять назывной, и вопросный (простой и сложный) план	8.1.4.1 составлять простой и цитатный план	9.1.4.1 составлять назывной (простой и сложный) составлять сложный цитатный план	10.4.1.1 составлять разные виды плана, в том числе цитатный, тезисный
1.5 Пересказ	5.1.5.1 кратко пересказывать содержание произведения или отрывка	6.1.5.1 пересказывать (кратко, подробно) содержание произведения небольшой эпической или драматическо й формы	7.1.5.1 пересказывать (кратко, подробно, выборочно) содержание произведения или отрывка, выражая свое мнение о героях и событиях	8.1.5.1 пересказывать содержание произведения или отрывка, используя разные приемы цитирования	9.1.5.1 пересказывать содержание произведения, используя разные приемы пересказа, творчески переосмысливая развитие сюжета	10.5.1.1 пересказывать содержание произведения, используя разные приемы пересказа, критически переосмысливая и прогнозируя развитие сюжета
1.6 Ответы на вопросы	5.1.6.1 давать на краткий и полный ответ на вопрос	6.1.6.1 давать развернутый ответ на вопрос	7.1.6.1 давать аргументирован ный ответ на проблемный вопрос	8.1.6.1 давать аргументирован ный ответ на проблемный вопрос, используя цитаты	9.1.6.1 давать развернутый аргументирован ный ответ на проблемный вопрос	10.6.1.1 давать развернутый аргументирован ный ответ на проблемный вопрос со ссылкой на источники

2) раздел 2 "Анализ и интерпретация текста":

таблица 3

Подраздел	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
2.1 Жанр	5.2.1.1 определять жанр и его признаки (былина, сказка, литературная	6.2.1.1 определять жанр и его признаки (рассказ, повесть, пьеса- сказка)	7.2.1.1 определять жанр и его признаки (притча, баллада, басня, легенда, комедия, лирическое	8.2.1.1 определять жанр и его признаки (трагедия, комедия, поэма)	9.2.1.1 определять жанр и его признаки (сонет, роман, роман в письмах,	10.2.1.1 определять жанр и его признаки

	сказка) при поддержке учителя		стихотворение, фэнтези, фантастический рассказ)		святочный рассказ)		
2.2	Тема и идея	5.2.2.1 определять основную мысль произведения при поддержке учителя	6.2.2.1 определять основную мысль произведения, опираясь на его структурные элементы	7.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая свое мнение о поступках героев	8.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая свое мнение о проблематике	9.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая мнение об их актуальности и	10.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая мнение об их актуальности и аргументируя свою позицию
2.3	Композиция	5.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции при поддержке учителя	6.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции	7.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять их роль в сюжете произведения	8.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять роль эпитафия и его смысл	9.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять значение вставных эпизодов	10.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, различать виды композиции, объяснять значение лирических
2.4	Анализ эпизодов	5.2.4.1 анализировать эпизоды, важные для характеристик и главных героев, при поддержке учителя	6.2.4.1 анализировать эпизоды драматических и прозаических произведений, важные для характеристик и главных героев	7.2.4.1 анализировать в прозаическом, драматическом и лирическом произведениях эпизоды, важные для характеристики главных и второстепенных героев	8.2.4.1 анализировать эпизоды произведений, объяснять их связь с проблематикой	9.2.4.1 анализировать эпизоды произведений, объяснять их связь с проблематикой и роль в развитии сюжета	10.2.4.1 анализировать в произведении эпизоды, важные для определения конфликта, объяснять связь с другими эпизодами
2.5	Характеристики героев	5.2.5.1 характеризовать героев при поддержке учителя	6.2.5.1 характеризовать героев, используя план и цитаты из текста	7.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе деталей и цитат из текста	8.2.5.1 характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения	9.2.5.1 характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения, значение имен и фамилий	10.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе их социальных и межличностных отношений аргументировать свой ответ
2.6	Художественный мир	5.2.6.1 анализировать художественный мир	6.2.6.1 анализировать художественный мир	7.2.6.1 анализировать сюжет и систему	8.2.6.1 анализировать систему	9.2.6.1 анализировать систему	10.2.6.1 анализировать художественный мир

произведения в разных формах представления	ое пространство и оформлять свое представление в рисунках, схемах, кластерах	ое пространство и время и оформлять свое представление в рисунках, схемах, кластерах	композицию, художественные образы и оформлять свое представление в таблицах, схемах, кластерах	образов, структуру произведения и оформлять свое представление с помощью различных способов свертывания информации (схемы, таблицы, презентации, диаграммы)	образов, структуру произведения, оформляя свое представление с помощью различных способов свертывания информации (схемы, таблицы, интеллект-карты, ментальные карты, диаграммы)	ый мир произведения, оформляя свое представление с помощью различных способов свертывания информации (схемы, таблицы, интеллект-карты, ментальные карты, диаграммы)
2.7 Отношение автора	5.2.7.1 определять отношение автора к главным героям при поддержке учителя	6.2.7.1 определять отношение автора к главным героям	7.2.7.1 определять отношение автора к главным второстепенным героям	8.2.7.1 определять отношение автора к главным второстепенным героям, аргументируя свою позицию	9.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям	10.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям и изображаемым событиям
2.8 Литературные приемы и образительные средства	5.2.8.1 анализировать образительные средства в художественном тексте (гиперболы, эпитеты, сравнения, аллегории, параллелизм) при поддержке учителя	6.2.8.1 анализировать образительные средства (метафоры, олицетворения) и фигуры поэтического синтаксиса (риторические вопросы, обращения, восклицания, антитезы, перифразы)	7.2.8.1 анализировать образительные средства и фигуры поэтического синтаксиса в художественном тексте (аллитерации, ассонанс, аллегории, инверсии, анафоры), основные приемы комического (сатира, юмор, гротеск, ирония, сарказм)	8.2.8.1 анализировать способы авторской характеристик и героев, образительные средства, в том числе звукопись, цветопись, фигуры поэтического синтаксиса (риторические фигуры, антитезы, перифразы, инверсии, анафоры, градация), литературные приемы (символ, психологический	9.2.8.1 анализировать средства и приемы создания образов, образительные средства и фигуры поэтического синтаксиса (эпитеты, сравнения, метафоры, олицетворения, риторические фигуры, антитезы, перифразы, аллитерации, ассонансы, аллегории, инверсии, анафоры, градация, парцелляция)	10.2.8.1 анализировать средства и приемы создания образов, образительные средства и фигуры поэтического синтаксиса, аргументировать свою позицию

				параллелизм, автобиографизм)		
2.9 Творческое письмо	5.2.9.1 писать творческие работы (сказки, рассказы, мини-сочинения на литературные темы по опорным словам, иллюстрациям)	6.2.9.1 писать творческие работы (рассказы, мини-сочинения на литературные темы), выражая свое понимание прочитанного, используя изобразительные средства языка	7.2.9.1 писать творческие работы (мифы, рассказы, мини-сочинения на литературные темы, сравнительные характеристики), выражая свое понимание прочитанного, используя изобразительные средства языка	8.2.9.1 писать творческие работы (сочинения, притча, отзыв, репортаж, интервью с литературным героем), выражая свое отношение к прочитанному, используя изобразительные средства языка	9.2.9.1 писать творческие работы (письмо литературному герою, сценарии), выражая отношение к герою, его поступкам, используя изобразительные средства	10.2.9.1 писать сочинения на литературные и свободные темы, рецензии (на спектакли и/или экранизации произведения)

3) раздел 3 "Оценка и сравнительный анализ":

таблица 4

Подраздел	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
3.1 Оценивание художественного произведения	5.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, выражая свои мысли и чувства	6.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, оценивая поступки главных героев	7.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, выражая мнение о героях и событиях	8.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, отстаивая свою точку зрения, оценивая поведение, поступки героев, позицию автора	9.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, объясняя свою позицию с учетом различных мнений	10.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, объясняя свою позицию с учетом различных мнений, оценивая актуальность проблематики произведения
3.2 Сравнение художественного произведения с произведениями других видов искусства	5.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, объясняя сходства и различия при	6.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, объясняя сходства и различия при	7.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя сходства и различия в	8.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя специфические средства создания образов в разных видах искусства	9.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя сходства и различия в	10.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя сходства и различия в

	поддержке учителя	поддержке учителя (план сравнительной характеристики)	средствах создания образов		средствах создания образов	средствах создания образов, выделяя индивидуальные авторские приемы
3.3 Сопоставление произведений литературы	5.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике, при поддержке учителя	6.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике и проблематике	7.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике/ проблематике/ жанру	8.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике/ проблематике/ жанру, учитывая особенности национальной культуры	9.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике/ проблематике/ жанру, учитывая особенности национальной культуры; аргументировать свое мнение	10.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике/ проблематике/ жанру, учитывая особенности национальной культуры; объяснять позицию авторов
3.4 Оценивание высказываний	5.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения соответствия теме	6.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты раскрытия темы	7.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, уместности цитирования	8.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, композиционного единства	9.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, композиционного, фактологической точности	10.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, композиционного и стилистического единства, фактологической точности

4) раздел 4 "Коррекционное восстановление недостатков развития":

таблица 5

Подразделы	Цели коррекции					
	5 класс	6класс	7класс	8класс	9класс	10класс

4.1 Коррекция сенсорных нарушений	5.4.1.1 уметь зрительно воспринимать материал 5.4.1.2 уметь воспринимать материал на слух	6.4.1.1 умение зрительно-моторной координации	7.4.1.1 уметь удерживать в поле зрения зрительный стимул при выполнении зрительной задачи	8.4.1.1 уметь управлять зрительными нарушениями	9.4.1.1 уметь визуально выборочно воспринимать матер	10.4.1.1 уметь зрительно воспринимать объемный материал
4.2. Коррекция психомоторики	5.4.2.1 уметь ориентироваться в пространстве листа	6.4.2.1 уметь целенаправленно выполнять действия по инструкции	7.4.2.1 уметь воспроизводить движения точно и качественно	8.4.2.1 уметь воспроизводить самопроизвольно согласовываемые движения и действия	9.4.2.1 уметь самостоятельно воспроизводить движения	10.4.2.1 уметь управлять качеством движения и физической работоспособностью
4.3 Коррекция речи	5.4.3.1 умение правильного звукопроизношения 5.4.3.2 умение звуко-буквенного восприятия	6.4.3.1 умение правильного дыхания 6.4.3.2 умение артикуляционной моторики	7.4.3.1 умение поставки логического ударения 7.4.3.2 умение правильно ставить интонацию	8.4.3.1 умение правильного чтения и письма	9.4.3.1 уметь воспроизводить развернутую речь	10.4.3.1 владеть коммуникативными навыками
4.4. Коррекция моторики рук	5.4.4.1 уметь зрительно-двигательно координировать движения мелкой моторики рук	6.4.4.1 уметь управлять общей и мелкой моторикой	7.4.4.1 уметь координировать движения пальцев рук	8.4.4.1 уметь произвольно производить движения руками	9.4.4.1 уметь стабильно удерживать запястья	10.4.4.1 писать согласно нормам каллиграфии
4.5. Коррекция мыслительной деятельности	5.4.5.1 умение наглядно-действенного мышления	6.4.5.1 умение наглядно-образного мышления	7.4.5.1 умение ассоциативного мышления	8.4.5.1 умение словесно-логического мышления	9.4.5.1 умение наглядно-схематического мышления	10.4.5.1 умение устанавливать аналогии
4.6. Коррекция внимания	5.4.6.1 уметь управлять процессами внимания	6.4.6.1 уметь концентрировать внимание	7.4.6.1 уметь удерживать устойчивость внимания	8.4.6.1 уметь направлять внимание	9.4.6.1 уметь переключать внимание	10.4.6.1 уметь сосредотачивать внимание на объемном материале
4.7. Коррекция памяти	5.4.7.1 уметь запоминать на слух	6.4.7.1 уметь запоминать движения	7.4.7.1 уметь запоминать зрительно памяти	8.4.7.1 уметь запоминать по смыслу, ассоциативно	9.4.7.1 уметь запоминать образно	10.4.7.1 уметь управлять словесно-логической памятью

46. Настоящая Программа реализуется на основе Долгосрочного плана к Типовой учебной программе по учебному предмету "Русская литература" для обучающихся с нарушением опорно-двигательного аппарата 5-10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию согласно приложению к настоящей Программе. В долгосрочном плане обозначен объем учебных целей реализуемых в каждом разделе.

47. Распределение часов на изучение раздела и тем предоставляется на усмотрение учителя.

Приложение
к Типовой учебной программе
по учебному предмету "Русская
литература" для 5-10 классов
уровня основного среднего
образования по обновленному
содержанию

Долгосрочный план по реализации Типовой учебной программы по учебному предмету "Русская литература" для обучающихся с нарушением опорно-двигательного аппарата 5-10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию (с русским языком обучения)

1) 5 класс:

таблица 1

Тема	Изучаемые произведения	Навыки	Цели обучения
1 четверть			
Героический эпос	1. Былины. Цикл об Илье Муромце 2. А.С. Пушкин. "Песнь о вещем Олеге" 3. М.Ю. Лермонтов. "Бородино" 4. М. Шаханов. "Отрарская поэма о побежденном победителе, или Просчет Чингисхана"	Понимание и сравнение, аллегория, параллелизм; ответы на вопросы	5.1.1.1 понимать термины: художественная литература, фольклор, героический эпос, былина, сказка, литературная сказка, сюжет, композиция, художественное время и пространство, конфликт, герой, повествователь, рассказчик, гипербола, эпитет, аллегория, параллелизм; 5.1.2.1 иметь общее представление о художественном произведении, осмысливает тему; 5.1.3.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов небольшого объема (поэтические, прозаические); 5.1.4.1 составлять простой план; 5.1.6.1 давать краткий и полный ответ на вопрос
		Анализ и интерпретация	5.2.1.1 определять жанр и его признаки (былина, сказка, литературная сказка) при поддержке учителя; 5.2.2.1 определять основную мысль произведения при поддержке учителя; 5.2.5.1 характеризовать героев при поддержке учителя; 5.2.8.1 анализировать изобразительные средства в художественном тексте (гиперболы, эпитеты, сравнения, аллегории, параллелизм) при поддержке учителя;
		Оценка и	5.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения,

		сравнительный анализ	выражая свои мысли и чувства;
		Коррекционное восстановление недостатков развития	5.4.1.1 умение зрительного восприятия; 5.4.3.2 умение звуко-буквенного восприятия
2 четверть			
Литературная поэтическая сказка	1. Мифы Древней Греции (о Геракле, Прометее, Икаре) 2. В.А. Жуковский. "Сказка о царе Берендее" 3. А.С. Пушкин. "Сказка о мертвой царевне и семи богатырях" 4. К. Д. Бальмонт. "Фейные сказки"	Понимание и ответы на вопросы	5.1.2.1 иметь общее представление о художественном произведении, осмысливать тему; 5.1.3.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов небольшого объема (поэтические, прозаические); 5.1.5.1 кратко пересказывать содержание произведения или отрывка
		Анализ и интерпретация	5.2.1.1 определять жанр и его признаки (былина, сказка, литературная сказка) при поддержке учителя; 5.2.2.1 определять основную мысль произведения при поддержке учителя; 5.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции при поддержке учителя; 5.2.4.1 анализировать эпизоды, важные для характеристики главных героев, при поддержке учителя; 5.2.5.1 характеризовать героев при поддержке учителя; 5.2.9.1 писать творческие работы (сказки, рассказы, мини-сочинения на литературные темы по опорным словам, иллюстрациям)
		Оценка и сравнительный анализ	5.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике, при поддержке учителя-
		Коррекционное восстановление недостатков развития	5.4.6.1 уметь управлять процессами внимания
3 четверть			
Литературная прозаическая сказка	1. Г.Х. Андерсен. "Снежная королева" 2. О. Уайльд. "Соловей роза" 3. К.Г. Паустовский. "Теплый хлеб" 4. Г.В. Черноголовина. "Сказка об одном зернышке"	Понимание и ответы на вопросы	5.1.1.1 понимать термины: художественная литература, фольклор, героический эпос, былина, сказка, литературная сказка, сюжет, композиция, художественное время и пространство, конфликт, герой, повествователь, рассказчик, гиперболы, эпитет, сравнение, аллегория, параллелизм; 5.1.3.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов небольшого объема (поэтические, прозаические); 5.1.6.1 давать краткий и полный ответ на вопрос
		Анализ и интерпретация	5.2.2.1 определять основную мысль произведения при поддержке учителя; 5.2.4.1 анализировать эпизоды, важные для характеристики главных героев, при поддержке учителя;

			<p>5.2.5.1 характеризовать героев при поддержке учителя;</p> <p>5.2.6.1 анализировать художественное пространство и оформлять своё представление в рисунках, схемах, кластерах;</p> <p>5.2.7.1 определять отношение автора к главным героям при поддержке учителя;</p> <p>5.2.8.1 анализировать изобразительные средства в художественном тексте (гиперболы, эпитеты, сравнения, аллегории, параллелизм) при поддержке учителя</p>
		Оценка и сравнительный анализ	5.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, объясняя сходства и различия при поддержке учителя
		Коррекционное восстановление недостатков развития	5.4.7.1 уметь запоминать на слух
4 четверть			
Фольклорные элементы в литературных произведениях	1. А.С. Пушкин. "Руслан и Людмила" 2. М.М. Пришвин. "Кладовая солнца"	Понимание и ответы на вопросы	<p>5.1.2.1 иметь общее представление о художественном произведении, осмысливать тему;</p> <p>5.1.3.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов небольшого объема (поэтические, прозаические);</p> <p>5.1.4.1 составлять простой план</p>
		Анализ и интерпретация	<p>5.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции при поддержке учителя;</p> <p>5.2.4.1 анализировать эпизоды, важные для характеристики главных героев, при поддержке учителя;</p> <p>5.2.5.1 характеризовать героев при поддержке учителя;</p> <p>5.2.6.1 анализировать художественное пространство и оформлять своё представление в рисунках, схемах, кластерах;</p> <p>5.2.7.1 определять отношение автора к главным героям при поддержке учителя;</p> <p>5.2.8.1 анализировать изобразительные средства в художественном тексте (гиперболы, эпитеты, сравнения, аллегории, параллелизм) при поддержке учителя;</p> <p>5.2.9.1 писать творческие работы (сказки, рассказы, мини-сочинения на литературные темы по опорным словам, иллюстрациям)</p>
		Оценка и сравнительный анализ	5.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения соответствия теме
		Коррекционное восстановление недостатков развития	5.4.5.1 умение наглядно-действенного мышления

2) 6 класс:

таблица 2

Тема	Изучаемые произведения	Навыки	Цели обучения
1 четверть			
Мифы народов мира	1. Мифы Древней Греции (о Геракле, Прометее, Икаре, Актеоне) 2. Е.В. Курдаков. "Псы Актеона" 3. Славянская мифология (миф о Солнце, мифы о представителях низшей мифологии) 4. Тюркская мифология (миф о создании мира) 5. Библейская мифология (о Вавилонской башне, царе Соломоне, Содоме и Гоморре)	Понимание и ответы на вопросы	6.1.1.1 понимать термины: художественный мир, миф, мифический герой, мифологический образ, рассказ, повесть, пьеса-сказка, афиша, ремарка, портрет, пейзаж, метафора, олицетворение, риторические фигуры, антитеза, перифраз; эпос, лирика, драма как роды литературы; 6.1.2.1 иметь общее представление о художественном произведении, понимать главную и второстепенную информацию; 6.1.3.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических, драматических); 6.1.5.1 пересказывать (кратко, подробно) содержание произведения небольшой эпической или драматической формы, выражая своё мнение о героях и событиях
		Анализ и интерпретация	6.2.1.1 определять жанр и его признаки (рассказ, повесть, пьеса-сказка); 6.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять их роль в сюжете произведения; 6.2.5.1 характеризовать героев, используя план и цитаты из текста; 6.2.9.1 писать творческие работы (мифы, рассказы, мини-сочинения на литературные темы, сравнительные характеристики), выражая свое понимание прочитанного, используя изобразительные средства языка
		Оценка и сравнительный анализ	6.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, оценивая поступки главных героев
		Коррекционное восстановление недостатков развития	6.4.1.1. умение зрительно-моторной координации
2 четверть			
Рождество в литературе	1. Б.Л. Пастернак. "Рождественская звезда" 2. Н.В. Гоголь. "Ночь перед Рождеством" 3. Ф.М. Достоевский. "Мальчик у Христа на елке" (или Л.Н. Андреев. "Ангелочек") 4. В.Токарева.	Понимание и ответы на вопросы	6.1.1.1 понимать термины: художественный мир, миф, мифический герой, мифологический образ, рассказ, повесть, пьеса-сказка, афиша, ремарка, портрет, пейзаж, метафора, олицетворение, риторические фигуры, антитеза, перифраз; эпос, лирика, драма как роды литературы; 6.1.3.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических, драматических); 6.1.5.1 пересказывать (кратко, подробно)

	"Рождественский рассказ"		содержание произведения небольшой эпической или драматической формы, выражая своё мнение о героях и событиях; 6.1.6.1 давать развернутый ответ на вопрос
		Анализ и интерпретация	6.2.2.1 определять основную мысль произведения, опираясь на его структурные элементы; 6.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять их роль в сюжете произведения; 6.2.4.1 анализировать эпизоды драматических и прозаических произведений, важные для характеристики главных героев; 6.2.5.1 характеризовать героев, используя план и цитаты из текста; 6.2.7.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям
		Оценка и сравнительный анализ	6.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике и проблематике
		Коррекционное восстановление недостатков развития	6.4.2.1. уметь целенаправленно выполнять действия по инструкции 6.4.5.1 умение наглядно-образного мышления
3 четверть			
Нравственный выбор человека	1. И.С. Тургенев. "Муму" 2. Л.Н. Толстой. "Кавказский пленник" 3. В.С. Высоцкий. "Песня о друге"	Понимание и ответы на вопросы	6.1.4.1 составлять простой цитатный план
		Анализ и интерпретация	6.2.1.1 определять жанр и его признаки (рассказ, повесть, пьеса-сказка); 6.2.2.1 определять основную мысль произведения, опираясь на его структурные элементы; 6.2.4.1 анализировать эпизоды драматических и прозаических произведений, важные для характеристики главных героев; 6.2.5.1 характеризовать героев, используя план и цитаты из текста; 6.2.6.1 анализировать художественное пространство и время и оформлять своё представление в рисунках, схемах, кластерах; 6.2.7.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям; 6.2.8.1 анализировать изобразительные средства (метафоры, олицетворения) и фигуры поэтического синтаксиса (риторические вопросы, обращения, восклицания, антитезы, перифразы); 6.2.9.1 писать творческие работы (мифы, рассказы, мини-сочинения на литературные темы, сравнительные характеристики), выражая своё понимание прочитанного, используя

			изобразительные средства языка
		Оценка и сравнительный анализ	6.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, объясняя сходства и различия при поддержке учителя (план сравнительной характеристики)
		Коррекционное восстановление недостатков развития	6.4.7.1 умение запоминать движения

4 четверть

Сказочные и мифологические элементы в литературных произведениях	1. А.Н. Островский. "Снегурочка" 2. С.Я. Маршак. "Умные вещи" 3. М.Ю. Лермонтов. "Русалка"	Понимание и ответы на вопросы	6.1.1.1 понимать термины: художественный мир, миф, мифический герой, мифологический образ, рассказ, повесть, пьеса-сказка, афиша, ремарка, портрет, пейзаж, метафора, олицетворение, риторические фигуры, антитеза, перифраз; эпос, лирика, драма как роды; 6.1.2.1 иметь общее представление о художественном произведении, понимать главную и второстепенную информацию; 6.1.3.1 читать наизусть выразительно фрагменты текстов (поэтических, прозаических, драматических); 6.1.4.1 составлять простой цитатный план; 6.1.6.1 давать развернутый ответ на вопрос
		Анализ и интерпретация	6.2.5.1 характеризовать героев, используя план и цитаты из текста; 6.2.6.1 анализировать художественное пространство и время, оформлять своё представление в рисунках, схемах, кластерах; 6.2.8.1 анализировать изобразительные средства (метафоры, олицетворения) и фигуры поэтического синтаксиса (риторические вопросы, обращения, восклицания, антитезы, перифразы)
		Оценка и сравнительный анализ	6.4.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты раскрытия темы, уместности цитирования
		Коррекционное восстановление недостатков развития	6.4.5.1 умение наглядно-образного мышления

3) 7 класс:

таблица 3

Тема	Изучаемые произведения	Навыки	Цели обучения
1 четверть			
Притчи и	1. Притча о блудном	Понимание и	7.1.1.1 понимать термины: притча, легенда, баллада,

легенды в литературе	сыне, легенда об Арионе 2. А.С. Пушкин "Арион", "Анчар" 3. А.С. Пушкин. "Станционный смотритель" 4. К.Г. Паустовский "Телеграмма"	ответы на вопросы	на басня, литературное направление, классицизм, фантастический рассказ, комедия, фэнтези, сатира, юмор, гротеск, сарказм, ирония, художественная деталь, лирический герой, ритм и рифма, аллитерация, ассонанс, аллегория, инверсия, анафора; 7.1.2.1 понимать художественное произведение в деталях, включая известную и неизвестную информацию; 7.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты произведения, связанные с характеристикой лирического героя и/или образа персонажа; 7.1.4.1 составлять сложный план; 7.1.6.1 давать аргументированный ответ на проблемный вопрос
		Анализ и интерпретация	7.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая своё мнение о поступках героев; 7.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять роль эпитафия и его смысл; 7.2.4.1 анализировать в прозаическом, драматическом и лирическом произведениях эпизоды, важные для характеристики главных и второстепенных героев; 7.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе деталей и цитат из текста
		Оценка и сравнительный анализ	7.4.1.1 участвовать в обсуждении произведения, выражая мнение о героях и событиях
		Коррекционное восстановление недостатков развития	7.4.1.1 уметь удерживать в поле зрения зрительный стимул при выполнении зрительной задачи

2 четверть

Человек и природа	1. Стихотворения А.С. Пушкина, С.А. Есенина, А.А. Фета 2. У. Блейк. "Тигр" 3. О.О. Сулейменов. "Волчата" 4. Р. Бредбери. "Зеленое утро" 5. А.Новоселов. "Санькин марал"	Понимание и ответы на вопросы	7.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты произведения, связанные с характеристикой лирического героя и/или образа персонажа
		Анализ и интерпретация	7.2.1.1 определять жанр и его признаки (притча, баллада, басня, легенда, комедия, лирическое стихотворение, фэнтези, фантастический рассказ); 7.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая своё мнение о поступках героев; 7.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять роль эпитафия и его смысл; 7.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе деталей и цитат из текста; 7.2.6.1 анализировать сюжет и композицию, художественные образы и оформлять своё представление в таблицах, схемах, кластерах, презентациях; 7.2.8.1 анализировать изобразительные средства и фигуры поэтического синтаксиса в художественном тексте (аллитерации, ассонансы, аллегии, инверсии, анафоры), основные приемы комического (сатира, юмор, гротеск,

			ирония, сарказм); 7.2.9.1 писать творческие работы (сочинения, притча, отзыв, репортаж, интервью с литературным героем), выражая своё отношение к прочитанному, используя изобразительные средства языка
		Оценка и сравнительный анализ	7.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике/ проблематике/ жанру
		Коррекционное восстановление недостатков развития	7.4.5.1 умение ассоциативного мышления
3 четверть			
Сатира и юмор в литературе	1. И.А. Крылов. Басни 2. Д.И. Фонвизин. "Недоросль" 3. М.Е. Салтыков-Щедрин. "Сказка о том, как один мужик двух генералов прокормил" 4. М.М. Зощенко. Сатирические рассказы (по выбору учителя)	Понимание и ответы на вопросы	7.1.1.1 понимать термины: притча, легенда, баллада, басня, литературное направление, классицизм, фантастический рассказ, комедия, фэнтези, сатира, юмор, гротеск, сарказм, ирония, художественная деталь, лирический герой, ритм и рифма, аллитерация, ассонанс, аллегория, инверсия, анафора; 7.1.2.1 понимать художественное произведение в деталях, включая известную и неизвестную информацию; 7.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты произведения, связанные с характеристикой лирического героя и/или персонажа; 7.1.5.1 пересказывать (кратко, подробно, выборочно) содержание произведения или отрывка, выражая своё мнение о героях и событиях; 7.1.6.1 давать аргументированный ответ на проблемный вопрос
		Анализ и интерпретация	7.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе деталей и цитат из текста; 7.2.6.1 анализировать сюжет и композицию, художественные образы и оформлять своё представление в таблицах, схемах, кластерах, презентациях; 7.2.7.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям, аргументируя свою позицию; 7.2.8.1 анализировать изобразительные средства и фигуры поэтического синтаксиса в художественном тексте (аллитерации, ассонансы, аллегии, инверсии, анафоры), основные приемы комического (сатира, юмор, гротеск, ирония, сарказм)
		Оценка и сравнительный анализ	7.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя сходства и различия в средствах создания образов
		Коррекционное восстановление недостатков развития	7.4.3.1 умение постановки логического ударения
4 четверть			

Мораль, этика, ценности	1. В.А. Жуковский. Баллады 2. В. Набоков. "Рождество" 3. В. Гендряков. "Хлеб для собаки" 4. Д. Толкиен. "Хоббит, или Туда и Обратно"	Понимание и ответы на вопросы	7.1.4.1 составлять сложный план; 7.1.5.1 пересказывать (кратко, подробно, выборочно) содержание произведения или отрывка, выражая своё мнение о героях и событиях
		Анализ и интерпретация	7.2.1.1 определять жанр и его признаки (притча, баллада, басня, легенда, комедия, лирическое стихотворение, фэнтези, фантастический рассказ); 7.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объясняет роль эпиграфа и его смысл; 7.2.4.1 анализировать в прозаическом, драматическом и лирическом произведениях эпизоды, важные для характеристики главных и второстепенных героев; 7.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе деталей и цитат из текста; 7.2.7.1 определять отношение автора к главным и второстепенным героям, аргументируя свою позицию; 7.2.9.1 писать творческие работы (сочинения, притча, отзыв, репортаж, интервью с литературным героем), выражая своё отношение к прочитанному, используя изобразительные средства языка
		Оценка и сравнительный анализ	7.4.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, уместности цитирования, композиционного единства
		Коррекционное восстановление недостатков развития	7.4.6.1 уметь удерживать устойчивость внимания

4) 8 класс:
таблица 4

Тема	Изучаемые произведения	Навыки	Цели обучения
1 четверть			
Дети и взрослые	1. Н.А. Некрасов. "Школьник", "Крестьянские дети" 2. В. Распутин "Уроки французского" 3. Ч. Айтматов "Белый пароход"	Понимание и ответы на вопросы	8.1.1.1 понимать термины: романтизм и реализм как литературные направления, исторический образ (персонаж), трагедия, комедия, поэма, символ, психологический параллелизм, афоризм, эпиграф, прототип, автобиографизм; 8.1.2.1 понимать художественное произведение, критически осмысливая; различать открытую и скрытую (подтекст) информацию; 8.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, отражающие тематику произведения; 8.1.4.1 составлять сложный цитатный план; 8.1.5.1 пересказывать содержание произведения или отрывка, используя разные приемы цитирования; 8.1.6.1 давать аргументированный ответ на проблемный вопрос, используя цитаты
		Анализ и	8.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая своё

		интерпретация	мнение о проблематике; 8.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять значение вставных эпизодов; 8.2.5.1 характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения, значение имен и фамилий
		Оценка и сравнительный анализ	8.4.1.1 участвовать в обсуждении произведения, отстаивая свою точку зрения, оценивая поведение, поступки героев, позицию автора
		Коррекционное восстановление недостатков развития	8.4.2.1 уметь самопроизвольно согласовывать движения и действия 8.4.3.1 умение правильного чтения и письма
2 четверть			
Любовь и честь	1. У. Шекспир. "Ромео и Джульетта" 2. А.С. Пушкин. "Капитанская дочка" 3. Лирика поэтов 19 века 4. О.О. Сулейменов. "Последнее слово акына Смета"	Понимание и ответы на вопросы	8.1.2.1 понимать художественное произведение, критически осмысливая; различать открытую и скрытую (подтекст) информацию; 8.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, отражающие тематику произведения
		Анализ и интерпретация	8.2.1.1 определять жанр и его признаки (трагедия, комедия, поэма); 8.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая своё мнение о проблематике; 8.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять значение вставных эпизодов; 8.2.6.1 анализировать систему образов, хронотоп, структуру произведения и оформлять своё представление с помощью различных способов свёртывания информации (схемы, таблицы, интеллект-карты, ментальные карты, ПОПС-диаграммы); 8.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям; 8.2.8.1 анализировать способы авторской характеристики героев, изобразительные средства, в том числе звукопись и цветопись фигуры поэтического синтаксиса (риторические фигуры, антитезы, перифразы, инверсии, анафоры, градация), литературные приемы (символ, психологический параллелизм, автобиографизм); 8.2.9.1 писать творческие работы (письмо литературному герою, сценарии), выражая отношение к герою, его поступкам, используя изобразительные средства
		Оценка и сравнительный анализ	8.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя специфические средства создания образов в разных видах искусства; 8.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике/проблематике/жанру, учитывая особенности национальной культуры

		Коррекционное восстановление недостатков развития	8.4.5.1 умение словесно-логического мышления; 8.4.7.1 уметь запоминать по смыслу
3 четверть			
Сатира и юмор	1. Н.В. Гоголь. "Ревизор" 2. А.П. Чехов. Рассказы (по выбору учителя) 3. В. М. Шукшин. Рассказы (по выбору учителя)	Понимание и ответы на вопросы	8.1.1.1 понимать термины: романтизм и реализм как литературные направления, исторический образ (персонаж), трагедия, комедия, поэма, символ, психологический параллелизм, афоризм, эпитафия, прототип, автобиографизм; 8.1.5.1 пересказывать содержание произведения или отрывка, используя разные приемы цитирования; 8.1.6.1 давать аргументированный ответ на проблемный вопрос, используя цитаты
		Анализ и интерпретация	8.2.4.1 анализировать эпизоды произведений, объяснять их связь с проблематикой и роль в развитии сюжета; 8.2.5.1 характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения, значение имен и фамилий; 8.2.6.1 анализировать систему образов, хронотоп, структуру произведения и оформлять своё представление с помощью различных способов свёртывания информации (схемы, таблицы, интеллект-карты, ментальные карты, формулы, диаграммы); 8.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям; 8.2.8.1 анализировать способы авторской характеристики героев, изобразительные средства, в том числе звукопись и цветопись, фигуры поэтического синтаксиса (риторические фигуры, антитезы, перифразы, инверсии, анафоры, градация), литературные приемы (символ, психологический параллелизм, автобиографизм)
		Оценка и сравнительный анализ	8.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя специфические средства создания образов в разных видах искусства; 8.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике/проблематике/жанру, учитывая особенности национальной культуры
		Коррекционное восстановление недостатков развития	8.4.3.1 умение правильного чтения и письма 8.4.4.1 уметь произвольно производить движения руками 8.4.6.1 уметь направлять внимания
4 четверть			
Мечты и реальность	1. М.Ю. Лермонтов. "Мцыри" 2. А. Грин. "Алые паруса" 3. А. де Сент-Экзюпери.	Понимание и ответы на вопросы	8.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, отражающие тематику произведения; 8.3.4.1 составлять сложный цитатный план
		Анализ и интерпретация	8.2.1.1 определять жанр и его признаки (трагедия, комедия, поэма);

"Маленький принц" 4. М. Цветаева. Лирика 5. А. Ахматова. "У самого моря"		8.2.4.1 анализировать эпизоды произведений, объяснять их связь с проблематикой и роль в развитии сюжета; 8.2.6.1 анализировать систему образов, хронотоп, структуру произведения и оформлять своё представление с помощью различных способов свёртывания информации (схемы, таблицы, интеллект-карты, ментальные карты, формулы, диаграммы); 8.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям; 8.2.8.1 анализировать способы авторской характеристики героев, изобразительные средства, в том числе звукопись и цветопись, фигуры поэтического синтаксиса (риторические фигуры, антитезы, перифразы, инверсии, анафоры, градация), литературные приемы (символ, психологический параллелизм, автобиографизм); 8.2.9.1 писать творческие работы (письмо литературному герою, сценарии), выражая отношение к герою, его поступкам, используя изобразительные средства
	Оценка и сравнительный анализ	8.4.1.1 участвовать в обсуждении произведения, отстаивая свою точку зрения, оценивая поведение, поступки героев, позицию автора; 8.4.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, композиционного единства и фактологической точности
	Коррекционное восстановление недостатков развития	8.4.1.1. уметь управлять зрительными нарушениями 8.4.7.1 уметь запоминать по смыслу

5) 9 класс:

таблица 5

Тема	Изучаемые произведения	Навыки	Цели обучения
I четверть			
Странности любви	1. У. Шекспир. Сонеты 2. П.Н. Васильев. "И имя твое..." и другие стихотворения 3. А.С. Пушкин. Лирика, "Цыганы" 4. И.С. Тургенев. "Ася" 5. А.И. Куприн. "Олеся"	Понимание и ответы на вопросы	9.1.1.1 понимать термины: романтизм и реализм как литературные направления, исторический образ (персонаж), трагедия, комедия, поэма, символ, психологический параллелизм, афоризм, эпитафия, прототип, автобиографизм; 9.1.2.1 понимать художественное произведение, критически осмысливая; различать открытую и скрытую (подтекст) информацию; 9.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, отражающие тематику произведения; 9.1.4.1 составлять сложный цитатный план; 9.1.5.1 пересказывать содержание произведения или отрывка, используя разные приемы цитирования; 9.1.6.1 давать аргументированный ответ на проблемный вопрос, используя цитаты

		Анализ и интерпретация	<p>9.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая своё мнение о проблематике;</p> <p>9.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять значение вставных эпизодов;</p> <p>9.2.5.1 характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения, значение имен и фамилий;</p> <p>9.2.8.1 анализировать способы авторской характеристики героев, изобразительные средства, в том числе звукопись и цветопись, фигуры поэтического синтаксиса (риторические фигуры, антитезы, перифразы, инверсии, анафоры, градация), литературные приемы (символ, психологический параллелизм, автобиографизм)</p>
		Оценка и сравнительный анализ	9.4.1.1 участвовать в обсуждении произведения, отстаивая свою точку зрения, оценивая поведение, поступки героев, позицию автора
		Коррекционное восстановление недостатков развития	9.4.1.1 уметь визуально выборочно воспринимать материал
2 четверть			
Тема маленького человека	<p>1. Н.В. Гоголь. "Шинель"</p> <p>2. Ф.М. Достоевский. "Бедные люди"</p> <p>3. Л.Н. Толстой. "После бала".</p> <p>4. А.И. Куприн. "Гранатовый браслет"</p>	Понимание и ответы на вопросы	<p>9.1.2.1 понимать художественное произведение, критически осмысливая; различать открытую и скрытую (подтекст) информацию;</p> <p>9.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, отражающие тематику произведения</p>
		Анализ и интерпретация	<p>9.2.1.1 определять жанр и его признаки (трагедия, комедия, поэма);</p> <p>9.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая своё мнение о проблематике;</p> <p>9.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, объяснять значение вставных эпизодов;</p> <p>9.2.6.1 анализировать систему образов, хронотоп, структуру произведения и оформлять своё представление с помощью различных способов свёртывания информации (схемы, таблицы, интеллектуальные карты, ментальные карты, ПОПС-формулы, диаграммы);</p> <p>9.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям;</p> <p>9.2.8.1 анализировать способы авторской характеристики героев, изобразительные средства, в том числе звукопись и цветопись, фигуры поэтического синтаксиса (риторические фигуры, антитезы, перифразы, инверсии, анафоры, градация), литературные приемы (символ, психологический параллелизм, автобиографизм);</p> <p>9.2.9.1 писать творческие работы (письмо литературному герою, сценарии), выражая отношение к</p>

			герою, его поступкам, используя изобразительные средства
		Оценка и сравнительный анализ	9.4.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя специфические средства создания образов в разных видах искусства
		Коррекционное восстановление недостатков развития	9.4.4.1 уметь стабильно удерживать запястья 9.4.5.1 умение наглядно-схематического мышление
3 четверть			
Сатира на общество	1. А.С. Грибоедов. "Горе от ума" 2. Н.В. Гоголь. "Мертвые души"	Понимание и ответы на вопросы	9.1.1.1 понимать термины: романтизм и реализм как литературные направления, исторический образ (персонаж), трагедия, комедия, поэма, символ, психологический параллелизм, афоризм, эпиграф, прототип, автобиографизм; 9.1.5.1 пересказывать содержание произведения или отрывка, используя разные приемы цитирования; 9.1.6.1 давать аргументированный ответ на проблемный вопрос, используя цитаты
		Анализ и интерпретация	9.2.4.1 анализировать эпизоды произведений, объяснять их связь с проблематикой и роль в развитии сюжета; 9.2.5.1 характеризовать героев произведения, их поступки, мотивы поведения, значение имен и фамилий; 9.2.6.1 анализировать систему образов, хронотоп, структуру произведения и оформлять своё представление с помощью различных способов свёртывания информации (схемы, таблицы, интеллектуальные карты, ментальные карты, формулы, диаграммы); 9.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям; 9.2.8.1 анализировать способы авторской характеристики героев, изобразительные средства, в том числе звукопись и цветопись, фигуры поэтического синтаксиса (риторические фигуры, антитезы, перифразы, инверсии, анафоры, градация), литературные приемы (символ, психологический параллелизм, автобиографизм)
		Оценка и сравнительный анализ	9.4.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя специфические средства создания образов в разных видах искусства; 9.4.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике/ проблематике/жанру, учитывая особенности национальной культуры
		Коррекционное	9.4.5.1 умение наглядно-схематического мышление

		восстановление недостатков развития	
4 четверть			
Тайны человеческой души	1. А.С. Пушкин. "Пиковая дама" 2. А.П. Чехов. "Анна на шее" 3. Н.С. Лесков. "Жемчужное ожерелье" 4. Ги де Мопассан. "Ожерелье"	Понимание и ответы на вопросы	9.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты, отражающие тематику произведения; 9.1.4.1 составлять сложный цитатный план
		Анализ и интерпретация	9.2.1.1 определять жанр и его признаки (трагедия, комедия, поэма); 9.2.4.1 анализировать эпизоды произведений, объяснять их связь с проблематикой и роль в развитии сюжета; 9.2.6.1 анализировать систему образов, хронотоп, структуру произведения и оформлять своё представление с помощью различных способов свёртывания информации (схемы, таблицы, интеллект-карты, ментальные карты, формулы, диаграммы); 9.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям; 9.2.8.1 анализировать способы авторской характеристики героев, изобразительные средства, в том числе звукопись и цветопись, фигуры поэтического синтаксиса (риторические фигуры, антитезы, перифразы, инверсии, анафоры, градация), литературные приемы (символ, психологический параллелизм, автобиографизм); 9.2.9.1 писать творческие работы (письмо литературному герою, сценарий), выражая отношение к герою, его поступкам, используя изобразительные средства
		Оценка и сравнительный анализ	9.4.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике/ проблематике/жанру, учитывая особенности национальной культуры; 9.4.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, композиционного единства и фактологической точности
		Коррекционное восстановление недостатков развития	9.4.1.1 уметь визуально выборочно воспринимать материал 9.4.4.1 уметь стабильно удерживать запястья

б) 10 класс:

таблица 6

Тема	Изучаемые произведения	Навыки	Цели обучения
1 четверть			
Человек и история	1 А.С. Пушкин. "Полтава" 2. Ю. Лермонтов. "Песня про царя"	Понимание и ответы на	10.1.1.1 понимать и применять литературные термины;

литературе	Ивана Васильевича, молодого опричника и удалого купца Калашникова" 3. Л.Н. Толстой. "Совет в Филях", "Наполеон на Поклонной горе", "Подвиг капитана Тушина" 4. М.А. Шолохов. "Судьба человека" 5. "Стихотворения поэтов XX века о Великой Отечественной войне" (А.А. Ахматова. "Мужество". С.П. Гудзенко. "Перед атакой". Ю.В. Друнина. "Качается рожь несжатая...". К.М. Симонов. "Жди меня". В.С. Высоцкий. "Песня о Земле". 6. А.Т. Алимжанов. "Стрела Махамбета" (фрагменты)	вопросы	10.1.2.1 понимать художественное произведение, критически осмысливая выражать свое отношение к услышанному или прочитанному; 10.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты связанные с проблематикой произведения; 10.1.5.1 пересказывать содержание произведения, используя разные приемы пересказа, критически переосмысливая и прогнозируя; 10.1.6.1 давать развернутый аргументированный ответ на проблемный вопрос со ссылкой на источники.
		Анализ и интерпретация	10.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая мнение об их актуальности и аргументируя свою позицию; 10.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, различать виды композиции, объяснять значение лирических отступлений; 10.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе их социальных и межличностных отношений аргументировать свой ответ; 10.2.8.1 анализировать средства и приемы создания образов, изобразительные средства и фигуры поэтического синтаксиса, аргументировать свою позицию
		Оценка и сравнительный анализ	10.3.1.1 участвовать в обсуждении произведения, объясняя свою позицию с учетом различных мнений, оценивая актуальность проблематики произведения
		Коррекционное восстановление недостатков развития	10.4.1.1 уметь зрительно воспринимать объемный материал; 10.4.7.1 уметь владеть словесно-логической памятью
2 четверть			
Образ исторический прототип	и 1.А.С. Пушкин. "Моцарт и Сальери" 2. М.Ю. Лермонтов. "Св. Елена", "Воздушный корабль" 3. Н.В. Гоголь. "Тарас Бульба". 4. Н.А. Некрасов. "Русские женщины"	Понимание и на ответы вопросы	10.1.2.1 понимать художественное произведение, критически осмысливая выражать свое отношение к услышанному или прочитанному; 10.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть цитаты, фрагменты связанные с проблематикой произведения;

	5. Абай Кунанбаев. "Искандер"		<p>10.1.4.1 составлять разные виды плана, в том числе цитатный, тезисный</p> <p>10.2.1.1 определять жанр и его признаки;</p> <p>10.2.2.1 определять тему и идею произведения, выражая мнение об их актуальности и аргументируя свою позицию;</p> <p>10.2.3.1 выделять в тексте произведения элементы композиции, различать виды композиции, объяснять значение лирических отступлений;</p> <p>10.2.6.1 анализировать художественный мир произведения, оформляя свое представление с помощью различных способов свертывания информации (схемы, таблицы, интеллект-карты, ментальные карты, диаграммы);</p> <p>10.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям и изображаемым событиям;</p> <p>10.2.8.1 анализировать средства и приемы создания образов, изобразительные средства и фигуры поэтического синтаксиса, аргументировать свою позицию;</p> <p>10.2.9.1 писать сочинения на литературные и свободные темы, рецензии (на спектакли и/или экранизации произведения)</p> <p>10.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя сходства и различия в средствах создания образов, выделяя индивидуальные авторские приемы</p> <p>10.4.2.1 уметь управлять качеством движения и физической работоспособностью;</p> <p>10.4.4.1 писать согласно нормам каллиграфии</p>
3 четверть			
Истории любви	<p>1. Н.М. Карамзин. "Бедная Лиза" 2. А.С. Пушкин. "Метель" 3.А.С. Пушкин. "Барышня-крестьянка" 4. А.С. Пушкин романа "Евгений Онегин" 5. М.Ю. Лермонтов роман "Герой"</p>	Понимание и ответы на вопросы	<p>10.1.1.1 понимать и применять литературные термины;</p> <p>10.1.4.1 составлять разные виды плана, в том числе цитатный, тезисный;</p> <p>10.1.5.1 пересказывать содержание произведения, используя разные приемы пересказа, критически переосмысливая и прогнозируя;</p>

	нашего времени".		10.1.6.1 давать развернутый аргументированный ответ на проблемный вопрос со ссылкой на источники
		Анализ и интерпретация	10.2.4.1 анализировать в произведении эпизоды, важные для определения конфликта, объяснять связь с другими эпизодами; 10.2.5.1 характеризовать героев произведения на основе их социальных и межличностных отношений аргументировать свой ответ; 10.2.6.1 анализировать художественный мир произведения, оформляя свое представление с помощью различных способов свертывания информации (схемы, таблицы, интеллект-карты, ментальные карты, диаграммы); 10.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям и изображаемым событиям; 10.2.8.1 анализировать средства и приемы создания образов, изобразительные средства и фигуры поэтического синтаксиса, аргументировать свою позицию
		Оценка и сравнительный анализ	10.3.2.1 сравнивать художественное произведение с произведениями других видов искусства, характеризуя сходства и различия в средствах создания образов, выделяя индивидуальные авторские приемы; 10.3.3.1 сопоставлять произведения (или фрагменты) русской, казахской и мировой литературы, близкие по тематике/ проблематике/ жанру, учитывая особенности национальной культуры; объяснять позицию авторов
		Коррекционное восстановление недостатков развития	10.4.2.1 уметь управлять качеством движения и физической работоспособностью; 10.4.5.1 умение устанавливать аналогии
4 четверть			
Взаимоотношения человека и природы	1. И.С. Тургенев. "Бежин луг" 2. Д.Дефо. Фрагменты из романа "Робинзон Крузо" 3. Ю.О. Домбровский. Фрагмент из	Понимание и ответы на вопросы	10.1.2.1 понимать художественное произведение, критически осмысливая выражать свое отношение к услышанному или прочитанному; 10.1.3.1 самостоятельно находить в тексте и выразительно читать наизусть

<p>романа "Хранитель древностей" (городской пейзаж)</p> <p>4. А. Стругацкий, Б. Стругацкий. Фрагменты из романа "Пикник на обочине"</p> <p>5. Э.Хэмингуэй. "Старик и море"</p>		<p>цитаты, фрагменты связанные с проблематикой произведения;</p> <p>10.1.4.1 составлять разные виды плана, в том числе цитатный, тезисный</p>
	Анализ и интерпретация	<p>10.2.1.1 определять жанр и его признаки;</p> <p>10.2.4.1 анализировать в произведении эпизоды, важные для определения конфликта, объяснять связь с другими эпизодами</p> <p>10.2.6.1 анализировать художественный мир произведения, оформляя свое представление с помощью различных способов свертывания информации (схемы, таблицы, интеллект-карты, ментальные карты, диаграммы);</p> <p>10.2.7.1 определять способы выражения авторского отношения к героям и изображаемым событиям;</p> <p>10.2.8.1 анализировать средства и приемы создания образов, изобразительные средства и фигуры поэтического синтаксиса, аргументировать свою позицию;</p> <p>10.2.9.1 писать сочинения на литературные и свободные темы, рецензии (на спектакли и/или экранизации произведения)</p>
	Оценка и сравнительный анализ	<p>10.3.4.1 оценивать устные и письменные высказывания (свои, одноклассников) с точки зрения полноты и глубины раскрытия темы, композиционного и стилевого единства, фактологической точности</p>
	Коррекционное восстановление недостатков развития	<p>10.4.2.1 уметь управлять качеством движения и физической работоспособностью;</p> <p>10.4.5.1 умение устанавливать аналогии</p>

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 49-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 489-қосымша

Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде емес) 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Екінші тілге оқытудың мақсаты оқыту деңгейіне сәйкес коммуникация құралы ретінде орыс тілін меңгеру мен жетілдіру дағдыларының қалыптасуын, сонымен бірге орыс әдеби тілінің нормалары мен ережелерін, тіл этикеті ережелерінің сақталуын қамтамсыз етеді, бұлар білім алушылардың функционалдық сауаттылығының дамуына, өз бетінше орыс тілінде сөйлеп қатынас жасауына ықпал жасайды.

3. Міндеттер:

1) өмірдің әлеуметтік-тұрмыстық, ғылыми-техникалық, оқу-кәсіптік салаларында қатынас жасауға қажетті тыңдау, сөйлеу, оқу, жазу дағдыларын дамыту;

2) тілдік жүйе бірліктері, олардың үйлесім ережелері, қызметі, дағдылары және де, орыс тілінің ережелері мен нормаларына сәйкес синтаксикалық құрылымын құру қабілеттері жөнінде білімдерін қалыптастыру;

3) тілдік өзін-өзі бақылау мен тілдік белсенділік дағдыларын дамыту;

4) қабылдаған ақпараттың сараптамасына, синтезіне, бағалануына, түсінілуіне бағытталған ойлау қабілетінің дағдыларын дамыту және қалыптастыру;

5) білім алушылардың танымдық қабілеттерін, жадын, зейінін, қиялын, тілдік реакциясын, тілдік құбылыстарға қарасты байқампаздығын дамыту;

6) ізденушілік, танысушылық, зерттеушілік оқу дағдыларын, оқыған ақпаратты өңдеу дағдыларын қалыптастыру;

7) түрлі жанрдағы шығармаларды саралау, оқығанын дәлелді тұжырымдау: тақырыпты, идеяны және композициялық ерекшеліктерді, шығарма сюжетін, негізгі оқиғаларды, кейіпкерлердің әрекеттері мен істерін, жазушының стилдік ерекшеліктерін;

8) білім алушының сөздік қорын байыту, педагогтың, айналасындағылардың айтқанын түсініп тыңдауын дамыту;

9) орыс тіліндегі фонетика, лексика, грамматика, дұрыс жазу негіздерін зерделеу және байланысты сөйлеу тілін қалыптастыру;

10) басқа халықтардың тілі мен мәдениетіне төзімділік көзқарас қалыптастыру.

4. Бағдарламаның мазмұны заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру; сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс; тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде, және де жіктемелік, әрекеттік, коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде, жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзеу-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Білім алушылардың әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), білім алушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты білім алушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Білім алушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың Бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің

болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, білім алушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Білім алушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында білім алушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әр-түрлі жұмыстарға қамтылады, соның ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларға (оқытын машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын түрлі үлгідегі және жанрдағы мәтіндерді қолданылады, бұл білім алушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрындағы, стилдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндер мазмұны білім алушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен орыстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпыұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

15. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу үдерісі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік күзіретін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

16. Оқытудың әдістері мен тәсілдерін таңдау ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылардың танымдық әс-әрекеттеріне сәйкес жүзеге

асырылады, соған орай, іс-әрекеттер алгоритмдері мен заттық-практикалық ірекеттерді қолдану түрінде берілетін, "кішкентай қадамдар" әдісі маңызды орын алады.

17. Әрбір жаңа кезеңде білім алушылар материалды зерделеуге алдыңғы дағдыларының қалыптасуына қарай көшіп отырады; мұғалім дағдылары мен қабілеттерінің қалыптасуына қажетті әр кезеңге белгіленген уақытты өз бетінше белгілейді.

18. Бағдарламаны жүзеге асыру барысында білім алушылардың тілдік практикалық қабілеттерінің қалыптасуына акцент жасау қарастырылады, бұлар білім алушылардың тілдік әрекетінің шектеулілігіне байланысты күнделікті істерінде жүзеге асырылады.

19. Екінші тілге оқытудың бастапқы кезеңдерінде ауызша орыс тілін түсіну қабілетін қалыптастыру, сөздік қорын анықтау және кеңейту негізгі болып табылады, олар тілдік естуін дамыту және түзеу бойынша жүйелі жұмыс жүргізілуімен, орфоэпиялық дағдыларын қалыптастырумен сабақтасады; бұл үшін әңгімелесуді, өлеңдер, жұмбақтар, жаңылтпаштар, сөйлемдер, тілдік ойындар жаттауды қолдануға болады; мұнда мұғалім сөздердің орфоэпиялық дұрыс айтылуын қадағалайды, өз тілі мысалында орыс тілінде сұрақтарға жауап беруге, сұрақ қоюға, сөздерді, сөйлемдерді, мәтінді оқуға үйретеді.

20. 5-сыныпта білім алушылар сөздердің дыбыстық, содан кейін дыбыстық-әріптік сарптамасымен жұмыс жүргізуді жалғастырады; жұмыстың бұл түрінің тілдік естуді дамытуда үлкен мағынасы бар, орысша сөздегі әрбір дыбыс пен әріптің орнын көруге көмектеседі, ал бұл өз кезегінде, дұрыс сөйлеуге, жазуға, сөздерді есте сақтауға ықпалын тигізеді.

21. Тілді практикалық тұрғыда меңгерудің бастапқы кезі тыңдау қабілеті мен дағдысы болады, бұлардың базасында байланысты сөйлеу, сөйлеу қабілеті мен дағдылары қалыптасып, олармен жұмыс жетекші орын алады, өйткені ауызша тілдің қабілеті мен дағдыларының базасында оқу және жазу қабілеті мен дағдылары қалыптасады.

22. Бұл үшін қабілеттіліктің бүтіндей кешені орнатылады, атап айтқанда:

- 1) дыбыстамалық тілді тыңдау;
- 2) айтылғанды есту, бөтен және өз тіліндегі нормадан ауытқуларды табу;
- 3) үлгі негізінде естігенді дұрыс қайталап айту;
- 4) дыбыстарды, буындарды, сөздерді анық артикуляциялау;

5) естігенді айтқан сөзбен және көргенімен сәйкестеу: дыбыстық және әріптік құрылымның сәйкестігін белгілеу, әдеби сөйлеу мен сөзді жазу арасындағы қайшылықтарды табу;

6) ауызша өз сөзінде және оқығанда өз бетінше орфоэпиялық үлгілерді қолдану;

7) байланысты сөздер құру;

8) сауатты жазу.

23. Тілдік дағдыларды дамыту үшін түрлі талдауыштар қатысатын жағдайларды жасаған дұрыс: көру (суреттерді, заттарды көрсету), есту (мұғалім, құрбылары не айтып жатқанын мұқият тыңдау, өзгелер мен өз сөзінде қателерді байқау); тактильді (дыбыс артикуляциясын сезіну).

24. Сөздерді дұрыс жазу дағдыларын қалыптастыру үшін арнайы жаттығулар қолданылады: сөздерді, сөйлемдерді тақтадан және оқулықтан көшіріп жазу; қалдырып кеткен әріптерді, буындарды, сөздерді қойып көшіру; таңдамалы көшіру; естігенін жазу, ойша, сраптама ізі бойынша сөйлемдердегі сөздердің бұзылған ретін қалпына келтіру.

25. Оқыту барысындағы орфографиялық сөздермен сүйемелденетін тыңдау, сөйлеу, саналы көшіру, орыс тілін меңгеру жұмыстарының негізгі түрі болып табылады.

26. Оқыған кезде фактілер дұрыс қабылданып жатқанын (не, қайда, қашан), себептік-нәтижелік байланыстар белгіленгенін (неге, не үшін), оқығанның мағынасын қалай түсінгенін анықтап алады.

27. Оқыту барысында сөздіктік жұмыстың үлкен мағынасы бар: ол түсініп оқудың қалыптасуына, сөздігінің баюына, бөлектенген сөздердің айтылуы мен жазылуы практикалық тұрғыда меңгерілуіне ықпал жасайды; сөздік жұмыстың мазмұнымен жаңа сөздердің мағынасы түсіндіріліп, олар білім алушылардың белсенді тіліне (ауызша және жазбаша) енгізіледі. Жаңа сөздер мағынасын талқылау орыс тілінде жүргізіледі; бөлек жағдайда ана тілін қолдануға болады.

28. Орыс тілін оқытудың маңызды шарттарының бірі - мұғалімнің сөйлеу тілі мен оқуы; педагогтың тілі үлгі болуы керек; үлкеннің орыс тілі анық, ашық, фонетикалық, лексикалық және грамматикалық қателерсіз болады.

29. Қабілеттер мен дағдылардың дамуы сабақ берудің стратегияларын, әдістері мен тәсілдерін қарастырады:

1) білім алушыларды коммуникативтік іс-әрекетке белсенді түрде тарту;

2) оқудың таныстырушылық түрі негізінде өз бетінше білім іздеу уәждемесін қалыптастыру;

3) әрі қарай дамуы үшін бағалаудың түрлі тәсілдерін қолдану, білім алушылардың шығармашылықтық қабілеттерін арттыру үшін түрлі жағдайлар жасау;

4) білім алушыларды ынталандыру және уәждеу мақсатында оқытуды дифференциалау.

30. Орыс тілінде оқытындар үшін бірегей (шоғырландырылған) орыс тілі мен әдебиеті сабағы жүргізіледі.

31. Тілдік оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасушы) белсенді түрде қолданылады, оның ішінде:

1) интерактивтік панелі және үшөлшемді аксессуарлары бар "Мультимедиялық интерактивтік оқытатын бағдарламалық-әдістемелік кешен" электрондық ресурсы - теориялық материал мен практикалық білімдердің меңгерілу тиімділігін жоғарылату үшін;

2) дыбыстық сигналады визуалдайтын "Логопедиялық тренажер" - арнайы тыныс алу және дауыс жаттығуларын өткізу барысында, әсіресе тұтықпасы мен дизартриясы бар балалармен жұмыс істегенде;

3) тілдік коммуникацияны меңгеру және дамытуға арналған тілідік тренажер ассистивтік құрылғысы - қажетті мөлшерде жалпақ сөйлемдік тілді меңгермеген білім алушылар үшін, сонымен бірге білім алушылардың тілдік шектелуі кезеңінде.

3-тарау. "Орыс тілі мен әдебиеті" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

32. ОбьҰм учебной нагрузки учебного предмета "Русский язык и литература" составляет:

1) в 5 классе - 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

2) в 6 классе - 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

3) в 7 классе - 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

4) в 8 классе - 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

5) в 9 классе - 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

6) в 10 классе - 2 час в неделю, 68 часа в учебном году.

33. Содержание учебного предмета распределено по разделам обучения. Разделы поделены на подразделы, которые содержат в себе цели обучения учащихся в виде ожидаемых результатов по классам.

34. Содержание учебного предмета включает 6 разделов:

1) раздел "Аудирование";

2) раздел "Говорение";

3) раздел "Чтение";

4) раздел "Письмо";

5) раздел "Использование языковых единиц";

6) раздел "Коррекционное восстановление недостатков развития".

35. Раздел "Аудирование" включает 5 подразделов:

- 1) понимание устного сообщения/аудио/видео материалов;
- 2) понимание лексического значения слов;
- 3) понимание содержания художественных произведений;
- 4) определение основной мысли;
- 5) прогнозирование содержания текста.

36. Раздел "Говорение" включает 6 подразделов:

- 1) разнообразие словарного запаса;
- 2) пересказ прослушанного/ прочитанного текста;
- 3) соблюдение речевых норм;
- 4) создание монологического высказывания;
- 5) участие в диалоге;
- 6) оценивание устного высказывания.

37. Раздел "Чтение" включает 8 подразделов:

- 1) понимание содержания текста;
- 2) определение стилей и типов речи;
- 3) формулирование вопросов и ответов;
- 4) владение разными видами чтения;
- 5) составление плана;
- 6) анализ художественных произведений;
- 7) извлечение информации из различных ресурсов;
- 8) сравнительный анализ текстов.

38. Раздел "Письмо" включает 7 подразделов:

- 1) создание текстов разных жанров и стилей речи;
- 2) синтез прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала;
- 3) представление информации в различных формах;
- 4) творческое письмо;
- 5) написание эссе;
- 6) соблюдение орфографических норм;
- 7) соблюдение пунктуационных норм.

39. Раздел "Использование языковых единиц" включает 2 подраздела:

- 1) использование грамматических форм слов;
- 2) использование синтаксических конструкций.

40. Раздел "Коррекционное восстановление недостатков развития" включает 7 подразделов:

- 1) коррекция сенсорных нарушений;
- 2) коррекция психомоторики;
- 3) коррекция речи;

- 4) коррекция моторики рук;
- 5) коррекция мыслительной деятельности;
- 6) коррекция внимания;
- 7) коррекция памяти.

41. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык и литература" для 5 класса:

1) слушание: понимать общее содержание сообщения продолжительностью не более 2-3 минут; значение слов бытовой тематики; основное содержание произведений фольклора и литературы/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определять тему; определять основную мысль текста на основе вопросов; прогнозировать содержание текста по вопросам;

2) говорение: владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы, омонимы; пересказывать основное содержание близко к тексту; соблюдать орфоэпические нормы; создавать высказывание (описание, повествование) на основе иллюстраций, комиксов; участвовать в диалоге, правильно понимая реплики и предоставляя обратную связь; оценивать высказывание (монолог/ диалог) с точки зрения соответствия предложенной теме/ситуации;

3) чтение: понимать общее содержание текста, определяя ключевые слова и словосочетания; определять стилистические особенности текстов художественного стиля (стихотворение, рассказ, сказка); формулировать вопросы по содержанию текста и отвечать на них; владеть видами чтения (ознакомительное, комментированное), читать по ролям; составлять план по опорным словам; анализировать содержание небольших произведений фольклора и литературы, определяя тему и основную идею; извлекать необходимую информацию по предложенной теме из определенного источника; сравнивать содержание и тему текстов;

4) письмо: создавать небольшие тексты (письмо, дневник), используя элементы разговорного стиля; излагать основное содержание текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала; представлять информацию в виде рисунков; писать творческие работы на литературные темы с использованием эпитетов и сравнений; писать эссе (объем 50-70 слов) по данному началу/концу, правильно писать безударные падежные окончания; применять знаки препинания в простых предложениях;

5) использование языковых единиц: использование грамматических форм слов: падежные формы существительных, прилагательных, числительных,

местоимений; глаголы с зависимыми словами в нужных формах; числительные для обозначения количества; использование синтаксических конструкций: использовать простые активные конструкции.

42. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык и литература" для 6 класса:

1) слушание: понимать: общее содержание сообщения продолжительностью не более 2-4 минут, определяя тему текста; значение слов бытовой и духовно-нравственной тематики; содержание рассказов, поэтических произведений/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль; определять основную мысль текста на основе ключевых слов; прогнозировать содержание текста по ключевым словам;

2) говорение: словарный запас, включающий фразеологические единицы, паронимы, заимствованные слова; подробный, выборочный пересказ содержания текста; соблюдать лексические нормы, связанные с выбором соответствующих слов, избегая повторов; монологическое высказывание (описание, повествование, рассуждение) с опорой на ключевые слова или план; диалог-расспрос, смена позиции "говорящий" на "слушающий" с учетом выбранной роли; оценка монолога/диалога с опорой на ключевые слова/план;

3) чтение: понимание основной информации, определение темы, цели или назначения текста; определять стилистические особенности текстов разговорного стиля (письма, дневники), художественного стиля (стихотворение, сказка); определять принадлежность текста к типу повествование на основе характерных признаков; формулирование вопросов, направленных на оценку содержания текста, и ответы на вопросы, выражение своего мнения по теме и/или поднимаемой проблеме; использовать виды чтения, включая выборочное чтение; составлять простой план; анализ содержания художественных произведений небольшого объема, определение особенностей изображения; извлечение необходимой информации по предложенной теме из различных источников; сравнение содержания, идей и структурных особенностей текстов;

4) письмо: создавать тексты (письмо, дневник, стихотворение, сказка), используя элементы разговорного и художественного стилей; подробное изложение содержания текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала; представление информации в виде иллюстраций, сюжетных рисунков; творческие работы (в том числе на литературные темы) от лица героя с использованием эпитетов, сравнений и фразеологизмов; эссе (повествования, рассуждения, описания) объемом 60-80 слов по картине/ теме;

правописание безударных глагольных окончаний; знаки препинания в предложениях с обращениями и однородными членами;

5) использование языковых единиц: использование грамматических форм слов: существительные и прилагательные, местоимения, порядковые числительные, правильно согласовывая по роду, числу и падежу; возвратные глаголы; неопределенные местоимения для обозначения количества; использование синтаксических конструкций: активные и пассивные конструкции.

43. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык и литература" для 7 класса:

1) слушание: понимать основную информацию сообщения продолжительностью до 3-4 минут, определяя ключевые слова; значение слов социально- культурной тематики; содержание рассказов, поэтических произведений/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль, характеризовать и оценивать поступки персонажей или лирического героя; определять основную мысль текста на основе ключевых слов и словосочетаний; прогнозировать содержание по заголовку;

2) говорение: словарный запас, включающий фразеологические единицы; использование приемов сжатия текста; сжатый пересказ текста; соблюдение морфологических норм использования форм разных частей речи; аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования); диалог-обмен мнениями по предложенной теме; оценка монолога/диалога, с опорой на ключевые слова/план, с точки зрения полноты, логичности содержания;

3) чтение: понимание главной и второстепенной информации сплошных и несплошных текстов; определять стилистические особенности текстов художественного стиля (рассказ, басня), официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка; поздравление, объявление, реклама); определять принадлежность текста к типу описания на основе характерных признаков; формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения и отвечать на вопросы, приводя аргументы; использовать виды чтения, включая изучающее; составлять вопросный план; анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических), определяя особенности изображения главных и второстепенных персонажей, лирического героя; извлекать необходимую информацию по

предложенной теме из различных источников, сопоставляя полученные сведения; сравнивать содержание, идеи и структурные особенности текстов;

4) письмо: создавать тексты художественного стиля (стихотворение, сказка, рассказ) и официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, поздравление, объявление, реклама); сжатое изложение содержания текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала; представление информации в виде иллюстраций, сюжетных рисунков, комиксов; творческие работы (в том числе на литературные темы): представление себя в предлагаемой ситуации и описание собственных ощущений; эссе (рассуждение, рассуждение с элементами повествования/описания) объемом 70-100 слов на основе цитат, пословиц, поговорок, крылатых выражений; правописание гласных и согласных в разных частях слова; знаки препинания в предложениях в предложениях с прямой и косвенной речью;

5) использование языковых единиц: использование грамматических форм слов: существительные в качестве несогласованных определений, отглагольные существительные, краткие прилагательные; глагол совершенного и несовершенного вида, соответствующий ситуации общения; составные числительные в соответствующих формах; изъявительном и повелительном наклонении; составные числительные в соответствующих формах; использование синтаксических конструкций: простые осложненные однородными членами предложения.

44. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык и литература" для 8 класса:

1) слушание: сообщение продолжительностью 3-5 минут, извлекая необходимую информацию и/или определяя последовательность событий; значение слов учебно-образовательной тематики; содержание небольших прозаических и поэтических произведений/ фрагментов, определяя сюжетную линию или настроение стихотворения; определение основной мысли текста, опираясь на содержание текста; прогнозировать содержание по заголовку или началу текста;

2) говорение: словарный запас, включающим эмоционально-окрашенную лексику, термины; пересказ содержания текста с творческими дополнениями; пересказывать содержание текста с творческими дополнениями; соблюдать синтаксические нормы, включающие правила согласования и управления; создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе личных впечатлений и наблюдений; участвовать в диалоге по общественно-значимым проблемам; оценивать

высказывание (монолог/диалог), основанное на личных впечатлениях/наблюдениях;

3) чтение: понимание главной, второстепенной и детальной информации сплошных и несплошных текстов, связывая информацию с общеизвестными, повседневными знаниями; стилистические особенности текстов публицистического стиля публицистического стиля (репортаж о событии, заметка, отзыв), официально-делового стиля (доверенность, заявление, договор, официальное поздравление, деловое письмо); определять принадлежность текста к типу рассуждение на основе характерных признаков; формулирование проблемных вопросов по тексту, позволяющих выдвигать идеи, предположения и отвечать на вопросы, приводя аргументы, связывать информацию текста с фактами из реальной жизни; использовать виды чтения, включая поисковое; составлять сложный план; анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических), определяя жанровые особенности и художественно-изобразительные средства; извлечение необходимой информации из различных источников, сопоставляя и определяя противоречивую информацию; сравнение содержания текстов, цель и целевую аудиторию;

4) письмо: создавать тексты публицистического стиля (репортаж о событии, заметка, отзыв) и официально-делового стиля (доверенность, заявление, официальное поздравление, деловое письмо); излагать выборочно содержание текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала; представлять информацию в виде таблицы, схемы, диаграммы, графика; творческие работы (в том числе на литературные темы) представляя себя в предлагаемой ситуации и описывая собственные ощущения, с использованием эмоционально-окрашенной лексики, эпитетов, сравнений, фразеологизмов и олицетворений; писать эссе (объем 80-120 слов) на основе цитат, пословиц, поговорок, крылатых выражений, соблюдая особенности текста рассуждения, рассуждения с элементами повествования; правильно выбирать слитное или раздельное написание "НЕ" с разными словами, слова через дефис; применять знаки препинания в предложениях с вводными словами, обращением, и обособленными членами предложения;

5) использование языковых единиц: использование грамматических форм слов: собирательные, вещественные и абстрактные существительные, прилагательные и наречия в разных степенях сравнения; глаголы движения, соответствующие ситуации общения, совершенного и несовершенного вида в условном, изъявительном и повелительном наклонении; сложные числительные

в соответствующих формах; использование синтаксических конструкций: простые осложненные вводными конструкциями предложения.

45. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык и литература" для 9 класса:

1) слушание: понимание основной и детальной информации сообщения продолжительностью 4-6 минут, объединяя разрозненные факты в общий контекст, определяя причинно-следственные связи и делая выводы; значение слов историко-культурной тематики; содержание прозаических, драматических и поэтических произведений/ фрагментов, определяя ключевые моменты развития сюжета или конфликта; определять основную мысль текста, выявляя авторскую позицию; прогнозировать содержание по отрывку прослушанного текста;

2) говорение: словарный запас, достаточный для замены слов общеязыковыми эквивалентами или описательными оборотами (перифразами); пересказ содержания текста, демонстрация собственного понимания проблематики; соблюдение речевых норм, включая в высказывание лексические и синтаксические единицы, причастных и деепричастных оборотов; создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков; дискуссия по предложенной проблеме, синтезируя различные точки зрения, аргументируя свою точку зрения; оценивать высказывание (монолог/диалог), составленное на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков;

3) чтение: понимание главной, второстепенной и детальной информации сплошных и несплошных текстов; определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (статья, интервью, очерк, послание), официально-делового стиля (характеристика, автобиография, резюме); определять принадлежность текстов к смешанному типу на основе характерных признаков; формулирование проблемных вопросов по тексту, позволяющие выдвигать идеи, интерпретации, предположения и отвечать на разные типы вопросов; использовать виды чтения чтение, включая аналитическое; составлять цитатный план; анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую позицию и оценивая содержание произведения; извлекать необходимую информацию из различных источников, определяя ее актуальность, достоверность, полезность и ценность; сравнивать тексты, анализируя содержание;

4) письмо: создавать тексты публицистического стиля (статья, интервью, очерк, послание) и официально-делового стиля (характеристика, автобиография,

резюме); излагать информацию прослушанного, прочитанного и / или аудиовизуального текста; представлять информацию в виде презентации, в том числе содержащей таблицу, схему, диаграмму, график; писать творческие работы (в том числе на литературные темы), выбирая определенную роль и речевое поведение в соответствии с установкой, с использованием эпитетов, сравнений, фразеологизмов, олицетворений и метафор; писать эссе (объем 90-140 слов) по предложенной проблеме, выражая свое согласие\несогласие с позицией автора, соблюдая особенности текста рассуждения, рассуждения с элементами повествования; правильно писать союзы, предлоги, частицы; применять знаки препинания в сложных предложениях; использование языковых единиц: использование грамматических форм слов: сложные существительные, прилагательные, наречия в соответствующих формах; действительные и страдательные причастия и деепричастия совершенного и несовершенного вида; дробные и собирательные числительные в соответствующих формах; использование синтаксических конструкций: простые и сложные предложения, причастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями.

46. Базовое содержание учебного предмета "Русский язык и литература" для 10 класса:

1) слушание: понимать основную и детальную информацию сообщения, продолжительностью до 5-8 минут, определяя подтекст, цель высказывания и отношение говорящего к событиям и героям и делая выводы; значение слов общественно политической тематики; содержание прозаических, драматических, поэтических произведений/ фрагментов, определяя слова, с помощью которых автор выражает эмоционально-оценочное отношение к героям, событиям; определять основную мысль текста, учитывая структуру текста; прогнозировать содержание текста на основе утверждений;

2) говорение: владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем; пересказ содержания текста, демонстрируя критическое отношение, оценивая позицию автора; соблюдение речевых норм, включая в высказывание лексические и синтаксические единицы, соответствующие стилю; создавать высказывание (рассуждение, убеждение), используя приемы привлечения внимания и учитывая целевую аудиторию; дискуссия по предложенной проблеме, синтезируя различные точки зрения и формулируя пути решения проблемы; оценивать высказывание (монолог/диалог) с использованием приемов привлечения внимания и с учетом целевой аудитории;

3) чтение: понимание главной, второстепенной и детальной скрытой (подтекст) информации сплошных и несплошных текстов; определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (проблемная статья), научного стиля (аннотация, тезисы, статья), официально-делового стиля (инструкция, правило, отчет, закон); определять принадлежность текста к различным типам на основе характерных признаков; формулировать вопросы, перефразируя информацию текста, и отвечать на них, различая факт и мнение; использовать виды чтения владеть техниками критического мышления при чтении; составлять тезисный план; анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую позицию и оценивая содержание произведения; извлекать и синтезировать информацию, делать выводы на основе полученных сведений, выражая собственное мнение; сравнивать тексты, анализируя содержание, определяя авторскую и собственную позицию;

4) письмо: создавать тексты публицистического стиля (проблемная статья), научного стиля (аннотация, статья, тезисы) и официально-делового стиля (правило, отчет, инструкция); излагать информацию прослушанного, прочитанного и / или аудиовизуального текста, творчески интерпретируя содержание; представлять информацию в виде отчета, статьи, справки на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков; писать творческие работы (в том числе на литературные темы), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся контрастными по содержанию, с использованием в письме изобразительно-выразительных средств; писать эссе (объем 100-150 слов) по предложенной проблеме, обосновывая свое мнение и предлагая пути решения проблемы, соблюдая особенности текста рассуждения, рассуждения с элементами повествования/описания; соблюдать орфографические нормы; использовать знаки препинания в простых, простых осложненных и сложных предложениях; использование языковых единиц: использование грамматических форм слов: существительные, прилагательные, наречия в соответствующих формах; глаголы в соответствующих; числительные в соответствующих формах; использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного или письменного общения.

47. Содержание учебного предмета за 10 класс состоит из тем, относящихся к разделам "Культура речи" и "Стилистика", при изучении которых обучающиеся с нарушением опорно-двигательного аппарата овладеют навыками составления текстов разных стилей речи, умением составлять устные высказывания, выражать собственное мнение, необходимыми для их социализации. Эти разделы необходимы для коммуникативной компетентности,

решения жизненных проблем, эффективной адаптации в обществе, однако являются сложными для освоения обучающимися с нарушением опорно-двигательного аппарата и требуют более длительного времени для освоения.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

48. Цели обучения в Программе для каждого класса представлены кодировкой. В коде первое число обозначает класс, второе и третье числа – раздел и подраздел, четвертое число – нумерация учебной цели. Например: в кодировке 5.2.1.3, "5" – это класс, "2.1" – подраздел, "3" – номер учебной цели.

49. Ожидаемые результаты по целям обучения:

1) раздел 1 "Аудирование":

таблица 1

Подраздел	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
1.1 Понимание устного сообщения /аудио/ видео материалов	5.1.1.1 понимать общее содержание сообщения продолжительностью не более 2-3 минут	6.1.1.1 понимать общее содержание сообщения продолжительностью не более 2-4 минут, определяя тему текста	7.1.1.1 понимать основную информацию сообщения продолжительностью до 3-4 минут, определяя ключевые слова	8.1.1.1 понимать сообщение продолжительностью 3-5 минут, извлекая необходимую информацию и/или определяя последовательность событий	9.1.1.1 понимать основную и детальную информацию сообщения продолжительностью 4-6 минут, объединяя разрозненные факты в общий контекст, определяя причинно-следственные связи и делая выводы	10.1.1.1 понимать основную и детальную информацию сообщения, продолжительностью до 5-8 минут, определяя подтекст, цель высказывания и отношение говорящего к событиям и героям и делая выводы
1.2. Понимание лексического значения слов	5.1.2.1 понимать значение бытовой тематики	6.1.2.1 понимать значение слов бытовой и духовно-нравственной тематики	7.1.2.1 понимать значение слов социально-культурной тематики	8.1.2.1 понимать значение слов учебно-образовательной тематики	9.1.2.1 понимать значение слов историко-культурной тематики	10.1.2.1 понимать значение слов общественно-политической тематики
1.3. Понимание содержания художественных произведений	5.1.3.1 понимать основное содержание произведений фольклора и литературы/фрагментов,	6.1.3.1 понимать содержание рассказов, поэтических произведений/фрагментов, содержащих	7.1.3.1 понимать содержание рассказов, поэтических произведений/фрагментов, содержащих	8.1.3.1 понимать содержание небольших прозаических и поэтических произведений / фрагментов,	9.1.3.1 понимать содержание прозаических, драматических и поэтических произведений	10.1.3.1 понимать содержание прозаических, драматических и поэтических произведений

	содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определять тему	знакомые лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль,	знакомые лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль, характеризовать и оценивать поступки персонажей или лирического героя	определяя сюжетную линию или настроение стихотворения	/ фрагментов, определяя ключевые моменты развития сюжета или конфликта	/ фрагментов, определяя слова, с помощью которых автор выражает эмоционально-оценочное отношение к героям, событиям
1.4. Определе ние основной мысли	5.1.4.1 определять основную мысль текста на основе вопросов	6.1.4.1 определять основную мысль текста на основе ключевых слов	7.1.4.1 определять основную мысль текста на основе ключевых слов и словосочетаний	8.1.4.1 определять основную мысль текста, опираясь на содержание текста	9.1.4.1 определять основную мысль текста, выявляя авторскую позицию	10.1.4.1 определять основную мысль текста, учитывая структуру текста
1.5. Прогнозиро вание содержания текста	5.1.5.1 прогнозировать содержание текста по вопросам	6.1.5.1 прогнозировать содержание текста по ключевым словам	7.1.5.1 прогнозировать содержание по заголовку	8.1.5.1 прогнозировать содержание по заголовку или началу текста	9.1.5.1 прогнозировать содержание по отрывку прослушанного текста	10.1.5.1 прогнозировать содержание текста на основе утверждений

2) раздел 2 "Говорение":

таблица 2

Подраздел	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
2.1. Разнообразие словарного запаса	5.2.1.1 владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы, омонимы	6.2.1.1 владеть словарным запасом, включающим омонимы, паронимы, заимствованные слова	7.2.1.1 владеть словарным запасом, включающим фразеологические единицы	8.2.1.1 владеть словарным запасом, включающим эмоционально-окрашенную лексику, термины	9.2.1.1 владеть словарным запасом, достаточным для замены слов общеязыковым и эквивалентами или описательными оборотами (перифразами)	10.2.1.1 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем
2.2. Пересказ прослушанного/ прочитанного текста	5.2.2.1 пересказывать основное содержание близко к тексту	6.2.2.1 пересказывать подробно, выборочно содержание текста	7.2.2.1 пересказывать содержание, используя различные приемы сжатия текста	8.2.2.1 пересказывать содержание текста с творческими дополнениями	9.2.2.1 пересказывать содержание текста, демонстрируя собственное понимание	10.2.2.1 пересказывать содержание текста, демонстрируя критическое отношение,

					проблематики	оценивая позицию автора
2.3. Соблюдение речевых норм	5.2.3.1 соблюдать орфоэпические нормы	6.2.3.1 соблюдать лексические нормы, связанные с выбором соответствующих слов, избегая повторов	7.2.3.1 соблюдать морфологические нормы использования форм разных частей речи	8.2.3.1 соблюдать синтаксические нормы, включающие правила согласования и управления	9.2.3.1 соблюдать речевые нормы, включая высказывание лексические и синтаксические единицы, причастных и деепричастных оборотов	10.2.3.1 соблюдать речевые нормы, включая высказывание лексические и синтаксические единицы, соответствующие стилю
2.4. Создание монологического высказывания	5.2.4.1 создавать высказывание (описание, повествование) на основе иллюстраций, комиксов	6.2.4.1 создавать высказывание (описание, повествование, рассуждение) с опорой на ключевые слова или план	7.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования)	8.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе личных впечатлений и наблюдений	9.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков	10.2.4.1 создавать высказывание (рассуждение, убеждение), используя приемы привлечения внимания и учитывая целевую аудиторию
2.5. Участие в диалоге	5.2.5.1 участвовать в диалоге, правильно понимая реплики и предоставляя обратную связь	6.2.5.1 участвовать в диалого-расспросе, меняя позицию "говорящий" на "слушающий" с учетом выбранной роли	7.2.5.1 участвовать в диалоге, обмениваясь мнениями по предложенной теме	8.2.5.1 участвовать в диалоге по общественно-значимым проблемам	9.2.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, синтезируя различные точки зрения, аргументируя свою точку зрения	10.2.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, синтезируя различные точки зрения и формулируя пути решения проблемы
2.6. Оценивание устного высказывания	5.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог) с точки зрения соответствия предложенн	6.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог), составленное с опорой на ключевые слова/план	7.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог), составленное с опорой на ключевые слова/план, с точки зрения полноты,	8.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог), основанное на личных впечатлениях/наблюдениях	9.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог), составленное на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков	10.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог) с использованием приемов привлечения внимания и с учетом целевой

	ой теме/ситуац ии		логичности содержания			аудитории
--	-------------------------	--	--------------------------	--	--	-----------

3) раздел 3 "Чтение":

таблица 3

Подраздел	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
3.1. Понимание содержания текста	5.3.1.1 понимать общее содержание текста, определяя ключевые слова и словосочетания	6.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему, цель или назначение текста	7.3.1.1 понимать главную и второстепенн ую информацию сплошных и несплошных текстов	8.3.1.1 понимать главную и второстепенну ю информацию сплошных и несплошных текстов, связывая информацию с общеизвестным и, повседневными знаниями	9.3.1.1 понимать главную, второстепенну ю и детальную информацию сплошных и несплошных текстов	9.3.1.1 понимать главную, второстепенну ю и скрытую (подтекст) информацию сплошных и несплошных текстов
3.2. Определение стилей и типов речи	5.3.2.1 определять стилистические особенности художественног о стиля (стихотворение, рассказ, сказка)	6.3.2.1 определять стилистическ ие особенности художественн ого стиля разговорного стиля (письма, дневники), художественн ого стиля (стихотворен ие, сказка); определять принадленно сть текста к типу повествовани е на основе характерных признаков	7.3.2.1 определять стилистическ ие особенности художественн ого стиля (рассказ, басня), официально- делового стиля (объяснитель ная записка, расписка; поздравление, объявление, реклама); определять принадленно сть текста к типу описание на основе характерных признаков	8.3.2.1 определять стилистические особенности публицистичес кого стиля (репортаж о событии, заметка, отзыв), официально- делового стиля (доверенность, заявление, договор, официальное поздравление, деловое письмо); определять принадленно сть текста к типу рассуждение на основе характерных признаков	9.3.2.1 определять стилистические особенности публицистичес кого стиля (статья, интервью, очерк, послание), официально- делового стиля (характеристик а, автобиография, резюме); определять принадленно сть текстов к смешанному типу на основе характерных признаков	10.3.2.1 определять стилистические особенности публицистичес кого стиля (проблемная статья), научного стиля (аннотация, тезисы, статья), официально- делового стиля (инструкция, правило, отчет, закон); определять принадленно сть текста к различным типам на основе характерных признаков
3.3. Формулирова	5.3. формулировать	6.3. формулирова	7.3. формулирова	8.3. формулировать	9.3.3.1 формулировать	10.3.3.1 формулировать

ние вопросов и ответов	вопросы по содержанию текста и отвечать на них	ть вопросы, направленные на оценку содержания текста и отвечать на вопросы, выражая свое мнение по теме и/или поднимаемой проблеме	ть проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения и отвечать на вопросы, приводя аргументы	проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения и отвечать на вопросы, приводя аргументы, связывать информацию текста с фактами из реальной жизни	проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения и отвечать на разные типы вопросов	вопросы, перефразируя информацию текста, и отвечать на них, различая факт и мнение
3.4. Владение разными видами чтения	5.3.4.1 владеть видами чтения (ознакомительное, комментированное), читать по ролям	6.3.4.1 использовать виды чтения, включая выборочное чтение	7.3.4.1 использовать виды чтения, включая изучающее	8.3.4.1 использовать виды чтения, включая поисковое	9.3.4.1 использовать виды чтения, включая аналитическое	10.3.4.1 использовать виды чтения владеть техниками критического мышления при чтении
3.5. Составление плана	5.3.5.1 составлять план по опорным словам	6.3.5.1 составлять простой план	7.3.5.1 составлять вопросный план	8.3.5.1 составлять сложный план	9.3.5.1 составлять цитатный план	10.3.5.1 составлять тезисный план
3.6 Анализ художественных произведений	5.3.6.1 анализировать содержание небольших произведений фольклора и литературы, определяя тему и основную идею	6.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений небольшого объема, определяя особенности изображения	7.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических), определяя особенности изображения главных и второстепенных персонажей, лирического героя	8.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических), определяя жанровые особенности и художественно-образительные средства	9.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую позицию и оценивая содержание произведения	10.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую позицию и оценивая содержание произведения
3.7 Извлечение информации из различных ресурсов	5.3.7.1 извлекать необходимую информацию по предложенной теме из	6.3.7.1 извлекать необходимую информацию по предложенно	7.3.7.1 извлекать необходимую информацию по предложенно	8.3.7.1 извлекать необходимую информацию, сопоставляя и определяя	9.3.7.1 извлекать необходимую информацию из различных источников,	10.3.7.1 извлекать и синтезировать информацию, делать выводы на основе

	определенного источника	й теме из различных источников,	й теме из различных источников, сопоставляя полученные сведения	противоречивую информацию	определяя ее актуальность, достоверность, полезность и ценность	полученных сведений, выражая собственное мнение
3.8 Сравнительный анализ текстов	5.3.8.1 сравнить содержание тем текстов	6.3.8.1 сравнить содержание и особенности текстов	7.3.8.1 сравнить содержание, идеи и структурные особенности текстов	8.3.8.1 сравнить содержание текстов, цель и целевую аудиторию	9.3.8.1 сравнить тексты, анализируя содержание	10.3.8.1 сравнить тексты, анализируя содержание, определяя авторскую и собственную позицию

4) раздел 4 "Письмо":
таблица 4

Подраздел	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
4.1 Создание текстов разных жанров и стилей речи	5.4.1.1 создавать небольшие тексты (письмо, дневник), используя элементы разговорного стиля	6.4.1.1 создавать тексты (письмо, дневник, стихотворение, сказка), используя элементы разговорного и художественного стилей	7.4.1.1. создавать тексты художественного стиля (стихотворение, сказка, рассказ) и официально-делового (объяснительная записка, расписка, поздравление, объявление, реклама)	8.4.1.1 создавать тексты публицистического стиля (репортаж о событии, заметка, отзыв) и официально-делового (доверенность, заявление, официальное поздравление, деловое письмо)	9.4.1.1 создавать тексты публицистического (статья, интервью, очерк, послание) и официально-делового (характеристика, автобиография, резюме)	10.4.1.1 создавать тексты публицистического (проблемная статья), научного (аннотация, статья, тезисы) и официально-делового (правило, отчет, инструкция)
4.2 Синтез прослушанного, прочитанного и аудиовизуального материала	5.4.2.1 излагать основное содержание текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала	6.4.2.1 излагать подробно содержание текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала	7.4.2.1 излагать сжато содержание текста на основе прослушанного и/или аудиовизуального материала	8.4.2.1 излагать выборочно содержание текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала	9.4.2.1 излагать информацию прослушанного, прочитанного и / или аудиовизуального текста	10.4.2.1. излагать информацию прослушанного, прочитанного и / или аудиовизуального текста, творчески интерпретируя содержание
4.3	5.4.3.1	6.4.3.1	7.4.3.1	8.4.3.1	9.4.3.1	10.4.3.1.

Представление информации в различных формах	представлять информацию в виде рисунков	представлять информацию в виде иллюстраций, сюжетных рисунков	представлять информацию в виде иллюстраций, сюжетных рисунков, комиксов	представлять информацию в виде таблицы, схемы, диаграммы, графика	представлять информацию в виде презентации, в том числе содержащей таблицу, схему, диаграмму, график	представлять информацию в виде отчета, статьи, справки на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков и наоборот
4.4 Творческое письмо	5.4.4.1 писать творческие работы на литературные темы с использованием эпитетов и сравнений	6.4.4.1 писать творческие работы (в том числе на литературные темы) от лица героя с использованием эпитетов, сравнений и выражая свое отношение к героям художественных произведений или их поступкам с использованием эпитетов и сравнений	7.4.4.1 писать творческие работы (в том числе на литературные темы) представляя себя в предлагаемой ситуации и описывая собственные ощущения	8.4.4.1 писать творческие работы (в том числе на литературные темы) представляя себя в предлагаемой ситуации и описывая собственные ощущения, с использованием эмоционально-окрашенной лексики, эпитетов, сравнений, фразеологизмов и олицетворений	9.4.4.1 писать творческие работы (в том числе на литературные темы), выбирая определенную роль и речевое поведение в соответствии с установкой, с использованием эпитетов, сравнений, фразеологизмов, олицетворений и метафор	10.4.4.1 писать творческие работы (в том числе на литературные темы), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся контрастными по содержанию, с использованием в письме изобразительно-выразительных средств
4.5 Написание эссе	5.4.5.1 писать эссе (объем 50-70 слов) по данному началу/концу	6.4.5.1 писать эссе (объем 60 - 800 слов) по картине/ теме, учитывая особенности текста повествования, рассуждения описания	7.4.5.1 писать эссе (объем 70 - 100 слов) по теме, учитывая особенности текста повествования, рассуждения описания	8.4.5.1 писать эссе (объем 80-120 слов) на основе цитат, поговорок, крылатых выражений, соблюдая особенности текста рассуждения, с элементами повествования/описания	9.4.5.1 писать эссе (объем 90-140 слов) по предложенной проблеме, выражая свое согласие/несогласие с позицией автора, соблюдая особенности текста рассуждения, с элементами повествования	10.4.5.1 писать эссе (объем 100-150 слов) по предложенной проблеме, обосновывая свое мнение и предлагая пути решения проблемы, соблюдая особенности текста рассуждения, с элементами повествования/описания
4.6	5.4.6.1	6.4.6.1	7.4.6.1	8.4.6.1	9.4.6.1	10.4.6.1

Соблюдение орфографических норм	правильно писать безударные падежные окончания	правильно писать безударные глагольные окончания	правильно писать гласные и согласные разных частях слова	правильно выбирать слитное или раздельное в написание "НЕ" с разными словами, слова через дефис	правильно писать союзы, предлоги, частицы	соблюдать орфографические нормы
4.7 Соблюдение пунктуационных норм	5.4.7.1 применять знаки препинания в простых предложениях	6.4.7.1 применять знаки препинания в предложениях с обращениями и однородными членами	7.4.7.1 применять знаки препинания в предложениях с прямой и косвенной речью	8.4.7.1 применять знаки препинания в предложениях с вводными словами, обращением, обособленными членами предложения	9.4.7.1 применять знаки препинания в сложных предложениях	10.4.7.1 использовать знаки препинания в простых, сложных и осложненных предложениях

5) раздел 5 "Использование языковых единиц":
таблица 5

Подраздел	Цели обучения					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
5.1 Использование грамматических форм слов	5.5.1.1 образовывать падежные формы существительных, прилагательных, числительных, местоимений	6.5.1.1 использовать существительные и прилагательные, местоимения, порядковые числительные, правильно согласовывая по роду, числу и падежу	7.5.1.1 использовать существительные в качестве несогласованных определений, отглагольные существительные, краткие прилагательные	8.5.1.1 использовать собирательные, вещественные и абстрактные существительные, прилагательные и наречия в разных степенях сравнения	9.5.1.1 использовать сложные существительные, прилагательные, наречия в соответствующих формах	10.5.1.1 использовать существительные, прилагательные, наречия в соответствующих формах
	5.5.1.2. использовать глаголы зависимыми словами нужных формах	6.5.1.2. использовать возвратные глаголы	7.5.1.2. выбирать и использовать соответствующих ситуаций общения глагол совершенного и несовершенного вида	8.5.1.2. использовать глаголы движения, соответствующую ситуацию общения, совершенного и несовершенного вида в условном, изъявительном и повелительном наклонении	9.5.1.2. использовать действительные и страдательные причастия и деепричастия совершенного и несовершенного вида	10.5.1.2. использовать глаголы в соответствующих формах
	5.5.1.3	6.5.1.3	7.5.1.3	8.5.1.3	9.5.1.3	10.5.1.3

	использовать числительные для обозначения количества	использовать неопределенные местоимения для обозначения количества	использовать составные числительные в соответствующих формах	использовать сложные числительные в соответствующих формах	использовать дробные и собирательные числительные в соответствующих формах	использовать числительные в соответствующих формах
5.2 Использование синтаксических конструкций	5.5.2.1 использовать простые активные конструкции	6.5.2.1 использовать активные и пассивные конструкции,	7.5.2.1 использовать простые и осложненные однородными членами предложения	8.5.2.1 использовать простые и осложненные вводными конструкциями предложения	9.5.2.1 использовать простые и сложные предложения, причастные обороты и заменять их синонимичным и конструкциями	10.5.2.1 использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного или письменного общения
				8.5.2.2 использовать причастные и деепричастные обороты	9.5.2.2 использовать прямую и косвенную речь и заменять их синонимичным и конструкциями	

б) раздел 6 "Коррекционное восстановление недостатков развития":
таблица 6

Подраздел	Цели коррекции					
	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс	10 класс
6.1 Коррекция сенсорных нарушений	5.6.1.1 уметь зрительно воспринимать материал; 5.6.1.2 уметь воспринимать материал на слух	6.6.1.1 уметь поддерживать зрительно-моторную координацию	7.6.1.1 уметь удерживать в поле зрения зрительный стимул при выполнении зрительной задачи	8.6.1.1 уметь управлять зрительными нарушениями	9.6.1.1 уметь визуально выборочно воспринимать материал	10.6.1.1 уметь зрительно воспринимать объемный материал
6.2. Коррекция психомоторики	5.6.2.1 уметь ориентироваться в пространстве листа	6.6.2.1 уметь целенаправленно выполнять действия по инструкции	7.6.2.1 уметь воспроизводить движения точно и качественно	8.6.2.1 уметь воспроизводить самопроизвольно согласованные движения и действия	9.6.2.1 уметь самостоятельно воспроизводить движения	10.6.2.1 уметь управлять качеством движения и физической работоспособностью
6.3 Коррекция речи	5.6.3.1 уметь правильно произносить	6.6.3.1 уметь правильно дышать	7.6.3.1 уметь поставить логическое	8.6.3.1 уметь правильно читать и	9.6.3.1 уметь воспроизводить	10.6.3.1 владеть коммуникативными навыками

	звуки 5.6.3.2 уметь правильно воспринимать звуки и буквы	6.6.3.2 умение правильно использовать артикуляцион ную моторику	ударение 7.6.3.2 уметь правильно ставить интонацию	писать	развернутую речь	
6.4. Коррекция моторики рук	5.6.4.1 уметь зрительно- двигательно координиров ать движения мелкой моторики рук	6.6.4.1 уметь управлять общей и мелкой моторикой	7.6.4.1 уметь координиров ать движения пальцев рук	8.6.4.1 уметь произвольно производить движения руками	9.6.4.1 уметь стабильно удерживать запястья	10.6.4.1 писать согласно нормам коллиграфии
6.5. Коррекция мыслитель ной деятельности	5.6.5.1 уметь наглядно- действенно мыслить	6.6.5.1 уметь наглядно- образно мыслить	7.6.5.1 уметь ассоциативн о мыслить	8.6.5.1 уметь словесно- логически мыслить	9.6.5.1 уметь наглядно- схематическ и мыслить	10.6.5.1 уметь устанавливать анalogии
6.6. Коррекция внимания	5.6.6.1 уметь управлять процессами внимания	6.6.6.1 уметь концентривать внимание	7.6.6.1 уметь удерживать устойчивост ь внимания	8.6.6.1 уметь направлять внимания	9.6.6.1 уметь переключать внимание	10.6.6.1 уметь сосредотачивать внимание на объемном материале
6.7. Коррекция памяти	5.6.7.1 уметь запоминать на слух	6.6.7.1 уметь запоминать движения	7.6.7.1 уметь запоминать зрительно	8.6.7.1 уметь запоминать по смыслу, ассоциативно	9.6.7.1 уметь запоминать образно	10.6.7.1 уметь владеть словесно- логической памятью

50. Настоящая Программа реализуется на основе Долгосрочного плана к Типовой учебной программе по учебному предмету "Русский язык и литература" для обучающихся с нарушением опорно-двигательного аппарата 5-10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию согласно приложению к настоящей Программе. В долгосрочном плане обозначен объем учебных целей реализуемых в каждом разделе.

51. Распределение часов на изучение раздела и тем предоставляется на усмотрение учителя.

Приложение
к Типовой учебной программе
по учебному предмету "Русский
язык и литература" для 5-10
классов уровня основного
среднего образования по
обновленному содержанию

Долгосрочный план по реализации Типовой программы по учебному предмету "Русский язык и литература" для обучающихся с нарушением опорно-двигательного аппарата 5-10 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию (с нерусским языком обучения)

1) 5 класс:

таблица 1

Тема	Изучаемые произведения (по выбору)	Подраздел	Цели обучения
1 четверть			
Климат и природа	Н.А. Некрасов "Дедушка Мазай и зайцы", М.Ю. Лермонтов "Гроза", С. Есенин "Буря", Ф. Тютчев "Весенняя гроза", "Зима недаром злится", "Сказка о ветре" (из цикла "Новые сказки")	Аудирование	5.1.3.1 понимать основное содержание произведений фольклора и литературы/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определять тему; 5.1.4.1 определять основную мысль текста на основе вопросов
		Говорение	5.2.1.1 владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы, омонимы; 5.2.3.1 соблюдать орфоэпические нормы
		Чтение	5.3.1.1 понимать общее содержание текста, определяя ключевые слова и словосочетания; 5.3.3.1 формулировать вопросы по содержанию текста и отвечать на них
		Письмо	5.4.1.1 создавать небольшие тексты (письмо, дневник), используя элементы разговорного стиля; 5.4.3.1 представлять информацию в виде рисунков
		Использование языковых единиц	5.5.1.1 образовывать падежные формы существительных, прилагательных, числительных, местоимений; 5.5.1.2 использовать глаголы с зависимыми словами в нужных формах
		Коррекционное восстановление недостатков развития	5.6.1.1 уметь зрительно воспринимать материал; 5.6.1.2 уметь воспринимать материал на слух
Семья	Г.Д. Гребенщиков Отрывок из цикла очерков "Гонец" ("Есть такие семьи-пчельники..."), Русская сказка "Мудрый отец", Болгарская сказка "Сказка о бочке", М. Скребцова "Сердце матери"	Аудирование	5.1.1.1 понимать общее содержание сообщения продолжительностью не более 2-3 минут; 5.1.2.1 понимать значение слов бытовой тематики
		Говорение	5.2.4.1 создавать высказывание (описание, повествование) на основе иллюстраций, комиксов; 5.2.5.1 участвовать в диалоге, правильно понимая реплики и предоставляя обратную связь
		Чтение	5.3.5.1 составлять план по опорным словам; 5.3.6.1 анализировать содержание небольших произведений фольклора и литературы, определяя тему и основную идею
		Письмо	5.4.1.1 создавать небольшие тексты (письмо, дневник), используя элементы разговорного

			стиля; 5.4.6.1 правильно писать безударные падежные окончания
		Использование языковых единиц	5.5.1.2 использовать глаголы с зависимыми словами в нужных формах; 5.5.1.3 использовать числительные для обозначения количества
		Коррекционное восстановление недостатков развития	5.6.2.1 уметь ориентироваться в пространстве листа
2 четверть			
Ценности: дружба и любовь	Стихи о дружбе для детей и С. Михалков. "Мы с приятелем друзя"	Аудирование	5.1.3.1 понимать основное содержание произведений фольклора и литературы/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определять тему; 5.1.5.1 прогнозировать содержание текста по вопросам
		Говорение	5.2.1.1 владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы, омонимы; 5.2.5.1 участвовать в диалоге, правильно понимая реплики и предоставляя обратную связь
		Чтение	5.3.2.1 определять стилистические особенности текстов художественного стиля (стихотворение, рассказ, сказка); 5.3.4.1 владеть видами чтения (ознакомительное, комментированное), читать по ролям
		Письмо	5.4.1.1 создавать небольшие тексты (письмо, дневник), используя элементы разговорного стиля; 5.4.5.1 писать эссе (объем 50-70 слов) по данному началу/концу; 5.4.7.1 применять знаки препинания в простых предложениях
		Использование языковых единиц	5.5.1.2 использовать глаголы с зависимыми словами в нужных формах 5.5.2.1 использовать простые активные конструкции
		Коррекционное восстановление недостатков развития	5.6.4.1 уметь зрительно-двигательно координировать движения мелкой моторики рук
Кем я хочу стать, когда вырасту	В. Маяковский. "Кем быть?", Дж.Родари. "Чем пахнут ремесла?"	Аудирование	5.1.1.1 понимать общее содержание сообщения продолжительностью не более 2-3 минут; 5.1.4.1 определять основную мысль текста на основе вопросов

		Говорение	5.2.1.1 владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы, омонимы; 5.2.3.1 соблюдать орфоэпические нормы 5.2.4.1 создавать высказывание (описание, повествование) на основе иллюстраций, комиксов
		Чтение	5.3.3.1 формулировать вопросы по содержанию текста и отвечать на них; 5.3.5.1 составлять план по опорным словам; 5.3.6.1 анализировать содержание небольших произведений фольклора и литературы, определяя тему и основную идею
		Письмо	5.4.3.1 представлять информацию в виде рисунков; 5.4.6.1 правильно писать безударные падежные окончания
		Использование языковых единиц	5.5.1.1 образовывать падежные формы существительных, прилагательных, числительных, местоимений
		Коррекционное восстановление недостатков развития	5.6.3.1 уметь правильно произносить звуки; 5.6.5.1 уметь наглядно-действенно мыслить

3 четверть

Жизнь и творчество	Г. Ветрова. Цикл рассказов о художниках, Казахская народная сказка "Мастер Али"	Аудирование	5.1.1.1 понимать общее содержание сообщения продолжительностью не более 2-3 минут; 5.1.2.1 понимать значение слов бытовой тематики
		Говорение	5.2.1.1 владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы, омонимы; 5.2.3.1 соблюдать орфоэпические нормы
		Чтение	5.3.1.1 понимать общее содержание текста, определяя ключевые слова и словосочетания; 5.3.6.1 анализировать содержание небольших произведений фольклора и литературы, определяя тему и основную идею; 5.3.7.1 извлекать необходимую информацию по предложенной теме из определенного источника; 5.3.8.1 сравнивать содержание и тему текстов
		Письмо	5.4.3.1 представлять информацию в виде рисунков 5.4.5.1 писать эссе (объем 50-70 слов) по данному началу/концу
		Использование языковых единиц	5.5.1.1 образовывать падежные формы существительных, прилагательных, числительных, местоимений
		Коррекционное	5.6.3.1 уметь правильно произносить звуки;

		восстановление недостатков развития	5.6.2.1 уметь ориентироваться в пространстве листа
Культура одежды	И.С. Тургенев. "Бежин луг" (отрывок)	Аудирование	5.1.4.1 определять основную мысль текста на основе вопросов
		Говорение	5.2.2.1 пересказывать основное содержание близко к тексту; 5.2.5.1 участвовать в диалоге, правильно понимая реплики и предоставляя обратную связь
		Чтение	5.3.2.1 определять стилистические особенности текстов художественного стиля (стихотворение, рассказ, сказка); 5.3.7.1 извлекать необходимую информацию по предложенной теме из определенного источника
		Письмо	5.4.1.1 создавать небольшие тексты (письмо, дневник), используя элементы разговорного стиля; 5.4.5.1 писать эссе (объем 50-70 слов) по данному началу/концу
		Использование языковых единиц	5.5.1.1 образовывать падежные формы существительных, прилагательных, числительных, местоимений; 5.5.1.2 использовать глаголы с зависимыми словами в нужных формах
		Коррекционное восстановление недостатков развития	5.6.6.1 уметь управлять процессами внимания
Мир фантазии	Б. Заходер. "Моя вообразилля", Л. Кэрролл "Алиса в стране чудес" (фрагменты произведения)	Аудирование	5.1.3.1 понимать основное содержание произведений фольклора и литературы/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определять тему; 5.1.5.1 прогнозировать содержание текста по вопросам
		Говорение	5.2.4.1 создавать высказывание (описание, повествование) на основе иллюстраций, комиксов; 5.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог) с точки зрения соответствия предложенной теме/ситуации
		Чтение	5.3.3.1 формулировать вопросы по содержанию текста и отвечать на них; 5.3.5.1 составлять план по опорным словам
		Письмо	5.4.2.1 излагать основное содержание текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала; 5.4.4.1 писать творческие работы на

			литературные темы с использованием эпитетов и сравнений; 5.4.7.1 применять знаки препинания в простых предложениях
		Использование языковых единиц	5.5.2.1 использовать простые активные конструкции
		Коррекционное восстановление недостатков развития	5.6.5.1 уметь наглядно-действенно мыслить
4 четверть			
Мы выбираем спорт	В. Львовский. "Песенка о зарядке", В. Голышкин. "Вратарь", В. Донникова. "На катке", В. Голявкин. "В любом деле нужно работать"	Аудирование	5.1.5.1 прогнозировать содержание текста по вопросам
		Говорение	5.2.1.1 владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы, омонимы; 5.2.3.1 соблюдать орфоэпические нормы; 5.2.5.1 участвовать в диалоге, правильно понимая реплики и предоставляя обратную связь
		Чтение	5.3.2.1 определять стилистические особенности текстов художественного стиля (стихотворение, рассказ, сказка); 5.3.3.1 формулировать вопросы по содержанию текста и отвечать на них; 5.3.5.1 составлять план по опорным словам; 5.3.6.1 анализировать содержание небольших произведений фольклора и литературы, определяя тему и основную идею; 5.3.8.1 сравнивать содержание и тему текстов
		Письмо	5.4.1.1 создавать небольшие тексты (письмо, дневник), используя элементы разговорного стиля; 5.4.4.1 писать творческие работы на литературные темы с использованием эпитетов и сравнений
		Использование языковых единиц	5.5.1.2 использовать глаголы с зависимыми словами в нужных формах
		Коррекционное восстановление недостатков развития	5.6.5.1 уметь наглядно-действенно мыслить
Каникулы и отдых	Татьяна Лило. "Каникулы", Тамара Крюкова. "Хрустальный ключ" (фрагмент произведения, глава 48 "Легенда о вольном граде"), Саша Черный. "Летом"	Аудирование	5.1.2.1. понимать значение слов бытовой тематики; 5.1.4.1.определять основную мысль текста на основе вопросов
		Говорение	5.2.4.1 создавать высказывание (описание, повествование) на основе иллюстраций,

			комиксов; 5.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог) с точки зрения соответствия предложенной теме/ситуации
		Чтение	5.3.1.1 понимать общее содержание текста, определяя ключевые слова и словосочетания; 5.3.4.1 владеть видами чтения (ознакомительное, комментированное), читать по ролям
		Письмо	5.4.2.1 излагать основное содержание текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала; 5.4.6.1 правильно писать безударные падежные окончания
		Использование языковых единиц	5.5.2.1 использовать простые активные конструкции
		Коррекционное восстановление недостатков развития	5.6.2.1 уметь ориентироваться в пространстве листа; 5.6.5.1 уметь наглядно-действенно мыслить

2) 6 класс:

таблица 2

Тема	Изучаемые произведения (по выбору)	Подраздел	Цели обучения
1 четверть			
Характер и внешность человека	Валентина Осеева. "Кто наказал его?", Бахыт Каирбеков Стихи из цикла "Лица друзей". И.А. Крылов "Ворона и Лисица" А.П. Чехов. "Хамелеон", Ч. Айтматов "Солдатенок"	Аудирование	6.1.1.1 понимать общее содержание сообщения продолжительностью не более 2-4 минут, определяя тему текста; 6.1.4.1 определять основную мысль текста на основе ключевых слов
		Говорение	6.2.1.1 владеть словарным запасом, включающим омонимы, паронимы, заимствованные слова; 6.2.3.1 соблюдать лексические нормы, связанные с выбором соответствующих слов, избегая повторов
		Чтение	6.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему, цель или назначение текста; 6.3.3.1 формулировать вопросы, направленные на оценку содержания текста и отвечать на вопросы, выражая свое мнение по теме и/или поднимаемой проблеме
		Письмо	6.4.1.1 создавать тексты (письмо, дневник, стихотворение, сказка), используя элементы разговорного и художественного стилей; 6.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций, сюжетных рисунков
		Использование языковых единиц	6.5.1.1 использовать существительные и прилагательные, местоимения, порядковые числительные, правильно согласовывая по роду, числу

			и 6.5.1.2 использовать возвратные глаголы
		Коррекционное восстановление недостатков развития	6.6.1.1 уметь использовать зрительно-моторную координацию
Мир вокруг нас: животные и растения	Леонид Вертель. "Пленник", И. Крылов. "Ворона и Лисица"	Аудирование	6.1.2.1 понимать значение слов бытовой и духовно-нравственной тематики; 6.1.3.1 понимать содержание рассказов, поэтических произведений/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль
		Говорение	6.2.4.1 создавать высказывание (описание, повествование, рассуждение) с опорой на ключевые слова или план; 6.2.5.1 участвовать в диалоге-расспросе, меняя позицию "говорящий" на "слушающий" с учетом выбранной роли
		Чтение	6.3.5.1 составлять простой план; 6.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений небольшого объема, определяя особенности изображения
		Письмо	6.4.6.1 правильно писать безударные глагольные окончания; 6.4.7.1 применять знаки препинания в предложениях с обращениями и однородными членами
		Использование языковых единиц	6.5.2.1 использовать активные и пассивные конструкции
		Коррекционное восстановление недостатков развития	6.6.2.1 уметь целенаправленно выполнять действия по инструкции
2 четверть			
Климат: погода и времена года	К. Д. Ушинский. "Лето", "Пчелки на разведках", С. Маршак. Сказка "Двенадцать месяцев", Ф. Тютчев. "Чародейкою зимою", С. Есенин "Зима"	Аудирование	6.1.1.1 понимать общее содержание сообщения продолжительностью не более 2-4 минут, определяя тему текста; 6.1.2.1 понимать значение слов бытовой и духовно-нравственной тематики
		Говорение	6.2.1.1 владеть словарным запасом, включающим омонимы, паронимы, заимствованные слова; 6.2.4.1 создавать высказывание (описание, повествование, рассуждение) с опорой на ключевые слова или план
		Чтение	6.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему, цель или назначение текст; 6.3.2.1 определять стилистические особенности текстов разговорного стиля (письма, дневники), художественного стиля (стихотворение, сказка);

			определять принадлежность текста к типу повествование на основе характерных признаков; 6.3.4.1 использовать виды чтения, включая выборочное чтение
		Письмо	6.4.1.1 создавать тексты (письмо, дневник, стихотворение, сказка), используя элементы разговорного и художественного стилей; 6.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций, сюжетных рисунков; 6.4.6.1 правильно писать безударные глагольные окончания
		Использование языковых единиц	6.5.1.1 использовать существительные и прилагательные, местоимения, порядковые числительные, правильно согласовывая по роду, числу и падежу; 6.5.1.2.использовать возвратные глаголы
		Коррекционное восстановление недостатков развития	6.6.4.1 уметь управлять общей и мелкой моторикой
Чудеса света	Роберт Стайн. Детский детектив "Проклятие гробницы фараона" (отрывки), Марат Джумагазиев. Стихотворение "Семь чудес света"	Аудирование	6.1.3.1 понимать содержание рассказов, поэтических произведений/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль 6.1.5.1 прогнозировать содержание текста по ключевым словам
		Говорение	6.2.5.1 участвовать в диалоге-расспросе, меняя позицию "говорящий" на "слушающий" с учетом выбранной роли; 6.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог), составленное с опорой на ключевые слова/
		Чтение	6.3.5.1 составлять простой план; 6.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений небольшого объема, определяя особенности изображения
		Письмо	6.4.2.1 излагать подробно содержание текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала; 6.4.5.1 писать эссе (объем 60 -80 слов) по картине/ теме, учитывая особенности текста повествования, рассуждения описания; 6.4.7.1 применять знаки препинания в предложениях с обращениями и однородными членами
		Использование языковых единиц	6.5.2.1 использовать активные и пассивные конструкции
		Коррекционное восстановление недостатков развития	6.6.4.1 уметь управлять общей и мелкой моторикой

3 четверть			
Древние и современные цивилизации	К. Булычев. "Сто лет тому вперед" (фрагменты произведения), Мифы об Атлантиде	Аудирование	6.1.1.1 понимать общее содержание сообщения продолжительностью не более 2-4 минут, определяя тему текста; 6.1.2.1 понимать значение слов бытовой и духовно-нравственной тематики
		Говорение	6.2.1.1 владеть словарным запасом, включающим омонимы, паронимы, заимствованные слова; 6.2.2.1 пересказывать подробно, выборочно содержание текста
		Чтение	6.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему, цель или назначение текста; 6.3.2.1 определять стилистические особенности текстов разговорного стиля (письма, дневники), художественного стиля (стихотворение, сказка); определять принадлежность текста к типу повествование на основе характерных признаков; 6.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений небольшого объема, определяя особенности изображения
	А.Р. Беляев. "Последний человек из Атлантиды"	Письмо	6.4.1.1 создавать тексты (письмо, дневник, стихотворение, сказка), используя элементы разговорного и художественного стилей; 6.4.2.1 излагать подробно содержание текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала
		Использование языковых единиц	6.5.1.3 использовать неопределенные местоимения для обозначения количества
		Коррекционное восстановление недостатков развития	6.6.4.1 уметь управлять общей и мелкой моторикой
Язык и общение	Г. Тукай. "Родной язык", К. Бальмонт. "Язык, великолепный наш язык", И. Бунин. "Слово"	Аудирование	6.1.3.1 понимать содержание рассказов, поэтических произведений/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль
		Говорение	6.2.3.1 соблюдать лексические нормы, связанные с выбором соответствующих слов, избегая повторов; 6.2.4.1 создавать высказывание (описание, повествование, рассуждение) с опорой на ключевые слова или план
		Чтение	6.3.3.1 формулировать вопросы, направленные на оценку содержания текста и отвечать на вопросы, выражая свое мнение по теме и/или поднимаемой проблеме; 6.3.4.1 использовать виды чтения, включая выборочное чтение; 6.3.5.1 составлять простой план
		Письмо	6.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций,

			сюжетных рисунков; 6.4.4.1 писать творческие работы (в том числе на литературные темы) от лица героя с использованием эпитетов, сравнений и выражая свое отношение к героям художественных произведений или их поступкам с использованием эпитетов и сравнений; 6.4.5.1 писать эссе (объем 60 -80 слов) по картине/ теме, учитывая особенности текста повествования, рассуждения описания
		Использование языковых единиц	6.5.1.2 использовать возвратные глаголы
		Коррекционное восстановление недостатков развития	6.6.5.1 уметь наглядно-образно мыслить
Герои злодеи: реальность и выдуманные истории	и Г. Андерсен. "Снежная королева", О. Генри. "Вождь краснокожих"	Аудирование	6.1.4.1 определять основную мысль текста на основе ключевых слов; 6.1.5.1 прогнозировать содержание текста по ключевым словам
		Говорение	6.2.5.1 участвовать в диалоге-расспросе, меняя позицию "говорящий" на "слушающий" с учетом выбранной роли; 6.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог), составленное с опорой на ключевые слова/план
		Чтение	6.3.7.1 извлекать необходимую информацию по предложенной теме из различных источников; 6.3.8.1 сравнивать содержание и особенности текстов
		Письмо	6.4.6.1 правильно писать безударные глагольные окончания; 6.4.7.1 применять знаки препинания в предложениях с обращениями и однородными членами
		Использование языковых единиц	6.5.2.1 использовать активные и пассивные конструкции
		Коррекционное восстановление недостатков развития	6.6.5.1 уметь наглядно-образно мыслить
4 четверть			
Астрономия: планеты и спутники	и Мифы о Луне и Солнце, С. Цыганков. "О космическом корабле "Планета Земля" (в стихах и прозе)	Аудирование	6.1.4.1 определять основную мысль текста на основе ключевых слов; 6.1.5.1 прогнозировать содержание текста по ключевым словам
		Говорение	6.2.1.1 владеть словарным запасом, включающим омонимы, паронимы, заимствованные слова; 6.2.3.1 соблюдать лексические нормы, связанные с выбором соответствующих слов, избегая повторов; 6.2.4.1 создавать высказывание (описание,

			повествование, рассуждение) с опорой на ключевые слова или план
		Чтение	6.3.1.1 понимать основную информацию, определяя тему, цель или назначение текста; 6.3.3.1 формулировать вопросы, направленные на оценку содержания текста и отвечать на вопросы, выражая свое мнение по теме и/или поднимаемой проблеме; 6.3.4.1 использовать виды чтения, включая выборочное чтение
		Письмо	6.4.2.1. излагать подробно содержание текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала; 6.4.4.1 писать творческие работы (в том числе на литературные темы) от лица героя с использованием эпитетов, сравнений и выражая свое отношение к героям художественных произведений или их поступкам с использованием эпитетов и сравнений
		Использование языковых единиц	6.5.2.1 использовать активные и пассивные конструкции
		Коррекционное восстановление недостатков развития	6.6.6.1 уметь концентрировать внимание
Человек и современные технические устройства	Н. Носов. "Телефон"	Слушание	6.1.2.1 понимать значение слов бытовой и духовно-нравственной тематики
		Говорение	6.2.5.1 участвовать в диалоге-расспросе, меняя позицию "говорящий" на "слушающий" с учетом выбранной роли; 6.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог), составленное с опорой на ключевые слова/план
		Чтение	6.3.2.1 определять стилистические особенности текстов разговорного стиля (письма, дневники), художественного стиля (стихотворение, сказка); определять принадлежность текста к типу повествование на основе характерных признаков; 6.3.5.1 составлять простой план; 6.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений небольшого объема, определяя особенности изображения; 6.3.8.1 сравнивать содержание и особенности текстов
		Письмо	6.4.5.1 писать эссе (объем 60 -80 слов) по картине/ теме, учитывая особенности текста повествования, рассуждения описания; 6.4.6.1 правильно писать безударные глагольные окончания
		Использование языковых единиц	6.5.2.1 использовать активные и пассивные конструкции

	Коррекционное восстановление недостатков развития	6.6.7.1 уметь запоминать движения
--	---	-----------------------------------

3) 7 класс:
таблица 3

Тема	Изучаемые произведения (по выбору)	Подраздел	Цели обучения
1 четверть			
Путешествия и достопримечательности	Д. Свифт. "Путешествия Гулливера"	Аудирование	7.1.1.1 понимать основную информацию сообщения продолжительностью до 3-4 минут, определяя ключевые слова; 7.1.4.1 определять основную мысль текста на основе ключевых слов и словосочетаний
		Говорение	7.2.3.1 соблюдать морфологические нормы использования форм разных частей речи; 7.2.5.1 участвовать в диалоге, обмениваясь мнениями по предложенной теме.
		Чтение	7.3.3.1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения и отвечать на вопросы, приводя аргументы; 7.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических), определяя особенности изображения главных и второстепенных персонажей, лирического героя
		Письмо	7.4.1.1 создавать тексты художественного стиля (стихотворение, сказка, рассказ) и официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, поздравление, объявление, реклама); 7.4.7.1 применять знаки препинания в предложениях с прямой и косвенной речью
		Использование языковых единиц	7.5.1.2 выбирать и использовать соответствующий ситуации общения глагол совершенного и несовершенного вида
		Коррекционное восстановление недостатков развития	7.6.1.1 уметь удерживать в поле зрения зрительный стимул при выполнении зрительной задачи
Жара и холод: страна и образ жизни	А.Скребицкий. "Четыре художника". Стихи А. Кунанбаева. "Времена года" И.А. Бунин. "Листопад"	А. Аудирование	7.1.2.1 понимать значение слов социально-культурной тематики; 7.1.3.1 понимать содержание рассказов, поэтических произведений/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль, характеризовать и оценивать поступки персонажей или лирического героя

К. Паустовский. "Осень"	Говорение	7.2.1.1 владеть словарным запасом, включающим фразеологические единицы; 7.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования)
	Чтение	7.3.1.1 понимать главную и второстепенную информацию сплошных и несплошных текстов; 7.3.5.1 составлять вопросный план
	Письмо	7.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций, сюжетных рисунков, комиксов; 7.4.6.1 правильно писать гласные и согласные в разных частях слова
	Использование языковых единиц	7.5.1.1 использовать существительные в качестве несогласованных определений, отглагольные существительные, краткие прилагательные; 7.5.2.1 использовать простые осложненные однородными членами предложения
	Коррекционное восстановление недостатков развития	7.6.2.1 уметь воспроизводить движения точно и качественно

2 четверть

Культура: характер и личность	Притча "Внешняя и внутренняя красота" Л. Толстой. "Кавказский пленник" Н. Заболоцкий. "Некрасивая девочка", "О красоте человеческих лиц"	Аудирование	7.1.1.1 понимать основную информацию сообщения продолжительностью до 3-4 минут, определяя ключевые слова; 7.1.3.1 понимать содержание рассказов, поэтических произведений/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль, характеризовать и оценивать поступки персонажей или лирического героя
		Говорение	7.2.1.1 владеть словарным запасом, включающим фразеологические единицы; 7.2.2.1 пересказывать содержание, используя различные приемы сжатия текста; 7.2.5.1 участвовать в диалоге, обмениваясь мнениями по предложенной теме
		Чтение	7.3.1.1 понимать главную и второстепенную информацию сплошных и несплошных текстов; 7.3.5.1 составлять вопросный план; 7.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических), определяя особенности изображения главных и второстепенных персонажей, лирического героя
		Письмо	7.4.2.1 излагать сжато содержание текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала; 7.4.5.1 писать эссе (объем 70 -100 слов) по теме, учитывая особенности текста повествования,

			рассуждения описания 7.4.7.1 применять знаки препинания в предложениях с прямой и косвенной речью
		Использование языковых единиц	7.5.1.2. выбирать и использовать соответствующий ситуации общения глагол совершенного и несовершенного вида
		Коррекционное восстановление недостатков развития	7.6.3.1 уметь поставить логически ударение
Здоровый образ жизни: спорт и еда	Федюкин. "Баллада о здоровом образе жизни" В. Высоцкий. "Утренняя гимнастика"	Аудирование	7.1.2.1 понимать значение слов социально-культурной тематики; 7.1.5.1 прогнозировать содержание по заголовку
		Говорение	7.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования); 7.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог), составленное с опорой на ключевые слова/план, с точки зрения полноты, логичности содержания
		Чтение	7.3.2.1 определять стилистические особенности текстов художественного стиля (рассказ, басня), официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка; поздравление, объявление, реклама); определять принадлежность текста к типу описание на основе характерных признаков; 7.3.4.1 использовать виды чтения, включая изучающее
		Письмо	7.4.1.1 создавать тексты художественного стиля (стихотворение, сказка, рассказ) и официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, поздравление, объявление, реклама); 7.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций, сюжетных рисунков, комиксов; 7.4.6.1 правильно писать гласные и согласные в разных частях слова
		Использование языковых единиц	7.5.2.1 использовать простые осложненные однородными членами предложения
		Коррекционное восстановление недостатков развития	7.6.3.2 уметь правильно ставить интонацию
3 четверть			
Традиции празднования Нового года, Наурыза и Рождества	Н.В. Гоголь. "Ночь перед Рождеством"	Аудирование	7.1.1.1 понимать основную информацию сообщения продолжительностью до 3-4 минут, определяя ключевые слова; 7.1.3.1 понимать содержание рассказов, поэтических произведений/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определяя тему и

			основную мысль, характеризовать и оценивать поступки персонажей или лирического героя
		Говорение	7.2.1.1 владеть словарным запасом, включающим фразеологические единицы 7.2.5.1 участвовать в диалоге, обмениваясь мнениями по предложенной теме
		Чтение	7.3.1.1 понимать главную и второстепенную информацию сплошных и несплошных текстов; 7.3.5.1 составлять вопросный план; 7.3.8.1 сравнивать содержание, идеи и структурные особенности текстов
		Письмо	7.4.3.1 представлять информацию в виде иллюстраций, сюжетных рисунков, комиксов; 7.4.5.1 писать эссе (объем 70 -100 слов) по теме, учитывая особенности текста повествования, рассуждения описания
		Использование языковых единиц	7.5.2.1 использовать простые осложненные однородными членами предложения
		Коррекционное восстановление недостатков развития	7.6.4.1 уметь координировать движения пальцев рук
Хобби и свободное время	Е. Шварц. "Сказка о потерянном времени"	Аудирование	7.1.4.1 определять основную мысль текста на основе ключевых слов и словосочетаний; 7.1.5.1 прогнозировать содержание по заголовку
		Говорение	7.2.2.1 пересказывать содержание, используя различные приемы сжатия текста; 7.2.3.1 соблюдать морфологические нормы использования форм разных частей речи
		Чтение	7.3.3.1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения и отвечать на вопросы, приводя аргументы; 7.3.4.1 использовать виды чтения, включая изучающее; 7.3.7.1 извлекать необходимую информацию по предложенной теме из различных источников, сопоставляя полученные сведения
		Письмо	7.4.2.1 излагать сжато содержание текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала; 7.4.4.1 писать творческие работы (в том числе на литературные темы) представляя себя в предлагаемой ситуации и описывая собственные ощущения
		Использование языковых единиц	7.5.1.3 использовать составные числительные в соответствующих формах; 7.5.2.1 использовать простые осложненные однородными членами предложения

		Коррекционное восстановление недостатков развития	7.6.5.1 уметь ассоциативно мыслить
Музыка в нашей жизни	М. Кабанбаев. "Арстан, я и виолончель" В.Г. Короленко. "Слепой музыкант"	Аудирование	7.1.2.1 понимать значение слов социально-культурной тематики
		Говорение	7.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования); 7.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог), составленное с опорой на ключевые слова/план, с точки зрения полноты, логичности содержания
		Чтение	7.3.2.1 определять стилистические особенности текстов художественного стиля (рассказ, басня), официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка; поздравление, объявление, реклама); определять принадлежность текста к типу описания на основе характерных признаков; 7.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических), определяя особенности изображения главных и второстепенных персонажей, лирического героя
		Письмо	7.4.1.1 создавать тексты художественного стиля (стихотворение, сказка, рассказ) и официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка, поздравление, объявление, реклама); 7.4.6.1 правильно писать гласные и согласные в разных частях слова; 7.4.7.1 применять знаки препинания в предложениях с прямой и косвенной речью
		Использование языковых единиц	7.5.2.1 использовать простые осложненные однородными членами предложения
		Коррекционное восстановление недостатков развития	7.6.6.1 уметь удерживать устойчивость внимания
4 четверть			
День Победы: почему мы должны помнить	А.А. Бек. "Волоколамское шоссе" Б. Момышулы. "За нами – Москва" К. Кайсенов. "В тылу врага" Р. Гамзатов. "Журавли" Муса Джалиль "Варварство"	Аудирование	7.1.4.1 определять основную мысль текста на основе ключевых слов и словосочетаний; 7.1.5.1 прогнозировать содержание по заголовку
		Говорение	7.2.1.1 владеть словарным запасом, включающим фразеологические единицы; 7.2.3.1 соблюдать морфологические нормы использования форм разных частей речи; 7.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования)
		Чтение	7.3.3.1 формулировать проблемные вопросы по

			<p>тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения и отвечать на вопросы, приводя аргументы;</p> <p>7.3.4.1 использовать виды чтения, включая изучающее;</p> <p>7.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических), определяя особенности изображения главных и второстепенных персонажей, лирического героя</p>
		Письмо	<p>7.4.2.1 излагать сжато содержание текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала;</p> <p>7.4.4.1 писать творческие работы (в том числе на литературные темы) представляя себя в предлагаемой ситуации и описывая собственные ощущения</p>
		Использование языковых единиц	<p>7.5.1.2 выбирать и использовать соответствующий ситуации общения глагол совершенного и несовершенного вида;</p> <p>7.5.2.1 использовать простые осложненные однородными членами предложения</p>
		Коррекционное восстановление недостатков развития	7.6.7.1 уметь запоминать зрительно
Молодежная культура: Интернет и социальные сети	Г.Ф. Шпаликов. "Я знаю, как старые стихи про телефоны"	Аудирование	7.1.2.1 понимать значение слов социально-культурной тематики
		Говорение	7.2.5.1 участвовать в диалоге, обмениваясь мнениями по предложенной теме; <p>7.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог), составленное с опорой на ключевые слова/план, с точки зрения полноты, логичности содержания</p>
		Чтение	7.3.1.1. понимать главную и второстепенную информацию сплошных и несплошных текстов; <p>7.3.2.1 определять стилистические особенности текстов художественного стиля (рассказ, басня), официально-делового стиля (объяснительная записка, расписка; поздравление, объявление, реклама); определять принадлежность текста к типу описание на основе характерных признаков;</p> <p>7.3.5.1 составлять вопросный план;</p> <p>7.3.8.1 сравнивать содержание, идеи и структурные особенности текстов</p>
		Письмо	7.4.5.1 писать эссе (объем 70 -100 слов) по теме, учитывая особенности текста повествования, рассуждения описания; <p>7.4.6.1 правильно писать гласные и согласные в разных частях слова</p>
		Использование	7.5.2.1 использовать простые осложненные

	языковых единиц	однородными членами предложения
	Коррекционное восстановление недостатков развития	7.6.7.1 уметь запоминать зрительно

4) 8 класс:

таблица 4

Тема	Изучаемые произведения (по выбору)	Подраздел	Цели обучения
1 четверть			
Семья подросток	Притча "Волшебная копейка" Туве Янсон. и "Дитя-невидимка" А. Кунанбаев. "Слова назидания": Двадцать пятое слово	Аудирование	8.1.1.1 понимать сообщение продолжительностью 3-5 минут, извлекая необходимую информацию и/или определяя последовательность событий; 8.1.2.1 понимать значение слов учебно-образовательной тематики
		Говорение	8.2.1.1 владеть словарным запасом, включающим эмоционально-окрашенную лексику, термины 8.2.3.1 соблюдать синтаксические нормы, включающие правила согласования и управления
		Чтение	8.3.1.1 понимать главную и второстепенную информацию сплошных и несплошных текстов, связывая информацию с общеизвестными, повседневными знаниями; 8.3.3.1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения и отвечать на вопросы, приводя аргументы, связывать информацию текста с фактами из реальной жизни
		Письмо	8.4.1.1 создавать тексты публицистического стиля (репортаж о событии, заметка, отзыв) и официально-делового стиля (доверенность, заявление, официальное поздравление, деловое письмо); 8.4.6.1 правильно выбирать слитное или раздельное написание "НЕ" с разными словами, слова через дефис
		Использование языковых единиц	8.5.1.1 использовать собирательные, вещественные и абстрактные существительные, прилагательные и наречия в разных степенях сравнения; 8.5.2.2 использовать причастные и деепричастные обороты
		Коррекционное восстановление недостатков развития	8.6.1.1 уметь управлять зрительными нарушениями
Спорт и отдых	Л. Кассиль. "Ход белой королевы" В. Тублин. "Гонки"	Аудирование	8.1.3.1 понимать содержание небольших прозаических и поэтических произведений/ фрагментов, определяя сюжетную линию или настроение стихотворения; 8.1.4.1 определять основную мысль текста, опираясь на содержание текста
		Говорение	8.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или

в сентябре"			повествования) на основе личных впечатлений и наблюдений; 8.2.5.1 участвовать в диалоге по общественно-значимым проблемам
		Чтение	8.3.5.1 составлять сложный план; 8.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических), определяя жанровые особенности и художественно-изобразительные средства
		Письмо	8.4.3.1 представлять информацию в виде таблицы, схемы, диаграммы, графика; 8.4.7.1 применять знаки препинания в предложениях с вводными словами, обращением, и обособленными членами предложения.
		Использование языковых единиц	8.5.2.1 использовать простые осложненные вводными конструкциями предложения
		Коррекционное восстановление недостатков развития	8.6.2.1 уметь восстанавливать самопроизвольное согласовывание движения и действия
2 четверть			
Мир труда	Н.А. Заболоцкий. "Не позволяй душе лениться"	Аудирование	8.1.1.1 понимать сообщение продолжительностью 3-5 минут, извлекая необходимую информацию и/или определяя последовательность событий; 8.1.3.1 понимать содержание небольших прозаических и поэтических произведений/ фрагментов, определяя сюжетную линию или настроение стихотворения
		Говорение	8.2.1.1 владеть словарным запасом, включающим эмоционально-окрашенную лексику, термины; 8.2.2.1 пересказывать содержание текста с творческими дополнениями 8.2.5.1 участвовать в диалоге по общественно-значимым проблемам.
		Чтение	8.3.1.1 понимать главную и второстепенную информацию сплошных и несплошных текстов, связывая информацию с общеизвестными, повседневными знаниями; 8.3.5.1 составлять сложный план; 8.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических), определяя жанровые особенности и художественно-изобразительные средства
		Письмо	8.4.2.1 излагать выборочно содержание текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала; 8.4.5.1 писать эссе (объем 80-120 слов) на основе цитат, пословиц, поговорок, крылатых выражений, соблюдая особенности текста рассуждения, рассуждения с элементами повествования/описания; 8.4.7.1 применять знаки препинания в предложениях с

			вводными словами, обращением, и обособленными членами предложения
		Использование языковых единиц	8.5.1.2 использовать глаголы движения, соответствующие ситуации общения, совершенного и несовершенного вида в условном, изъявительном и повелительном наклонении
		Коррекционное восстановление недостатков развития	8.6.3.1 уметь правильно читать и писать
Космос	О. Сулейменов. "Земля, поклонись человеку"	Аудирование	8.1.2.1 понимать значение слов учебно-образовательной тематики; 8.1.5.1 прогнозировать содержание по заголовку или началу текста
		Говорение	8.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе личных впечатлений и наблюдений; 8.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог), основанное на личных впечатлениях/наблюдениях
	Р. Брэдли. "Зеленое утро"	Чтение	8.3.2.1 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (репортаж о событии, заметка, отзыв), официально-делового стиля (доверенность, заявление, договор, официальное поздравление, деловое письмо); определять принадлежность текста к типу рассуждение на основе характерных признаков; 8.3.4.1 использовать виды чтения, включая поисковое
		И. Ефремов. "Звездные корабли"	Письмо
	Использование языковых единиц		8.5.2.2 использовать причастные и деепричастные обороты
	Коррекционное восстановление недостатков развития		8.6.3.1 уметь правильно читать и писать
3 четверть			
Биоразнообразие и исчезновение	О. Сулейменов. Стихотворение "Волчата"	Аудирование	8.1.1.1 понимать сообщение продолжительностью 3-5 минут, извлекая необходимую информацию и/или определяя последовательность событий; 8.1.3.1 понимать содержание небольших прозаических и поэтических произведений/ фрагментов, определяя сюжетную линию или настроение стихотворения

		Говорение	8.2.1.1 владеть словарным запасом, включающим эмоционально-окрашенную лексику, термины; 8.2.5.1 участвовать в диалоге по общественно-значимым проблемам
		Чтение	8.3.1.1 понимать главную и второстепенную информацию сплошных и несплошных текстов, связывая информацию с общеизвестными, повседневными знаниями; 8.3.5.1 составлять сложный план; 8.3.8.1 сравнивать содержание текстов, цель и целевую аудиторию
		Письмо	8.4.3.1 представлять информацию в виде таблицы, схемы, диаграммы, графика; 8.4.5.1 писать эссе (объем 80-120 слов) на основе цитат, пословиц, поговорок, крылатых выражений, соблюдая особенности текста рассуждения, рассуждения с элементами повествования/описания
		Использование языковых единиц	8.5.1.2 использовать глаголы движения, соответствующие ситуации общения, совершенного и несовершенного вида в условном, изъявительном и повелительном наклонении; 8.5.1.3. использовать сложные числительные в соответствующих формах
		Коррекционное восстановление недостатков развития	8.6.4.1 уметь произвольно производить движения руками
Вода – источник жизни	Янка Мавр. "Сын воды"	Аудирование	8.1.4.1 определять основную мысль текста, опираясь на содержание текста; 8.1.5.1 прогнозировать содержание по заголовку или началу текста
		Говорение	8.2.2.1 пересказывать содержание текста с творческими дополнениями; 8.2.3.1 соблюдать синтаксические нормы, включающие правила согласования и управления
		Чтение	8.3.3.1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения и отвечать на вопросы, приводя аргументы, связывая информацию текста с фактами из реальной жизни; 8.3.4.1 использовать виды чтения, включая поисковое; 8.3.7.1 извлекать необходимую информацию, сопоставляя и определяя противоречивую информацию
	П.Н. Васильев. "Иртыш"	Письмо	8.4.2.1 излагать выборочно содержание текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала; 8.4.4.1 писать творческие работы (в том числе на литературные темы) представляя себя в предлагаемой ситуации и описывая собственные ощущения, с использованием эмоционально-окрашенной лексики, эпитетов, сравнений, фразеологизмов и олицетворений
		Использование	8.5.2.1 использовать простые осложненные вводными

		языковых единиц	конструкциями предложения
		Коррекционное восстановление недостатков развития	8.6.5.1 уметь словесно-логически мыслить
Еда	Н.В. Гоголь. "Старосветские помещики"	Аудирование	8.1.2.1 понимать значение слов учебно-образовательной тематики
		Говорение	8.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе личных впечатлений и наблюдений; 8.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог), основанное на личных впечатлениях/наблюдениях
		Чтение	8.3.2.1 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (репортаж о событии, заметка, отзыв), официально-делового стиля (доверенность, заявление, договор, официальное поздравление, деловое письмо); определять принадлежность текста к типу рассуждение на основе характерных признаков; 8.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических), определяя жанровые особенности и художественно-изобразительные средства
	А.П. Чехов "Сирена"	Письмо	8.4.1.1 создавать тексты публицистического стиля (репортаж о событии, заметка, отзыв) и официально-делового стиля (доверенность, заявление, официальное поздравление, деловое письмо); 8.4.6.1 правильно выбирать слитное или раздельное написание "НЕ" с разными словами, слова через дефис; 8.4.7.1 применять знаки препинания в предложениях с вводными словами, обращением, и обособленными членами предложения
		Использование языковых единиц	8.5.2.2 использовать причастные и деепричастные обороты
		Коррекционное восстановление недостатков развития	8.6.6.1 уметь направлять внимания
4 четверть			
Сила искусства	"Притча о правде и настоящем искусстве"	Аудирование	8.1.4.1 определять основную мысль текста, опираясь на содержание текста; 8.1.5.1 прогнозировать содержание по заголовку или началу текста
		Говорение	8.2.1.1 владеть словарным запасом, включающим эмоционально-окрашенную лексику, термины; 8.2.3.1 соблюдать синтаксические нормы, включающие правила согласования и управления; 8.2.4.1 создавать аргументированное высказывание

			(рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе личных впечатлений и наблюдений
		Чтение	8.3.1.1 понимать главную и второстепенную информацию сплошных и несплошных текстов, связывая информацию с общеизвестными, повседневными знаниями; 8.3.3.1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения и отвечать на вопросы, приводя аргументы, связывать информацию текста с фактами из реальной жизни; 8.3.4.1 использовать виды чтения, включая поисковое
		Письмо	8.4.2.1 излагать выборочно содержание текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала 8.4.4.1 писать творческие работы (в том числе на литературные темы) представляя себя в предлагаемой ситуации и описывая собственные ощущения, с использованием эмоционально-окрашенной лексики, эпитетов, сравнений, фразеологизмов и олицетворений
		Использование языковых единиц	8.5.1.1 использовать собирательные, вещественные и абстрактные существительные, прилагательные и наречия в разных степенях сравнения
		Коррекционное восстановление недостатков развития	8.6.7.1 уметь запоминать по смыслу, ассоциативно
Научные открытия технологии	Е.С. Вельтистов. и "Приключения Электроника"	Слушание	8.1.2.1 понимать значение слов учебно-образовательной тематики
		Говорение	8.2.5.1 участвовать в диалоге по общественно-значимым проблемам; 8.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог), основанное на личных впечатлениях/ наблюдениях
		Чтение	8.3.2.1 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (репортаж о событии, заметка, отзыв), официально-делового стиля (доверенность, заявление, договор, официальное поздравление, деловое письмо); определять принадлежность текста к типу рассуждение на основе характерных признаков: 8.3.5.1 составлять сложный план; 8.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических), определяя жанровые особенности и художественно-изобразительные средства; 8.3.8.1 сравнивать содержание текстов, цель и целевую аудиторию
		Письмо	8.4.1.1 создавать тексты публицистического стиля (репортаж о событии, заметка, отзыв) и официально-делового стиля (доверенность, заявление, официальное поздравление, деловое письмо) 8.4.4.1 писать творческие работы (в том числе на

		литературные темы) представляя себя в предлагаемой ситуации и описывая собственные ощущения, с использованием эмоционально-окрашенной лексики, эпитетов, сравнений, фразеологизмов и олицетворений
	Использование языковых единиц	8.4.7.1 применять знаки препинания в предложениях с вводными словами, обращением, и обособленными членами предложения 8.5.2.1 использовать простые осложненные вводными конструкциями предложения; 8.5.2.2 использовать причастные и деепричастные обороты
	Коррекционное восстановление недостатков развития	8.6.5.1 уметь словесно-логически мыслить

5) 9 класс:

таблица 5

Тема	Изучаемые произведения (по выбору)	Подраздел	Цели обучения
1 четверть			
Культура народов мира	Ч. Айтматов. "И дольше века длится день" (фрагмент "Легенда о манкурте")	Аудирование	9.1.1.1 понимать основную и детальную информацию сообщения продолжительностью 4-6 минут, объединяя разрозненные факты в общий контекст, определяя причинно-следственные связи и делая выводы; 9.1.4.1 определять основную мысль текста, выявляя авторскую позицию
	А. Кунанбаев. "Слова назидания"	Говорение	9.2.3.1 соблюдать речевые нормы, включая в высказывание лексические и синтаксические единицы, причастных и деепричастных оборотов; 9.2.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, синтезируя различные точки зрения, аргументируя свою точку зрения
	Ю. Герг. "Грустная история со счастливым концом"	Чтение	9.3.3.1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, интерпретации, предположения и отвечать на разные типы вопросов; 9.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую позицию и оценивая содержание произведения
		Письмо	9.4.1.1 создавать тексты публицистического стиля (статья, интервью, очерк, послание) и официально-делового стиля (характеристика, автобиография, резюме; 9.4.7.1 применять знаки препинания в сложных предложениях
	М. Шаханов. "Четыре матери"	Использование языковых единиц	9.5.1.1 использовать сложные существительные, прилагательные, наречия в соответствующих формах
	Коррекционная	9.6.5.1 уметь наглядно-схематически мыслить	

		работа	
Природные ресурсы планеты Земля	К. Паустовский. "Мещерская сторона" (отрывки) Ч. Айтматов. "Плаха" (отрывок) В. Распутин. "Прощание с Матерой" (отрывок)	Аудирование	9.1.2.1 понимать значение слов историко-культурной тематики; 9.1.3.1 понимать содержание прозаических, драматических и поэтических произведений/фрагментов, определяя ключевые моменты развития сюжета или конфликта
		Говорение	9.2.1.1 владеть словарным запасом, достаточным для замены слов общеязыковыми эквивалентами или описательными оборотами (перифразами); 9.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе таблиц, схем, диаграмм
		Чтение	9.3.1.1 понимать главную, второстепенную и детальную информацию сплошных и несплошных текстов; 9.3.5.1 составлять цитатный план
		Письмо	9.4.3.1 представлять информацию в виде презентации, в том числе содержащей таблицу, схему, диаграмму, график; 9.4.7.1 применять знаки препинания в сложных предложениях
		Использование языковых единиц	9.5.2.1 использовать простые и сложные предложения, причастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями
		Коррекционная работа	9.6.3.1 уметь воспроизводить развернутую речь
2 четверть			
История и личность	Г. Короленко. "Парадокс" Повесть А.С. Пушкина "Капитанская дочка"	Аудирование	9.1.1.1 понимать основную и детальную информацию сообщения продолжительностью 4-6 минут, объединяя разрозненные факты в общий контекст, определяя причинно-следственные связи и делая выводы; 9.1.3.1 понимать содержание прозаических, драматических и поэтических произведений/фрагментов, определяя ключевые моменты развития сюжета или конфликта;
		Говорение	9.2.1.1 владеть словарным запасом, достаточным для замены слов общеязыковыми эквивалентами или описательными оборотами (перифразами); 9.2.2.1 пересказывать содержание текста, демонстрируя собственное понимание проблематики; 9.2.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, синтезируя различные точки зрения, аргументируя свою точку зрения
		Чтение	9.3.1.1 понимать главную, второстепенную и детальную информацию сплошных и несплошных текстов; 9.3.5.1 составлять цитатный план; 9.3.6.1 анализировать содержание художественных

			произведений, выявляя авторскую позицию и оценивая содержание произведения
		Письмо	9.4.2.1 излагать информацию прослушанного, прочитанного и / или аудиовизуального текста; 9.4.5.1 писать эссе (объем 90-140 слов) по предложенной проблеме, выражая свое согласие\несогласие с позицией автора, соблюдая особенности текста рассуждения, рассуждения с элементами повествования; 9.4.7.1 применять знаки препинания в сложных предложениях
		Использование языковых единиц	9.5.1.2 использовать действительные и страдательные причастия и деепричастия совершенного и несовершенного вида; 9.5.2.1 использовать простые и сложные предложения, причастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями
		Коррекционная работа	9.6.3.2 уметь воспроизводить развернутую речь
Реальность и фантазия	Ч.Т. Айтматов. "Легенда о рогатой матери-оленихе" ("Белый пароход") Р. Брэдбери. "Все лето в один день"	Аудирование	9.1.2.1 понимать значение слов историко-культурной тематики; 9.1.5.1 прогнозировать содержание по отрывку прослушанного текста.
		Говорение	9.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков; 9.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог), составленное на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков
		Чтение	9.3.2.1 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (статья, интервью, очерк, послание), официально-делового стиля (характеристика, автобиография, резюме); определять принадлежность текстов к смешанному типу на основе характерных признаков; 9.3.4.1 использовать виды чтения чтение, включая аналитическое
		Письмо	9.4.1.1 создавать тексты публицистического стиля (статья, интервью, очерк, послание) и официально-делового стиля (характеристика, автобиография, резюме); 9.4.3.1 представлять информацию в виде презентации, в том числе содержащей таблицу, схему, диаграмму, график; 9.4.6.1 правильно писать союзы, предлоги, частицы
		Использование языковых единиц	9.5.1.2 использовать действительные и страдательные причастия и деепричастия совершенного и несовершенного вида; 9.5.2.1 использовать простые и сложные

			предложения, причастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями
		Коррекционная работа	9.6.5.1 уметь наглядно-схематически мыслить
3 четверть			
Отцы и дети: диалог и конфликт поколений	У. Шекспир. "Ромео и Джульетта" К.Г. Паустовский. "Телеграмма" Э. Асадов "Отцы и дети"	Аудирование	9.1.1.1 понимать основную и детальную информацию сообщения продолжительностью 4-6 минут, объединяя разрозненные факты в общий контекст, определяя причинно-следственные связи и делая выводы; 9.1.3.1 понимать содержание прозаических, драматических и поэтических произведений/фрагментов, определяя ключевые моменты развития сюжета или конфликта
		Говорение	9.2.1.1 владеть словарным запасом, достаточным для замены слов общезыковыми эквивалентами или описательными оборотами (перифразами); 9.2.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, синтезируя различные точки зрения, аргументируя свою точку зрения
		Чтение	9.3.1.1 понимать главную, второстепенную и детальную информацию сплошных и несплошных текстов; 9.3.5.1 составлять цитатный план; 9.3.8.1 сравнивать тексты, анализируя содержание
		Письмо	9.4.3.1 представлять информацию в виде презентации, в том числе содержащей таблицу, схему, диаграмму, график; 9.4.5.1 писать эссе (объем 90-140 слов) по предложенной проблеме, выражая свое согласие\несогласие с позицией автора, соблюдая особенности текста рассуждения, рассуждения с элементами повествования
		Использование языковых единиц	9.5.1.3 использовать дробные и собирательные числительные в соответствующих формах; 9.5.2.1 использовать простые и сложные предложения, причастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями; 9.5.2.2 использовать прямую и косвенную речь и заменять их синонимичными конструкциями
		Коррекционная работа	9.6.6.1 восстановить переключение внимания
Молодежь и средства массовой информации	С. Чұрный. "Диета", "Зеркало"	Аудирование	9.1.4.1 определять основную мысль текста, выявляя авторскую позицию; 9.1.5.1 прогнозировать содержание по отрывку прослушанного текста
		Говорение	9.2.2.1 пересказывать содержание текста, демонстрируя собственное понимание проблематики; 9.2.3.1 соблюдать речевые нормы, включая в высказывание лексические и синтаксические

				единицы, причастных и деепричастных оборотов
			Чтение	9.3.3.1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, интерпретации, предположения и отвечать на разные типы вопросов; 9.3.4.1 использовать виды чтения чтение, включая аналитическое; 9.3.7.1 извлекать необходимую информацию из различных источников, определяя ее актуальность, достоверность, полезность и ценность
			Письмо	9.4.2.1 излагать информацию прослушанного, прочитанного и / или аудиовизуального текста; 9.4.4.1 писать творческие работы (в том числе на литературные темы), выбирая определенную роль и речевое поведение в соответствии с установкой, с использованием эпитетов, сравнений, фразеологизмов, олицетворений и метафор
			Использование языковых единиц	9.5.1.3 использовать дробные и собирательные числительные в соответствующих формах
			Коррекционная работа	9.6.2.1 уметь самостоятельно воспроизводить движения
Глобализация	С.А.Есенин. "Грузии"	"Поэтам	Аудирование	9.1.2.1 понимать значение слов историко-культурной тематики
			Говорение	9.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков; 9.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог), составленное на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков
			Чтение	9.3.2.1 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (статья, интервью, очерк, послание), официально-делового стиля (характеристика, автобиография, резюме), определять принадлежность текстов к смешанному типу на основе характерных признаков; 9.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую позицию и оценивая содержание произведения
			Письмо	9.4.1.1 создавать тексты публицистического стиля (статья, интервью, очерк, послание) и официально-делового стиля (характеристика, автобиография, резюме); 9.4.6.1. правильно писать союзы, предлоги, частицы; 9.4.7.1 применять знаки препинания в сложных предложениях
			Использование языковых единиц	9.5.2.1 использовать простые и сложные предложения, причастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями
			Коррекционная	9.6.4.1 уметь стабильно удерживать запястья

		работа	
4 четверть			
Знаменитые люди. Чем они интересны?	М.Ю.Лермонтов. "Смерть поэта" Е.А.Евтушенко. "Людей неинтересных в мире нет"	Аудирование	9.1.2.1 понимать значение слов историко-культурной тематики
		Говорение	9.2.1.1 владеть словарным запасом, достаточным для замены слов общезыковыми эквивалентами или описательными оборотами (перифразами); 9.2.3.1 соблюдать речевые нормы, включая в высказывание лексические и синтаксические единицы, причастных и деепричастных оборотов; 9.2.4.1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков
		Чтение	9.3.1.1 понимать главную, второстепенную и детальную информацию сплошных и несплошных текстов; 9.3.3.1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, интерпретации, предположения и отвечать на разные типы вопросов; 9.3.4.1 использовать виды чтения чтение, включая аналитическое
		Письмо	9.4.1.1 создавать тексты публицистического стиля (статья, интервью, очерк, послание) и официально-делового стиля (характеристика, автобиография, резюме); 9.4.6.1 правильно писать союзы, предлоги, частицы; 9.4.7.1 применять знаки препинания в сложных предложениях
		Использование языковых единиц	9.5.1.2 использовать действительные и страдательные причастия и деепричастия совершенного и несовершенного вида
		Коррекционная работа	9.6.5.1 уметь наглядно-схематически мыслить
Закон и преступление	Уильям Голдинг. "Повелитель мух" (отрывки)	Аудирование	9.1.4.1 определять основную мысль текста, выявляя авторскую позицию; 9.1.5.1 прогнозировать содержание по отрывку прослушанного текста
		Говорение	9.2.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, синтезируя различные точки зрения, аргументируя свою точку зрения; 9.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог), составленное на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков
		Чтение	9.3.2.1 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (статья, интервью, очерк, послание), официально-делового стиля (характеристика, автобиография, резюме); определять принадлежность текстов к смешанному типу на основе характерных признаков;

			9.3.5.1 составлять цитатный план; 9.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую позицию и оценивая содержание произведения; 9.3.8.1 сравнивать тексты, анализируя содержание
		Письмо	9.4.2.1 излагать информацию прослушанного, прочитанного и / или аудиовизуального текста; 9.4.4.1 писать творческие работы, выбирая определенную роль и речевое поведение в соответствии с установкой, с использованием эпитетов, сравнений, фразеологизмов, олицетворений и метафор
		Использование языковых единиц	9.5.1.2 использовать действительные и страдательные причастия и деепричастия совершенного и несовершенного вида; 9.5.1.2 использовать действительные и страдательные причастия и деепричастия совершенного и несовершенного вида
		Коррекционная работа	9.6.7.1 уметь запоминать образно

6) 10 класс:
таблица 6

Тема	Изучаемые произведения (по выбору)	Подраздел	Цели обучения
I четверть			
История и личность	"Слово о полку Игореве" как памятник древнерусской литературы А.Н. Толстой. Образ Петра Первого в поэме "Петр Первый"	Аудирование	10.1.1.1 понимать основную и детальную информацию сообщения, продолжительностью до 5-8 минут, определяя подтекст, цель высказывания и отношение говорящего к событиям и героям и делая выводы; 10.1.4.1 определять основную мысль текста, учитывая структуру текста
		Говорение	10.2.3.1 соблюдать речевые нормы, включая в высказывание лексические и синтаксические единицы, соответствующие стилю; 10.2.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, синтезируя различные точки зрения и формулируя пути решения проблемы
		Чтение	10.3.3.1 формулировать вопросы, перефразируя информацию текста, и отвечать на них, различая факт и мнение; 10.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую позицию и оценивая содержание произведения
	Н.В. Гоголь "Тарас Бульба"	Письмо	10.4.1.1 создавать тексты публицистического стиля (проблемная статья), научного стиля (аннотация, статья, тезисы) и официально-делового стиля (правило, отчет, инструкция); 10.4.7.1 использовать знаки препинания в простых,

			простых осложненных и сложных предложениях
		Использование языковых единиц	10.5.1.1 использовать существительные, прилагательные, наречия в соответствующих формах
		Коррекционная работа	10.6.1.1 уметь зрительно воспринимать объемный материал
Человек и природа	Л.Н. Толстой. "Холстомер" М. Горький. "Песня о Соколе".	Аудирование	10.1.2.1 понимать значение слов общественно-политической тематики; 10.1.3.1 понимать содержание прозаических, драматических, поэтических произведений/ фрагментов, определяя слова, с помощью которых автор выражает эмоционально-оценочное отношение к героям, событиям
		Говорение	10.2.1.1 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем; 10.2.4.1 создавать высказывание (рассуждение, убеждение), используя приемы привлечения внимания и учитывая целевую аудиторию
		Чтение	10.3.1.1 понимать главную, второстепенную и скрытую (подтекст) информацию сплошных и несплошных текстов; 10.3.5.1 составлять тезисный план
		Письмо	10.4.3.1 представлять информацию в виде отчета, статьи, справки на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков и наоборот; 10.4.6.1 соблюдать орфографические нормы
		Использование языковых единиц	10.5.2.1 использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного или письменного общения
		Коррекционная работа	10.6.2.1 уметь управлять качеством движения и физической работоспособностью
2 четверть			
Восточные напевы	И.С. Тургенев "Восточная легенда" А.С. Пушкин "Бахчисарайский фонтан" Абай Кунанбаев "Масгут" Абулькасим Фирдоуси. Шахнаме (фрагменты). Эпос.	Аудирование	10.1.1.1 понимать основную и детальную информацию сообщения, продолжительностью до 5-8 минут, определяя подтекст, цель высказывания и отношение говорящего к событиям и героям и делая выводы; 10.1.3.1 понимать содержание прозаических, драматических, поэтических произведений/ фрагментов, определяя слова, с помощью которых автор выражает эмоционально-оценочное отношение к героям, событиям
		Говорение	10.2.1.1 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем; 10.2.2.1 пересказывать содержание текста, демонстрируя критическое отношение, оценивая позицию автора; 10.2.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, синтезируя различные точки зрения и формулируя пути решения проблемы
		Чтение	10.3.1.1 понимать главную, второстепенную и скрытую (подтекст) информацию сплошных и несплошных текстов; 10.3.5.1 составлять тезисный план;

			10.3.6.1 анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую позицию и оценивая содержание произведения
		Письмо	10.4.2.1 излагать информацию прослушанного, прочитанного и / или аудиовизуального текста, творчески интерпретируя содержание; 10.4.5.1 писать эссе (объем 100-150 слов) по предложенной проблеме, обосновывая свое мнение и предлагая пути решения проблемы, соблюдая особенности текста рассуждения, рассуждения с элементами повествования/ описания; 10.4.7.1 использовать знаки препинания в простых, простых осложненных и сложных предложениях
		Использование языковых единиц	10.5.1.2 использовать глаголы в соответствующих формах; 10.5.2.1 использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного или письменного общения
		Коррекционная работа	10.6.3.1 владеть коммуникативными навыками
Истории любви	Р.И. Фраерман. Повесть "Дикая собака Динго, или повесть о первой любви" Н.М. Карамзин. "Бедная Лиза"	Аудирование	10.1.2.1 понимать значение слов общественно политической тематики; 10.1.5.1 прогнозировать содержание текста на основе утверждений
		Говорение	10.2.4.1 создавать высказывание (рассуждение, убеждение), используя приемы привлечения внимания и учитывая целевую аудиторию; 10.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/ диалог) с использованием приемов привлечения внимания и с учетом целевой аудитории
		Чтение	10.3.2.1 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (проблемная статья), научного стиля (аннотация, тезисы, статья), официально-делового стиля (инструкция, правило, отчет, закон); определять принадлежность текста к различным типам на основе характерных признаков; 10.3.4.1 использовать виды чтения владеть техниками критического мышления при чтении
		Письмо	10.4.1.1 создавать тексты публицистического стиля (проблемная статья), научного стиля (аннотация, статья, тезисы) и официально-делового стиля (правило, отчет, инструкция); 10.4.3.1 представлять информацию в виде отчета, статьи, справки на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков и наоборот; 10.4.6.1 соблюдать орфографические нормы
		Использование языковых единиц	10.5.1.2 использовать глаголы в соответствующих формах; 10.5.2.1 использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного или письменного общения
		Коррекционная работа	10.6.4.1 уметь писать согласно нормам каллиграфии

		работа	
3 четверть			
Человек и общество	Л.Н. Мартынов. Стихотворение "След" М.Ю. Лермонтов. Поэма "Мцыри" А.С.Пушкин. Поэма "Цыганы" Н.В. Гоголь. "Шинель".	Аудирование	10.1.1.1 понимать основную и детальную информацию сообщения, продолжительностью до 5-8 минут, определяя подтекст, цель высказывания и отношение говорящего к событиям и героям и делая выводы; 10.1.3.1 понимать содержание прозаических, драматических, поэтических произведений/ фрагментов, определяя слова, с помощью которых автор выражает эмоционально-оценочное отношение к героям, событиям
		Говорение	10.2.1.1 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем 10.2.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, синтезируя различные точки зрения и формулируя пути решения проблемы
		Чтение	10.3.1.1 понимать главную, второстепенную и скрытую (подтекст) информацию сплошных и несплошных текстов; 10.3.5.1 составлять тезисный план; 10.3.8.1 сравнивать тексты, анализируя содержание, определяя авторскую и собственную позицию
		Письмо	10.4.3.1 представлять информацию в виде отчета, статьи, справки на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков и наоборот; 10.4.5.1 писать эссе (объем 100-150 слов) по предложенной проблеме, обосновывая свое мнение и предлагая пути решения проблемы, соблюдая особенности текста рассуждения, рассуждения с элементами повествования/ описания
		Использование языковых единиц	10.5.1.3 использовать числительные в соответствующих формах; 10.5.2.1 использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного или письменного общения
		Коррекционная работа	10.6.5.1 уметь устанавливать аналогии
Воспитание личности	Д.И. Фонвизин "Недоросль" Н.А. Некрасов. Стихотворение "Школьник" П. Тревверс "Мэри Поппинс" А. Сент-Экзюпери. "Маленький принц"	Аудирование	10.1.4.1 определять основную мысль текста, учитывая структуру текста; 10.1.5.1 прогнозировать содержание текста на основе утверждений
		Говорение	10.2.2.1 пересказывать содержание текста, демонстрируя критическое отношение, оценивая позицию автора; 10.2.3.1 соблюдать речевые нормы, включая в высказывание лексические и синтаксические единицы, соответствующие стилю
		Чтение	10.3.3.1 формулировать вопросы, перефразируя информацию текста, и отвечать на них, различая факт и мнение; 10.3.4.1 использовать виды чтения владеть техниками критического мышления при чтении; 10.3.7.1 извлекать и синтезировать информацию, делать

			выводы на основе полученных сведений, выражая собственное мнение
		Письмо	10.4.2.1 излагать информацию прослушанного, прочитанного и / или аудиовизуального текста, творчески интерпретируя содержание; 10.4.4.1 писать творческие работы, фрагмент/фрагменты текста, являющиеся контрастными по содержанию, с использованием в письме изобразительно-выразительных средств
		Использование языковых единиц	10.5.1.3 использовать числительные в соответствующих формах
		Коррекционная работа	10.6.6.1 уметь зрительно воспринимать объемный материал
4 четверть			
Мы против коррупции	Н.В. Гоголь "Ревизор"	Аудирование	10.1.2.1 понимать значение слов общественно политической тематики
		Говорение	10.2.1.1 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем; 10.2.3.1 соблюдать речевые нормы, включая в высказывание лексические и синтаксические единицы, соответствующие стилю; 10.2.4.1 создавать высказывание (рассуждение, убеждение), используя приемы привлечения внимания и учитывая целевую аудиторию
		Чтение	10.3.1.1 понимать главную, второстепенную и скрытую (подтекст) информацию сплошных и несплошных текстов; 10.3.3.1 формулировать вопросы, перефразируя информацию текста, и отвечать на них, различая факт и мнение; 10.3.4.1 использовать виды чтения владеть техниками критического мышления при чтении
		Письмо	10.4.1.1 создавать тексты публицистического стиля (проблемная статья), научного стиля (аннотация, статья, тезисы) и официально-делового стиля (правило, отчет, инструкция); 10.4.6.1 соблюдать орфографические нормы 10.4.7.1 использовать знаки препинания в простых, простых осложненных и сложных предложениях
		Использование языковых единиц	10.5.1.2 использовать глаголы в соответствующих формах
		Коррекционная работа	10.6.6.1 уметь сосредотачивать внимание на объемном материале
Чтобы помнили	Литература периода Великой Отечественной войны К. Симонов. "Родина" М.Джалиль. "Палачу"	Аудирование	10.1.4.1 определять основную мысль текста, учитывая структуру текста; 10.1.5.1 прогнозировать содержание текста на основе утверждений
		Говорение	10.2.5.1 участвовать в дискуссии по предложенной

"Не О. Сулейменов "Одна война закончилась верь!" другой"		проблеме, синтезируя различные точки зрения и формулируя пути решения проблемы; 10.2.6.1 оценивать высказывание (монолог/диалог) с использованием приемов привлечения внимания и с учетом целевой аудитории
	Чтение	10.3.2.1 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (проблемная статья), научного стиля (аннотация, тезисы, статья), официально-делового стиля (инструкция, правило, отчет, закон); определять принадлежность текста к различным типам на основе характерных признаков; 10.3.5.1 составлять тезисный план; 10.3.8.1 сравнивать тексты, анализируя содержание, определяя авторскую и собственную позицию
	Письмо	10.4.2.1 излагать информацию прослушанного, прочитанного и / или аудиовизуального текста, творчески интерпретируя содержание; 10.4.4.1 писать творческие работы, фрагмент/фрагменты текста, являющиеся контрастными по содержанию, с использованием в письме изобразительно-выразительных средств
	Использование языковых единиц	10.5.2.1 использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного или письменного общения
	Коррекционная работа	10.6.6.1 уметь сосредотачивать внимание на объемном материале

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 50-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 490-
қосымша

Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде емес) 1 - тарау. Жалпы ережелер

1. Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Екінші тілге оқытудың мақсаты оқыту деңгейіне сәйкес коммуникация құралы ретінде қазақ тілін меңгеру мен жетілдіру дағдыларының қалыптасуын, сонымен бірге қазақ әдеби тілінің нормалары мен ережелерін, тіл этикеті ережелерінің сақталуын қамтамсыз етеді, бұлар білім алушылардың

функционалдық сауаттылығының дамуына, өз бетінше қазақ тілінде сөйлеп қатынас жасауына ықпал жасайды.

3. Міндеттер:

1) өмірдің әлеуметтік-тұрмыстық, ғылыми-техникалық, оқу-кәсіптік салаларында қатынас жасауға қажетті тыңдау, сөйлеу, оқу, жазу дағдыларын дамыту;

2) тілдік жүйе бірліктері, олардың үйлесім ережелері, қызметі, дағдылары және де, қазақ тілінің ережелері мен нормаларына сәйкес синтаксикалық құрылымын құру қабілеттері жөнінде білімдерін қалыптастыру;

3) тілдік өзін-өзі бақылау мен тілдік белсенділік дағдыларын дамыту;

4) қабылдаған ақпараттың сараптамасына, синтезіне, бағалануына, түсінілуіне бағытталған ойлау қабілетінің дағдыларын дамыту және қалыптастыру;

5) білім алушылардың танымдық қабілеттерін, жадын, зейінін, қиялын, тілдік реакциясын, тілдік құбылыстарға қарасты байқампаздығын дамыту;

6) ізденушілік, танысушылық, зерттеушілік оқу дағдыларын, оқыған ақпаратты өңдеу дағдыларын қалыптастыру;

7) түрлі жанрдағы шығармаларды саралау, оқығанын дәлелді тұжырымдау: тақырыпты, идеяны және композициялық ерекшеліктерді, шығарма сюжетін, негізгі оқиғаларды, кейіпкерлердің әрекеттері мен істерін, жазушының стилдік ерекшеліктерін;

8) білім алушының сөздік қорын байыту, педагогтың, айналасындағылардың айтқанын түсініп тыңдауын дамыту;

9) қазақ тіліндегі фонетика, лексика, грамматика, дұрыс жазу негіздерін зерделеу және байланысты сөйлеу тілін қалыптастыру;

10) өзге халықтардың тілі мен мәдениетіне төзімділік көзқарас қалыптастыру.

4. Бағдарламаның мазмұны заттық нәтижелерге қол жеткізуден басқа, түзеу міндеттерін жүзеге асыру бойынша жүйелік жұмыстарды қарастырады: есту, есту-көру қабылдауын дамыту; бейтарап және белсенді сөздігін өсіру; сөйлеуінде вербализмді болдырмау, тілдің семантикалық жағымен жұмыс; тілдің грамматикалық және фонетикалық құрылымының бұзылымдарын түзеу; дислексияны, дисграфияны және дизорфографияны болдырмау және жеңу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тілді оқыту оқытудың түзеу-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты қағидаларының негізінде және де жіктемелік, әрекеттік, коммуникативтік, құндылықты-бағдарлаушылық, дифференциалдық тәсілдер

мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану негізінде жүзеге асырылады.

6. Оқытудың түзеу-дамытушылық бағыты, оның ерекше білімдік қажеттіліктері ескеріле отырып, оқу ісінің арнайы тәсілдері және әдістері арқылы жүзеге асырылады.

7. Әлеуметтік-бейімдеушілік бағыты тұлғаның әлеуметтік бейімделмеушілігін жеңу немесе азайтуды қарастырады. Білім алушылардың әлеуметтік өмірге қатысулары үшін қажетті тәртіп пен өмірлік нормаларының меңгерілуі бойынша арнайы жұмыстар қарастырылады.

8. Әрекеттік тәсіл қағидасы: оқыту барысында педагогтың басшылығымен заттық-практикалық, ізденушілік әрекеттер кең қолданылады, бұл оқу материалын түсінуге жағдайлар жасайды; заттық-практикалық әрекет жоғарғы психикалық функцияларының сенсомоторлық негізін дамытуға (қабылдауы, тілі, ойлау қабілеті), білім алушылардың өмірлік тәжірибесінің жеткіліксіздігінің орнын толықтыруға, жалпыбілімдік пәндер бойынша білімдер мен дағдыларды меңгерулеріне мүмкіндік береді.

9. Коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білімдерімен, қабілеттерімен және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқыту нәтижесі болып табылады.

10. Оқытудың практикалық бағыты білім алушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысты, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде бірінші кезекті мағынасы бар, білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

11. Білім алушыларға қарасты жіктемелік және жекелік тәсіл, олардың Бағдарлама мазмұнын меңгерудегі бірдей емес мүмкіндіктерін көрсететін ерекше білімдік қажеттіліктерінің ескерілуін, оқу материалын меңгеру барысында көрініс алатын және алған білімдерінің, дағдыларының, қабілеттерінің сапасына әсер ететін, вариативті типологиялық ерекшеліктерінің болуын болжайды. Әрбір типологиялық топ үшін педагог олардың мүмкіндіктеріне сәйкес, қолжетімді күрделілік пен көлемін ескере отырып, оқу материалының мазмұнын таңдап алады; оқу жұмысының қарқыны, білім алушылардың дербестігі, оқыту тәсілдері мен әдістері түрлендіріледі. Білім алушылардың топтарға бөлінуі шартты және қозғалмалы. Жіктемелі тәсіл оқытудың жекеленуімен толықтырылады.

12. Ақпараттық коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру мақсатында білім алушылар түрлі дереккөздік ақпараты бар әр-түрлі жұмыстарға қамтылады, соның ішінде инновациялық коммуникациялық технологияларға

(оқитын машиналар, сөздіктер, анықтамалар, бұқаралық ақпарат құралдары, ғаламтор, компьютер).

13. Қоғамның әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірінің түрлі аспектілерін қамтитын түрлі үлгідегі және жанрдағы мәтіндерді қолданылады, бұл білім алушылардың орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық сауаттылық деңгейін, сондай-ақ тілдік мәдениет деңгейін көтеруге, саралау дағдыларын жаттықтыруға және тілдің түрлі жанрындағы, стилдегі байланысты сөйлемдерді меңгерулеріне мүмкіндік береді.

14. Мәтіндер мазмұны білім алушылардың рухани-адамгершіліктік қасиеттері мен қазақстандық патриотизмді қалыптастыруға және өмірде жалпыұлттық "Мәңгілік Ел" идеясын іске асыруға, этникааралық және мәдениаралық коммуникация жағдайында төзімділік пен қатынасты дамытуға бағытталады.

15. Сабақтарды ұйымдастыру және өткізу барысында педагог бірқатар ерекше және жалпы әдістемелік талаптарға сүйенеді:

1) үздіксіз түзеу және дефицитарлық функцияларын дамыту (сенсорлық, моторлық, психикалық);

2) кеңістіктік ұғымдарды, коммуникативтік әрекеттерді, сезіну мен ұсақ моториканы, есту, көру және тактильдік қабылдауды дамыту;

3) меңгерген компенсаторлық тәсілдерін, қабілеттері мен дағдыларын, қалпына келтірілген және түзетілген функцияларын түрлі оқу үдерісі барысында, сабақта және сабақтан тыс кезде, айналасындағылармен қатынас жасау кезінде белсенді түрде қолдану мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4) әлеуметтік құзіретін белсендету және өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын, танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылығын, тұлғаның эмоциялық-еріктік саласы мен оң қасиеттерін дамыту.

16. Оқытудың әдістері мен тәсілдерін таңдау ерекше білім беруге қажеттіліктері бар білім алушылардың танымдық әс-әрекеттеріне сәйкес жүзеге асырылады, соған орай, іс-әрекеттер алгоритмдері мен заттық-практикалық ірекеттерді қолдану түрінде берілетін, "кішкентай қадамдар" әдісі маңызды орын алады.

17. Әрбір жаңа кезеңде білім алушылар материалды зерделеуге алдыңғы дағдыларының қалыптасуына қарай көшіп отырады; мұғалім дағдылары мен қабілеттерінің қалыптасуына қажетті әр кезеңге белгіленген уақытты өз бетінше белгілейді.

18. Бағдарламаны жүзеге асыру барысында білім алушылардың тілдік практикалық қабілеттерінің қалыптасуына акцент жасау қарастырылады, бұлар

білім алушылардың тілдік әрекетінің шектеулілігіне байланысты күнделікті істерінде жүзеге асырылады.

19. Екінші тілге оқытудың бастапқы кезеңдерінде ауызша сөйлеу тілін түсіну қабілетін қалыптастыру, сөздік қорын анықтау және кеңейту негізгі болып табылады, олар тілдік естуін дамыту және түзеу бойынша жүйелі жұмыс жүргізілуімен, орфоэпикалық дағдыларын қалыптастырумен сабақтасады; бұл үшін әңгімелесуді, өлеңдер, жұмбақтар, жаңылтпаштар, сөйлемдер, тілдік ойындар жаттауды қолдануға болады; мұнда мұғалім сөздердің орфоэпикалық дұрыс айтылуын қадағалайды, өз тілі мысалында қазақ тілінде сұрақтарға жауап беруге, сұрақ қоюға, сөздерді, сөйлемдерді, мәтінді оқуға үйретеді.

20. 5-сыныпта білім алушылар сөздердің дыбыстық, содан кейін дыбыстық-әріптік сарптамасымен жұмыс жүргізуді жалғастырады; жұмыстың бұл түрінің тілдік естуді дамытуда үлкен мағынасы бар, қазақша сөздегі әрбір дыбыс пен әріптің орнын көруге көмектеседі, ал бұл өз кезегінде, дұрыс сөйлеуге, жазуға, сөздерді есте сақтауға ықпалын тигізеді.

21. Тілді практикалық тұрғыда меңгерудің бастапқы кезі тыңдау қабілеті мен дағдысы болады, бұлардың базасында байланысты сөйлеу, сөйлеу қабілеті мен дағдылары қалыптасып, олармен жұмыс жетекші орын алады, өйткені ауызша тілдің қабілеті мен дағдыларының базасында оқу және жазу қабілеті мен дағдылары қалыптасады.

22. Бұл үшін қабілеттіліктің бүтіндей кешені орнатылуы керек, атап айтқанда:

1) дыбыстамалық тілді тыңдау;

2) айтылғанды есту, бөтен және өз тіліндегі нормадан ауытқуларды табу;

3) үлгі негізінде естігенді дұрыс қайталап айту;

4) дыбыстарды, буындарды, сөздерді анық артикуляциялау;

5) естігенді айтқан сөзбен және көргенімен сәйкестеу: дыбыстық және әріптік құрылымның сәйкестігін белгілеу, әдеби сөйлеу мен сөзді жазу арасындағы қайшылықтарды табу;

6) ауызша өз сөзінде және оқығанда өз бетінше орфоэпикалық үлгілерді қолдану;

7) байланысты сөздер құру;

8) сауатты жазу.

23. Тілдік дағдыларды дамыту үшін түрлі талдауыштар қатысатын жағдайларды жасаған дұрыс: көру (суреттерді, заттарды көрсету), есту (мұғалім, құрбылары не айтып жатқанын мұқият тыңдау, өзгелер мен өз сөзінде қателерді байқау); тактильді (дыбыс артикуляциясын сезіну).

24. Сөздерді дұрыс жазу дағдыларын қалыптастыру үшін арнайы жаттығулар қолданылады: сөздерді, сөйлемдерді тақтадан және оқулықтан көшіріп жазу; қалдырып кеткен әріптерді, буындарды, сөздерді қойып көшіру; таңдамалы көшіру; естігенін жазу, ойша, сраптама ізі бойынша сөйлемдердегі сөздердің бұзылған ретін қалпына келтіру.

25. Оқыту барысындағы орфографиялық сөздермен сүйемелденетін тыңдау, сөйлеу, саналы көшіру қазақ тілін меңгеру жұмыстарының негізгі түрі болып табылады.

26. Оқыған кезде фактілер дұрыс қабылданып жатқанын (не, қайда, қашан), себептік-нәтижелік байланыстар белгіленгенін (неге, не үшін), оқығанның мағынасын қалай түсінгенін анықтап алады.

27. Оқыту барысында сөздіктік жұмыстың үлкен мағынасы бар: ол түсініп оқудың қалыптасуына, сөздігінің баюына, бөлектенген сөздердің айтылуы мен жазылуы практикалық тұрғыда меңгерілуіне ықпал жасайды; сөздік жұмыстың мазмұнымен жаңа сөздердің мағынасы түсіндіріліп, олар білім алушылардың белсенді тіліне (ауызша және жазбаша) енгізіледі. Жаңа сөздер мағынасын талқылау қазақ тілінде жүргізіледі; бөлек жағдайда ана тілін қолдануға болады.

28. Қазақ тілін оқытудың маңызды шарттарының бірі - мұғалімнің сөйлеу тілі мен оқуы; педагогтың тілі үлгі болады; үлкеннің қазақ тілі анық, ашық, фонетикалық, лексикалық және грамматикалық қателерсіз қарастырылады.

29. Қабілеттер мен дағдылардың дамуы сабақ берудің стратегияларын, әдістері мен тәсілдерін қарастырады:

1) білім алушыларды коммуникативтік іс-әрекетке белсенді түрде тарту;

2) оқудың таныстырушылық түрі негізінде өз бетінше білім іздеу уәждемесін қалыптастыру;

3) әрі қарай дамуы үшін бағалаудың түрлі тәсілдерін қолдану, білім алушылардың шығармашылықтық қабілеттерін арттыру үшін түрлі жағдайлар жасау;

4) білім алушыларды ынталандыру және уәждеу мақсатында оқытуды дифференциалау.

30. Екінші тілге оқыту үшін бірегей (шоғырландырылған) қазақ тілі мен әдебиеті сабағы жүргізіледі.

31. Тілдік оқыту барысында техникалық құрылғылар (аппаратура) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасушы) белсенді түрде қолданылады, оның ішінде:

1) интерактивтік панелі және үшөлшемді аксессуарлары бар "Мультимедиялық интерактивтік оқытатын бағдарламалық-әдістемелік кешен"

электрондық ресурсы - теориялық материал мен практикалық білімдердің меңгерілу тиімділігін жоғарылату үшін;

2) дыбыстық сигнады визуалдайтын "Логопедиялық тренажер" - арнайы тыныс алу және дауыс жаттығуларын өткізу барысында, әсіресе тұтықпасы мен дизартриясы бар балалармен жұмыс істегенде;

3) тілдік коммуникацияны меңгеру және дамытуға арналған тілдік тренажер ассистивтік құрылғысы - қажетті мөлшерде жалпақ сөйлемдік тілді меңгермеген білім алушылар үшін, сонымен бірге білім алушылардың тілдік шектелуі кезеңінде.

3-тарау. "Қазақ тілі мен әдебиеті" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

32. "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына сағат, оқу жылында – 170 сағатты;
- 2) 6-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағатты;
- 3) 7-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағатты;
- 4) 8-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағатты;
- 5) 9-сынып – аптасына 5сағат, оқу жылында – 170 сағатты;
- 6) 10-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағатты құрайды.

33. Бағдарлама тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушылардың жүйке жүйесі, артикуляциялық аппараты, эмоциональды-өріс саласы, сөйлеу қабілеті мен танымдық ерекшеліктері, сөйлеу тілінің бұзылыстары және осы қызметтерді қалыптастыру негізінде 7, 8, 9-сыныптардың оқу материалдары бір жылға ұзартылып, 7-10 сыныптарға арналып құрастырылды.

34. "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің оқу мазмұны 5 бөлімге бөлінеді. Бөлімдерді бөлімшелер құрайды, олар сыныптар бойынша күтілетін нәтижелер түрінде оқыту мақсаттарынан тұрады.

35. Оқыту мақсаттары арқылы мұғалімдер сөйлеу қызметінің төрт дағдысын (тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым) қалыптастырады, сонымен қатар білім алушылардың жетістігін бағалайды және оқытудың келесі кезеңі туралы ақпарат береді. Коммуникативтік дағдылардағы оқу мақсаттары әр сынып деңгейіне сәйкес динамикалық түзете-дамыта оқыту бағытында жасалған.

36. Оқу пәнінің мазмұны 5 бөлімді қамтиды:

- 1) тыңдалым;
- 2) оқылым;
- 3) жазылым;
- 4) айтылым;
- 5) тілдік бағдар.

37. "Тыңдалым" бөлімі төмендегідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) болжау;

- 2) назарын шоғырландырып тыңдау;
- 3) сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну;
- 4) көркем шығармаларды тыңдау;
- 5) негізгі ойды анықтау;
- 6) тыңдалым материалдары бойынша жауап беру.

38. "Оқылым" бөлімі төмендегідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) мәтіндегі ақпаратты анықтау;
- 2) стильдік ерекшеліктерді белгілеу;
- 3) көркем шығармаларды оқу;
- 4) мәтіндерге салыстырмалы түрде талдау жасау;
- 5) қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді оқу;
- 6) өзіндік көзқарасын білдіру және бағалау.

39. "Жазылым" бөлімі төмендегідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) әртүрлі стильде мәтіндер құрастыру;
- 2) эссе жазу;
- 3) көркемдегіш құралдарды қолданып жазу;
- 4) мәліметтерді жинақтау;
- 5) орфография және пунктуация.

40. "Айтылым" бөлімі төмендегідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сөздік қорының алуандығы;
- 2) сөз мәнері мен сөйлеу этикеті;
- 3) орфоэпиялық нормаларды сақтау;
- 4) мәтіннің негізгі аспектілерін анықтау және талқылау;
- 5) сенімді және еркін жауап беру;
- 6) визуалды материалдар арқылы тілді дамыту.

41. "Тілдік бағдар" бөлімі төмендегідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сөз таптары;
- 2) сөйлем.

42. 5-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: тірек сөздер арқылы болжау, негізгі мазмұнын түсіну, нақты ақпаратты анықтау, күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты сөздердің мағынасын түсіну, көркем әдеби мәтіндердің мазмұнын түсіну, негізгі тақырыпты анықтау, сұрақтарға жауап бер;

2) айтылым: жаңа сөздерді олардың синонимдерімен, антоним, омонимдерімен қатар қолдану, ойын жеткізе білу, амандасу мәнері мен ұлттық этикет формалары, қазақ тіліндегі төл дыбыстары мен үндестік заңы,

мәтіндердің мазмұнына жоспар құру, берілген сұраққа лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу, иллюстрацияларды сипаттау;

3) оқылым: негізгі ақпаратты анықтау, хат, хабарлама, жарнама мазмұнын түсіну, стильдік ерекшелігін анықтау, көркем әдеби шығармаларды түсіну, тақырыбын анықтау, мәтіндердің тақырыбын, мазмұндық құрылымын салыстыру, қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді ала білу, тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселеге өз көзқарасын білдіру;

4) жазылым: ресми стильдің тілдік ерекшеліктері мен талаптарына сай хабарлама, хабарландыру, хат жазу, эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу, жазба жұмыстарында сипаттау, бейнелеу құралдарын қолданып жазу, мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер жасау, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу, сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану.

43. Тілдік бағдар:

1) сөз таптары: жалпы және жалқы есімдерді ажырата білу, жалғау түрлерін дұрыс жалғау, заттың түрін, түсін сапасын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, сан есім (бірліктер, ондықтар, жүз, мың) атауларын білу, жіктеу, сілтеу, сұрау есімдіктерін орынды қолдану, болымды және болымсыз етістіктер, мекен және мезгіл үстеулер, ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу;

2) сөйлем: хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру.

44. 6-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: мәтіннің бастапқы бөлігін тыңдау арқылы тақырыпты және көтерілетін мәселені болжау, мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпараттарды анықтау, тұрмыстық-әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну, әңгіме, хикаялардың және шағын поэзиялық шығармалардың мазмұнын талдай отырып кейіпкерлерге сипаттама жасау, мәтін тақырыбы арқылы негізгі ойды анықтау, тыңдалым материалдары бойынша шынайы өмірмен байланыстырып жауап беру;

2) айтылым: тура және ауыспалы мағынадағы сөздерді қолдану, ойын әсерлі, мазмұнды жеткізу, тақырып бойынша диалогті бастау, жалғастыру, аяқтаудың ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын білу, сұраулы, хабарлы, лепті және бұйрықты сөйлемдердің интонациялық ерекшелігін ескеріп айту, шағын көлемді мәтіндегі жеке эпизодтарды сипаттау және тілдік ерекшелігіне

салыстыру жасау, диалогке қатысушылар өзара түсінісіп, ойларын толықтырып отыру, сюжетті суреттердің желісі бойынша әңгіме құрастыру;

3) оқылым: мәтіндегі негізгі және жанама ақпаратты анықтау, ресми стильдегі мәтіндердің стильдік ерекшелігін анықтау (күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян, түйіндеме, орта көлемді шығармаларды түсіну, тақырыбы мен негізгі ойды анықтау, мәтіндердің тақырыбына, мазмұндық құрылымына сүйене отырып, түрлерін салыстыру, қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді мәтін мазмұнымен салыстыру, қарама-қайшы ақпараттарды анықтау, мәтінде көтерілген мәселені шынайы өмірмен байланыстыру;

4) жазылым: мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян жазу, эссе тақырыбының желісінен шықпай, әрбір абзацты жүйелі құрастыру, жазба жұмыстарында теңеу, эпитет сөздерін қолданып жазу, мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер, сызба-кестелер жасау, үндестік заңын ескеріп, орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану.

45. Тілдік бағдар:

1) сөз таптары: деректі және дерексіз зат, көптік мәнді есімдерді ажырата білу, жазбаша, заттың сипатын, көлемін, салмағын, аумағын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, реттік сан есімдер мен жинақтық сан есімдерді қолдана білу, өздік, болымсыздық, белгісіздік, жалпылау есімдіктерін орынды қолдану, етістіктің шақтарының (нақ осы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу, сын-қимыл (бейне) және мөлшер үстеулерді орынды қолдану, талғаулықты немесе кезектестік мәнді білдіретін және себеп-салдарлық қатынасты білдіретін жалғаулардың қызметін білу;

2) сөйлем: жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтай отырып жай сөйлем құрастыру.

46. 7-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау, мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін анықтау, әлеуметтік - мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну, повестердің және лирикалық поэзиялық шығармалардың тақырыбы мен идеясын талдау, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау, өз пікірін өзгелердің пікірімен салыстыра отырып жауап беру;

2) айтылым: мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді орынды қолдану, мәтін мазмұнын дамыту, кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебі мен

сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу, екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту, шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездеменің тілдік құралдарын талдау, коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру, кесте, диаграмма, шартты белгілер, суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты сипаттау;

3) оқылым: кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну, ресми -іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін талдау, прозалық және поэзиялық шығармалардағы кейіпкердің іс -әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образын талдау, мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып талдау, қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну, мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу;

4) жазылым: мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, өтініш, түйіндеме, ресми құттықтаулар жазу, эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу, жазба жұмыстарында теңеу мен метафораны қолданып жазу, тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну, тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер), оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану.

47. Тілдік бағдар:

1) сөз таптары: мәтіндерден көмекші есімдерді ажырата білу, салыстырмалы, күшейтпелі, асырмалы шырайлардың қызметін білу, топтау сан есімдерін, одағай түрлерін орынды қолдану, етістіктің шақтары (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) мен қалау райдың қызметін білу, мақсат және себеп-салдар үстеулерді орынды қолдану, септеулік шылаулардың қызметін білу;

2) сөйлем: жазба жұмыстарында ыңғайлас, қарсылықты, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру.

48. 8-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: мәтін тақырыбы, тірек сөздер, иллюстрациялар арқылы көтерілетін мәселені болжау, мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, детальді ақпараттарды анықтау, оқу - еңбек тақырыптарына байланысты күрделі сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну, орта көлемді прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау, тірек сөздер, автор көзқарасы мен көңіл күйі арқылы негізгі ойды анықтау, деректер келтіре отырып, дәлелді жауап беру;

2) айтылым: тұрақты тіркестер мен көркемдегіш құралдарды қолданып, ауызша мәтіндер құрау, көңіл-күйді білдіруде ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу, сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарын ескеріп айту, идеялық жағынан ұқсас мәтіндердегі оқиғалар желісін салыстыру және талдау, тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді дәлелдеу және қойылған сұрақтарға еркін жауап беру, кесте, диаграмма, нұсқаулық шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпаратты талдау, баға беру;

3) оқылым: перифраз түрінде берілген сұрақ арқылы қажетті ақпаратты анықтау, публицистикалық стильдің (мақала, интервью, қысқа очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау, прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын анықтау, кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образына баға беру, мәтіндердің түрлерін, тілдік ерекшеліктерін салыстырып талдау, қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолданып, мәтінге өзгеріс енгізу, тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді салыстырып, баға беру;

4) жазылым: мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, пікір, интервью жазу, эссе құрылымы мен дамуын сақтап, берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдарын ұсыну, жазба жұмыстарында символ мен кейіптеу түрлерін қолданып жазу, тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, эссе жазуда тиімді қолдану, тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер), сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану.

49. Тілдік бағдар:

1) сөз таптары: болжалдық және бөлшектік сан есімдерді орынды қолдану, еліктеу сөздерді орынды қолдану, етістіктің шартты рай және бұйрық рай қызметін білу, күшейткіш үстеулерді орынды қолдану, демеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарында орынды қолдану;

2) сөйлем: жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру.

50. 9-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйексөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау, мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы мен нақтылығын анықтау, әлеуметтік - қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну, орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді

тыңдау, көтерілген (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) мәселені анықтап, өз пікірін білдіру, мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау, көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру;

2) айтылым: мақсатты аудиторияға арналған ауызша мәтіндер құрау, коммуникативтік жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс таңдай білу, сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп, өз ойын жеткізу, шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" бағалау, тақырып бойынша қажетті аргументтерді орынды қолдану, диалогте, полилогте сенімді сөйлеу, кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды өзара салыстырып бағалау;

3) оқылым: мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау, қорытынды жасау, ғылыми стильде (аннотация, пікір, тезис, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтау, прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтап, оқырманға әсерін бағалау, мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін талдау, қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерден қорытынды жасау, өз көзқарасын білдіру, мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра отырып сыни тұрғыда баға беру;

4) жазылым: мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, аннотация, шолу, нұсқаулық жазу, эссе құрылымы мен дамуын сақтап, өз ойын дәлелдеп жазу, жазба жұмыстарында афоризмдерді тиімді қолданып жазу, түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап, дереккөздеріне сілтеме көрсетіп жазу, тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу, сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану.

51. Тілдік бағдар:

1) сөз таптары: өздік, өзгелік, ортақ және ырықсыз етістің қызметін білу, мекен және мезгіл үстеулерді орынды қолдану, ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;

2) сөйлем: жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру. тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйек сөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау.

52. 10-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйексөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау, мәтіннің негізгі мазмұнын

түсіну, ақпараттың шынайылығы мен нақтылығын анықтау, әлеуметтік - қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну, орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) мәселені анықтап, өз пікірін білдіру, мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау, көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру. Тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйек сөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйек сөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау;

2) айтылым: мақсатты аудиторияға арналған ауызша мәтіндер құрау, коммуникативтік жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс таңдай білу, сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп, өз ойын жеткізу, шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" бағалау, тақырып бойынша қажетті аргументтерді орынды қолдану, диалогте, полилогте сенімді сөйлеу, кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды өзара салыстырып бағалау;

3) оқылым: мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау, қорытынды жасау, ғылыми стильде (аннотация, пікір, тезис, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтау, прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтап, оқырманға әсерін бағалау, мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін талдау, қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерден қорытынды жасау, өз көзқарасын білдіру, мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра отырып сыни тұрғыда баға беру;

4) жазылым: мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, аннотация, шолу, нұсқаулық жазу, эссе құрылымы мен дамуын сақтап, өз ойын дәлелдеп жазу, жазба жұмыстарында афоризмдерді тиімді қолданып жазу, түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап, дереккөздеріне сілтеме көрсетіп жазу, тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу, сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану.

53. Тілдік бағдар:

1) сөз таптары: өздік, өзгелік, ортақ және ырықсыз етістің қызметін білу, мекен және мезгіл үстеулерді орынды қолдану, ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;

2) сөйлем: жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

54. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.2 кодында: "7" – сынып, "2.1" – бөлім мен бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

55. Оқыту мақсаттары:

1) 1-бөлім. "Тыңдалым":

1 кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Болжау	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау	6.1.1.1 тірек сөздер және сұрақтар бойынша мәтіннің мазмұнын болжау	7.1.1.1 мәтін тақырыбы және басы бойынша мәтін мазмұнын болжау	8.1.1.1 мәтіннің үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау	9.1.1.1 тыңдалған мәтін бойынша дайындалған сұрақтар арқылы тақырып пен көтерілетін мәселені болжау	10.1.1.1 тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйек сөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау
1.2. Назарын шоғырланды рып тындау	5.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну	6.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, нақты ақпараттарды анықтау	7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпараттарды анықтау	8.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, детальді ақпараттарды анықтау.	9.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылы ғын анықтау	10.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың нақтылығын анықтау
1.3. Сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну	5.1.3.1 күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну	6.1.3.1 әлеуметтік- тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну	7.1.3.1 әлеуметтік- мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну	8.1.3.1 оқу-еңбек тақырыптары на байланысты күрделі сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну	9.1.3.1 әлеуметтік- қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну	10.1.3.1 әлеуметтік- қоғамдық тақырыптар аясында айтылған термин сөздердің мағынасын түсіну
1.4. Көркем	5.1.4.1 фольклорлық	6. 1.4.1 әңгіме,	7. 1.4.1 повестердің және лирикалық	8.1.4.1 орта көлемді	9.1.4.1 орта көлемді	10.1.4.1 орта көлемді

шығармаларды тыңдау	және шағын көлемді көркем әдеби мәтіндердің мазмұнын түсіну	хикаялардың және шағын поэзиялық шығармалардың мазмұнын талдай отырып кейіпкерлерге сипаттама жасау	поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау	прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау	прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) мәселені анықтау	прозалық, поэзиялық шығармаларды тыңдап, өз пікірлерін білдіру
1.5. Негізгі ойды анықтау	5.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар арқылы негізгі тақырыпты анықтау	6.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар, мәтін тақырыбы арқылы негізгі ойды анықтау	7.1.5.1 тірек сөздер, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау	8.1.5.1 тірек сөздер, автор көзқарасы мен көңіл күйі арқылы негізгі ойды анықтау	9.1.5.1 мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен мақсатын анықтау	10.1.5.1 мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау
1.6. Тыңдалым материалдары бойынша жауап беру	5.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру	6.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде сұрақтарға жалпы жауап беру	7.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде сұрақтарға шынайы өмірмен байланыстырып жауап беру	8.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде өз пікірін өзгелердің пікірімен салыстыра отырып жауап беру	9.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде деректерді келтіре отырып, дәлелді жауап беру	10.1.6.1 тыңдалым материалдарының негізінде көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру

2) 2-бөлім. "Айтылым":

2 кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Сөздік қорының алуандылығы	5.2.1.1 тақырып бойынша меңгерген жаңа сөздерді меңгеру, сол сөздермен тіркестерін, сөйлемдер құрай білу	6.2.1.1 тақырып бойынша жаңа сөздерді меңгеріп, оларды синоним, антоним, омонимдерімен қатар қолдану, ойын жеткізе білу	7.2.1.1 тура және ауыспалы мағынадағы сөздерді қолдану, ойын әсерлі, мазмұнды жеткізу	8.2.1.1 мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді орынды қолдана отырып, мәтін мазмұнын дамыту	9.2.1.1 тұрақты тіркестер мен көркемдегіш құралдарды қолданып, ауызша мәтіндер құрау	10.2.1.1 берілген тақырыпқа сай сөздерді орынды қолдана отырып, мақсатты аудиторияға арналған ауызша мәтіндер құрау
2.2 Сөз мәнері мен сөйлеу	5.2.2.1 қазақша амандасу мәнері	6.2.2.1 тақырып бойынша	7.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау,	8.2.2.1 түрлі жанрдағы көркем	9.2.2.1 коммуникативтік жағдаяттарға	10.2.2.1 түрлі жағдаяттарға

этикеті	мен ұлттық этикет формаларын пайдалану	диалогті бастау, жалғастыру, аяқтаудың ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын білу	өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу	мәтіндерге сүйене отырып, көңіл-күйді білдіруде сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу	байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс таңдай білу	байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс таңдай білу
2.3 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	5.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, үндестік заңын ескеріп айту	6.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, сұраулы, хабарлы, лепті және бұйрықты сөйлемдердің интонациялық ерекшелігін ескеріп айту	7.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту	8.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын және сөз ішіндегі аралығындағы сөз илгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарын ескеріп айту	9.2.3.1 коммуникативтік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсінуі	10.2.3.1 коммуникативтік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсіну, өз ойын жеткізу
2.4 Мәтіннің негізгі аспектілерін анықтау және талқылау	5.2.4.1 шағын көлемді мәтіндердің мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру	6.2.4.1 шағын көлемді мәтіндердің мазмұны бойынша жоспар құру, соған сүйене отырып баяндау жеке эпизодтарды сипаттау және тілдік ерекшелігіне салыстыру жасау	7.2.4.1 шағын көлемді мәтіндегі жеке эпизодтарды сипаттау және тілдік ерекшелігіне салыстыру жасау	8.2.4.1 шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездеменің тілдік құралдарын талдау	9.2.4.1 идеялық жағынан ұқсас мәтіндердегі оқиғалар желісіне бақылау жасай отырып, мазмұнның дамуын салыстыру және талдау	10.2.4.1 шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" бағалау
2.5 Сенімді және еркін жауап беру	5.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру	6.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу	7.2.5.1 коммуникативтік жағдаят бойынша диалогке қатысушылар өзара түсінісіп, ойларын толықтырып отыру	8.2.5.1 диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру	9.2.5.1 пікірталасқа қатысушылар берілген тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді және дәлелдеу және қойылған	10.2.5.1 сөйлеу барысында түрлі стильде берілген тақырып бойынша қажетті аргументтерді орынды қолдану,

			ауыстыру		сұрақтарға еркін жауап беру	диалогте, полилогте сенімді сөйлеу
2.6 Визуалды материалдар арқылы тілді дамыту	5.2.6.1 тірек сөздерді дұрыс қолданып иллюстрацияларды сипаттау	6.2.6.1 тірек сөздерді дұрыс қолданып, сұрақтарға жауап алу арқылы иллюстриаларды сипаттау	7.2.6.1 тірек сөздерге сүйеніп, сюжетті суреттердің желісі бойынша әңгіме құрастыру	8.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер, суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты сипаттау	9.2.6.1 кесте, диаграмма, нұсқаулық шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпаратты талдау, баға беру	10.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды өзара салыстырып бағалау

3) 3-бөлім "Оқылым":

3 кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Мәтіндегі ақпаратты анықтау	5.3.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтау	6.3.1.1 мәтіндегі негізгі және жанама ақпаратты анықтау	7.3.1.1 мәтіндегі негізгі және жанама ақпараттарды анықтау, өмірдегі кейбір жағдаяттармен байланыстыру	8.3.1.1 кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну, қолдана білу	9.3.1.1 перифраз түрінде берілген сұрақ арқылы қажетті ақпаратты анықтау	10.3.1.1 мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау, қорытынды жасау
3.2 Стильдік ерекшеліктерді анықтау	5.3.2.1 хат, хабарлама, жарнама мазмұнын түсіну, стильдік ерекшелігін анықтау	6.3.2.1 ресми стильдегі мәтіндердің стильдік ерекшелігін анықтау (күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян, түйіндеме)	7.3.2.1 ресми -іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау	8.3.2.1 публицистикалық стильдің (мақала, интервью, қысқа очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау	9.3.2.1 ғылыми стильде (аннотация, пікір, тезис, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтап, талдау жасау	10.3.2.1 ғылыми стильде (аннотация, пікір, тезис, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтап, талдау жасау
3.3 Көркем шығармаларды оқу	5.3.3.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби шығармаларды түсіну, тақырыбын	6.3.3.1 орта көлемді шығармаларды түсіну, тақырыбы мен негізгі ойды анықтау	7.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық	8.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын анықтау, кейіпкердің іс -	9.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені	10.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені

	анықтау		кейіпкердің образын талдау	әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образына баға беру	анықтау	анықтап, оқырманға әсерін бағалау
3.4 Мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау	5.3.4.1 мәтіндердің тақырыбын, мазмұндық құрылымын салыстыру	6.3.4.1 мәтіндердің тақырыбына, мазмұндық құрылымына сүйене отырып, түрлерін салыстыру	7.3.4.1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстыру	8.3.4.1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып, талдау жасау	9.3.4.1 мәтіндердің түрлерін, тілдік ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау	10.3.4.1 мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау
3.5 Қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді оқу	5.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді ала білу	6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді мәтін мазмұнымен салыстыру	7.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді мәтін мазмұнымен салыстыру, қарама-қайшы ақпараттарды анықтау	8.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну	9.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолдана отырып, мәтінге өзгеріс енгізу, ерекшеліктерді бақылау	10.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерден қорытынды жасау, өз көзқарасын білдіру
3.6. Өзіндік көзқарасын білдіру және бағалау	5.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселеге өз көзқарасын білдіру	6.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселеге өз көзқарасын білдіру	7.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселені шынайы өмірмен байланыстыру	8.3.6.1 тақырып бойынша деректер қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу	9.3.6.1 тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді салыстыра отырып, баға беру	10.3.6.1 мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселеле-рмен байланыстыра отырып сыни тұрғыда баға беру

4) 4 бөлім. "Жазылым":

4 кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Әртүрлі стильде мәтіндер құрастыру	5.4.1.1 ресми стильдің тілдік ерекшеліктері мен талаптарын дұрыс қолдана отырып,	6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік, мінездеме,	7.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, өтініш, түйіндеме,	8.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, пікір	9.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын интервью,	10.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шолу, нұсқаулық

	хабарлама, хабарладыру, хат жазу	түсініктеме, өмірбаян жазу	ресми құттықтаулар жазу	жазу. интервью жазу	аннотация жазу	жазу
4.2 Эссе жазу	5.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу	6.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу	7.4.2.1 эссе тақырыбының желісінен шықпай, әрбір абзацты жүйелі құрастырып, қажетті мазмұнын ашып жазу	8.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу	9.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдарын ұсыну	10.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыра отырып, өз ойын дәлелдеп жазу
4.3 Көркемдегіш құралдарды қолданып жазу	5.4.3.1 жазба жұмыстарында сипаттау, бейнелеу құралдарын қолданып жазу	6.4.3.1 жазба жұмыстарында теңеу сөздерін қолданып жазу	7.4.3.1 жазба жұмыстарында теңеу, эпитет сөздерін қолданып жазу	8.4.3.1 жазба жұмыстарында теңеу мен метафораны қолданып жазу	9.4.3.1 жазба жұмыстарында символ мен кейіптеу түрлерін қолданып жазу	10.4.3.1 жазба жұмыстарында афоризмдерді тиімді қолданып жазу
4.4 Мәліметтерді жинақтау	5.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер жасау	6.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер жасау	7.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер, сызба-кестелер жасау	8.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну	9.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, эссе жазуда тиімді қолдану	10.4.4.1 тақырып бойынша түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап, дереккөздеріне сілтеме көрсетіп жазу
4.5 Орфография және пунктуация	5.4.5.1 жазба жұмыстарында жалғаулардың ерекшелігін ескеріп, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану	6.4.5.1 жазба жұмыстарында сөзге қосымша жалғауда үндестік заңын ескеріп, орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану	7.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер); оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану	8.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді	9.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану	10.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану

				орынды қолдану		
--	--	--	--	----------------	--	--

5) 5 бөлім. "Тілдік бағдар":

5 кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
5.1 Сөз таптары	5.5.1.1 мәтіндерден жалпы және ажырата білу, жалғау түрлерін дұрыс жалғау	6.5.1.1 мәтіндерден дерексіз зат, көптік мәнді есімдерді ажырата білу, жазбаша, ауызша жұмыстарда қолдану	7.5.1.1 мәтіндерден көмекші есімдерді ажырата білу, жазбаша, ауызша жұмыстарда қолдану	8.5.1.1 жалпы, жалқы және деректі, дерексіз зат есім туралы түсініктерін нақтылауға қосымша, түзету жаттығулар жазу	9.5.1.1 көптік, көмекші есімдерді ажыратуға қосымша, түзету жаттығуларын жазу	10.5.1.1 зат есім түрлерін ажыратуға байланысты қосымша грамматикалық жаттығулар жазу
	5.5.1.2 лексикалық мағынасы жағынан заттың түрін, сапасын білдіретін есімдерді ажырата білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану	6.5.1.2 лексикалық мағынасы жағынан заттың сипатын, көлемін, салмағын, аумағын білдіретін есімдерді ажырата білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану	7.5.1.2 салыстырмалы, күшейтпелі, асырмалышырайлардың қызметін білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану	8.5.1.2 сын есім түрлерін ажыратуға байланысты қосымша грамматикалық жаттығулар жазу	9.5.1.2 сын есім түрлерін ажырата білу, ауызша, жазба жұмыстарында қолдану	10.5.1.2 сын есім түрлерін ажыратуға тестік жазба жұмыстарын қолдану
	5.5.1.3 сан есім (бірліктер, ондықтар, жүз, мың) атауларын білу, орынды қолдану	6.5.1.3 реттік сан есімдер жинақтық сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану	7.5.1.3 топтау сан есімдерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану	8.5.1.3 болжалдық және бөлшектік сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану	9.5.1.3 сан есім түрлерін ажыратуға қосымша, түзету жаттығуларын жазба жұмыстарында орынды қолдану	10.5.1.3 сан есім түрлерін ажыратуға тестік жазба жұмыстарын қолдану
	5.5.1.4 жіктеу, сілтеу, сұрау есімдіктерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану	6.5.1.4 өздік, болымсыздық, белгісіздік, жалпылау есімдіктерін жазба, ауызша	7.5.1.4 одағай мәтіннен ажырата алады, ауызша жұмыстарда орынды қолдану	8.5.1.4 еліктеу сөздерді ауызша және жазба жұмыстарда	9.5.1.4 есімдік түрлерін ажыратуға қосымша жазба жұмыстарында орынды	10.5.1.4 одағай, еліктеу сөздеріне байланысты қосымша

	жұмыстарда орынды қолдану		орынды қолдану	қолдану	жазба тестік жұмыстарын қолдану	
5.5.1.5 болымды, болымсыз етістіктерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	6.5.1.5 етістіктің шақтарының (нақ осы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану	7.5.1.5 етістіктің шақтары (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) мен қалау райдың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану	8.5.1.5 етістіктің шартты рай және бұйрық рай қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	9.5.1.5 өздік, өзгелік, ортақ ырықсыз етістің қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	10.5.1.5 етістік түрлерін ажыратуға байланыты қосымша, түзету жаттығулары н орындату	
5.5.1.6 мекен және мезгіл үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	6.5.1.6 сын-кимыл (бейне) және мөлшер үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	7.5.1.6 мақсат және себеп-салдар үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану.	8.5.1.6 күшейткіш үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	9.5.1.6 мекен және мезгіл үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	10.5.1.6 үстеу түрлерін ажыратуға жазба тестік жұмыстарын қолдану	
5.5.1.7 ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	6.5.1.7 талғаулықты немесе кезектестік мәнді білдіретін және себеп-салдарлық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	7.5.1.7 септеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	8.5.1.7 демеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	9.5.1.7 ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	10.5.1.7 жалғаулықтар мен шылаулардың қызметін қаншалықты меңгергендерін анықтауға жазба тестік жұмыстарда орынды қолдану	
5.2 Сөйлем	5.5.2.1 жазба жұмыстарында хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру	6.5.2.1 жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтай отырып жай сөйлем	7.5.2.1 жазба жұмыстарында ыңғайлас, қарсылықты, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді	8.5.2.1 жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас	9.5.2.1 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат	10.5.2.1 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат

		құрастыру	құрастыру	құрмалас сөйлемдерді құрастыру	бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру	бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру
--	--	-----------	-----------	--------------------------------	--	--

56. Осы Бағдарлама тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

57. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптарына арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар (оқыту қазақ тілінде емес)

1) 5-сынып:

1-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
1 -тоқсан			
Отбасындағы дәстүрлер мен мерекелер	М. Мақатаев "Тоқта, ботам!" өлеңі	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.3.1 күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну;
		Айтылым	5.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, үндестік заңын ескеріп айту; 5.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру;
		Оқылым	5.3.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтау; 5.3.3.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби шығармаларды түсіну, тақырыбын анықтау;
		Жазылым	5.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу; 5.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер жасау;
		Тілдік бағдар	5.5.1.1 мәтіндерден жалпы және жалқы есімдерді ажырата білу, жалғау түрлерін дұрыс жалғау;

Мектеп өмірі. Әдепті бала – арлы бала	Б.Соқпақбаев "Менің атым Қожа" повесі (үзінді)	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну;
		Айтылым	5.2.2.1 қазақша амандасу мәнері мен ұлттық этикет формаларын пайдалану; 5.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру;
		Оқылым	5.3.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтау; 5.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді ала білу;
		Жазылым	5.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу; 5.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер жасау;
		Тілдік бағдар	5.5.1.1 мәтіндерден жалпы және жалқы есімдерді ажырата білу, жалғау түрлерін дұрыс жалғау,
Қазақстандағы жан жануарлар мен өсімдіктер әлемі	Жан-жануарлар туралы ертегілер, жұмбақтар.	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.4.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби мәтіндердің мазмұнын түсіну;
		Айтылым	5.2.2.1 қазақша амандасу мәнері мен ұлттық этикет формаларын пайдалану; 5.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру;
		Оқылым	5.3.3.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби шығармаларды түсіну, тақырыбын анықтау; 5.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді ала білу;
		Жазылым	5.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу; 5.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер жасау;
		Тілдік бағдар	5.5.1.2 лексикалық мағынасы жағынан заттың түрін, түсін сапасын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану;
2 -тоқсан			
Ежелгі көшпелілер мәдениеті	Тұмар ханшайым туралы аңыз	Тыңдалым	5.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну; 5.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар арқылы негізгі тақырыпты анықтау;
		Айтылым	5.2.1.1 тақырып бойынша меңгерген жаңа сөздерді меңгеру, сол сөздермен, сөз тіркестерін, жай сөйлемдер құрай білу; 5.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, үндестік заңын ескеріп айту;
		Оқылым	5.3.2.1 хат, хабарлама, жарнама мазмұнын түсіну, стильдік ерекшелігін анықтау 5.3.3.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби шығармаларды түсіну, тақырыбын анықтау;
		Жазылым	5.4.1.1 ресми стильдің тілдік ерекшеліктері мен талаптарын дұрыс қолдана отырып, хабарлама,

			хабарландыру, хат жазу; 5.4.5.1 жазба жұмыстарында жалғаулардың ерекшелігін ескеріп, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;
		Тілдік бағдар	5.5.1.3 сан есім (бірліктер, ондықтар, жүз, мың) атауларын білу, орынды қолдану;
Су – тіршілік көзі	Ә. Тәжібаев "Сырдария" өлеңі	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар арқылы негізгі тақырыпты анықтау;
		Айтылым	5.2.4.1 шағын көлемді мәтіндердің мазмұныны бойынша сұрақтарға жауап беру; 5.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру;
		Оқылым	5.3.2.1 хат, хабарлама, жарнама мазмұнын түсіну, стильдік ерекшелігін анықтау; 5.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселеге өз көзқарасын білдіру;
		Жазылым	5.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу; 5.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер жасау;
		Тілдік бағдар	5.5.1.4 жіктеу, сілтеу, сұрау есімдіктерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану;
Өлемдегі кітапханалар ірі	Абай Құнанбайұлы "Ғылым таппай, мақтанба" өлеңі	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.4.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби мәтіндердің мазмұнын түсіну;
		Айтылым	5.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, үндестік заңын ескеріп айту; 5.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру;
		Оқылым	5.3.2.1 хат, хабарлама, жарнама мазмұнын түсіну, стильдік ерекшелігін анықтау; 5.3.3.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби шығармаларды түсіну, тақырыбын анықтау;
		Жазылым	5.4.5.1 жазба жұмыстарында жалғаулардың ерекшелігін ескеріп, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 5.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу;
		Тілдік бағдар	5.5.1.5 болымды, болымсыз етістіктерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;
3- тоқсан			
Денсаулық – зор байлық	"Ең үлкен байлық" ертегісі	Тыңдалым	5.1.4.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби мәтіндердің мазмұнын түсіну; 5.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде

			сұрақтарға жауап беру;
		Айтылым	5.2.4.1 шағын көлемді мәтіндердің мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру; 5.2.2.1 қазақша амандасу мәнері мен ұлттық этикет формаларын пайдалану;
		Оқылым	5.3.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтау; 5.3.4.1 мәтіндердің тақырыбын, мазмұндық құрылымын салыстыру;
		Жазылым	5.4.3.1 жазба жұмыстарында сипаттау, бейнелеу құралдарын қолданып жазу; 5.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу;
		Тілдік бағдар	5.5.1.6 мекен және мезгіл үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;
Менің Тәуелсіз Қазақстаным	Қ. Сарин "Тәуелсіздік" өлеңі	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну;
		Айтылым	5.2.1.1 тақырып бойынша меңгерген жаңа сөздерді меңгеру, сол сөздермен, сөз тіркестерін, жай сөйлемдер құрай білу; 5.2.2.1 қазақша амандасу мәнері мен ұлттық этикет формаларын пайдалану;
		Оқылым	5.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді ала білу; 5.3.4.1 мәтіндердің тақырыбын, мазмұндық құрылымын салыстыру;
		Жазылым	5.4.4.1 ресми стильдің тілдік ерекшеліктері мен талаптарын дұрыс қолдана отырып, хабарлама, хабарландыру, хат жазу; 5.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу;
		Тілдік бағдар	5.5.1.7 ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;
Аспан әлемінің құпиялары	Жұлдыздар туралы аңыздар, ертегілер	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.3.1 күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну;
		Айтылым	5.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, үндестік заңын ескеріп айту; 5.2.6.1 тірек сөздерді дұрыс қолданып иллюстрацияларды сипаттау;
		Оқылым	5.3.4.1 мәтіндердің тақырыбын, мазмұндық құрылымын салыстыру; 5.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселеге өз көзқарасын білдіру;
		Жазылым	5.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу;

			5.4.3.1 жазба жұмыстарында сипаттау, бейнелеу құралдарын қолданып жазу;
		Тілдік бағдар	5.5.1.7 ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;
Компьютердің тілін табу – өнер	Ы.Алтынсарин "Өнер-білім бар жұрттар" өлеңі	Тыңдалым	5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау; 5.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру;
		Айтылым	5.2.4.1 шағын көлемді мәтіндердің мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру; 5.2.6.1 тірек сөздерді дұрыс қолданып иллюстрацияларды сипаттау;
		Оқылым	5.3.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтау; 5.3.4.1 мәтіндердің тақырыбын, мазмұндық құрылымын салыстыру;
		Жазылым	5.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер жасау; 5.4.1.1 ресми стильдің тілдік ерекшеліктері мен талаптарын дұрыс қолдана отырып, хабарлама, хабарландыру, хат жазу;
		Тілдік бағдар	5.5.2.1 жазба жұмыстарында хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру;
4-тоқсан			
Қазақстандағы ұлттар достастығы	М. Мағауин "Бір атаның балалары" (үзінді)	Тыңдалым	5.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну; 5.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру;
		Айтылым	5.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, үндестік заңын ескеріп айту; 5.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру;
		Оқылым	5.3.2.1 хат, хабарлама, жарнама мазмұнын түсіну, стильдік ерекшелігін анықтау; 5.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселеге өз көзқарасын білдіру;
		Жазылым	5.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу; 5.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер жасау;
		Тілдік бағдар	5.5.1.1 мәтіндерден жалпы және жалқы есімдерді ажырата білу, жалғау түрлерін дұрыс жалғау; 5.5.1.2 лексикалық мағынасы жағынан заттың түрін, түсін сапасын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану; 5.5.1.3 сан есім (бірліктер, ондықтар, жүз, мың) атауларын білу, орынды қолдану;
Ұлы Дала	Қ. Мырзалиев "Табиғат		5.1.1.1 тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау;

табиғаты	– жаратылыс пернесі" өлеңі	Тыңдалым	5.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну;
		Айтылым	5.2.1.1 тақырып бойынша меңгерген жаңа сөздерді меңгеру, сол сөздермен, сөз тіркестерін, жай сөйлемдер құрай білу; 5.2.6.1 тірек сөздерді дұрыс қолданып иллюстрацияларды сипаттау;
		Оқылым	5.3.3.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби шығармаларды түсіну, тақырыбын анықтау; 5.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді ала білу;
		Жазылым	5.4.1.1 ресми стильдің тілдік ерекшеліктері мен талаптарын дұрыс қолдана отырып, хабарлама, хабарландыру, хат жазу; 5.4.3.1 жазба жұмыстарында сипаттау, бейнелеу құралдарын қолданып жазу;
		Тілдік бағдар	5.5.1.4 жіктеу, сілтеу, сұрау есімдіктерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану; 5.5.1.5 болымды, болымсыз етістіктерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 5.5.1.6 мекен және мезгіл үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;
Ер есімі – ел есінде!	Ғ. Мүсірепов "Қазақ солдаты" романы (үзінді)	Тыңдалым	5.1.3.1 күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну; 5.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру;
		Айтылым	5.2.2.1 қазақша амандасу мәнері мен ұлттық этикет формаларын пайдалану; 5.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, үндестік заңын ескеріп айту;
		Оқылым	5.3.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтау; 5.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселеге өз көзқарасын білдіру;
		Жазылым	5.4.1.1 ресми стильдің тілдік ерекшеліктері мен талаптарын дұрыс қолдана отырып, хабарлама, хабарландыру, хат жазу; 5.4.5.1 жазба жұмыстарында жалғаулардың ерекшелігін ескеріп, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;
		Тілдік бағдар	5.5.1.7 ынғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 5.5.2.1 жазба жұмыстарында хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру;

2) 6-сынып:

2-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан			
Отан отбасынан басталады	М.Әуезов "Абай жолы" романы, "Қайтқанда" тарауы (үзінді)	Тыңдалым	6.1.1.1 тірек сөздер және сұрақтар бойынша мәтіннің мазмұнын болжау; 6.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар, мәтін тақырыбы арқылы негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	6.2.2.1 тақырып бойынша диалогты бастау, жалғастыру, аяқтаудың ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын білу; 6.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын сұраулы, хабарлы, лепті және бұйрықты сөйлемдердің интонациялық ерекшелігін ескеріп айту;
		Оқылым	6.3.3.1 орта көлемді шығармаларды түсіну, тақырыбы мен негізгі ойды анықтау; 6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді мәтін мазмұнымен салыстыру;
		Жазылым	6.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер жасау; 6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян жазу;
		Тілдік бағдар	6.5.1.1 мәтіндерден деректі және дерексіз зат, көптік мәнді есімдерді ажырата білу, жазбаша, ауызша жұмыстарда қолдану;
Қазіргі қазақ ауылы мен қаланың тыныс-тіршілігі	Ә. Дүйсенбиев "Бәтінке, шұжық, балқаймақ" өлеңі	Тыңдалым	6.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, нақты ақпараттарды анықтау; 6.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру;
		Айтылым	6.2.4.1 шағын көлемді мәтіндердің мазмұны бойынша жоспар құру, соған сүйене отырып баяндау, жеке эпизодтарды сипаттау және тілдік ерекшелігіне салыстыру жасау; 6.2.1.1 тақырып бойынша жаңа сөздерді меңгеріп, оларды синоним, антоним, омонимдермен қатар қолдану, ойын жеткізе білу;
		Оқылым	6.3.2.1 ресми стильдегі мәтіндердің стильдік ерекшелігін анықтау (күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян, түйіндеме); 6.3.4.1 мәтіндердің тақырыбына, мазмұндық құрылымына сүйене отырып, түрлерін салыстыру;
		Жазылым	6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян жазу; 6.4.5.1 жазба жұмыстарында сөзге қосымша

			жалғауда үндестік заңын ескеріп, орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;
		Тілдік бағдар	6.5.1.2 лексикалық мағынасы жағынан заттың сипатын, көлемін, салмағын, аумағын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану;
Таулар сыры	М. Мақатаев "Мен таулықпын" өлеңі	Тыңдалым	6.1.3.1 тұрмыстық-әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну; 6.1.4.1 әңгіме, хикаялардың және шағын поэзиялық шығармалардың мазмұнын талдай отырып кейіпкерлерге сипаттама жасау;
		Айтылым	6.2.6.1 тірек сөздерді дұрыс қолданып, сұрақтарға жауап алу арқылы иллюстрияларды сипаттау; 6.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу;
		Оқылым	6.3.1.1 мәтіндегі негізгі және жанама ақпаратты анықтау; 6.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселеге өз көзқарасын білдіру;
		Жазылым	6.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу; 6.4.3.1 жазба жұмыстарында теңеу сөздерін қолданып жазу;
		Тілдік бағдар	6.5.1.3 реттік сан есімдер мен жинақтық сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану;
2- тоқсан			
Қуат көзін үнемдей білеміз бе?	Б. Сүлейменов "Күннен келген адам" кітабы (үзінді)	Тыңдалым	6.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, нақты ақпараттарды анықтау; 6.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар, мәтін тақырыбы арқылы негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	6.2.2.1 тақырып бойынша диалогті бастау, жалғастыру, аяқтаудың ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын білу; 6.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу;
		Оқылым	6.3.2.1 ресми стильдегі мәтіндердің стильдік ерекшелігін анықтау (күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян, түйіндеме); 6.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселеге өз көзқарасын білдіру;

		Жазылым	6.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер; 6.4.3.1 жазба жұмыстарында теңеу сөздерін қолданып жазу;
		Тілдік бағдар	6.5.1.4 өздік, болымсыздық, белгісіздік, жалпылау есімдіктерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану;
Астана – мәдениет пен өнер ордасы	Ә. Бисқақ "Күн ұлымын"	Тыңдалым	6.1.3.1 тұрмыстық-әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну; 6.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде сұрақтарға жалпы жауап беру;
		Айтылым	6.2.6.1 тірек сөздерді дұрыс қолданып, сұрақтарға жауап алу арқылы иллюстрияларды сипаттау; 6.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын сұраулы, хабарлы, лепті және бұйрықты сөйлемдердің интонациялық ерекшелігін ескеріп айту;
		Оқылым	6.3.3.1 орта көлемді шығармаларды түсіну, тақырыбы мен негізгі ойды анықтау; 6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді мәтін мазмұнымен салыстыру;
		Жазылым	6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян жазу; 6.4.5.1 жазба жұмыстарында сөзге қосымша жалғауда үндестік заңын ескеріп, орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;
		Тілдік бағдар	6.5.1.5 етістіктің шақтарының (нақ осы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану
Қазақстан қорықтары	Ө. Тұрманжанов "Қарлығаш, дәуіт, жылан"	Тыңдалым	6.1.1.1 тірек сөздер және сұрақтар бойынша мәтіннің мазмұнын болжау; 6.1.4.1 әңгіме, хикаялардың және шағын поэзиялық шығармалардың мазмұнын талдай отырып кейіпкерлерге сипаттама жасау;
		Айтылым	6.2.4.1 шағын көлемді мәтіндердің мазмұны бойынша жоспар құру, соған сүйене отырып баяндау, жеке эпизодтарды сипаттау және тілдік ерекшелігіне салыстыру жасау; 6.2.1.1 тақырып бойынша жаңа сөздерді меңгеріп, оларды синоним, антоним, омонимдермен қатар қолдану, ойын жеткізе білу;

		Оқылым	6.3.1.1 мәтіндегі негізгі және жанама ақпаратты анықтау; 6.3.4.1 мәтіндердің тақырыбына, мазмұндық құрылымына сүйене отырып, түрлерін салыстыру;
		Жазылым	6.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу; 6.4.3.1 жазба жұмыстарында теңеу сөздерін қолданып жазу;
		Тілдік бағдар	6.5.1.5 етістіктің шақтарының (нақ осы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану;
3- тоқсан			
Болашақ мамандықтары	А. Машанов "Жер астына саяхат"	Тыңдалым	6.1.4.1 әңгіме, хикаялардың және шағын поэзиялық шығармалардың мазмұнын талдай отырып кейіпкерлерге сипаттама жасау; 6.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде сұрақтарға жалпы жауап беру;
		Айтылым	6.2.2.1 тақырып бойынша диалогті бастау, жалғастыру, аяқтаудың ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын білу; 6.2.6.1 тірек сөздерді дұрыс қолданып, сұрақтарға жауап алу арқылы иллюстрияларды сипаттау;
		Оқылым	6.3.1.1 мәтіндегі негізгі және жанама ақпаратты анықтау; 6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді мәтін мазмұнымен салыстыру;
		Жазылым	6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян жазу; 6.4.5.1 жазба жұмыстарында сөзге қосымша жалғауда үндестік заңын ескеріп, орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;
		Тілдік бағдар	6.5.1.5 етістіктің шақтарының (нақ осы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану;
Қазақстан және Ұлы Жібек жолы	Д. Досжан "Жібек жолы" романы (үзінді)	Тыңдалым	6.1.1.1 тірек сөздер және сұрақтар бойынша мәтіннің мазмұнын болжау 6.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар, мәтін тақырыбы арқылы негізгі ойды анықтау
		Айтылым	6.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу;

			6.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда сұраулы, хабарлы, лепті және бұйрықты сөйлемдердің интонациялық ерекшелігін ескеріп айту;
		Оқылым	6.3.2.1 ресми стильдегі мәтіндердің стильдік ерекшелігін анықтау (күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян, түйіндеме); 6.3.3.1 орта көлемді шығармаларды түсіну, тақырыбы мен негізгі ойды анықтау;
		Жазылым	6.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер жасау; 6.4.3.1 жазба жұмыстарында теңеу сөздерін қолданып жазу;
		Тілдік бағдар	6.5.1.6 сын-қимыл (бейне) және мөлшер үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;
Жер байлығына аяулы көзқарас	Ш. Айтматов "Ана – Жер Ана".	Тыңдалым	6.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, нақты ақпараттарды анықтау;
		Айтылым	6.2.1.1 тақырып бойынша жаңа сөздерді меңгеріп, оларды синоним, антоним, омонимдермен қатар қолдану, ойын жеткізе білу; 6.2.4.1 шағын көлемді мәтіндердің мазмұны бойынша жоспар құру, соған сүйене отырып баяндау, жеке эпизодтарды сипаттау және тілдік ерекшелігіне салыстыру жасау;
		Оқылым	6.3.4.1 мәтіндердің тақырыбына, мазмұндық құрылымына сүйене отырып, түрлерін салыстыру; 6.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселеге өз көзқарасын білдіру;
		Жазылым	6.4.5.1 жазба жұмыстарында сөзге қосымша жалғауда үндестік заңын ескеріп, орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян жазу;
		Тілдік бағдар	6.5.1.7 талғаулықты немесе кезектестік мәнді білдіретін және себеп-салдарлық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;
Олимпиада жеңімпаздары – Қазақстан мақтанышы	М. Әлімбаев "Шынықсаң, шымыр боларсың" өлеңі Ә. Дүйсенбиев "Күшті болсам мен егер"	Тыңдалым	6.1.3.1 тұрмыстық-әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну;
		Айтылым	6.2.5.1 берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу;

			6.2.1.1 тақырып бойынша жаңа сөздерді меңгеріп, оларды синоним, антоним, омонимдермен қатар қолдану, ойын жеткізе білу;
		Оқылым	6.3.3.1 орта көлемді шығармаларды түсіну, тақырыбы мен негізгі ойды анықтау; 6.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселеге өз көзқарасын білдіру;
		Жазылым	6.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу; 6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян жазу;
		Тілдік бағдар	6.5.2.1 жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтай отырып жай сөйлем құрастыру;
4- тоқсан			
Абайды оқы, таңырқа!	Абай Құнанбайұлы. Табиғат лирикасы. "Жазғытұры", "Жаз", "Күз", "Қыс" өлеңдері	Тыңдалым	6.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, нақты ақпараттарды анықтау; 6.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар, мәтін тақырыбы арқылы негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	6.2.6.1 тірек сөздерді дұрыс қолданып, сұрақтарға жауап алу арқылы иллюстрияларды сипаттау; 6.2.1.1 тақырып бойынша жаңа сөздерді меңгеріп, оларды синоним, антоним, омонимдермен қатар қолдану, ойын жеткізе білу;
		Оқылым	6.3.3.1 орта көлемді шығармаларды түсіну, тақырыбы мен негізгі ойды анықтау; 6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді мәтін мазмұнымен салыстыру;
		Жазылым	6.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер; 6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян жазу;
		Тілдік бағдар	6.5.1.1 мәтіндерден деректі және дерексіз зат, көптік мәнді есімдерді ажырата білу, жазбаша, ауызша жұмыстарда қолдану; 6.5.1.2 лексикалық мағынасы жағынан заттың сипатын, көлемін, салмағын, аумағын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану; 6.5.1.3 реттік сан есімдер мен жинақтық сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану;

Қазақ ұлттық қолөнері	Б. Әбілдаұлы "Талас – Тараз" тарихи-деректі романы (үзінді).	Тыңдалым	6.1.3.1 тұрмыстық-әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну
		Айтылым	6.2.2.1 тақырып бойынша диалогті бастау, жалғастыру, аяқтаудың ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын білу; 6.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда сұраулы, хабарлы, лепті және бұйрықты сөйлемдердің интонациялық ерекшелігін ескеріп айту;
		Оқылым	6.3.4.1 мәтіндердің тақырыбына, мазмұндық құрылымына сүйене отырып, түрлерін салыстыру; 6.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселеге өз көзқарасын білдіру;
		Жазылым	6.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу; 6.4.3.1 жазба жұмыстарында теңеу сөздерін қолданып жазу;
		Тілдік бағдар	6.5.1.4 өздік, болымсыздық, белгісіздік, жалпылау есімдіктерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану; 6.5.1.5 етістіктің шақтарының (нақ осы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану; 6.5.1.6 сын-қимыл (бейне) және мөлшер үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;
Саяхат және туризм	Шоқан Уалиханов "Жоңғария очерктері" (үзінді)	Тыңдалым	6.1.4.1 әңгіме, хикаялардың және шағын поэзиялық шығармалардың мазмұнын талдай отырып кейіпкерлерге сипаттама жасау; 6.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде сұрақтарға жалпы жауап беру;
		Айтылым	6.2.4.1 шағын көлемді мәтіндегі жеке эпизодтарды сипаттау және тілдік ерекшелігіне салыстыру жасау; 6.2.1.1 тақырып бойынша жаңа сөздерді меңгеріп, оларды синоним, антоним, омонимдермен қатар қолдану, ойын жеткізе білу;
		Оқылым	6.3.1.1 мәтіндегі негізгі және жанама ақпаратты анықтау; 6.3.2.1 ресми стильдегі мәтіндердің стильдік ерекшелігін анықтау (күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян, түйіндеме);
		Жазылым	6.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер; 6.4.5.1 жазба жұмыстарында сөзге қосымша

		жалғауда үндестік заңын ескеріп, орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;
	Тілдік бағдар	6.5.1.7 талғаулықты немесе кезектестік мәнді білдіретін және себеп-салдарлық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 6.5.2.1 жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтай отырып жай сөйлем құрастыру;

3) 7-сынып:

3-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан			
Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі – қазақ тілін оқып-үйренеміз. Үштілді білу – үлкен өнер.	М. Жұмабаев "Қазақ тілі" өлеңі	Тыңдалым	7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпараттарды анықтау; 7.1.5.1 тірек сөздер, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	7.2.1.1 тура және ауыспалы мағынадағы сөздерді қолдану, ойын әсерлі, мазмұнды жеткізу; 7.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту;
		Оқылым	7.3.1.1 мәтіндегі негізгі және жанама ақпараттарды анықтау; 7.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселені шынайы өмірмен байланыстыру;
		Жазылым	7.4.2.1 эссе тақырыбының желісінен шықпай, әрбір абзацты жүйелі құрастырып, қажетті мазмұнын ашып жазу, себептерін айқын көрсетіп жазу; 7.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер, сызба-кестелер жасау;
		Тілдік бағдар	7.5.1.1 мәтіндерден көмекші есімдерді ажырата білу, жазбаша, ауызша жұмыстарда қолдану;
Уақыт – ұлы күш	Абай Құнанбаев "Сағаттың шықылдағы емес ермек"	Тыңдалым	7.1.1.1 мәтін тақырыбы және басы бойынша мәтін мазмұнын болжау; 7.1.4.1 повестердің және лирикалық

			<p>поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау;</p>
		Айтылым	<p>7.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту;</p> <p>7.2.4.1 шағын көлемді мәтіндегі жеке эпизодтарды сипаттау және тілдік ерекшелігіне салыстыру жасау;</p>
		Оқылым	<p>7.3.2.1 ресми-іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау;</p> <p>7.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді мәтін мазмұнымен салыстыру, қарама-қайшы ақпараттарды анықтау;</p>
		Жазылым	<p>7.4.2.1 эссе тақырыбының желісінен шықпай, әрбір абзацты жүйелі құрастырып, қажетті мазмұнын ашып жазу;</p> <p>7.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер, сызба-кестелер жасау;</p>
		Тілдік бағдар	<p>7.5.1.2 салыстырмалы, күшейтпелі, асырмалы шырайлардың қызметін білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану;</p>
Жердегі климаттық өзгерістер	Д. Дефо "Робинзон Крузо" романы (үзінді)	Тыңдалым	<p>7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпараттарды анықтау;</p> <p>7.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде сұрақтарға шынайы өмірмен байланыстырып ; жауап беру;</p>
		Айтылым	<p>7.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, талап ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу;</p> <p>7.2.5.1 коммуникативтік жағдаят бойынша диалогке қатысушылар өзара түсінісіп, ойларын толықтырып отыру;</p>
		Оқылым	<p>7.3.2.1 ресми-іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау;</p> <p>7.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді мәтін мазмұнымен салыстыру, қарама-</p>

			қайшы ақпараттарды анықтау;
		Жазылым	7.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, өтініш, түйіндеме, ресми құттықтаулар жазу; 7.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер, сызба-кестелер жасау;
		Тілдік бағдар	7.5.1.3 топтау сан есімдерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану;
2 - тоқсан			
Қазақстанның ежелгі қалалары және Ұлы Жібек жолы	Б. Ұзақов "Жантаза"	Тыңдалым	7.1.1.1 мәтін тақырыбы және басы бойынша мәтін мазмұнын болжау; 7.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде сұрақтарға шынайы өмірмен байланыстырып жауап беру;
		Айтылым	7.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 7.2.4.1 шағын көлемді мәтіндегі жеке эпизодтарды сипаттау және тілдік ерекшелігіне салыстыру жасау;
		Оқылым	7.3.2.1 ресми-іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 7.3.4.1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып, талдау жасау;
		Жазылым	7.4.2.1 эссе тақырыбының желісінен шықпай, әрбір абзацты жүйелі құрастырып, қажетті мазмұнын ашып жазу, себептерін айқын көрсетіп жазу; 7.4.3.1 жазба жұмыстарында теңеу, эпитет сөздерін қолданып жазу;
		Тілдік бағдар	7.5.1.4 одағай түрлерін мәтіннен ажырата алады, ауызша жұмыстарда орынды қолдану;
Спорт және денсаулық күтімі	Т.Нұрмаған-бетов "Он төрт жасар жігіт"	Тыңдалым	7.1.1.1 мәтін тақырыбы және басы бойынша мәтін мазмұнын болжау; 7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпаратты анықтау;
		Айтылым	7.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу;

			7.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту;
		Оқылым	7.3.1.1 мәтіндегі негізгі және жанама ақпараттарды анықтау; 7.3.2.1 ресми-іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау;
		Жазылым	7.4.2.1 эссе тақырыбының желісінен шықпай, әрбір абзацты жүйелі құрастырып, қажетті мазмұнын ашып жазу; 7.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер, сызба-кестелер жасау;
		Тілдік бағдар	7.5.1.5 егістіктің шақтары (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) мен қалау райдың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану;
3- тоқсан			
Ұқсатым. Талғам.	Сән. Ақан сері "Жігіт сипаты", "Қыз сипаты"	Тыңдалым	7.1.1.1 мәтін тақырыбы және басы бойынша мәтін мазмұнын болжау; 7.1.3.1 әлеуметтік-мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну;
		Айтылым	7.2.1.1 тура және ауыспалы мағынадағы сөздерді қолдану, ойын әсерлі, мазмұнды жеткізу; 7.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу;
		Оқылым	7.3.2.1 ресми-іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 7.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образын талдау;
		Жазылым	7.4.2.1 эссе тақырыбының желісінен шықпай, әрбір абзацты жүйелі құрастырып, қажетті мазмұнын ашып жазу;

			7.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер); оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;
		Тілдік бағдар	7.5.1.5 етістіктің шақтары (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) мен қалау райдың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану;
Ғаламтормен дұрыс жұмыс жасау – мәдениет	Жюль Верн "Әлемді сексен күн ішінде шарлау" романы (үзінді)	Тыңдалым	7.1.3.1 әлеуметтік-мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну; 7.1.4.1 повестердің және лирикалық поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау;
		Айтылым	7.2.6.1 тірек сөздерге сүйеніп, сюжетті суреттердің желісі бойынша әңгіме құрастыру; 7.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту;
		Оқылым	7.3.4.1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып, талдау жасау; 7.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселені шынайы өмірмен байланыстыру;
		Жазылым	7.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, өтініш, түйіндеме, ресми құттықтаулар жазу; 7.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер, сызба-кестелер жасау;
		Тілдік бағдар	7.5.1.5 етістіктің шақтары (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) мен қалау райдың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану;
Музыка. Қазақтың киелі домбырасы.	І. Жансүгіров "Күйші" поэмасы (үзінді)	Тыңдалым	7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпаратты анықтау; 7.1.4.1 повестердің және лирикалық поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау;
		Айтылым	7.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті

			формаларын қолдана білу; 7.2.5.1 коммуникативтік жағдаят бойынша диалогке қатысушылар өзара түсінісіп, ойларын толықтырып отыру;
		Оқылым	7.3.4.1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып, талдау жасау; 7.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді мәтін мазмұнымен салыстыру, қарама-қайшы ақпараттарды анықтау;
		Жазылым	7.4.2.1 эссе тақырыбының желісінен шықпай, әрбір абзацты жүйелі құрастырып, қажетті мазмұнын ашып жазу; 7.4.3.1 жазба жұмыстарында теңеу, эпитет сөздерін қолданып жазу;
		Тілдік бағдар	7.5.1.6 мақсат және себеп-салдар үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;

4 - тоқсан

Төрт түлік мал мен егіншілік – ел берекесі	Ғ. Мұстафин "Шығанақ" романы (үзінді)	Тыңдалым	7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпаратты анықтау; 7.1.4.1 повестердің және лирикалық поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау;
		Айтылым	7.2.5.1 коммуникативтік жағдаят бойынша диалогке қатысушылар өзара түсінісіп, ойларын толықтырып отыру; 7.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту;
		Оқылым	7.3.4.1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып, талдау жасау 7.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді мәтін мазмұнымен салыстыру, қарама-қайшы ақпараттарды анықтау;
		Жазылым	7.4.2.1 эссе тақырыбының желісінен шықпай, әрбір абзацты жүйелі құрастырып, қажетті мазмұнын ашып жазу; 7.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер, сызба-кестелер жасау;
		Тілдік бағдар	7.5.1.7 септеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;

<p>Наурыз мейрамы. Ақ мол болсын! Ұлыс оң болсын!</p>	<p>М.Мақатев"Наурыз".</p>	<p>Тыңдалым</p>	<p>7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпаратты анықтау; 7.1.4.1 повестердің және лирикалық поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау;</p>
		<p>Айтылым</p>	<p>7.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 7.2.6.1 тірек сөздерге сүйеніп, сюжетті суреттердің желісі бойынша әңгіме құрастыру;</p>
		<p>Оқылым</p>	<p>7.3.2.1 ресми-іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 7.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып,мәтінде көтерілген мәселені шынайы өмірмен байланыстыру;</p>
		<p>Жазылым</p>	<p>7.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, өтініш, түйіндеме, ресми құттықтаулар жазу; 7.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер); окшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;</p>
		<p>Тілдік бағдар</p>	<p>7.5.2.1 жазба жұмыстарында ыңғайлас, қарсылықты, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;</p>

4)

4-кесте

8-сынып:

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
I - тоқсан			
<p>Жастықтың қайдасың?</p>	<p>М. Жұмабаев "Мен жастарға сенемін" өлеңі</p>	<p>Тыңдалым</p>	<p>8.1.1.1 мәтіннің үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау; 8.1.4.1 орта көлемді прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау;</p>
		<p>Айтылым</p>	<p>8.2.2.1 түрлі жанрдағы көркем мәтіндерге сүйене отырып, көңіл-күйді білдіруде ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 8.2.5.1 диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттын</p>

			талаптарына сай "сөйлеуші тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру;
		Оқылым	8.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын анықтау, кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образына баға беру; 8.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну;
		Жазылым	8.4.3.1 жазба жұмыстарында теңеу мен метафораны қолданып жазу; 8.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;
		Тілдік бағдар	8.5.1.1 жалпы, жалқы және деректі, дерексіз зат есім туралы түсініктерін нақтылауға қосымша, түзету жаттығулар жазу; 8.5.1.2 сын есім түрлерін ажыратуға байланысты қосымша грамматикалық жаттығулар жазу; 8.5.1.3 болжалдық және бөлшектік сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану;
Ғылым мен техниканың соңғы жаңалықтары	Майкл Х. Харт "100 ұлы адам" атты кітабынан -"Альберт Эйнштейн"	Тыңдалым	8.1.1.1 мәтіннің үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау; 8.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, детальді ақпараттарды анықтау;
		Айтылым	8.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарын ескеріп айту; 8.2.5.1 диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру;
		Оқылым	8.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын анықтау, кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образына баға беру; 8.3.4.1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып, талдау жасау;

		Жазылым	8.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; 8.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;	
		Тілдік бағдар	8.5.1.4 еліктеу сөздерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 8.5.1.4 еліктеу сөздерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 8.5.1.6 мақсат және себеп-салдар үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;	
Батыр туса – ел ырысы	А. Нұршайықов "Аңыз бен ақиқат" (үзінді)	Тындалым	8.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, детальді ақпараттарды анықтау; 8.1.4.1 орта көлемді прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау;	
		Айтылым	8.2.2.1 түрлі жанрдағы көркем мәтіндерге сүйене отырып, көңіл-күйді білдіруде ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу;	
		Оқылым	8.3.2.1 публицистикалық стильдің (мақала, интервью, қысқа очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау; 8.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну;	
		Жазылым	8.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну; 8.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;	
		Тілдік бағдар	8.5.1.7 демеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 8.5.2.1 жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;	
2 - тоқсан				
Білім.	Ғылым.	О. Сүлейменов "Қыш кітап"	Тындалым	8.1.1.1 мәтінің үзінділері арқылы

Инновация.			оқиганың дамуын болжау; 8.1.5.1 тірек сөздер, автор көзқарасы мен көңіл күйі арқылы негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	8.2.1.1 мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді қолдана отырып, мәтін мазмұнын дамыту; 8.2.4.1 шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездеменің тілдік құралдарын талдау;
		Оқылым	8.3.1.1 кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну, қолдана білу;
		Жазылым	8.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу, келіспеу; 8.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, пікір, интервью жазу;
		Тілдік бағдар	8.5.1.1 жалпы, жалқы және деректі, дерексіз зат есім туралы түсініктерін нақтылауға қосымша, түзету жаттығулар жазу;
Сауда жасай білесің бе?	Абай Құнанбаев "Базарға карап тұрсам әркім барар"	Тыңдалым	8.1.4.1 орта көлемді прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау; 8.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде өз пікірін өзгелердің пікірімен салыстыра отырып жауап беру;
		Айтылым	8.2.2.1 түрлі жанрдағы көркем мәтіндерге сүйене отырып, көңіл-күйді білдіруде ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 8.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуы сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарын ескеріп айту
		Оқылым	8.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын анықтау, кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образына баға беру; 8.3.6.1 тақырып бойынша деректер қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу;
		Жазылым	8.4.3.1 жазба жұмыстарында теңеу мен метафораны қолданып жазу; 8.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну;
		Тілдік бағдар	8.5.1.2 сын есім түрлерін ажыратуға

			байланысты қосымша грамматикалық жаттығулар жазу;
3 - тоқсан			
Жаһандық энергетикалық дағдарыс	Ш. Айтма тов "Кассандра таңбасы".	Тыңдалым	8.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, детальді ақпараттарды анықтау; 8.1.3.1 оқу-еңбек тақырыптарына байланысты күрделі сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну;
		Айтылым	8.2.5.1 диалогке қатысушы коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші- тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру; 8.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты сипаттау;
		Оқылым	8.3.2.1 публицистикалық стильдің (мақала, интервью, қысқа очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау; 8.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну;
		Жазылым	8.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, пікір, интервью жазу; 8.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;
		Тілдік бағдар	8.5.1.3 болжалдық және бөлшектік сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану;
Достық пен татулық таптырмас бақыт	Т. Айбергенов "Бір тойым бар"	Тыңдалым	8.1.5.1 тірек сөздер, автор көзқарасы мен көңіл күйі арқылы негізгі ойды анықтау; 8.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде өз пікірін өзгелердің пікірімен салыстыра отырып жауап беру;
		Айтылым	8.2.5.1 диалогке қатысушы коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші - тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру; 8.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты сипаттау;
		Оқылым	8.3.6.1 тақырып бойынша деректер қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу;

			8.3.4.1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып, талдау жасау;	
		Жазылым	8.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, пікір, интервью жазу; 8.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;	
		Тілдік бағдар	8.5.1.4 еліктеу сөздерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;	
Кәсіп – бақыттың шырағы, Еңбек – ырыстың бұлағы	Д. Исабеков "Ескерткіш"	Тыңдалым	8.1.3.1 оқу-еңбек тақырыптарына байланысты күрделі сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну; 8.1.4.1 орта көлемді прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау;	
		Айтылым	8.2.1.1 мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді қолдана отырып, мәтін мазмұнын дамыту; 8.2.4.1 шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездеменің тілдік құралдарын талдау;	
		Оқылым	8.3.2.1 публицистикалық стильдің (мақала, интервью, қысқа очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау; 8.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын анықтау, кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образына баға беру;	
		Жазылым	8.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу, келіспеу; 8.4.3.1 жазба жұмыстарында теңеу мен метафораны қолданып жазу;	
		Тілдік бағдар	8.5.1.5 етістіктің шартты рай және бұйрық рай қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;	
4 - тоқсан				
Қазақстанның ресурстары	су	Ә. Нұрпейісов "Қан мен тер" романы (үзінді)	Тыңдалым	8.1.1.1 мәтіннің үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау; 8.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, детальді ақпараттарды анықтау;
			Айтылым	8.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда сөз

			<p>ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарын ескеріп айту;</p> <p>8.2.4.1 шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездеменің тілдік құралдарын талдау;</p>
		Оқылым	<p>8.3.1.1 кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну, қолдана білу;</p> <p>8.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну;</p>
		Жазылым	<p>8.4.5.1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;</p> <p>8.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, пікір, интервью жазу;</p>
		Тілдік бағдар	8.5.1.6 күшейткіш үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;
Тарихи тұлғалар тағылымы	Т. Әлімқұлов "Қараой" әңгімесі	Тыңдалым	<p>8.1.1.1 мәтіннің үзінділері арқылы оқиганың дамуын болжау;</p> <p>8.1.3.1 оқу-еңбек тақырыптарына байланысты күрделі сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну;</p>
		Айтылым	<p>8.2.1.1 мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді қолдана отырып, мәтін мазмұнын дамыту;</p> <p>8.2.3.1 ауызша мәтіндер құрауда сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарын ескеріп айту;</p>
		Оқылым	<p>8.3.2.1 публицистикалық стильдің (мақала, интервью, қысқа очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау;</p> <p>8.3.4.1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып, талдау жасау;</p>
		Жазылым	<p>8.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу, келіспеу;</p> <p>8.4.3.1 жазба жұмыстарында теңеу мен метафораны қолданып жазу;</p>
		Тілдік бағдар	8.5.1.7 демеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда

орынды қолдану;

5) 9-сынып:

5-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан			
Қызым – жағадағы құндызым, Ұлым – аспандағы жұлдызым	"Қозы Көрпеш – Баян сұлу" жыры (үзінді)	Тыңдалым	9.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы анықтау; 9.1.4.1 орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) мәселені анықтау;
		Айтылым	9.2.5.1 пікірталасқа қатысушылар берілген тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді дәлелдеу және қойылған сұрақтарға еркін жауап беру; 9.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды талдау, баға беру;
		Оқылым	9.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтау; 9.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолдана отырып, мәтінге өзгеріс енгізу, ерекшеліктерді бақылау;
		Жазылым	9.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, интервью, аннотация жазу; 9.4.3.1 жазба жұмыстарында символ мен кейіптеу түрлерін қолданып жазу;
		Тілдік бағдар	9.5.2.1 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;
Биоалуантүрлілік. Жойылып бара жатқан жануарлар мен өсімдіктер	М. Өуезов "Көксерек"	Тыңдалым	9.1.3.1 әлеуметтік-қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну; 9.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде деректерді келтіре отырып, дәлелді жауап беру;
		Айтылым	9.2.4.1 идеялық жағынан ұқсас мәтіндердегі оқиғалар желісіне бақылау жасай отырып, мазмұнның дамуын салыстыру және талдау; 9.2.5.1 пікірталасқа қатысушылар берілген тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді дәлелдеу және қойылған сұрақтарға еркін жауап беру;
		Оқылым	9.3.1.1 перифраз түрінде берілген сұрақ арқылы қажетті ақпаратты анықтау; 9.3.6.1 тақырып бойынша бірнеше мәтінде

			көтерілген мәселелерді салыстыра отырып, баға беру;	
		Жазылым	9.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, эссе жазуда тиімді қолдану; 9.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;	
		Тілдік бағдар	9.5.1.6 мекен және мезгіл үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;	
Наурыз және халықтарының қарсы ерекшеліктері	әлем оны алу	Б.Ж. Бопайұлы "Қазақы наурызнама" (үзінді)	Тыңдалым	9.1.4.1 орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген (тұрмыс-тық, әлеуметтік, қоғамдық) мәселені анықтау; 9.1.5.1 мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен мақсатын анықтау;
			Айтылым	9.2.2.1 коммуникативтік жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс таңдай білу; 9.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды талдау, баға беру;
			Оқылым	9.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтау; 9.3.6.1 тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді салыстыра отырып, баға беру;
			Жазылым	9.4.2. 1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдарын ұсыну; 9.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, эссе жазуда тиімді қолдану;
			Тілдік бағдар	9.5.2.1 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;
2 -тоқсан				
"Мәңгілік елдің нұрлы жолы!"	Н.Ә. Назарбаев "Қазақстан жолы" (үзінді)	Тыңдалым	9.1.3.1 әлеуметтік-қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну; 9.1.4.1 орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) мәселені анықтау;	
		Айтылым	9.2.2.1 коммуникативтік жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс таңдай білу; 9.2.3.1 коммуникативтік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық	

			екпіннің мәнін түсіну;
		Оқылым	9.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтау; 9.3.4.1 мәтіндердің түрлерін тілдік ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау;
		Жазылым	9.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдарын ұсыну; 9.4.3.1 жазба жұмыстарында символ мен кейіптеу түрлерін қолданып жазу;
		Тілдік бағдар	9.5.2.1 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;
Қазақстанның өнері мен сөз мәдениеті	Сүйінбай Аронұлы "Сүйінбай мен Қатағанның айтысы"	Тыңдалым	9.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы анықтау; 8.1.5.1 тірек сөздер, автор көзқарасы мен көңіл күйі арқылы негізгі ойды анықтау;
		Айтылым	9.2.1.1 тұрақты тіркестер мен көркемдегіш құралдарды қолданып, ауызша мәтіндер құрау; 9.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды талдау, баға беру;
		Оқылым	9.3.1.1 перифраз түрінде берілген сұрақ арқылы қажетті ақпаратты анықтау; 9.3.2.1 ғылыми стильде (аннотация, пікір, тезис, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтап, талдау жасау;
		Жазылым	9.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, интервью, аннотация жазу; 9.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, эссе жазуда тиімді қолдану;
		Тілдік бағдар	9.5.1.3 сан есім түрлерін ажыратуға, қосымша түзету жағтығуларын жазба жұмыстарында орынды қолдану;
3-тоқсан			
Қазақстан-Байқоңыр-Ғарыш	Нұртөре Жүсіп "Қыран қазақ" (деректі әңгіме)	Тыңдалым	9.1.1.1 тыңдалған мәтін бойынша дайындалған сұрақтар арқылы тақырып пен көтерілетін мәселені болжау; 9.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде деректерді келтіре отырып, дәлелді жауап беру;
		Айтылым	9.2.4.1 идеялық жағынан мәтіндердегі оқиғалар желісіне бақылау жасай отырып, мазмұнның дамуын салыстыру және талдау; 9.2.5.1 пікірталасқа қатысушылар берілген тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді

			дәлелдеу және қойылған сұрақтарға еркін жауап беру;
		Оқылым	9.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолдана отырып, мәтінге өзгеріс енгізу, ерекшеліктерді бақылау; 9.3.6.1 тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді салыстыра отырып, баға беру;
		Жазылым	9.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, интервью, аннотация жазу; 9.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;
		Тілдік бағдар	9.5.2.1 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;
Қазақ жазуының даму жолы	М. Жұмабаев "Түркістан".	Тыңдалым	9.1.1.1 тыңдалған мәтін бойынша дайындалған сұрақтар арқылы тақырып пен көтерілетін мәселені болжау; 9.1.4.1 орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) мәселені анықтау;
		Айтылым	9.2.1.1 тұрақты тіркестер мен көркемдегіш құралдарды қолданып, ауызша мәтіндер құрау; 9.2.3.1 коммуникативтік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсіну;
		Оқылым	9.3.2.1 ғылыми стильде (аннотация, пікір, тезис, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 9.3.6.1 тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді салыстыра отырып, баға беру;
		Жазылым	9.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдарын ұсыну; 9.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;
		Тілдік бағдар	9.5.1.1 көптік, көмекші есімдерді ажыратуға қосымша, түзету жаттығуларын жазу;
Жолың болсын, жолаушы	М. Мақатаев "Ертең біз жол жүреміз"	Тыңдалым	9.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы анықтау; 9.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде деректерді келтіре отырып, дәлелді

			жауап беру;
		Айтылым	9.2.4.1 идеялық жағынан мәтіндердегі оқиғалар желісіне бақылау жасай отырып, мазмұнның дамуын салыстыру және талдау; 9.2.2.1 коммуникативтік жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс таңдай білу;
		Оқылым	9.3.1.1 перифраз түрінде берілген сұрақ арқылы қажетті ақпаратты анықтау; 9.3.4.1 мәтіндердің түрлерін тілдік ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау;
		Жазылым	9.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, интервью, аннотация жазу; 9.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, эссе жазуда тиімді қолдану;
		Тілдік бағдар	9.5.1.2 сын есім түрлерін ажырата білу, ауызша, жазба жұмыстарында қолдану; 9.5.1.3 сан есім түрлерін ажыратуға, қосымша түзету жаттығуларын жазба жұмыстарында орынды қолдану;

4-тоқсан

Көшпенділер мәдениеті. Қазақтың халық күнтізбесі	I. Есенберлин "Көшпенділер" (үзінді)	Тыңдалым	9.1.3.1 әлеуметтік-қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну; 9.1.5.1 мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен мақсатын анықтау;
		Айтылым	9.2.5.1 пікірталасқа қатысушылар берілген тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді дәлелдеу және қойылған сұрақтарға еркін жауап беру; 9.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды талдау, баға беру;
		Оқылым	9.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтау; 9.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолдана отырып, мәтінге өзгеріс енгізу, ерекшеліктерді бақылау; 9.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтау; 9.3.4.1 мәтіндердің түрлерін, тілдік ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау;
		Жазылым	9.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, интервью, аннотация жазу; 9.4.3.1 жазба жұмыстарында символ мен кейіптеу түрлерін қолданып жазу;
		Тілдік бағдар	9.5.1.4 есімдік түрлерін ажыратуға қосымша жазба жұмыстарында орынды қолдану;

Заң – қоғамның тірегі	Айбатыр Сейтақ "Азат елдің ар- намысы – Ата Заң"	Тыңдалым	9.1.4.1 орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) мәселені анықтау; 9.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде деректерді келтіре отырып, дәлелді жауап беру;
		Айтылым	9.2.3.1 коммуникативтік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсіну; 9.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды талдау, баға беру;
		Оқылым	9.3.1.1 перифраз түрінде берілген сұрақ арқылы қажетті ақпаратты анықтау; 9.3.6.1 тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді салыстыра отырып, баға беру;
		Жазылым	9.4.3.1 жазба жұмыстарында символ мен кейіптеу түрлерін қолданып жазу; 9.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, эссе жазуда тиімді қолдану;
		Тілдік бағдар	9.5.1.5 өздік, өзгелік, ортақ және ырықсыз етістің қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарында орынды қолдану;
б) 6-кесте		10-сынып:	
Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуника- тивтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті күні – Тәуелсіз Қазақстанның айбынды мейрамы.	Маралтай Ыбыраев "Елбасыма".	Тыңдалым	10.1.1.1 тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйек сөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау; 10.1.3.1 әлеуметтік-қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну;
		Айтылым	10.2.1.1 берілген тақырыпқа сай сөздерді орынды қолдана отырып, мақсатты аудиторияға арналған ауызша мәтіндер құрау; 10.2.4.1 шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" бағалау;
		Оқылым	10.3.2.1 ғылыми стильде (аннотация, пікір, тезис, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 10.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерден қорытынды жасау, өз көзқарасын білдіру;

		Жазылым	10.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шолу, нұсқаулық жазу; 10.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;
		Тілдік бағдар	10.5.1.6 үстеу түрлерін ажыратуға жазба тестік жұмыстарын қолдану;
Жастар және бұқаралық құралдары	және ақпарат Қ. Аманжолов "Жас дәурен"	Тыңдалым	10.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы мен нақтылығын анықтау; 10.1.5.1 мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау;
		Айтылым	10.2.2.1 түрлі жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс таңдай білу; 10.2.5.1 сөйлеу барысында түрлі стильде берілген тақырып бойынша орынды аргументтерді орынды қолдану, диалогте, полилогте сенімді сөйлеу;
		Оқылым	10.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтап, оқырманға әсерін бағалау; 10.3.4.1 мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау;
		Жазылым	10.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыра отырып, өз ойын дәлелдеп жазу; 10.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;
		Тілдік бағдар	10.5.1.7 жалғаулықтар мен шылаулардың қызметін қаншалықты меңгергендерін анықтауға жазба тестік жұмыстарын қолдану;
2-тоқсан			
ЭКСПО-2017 Қазақстан белесі	Н.Ә. Назарбаев "Тәуелсіздік толғауы"	Тыңдалым	10.1.1.1 тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйек сөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау; 10.1.3.1 әлеуметтік-қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну;
		Айтылым	10.1.3.1 әлеуметтік-қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну; 10.1.5.1 мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау;
		Оқылым	10.3.1.1 мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау, қорытынды жасау; 10.3.6.1 мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық

			<p>мәселелермен байланыстыра отырып сыни тұрғыда баға беру;</p>
		Жазылым	<p>10.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шолу, нұсқаулық жазу; 10.4.4.1 тақырып бойынша түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап, дереккөздеріне сілтеме көрсетіп жазу;</p>
		Тілдік бағдар	<p>10.5.2.1 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;</p>
Биотехнология жаңалықтары	Сахиев Жүніс "Уақыт қайтарымы"	Тыңдалым	<p>10.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы мен нақтылығын анықтау; 10.1.5.1 мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау;</p>
		Айтылым	<p>10.2.3.1 коммуникативтік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп, өз ойын жеткізу; 10.2.4.1 шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" бағалау;</p>
		Оқылым	<p>10.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтап, оқырманға әсерін бағалау; 10.3.4.1 мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау;</p>
		Жазылым	<p>10.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыра отырып, өз ойын дәлелдеп жазу; 10.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;</p>
		Тілдік бағдар	<p>10.5.1.1 зат есім түрлерін ажыратуға байланысты қосымша грамматикалық жаттығулар жазу; 10.5.1.2 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;</p>
3-тоқсан			
Болашақ энергия көздері	Медеу Сәрсек "Жетінші толқын"	Тыңдалым	<p>10.1.4.1 орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармаларды тыңдап, өз пікірлерін білдіру; 10.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру;</p>
		Айтылым	<p>10.2.1.1 берілген тақырыпқа сай сөздерді орынды қолдана отырып, мақсатты аудиторияға арналған ауызша мәтіндер құрау;</p>

			10.2.4.1 шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" бағалау;
		Оқылым	10.3.2.1 ғылыми стильде (аннотация, пікір, тезис, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 10.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерден қорытынды жасау, өз көзқарасын білдіру;
		Жазылым	10.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыра отырып, өз ойын дәлелдеп жазу; 10.4.3.1 жазба жұмыстарында афоризмдерді тиімді қолданып жазу;
		Тілдік бағдар	10.5.1.2 сын есім түрлерін ажыратуға тестік жазба жұмыстарын қолдану; 10.5.1.3 сан есім түрлерін ажыратуға тестік жазба жұмыстарын қолдану; 10.5.1.2 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;
Алаш идеясы мен қайраткерлері	Ж. Аймауытов "Қартқожа"	Тыңдалым	10.1.4.1 орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармаларды тыңдап, өз пікірлерін білдіру ; 10.1.5.1 мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау;
		Айтылым	10.2.2.1 түрлі жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс таңдай білу; 10.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды өзара салыстырып бағалау;
		Оқылым	10.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтап, оқырманға әсерін бағалау; 10.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерден қорытынды жасау, өз көзқарасын білдіру;
		Жазылым	10.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шолу, нұсқаулық жазу; 10.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;
		Тілдік бағдар	10.5.1.4 одағай, еліктеу сөздеріне байланысты қосымша жазба тестік жұмыстарын қолдану; 10.5.2.1 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;

Жаһандық демография	мәселе: Абай Құнанбай ұлы "Адамның кейбір кездері"	Тыңдалым	10.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы мен нақтылығын анықтау; 10.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру;
		Айтылым	10.2.4.1 шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" бағалау; 10.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды өзара салыстырып бағалау;
		Оқылым	10.3.2.1 ғылыми стильде (аннотация, пікір, тезис, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтап, талдау жасау; 10.3.6.1 мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра отырып сыни тұрғыда баға беру;
		Жазылым	10.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шолу, нұсқаулық жазу; 10.4.4.1 тақырып бойынша түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап, дереккөздеріне сілтеме көрсетіп жазу; 10.5.1.5 етістік түрлерін ажыратуға байланысты қосымша, түзету жаттығуларын орындату;
4-тоқсан			
Роботтар киборгтар әлемі	мен Айзек Азимов "Мен – роботпын" жинағынан үзінді	Тыңдалым	10.1.3.1 әлеуметтік-қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсін; 10.1.5.1 мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау;
		Айтылым	10.2.1.1 берілген тақырыпқа сай сөздерді орынды қолдана отырып, мақсатты аудиторияға арналған ауызша мәтіндер құрау; 10.2.5.1 сөйлеу барысында түрлі стильде берілген тақырып бойынша орынды аргументтерді орынды қолдану, диалогте, полилогте сенімді сөйлеу;
		Оқылым	10.3.1.1 мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау, қорытынды жасау; 10.3.4.1 мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау;
		Жазылым	10.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыра отырып, өз ойын дәлелдеп жазу; 10.4.3.1 жазба жұмыстарында афоризмдерді тиімді қолданып жазу;
		Тілдік бағдар	10.5.1.6 үстеу түрлерін ажыратуға жазба тестік

			жұмыстарын қолдану; 10.5.2.1 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру;
Қазақстандағы туризм және экотуризм	I. Жансүгіров "Жетісу суреттері"	Тыңдалым	10.1.1.1 тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйексөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау; 10.1.4.1 орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармаларды тыңдап, өз пікірлерін білдіру;
		Айтылым	10.2.2.1 түрлі жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс таңдай білу; 10.2.3.1 коммуникативтік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп, өз ойын жеткізу;
		Оқылым	10.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтап, оқырманға әсерін бағалау; 10.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерден қорытынды жасау, өз көзқарасын білдіру;
		Жазылым	10.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шолу, нұсқаулық жазу;
		Тілдік бағдар	10.5.1.7 жалғаулықтар мен шылаулардың қызметін қаншалықты меңгергендерін анықтауға жазба тестік жұмыстарын қолдану; 10.5.2.1 жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру

РҚАО-ның ескертпесі!

Осы бұйрықтың жалғасын V18017433_1 қараңыз.